CEAUȘESCU — „Om al anului 1981".

Președintelui României i-a fost conferită prestigioasa distincție internațională a Adunării pentru Integrarea Națională din India PENTRU SERVICIILE VALOROASE ȘI EXCEPȚIONALE ADUSE OMENIRII ȘI SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE.

Luciditatea alianței cu viitorul

La București, timp de două zile, al doilea Congres al educației politice și culturii socialiste a prilejuit o aplicată dezbatere asupra puterii de cuprindere a culturii, asupra menirii culturii în societatea noastră. Opiniile afirmate, atît în plen cît și în secții, au acreditat o remarcabilă unitate de vederi în jurul ideilor generoase ale recentei plenare lărgite a C.C. al P.C.R., ale expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu rostite atunci și se poate spune că distanța de la gînd la faptă, astăzi, cînd ne referim la puterea de înriurire a conștiințelor țării, ne este tuturor mult mai limpede.

Debutînd prin caldul cuvînt de salut al tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, forumul de la București a procedat la o necesară trecere în revistă a momentelor de altitudine înregistrate de spiritualitatea românească în ultimii ani, fără să se evite, firește, nici neîmplinirile, nici domeniile în aria cărora rezultatele au fost sub așteptări. Și raportul Consiliului Culturii și Educației Socialiste, privit prin perspectiva dezbaterii ulterioare la care a fost supus, a constituit o bună introducere pentru intervenții de substanță, diversificate și constructive. O unitate de vederi care se realizează prin confruntare lucidă fiind mereu preferabilă consensului circumstanțial și pasiv. „...Au fost formulate numeroase și importante propuneri cu privire la îmbunătățirea activității din toate domeniile de educație și cultură. Toate acestea — recomanda tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea din încheierea lucrărilor Congresului — vor trebui studiate temeinic de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, de organismele și organele de partid și de stat, pentru a reține tot ceea ce va considera că poate contribui la îmbunătățirea activității". Aceste concluzii

(Continuare în pagina 2)

MIHAI PELIN ■

26

ANUL XXXI (1982)
Vineri, 3 iulie 1982

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Actul medical nu suportă mediocritatea

— Interviu cu tovarășul EUGEN PROCA, ministrul sănătății —

— Se pare că pentru a-și rezolva unele din marile probleme, medicina are nevoie și de elaborarea unor planuri pe termen lung. Care este părerea dv.?

— Planurile pe termen lung sînt indispensabile pentru dezvoltarea medicinei noastre. În momentul de față, nevoile de perfecționare continuă a ocrotirii sănătății, și care decurg din directivele Congresului al XII-lea al partidului, s-au concretizat pînă în prezent în șase planuri pe termen lung referitoare îndeosebi la maladiile cardio-vasculare, neoplazice, diabet, bolile provocate de alimentația nerațională, tuberculoza, educația și cultura sanitară și la problemele recuperării.

— Ce conțin ele?

— Evidența tuturor bolnavilor respectivi, deci posibilitatea planificării bazei materiale, urmărirea eficienței a măsurilor adoptate, posibilitatea formării și dezvoltării corespunzătoare a cadrelor; într-un cuvînt crearea condițiilor necesare prevenirii și combaterii eficiente a afecțiunilor cu pondere mare în morbiditate.

Pe de altă parte experiența altor țări arată că adoptarea și urmărirea perseverentă a unor asemenea programe are rezultate nesperate. Aș vrea numai să subliniez scăderea numărului de infarcte de miocard în urma aplicării unor metode simple dar moderne de prevenire, depistare și tratament. Dealtfel, asemenea pro-

(Continuare în pagina 18)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Nota redacției
Prima parte a interviului a apărut în numărul trecut.

Tata

Odată sau de două ori pe an
se uită lung la mine un țăran;
la mina mea-nvățată drept să ție
creionu-ngîndurării pe hîrtie...

și nu-i pot spune (glasul meu e rău)
că-i mulțumesc din suflet de privire,
că m-a văzut cum strădui în neștire
spre-ngăduirea sufletului său...

ADRIAN PINTEA ■

Semănătorii de lumini

Am celebrat, la 30 iunie, Ziua Învățătorului. Copiii noștri și copilul din noi, care nu moare niciodată, au adresat din nou, în această zi, omagiul dragostei și al recunoștinței lor învățătorilor și profesorilor, acestor eroi ai celei mai trudite și mai nobile dintre breslele ce zidesc edificiul culturii neamului.

Erau, cîndva, foarte puțini, apariția școlii fiind pe atunci, după cum spunea Sadoveanu, mai rară și mai scurtă decît ivirea stelelor cu coadă. Și totuși, observa un alt scriitor-cărturar, aceste comete au vestit, pe cerul unor epoci întunecate, apariția acelor sori eterni ai culturii noastre, punînd o cunună de foc pe fruntea marilor noștri oameni, marcîndu-le începuturile, sprijinindu-le devenirile. Pe fruntea lui Tudor, amintea același, recunoaștem lumina lui Gheorghe Lazăr, pe fruntea lui Eminescu lumina lui Aron Pumnul, pe frontispiciul unei întregi culturi lumina lui Maiorescu. Purtători de lumini prin noaptea secolelor, trecîndu-și din mînă în mînă acea cunună ce trebuia să întraureaască fruntile generațiilor, acești educatori ai sufletului național au ars ei înșiși cu întreaga lor ființă în sacra operă a dăltuirii minților și conștiințelor, mistuindu-se descori, mistuindu-și existențele pînă la cenușă, nemaiștiind de nimic altceva decît de trudnica și de nobila lor lu-

Continuare în pagina 15)

ILIE PURCARU ■

P
605,368

Pentru o gospodărire judicioasă a energiei și a combustibililor

Miercuri, 30 iunie, a apărut **Decretul privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili.** Un decret impus de necesitatea asigurării condițiilor necesare dezvoltării economiei naționale, în vederea extinderii bazei de materii prime și de resurse energetice, prin amplificarea programului de extracție a cărbunelui, țițeiului și gazelor naturale și prin accentuarea programului energetic. Un complex de măsuri derivat din orientările stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. privind promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională și de reducere a consumurilor de resurse energetice, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate. Măsuri care impun, de asemenea, reconsiderarea atentă a tuturor soluțiilor de îmbunătățire a structurii producției industriale și descoperirea de înlocuitori pentru principalele surse de materii prime cu caracter energetic.

Decretul, apărut în ziua de miercuri,

(Continuare în pagina 7)

ANDREI PETRESCU ■

Vacanță!... Dar undeva, într-un colțon al sufletului, păstrăm, chiar și atunci cînd ne jucăm, un gînd de dragoste pentru 30 iunie — Ziua educatorilor noștri.
Fotografie de SORIN POSTOLACHE ■

„Întreaga muncă politico-educativă trebuie să aibă ca obiectiv fundamental ridicarea nivelului de conștiință al oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cunoaștere și înțelegere, creșterea gradului de pregătire științifică, tehnică și culturală".

din Cuvîntul de salut adresat Congresului de tovarășa ELENA CEAUȘESCU –

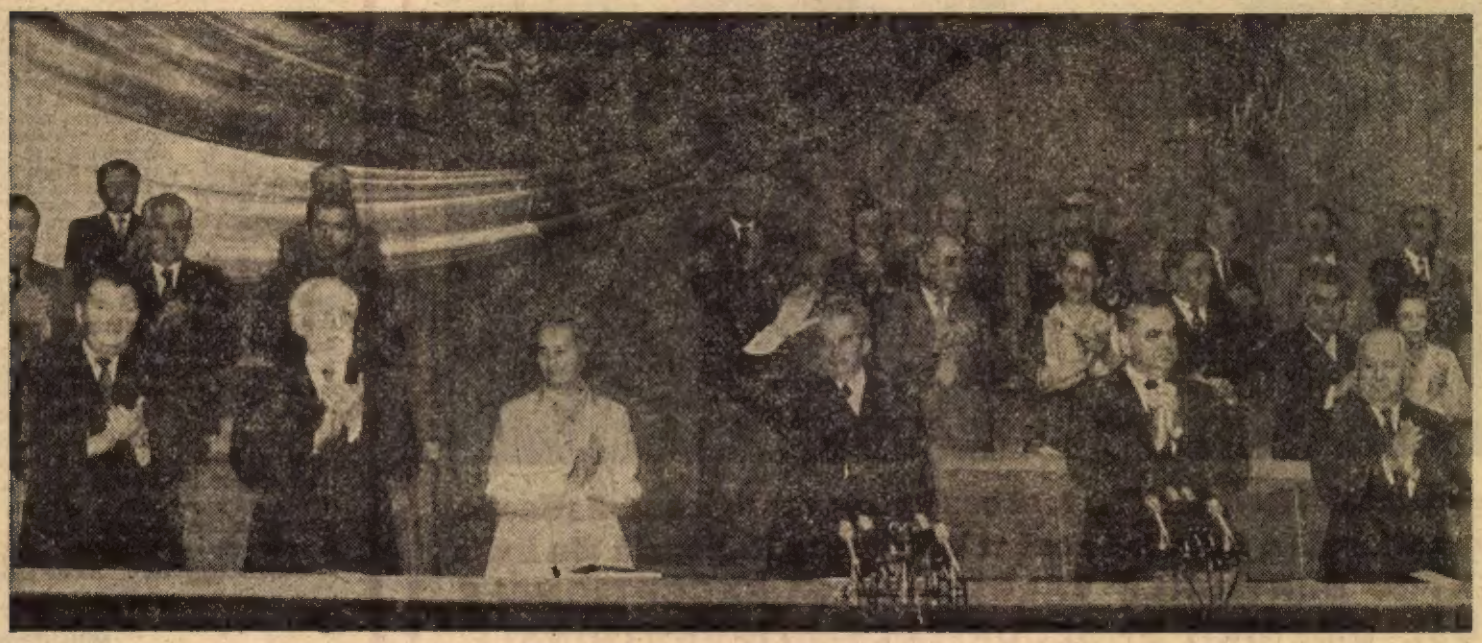

Cel de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste constituie o nouă și grăitoare expresie a profundului democratism al orînduirii noastre, a preocupării consecvente a partidului și statului de a asigura dezbaterea largă cu oamenii muncii, cu întregul popor, a tuturor problemelor care privesc mersul înainte al patriei pe calea progresului economic și social.

Conducînd întreaga operă de construcție socialistă, partidul și statul situează pe primul plan dezvoltarea puternică a forțelor de producție, întărirea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării — ca o condiție fundamentală a progresului susținut al întregii societăți, a creșterii bunăstării materiale și spirituale.

Pornind de la unitatea dialectică dintre forțele de producție și conștiința socialistă, partidul și statul au creat și creează toate condițiile pentru ca, odată cu creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale, să se dezvolte puternic învățămîntul, știința, cultura, să fie întărită continuu întreaga activitate politico-educativă, de formare a omului nou, înaintat, cu un larg orizont de cunoaștere și înțelegere — constructor conștient al socialismului și comunismului.

Întreaga muncă politico-educativă trebuie să aibă ca obiectiv fundamental ridicarea nivelului de conștiință al oamenilor muncii, lărgirea orizontului lor de cunoaștere și înțelegere, creșterea gradului de pregătire științifică, tehnică și culturală.

● În cadrul muncii politico-educative trebuie să punem un mai mare accent pe educarea materialist-științifică a oamenilor muncii, pe îmbogățirea continuă a orizontului lor de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor din natură și societate, a legităților care guvernează progresul lumii contemporane.

● Totodată, activitatea educativă trebuie să ducă la întărirea combativității față de mentalitățile înapoiate, față de ideile mistico-religioase, de concepțiile retrograde, naționaliste, șovine, față de orice manifestări care contravin intereselor poporului, ale dezvoltării societății noastre socialiste.

● Sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, toți factorii cu răspunderi în munca de educare comunistă trebuie să militeze permanent pentru ca în fiecare unitate, în fiecare colectiv să fie instaurată trainic o atitudine înaintată față de muncă și față de societate, să se aplice neabătut principiile și normele muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste.

● **În ansamblul muncii politico-educative, un rol deosebit în educarea comunistă și formarea unui larg orizont de gîndire și cunoaștere, a unei înalte conștiințe socialiste revine școlii, învățămîntului de toate gradele.**

Trebuie să acționăm în continuare pentru a pune și mai deplin în valoare uriașul potențial educativ al învățămîntului nostru. Începînd cu preșcolarii, în grădinițe, de la cea mai fragedă vîrstă, este necesar să se acorde o atenție sporită dezvoltării dragostei față de țară și partid, față de cauza socialismului.

Activitățile cultural-educative, programele școlare care se realizează cu copiii, cu elevii, cu tinerii trebuie să contribuie nemijlocit la cultivarea dragostei pentru muncă și pentru învățătură, a dorinței tineretului nostru de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și culturii, de a se forma ca buni cetățeni, ca buni constructori ai socialismului.

Dezvoltînd interesul tineretului pentru cunoașterea istoriei naționale, a trecutului glorios de luptă al poporului român, școala trebuie să cultive în rîndul tinerei generații puternice sentimente patriotice, hotărîrea de a servi neabătut țara, partidul și poporul, de a face totul pentru întărirea independenței și suveranității patriei, pentru progresul și înflorirea României socialiste.

● **Trebuie, de asemenea, să dezvoltăm și mai puternic activitatea cultural-educativă de masă, punînd un accent deosebit pe folosirea deplină a bazei materiale pe care o avem în acest domeniu.**

În acest scop este necesar să fie dezvoltat, în continuare, minunatul cadru democratic care este Festivalul național „Cîntarea României" — expresie a muncii și vieții libere a întregului popor, care asigură largi posibilități de afirmare a capacităților de creație științifică, tehnică și cultural-artistică a maselor de oameni ai muncii de la orașe și sate, punerea tot mai largă în valoare a talentelor din popor, a geniului creator al națiunii noastre.

Să trecem mai hotărît la organizarea de spectacole ale formațiilor artistice în întreprinderi, pe platformele industriale, în marile săli de sport, pe stadioane, care să răspundă tot mai bine cerințelor colectivelor de oameni ai muncii.

● **Este necesar, totodată, să asigurăm o și mai intensă participare la activitatea cultural-educativă a uniunilor de creatori, a creației literare și de artă din țara noastră.**

Pornind de la minunatele tradiții ale culturii românești, literatura, muzica, teatrul, pictura, cinematografia, întreaga creație cultural-artistică din patria noastră trebuie să fie și mai organic implicată în viața social-politică a țării, în marea operă de construcție socialistă pe care o înfăptuiește astăzi poporul nostru.

Inspirîndu-se permanent din nesecatul izvor de simțire și înțelepciune populară, din minunatele realizări ale oamenilor muncii, toți creatorii de literatură și artă sînt chemați să redea cît mai fidel gîndirea și simțirea maselor largi populare, preocupările și aspirațiile lor, să înfățișeze convingător marele efort constructiv al poporului nostru, munca eroică și realizările minunate ale constructorilor socialismului în România.

Consiliul Culturii și Educației Socialiste trebuie să acorde o atenție sporită orientării și îndrumării activității de creație, revistelor și publicațiilor literar-artistice. Trebuie să facem în așa fel încît noua calitate, de care vorbim în toate domeniile vieții sociale, să se manifeste plenar și în creația artistică.

● **Este necesar să fie îmbunătățită în continuare activitatea în domeniul presei și radioteleviziunii, care, prin sfera lor largă de cuprindere, au un rol deosebit de important în înfăptuirea politicii generale a partidului și statului nostru, în educarea și formarea oamenilor muncii.**

Acționînd consecvent pentru promovarea a tot ceea ce este nou și înaintat în practica edificării noastre socialiste, în cunoașterea universală, presa și radioteleviziunea trebuie să combată ferm stările de lucruri și fenomenele negative din viața socială, să-și sporească continuu rolul în educația socialistă a maselor, în dezvoltarea spiritului patriotic și a elanului revoluționar al celor ce muncesc.

Luciditatea alianței cu viitorul

(Urmare din pagina 1)

exprimîndu-se într-o atmosferă de responsabilitate și justificată mîndrie, fiind concluziile unui forum ce s-a dovedit a fi o elocventă imagine a democrației noastre reale, a democrației românești în haine de lucru.

Cu acest prilej s-au pus bazele unui nou salt calitativ al activității cultural-educative din țara noastră. Totalitatea participanților activi la marea dezbatere a pledat pentru înarmarea oamenilor muncii cu concepția materialist-științifică despre lume și viață, pentru educarea lor în spiritul dragostei față de patrie, popor și partid, pentru amplificarea participării obștești la munca politică și educativă și, totodată, pentru înscrierea tuturor activităților spiritului într-un context al perspectivelor vaste. Calea pe care ne-am angajat nu este lipsită de eforturi, dar țelul este măreț și, odată atins, va răsplăti din plin elanul nostru de astăzi: formarea omului nou, constructor conștient al socialismului multilateral dezvoltat, a cărui conștiință nu presupune numai un cumul de cunoștințe profesionale, ci și capacitatea de a recepta și aprecia exigent valorile veritabile ale timpului nostru, de a trăi din plin bucuria elevată a familiarității cu adevăratele resorturi ale progresului civilizației și istoriei umane.

Deosebit de prețioase ne apar în această lumină prețioasele cuvîntări ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la aria de cuprindere a culturii, a gestului creator. „Trebuie să pornim permanent de la faptul că educația politică și ridicarea nivelului de cultură — sublinia secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste — presupune o totalitate multilaterală de cunoștințe din toate domeniile economico-sociale, însușirea minunatelor cuceriri ale științei și cunoașterii umane, naționale și universale. Constituie o dovadă a unei înalte culturi realizarea unei producții de bună calitate, atît din punct de vedere tehnic, cît și estetic! Constituie un act de înaltă cultură realizarea unor noi descoperiri, perfecționarea tehnologiilor, impulsionarea activității de cercetare în toate domeniile! Și muncitorul din mină, și brigadierii de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, ca și muncitorii de pretutindeni, fac un act de înaltă cultură profesională-tehnică, realizînd minunatele construcții ale socialismului, punînd în ele priceperea, gîndirile, entuziasmul, dăruirea pentru patrie, pentru socialism". Și am citat pe larg aceste cuvinte tocmai datorită faptului că ele sînt mai limpezi și au mai multă adresă decît orice comentariu care s-ar putea încropi pe marginea lor.

În același timp, o intensă și bogată viață spirituală, menită să înnobileze omul, menită să permită afirmarea plenară a personalității celor care, cu abnegație și entuziasm, înfăptuiesc politica științifică și clarvăzătoare a partidului, presupune o producție de o echivalentă calitate chiar în domeniile tradiționale ale culturii, în literatură și arte plastice, în teatru și cinematografie, în muzică și nu în ultimul rînd în spațiile destinate îndeobște culturii de masă, atît de viguros resuscitată și relansată spre izbînzi noi prin Festivalul național al muncii și creației Cîntarea României. Nu întîmplător s-a pornit și în această privință de la evaluarea resurselor reale și a datoriilor încă neonorate și, totodată, s-a așezat un accent cuvenit pe dotările existente, pe amplificarea mijloacelor și condițiilor care stau la îndemîna spiritului, a creatorilor. „Dispunem în prezent de o vastă rețea de unități și așezăminte culturale educative — cămine culturale, cluburi și case de cultură, teatre și instituții muzicale, cinematografe, muzee, biblioteci și altele — care asigură accesul larg al maselor la știință, și cultură, la educație, cunoașterea a tot ceea ce gîndirea umană a realizat mai bun în domeniul creației. Trebuie să asigurăm — recomanda tovarășa Elena Ceaușescu în cuvîntul de salut amintit — ca fiecare din aceste unități să desfășoare o activitate permanentă, de zi cu zi, să contribuie efectiv la educarea politică, științifică și culturală a maselor largi, să devină adevărate centre ale educației revoluționare, ale formării omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, patriotică". Bineînțeles, turnînd în tiparele materiale ale culturii un conținut revoluționar, vibrant prin luciditatea alianței lui cu viitorul.

Aderînd la programul și hotărîrile congresului, vădită prin toate intervențiile care i-au alcătuit substanța, reprezintă o unitate în diversitate de bun augur pentru ziua de azi și de mîine a spiritualității românești. Desigur, dezbaterile declanșate sub cupola sălii polivalente vor continua și în presă, și la locurile de muncă ale tuturor, însă, cînd lucrurile sînt clare, mai importantă decît dezbaterea este fapta ca atare, acțiunea promeditată, mișcarea înainte doveditoare a capacității constructive constitutivă în ideile generoase. Și de acum înainte sînt de așteptat faptele, realizările, operele. Un patrimoniu îmbogățit de valori spirituale echivalează cu o șansă în plus în confruntarea cu treptele anevoioase ale viitorului. O conștiință forjată la flacăra patriotismului și a gustului pentru evoluție perpetuă înseamnă o șansă în plus în confruntarea cu treptele anevoioase ale depășirii rutinei din noi înșine.

„Constituie o dovadă a unei înalte culturi realizarea unei producții de bună calitate"

din Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

La încheierea celui de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste putem afirma cu totală satisfacție că lucrările sale au constituit o puternică manifestare a unității frontului de educație politică și cultură în lupta pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre socialism a României.

Programul de măsuri privind acțiunile politice și cultural-educative ce vor fi întreprinse în vederea formării omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, constructor devotat al socialismului și comunismului în România, adoptat în unanimitate, asigură unirea tuturor forțelor marelui front al lucrătorilor din domeniul muncii politico-educative și culturale, în desfășurarea în cele mai bune condiții a activității de ridicare a conștiinței revoluționare.

Toate dezbaterile din congres, cît și programul de măsuri adoptat, evidențiază cu putere importanța plenarei Comitetului Central al partidului, a documentelor cu privire la activitatea teoretică și ideologică. **AVEM UN PROGRAM CUPRINZĂTOR DE ACTIVITATE POLITICĂ ȘI CULTURALĂ; ACUM, HOTĂRÎTOR ESTE SĂ TRECEM CU TOATĂ FERMITATEA LA ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ÎN CELE MAI BUNE CONDIȚII A ÎNTREGII ACTIVITĂȚI.**

În centrul activității politico-educative și culturale trebuie să stea, deci, munca pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului în fiecare unitate, creșterea productivității muncii, a eficienței economice și, pe această bază, asigurarea creșterii mai puternice a venitului național, a bogăției naționale a patriei noastre — singura cale pentru asigurarea mijloacelor necesare înfăptuirii programului de progres și civilizație.

Activitatea politico-educativă și culturală de masă trebuie să educe oamenii muncii, întregul popor, îndeosebi tineretul, în spiritul muncii pline de dăruire pentru înflorirea continuă a patriei, pornind de la principiul socialist — nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă. Educația, prin muncă și pentru muncă, trebuie să ducă la făurirea unei înalte conștiințe revoluționare, patriotice a minunaților constructori entuziaști ai societății socialiste și comuniste!

Totodată, este necesar — așa cum am subliniat și la recenta plenară a Comitetului Central al partidului — să educăm oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul tineret al patriei noastre, în spiritul patriotismului revoluționar, al dragostei de țară, de partid, de popor, al hotărîrii de a servi întotdeauna și în orice împrejurări cauza socialismului, a bunăstării poporului, a independenței și suveranității României socialiste!

Pe drept cuvînt, în dezbaterile ce au avut loc s-a subliniat necesitatea ridicării pe o treaptă nouă a activității desfășurate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", care oferă un cadru organizatoric larg de participare a maselor la creația cultural-artistică, la îmbogățirea activității în toate domeniile, la tot ce se creează mai de preț în societatea noastră socialistă. Se poate spune că în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" oamenii muncii sînt și făuritorii noii creații, și participanții și beneficiarii acestei activități, care demonstrează cu putere forța și energia creatoare, talentul inestimabil al minunatului nostru popor. Avem datoria să ridicăm la un nivel tot mai înalt această activitate, să facem astfel încît să asigurăm desfășurarea în condiții cît mai bune a Festivalului național „Cîntarea României", transformîndu-l într-o puternică forță creatoare a întregii noastre națiuni socialiste, a poporului — adevăratul făuritor al culturii, a tot ce se realizează în patria noastră.

Consiliul Educației și Culturii Socialiste, toate instituțiile și mijloacele cultural-educative trebuie să tragă toate învățămintele din activitatea de pînă acum, din dezbaterile care au avut loc în cadrul congresului — și să acționeze într-o deplină unitate pentru lichidarea lipsurilor ce s-au manifestat, pentru îmbunătățirea întregii activități și asigurarea înfăptuirii politicii partidului în domeniul muncii politico-educative și cultural-artistice, al făuririi unei înalte conștiințe revoluționare, a întregului nostru popor.

CONGRESUL A EVIDENȚIAT CĂ DISPUNEM DE O PUTERNICĂ FORȚĂ, DE UN URIAȘ FRONT EDUCATIV-CULTURAL, CARE REPREZINTĂ GARANȚIA SIGURĂ A ÎNFĂPTUIRII ÎNTREGULUI PROGRAM DE EDUCAȚIE SOCIALISTĂ, DE RIDICARE A CONȘTIINȚEI REVOLUȚIONARE A OAMENILOR MUNCII, FĂRĂ DEOSEBIRE DE NAȚIONALITATE, A ÎNTREGULUI POPOR, DE FORMARE A OMULUI NOU, ÎNARMAT CU CELE MAI ÎNAINTATE CUCERIRI ALE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII, ALE CUNOAȘTERII UMANE DIN TOATE DOMENIILE. NUMAI PE ACEASTĂ BAZĂ VOM REALIZA SARCINA TRASATĂ DE PROGRAMUL PARTIDULUI, DE CONGRESUL AL XII-LEA, DE ULTIMA PLENARĂ!, NUMAI ASTFEL, ÎNARMAT CU CELE MAI ÎNALTE CUNOȘTINȚE DIN TOATE DOMENIILE, POPORUL NOSTRU VA PUTEA SĂ OCUPE UN LOC DEMN ÎN RÎNDUL NAȚIUNILOR LUMII, SĂ SE DEZVOLTE LIBER ȘI INDEPENDENT!

În aceste împrejurări complexe ale vieții internaționale, România se pronunță cu toată hotărîrea pentru încetarea conflictelor existente, a acțiunilor militare și pentru trecerea la soluționarea tuturor problemelor numai și numai pe calea tratativelor. Așa cum am subliniat și în alte împrejurări, oricît de grele ar fi tratativele, oricît de mult și îndelungat timp ar cere acestea, ele reprezintă singura cale rațională.

Încă o dată menționez că este necesar să se facă totul pentru a se renunța la calea militară, pentru soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai și numai pe calea tratativelor. Aceasta corespunde atît intereselor popoarelor respective, cît și cauzei generale a colaborării și păcii în întreaga lume.

Ținînd seama de cursa înarmărilor, de creșterea puternică a acumulărilor de armament și a cheltuielilor militare, problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare și, în primul rînd, la dezarmarea nucleară, înlăturarea războaielor din viața omenirii și asigurarea unei păci trainice în lume.

Sesiunea specială pentru dezarmare a Organizației Națiunilor Unite a evidențiat cu putere voința popoarelor de pretutindeni de a se trece cu hotărîre la măsuri concrete de dezarmare. Nimic nu poate justifica continuarea cursei înarmărilor! Nimic nu poate justifica acțiunile militare, acțiunile de forță!

România, poporul nostru au prezentat la O.N.U. propuneri ample, concrete, cu privire la dezarmare, însoțite de semnătura a 18 milioane de cetățeni ai României socialiste, care — la fel ca și alte popoare — și-au manifestat și își manifestă puternic voința și hotărîrea de a se pune capăt înarmărilor, de a se asigura pacea, dreptul națiunilor la viață, la pace și independență!

În activitatea de adîncire a cunoașterii reciproce, de întărire a prieteniei și colaborării dintre popoare, cultura și arta ocupă un loc important. Se impune să acționăm în așa fel încît, prin dezvoltarea colaborării internaționale și în acest domeniu, prin activitatea consacrată lărgirii cunoașterii peste hotare a creației literar-artistice și culturale a poporului nostru, să contribuim la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre popoare, la cauza generală a făuririi unei lumi a prieteniei și conlucrării pașnice.

Partidul și România socialistă vor înlăuri continuu unitatea și colaborarea cu toate partidele și forțele progresiste, democratice de pretutindeni, cu popoarele europene și din întreaga lume, convinse că stă în puterea noastră, a tuturor ca, acționînd cu înalt spirit de răspundere, să asigurăm triumful rațiunii și păcii, realizarea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră, în care fiecare popor, fiecare națiune, să se poată dezvolta așa cum dorește, fără teama vreunei agresiuni, să-și poată făuri în mod liber bunăstarea și fericirea!

Convorbiri între președintele Nicolae Ceaușescu și Richard Nixon, fost președinte al S.U.A.

În cadrul schimbului de păreri dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și Richard Nixon, fost președinte al Statelor Unite ale Americii, care a efectuat o vizită în țara noastră la invitația șefului statului român, au fost abordate probleme privind relațiile româno-americane, precum și aspecte ale situației politice internaționale.

Relevînd cu satisfacție bunele raporturi dintre România și S.U.A., care au cunoscut în ultimii ani o evoluție pozitivă, în spiritul principiilor înscrise în documentele româno-americane și al înțelegerilor la nivel înalt, președintele Nicolae Ceaușescu și Richard Nixon și-au afirmat dorința ca relațiile dintre cele două țări să se amplifice și să se întărească continuu, pe tărîm politic, economic, tehnico-științific, cultural.

Vizita fostului președinte american a prilejuit elogioase aprecieri la adresa personalității șefului statului român. „Președintele Ceaușescu — a spus oaspetele american —, prin înțelegerea atît de profundă a marilor probleme ale lumii, poate contribui și contribuie la soluționarea problemelor globale cele mai arzătoare ale omenirii". Richard Nixon a arătat că președintele Nicolae Ceaușescu „conduce o țară mijlocie, dar care, datorită înțelepciunii și devotiunii sale, datorită înțelegerii față de problemele mondiale, joacă un rol nu mijlociu, ci un rol mare la scară globală mondială".

Schimbul de păreri cu fostul președinte al Statelor Unite s-a bucurat de o înaltă apreciere din partea șefului statului român: „Fiind o personalitate de seamă a vieții politice a Statelor Unite — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu —, sperăm că vizita dumneavoastră în România, discuțiile ce le vom avea vor contribui la dezvoltarea relațiilor dintre popoarele noastre și vor servi cauzei destinderii și păcii, independenței popoarelor". La rîndul său, Richard Nixon a declarat: „Sper că noua administrație, administrația Reagan, și secretarul de stat Shultz vor menține și vor promova relații tot atît de bune cu România, ca acelea pe care le-am avut în timpul administrației mele".

Convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și Richard Nixon, desfășurate într-o atmosferă de cordialitate și prietenie, vor contribui la dezvoltarea relațiilor dintre poporul român și poporul american și vor servi cauzei destinderii, păcii și independenței națiunilor.

ION CODRU

Din dezbaterile Congresului

Cuvîntul tovarășului CONSTANTIN ARSENI

Consider o înaltă îndatorire de conștiință să încep prin a vă împărtăși gîndurile de profundă stimă și prețuire, sentimentele de fierbinte dragoste și recunoștință pe care le nutresc membrii Organizației Democrației și Unității Socialiste față de conducătorul înțelept și iubit al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru inițiativa sa privind crearea organizației noastre. Doresc să relev că aceasta este o experiență originală românească, că ține de concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, după care socialismul se construiește cu poporul și pentru popor, oferindu-se astfel posibilitatea tuturor acelora care nu sînt membri de partid să participe direct la conducerea societății, la afirmarea plenară a personalității umane.

Acționînd potrivit principiului că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, și la recenta plenară a Comitetului Central, secretarul general al partidului a cerut milioanelor de cetățeni ai țării, inclusiv celor care nu sînt comuniști, să slujească cu abnegație interesele societății, să participe mai activ la rezolvarea problemelor importante ale dezvoltării economico-sociale, să contribuie prin priceperea și inițiativa lor la transpunerea în viață a politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Confirmînd încă o dată justețea și clarviziunea, proprii gîndirii strălucitului om politic, ctitorului de istorie nouă, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Organizația Democrației și Unității Socialiste a devenit o realitate vie și puternică în viața politică a societății noastre, o școală a educației patriotice și revoluționare, a autoconducerii și autoadministrării cetățenești. Avem în prezent o structură organizatorică ce acoperă întreg teritoriul țării, toate unitățile de muncă și colectivitățile umane și ne integrăm tot mai activ atît în sistemul democrației directe, participative, cît și în cel al democrației reprezentative. Mii de membri ai organizației noastre au fost aleși în consiliile oamenilor muncii din întreprinderi, centrale economice și ministere și alte mii reprezintă organizația în calitate de deputați în consiliile populare de toate nivelurile, precum și în Marea Adunare Națională.

Strîns uniți în Frontul Democrației și Unității Socialiste lucrăm permanent sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, colaborăm îndeaproape cu organizațiile de masă și obștești, desfășurăm largi acțiuni educative în sprijinul producției, al realizării noii revoluții agrare, al înfrumusețării și bunei gospodăriri a localităților, respectării neabătute a legalității socialiste, aplicării principiilor și normelor eticii și echității socialiste.

Avem un sistem propriu de învățămînt politico-ideologic, în cadrul căruia mase largi de oameni ai muncii de la orașe și sate aprofundează hotărîrile partidului, cuvîntările secretarului general, legile țării. Participăm tot mai eficient la întreaga activitate de formare a omului nou, cu o concepție științifică despre lume și viață, cu o temeinică pregătire profesională, înarmat cu valorile autentice ale cunoașterii umane, ale creației artistice și literare, ale civilizației și culturii socialiste.

În centrul activității politico-educative punem în mod consecvent dezvoltarea iubirii de țară, încrederea nemărginită în partidul comuniștilor, în minunatul exemplu de patriotism pe care ni-l oferiți dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, care ne însuflețește și ne îndeamnă să contribuim cu tot mai multă hotărîre la înfăptuirea Programului partidului de întărire continuă a forței materiale și spirituale, a independenței și suveranității patriei!

Analizîndu-ne activitatea în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, trebuie să spun, stimați tovarăși, că avem unele motive de satisfacție, dar poate și mai multe de autocritică, de recunoaștere că am realizat relativ puțin în raport cu sarcinile pe care ni le-a încredințat partidul. Trebuie să spunem că nu valorificăm în suficientă măsură cadrul politico-organizatoric amplu de care dispune Organizația Democrației și Unității Socialiste, că ne ocupăm încă sporadic de petrecerea plăcută și utilă a timpului liber de către cetățeni, în special de tineret, că participăm sub nivelul posibilităților la marea mișcare culturală de masă care este Festivalul național „Cîntarea României" și că avem destule lipsuri în domeniul educației materialist-științifice, în scopul formării unei concepții înaintate despre lume și viață, mai ales în rîndul cetățenilor care locuiesc în cartiere și la sate.

Conștienți de lipsurile existente și de îndatoririle ce le avem, cunoscînd perspectivele largi pe care le deschide Programul partidului, ne angajăm să facem totul în vederea sporirii contribuției Organizației Democrației și Unității Socialiste la opera istorică de făurire a culturii socialiste înaintate, de formare și dezvoltare a concepției comuniste de viață a întregului nostru popor. Prin întreaga noastră activitate, vom întări și mai mult unitatea și coeziunea membrilor organizației noastre în jurul puternicului și eroicului nostru partid comunist, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de a cărui gîndire și acțiune sînt indisolubil legate marile noastre victorii, toate speranțele de mîine, fericirea și prosperitatea scumpei noastre patrii.

Vă rog, în încheiere, să-mi permiteți să exprim acordul deplin cu documentele supuse dezbaterii congresului.

Cuvîntul tovarășului NIKOLAUS BERWANGER

Trebuie să reflectăm asupra poziției noastre față de realitatea în care trăim — de la acest imperativ derivă multipla responsabilitate etică și estetică a artistului-cetățean. Indiferent de domeniul artei, acest necesar și atît de adevărat imperativ, formulat cu concizie la recenta Plenară lărgită a Comitetului Central al partidului de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a catalizat creația. A spune lucrurilor, ideilor, fenomenelor și sentimentelor pe nume, consider că este calea cea mai dreaptă de a vorbi și scrie direct și concret despre apele limpezi din sufletul nostru sau despre vîntul și valul care tulbură cîteodată luciul apelor prin firele de nisip ascunse în străfunduri. Vorbind despre adevăr, nu ne putem permite doar straie de sărbătoare și penajul seducător al păunului. Orice fel de redundanță sau goană cu orice preț înspre vinarea metaforei, spre înnobilarea gratuită a expresiei poate duce la diluarea adevărului și a puterii cuvîntului. Sînt un pătimaș al timpului meu, un implicat în viața societății noastre, a spus vorbitorul, relevînd că scriitorii, poeții nu mai sînt doar ghizi spre locurile și lăcașurile frumosului, ci și geologi care escaladează stîncă după stîncă, versant după versant, examinînd masiv după masiv în căutarea filoanelor de metal prețios; ajungem la un moment dat pe acel pisc, cel mai aproape de soare și de bolta cerului și, pentru moment, putem ridica brațul pentru a înălța o stea, a noastră, care ne va fi răsplată și semn al victoriei asupra munților vieții.

Poezia și publicistica pot face casă bună și nu se exclud reciproc. Sînt ziarist de 30 de ani și nu cunosc o altă meserie care ar putea concura ziaristica și care întregește, în mod fericit, străduințele și aspirațiile pe tărîm literar. A obține un spor de calitate în acest domeniu, înseamnă a mări capacitatea presei de a forma opinia publică, în sensul receptării exacte și al înțelegerii integrale a obiectivelor ce ne stau în față, înseamnă în primul rînd ridicarea profesionalismului publicistic, preocuparea ca publicațiile să fie cît mai interesante, atractive, cu un conținut bogat în idei și fapte, redate accesibil, cu multă imaginație, cu gîndire politică și pricepere gazetărească.

În relativ scurta-i istorie, populația germană din Banat, ca dealtfel întreaga populație de aici, a avut de înfruntat greutăți și vremuri potrivnice, care i-au diminuat și i-au îngrădit, uneori destul de simțitor, dezvoltarea spirituală și culturală — la începutul sinuosului drum stau primele decenii după colonizare, în secolul al 18-lea, care poartă amprenta mizeriei, a morții și a războaielor. Apoi existența populației germane a fost serios periclitată de politica claselor dominante din imperiul vulturului bicefal. Au venit anii de după 1918, cînd Banatul și-a împlinit destinul firesc, devenind parte integrantă a României, care a creat premise și pentru afirmarea populației germane. După o dezvoltare promițătoare și plină de perspective, s-a ivit un alt dușman, care viza pur și simplu transformarea germanilor într-o unealtă oarbă, lipsită de voință, pentru a o putea angrena în planurile aberante, de cucerire a lumii, ale nazismului. Consecințele războiului au fost zguduitoare, lovind din plin într-o populație, care n-a dorit niciodată măcelul. Pornind de la aceste realități istorice, uneori vitrege, putem înțelege pe deplin sensul împlinirilor din ultimii 17 ani. Semnificația acestei perioade constă în evoluții și prefaceri firești și fericite, demonstrînd viabilitatea și adevărul politicii partidului nostru în problema națională. Și, de ce să n-o spunem răspicat, sîntem acum martorii unei îmbogățiri și potențări nemaiîntîlnite în istoria acestui pămînt, care au dus la salturi calitative în viața spirituală și culturală. Ne pare de la sine înțeles că avem un teatru al nostru, ni se pare firesc că putem învăța în limba maternă, că putem cînta pe scenele căminelor culturale și ale cluburilor muncitorești vechile noastre cîntece populare și noile ritmuri ale epocii transformatoare și revoluționare, că putem cultiva și îmbogăți obiceiurile noastre; studiourile de radio din București și Timișoara au emis parcă dintotdeauna și în limba germană; știm că practic în fiecare librărie se găsesc și cărți în limba noastră maternă. În perioada la care mă refer s-au creat și au văzut lumina tiparului o seamă de cărți de o importanță covîrșitoare, mai ales în domeniul istoriei și istoriei culturii. Aș dori să amintesc „Scurta istorie a germanilor din Banat", a dr. Vilea Marin — lucrare de o acuratețe științifică și politică exemplară ce pune în lumină poziția progresistă și profund patriotică a șvabilor, care în 1918 s-au pronunțat, alături de români, pentru unirea Banatului cu România. Cartea dezvăluie, de asemenea, poziția neechivocă a germanilor bănățeni față de fascism și nazism, relevă lupta antifascistă în care, alături de români, s-au înrolat mulți dintre conaționalii mei.

Dăruirea de sine întru finalizarea și încununarea muncii cu rezultate palpabile — a subliniat în încheiere vorbitorul — este suprema frumusețe și supremul adevăr. Adeziunea și dragostea noastră față de om, omenire și istorie vor fi nu numai mărturisite în cărțile noastre și publicațiile noastre, ci cărțile și publicațiile noastre vor constitui mărturii ale realizării acestui deziderat și destin.

Cuvîntul tovarășei TAMARA DOBRIN

Condus de partid, de președintele Nicolae Ceaușescu, Frontul Democrației și Unității Socialiste, cel mai larg și mai reprezentativ organism politic patriotic și revoluționar al democrației noastre socialiste, este direct implicat în întreaga viață spirituală și politico-educativă a țării; pe lîngă acțiunile comune, de coordonare unitară a activității ample pe care o desfășoară în acest domeniu organizațiile de masă și obștești componente, el are în răspundere o serie de acțiuni specifice, de cea mai mare însemnătate pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă.

De aceea socotim de datoria noastră să exprimăm conducerii partidului, personal tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreaga gratitudine, mulțumirea și recunoștința tuturor forțelor sociale și politice ale țării pentru hotărîrea de a pune și acest al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste sub egida Frontului Democrației și Unității Socialiste, expresia politico-organizatorică a unității de fapt, a aspirațiilor comune, a consensului național și a voinței unanime a poporului nostru de a urma în totul partidul, pe secretarul său general, în efortul istoric de a înălța pe pămîntul străbun al patriei cea mai dreaptă și mai umană orînduire socială pe care o cunoaște omenirea: socialismul multilateral dezvoltat, comunismul.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a C.C. al P.C.R., ale cărei idei orientează lucrările congresului nostru conferindu-le o atît de profundă semnificație teoretică și practică, întrunește adeziunea tuturor celor ce muncesc, întrucît în ea strălucesc toate marile virtuți care definesc înțelepciunea poporului român, adăugîndu-le strălucirea gîndirii revoluționare, a metodei materialist-dialectice de analiză, realismul și obiectivitatea proprii științei, viziunea de largă perspectivă istorică, patriotismul înflăcărat și devotamentul fără margini față de nobilele idealuri ale dreptății și echității, ale adevărului și demnității, ale suveranității și independenței naționale, ale prieteniei, colaborării și păcii mondiale pe care le implică, în mod necesar, concepția comunistă despre lume și viață. Iată de ce poporul nostru se regăsește în această expunere cu tot ceea ce determină și caracterizează astăzi conștiința națională.

Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste raportează că, acționînd pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.C.R., în lumina indicațiilor secretarului general al partidului, organizațiile componente au desfășurat o largă activitate politico-educativă, care a contribuit la formarea conștiinței omului nou al societății noastre. A fost acordată o deosebită atenție popularizării hotărîrilor partidului și a legilor țării, punîndu-se accent pe problemele care privesc apărarea, buna gospodărire și dezvoltarea proprietății obștești, respectarea normelor socialiste de muncă și viață, consolidarea cuceririlor revoluționare ale poporului și apărarea patriei, ca îndatoriri fundamentale ale fiecărui cetățean. A fost organizată lunar, în fiecare localitate, Tribuna democrației, care a-a impus ca o adevărată școală a educației politice, patriotice, revoluționare.

Cu sprijinul și sub îndrumarea directă ale organelor și organizațiilor de partid, s-a dezvoltat sistemul învățămîntului politico-ideologic de masă, care este frecventat de milioane de oameni ai muncii de la orașe și sate; se desfășoară, în conlucrare cu instituțiile culturii de masă, o largă activitate de popularizare a cunoștințelor științifice și tehnice, de susținere a acțiunilor din cadrul Festivalului național „Cîntarea României".

Activitatea pe care o desfășoară Frontul Democrației și Unității Socialiste se materializează în fapte de muncă, dobîndește caracterul concret al unor inițiative în producție, capătă forma participării active a populației la realizarea unor obiective de interes obștesc, general; unitatea poporului în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se transformă astfel în activitate practică consacrată împlinirii marilor obiective cuprinse în Programul făuririi socialismului multilateral dezvoltat, a comunismului în România.

Cu toate acestea, în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara C.C. al P.C.R., apare limpede necesitatea de a ridica pe o nouă treaptă calitativă întreaga activitate pe care o desfășoară Frontul Democrației și Unității Socialiste pe plan ideologic și politico-educativ; dispunem de un cadru politico-organizatoric larg, colaborăm îndeaproape cu toate instituțiile culturii de masă, avem strînse legături cu deputații și cu organele puterii de stat, edităm organe de presă proprii și beneficiem de conducerea directă a secretarului general al partidului — condiții minunate pe care nu le fructificăm încă în suficientă măsură.

Din expunere rezultă, ca o direcție majoră de acțiune în viitor, pentru toate forțele cuprinse în Frontul Democrației și Unității Socialiste, necesitatea ca activitatea politico-educativă să stăruie asupra înțelegerii profunde de către cei ce muncesc a legităților dezvoltării sociale, a forțelor de producție ca factor determinant al evoluției istorice, în strînsă legătură cu realitățile de azi ale economiei naționale, cu transformările calitative pe care le promovează partidul în industria și agricultura țării, cu fenomenele complexe și contradictorii care confruntă omenirea; trebuie să întronăm acest spirit nou în activitatea politico-educativă, bazat pe dezbaterea deschisă, ancorată strîns în miezul problemelor producției, ale productivității și eficienței, pentru o bună activitate economică ca expresie a nivelului ridicat al conștiinței oamenilor.

Pentru a ridica activitatea politico-educativă la nivelul exigențelor actuale, Consiliul Național, consiliile teritoriale vor acționa și mai unitar, pentru lichidarea paralelismelor care există încă în munca organizațiilor componente, vor analiza periodic modul în care se îndeplinesc programele elaborate în comun.

Cu sprijinul C.N.S.T., vom colabora mai îndeaproape cu asociațiile și societățile științifice, vom declanșa o largă acțiune de ridicare a nivelului de cunoaștere al maselor direct legată de reducerea consumurilor de materii prime, de gospodărirea exemplară a avuției naționale, a energiei și combustibilului, de înfăptuirea obiectivelor revoluției agrare, de formarea și dezvoltarea concepției științifice despre lume și viață.

Indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu de a pune la temelia întregii activități de educație socialistă a maselor cunoașterea istoriei milenare a poporului român constituie pentru noi un motiv de justificată mîndrie națională și de puternică mobilizare. Avem un trecut glorios, care se leagă în mod necesar de prezentul socialist și de mărețul viitor comunist al patriei, și este de datoria noastră să-l luminăm din perspectiva zilei de azi, pentru formarea unor sentimente de puternic atașament față de pămîntul românesc, de frăție între oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, de întărire a unității întregii națiuni în jurul partidului, de prietenie și solidaritate cu toate popoarele.

Este necesar să realizăm cu toate organizațiile componente programul de folosire utilă, educativă a timpului liber al tuturor categoriilor de oameni ai muncii, să avem noi inițiative privind integrarea lor socială, să transformăm într-o largă mișcare de masă cunoașterea locurilor de interes istoric, grija pentru monumentele de cultură.

Vom asigura creșterea continuă a rîndurilor Organizației democrației și unității socialiste, participarea activă, organizată a tuturor cetățenilor la viața politică și socială a țării, la afirmarea largă și eficientă a personalității umane în cadrul democrației noastre socialiste.

Ne însușim întru totul Programul de măsuri supus dezbaterii congresului nostru și vom milita pentru soluționarea în mai bune condiții a tuturor sarcinilor ce revin organizațiilor componente, pentru valorificarea deplină a inițiativei, priceperii, a geniului creator al celor ce muncesc. Propunem ca în viitor programele de educație și cultură socialistă la sate și în cartiere să fie elaborate și dezbătute de organizațiile frontului.

Acordăm cea mai înaltă apreciere ideilor cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu privind situația internațională actuală, procesele care au loc în lume, direcțiile și căile de acțiune pentru realizarea destinderii, dezarmării și păcii pe planeta noastră; vom face din vocația de pace a poporului nostru un puternic instrument al construcției economice, al întăririi forței materiale și spirituale, al independenței și suveranității patriei.

Conștienți de necesitatea înlăturării lipsurilor noastre, de sarcinile pe care le pune în fața noastră partidul, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne angajăm solemn să facem totul pentru a spori contribuția Frontului Democrației și Unității Socialiste la opera istorică de făurire a culturii socialiste înaintate; nu ne vom cruța forțele pentru a întări și mai mult încrederea, dragostea, adeziunea și unitatea poporului nostru în jurul partidului, al marelui patriot aflat în fruntea sa, care întruchipează cele mai înalte aspirații de bunăstare, fericire și pace ale națiunii noastre.

Cuvîntul tovarășului NICOLAE DRAGOȘ

De la istorica Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, în cadrul căreia a fost prezentată amplu și strălucita expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pînă la desfășurarea Congresului educației politice și culturii socialiste a trecut puțin timp; el a fost însă suficient pentru a ne convinge puternic, prin studierea și însușirea ideilor vizionare, mobilizatoare ale expunerii, că multă vreme de-acum înainte — așa cum o demon-

străzează și spiritul dezbaterilor congresului — orientările și ideile novatoare, revoluționare ale secretarului general al partidului vor fertiliza gîndirea și acțiunea creatoare ale întregului popor. Acest amplu document-program, care ne îndeamnă să armonizăm continuu idealurile cu posibilitățile, este străbătut în mod fundamental de o rară și mare încredere în om, în puterea sa de creație, în vocația sa pentru autoperfecționare și autodepășire. Într-adevăr, în dezvoltarea și afirmarea vocației constructive, a noului și a dăruirii pentru nou, în devenirea omului nu există limite. În magistrala expunere se subliniază cu fermitate faptul că nu e suficient să cunoști neajunsurile ce se pot ivi și cauzele lor, ci, în calitate de comunist, de revoluționar trebuie să-ți faci pe deplin datoria, să stabilești modalitățile și măsurile prin care să se asigure înlăturarea neajunsurilor ; progresul în fiecare domeniu de activitate urmînd să treacă din planul dezideratelor în acela al realizărilor durabile.

Dintr-o asemenea perspectivă a devenit limpede și pentru presa noastră, pentru colectivul ziarului „Scînteia", în cadrul căruia îmi desfășor activitatea, cerința de a ne estima cu exigență rezultatele de pînă acum, de a ne asuma într-un mai înalt grad de răspundere misiunea încredințată de partid și popor, presa trebuind să fie o permanentă cutie de rezonanță a stării de spirit, a idealurilor și opțiunilor națiunii.

Presa noastră își desfășoară activitatea într-o țară socialistă condusă de un partid puternic și unit, beneficiind de gîndirea clarvăzătoare, mereu înnoitoare a secretarului general al partidului, care — prin abordarea dialectică, realistă, profundă și curajoasă a celor mai complexe probleme ale vieții interne și internaționale — este și pentru ziariști, ca pentru întregul popor, un luminos și permanent exemplu. Iată de ce mă consider dator și onorat să afirm că toate realizările obținute în activitatea ziarului „Scînteia", a presei în general, sînt nemijlocit legate de îndrumările și orientările de amplă anvergură, formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în atîtea prilejuri, între care amintesc prețioasele indicații date în memorabila cuvîntare rostită la aniversarea semicentenarului „Scînteii".

Așezată în orizonturile unei demnități autentice, presa a fost investită cu mari răspunderi și își îndeplinește cu devotament sarcina de onoare de a milita pentru cunoașterea și popularizarea politicii partidului, de a contribui la mobilizarea energiilor țării în vasta operă de construcție socialistă. Într-un asemenea moment de amplă analiză, menit a conferi noi dimensiuni politice și morale, a spori eficiența faptului publicistic este firesc și necesar să ne întrebăm dacă am făcut totul, dacă sîntem întotdeauna în măsură să raportăm că din coloanele presei iradiază cu toată forța lor spiritul înnoitor, privirea profundă în departe, înțelegerea complexă și nuanțată a problematicii vaste cu care ne confruntăm. A răspunde cu frazele automulțumirii ar însemna să abandonăm spiritul convingerii esențiale ce trebuie să domine orice activitate, — acela că perfecționarea nu este o cerință de moment, conjuncturală ; ea este și trebuie să fie parte a unui proces permanent, țel al fiecărei conștiințe. Sîntem, în acest sens, conștienți că pagina de ziar nu se arată a fi la fiecare apariție în rezonanță deplină cu complexitatea fenomenelor actuale, cu dinamismul și noblețea muncii contemporanilor noștri. Or, nu poate fi pentru noi, ziariștii, năzuință mai puternic luminată de demnitatea împlinirii ei decît aceea de a aduce în paginile presei, cît mai convingător, portretul de inegalabilă frumusețe, de măreață existență creatoare al omului muncii, al celui care este certitudinea de azi și de mîine a patriei. Sîntem, de asemenea, datori să asigurăm mai multă expresivitate și forță de convingere prezentării problemelor majore ale prezentului din industrie, agricultură, știință, învățămînt și cultură, să ne implicăm în dezbaterea și elucidarea fenomenelor complexe ce apar în procesul muncii, să propunem atenției nu doar fapte cu valoare anecdotică, ci realități și fapte definitorii pentru etapa în care ne aflăm. După cum sîntem preocupați să reevaluăm, dintr-o mai convingătoare perspectivă, spiritul de combativitate al presei, combativitatea trebuind gîndită și prezentată în presă din unghiul unei optici superioare. Ea trebuie să se bazeze mai mult pe o argumentare profundă, pe spirit autentic militant, principial, să vizeze mai energic finalități practice, dar și mai durabile finalități în planul conștiinței.

Pentru aceasta va trebui să ne apropiem cu deosebire de fenomenele pozitive, generate de măsurile întreprinse în direcția dezvoltării și adîncirii democrației socialiste, a sporirii responsabilităților colectivelor de muncă față de propria activitate, față de întronarea, pretutindeni, a normelor eticii și echității socialiste. Să demonstrăm, totodată, cu argumentele faptei, că democrația socialistă înseamnă o potențare a răspunderilor, o însumare superioară a acestora ; că ea nu are nimic comun cu voluntarismul superficial, cu ignorarea răspunderii personale.

În expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara partidului — expunere al cărei înalt spirit se găsește pe deplin reflectat în cuvîntul de salut adresat congresului de tovarășa Elena Ceaușescu — au fost conturate orizonturile noi ale înțelegerii unitare a istoriei poporului și partidului, rolul esențial al cunoașterii istoriei în opera de formare și educare a omului nou. Se evidențiază, totodată, cu claritate că trecutul glorios, progresist nu poate fi mai înălțător omagiat decît prin slujirea patriei de azi, prin înrolarea eficientă în marele efort național de construcție, prin patriotismul faptei creatoare. Și în acest domeniu presa are posibilități nelimitate de acțiune, cu condiția de a refuza mai hotărît prezentarea simplistă, inexpresivă a unor asemenea idei, avînd, în același timp, grijă de a respecta cu mai acută preocupare frumoasa limbă românească, zestrea inegalabilă pe care ne-au lăsat-o strămoșii. După cum patriotismul înseamnă și replica hotărîtă, neiertătoare față de tot și de toți cei care ar încerca să denigreze paginile de glorie ale istoriei naționale, să minimalizeze și să maculeze munca prezentă și realizările muncii noastre. Veninul urii unor trădători de țară, ură hrănită cu arginții unei simbrii nedemne, aruncă în eter, către noi, cuvinte denigratoare. În vecurii îndepărtate, cînd poporul nostru a fost obligat de împrejurări potrivnice să suporte dominația străină, oamenii de artă și har făceau, cu ajutorul culorilor vegetale, „publicistică militantă", îi pictau și îi exilau pe dușmanii libertății țării, îmbrăcați în costume specifice pentru a nu exista nici un echivoc, pe zidurile construcțiilor medievale, lîngă și în flăcările iadului. Se făcea și astfel dreptate istoriei ; se dădeau sentințe și pedepse definitive. Azi, cînd redactăm în libertate presa noastră, într-o țară liberă, independentă, sîntem datori să urmăm cu talent acea veche lecție de patriotism, înfățișîndu-i opiniei publice în tragica și deplorabila lor ipostază pe toți cei care mai de departe sau mai de aproape, atentează la demnitatea istoriei și demnitatea vieții noastre. După cum față de o anume ideologie, ce se străduiește să demonstreze ceea ce nu se poate demonstra, să pună sub semnul întrebării realizările socialiste, însuși socialismul ca sistem viabil, față de asemenea afirmații lipsite de temei va trebui să manifestăm o mai activă combativitate, mai fermă intransigență revoluționară și eficiență politică, punînd în lumină superioritatea ideologiei partidului nostru. Lupta dintre ideologii echivalează, în fond, în plan social și filozofic, cu lupta dintre nou și vechi. Iar noul, reprezentat de ideologia noastră, a fost și va fi întotdeauna în avangarda oricărei lupte. Viitorul va fi mereu de partea lui.

Este de aceea cu atît mai necesar ca presa noastră să acorde o și mai mare atenție evidențierii principiilor care guvernează tutelar politica internă și externă a partidului și statului nostru, politică în care vocația de pace, spiritul de echitate, atitudinea constructivă și demnitatea poporului român își află o memorabilă întruchipare, politică magistral elaborată și strălucit promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Îngăduiți-mi ca, în încheiere, în acest prestigios forum al ideologiei și culturii, în numele colectivului de redacție al „Scînteii", al gazetarilor comuniști, să exprim hotărîrea ca în viitor — călăuziți de indemnurile și ideile de generoasă și durabilă rezonanță ale secretarului general al partidului, de strălucitul său exemplu revoluționar — să acționăm mai activ pentru ca presa să fie la înălțimea timpului în care trăim, a minunatelor fapte de muncă și creație ale poporului român, care, într-o unitate indestructibilă, se îndreaptă demn și încrezător spre ziua de mîine a patriei, mereu mai luminoasă, așa cum au visat-o vrednicii noștri înaintași, așa cum ne conduce să o înfăptuim marele om politic, suflet în sufletul neamului său, luminatul patriot comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cuvîntul tovarășului PAUL ERDŐS

Epoca pe care o trăim, caracterizată prin mari elanuri revoluționare, este un nesecat izvor de inspirație pentru toate artele, prin faptul că este ea însăși, în primul rînd, izvorul umanismului revoluționar. Sîntem, de aceea, recunoscători acestei epoci și făurarului ei, omul care i-a găsit culorile în chiar sufletul său de revoluționar patriot, tovarășul Nicolae Ceaușescu. La recenta plenară lărgită a Comitetului Central al partidului, marele fiu al poporului român s-a referit pe larg, cu aceeași dragoste, cu același nesecat interes, la problemele scrisului, ale artei. Cuvintele care ne-au fost adresate au încărcătura de viață a contemporaneității. Într-adevăr, ce misiune mai nobilă poate avea un artist decît slujirea poporului său, elogierea pămîntului patriei, propagarea ideilor de umanism, de frăție, de înțelegere, de pace ?

Numeroasele expoziții organizate de către Uniunea Artiștilor Plastici în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" au dat artiștilor plastici prilejul să-și afirme, prin nivelul lucrărilor prezentate, vocația lor pentru o muncă rodnică și bogată, convingerea fermă că menirea artistului, în condițiile actuale, este aceea de a servi țara, poporul, de a conferi artei lui o puternică forță educativă.

Avem, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, o istorie unică. De aici se desprinde ideea că avem și o spiritualitate unică — spiritualitatea poporului nostru, clădită trainic pe tradiție, pe învățătura Partidului Comunist Român despre lume și viață. Noi toți servim, după puterile noastre, această spiritualitate.

Ca semnificativă legătură trainică dintre artiștii plastici și oamenii muncii angrenați direct în producție am organizat numeroase acțiuni care s-au bucurat de o largă apreciere. Aceste acțiuni s-au concretizat în citeva expoziții de portrete ale fruntașilor din industrie, ale fruntașilor din agricultură, expoziții itinerate în întreprinderi, la sate. Această ancorare în realitatea cotidiană, această investigare atentă a marilor realizări de muncă și fapte, studiul atent al chipului acestor oameni care-și desfășoară zilnic, cu dăruire, activitatea neobosită de constructori ai socialismului au constituit și constituie pentru artiștii plastici importante prilejuri de reflecție cetățenească și artistică.

Sîntem conștienți de faptul că în activitatea noastră persistă neajunsuri și neîmpliniri, că e nevoie de un plus de inițiativă, de exigență, de angajare. Nu am făcut încă totul pentru a ne implica în activitatea culturală de masă, pentru a lărgi colaborarea cu plasticienii amatori. Această au nevoie de sprijinul nostru permanent, competent și sistematic. E necesar să acordăm mai multă atenție cercurilor de artă plastică, pasionaților ce activează în cadrul caselor de cultură și cluburilor de întreprindere, în alte așezăminte din sistemul educațional și al culturii de masă. În direcția aceasta trebuie să semnalăm și faptul că eficiența mai redusă a muncii noastre se datorește și existenței unor paralelisme între diferitele instituții culturale și organizațiile de masă și obștești. Consider că Consiliul Culturii și Educației Socialiste, comitetele județene subordonate lui trebuie să-și exercite cu mai multă vigoare și spirit organizatoric rolul de organ de control și îndrumare a activității culturale de masă. În vederea aplicării indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară lărgită a Comitetului Central al partidului din 1—2 iunie, vom acționa pentru ca întreaga creație literar-artistică din patria noastră, valorificînd în profunzime vocația ei umanistă, patriotică, să aducă o contribuție sporită la educarea maselor largi de oameni ai muncii în spiritul ideilor nobile ale partidului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat multe expoziții de artă plastică. De fiecare dată ne-a cerut nouă, creatorilor, să ne inspirăm direct de la izvor. A îndeplini acest însuflețitor îndemn înseamnă a înfățișa, în opere durabile, realitățile de azi ale patriei, voința demnă și liberă a poporului român. Au fost și cazuri cînd unele lucrări cuprinse în expozițiile trimise în diferite localități ale țării nu au fost înțelese de oamenii muncii, aceștia adresînd critici îndreptățite celor care le-au realizat. Ne angajăm în fața conducerii partidului că Uniunea Artiștilor Plastici va sprijini creatorii să realizeze opere cu un profund mesaj educativ, al căror ecou să fie tot mai puternic în conștiințele oamenilor muncii.

Aș dori, totodată, să exprim sentimentele cele mai vii de admirație și gratitudine pentru munca eroică a harnicului nostru popor, pentru partidul și statul nostru socialist, pentru strălucita personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ale cărui eforturi, pline de abnegație și nețărmurit devotament puse în slujba dezvoltării țării, a triumfului cauzei colaborării, cooperării, păcii și progresului social în întreaga lume, au sporit nemăsurat numărul prietenilor României pe meridianele Terrei. Se confirmă o dată mai mult adevărul că întărirea națiunii și statului național independent, dezvoltarea fiecărui stat socialist duc la creșterea prestigiului socialismului în lume, la afirmarea forței lui pe plan internațional.

În încheiere, aș dori să vă asigur că artiștii plastici, toți oamenii de cultură — fără deosebire de naționalitate —, înfrățiți sub steagul partidului, vor desfășura o activitate bogată, realizînd opere valoroase, demne de epoca în care trăim. Continuatori ai strălucitelor tradiții ale creației românești strîns legate de destinul istoric al poporului nostru, noi, artiștii plastici din România, profund devotați progresului patriei, cauzei partidului, a socialismului, ne angajăm să punem talentul și entuziasmul nostru în opera de ilustrare complexă a epocii naționale, culminînd cu grandioasele realizări contemporane înfăptuite sub conducerea Partidului Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cuvîntul tovarășului ION POPESCU-GOPO

Model strălucit de analiză și sinteză științifică a realităților societății românești contemporane, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a Comitetului Central al partidului, document programatic de însemnătate capitală pentru frontul nostru ideologic, a dat o orientare clară, de largă perspectivă întregii activități ideologice, politice și cultural-educative, al cărei spirit militant, revoluționar, novator poate și trebuie să confere permanent valențe de mare amplitudine, în consonanță cu cerințele tot mai complexe ale construcției socialiste, întregului proces de formare a omului nou. În acest spirit se înscrie și obiectivul major al artei cinematografice, sensul final al activității noastre.

Exprimînd, în cadrul celui de-al doilea Congres al educației politice și culturii socialiste, îndatoririle lucrătorilor din domeniul cinematografiei, se cuvine să subliniez că arta pe care o slujim s-a bucurat și se bucură de o atenție specială din partea președintelui țării, fapt pentru care îi adresăm respectuoasa noastră gratitudine și îi asigurăm că și pe viitor vom ști să prețuim această atenție.

Sîntem hotărîți să ne aducem o contribuție sporită la îmbunătățirea conținutului filmelor, să facem astfel încît cinematografia să-și îndeplinească în tot mai bune condiții rolul ce-i revine în educarea conștiinței revoluționare a oamenilor muncii, a tineretului, în promovarea și afirmarea valorilor etice și morale, profund umaniste, a înaltelor idealuri și năzuințe ale poporului nostru.

Remarcînd prestigiul sporit și larga audiență a filmului românesc în masele cele mai largi, trebuie să ținem seama de sensibilitatea publicului, de semnalele operative pe care le primim de la organismele rețelei cinematografice. Este ușor de constatat că îndeosebi acele filme realizate la o înaltă ținută artistică și-au cucerit un real prestigiu, că numai filmele care au pornit de la o bază dramaturgică plină de substanță, cu adevărat inspirate din viață, din problemele și conflictele actuale, s-au impus în conștiința publicului. Constatăm însă că încă își mai fac loc spre platourile de filmare destule scenarii mediocre, lipsite de acea garanție morală care să dea factorilor ce își asumă răspunderea realizării lor certitudinea succesului.

Analizînd filmele realizate în ultimii ani, constatăm că cele mai importante zone de manifestare a creației artistice au continuat să fie lupta revoluționară a maselor, în care un loc deosebit îl ocupă caracterizarea eroului comunist. Departe de a fi epuizat acest filon, cineaștii rămîn datori cu investigarea, analizarea și interpretarea istorică a perioadei de început a mișcării muncitorești, a anilor de luptă a comuniștilor în ilegalitate, a acțiunilor pentru cucerirea revoluționară a puterii și ilustrarea rolului conducător al partidului, în dezvoltarea întregii noastre vieți economico-sociale, chezășie a tuturor realizărilor de azi.

O altă preocupare majoră a cinematografiei a fost evocarea trecutului, cu o mai susținută căutare în privința dimensiunii umane, psihologice, deși în acest domeniu se impune — așa cum s-a arătat în plenara Comitetului Central — o mai strînsă și riguroasă legătură cu știința istoriei, pentru o mai concretă sincronizare a cunoașterii științifice și filozofice cu creația cinematografică.

Îndatorirea de bază a cineaștilor noștri rămîne însă aceea a aducerii pe ecran a eroului timpurilor noastre, a eroului marii epopei a edificării societății socialiste, în filme ce trebuie să reflecteze gradul dezvoltării sociale, în actuala etapă istorică.

Filmul de analiză și interpretare a actualității reprezintă piatra de încercare a oricărei cinematografii naționale, deci și a cinematografiei românești. Succesele dobîndite în acest sector, deși reale, nu sînt suficiente și nici pe măsura adevărului vieții, a exigențelor sporite ale marelui public. Carența principală este aceea a scenariului, a elaborării bazei scrise a filmului. De prea multe ori scenariul este conceput și executat fără a avea în vedere necesitatea conflictului, conturării în relief a caracterelor, a confruntărilor acute, pasionale. Materialul selectat din realitate e văzut deseori prea fragmentat, enunțările nu sînt întotdeauna limpezi și, în consecință, tratarea cinematografică este lipsită de vigoare și sevă concretă. De multe ori mesajul nu se transmite clar, integral, tocmai pentru că tema nu este definită limpede, cineaștii noștri în căutarea complexității, evitînd simplitatea, cad frecvent în simplism și prezentări rudimentare avînd deseori filme rezolvate pe calea dialogurilor și nu a imaginii specifice cinematografului. Un anumit schematism, o viziune deformată, cu accente pe aspectele negative, mai dă tîrcoale unor scenarii și, implicit, unor filme, persistă o anumită superficialitate în modul de abordare a realității, în gîndirea și realizarea povestirii filmice.

Avem puțini scenariști exersați în această meserie. Trebuie să depunem eforturi de a atrage și forma în continuare noi contingente de scenariști fie din rîndul scriitorilor, fie din revelatoarea recoltă de har și măiestrie cu care se soldează fiecare ediție a Festivalului național „Cîntarea României".

Consider, totodată, necesar să se acționeze pentru eliminarea unor fenomene de formalism și birocratism, de insuficientă responsabilitate ce se manifestă încă în realizarea unui film pe parcursul diverselor etape, de la aprobarea scenariului pînă la terminarea sa și introducerea în rețeaua de difuzare.

Filmul trebuie să devină o tot mai limpede și mai expresivă imagine a procesului de continuă perfecționare a personalității umane în spiritul umanismului socialist, al concepției noastre revoluționare despre lume.

Cineaștii din România se angajează în fața Congresului educației politice și culturii socialiste să facă tot ce le stă în putere spre a da un nou avînt producției de filme ; fiecare creator și lucrător în domeniul filmului este conștient de răspunderea ce îi revine în fața poporului, a partidului, pentru îndeplinirea misiunii ce-i revine ca cetățean și artist-comunist.

Cu aceste sentimente, cineaștii din țara noastră, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt hotărîți să-și dedice toate forțele creatoare traducerii în viață a politicii partidului în domeniul cinematografiei, pentru a contribui, împreună cu celelalte arte, la formarea și dezvoltarea conștiinței politice, revoluționare și patriotice a maselor de oameni ai muncii din țara noastră.

Cuvîntul tovarășei ANA MUREȘAN

Este pentru mine o datorie de înaltă cinste ca, în numele Consiliului Național al Femeilor, al milioanelor de femei din patria noastră, să exprim și cu acest prilej adeziunea totală la ideile și tezele cuprinse în istorica expunere a secretarului general al partidului la recenta Plenară a Comitetului Central, aleasa prețuire și nemărginita recunoștință pe care le nutrim față de ilustrul conducător al partidului și statului nostru, patriot înflăcărat, revoluționar cutezător și clarvăzător al destinelor țării, proeminentă personalitate a lumii contemporane.

În amplul proces înnoitor promovat cu strălucită consecvență de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate domeniile se înscrie și saltul calitativ înregistrat în exercitarea rolului femeii în întreaga viață a societății românești. Deținînd o pondere tot mai însemnată în producția materială și spirituală, avînd responsabilități tot mai mari în întregul sistem al democrației muncitorești, îndeplinindu-și, în același timp, misiunea ce le revine în familie, ca soții și mame, femeile se afirmă în societatea noastră ca o puternică forță socială, pusă în valoare ca urmare a politicii partidului, a preocupării directe a secretarului general al partidului, căruia îi exprimăm din adîncul inimii cele mai calde mulțumiri, cel mai fierbinte omagiu și vie recunoștință.

Cu cele mai alese sentimente de profundă dragoste și înaltă prețuire relevăm și în cadrul acestui înalt forum al educației politice și culturii socialiste, contribuția remarcabilă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de seamă al partidului și statului nostru, personalitate marcantă a vieții spirituale din România, la continua înflorire și prosperitate a patriei. Întreaga viață și activitate a tovarășei Elena Ceaușescu, înaltul prestigiu de care se bucură în țară și în întreaga lume ca reputat om de știință și luptător consecvent, pentru ca știința și cultura să servească progresului social și fericirii oamenilor, reprezintă pentru toate femeile un strălucit și însuflețitor exemplu de slujire devotată a patriei, a poporului, a cauzei nobile a păcii și colaborării între popoare.

Cuvintul de salut adresat congresului de tovarășa Elena Ceaușescu exprimă esența politicii partidului nostru de făurire a unui om nou, cu o conștiință socialistă înaintată, pătrunsă de un vibrant spirit revoluționar, participant conștient la edificarea noii orînduiri. În marile realizări obținute în dezvoltarea economico-socială a țării, pe tărîmul educației, în dezvoltarea artei și culturii în amplul festival al muncii și creației „Cîntarea României" se regăsește și contribuția milioanelor de femei de pe întreg cuprinsul patriei, care în noile condiții ale societății socialiste duc mai departe nobilele tradiții ale femeii române, creatoare, păstrătoare și transmițătoare a înaltelor valori ale întregului popor.

Pornind de la poziția nouă de mare responsabilitate pe care o ocupă femeile în societatea noastră, se impune să sporim exigența față de activitatea politico-ideologică și cultural-educativă desfășurată în rîndul maselor de femei. Ideea centrală pe care o desprindem din orientările date de secretarul general al partidului, din îndrumările date de tovarășa Elena Ceaușescu, este necesitatea de a lega activitatea politico-educativă și culturală de cerințele vieții, de sarcinile concrete care revin fiecărei femei la locul ei de muncă, astfel încît rezultatele să se reflecte în creșterea contribuției femeilor la realizarea sarcinilor de plan în industrie și agricultură, în celelalte sectoare, în îndeplinirea cu mai multă responsabilitate a atribuțiilor obștești.

Analiza muncii noastre, în spiritul răspunderii comuniste, ne obligă să recunoaștem că activitatea politico-educativă desfășurată de Consiliul Național, de comitetele și comisiile femeilor, nu s-a ridicat întotdeauna la nivelul cerut. Lipsurile pe care le mai avem, unele paralelisme care se mai mențin în activitatea organizațiilor de femei, insuficienta colaborare cu instituțiile de stat, cu organizațiile sindicale și de tineret s-au reflectat în unele neajunsuri ce s-au manifestat în diferite domenii ale producției materiale și spirituale în care lucrează un număr mare de femei. Acționînd cu fermitate pentru aplicarea în viață a indicațiilor secretarului general al partidului, organizațiile de femei vor urmări sporirea eficienței întregii munci politico-educative, ridicarea calității tuturor activităților culturale de masă.

Grija pentru educarea unor noi generații demne de minunatele tradiții ale trecutului nostru glorios, a cărui cunoaștere aprofundată trebuie să fie un permanent reper de suflet și conștiință, impune tuturor factorilor educaționali, familiei, școlii, nouă, femeilor, înalte răspunderi în pregătirea pentru muncă și viață a copiilor, a tinerilor, în educarea lor în spiritul înaltelor virtuți morale ale poporului român, în cultivarea patriotismului militant, al dragostei nețărmurite față de partid, față de strălucitul conducător al poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de tovarășa Elena Ceaușescu.

Profund implicate în tot ceea ce se făurește în țara noastră, cu conștiința responsabilității față de prezentul și destinele ei, față de viața și viitorul tinerelor generații, femeile din România socialistă sprijină activ și ferm politica externă a partidului și statului nostru, activitatea neobosită și inițiativele valoroase ale președintelui țării pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru înfăptuirea dezarmării, și în primul a celei nucleare, pentru pace, înțelegere și colaborare între popoare. Semnăturile milioanelor de femei pe Apelul poporului român pentru pace și dezarmare adresat sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U., ampla și însuflețita participare a femeilor la marile manifestări pentru pace și dezarmare sînt expresia angajamentului, a hotăririi și voinței lor de a acționa împreună cu întregul popor, cu toate popoarele lumii, pentru a pune capăt aberantei curse a înarmărilor, pentru a impune pacea.

În încheiere, îmi exprim deplinul acord cu Programul de măsuri supus dezbaterii și aprobării congresului și doresc să vă asigur că atît Consiliul Național, cît și comitetele și comisiile femeilor vor participa cu întreaga lor capacitate, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, la activitatea de înaltă răspundere consacrată formării omului nou, valorarea supremă a societății noastre socialiste, pe baza indicațiilor și ideilor nobile, a orientărilor mobilizatoare ale secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cuvîntul tovarășului IOAN NOJA

Lucrările celui de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste se desfășoară sub luminoasa perspectivă politică și ideologică prefigurată de excepționala expunere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la plenara lărgită a Comitetului Central din primele zile ale acestei luni.

Acest document programatic are pentru viitorul culturii, ca dealtfel pentru întreaga viață economico-socială a țării, temeiul adînc în realizările de pînă acum, care se exprimă în bunuri ale civilizației, în creații științifice și artistice, în fapte de muncă și conștiință ce demonstrează că socialismul, îndeosebi în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, a reușit să potențeze și să pună în valoare geniul creator al clasei muncitoare, al țărănimii, intelectualității, al întregului popor român, la dimensiuni fără precedent, în multimilenara noastră istorie.

Exprimînd prețuirea și încrederea pe care partidul și statul le acordă culturii și făuritorilor ei, salutul adresat congresului nostru de către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a stăruit, în lumina orientărilor fundamentale elaborate de secretarul general al partidului, asupra locului și rolului activității politico-ideologice și literar-artistice, al școlii de toate gradele în făurirea noii orînduiri, a omului nou, multilateral dezvoltat, în personalitatea căruia să se unească, pînă la contopire, trăsăturile înalte ale conștiinței comuniste.

Comitetul județean de partid Cluj a imprimat permanent în activitatea organizațiilor de partid, de masă și obștești din unitățile economice, a tuturor instituțiilor și așezămintelor de cultură, un stil de muncă dinamic, care să asigure legarea organică a muncii politico-ideologice și cultural-educative de problemele concrete ale producției, de sarcinile ce revin județului din planul național unic de dezvoltare economico-socială pe acest an și pe întregul cincinal.

Integrați activ în viața economico-socială, în frontul spiritual al României socialiste, beneficiind de condițiile materiale mereu mai bune, de cadrul stimulator și fertil al Festivalului național „Cîntarea României", oamenii muncii clujeni au obținut realizări remarcabile, atît în domeniul economic, cît și în cultură și educație. A sporit an de an participarea muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, a elevilor și studenților la creația științifică și tehnică de masă. În prezent, în județul nostru își desfășoară activitatea 4 576 de cercuri de creație, cuprinzînd 65 000 de membri. Ei au realizat, în acest an, un mare număr de investiții, inovații și raționalizări, au găsit și aplicat soluții tehnice, a căror eficiență economică se ridică la peste 150 milioane lei.

Și în județul nostru se confirmă adevărul pus în lumină de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în magistrala sa expunere, că : „Festivalul național «Cîntarea României» s-a transformat într-o puternică mișcare cultural-artistică a maselor largi populare". Scriitorii, plasticienii, compozitorii și artiștii interpreți clujeni au realizat în această perioadă opere durabile, care au contribuit la ridicarea conștiinței socialiste a maselor, au îmbogățit patrimoniul nostru național.

Pe fondul general pozitiv al acestor realizări, a arătat în continuare vorbitorul, trebuie să recunoaștem însă că în conținutul activității noastre politico-ideologice s-au manifestat și o serie de neajunsuri care au făcut să slăbească forța de penetrație a actului de cultură, rolul lui formativ-educativ. Cu spiritul autocritic propriu comuniștilor, trebuie să recunoaștem că mai organizăm activități cu o încărcătură politică, ideologică și culturală săracă, nu reușim să stăpînim întotdeauna, corespunzător, întregul proces educativ, de la transmiterea cunoștințelor și pînă la transformarea lor în convingeri și atitudini, în fapte de muncă și conduită. Neajunsuri s-au manifestat și în domeniul creației. Au apărut unele lucrări literare, muzicale și plastice care plătesc tributul unor căutări sterile, fără a reuși să pătrundă în rosturile adînci ale existenței noastre sociale, fără a descifra sensurile și semnificațiile primenirii revoluționare continue a societății socialiste, deci, fără un mesaj educativ corespunzător. De aceea avem în vedere să promovăm în viitor mai hotărît spiritul de partid în viața filialelor clujene ale uniunilor de creație, să așezăm munca lor pe temeiul tezelor, ideilor și orientărilor clare și luminoase formulate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, să ridicăm la o calitate nouă, superioară, întreaga activitate politico-educativă, creația literară, muzicală și plastică, nivelul artistic al spectacolelor și concertelor, orientîndu-le ferm spre reflectarea trecutului și prezentului de muncă și luptă al poporului, spre viața și realizările lui, spre marea epopee a luptei partidului, a clasei muncitoare, a revoluției socialiste.

În această ordine de idei, vă rog să-mi permiteți să mă refer și la un aspect al învățămîntului nostru de stat. Se știe că educația patriotică a tineretului este de neconceput — așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru — fără cunoașterea aprofundată a limbii și literaturii române, a istoriei patriei noastre. Intîlnim frecvent absolvenți de liceu și chiar de facultate care fac grave greșeli de limbă, care nu și-au însușit temeinic cunoștințe fundamentale cu privire la trecutul nostru istoric. Ar propune în acest sens Ministerului Educației și Învățămîntului să studieze posibilitatea ca la examenele pentru promovarea în treapta a doua a liceelor, oricare ar fi profilul acestora, cele două discipline de căpătîi ale culturii naționale — limba română și istoria patriei —, care conțin substanța vie a învesnicirii noastre în spațiul carpato-dunubiano-pontic, să fie incluse ca probe obligatorii.

Cu aleasă mîndrie patriotică de a vă fi contemporani, cu recunoștința profundă ce v-o purtăm pentru strălucita activitate teoretică și practică, revoluționară, pe care o desfășurați spre binele și fericirea poporului român, în numele comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii clujeni, vă încredințăm, mult iubite și stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, că înfăptuind neabătut politica partidului și statului, învățînd necontenit din inepuizabilul patrimoniu al operei dumneavoastră, vom promova, prin întreaga activitate, ideile și valorile umanismului socialist, patriotismul militant, vom statornici spiritul revoluționar ca mod de gîndire și acțiune, identificîndu-ne, prin munca și viața noastră de fiecare zi, cu idealurile socialismului și comunismului.

Opinia unui alegător

Buna servire sau despre civilizația localului

Cum mai spuneam, primesc numeroase scrisori în care, cu bună dreptate, tot felul de oameni, cititori avizi ai gazetei noastre și încrezători în curajul ei de a lua în piept și binele și răul, mi se adresează sperînd să intervin și eu în chestiunile care îi dor.

Așa am ajuns să îi caut pe directorul general al localurilor din București, adică al tuturor restaurantelor și bodegilor și birturilor și grădinilor din Capitală și să-l rog să mă însoțească într-un raid prin „administrația" sa.

Sigur, totul a fost pe nepusă masă, ca să zic așa, directorul general Tănase a acceptat să pornească cu mine în chiar acel moment, pentru a nu fi nici el suspectat de aranjarea lucrurilor fiindcă noi știm foarte bine cum se mai aranjează în aceste raiduri ca să iasă toată lumea bine, cum se mai pregătesc piețele, alimentarele, magazinele, ca pe urmă să reintre în tristul lor normal.

Am pornit, așadar, la drum, cu tovarășul Tănase și am ajuns la cîteva concluzii pe care mă văd dator să le fac cunoscute cu atît mai mult cu cît omul meu s-a arătat de bună credință și, voitor de bine.

Am aflat, așadar, că în București au apărut și se vor înmulți micile restaurante, unele cu profil, unele de un gust remarcabil, amintind foarte inspirat de boatele occidentale și mă bucur să spun că firma „Stadion", de pildă, poate fi considerată un model de frumoasă inițiativă, de civilizată găzduire, de interes real pentru ca omul să se simtă om într-o astfel de împrejurare care presupune un plus de bani sau o zi în care, cu toate greutățile, te vezi obligat să serbezi ceva anume, sau să-ți oferi o oră de destindere.

Atrag atenția că eu nu pun aici în discuție nici prețurile, nici unele chestiuni privind aprovizionarea, dar ținînd seama de ele, vreau să spun că măcar în un serviciu civilizat putem avea pretenții.

Ei bine, se poate spune că în București interesul pentru civilizația serviciului în restaurante a început să se facă simțit și am înțeles preocuparea cu care directorul general Tănase vorbea despre **caracterul educativ al unui local bine întreținut și cu personal civilizat care poate, la rîndul lui, oferi o lecție de bună purtare publică celor pe care îi numim barbar consumatori.** În cartierele noi, îndepărtate de centru, chestiunea se pune cu toată acuitatea, **chestiunea educației și prin localul public,** sînt multe inițiative serioase, categoria ridicată e salvată prin dotare superioară, printr-un anume lux care obligă și care învață pe consumator chiar și buna-cuviință.

Au apărut și restaurantele în care se pot ține mese, în care se pot organiza mese festive, în care se poate dansa după o muzică bună, nu numai neapărat de scandal sunetistic, personalul începe să dea și el semne că poate impune prin atitudine și ținută protocolară, se caută soluții pentru a imprima un caracter intim unei mese, în sfîrșit, **civilizația începe să se vadă la toalete,** față de care se manifestă un interes firesc, altădată de natură să trimită cu gîndul la vechile cazarme.

La Doi Cocoși, La Cotroceni, în cartierele noi, au fost deschise restaurante care infirmă cu succes elitismul de altădată al centrului și fac dovada atenției egale față de toți cetățenii.

Dar cred că e cazul să fim și noi mai atenți cu vechea prejudecată după care toți cei din comerț, dacă nu fură, sînt oricum predispuși să fure sau să înșele, uitîndu-se că și ei sînt ca și noi, cetățeni care au sau pot avea demnitatea profesiei. Aici cred că e bine să mai medităm pentru că prea ușor sîntem dispuși să credem că toți chelnerii însală, toți lucrătorii din restaurante sînt puși pe jupuială și chiar noi întreținem atmosfera și chiar dispoziția spre această jenantă etichetare care, din nefericire, a avut și mai are încă o penibilă acoperire în realitate.

Dar acum e bine să nu trecem cu vederea nici chestiunea exigenței față de bucătării — și repet nu pun în discuție acum nici aprovizionarea, cîtă este, nici rețetarul cum este, ci doar civilizația, majoritatea bucătăriilor sînt moderne,dar nu toate sînt întreținute la nivelul investiției, un fel de balcanism de tristă reputație mai zăngălește bucătăriile și vesela și tacîmurile și eu aici aș fi necruțător și cu personalul și cu toți responsabilii. Mai este și chestiunea igienei care e pusă în pericol de plitele electrice ce nu asigură, asta e situația, o corespunzătoare soluție pentru cerințele cele mai elementare ale sanepidului.

Și acum, în încheiere, o constatare simplă : grija primăriei Capitalei există, **dar tot omul rămîne să sfințească locul** și aici mai e nevoie de multă muncă. Inimosul director general Tănase mi-a dat, pentru dumneavoastră, multe asigurări.

Eu cred în ele,dar la toamnă se numără bobocii. Așa că vom reveni, și atunci vom discuta și buna servire din nou, dar și buna aprovizionare.

DINU SARARU ■

De curînd, la chioșcuri, „Luceafărul" — almanah estival. Din cuprins : Lecția de istorie ● Arghezi inedit ● Centenar Aurel Vlaicu ● Se iscălea Z.S. ● România — pămînt al speranței ● Trenul de aur ● „O lume de cîști-

gat" de Eugen Barbu ● Samurai de ieri și de azi ● „Moarte pe credit" de L.F. Céline ● Vikingii la microfon ● O versiune asupra morții lui Che Guevara ● Un roman de dragoste à la belle époque ● Natalia și dioscurii ● Cine l-a ucis pe Kennedy ? ● Enigme de vacanță ● Cuvinte potrivite și încrucișate ● O povestire polițistă de Dashiell Hammett.

Pentru o gospodărire judicioasă a energiei și a combustibililor

(Urmare din pagina 1)

30 iunie, stabilește niveluri mai reduse privind producerea energiei termice, precum și repartizarea acesteia pe consumatori, în raport de tipurile de combustibili.

Decretul apare pe fondul unei puternice crize energetice la nivel mondial, pe fondul creșterii vertiginoase a cheltuielilor de producție și de exploatare la toate categoriile de combustibili și într-un moment în care în întreaga lume se caută febril noi surse de energie, noi soluții pentru ieșirea din criza materiilor prime, a energiei. Această situație complexă, cu o amplă reacție în lanț la nivelul economiilor tuturor statelor, a impus la nivelul țării noastre adoptarea de noi măsuri menite să asigure gospodărirea judicioasă a resurselor energetice și reducerea consumului de combustibili, ceea ce determină sporirea randamentelor în utilizarea acestora, eliminarea pierderii în transportul energiei și a oricăror forme de risipă, raționalizarea riguroasă a consumului tuturor categoriilor de combustibili, energie electrică și energie termică.

În acest context generat de exigențele economiei naționale ca și de implicațiile crizei mondiale, se impun măsuri ferme pentru rentabilizarea producerii și folosirii tuturor categoriilor de combustibili, ceea ce determină majorarea prețurilor de producție la gaze naturale, țiței, combustibili, energie termică și electrică. Drept urmare, devine necesară și recalcularea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor de combustibili, energie termică și electrică.

În vederea descifrării elementelor de rezonanță la nivelul cetățeanului, al omului de rînd, derivate din actualul decret, ne-am adresat, printre altele, inginerului-șef al Întreprinderii de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale — București, tovarășul Gheorghe Bădescu, precum și șefului serviciului financiar, tovarășul Pavel Senica, din aceeași întreprindere.

— Tovarășe inginer-șef, care sînt obligațiile ce decurg din actualul decret, pentru cetățean ?

— Este evident că în actualele condiții nu vom mai putea vorbi de risipă în consumul de gaze, de pildă. Și, în fapt, acesta este unul din scopurile actualului decret. Consumînd fără nici o restricție gazele la sobă sau la plită, în gospodărie deci, se părea că nu există nici o limită, nici un prag critic. Ei bine, gazele naturale, respectiv gazul metan pe care-l consumăm noi, nu reprezintă o rezervă infinită. Am ajuns într-un moment critic în care trebuie să reflectăm mai atent asupra resurselor noastre de gaz metan care sînt totuși limitate. Trebuie să ne chivernisim mai bine, să consumăm gaz cu economie, cu grijă, ca să rămînă și celor care vor veni după noi, dacă nu cumva aceștia vor descoperi alte resurse de încălzire mai ieftine, mai eficiente, mai bune. Majorînd prețul la gaze repunem în drept prețul real al acestui combustibil, impunem un anumit respect pentru această resursă de încălzire de la... robinet. În aceeași ordine de idei trebuie spus că, în sfîrșit, prin acest decret se face un racord, la nivelul țării noastre, în ce privește prețul mondial al gazului metan. Oricum, dacă raportăm prețul gazului metan la prețul celorlalte categorii de combustibili, prețul acestuia nu e mare. Esențial este ca de acum încolo să nu risipim gazul metan ! Și, evident, oamenii vor fi mai atenți la consumul de gaze începînd cu data intrării în vigoare a acestui decret.

— Dar cum poate cetățeanul să fie mai atent cu felul în care folosește gazul metan la încălzire și în general în gospodărie ?

— Trebuie avut în vedere — ne declară tovarășul Pavel Senica — faptul că reducerea de consum la gazul metan se face pe întregul an 1982, prin urmare indiferent cît am cheltuit din bugetul de gaz metan acordat pe o cameră sau pe un anumit număr de persoane, avem obligația de a ne alinia cu consumul la nivelul stipulat în decret. Ceea ce vom cheltui în plus, vom plăti majorat. În sarcina cetățeanului intervine obligația de a se racorda, la rîndul său, la reducerea nivelului consumului național. El va fi obligat să introducă la nivelul propriei sale gospodării restricții de consum. Dacă locuiește într-un imobil încălzit cu gaze la sobă, va trebui să supravegheze atent timpul afectat încălzirii, consumului de gaz metan, sau să restrîngă numărul de guri de foc. Dacă se află într-un bloc cu încălzire centrală, va trebui să respecte, în consens, un anumit orar de consum, respectînd totodată temperatura de 18 grade în interior. Prin urmare, actualul decret nu face altceva decît să impună un respect mai mare pentru sursele de încălzire și de energie în general și să invite cetățeanul la economii reale, la economii necesare întregii societăți, în contextul actualei crize mondiale de energie și de combustibili.

Reglementări stimulatoare

Apariția Decretului privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili solicită și implică participarea tuturor cetățenilor la diminuarea dependenței țării de dificultățile energetice survenite pe plan mondial și spre informarea cititorilor noștri asupra prevederilor lui din paragrafele referitoare la energia electrică, ne-am adresat tovarășului Emil Barbu, director general al Centralei industriale de rețele electrice. În urma intrării în vigoare a Decretului nr. 283 din 1979, ne-a asigurat interlocutorul, consumul de energie electrică s-a diminuat conform așteptărilor, iar noile reglementări, stimulatoare și ele din punctul de vedere al unui consum economic, așază un accent nou pe realitatea unei tendințe firești. Trecerea la noile tarife, avîndu-se în vedere faptul introducerii pe calculatoare a tuturor datelor consumului de energie electrică, nu prezintă dificultăți și se va realiza fără deranjamentul beneficiarilor, existînd în această privință baza statistică necesară.

Regularizarea plăților se va efectua pe parcursul trimestrului care a început la 1 iulie a.c., facturile ce se vor emite în această perioadă fiind de natură regulatorie. Consumatorii individuali sînt sfătuiți, în primul rînd, să-și revizuiască atenți instalațiile din apartamente, pentru a depista singuri posibilități eficiente de economisire a energiei electrice. De asemenea, la achiziția unor noi aparate electrotehnice este preferabil să ne orientăm cu deosebire spre cele cu consum redus. De pildă, în materie de frigidere, instalații care de regulă stau permanent în priză, sînt mult mai economicoase cele cu absorbție. Suprimarea consumurilor inutile, utilizarea unor surse de iluminat adecvate scopurilor, folosirea judicioasă a aparaturii electrotehnice de către fiecare familie va contribui la realizarea dezideratului scontat : reducerea consumului de energie electrică cu circa 20 la sută. Cu alte cuvinte, chiar și cele mai mărunte inițiative din acest domeniu se investesc de la sine cu o dimensiune patriotică.

P. MIHAI ■

Apele geotermale (I)

Bihor — Un uriaș recipient natural

Oradea și întreaga regiune limitrofă este un uriaș recipient natural de apă fierbinte provenită din orizonturi acvifere cantonate fie în fisurile unor roci carbonatate de tipul calcarelor sau dolomitelor, în zona Felix-Oradea-Borș-Crișu de Criș, fie în formațiuni poros-permeabile de tipul nisipurilor fine și extrafine ce se întind în toată Cîmpia Română de vest, începînd de la Jimbolia pînă la Satu Mare.

Despre această bogăție naturală, a cărei valorificare concură la înfăptuirea importantului obiectiv stabilit de partid — independența energetică a României, s-a scris și, desigur, se va mai scrie încă. Abordînd o astfel de temă deosebit de generoasă, i-am avut drept interlocutori pe **hidrogeologul Ion Cohuț**, directorul Grupului de foraj și exploatare a apelor geotermale Oradea, **ing. Horia Vaidianu**, directorul I.J.G.C.L., **conf. univ. dr. ing. Teodor Maghiar**, decanul Facultății de subingineri electromecanici, și **prof. univ. dr. Teodor Pop**, rectorul Institutului de învățămînt superior din Oradea. Patru dintre cei mai în măsură să ne lămurească asupra preocupărilor și realizărilor de ultimă oră, dar și asupra perspectivelor și a unor greutăți inerente domeniului acesta de real interes economic și cetățenesc.

O GAMĂ CÎT MAI LARGĂ DE FOLOSINȚE

Infiltrată în rocile și straturile fierbinți ale scoarței terestre, apa dobîndește anumite caracteristici chimice și revine sau mai bine-zis izbucnește artezian spre suprafață cu temperaturi ce variază între 35—100 și chiar peste o sută grade Celsius. La gura sondei ea are 70 pînă la 90 de grade, gata pentru a i se da, cu minimum de cheltuială, nenumărate folosințe atît în tratamentul balnear al unor afecțiuni ale organismului uman, cît și în domeniile agriculturii, gospodăriei comunale, agrementului și chiar al industriei.

Ion Cohuț : Misiunea noastră, a celor ce trudim în cadrul grupului al cărui director sînt, este de a scotoci cu sonda în măruntaiele pămîntului și a pune în evidență zăcămintele, de a le stabili parametrii și a le pregăti apoi pentru exploatare, de a asigura în final utilizatorilor această sursă ieftină de energie. În consecință, facem concomitent atît cercetare geologico-prospectivă, cît și cercetare tehnologică de extracție și insistăm asupra elementului primordial la ora actuală : cunoașterea evoluției în timp a caracteristicilor apei exploatate prin mai multe sonde, extinderea folosințelor ei eficiente.

Lăsînd la o parte sondele aparținînd de Ministerul Turismului și estimate la circa 15 000 tone combustibil convențional pe an, în prezent, putem vorbi de un aport substanțial al surselor geotermale cu destinație efectiv energetică la : termoficarea locuințelor, încălzirea serelor și a complexelor zootehnice, a unor baze de tratament, șteanduri și băi publice, asigurarea apei calde menajere la blocuri de locuințe, asigurarea apei tehnologice trebuitoare în procesul de topire al cinepii, pentru uscarea materialelor de construcție, creșterea alevinilor în complexele piscicole etc.

Horia Vaidianu : Concret, numai în sistemul gospodăriei comunale, la Oradea, peste 1 500 apartamente dispun deja de apă caldă menajeră asigurată din sursa geotermală din vecinătate, iar din anul viitor încă 2 000 de apartamente din municipiu și din alte localități ale județului Bihor vor beneficia de acest mare avantaj. Cu apă termală se încălzesc astăzi un mic cvartal orădean, cu circa 50 de apartamente convenționale, restaurant și dispensar situate în apropierea hotelului **Dacia**, o seră de flori, de 1,5 ha, șteandurile din Oradea și Băile **1 Mai**. Începînd din octombrie 1981, Institutul de învățămînt superior se încălzește în exclusivitate cu apă geotermală, înlocuind zilnic, în perioada friguroasă, un consum de circa 5 tone combustibil de calorifer.

Ion Cohuț : Și în alte județe posesoare de o astfel de resursă există o gamă tot mai largă de folosințe. Amintesc doar că la Satu Mare, bunăoară, se încălzește un complex de tratament și agrement, la Sînnicolau Mare a intrat în funcțiune un punct termic încălzit cu apă geotermală care asigură termoficarea a peste 500 de apartamente, la Jimbolia, tot în județul Timiș, sînt în curs de forare două sonde care vor asigura agentul termic necesar încălzirii a 700 apartamente. Aproximativ 20 ha sere, la Lovrin, Tomnatec, Salonta, Borș, funcționează deja cu bune rezultate pe baza apelor geotermale.

EXPERIMENTAL, DEOCAMDATĂ, BIOMASĂ ȘI ENERGIE ELECTRICĂ

— Știm că vă preocupă îndeaproape folosirea apei geotermale ca agent de lucru pentru producerea energiei electrice. Care e stadiul cercetării în acest sens ?

Teodor Maghiar : Ideea transformării energiei apei geotermale în energie electrică mă frămîntă încă din anul 1962. Problema ca atare a constituit chiar tema lucrării mele de doctorat, însă materializarea ei în practică a avut loc recent cînd, împreună cu inimosul colectiv de cercetători și specialiști pe care-i conduc, am realizat o instalație-modul, unică în felul ei, capabilă să furnizeze pe unitatea de timp 100 kW. Am demontat această instalație după ce i-am demonstrat practic eficiența. Acum ne preocupă extinderea grupului electrogen ce folosește ca agent de lucru apa geotermală, astfel încît să putem înfăptui cît mai curînd posibil o instalație perfecționată care să producă între 700—1 000 kW pe unitatea de timp stabilită. Cel mai important este însă că, tot cercetînd noi și experimentînd, am descoperit un nou agent de lucru de mare eficiență și perspectivă, fapt ce ne-a prilejuit o deosebită satisfacție. Ambele procedee, ca și instalațiile de rigoare au fost înaintate OSIM pentru a le breveta ca invenții.

Aș dori neapărat să consemnați sprijinul neprecupețit al organelor locale de partid și de stat, personal al tovarășului prim-secretar al comitetului județean de partid, precum și aportul cu totul remarcabil la obținerea acestor rezultate al șefului de lucrări Fodor Dinu, chimistului Mircea Vereș, muncitorului Ștefan Szimsack, sudorului Florian Pintie, strungarului Gavril Bara. Ei, ca și mulți alții de altfel, au investit aici inteligență tehnică și multă pasiune.

Teodor Pop : Realizarea conf. dr. ing. Teodor Maghiar și a colaboratorilor săi are o deosebită importanță teoretică și mai ales practică. După opinia mea, este o mare descoperire a spiritului românesc tehnico-inventiv și aplicarea ei cu siguranță va însemna o revoluționare a însăși energeticii. Aștept și eu cu aceeași nerăbdare și interes omologarea și brevetarea ei ca invenție. Este o instalație relativ simplă ca funcționare, foarte eficientă și puțin costisitoare. Încheierea cu bune rezultate a acestei cercetări deschide o perspectivă nouă, dintre cele mai optimiste în valorificarea completă și complexă a căldurii apelor subterane geotermale, cu condiția scurtării la minimum a etapelor obligatorii prin care ideea aceasta nouă se concretizează într-un prototip și apoi în producerea lui în serie.

SE VALORIFICĂ CU PUȚIN PESTE O TREIME DIN POTENȚIAL

— Folosirea întregului potențial energetic al apelor geotermale din zonă rămîne o problemă deschisă. Cît anume folosim la ora actuală ? Dar într-o perspectivă apropiată ?

Ion Cohuț : Potențialul calculat în gigacalorii-oră la 40 de grade Celsius și convertit în tone combustibil convențional pe timpul efectiv de utilizare reprezintă pentru unitatea noastră 60 000—65 000 t.c.c/an. Din această cantitate, la finele anului 1981, beneficiarii din cele patru județe direct interesate — Bihor, Timiș, Arad și Satu Mare — utilizează efectiv pentru nevoile lor doar aproximativ 20 000 t.c.c La sfîrșitul anului 1982 se estimează un consum echivalent cu peste 35 000 t.c.c., iar pentru anul 1985 ne-am propus să atingem 120 000 t., ceea ce înseamnă punerea în exploatare a noi și noi surse, înlocuirea unei mari cantități de combustibil care astfel se economisește.

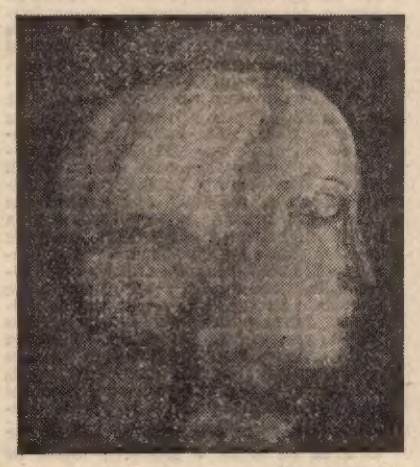

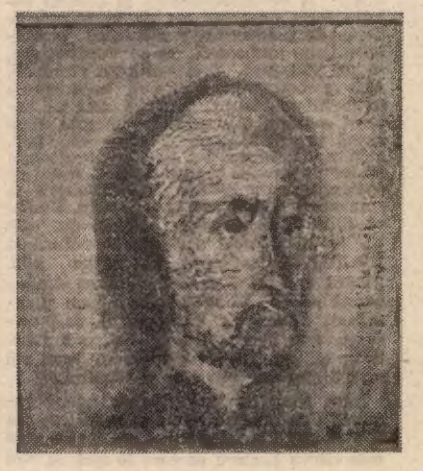

Interesant de arătat că din 39 milioane m.c. apă geotermală, cît reprezintă în acest moment rezerva omologată pe toată zona de vest a țării noastre, se extrag anual — din diverse motive — numai circa 10 milioane m.c., din care mai puțin de jumătate din sonde cu caracter energetic, iar restul din sonde care deservesc balneologia și agrementul. Prin sarcina de creștere a rezervelor geologice prospectate și omologate se prevede ca, pînă la încheierea anului 1985, să se ajungă la un volum de peste 100 milioane m.c.

— E mult, e puțin ?

Ion Cohuț : Mult, în raport cu ceea ce s-a realizat pînă acum. Puțin, în raport cu ce am văzut că va fi. În această direcție, a unei mai intense și eficiente valorificări — cum ne îndeamnă secretarul general al partidului — trebuie îndreptate eforturile conjugate ale tuturor celor implicați, prin : scurtarea timpului dintre terminarea forajului unei sonde și trecerea la exploatarea ei, adaptarea instalațiilor vechi la noul agent termic sau proiectarea unor instalații care să țină seama de specificul apei geotermale, amplasarea unor obiective adecvate în zona resurselor și, în sfîrșit, rezolvarea problemelor privind deversarea apelor uzate. Am prezentat, iată, și cîteva din principalele deziderate.

MIHAI STĂNESCU ■

La ordinea zilei:

SECERIȘUL

„Bună recolta de orz, dar s-o vedeți pe cea de grîu!"

E atît de cald încît pămîntul ars de soare pare a scoate aburi. Georgeta Borduf, arsă de soare la rîndu-i, năduşeşte abundent. E o femeie micuță, dar evident energică. Are mai bine de şapte ani de cînd e primăriță în comuna Glina, însă — zice — asemenea recoltă de orz n-a mai apucat să vadă. Şi nu numai orzul, grîul merge tot aşa, adică spre o producție record pentru terenurile Glinei, vreo 3 700 kg la hectar, dacă nu mai mult, față de numai 3 000 cît se planificase. „Mîine, poimîine începem şi secerişul grîului, spune. Avem 150 de hectare, în 6 sau 7 zile e gata !"

Mă uit la președintele Aurel Tănase. E nou pe funcție, are încă delegație, pînă la prima adunare generală a cooperatorilor din Glina, dar nu e nou în munca cîmpului. Am aflat că-i un om priceput, a fost inginer şef mult timp, se pare că vorbeşte puțin şi face multe. E în costum, dar pantofii sînt albi de colbul miriştei. „Noi am încheiat recoltatul orzului, susține, încă de vineri seara. Acum, cum vedeți, mai avem ceva baloți de pale de transportat. Am eliberat însă aproape 150 de hectare şi din ele mai bine de 100 le-am şi arat pentru cultura a doua. Pînă apare articolul dumneavoastră, prindem circa 110 hectare însămînțate din cele 230 planificate. Eu zic că stăm bine". Sigur, nu uită să amintească despre sprijinul Comitetului de partid al sectorului 3, care a îndrumat o parte din locuitorii comunei Glina, ce lucrează pe platforma industrială de la marginea Bucureştiului, spre cîmpurile secerişului de iunie. Zilnic, aflăm, 60—70 de oameni, ca şi o mulțime de tractoare sau autocamioane, au venit în ajutor pentru ca nici un bob de recoltă şi nici un pai să nu se risipească, ba dimpotrivă, să ia cît mai repede calea bazei de recepție şi a hambarelor.

Pe cele 250 de hectare însămînțate cu orz, C.A.P.-ul din Glina a scos o producție medie de 4 010 kg/ha, înregistrînd o producție suplimentară de 310 kg la fiecare hectar față de cea planificată. Cu totul, la baza de recepție de lîngă Afumați au intrat 10 tone de orz în plus față de cota prevăzută a fi predată fondului de stat : 165 tone, la care trebuie să se adauge şi cele 650 de tone predate la F.N.C. Şi, cu ce oameni ? „Păi cu mecanizatorii noştri, zice inginerul Tănase. Avem trei combine C 12 la secția Glina a S.M.A. Popeşti Leordeni, avîndu-i la cîrmă, ca să zic aşa, pe Bugeac Marin, Cojocaru Petre şi Andrei Dumitru. Alături de ai noştri au lucrat şi patru băieți veniți tocmai din Sălaj, pentru sprijin. Se numesc Dombi Vasile, Brumaru Augustin, Petric Constantin şi Moldovan Liviu. Acum își îngrijesc combinele, le pregătesc pentru a fi încărcate în vagoane. Dar cît a fost de muncit, au muncit foarte serios. Băieți tare buni, foarte serioşi, poate de mult n-am avut aşa oameni. Şi noi, la rîndul nostru, fiindcă au muncit bine, zi-lumină fără îndoială, i-am premiat cu cîte 100 de lei atunci cînd depăşeau cantitatea de 28 tone treierate pe zi, iar la tona de produs au căpătat cam 125 pe zi. Au făcut uneori şi 33 tone într-o zi !"

Deloc departe de toate acestea, ba chiar mai aproape de inima Capitalei, îl găsim pe președintele C.A.P. Dudeşti, Constantin Vasilescu. E îmbrăcat ca un fermier din Texas, blue jeans şi adidaşi în picioare, plus o pălărie de paie cu borurile întoarse în sus. Cămaşa îi e leoarcă. Aleargă să vadă ce mai e pe la sere. „Da, zice, eu am încheiat orzul de cîteva zile, acum la grîu mă uit mai cu teamă, să nu vină vreo grindină să-l strice, că tare-i frumos !" Pe 175 de hectare cu orz, aflăm, producția medie se ridică la circa 4 600 kg, iar cea de grîu ar putea fi de 4 500—5 000 kg (față de numai 2 800 kg, cît prevedea planul !). Pînă în acel moment de la Dudeşti intraseră în fondul de stat peste 750 tone de orz, adică aproape 200 de tone în plus față de cantitatea planificată. Şi aici au fost combine în ajutor, Petre Andrei, Prinț Alexandru, Buna Ştefan, Borca Vasile şi Silaghi Alexandru au venit tocmai din Satu Mare, au muncit alături de Olteanu Gheorghe şi Despina Ion, mecanizatorii unității, au făcut treabă şi acum se pregătesc să ia drumul înapoi, trecînd pe acolo unde va mai fi nevoie de ei. Şi aici au fost repartizați oameni de ajutor la strîns şi balotat paie, la transportul baloților, oameni ai muncii de la Anticorozivul, Fabrica de sticlă, Întreprinderea de medicamente sau Policolor, unități care n-au legătură cu munca pămîntului decît prin oamenii care le reprezintă. Dar, aşa cum am văzut, cel puțin în privința recoltării orzului, această conlucrare s-a dovedit foarte eficientă, cu rezultate care, de ce să n-o spunem, au depăşit chiar aşteptările. Oricum, secerişul orzului s-a încheiat cu bine în sectorul dimprejurul Bucureştiului. Atenție, începe cel al grîului !

DUMITRU GRAUR ■

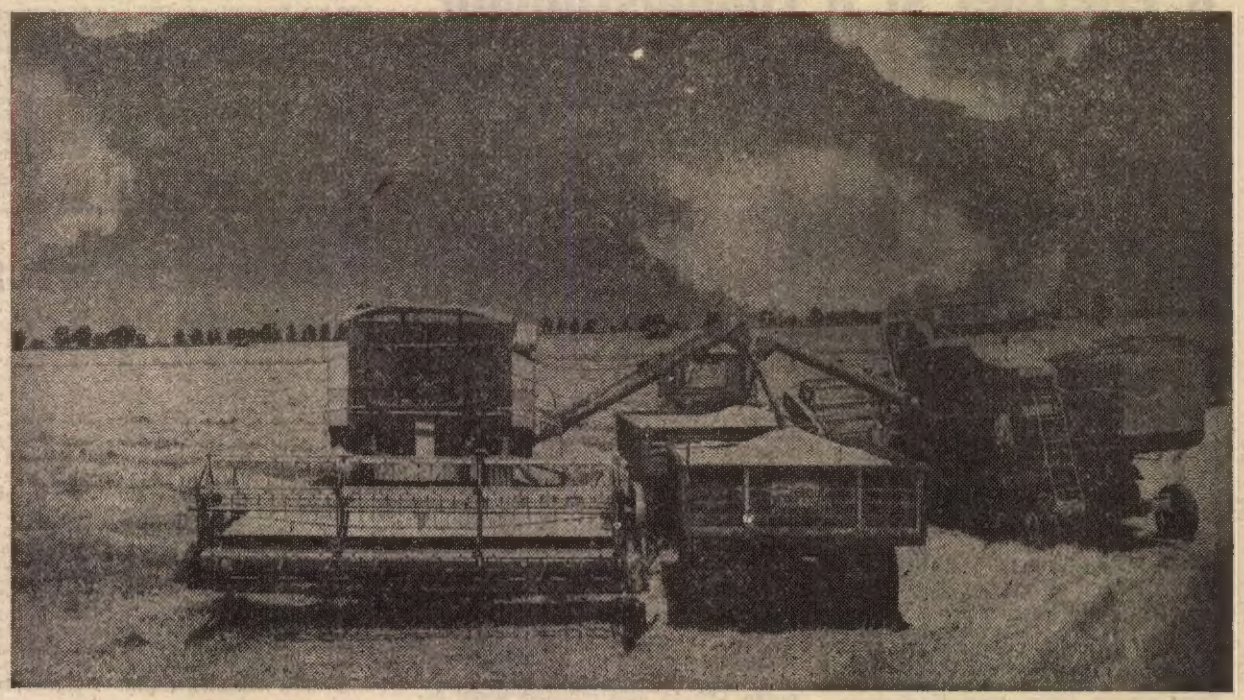

Abia la spartul tîrgului a venit şi repartiția pentru sîrmă

De la Balotești la Corbeanca nu-i decît o aruncătură de băț. La C.A.P. aflăm mai puține date despre ce caută orzul depozitat sub cerul liber (mai bine de 20 de vagoane, după cum avea să ne informeze inginerul şef al C.A.P.-ului, M. Lepădatu), în schimb, ni se explică la bani mărunți cum să ajungem la tarlaua unde se secera. Primul semn că o luasem pe drumul cel bun, la ieşirea din Ostrat, o combină în jurul căreia se foiau cîțiva inşi. Se defectase, avea nevoie de intervenție la partea electrică. Nimica toată, la o adică, numai că trebuiseră să o scoată din lan pentru treaba asta. Ceva mai departe, într-o mică poiană, încă o combină se odihnea la umbra unui pom. I se rupsese cureaua de la descărcător, aşa încît, cu plinul făcut, aştepta la umbră deasă vreo remorcă pentru a fi descărcată manual. Inginerul Lepădatu se postase, la rîndu-i, la această încrucişare de drumuri, zorind mașinile pentru transportarea orzului, trimițînd ştafete spre Şantierul tineretului — găzduit în comuna lor — cu rugămintea de a le mai sări în sprijin şi în această simbătă după-amiază, cu ceva mașini. 6 combine stăteau blocate în cîmp aşteptînd remorcile să le elibereze de „povara" orzului. Ajunseseră într-un punct mort, ne spune cu supărare în glas, tocmai acum, pe ultima sută de metri. 3 mașini cu remorci le trimisese la bază, adică să ducă orzul, depozitat sub cerul liber la C.A.P., la Periş. Apelaseră la această soluție forte deoarece cei de la Întreprinderea de producerea nutreţurilor combinate Periş ajunseseră, la un moment dat, să nu mai facă față cantității recoltate. Alte remorci, îşi continuă enumerarea inginerul Lepădatu, fuseseră date la batozat mazăre, o mașină era plecată după sîrmă pentru balotat. Pentru că, iată, abia acum, la spartul tîrgului, le-a venit şi lor repartiția pentru sîrmă. Nota de comandă fusese dată la timpul potrivit şi cuprindea şi necesarul pentru grîu. Numai că li se dăduseră doar 8 tone, din cele 12, vor mai trebui deci să dea o fugă la B.A.T.M. 23 Ştefăneşti şi pentru grîu. Fluxul a fost şi el dezechilibrat din această pricină. Cum să treci la arat şi semănat, dacă nu ai balotat ? În ce-i priveşte, pregătiseră o formație de 3 tractoare şi mașini de discuit iar luni, cel mai tîrziu, vor intra cu semănatul.

Între timp, la tarla sosiseră două remorci. Cei 6 mecanizatori se pregătesc din nou să atace lanul. Pînă ce nu vor da gata cele cîteva hectare pe care le mai au sînt hotărîți să nu plece. „Pică bine duminica asta pentru adălmaşul orzului", zice Sandu Nicolae, veteranul lor care, de vreo 30 de ani încoace, n-a pierdut nici un asemenea prilej. Se bucură la gîndul încheierii acestei prime bătălii. Se bucură cu ei şi Ionită Costel, elev trecut de acum într-a IX-a, care, începînd de la căratul mazării nu lipsise nici o zi dintre ei. Le transporta cu sareta cu calul, apă proaspătă, acolo în cîmpul fierbinte, punînd şi el umărul, după puterile sale, la adăpostirea belşugului de rod. Pentru că în acest an orzul nu i-a decepționat şi, speră ca şi cu grîul să fie la fel. Vecinii lor de la Institutul de cercetări şi producție pentru creşterea bovinelor Balotești, trăgeau şi ei tare să termine orzul în aceeaşi seară. Ion P. Ion, un alt veteran al mecanizatorilor, căruia îi place să spună oricui că unul din cei trei feciori ai săi este mecanizator ca şi el — şeful secției S.M.A. Balotești — ține să le zică „vreo două" celor care fac piese pentru mașinile agricole : să le facă cum trebuie, că au ajuns de nu se mai potrivesc una cu alta, de-şi pierd ei timpul cu ajustatul la strung pentru te miri ce surubel. Să sperăm că, de această dată, cei în cauză vor fi pe recepție şi să le dorim şi noi tuturor celor din cîmpul soarelui un adălmaş al orzului pe cinste !

GEORGETA ŞTEFĂNESCU ■

A fi la o margine de județ sau la alta...

E cald, din ce în ce mai cald, toată lumea simte din plin forța soarelui şi oricui te-ai adresa, în aceste zile, va raporta starea vremii la subiectul de actualitate cel mai... fierbinte : stringerea recoltelor. Pe şoseaua ce trece prin Buftea, pentru a parcurge, la mici distanțe, cîteva județe învecinate, inclusiv sectorul agricol Ilfov, se văd încă suprafețe pe care orzul își menține verticalitatea. Dar îndată ce intrăm pe teritoriul Dîmboviței, aspectul se schimbă : totul a fost recoltat !

La C.A.P. Butimanu, mai exact, la tarlaua Decindea, o casă țărănească, cu o anexă umbrită de coroana generoasă a unui nuc, reprezintă în aceste zile unul din multiplele comandamente agricole ale zonei ce poartă numele singurului rîu ce străbate şi Capitala. Mașinile, atît cele mari, agricole, cît şi cele personale ale țăranilor şi mecanizatorilor, alcătuiesc un mic parcaj, înghesuit pe singura palmă de pămînt înverzită şi marcată, parcă inadins, de făgașele adînci, rămase de pe timpul dezghețului. Cei cîțiva oameni s-au tras şi ei la umbră şi au întins bucatele aduse de acasă. Ne apropiem de sfîrşitul unei după-amieze toride. Pe cîmpul care a păstrat auriul orzului secerat în chiar această zi, dar numai ca pe o tentă-martor, nu se mai află nimic. Desi surprinşi de prezența noastră, mecanizatorii îşi văd mai departe, liniştiți, de întîrziatul lor prînz. Au şi de ce : lucrările de recoltare a orzului au fost terminate, în totalitate. Tovarăşii şoşiți de la județ fac socoteli împreună cu Nicolae Preda, președintele C.A.P.-ului. Nu sînt necesare întrebările. Răspunsurile se află în chiar discuția celor de față : reprezentantul Direcției generale agricole județene, Ion Moțoc, președintele C.U.A.S.C., Dumitru Virtopeanu şi inspectorul Băncii pentru agricultură şi industria alimentară, de la Tîrgoviște, George Nițiguş. Orzul a ocupat în acest an o suprafață de 320 de hectare, din avuția cooperativei. Cifrele indică, de pe acum, o producție medie de 3 600 kg, deci peste cea planificată şi, cu mult, superioară celei din alți ani.

Care sînt explicațiile ?

Prin măsurile organizatorice cunoscute (înființarea sectorului agricol Ilfov), județul Dîmbovița s-a îmbogățit cu noi suprafețe de teren. Printre care şi cele unde ne aflăm. Inițial, acestea reprezentau nordul fostului județ şi se dovediseră mai slab înzestrate, de la natură, mai cu seamă în comparație cu sudul, în care cernoziomul reprezenta „valuta" agricolă a Ilfovului, în vreme ce podzolul de aici era doar o „rudă" săracă. În schimb, pentru dîmboviteni, noile ogoare sînt amplasate în sud şi, valoric, sînt superioare celor dinspre munte. Sigur, au fost necesare lucrări de desecare, în special, şi acestea s-au executat încă de anul trecut. Localnicii au beneficiat de un sprijin multiplu : din partea ministerului de resort, din cea a forurilor județene, a altor cooperative (pe baza întrajutorării), însă nota cea mai bună o merită chiar oamenii, cei care fuseseră, pînă anul trecut, ilfoveni... Văzîndu-se transformați, peste noapte, din „mărginaşi" în principali producători, ei au răspuns cu un adevărat entuziasm solicitărilor, printre care cele mai importante s-au dovedit a fi executarea, la timp şi în foarte bune condițiuni, a lucrărilor pregătitoare. Că tractoarele au fost şi ele mai numeroase, că două MAC-uri şi două autocamioane noi au fost de ajutor țăranilor este foarte adevărat, dar munca lor continuă, aplicată, exigentă, conformă indicațiilor, a decis, în final, succesul de acum. Duminica trecută, ni se spune, au ieşit la cîmp 300 de oameni, cu atelaje proprii, pe lîngă cele ale cooperativei, un furnicar vrednic şi hotărît să asigure recoltarea şi rapidă şi totală a orzului. Vecinii de la Dobra şi-au trimis aici mecanizatorii şi mașinile, fiindcă la rîndul lor fuseseră sprijiniți de cei din Butimanu, cînd cu strînsul recoltei lor de orz. La orzoaică, la fel, şi colaboratorea, dovedindu-se fructuoasă, va fi continuată. De mîine chiar, butimănenii vor sări în ajutorul celor din Dobra, care şi-au propus să termine pînă joi recoltarea grîului, iar din această zi se vor muta, cu toții, pe ogoarele din Butimanu. Bine s-a lucrat şi cu cei din Niculeşti. Cînd forței locale li s-au alăturat 15 Glorii de la Dobra, C.A.P. Butimanu a fost în stare să-i sprijine pe vecinii din Niculeşti.

Niciodată nu am văzut o stare atît de calmă într-o campanie. Nici un cooperator. Numai mecanizatori. Ceilalți au fost întîlniți în sectorul zootehnic al cooperativei, unde cărau paiele, clădeau şirele, selectau orzul. Președintele C.A.P.-ului pare nedumerit de mirarea noastră şi ține să explice : „Nu vrem să ne scoatem eroi, dar ce-am făcut trebuia făcut, că dacă de aici n-om scoate ce-i de scos, apoi de pe la Văcărești, Raciu, Persinari, Sperieteni, Picior de Munte ce să mai vorbim...".

Cu excepția tarlalei unde i-am întîlnit pe acești oameni, restul suprafețelor, de pe care orzul se recoltase, fuseseră arate. Acesta urma să fie „răsturnat" mîine. Tot umblînd prin împrejurimi, ni se arată un loc, de circa 4 hectare, pe care floareasoarelui îşi aşteaptă cununa de aur, care i-a dat numele, pregătindu-i o bogată suită de frunze verzi, ca niște tăvi de ofrandă. „Fusese o baltă, explică același președinte. Am desecat-o".

O mişcare mare s-a produs în viața acestei cooperative, după cum ne zisese cineva, mai devreme : bază tehnică mai puternică, semințe de calitate şi — pentru prima dată — îngrăşăminte chimice destinate tuturor culturilor. Oamenii au aflat, şi aşteaptă cu încredere şi interes desfăşurarea evenimentelor, că ceapeul lor şi cel din Niculeşti au fost incluse în programul de modernizare zootehnică, drept care au acordat, încă din acest an, o mare atenție furajelor. În locuri adăpostite se şi află 130 de tone, alte 100 în cîmp, iar din prima coasă s-au mai „scos" alte 700 pentru silozuri.

Mergînd la Butimanu să constatăm pulsul secerişului din această vară, am înregistrat nu numai vrednicia şi simțul de răspundere al oamenilor, ci şi noutăți privind dezvoltarea cooperativei cît şi perspectivele imediate ale unui sălt calitativ pe măsura hărniciei manifestate de un colectiv, care a fost şi a rămas periferic, din punct de vedere geografic, dar şi-a schimbat totuşi statutul real al propriei sale existențe, amplasată, acum, în centrul preocupărilor unui întreg județ.

MANOLE CĂRȚAN ■

VINERI, 2 IULIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

MOMENTUL POEZIEI

Tudor George:

„Ca literat, nu voi înceta să proslăvesc și să urmez spiritul limbii române"

— Dv., Tudor George, credeți cu pasiune — toate poemele dv. o atestă — în sfânta nepieritoare a limbii și a literaturii române. De ce ?

— Președintele țării, la recentul Congres al educației politice și culturii socialiste, spunea acele tulburătoare cuvinte : „Nu se poate vorbi de educație politică, de cultură revoluționară fără cunoașterea limbii, a literaturii, a istoriei glorioase a poporului nostru !" Ce-aș mai putea adăuga ? Ca literat, nu voi înceta niciodată să proslăvesc și să urmez spiritul limbii române și comandamentele ființei noastre istorice.

— Tudor George, poezia a fost înainte sau după chemarea spre sport ?

— Concomitente — cred !

Pentru natura umană, ambele activități sînt ineluctabile și secot ideală o dezvoltare armonioasă a personalității umane în paralel.

— Ajutat de către cine ați început să publicați ? Unde ?

— Prima poezie publicată, după cum mi-amintesc, se intitula „Primăvara", cuprindea trei strofe săltărețe, bine închegate într-un imn al naturii și apărea în „Licăriri", revista Liceului „Marele Voievod Mihai", pe cînd abia pășisem în clasa întîi. Din biroul redacțional făceau parte pe atunci colegii, mai „bătrîni", Geo Dumitrescu și Marinel Sîrbulescu, sub coordonarea democraticului profesor de latină Petre Drăgoescu.

În tot cursul liceului, am exersat poezia umoristică, epigrama și parodia, sub diferite pseudonime, la reviste precum : „Gluma", „Păcală", „Epigrama", „Veselia", „Bufonul" etc.

În anii studenției am frecventat cenaclul „Zburătorul", în ediția post-lovinesciană, sub mentoratul triadei Streinu-Cioculescu-Aderca, am vizitat cenaclul revistei „Kalende" din casa lui Vladimir Streinu, urmărind, totodată, mirificele cursuri călinesciene și pe cele de estetică și literatură comparată ale lui Tudor Vianu. Acesta din urmă s-a arătat încrezător, ba chiar direct elogios lucrărilor mele, fapt care mi-a temperat ambițiile imediate și mi-a ușurat sufletul tînăr, pe timpul perioadei staliniste, hotărîndu-mă pentru un debut editorial tardiv cu **„Legenda cerbului"** (E.S.P.L.A. — 1957).

— De unde atîta pasiune pentru sonet? Sonetul, ca formă fixă, e o idee fixă a dv. ?

— Dintre toți clasicii mari, este curios faptul că tocmai Dante credea în superioritatea și perenitatea, ca formă fixă, a canțonei, în detrimentul sonetului deși pentru el însuși iambii endecasilabi și terținele au constituit cărămizile-etalon pentru construcția sa apocaliptică „Divina Comedie" ! Paradoxul acesta rămîne pentru el o inadvertență de tinerețe, dezmințită, dealtfel, înaintea urmașilor, de către opera lui însuși.

Nu mi-a fost greu să observ că aparița sonetului coincide la mai toate popoarele europene cu constituirea temeinică a limbilor moderne și cu decantarea limbii literare specifice fiecăruia, concomitent cu aportul ionifiant al logicii formale.

Dialectica premiselor contrarii și concluzionarea silogistică și-au găsit în sintaxa formală a celor două catrene și două terține, ce compun Sonetul, vestmîntul economic și impecabil, girat de Shakespeare.

„Încoronarea" lui Petrarca pe Capitoliu, refuzată și atribuită tardiv lui Torquato Tasso, era, de bună seamă, și consacrarea modernă a Sonetului.

— În poemele dv. — ca să revin la prima mea întrebare — limba română e redimensionată, cuvîntul dezvăluie uneori ecouri nebănuite. Vă considerați un făuritor de limbă ?

— Dacă, în rugby, le-am vorbit adesea elevilor mei despre „spiritul" jocului, ceea ce altădată părea o noutate teoretică, nu voi înceta, ca literat, să proslăvesc și să urmez „spiritul" limbii. Acest „spirit" al limbii în combinațiile alfabetice, strict literale, asemenea codificărilor genetice, care determină specificul și varietatea speciilor, impune un anume etos și patos de grup uman, înscriindu-se cu un „cer" și o „lume" aparte, cu o profunditate și un pitoresc propriu.

Ca poet-filolog, cultiv anumite căutări și experimente ludice, deseori cu revelații lexice și sclipitoare sintagme, bineînțeles făurindu-le în spiritul limbii noastre, ci nu într-o „păsărească" silnicită de-atîția ! Un oarecare individ poate inventa, la urma urmei, o limbă proprie, dar aceasta s-ar aglutina în propriile ecouri, într-o confuzie dementială. Dialogul dintre Robinson Crusoe și indigenul Vineri poate restabilit o „limbă" de relație utilitară, iar propunerea generalizării unei limbi „esperanto" rămîne în planul teoretic al viitorului, în schimb limbile „bătrîne" sau „moarte" se regăsesc în cele tinere, revigorîndu-le. Poetul este horticultorul atent care păstrează și improspătează candoarea și edenul grădinilor voltairiene.

— Credeți că există un specific muntean ?

(Continuare în pag. 14)

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

MOMENTUL PROZEI

Vasile Rebreanu:

„Voi scrie și despre țărani, dar nu la îndemnul esteților de ocazie"

Rebreanu, azi autor de romane și de nuvele „poemalice" și „simbolice" (cum vă definește critica), în maniera tradițională a „Casei" ? (Cineva spunea că ați abandonat această manieră de teama confruntării cu tirul dv. literar...).

— Orice volum al doilea e mai dificil de scris decît primul. În cazul de față nu e vorba doar de continuarea unei **story.** Aici s-a schimbat o lume, și, continuînd încă să fiu exigent cu mine însumi, țin ca o continuare a **Casei** să surprindă cît mai exact, cît mai profund și cît mai cinstit transformarea produsă, care, după cum bine știm și bine știți, n-a fost nici lină, nici idilică, nici paradiziacă. Pot să vă spun cu certitudine că voi continua să scriu despre sat. (În această paranteză v-aș aminti și piesa mea de teatru **Un om mușcat de oaie** sau **Sutiene pentru călugări**, cum a apărut în volum, piesă ce a depășit 200 de spectacole numai pe scena Naționalului clujean și care, dacă ar fi să ne luăm după cererea publicului, putea depăși și o mie. Rămînînd în paranteză, v-aș preciza că aceste cifre nu le aduc spre lauda mea, ci ca simple date de sondaj al gustului publicului. Vreau să arăt că într-un mare centru cultural și industrial, același public care vizionează **Macbeth** și **Rigoletto** este profund interesat de problematica satului și sălile spectacolelor cu această piesă continuă să fie arhipline.) Eu, dragă Ilie Purcaru, am scris despre sat și cînd satul nu era la modă, cînd datorită unor mode aduse de pe alurea a scrie despre țărani reprezenta aproape un rîse. Cunoașteți amîndoi destul esteți subtili care strîmbau din nas la orice adiere ce venea de dincolo de bariera foburgului și care acuma, firește, cer insistent, cu conștiința total împăcată, să se scrie despre țărani. Voi scrie deci și despre țărani, dar nu la îndemnul esteților de ocazie. Eticheta pe care o aplicați unora din romanele și nuvelele mele ați împrumutat-o tocmai din pudrierа esteților respectivi, grăbiți, superficiali și de rea credință. Nu insist. Am scris despre țărani și în manieră „clasică", și „lirică", și „simbolică". Ce de mai epitete, domnule !

— Scriso vorbind, ce v-a făcut să părăsiți epica realistă, narațiunea obiectivă, de tip ardelean, din „Casa", trecînd la proza „lirică" și „simbolică" — sau cum vreți să-i ziceți, dacă aceste epitete nu vă surid — din „Călăul cel bun", „Pisica roșcată și îngerii" sau „Un caz de iubire la Hollywood" ? Să fie rezultatul unei refulări a vocației social-politice, provocată de interdicțiile criticii dogmatice, pe care ați apucat-o din plin ?

— Cred că am răspuns parțial la această întrebare. Adaug numai că voi fi

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU ■

Vorbiți și scrieți românește

Cochetărie... lingvistică (I)

După cum se știe, româna folosește o serie de neologisme care pătrund în toate stilurile limbii. Să fim bine înțeleși : nu este vorba, însă, de o situație cunoscută doar limbii române, dacă privim, în ansamblu, idiomurile neolatine (toate limbile romanice). Să nu ne mire, dar, că, uneori, acțiunea specialiștilor este inutilă, în raport cu uzul implacabil al vorbitorilor. Deseori, nu se va putea stabili **un acord perfect** (construcția „sună" a pleonasm, cîci cei ce scriu gîndesc, probabil, că există și un **acord** „imperfect" sau „mai puțin perfect"; dar atunci, în bună gîndire logică, nu mai e **acord**), ca să folosim și noi o descumpănită formulă devenită clișeu.

Dar, lucrurile sînt ceea ce sînt și noi trebuie să ne oprim asupra lor. Întrebat de cineva, o dată, care e modul cel mai eficace de a adapta neologismele sau de a lupta contra unora, am răspuns, fără ezitare : **așteptarea.** Ea va stabili ce va rămîne, ce va fi calificat abuz, ce va dispărea.

Să aruncăm, așadar, o privire asupra unor termeni din domeniul „textilelor". Din multe anchete, am putut constata că numai o cunoaștere exactă a unui cuvînt poate duce la întrebuințarea lui corectă. Din ce categorie — e timpul să ne întrebăm — va fi făcînd, să zicem, parte, cuvîntul **maiou** ? Familiar la prima întîlnire, remarcăm că aproape toți vorbitorii (ca să nu mai zicem de vînzători) scriu și pronunță acest obiect de îmbrăcăminte : **maieu.** Fără a putea intra aici într-o dezbatere propriu-zisă a termenului, vom spune că forma corectă este **maiou** (pronunțată după regulile limbii noastre, **ma-iou**), în pofida marii circulații a variantei greșite **maieu.** În rubrica de **modă** a „Săptămînii" (vezi nr. 591), **anunzlaia** se infirmă scrierea comună cu majuscule a numelor proprii sau devenite proprii, cum este cazul aici, fiindcă, în italiană, **annunziata,** ca substantiv, înseamnă „bună vestire", „biserică consacrată **Fecioarei Maria**" și, mai vechi, „anunțare") scrie „...maieuri cu mînecă și dungi bleu stil marinar..." și apoi ne spune una care „este **șoching**", după cum, pe altele, **„fanty-ul** le-a exclus din modă". Ce mai, în limba ei, tot românul **să vorbească** (sic !, corect : **citească**), „...în limba autohtonă sau **etranjeră**" (nr. 596, din „Săptămîna"). După atîtea anglicisme și franțuzisme șocante, de ce nu și italienisme ? (cred că, vorba ei, „nu o **renegă**", corect **renegă** ; mă rog, **moda** scrie cu capricii și cu „cele mai exigente pretenții" — blată gramatică !).

Revenind la **maiou,** dacă forma ni se pare mai puțin cuviosă, ne intrigă, totuși, definiția din „Dicționarul de neologisme", ed. a III-a, unde **maiou** este un „tricou care se poartă pe piele". Identitatea **maiou-tricou** parcă exclude nuanțele. Și, pe deasupra, dicționarul ne trimite și la o formă greșită **maillot** (or, în franceză, se scrie **maillot** !). La **tricou,** ni se arată că este un „obiect de îmbrăcăminte din tricot, care acoperă partea de sus a corpului, purtîndu-se pe piele". Ni se dă și o variantă **trico,** după francezul **tricot,** dar la **tricot** se scrie : „produs textil din fibre împletite în ochiuri, tricou". După ce ai citit, desprinzi mai exact motivele care te pot îndemna să ai anumite rezerve cu privire la **maiouri** (oare sînt toate „în ochiuri" ? și pentru iarnă ?). Oare nu e mai corectă definiția pentru **maiou** din „Dicționarul explicativ..." : „articol de lenjerie sau de echipament sportiv (cu sau fără mîneci), care se poartă direct pe piele" ? (și, am zice noi, nu sînt și maiouri cu mînecă scurtă ?).

GH. POALELUNGI ■

● Vitrina cărții ●

PROZA

Un roman social

Remarcabilul nuvelist Anatolie Panis, autorul unei antologice nuvele „Japonezii", apărută, împreună cu încă două, în 1980, este și un foarte bun romancier, așa cum rezultă din examenul ultimelor două apariții, „Două treimi din viață" și „Hoții de pădure" (Ed. Cartea Românească, 1982). Sînt amîndouă productia unui hiperestezic observator justițiar, din clasa analiticilor conduitiști, cu stilul cam bolovănos și citeodată neglijent, însă neglijent cu sistemă, căci prozatorul se grăbește să vorbească dialectal, are oralitate și pune intenționat accentul pe „autenticitatea" fotografică. Desi Anatolie Panis a creat un compus uman specific, de felul micului slujbaș umilit (prozatorul face, dealtfel, teoria „proștilor", care l-ar fi plăcut și lui Rebreanu), detectabil în majoritatea prozelor lui și mai ales în romane, totuși nu în aceasta stă însușirea lui cea mai de preț. Un asemenea mic „anti-erou" ar fi putut să genereze o proză melodramatică, în chipul micului realism, o literatură „larmoyante" de felul lui I. Al. Brătescu-Voinești și al lui E. Girleanu. Fără observația socială puternică, pigmentată chiar și cu brutalitate, nu s-ar mai fi putut face esteticește nimic. Însă Anatolie Panis este un astfel de observator social brutal, direct, fără prejudecăți.

„Hoții de pădure" studiază dealtfel cazul unui brigadier silvic, om sincer și etern tulburat, obsedat de adevăr într-un mediu ostil, pe care îl dirijează un număr de inochimeni stupizi, incompetenți ori pur și simplu afaceriști. Omul pur nu pricepe din acestea nimic, nu înțelege să se „orienteze" și, ca atare, e o vesnică problemă pentru cohorta de șefi imorali. Prozatorul a prefăcut o poveste simplă, a unui persecutat umilit și obidit, într-o analiză ca de tribunal, de unde lipsește numai sentința. Aerul de „depozitie" al întregii comuneri nu este întîmplător. Anatolie Panis este un asemenea spirit de „martor uluit". Nimic din ceea ce i s-a părut că ar avea o semnificatie nu lipseste de aci. „Hoții de pădure" este un roman naturalist al unei meserii, plin ca atare de un idiom inteligibil, nu însă excesiv obligatoriu chiar spre a colora mediul „special" de aci (marca triunghiulară, pentagonală, frahtele, derulajul frasinului, partida, lobda, perimetru etc.). Pe lîngă aceasta, prozatorul a înfățișat și un număr de psihologii dintre cele mai felurite, nu o dată cu un instinct sigur al aberantului.

„Hoții de pădure" este un roman, psihologicește, al personalității accentuate. Prozatorul este mereu excesiv, văzînd umanitatea pe o singură dimensiune a psihologiei, împărțind, ca un judecător, inflexibil, indivizii în iremediabil „buni" și în iremediabil „răi". Optica justițiară a unei singure constiințe nu este pozitivă într-un roman social cum este acesta și mă întreb dacă prozatorul nu s-a închis într-o schemă din care nu mai poate ieși („Două treimi din viață" nu era altfel). Acest stil de recurs extraordinar este însă, din cite înteleg, o tehnică pe care prozatorul o iubește și pe care, cu două romane, a epuizat-o. Ceea ce îi rămîne de făcut e să dezvolte simțul remarcabil al observației care este la el foarte bine consolidat.

Anatolie Panis a creat cîteva chipuri care se tin, indiscutabil, minte. Pădurarul Napoleon Stîngă și nevasță-sa, cu familia lor destrămată de satirul Bufanu, un șef insațiabil, Viorica Odagiu, o „doamnă" a unei comune de cimpie, construită de prozator cu uluirea din fata unui fenomen nerosimil, „hotii de pădure", cu psihologia lor aparent rudimentară, în realitate însă amăriti și pauperi, anti de imprevizibile reactii afectuoase — toti acestia formează un tablou vivant, cu temei estetic, semn că prozatorul stie să vadă corect psihologiile si să le descrie bine. Cu filosofia lui percutantă, mergînd din cîteva cuvinte la ultimele adevăruri, Anatolie Panis poate fi, cine știe, un extraordinar romancier social.

ARTUR SILVESTRI

Debuturi la Editura Eminescu

În acest an, Editura Eminescu ne propune să facem cunoștință cu 12 noi poeți, laureați ai celei de-a treia ediții a concursului său de debut. Evident, nu toate cele 12 volume premiate sînt la fel de valoroase. Dar o trecere în revistă a lor ne poate oferi, ca și în cazul altor concursuri de debut, o imagine privind starea poeziei tinere, calitatea ei, modul în care această poezie tinde să devină o direcție fertilă sau doar o simplă modă.

● **Insomnia ceasornicului de George Bădărău este o culegere de notații lirice aparținînd unui poet care nu se grăbește să se dezvăluie cu ușurință. Din această pricină, mesajul său pare uneori ușor ermetic și spus pe un ton glacial. Atunci cînd tehnica sugestiei nu îngreunează lectura, autorul obține efecte deosebite: „O casă / acolo își scrie biografia o fată / cu o claie de păr / o lacrimă în formă de frunză / o pagină despre culoarea păcatului / o pagină despre tăcere / între / foile se răvășesc zgomotos în memorie".** ● **„Nu mai am loc pe lume de atîta istorie" declară Ion Burnar într-una din poeziile sale cuprinse în volumul Memorandum liric. Într-adevăr, o mare parte din versurile sale sînt meditații — nu întotdeauna profunde și nu scutite de fiecare dată de platitudini — referitoare la locul omului în istorie. Limbajul este în general nesofisticat.** ● **Un titlu frumos — Secolul din casă — a găsit Valeria Victoria Ciobanu pentru primul său volum, în care sînt comunicate frămîntări de natură strict personală. Dacă uneori exprimarea încă se caută („Am evadat în mine tot pruncind/ potopul purității"), cele mai multe versuri denotă o riguroasă supraveghere a demersului liric. În genere, cu totul apreciabil efortul de a descoperi într-o ambianță intimă însemnele poeziei.** ● **Un talent fără îndoială puternic dezvăluie, încă de la prima sa carte, Dan David. Eu vă iubesc pe toți este volumul unui autor cu o mare plăcere de a da seama despre tot ceea ce se petrece pe planetă, într-un discurs liric impetuos, în care pot fi identificate atît pasaje de mare frumusețe cît și simple înșiruiri de vorbe goale. Poemele sale „rock" sînt scrise parcă special pentru a fi recitate în fața unor mari mulțimi, pe care să le smulgă din inerție prin patosul cu care sînt rostite cuvintele.** ● **Poezille Valeriei Deleanu din Zidirea zăpezilor sînt cuminți însemnări dintr-un album al tandreții. Un ecran protejează parcă pe autoare, care astfel nu mai percepe decît mult atenuat tumultul lumii. Spaima de spațiul din afară este însă exprimată prea direct: „M-ar înspăimînta năvălirea străzii, / într-un sanctuar / unde totul mă implică atît de mult".** ● **O aceeași sfială în contactul cu lumea o dovedește Ana Hompot în Printre cuvinte: „Învață-mă încet / Pe punți de clorofilă / Sau de blîndă ninsoare / Să mă apropii / De cerbi, / De oameni / Și de cochilia de lumină / A cetății". Versurile sale descriu sumar un decor din care nu lipsesc arbori, păsări, crizanteme, roiuri de albine, prezentate ca emblemele unui univers gingaș și prietenos.** ● **O mare rigoare stăpînește versurile lui Aurelian Mareș, din Arhitectura interiorului, semn al unui meșteșug poetic bine însușit și al unei culturi poetice cu sigure repere. Chiar dacă uneori o astfel de severitate în fața cuvintelor alungă emoția, tînărul poet reușește să creioneze imagini pline de prospețime: „Greutatea aripilor bicluind aerul, / acoperișurile dizolvate de ape, / starea de polen / pe frunte / cînd lunec sub punți / instabile. / Dedesubt se vede / vulturul cum trece / ca o respirare / pe oglindă".** ● **O poetă pe deplin formată ne apare Lia Miclescu în Ard sănile, care celebrează în versuri cantabile și limpezi o lume plină de miracole, unde candoarea este socotită o armură ce nu poate fi de nimeni străpunsă: „Îmi trag zugraviî brîie pe perete / Și-mi tencuie pe suflet cu mertar/ Cerînd s-ascundă gîndurilor mele / Din prisosința petelor de var".** ● **Ion Trif Pleșa scrie cu înzestrare „pentru o mai dreaptă cinstire a lumii țărănești". El întocmește cu migală, în larba mină munții, o adevărată monografie lirică a unui sat pe care ni-l prezintă ca pe un loc privilegiat unde se pot petrece evenimente de maximă importanță pentru destinul omului. „Țăranul ține data nașterii sub limba grîului / ca și cum în calendar nu încape. / Lapiele se tîrăște în zori pe trotuar, / pădurile zburdă peste ape".** ● **Constantin Pricop visează parcă în Viața fără sentimente să scrie o poezie din cît mai puține cuvinte: „Păsări, seve, mișcare; / de-ajuns, totuși, / o rătăcire / a gîndului / ca totul / să se întunece".** ● **O Clipă de extaz (din Mîine poemul acesta), pe care o citățm în întregime pentru frumusețea ei, ne îndreptățește să credem cu toată convingerea în steaua lui Dan Radu Stănescu: „Ce ușoară e floarea, ce ușoară e pasărea / ce ușor norul în umbra lor // ce ușoare și mările, ce ușor și pămîntul / cheag de singe albastru dănțuitor // ce ușoară și lacrima, ploile palide / ce ușoare jivinele arse de dor // ce ușoare și rănile, ce ușoare poverile / ce ușoară și scurgerea printre comori".** ● **De o gravitate copleșitoare sînt versurile lui Gheorghe Zincescu din Țara de foc, întîmplări și prundișuri. Ele conturează cu sobrietate un spațiu neliniștitor, unde bîntuie presimțirile și oamenii sînt supuși unor interogații dramatice.**

GEORGE ARION

ESEU

Despre textualitatea poetică

Efloreșcenta exegezelor barbiene din ultimii ani este un fenomen pe cît de imbucurător, pe atît de interesant. Să fie oare vorba numai de captarea orevizibilă a unui subiect care „pluteste în aer" de către o întreagă pleiadă de critici aparținînd aproximativ aceleiași generații (Șerban Foartă, Marin Mincu, Dorin Teodorescu, Dinu Pillat, alături de mai tînărul Mircea Scarlat) sau este vorba mai degrabă de niște disponibilități anume ale poeziei barbiene, care se întîlnesc în chip fericit cu niște necesități ale noilor metode critice? Înclinăm mai degrabă către cea de a doua supoziție. „Autospecularea" criticii moderne — ca să folosim un termen al lui M. Mincu —, narcisismul ei devin tot mai lipsite de modestia adecvării cuminți la opera literară, la **orice** operă literară. Critica literară este tot mai mult un sistem oarecum suficient siesi și care-și selectează materialul literar în virtutea unei finalități de autoverificare. Așa stînd lucrurile, este firesc ca discursul critic să dobîndească valențe estetice marcate, favorizate de adecvarea apriori a instrumentului la obiect.

Desi glosează în ultima sa carte *) pe marginea expansiunii metodologiilor în detrimentul obiectului lor și a **„metacriticii"** ce se practică aproape aberant în unele părți", M. Micu se abandonează totusi cu vădită voluptate eseului, să-i spunem „de verificare" a unui cumul de grile de interpretare — tematistă, telquelistă și de gramatologie tip J. Derrida — pe opera barbiană, întru demonstrarea unei duble premise, care de fapt slujește și de concluzie cărții, aceea a existenței incontestabile a unei **poetici** barbiene, de aceeași anvergură cu cea a lui Poe, Mallarmé sau Rimbaud și a acreditării poeziei lui Barbu ca **text**.

Textualitatea operei barbiene se întemeiază în eseul lui M. Mincu pe identificarea cîtorva însemne „textualizante" cum sînt: **oglinda** (sau ocheanul) și valențele „experienței speculare", verificate la Barbu, dar și la Eminescu, tema **morții** ca „figurare a actului poetic", deci ca proces sinonim cu „procesul imaginar al reflectării în oglindă", motivul **orei încerte**, care tine de un anume „purism" al textului prin încercarea de abolire a dimensiunii temporale, **decorul și peisajul textualizant**, detaliat la I. Barbu prin ample — prea ample? — paralelisme cu E. A. Poe, Eminescu, personajul ca text antropomorfizat, s.a.m.d. Din această perspectivă textuală, sintaxa barbiană — demontată și reasamblată în fel și chip de la Vianu încoace — dobîndește o posibilă cheie în echivalarea de-verbalizării (nominalizării) limbajului poetic cu de-subiectivizarea necesară oricărui discurs textual (vezi și Mallarmé). Tot aici, o observație de finețe — „Dacă punțile sintactice sînt tăiate, acest lucru, departe de a izola cuvintele între ele, le permite la Ion Barbu salturi neașteptate" — este susținută de detectarea unor **„serii subtextuale"** sau **„paratextuale"** (de tipul ceasceară-seară sau cer-ger-ninge-stinge-minge-meninge-fulger-hanger etc.) care luminează raporturi semantice nebănuite într-un poem ca **Domnișoara Hus.**

Nereusind să evite totusi unele lungimi — în parte semnalate deja mai sus — ca și unele extrapolări exagerate, cum este de pildă explicația dată renunțării la scris în cazul lui Rimbaud, Lautréamont, Urmuz, eseul lui M. Mincu se înscrie ferm în paradigma exegeticii barbiene ca o verigă indispensabilă, în așa fel încît temerile sale si ale celorlalti „barbisti" privind inflietatea demersului lor interpretativ devin de prisos. Exegeza poeziei lui I. Barbu se edifică în ultima vreme ca o unitate, obținută prin însumarea unor interpretări de certă valoare.

TANIA RADU

*) Marin Mincu — „Ion Barbu. Eseu despre textualizarea poetică". (Cartea Românească, 1982).

● CAP LIMPEDE

AȘTEPTĂRI (TOTUȘI) NERESEMNATE

Discutînd cu mai multi cititori ai revistei noastre unele aspecte legate de activitățile editoriale, am ajuns la concluzia că „orizontul de așteptare" al iubitorilor de cultură de la noi este, adesea, pe cît de larg, pe atîta de „tensionat". Nu mai aducem vorba de tiraje și reeditări, despre mirarea absolut justificată privind raportul (din nefericire, nu o dată invers proporțional) dintre cerere și ofertă, cu totul în defavoarea eficienței economice a producției de carte s.a.m.d. Nu, cele cîteva așteptări (nerezemnate, totusi) vizează unele promisiuni ale edițiilor sau autorilor, cam de mult neonorate.

Astfel, Editura politică, una din principalele surse de cărți foarte căutate și gustate de marele public, anunța pe coperta interioară a unei cărți din 1979 mai multe lucrări „în pregătire", dintre care cel puțin textele lui M. Heidegger **(Stațiuni ale drumului)**, K. Jaspers **(Scrieri filozofice)** și E. Husserl **(Scrieri filozofice alese)**, alături de cele ale lui Stéphane Lupasco **(Logica dinamică a contradicției)** sînt așteptate cu legitimă nerăbdare. Tot astfel este așteptat și volumul IV din seria de **Opere** — Platon: dacă primele trei volume au apărut (la E.S.E.), la intervale normale, 1975, 1976 și 1978, iată că au trecut patru ani de la ultima apariție. Apoi, încă din 1978 erau în curs de apariție, în prestigioasa colecție a aceleiași edituri „Biblioteca Orientalis", cel puțin trei volume de mare interes (filozofia arabă, ebraică și persană — în texte). **Getica** lui Pârvan este și ea o carte așteptată cu sufletul la gură etc., etc.

Observăm, de asemenea, că în 1983 se vor împlini 10 ani (!) de cînd a apărut primul volum din **Hyperion**-ul lui George Munteanu **(Viața lui Eminescu)**, la Editura Minerva, din a cărui postfață reiese că autorul avea încă de pe atunci definitivate alte trei volume **(Biografia interioară, Structurile operei eminesciene** și **Eminescologia)**. Și încă ceva: dacă ne plîngem de receptarea superficială a operei eminesciene peste hotare, ar fi cazul să recunoastem că nu facem destul pentru cunoasterea unor exegeze străine fundamentale. Iată, colecția „Eminesciana" a Editurii Junimea a ajuns la nr. 27 și tot nu a editat în românește lucrarea Rosei del Conte. **Mihai Eminescu o dell'Assoluto**, unul din demersurile analitice cele mai interesante în acest domeniu.

Așteptări, deci. Totusi, neresemnate... **(Tania Radu).**

GENEROZITĂȚII TREBUIE SĂ I SE RĂSPUNDĂ CU GENEROZITATE

Ne-am obișnuit să aplaudăm talentul descoperit într-o expoziție de pictură, redînd în pagini ample de cronică modul în care pînzele expuse reușesc să stabilească cel mai adevărat dialog dintre artist și privitor. Despre noblețea unui gest, cum este cel pe care-l consemnăm azi, rar însă ne-a fost dat să ne ocupăm, gestul în sine fiind rar (și ne întrebăm, desigur, de ce oare?!): gestul donatorului de tablouri, nu al colecționarului, ci al pictorului profesionist.

Începînd din anul 1976, am urmărit cu interes expozițiile de pictură și grafică ale Monicăi Vișinescu Gorovei, deschise în diferite orașe ale țării. Monica Vișinescu Gorovei este deci un nume cunoscut iubitorilor de frumos, un nume de acum marcant în cadrul Cenaclului de arte frumoase „Ion Andreescu", chiar dacă este cea mai tînără membră a acestuia. Puțini sînt însă cei care știu că această fată liniștită și timidă a donat Liceului industrial nr. 15 — unde o găsim și ca profesoară de istorie universală și istorie a artei, și ca responsabilă a cercului de pictură — 21 de tablouri reunite într-o expoziție permanentă pe holul liceului. Încă 3 tablouri au fost dăruite Spitalului Fundeni. O mulțime de anotimpuri cromatice au sufletul Monicăi Vișinescu Gorovei. O toamnă întreagă (și cît de frumoase sînt toamnele Monicăi Vișinescu Gorovei!) se poate aduna într-o singură frunză. Simți parcă și aerul materializat al anotimpului, și soarele buimac, și amenințarea vîntului, și nostalgia tîrziului, dar, mai ales, nostalgia nu prea tîrziului. O mulțime de viitori, ca în „marincice", neliniștite — albastrul mult și învolburat al marinelor, și violetul care-i aparține într-un chip aparte; Alexandru Ciucurencu spunea despre tînăra pictoriță că este singura lui elevă la care vede o monocromie violetă, dincolo de care vede însă și o artă adevărată a pensonului.

La o astfel de zestre a frumosului donată școlii, la o astfel de dăruire, ea, Monica Vișinescu Gorovei, și elevii săi, membri ai cercului de pictură al școlii, ar merita un atelier adecvat, adică spațios, luminos. Ar merita deci un spațiu care pînă acum nu i-a fost oferit decît cu zgîrcenie. Generozității ar trebui să i se răspundă cu generozitate.

(Georgeta Ștefănescu)

FILM

Producătorii (I)

Legați direct de producția de film, nu numai prin calitatea comună a titularului, ci, hai s-o mărturisim deschis, prin bani, iată-i pe cei ce decid soarta operelor și a capodoperelor : uneori hiene ce devorează talente, alteori genii care pun în valoare firicele de inspirație creînd mode, dive, mături și antimituri, lansări grandioase dar și vinovați de prăbușiri. Nu vi se pare elocvent faptul că înainte de a ști de Griffith sau de Eisenstein, de Welles sau Wajda, omul obișnuit știe producătorul ? Adică leu! lui Cecil B. de Mille — dacă nu mă înșel — și statuia lui Muhina, emblema Mosfilmului, cerculețele lui Gaumont, fiecare însemnînd un șir al calității așteptate, pentru 2 lei, de spectator. Este dramatică desigur situația artiștilor aflați în acel ireductibil conflict cu producătorii, conflict pentru că unii — își dau sufletul — și vor să facă artă —, ceilalți, producătorii, cumpără suflete, și vor bani. În cinematografia noastră acest raport de forțe are alt obiect, deoarece și unii și alții, adică și artiștii și producătorii vor același lucru, au același scop : o artă angajată. Implicit, răspunderea producătorului crește. El nu mai este magnatul (uneori obtuz) interesat doar de banii și de profitul lui personal, el devine, în primul rînd, acel om de înaltă cultură cinematografică și clarviziune ideologică care poate citi dintr-o privire într-un decupaj cum, fără a face apel la replică, un personaj, prin felul cum e gîndit de a fi filmat, cum se mișcă, cum tace, iubește, poartă în el și cu el încărcătura emoțională capabilă de a transmite mesajul ideologic. Aprobarea scenariilor de către Casa de film (cu cele trei faze : producătorul delegat, directorul Casei de film, consiliul Casei de film, că de comisia A.C.I.N. de avizare a scenariilor se pare că de multă vreme tine cont numai cine vrea și pentru că oricum între timp s-a sunrapus peste ea comisia Casei de film, compusă și ea din vreo 15 membri) reprezintă girul răspunderii ideologice și artistice a celor ce au avizat scenariul (după toate felurile de modificări și îndreptări cerute regizorului). Din acest moment, solidari, producătorul și regizorul pot lansa în producție un film pentru care sînt răspunzători. Producătorul asigurînd regizorului tot ce-i acestuia necesar ca el, regizorul, artistul, să nu aibă altă preocupare decît actul artistic. În acest scop, el, Producătorul, îi asigură regizorului un element de mare eficiență și răspundere concretă care să preia asupra lui toate grijile legate de obligațiile directe ale Casei de film față de regizor (cum ar fi de exemplu asigurarea prezenței actorilor la filmare, relațiile cu Centrul de Producție Cinematografică, urmărirea publicității etc.) Acesta este Producătorul delegat.

Foarte clar și eficient acest sistem în care producător (chiar și delegat) și artist sînt pe aceeași baricadă a realizării unor opere de înaltă ținută artistică, cu un clar mesaj ideologic, solidari în obligații și răspunderi. Numai că nu este tocmai așa.

Pornind de la scenariu : acolo unde peste producător mai se cer încă cel puțin două rînduri de vize și referate, una dintre vize trebuind să fie dată de o comisie de vreo 30 de persoane (treizeci), numită comisia ideologică a cinematografiei, la a căror discuție regizorul uneori nici nu este chemat să-și susțină lucrarea. Și mai este un aspect : dacă nu producătorul este cel ce răspunde integral, total de fiecare cuvînt modificat și fiecare metru de travelling gîndit și cerut de regizor, cine mai poate ști, după circa nouă luni, la vizionarea filmului, cine a cerut modificarea asta sau cealaltă care „s-a cerut" adică a devenit literă de lege pentru regizor, și acum se dovedește a fi sărăcit artistic filmul sau a fi deturnat un sens ideatic. Iată că avem nevoie pe orice fel de vreme și în orice fel de condiții de un acar Păun — regizorul. Care este răspunderea celor ce-au avizat (au modificat) scenariul ? Nici una. Există calitate fără răspundere ? O comisie ideologică este o garanție și în orice caz o formă superioară de organizare în vederea realizării obiectivelor propuse. Dar o comisie care n-are decît drepturi și nici o răspundere, lipsită de un program care să-i formuleze mijloacele și finalitatea, uneori mai mult oficiază decît lucrează, la hotarul unde începe chiar compromiterea ideii de comisie.

NICOLAE CRISTACHE ■

Pacea, o stare de spirit

În timp ce la Sofia se desfășoară în aceste zile Festivalul mondial al teatrului și mare parte din creatorii de spectacole români, împreună cu criticii de artă se află într-un laborios schimb de idei în țara vecină, la Constanța, pe litoral, are loc Festivalul teatrului politic aflat sub devina „Pacea, o stare de spirit", expresie ce aparține marelui nostru om politic Nicolae Titulescu. La această ediție (a III-a) participă patru teatre reprezentative din țară, participare excepțională dacă ne gîndim că pe scena Teatrului de dramă din Constanța au susținut spectacole Teatrul Mic, Teatrul de comedie, Teatrul Giulești și Teatrul din Constanța, cu piese de referință pentru actuala stagiune cum sînt Politica de **Theodor Mănescu,** Beția sfîntă de **Paul Everac,** Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă, de **Horia Lovinescu,** Cît încă nu-i tîrziu, **reprezentație-manifest pe versuri de Ion Brad, Miron Radu Paraschivescu, și parabola** Dresoarea de fantome de **Ion Băieșu,** Bumerangul de **Ștefan Berciu,** Strigoi la Kitahama de **Kobo Abe,** Woyzek de **Georg Bühner.**

Festivalul nu se desfășoară numai în sala de spectacol a teatrului gazdă ci și în colocvii mai mult sau mai puțin organizate la care au participat creatorii reprezentațiilor reținute pe afiș, precum și oameni de artă, dramaturgi și cronicari dramatici printre care menționăm scriitorii Marin Sorescu, Paul Everac, Șt. Berciu, profesorii universitari Ovidiu Drimba, Horia Deleanu, criticii de teatru Mira Iosif, Ștefan Iureș, Aurel Brumaru, Simelia Bron-Redlof, Dinu Kivu, Victor Parhon, Doina Mo-

Secvență din piesa Dresoarea de fantome *de Ion Băieșu din spectacolul-manifest* Cît încă nu-i prea tîrziu, *cu actorii Teatrului de dramă din Constanța, Valentina Bucur-Caracaș ian și Longin Mărtoiu*

dola, ș.a. Actori precum Nicolae Pomoje, Tatiana Jekel, Jean Lorin Florescu, Mariana Cercel, Iancu Lucian, Virgil Andriescu, Mihai Pălădescu, Sanda Toma, Ion Lucian, Aurel Giurumia, Corneliu Dumitraș, Jorj Voicu, Theodora Maranitis, Rodica Mandache, Radu Panamarenco și mulți alții, trec în aceste zile prin luminile rampei de la Constanța, în fața unor săli arhipline, bucurînd spectatorii cu unele reprezentații de înalt nivel profesional, spectacole demne de o antologie a celor mai bune spectacole din stagiunile ultimilor ani. În acest sens, organizatorii : Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Comitetul național pentru apărarea păcii, Asociația oamenilor de artă — A.T.M., Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Constanța și Teatrul dramatic din Constanța, merită toate felicitările. Mai ales dacă adăugăm faptul că, pe lîngă manifestările de teatru propriu-zise, în deschiderea festivalului a avut loc un spectacol-sinteză de poezie, muzică și dans, cu o participare de nivel național, precum și vernisajul expoziției Artele plastice și pacea, **expoziție dedicată afișului antirăzboinic, iar la încheierea manifestărilor se desfășoară un colocviu pus sub semnul aceleiași devize : Pacea, o stare de spirit.**

Desigur, un asemenea festival prilejuiește în primul rînd un schimb util de impresii, dezbateri uneori controversate pe marginea spectacolelor, dar principalul beneficiar al sărbătorii teatrului polițic este, evident, publicul din Constanța și cei veniți din toate colțurile țării, participanți într-un număr impresionant la reprezentațiile din fiecare seară.

ARON DOMIDE ■

PLASTICĂ

Un pictor din Iași: Francisc Bartok

La foarte mulți pictori contemporani, originalitatea nu-i întotdeauna și o trebuință clară a spiritului, o chestiune intelectuală presantă. Acești artiști, al căror lucru, în ciuda interesului ce-l poate stîrni fiecare operă a lor, e lipsit totuși de unitate, caută să fie inovatori doar pentru a nu fi tradiționali. O educație estetică plină uneori de confuzii, cu spaima unor cuvinte mari, îi pune pe mulți pictori, dotați pentru o artă de continuități, în stima ideii de tradiție, să procedeze în contra nevoilor lor intime de echilibru, de armonie coloristică, de înfățoșări trainice.

Opera lui Francisc Bartok e un exemplu de cum reușește un artist să obțină cele mai înalte aprecieri pentru un mod de a concepe pictura care e totodată și un omagiu la valorile impuse, existînd ca tradiție, ale picturii. Profund cinstit cu sine însuși, Francisc Bartok izbutește să cîștige un pariu greu. El cîștigă acolo unde o seamă de oameni ai generației lui nici nu îndrăznesc să încerce : pe tărîmul unui fel de a picta ca, întocmai sonetului, trăiește în forme fixe. Altfel spus, Francisc Bartok nu luptă să inventeze neapărat o manieră și simțăminte noi, el fiind preocupat să trăiască intens niște stări ce-s ale tuturor oamenilor cu sufletul întreg și bine educat. Nu întîmplător, maestrul Corneliu Baba remarcă la Bartok „însușiri" (de pictor, evident) ce-i prilejuiesc o întîlnire „surprinzător de plăcută".

Termenul acesta, plăcut, poate să vină, în destule expoziții, ca un soi de repros. Să fim sinceri și să recunoaștem că i-am cam pierdut și înțelesul. Cînd atîția artiști își propun să-i tulbure, să-l implice pe omul care intră în expozițiile de artă îndeajuns de tulburat de sumedenia de revolte și revoluții artistice ale veacului, cine își mai pune, cu toată gravitatea, problema plăcerii artistice în chipul în care pictura poate s-o producă ? Pictura lui Francisc Bartok e una de confort optic complex, cu fină adresă în conștiință. Originalitatea acestei picturi e tocmai în calitatea simțirii, în lipsa ei de șchivoc. Francisc Bartok spune limpede ce-l interesează pe el ca artist plastic. Pasiunea lui e culoarea strălucitoare, intens evocatoare, cu alese valori tactile. Dealtfel, proba a ce izbutește cel mai bine Bartok o avem chiar în recenta sa expoziție de la Galeriile de artă ale municipiului București. Exersînd mult la naturi statice, cu sugestiile pe care numai o realitate atent cunoscută le oferă, Francisc Bartok semnează pînze cu loc de onoare în orice muzeu de artă contemporană. În seria de nuduri, artistul e încă în căutare. Arta lui e agreabilă, dar ambițiile profesionistului nu-s prea mari. El se lasă parcă dominat de linia grațioasă a trupului tînăr, e tentat să se prezinte în fața publicului cu unele abilități ce fac din dificil un lucru la îndemîna fiecăruia. În naturi statice, acolo unde Francisc Bartok nu-i preocupat decît de măiestrie, de știință, cum tot Corneliu Baba o remarca, a unei lumini „ce străbate prin straturi subțile de culoare și se împletește în asocieri de rosuri adînci, de aururi sonorizate cu griuri dramatice", în portretele unor personalități ale culturii și artei lumii, care-s evocări tandre și marcate de o generoasă simpatie, care-s un tip de profesiune de credință a pictorului față de autorii unor creații de un desăvîrșit umanism, în sfîrșit, în tot lucrul unde pictorul nu-i preocupat decît de pictură și adevăr, reușita este de obicei exemplară.

„Un artist — scrie un critic italian cu toată dreptatea — care iubește materia și posibilitățile pe care ea le oferă ; compozițiile sale sînt întotdeauna stări sufletești".

TUDOR OCTAVIAN ■

• CAP LIMPEDE

SPECTACOLE DE TEATRU PE VIDEOCASETE ?

Teatrul T.V. a fost de multe ori pus în dezbatere de către presă. De-a lungul anilor, în cadrul emisiunilor de teatru de la televiziune au fost prezentate nenumărate piese semnate de dramaturgi români și străini. Emisiunii de înaltă ținută spectaculară dar și emisiuni străvezii, de slabă calitate, pornind chiar de la scenarii, de la dramaturgie. Prin urmare, emisiunile de teatru sînt oscilante, ca temperatură a interesului la public. Ceea ce pare demn de discutat este faptul că în acest timp, teatrele ne-au oferit spectacole extrem de interesante și reprezentative din punctul de vedere al calității artistice, sălile de spectacole fiind luate cu asalt. Trebuie să recunoaștem că emisiunile de teatru la televiziune sînt încă urmărite cu oarecare indiferență. Excepție făcînd serialul semnat de Radu Beligan despre istoria teatrului, frumos compus și splendid ilustrat. Tocmai această emisiune ne face să ne întrebăm de ce televiziunea nu a înregistrat, de-a lungul anilor, cele mai interesante și mai reprezentative spectacole de teatru pentru un serial pasionant **de istorie a teatrului contemporan în imagini** sau **de istorie, de cronică a spectacolelor de teatru în imagini.** Pentru că fenomenul spectacular teatral românesc continuă să se manifeste la nivel european. Ce-ar fi ca, în mod programatic și cu o rezonanță mai lungă în timp, să se înregistreze pe peliculă de pe acum spectacole ca **Lungul drum al zilei către noapte, Tartuffe** și **Cabala bigoților, Efectul razelor gamma asupra anemonelor, Macstrul și Margareta, Să îmbrăcăm pe cei goi, Generoasa fundație, Danton, Fata din Andros, Richard al III-lea, Strigoi la Kitahama ?** Sînt numai cîteva titluri pe care le invocăm pentru a convinge că este necesar să zmulgem uitării aceste excepționale spectacole, să le putem revedea, să le putem reproduce, eventual, mai tîrziu, pentru videocasetofoanele noastre și ale copiilor noștri. Să nu regretăm că nu putem revedea spectacolele reprezentative ale epocii noastre, cum nu mai putem revedea **Regele Lear** cu George Storin, **Tartuffe** cu Ion Finteșteanu, **Richard al III-lea** cu George Vraca sau chiar, mai de curînd, **Elisabeta** de Paul Foster și **A 12-a noapte** de Shakespeare, cu interpreții Teatrului „I. S. Bulandra".

În felul acesta și emisiunile de teatru de la televiziune ar putea cîștiga în interes în rîndul publicului. (Andrei Fetrescu)

D-ALE ȘCOLII

Anul școlar 1981—1982 tinde să devină statistică. Examenul de bacalaureat s-a încheiat, premianții și-au primit răsplata strădaniilor (s-a dat și cununa la premiul I, dacă au adus-o părinții de acasă, dacă nu, nu), duminica trecută au fost sărbătoriți și dascălii de ziua lor (ziua învățătorului), primele serii de elevi au pornit spre tabere... Cum s-ar spune, am încheiat conturile vechiului an școlar. Viitorul an a pornit imediat la drum, oferindu-ne o veste îmbucurătoare : încă de la 21 iunie, noile manuale de care vor beneficia toți elevii școlilor generale și-au pornit drumul către școli. Încerc să răsfoiesc cîteva. Învață, nu glumă, copiii noștri ! Însoțitorul abecedarului, la clasa I, nu se mai cheamă aritmetică, ci matematică. Știți ce-i ala o „mulțime vidă" ? Dacă vă gîndiți puțin, știți. Cea mai tînără generație învață treburile astea la 6 ani. Din clasa a 4-a, la „Cunoștințele despre natură" încep să pătrundă și termeni de genetică. În clasele V — VIII, la matematică pot fi întîlnite noțiuni de axiomatică. Îmbucurător este însă faptul că manualele de limba română par să cuprindă mai multe texte din scriitorii noștri importanți — clasici sau contemporani. Desigur, e și aici loc de mai bine, ca și în alcătuirea manualelor de istorie a patriei. Adresăm totuși un gînd bun lucrătorilor Editurii didactice și pedagogice pentru promptitudinea apariției lor din acest an (atenție de la clasa a VI-a !) și lucrătorilor Centrului de librării București, pentru operativitatea distribuirii manualelor în sectoarele 3 și 4.

Așteptăm în continuare aceeași operativitate în transmiterea manualelor pentru celelalte sectoare, prin completarea golurilor ; continuarea operației prin transmiterea către școli a manualelor de liceu ; și o mai veche doleanță — aceea de a se găsi și în librării, în cantități suficiente, seturi de manuale pentru clasele I—VIII, ca și pentru licee. Acestea fiind spuse, putem să plecăm liniștiți în vacanță. (Haralambie Lerea)

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Tinerii prahoveni, într-un glas cu tinerii României,

Cîntă patria, libertatea şi dragostea, cîntă pacea ca singura şansă a tinereţii

La Breaza — un spectacol de zile mari

Întîlnirea de la Breaza, din seara zilei de miercuri, 23 iunie, s-a desfăşurat sub semnul a două mari evenimente distincte din viaţa poporului român. Primul, de o mare importanţă şi valoare istorică, a fost aducerea la cunoştinţa întregii ţări prin presa zilei a faptului că din împuternicirea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Republicii Socialiste România şi în baza mandatului încredinţat de către Marea Adunare Naţională, ministrul de externe român, Ştefan Andrei, a prezentat la Sesiunea specială a Adunării generale a O.N.U. poziţia şi propunerile României cu privire la problemele dezarmării — document înaintat cu o zi în urmă în forul mondial al naţiunilor, act semnat de milioane de români care nu doresc decît pace pe planeta Pămînt.

Al doilea eveniment a fost acela că în ziua următoare, adică joi, 24 iunie, în Capitală aveau să înceapă lucrările celui de-al doilea Congres al educaţiei politice şi culturii socialiste.

Deci sub acest semn s-a desfăşurat întîlnirea de muzică şi poezie de la Breaza.

Sute de oameni au făcut ca sala Casei de cultură din localitate să fie neîncăpătoare. Cei care au rămas pe afară, foarte mulţi elevi de la liceul militar, au fost invitaţi de către poetul Adrian Păunescu să vină pe scenă, lîngă membrii cenaclului. Aşa că în cel mai scurt timp între cei care cîntau pe scenă şi cei prezenţi în sală nu mai era nici o deosebire, prin modul lor de manifestare spectatorii deveniseră ei înşişi în cel mai scurt timp artişti. Şi cum spuneam, căldura care ne-a înso-şit în tot acest timp, n-a împiedicat ca în sala Casei de cultură din Breaza să se danseze, cînd a fost cazul, pînă la terminarea spectacolului. Şi pe drept cuvînt poetul Adrian Păunescu a spus de cîteva ori că spectacolul de la Breaza a fost una din cele mai frumoase nopţi ale cenaclului. S-a promis că în cel mai scurt timp, la Breaza se va reveni fiindcă totul a fost perfect. Şi, aici, s-a mai demonstrat încă un lucru — din punct de vedere al culturii — anume, în ţara noastră, nu există provincie. Atîta timp cît fenomenul cultural în România se petrece cu demnitate şi cu frunţea sus, acelaşi spirit deschis — şoşit fără nici un fel de prejudecată, manifestat de plăcerea de a munci, de a cînta, de a exista şi de a iubi — se înfiripeşte atît în oraşele mari cît şi în oraşele în care trenurile rapide nu opresc niciodată.

P. SORIN

Amiaza fierbinte

Într-o fierbinte amiază de joi, Cenaclul Flacăra, aflat „încazarmat" la Cheia, a susţinut o întîlnire de muzică şi poezie, răspunzînd astfel rugăminţilor copiilor aflaţi în tabere în aceste frumoase locuri. Plină de peripeţii, întîlnirea literar-muzicală s-a desfăşurat în faţa a peste 500 de copii soşiţi cu autocarele la locul faptei, şi în faţa bunelor noastre gazde, participante „în corpore", în frunte cu cei doi oameni minunaţi, care răspund întotdeauna la numele Emanuil Ghiţă şi Daniel Hriţcu, cărora găsim momentul să le mulţumim pentru străduinţa depusă pe toată perioada cît am stat la Cheia.

Cînd spuneam plină de peripeţii, ne gîndeam la povestea pălăriilor de soare închiriate pentru cîteva ore de la o tarabă, pălării care mai mult erau pe jos decît pe cap, din cauza vîntului puternic, dar care au ajuns la mare preţ după terminarea întîmplării, iar vîntul pînă la urmă tot a făcut ce-a vrut, trîmbind o întreagă coloană de sunet chiar lîngă masa conducătorului cenaclului. S-au cîntat cîntecele cele mai cunoscute şi îndrăgite, cîntece preluate imediat de întreg auditoriul, astfel că întreaga Cheie răsuna de glasuri cristaline de copii, iar Munţii Ciucaşului străjuiau în spatele nostru liniştea şi pacea de care este atîta nevoie pentru a putea creşte aceste tinere vlăstare ale neamului, într-un cuprins, numit dulce, copilărie.

Acestă întîmplări demonstrează încă o dată marea flexibilitate a cenaclului care poate susţine spectacole cu înalt simţ artistic în orice condiţii, de la săli cu o acustică şi o sonorizare perfecte. la săli mai puţin adecvate sau chiar în aer liber. În plus, dăruirea şi participarea membrilor cenaclului ne întăresc convingerea că această formă de cultură este exact ceea ce trebuie să fie o formă a culturii române izvorîte din sursele talentatului nostru popor şi dăruită neamului.

AL. BERTZI

Şi la Măneciu a fost sărbătoare

Revenind după cîţiva ani de absenţă, după ce mă numărasem printre cei dintîi susţinători entuziaşti ai acestei mari idei cultural-politice, despărţit aparent de ardoarea sa pătimaşă printr-un cîntec sau cele trei sute de cîntece folclorice din zonele de sud ale ţării, moştenire a ultimelor două sute de ani, redescoperite şi valorificate recent în înregistrări stereo şi concerte publice la Ateneul Român în cadrul Filarmonicii „George Enescu", am găsit în cenaclu o atmosferă de creativitate impresionantă, în care sentimentul ţării şi al dragostei pentru ctitorii ei de ieri şi de azi se dospeşte şi creşte ca o pîine caldă înălţindu-se cu vigoare, de fiecare dată, în sufletele sutelor şi zecilor de mii de auditori.

Model de artă angajată, fenomen necesar şi profund oportun, creaţie în consens cu imperativele majore ale momentului actual, Cenaclul Flacăra a lansat în cei nouă ani de existenţă valori artistice poetico-muzicale nenumărate, dintre care unele au devenit de pe acum clasice, intrînd în patrimoniul cultural naţional.

Cîntecul „Trăiască România" (muzica Nicu Alifantis) poate fi comparat, de exemplu, ca valoare şi mesaj cu marile cîntece patriotice care au făcut o mare vogă în vremea celor două uniri : „Trei culori" şi „Treceţi batalioane".

Forţa de creaţie a poetului şi a membrilor cenaclului, dovedită şi aici la Mănecîu, cu aceeaşi vigoare ca în oricare din programele susţinute în oraşele mari ale ţării, spre admiraţia şi satisfacţia celor prezenţi, izvorăşte din convingerea fermă a lui Adrian Păunescu că „datoria oamenilor din propagandă şi cultură este să nu lase „Cîntarea României" pe mîinile unor oameni incapabili şi nepricepuţi ci să pună suflet şi inspiraţie, patriotism şi spirit revoluţionar în munca lor".

„Cel care a iniţiat acest mare act cultural naţional, preşedintele Nicolae Ceauşescu, spune poetul, trebuie urmat concret în planul culturii, nu prin lozinci searbede ci prin competenţă şi profesionalism".

De aceea creatorii de artă, adăugă el, să înţeleagă că realitatea nu trebuie să fie umplută de minciună şi fals, de ipocrizie şi denaturări ; ea trebuie surprinsă aşa cum este, aşa cum o conturam, ca nu trebuie spoliată de adevăr, ci redată în conţinutul ei propriu, neschimbat prin nimic şi de nimeni.

Înţelegînd aceasta, conducătorul cenaclului, din dorinţa fierbinte de a surprinde o tatăl a valorilor sociale de azi, a zămislit cu o adîncă pătrundere creaţii emoţionante ca „Ordinea de zi", „Pămîntul deocamdată", „Întoarcerea ţăranului" „Rugă pentru părinţi", „Actorul", etc. făcute cunoscute publicului larg şi cu concursul unor talentaţi interpreţi cu har compoziţional ca : Ştefan Hruşcă — „cea mai mare descoperire din ultimii ani a Cenaclului Flacăra, una din încununările ideii generoase a preşedintelui Nicolae Ceauşescu — „Cîntarea României", Vasile Şeicaru „a cărui atea în cenaclu a urcat definitiv în 1982", George Nicolescu — cu o voce tulburătoare, Alexandru Zărnescu — pe cale de afirmare, s-a consacrat, cel dintîi dintre toţi — Mircea Vintilă, creaţii poetice ce se înscriu în ierarhia valorilor mari ale spiritualităţii contemporane.

Este de-a dreptul impresionant să vezi cum o mulţime de oameni, aici la Mănecîu, ca şi în atîtea locuri în ţară, rostesc într-o şuflare şi cîntă versuri despre iubirea de glie, de pace, de dragoste la bagheta „magică" a unui singur om, sufletul acestui unic act de cultură şi culturalizare, adorat de tineri, iubit uneori cu rezerve de unii vîrstnici care îi mai găsesc şi „defecte", ţapt pe care Adrian Păunescu îl consideră „absolut normal şi cinstit", recunoscînd şi respectînd prin aceasta dreptul la opinie proprie fiecărui cetăţean.

Cu harul său neobişnuit de a topi voinţele într-una singură vibrînd amarnic pentru înălţarea spirituală a celor mulţi, Adrian Păunescu a dorit să ofere publicului din Mănecîu un buchet de valori dintre cele mai reprezentative care fac fala cenaclului, pe măsura minunatelor buchete de trandafiri şi garoafe mujicoare pe care localnicii nu mai conteneau a le oferi autorului şi coautorilor acestei seri de neuitat.

Mobilizator prin vocaţie, s-ar putea spune, poetul a ţinut încontinuu spectatorii din Mănecîu cu sufletul la gură, oferindu-le de la această tribună a valorilor autentice, momente perene de adevăr politic şi spiritual surprinse în poeziile sale, ale poeţilor noştri clasici ca Tudor Arghezi, George Coşbuc, George Bacovia, Elena Farago, Şt. O. Iosif, sau ale celor contemporani : Marin Sorescu, Ştefan Augustin Doinaş, Ana Blandiana, Nichita Stănescu.

Scenă mereu deschisă talentelor reale indiferent de vîrstă, naţionalităţe sau profesie, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar a exercitat în decursul anilor şi continuă să exercite o mare putere de seducţie asupra opiniei publice din ţara noastră.

În acest cadru fără precedent, nestiut doar de cei care n-au apucat să-l cunoască, tineri şi vîrstnici, cu aceeaşi dezinvoltură de la un loc, oficiind pe altarul culturii naţionale moştenirea spirituală de ieri şi de azi a ţării, cîntînd gîndurile lor frumoase pentru preşedintele nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care de mai bine de un deceniu şi jumătate a deschis larg porţile valorilor şi actelor spirituale înălţătoare, a-ducătoare de progres şi civilizaţie.

Ca pretutindeni în ţară unde cenaclul se întîlneşte cu masele de admiratori şi pentru publicul de la Mănecîu seara de joi a fost o sărbătoare.

ALEXANDRU MICA

Prima dată la Mizil

...Aşa a fost să fie. De foarte multe ori Cenaclul Flacăra, prin drumurile sale, a trecut prin oraşul Mizil. Dar s-a oprit, după aproape nouă ani de existenţă, în seara zilei de 25 iunie. Vestea a mers în cele patru zări ale oraşului, filmul din localitate n-a mai rulat, şi dreptumare sala Casei de cultură a devenit neîncăpătoare. Dar, a remarcat poetul Adrian Păunescu, această sală de spectacole este asemănătoare cu cea din Beiuş cînd Cenaclul Flacăra a fost prezent pe data de 13 decembrie 1981 şi are un mare avantaj : are ferestre pe ambele părţi. Ele, ferestrele, au fost deschise pentru aerisire. Dar, acest lucru a durat doar cîteva clipe, fiindcă au fost trase „obloanele". Atîtei spus pe ferestre s-au cocoţat zeci de tineri pentru a urmări spectacolul.

Au susţinut recitaluri toţi membrii cenaclului prezenţi la acest turneu în Prahova. S-au primit nenumărate bilete scrise pe foi de agende, pe hîrtiuţe şi chiar pe şerveţele parfumate. La multe s-a răspuns într-un interesant dialog între conducătorul cenaclului şi public.

Poetul Adrian Păunescu a subliniat de cîteva ori faptul că un cenaclu în Prahova trebuia să aibă loc şi o întîlnire cu locuitorii oraşului Mizil, oraş cochet de la graniţa judeţului Prahova cu judeţul Buzău. Aria, a spus Adrian Păunescu, aici, la Mizil se face cu demnitate, Setea de cultură poate fi comparată cu setea pămîntului pentru ploaie. Munca de înaltă calificare care este cultura cere respect şi dragoste.

Şi primul Cenaclu Flacăra de la Mizil a avut loc cu aceste simboluri, tocmai în ziua cînd, la Bucureşti, se încheidcau lucrările celui de al doilea Congres al educaţiei politice şi culturii socialiste, în care, prin cuvintarea sa, tovarăşul Nicolae Ceauşescu arăta : **„Activitatea politico-educativă şi culturală de masă trebuie să educe oamenii muncii, întregul popor, îndeosebi tinerctul, în spiritul muncii pline de dăruire pentru înflorirea continuă a patriei, pornind de la principiul socialist — nici munecă fără pîine, nici pîine fără muncă. Educaţia, prin muncă şi pentru muncă, trebuie să ducă la făurirea unei înalte conştiinţe revoluţionare, patriotice a minunaţilor constructori entuziaşti ai societăţii socialiste şi comuniste !"**

VIE RECUNOŞTINŢA

Din nou i-a fost dat Cenaclului Flacăra să întîlnească niste garde atît de ospitaliere, de data aceasta în judeţul Prahova. Cenaclul Flacăra mulţumeşte, pe această cale, cu vie recunoştinţă tuturor spectatorilor săi prahoveni, Comitetului judeţean de partid Prahova, primului secretar, tovarăşul Cornel Burtică, precum şi activiştilor Comitetului judeţean U.T.C. Prahova, organizaţiilor locale U.T.C. din Cimpina, Breaza, Mănecîu, Mizil şi Ploieşti. De asemenea ne exprimăm recunoştinţa faţă de organele ordinii publice, pentru eforturile cu totul deosebite şi lavorabile actului cultural pe care le-au făcut spre a răspunde cît mai adecvat dorinţelor de frumos, adevăr şi bine ale tineretului prahovean.

Miracolul numit Ploieşti

Întîmplarea de muzică şi poezie a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, din ziua de 25 iunie de la Ploieşti a început la ora anunţată, adică la 20. Sala sporturilor s-a dovedit şi de data aceasta neîncăpătoare. Cu multe ore înainte de începerea spectacolului, mii de tineri se şi aflau deja în parcul în care se află amplasată Sala sporturilor. Asa că, la ora 20 fix, ora de începere a întîmplării de muzică şi poezie, tinerii ploieşteni nu numai că au umplut pînă la refuz Sala sporturilor dar ei au ocupat atît staţia de sunet şi difuzoarele cît şi instrumentele formaţiei „Continental". A fost nevoie de o mică pauză spre a se găsi soluţia pentru desfăşurarea spectacolului.

Încă de la începput poetul Adrian Păunescu a subliniat faptul că, aici, la Ploieşti, Cenaclul Flacăra se simte ca la el acasă. Mai mult decît atît : oraşul Ploieşti este unul din sediile permanente ale cenaclului. Şi fără exagerare, lucru care dealtfel a mai fost subliniat şi în alte cronici, Ploieştiul de foarte mult timp nu mai este considerat un oraş de provincie şi este pur şi simplu, fără exagerare, un superb microcartier al Capitalei.

Primul bilet primit din sală este al unei fetiţe de 5 ani. Probabil, recent ea a învăţat să scrie : „Mă numesc simplu, alăturat şi Nicolae Bărbuleţ, din Tîrgovişte, premiantul revistei „Flacăra" la Festivalul „Baladele Dunării" de la Galaţi, din toamna anului trecut, care a citit aforisme.

Din cauza caniculei, care a pus stăpînire pe întreaga sală topind parcă şi chitarele, a fost necesară o pauză. După aceste minute de întrerupere a spectacolului, în care s-a aerisit sala şi s-au dezmorţit oamenii, parcă au venit şi mai mulţi spectatori. S-au primit, fără exagerare, sute de bilete. Dăm cîteva citate din ele, fiind convinşi că multe din ideile sugerate de tineri pot intoemi oricînd cronici de spectacol.

„Halucinant şi diabolic. În viaţa mea n-am auzit şi simţit ceva asemănător. Toţi cei care vă ascultă sînt cuprinşi, parcă, de o frenezie. Şi nici nu poate fi altfel. Cînd cîntaţi mi se taie respiraţia şi chiar bătăile inimii se opresc. Pînă şi propria-mi inimă mă supără şi n-o mai pot asculta" — semnează Sanda Moldovan. „Este cea mai frumoasă noapte pe care am trăit-o ! Sînt cele mai frumoase şi mai îndrăgite melodii !" — semnează Mihaela şi grupul din ultimul rînd. Georgeta Puglies scrie: „Am împlinit 15 ani. Dumneavoastră cu Cenaclul Flacăra mi-aţi oferit cel mai drag şi frumos cadou. Vă mulţumesc pentru toţi, vă mulţumesc în numele tuturor locuitorilor din oraşul Urlaţi". „Sînt nespus de fericită că pot participa la actul de cultură numit Cenaclul Flacăra. Sînteţi în sufletele noastre dorinţa de pace şi dragostea faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi pentru aceasta, noi, toţi tinerii din Ploieşti, vă mulţumim" — semnează Renata Dragomir şi Aurelia Popescu. Nicolae Mitrea spune : „Spectacolul din această seară ne înnobilează, ne redă încrederea în noi, ne ajută să credem din nou în razele de soare, în păsări, în flori !". „Am dooăzeci de primăveri dar le-aş dărui pentru o singură seară de poezie adevărată, românească — aşa cum se petrece la Cenaclul Flacăra. Cristina Trifan". Gheorghe Popa, muncitor în Băicoi : „Pace ! Pentru România. Pace ! Pentru întreg pămîntul". „Mă numesc Michi Păunescu şi vă propun să facem o cheţă pentru o viitoare statuie a păcii !" Poetul Adrian Păunescu a răspuns că adevăratele statui ale păcii sînt casele oamenilor. „Sînt o petală de aceeaşi culoare ca toate celelalte, sînt un mic fir de polen din acest enorm trandafir al tinereţii. Da, sîntem tineri şi trăim vremuri tinere, acum, azi printre voi, „In-Flăcăraţii" veaculiui nostru nou ! Vă mulţumesc în numele tuturor petalelor din sală, vă mulţumesc vouă, forţelor tinereţii. E atît de frumos încît simt că trăiesc cu adevărat aici... Plîng şi rîd cu voi,dansez şi cînt cu voi... Oare ce poate fi mai sublim şi măreţ." iscăleşte Cristina Petrescu. Gigi M. ne scrie : „O seară, de basm. E seară de vis / Şi visul e al nopţii / Al unei nopţi de vară / De vară Ploieşteană / Cu luna răsărită şi stelele lucind". „În aceste momente cînd căldura asta insuportabilă ne face fraţi de suferinţă, ce-ar fi să uităm pentru un moment că există bombe, că mai există nebuni ce vor să ne distrugă. Să ne bucurăm că sîntem acum împreună. Aici, toţi pentru toţi. Să ne bucurăm acum şi întotdeauna că sîntem oameni şi nu vrem să murim.." — un grup de elevi de la Liceul sanitar.

Ce se mai poate spune după aceste bilete ? ! Nici măcar căldura toridă n-a fost o piedică în desfăsurarea întîmplării de muzică şi poezie din simbăta săptămînii trecute de la Ploieşti. Şi totul a fost sublim şi magnific pînă tîrziu, după miezul nopţii. Şi cum spunea conducătorul cenaclului : „la Ploieşti a fost una din cele mai minunate seri ale Cenaclului Flacăra". Altfel spus în capitala judeţului Prahova, ca şi în celelalte oraşe care au fost gazda serilor de muzică şi poezie ale Cenaclului Flacăra, există o mare şi inspirată sete pentru cultură şi pentru o artă de bună calitate.

SORIN POSTOLACHE

Căldura omenească

Parcă toată căldura prahoveană, din spicele de orz, din boldele de grîu, din munca oamenilor, din inimile lor, s-a strîns în Sala sporturilor din Ploieşti. În seara zilei de 27 iunie, unde cu punctualitatea-i obişnuită Cenaclul Flacăra îşi începe cel de-al treilea şi ultim spectacol din Ploieşti, cu care se încheie un triumfal turneu de opt zile într-un judeţ în care cultura e la ea acasă şi este la mare preţ. Unul cîte unul membrii cenaclului trec prin faţa microfonului, îmbrăţişînd astfel căldura ce vine din inimile oamenilor şi, încet, încet, toată sala devine se contopeşte cu cenaclul. Ne impresionează vibrarea publicului, ne impresionează dăruirea colegilor din cenaclu, ne impresionează modul în care conducătorul cenaclului îşi exercită meseria de dascăl. Această formă de spectacol, accastă participare plenară la actul artistic, considerăm ,că este noua formă în funcţia de transmitere a mesajului artistic, politic, uman. Dar cenaclul nu este o formă închisă, dovadă tinerii care au debutat în această seară, mulţi promiţători, devenind chiar din acel moment membri ai cenaclului.

Cristina Mihalache, absolventă a liceului industrial numărul 2, a cîntat la orga lui Nicolae Enache compoziţia proprie : „Cîntec pentru mama", Nicolae Cenan — posesor al premiului revistei Flacăra la Festivalul de umor de la Băilesti — a venit de la Cluj-Napoca să debuteze şi a rămas membru al Cenaclului Flacăra. Momentele vesele pe care le-au susţinut, fiind printre cu urale de întreaga sală. Alături de ei, cenaclul mai are un nou membru. Alexandru Andrieş, cîntăreţ folk cu o tehnică remarcabilă de chitară, un folkist adevărat care aduce ceva nou. A mai debutat în cenaclu şi lăcătuşul Dan Badea, de 19 ani, din Ploieşti.

Revenim subliniind din nou receptivitatea publicului ploieştean, public de nota 10 în topul oraşelor, şi ne bucură faptul că se întîmplă aici unde destinele oamenilor sînt conduse de oameni de bine care au susţinut creearea cenaclului acum nouă ani şi jumătate.

Cîntă Mărîa-Sa spectatorul şi simţim că se petrece ceva nou, o formă care ridică încărcătura emoţională în trandafirii obrajilor, în inimi, în sclipirea ochilor şi parcă aintem cu toţii mai frumoşi, mai buni.

Cînd cei din sală participă cu atîta dragoste la mesajul artistic, parcă îi vedem pe toţi cu „căciulili" pe frunte, în munţi, stînd de veghe pentru ţară, pentru pace, pentru oameni, pentru o noastră vigoroasă românească primăvară.

IOAN HAGIU

Şi Cenaclul Flacăra a mai oferit o surpriză. Aflat prin Ploieşti, maestrul nostru sportiv Ivan Patzaichin a ţinut să fie prezent în Sala sporturilor. Dar s-a scăpat de întrebările venite de la spectatori. Pentru acest mare sportiv care, prin reuşnca sa, a ureat culorile României pe cele mai înalte culmi — cenaclul a cîntat „La mulţi ani cu sănătate", „Nu uita că eşti român" şi „Rugă pentru părinţi". I-am ghicit lui Ivan Patzaichin cîteva lacrimi în ochi. Gîndul, mi-a spus după aceea, i-a zburat către tatăl său care, probabil, la această oră, undeva, pe braţul Chiţuţa din deltă, este ancorat într-o barcă pareă de cînd vecacul. (P. SORIN)

Ati citit cronicile manifestărilor cu numerele 562, 563, 564, 565, 566, 567

Turneul prahovean în rezumat

- **Au avut loc 10 întîmplări de muzică şi poezie.**
- **Spectatorii au fost în număr de aproximativ 27 000.**
- **Ore de spectacole — 45.**
- **S-a recitat şi s-a cîntat din următorii poeţi : Eminescu, Blaga, Octavian Goga, George Bacovia, George Coşbuc, St. O. Iosif, Tudor Arghezi, Federico Garcia Lorca, Esenin, Elena Farago, Victor Sivetidis, Sörensen, Ştefan Augustin Doinaş, Dumitru Popescu, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu, Ana Blandiana, Radu Cosaşu, Dorin Liviu Zaharia, Dan Verona, Traian Furnea, Adrian Păunescu.**
- **S-au cîntat cîntece în limbile sîrbă, greacă, maghiară, rusă, engleză, arabă, ebraică şi, firesţe, română.**
- **Au debutat în cenaclu Nicolae Cenan, Alexandru Andrieş, Cristina Mihalache şi Dan Badea.**

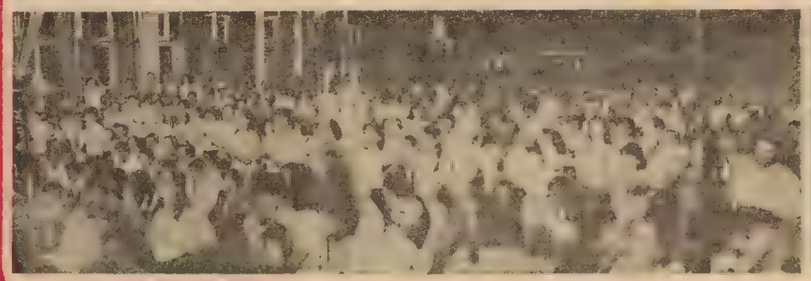

În zilele de marţi şi miercuri, 29 şi 30 iunie, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, a fost prezent în Cluj-Napoca. Şi aici, în minunatul oraş transilvănean, în acest miez de vară, s-a întîlnit aceeaşi atmosferă ca şi în judeţul Prahova. Mii de tineri iubitori ai artei de cea mai bună calitate au făcut ca sălile de spectacol să devină neîncăpătoare. Despre toate aceste manifestări de muzică şi poezie — în numărul viitor.

PROGRAMUL CENACLULUI FLACĂRA

În continuarea turneului pe care îl întreprinde în Ardeal — Cenaclul Flacăra va fi prezent vineri şi simbătă, 2 şi 3 iulie, în municipiul Sibiu (Sala sporturilor) în municipiul Braşov, duminică 4 iulie (Sala sporturilor), iar luni 5 iulie în municipiul Făgăraş (Casa de cultură). Toate spectacolele încep la orele 20.

(Urmări din pagina 9)

Tudor George

nesc în poezie? În ce măsură aceasta poate fi regăsit în poezia pe care o scrieți ?

— Dacă n-ar fi existat decît Odobescu și tot s-ar vorbi despre acest „specific". „Regionalismul" marchează, evident, un pitoresc particular, răsfrînt cu osebire în limbă. Prin „specificul muntenesc" nu voi a înțelege, însă, numai pitorescul regional propriu-zis, ci un anume „spațiu" deschis — Cîmpia.

El este un spațiu spiritual asemenea „spațiului mioritic", continuator al geografiei ondulatorii din zona munților și măgurilor blajine cu unduirea holdelor și freamătul mării, pînă la cer. Ecoul nu se propagă în cîmpie. În schimb, cînd strigi „Ahoo!" îți răspund stelele. „Exotismul" cîmpiei se mărturisește prin vizuni. Copilul care a văzut „fata morgana" din leagăn va deveni fără strădanii Poet, nimbat din naștere cu tiara celestă. Este lucrul pe care am ținut să-l mărturisesc în volumul meu liric **„Cupola Bărăganului".**

— Cei vechi spuneau „ut pictura poesis". Cum poetul Tudor George desenează și pictează, pe cînd o retrospectivă plastică Tudor George ?

— Nu mă grăbesc. Aștept să-mi desăvîrșesc „opera" ! Dealtfel, am susținut o singură expoziție plastică, în martie 1968, la Casa scriitorilor „Mihail Sadoveanu", unde am expus grafică bine primită de vizitatori și salutată în prefața catalogului de către Ion Vlasiu.

Deocamdată îmi „îngrijesc" redactarea cărților și ilustrația lor pertinentă. Poate că, în curînd, o retrospectivă plastică a subsemnatului va marca și cîntecul de lebădă al „poetului" declarat pînă acum ! Mai știi ? Mă gîndesc la „Sixtina" lui Michelangelo și la renegarea lui însuși ca pictor („anch'io sono pittore !").

— Știu că una din aspirațiile dv. a fost contactul cu străinătatea. În ce măsură vi s-a împlinit această aspirație și cum v-au apărut spiritualitatea și poezia românească din această perspectivă ?

Din păcate, am călătorit prea puțin. Uniunea scriitorilor nu m-a trimis pînă acum decît într-un schimb de experiență restrîns (10 zile) în U.R.S.S. Contactul cu străinătatea l-am avut destul de sporadic și în mod exclusiv — paradoxal ! — datorită notorietății mele sportive și acestei pasiuni binefăcătoare.

În scurtele „sejururi" sportive, mi-am dat seama, însă, că spiritualitatea și poezia română sînt mai puțin cunoscute decît o apreciată virtutea noastră sportivă ! Astfel, bucuria și regretul s-au alcătuit mai adesea într-un absint amărui în tot meu și cu timpul mi-au cronicizat o veritabilă amărăciune.

— Ați fost invitat de Comitetul olimpic internațional în Grecia. Ce ați vizitat acolo ? Ce ați descoperit ?

— Deși tardivă și nemaisperată, această fericire a fost cu atît mai voluptuoasă — sublimă ! Ea vine ca o răsplată zeiască a strădaniilor mele între „Sport și Liră". În 1975, editura „Stadion" îmi publică un volum consistent de „Imnuri olimpice", dar într-un tiraj absolut „intimist" (numai 500 de exemplare !), care, spre dezamăgirea mea și a îndelungii elaborări, a trecut aproape neobservat în rîndul marilor mase cărora li-l adresam, precum și în ochii miopi ai criticii competente. Din fericire, tocmai **„Revista olimpică"** de la Lausanne a marcat elogios această apariție, fiind eu însumi felicitat prin corespondență de către doamna Monique Berlioux — editorul publicației Comitetului internațional olimpic (C.I.O.).

Sesiunea din iulie 1981 marca festiv cea de-a 20-a aniversare de la fundația Academiei, drept care am primit o prețioasă medalie de bronz comemorativă, cu efigia superbului Apolo.

Am avut o bucurie în plus, aceea de a cîștiga concursul internațional de șah, împreună cu o grațioasă cupă micneiană și coroana de măslin, simbolică. Iată-mă, așadar, și laureat, dacă nu pe Capitoliu, cel puțin la Olimpia, dacă nu la poezie, cel puțin la șah !

La Delfi, am strigat ecoului : „Aici nu e Pindar-dar-dar, aici e Ahoe-oe-oe-oe !" și m-am scăldat în izvorul Castaliei, sub stîncile fedriene roșcate, la poalele Parnasului.

— Sînteți unul dintre poeții cei mai sociabili, puțin discriminatorii în relațiile cu confrații : ce credeți că ar trebui făcut în acest sens pentru ca Parnasul românesc să fie o societate și agreabilă, și stimulatoare din punct de vedere creator ?

— Conceptul „olimpismului" contemporan, așa cum îl preconiza Pierre de Coubertin, cata a sprijini aspirațiile mondiale și în primul rînd ale tineretului — viitorul omenirii — către Pace, promovînd fair-play-ul întrecerilor pașnice, pe terenul sportiv, științific și cultural, în fond — pe planul social și politic.

Aforismele legislației române sublinIau inviolabilitatea persoanei și datoria de a acorda fiecăruia ce i se cuvine (...alterum non ledere, suum cuique tribuere). Asemenea premise au fost preluate firesc și în dreptul internațional, constituind paragrafe obișnuite ale teoriei suveranității.

Firește că în acest sens se exprima și tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul lucrărilor plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. cînd accentua : „Este necesar să intensificăm activitatea pentru înfăptuirea dezideratului fundamental al epocii noastre — asigurarea păcii și independenței popoarelor".

Socot că adevăratul „Parnas românesc", cum îl intitulezi, pentru a fi o societate agreabilă și stimulatoare din punct de vedere creator, are nevoie, în primul rînd, de pace (**inter arma silent musae**) și ca atare de însușirea, mai cu temeinicie, a conceptualității „olimpice" !

— Un tipograf vă pune, prin mine, următoarea întrebare : „Poezia românească e la fel de frumoasă ca acum 40 de ani ?" Dacă, în esență verbind, poezia trebuie să fie „frumoasă" ?

— Acum 40 de ani, eu aveam numai 16! Era prin 1942, în timpul celui de-al doilea război mondial. Orientarea noastră era încă sub fascinația poeziei franceze (Baudelaire, Verlaine, Charles Cros, Mallarmé, Rimbaud etc.). Se „practica" o poezie a exotismului și evaziunii lirice, gen Tonegaru, în spiritul celebrei „bateau ivre", se cultivau curentele avangardiste antiburgheze sau imagismul persuasiv, gen Voronca, se căuta o eliberare din noul „păsunism" pilatian, din „ortodoxismul" lui V. Voiculescu și „panteismul" blagian, din „mucigaiul" arghezian, descifrîndu-se abia mesajul „jocului secund" barbilian. Șansa studiului meu a fost faptul că toți acești poeți aveau gravitate și „meștereau" asiduu operele lor, preferînd versul clasic, parnasian, ca Ion Barbu. Principiul iambilor lui André Chenier (...sur des nouvelles pensées faisons des vers antiques !") îmi convenea și mie, astfel încît girul clasicității, prin versul temeinic construit, ca al anticilor, împlinit cu o gîndire modernă, m-a atras mai puternic decît labilitatea nevertebrată a versului „liber" și „alb", practicat de mulți nechemați.

Se vorbea atunci despre o „criză" artistică, dar s-a văzut apoi că acea efervescență lirică anunța, de fapt, perioada războiului și urmările sale. A urmat, după aceea, o perioadă lirică declarativă și lozincardă, maiakovskian mimetică, dezavuată azi de falsul ei prestigiu chiar de către foștii ei preopinenți.

Veriga de legătură cu poezia noastră cea tradițională și cu efortul ei de clasicitate perenă au marcat-o cei care „au mai rămas" din așa-zisa generație „pierdută" (Dimitrie Stelaru, Radu Stanca, George Mărgărit, Theodor Pică, Ștefan Aug. Doinaș, Leonid Dimov, Romulus Vulpescu și alții). Printre aceștia mă socot numărat și eu, prin cultivarea „baladelor singsporeene" și a „sonetului aerian", lucrări ce au stimulat în mod evident opțiunea unor tineri poeți ce au urmat.

Poezia mai nouă, de ultim ceas, fasonat pripit mai adesea pentru evoluția muzicii pop, este și ea „frumoasă" prin diversitatea tematică, avîntul ei tineresc și prizа de masă. Popularitatea și popularizarea ei sînt un efort lăudabil și „la modă" în mai toată Europa, proclamînd iubirea și pacea, într-un veritabil flux „olimpic".

Amatorismul manifest al cîntăreților și versificatorilor de ocazie, bineveniți în ședințele intime sau publice, nu poate înlocui însă activitatea de laborator, persuasivă și studioasă, a poeților-piloți, cei care, urmărind arhitectura genetică a limbii unui popor, îi construiesc edificiul genuin și-i exaltă grandioasa lui Frumusețe, deopotrivă de Unică și Universală.

Tovarășul Ceaușescu remarca, în expunerea la Plenară, în capitolul sarcinilor centrale în dezvoltarea creației literar-artistice : „Putem spune că literatura noastră a atins un nivel înalt. Se editează mult și se scrie mult". Dar adăuga judicios mai apoi : „Trebuie să spunem însă că oamenii muncii așteaptă mai multe opere literare cu un conținut bogat, care să oglindească munca, viața, realizările poporului nostru". O doleanță imperativă pe care fiecare dintre creatorii noștri autentici o simte ca atare. Diversificarea preocupărilor estetice, încurajarea talentelor remarcabile și accentuarea discernămîntului valoric, iată premisele creației noastre contemporane. Ele sînt înscrise cu picurată claritate în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu: „Creația literar-artistică din patria noastră trebuie să fie originală, patriotică și umanistă. Numai așa va răspunde cerințelor poporului și totodată va contribui la îmbogățirea culturii și artei universale. Nu imitația, nu uniformizarea, ci diversitatea, redarea specificului propriu al fiecărui popor înseamnă adevărata creație artistică și literară".

La care, orice autentic creator subsemnează !

— Există opinia, chiar dacă nu foarte largă, că dv. ați cultiva și un anume parnasianism : există vreo premisă de adevăr în acest sens ?

— Cel care a remarcat-o în primul rînd, printr-o epistolă din 1957, a fost regretatul profesor Tudor Vianu, referitor la primul meu volum : „Legenda Cerbului", Parnasianismul cultivă meșteșugul și truda formală, exultînd și plasticitatea. Quod erat demonstrandum !

— Spiritul clasic antic pare-se să aibă careșcare înfiorări în poezia dv. E adevărat ?

— După cele expuse aici, întrebarea are nevoie de un esențial retuș : nu „oareșcari" „înfiorări", ci „trainice" !

— Deși aparent dv. nu păreți să vă înfiorați prea mult la sirenele criticii, v-aș întreba, totuși, dacă ele v-au abătut între Scylla și Caribda ?

— Incomoditatea expresiei, dificilul formal, în general „dificultatea" și temeritatea creației literare au constituit veritabili poli magnetici pentru strădania

Dacă Ulise cerea să fie încătușat la catarg, tar ceilalți argonauți își înfundau timpanul cu dopuri de ceară, spre a se feri de încantația sirenelor, cunoscînd de la ei amăgitoarele coruri, nu mi-am plecat urechea iluzoriei fascinații, ci caut a-mi urma de-a dreptul calea și frămîntatul destin. Bineînțeles că el trece și prin strunga furtunilor mitice.

— Ce traduceți ? Ce mai publicați ?

— După restrînsul volum de sonete inedite : **„Ierbarul amorului"** apărut anul trecut la Editura „Junimea". Iată în cura de apariție la Editura „Univers" acel impresionant **„Cantonier"** prerenascentist al lui Cecco Angiolieri, alcătuit din 150 de sonete, cărora le-am căutat echivalențele românești. Pare-mi-se că ar fi prima transpunere a acestei opere într-altă limbă europeană.

Totodată, încă în cursul acestei luni, Editura „Cartea românească" va da pe piață masivul meu volum de versuri inedite : **„Inventar Celest"**, care ambiționează să fie o modernă parafrază dantescă. Este o construcție barocă, de arhitectură ciclopică, folosind aproximativ 500 de moduluri-cărămizi și cahle lirice, a căror înmatrițare s-a făcut, după cum lesne poți să prevezi, cu edilicul tipar de preferință : Sonetul !

Vasile Rebreanu

fiind și eu, ca tot omul, cine știe cum, refulat însă nu am fost niciodată, nici chiar în fața criticii dogmatice și nici chiar în fața criticii neodogmatice care se preface a combate dogmatismul tocmai pentru a-l înlocui cu alt dogmatism. Epitetele pe care eu le și uitasem, dar dumneavoastră mi le-ați reamintit, mi-au fost atribuite la serbarea de sfîrșit de an chiar de către acești diriginți. Mai serios mi se pare în întrebarea dv. altceva : vocația social-politică. Aflați că și povestirile mele foarte scurte, ca și **Călăul cel bun** și celelalte amintite sau nu de dv., reflectă vocația mea și socială, și politică, meditațiile mele foarte grave, foarte îndelungi asupra soartei omului, a lumii contemporane și a lumii în general.

— „Lirismul" și „simbolismul" prozei dv. au fost raportate de unii critici la modele occidentale. Este o raportare valabilă ? Sau este consecința unei inerții de optică, potrivit căreia orice lucru nou trebuie raportat la un model străin ?

— Am mai răspuns în alte interviuri la această întrebare. Sînt un cititor asiduu al literaturii de pretutindeni, deci și al celei occidentale. Citeam această literatură și pe timpul cînd operațiunea ducea la scăderea notei la purtare, dacă nu și mai rău. Și asta nu numai din partea dascălilor de la catedră, ci și din partea altor dascăli. Nu aduc argumentul cunoscut : nu l-am citit în viața mea pe cutare, cum să fiu influențat de el ?

— Foarte bine, și-atunci ? Care-i realitatea ?

— Realitatea e că lirismul, simbolismul, umorul, causticitatea, chiar și absurdul regăsite în scrisul meu sînt de sorginte folclorică. Am mai spus-o : avem o cultură populară străveche, comparabilă cu oricare din strălucitele culturi antice. Ea nu este nici pînă azi decît parțial înregistrată în scris. Iată un paradox : odată erau considerați inculți cei care nu știau să citească. Poate exista însă și o incultură a celor care nu știu decît să citească.

— Adică ?

— Adică, imensa noastră cultură antică s-a perpetuat pe cale orală, exact așa cum s-a întîmplat cu cea greacă multe secole, cu cea indiană, asiro-babiloneană, iudaică, egipteană etc. Știm ce șoc, ce cutremur intelectual cu urmări benefice a însemnat pentru civilizația modernă contactul cu aceste culturi. Avem destui dătători de indicații estetice care nu cunosc propria noastră cultură antică. Să mă mir atunci că, apucîndu-mă — lucru pe care l-am mai spus de asemeni — să transcriu cuvînt cu cuvînt, fără nici o intervenție personală, **Clobanul care și-a pierdut oile** și publicîndu-l sub titlul **În căutarea idealului**, am fost acuzat de toate influențele posibile, de la Joyce la Kafka, firește ? !

— Vă considerați ca făcînd parte dintr-o generație ? Și dacă da, care sînt — după părerea dv. — scriitorii ei cei mai importanți ?

— Da, mă consider ca făcînd parte dintr-o generație, așa cum mă consider descendent din Văcărești și din Camil Petrescu și după cum mă simt precursor al scriitorilor ce vor veni. Există generații, fie că recunoaștem acest lucru sau nu. Spre deosebire de cei ce se simt bine numai după ce observă că s-a făcut destul loc gol în jurul lor, eu sînt fericit că fac parte dintr-o generație ce numără foarte mulți scriitori, foarte buni, unii dintre ei cu siguranță mari scriitori. Se știe cine sînt, mai ales cititorii îi știu și se bat pentru cărțile lor. Mi-ar face plăcere să-i pomenesc încă o dată aici. Nu o fac din simplu alergic încercată în atîtea împrejurări în care aceste înșiruiri de nume nu mai apar ca o generație literară, ci ca lista reprezentativei naționale de fotbal, cu banca rezervelor, cu suspendații pe o etapă, pe două sau definitiv. Asemănarea, hilară cum e, merge pînă acolo că listele, astfel întocmite, au adus exact atîta glorie culturii noastre cît și naționala de fotbal.

— Dv. ați fost — cînd scriați „Casa" — „tradiționalist", după care ați început să cochetați — spun unii — cu „modernismul". Ca unul care v-ați asumat, ca să zic așa, aceste porniri polare, ce părere aveți despre împărțirea, operată nu demult de un critic, a scriitorilor români de azi în „tradiționaliști" și „moderniști" ? Și, tot aici, încă o curiozitate : de ce, după părerea dv., o parte a criticii literare, contestă contribuția unor scriitori importanți ai generației dv. ? Bănuiți, desigur, de ce vă pun această întrebare, legată tocmai de „împărțirea" despre care vorbeam.

— Știu de ce îmi puneți această întrebare și știu și răspunsul scontat de dv. Vă voi dezamăgi nerăspunzînd așa cum vă așteptați. Mă declar întru totul de acord cu poetul Adrian Păunescu (și asta nu pentru că ne găsim în **Flacăra**), cînd el spunea că există o singură literatură română și noi cu toții trebuie să fim solidari cu ea, cu această unică și indivizibilă literatură română. Literatura, cultura română sînt una, așa cum una e țara, așa cum unul — după cum arăta secretarul general al partidului la recenta plenară — este drapelul acestei țări. Literatura română a fost una singură încă de cînd s-a născut, de pe cînd românii trăiau despărțiți. Unitatea total conștientă a literaturii române a fost unul din factorii esențiali care au dus la unirea politică a tuturor românilor. Literatura română a fost încă de atunci patriotică în toate fibrele ei, nu doar în piesele manifest patriotice, tocmai pentru că se simțea ca un organism unitar, emanație a unui popor unitar și căruia istoria nu-i va putea interzice să trăiască într-un stat unitar. N-o să venim noi acuma și să divizăm literatura română după capriciile nu știu cui !

— Să știți că nu m-ați dezamăgit prea mult ! Dar nu credeți că o anume ierarhizare literară — mai exact spus, inerția acestei ierarhizări — e de natură să stînjenească valorificarea generației dv. ? Revista „Luceafărul" a găzduit, nu demult, o interesantă masă rotundă despre falsele exigențe critice și falsele ierarhii literare, de fapt despre criteriile care — fluturînd flamura esteticului, a autonomiei esteticului — promovează valori îndoielnice, contestînd autori incontestabili. Ce-ați fi spus, dacă ați fi fost invitat la această dezbatere ?

— Ultima dată am fost la un meci de fotbal în urmă cu patruzeci de ani. Și, dacă nu mă înșeală memoria, în acel meci eu însumi am jucat. Între timp, s-au dus lupte grele, pe gazon și în afara lui, pentru supremație, uneori căzînd din A în B sau mai rău, chiar și campioane. S-a modificat de nenumărate ori componența federației de așa-zisă specialitate. Președinții și secretarii acesteia n-au rămas în istorie, ci niște muncitori ca Petschowski, Ozon Dobrin. Și fotbalul a rămas același. A ajuns, e drept, o dată la mondiale, dar și atunci datorită „temporizării". Țineți cu tot dinadinsul să discutăm despre ierarhii ? Ce pot să vă spun ? Că-mi place fotbalul ? Ei iată, nu-mi place și știți de ce ? Pentru că se joacă cu treaba aia nemaipomenit de rotundă și umflată cu aer.

— Tot în legătură cu contestatarii de valori : dacă v-ar spune cineva că lui Liviu Rebreanu, tîlcul dv. literar, i se neagă orice valoare, cum ați reacționa ? Dar dacă ați afla că au fost atacați cu înverșunare M. Eminescu, G. Călinescu, N. Iorga, V. Pârvan ? Iată că toți aceștia chiar au fost — într-un fel sau altul — atacați ! Ce aveți de spus, ca scriitor român al acestui ceas ?

— Dar, stimate Ilie Purcaru, știi vitat că Liviu Rebreanu fusese nu numai contestat, ci expulzat din literatură ? ! Cine a pierdut de pe urma acestei atrocități ? Liviu Rebreanu ? Măsurile luate împotriva lui au născut, cum se întîmplă de obicei, reacția inversă : lumea a devenit și mai avidă după scrisul lui Liviu Rebreanu. A pierdut în schimb cultura noastră o bună perioadă de timp. E foarte trist că sînt atacați Eminescu, Călinescu, Iorga, Pârvan. Și dacă doriți, aș mai adăuga ceva : un secol de cultură înseamnă infinit mai mult decît, să zicem, viața unui om care ar trăi o sută de ani.

— Am sărbătorit, în ultimul timp, centenarele unora dintre cei mai mari scriitori ai noștri. Au fost aceste sărbători — cu adevărat — niște sărbători ?

— Mie cel puțin îmi face impresia că nu am ridicat aceste mari sărbători din spiritului la apoteoza pe care ar fi meritat-o. Se împlinesc anul acesta o sută de ani de la nașterea unui foarte mare scriitor : Ion Agârbiceanu. Vă este cumva foarte palpabilă celebrarea acestui eveniment ? Ce vreau să spun ? Nu e nevoie numai să contești, e suficient și să neglijezi, să treci sub tăcere. Și iarăși întreb: cine are de suferit, ilustrele umbre ? Noi, desigur. Privind lucrurile în perspectivă nu sînt pesimist cituși de puțin. Atacurile împotriva lui Eminescu, Călinescu, Iorga, Pârvan vor avea exact aceeași soartă ca și cele de altădată împotriva lui Liviu Rebreanu

— Mai mulți scriitori, în interviurile pe care le-au acordat în ultima vreme unor reviste, s-au ocupat de starea Uniunii scriitorilor, a Asociațiilor scriitorilor, a revistelor literare... Aveți și dv. ceva de spus în acest capitol ?

— Toți știm cum ar trebui, știm și cum e, dar tot noi, toți, trebuie să facem ca Uniunea, Asociațiile, revistele să meargă mai bine decît stau.

— La ce lucrați în prezent, Vasile Rebreanu ?

— Pentru că amintisem mai înainte de o piesă de teatru care se joacă de cîțiva ani, aș vrea în primul rînd să vă reamintesc că mi-a apărut recent un volum de teatru : **Fintîna cu patru adevăruri**, cărula nu l-aș dori decît să se bucure de aceeași atenție din partea teatrelor de care a avut parte în critica literară. Dar, după cum știți, teatrul e destinat să treacă dincolo de lectură. Lucrez la romanul **Legați-vă centurile de siguranță**, care e aproape gata — un roman de peste o mie de pagini — din care am publicat fragmente. Mai lucrez, în paralel, la alte trei cărți. Dar despre acestea în interviul următor.

Permisul de mișcare

Cu modestie mă strecor prin lume,
Știu să renunț, și să iubesc mai știu,
Și mă declar — prin falsul meu renume —
Proprietarul unui gest pustiu.

Tot ce-am pierdut e doar o mică parte
Din cîte-mi propusesem să cîștig
Fiind mereu cu gîndul mai departe
Decît arginții purtători de frig.

La prețul fix al poliței scadente
Într-un sfîrșit de noapte sau de ceas,
Urmașii mei au visuri concludente
Și-mi recunosc prezența după glas

Prin trenuri noctambule sau blindate
Mi am petrecut o vreme din destin
Plătind anticipat și pe-apucate
Făgăduitul dragostei festin

N-am injurat pe nimeni de pomană,
Cum nimănui pierzarea nu l-am vrut,
Nici n-am sperat de la netrebnici mană,
Dar nici de frică pace n-am cerut.

Îmi este bine cum mă simt sub piele,
Și mic, și mare, și bufon, și domn,
Egal mereu cu jertfa cărnii mele
Din șandramaua dreptului la somn.

Declarație de amurg

Să nu mă puneți încă la perete.
N-am renunțat la ultimul discurs,
Și mai posed amenințări secrete
La scara intemplărilor în curs.

Puteți vorbi de mine cît se poate,
Cu binele și răul sînt deprins,
Dar cît mă știu de gînduri roș în coate,
Cu nici o vorbă nu mă las cuprins.

Stigmatizați-mi pasul anevoie,
Pe care din speranță mi-l amîn —
Sînt pămîntean cu viața, la nevoie,
Dar cu prilejul vieții sînt român.

Și pentru-această singură favoare,
Rămîn poet, cum bine știți că sînt,
Sculptînd din mers festivele covoare
De dragul îmbrăcării cu pămînt.

Să nu-mi lătrați din soare sau din lună
Caligrafia unui vers impus,
Voi ști mereu, prin lacrima străbună,
Fără simbrie, ce mai am de spus.

GEORGE ȚARNEA

Părinților mei

Nu în zadar v-a fost cinstita trudă,
Trudind aici de două mii de ani.
Cămașa voastră încă mai asudă,
Părinți de grîu, preabunii mei țărani.

Palmele voastre-sfinte sărbători,
Odihna lor nu-ncape-n calendare,
Din zori de zi, din seară pînă-n zori
Frămîntă pîinea vieții, răbdătoare.

Sînt cucubeul tulburat ce bea
Lumina voastră, grea de înțelesuri,
Al vostru sînt și rădăcina mea
Prin voi se-aude cum recită versuri.

De-aceea ochii florilor usucă
Cînd arde bruma toamnelor, amară,
Nu în zadar v-a fost cinstita trudă
Palmelor voastre mîngîind o Țară.

NICOLAE NICOARA

Constelația lirei

respiră pămîntul...

pămîntul respiră-n sistem planetar
în lume mai ard trandafirii sub cer
și totuși în lume nu totul e clar
pe radar mai trec ecuații de fier

se zguduie-n chingi de poeme pămîntul
poeții lovesc cu metafore doar
se pare e-acest tip de armă — cuvîntul
e mai convenabil și nenuclear

pălăria bunicii purta o egretă
în schimb nu-i cususe cartușul filtrant
pămîntul respiră sintem o planetă
pe ea trandafirii mai ard încă ard

IOAN IACOB

Vis cu plug

Un vis de-al meu a răsărit plîngînd
ca un copil pe prispa unei case
și, singur, am văzut un plug, arînd
cîmpiile acestei Țări de oase.

Fără de boi și cai, fără tinjală
și gospodar să-l hătuie din coarne,
porni se plugul ca într-o răscoală
strălucitoare brazde să răstoarne.

Brăzdarul lui, din cel mai dur oțel,
mușca din ceafa Terrei ca un jder
și-n locul gospodarului, tot el
zvîrlea cu ciocîrlîile în cer.

Simțeam cum ploaia mă-nțepa cu ace
solare și mă fugărea la plug,
și-am înțeles că-n Țara mea e pace
și că mai pot la brazdă să mă-njug.

ION IANCU LEFTER

De vorbă cu o floare de mină

Povestește frumos, de orfaci,
de acei zei răsăritori în piatră,
despre cum steiul în palmele lor
înflorește bucată cu bucată.
Băiuțu, Toderaș, Vironca, Grigore și Alexa
toți au plecat în trenuri
bătute cu pietre de mină.

Dar vine o vreme, o să vină...

Tace un timp. Lung cît un chin.
După aceea rela,
în mină înflorindu-i o cupă cu vin :
Cum pe cerul lor
altfel de stele răsăreau
și de la un orizont la altul
cucubeee din cele mai alese metale se
împleteau.

Își mai ascultă o clipă plăminii
sunîndu-și caralele.
— Auzi ? și inima pare un vagonet
înspumat.
Dar mai poate povesti înflorirea și faptele,
celor ce grăbiți, de legea lor în alte trenuri
s-au îmbarcat.

Șade acolo nu știu cum și ride
ori doar plînge,
căci floarea nu e numai stei
ci inimă și sînge.

COSTEL DOBRA

Fiecare cuvînt

Se-aude cum trandafirii își sfătuiesc
mireasma
drumuri senine iar ne bat în geam
care-avînd roți de pîine trec fără încetare
prin visul de aur al acestui blînd neam

sudoarea pe toți ne cunoaște
toate zilele doar în privighetori ne
îmbracă
și fiecare cuvînt e-o fîntînă în mijlocul
verii
noi întotdeauna n-am scos decît adevărul
din teacă

gîndurile noastre stau mereu față-n față
casele doar de dragoste ne sînt luminate
știm că fiece drum e o sete și că
pămîntul acesta
numai pacea poate să-l poarte în spate

o aripă de fluture mi-este masa de scris
cîntecul meu se ureă într-un cîntec mai
mare
pentru noi toți la fel bate inima zilei de
mîine
colindători ai luminii istoria tresare-n
calendare

RODIAN DRAGOI

Iocuiam

Iocuiam vis-a-vis de propria-mi
poveste căutînd să mă atingă
cum ar atinge
umbra oceanelor chipul lunii
îmi era frig
și nu aveam cu ce să mă acopăr

ION MAZILU

Exotică

Sînt ca acea floare din Mexic
care-și schimbă culoarea
de trei ori pe zi :
Dimineața visez alb ne-ntinat,
mă supără roșu
greutatea zilei,
dar dacă seara
simt roză oboseala,
noaptea știu din nou
să înflorese
alb

DANIELA CRISTESCU

Poem final

Maiestate, acum
despre ce să mai scriu ? Că
iată, fabuloasa ta domnie am
terminat-o, am ajuns
la punctul în care
cineva trebuie să te
otrăvească. Maiestate, vrei
mai bine să mori într-un război
cu turcii, cu nibelungii, cum
ți-ar plăcea ție istoria ? Că dacă
mai scriu o noapte termin
și cu pămîntul, pînă mîine
îl inventez pe Adam și
redescopăr cuvîntul !
— Bine, bine, dar tu,
nu mori ? îmi zici tu,
Maiestate, îmi zici cu aur, îmi
zici cu fazani fripți și
cu femei frumoase, tu
nu mori ?
— Nu, nu, mă cutremur trist
ascuțindu-mi pana, nu,
nu, eu sînt Moartea !

VASILE PREDA

Balada

Ape ! Ape ! Ape !
Cumpărați ape !
Striga istoria, cîndva, în tîrgul lumii,
cumpărați ape și dați-le nume,
cîndva vă vor fi de folos,
apele sînt întotdeauna un os.
Poate veți fi prinși, cîndva, în vreun
clocot,
cumpărați-le, deci, cu izvoare cu tot,
astăzi le vînd cu preț mai redus,
mîine prețul va fi stabilit
de cel care șade mai sus.
Cumpărați ape curgătoare !
Striga istoria în tîrgul lumii,
cînd abia învață să umble pe picioare,
ape mici, ape mari, ape hotare,
ape limpezi, ape tulburi, ape fără culoare,
ape care pot fi învățate să zboare
între o mare și alta
peste munți ascuțiți și cu dalta,
striga fără preget istoria
și doar cîte unul îi dădea ascultare.
Cumpărați ape !
Striga istoria flămîndă de lauri, de bani,
cînd trecerea vremii nu se număra doar
în ani,
cînd bătrînii își aminteau lăcrimînd :
după năvălirea a doua
mirosea a copite străine și roua,
cînd apele nu se băteau cu pumnii
în piept
să-și dobîndească cu putere vreun drept,
cînd erau vîndute cu preț mai redus,
cînd încă nu știau carele-i cel ce
ședea-va mai sus,
care cîndva le va stabili prețul
și le va schimba după vrerea-i nutrețul.
Cumpărați ape !
Striga istoria în gura mare.
Cumpărați ape că nu cer prea multă
mîncare,
nici locuri prea fericite sub soare,
doar o mare în adîncul căreia să coboare,
cumpărați-le și învățați-le ce trebuie
să facă
atunci cînd vreunul își pune în gînd
să vă treacă prin foc și prin apă,
cînd amintirea strămoșilor doare,
cînd guri îmbălate cu venin
vor vrea să muște din ai vostru pămînt,
cînd munții se vor otrăvi cu senin.
Cumpărați ape !
Unul de altul să fiți și departe și aproape,
să nu vă treziți de tot singuri, fără
hotare,
cumpărați ape și dați-le nume,
cîndva să le spuneți străbune,
cumpărați ape
și legați cîini de umbletul lor
să nu vi le înșface vreun gol.
Cumpărați ape !
Creșteți-le după obiceiul vostru de a fi,
ape bărbați, ape femei, ape bătrîni,
ape copii.

Cumpărați ape !
Striga istoria, cîndva, în tîrgul lumii,
cumpărați sîngele humii,
nu-s de vînzare, n-au preț,
cele care curg deja între marginile
cîte unui pămînt strămoșesc.
botezate în numele unui dintîi născut,
cînd eu eram abia sămînță,
cînd eu eram abia sămînța,
visul marelui început.
Cumpărați ape !
Striga istoria în tîrgul lumii,
între malurile lor își crește rădăcinile
gloria,
cumpărați ape să vă prisosească,
una să fie pregătită întotdeauna mireasă,
să se învețe furtunile cu umbletele lor,
semănați cetăți pe malurile lor.
Cumpărați ape !
Cîte una mai poate fi făcută cadou
la vreo sărbătoare, de Anul Nou,
unor prieteni de veșnicie,
din ură, din teamă, din nimicnicie.
Cumpărați destule
că mai pot fi furate
de vreo soră, de vreun frate,
sau mai pot fi luate cu împrumut
de vreunul trăit din băut.
Cumpărați ape !
Striga în cura mare istoria.
Cumpărați ape și dați-le nume,
vreodată ar putea să-mi fure cine știe
memoria,
sau să mă îngroape de vie
la rădăcina unor închinate ruine,
să mă mulgă de veșnicie,
și-o alta, ciopliță anume
s-o poarte în fruntea alaiului lor prin
lume.

Cumpărați ape !
Striga în cura mare istoria
cînd vindea și munți și cîmpii și străbuni
celor care nu-și mai aminteau
cînd și cum s-au născut
cînd lumea era încă bună de păscut.
Cumpărați ape !
Cumpărați-le cu izvoare cu tot,
să nu le uitați mai frazu că vă doare
mostenirea pregenitală-n izvoare.
Cumpărați ape și dați-le nume,
învățați-le să vă iubească,
împreunîndu-le cu ele vatra strămoșească,
învățați-le să murmure, să vuiască.
Ape ! Ape ! Ape !
Cumpărați ape.

RADU SELEJAN

Semănătorii de lumini

(Urmare din pagina 1)

crare, consacrîndu-i-se ei cu zile, cu nopți, cu toate puterile, cu toată viața.

Rolul lor, astăzi, într-o societate care a preluat pe umerii ei poverile grele ale actului material de instrucție, e mai ușor. Dar e, în același timp, mai greu și mai încărcat de răspundere ca niciodată. Recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R. și recentul Congres al educației și culturii prin vocea cea mai autorizată a națiunii, au investit din nou, cîteva dintre marile, extremele îndatoriri și răspunderi cu care e investit omul școlii. El trebuie să instruiască, dar și să educe, să le dăruiască generațiilor tinere știința, dar și umanitatea din el, să facă pentru ele cît mai multe lucruri utile, cît mai puține lucruri inutile (balanța ce încă nu funcționează perfect, și nu totdeauna din vina lui), să integreze plenar și intim, la nivelul de exigență al epocii, învățămîntul cu cercetarea și cu producția, să construiască, altfel spus, acel om nou, acea plămadă umană de un fel inedit, reclamată de viitorul însuși al națiunii și al civilizației noastre. Prin el, prin omul de la catedră, începuturile culturii și începuturile cunoașterii ne stau mereu în față, odată cu prima carte a literei, deschisă în fiecare toamnă de un copil. Prin el, copilul nostru e scos din geografia casei și adus în geografia cea mare a patriei și a lumii care va fi a sa. Prin el, gîndul viitorului e răsădit precoce, astfel încît să rodească de timpuriu și robust. Lui îi încredințăm, așadar, precocitatea și viitorul, adică niște răspunderi într-adevăr extreme. Ce-i oferim în schimb ?

A existat un timp cînd desteptăciunea școlită era fapt de excepție, fiind mult prea multă cea descultă, cînd, în consecință, omul cu școală, ca și, mai ales, omul de școală, ca figură centrală a vieții spirituale și sociale, se bucurau de un imens prestigiu. Prestigiu pe care l-am eam abolit într-o vreme, în chip brutal și cu triste urmări. Prestigiu pe care, în ultimii ani, l-am restaurat, transformîndu-l din excepție în bun curent, mai mult, în valută majoră a societății noastre. Niște coturi, însă, ale mai vechiului atitudo față de omul de la catedră încă persistă pe ici pe colo, într-o anume periferie a culturii și socială, pe care trebuie s-o demolăm cît mai rapid, instaurînd în locu-i o arhitectură limpede a valorilor, într-un climat salubru. Încă, pe ici, pe colo, niște factori îl smulg pe dascăl de la catedră, din atelierele practicii productive, din activitatea obștească desfășurată pe liniile de sport și formațiile și vocației sale, copleșindu-l cu sarcini parazitare, excentrice școlii, excentrice pregătirii copiilor pentru muncă și pentru viață. Încă, pe ici, pe colo, nevoile materiale și morale ale acestei trudite bresle nu sînt luate în seamă, ci numai cerîndu-i-se, fără să i se dea nimic în schimb. Încă, pe ici, pe colo, se fac asupra învățătorilor și profesorilor penibile presiuni, penibile intervenții în favoarea cutărui elev sau student, uitîndu-se că dascălul, conform unei prescripții deloc economice, ci spirituale, trebuie, cum scria un învățat, să fie un „făuritor de bani buni", uitîndu-se deci că școala noastră, ca monetărie a valorilor umane la plan național, trebuie să lanseze numai monedă bună, stăvilind consecințele fostelor inflații provocate cîndva de monetării ilicite. Misiunea de căpetenie a fondului nostru educativ-cultural este, după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul educației și culturii, formarea omului nou, a revoluționarului și a patriotului, „înarmat cu cele mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane din toate domeniile", ceea ce înseamnă întronarea, încă din școală, a unor criterii ferme, inflexibile, de educație și cultură.

Tocmai de aceea, acum, de ziua lui, i-am dorit dascălului român, înainte de toate, demnitate și criterii. Restul, adică succesul, va urma.

CURIERUL LITERAR

Simionca Dumitru. Trimițîndu-ne o singură poezie, **Laudă țăranului român**, ne vine foarte greu să ne facem o părere exactă. Străduindu-ne, vom spune că ea are suficiente reușite, cu metafo-a, dar, din păcate, e lipsită de noutate. Mai trimiteți. Același răspuns și pentru **Dănulescu Daniela, Ceamir Helgan, Mihai Păun Iancu, Cioboiaru Manuela, Rus Adriana, Stela Drăgan, Nadia Celia Pop, Vasile Pavel Mureșan** și **Moyș Maria**, ale căror încercări ne-au atras atenția. **Drăgan Cristina.** Deși conțin unele stîngăcii, poemele vădesc un real talent. **Traian Dragosin.** Scriind astfel de penibile versuri : **„Un răsărit de soare la mare cînd privești / Te-mbie la visare, te-ndeamnă să iubești"**, e și normal să nu vă placă poezia modernă pe care, în necunoștință de cauză, o acuzați cu irresponsabilitate. Pentru : Silviu Adrian Ilie, Olteanu Ioan, Ștefănescu Alexandru, Toma Mădălina, Mărgan Ion, Copăceanu Adriana, Bora Liviu, Miloș T. Valeria, Liuț A. Speranța, Vilceanu Zamfir, Mihai Păcuraru, Vulpescu Dan, Piciu Tania, Dumitru Stănescu, Trușcă Maria, Else Redke, Constantin Petrovici, Nicu Gisan, Zaharia Marioara, Nițu Carmen, Doina Nemțișor, Grigorescu Al. Constantin, Delaboian, Daiana Man, Martoc Mariana Carmen, Petru Abrudan, Vasilescu Alexandra, Tița Cornelia, Dinu Ileana, Sonia-Elena Botez, Miclea Henriette, Coșeru Benone, Ileana Truță, Rogoz Cezar-Vladimir — NU, categoric Nu ! **Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ

Un muzeu in labirint

Pictura care mușcă

1.

Picasso. Autoportret

Dar iată această afirmație a lui Picasso care nu pare decît o ironie în plus: „N-am făcut niciodată experiențe". Neîncrezători privim spre chipul lui, așteptînd. Va izbucni în rîs în clipa următoare?

Nu, el a vorbit serios. Într-o frază precizat chiar că visa adesea la o „știință a omului" și că prin opera lui voia să lase (atenție!) „o documentație cît mai completă pentru această știință". De aceea îmi dați lucrările, a adăugat Picasso.

Iată o mărturisire care ne obligă să privim și din altă perspectivă metamorfozele sale. Fiecare tablou al său a, prin urmare, ca detaliu dintr-un mare ansamblu, singurul capabil să dea măsura adevărului. Fiecare infidelitate urmărește o fidelitate globală. Altfel spus, a privi o singură etapă din evoluția lui Picasso e cum ai privi o singură culoare din spectrul curcubeului. Picasso nu e Picasso decît văzut în întregime. Un tablou al lui nu e doar „un tablou", ci o parte dintr-o operă; uneori, e asemenea unui por din palma unui om pe care-l vedem fără să bănuim omul.

Și, probabil, singura șansă de a-l cunoaște pe Picasso este aceea de a-i cunoaște toate lucrările. Numai astfel îi putem judeca „documentația pentru o știință a omului". În acest caz, opera lui Picasso este eclectică doar în sensul în care omul este și rîs și plîns, iar pictorul n-a glumit spunînd „eu nu evoluez, eu sînt". Întrucît nici omul nu evoluează de la rîs la plîns sau invers. Omul este om cînd rîde, la fel cum este om cînd plînge. Nu putem să reproșăm celui care rîde că l-a trădat pe cel care plînge. Și nu putem să-i reproșăm lui Picasso că a vrut să fărgească mereu „documentația" sa.

Aici, poate, ar fi nimerită o comparație dintre Braque și Picasso, care, deși au colaborat la victoria cubismului, reprezintă, am impresia, două moduri diferite de a spune „da" și de a spune „nu". În vreme ce tablourile lui Picasso din anii războiului, de pildă, par torturate de întrebări, ale lui Braque sînt ca o muzică de cameră străină de toate sfîșierile epocii, care refuză războiul, refuzînd să-l audă. La Picasso te izbesc, cînd intervin, mînia și oroarea. Dar nici liniștea, ne amintește Braque, nu e totdeauna un „turn de fildeș" și cu atît mai puțin consimțămînt. Pentru cine știe s-o audă, ea e uneori un refuz la fel de intransigent ca și cel strigat.

Deoltfel, Braque ne dă sentimentul că o dată totdeauna păsările mari și albe care la bătrînețe apar în tablourile lui. Acele păsări liniștite și imobile a căror tăcere, dacă s-ar sfărîma, ar inunda aerul cu un colb de dincolo de timp pe care-l sesizăm citeodată în aer, fără să-l putem atinge, la căderea serii. Ele au aripile desfăcute, dar nu zboară. Au încremenit în zbor, suspendate între ceea ce a fost și ceea ce va fi. Și cu cît moartea e mai aproape, păsările lui Braque sînt mai albe. Mai aproape parcă de eternitate. Sau de fericire? Fericirea, zicea Braque, începe atunci cînd încetăm să mai știm. De fapt, el nu încetează să știe, dar refuză să arate ce știe. Asta îmi sugerează și păsările lui, mari și albe, care, recunosc, m-au tulburat mai mult decît Minotaurul ce l-a obsedat într-o vreme, prin deceniul al patrulea, pe Picasso.

Minotaurul lui Picasso e tenebros și exterminator, ca în legendă. El atacă cu un braț enorm lampa ce arde în mîna unei fete lîngă o mare; sau moare pe nisipul unei arene ca într-un sfîrșit de coridă. Dar n-am reușit să găsesc în aceste desene sensul grec al mitului. Poate pentru că, mi-am zis eu, Minotaurul este mai mult decît un monstru hibrid și decît o poveste. Este chiar altceva. Este ființa care locuiește în centrul labirintului și care simbolizează, așadar, centrul labirintului. El este jumătate om și jumătate animal nu pentru a fi monstruos, ci pentru a fi ambiguu. Întrucît nimic nu e mai ambiguu decît centrul unui labirint. Care e și scop și cauză. Și început și sfîrșit. În fond, numai acolo Minotaurul poate fi ingenuu și bestial. Și sălbatec și tandru. Și terifiant și demn de milă. Ieșit la lumină, monstrul din centrul labirintului își pierde echivocul tainei, păstrînd doar echivocul anatomiei. El redevine ceea ce a fost inițial. O aberație biologică. Și, brusc, ne dăm seama că fascinația Minotaurului a început abia în clipa cînd monstrul a fost închis în labirint, unde el a devenit și bestie și victimă.

Picasso ni l-a arătat, într-adevăr, și bestie și victimă, numai că a făcut-o în desene diferite. Într-unul din ele, Minotaurul e înarmat cu un pumnal. În altul, îl vedem prăbușit, murind, îngenunchiat într-o arenă, după o coridă. Or, Minotaurul legendar a persecutat spiritul tocmai pentru că este în același timp bestie și victimă. Și poate că acest animal fabulos se numără printre acele „flore pe care le cunoaștem fără să le vedem", cum sună un vers al lui Eluard, sau pe care, paradoxal, trebuie să nu le vedem ca să le cunoaștem. Extras din labirint, el nu mai e decît un motiv dintr-o legendă. Dacă nu cumva în arena în care moare, după ce spectatorii se retrag și măturătorii șterg urmele coridei, reapare pe nisip labirintul. Ca un por din palma destinului.

Dar trebuie spus că la artiști ca Picasso ardoarea prezentului e un mod de a asedia eternitatea. Adevărul omului nu se află într-un singur por, dar se află și în fiecare por. Și nu avem, ne sugerează ei, acces la eternitate decît privind cu atenție firul de nisip care tocmai curge din clepsidră.

În acest sens înțeleg și afirmația lui Picasso că toate fețele sînt la fel de vechi ca lumea. (inclusiv a lui.)

OCTAVIAN PALER

Simple note

G. G. Longinescu

Generațiile tinere n-au de unde să-i mai știe pe G. G. Longinescu, profesorul de chimie organică de la Universitatea din București, eminentul om de știință și de cultură, care și-a dus calvarul unei existențe dramatice, cu o discreție, cu o verticalitate și cu o resemnare demne de străvechii stoici.

Se născuse la Focșani în septembrie 1869 și a încetat din viață în București în martie 1939. Era frate cu Ștefan G. Longinescu (1885—1931), cunoscutul profesor de drept roman și cel mai desăvîrșit ștuitor al dreptului vechi românesc și amîndoi deveniseră — pentru meritele lor incontestabile — membri ai Academiei Române.

După licența de la București, G. G. Longinescu își ia cu strălucire doctoratul în chimie la Berlin în 1896. Dar o maladie oculară agravată din ce în ce îl va duce la pierderea vederii de timpuriu, așa încît bogata și variata lui bibliografie pe care ne-a lăsat-o e aproape în totalitatea ei dictată. Și ca să nu fiu obligat să repet ceea ce au spus și alții, voi reda din rîndurile scrise la decesul lui în 1939, de Nicolae Iorga sub titlul **Un martir al științei și datoriei: Gheorghe Longinescu.**

Citez: „Vechiul meu prieten Gheorghe Longinescu s-a dus la Focșanii nașterii sale, ca să se așeze pe veci lîngă mormîntul, plîns îndelung de lacrimile lui, al fratelui, profesorul de drept, Ștefan de care îl lega, ca și de ceilalți frați, ne-uitatorului focșanean admirabile sentimente de familie, care nu mai sînt din vremea noastră.

Nu s-a știut decît de un cerc restrîns ce a fost viața acestui om de bine. O groaznică tragedie pe care el a primit-o cu atitudinea unui erou care era în același timp și un perfect creștin, împăcat cu sarcina care căzuse asupra lui. De tînăr încă, el orbise aproape cu totul. O iluzie de vedere laterală. Un altul s-ar fi cufundat în întunericul disperării sale. El însă a luptat. Chimist pasionat pentru studiile sale, el a făcut decenii întregi să i se citească din cărțile și articolele pe care nu le putea petrece cu ochii și a dictat cercetări proprii a căror tipărire n-o putea supraveghea. Și a fost el care, pentru aceasta, un om amărît și aspru căutînd să-și răzbune pe alții ce pătimea de la nemiloasa soartă? Dimpotrivă, nimic nu l-a putut tulbura seninătatea..."

Era în adevăr un exemplar uman în afara obișnuitului, de lîngă care plecai întotdeauna în egală măsură, îndurerat și reconfortat. Îndurerat de suferința lui și reconfortat de bravura cu care-și purta crucea. Și fac abstracție aici, de amintirile personale ce le păstrez din sporadicele vizite pe care le făceam, ca să las loc unor mai grăitoare mărturii. Adică, să-l pun să vorbească peste timp, el însuși. Sînt trei scrisori trimise profesorului și colegului universitar și academician Ion Simionescu. Două — cele din urmă — au aceeași grafie iar prima alta, și le reproduc întocmai pentru semnificația lor ca și pentru structura omului.

București, 4 decembrie 1929 ora 11

Iubite Domnule Simionescu,

Îți mulțumesc și te felicit. Ai scris un imn voinței, pornind de la o suferință. E groznică durerea, dar e frumoasă mîngîierea.

Să trăiești. Mulți ar trebui să-ți citească cele scrise în „Vitorul" de duminică 1 decembrie. „Un erou" înseamnă o pagină aleasă din literatura românească, de azi și de mîine. (N.N. — S-a înțeles, sper, că e vorba de un elogiu pe care îl face Ion Simionescu în ziarul „Viitorul"). *Numai acela care a muncit prețuiește munca și nimeni nu te poate întrece nici în una, nici în alta.*

Cîtă deosebire, Doamne, mai e între oameni. Unii primesc lucrările trimise și nu scot din gură nici un curînd de mulțumire pentru o politețe. Altul, ocupat peste măsură, găsește timp ca să scrie cum ai scris. Îți mulțumesc plin de recunoștință. Dar de ce atît de tîrziu, mă vei întreba. Fiindcă nu sînt vremurile sub cîrma omului, cum a spus Miron Costin. Fiindcă, cel care nu vede, spun eu, nu scrie cînd vrea, ci scrie cînd poate obosi pe cineva din jurul lui. Abia azi am aflat de cele scrise în „Viitorul" de distinsul meu coleg. În schimb, îți răspund în chiar ceasul în care mi s-a citit de trei ori închinarea făcută muncii și voinței. Am spus întotdeauna că-i cumplită durerea aceluia ce nu vede. Dar de o mie de ori mai cumplită trebuie să fie suferința unui bolnav de nervi. Mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a lăsat nervii în schimbul vederii pe care mi-a luat-o un prețios doctor de ochi din București, un exeroc și un criminal. În lecțiile mele, de un ceas și jumătate fiecare, sfătuiesc mereu pe elevii mei să fie conștiincioși în împlinirea datoriei. Lipsa de conștiință e pricina tuturor păcatelor pe care le facem și a tuturor suferințelor prin care trece neamul românesc întreg, în timpurile de față. Să fi avut cît de puțină conștiință, exrocul care m-a orbit, eu aș vedea și azi. De ar avea cît de puțină conștiință ticăloșii care amețesc lumea cu reclama lor, cît de sus am fi în toate privințele și mai ales în Universitate. Cei care fac numai treisprezece ceasuri de lecții pe an, îndrăznesc să se prezinte la rectorat.

Nu știu, iartă-mă că-ți spun, așa de iertător cum crezi. Am fost om de luptă, am luptat și am fost lovit. Nu m-am plîns și nu mă plîng Dar, mi-a plăcut lupta dreaptă, de la Dumnezeu lăsată, ca la poveștile cu care pe adormeau bunicile.

Scrii că ești nedespărțit de Carlyle. Nici nu se poate altfel. În numărul pe decembrie din „Natura" nepotul meu traduce însuși pe Carlyle „Muncește. (N.N. — Thomas Carlyle, 1795—1881, filozof, istoric și critic englez). *E de o măreție rară și de o putere care îndeamnă la muncă întocmai ca un psalm.*

Munca nu e numai împlinirea datoriei, nu e numai răsplata pe care ți-o aduce, dar e sănătatea însăși. Nu văd să scriu, nu văd să citesc de două zeci de ani și totuși nu e om care să stea de vorbă cu mai mulți inși, cum sînt eu cînd sînt singur. Și mai cîndat încă întrec pe mulți în corespondența cu străinătatea, la care nu mă silește nimeni. E uimitoare iuțeala și regularitatea cu care răspund învățații din apus. Și, e mulțumitoare pentru mine cum nu-mi închipui să fie nici o boală oricît de mulțumitoare. Iacă o dată, îți mulțumesc din toată inima și te felicit cu toată sinceritatea. Ai scris o pagină frumoasă.

Cu o prietenească strîngere de mînă.

G. G. Longinescu,
str. Andrei Mureșeanu 12,
Parcul Filipescu

București, 10 martie 1930

Iubite domnule Simionescu,

La 2 aprilie se împlinesc cinci ani de la moartea lui Petru Poni. M-am gîndit de mult la o pomenire a marelui profesor și bunului Român, pomenire care să pornească din tot sufletul meu și să fie dusă pe undele herziene în sufletele tuturor românilor cu dragoste de țară și cu recunoștință pentru acei care au muncit la înălțarea României Mari de azi.

Domnul inginer C. V. Cârnu-Munteanu, un fost elev al meu, director general al Soc. de Radio-Difuziune, a primit bucuros rugămintea mea de a-mi da douăzeci de minute pentru conferința mea: Trei chimiști români, Istrate, Poni, Teclu. (N.N. — C. I. Istrate (1850—1916, Petru Poni 1841—1925 și Nicolae Teclu 1839—1916, toți trei academicieni, și pionieri și fondatori ai școlii românești de chimie.)

Mi-a dat chiar mai mult decît am cerut, ora de la 7 la 8 întreagă. În acest caz mai trebuiesc încă două persoane. Prietenul iubit și distins, Conu Gheorghiță Țițeica a primit bucuros să vorbească despre doctorul Istrate: academician și organizator. Mă îndrept cu rugămintea de față către omul care muncește azi mai mult decît oricine, la răspîndirea științei și la cunoașterea scumpei noastre Românii. Te rog să primești să vorbești despre Petru Poni, așa cum îl cunoști și cum n-ar putea nimeni să vorbească mai bine. Aștept răspunsul dumitale ca să înștiințez pe directorul de la Radio. Mă gîndesc că-i mai bine să facem luni 1 aprilie pomenirea, deoarece lunea e închinată pentru conferințe științifice și fiindcă am păstra o lună în fiecare lună, ora de la 7 la 8 pentru noi trei profesori ai Facultății de științe din București: zi da. Știu că ești foarte ocupat dar nu uita că îmi este de greu mie care nu văd nici să scriu, nici să citesc. La Radio n-am nevoie însă nici de una, nici de alta. Aș vrea să fiu un rapsod al științei în România Mare.

Cu mii de mulțumiri și o strîngere de mînă prietenească,

G. G. Longinescu

București, 12 martie 1930
Iubite domnule Simionescu,

Îți mulțumesc din toată inima pentru bucuria ce mi-ai făcut primind să vorbești la Radio despre bunul și prea înțeleptul Petru Poni. Și eu sînt de părere că e o datorie pentru toți și mai ales pentru noi, să pomenim și să cinstim pe acela care au muncit cinstit și cu cugetul curat. Mă grăbesc să-ți dau și următoarele lămuriri la întrebările puse.

1). Timpul pentru o conferință e de douăzeci de minute, cu aproximație de plus-minus trei minute. Noi fiind trei ne vom compensa minutele de la unul la altul. 2). Conferința trebuie scrisă și citită într-un timp potrivit dinainte, pentru cele douăzeci de minute. Eu mă voi abate de la această regulă, ca unul ce nu văd și pentru această voi vorbi ca la o lecție. 3). Conferințele scrise se depun la comitetul respectiv. 4). Conferințele se rostesc la microfonul din strada Generał Berthelot 60, unde a fost pe vremuri Institutul de fete Lolliot. Asupra înțelnirii noastre acolo sau aiurea vom mai vorbi. 5). Data exactă a conferinței nu și-o pot spune azi, eu stăruiesc să fie luni 1 aprilie, în prezima lui 2 aprilie, data morții lui Petru Poni. Îți scriseșem că ca va fi la 2 aprilie, dar m-am răzgîndit ținînd seama că lunea sînt toate conferințele științifice iar marțea conferințele privitoare la literatura română. 6). Ordinea conferințelor, dacă n-ai nimic de obiectat, aș vrea să fie aceasta: a) G. G. Longinescu: Trei chimiști români, Istrate, Poni, Teclu. b) I. Simionescu: Petru Poni, organizator și om de știință. c) Gh. Țițeica, Doctor C.I. Istrate, organizator și academician.

De această părere a fost și domnul Țițeica. Eu gîndesc să vorbesc mai mult în sens general, ca profesori, învățați și buni români. Chiar acum scriu domnului Cârnu-Munteanu, directorul Societății de Radio pentru a fixa definitiv data conferinței, ceasul fiind hotărît dinainte de la 7 la 8 seara.

Cu mii de mulțumiri și o strîngere de mînă prietenească,

G. G. Longinescu

Astea sînt scrisorile lui G. G. Longinescu. Și menționez — fără nici o altă sublimare — că emisiunea a avut loc la data de 1 aprilie 1930, așa cum a voit-o inițiatorul ei.

I. KALUSTIAN

Pe urmele lui Galaction

Editura Sport-Turism publică o carte de referință de acum despre Gala Galaction, scrisă cu ardoare de discipol de către unul dintre cei mai fideli elevi ai marelui scriitor și cărturar, anume Gheorghe Cunescu. Pe două sute cincizeci de pagini ni se aștern în față drumurile scriitorului pelerin în țară și străinătate, drumurile din afară însoțite clipă de clipă de drumul interior, de evoluția în spirit, în literatură și știință de traducător nepereche, așa cum a fost acest fiu al Bărăganului, de origine în parte transilvan.

Uriașa omenie a acestui democrat român, a acestui socialist în fond, care scrie profund despre Vladimir Ilici Lenin, despre socialiștii români, cu acea iubire ce se face toate pentru toți, doar li va dobîndi măcar pe unii la omenia Logosului întrupat în istorie, la bunătatea și omenia dragostei jertfitoare de sine. Galaction a fost un român de legătură între toate naționalitățile din România, un profund patriot în dragostea căruia se simțeau acasă și cei de altă semințe. Fraze înflăcărate scrise despre maghiarii din Transilvania, cu care sîntem frați, despre evrei și ucrainieni, despre sași și sîrbi.

Iubirea avea loc îndeajuns în inima lui, ca în cea a lui Claudel, pentru tot cosmosul, această iubire care nu va pieri niciodată, mereu de-o arzătoare actualitate, acea iubire care va schimba lumea, cum credea și Dostoievski, cum o credea și Galaction, cum o credem de două mîieni toți care ținem condeiul în mînă, cu frică și cutremur.

Încă un gînd bun, de mulțumire, pentru editura Sport-Turism și pentru diriguitorii săi, care, de mult aplecați numai spre cărți bune și foarte bune, a dat luminii tiparului această carte.

IOAN ALEXANDRU

■ **Eugen Bălan**, din Călan, ne scrie nedumerit că la policlinica din Hunedoara pentru a i se trece grupa sanguină în buletinul de identitate i s-a pretins, încă de la fișier, „să dau un flacon de sînge, adică 250 de grame". Degeaba a insistat pentru mai puțin. I s-a spus că „asta-i legea". Năravul nu e nou : cei ce-l sfidează pe cetățean își închipuie că promulgă legi.

■ Din partea **Consiliului popular al municipiului București**, cu privire la aspecte sesizate la această rubrică, ni se face cunoscut că : scuarul din fața Ateneului Român a fost revizuit ; terenul de joc din strada Avrig a fost mutat cu aprobarea conducerii Consiliului popular al sectorului 2 ; s-a avizat defrișarea arborilor care n-au putut fi transplantați, situați numai în perimetrul construcției, acest lucru fiind valabil deci și pentru șantierele din Ștefan cel Mare — Tunari — Băneasa — Ficusului ; arborele secular monument al naturii din zona 13 Septembrie a fost păstrat, vegetînd în condiții normale.

■ Ne scrie din Zalău **Ștefan Tomaș**. Întreprinderea — I.A.I.F.O. — le-a repartizat, lui și soției, ingineră și dînsa, tot acolo, o garsonieră, la 20 aprilie a.c. Dar i s-au încasat 914,50 lei reprezentînd chiria și consumurile pe lunile decembrie 1981 — aprilie 1982. Fiindcă din decembrie primise unitatea garsoniera. În schimbul acestor bani i s-au oferit vorbe lipsite de duh : să fie mulțumit și așa. Preț de tărabă ; că tot venea primăvara cu trufandale. Și pentru că veni vorba : de ce nu i s-a dat casa din decembrie ?

■ În legătură cu scrisoarea lui **Avram Bar** din Roșia Montană, **Consiliul popular al județului Alba** ne înștiințează că tariful de 250 lei — care îl interesează pe A.B. — este corect și legal stabilit.

■ Să ai ori nu în casă vara un frigider, asta numai pe un eschimos îl poate lăsa rece. **Dorina Crețu** din București are un „Arctic" de 4 300 lei. La început a răcorit-o bucuria : mai nou o încălzește frigiderul. Cine e în garanție, dar trebuie să i se inoculească agregatul și i s-a spus că vreo două luni nu se vor găsi agregate. Adică pînă trece vara. Probabil că întreprinderea din Găești are o comandă mare de pinguini electronici.

■ Iată un record : pensionara **Stela Dombrowsky** din Timișoara așteaptă de 11 ani să i se instaleze telefon. De 11 ani i se răspunde : „nu avem circuit liber".

■ Din același oraș ne scrie și **Andrași Laszlo**. Constructorii blocului de lîngă casa lui — strada Snagov — i-au demolat gardul și nu s-au ținut de promisiunea de a i-l reface ; i-au închis ieșirea cu gropi și — cînd plouă — cu o mîndrețe de noroi pînă la glezne ; i-au tăiat din neglijență conducta de apă potabilă, încît de luni de zile cură apă de la vecini. Și el și soția — bolnavă — au peste 60 de ani.

■ **Nicolae Drăghici** din București a fost somat să plătească o convorbire internațională pe care n-a efectuat-o. Doar 752 de lei. Conform verificărilor, cel ce a efectuat convorbirea, de la telefonul lui N.D. se numește Baciu Ștefan. Precizînd aceasta, direcția de telecomunicații a municipiului îi spune petentului că e bun de plată. Cum a intrat Baciu pe fir nu-l interesează pe cel ce dă răspunsul. Ceea ce nu credem că se întîmplă dacă îi încărca la plată pe dumneaului.

■ Tot de o încărcare la plată, pentru întreținere, ni s-a plîns și **Ion Irimiciu** din Breaza. Dar eroarea a fost corectată. Ne-o confirmă chiar primarul orașului.

■ De la Brașov, **Consiliul județean al sindicatelor** confirmă sesizarea lui Valentin Venția și ne asigură că i se vor plăti drepturile cerute.

■ **Toma Chișăroiu** din Rîmnicu Vîlcea ne-a scris revoltat de condițiile precare și harababura în care trebuie să lucreze doctorul Adrian Ionescu la Spitalul Colentina. Am trimis scrisoarea Ministerului Sănătății. Ne-a restituit-o Direcția sanitară a municipiului București alături de răspunsul dat de aceasta petentului. Din răspuns aflăm lucruri interesante despre dr. Adrian Ionescu, dar nu se spune nimic despre cele sesizate.

■ În urma memoriului lui **Hans-Otto Istok** din Codlea, trimis de noi Procuraturii Generale ni s-a comunicat că s-a declarat recurs extraordinar.

■ O scrisoare emoționantă a sosit de la **Eugenia Gheța** din Giurgiu care a sărbătorit de curînd 4 ani de la operația de corectare a unei malformații congenitale a inimii — tetralogie Fallot — operație prin care celebrul doctor Ioan Pop D. Popa și colaboratorii săi i-au dat viață pentru a doua oară, cum spune fosta pacientă cu irepresibilă recunoștință filială.

■ La sesizarea lui **Constantin Popescu** din comuna Florești, județul Mehedinți, consiliul popular județean ne răspunde că tuturor acelora care n-au primit porumbul cuvenit pentru contractele de animale predate în 1981 li se vor achita drepturile din producția anului 1982.

■ **Ion Daniel** din București a intrat într-o zi în magazinul sătesc din Tîncăbești, comuna Snagov. Ce a văzut, ne asigură că nu se uită ușor : unelte agricole îmbrăcăminte, încălțăminte, mobilă ș.a. parcă aruncate cu furca ; de prețuri afișate — nici urmă ; comportarea și „stilul" vînzătoarelor — pe măsura celor relatate.

■ Consiliul Central al U.G.S.R. ne restituie o amplă sesizare însoțită de răspunsul Consiliului județean al sindicatelor Sibiu. Aflăm că se confirmă nereguli și ilegalități la Întreprinderea „Mecanica" din Sibiu : încasări ilegale cu titlul de cotizații sportive ; oameni plătiți pentru o muncă — productivă — fac cu totul altceva ; înechitări în repartizarea bonurilor de lucru la muncitori ; fișe de pontaj modificate de maiștri în favoarea unor protejați ; ilegalități în repartizarea locuințelor din fondul locativ de stat. Nici un cuvînt însă despre sancționarea celor vinovați.

■ **Bomher Lascu** din Miercurea Ciuc, strada Lenin, nr. 10, ne scrie de la al zecelea etaj al blocului în care locatarii — mutați de 6 luni — nu primesc apă caldă și rece nici conform programului stabilit de I.G.O. Liftul montat gata și în stare de funcționare nu se dă în folosință, ca și rețeaua de gaze, deși conducta trece la 5 metri de bloc. Pînă la etajul 10 sînt 168 de trepte. Numărate atent, cu butelia de aragaz în spate.

■ Sîntem înștiințați de **U.J.C.A.P. Olt** că în urma cercetării celor sesizate, Enc Ștefan, președintele C.A.P. Dejești, a fost destituit pentru numeroase abuzuri și ilegalități, iar faptele sale date spre cercetare organelor penale. Măsuri severe au fost aplicate și colaboratorilor lui întru necinste.

■ Scrisoarea lui **Gheorghe Chendea** din comuna Mirșid, Sălaj, a fost verificată de organele județene. Răspunsul arată că primarul Maria Nemeș a comis și a determinat abuzuri și ilegalități. Neamurile ei încadrate la primărie erau favorizate. Și ea și mama sa dețin loturi mai mari decît permite statutul C.A.P., iar ca ele și alți cetățeni. Ele însă numai uneori au plătit cîte ceva pentru ceea ce dețin în plus. Alte rude ale Mariei Nemeș erau în conducerea C.A.P. Rezultatele cooperativei sînt necorespunzătoare, lipsesc furajele, mor animalele... „Pentru slaba activitate, cît și pentru unele încălcări ale disciplinei Nemeș Maria a fost sancționată cu mustrare".

■ Dar și de bine despre Sălaj: **Jean Bărbulescu** din București e fericit că doctorul Ioan Pușcaș de la Simleu Silvaniei l-a vindecat în 10 zile de un ulcer cu care se chinuia de 25 de ani.

■ **Ministerul Sănătății** ne înștiințează că s-a dispus (Direcției sanitare a județului Olt) consultul lui **Petriu Nicolae** din Slatina, în cadrul unei comisii de specialitate pentru aprecierea stadiului evolutiv al bolii și instituirea tratamentului corespunzător.

■ **Iosif Boroș** din Cluj-Napoca, str. Aurorei nr. 6, ap. 6, sesizează : „O.J.T.-ul ne obligă să plătim, pe lîngă costul strict al sejurului de 12 zile la mare, și prețul a două excursii (Varna și Delta) precum și o așa-zisă seară dobrogeană. Acestea costă circa 900 de lei de persoană atît pentru adulți cît și pentru copiii de 4—5 ani".

■ În FLACĂRA din 28 mai a.c., **Gheorghe Stan** din Tîrgoviște a citit răspunsul trimis revistei de D.P.M.O.S. Dîmbovița : „S-a analizat cu atenție solicitarea tînărului (...) și a fost repartizat să lucreze la O.I.F. ca muncitor calificat". Nu i-a venit să creadă. Pe dispoziția de repartizare primită (nr. 39243 din 7 mai 1982) scrie clar „muncitor necalificat", precizează tînărul. Poate că acum se va analiza într-adevăr cu atenție.

■ O bolnavă pensionară din Timișoara — **Olga Briceag**, strada Cîntului, nr. 10, etaj III, ap. 16, cartierul Giroc — a comandat o butelie de aragaz în aprilie și la 5 iunie încă nu i se adusese. Șoferii disprețuitori, pardon, distribuitorii îi spun invariabil : „mîine !"

■ De la 19 martie a.c., **Tudorache Munteanu**, din Galați, așteaptă răspunsul C.A.P.. Stoicănești-Olt de la care a solicitat role de micliu. A trimis și plic timbrat, dar tot fără ciuperci a rămas.

■ O scrisoare integrală : „Sîntem un grup de studenți de la Universitatea din Timișoara — anul al IV-lea. La ultimul examen din viața noastră de studenți, unul dintre noi — o colegă — a suferit un accident. A fost dusă imediat la spital dar a pierdut un picior. Celălalt este și el amenințat — i se va face o intervenție chirurgicală în momentul în care va fi cîștigat destule forțe să reziste. Se poate oare repara vreodată clipa de neatenție a șoferului beat care a trecut cu Wartburg-ul lui peste cei ce așteptau autobuzul în stație ? Cinci răniți. Dintre care un om ce nu va mai merge **niciodată pe propriile lui picioare**. Un om. Nouă ne-a ars sufletul pentru omul acesta. Ajutați-ne ! Nu știm cum. Vă mulțumim. Grupa 450, Facultatea de filologie".

■ **Ștefan Știrbu** din comuna Pristol, județul Mehedinți, recunoaște că l-au cam mîncat ciinii din traistă, cum se zice. A uitat într-un tren o geantă cu bani, cu acte de preț și cu două carnete C.E.C. în valoare de peste 63 000 de lei. Numai că geanta a găsit-o Vasile Giurumescu, diriginteie oficiului P.T.T.R. Topleț, județul Caraș-Severin, care i-a restituit-o intactă. Refuzînd orice recompensă. Amănunt pe care uitucul norocos nu-l poate uita.

■ Din Arad, ne scrie revoltat **Matei Cernic**. Șoferul de pe basculanta 31-AR-3178 a I.J.T.L. Arad „a dus un transport de molos cu bucăți de cărămidă, unul acesta, Mariei Petrilă și Mariei Lazaroff din strada Vidra, nr. 21 și le-a încasat cu 500 de lei prin amenințări — (n.n. !!). Acest material provine din demolarea imobilului din strada P. Rareș nr. 18. Conducerea I.J.T.L. refuză să ne dea adresa și numele acestui șofer".

■ Apartamentul nr. 1 din blocul K 9, strada Bodești nr. 7, sectorul 2, este proprietatea lui **Ion Capătă**. În perioada de garanție au apărut fisuri în panourile de b.c.a., pe circa 40 de metri pătrați. Promise de peste un an, remedierile întîrzie, pentru că întîrzie recepția finală „care avea data terminus, conform legii, în martie 1980, cum precizează omul, dar „se tot amînă, exclusiv din vina constructorilor".

■ **Ioan Pașca**, de la I.M. Baia de Arieș — domiciliat în blocul 40, ap. 7 — reclamă încheieri în împărțirea costului încălzirii. El, cu un radiator cu 13 elemenți și două nervuri pe element, plătește la fel cu cel ce beneficiază de un radiator cu 20 de elemenți, avînd 4 nervuri pe element.

■ **Blocul 4, din strada Trandafirilor nr. 4 Cugir** „stă cu apă la subsol și cu o creșcătorie de tințari, de 10 ani de cînd s-a dat în folosință", ne scrie **Vasile Stoia** de la scara B. Iarna, căldura e cedată în bună parte apei prin care treo conductele neizolate.

■ **Locatarii blocului 35 A**, din strada Cameliei — Ploiești, au alte necazuri. Unii dintre ei distrug tot ce se poate la acest bloc și în jurul lui, nu-și plătesc cu anii chiria, la întreținere sînt datori circa 25 000 de lei, tulbură liniștea celorlalți, amenință, bruschează, murdăresc. C. Băleanu, de la apartamentul 65, menționează că nimeni nu vrea să intervină, iar turbulenții au devenit un adevărat pericol public pentru oamenii civilizați și mai cu seamă pentru pensionarii cu mișcări mai domoale.

■ **Olga Mirescu** din București a expediat mamei sale din Galați o scrisoare din chiar gara Galați. Ca să ajungă mai repede. Și a ajuns după 10 zile. Mai sîntem informați de O.M. că în Galați s-a dezlănțuit o cumplită furie împotriva cutiilor poștale : foarte multe au fost desființate. Sînt bătrîni care dau 5 lei cîte unui trecător ca să le ducă la cutie o carte poștală.

■ **Asociația locatarilor** din blocul 2/A, strada Vitan nr. 227, sectorul 3, ne trimite o scrisoare cu 26 de semnături, în speranța că poate acum se va executa branșamentul de gaze la instalația blocului, operație aminată de la 8 ianuarie a.c.

■ **Consiliul popular al județului Neamț** ne răspunde că la verificarea sesizării lui **Constantin Ursu** din comuna Ceahlău a participat și primarul comunei, Doru Burlacu, ocazie cu care a aflat și dînsul unele nereguli și ilegalități din comună. În schimb, probabil că participarea primarului explică omiterea oricărui indiciu de sancțiune pentru Ion Ciocănel, muncitor tocmai la consiliul popular comunal, prins de miliție cu 10 saci de ciment în sanie, „pe care-i transporta la dispensarul care este în execuție, în faza de tencuieli interioare".

■ La începutul lui martie a.c. **Nicolae Alexandru**, cu domiciliul în București, strada cpt. Ion Oarcă nr. 13, telefon 31 29 24, a plătit 1 400 kilograme lemne de foc. Șoferul care i-a adus lemnele i-a sustras 400 de kilograme. După repetate reclamații, întreprinderea l-a trimis pe hoț la păgubaș, ocazie cu care cel dintîi — ne scrie N. A. — a recunoscut furtul și a vrut să plătească lemnele, dar păgubașul a pretins nu bani ci lemne. Lemne i-a promis. Dar n-a mai văzut nimic de la nimeni.

■ **Conducerea Cooperativei „Muncă și artă"**, din strada Despot Vodă nr. 14, sectorul 2, ne înștiințează că, pentru a o sprijini pe **Florica Gavrilescu**, a cerut consiliului popular al sectorului 2 „să-i repartizeze apartamentul nr. 39 din Aleea Siliștei nr. 1, bloc 2, et. 3, care va deveni disponibil prin aprobarea altei locuințe unei alte muncitoare" de la aceeași cooperativă.

■ **Ion Brighiu** din Constanța, strada N. Bălcescu nr. 1, ne întreabă ce să facă pentru a-l moșteni numai el pe fratele său din București, cînd va muri acela. Îndrăznim să-i sugerăm să-și lase fratele să trăiască. Dacă îi va face pe voie și-l va lăsa cu grija moștenirii pe cap, va putea, atunci, să serbeze evenimentul cu un avocat care îl va învăța de toate.

■ Tulburător răspunsul semnat de Titu Piinișoară, prim vicepreședinte al Consiliului popular al municipiului Tîrgu Jiu, prin care ni se confirmă că lui **Aristică Geamănu** din strada Bradului, bl. 7, ap. 13, i s-a încasat pentru consum de energie electrică mai mult cu 66,90 lei, și că a fost invitat la biroul autorului incorectitudinii pentru a i se restitui suma. Nu cumva trebuia trimis chiar acela să ducă omului banii luați fără drept și să-și ceară scuze?

■ **Lucia Vasilescu** din str. Competiției nr. 12, sectorul 2, a fost mai întîi anunțată că, prin trecerea la o nouă centrală, telefonul său va avea numărul 53 06 41, pentru ca apoi să nu mai aibă ton, iar demersurile sale să nu mai fie auzite.

■ Urmare scrisorii lui **Florea Răceanu**, sîntem înștiințați că organele județene — în urma controlului la Întreprinderea de întreținere și exploatare a pajiștilor Mehedinți — au constatat că restrîngerea activității unității a fost făcută arbitrar. S-au luat măsuri pentru intrarea în legalitate. Petiționarul și alte persoane au fost reintegrate în unitate.

■ **Ștefan Toth**, președintele fotocineclubului „Nufărul" din Oradea, ne trimite o deneșă pentru a face publicitate, cum spune dînsul, în „județul dvs... printr-un articol în cadrul paginii culturale a ziarului dvs". Dacă tot nu citește revista, barem să-i facem reclamă, nu-i așa ?

■ Locatarii Blocului 10, proprietate personală, din strada Izvorul Mureșului nr. 10, sectorul 4, reclamă zadarnic deficiențe foarte supărătoare apărute la imobil după darea lui în folosință, în primăvara lui 1977. Constructorul tace, I.C.V.L.-ul n-aude, primăria sectorului nu răspunde la sesizări, ne scrie președintele asociației locatarilor.

■ Un grup de muncitori forestieri, de la sectorul de industrializare Valea Ierii, județul Cluj, sînt nemulțumiți pe bună dreptate pentru că „de la întreprindere am primit răspuns că trebuie să primim rația alimentară din comuna unde locuim, iar de la comună că trebuie să ni se dea în localitatea unde este întreprinderea". Cei 9 semnatari, din satul Filea de Sus, comuna Ciurila — Cluj, sînt : **Vasile Culda, Ioan Ferțea, Iosif Ferțea, Simion Ferțea, Teodor Ferțea, Iuliu Martiș, Teodor Martiș, Liviu Martiș și Vasile Popa.**

■ **Mihaela Jar**, din București, strada Aviator Mircea Zorileanu nr. 48, semnalează un arbore monument al naturii lăsat să „moară" pe strada Maior Șontu nr. 1 din Focșani.

■ La scrisoarea lui **Gheorghe Ciornei** din Pitești, ne răspunde chiar primarul municipiului : s-a cercetat sesizarea și este întemeiată sancțiunea aplicată petentului care nu și-a îndeplinit obligațiile de serviciu așa cum trebuia, în funcția de șef birou aprovizionare la I.A.P. Pitești — Colibași. Cifrele exacte arată și adevărul mai exact decît invectivele lui Gheorghe Ciornei.

■ **Consiliul popular al județului Argeș, Direcția comercială**, ne informează că plîngerea cetățeanului Petre Popescu din Cățeasca se dovedește întemeiată. Într-adevăr, butelia de aragaz i-a fost ridicată de I.L.P.P. Pitești, deoarece era defectă și nu prezenta siguranță în exploatare. S-a stabilit să i se elibereze o nouă butelie.

■ Primăria din Ploiești ne anunță că muncitorul **Petre Costache** de la Întreprinderea de stofe „Dorobanțul" figurează pe lista de priorități la poziția 6

pentru apartament cu 3 camere. Tovarășului prim-vicepreședinte **Nicolae Coman**, care semnează răspunsul că va primi casă, îi transmitem zîmbetul celor patru copii ai petentului.

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

Mioara Matei — Tecuci: Scrieți-ne citeț! ● **Paul Nicolau** — Lugoj: Reveniți la memoriul trimis în aprilie, dar ați primit deja un răspuns ● **Maria Ghițescu** — Roșiori de Vede : Sesiunea de transferări și numiri pe posturile didactice publicate vacante se va organiza în perioada 15 iulie — 15 august, așa că recomandăm Sandei Ghițeu să se adreseze Inspectoratului școlar cu cerere de transferare în perioada legală de transfer. ● **Maria Dobre** — Bălăceanca (sector agricol Ilfov): Pentru a primi un răspuns competent privind ultimele noutăți în legătură cu boala dv. este necesar a vă adresa medicului specialist din dispensarul policlinic de care aparțineți ● **Mircea Ivașcu** — Galați: Conform Legii retribuirii nr. 57/1974 (anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 72/1975) șoferii care transportă carburanți și alimentează direct cu aceștia autovehiculele la puncte fixe se încadrează la nivelul III ● **Vasile Pop** — Band (Mureș): Potrivit Decretului 455/1979 și Legii nr. 57/1974, numărul personalului încadrat la ultima gradație (a VII-a) nu poate depăși 6% din totalul personalului încadrat în fiecare unitate școlară în parte, așadar unitățile școlare mici, care nu au un număr minim de 17 cadre didactice, nu pot acorda gradația a VII-a ● **Maria Munteanu** — Aiud, **Florica Teodorescu** — București, **Ion Enache** — Craiova, **Maria Birsănescu** — Arad : Vă așteptăm. La redacția revistei „Flacăra" se intră fără bonuri sau înscrieri. Puteți veni în fiecare zi la secția „Scrisori și probleme cetățenești" ● **Marin Zuican** — Horezu (Dolj): Sînteți caricaturist, minunat! V-a apărut un desen în „Urzica" nr. 11, și mai frumos! Dar să ne trasați nouă sarcina să vă facem rost de revista respectivă ni se pare un gest... nici măcar demn de o caricatură... ● **Constantin Rusu** — Năvodari (Constanța): Nu ați fost găsit de cei cărora le-am adresat scrisoarea dv. (este vorba despre tovarășii de la Consiliul popular al județului), așa că vă rugăm să ne mai scrieți, precizînd adresa exactă și locul de muncă ● **Elena Pandele** — Maxinu (Buzău), **Fănică Durneac** — Zăicești (Botoșani), **Gheorghe Predescu** — Pitești, **Petrica Nicolicea** — Pîrnova (Caraș-Severin), precum și mulți alți cititori ai revistei: Adresa dr. Mihai Leontopol este: **Centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L. — str. Mihail Cioranu nr. 21 — sector 5, tel. 31.04.99, 31.56.17 sau 31.59.86.**

PIA OLARU ■

● „FLACĂRA" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Pentru sănătatea sănătății (III)

Actul medical nu suportă mediocritatea

(Urmare din pagina 1)

grame pe termen lung înseamnă coordonarea eforturilor tuturor factorilor care contribuie la starea de sănătate a populației, nu numai a medicilor, ci și a altor specialiști, care pot și trebuie să intervină în condiționarea fenomenului denumit „sănătate".

— Cum rezolvați acoperirea (echilibrată) cu specialiști a tuturor județelor țării?

— În momentul de față sîntem pe punctul de a acoperi întreaga rețea cu cadre medicale de medicină generală. Mai rămîne de rezolvat problema unor specialități, dar și aici trebuie judecat de la caz la caz. Avem specialități bine acoperite, cum sînt : medicina internă, chirurgia generală, ftiziologia, reumatologia, stomatologia și farmacia. Alte specialități, mai ales cele chirurgicale derivate, ca oftalmologia, O.R.L., apoi radiologia, laboratorul clinic, anatomia patologică etc., au nevoie de îmbunătățiri substanțiale. Pînă la obținerea numărului corespunzător, ministerul are obligația să utilizeze mai bine cadrele existente. Este posibil ca, dublînd numărul de tehnicieni radiologi — de pildă — să putem folosi medicul specialist radiolog mai bine decît îl folosim în prezent, cînd îl obligăm să facă o muncă de rutină.

— Se întîmplă însă și astfel : un medic devine specialist într-un județ, dar pentru că este departe de familie, pleacă spre locul unde își are familia. Se creează deci iar un dezechilibru ! ?

— S-a ajuns aici și datorită unor realități sociale, ca să le spunem așa. Între Capitală și cîteva orașe mari, pe de o parte, și alte localități din țară, pe de altă parte, diferențele de bază materială, de condiții de viață erau prea diferite, disproporția era prea mare, ceea ce a dus la exod spre centrele mari. Pe măsură ce diferența dintre localitățile mari și cele mici se șterge, condițiile de viață se îmbunătățesc în toată țara, pe măsură ce și unitățile sanitare mai mici își vor respecta riguros competențele, cu mijloace de investigații și cadre bine pregătite, atracția centrelor mari diminuă, iar oamenii se vor simți mai legați de locul unde sînt repartizați.

— Vă frămîntă, știm, tratarea în țară a unor afecțiuni grave care, mai există păreri, se pot rezolva numai în străinătate. Ce reușite aveți în acest sens ?

— Este adevărat, medicul se confruntă uneori cu situații în care, trebuie să recunoască, nu poate face nimic. Numărul unor asemenea cazuri este în continuă scădere și în imensa majoritate a disciplinelor putem rezolva totul, deoarece avem la dispoziție ceea ce ne trebuie. Se ajunge aici însă din necunoașterea la timp a bolii. Cazurile de care vorbim ne solicită mult, sînt foarte costisitoare, iar rezultatele de multe ori dezamăgesc. Sigur, ale nu pot dispare bătînd din palme, dar printr-o colaborare interdisciplinară mai atentă, prin creșterea competenței medicului din rețea, sperăm să nu mai fim puși în situația de a face intervenții disperate. Sigur că în spital există un indice de letalitate inevitabil, al nostru este în scădere și l-am dori cît mai mic. Dealtfel, longevitatea este în creștere, ceea ce impune adaptarea continuă a cunoștințelor și metodelor la această situație. Pentru rezolvarea cazurilor limită de care ați amintit dv. nu este nevoie de foarte multe lucruri, decît de un bun simț antrenat și organizat, ceea ce de fapt reprezintă o definiție a fenomenului științific. Știința nu este altceva decît un bun simț antrenat și organizat.

— Totuși, în situații limită, ministerul oferă posibilitatea unor bolnavi, pentru a se trata sau opera în altă parte ?

— În general cazurile limită se adresau specialităților în oftalmologie, chirurgie cardio-vasculară, nefrologie și neurologie. Acum avem posibilitatea să rezolvăm toate cazurile de oftalmologie datorită unor specialiști de valoare mondială. Colectivul condus de prof. Ioan Pop D. Popa de la Fundeni este în curs de realizare a valvelor cardiace de producție românească. În transplantul de organe și țesuturi avem realizări importante : transplantul mîinii, transplantul de membre, transplantul de cornee care aproape s-a generalizat la cabinetele de virf de oftalmologie din țara noastră. Se lucrează experimental pentru transplantul de ficat...

— Iar dv. ați realizat transplantul renal...

— Dealtfel, nu numai la noi în țară, dar și în alte părți, aceste transplante de organe nu au importanță deosebită, ele nu rezolvă pe plan practic problema respectivă. Importanța constă în pasul înainte făcut pe plan științific. Sîntem încă departe de momentul în care transplantul de organ să devină un panaceu accesibil tuturor. Sîntem încă în stadiu experimental, dar progrese se fac și în această direcție. Și pentru că ați vorbit de un anumit fel de umilință medicală, e bine să reținem un fapt : ceea ce nu se poate rezolva la noi în țară, nu se poate rezolva în general nici în alte părți. Și aceasta reprezintă pentru noi nu o justificare, ci mai curînd un impuls. O spun pentru cei care ne solicită pentru unele afecțiuni incurabile, cum sînt maladiile degenerative ale sistemului nervos.

— Transplantul renal, transplantul de cornee, transplantul mîinii etc. reprezintă totuși un pas formidabil făcut de medicina românească ! Se vor găsi poate remedii și pentru bolile mai grave, considerate deocamdată incurabile.

— Aveți dreptate. Rezultatele deosebite sînt urmarea firească a condițiilor pe care ni le-a pus la îndemînă conducerea de partid și de stat, urmarea firească a îndemnului și sprijinului pe care l-am primit și-l primim în continuare. Aș vrea să restabilesc însă proporțiile adevărului : la noi în țară progresul este făcut nu numai prin regrefarea unui membru sau a unui rinichi ; progresul este mult mai mare și interesează marea masă a medicilor. Avem, de exemplu, chirurgi de mare reputație, chirurgi cu care s-ar putea mîndri orice țară din lume : prof. Ion Juvara, prof. Dan Setlacek, prof. Alexandru Trestioreanu, prof. Ion Chiricuță, prof. Dumitru Burlui, prof. Agrippa Ionescu, prof. Dorin Hociotă ; avem neurochirurgi renumiți, ca prof. Constantin Arseni ; nume de notorietate în geriatrie, ca acad. Ana Aslan ; oftalmologi de clasă, ca prof. Mircea Olteanu ; avem o școală prestigioasă de medicină internă, de obstetrică, de ortopedie, cardiologie, psihiatrie etc. Nume ca ale profesorilor Radu Păun, Vlad Voiculescu, Panait Sîrbu, Victor Ciobanu, Gheorghe Goldiș, Vlaicu Roman, Ștefan Berceanu, Ion Baciu, Ion Laslo, Emilian Bancu, Ioan Negoiță, Petre Brînzei, Vasile Predescu, Gherasim Leonida, Aurel Denischi, Gheorghe Băcanu, Petre Georgescu, Simion Purice, Lucian Buligescu, Luis Turcanu sînt de fapt renume. Altă generație, generația profesorilor Alexandru Prișcu, Iulian Mincu, Dan Rădulescu, Tiberiu Șeicaru, Nicolae Ursea, Vasile Fica, Viorel Ranga, Tudor Stoica, Ioan Costică este deja consacrată ca schimbul valoros al predecesorilor. Sigur că în această enumerare am nedreptățit pe alți colegi, dar în graba acestui interviu am omis pe mulți care, prin pregătire, experiență și rezultate, se numără printre medicii de prestigiu din țara noastră. Să nu se supere, pentru că însuși faptul că lumea se va întreba de ce nu sînt aici, va însemna recunoașterea binemeritată.

— Tovarășe ministru, una din ideile secretarului general al partidului este și aceasta : să primim de la alte popoare, trebuie mai întîi să și oferim. Ce oferim, mai nou, în domeniul medicinei, al farmacologiei românești ?

— În primul rînd noi dăm cel mai de preț lucru care se poate da : experiență umană. În momentul de față, un mare număr de studenți străini, din aproape 80 de țări, studiază la facultățile de medicină din România, un număr mare de medici se perfecționează și se specializează în unitățile noastre. Este contribuția noastră cea mai de preț pentru ajutorul, mai ales, al țărilor în curs de dezvoltare. În același timp, este mîndria medicinei noastre — de a avea elevi răspîndiți pe tot pămîntul. Apoi, un mare număr de medici lucrează în străinătate prin contract, sînt solicitați în multe țări tocmai datorită înaltului nivel profesional, seriozității și competenței cu care își desfășoară activitatea.

Există numeroase proiecte de colaborare și de rezolvare în comun a unor probleme de cercetare fundamentală și clinică între institutele românești și institutele de specialitate din alte țări.

La acestea se adaugă schimburile de experiență, vizitele de documentare și manifestările științifice la care medicii noștri au reținut atenția cadrelor de specialitate străine, ceea ce a dus atît la cunoașterea mai bine a medicinei românești peste hotare, cît și la progresul științei medicale în general.

— De cînd sînteți ministrul sănătății, multe din problemele promovării noului în medicină și-au găsit rezolvarea, altele sînt — credem — pe cale de rezolvare. Ce mai intenționați în acest sens ?

— De cîte ori trebuie să răspund la o asemenea întrebare, îmi amintesc de Maurice Meterlinck (laureat al Premiului Nobel) care afirma : „La fiecare răspîntie de drum care duce spre viitor, tradiția a pus împotriva fiecărula dintre noi 10 000 de oameni care să păzească trecutul". Noul pătrunde greu și, așa cum am mai spus, în biologie intră și mai greu. Un farmacist spunea că pentru un medicament nou care să intre în practică, sînt necesari zece ani de muncă încordată și 10 000 de idei inițiale, din care numai una ajunge la realizare. Ce vreau să spun ? Vreau să spun că nouă ne surprinde uneori, ne obligă să ne adaptăm și nu întotdeauna găsim resursele necesare adaptării mai rapide. Adaptarea la o situație nouă presupune efort. Cert este că nouă în medicină își face loc mai greu decît în științele tehnice și pentru faptul că rezultatele se văd mai tîrziu. De aceea, se impune mai multă prudență decît în alte domenii de activitate, prudență pe care o promovez și căreia îi rămîn fidel și atunci cînd unele subiectivisme își fac loc în aprecierea noului.

— De acord cu prudența, dar o confruntare trebuie să existe, o confruntare loială.

— Am fost și sîntem în continuare confruntați cu idei noi, cu medicamente și metode noi. Ministerul Sănătății este receptiv și le acordă toată atenția și a organizat la nivelul Academiei de Științe Medicale o comisie care le triază, selecționează și celor care au perspectivă, le creează un cadru corespunzător. În medicină afirmațiile trebuie făcute mai cu prudență, pentru a nu trezi optimism prematur în rîndul pacienților. Nimic nu este mai dureros de acceptat decît nădejdea spulberată a unui bolnav, mai ales cînd boala este grea. Din acest punct de vedere, acordînd în continuare atenție serioasă analizării ideilor noi, trebuie să nu lăsăm să ajungă la bolnavi decît ceea ce este dovedit pe baze științifice ca eficient și profitabil.

— Sînteți mulțumit cum se folosesc, se promovează pe piața externă medicamentele românești brevetate ?

— Am putea face mult mai mult din acest punct de vedere ; dacă am ști să impunem ceea ce facem, pentru că le facem bine și nu sînt cu nimic mai prejos decît ceea ce se utilizează pe piața internațională. Am în vedere și Gerovitalul, Boicilul, Covalitinul, Ulcosilvanilul, Ulcacetamida, Clonidina, Apilarniilul și multe altele. Mai mult decît atît, cumpărăm, plătind bani grei, ceea ce am putea să facem cu posibilitățile noastre. Avem sarcină din partea conducerii de partid și de stat să folosim mai bine inteligența medicală românească, să folosim mai bine baza de materii prime naturale care este incomplet folosită, precum și specialiștii pe care îi avem în acest domeniu. Aș aminti doar cîteva nume : prof. Dumitru Dobrescu, prof. Ioan Simitti, prof. Victor Zota, prof. Mircea Iovu. Vreau să spun că noi avem specialiști de reputație care ar putea să producă, prin sinteze originale, mult mai mult decît facem astăzi. Nu le-am pus încă la dispoziție tot ceea ce trebuie, dar am luat măsuri și așteptăm rezultatele. Dealtfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a trasat sarcina clară de a organiza un institut pentru valorificarea superioară a plantelor medicinale.

— Care este rolul cadrelor medicale din domeniul cercetării, în noua etapă de exigență pentru sănătatea publică din România ?

— Vorbind strict prin prisma sarcinilor Ministerului Sănătății, cercetarea noastră medicală trebuie reorientată într-un sens mai pragmatic. Nu vreau să se creadă că minimalizez cercetarea fundamentală, dar pentru etapa noastră actuală de dezvoltare avem nevoie de cercetări care să se răsfrîngă în practică prin elemente pozitive, concrete. Institutele noastre — și avem multe — trebuie să cunoască mai bine realitatea și să vină cu soluții. Ministerul Sănătății este alcătuit din puțini specialiști și trebuie să-și bazeze activitatea, în cadrul legal pe care îl avem, pe informațiile, sugestiile, propunerile și datele furnizate de institutele de specialitate. Cercetarea care nu se repercută asupra practicii este un non-sens.

— Ce credeți despre medicina tradițională ? În ce măsură se valorifică ea astăzi ?

— Avem o medicină tradițională care, de fapt, nu s-a concretizat prin metode coerente, așa cum ar fi acupunctura, dar care reprezintă totalitatea îngrijirilor acordate de alcineva decît de medic. Doresc să fac o precizare : primul medic al familiei este mama. Mama a fost primul nostru medic care ne-a pus prima cataplasmă, ne-a dat un sirop calmant, ne-a făcut o frecție sau ne-a dat un decoct de plante pentru a trata o dispepsie. Dacă astăzi noi vom crește gradul de pregătire și de educație sanitară al mamelor, al întregii populații, vom asista la o adevărată revoluție în medicină.

Revenind la medicina tradițională, să nu poate fi echivalată nici cu descîntecele, nici cu unele practici mistice, ci cu măsurile de ocrotirea sănătății bazate pe observații naturale, bazate pe experimente, bazate pe folosirea mijloacelor pe care natura le pune la dispoziție : plante medicinale, apă, cură de aer, cură de soare etc. Medicina tradițională nu are nimic peiorativ în ea. Este solid bazată pe observație, care în fond este primul pas către fenomenul științific.

— O întrebare mai generală, pe care o pun omului de știință, omului politic, omului de stat : ce credeți că trebuie făcut pentru apărarea naturii umane, în conjunctura aceasta de agresivitate a tehnicii, a forțelor necivilizatoare ? Mă gîndesc că starea de sănătate a omului depinde și de climatul în care se dezvoltă, în mare măsură.

— Dealtfel, aici sînt mai multe întrebări. Dacă aș spune că civilizația își crează concomitent și elemente de distrugere, aș spune o platitudine. În condițiile intelectualizării excesive, în condițiile unui efort permanent și prea rapid de adaptare, ființa umană răspunde uneori paradoxal sau nu mai răspunde deloc. Afirmației lui Roy Emerson trebuie să-i acordăm mai multă atenție („În natură nimic nu se dă, totul se plătește"). Înseamnă că trebuie să fim mai atenți cu propria noastră sănătate. De fapt nimeni nu este perfect sănătos. Un umorist a spus „mă aflu în stare patologică de sănătate perfectă". Aceasta însemnă că toți avem mici supărări, mici suferințe, dar esențial este ca echilibrul biologic general și mintal să fie păstrat, esențial este să avem capacitatea de muncă conservată. Și fiindcă m-ați întrebat ce poate să contribuie la echilibrul ființei umane, personal cred că munca este cel mai important factor de echilibru. Cel mai mare handicap al nostru este lipsa exercițiului fizic și intercalarea unei perioade de activitate fizică ar avea nu numai efectul cunoscut asupra sedentarismului, dar ar stimula și capacitățile de adaptare ale organismului.

Ca ființă superior organizată, omul reprezintă, pînă în prezent, cea mai de sus treaptă a evoluției în biologie. Plecînd de la faptul că această evoluție este totuși limitată și că resursele naturale sînt și ele limitate, cred că trebuie regîndit un echilibru între om și natură.

Ca medic, cred că pacea este esențială, iar cursa înarmărilor antiumană. Războiul ar fi azi un suicid planetar și bine înțeles un non-sens, o aberație. „Inter arma silent musae", dicton inexact, deoarece între arme nu tac numai muzele, ci tace totul și chiar pentru totdeauna. De aceea, prin menirea noastră, trebuie să fim primii în lupta pentru pace. Dealtfel, dictonul latin „Si vis pacem para bellum" trebuie oricum pus în cel mai bun sens, adică „Si vis pacem, para pacem".

■ Planurile pe termen lung sînt indispensabile pentru dezvoltarea medicinei noastre ■ Importanța transplantelor constă în pasul înainte făcut pe plan științific ■ Avem chirurgi de mare reputație, cu care s-ar putea mîndri orice țară din lume ■ Noul ne surprinde uneori, ne obligă să ne adaptăm și nu întotdeauna găsim resursele necesare adaptării mai rapide ■ Un institut pentru valorificarea superioară a plantelor medicinale ■ Dacă vom crește gradul de pregătire și de educație sanitară al mamelor, al întregii populații, vom asista la o adevărată revoluție în medicină.

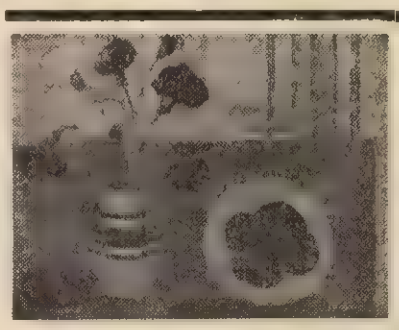

Două naturi moarte de Octavia Berca

CORNELIA DEGERATU

Absolventă a Facultății de medicină București, promoția 1959. Din anul 1962 și pînă în prezent, lucrează în cadrul Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală București, mai întîi ca specialist în balneofizioterapie și recuperare medicală, apoi, ca medic primar, șef de secție, iar din 1978 director de institut. Este doctor în științe medicale din 1971. Are peste 70 de lucrări în specialitate, iar în prezent, sub tipar, o monografie care tratează o noutate în materie — „Algoneurodistrofia".

„PROBLEMA NU E ATIT SĂ DESCOPERIM NOI SURSE, CIT SĂ LE VALORIFICĂM PE CELE EXISTENTE"

● Nămolul terapeutic, adevărat tezaur de sănătate, ar trebui exploatat mai rațional ● Înființarea Comisiei interdepartamentale de protecție și exploatare a factorilor naturali, un important pas înainte ● Reglementările nu sînt totdeauna respectate

— Care sînt, stimată tovarășă doctor Degeratu, preocupările specialiștilor din Institutul pe care îl conduceți ?

— Avem o largă arie de manifestare. Ca institutul nostru are sarcini complexe privind acordarea asistenței medicale ; sarcini de cercetare a mecanismelor de acțiune, a factorilor fizici, artificiali și a celor naturali, plus studii de eficiență a acestora și de descoperire a noi factori. Facem, totodată, studii de conservare a factorilor naturali, deci, de exploatare rațională și de protecție a lor, de stabilitate a apelor minerale. Institutului nostru îi revine și sarcina îndrumării metodologice a tuturor stațiunilor mari — 30 de interes general și încă 60 de interes local — îndrumarea serviciilor de terapie și recuperare medicală din toate județele țării. Specialiști ai institutului nostru sînt nu numai medici, ci și hidrogeologi, specialiști în balneotehnică, arhitecți, fizicieni, chimiști, al căror scop final este traducerea cercetărilor noastre în practică, sesizarea problemelor legate de protecția factorilor naturali, de exploatarea lor nerațională...

— Ne vine în minte Techirghiolul sub aspectul exploatării nerafionale a nămolului.

— Din păcate, nu numai Techirghiolul ! Sînt încă multe probleme deschise, și ele nu privesc numai lacurile arhicunoscute, ci și alte zeci încă necunoscute de marele public, care ar putea însă beneficia de ele și ale căror proprietăți curative excelente cercetătorii noștri le-au descoperit. Nămolul însă se exploatează încă nerațional. Exploatarea lui se face încă primitiv — echipele de nămolari îl scot încă cu găleți. Nu avem încă instalații adecvate pentru nămoluri ! Techirghiolul a ajuns la o creștere îngrijorătoare a nivelului. Există pericolul ca lacul să deverseze în mare. Dacă se va ajunge aici se va pierde o cantitate incomensurabilă de săruri și de biomasă — agenții generatori ai nămolului.

— Ce ar fi de făcut ?

— Soluția ar fi interceptarea fluxului de apă dulce din zonele circumlacustre și, eventual, de pe fundul lacului. Pentru că, se pare, Techirghiolul este alimentat și de niște izvoare de fund.

— Revenind la problema utilajelor necesare pentru buna întreținere a lacurilor sărate, s-ar putea spune că încă trăim sub imperiul lui „merge și așa, cu găleata". Ce credeți că se poate face pentru urnirea lucrurilor în sensul perfecționării lor ?

— Exploatînd oarecum la întîmplare, fără suficientă viziune științifică și prevedere, ne vom păgubi singuri. Se impune concentrarea tuturor eforturilor, într-un cadru organizat, pentru realizarea unor utilaje cu adevărat corespunzătoare, prin folosirea cărora să eliminăm pierderile în exploatare. Spun organizat deoarece, dacă, pînă acum, nu prea aveam pe cine să tragem la răspundere în materie de bună exploatare a factorilor naturali, de acum, prin noul cadru format, zăcămintele hidrominerale au fost repartizate unor beneficiari concreți, care urmează să răspundă de cercetarea, protecția și valorificarea factorilor terapeutici naturali.

— La ce anume vă referiți ?

— La înființarea în urmă cu aproape un an a Comisiei interdepartamentale de protecție și exploatare a factorilor naturali, tutelată de Consiliul Sanitar Superior, comisie care adună la masa tratativelor, luîndu-se hotărîri comune, toți factorii implicați în această problemă deosebit de importantă pentru țară.

— Înțelegem că putem vorbi de acum de o coordonare unitară.

— Într-adevăr ! Prin înființarea ei, s-a și trecut la rezolvarea unei probleme de esență, cea a atribuirii zăcămintelor hidrominerale. Aproape 140 de zăcăminte au fost deja analizate juridic și economic, fiind nominalizate unitățile cărora li s-a făcut atribuirea. Pot să vă spun că, prin această măsură, s-a lusl deja startul în privința studiilor de optimizări în domeniul exploatării, cît și în privința documentațiilor de exploatare.

— Pînă cînd vor apărea acele documentații de exploatare a fiecărui zăcămînt în parte, de care vorbeați, va mai trece ceva timp. Ce credeți că trebuie făcut pînă atunci ?

— Să se respecte cu strictețe reglementările date de Ministerul Geologiei și Ministerul Sănătății. Acolo unde vor apărea cazuri speciale, să fie supuse, în continuare, comisiei interdepartamentale, mai ales că, de acum, se știe clar cine răspunde de un zăcămînt sau de altul.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

DE CE SE ÎNTÎRZIE PRODUCEREA medicamentelor apifitoterapice ?

Totul a plecat de la o idee, pe care Tamara Păunescu a avut-o înaintea altora. Azi, cînd redutabile firme de medicamente din Elveția, Franța etc. manifestă un deosebit și concret interes față de realizările cercetătoarei românce, e de datoria noastră să subliniem că ideea Tamarei Păunescu, de a amesteca extracte de plante cu produse apicole, a fost cu adevărat prima pe plan mondial. Dealtfel, mai multe brevete de invenție consfințesc această prioritate. Accesibile biochimismului uman, tocmai datorită originii lor naturale, ușor de procurat și ieftine, medicamentele obținute din amestecurile respective, numite apifitoterapice, s-au dovedit eficace într-o gamă largă de afecțiuni, conducînd la ameliorări și chiar la vindecări dintre cele mai spectaculoase. Cauza lor, a unei noi arme în arsenalul luptei pentru sănătate, a fost îmbrățișată nu doar de „Flacăra", care a pledat pentru ele de la bun început, ci și de numeroase personalități ale vieții noastre medicale, ca reputații profesori Valerian Popescu, Petre Firu, Ștefan Bercoanu ș.a. Despre toate astea am scris la timpul potrivit, nu mai revenim. Înainte de a trece însă mai departe, să ne fie permis să reproducem concluziile unei cercetări, e drept ceva mai vechi, dar care ne-a parvenit abia acum, efectuate în cadrul Clinicii de chirurgie maxilo-facială a Facultății de stomatologie din București, sub conducerea profesorului Valerian Popescu (+ dr. Ion Maftei și dr. Ioana Ilie cu) :

„Utilizarea unor preparate apifitoterapice, realizate prin asocierea unor extrase din propolis, păstură și specii vegetale, pentru tratamentul unor bolnavi cu radioepitelite ale mucoasei bucale, necroze întinse ale părților moi sau osteoradionecroze ale maxilarelor, a condus la următoarele rezultate, pe care le considerăm încurajatoare :

1. tendința de limitare a extensiei progresive a leziunilor ;
2. delimitarea rapidă și eliminarea secheletor osoase ;
3. limitarea proceselor inflamatorii supraadăugate ;
4. stimularea proceselor reparatorii ;
5. ameliorarea stării generale ;
6. absența manifestărilor adverse.

Rezultatele clinice observate recomandă preparatele apifitoterapice ca adjuvante utile în tratamentul unor accidente postradioterapice, determinîndu-ne să le includem în categoria radioprotectoarelor".

Iată deci, limpede, palpabilă, o nouă dovadă în favoarea apifitoterapiei, ultima dintr-un „dosar" voluminos. Lucrarea de mai sus, ca și altele citate în decursul timpului în această pagină, precizează statutul medicamentelor în discuție, ele trebuind privite nu ca panaceu, dealtfel inventatoarea s-a ferit să cadă într-o asemenea capcană, cît ca adjuvante folositoare în combaterea diferitelor afecțiuni. Adjuvante, repetăm, naturale, eficace, ieftine, capabile să înlocuiască, în multe cazuri și cu rezultate terapeutice notabile, medicamentele de sinteză, acestea fiind, pe de-o parte, mai greu de suportat de către organism și, pe de alta, mai costisitoare, achiziționate din import.

Numai că, în pofida acestor virtuți, demonstrate și răsdemonstrate, preparatele Tamarei Păunescu nu se găsesc, nici azi, în farmacii, la îndemîna bolnavilor ? ! Zicem nici azi pentru că era de așteptat, după înființarea unui laborator specializat în cadrul Institutului de virusologie „Ștefan S. Nicolau" din Capitală, ca ritmul de producere a medicamentelor să crească, în așa fel încît drumul lor către farmacii să se scurteze. Din păcate, nu s-a întîmplat așa, deși de la întemeierea laboratorului, pus sub nemijlocita conducere a inventatoarei, au trecut 4 ani ? ! Sigur, s-au făcut unii pași înainte, dar aceștia s-au realizat și se realizează mai ales la nivelul laboratorului, alte organisme implicate, îndeobște Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice, grăbindu-se în ritm de melc ? ! Cum se poate explica altfel faptul că produsul „Apifitol T", a cărui șarjă zero a fost elaborată încă din luna februarie în cadrul Întreprinderii „Biofarm", n-a primit nici la această oră avizul necesar fabricației ? ! Deși cu acțiuni benefice în insuficiențe medulare, în hepatite, în anemii, în comolicații infecțioase, în pielonefrite etc, biostimulatorul respectiv e plimbat dintr-o parte într-alta, spre deruta inventatoarei care, pe bună dreptate, nu mai înțelege nimic ? ! „Apifitolul T" e privit, ne spunea mai deunăzi Tamara Păunescu, ca și cînd, realizîndu-l, l-aș folosi pentru mine și, cel mult, familia mea ? ! Am mai spus-o, o astfel de atitudine față de un produs nou, fie el „Apifitol T" fie el oricare altul, e profund dăunătoare, aducînd importante prejudicii sănătății publice. Din păcate, tergiversările nu vizează numai „Apifitolul T", ci și alte preparate apifitoterapice, care se găsesc de luni de zile, după ce vor fi primit aprobările medicale, în situația de a aștepta, de ce ?, pînă cînd ?, șarja zero. E cazul „Fobigelului", plăci și suspensii indicate în tratamentul actinomicozei, al „Ciplomentului", tablete, și perle cu capacități hematopoetice, al „Anemosistanului", spray, soluție și suspensie cu acțiune hemostatică, al „Planemului", fiole antihemoragice, al „Protilbostatului", soluție, plăci și tablete cu indicații în neoplazii, în sfîrșit, al „Ivstenolului", ovule cu valoare antiseptică și antiinflamatoare, produse pe care autoarea le-a testat în terapia umană, obținînd rezultate mai mult decît îmbucurătoare.

Numai că, uneori, greutățile cu care colectivul de apifitoterapie se confundă, și nu de ieri, de azi, sînt generate de comoditatea altora. Să dăm un exemplu. Ca să poată produce industrial „Apifitol T", Întreprinderea „Biofarm" are nevoie de normele tehnice de ramură pentru materiile prime componente, fagure negru, fagure cu păstură etc. Elaborarea acestora, pe baza normelor interne, era și e obligația Institutului de cercetări apicole care, nu numai că n-a stabilit normele interne, lăsîndu-le pe seama Tamarei Păunescu, dar nu definitivează nici măcar normele tehnice de ramură ? ! Cu toate că, în urmă cu multe săptămîni, colectivul de apifitoterapie i-a pus la dispoziție proiectele de normă internă ? ! În același impas se găsește și întocmirea caietului de sarcini pentru propolis. Sigur, institutul respectiv, ca oricare altul, are problemele lui, necazurile lui, dar situația medicamentelor apifitoterapice se cere, cît mai grabnic, soluționată, nu în interesul unei persoane, cum eronat privesc unii chestiunea, ci în interesul nostru, al tuturor.

E momentul ca, prin eforturi unite, fără achitări de polițe și nejustificate invidii, extractele de plante cu produse apicole, așa-zisele medicamente apifitoterapice, să ajungă neîntîrziat în farmacii.

Cine pune bețe în roatele Covalitinului?

N-am mai scris de mult despre medicamentul numit Covalitin, folosit cu rezultate notabile în tratamentul litiazei renale. Nu ne-am mai ocupat de el de cînd, în urmă cu aproape 3 ani, inventatoarea lui, dr. Tina Covaliu, era aleasă membru de onoare al Universității din Cairo. Firește, de atunci s-au întîmplat multe, dar apreciem că ne va fi greu, dacă nu imposibil, să le cuprindem pe toate revenind asupra temei. De aceea, ne vom referi în cele ce urmează numai la cîteva din succesele mai noi ale Covalitinului, fără a ocoli însă greutățile cu care se confruntă, în cadrul Spitalului P.T.T. din Capitală și nu numai acolo, secția de Liză cationică pe care o conduce, ținînd de Centrul de hematologie, Tina Covaliu.

În iunie 1981, medicamentul a fost omologat în U.R.S.S., țara respectivă fiind a 11-a, după Spania, Franța, Elveția, Bulgaria etc, în care a pătruns în temeiul rezultatelor terapeutice obținute. Dealtfel, tot în iunie 1981, cu ocazia unui simpozion internațional organizat, cu acest subiect, la București, academicianul Andrei Lopatkin, șeful școlii sovietice de urologie, a comunicat concluziile la care a ajuns un urmă administrării produsului original românesc pe un mare lot de bolnavi, concluzii întru totul favorabile Covalitinului. Pe aceeași linie s-a încheiat, recent, acțiunea de omologare a medicamentului și în Italia, profesorul Arnaldo Mori, de la Universitatea „Gemelli" din Roma, finalizînd studiile clinice. Pe 8 iunie 1982, Tina Covaliu s-a întors din Finlanda. Ca invitată a firmei „Laaketuku Oy" a ținut o serie de conferințe despre Covalitin, la Spitalul Universității din Helsinki, la Spitalul Jorvin, la Spitalul Seinaala etc, expunerile cercetătoarei din România fiind primite cu maximum de interes. Drept urmare, a fost semnat un acord de exclusivitate pentru „înregistrarea, vînzarea și distribuirea medicamentului original românesc", o nouă dovadă a prețuirii de care se bucură pe plan internațional Covalitinul și, implicit, inteligența școlii românești de medicină. Notînd că, între altele, profesorul pakistanez Manzoor Ahmed Qureshi a vizitat, nu demult, secția condusă de Tina Covaliu, exprimîndu-și dorința fermă de a încheia o colaborare de lungă durată între aceasta și Policlinica „Al Karam" din Karaci e evident că produsul în discuție a încetat să mai fie o chestiune strictă a celei care l-a realizat, el căpătînd o importanță mai mare, fiind și o serioasă sursă de prestigiu pentru țară.

În continuare, agenda doctorului chimist Tina Covaliu e încărcată. Inventatoarea a plecat, de cîteva zile, în Olanda, unde urmează să ia parte, ca invitată a reputatului profesor De Bruyn, la o manifestare științifică de litiază renală programată la Maastricht. Din Olanda, se va opri la Paris, ca oaspete al profesorului Maurice Camey, șeful serviciului de urologie de la Spitalul „Foch", specialist ce folosește, de cîtva timp, Covalitinul în cadrul tratamentelor sale. Ca o curiozitate, să menționăm că între cei care au beneficiat de Covalitin, simțindu-se foarte bine, se află și celebrul creator de modă Ted Lapidus. Tot în calitate de invitată, Tina Covaliu urmează să participe, între 5 și 10 septembrie, la cel de-al XIX-lea Congres al Societății internaționale de urologie, cu care prilej va înfățișa, la San Francisco, date legate de succesele terapeutice ale medicamentului românesc.

Cercetătoarea ar avea, și are, suficiente motive de satisfacție, fiind mîndră că poate contribui, după puterile sale, la afirmarea medicinei românești peste hotare. Dacă are satisfacții, ea are, din păcate, și unele necazuri, fiind uneori tracasată, șicanată. Secția de care răspunde, deși ține de Centrul de hematologie (director dr. doc. Vlad Apăteanu), e găzduită într-o aripă a Spitalului P.T.T. din Capitală (director dr. Gabriela Sandu). Ținuta ei e, în prezent, remarcabilă, dar puțini sînt cei care știu că mare parte din mobilier, mochetă, oglinzi, canapele etc. au fost cumpărate pe banii doctoriței Covaliu ? ! Un întreg dosar de chitanțe poate depune mărturie în acest sens. Deși eficiența secției e, de asemenea, ridicată (cele 80 de paturi au un indice de utilizare de 91 la sută, media pe rețea fiind de 85—90), în incinta ei tratîndu-se deopotrivă pacienți români și străini, ultimii sosiți special din Italia, Kuweit, U.R.S.S., Grecia, Iugoslavia etc., spațiile ei sînt, tot timpul, ameninfate cu restrîngerea ? ! Cu toate că există, în cadrul spitalului, o Convenție care delimitează, sub semnătura celor 2 directori și, firește, sub cea a Tinei Covaliu, spațiile și sarcinile tuturor secțiilor, cea de Liză cationică se găsește, din nou, în situația de a i se solicita să mai cedeze din încăperi ? ! Astă după ce, în urmă cu cîteva săptămîni, Tina Covaliu a manifestat înțelegere, renunțînd la unele spații ? ! Am mai spus-o și o repetăm, inteligență avem, dar nu știm totdeauna s-o valorificăm cu maximă eficiență, cum altfel ar trebui interpretate toate aceste bețe puse în roțile Covalitinului ? !

Ar mai fi o problemă. Secția are, pe lîngă șefa ei, doctor în chimie și cercetător științific gradul I, alte două cercetătoare, dr. Lavinia Țițirigă și dr. Adriana Poenaru, precum și un medic, dr. George Șubinski, pe linie de consiliu popular. Un al cincilea post există, dar el e, de mai multă vreme, vacant, ceea ce, desigur, încarcă foarte tare obligațiile celor în activitate, cu atît mai mult cu cît dr. Țițirigă e suferindă, lipsind adesea, iar dr. Poenaru urmează un curs de specializare la Spitalul „Fundeni". Cum și dr. Covaliu circulă frecvent în străinătate, concluzia e simplă, postul liber trebuie, cît mai urgent, ocupat ! S-au întreprins în această direcție tot felul de diligențe, solicitîndu-se scoaterea lui la concurs, dar Academia de Științe Medicale a tot aminat rezolvarea acestei cereri, cu atît mai îndreptățită cu cît, reamintim, Liza cationică deține mai multe contracte ferme de cercetare. Atît în țară, cu Academia de Științe Medicale, cu Întreprinderea de medicamente București etc, cît și în străinătate, acestea din urmă, 11 la număr, implicînd prestigiul întregii școli românești de medicină. Un prestigiu care, nu-i așa, se cere întărit, consolidat, ci nu compromis.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

ONORATA INSTANȚĂ A MORALEI

Salonul clandestin

Pe căi absconse dar senine, Ion Coman din Constanța a primit — acum vreo opt ani — autorizație de construcție, pe str. Unirii nr. 25, pentru o casă cu... salon de dans. **„Destinată, cum ne scriu locuitori ai cartierului, închirierii pentru nunți, botezuri și alte petreceri". „Deși noi am rugat să se condiționeze această construcție, întrucît sîntem oameni ai muncii, avem familii și copii și avem nevoie de odihna cuvenită, nu am fost luați în seamă. Din partea Consiliului popular municipal nu am primit nici un sprijin ci numai sfaturi".**

Și astfel, la adăpostul lipsei de fermitate a celor meniți să întroneze ordinea publică și legalitatea, Ion Coman se simte invulnerabil, mai mult, se simte încurajat în acțiunea sa clandestină. De opt ani își sfidează concetățenii (și chiar primăria orașului) și, în str. Unirii, în fiecare sîmbătă și duminică, uneori chiar și în mijlocul săptămînii, au loc nunți, botezuri, chefuri, chiolhanuri, muzică cu stația de amplificare dusă pînă dincolo de decibelii suportabili de urechile omenești, scoțind „la pepeni" și cei mai tari nervi. Cam tot de atîția ani, exasperați, cetățenii adresează memorii forurilor locale care le dau dreptate și iau măsuri numai pe jumătate. Precum putem citi în răspunsul (nr. 871 din 15 mai 1980) al Comitetului Executiv al Consiliului popular municipal Constanța : „În repetate rînduri proprietarul locuinței din str. Unirii nr. 25, tov. Coman Ion, a fost atenționat, amendat contravențional și impus retroactiv pentru venitul realizat din activitatea evazionistă de închirieri, fără ca această acțiune să-l determine să înceteze activitatea. Față de această situație, organul financiar al Comitetului Executiv al Consiliului popular al municipiului Constanța a intervenit la oficiul juridic pentru ca numitul Coman Ion să fie deferit organului de cercetare penală în baza prevederilor art. 10, Legea 13/1968. Totodată, Inspecția financiară va continua să urmărească și să aplice amenzile contravenționale numitului Coman I". Dacă a fost ori nu cercetat penal nu știm, dar știm că nu-l impresionează amenzile, le plătește și gata, afacerile merg mai departe. Recidivistul are experiență — lumea reclamă, primăria emite hîrtii... el merge mai departe. Nu e cel emul să se sperie de o... amendă, în rest numai vorbe, nimeni — se pare — n-a îndrăznit încă să aplice întocmai legile pentru a pedepsi cum se cuvine un avazionist fiscal înrăit, un recidivist în închirieri clandestine de localuri pentru petrecere (deși lucrurile sînt perfect reglementate), un recidivist în sfidarea ordinii publice, unde iarăși avem legi și reglementări ferme. Din adresa nr. 178 R din 9 octombrie 1980 mai aflăm că are „în proprietate 2 locuințe neînstrăinate în termen de 1 an de zile de la dobîndire. I s-a întocmit documentație în vederea trecerii în proprietatea statului a celei de a doua locuințe în condițiile articolului 56 alineatul 2 din Legea nr. 4/1973". Dar nu cea cu salonul clandestin care prosperă, prosperă în continuare. Și-au adresat cetățenii și Miliției municipiului Constanța de unde au primit răspunsuri similare cu cele de la consiliul popular : „Din verificările efectuate de către noi s-a stabilit că cele sesizate de către dvs. se confirmă, fapt pentru care s-au luat măsuri împotriva celui în cauză". (Adresa nr. 109 004 din 13 ianuarie 1982). Ce fel de măsuri, cît de eficace ?, din moment ce afacerile sînt în floare ! Pînă cînd ?

Pînă cînd, tovarăși lucrători ai Consiliului popular al municipiului Constanța, se pot îngădui actele și faptele antisociale ale unui ins care poluează sonor și moral cartierul, ordinea publică, încălcînd normele vieții noastre sociale ? Nu e timpul unor măsuri reale. În fapt, nu doar pe hîrtie ? Nu este tonic pentru opinia publică a orașului faptul că un om care încalcă legile țării rămîne mereu nepedepsit.

CICI IORDACHE

Feriți-le casa!

Doi soți — Floarea Sîrboi și Nicolae Stoica din satul Teiș, comuna Sotînga, județul Dîmbovița — au economisit cinstit din retribuții și au hotărît să-și construiască o casă pentru ei și pentru cei patru copii ai lor. Pe 5 martie 1977 au cumpărat cinci prăjini de teren (840 mp). După ce au strîns o parte din materiale s-au dus la consiliul popular și au solicitat autorizația de construcție. Au căpătat-o (nr. 35 din 30 octombrie 1978). Au ridicat primul nivel și nimeni din cei în drept nu le-a reproșat că ar fi greșit cu ceva. Afară de doi reprezentanți ai I.R.E. Ploiești care, **după** vreo lună l-au anunțat că vor trece peste casa lor cu linia de înaltă tensiune. Floarea și Nicolae se sperie că au cheltuit banii degeaba. Pierd timpul pe la audiențe. Scriu la Sectorul de sistematizare și arhitectură al Consiliului popular al municipiului Tîrgoviște. Care le răspunde (nr. 180/859 — dosar IV/20) la 4 iulie 1980 : „În urma deplasării organelor de specialitate la fața locului, s-a constatat că linia electrică de 220 KV Tîrgoviște — Dolcești nu afectează proprietatea dv., ultimul fir trecînd actualmente pe la limita proprietății vecine. Ținînd cont că în autorizația nr. 35 din 30 octombrie 1978 privind construirea unei locuințe cu P+1 nivel, eliberată de Consiliul popular Șotînga s-a avut în vedere o distanță legală de prestație față de linia electrică, considerăm că scrisoarea dv. este întemeiată și că puteți continua lucrările de construcție pentru terminarea locuinței dv. Semnează șef-sector arh. Constantin Valeriu".

Clar, nu ? Așa au crezut și soții Floarea și Nicolae, și-și continuă lucrările la casă în ritmul propriu retribuțiilor lor de oameni ai muncii și de părinți a patru copii. Clar, nu ? Ei bine, nu ! De ce ? Pentru că iar vin tovarășii de la I.R.E. Ploiești. Și iar amenință cu demolarea casei. Și iar audiențe. Și iar sesizări. Și iar răspuns : (nr. 1 479/1981) : „În urma deplasării organelor de specialitate la fața locului s-a constatat că linia electrică de 220 KV Tîrgoviște — Șotînga nu afectează proprietatea dv., ultimul fir trecînd actualmente la limita proprietății vecine... Puteți continua construcția pentru terminarea locuinței. Semnează arh. Dumitru Gheorghe, șef secție la S.S.A.G. din Consiliul popular al județului Dîmbovița".

Clar, nu ? Așa au crezut și soții Floarea și Nicolae, și primul lor copil de 18 ani, și ultimul lor copil de 7 ani. Și-au muncit și și-au mai ridicat cuibul pînă la acoperiș. Clar ? Ei bine, nu ! De ce ? Pentru că, din nou, printr-o adresă oficială sînt îndrumați la I.R.E. Ploiești. Care — scurt — scrie pe planul casei : **să fie demolată pînă la 30 iunie 1982 !**

Clar, nu ? Ei bine, nu. Soții Floarea și Nicolae și cei patru copii ai lor ne scriu : „Vă mulțumim din suflet pentru ajutorul ce ni-l veți da, sperînd că nu vreți să luați viața a șase persoane deodată. Această agonisire este munca noastră".

Subscriem. Stimați tovarăși, vă rugăm feriți-le casa. Așa este moral, legal și normal. Dacă din cine știe care rațiuni vreți totuși s-o demolați, atunci — stimați tovarăși care ați tot semnat autorizații de construcție — faceți bine și plătiți exact cît face „viața a șase persoane". Dacă știți cît costă o viață, înmulțiți cu șase și veți obține prețul — moral și normal — al acelei case din satul Teiș, oprită-n acoperiș...

MIRCEA BUNEA

O instalație termică mai ieftină decît 26 de procese!

Cel mai interesant aspect al oricărei anchete cred a fi ardoarea cu care fiecare dintre „părți" își susține cauza, indiferent de mijloacele la care recurge. În fond, orice poate constitui un argument nu este lăsat de o parte. Fiecare relatare pare logică, încărcată de sinceritate și bun simț și ești, rînd pe rînd, tentat să dai dreptate celor pe care-i asculți. Dar, toate aceste manevre se destramă în fața dovezilor reale, a actelor scrise, cu alte cuvinte. Abandonînd însă, pentru moment, aceste considerente îmi îngădui să observ cît de grav se poate contorsiona judecata unor oameni, deșitfel întru totul normali, cînd sînt angajați într-o pledoarie subiectivă. Acesta mi se pare a fi miezul multor, celor mai multe conflicte ivite între unii cetățeni.

Care este, în fapt, subiectul anchetei de față ?

Patru proprietari, a tot attea apartamente, din clădirea de pe strada Romulus nr. 47, s-au hotărît, încă din 1976, să colaboreze pentru realizarea unei instalații centrale de încălzire a locuințelor pe care le dețin. În acest scop Mircea Ion, Manole Șumcă, Ghimici Gheorghe și Gheorghe Boboc întocmesc și semnează o convenție clară. Dar de la acea dată și pînă astăzi s-au desfășurat nu mai puțin de 26 de procese, cel dintîi început în 1976, ultimul încheiat în 1981, printr-o hotărîre definitivă asupra legalității cărela s-a pronunțat și Procuratura Generală.

Cine a declanșat acest fluviu de conflicte ajuns în fața instanțelor ? Familiile Ghimici și Boboc, care consideră că au fost îndepărtate de la transpunerea în viață a intențiilor comune, din 1976, de către ceilalți proprietari. „Sînt oameni răi și or să ne bage în mormînt", afirmă cei doi soți Ghimici și Boboc. Viața lor a devenit un calvar și, dacă ar putea, și-ar căuta altă locuință. Dreptatea e numai și numai de partea lor. Ei au vrut să contribuie la realizarea instalației, dar ceilalți au făcut-o în secret, le-au așezat rezervorul sub dormitor producîndu-le grave „prejudicii morale și materiale", n-au ținut cont și de interesele celorlalți de a avea căldură, se lucrează chiar sub ferestrele lor (familia Boboc, cealaltă locuind la etaj unde resimte, de asemeni, neplăcerile celor de la parter).

Abordînd problema în această ordine, adică vorbind întîi cu cei care s-au plîns justiției, ești tentat să-i crezi, mai ales că dintr-o sacoșă, plină ochi, sînt scoase documentele multiplelor procese. Paginile sînt răsfoite cu dexteritate, fiecare dintre ele părînd a fi cunoscută în amănuntul ei minor ca și în semnificația sa majoră. Toate bune și frumoase (vorba vine „frumoase") numai că din acele acte, ca și din cele consultate la tribunal sau în casa familiei Șumcă rezultă cu totul altceva decît ne-au spus primii interlocutori. Și anume (rezumînd la maximum) : cei care au rupt convenția inițială, de acum 6 ani, au fost Boboc și Ghimici, pe care nimeni și nimic nu i-a împiedicat să-și execute lucrările necesare în propriile apartamente, înțelegerea celor patru vizînd doar cele comune, adică centrala în sine ; întîrzierea cu care s-a purces la executarea instalațiilor (începutul a avut loc în luna mai a acestui an) li s-a datorat, avînd net caracterul de șicană ; solicitarea tribunalelor s-a făcut și pentru anularea unor autorizații deja obținute (altă modalitate de a obstrucționa o intenție la un moment dat comună celor patru familii) etc., etc. Nimic din întregul arsenal posibil, menit să blocheze introducerea instalațiilor în clădirea de pe strada Romulus 47, nu a fost neglijat. Și-a invocat desființarea fostei spălătorii, deși instanțele au constatat, la fața locului, că aceasta nu a fost dotată și folosită niciînd ca atare, spațiul respectiv, destinat acum (50 la sută din suprafața existentă) rezervorului, prezentîndu-se, la data controlului, ca un loc fetid, sursă de infecție și paraziți de tot felul. Inventivitatea familiilor Boboc și Ghimici s-a extins în sens negativ, firește, ele procedînd și la desființarea unei instalații sanitare amplasate la mansardă, pe scara de serviciu. Afirmațiile binevoitoare, dorința de conciliere cu vecinii se destramă în fața celor două procese verbale întocmite de executorii sosiți la această adresă, în vederea aplicării celor stabilite de instanțe și în care atît Mihai Ciocan cît și colegul său Tucă Alexandru specifică amenințările proferate și de Ghimici și de Boboc și care au mers pînă la amenințarea cu blocarea coșului de evacuare, zidirea acestuia etc., etc. Dar și despre numiții executori ni s-a spus că erau necinstiți, cumpărați etc.

În curtea frumoasei construcții, patru muncitori, unul mai vîrstnic, maistrul Stoica Dumitru, ceilalți mai tineri, Alexandru Lungu, Mărgărit Simion și Ciuci Gheorghe, își văd de treabă. Într-o doară, îi întrebăm cum merg lucrările și aflăm că au întîmpinat mari greutăți atît din partea lui Boboc și a soției acestuia cît și din partea lui Ghimici, care i-au izgonit din subsol, din pod, de oriunde trebuiau să muncească, lovindu-i chiar și obligîndu-i pe muncitori să-i scoată afară după ce le-a fost smuls ciocanul din mînă. „Din hoți și proști nu ne scoate, ne spune maistrul Stoica. Ne-au dărîmat un zid abia făcut, au vrut să ne lovească cu o găleată în cap, unul din băieți a fost pălmuit de madam Boboc". (Familia Boboc prezintă însă certificate medico-legale din care rezultă că au avut unele leziuni la un deget și la coaste, ceilalți — locatari și lucrători — neavînd această prevedere, mai cu seamă că, oricît de legal ar fi un astfel de certificat — și nu punem la îndoială valabilitatea lui — nu se poate ști dacă un deget s-a umflat fiindcă a fost lovit sau fiindcă s-a lovit cu el...).

Pe scurt, și în încheiere, vom uza de o declarație a lui Gheorghe Boboc : **„Cu banii cheltuiți pe procese, ne făceam instalația".** Cu asta sîntem de deplin de acord. Adăugînd totuși că timp de ani de zile zeci de oameni ai legii și-au consumat timpul, întorcînd pe toate fețele reclamațiile familiilor Boboc și Ghimici, că cei doi „dușmani" ai acestora au stat în frig iarna și că ei înșiși vor îndura în confortul vecinilor lor, spărgînd lemne în pivniță sau stînd la rînd, pentru a cumpăra petrol. Cui au folosit toate aceste eforturi ? În locul unei convețuiri firești, al unor bune relații între cei care-și împart locuințele și, implicit, zilele (e vorba de oameni ieșiți la pensie), ei nu au făcut altceva decît să înrăjbească aceste raporturi, să-și otrăvească zilele adunate în ani, să-și cheltuiască banii și energia pentru a ajunge, în final la o singură performanță : 26 de procese.

EMANUEL VALERIU

Cum a devenit un om... „om la toate"

Povestea lui Vasile Leonte din Iași este strîns legată de destinul a două bibliobuze. Conducător auto fiind, s-a transferat în interesul serviciului la biblioteca județeană „Gheorghe Asachi" — Iași — special pentru ele, — la început, pentru primul, apoi și pentru cel de al doilea. Directorul bibliotecii, rememorînd întîmplările ultimilor ani ni se destăinuie cu ce greutate a reușit să obțină postul de șofer în schemă (vreo doi ani l-au trebuit, de insistențe, pentru el), că tinca foarte mult la ideea bibliobuzelor, fusese trimis doar în Germania pentru studiul acestora. Făcuseră rost și de șofer — Leonte — îl ducea, îl aducea înapoi, mai tîrziu transformîndu-l în punct fix, racordat la o unitate comercială pentru lumină, pentru încălzire. Șoferul a rămas să ajute mînuitorul de cărți, să supravegheze bibliobuzul, să mai meargă pe la blocurile din jur cu listele pentru restanțieri... Asta ar fi trebuit să facă, sublinlază interlocutorul nostru, numai că nu prea s-a ținut de treabă. Vare se ducea de colo pînă colo, plimbîndu-și un cîine ; un vecin l l-a otrăvit, și așa au început procesele cu clinele ; apoi, cel mai adesea era găsit pe undă la Furcica... Mult au avut de furcă cu el — se plînge directorul — motiv pentru care a fost adus la sediu spre a fi folosit la alte treburi : să supravegheze garderobele, să mai repare o broască, să schimbe un bec... Au cerut în numeroase rînduri transformarea postului de conducător auto, în post de mînuitor de carte dar nu s-a aprobat. În ultimă instanță Comitetul de cultură a retras postul de conducător auto, ca neîlind justificat, din cauză că mașina nu mai circula, așa încît noi l-am desfăcut contractul de muncă pentru reducere de post, iar lui l s-a găsit un loc de muncă la I.J.T.L.

Nici o vorbă n-a rostit tovarășul director despre al doilea bibliobuz, ca și cînd nici nu ar fi existat vreodată și n-ar fi avut și el influență asupra cazului Leonte. Istoria lui am aflat-o, scoțind cu cleștele cîte o informație de la același interlocutor. Și-au procurat, într-adevăr, încă un autobuz, nou nouț, pentru care s-au investit aproape 700 000 lei. Dar, cum n-a fost folosit ca bibliobuz mai deloc, este ca și scos din cauză. De ce n-a fost folosit ? Mai întîi că, pentru a dota autobuzul cel nou cu rafturile necesare unui bibliobuz, a durat mai bine de un an de zile (? !) ; pe urmă, nu aveau cum să-i pună în circulație în cele 3 mari cartiere ale Iașului — cum fusese inițial planificat — întrucît ar fi trebuit făcute 3 racorduri pentru lumină și încălzire — lucru destul de greu de realizat ; în sfîrșit, fiind scos din circulație primul bibliobuz, care mergea pe benzină, au considerat că este mai eficient să-l pună pe cel nou în locul lui (acesta mergînd cu motorină), așa încît...

Ajungem astfel la cazul Leonte. Pe 21 octombrie 1981 i se desface contractul de muncă pentru reducere de post. La dosar apare o adresă — 301 — din 22 octombrie — prin care i se face cunoscut lui Leonte că forul tutelar, respectiv Comitetul județean de cultură și educație socialistă, i-ar fi asigurat transferul în interesul serviciului la I.J.T.L. Iași. Omul nu a primit nici pînă în ziua de azi această adresă. Și, dealtfel, la nr. 301 din registrul de ieșiri al unității figurează nu Leonte, ci o oarecare Andreescu Maria care solicita concurs pe un post. Și la poștă, în dreptul semnăturii lui, apare o altă semnătură. Dincolo de aceste amănunte, care își au și ele rostul în această cauză, să reținem că unitatea îi oferă, chipurile, un post, abia după ce-i desface contractul de muncă, deci în momentul în care el, Leonte, nu mai avea nici un fel de raporturi cu unitatea. Adresa în cauză este deci inoperantă. Mai mult, nu unitatea a făcut demersuri pentru transferarea omului — cum ar fi fost legal, ci omul **singur** merge la I.J.T.L. solicitînd un post de șofer pe taximetru. Este acuzat că directorul I.J.T.L.-ului i-a oferit post de șofer, pe autobuze însă, iar el nu a primit. Este simplu de dovedit — dacă o astfel de dovadă ar fi necesară — de ce nu a acceptat un astfel de loc de muncă. Pentru că era bolnav ! Acesta și fusese motivul pentru care nu plecase de la bibliotecă, efectuînd fel de fel de munci. Deci, ar fi trebuit să i se ofere un post corespunzător. Nimeni, nici chiar pînă în ziua de azi, nu a făcut-o. În final, primăria municipalității i-a dat o autorizație pentru a-și deschide un chioșc pentru flori artificiale. E mulțumit sub acest aspect dar este nemulțumit — și noi credem că pe bună dreptate — de hotărîrea definitivă : l s-a admis recursul doar sub aspectul obligării unității de a-l plăti o indemnizație pentru preavizul neacordat, plus cheltuieli de judecată partiale. Instanța a considerat deci că i s-a oferit loc de muncă — fie și după desfacerea de contract, dar că el nu a acceptat, deci că unitatea nu ar fi avut nici o vină.

O restudiere atentă a dosarului ar scoate la lumină adevărul : cineva trebuie să-i plătească omului acest timp al așteptării, pentru că vina ține de un resort anume al unității — cel al bunei organizări. Și, ca o adăugire la cele spuse, încă un amănunt : a trebuit să vină un nou președinte la Comitetul județean de cultură și educație socialistă pentru a lămuri, în sfîrșit, problema bibliobuzului.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU

Mondo umano ?

Superfirme — superspionaj

În unele telefoto sau imagini provenite de pe stadioanele spaniole unde, în aceste zile, se dispută tensionatul „Mundial '82", am văzut reclame ale altor firme mari. Între acestea sînt și unele japoneze nu mai puțin vestite. M-am gîndit, atunci, ce sumă imensă trebuie să se fi încasat pentru aceste reclame, ce, prin intermediul fotografiilor sau transmisiilor televizate, ajung sub privirile aparent dezinteresate ale milioanelor de oameni. Cîteva zile mai tîrziu, asupra a două dintre aceste superfirme s-a lansat una dintre cele mai grave acuzații — spionaj industrial. Mai mult decît atît, specialiștii susțin că este una dintre cele mai mari afaceri de acest gen. Dealtfel, și primele măsuri au fost spectaculoase : la începutul săptămînii trecute, agenții federali americani au arestat șase persoane și au lansat mandate de arestare împotriva altor 12, aflate însă în Japonia.

...Într-o zi din luna noiembrie a.c. trecut, întregul Federal Bureau of Investigation (F.B.I.), care cîteva decenii la rînd a fost condus de faimosul mină forte J. Edgar Hoover, a aflat prin mijloacele sale că nu mai puțin temerari oameni de afaceri japonezi, și indeosebi cei angajați de arhicunoscuta Hitachi, manifestă un interes cu totul aparte asupra unor ordinatoare de ultim răcnet (precum cel cu nr. 3 081) și foarte puternice, produse de nu mai puțin cunoscuta I.B.M. Acționîndu-se cu rapiditate și potrivit practicii oculte, s-a reușit să se mijlocească un contact strict secret între reprezentanții firmei Hitachi și un funcționar al I.B.M. Acesta, deși a lucrat de unul singur, a reușit să fure multe documente valoroase, în schimbul cărora a primit 632 000 dolari. Întîmplător sau nu, dar la începutul anului, același funcționar a fost contactat și de reprezentanți de la celebra Mitsubishi, care i-au oferit 22 000 dolari, în același scop.

Și, iată, zilele trecute, succesorul de azi al temutului Hoover, William Webster, a anunțat flagrantul delict pentru că funcționarul era, de fapt, un agent deghizat care a acționat din ordinul superiorilor de la F.B.I. și cooperînd strîns cu I.B.M. Afacerea a fost adusă și la cunoștința departamentului american al justiției, care a formulat oficial acuzația de spionaj industrial. Pentru fiecare dintre cei șase arestați s-a fixat o cauțiune de 200 000 de dolari, sumă achitată imediat pentru unul dintre aceștia de avocatul firmei Hitachi.

La Tokio, un oficial de la Mitsubishi declară însă că nu crede în acuzațiile americane iar un purtător de cuvînt de la Hitachi le dezminte cu vigoare. Tot acolo, Ministerul comerțului internațional și al industriei — arhicunoscut sub prescurtarea M.I.T.I. — refuză orice comentariu.

Dar să ne oprim aici, tocmai apare o nouă imagine de pe un stadion care, într-un loc central, conține și reclamele firmelor amintite aici, plătite, și acestea, cu bani grei pentru că uneori marile afaceri se mai fac și în văzul lumii. Scandalul Lookheed, cu ramificația sa japoneză, abia se mai prăfuise. Unul trece, altul vine...

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea în care trăim

Semnul de foc și negustorii de frică

...O explozie îngrozitoare, o uriașă vîlvătaie incandescentă de o luminozitate orbitoare și, în aceeași clipă, pe înaltul cerului își face apariția o imensă ciupercă de fl.cări și fum. Înfiorătoarea ciupercă atomică. Semnul de foc al distrugerii, al pîrjolului, al morții, al sfîrșitului.

„Vreți să scăpați de acest infern ?"

Întrebarea aparține revistei franceze „Paris Match". În urmă cu o vreme, ea a publicat un scurt articol însoțit de cîteva fotografii. Privindu-le, în primul moment am fost tentat să mă gîndesc la temerarele expediții în mănușile din țara zăpezilor veșnice sau chiar, de ce nu, la explorarea vreunei planete îndepărtate a sistemului nostru solar.

Mă înșelasem însă. Nu era vorba de așa ceva. Textul și fotografiile anunțau cititorilor, celor „angoasați" de pericolul unui eventual bombardament atomic, că își pot găsi liniștea vizitînd... o prăvălioară deschisă la Paris, în strada St. Lazare nr. 92.

O dugheană oarecare. Cu singura deosebire că aici nu se vînd nici ciorapi, nici șlipuri, nici rochii sau cravate. Potrivit informației din revista franceză, aici oricine își poate achiziționa, pe bază de numerar sau cec, tot ceea ce îi este necesar în materie de „echipament împotriva radiațiilor".

De fapt însă, ca să spunem lucrurilor pe nume, nu chiar oricine își poate procura echipamentul de protecție antiatomic. Nu pentru că n-ar fi binevenit sau pentru că n-ar fi util să existe — pentru orice eventualitate — în garderoba fiecăruia. Și nici pentru că n-ar exista în cantități suficiente sau pentru că, vezi dumneata, cititorule, negustorii l-ar vinde „la negru", pe sub mînă și doar cunoscuților.

Nu ! Problema principală este prețul acestor echipamente. „Sînt cam mari" — o recunoaște chiar patronul magazinului. „Dar merită !" — adaugă tot el. Ce o să răspunzi, de pildă, cînd la o recepție a „înaltei societăți" vei fi întrebat dacă ai un costum antiatomic ? Poți să răspunzi că nu ? Ai fi descalificat...

Chiar dacă un detector de radiații Nardeux E 217 costă aproximativ 5 000 de franci (dacă, între timp, nu s-a scumpit), un aparat de respirat cu butelie de oxigen cam 7 500 de franci sau un combinezon „Fenzi" aproximativ 1 500 franci, oricum, merită.

Merită, deoarece, sîntem asigurați, calitatea și aspectul acestora sînt remarcabile. „Costumul-combinezon" de un alb-argintiu este de-a dreptul splendid — remarcă articolașul după ce descrie multiplele și diversele obiecte ce pot fi cumpărate în micul magazin.

Merită, de asemenea, pentru că „investiția este oricum rentabilă" — precum pretinde reclama adresată potențialilor cumpărători ai acestor noutăți. Dacă nu veți utiliza combinezonul pentru a supraviețui unui apocalips atomic „puteți oricînd să-l folosiți în mod confortabil vara, în sportul iolelor".

Magazinul din Paris nu este singurul de acest fel, și nici unica „întreprindere", născută ca urmare a cursei absurde a înarmărilor nucleare. În destule țări occidentale subsolul s-a transformat în adevărate „buncăre" antinucleare. Moda „adăposturilor" personale a făcut ravagii. Bineînțeles, se adăpostește cine are bani, cine nu...

Numeroase firme și societăți, patroni mai întreprinzători și care mizează pe tensiune, au intuit posibilitatea unor reușite afaceri „valorificînd" neliniștea creată de pericolul unei conflagrații nucleare mondiale. Și cum îi preocupă doar profitul (indiferent de mijloace ; scopul scuză...) au profitat de ocazie. Au fost deschise restaurante și hoteluri, săli de distracții și chiar... cazinouri în adăposturi antiatomice. Au fost lansate „meniuri atomice" și chiar o „bucătărie" specializată pentru cazul în care planeta ar fi radioactivă și doar adăposturile ar rămîne „curate". Mai este nevoie oare să amintim că prețurile sînt direct proporționale cu grosimea zidurilor adăposturilor antiatomice ?

Evident, cei ce frecventează noile prăvălii și localuri antiatomice nu se numără printre cei care stau zile întregi la cozile din fața oficiilor de plasare, nici printre cei cărora nu le ajung cîștigurile să-și plătească chiria locuințelor sau să asigure taxele școlare pentru copii. Nu, nu este vorba despre această categorie de oameni. Ei au alte preocupări. Ei ies în stradă, organizează marșuri, demonstrații, mitinguri nu pentru a spori numărul adăposturilor antiatomice ci pentru a opri cursa înarmărilor, instalarea de noi rachete nucleare în Europa, pentru a stăvili și preîntîmpina posibilitatea izbucnirii unui război nuclear catastrofal pentru întreaga omenire, pentru planeta însăși.

Nu ar fi oare mai simplu ca în locul construirii de adăposturi antiatomice să facem să dispară pericolul izbucnirii unui război atomic ?

Nu ar fi oare mai firesc să facem totul ca semnul de foc, uriașa ciupercă aducătoare de moarte, să nu apară, să nu întunece niciodată seninul atît de frumos al cerului ?

Omenirea trebuie să supraviețuiască. Și pentru asta nici un efort nu este prea mare.

Bineînțeles, supraviețuirea omenirii nu semnifică supraviețuirea profiturilor negustorilor de frică. Dimpotrivă. Odată cu dispariția pericolului de război va trebui să dispară și această specie degradantă pentru condiția umană. Cei ce comercializează frica — cu amănuntul sau „en-gros" — aparțin unei categorii ce poluează atmosfera politică a planetei.

Vor dispărea, sperăm, cît mai grabnic împreună cu prăvăliile lor (indiferent de dimensiunile acestora sau de „marfa" vîndută). Falimentul acesta nu ne îngrijorează. Falimentul negustorilor de frică va însemna biruința rațiunii...

AL. PINTEA

Corespondență specială

pentru Flacăra de la O.N.U.

Ziua cea mai lungă

S-a întîmplat ca România să vorbească la Națiunile Unite la ora solstițiului de vară. Ziua cea mai lungă a anului.

Din însărcinarea președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în baza mandatului încredințat de Marea Adunare Națională, ministrul nostru de externe, Ștefan Andrei, a prezentat poziția și propunerile României cu privire la dezarmare.

În atîtea rînduri glasul României s-a auzit în Adunarea Generală, în alte organisme ale O.N.U., în diferite alte locuri, formulînd propuneri menite să aducă mai aproape de noi ziua încetării cursei înarmărilor, a trecerii la dezarmare.

De atîtea ori, în săptămînile și lunile pregătitoare ale actualei sesiuni speciale, România și-a făcut auzit glasul în sprijinul ideii atît de actuală și de presantă prin semnificația ei : trebuie acționat cît nu este prea tîrziu ! Cînd vor cădea bombele, nu va mai fi nimic de făcut, sub molozul exploziilor nucleare nu va mai fi nimeni în stare să distingă învingătorii de învinși, oameni mai buni și oameni mai răi.

Aici, în sala plenarelor, în fața Adunării Generale, la ora solstițiului de vară au fost prezentate considerațiile Marii Adunări Naționale, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezarmare. Propuneri care izvorăsc din conștiința unei situații internaționale explozive, cu o încărcătură de periculozitate greu de imaginat. Propuneri venind din credința poporului nostru că popoarele lumii sînt în stare să găsească ieșirea din acest labirint cu pereți căptușiți de rachete și focoase nucleare, de depozite radioactive și containere cu arme chimice. Din convingerea că oricît de încurcat ar fi ghemul neînțelegerilor lumești, el poate fi descurcat la masa tratativelor, eliminînd odată pentru totdeauna riscul apariției unei săbii scoase din teacă pentru a tăia înainte de a slăbisi mersul firelor și durerea ascunsă în lungul lor. Din hotărîrea de a face împreună cu celelalte țări, mari sau mici, tot ce este posibil în vederea luminării zilelor ce vin. Din convingerea că pacea pe pămînt trebuie să înceapă prin a fi pace pe fiecare continent în parte. Că pacea Europei poate începe cu pacea în Balcani. Că pacea în sud-estul Europei trebuie să însemne pace deasupra Bărăganului și deasupra tuturor bărăganelor cîte sînt.

De solstițiu au fost repuse aceste lucruri în forumul cel mai de sus, la Națiunile Unite. O rostire de pace și de încredere în viitorul planetei, venind dinspre Dunăre și Carpați, dinspre Mioriția și Sarmizegetusa, dinspre Rovine și Mărășești, dinspre Călugăreni și Oarba de Mureș. Ca o exclamare de pace, pentru noi și pentru toți cei ca noi.

Ca o speranță în ziua cea mai lungă a păcii în Universul nostru de azi și de mîine și de totdeauna, pe care avem datoria să-l transmitem generațiilor ce-și așteaptă rîndul în dunga mileniilor.

NEAGU UDROIU

După „EULENSPIEGEL" — R.D.G.

Muzeul de ceară al filmului

Dar să ne întoarcem la Buena Park unde se află una dintre cele mai fabuloase atracții din lume : muzeul de ceară care înfățișează stele de film și celebrități ale ecranului și adiacentul Palat al artei vii.

Situat nu departe de Disneyland, între satul japonez și ferma Knott, la jumătate de oră de mers cu mașina de la Hollywood, Muzeul de ceară înfățișează peste 160 vedete de film, într-o grupare de 70 ansambluri. El întruchipează o adevărată istorie a Hollywood-ului, de la filmele mute la ecranizările panoramice.

Este un spectacol unic în care retrăiești scene din filme celebre și vezi stele de cinema, în mărime naturală, întruchipînd momente din cele mai fabuloase roluri ale lor.

Chiar de la intrare te întîmpină Charlie Chaplin, vestitul comic al filmelor mute, unul din cei mai străluciți comedieni ai tuturor timpurilor. Scena îl înfățișează pe Charlot în neuitata producție din 1923, „Goana după aur".

Rudolph Valentino este prezent în marele film din 1926, „Fiul șeicului", turnat cu puțin înaintea morții sale. Idolul romantic, junele prim din filmele anilor 1920 este înfățișat într-o splendidă figură de ceară și este și acum obiectul suspinelor multor vizitatoare...

Mary Pickford și Douglas Fairbanks sînt prezentați într-o producție din 1928, „Scorpia îmblînzită", film turnat după celebra piesă a lui Shakespeare.

Supranumită „Inima dulce a Americii", actrița Mary Pickford a fost cea care a oficiat la deschiderea acestui muzeu, la 4 mai 1962.

Tot din aceeași epocă (1929), într-o producție Hal Roach, este și filmul lui Stan și Bran „Zina perfectă". Într-o scenă din această comedie clasică a filmului mut, Stan și Bran au distrus teatrul „Bijou" și privesc satisfăcuți la proprietarul furios.

Cei trei regi ai comediei, frații Marx, sînt prezenți într-o scenă de comedie burlescă din filmul „Spărgătorul de nuci" (1930). Chico cîntă la pian, Harpo zdrăngăne la harpă, iar Grouche pufăie din nelipsita-i țigară.

Mai departe vezi două scene din seria filmelor de groază, realizate în anii 1930—1931, după celebrele romane engleze „gotice" sau „negre" : „Dracula" de Bram Stocker și „Frankenstein" de Mary Shelley.

În prisul, Bela Lugosi, în rolul celebrului vampir, își pune sărutul fatal pe o altă victimă încîntătoare, de data aceasta Helene Chandler, în timp ce zgomote sinistre se aud în jur : lupii urlă, iar capacul unui sicriu, în care stă culcat un cadavru, scîrțîie, deschizîndu-se încet, pentru ca apoi să se închidă, la loc...

În celălalt film, Boris Karloff, în rolul monstrului Frankenstein, întîlnește o persoană înspăimîntată de această apariție. Scena se petrece la lumina orbitoare a unui fulger și sub bubuitul înfiorător al tunetelor. Se spune că Boris Karloff a fost încîntat văzîndu-și alter-ego-ul său din ceară...

Un actor de care puțini ne mai amintim, dar care a fost o incontestabilă vedetă a filmelor western, este Will Rogers. Într-o scenă dintr-o producție 1931, „Împușcătura în picior", este prezent cu un lasou în mînă.

Ethel, John și Lionel Barrymore, stelele unei producții a anului 1932, „Rasputin și împărăteasa", sînt prezenți într-o scenă somptuoasă. Ethel Barrymore, în rolul împărătesei, poartă o rochie presărată cu perle, replică exactă a originalului creat de Western Costume și care a costat 1 800 dolari.

„Viața privată a regelui Henric al VIII-lea", film din anul 1933, ni-l înfățișează pe actorul Charles Laughton întruchipînd pe regele englez cu cele mai multe însurători. Pentru acest rol Laughton a fost desemnat de Academia filmului drept cel mai bun actor al anului 1933. Costumul pe care-l poartă statuia a costat frumoasa sumă de 2 500 dolari.

Fermecătoarea Greta Garbo și partenerul ei ideal, John Gilbert, sînt prezenți într-o scenă din filmul „Regina Cristina" (1933).

Marea actriță poartă o rochie de catifea neagră care a costat 2 500 dolari. Rochia este replica exactă a originalului, care a costat 35 000 dolari. Fantasticul costum a necesitat 125 de ore pentru brodat.

Am revăzut-o cu încîntare pe Judy Garland, fermecătoarea adolescentă cu voce de aur, într-o scenă din filmul „Vrăjitorul din Oz" (1939), care a cucerit cu grație ei spectatorii din întreaga lume. În rolul inventivei Dorothy, ea zvîrdă pe drumul de cărămizi galbene împreună cu prietenii săi, „Omul în armură" (Jack Haley) „Sperietoarea de ciori" (Ray Bogler) și „Leul cel laș" (Bert Lahr).

Marele comic al ecranului Harold Lloyd este înfățișat într-o scenă din filmul „Miercurea nebună" (producție 1947).

Maestru al performanțelor senzaționale, încărcate de suspens, Harold Lloyd este gata să escaladeze pervazul unei ferestre situate la înălțimea ametitoare a unui zgîrie nori, pentru a transmite spectatorilor o amețeală generală.

Un ansamblu reproduce o scenă din filmul „Bulevardul Sunset", o producție din anul 1950 avînd ca protagoniști pe Gloria Swanson, William Holden și Eric von Stroheim. Filmul zugrăvește povestea tragică a unui fost star de cinema. Ansamblul cuprinde un autentic automobil Rolls-Royce valorînd 10 000 dolari și mantoul original din blană de chinchilla pe care l-a purtat Gloria Swanson la turnarea acestui film.

(Va urma)

A. IOSEFINI

VETERANII Judecînd după evenimentele petrecute în primul tur, se apreciază că El Mundial '82 e mai degrabă o competiție a valorilor consacrate, nici un jucător mai tînăr nereușind pînă acum să se impună atenției. Nici chiar mult lăudatul și atît de răsfățatul Maradona n-a izbutit să mulțumească pe toată lumea.

Dacă tinerii nu strălucesc, în schimb „veteranii" confirmă ! „Purtătorul lor de cuvînt" e desigur Dino Zoff. La 40 de ani, portarul squadrei azzurra și al lui Juventus Torino continuă să se remarce printr-o sobrietate și un plasament fără cusur, el înscriindu-se, cu șanse notabile, în cursa pentru cel mai bun portar al mondialelor. Pe aceeași listă figurează un alt „old boy", nu mai puțin celebrul Pat Jennings, în vîrstă de 37 de ani. Apărător al buturilor lui Arsenal Londra, nord-irlandezul Jennings și-a sărbătorit, prin victoria în fața Spaniei, cel de-al 95-lea tricou în națională, el debutînd în urmă cu 18 ani ? ! În sfîrșit, un al treilea „veteran" despre care se vorbește mult la El Mundial e belgianul Wilfried Van Moer, și el în vîrstă de 37 de ani. După accidentarea lui Gerets, selecționerul Thys l-a chemat pe Van Moer și l-a încredințat banderola de căpitan al echipei, pe care fostul jucător al lui Beveren, de-acum în preajma retragerii, a primit-o cu vădită emoție. Nu pot să zic decît că voi face tot ce-mi va sta în putință, a declarat Van Moer. Mare lucru însă, în meciul cu Polonia lui Lato (și el de 33 de ani), n-a făcut, fiind schimbat la pauză !

Cît de optimiști sînt acești fotbaliști trecuți prin atîtea încercări ne-o spune însuși Jennings: „nu mă gîndesc niciodată mai departe de meciul următor. Dacă voi fi considerat capabil să-mi păstrez locul, mi-l voi păstra, dar doresc să fiu selecționat după merite, nu după sentimente". Cei 3 continuă.

16 sau 24 ?

Actuala formulă de desfășurare a campionatelor, cu 24 de echipe în loc de 16, cîte au fost la edițiile anterioare, continuă să fie controversată. Cel mai vajnic apărător al „țintarului" din Spania rămîne brazilianul Joao Havelange, președintele F.I.F.A., care declara nu demult la Zaragoza : „...la viitorul Congres F.I.F.A. voi susține ca numărul selecționatelor să rămînă același și pentru 1986", adăugînd că o eventuală finală Algeria — Camerun ar fi coincis cu cea mai frumoasă zi din viața sa ? !

Începutul competiției i-a ținut parte lui Havelange, echipe de „mîna a doua" obținînd rezultate remarcabile, Algeria bătînd R.F.G., Kuweit făcînd 1—1 cu Cehoslovacia, Camerun 0—0 cu Polonia și așa mai departe. Numai că, treptat, outsiderii s-au stins și în turul al doilea al Mundialului au promovat, cu puține excepții (Belgia în locul Ungariei, Irlanda de Nord în locul Iugoslaviei), formațiile aflate în primele două grupe valorice ale tragerii la sorți. Ca o consecință firească, atacurile la adresa lui Havelange și a prezentei formule (durată mai mare, oboseală inutilă etc.) s-au întețit, nu puține fiind vocile care cer întoarcerea la sistemul cu 16 echipe. Între acestea, cea a antrenorului brazilian Tele Santana : „cu o eroare sau două, am știut dinainte cine se va califica. Au fost 24 de participante, dar au rămas cele 16 care meritau să joace la El Mundial. Atunci, vă întreb, de ce atîta tevatură ?"

Va decide, firește, Congresul F.I.F.A., în care, după cum se știe, cel mai greu cuvînt îl aparține tot lui Havelange !

După primul tur

Să încercăm, stimați cititori, după cîte am văzut și după cîte am aflat, o scurtă caracterizare a echipelor, judecate după evoluția lor în primul tur :

POLONIA : a rămas aceeași echipă solidă, serioasă, strălucitoare pe contraatac; Boniek și Smolarek, serviți de „rampa" Lato, putînd păcăli, prin viteză și abilitate, oricînd apărarea ;

„Incomparabilul" Zoff sau Italia — Argentina 2—1

ITALIA : evoluție sub așteptări, deși echipa lui Bearzot e, de mai mulți ani, aceeași ; reintrarea lui Rossi, după 2 ani de suspendare, n-a convins : n-a marcat decît două goluri, izbutind calificarea (în dauna Camerunului, tot 3 puncte, tot golaveraj 0) grație unei clauze regulamentare mult criticate :

CAMERUN : una din învinsele glorioase ale actualei ediții ; portarul Nkono și vîrful Milla au fost „piesele ei gre'e"; ca și Italia, n-a pierdut, n-a cîștigat, realizînd 3 meciuri egale : Mazzola despre ea: „ei, dac-am fi avut noi moralul camerunezilor!" ;

PERU : s-a comportat onorabil și atît;

R.F. GERMANIA : calificare în imediata apropiere a penibilului, după un 1—2 cu Algeria și un 1—0 „trucat" cu Austria; despre acest din urmă meci, France Presse scria : „Austriecii și vest-germanii au făcut, vineri, la Gijon, un prost serviciu sportului în general și fotbalului în special, sacrificînd total calitatea jocului pentru un rezultat care convenea ambelor echipe" ; se prevede însă că Rummenigge și Stielike, accidentați, vor arăta ce știu;

AUSTRIA : fotbal metodic, calculat, dar fără sare și piper ; Pezzey începe să fie prea bătrîn, iar Krankl prea comod ; o echipă, după opinia noastră, un pic demodată ; la mijloc, oricît s-ar străduI, Prohaska (pe care l-am văzut nu demult la București, cu Internaționale) nu poate rezolva singur totul ;

ALGERIA : una din marile revelații ale actualei ediții ; după 45 de minute în meciul cu Chile (ultimul din serii) era calificată, avînd 3—0 ; a mai primit însă două goluri și a pierdut calificarea la golaveraj ; dacă partida R.F.G. — Austria se juca „cinstit", intra în turul II ; Marcel Hidalgo, selecționerul Franței : „păcat că algerienii n-au crezut în steaua lor". Păcat ;

CHILE : ca și Salvador și Noua Zeelandă, a pierdut tot ; a trecut pe la El Mundial și parcă nici n-a fost!

BELGIA : a învins Argentina și asta spune, desigur, mult ; echipă echilibrată, capabilă oricînd de surprize, păcat că 2 dintre titularii ei, portarul Pfaff și fundașul Gerets (căpitanul formației) s-au accidentat, devenind indisponibili ;

ARGENTINA : 11 vedete cu buzunarele pline, dar au,- din ce-am văzut pînă acum, și o echipă?! După un început șters, Maradona și-a mai revenit, dar Kempes și Bertoni par „umbrele" fotbaliștilor din 1978 ; tot greul cade, la mijlocul terenului, pe umerii lui Ardiles, dar să nu uităm că acesta vine după un sezon britanic foarte încărcat ; cu toate acestea, Menotti pare optimist ; Jupp Derwall merge, în continuare, pe „mîna" Argentinei, anticipînd o finală Argentina — Spania ?!

UNGARIA : acel 10—1 cu Salvadorul i-a costat mult pe elevii lui Meszoly, dovadă că, și în fotbal, nu-i bine să te lăcomești ; următorii adversari, avizați, și-au luat măsuri de precauție ; Ungaria a lăsat impresia unei echipe fără viață ;

SALVADOR : golaveraj de 1—13 e grăitor ; o formație modestă și naivă ;

ANGLIA : alături de Brazilia, singura echipă care a realizat maximum de puncte ; deși fără Keegan (despre care se zice că nu va putea fi recuperat), „leii" lui Greenwood au arătat numai lucruri bune (condiție fizică excelentă, angajament, ambiție etc.), depunîndu-și candidatura pentru un loc fruntaș ; în timp ce Greenwood tace, diplomat ca totdeauna, Enzo Bearzot „vede" Anglia în finală !

FRANȚA : față de preliminarii, în ușoară creștere ; punctul forte al giuvaerurilor lui Hidalgo îl constituie, socotesc tehnicienii, linia de mijloc, adevărată „cavalerie ușoară" (Giresse, Genghini, Platini, Soler etc.) înclinată spre un joc combinativ, cu pase scurte ; luni seară, deși fără Platini (accidentat), „cocoșul galic" a întrecut Austria : 1—0 ;

CEHOSLOVACIA : evoluție șterșă; n-a sperat nimic, n-a obținut nimic ;

KUWEIT : o pată de culoare în peisajul campionatului, dar una e să vrei și alta e să poți ; oricum, fotbalul kuweitian e în creștere (vezi 1—1 cu Cehoslovacia, gol primit dintr-un penalty imaginar) și vom mai auzi despre Al Dakhil și Yacoub ;

IRLANDA DE NORD : fotbal tipic britanic, în forță și cu ma imum de angajament ; apreciată drept o surpriză de proporții, calificarea formației lui Billy Bingham e, o spunem fără teamă, meritată, mai ales după acel 1—0 în fața Spaniei, cînd nord-irlandezii au evoluat 29 de minute în 10 jucători, Donaghy fiind eliminat fără motiv! Urmaș al lui Danny Blanchflower la cîrma națională, Bingham pare un înțelept al fotbalului, el lăsîndu-și jucătorii să facă plajă, să bea bere cu lăzile și să joace pocker pînă în zori?! Atacat în presă, mai ales de cea spaniolă (?!), el s-a mulțumit să declare că băieții lui știu mai bine decît el ce trebuie să facă?!

SPANIA : o calificare fără glorie, ca să n-o numim altfel ; doar 3 goluri, între care două din lovituri de la 11 metri inventate?! După arbitrajele prestate la partide ale Spaniei, 2 arbitri au fost suspendați?! Cu toate acestea, „Pepe" Santamaria mai speră : „va veni și vremea noastră, Spania va cîștiga titlul!"

IUGOSLAVIA : marea învinsă a primului tur, a ratat calificarea în meciul cu Spania, pe care Gudelj și ceilalți l-au jucat excelent; n-a mai repetat prestația contra Hondurasului, cîștigînd în minutul 88 din penalty (a fost fault), dar după ce, la 0—0, adversarii îrosiseră două ocazii uriașe ; cu Iugoslavia în turul II, întîlnirea ar fi avut, e sigur, mai multă poezie ;

HONDURAS : n-am văzut de mult atîta tristețe, poate chiar disperare, ca în clipa în care Petrovici a transformat lovitura de la 11 metri în penultimul minut al meciului Iugoslavia — Honduras : învinșilor, la fel de buni ca „plavii" pînă atunci, dacă nu chiar superiori în repriza a doua, nu le venea să creadă. Rămăseseră pe gazon ca niște stane de piatră, iar antrenorul Ucles plîngea în hohote : la 0—0 și în cazul unei izbînzi, altfel scontate, a Spaniei în fața Irlandei, Hondurasul s-ar fi calificat ? !

BRAZILIA : pare făcută, judecînd după jumătatea de oră din finalul întîlnirii cu U.R.S.S., să devină campioană a lumii, dar cine știe?! O formație de excelenți tehnicieni, în care, după vorbele selecționerului sovietic Konstantin Beșkov, „Socrates este capul, Zico piciorarele, cel mai complet fiind Junior" ; ca de obicei, de la Gilmar încoace, portarii sînt mult sub valoarea jucătorilor de cîmp și asta s-ar putea să-i coste scump pe Tele Santana ;

U.R.S.S. : o garnitură robustă, cu cîteva jucători (Dasaev, Blohin, Senghelia) de clasă ; a pierdut în fața Braziliei, dar invocă în apărare faptul că arbitrul Castillo a privat-o de două lovituri de la 11 metri, pe care, ca să fim sinceri, nici noi

Un atacant pentru toate anotimpurile : Blohin

nu le-am văzut?! Dacă Blohin pare irezistibil, Senghelia, cealaltă „carte" cîștigătoare a lui Beșkov, nu strălucește, evoluînd modest ; dar dacă-și va reveni ?!

SCOȚIA : a fost la un pas de calificare, dar, la 1—1 cu U.R.S.S., într-un moment în care se afla la cîrma jocului fundașii Narey și Miller s-au încurcat reciproc, Senghelia profitînd și marcînd.

NOUA ZEELANDĂ : deși au pierdut totul, jucătorii „kiwia" (numiți așa după păsărea kiwi) nu s-au supărat și, după înfrîngerea din partida cu Scoția, au oferit învingătorilor un „drink" la hotelul „Don Carlos" din Sevilla, iar portarul Van Hattum a pornit să străbată Europa ; au venit ca turiști, au plecat ca turiști...

Ardiles, un fel de Onisie și Bone în echipa Argentinei

NOI ȘI MUNDIALUL. Cu ocazia Mundialului, dar și a finalului diviziei A, Consiliul U.A.S.C. din Centrul universitar București și Clubul de fotbal Sportul studențesc au scos un buletin intitulat „Fotbal '82". Scrisă cu talent și realizată grafic la fel (autori Ioan Buduca, Ioan Groșan, Octavian Știreanu), revista conține o sumedenie de interviuri și reportaje ce se citesc dintr-o suflare, precum și, pe lîngă ele, gluma anului ! Mai exact, următoarea declarație a lui Menotti : „Dacă s-ar întocmi un clasament mondial al echipelor naționale după valoare, România s-ar situa între primele 6 din lume !". Glumeț băiat Menotti, ca și autorul interviului, Vasile Căbulea, „părintele" recentei expresii „blugi de catifea maron" (vezi „Scînteia tineretului") ● FAIR-PLAY. Georg Schmidt, selecționerul Austriei, după meciul (pierdut) de luni seară : „Consider victoria francezilor absolut meritată". Colegul său belgian, Guy Thys, pe marginea partidei (pierdută) în fața Poloniei : „Polonezii au cîștigat pe drept, chiar dacă scorul e un pic cam mare". ● SANTILLANA CONTRA SANTAMARIA. Carlos Alonso zis „Santillana", vîrful de atac al lui Real Madrid, e foarte supărat că selecționerul „Pepe" Santamaria nu l-a folosit în turul I, neintroducîndu-l nici măcar pe lista rezervelor. Sînt foarte dezamăgit, a spus el, și m-aș bucura dacă mi s-ar acorda acum o șansă. I se va acorda ? ● ITALIA REDIVIVUS! Iată, Bearzot începe să aibă dreptate : Italia — Argentina 2—1 ! Contraatacînd fulgerător și apărîndu-se exact, pe alocuri eroic, peninsularii au cîștigat pe merit, campionii lumii mizînd prea mult pe Maradona, care, „controlat" de Gentile, aproape că n-a mișcat. Kempes, ca de obicei, a jucat prost, fiind și înlocuit. Argentinienii s-au mai ales cu două bare (Maradona și Passarella) și un tricou rupt, cel al lui Ardiles. ● 8 PENTRU RAINEA. Avînd de condus un meci extrem de greu, între două echipe „rele", Italia și Argentina, Nicolae Rainea s-a achitat mai mult decît onorabil. El a acordat 6 cartonașe, unul roșu (Gallego) și 5 galbene (Rossi, Kempes, Maradona, Ardiles și Gentile). Îi reproșăm doar că n-a fost mai drastic cu ultimul, care merita eliminat. Iată, exprimată cu eleganță, și opinia lui Menotti : „există legi ale jocului care-l obligă pe arbitru să-l avertizeze pe jucătorul vinovat de brutalitate (n.n. cu adresă la Gentile) și, în caz de recidivă, să-l elimine". ● MINUT DE RECULEGERE. Partida Italia—Argentina a fost precedată de un minut de reculegere ținut în memoria unui motociclist spaniol care s-a accidentat mortal însoțind autocarul fotbaliștilor sud-americani spre stadionul „Sarria" din Barcelona. ● INCIDENT. Antrenamentul de marți al nord-irlandezilor, desfășurat la Alcobendas, lîngă Madrid, a fost întrerupt timp de o oră, spectatorii reacționînd la o „palmă" dată de unul din jucători unui copil de mingi. ● RECUNOAȘTERE. Mihnit după înfrîngerea din meciul cu Franța, portarul austriac Koncilia a criticat lejeritatea antrenamentelor conduse de Schmidt, afirmînd că, în consecință, coechipierilor lui „le-au lipsit ardoarea și forța de șoc". ● UN EGAL FĂRĂ GLORIE. Marți seară, R.F.G.—Anglia 0—0, după 90 de minute de studiu, lipsite de nerv și ritm. Antrenorii au dat vina pe accidentări (Keegan absent, Hansi Müller, Stielike și Rummenigge nerefăcuți) și pe temperatura ridicată. După acest 0—0 lipsit de glorie, întîlnirile cu Spania vor decide cîștigătoarea grupei. ● TIFOSI. Victoria squadrei azzurra în fața campionilor lumii a stîrnit un entuziasm de nedescris la Roma mii de tifosi manifestînd în centrul orașului. Primul ministru Giovanni Spadolini a ieșit la balcon, salutîndu-i pe suporteri. ● EL MUNDIAL CONTINUĂ, finala e abia în 11 iulie.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

6 arbitri „eliminați"

Toți arbitrii contestați, dintr-un motiv sau altul, în primul tur nu vor mai oficia în turul următor al mondialelor [illegible] Franței [illegible] de specialitate ai F.I.F.A. Aceștia sînt în număr de 6 :

● Augusto Lamo Castillo (Spania), care a refuzat două lovituri de la 11 metri echipei U.R.S.S. în partida cu Brazilia

● Kwabena Dwomoh (Ghana), despre care se apreciază că a viciat rezultatul meciului Cehoslovacia — Kuweit 1—1, acordînd primei formații un penalty imaginar ;

● Lund Sorensen (Danemarca), vinovat de transformarea în penalty a unui fault comis în afara careului în întîlnirea Spania — Iugoslavia. Deși a primit notă maximă din partea comisarului F.I.F.A. (?!), Sorensen nu va mai arbitra nici o partidă la centru ;

● Miroslav Stupar (U.R.S.S.) : „a provocat unul din cele mai mari scandaluri ale Mundialului" (France Presse), revenind asupra deciziei de validare a unui gol în meciul Franța — Kuweit ; Franchi pe această temă : „Stupar nu și-a făcut datoria" ;

● Luis Barrancos (Columbia) a tolerat jocul dur al salvadorienilor în partida cu Argentina ;

● Hector Ortiz (Paraguay) : l-a eliminat nejustificat din joc pe Donaghy (Irlanda de Nord) în minutul 61 al întîlnirii cu Spania, fără ca jucătorul respectiv să fi avut cartonaș galben ?! Și el va trebui să se mulțumească, asemenea lui Sorensen, cu condiția de arbitru de linie.

De remarcat că două din aceste greșeli au favorizat, evident, echipa țării gazdă, „ajutată" să se califice. În aceste condiții, pare justificată declarația selecționerului belgian Guy Thys. „Noi n-am fost direct lezați, dar arbitrajele sînt în favoarea Spaniei". Se pare că figura din 1978, cînd Argentina s-a bucurat, în calitate de gazdă, de „atenția" arbitrilor, e pe punctul de a se repeta.

Pe lista „indezirabililor" va fi inclus, bănuim, și Luis Siles (Costa Rica), cel care, luni seara, n-a acordat belgienilor un penalty la 1—0 pentru Polonia.

Cutia Suflerului

Suvenir dintr-alt secol

Lui Niculescu-Buzău îi crăpa capul de „diștept"... Nu i-au trebuit anii de haimanalîc teatral să-și mobileze mintea. În compartimentele cerebelului, pronia îi pusese, cu vîrf și îndesat, de toate. Instinctul îi strunea ghicitul vieții și implicit al scenei. O făcea fără greș. Cărat de la Buzău cu trupa lui Zaharia Burienescu, a deprins meșteșugul de la mătură, ca toți cei de dinainte. Nu tu Conservator, nu lecții de declamație. O insistentă observație a oamenilor, a vieții și întîmplărilor ei. Posesor al acestui spirit, repet „diștept", pătrundea direct „isența"... (Expresiile îi aparțin).

La început, Burienescu nici nu-l plătește ; doar cînd face figurație, cu cinci-zeci de bani. Totuși, el suflă răzbit, abureste și șterge lună sticlele de lampă de la amărîta de scenă improvizată într-o curte la Tîrgoviște, de Paștele lui 1890. Lumina chioară prinde oarecare licăr...

Evoluează. În „Viața la café-chantant", comedia lui Anton Bacalbașa, directorul îi dă un rolișor de peltic. Tînăr arătos — are 17 ani — simpatic, mucalit, începe să scapere cuvintele, după un fel al lui, făcîndu-se că le scapă pe drum... Publicul, cîștigat, se chiteste să i le adune și să-și creeze cu ele prilej de veselie. Tot atîtea poante. Lampagiul de seară o face cu migală, intuitiv, fără ostentație. Comic natural. Să mori de rîs !

Uite-l, nebăgat în asociație, cu gajul săltat, un leu pe ziua de spectacol ! Se joacă doar Joia și Duminica. Joia, gol, suflă vîntul ; duminică, o țîră de pospăială. Și viața amarnică de artist curge în continuare, cu foame, frig, mai fără pingele, greu și de tutun...

Așa ajunge la Vîlcea unde dă, prima oară, peste un mare actor, Theodor Peposcu. Care studiase în Italia cu inegalabilii Rossi și Salvini. „Italienismul" poartă țîndru, tună grandilocvent uradele, îmbrobodește în admirație spectatorii, cu „Othello" și „Don Cezar de Bazan". Cel plecat de la Buzău bolbează ochii, urmărește cu interes ascendența din scenă a magistrului, trage consecințele și învață ce poate din arta acestuia. La fel. de la corifeii Naționalului craiovean, ajuns corist-comprimar în renumitul ansamblu. Este epoca de glorie a operetei craiovene, înaintea Bucureștiului.

Coristul-comprimar primește doi lei pe zi și o duce cum dă Dumnezeu. Își pregătește jalnica zilnică fierturi în gura sobei, comprimîndu-și stomacul, să-l rămînă și de mahorcă. Face tot ce face împăcîndu-se cu viața, punînd ochii pe alt mare artist, Aron Bobescu, în trupa căruia își va cîștiga mai tîrziu notorietatea. Rangul de prim comic. Din trupa operetistului ajunge în cea a lui Millo, care e spre 80 de ani. Bătrînul **comediant**, nemaiținîndu-l puterile la piesa „Lipitorile satelor", cînd dă peste mîna lui Ion Teslaru și acestuia îi cad banii, să nu se mai aplece, îi prinde din aer... La una din reprezentații, constatînd că unul din angajații tineri nu-și știe rolul, octogenarul se adresează sufleurului în auzul publicului :

— Suflă dobitocului mai tare, nu vezi că e greu de urechi ?...

Angajat de Leonescu-Vampiru — iscusit impresar și mai puțin actor, afară de calul lui de bătaie, „Răpirea sabinelor" — Niculescu-Buzău trage cu coada ochiului la „mănărelile" acestuia, tot atîtea lecții de teatru. Cum se umple o sală, confecționarea unui „afipt", cum poți păcăli publicul și mulțumi pe cei din trupă. Toate astea le bagă la devlă — învățăminte pentru mai tîrziu.

Și din nou dă în greul provinciei... În trupa de operetă a lui Nicu Poenaru. Supus țîlndrului lui Theodor Popescu, aprig Abdul-Hamid. La Focșani, buzolanul cînează, noapte de noapte, după spectacol, îndestulîndu-se cu strict cinci covrigi, luați pe cinci parale de la simigerie.

Timpuri providențiale, ce aveați să nașteți singularul comic Niculescu-Buzău, în ce negură v-ați pierdut ?

GABY MICHAILESCU ■

Măcelul teilor

Prin foarte multe parcuri ale Capitalei, sînt tei imenși care, în această perioadă îi bucură pe orice trecător cu parfumul florilor. Nu numai în parcuri, dar și pe multe artere ale Capitalei, teii fac parte din decorul Bucureștiului. Chiar și pe lîngă Casa Scinteii, cu ani în urmă, au fost plantați foarte mulți tei. Se știe, florile de tei reprezintă și un valoros medicament. Nu demult, în revista noastră a apărut un articol în care se preciza că în momentul de față ne aflăm în timpul cel mai optim pentru recoltarea plantelor medicinale. Se pare că mesajul a fost receptat, întrucît s-a pornit o adevărată campanie de recoltare, printre altele, și a florilor de tei. Spunem acest lucru fiindcă am aflat că multe unități comerciale din jurul Casei Scinteii, lucrătorii lor, au primit sarcină ca în timpul liber să culeagă flori de tei. Chiar s-a fixat și o normă de trei kilograme de floare pentru muncitor, cantitate care a trebuit să fie predată de întreprinderile respective — Plafarului. O idee care, mărturisim, este de toată lauda și binevenită, fiindcă florile de tei lipsesc de foarte mult timp din unitățile Plafarului. Și mai spunea cineva că dacă aceste flori de tei nu sînt culese an de an, se pare, arborele, în timp, își rărește floarea.

Dar ideea recoltării masive a florilor de tei, inițiativă bună și de toată lauda, a lăsat urme adînci asupra arborilor. Nu știm sub ce formă și cum s-a făcut recoltarea florilor, dar rezultatele, la prima vedere, se văd. Teii din jurul Casei Scinteii au fost pur și simplu maltratați, mulți dintre ei de-a dreptul despicați, alții au ajuns cu crengile înfipte în pămînt. Întregul decor este trist și arată ca după un măcel. Altfel spus uzina producătoare de flori de tei din jurul Casei Scinteii a fost distrusă. Cineva trebuie să răspundă de distrugerea teilor fiindcă, știe toată lumea, arborele crește foarte greu. Așteptăm un răspuns de la cei care se ocupă de „sănătatea" arborilor din Capitală, fiindcă un asemenea lucru nu trebuie să se mai repete...

SORIN POSTOLACHE ■

În acest număr reproduceri după lucrări ale pictorului FRANCISC BARTOK

Hipism

La peste 30 de grade

Primele două curse cîștigate de mînjii lui Gheorghe Tănase, Trudin și Vesel, au fost, duminică, pași-surpriză și întîlnirii cu trapul. Cei doi reprezentanți ai unei generații cu mari promisiuni au obținut valori pe care nimeni nu le putea anticipa.

A urmat un triplu constînd din cursele 6, 7 și 8 de totală revelație pentru tribune, arbitri și conducători, cea mai importantă cursă a zilei, cursa a șasea, fiind de fapt și premiul de încercare a derbiștilor și revenind lui Sondaj (Traian Marinescu). O cursă foarte strînsă, ce anunță un derby complicat, în sensul că nu se putea vorbi de un favorit. Erau bănuiți de surpriza cea mare Hemelius (Nicolae Gheorghe), Harnic (Mircea Ștefănescu) și Sondaj (Traian Marinescu). Cursa a șaptea, de asemenea foarte reușită, a fost a norocului. Clara (Mircea Ștefănescu) și In (T. Marinescu), botărîți mult timp să se lupte pînă aproape de sosire, au galopat în turnantă, cedînd locul I Julietei. (Gheorghe Tănase). Superba cursă a amatorilor, cursa a opta, a cîștigat-o foarte frumos doctorul Mihai Leontopol, care l-a susținut cu multă tărie pe Diafan. „A fost cea mai frumoasă cursă a doctorului", spun, citind un arbitru (Petrică Ionescu). Mihai Leontopol fiind aplaudat la scenă deschisă. Galopase Florida (Petre Munteanu), de asemenea cu șanse, iar Stăvilar a avut ghinionul, ca prietenul său din sulky, Bogdan Manea, să cadă în extaz departe de linia de sosire, savurîndu-și o victorie imediat pierdută. Mihai Leontopol, chiar handicapat de un galop aproape de start, cîștigă în trombă cu un cronometraj excelent pentru Diafan. (1'27".8. Haralambie Șerban, suferind de vedetism, l-a dublat cu Hemion pe actorul George Buznea, acesta județind în deplasare Karamazovii. Detașată rămîne alergarea lui Perjar în cursa a cincea, campionul reușind să obțină 1'21".8, cel mai bun timp prezent al hipodromului. Întrucît Abil (Sandi Ionescu) a pierdut în lupta cu „Steaua turfului", fetița de 11 ani Marina Dumitrescu, care plîngea fiecare înfrîngere a acestuia, de data aceasta a primit-o cu fruntea sus. Cei care au mai rezistat pînă la cursa a zecea au avut surpriza unui Dineu (Sandi Ionescu) la potou.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

Prea grav tribut imprudenței !

Nu vrem să accentuăm cu nimic durerea familiilor pe care le vom aminti în rîndurile de față, dar socotim o elementară datorie să reținem atenția cititorilor asupra unor stupide imprudențe care au costat vieți omenești.

Cît poate să însemne un simplu „am uitat", o banală grabă de cîteva secunde ?

În ziua de 29 mai a.c., copilul Daniel C., în vîrstă de 9 ani, din Bd. Păcii nr. 3, București, a fost electrocutat mortal în timp ce făcea baie în locuința sa. Cercetările efectuate de miliție și procuratură au stabilit că tragicul eveniment s-a produs datorită unui aparat electric de uscat părul, conectat la priză, uitat de părinți pe marginea căzii. Alunecînd în apă, aparatul a declanșat ireparabilul.

Dar clipa de neatenție în împrejurări ce reclamă, prin natura lucrurilor, maximum de prudență, ce poate să aducă ?

Adrian Grigorescu, de 22 ani, din București, str. Locot. Nicolae Pascu nr. 10, electrician la Întreprinderea textilă „7 Noiembrie" înlocuia, în aceeași zi fatală pentru minorul Daniel C., tuburile de neon arse, într-una din secții. Subaprecierea pericolului pe care îl prezintă folosirea neglijentă a instalațiilor electrice, un gest teribilist, pe care îl observăm adesea și la alții care pretind că sînt atît de pricepuți și siguri că nu li se poate întîmpla nimic rău, aveau să-l coste și pe Adrian Grigorescu propria viață.

Cum tot ușurință, ignoranță și teribilismul de a demonstra că se poate recurge la improvizații în materie de instalații electrice aveau să-i curme zilele și lui Marin Iancu, de 26 ani, lăcătuș mecanic la Întreprinderea „Aversa". Aflat în curtea locuinței sale, din comuna Ștefănești, str. Stupilor nr. 204 — sectorul agricol Ilfov — și încercînd să conecteze un cablu electric la radiocasetofon, pentru a asculta muzică în aer liber, a fost electrocutat, decedînd în drum spre spital.

Stupid ! Trei vieți — tribut imprudenței ! Cît de fulgerător poate să dispară o ființă omenească dintr-o aparent banală neglijență !

Și cîți dintre noi nu sîntem expuși unor astfel de pericole, datorită ușurinței condamnabile cu care acționăm uneori în împrejurări similare ! Graba, superficialitatea, ignoranța, neatenția, teribilismul — iată cuvinte al căror sens ar trebui privit cu toată responsabilitatea, pentru a evita ireparabilul !

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

Întîmplări ciudate [dar adevărate] pe șosea

Îmi vin în minte cîteva cazuri bizare, întîmplate în ultimii 2—3 ani, pe unul din drumurile importante ale țării :

O cabină făcută ciur

— Autostrada București — Pitești, la 2—3 km de podul peste Argeș, pe sensul dinspre citadela chimiei spre Capitală. Vreme urîtă, frig pătrunzător și o ceață densă, de nu vezi nici la 20 de metri. Cîțiva oameni se muncesc să readucă în poziție paralelă cu axul șoselei un ditamai trenul rutier, încărcat cu țevi, care s-a așezat în diagonală. Colosul se încăpățînează însă, făcînd zadarnice încercările repetate de a-l determina să iasă din poziția de „cîș" care ocupă banda I și chiar o porțiune din culoarul II. Deodată o bubuitură groaznică, zgomot de geamuri sparte, de scrîșnet de metale care se lovesc între ele, țipete, într-un cuvînt un vacarm nemaipomenit tipic coliziunilor între coloși motorizați.

Lucrurile se clarifică imediat

Un autotren, venit dinspre Pitești, a intrat în partea din spate a mastodontului. Țevile au străpuns parbrizul, au trecut prin cabină și apoi au penetrat mai departe peretele acesteia înfigîndu-se în ouăle stivuite frumos în caroseria autoizotermei. O omletă pentru un întreg regiment. „Grigore, o făcurăm de oaie", îi zice șoferul autovehiculului—obstacol, ajutorului său. „Nu cred că a mai rămas vreunul viu în cabina străpunsă de zece țevi, lungi de 12 metri".

Cînd din mașina făcută sită, coboară înspăimîntați doi oameni unul mai tînăr și altul cu părul cărunt, Grigore se repede la ei și începe să-i pipăie „Sînteți răniți, v-a lovit vreo țeavă, aveți ceva fracturi ? Răspundeți odată, nu ne mai perpeliți atîta !" „Pe dracu n-avem nimic, dar am tras o spaimă de moarte. Și tu mă minzule, doar ți-am spus nu o dată pe drum, mergi Marcule mai potolit, nu vezi ce „lapte" e afară. Tu nu și nu. Din 70 n-ai mai scos-o. Îți place ce-ai făcut? Parcă ne-am întoarce de pe front așa arată mașina". „Nea Nae, bine că sîntem noi vii că mașina se repară".

Ce i-a salvat de la moarte pe ocupanții cabinei ? Faptul că volanul era dispus pe dreapta ca la toate mașinile englezești și țevile au pătruns pe stînga. Capul ajutătorului de șofer a fost astfel ocolit. Bine, vor spune cititorii, dar titularul cum a scăpat că doar el ocupa în cabină locul din stînga. Din întîmplare scaunul nu era ocupat de nimeni. Fiind frig, șoferul se cuicase să se încălzească jos, pe carcasa de deasupra motorului, dispus, la astfel de mașini, sub cabină.

Ce bine că a fost doar un vis

Doi încercători de prototipuri, de la uzina din Colibași primiseră sarcina să urmărească comportarea la drum a unui nou tip de carburator. Încercările se făceau ziua, noaptea, la șes, la deal, pe șoselele muntoase în condiții de temperatură și umiditate diferite etc. În noaptea aceea se aflau pe autostradă. Se făcuse 3. Virgil trage la loc de parcare. „Mihai dragă eu depun armele, nu mai pot. Îmi ajung 10 ore de mers continuu. De vreo două ori mi s-au închis ochii și dacă nu-mi reveneam rapid, mă trezeam pe cîmp cu roțile în sus. Decît să se întîmple nu știu ce minune, mai bine dorm o oră două". „Exact asta voiam să-ți propun și eu".

Cele două mașini sînt așezate una în spatele celeilalte, se deschid geamurile, căci zăpușeala de peste zi nu încetase nici la ora aceea tîrzie. Șoferii înclină mai pronunțat spătarele scaunelor și adorm imediat. Nu trec nici 20 de minute, și deodată din mașina lui Virgil se aud niște țipete înfiorătoare. Parcă un om era pe cale să fie înjunghiat, ori parcă niște extratereștrii apăruseră cu fețele și îmbrăcămintea lor sofisticată și-l treziseră brusc din somn pe bietul Virgil. Mihai, buimac de somn, speriat la culme, de țipetele care le aude, sare repede de la locul lui și se precipită spre Dacia lui Virgil. Îi trec cu viteza fulgerului prin minte fel de fel de ipoteze ; cine știe, pe cîmp aici, departe de orice așezare omenească l-or fi atacat niscaiva derbedei, s-o fi speriat de vreun animal care s-a apropiat de mașină, că prin pădurile din apropiere fauna-i bogată. Vorba aia să-ți apară așa tam-nesam niște coarne de căprior prin geam, nu-i deloc un lucru obișnuit, ori poate i-o fi venit rău. Oricum dacă țipă are nevoie de ajutor. L-a prins frica și pe Mihai. Nu-i trebuie decît cîțiva pași (căci lățimea unui șanț de gălgîan de 1,95 m) și e în dreptul portierei mașinii lui Virgil, care continuă să țipe și să se zbată.

„Pomul ! Ce mă fac, intru în el. Nu pot, nu pot vira s-a blocat direcția, gata m-am făcut praf... !" „Mă Virgil, bălatule ce-i mă cu tine, ce s-a întîmplat ? Ți-e rău cumva, nu pricep nimic". În timp ce vorbește, își scutură zdravăn de umeri colegul. Buimac acesta se trezește din somn „Unde sîntem, ce s-a întîmplat, Mihai ?" „Tu mă întrebi ce s-a întîmplat. Urlai de parcă erai în mîinile canibalilor. Am impresia c-ai visat urît. Aoleo ce m-ai speriat". „Da, mă așa-i. Visam că atîpisem la volan. Apoi parcă m-am trezit, dar direcția blocată m-a expediat direct într-o pîlță și mașina s-a făcut țăndări. Izbitura de pom o coincis probabil cu zgomotul făcut de tine la intrarea în mașină. Ce bine că totul a fost doar un vis". Suprasolicitarea fizică și mai ales nervoasă își spun cuvîntul. Chiar și cînd e vorba de cei mai mari ași ai volanului. De reținut că cei doi oșeori aveau la activ fiecare cîte 3 milioane de kilometri rulați.

O coliziune neobișnuită

Un Mercedes 280 S gonește în noapte dinspre Pitești spre București cu peste 150 km pe oră. „L-am văzut, e de culoare oliv. Se plimba prin Pitești. Ce mai, mașina arată bine de tot. La volan era un om de vreo 50 de ani. O fi el Mercedes dar merge prea repede. O explozie de pneu e puțin probabilă, alte probleme pe autostradă mai ales la ora asta tîrzie nu are. Mă gîndesc doar la o asmgură chestie. Ieri mi-a apărut pe șosea, tăindu-mi calea, un porc mistreț. Un colos mă Aurele, cred că avea peste 200 de kg. Dacă îl luam în bot, adio cu Skodița mea. Abia am avut timp să frînez". „Și ce naiba caută la 3 noaptea pe șosea mastodonții ăștia, nea Sile ? Ce, le arde de plimbări nocturne. Ei nu dorm ?"

„Nu, uite că e toamnă și preferă să doarmă ziua, iar noaptea își umplu burțile cu porumb. Cum traseul din pădure unde își au domiciliul, spre lanurile cu porumb, trece peste autostradă, uite că poți să ai deloc plăcuta surpriză să te întîlnești nas în nas cu ei". Convorbirea începuse între șoferul unei autospeciale de intervenții la sonde și ajutorul lui, imediat ce fuseseră depășiți de Mercedes. Discuția între cei doi reîncepe în momentul cînd Aurel, tînărul ajutor, începe să nicotocească. „Nu dormi, mă prislea că mă molipsești și pe mine" „Uite maistre îmi pun niște proptele din bețe de chibrituri la pleoape și să vezi că rezist. Dar ce văz în fața meștere ? E Mercedesul oliv și cineva, probabil șoferul, care se agită în jurul mașinii. Ce s-o fi întîmplat ?"

Autospeciala depășește cu viteză mică eleganta mașină și intră pe acostament. Cei doi coboară și se apropie de autoturism, neînțelegînd încă mobilul stării de agitație a șoferului. Mașina pare întreagă. Abia cînd îi examinează fața își dau seama că bolidul s-a lovit de ceva. Masca e șifonată complet și intrată puternic în ventilator. E clar, mașina trebuie remorcată. Dar de ce s-a lovit ? Șoferul Mercedesului galben ca ceara răspunde la întrebare printr-un semn cu degetul îndreptat spre dreapta șoselei. Nu se observă la început natura obstacolului : niște saci, un morman de ceva, de criblură. E ceva gri închis, nedefinit. Abia cînd cei doi se apropie își dau seama că e vorba de un mistreț uriaș. Nu mai mișcă. Mercedesul i-a venit de hac, așa cum putea să-i vină și el autoturismului, dacă acesta nu avea un șasiu atît de solid. Încă un motiv, care pledează pentru viteză ponderată, chiar cînd ruleri pe autostradă timpul e frumos, șoseaua uscată, mașina e în perfectă stare și nimic nu pare să împieteze deplasarea.

VICTOR BEDA ■

Gimnastică

Fotografie de GHEORGHE SLAVE

Ecaterina Szabo, campioană de junioare a Europei

Desfășurate, la sfîrșitul săptămînii trecute, în Turcia, în sala „Kemal Atatürk" din Ankara, campionatele europene pentru juniori au consemnat, în proba feminină, un succes de răsunet al culorilor românești. Ecaterina Szabo devenind campioană absolută a continentului. Eleva antrenorilor Maria Florescu și Adrian Goreac a dominat net întrecerea, cucerind, pe lîngă titlul la individual compus, alte 3 medalii în probele pe aparate, aur la sărituri și sol, argint la paralele.

Menționînd că „zestrea" delegației noastre a fost completată de încă două medalii de bronz, ambele obținute de Ievente Molnar, la cal și, respectiv, inele, să adresăm tinerilor gimnaști și antrenorilor lor sincere felicitări și urări de noi succese !

El mondial

continuă

REPLICI. Se zice că, după ce Enzo Bearzot (Italia) a declarat „cred că în turul II, cariera Argentinei la acest campionat se va sfîrși", calmul Menotti și-ar fi ieșit din fire ! Spuneți-i macaronarului, ar fi exclamat el, să-și vadă de treburile lui ? ! ● SLIVO LA FENERBACHE ? Se dă ca sigur transferul iugoslavului Slivo la Fenerbache Istanbul, echipa antrenată de un compatriot al lui Slivo, Branko Stankovici. Prezent la El Mundial, Ali Shena, președintele clubului turc, l-a „convins" pe Edhem Slivo (32 de ani), pînă în acest sezon în Franța, la Nice ● „SPIONUL" VOGTS. Între „ochii și urechile" lui Jupp Derwall, antrenorul formației R.F. Germania, se află și fostul internațional Berti Vogts. Căpitanul din 1978 al națională a „spionat" jocul Angliei și l-a înmînat lui Derwall un amplu raport. Nu prea a ajutat ● PENALIZARE. Pedepsită cu 12 000 de dolari pentru incidentele din meciul cu Franța, federația din Kuweit a introdus un apel la F.I.F.A. Acesta a fost respins, drept pentru care șeicul Fahd s-a înfuriat : „parcă te poți aștepta la altceva de la F.I.F.A. ?!" ● ARDILES VREA LA SOARE ! Pînă în acest an în Anglia, argentinianul Osvaldo Ardiles o curtat de mai multe cluburi europene. Încă nu s-a decis, dar a anunțat că va opta pentru o țară latină, Franța, Spania sau Italia. Pur și simplu, Ardiles vrea la soare ! ● CIT COSTĂ UN INTERVIU ? Dorind să stea de vorbă cu Maradona, Jean Francois Buglet de la France Presse a fost, într-un tîrziu, primit de impresarul acestuia, Jorge Czerterspiller. Da, i-a zis impresarul, signor Maradona studiază cererea dumneavoastră, dar să știți că vă costă 5 000 de dolari ?! Inutil să adăugăm că Buglet s-a lăsat păgubaș. ● RIVERA ȘI LOGICA. Un succes al sud-americanilor, a afirmat fostul internațional Gianni Rivera, ar fi logic în fața Italiei, dar logica n-a prea fost respectată la acest campionat mondial. Așa e. ● RECOMPENSĂ Pentru a-și recompensa suporterii, care au însoțit în număr mare echipa la El Mundial, federația scoțiană a hotărît să ieftinească serios, cu 75 la sută, biletele de intrare la meciul Scotia—R.D.G., programat în toamnă, la Glasgow, în campionatul european ● PREVIZIUNE. După antrenorul formației țării-gazdă, o finală Brazilia—Spania e „mai mult decît posibilă". Vrabia mălai visează ! ● DIRCEU ÎN FRANȚA. La 30 de ani, Dirceu a terminat contractul cu Atletico Madrid și va juca în Franța, probabil la Lyon. ● REFUZ. Deși rugați de organizatori, brazilienii refuză să joace meciurile din turul II pe stadionul „Nou Camp" din Barcelona, a cărui capacitate e mult mai mare față de cea a arenei „Sarria", gazda inițială a partidelor fostei campioane mondiale. Guilette Coutinho, președintele Confederației braziliene a sporturilor, a respins oferta în mod elegant : „regulamentul e regulament și nu văd ce rațiuni ar fi să schimbăm".

„Supersfarul acestor campionate" (U.P.I.), Zbigniew Boniek, 26 de ani, fost la Widzew Lodz, din toamnă la Juventus Torino. Cele 3 goluri înscrise Belgiei l-au consacrat definitiv.

Citiți în pagina 22 comentarii și note inspirate de desfășurarea campionatelor mondiale de fotbal

OMUL CARE JOACĂ

Estivale...

Aș vrea să vă îndemn, stimați cititori, să așternem pentru o săptămînă puțină liniște peste evenimentele Mundialului. „Jocurile" sînt ca și făcute și trebuie să fim convinși că problemele noastre sînt și merită privite ca fiind mult mai adevărate și mai demne de atenție. Probabil sau mai mult ca sigur că reputatul publicist Ioan Chirilă, prezent și acum în teatrul turneului final, va scoate la fel de repede ca și pînă acum „cartea mondialelor", plimbîndu-ne prin Prado, cîntîndu-ne „Aura Espana" și făcîndu-ne să simțim fîlfîitul porumbelului vinat din ce în ce mai mult al lui Picasso, toate între două drumuri de hidalgo de la basci la andaluzi și mauri, cu escale inevitabile pe „Nou Camp" și „Santiago Bernabeu". Vă asigur că s-ar putea să nu fie doar simple imagini...

Iată însă că am reușit, totuși, să avem și noi ceva reprezentanți prezenți cu ochiul, și să sperăm că și cu mintea, alături de „oficialul" Rainea, la acest colocviu internațional de cea mai mare anvergură al fotbalului. Este vorba de cîțiva antrenori, chiar 3, 4 ziariști plecați pe „pasii" lor.

Am destulă încredere în constatările pornite din creion sau rostite prin grai viu pe care acești specialiști puțini ne vor face să le simțim. Problema mai adevărată mi se pare a fi alta, și anume, dacă acești tehnicieni implicați în procesul fotbalului reușesc să-și imagineze cum procedează, cel puțin din punct de vedere al antrenamentelor, acela pe care ei îl văd că joacă destul de bine impresionîndu-le prin constatarea ochiului [illegible] cugetului. Sigur că sînt puțin [illegible], și [illegible] că am avut întîmplarea [illegible] cu privire la folosirea perioadei de tranziție pentru jucătorii de divizia A", emisă de Colegiul central al antrenorilor dar, mai [illegible] inaugurată de noul președinte al acestui for, prof. Mircea Rădulescu. Auzisem de la buni minuitori ai condeiului limbii române că respectivul intelectual „se cam joacă" nestiutor cu mostenirea Văcărești-lor, dar nu-mi închipuiam că poate să creadă în ceea ce face pînă la a se expune public. De fapt, îi trebuia un bricei sore a fi cunoscut la suprafață și, mai în glumă mai în serios, Mircea Lucescu, cel puțin neatent, l l-a dat. N-aș vrea să-mi reamintesc că l-am auzit destul de des exprimîndu-se cu variațiuni pe tema „ei făcea..."; dar acum, scuzînd și posibila grijă de a controla ceea ce merită sperat că a greșit sărmanul dactilograf (același nea Spiru, de care v-am mai vorbit), gafele sînt și prea tehnice pentru un fost și posibil din nou profesor universitar (fie și de fotbal) pentru a fi trecute cu vederea. Dar să vă prezint ceva din perle : „Avînd în vedere că reluarea pregătirilor pentru noul sezon foarte mulți fotbaliști acuză accidente după primele antrenamente, întîrzînd intrarea lor în formă sportivă, Colegiul Central al Antrenorilor consideră că aceste accidente apar ca urmare a întreruperii bruște a efortului în perioada de tranziție, fapt ce duce la slăbirea mușchilor..." Ei, ce ziceți, acesta fiind motoul ? Apoi, ni se recomandă ce ar trebui să facem, cînd ar trebui să ne odihnim.

Ni se sugerează sporturi ajutătoare : „Tenis de cîmp, ajută la menținerea rezistenței, prin incursiunile făcute la fileu, revenirile pe linia de fund, acțiuni, care se repetă deseori. Jocul menține suplețea musculară și forță explozivă prin ruperile bruște de ritm și prin executarea efectuate la repunerile mingii în joc"... Sper să nu citească Borg, dar chiar așa s-a scris. Apoi, ni se recomandă înotul... Nu vă mai citez „mot-á-mot", dar vă rog să credeți că, respectînd ritmul mișcărilor, te-ai putea îneca... Ni se recomandă și polo, care „este una dintre cele mai complete activități de vară"... ultimdu-se că mai există și terase, atît cît și cum se mai poate... Nu lipsește nici baschetul, considerat că „acționează asupra capacității de a lua decizii sub presiune, de a gîndi rapid, de a fi în permanentă mișcare, de a efectua ruperi de ritm, de a folosi spațiile libere care se creează"... Soer că nea Mișu Nedef și Costel Cernat să nu prindă aceste rînduri ale unui profesor universitar de sport despre jocul lor dar, trebuie să vă mărturisesc, că atunci cînd am citit cuvintele „sub presiune", m-am văzut în nostura unui „Pacific" într-unul din denourile mai vechi ale Grantului. Marea frumusețe vine în final, atunci cînd ni se recomandă „alergările și sprinturile", atenționîndu-ni-se „că sînt plictisitoare și necesită o permanentă încurajare (poate insistența soțiilor)"... Ei, acum simt că tremur. Deși îi mulțumesc soției pentru cît a vrut și ea să cîștigăm campionatul și cupa, totuși, n-aș vrea să cred că s-ar putea încumeta să-mi comande sprinturi la umbra „Bellonei", rupindu-mă din liniștea terasei de la „Europa".

CORNEL DINU ■

Amnezie

În urmă cu două săptămîni, referindu-ne la activitatea Comisiei pe competiții și disciplină a federației de fotbal, am atras încă o dată atenția asupra modului pripit, părtinitor și, tocmai de aceea, neregulamentar în care forul respectiv s-a obișnuit să judece, arătîndu-se cînd foarte aspru, cînd foarte blînd, în funcție de numele jucătorilor sau echipelor ajunse în fața lui. Redeschizînd dosarul greșelilor mai mari sau mai mici ale comisiei prezidate de Gheorghe Prodea, am reamintit ubuziva eliminare a Craiovei din Cupă, asupra căreia insistăm pentru că n-am încetat s-o socotim drept răspunzătoare pentru viciera ierarhiei unui întreg sezon competițional, dar am zăbovit și asupra altor erori, între care asupra cazului Nițu. Să reamintim datele lui. În partida cu F.C. Argeș de la Pitești, portarul Stelei, el însuși pînă nu demult legitimat la F.C. Argeș, a comis o serie de acte nesportive, indecente chiar, provocînd deopotrivă adversari și spectatori, făcîndu-se vinovat de deteriorarea atmosferei. Drept urmare, deși gazdele își asiguraseră, prin victoria în fața Stelei (1—0), rămînerea în divizia A, minutele de după meci au fost încendiare, autobuzul jucătorilor bucureșteni scăpînd cu greu de nervii mulțimii.

În prima sa ședință, cum era și normal, Comisia de competiții și disciplină a luat în discuție incidentele de la Pitești, dar ea a judecat, o dată în plus, părtinitor. L-a suspendat cu o etapă pe Moiceanu (F.C. Argeș) dar, invocînd lipsa foii de arbitraj (de parcă argumentul respectiv n-ar fi fost valabil și pentru Moiceanu ? !), l-a lăsat nepedepsit pe principalul vinovat, Nițu aprinzînd bine mersi poarta Stelei în ultima etapă de campionat, contra Constanței ? ! Procedînd așa, ca a oferit Stelei, al cărei portar titular (Iordache) era indisponibil la data aceea, un avantaj clar, de care, repetăm, formația militară, demnă de stimă și prețuire, nici n-avea nevoie.

Ne-am așteptat însă, așa era logic, așa era regulamentar, ca în ședința următoare, după ce va fi sosit la F.R.F. și foaia de arbitraj semnată de Sever Drăguilci, Nițu să fie chemat la ordine și sancționat cît mai drastic. Ce credeți că s-a întîmplat ? Portarul Stelei nici măcar n-a fost convocat în fața comisiei ? ! Atît de exigenți cînd e vorba despre un jucător sau altul din divizia C, cu care comisia lui Gheorghe Prodea „își face planul", membrii forului respectiv au „uitat" de cazul Nițu ? ! Atitudinea aceasta a fost provocată, se pare, la intervenția F.R.F. și C.N.E.F.S., organisme care și-au încălcat, și nu e prima oară, tocmai menirea lor de a veghea la respectarea regulamentului, acel regulament atît de invocat, de pe poziții de falsă principialitate, cînd a fost vorba de scoaterea Craiovei din Cupă ? !

După incidentele de la Pitești, generate de Nițu, după nota noastră critică de acum două săptămîni, poziția de struț adoptată de comisie nu înseamnă doar o greșeală, una din atîtea altele, ci se constituie într-o adevărată sfidare a opiniei publice sportive, în urma căreia forul în discuție și-a pierdut definitiv autoritatea morală. Față de acest fapt grav, singura soluție care le rămîne membrilor săi e, ni se pare limpede, demisia ! E exact ceea ce cerem.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărăsanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Stelănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaceiu, Dumitru Grour, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Oloru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu, Sorin Postolache) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 . Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126. București strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Miercuri, 7 iulie, a început vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Sub semnul voinței ferme a întregului popor de a înfăptui neabătut politica partidului, obiectivele cincinalului

În pag. 2-3, reportajele vizitelor de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Botoșani și Suceava

17 ani de la Congresul al IX-lea

Cronica umanismului revoluționar

Cheia de boltă: omul

Cînd ne referim la cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, perioadă purtînd puternic amprenta personalității secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, avem, firește, în vedere marile realizări obținute de poporul român în toate domeniile de activitate, în primul rînd în sfera producției materiale. Astfel, producția globală industrială a crescut de mai bine de 5 ori (de la 178,4 miliarde de lei în 1965, la peste 900 miliarde de lei în 1981, urmînd ca în 1982 producția marfă să crească, față de 1981, cu 4,7 la sută, iar producția netă cu 5,8 la sută); a sporit, de asemenea, productivitatea muncii în industrie, de la 343 la sută (luînd ca bază 1950) în 1965, la 950 la sută în 1981, anul acesta fiind planificată o creștere de 4,1 la sută față de anul trecut. În perioada pe care o avem în vedere, producția agricolă s-a dublat. Ca urmare, venitul național a crescut de la 146 miliarde de lei în 1965, la 519,3 miliarde de lei în 1981, urmînd ca în 1982 să sporească cu 5,5 la sută față de anul trecut; pe cap de locuitor, venitul național s-a triplat. Datorită acestor succese și, totodată, dezvoltării științei, învățămîntului, culturii, România — după cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. — a depășit în multe domenii caracteristicile unei țări în curs de dezvoltare, societatea noastră caracterizîndu-se printr-o dezvoltare multilaterală economică, științifică, culturală, precum și în ceea ce privește nivelul de trai general al poporului.

Dar trăsătura esențială a celor 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului o constituie faptul că, potrivit conceptului fundamentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în centrul tuturor preocupărilor s-a aflat omul, că scopul tuturor măsurilor și acțiunilor, al tuturor înfăptuirilor a fost creșterea continuă a nivelului de trai, a bunăstării celor ce muncesc. De aceea, toate succesele despre care am amintit stau sub acest semn.

Înainte însă de a evidenția cîteva aspecte ale creșterii nivelului de trai, ale ridicării calității vieții, e necesar să subliniem încă o dată interacțiunea dialectică dintre avîntul forțelor de producție și creșterea bunăstării oamenilor. Căci dacă dezvoltarea puternică a industriei și, pe această cale, a celorlalte ramuri productive, a tuturor sectoarelor de activitate, nu reprezintă un scop în

(Continuare în pagina 4)

I. CODRU ■

ISTORIA NOASTRĂ, VIAȚA NOASTRĂ

Moldova a fost mereu la ea acasă și locuită de români

VICTOR SPINEI, un om încă tînăr care n-a împlinit 40 de ani (s-a născut la 26 octombrie 1943), cercetător la Institutul de istorie și arheologie „A. D. Xenopol" din Iași, a publicat recent, în Editura științifică și enciclopedică, o carte fundamentală. Nu doar pentru sine ca istoric, ci pentru istoriografia noastră națională, pentru istoria neamului românesc.

Moldova în secolele XI-XIV proiectează lumini de mare intensitate peste drumul parcurs de societatea românească de la est de Carpați, începînd cu primele mențiuni scrise și pînă la constituirea statului feudal de sine stătător.

Am fost la Iași și l-am întîlnit la masa sa de lucru, preocupat încă de aceeași epocă, studia și conspecta un volum de René Grousset, **L'Empire des Steppes (Attila, Gengis-Khan, Tamerlan)**, despre care pregătește încă o lucrare. Referitoare tot la Moldova.

— De ce Moldova, Victor Spinei ? De ce secolele XI—XIV v-au atras din toată istoria provinciei în care v-ați născut, ați studiat și ați rămas să lucrați ?

— Simplu ! Lucrez la Iași, în Institutul de cercetări a cărui rațiune este de a se ocupa de istoria Moldovei. Asta ar fi un aspect ; al doilea : trebuia ca cineva să-și la inima în dinți să se ocupe și de această epocă foarte controversată care, deși nu a fost chiar lăsată la o parte de alți istorici ai noștri — au apărut lucrări speciale și chiar articole de sinteză, axate însă pe domenii — necesita un studiu, o monografie menită să dea răspuns anumitor idei, interpretări și ipoteze arbitrare, eronate sau contradictorii, susținute cu persistență și perseverență în literatura de specialitate de către anumiți istorici, unii chiar răuvoitori, împotriva realității istorice. Pe de altă parte, i se simțea lipsa în întregirea unei imagini de ansamblu asupra epocii în întreg spațiul românesc ; pentru alte regiuni ale țării, s-au scris deja monografii referitoare la prima jumătate a mileniului al II-lea. Există o monografie pentru Transilvania — a academicianului Ștefan Pascu, pentru Maramureș, secolul XIV, — a lui Radu Popa — și tot pentru secolul al XIV-lea, privind Țara Românească, există monografia de aleasă ținută științifică a lui Dinu C. Giurescu. Moldova era cumva vitregită.

— Care sînt acele teorii ale istoricilor

(Continuare în pagina 15)

CICI IORDACHE ■

DIN SUMAR :
■ UN INTERVIU CU REGIZORUL ION COJAR (pag. 9) ■ De 250 de lei trădare (pag. 17) ■ EL MUNDIAL : ultima linie dreaptă (pag. 21) ■ Dacă ar îngheța cheltuielile militare... (pag. 22)

Cenaclul Flacăra într-un nou periplu transilvan

(Citiți cronicile întîmplărilor literar-artistice în paginile 12–13)

Boicil — o luptă

VINDECĂRILE MIRACULOASE

În fața mea se află un om serios care îmi vorbește despre vindecările miraculoase de la Timișoara.

— Ce vindecări ? îl întreb.

— Păi, s-au vindecat bolnavi de sciatică, de reumatism acut și chiar cronic, migrene persistente...

— Poate nu erau bolnavi respectivii...

— Vechimea bolii era uneori de ore, alteori de zile, alteori de ani și chiar de decenii.

Omul din fața mea îmi pune o bandă de magnetofon, cu mărturii ale fostilor bolnavi și ale rudelor lor. Sînt foarte numeroși. Omul care vindecă de reumatism, sciatică și alte asemenea boli se numește Vasile Boici și este medic pensionar, la Timișoara.

Mă obsedează o formulă care revine aproape pe buzele fiecărui fost bolnav „ca și cînd mi-ar fi luat durerile cu mîna".

Se pare că Vasile Boici e în posesia unui leac miraculos. Să nu rîdem ! Sîntem datori să încercăm în condiții încurajatoare această șansă de apărare a ființei umane.

Un medic din Timișoara crede că deține leacul reumatismului și al sciaticii, leacul migrenelor și al altor dureri asemănătoare. Cele mai vechi cazuri de vindecare au aproape două decenii. Vechile dureri n-au mai revenit, după cum se sus-

(Continuare în pagina 18)

Vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în județele Botoșani și Suceava

Sub semnul voinței ferme a întregului popor de a înfăptui

„Ne aflăm în județul și municipiul Botoșani într-o vizită de lucru. Am venit și în această parte a Moldovei pentru a ne consfătui cu oamenii muncii, cu consiliile de conducere, cu organizațiile de partid asupra felului cum se acționează în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului, a planului cincinal 1981—1985. Și vă putem spune că avem impresii bune ; am constatat, cu multă satisfacție, că oamenii muncii din Botoșani — ca dealtfel oamenii muncii din întreaga țară, întregul nostru popor — acționează cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea obiectivelor strategice ale trecerii țării noastre la un nou stadiu de dezvoltare, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile".

Joi, 1 iulie, și vineri, 2 iulie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut vizite de lucru în județele Botoșani și Suceava. La vizite au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu și Constantin Olteanu. Noile întîlniri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu muncitori și specialiști, cu lucrători ai ogoarelor din unitățile vizitate, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat, cu factori de răspundere din unele ministere economice a prilejuit o amplă analiză a modului în care se acționează pentru realizarea sarcinilor de plan pentru anul în curs, pentru aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar și perfecționarea continuă a autoconducerii muncitorești, precum și stabilirea măsurilor ce se impun pentru înfăptuirea prevederilor actualului cincinal în condițiile unei înalte eficiențe și calități. Analiza, efectuată în spiritul exigențelor tot mai mari pe care le ridică înfăptuirea amplului program de edificare a socialismului, a evidențiat cu putere hotărîrea fermă a colectivelor de oameni ai muncii din județele Botoșani și Suceava de a-și mobiliza și mai mult eforturile în vederea transpunerii neabătute în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al P.C.R., a sarcinilor izvorîte din magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 iunie, de a acționa pentru ridicarea activității politico-ideologice și cultural-educative la nivelul cerințelor sporite ale actualei etape de dezvoltare economico-socială a României.

La Botoșani și Suceava, ca pe întreg cuprinsul țării dialogul de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii a evidențiat în mod pregnant legătura strînsă, indisolubilă, între partid și popor, faptul că socialismul este opera conștientă a maselor muncitoare, că el se construiește cu poporul și pentru popor. În același timp, vizitele de lucru — evenimente cu profunde rezonanțe în conștiințele celor ce trăiesc și muncesc în această parte a țării, care a avut loc în pragul împlinirii a 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd în fruntea partidului a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu — se înscrie printre momentele politice semnificative ce premerg Conferința Națională a partidului. Desfășurată într-o atmosferă de vibrantă angajare patriotică, ea a prilejuit oamenilor muncii de pe meleagurile botoșănene și sucevene posibilitatea reafirmării hotărîrii de a-și amplifica eforturile în marea întrecere socialistă, de a acționa cu spirit revoluționar, cu înaltă dăruire pentru a contribui cu noi și tot mai mari realizări la înaintarea patriei noastre pe drumul luminos al

neabătut politica partidului, obiectivele cincinalului

„Într-adevăr, Suceava — asemeni tuturor județelor patriei noastre — a cunoscut în cincinalul precedent o dezvoltare puternică. Dealtfel, toate unitățile industriale pe care le-am vizitat astăzi sînt construite sau au început să fie construite în cincinalul pe care l-am încheiat în 1982. Suceava a devenit un puternic centru industrial, are o agricultură dezvoltată ; ea a devenit, de asemenea, un centru al învățămîntului, al științei și culturii. Putem spune că Suceava reprezintă și ea un exemplu de ceea ce pot să realizeze oamenii muncii — constructori ai socialismului, stăpîni în țară pe bogățiile patriei, hotărîți să facă totul pentru a-și făuri în mod conștient viitorul comunist, viața demnă, liberă și independentă !"

socialismului și comunismului, dorința lor arzătoare de a trăi în pace, într-o lume fără arme și fără războaie.

Cele mai importante momente ale vizitelor au fost cuvîntările de la marile adunări populare ale oamenilor muncii din municipiile Botoșani și Suceava, ambele avînd comune prețioasele îndrumări ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu : „Trebuie să acordăm o atenție mult mai mare creșterii eficienței economice, reducerii cheltuielilor materiale și de producție, a consumurilor în toate domeniile de activitate. Să asigurăm mai puternic creșterea producției nete, a venitului național, a bogăției naționale — calea sigură și singură pentru înfăptuirea programului de dezvoltare pe noi trepte a patriei noastre, de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului nostru comunist, esența societății socialiste pe care o edificăm în România." — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu la Botoșani. Iar la Suceava, domnia-sa a adăugat : „După cum este cunoscut, Congresul al XII-lea a trasat ca obiectiv fundamental realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate, a pus ca obiectiv strategic trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare. Trebuie să facem totul pentru a realiza, în actualul cincinal, aceste obiective de importanță hotărîtoare pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Este necesar, deci, ca toate consiliile de conducere, oamenii muncii din toate unitățile economico-sociale să facă totul pentru a asigura unirea eforturilor în realizarea acestor obiective importante pentru viitorul României socialiste. Și nu uităm nici un moment că tot ceea ce am realizat pînă acum este rezultatul muncii, al eforturilor poporului nostru, care a demonstrat că știe să-și îndeplinească îndatoririle de onoare, de a fi demn de trecutul glorios, de prezentul măreț și de a făuri un viitor de aur, României".

Prin impresionantele manifestări de dragoste, stimă și recunoștință cu care l-au înconjurat la tot pasul pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit și stimat al poporului român, proeminentă personalitate a lumii contemporane, pe tovarășa Elena Ceaușescu, eminent om politic, savant de renume mondial, oamenii muncii din județele Botoșani și Suceava și-au exprimat încă o dată aderiunea unanimă la politica internă și externă a partidului, voința de a asigura traducerea sa în viață.

MIRCEA MARIUS ■

17 ani de la Congresul al IX-lea

Cronică a umanismului revoluționar

Devotamentul, un sentiment care se învață

Într-o țesătură, firul n-are personalitate. Un fir cu personalitate, altfel decît cel din dreapta și din stînga lui strică întregul. Omul care cumpără țesătura privește bobul ei fin și egal pe toată suprafața convins fiind că vede lucrul mașinii. Filmele ne-au obișnuit cu imaginea sofisticatelor războaie de țesut moderne capabile — acolo, în film — să facă totul. Adevărul e mai simplu și, ca orice adevăr, mai uman : cu cît mai complicate se fac războaiele de țesut, cu atît mai mult stau ele în pricoperea omului. Cu cît de mult ? Vasile Cucu, maistru cu peste 31 de ani vechime la Întreprinderea textilă „Dacia", crede că 90%. Chiar așa ? maistrul Vasile Cucu ia un aer grav, se gîndește un timp și cu aplombul profesional al celui care știe că un cuvînt, odată rostit, angajează, face următoarea precizare : Mai mult de 90% !

Realitatea este că munca unei țesătoare e muncă grea și că femeia angajată să țească pînză la războiul tip „Jackard" trebuie să trăiască o viață de om al muncii oarecum în felul pînzei : sobră, fără evenimente de natură a deosebi o zi de alta.

Elena Tudorache are 27 de ani și e la „Dacia" din 1972. A absolvit o școală profesională, cu contract pentru „Dacia" și e în pînză, cum s-ar spune, de la 16 ani. Elena Tudorache e o femeie mai degrabă gingașă, din soiul acela de om numai fibră și ambiție. Are doi copii, pe care-i crește cum se cresc mai toți puricii orășenilor de la un timp, cu programul după programul de muncă al părinților, în schimburi și, la vremea școlii, cu cheia de gît, ceea ce, după opinia Elenei Tudorache nu înseamnă nici mai bine, nici mai rău ci, pur și simplu, altfel. E membră de partid din 8 martie 1974, e secretara organizației U.T.C. din secție și, acestea fiind zise, băgăm de seamă că biografia țesătoarei este echilibrată. Echilibrul unei vieți Elena Tudorache l-a învățat de la tatăl său, îndeosebi, macaragiu la forja Uzinelor „Grivița roșie". Un om în preajma pensiei, care e de o viață la macara și nimeni nu știe că-i *savetist*. Țăranul din Conțești Dîmboviței merge zilnic cu trenul cale de peste 40 de kilometri, de la gară acasă mai are un drum cu bicicleta, munca o face în trei schimburi, motive ca să întîrzie ar exista, dar omul nu întîrzie de la macaraua lui niciodată. Obișnuim să vorbim mult despre monotonia unor profesiuni. Cînd firul de bumbac trebuie să fie riguros același iar pînza fără accidente, e de înțeles că lucrul țesătoarei e cam monoton. Dar, de fapt, e monoton ?

Elena Tudorache spune că o țesătoare are atît de puțin timp în orele de serviciu, încît ca să-și pună întrebări despre cum e munca i-ar trebui tot pe atîta timp în afara lor. O femeie are în grijă 5 războaie. Echipa e formată din 5 muncitoare, o ajutoare și doi mecanici. Dacă la 25 de războaie e nevoie de doi mecanici, înseamnă că oamenii aceștia au ce meșteri la ele. Cînd intri într-o țesătorie, prima impresie e teribilă. Mașinile fac un zgomot considerabil, oamenii se înțeleg prin semne, cuvintele se citesc de oameni pe buze. Avînd de discutat unele chestiuni ale U.T.C.-ului cu tinerele din secție, Elena Tudorache le-a discutat și a răgușit. Totuși, fluctuația cadrelor în „Dacia" e foarte mică. „La noi, spune Elena Tudorache, lucrurile se discută realist la încadrare. Fată dragă, îi zici fetei care vrea să se facă țesătoare, vreo două-trei săptămîni ai somnul neliniștit. Nu trebuie să renunți, fiindcă omul are posibilități pe care nu și le cunoaște. Ai să te miri cum tot ce te speria în primele zile, nu mai are nici o importanță în celelalte. Tot ce are importanță e calitatea țesăturii. Părerea mea e că oricît ai fi de neglijent, pînza aceasta imaculată, cu firul egal și disciplinat, îți reeducă toate deprinderile. Te schimbă, te învață să fii conștiincios. Un țesător bun e acela care preîntîmpină defectul. Muncitoarele mai vîrstnice se pricep să „citească" grosimea și calitatea firului numai pipăindu-l. Și să ținem cont că firul cu care lucrăm noi e mult, mult mai subțire decît firul de ață. Omul capătă un simț special. De fapt, țesătorii sînt niște persoane mai speciale. Au un fel de talent pentru rezolvarea problemelor sociale. Și unde-s multe femei, sînt și probleme sociale. Un om inteligent nu le ignorează. Omul inteligent se gîndește nu atît la cît să-i ceară muncitorului să producă, fiindcă e simplu să ceri, ci la felul în care îl poți pune pe muncitor în situația de a produce, de a munci cu plăcere. O meserie e plictisitoare dacă îți îngăduie timp pentru plictiseală. Dar firul se rupe de zeci, de sute de ori într-un schimb, iar războiul se oprește. Trebuie să fii iute, atent, țesătoarele au un fel de agerime profesională care-i calitatea cea mai de seamă".

Maistrul Vasile Cucu, care-i un observator subtil al treburilor meseriei, e convins că în industria țesăturilor ce contează la un muncitor e devotamentul. Iar devotamentul, mai spune el, se modelează. Devotamentul e unul din sentimentele care se pretează cel mai bine la școlire. Înveți, acesta-i adevărul, să iubești un loc de muncă, tocmai pentru că e greu. Or, mai degrabă, din cauză că e greu. Nu-ți vine să-l lași în voia oricui și a întîmplării. Devotamentul e un sentiment ce se cîștigă greu și de aceea are preț.

TUDOR OCTAVIAN

Spiritul muncitoresc nu se obține, pe bon, de la serviciul aprovizionare

Muncă spaniolă la Titu, pătimașă în suferința ei parcă fără leac, prin prezența întreprinderii de aparataj electric. Cîntecul care face să vibreze pînza unui difuzor trece peste curtea întreprinderii și se pierde în foșnetul șirului de plopi de peste drum. Valentin Toma spune că-i place, în general, ca orice cîntec să aibă an ritm și o melodie, tocmai de aceea închide aparatul de radio ori de cîte ori se transmite muzică dintr-aceea, zice el, de parcă se sparg ferestrele în vînt ori s-a răsturnat dulapul cu veselă în bucătăria vecinilor. Valentin Toma e maistru sculer matrițer în această întreprindere și conduce o formație de 11 de oameni în atelierul de reparații-ștanțe. Aceștia, spune el, sînt „doctorii" fabricii. Toate sculele care se strică în timpul producției, în cele cîteva secții ale întreprinderii, sînt aduse la acest atelier pentru a fi reparate. Cu totul, întreprinderea folosește vreo 400 de feluri de scule. Ca să înveți rosturile fiecăreia, trebuie să treacă timp. În meserie asta, zice Valentin Toma, ajungi muncitor foarte bun abia după ce-ai împlinit 30 de ani.

Cei mai mulți din formația lui Valentin Toma n-au apucat să treacă peste acest prag de viață. El însuși l-a trecut în urmă cu 4 ani, fiind astfel cel mai vîrstnic dintre cei 40. Maistru este numai de cîteva luni. Motivul pentru care, mărturisește, se bucură că a ajuns să stăpînească bine meseria ar fi acela că, în prima tinerețe, nici nu-i trecuse prin minte că va ajunge vreodată sculer matrițer. După ce-a terminat liceul știa că vrea să devină agronom. În '67 cînd a reușit la admitere, a fost chiar convins că va deveni agronom. N-a urmat însă decît un an cursurile facultății la care rîvnise, pentru că, din cauza unei boli care s-a abătut peste el în urma unei răceli pusternice, a trebuit să renunțe la studenție și să încerce să-și caute sănătatea. Și după ce a crezut că și-a regăsit, într-adevăr, sănătatea pierdută, a doua bucurie a lui a fost că începuse să se construiască la Titu o întreprindere republicană în care știa că e loc să ajungă un bun muncitor pe cît ar fi avut loc, în lungul și latul pămîntului, să fie un bun inginer agronom. S-a angajat la 11 ianuarie 1971. A făcut parte din primul lot de muncitori trimiși să se califice la București, la Electroaparataj. După un an s-a întors la Titu muncitor calificat, iar cînd întreprinderea și-a pornit complicatul ei mecanism, pentru a începe să producă, atunci, prin '72—'73, s-a contat fără îndoială pe seriozitatea unor tineri ca Valentin Toma, dar, e de înțeles, au fost detașați și cîțiva muncitori cu experiență din București, Aurel Pena și Vasile Cubercă de exemplu, de la Electroaparataj și Electronica. Pentru el, zice Valentin Toma, asta a fost a doua școală de calificare, fiindcă a ținut să stea cît mai mult prin preajma acelor „muncitori formidabili, de categorie specială", ale caror nume le rostește și azi cu admirație și respect. Fiind, numele amintite, un semn că în această meserie, ca-n oricare alta, chemați sînt mulți, dar aleși sînt mai puțini. Chemat a fost, de exemplu, și un [redacted] Ion Năstase, dintr-unul din satele de pe lîngă Titu, însă n-a trebuit să treacă mult timp ca să se vadă că răsfățul lui de a se lăsa, în repetate rînduri, „educat", s-a încheiat prin desfacerea contractului de muncă. Întreprinderea nefiind locul potrivit pentru deadcoolizare și neîngăduindu-și să aibă program de grădiniță pentru bărbați în toată firea. Tot prin anii cît Valentin Toma a fost șef de echipă Marin Mardare ba dădea, ba nu dădea pe la fabrică, în ciuda sfaturilor pe care le primea din toate părțile, pînă s-a trecut pe sistemul retribuirii în acord, iar el a început să primească, pentru munca lui puțină doar cîteva sute de lei pe lună. Și n-a fost nevoie să treacă decît vreo cîteva luni dintr-astea mai negre, pentru ca el să devină omul ce este și astăzi, un muncitor conștiincios. E limpede, exemplele de mai sus nu sînt decît două dintre cele mai multe asupra cărora ar putea stărui Valentin Toma și amintind despre ele înțelegem că vorbim despre ceva mai important decît întreruptoarele, prizele sau siguranțele automate care se produc la această întreprindere de aparataj electric, anume chiar despre colectivul acestei întreprinderi, despre felul cum el s-a făcut și s-a refăcut într-o încercare de sleiuire din ce în ce mai temeinică a an și a spiritului muncitoresc despre care Valentin Toma, ca și alți muncitori destoinici, precum Alexandru Oprea, Gheorghe Rădulescu, Marin Preda sau Ghiță Alexandru, au știut că nu se poate obține printr-un bon de comandă de la serviciul aprovizionare. Peste un an sau doi, în atelierul reparații-ștanțe nu va mai lucra nici un muncitor care să nu fi terminat liceul și asta nu înseamnă că nu vor mai fi probleme, crede Valentin Toma, dar înseamnă că ele vor fi rezolvate mai ușor decît pînă acum, pentru simplul motiv că ele vor fi înțelese mai repede. Maistrul a făcut armata la aviație, într-o echipă de întreținere a avioanelor, și își amintește că odată un mecanic a uitat o șurubelniță prin instalația electrică a unui avion. De n-ar fi fost descoperită, în urma unui control, ea ar fi putut provoca un scurt-circuit și poate un incendiu. Acum zece ani, cînd a pornit fabrica, dacă povestea această amintire din armată, erau unii care ar fi înțeles că nu e vorba decît de o șurubelniță, nimic mai mult. Acum toți cei 40 din atelierul condus de Valentin Toma, ne încredințează maistrul, cunosc această întîmplare și știu că este vorba despre ceva mai mult decît o șurubelniță, și anume chiar despre simțul ordinii, al disciplinei, al corectitudinii fără de care, în mod egal, avionul acela n-ar fi putut să zboare iar întreprinderea lor n-ar putea să facă aparataj electric de bună calitate.

D. CONSTANTINESCU

Adevărul muncii, cîteodată, ca și sudoarea, are mai multe culori

La ieșirea spre București a Urziceniilor șoseaua se încăpățînează să rămînă pustie. Numai cînd și cînd se tîrăște pe asfalt cîte un autoturism particular, dar șoferii abia izbutesc să găsească un loc copiilor și nevestei, printre toate catrafusele cu care reveneau de pe litoral, din concediu, și la semnele desperate ale călătorului de ocazie nu le mai rămînea decît să ridice din umeri, neputincioși. Într-un tîrziu a tras totuși pe dreapta, îndurîndu-se să-l adune de pe drumuri pe autostopist, autocamionul utilitar 36—B—4864, o grămadă de fierărie ajunsă pe pragul ruinei, dar încă în stare să se miște spre țeluri cu vreo 25—30 km pe oră. În loc de nimic, era bun și prilejul acesta.

Bărbatul de lîngă șofer mi-a făcut un semn spre lada din spate și tocmai cînd ridicasem un picior pe cauciuc, să mă ridic spre o claie de scule amestecate, s-a deschis pe neașteptate o ușă, chiar alături, și o mînă vînjoasă m-a tras într-o cutie de tablă, nu mai mare decît un vagonet de mină. Și așa m-am trezit alături de Marin Goia, Sandu Sava, Gheorhge Maxim, Ștefan Scridon și Florică Moise, într-o penumbră fierbinte, ca de cuptor. Genunchi în genunchi și frunte în frunte, întocmai ca într-un vagonet de mină, schimbau între ei cuvinte puține, măsurate, despre întîmplări mai mult sau mai puțin obișnuite, trecînd domol de la una la alta, nu chiar cu lehamite, ci cu îndărătnicia tărăgănată de a-și spune unul altuia tot ce aveau să-și spună. Nu de alta, dar ca să rămînă toate dintre ei curate, ca și ieri. Afară era o căldură de jad. Sub tabla încinsă, căldura se îndoiese cu respirația jilavă a oamenilor. Sudoarea le curgea pe timple și pe gît încet și sicîitor. Erau toți o apă, deși nu ajuneseră încă acolo unde truda urma să stoarcă din ei o sudoare adevărată. Fiind și sudoarea de mai multe culori.

Locul trudiei lor, mereu, începe de la rădăcina unui stîlp în sus. Cînd șoferul Gheorghe Costache a frînat autocamionul, Ionel Negrilă și Ilie Pisicaru, alți doi electricieni din echipa lui Traian Lupașcu, de la centrul din Urziceni al IREB-ului, deja vindecau un stîlp de metehnele lui, călărindu-l nu departe de creștet. Și asta le este treaba de zi cu zi : se adună din Mobiloveni, din Movilița, din Girbovi sau Nenișor și realcătuiesc echipa din mersul hurducăit al mașinii lui Gheorghe Costache. Se realcătuiesc în echipă sau iar se împrăștie în lungul a zeci și zeci de kilometri de rețele de joasă tensiune, după greul lucrărilor sau după cum le-a risipit întîmplarea. Sau după cum îovește hazardul meteorologic, iarna mai cu seamă, cînd se dezlănțuie și viscolele, măturînd Bărăganul în întinderea căruia nu întîlnești nici o stavilă. Și de aici înainte numai Traian Lupașcu știe mai poate limpezi cît de cît ce înseamnă rutină și ce înseamnă destoinicie în munca lor aspră.

E un bărbat scurt, zdravăn, va împlini curînd 50 ani de viață, 24 de slujbă și 14 de cînd a devenit comunist cu carnet. Are doi copii : Toma e electromecanic și Elena va termina curînd liceul electrotehnic din Urziceni, ceea ce nu înseamnă deloc că tandăra nu sare departe de trunchi, mișcîndu-se și ei pe aproape de meseria tatălui lor. Numai că în dreasra acesta a puterilor care se scurg prin cabluri au apucat sau vor apuca un loc mai privilegiat. Lui Traian Lupașcu și oamenilor lui, în schimb, le-a rămas greul, o ostenală cu adevărat crîncenă, de care nu-i va scuti nimic și nimeni. Și alții își zic electricieni, dar stau și apasă butoane. Pentru unul un cîmp troienit înseamnă un peisaj, nu mai mult. Pentru ei, același cîmp înseamnă rupere de oase înaintea unui nou an de ospcane. Ce înseamnă rutină și ce înseamnă destoinicie ? Iată o întrebare la care Traian Lupașcu nu s-a gîndit vreodată și, dacă ar sta să se gîndească, poate ar ajunge, pe neașteptate, la adevărul că uneori destoinicia poate fi una cu rutina. E firesc să muncești și să-ți faci datoria departe de orice îndemn, de orice ochi scrutător. Cine i-ar împiedica, de pildă, să tragă mașina pe dreapta și să se odihnească la umbră ? Doar prin stația de radio montată pe mașina lui ostenită nu se poate vedea tocmai de la Urziceni dacă sînt cățărați pe stîlpi sau au eșuat într-o berărie... Din clipa cînd au trecut de bariera Urziceniilor, rămîn doar ei între ei și nu le-au trebuit niciodată cuvinte pentru a ajunge laolaltă la înțelegerea faptului că încrederea se cuvine să rămînă încredere, și între oameni care se văd la față, și între oameni care nu se văd la față.

Întîmplări neobișnuite ? Aceleași, mereu: stîlpi căzuți, fire rupte, transformatori împușcați... Numai decorul, de la anotimp la anotimp, mai poate fi altul : un soare torid, necruțător, ca în acest început de iulie, sau geruri sub care palmele abia se mai dezlipesc de patent. Și una peste alta, cam aceasta ar fi adevărul muncii lor : cu acea conștiință muncitorească despre care se vorbește prin ziare, cu spiritul de echipă despre care se vorbește prin alte ziare, cu obiectul de înțeles destoinicia ca o chestiune de simplă rutină, mărturisește Traian Lupașcu, au venit toți de acasă. Și e greu de crezut că ai putea deprinde mai multe pe drumuri decît ai deprins de acasă. Cînd casa omului este casă, cu copii ascultători, cu părinți îngăduitori, și au balamuc. Dar despre toate acestea, bineînțeles, s-ar mai putea spune multe... Deocamdată, însă, din întîlnirea lui Traian Lupașcu, prima lui întîlnire cu un gazetar, am aflat doar credința că adevărul muncii, cîteodată, ca și sudoarea, are mai multe culori.

MIHAI PELIN

Cheia de boltă: omul

(Urmare din pagina 1)

sine, ci un mijloc, este dovedit că numai pe această cale se poate ajunge la bel-șug, la înflorire multilaterală. Iată de ce la baza strategiei, elaborate de Congresul al IX-lea, a dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor, a stat creșterea impetuoasă a forțelor de producție, ca factor esențial al victoriei socialismului în România, al progresului și bunăstării întregului popor.

Ce au adus poporului român cei 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea? Au adus, mai întîi, o creștere a veniturilor. Astfel, atît retribuția medie nominală netă, cît și cea reală au crescut de mai bine de 2 ori. De la 1 023 lei în 1965, retribuția medie nominală netă a ajuns în 1981 la 2 340 lei. Tot de peste două ori au sporit și veniturile țărănimii. Corespunzător creșterii veniturilor, desfacerile de mărfuri ca amănuntul prin comerțul socialist au sporit continuu, de la 63 miliarde de lei în 1965, la 232,7 miliarde în 1981, volumul lor fizic fiind de peste trei ori mai mare. Față de 1965, în prezent există la fiecare 1 000 de locuitori de două ori mai multe aparate de radio, de 7 ori mai multe frigidere și televizoare, de 4 ori mai multe mașini de spălat rufe, de peste 20 de ori mai multe autoturisme. La fel, a sporit volumul prestațiilor de servicii către populație care, de la 9,4 miliarde de lei în 1965, s-au ridicat în 1981 la 48,1 miliarde de lei.

O impresionantă creștere, de mai bine de trei ori, au înregistrat-o cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat (învățămînt, sănătate, asistență socială, pensii, ajutor de stat pentru copii, educație fizică și sport, cultură și artă): de la 1 100 lei pe cap de locuitor în 1965, la 3 325 lei pe cap de locuitor în 1981 ; suma totală a fost, în 1981, de 74,3 miliarde de lei. În 1982, cheltuielile social-culturale de la buget ar urma să depășească 80 de miliarde, din care 18,9 miliarde de lei pentru învățămînt și 15,8 miliarde de lei pentru sănătate. Relevăm, totodată, avîntul construcțiilor de locuințe : 96,3 mii de apartamente în 1970, 161,2 mii în 1981 și 190 mii anul acesta.

Cele de mai sus reprezintă, desigur, doar cîteva aspecte ale problemei abordate. Ele demonstrează însă cu fermitate că în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, operă ale cărei baze au fost puse de Congresul al IX-lea al partidului, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cheia de boltă a constituit-o și o constituie omul, cu tot ce ține de el: asigurarea bunăstării materiale și spirituale, asigurarea condițiilor deplinei afirmări a capacităților și a personalității lui.

SECERIȘUL

Lîngă o fîntînă anonimă

Pitarul era omul îndatorat cu facerea pîinii la curtea domnească iar în satul Pitaru, al cărui nume vine de la această îndeletnicire a unuia dintre slujbașii lui vodă Brîncoveanu, facerea pîinii este istorie, dar și muncă la zi. Ziua e limpede și caldă peste măsură, numai sufletul oamenilor nu este la fel de limpede, apare nițel tulburată de griji. S-a făcut, iată, ora 10 și încă nu s-a putut începe în plin secerișul grîului, cu toate că inginerul Constantin Tudor a ținut pe-aproape aparatul de măsurare a umidității, așa cum o sentinelă ar ține arma în cumpănire. Prima încercare s-a făcut la tarlaua numită Regulament, unde grîul s-a dovedit că are umiditate 24 la sută. Să mai încercăm, a zis inginerul, să mergem la Potlogeanca, acolo e pămînt nisipos și s-ar putea ca grîul să fie mai uscat. Cinci dintre cele șase combine au rămas pe loc, în așteptare, iar a șasea, condusă de Tudor Toma, s-a pus în mișcare pe direcția ordonată. În urmă a pornit și tractorul cu remorcă, în cabina căruia, răbduriu, se afla Ion Nedelcea. Deziluzie : în locul către care ne îndreptasem, grîul avea umiditate 27—28. Alte două încercări, în locurile numite Bordei și La Stadion, i-au convins pe inginerul Constantin Tudor, pe Nicolae Dinu, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, și pe Ion Tomescu, șeful secției de mecanizare de la Pitaru, că trebuie să ne întoarcem înapoi, de unde plecasem, acolo părînd a fi, prin comparație, grîul cel mai uscat și mai bun de cules. Nu însă înainte de a trece și pe la Puțul lui Oprea, a mai zis inginerul, și după un ocol pe după islazul comunal am ajuns și-acolo unde zisese. N-a durat decît vreun sfert de oră pînă ce combina a tăiat o pîrtie largă prin lan și oamenii au început să caute iarăși un teren neted, cît mai neted, pentru a așeza acolo umidiometrul. Aparatul acesta trebuie să stea, într-adevăr pe un plan orizontal ; orice înclinare, într-un unghi oricît de mic, ar vicia rezultatele măsurătorii. Și n-am putea spune că oamenii nu erau nerăbdători să vadă pe cadranul aparatului confirmarea a ceea ce ei și începuseră să creadă ; s-a tocmit între timp și un pariu, pe care inginerul Constantin Tudor l-a cîștigat, însă, cu generozitate, a spus că nu-l interesează sticla de bere cîștigată astfel, important era că grîul avea umiditatea 22 și se putea lucra, pînă seara, cu toată viteza și cu toate cele șase combine. Și cît a durat pînă să fie chemate și cele cinci, care rămăseseră în așteptare, am aflat, acolo, lîngă puțul pe care scria, cu litere săpate în ciment, „1921 — M. Oprea. Renovat în 1966 — CAP", de ce puțul acela nu mai are găleată. Dintre cei doi bătrîni care se arătaseră pe drumul de cîmp trăgînd de lanț cîte o vacă, primul numindu-se Vasile Negoiță și avînd 80 de ani, iar al doilea Gheorghe N. Radu și fiind cu vreo 15 ani mai tînăr, acesta din urmă ne-a povestit că în urmă cu trei zile, duminică dimineață, chiar el, cu mîinile lui, împreună cu Gheorghe Ioniță, Florea Matei și Ștefan Ciulea au pus o ciutură nouă fîntînii și n-a fost nevoie să treacă decît o zi și o noapte pentru ca ea să dispară. Gheorghe N. Radu fiind sigur că n-au luat-o străinii, că doar fîntîna se află departe de sosea, ci oameni din sat. El, Radu N. Gheorghe, știe cum vine de se întîmplă una ca asta, chiar el a făcut un puț mai departe cu un kilometru de-aici, către sat, în locul numit Pămînturi, în 1974, a dat două mii de lei și la sfîrșit a ținut să se sape cu un cui. În ciment, doar două litere, G. și T, ca să se știe întructiva că fîntîna a fost făcută de el, Gheorghe, și de nevastă-sa, Tudora. Și cînd să bea și el apă, a descoperit înăuntru, între pereții fîntînii, snopi de cocenî și bidoane de plastic pentru ulei de motoare. Și cît a zis acestea s-au auzit și motoarele celorlalte cinci combine conduse de Nicolae Iordache, Gheorghe Marin, Dumitru Marin, Ion Florea și Martin Dumitrescu. În urma combinelor veneau tractoarele cu remorci conduse de Ion Nedelcu, Radu Marin, Gheorghe Costache și Petre Gheorghe, iar cel care încheia convoiul era Nicolae Neacșu, conducător de atelaj, în căruța căruia am zărit un uriaș bidon cu apă, 2 extinctoare, 4 furci, 4 cazmale, 4 găleți, 10 mături și cîteva panouri de lemn pe care scria „Fumatul oprit, pericol de incendiu", plus încă unul mai îngăduitor : „Loc pentru fumat". Pe acesta din urmă oamenii l-au așezat cîteva sute de metri mai departe, lîngă altă fîntînă, căreia încă nu i se șterpelise găleata. Iar cînd a apărut și economista Mariana Cloacă, delegat de arie, care urma să țină evidența producției și să întocmească bonurile de recoltat s-a putut spune că la Pitaru a început secerișul grîului. Era ora 12 și un sfert. Pînă în seară cele șase combine urmau să recolteze 40 hectare, cît se întinde lotul de lîngă puțul lui Oprea, iar producția zilei, potrivit calculelor inginerului Constantin Tudor, urma să fie cam de 100 de tone. La plecare, trecînd pe lîngă fîntîna unde fusese așezat panoul care indica locul pentru fumat, am văzut că ea avea, într-adevăr, găleată, dar nu mai avea nume. Pe lîngă ea nu numai că se putea fuma, dar se putea citi și următoarea inscripție : „Făcută din venitul de pe islazului. Primar (șters cu dalta). 1926".

D. CONSTANTINESCU ■

Cuvinte parcă decupate din telexuri

Din avion, cît vezi cu ochii, lanurile s-au colorat în galben. Încă de dimineață, la Arad, se anunță o zi călduroasă. Plecăm împreună cu inginerul Avram Crăciun, șeful serviciului plan de la Direcția Agricolă. Prima țintă — comuna Șiria, localitate mare și frumoasă, cam la 35 km de Arad. Drumul trece prin comuna Horea și se oprește, parcă obosit, în ultimele urme ale munților Zarandului, care se întind pînă aici ca degetele unei mîini. Este ora șase și cîteva minute. La sediul S.M.A.-ului, oamenii încep să se strîngă. Pînă la ei patruzeci toată lumea trebuie să fie prezentă. Dar se anunță a fi o zi bună și oamenii s-au grăbit a fi prezenți la muncă mult mai devreme. Însoțiți și de inginerul Marin Chivu, directorul S.M.A.-ului, plecăm mai departe, pe tarlaua 5, 6 sau la observator, cum este botezată prin partea locului zona. Orzul a dat în coșt și, după toate probabilitățile, chiar din această zi va începe recoltarea. Consiliul unic agro-industrial numără zece unități agricole din Șiriana, Galsa și marea podgorie a Aradului. Pămîntul este bun, iar an de an recoltele au mulțumit oamenii. S-a obținut chiar, pentru rezultatele anului trecut, Meritul Agricol clasa întîi. Și anul acesta se anunță a fi bun. Ce se poate spune la ora actuală ? Densitățile la toate culturile sînt așa cum scrie la carte. Întreținerile culturilor s-au făcut conform graficelor și situațiilor de pe teren. Astfel, la porumb, prașila întîi, pe suprafață de peste 5 000 de hectare, s-a făcut de mult. La ora actuală și prașila a doua este pe terminate, iar porumbul stă să dea în drugă. Cele 1 358 de hectare de orz au dat în coșt și cele 5 381 de hectare de grîu nu mai au mult pînă la recoltare. Așa stînd lucrurile, și fiindcă ultimele zile au fost călduroase, trebuie, spun specialiștii, grăbită recoltarea orzului și eliberarea terenului. Ne-am mai notat că pînă la ora actuală au fost recoltate și însilozate cam 2 700 de tone de furaje, asta reprezentînd peste optzeci la sută din toată cantitatea. Și fiindcă, aici, este o zootehnie puternică s-a realizat tunsul ierbii pe toate porțiunile. S-a recoltat o mare cantitate de pe șanțuri, diguri, islazuri. Pentru 1 700 de animale s-a organizat tabere de vară în zonele dificile în recoltatul fînului...

Tarlaua 5, 6, avînd o suprafață de 146 de hectare cu orz, solul miraj, lume multă. Parcă avea loc o șerbare. Două combine, conduse de mecanizatorii Ioan Joldea și Emerick Csomoș, se și aflau în lan. Altele patru așteptau semnalul de începere. Cele două combine se reglau și li se făcea așa numita probă a boabelor, cu martori : președintele consiliului Ioan Fălcău, inginerul șef Iosif Crăciu, Curta Petru, primarul Pincotei, inginerul Aurel Mitrache și șeful fermei Panait Paraipan. La semnalul de începere a recoltatului se afla și directorul adjunct al Direcției Agricole, inginerul Nicolae Mihalache. Discuțiile, fără cuvinte multe, păreau decupate din telex-uri. „Care-i umiditatea ? 23. Este foarte bună. N-are nimic dacă crește pînă la 25. Trebuie să începem. Ați văzut ? Orzul a început să se aplece. Reglați totul cu migală și cu răbdare. Aici nu trebuie să ne grăbim. Rabotorul trebuie să prindă totul. Firul cît mai de jos. Recoltarea să se facă, la început, pe toate suprafețele din vecinătatea complexului de porci. Ce-i cu sirma pentru baloți ? Veți ceva. Restul vine zilele acestea. Este de o mai bună calitate față de cea de anul trecut. Problema motorinei este în mare parte rezolvată. S-a făcut gama metrică ? Cam cît iese... S-a rezolvat problema depozitării ? Ceea ce nu intră la complexul de porci să fie pus în așa fel încît să nu se încingă ca anul trecut. Oamenii să-l vînture. Mai trebuie găsite spațiile..."

În jurul orei prînzului, semnalul de începere a recoltatului a fost dat. Pe tarlaua de la observator cele două combine au intrat, cum se spune, în pline. Alte patru așteptau botezul. După toate spusele specialiștilor, în cîteva zile orzul va fi recoltat. Apoi se va trece la pregătitul terenului și, cît de curînd, la bătălia grîului...

SORIN POSTOLACHE ■

Atît: puțină apă!

Comana e o comună mare și frumoasă din județul Giurgiu. Lucrul frumos, se știe, plătește pentru starea lui un preț uneori mai mare decît cel de rînd. Ca să rămînă așa, verde la vremea verdelui și auriu la cules, pămîntul satelor Comanei are trebuință de multă apă. Mai multă decît prin alte locuri, fiindcă pe aici fîntînile sînt cam sărace și trag apa din adînc. În satul Vlad Țepeș, bunăoară, țeava puțurilor se înfundă la patruzeci de metri și apa tot cu măsură rămîne. Dacă plouă la timp, recolta e mare. Dacă nu plouă, oamenii stau cu ochii spre cer și privesc lung la fiecare umbră de nor.

E într-o miercuri, culesul orzului s-a încheiat și s-a încheiat bine și fruntașii comunei au ședință. Este, am putea spune, o ședință a grîului, întrucît în două-trei zile combinele trebuie să intre în lan. Primarul Nicolae Ciocoveanu, președinții C.A.P.-urilor din Grădiștea, Vlad Țepeș și Comana, vicepreședinții, toată lumea cu sarcini și griji pentru mai multe sute de hectare, e adunată aici, la primărie, într-o cămăruță cu pereții copți de soare. Ar fi cam prima zi în care bărbații simt că poartă cămașă curată și că aceasta o să stea pe dînșii albă și răcoroasă mai multe ceasuri. Prima zi de răgaz. Ședința e scurtă, spre încheierea ei coboară dintr-o mașină președintele C.U.A.S.C. Băneasa, Vasile Soare, și inginerul șef Virgil Trușmei. Cămășile dumnoalor sînt nădușite și pline de praf ; umblă din zori din sat în sat, n-au timp decît pentru chestiuni presante. O seamă de treburi s-ar putea discuta și la telefon numai că, spune unul cu cămașa albă, în campanie contează privitul în ochi. Cu alte cuvinte, una ar putea fi situația combinelor la telefon și alta cînd o discuți chiar în preajma combinei. La Comana situația combinelor e bună. Urmează a intra în lan 6. La Grădiștea tot 6, la Vlad Țepeș 4.

Ședința e una din cele mai scurte și mai folositoare din cîte se întîmplă la țară în zilele culesului. „Să dăm, acum, se spune, o masă caldă mecanizatorilor și la grîu. Ați văzut că tovarășii au apreciat masa caldă". Tovarășii, care au apreciat masa caldă, se cheamă Ion Anton, Dumitru Castravete, Socol Spirea, Marin Căpățînă și alții ca ei. Neacșu Nicolae, secretarul adjunct, socotește că „trebuie să fim atenți cu sudoarea mecanizatorilor, fiindcă atîta curge sudoarea pe ei încît nici nu mai e nevoie să facă duș. Curge pe ei nădușeala fierbinte".

Recolta la orz a fost bună. „O ploicică, numai, și am fi dat și orzul peste plan. Așa, avem cu douăzeci de kile mai puțin la hectar". Oamenii se uită unii la alții, cei 20 de kilograme ?, pe lîngă media de 3 800 kg/ha totuși spune primarul, să fi fost numai un kilogram, peste, dar să fi fost. Să fi plouat puțin, să nu fi apucat orzul să se ștăvească...

Acesta-i adevărul și trebuie să-l luăm cum este. Zona urmează a fi irigată, la anul, parte din porumb ar urma să nu mai aștepte ploaia ca să crească, dar anul acesta, cu toate că „de zece ani nu s-a muncit astfel la porumb și nu s-a prășit atît de bine", nădejdea e, tot de la natură. E ciudat să vezi cum discută bărbații și femeile cu fețele roșii de soare problemele „teoretice" ale recoltei și cum, zicînd ploaie, se tot uită pe geam și pe geam nu văd altceva decît un soare mai fierbinte ca ieri și porumbul care se răsucește de uscăciune și stă pipernicit.

„O speranță mare — spune Nicolae Ghenu, președintele C.A.P. din Vlad Țepeș — avem de la grîu. Grîul îl scoatem peste plan". „Cu cel puțin 300—400 kg", zice primarul. Oamenii se uită unii la alții, aprecierea primarului li se pare cam temerară, pe urmă iau în discuție suprafețele cu grîu în parte și, socotind pămîntul pe vigoare și lucrătură, conchid că, da, ar putea să însă chiar mai mult grîu decît gîndesc ei acum.

Acest Nicolae Ghenu are lupta lui zilnică pentru apă. Cu o zi în urmă se înfundase nu știu ce conductă și vacile se băgau în om și mugeau după apă. A încercat un băiat să desfunde canalul, dar s-a tăiat în niște cioburi și atunci, dacă tot nu mai ora nimic de pierdut, s-a dezbrăcat președintele în chiloți și a muncit trei-patru ceasuri în nămol. „Taci, bre, nea Ghenule, spune careva, că era seară cînd ai ieșit matale din canal. Știi cum ai arătai ?". „Știu", spune Nicolae Ghenu.

Sigur, vițele n-ar fi murit, fiindcă apă se mai găsește, numai că nu-i destulă. La Vlad Țepeș, anul ce vine e așteptat, cum așteaptă oamenii buni pe noul născut. Ar fi șansa grădinăriei pe lotul personal, ar fi și șansa de-a nu mai măsura apa în gospodăria cu cana și cu găleata. „O facem, Ghenule, spune Nicolae Ciocoveanu. Mai fac eu rost de un vagon de țeavă și dăm apă la grădini".

Despre starea de spirit a unor oameni se pot spune o mulțime de lucruri, ca despre orice fapt, dealtfel, ce nu comportă o măsură precisă. Ca să înțelegem care-i starea de spirit a țăranilor din Comana, trebuie să știm cîteva treburi, care pot fi măsurate. E pentru prima oară cînd s-au făcut la vreme toate arăturile și toate muncile. E pentru prima oară, de nu se mai știe cîți ani, că porumbul n-are deloc buruiană. Prașila a treia vine după o a doua temeinică. De mulți ani n-a mai avut comuna o primă coasă la furaje atît de bogată. „Cît toate furajele anului trecut", spune primarul. Recolta e păzită bine. „Nu am avut cazuri de sustrageri, să face la fel și la grîu". Comuna a primit pui de găină. „O să avem carne de găină, să fim atenți că sînt ai noștri". Tot pentru prima oară s-au curățat de tufișuri niște pămînturi ce nu produceau nimic. Drept urmare, cîștigîndu-se un număr de hectare, se va împrejmui un loc unde să albă oamenii lot pentru crescut vite. Pămîntul acesta — zece ari de creșcător de vite — poate să nu pară prea mult, dacă ne gîndim cît fin a rămas necosit în toamnă în regiunile premontane, dar dacă ținem cont că ne găsim nu în țara finului, ci într-un loc unde apa e la mare adîncime și că aici nimic nu crește de la sine, că fiecare spic de grîu are o istorie și fiecare știulete un nume de om, care a nădușit la el, să cădem de acord că la Comana și, ca la Comana, în general în sudul Cîmpiei Române, se întîmplă ceva interesant în agricultură. De fapt, ceea ce-i drept și firesc să se întîmple.

TUDOR OCTAVIAN ■

Utilizarea energiei solare mai stă în penumbra neîncrederii şi se impune să nu renunţăm la un beneficiu real, în favoarea unui beneficiu iluzoriu

În urmă cu doi ani, la nr. 26 din 1980 revista noastră publica un amplu articol : „Energia solară între dorinţă şi realitate". Revenim asupra problemei folosirii surselor de energie neconvenţionale. S-au transformat în realitate dorinţele noastre de acum doi ani, s-au concretizat planurile noastre de acţiune, noua arhitectură solară a transformat cu ceva aspectul localităţilor noastre, cifra care contabilizează economia de combustibili convenţionali prin aplicarea energiei solare este în măsură să ne mulţumească ? Instalaţiile sînt deservite de un echipament care la scară industrială – singura cu adevărat eficientă – reprezintă sarcini de investiţie importante. În mod obligatoriu trebuie să ţinem seama de eficienţă şi rentabilitate, în paralel cu politica de investiţii, de astăzi şi de mîine, de conjunctura internaţională, de costul combustibilului convenţional, care are o rată anuală medie de creştere de aproximativ 5 procente. **În urmă cu doi ani, obiectivul principal urmărit prin aplicarea energiei solare era disponibilitatea a 800 000 tone combustibil convenţional în perioada 1981–1985. Acest obiectiv impunea un ritm de 400 de ori mai rapid decît cel întîlnit de noi la data anchetei. S-a menţinut ca sarcină cifra pe care ne-o impuneam sau, din raţiuni economice, mai judicios evaluate, cifra s-a schimbat ?**

Ne-am pus întrebări. Înainte de a încerca, folosindu-ne de bunăvoinţa aceloraşi interlocutori, să răspundem la ele, să amintim celor care, poate, acum, în zilele caniculare ale acestei veri, au uitat, restricţiile pe care din raţiuni economice, valutare şi de dezvoltare am fost obligaţi să ni le impunem la apă caldă, căldură, curent electric şi carburanţi în acest ceas al secolului, pe care îl putem spera trecător din acest punct de vedere doar dacă vom folosi intensiv şi curajos noile surse de energie.

ICSITEEMR, Inginerul Teodor Ionaşcu, şeful Laboratorului de energetică solară ? „Preocupările noastre sînt canalizate pe două direcţii principale : crearea de echipamente de termotehnică solară şi proiectarea de instalaţii solare utilizate în industrie. În cei doi ani care au trecut de la ultima noastră discuţie am omologat noi tipuri de captatoare, dispozitive de măsură şi pentru automatizare a Captatoarele cu registru CH2–O şi cele cu serpentină CH2–SO au fost omologate la I.M. Sadu şi sînt în fabricaţie la I.A.A. Alexandria. Tot aici am conceput şi realizat captatorul pentru aer CH2G. Captatorul CH2–O a primit diplomă la expoziţia „Inovatorii CAER 1981". Se presupune deci că avem un captator cu performanţe ridicate. Preconizăm să-l valorificăm la export. Mulţi din partenerii posibili şi-au manifestat dorinţa să cumpere, însă doar cîteva bucăţi. Probabil cu intenţia de a-l asimila. La ora aceasta avem un echipament, în totalitate de concepţie românească, cu performanţe ridicate şi la preţuri de cost competitive. În doi ani, costul specific al unui captator montat a scăzut la aproximativ 2 500 lei pe metru pătrat. Cu alte cuvinte, înseamnă că durata de recuperare a unei instalaţii solare a scăzut la 8–12 ani. În 1978 era de 30–40 ani. Au crescut preţurile de import ale combustibililor clasici şi, în paralel au scăzut preţurile de investiţii prin mărirea randamentului captatoarelor şi raţionalizarea instalaţiilor. În ceea ce priveşte instalaţiile solare industriale am diversificat mult gama de aplicaţii din dorinţa de a lărgi orizontul de implementare. Elaborăm unitate-concepţie şi proiect ingineresc — urmînd ca partea de proiectare şi aplicare să revină institutelor de proiectare de ramură. Din instalaţiile mai reprezentative amintim uscătorul de cherestea de la C.P.L. Piteşti, omologat anul trecut de MEEFMC — aport energetic anual de 33 tone combustibil convenţional, durată de amortizare a instalaţiei solare de 5 ani ; instalaţia pentru uscarea cerealelor de la Oltenia, la care s-au folosit captatoare de aer — aport 120 tec, durată de amortizare 4 ani. Casa solară de la Neptun, dată în folosinţă în 30 octombrie 1979, de fapt un permanent laborator de testare, a fost completată cu cele mai noi instalaţii. Aici am experimentat toate echipamentele concepute în institut. Aportul energetic este de 6,5 tec pe an. Ca urmare a sarcinilor primite de la C.N.Ş.T., cu sprijinul Comitetului municipal de partid Constanţa am realizat instalaţia solară de încălzit apă menajeră la C.A.P. Agigea. Instalaţia este realizată de UCECOM cu materiale comune, cu conţinut redus de energie înglobată şi cu tehnologii cît mai simple. Acest obiectiv este un model ce se poate aplica la toate unităţile similare din ţară. Trebuie să existe doar dorinţa de a-l aplica.**

Nu avem încă un mod organizat de contactare a beneficiarilor. Ne caută şi, bineînţeles, ne găsesc beneficiarii receptivi la introducerea noului. Din acest

punct de vedere, situaţia e neschimbată faţă de acum doi ani. Pe de o parte, este un avantaj, pentru că, cu acest gen de beneficiari se lucrează bine. Pe de altă parte, este un dezavantaj, deoarece realizările noastre rămîn în faza de unicat.

Rezultatele certe ale cercetării uneori ignorate

INCERC, Dan Constantinescu, şef colectiv energie solară. Cercetarea caselor solare de la Cîmpina — una pe principiul pasiv şi cealaltă pe principiul activ — s-a încheiat. În numai trei ani, perioada de amortizare a unor asemenea construcţii a scăzut de la 15 ani, la 8–9 ani. Soluţia casei pasive a fost înglobată în proiectele tip IPCT de locuinţe de la unul pînă la patru etaje. Preferinţele noastre înclină spre soluţia pasivă, care asigură o economie de combustibil de 30–35 la sută, cu o perioadă de amortizare acceptabilă. Aceleaşi constatări sînt valabile şi pentru halele etajate P+1, P+2. Deşi concluziile sînt trase şi sînt mai mult decît încurajatoare, nu s-a mai realizat aici o asemenea construcţie. Consiliile populare decid alocarea unor investiţii suplimentare în acest sens. Există o inerţie nejustificată în acest domeniu, dacă ne gîndim că aceste investiţii suplimentare se amortizează în 8 ani. Una din cauze ar putea fi neînţelegerea faptului că instalaţia solară nu este autonomă şi există prejudecata că asemenea locuinţe nu vor mai primi cotă de combustibil pentru completare. Sîntem îngrădiţi de unele decrete care sînt obligatorii pentru locuinţele obişnuite şi care n-ar trebui în nici un caz aplicate în cazul locuinţelor solare. La locuinţele solare P+1, P+2 s-a introdus ca sursă auxiliară de căldură sobele cu lemne sau cărbuni. Sobele se încing şi se suprapun cu scoarcele. Este nevoie de o sursă auxiliară de căldură, care să se poată cupla numai atunci cînd este nevoie, o sursă de căldură cu inerţie termică redusă, care să poată porni automat cînd temperatura interioară o cere. Sursa suplimentară trebuie să fie elastică, pretabilă la comenzi de automatizare. Numai aşa se pot realiza economii. Este un lucru lesne de înţeles şi totuşi nu se admit derogări de la nişte decrete care, de fapt, privesc alt fel de instalaţii. Acelaşi lucru şi cu partul de arhitectură. O casă solară sau cu încălzire cu aer prin pereţi dubli, o altă realizare a noastră extrem de promiţătoare, trebuie să aibă o anumită distribuţie a spaţiilor de locuit şi a anexelor. Numai astfel poate avea randamentul scontat.**

S-au finalizat studii şi proiecte de case mixte-soluţii pasive combinate cu soluţii active. Spaţiile locuite se vor găsi pe faţada sud beneficiind de încălzirea pasivă şi doar anexele vor fi servite de instalaţia activă. Scade suprafaţa de captare şi valoarea investiţiei. O asemenea construcţie asigură o acoperire energetică de 50 la sută. Un asemenea proiect a fost elaborat sub coodonarea noastră de către IPJ Prahova, împreună cu Institutul de arhitectură din Bucureşti. Proiectul a fost prezentat la finele anului 1981 la CNST, a fost admirat, însă lucrurile s-au oprit deocamdată aici. Un alt sistem nou, avînd captatori cu dublă funcţiune aer–apă. este în curs de definitivare. Iarna este folosit ca agent termic aerul care, după ce este stocat în roci, circulă prin pereţii dubli ai locuinţei. Se asigură o suprafaţă mare de cedare de căldură. Randamentul de captare se dublează. Pe un bilanţ anual o asemenea casă îşi asigură autonomia energetică cu condiţia de a avea în iur, vară, consumatori ai excedentului de apă caldă. Trebuie introdusă şi înţeleasă exact funcţia colectivă, gestiunea energetică a unui asemenea ansamblu, în care nu trebuie privită casa ca un obiect singular, ci întreaga colectivitate de locuinţe.

Cercetarea şi proiectarea pot oferi la această oră soluţii de aplicare eficiente cu condiţia ca ele să fie aplicate. La Timişoara, în cadrul acţiunii de construire în 6 judeţe a unor mari ansambluri de locuinţe care să folosească energia solară, funcţionează de anul trecut un cvartal de locuinţe cu 473 apartamente. Ei bine, anul trecut, vara, cînd la blocurile vecine nu se dădea apă caldă din motive de economie, cineva a hotărît să închidă şi instalaţia solară, pentru a nu crea disensiuni şi invidii între locatari. Un mod greşit de a înţelege folosirea energiei solare. Asta ca să nu-i spunem altfel. Un asemenea sistem de acţiune nu face în nici un caz reclamă aplicării energiei solare. O investiţie în plus, un confort în plus. Nu se pot realiza economii la o instalaţie solară dacă o închizi într-o zi însorită. Sperăm că o asemenea optică s-a şi schimbat.

Deocamdată, deşi perioada de amortizare a scăzut şi investiţia specifică este eficientă, ritmul de aplicare a realizărilor specialiştilor este scăzut. Este în curs de tipărire îndrumătorul de proiectare pentru instalaţii de preparare a apei calde. Instalaţii de preparare a apei calde. Este în anchetă la toate institutele din ţară. Sarcini precise în acest sens ar trebui să aibă mulţi, dar constatăm că mai mult cercetarea şi proiectarea au termene precise de realizare a lor.

Urmează pasul hotărîtor

Dr. ing. Liviu Dumitrescu, inspector general la Institutul central de cercetare, proiectare şi directivare în construcţii : „Pentru instalaţiile solare, anul 1981 a reprezentat etapa trecerii de la instalaţiile pilot experimentale la aplicarea largă a acestei forme de energie neconvenţionale. În ultimii doi ani, au fost puse în funcţiune 266 obiective prevăzute cu instalaţii solare de preparare a apei calde menajere sau tehnologice, asigurînd disponibilizarea a 3462 tec. S-au montat peste 40 000 metri pătraţi de captatoare solare, însă, ceea ce este mai important, prin investiţii serioase s-a asigurat capacitatea anuală de fabricaţie a 200 000 metri pătraţi captatoare solare. A fost rezolvată, astfel, partea cea mai importantă a trecerii la o fază industrializată a implementării energiei solare. Comisia pentru implementarea energiei solare, al cărei preşedinte este directorul general al institutului, Valeriu Cristescu, s-a orientat spre realizarea unor obiective cît mai diverse, care au pondere în economia noastră şi care, deci, pot fi cu uşurinţă multiplicate. Pentru aplicarea instalaţiilor solare la întreprinderile industriale au existat unele dificultăţi legate de faptul că trebuiau amplasate pe clădiri existente. Costurile specifice de investiţie au fost deci mai mari decît la clădirile noi. Existenţa unor proiecte tip pentru instalaţii solare la prepararea apei calde de consum la întreprinderile industriale şi aprobarea acestora prin decret au asigurat condiţiile pentru o mai largă aplicare a acestei surse de energie. În cazul clădirilor de locuit există serioase rămîneri în urmă, situaţie cu atît mai nedorită cu cît în programul CNST de utilizare a energiei solare pe perioada actualului cincinal o mare pondere revine consiliilor populare, peste 84 procente Din cele 8 proiecte pentru ansambluri de clădiri de locuit cu circa 300 de apartamente nu toate au putut fi realizate, din cauza schimbării unor amplasamente sau a decalării termenelor de punere în funcţiune. Singura staţie pilot experimentală pusă în funcţiune a fost ansamblul de locuinţe din Cartierul Soarelui de la Timişoara. Este cea mai mare instalaţie de acest fel din ţară şi chiar din Europa. La această instalaţie, în cele 167 zile de funcţionare, s-a livrat o cantitate de căldură de 490 gigacalorii, ceea ce echivalează cu o economie de 275 kgec pe un apartament locuit în medie de 3 persoane.**

Concluziile trase după studierea funcţionării instalaţiei pe durata unui sezon vor permite reducerea costului de investiţie a instalaţiilor solare de preparare a apei calde menajere de la 15 la 8–9 mii lei pe apartament. S-au aprobat de curînd proiectele tip de clădiri de locuit, în care este cuprins şi proiectul instalaţiei solare. În acelaşi timp, s-a micşorat substanţial durata de recuperare a costului de investiţie a instalaţiilor solare de preparare a apei calde prin economia de combustibil. În continuare, reducerea costului de investiţie al instalaţiilor solare este posibilă prin micşorarea costului elementelor componente şi prin creşterea eficienţei instalaţiilor solare. În toate cazurile se impune reducerea beneficiilor pînă la 6 procente, o problemă des discutată. Pentru panourile de automatizare a instalaţiilor solare, Automatica prevede un beneficiu de 98 la sută, ceea ce, practic, conduce la dublarea costului acestor panouri. În următorii doi ani consider că va fi posibilă reducerea costului de investiţii cu circa 20 la sută. Lărgirea gamei de proiecte tip, omologarea unor noi tipuri de captatoare, lărgirea registrului de aplicaţii vor crea premisele unor economii reale din aplicarea energiei solare conform prevederilor. Nu trebuie să trecem cu vederea execuţia şi omologarea de către IAA Alexandria a instalaţiei solare individuale de 100 litri, al cărei preţ de desfacere, este de 3 732 lei. Ca o concluzie a celor relatate, consider că măsurile întreprinse pînă acum vor trebui intensificate pentru extinderea acestei forme de energie".

O bună parte din concluzii credem că s-au desprins din cele relatate de specialiştii cărora le-am cerut părerea. După cum este lesne de remarcat, în cei doi ani care au trecut de la ultima noastră discuţie pe această temă s-au realizat multe. Se pare că adevăratul progres se va produce în acest domeniu abia de acum încolo. Să subliniem, în încheiere, cîteva aspecte pe care le-am pus în discuţie şi în urmă cu doi ani, şi care n-au fost rezolvate.

Ritmul de aplicare s-a îmbunătăţit, însă nu este cel corespunzător. La cifra iniţială pe care ne-o impuneam la începutul cincinalului, pentru perioada 1981–1985, 800 000 tec, am renunţat, cu siguranţă ca urmare a unor condiţii obiective, ca urmare a rezultatelor mai apropiate de realitate a unor cercetări şi experimentări. În programul CNST se prevede pentru aceeaşi perioadă economisirea a 250 000 tec. 200 000 metri pătraţi de captatoare, cît vom realiza în fiecare an (200 000 × 70 kilograme pe metru pătrat = 14 000 tec pe an) este evident o cifră insuficientă. Nu s-a rezolvat încă problema beneficiilor, încă prohibitive. Aprobarea fondurilor şi a amplasamentelor încă nu se face prioritar. Implementarea se bazează încă, într-o măsură prea mare, pe entuziasmul unor beneficiari receptivi. De la elaborarea proiectelor şi pînă la atacarea lor trece prea mult timp. Încă nu sînt trasate sarcini precise întreprinderilor şi mai ales consiliilor populare privind această acţiune. Nu s-au fixat cantităţile de combustibil ce trebuie economisite prin folosirea noilor surse de energie pentru fiecare întreprindere în parte. Problema reciclării specialiştilor care iau acum contact cu sarcinile de aplicare este încă neorganizată. Rarele simpozioane pe aceste teme sînt insuficiente. Sugerăm ca problema folosirii noilor energii să constituie un criteriu în întrecerea socialistă dintre consiliile populare, a cărei activitate în acest domeniu nu a ţinut în toate cazurile pasul cu sarcinile trasate. Decretele, instrucţiunile tehnice să ţină seama de rezultatele cercetării şi să se replieze lor. În nici un caz invers. Recultatele obţinute pînă acum de cercetarea şi experimentarea noilor sisteme justifică mai multă încredere în ele.

Nu vom putea evita restricţiile de confort, pe care singuri sîntem obligaţi să ni le impunem, dacă nu vom acţiona cu mai multă convingere în direcţia aplicării pe scară largă, naţională a energiilor neconvenţionale.

OPREA GEORGESCU ■

Chiar dacă este vorba despre ape, datoria noastră rămîne aceea de a nu le lăsa baltă

În plin efort de extindere a bazei proprii de materii prime și resurse energetice, subliniat de recentul decret pe profil, utilizarea apelor geotermale își conturează un teritoriu distinct, cu dificultăți specifice, dar și cu prejudecăți pe măsură. Adîncindu-și investigațiile, reporterii noștri au constatat că nici această problemă nu este o problemă în sine, pretabilă la a fi tratată și epuizată izolat ; dimpotrivă, se relevă că ne aflăm și aici, ca în orice punct de interes social și economic, la hotarul unor discipline tehnice diferite și că numai prin conlucrarea lor putem conta pe rezultate viabile și eficiente. Iar prejudecățile teritoriului, desigur, decurg din obiceiurile statornice ale unora de a nu duce lucrurile pînă la capăt. De data aceasta, chiar dacă este vorba despre ape, datoria noastră rămîne să nu le lăsăm baltă.

Atenție, resursele nu-s inepuizabile !

A circulat într-o vreme falsa idee că sursele de apă geotermală sînt inepuizabile. Dacă pentru sondele sau sursele izolate lucrurile într-adevăr așa stau și nu-i nici un motiv de îngrijorare, pentru cele care în schimb se îngrămădesc fără discernămînt pe un perimetru restrîns presiunea în zăcămîntul astfel exploatat scade treptat, punînd sub semnul întrebării însăși existența acestuia, dar mai ales rentabilitatea utilizării lui. Experiența ultimilor doi ani, cînd de fapt s-a trecut la studierea științifică a evoluției în timp a zăcămintelor acvifere mai intens exploatate, a spulberat definitiv această părere. Excepție fac de la aceasta doar Băile Felix, 1 Mai și Herculane ale căror rezerve de apă termală sînt practic de nesecat. În rest sînt epuizabile. Mai ales zăcămintele geotermale din formațiunile nisipoase — sînt de părere specialiștii — prezintă fără echivoc tendințe evidente de declin de producție la o exploatare mai intensă.

Legat de această din urmă constatare, am aflat că cercetătorii și practicienii din domeniu și-au propus, ca un important obiectiv al lor, stabilirea densității optime de amplasare a sondelor de producție pentru a asigura, pe temeiuri riguros științifice, necesarul de căldură al unuia sau mai multor obiective pe un timp cît mai îndelungat și a preveni astfel scăderea presiunii în zăcămînt și secătuirea acestuia.

În condițiile cînd o sursă se întîmplă să intre în declin de producție nu-i un motiv grav de îngrijorare. Pentru că există, totuși, un remediu preconizat de cercetători: reciclarea sau injectarea artificială în zăcămînt a apelor geotermale uzate tehnic. Procedeul se justifică și preventiv, atît pentru menținerea presiunii constante, cît și pentru evitarea impactului ecologic — poluarea cursurilor unor riuri. Așa fiind cazul zăcămintelor carbonatate din zona Borș—Oradea, dar — cum au arătat mai recentele experimentări — speranțele de injectare, mecanică, prin pomparea apei înapoi, în straturile de unde a venit, sînt foarte mici în zăcămintele nisipoase și greu se justifică din punct de vedere economic.

Un dușman care poate fi ingenuncheat

Am numit astfel depunerile de carbonați care se produc pe interiorul instalațiilor scoțîndu-le prematur din funcțiune și care încă mai constituie un serios handicap pentru sondori și mai ales pentru beneficiari. Remediul s-a găsit însă, se înțelege, nu fără eforturi și cheltuieli.

Pe unele zăcăminte, cum e cazul celor de la Borș și Salonta, specialiștii grupului orădean de foraj și exploatare au reușit să prevină și să evite producerea depunerilor, prin injectarea în sonde a unor inhibitori ieftini, precum produsul Vanna și tripolifosfatul de sodiu. Instalînd la capul sondei o stație de separare a gazelor și montînd pompe de vehiculare a apei în instalațiile de încălzit, se limitează pericolul apariției crustei pînă după pompă. Acolo unde depunerile apar totuși, se procedează la curățirea lor periodică prin spălare cu acid clorhidric diluat.

Tehnic deci problema este ca și rezolvată. La ora de față preocupările specialiștilor se concentrează spre concepe-rea și realizarea unor separatoare de gaze mai puțin costisitoare (o astfel de instalație costă momentan aproape 500 000 lei !), precum și spre extinderea și generalizarea metodei de prevenire a depunerilor prin injectarea de inhibitori. Aceasta este materializarea practică a rezultatelor unei importante teme de cercetare abordată de specialiștii grupului menționat în colaborare cu Institutul de cercetări pentru petrol și gaze Cîmpina, iar experimentările efectuate pînă în prezent se dovedesc a fi optimiste.

Mai trebuie înlăturat un mit

Orice apă geotermală provenită din adîncuri este radioactivă și asta trebuie bine știut nu numai de specialiști, ci de toată lumea. E momentul să-i zicem deci radioactivității pe nume, întrucît în cercuri neavizate și aiurea, în rîndul celor interesați să ne pună bețe-n roate, s-a exagerat vehiculîndu-se cu nonșalanță pericolul iminentei infestări.

Cercetările efectuate în mai de Laboratorul de igiena radiațiilor din orașul Dr. Petru Groza au arătat că, cu excepția unor surse din perimetrul municipiului Oradea, radioactivitatea, existentă într-adevăr, nu depășește limitele admise. Mai ales la Felix și 1 Mai, aceasta este cu mult sub limite și s-a ajuns la concluzia că nu prezintă absolut nici un pericol pentru organismul uman (ba, pînă la un punct, e chiar o binefacere în terapia controlată), nu se acumulează și nu se transmite în instalații.

Totuși, pentru o mai deplină siguranță s-au limitat anumite folosințe ale apei cu un grad mai ridicat de radioactivitate. S-au conceput și realizat schimbătoare de căldură și s-a restricționat în unele cazuri folosirea ei ca apă potabilă.

Încă o problemă : deversarea !

Cum, unde și în ce condiții se procedează la deversarea și evacuarea apelor geotermale uzate? Iată încă o problemă complicată care se pune azi cu acuitate și la rezolvarea căreia sînt chemați să concure o serie întreagă de factori, inclusiv constructorii de stații de epurare. Scopul e dublu: de a asigura, pe de o parte, o exploatare completă și cît mai eficientă a acestor ape, iar pe de altă parte, de a prevenî poluarea chimică și termică, de a păstra nealterat mediul ambiant.

Aici se analizează și reanalizează atent indicii de impurificare, se caută cu insistență soluții optime de redare către circuitul natural a unor ape cît mai curate cu putință. O singură chestiune rămîne încă deschisă. Anume, reconsiderarea clasării apelor geotermale uzate. Pentru că în nici un caz ele nu pot fi tratate la fel cu apele reziduale provenite din industria chimică, ci diferențiat. Pur și simplu, ele trebuie doar lăsate să se răcească și atît.

...La Oradea am văzut o seră cu flori minunate filtrîndu-și căldura din apa vie a adîncurilor cu foc veșnic nestins; am fost acasă la un muncitor, în confortabilul său apartament din cartierul Nufărul, și l-am întrebat pe acel om, numit Ioan Szalacsi, cum se simte cu caloriferul și cu baia lui funcționînd cu apă termală, și el mi-a răspuns simplu: bine, chiar excelent mă simt!...

Am vorbit îndelung cu sondorii și hidrologii care sfredelesc neostoiți izvoare fierbinți în inima pămîntului. Ei și cîțiva prestigioși sfătuitori ai cetății orădene a științei s-au străduit, iată, să mă introducă în tainele de început ale energeticii și geotehnicii...

Iar la Băile Felix, în această veritabilă perlă de faimă europeană, am admirat într-o dimineață cum se ridică aburi ca un caier alb deasupra modernelor piscine pline ochi cu miraculoasa apă tămăduitoare. Era în mai, în miez de primăvară, cînd totul nu s-a înfățișat proaspăt și plin de neasemuită frumusețe.

Și parcă abia acum am înțeles bine cît e de anevoie dar și cît de realist, cît de măreț este drumul apelor geotermale românești de la sorgintea lor din străfunduri și pînă la confluența cu marele efort al țării, al acestui popor pentru obținerea independenței energetice naționale.

MIHAI STĂNESCU

E timpul să depășim faza artizanală

Cu circa doi ani în urmă, un cititor din Arad ne semnala — și revista noastră a consemnat — cum că în orașul de vest al țării s-au descoperit ape termale, dar că s-ar duce pe apa... simbetei, neocupîndu-se nimeni de valorificarea lor, într-un fel sau altul.

Adevărul era și nu era acesta, mai este și nu mai este acesta. Ocupînd un loc important în programul național de cercetare și valorificare a surselor energetice noi, apele geotermale nu mai curg chiar pe apa simbetei, dar nici nu au ajuns încă pe locul pe care îl merită potențialul și calitățile lor energetice, precum chiar practica și experiența județului Arad o demonstrează.

În cadrul Centrului județean de protecție funcționează de peste doi ani un colectiv anume constituit care se ocupă de valorificarea resurselor locale și a apelor termale. Geologul Constantin Brătuianu, un entuziast și încrezător în perspectivele „acestei surse de energie de mare valoare și perenitate și pentru județul nostru", a inventariat resursele, de la Vest la Est, în sensul în care merg faliile geologice care le adăpostesc, încercînd să stabilească și toate celelalte date tehnice privind debitele, chimismul, radioactivitatea, depuneri și grad de coroziune în conducte etc., etc. Și există, ne spune pe traseul Socodor — Șimand — Sîntana — Curtici — Iratoș — Arad izvoare demne de luat în seamă (și în calcul), cu ape a căror temperatură urcă pe scara Celsius de la 28—30 grade la 60 și chiar 77 de grade, cu debite între 3—6 litri pe secundă și 30 de litri, putînd justifica în multe localități investiții și programe îndrăznețe. Și totuși, rămîn încă „o pată destul de albă" în județ, deoarece nu sînt prospecțiuni suficiente, ne informează tovarășul Nicolae Georgescu, vicepreședinte al Consiliului popular județean Arad. Noi am căutat să determinăm organele în drept, în speță întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale de la București, și am găsit înțelegere „printre picături". „Avem un material ce poate ilustra gradul de prospectare pe teritoriul județului nostru față de Timiș și Bihor. E vorba de o prospectare de amănunt care să finalizeze concluzii certe pe baza cărora să putem să ne fundamentăm programe concrete de aplicare. Avem la ora actuală doar o prospectare privind curbele izoterme, știm cam pe unde avem ape geotermale, dar prea puține foraje cu toate datele și caracteristicile acestora și mai ales privind calculul de rezerve. O investiție nu poate fi un hazard. La Nădlac, de pildă, unde se află, se pare, cea mai bogată și promițătoare sursă de pe teritoriul județului avem un singur foraj de prospecțiuni și unul în pregătire. Datele pe care le deținem provin de la sondele de prospectare a titeiului și nu efectuate în mod expres pentru ape, așa cum s-ar cuveni. La Curtici, unde după toate datele cercetării geologice trebuie să existe resurse însemnate, s-a efectuat tot unul singur și alte patru sînt cam demult începute și nefinalizate. În afară de acestea s-au mai întreprins cîteva — la Chișineu-Criș, la Dezna, la Moneasa care nu au mai dat concluziile. În rest, nu prea mai există, deși cîteva zone ne-ar interesa în mod deosebit, cum este Pecica, viitor centru economic, industrial-agrar, așezare cu 14 000 locuitori. Se află pe falia bogată în astfel de ape și am vrea să le utilizăm la încălzitul cvartalului de locuințe aflat în construcție, la sere, în zootehnie. Avem, de asemenea, în program utilizări și în zona comunei Vinga, a comunei Cărand (aici pentru piscicultură), ce ne-ar aduce o reducere a consumului de energie și combustibili clasici destul de importantă. Am solicitat — tot timpul insistăm — mai mult aprilia din partea Ministerului Geologiei — pentru a ajunge din urmă cu prospecțiunile nivelul necesar. Să știm pe ce mizăm, ce fel și în ce cantități avem ape. Căci acolo unde avem date certe le-am și pus în valorificare, ca apă caldă menajeră și încălzit menajer (la Curtici, de pildă, încălzim astfel o școală și un grup de sere). La încălzitul grajdurilor și al halelor în sectoarele zootehnice, în șiranduri termale, ca ape industriale. Numai pentru încălzitul serelor avem un program special, de unde vom disponibiliza o mare cantitate de combustibili clasici".

Dacă prospectarea și omologarea surselor sînt punctul de pornire, sînt, desigur, o primă condiție, necesară, o ratiune absolută într-un program de valorificare energetică a apelor geotermale (iar în acest capitol I.F.L.G.S. rămîne datoare județului Arad) nu sînt și suficiente, nu sînt singurele probleme ce se cer grabnic rezolvate. Le urmează cele privind tehnologia și aparatura necesare, unde iarăși ne întîlnim cu pete albe. În municipiul Arad, spre exemplu, din cele 5 foraje executate se folosesc doar două : unul pentru un strand termal al pensionarilor și altul pentru încălzitul unei sere. Proiecte sînt multe și frumoase (și foarte realiste) dar bariere tehnice nu insurmontabile, ci insuportabile prin tărăgănarea lucrurilor, le fac deocamdată impracticabile. Una dintre acestea se cheamă pompele de căldură. Numeroase din sursele de ape ale județului Arad nu au o termalitate ridicată, înregistrează, cum spuneam, 30—38—40 de grade. Pentru a putea fi utilizate ca agent termic primar, în diverse sisteme de încălzire, termoficare, centrale termice... este nevoie să li se ridice nivelul de temperatură, ceea ce s-ar putea face perfect cu ajutorul pompelor de căldură. Revista noastră a scris în cîteva rînduri, specialiști din țara noastră dețin un interesant brevet de invenție, care a ajuns în faza de prototip și experiment (chiar cu ape termale, la Felix) în domeniul pompelor de căldură, specialiști care se plîngeau de lipsă de beneficiari ! (Nu știm cum se întîmplă de nu se găsesc între ei, beneficiarii cu producătorii !?). Cert este că, la Arad ele sînt reclamate cu acuitate iar acestea se pot produce, atît de aproape de Arad : la Cluj-Napoca, la Întreprinderea pentru tehnica frigului și utilaje pentru industria alimentară ! În microstațiunea pensionarilor, numită la propriu „Băile termale 7 Noiembrie", cu bazine închise și deschise, se află în construcție chiar un cazan (cu combustibili lichizi), o microcentrală termică proprie menită să ridice temperatura apei geologice atît pentru încălzitul sălilor cît și pentru tratament. Din lipsa unei pompe de căldură, ne spune președintele Casei de ajutor reciproc a pensionarilor, Vasile Paulescu. Și, totodată, cu datele Centrului de cercetări gaz metan Mediaș, ne demonstrează că apa termală ieșe la suprafață însoțită de gaze naturale, de gaze de sondă pe care nu le captează nimeni ; nu s-a găsit încă o asemenea tehnologie pentru forajele de ape. Iată, la un metru cub de apă ieș și se pulverizează în văzduh 3 metri cubi de gaz de sondă. O avere ! „Folosit chiar și numai pentru arderea în cuptoare și cazane menite să ridice temperatura apelor termale, cărora să le putem da astfel utilizări energetice mai mari, cîștigul ar fi enorm", gîndește cu voce tare acest bătrîn pentru care problemele tîmpului și problemele țării sînt încă și problemele sale personale. „Noi am tatonat pe ici pe colo, cine ar putea să se intereseze de o asemenea treabă și n-am aflat". Oare nici centrul de cercetări care a făcut constatarea ? !

Necesitatea degazoarelor se ridică pentru toate sursele și forajele din județ, precizează geologul Constantin Brătuianu, ca și inginerul Anton Hanciu, directorul I.A.S. Semlac. Un om și un conducător receptiv la nou care, în momentul cînd pe pămîntul I.A.S.-ului s-a descoperit sursa de apă (mai mult din întîmplare, printr-un foraj experimental efectuat de specialiștii din Oradea) cu un debit extraordinar, 8,5 litri pe secundă, și o temperatură de peste 60 grade, a împins-o cîmpul cu conducte și astfel sînt încălzite un bloc de locuințe cu 32 apartamente, toate grupurile sanitare pentru muncitori, atelierele de reparații, creșa de vițel, maternitatea de vaci, grupurile de mulș (29 la număr cu o capacitate a cîte 134 locuri fiecare), ținînd cont că aparatura de mulș nu funcționează decît la o temperatură de 18—20 de grade... Și proiectele sînt numeroase. Dar aminate deoarece se repetă și aici aceleași probleme tehnice : gazele de sondă (pe care nu le captează nimeni), reziduurile (nisip, nămol..., pentru care nu există utilaje de separare), sărurile minerale (care corodează pereții conductelor și care ar trebui cercetate, elaborîndu-se mijloacele de neutralizare), lipsa pompelor de căldură (pentru realizarea proiectului unei centrale termice)... „Am vrea să folosim în trepte căldura apei, la întoarcerea din sistemul de încălzit menajer și în zootehnie, avem un proiect să încălzească o seră înmulțitor și răsadnițe. I.A.S.-ul nostru avînd 450 hectare legume. S-ar reduce astfel, cu un procent considerabil, cheltuielile de producere a răsadurilor (cam cu 15—20 la sută). Ne lipsesc încă pompele de împingere a apei pe conducte. Organele județene au întreprins toate demersurile la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, și, deocamdată, nu sînt decît promisiuni".

La Topliția de în și cînepă din Nădlac întîlnim aceleași probleme, deși apele termale și-au demonstrat aici cu prisosință virtuțile. De cîțiva ani nu se mai consumă un kilowatt ori o tonă de combustibil clasic pentru topirea a mii și mii de tone de in și cînepă. Se face cu apă termală, în orice anotimp, ba mai mult, este chiar răcită, în bazine speciale de aerare.

„Dacă cercetarea și industria constructoare de mașini ne-ar rezolva mai repede asemenea probleme, apele geotermale pot deveni curînd o sursă nouă de energie a țării. E momentul să depășim faza artizanală în acest domeniu cert", concluzionează însoțitorul nostru, geologul Constantin Brătuianu.

Pe parcursul reportajului nostru am vizat deschis unii factori direct implicați, alții se pot simți implicați dat fiind îndatoririle pe care le au pentru asigurarea și exploatarea, încă în acest cincinal, a surselor energetice noi. Așteptăm, în context, răspunsuri, opinii, soluții pentru rezolvarea situațiilor semnalate.

CICI IORDACHE

■ „Stimate tovarășe **Constantin Ciubuc**, vă aducem pe această cale mulțumirile noastre călduroase pentru noua donație pe care ați făcut-o Muzeului de istorie al municipiului București", semnează director Petre Dache.

■ **Ministerul Muncii pentru Stoica Voica din Mangalia :** Vă așteaptă funcția de casier la Cooperativa „Avîntul" din orașul dv.

■ **În ianuarie** am cerut cărți printr-o scrisoare obișnuită. Idem în februarie. În martie am trimis-o recomandată. N-am primit nimic. În aprilie am dat-o recomandată cu confirmare de primire. Cui ? Universal Coop., Librăria cartea prin poștă. **Mărgărit Aurel**, Lăcrămioarelor 42, Băicoi, Prahova.

■ **Călănoiu Nadia, București, str. Fabricii nr. 6, bloc 25/3, scara A, apartament 6 :** În 1981 a apărut manualul de chimie pentru clasa a XII-a. Pentru a-i corecta erorile s-a publicat o eroată. La eroată a apărut o nouă eroată. Absolvenții clasei a XII-a sînt în pragul admiterii la facultate. După care eroată vor fi corectate lucrările ?

■ **Procuratura județeană Dîmbovița :** Plîngerea lui Dumitrache C. Ion din comuna Văcărești, satul Piersinari a fost admisă, în parte, ca întemeiată, întrucît miliția nu a efectuat cercetări pentru infracțiunea de furt din avutul obștesc.

■ **Aviz doritorilor : 623 locuri** de cazare confort II și III, o cantină modernă pentru 540 persoane, 1 000 de trandafiri plus alte 30 000 de flori în curs de plantare. Unde ? La **stațiunea balneară Bazna.** Semnează **Ioan Pentia,** din Sibiu.

■ **Consiliul popular al județului Iași pentru Rusu Constantin din Colintirești :** Ați fost transferat la secția de mobilă Pașcani, pentru a fi mai aproape de familie.

■ **Direcția Generală a Vămilor pentru Szabo Elisabeta, Timișoara :** De la 1 ianuarie 1982 introducerea în țară a covoarelor este permisă numai cu plata taxelor vamale în valută, majorată cu 200 la sută față de taxa vamală prevăzută în tarif. În cazul dv., valoarea covorului este de 675 lei m.p., total 4 050 lei.

■ **Consiliul municipal al sindicatelor București :** Se confirmă abuzurile săvîrșite de Florea Ileana, maistru, președinte al sindicatului de la „Electronica". Ele au fost posibile cu concursul a doi membri din comitetul sindical, Covaciu Lucia și Popa Ileana. Abuzivele au fost eliberate din funcții și sancționate pe linie de partid.

■ **Cîocu Ștefan, Constanța, str. Dumitru Petrescu 73, bloc P2, scara 2, apartament 29,** fost campion de box al Dobrogei în 1939 și 1940, mare mutilat de război : Știu ce înseamnă durerea, am suferit ororile războiului, am rămas fără picioare, am văzut ce înseamnă distrugerea de vieți. Faceți să nu se mai repete !

■ **Constantin Brîndușoiu,** Reșița, Aleea Albăstrele, bloc 2A, apartament 34 : Podul peste apa Hușnița a fost construit în 1979. Peste un singur an s-a prăbușit

și arată ca-n fotografie. De doi ani li se tot promite locuitorilor din Igiroasa, Biltane, Drăgotești și Arnățești că va fi reparat.

■ **D.P.M.O.S. Caraș-Severin pentru Bogdan Rodica** din Reșița : Prezentați-vă la serviciul personal al B.J.A.T.M. pentru a fi încadrată.

■ **Lupu Ioan, Focșani, str. Ecaterina Varga 13.** Din librării lipsesc cărțile cu conținut numismatic. Din 1978 n-a mai apărut nimic.

■ **Direcția județeană de poștă Arad :** Ca urmare a articolului din Flacăra, începînd cu 17 iunie, presa centrală pentru municipiul Arad se trimite cu avionul.

■ **Bogdan Aurel, Drobeta Turnu Severin,** str. Calomfirescu 242 : Cursa I.T.A. pentru comuna mea natală, Grecești, a fost scurtată cu 7 kilometri. În plus, pleacă la ora 4,10. De ce ?

■ **Consiliul popular al sectorului 6,** București : Scrisoarea tovarășului Maiovschi Gheorghe se confirmă, garsoniera prezintă deficiențe constructive. S-au luat măsuri pentru remedieri în termenul de garanție.

■ **Dumitru Păpușoiu din Tîrgu Frumos :** Concetățenii mei au efectuat 2 000 ore de muncă patriotică, timp în care au curățat, plantat și săpat flori în peluze pe 2 500 metri liniari, au curățat 800 de pomi și au sudat 800 de metri de gard metalic.

■ **Consiliul popular al județului Bihor :** Lui Drugaș Gheorghe, instructor la Corpul de pază militarizată, i s-a desfăcut contractul de muncă pentru că a sustras carne și vin de la întreprinderile de profil.

■ **Ciutacu Gica, Constanța, str. Ecaterina Varga 28 :** Vrînd să preschimb buletinul m-am adresat Miliției din comuna natală—Ciochina, Ialomița. Mi s-a spus să-l preschimb acolo unde lucrez, la Constanța, adică. De la Constanța sînt re-trimisă la Ciochina. Ce să mai fac ?

■ **Inspectoratul de Miliție al municipiului București :** Soții Constantin Petre și Elena recunosc că și-au deranjat vecina cu prilejul aniversării fiului lor, precum și cu ocazia unor vizite. Au primit un avertisment scris. În caz de recidivă vor fi sancționați conform Decretului 153/1970.

■ **Negulescu Gheorghe, București, str. Aviator Capșa nr. 11 :** De patru ani, intrarea în curte îmi este blocată de 2 tronsoane de scară și de două grinzi de beton. I.C.R.A.L. Pajura susține că ar fi ale Grupului 1 de șantiere C.M.M.B. I-am sesizat, dar tac.

■ **Mihai Ioan, comuna Liveni, Botoșani :** Am lucrat la TCMM Brașov de unde am plecat prin demisie. Vreau să mă angajez la Cooperativa „Constructorul" din Botoșani, dar brașovenii nu vor să-mi elibereze carnetul de muncă.

■ **Uniunea județeană Argeș a C.A.P. :** Tovarășa Preoteasa Maria a fost schimbată din funcție ca urmare a abuzurilor săvîrșite în calitate de președintă a C.A.P. Brogteni, județul Argeș.

■ **Comitetul Uniunii sindicatelor din transporturi și telecomunicații : La Mărșul factorilor poștali** din acest an au participat la fazele orășenești, municipale și județene 12 000 de bărbați și 3 000 de femei.

■ **Lăzărică Filofteia, București, str. Popa Nicolae 61-63, bloc C, scara 1, apartament 10 :** Venim transpirați și murdari de pe drum și de la serviciu, vrem să facem un duș cald, pînă pe 11 iunie centrala termică a fost în revizie, acum merge după un program pe care nu-l cunoaștem.

■ **Academia R.S.R.,** Direcția cancelarie, în legătură cu starea monumentului funerar al lui Joan Fătu : Nu avem competența și nici nu dispunem de fondurile și personalul necesar pentru reconditionarea și îngrijirea monumentelor funerare ale celor care, pe parcursul vremii, au făcut donații fostei **Academii Române.**

■ **C.A.P. Ivanda, Timiș :** În Flacăra nr. 21 din 1980 a apărut articolul „Ivanda, Hala de îmbuteliere a apei minerale a fost transformată în grajd". Pe 25 09 1980 v-am răspuns că avem nevoie de ajutor. Lucrurile nu s-au schimbat nici azi. Intervenți dv. ! N.R. Nu noi, ci autoritățile județene.

■ **Grup de locuitori : Pe** străzile Lascăr Catargiu și Desrobirii din Cîmpulung-Muscel diminețile și serile nu se mai poate sta în curte ori în balcoanele blocurilor. Se pare că cei de pe platforma chimică aruncă apele uzate în canalizarea orașului.

■ **Rodica Georgescu, București, str. Dr. Sion 1, bloc 15, apartament 156 :** Sînt operată și bolnavă. Am deseori nevoie de consultații. **Policlinica Griviței** este foarte aglomerată. Într-o zi am stat la cabinetul de cardiologie de la 10,00 la 19,00. Tot acolo, ca să poți obține bon, trebuie să vii dis-de-dimineață de la 3,00-4,00. Nu putem fi repartizați și în alte sectoare ?

■ **ROMVARED pentru Muraru Constantin, str. Cristalului 3, Dorohoi :** Urmare a scrisorii trimisă revistei Flacăra am întreprins cercetări la vagonul restaurant reclamat. Gestionarul și ospătarul au fost sancționați administrativ. **N.R.** Fiți amabili, ce înseamnă **administrativ ?**

■ **Un grup de locatari :** Pe strada A.I. Cuza, vizavi de Liceul economic din Tîrgu Jiu, este o creșă. Cît a trăit bătrînul Oatu, curtea creșei era o adevărată desfătare, covorul de iarbă era superb. Acum, același loc arată ca un maidan.

■ **Edu Vasile din Miercurea Ciuc :** Mulțumim pentru „Tractorul harghitean". Ne-au plăcut însemnările despre sculerul matrițer Kovács Ioan. Felicitări pentru ținuta „ziarului" dv. uzinal.

■ **Zaharia P. Dan și Donoiu P. Corneliu,** București, Drumul Taberei 54, apartament 20, respectiv 66 : În seara zilei de 20 iunie, la orele 19,00, pe terasa restaurantului „Orizont" din Drumul Taberei ni s-a servit bere alterată. Ospătarul Rădăcină ne-a spus că n-avem decît să n-o bem, dar trebuie s-o plătim, iar condica nu ne-a dat-o.

■ **Sculptorul C. Iordache :** În parcul Herăstrău, lîngă Expoflora, există trei statui mici plasate direct pe sol. Au o deosebită valoare artistică. Las' că le murdăresc toți cîinii, dar s-ar putea ca bronzul să-l tenteze pe cine știe care neisprăvit. Aveți grijă !

■ **Direcția de telecomunicații a municipiului București :** Suma încasată lui Nedelescu Ioan din București, bd. Leontin Sălăjan nr. 18, bloc B 9 bis, scara 3 pentru mutarea telefonului este conformă cu Decretul 122/27 03 1982.

■ **Cezar Beltcu, Institutul de marină „Mircea cel Bătrîn" :** La Iași am văzut expuse pentru vînzare niște produse oribile cu pretenții de artă : un fel de artizanat care reprezintă grosolan un marinar cu tricou vărgat și bereta pe-o sprînceană, dar imaginat într-o stare de abjectă beție, agățat de un stîlp. Producătorii unor astfel de kitschuri ar trebui să afle că marinarii sînt, înainte de toate, OAMENI. N.R. Să nu exagerăm, Kitsch-ul rămîne într-adevăr Kitsch. Dar și între marinari sînt oameni și oameni. Și unii, la ananghie, se agață și ei de ce pot.

■ **Consiliul popular al municipiului Ploiești :** Mutarea ușii l-a fost aprobată cetățeanului Nistor Paul, lucrarea urmează să fie executată pe cheltuiala sa.

■ **Consiliul Popular al județului Vîlcea pentru Mitrana Maria din Călimănești :** Concursul pentru ocuparea postului de administrator pe care l-ați cîștigat la 22 ianuarie, a fost anulat pentru că s-a desfășurat în afara normelor legale.

■ **Gheorghe Aprihănescu Dragomir, București, Bd. Dimitrov 165 :** Am cumpărat și eu papuci de baie din plastic transparent, cu găurele, despre care ați scris cîndva de curînd. Aveți dreptate, în articolul publicat în Flacăra, papucii miroseau îngrozitor, am fost nevoit să-i arunc.

■ **Velintiru Constantin, Tîrgoviște, Micro 4, bloc C, scara 2, apartament 5, membru cooperator :** Ca urmare a articolului „După furtună, cine poate navighează mai departe", vreau să cer scuze pentru proasta calitate a serviciilor prestate, dar aceasta se datorează proastei organizări, a faptului că sîntem anunțați dinainte cînd ne vin controale — se înțelege motivul — și a cotelor procentuale prea mici pe care le primim din cauza numerosului personal TESA pe care-l întreținem din realizările noastre.

■ **Nica Sbuchea, Hațeg, bloc P 30, apartament 17 :** Vreau să scrieți despre Gheorghe Mărgineanu de la cooperativa meșteșugărească „Retezatul" din Hațeg. Este un excelent timplar și, deși pensionar, continuă să lucreze. Ce-i pese din mîini e curată artă. Celor care-l întreabă cum s-a perfecționat le răspunde că-i place meseria.

■ **U.J.C.A.P. Neamț pentru Antoce V. Elena din Rediu, Neamț :** În toamna lui 1981 ați întrat abuziv pe terenul comasat și ați recoltat o cantitate de porumb, fapt care a determinat organele locale să vi-l ridice și să-l predea cooperativei.

■ **Comănescu R. Alexandru, comuna Tătărăștii de Sus, satul Udupu, Teleorman :** Încă din 1977, în comuna noastră a fost proiectată înființarea construcției unui dispensar. Și proiectată a rămas.

■ **Inspectoratul școlar al județului Suceava pentru prof. ing. Carolea Vasile :** Cererea dv. de titularizare la Zvoriștea va fi soluționată favorabil, după publicarea posturilor vacante de către M.E.I.

■ **M. Ciucă, președintele Consiliului popular al orașului Băilești, pentru Negoianu Marin din orașul Băilești :** Este adevărat că vecinul dv. Ristea Marin, cînd vine seara de la serviciu, obișnuiește să asculte muzică la aparat ceva mai tare. Noi i-am atras atenția în mod serios ca în viitor să folosească muzica numai pentru el și familie.

■ **L. Cazan, Cugir, str. Mureșului 5, județul Alba :** În aprilie 1981 am trimis la BAIA Ilov 320 de lei pentru micellu de ciuperci. A trecut anul și încă două luni și n-am primit nimic.

■ **Ministerul de Interne pentru Ungureanu Petru din Lugoj, str. Cernei 28 :** Pensia pe care o primiți este conformă prevederilor legale.

■ **Ursu D. Costache, Hîrlău, str. Republicii 8, bloc O1, scara A, apartament 3 :** Lucrez la Unitatea de panificație din Hîrlău. Am calificare de maistru, dar lucrez pe post de muncitor brutar ; în timp ce numitul Simon Avram e ținut pe post de maistru, dar calificare n-are.

■ **Ministerul Turismului pentru Corescu Anatolie din Craiova :** Pentru slaba calitate a serviciilor de la cabana „Casa turiștilor" a fost schimbat șeful de unitate, iar șefului stațiunii Păltiniș i s-a atras atenția să dovedească mai multă exigență.

■ **Consiliul popular al județului Mureș :** Minorii Cuculeț Hortensia și Cuculeț Laurean din Tîrnăveni, str. Plopilor 104, au fost încredințați bunicii materne Szász Susana, căreia i s-au acordat și cîte 300 de lei pentru fiecare copil.

■ **Chivoiu Vasile, str. Caporal N. Cerga 4, bloc P 4+5, scara 3, apartament 116, București :** Am cumpărat un aspirator „Ideal" de la magazinul Unirea din București. Acasă, după 10 minute de funcționare, s-a defectat. Am fost la magazin. N-au vrut să-l primească. Am fost la Coop. „Casnica", unitatea 18 din Colentina. L-a reparat, dar acasă n-a mers decît 10 minute. Iar am dus „Idealul" la reparat. De față cu specialiștii a început să scoată fum. Am comunicat asta la fabrica constructoare. Mi s-a spus să-l trimit la dumneaolor, la ELECTROARGEȘ. M-am executat, dar... nu i-au primit. Cel puțin așa mi s-a spus. Am reclamat la întreprindere în cîteva rînduri. Am reclamat la miliția din Curtea de Argeș.

După trei luni m-am re-trezit cu „Idealul" acasă, sub eticheta **remediat în termen de garanție,** fără certificat de calitate, fără să meargă.

L-am re-expediat la ELECTROARGEȘ. Acuma aștept. **N.R. Și noi.**

■ **Teodorescu Alexandru,** pensionar în vîrstă de 67 ani, domiciliat în Brașov, str. Calea Poienii nr. 23, ne scrie următoarele :

Sînt bolnav de cancer, avînd următoarele diagnostice :

— Kariochineză prostatică nediferențiată, descoperită în urma operației efectuate la Clinica Tg. Mureș în noiembrie 1981, conf. F.O. Nr. 1 220/1981. Metastază tumorală malignă cutanată nediferențiată (celule mici), conf. Bul. Nr. 22 935 — 6/11.V 1982 — Dr. Trifu — Spit. Colentina. Metastaza a proliferat în 2—3 luni sub formă de noduli de diferite mărimi localizați la nivelul toracelui anterior (f. numeroși) pe gît, față, regiunea lughinală dreaptă. În situația dată, urmare a articolului apărut în revista Flacăra / 21.V.a.c., m-am adresat doctorului Iulian Voinea din Arad în ziua de 31. V.a.c., care mi-a dat ca tratament o soluție pe care s-o iau sub formă de picături, precum și un unguent cu care să ung de două ori pe zi regiunile invadate de noduli. Cantitățile mi-au fost date pentru o lună de zile, urmînd ca, în funcție de evoluție, s-o repet. Boala a reacționat la tratament conform descrierii făcute de dr. Voinea în revista Flacăra / 21.V.a.c. După trei săptămîni de tratament, o parte din noduli, după ce au trecut prin toate fazele descrise de dr. Voinea, s-au vindecat, alții, care au evoluat mai tîrziu, sînt în fază de ulcerație, iar alții evoluează abia acum. Medicamentul fiind aproape terminat, am ajuns în situația disperată de a nu mai putea continua tratamentul peste o săptămînă. În această situație, m-am adresat Ministerului Sănătății cu o cerere, la care am anexat certificatele medicale, oferindu-mă ca subiect pentru experimentarea medicamentului, putînd în felul acesta să continui tratamentul. Am încredere în acest tratament atît în urma rezultatelor obținute pînă în prezent, precum și pentru modul dezinteresat cu care dr. Voinea a oferit acest tratament refuzînd categoric orice fel de recompensă materială. Apelez la dumneavoastră cu rugămintea de a sprijini în timp util cererea mea adresată Ministerului Sănătății, pentru a-mi putea continua fără întrerupere tratamentul.

Ceea ce și facem publicîndu-i scrisoarea.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

■ **Stan Gr. Florea** — București : S-a procedat corect. Instalarea posturilor telefonice se face după nolle tarife ■ **Ștefănescu Elena** — Cluj-Napoca : comisia a stabilit diagnosticul și v-a comunicat dv. conduita terapeutică necesară în viitor, urmînd ca în cursul trim. IV a.c. să fiți internată într-un sanatoriu ■ **Constantin Nesu** — Com. Jilava (București) : Potrivit Legii nr. 4/1977 începînd cu data de 1 ianuarie 1978 pot fi înscriși la pensie numai cooperatorii care au împlinit vîrsta de 65 ani, bărbatii, și 60 ani, femeile, și au cel puțin 10 ani vechime în muncă în C.A.P., în care să fi realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală. Au dreptul la pensie, în condițiile de mai sus, și persoanele care au cel puțin 5 ani vechime în muncă în unitatea agricolă cooperatistă, dacă au lucrat și în sectorul de stat, iar perioada lucrată în cele două sectoare este mai mare de 10 ani. Aceste prevederi sînt aplicabile numai persoanelor care solicită pensia pentru prima dată, atît în sectorul de stat, cît și din sectorul C.A.P., după data de 1 iulie 1977 ■ **Ioan Gelu Petrar** — Turda : Vi s-a repartizat un flacon de Volon urmînd să vi se comunice prin Oficiul farmaceutic - Cluj farmacia de unde îl veți ridica, în baza unei rețete medicale, contra cost ■ **Cornelliu Costache** — Călărași : În conformitate cu posibilitățile perfecționate, privind tratamentul în anumite afecțiuni, urmează să vă tratați în instituțiile noastre de specialitate ■ **Alexandrina Nichita** — București : Comisia de evaluare a C.P.M.B. a stabilit o despăgubire, iar dv. solicitați ca aceasta să fie calculată conform tarifelor din Decretul nr. 467/1979 ; se aplică numai pentru imobilele trecute în proprietatea statului după data de 04.01.1980 ■ **Constanța Savu** — Lehliu Sat (Călărași) : Nu îndepliniți condițiile cerute de lege : nu aveți vîrsta de 55 de ani și nu faceți dovada că pînă la decesul soțului ați născut mai mult de 4 copii, de asemenea nu sînteți încadrată în gr. I sau II de invaliditate, cum prevede art. 41 din Legea nr. 3/1977 ■ **Ioan Ghereg** — Dumbrăveni (Sibiu) : Vă puteți adresa tov. dr. Adrian Ionescu de la Spitalul Colentina, direct. Potrivit prevederilor legale, bolnavul poate solicita consult la orice specialist din orice unitate sanitară, medicul avînd obligația să-l consulte și să instituie măsurile corespunzătoare ■ **Mihai Ganea** — București : Marioara Dumitrașcu din com. Podgoria, jud. Buzău, a optat, conf. art. 42 din Legea nr. 3/1977, pentru pensia de urmaș, în acest caz sistarea pensiei C.A.P. fiind legală ■ **Locatarii blocului nr. 17, str. Republicii, Bacău :** Pînă la noi dispoziții, blocurile de locuințe realizate în anul 1979 vor continua să consume energia electrică pentru prepararea hranei la bucătării ■ **Florica Teodorescu, dr. Cezar Gamulescu :** Vă așteptăm la redacție. Data următoare să o alegeți dumneavoastră.

MIA OLARU ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

VINERI, 9 IULIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Ion Cojar:

„Publicul nu doarme, nu e cazul să-l trezim cu formule-trucuri"

— Sînteți, stimate Ion Cojar, o figură recunoscută a regiei noastre de teatru. Se apreciază în chip deosebit adeziunea dv. la valorile majore ale teatrului național și universal, cum și ambiția de a traduce pe scenă nu formele epatante, ci sensurile operei. Cei care fac spectacole de epatare vorbesc despre un public leneș, care trebuie trezit prin orice mijloace. Dv. vreți să-l „treziți" prin revelarea sensurilor. Să fie oare publicul nostru leneș, puțin receptiv? Să fie oare mai puțin revelator spectacolul de idei?

— Publicul nu doarme, nu e cazul să-l trezim cu formule-trucuri. Astăzi, cel puțin. Ce va fi mîine depinde de ceea ce-i vom oferi. Publicul e liber să aleagă la ce anume să meargă sau să nu meargă. Publicul nu e o entitate uniformă, cu un singur nivel de receptare. Există categorii, cu diverse grade de interes și de înțelegere a fenomenului teatral, iar cei care, după cum spuneți, fac spectacole de „epatare" și vorbesc despre un public leneș, probabil că se referă la o categorie anume, despre care pot afirma aceasta. (Asumîndu-și, evident, întreaga responsabilitate a afirmației!) Pentru că, dacă ar vorbi despre public în general, ar risca să aducă o jignire greu reparabilă acelei mari, astăzi foarte mari familii de iubitori ai teatrului, care dovedește contrariul. „Cinematografia și teatrul — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară lărgită a C.C. al P.C.R. — sînt mijloace importante în educarea constiinței revoluționare a oamenilor muncii", unul din factorii care le atestă importanța sau eficiența educativă fiind — s-o mai spunem? — tocmai larga lor audiență la public.

— Dar cînd e vorba de spectacole „dificile", „cu probleme"?

— Pierdeți-vă cîteva minute, la ora începerii spectacolelor, lîngă turnul „Interfon"-ului, pe Sărindar sau lîngă piața C.A. Rosetti, la Izvor sau la Grădina Icoanei, la Majestic, pe Magheru sau în spatele Muzeului R.S.R., cînd se joacă piese considerate de unii cronicari — sau activiști culturali, sau chiar oameni de teatru — ca „dificile". Afluența de public, numărul impresionant de solicitanți de „bilete în plus" dovedesc o apetență artistică la fel de stimabilă ca și spontaneele sărbători ale cărții, cînd, pentru a obține un volum nou, aceiași public se instalează de cu noapte la porțile caselor de lansare. Nu mi se pare justificată nici una din afirmațiile despre amorțeala interesului pentru cultură teatrală al publicului. Ultimele stagiuni confirmă contrariul. Mai degrabă aș zice că somnolează factori ai vieții teatrale, care consideră că „știu" ce anume, cum anume, și mai ales cît anume înțelege publicul. Poezia și teatrul, cartea, spectacolul, în general arta cuvîntului care comunică idei, adică adevăr, și atitudine, sînt azi la o foarte mare prețuire.

— Nu credeți că absolutizați? Chiar credeți că toată lumea se bate pentru spectacolul de idei?

— Există, da, și o categorie, chiar numeroasă, care asigură succesul unor producții teatrale submediocre și care merge la teatru sporadic, considerîndu-l doar un mijloc de divertisment. O categorie al cărei gust e neformat și ușor de satisfăcut cu texte de duzină, cu frivolități „garmante" și cu grimasele unor vedete de șușanea. Frecvența unor asemenea subproducții, ca și proliferarea teoriei spectacolelor de succes cu texte „fără probleme", supune spectacolul de idei unei noi, grele și mai ales inechitabile concurențe. Multe spectacole de calitate au eșuat prematur, ca urmare a acestei oferte inegale.

— Despre spectacolele „de epatare" nu ne-ați spus nimic. Și tocmai de la ele pornisem.

— În privința epatării aș spune că are este un fel de a lupta cu viața și un mod de a forța notorietatea. Și că se manifestă în toate meseriile. Poate că în artă ea se descoperă mai lesne, pentru că nu privește doar pe insul ca și-o asumă, ci și pe cei cărora li se adresează. E manifestarea ambiției de a se impune atenției, de a ieși din banal.

— Deși nu e totdeauna o dovadă a lipsei de substanță?

— Cred că și Picasso a epatat. Și nu numai el. Dar nu a rămas la atît. S-a salvat prin geniu, prin capacitatea de a impune o viziune proprie asupra realității, o modalitate proprie de a ordona materia sensibilă. Nu știu cît a crezut chiar el în ea — e multă ironie, chiar dispreț în desenul lui — dar a știut să o exprime coerent. Însă a rămas dificil de receptat, și aceasta este problema. Cu toate că specialiștii l-au explicat, mergînd pînă la situarea lui într-un netărmurit realism, sensurile picturii sale au rămas, la prima vedere, încă greu de explicat.

— De mai mulți ani, în regia teatrală se desfășoară o polemică privind lectura textului dramatic. Sînt regizori care dirijează dincolo de text și peste text, sînt regizori care slujesc textul. Vă numărați, după cîte știu, printre cei din urmă. De ce?

— Pentru că nu cunosc și nu recunosc o altă menire mai importantă a regizorului decît revelarea sensurilor operei. Din ea decurge cea mai deplină libertate a sa față de text. Poate exista libertate mai mare decît dreptul la lectură personală, violent subiectivă, a unei opere?

— Nu-i totuși o libertate — ca să zicem așa — constrîngătoare?

— Da, tocmai din această libertate decurg constrîngeri ce nu pot fi eludate. Fiecare citește ceea ce înțelege, cît înțelege. Putem „cădea" pe sensuri sau alături de ele. Propriile noastre limite ne pot priva, sau ne pot îngusta libertatea, pînă atunci nelimitată, față de o operă. O receptare parțială sau deformată a mesajului în cadrul limitat al unei lecturi particulare îl privește personal pe însul care o săvîrșește. Dar construirea unui spectacol, punerea deci în circulație a unui text prin prisma unei înțelegeri eronate, deformatoare, e altceva, e o chestiune de etică și una de drept.

— Să nu fim gravi!

— Ba da! Iată, dramaturgul englez Wesker, într-un interviu publicat de P. Tutungiu în revista „Teatru", afirma (revista o am la îndemînă, voi cita exact) următorul principiu: „lucrările unui scriitor sînt proprietatea lui sacră. Orice încercare de a obliga un text să se supună unei alte concepții este un fel de cenzură. Consider că este un soi de viol". Și mai departe: „Regizorii revendică dreptul la creație. Răspunsul meu este: poți să faci două lucruri — fie să recreezi o operă clasică, cunoscută de toată lumea, fie să-ți scrii singur piesele. Dar nu călca peste mine!"

— Dv. n-ați călcat niciodată peste un autor?

— În 1963, cînd am început lucrul la prima punere în scenă a piesei: „Nu sînt turnul Eiffel", Catrinel Oproiu mi-a spus fără ocol: „Dacă îese bine, sîntem părtași; dacă îese prost, ești singurul vinovat, piesa e bună. Gîndește-te bine; cum a stat în sertar cîtiva ani, mai poate sta". Tonul nu era deloc glumeț și în privirile autoarei nu sticlea nici un licăr de concesie sau de „înțelegere", acel licăr pe care-l știm atît de bine din uitătura grafomanilor, în stare de toate compromisurile doar pentru a se vedea jucați.

— A știuți textul înseamnă a-l transpune pe scenă fără nici cea mai palidă intervenție?

— Există multe feluri de a știuți textul. Chiar regia „peste" text e în unele cazuri binevenită. Piese cu idei enunțate doar, dar neimplinite dramatic, construite stîngaci, din care se ivesc destule la secretariatele literare ale teatrelor și, din diverse motive, unele intră chiar în producție, nu pot avea și nici nu pot pretinde o „altă soartă". E firesc să se caute „peste", „dincolo" de ele.

— Poate că ar fi mai bine să fie lăsate în spectacol așa cum sînt?

— Dar care e actorul sau regizorul, în general omul de teatru, care să-și facă meseria indiferent, cu nepăsarea care degradează atîtea alte domenii? În teatru, „romantismul", la care se face mereu apel e funciar și rezolvă, suplinește, salvează de multe ori situații insurmontabile altfel. Aportul regizorului, al colectivului, e în asemenea cazuri benefic. Dar acestea sînt cazuri speciale și, desigur, dv. nu la ele v-ați referit, ci la acea tendință a regiei de a se pune pe sine în primul plan al actului teatral. Căci scena, ca și hîrtia, suportă multe.

— Și-atunci?

— Fidelitatea sau infidelitatea față de un text nu e întotdeauna urmarea unei concepții, ci, pur și simplu, o chestiune de potență artistică, de capacitate sau incapacitate profesională. Așa cum, într-un sens, aprecierea actului regizoral doar pe criteriul „fidelității", cînd lipsește forța transfigurării, capacitatea de a su-

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU ■

Cugeți, deci exiști

Filosofia lumii românești (V)

Viitorul trecutului filosofic

Ca să fie înțelese și cu adevărat pătrunse „vremile bătrîne", ale filosofiei românești, cu capitolele sîi răsfrînte în întreita înțelepciune a tîlcurilor despre „toate cîte sînt" și a „socotințelor" despre lume și viață, vor trebui învinse prejudecățile instaurate cu nestîință sau cu trecătoarea conștiință a unora.

Cugetul filosofic românesc, în originara lui alcătuire, își asumă lumea și existența în genere, voind s-o descopere în decantările și în sinuoasele ei înfățișări. E ca și cum ar asista la geneza lucrurilor și a fenomenelor însoțitoare, de vreme ce cugetarea se încumetă să ne arate „icoana lumei", așa cum a fost, așa cum poate va fi întotdeauna. Și iată că ceea ce se înstiluia de veacuri și milenii într-un fel de a fi și de a gîndi al trecutului devine o doctrină în cugetarea viitorului. Căci sînt puține, comparativ cu cele din spiritualitatea românească, îndreptările din ființă ale omului spre lumea naturii, transfigurată de sentimentul cosmic al participării la tot ce ființează, după expresia adîncă a filosofului Vasile Băncilă. Și poate că sînt și mai puține înțelesurile firești ale lucrurilor necăutate de către noi în tiparele greoaie ale altora, ci cum s-a spus, într-un „puternic instinct de proprie existență (s.n.) care nu a lipsit niciodată românilor", fiind un principiu unic, înnăscut în firea și în tiparele dintîi ale vieții lor.

Dealtfel, deși n-a avut încă parte de un comentariu adecvat, trecutul nostru filosofic a prefigurat multe din ideile fundamentale ale sistemelor moderne de gîndire. A existat în filosofia românească o metafizică a astrelor, o cunoaștere paremiologică, o doctrină a spiritului justițiar izvorît din dreptul cutumiar, o filosofie a vieții, bîruitoare în ritualurile de trecere, în fine, o deschidere spre om, plasat cu puterile lui de a desmărgini, dincolo de posibil. Cine va deschide cărțile vechi de înțelepciune românească va găsi acolo o cugetare care defrișează universul nemărginit și constelațiile în toate rînduirile lor, legate de ritmurile terestre. Așa s-a urzit străvechea imagine gnomică despre univers, trecută în „foile" de piatră ale calendarelor de la Sarmizegetusa, recent descoperite. La îndemnul lui Hasdeu, fiica sa, geniala Iulia Hasdeu, a cules aceste însemne ale cugetului autohton și le-a statornicit în lucrarea sa de doctorat, intitulată: **Filosofia în literatura nescrisă a poporului român.** De atunci a trecut un veac. Nimeni nu s-a gîndit, pînă la Blaga și Mircea Vulcănescu, să despice lumea încremenită a cugetării românești nescrise. Restituirea întîrzia. Așa se explică de ce o singură lucrare de filosofie românească își deschide paginile ei de început cu izvoarele filosofice ascunse în adîncimile trecutului. Lucrarea aceasta, care apărea în 1922 și aparținea lui Marin Stefănescu, își avea însă criteriile deteriorate de unilateralitatea conceptiei. Era mai mult o intenție de restrîngere a gîndirii la un principiu de credință, decît o situare în perspectivă a ideii de armonie. Oricum, trecutul dovedea că filosofia se născuse și aici. Ea nu era o danie pentru noi.

VASILE VETIȘANU ■

Vorbiți și scrieți

românește

Cochetărie... lingvistică? (II)

Nu dintr-o altă plăcere decît sensul în sine, ne oprim, filologic, și la un alt cuvînt șoching. E vorba de dres, neînstare de a ține piept etimologiei. Fără îndoială, pluralul drésuri (cu accentul pe e) trebuie distins de dresúră — dresúri (cu ú accentuat) cu sensul „dresare" (din germanul **Dressur**), care ne duce la verbul „a dresa". Și dres este de mare circulație (și mult căutat de femei). Absent din celelalte dicționare, îl găsim înregistrat abia în „de curînd apărutul" **Dicționar de cuvinte recente.** Considerat angliclsm (de data aceasta), termenul **dres** e definit ca „ciorap-pantalon" (în engleză, **dress**). Așa este zicerea și înțelegerea comună (feminină). Oricum, în acest sens, corespunde francezului **collant** sau germanului **Strumpfhose**, adică „pantalon-ciorap" (prin magazine, aud, **ciorap cu chiloți** sau, greșit: **ciorap cu chiloi**, corectă e **forma de plural: chiloți**). Există **Dress** și în germană, dar are înțelesurile: „costum de sport, uniformă sportivă în culorile clubului".

Dar, pe linia amintită din engleză, **dress**, ca verb, înseamnă „a îmbrăca (pe cineva), a împodobi, găti, înfrumuseța" și, chiar, „a se pieptăna", iar ca substantiv denumește „îmbrăcăminte, rochie de seară, toaletă de bal, înveliș exterior, penaj, rochie elegantă" etc. Reținînd observații anterioare, din celelalte limbi, cu privire la sensul limitat din românește, trebuie să remarcăm că citatele (nu le mai reproducem) sînt extrem de semnificative și deschid perspectiva explicării prin concurența mai multor limbi (cel puțin pentru sens).

Nu e, desigur, locul să judecăm legitimitatea unei cercetări pur lingvistice, pentru acest cuvînt atît de uzitat (pentru un obiect vestimentar atît de căutat). Vom constata — surprinși numai — că forma de plural drésuri tinde să înlăture singularul (dres), care pare — și prin articulare — parecum incomod. Profitabil sau nu, o mentalitate naivă și o apropiere cu altele îngăduie pronunția **dresúri**, ceea ce este, după cum am arătat mai sus, cu totul altceva. Despre asemenea greșeli — fiindcă veni vorba de modă — **annunziata** nu ne mai atrage luarea-aminte, ci continuă (ca în nr. 602) să ne delecteze cu diminutive: „o sălățică, o cireșică, o ridichiuță" (atenție, lexicografi!) și o ia pe ocolite — zice — „pentru a nu vă panica" (de la **panică**, verb absent din dicționarele ultime) „sau doar speria" (parcă **panică** n-ar fi însemnînd și „spaimă, sperietură"; aici stăm și mai dihai cu pleonasmele!). Dar, dincolo de răsfățul modei, pleonasmele trec neobservate, căci „grația și farmecul **voluptuos** (corect **voluptos**!) al (deci, nu ale!) fățuriior învolănate" au o indicibilă savoare de autentic și de frumos. Cît despre „avalanșa de volane" (d-ale modei, nu de la autovehicule — deși ne duc la aceeași etimologie), ele sînt mai nimerite pentru gitanele nurlii.

Or, dacă și unii scriitori pot spune „se tălăzuiesc lin" (dar, în dicționar, a tălăzui = a se ridica în talazuri, a face valuri mari, tumultuoase, și numai figurat „a undui") sau „ca o înourare opălită", de ce am mai face acest biet recurs lingvistic și terminologiei modei? Reflex firesc pentru **moda în sine.** Faptul dezolant e însă altul: tendința de a se face și din limbă o modă, trăgîndu-se coctina peste legile ei.

Dar, vorba **annunziat**-ei (sic!): „Sezonul estival se anunță bogat în eșarfe și turbane, iar ciorapii verli sunt (nu sînt?) bleu (a se pronunța **blĕ**), roz bombon și galben pal" (Săptămîna, nr. 591). Roz ca roz, dar ce ne facem cu **bombon** (din franțuzescul **bonbon**) care are pluralul **bomboane**?

Și-atunci, n-aș putea zice și eu că mai trebuie să ne ocupăm de... **metalurgia** cuvîntului? Fără au-delà (e bine?)... așa, într-un **inter-val** și într-o **retro-versiune** (nu moda retro!). De! Suflul lingvistic nou!...

GH. POALELUNGI ■

CARTE

Trei cărți de debut la Albatros

Un prim comentariu privind debuturile poetice editoriale ale anului 1982, la Editura **Eminescu**, a apărut în numărul trecut al revistei noastre. Intenționînd să continuăm seria acestor considerații și la adresa debuturilor de la Editura **Albatros**, sîntem puși în situația de-a ne referi la cele trei cărți apărute în... 1981. De ce ? Pentru că rezultatele concursului pe anul 1981, rezultate ce s-ar fi transformat, desigur, în debuturile anului 1982, abia de curînd au fost date publicității. Departe de noi gîndul de a aduce vreo acuză la adresa respectivei edituri. Știm că întîrzierea s-a datorat, printre altele, și faptului că numărul concurenților, ce și-au dorit, cu o deosebită ardoare, cele trei premii a fost mai mare ca niciodată.

Așadar, dincolo de această introducere și motivație, intrînd în subiectul propriu-zis al rîndurilor de față, despre cele trei cărți de la Albatros pe anul 1981 (**Mariana Marin — Un război de o sută de ani, Viorel Mureșan — Scrisori din muzeul pendulelor și Dumitru Chioaru — Seară adolescentină**) vom declara, din capul locului, că ele se înscriu în limitele unanim acceptate ale noțiunii de debut. Cu alte cuvinte, cei trei poeți, buni rîuitori ai versului și cu o cultură poetică la zi, n-au încă totuși o voce a lor. Dar, totodată, se străvede limpede, la toți trei poeții, dorința și străduința lor de a-și racorda universul și zicerea la cele mai recente căutări și reușite ale poeziei contemporane de pretutindeni, mai puțin la cea care, de-o bună bucată de vreme, cu aprecieri unanime, atît în țară, cît și în străinătate, se scrie, catalogată fiind ca **poezia generației lui Nichita Stănescu**, la noi. Să ne mulțumim, deocamdată, în absența acelei voci proprii, cu această încercare de desprindere de sub tutela unor modele poetice autohtone ? Răspunsul la această întrebare îl vom avea, desigur, peste cîțiva ani, cu prilejul următoarelor cărți aparținînd celor trei debutanți de la **Albatros**, precum și ale altor tineri poeți ce se înscriu în aceeași direcție.

Dar să adăugăm acestor scurte considerații și cîteva exemplificări. **Viorel Mureșan** intitulîndu-și poemele cu o singură literă (**Z,V,S,O**) sau ceva mai complicat (**Poem de dragoste despre litera T, Despre singurătatea literei I, Portret de literă [J]. Propunere pentru o înfățișare mai concretă a literei E**) ori epatînd cu alte stranii titluri (**Batista cu vocale a cîntăreței de cameră Rosa Silber** — după Paul Klee —, **Despre singurătatea sau construcția unui ceas pe o insulă**), nu ne convinge că ar fi avut motive temeinice să procedeze ca atare. Pentru că, la urma urmelor, de ce se numește **M** acest poem : **Despre tăierea sunetului cu o oglindă / planetă de fosfor prin mină curgînd. / Așa se biciuie sunetul / ca un cal pe colină rămas / fără privire**" ? Să recunoaștem că se putea numi oricum altfel și același lucru îl putem spune și despre celelalte poeme, care aduc a pictură ultrasupraabstractionistă. În concluzie, o zicere fără de noimă, o cheltuire de imagini incoerente.

Mai structurat pe o anume idee, mai ușor de descifrat, dar, în același timp, mai naiv, ca într-un desen de adolescent, **Dumitru Chioaru** convinge numai prin siguranța cu care minuiește materialul poetic. Sugestiile metaforelor sale se circumscriu unui enunț limpede exprimat. Unitar și bine conceput ciclul **Cuvîntul în prag**, precum și poemele cu trimitere spre arta plastică. Neconturat, totuși, în restul poemelor ce trădează o continuă căutare a acelui ceva care să-i aparțină.

Mărturisind, prin substanța poemelor sale, imaginea contorsionată a unei vieți dramatice, **Mariana Marin** își concepe discursul liric pe mai multe planuri deodată, de unde o permanentă rupere a expunerii, de unde, în același timp, o foarte dificilă refacere a întregului. Dincolo de obstacolele ivite în calea lecturii, dincolo de unele extravaganțe lingvistice, inclusiv metaforice, cartea Marianei Marin se impune, totuși, atenției, fie și pentru simplul fapt că poemele sale vin dintr-o ardere totală. Astfel, vorbind despre propria ei poezie, acea „**sărmană pasăre / pre versuri tocmită**", Mariana Marin ține să spună : „**Cenușă de sub aripa ei sînt și nu de cenușă mă tem**". Majoritatea poemelor cuprinse în volumul ei de debut confirmă această intensă și totală ardere.

VICTOR NIȚA ■

● Muzică ●

Festivalul tinerilor dirijori

Bușteni, 27—29 iunie 1982, cea de-a IV-a ediție a Festivalului tinerilor dirijori — „o tribună destul de severă și, în același timp, o competiție nedeclarată", după cum îl numește criticul muzical Smaranda Oțeanu. În cele trei seri muzicale, la pupitrul Orchestrei filarmonice din Ploiești au evoluat 10 tineri dirijori din principalele școli muzicale din țară : București, Iași, Cluj-Napoca, oferind unui foarte numeros public o veritabilă demonstrație de talent și maturitate artistică. Organizat sub egida C.C.E.S. și a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Prahova, de către A.T.M. — Colegiul criticilor muzicali și Filarmonica din Ploiești, Festivalul tinerilor dirijori este la ora actuală singura tribună de afirmare a tinerilor muzicieni ai bagheței.

Programul celor trei seri muzicale a fost astfel gîndit încît să servească și unui scop de educare muzicală a publicului. Astfel, în prima seară Gheorghe Costin, Emil Aluaș și Dorel Pașcu **au dirijat un program de piese clasice (Haydn, Beethoven), apoi, în cea de-a doua, s-a cîntat muzică romantică (Liszt, Enescu, Schumann, Ceaikovski) sub bagheta lui** Liviu Buiuc, **a lui** Mihaelei Roșca, **a lui** Florin Totan, Mihai Vâlcu **și** Emil Aluaș, **iar în cea de-a treia, muzică modernă (Ravel, Dvorak, Violeta Dinescu și Ernest Chausson) sub conducerea lui** Ion Marin, Mihai Diaconescu **și** Mihai Damian. **Concertele au fost prefațate de fiecare dată de către un critic muzical —** Vasile Donose, Elena Zottoviceanu, Nicolae Brînduș —, **prin comentarii pe cît de succinte, pe atît de consistente, surprinzînd cu finețe notele caracteristice ale creației compozitorilor respectivi și ale momentului muzical pe care sînt chemați să-l reprezinte în acest festival.**

Ca fiecare din edițiile anterioare, actuala confruntare dirijorală a impus atenției cel puțin patru nume, despre care cu siguranță că în anii ce vin vom mai vorbi : Mihai Vâlcu **(„o natură dirijorală excepțională, născut pentru a fi dirijor" — Elena Zottoviceanu),** Ion Marin **(„neîntrecut în paginile de rafinament, mergînd pe un drum pe care de obicei se ajunge mult mai tîrziu, acela al muzicii franceze" — Smaranda Oțeanu),** Emil Aluaș **(„un dirijor cu o mare putere de interiorizare și cu un foarte bun-simț al construcției muzicale" — E. Zottoviceanu) și** Dorel Pașcu.

O mențiune deosebită se cuvine în acest festival lui Mihai Damian, **pentru opțiunea sa repertorială de o deosebită dificultate, în lucrarea** Violetei Dinescu : Anna Perenna, **o partitură care solicită din plin inteligența și simțul construcției din partea dirijorului, cît și o deosebită acuratețe din partea orchestrei.**

Să nu uităm, însă, pe protagonista principală a Festivalului tinerilor dirijori, care a fost (pentru a doua oară consecutiv) Orchestra filarmonică **din Ploiești. Pe lîngă marile sale disponibilități interpretative, dovedește a fi și un colectiv deosebit de generos, acceptînd să susțină concertele programate în cadrul acestei manifestări muzicale care, din punctul de vedere al instrumentiștilor, a căpătat uneori atributele unui adevărat „maraton". Importanța Festivalului tinerilor dirijori este deja un lucru evident. Pentru cei care-i susțin, acest festival nu este numai o demonstrație de valoare, ci și, pentru mulți dintre ei, „o șansă de a apărea în fața unei orchestre, chiar și o dată pe an" (Mihai Vâlcu). Orchestrele simfonice ale țării sînt așa cum sînt și dirijorii lor, așadar nimic nu trebuie precupețit cînd este vorba de cantitatea acestora. Și cum, la ora actuală, multe din filarmoniile noastre funcționează cu un singur dirijor titular, ne gîndim că acest festival ar trebui să reprezinte cu adevărat o rampă de lansare a celor mai buni dintre cei tineri către pupitrele filarmonicilor țării. Acesta este drumul firesc și inițiativele realizatorilor actualei ediții se concentrează deja către găsirea celei mai potrivite formule organizatorice pentru anii ce vin.**

Masa rotundă, organizată într-una din zilele festivalului în ambianța de simplitate și rafinament a Casei memoriale „Cezar Petrescu" (cu participarea unor cunoscuți critici muzicali, muzicologi, compozitori : Smaranda Oțeanu, Elena Zottoviceanu, Vasile Donose, Mihaela Gavrilă-Sturza, Rodica Sava, precum și reprezentanți ai forurilor locale și ai publicului din orașul Bușteni), a jalonat deja preocupările pentru organizarea ediției din anul următor, în ideea de a transforma aceste trei zile de muzică în niște Cursuri de vară de dirijat, în cadrul cărora să se desfășoare o paletă mai largă de manifestări : cursuri de dirijat, concerte sub bagheta unor dirijori consacrați, conferințe pe teme muzicale, un festival și un concurs rezervat dirijorilor etc.

Așadar, încrederea și speranțele ce se leagă de ediția 1983 a Festivalului tinerilor dirijori **sînt pe deplin îndreptățite !**

TANIA RADU ■

ESEU

Precizie și onestitate

Cronicile literare semnate de Victor Felea — din care o parte sînt reunite în volumul **Prezența criticii**, recent apărut la Editura „Cartea românească" — impresionează în primul rînd prin precizia informațiilor comunicate într-o manieră sobră. Ele nu stîrnesc adeziuni înflăcărate, dar nici nu pot fi contestate cu vehemență fiindcă nu vor cu nici un preț să tulbure, ci, dimpotrivă, să întrețină în jurul operelor analizate o atmosferă cît mai senină, necesară receptării lor exacte. Victor Felea nu încearcă să ne încinte oferindu-ne spectacole atractive, cu idei montate ingenios și surprinzătoare interpretări. Comentariile lui rămîn mereu la obiect, sînt limpezi precum cristalul și pline de argumente expuse tacticos, într-o ordine lesne de descifrat și perfect plauzibilă.

Cele mai multe dintre aceste cronici cuprinse în **Prezența criticii** sînt dedicate unor cărți de critică și istorie literară sau altora care se află „la hotarele criticii". Se conturează astfel, cu o mînă sigură, o hartă care pune în evidență o parte din valorile actuale ale criticii noastre literare. Indiferent dacă scrie despre „un precursor" : Ion Chinezu, despre reprezentanți ai generației vîrstnice, precum Șerban Cioculescu, sau despre tineri critici, ca Petru Poantă, Victor Felea dovedește de fiecare dată un mare respect pentru scrisul acestora și totodată o comprehensibilitate intelectuală demnă de toată admirația. El nu pretinde ca lucrările pe care le citește să se supună unor canoane rigide și admite, cu o deplină înțelegere — semn al unui larg orizont cultural — „stilul colocvial și surpriza analitică", cît și „maturitatea și fervoarea" din scrisul confraților săi sau „starea lirică — starea de grație". Să remarcăm totuși un paradox : criticul scrie mai avîntat despre autori ca Ion Negoițescu, Cornel Regman, N. Manolescu, Eugen Simion, Lucian Raicu ale căror scrieri, mai elaborate din punct de vedere artistic, nu seamănă cu ale sale.

Parcurgînd volumul **Prezența criticii** nu-l descoperim niciodată pe autorul lui tratînd cu superioritate pe cei despre care scrie. Dimpotrivă, critica sa e de protecție, plină de bunăvoință, vrea parcă să preîntîmpine obiecțiile ce ar putea fi declanșate de cărțile care îi plac. Tocmai de aceea el spune în general lucruri lesne de acceptat în unanimitate : pentru ca operele respective să fie înregistrate de conștiința cititorilor ca repere demne de încredere. Victor Felea nu-și permite nici să ironizeze înălțat pe un piedestal de unde să contemple cu condescendență pe confrați și nici nu vrea să ne întrețină la modul agreabil despre cele citite, ca la o conversație de salon, spumoasă și plină de farmec poate pentru moment, dar din care nu mai reții nimic. Autorul **Prezenței criticii** seamănă mai curînd cu un mesager care aduce vești dintr-un ținut necunoscut nouă și nu-și îngăduie să fabuleze în legătură cu cele văzute și nici nu se preocupă să-și transforme expunerea într-un fastuos joc de imagini. Dacă nu sînt senzaționale, impresiile sale de lectură sînt în schimb foarte obiective și bune călăuze pentru cititorii dornici să se familiarizeze cu cărți importante ale criticii noastre literare de azi. Deoarece, în fața ce pretinde Victor Felea unui bun critic literar : „o gîndire limpede, un temperament echilibrat și statornic, un simț judicios al evaluărilor, o expresie netedă și alertă ce merge direct la țintă, adică e perfect adecvată intenției tranzitive a actului critic". El însuși respectă astfel de prescripții fiind o prezență critică inconfundabilă în peisajul literaturii noastre de azi, o prezență căreia i se poate oricînd acorda credit, deoarece departe de mode și de jocul intereselor de culise, depune întotdeauna o mărturie onestă despre cărțile comentate.

GEORGE ARION ■

• CAP LIMPEDE

EFLORESCENȚA

Actorul și poetul Dinu Ianculescu publică, după cele 41 de sonete din 1975, **60 de rondeluri** într-un elegant volum, dens și definitoriu pentru orizontul meditației sale și pentru mijloacele expresivității poetice, prefigurate din prima pagină : **Îmi vorbește românește.** El asociază aici discret natura și gîndul, pentru a decanta imagini de marcă, de mare finețe plastică. Sentimentul fragilității fată cu eternitatea naturii etern frumoasă, pe cînd viața e mereu schimbătoare și, de la o vîrstă, în declin, domină elegia rondelurilor.

Cuvîntul, în acest volum, dobîndește semnificații noi, conotații sugestive, odată cu restrîngerea cantitativă a lexicului — sunus, în rondel, unor chingi neiertătoare. Comprimarea frazelor e urmată de dilatarea semanticii lor ; toată cartea e o demonstrare a **poeticității** — termenul apare în recenta carte a lui J. Cohen, „Le haut langage — une théorie de la poeticité". Caracterul expresiv-artistic al versurilor încarcă termenii, foarte puțini, mai ales în rondeluri, cu valori sugestive infinite, căci nici o spată literară, poate, nu e mai obligată să practice adevărul dictonului latin „Non multa sed multum". Rondelurile cîntă natura, iubirea, trecutul, mărcind cu un stilp de lumină istoria subiectivă, afectivă, a poetului copleșit de viață, dar aspirînd la durată prin cuvînt, prin idee : „De-atîtea ori am strigat, / de-atîtea ori am tăcut... / Voi trece seara prin sat / și nu veți ști c-am trecut / precum un fum nevăzut / și ca prin vînt un oftat".

În rondel, gîndirea poetului îndelung familiarizat cu toate secretele scenei, loc de confruntare a visului cu realitatea, selectează imaginea ca să exprime aforistic adevăruri profunde ale naturii umane. Se știe că Maiorescu, vorbind de „farmecul limbajului — semnul celor aleși", cu referire la tînărul Eminescu, a subliniat rolul esențial al construcției lingvistice în poezia capabilă să sugereze icoane vii ale vibrației lăuntrice a poetului. Iată acum ilustrarea acestor adevăruri în densul rondel din finalul volumului despre care vorbim : „Caii fug, pădurea tace. / zarea s-a umplut de sînge. / Învățăm mereu a plînge / între flori și dobitoace. / Depărtările cu îngeri / nopțile nu ne dau pace. / Caii fug, pădurea tace. / zarea s-a umplut de sînge. / Ce se face, se desface. / Ce s-a risipit se stringe. / Marea pe nisip își frînge / valurile-ncolo-ncoace. / / Caii fug, pădurea tace".

Omagiul autorului adus lui Eminescu se află pe pagina de încheiere, așa cum volumul precedent de sonete se deschidea cu o poezie de antologie închinată Luceafărului : „Înalt cuvîntul meu rostind cuvîntu-i / la steaua sus, trudnică povară / pe care-o port lăsînd-o să mă doară, / și-nsingerat cu versul lui mă mîntui". **(Gh. Bulgăr)**

ADRESĂ CU GHIONI ?

Pe strada Cezar Petrescu din Bușteni, la numărul 13, se poate vedea o clădire împunătoare, relativ nouă, cu etaj și terasă spațioasă, al cărei parter este ocupat de o bodegă și de o cantină a O.J.T.-ului. Ambianță ...specifică : miros de mîncare, lăzi cu bere, mai spre seară ceva hărmălaie, mult fum etc. Pînă aici însă nimic deosebit. Pînă la parter adică, fiindcă la etaj... La etaj se află **Casa de cultură a orașului!**

Intrigați de această „simbioză" nefirească, am căutat lămurirea ei în discuțiile cu cîtiva factori de răspundere din domeniul activității culturale din renumita stațiune prahoveană : Tacea Milete, secretar cu probleme de propagandă în cadrul Comitetului orășenesc de partid, Nicolae Papiț, metodist al Casei de cultură din localitate, Eugenia Teleanu, muzeograf al Casei memoriale „Cezar Petrescu". Am aflat pe această cale că, în ciuda repetatelor sesizări către forurile superioare, Casa de cultură din Bușteni continuă să rămînă **chiriașa** O.J.T.-ului, avînd de plătit lunar o sumă considerabilă (evident, din încasările proprii) pentru favoarea de a ocupa etajul unei cantine și al unei bodegi...

Și totuși, oamenii de aici se străduiesc să nu se vadă nimic din greutățile pe care le întîmpină. Aici își desfășoară activitatea formația de dansuri populare „Caraimanul" distinsă cu placheta „Egreta de aur", la ultimul Festival al portului și dansului popular de la Brăila, taraful, care prezintă spectacole biunare atît pentru localnici, cît și pentru cei veniți la odihnă, formația de teatru, montajul literar-artistic, cenaclul literar „Cezar Petrescu", universitatea cultural-științifică, ale cărei cercuri, pe probleme literare, de autoconducere muncitorească și de perfecționare a maiștrilor, de limba engleză, s.a.m.d. Dacă adăugăm la aceasta deschiderea către cultură a bușteneniilor, nevoia lor exprimată cu diferite ocazii de evenimente culturale și materializată în primul rînd în generozitatea cu care găzduiesc atîtea manifestări culturale (**Festivalul tinerilor dirijori, Săptămîna activităților politico-ideologice și cultural educative „Bușteni-poartă a Bucegilor", Zilele medicale, Zilele literaturii contemporane**), manifes-

FILM

Polițistul ghinionist

Îl chemă Clement, ca și pe tatăl său, mort la datorie, eroic. Ca un prost, adaugă unul din foștii lui prieteni și colegi. Primise adică, aidoma unei ținte de antrenament, 7 gloanțe în părțile esențiale ale trupului, ca o întruchipare a preceptului polițienesc conform căruia polițistul, în exercițiul funcțiunii, nu se teme de gloanțe. Nu s-a temut, dar a murit, lăsîndu-i fiului cu limbă de moarte dorința de a-i urma în glorioasa și scurta sa carieră. Timpenia lui, fiindcă toată lumea îl crede idiot, este congenitală. Ca și tatăl său, Michel Clement crede în tot ce zboară sau mai exact în tot ce scriu regulamentele și prezice litera unei morale folositoare în manuale și discursuri și foarte puțin în viață. Bravul Michel parcă este întruparea lui Bulă al nostru. Iată-l în sediul poliției pariziene, în prima sa zi de stagiu. Țanțoș, cu pachetelul de mîncare în buzunar, greoi și fericit. Este luat drept infractor, printr-o întîmplare căreia numai el îi putea cădea victimă. Și, bineînțeles, bătut. Michel se indignează, nu pentru că este bătut, ci fiindcă lucrătorii, viitorii lui colegi, nu cunosc pur și simplu litera regulamentului : Folosirea forței, zice el doct, în timpul interogatoriului este interzisă. El e deștept, instruit, dovedind, nu-i așa, o bună cunoaștere a instrucțiunilor pentru care șeful, marele grangur, ca un bun pedagog, ar trebui să-l felicite pentru tinerea de minte și cunoașterea perfectă a paragrafelor regulamentului. E pocnit a doua oară, a treia oară... Spre hazul spectatorilor, deocamdată, bătaia nu-i adevărată, dar bine-i face nătîngului, el, nătîngul, avînd în film tocmai acest rol, să facă pe prostul și să ia bătaie pentru asta. Iar cînd e descoperit de foștii lui colegi de școală înșfăcerat și maltratat din pricina unei confuzii nu aleargă, nebunul, să le ceară confirmarea identității sale pierdute și terfelite, ci se jenează, pudic pentru halul în care se găsește, și ca și cum s-ar afla întîmplător acolo, ca la dentist, le face semne de amiciție, tandru și grotesc. Bietul Clement ! Nu e nici măcar simpatic — răsfățat, neîndeminatec, obtuz, cu priviri furișate, unsuroase, vanitos- — pus în umbră de propria-i natură și de nimbul și aplombul celor din jur, șefi sau escroci, strălucitori, dezinvolți, eleganți, ironici și subtili, anticipativi și nobili, cu o gamă variată de a comunica cu sala spre deosebire de el, unidimensionatul Michel pare și este caraghios nu numai fiindcă el singur mai crede în regulamentul de ordine morală, ci fiindcă ajunge să admită că lumea însăși este morală în întregul ei, ei, polițistul. Și iată-l escrocat, manipulat, făcut cu ou și cu otet, devenit unealta însăși a infractorului pe care năzuește să-l prindă. Și cît de coplesitor de disproporționată în defavoarea lui este imaginea Marelui Infractor — chipeș, supiu, cu un zîmbet cuceritor. Sărmanul este pe drept și definitiv condamnat să suporte în felul lui și al tatălui lui disprețul lumii. Pentru el nu există salvare, salvarea ar fi să rămînă cum e și să moară eroic, acoperit de glorie postumă întotdeauna mai generoasă și infinit mai discretă cu victimele sale.

Dar Michel nu vrea să moară. Sămînța eroică a suferit prima și definitiva grefă din viața nouă a planetei. Michel vrea să trăiască și nu oricum. Împrejurările îl ajută, așa cum poate fi ajutat Michel, este pus cu alte cuvinte în cea mai delicată și fără de iertare încurcătură din cîte au fost vreodată oferite polițiștilor din lumea întreagă : devine unealta Marelui Infractor și nu există martor care să-i probeze bunele intenții. Michel, bunul și nătîngul, n-are de ales, face adică ce zice popa, nu ce face el, Marele Prieten Infractor, evadează, se ascunde, înșală, răpește, șantajează, cu mult succes, cu mai mult succes decît pramatia cu zîmbet cuceritor, fiindcă Michel chiar e instruit, și bun psiholog, și curajos, și îndeminatec și — iată ! — chiar frumos, da, și simpatic, ca o stea de cinema. Michel a gustat din cupa victoriei și a succesului, elixirul fără de care însuși șeful său nu e decît un troglodit, înfatuat și nepriceput.

NICOLAE CRISTACHE ■

PLASTICĂ

Artă și meșteșug

Pictura lui Virgil Demetrescu-Duval, foarte agreată de public și cu colecționari devotați, rămîne pentru criticul de artă o problemă deschisă. Cauzele sînt mai multe, dar cea mai interesantă dintre toate pare a fi, în chip paradoxal, strălucitorul ei meșteșug. În creația contemporană, măiestria ori mai bine zis arta de a lucra culoarea pe pînză, de a face din suprafața pictată un fapt tactil tot atît de seducător, de unic precum, bunăoară, operele unor vestiți seniori ai șevaletului din trecut îl îndeamnă pe o seamă de comentatori la prudență. Sînt preferați — aceasta-i situația ! — artiștii ce cată să inoveze în totul. E judecată, cu prioritate și cu o anume aplicație afectivă, teoria artistică de la baza unei opere. În foarte, foarte multe cazuri meșteșugul nici nu intră în discuție pentru că teritoriul în care vrea artistul contemporan să izbîndească nu-i deloc teritoriul meșteșugului. Sau, ca să fim mai aproape de adevăr, fiecare pictor își inventează și procedeele adecvate, la ce are de spus. O diversificare ce sfîrșește prin a discredita oarecum orice statornicie. În expozițiile lui Virgil Demetrescu-Duval modul de a picta e nu numai frapant, dar și cu o vigurosă susținere profesională. Frumoasă, în felul în care va fi întotdeauna frumoasă, desfătătoare o voce de tenor italian într-o operă italiană, pictura peisajelor românești și de pe aiurea, din preajma Mediteranei, îndeosebi, semnat de Virgil Demetrescu-Duval înseamnă pentru critica de artă o subtilă sfidare. Iată, prin urmare, un artist dotat în chip superior, a cărui producție spirituală, de o originalitate nonviolentă este totodată omagiul unei direcții a tradiției. Lesne de recunoscut, stilistic bine așezată în matcă, pictura lui Virgil Demetrescu-Duval își face un titlu de onoare din evidențierea unor îndatoriri : la unii maeștri din perioada interbelică, cu siguranță la Pătrașcu și — cu toate că nu atît de devotat ca alții — la Ciucurencu, al cărui student a fost.

Peisagist din pasiune pentru desfășurările maiestuoase ale naturii, din drag pentru murii monumentali ai orașelor, Virgil Demetrescu-Duval construiește, pur și simplu, volumele cu pasta pusă din cuțit, iubește lumina ce dramatizează lucrurile, ce dă o aură arhaică și triumfantă volumelor altfel comune. Pictorul vede spectacolul și înălțarea romantică acolo unde nu-i decît pitoresc de rînd. Arta lui cea mai de seamă constă în repedea intrare în rol.

O consecință a marilor sale putințe, a unor dexterități de paletă e numărul totuși însemnat de lucrări de vibrație medie. Nu toate pînzele lui Virgil Demetrescu-Duval reușesc să comunice sentimentul unic al întoarcerii în timp, în niște timpi, mai bine zis, cu zidiri grele de piatră, numai patină și abur istoric, cu lumini misterioase de teatru și sunet evocator în toate. Cînd pictorului îi reușește însă întreaga partitură, tabloul are prestanța obiectului de

Cea mai recentă selecție din pînzele sale, prezentată la galeria Institutului român pentru relații culturale cu străinătate, e rodul unor drumuri italiene. Pictura e o tălmăcire, „lumină și memorie, în primul rînd — cum observa la vernisaj profesorul Alexandru Balaci — o lumină generală, care inundă, de la Alpi la mări, coborînd trepte geologice, dar urcînd în intensitate de culori..." Ar fi o experiență culturală incitantă, e expoziție mai cuprinzătoare cu pictura unor compatrioți venind din cunoașterea și a altor meleaguri ; fiindcă o astfel de expoziție ne-ar lămuri asupra unor manierisme, ar da încă un reper de sinceritate la motiv, ar proba calitatea observației în condiții de emoție nouă.

Pictor cu gustul unui meșteșug arbitru, Virgil Demetrescu-Duval e și o pildă de încredere în sine. În tot ce a întreprins în artă vedem mereu e morală, iar meritul de cîpătîi al acesteia e limpezimea.

TUDOR OCTAVIAN ■

TEATRU

Funcționarul de la Domenii

În grădina de pe strada Batiștei, ce-i drept cam neprimitoare, am văzut zilele trecute un spectacol delicios, plin de umor și vote bună, încît sînt tentat, înainte de a așterne pe hîrtie cele cîteva gînduri, să vă îndemn, stimați cititori, să cumpărați bilete la comedia lui Petre Locusteanu, **Funcționarul de la Domenii**, reluată după mai bine de cinci decenii. Timp de două ore vă veți amuza copios, vă veți destinde, redescoperind un autor și o piesă pe nedrept îngropată în colbul timpului.

Înainte de a spune cîteva cuvinte despre actul dramatic ce se întîmplă seară de seară în grădina sau în sala Teatrului C. Tănase, se cuvine un gînd de mulțumire pentru neobositul om de teatru Matei Alexandru, pentru a fi propus readucerea la rampă a unui talentat autor. Tot el, Matei Alexandru, și-a asumat punerea în scenă distribuind un lung șir de nume sonore, în marea lor majoritate aparținînd Naționalului bucureștean, care fără doar și poate ridică ștacheta interpretativă. Fiind timp de vară, regizorul a propus mai mulți actori pentru același rol, asigurîndu-și astfel continuitatea actului dramatic și pe timpul concediilor.

Cine este Petre Locusteanu ? Un talentat scriitor și ziarist, născut la București în 1883, sfîrșit din viață la numai 36 de ani, ca urmare a unei drame familiale. Nu a scris prea multe piese de teatru, în schimb a dus o constantă activitate ziaristică, fiind colaborator permanent al revistei lui C. Banu, Flacăra, unde a susținut ani în șir rubrica **Figuri contimporane**, rubrică ilustrată de nu mai puțin celebrul Iser. După primul război mondial s-a refugiat la Iași, unde a activat ca secretar de redacție și administrator la ziarul **România**, pe care, fiind prieten cu frații Octavian și Eugen Goga, a încercat să-l scoată și la București. De formație, Petre Locusteanu a fost actor și a jucat la Naționalul craiovean, dar a abandonat scena pentru a se dedica scrisului. Puținul timp pe care l-a petrecut pe scenă i-a îmbogățit paleta cunoștințelor artei scenice, dîndu-i posibilitatea să scrie piese după toate cerințele genului : construcție dramatică, personaj, replică. Talentul și seriozitatea cu care s-a aplecat peste coala imaculată de hîrtie au făcut ca lucrările sale să dăinuiască peste timp. Și încă cu mult succes. Ne amintim cu plăcere de un interviu dat nu demult de un mare om de teatru, care afirma că în zilele noastre spectatorul este dornic și de melodrame și de comedii, dezideratul de care va ține seama cînd va elabora viitorul repertoriu al teatrului pe care-l conduce. Mergînd pe această linie, ne gîndim că ar trebui reciților dramaturgii dintre cele două războaie, care, avem convingerea, au dat opere ce pot fi jucate și astăzi cu succes.

În piesa lui Petre Locusteanu rolul principal al funcționarului de la domenii, botezat pompos de către autor H. Popescu-Piscifling, a fost interpretat de o mai veche cunoștință a noastră, Eugen Cristea. Dacă memoria nu ne înșală, este primul rol de mai mare întindere care i se încredințează talentatului actor de cînd a venit în București. Cu inteligența și talentul pe care i le cunoaștem, ajutat de o vestimentație adecvată, Eugen Cristea a gîndit un personaj cînd timpit, cînd lucid, cînd șiret, dar totdeauna conștient de interesele sale, personaj pe care-l plimbă cu haz, tristețe și impertinență de o manieră remarcabilă pe scenă. Ileana Stana Ionescu, actriță inteligentă, înzestrată cu un ridicat simț al ridicolului, realizează alături de Piscifling un cuplu remarcabil, care primește aplauze la scenă deschisă. Mare lucru partenerul în teatru. Din distribuție remarcăm mai vechi cunoștințe, actori pe care i-am revăzut cu plăcere, făcînd fiecare din partiturile ce le-au revenit mici bijuterii : Matei Alexandru, Coca Andronescu, Matei Gheorghiu, Constantin Brezeanu. După noi, Ion Henter este în afara rolului ; prea multă agitație strică.

Spre surprinderea noastră, aflăm că în ultima săptămînă piesa nu se mai joacă în grădină, aceasta fiind, ași ghicit, în reparație. Oare pînă acum nu a fost timp suficient ? Bănuiesc că spectacolul din sală trebuie să fie chinuitor de urmărit în aceste zile toride de iulie. Păcat !

DAN BÎRLĂDEANU ■

• CAP LIMPEDE

tări pe care forurile locale le sprijină atît moral cît și financiar, cu ambiția de a arăta că aici se găsește mereu o ușă deschisă pentru tot ceea ce înseamnă artă, știință și cultură, că aici sînt oameni care știu să prețuiască și să trăiască faptul de cultură : adăugînd deci toate acestea, mai adăugăm că, poate, un astfel de oraș cu inimă largă ar merita mai mult decît etalul închiriat al unei bodegi pentru cultura sa. Oare O.J.T.-Bușteni n-ar putea — ca întreprindere extrabugetară — să-și construiască în altă parte o cantină — pentru că de bodegă nu cred că ducem lipsă nici la Bușteni și nici aiurea —, așa încît să capete și bușteneni o sală de spectacole ca lumea, la parterul frumoasei clădiri ce pare să poarte toate ponoasele acelui... 13 de la poartă, astfel încît cei veniți pentru activitățile Casei de cultură să nu mai fie tentați să rămînă în „așezămintele" sus-numite și jos-așezate ?... Oare nu s-ar putea găsi o soluție ca mîile de turiști care-și petrec vacanța la Bușteni — și nu numai ei, firește — să poată vedea spectacolele unui teatru venit în turneu (căci sînt destule prin apropiere) sau să asculte un concert simfonic acolo unde i-ar fi locul — adică în lăcașul de cultură al orașului ?... Oare, în condițiile actuale, nu riscă să obosească inițiativele culturale ale celor din Bușteni, tot urcînd scările unor etaje de birocrație întreținută ?...

„ȚĂNDĂRICĂ" LA PLIMBARE

Nu de mult, în curtea unei școli generale (nr. 92 — cartierul bucureștean Balta Albă) a apărut o mică estradă improvizată, iar în fața ei cîteva rînduri de bănci, totul ca de jucărie. Cîteva zile, puștii din împrejurimi le-au folosit cum s-au priceput : ca ascunzătoare, ca scenă pentru spectacole ad-hoc, ba chiar și ca ring pentru înfruntări... mai mult sau mai puțin sportive și tot ad-hoc. Iată însă că, în 22 iunie a.c., amenajările cu pricina și-au demascat destinația odată. ce un autobuz cu însemnele Teatrului Țăndărică a „acostat" la poarta școlii.

...Și așa a început **stagiunea estivală** a Teatrului de păpuși bucureștean, cu un spectacol pus în scenă special pentru reprezentații în aer liber : **Țîndală cloșcă**, de Mihai Stoian, în regia lui Ștefan Lenchiș. Este de la sine înțeles entuziasmul micilor spectatori (care au cumpărat numai într-o singură seară peste 500 de bilete !) ce au putut veni la... teatru în ținută lejeră (de joacă, adică tricou și genunchi mai mult sau mai puțin juliți).

Actuala stagiune estivală a Teatrului Țăndărică va da în această vacanță spectacole în aer liber cu piesa **Țîndală cloșcă** în careurile școlilor din cartierul Titan (4—5 spectacole pe săptămînă), iar în fiecare sîmbătă și duminică teribilele aventuri vor poposi în parcul Cișmigiu.

Același inimos colectiv de artiști a avut în vedere și faptul că vacanța înseamnă și munte sau mare, pregătind un spectacol itinerant cu **Tigrul purpuriu cărula îi plăceau clătitele**, care se va juca în taberele pionierești din toată țara. (Tania Radu)

UN PROFESIONIST AL GENULUI

Marin Traian este o veche cunoștință a ascultătorilor de radio și televiziune. De mulți ani numele său e prezent pe genericul numeroaselor emisiuni umoristice și satirice. El susține de ani de zile la televiziune rubrica **Un zîmbet pe 16 mm**, rubrică așteptată cu nerăbdare de telespectatori, datorită verbului critic și incisiv pe care-l folosește talentatul umorist. Scriind toate acestea, ne gîndim la „zîmbetul" pe care l-a realizat, împreună cu talentatul operator Petre Iordănescu, cu ani în urmă, cînd și-au instalat pentru cîteva zile un șantier-farsă în plină Piață Națiunii, intitulat la liberă inspirație U.Z. 16 mm. Anii au trecut, zîmbetul și-a îmbunătățit temele, devenind o rubrică de interes și prestanță.

De circa 3 luni îl întîlnim pe Marin Traian ca prezentator al Albumului duminical. Cuvîntul prezentator nu i se potrivește, poate mai degrabă animator, dar îl folosim în lipsa unui alt cuvînt mai definitoriu. De ce scriem toate acestea ? Pentru a saluta apariția pe micul ecran a unui profesionist al genului care, la început timid, apoi mai aproape de ceea ce se vrea a fi, ne încîntă ochiul și auzul, duminică de duminică, cu o participare efectiv creatoare, cu spiritul și verva pe care i le cunoaștem, cu intervențiile sale pline de aplomb, spirit și bun simț. În fine, a mai apărut un om care nu-și aruncă ochii pe hîrtie decît atunci cînd trebuie să rostească cu exactitate numele interpreților. În rest, Marin Traian improvizează cu mult talent, umor și inventivitate. (D.B.)

flacăra
PENTRU MINTE INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Cluj, Sibiu, Brașov — formidabila energie a tinereții revoluționare

La Cluj-Napoca, Sibiu și Brașov și Făgăraș, tinerețea a fost ca însăși: îndrăgostită de muzică, îndrăgostită de poezie, hotărîtă să arunce în deplină voioșie de gînd și simțire, indiferent de naționalitate, politica partidului, pe preocupările României, tovarășul Nicolae Ceaușescu

Făgăraș în varianta sa în aer liber

Un cenaclu pentru orice vreme

Dor de Cluj

Cluj-Napoca, 29 iunie, ora 20

Iată-ne pentru a doua oară în acest an în orașul în care odinioară răsunau poezii de Blaga, pentru a doua oară în Cluj-Napoca de la renașterea cenaclului nostru. Trebuie să recunoaștem că ne-a fost dor de Cluj, atît de dor încît la sfîrșitul drumului dintre stațiunea Cheia și Cluj, de sus de pe Feleac, zărindu-i luminile, am simțit că fără să vrem am început să cîntăm, cu Ștefan Hrușcă, **Dor de Cluj** : „Și Clujul e tot hohotire de clopote / Și pașii lui Blaga pe străzi se aud"...

Cenaclul Flacăra a revenit la Cluj dînd cum numeroaselor solicitări din partea tinerilor (au fost peste 20 000 de cereri **nominale**). Și de această dată spectacolul propriu-zis și apoi întîmplarea au constituit și pentru noi, membrii cenaclului, și pentru spectatori, un succes.

Pe masa conducătorului cenaclului au sosit 418 bilete din sală, care mai de care mai interesante. Unul dintre ele emoționant, cu atît mai emoționant cu cît o parte dintre membrii cenaclului sînt cadre didactice, spunea : „Pentru efectul educativ al acestui spectacol. Cenaclul Flacăra merită să fie sărbătorit, la 30 iunie, împreună cu toți educatorii din România. La mulți ani !" Noi, membrii cenaclului, nu mai eșalonăm exact (din obișnuință) efectul binefăcător al cenaclului asupra oamenilor.

Tineri sau mai virstnici, spectatorii deveniți ad-hoc membri ai cenaclului, participă la fiecare moment — cîntă, dansează, recită și mai cu seamă ovaționează într-o atmosferă greu de deserția, numele celui mai iubit fiu al poporului nostru, numele președintelui țării noastre, t o v a r ă ș u l Nicolae Ceaușescu, alături de cuvîntul Pace : Ceaușescu — Pace — două cuvinte scumpe nouă tuturor ; „Cuvintele nu se pot sărace, pentru că tot ceea ce se petrece acum, aici, nu se poate descrie decît cu ochii sufletelor noastre înmănuncheate pentru această seară (și pentru totdeauna) în cel mai minunat buchet închinat păcii, prieteniei și frumuseții din oameni. Trăim cea mai frumoasă seară, cel mai frumos dar pe care ni-l putea oferi cineva — Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar. Vă mulțumim din suflet, vă iubim". (Dana, Ioana, Andrei și Marilena, clasa a IX-a B Liceul N. Bălcescu)

Ce să mai zicem ?

Roș, galben, albastre sînt razele Clujului
Furtuna din veac mai de preț le făcu
Bătrîni înțelepți poartă grija grădinilor
Cei tineri pe piept au însigne cu „U".

VASILE ȘEICARU ■

Bis

Cluj-Napoca, 30 iunie, ora 20

Miercuri, membrii Cenaclului Flacăra își făceau aparițiile în Sala polivalentă din Cluj-Napoca, unde avea să se desfășoare cel de-al doilea spectacol organizat în acest oraș. Sîntem așteptați cu multă nerăbdare și bucurie, bucurie care va face ca prima parte a spectacolului să nu se desfășoare așa cum era firesc. Mult zgomot, multă mișcare slingherese desfășurarea unor momente din spectacol.

Într-o astfel de atmosferă revine în scenă, la cererea spectatorilor, Alex. Zărnescu, cîntînd cu tandrețe „Dor de Eminescu", transformînd întreg spectacolul într-o furtună în care ropotul stropilor de ploaie este înlocuit de aplauze. Se cîntă, se dansează, se recită.

Ștefan Hrușcă a cîntat cu dăruire „Rugă pentru părinți", iar grupul feminin **Ecoul**, „Taina", cîntec foarte solicitat de tinerii aflați în sală. „Am așteptat cu multă nerăbdare această întîmplare a Cenaclului Flacăra — ne scrie Carmen Gabriluță —, încît eu a deveni la un moment dat pentru mine o necesitate. Îmi spuneam mereu că acest lucru trebuie să aibă loc așa cum pe pămînt trebuie să plouă, trebuie să fie soare, trebuie să fie pace. Cînd spun Cenaclul Flacăra, spun tinerețe".

Poetul Adrian Păunescu aduce un cald omagiu tuturor învățătorilor, iar George Nicolescu dedică acestora cîntecele sale. Vasile Seicaru cîntă cu tot mai mult succes „Aruncarea în valuri", iar întreaga sală cîntă „Trăiască România, trăiască tricolorul".

ILEANA CALINOVICI ■

A treia seară

Cluj-Napoca, 1 iulie, ora 20

A treia seară, consecutivă, la Cluj-Napoca, a însemnat întîlnirea cenaclului cu cei mai apropiați, infocați și statornici spectatori. Cu toate că sala nu a mai fost supraaglomerată ca în primele două seri (lucru explicabil și prin faptul că spectacolul s-a fost amînat decît cu cîteva ore înainte) numărul și modul de participare al spectatorilor au asigurat succesul ultimei seri, seară memorabilă, ca și tot turneul desfășurat la Cluj, garanția revenirii noastre într-un Cluj care ne-a primit cu brațele deschise.

Cea de-a treia întîmplare de muzică și poezie s-a desfășurat, putem spune, normal, fiindcă normal este să ne întîlnim cu tineri exuberanți, cînd cîntecul e cere-sau profund, cu tineri dornici de a cînta cîntecele cele mai îndrăgite ale cenaclului, uneori chiar luînd-o înaintea celui ce cîntă, cu oameni dornici de a participa la actul de cultură, spontan, așa cum le dictează simțămintele, nedopășind limitele unei libertăți rigoroase.

Spunem normal, fiindcă normale ni se par acum lucruri la care nici nu visam, cîștigate prin muncă și seriozitate, lucruri care poate unora li se par încă străini, și fără a căuta să înțelească în esență actul de cultură care este Cenaclul Flacăra, mesajul său, încearcă diferite interpretări scevenite și mincinoase.

E minunat să poți vedea oameni adunați ca la o sezătoare, într-o sală destinată în special activităților sportive, cîntînd cîntece de fără, cîntece despre ei și pentru ei, oameni veniți cu inimile deschise, în numele artei, la sărbătoarea culturii, într-un oraș cu atîta tradiție în cultură. Și e bine cînd străduința celor ce compun Cenaclul Flacăra se îmbină cu acesa a minunatelor gazde, prietenii noștri din organizația de tineret, pentru binele tuturor, pentru permanenta luptă de perpetuare a unei puternice culturi naționale. Încheind un turneu de trei zile în Cluj-Napoca, nu putem uita numele celui care s-a ocupat pe toată perioada de buna desfășurare a lucrurilor, om prezent zi și noapte în apropierea cenaclului, activistul Dorin Micu, căruia găsim aici locul să-i mulțumim.

AL. BERTZI ■

Sibiu: Reîntîlnire după 5 ani

Sibiu, 2 iulie, ora 20

După o absență de cinci ani, Cenaclul Flacăra a fost prezent, în fine, vineri, 2 iulie, la Sibiu. Sala de spectacole a Casei de cultură s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru cei veniți, în număr foarte mare, să petrească clipe de neuitat alături de membrii cenaclului. Cită sete de cultură la acești minunați oameni, care ne primesc cu un „Bun venit !". „Vă așteptam de mult !"

Dialogul scenă-sală se stabilește încă de la primele cîntece. Publicul sibian demonstrează că, deși trecuți ani buni de întîlnirea cu cenaclul, i-a urmărit evoluția, peste tot în țară. Cîntecele sînt reluate de public cu multă usurință ; „Căciula", „Decembre", „Dor de Eminescu", „Rugă pentru părinți" ș.a. La „Trăiască România" se scandează și se cîntă cuvinte atît de dragi nouă tuturor : „Pace, Ceaușescu, România !"

Ce poate fi mai frumos decît atunci cînd simți cum pulsează în același ritm toate inimile celor veniți să-și umple sufletele cu lumină, bucurie, cultură ? Ce poate fi mai plăcut decît cînd vezi tineretul patriei că se manifestă în deplină libertate ? Cenaclul Flacăra oferă un astfel de cadru în care tinerii nu numai că asistă la spectacol, dar și participă în mod activ la actul artistic.

Pe lîngă momentele frumoase ale spectacolului, au existat și cîteva momente mai puțin potrivite disciplinei desfășurării în general a spectacolelor cenaclului. Părerile greșite ale unor spectatori în legătură cu unele forme de manifestare din cadrul cenaclului au făcut ca atmosfera extraordinară, creată în sală pînă în acel moment, să încrace o oarecare umbră de tristete. atît pentru oaspeți, cît și pentru gazde. Gratie intervenției la timo a poetului Adrian Păunescu, se reface atmosfera familiară cenaclului și tuturor manifestărilor sale.

Astfel, la ora 23.50 reîncepe întîmplarea de muzică și poezie. Revin în fața publicului : George Nicolescu cu cîntecul „Ca lumina ochilor", conducătorul cenaclului recită „Manifest pentru sănătatea pămîntului", Nicu Alifantis cîntă „Zaraza". La ora 1,30 sala cîntă cu Vasile Seicaru „Imposibila nuntă". Se reiau versurile cîntecului „Ordinea de zi" — „Viața noastră unde e / Viața noastră ce-ați făcut cu ea ?"

Întîmplarea a durat mult după miezul nopții : membrii cenaclului au dat tot ce au avut mai bun în ei.

Consemnăm debutul tinerei sibiene Doina Cosma, care a cîntat : „Dor de țară", pe versuri de D. Corbea și „S[illegible]", versuri de G[illegible] Bacovia. S[illegible] la încheput tensionată, noapte admirabilă.

ȘTEFAN HRUȘCĂ ■

Parte din „Cîntarea României"

Sibiu, 3 iulie, ora 20
Sibiu, 3 iulie, ora 21, afară

Această întîmplare a cenaclului a fost una dintre cele mai frumoase din acest turneu, sala fiind la înălțime. Pe rînd, au evoluat în fața publicului sibian : A. Mica, M. Stan, Doina Cosma, Mihaela Giurgiu, Nicolae Cenan (prestație excepțională, comic de mare virtuoz), Ileana Calinovici, Ion Hagiu, grupul 2 1/2 din Otelu Roșu, Marian Corjos, Ștefan Hrușcă.

Mulți dintre membrii cenaclului sînt învățători sau profesori, adevărați îndrumători ai celei mai tinere generații. Despre ei e vorba în fraza „Învățătorul e ca o luminare, care se consumă luminînd pe alții". Biletele care ajungeau la conducătorul cenaclului erau care mai de care mai emoționante. Cornelia Bărbulescu îi ruga pe Ștefan Hrușcă, „să se roage pentru părinții ei" interpretînd „Rugă pentru părinți". Foarte multe bilete cereau „Dor de Eminescu" în interpretarea lui Alexandru Zărnescu, chitarist excepțional care, în ultima vreme, se afirmă din ce în ce mai puternic și ca folkist. Ducu Bertzi a cîntat împreună cu sala, „Omul pădurii" și „Dragu mi-l vesella", cîntece tradiționale ale cenaclului, acompaniat de grupul „Sic", format din Andrei Păunescu, chitară solo, G. Nicolescu — chitară-bas, V. Seicaru — baterie și Emil Berzovan la vioară.

La un moment dat, conducătorul cenaclului a „dispărut" pur și simplu, cu o parte din membrii cenaclului. Aflînd că afară erau sute de oameni care nu au bilet, poetul Adrian Păunescu și cîțiva dintre membrii cenaclului au susținut o întîmplare de muzică și poezie în fața celor de afară.

Întîmplarea de la Sibiu a continuat cu și mai multă ardoare. S-a cîntat în sîrbește, grecește, rusește, englezește, în ebraică, s-a adus un omagiu politicii președintelui țării, tovarășului Nicolae Ceaușescu, cîntîndu-se „O sarmă de păcii" (marea bătălie a contemporaneității), s-a cîntat „Trăiască România". S-a rîs cu grupul satiric „Mosaj" din Craiova, iar Vasile Seicaru, G. Nicolescu și grupul folk feminin „Ecoul" au susținut recitaluri de o mare valoare artistică. Cenaclul Flacăra e parte integrantă din Festivalul Național „Cîntarea României", care trebuie să fie un concurs al adevăratelor valori, așa cum l-a proiectat președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

MARIAN CORJOS ■

Imposibilul — posibil

Sibiu, 4 iulie, ora 11

La cererea publicului sibian, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar a susținut duminică, 4 iulie 1982, orele 11, cel de-al treilea spectacol de poezie și muzică. Încercă încercare — datorită cauciucul : la Sibiu, imposibilul a devenit posibil.

Ferestrele din împrejurimile stadionului, ferestre care păreau ferecate de veacuri, acoperite de jaluzele s-au deschis larg spre viață, spre lumină. Bătrînii locatari se uitau „ce la un alt prăpăd", neînțelegînd la început ce se întîmplă. Și-au dat însă repede seama că e vorba de un lucru bun, de un lucru frumos, fiindcă nu în toate zilele vezi oameni cîntînd și dansînd pe o vreme cînd toate te ademenesc spre odihnă și răcoare. De pretutindeni, conducătorul cenaclului primea bilete emoționante de mulțumire pentru efortul depus în toți acești ani : „Pentru a doua oară în decurs de trei zile, participăm cu entuziasm (deși nu mai sîntem la prima tinerețe) la mărețul spectacol oferit de membrii Cenaclului Flacăra. Nu ne putem oferi un cadou mai frumos la aniversarea căsătoriei noastre (3 iulie) decît aceste spectacole. Mulțumim omului cu suflet și simțire românească, poetului Adrian Păunescu, pentru toi ceea ce face prin intermediul cenaclului, de aproape nouă ani de zile, în folosul nostru, al spectatorilor, în folosul culturii socialiste românești, și-i rugăm să uite incidentele de vineri seara, ai să nu ne dea uitării...

Încă o dată vă mulțumim (Elena și Alexandru Tăraboi).

În acordurile cîntecului „Ordinea de zi", ne-am despărțit de publicul sibian, public care, după atîția ani de distanță, ne-a primit cu sufletul însetat de bucurie și seninătatea pe care le-o puteam oferi, prin cîntecele noastre. Ne-am despărțit, nu înainte de a le fi făgăduit că oricînd au nevoie de noi :

S-ascultăm vise un alt gînd
Să contați pe noi oricînd",
Adică spre sfîrșitul lui august 1982.

MAGDALENA FINNA ■

Bună seara, Brașov !

Brașov, 4 iulie, ora 20

După o absență de durată, Cenaclul Flacăra a revenit, iată, în municipiul Brașov, în seara de 4 iulie 1982. Prezența sa aici a reușit să refacă, de parcursul celor aproape patru ore de spectacol, distanța spre sufletele acelora care, prin participarea lor, au dovedit și acum, ca de fiecare dată prin locurile pe unde ne-am perindat, o aceeași nescecată sete de cultură înțeleasă ca un act plenar, liber consimțit.

Începutul este frenetic, dar, ceea ce este și mai surprinzător, într-o deplină receptivitate. Oamenii cîntă și se simt bine ca într-o împlinire a unei condiții esențiale a actului artistic. Se cîntă în limba sîrbă, apoi în greacă. Oamenii simt nevoia de a se ridica de pe locurile lor, înlănțuindu-și brațele, într-o uniune care ne poartă gîndul cu mult mai departe de acest pur și simplu fapt. Se cîntă în rusă, engleză, arabă, ebraică. „Să fie pace-n lume", cuvintele ce traduc întocmai semnificația acestui moment. Ele sînt reluate la unison de mulțele de oameni din sala sporturilor. Un cor extraordinar, a cărui forță remarcabilă, susținută de ardentul mesaj pe care-l transmite, emoționează. Cîntecul lui Nicu Alifantis. „Trăiască România". Înalță cota entuziasmului la parametrii săi maximali.

Impresionantă capacitatea de adaptare a acestui public, pe care, chiar și numai după acest prim spectacol dintr-un șir pe rare l-am dori cît mai lung, îl putem situa de pe acum în primele cinci, șase din țară. Iată de ce atunci cînd grupul 2 1/2 cîntă versurile Elenei Farago, „Larg deschideți poarta sufletelor toate / N-am venit să cerem ci-am venit să dăm", ni s-a părut că acel moment traducea pentru noi toți, artiști și public, realitatea identității intentionale fără cusur în care ne găseam. Aceste versuri, puse pe muzica de maximă sensibilitate creată și interpretată de cei aproape trei din Otelu Roșu par expresia cea mai adecvată pentru ceea ce este și vrea să fie, putînd totodată să fie genul folk, atunci cînd este bine reprezentat.

De fapt, fiecare spectacol poate fi considerat o pledoarie pentru arta adevărată, vie în măsura în care este legată de frămîntările oamenilor. În acest sens, poetul Adrian Păunescu a știut să precizeze în această nouă întîlnire a cenaclului faptul că actul nostru artistic este act politic în toată puterea cuvîntului, atunci cînd exprimarea sentimentelor de adîncă vibrație devine expresia libertății înseși.

Iată motive pe care nu le putem considera decît foarte întemeiate, pentru care adresăm, încă și încă o dată, acelora care mai cred că acest gen artistic pendulează undeva în zona zdrăngănăitului la chitară, invitația de a veni să-i asculte pe Hrușcă, Alifantis, Seicaru și cellalți, pentru a auzi și simți cît conținează vocea și cuvîntul în această muzică numită tinără, nu datorită vreunei inchipuite lipse de experiență în raport cu viața, ci tocmai datorită adevărului și vitalității ei.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Paradisul în convergență

Făgăraș, 5 iulie, ora 20
Făgăraș, 5 iulie, ora 21, afară

Manifestarea de la Făgăraș debutează cu turație redusă. Dorința de a satisface solicitările miilor de tineri care nu avuseseră acces în sala de spectacole, inerția în găsirea unei soluții cursioase au contribuit la demarajul lent al întîmplării de muzică și poezie de la Făgăraș.

În timp ce se caută modalitatea de comunicare și cu tinerii de afară, pe scenă evoluează Ileana Calinovici, grupul bănălean 2 1/2, Nicu Cenan, Mihaela Giurgiu, Alexandru Mica. În timpul recitalului lui Mihail Stan, de afară se aud aplauze puternice. Conducătorul cenaclului își încheiase prima parte a dialogului cu tinerii ce nu putuseră intra în sală, hotărînd împreună cu reprezentanții C.C. al U.T.C. și organizația locală de tineret desfășurarea concomitentă a două spectacole. Fusese găsită soluția ! Începea întîmplarea ! Ora 20.40 și cele cîte sute de tineri ce înconjuraseră intrarea la cabine îl ascultă pe Ducu Bertzi. În sală continuă recitalul actorului Mihail Stan. Din acest moment totul se va petrece normal. Adică minunat. Membrii cenaclului încep naveta între scena sălii și spațiul din spatele autocarului cenaclului — scena de afară — unde se cîntă pe viu, fără amplificare, deocamdată.

Conducătorul cenaclului anunță în sală : „Vom desfășura spectacole în paralel, ceea ce ni se pare onorant. Oamenii doresc cultură și noi sîntem aici pentru că dorim să le-o oferim. Și le-o vom oferi ! Tuturor !"

Publicul din sală „crește". Cu toții cîntăm „Trăiască România !".

Se lansează la Făgăraș „Cîntec pentru adormit copiii" pe versuri de George Tărnea. Autorul muzicii și al lansării : Nicu Alifantis. Succes. „Minunea" lui Sorescu este aplaudată de sutele de spectatori de sub cerul liber. Ca și Mihail Stan.

Tumultul sălii se stinge. Este 23,20. Cele două protectoare de pe zidurile Casei de cultură luminează acum talazul a peste o mie de capete.

La Făgăraș, întîmplarea a făcut să fie infirmată axioma paralelismului. Cele două paralele s-au întîlnit în noi însine, în viața noastră, a tuturor !

ȘERBAN CHIOSAN ■

A fost minunat !

Brașov, 6 iulie, ora 19

Am promis, am revenit. A doua zi în mijlocul publicului brașovean. Sala plină. Spectacolul debutează sub un nor de tensiune care stăpînește publicul și pe membrii cenaclului. Motivul, unul singur și foarte important. Mulți, foarte mulți tineri stau încă pe-afară, sînt îndepărtați de sală de oamenii de ordine. Adrian Păunescu privește scena încercînd să lămurească această situație. Discutîlle durează, tensiunea crește. Curg bilete după bilete, se cer explicații, se dau sugestii, se simte nevoia acelei liniști atît de necesare creării actului artistic.

Pe scenă între timp spectacolul a demarat. **Ion Hagiu** cîntă „Căciula", **Alexandru Mica**, un cîntec popular, **Ileana Calinovici** — „Nu mor cîți cînd vor cînii", **Constantin Dragomir** — „Drumul", **Mihaela Giurgiu**, din orașul „Popescu", cîntă „Joc" pe versuri de Ana Blandiana, **Continental**, această trupă atît de dăruită cenaclului, ridică sala în picioare cîntînd în limbile sîrbă, grecă, rusă, engleză, arabă, ebraică.

Se cîntă „O sansă păcii", urmează **Nicu Alifantis** cu „Trăiască România", „Rar", „Toamna în parc" și „Gelozie", apoi „Decembre"... **Adrian Păunescu** revine în scenă, în aplauzele sălii. Discuțiile din culise nu au rezolvat încă nimic.

Cererile de bilete sînt numeroase, tinerii doritori de cultură, ceva sau cineva ne stă în cale.

Nu e timpu și vom face ceva. Între timp cîntă **Grupul 2½**, „Cîntec sfînt", **Marian Corjos**, despre „Povestea lui Ioan Opincă"... Un grup de tineri de naționalitate germană ne sciu că la Cenaclul Flacăra toate naționalitățile formează un întreg. E foarte adevărat, iar grupul **Ecoul** dovedește din plin acest lucru cîntînd un cîntec în limba maghiară, limba maternă a **Magdalenei Finna**, alături de prietena ei, romînca **Sorina Feier**. Urmează **Alexandru Zărnescu** cu „Dor de Eminescu". Sala cîntă, **Vasile Seicaru** o face să explodeze cu „Beatles", „D-ale noastre", „Aruncarea în valuri", „Actorul"... Cu toată aparatura de care dispunem se pare că sîntem puși în pericol. Care unde și-au ascuns valții acești minunați oameni din Brașov ?

Și ar mai fi ceva de spus. Publicul constănțean e în pericol de a pierde întîlnirea. „Ne simțim fantastic ! Vă iubim mai mult decît o putem spune. Vă mulțumim din suflet !" Simțim acest lucru și vă simțem recunoscători. Urmează grupul **Mesaj** cu „Gogîa", **Ștefan Hrușcă** cu „Rugă pentru părinți", „Sacra banalitate", „Roza ceruiui senin", o variantă a cîntecului popular „Norocul", **Ducu Bertzi** ne cîntă o altă variantă a aceluiași cîntec popular, „Omul pădurii, „Dragă mi-l veselia", apoi **George Nicolescu** cu un amplu recital face să se cutremure totul în jurul nostru.

Cenaclul continuă. Din păcate, mulțe de solicitări pentru un nou spectacol în ziua următoare nu pot fi onorate de organizatorii locali care ne spun că sala este de[illegible] unor reparații urgente.

Din sală mai primim un bilet emoționant, cel mai impresionant pentru că ne exprimă și oglindește foarte exact mentalitatea tinerețiului brașovean, a tinerețiului minunat al acestei țări. Semnează Victoria Debrică din Brașov : „În tumultul aplauzelor noastre să descoperiți respectul ce-l purtăm tuturor celor ce doresc PACE pe PĂMÎNT. Răsună vechia brazilor, vibrează inimile oamenilor, susură izvoarele și... răspunde ecoul grijii pentru om din partea celui mai drag fiu al acestor plaiuri, Președintele nostru. Vă mulțumim, scump conducător de țară legendară. Și prin noi vă mulțumește «tot ce mișcă-n țara asta». Toți, români, maghiari, germani, într-o singură voce cîntăm, slăvim . Ceaușescu, Partidul, Poporul ! Trăiască Tricolorul ! Iar tu, drag cenaclu, să ne trăiești mulți ani și să ne reprezinți cu succea la toți tinerii de pe acest pămînt".

Asta s-a întîmplat la Brașov și a fost minunat !

NICU ALIFANTIS ■

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578.

(continuare în pagina 17)

Brașov : un public de nota zece, dacă notele ar fi doar pînă la nouă

IN PERIOADA 26 IULIE — 21 AUGUST

CENACLUL FLACĂRA ÎN JUDEȚUL CONSTANȚA

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, aduce la cunoștința iubitorilor săi că în perioada 20 iulie — 21 august va fi prezent în județul Constanța. Programul amănunțit va fi publicat în numerele viitoare.

Amintim totodată că în iurul datei de 25 august cenaclul va încerca să răspundă numeroaselor cereri, nesatisfăcute încă în județul Sibiu.

De asemenea, organizațiile locale din județul Brașov au făgăduit să lase loc unui șir de întîlniri cu tinerii din localitățile județului, concretizate într-o microstagiune de spectacole ce ar urma să aibă loc între 5 și 15 septembrie, 1982.

Tumageanian pe scenele lumii

Acum, cînd pe scenele lumii s-au tras cortinele, artiștii întrind într-o binemeritată vacanță, unul dintre cei mai reprezentativi cîntăreți români care ne-au reprezentat cu cinste pe marile scene europene a fost baritonul Eduard Tumageanian de la Opera Română din București.

Cunoscutul critic parizian Jacques Lauchampt de la Le Monde, scria : „Românul Eduard Tumageanian a compus un Rigoletto învolburat. Avînd o voce extraordinară, baritonul român a cucerit de la început publicul". Le Figaro : „Din fericire, Verdi n-a fost sacrificat prin regia modernă. Și acest lucru se datorează, în mare măsură, remarcabilei distribuții dominată de românul Eduard Tumageanian". Alte ziare și reviste de specialitate scriu : „Eduard Tumageanian este un artist desăvîrșit. Românul este un cîntăreț de talie mondială". „Românul Eduard Tumageanian, în rolul titular, are o voce de bariton plină și bogată, cu accentele dramatice cerute de partitură". „Este de regretat că acest cîntăreț este distribuit să se producă numai într-un singur rol. Avem imaginea unui autentic maestru". „Cîntărețul s-a identificat cu perfecțiunea, etalîndu-și talentul scenic și vocal. Avem de-a face cu o interpretare ieșită din comun"...

Acum cîteva zile, într-un apartament din Drumul Taberei, l-am reîntîlnit pe Eduard Tumageanian : „Am venit acasă să-mi petrec concediul. Cîteva zile la mare și la munte. Apoi, din nou la muncă. Aveam invitații să-mi petrec zilele libere pe tot felul de meleaguri străine. Dar nu pot concepe să încep un nou an de muncă fără să respir aerul României, care nu poate fi înlocuit cu nimic..." „Cum a fost anul care a trecut ?" „Nu știu cum se face, dar stagiune de stagiune debutez permanent atît pe scenele europene, cît și la noi acasă. Din acest motiv, vacanța mea este scurtă fiindcă trebuie să lucrez mereu. În stagiunea trecută, pe scena teatrului din Basler, am debutat în trei roluri. Este vorba de rolurile titulare Rigoletto și Nabuco din creația lui Verdi, și de Sancho-Panza din Don Quijote. Dar rolul cel mare, să-l numesc așa, rolul de referință din viața unui bariton, o mare piatră de încercare, a fost Rigoletto. Punerea în scenă a fost semnată de cunoscutul regizor Jean-Claude Auvray care a transpus opera lui Verdi într-un cadru modern, în timpurile noastre. Chiar dacă în multe cronici acest fapt a fost criticat — spectacolul s-a ridicat la cele mai înalte creații lirice. Partitura n-a avut nimic de suferit — a fost vorba doar de redarea modernă a unei lucrări clasice. Am cîntat alături de cîntăreața franceză Ghilaine Raphanel și tenorul canadian Paul Frey. Colaborarea s-a desfășurat în cele mai bune condiții. O echipă de televiziune din România a înregistrat pe peliculă întreaga repetiție generală. Curînd, după cîte știu, filmul va fi difuzat pe postul nostru național de televiziune. Și aș mai spune ceva : în foarte multe cronici se specifică faptul că școala românească de canto poate concura oricînd, pe orice scenă lirică, școala de canto italiană. Aceste afirmații, pe orice artist care reprezintă România peste hotare îl bucură, dar îl și obligă foarte mult. N-o să mă credeți : în afară de sala de spectacole și hotel, cel puțin eu, n-am fost nicăieri. Acum înțelegeți de ce îmi doream din tot sufletul să-mi petrec zilele de vacanță, acasă, în România. În stagiunea viitoare întreaga echipă de la Basler este invitată într-o serie de spectacole la Paris, la Theatre des Champs-Elysées, spectacole care vor fi transmise în direct la televiziune. De asemenea voi cînta la Frankfurt în Tosca și sînt solicitat în Anglia, la Cardiff și Londra". **„Anul trecut ați avut mulți de lucru și pe scena Operei Române din București..."** „Desigur. N-am uitat și n-am neglijat activitatea de zi cu zi de la Opera din Capitală. Am cîntat în Ernani, Tannhäuser și Paiațe. În ciuda faptului că premierele de la Opera Română sînt mult mai rare, din cîte știu, la ora actuală, pentru viitoarea stagiune, sînt programat să debutez în Rigoletto și Carmen. Dar, spre regretul meu, nu am fost distribuit în Bal mascat. În schimb, noua conducere a Operei din București, receptivă, m-a întrebat ce aș dori să interpretez în viitoarea stagiune. Doresc să apar cu cîteva roluri de bună calitate. Apoi, la Electrecord am fost solicitat să imprim un disc de lieduri. Și o dorință mai veche de-a mea este să prezint la televiziune o întreagă serie de lucrări din literatura clasică europeană mai puțin cunoscute publicului. Personal, cele mai mari satisfacții le am tot acasă. Și vă spun: pregătesc încă cîteva surprize...**

SORIN POSTOLACHE

„Publicul nu doarme, nu e cazul să-l trezim cu formule-trucuri"

(Urmare din pagina 9)

pune și a ordona materia sensibilă într-o viziune scenică originală, devine un mod indirect de a recunoaște că regia e slabă, sau inexistentă. Tot atît de răsucită, dar posibilă, e, în alt sens, aprecierea actului regizoral, doar pe criteriul inventivității formale, al „pronunțării regizorale interesante", al „căutării", atunci cînd lipsește capacitatea de a fixa, de a aprofunda și de a exprima coerent sensurile piesei.

— O chestiune pe care am mai ridicat-o în „Flacăra" : ce părere aveți despre prezența dramaturgiei clasice românești în repertoriile teatrelor noastre ? Ni-l asociem în suficientă măsură pe clasici pentru făurirea teatrului contemporan ?

— Nu. Mai ales calitativ sîntem datori. Piesele lui Caragiale, de pildă, s-au bucurat în ultima vreme de atenție și s-au reușit, cu ele, o serie de spectacole de mare interes. S-au reușit, în fapt, noi exegeze și, în ciuda unor controverse pe care le-au stîrnit, acestea au dovedit un lucru extrem de important. Și anume, că arta spectacolului, gîndirea teatrală, regizorală și interpretativă românească se pot manifesta creator, se pot dezvolta în spiritul celui mai pretențios sincronism și gust contemporan, pe texte ale dramaturgiei noastre originale. În urmă cu cîțiva ani abordarea dramelor filosofice ale lui Blaga și Camil Petrescu a confirmat aceleași exigențe, iar spectacolele au infirmat definitiv opiniile despre „netestralitatea" unora din cele mai valoroase opere ale culturii noastre. Păcat însă că în abordarea dramaturgiei lui Caragiale a petrecut, după părerea mea, un fenomen de mimetism regizoral, de preluare, ca pe o rețetă, a unei modalități derivate din acel de neuitat „D'ale carnavalului" al lui Lucian Pintilie.

— Lipsește de mai mulți ani — în repertoriile teatrelor noastre — drama istorică... Nu credeți ?

— Acum se pregătește la Național „Vlaicu Vodă".

— Totuși, stimate Ion Cojar, încă nu ne-ați răspuns întrebării : sînteți mulțumit de prezența dramaturgiei noastre clasice în repertorii ?

— Ne-am apropiat încă prea puțin de tot ceea ce ar putea să ne ofere o seamă de texte din literatura clasică, din cea dintre cele două războaie. Există opere care n-au fost jucate decît foarte rar, altele care n-au fost jucate niciodată. Ele așteaptă, răbdătoare, timpul și omul dăruit, care să le acorde interes. Fiecare generație ar trebui să-și rezerve cel puțin o parte a potențialului creator pentru redarea, într-o imagine mereu proaspătă, mereu la zi, a vechilor valori. Există vreun regizor important în lume care să nu-și fi definit profilul de artist al scenei fără să-și lege numele, în primul rînd, de operele dramaturgiei propriului popor, de operele clasice ale culturii sale naționale ?

— Dar autorul contemporan ? Cum îl folosim în impunerea teatrului nostru ? Îi jucăm oare suficient de mult și suficient de bine pe autorii de azi ? Pe dv., de pildă, ce autori și ce texte contemporane v-au interesat în ultima vreme ?

— Dacă merită să fie jucați autorii contemporani ? Ce mi-ați răspunde dacă v-aș întreba : merită să fie editați scriitori contemporani ?

— Credeți că putem pune semnul egalității ?...

— Nu. Între a edita un text și a juca o piesă e o deosebire fundamentală. Textul se citește și se păstrează. Este un „lucru" (chiar dacă nu un „simplu lucru") cum spune filosoful. Un „lucru" care poate fi păstrat în depozit și scos ca orice bun, după dorință. Dar spectacolul de teatru e un act perisabil. E ca o suflare, e ca o flacără. Se pot fixa o suflare, o flacără ? Textul e partitura. Spectacolul e muzica conținută și comunicată prin ea. S-ar putea face cultură muzicală limitîndu-ne la editarea și stocarea de partituri ?

— Vreți să spuneți că acest exemplu e valabil și pentru cultura teatrală ?

— Exact. Tratamentul de care se bucură un text pînă la punerea lui în scenă, modul cum e trecut prin complexul operațiunilor de acceptare presupun o responsabilitate nu numai față de autor și piesă, ci mai cu seamă față de cultura națională, căreia un text, odată creat, îi aparține.

— Chiar dacă un critic sau altul i se opune ?

— Și temutul Sarcey s-a opus pieselor lui Ibsen, dar asta nu le-a împiedicat să devină mai celebre decît numele criticului ce le-a respins. Un text valoros, mai devreme sau mai tîrziu, își găsește drumul spre public. După zeci de ani de cînd au fost scrise, piese ca „Jocul ielelor" și „Danton" de Camil Petrescu au triumfat în spectacole, prima la Teatrul Mic, a doua la Național.

— De ce oare atîtea piese ce care teatrul nostru de azi ce mîndrește au așteptat ani și ani pînă să vadă lumina rampei ?

— Din cauza „considerentelor" unor referenți improvizați sau ale unor critici funcționarizați, fără cultul valorilor. „Proștii sub clar de lună" de T. Mazilu, „Moartea unui artist" și „Jocul dragostei și al morții în deșertul de cenușă", ambele de Horia Lovinescu, „A treia țeapă" a lui Marin Sorescu, „Simple coincidențe" și „Ape și oglinzi" de Paul Everac, „Iertarea" lui Băieșu și unele din piesele lui D.R. Popescu sînt doar cîteva din multele exemple, ce din păcate, se pot da.

Azi e limpede că acele „considerente" care au provocat întîrzieri, locații de valori, pot produce mari pierderi unei culturi. Numai că nouă, românilor, nu ne e proprie lentoarea. Ritmul lent e de împrumut ; el e și împotriva firii, și împotriva intereselor noastre.

— Să revenim la regizorul Ion Cojar. Vă întrebasem ce autori și ce texte contemporane v-au interesat în ultimul [illegible]

— Ultima piesă care m-a interesat a fost „Săptămîna patimilor" de Paul Anghel, pe care am adaptat-o și am regizat-o la radio și pentru un eventual disc ; și care mi-a prilejuit, în sfîrșit, întîlnirea cu acest deosebit om de condei, dar și de înțelegere specifică a fenomenului teatral. Din acestia nu sînt mulți ! Acum lucrez la adaptarea, tot pentru radio, și, poate, pentru cealaltă față a discului, a piesei „Regele descult", de același autor. O fac din credința că asocierea, într-un ciclu, a unui autor ca Paul Anghel cu un artist ca Gh. Cozorici, prin două sau chiar trei portrete — Ștefan, Bunebista și, eventual, Mihai din „Viteazul" — ar însemna, chiar și numai pe bandă sonoră, un act bine cuvenit amîndurora. Alte piese care m-au mai interesat au fost „D-l Montaigne bea ape minerale" de D.R. Popescu și „Hardughia" de M.R. Iacoban. Dar acum cred că trebuie să caut altceva, sau să aștept și eu pînă cînd Montaigne va încăleca pe calul său de lemn și își va rosti singur eseurile ; sau pînă cînd se va înțelege că arhitecții și edilii care nu cultivă cultul monumentelor unice ale națiunii române, considerîndu-le hardughii, trebuie arătați cu degetul.

— Aceasta întrebare în legătură cu autorii noștri : sînt ei folosiți cum trebuie? Ce stele ale scenelor noastre sînt, după părerea dv., ținute, nemeritat, în umbră?

— Eu cred că în teatrul românesc nu există stele. Au existat cîndva, pe vremuri. Acum nu există decît mari actori. Foarte mari actori. Extraordinari actori, minunați actori, dar actori, nu stele. Mari, uriași pe scenă, modești anonimi pe stradă. Dar de vreme ce și prestația lui Radu Beligan, George Constantin, Florin Piersic, Gh. Cozorici, Mircea Albulescu, Marin Moraru, G. Dinică, Octavian Cotescu, V. Rebengiuc, Draga Olteanu, Gina Patrichi, Vali Seciu, Stela Popescu, Coca Andronescu și mulți alții, să mă ierte că nu-i pot înșira pe toți, mari actori, și prestația unui participant din corpul de ansamblu, sînt pontate la fel — în ciuda deosebirilor și calitative, dar și de cantitate a muncii, a efortului depus — se naște o mare discrepanță între ceea ce vede, ceea ce înțelege și mai ales ceea ce crede publicul, pe de o parte, și, pe de alta, ceea ce e de fapt realitatea noastră administrativă, internă. Actori mari ținuți în umbră nu prea există. Unii se consideră mari fără a fi, și acestora nu li se pot satisface, e drept, pretențiile. Dintre aceștia cred că există destui. Actorii cu adevărat mari nu prididesc cu propunerile de roluri și rar se bucură de o seară liberă.

— Dar actrițele ?

— Aici problema se pune mai acut. Știți că piesele — toate — au mai multe roluri de bărbați...

— Pepiniera de creștere a regizorilor, actorilor și actrițelor este I.A.T.C. Sînteți profesor aici. Ce direcție pedagogică slujiți ?

— Din 1954, de cînd, încă student fiind la regie, marea noastră actriță și profesoară Aura Buzescu mi-a propus să-i fiu student la clasa de actorie pe care o conducea, am început prin a învăța să slujesc pedagogia pozitivă. Adică acel mod de a-i învăța pe alții „cum e bine", „cum trebuie să facă"... Așa învățasem și eu. Treptat, am citit, am văzut, am învățat și altfel, pînă am ajuns la concluzia că nu era bine cum începusem. Că acel mod al meu de a lucra îi obliga pe alții să simtă și să gîndească cum simțeam și cum gîndeam eu. Mai tîrziu, a trebuit să aflu că nu există în arta actorului calificativul „bine", că, mai ales, utilizarea acestui calificativ în școală este cel mai mare pericol, distrugîndu-i studentului orice șansă de a fi sincer. Treptat, am ajuns la niște concluzii metodologice pe care le dezbăteam și le confruntam cu, pe atunci, foarte tinerii Octavian Cotescu și Petrică Vasilescu, sub îndrumarea plină de tact a profesoarei Beate Fredanov.

— Iar azi ?...

— Azi slujesc o direcție pedagogică de esență strict autohtonă, originală, născută într-un grup de profesori cu vederi pedagogice și artistice apropiate. O direcție pe care sîntem în curs de a o dezvolta, ca apoi s-o consemnăm într-o nouă ediție a manualului de arta actorului. E o direcție, cum spuneam, de esență autohtonă, clădită pe tradiția școlii realiste românești de teatru, și care încearcă, prin fiecare gest, prin fiecare cuvînt, prin fiecare temă propusă și prin fiecare studiu, să nu deplaseze, să nu deformeze, să nu ingusteze nimic din structura personală, din individualitatea fiecărui student. Altfel spus, să-i predăm acestuia întreaga metodă de gîndire și de exercițiu psihofizic, fără să-i alterăm personalitatea, fără să-i timorăm creativitatea. Ci, dimpotrivă, să-i insuflăm, din prima clipă a condiției sale de ucenic al teatrului, întreaga răspundere a actelor lui.

— La ce lucrați în prezent, ce proiecte aveți ?

— O parte din preocupări vi le-am dezvăluit. O alta este punerea în scenă a piesei „Schimbarea la față" (ași doilea titlu al ei : „Cutia cu maimuțe") de G. M. Zamfirescu. Este ultima piesă pe care a scris-o G.M., și, pînă acum, ea nu a fost jucată niciodată. Este o puternică satiră politică a lumii burgheze. Acțiunea e situată într-o perioadă istorică precisă, vizînd lumea și interesele capitalului din România anilor 1938—1939. Acest text mi se pare important prin ceea ce aduce nou în concepția despre viață și istorie a autorului. E pentru prima oară că apare, în soluția unei piese de G.M. Zamfirescu, posibilitatea și necesitatea unei schimbări radicale, a revoluției. Știți că G.M. recurgea la finaluri tragice; și Sam „și Nastasia se sinucid, ca urmare a lipsei de perspectivă. De această dată apare, în conștiința eroului, o perspectivă, o speranță, o încredere în posibilitatea răsturnării de la putere a burgheziei. Este deci un text care se apropie de gîndirea politică revelată de G.M. Zamfirescu în articolele sale, completînd portretul unui scriitor care a fost, toată viața, alături de cei mulți.

— Alte proiecte ?

— Sînt, ca toți colegii mei, ca toți oamenii de artă ai acestei țări, sub profunda impresie a cuvintelor rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. și, recent, la Congresul educației politice și al culturii socialiste. Cuvinte care ne cheamă, pe noi, oamenii artei, să facem totul pentru a promova acele înalte valori — patriotice, revoluționare și umaniste — care să slujească nemijlocit și eficient la educarea noului om al României socialiste. Misiunea pe care ne-a încredințat-o președintele țării e uriașă, și, în lumina ei, trebuie să ne regîndim, în spirit critic, activitatea, să-i potențăm virtuțile și mesajul educativ. Cu pasiune, cu hotărîre și cu răspundere. Pentru a face din arta noastră, cu adevărat, o redutabilă armă a noului.

Nou! FLACĂRA REBUS!

De la 1 iulie 1982, revista REBUS — care apare sub egida revistei FLACARA — se prezintă într-o formulă nouă, cu un mai pronunțat caracter de divertisment și cu un număr sporit de pagini.

Sumarul numărului 13 (601), care coincide cu împlinirea a 25 de ani de la apariția acestei publicații, cuprinde, printre altele :

Cuvinte încrucișate ● Matematică distractivă ● Parodii de Mircea Micu ● Antologia umorului ● Caricaturi ● A.B.C. rebusist ● O enigmă de Dorel Dorina ● Planeta șah de U. Vălureanu ● Filatelie ● Un test care vă edifică dacă sînteți sau nu o persoană echilibrată ● Iosefini vă prezintă un uluitor număr de prestidigitație ● Curiozități geografice ● Un interviu cu Dem Rădulescu

și multe alte surprize, sperăm, cît se poate de agreabile pentru cititori.

Nu uitați ! La 15 iulie va apărea numărul 14 al revistei FLACĂRA REBUS.

Moldova a fost mereu la ea acasă şi locuită de români

(Urmare din pagina 1)

străini, ce susţin ele şi cu ce argumente ?

— În primul rînd, tăgăduirea continuităţii daco-romane la nord de Dunăre, în spaţiul est-carpatic-nistrian. Diminuarea rolului pe care l-a avut populaţia românească la est de Carpaţi, mergînd pînă la a nega prezenţa ei în zona respectivă, pînă în momentul imediat premergător întemeierii statelor feudale. Se susţine teza colonizării cu populaţie venită din Transilvania. O altă teorie nocivă este a celor care văd în spaţiul est-carpatic numai populaţii slave, turanice şi mongole. De asemenea, unii încearcă să acrediteze ideea că Moldova, în perioada asanumitului „descălecat", a fost mereu sub obedienţa politică a altor state din jur. În context, geneza formării statului feudal românesc este pusă exclusiv pe seama descălecatului maramureşean... Teoriile sînt vechi, însă ele au fost mereu dezgropate de cei interesaţi să impună punctele lor de vedere, care nu întotdeauna au avut raţiuni ştiinţifice.

— Ci mai curînd politice. Se ştie că primul care le-a susţinut şi impus în istoriografia europeană a fost istoricul german Robert Roesler în lucrarea „Romänische Studien. Untersuchungen zur älteren Geschichte Romäniens" — Studii româneşti. Cercetări asupra istoriei vechi a românilor", apărută la Leipzig, în 1871, şi care, iarăşi se ştie, a influenţat pleiade întregi de istorici europeni şi de peste ocean. După opinia dv., istoricii şi istoriografia românească pot contracara efectul acestor idei, teze, teorii, pentru a repune în drepturi realitatea istorică ?

— Încă la vremea cînd şi-a publicat Roesler cartea şi-a ridicat vocea Xenopol, însă argumentele sale nu au fost prea bine articulate. Apoi Pârvan, apoi Dimitrie Onciul, apoi Iorga şi Gheorghe Brătianu, istorici cu prestigiu internaţional, cu argumente mult mai puternice. Roesler a aruncat în balanţa judecăţii sale argumente foarte largi, atît istorice, cît şi lingvistice, care necesită analize deosebit de ample. Tocmai de aici numărul mare al celor care au dezbătut ideile sale, idei ce fac adepţi şi astăzi, intervenind la unii scopurile şi motivaţiile politice. Pentru că problema aceasta, a continuităţii românilor în spaţiul nordDunărean, nu a rămas numai o problemă ştiinţifică, a fost şi a rămas o problemă politică. Cînd Roesler şi-a formulat tezele, se făptuise actul Unirii, românii erau pe cale să-şi dobîndească independenţa de stat, iar românii din Transilvania îşi afirmau tot mai pregnant dorinţa unirii cu fraţii lor de peste munţi. Dacă aspectul politic al continuităţii românilor pe teritoriul ţării noastre nu mai poate fi de actualitate, a rămas, iată, în discuţie în istoriografie. Stăruind, pentru lucrarea mea, asupra acestei prime părţi a mileniului întîi, făcînd şi studii în străinătate — am efectuat un stagiu de un an la Universitatea din Saarbrücken, în R. F. Germania — am rămas surprins de faptul că o teorie contrazisă de datele ştiinţei, de realitatea istorică, are încă audienţă în rîndurile unor reprezentanţi ai unor istoriografii. Spunînd acest lucru încerc să trag un semnal de alarmă pentru istoriografia noastră şi nu este primul meu gest de a informa în acest sens forurile în drept. E regretabil că nu am reuşit să dăm riposte celor ce se cramponează să mai susţină asemenea teorii, deşi avem azi argumente infinit mai puternice decît au avut la vremea lor Onciul, Iorga, Gheorghe Brătianu. Am în vedere în special săpăturile şi descoperirile arheologice din ultimii 30 de ani.

— Şi totuşi, de ce credeţi că nu am reuşit să dăm cuvenitele riposte ?

— Cei ce le susţin ţipăresc foarte mult în limbi de circulaţie internaţională în diferite ţări şi, în special, acolo unde există o istoriografie de prestigiu mondial, cum sînt R. F. Germania, Franţa, Statele Unite, Uniunea Sovietică. Noi publicăm puţin sau aproape deloc în limbi străine. Puţinele lucrări apărute în privinţa aceasta nu sînt dublate de traduceri ori de ediţii speciale pentru străinătate. Nici una din monografiile pe care le-am numit mai sus — şi ar merita realmente — nu sînt şi traduse în limbi de mare circulaţie. Cartea noastră de specialitate, deşi temeinic scrisă, este slab cunoscută şi reprezentată în bibliotecile din marile centre culturale ale lumii ; nu se află nici măcar în româneşte, cu excepţia celor publicate în Editura Academiei şi a unora din Editura Kriterion. Căutînd în marile biblioteci din R.F.G. lucrări fundamentale scrise de români, am găsit foarte puţine şi cu rezumate fugare.

— Da, e cel puţin curios ceea ce ne spuneţi, deoarece avem biblioteci mari — a Academiei, Centrală de Stat şi Centrală Universitară — care au secţii de relaţii externe şi schimb de carte cu biblioteci din numeroase ţări, avem un Institut de relaţii culturale cu străinătatea, şi mai avem reprezentanţi culturali ai ambasadelor care pot să se ocupe mai mult şi cu atenţia cuvenită faţă de propagarea şi difuzarea cărţii româneşti de istorie.

— Apoi, prezentele noastre la manifestările ştiinţifice internaţionale în domeniu sînt sporadice, aşa că punctele de vedere româneşti răzbat greu.

— Răzbat, citeodată, greu şi spre noi, românii. Vorbesc de oameni, de cetăţeni, nu de specialişti. Nu ştiu dacă generaţiile mai tinere ori mai virstnice cunosc ultimele descoperiri şi idei din cercetarea istorică. A trebuit, de aceea, ca secretarul general al partidului să dea indicaţii exprese, aşa cum a făcut-o în cuvîntarea la plenara din 1—2 iunie a.c., pentru reevaluarea şi reconsiderarea studiului istoriei patriei în şcoli, să accentueze rolul cunoaşterii acesteia în educaţia patriotică a tuturor cetăţenilor.

— Aş îndrăzni să spun că şi acasă la noi se tipăreşte puţină istorie. Luaţi planurile oricărei edituri şi o să vedeţi cîte cărţi de istorie sînt cuprinse în ele. Aş zice, dezolant de puţine.

— Deşi, de la Congresul al IX-lea încoace, în toate cuvîntările şi documentele programatice ale partidului, secretarul general a trasat sarcini directe istoricilor să elaboreze lucrări fundamentale privind epocile mai puţin studiate ori eronat interpretate, să reconsidere critic tezaurul de valori al trecutului şi în sectorul acestei ştiinţe.

— Înseşi forţele angrenate sînt restrînse, după opinia mea, comparativ cu ţările din jur. De mulţi ani nu se fac încadrări în institutele şi filialele de cercetări. Am aproape 40 de ani şi sînt tot printre cei mai tineri din institut. Asta va crea niste dificultăţi cu bătaie lungă în timp. Acest hiatus între generaţiile de cercetători o să-şi spună cuvîntul la un moment dat. Situaţia nu este numai la Iaşi, ci şi în celelalte centre. Repartizarea tuturor absolvenţilor, inclusiv a virfurilor, a celor dotaţi pentru cercetare şi care s-au canalizat pe acest drum încă din facultate, în învăţămînt, cu un stagiu obligatoriu de 3 ani, mi se pare prea rigidă şi în detrimentul formării schimbului de mîine al cercetării. Ruptă de această muncă specifică (pentru istorie vorbesc), mulţi dintre cei ce reprezentau speranţe renunţă ca după stagiu să revină. Uită ce au învăţat, acolo unde lucrează au tot felul de atribuţii. Anii în care ar putea să înveţe şi să desăvîrşească studiul paleografiei, citeva limbi străine, tehnicile şi metodele de investigaţie istorică şi arheologică se pierd ireversibil.

— Ne-am îndepărtat mult, foarte mult de Moldova în secolele XI—XIV. Ce-şi propune, ce demonstrează lucrarea dv. ?

— Scopul principal al cărţii este de a releva rolul populaţiei româneşti în spaţiul carpato-histrian, adică al întregii Moldove de la acea vreme. Întrucît izvoarele scrise sînt relativ restrînse în informaţii, uneori chiar echivoce în sens, am îmbinat informaţia istorică (care totuşi există) cu cea arheologică, tot mai numeroasă. Avem sute de semnalări de aşezări şi necropole ce urmează să fie cercetate. Fractic, investigaţia arheologică este un cimp fructuos şi inepuizabil. Dat fiind că statul moldovean şi-a creat tîrziu după întemeiere cancelaria, sursele sînt numai externe pentru primele secole ale mileniului al doilea. O mare parte din aceste izvoare au fost depistate în decursul anilor şi am făcut apel la ele, desigur. Totuşi, am mai găsit şi eu citeva — orientale şi central-europene — pe care am reuşit să le valorific în carte. Unii cronicari arabi (Balbars, an-Nuwairi) şi central-europeni (Jochan von Würtzman) amintesc pe români în spaţiul est-carpatic, de obicei implicaţi în lupte cu populaţiile din jur. Atestări mărunte dar, puse cap la cap, vorbesc indubitabil de prezenţa populaţiei româneşti cît şi de o organizare a sa, arată că geneza statului feudal de la mijlocul secolului al XIV-lea nu a apărut din nimic, ci dintr-o organizare anterioară. Dacă ar fi să ne luăm după izvoarele scrise, ar trebui să admitem că, din punct de vedere demografic, populaţia era redusă : nu avea o armată numeroasă. Populaţiile statelor din jur consemnau evenimentele politice ale marilor războaie, atacuri ale populaţiilor migratoare, jafurile care atrăgeau de regulă atenţia. Or, românii fiind un neam la care îndeletnicirile de bază erau agricultura şi creşterea vitelor, deci un popor prin excelenţă sedentar, era mai puţin capabil să trezească interesul străinilor, mai ales în statele unde se dezvolta o istoriografie (Bizanţul, îndeosebi).

— Deci, nu crescători de animale nomazi ori în permanentă transhumanţă spre sud, spre Balcani, cum au susţinut şi mai susţin unii istorici ?

Deşi arheologia din Moldova are încă mult de realizat, este, aş zice, abia la începuturi referitor la epoca prefeudală, a înregistrat totuşi succese marcante. Prin cercetări de teren, de suprafaţă, au fost depistate — cum spuneam — deja citeva sute de aşezări din secolele XI—XIV, iar un număr consistent de aşezări şi necropole sînt deja cercetate metodic de specialişti, reuşind să definească atît trăsăturile populaţiei locale, cît şi pe acelea ale migratorilor. Interesant de relevat că, spre deosebire de populaţia autohtonă, pentru care descoperirile atestă aşezări şi necropole, pentru grupurile invadatoare, de steaă — numai morminte, întărind astfel izvoarele scrise potrivit cărora aceste populaţii nomade îşi duceau traiul în care, în corturi, neavînd aşezări stabile.

— Sînteţi, în fapt, arheolog şi ca atare aţi putut să sintetizaţi şi să interpretaţi un bogat material în acest sens. Care din centrele arheologice v-au furnizat documentele cele mai interesante ?

— Descoperirile de la Hlincea-Iaşi, Răducăneni, Şendreni Bâtca Doamnei — Piatra Neamţ, Bîrlăleşti, Bîrlad, Băiceni, Brăsăuţi, Hudum — de pe teritoriul Moldovei noastre, ca şi cele de la Orheiul Vechi, Costeşti, Cetatea Albă, Hansca, realizate de specialiştii din R.S.S. Moldovenească. În primul rînd, se remarcă amplasarea acestor aşezări : în locuri propice agriculturii şi creşterii vitelor. Ar fi, totodată, de menţionat existenţa locuinţelor cuprinzînd ca inventar indeosebi unelte şi obiecte de întrebuinţare casnică. Uneltele, gropile de provizii, ca şi diferite seminţe carbonizate (care au putut fi analizate) atestă că agricultura era o ocupaţie esenţială. Aceasta este cea mai fermă replică dată acelor istorici străini care au afirmat că românii au adoptat agricultura foarte tîrziu, datorită influenţelor popoarelor din jur şi că principala ocupaţie era păstoritul în transhumanţă, cu trai seminomad. Împotriva acestei aserţiuni vin datele pe care le-am evocat, ca şi unele mărturii lingvistice : terminologia agricolă românească fiind în marea ei majoritate de origine latină. Nu e adoptată, cum s-a afirmat, de la popoarele din jur ; numai unele denumiri de unelte şi practici secundare sînt de origine slavă. Pe de altă parte, analizele osteologice — material recuperat tot prin săpături — indică o diversificare a speciilor de animale care erau crescute şi nu o unilateralizare, care ar fi putut să dea temei ideii creşterilor de animale în turme, justificînd astfel transhumanţa. Erau în număr mic, pentru necesităţi curente, cele două ocupaţii îmbinîndu-se armonios. Această caracteristică nu a fost în fapt zonată, ci este prezentă de-a lungul întregii istorii şi de-a lungul întregului spaţiu românesc. Prin reliefarea trăsăturilor specificului românesc nu înseamnă cîtuşi de puţin că am diminuat în lucrare aportul populaţiilor migratoare şi al grupurilor alogene stabilite între Carpaţi, Dunăre şi Nistru. Spre deosebire de apusul şi centrul Europei, unde marile migraţii au încetat la sfîrşitul mileniului întîi, în zona meridională a Europei răsăritene aceste migraţii au continuat cu vigoare pînă la tătari şi la venirea mongolilor (către mijlocul secolului al XIII-lea), provocînd mari perturbaţii în aspectul etnico-demografic, asupra vieţii şi progresului populaţiei băştinaşe. Aşa se explică şi întemeierea tîrzie a statului feudal în această provincie românească, temporizarea progresului vieţii societăţii. Cît şi prin încercările statelor puternice din jur de a acapara teritorii din spaţiul est-carpatic. Am vrut să relev că dezvoltarea societăţii româneşti nu a fost una rectilinie, ci, dimpotrivă, cu anumite contorsiuni, chiar cu regrese temporare. Teritoriul Moldovei nu a avut o situaţie identică în totalitatea lui. Influenţele binefăcătoare ale Bizanţului, pînă în secolul XI, prin adoptarea unor tehnici superioare de comert, s-au manifestat mai ales în Moldova meridională care, în schimb, începînd din al doilea sfert al veacului respectiv, a suportat un şir prelung de invazii ale triburilor turanice (pecenegi, uzi, cumani) şi mongole.

— Cum se explică faptul că în unele hărţi — reproduse cu multă frecvenţă în unele ţări, în prea multe aşa zise tratate ştiinţifice — pe teritoriul Moldovei apare denumirea de Cumania ?

— Termenul de Moldova apare relativ tîrziu, apare, după opinia mea, către mijlocul secolului al XIV-lea. Anterior, pentru această regiune s-a folosit denumirea de Valahia (adică Ţară Românească), la fel ca şi pentru restul spaţiului locuit de români. De fapt, denumirea de Valahia pentru Moldova a coexistat pentru o serie de vecini multă vreme, pentru întregul ev mediu (pentru Polonia, de pildă). Trebuie menţionat şi faptul că regiunile est-carpatice au fost denumite de unii cronicari şi cartografi şi cu denumiri provenind din etnonimie, ca de exemplu Paţinakia (de la pecenegi), Brodnic şi Cumania, după numele triburilor care în mod vremelnic au deţinut controlul militar asupra unor zone ale Moldovei.

— Dar numele Moldovei de unde provine ?

— Sub acest toponim se ascundea numai o regiune restrînsă, care a luat numele hidronimului din partea de nordvest, de la apa Moldovei, care se varsă în Siret. Dealtfel, se pare, bazinul hidrografic al riului Moldova a constituit nucleul iniţial din care s-a născut statul feudal. Prima capitală a fost, se presupune, în oraşul Baia, unde se desfăşoară azi relevante săpături arheologice. Termenul s-a extins, caz dealtfel frecvent în istorie, şi pentru alte părţi ale lumii (de la Roma s-a ajuns la Imperiul roman, ca să dăm numai cel mai cunoscut exemplu).

— Dacă Moldova de nord-vest a constituit nucleul din care a purces statul feudal cu epocile lui de înflorire şi glorii cunoscute, ce este adevăr şi ce este mit în povestea descălecatului ? Iarăşi un teritoriu al controverselor, din unele istoriografii, şi al interpretărilor răuvoitoare ori tendenţioase ale unor istorici.

— Ca noţiune, a apărut în cronicile moldovenesti, care au îmbinat o legendă ancestrală, legată de cultul bourului, cu anumite realităţi politice medievale. „Descălecatul" nu este numai un simplu mit. Primul domnitor al statului feudal moldovenesc a fost un maramureşean răzvrătit împotriva coroanei maghiare cotropitoare. Dar, cu toate acestea, descălecatul nu poate fi interpretat ca un simplu transfer de populaţie de pe un versant pe altul al Carpaţilor. Dacă Bogdan, care era îndezirabil pentru stăpînirea maghiară, ar fi putut să înfrunte şi să înfrîngă armatele lui Ludovic d'Anjou al Ungariei, el ar fi rămas pe domeniile sale din Maramureş şi nu ar fi venit în Moldova. În Moldova, însă, era o stare de spirit împotriva încercărilor ungureşti de a-şi extinde dominaţia la răsărit de Carpaţi, iar Bogdan n-a făcut decît să se alieze cu aceste forţe locale. Dealtfel, constituirea unui stat nici nu poate fi explicată decît printr-o evoluţie seculară, internă, a tuturor laturilor vieţii — demografice, economice, culturale.

— Dar politice ?

— Se cunoaşte puţin, se presupune că au existat uniuni de obşti care, cu timpul, s-au unit. În acest proces de constituire a statului feudal, localnicii au avut de întîmpinat mari dificultăţi externe : partea de sud-est a Moldovei se afla în stăpînirea statului creat de mongoli — Hoarda de Aur —, iar restul teritoriului era rivnit de Ungaria angevină, care a întreprins mai multe expediţii la est de Carpaţi, reuşind chiar ca un mic teritoriu să intre sub controlul ei, chiar cu sprijinul unor elemente româneşti din Maramureş, în frunte cu Dragoş, care a colaborat cu coroana maghiară.

Teritoriul şi perioada pe care le-am ales ca subiect de investigaţie mai păstrează încă multe enigme şi sînt conştient că ceea ce am realizat nu reprezintă un punct final, ci doar consemnarea unui stadiu actual de cercetare, care este perfectibil.

— Şi pe care o puteţi completa şi perfecta chiar dumneavoastră, Victor Spinei. Deci, urmează întrebarea aceea obişnuită : la ce lucraţi, ce alte proiecte aveţi ?

— În prezent, lucrez la cartea „Autohtoni şi migratori în Moldova meridională, secolele XI—XIII", secolele de virf în invazii, care îşi propune să dezvolte unele idei enunţate şi nedezvoltate în prima carte şi lucrez în discuţie a unui material inedit sau evaziinedit. Unele izvoare arheologice, care n-au fost publicate, şi unele izvoare narative, care permit o analiză nuanţată a raporturilor dintre autohtoni şi alogeni. Izvoarele arheologice sînt, unele, descoperiri proprii (la Grivita — Bîrlad, Grozeşti — Huşi), altele aflate în colecţii în muzeele din Moldova şi nevalorificate. Temele acestea ale marilor invazii se bucură şi astăzi de mult interes în istoriografia europeană, dovadă şi numărul mare de studii pe seama lor. Preocuparea aceasta are la bază un gînd ascuns, pe care, iată, îl dezvălui : interesînd pe cineva o problemă de atracţie europeană, aş putea captiva sfera de interes şi pentru o problemă de istoriografie românească. Un alt proiect : o ediţie în limba română a remarcabilei cărţi a lui Gheorghe Brătianu, **La Mer Noire**, apărută în limba franceză la München, lucrare care este o amplă sinteză de istorie românească în context european din antichitate pînă în evul mediu. Brătianu, ca istoric, a fost şi este o autoritate pe plan internaţional şi e păcat că atît de tîrziu este reevaluată în ţară gîndirea şi contribuţia sa pentru istoria noastră. Lucrările sale sînt de o înaltă ţinută ştiinţifică şi de o actualitate mai mare ca oricînd fiind benefice culturii române. E bine că una s-a publicat anul trecut, cu o prefaţă remarcabilă, care îl repune în drepturile sale ştiinţifice, a lui Valeriu Râpeanu. Interesant, a unui literat şi nu a unui istoric ! Gheorghe Brătianu este unul dintre cei mai mari specialişti în istoria evului mediu şi nimeni dintre cei care abordează o temă a acestei perioade — şi nu numai de istoria României, ci a Bizanţului, a Coloniilor genoveze şi a altor zone — nu-i pot ignora lucrările. Trebuie avut în vedere că unii dintre cei care nu împărtăşesc ideile istoriografiei noastre ţinăresc o literatură impresionantă cantitativ şi abia aşteaptă ca noi să nu facem uz şi apel exact la lucrările românilor care au avut şi au aderenţă şi prestigiu internaţional.

În acest număr reproduceri după lucrări ale pictorului VIRGIL DEMETRESCU-DUVAL

Un muzeu în labirint

Pictura care mușcă

Picasso. Autoportret

4.

Am fost ispitit, mai întîi, să cred că nu există o caracterizare mai bună a lui Picasso decît aceea pe care i-a făcut-o Charles Morice cînd Picasso era abia înăsrul perioadei bleu : „E extraordinară tristețea care apasă întreaga operă a acestui pictor. S-ar spune că e un tînăr zeu care ar vrea să refacă lumea. Dar e un zeu sumbru, fără surîs". Într-adevăr, culoarea lui Picasso ajunge să rîdă în hohote, dar niciodată nu surîde (Poate pentru că surîsul e curajul cel mai dificil în artă. Grecii au refuzat să ridice Parthenonul ca să-l învețe bine. Și chiar după ce surîsul a triumfat pe buzele statuilor, el s-a transformat destul de repede în ris.) Apoi nu m-am putut opri să mă întreb: de fapt, totuși, ce înseamnă o asemenea formulă? Nimic precis. În plus, „un zeu sumbru" n-ar declara ca Picasso : „Iubesc Eva și o voi scrie pe toate tablourile mele".

În schimb, mi se pare că Eugenio d'Ors ne-a dat cheia acestui pictor proteiform notînd undeva despre el că este „mediteranean din familia lui Ulise". Nu pentru că Picasso a pictat cîndva pe țărmul Mediteranei un *Ulise și sirenele*, ci pentru că spaniolul din Malaga descins la Paris seamănă cu Ulise legat de catarg. El a ascultat cîntecele sirenelor tot timpul. Nu și-a astupat nici o clipă urechile cu ceară. N-a existat nici o ispită în arta acestui secol de care să fi fost străin. N-a eludat nimic și n-a renunțat la nimic.

Căci șiretul Ulise nu s-a legat de catarg ca să se apere de cîntecele sirenelor, ci pentru a le asculta mai bine și mai mult. Naufragiul ar fi însemnat nu numai pedeapsa, ci și spulberarea vrajei. Dimpotrivă, legat de catarg și cu auzul încordat putea prelungi aventura, rătăcind fără să se rătăcească și provocînd sirenele să cînte din ce în ce mai frumos și mai insistent, în speranța că-l vor sili să-și rupă legăturile.

În această împrejurare, Ulise dă întreaga măsură a abilității lui. El ascultă cîntecul sirenelor fără să naufragieze, fără să plătească pentru asta prețul pe care l-au plătit alții. Ni-l închipuim zbătîndu-se să-și rupă frînghiile care-l leagă de catarg și-l împiedică să urmeze cîntecul ademenitor, dar, poate că, din contră, el surîde ironic. A reușit să-i păcălească pe toți. Și pe cei care, astupîndu-și urechile cu ceară, nu aud nimic. Și sirenele care încearcă în zadar să-l piardă. El, Ulise, a izbutit ceea ce nimeni n-ar fi crezut că se poate. Să nu renunțe și să nu plătească osta.

Deși, poate că tocmai aici, în această încredere ironică se află o limită sau o slăbiciune. Întrucît există lucruri pe care nu ni le poate da iscusința și întrucît nu totdeauna un naufragiu înseamnă mai puțin decît prețul de a eluda primejdiile. Cineva care ar duce pînă la ultimele consecințe stratagema lui Ulise, făcînd din ea singura filosofie posibilă, s-ar găsi în cele din urmă într-o situație paradoxală : ar descoperi că, rătăcind în toate direcțiile, nu se poate încrede prea mult în nici o rătăcire, că, nerefuzînd nici o aventură, nu se poate abandona nici uneia.

Evitînd ușurința de a împinge prea departe comparația dintre Ulise și Picasso, mi se pare, totuși, că n-am greși prea grav luînd-o în considerare. Picasso e, poate, pictorul care ne amintește cel mai insistent *Odiseea*. La fel de inteligent și la fel de iscusit ca Ulise, el a înțeles la timp ce vroia : să nu-și astupe urechile cu ceară și să considere pictura catargul său. „Pictura e mai puternică decît mine", s-a grăbit el să declare, pentru ca, în numele acestei recunoașteri, să-și rezerve dreptul tuturor metamorfozelor. Nu s-ar fi îmbarcat ca Gauguin pentru a se duce la tropice. A preferat să trăiască toate aventurile posibile în atelierul său. Și-a zis, parcă, mereu, că important e să aibă auzul bun și liber. În rest, legat de catarg, putea colinda toată istoria artei, fără să se lase încîntat decît provizoriu de metamorfozele sale.

Din această pricină nu l-am putea asemăna, de pildă, cu Van Gogh sau cu Rembrandt care au preferat să plătească întreg prețul artei lor. Ascultînd cîntecul sirenelor și urmîndu-l, Rembrandt a ajuns singur și falit. Vrăjit de același cîntec, Van Gogh s-a trezit într-un ospiciu. În cazul lor, fără prea multe ocoluri, corabia s-a apropiat de stînci și s-a sfărîmat de ele. În vreme ce Picasso a îmbătrînit între admiratori, ocupînd de laur, legat de catargul său și întorcînd o mască ironică spre sirenele care și-au schimbat mereu cîntecul. El și-a trăit odiseea fără să se lase nici frustrat, nici amăgit. Și-a condus cu abilitate barca pe valurile agitate ale unui secol care n-a dus lipsă nici de sirene, nici de catastrofe.

Sigur, ar fi greu să ne convingem că a risca totul, cum au făcut Rembrandt și Van Gogh, e o nebunie. Uneori, tocmai în înfrîngerile noastre arta triumfă. Sînt destule exemple în această privință, după cum sînt destule exemple care arată că „eșec" și „reușită" nu au totdeauna înțelesul obișnuit. Picasso a devenit chiar în timpul vieții un mit. Dar nu e un sfînt ca Van Gogh. Nu e nici filosof ca Rembrandt. Poate că prea multă iscusință în artă sfîrșește prin a dăuna și, oricum, dacă admirăm cu inima, eu i-am admirat mai ales pe cei ca Rembrandt sau ca Van Gogh. De la Picasso se poate învăța altceva decît măreția sumbră a unei consecvențe care omoară : curajul de a nu refuza să-ți asumi, dacă nu toate riscurile, măcar toate șansele.

OCTAVIAN PALER ■

Dor de România

Noi sîntem aici de veacuri
Sprijiniți de patru zări
Dorul, dorul de Moldova
Ne ridică blînd în scări

Fii sîntem de stele duble
Și din veac, de peste veac,
Dor de Țara Românească
Ne cuprinde fără leac

Noi sîntem precum mireasma
Munteilui iubit de flori
Dorul-dor de Transilvania
Ne dă trupul cu ninsori

Din vechime ne unește
În același blînd pridvor
Dorul sfînt de România —
Dorul nebil, unic dor

Noi sîntem din cei cu gîndul
Pașnic din părinți, din fii,
Noi sîntem aici acasă
Noi aici vom veșnici.

DAN VERONA ■

Iancule mare

Iancule Mare vin la tine-acasă,
Căci și la-mi umbli noaptea somnul tot :
Vom sta-n aceeași lacrimă la masă,
Cum stă bunicul lîngă strănepot.
Vom spune mai întîi o rugăciune :
Piară din lume orice-asupritor !
Iar munții rugăciunea s-o detune
Umplînd cu ea urechea zărilor.
Apoi, minca-vom pîinea albă, de-azi
Și tu vei zice : „Doamne, bună-i mai !"
Și-ți va șterge o lacrimă pe-obraz,
Iancule Mare, fața-acestui plai.

DIM. RACHICI ■

În această vară fierbinte

Ure în această vară fierbinte,
sub cerul înalt
al gîndurilor rostite
la tribuna credinței noastre
spre izvoarele cuvintelor
din Carpații de demult
din cîmpia faptelor de azi
din zîmbetul zilei ce se va naște
mereu și mereu
din dragoste.

HANS SCHULLER ■

Dor de Lancrăm

Dor de Lancrăm,
Dor frumos,
Dor în vis
În somn
Intors.
Dor de Lancrăm,
Dor tăcut,
Dor din dor
În hrt trecut.
Dor de Lancrăm,
Dor nestins,
Dor înrourat
Și nins.
Dor de Lancrăm
Dor curat
Cu lumină
Luminat.
Dor devreme
Dor tîrziu
Fără moarte
Fururi viu.

MIRON ȚIC ■

Iubirea de frumos

Un nou poet

Primesc de la Căminul de copii orfani din satul Siliștea Nouă, despre care am scris nu demult în această revistă, un plic cu poezii datorate unui elev al acestei școli din lumea lui Marin Preda. Nu știu amănunte despre acest copil orfan, dar versurile lui, încă stîngace multe, au acel fior în sufletul cărora bănuiești un suflet mare. Poate că asta și este poezia : un mare suflet generos, pregătit să sufere, să-și asume suferințele lui și ale altora fără să-și împuțineze iubirea și bucuria față de tot ce există.

Cîntecul orfanului este un strigăt după tatăl pierdut de către acest copil, poate dispărut prea devreme din viață, dar mai degrabă unul care trăiește încă, dar și-a abandonat copilul. Versurile nu-i mustră didactic pe un astfel de părinte, ci continuă să-l iubească, să-l creească în sufletul minunatului copil ce-l așteaptă să se întoarcă în viața lui.

Pe acest nou poet copil din Bărăgan, dintr-un cămin de orfani, îl cheamă Romulus Sălăgean. Îi doresc ceea ce le-am spus nu demult tuturor acelor copii din Siliștea Nouă, răbdare și puterea de a-și păstra curățit trupească și sufletească în acești ani dificili din pragul adolescenței, iar poetului Romulus Sălăgean îi spun să se țină adînc de carte, să citească mari autori, să învețe limbi de circulație universală, măcar una, pentru a se apropia de timpuriu, nemijlocit, de sufletul altor poeți, așa cum o știa Labiș de elev.

Iar cum trăiești acolo, în mijlocul naturii, deschide-ți ochii sufletului zi și noapte la minunea înfloririlor și rodniciei la taina creaturilor în intimitatea cărora se poate pătrunde atît de greu.

IOAN ALEXANDRU ■

SALCÎMUL LUMII

Un paznic al cîmpiei, absolut,
Întîmpină cu chipul orice intrus ;
Dar și cu flori ce nu s-au mai
văzut
Pe cel ce are un cuvînt de spus.

Aici la noi, în Siliștea Gumești
Arde sfeșnicul salcîmi și în
castani ;
Sîntem prezenți cu toți, dar Tu
lipsești...
Și fără Tine ne simțim orfani.

La umbra legendarului salcîm
Tu dorul vistind al nostru mitic
plai ;
Zărește un cal pară din alt tărîm
Prin ceața unei dimineți de mai...

Și mai zărește la margine de pas
Un lup bezmetic hîd și infometat,
Cu ochi bolbați : de ce-o bolbați ?
De ce-o ?
Delirul încă nu s-a terminat...

CÎNTECUL ORFANULUI

O, tată meu carele te-am pierdut,
Mă-nvrob în ceas de taină unde
ești
De m-ai lăsat între azur și lut,
În leagănul nespuselor povești...

Sînt singur în mulțimea de copii,
Mi-e sete deși sînt lîngă izvor,
O, ce n-aș da, de ziua mea, să vii
Ca în iubirea ta să mă-nfășor !...

Îți port chipul ca pe un talisman,
De fiare să mă apere și spaimă :
Că au-i ușor să fii copil orfan
Pe marea vieții plină de furtuni !

Știu că tînjești și tu de dorul meu
Și-noerci în raza ta să mă cuprinzi
Cînd printre lacrimi, ca un
curcubeu
Îmi luminezi umbritele-mi
oglinzi...

O, tată meu care m-ai părăsit
Și m-ai lăsat la margine de drum:
Eu tot te mai aștept căci te-am
iubit
Și te visez că ești frumos și bun !

Romulus Sălăgean

Moartea la Palermo

„Cîțiva nădrăgi, cîteva jiletci, cravate albe
și pelerina de șine. Aceștia e avutul
cu care curg spre moarte. Cămășile
s-au străvezit sub un soare străin,
lipar de cît în care am turnat o ceară
tot mai firavă, mai singură.

Arme ? Doar un cuțit, cuțitul
de tăiat cărți, de junghiat pîsmuri.

Pe noptieră, cina ultimei nopți, neatinsă,
cu portocala aurind porțelana
și paharul cu vin greu, încleiat.
Despăt firav și ei
pentru foamea celui fără apostoli
(chiar fără palidul vînzător
culcat cu capul pe umărul meu
și umezind cu lacrima
azima și sarea)
și fără taina ultimei cine.

Dar există un vînzător,
altul decît mine, dedat unei patimi
mai apropiată de gura mormîntului
decît de-a iubirii,
mereu furișat pe lîngă zidurile cetăților,
lovit de suferința străinei ?

Nădrăgi, jiletci (cîteva arse de apropierea
gloanțului) cravate și un ceasornic de tablă
deschis în răstimpuri ca pe un sipet cu
șerpi
și repede-nchis cu grele capace
pentru ca bătaia lui să nu-mi spargă
auzul
cu un timp ce nu mai e al meu,
timp și el străinez
asemeni, poate, cu acest han
ce-mi ingăduie ciolanele ostenite.

(Acolo,
la noi, îmi plăcea să-l aud,
cutia cu șerpi era stup
și albine de aur
mă cercetau ca pe flori, acolo
cadranul se boltea sub ochii mei
cu pîrghii astrale și catapetesme,
acolo, secundele mi se lipeau de trup și
dădeau rod,
îmi creștea grîu pe clavicule
și iarbă zveltă pe mîinile deschizînd
tartajele ingălbenitelor tomuri.)

Sărac ?
Surpat din cinul meu
cu un fel de ziemă și un fel de moșie
și un fel de cenușe ? Sînt un semn
solitar dintr-o pisanie roasă
dar nu de tălpi ci de buze smerindu-se.
Coltuc sărman de nimenea rîvnit,
ocolit de jindul subțire
ce ticăloșește acula sărutului
și-e face moară de bucate.

Numai pentru dragoste
mai sînt întreg.

...și ulițe-mi lada de călătorie,
cu doagele ruginite, cu pielea pleoștită
sub biciul unor ploi fără milă
și sub un soare — al lor —
al străinilor cărora le-am bătut drumurile,
alte sicriul
hîrtoagelor mele cu scrisa lor fără taină
pentru care (sînt tot mai fîmpețe)
jupînul pietrar ridie pisanie.

Mă clatin în aer — nerul lor —
și deschid cheutorile vechite
pline de invidie fiind pe lădoiul
care se va întoarce fără mine
Acasă
și nutresc grozavul gînd de a mă cuibări
în el
ca într-un pîntec matern,
astfel împuținat încît să îngel
luarea aminte a vameșilor
(dar de cînd e oprit transportul de pămînt
dintr-o țară în alta,
ce nebun tegiulitor
ar popri lacra cu oase
De care cineva ar duce-o cu sine
Acasă,
din sărmănie
și străinie ?)

Îmi moi buzele cu vin — vinul lor —
întins pe priciul — al lor — de odihnă
strivit de noaptea aburind geamurile
— noaptea lor —
și știu că murind
numai moartea va rămîne a mea...

Cîmpulung, martie '82

GHEORGHE TOMOZEI ■

Nonaudiența de la audiențe

Joi, 1 iulie. Geologul Nicolae Isailă, tatăl elevei Luiza-Virginia, ne povestește că dimineața, la prima oră, a vrut — pentru a treia oară în cîteva zile — să depună un memoriu la Ministerul Educației și Învățămîntului și că ar fi fost refuzat. De către cine ? „Funcționara de la registratură". Nemulțumit, omul a dorit să se înscrie la audiență. „Nu se poate tovarășu'". În redacție, spusele geologului au întîmpinat suspiciuni : nu-i posibil ca un drept acordat prin lege oricărui cetățean al republicii să fie anulat de către... Dar — nu-i așa ? — cum practica este criteriul adevărului, hai să vedem...

Ora 9 și patruzeci și cinci de minute, în fața ghișeului din strada Spiru Haret :

— Vrem să depunem un memoriu...

— Așteptați !

Tonul funcționarei este dur, de parcă toată viața n-ar fi mîncat altceva decît oțel înalt aliat. Ce să așteptăm ? În fața noastră nu-i nimeni la rînd, în schimb în spate încep să se adune... Așteptăm, deci. Stăm rezemați de pervaz și privim și auzim ce se petrece dincolo de gemuleț. Funcționara se întoarce în scaun, ne arată spatele și pare-se că numără zecile de hîrtii din fața dumisale. Le așază pe teancuri. Mi-am numărat vreo 320 de bătăi de inimă, după care :

— Tovarășa, noi vrem...

— Așteptați !

Pe ușa funcționarei scrie **intrarea strict oprită**, ceea ce nu împiedică două persoane să treacă dincolo de prag și să se întrețină cu aceea care-i pentru noi dipolul mumei din binecunoscutul proverb... „Ce faci dragă, te-ai dantelat ?" „Da de ce să nu..." O fi vreo aluzie la împletitura lejeră pe care o poartă rebarbativa „noastră" numărătoare de hîrtii ? ! Mai trec 320 de bătăi de inimă, inutilele bătăi de inimă de la ghișeu...

— Tovarășa...

— Ce doriți ? ! ?

— Vrem să depunem un memoriu..

— Nu primim contestații !!

— Un memoriu e altceva, nu-i o contestație.

— Pentru mine e totuna și nu primesc decît cu aprobare. Astea-s dispozițiile. Nu primim decît cu avizul tovarășului inspector. Vorbiți cu dumnealui, e în camera alăturată..

Tocmai că nu e ! Inspectorul recomandat nu-i de găsit nicăieri. La ușa pe unde ar trebui să intre dumnealui „rîndul" e noduros, viguros și nervos. Cetățeanul Teodorescu Dumitru (str. Baba Novac nr. 1, București) se declară gata să ne îngurgiteze : „Eu am fost aici primul..." Îl tragem de-o parte, îi explicăm ce și cum și ne lasă... înainte mergători. „Inspectoratul tot n-a venit", îndrăznim din nou, la ghișeu. Stați acolo că vine.

Și stăm pînă ne plictisim. Apoi deschidem ușa camerei pe care scrie 3 C. „Aici se fac înscrieri pentru audiențe" Înăuntru găsim două persoane. Bărbatul este acela care ne ia în primire :

— Ce doriți ?

Îi explicăm că vrem să ne înscriem în audiență la ministrul adjunct. „Nu se poate !" De ce ? „Nu se poate ! Rezolvați cu inspectorul de alături." Nu-i de competența dumnealui și apoi tovarășul inspector nici n-a venit, deși conform programului trebuia să fie acolo. „Așteptați că o să vină". Dar de ce nu ne înscrieți pentru audiență ? „Iar începeți ? Așa e legea, învățați-vă s-o respectați." Care lege ? „Unde lucrezi dumneata ?" (Întrebarea era pentru mine). Răspund : La revista Flacăra.

Zîmbetul excedat și oxidat s-a transformat într-unul amabil. Explicațiile devin șuvoi. Vrem audiență ? Nimic mai simplu : La cine ? De ce v-ați deplasat ? Puteați s-o obțineți și la telefon. Cetățeanul Ionescu Isailă privește năucit. El care a venit personal, care s-a învoit de trei ori de la serviciu ca să poată depune un memoriu, ca să se poată înscrie la o audiență și... nimic, află acum că n-avea decît să formeze 33 34 40 și să-i ceară pe tovarășii directori Rușitaru ori Marian, ba dacă dorea putea să ceară interiorul 164, iar șefa de cabinet l-ar fi înscris la audiență chiar la tovarășul ministru Tripșa.. Am auzit și alte lucruri frumoase despre felul cum se fac audiențele la Ministerul Educației și Învățămîntului... pe care nu le-am crezut. De ce ?

Pe coridor, la ușa inspectorului care „dă liber" memoriilor ori audiențelor, coada crescuse diform.

B. MIRCEA ■

Opinia unui alegător

Condiția obiectivă și indolența

Auzi de la o vreme din ce în ce mai des formula : „din cauza condițiilor obiective" anume situație a rămas nerezolvată, sau lucrarea cutare nu s-a mai terminat la timpul potrivit sau ce începusem cu avînt în cutare loc, s-a cam poticnit, sau termenele pentru care se luaseră niște angajamente nu s-au mai ținut etc., etc., și toată lumea răsuflă ușurată de orice răspundere, bilanțurile ocolesc situația, lucrarea, termenul, „condiția obiectivă" le apare unora ca o adevărată salvare și am asistat odată la o consfătuire la care un înalt demnitar județean justifica nestringerea la vreme a recoltei, rămasă, firește, pe cîmp și degerată și, evident, pierdută, prin „condiția obiectivă" atmosferică : „exact atunci a nins", — zicea el liniștit, de la o tribună foarte serioasă, însă cineva a atras atenția că a nins, într-adevăr, dar nu în zona aceea. Ca să se scape de răspundere „organul local», cum i se zice cu un termen foarte barbar pentru biata limbă română, extinsese din birou și din vîrful creionului ninsoarea și înzăpezise, de la căldurică, și zecile de hectare neculese cînd trebuia.

Aici, veți zice, e vorba și de spus minciuna și despre cît se mai minte, și e adevărat, însă eu vreau acum să rămînem în zona în care operează „condiția obiectivă", formulă magică pentru mulți tovarăși ai noștri care se apără bine cu ea și reușesc să scape, adesea, basma curată. Sigur că în unele cazuri condiția obiectivă poleiește elegant minciuna și îi dă un aer intelectual, însă am observat că ea e folosită cu succes și cînd se încurcă iețele, în cîte un loc, și descurcarea lor ar duce la adevăruri prea complicate, implicînd pe cine cu gîndul nu gîndești cîteodată și atunci „chestiunea condiției obiective" apare mai mult decît ca o salvare personală, ea apare ca un curajos act științific prin care chipurile se ia cunoștință „lucid și responsabil", de un adevăr care e departe de a ne umple de bucurie.

Cele mai multe din „condițiile obiective" sînt, altfel, foarte posibil de evitat dacă n-ar funcționa, și pe o scară destul de largă, indolența și dezinteresul și lipsa participării la viața de slujbaș a atîtor confrați și tovarăși ai noștri care văd bine cu ochii lor cum nu merge treaba în cîte un loc dar nu întreprind nimic și așteaptă ca să se producă „salvatoarea condiție obiectivă", adică momentul cînd nu se mai poate face nimic și, sigur, „obiectiv vorbind", se ajunge la trista concluzie concentrată în replica unui țăran care, într-o zi toridă de vară, în care totul fierbea ca într-un cuptor al iadului, stătea moleșit pe o bancă, undeva pe peronul unei gări moldovene uitată de Dumnezeu. Desculț, cu o cămașă flendurită, scoasă de căldură, firește, din pantalonii de pînză și descheiată la gîtul șiroind, ca și obrazul și fruntea de nădușeală cocîltă, țăranul trăsese bine pe frunte o închisă căciulă de oaie și era limpede că bietul lui cap fierbea sub căciula în vipia care ardea totul în jur.

— Bine, măi nene — se arătă stupefiat un orășean aflat întîmplător pe acel peron și jurîndu-și moartea pentru repetarea greșelii de a mai pleca la drum pe o astfel de caniculă — pe căldura asta de iad, că nici să vorbesc nu mai pot, dumneata stai cu căciula asta imensă pe cap ?!

— Asta-i situația ! răspunse liniștit și împăcat țăranul, ca un martir al neputinței în fața unei situații de netrecut.

Trec de trei ani aproape pe șoseaua care duce la Pitești, venind dinspre Rîmnicu Vîlcea și la cotul dealului Dedulești, mi se pare, se tot lucrează fără nici un spor la repararea unei alunecături de teren ; o variantă improvizată uzează mașinile statului și pe ale cetățenilor și de fiecare dată, cînd trec, nu lucrează mai nimeni.

— Nu mai terminați, măi băleți ? întreb într-o zi, adus la exasperare de acest șantier pe care parcă nimeni nu-l vede, nici de la județ, (Argeș), nici de la ministerul de resort.

— Asta-i situația ! răspunde un zdrahon care-și făcea somnul, ziua în amiaza mare, pe un buldozer clit casa.

O indolență criminală paralizează atîtea inițiative, secătuiește atîtea energii, pune sub semnul întrebării munca atîtor oameni și, pînă la urmă, totul se justifică exact ca în povestea țăranului cu căciula prin „Asta-i situația !" Adică ne aflăm în fața „condiției obiective" peste care nu se poate trece...

Mie mi se pare că măcar în ceea ce privește indolența și salvarea indolenților prin formula „cauzei obiective" putem interveni trecînd lucid și activ dincolo de constatare. N-am văzut pe nimeni la el acasă justificîndu-se prin „Asta-i situația" și lăsînd să se aleagă praful de agoniseala lui.

— Cum să las, domnule, finul în ploaie ? Păi e munca mea ! — r(spundea intrigat un țăran întrebat de mine intenționat mirat de ce se grăbește așa cu strînsul fînului.

Însă grîul lăsat în ploaie am văzut pe lanurile unor I.A.S.-uri în Bărăgan, și cartofii uitați, în sac, pe cîmpuri întregi, spre Izvorul Mureșului anul trecut.

Ce nu e în regulă ? Asta-i problema și nu constatarea din : „Asta-i situația !!"

DINU SĂRARU ■

De 250 de lei trădare

Dintr-o scrisoare datată 17 februarie 1982 (topica și ortografia aparțin petentei): „Tovarășe Redactor-Șef. Subsemnata Rotaru Gherghina din Galați, în disperarea în care sînt, mă văd nevoită să apelez la umanitatea dvs., să mă faci auzită de dvs. Am considerat că, împărțirea dreptății, este un act de mare responsabilitate, un postulat. Lucrez în sfera unde se împarte dreptatea, mai sînt încă, avocat, la BCAJ Galați. Spun «mai sînt încă» pentru că cineva dorește să fiu aruncată pe drumuri. Sînt victima unei mașinațiuni. Se afirmă că aș fi dat o justițiabilă drept alta la făcutul unui angajament. Se dorește cu orice preț fie mutarea mea disciplinară pentru cîteva luni, și știind că nu voi putea merge avînd copilul problemă și soțul voi fi radiată, ori direct radierea. Vreau să fiu lăsată în pace și să muncesc ca și pînă acum să-mi cresc copilul în liniște. Oare inspecția nu poate observa și ce fac alții, cum unii avocați semnează cu adevărat în fals pe alții și nu mai ajung la comisia de disciplină pentru a fi judecați și mutați disciplinar sau radiați ? Cum se face la mine atîta caz ? Vă rog respectuos analizați starea mea deplorabilă, cu un copil grav bolnav, cu un soț cardiac, eu și nici copilul nedormind zi și noapte, fiind acum trîtă la Comisia de disciplină la Galați ore întregi și peste cîteva zile îmi aștept verdictul. Rog de urgență să analizați situația mea».

Cîteam rîndurile sus reproduse, iar gîndul mi s-a dus gîonț la replica acelui țăran care — după ce o zi întreagă se tot uitase la o girafă — a plecat bolborosindu-și că „asta e ceva care nu există". Ca să ne lămurim am trimis reclamația la Ministerul Justiție. Care ne-a răspuns: „Avocata a fost trimisă la comisia disciplinară pentru faptul că, în exercitarea profesiei, de conivență cu justițiabilul Mirică Dumitru, a introdus și a susținut la Judecătoria Galați, o acțiune prin care cerea sistarea pensiei de întreținere pe care acesta o datora copiilor săi, afirmînd, neadevărat, că s-ar fi împăcat cu soția sa, care avea în îngrijire copiii. Acțiunea a fost introdusă în numele mamei copiilor, pe care avocata nici nu o cunoștea, obținînd în mod fraudulos delegația de a o reprezenta în proces. În acest mod, prin inducerea în eroare a instanței judecătorești, a fost obținută o hotărîre, prin care patru copii au fost lipsiți de întreținerea ce li se cuvenea de la tatăl lor".

Afirmațiile din adresa ministerului sînt categorice ; nu mai puțin cele din scrisoarea petentei. Și atunci ?

Ne-am deplasat la Galați. Am discutat cu oameni „din sfera unde se împarte dreptatea". Am consultat dosare. Am copiat și am înregistrat acte. Foarte scurt. Pentru 250 de lei onorariu — chitanța 3249 — avocatul delegat Rotaru Gherghina a trădat interesele unei mame cu patru copii. Cazul — mi s-a confirmat ulterior, în discuții cu specialiști din București — este unic : Luni, 18 mai 1981, la BCAJ Galați, avocata Rotaru Gherghina se prezintă însoțită de o femeie al cărei nume de familie este Mirică și care se legitimează cu buletinul de identitate nr. 488 898 emis de miliția Galați. În contractul nr. 3 022 scrie clar că justițiabila **Mirică Chiraca, personal** — atenție ! — o angajează pe avocata Rotaru ca s-o reprezinte într-un proces al cărui obiect va fi sistarea pensiei de întreținere pe care o datorează soțul, Mirică Dumitru, de care-i despărțită în fapt, dar cu care s-a împăcat de cîteva zile. Semnătura e chinuită, dar lizibilă : Mirică. Atîta. Mirică !

Procesul pornește, pensia este sistată.

Mirică Chiraca, mama celor patru copii, dorește să afle de ce nu mai primește suma de 900 de lei stabilită prin hotărîre judecătorească și cuvenită lunar. Stupefiată află că este acea care a cerut respectiva sistare. Face recurs. Arată că buletinul cu nr. 488 898 este într-adevăr pe numele de Mirică, dar nu și Chiraca. Acela trecut în contractul de angajament nu-i buletinul ei, ci al fostei soacre, Mirică **Zamfira**, care aceea a angajat-o pe avocata Rotaru ! O dată demascată neregula a fost anulată. Recursul a repus copiii în drepturi. Pentru abaterea comisă avocata Rotaru a fost adusă în fața Comisiei de disciplină de pe lîngă Colegiul de avocați al județului Galați, care decide transferarea disciplinară pe timp de zece luni în BCAJ Vrancea. Nemulțumită avocata Rotaru face întîmpinare la Comisia centrală de disciplină. Care constată pe 25 iunie că dosarului trimis de la Galați îi mai lipsește o piesă — caracterizarea avocatei Rotaru Gherghina. „Drept" pentru care se mai obține un termen... Și iată că deși a trecut mai bine de un an de la comiterea neregulii, Gherghina Rotaru a rămas practic nesancționată... Lucrul pare ciudat : să nu se fi știut la Galați că dosarul a plecat incomplet ?

Nu-i singura ciudățenie a acestui caz incredibil. Comisia de disciplină i-a reproșat avocatei Rotaru — pe drept, sîntem convinși — că **„a cerut și a obținut în mod fraudulos de la BCAJ Galați o delegație..."** Dar știut este că **nu** avocata Rotaru și-a eliberat acea delegație. Cum se face că cel pus **să supervizeze** încheierea contractului de angajament l-a semnat, dînd astfel liber unei acțiuni care acolo, pe loc, în ziua de 18 mai 1981, dintr-o privire, ar fi putut **să fie stopată ?** ! Și cum se face că instanța n-a observat că delegația avocatei Rotaru era nesemnată ? (Ni s-a spus : „Nu delegația este importantă, ci contractul de angajament". Dacă-i așa, de ce **nu se desființează** toate delegațiile ? De ce se menține un lucru inutil ? Deși personal nu credem că delegațiile ar fi inutile...) Apoi. Cum se face că instanța — tocmai pentru ca **să se asigure că** apără eficient interesele minorilor — **nu a dorit o verificare suplimentară** a faptului că mama celor patru copii ar fi aceea care cere într-adevăr sistarea pensiei ? Sau de ce n-a procedat așa reprezentantul autorității tutelare ?

Sînt întrebări la care, în numele opiniei publice, dorim să primim răspuns în termenul stabilit de Legea presei. Dincolo de acestea rămîne un gust amar : o mamă (avocat) a trădat o altă mamă (casnică) pentru un onorariu de 250 de lei. După care mama (avocat) reclamă jur-împrejur apelînd — în numele „umanismului" — la înțelegerea noastră...

MIRCEA BUNEA ■

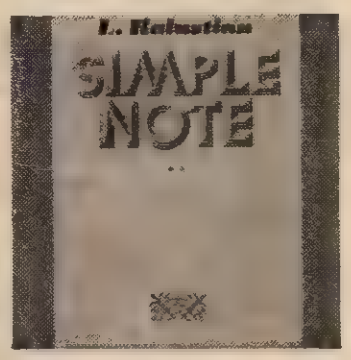

Semnal

Curînd, L. Kalustian, colaboratorul revistei noastre, va fi prezent în librării cu o amplă culegere de eseuri, Simple note, vol. II (Editura Eminescu, 1982). Nouă sa carte reunește intervențiile săptămînale din Flacăra, revăzute și în parte amplificate cu date noi, alcătuind o vastă frescă a unor fapte de cultură a căror amintire și influență se prelungește pînă în zilele noastre în forme uneori neașteptate. Verbul exact și cuprinzător al publicistului L. Kalustian refăcut din fragmente uitate un întreg de o surprinzătoare vivacitate.

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

(Urmare din pagina 13)

La propunerea conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu, a fost instituit un nou concurs al celor mai bune cronici primite din rîndul spectatorilor. Dintre cele primite am ales spre publicare pe următoarea :

Ce bine e să fii tînăr în România

Uneori o așteptare de aproape o lună poate să fie mai grea decît una de peste cinci ani. Cam în acest mod a așteptat publicul clujean revenirea Cenaclului Flacăra.

Cenaclul Flacăra e înhămat la o imensă căruță de plumb, hamurile-i sînt foarte tăioase și să ne gîndim că-n seara zilei de 29 iunie au fost purtați de ea cam vreo 5 000 de oameni. Am fost transportați într-o lume a permanenței, între noi n-au mai existat bariere în comunicare, eram un tot — o imensă flacără.

Spontan a fost, de asemenea, și faptul că în Cenaclul Flacăra unei tinere eleve de la un liceu clujean, Monica Băcăuanu, i s-a dat posibilitatea să cînte „Foaie verde, spic de pîine", cîntecul Ilenei Sărăroiu (deși acest cîntec mai fusese prezentat într-o manieră fantastică de către George Nicolescu) — iar vocea ei a răsunat liberă, atît de liberă cum libere sînt gîndurile și aspirațiile noastre de astăzi.

Ne-am bucurat aseară că sîntem tineri în România, am învățat să iubim mai mult și, ce coincidență, tot în cursul zilei de ieri, mai înspre dimineață sau poate înspre seară, la Geneva începeau negocierile oficiale sovieto-americane privind reducerea și limitarea armamentelor strategice. Este inutil să mai amintesc dorința unanimă a tuturora : „Să fie pace în lume"; inutili și totuși nici o amenințare, nici un război nu va putea stinge din noi dorința de pace, prietenie și fraternitate.

GRIGORE GABRIEL COJOCARU ■
20 de ani, muncitor

BOICIL: O LUPTĂ ÎN ADEVĂRATUL SENS AL CUVÎNTULUI!

Ginduri pentru aniversare

Se împlinesc, iată, 10 ani de cînd cercurile largi de cititori, suferinzii totodată, au luat cunoștință de preocupările unui medic din Timișoara, pe numele său Vasile Boicu. Astăzi, cînd vorbim despre Boicil și Vasile Boicu amintim două valori consacrate ale medicinei românești, de succese ale căror ecouri au trecut de mult granițele țării. Că n-a fost întotdeauna așa, că pînă la impunerea definitivă a Boicilului s-a dus o luptă în adevăratul sens al cuvîntului, o luptă aspră pe alocuri, o dovedește și această pagină de revistă, în care am extras, în fragmente, o parte dintre articolele publicate de noi pe această temă.

În fapt, cine era Vasile Boicu acum 10 ani? Era autorul evazivunoscut al unui preparat cu deosebite calități antialgice, dar care putea avea soarta unui medic de țară, trăind și murind în anonimat. Lucrul acesta, la urma urmei, n-ar fi avut chiar așa de mare importanță, de vreme ce Vasile Boicu își făcea treaba cum trebuie, îngrijindu-se atent de sănătatea bolnavilor din circumscripția unde fusese arondat. Dar a fost evident încă de la primul articol semnat de cel ce urma să devină artizanul desprinderii lui din anonimat, poetul Adrian Păunescu, doctorul Vasile Boicu avea ceva de comunicat întregii țări, tuturor bolnavilor suferinzi de reumatism și alte boli pe măsură, lumii medicale de asemenea. Acest lucru, desigur, l-a impus în cele din urmă — chiar dacă, să nu uităm nici un moment, cu destulă dificultate. Așadar, „Flacăra" l-a susținut vreme de un deceniu pe Vasile Boicu nu pentru că ar fi fost simpatie, pentru că ne-ar fi plăcut ochii lui frumoși sau felul cum așeza frazele una după alta, ci numai pentru că medicul timișorean reprezenta o valoare, pentru că descoperirea care îi aparține trebuia să intre în patrimoniul național de spiritualitate și practică medicală. Aceasta s-a și petrecut de la o vreme — și nu ne ferim să spunem că sîntem mîndri că nu ne-am mulțumit doar cu sesizarea existenței Boicilului, cu înregistrarea „la rece" a cazului, ci ne-am bătut cu consecvență pînă la rezolvare, pînă la așezarea lucrurilor pe făgașul lor normal, chiar dacă a fost nevoie pentru asta de ani de zile!

Astăzi, Vasile Boicu reprezintă o bătălie cîștigată de „Flacăra", desigur, în interesul celor suferinzi, al medicinei românești. După el, de-a lungul anilor, au apărut încă alții, între care Ioan Pușcaș, Mihai Leuntopol, Constantin Băcanu, Nicolae Chișiu, Dinu Florea, Mihai Zavergiu sau Tamara Păunescu nu reprezintă decît cîteva nume. Pe toți, ca și pe Boicu, „Flacăra" i-a susținut și îi susține întrucît rolul nostru, misiunea de gazetari comuniști le-am înțeles întotdeauna în direcția îndrumărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru promovarea valorilor proprii, a noului în toate sectoarele de activitate. Aniversarea a 10 ani de luptă pentru Boicu reprezintă, așadar, un prilej de mîndrie pentru „Flacăra" și, în același timp, de angajare în continuare pe același drum. Reușitele, faptele concrete rămîn întotdeauna mai presus decît vorbele.

DUMITRU GRAUR

(Urmare din pagina 1)

ține pe banda de magnetofon pe care am ascultat-o. Dar o neîncredere care este într-o oarecare măsură, explicabilă îl ține pe Vasile Boicu departe de posibilitatea de a experimenta, la nivelul dorit, leacul său. Propun celor în drept să ofere condițiile cele mai bune doctorului Boicu din Timișoara, pentru ca, la București, la Institutul de fiziologie, el să experimenteze, în fața noastră, a tuturor, leacul său. De ce nu? Cine își asumă răspunderea unui „nu" înainte de verificare?" **(Adrian PĂUNESCU — „Magazin" — 28 X 1972)**

DIN NOU, O VINDECARE MIRACULOASĂ

(Scrisoare de la prof. D. Suvagău, Sc. gen. nr. 16, Timișoara, în care se făceau referiri la vindecarea miraculoasă a unei boli, artroză mai exact, care dura din anul 1958.) În final: „Spre marele meu regret n-am primit pînă azi nici un semn de la organele în drept, care sînt datoare — conform legilor țării — să răspundă sesizărilor presei și care sînt datoare și conștiinței lor profesionale și morale, cu un răspuns, mai ales cînd acesta ar putea însemna un pas către alinarea atîtor suferințe". (Adrian PĂUNESCU — „Magazin" — 11 XI 1972)

AL CUI E NOUL?

„...Zeci și zeci de scrisori îmi cer socoteală, pentru nerezolvarea cazului medicului Vasile Boicu din Timișoara. Mi-e rușine de mine însumi și mi-e și mai rușine de atîția suferinzi, ale căror dureri nu țin seama de treptele birocrației și vin peste capul lor. (...) Dar întreb eu: a cui e descoperirea lui Vasile Boucl? E, oare, chiar atît de neimportantă șansa de a avea un medic în stare să vindece boli grave, încît să nu răspundă NIMENI repetatului nostru apel? (...) Atrag atenția că, acum, nu e prea tîrziu să valorificăm o șansă pe care se pare că destui străini se arată gata să o valorifice. Dar, pentru asta, trebuie să avem urechi care să audă nou!". (Adrian PĂUNESCU — „Magazin" — 18 XI 1972)

DOCTORUL BOICI ARE CUVÎNTUL

„...Dar este inacceptabil ca, de 18 ani încoace, un medic să vindece în România boli atît de perfide și nimeni să nu facă nici cel mai neînsemnat gest de protejare a șansei; de 18 ani nimeni n-a avut timp să cerceteze serios cazul Boicl?" (Adrian PĂUNESCU — „Magazin" — 2 XII 1972)

Articole din suita
LUMEA CA LUME

„MIRACOLUL BOICI" ÎN FAZĂ INDUSTRIALĂ

„Dezlegarea oficială a înființării substanței Boicl de către „Terapia" a fost semnată cu ocazia unei ședințe de lucru organizate la Timișoara de Ministerul Sănătății și Academia de științe medicale, pe data de 20 III 1973. Medicamentul a primit numele „Boicil-forte". La dorința autorului. Pînă la 10 august au fost expediate staționarului experimental, creat pe lîngă Spitalul clinic nr. 2 din Timișoara, peste 30 000 de fiole". (Extrase dintr-un interviu cu Ștefan Mureșan, directorul Fabricii de medicamente „Terapia", Cluj). („Flacăra" — 6 IX 1973)

MĂRTURII DIN PRIMELE ZILE DE LUCRU ALE DOCTORULUI VASILE BOICI DUPĂ BREVETAREA MEDICAMENTULUI SĂU

„Doi cetățeni din Calafat, soț și soție:
— Doctore, mi s-a spus de către cineva din București că toți care ne-am tratat cu Boicil murim după șase luni. Fiți bun și vedeți cînd împlinim șase luni, cît mai avem de trăit?

Doctorul, calm: Ieri ați împlinit șase luni...

Pentru cazul doctorului Boicl hiperbola a căpătat, uneori, proporții homerice. Unii au spus că mor jumătate din cei tratați. Profitînd de ocazie și le răspundem tuturor: „Vor muri toți". Dar fiecare la vremea lui. Și nici unul nu va muri de Boicil. Dovadă: aproape 12 000 de cazuri tratate. Altfel de ce ar fi 30 000 de bolnavi înscriși pentru tratament? Din România, S.U.A., Iugoslavia, Danemarca, Italia, Venezuela, Canada, Ungaria și cine mai știe de unde". („Flacăra" — 24 XI 1973)

INTERES NEOBIȘNUIT ÎN JURUL UNEI SPERANȚE NUMITE BOICIL

„În pofida rezultatelor excelente, apariția pe piață a Boicilului a întîrziat, dar apariția lui în public — prima — a avut loc nu demult, odată cu inaugurarea Expoziției realizărilor economiei naționale. Boicilul fiind găzduit în pavilionul de chimie, unde a stîrnit un interes neobișnuit". (Cu toate acestea, Boici își exprima regretul de a „nu putea asigura tratamentul decît unei a zecea părți din numărul bolnavilor care sosesc la Timișoara în nădejdea de a găsi alinarea pentru dureri".) („Flacăra" — 21 IX 1974)

ULTIMA IZBÎNDĂ A BOICILULUI

„Dr. Aurel Lepădatu: „Tratarea lui Detroit și însănătoșirea lui deschid un nou drum în medicina veterinară". (Reportaj despre salvarea celui mai valoros taur din țară, adus cu bani grei din Danemarca). („Flacăra" — 12 X 1974)

„DOCTORUL BOICI ȘI BOICILUL AU REVOLUȚIONAT LUMEA DIN PUNCT DE VEDERE AL REUMATISMULUI" (ARAGON EXPRES)

Ziare din Iugoslavia, Italia, Spania etc. subliniază importanța medicamentului. În ianuarie soseau 80 de bolnavi spanioli etc. Dar... „Așezînd aici, în această pagină, răsunetul internațional de care se bucură medicul timișorean și invenția sa, ne vedem nevoiți, cu părere de rău, să diluăm tonul optimist al finalului. În ciuda tuturor promisiunilor, Boicilul n-a apărut încă în circuitul public, adică în farmacii, datorită nestabilirii prețului de vînzare. E greu de aflat unde s-au încurcat lucrurile. Care aprobare n-a sosit. Diversele foruri implicate în trimiterea medicamentului către farmacii pasează responsabilitatea de la unul la altul, în vreme ce fabrica „Terapia" din Cluj-Napoca, proprietara brevetului, amînă — datorită motivelor explicate mai sus — producerea pe scară largă a medicamentului". („Flacăra" — 28 XII 1974)

BOICIL: CONFIRMĂRI ȘI PERSPECTIVE. DE CÎTEVA SĂPTĂMÎNI, MEDICAMENTUL SE AFLĂ ÎN FARMACII!

„Revenim astăzi cu noi amănunte, anunțînd mult așteptata apariție în farmacii a Boicilului sub formă de fiole injectabile, ambalate în cutii, la prețul de 35 de lei cutia. (...) Înființat inițial numai pentru un an, Centrul experimental de la Timișoara a împlinit de curînd doi ani de existență, numărul tratamentelor efectuate depășind cifra de patruzeci de mii". („Flacăra" — 31 V 1975)

CE MAI FACE DOCTORUL VASILE BOICI?

„Consecventă, presa străină a continuat să se intereseze de activitatea și realizările medicului timișorean. Într-un amplu reportaj publicat de ziarul belgrădean „Vecernie Novosti", se subliniază marile

Născut la 11 ianuarie 1914 în satul Buzad, comuna Bogda, Timiș. A terminat mai întîi Academia comercială, apoi, urmînd unei pasiuni mai vechi și statornice, s-a înscris la Facultatea de medicină din Timișoara, pe care a absolvit-o tîrziu, către 40 de ani, fiind apoi repartizat la Moravița. Mama lui a fost moașă comunală. La Moravița pune în punct un mod lesc împotriva durerilor reumatismale, al cărui renume se răspîndește cu viteza fulgerului. Dar, după propria mărturisire a lui Boicl, tratamentul a trebuit să rămînă în clandestinitate aproape 18 ani! Apoi, ca o șansă a vieții, a apărut Adrian Păunescu. „Dacă nu exista Adrian Păunescu, spune mereu doctorul Boicl, nici Boicilul n-ar fi existat vreodată!" Probabil că așa și este.

Medicamentul său, cu deosebite acțiuni antialgice și trofic izante, și-a dovedit mai ales din punct de vedere practic utilitatea. Asta era totuși lucrul cel mai important, de care a fost informat și poetul Adrian Păunescu, deținătorul unor rubrici sociale în ziarul „România liberă" și în revista „Magazin". Așa a aflat lumea despre Vasile Boicu.

În ziua de 8 noiembrie 1973, OSIM a decis brevetarea medicamentului, ca invenție ce astfel era recunoscută în mod oficial. Ministerul Sănătății a dispus înființarea la Timișoara a unui Centru experimental pe bază de Boicil, tratamentul s-a extins la Băile Felix și Herculane. Rezultatele au fost extraordinare. Fiolele injectabile au început să se producă la Fabrica de medicamente „Terapia" din Cluj-Napoca. Anul 1975 a însemnat, practic, intrarea în circuitul oficial al tratamentului cu Boicil-forte, aplicat de acum nu numai la Timișoara, de autorul său, ci și în multe clinici și spitale din țară. Ceea ce nu înseamnă, în alcl un caz, că n-au mai fost probleme în continuare.

merite ale tratamentului cu Boicil-forte în ameliorarea și vindecarea maladiilor reumatismale, tratamentul fiind ocolit, citim, ieftin, prompt și deosebit de eficient (...). Afară de blocul atrio-ventricular despre care aminteam, Vasile Boicl mai are un of la inimă. Amărăciunea că Ministerul Sănătății nu dirijează către Centrul experimental medici tineri și pasionați la specializare, pentru aprofundarea metodei de injectare care este, de asemenea, originală. Medicl mai vin, care cum poate, pe bani și pe concediul lor, iar lucrul acesta nu i se pare inventatorului firesc. Nici nu este". („Flacăra" — 29 IV 1976)

DOCTORUL BOICI S-A REÎNTORS LA CLINICĂ

„După ce, ani la rînd, a alinat durerea din oasele a mii și mii de pacienți, tratîndu-le reumatismele cu medicamentul gîndit și realizat de el la Timișoara, doctorul Vasile Boicl a devenit el însuși pacient, ajungînd pe masa de operație. Operația în sine a durat patru ore, calculul biliar care a fost înlăturat avînd mărimea unei nuci. Totodată, s-a extirpat vezica biliară și au fost extrase mai multe pietricele migratoare care amenințau blocarea canalului coledoc. Au urmat cinci zile la reanimare și o reîntoarcere în salonul de spital, pentru alte trei săptămîni. Încă trei săptămîni a stat în casă, mai mult în pat, iar de cîteva zile s-a prezentat din nou la lucru, la Centrul experimental. (...) În altă ordine de idei, doctorul Boicl declara că așteaptă cu nerăbdare apariția broșurii despre Boicil, scoasă prin grija CNȘT și prin strădania doctorului Radu Ozun, din Ministerul Sănătății". („Flacăra" — 2 IX 1976)

MEDICAMENTUL „BOICIL FORTE" ȘI-A RECONFIRMAT MAREA SA VALOARE TERAPEUTICĂ

„Au trecut, așadar, 20 de ani de cînd doctorul Boicl a efectuat primele experiențe de laborator și primele testări pe animale, utilizînd extractul vegetal obținut din helleborus species; trei ani de la obținerea brevetului de inventator și doi ani de la fabricarea medicamentului ce-i poartă numele. Două decenii, răstimp în care, divinizat de unii și contestat vehement de alții, asaltat de mii de suferinzi, dar în același timp neînțeles și denigrat de nu puțini colegi de breaslă — doctorul Boicl a luptat aproape singur, handicapat nu o dată de greutăți și privațiuni aparent insurmontabile. Transformat într-o vreme în personaj de legendă, grație unei adevărate literaturi orale, medicul timișorean a izbutit treptat să cucerească atestarea oficială a metodei sale curative, să devină ceea ce era de fapt: o personalitate contemporană a școlii naționale de medicină. Astăzi despre efectele miraculoase ale medicamentului „Boicil-forte" vorbesc cu respect și recunoștință nu numai beneficiarii lui direcți, bolnavii tratați și vindecați, ci în primul rînd numeroși medici reumatologi, care, la ora actuală, dispun deja de o concludentă experiență în administrarea și verificarea eficienței terapeutice în diverse unități medicale din țară. Masa rotundă, ținută recent în cadrul celui de-al doilea Congres latin de reumatologie, a izbutit să demonstreze tocmai acest lucru, vorbitorii făcînd ca în primul rînd de o bogată casuistică, de rezultate efectuate pe eșantioane largi de pacienți". („Flacăra" — 30 IX 1976)

CERCETAREA DE LABORATOR A CONFIRMAT VALOAREA DEOSEBITĂ A BOICILULUI

„Aviad de înfruntat o sumedenie de adversități, unele datorate relei-voințe, altele explicabile prin poziții antiștiințifice, fiindcă numai așa poate fi etichetată respingerea deliberată a unei idei, fără verificarea ei prealabilă. Boicilul și-a cîștigat anevoie un loc sub soarele medicinei românești, la împunerea și brevetarea sa contribuind în mod decisiv valoarea excepțională a medicamentului, probată prin ameliorări și vindecări plasate dincolo de orice dubiu, la care s-a adăugat, mai ales la vremea din urmă, sprijinul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, for care, înaintea ministerului de resort, a manifestat un interes deosebit față de Boicil. (...) Iată că astăzi putem afirma, nu fără satisfacție, că ultima dintre rezervele legate de împunerea Boicilului a fost spulberată. Cu puțin timp în urmă, prin intervenția energică a CNȘT, Boicilul a intrat în posesia unei documentații științifice remarcabile, care nu numai că nu vine să contrazică efectele practice obținute de medicamentul în discuție, CI CONFIRMĂ ÎNTRU TOTUL CALITĂȚILE DE EXCEPȚIE ale Boicilului. Astfel, după cum menționează un raport științific semnat de profesorul doctor docent Ștefan Gavrilescu, rectorul Institutului de medicină din Timișoara, în urma studierii efectelor terapeutice ale Boicilului la 400 de bolnavi cu diverse afecțiuni reumatismale, s-a putut constata că: „Boicilul este un preparat cu efecte antialgice puternice; preparatul este bine suportat de bolnav, efectele adverse fiind puțin importante și foarte rar întîlnite" etc. (...) („Flacăra" — 18 VIII 1977)

SUPUNEM ATENȚIEI: SITUAȚIA BOICI

„Existența Boicilului nu mai poate fi pusă la îndoială. După trei ani de practicare a tratamentului, după răspunsuri implicite date multora dintre cei neîncrezători, Boicilul există. Ca medicament și tratament. Fiolele cu Boicil își au locul în farmacii. Nu numai în România, ci în multe țări producătoare de medicamente, Boicilul e recunoscut ca atare. De la 1 iulie 1973 la 31 octombrie 1977 pentru taxele de tratament, consultații și spitalizare s-a încasat de la cetățenii străini suma de 877 356 lei în valută.

Și totuși...

S-a conturat, oare, deplin un statut al Boicilului? S-au făcut oare toate cercetările științifice necesare? Dacă da, așteptăm comunicarea lor. Dacă nu, sîntem datori să solicităm grăbirea lor.

Centrul metodologic există el, oare? —

A primit doctorul Vasile Boicl vreo recompensă pentru ceea ce a dat medicinei și, în fond, țării lui? Dacă da, am dori să popularizăm faptul. Dacă nu, am dori să grăbim rezolvarea (și a acestei situații) pentru ca să nu fie prea tîrziu.

Dintr-o călătorie la Timișoara (de unde și transmitem rîndurile de față), aflăm cîteva noutăți și considerăm că supunîndu-

le atenției celor în drept — pentru ca dumnealor să decidă ce-i de făcut (chiar dacă, firește, unele opinii exprimate nu sînt decît strict personale) — realizăm o necesară mărire a ritmului de aplicare în viață a unui important și de atîtea ori eficient medicament românesc : Boicil-forte". (Urmează o pagină și jumătate de revistă, cuprinzînd extrase dintr-un memoriu al doctorului Boicl, exemple concrete de vindecări miraculoase, un dialog cu dr. Titus Petroviciu, medic șef al Policlinicii pentru sportivi din Timișoara, ca și un număr de 9 propuneri concrete ale lui Vasile Boici, în scopul generalizării tratamentului său, al grăbirii ritmului de integrare a medicamentului în medicina românească). („Flacăra", 12 I 1978)

ÎN CURÎND, BOICIL SUB FORMĂ DE TABLETE ȘI DE UNGUENT !

„Revenind asupra Boiclului, se cade să amintim că la Timișoara continuă să funcționeze, cu toate motoarele în plin, Centrul metodologic de recuperare care dispune de 50 de paturi și solicitări mult mai mari, fiind asaltat de pacienți români și străini. Sprijinit de organele locale, centrul rezolvă partea clinică a activității în mod mulțumitor, dar nu reușește să iasă din impas în ceea ce privește latura de cercetare, personalul său fiind insuficient numeric și necorespunzător calitativ. În ciuda repetatelor adrese, ministerul a refuzat încadrarea centrului cu un medic internist, eventual cu un reumatolog (...). Se simte nevoia unui asemenea cadru, în prezent mai mult ca oricînd, întrucît se pune tot mai serios problema diversificării formelor farmaceutice ale Boiclului, acțiune în vederea căreia inventatorul, împreună cu chimistul Iosif Francisc Kerek din Timișoara și inginerul Ioan Tiberiu Bortoș de la fabrica „Terapia" din Cluj-Napoca au depus încă din luna august a anului trecut, mai multe cereri de brevet. Din păcate, finalizarea întîrzie nejustificat, cu toate că, după spusele doctorului Boici, la Centrul de chimie din Timișoara există toate condițiile pentru deschiderea unei stații-pilot care să sintetizeze Boiclul nu numai sub formă de injecții intravenoase, ci și sub formă de capsule, tablete și unguent !" („Flacăra" — 17.V.1979)

CE E NOU CU... PREPARATELE BOICIL

„În cadrul celui de-al doilea Simpozion al medicamentului românesc, ce a avut loc la București, în zilele de 21 și 22 aprilie, (...) s-au făcut și cîteva comunicări privind acțiunea utilizării Boiclului în diferite afecțiuni. Cercetători, medici și chimiști, de la Centrul de chimie Timișoara, Centrul metodologic Timișoara, Institutul de medicină și I.M.F. Tîrgu Mureș și-au comunicat concluziile privind experiența clinică a utilizării în diferite afecțiuni pe casuistica anilor 1978—1980, studiile privind mecanismul de acțiune a medicamentului Boicil și metodologia complexă de tratament cu diverse forme farmaceutice de Boicil.

Iată, deci, o cercetare cu rezultate din cele mai bune, intrată în normal. Ne alăturăm și noi felicitărilor adresate de juriu doctorului Vasile Boicu pentru îndelungatele și fructuoasele eforturi depuse pentru promovarea medicamentului românesc. Este de dorit totuși ca virtuțile medicamentului și metoda de administrare a Boiclului să fie mai pe larg prezentate publicului larg și personalului sanitar din toate așezămintele medicale ale țării". („Flacăra" — 7 V 1981)

Nu ne mai rămîne decît să încheiem acest grupaj, punctînd cu ultimele informații despre Boicil și Vasile Boici. L-am văzut pe inventator acum o lună de zile, e sănătos, are chef de muncă. Centrul metodologic pe care îl conduce a tratat peste 100 000 de bolnavi români și alți peste 6 000 din străinătate. Tot la Timișoara funcționează un laborator, în cadrul Centrului de cercetări chimice, pe care îl conduce chimistul Francisc Kerek, laborator care produce cu succes extractele de plante necesare pentru fabricarea industrială a Boiclului. Se livrează la 3 fabrici de medicamente din țară : „Terapia" Cluj-Napoca (care produce fiolele și tabletele), „Nivea" Brașov (pentru unguent) și „Miraj" București („Betatrix" cu Boicil). Se spune că peste jumătate din cheltuielile obișnuite ale Centrului sînt acum acoperite de pe urma microproducției de extract din plante pentru Boicil. Ca ajutorul ministerului de specialitate, a tovarășului ministru Eugen Proca mai exact, Vasile Boici poate acum trata și la Buziaș, în incinta frumoasei baze de tratament de la hotelul Parc, motiv pentru care face de două ori pe săptămînă, dus-întors, drumul de la Timișoara la Buziaș. Nițel, a îmbătrînit nea Vasile, e evident, și anii, și bolile, dar și necazurile l-au cam atins. Cînd ne vede, însă, e vesel. Se bucură, ne poftește pe la dînsul și ne spune că sîntem binevenîți mereu. Ar dori să lase în urmă cît mai mulți doctori tineri, pe care să-i învețe meșteșugul și să-i continuie munca. Deocamdată, zice, sînt prea puțini care știu cu adevărat să facă un Boicil ! Altfel, toate bune, speră ca ultimele forme farmaceutice să apară mai bogat pe piață (Boicil concentrat, Boicil locodolenți, tablete și unguent), fiindcă de cerut se cer, dar în farmacii mai mult nu-s. În ce ne privește, nu ne rămîne decît să-i urăm sănătate !

ALEXANDRU DOBRESCU

Doctor în științe medicale, director al Centrului sanitar și antiepidemic al municipiului București, medic primar gr. I. În perioada 1972—1977 a fost funcționar al Organizației Mondiale a Sănătății, șef al Centrului de supraveghere epidemiologică O.M.S. pentru Africa occidentală. Este autor a peste 100 lucrări publicate sau comunicate în țară și în străinătate. A primit ordine și medalii din țară, din partea guvernului Coastei de Fildeș și din partea Organizației Mondiale a Sănătății.

„În privința stării de igienă, am ajuns, după ani de muncă, la mari satisfacții"

● Munca noastră seamănă cu cea a pompierilor : sîntem mereu la post ● Bucătăria fiecărei gospodine trebuie să arate ca un bloc operator ● Curățenia orașului depinde, în primul rînd, de cîtă curățenie ținem noi toți

— Vă ocupați, stimate tovarășe doctor Alexandru Dobrescu, de problemele sănătății, începînd cu prima zi a noului născut și terminînd cu igiena și protecția muncii în uzine, în agricultură (pentru că în activitatea centrului intră și Sectorul agricol Ilfov), vă ocupați așadar cu tot ! Vorbiți-ne, explicați-ne ce înseamnă munca dumneavoastră, a colectivului pe care-l conduceți ?

— Trebuie să vă spun că munca noastră se aseamănă cu cea a pompierilor : sîntem mereu la post, pentru a combate incendiile, dar ar fi bine să se cunoască — sîntem la post, în primul rînd, pentru a face totul ca incendiile să nu apară. Toate problemele economice, sociale ale municipiului și sectorului agricol sînt importante pentru noi. Ce se întîmplă cu apa Bucureștiului, ce se întîmplă cu salubritatea, care sînt problemele copilului sănătos, cum se alimentează populația Capitalei, care sînt problemele puse de munca la uzine, în întreprinderi ? etc., etc. Ne preocupă starea de igienă a populației, iată, am ajuns, după ani de muncă, la mari satisfacții. Ce poate fi mai important, mai îmbucurător, decît scăderea, pînă la totala dispariție, a unor grave maladii ? Difteria, poliomielita, tetanosul, dizenteria, chiar și hepatita virală, tifosul exantematic sînt boli de care unii au și uitat, și uitate am dori să rămînă. Întrebați despre posibilitățile noastre, din punct de vedere economic. Sînt bune, baza materială reprezintă 1,5% din bugetul Direcției sanitare. Medicina preventivă este cea mai ieftină, nu spun o noutate, dar voi repeta acest lucru prea bine cunoscut pentru a fi perfect cunoscut... Bugetul nostru este împărțit între vaccinările periodice, efectuarea de analize, acțiunile proprii de combatere a dăunătorilor (insecte, rozătoare) de a căror punere în practică se ocupă consiliul popular, mai exact colegii de la I.D.D.D. Acțiunea de autorizare sanitară (proiectele de investiții) este urmată de acțiunea de avizare sanitară (ceea ce se poate traduce prin punerea în funcțiune a obiectivelor).

— Ați fost 5 ani specialist al O.M.S., deci cunoașteți nenumărate aspecte ale prevenirii bolilor, căi eficiente, la îndemîna tuturor, folosite nu numai la noi, dar în întreaga lume. Vă rugăm să ne spuneți cum să ne apărăm sănătatea.

— Cea mai simplă metodă, la îndemîna tuturor, și care nu comportă riscuri prea mari **(tovarășul doctor este un interlocutor plin de umor)** este spălatul mîinilor. Am trăit în Africa, unde se spune, de către cei neavizați, că există pericolul unor imbolnăviri. Eu bine, ca european, neobișnuit cu clima, cu mîncarea de acolo, am rezolvat propria stare de sănătate excelent, rezumîndu-mă la a mă spăla de zece ori pe zi pe mîini. Asta a fost cam tot ce-am întreprins pentru a nu mă îmbolnăvi ! Și metoda, vă repet, este valabilă și în Africa, și la Polul Nord, și la bătrînul nostru continent. Aș adăuga, folosirea cît mai rară a medicamentelor (antibioticele date fără rost !) și folosirea în alimentație, cu precădere, a legumelor și fructelor. Legat de acest subiect, pentru că e vară pentru că se consumă tocmai legumele și fructele despre care aminteam că fiind secretul sănătății, bucătăria fiecărei gospodine trebuie să arate ca un bloc operatoriu. Pentru a fi mai explicit, poate dur, prefer însă duritatea, în felul acesta voi fi, asta-l speranța mea, și ascultat : lipsa de curățenie din bucătăriile multor femei constituie un focar de îmbolnăvire și pentru cei din jur. Există, în cadrul centrului nostru, laboratoare de educație sanitară, avem mai multe sedii — unul dintre ele se găsește în bd. Republicii nr. 123. Acolo proiectăm filme, diapozitive, acolo, cei interesați pot găsi documentația adecvată.

— Ce părere aveți, stimate Alexandru Dobrescu, despre inconștiența acelora care murdăresc fața Bucureștilor?

— Cetățeanul se plînge de țînțari, muște, rozătoare, dar nu pune gunoiul în locul de depozitare, uneori îl aruncă de la geam, în stradă ! Cetățeanul se plînge de curățenia străzilor dar nu își mătură porțiunea din fața blocului sau a porții, așteptînd totul de la consiliul popular. Trebuie să se știe, gunoiul se ridică de două ori pe săptămînă, repet, gunoiul se ridică, ritmicitatea aceasta a fost realizată în pofida tuturor greutăților, dar curățenia pe care o visăm pentru orașul nostru se poate realiza doar făcînd noi înșine curat !

PIA OLARU ■

DAN ENĂCHESCU

„Medicul de casă a fost și ar trebui să redevină un important factor de ocrotire sanitară"

Profesorul dr. Dan Enăchescu s-a născut la Brăila în 1930 și a absolvit Facultatea de medicină din București. Este autorul unui număr de 130 de lucrări și comunicări științifice dedicate în marea lor majoritate problemelor de medicină socială. În prezent deține postul de decan al Facultății de medicină generală din București.

—M-ați găsit, cred, într-o zi bună. Un dascăl are totdeauna zi bună cînd constată că discipolii săi se dovedesc pe măsura așteptărilor sau dincolo de ele. Vă vorbesc așa deoarece sînt încă sub impresia unui examen pe care l-am avut cu o grupă de studenți a anului **gase.**

— O excepție ?

— Aproape o regulă. Pe urmele noastre sosește o generație grabită, zeloasă și însetată de cultură. Mai tinerii mei colegi, în marea lor majoritate, demonstrează nu numai rigoare și osîrdie în pregătirea examenului ci, deopotrivă, aprecîabile cunoștințe de cultură generală, surprinzătoare maturități în minuirea judecăților de valoare, spirit analitic și forță de comprehensiune. Toate acestea, mai mult decît altădată. Există tineretul studios care a urmat școala medie și liceul pe parcursul ultimelor două decenii, perioadă cu o largă deschidere spre științele exacte și problemele de cultură, eliberată de dogme și idei de împrumut. Personal am mare încredere în viitorul acestor tineri. Este tocmai de aceea de datoria noastră să le îndrumăm cu competență pașii și să le asigurăm o viață profesională activă, mijloace și timp fizic pentru studii și cercetare. Este necesar să cultivăm la viitorii medici o gîndire lipsită de prejudecăți.

— Opțiunile mai tinerilor dumneavoastră colegi diferă și ale de cele ale celor ce au fost tineri cu decenii în urmă ?

— **Stricta specializare, în plină actualitate, domină și proiectele studențului în medicină. Este o aliniere la o tendință a momentului, îndreptățită din multe puncte de vedere, dar și o modă. În această situație, se depreciază însă rolul medicului generalist, factor important, indispensabil, în cadrul terapeuticii generale.**

— Care sînt atribuțiile unui generalist, obligat astăzi să lucreze în paralel cu numeroși săi colegi de strictă specialitate ?

— **Un medic de medicină generală, instruit și cu experiență, poate rezolva pe loc unele cazuri de boală. Nu este nevoie să fii otorinolaringolog ca să vindeci o anghină sau o amigdalită, sau nu este nevoie să fii neapărat oftalmolog ca să pui pacientul în fața optotipului și să eliberezi o rețetă de ochelari. Dar nu se întîmplă așa. Generalistul se transformă deseori într-un soi de dispecer care redactează „trimiteri". Trimiteri către policlinică sau către spital. Pacientul ajunge astfel să se interneze pentru o afecțiune ce putea fi rezolvată prin prestații curente, prin tratamente ambulatorii efectuate la domiciliu sau în dispensar. De fapt situația este** mai complexă. Este vorba de statutul social și profesional al medicului de medicină generală. Voi aminti în primul rînd că acesta beneficiază de un cabinet în care se află, de regulă, o canapea de consultație, un birou și cîteva banale instrumente de consult : termometru, aparat de măsurat tensiunea, stetoscop și uneori un „abaisse-langue" (tradiționalul apăsător de limbă. — n.n.). Adeseori el nici nu se ridică de la birou și își expediază **pacientul la clinică sau la spital.** Or, chiar un asemenea cabinet ar putea fi dotat cu un aparataj simplu de investigație pentru efectuarea unor teste simple. Ca să nu mai vorbesc de faptul că același medic ar avea misiunea de a-și urmări pacienții în timp, de a-i vizita periodic la domiciliu, de a le verifica starea de sănătate fără ca aceștia să-i solicite în mod expres serviciile. Așa cum făcea altădată, și făcea foarte bine, medicul de casă. Dar medicul de medicină generală se simte astăzi subapreciat și nu greșește prea mult. După efectuarea stagiaturatului, spre deosebire de colegii lui specialiști, el nu mai intră în atenția cadrelor universitare. Legea nu prevede ca medicul generalist să beneficieze și el de un contact periodic cu învățămîntul medical superior prin cursuri de specializare postuniversitare. Instrurea lui se face de obicei la nivelul unor spitale județene. Mai mult decît atît : prin lege nu i se acordă nici titlul de medic specialist. Este o situație nedreaptă și care se repercutează negativ asupra activității generale de ocrotire sanitară. Cît de importantă trebuie să fie misiunea unui asemenea medic ? Voi răspunde amintind că în cadrul programului propus de O.M.S. „Strategia mondială privind apărarea sănătății pentru toți oamenii pînă în anul 2000", o preocupare centrală o constituie tocmai dezvoltarea serviciilor primare.

— Nu credeți cumva că statutul medicului de medicină generală este și o consecință a modului de organizare a învățămîntului universitar și postuniversitar ?

— **Am urmărit cu mult interes suita de anchete realizate de „Flacăra" pe această temă și împărtășesc multe din părerile și propunerile interlocutorilor dumneavoastră. La ora actuală, după terminarea perioadei de stagiatură, absolventului de medicină generală i se oferă cîteva variante : de a rămîne medic de medicină generală, de a intra în cercetarea științifică sau de a candida pentru intrarea în învățămîntul superior. Cei mai mulți optează pentru specializare. Dar abia acum sau la concursul de secundariat încep încurcăturile. Primul examen este cel de secundariat. Perspectiva unei specializări și a unei retribuții superioare îi îndeamnă pe cei mai mulți să candideze la acest examen. Cei ce nu reușesc își încearcă norocul în continuare în învățămînt, unde, ca să zic așa, șansele sînt acum de partea celor mai buni dintre cei „slabi". Cei ce nu reușesc nici aici, se mulțumesc nînă una, alta cu un post de generalist. Dar anomaliile nu se sfîrșesc aici. Proaspătul asistent universitar — recrutat deci din rîndul stagiarilor — are de îndată normă didactică în specialitatea aleasă cu toate că, practic vorbind, el nu știe cu mult mai mult decît studentul pe care urmează să-l instruiască. Și asta deoarece, cum se înțelege, tînărul asistent urmează abia de acum înainte să învețe chirurgie, sau obstetrică, O.R.L., cardiologie etc. De remarcat apoi că pentru același post de asistent universitar pot candida și medici specialiști din rețea, dar numai cu consimțămîntul Ministerului Sănătății, care, pe drept cuvînt, de cele mai multe ori, nu este dispus să-și descompletezze posturile din rețea.**

— Întrevedeți vreo soluție ?

— Mai multe. Mă asociez în primul rînd celor ce au propus reînființarea internatului. Sînt de asemenea de acord cu repartizarea unor absolvenți în învățămînt îndată după absolvire. O altă soluție ar fi ca examenele de intrare în învățămînt și la secundariat să fie unice. Ar fi bine de asemenea să se obțină unele derogări (scurtarea sau anularea stagiaturatului), în folosul celor ce nu intenționează să se specializeze în medicina curativă sau doresc să abordeze domenii ale medicinei preventive. Spun acest lucru deoarece situația de fapt ne îndeamnă să apreciem că în viitor s-ar putea să rămînem fără specialiști în igienă, medicină școlară, medicina muncii, epidemiologie, radiologie, anatomie patologică și laborator clinic.

— Absolventul de medicină generală mai are, spuneați, alternativa de a opta pentru cercetarea științifică.

— Lucrurile nu sînt îndeajuns de limpezi nici aici. Institutele de cercetări medicale, atîtea cîte sînt, nu pot rezolva toate temele propuse de Academia de științe medicale. Cea mai mare forță de cercetare este în învățămîntul superior, dar, paradoxal, aici sînt cele mai puține colective de cercetători. Presat de norma sa didactică și de obligațiile sale de medic curant, cadrul didactic nu găsește timp suficient și pentru cercetare. Ar fi bine, socotesc, ca în clinici unele cadre medicale cu vocație pentru cercetare să fie eliberate într-o anumită măsură de alte sarcini profesionale și să aibă mai mult răgaz pentru munca de laborator. Nu văd altă soluție. Avem un institut de oncologie, dar nu și unul de cardiologie. Acesta din urmă, ca să imaginez un exemplu, s-ar putea naște chiar în clinica de la Fundeni cu ajutorul unor colective de specialiști de aici.

În general vorbind este bine, este normal, este oportun să ne sprijinim într-o mai mare măsură pe forțele noastre proprii.

În această ordine de idei, o sugestie : să ne ocupăm mai mult de cei care produc instrumente medicale sau material didactic pentru învățămîntul medical. Pentru a depista un adenom de prostată, deci pentru a avea experiența necesară, un student trebuie să consulte circa 300 de pacienți cu asemenea afecțiune. În această situație, pentru cei 5 300 de studenți ai facultății noastre ar trebui să dispunem de zeci de mii de bolnavi de prostată. E absurd. Or, situația poate fi rezolvată mult mai ușor cu așa-numitele modele ce pot simula situații reale. Există și am putea produce și noi modele de instrumente sau aparate pentru urologie, obstetrică, anatomie. Mă gîndesc în primul rînd la cele de care are nevoie asistența medicală curentă a populației din țara noastră.

LIVIU TIMBUS ■

C.N.E.F.S. a luat în discuție, săptămîna trecută, comportarea pugiliștilor noștri la mondialele de la München, din luna mai, competiție de la care, reamintim, o echipă completă (12 boxeri) s-a reîntors cu numai două medalii de bronz, obținute de Constantin Țițoiu (muscă) și Viorel Ioana (semiușoară). Comportarea a fost, așa spus-o și atunci, o repetăm azi, departe de așteptări, ea justificînd întru totul analiza la care a procedat, mai deunăzi, Comitetul Executiv al C.N.E.F.S. Forul diriguitor al sportului românesc a stabilit totodată și o serie de măsuri menite să impulsioneze, în concepția sa, activitatea într-o disciplină care ne-a adus, pînă nu de mult, destule satisfacții și medalii. Pe această linie, a fost eliberat din funcție președintele federației, Gheorghe Gurlev, după cum secretarul federal, Dumitru Ciobotaru, a fost demis și înlocuit cu Mihai Trancă, fost campion și, pînă la numire, șeful rubricii de specialitate la ziarul „Sportul". Venirea lui Mihai Trancă la F.R.B. e, de fapt, o revenire, căci el a mai condus, cu ani în urmă, treburile boxului, dar de această poveste ne vom ocupa, poate, cu altă ocazie. Pînă atunci însă să notăm că, în aceeași ședință, Comitetul Executiv a mai anunțat o hotărîre, pe care am numi-o regretabilă, ca să nu-i zicem altfel. Anume, s-a decis suspendarea pe un an din activitatea competițională internațională a 5 din pugiliștii care ne-au reprezentat la München, Sandu Petrescu (semimuscă), Mihai Ciubotaru (semimijlocie), Nicu Chioveanu (mijlocie mică), Ion Cernat (grea) și Teodor Pîrjol (supergrea), acuzați de lipsă de patriotism ?! Sigur, cei 5 au boxat la mondiale slab, Chioveanu și Cernat au ieșit încă din preliminarii, dar de aici și pînă la gravul repros ce li s-a adus e, firește, un drum lung, întrucît pugiliștii în discuție, mai puțin poate Cernat, sub orice critică față de cele 192 de meciuri cu care s-a înfățișat la C.M., au făcut și ei ce-au putut ?! Că n-au putut mai mult asta s-a datorat unor motive sau altora. Petrescu fiind debutant la o competiție de asemenea anvergură, Ciubotaru pierzînd prin K.O. (după ce trecuse de preliminarii) în fața viitorului campion al lumii, americanul Breland, Chioveanu văzîndu-se „selecționat în ultimul moment" (vezi corespondența trimisului nostru Dan Bîrlădeanu în „Flacăra" din 14 mai) etc., etc. În sport însă, cu atît mai mult, în box, se știe, dacă e să vrei și alta e să poți, iar în ring acest adevăr e cu atît mai dureros pentru cei în cauză cu cît a pierde nu înseamnă doar a întîlni un adversar mai puternic, ci și a încasa o ploaie de pumni ?!

Țapi ispășitori

E greu de crezut că cei 5 ar fi putut mai mult și că, odată ajunși la München, ei s-au trezit brusc lipsiți de ambiție și, infinit mai grav, de simț patriotic ?! S-o spunem deschis, cei 5 nu sînt acum, cînd se pune problema a fi drastic sancționați, decît niște „țapi ispășitori" puși să plătească pentru greșelile altora, greșeli de care însuși C.N.E.F.S. nu e străin ! De ce zicem ce zicem ? Pentru că normal ar fi fost ca organismul numit C.N.E.F.S. de fiecare dată exigent după ce odată s-au spart (cazul voleiului de acum cîțiva ani, mai recent al atletismului etc.), să fi manifestat aceeași intransigență și cînd a încurajat, cu luni în urmă, trimiterea unei echipe complete la mondialele de box. Adică, mai pe românește vorbind, Petrescu și Ciubotaru și toți ceilalți au ajuns la München de capul lor ?! Nu i-au selecționat F.R.B. și C.N.E.F.S. ?! Nu se știa, de pildă, că unii din cei 12, tocmai cei căzuți azi în disgrație, n-au capacitatea de a reprezenta cu succes culorile sportului românesc ? Se știa, căci chiar Dumitru Ciobotaru ne-a dat, în acest sens, o declarație, menționînd că vor face deplasarea numai 7 pugiliști. Și-atunci ? A acționat ideea „cine știe de unde sare iepurele", prin cuvîntul iepure cititorul fiind înțeles medalia ?! Procedînd așa, C.N.E.F.S. a dovedit, o dată în plus, superficialitate în cunoașterea realităților din box, după cum, mai nou, a probat incompetență și în polo, oprind echipa națională, inferioară și într-o excelentă formă, să participe la campionatele lumii de la Guayaquil ?!

De acord, boxul românesc e în impas, dar redresarea lui nu se poate realiza dînd cu barda și lovind tocmai în sportivi ! Oricît de mare ar fi, și e, dorința unora de a-și păstra scaunele la eșecuri, arătînd cu degetul la alții ! Cînd aria de selecție în această disciplină se tot îngustează, cînd se desființează secții, cînd boxul se îndepărtează de școli, cînd îndemnațiile de efort sînt minimale, e nevoie de măsuri care să vizeze baza, e nevoie de răbdare și e nevoie, de ce nu ?, de tact. O astfel de strategie implică o analiză cu adevărat profundă și realistă, nu situarea pe poziții de falsă principialitate. În loc să privească la bîrna din ochii săi, C.N.E.F.S. privește la paiul din ochii altora și încearcă, după o metodă care riscă să devină obicei, să scoată castanele din foc cu mîna sportivilor ?! Puțin mai multă autocritică parcă n-ar strica.

Iese fum fără foc?

Deși unele grupări sînt pe punctul de a-și relua pregătirile, naționala a și dat tonul, fotbalul e încă în vacanță. Perioada de transferări a început dar, după un obicei mai vechi, „recadele" spectaculoase se vor produce în ultimele zile, către 15 iulie. Cu toate astea, fumea fotbalului se agită, ca în fiecare vară.

Renunțînd la Hunedoara (unde Remus Vlad, va lucra, probabil, cu Dumitrache ca secund), Mircea Lucescu a fost numit, zilele trecute, director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale. Îi urăm mult succes ! ● Același Lucescu despre convocarea clujeanului Suciu la lot: „el ar putea prelua, dacă va fi nevoie, rolul și sarcinile lui Balaci". Să sperăm că nu va fi ● Aflat în aceste zile pe litoral, la hotelul „Majestic" din Mamaia, Gheorghe Constantin, ultima oară la Politehnica Iași, va pregăti în viitorul sezon pe Gloria Buzău. În locul lui, după informațiile primite de la Vasile Ianul, președintele clubului din Copou, Ion Motroc ● O altă „mutare în plic" : Nicolae Lupescu de la Șoimii Sibiu la Progresul-Vulcan. Gruparea din doctor Staicovici are de gînd să renunțe, dacă am înțeles bine, la serviciile lui Tevi și Zamfir ● Nicolae Soare (Steaua), fiul cunoscutului crainic cu același nume, e curtat de mai multe echipe, el fiind, recent, golgeterul unui important turneu internațional desfășurat la Berlin. Arc de ales între Gloria Buzău și Politehnica Iași ● Două nume noi la F.C. Olt : Ariciu de la F.C. Argeș și Costel Ilie de la A.S.A. Tîrgu Mureș ● Sigur : Ștefan Popa înapoi la Steaua. Încă în discuție: Florea sau Minea în schimbul lui, la Rapid. După ce a tratat, fără rezultat, cu Constantin Teașcă, clubul feroviar intenționează să-l angajeze pe Vasile Copil, în eventualitatea în care nu-i va reînnoi (cum se aude) contractul lui Kraus. ● Se zvonește că antrenorul Marin Horia, cel care a promovat pe Drobeta Turnu Severin în B de la minus 4, va fi secundul lui Traian Ionescu la Chimia Rîmnicu Vîlcea ● Tot pentru Politehnica Iași : Stroe și Lică de la Sportul studențesc ● Înaintea meciului cu Suedia din campionatul european, programat la 8 septembrie, naționala mai are contractate sigur 3 partide, cu Japonia la 15 și 18 iulie, la Sucoava și, respectiv, București, cu Danemarca la 1 septembrie, tot în Capitală. În București, Lucescu intenționează să joace numai în nocturnă, de la 20,30. Părerea lui, la care subscriem : „contra Suediei va trebui să atacăm, iar căldura ne-ar putea împiedica". Scopul lui, la care iarăși subscriem : „naționala trebuie să cîștige de partea ei publicul bucureștean". Din păcate, azi, multi din componenții lotului au rezerve față de programarea partidei cu Suedia în Capitală. Să mai vedem ● Cămătaru încă nu-i pe deplin restabilit. El acuză dese amețeli ● Gabor lipsește de la pregătirile lotului reprezentativ, găzduite de Cîmpulung Moldovenesc, avînd de susținut examenul de admitere la facultatea de subingineri din Hunedoara ● Antrenor nou la Delta Tulcea, Constantin Ștefan venit de la Buzău ● După ce a organizat, timp de o săptămînă, un curs de promovare pentru mai mulți arbitrii din divizia C, urmărindu-i apoi la meciuri, federația a renunțat la includerea lor în lotul B, trimițîndu-i, ca și pe ceilalți, la concurs ! De acord, dar cine decontează săptămîna de pregătire ?! ● Starea gazonului de la „23 August" continuă să fie, în ciuda unor amenajări, precară. Ce face I.E.A.F.S. ? Reamintim onor. Institut că și în toamna trecută „tricolorii" s-au plîns de calitatea gazonului. Ce-ar fi să nu le mai oferim scuze ? ● Andrei Rădulescu și Mircea Lucescu își fac bagajele pentru Spania, președintele federației și directorul tehnic urmînd să participe, în zilele de 10 și 11 iulie, la Congresul F.I.F.A. de la Madrid. Între preocupările lor, găsirea unor parteneri cît mai puternici pentru partide amicale, calendarul național nostru fiind cam sărac ● Conducerea tehnică a divizionarei A din Tîrgoviște a fost încredințată lui Costică Rădulescu, pînă nu demult la Suceava.

Profesorul Olteanu la F.R.B.

Din cîte sîntem informați, profesorul Mircea Olteanu a acceptat invitația de a fi președinte al Federației Române de Box. Reputatul oftalmolog, șef al catedrei de specialitate din I.M.F. București, a practicat „nobila artă", dar e un pasionat al pugilismului, fiind nelipsit de la gale.

Schimb de portari : Toma (Steaua) cu Girjoabă (Progresul-Vulcan) ● Știrea săptămînii : Cîmpeanu II vine la Steaua ! În locul lui, „U" Cluj-Napoca îi primește pe Stoica II (Steaua) și Cățaroș (Gloria Bistrița), Ion Gheorghe urmînd să treacă la Bistrița. Altă noutate la „U" : Fișic, lansat la Sport club Bacău. În ciuda retrogradării, antrenorii Angelo Niculescu și Constantin Ardeleanu au rămas la cîrma „șepcilor roșii". ● Statu-quo și la Craiova, în privința conducerii tehnice. În lipsa altor soluții (solicitat, Mircea Rădulescu a refuzat să părăsească federația), Obiemenco și Oțet și-au păstrat posturile. Întrebat despre eventuale schimbări, un reprezentant al clubului Universitatea ne-a răspuns sec că „e prea devreme". Să nu fie prea tîrziu ?! ● Fost la Aurul Brad, portarul Rudișuli va juca din toamnă la divizionara C Tehnometal București, al cărei antrenor este ex-dinamovistul Săiceanu. ● Nimic nou la S.C. Bacău, ni s-a transmis telefonic. Președintele clubului, Corneliu Costinescu, plecase cu echipa în pregătiri, la Slănic Moldova ● Fostul internațional Florică Voinea a fost demis de la Danubiana (divizia C) ● Am primit un lung și argumentat memoriu prin care ni se dovedește că Voința Muntenii Buzău a cîștigat în mod fraudulos campionatul județului Ialomița. Dreptul de a disputa barajul pentru C ar fi trebuit să revină echipei Unirea Gîrbovi. ● Deși redactat într-un limbaj greu accesibil (ca să te lămurești, zicea careva, trebuie să vii la federație și să ceri explicații ? !), noul regulament de transferări e un pas înainte. El a exclus, pentru această vară, obligația ca jucătorii transferabili să fi stat 5 ani la echipa de la care pleacă. Începînd de la anul însă, se revine asupra clauzei. Altfel vorbind, acum e bătaia peștelui ! ● Vești proaspete ne-au sosit pe de malurile Begăi. Se aude că Ion Ionescu va reveni la Politehnica, rolul de secund urmînd a fi încredințat lui Dumitru. Tot la „Poli" se găsește și Bozeșan (Sportul studențesc), un fotbalist care încă (se) mai caută. ● Nedea (F.C. Olt) la F.C. Constanța ? Gruparea din Scornicești mai e dispusă să zice, să renunțe și la serviciile fundașului Aurel Mincu. ● După ce a băgat groaza în apărările seriei a III-a a diviziei B, Grosu (F.C. Bihor) a fost rechemat de clubul de baștină, Sportul studențesc. Întoarcerea fiului risipitor s-a făcut, am auzit, la insistențele antrenorului Voica. Alături de Grosu va juca, dacă va juca, și Lala, fost la C.S.U. Galați. ● Valentin Stănescu la pensie ! Aflăm că bătrînul „lup de mare" e în pragul retragerii, retragere care coincide, în mod fericit, cu cîștigarea campionatului și a Cupei, cu Dinamo. Ne alăturăm clubului Dinamo, mulțumindu-i lui Valentin Stănescu pentru tot ce-a făcut bun în fotbalul românesc. Viață lungă, nea Tinele !

STEAUA – 35

Clubul sportiv al armatei, Steaua, împlinește în aceste zile 35 de ani de la întemeiere.

Făcînd un bilanț al celor 3 decenii și jumătate, să amintim, fie și în treacăt, că purtătorii culorilor clubului din Calea Plevnei s-au numărat, în permanență, printre performerii sportului românesc, membrii celor 22 de secții, începînd cu fotbalul (nu pentru că e fotbal, ci pentru că secția respectivă e prima care a luat ființă, în vara anului 1947) și terminînd cu motociclismul, repurtînd numeroase victorii pe plan intern și internațional, spre gloria drapelului clubului și a tricolorului. O zestre impresionantă de medalii, 43 olimpice, 132 mondiale, 279 europene, 886 balcanice etc. stau mărturie seriozității și abnegației cu care s-au pregătit și concurat sportivii Steliei, între campionii clubului militar numărîndu-se, de-a lungul anilor, „monștri sacri" ai sportului mondial ca Iolanda Balaș, Viorica Viscopoleanu, Ilie Năstase, Constantin Berceanu, Sanda Toma și așa mai departe.

Bucurîndu-se de afecțiunea și sprijinul ministerului de resort, de simpatia și admirația tuturor iubitorilor sportului nostru, membrii clubului Steaua au scris și scriu pagini de aur în „cartea de onoare" a sportului românesc, prima parte a anului în curs aducîndu-le, și ea, mari satisfacții. Echipa de sabie a dobîndit Cupa Europei, Ștefan Negrișan a obținut medalie de argint la campionatele de lupte ale continentului, s-au stabilit 37 de noi recorduri ale României etc., etc., tradiția fiind respectată și, mai mult încă, înnobilată prin noi și noi izbînzi.

La 35 de ani, sportivilor de la Steaua, antrenorilor și conducătorilor lor, un gînd bun și urarea străveche Citius, Altius, Fortius !

OMUL CARE JOACĂ

Samba contra Verdi

S-au disputat pînă acum 48 de partide din acest Mundial chiar prea inedit. Surprizele au fost bineînțeles prezente, „cei mici" încercînd să-i clatine pe „cei mari"... Au fost, de fapt, doar simple zgîlțîieli, numai Iugoslavia cedînd locul la masa turului al doilea „berarilor" Irlandei de Nord și pentru că marele lor talent de a juca 10—15 minute formidabil este dublat de o mare labilitate în fața loviturilor soartei. Britanicii au avut Anglia și Irlanda prezente în această a doua triere spre finală, sud-americanii au pătruns tot cu două, și mi se pare foarte sugestiv acest fapt ; fotbalul unei mici insule egalînd ca număr reclama destul de fantezistă a unui imens continent...

Luni noaptea, bătrîna Europă a cîștigat mai categoric decît în oricare ediție a mondialelor disputa sa mai pașnică cu nicio dată cu America de Sud. Semifinalele fiind Polonia — Italia și R.F.G. — Franța, numai europenii vor urca pe podium. Trebuie să ne bucurăm într-un fel, am cîștigat aproape categoric, cum nu s-a mai întîmplat demult... Concluziile sînt, desigur, și vor fi mult mai largi mai ales în ceea ce privește structura și amănuntele fizico-tehnico-tactice ale echipelor exprimate în jocuri. Poate că după semifinalele disputate „între noi", vom mai descoperi din ceea ce ne-a ajutat să-i învingem.

Simțeam că Brazilia — Italia poate fi înainte de o eventuală Brazilie — R.F.G. cea mai interesantă și expresivă clocnire de pînă acum. Trebuia să fug de litoral (seamănă prea mult cu Babilonul) pentru a mă apropia de București, parcă de continent. Îmi închipuiam că „păzitorul" Gentile îl va prinde chiar și de trîsnou pe Zico, îl vedeam pe Oriali blocînd intrarea numai în centru și „centrarea corrig" (cu aceeași traiectorie dar mult mai puternică decît a lui Pîrcălab, a lui Lucescu și acum a lui Orac) a lui Eder, înțeleam că Tardelli îl va căuta pe Socrates, anticipam schimbarea lui Serginho aumai cu Paolo Isidoro în urma duelului nemilos cu Scirea și Collovatti, așteptam șarjele lui Conti, Graziani și Antognoni, demne de vechile care egiptene, îl ovaționam în tribunalul care a avut „tăria" să-l pedepsească pe marele Rossi. În fine... vedeam, visam. Cum am trecut „sfîntul fluviu" mi-am revenit, uitasem de realism, jubeam din nou spectacolul, eram ca și pînă acum alături de Brazilia. Poate nu mă depărtasem nici prea mult... Era să fiu amendat (fără vină ! ?) la intrarea în Șindrilița așa că... scăpat n-am prins „el primo del Pierrino". M-a pus pe gînduri, apoi, corul tribunei. Toba Sambei se lupta cu marșul din Aida. Ca niște superbi și încrezători — uitînd că pot avea și o zi proastă —, brazilienii și-au jertfit prin propria virtuozitate, cu care au avut să ne convingă mai mult decît văzusem pînă acum, orice șansă pentru a-i satisface pe cei care încă mai cred nostalgic că fotbalul trebuie să fie un mare spectacol.

Cerezo s-a jucat precum la Carnaval, din glezne, și Rossi, necruțător, a redus avantajul, după ce brazilienii „paritaseră" în urma unei faze despre care un bun prieten spunea că poate reuși numai pe maidanele copilăriei sau numai la el... Egalarea lui Falcao ca și întreaga sa prestație m-au făcut să cred că „somnorosului" i-a prîit școala Romei lui Liedholm. Fugea altfel și îi acoperea pe toți răsfățații cariocas. La 2—2, după ce Conti și Rossi puteau face 3—1 mult prea ușor, virtuoșii compatrioți ai lui Roberto Carlos „s-au jucat" din nou. La o minge simplă, ce se putea arunca spre haut, Luizinho a vrut să i-o pună în brațe lui Valdir Peres, a fost corner și, tot el, „a dormit" neleșind la ofsaide și dîndu-i posibilitatea lui Rossi să reușească hat-trik-ul, iar „azzurilor" să preia a treia oară conducerea. Începusem să revăd un Corvinul — Dinamo, în Cupă, la Brașov, sigur, respectînd proporțiile și datele. Aparent spectacol... contra rigoare. Apoi, Antognoni a încercat un valabil gol al patrulea, anulat fără explicații și comentarii.

E adevărat, prin eliminarea Braziliei fotbalul pierde un încîntător moment de referință. Țineam și eu mult la el ca și la multe din jocul elevilor lui Tele Santana. Este tot atît de frumos că trupa lui Dino Zoff (admirabil) a cîștigat de data aceasta răzbunîndu-l prin fotbal, poate, chiar pe Radames.

CORNEL DINU

E SIGUR, ACEASTĂ CUPĂ VA RĂMÎNE ÎN EUROPA!

A luat sfîrșit, sub cerul încins al Spaniei, și ai doilea tur al Mundialului '82. Sita a cernut și, spre surprinderea multora, au rămas în afara semifinalelor echipe bine cotate, între care „vedetele" Americii de Sud, actuala campioană mondială Argentina și marea favorită Brazilia ! Înaintea partidelor de joi, Polonia – Italia la Barcelona și R.F. Germania – Franța la Sevilla, o singură certitudine : Cupa va rămîne în Europa ! Bătrînul continent a cîștigat marea bătălie a fotbalului și a nervilor, una din reprezentantele sale urmînd să devină, duminică seară, noua campioană a lumii.

Încă înaintea meciului cu Brazilia, Maradona și-a exprimat temerile. Cred, a zis el, că vîrsta de aur a fotbalului argentinian se va sfîrși odată cu acest Mondial. Partida cu Brazilia a confirmat această reținere, campionii lumii, învinși net cu 3—1, părăsind competiția încă din turul II.

Decepția a fost, firește, imensă, iar ziarele argentiniene au reacționat în consecință, atacînd-o violent pe selecționerul Luis Cesar Menotti. Iată cîteva mostre : „Menotti va pleca, asta e sigur" („Conviccion"), „Menotti n-a acordat încredere tinerilor spre a-și păstra protejații" („Cronica"), „E nevoie de un nou antrenor, care să conducă discret, fără complexe de superioritate, fără ambiții nemăsurate și, mai ales, cu talent" („Nacion"). Cel vizat, „om admirabil", cum l-a numit Maradona în cîmda mai multor neînțelegeri („Diegito" n-a fost folosit, reamintim, în amicalele cu Polonia și Cehoslovacia dinaintea mondialelor), și-a păstrat însă calmul, căutînd să se explice. N-am renunțat la Kempes, a declarat el, socotind că Mario poate găsi oricînd o soluție salvatoare, iar Maradona, e drept au în cea mai bună formă, a ciuruit din cauza pe-

Nota de plată

secuților în care a fost supus sub ochii complici ai arbitrilor. În continuare : „deși mi s-a propus, nu-mi voi reînnoi contractul. Sînt foarte legat de Ramos Costa, președintele Valenciei, dar astă nu înseamnă că-l voi antrena echipa. Succesorul meu în cîrma națională nu va scoarda, e sigur, încredere acelorași băieți și asta mă face să cred că e sfîrșitul unei epoci de glorie".

Înaintea plecării spre casă, la o ultimă conferință de presă, Maradona a refuzat să vorbească. Zîngîiți însă au notat că arăta rău și că nu se răcește de 3—4 zile. Passarella și Ardiles n-au ieșit nici ei din mușenic, iar Kempes, golgeterul din 1978, foarte slab la El Mundial, n-a zis decît „îmi pare atît de rău de parcă mi-ar fi murit o rudă apropiată". Fumînd țigară de la țigară, Menotti și-a asumat întreaga responsabilitate a eșecului, subliniind că „nu sînt un general care-și abandonează trupa la ora retragerii. Vreau să cad primul". Avionul care l-a purtat pe foștii campioni ai lumii spre Argentina a aterizat luni în zori, pe aeroportul din Buenos Aires. Am ales special această cursă, a făcut haz de necaz purtătorul de cuvînt al federației, ca să n-aibă cine ne fluiera ? : Amatorii însă n-au găsit, marcînd cu huiduielile lor, vorba lui Menotti, sfîrșit al unei epoci de glorie. O glorie, s-o spunem deschis, la care au contribuit nu doar „don Cesar" și ai săi, ci și arbitrii Mundialului din 1978. Mai corect zis, bășica s-a dezumflat, Menotti urmînd să achite, primul, nota de plată.

O scenă care a făcut vîlvă, în timpul Mundialului : șeicul Fuhd, președintele federației kuweitiene, a coborît din tribună spre a-l convinge pe arbitrul Stupar să anuleze un gol marcat de Giresse la scorul de 3—1 pentru Franța ! După ce se zice că a amenințat cu retragerea echipei din teren, gesturile sale au fost interpretate în acest sens, șeicul l-a determinat pe arbitru să revină asupra deciziei sale inițiale și să anuleze un gol valabil ?! Urmarea : Stupar a fost suspendat, iar federația din Kuweit amendată cu 12 000 de dolari. Șeicul însă se arăta în ziarul spaniol „Marca" din 25 iunie : **„noi nu sîntem dintre aceia obișnuiți să ia terenurile cu asalt. Asta e o chestiune foarte clară. Dacă eu am intrat în teren, am făcut-o numai pentru a salva meciul".** Supărat pe F.I.F.A. care l-a chemat la ordine **„așa cum un profesor își dicteză elevul"**, și-a ieșit din fire **(„F.I.F.A. e mai rău decît mafia")**, dar a acceptat că **„tengo grandes amigos en la FIFA".** N-ar fi exclus însă, sugerează ziariștii prezenți la El Mundial, ca la Congresul F.I.F.A., programat pentru zilele de 10 și 11 iulie, la Madrid, șeicul Fuhd, el însuși membru în federația internațională, să retracteze afirmațiile făcute. Se zice că, rugat să comenteze, „João Havelange ar fi lăsat o portiță deschisă : „ce nu spune omul la nervi".

Mingile, o problemă ?

Mingile folosite în Spania, în exclusivitate marca „Tango" aparținînd, renumitei firme „Adidas", sînt pe punctul de a deveni subiect de discuție și, mai mult încă, de controversă. Acuzat de primirea unui gol parabilă în meciul cu U.R.S.S. de la Sevilla, portarul brazilian Valdir Peres s-a apărat în felul următor : **„mingile cu care se joacă sînt parcă anume concepute pentru atacanți. Tînd cînd prea puțin, cînd prea mult umflate, ele capătă traiectorii neașteptate, obligîndu-ne la o vigilență deosebită și, mai periculos, expunîndu-ne la surprize dintre cele mai neplăcute".** Declarația a trecut, firește, neobservată, golul cu pricina fiind pus **pe seama lipsei de abilitate sau de formă** a portarului Valdir Peres, a cărui valoare rămîne, o știe și acum și el să demonstreze contrariul, sub ora a concepute sau din timp. Nu mai știe, în curînd, alte două opinii au readus problema în prim plan. Dacă Eder, unul din atacanții formației lui Tele Santana, și-a exprimat entuziasmul, **„fu o astfel de minge poți încerca orice și n-ai de ce să te temi că nu vei reuși"**, în schimb, un alt portar, Allan Rough (Scoția), s-a plîns de calitatea lor, afirmînd că **„sînt capabile de tot felul de pozne".**

Chemat să-și dea cu părerea, Leao, cel care a apărat poarta Braziliei la mondialele din 1974 și 1978, a amendat o mutră în grădina lui Valdir Peres : **„nu există o problemă a mingilor E o greșeală să dai vina pe ele pentru a cînta scuze unor greșeli inadmisibile".** Chiar așa, vorba mai veche în fotbal, mingile se rostogolesc la fel pentru toată lumea, dar una e Dasaev sau Nkono și alta Valdir Peres !

Ultima linie dreaptă

S-au încheiat, luni seară, și întrecerile din cadrul grupelor, El Mundial '82 intrînd de-acum în ultima sa linie dreaptă, care începe, în 8 iulie, cu meciurile semifinale. Să încercăm, stimați cititori, pe baza celor văzute și a celor citite, o scurtă analiză a partidelor din grupe.

Grupa A

Rezultate : U.R.S.S. — Belgia 1—0 ; Polonia — Belgia 3—0 ; Polonia — U.R.S.S. 0—0.

La golaveraj, grație celor 3 goluri înscrise de Boniek în poarta Belgiei, a-a calificat echipa Poloniei, surprizator reintrată în circuitul „marilor puteri" ale fotbalului, dar foarte aproape, iată, de performanța din 1974, cînd a dobîndit medaliile de bronz ale mondialelor din R.F.G. Antonin Piechniczek a reușit, într-un interval relativ scurt (n-are decît un an și jumătate de cînd antrenează națională), să închege o garnitură solidă, cu o apărare fermă, un mijloc laborios (excelent Matysik) și un contraatac fulgerător, animat de Boniek și Smolarek. În meciul de „quitte ou double" cu U.R.S.S., polonezii au jucat economicos, iar Boniek, acest Daniel Olbrychski al fotbalului din țara sa, n-a strălucit, izbutind doar să primească un cartonaș galben, care-l va obliga să privească semifinala de pe tușă ! Nici adversarii însă, cărora le trebuia o victorie datorită golaveraju lui mai slab (+1 față de +3), n-au avut forța de a sparge o apărare calmă și exactă. Sovieticii au atacat, e drept, mai mult, dar fără eficiență. Nici Blohin n-a fost în apele sale, iar lui Senghelia, ca de obicei, nu i-a ieșit mai nimic. Păcat că, prin eliminarea echipei din competiție, nu-l vom mai vedea apărînd pe Dasaev, unul din cei mai dotați portari ai Mundialului.

Belgia, fără portarul Ptaff și fundașul Gerets (acesta încă în convalescență după o comoție), n-a mai rezistat, lăsînd în urmă ei numai victoria din debut, 1—0 cu Argentina.

Beșkov : „N-am bătut Polonia pentru că linia noastră de mijloc a evoluat slab" ; Thys : „Ca să fiu sincer, mă așteptam la mai mult de la băieții mei în grupă, dar așa a fost să fie" ; Piechniczek : „Fără Boniek, ne va fi foarte greu în semifinală".

Grupa B

Rezultate : R.F.G. — Anglia 0—0 ; R.F.G. — Spania 2—1 ; Spania — Anglia 0—0.

După un egal „de salon", i-a revenit Spaniei rolul de arbitru în grupă, dar gazdele Mundialului n-au fost la înălțimea așteptărilor. Au pierdut meciul cu R.F.G., un meci în care Littbarski (22 de ani, F.C. Köln) i-a păcălit pe apărătorii lui Santamaria și, mai ales, pe portarul Arconada, au terminat la egalitate, greu, cu Anglia, trăgînd de timp din răsputeri. Insularii, cărora le trebuia o victorie la cel puțin două goluri în fața Spaniei, au aruncat în joc și ultimele „cărți", Keegan și Brooking, primul incomplet refăcut dar n-au izbutit să marcheze, deși ocazii au avut. Prin eliminarea Spaniei, gazdele unui mondial au rămas în afara semifinalelor pentru prima oară după 1970, dar președintele Comitetului de organizare al campionatelor, Raimundo Saporta, și-a manifestat optimismul : „nu cred că ieșirea Spaniei va influența reușita competiției". Ca și, în turul I, Camerunul, Anglia a părăsit întrecerea fără să fi cunoscut înfrîngerea.

Derwall : „Sînt pe deplin satisfăcut de echipă". ; Greenwood : „În general, am jucat peste ceea ce ne așteptam de la noi. Am folosit o serie de jucători tineri, cărora lecția Mundialului le-a prins, sînt convins, foarte bine" ; Santamaria : „N-am nimic de reproșat nimănui, am fost eliminați de o echipă mai bună" (a.n. R.F.G.).

Grupa C

Rezultate : Italia — Argentina 2—1 ; Brazilia — Argentina 3—1 ; Italia — Brazilia 3—2.

S-a calificat, împotriva tuturor pronosticurilor, squadra azzura, victorioasă în fața Braziliei, pe cît de neconcludentă, pe atît de meritată, aruncînd Roma și întreaga Italie în delir ! Un carusel fantastic, transmis de France Presse, s-a dezlănțuit în „cetatea eternă", mii de tifosi manifestînd pe străzi pînă noaptea tîrziu. Deși a prestat un fotbal economicos și, în mare parte, lipsit de spectaculozitate, echipa lui Bearzot s-a arătat, față de meciurile din preliminarii (3 egaluri), în evoluții, învingînd de fiecare dată fără drept. Zoff a apărat „ca la carte" (ce-ar fi însemnat Brazilia cu Zoff în poartă ?!), iar apărătorii italieni, adică restul jucătorilor de cîmp mai puțin Rossi, s-au bătut pentru fiecare minge cu o energie și o ambiție extraordinare. După ce l-a anihilat (nu totdeauna sportiv, e drept) pe Maradona, inepuizabilul Gentile l-a luat în primire și pe Zico, făcîndu-și datoria pînă la capăt. Marea surpriză a oferit-o însă Paolo Rossi. Reintrat după o suspendare de 2 ani, dictată pentru amestecul său în afacerea „Totonero", Rossi n-a convins pînă luni seara, selecționerul Bearzot fiind

A venit în chip de mare favorită, prima în toate „bursele". După 2—3 cu Italia, a plecat în chip de mare învinsă. Dar, deși n-a ajuns nici măcar în semifinale, de această echipă ne vom reaminti oricînd cu plăcere. E Brazilia lui Zico, Socrates, Eder și Falcao, dar și a lui Valdir Peres și Louisinho.

vehement atacat de presă pentru încăpățînarea de a-l menține între titulari. Contra Braziliei, Rossi și-a reconfirmat clasa, „copilul teribil" al fotbalului italian marcînd 3 goluri, unul mai frumos și, firește, mai util ca celălalt.

Dacă Argentina nu prea a contat, ea avînd 11 vedete, dar nu și o echipă, Brazilia în schimb a crezut, pînă în minutul 90 al partidei cu Italia, în steaua sa. Pele, în glumă ?, în serios ?, mai crede și acum : „nu se poate ! Brazilia e cea mai bună formație a Mundialului nu accept ideea că ea a fost eliminată ?!" Socrates și ceilalți însă n-au mai fost lăsați să-și facă jocul, fiind surprinși și incomodați de stilul „pe viață și pe moarte" al italienilor. Aceștia, deși un pic teatrali, deși un pic cabotini, s-au calificat, repetăm, pe merit, dînd dovadă de virtuozitate și alcătuind un „11" omogen, harnic și ambițios.

Bearzot : „Brazilienii ne-au luat în glumă și asta le-a fost fatal. Am exploatat fiecare din erorile lor" ; Santana : „Ar fi meritat, cred, să cîștigăm acest campionat, dar am greșit lăsînd prea multe spații libere în apărare. Acest jucător abil și inteligent care e Rossi ar fi trebuit marcat mai strașnic".

Un jucător căruia echipa Franței îi datorează mult : Michel Platini.

Grupa D

Rezultate : Franța — Austria 1—0 ; Austria — Irlanda de Nord 2—2 ; Franța — Irlanda de Nord 4—1.

Calificarea Franței, după jocurile bune din turul I, n-a mai surprins pe nimeni, deși puținii erau cei care, înaintea campionatelor, acordau formației lui Hidalgo vreo șansă ! Franța a cîștigat datorită liniei mediane, alcătuită din fotbaliști tehnici, energici și neobosiți. Fostul internațional englez Geoff Hurst, azi în „comandamentul" lui Greenwood, zicea : „Cînd ai în teren băieți ca Platini, Giresse, Tigana, Genghini și Larios, n-ai de ce să te temi !" Băieții lui Hidalgo au zburdat în partida cu nord-irlandezii (aceștia de nerecunoscut, fără viteză și cu un portar, renumitul Jennings, mereu depășit), aducîndu-i aminte antrenorului Billy Bingham de meciul de la mondialele din Suedia (1958), 4—0, cînd antrenorul nord-irlandez de azi a evoluat ca aripă dreaptă. Ca și Irlanda, Austria „s-a stins" în preliminarii, portarul Koncilia neputînd rezista de unul singur. Selecționerul Schmidt a renunțat în cele din urmă și la Krankl, dar n-a găsit nici o soluție. După 24 de ani, echipa „cocoșului galic" speră, justificat, la o medalie.

Hidalgo : „Mi-a fost teamă de Irlanda, dar băieții mei au jucat mai bine. Mă gîndesc tot mai serios la finală" ! ; Bingham : „Cred că pentru o țară ca a noastră, cu numai un milion și jumătate de locuitori, a ajunge la un singur meci de semifinale e formidabil" ; Schmidt : „Atacul n-a dezamăgit".

Pagini realizate de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea în care trăim

Dacă ar îngheța cheltuielile militare...

Faptele o dovedesc cu prisosință : în ultimii ani cursa înarmărilor a evoluat într-un ritm infernal. În șase ani fondurile alocate pe plan mondial înarmării, producerii, perfecționării și stocării de noi arme — mai ales a armelor atomice, ca și a altor tipuri de arme de distrugere în masă — s-au dublat. În 1981 pentru înarmare s-au cheltuit circa 650 miliarde dolari. O sumă fantastică.

Așa se face că lumea dispune astăzi de o capacitate distructivă enormă, de uriașe arsenale supraaglomerate cu unele dintre cele mai moderne și sofisticate arme și sisteme de arme.

Este o realitate îngrijorătoare care neliniștește profund toate popoarele lumii. Este o realitate cu atît mai îngrijorătoare cu cît ea s-a agravat în perioada care a trecut după 1978, anul în care a avut loc prima sesiune specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrată dezarmării. O realitate care a evoluat într-o direcție opusă total concluziilor și documentelor adoptate cu acel prilej. În loc să se diminueze, cursa înarmărilor a continuat în ritmuri tot mai înalte, a sporit necontenit volumul cheltuielilor militare, s-au intensificat eforturile pentru crearea și producerea de noi tipuri și sisteme de arme cu capacitate de distrugere tot mai mare.

Astăzi, mai mult ca oricînd, problema fundamentală a omenirii, este pacea sau războiul. Pe deplin conștienți de pericolul unui război nuclear, de urmările deosebit de grave pe care cursa înarmărilor le are pentru întreaga omenire, poporul român apreciază că trebuie să se facă totul ca la actuala sesiune specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrate dezarmării să se ajungă la adoptarea unor hotărîri și măsuri concrete menite să pună capăt acestei evoluții primejdioase. Există posibilitatea și trebuie făcut totul pentru a se opri ruinătoarea cursă a înarmărilor, să se ajungă la instaurarea unui climat de încredere și colaborare. Este sensul major al programului românesc de dezarmare prezentat de la tribuna O.N.U. din împuternicirea președintelui Nicolae Ceaușescu.

După cum se știe, în scopul stăvilirii cursei înarmărilor, încă cu mulți ani în urmă, România a propus cu diferite prilejuri, și în diferite foruri internaționale, inclusiv la O.N.U., ca un prim pas, ca o primă măsură efectivă pentru trecerea la dezarmare, reducerea cheltuielilor bugetare militare. România consideră că cheltuielile militare mereu mai mari, provoacă imense dificultăți și grave distorsiuni în dezvoltarea economico-socială a tuturor țărilor, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare, accentuează criza economică mondială, reprezintă un obstacol major în calea lichidării subdezvoltării și a instaurării noii ordini economice internaționale, a obținerii unor progrese reale pe calea realizării stabilității economice și politice mondiale. Și încă ceva — creșterea bugetelor militare înseamnă noi arme și noi stocuri de armamente, iar existența acestora înseamnă, de cele mai multe ori, așa cum o dovedește experiența, accentuarea stării de tensiune și încordare, de conflicte între diverse țări.

Iată de ce, în programul privind poziția și propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentat sesiunii speciale a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, program ce reflectă inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu, **țara noastră propune, în scopul stăvilirii cursei înarmărilor, înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1982, și trecerea la reducerea lor, pînă în 1985, cu 10—15 la sută.**

Fondurile astfel eliberate ar putea să fie folosite în proporție de 30 pînă la 50 la sută pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri de ordin economic și social în țările care efectuează aceste reduceri. Vă puteți imagina efectele binefăcătoare ale unei asemenea măsuri pentru popoarele țărilor în curs de dezvoltare, dacă — așa cum au calculat specialiștii — numai 1,5—2 miliarde de dolari afectați suplimentar în fiecare an ar putea determina lichidarea în 10—15 ani a analfabetismului pe întreaga planetă. Sau alt exemplu : afectarea unei sume de 18—20 de miliarde de dolari anual țărilor în curs de dezvoltare ar putea conduce la supraviețuirea celor circa 50 de milioane de oameni, dintre care 12 milioane de copii, care mor anual din cauza foametei și a bolilor provocate de subnutriție.

România consideră că pentru încurajarea eforturilor în domeniul reducerii cheltuielilor militare o însemnătate deosebită ar avea adoptarea unei declarații a Adunării Generale a O.N.U. cuprinzînd principiile care trebuie să guverneze activitățile statelor în domeniul înghețării și reducerea bugetelor militare.

Este o idee ce degajă realism și responsabilitate. Realism, deoarece este pe deplin posibil să se ajungă încă de pe acum la reducerea bugetelor militare, ceea ce ar fi în interesul tuturor statelor. Responsabilitate, deoarece reflectă seriozitatea și grija cu care România abordează cele mai acute probleme ale lumii de astăzi. Aceasta și explică faptul că propunerea țării noastre s-a bucurat de o largă apreciere în rîndurile participanților la sesiunea specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Dealtfel, numeroase declarații și comentarii ale presei internaționale s-au referit la valoarea politică și practică a aplicării unei asemenea măsuri.

Dar realizarea ei depinde de voința statelor, a tuturor membrilor Organizației Națiunilor Unite de a realiza pași clari în direcția dezarmării. Momentul cere fapte concrete. Începutul este, de obicei, greu. Dar el trebuie făcut. Acum, înainte de a fi prea tîrziu. Pentru a salva planeta de distrugeri, pentru a asigura pacea lumii trebuie stopată neîntîrziat cursa înarmărilor. Ceea ce înseamnă înghețarea cheltuielilor militare, și, apoi, reducerea lor.

Este o idee în consens cu aspirațiile popoarelor, o idee pe care o regăsim pe pancartele celor ce manifestează în zeci și sute de orașe ale lumii pentru pace și dezarmare.

O idee pentru care România socialistă militează cu convingerea că poate fi realizată imediat, fără tergiversări.

AL. PINTEA ■

Palatul artei vii

Alături de Muzeul de artă de ceară al filmului și ca o anexă a acestuia, se află „Palatul artei vii", o interesantă și originală colecție de capodopere ale picturii și sculpturii universale reproduse din ceară, în mărime naturală, permițînd astfel vizitatorilor o contemplare în trei dimensiuni mai ales a tablourilor.

Sculpturile sînt reproduceri exacte după originale, cel mai adesea făcute din același material ca și acestea, adică marmura.

Statui de ceară costumate, luminate cu piese de decor, sînt prezentate aici în ansambluri identice cu acelea din tablourile respective pentru a da autenticitatea.

Dar să descriem cîteva din aceste minunății.

Pe un perete întreg este expus ansamblul creat după celebrul tablou al lui Leonardo da Vinci (1452—1519) „Cina cea de taină". Compoziția însăși a ansamblului reprodus îi conferă acestei sui generis copii titlul de capodoperă.

O altă compoziție, „Mona Lisa pozînd pentru Leonardo da Vinci", reproduce celebrul tablou al Giocondei de o manieră inedită; o statuie de ceară îl înfățișează pe pictor în fața șevaletului pe care se află tabloul la care lucrează, iar alături de acesta modelul pe care-l pictează artistul, toate reproduse cu o minuțioasă fidelitate.

Se știe că ultima mare pictură a lui Leonardo, la care acesta a lucrat 4 ani, întruchipează zîmbetul enigmatic, vestit în întreaga lume. Cea care i-a pozat a fost a treia soție a marchizului del Giocondo. Ea poartă o rochie închisă, fără inele pe degete, probabil ca semn al doliului pentru copilul său care murise de curînd.

O copie după faimoasa pictură a lui Heinrich Hoffman, pictor german (1824—1895), „Cristos în grădina Getsemani", este expusă printr-o impresionantă reproducere în ceară în trei dimensiuni.

Tabloul pictorului englez Sir Thomas Lawrence (1769—1830), „Fata în roz", radiază o impresionantă tinerețe în portretul atît de exact reprodus în statuie. Ea devine și mai pregnantă cînd realizezi că această Sarah Maulton Barret a murit la vîrsta de 12 ani, în același an cînd a pozat pentru acest tablou. Edward, fratele fetei, a fost tatăl poetei Elisabeth Barret Browing.

Celebra pictură a lui Thomas Gainsborough (1727—1788), „Bălatul în albastru", cea mai vestită operă a pictorului englez, a fost achiziționată de Galeria Huntington la prețul de 150 000 dolari, cu mulți ani înainte (valoarea actuală a tabloului este evaluată la cîteva milioane de dolari).

Sir Joshua Reynolds, un rival contemporan al pictorului englez, observa că albastrul nu poate fi niciodată amestecat împreună într-o pictură. Artistul i-a dovedit că greșește cu acest portret al unui tînăr fiu de fierar.

Pictor prodigios, Rembrandt van Rijn (1600—1669) a realizat peste 650 tablouri, dintre care vreo 60 sînt autoportrete. Unul din aceste autoportrete este reprodus într-o copie rotundă în ceară.

„Portretul mamei artistului", de James Mc Neill Whistler, pictor american (1843—1903) a fost numit de acesta „Combinație de gri și negru". Pictorul nu bănuia niciodată că tabloul poate deveni un ansamblu al maternității renumit în întreaga lume. Originalul acestui tablou se află la muzeul Louvre din Paris.

„Gotic american" se numește tabloul pictorului american contemporan Grant Wood (1892—1942).

Se vede aici o reproducere a unui cuplu de fermieri, tipic pentru vestul mijlociu (Middlewest). Se observă că bărbatul stă în fața hambarului, femeia în fața bucătăriei, fiecare în domeniul său propriu de activitate. Bărbatul stă ușor mai în față dominînd femeia, probabil un indiciu al relațiilor lor personale. Sora lui Grant Wood a pozat pentru această pictură. Ea a vizitat recent Palatul artei vii și a admirat copia din ansamblu.

Într-o sală alăturată se află expuse cîteva statui. La stînga este „Sclavul" de Michelangelo (1475—1564), una din statuile care urmau să împodobească mormîntul Papei Iuliu al II-lea. Originalul acestei statui se află la Louvre.

La dreapta găsești statuia „Venus din Milo", creată de un necunoscut artist grec cu 200 de ani înaintea erei noastre. Copiile după ambele statui, aflate la Louvre, au fost realizate de artiștii muzeului francez.

Alte două grupuri reprezintă copii după celebrele statui, „Leda și Lebăda" și „Moise".

Prima, al cărei original se află la Muzeul Național Bargello din Florența, Italia, a fost realizat în marmură albă de către un artist din Florența.

A doua statuie, „Moise", de Michelangelo, este tot o copie în marmură după original. Terminată în 1545, această capodoperă i-a fost comandată marelui artist de către Papa Iuliu al II-lea pentru mormîntul său din Piața Sf. Petru din Roma.

Un impresionant ansamblu realizat din statui de ceară reproduce scena crucificării de pe muntele Golgota.

Un alt ansamblu îl reprezintă pe pictorul francez Henri de Toulouse Lautrec pictînd o dansatoare de can-can în ambianța amețitoare de culori de la Moulin Rouge.

Tabloul lui Rembrandt, „Aristotel contemplînd bustul lui Homer", este reprodus în ceară după originalul aflat la Muzeul Metropolitan din New York, care l-a achiziționat pentru suma de 2 300 000 dolari. Bustul lui Homer a fost făcut la Louvre, după originalul aflat în capitala Franței.

„Regele Ludovic al XIV-lea", tablou de Hyacinthe Rigaud, pictor francez (1659—1743), împodobește unul din pereții „expoziției Palatului artei vii. Acest portret a fost făcut cînd regele avea 63 ani.

Plăcîndu-i foarte mult, regele l-a păstrat în Palatul de la Versailles și a trimis altul la Madrid, făcîndu-l, totodată, pe Rigaud pictor de curte.

Statuia, decorul și costumul au fost realizate la Paris.

„Cavalerul care rîde", pictura maestrului olandez Frans Hals (1580—1666) e reprodusă într-o statuie de o mare veridicitate. Se știe că în acest tablou, care reprezintă un cavaler pe fața căruia trece expresia fugară a unui zîmbet, ochii personajului urmăresc pe cel care privește pictura prin toată încăperea. Reproducerea în ceară reușește să dea această senzație.

În curtea interioară a muzeului admirăm „Pieta" de Michelangelo, replica exactă a originalului, creată în Italia din aceeași marmură de Carrara, folosită chiar de Michelangelo. Construirea acestei copii a durat doi ani și ea cîntărește opt tone.

Magnifica sculptură a aceluiași, „David", este sculptată dintr-un singur bloc de marmură, la fel ca și originalul lui Michelangelo. Ea măsoară 6 metri înălțime, cîntărește 10 tone și construirea ei a durat doi ani.

A. IOSEFINI ■

Mondo umano ?

Comorra și armistițiul

Între atîtea războaie — mai mari sau mai mici — cu atîtea implicații și, îndeosebi cu atîtea victime și pagube materiale pe care le consemnăm, iată unul în care se consemnează un armistițiu. În seara zilei de 24 mai, automobile de diverse mărci, cu pasageri numeroși sau puțini, dar cu foarte multe măsuri de precauție, s-au îndreptat spre Varcaturo. Este o mică localitate de pe coasta italică, la nord de Neapole. S-au strîns cel puțin șase sute de membri ai celebrei Comorra (lumea interlopă italiană). Au ajuns la vila „familiei" Nuvoletta, care se află la cuțite cu clanul Cutolo, apreciat a fi cel mai celebru și cel mai sîngvinar dintre liderii grupărilor „comorriste". În prima jumătate a lunii mai, dintre cei 20 bandiți împușcați, 15 erau oamenii lui. Confruntat cu asemenea probleme și mai ales cu o realitate ce nu-i mai surîde, Cutolo a cerut întrunirea. (Cîndva, banda lui număra mii de membri, iar acum carabinierii cred că se „s-a dezagregat" fie pentru că pe aceștia i-a apucat frica, fie pentru că și-au pierdut încrederea în el. Se presupune că, astăzi, el mai are doar 500—600 fideli).

În aprilie, Cutolo ajunsese în închisoarea de pe Asinara, o insuliță aflată la nord-vestul Sardiniei, fiind acuzat că servise ca intermediar între sinistrele „Brigăzi roșii", care luaseră un ostatec, și reprezentanții unui partid politic italian. S-a constatat atunci că, deși Cutolo se bucura de un regim special la Asinara — își primea liber vizitatorii, beneficia de un telefon și de televizor în celulă — în rest, exilul nu-i prea plăcea. Nu mai putea veghea asupra afacerilor sale, cîndva atît de prospere.

Așadar, Cutolo s-a neliniștit asupra viitorului bandei sale și a comunicat opinia omologilor săi. Mulți i-au împărtășit-o, avînd în vedere atît scandalul provocat de afacerea tratativelor secrete cu teroriștii, cît și exasperarea crescîndă a comercianților supuși unui racket sistematic și ororile crimelor Comorrei care determinaseră autoritățile să strîngă lațul. Raidurile și percheziționările s-au înmulțit ca și arestații și armele recuperate. Au ajuns după gratii tot felul de „patroni". „O. Califfo", căutat de un an, a fost prins în aprilie, la fel, în mai, și Puteta Maresca, considerată figură legendară a pegrei napolitane, și iubitul ei, Umberto Ammaturo, prieten al lui Cutolo ; în iunie Michele Zaza, „regele contrabandei cu țigări", a fost arestat și el. Fugăriți, interpelați de autorități, șefii de clanuri au ajuns la concluzia că și războiul dintre ei este un pericol grav și-au decis să-i pună capăt. În prealabil, clanul Bardellino și-a trimis liderul tocmai la Toronto să-i consulte pe „nașii" americani. De aici, Antonio (37 ani) care și-a realizat un imperiu prin transformarea automobilelor furate, a venit nu cu sfatul ci cu o veritabilă somație a „nașilor" americani: „Regulamentările voastre de conturi ne deranjează afacerile. Să vă tacă armele sau vă retragem ajutorul". Și, s-a spus, este un limbaj pe care Comoara îl înțelege bine: după ce 30 de luni luptele intestine duseseră la 528 victime, după ce, în aprilie 1981, au încercat un armistițiu lată, la 25 mai a.c., sommet-ul capilor săi ajunge la un armistițiu, e adevărat provizoriu. Aflînd știrea, ziarele au semnalat că pînă și Comorra ajunge la un armistițiu...

DUMITRU CONSTANTIN ■

(După „LUDAS MATYI. — Ungaria).

Cușca Șuflerului

Octomvrie, itinerar moldav

Din anumiți pomi se scutură frunze mărunțele, ca bănuții de aur. La Huși pădurile sunt de aur, și foșnesc, foșnesc. În fața sălii de la Vaslui, actorul C. Tănase (1880—1945), cum e săpat în piatră, privește într-o cofetărie în care fumatul e strict interzis! Niște petunii violacee și chircite îi străjuiesc soclul.

Sala cinematografului e de pe timpul lui, neschimbată, să nu-ți tragi sufletul. Încape o mină de vasluleni. Altădată, comediantul juca pentru ei fără bani. De unde reținută la liota lui? I., Natalița... Tucki... Violeta... Lizica...

Codruț trecuse de la „Colos", unde venise în uniformă de licean, la ei. Și, prin scenă, în prostăvan, umbla cu o luminare aprinsă, țesind și intrînd în culise, să-i găsească... nasul! Onceanu, cumnatul lui Tănase, avea tipografie și agenție. Mai tirziu, a venit Leiba Goldstein, dosit de mine după decoruri într-o epocă de prigoană... Avea cafenea și pasiune de teatru, spectacolele încheindu-se la el, cu... știucă umplută.

Pe o piatră împrejmuitoare a bisericii Sfîntul Dumitru, zidită de Ștefan cel Mare, la Suceava, aștept mașina de Fălticeni. Deși spre intîi noiembrie, e cald ca vara, să prinzi raci și să tei din cer un sinițiu de suflet curat... Toamna bucovineană e cu oameni obosiți, cucăind pe zidul bisericii, cu amintirea lui Arone Pumnul și Eminescu pe pleoape... O fată, ce buchisește „Sportul", nu știe cum se numește creștinescul edificiu secular, pe care se sprijină cerul limpede al Sucevei. Are acasă, în rama oglinzii, fotografia balaoachese a lui Pelle...

De lîngă altă biserică, centrală, m-a privit cu piatra înțepenită în vînt scripcarul de la Stupca, Ciprian Porumbescu. Și mai devale, sfîntul aprig Ștefan cel Mare. Posteritate onorabilă, ca artă, față de mogildeață — rușinea rușinilor! — urcată pe soclu, în fața teatrului ce-i poartă numele, la Botoșani. Proiectat pe fațada edificiului, Eminescu e ciung, meschin, cine l-o fi întruchipat diletant, dînd mai multă importanță soclului decît statuii, făcînd din zimbrul poeziei românești o arătare care dezonorează, perpetuînd un blestemat amatorism. Cerul era pur și lumina de la Ipotești nestingheritâ, prin apropiere...

Curtea bisericii „Adormirea", la Fălticeni, e așternută cu aurul anotimpului și cu soare. La colțul străzii Nicu Gane, deși dimineața vine cu brumă groasă și cocorii s-au tot dus, o fetiță tipărește trotuarul descultă. Bănuții toamnei, frunzele, îi sună pe degetele picioarelor, a căldură bătrînă, arsă, de disperat regret. Fata nici nu se sinchisește și intră la „Un glonte pentru general", la cinema.

Bătrînul Weissman își păstrează dugheana, frizerie, și la destul de înaintata virstă continuă să radă, fără să-i tremure mina. Primește să-mi pună la fiecare turneu un afiș în perete, cu condiția să nu-i întep cu prea multe ploneze zidul. Dealtfel, e zugrăvit recent și costă...

Numele lui Vasiliu-Birlic, fălticinean, îmi sare tot timpul în ureche. Toți îl pomenesc ca o mîndrie, dar și ca procopseală. Un șofer mi se adresează :

— Are restaurant socotit! „La calul bălan".

Zadarnic îl contrazic, inutil îi tîn piept : omul se depărtează cu convingerea că am interes (mai știi, i-oi fi asociat!) și că adevărul e de partea lui Nefericitul, dacă-și la inima în dinți pînă la București, să se convingă, dă peste Costache Perioiu în ismene, somat de Muți Rosmarin (drăcoasa Vasilica Tastaman) să nu nege aventura de dragoste a tordantei farse „Birlic", care l-a miruit cu populariu-i nume...

De la Ițcani se urcă pescari în mașină. Apa Sucevei e bontănită. Pestele umblă pe lîngă plută și n-o ia în gură. Rădăuțiul nu mai e în soare. Frig, cerul picios și dă în spre ploaie. Cîteva picături mi-au și atins aftișele din gard. Le prind să reziste, cu cloporul de bucovinence în spinarea mea. Rid toate, căci vedeta zimbește cu degetul pe buze, la balerinele crăcite, să se dea, spre ploaia ce amenință și spre privirile curios hulpave. Una din femei, tinerică, se ține a ști mai precis ca celelalte :

— *Comicarul* ăsta te face să rizi al dracului! E unul mic. L-am văzut! Mă duc și amu... Vineri 31.

În mașină, spre Suceava, călugărița de lîngă mine e cireașă pișcată de soare întăritat.

La clopotele vecerniei va fi cu cel de sus și, poate, cît de cît, cu tînărul care nu-i slăbește cu întrebări pîrgul buzelor cărnoase, ochii vii jucăuși sub fruntea lină, încadrată de scufia cernită, potrivită șmecherește...

La Ițcani, frunzele desprinse plîng în vînt, ca o cohortă a tristelor aduceri aminte din trecut... Anotimpul de aur s-a pierdut pe șinele de cale ferată, în drum spre București. Rapidul Ștefan cel Mare îndeamnă la drum, cu toate acele macaz-elor depășite.

GABY MICHAILESCU ■

Cronica șoselei

Dorin și regretele lui tardive

Conducerea mașinii este nu numai o problemă care ține de pricepere, de tehnică, așa cum gîndesc și susțin mulți, ci, aș spune, înainte de toate, o chestie de civilizație, de politețe, de bun-simț. Bineînțeles că nu neg cu nimic rolul imens al experienței, al priceperii, al cunoașterii mașinii.

Așa cum omul a învățat (și mai învață încă) să se folosească de cuțit și furculiță, de periuța de dinți, de săpun, iar apoi să manipuleze aparate de uz casnic, intîi simple de tot și apoi pe cele ultrasofisticate din zilele noastre, tot așa el a învățat să se folosească de automobil. Cu deosebire că, manipulînd defectuos domesticile dispozitive, el se poate cel mult frige ori tăia la deget, pe cînd folosirea anapoda a autoturismului îi poate costa viața lui, a familiei, a celor din jur.

O brută care-și terorizează familia, brutalizează și mașina, brutalizează circulația prin tot felul de încălcări grosolane, care seamănă panică în rîndul partenerilor de drum ori prin invectivele care sînt mai nocive decît bioxidul de carbon emanat de eșapamente. Un slogan al traficului spune foarte înțelept despre omul de la volan : „Așa cum trăiește, așa și conduce". În loc să te injure prin viu grai, bădăranul te injură cu mașina, depășindu-te și băgîndu-te în șanț, trimițîndu-ți lumina proiectorului în ochi, stropindu-te din cap pînă în picioare.

Nu trebuie să fii mare cunoscător în ale automobilului pentru a realiza că a rula non-stop 10-12 ore, cum fac unii în sezonul vacanțelor, e un act de inconștiență, de ignoranță, de lipsă de civilizație, care frizează bunul simț. Și nu numai atît, dar a-ți planifica rațional o călătorie e în primul rînd o problemă de igienă. Așa cum omul știe să-și întrețină curat corpul, să-și curețe hainele și să se odihnească atunci cînd e obosit, tot așa el știe sau trebuie să învețe să știe să se oprească spre a se odihni pe parcursul călătoriei cu mașina. Și aci, însă, o deosebire. Dacă într-o seară s-a delectat, văzîndu-l pe Maradona strecurîndu-se ca un spiriduș spre poarta adversă și s-a culcat în loc de 10-11 seara, să zicem la 1, ce riscă? Să motăie a doua zi în tramvai și la lucru. Bineînțeles că e rău. Dar de aici și pînă la a conduce motăind e diferență mare, riscul căpătînd proporții catastrofale.

„Eu sînt șofer profesionist, învățat cu greul, tăbăcit prin ploi și vînt, deși nu am decît 25 de ani" — obișnuia adesea să afirme Dorin, șofer la o autocoloană din județul Arad. „Mie îmi place să risc. Căci niciodată riscînd, n-am pierdut" — zicea același Dorin. „Cum adică, Dorine? Ce vrei tu de fapt să spui cu riscul ăsta?" „Să fiu mai clar! Plec deseară de aici din Mangalia (convorbirea avea loc dimineața la plajă) și pe la 9 sînt acasă, la Arad".

Ideea că automat toți șoferii profesioniști trebuie să fie și buni șoferi amatori, pe care o vehiculează unii, e falsă. După ce o viață întreagă ai pilotat un mastodont lent, care se comportă total diferit față de autoturism la viraje, la accelerații, în pante, rampe etc., nu-i chiar așa de simplu să te adaptezi cerințelor unui iute, sorinten și micuț automobil care, la fel unui cal nărăvaș, nu suportă să fie brutalizat. Dacă patrupedul își manifestă nervozitatea ridicîndu-se pe picioarele din față (ori din spate) în sus, autoturismul mintenaș e cu roțile în sus.

Dorin, plecat conform planificării la orele 22 din Mangalia, nu prea se simțea în apele lui. Nu se obișnuise încă cu drumul lung și frînele Dacici 1 310. Ba țișnea ca din pușcă, ba ajungeau, cînd frîna mai brusc, și el și prietena sa, cu capul în parbriz. La oboseala fizică acumulată pe plajă se adăuga tot mai mult cea nervoasă, ca urmare a neobișnuinței cu mașina, a luptei cu somnul care îsi proporții cu fiecare kilometru parcurs. Monotonia autostrăzii, care nu punea probleme șoferului, transforma tot mai mult deplasarea într-un calvar. Îl chinuia și gîndul la ce va spune fata, în caz că el, care se lăudase peste tot ce terbil e la volan, va întrerupe călătoria ca un neputincios, ea, care nu pierdea nici o ocazie să-l persifleze, mai ales cînd era în grup. Va umple tot Aradul cu povestea abandonului. Și-o imagina pe Geta cu gropițele ei în obraz și ochii ei negri care luceau parcă și mai tare cînd rîdea de el. „Nu se poate, merg înainte". Tata se culcase pe banchetă din spate. „Vezi ce faci. Ca să-ți dovedesc cît încredere am în arta ta de pilotaj, uite, mă culc. Noapte bună!" „Na, mă lasă acum și singur".

„Pe autostradă, în apropiere de Pitești, am avut deodată impresia că dintre arbuști spre centrul șoselei se strecoară o turmă de oi. Am frînat brusc, să le feresc. Mi-am dat seama că atîpisem. Geta s-a trezit, dar am liniștit-o repede. Noroc că am fost atent, altfel era să cosesc pe unul care a traversat șoseaua". „Bravo Dorine, am spus eu că ești un pilot nemaipomenit. Dar frînează și tu mai cu milă". „Data viitoare ce mai mint?, mă gîndeam eu".

„Mi s-a întîmplat încă de trei ori pînă la Craiova să atipesc. De fiecare dată m-am trezit pe acostamentul opus. Noroc că la ora aceea șoseaua era absolut goală. La ieșirea din Craiova, parcă m-am mai înviorat puțin. Am deschis geamul să pătrundă în mașină răcoarea dimineții. Soarele începuse să-și trimită razele în parbriz, dar schipirea lui și lumina pulernică parcă îmi măreau starea oboselii. Ajunsesem la epuizare. Mă gîndeam că în timpul zilei lupta cu somnul va fi mai ușoară, deoarece circulația te solicită mai mult".

„Am auzit apoi țipete, larmă mare. Atîpisem din nou. Zgomotul m-a trezit brusc. Criminalule! — strigau oamenii. Oare la care strigă, nu cumva oi fi lovit pe cineva? Treaz complet, poate chiar prea treaz, cobor iute din mașină. Lîngă roțile din față, două trupuri inerte. Băieți tineri de virsta mea. Veneau de la muncă din schimbul trei. I-am lovit pe la spate. N-au mai avut cum să se ferească. Greu poți să presupui că cineva care rulează pe dreapta poate ajunge să cosească oamenii care circulă corect, pe poteca situată pe stînga în afara asfaltului".

Aceasta este relatarea lui Dorin, făcută după accidentul în care și-au pierdut viața doi tineri. De regulă, cei care adorm la volan se autopedepsesc întîrînd în pomi, în ziduri, în parapete. Rar supraviețuiește cineva. Povara de pe conștiința lui Dorin e însă mai grea decît grozăvia accidentelor în care oamenii dispar în cîteva clipe.

VICTOR BEDA ■

Scrisori pentru „Flacăra"

Consătcanul

La începutul acestei veri, oamenii din Teleorman, pe unde și-au dus lumina știința și atîția scriitori, au organizat un festival sub numele lui Marin Preda, început cu o expoziție de fotografii în care versurile, de acum binecunoscute, „Dor de Preda" erau expuse pe un întreg panou.

Mi-a povestit odată Constantin Toiu că fiind el pe o cîmpie pe care Galaction îi făcuse pe Mahmud să-și piardă papucii și pe unde șuierase vîntul poeziei lui M.R.P. și pe unde se avîntase, mergînd încet, Stelaru a întîlnit un călugăr care l-a întrebat dacă l-a cunoscut pe Zaharia Stancu și Toiu i-a spus că l-a cunoscut și că-l cunoaște și atunci călugărul l-a rugat să-i transmită felicitări pentru faptul că a făcut din Cîlmățui un fluviu cît Mississippi.

Așa cred și eu că s-a întîmplat și mi-am spus și eu că aceasta e arta. Iată, de exemplu, că Marin Preda a făcut din Siliștea un univers despre care nu poți să spui nici că nu era, nici că era. Aceasta e arta — ea are forța de a te face să-ți pui întrebarea dacă ești sau nu ești. Lumea lui Preda există. M-a tulburat propoziția unui fost coleg cu el de școală, acum o jumătate de secol. Nu știu cum să-l evoc. Nu știu ce să spună despre el: „Dumneavoastră îl cunoașteți mai bine". „Noi?" — l-am întrebat pe acest coleg de școală cu Marin Preda mergînd cu el spre marginea satului. „Cine l-a cunoscut mai bine, noi sau dumneata?" Și el mi-a răspuns : „Dumneavoastră care l-ați citit mai cu atenție. Noi eram prieteni, l-am văzut crescînd, dar dumneavoastră l-ați citit mai cu atenție. De unde să fi știut eu că era scriitor?"

Apoi a adăugat aceste propoziții care m-au tulburat : „Dacă mi-ar fi spus, n-aș mai fi vorbit cu el. Trebuia să-mi fi spus!"

Am rămas uimit.

— Și ce-ai fi făcut?, l-am întrebat. N-ai mai fi fost prieten cu el?

Și iată și încheierea :

„Nu. Nu mi-aș mai fi permis".

Discuția, cum ziceam, s-a produs lîngă un lan de grîu de la marginea satului.

Ascultasem pînă atunci mai mult de douăzeci de cuvîntări despre Marin Preda. Au venit acolo oameni cunoscuți — prozatori, poeți, critici, oameni de știință — oameni. Dar cuvîntul acestui om al pămîntului a fost copleșitor. Gîndește-te și tu : un coleg din școala primară cu Marin Preda care își arată nedumerirea : „Trebuia să-mi fi spus".

Ce să-i fi spus? Că avea să fie scriitor?

Pe mine mă interesa gîndul său cel mai adînc. Și i-am pus o întrebare capitală :

— Și ce mai citești dumneata?

Și el mi-a răspuns întinzîndu-mi mîna spre lan.

— Acum citesc grîul. Că Preda, pentru mine, de-acolo vine.

Mai am să-ți povestesc că poetul Ioan Alexandru a propus ca satul în care s-a născut Marin Preda, comuna Siliștea-Nouă cum se cheamă acum, să poarte numele scriitorului. Adică să i se spună comuna *Marin Preda*.

VASILE BĂRAN ■

Hipism

Anticipînd derbiul

Duminică 11 iulie 1982, pe hipodromul din Ploiești va fi ziua cea mare, va fi sărbătoare, va fi clipa ce va hotărî cîștigătorul derbiului. Conform obicelului, se dau tot felul de pronosticuri. De pildă, Nicolae Gheorghe, are încredere în Hemeius și speră să facă o cursă frumoasă. Îi consideră adversari pe Harnic, Sondaj și Bucuria. Cred în succesul „grăsulul" și pentru că l-am văzut plîngînd, amintirea lui Bosfor, pentru că-și iubește caii precum un tată copiii. Gheorghe Tănase (Bucuria) și Vasile Gheorghe (Hrubița) au constatat că succesul le-ar fi asigurat numai dacă ar alerga 1 800 m, deoarece, n-au rezistența distanței. Mircea Ștefănescu, chiar dacă se teme de Hemeius, chiar dacă aleargă cu un cal pe care nu-l cunoaște foarte bine, speră să atingă primul linia de sosire. Ion Oană (Vigan) este mulțumit de rezultatele antrenamentului, dar vede în Sondaj un cal cu mari resurse și ca atare un adversar puternic. Traian Marinescu (Sondaj) afirmă în primul rînd că „este dificil să-ți lauzi calul" și că „ar vrea să repete performanța cu Turel, deși lupta va fi foarte grea". Florea Pașcă dorește să-i ofere lui Excelent un buchet de flori, iar M. Dumitru, cel mai tînăr antrenor, este hotărît să obțină locul întîi. Sandi Ionescu speră să facă o cursă pe măsura frumusetii armăsarului Plocon. Oricum, derbiul rămîne o luptă pentru glorie, pe care n-o putem anticipa decît sub forma părerilor, rămîne o luptă deschisă și un spectacol, să sperăm cel mai frumos.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

Periplul muzeelor

Monumentul lui Ștefan cel Mare de la Podul Înalt, Mausoleul Peneș Curcanul, Muzeul Vasile Pârvan din Bîrlad, Muzeul județean Vaslui, Muzeul orășenesc Huși, iată reperele unui itinerar de vacanță la care participă mii de tineri din orașele și satele județului Vaslui. Genericul acestei acțiuni, **Întîlnirea tinerilor cu istoria**, demonstrează elocvent că Biroul de turism pentru tineret își valorifică din ce în ce mai convingător valențele cultural-educative. Dar valoroasa acțiune la care ne referim ar fi putut rămîne totuși doar la stadiul de îmbogățire a informației turistice dacă ea n-ar fi fost însoțită și completată de o serie de elemente formative. Astfel, cu prilejul vizitei la muzeul județean, muzeografii acestuia au prezentat expuneri pe teme istorice și au proiectat seturi de sugestive imagini de diascop privind momentele semnificative din arheologia acestor milenare meleaguri românești. La Muzeul orășenesc Huși tinerilor vizitatori din orașul Vaslui și din comunele Tătărăni, Crețești, Hoceni, Pădureni, Stănilești și Berezeni le-a fost prezentată, însoțită de bogate ilustrări, expunerea „Cetăți dacice din zona Huși". La ora cînd răsfoiți acest număr al „Flacării" la Mausoleul Peneș Curcanul are loc un sugestiv montaj de muzică și poezie patriotică, iar după-amiază, la Clubul tineretului din Vaslui se va desfășura o interesantă gală cuprinzînd proiecții de filme și diapozitive pe teme turistice. În sfîrșit, mîine, cu prilejul închiderii acestei acțiuni complexe, în pădurea Brodoc, tineri din Huși, Bîrlad, Vaslui se vor întrece într-un concurs de drumeție și orientare turistică ; ceva mai tîrziu, la Podul Înalt vor răsuna acordurile solemne anunțînd evocarea personalității lui Ștefan cel Mare, spiritul tutelar al manifestării artistice intitulate „Neam de eroi". Versurile „veșnicului tînăr" Alecsandri vor marca momentul de închidere al acestui itinerar prin sufletul, dar și prin timpul Moldovei românești din totdeauna.

HARALAMBIE LEREA ■

CEAUȘESCU — PACE — DEZVOLTARE

Un program de asigurare a libertății și vieții popoarelor

Declanșarea fără întîrziere a unui proces real de dezarmare — iată țelul acțiunilor consecvente ale României în favoarea păcii pe planeta noastră. În acest cadru se înscriu Apelul pentru pace al poporului român, semnat de peste 18 milioane de cetățeni și adresat sesiunii speciale a O.N.U. consacrate dezarmării, precum și poziția și propunerile României prezentate aceleiași sesiuni din împuternicirea președintelui țării și potrivit mandatului dat de Marea Adunare Națională.

Potrivit propunerilor românești, pentru înfăptuirea obiectivului fundamental, oprirea cursei înarmărilor și realizarea de pași efectivi de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, se impun măsuri hotărîte, dintre care amintim : încetarea producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală și interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, precum și a celorlalte arme de distrugere în masă ; înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1982 și trecerea la reducerea lor, pînă în 1985, cu 10—15 la sută ; convenirea între cele două blocuri, între cele două părți, a unui plafon maxim pentru principalele armamente ; oprirea amplasării și dezvoltării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa, retragerea și distrugerea rachetelor existente, eliminarea de pe continent a tuturor armelor nucleare ; convocarea unei conferințe de creștere a încrederii și dezarmare în Europa ; crearea de zone denuclearizate în diferite regiuni ale lumii ; convenirea retragerii tuturor trupelor străine în interiorul granițelor naționale.

Dar nu se poate vorbi de pași concreți în direcția păcii și dezarmării atîta timp cît în lume au loc conflicte armate, persistă focare de încordare. De aceea, România consideră că trebuie să se acționeze neîntîrziat, cu mai multă hotărîre pentru soluționarea tuturor conflictelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, pentru stingerea actualelor conflicte și reglementarea lor pe cale politică, prin tratative, pentru prevenirea oricăror noi conflicte și confruntări militare. Pentru realizarea acestui scop, țara noastră a propus adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a unei Declarații privind reglementarea tuturor diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace pașnice, precum și crearea în cadrul O.N.U. a unui organism special care să acționeze în direcția organizării tratativelor și soluționării problemelor dintre state numai pe această cale.

La fel de importante și pline de conținut sînt și propunerile privind asigurarea unui control strict al dezarmării, adoptarea unui program global de dezarmare, creșterea rolului popoarelor în soluționarea tuturor problemelor care privesc pacea și progresul umanității, răspunderea și rolul deosebit ce revin oamenilor de știință, creșterea rolului și răspunderii O.N.U. în înfăptuirea dezarmării.

Prin realismul care le inspiră, prin caracterul lor de lucru, propunerile României au stîrnit, pe plan internațional, un viu interes, bucurîndu-se de o largă apreciere. Astfel, ambasadorul Pakistanului la O.N.U., Ahmad Mansur, a declarat : „Apreciem ca o inițiativă importantă ideile avansate de România, care vizează încetarea producției de arme nucleare și trecerea la reducerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală și interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare". Un alt ambasador la O.N.U., Amre Moussa (R.A. Egipt), referindu-se la propunerea românească privind înghețarea cheltuielilor militare, spunea : „Considerăm această propunere ca foarte importantă. Ea exprimă legătura intrinsecă dintre dezarmare și dezvoltare, dintre eforturile de înlăturare a pericolelor de război și cele vizînd edificarea unei noi ordini economice internaționale. Apreciem în mod deosebit poziția activă și constructivă a României, a președintelui său. Actualele propuneri se înscriu pe linia unui șir de inițiative realiste prezentate cu perseverență de România. Cu asemenea inițiative, prin eforturi comune, se poate înainta efectiv spre obiectivul dezarmării". Reliefînd ideea românească privitoare la răspunderea tuturor statelor în oprirea cursei înarmărilor, în înlăturarea pericolului de război, Jan Martenson, directorul Centrului O.N.U. pentru dezarmare, a declarat : „Am avut plăcerea să-l întîlnesc pe președintele Nicolae Ceaușescu, o personalitate politică atașată cauzei dezarmării și ale cărui idei și propuneri mi-au lăsat o profundă impresie. Și România a dovedit de-a lungul anilor că aduce o contribuție importantă în această direcție. Trecerea cu prioritate la măsuri de dezarmare nucleară — așa cum subliniază România — apare ca o cerință de cea mai mare stringență". Aprecieri asemănătoare au făcut și alte personalități.

Încadrîndu-se în activitatea intensă și susținută în sprijinul cauzei dezarmării și păcii desfășurată de România în ultimii 17 ani, sub impulsul hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, recentele propuneri ale țării noastre la O.N.U. reprezintă un adevărat program privind soluționarea radicală a problemei dezarmării, acum cît încă nu-i prea tîrziu. Programul românesc de dezarmare se prezintă sub imperativul trecerii la măsuri concrete, al trecerii de la vorbă la faptă. „Acum este nevoie de fapte — spunea conducătorul partidului și statului nostru —, nu de propagandă ; este în pericol existența omenirii, viața popoarelor, și este necesar să acționăm în strînsă unitate cu toate forțele, pentru a apăra libertatea, independența și viața popoarelor".

ION D. GOIA ■

Corespondență specială pentru „Flacăra" de la O.N.U.

„Joie de vivre"

Ne-a primit în biroul său de la etajul 38, cu o punctualitate demnă de anunțat ora exactă. Dumitru Tinu și cu mine solicitasem o întrevedere, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite pleca a doua zi în Europa, probabil pe masa sa de lucru, o masă ca oricare alta, din biroul său, un birou nici mai mare, nici mai mic, nici mai altfel decît al altor notabilități din ierarhia O.N.U. pe care le-am văzut, așadar pe masa din biroul său din colțul clădirii, cu vedere spre East River și spre Queens și spre Aeroportul Kennedy de unde avea să plece a doua zi către alte zări, se găsea probabil destule lucrări care să fi concurat dorința unui interviu venind din partea a doi gazetari, aflați cu treburi la Națiunile Unite exact acum cînd timpul i se arată a fi atît de limitat.

Ne-a primit, cum spuneam, cu o punctualitate demnă de case mari și am rămas pe scaune față în față pînă cînd întrebările ce ne ședeau pe limbă s-au epuizat și am plecat doar după ce în același colț de birou unde purtasem discuția ne-am fotografiat împreună. (Vreau să cred că la ora cînd privirea vă cade peste rîndurile de față vă sînt știute opiniile consemnate de noi, cuvintele frumoase despre România și președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe care îl numea cu admirație unul din cei mai activi lideri politici ai vieții internaționale, urmează să-l întîlnească foarte curînd, mărturisind că această întîlnire îi va fi folositoare în calitatea sa de secretar general al Națiunilor Unite. Dacă acest lucru nu s-a întîmplat încă, el se va produce curînd.)

Ziua în care vede lumina tiparului acest număr al revistei „Flacăra", este ultima din cele afectate sesiunii generale a Adunării Generale a O.N.U. și în mod practic, dacă nimic neprevăzut nu va apărea, la sfîrșitul ei vom ști și rezultatele concrete cu care ne îmbogățește actuala întîlnire a statelor membre, reprezentate de președinții lor, de primii miniștri, de miniștrii de externe, ca o dovadă a interesului pentru problemele discutate și pentru soluționarea lor. Cît de aproape vor fi aceste rezultate puse alături de speranțele cu care am așteptat, de înfrigurarea cu care am urmărit noua sesiune specială consacrată dezarmării vom vedea astă-seară cînd în sala Adunării Generale se va auzi lovitura în masă a președintelui său.

Îmi vine în minte un segment din convorbirea noastră cu domnul Javier Perez de Cuellar, secretarul general al O.N.U. : Tineretul este un alt nume pentru viitor. Tinerețe înseamnă dorința de a trăi. Ea este „joie de vivre", cum i se părea că sună mai plastic, abandonînd pentru moment engleza.

Teribilă plăcere de a trăi în lumea de azi, în toate vîrstele sale, de pe întreg pămîntul și prea insistent și prea puternic a fost afirmată această plăcere și încredere în viață, cum n-a fost poate niciodată, ca ea să fie ignorată, subapreciată, dusă cu vorba, ținută la distanță, tratată cu somnolență și ingratitudine.

Cu gîndul la nepotolita „joie de vivre" existentă în fiecare din noi pretindem să se stringă mîna și să se rotească maneta ce duce spre poienița unde crește, floare de nufăr, cuceritoare, pacea lumii.

NEAGU UDROIU ■

Om al anului 1981

„Adunarea pentru Integrare Națională din India" (N.I.A.), organizație internațională pentru pacea mondială, conferă, prin hotărîrea juriului său cuprinzînd membri ai parlamentului indian și alți oameni eminenți, președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, titlul de „Om al anului 1981" pentru serviciile aduse omenirii și securității internaționale, pentru faptul de a fi creat un puternic curent în rîndul conducătorilor lumii spre a da importanța cuvenită păcii și a salva umanitatea de dezastrul unei catastrofe nucleare".

La ceremonia înmînării, care a avut loc în stațiunea Neptun, prof. Raj Baldev, președintele N.I.A., a arătat că acordarea distincției „Om al anului 1981" constituie o strălucită recunoaștere a impresionantelor acțiuni inițiate de președintele Nicolae Ceaușescu, de România iubitoare de pace, între care se disting grandioasa demonstrație populară care a avut loc în București la 5 decembrie 1981, istorica cuvîntare rostită de șeful statului român cu această ocazie, scrisorile adresate președintelui Leonid Brejnev și președintelui Ronald Reagan, precum și mesajele adresate guvernelor și parlamentelor, urmate, în acest an, într-o impresionantă continuitate, de Apelul purtînd 18 milioane de semnături al poporului român către popoarele lumii, precum și de recentele inițiative și propuneri prezentate de România la sesiunea specială a O.N.U. consacrată dezarmării. „Este convingerea noastră profundă — a spus vorbitorul — că singura cale pentru salvarea omenirii de pericolul unui război nimicitor este aceea arătată de președintele Nicolae Ceaușescu — și anume oprirea, pînă nu este prea tîrziu, a cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, înlăturarea războaielor din viața omenirii". Cu prilejul aceleiași ceremonii, Bharadwaj Ramachandra, deputat în parlamentul indian, sublinia că „înalta distincție de „Om al anului 1981" — pe care delegația noastră are mărea onoare și bucurie de a v-o remite astăzi pe pămîntul României, adevărată țară a păcii — reprezintă nu numai o apreciere a organizației noastre, a juriului N.I.A. ; aceasta este, totodată, expresia unei aprecieri și aprobări universale, a opiniei publice, a popoarelor, care văd în dumneavoastră un strălucit și neobosit campion al luptei unite pentru dezarmare și pace. Sînt convins că decernarea acestei înalte distincții reprezintă o nouă contribuție la dezvoltarea bunelor relații dintre România și India, la întărirea păcii, înțelegerii și colaborării în întreaga lume".

Mulțumind pentru distincția primită, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că o consideră îndeosebi ca o apreciere a luptei poporului român pentru pace, pentru dezarmare, pentru o lume în care fiecare popor să se poată dezvolta liber, fără teama vreunei agresiuni, și, de asemenea, ca o apreciere a relațiilor bune dintre România și India, a colaborării dintre popoarele noastre, știut pentru dezvoltarea economico-socială a celor două țări, cît și pentru cauza păcii în lume.

Survenită într-o perioadă în care noile inițiative de pace românești la O.N.U. cunosc un larg ecou pozitiv pe plan internațional, conferirea distincției de „Om al anului 1981" tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o ilustrare vie a înaltei aprecieri de care se bucură activitatea neobosită a conducătorului partidului și statului nostru în slujba deziderateleor supreme de pace și dezarmare ale întregii omeniri, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, pentru prietenie și colaborare între toate națiunile.

ION CODRU ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Hona Pătrașcu, I D Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nită, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecap, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu, Sorin Postolache) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 , Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Congresul al IX-lea — început de nouă istorie

Opinia unui alegător

Libertatea de gîndire

Intreaga istorie a progresului uman a fost, în ultimă instanță, istoria progresului pe care l-a înregistrat procesul complex al libertății de gîndire. Există, firește, și o libertate de gîndire interioară, aceea care și dă omului capacitatea de a privi universul înconjurător cu o mare și curajoasă curiozitate, determinanta întrebărilor în stare să provoace, la rîndul lor, acțiunea inovatoare, însă exercițiul liber social al acestei libertăți n-a fost întotdeauna, cum bine se știe, însoțit de consensul structurilor social-politice. Nu toate marile idei care s-au născut în creuzetul libertății de gîndire interioară — expresia cea mai vie, poate, a conștiințelor celor mai înaintate — au învins și s-au impus prin simpla și altfel singura firească evidență a argumentelor. Libertatea de gîndire a fost întotdeauna și mai rămîne încă și azi pe multe meridiane și în contextul multor structuri social-politice — și nu neapărat numai nesocialiste, — expresia cea mai înaltă a aspirației spre desăvîrșirea personalității umane.

Nici admiterea teoretică atît de adesea afișată și nici chiar garantarea practică a condițiilor politice și social-administrative n-au condus automat la realizarea climatului care să facă din libertatea de gîndire măsura progresului autentic în plan spiritual. Nici progresul tehnic și tehnologic cel mai apropiat de idealul condiției

(Continuare în pag. 5)

DINU SARARU ■

Țara în casă nouă — Scene din noul peisaj arhitectonic al României **(paginile 2-3)**

Lentilele Fresnel de concepție românească, în fine, se produc!

S-au împlinit 2 ani de cînd revista noastră relata faptul că la Politehnica bucureșteană, în cadrul catedrei de mecanică fină, într-un modest laborator de optică, titularul cursului de „Calculul și construcția aparatelor optice și metrologie generală", conf. univ. doctor Petre Dodoc, reușise veritabila performanță a calculului și realizării în concepție proprie a lentilelor de tip Fresnel, cu utilizări multiple în tehnica modernă (ele însele făcînd parte din tehnica de vîrf a lumii). Arătam atunci greutățile realizatorului, munca sa anonimă de ani și ani de zile și mai cu seamă amără-

(Continuare în pag. 7)

CICI IORDACHE ■

„Am deschis mulți bolnavi cu cancer gastric și, constatînd întinderea metastazelor, i-am închis la loc. Pe cîțiva dintre ei i-am trimis doctorului Mihai Leontopol. Spre surpriza mea, unii trăiesc și astăzi".

Încă o personalitate proeminentă a medicinii noastre, profesorul doctor docent Victor Prodescu, zice DA într-una din causelele susținute de „Flacăra"

În interviul lui Ovidiu Ioanițoaia „Omul e, de fapt, primul său medic", din pagina 6.

Pămîntul Bucureștiului, un adevărat seif arheologic

Multe lucruri extraordinare stau neluate în seamă, deși de importanța lor avem tot timpul semn.

Așa, bunăoară, un ogor din marginea Buftei, din pragul rîului Colentina și al lacurilor sale. Umbli prin brazda cu bostănărie și cu custraveți și pămîntul e parcă frămîntat cu cioburi roșcate sau cenușii, cu zgură din topitorii de fier, cu tot felul de oase și oscioare. Pentru țărani, pămîntul acesta se arată ciudat, pietros, cu toate că-l ară și-l întorc și-l seamănă de ani, de secole, de milenii chiar. Și cu cît se îndîrjesc ei să sape mai adînc și mai virtos, cu atît ies deasupra mai multe spărturi de oale și cărămidă, de monezi, de oseminte albicioase de tot soiul.

Dar ce-ar putea să însemne ele, puțini o știu fiindcă, de fapt, vezi și înțelegi doar ce ești pregătit să vezi și să înțelegi. „Tudor Bălan și Nicolae Dumitrache, doi săteni virstnici din Buftea, unul de 68 de ani, altul de 70, lucrează cu cazmaua într-un șanț dreptunghiular lat de doi, trei metri din preajma unui canal de irigație.

Ce fac ei în cimp se cheamă acum arheologie, cu toate că prea multe din munca lor bătrînii nu pricep. „Știe dom'inginer" zic Bălan și Dumitrache, atunci cînd îi întrebi, și continuă să taie tihnit și cu oarecare ceremonie felii din malul nu prea adînc al șanțului. Au arat vreme de o viață pe aici și uite tocmai cum și cînd

(Continuare în pag 23)

TUDOR OCTAVIAN ■

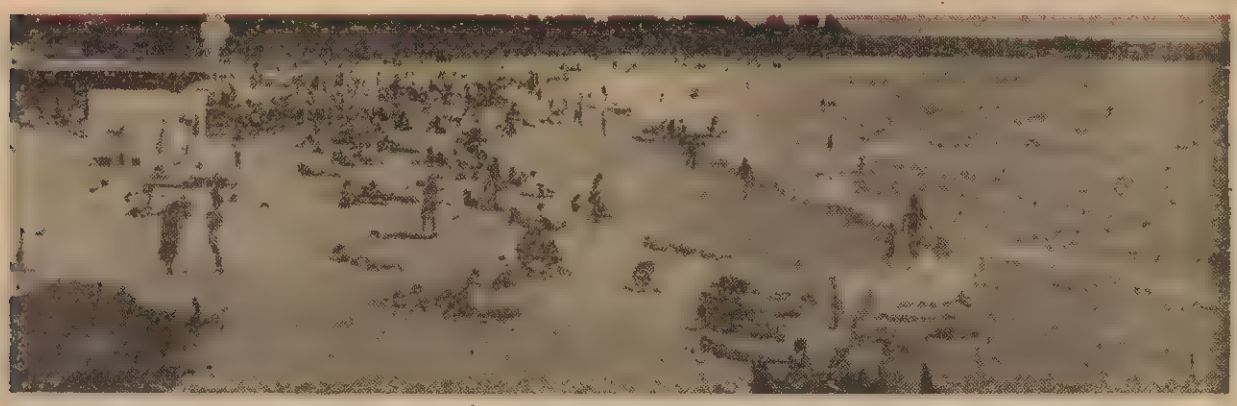

O imagine a litoralului românesc caracteristică pentru sezonul în care ne aflăm. Ea poate fi, totodată, și o invitație pentru toți iubitorii Cenaclului Flacăra căci, în curînd, muzica tînără și poezia vor întregi atributele splendorii estivale

Autograf de Lucian Blaga

Melancolie

Spre mulți ani ca Agerele plaiuri...
... și ploaie...

Știți: Istoria... dar toate
furtunile,
Cu tot ce vor ele să mire —
În pieptul meu,
Ca pietrele de ploaie, cresc lung...
... și lamentează
Și pentru-această-ți nu mă doare...

Un vînt străfulgeră pe sfeșnicele rouă
De-genunchi... și plouă...

Publicînd cu emoție în această pagină o fotografie inedită și un manuscris autograf al lui Lucian Blaga, transmise redacției noastre de doctorul Radu Cărpinișan din Sebeș Alba, ne amintim că opera marelui nostru poet și filozof a fost cu adevărat redată spiritualității românești în anii luminoși care au urmat istoricului Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român.

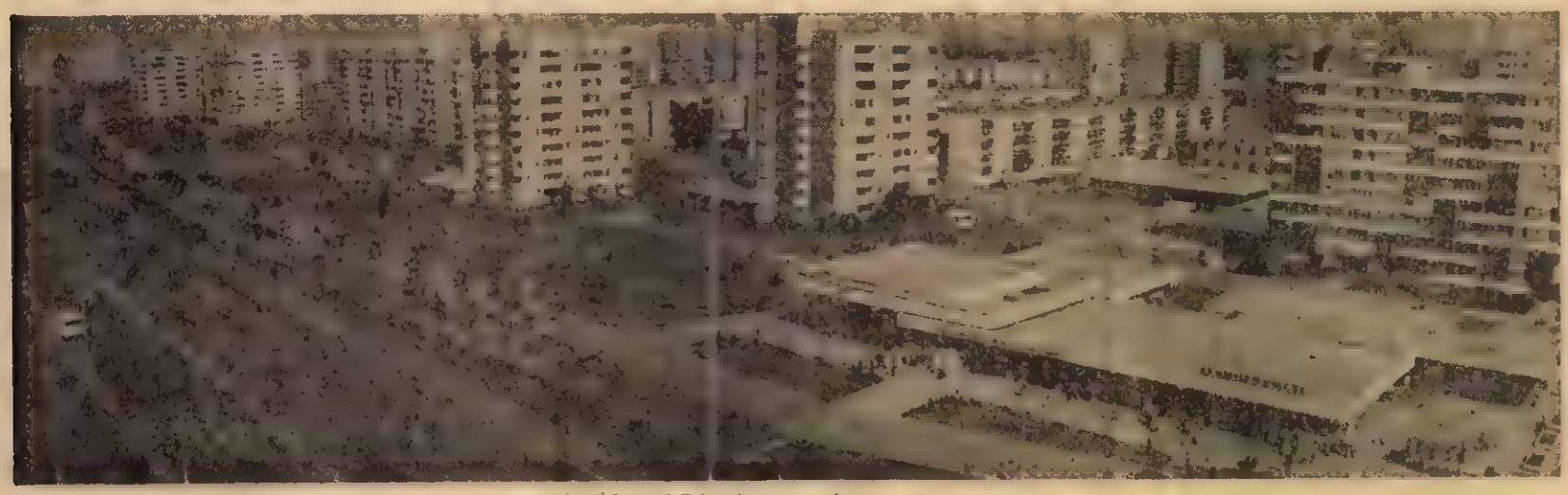

O adevărată „carte de vizită" a constructorilor Capitalei : cartierul Drumul Taberei, un oraș într-un oraș

Țara în casă nouă

O privelişte care încîntă ochiul şi sufletul : tulceo anului 1982

Miercurea Ciuc, o arteră simbolică : Bulevardul Frăției

Din 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, pînă la sfîrșitul anului 1981, s-au construit în România peste 2,5 milioane locuințe noi. Astăzi, 70 la sută din populația țării locuiește în case construite în anii socialismului. Cifrele în sine, desigur, sînt spectaculoase, însă, abia cînd le corelăm cu înfățișarea de astăzi a orașelor și satelor noastre, ele devin cu adevărat elocvente și depun o mărturie semnificativă cu privire la țelurile unei politici clarvăzătoare, care a pus în centrul preocupărilor ei bunăstarea omului.

Acest viguros efort constructiv și-a amplificat an de an puterea de cuprindere și s-a desfășurat în virtutea unei strategii globale, care are în vedere toate localitățile țării, ansamblul teritoriului național, antrenînd orașele și satele într-un proces unitar și echilibrat de creștere, în strînsă legătură cu necesitățile sociale și cerințele economiei naționale, cu tradițiile consacrate ale zonelor și cu perspectivele viitorului lor. Deosebit de grăitor este faptul că el nu și-a încetinit ritmurile nici în momentele cele mai grele pentru țară, momente care nu ne-au ocolit, cum ar fi inundațiile de la începutul anilor '70 sau violentul cutremur din 1977 ; dimpotrivă, a fost reluat mereu cu o nouă vigoare, cu un nou elan, construcția unui chip înnoit al patriei vădindu-se a fi una dintre vocațiile primordiale ale poporului nostru.

Dar realizările din acest domeniu relevă nu numai dimensiuni cantitative, ci și importante aspecte calitative : suprafața medie locuibilă pe locuitor din localitățile urbane, de la 7,7 mp în 1965, a depășit astăzi 10 mp. În apartamentele noi, din ce în ce mai judicios proiectate, fiecare membru de familie dispune în medie de 15,3 mp de suprafață utilă. Ponderea locuințelor care beneficiază de apă curentă și canalizare a crescut de la 31,7 la sută, cu 15 ani în urmă, la 68 la sută în 1981. Toate marile ansambluri de locuințe au fost însoțite cu grupuri școlare, prevăzute cu complexe comerciale și de servicii curente, cu edificii de utilitate social-culturală și viața oamenilor și-a anexat, cu acest prilej, înțelesuri noi, necunoscute în alte vîrste ale țării.

Există, desigur, o înțelepciune de a construi, dar înțelepciunea aceasta nu ar însemna nimic fără puterea care să-i propulseze în realitate demersurile și inițiativele. În România acestor ani fertili și laborioși, construcția de locuințe s-a afirmat ca o veritabilă ramură a economiei naționale, cu instituțiile și dotările ei, cu specialiștii ei, dar mai cu seamă cu țelurile ei, dintre care unul anume ni se pare mai important decît toate : în ritmul actual de edificare a locuințelor noi, pînă în anul 1990 problema locuințelor va fi practic soluționată în România. Și izbînda aceasta merită a fi consemnată printre victoriile cele mai semnificative și palpabile ale socialismului românesc.

În același timp, România se situează printre primele țări din lume în ceea ce privește numărul de locuințe construite la 1 000 locuitori. Sîntem una din puținele națiuni care au investit în această preocupare nu numai fonduri și energie socială, ci și o viziune științifică, într-un tot corespunzătoare aspirațiilor omului contemporan. Construcția de locuințe a devenit la noi o activitate coordonată prin legi specifice, nimic nu se săvîrșește în acest domeniu la întîmplare și ne-a devenit demult familiară imaginea tovarășului Nicolae Ceaușescu aplecat asupra schițelor de sistematizare ale localităților urbane și rurale, desăvîrșindu-le statura prin prețioasele sale indicații. Și de aici înainte, desigur, sîntem datori să ne răsucim în timp, spre începuturile de acum 17 ani. „O preocupare de seamă a partidului nostru — aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu în 1965, la Congresul al IX-lea al partidului — este îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii. Noile locuințe se vor construi de regulă în mari complexe înzestrate cu dotările tehnico-edilitare, social-culturale și de deservire necesare". S-au pus atunci bazele unui program care, iată, într-o măsură definitorie, este astăzi un program împlinit.

MIHAI PELIN ■

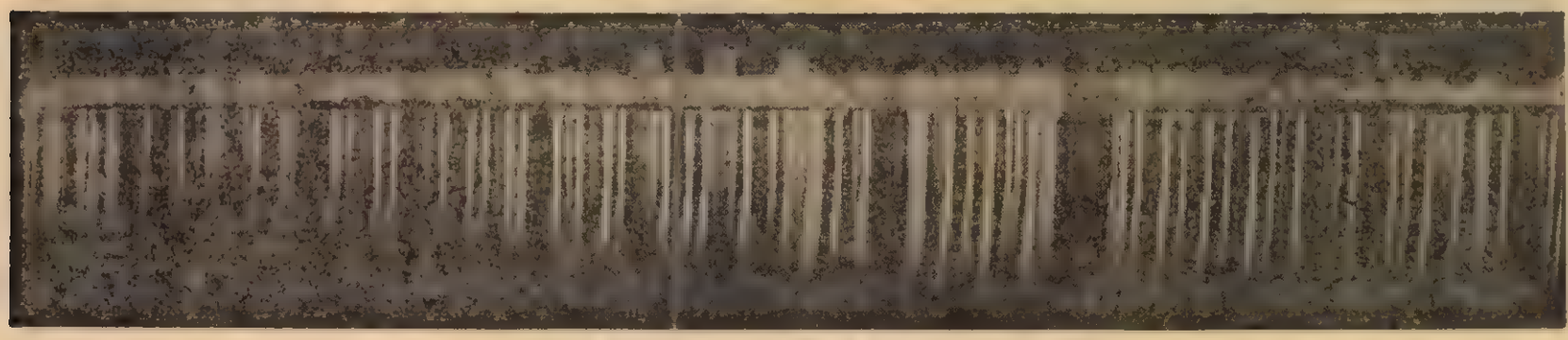

Lumini la ferestrele caselor noastre, iar înăuntru, mulțumire și liniște

Așa s-au născut și se nasc marile ansambluri de locuințe : prin grija, rîvna și inspirația primului bărbat al țării

Tîrgu Jiu, așa cum nu l-a visat nici Brâncuși

Un refren care și-a pierdut definitiv sensul : „Călărași, Călărași, mai mult praf decît oraș"

Vedere din avion : Cluj-Napoca

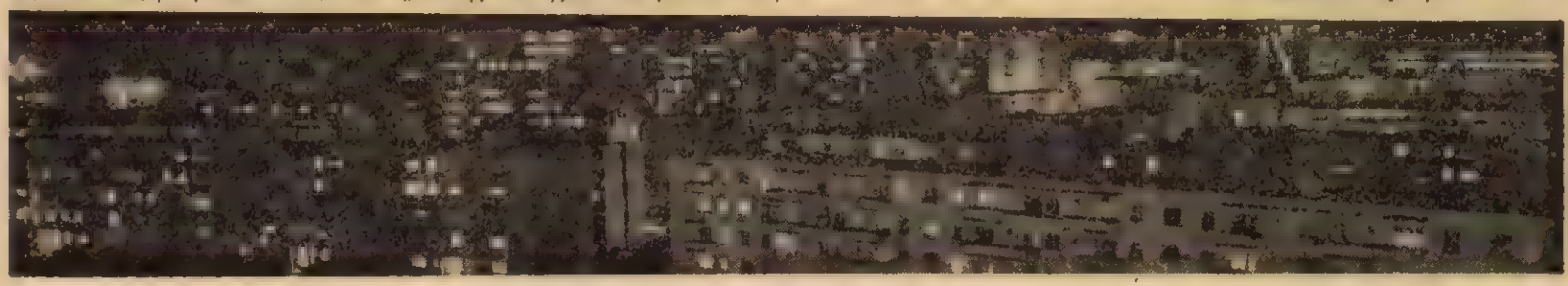

Alba Iulia s-a obișnuit să privească lumea de la înălțimea etajului 12

Secerișul

Ultimul grîu al lui Dumitru Dumitru

La același vad al Borcei, podarii Ion Spirea și Costache Costea, aceiași ca și-n vara trecută, trec pe nesimțite bacul către malul opus și cu același Aro, condus tot de șoferul Ilie Victor, înaintăm pe șoseaua pietruită dintre dig și marginea tulbure a apei pînă pătrundem în incinta îndiguită a Insulei, pe pămînturile fermelor care poartă și nume și numere, 5 Gildău, 9 Albina, 11 Jegălia. Pe dreapta grîu și pe stînga porumb, pe stînga porumb și pe dreapta grîu, cît vezi cu ochii. Și totul arată în preajmă chiar ca în vara anului trecut, parcă timpul s-a oprit sau parcă l-a luat Dunărea și l-a dus la vale, însă în această suprapunere perfectă de imagini doar două repere fac dovada că a trecut un an, unul ar fi că pe-atunci grîul fusese secerat iar acum abia a început recoltatul, la ferma Albina, iar al doilea că director la I.A.S. Pietroiu este inginerul Ștefan Poenaru, nu mai este Dumitru Dumitru. Dumitru Dumitru, Erou al Muncii Socialiste, țăran din Armășești — Ilfov, ajuns muncitor și muncitor ajuns, prin voia împrejurărilor și-a sa, din nou țăran, adică din nou la munca pămîntului, a condus Întreprinderea agricolă de stat Pietroiu de la înființarea ei și pînă în august anul trecut. În ziua cînd l-am cunoscut, astă-vară, îmi spunea că de cinci zile terminase secerișul grîului și preț de cîteva ore, cît am dat o raită prin insulă, mi-a povestit cum a preluat, ca administrator, mai întîi, balta de la Pietroiu, cum activa în sectorul 4 ca prim-secretar U.T.C. fără să fie scos din producție din meseria lui de maistru în atelierul de turnătorie al Uzinei de apă din București și cum fusese chemat de o tovarășă de la Capitală cu un nume scurt, monosilabic, și aceea i-a transmis sarcina pe care o primise pe linie de partid iar el a zis că are de întreținut o soră la liceu și tovarășa aceea cu un nume scurt, monosilabic, i-a spus să fie fără grijă fiindcă partidul va prelua această grijă a lui, el trebuind să plece acolo unde a fost trimis și să-și facă datoria. Asta se petrecea prin '48, în luna iunie, iar despre cele ce s-au mai petrecut de-atunci s-a scris, precum se știe, chiar și un roman în care Dumitru Dumitru apărea ca personaj principal, un roman din care el nu mai avea, în vara anului trecut, nici un exemplar, pe ultimul îl dăduse cu împrumut unui prieten ca să-l citească iar acela uitase să i-l mai înapoieze. Însă pentru o asemenea întîmplare Dumitru Dumitru nici n-avea timp să fie supărat. Sub ochii lui fișia de pămînt cuprinsă între firul Dunării și brațul Borcei fusese înlănțuită cu un dig de 42 de kilometri, ducîndu-se la capăt prima lucrare de asemenea proporții de după Eliberare, unde a muncit un furnicar de oameni, spunea Dumitru Dumitru, aproape așa cum și-au înălțat egiptenii piramidele. În fiecare zi, vreme de trei ani, fuseseră scoase la lucru vreo două mii de care din satele din preajmă iar milioanele de metri cubi de pămînt și de piatră stivuite în marginea fluviului au pus la adăpost și au ferit de ape cele nouă mii de hectare din cuprinsul cărora, de vreo treizeci de ani încoace — și mai cu seamă în a doua jumătate a acestui răstimp — I.A.S.-ul Pietroiu a livrat statului produse agricole în valoare de aproape 3 miliarde de lei. O fărîmă din această avuție fiind și grîul de anul trecut, de pe 1 000 de hectare, care fusese secerat în opt zile. Rezultase o producție medie de 4 911 kilograme de pe fiecare hectar. Dumitru Dumitru se arăta un pic nemulțumit : „Să fi făcut 5 000, zisese. Una e cînd spui 4 911 și alta cînd spui 5 000“. Și nu numai că zisese dar și vroia să pornească, în felul lui, la muncă, fiindcă atunci chiar, în acea zi, cînd trecuseră numai cinci zile de cînd terminase secerișul grîului, după ce-a dat o raită prin Insulă, odată cu răsăritul soarelui, mi-a spus că în ziua aceea trebuie să facă un drum pînă la Fundulea, la Stațiunea de cercetări agricole. Vorbise cu directorul stațiunii, Cristian Hera, și-l rugase să-l ajute să facă rost de un soi de grîu mai productiv, care să atingă măcar 6 000 kilograme la hectar. L-am însoțit o bucată de drum. Și-a aprins o țigară Snagov și mi-a spus că soția sa, Emilia, nu știe că el a început din nou să fumeze, într-o vreme se lăsase de tot, nu mai fuma nici o țigară pe zi dar a început să fumeze iarăși în campania asta a secerișului care abia s-a încheiat, a fost o campanie grea cum nu-și închipuise, ca pe front, cînd el era caporal și s-a nimerit să fie primul dintre transmisioniștii de la comandamentul Diviziei Tudor Vladimirescu care a recepționat știrea Victoriei. Mi-a vorbit apoi despre ședințele la care uneori era chemat fără rost, despre bucuria lui că I.A.S.-ul Pietroiu a fost considerat o adevărată școală de cadre pentru agricultură, mulți dintre inginerii și economiștii cu care a lucrat el, Dumitru Dumitru, fiind promovați în posturi de conducere prin alte unități, precum și despre faptul că uneori îi cam sîcîie o afurisită de artrită și că-i este cam teamă pentru că a auzit că unora care au suferit de boala asta a trebuit să li se amputeze picioarele. Ne-am despărțit la Lehliu și la vreo lună în urmă am auzit că Dumitru Dumitru a murit, ceea ce m-a făcut să cred, mărturisesc, că moartea este uneori o glumă proastă. Iar despre cele ce-mi vorbise el atunci, în vara trecută, a trebuit să-mi aduc aminte acum, în această vară, cînd îndreptîndu-mă către ferma Albina împreună cu noul director al I.A.S.-ului, Ștefan Poenaru, care înainte a lucrat, patru ani, ca inginer-șef, am văzut că secerișul grîului tocmai se pornise, în plin, și întrebîndu-l pe noul director cît grîu crede că va obține, el mi-a răspuns : „Cred că vom face, aici, vreo 6 000 la hectar“. Mecanizatorii Ion Lăcătușu, Gheorghe Chenan, Alexandru Vlase, Dobre Ivanciu și Aurel și Marin Nedelcu secerau, s-ar fi putut spune, ultimul grîu al lui Dumitru Dumitru.

D. CONSTANTINESCU ■

Dor

M-a aprins de tine dor,
Care m-a cuprins în zbor.
M-au aprins de tine dorul
Care m-au cuprins de drumuri,
Drumuri multe, fără număr,
Că nu știu să le mai număr,
Drumuri multe, care curg
Către care, oare, oring ?
Lîngă bot de căprioare,
Pe sub care curg izvoare,
Pe sub zbor de ciocîrlii,
Pe sub puf de păpădii,
Pe sub praf de stele vii,
Pe sub soarele din vii,
M-a cuprins de tine dor
Și m-a ridicat în zbor,
Peste lanuri verzi de grîu
Și cu cai fără frîu.
Dor de tine m-a cuprins
Și mă poartă-n foc aprins,
Și mă arde, ca să ard
Orice scîndură de gard.

ION STROIE ■

Mihai Bandac
„Viscol peste căpițe“ –

Dosarele energiei

„Opriți risipa de energie, și poluarea va înceta mai fie o problemă!“

Un apel neobișnuit a răsunat în 1978 la un simpozion național pe tema poluării — un apel care, aparent, nu avea decît prea puțin în comun cu profilul acelei reuniuni științifice. Ideea de bază a lucrării prezentate de inginerul Alexandru Forje, conferențiar doctor în matematică, Lidia Claudia Simionescu, dr. ing., M.G. Pop, conferențiar doctor în fizică, Ion Ința, profesor doctor în fizică Giuseppe Munteanu și alți colaboratori, era : **„Opriți risipa de energie și poluarea va înceta să mai fie o problemă !“** În adevăr, acești specialiști susțineau că, în general, poluarea reprezintă și risipă de energie. Analizînd o serie de fenomene fizice utilizate în producție, cum ar fi prelucrarea, încălzirea, sudarea și topirea metalelor, ei demonstrau că **peste 50% din energia implicată în procesele tehnologice industriale se disipează inutil și se regăsește în ceea ce denumim poluare** !

Aceste concluzii destul de surprinzătoare prin generalitatea lor nu erau formulate ca simplă ipoteză, ci se întemeiau pe numeroase experimente și încercări prealabile, cum ar fi tăierea metalelor prin procedeul profesorului doctor inginer, Constantin Iliescu, încărcarea acumulatorilor prin procedeul conferențiarului doctor în fizică Ilie Gavrilă etc. De la acea dată, colectivul a progresat în cercetările sale. Recent, Claudia Lidia Simionescu a publicat în Editura Tehnică o carte de referință în care, poate pentru prima dată la noi, un matematician oferă unui cerc larg de specialiști un instrument complex de lucru pentru aprecierea și integrarea corectă a fenomenelor fizice folosite în tehnologie. Totodată, ea prezintă un model matematic al aerării apei, respectiv al pierderii de oxigen din ea prin poluare. Întreaga carte se constituie astfel ca o noutate pe plan mondial. În adevăr, prin modelul matematic de calcul optimal (în care Claudia Lidia Simionescu s-a făcut remarcată și peste hotare, prin articolele publicate în reviste de specialitate și comunicări la reuniuni științifice de prestigiu, printre altele la al IV-lea Congres mondial de cibernetică și sisteme) se pot calcula ansamblul de condiții pe care le presupune poluarea și efectele pe care le produce. Astfel se conturează noi tehnologii, care să prevină acest fenomen și consecințele sale nefaste asupra viitorului omenirii.

Cercetătorii nu s-au mărginit însă la teorie. O invenție a colectivului condus de profesorii universitari Horst Bednar și Victoria Bednar de la Universitatea din Brașov a făcut obiectul brevetului 75 310/1980. În ce constă acesta ?

Se vorbește mult de energia înglobată în diverse produse chimice industriale energofage. S-a calculat, de pildă, că la purificarea a 10 t de clorură de aluminiu se aruncă la canal cam două tone, cantitate care, firește, încorporează aceeași energie inițială pe care o conținea șarja de 10 t. Prin invenția mai sus-menționată, în loc ca reziduul de 2 t, deci 20% din șarjă, să se arunce, el se transformă integral în două produse valoroase : clorura hexahidrat de aluminiu și un decapant utilizabil în tehnologiile de lipire a metalelor, economisind 60-70% din energia înglobată în substanțele utilizate azi în acest scop.

Din păcate, în prezent, produsele secundare rezultate de la fabricarea clorurii de aluminiu, după cunoștința profesorului Bednar, continuă să se deverseze fără nici un rost și folos economic în Trotuș (Combinatul chimic Borzești, titularul brevetului, fiind și unul din producătorii importanți de clorură de aluminiu). Interesul economic al invenției sus-citate apare cu atît mai mare cu cît clorura de aluminiu este un produs larg utilizat în aproape toate tehnologiile de bază ale industriei chimice organice : în procese de alchilare, izomerizare, halogenare, deshidratare, hidrogenare, desulfurare, polimerizare etc., care reclamă imense cantități de clorură de aluminiu, iar la fiecare șarjă de 10 t, repetăm, două tone de reziduri se irosesc. Deși Horst Bednar și colectivul au obținut brevetul în 1980, de atunci nimeni, nu s-a interesat de soarta lui, inclusiv beneficiarul, deși inventatorii s-au străduit să propulseze invenția. Oricum, poate că alți beneficiari potențiali producători de clorură de aluminiu din țară, citind aceste rînduri și aflînd pe această cale de brevet, își vor manifesta interesul.

Invenția aceasta nu a apărut peste noapte, ci după studii îndelungate și zeci și sute de minuțioase determinări și încercări integrate într-un ansamblu de experimente, și ar fi păcat ca să nu dea roadele așteptate de economia națională. Dacă, pînă la apariția articolului de față, la Borzești sau în altă parte se vor fi întreprins pași concreți în această direcție, vom fi bucuroși să vă informăm.

Dincolo de soarta acestui brevet se conturează însă o „mizа“ mult mai mare.

Să ne aducem aminte și de spusele cronicarului despre **„apa răpide și limpede a Trotușului“**, în ale cărui unde poluate mișunau cîndva **„mulțime de păstrăvi și lostrițe“** (Grigore Ureche). Utilizarea brevetului ar fi poate una din căi pentru a se „limpezi“ Trotușul. Apoi, grupul de cercetători menționați la începutul articolului de față au identificat peste **400 situații în procesele tehnologice industriale în care apare o legătură nemijlocită între risipa de energie și poluare.** Ei studiază, în continuare, posibilitățile ca sistemele tehnologice să rămînă permanent sub control și să se închidă „țevile“ nocive, deci sursele de poluare. În acest context mai larg se înscriu și cercetările lor foarte recente, întreprinse cu ajutorul inginerului Ion Encșa de la Universitatea din Brașov, pentru **reducerea substanțială a consumului de combustibil al autoturismelor „Dacia“ odată cu micșorarea poluării**, prin reducerea emisarilor purtători de noxe. Și în acest caz deci — de mare interes pentru cetățean — economia de energie ar fi însoțită de dispariția totală sau parțială a poluării.

LIONEL NIȚESCU ■

Acțiunea de recuperare a căldurii reziduale se desfășoară încă într-un ritm lent, adică păgubitor

Din motive tehnologice sau de protecție muncii, în industrie sînt frecvente cazurile cînd într-o hală de fabricație este necesar un mediu ambiant dat : aer curat și cu o anumită temperatură. Pentru asigurarea lui se recurge de cele mai multe ori la ventilația mecanică, în paralel cu încălzirea aerului care trece printr-o baterie. Printr-un tub este introdus aerul proaspăt, încălzit la temperatura necesară, iar prin altul este evacuat în atmosferă aerul uzat. De cele mai multe ori ciclul este continuu. Cantitatea de aer care se primenește astfel este foarte mare. La fel și energia necesară încălzirii lui. Odată cu aerul, în atmosferă se evacuează și o importantă cantitate de căldură reziduală.

După această inevitabilă introducere să intrăm în subiectul propriu-zis : recuperarea căldurii. La I.N.C.E.R.C., Institutul pentru cercetări în construcții București, încă din 1974 s-a executat modelul funcțional al recuperatorului rotativ de căldură, tipul cu cel mai larg și mai variat domeniu de aplicare. Din 1980 el a intrat în fabricația de serie la I.C.M.P. București. În același timp, prin apariția noului Normativ de ventilație pentru halele industriale se prevede obligativitatea folosirii recuperatoarelor de căldură în proiectele de execuție ale noilor investiții.

Avantajele folosirii recuperatoarelor sînt evidente. Introducerea unui recuperator de căldură aduce după sine o economie de energie termică de 70-80 la sută. Să mai spunem că recuperatorul este astfel conceput încît să poată fi montat cu ușurință. Cele două tuburi de ventilație, intrare și ieșire, se sectionează prin scoaterea a cîte unui tronson și introducerea în locul lor a recuperatorului. Sistemul de funcționare este simplu și nu necesită o întreținere specială. Rotorul, care constituie sursa de acumulare a căldurii se înfierbîntă preluînd căldura aerului uzat și cedînd-o aerului proaspăt. Se estimează că numai prin aplicarea recuperatoarelor la noile investiții se obține o economie de aproximativ 25 000 tone combustibil convențional pe an. Prin introducerea recuperatoarelor la instalațiile de ventilație existente cifra ar putea crește de cîteva ori.

În urmă cu doi ani aveam o discuție pe această temă cu inginerul Alexandru Christea, consilier la Laboratorul de instalații termice din cadrul I.N.C.E.R.C. Pentru situația de ultimă oră în problema recuperării căldurii din aerul tehnologic uzat apelăm la bunăvoința aceluiași interlocutor.

„Reluînd discuția întreruptă acum doi ani, remarcăm că lucrurile n-au stat pe loc. Recuperatorul de căldură rotativ se fabrică la I.C.M.P. sub denumirea de „Scarom". Este singura întreprindere care deocamdată produce recuperatoare. Comenzi sînt suficiente pentru acoperirea capacității de producție. Cele mai multe sînt sosite mai ales din zootehnie. Acum doi ani I.C.M.P. aștepta comenzi. Astăzi este pe punctul de a nu le mai face față. Printr-un brevet românesc, folia de polistiren a înlocuit azbestul la alcătuirea rotorului. Din păcate, folia de polistiren pe care o produce întreprinderea de mase plastice Buzău este un material deficitar. Urmează ca la Buzău să se înlocuiască utilajele existente cu unele noi. Montarea lor trebuie grăbită. Știind situația foliei de polistiren, mult folosită pentru ambalaje în industria alimentară, la institut s-au pus la punct alte patru variante de construcție a rotorului din materiale ușor disponibile în țară. Sîntem în măsură să acoperim toate domeniile de aplicare. Sînt omologate recuperatoarele cu diametre de 1 000, 1 600 și 2 500 milimetri. Pe măsura cererilor urmează să fie omologat și cel cu diametrul de 3 150. Noile recuperatoare vor putea fi utilizate și în hale cu pericol de incendiu de categoria A și B, majoritatea halelor din industria chimică, vopsitorii etc. Un singur recuperator din gama numită mai sus aduce o economie de aproximativ 25 tone combustibil convențional pe an. Cantitatea exactă se calculează în funcție de debitul instalației de ventilație și de diametrul ei. Dacă la cele spuse adăugăm că perioada de amortizare a unui recuperator este de maximum un an realizăm ce acțiune rentabilă este dotarea cu recuperatoare a întregii noastre industrii. Și asta cît mai repede".

O primă remarcă. Prin apariția Normativului de ventilații 15-79 s-a reglementat aplicarea recuperatoarelor la investițiile noi. În țară funcționează însă în cadrul unităților existente mii de instalații de ventilație. Accentul trebuie pus pe echiparea cu recuperatoare de căldură a acestora. Noile investiții, dacă ne gîndim la ritmul de dezvoltare a industriei noastre în ultimii 15-20 de ani, reprezintă un procent neînsemnat față de numărul celor existente și la care se pot aplica sistemele de recuperare a căldurii de care vorbim. Și tocmai de aceea credem că se impune apariția unui normativ care să oblige folosirea recuperatoarelor și la instalațiile existente.

„La comanda C.N.S.T., ne spune în continuare inginerul Alexandru Christea, am terminat de curînd un sistem informațional pentru culegerea, sortarea și prelucrarea datelor privind implementarea echipamentelor de recuperare a căldurii în toată țara. Am imaginat chestionare pe care întreprinderile să le poată completa repede cu date simple, cunoscute, pe care le cunoaște orice serviciu mecano-energetic. Odată sosite aceste date, în două trei săptămîni le vom prelucra pe calculator. Vom obține un tablou complet al tuturor surselor de căldură reziduală din aerul și apa caldă evacuate, mergînd pînă la nivel de secție de fabricație. Acest tablou ne va arăta dacă recuperarea este posibilă, tipul, mărimea și economia de combustibil pe care putem conta. Știind cu exactitate locul, tipul și mărimea recuperatorului, precum și economia realizată va fi posibilă elaborarea unui plan de măsuri care să concretizeze un program de fabricație al echipamentului, priorități de acțiune, eșalonarea investițiilor și, a efortului financiar. Formularele sînt predate la C.N.S.T. de 3 săptămîni. Urmează ca prin ministere, prin inspecția energetică să fie îndreptate spre întreprinderi. Este imperios necesar ca această acțiune să fie urgentată. Folosim această ocazie pentru a ruga pe cei care vor trebui să răspundă la formularele noastre s-o facă repede și corect. Numai după cunoașterea exactă a situației de pe teren va putea fi dusă la bun sfîrșit această acțiune de anvergură, va putea fi organizată corect producerea de echipamente necesare, vor putea fi planificate materialele trebuitoare executării lor".

Constatăm că institutele de proiectare de ramură, care ar fi trebuit să fie în fruntea acestei acțiuni, se mulțumesc să pună în aplicare un sistem, care din punct de vedere tehnic considerăm că a devenit obligatoriu, abia după apariția unor normative care le-o impun. Sînt institute, cum ar fi I.I.T.P.I.C., Institutul de inginerie tehnologică și proiectare în industria chimică unde acțiunea de aplicare a recuperatoarelor în instalațiile existente este mai bine organizată, unde s-a trecut la recenzarea posibilităților de aplicare, unde se urmărește introducerea eșalonată și în măsura posibilităților a recuperatoarelor în instalațiile existente. Sîntem convinși că nu este singurul institut în această situație. Dar primăvara nu se face cu o floare și nici măcar cu două-trei.

Mai remarcăm că în ciuda faptului că recuperatoarele sînt o „noutate" veche de aproape 10 ani ele nu sînt suficient cunoscute de proiectanți. Multe institute de proiectări nu au încă o evidență a surselor de căldură reziduală, nu și-au pus încă problema recuperării ei. Recunoaștem că păcătuim printr-un sistem informațional destul de sărăcăcios. La capitolul propagandă și informare tehnică este loc pentru mai binc. Buletinul construcțiilor sau Buletinele de informare ale I.N.C.E.R.C. apar în tiraje prea mici, insuficiente am putea spune dacă ne gîndim că unui institut sau unei întreprinderi îi revine un exemplar, uneori nici măcar acesta, însă nu ne putem justifica astfel lipsa de interes într-o problemă atît de importantă. Anul trecut, în Buletinul construcțiilor au apărut instrucțiuni de montaj și exploatare ale recuperatoarelor de căldură cu lichid intermediar. A trecut un an de atunci și nu se cunoaște încă un institut sau o întreprindere care să fi aplicat un asemenea recuperator.

La I.N.C.E.R.C. a fost pusă la punct toată gama de recuperatoare necesară acoperirii tuturor situațiilor întîlnite în industria noastră. Cercetarea și proiectarea nu pot fi surprinse astăzi de o situație pe care să n-o poată rezolva din punct de vedere al recuperării căldurii din aerul uzat tehnologic și totuși constatăm că ritmul este total necorespunzător. Trebuie să ne intereseze în primul rînd dinamica procesului de economisire de energie, aplicarea pe scară largă a realizărilor din cercetare, să ne doară fiecare kilogram de combustibil pe care îl irosim, să știm că echilibrarea balanței energetice a țării depinde în mare măsură de economisirea energiei și că acest deziderat poate fi îndeplinit în mare măsură prin micșorarea la minimum a cantității de energie irosite. Fără sarcini precise în acest domeniu fiecărui minister, fiecărei întreprinderi, fiecărei secții de producție economisirea de energie devine o noțiune abstractă cu care toți sîntem de acord, din păcate doar în vorbe nu și în fapte.

OPREA GEORGESCU ■

Lentilele Fresnel de concepție românească, în fine, se produc!

(Urmare din pagina 1)

ciunea pentru faptul că, fată lentilele existau (în calcul, tehnologie și prototip) dar nu se interesa nimeni de ele, de producerea și aplicarea lor în atîtea domenii posibile. Domenii și aparatură pentru care importam asemenea componente optice din Statele Unite și alte țări cu firme de renume.

Revenim în laboratorul lui Petre Dodoc (pe care îl aflăm cu titlul de profesor universitar), revenim și regăsim pe masa sa de lucru, ca pe o emblemă, ca pe o fotografie de familie scumpă sufletului său, strălucind într-un suport elegant, discul translucid și enigmatic al lentilei. Revenim pentru a consemna că, în fine, lentilele Fresnel de concepție Dodoc se produc. Se produc industrial, deocamdată în serie mică, chiar foarte aproape de catedra universitară, la Întreprinderea de aparatură și utilaje pentru cercetare, I.A.U.C., unde s-a creat, între timp, un atelier special pentru asemenea componente. Și unde, de la director, cunoscutul cercetător în domeniul mecanicii fine, ing. dr. Victor Bârzu, la proiectanți, ingineri și muncitori din execuție, colaborînd cu profesorul, se străduiesc să perfecționeze tehnologia de fabricație „pentru a le face mai ieftine, mai convenabile pentru beneficiar, ceea ce le va asigura diversificarea și astfel gama de aplicații".

— Cu alte cuvinte, tovarășe profesor Dodoc ,pe parcursul celor peste 730 de zile cît s-au scurs de la apariția articolului anterior, această bijuterie tehnică a străbătut un drum extraordinar : de la anonimat la interesul specialiștilor și de aici la producție.

— După apariția articolului, au venit și s-au interesat de ele mulți specialiști : de la I.O.R. (trimiși în mod expres de tovarășul ministru adjunct Gheorghe Boidur de la M.I.C.M.), de la Întreprinderea „Didactica" (unde se executau retroproiectoare cu condensori Fresnel din Statele Unite), specialiști preocupați de energia solară ; ne-a vizitat, de asemenea, prof. dr. Mircea Olteanu, renumitul nostru oftalmolog. Ce s-a reușit pînă acum ? Am reușit să încheiem trei contracte de cercetare-proiectare-execuție cu I.A.U.C. unde am găsit multă receptivitate, înțelegere și atașament ideii noastre. Astfel, condensorul pentru producția de retroproiectoare a „Didacticii" nu se mai importă. Se execută cu cel gîndit de noi. I.A.U.C. stăpînește acum tehnologia de fabricație atît a lentilelor, cît și a condensorului (format din două lentile suprapuse, perfect centrate, cu un anumit calcul și într-o anume construcție, ca să explic foarte sumar). Deși greutăți mai sînt, mai ales în legătură cu procurarea materiei prime, care este o masă plastică din materiale recuperabile și care suportă o tehnologie complicată pînă ajunge la gradul de înaltă puritate necesar unor asemenea componente optice riguros calculate.

Vizita la I.A.U.C. și convorbirea cu dr. ing. Victor Bârzu ne confirmă că „după tehnologia pusă la punct de prof. Petre Dodoc putem fabrica atît lentilele simple cît și condensori, de mărimi diferite, de caracteristici optice diverse cu destinații la fel de diverse. Cererile sînt în creștere din care cauză profesorul are treabă în continuare la noi. Împreună trebuie să găsim soluții tehnologice mai productive, să scurtăm timpul de fabricare al unei lentile, făcînd-o mai ieftină, mai accesibilă beneficiarilor. Pe această temă avem contracte cu Politehnica, cu Facultatea de mecanică". Una dintre cele mai insistente cereri este pentru un domeniu de mare actualitate socială, atît la noi, cît și în întreaga lume — captarea și conversia energiei solare. Spuneam și atunci, reamintim și acum, că lentilele tip Fresnel de concepție Petre Dodoc pot fi convertori solari de mare eficiență, avînd o capacitate fantastică de a concentra (pînă la temperatura de ardere) energia solară pe o suprafață foarte mică. Corectată (prin calcul) de aberații de sfericitate, energia se concentrează integral în centrul de focar.

— Unul din contractele cu întreprinderea producătoare — precizează profesorul — are ca obiect tocmai realizarea de lentile cu diametre diverse (300 și 300 mm) cu rol de captatori solari, fie pentru conversia în energie termică, fie în energie electrică, utilizați de I.C.P.E. — Institutul de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică, forul de cercetare ce coordonează, după cîte știu, programul științific pentru energia solară.

Revista noastră a supus discuției, și va continua să supună, diversele probleme și soluții ale captării și conversiei acestei surse noi de energie, în care lumea își pune atîtea speranțe, și iată că lentilele Dodoc oferă o soluție. Dintre cele mai demne de interes, căci față de cea a oglinzilor parabolice spațiale, scumpe, grele, care au nevoie de o mare suprafață pentru a capta o cantitate mai mare de căldură, avînd un factor de reflexie relativ mic, lentilele de tip Fresnel au un factor de transmisie incomparabil mai mare și asta, cum spuneam, pe o suprafață de zeci de ori mai mică. Ușa profesorului a fost de curînd deschisă și de către specialiști în domeniul construcțiilor din București care au preluat spre experimentare creațiile sale tocmai pentru soluții de arhitectură solară. Bucureștiul avînd încă pentru acest cincinal un program de utilizare (în cartierul Băneasa) a heliocnergiei la prepararea apei calde menajere în blocuri de locuit.

— Bănuiesc, tovarășe profesor, că vor fi și de efect, dacă vor fi montate pe acoperișuri, dat fiind forma rotundă, ca a discurilor de pick-up, a lentilelor.

— Nu am intrat în detalii cu respectivii cercetători, e munca lor, însă am convingerea că ele vor da rezultate bune, pot fi așezate ușor în orice parte a clădirii, mai ales că nu vor fi numai rotunde. Vă prezentăm, iată, una din ultimele noastre realizări : lentila plană cu acțiune cilindrică, adică avînd focar punctiform și liniar. Are deci nu un centru, ci o linie de focar, tocmai pentru a concentra cît mai multă energie, toată energia ce cade pe suprafața sa.Este special gîndită și creată pentru conversia solară. La ora actuală, asemenea captatori se pot executa în serie, tot la I.A.U.C. Și ne propunem ca pînă la sfîrșitul anului să punem la punct și tehnologia de realizare mai rapidă a acestora, problema noastră numărul unu fiind acum viteza de execuție, productivitatea.

Scoate de sub o husă de pînză albă, cu aceleași gesturi moi și tandre, ca într-o mingîiere, ca și atunci, acum doi ani, cînd ne-a prezentat lentila rotundă, un dreptunghi la fel de translucid, cu „striațiile" longitudinale, un fel de oglindă cu luturile cam de 0,50 x 0,75 — 80 centimetri și încearcă să prindă Soarele cu el. Și îl prinde cu rapiditate. Pe covor sub placa de masă plastică începe să joace lumina. Atît de intens, în două patrulatere de forma ferestrelor de la birou, încît, încă un minut, și avem senzația că pardoseala va lua foc.

— Deci, în cele 730 de zile, dincolo de preocupările didactice, de munca dumneavoastră fundamentală cu studenții, și de cele tehnologice, de colaborare și asistență tehnică cu I.A.U.C., ați continuat cercetările. Ce alte noutăți ne-ați mai putea prezenta ?

— Am pus la punct calculul și tehnologia oglinzilor Fresnel, cu diferite caracteristici pentru diferite aparate optice : retroproiectoare cu oglindă, retroproiectoare portabile și altele. Alta este însă lucrarea cea mai importantă a acestor ani : caseta cu oglinzi asferice pentru aparate xerox, aparate de multiplicat pe care, de asemenea, țara noastră le-a importat pînă acum. Această mașină electrostatică de multiplicat a fost realizată de către I.C.P.E. — pare-mi-se a fost și premiată și prezentată la diferite tîrguri internaționale — și, socot, că putem ieși fără complexe ori falsă modestie cu ea la export. Nu e copia vreunui aparat străin, e în totalitate de concepție românească. Oglinzile noastre au altă formă decît cele ale oricărei mașini ce se fabrică de către firme specializate, sînt calculate și realizate după metode originale. Oglinzile noastre sînt bine studiate, sînt sută la sută sigure, pregătim acum procedeele de realizare industrială.

Ne înmînează — și citim — o scrisoare a Institutului de cercetări și proiectări pentru industria electrotehnică, I.P.C.E., cu datele profesorului Dodoc, despre comportarea componentelor optice, o parte esențială a mașinii, în timpul probelor tehnice, cu diagrame comparative față de performanțele altor mașini similare a unor firme de renume pe plan mondial. Rezultatele sînt dintre cele mai bune.

— Am mai lucrat totodată pentru o altă comandă pe care I.A.U.C. o are de la I.O.R. — pentru o lentilă de proiecție destinată unui microscop de cercetare cu proiecție pe ecran, o altă noutate în industria noastră optică.

— Dacă vă amintiți, în articolul anterior am vorbit și despre aplicațiile lentilelor dumneavoastră în domeniul opticii medicale. Ați abandonat această idee ? Ce părere a avut profesorul Olteanu ? N-ați putea colabora ?

— N-am abandonat deloc ideea, m-a frămîntat și mă frămîntă în continuare. Aș putea spune chiar că am pus la punct o tehnologie a lentilelor de contact, adică a microlentilelor ce se aplică direct pe cornee, fără să se vadă că porți ochelari, dar încă nu avem posibilitățile tehnice să executăm așa ceva. Rămîn pentru mai tîrziu. Costă enorm o asemenea fabricație : trebuiesc scule speciale, materiale speciale, oameni cu o pregătire specială. Profesorul Olteanu este nu numai un chirurg oftalmolog și un medic extraordinar, ci și un cercetător temerar. Ne-a întrebat dacă am putea să-i executăm niște lentile minuscule (cu diametre de 3 milimetri) pe care să le implanteze direct în cristalin. I-ar fi utile pentru cercetare, pentru noi căi și drumuri în chirurgia ochiului și corectarea vederii, noi îl înțelegem dar nu îi prea putem ajuta. Nu pentru că nu știm să facem, deși e o treabă grea nu e imposibilă, imposibilă este deocamdată, dotarea noastră tehnică. E mult prea costisitoare.

Lucid, rațional, realist, profesorul Petre Dodoc are o fire optimistă. Subliniază mereu *deocamdată*. Nu abandonează ei doar amînă niște gînduri, idei, vise, în fapt, realizarea lor industrială. Posibilitățile tehnice odată apărute îi vor găsi pregătit cu cercetarea și tehnologia.

În această ordine de idei, scoate dintr-un plic o fotografie. O fotografie aparte. O grădină cu flori stereo. Adică nu grădina, ci fotografia este stereo. Așa cum uneori printre noi vedem ilustrate din unele țări avansate industrial. Este proiectul de diplomă al unui student al său, pe care l-a încurajat în studiul aplicațiilor lentilelor de tip Fresnel. Deocamdată incipientă, imperfectă, dar promițătoare fotografia stereo, realizată cu lentila Fresnel de concepție Dodoc, este o realitate. Sperăm ca, nu peste multă vreme, să putem cumpăra de la chioșcuri și să putem să trimitem suveniruri din România. Ilustrate colorate stereo fabricate integral la noi. Pe cine interesează această idee (producător industrial) știe unde să-l afle pe prof. univ. dr. Petre Dodoc. La catedra de mecanică fină a Politehnicii bucureștene, unde există multe alte idei și realizări remarcabile ale colegilor săi și unde ne-am propus să revenim.

■ **Direcția artelor și instituțiilor de spectacole din cadrul Consiliului Culturii și Educației Socialiste** mulțumește corespondentului nostru, Vesa Nicolae din București, pentru interesul patriotic arătat dezvoltării artei monumentale în țara noastră, informîndu-l totodată că propunerile primite — pentru ridicarea unui monument dedicat lui Nicolae Bălcescu și a unei statui lui Al. I. Cuza, în București — au fost cuprinse în planul C.C.E.S. pentru lucrări de artă monumentală, urmînd a se realiza în anii care urmează.

■ „Revărsarea rîului Dîmbovița în 1979 a rupt podul dintre satele Conțești de Jos și Boteni. Platforma podului a fost dusă de ape și depusă în apropierea liniei de cale ferată. Puțin material s-a pierdut la vremea aceea din ea și noi am tot sperat că acesta se va folosi pentru refacerea podului, care ar fi putut suporta măcar trecerea căruțelor. Materialul a dispărut, podul nu a mai apărut și azi se fac zeci de kilometri în plus pentru transportul furajelor la CAP, ai mărfurilor". **(Gioagă P. Spiridon, Conțești, județul Dîmbovița)**

■ **Ministerul Muncii** ne anunță că, în ședința din 22 iunie 1982, Comisia centrală de pensii, examinînd cazul Niculinei Buiculescu din București, a hotărît să i se acorde pensie de invaliditate.

■ **Ne scriu 20 de cetățeni de pe strada Pelișandrului, sectorul 1, București.** Din 1979, de cînd s-a introdus apa potabilă pe stradă, se tot chinuiesc s-o aducă în starea de dinainte — adică, să fie din nou balastată. Pînă acum doar s-a cîrpit, pe ici, pe colo.

■ **Consiliul popular al județului Bihor** ne anunță că s-a soluționat favorabil cererea corespondentului nostru Pantea Nistor din Oradea, fiind încadrat în funcția de jurist consult la rafinăria din Suplacul de Barcău.

■ „În urma demersurilor dv., în luna decembrie s-a executat o hidroizolație exterioară pe plafonul intrării la casa scărilor, dar din cauză că lucrarea s-a executat în timpul anotimpului friguros și, pe lîngă acest lucru, superficial, s-a ajuns acum, după 6 luni, ca situația să fie aceeași : apartamentul este plin de igrasie, apa se infiltrează către podea, mobila este ridicată pe cărămizi pentru a nu putrezi". **(Nagy Alexandru, strada Lingurarilor nr. 70—110, scara XI, ap. 381, Cluj-Napoca)**

■ A fost rezolvată favorabil — ne anunță **Consiliul popular al sectorului 4, București** — situația locativă a cetățeanului Vasile Victor, căruia i-a fost atribuit un apartament de 3 camere.

■ **Gogancea Mihail din comuna Cîrligele, județul Vrancea,** ne relatează cum a descins el în București din rapidul de șase și ceva, cum s-a trudit mai bine de două ore să ia legătura telefonică — de la telefoanele publice din Gara de Nord, cu fise de 25 de bani — cu cîteva rude, pentru ca, în final, să nu reușească : „ca mine au pățit-o cei mai mulți, ba la un telefon nu venea tonul, ba altul înghițea fisele, ba se făcea atingere pe fir, de ne-am ales și cu cîteva înjurături".

■ **Administrația Asigurărilor de Stat** răspunde corespondentei noastre din Bacău, Ioniță Elena, următoarele : Sucursala ADAS Bacău a stabilit cu oficiul de pensii din cadrul Direcției pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului, să vă achite pensia începînd cu 2 februarie a.c., potrivit deciziei de înscriere la pensie emisă în acest sens. Pentru abaterea săvîrșită, șeful serviciului contabilitate, Birzu Vilhelm Ionel, a fost sancționat cu „mustrare".

■ **Ne scrie Gheorghe Cătălin,** elev în clasa a VI-a a Școlii generale nr. 3 Uzunu, **comuna Călugăreni, județul Giurgiu.** Reclamă faptul că tatăl său, care l-a părăsit de mai mulți ani (Cătălin mai are încă două surori mai mici), nu le trimite pensia alimentară, „nici cînd tata, care lucrează la Autobaza 3 București, era chemat în instanță pentru acest lucru". Pînă una, alta, grija lor o au bunicii după mamă, membri cooperatori, care nu se mai descurcă.

■ **U.J.C.A.P. Neamț :** „Din cercetările efectuate privitor la sesizarea Catrinei Husaru din satul Buhonca, comuna Dolhești, prin care solicita lot în folosință, vă comunicăm că i s-a atribuit un lot în suprafață de 0,15 hectare".

■ **Consiliul popular al sectorului 2** confirmă cele relatate de Elena Lanczet din București, comunicîndu-ne rezolvarea favorabilă a reclamației. Nimic însă despre măsurile ce s-ar fi impus împotriva lucrătorilor de la magazinul de mezeluri de pe strada Știrbei Vodă 96, care, pe lîngă faptul că nu i-au dat uleiul și zahărul ce i se cuveneau, s-au purtat mai mult decît nepoliticos cu petenta.

■ **Zgondea Ianoși din Oradea** ne întreabă unde se mai poate adresa pentru a-și recupera partea de gard metalic rătăcită pe drumul CFR-ului, între Oradea și Tîrgu Jiu. În loc de 6 pachete, cîte a expediat de la Oradea, a primit doar 3. Cei de la CFR Oradea i-au documentat că toate coletele au fost expediate pe ruta Timișoara — Filiaș — Tg. Jiu, încă de la 3 aprilie a.c. Cei de la Tg. Jiu dau din umeri — nu le-au primit. „Am rămas și fără bani și fără gard. Spuneți și dv., asta este treabă omenească ?"

■ **Consiliul popular al județului Caraș Severin :** „La sesizarea locatarilor Dulan Gheorghe și Matei Constantin din Reșița, vă comunicăm că instalațiile de gaz metan în bucătării au fost remediate".

■ **I.C.R.A.L. „Herăstrău" — București** comunică lui Radu Bolangiu că, în sfîrșit, în prezent, au posibilitatea de a se aproviziona cu țiglă solzi, așa încît șantierul nr. 1 va trece de îndată la executarea lucrării, aminată atîta vreme tocmai din lipsa materialului.

■ **Ne scrie Paula Teodorescu din București,** făcînd o emoționantă pledoarie pentru apariția în librării a mai multor cărți ilustrate de povești. Este bunica unui băiețel de 3 ani și se lovește la tot pasul, în creșterea micuțului, de acest obstacol. N-ar vrea ca atunci cînd Andrei va fi mai mare să întrebe „Ce-ați făcut cu Făt-Frumos ?"

■ **Consiliul popular Bicaz** ne anunță că i s-au oferit lui Petraru V. Ioan să-și aleagă 3 locuri de muncă, petentul acceptînd să lucreze ca lăcătuș mecanic la Cooperativa meșteșugărească Bicaz, care i-a creat posibilitatea încadrării și a soției.

■ **Direcția generală a poștelor și telecomunicațiilor :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției privind unele realizări ale ing. Vulpe Eugen, pe linie de inovații, vă comunicăm : Avînd în vedere că ing. Vulpe, unul din autorii inovației în discuție, nu este om al muncii la unitatea la care s-a aplicat inovația, vom face demersurile necesare ca să se acorde, pentru acest caz, o premiere excepțională".

Rotunda birocrație

Chestiunea ține de o logică oarecum familiară : dacă nu scăpăm de ea, s-o promovăm. Tenaciularâ, insidioasă, perseverentă, ne mănîncă sufletul. Ne lamentăm, ne criticăm și autocriticăm dar ea prosperă. Tratînd-o ca pe o fatalitate, unii au schimbat tactica. Au perfecționat-o, au rotunjit-o, ca să atingă culmile frumosului. Vor s-o stirpească, admirînd-o. E o idee. Poate că plictisită de atîta extaz va sucomba. Deocamdată, zburdă. Rotundă, perfectă. Exemple mici sau mari, pe la toate colțurile. Două, mai mici, pe măsura dimensiunilor rubricii, ne sînt la îndemînă.

Primul. Un tînăr implorâ întreprinderea de utilaj transport București, de la care a plecat puțin glorios, prin desfacerea contractului de muncă, să-i elibereze cartea de muncă. I se condiționează acest lucru de plata unor datorii privind școlarizarea. Tînărul reclamă în stînga, în dreapta, în jos și în sus. După ultimul demers, vorba lui, minune, și-a luat cartea de muncă în mai puțin de 48 de ore. Tot ce urmează de aici înainte e mai mult decît haziu. După vreo trei săptămîni, primește o „scrisoare lungă și plictisitoare", semnată de președintele comitetului sindical, în care este anunțat că sesizarea nu este întemeiată și să vină să-și ridice cartea de muncă. Mai trece un timp și este din nou invitat să-și la cartea de muncă. Spre sfîrșitul lui iunie, ați ghicit, este chemat să-și ridice... Și dacă nu-l anunțam noi, totul ar fi continuat, probabil, pînă la adîncile bătrînețe ale președintelui de sindicat, care, avînd obligația să cerceteze sesizarea la indicația unui for superior, n-a făcut cîțiva pași pînă la biroul personal.

Al doilea. Cetățeana Elena Stoianov și-a cumpărat un covor de la Cooperativa „Avîntul" Drăgășani. A costat-o peste 13 000 de lei. După cîteva luni covorul, păstrat cu grijă omului care a muncit pentru bani, dădea semne de mare suferință : crăpa. Au urmat reclamații și expertiza centrului de cercetări de profil a arătat limpede : cetățeanul n-are nici o vină. Și totuși au trecut luni bune far femeia n-a primit nici alt covor, nici banii. De ce credeți ? Fiindcă respectiva cooperativă, cît și cealaltă implicată, Unitatea de spălat și finisat covoare a Centrului de artă populară, ambele tutelate de UCECOM, au intrat în arbitraj, care, ca orice judecată se poate amîna. Nu era mai logic să se spele rufele în familie și apoi să se judece ?

Rotundă, perfectă, birocrația nu dă deloc semne de suferință.

RAZVAN BÂRBULESCU ■

■ **Elena C. Popescu din Mizil** ne sesizează despre modul cum se distribuie cărțile beletristice pe raza teritoriului — direct din depozitul UJCCului, de cele mai multe ori, iar cele care ajung totuși la librărie sînt date de gestionară cui crede aceasta de cuviință.

■ **Centrul de îndrumare a producției și creației de artă populară și meșteșuguri artistice UCECOM** ne anunță că cererea Luciei Ionescu din Rîmnicu Vîlcea a fost rezolvată favorabil, în sensul că s-a admis colaborarea acesteia cu unitățile de producție artizanală din județul Vîlcea.

■ Săpfăminal, în cadrul întreprinderii noastre se făceau înscrieri pentru bilete la filmele care rulau la cinematograful „Dacia". Totul era bine organizat, iubitorii de filme evitînd aglomerația de la casa de bilete. De cîtva timp, conducerea amintitului cinematograf refuză să mai dea bilete, dacă nu se îndeplinește următoarea condiție : să se cumpere bilete pentru absolut toate filmele care rulează la „Dacia" ! Nici așa ! **(Un grup de oameni al muncii de la Întreprinderea de strunguri Arad).**

■ **Consiliul județean al sindicatelor Prahova :** „Cele sesizate în scrisoarea tovarășului Niță Sandu, privind folosirea în mod nelegal a unor invitații dactilografiate la prețul de 10 lei bucata pentru meciul din 11 februarie 1982, sînt juste. Pentru încălcarea instrucțiunilor financiare, s-a hotărît suspendarea din activitatea de antrenor a lui Mihai Dragomir care și-a permis să angajeze unilateral asociația sportivă prin convenția încheiată cu F.C. Petrolul, precum și măsuri de recuperare a sumelor plătite ilegal".

■ **Peripețiile prin care a trecut Chivoiu Vasile din București,** pe urmele unui aspirator „Ideal", l-au făcut să renunțe la... ideal. L-a cumpărat în februarie 1982. A mers doar 10 minute. Au încercat meșterii să-l repare, nu s-a putut, așa încît, l-a expediat întreprinderii producătoare „Electro-Argeș". După mai bine de 3 luni (timp în care a reclamat și la Miliția din Curtea de Argeș tăcerea de peste a primitorului) l-a primit, însă fără certificat de calitate. Și, se întreabă acum, după ce le-a trimis din nou „Idealul", va primi un aparat care să și funcționeze sau doar certificatul de calitate fără aspirator ?

■ **Direcția sanitară județeană Prahova** comunică rezolvarea cererii lui Gheorghe Constantinescu din București, invitîndu-l să se prezinte la Căminul-spital Urlați, cu dosarul, pentru internare.

■ „Pîing în această vară tell noștri — își începe scrisoarea **Nora Popa din București.** Am trecut pe strada Pîrgarilor, care începe din Lizeanu. M-am oprit îngrozită : pe jos, frunze nenumărate, crăci rupte și aruncate la voia întîmplării, în copaci alte crăci rupte, pe jumătate uscate, atîrnau jalnic. Minunata stradă a teilor arăta devastată. Oameni de dincolo de cartier (dacă pot fi numiți astfel!) au adus-o în această stare. Și știți pentru ce ? Ca să vîndă, mai apoi, florile de tei cu 50 de lei kilogramul în piața Obor. Să nu se poată face nimic pentru salvarea teilor noștri ?".

■ **Ministerul Apărării Naționale :** „Privind scrisoarea numitei Irimescu Cornelia din Bacău, prin care își manifestă nemulțumirea că fiul său a fost apreciat cu calificativul „satisfăcător" în anul 1981, vă comunicăm : situația celui în cauză a fost reanalizată și, ca urmare, i s-a schimbat calificativul din «satisfăcător» în «bine»".

■ „Sîntem peste 300 de navetiști care lucrăm la diferite întreprinderi din municipiul Dej și nu avem cu ce ne deplasa pe distanța de 9 km la locurile de muncă, deoarece Întreprinderea de transport local Cluj, autobaza Dej, nu ne mai asigură autobuze". **(Ganea Ioan, Someșu Mic, județul Cluj)**

■ **Procuratura Generală :** „În legătură cu articolul apărut în revista dv. din 19 martie a.c., intitulat „Vinovatele gestionare nevinovate", vă încunoștințăm că cele semnalate sînt întemeiate, în sensul că există indicii că la săvîrșirea infracțiunilor au participat și alte persoane, în afara inculpatului Băjenaru Eleodor, care nu au fost însă trimise în judecată. S-au luat măsuri de redeschidere a urmăririi penale în această cauză, în scopul elucidării sustragerilor de la supermagazinul din Breaza și tragerea la răspundere a tuturor celor vinovați".

■ „Locuiesc într-un oraș mare, frumos, orașul florilor — Timișoara — unde sosesc dimineața multe trenuri rapide, accelerate, personale din Capitală, unde avem și un mare aeroport internațional. Cu toate acestea, noi, cei din Timișoara, nu putem fi la curent cu toate evenimentele interne și internaționale, din pricină că presa centrală o primim cu o zi întîrziere. Credeți că e firesc acest lucru ?". **(Ion Angelescu, Timișoara)**

■ **D.P.M.O.S. București** răspunde cererii corespondentului nostru, Slav Grigore, următoarele : „În cazul dv., orele prestate peste durata normală a timpului de lucru, în scopul asigurării serviciului pe unitate, care nu au fost compensate cu timpul liber corespunzător în următoarele 30 de zile, urmează să vi se retribuie cu un spor, în conformitate cu prevederile art. 120 din Codul Muncii. În consecință urmează să vă adresați compartimentului de personal-retribuire din cadrul CATC Jilava, cu care s-a luat legătura în acest sens".

■ Necazul **Anei Ene din Găești** este legat de un ceas de perete, cumpărat de la magazinul „Oltul" din Slatina. Rămînînd în urmă, l-a dus la ceasornicărie — secție a Cooperativei „Înfrățirea" din Găești. Meșterii au declarat că nu se pricep la o astfel de marcă. Un alt specialist care a îndrăznit să umble la el l-a stricat. Definitiv !

■ **U.J.C.A.P. Suceava :** „Verificînd cele relatate în scrisoarea Auricăi Cozma din comuna Adîncata, a rezultat că Ion Duman deține o suprafață de teren de 39,96 ari, din care 14,28 ari livadă, împrejmuită în jurul gospodăriei sale, care nu se poate comasa. Consiliul de conducere al CAP a luat măsura imputării suprafeței respective, pe anul 1981, imputație care se ridică la 3 060 lei. Imputație a primit și mama acestuia, Duman Virginia, 1 965 lei, pentru suprafața de teren deținută ilegal".

■ **Liliana Neacșu din București** ridică o problemă care privește Capitala noastră, frumusețea și întreținerea ei, în scopul satisfacerii nevoii noastre de frumos și bine. Este vorba de părăsitele fîntîni arteziene din centrul Bucureștiului, create de constructor și utilate cu scopul bine precizat de a încinta ochiul și de a da prospețime și răcoare orașului. Arteziencle din fața Teatrului Majestic au devenit un fel de lăzi de gunoi : se aruncă în ele hîrtii, mucuri de țigări etc. ; pe bazinul fîntînii de la Intercontinental stau tot felul de tineri fără ocupație. Nu e posibil oare ca măcar 3 luni de vară pe an să funcționeze și în București arteziencle instalate cu trudă de constructorii noștri ?

■ **Direcția de telecomunicații a municipiului București** ne răspunde, cu privire la situația de loc veselă a cetățeanului **Nicolae Drăghici,** căruia i s-a perceput contravaloarea convorbirii internaționale (modesta sumă de 752 lei pentru 47 minute), că pînă la urmă cel care a plătit a fost cetățeanul **Baciu Ștefan,** care se găsea în vizită în apartamentul petentului.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor de producție Ialomița :** „Urmare a memorialului tovarășei **Sevasta Sălceanu** vă comunicăm faptul că poate beneficia de lot în folosință personală de la C.A.P. „Adîncata", întrucît era pensionară C.A.P. și avea lot în folosință la data cînd a optat pentru pensia cea mai mare".

■ Ne face plăcere să amintim rîndurile locatarilor imobilului din Aleea Sinaia nr. 2, bl. 81, sector 2, care ne mulțumesc pentru sprijinul acordat în rezolvarea solicitării noastre cu privire la furnizarea de către G.I.G.C. a apei calde.

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Poșta redacției

Cicerone Ștefănescu — Galați și Ioan Aliștar — Erbiceni, Iași : Vă puteți adresa tov. dr. Petrișor, de la Clinica de urologie din Cluj-Napoca (tel. 21 977) ■ **M. Logofătu — Bîrlad;** Nu ne-ați dat adresa dv., nici a sorei, din scrisoare nu rezultă simptomatologia, nici stadiul evolutiv al afecțiunilor, dar ceea ce vă putem indica este posibilitatea de a vă prezenta la consult la medicii specialiști din policlinica de care aparțineți, care în baza Legii nr. 3/1978 pot face recomandările și trimiterile pentru tratament în orice unitate sanitară din țară ■ **Dorel Militaru — Popești, Vîlcea :** Vă recomandăm să vă adresați spitalului județean, în secția de specialitate sau într-o clinică de profil (ne-ați spus că suferiți de sechele după o fractură accidentală) ■ **Olga Velcohoiova Abudanii — Bacău :** În mod temeinic și legal notarul de stat a suspendat soluționarea cauzei și a îndrumat părțile la proces, pentru a se stabili atît masa succesorală cît și drepturile succesorale ale moștenitorilor ■ **Eliad Cristescu — București :** Acțiunea de aprovizionare a familiilor programate la Depozitul 202 se încheie la 31 oct., iar dv., neprogramîndu-vă în perioada 15 I — 28 II a.c. urmează să vă aprovizionați cu combustibilul necesar după 31 oct. a.c. ■ **Gheorghe Ivaniciu — Cluj-Napoca :** Nu vi se poate aproba primirea de zahăr și alte produse alimentare pentru producție (dv. doriți să exercitați meseria de cofetar-bombonar) așa cum vi s-a comunicat de către Direcția comercială a județului Cluj, unde se cunosc cel mai bine și necesitățile și posibilitățile din județ ■ **Petres Gavrilă — Odorheiu Secuiesc :** Puteți contesta la conducerea întreprinderii de ață și filatură, dar articolul nr. 15 din „Norme metodologice" este clar — plata căminului este obligatorie, puteți fi scutit numai dacă absența se datorează îmbolnăvirii unui membru al familiei sau altor persoane cu care vine copilul în contact direct sau în cazul cînd părinții efectuează concediul de odihnă ■ **Veres Arpad — Vulcan-Sohodol :** Odată cu dv. au fost examinați 22 muncitori — lăcătuși sudori — în fața unei comisii legal constituite.

PIA OLARU ■

● **„FLACĂRA" nu la în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

VINERI 16 IULIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Cultura română își regăsește cărțile fundamentale

Justa cunoaștere, prezentarea, interpretarea și valorizarea istoriei literare reprezintă coordonate de bază ale unei culturi, dînd seama pe de o parte de valoarea social-estetică și politic-morală a istoriei și spiritualității unui popor, iar pe de cealaltă parte, de nivelul de maturitate și de capacitatea creatoare a prezentului. Orice act de depistare și valorizare a elementelor ce configurează istoria literară a unei națiii este indiscutabil, intîi de toate un act patriotic, apoi un act politic împlinit și, firește, un act de profesionalism. Din această perspectivă, în atmosfera de largă deschidere democratică, de reconsiderare atentă și obiectivă a tot ceea ce înseamnă valori naționale și valoare în genere, preocupări ce caracterizează aceste aproape două decenii ale istoriei noastre de după Congresul al IX-lea al partidului cercetarea literară și activitatea editorială a ultimilor ani de la noi înregistrează un fenomen îmbucurător: în măsura în care dezbaterile asupra literaturii contemporane cunoaș o efervescență cu totul aparte, istoria literară, în aspectele ei fundamentale, este într-un proces de certă revigorare, prin recuperări și reeditări ale unor opere capitale în ediții critice complete, descoperirea unor zone albe de pe harta literaturii naționale, sinteze de tot felul, volume de corespondență, memorialistică, bibliografii ale relațiilor literaturii române cu cele străine etc.

Sub semnul cîtorva întrebări orientative: 1) În ce măsură recuperarea valorilor trecutului cultural contribuie la redimensionarea prezentului? 2) Care sînt liniile de forță ale acestui proces? 3) Ce raport se poate stabili între politica editorială, preocupările cercetătorilor specialiști și „orizontul de așteptare" al publicului? 4) Ce pete albe ale istoriei culturii române au rămas necartografiate și care sînt căile lor de rezolvare? 5) Ce înseamnă judecată și prejudecată în acest domeniu? 6) Ce cărți și-a regăsit cultura română în ultimii ani? — sub semnul acestor întrebări deci, deschidem paginile revistei noastre opiniilor unor reputați oameni de litere, pentru a încerca să conturăm o perspectivă asupra evenimentelor editoriale care au marcat viața literară a ultimilor ani.

Anchetă realizată de TANIA RADU ■

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA:

Avem nevoie de mărturiile de valoare ale creativității noastre

În ceea ce lumea modernă, lumea socialismului urmărește astăzi, adică multidimensionarea ființei omenești, politica culturală devine unul din adjuvanții cei mai prețioși ai acestui proces, ba mai mult chiar, instrumentul prin excelență al formației pe care le impune necesare. Și în perspectiva această vastă a unei deschideri implică responsabilități enorme pentru prezent și pentru viitor, harta de explorat trebuie să înceapă cu ținutul natal, cu istoria culturii naționale, din care-și trage sevele orice constituție. Știm toți ce importanță are pentru orientarea îmbogățire și adîncire a orizontului cunoașterii în materia trecutului nostru, acela care ne-a modelat prezentul și se instituie în obligatorie tradiție, lucrînd în noi mai departe, cu sau fără voia noastră. De aceea orice recuperare de valoare din trecutul mai depărtat sau mai apropiat ne bucură și ne întărește în propria noastră imagine despre noi. Și după lungi și mai explicabile sau mai inexplicabile absențe, republicarea în condiții tehnice evident superioare (dar nu în tiraje suficiente), a unor opere de calitate,

(Continuare în pag. 14)

SOLOMON MARCUS:

Pentru un dialog generos între toate compartimentele culturii

Una dintre cele mai puternice tradiții ale istoriei noastre culturale se referă la caracterul preponderent integrativ, sincretic, pe care l-a avut cultura românească încă de la începuturile ei. Fenomenul este cu deosebire semnificativ pentru secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. Personalități ca Dimitrie Cantemir, Costache Conachi, Gh. Asachi, Ion Heliade Rădulescu, Ion Ghica, Simion Marcuvici marchează atît dimensiunea umanistă (filozofică sau literară) a culturii noastre, cît și pe aceea științifică și tehnică. Mai tîrziu, cea mai mare personalitate a învățămîntului românesc, Spiru Haret, se manifestă puternic atît în domeniul mecanicii cerești (printr-o strălucită teză de doctorat la Sorbona) cît și în cel al mecanicii sociale (cu o carte care și-a devansat timpul cu cel puțin o jumătate de secol). Toate aceste tradiții sînt insuficient cunoscute și dezvoltate. Congresul al doilea al educației politice și culturii socialiste a subliniat, între altele, necesitatea îmbogățirii continue a orizontului de cunoaștere și înțelegere a fenomenelor din natură și societate și a

(Continuare în pag. 14)

VALERIU RĂPEANU:

Recuperarea valorilor este o formă de existență a unei culturi

1. Fără îndoială, această recuperare este o formă de existență a unei culturi. Continuitatea nu este o noțiune abstractă, ci trebuie să fie o realitate concretă, prin prezența continuă în librării și în biblioteci a operelor fundamentale ale unei culturi. Aceste opere ne dau atît altitudinea la care a ajuns o anume spiritualitate, cît și profunzimea ființării dintr-un anumit moment istoric. Prin aceste două dimensiuni, ele constituie un ferment pentru ziua de astăzi, un termen de comparație, ele ne feresc de efortul zadarnic de a demonstra ceea ce fusese deja demonstrat, de a descoperi ceea ce fusese descoperit, de a inventa ceea ce fusese inventat. Ele stabilesc un sistem de referință al valorilor, altul decît cel pe care mediocritatea vrea să-l impună prin lipsa acestora. Ele ne arată în lumina adevărată falsele valori. Dar toate acestea sînt aspecte, să zicem, secundare, important rămîne ceea ce spuneam la început: continuitatea nu este o noțiune abstractă, ci una concretă, do-

(Continuare în pag. 14)

PAUL CORNEA:

Fără sprijinul cercetării filologice și istoriografice, exegeza riscă arbitrarul...

Pe cît e de adevărat că recuperarea valorilor trecutului redimensionează prezentul, pe atît de adevărat și încă mai adevărat e că prezentul recitește trecutul în funcție de propriile-i nevoi și exigențe. Procesul e dialectic. Cînd cercetătorul scoate la iveală un manuscris inedit și-l publică, el extinde hotarele moștenirii, incitînd la un reexamen în sectorul respectiv, la o modificare mai mult sau mai puțin manifestă a raporturilor și ierarhiilor existente. Cînd criticul reia exegeza lui Creangă sau a lui Bacovia, după atîtea alte tentative similare, uneori ilustre, el urmărește o împrospătare a viziunii, o deschidere spre sensurile potențiale, încă nerelevate (ceea ce, bineînțeles, dacă cercetarea e validă, nu elimină interpretările mai vechi, ci le sporește doar, dînd operei noi sensuri și noi haruri). Istoria literară nu e altceva, în ultimă instanță, decît această confruntare continuă între un prezent pe care trecutul îl prelimină și un trecut pe care prezentul îl interoghează (ca atare, pînă la un punct, refăcîndu-l). Fără sprijinul cercetării

(Continuare în pag. 14)

Vorbiți și scrieți românește

Strict autentic!...

Poate să pară, azi, paradoxal, dar multă vreme scrierea și, în special scrierea fonetică, așa cum o folosim (sau credem că o folosim), a fost considerată un simplu instrument de notare a rostirii. Astăzi trebuie să înțelegem că ea este ceva mai mult decît atît, mai mult decît un fapt lingvistic elementar, valabil la orice nivel.

Ca să nu ne îndepărtăm prea mult de subiectul nostru de azi, să spunem cîteva cuvinte despre școală. Sub cuvînt că trebuie să ne instruiască, ne pomenim, în ajun de bacalaureat, chemați, ca președinți de comisii, la Liceul „N. Bălcescu" din Capitală. Nu era pentru întîia oară cînd încercam să mă bucur, să-mi amintesc locul (și **localul** — ce iz non-intelectual în acest cuvînt, cu rezonanță comercială, și pe care dascălii școlii ar trebui să-l evite!) pe unde m-au purtat și pe mine pașii tinereții, odinioară, spre un „bacalaureat teoretic" (dar apropo de **bacalaureat**? cuvînt compus din **laureat** de care am discutat într-un articol de curînd și de ce tot pronunțăm **bacalaureat**, apropiindu-l de rostirea franceză? E mai ușor?).

Dar, sub această impresie, pe dată m-am necăjit, chiar de la intrare. Niște afișe (frumos scrise), informative, mai mult sau mai puțin reci, veneau să umilească — poate și hazliu — ortografia pe care elevii o știau de la profesorii lor. Dacă aceste lucruri se întîmplă, zadarnice sînt eforturile cadrelor didactice, fiindcă elevul la de bun ceea ce este scris (și mai ales în școală!). Cum să interpretăm aceste grafii curioase: **Comisia nr. I, Comisia nr. II, Comisia nr. III**, adică cu numeralele cardinale notate prin cifre romane, nu arabe. Cu alte cuvinte, ar trebui să citim **Comisia numărul întîi, ...numărul al doilea** etc. Știam că tendința, în româna contemporană, este de a înlocui numeralul ordinal cu cel cardinal. Ba ne temeam că, în viitor, s-ar putea să nu mai avem nevoie de cel ordinal. Scriem, de exemplu, **al XVII-lea, dar și a 6-a**, cu cifre arabe sau romane. Se recomandă însă folosirea cifrelor arabe la scrierea numeralelor cardinale, iar a celor romane, pentru scrierea celor ordinale. Greșeala este și mai mare, fiindcă în textul discutat este determinant **numărul** (ceea ce ar însemna „numărul întîi sau al doilea", nu, **comisia întîi, a doua** etc.).

După cum este știut, numeralul ordinal arată ordinea (numerică) în care este plasat un obiect (**cel dintîi, întîiul, primul, al doilea, a doua** etc.). Nu ne-ar fi mirat și un afiș fantezist, de tipul: **Comisia nr. secund** sau **nr. terț**!, că doar și **terț** e legat tot de latinescul *tres* care ne-a dat pe **trei**.

E drept, în formule abreviate, se mai scrie **secolul 17, anul 4**, pentru formele **secolul al XVII-lea (al 17-lea), anul al patrulea, al IV-lea (al 4-lea)**. De la un timp, se pronunță **secolul șaptesprezece, anul patru**. Tot corect ar trebui să scriem **clasa întîi, clasa a doua** etc., nu cum auzim, adesea, **clasa întîia, clasa doua** etc. ca să nu mai amintim de formele condamnate cl. **a întîia** sau **a-ntîia** etc.

Prin repetare, s-a ajuns la o manieră abuzivă. În textul incriminat, trebuia să se scrie **Comisia nr. 1, nr. 2, nr. 3** etc., mai ales că intervenise, repet, cuvîntul **nr.** La matematică, se scrie cu cifre, iar în contabilitate, cu cifre și cu litere. Ce-ați zice, de pildă, dacă aș scrie **m-am distrat cu 3 prieteni**? (formulă neobișnuită).

Ca să revin, vom spune că scrisul de pe afișul liceului poate fi plăsmuirea vreunui secretar fantezist. Și, pentru că nu-l interesează scrierea, trebuia să vină cineva (profesorii de specialitate), ca să le amintească, să sancționeze eventualele abateri de la norme. Secretariatele, unele, prin școli, își mai fac partea grasă, fără să țină seama de norme, numerotînd, greșit, și clasele, cum am constatat prin diverse școli. Și atunci, scrisul o ia razna, în sensul grafic (ortografic) al termenului.

Să menționăm că la această ședință marii dregători ai învățămîntului Capitalei (inspectorii, doi, la tribună) ni se adresau așa: „Are cineva chestiuni de întrebat?" „Să punctăm cîteva precizări". „Să precizăm cu exactitate". „V-am anunțat dinainte"... și multe altele cu care ne „atenționau" (dar asta-i puțin, pe cîte am auzit. În orice caz, le-am notat aidoma).

Din pură întîmplare, m-am oprit să mă delectez copios. Trebuie spus, totuși, că mă durea inima pentru biata limbă română! Comoții lingvistice!...

GH. POALELUNGI ■

CARTE

D. Anghel interpretat de...*)

Recent, a apărut în **Biblioteca critică** a Editurii Eminescu o selecție de texte critice referitoare la opera lui D. Anghel, întocmită de M.I. Dragomirescu, care semnează aici și un amplu, documentat și la obiect studiu introductiv. Dincolo de valoarea generală și incontestabilă a antologiilor de acest fel ca instrumente de lucru pentru exegezele viitoare, dar și pentru trasarea liniilor de forță ale unei eventuale istorii a receptării de-a lungul vîrstelor literaturii române și a evoluției gustului estetic în timp, **D. Anghel interpretat de...** mai are în plus și o valoare particulară, ocazională, legată de împlinirea a 110 ani de la nașterea poetului la 16 iulie a.c.

Cea dintîi calitate a antologiei lui M.I. Dragomirescu este efortul evident către **obiectivitate** și către claritate. Un criteriu simplu și sănătos operează eficient în decuparea textelor (e vorba mai ales de cele ample), astfel încît **verdictul** să se susțină pe cît posibil și prin analiză, prin argumentare, afirmațiile să se sprijine unele pe altele, comentatorii să se completeze reciproc, evitîndu-se pozițiile extremiste, calificările umorale (de care Anghel nu a fost scutit în timpul vieții), dar, în același timp, reușind să păstreze o deosebită diversitate a aprecierilor, de la ditirambul efuzionist al Izabelei Sadoveanu, pînă la reproșurile ursuze ale lui G. Bogdan-Duică, de pildă.

Primul grupaj de texte, avînd mai mult un caracter memorialistic, adună mărturii asupra omului care a fost D. Anghel (Rodica P. Anghel, Tudor Arghezi, Natalia Negru), asupra universului său de viață și cultură (Perpessicius, Sextil Pușcariu, V. Eftimiu, Sadoveanu, Lovinescu ș.a.). Secțiunea dedicată **poetului** aduce aprecieri critice diverse, de la binecunoscuta formulă — considerată astăzi simplistă — D. Anghel „poet al florilor" — N. Iorga, înzestrat cu „originalitate" și o anume „**morbidezza** a cîntării sale" — D.C. Ollănescu, pînă la catalogări de genul : „un punct de plecare al poeziei moderne" (Lovinescu), care „se apropie temeinic de estetica poeziei noi" (N. Davidescu), „simbolist baroc", un „senzitiv" (Silvia T. Bălan), dar și un „vînător imprudent de forme" (Bogdan-Duică) ș.a.m.d. În final se conturează o anume evoluție de la o receptare de suprafață, la nivelul recuzitei poetice, către o considerare a poeziei sale drept ferment al noii sensibilități poetice, drept „filtru prețios, prin care s-au eliminat impuritățile plebele ale poeziei sămănătoriste" (Lovinescu). **Prozatorul** D. Anghel beneficiază încă de la început de drumul deschis în receptare de poezia sa, aprecierile gravitînd în general în jurul ideii de **proză poetică** („creatorul poemului în proză" — Virgil Ardeleanu). Și totuși, părerile balansează și aici între admirația nepreîncepută („unul din cei mai mari maeștri ai prozei noastre" — Iorga, proză „excepțională și revoluționară" — Călinescu, „unul din prozatorii noștri cei mai interesanți sub raportul viziunei plastice" — Ș. Cioculescu) și rezervele evidente („Anghel nu a avut simțul prozei", „nu ne-a dat niciodată o povestire vertebrată", „manierism obositor" — Lovinescu). În sfîrșit, rolul jucat de Anghel în colaborarea literară cu Șt.O. Iosif este discutat în ultimul grupaj de texte critice pe lîngă Sextil Pușcariu, C.D. Anghel, Minulescu, V. Eftimiu — care o fac în pagini memorialistice — și de către G. Ibrăileanu, Duiliu Zamfirescu, M. I. Dragomirescu ș.a.

Selecția de texte propusă de M.I. Dragomirescu este — ca orice antologie realizată cu seriozitate — și un act critic implicit, de a cărui profunzime avem o dovadă în plus în studiul introductiv — o adevărată receptare critică a receptării — care, prin accente discrete și legături de finețe, ierarhizează și comentează cu modestie și obiectivitate diversele interpretări. O viitoare monografie D. Anghel semnată M.I. Dragomirescu este, din această perspectivă, mai mult decît o posibilitate, este o datorie.

TANIA RADU

*) **D. Anghel interpretat de...** — Editura Eminescu, 1982.

Semnal

Dăruindu-ne poemele lor, ne mărturisește cu discreție și tensiune **Constanța Buzea**, „poeții cred întruna în albastrul limbii cort, / ei mor de poezie cum alții mor de friguri". „Ca într-un Babilon secret", „toți vorbind unii cu alții, unii fără alții", cînd „sîntem adînc mîncați de oboseală", cînd „împrejur orice liman s-a retras", în „agonia verii", cînd „toamna trufașă între crizanteme" ne lovește și rămîn „în via rece cîteva boabe" în „frigul de mătase", cînd vedem în jurul nostru „flori înecate, flori care înoată", cînd „nervii care se zbat" ne cer un „somn fără culori, fără miros", cînd avem „răbdarea de-a ne-ngîndura", cînd pașii ni sînt singuri, cînd „de brumă noaptea e atît de plină / că nu încape luna pe colină, / că vocile de buze se-nstrăinâ, / că ostenit rămîi fără de vină", cînd ești „singur fără cuvinte", „singur ca vinul într-un

potir", cînd ne chinuie „iubirea ca o stafie", cînd „chiar dacă vrei să rămîi te-ndepărtezi", în „clipe-ngîndurate" ce te fac să te-ntrebi ce mai rămîne din suflet „despărțindu-l de trup și de faimă", cînd ne copleșește melancolia și „dorul de veghe", sub „raza luminii dintr-un sfeșnic vechi" ne putem — iată, prin simplul gest de a așeza pe picup discul scos de Electrecord — „deconta spaimele" ascultînd, ca într-un monolog neîntrerupt, vocea marii poete care este **Constanța Buzea**, învăluitoare și caldă, din cînd în cînd sugrumată de emoția confesiunii rostită, parcă, uneori cu cenușă pe buze. Cum scria Eugen Simion, poeta ne spune de fapt „un singur poem, un lung, dramatic poem în care concretizează o mică mitologie lirică : a trădării și a absenței. Cuvintele de care se teme o slujesc cu credință și ele sînt spuse — sîntem liberi să închidem ochii și să sperăm așa — numai pentru noi, pentru fiecare dintre noi, cînd ne simțim destinul atîrnînd de cîteva cuvinte. Și ne încredințăm că „durerea naște poezie, balsamul nu-l găsim în ea".

REGHINA VARVICI

Tărîmul unde nu ajungi niciodată, Editura Sport-Turism, 1982, ultima carte a lui VALERIU RĂPEANU, ne propune o suită de itinerare **literare, artistice și nordice**, străbătute cu gîndul sau ca pasul, un jurnal de călătorie culturală, am spune, în care „experiența livrească" și cea rezultată din „cunoașterea directă" se întrepătrund, în pagini care contopesc scriitura eseului cu cea memorialistică, interviul cu cronica de spectacol, reportajul cu evocarea.

Secvențele dedicate lui Malraux, Montherlant, Mauriac, Emmanuel Robles, William Gibson, Thomas Mann, Antoine de Boisdeffre compun **itinerarele literare**, preocupate de interferențele literaturii cu personalitatea autorului, de semnificația profund rezonatoare a gestului biografic în conturarea profilului cultural al unor mari creatori. **Itinerarele artistice** sînt străbătute de firul roșu al interesului pentru arta românească — obiect al mai tuturor dialogurilor cu artiști de notorietate mondială : Marcel Mihalovici, Ionel Perlea, René Huyghes, Antonio de Almeida ș.a. O notă de rafinament estet al descrierii și evocării aduc paginile **itinerarelor nordice** care încearcă să surprindă misterul inconfundabil al spațiului septentrional.

Ultima apariție a Editurii Sport-turism — care se va afla în curînd în librării — este o invitație la sărbătoarea reîntîlnirii cu faptul de cultură.

ESEU

Doi frați, doi poeți

Faptul că în acest an, de sub teascurile Editurii **Facla**, i-a apărut poetului hunedorean **Eugen Evu** cel de-al patrulea volum, **La lumina mîinilor**, ne-a îndemnat să purcedem la o mai cuprinzătoare lectură a poemului rostit de acest poet ce afirmă despre sine, într-o deplină cunoștință de cauză, următoarele : **„A fi poet într-un oraș departe / De centrul lumii. Ferict că ești. / Să scrii împotrivindu-te la moarte / Să fii poet, să nu te neliniștești / ... / Să fii poet chiar dacă taci furtuni / Cînd alții hohotesc cenușii și pleavă / Doar Taina s-o sporești, cu tine, gravă / Pentru un ceas prielnic de minuni..."** Am fi întreprins această lectură, numai că, iată, un anume eveniment editorial ne obligă să aminăm, deocamdată, acel demers ce ne tentase. Este vorba de apariția, tot în acest an și tot la Editura Facla, a unui volum intitulat **Fereastră de apă**, sub semnătura lui **Ioan Evu**, cunoscut cititorilor revistei noastre mai mult în ipostaza unui foarte talentat interpret de muzică folk, Ioan Evu fiind unul din cei patru membri ai grupului Canon. Revenind la poezie, citind în paralel cele două volume de versuri, vom constata unele asemănări și deosebiri în ceea ce privește structura universului poetic, asemănări și deosebiri care, din capul locului ținem să precizăm, nu scad cu nimic valoarea însăși a celor doi frați poeți din Hunedoara, cu atît mai mult cu cît aceleași elemente de structură pot fi întîlnite și la alți poeți din aceeași generație. Eugen Evu dedică Hațegului și satelor din preajmă numeroase poeme ce tind să renască aura legendară a acelui sacru pămînt și totodată vatră de plămădire a neamului, prim leagăn al înfrățirii dintre daci și romani. Despre Densuș, de pildă, afirmă în versuri de-o limpede rostire : **„Fe-aceste pietre care pietre nu-s / Mă sprijin ca-ntr-o străină durere : / O, bunii mei, nu îndeajuns v-ați spus, / Aici mai doare ca de-ntemeiere"**. Despre aceeași lume, prea plină de sensuri, dar fără trimiteri strict istorice, Ioan Evu, mai aplecat peste spectacolul de taină al lumii, amintindu-și-l în acest sens pe marele Blaga și al său Lancrăm, scrie în **Ninsori la Clopotiva**, un alt sat din apropierea aceluiași bătrîn Hațeg : „Dar astea nu-s ninsori, iubito, / sînt lacrimi plînse de poet / bat clopote la Clopotiva / în turla cerului încet". Dar, dincolo de această formală asemănare tematică, întrucît fiecare sondează cu intenții diferite lumea mitică și culturală din preajma Hațegului și-a Streiului, amîndoi poeții vădesc un interes deosebit față de ninsorile ce se cern peste acest colț îndepărtat de țară : **„Vor mai veni și-acum ca și-altădată / Zăpezile cu timple de copii / Pe rănile acestor febre și / Vor lecui lumina înghețată..."** (Eugen Evu, Zăpezile de-acum) și **„La miezul nopții vor veni / cu fețele cucuvae sub mantale / tăcuți ca-ntr-o procesiune / măturătorii de zăpadă"** (Ioan Evu, Măturătorii de zăpadă). A cînta emoțiile trăite în fața riurilor de munte, a pajiștilor îmbrăcate de lumina orbitoare a soarelui, a livezilor încărcate de poame, a întru-în taina satelor peste care bîntuie legendele locului, sînt gesturi ce pot fi întîlnite, în continuare, în amîndouă cărțile de versuri ale fraților Evu, fiecare atacînd, totuși, materia primă, realitatea, dintr-un cu totul și cu totul alt punct de vedere. Eugen Evu se-arată a fi mai elaborat, mai aplecat asupra sensurilor cultural-istorice, pe cît vreme Ioan Evu, mai dinamic, mai sentimental și, deopotrivă, mai sarcastic, se implică în realitatea imediată, fără prea multe trimiteri livrești. Iată, în acest sens, al deosebirilor de temperament, două admirabile poezii ce susțin, credem noi, afirmația de mai sus : **„În munții Retezat bate un vînt / numit Acvilon. / Vine de sub clopote, / vine ai miazănopții sterne. / Vîntul acesta e numele meu. / Întunericul pe care-l laud, cel înstelat / Cel puzderlind de spuzele / fără de moarte, / Întunericul acesta are în el, înzăuat, / chipul meu..."** (Eugen Evu, Acvilonul) și **„De mult timp pasărea nu mai avea aripi / locuia în țeava ruginită a unui tun / rătăcit dintr-un război mondial / undeva la marginea orașului. / Oamenii o arătau cu degetul ca pe-o minune, / cine-a mai văzut pasăre fără aripi / să cînte, rîdeau"**.

Acestea fiind zise, salutăm această „întîmplare editorială", care ne convinge că avem în față nu numai doi frați, ci și doi autentici poeți.

VICTOR NIȚA

CAP LIMPEDE

OMISIUNE REGRETABILĂ

Vineri seara, 11 iunie a.c., a avut loc în sala impozantă a Teatrului de Nord din Satu Mare o reușită ședințoare literar-artistică, la care a participat un numeros public, în speță elevi aduși bineînțeles cu rîndul — dar nu numai elevi, să fim corecți în apreciere. La reușita întîmplării literar-artistice și-au adus contribuția, hotărît lucru, cîteva personalități de marcă ale scrisului românesc contemporan, în frunte cu Dumitru Radu Popescu, președintele Uniunii scriitorilor, și continuînd cu distinșii oaspeți Ion Horea, Romulus Guga, Traian Iancu, Hajdu Győző, Dumitru Mureșan, Eltető József.

S-au rostit vorbe alese, s-au recitat versuri pe măsură și s-a cîntat muzică tinără pe text adecvat în numele păcii, prieteniei, frăției, omeniei, — idealuri atît de scumpe ale poporului nostru, ale conducătorului țării. Realmente a fost o acțiune cultural-educativă reușită, pentru mulți dintre sătmăreni fiind o seară de poezie și muzică de neuitat.

Regretabil este însă că forurile culturale județene și municipale n-au găsit un spațiu, o „portiță" prin care să intre în spectacol și tinerii scriitori sătmăreni, unii dintre ei afirmați de-acum în cîmpul literelor tinere, alții pe punctul de afirmare. Ceea ce s-a citit din partea „gazdelor" a fost și puțin și nesemnificativ. Era un prilej nimerit, credem, de a demonstra în fața scriitorilor-oaspeți, dacă mai era cazul, că sîntem nu numai gazde bune, primitoare, sau și asta, dar că dispunem de o forță literară tînără, de o cultură românească în plină afirmare, care merită, spre folosul tuturora, toată atenția și tot sprijinul.

Dacă aceasta a fost o omisiune regretabilă, întîmplarea penibilă a acelei seri a fost însă alta. Au apărut la un moment dat în scenă un mănunchi de 20—22 de actori de la cele două secții — respectiv, română și maghiară — ale Teatrului de Nord sătmărean. Ne-am gîndit, pe dată, că au pregătit și ei un recital adecvat momentului. Foarte frumos și nobil, ne-am mai spus. Numai că, după abia două-trei recitări, actorii noștri au fost uitați pe dinafară. De ce anume? ne-am întrebat și continuăm să ne întrebăm și acum. De ce trebuia să-i lăsăm să se facă de rîs în fața publicului acești actori, unii cu nume, alții cu renume, apărînd în scenă și dispărînd apoi ca prin farmec și nerecitînd nimic?!

Cu actul de cultură n-are nimenea voie să se joace după bunul plac. Socotim că este o întîmplare nedorită din care cei îndrituiți vor trage cuvenitele învățăminte !

(Dorin Sălăjan)

UNDE GĂSIM CULORI DE ULEI PENTRU PICTURĂ DE ȘEVALET

Sesizați că nu se găsesc culori de ulei la magazinele și librăriile din oraș, ne-am adresat tovarășului inginer șef al Combinatului fondului plastic, **Nicolae Păduraru**, pentru a clarifica situația. **„Combinatul a produs culori în cantitățile contractate. Mai întîi culori de ulei extrafine și culori de ulei decorative. Dar și culori tempera-fin și tempera-decorativ. Prin urmare, cantitățile de culori contractate pe primul trimestru al anului în curs au fost expediate unităților de desfacere. Pentru trimestrul care urmează am introdus în fabricație produse noi, denumite „culori atelier", folosind materie primă din țară, în trei sortimente : culori de ulei, guașă și tempera, în cîte 18 tonuri de culoare".**

Noile „culori atelier" nu au, desigur, calitatea celor dintîi și nici nu beneficiază de 40 tonuri de culoare ca cele produse pînă acum, dar pot fi folosite cu încredere de către artiștii plastici amatori. Așa, cel puțin pînă la rezolvarea problemei **pigmenților de culoare** care pînă acum se procurau din import.

Discutînd cu tovarășul **Răzvan Emanoil**, care conduce între altele complexul **Hanul cu tei**, unde se află două magazine de desfacere a produselor Fondului plastic, sîntem informați că, într-adevăr, există culori de ulei extrafine și de alte calități, „dar nu întotdeauna în sortiment complet, adică nu întotdeauna în toate tonurile posibile".

În orice caz culorile spectrului sînt asigurate.

Prin urmare, toți cei care doresc să-și procure culori pentru pictură de șevalet (sau pentru altgen de pictură) se pot adresa mai ales magazinelor de profil de la **Hanul cu tei** sau din **Piața Gării de Nord** și nu ca pînă acum, librăriilor, unde se găsesc rar elementele necesare lucrului de atelier la nivelul artiștilor profesioniști sau la nivelul amatorilor. **(Andrei Petrescu)**

PENTRU NEUITARE

Dintotdeauna, viața oamenilor a lăsat urme. Și noi, românii, ne-am însemnat în toate veacurile și liniștea, și tulburarea ei, și biruințele, și vremurile de restriște. Iar pe cei care au trăit și au lucrat întru binele acestui popor, el, poporul, i-a așezat, cu iubire și recunoștință, pentru neuitare, ca într-un album de familie. Dacă în viața sa începută acum o sută de ani, *Nicolae Titulescu*, juristul, diplomatul, oratorul desăvîrșit, omul de stat și politic român ce a cerut de la tribuna Societății Națiunilor mențiune

FILM

Mephisto

Hamburg este un oraș german de provincie. Naziștii încă n-au parvenit la putere. Scena teatrului local pare neîncăpătoare pentru talentul debordant și temperamentul vulcanic ale lui Hendrik. Hendrik, ca orice artist de provincie, visează Berlinul. Moccnit, îndrjit și precis. Și, mai ales, fără complexe. Recunoașterea geniului său este o chestiune de zile. Și de șansă. El nu mai aparține lumii mediocre a teatrului provincial.

La Hamburg, două sînt căile pe care un geniu, urmîndu-le, poate ajunge la aplauzele lumii : contestația și relațiile. Și Hendrik contestă, în numele artei adevărate, teatrul însuși. Teatrul tradițional. Teatrul-cutie. Propovăduiește un teatru nemijlocit de scenă, un teatru de stradă, popular, deschis, în mijlocul oamenilor, un teatru participativ, teatrul total. Hendrik dispune acum de o doctrină. Mai are nevoie de relații. Arta i-a furnizat mobilurile contestației. Motivația relațiilor o caută, abil și eficient, în chiar ordinea de la care se prezătește să abdice : ordinea morală. Nimeni n-a fost umilit cum a fost el. Cîștigă inuma, mina și titlul fiecei persoanei influente : soc, decis, categoric, fără compromisuri sau lamentații. Propulsat ca o ghiulea spre capitală, mobil, răspicat, fără astîmpăr, declarînd revoluția, talentat, Hendrik manipulează cu dexteritate generozitatea și lăcomia, tandrețea și grosolănia, curajul și lașitatea. Importante sînt motivațiile. Mediocrității îi opune geniul său. Birocrației — dogma revoluționară. Castei — propriul său rang abia dobîndit. Moralei — capriciile artei. Învingător absolut, el este însăși legea. Arbitrul moralei. Catalizatorul maselor. Idealul unei generații traumatizate de viziunea unui viitor neliniștitor și obscur.

Viitorul a venit și se numește Partidul național-socialist. Artiștilor li se cere un singur lucru : să fie blonzi și să vegheze la puritatea culturii germane în numele poporului. Intelectualii își prezătesc bagajele. Hendrik — justificările. În artă se folosește un singur criteriu : devotamentul față de führer și rasa ariană. Meditația lui Hendrik a luat sfîrșit. Hotărîrea a fost luată, rapid și fără ezitări. Hendrik formulează electrizant de brav și de demn : Eu sînt actor. Am nevoie de o patrie și de un teatru. Cultura germană trebuie apărată din interior. Ea și oamenii ei. Și cine o poate face mai bine ?...

Hendrik acceptă cu un aer tragic favorurile, în numele adevăratei culturi germane, cultura lui Goethe, în numele crucificării întru apărarea semenilor de geniu. Tomător pentru orice ar putea submina împlinirea nobilei sale misii, marele actor cultivă relații. El crede cu adevărat în noua sa menire. Puterii aureolate de magia artei sale, Hendrik îi adaugă siguranța pe care i-o conferă cunoașterea direcțiilor cenzurii. Nu mai poate greși. Serviciile de informații sînt puse cu botul pe labe. Loialitatea sa nu mai poate fi pusă la îndoială. Trebuie supravegheată popularitatea. De la înălțimea puterii sale de intervenție obține punerea în scenă a lui Faust, apoi a lui Hamlet. Notorietatea sa dobîndește un subtil substrat etic. Intențiile bune sînt autentificate. Vechii camarazi îl caută cu încredere, văd în el salvatorul afectiv. Hendrik măsoară, cîntărește, calculează cu precauție. Avansurile, solicitudinea grangurilor îi exaltă mulțumirea de sine. Prestigiul, gloria, puterea lui ating apogeul. Umflat ca un balon, Hendrik înnobilează cu spiritul și arta sa politica antipopulară a nazismului. Din cînd în cînd scoate pe furiș piciorul din cerc. Dar nu prea mult și numai pentru noi aplauze, alte aplauze, mai apropiate, mai calde. Hendrik nu se mai teme de poliția secretă, ci de el însuși. Dacă a greșit ? Dacă greșește ? Falsa imagine despre sine, însăciunea care la un moment dat (cînd ?) s-a instinuat în personalitatea lui, l-au cuprins oare cu totul ? Prietenii dispar — accidente regretabile. Textele clasicilor, puse în scenă, sînt răstălmăcite în spiritul doctrinei fasciste. Orice numai să se mintă, să mai creadă în el. Hendrik are nevoie de fact. Casa pe care o inaugurează îi va ține loc de credință ? Atacă asupra lui însuși. Reînvie vechile sloganuri — teatru popular, democrația spectacolului, teatrul total. Confuzia totală. Măsluiește, declamă, se inflăcărează. Tîrziu. Nimic nu mai este adevărat. Marele învingător este un balon de săpun. Pulața, în mijlocul stadionului nou, în bătaia reflectoarelor, mai încearcă un ultim subterfugiu față de sine. Ce vor ăștia de la mine ? Eu sînt doar un actor !

NICOLAE CRISTACHE

PLASTICĂ

Pictură și contemporaneitate

Oprindu-ne, deocamdată, doar asupra picturii expuse în cadrul Salonului de pictură și sculptură, salon găzduit, ca-ntotdeauna, de-aceeași eternă sală Dalles, vom constata, încă de la bun început, că marea majoritate a lucrărilor fac dovada incontestabilă a fructuosului dialog ce s-a stabilit de o bună bucată de vreme între pictură și contemporaneitate. Cu alte cuvinte, tematic vorbind, actualul Salon, această veritabilă oglindă a principalelor curente, orientări și linii de forță ce se manifestă în cîmpul artelor plastice, confirmă ideea potrivit căreia lumea timpului nostru, în toată complexitatea ei, își poate găsi, printr-o dezbatere artistică adecvată, locul cuvenit pe pînzele oricărui artist, indiferent de stilul, tehnica sau maniera în care acesta lucrează. Și credem că unitatea și echilibrul actualului Salon se sprijină, atunci cînd vorbim de relația pictură-contemporaneitate, tocmai pe respectarea, de către fiecare pictor în parte, a propriului său limbaj, a propriei sale viziuni, atunci cînd a înțeles să răspundă marilor comandamente sociale ale timpului. Ne-a surprins în mod plăcut faptul că, abordînd datele concrete ale aceleiași realități, cum ar fi, de exemplu, marea cîmpie a Bărăganului, doi pictori, **Nicolae Tudor** și **Decebal Nițulescu**, expun pe același panou două lucrări, **Salvați pămîntul de la distrugere** și **Bărăgan irigat**, amîndouă compozițiile continuînd, în planul culorii și-al construcției, orientările cu care cei doi pictori ne-au obișnuit. Alte ample lucrări care, dat fiind interesul din ce în ce mai mare pe care-l emană noul peisaj al satului românesc, se impun atenției și dau Salonului o notă în plus de temeinică preocupare pot fi socotite **Lanuri**, de **Gina Hagiu**, **Geneză**, de **Petre Achițenie**, **Ritmuri de primăvară**, de **Iosif Mattyas**, **Viscol peste căpițe**, de **Mihai Bandac**, **Peisaj la Enisala**, de **Gheorghe Pătrașcu**, **Cîmpul**, de **Gheorghe Nicolae**, sau **Simetrie-amiaza**, de **Alexandru Chira**. Departe de noi gîndul de-a fi ierarhizat lucrările ce ne-au atras atenția prin conținutul lor cu noua imagine a satului românesc, așa cum departe de noi ambiția de a crede că am fi epuizat toate pistele cu o astfel de orientare tematică. Ceea ce ne-a surprins, în mod plăcut, repetăm, la marea majoritate a plazelor ilustrînd lumea de azi a satului, este picturalitatea în sine a dezbaterilor, incontestabilele calități artistice ale mai tuturor acestor angajări. Că, pe-alocuri, mai apar și unele inconsecvențe, vecine cu superficialitatea, ori datorate goanei după o originalitate cu orice preț, de acord, dar cele doar cîteva căderi nu fac decît să scoată și mai mult în relief distanța dintre un act artistic acoperit de probitate și un altul totalmente opus. Dar pentru că asupra acestei chestiuni ne-am mai exprimat și ne vom exprima în continuare, și cu alte prilejuri, să trecem în revistă, atît cît ne permite spațiul, numele acelor pictori care, prin pînzele expuse, dau Salonului o notă de înalt profesionalism. Am reținut deci reușitele unor lucrări semnate de **Traian Brădean**, **Viorel Mărginean**, **Iacob Lazăr**, **Zamfir Dumitrescu**, **Ion Bițan**, **Vl. Șetran**, **Niloae Groza**, **Rodica Lazăr**, **Petru Popovici**, **Ștefan Călția**, **Sorin Ilfoveanu**, **Ion Sălișteanu**, **Ion Grigore**, **Val Gheorghiu**, **Dan Haimanu**, **Benone Șuvăilă**, **Vasile Celmare**, **Liviu Suhar**, **Andrei Romocean**, **Romeliu Copilaș**, **Costin Neamțu**, **Geta Mermeze**, **Paula Ribariu**, **Spiru Chintilă**, **Tanasis Fappas**, **Georgeta Năpăruș**, **Constantin Pacea**, **Dorian Szasz**, **Mattis Waldemar Teutsch**, **Sieglinde Bottesch**, **Virgil Mancaș**, **Ion Pantilie**, **Florin Niculiu**, **Edith Vincze**, **A. I. Boanchiș**, **Anghel Neagu**, **Dan Constantinescu**, **Ștefan Pelmuș**. Firește, lista poate fi substanțial îmbunătățită, marele merit al Salonului fiind și de-această dată același, ca-ntotdeauna, de a lansa în competiția afirmării, alături de personalitățile recunoscute ale picturii noastre, noile valori ce bat, cu insistență, la poarta consacrării.

N. VICTOR

TEATRU

Beția sfîntă

Beția sfîntă de Paul Everac are atmosfera unei triste, melancolice cronici dintr-un ev mediu biotuit de cruciați solemni și tragici. În scenă și în afara scenei se petrec orori, violuri, crime într-o beție a simțurilor și a credinței fără sfîrșit. În piesă se vorbește lung, prelung, se cîntă și se recită frumos, dialogurile sînt pline de somptuoase amănunte lingvistice, un văzduh tulbure și arhaic se naște între cuvinte și oamenii mor sau se moștenesc unii pe alții uimiți, scăldați în sînge și în mlaștini de promisiuni, de necuviințe, sacrificați, condamnați, eroi și lași. Beția sfîntă este beția liturgică a unei falange de cruciați care se rătăcesc pe undeva, prin Peloponez, înainte de a ajunge să-și îndeplinească misiunea, de a răzbuna „pîngărirea mormîntului lui Cristos" de către necredincioși. Este beția lugubră a unor oameni de viță mai mult sau mai puțin nobilă din Europa legendelor și castelelor de pe Rhin, care uită, pe drumurile de pulbere și de sudoare ale marșurilor, de țelul destinului lor în istorie, transformînd un popas de cîteva zile într-un regim de ocupație și de agresiune de cîteva secole. Piesa lui Paul Everac este, de fapt, parabola agresiunii în numele unor principii nobile sau în umbra unor țeluri sacre, proclamate ditirambic și călcate în picioare imediat cu profanare, cu voluptate și disperare. Piesă de o actualitate dureroasă pentru acest secol, al nostru, plin de intenții frumoase, de promisiuni miraculoase și sfîșiat de conflagrații.

Pusă în scenă de Dominic Dembinski, la Teatrul de dramă din Constanța, piesa pierde, din păcate, din solemnitatea ei tragică și din forță de șoc. Foarte tînărul Dominic Dembinski, regizor de mare talent probat prin miza în scenă a **Proștilor sub clar de lună** de Teodor Mazilu la Teatrul din Arad, a lăsat spectacolul să decurgă într-un aer de tristă și melancolică artificialitate, amintind schelele teatrului de impostație și de minimă rezistență. Investiția sa de imaginație și de curaj a atins sublimul în cîteva (puține) momente prin care a căutat și a reușit să vizualizeze inteligent, expresiv unele secvențe ale textului. Vrînd să dea spectacolului un dinamism scenic exterior, pe care textul nu-l cuprinde, a creat, practic, un spectacol care vine împotriva textului, care trădează uneori textul, care-i reduce din expresivitate. Decorul lui Vasile Jurje e complicat și greoi. Banda sonoră, semnată tot de Dominic Dembinski, are, mai ales, caracter ilustrativ și nu crează atmosfera necesară receptării sensurilor piesei. Contrapunctul la acest text melodios scris de Paul Everac ar fi fost poate o... „echipă de zgomote" care să sugereze obsedant marșurile prin praf și prin pulbere ale cohortelor de cruciați, deveniți vagabonzi cu blazon, într-o lume halucinantă. Unele reproșuri pot fi aduse și intervențiilor în text ale regizorului, montajului și suprapunerilor de dialog care, paradoxal, nu conferă ritm desfășurării unor scene importante — mai ales în prima parte a spectacolului — și tulbură sau estompează unele idei ale textului. De asemenea, eliminarea ultimei scene din textul de autor, scenă care amplifică dimensiunea tragică și caracterul de avertisment ale piesei, scade din simetria elegantă și bine gîndită a scriiturii, precum și din frumusețea ei poetică.

Interpretarea e inegală. Remarcabili sînt doar Virgil Andriescu și Romel Stănciugel, convingătoare sînt Diana Cheregi și Elena Gurgulescu. Dar efortul actorilor ar fi trebuit îndreptat spre o interpretare cît mai firească a dialogurilor și cît mai puțin recitată a textului.

Nu trebuie să se tragă de aici concluzia că spectacolul nu-și atinge totuși scopul. El traduce teatral și convențional ideile principale ale piesei lui Paul Everac dar nu are forță de convingere și scapă din vedere o seamă de sensuri bogate și pline de metafore ale textului, transformîndu-se într-o reprezentație desuetă și mediocră. E posibil ca Dominic Dembinski să nu fi fost convins de frumusețea acestei piese. Îl așteptăm cu ocazia altor reprezentații, pentru că noi sîntem totuși convinși de marele său talent.

ADRIAN DOHOTARU

• CAP LIMPEDE

rea păcii și interzicerea războiului de agresiune, slujind, în primul rînd, cauza țării noastre, a lăsat urme adînci în conștiința contemporanilor, era firesc să-i ridicăm un soclu. Din acest început de vară, Nicolae Titulescu cel dăltuit în piatră de *Ion Irimescu* ne iese în cale într-o zonă a Capitalei ce se înnoiește continuu. E o bucurie pentru noi toți că-l putem cinsti astfel, cum bucuție ne-a dat și știrea că în Sălaj, la Zalău, s-a înălțat statuia lui Gelu Românul, voievodul uneia din primele formațiuni statale ale românilor de pe Valea Someșului. Sînt semne ale prezentului despre un trecut mîndru, lăsate pentru viitorimă. **(Reghina Vărvici)**

„ȚARA MEA"

În colecția **Columna** a Editurii **Viața Militară** a apărut, în aceste zile, un foarte interesant și instructiv volum, **Țara mea**, de **Mihail Sadoveanu**. Interesant, întrucît pune în lumină publicistica de înalt patriotism pe care acest pisc al literaturii române a practicat-o în anii primului război mondial, perioadă în care **căpitanului** Mihail Sadoveanu i s-a încredințat editarea ziarului **România**, gazetă ce a apărut la Iași și care a numărat, printre colaboratorii săi, o adevărată armată de scriitori. Instructiv, întrucît **Țara mea** cuprinde articole de fond, note, însemnări, reportaje și chiar mici povestioare strict autentice al căror principal personaj este Marea Armată Română, această veritabilă școală a iubirii de patrie, a iubirii nețărmurite, pînă la sacrificiul suprem, față de pămîntul strămoșesc.

Tematic vorbind, opera sadoveniană cunoaște și alte pagini dedicate luptei neamului, cum sînt celebrele **Povestiri din război** (este vorba de Războiul de independență din 1877—1878), dar, dacă în aceste Povestiri, Sadoveanu operează cu nijloacele specifice literaturii, refăcînd o atmosferă ce i-a fost relatată, în **Țara mea** avem de-a face cu o realitate pe care autorul a cunoscut-o la fața locului. Mai altfel zis, **Povestiri din război** sînt literatură propriu-zisă, pe cînd vreme materialul din **Țara mea** este o literatură publicistică, strict determinată de realitate. Acestea fiind zise, în condițiile în care literatura publicistică atrage, cu o forță magnetică, atenția cititorului de azi, publicarea acestor pagini sadoveniene, beneficiind și de un amplu comentar semnat de **Sevastia Bătășescu**, autoarea ediției, **Țara mea** se impune ca o reușită deplină. **(N. Victor)**

„NIȘTE ȚĂRANI" — A PATRA EDIȚIE

Volumul cu numărul 1114 al colecției **Biblioteca pentru toți**, scoasă la Editura Minerva, este a patra ediție a romanului **Niște țărani** de **Dinu Săraru**. Pe scurt, biografia literară a acestei opere : 1974 — în numărul 11 al revistei **Flacăra** începe apariția în foileton, la îndemnul, chiar la somația redactorului ei șef ; în același an — prima ediție la Editura Eminescu ; romanului i se acordă premiul „Ion Creangă" al Academiei Române ; 1975 — ediția a II-a ; 1978 — ediția a III-a în colecția **Biblioteca de proză contemporană** (Editura Eminescu) ; 1981 — în curs prelucrarea romanului ; revista **Teatrul** publică **Scenariul dramatic în 7 anotimpuri Niște țărani** de **Cătălina Ruzoianu**, care semnează și regia spectacolului de la Teatrul Mic ; **Virgil Stoenescu** realizează un scenariu radiofonic ; **Mircea Daneliuc** — filmul **Vinătoare de vulpi**. Total — 150 000 de exemplare tipărite. Criticul **Valeriu Răpeanu** semnează tabelul cronologic și prefața acestei noi ediții, concluzionînd : „Niște țărani nu rămîne în perspectiva timpului, doar cartea care a marcat începutul de drum al unui prozator. E romanul unui început în proza românească, marcînd un moment de răscruce la care ne vom referi ori de cîte ori vom trasa istoria literară a ceea ce a însemnat sfîrșitul unui drum într-o existență colectivă milenară". **(V. Reghina)**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Din viața muzicii

„Musica nova" după un lung turneu în S.U.A.

Fotografia de alături reprezintă de față afișul de concert al formației **Musica nova** din București, care s-a întors de curând dintr-un lung turneu în Statele Unite ale Americii. Publicăm mai jos extrase din presa americană despre concertele susținute în cîteva mari centre muzicale de peste ocean.

„Patru dintre membrii grupului sînt soliști ai Filarmonicii din București — violoncelistul Mircea Ciorcanu, clarinetistul Florian Popa, violoncelistul Sorin Bulbucan și violoncelistul Gheorghe Mojatu. Al cincilea, pianistul Alexandru Freda a atras recent atenția asupra sa prin participarea la concursul Arthur Rubinstein. Împreună, compun un ansamblu de o mare coeziune, o unitate în concepție și în interpretare. Soliștii de rondă și pianistul s-au exhibat de la început prin CVARTETUL PENTRU PIAN IN DO MINOR OPUS 60 al lui George Enescu, exact fel care a deschis seara muzicală excepțională oferită de români. Această lucrare demonstrează numai un aspect al complexității creației enesciene. Interpretarea a fost încărcată de o mare gravitate rapsodică, de ritmuri și inflexiuni maleabile de o mare bogăție. Aceste calități pot fi ușor de atins de către un solist dar cînd e vorba de mai mulți interpreți care reușesc să concentreze asemenea sonorități într-o mare unitate stilistică și de fond afectiv, de sentiment, realizarea devine de-a dreptul excepțională. Tiberiu Olah a fost ilustrat în concert prin lucrarea SONATĂ PENTRU CLARINET SOLO în interpretarea căreia talul a fost precis, direct și plin de strălucire. Florian Popa s-a manifestat aici printr-o interpretare învăluitoare, spațială, folosind acele note duble denumite multifonice și cîteva uimitoare efecte explozive, spontane și cuceritoare. Muzica lui Șerban Nichifor, cel mai tînăr reprezentant în concerti (născut în 1943) a fost într-un fel și cea mai tradițională. El a menținut aici farmecul plin de culoare din CANTO DE ESPERANZA cu punctualii orientale în care pianistul Alexandru Freda a folosit triumfînd sunetul, după același la pat[illegible], creînd o atmosferă incantatoare. Lucrarea lui Anatol Vieru, CRIBLE a fost cu adevărat muzică de teatru, cu exclamații vorbite, impromptuate direct dintr-un text de Eugen Ionesco. Aparent, aceasta nu este o lucrare ilogică rapsodică, de ritmuri și inflexiuni maleabile de o mare bogăție. Aceste calități pot fi ușor de atins de către un solist dar cînd e vorba de mai mulți interpreți care reușesc să concentreze asemenea sonorități într-o mare unitate stilistică și de fond afectiv, de sentiment, realizarea devine de-a dreptul excepțională. Tiberiu Olah a fost ilustrat în concert prin lucrarea SONATĂ PENTRU CLARINET SOLO în interpretarea căreia talul a fost precis, direct și plin de strălucire. Florian Popa s-a

*

Henri Schumacher, director general al relațiilor culturale din Luxemburg și secretar general al **Confederației internaționale a societăților muzicale**, sosit în țara noastră pentru stabilirea unor contacte culturale, a înmînat, într-un cadru oficial, la **Uniunea compozitorilor și muzicologilor din R.S.R.**, compozitorilor **Marin Constantin**, dirijorul celebrului cor **Madrigal**, și **Claudiu Negulescu**, dirijorul, de asemenea, cunoscutului cor de copii **Vocea Primăverii**, două importante distincții, **diploma și insigna de onoare a C.I.S.M.**, răsplătind astfel „marile merite pentru dezvoltarea vieții muzicale internaționale și pentru înțelegerea între popoare". (**V. N.**).

Cornel Stavru — director artistic al Operei Române

De cîteva zile, **Cornel Stavru** a fost numit în funcția de **director artistic al Operei Române din București.**

Cornel Stavru face parte din categoria artiștilor maci, devotați scenei și muzicii, om de cultură și fin tehnician al artei lirice, om de acțiune, cu idei îndrăznețe și de bun-simț, energic și receptiv. Absolvent al Institutului de construcții din București, selectat, pentru vocea sa penetrantă și trăirea intensă a cîntului, încă din timpul primilor ani de producție, pentru concursul național al tinerilor soliști care a avut loc în anul 1953 și unde a luat premiul III, Cornel Stavru a studiat canto cu profesorii Gvozdeskaia, Aurel Costescu-Duca și Alexandru Colfescu. A debutat ca artist profesionist în anul 1954 în Ansamblul artistic al M.F.A., a cîntat pentru prima oară într-o operă concert la 9 decembrie 1956 în **„Cavaleria rusticană"** de Mascagni cînd a repurtat un succes răsunător și a interpretat pentru prima oară un rol pe scena Operei Române din București la 20 aprilie 1958, în **Trubadurul** de Verdi. A cîntat pe marile scene ale lumii din Belgia, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. P. Chineză, Cuba, Egipt, R. D. Germană, R. F. Germania, Grecia, Italia, R. S. F. Iugoslavia, R. P. Ungară, U.R.S.S. etc. Iată cum îl caracterizează criticul **Alfred Hoffman** : **„...Cornel Stavru reprezintă tipul de cîntăreț dedicat trup și suflet chemării sale : un normal fenomen cu voce de un impresionant dramatism și o mare forță de pătrundere, ci și cel ce se contopește, plin de pasiune autentică și deplină sinceritate omenească, cu ființa personajelor ce este chemat să le întruchipeze. Stavru este prin excelență artistul de operă angajat totalmente, cu o combustie lăuntrică puternică, în actul interpretării între viață și scena operei ei nu așază bariere formale. Caută să realizeze un minimum coeficient de artificialitate — înlătură tot ce este poză și afectare și concentrează esența stării sufletești în fiecăra vie a cîntului... Cînd vedem numele lui Cornel Stavru pe afiș, putem fi siguri, fără excepție, că ei vom fi în acea seară publicului tot ce are mai bun, pentru că arta operei, pe care a îndrăgit-o de timpuriu, cu patimă, este cu adevărat viață din viața lui".**

Iată de ce considerăm că prin numirea lui **Cornel Stavru** în funcția de **director artistic al Operei Române**, conducerea marelui ansamblu liric beneficiază de prezența unui distins om de teatru, de un remarcabil artist.

Muzică fără smoking și frac la Ateneu

Melomanii care au absentat joi și vineri din săptămîna trecută de la concertul Filarmonicii George Enescu pot regreta. Au pierdut unul din rarele concerte de agrement dar și de mare rafinament orchestral. Mulți au fost probabil tentați să creadă că se va relua vechiul program de concert de destindere și de vals spumos, vienez. Ei bine, de data aceasta filarmonica — după cum vedeți, în ținută de vară, — a interpretat nu numai muzică de plimbări mondene prin pare ci nenumărate teme clasice în prelucrări moderne și chiar... muzică din filme. Astfel încît în program au figurat Francis Loewe, cu uvertura în muzicalul **My fair lady**, Percy Faith cu **Rapsodie suedeză**, Leroy Anderson cu **Mașina de scris**, Duke Ellington cu **Caravana**, Francis Lai cu o temă din filmul **Un bărbat și o femeie**, Richard Rodgers cu o suită din filmul **Sunetul muzicii** etc.

Un concert cu adevărat popular și adus mai aproape de contemporani și de gusturile lor. Un program demn de salutat pentru viitoarea stagiune în vederea strîngerii tineretului în concertele filarmonicii.

„Fructe roșii" — Zamfir Dumitrescu

Sondaj de opinie la Dalles

Vizitatorii Salonului republican de pictură și sculptură, găzduit de sala Dalles, au fost solicitați zilele trecute să participe la un sondaj de opinie inițiat de revista noastră. Punctele la care vizitatorii au avut de răspuns au fost următoarele :

1. Apelînd la amabilitatea dv., am dori să indicați primele zece lucrări ce v-au atras atenția în mod deosebit în acest Salon republican (indicați titlurile și autorii lucrărilor) .

2. Dacă doriți să m... spuneți și motivele ce v-au determinat să optați pentru cele zece lucrări vă mulțumim ;

3. Ultima noastră rugăminte ar fi aceea de-a ne comunica numele, funcția (profesia), vîrsta și adresa dv.

Precizînd că nu toți participanții la anchetă au completat punctele 2 și 3, că unele formulare n-au avut nici la punctul 1 completate toate cele zece locuri, constatăm o surprinzătoare unitate a punctelor de vedere exprimate, fapt ce ne-a ușurat alcătuirea clasamentului. Iată lucrările ce au întrunit în ordine, sufragiile publicului : **Pictura roșii** (Zamfir Dumitrescu), **Sculptor, creatorul de volume** (Andrei Romoscanu), **Personaj cu pasăre** (Ștefan Călțiș), **Fe Razelm** (Eugen Palade), **Altar din cicloi „Kogaion"** (Paula Ribariu), **Lanuri** (Gina Bagiu), **Compoziție** (Sorin Ilfoveanu), **Modul de peisaj cu oglindă** (Wanda Mihuleac), **Vioară peste căpițe** (Mihai Bănduc) și **Flori albe** (Tanasis Fappas). Dealtfel, la egalitate de puncte, mai exact spus opțiuni, cu ultimele trei lucrări s-au mai aflat, cu foarte mici diferențieri, **Compoziție** (Romeliu Copilaș) **Peisaj** (Kuti Denes), **Fată cu fluier** (Lazăr Rodica), **Infinitele treceri din lucruri în stări** (Ion Sălișteanu), **Casa copilăriei** (Sieglinde Boitesch), **Fazanii** (Viorel Mărginean) și **Lucrări de primăvară** (Ion Bițan). Au mai întrunit numeroase sufragii alte lucrări ca **Natură moartă** (Constantin Pacea), **Baita** (Petru Popovici), **Vechi vase de lut** (Marin Gherasim), **Alegoria fructului** (Ion Tengheru), **Case iarna** (Ion Grigore), **Vara pămîntului** (Florin Niculiu), **Țăran din Bucovina** (Vespasian Lungu), **Germinație** (Balogh Peter), **Studiu gură** (Dumitru Ion), **Mîr** (Ion Stendl), **Peisaj cu țărani** (Mărinescu Sanda), **Salvați pămîntul de la distrugere** (Dan Tudor), **Moș Ion și Arion, cimpoierii** (Dorian Szasz), **Arlechini** (Ion Pîrvan) și **Dimineață** (Ion Pantilie).

Și lista ar putea fi mult mai lungă dacă am adăuga și zecile de lucrări ce au fost menționate o singură dată, sau, cei mult, de două ori, pe formularele ajunse la participanți. Cînd ce neapărat vrem să mai adăugăm acestor succinte considerații este faptul că intențiile sondajului nu și-au propus o nouă ierarhizare a valorilor, ci doar consemnarea acelor lucrări care, prin ele însele, au stîrnit un dialog cu marele public. Vom continua, în numărul viitor al revistei noastre, și cu alte păreri, cu precădere cele oprivind lucrările de sculptură.

N. VICTOR

De viață lungă

Facem loc tinerilor. Și bine facem.! În aceiași timp, trebuie să recunoaștem că există domenii de activitate în care pregătirea, talentul și experiența virsnicilor reprezintă o pondere valorică mult mai importantă decît efortul lor fizic, poate dimanuat.

Noțiunea de „gerontofobie" nu este un barbarism (etimologic : bătrînețe + spaimă), căci pe-alocuri e o tristă realitate și se traduce prin scoaterea unor persoane în etate de pe lista de cadre a unor instituții. Nu se pune în discuție aplicarea legii pensiilor, care e firească în orice țară civilizată. Noi ne referim la o altă problemă, la una de fond : utilizarea rațională a capacităților lor profesionale, acolo unde viața secundă o impune urgent și necesitate.

Elogiul bătrînilor a intrat în fabulă. Cine le contestă trebuința este sau un om rău, sau un prost, fie acoală la el, fie în trebuințe publice. În acest din urmă caz lucrurile se complică, fiindcă intră în societară pacoba sau cisttul obștesc. Există desigur, oameni suficiențe de bătrîni, sau mai puțin utili, dar ăștia independent de vîrstă. Ne oprim deci la prima categorie : cei ce vor și pot să fie de folos.

Savanți cu renume sau scriitori și artiști celebri, sau meșteri iscusiți în meserii de înaltă calificare, deși la pensie, contribuie în continuare, fiecare după puterile sale, la progresul intelectual sau material al societății, întrunind aprecierea îndiscutabilă a colegilor lor mai tineri și a boasbă, a tuturor.

Este adevărat că la noi această chestiune nu se pune nici pe departe asemănător situației din unele țări unde eficacitatea cadrelor e judecată după criterii în care problema somajului tinerilor, surplusul mîinii de lucru, sau alte considerente specifice curente se raportează la echilibrul lor socio-economic, pretext de gerontofobie. În presa străină apar frecvente anunțuri cu oferte de servicii în care se menționează expres vîrsta candidatului : sub 40 de ani). Este nu mai puțin adevărat că principiul socialist : „nici mucă fără pîine, nici pîine fără muncă" nu funcționează în economia societăților de consum.

Asigurarea materială și funcțională a „vîrstei a treia" intră în preocupările legislative noastre și ale îmbunătățirilor ce i se aduc în anele desartamente — cu precădere din domeniul științelor și învățămîntului superior — ce recurge cu regularitate la serviciile cadrelor vîrstnice de specialitate. În caritate de consultanți, consilieri etc.

Se mai pot totuși semnala neajunsuri ale sistemului acestuia, mai ales în sfera serviciilor și tocmai acolo unde ar fi rațional să nu se ivească. De pildă, în serviciile medicale. Se cunosc cazuri de medici pensionați pentru vîrstă, care nu-și mai pot exercita legalmente profesiunea în locul de muncă, sau în altă parte, deși sînt oameni încă în putere și cu facultatea de lucru neafectată. Unii nu mai sînt primiți nici în laboratoarele de cercetare. Cunoaș și eu un asemenea specialist, care s-a „profilat" pe artizanat manual. Cred că face păpuși, sau ceva similar. Subiect de comedie...

Sînt exemplele creștе. — pe categorii și subvizi. — în folosul cumuri profesionale, unde „rigorile legii" s-au aplicat mult prea... riguros, fără discernămîntul pe care-l solicită o justă politică a cadrelor, în care primează **calitatea.**

Aș mai da, pentru demonstrație, un exemplu din domeniul artelor. Există o despărțire (mai veche) potrivit căreia cîștigă pensionar, nu mai sînt primiți în teatru decît ca spectatori. Indiscutabil că un actor bătrîn să nu mai fie distribuit în rolul lui Romeo și nici colega lui de generație în Julieta ; dar în rolurile Lear, sau Hecuba, vi s-ar părea normal să-l vedeți, mișcînd, pe un juno-prim sau o ingenuă de conservatoare ? Nu, binențeles, că suplimentul aparte deplasat. Ar trebui deci reconsiderată situația vîtregă la care sînt reduși unii directori de teatru și cîteva dintre numele cele mai venerabile ale școlii române de actorie, din prima unei clauze contabilicești încă neamendate măcar din punctul de vedere al rentabilității. Dat fiind că tinerețea, ca și trandafirul, trece odată cu vara, să nu uităm anotimpul crisanteme!or !

Un scurt dialog, dintr-o piesă celebră de Beckett, o zice mai frumos ?

— Ce face Nagg ?

— Plînge...

— Deci trăiește !

De viața activă a unui savant sau artist, ca și a unui popor, ca de însuși longovitatea științei și culturii naționale și a gloriei lor, răspund solidar toate generațiile.

MIHNEA GHEORGHIU

Lumea satului natal pe marea scenă a Cîntării României

Ne-au rămas în minte, din documentările noastre în două județe, Hunedoara și Vrancea, înfățișările cu patru artiști amatori, toți patru laureați în cele trei ediții de pînă acum ale Cîntării României, patru oameni care ni s-au destăinuit cu generozitate și cu căldură de inimă ce a însemnat pentru ei și, mai ales, pentru satul lor, această grandioasă mișcare culturală născută din inițiativa secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Adăugînd acelor convorbiri și dialogul pe care colegul Constantin Mustață l-a avut, la Cluj-Napoca cu un pictor amator, de profesie inginer, alcătuim, iată, un grupaj de interviuri ce se vor a fi ilustrarea vie a faptului că Festivalul național „Cîntarea României" constituie, așa cum afirma tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai larg cadru de intensificare a activității cultural-educative, a participării maselor largi populare la dezvoltarea valorilor spirituale noi ale patriei — o formă nouă de afirmare a talentului, sensibilității și geniului creator al poporului nostru.

„La noi, călușul se joacă mereu cu tricolorul pe piept"

Ianit, vînjos, bine legat și cu fața toată numai un zîmbet, parcă în contrast cu extraordinara putere ce o degajau mereu și gesturile sale, deosebit de agile, în cinda argintiului care-i bruna... Ion Munteanu, tocmai coop... cor... **Orăștioara de Sus**, este, totodată, unul dintre cei care s-au pre... ... Vasile Cheveresan, s... fost ... ...

(Urmare din pagina 9)

ZOE DUMITRESCU-BUȘULENGA

ne dă satisfacții nu numai intelectuale, ci adinceşte parcă în noi sentimentul ființei. Sigur că edițiile din clasici (care ar trebui privite cu mai mare grijă, și date integral, la lumină) fac, precum și bibliografiile sau corpusurile de documente, nucleul dens al unei literaturi, pe care restul se ţese după evoluția istoriei spiritului. Și de la reeditarea **Psaltirei** lui Dosoftei, la 300 de ani de la apariție, și pînă la închegarea ediției Rebreanu, de pildă, am avut destule temeiuri de bucurie. Apoi, îndelung așteptatele, clasicele ale lui N. Cartojan, **Istoria literaturii române vechi** și **Cărțile populare** au revenit și ele în bibliotecile noastre în ediții întinerite. Sau admirabilele cărți de arheologie, istorie, estetică, arhitectură, jurnale răsfrîngînd prin prisma vieții personale imagini ale vieții publice, ne apropie mai mult pe Iorga, Pârvan, Gh. Brătianu, Matila C. Ghyka (estetician european de frunte), G. M. Cantacuzino -și pe cîți alții. Dar mereu avem nevoie de mărturiile de valoare ale creativității noastre și, fără odihnă, responsabilii politicii editoriale consultîndu-se cu specialiștii (fără de care nimic durabil nu se poate întreprinde) trebuie să continue să satisfacă **orizontul de așteptare** al publicului românesc, credincios încă galaxiei Gutemberg și instrumentului ei formativ care este **cartea.** Și tot mai insistent trebuie să se scoată la lumină monumentele limbii, literaturii și culturii naționale. Vor fi adevărate acte de cultură republicările operelor Alicei Voinescu, ale lui P. P. Negulescu, Rădulescu-Motru, Victor Papacostea, Simion Mehedinți și ale altor alți gînditori și cărturari români. Și, firește, mai presus de orice, edițiile definitive ale clasicilor. Cu dincolo de nefericitele accidente ale istoriei ele pot obliga și cultural un popor la redîngerea hățiș sale, dincolo de trecătoarele noastre interese care generează „prejudecățile" în materie de cultură, imaginea integrală a unei culturi naționale trebuie păstrată în minte ca model ideal și realizată de îndată ce condițiile materiale restituiri sînt cucerite măcar o clipă. Nefericita operație a fragmentării este mutilantă nu numai pentru cultură, ci și pentru conștiința, fiindcă o subtilă ecologie le leagă indisolubil. De aceea revine un rol și o funcțiune atît de importantă politicii editoriale căreia socotim că recentul Congres al educației politice și culturii socialiste i-a dat necesarele noi îmboldiri.

SOLOMON MARCUS

accentuat importanța dezvoltării interesului pentru cunoașterea istoriei naționale. La întîlnirea acestor două idei directoare se află și formația interdisciplinară, de colaborare a diferitelor compartimente ale culturii, colaborare care constituie o moștenire istorică a culturii românești, a cărei însemnătate crește odată cu revoluția științifică tehnică pe care o parcurgem. Cum s-a manifestat în vremea din urmă, sub aspect editorial, acest dialog ? Unele edituri ca Editura Academiei, Editura științifică și enciclopedică, Albatros, Junimea, Editura politică și-au cîștigat mari merite în stimularea acestui dialog, ele au adus în atenția noilor generații uncle opere interdisciplinare de mare valoare. Persistă însă uncle carențe, care se cer înlăturate. În această perspectivă discutăm cîteva apariții editoriale semnificative ale ultimilor ani.

Vom evoca mai întîi două apariții de estetică matematică : **Estetica** lui Pius Servien (1975, după ediția franceză din 1953) și **Estetica și teoria artei** de Matila C. Ghyka (1981, selecție de texte din diferite lucrări publicate, în cea mai mare parte între 1930 și 1940, în limba franceză), amîndouă la Editura științifică și enciclopedică. Am scris de mai multe ori (și în mod special în cartea noastră **Din gîndirea matematică românească,** Editura științifică și enciclopedică, 1975) despre importanța operei acestor autori. Publicarea în românește a lucrărilor menționate constituie un eveniment științific și editorial. Însă întîrzierea cu care s-a produs editarea acestor clasici ai esteticii științifice ar fi trebuit să fie compensate de o grijă deosebită în realizarea unor ediții cît mai reprezentative. Din păcate, din Servien s-a publicat numai o parte foarte mică din importanta sa operă, iar ediția Ghyka din 1981 nu s-a bucurat din partea editurii de atenția cuvenită. Pînă și expresia numărului de aur, care se află în centrul investigației, apare în ediția românească în mod sistematic denaturată (a se vedea de exemplu paginile 51, 64, 100, 252, 253, 255, 258, 341, 342, 351, 357, 365). Lui Ghyka i se atribuie faptul de a fi apelat la cibernetică (p. 494) într-un moment în care aceasta nu exista. Ignorînd terminologia matematică românească, traducătorul se referă la proporții disiuncte (p. 35), teoria ansamblurilor (p. 219) și la serie (p. 267) cînd, de fapt, este vorba de un șir. Cum a fost posibil ca la o lucrare cu structură matematică atît de pronunțată să nu existe un control științific efectuat de un matematician ? Ca să nu mai vorbim de faptul că lipsește din ediția 1981 ceea ce în primul rînd așteptam de la ea : Urmărirea evoluției ideilor lui Ghyka pînă în zilele noastre.

Un alt fenomen editorial care ne-a atras atenția în ultimii ani este amploarea pe care a căpătat-o interesul pentru opera matematicianului poet Dan Barbilian — Ion Barbu. Editura didactică și pedagogică și Editura tehnică au publicat o parte importantă a operei matematice — cea științifică și cea didactică — a lui Dan Barbilian, dar o parte la fel de importantă a rămas încă nepublicată. Io schimb, s-a publicat aproape în întregime opera literară a lui Ion Barbu. Apariția în 1970 la Editura Albatros a operei poetice a lui Ion Barbu rămîne un moment de referință. Paginile de proză ale lui Ion Barbu fuseseră editate în 1968 (la Editura pentru literatură) de Dinu Pillat. Ulterior au apărut numeroase exegeze ale operei poetice. Astfel, pentru a ne referi numai la cele din 1980 încoace, vom menționa contribuțiile valoroase ale lui Șerban Foarță **(Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu,** Facla 1980), Mircea Scarlat **(Ion Barbu, poezie și deziderat,** Albatros, 1981), Marin Mincu **(Ion Barbu, eseu despre textualizarea poetică,** Cartea românească, 1981), Dinu Pillat **(Ion Barbu,** ediția a doua, Minerva, 1982), Alexandru Ciorănescu **(Ion Barbu,** Twayne Publishers, Boston, 1981). Astfel am cîștigat mult în profunzime, în înțelegerea poetului Ion Barbu și în situarea operei sale în istoria literară, dar am progresat mai puțin în descifrarea semnificațiilor operei matematice a lui Dan Barbilian. O surpriză plăcută a constituit-o singura carte pe coperta căreia figurează atît Dan Barbilian cît și Ion Barbu : **Pagini inedite** (ediție îngrijită de Gerda Barbilian, V. Protopopescu și Viorel Gh. Vodă), Albatros, 1981, cuprinzînd soluții ale unor probleme de geometrie, alternînd cu scrisori de un vădit interes literar. Totuși, Dan Barbilian și Ion Barbu rămîn încă personalități distincte, relativ independente. Deși cei mai mulți exegeți au recunoscut existența unei influențe a matematicianului asupra poetului, această influență nu s-a arătat a fi decisivă, reducîndu-se la cele mai multe analize la semnalarea unor termeni matematici utilizați metaforic în poeziile lui Ion Barbu. Cît despre influența poetului asupra matematicianului, aceasta a intrat și mai puțin în atenția cercetătorilor. În această situație, nu mai trebuie să ne mire că pînă și o lucrare de o remarcabilă acuratețe cum este ediția lui Romulus Vulpescu a lui I. Barbu conține unele inadvertențe sub aspectul implicării matematicianului și a matematicii (a se vedea de exemplu pp. XIV, 136, 316, 323, 344). O întrebare își așteaptă încă răspunsul : au fost Dan Barbilian și Ion Barbu doi creatori materializați întîmplător în aceeași persoană sau exprimă ei două aspecte ale uneia și aceleiași personalități, pe care urmează abia să o descoperim ?

O altă manifestare editorială de prestigiu care ne-a atras atenția în ultimii ani este seria volumelor de eseuri ale profesorului Mircea Malița. Ne vom opri aici asupra celor două volume din **Idei în mers** (vol. I, 1975 ; vol. II, 1981), publicate la Editura Albatros, continuarea a mai vechilor eseuri din ciclul **Aurul conștiu.** Mircea Malița manifestă o deschidere totală spre dialogul artei cu știința, al tehnicii cu omul, al problemelor globale urgente ale omenirii cu istoria ei milenară, o extraordinară capacitate de ordonare a ideilor în jurul cîtorva nuclee, de proiectare a faptelor într-un vast context cultural, social și istoric. Iată, de exemplu, al doilea volum din **Idei în mers,** unde omul de azi este analizat în perspectiva a zece probleme vitale, constînd în relațiile sale cu trebuințele, hrana, munca, tehnologia, orașul, oceanul, ecologia, armele, noua ordine economică și cultura. Preocuparea de a dezvolta motivațiile diferitelor curente de gîndire, atitudini, decizii ; pertinența considerațiilor ; formularea lapidară ; perspectiva filozofică și istorică ; alternarea considerațiilor generale neutre cu confesiunea autobiografică ; aducerea față în față a unor teze opuse, alăturare a unor fapte eterogene, în vederea argumentării unor idei mai mari, mai generoase ; stăpînirea unei informații complexe, la zi, dar și distanțarea față de ea ; inserarea fenomenului românesc în context internațional ; organizarea materialului în jurul unor idei directoare ; caracterul polemic ; echilibrul dintre reflecția filozofică, observația sociologică-politologică, gîndirea generalizatoare-sistematizatoare și referirea la evenimente particulare ; iată numai o parte din virtuțile acestor eseuri în care omul de știință și scriitorul, omul politic și patriotul sînt deopotrivă prezenți.

Într-o lume în care diferite excese, refuzuri și îngustimi de vederi tind să fragmentizeze cultura, diminuîndu-i astfel rolul ei social, Mircea Malița se numără printre cei, din păcate încă puțini, care promovează o viziune echilibrată și totalizatoare, de dialog generos între toate compartimentele culturii.

VALERIU RĂPEANU

vedită de cărți, care circulă astăzi pentru toți.

2. Liniile de forță ale acestui proces trebuie să fie două: 1) reeditarea sistematică în mari corpusuri ale scriitorilor și gînditorilor importanți și 2) publicarea tuturor operelor reprezentative ale culturii românești. În momentul de față, Editura Minerva, mai ales în colecția **Scriitori români,** depune mari eforturi pentru a tipări serii de opere ale scriitorilor noștri.

3 Politica editorială trebuie să defrișeze toate posibilitățile pentru a vedea ce nu s-a tipărit încă și în același timp să realizeze o permanență a ceea ce s-a tipărit. Trebuie să avem în vedere și faptul că publicul larg — nu din vina lui, bineînțeles — nu mai cunoaște multe din valorile dintre cele două războaie mondiale. Sînt nume peste care decenii de-a rîndul s-a așternut uitarea, sînt opere care chiar atunci au avut o circulație restrînsă. Editorul este dator să „comande" edițiile care să repună în circulație acele opere. Publicul și le va însuși, așa cum ne-au arătat-o toate actele de cultură, dintre care unele erau considerate la început ca temerare sau adresate unui cerc îngust. Așa s-a întîmplat de pildă cu opere fundamentale ale unor istorici precum N. Iorga, Vasile Pârvan, Gh. I. Brătianu, cu publicistica lui Eminescu, cu volumul **Izvoare și popasuri** de G. M. Cantacuzino, cu **Istoria literaturii române vechi** a lui N. Cartojan.

4. Dintre petele albe în materie de istorie aș aminti pe A. D. Xenopol, Alexandru Lapedatu, Victor Papacostea, Ioan C. Filitti, Constantin Giurăscu, Ion Nistor. În materie de estetică literară, filosofie, psihologie: C. Rădulescu-Motru, Alice Voinescu, Constantin Antoniade, Dumitru Drăghicescu, Virgil Bărbat, Grigore Tăușan. Să nu uităm însă că nu am tipărit încă toate operele fundamentale ale lui N. Iorga, Pârvan, Brătianu și că va trebui să se treacă de urgență la ediții de mare anvergură după profilul celor în curs de tipărire: Eminescu, Kogălniceanu, ca și cele din **Scriitori români.**

5. Voi răspunde de fapt ce înseamnă „prejudecată", pentru că prejudecățile au întîrziat atît de mult apariția unor opere capitale ale literaturii românești. Care au fost aceste prejudecăți, îmi iau libertatea să o spun într-un articol viitor.

6. Am răspuns pe parcurs la această întrebare. Nu aș vrea totuși să omit **Istoria literaturii române** a lui Călinescu.

PAUL CORNEA

filologice și istoriografice, exegeza riscă arbitrarul, fără efortul de a revigora lectura clasicilor prin noi metode și noi unghiuri de privire, moștenirea și-ar pierde aptitudinea de a fertiliza cugetele, ar deveni mai mult citată decît citită. În alți termeni — și ca să vin la ancheta „Flacării" — trăinicia istoriei literare depinde de existența unui echilibru rezonabil între lucrările de erudiție (instrumente de lucru, ediții de texte, valorificarea materialului arhivistic etc.) și lucrările de interpretare (monografii, eseuri critice, sinteze etc.). În cele ce urmează, aș vrea să-mi exprim cîteva păreri în legătură cu sectorul „erudiției" — și nu fiindcă n-aș avea multe de spus și despre celălalt, dar fiindcă mi se pare că trebuie să alegem : nu poate fiecare să vorbească despre toate și nici nu e cazul.

În ultimii 15—20 ani s-au înregistrat la noi progrese importante atît în reeditarea clasicilor, cît și în elaborarea instrumentelor de lucru și publicarea de material inedit. Semnalez în treacăt (fără intenția de a face un bilanț și, de aceea, cu omisiuni inerente) că unele serii de „Opere" s-au încheiat (Delavrancea, Rebreanu) ori se apropie de sfîrșit, că s-au retipărit cîteva lucrări fundamentale (ultima fiind îndelung așteptata **Istorie** a lui Călinescu), că a apărut **Dicționarul literaturii române** (pînă la 1900) scos de colectivul de cercetători de la Iași, că au fost scoase mai multe ediții facsimilate, între care a **Propășirii,** că s-au înmulțit considerabil publicațiile de izvoare ori de corespondență ș.a.m.d. Față de stadiul deosebit de îmbucurător la care se situează actualmente întregul sector al „erudiției", o serie de neajunsuri apar și mai inacceptabile azi decît ieri. Ele sînt cunoscute însă numai de specialiști (sau îndeosebi de specialiști), iar pe aceștia Consiliul Culturii și Educației Socialiste nu știu dacă-i consultă, nici dacă ține seama de opiniile lor. Așa, de pildă, e profund regretabil că trei dintre lucrările fundamentale, cele mai necesare, ale bibliografiei românești, fără de care e imposibilă o cunoaștere sistematică, multilaterală și adecvată a patrimoniului nostru cultural — anume Bibliografia cărții, Bibliografia periodicelor și Catalogul manuscriselor (de la B.A.R.) au rămas toate „în pană", ca să vorbesc la modul eufemistic. Or, aceste trei lucrări au fost toate inițiate de niște admirabili cărturari și bibliografi încă înainte de primul război mondial. Dar Bibliografia cărții, prin cele patru volume date de I. Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simionescu (ultimul volum în 1944), s-a oprit în pragul epocii moderne, nedepășind anul 1830. Din Bibliografia periodicelor, un prim tom, întocmit de Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, a apărut în 1913, conținînd catalogul alfabetic al ziarelor, gazetelor și revistelor dintre 1820—1906 ; un al doilea tom, cuprinzînd perioada 1907—1918 și un supliment pentru perioada anterioară, a fost realizat de G. Baiculescu, Georgeta Răduică, Neonila Onofrei și a ieșit în 1969. În ce privește catalogul manuscriselor, I. Bianu și colaboratorii săi, R. Caracaș și G. Nicolăiasa, au descris în cele 3 volume publicate în 1907, 1913 și 1931, 1 061 de piese din cele aproximativ 8 000 inventariate până azi : un al patrulea volum, alcătuit de G. Strempel, Fl. Moisil, L. Stoianovici și apărut în 1967, a continuat descrierea, ducînd-o pînă la nr. 1 380. Datele acestea sumare sînt destul de elocvente ca să nu mai fie nevoie de lungi comentarii...

N-aș vrea să fiu rău înțeles. Anii din urmă consemnează și pe tărîm bibliografic realizări însemnate. Menționez cu titlu de exemplu : **Bibliografia analitică a periodicelor,** de I. Lupu, N. Camariano, Ov. Papadima, **Bibliografia relațiilor literaturii române cu literaturile străine** și **Bibliografia analitică a literaturii române vechi** — ambele întreprinse de cercetători de la Institutul „G. Călinescu", recenta **Bibliografie a calendarelor și almanahurilor,** apoi Bio-bibliografiile de autori apărute la Editura științifică și enciclopedică, indicii de reviste, bibliografiile tematice, etc., etc. ; în plus, după cîte știu, cîteva lucrări valoroase (printre care un Dicționar al publicațiilor literare, întocmit de I. Hangiu) se află depuse la edituri. În domeniul bibliografic, dispunem deci, ca în toate celelalte, de specialiști de înaltă calificare, competenți și pasionați. Singurul punct litigios e doar dacă strategia priorităților de pînă acum a fost corectă. Dar chestiunea nu e de a căuta cine e de vină că în aproape patru decenii cîte au trecut de la Eliberare s-a avansat atît de puțin în elaborarea și tipărirea instrumentelor bibliografice fundamentale, ci de a vedea ce e de făcut pentru a ieși din impas și cum se poate face. Pentru a realiza lucrări de mare anvergură, precum cele 3 bibliografii sus-amintite, e necesară rezolvarea unor probleme complicate de metodă și concepție (căci există controverse între specialiști asupra felului de a proceda), de organizare și coordonare, de finanțare și spațiu grafic. Aceasta implică angajarea Bibliotecii Centrale de Stat, a Bibliotecii Academiei, a altor instituții de profil și, firește, a Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

Fie-mi permis acum să mai ridic, pe scurt, două probleme. Prima se referă la slaba dezvoltare și popularizare a rezultatelor obținute în sectorul bibliografic și, în genere, al instrumentelor de lucru. E un fapt că revistele noastre, atît de generoase în comentarea cărții de literatură de orice tip, sînt extrem de zgîrcite cu cartea de erudiție istorico-literară. Lucrări valoroase, însumînd o muncă tenace, de ani de zile, care fac onoare culturii naționale, trec adesea neobservate sau semnalate pasager, cu somplezență și nu cu competență, mai mult protocolar decît critic. De ce oare publicațiile literare n-ar înființa cronici permanente ținute de specialiști, care să le analizeze, fără retorică, într-un spirit avizat și nepărtinitor ? Tocmai pentru că nu sînt omologate de constiința critică, desigur și pentru motivul că sînt difuzate slab și nu totdeauna unde și cum trebuie, multe lucrări nu ajung la destinatarii lor direcți. Cîți dintre profesorii de liceu ori dintre studenți cunosc, de pildă, excelentul **Ghid** bibliografic al literaturii române, volum masiv de 715 pagini, editat de Biblioteca Centrală Universitară în 1979, conținînd între altele un repertoriu al principalelor 115 reviste literare și de cultură, un dicționar de termeni literari (124 cuvinte), o bibliografie adnotată a perioadelor, genurilor și curentelor etc.

Cea de-a doua problemă, rezolvată deocamdată nesatisfăcător, privește pregătirea cadrelor de mîine în domeniul textologiei, arhivisticii, biblioteconomiei și altor discipline auxiliare ale istoriei literare (sau complementare, cum ar fi sociologia literaturii). La facultatea de limbă și literatură română din București se întreprinde ceva în acest sens, însă timid și într-un mod insuficient de specific. Dificultatea rezidă în aceea că direcția principală a eforturilor facultății se îndreaptă cum e și legitim, spre pregătirea viitorilor profesori. Or, sistemul normativ în vigoare nu permite realizarea de cursuri și seminare speciale pentru cei 5—6 studenți cîți ar fi plauzibil să se prepare pentru activități de cercetare istorico-literară. Să însemne aceasta că trebuie să renunțăm la ideea de a mai pregăti cadre într-un sector minuscul, ce e drept, dar de o importanță enormă în ordinea perenă a culturii ? Cred că nu. Dat fiind că normele sînt făcute pentru oameni și nu oamenii pentru norme, sînt sigur că prin înțelegerea forurilor de resort din Ministerul Educației și Învățămîntului s-ar putea găsi o soluție. Mi se pare în tot cazul că timpul ne zorește. Specialiștii de valoare se împuținează prin legea inexorabilă a vîrstei, astfel încît, dacă nu se va acționa operativ, există riscul ca în curînd să nu mai aibă cine să-i instruiască pe tineri într-o serie de discipline auxiliare mai puțin frecventate, dar indispensabile cunoașterii avutului spiritual românesc.

„Compoziție" — Romeliu Copilaș

„Personaj cu pasăre" — Ștefan Câlția

Constelația lirei

Manifest 1982

Ne-am săturat de formele de talf
uitați în uniforme și-narmați !
urînd pînă și piinea de pe masă,
și din măcel scriind frumos acasă :

„aflați că eu sunt bine, sănătos,
pe front încă e casă este jos,
cincizeci și șapte de copii, dușmanii,
fac frumușel în moarte «mani-nani»...
dar voi să fiți cuminți, căci vin acuș,
murdar de sînge, c-un covor de pluș,
și cu un braț de jucării de fier...
s-o supărați pe mama ? ciar ? vă cer !"

Ne-am săturat de-adolescenți citiți
zbierînd citate sacre în masacre !
ne-am săturat de ofițeri sminuți,
de genii, de strategi, de mere acre !

ne-am săturat de cizme răsfățate,
de centiroane, de cartuș, de foc,
de foame, de pustiu, de nenoroc,
și alte crime doct inecuvîntate !

de case arse, de napalm, de știreang,
de dat în cap cu pumnul și bastonul,
visăm un prinț frumos la chip și rang
și cu privirea fără umbre : OMUL !

ne-am săturat de reportaje seci :
citi semeni crapă-n veacul douăzeci,
legați cu reci cercle de vreun tun
și de ideea unui Rău mai Bun...

ne-am săturat ! ne-am săturat ! opriți !
gîndirii i se face foarte frică !
iubirea este-n lume foarte mică
[illegible] !

Autobiografie

Aflu ulmit despre mine că sînt
apărut pe pămînt din motiv de pămînt !
atît de ciudat și de crud mi se pare
că-ndată visez că sunt fund de căldare,
că sînt roată de moară, sau cui, sau
ostreț,
că sînt ecaun, sau masă, sau scuică de
preț...
că sînt ceas, ochelar, buzunar sau cuțit,
că-s creion, ori clăpăstru, cărămidă ori
chit,
că-s traversă, că-s bec, telefon sau
cercel,
poet murdar, mucegai, furculiță, rimel,
scrin vînăt, lampadar, pragul ușii, aluc,
pervețel, clarinet, frigider, nod uituc,
țigaret și pahar, și hîrtie de scris...

toate-acestea sînt însă-nceputuri de vis...

Lucru

Cei care au făcut desenul opincii
au fost elevii lui Leonardo da Vinci ;
elevi silitori, cu traista goală,
veniți, înșiruiți, de la țară...

învățați de părinți că bucata de mămăliga
la fapte măreț obligă !
speriați de palate, de fîntîni, de culori,
dar știind că te naști și-apoi mori,

s-au întors în sat, nemîncați și cuminți,
și s-au apucat să picteze stîlpi,
cu picioarele smulse cu greu din noroi
au pictat judecata de apoi.

pînă cînd, certați de aceiași aprigi părinți,
au trecut la lucrul de opinci...

ADRIAN PINTEA

Pentru John Lennon

subacvatica pasăre galbenă
purta în ea un nautilus
în trăiai în nautilus
și iți imaginai o femeie cu
ochii oblici îmbrăcată în ceață
violie
iți închipuiai : nautilusul
e inima ei cu trăiesc în
inima ei

DAN EMILIAN ROȘCA

Cei care au uitat

Cei care au uitat demnitatea munților
Carpați,
Au uitat răbdarea Mării Negre,
Care au aruncat fără iertare corăbiile
altora în adînc,
Cei care tac, cînd rotițele uriașului
[illegible]nism
Din greșeală mănîncă oameni,
Cei care au uitat că trebuie să credem
în puritatea trandafirului alb
Căzînd pe toba lunii
Cei care tac cînd totul se rostogolește
Și din grădină trebuiesc smulse rădăcinile
brusturilor,
Ca să crească grîul curat,
Cei care tac sînt foarfecele pasiv cu care
Mîna cuiva taie trandafirul,

MARA NICOARĂ

Melcul la amiază

Melcul la amiază
Încă mă întreb
mum
a reușit melcul
să cucerească
amiaza
numai
cu sulițele ierbii
împotriva
luminii
numai
cu alba-i
cărare
desenînd
hărțile zilei
el
neajutoratul
și veșnic întîrziat
cum
a ajuns
la timp
la împărățirea seninului
în această
înaltă amiază ?...

SIMON-PETRU OPREA

Seară în priviri

Vin florile de măr peste oraș
Îngenunchiază-n alb fragila eră
În limba ceasului ce mă devoră
Doar semnul, dacă pleci, să mi-l mai lași ;
Apleacă-te în teama asta, soră,
Sînt amărui aromele sub pași,
Verdele-i dus în vară de trăpași,
Pe noi amurgurile ne odoară.

Amurgurile, e, în iarba crudă
Sînt veșnice candori, desăvîrșiri.
Vorbește-mi cald, aș vrea să nu se-audă
În templul tău că-i seară în priviri.

PETRE MANOLACHE

Trece Domnul...

S-a svonit prin mahalale
că va trece însuși
Măria sa, Caragiale.

S-au strîns cu toții la hale :
birjărești, cafavenei,
turmentați și mangafale.

Trece însuși Domnul
risul-plînsului românesc,
și toți îl binecuvîntează.

Numai personajele lui
țin în mînă cîte-un ciocan
și cîte-un cui.

Iar el își potrivește mereu
ochelarii, însă
îi tremură mîna plînsă.

NICOLAE ALEXANDRU VEST

Ciutura craniu

Parcă-i un craniu ciutura fîntînii,
un craniu vechi ca vremea și ca vîntul,
îngenunchiază degetele mîinii
cînd buzele îl rotunjesc cuvîntul.

Nici o femeie nu a fost iubită
și sărutată precum lemnul ei,
i s-au robit, cu inima rănită,
regi și-mpărați, țărani, regine, zei,

și craniul ei pe toți i-a săturat,
în mod egal a dat la fiecare
cîte-un sărut de apă, aromat,
pe care îl ascunde sub picioare.

Din dărnicia ei de-am fi-nvățat,
din dragostea ei sfîntă și egală,
în noi statuie i-am fi ridicat
și-am fi purtat-o-n palme ca pe-o oală.

ION IANCU LEFTER

Nemuritor

Dor nestins de cuib, de casă,
lacrimă pe-obraz îmi lasă
lîngă sarea mării toată
de durerea mea udată.

Dor de casa părintească,
de lumina ei zglasică,
de fîntînă, de prîdvor
și de graiul stelelor

toi șoptindu-mi de iubire
sub făclille de mire.
Dor de mamă și de tată,
dor de țară înstrăinată.

NICOLAE PETRE VRÂNCEANU

Zorba

S-ar vrea în Olimp
ocrotind păstorițele
dar crișmele îl duc
dorul,
patimile îl ard,
nisipul îl mușcă
tălpile.
Logodit cu visul
Bubulinei
începe grecul dansul
cu sine.

GEORGE SĂNPETREAN

A lumina

A trage dimineața mai întîi
Pe așternut în satul care ară
Cu steaua sa păzită de sclipiri
Dar cu lumina-n margine de seară
A trage brazdă nouă în cuvînt
Cu fierul cald ce mîngîie țărîna
În apărarea bobului de grîu
ce-și înnoiește harul parcă-ntruna
A trage un hotar de curcubeu
Să-și afle piinea astfel mîngîiere
Pe mîre și mireasă apărîndu-i
În lan bogat de rod și de mistere.
Din străvechimea patriei curate
A ști acestea toate care vin
E ca și cum ai alina o zi
Ca să le ai apoi nemăsurate.

PAVEL PEREȘ

Ucenicul

Respira cu maestrul aer măreț
Asculta ocara sau lauda
Ca vinovății
Pînă cînd
Și-a văzut în oglindă nimbul
Cu umerii și frunțile frățiior :
Și deodată
Maestrul a căzut în genunchi,
„Doamne fiule
Te cunoști pe tine însuți,
Acum voi păși în rama din aiă
Să te privesc de aproape
Tăgăduindu-mă.

GHEORGHE LUPAȘCU

Ion și caii

Unde sînt, Ioane, bunii noștri cai,
cai cu zăbală și cu hamuri multe ?
Nu ești tu acela care îi păsteai ?
Cum vii astă seară fără ei în curte ?

Unde sînt, Ioane, cai de la plug,
cai de la sănii, cai de șaretă ?
Spune-mi ascunzișul, după ei să fug —
și de nu-i găsi-voi, să-i renasc din cretă.

Unde sînt, Ioane, cai de poveste,
să ne-ntoarcă-n tropot în copilărie,
leagăn bătrînești noastre să ne fie ?
Cum ? în satul nostru un cal
nu mai este ?...

...Strig prosteție-n tindă, lîngă faeton ;
după cai, probabil, s-a dus și Ion...

SANDU ȘTEFĂNESCU

CURIERUL LITERAR

Vasile Lazăr-Vlad. Ne bucură că iubiți poezia, dar nu e chiar obligatoriu să scrieți versuri de acest nivel : Gîndule, de vrei tu, du-mă / că mi-e dor de-a mării spumă... întrucît ele nu spun nimic altceva decît că nu aveți nimic de spus. **George Birzănescu.** Chiar credeți că sînt necesare astfel de sfaturi versificate : De vrei să mergi în țara lalelei / Trebuie să-ți renaști trupul / În lujer de crin ? **Dumitru Grigoraș.** Ne-ați trimis, cu o insistență demnă de o cauză mai bună, atîtea plicuri, încît nici nu mai știm dacă v-am răspuns la toate. Atît ultimele plicuri, cît și primele, pe care, recunoaștem, le-am încurajat (dar dumneavoastră trebuia să fiți mai exigent cu propria creație) ne-au convins de un singur lucru : iubiți poezia, mai exact spus scrieți cu plăcere, cu pasiune, cu încredere. Dar, din păcate, „comunicările" sînt de un nivel mult prea modest, ca în următoarele versuri extrase aproape la întîmplare din poemele trimise : „Nu trageți în aripa amețită de zbor / Că singele ei vă va năcăi sufletul / În timp ce de teama putreziciunii / Mărul își va retrage fructele din ram". Acest apel, la respect față de natură și mai ales față de dureroasele ei accidente, pe care trebuie să le ameliorăm și nu să le potențăm, a fost formulat în fel și chip. Dumneavoastră îl formulați într-un mod foarte comun, fără o viziune proprie, sugestivă, puternică. **George Gogoneață.** Credem că trimițîndu-ne astfel de „panseuri" — Nimeni nu știe / mai mult decît cunoaște — ați greșit rubrica. **Mihai Ghe. Nicolae.** Deși cu un vădit aer experimental, mai ales în ceea ce privește structura versurilor și a strofelor, poemele trimise aú pe alocuri unele certe calități. Derivă ele din noutatea strofelor fragmentate în fel și chip, a dispunerii versurilor în tot felul de neașteptate poziții sau din cele cîteva reușite metaforice ? Adăugînd acestei întrebări un fapt deloc lipsit de importanță, acela că, pe lîngă unele interesante metafore, apar și numeroase naivități de expresie, vă lăsăm să răspundeți singur la întrebarea pe care v-am pus-o. **Deocamdată nu pentru următorii :** Ștefan I. Popescu, Ion D. Păunescu, Văduva Călin-Adrian, Cristian Pîrvulescu, Gabriela Condruț, Onea Constantin, Liliana Gîrbea, Franciac Gh. Popescu, Avram Vasile, Dumitru Ion Nelică, Milosovici Diana, Roman Constantinescu, Radu Iulian Stelian, Magda Balaci, Căciulă Iosif, Cimpeanu Dănuț, Cristian Hagiu, Andrei Florian-Fred, Sorin Diojerii, Nicolau Irina, Mircea Popescu, Marius Novăcescu. **Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚA

Scrisori pentru „Flacăra"

Legea legilor

Pe vremea copilăriei mele, fierarul satului, Gore Țiganu, ne-a învățat pe noi, copiii de prin împrejurimi, să potcovim cai și boi, să punem șine la căruțe, dar, mai ales, meșteșugul atît de rar de a face, pe loc, din pruni uscați, neroditori, cărbuni veniți, parcă în clipa aceea, din ere geologice. Cu fiul său, Gogu, sînt prieten și acum ; cînd mă duc pe-acasă, după ce-mi văd părinții, trec și pe la el, fostul meu coleg de școală primară. El n-a mai ținut atelierul tatălui, la care alergam noi să-i ajutăm, ci să ne agățăm de prăjina orizontală a fotaliior, mai mult să ne jucăm, și nea Gore Țiganu suridea fiindcă, din joaca noastră, el se alegea cu ceva foarte serios: fierul pentru potcoave se încălzea !

Duminica ne lăsa singuri pe noi copiii, pe mine, pe Gogu, pe Polina și pe alții, iar el ieșea în poiană — imagine, as spune, extrasă din „Moromeții", unde nea Dinu, care nu știa carte, venea cu un ziar de-a-ndoaselea și ne informa că pe la Sinaia s-a răsturnat un tren cu rege cu tot, fiind acolo fotografia unui tren.

Am făcut această introducere pentru a se înțelege că în satul meu, de sub Munții Paringului, Pojogeni, județul Gorj, n-a fost niciodată vreo diferențiere de rasă (nici teoretică, nici practică), între noi și familia de țigani era o bună prietenie. Munceam împreună, rîdeam împreună, iar la horă, băieții jucau cu Polina, frumoasă și inteligentă, ca și cu oricare altă fată de pe coasta noastră. De curînd, l-am văzut pe Gogu, fostul coleg de școală primară, un bărbat în toată firea, muncitor pe un șantier din apropiere și arăta bine, ba chiar frumos, un fel de actor din filmul „Am văzut țigani fericiți" sau din „Șatra" sau..

Sînt atîtea filme, sînt atîtea poeme care mențin un fel de romantism exotic, rod al fanteziei unor remarcabili creatori mai de demult și mai de acum, încît care dacă vreți să ne amintim, Pușkin și Loteanu. Ne place să vedem filme sau piese cu țigani ; cînd intrăm în sală știm că vom vedea ceva aparte și plăcut. Chiar și la televiziunea noastră, încărcată adesea cu programe prezentate de țigani, stăm, vedem, și ascultăm cu un aer de destindere.

Dar pe mine cînd ies din sală sau părăsesc ecranul televizorului mă întîmpină, la modul real, ceva neplăcut. Ceva neplăcut mă izbește, de fiecare dată, și atunci mi-am propus să scriu despre această înfiorare a mea trezită nu de o operă, nu de o amintire, nu de ceva închipuit, ci de întîmplări absolut reale, cu atît mai reale, cu cît ele se petrec de la o zi la alta.

Împrejurarea este, cred, particulară, adică vreau să spun că poate fi vorba de un caz izolat. Locuiesc în strada Apolodor, într-un bloc care este construit de pe vremea cînd trăia Zaharia Stancu, președinte al Uniunii scriitorilor, care și el, în operele sale, are eroi țigani ce se bucură de iubirea noastră. Nefericirea mea constă în aceea că eroii din opere (vezi și Budai Deleanu cu a sa excepțională „Țiganiada"), operete, filme și cărți s-au deghizat parcă, deodată, în oameni vii și și-au făcut șatra lîngă blocul nostru, să-i vedem mai îndeaproape. Bineînțeles că în ceea ce voi povesti nu e vorba de țigani, ci de niște indivizi din neamul țiganilor care, departe de a ști cît de cît cîte ceva despre tradiția neamului lor încalcă, moment de moment, legile generale ale conviețuirii dintre oameni. Mai exact : lîngă blocul nostru, bloc central, aflat chiar lîngă Operetă, există o clădire, un fel de vilă boierească în care dorm și se trezesc și se bat și se îmbată și iar dorm și iar se trezesc și iar se bat (mai mult, țipă, terorizînd întreg cartierul) cîteva zeci de indivizi din neamul țiganilor, zicînd că beneficiază de legile lor, scuipînd (la propriu) pe legile noastre, ale tuturor. Mă uit la ei : sînt băieți și fete, bărbați și femei, oameni în puterea vîrstei, plini de forță, plini de vitalitate (cînd își sparg capetele, a doua zi sînt perfect sănătoși !), care nu fac absolut nimic pentru societatea în care trăiesc și trăim cu toții, ba, dimpotrivă. Ei locuiesc în această vilă (din cîte mi s-a spus la miliție) legal, și m-am bucurat că din acest punct de vedere n-au încălcat nici o lege. Legea noastră, bună cu toți, le-a spus : „Stați aici". Dar nu cred că le-a spus și ceea ce cred ei : „și faceți ce poftiți dumneavoastră". Ei fac însă ce poftesc ei. Pe unde trec, lasă o imagine de cloacă, de promiscuitate greu de descris. Mulți locuitori ai cartierului au făcut ce-au făcut și-au reușit să se mute, să scape de această teroare.

E atîta nevoie de forță de muncă în atîtea locuri ale țării, dar ei, „prinții țiganilor", au pus stăpînire pe restaurante și pe piață, joacă și merg dezgoliți pe străzi într-o continuă beție, scot limba și-i acostează pe oamenii care se întorc obosiți de la muncile lor, iar noaptea, sătui de somn și duhnind a băutură, țipă, se bat, țipă și urlă, urlă și cîntă, cutremurîndu-ne.

Nu întreb de unde au bani, cum își ciștigă existența, pentru că ne dăm seama : paraziții nu pot trăi decît din munca altora, din munca oamenilor muncitori pe care ei îi socotesc sortiți să-i întrețină.

Dar mă întreb : de ce au ei, acești zdrahoni, plini de putere fizică, de ce au ei un statut prin care pare să li se fi legalizat dreptul de a fi paraziți ? Ce caută ei aici, în centrul Bucureștiului, într-o casă care ar fi meritat să fie locuită de oameni care asudă, care muncesc din plin și care noaptea sau ziua au nevoie de liniște ?

Și cine are dreptul să se poarte cu atîta îngăduință față de niște indivizi care afișează munca și legile țării ? Am văzut pe o stradă din apropiere vînzîndu-se cartușe de Kent (i-am recunoscut pe indivizii de care vorbesc foindu-se de colo-colo — venea un om al ordinii) dar mai pe urmă am înțeles. Omul de ordine a trecut pe lîngă ei, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Cînd am stat de vorbă cu el, mi-a spus textual : „Cine are curaj să se bage între ei ? Te taie cu cuțitul ! Ei își au legile lor !"

• Așa să fie oare ?

Nimeni, de orice neam ar fi el, nu poate să-și aibă legea lui. Noi toți avem legile statului nostru. Și între toate, legea legilor noastre este aceasta : Nici muncă fără plîne, nici plîne fără muncă. S-o aplicăm, drept, tuturor celor cu care conviețuim.

VASILE BARAN

Un muzeu în labirint

Tițian și Carol Quintul

Tițian, autoportret din 1565

Din biografia lui Carol Quintul am reținut, mai ales, trei lucruri, toate trei ciudate pentru un împărat. Că a abdicat, renunțînd la putere la cincizeci și cinci de ani, că și-a petrecut ultimul an de viață încercînd zadarnic să facă patruzeci de pendule să meargă la fel și că a spus această frază : „Cînd omul moare nu lasă decît operele sale". Și toate aceste trei lucruri ciudate le regăsesc în tabloul lui Tițian *Carol al V-lea la Mühlberg*. Contemporanii lui Tițian ne spun că împăratul spaniol îi acordase pictorului venețian aceeași stimă pe care o avea Alexandru cel Mare pentru Apelles, străduindu-se să-l atragă la curtea sa, promițîndu-i situații măreațe ; de două ori a trimis după el, l-a onorat în mod neobișnuit, iar la plecare l-a oferit ordinul cavalerilor cu largi privilegii. Astfel încît e greu de crezut că ar fi fost în intenția lui Tițian să răsplătească printr-o imagine defavorabilă atenția unui împărat care nu se ferise, spre stupoarea curtenilor săi și împotriva oricăror veguli de etichetă, să ridice de jos un penel ce-i căzuse pictorului. Numai diabolicul Goya făcea reverențe suveranilor săi, care-i păzau conștiincios, în vreme ce pregătea un portret unde, sub costumele de gală, sub bijuterii și atitudini maiestuoase, țîșnea întreg neantul augustelor personaje. Se vede însă că un artist spune uneori nu numai mai mult decît vrea să spună, ci și altceva decît vrea să spună.

Carol al V-lea la Mühlberg ni-l înfățișează pe împărat călare, îmbrăcat în armură : un fel de statuie ecvestră pictată. Calul e negru, armura strălucește, iar împăratul ieșind dintr-o pădure incendiată parcă de purpura ce acoperă spinarea calului, supraveghează, s-ar zice, bătălia de la Mühlberg. Tițian a pictat acest portret în anul 1548, deci cu șapte ani înainte de abdicarea lui Carol Quintul. Intenția lui a fost, desigur, să celebreze un împărat victorios. Dar de cîte ori privesc acest portret ecvestru, nu-mi imaginez niciodată dincolo de marginea tabloului scena unei bătălii, ci patruzeci de pendule care se încăpățînează să nu meargă la fel. Carol Quintul e obosit și apăsat de greutatea superbei sale armuri. El abia își mai suportă faima și victoriile. Pare sătul de toate și se pregătește din tabloul lui Tițian să abdice la cincizeci și cinci de ani. Nici un monarh n-a fost, parcă, mai dezgustat de măreția lui inutilă ca acest împărat în timpul căruia imperiul spaniol a ajuns pînă în Mexic și în Peru. Într-un tablou care trebuia să-l glorifice, Carol Quintul nu e decît un om bolnav și sceptic probabil, pregătindu-se să coboare de pe cal și să schimbe cîmpul de luptă cu încercarea himerică de a face patruzeci de pendule să meargă la fel.

Dar timpul e un cîmp de luptă mai dificil. Aici victoriile nu depind de sabie. Privindu-l pe Carol Quintul cum stă pe cal, ajung fără să vreau cu gîndul din nou la Don Quijote. Cu armele cele mai ridicole din lume, încălecînd o mîrțoagă și urmărit nu de cetegii strălucitoare, ci de risetele trecătorilor, Don Quijote a cucerit un imperiu la care împărații n-au avut niciodată acces : imperiul iluziei. Acolo, în acest imperiu, Don Quijote și-a cucerit singur eternitatea, în vreme ce pe cine mai interesează azi victoriile lui Carol Quintul ? Poate că din ce în ce mai mulți își amintesc din ce-au citit despre el numai de ultima sa bătălie, încheiată cu o înfrîngere, cea în care pe cîmpul de luptă se aflau cele patruzeci de pendule.

Parcă și Tițian privește spre ele în autoportretul din 1565. Pictorul are aici aproape nouăzeci de ani. E bătrîn, foarte bătrîn, dar aerul e al unui om care nu se gîndește încă la renunțări.

Cum spunea Papini, că nu poți să judeci un om decît la sfîrșitul vieții ? Foarte bine, dacă e așa, înseamnă că-i putem judeca pe Tițian mai ales după acest autoportret făcut într-un moment cînd umbrele se alungesc și Renașterea apune. Euforia marilor descoperiri geografice s-a încheiat. Și în artă ceva se sfîrșește ori s-a sfîrșit. Michelangelo a închis ochii de un an. Torquato Tasso nu e încă înspăimîntat de Inchiziție, dar tribunalele Inchiziției lucrează de mai multe decenii din plin. În ce privește Veneția, ea trăiește încă în aparențele gloriei ; dar lunga ei decadență a început. Carol Quintul a murit și el. Cele patruzeci de pendule merg tot nesincronizate. Ori s-au oprit ? Doar în portretul lui Tițian totul e ca în ziua bătăliei de la Mühlberg. Acolo Carol Quintul supraviețuiește, străin de puterea pe care o ndică gloriile, ambițiile, dezamăgirile, bolile și cavalcadele. Copernic a murit și el demult ; după ce a detronat pămîntul din centrul universului și odată cu pămîntul și omul. Și lucru curios. Deși au trecut atîtea decenii de la descoperirea lui Copernic, ea nu se simte în autoportretul lui Tițian. În centrul universului se află în continuare omul. Poate chiar bătrînul acesta de aproape nouăzeci de ani, cu veșminte negre, austere, și cu barba albă, care privește dincolo de Veneția dogilor și parcă dincolo de propriul său destin, detașat de toate vanitățile, după ce a crezut în ele... în definitiv, ce importanță mai are chiar faptul că un împărat a călcat pentru el regulile etichetei ?... Tițian nu mai are decît orgoliul artei sale, așa cum pe veșmintele negre a păstrat o singură podoabă, un lanț de aur.

...În vîrstă de peste patru veacuri acum, el privește cu aceeași liniște concentrată, fără să audă zgomotele bătăliilor derizorii. Dar nu e aceasta chiar privirea artei ? Mă gîndesc că bizarul Carol Quintul știa totuși un lucru important cînd s-a apucat să ridice penelul lui Tițian.

OCTAVIAN PALER

Simple note

„Capșa" — la 130 de ani

„Capșa" s-a născut în 1852. Îi cunosc bine, letopisețul, drumul străbătut, rostul, evoluția, reputația și însemnătatea. Și povestea „Capșei" este, în adevăr, o mirifică poveste, pe care cineva ar trebui s-o reconstituie și s-o reînsuflețească, între coperțile unei cărți, pentru tot ceea ce grăiesc, cu atîta farmec și poezie, documentele, ca și disparatele amintiri de la o epocă și de la o generație la altele și tac — în vetusta și condamnata lor încremenire — inertele ziduri.

Voi reda, spre lămurirea tuturora, din incitătoarea evocare **Pe-dul Mogoșoaiei** a lui Gheorghe Crutzescu (inviind sensibil și vibrant Calea Victoriei, cu clădirile ei pe stînga și pe dreapta, pe toată întinderea arterei), dar au mai înainte de a-mi mărturisi surprinderea că nici un editor încă n-a fost tentat s-o reediteze, deși nutresc ferma convingere, că pusă din nou la îndemîna cititorilor, ar constitui, îndubitabil, cel mai strălucit **best-seller.**

Citez fragmentar : „Era, pe la începutul veacului trecut, un cojocar subțire, care mergea o dată pe an la Lipsca, după taxid, adică după cumpărarea de marfă. Îl chema Dumitru Capșa și era român macedonean ; a avut un fiu Constantin, care la rîndul lui a avut 12 copii, dintre care băieții Antonie, Vasile, Constantin și Grigore au întemeiat casa „Capșa". Pe fratele Grigore, cel mai tînăr din cei patru frați asociați, îl trimit la Paris să învețe arta cofetăriei pe lîngă Boissier, intîiul ciocolătar al lumii, iar Anton și Vasile închiriază o prăvălioară unde deschid, în 1852, cofetăria „La doi frați".

Acesta este, propriu-zis, hrisovul de venire pe lume și de atunci datează casa „Capșa". Sînt o sută și treizeci de ani de la fondare.

La începuturi, pe măsură ce clientela sporea și spațiul se dovedea neîndestulător, frații Capșa au fost siliți să se mute la diverse intervale în alte două localuri, pentru ca din 1868 să se stabilească definitiv în casele vornicului Slătineanu, adică pe locul unde dăinuie și în zilele noastre, dimpreună cu restaurantul și hotelul care au luat ființă — din inițiativa lor — prin extindere acum un secol, mai precis în 1881.

Și Gheorghe Crutzescu scrie mai departe : „Curînd, Capșa se impune și triumfă, cea dintîi cofetărie din București și una din cele dintîi din Europa", ca pe urmă, dînd culoarea timpului, să adauge : „În salonașele de la Capșa a fis Reichenberg, cea cu dinții de mărgăritar, Cleo de Mérode, iubita lui Leopold II, Jane Hading, sau cel mai frumoși umeri ai Franței, dar și Cora Laparcérie, Blanche Toutain, Suzanne Després, Rejane și Sarah Bernhardt".

„Capșa" e o istorie întreagă socială, literară și politică și „Capșa" se păstrează și azi cu blazonul de garanții, de prestigiu și de certitudine pe care-l dă **vadul**, oricărui comerț. E acolo un colectiv de muncă și de sîrguință exemplar, care-i înțelege și-l secondează admirabil pe Ștefan Lăzărescu, șeful unității — ultimul care vine de pe cînd era copil, format la vechea Capșă — păstrător integru de sănătoasă tradiție și de respect pentru profesiunea și îndatoririle lui.

Numai că acuma „Capșa" nu se mai cheamă „Capșa". Ci, printr-o bizară fantezie, „București", cu toate că nimeni nu-i spune altfel decît Capșa. Și, ce-ar fi să ratificăm spiritul public unanim și realitatea obștească, reparînd această eroare și revenind la numele cinstit al acelora care au întemeiat Capșa, au trăit pentru fala și celebritatea ei nedezmințită, măcar acum cînd se împlinesc 130 de ani de la naștere și un veac încheiat, în aceeași clădire, cu aceleași neschimbate profiluri ?

Cred că e singura din Capitală care se poate lăuda peste toate vremurile și peste toate vicisitudinile, că și-a salvat predestinarea și continuitatea și mai cred că, dacă Ștefan Lăzărescu ar etala în sălile „Capșei" arhiva de fotografii și de documente, de diplome, de scrisori și de autografe, al căror paznic riguros și cucernic este, „Capșa" ar deveni și un fourte instructiv muzeu în miniatură. Și pînă atunci, doresc „Capșei", în acest an comemorativ, să-și recapete cît mai curînd numele cuvenit — „Capșa" — așa cum e însemnat în presa noastră cîntr-un secol întreg, în memorialistica străinilor care au trecut pe la noi și în acea a românilor care au tăifăsuit acolo, în istoria politică și socială a țării și, așa cum rostește chiar astăzi, prin înregistrările orale și copilul de școală.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Tricolorul în documente

Istoricul Gheorghe Iscru mi-a atras atenția asupra expoziției de carte și documente românești din muzee britanice, deschisă încă în Capitală, expoziție despre care am scris în această revistă în sensul că de 3—4 ori în cartea veche românească din ev mediu, carte zămislită pe pămîntul românesc, dar nemaifiind proprietatea muzeelor și arhivelor noastre, deci în aceste cărți din arhivele britanice transpar limpede cele trei culori ce vor întemeia Tricolorul statului român.

Cum este interzisă fotografierea acestor documente din motive de mai bună păstrare, înainte ca ele să se întoarcă în Anglia ar trebui măcar desenate aidoma, în culori, de către un specialist, să le avem în copie pentru a putea fi consultate de către specialiști atunci cînd se vor hotărî să plăsmuiască acea lucrare de sinteză atît de așteptată asupra steagului românesc, asupra Tricolorului. Profesorul și istoricul Gheorghe Iscru, care a scris pagini adînci despre steagul lui Tudor Vladimirescu, poate fi consultat în amănunt pentru recuperarea mărturiilor din documentele despre care am vorbit privind Tricolorul

IOAN ALEXANDRU

Calendare și almanahuri românești

Masivul volum al soților Georgeta și Nicolin Răduică, **Calendare și Almanahuri românești 1731—1918 Dicționar bibliografic** (Editura științifică și enciclopedică, 1981, 800 p.), constituie, fără nici o îndoială, o operă bibliografică monumentală. El oferă cercetătorului nu numai o viziune de ansamblu asupra fenomenului cultural din Țările Române începînd cu secolul al XVIII-lea, pînă la actul marii noastre Uniri naționale, dar și un imens material informativ, adeseori inedit, din domenilе cele mai variate.

Dicționarul Calendarelor și Almanahurilor românești devansează cu aproape șase decenii data primei publicații periodice românești (consemnînd Calendarul apărut la Brașov în 1731 prin strădaniile dascălului Petcu Soanul), iar tipărirea lui în 1981, adică exact la 250 de ani de la ieșirea de sub tease a primului Calendar românesc, îl conferă, pe drept, atributul de eveniment editorial de mină întîi.

Nu vom stărui asupra importanței și rolului pe care aceste publicații periodice l-au jucat în istoria culturii noastre (căci în ele se oglindesc atît marile evenimente istorice și social-politice, cît și evenimentele efemere cele mai diverse) deoarece acest lucru este subliniat cu competență de prof. Mircea Zaciu în **Cuvîntul înainte** care deschide **Dicționarul** și care reprezintă, de fapt, un aprofundat studiu asupra Calendarelor în general și al celor românești, în special. Fiecărei publicații îi este consacrată o micromonografie sistematizată în șase capitole, după cum urmează : 1. Partea calendaristică propriu-zisă ; 2. Proză (articole beletristice, științifice, tehnice, istorice etc.) ; 3. Poezie ; 4. Partituri muzicale ; 5. Iconografie ; 6. Diverse (table de materii, indexuri, hărți, statistici, facsimile, liste bibliografice etc.). Anumite simboluri tipografice marchează fiecare din aceste șase capitole, permițînd cu ușurință cercetătorului orientarea către sectorul care-l interesează. Lucrarea se completează cu un aparat de indici de **nume de persoane** (selectiv), **cronologic** (integral), **geografic** (integral) și pe **materii** (selectiv).

Cum selectarea constituie o operațiune subiectivă, indicele de persoane prezintă, din acest punct de vedere, unele inevitabile deficiențe. Așa bunăoară, absența din indice a scriitorului, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, Theodor A. Mytler (1848—1906), autor a numeroase volume, cel care împreună cu V. A. Urechia și N. Țincu a publicat în „Literatorul" din 1883 piesa ocazională **Răpirea Bucovinei** și care a colaborat la **Calendarul „Telegrafului"** din 1878 (v. **Dicționarul**, 1668:3). Absența lui Theodor A. Mytler din indicele de nume pare cu atît mai ciudată cu cît mai multe surse bibliografice îi menționează ca editor al unui Calendar din 1875.

O altă deficiență a indicelui de nume constă în includerea sub un singur nume a doi scriitori din epoci diferite. Este cazul lui Vasile Gr. Pop (1850—1903) — autorul celor două volume intitulate **Conspecte asupra literaturii române** din anii 1875 și 1876, secretar între anii 1897 și 1909 al Consiliului permanent de instrucțiune din cadrul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii, consiliu inițiat de către titularul ministerului, Spiru Haret. Din cele 18 trimiteri cîte apar sub numele Vasile Gr. Pop, numai două se referă la scrierile acestuia și anume cele din **Calendarul pentru toți** din 1871 și din **Almanahul școalei și bisericii** din 1892—1893. Restul de 16 trimiteri sub numele Vasile Gr. Pop se referă, de fapt, la scriitorul semănătorist Vasile Pop (1871—1931), autor de schițe umoristice, nuvele și romane populare, cel care a condus ziarul „Evenimentul" din Iași în perioada 1904—1905 și care colabora la „Viața literară" (1906), de sub direcția lui C. Cosbuc și Ion Gorun, secretar de redacție fiind Ilarie Chendi.

Deficiențele menționate mai sus nu diminuează cu nimic meritele indiscutabile ale **Dicționarului** iar unele erori la o asemenea lucrare sînt, în genere, inevitabile. Semnalarea lor vrea doar să avertizeze pe autori în vederea unei eventuale reeditări. Toată gratitudinea pentru această operă bibliografică de excepție care umple un gol și o lacună în cultura noastră, din totdeauna resimțite.

PAUL LAZARESCU

Cenaclul Flacăra în județul Constanța

Așa cum am mai anunțat, răspunzînd numeroaselor cereri ale iubitorilor muzicii tinere din județul Constanța, **Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra,** condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în perioada 20 iulie — 21 august într-un turneu în mai multe localități ale județului Constanța și pe litoralul Mării Negre, după următorul program :

- **Marți, 20 iulie** — **Medgidia, Sala sporturilor, ora 20**
- **Miercuri, 21 iulie** — **Mangalia, grădina cinema, ora 20**
- **Joi, 22 iulie** — **Costinești, ora 20**
- **Vineri, 23 iulie** — **Eforie Sud, ora 20**
- **Simbătă, 24 iulie** — **Constanța, grădina cinema Tomis, ora 20**
- **Duminică, 25 iulie** — **Năvodari, clubul sindicatelor, ora 20**
- **Luni, 26 iulie** — **Eforie Nord, Teatrul de vară, ora 20**
- **Marți, 27 iulie** — **Cobadin, ora 20**
- **Miercuri, 28 iulie** — **Constanța, grădina cinema Tomis, ora 20**
- **Simbătă, 31 iulie** — **Costinești, ora 20**

Programul lunii august va fi publicat în numerele noastre viitoare.

„Omul-elefant" sau despre părinții uitați de copii

— Să mă oblige pe mine să fac concediul în apartamentul ei din Valea Luminoasă ? Nu pot ! Vecinii — doar venin ! Nu mai suport să fie la ea pelerinaj ca la circ. Îi apucă sentimentalismul : sărăcia, ce femeie drăguță era ! De fapt, ei, vecinii, nu se gîndesc la mama, cît la ei. Ați văzut filmul „Omul-elefant" ? Să știți, este aceeași situație !

Nu, n-am văzut filmul „Omul-elefant". În schimb am văzut-o pe mama interlocutoarei noastre, am stat de vorbă cu acei vecini, al căror gest nu ni s-a părut veninos, ci omenos, am pătruns într-o lume în care pînă și speranțele sînt ținute sub cheie, o lume a bătrînilor năpăstuiți, în lumea Căminului-spital de bătrîni de pe strada Aron Florian nr. 5, sectorul 2. Mărturisim că, în ce ne privește, acest popas printre ei, neajutoratii, ne-a răpit liniștea și somnul, descoperind că încă mai au lacrimi unii din bătrînii noștri, părăsiți aproape definitiv de cei apropiați (ca să nu spunem de cei dragi !).

Totul a pornit de la o scrisoare semnată de vecinii incriminați ai Anastasiei Floarea, femeie de 61 de ani, excepțională, cum o caracterizează ei, care toată viața a muncit cu acul pentru a-și scoate fata — singurul copil — doctoriță, care a însoțit-o și în perioada ei de început, de navetă, la Urlați, pentru a-i găti, pentru a-i deretica și a nu se simți singură acolo, printre străini. Cînd a cîștigat o Dacie 1300 pe un libret C.E.C., tot fata a luat-o în primire, după care, la sugestia ei, a vîndut-o. Cu banii toți în bocceluță, mama vine de revelion la fiică și-i dă pe toți în dar. La numai cîteva zile însă face un accident vascular și este internată la Spitalul nr. 9. După 21 de zile de spitalizare, cînd începuse cît de cît să-și revină, fiica îi face formele de internare la căminul-spital unde este dusă direct. De ce această grabă — se întreabă vecinii — de ce a ținut-o atît de puțin în spital sub observația strictă a medicului specialist ? Cum de a reușit ca în 3 săptămîni, cît a stat femeia internată, să-i facă și formele pentru căminul-spital, cînd știe toată lumea că durează luni de zile pînă se hotărăște o asemenea situație.

Sigur, întrebările ridicate de acești oameni cumsecade sînt întemeiate în parte, mai ales că la căminul-spital fiind, unde, orice s-ar spune, nu putea beneficia de tratament și supraveghere medicală ca într-un spital de specialitate, femeia s-a pus cît de cît pe picioare, merge singură, neinsoțită, mai mult, pe lîngă acel chi-chi — singurul mod de a se exprima cu cîtva timp în urmă — a început să rupă și cuvintele.

Firește, graba cu care și-a băgat mama în căminul-spital o acuză. De aici încolo însă, gestul ei depășește granițele dezinteresului : o vizitează aproape zilnic, îi aduce lucruri curate de acasă, mîncare proaspătă, îi procură medicamente care cu greu se găsesc pe piață. Față de alte situații de la căminul-spital, vizitele ei, interesul fiicei pentru mamă pare chiar sublim. Atîta doar că — și iarăși ne întoarcem la vecini — nu ar costa-o prea mult (mai ales cîtă vreme bocceluța cu zecile de mii încă mai există !) dacă ar reinterna-o la un spital de specialitate — Fundeni, propun vecinii, pornind de la un caz similar — mai ales acum, cînd bolnava merge spre bine. E nevoie și de o judecată a sufletului, stimată tovarășe doctor. Apelul vecinilor nu este un sentimentalism desuet, ei înșiși ar fi vrut să procedeze la reinternarea mamei dumneavoastră, atîta vreme cît mai sînt șanse de recuperare, dacă le-ar fi stat în putință, pentru a face tot ce este posibil pentru această femeie renumită prin generozitatea ei !

Să presupunem că, într-adevăr, nu se va mai putea recupera nimic. Că starea sănătății mamei va rămîne aceeași. Echilibrul ambelor vieți, autoritatea morală pe care un medic (și nu în mai puțină măsură o fiică !) trebuie să o aibă o obligă pe fiică să încerce totul. Și nu ni se pare deloc deplasat ca într-o asemenea încercare să se pună și patima sentimentală a luptei cu imposibilul. Iar prețul luptei — un concediu (unul !) fie și în Valea Luminoasă, în apartamentul proprietate al mamei, chiar dacă un apartament cu lemne, în care a trăit o viață — nu ni se pare deloc exagerat.

Spuneam mai sus că vizitele doctoriței fiică, interesul ei pentru mamă pare, supus comparației cu alte situații de la căminul-spital, de ordinul sublimului. Nu este nimic forțat în această dureroasă adăugire. Pentru că în același cămin-spital de pe strada Aron Florian nr. 5, sectorul 2, există bătrîni și bătrîne părăsiți aproape definitiv de copiii lor, altfel spus, îngropați de vii de ei, înainte de a le sosi ceasul. Mai au încă lacrimi izvorîte din neostoitul dor pentru ei, copiii, pentru ei, nepoții, pe care i-au crescut. Semn că încă nu s-au prăpădit speranțele lor ținute sub lacăt. Pentru că, de la căminul-spital nu se iese decît dacă fiul sau fiica (întreținătorul) solicită o învoire pentru o zi, două, în cazul cînd acesta se poate deplasa. Mulți dintre ei, cu puțin ajutor, s-ar putea deplasa. Nimeni nu le solicită însă acest efort mult rîvnit, dealtfel, cei mai mulți au și renunțat la el. Se ofilesc, în durerea lor, așteptîndu-i pe ei, copiii, care vin, dacă vin, de un 23 August, de un 1 Mai, ca și cînd doar la aceste sărbători și-ar aduce aminte că sînt oameni.

Transmitem și noi, telegrafic, pentru cei care și-au uitat acolo părinții, un dureros semnal, amintindu-le, totodată, și programul de vizită : joia și duminica între orele 16.00–18.00. ■ Ana Barbieri își așteaptă, în continuare, fiul, Anton Barbieri. Să nu mai fie supărat că i-a tot spus că vrea acasă. A renunțat la acest gînd. Vrea doar să-l vadă, să-l audă și, privindu-l, să-l mîngîie în gînd ■ Tatăl F. Dobrin adresează celor două fiice, care de aproape 4 ani nu au trecut niciodată pe la el, următoarele : au oricînd ușa deschisă la căminul-spital unde este casa lui. Îi mulțumește fiului că vine din cînd în cînd să-i dea, dacă nu dragoste (poate că nici el nu a meritat-o, recunoaște), cel puțin un semn că el, bătrînul Dobrin, este om ■ Floarea Lungu, de 4 ani internată, nu cere să le mănînce o zi alor săi — sînt și ei ocupați — ci o oră în care să vină el, băiatul, Tudor, dacă se poate și nora, dar, mai ales, o arde sufletul de dorul celor două nepoate. Mariana și Angelica au de acum 19 și 16 ani. Ar putea veni și singure pe la bunica lor care le-a crescut ! ■ S-a tocit fotografia cu cei doi nepoți, Carmen și Edi, ai Eteleăi Nistor, de atîta privit, de atîta dor. Fiica, Mariana Rogoveanu, este rugată frumos să vină mai des și să aducă cu ea și copiii.

Comentariile în fața acestor mesaje ale disperării sînt de prisos. Dacă statul nostru a creat asemenea unități de ocrotire pentru cazuri limită la bătrîni, asigurîndu-le tot confortul și necesarul unei vieți neîntinate de umilință, în ceea ce privește căldura sufletească lucrurile nu se pot legifera.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Mai tare ca primăria?

Antonescu C. Nicolae-Cornel-Decebal este lăcătuș la Întreprinderea de mecanică fină din Sinaia. El, și cu nevastă-sa, și cu doi copii, și cu fratele său, și cu părinții săi, locuiesc într-un apartament. Și firește că văzduhul celor trei camere ocupate de ei se dovedește a fi insuficient. Motiv pentru care de doi ani de zile idealul familiei Antonescu jr. a fost un alt apartament. La cei 25 de ani ai săi tînărul lăcătuș crede că și-ar fi consumat chiar capătul puterilor : „Ajungînd la disperare și neștiind cum o să locuiesc într-o singură cameră de șapte metri pătrați, transformată în magazie, cu un singur pat și cu doi copii (!), mă adresez dv. rugîndu-vă să mă ajutați în rezolvarea acestei probleme".

Care problemă ? Aceasta : Ținîndu-se cont de precaritatea condițiilor în care locuiește, familia lăcătușului Antonescu C. Nicolae-Cornel-Decebal — pe baza listei de priorități întocmită la întreprindere — primește de la Comitetul executiv al Consiliului popular al orașului Sinaia un apartament cu două camere, bucătărie, baie, vestibul, cămară, mă rog, treabă civilizată. Adresa : Aleea Dichiului nr. 2, bloc 8, scara B, etaj 3, apartament 24. Și de unde aici ar fi trebuit să scriu că am încălecat pe-o șa și v-am relatat așa — adică un happy end — aflați că pentru Antonescu jr. abia de aici încolo începe cu adevărat dificultățile cele mari. De ce ? Pentru că așa a dorit E.G.C.L., adică Exploatarea de gospodărie comunală și locativă Sinaia al cărei director este tovarășul Capnegru Radu. Nu-i prima dată cînd această unitate și conducătorul ei fac obiectul criticilor noastre pentru că nu-i pentru prima dată cînd la pomenita întreprindere sinăiană se urmărește ca să fie trecut în uz abuzul faptului împlinit (amintiți-vă cazul Institutorului Petre Pavel din nr. 44/1981 al revistei noastre). De situația în care se zbate acum familia Antonescu jr. E.G.C.L. se face vinovat de două ori : O dată pentru că a oferit spre a fi repartizat un apartament ocupat. Fiindcă, da, apartamentul pe care Consiliul popular l-a oferit tînărului lăcătuș era ocupat. Ocupat abuziv de familia Toader Nicolae, dar tot ocupat se cheamă că este. Iar E.G.C.L. știa asta din capul locului. Ceea ce nu l-a împiedicat pe tovarășii Pătrașcu și Ioniță — șeful, respectiv adjunctul sectorului locativ — să încheie cu Antonescu un contract de închiriere (nr. 3 954 26 noiembrie 1981). Cu legea de partea lui și cu actele în buzunar, Antonescu nu s-a putut totuși muta în apartamentul repartizat. Motiv pentru care începe lupta. (Omul care luptă pentru idealurile sale este un om viu, așa zicea Don Quijote, nu ? ! ?) Antonescu cere audiență la directorul E.G.C.L. Este primit de inginerul șef Tiper Mihai, căruia promite că abuzivul Toader Nicolae va fi evacuat în 14 zile. Cele două săptămîni au trecut însă fără să se fi mișcat ceva. Omul începe să treacă săptămînal pragul primăriei locale. Inutil, deși nu-i audiență de la care să nu plece încărcat cu promisiuni. Zilele, apoi săptămînile, apoi lunile — trec. Între timp la Sinaia s-au schimbat și primarii. Numai situația locativă a lui Antonescu jr. a rămas neschimbată. Ceea ce-l determină să încerce rezolvarea problemei sale la județ. Unde — prin persoana tovarășului vicepreședinte Vilsan — i se promite din nou. Și tot nimic !

Luni, 5 iulie — după opt luni ! — situația era aceeași : Antonescu, cu repartiția și cu contractul de închiriere în buzunar, locuiește mai departe în vechile condiții ; în timp ce abuzivul Toader Nicolae — după apusele unora mai periculos decît un condotier furios — hălăduiește în spațiul cuvenit prin repartiție primului. Și fără să plătească un ban ! (E.G.C.L. recuperează chiria apartamentului de la Cinci Paul, fostul chiriaș, în prezent om al muncii la „Turbomecanica" din București". De unde se vede că Toader Nicolae — ce-i drept, amendat în două rînduri de miliție pentru că domiciliază fără forme legale — s-a dovedit aproape nouă luni de zile mai tare decît primăria. Cel puțin asta este concluzia pe care ți-o sugerează faptul că **decizia de evacuare nr. 149 n-a fost pusă în aplicare nici azi (a doua vină a E.G.C.L.!)**

De ce ? Tiper Mihai, inginer șef la E.G.C.L. Sinaia, și Ioniță Ion, locțiitorul șefului sectorului locativ, ne-au oferit următoarea ...explicație : „Toader este un om periculos, nimeni nu are curaj să meargă la ușa lui ca să-l evacueze, nici măcar miliția !" Așa să fie ? În primul rînd ușa nu este a acestui Toader. Apoi — deși am insistat — tovarășii de la E.G.C.L. nu ne-au putut arăta nici un act prin care să ne dovedească tentativele dumnealor de a-l evacua pe Toader. Ceea ce poate să însemne chiar că nici nu s-a încercat. (Dar nu numai...) „Legea oferă suficiente posibilități pentru a-i pune la punct pe abuzivi, oricît de periculoși ar fi aceștia", ne spunea colonelul Ducu, comandantul miliției din orașul Sinaia. Așa și este, numai că legea trebuie cunoscută și aplicată și de E.G.C.L. De la care așteptăm răspuns în termenele stabilite de legile țării.

MIRCEA BUNEA ■

NAIVII

Mișunel Manea își recruta viitoarele victime îndeosebi din rîndul minorilor. Dar, chiar și la 12 ani și cu atît mai mult la 18, normal ar fi fost ca un copil sau adolescent să știe, să-i fi spus părinții, profesorii sau altcineva, că un individ care te acostează pe stradă și-ți pretinde să te retragi cu el într-un loc mai dosnic pentru a te legitima și a-ți scotoci buzunarele, cînd el, individul, nu se legitimează, nu poate fi milițian. Puteau pricepe ușor că acesta este un impostor, mai cu seamă după ce își însușea banii sau bunurile lor, promițîndu-le că le va restitui altădată. Nu-i vorba, naivii se mai întîlnesc și la vîrste mai mari, dacă asta îi poate consola pe minorii și adolescenții trași pe sfoară de Mișunel Manea, 19 ani, fără ocupație, din comuna Vipereștl, județul Buzău, reținut și cercetat în prezent la Miliția Capitalei pentru fapte ca cele amintite mai sus.

CINE FLUIERĂ A PAGUBĂ ?

Uitînd numărul paharelor de băuturi alcoolice consumate la un restaurant din Sinnicolaul Mare, ciobanul Gheorghe Dogar din localitate a provocat un scandal ca în „Șapte păcate". Nu s-a potolit decît la intervenția miliției, cînd produsese deja o pagubă de peste 3 000 lei. A fost condamnat la 6 luni închisoare contravențională și obligat să achite contravaloarea bunurilor distruse.

NOPȚILE UNUI... „ELEMENT FĂRA OCUPAȚIE"

Dimitrie Vlădău din Drobeta Turnu-Severin refuza cu încăpățînare să se încadreze într-un loc de muncă. De curînd a fost prins în flagrant în timp ce spărgea — împreună cu alți indivizi, pe care îi racolase după ieșirea din penitenciar — o unitate comercială. Cercetările au stabilit că grupul de infractori organizat și condus de Dimitrie Vlădău a săvîrșit nu mai puțin de 65 de furturi din autoturisme și magazine, provocînd o pagubă de peste 80 000 lei. Muncă, nu glumă. Și era considerat „fără ocupație"...

CĂLDURILE LUI... RĂCEALĂ

Era șef de secție la Întreprinderea de producție, prestări construcții — Lehliu, județul Călărași. În această calitate, Adrian Răceală se ocupa mai ales de crearea unor plusuri de materiale prin nerespectarea normelor specifice de consum. O primă tranșă a și reușit s-o valorifice întocmind acte false, în interes personal, însușindu-și suma de 35 000 lei.

MIHAI GROZAVU ■

În căutarea palatului de miere...

Acest articol s-a dorit a fi o anchetă... Adică să pornească dintr-un punct și să ajungă la un final în care toate întrebările să-și afle răspunsul. Mă tem că deși pentru scrierea lui am urmat căile cunoscute ale oricărei anchete, n-am reușit să închei și printr-o lămurire a celor care, eventual, îl vor citi. Dar să începem !

O scrisoare foarte scurtă, printre cele mai concise dintre miile sosite la redacție, ne-a reținut atenția, tocmai prin simplitatea ei. Semnatar: arhitectul Valeriu Pop, pe care, cunoscîndu-l, aveam să constat că-l caracterizează un temperament foarte agitat, în cel mai bun sens al cuvîntului, preocupat de noi și, mai ales, de aplicarea acestuia. O minte ageră, dispusă și capabilă să găsească soluții unor probleme tehnice actuale, mergînd de la industria chimică și pînă la... apicultură. El este deținătorul cîtorva brevete de inventator. Unul, din aprilie 1963, înregistrat sub numărul 42 685 și intitulat „Separator pluitor mobil pentru decantarea produselor petroliere din lestul și din apele reziduale ale vapoarelor", altul, datat 20 aprilie 1970, purtînd asupra „Procedeului și barajului marin pentru oprirea răspîndirii hidrocarburilor din vasele petroliere și forajele marine accidentate", pus la punct și prezentat forurilor responsabile cu un an înaintea primei catastrofe survenite în urma avarierii lui „Torrey Cannion", vas de 120 de mii de tone, pe coasta Bretaniei ; un al treilea, prins în arhivele O.S.I.M. la 25 martie 1963, sub numărul 44 944, prin care se oferea un „Procedeu de construcție a pereților cu cofraje pierdute". Toate acceptate și... neaplicate, ca și cel care constituie subiectul invitației sale din scrisoare : brevetul nr. 42 732 din 10 martie 1964 (!!!), intitulat „Stupină pavilionară mobilă". Menționăm că același autor mai deține și un alt brevet de invenție pentru : „Procedeu și dispozitiv de separare de impurități a cerii de albine", din 20 ianuarie 1971.

Deși ne aflăm în prezența unui inventator real și nu „inventat", aceasta nu poate afirma că măcar una din ideile sale a fost fructificată. Este adevărat că pot exista numeroase invenții a căror transpunere în viață este, uneori, împiedicată de o neconcordanță cu actualitatea concretă și rămîn într-un „depozit" al ideilor strălucite. Atît, doar. În cazul arhitectului Valeriu Pop avem de-a face însă cu lucrări foarte aplicate, chiar dacă (așa cum s-a întîmplat cu procedeul de curățare a suprafețelor marine de reziduuri) este vorba despre situații de excepție, dar de mare interes și care ar fi putut să se soldeze cu beneficii importante pentru țară.

Revenind la invenția denumită „Stupină pavilionară mobilă", trebuie arătat că, la noi, Consiliul Superior al Agriculturii a recomandat, încă din luna septembrie 1966, Asociației crescătorilor de albine definitivarea planurilor unui tip de stupină conformă propunerilor (brevetate) ale lui Valeriu Pop, oferindu-și și sprijinul material și solicitînd experimentarea prototipului în condiții de stupărit industrial. Din 1966 și pînă astăzi însă nu s-a întreprins nimic în acest sens. Inventatorul a purtat corespondență și cu două mari firme străine, reputate în materie de apicultură : „**Dadant și Sons**, din Hamilton, Illinois (S.U.A.) și **CHR Graze K.G.** din Stuttgart (R.F.G.), de la ambele primind propuneri de colaborare încă din noiembrie 1965 ! Dacă aceste organizații au putut răspunde în circa două săptămîni inventatorului, ne întrebăm de ce specialiștii noștri nu au putut-o face în ani de zile ? Arhitectul Valeriu Pop nu a mai dat curs colaborării externe, dorința lui fiind aceea de a-și vedea transpuse în fapt ideile la el acasă.

Pentru a afla ce se întîmplă cu invenția arhitectului Valeriu Pop ne-am adresat Asociației crescătorilor de albine, de unde am fost îndrumați spre Institutul de cercetări pentru apicultură, din Bd. Ficusului nr. 42. La directorul institutului, tovarășul Aurel Mălaiu, aflu — dintr-o prezentare succintă și bine susținută — care sînt preocupările colectivului de aici. Presimt că mă voi înțelege perfect cu acești oameni. Este imediat convocat tovarășul Constantin Culea, care se ocupă de invenții și inovații. Îi precizez numărul de brevet, data, numele inventatorului (bine cunoscut de interlocutor). După o căutare asiduă, acesta revine dezamăgit : nu se găsește ! Cei prezenți se consultă între ei. Îmi notez fragmente din conversație : „De cînd mă ocup de invenții (din 1975 n.r.) n-am auzit de așa ceva" (C. Culea) ; „La noi, evidența este foarte strictă, relațiile cu O.S.I.M. la fel, totul se înscrie în prevederile legale, dacă se înscrie în termenele legale" (A. Mălaiu) : „O fi pe la Nicolaide ?" (de la „Asociația crescătorilor de albine" n.r. — C. Culea) ; „N-are ce să caute la el. Ne-a vărsat nouă totul. Și cel de la fostul Centru de studii-proiectări și experimentări al asociației" (A. Mălaiu) ; „Am găsit brevete din '56, '60, '69, '72, '75, '79, '77, '73 .." (C. Culea) ; „S-ar putea să nu fim noi titulari !" (A. Mălaiu) : „Asta e ! Nu sîntem titulari !" (rostit cu plenară satisfacție de tovarășul C. Culea).

Prin urmare, la un institut specializat, dealtfel foarte modern, foarte bine dotat cu oameni bine pregătiți, binevoitori, un brevet recomandat de Consiliul Superior al Agriculturii încă din 1966 nu se găsește ! La mirarea noastră, față de promptitudinea cu care firme străine au putut răspunde, ni s-a dat replica: „Ăia se interesează de orice aparе" ; la mirarea noastră că o idee bună, originală, brevetată nu s-a aplicat de 18 ani, aflăm că „institutul a făcut multe stupine mobile", dar dacă s-au comparat datele lor tehnice, virtuțile lor, cu cele ale arhitectului Valeriu Pop nu putem afla deoarece... brevetul nu se găsește". Logic. Întrucît nu pentru prima oară ne aflăm în situația ca o invenție să nu aibă titular, întrebăm O.S.I.M.-ul dacă nu ar putea reprezenta o soluție găsirea inițială a unor beneficiari și abia după aceea stimularea inventatorilor, care să lucreze pe probleme date ?

EMIL LEONARD ■

Berea, o băutură pentru toate anotimpurile

Zi de vară, cu bere

Intrată vijelios pe poarta mare a Capitalei, vara anului 1982 se anunță deosebit de călduroasă. Spre bucuria noastră, colții ascuțiți ai zilelor toride s-au mai tocit și au mai pierdut din incisivitate. Tumpul, cînd foarte călduros, cînd foarte răcoros, ne-a mai dat posibilitatea să ne mai tragem sufletul. Dar, oricum, vara a sosit cu tot apanajul ei de atribute. Ce face bucureșteanul, de azi, vara în timpul liber? Cam același lucru ca și înaintașul său. Printre altele, bea și bere. Și cum berea nu se bea fără o vorbuliță, vedem în grădinile de vară ale Bucureștiului grupuri, grupuri de prieteni, discutînd despre toate și despre toți, în jurul unei halbe de bere.

Este și normal deci să facem un raid prin berării, pentru a sonda situația la zi. În plin centrul Bucureștiului, încadrat, parcă într-un triunghi imaginar, întîlnim trei unități de desfacere a berii în cantități mari și foarte mari : **braseria Cina, braseria Lido** și mai recent inaugurată **berăria Rahova,** unitatea reprezentativă a fabricii de bere București. Înainte de a vedea cum se desface berea, era normal, ne-am zis noi, să vizităm o unitate producătoare, motiv pentru care pătrundem în biroul tovarășului Cornel Nicoda, directorul fabricii de bere București. Remarcăm că din clipa cînd pătrunzi în incinta fabricii, îți dai seama că ești într-o fabrică de bere. Această impresie nu o capeți străbătînd curtea, unde sînt vehiculate mii și zeci de mii de sticle, ci atunci cînd urci treptele clădirii vechi de peste o sută de ani. Are, cum s-ar spune în limbaj teatral, atmosferă. Cum motivul vizitei noastre nu este altul decît cel legat de desfacerea propriu-zisă a berii, îl rugăm pe directorul fabricii să ne dea unele amănunte. Aflăm că în aceste zile de vară se lucrează din plin, în trei schimburi și că se îmbuteliază zilnic 400 000 de sticle, în afara celor 1 100 hl, care se varsă direct în butoi. La ora actuală fabrica produce cinci calități de bere, diferențiate de gradele zaharonetice. După mine, își continuă idcea directorul unității, cea mai bună bere rămîne cea la halbă, trasă direct din butoi. Iată motivul pentru care ne-am gîndit să deschidem o unitate reprezentativă, unde berea să se desfacă în condiții optime, pentru a convinge consumatorii de acest adevăr. Nu putem să nu-l întrerupem pe interlocutor, pentru a-i arăta că avem o cu totul altă părere. — Este o prejudecată împotriva căreia luptăm și, dacă doriți să spunem adevărul, aflați că berea la sticle se degradează foarte ușor.

Notăm. Berea este foarte pretențioasă. Nu suportă razele solare și diferența de temperatură. De aceea berea se îmbutelia numai în sticle închise la culoare. Din păcate, în unitățile de desfacere, sticlele de bere sînt ținute în condiții total necorespunzătoare. Dacă avem ceva de regretat sînt butoiașele de lemn de altă dată, care conservau berea mult mai bine decît actualele butoaie din metal. Mai aflăm că berea are un proces lung de fabricație, circa o sută de zile iar termenul de garanție variază între 7 și 9 zile. Ni se subliniază că berea este nutritivă, diuretică, dar trebuie consumată cu discernămînt. Orice abuz lasă urme, din cele mai neplăcute. Înainte de a părăsi incinta fabricii, mai notăm că pe același spațiu productiv, astăzi se obțin 700 000 hl față de 10 000 hl cît se obțineau la începutul secolului, atunci cînd fabrica a fost inaugurată.

Cum era și normal, ne îndreptăm pașii spre unitatea reprezentativă a fabricii București, aflată pe strada Episcopiei, în plin centrul Capitalei, intitulată, neinspirat, „Rahova". Interlocutor : Aurel Bolba, un vechi lucrător în alimentația publică. „Această unitate, cu destinație precisă, funcționează din 1981, ceea ce în materie de comerț înseamnă foarte puțin, dacă ținem seama că sîntem încadrați de mari gîngani ai alimentației, și mai ales ocupăm un local care pînă nu demult a avut o cu totul altă destinație. De la început am fost confruntați cu serioase probleme : lipsa vadului și mai ales a personalului. Numai cine nu a lucrat în comerț nu poate realiza ce înseamnă vadul. Din acest motiv am fost nevoiți să ne abatem puțin de la proiectul inițial, aducînd spre vînzare și alte produse în afara celor specifice unei berării. La noi clientul se poate convinge că berea la butoi este mult mai bună decît cea din sticle, deoarece avem condiții excepționale de păstrare a berii. Aducem zilnic bere proaspătă. Sîntem mulțumiți că desfacem 4 000 de halbe, dar nu vom avea liniște pînă nu vom ajunge la 6 000 de halbe pe zi. Ne lăudăm că putem oferi consumatorilor preparate specifice unei berării : mititei, circa 4 000 zilnic, crenvurști și preparate a-la-minut. Mai notăm un amănunt : berea este mai pretențioasă decît vinul. Cere altă mîncare, mai varietă, mai picantă și mai grasă. Responsabilul unității ne invită să revenim peste cîteva luni, timp care îi este necesar pentru lansarea unității și formarea unei clientele stabile. Numai berăria cu o astfel de clientelă poate fi o unitate rentabilă.

Peste drum de **berăria Rahova** se află un local cu rezonanță în peisajul bucureștean : **Cina.** Interesantă și plină de neprevăzut este meseria de gazetar. Am intrat în braseria cu un scop foarte precis, dar cele aflate de la responsabilul acestela, mă obligă să mă abat puțin, căci omul din fața mea, Gheorghe Geoagia, muncește neîntrerupt de 28 de ani în această unitate și în toți acești ani n-a avut de suferit nici un fel de sancțiuni din partea organelor superioare sau ale celor din afara unității de care aparține.

Înainte de a vorbi despre berea propriu zisă, sîntem plimbați prin grădină, care de multă vreme a devenit pădure în miniatură. Zeci de pomi au fost plantați de-a lungul anilor, de așa manieră, încît astăzi, oricît de cald ar fi afară, berea o savurăm cu mai multă plăcere și datorită umbrei dese a pomilor.

— Consumatorul ca să se simtă bine, are nevoie și de ambianță. Cred că i-am oferit-o, ne spune Gheorghe Geoagia. Și continuă. Zilnic desfacem 6 000 de sticle de bere. Nu vindem nici un fel de băuturi alcoolice în afară de vin. Grătarul pe care îl oferim consumatorilor este bogat în preparate, mititeii fiind la loc de cinste. Servim foarte multe legume, atît de necesare organismului. Braseria funcționează și iarna cu o capacitate redusă, dar cu o clientelă stabilă. Dacă restaurantul Cina și-a păstrat renumele și datorită faptului că fiinteză pe aceste locuri chiar imediat după primul război mondial, braseria nu numără decît 22 de ani, dar sîntem mîndri de această unitate care, trebuie să recunoaștem, are un specific aparte. Clienții sînt grăbiți, deci trebuie serviți prompt. Responsabilul unității Cina nu face nici un fel de diferențiere între local și braseria, din care motiv fețele de mese la braseria sînt schimbate minimum de șase ori pe zi.

Braseria Lido nu are comun cu restaurantul decît firma. Responsabilul unității se numește Victor Ionescu și lucrează aici de trei ani. La braseria Lido se servește în majoritate bere la halbă, cam zece butoaie pe timp de caniculă. Nu au mititei (oare de ce ?), dar se găsesc organe la grătar, pește și pui. Planul se face ușor, datorită celor 1 500 de consumatori care păsesc zilnic pragul unității. Iarna braseria funcționează cu capacitate redusă, dar nu au probleme, căci, avea să ne mărturisească responsabilul Victor Ionescu, clientela e stabilă, fiind formată din studenți, lucrători care își desfășoară munca prin împrejurimi și surdo-muți, care și-au făcut din braseria noastră, locul lor de întîlnire.

DAN BÎRLADEANU ■

Păcat că ați venit azi. Ieri era mai bine

Vineri, 9 iulie. Ne aflăm în Piața Leul. E cald, ne este sete și vrem ca tot omul, vară, să bem „o halbă, două de bere și să gustăm 2—3 mici. Convinși că ne înscriem pe linia unei vechi și tradiționale indeletniciri și mînați de optimismul caracteristic bărbaților care trăiesc cu iluzia că se descurcă în orice împrejurare pornim în sus pe Bulevardul Armata Poporului. Bine-ar fi, ne gîndim după primii pași, ca berea să fie rece, micii calzi și bine rumeniți și n-ar fi rău să stăm la o masă umbrită de coroana unui pom sau măcar de o umbrelă din aceleа înfipte într-un cub de beton și sub privirea mingîietoare și prietenoasă a unui chelner bucuros că are pe cine întreba : „cu ce vă mai putem servi ?

Pînă în Piața Lujerului, unde se găsește și restaurantul cu același nume, nu mai întîlnim un alt local. Restaurantul Lujerul, categoria I, 10 la sută remiză, este amplasat așa cum se cuvine, adică la intersecția a două drumuri principale. Este ora 13. De curînd a sosit berea de la fabrică. Într-o improvizație de grădină, o portiune de trotuar înconjurată de cîteva jardiniere, se bea în picioare bere la sticlă și direct din sticlă. Berea n-are nevoie de ghiață pentru că este abia venită din fabrică și este rece. Pe masa celui care servește se găsesc două—trei pungi de pufuleți care nu par să tenteze pe nimeni. Însetați, oamenii au depășit granița jardinierelor și își țin sticlele de bere la picior de parcă ar fi niște ciini de vînătoare bine dresați. În autoservire e pustiu. Urcăm în restaurant. Restaurantul este deschis de trei ore, iar noi sîntem primii clienți. Ospătarul Valentin Rădăcină, îmbrăcat de parcă peste o oră s-ar duce la sfat la propria lui nuntă, la rever cu o garoafă albă, ne recomandă salău și vin. E curat, răcoare, liniște. Pe masă glastre cu flori, pe jos mochete roșii, din acelea pe care tot vrem să le punem la noi acasă dar nu ne învrednicim să stringem banii necesari cumpărării lor. Într-un control constructiv, să-i spunem așa, sînt veniți Anton Mustață, director adjunct al I.A.P.L. Cotroceni și Ștefan Jakab, economist principal la Direcția comercială a municipiului. Instalația de livrare a berii vărsate este gata și va intra de mîine în funcțiune. În restaurant nu se poate vinde bere. În două—trei săptămîni acesta ar fi distrus. Sîntem de acord. Cînd spunem asta ne gîndim la cei care după ce au băut sticlele de bere le-au pus peste florile din jardinierele din stradă, grăoiți și neglijenți. Sus e gheață. Jos nu e. Restaurantul a primit 30 de blocuri de gheață. Întreprinderea mai are și o ghețărie naturală care se exploatează. Nici n-are timp berea să se răcească. Oamenii care vor să bea o sticlă de bere s-au concentrat prea mulți pe metru pătrat. Uneori nu te mai lasă să descarci berea din mașină. Odată cu intrarea în funcțiune a tancurilor cu bere vărsată, situația se va reglementa. Discuție cu specialiștii, la care s-a alăsat și Ion Vizitiu, șeful de unitate, despre mici sau mititei, cum vrem să le spunem. Subiectul : mititeii între tradiție și actualitate. Industria nu face față. Programul de dezvoltare a alimentației publice pe anii 1976—1980, care prevedea înființarea unor fabrici de mîncare în fiecare întreprindere nu s-a respectat întocmai. S-au industrializat toate sectoarele afară de acesta. Rețeta de fabricație a mititeilor a fost schimbată. Ei au termen de garanție 12 ore. De cînd se prepară și pînă ajung pe masa clienților trece prea mult timp. Ar mai fi o problemă. Sînt prea puține unități pentru noile cartiere. Mai ales la orele de vîrf ele nu pot face față. Restaurantul Lujerul este singura unitate reprezentativă din zonă și în jurul ei locuiesc mii de oameni. Tuturor le este sete.

I.C.R. 1. Patiserie-cofetărie. Bulevardul Păcii 9. Berea la halbă este rece și bună. De mici nici vorbă. Nu sînt nici pateuri, nici plăcinte. Berea se bea în stradă. Cîțiva concetățeni, ciuciți pe trotuar, beau după care își așează halbele pe asfalt. Înăuntru cîntă dat la maximum un casetofon. Muște, murdărie, pe jos e nespălat. Unitatea este deservită de 16 femei, care lucrează în două schimburi. Fiind femei nu pot lupta cu elementele nedisciplinate (!). Fiind femei ar trebui să poată ține curat un local mic, cu mese fără fețe și fără scaune. Terezia Bolboceanu, șefa unității, a făcut comenzi de la telefonul de acasă pentru că la unitate nu are, însă n-a venit nimic. Ne asigură că ieri au avut pateuri și chiar polonezi. Am avut și cu brînză și cu varză. Astăzi am avut ghinion. Bălatul dă examen de treaptă, comenzile n-au venit. În schimb am venit noi. Viața e grea.

Restaurantul Valea Cascadelor este situat cîțiva metri mai departe. Categoria I la băuturi și II la mîncare. Se servește bere Gambrinus, 8,50 lei halba. Berea e recișoară. Zilnic se vînd aici în jur de 800 litri. În stradă, la 23 de mese, protejate de 3

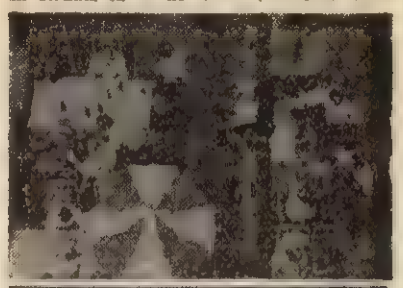

umbrele și înconjurate de un gard de jardiniere. În aceste jardiniere nu mai crește de mult nimic, ele fiind folosite mai mult drept scrumiere și coșuri de hîrtii. Într-o oală fierb mollcom niște crenvurști. Mici nu s-au primit de trei săptămîni. Mihail Uscatu, șeful de unitate, nu pare să-și dea seama de lipsa de curățenie din jur, de caracterul precar și improvizat în care unitatea înțelege să facă comerț. În fond, se vînd zilnic 1 000 de halbe, consumatorii au încetat de mult să mai emită pretenții. Restaurantul are o bucătărie mare, un bucătar șef care și-a făcut ucenicia la Flora și este ajutat doar de „femeia de la vase", care face sarmale pentru nunta de mîine.

Plăcintăria Militari, Bulevardul Păcii 15. Berea Gambrinus s-a terminat și tocmai se descarcă alt transport. Gheorghe Tuzlaru, șeful de unitate, nu poate fi găsit. Cofetarul Constantin Sandu se pregătește să scoată din cuptor 3 feluri de plăcinte. Păcat că localul este murdar și neîngrijit de parcă prin el ar fi trecut în ultima oră trei trenuri de navetiști.

Restaurantul Gorj este situat chiar în Piața Gorj. Este un restaurant cu salon, linie de autoservire și chiar o grădină în care se bea bere în picioare, după un sistem binecunoscut : stai la rînd, iei halba, o așezi între înghițituri pe un colț de masă sau pe o ladă de ambalaj. Acolo unde ar fi trebuit să stea pe cărbuni micii, se află o plită electrică pe care s-au prăjit niște cîrnați. Linia de autoservire este închisă pe motiv că după ora 15 nimeni nu mai mănîncă. În local este mizerie. Muște, pe jos este nemăturat iar de la toaletă acel miros care nu te lasă asupra destinației acelei încăperi. Constantin Neață ne asigură că toaleta a devenit publică și n-are cum să păstreze curățenia. Astăzi nu a sosit nici o comandă. În zilele cînd sosesc, ospătărițele se plimbă cu tăvi încărcate cu pateuri și cîrnați printre mesele din curtea unde se servește bere. Astăzi nu este cazul.

Pe scurt acestea au fost cele constatate cu multă indulcență și înțelegere într-o anchetă pe bulevardele Armata Poporului și Păcii de Mihai Păduraru, inspector la Inspecția comercială de stat a Capitalei, și de cei care iscălește mai jos :

OPREA GEORGESCU ■

Familie onestă și doritoare de bine...

Spre lauda celor care, de-a lungul anilor s-au îngrijit de bunul mers al sectorului 2, șoseaua Pantelimon, una dintre arterele importante ale Bucureștiului, a fost înzestrată cu numeroase unități de alimentație publică, ne referim la restaurante, bufete expres, patiserii, restaurante cu autoservire. Nici multe, nici puține, ci potrivit unor calcule temeinice, atîtea cîte ar fi utile unei populații cum este cea din zona de care vorbim. Ba, spun, unii, în ultima vreme se cam exagerează de vreme ce pe distanța a numai două stații de tramvai (de la bd. Dimitrov la intersecția Pantelimon-Ianculuj) se află nu mai puțin de 4 restaurante mari, dintre care două au și autoserviri și o terasă. Pînă una alta, s-ar putea deduce că locuitorul din șoseaua Pantelimon este privilegiat față de cel din, să zicem, Balta Albă sau Drumul Taberei, pentru ei „ieșirea la o bere cu mititei", fiind o treabă mai mult decît la îndemînă.

Situația se schimbă cu totul în momentul în care treci la fapte. Iată pe scurt rezultatul încercărilor noastre de a pricepe cîtă „bucurie și liniște" mai rămîn dintr-o astfel de „ieșire" cu familia după ce treci pragul unuia din restaurantele din șos. Pantelimon.

MIERCURI, 7 IULIE, ORELE 21,00

Restaurantul „Amfora". Atmosferă tulbure, doar cîteva mese ocupate. Multă animație în bucătărie (în treacăt fie spus în bucătăriile restaurantelor noastre este din ce în ce mai multă înghesuială ; intră aici cine vrea și cine nu vrea ; se spun bancuri, se întind șuete ; se consumă drame, se fac multe cunoștințe noi și viața, în general, este mult mai interesantă decît în local ; nu mai vorbim despre igienă și multe altele). Se vinde bere la litru (pe cînd și berea la damigeană) și cînd întrebi de mititei, ospătarii, cu obișnuita lor cumsecădenie, te privesc de parcă s-ar îndoi de inteligența ta.

Restaurantul „Pietroasele". Un scaun ne bariează intrarea. Ne strecurăm cu grijă crezînd orbește în programul afișat : deschis pînă la 22,30. Un ospătar, singurul din partea localul, ne repereză la vreme : „e o situație specială acum, se dă cu o soluție pentru gîndaci". Ce ar mai fi de discutat. Ai gîndaci, trebuie să-i stîrpești, indiferent de oră și anotimp. Privim fără regrete împrejur. Același peisaj ca la „Amfora" : fețe de masă murdare și tristețea din cantinele de acum treizeci de ani.

Berăria „Turn" (îi spunem astfel deoarece n-are nici un nume ; se află la primul etaj al blocului turn situat la intersecția Pantelimon-Ianculuj). Nici mici, nici bere ; fum să-l tai cu cuțitul. Cîteva mese ocupate în partea dinspre bucătărie. E ora la care mesenii, după atîta vin pe stomacul gol, nu mai prîcep mare lucru unul de la celălalt. O spunem cu mîna pe inimă : o familie onestă și doritoare de bine nu se poate încumeta să petreacă aici o seară dacă nu invită la masă și sectoristul.

JOI, 8 IULIE, ÎNTRE ORELE 21,00 ȘI 21,15

Restaurantul „Ștefănești". Este închis și relatarea este rodul perseverenței. Privim prin geam ca la acvariul din Constanța. În partea stîngă a sălii o femeie înaltă scaunele cu picioarele în sus, pe mese, după care trece la frecatul cimentului. După cum se mișcă înțelegem că la 22,30 cînd ar fi trebuit închis localul ea va fi deja în mijlocul familiei. În dreapta, un fas sîrguincios și de-al casei agrementează o masă chiar lîngă intrare, spre bucuria altor patru, fălminzi după căutătură, care-l urmăresc îndeaproape. Cam atît pentru seara asta.

A doua vizită la „Pietroasele". E greu de aflat dacă au scăpat de gîndaci. Putem mînca ceva ? Bătrînelul ne lămurește cu înțelepciune : mai e puțin și se închide. Dealtfel, nici n-ar mai fi mare lucru de mîncare. Orele 21,30. Caut un responsabil, un șef de sală, un tip mai dezinvolt. În bucătărie vase murdare claie peste grămadă, mizerie. Dacă intrarea în restaurant s-ar face pe aici, ospătarii, barmanii și bucătăresele ar trebui să-și aducă lunar bani de acasă pentru a-și plăti locul la I.A.P.L. Bistrița, fiindcă în restaurant n-ar mai intra nimeni nici pentru a cere un pahar cu apă. Cineva mă lămurește că aș mai putea mînca inimă de porc la grătar și unul, doi cîrnăciori, dar asta pentru că insist, deoarece e aproape de închidere. Rog personalul aflat prin preajmă să silabisim împreună orarul atîrnat deasupra intrării în bucătărie : 10—22,30 ; ultima comandă se ia la orele 22,00. Dar cită uimire pe fețele lor !

Restaurantul „Brateș" Are nume, dar n-are firmă. Din aprilie, de cînd s-a deschis, nu și-a făcut planul în nici o lună. Mai găsim inimă de porc la grătar și friptură. Berea e rost pînă la ora 5 după amiază. Responsabilul Ion Zaheu : „Avem bere, dar dacă îi dăm drumul, vin, se îmbată și nu mai mănîncă nimeni nimic. Acum, că i-am convins pe Petre Gusti să cînte la noi, poate mai vine lumea".

Restaurantul „Căprioara". La fel, are nume, dar n-are firmă. Cel mai bine aprovizionat din tot ce am văzut pe Pantelimon. Fripturi de porc, de vacă, cîrnăciori oltenești, ficăței de pasăre, garnituri asortate, bere, vin. Și cel mai îngrijit. Și, oarecum, cel cu mai multă personalitate, urmare a rîvnei celor care îl gospodăresc de a atrage clienteala, de a-l face să nu semene cu celelalte. Îmi amintesc că intrase în topul nostru săptămînal cu o notă apropiată de 8. Te-ai putea simți foarte bine dacă orchestra și-ar mai diversifica repertoriul și ar cînta doar pentru cei ce intră în local și nu pentru tot cartierul. Adică mai încet. Mult mai încet

RĂZVAN BARBULESCU ■

Cu ce rămînem ?

„El Mundial" s-a încheiat. Aproape o lună de zile întreaga suflare sportivă a lumii a urmărit o întrecere de o forță extraordinară, fotbalul trecînd demult dincolo de tot ce spera Jules Rimet. acum mai bine de 50 de ani. Milioane de oameni, bărbați în toată firea, femei și copii s-au pasionat de aventura Franței, au suferit pentru Brazilia, s-au indignat după meciul R.F.G.—Austria, au strîns pumnii pentru Irlanda de Nord în partida cu Spania, nu și-au crezut ochilor la cele zece goluri ale Ungariei în poarta El Salvadorului, au exultat sau au lăcrimat pentru șuturile unui balon de piele lovit, prins, ratat și așa mai departe de eroi precum Socrates, Zoff, Platini ori Rossi. Pentru noi, care am urmărit, din păcate, din postura de observatori neutri întreaga întrecere, amintirile, chiar foarte proaspete fiind, se învălmășesc, imaginile se suprapun, nimeni nu poate ține minte un meci întreg, doar „fotograme", momente care au impresionat memoria, așa cum sînt (sperăm să fiți de acord cu noi) aceste cîteva secvențe tele-grafice :

● Waldir Perez scăpînd mingea în poartă la golul sovieticului Bal anunțînd parcă o nesiguranță care avea să fie fatală Braziliei ● bucuria necunoscuților jucători algerieni după meciul cu R.F.G. ● grimasa lui Rossi, cu dinții strînși, suferință și ambiție uriașă ● protestele lui Maradona, neputința sa de a suplini jocul colectiv al unei întregi echipe ● tenacitatea lui Gentile, cerberul cu 51 de meciuri consecutive în selecționata Italiei ● efortul Belgiei de a egala în meciul cu Ungaria ● recitalul polonezilor în partida cu Peru ● recitalul lui Boniek în meciul cu Belgia ● golul lui Genghini, din lovitură liberă, în poarta neputincîosului Koncilia ● siguranța în pase a brazilienilor, mișcările lor feline, plăcerea de a juca ● enorma greșeală a celor doi fundași scoțieni, care i-au cedat mingea lui Șenghelia la al doilea gol al sovieticilor ● bucuria salvadorienilor la unicul lor gol înscris în Spania ● jocul dezordonat, neputința lui Kempes, șmuit acum 4 ani pe soclu în Argentina ● robustețea foarte tînărului Whiteside, virf de atac în echipa Irlandei de Nord ● golurile lui Socrates și Eder (în meciul cu U.R.S.S.), al lui Falcao (cu Italia) sau al lui Oscar (cu capul, împotriva Scoției) ● șansa lui Zoff, ajutat de bare așa cum are nevoie un portar oricît de mare ● tenacitatea jucătorilor vest-germani, condusi de Franța cu 3—1 în prelungiri ● artificiile lui Conti ● povestea seicului kuweitian ● efortul englezilor și sportivitatea spaniolilor, care au permis accesul vest-germanilor în semifinale ● corectitudinea jucătorilor din echipa U.R.S.S., poate cea mai „fair play" formație de la El Mundial ● puterea fostului decationist Briegel, adevărată forță a naturii încîusă în echipa R.F.G. ● dăruirea lui Passarella, prea singur pentru a se impune ● tristețea lui Platini la ieșirea de pe teren după 120 de minute de joc și penalty-ul de baraj ratat de Bossis ● triumful lui Rossi ● sobrietatea în joc, calmul lui Trezor ● relatarea despre primirea jucătorilor din Honduras ● bucuria necenzurată a lui Pertini și tristețea lui Schmidt ● lacrimile lui Zico ●excelenta prestație a compatriotului nostru Nicolae Rainea, a cărui programare în centru în „finala mare" n-ar fi surprins pe nimeni ● noaptea cea mai lungă : meciul Franța — R.F.G., partida cea mai îndîrjită și mai plină de suspans din întreg campionatul... și alte asemenea lucruri pe măsură, în fapt amănunte „video" care ne-au rămas în memorie, alături de atîtea altele, formînd un mozaic de impresii și imagini de care ne vom aminti mereu cu plăcere, ca și cum am fi fost și noi părtași la marea întrecere sportivă mondială. Sentimentul care le depășește pe toate e doar cel al amărăciunii de a nu fi fost și noi, prin echipa noastră națională, competitori la Mundialul spaniol. Poate, altă dată ! Peste 4 ani ?

DUMITRU GRAUR

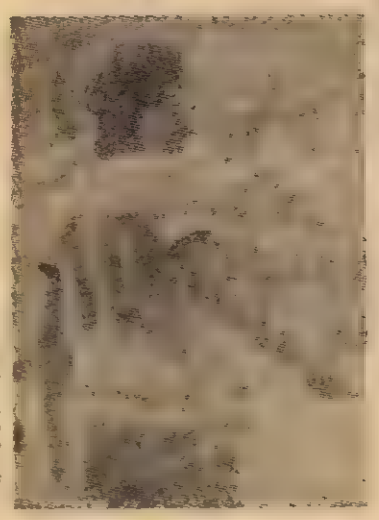

Lacrimile brazilienilor

Eliminarea Braziliei a declanșat, cum era și de așteptat, o tristețe fără margini în rîndul suporterilor. Unii-i plîngînd, incapabili să accepte că echipa lor, favorita numărul 1 a Mundialului '82, a pierdut meciul cu Italia și, implicit, dreptul de a intra în semifinale. Dar cea mai sugestivă imagine a acestei înfrîngeri e silueta unui Zico trist și cu tricoul sfîșiat. Simt, a spus Zico, că va fi campionatul nostru. S-a înșelat, a fost un bun profet.

Doina Melinte confirmă !

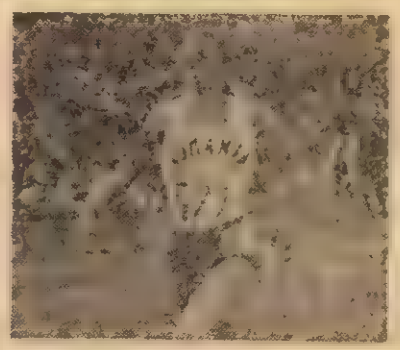

Campioană europeană de sală la 800 m (Milano), Doina Melinte domină și sezonul în aer liber, dîndu-ne justificate speranțe în perspectiva campionatelor continentale, programate la Atena, în septembrie.

La 6 iunie, la Sofia, în tradiționalul concurs „Narodna Mladej", eleva antrenorului Nicolae Mărășescu (cu care se pregătește din 1981) a izbutit s-o devanseze cu 30 de metri pe Stereva (Bulgaria), fostă campioană a Europei. Două săptămîni mai tîrziu, în Memorialul Kusocinski, la Varșovia, alergătoarea română a întrecut-o clar pe Januchta (și ea fostă campioană continentală), acoperind 800 m în 1:57,28, a doua performanță mondială a anului. În ultima zi a lunii, la Budapesta, Doina a ocupat locul I în aceeași cursă, 1:58,2, depășind-o, între altele pe sovietica Pavlidohina (campioană europeană în aer liber la 800 m) și lucîndu-și o frumoasă revanșă pentru înfrîngerea de la Memorialul Znamenski (Moscova, 13 iunie).

În sfîrșit, săptămîna trecută, Doina Melinte a luat parte, la Milano, la un concurs puternic, ea înfruntînd pe 1 500 m două campioane continentale, italiencele Dorio (1 500 m) și Posamai (3 000 m). Grație unui „finiș devastator" („La Gazzetta dello Sport"), ea a terminat prima, 4:04 față de 4:10 cît a înregistrat a doua clasată, Dorio !

Pentru că tot ținem la semifond, să amintim că, după o revenire spectaculoasă (locul 1 la Debrecen, 4:03,1 la 1 500 m), Natalia Andrei Betini s-a accidentat, recent, făcînd o ruptură fibrilară la piciorul drept. În momentul accidentului, survenit la Budapesta, Natalia alerga o cursă de o milă, trecînd la 1 200 m în 3:11,0, cu 4 secunde sub recordul mondial !! Din păcate, accidentul, intervenit la puțină vreme după ce, Natalia își reluase (tot cu Nicolae Mărășescu) pregătirile, după o întrerupere de 8 luni, pune sub semnul întrebării participarea ei la europenele de la Atena. Din cîte am înțeles, ea va sta în ghips 2—3 săptămîni, urmînd să intre într-un program de recuperare. Cu Natalia, medicina noastră sportivă are de trecut un examen important. Să sperăm că-l va trece. (Ov. I.).

Un pas înainte, un pas înapoi ?!

Federația de fotbal a anunțat, recent, noul regulament de transferare a jucătorilor, abrogîndu-l pe cel elaborat în 1980. Dacă am înțeles bine, urma ca el să fie supus dezbaterii publice și, eventual, îmbunătățit, în măsura în care propunerile trimise F.R.F. ar fi prezentat interes. Numai că, obiceiul e vechi sub acoperișul C.N.E.F.S federația una a spus și alta a făcut, așa-zisul proiect-fiind deja în vigoare, actualele transferări operîndu-se în virtutea lui ?! Intrînd în fondul problemei, să notăm că, față de 1980, diferența nu e mare, nici în privința conținutului, nici în privința redactării. Cu toate astea, repetăm, din unele puncte de vedere regulamentul 1980 reprezintă un pas înainte, el permițînd trecerea jucătorilor de la o grupare la alta numai în baza dezlegării, desființînd clauza care îi obliga pe fotbaliști să rămînă, înaintea transferului, minimum 5 ani la o echipă. Acesta e, după opinia noastră, aspectul esențial, dar mai sînt, firește, și alte elemente pozitive (juniorii care devin elevi sînt scutiți de dezlegare, legitimarea fotbaliștilor incorporați, a celor ce intră sau termină facultatea, e limitată în timp etc.), menite să aducă un aer cît de cît proaspăt în fotbalul nostru, eliberîndu-l de sub povara unor interpretări labile.

Noul regulament de transferare a jucătorilor are însă și o mare lacună : el nu acordă, ca și cel vechi, dealtfel, atenția cuvenită formațiilor care și-au cîștigat, prin talent, sudoare și organizare competentă, dreptul de a juca în cupele europene. Să fim bine înțeleși. Nu pledăm pentru favoruri unor grupări sau altora, dar ni se pare drept și loial ca echipele fruntașe, oricare ar fi acelea, poate altele de la an la an, să se bucure de unele înlesniri în privința transferărilor, de posibilități concrete de a se întări înaintea unor confruntări care antrenează, nu-i așa, prestigiul fotbalului nostru. Acest lucru s-ar petrece atît în interesul lor, cît și, mai ales, în acela mai larg al unei cît mai onorante reprezentări a fotbalului românesc în competiția valorilor. Exemple, în acest sens, există o mulțime. Dinamo duce lipsa unui fundaș central, Craiova acuză, și nu de ieri de azi, mediocritatea portarilor etc. etc., cluburile respective se zbat, dar mîinile lor sînt legate, așta la o oră la care alte grupări, nu mai au unde „pune" portarii, fundașii centrali etc ?!

De anii de zile batem monedă pe întărirea unor cluburi, 3, 4, 5, cîte or fi ele, sublinînd că fără cluburi puternice nu vom avea fotbal puternic, acceptăm cu toții această idee, dar ce întreprindem pentru concretizarea ei ?!

Un pas înainte în multe privințe, noul regulament e, totodată, și un pas înapoi. Rămîne însă vremea ca el să fie completat, răspunzînd mai exact cerințelor și nevoilor fotbalului nostru.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Hipism

Ziua cea mare

Duminică, o totală emoție a pluti în spațiul îmbrăcat în haine de sărbătoare ce definește hipodromul. Anticipam numai o cursă frumoasă, dar ochiului i s-au oferit nouă curse, a căror emulație a fost răsplătită cu premiul unei herghelii, fiecare cîștigător primind o cupă cu zahăr și un buchet de flori. Startul întîlnirii hipice a deschis porțile unei adevărate lupte cu timpul, 9 cai din 10 îmbunătățindu-și recordul. Apoi, minunatul Perjar a făcut 1'21", egalînd recordul lui Oribil la această virstă, dar după 17 ani. Cu 9 alură de statuie ecvestră s-a clasat Abil, în lupta cu Perjar- condus abil de Sandi Ionescu. Primul loc după Perjar rămîne totuși un loc întîi. Victima lui Trifol (Gheorghe Tănase) a fost un cronometraj excelent pentru un cal de 3 ani (1.25,2) o opțiune pentru următorul derby. Hemeius (Nicolae Gheorghe) și-a justificat veleitățile de derbist pe care, le-a arătat și în întrecerile anterioare, obținînd cununa de măslin și Cupa cu zahăr. Nicolae Gheorghe (Hemeius) a preluat conducerea la puțin timp după start, menținîndu-o pe 2 200 m pînă la potou. A. fost doar ușor atacat de Bucuria (Gheorghe Tănase) pe linia dreaptă. S-au mai clasat în cursa derbiștilor Excelent (Fl. Pascu) și Crainic (M. Dumitru). La amatori, Florentina (Ion Dumitrescu) și-a confirmat buna valoare din precedentele victorii, învingînd-o la mare luptă pe Poenița II (George Buznea). Tot pentru un buchet de flori a alergat și Mangetar (Haralambie Șerban). În afara spectacolului, de o ținută încheiată, fotbalul eurobean se pune iarăși în mișcare, angrenînd 130 de echipe în competițiile continentale. [illegible] res. Sperăm (tare) [illegible] prezentantele noastre să fie la înălțime !

(D. G.)

OMUL CARE JOACĂ

„Buffone" a cîștigat !

Acum, cînd scriu, prima semifinală s-a consumat. „Azzurii" au ajuns după 12 ani să dispute din nou finala, fiind destul de aproape, cred eu, de a intra pentru a treia oară în posesia titlului suprem, trecînd peste „nibelungi", pe care nu-i văd să fie învinși de frumusețea de acum a penajului „cocoșului galic". Totuși, echipa germană, al cărui joc așteptăm și eu să fie în creștere peste cîteva zeci de minute, s-ar putea să ne convingă că înfrîngerea în fața algerienilor conduși de agronomul Dahleb a fost și un volt joc al tragerii unei sume destul de frumoase din cota pariurilor pentru acoperirea eventualelor nevoi din viața artiștilor Bundesligii. Banii au fost cu siguranță foarte mulți în dispută, iar păcăliții, ca de obicei... pariorii. Dar despre altceva vreau să vă vorbesc.

Poate că foarte mulți l-ați privit, ca și mine, în cîteva momente ale întîlnirii chiar prea pașnice Italia—Polonia pe „el buffone" — cum îi spun în glumă dar și cu admirație (!) ziariștii peninsulari pentru chipul de actor de comedie american, aducînd și cu Humphrey Bogart — antrenorul Enzo Bearzot. Îi știu toată trecerea prin ultimii ani, destul de grei, dar niciodată împovărători pentru el. L-am văzut asaltat și plesnit, nu șfichiuit (sigur la sensul frumos dar greu acceptabil), de ziariști în prea multe momente. Dar ce ziariști și ce vorbe ! Unii dintre ai noștri, în comparație cu imaginația de a ataca cu argumente a confraților spaghetari, sînt, vă asigur, mici și nevinovați copii. Îi văd privirea aparent blazată și înfrigurată de timpuri după ce „barone" Causio era eliminat, iar echipa sa cîștiga penibil în Luxemburg. A urmat iarăși o perioadă extrem de virulentă a presei. Credeam că va renunța. Niciodată tactul și stăpînirea de sine, dublate de încrederea în adevărații săi oameni, nu l-au părăsit în lupta cu puțin spus [illegible] pornite și din subiectivismul [illegible]. Dar nici n-a rămas dator. La fiecare lovitură declanșată avea riposta replicii inteligente. Măturat de blitzuri perfide, împuns de microfoane, hăituit de ceata demnă parcă de Casio și Brutus, lovit de fel de fel de întrebări răuvoitoare, sorbindu-și pipa mirifică ce-i musca ades dintîi, cu un har al răbdării greu de imitat, „el buffone" îi digera pe toți, știindu-se mult prea puternic în rațiunile sale. Și a reușit. Arma sa principală : în primul rînd competența vizionar realistă. Aceea a adevăraților mesenași în fotbal. Totul era judecat în liniște, în vechi pudoare iuliană sau liviană romană, mîngîindu-și copiii numai în somn. În 8 ani petrecuți în fruntea și inima azzurilor a știut să-și pregătească, dar mai ales să-și păstreze distribuția, călind-o și perfecționînd-o în timp. A acceptat pedeapsa binemeritată a marelui răsfățat Rossi, simțind că soarta îl va readuce la momentul oportun, și, mai ales, cu folos. Accidentările lui Bettega și Antognoni îl sufocau. L-a reciștigat pe idolul feminin al Florenței și, deși i s-a sugerat pînă la plictiseală să joace cu Dossena, l-a înțuit pe acest uluitor „oriunde" Bruno Conti, născut parcă din fîntînile de delir ale cetății eterne, cîștigătorul concursului șuturilor de la distanță instituit anul trecut de „Gazzetta dello Sport". A mers în continuare pe fantasticul Dino Zoff, respectînd apărarea lui Juventus, pe care tot el i-a făcut-o lui Agnelli și Boniperti, sugerîndu-le mai demult să-i încorporeze pe Scirea și Cabrini.

După fluierul final al eliminării Braziliei, vechiul stoper al lui Milan, secundul său actual, Maldini, s-a repezit din bocă pentru a-și îmbrățișa jucătorii.

Acum, după această izbîndă destul de vaticanală și după multe declarații date mai mult decît diplomatic, Enzo Bearzot se cutremura în brațele simbolului său de siguranță, "admirabilul liboro Scirea. Cîtă descătușare și cîtă neașteptată bucurie de privit. Deși îmi plac și nemții, avînd un colț destul de mare de inimă și cuget și pentru ei, duminică seara voi fi din nou alături de dumneata, domnule Bearzot. Meritați victoria suverană nu pentru că sînteți foarte tare ci, pentru că, așa cum spunem noi, vă merge mintea...

CORNEL DINU

CUPELE EUROPENE, EDIȚIA 1982–1983

Real Madrid la Baia Mare

Miercuri, la Zürich, a avut loc tragerea la sorți a partidelor contînd pentru primul tur în competițiile europene interclubur, ediția 1982—83. Cele patru echipe românești care ne vor reprezenta, începînd din toamnă, au primit următorii adversari :

Cupa campionilor : DINAMO — VAALERENGEN OSLO (meci preliminar)
Cupa cupelor : F.C. BAIA MARE — REAL MADRID
Cupa U.E.F.A. : UNIVERSITATEA CRAIOVA — FIORENTINA
A.E. GRAZ — CORVINUL HUNEDOARA

Partidele se vor desfășura la 15 și 29 septembrie, gazdele primelor meciuri fiind echipele scoase mai întîi din urnă. Meciul dintre Dinamo și echipa campioană a Norvegiei, fiind partidă preliminară a competiției, va trebui jucat înaintea datelor amintite. În cazul în care campioana noastră va trece de meciul preliminar, adversară în primul tur al C.C.E. îi va fi echipa cehoslovacă DUKLA PRAGA.

La prima vedere, excepțînd desigur întîlnirea dintre reprezentanta noastră în Cupa cupelor, F.C. Baia Mare și echipa spaniolă Real Madrid, multiplă campioană, aureolată cu mai multe titluri europene, am putea spune că sorții, fără a ne fi protejat excesiv, nici nu ne-au defavorizat. Este destul de probabil că Dinamo va trece de modesta campioană norvegiană, după care ar urma să întîlnească pe DUKLA Praga, într-un meci pe care-l considerăm echilibrat. Gîndindu-ne la meciul din Cupa cupelor, sigur că diferența de valoare dintre echipe este foarte mare, însă va fi fără îndoială o mare cinste pentru întreg orașul Baia Mare să primească vizita unei formații ca Real Madrid ! Reamintim că Universitatea Craiova și Fiorentina s-au mai întîlnit acum 8 ani, tot în Cupa U.E.F.A (0—0 la Florența și 1—0 la Craiova, prin golul lui Oblemenco), calificarea fiind obținută de echipa craioveană. Astăzi, în echipa italiană joacă însă și doi argentinieni, Bertoni și Passarella, ambii componenți ai echipei naționale la ultimul El Mundial ! În privința Corvinului, aflată la prima participare într-o cupă europeană, s-ar putea ca echipa din Hunedoara să aibă cele mai mari șanse de calificare în turul următor. Știm prea puține lucruri, la această oră, despre formația austriacă, dar ne bazăm pe talentul și ambiția tinerilor jucători hunedoreni, mulți dintre ei componenți ai echipei naționale, care ar putea probabil trînsa în favoarea lor disputa cu reprezentanta fotbalului austriac. Oricum, așa cum se vede, după Cupa mondială abia încheiată, fotbalul eurobean se pune iarăși în mișcare, angrenînd 130 de echipe în competițiile continentale. [illegible] res. Sperăm (tare) [illegible] prezentantele noastre să fie la înălțime !

(D. G.)

Lumea în care trăim

Fantomele oceanelor

Sînt uriașe. Noaptea par adevărate insule plutitoare care înaintează încet, învăluite în mister și tăcere. Au doar icicolo cîte o luminiță de poziție. Nu se aude aproape nici un zgomot.

Se opresc uneori, pentru scurtă vreme, în vreun port din Orientul Mijlociu. Apoi, la fel de misterios precum au sosit, de obicei noaptea, se desprind pe tăcute de chei și dispar în imensa întindere a apelor.

Li s-au spus „Fantomele oceanelor".

Nimeni, sau aproape nimeni nu știe de unde vin și unde se duc. Ocolesc porturile și insulele, se feresc de traseele liniilor maritime și aviatice, de orice fel de întîlnire cu orice fel de vase, fie ele de transport sau de pasageri, militare sau de pescuit.

Apoi, după un timp, apar din nou, învăluite în același nimb de mister, în vreun port din Orientul Mijlociu...

Fantomele oceanelor.

Desigur, la prima vedere ai putea fi tentat să crezi că fac parte din acele multe și încă necunoscute mistere ale mărilor și oceanelor.

În realitate, nu sînt de loc „fantome" și nici nu au nimic sau aproape nimic misterios.

Sînt, într-adevăr, uriașe. Sînt dintre cele mai mari nave ale mărilor și oceanelor. Majoritatea au 200 000 și chiar 250 000 de tone. Sînt zeci de asemenea vase. O adevărată flotă care apare și dispare misterios, cărcia nu i se cunosc itinerarele. O adevărată flotă fantomă. Și totuși apariția acestor „fantome ale oceanelor" — așa cum le-a denumit presa occidentală — are o istorie pe cît de puțin misterioasă, pe atît de prozaică. Nașterea lor a fost determinată de poftele lacome de profit ale multinaționalelor trusturi petroliere.

Să explicăm.

Pentru economia Africii de Sud, petrolul reprezintă punctul cel mai vulnerabil. Cum citeam undeva, un soi de „călcîi al lui Achile". Neavînd propriile sale rezerve de „aur negru", această țară depinde în întregime de importuri. Specialiștii au calculat că Africa de Sud are nevoie la fiecare patru-cinci zile de circa 200 000—225 000 tone de țiței. Și cu regularitate de ceasornic, la patru-cinci zile în porturile Capetown și Durban se descarcă aceste 225 000 tone petrol...

Aceasta, deși, după cum se știe, împotriva Africii de Sud a fost instaurat, sau mai bine zis trebuia să fie instaurat, la cererea Adunării Generale a O.N.U., un strict embargou petrolier. Măsura stabilită de O.N.U. a fost adoptată cu urmare a refuzului sistematic al autorităților (albe) de la Pretoria de a respecta numeroasele rezoluții adoptate de Adunarea Generală în care se cerea să se pună capăt practicilor rasiale inumane, acțiunilor represive barbare îndreptate împotriva majorității de culoare (neagră — 83 la sută) a populației.

Hotărîrea Adunării Generale de instaurare a embargoului petrolier a fost acceptată și votată de toate statele occidentale. Cu toate acestea, majoritatea petrolierelor care se îndreaptă către Africa de Sud transportînd de ani de zile combustibilul necesar acestei țări aparțin, sau sînt închiriate, de companiile „Shell", „Mobil Oil", „Texaco", „Calex". Chiar dacă guvernele au acceptat embargoul, magnații „aurului negru" nu au fost deloc dispuși să renunțe la marile lor afaceri, la cîștigurile extrem de mari. Politica e politică, iar afacerile sînt afaceri. Și, ca atare, s-au găsit numeroase soluții. Nu tocmai în văzul lumii. Nu tocmai legale...

Afacerile ar fi continuat în deplină liniște dacă o întîmplare nu ar fi scos la iveală funcționarea întregului mecanism. În urmă cu o vreme, cîțiva militanți împotriva apartheidului au cercetat înregistrările unor nave comerciale făcute la faimoasa firmă britanică de asigurări „Lloyd's", care înregistrează itinerarul fiecărei nave comerciale asigurată. Adevărul a ieșit la iveală. S-a constatat, spre exemplu, că petrolierul norvegian „Hovdrott", o navă de 250 000 tone, a poposit deseori în porturile din Africa de Sud. Evident, scopul acestor escale era mascat cu grijă. Jurnalul de bord al navei conținea false înscrieri de itinerar. De cele mai multe ori însă, asemenea înscrieri lipsesc cu desăvîrșire. „Havdrott" anunța ca puncte de destinație Singapore sau un port din Europa Occidentală. Dar, ca și multe alte petroliere, se „rătăcea" pe drum în imensitatea mărilor și oceanelor și ajungea, nu se știe cum, prin ce mister, la Capetown sau Durban în Africa de Sud. Și, din nou, se întorcea în Orientul Mijlociu după o nouă încărcătură.

Desigur, această neagră și murdară afacere cu „aur negru" poate determina întrebarea : este oare vorba numai de nesățioasele cîștiguri ale unor trusturi petrolifere internaționale ?

La prima vedere, așa s-ar părea.

Așa am fost și noi tentați să credem. Pînă cînd mai multe guverne occidentale au declarat mai deschis sau mai pe ocolite că nu se pot amesteca în afacerile... particulare ale unor trusturi multinaționale. Ele se declară de acord cu embargoul hotărît de Adunarea Generală a O.N.U. Nu mai mult...

O simplă afacere ? O simplă operațiune contabilă în care profiturile contează ? O simplă manevră spre a obține dolari ?

„Fantomele oceanelor" trebuie plasate într-un alt context. Nu este vorba doar de cîștiguri. Petrolul pe care îl aduc navele ce traversează mările, ascunzîndu-și obiectivele, consolidează un regim ce șfidează conștiința omenirii. Un regim care este o relicvă a trecutului colonial, o rămășiță a altei epoci.

„Fantomele" din castelele britanice ne amuză. Fantomele acelea atrag turiști. „Fantomele oceanelor" ne indignează. Căci dezvăluie lipsa de scrupule a magnaților petrolului. „Fantomele" acestea nu sînt o joacă nevinovată. Ele aparțin unui joc periculos. Un joc politic...

AL. PINTEA ■

Drumuri...

Spre deosebire de gastronomie sau bioingineric — domenii care interesează destul de multă lume — știința militară interesează, de la un stadiu încolo, întreaga umanitate. Stadiul în care aceasta se adjudecă total de omenire ar fi, la nivelul aparenței, momentul în care tehnologiile de luptă ar putea intra în acțiune. Este însă absurd ca strategii războiului să devină „de înțeles" în momentul în care războiul ar deveni o realitate evidentă pentru oricine. Dar este mai puțin absurd ca etapele actualei curse a înarmărilor să scape de sub dreptul de înțelegere al omenirii ?

Pentru că vizează resorturile vieții pe Terra, domeniul științei militare merită să facă obiectul unei jurisdicții speciale. Una democratică. De la vocabular la obiectul studiului, de la acesta la realitatea banală și dramatică a producției de armament și de aici la teorii ce privind maniera de utilizare a produsului finit, toate ar trebui descărcate de mistere și lăsate libere sub privirile lumii întregi.

Atunci s-ar descifra secrete care pot gesta o lichidare, din greșeală, a planetei, sau doctrine care ar lichida-o premeditat.

S-ar elucida și conturile înarmărilor, adevăratele conturi care adună bani, sudoare și inteligență în aceeași imensă retortă în care se prepară alchimia nefastă a distrugerii totale. Un recent studiu O.N.U. nota în context : „Din motive de moralitate, din motive de dreptate egală pentru toți, din motive de interes personal larg, masivele cheltuieli pentru armamente trebuie să fie îndreptate spre lichidarea sărăciei și edificarea unei dezvoltări umane și materiale. Cursa înarmărilor și subdezvoltarea nu constituie două probleme: ele sînt una singură. Ele trebuie rezolvate împreună, sau nici una nu va fi rezolvată vreodată. Lumea, fie că va continua să se dedea la o cursă a înarmărilor cu vigoarea cunoscută, fie că va face încercări deliberate pentru a stabili o ordine economică și politică internațională mai suportabilă. Ea nu le poate face pe amîndouă".

Printre principalele constatări ale studiului în legătură cu actualele utilizări ale resurselor pentru scopuri militare, se numără următoarele : circa 50 milioane de oameni sînt, direct sau indirect, angajați în activități militare pe plan mondial. Aceste cifre includ : circa 25 milioane de persoane în forțele armate regulate ; aproximativ 10 milioane în forțele paramilitare ; 4 milioane civili angajați în departamentele ale apărării ; o cifră apreciată la 500 000 de oameni de știință și ingineri angajați în cercetare și dezvoltare pentru scopuri militare ; cel puțin 5 milioane de muncitori direct angajați în producția de arme și alt echipament militar specializat.

În termeni financiari, cheltuielile militare mondiale sînt de circa 19 ori mai mari decît întreaga asistență oficială pentru dezvoltare furnizată de statele aparținînd Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică în 1980.

„Poate oare o lume confruntată cu o încetinire generală a dezvoltării economice să-și permită să continue cheltuielile militare pe o asemenea scară ? Costurile militare vor fi oare mai puțin tolerabile în viitor decît a fost cazul în trecut ?"

Studiul amintit este puternic ancorat în asemenea dileme capitale nu din dorința de a releva lipsa de ieșire dintr-un marasm al înarmărilor oare, cum precizează ultimul raport S.I.P.R.I., a costat omenirea numai anul trecut 650 de miliarde dolari, ci din interesul legitim de a oferi răspunsuri rezonabile. Răspunsuri care nu lipsesc, dar trebuie corelate logic cu exercitarea unei voințe politice. A celor mari, mijlocii și mici. A întregii comunități internaționale angrenată strîns pe oricare drum ar lua-o : drumul păcii sau drumul sfîrșitului...

RADU BUDEANU ■

Corespondență specială din New York

Orice final, un nou început

Cu siguranță nu acest final fusese dorit sesiunii speciale, a doua, consacrată dezarmării. S-a crezut prea mult în posibilitatea ca acel ceva dobîndit cu patru ani în urmă, la prima sesiune, să devină mai rotund, mai consistent, sporind durabilitatea ideilor făcute să dureze, să învingă, să străpungă praguri sonore, ziduri, parasolare. S-a sperat mult și ne-am dat seama de asta văzînd cît interes a fost cheltuit în jurul acestei sesiuni, de la înălțimea cabinetelor prezidențiale, din imensitatea coloanelor puse în mișcare ale opiniei publice mondiale. Din adîncul ființei noastre încrezătoare într-un început al sfîrșitului cursei înarmărilor, care să vestească sfîrșitul concret, material, al armelor și odată cu ele al războaielor. Și armelor și războaielor nucleare.

Am crezut, am sperat în posibilitatea ca începutul să fie făcut acum, ca o demonstrație că de noi depinde să zvîrlim bolovanul de deasupra pernei pe care își consumă visele pruncii noștri. Ca o dovadă că orice început își are sfîrșitul său și sfîrșitul la care ne gîndim, îndemnați de viteza și de prisosul cu care se nasc și se înfulecă între nimicire armele pe tot pămîntul, cu ochii pe noi și spre pămîntul pe care stăm, acel sfîrșit în stare să ne aducă liniștea trebuie să înceapă cît mai curînd.

Acel început de sfîrșit s-a amînat din nou. Eram dornici ca mîneta spre care goleau cu mîna întinsă să se rotească fie și foarte puțin dar să se miște din loc, dovedindu-ne că sîntem în stare de asta. N-am reușit să ne facem cadou clipa de unicitate a istoriei în care să asistăm cum pe cadranul ceasului solar se sting una cîte una secundele armelor. Apoi minutele. Apoi orele. Apoi întreg ceasul care anunță în vatra timpului victoriile pe cîmpul fabricării de arme.

Am ascultat în sala Națiunilor Unite pe vorbitorii ultimei zile a sesiunii speciale. N-am zărit chipuri fericite în camera aceea mare și frumoasă obișnuită să asculte oameni vorbind în toate limbile pămîntului. S-au exprimat regrete că s-a pierdut timp fără a se merge înainte. Și ce trist este timpul care măsoară mersul înapoi. S-au spus lucruri multe dar mi-a plăcut să aud voci care invitau la continuarea eforturilor pentru a găsi cît mai grabnic drumul pe care să cuvine mers. Am ascultat acele voci care pledau în favoarea transformării acestui final într-un început ce trebuie să împlinească speranțele pentru moment oprite în loc.

Am ascultat multe asemenea chemări și angajante cuvinte în favoarea unui nou început.

NEAGU UDROIU ■

Prezențe românești peste hotare

Niște români la Lisabona – 1982

Cînd scriem aceste rînduri nu știm exact cît de limpezi le vor fi fost ideile ce-i animau pe cei doi tineri — Dorel Neagu Iacobescu, actor la Teatrul Național din București, și Roxana Eminescu (o ! ce fericită reîntîlnire cu numele propriu al existenței noastre într-ale poeziei din toate timpurile), un eminent om de cultură și cercetare în domeniul literaturii portugheze — să se implice în această aventură a spiritului și anume : cercetarea relației public-teatru în Portugalia anului 1982 și — iată justificarea termenului de aventură — redesteptarea interesului față de teatru la publicul din Lisabona atîns, se pare, ca în attîtea alte locuri, de morbul televiziunii, al sedentarismului, al zbaterii între durerile zilnice ale existenței... Că să nu mai vorbim de fericita întîmplare că peste distanța a mii de kilometri spiritualitatea latină știe a se regăsi într-o nobilă căutare și că această căutare este slujită și de către un os din osul marelui nostru Luceafăr — Eminescu !

Ca întotdeauna, lucrurile au avut o geneză mult mai simplă decît sîntem noi tentați să scriem... Ziua națională a Portugaliei s-a vrut marcată la București, în 1981, printr-un gest de tandrețe culturală : Uniunea scriitorilor i-a propus lui Dorel Neagu Iacobescu să realizeze un recital cu fragmente din literatura portugheză. În ajutorul lui a fost chemată Roxana Eminescu, expertă (dacă nu cumva cea mai autorizată voce din țară la ora actuală) cu privire la literatura acestei țări prietene.

Experiența actoricească a lui Dorel N. Iacobescu (peste 14 ani la Teatrul Național din București, numeroase colaborări la televiziune, inclusiv în plan regizoral), ca și dubla sa licențiere în limbile franceză și engleză constituiau premisele unui start solid. Dar el nu știa la ora aceea „o boabă" portugheza, iar „Mandarinul" lui Eça de Quéiros, asupra cărula se opriseră, trebuia tradus, dramatizat, adaptat. A intrat „în rol" și Roxana Eminescu. Așa se face că, împreună, omul de litere și omul de teatru au reușit să metamorfozeze „autobiografia" lui Eça de Quieros într-un text dramatic pentru ceea ce se cheamă azi **one-man-show**.

Spectacolul-operă al dragostei entuziaste a celor doi oameni tineri pentru literatură și bentru artă în general a avut loc în vara anului trecut pe scena împrumutată de la Teatrul Țăndărică, în Calea Victoriei, și abia dacă a fost semnalat de presa culturală bucureșteană. Într-o metropolă în care fenomenul teatral are caracteristici vulcanice, încercări de acest gen pot trece și mai puțin observate, oricît ar fi de temerare... Numai că spectacolul a fost deosebit de reușit iar ecourile sale de „eveniment cultural" s-au dus cu repeziciunea undei radio la Lisabona... Autoritățile culturale ca și Institutul de cultură și limbă portugheză i-au invitat pe Dorel N. Iacobescu și pe Roxana Eminescu să studieze teatrul și publicul portughez la el acasă și, de ce nu, să-i lanseze pașnice provocare : „profiți la teatru, oameni buni, pentru a vă reîntîlni cu voi înșivă, cu problematica existenței voastre filtrată artistic".

Între timp studiile lui Dorel N. Iacobescu au mers strălucit. Vorbește atît de bine limba lui Camões și a lui Quieros, iar spectacolul de la București, cu „Mandarinul", s-a impus atît de pregnant în memoria portughezilor, încît Dl. Lima de Freitas, distins om de cultură, scriitor și director al Teatrului National „D. Maria II", a propus să se monteze această întîmplare artistică și la Lisabona, pentru ca marele public lusitan să-și primească ofranda pe care i-o închină doi tineri de la Dunăre...

Au urmat săptămîni și luni de muncă îndîrjită, ambițioasă, temerară. Spectacolul de unul singur, cum am traduce mai mult sau mai puțin spiritual sintagma „one-man-show", presupune interpretarea paralelă a șapte personaje diferite, întruchipînd oglinzi ale aceluiași Eça de Quieros, montate în diferite unghiuri, pentru a dezvălui cititorului (de astă dată spectatorului) fațetele diferite ale sufletului omenesc.

Subiectul piesei este cunoscut și tratat în literatura universală : printr-un simplu clinchet de clopoțel poți să omori un Mandarin în China și să-i moștenești averea, trăind mai departe liniștit în casa ta europeană, fără ca vreodată cineva să te poată bănui de crimă. Toate acestea însă cu o condiție : să închei un pact cu diavolul cărula să-i dai sufletul la termenul scadent. Indiferent însă de cum te numești, Teodoro, Jose, Ion sau Vasile, indiferent dacă trăiești în casa splendidei văduve a maiorului Marques sau ești un umil portar de hotel sau măturător de stradă. Întrebarea pe care ți-o pune piesa este fundamental aceeași : va învinge binele sau răul ? Ai refuza, tu, omule, crima, sau ai accepta-o în schimbul confortului social și al spectrului remușcării ?... Fabula rămîne fabulă, viața rămîne viață. Important ni se pare faptul că spectacolul acesta a oferit celor doi tineri creatori români posibilitatea de a se apropia de publicul portughez, venind dinspre scenă, privindu-l în față, oferindu-și talentul cu generozitate și inteligență. S-au lăsat descifrați și înțeleși pentru ca, la rîndul lor să poată descifra acest public, pentru a înțelege din ce motive a renunțat el să mai meargă la teatru. Demonstrația lor de teatru constituie un motiv în plus ca teatrul portughez și oamenii care continuă să-l slujească cu devotiune să nu cedeze în fața greutăților, obiective dar și subiective, care îl pun în situația de a invidia mișcarea teatrală din România.

PETRU MANOLE ■

Mondo umano

Intrus la Buckingham

Am văzut într-un film fastul cu care se schimbă garda la palatul londonez Buckingham și aș putea spune că ceremonialul respectiv depășește în celebritate chiar palatul respectiv. Există apoi ținuta ostașilor gărzii, aceeași de cîteva sute de ani, dar strălucitoare ca decor. Pînă și puștile sînt mai curînd puști și nu arme moderne. În schimb măsurile de asigurare a securității s-au tot schimbat cu timpul, ele beneficiind și de ultimele tehnici ale electronicii. Și astfel, de accesul în palat nu poate beneficia oricine și mai ales oricînd. Dar, iuni dimineața ziarul londonez „Daily Express" dezvăluia că de curînd un necunoscut a pătruns în dormitorul reginei. Apoi, spre dimineață, așezat chiar pe marginea patului, a trezit-o calm pe regină. Deși îmi închipui cît a fost de surprinsă, nu realizez calmul cu care a reacționat, discutînd una-alta cu neașteptatul oaspete. Apoi, cît de eficient a pregătit eliminarea lui, după ce acesta, simțind nevoia unei țigări regale, i-a cerut o țigară iar dinsa a profitat prompt de ocazie spunîndu-i că nu are în acea cameră, ci în cea alăturată unde merge să-i caute una foarte bună. „Cîștigîndu-i încrederea", cum spune presa, regina a ieșit și a chemat un valet care l-a neutralizat pe intrus. „Daily Express ne spune că regina n-a fost traumatizată și a reacționat cu indiferență la incident iar prințul Filip dormea într-o altă cameră.

Din Londra, pe marginea incidentului, au început să curgă tot felul de relatări. Se spune că deputații conservatori au apreciat afacerea drept „oribilă" și au promis să-l asalteze pe ministrul de interne în Camera Comunelor. Dealtfel, s-a susținut că acesta trebuie să-și dea demisia însă el a replicat că nu politica securității palatului este pusă în cauză ci maniera în care ea a fost aplicată. De acord, au răspuns adversarii, dar ce facem cu Michael Fagan (30 de ani) care a compărut zilele trecute în fața justiției pentru că la 7 iunie și el a pătruns în palat (a se înțelege, firește Buckingham) și-a furat o jumătate de sticlă de vin iar vineri a fost din nou arestat în incinta palatului ? Să fie el intrusul ? Probabil. Dealtfel, presa londoneză de marți afirmă că Fagan a pătruns nu de două ori ci de 12 ori în palatul regal. Tot ziarele au publicat și caricaturi pe seama acestui incident. În „The Times", un vagabond se adresa sentențios unui polițist : „Cum îi spuneam alaltăieri reginei" iar în „The Guardian" o femeie cu ceașca de ceai în mînă se adresează soțului ce citește ziarul : „Dar d-na Thatcher n-a spus că garnizoana 42 de marină staționată în dormitorul reginei e suficientă pentru a neutraliza orice intrus ?" S-ar putea să fie așa, s-ar putea să fie altfel, dar episodul cu un intrus noaptea în Buckingham sună ca titlul unui film cu Stan și Bran.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

— Vai de mine ! E bărbatu-meu !

După „QUICK" — R.F.G.

Parcă mi s-au luat mari poveri de pe suflet, deși am răscolit răni uitate

În nord-vestul țării, jur-împrejur de Carei, se string recoltele verii. Pămîntul și văzduhul sînt la fel de fierbinți. Numai în cimitirul din Ghenci, comuna Căuaș, iarba verde și umbra copacilor, mînă de la mînă, alcătuiesc un tărîm de miraculoasă răcoare. Alături, la trei-patru pași, combinele calcă holda cu făptura lor grea. Și spațiile par că nu se mai pot gîndi laolaltă, despărțindu-se în două lumi deosebite. Însă lucrurile, crede Mihai Cădar, un bărbat inimos din Tiream, stau intrucîtva altfel. Între pîinea de astăzi și jertfa de ieri se așternu punți durabile.

În cimitirul satului Ghenci, de treizeci și opt de ani, din octombrie '44, se odihnesc laolaltă, într-o firească liniște, cîțiva ostași dintre cei căzuți în luptele pentru eliberarea ultimei brazde de pămînt românesc : căpitanul Constantin Mușat, sergentul Ștefan Stan, caporalul Nicolae Maricuț, frunтașii Nicolae Zamfir, Dumitru Costea și Gheorghe Eftimie, soldații Ioan Dragomir, Marin Marin, Gheorghe Stroe și Constantin Costache. Toți din regimentul 34 infanterie. An de an, sătenii din Ghenci le-au întărit cu vopsea numele de pe crucile roase de vreme, să nu se piardă. Și an de an, poate, sătenii din Ghenci s-au întrebat : de unde vor fi fost ostașii? Și ai lor, ce mai știu despre ei ? Dar asemenea întrebări, desigur, nu în toate conștințele sună la fel de tare. Și aici, nu departe de hotarul dinspre nord-vest al țării, s-a găsit și un om încăpățînat să le afle răspunsul. Amănuntul Mihai Cădar.

S-a adresat întîi arhivelor militare și străvechea-i solicitare i-a fost răspălătită curînd : Bolintin Vale, Tărtășești, Balotești și Goranu, Manasia, Coșereni și Vlădeni, Rușețu și Borca. Din Ilfov, Dîmbovița, Vîlcea, Buzău și Ialomița. Acestea ar fi fost așezările de oameni spre care Mihai Cădar s-ar fi cuvenit să-și prelungească în timp căutările. Dar dacă s-a întîmplat să ajung acolo, în Ghenci, nu mai departe decît la sfîrșitul lui iunie trecut, m-am gîndit să-l despovărez de o parte din datoria pe care singur și-o asumase. Cu voia lui, am transcris pe un petic de hîrtie numele ostașilor, numele satelor ce zămisliseră cîndva viteji, laolaltă cu numele părinților și data exactă a nașterii lor. Și așa am pornit mai departe, cu peticul de hîrtie în mînă, dar și cu o mare îndoială în suflet. Ar fi fost drept sau nu ar fi fost drept să redeschid răni de demult, poate pentru totdeauna uitate ? Și am cîntărit, fiind drept și cinstit ca oricine să știe în ce pămînt i se odihnește un fiu sau un frate. Să știe, de data aceasta, că pămîntul nu este străin.

La Balotești ar fi trebuit să se nască Stan Ștefan, la 29 decembrie 1919. Față în față cu primarul Gheorghe Ciobanu, rostesc de la capăt aceeași poveste tărăgănată : am trecut deunăzi prin Ghenci, un sat de la hotarul din nord-vest al țării ; în cimitirul din Ghenci se odihnesc zece ostași ; un om inimos, Mihai Cădar din Tiream, s-a zbătut să le afle obîrșia, data nașterii și părinții și a aflat că unul din cei zece ostași e din Balotești... Iar primarul de astăzi al Baloteștilor, dintr-o dată, pălește. Nu cumva este taică-meu ? L... Și după marea strîngere de inimă, lămurim împreună lucrurile : nu este taică-său. Dar s-a fi putut să fie T. al primarului din Balotești a mai avut zile, cîteva, nu prea multe, dar a mai avut zile. A căzut ceva mai departe, la Debrețin. Și pornim împreună în căutarea neamurilor sergentului Stan Ștefan, pe nouă kilometri întregi, cît măsoară așezate cap la cap casele și gospodăriile Baloteștilor, printre foarte mulți Ștefani... Într-o căutare care durează și astăzi.

La Tărtășești, împreună cu Constantin Rafira, secretarul primăriei, răsfoiesc registrul stării civile pentru nașteri din îndepărtatul an 919. Într-adevăr, la 1 septembrie 1919 s-a născut aici un Marin Alexandru I Marin. Și mă mai întrearcă o stăruință de inimă : dintr-o mențiune înscrisă pe o margine a hîrtiei îngălbenite de trecerea timpului s-ar înțelege că acestu Marin Marin i s-ar fi eliberat în urmă cu doi-trei ani un duplicat după certificatul de naștere. Dar era, bineînțeles, o eroare. Răbdător, Constantin Rafira desface și reface cîteva socoteli și, curînd, mă petrec, și prin poarta bătrînilor Alexandru și Maria Marin. Într-adevăr, fiul lor se prăpădise, la 24 octombrie '44, acolo, în Ghenci. Și o vecină peste gardul proptit cu araci, sare încălzită cu gura : Marin n-a murit, Marin trăiește, s-o fi însurat în depărtarea din care n-a mai venit și eu n-aș fi decît fiul său, venit să-și cunoască bunicii L... Surid stingherit și tăgăduiesc, istovit. Aici, în cimitirul din Tărtășești mai arde doar o candelă sub o placă de marmură și bătrînii într-atît se obișnuiseră că fotografia din flacăra luminărilor aprinse de ei era tot ce le-ar fi rămas încît rămîn fără grai. Numai Toader Gh. Marin, vărul eroului, realcătuiește în memorie harta drumurilor bătute de el în război și își amintește, deodată, că ultima lui întîlnire cu Marin se petrecuse într-o margine a Tireamului. Erau amîndoi sub arme, în regimente deosebite, și s-au încrucișat întîmplător pe un drum. De atunci, nu l-a mai văzut. Din Tiream pînă-n Ghenci sînt numai cinci kilometri. Marin Marin a mai trăit numai cinci kilometri.

Din Tărtășești mă abat spre Gulia, alt sat al aceleiași mari comune, unde Constantin Costache ar fi trebuit să aibă doi frați și o soră : Nicolae, Enache și Sanda. Dar bărbații, în acest anotimp al recoltelor, cum se și cuvine, sînt duși pe ogoare și Sanda Gh. Ion, neavînd cui împărtăși vestea neașteptată că fratele lor, totuși, împotriva a aceea ce crezuseră pînă atunci, zace în pămînt românesc, izbucnește în plîns. Nici nu-și poate închipui că un străin s-a îndurat să le poarte și lor grija. După atîta amar de ani, o veste despre un om dus, ciudat și de neînțeles cum începe să semene cu o veste de la un om viu. Și am plecat mai departe cu brațele pline de flori...

În sfîrșit, Manasia... Aici ar fi trebuit să se nască soldatul Nicolae Zamfir și, din început, primarul Ion Marin vede limpede încotro ne vom îndrepta pașii. E un primar care-și cunoaște adînc oamenii, pînă în spițele lor de departe. Din frații lui Nicolae Zamfir mai trăiesc Calache și Gheorghe și la îndemîna imediată a veștilor noastre, întîmplător, e Calache. Un drum scurt, înapoi, spre Urziceni, abia lăsați în urmă, și-l aflăm pe mecanicul Calache Zamfir în umbra unui atelier din care tractoarele abia se mistuiseră spre cîmpiile apropiate. Își șterge mîinile de unsoare și ascultă cu răbdare istoria tărăgănată, cum ar asculta poezia unui copil, rostită la o serbare școlară. Poezia aceea eroică, despre o patrie nemuritoare, învățată întîi pe de rost de părinți și abia apoi de copii. Într-un sat din Ardeal se odihnesc zece ostași... Neamurile lor au primit doar o hîrtiie pe care cuvintele căzut la datorie erau cuprinse într-un chenar negru.. N-au primit mai mult... Un bărbat inimos, Mihai Cădar din Tiream, s-a zbătut să le afle obîrșia, anul nașterii și părinții. Și întrebarea firească : dumneavoastră știți unde vă este îngropat fratele, Nicolae ?... Și Costache Zamfir, domol, parcă bucuros că am știut poezia și nu m-am poticnit în vreuna din strofele ei, îmi întoarce un răspuns de-a dreptul surprinzător : știu, în Ghenci ! Și atunci, fără să-mi dau seama cît de mecbină îmi este dezamăgirea, întreb la rîndul meu, repede : cum ? de unde ? Cum-necum, de unde, de neunde — răspunde Calache Zamfir —, dar am aflat și am fost acolo... Și am adus din Ghenci, după datină, o mînă de pămînt legată într-o basma.

Și vorbele lui, firești, mi-au picurat în auz întocmai ca un balsam. Parcă nu am bătut niște drumuri degeaba. Parcă vestile mele, cît ar fi ele de triste și definitive, sînt cu adevărat așteptate. Și îndoiala din capul călătoriei s-a spulberat. Parcă mi s-au luat mari poveri de pe suflet, deși am răscolit răni uitate.

MIHAI PELIN ■

Pămîntul Bucureștiului, un adevărat seif arheologic

(Urmare din pagina 1)

s-a întîmplat să afle ei că ciobăraia aceea vine din veacurile III și IV, din urnele de incinerație ale dacilor liberi, din alte veacuri, mai tîrzii, din necropolele satului Mănești pe Colentina, aproape din toți secolii cei vechi. „Dom'inginer" e Aristide Ștefănescu, cercetător la Muzeul de istorie a municipiului București, arheolog din mare pasiune și om care face din descendența sa rurală o chestiune de onoare. „Dacă istoriile pe care le citim sînt uneori confuze — spune Aristide Ștefănescu — vina nu e niciodată a istoriei ci a istoricilor".

Aici, la Buftea, se găsește una din cele mai bogate vetre arheologice, un loc a cărui importanță se vădește cu fiecare zi de săpături. Există mai multe așezări suprapuse, cu necropole din secolele III—IV și — fapt cu totul excepțional — cu două necropole din secolul al XIV-lea. Pentru istoria Bucureștiului, descoperirile de la Buftea sînt un veritabil atestat de locuire continuă.

Panait I. Panait, șeful secției istorie veche și feudală la Muzeul municipal de istorie consideră că așezarea feudală de pe riul Colentina dă date esențiale de demografie rurală în centrul Cîmpiei Române : „Putem spune pentru prima oară cîți locuitori a avut un sat — Străulești — în veacul al XIV-lea și care era speranța de viață a locuitorilor. Speranța de viață era de 23—25 de ani. Antropologii socotesc că din cei 70 de indivizi, ale căror morminte au fost cercetate pînă acum, doar 4 au trăit peste 50 de ani. Femeile erau gracile, aproape niște copile. Bărbații de talie mijlocie, robuști, ciolănoși. Cercetarea inventarului ne arată că traiul lor, deși modest, nu era un trai de năpăstuiți. S-au găsit inele de argint cu ornament de frumoasă tradiție locală și chiar urme de veșminte cu fireț de aur. Trebuie să fi existat o piață locală, cu mărfuri venind de departe, încă din timpul lui Mircea cel Bătrîn. Ce-l foarte interesant e că obiectele de inventar probează o comunitate de forme și motive, de interese cu o seamă de obiecte descoperite la Giulești și Cuhea în Maramureș, la Cotu Morii și Popricani în Moldova, la Retevoiești, la Suslanești, la Cetățeni pe Arges, la Ipotești-Olt și la Strei-Singeorgiu".

Tudor Bălan și Dumitrache Nicolae se angajează pe șantierul arheologic de cîțiva ani, speranța lor de viață, e cert peste 70 de ani, cînd găsesc în brazdă cioburi de ceramică le privesc de-acum cu luare aminte și, în general vorbind, sînt sensibilizați de chestiuni ale istoriei tîrzii, dar bine la bătrînețe.

Pe șantier lucrează în practică studențească de vară băieți și fete din anii I și II ai facultăți de istorie-filozofie,. Universitatea București. Soarele bate drept în creștetul capului, treaba de sănător în practică didactică e delicată : iată o urnă de incinerare geto-dacică și, abia un metru-doi mai încolo și, paradoxal, mai în adînc un mormînt medieval. Locul e dens de informație arheologică, numai că ea se dezvăluie greu profanului. Studenții au învățat să vadă într-o secțiune, într-un loc în care omul obișnuit nu observă nimic, un strat din punct de vedere arheologic productiv.

Umblînd prin cîmpul cu legume și îndreptîndu-ne spre ruinurile unui lăcaș bisericesc din mijlocul veacului al XVI-lea, Aristide Ștefănescu ridică din arătură bucăți de zgură de fier.

„Sînt risipite pe o zonă destul de întinsă, spune. Mă gîndesc că pe undeva, poate chiar sub picioarele noastre, trebuie să se găsească și un cuptor de redus minereul de fier, dar unde deocamdată nu știm. În arheologie e bine să ai și puțin noroc".

Zona arheologică Buftea e locul de muncă al unui cercetător, totuși, norocos, întrucît e unul din puținele ce îngăduie o cunoaștere exhaustivă pe un strat de aproape 3,5 m pornind din neolitic.

„Am început săpăturile încă din 1972 — mărturisește Aristide Ștefănescu — după o îndelungată pregătire, adică o cercetare de suprafață inițiată încă între cele două războaie. I.C.A.B.-ul, în ideea sistematizării și amenajării pentru agrement a lacurilor, ne-a cerut opinia privind zidul acela ce se profilează ca un pinten pe malul Colentinei. E bine că s-a procedat astfel că au fost consultați și istorici. Lăcașul a fost ridicat de Alexandru al II-lea Mircea, urmaș lui Mircea Ciobanu. Să coborîm mai departe în istorie : Mircea Ciobanu a fost soțul Doamnei Chiajna, fiica lui Petru Rareș, fiu, la rîndu-i, al lui Ștefan cel Mare ; Ștefan care știm că era văr cu Radu cel Frumos. Radu frate cu Vlad Țepeș, Vlad Țepeș fiul lui Vlad Dracul și nepot al lui Mircea cel Bătrîn... Mănești de pe Colentina sînt atestați ca aparținînd lui Mihnea cel Rău din familia Drăculeștilor. Genealogia Cantacuzinilor spune că Mihnea s-a născut în locuința lui Drăcea, armaș din Mănești. Săpăturile au dovedit că satul e cu două secole mai bătrîn decît o atestă actele. Inventarul de monezi vine din bănările lui Radu I, Mircea cel Bătrîn, Mihail I și din bănării medievale vecine. S-au găsit inele de argint cu motive decorative de cel mai mare interes, bumbi de îmbrăcăminte, cercei, vîrfuri de sulită, urme de fireț de aur. Sub vatra acestui sat se găsește o alta, din veacurile VI-VII. Avem, sub acestea, straturi cu urme de locuire din epoca bronzului. În puține locuri se poate face o astfel de cercetare monografică și, totodată, exhaustivă. Ceramica, abundentă, apare din epoci foarte diferite și e lesne de datat. Ceramica urnelor funerare geto-dacice e tipică. În aceste zile, săpăm cu studenții la necropola a doua, medievală, sub care și amestecată — am mai spus — e o alta, din secolii III—IV. Un sat medieval cu două necropole. Iată o întîmplare extrem de rară și care dă dovada unei așezări de o anume însemnătate. Un sat domnesc. Dealtfel, prin marginea aceasta de București s-au mai făcut o sumă de cercetări interesante privind epoca geto-dacică".

Tovarășul Panait I. Panait este convins că pămîntul Bucureștiului și al împrejurimilor e un adevărat seif arheologic. „Legenda lui Bucur, spune Panait I Panait, trebuie citită corect și în profunzime, fiindcă numele de Bucur însuși e străvechi, cu elemente geto-dacice, un nume răspîndit pe tot teritoriul geto-dacic, pînă spre Făgăraș și Sibiu. Numele e întîlnit și în Oltenia, în Moldova există chiar un sat București, numele e frecvent în vechimile în tot sudul Cîmpiei Române. Nu e curs de apă din teritoriul Bucureștiului, fie el cît de modest — Dîmbovița, Colentina, Sabarul, Argeșul, Ciorogîrla, Valea Pasărei și a Tînganului — care să nu fi păstrat monumente arheologice. Muzeul de istorie al municipiului are un program prioritar de cercetare — dedus din planul național de cercetare — cu 7 statiuni de o deosebită importanță. În ce privește săpăturile de la Buftea, dăm acum primele relații care interesează publicul mare. Despre operațiile de conservare și salvare a monumentelor Olari și Schitu Maicilor s-a mai vorbit. E util să se știe că înainte de a se face patul de beton operațiile de salvare și, deci, anularea situației arheologice, s-a făcut o cercetare complexă. Un șantier de un interes aparte este acela al curții domnești — Curtea nouă sau Curtea arsă — din Dealul Spirii. Palatul, construit la 1775—1776 a ars, cum se cunoaște la 1812. Un francuz care a văzut incendiul îl compara cu Vezuviul în erupție. Palatul era imens și cuvîntul nu-l deloc exagerat. S-au dezvelit 2 000 mp și contăm pe încă vreo 500"...

Adrian Păunescu

Șapte sonete

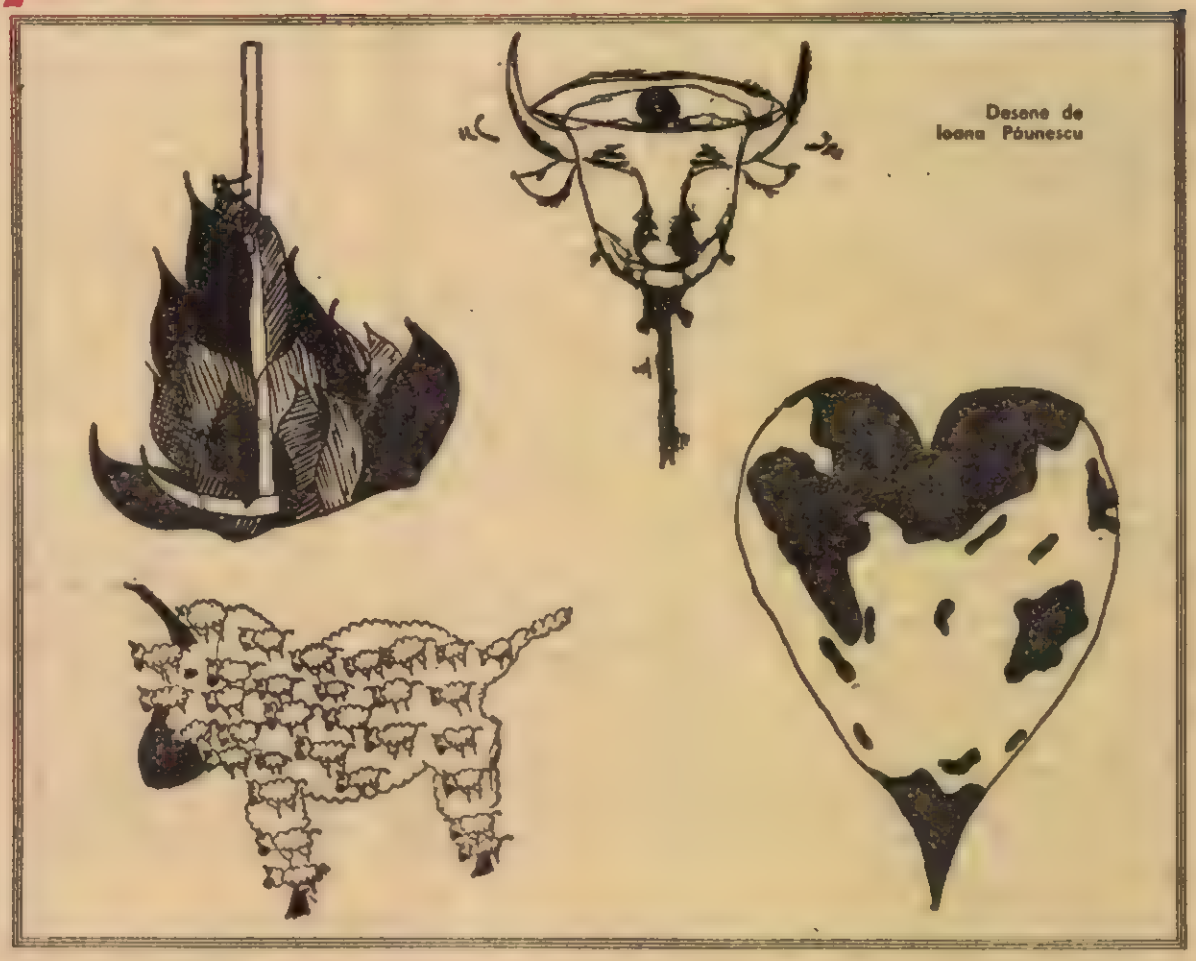

Desene de Ioana Păunescu

Medalie pentru Mihai Viteazul

Cum după moarte mai nimic nu este
Și nici o întîmplare nu urmează,
Că viața-i zori, iar moartea e amiază,
Iar noaptea este ultima poveste,

Nu mai vorbim deloc, că n-ar fi cazul,
Despre-ntîmplările de dinainte,
Dăm o biografie de cuvinte,
Și nu știm cine-a fost de fapt Viteazul.

Nemaibătînd tot drumul lui cu talpa,
Ci dintr-o carte culegînd ecoul,
Nu vrem să știm prin ce-a trecut eroul,
Ce obosit intra Mihai în Alba.

Viteazul nostru — zeu n-a fost să fie,
Ci om într-o riscantă măreție.

Miros de coasă

E amurg și mai rămîn
Lîngă foc și amintire,
Mă adun din risipire,
Și încep să cînt păgîn.

A fi fire și nefire,
Nu mai știu ce mai îngîn
Umblă cineva la fîn,
Simt venind miros subțire.

Taie cineva lucernă,
Cu o coasă veche, grea,
Ca și cînd și-ar repeta
Că doar moartea e eternă.

Parcă-aș sta, parcă-aș pleca
Parcă sînt altcineva.

Drept și datorie

Cuvintele mele nu sînt în puterea dicționarelor,
Surîsul tău e ca o iscălitură de înger,
Dacă tot n-au popoarele dreptul cinstit al hotarelor,
Pentru ce eu, în marginea limbii române, să sîngер?

Binecuvîntă, Doamne, pădurea dinaintea topoarelor,
Paltin și fag, brad și ferigă și sînger,
Poate-am să mor aici, diavol, proprietar al izvoarelor,
Lîngă surîsul tău, ca o iscălitură mortală de înger.

Sînt mereu răstignitul între epigramă și epopee,
Victima luptei dintre pasiune și idee,
Tensiunea nervoasă dintre tot ce nu este și ce e,
Între dreptul și datoria față de o femeie.

Cuvintele mele te cîntă, distanță minimă,
Dintre planetă și inimă.

Revanșa cerbilor

Un strigoi se aude dinspre munți,
A răzbunare și-a fatalitate,
Sînt sufletele cerbilor înfrînți
Suflarea lor al morții clopot bate,

De-ți vine către ei și tu să cînți,
Să le dai dracu pe aproape toate,
Cînd vin stafiile de cerbi cărunți
Spre vînătorii lor pe deșălate.

Parc-ar vorbi în somn, răsuflă greu,
Peste cetate stau să se răstoarne
Ei vin și aerul miroase-a carne
Și luna-n cer parcă miroase-a seu,

Ei caută, trofeu după trofeu,
Să-și ia-napoi răpitele lor coarne.

Cărăm pămînt

Dezghețul ne-a furat de prin grădini
Pămîntul negru ce la flori îi-i vatră,
Ne-a mai rămas un rumeguș de piatră,
De parcă moțăim printre străini.

Cărăm pămînt, cărăm pămînt, pămînt,
Să ne refacem brazda jefuită,
Și parc-am duce-n brațe dinamită,
Atît de scump ne e și-atît de sfînt.

Cărăm pămînt de multe, multe vieți,
Să se mai lege aluatul florii,
Dar, vai, sînt niște lupte iluzorii,
Că iar ne ia pămîntul un dezgheț.

Cărăm pămînt. Mai vreți și mai puteți?
Cărăm pămînt. Mormînt. Memento mori.

Încovoiere

Am fost mai tînăr și mai drept în faptă,
dam întunericului, zilnic, vamă,
îmi căutam acces direct la dramă,
și gura-mi mirosea gutuie coaptă.

Am fost tăios, ca briciul și, ca briciul,
tocit mă simt slujindu-mi bărbierii,
de mai nimic eu azi nu mă mai sperii,
dar neclintirea însăși e un viciu.

Cu-ncovoierea vîrstei și-a tristeții
cinstesc necesitatea din cetate,
cînd armonie vreți mai mult ca toate,
pe cei ca mine-n giulgiuri aduceți-i,

și-am să mai strig, cît inima-mi va bate,
trăiască libertatea și poeții.

Aceste poezii fac parte din volumul „Rezervația de timbri" în curs de apariție la Editura Eminescu.

Turme pe șosele

Pe șosele trec iarăși ciobani
De la șes cătinel către munte,
Cu berbeci și oițe cărunte
Vine-o turmă de-o mie de ani.

Și ce liniște pare a fi
În cetățile noastre cînd bate
Blîndul ritm al copitei crăpate
Ca o rugă spre zorii de zi.

Pe șosele ciobanii, tot trei,
Trinitate de-a pururi întreagă
Și misterul mortal care-i leagă
Căci misteru-i mai mare-ntre ei.

Pe șosele o turmă beteagă
De la noi vrea să cumpere miei.

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Ilona Pătrașcu, I D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițu, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaccu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu, Sorin Postolache) — 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă P.O. BOX 136—137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Congresul al IX-lea — început de nouă istorie

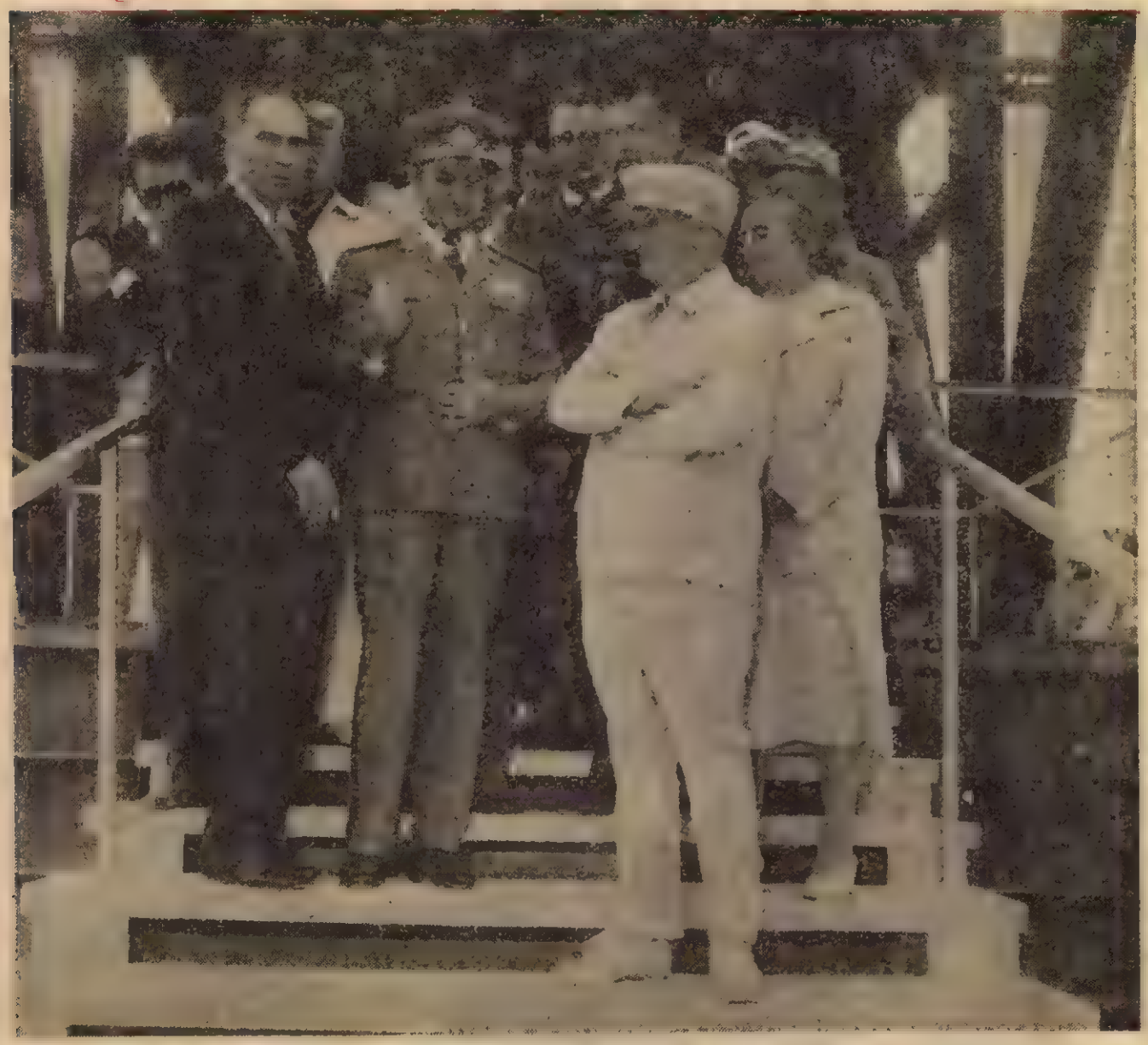

În acest număr:

ION TEȘU, ministrul agriculturii și industriei alimentare :

„Mașinile joacă un rol tot mai mare, dar cel care hotărăște soarta pîinii noastre este tot țăranul român"

(Pagina 7)

IOSIF TRIPȘA, secretar de stat la Ministerul Educației și Învățămîntului :

„UN ÎNVĂȚĂMÎNT INTEGRAT NECESITĂȚILOR SOCIETĂȚII ROMÂNEȘTI"

(Pagina 15)

Academician ȘTEFAN PASCU :

„Istoria a revenit la rosturile sale fundamentale"

(Pagina 17)

CANALUL

În anul 1952 eram reporter-militar la gazeta ostășească „Scutul Patriei", funcție datorată cîtorva reportaje trimise din regimentul meu acestui ziar de armă la care și-au făcut ucenicia mai mulți scriitori de azi, eu fiind acolo transferat prin recomandarea sergentului Radu Cosașu pe care, cu gradul, l-am ajuns repede din urmă.

Spre toamnă, Radu Cosașu a fost lăsat la vatră (la vatra „Scînteii tineretului") iar eu, nu mă laud, i-am luat locul în „Secția de reportaje". Din clipa aceea am început să văd țara în lung și în lat, cum se spune, fiindcă un reporter-militar scrie despre viața din armată, dar, totodată, și despre ceea ce se petrece în cuprinsul țării, în uzine, la sate, pe șantiere. Puteai chiar să te specializezi într-unul din domenii, dar pe mine mă interesau parcă toate deodată și, astfel, scriam despre tot : și despre fabrici, și despre colectivizare, și despre pregătirea militară. Aveam totuși o preferință : șantierele. Șantierele mă atrăgeau, mă tulburau. Era atunci un început de lume nouă și eu eram martorul acestui început. Văzusem Bumbești-Livezeni, șantierul pe care și lucrasem puțin înainte de armată ca elev-bri-

(Continuare în pagina 15)

VASILE BARAN ■

Sat românesc

Sat de doruri, sat de cîntec, sat prin care curge-un rîu
De luceferi care-n inimi în privighetori se schimbă,
Cînd lumina vie-a pîinii ne declină-n cărți de grîu,
Ctitoriți de-o veșnicie într-o preadoinită limbă.

Sat de-arome ești planeta grîului încins de noi,
Și colină preacurată tălmăcită-n sori de miere ;
Logodind pe veci stejarii doar cu trunchiuri de eroi,
Tu ne torni în suflet jerbe tricolore de putere.

Sat rotit pe-orbita unor curcubeie de ulcioare,
Ființei noastre-i porți rostirea în mireasma nouii pîini,
Căci precum un soare sacru dogorînd străvechi pridvoare,
A fost, este și-o să fie pîinea nouă la români.

Sat care-mi pulsezi în singe ca pe o comoară rară :
Dragostea de-o limbă care n-are moarte și nici preț,
Căci în matca ei părinții rostul ni-l înscăunară,
Spre-ai sorbi în veci parfumul din Fîntîni de Frumusețl !...

LUCA ONUL ■

Cenaclul „Flacăra" la mare

Entuziasmul acestor tineri, caracteristic vîrstei lor, nu este declanșat de astă dată nici de victoria echipei favorite, nici de vestea faptului de necontestat al irevocabilei instalări a vacanței, ci de forța prezenței, în aceste zile, în atmosfera însorită de pe litoralul nostru, a Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

MONUMENTE ALE UNEI EPOCI EROICE

Prima centrală nucleare-electrică a României

Utilizarea energiei nucleare pentru producerea de energie electrică și termică va deveni în curînd realitate, lucrările pe șantierul centralei de la Cernavodă desfășurîndu-se într-un ritm rapid. În plus, după cum s-a evidențiat cu prilejul vizitei din 16 iulie a.c. a secretarului general al partidului, s-a confirmat întru totul posibilitatea realizării — conform sarcinii stabilite de conducerea de partid și de stat — la centrala Cernavodă a cinci unități nucleare în loc de patru, cîte se prevăzuseră inițial.

Magistrala albastră

A rămas mai puțin de un an pînă la deschiderea navigației pe Canalul Dunăre – Marea Neagră I Cei 25 0000 constructori au excavat pînă la sfîrșitul primului trimestru al acestui an 175 milioane mc de pămînt din 276 milioane mc prevăzuți în proiect și s-au turnat aproape 1,9 milioane mc beton din totalul proiectat de aproape 3 milioane mc. Lucrările de construcție a porturilor fluviale Cernavodă, Medgidia și Basarabi, precum și a portului maritim Constanța Sud – Agigea se desfășoară în avans.

O nouă poartă dinspre mare a țării

Nodul hidrotehnic și de navigație de la Agigea, de asemenea vizitat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la 16 iulie, reprezintă o lucrare modernă, de o complexitate tehnică deosebită. S-a atins cota finală — plus 11 m — în turnarea betoanelor la ecluza de la Agigea, care, astfel, se prezintă ca un obiectiv conturat, în pragul finalizării. O nouă poartă dinspre mare a noii Românii.

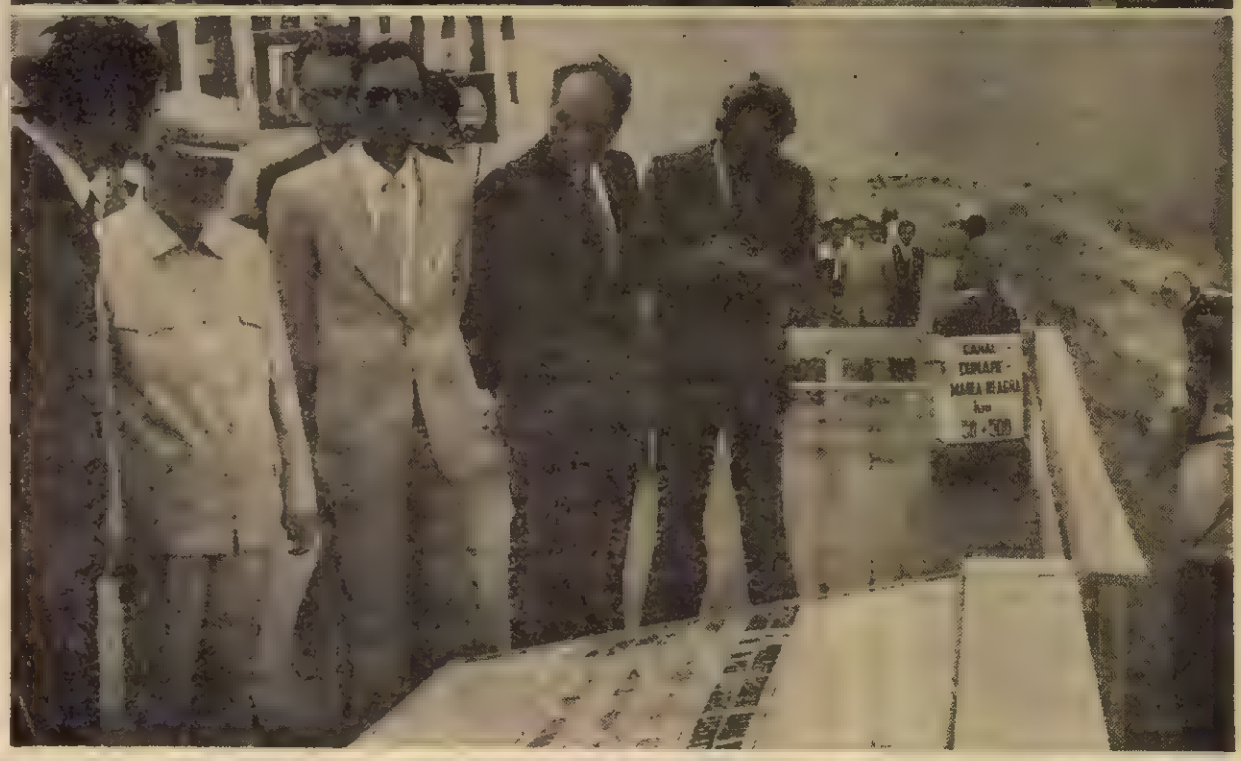

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A AVUT CU SECRETARUL GENERAL AL O.N.U. UN LARG ȘI APROFUNDAT DIALOG PRIVIND MARILE PROBLEME ALE LUMII DE AZI

Într-o ambianță de caldă cordialitate, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a primit luni, 19 iulie, în stațiunea „Neptun, pe Javier Perez de Cuellar, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, care, la invitația guvernului român a făcut o vizită oficială în țara noastră.

Întîlnirea a prilejuit un larg și aprofundat schimb de păreri în legătură cu misiunea importantă ce revine O.N.U. — cu deosebire în această perioadă de maximă încordare în viața internațională — și organismelor sale în soluționarea echitabilă, democratică a marilor probleme ale vieții politice internaționale.

Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, au apreciat că interesele supreme ale popoarelor cer să se acționeze cu toată hotărîrea și responsabilitatea pentru a se pune capăt încordării internaționale, pentru a se opri cursul spre confruntare și război, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, respect al independenței naționale, pace și colaborare internațională.

În cadrul convorbirilor s-a apreciat că, în momentul de față, problema centrală a vieții internaționale o constituie lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. În acest context, secretarul general al O.N.U. a exprimat deosebita sa apreciere în legătură cu propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentate la recenta sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U.

Președintele Nicolae Ceaușescu a asigurat Organizația Națiunilor Unite, pe secretarul său general, că România socialistă va milita și în viitor pentru creșterea rolului internațional al acestei organizații, puse în slujba marilor idealuri de pace, bunăstare, progres și libertate.

L. NICULESCU ■

A rămas mai puțin de un an pînă la deschiderea navigației pe Canalul Dunăre — Marea Neagră. Pentru a analiza stadiul de execuție a lucrărilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu alți tovarăși din conducerea de partid și de stat, a vizitat din nou, la sfîrșitul săptămînii trecute, șantierele noii magistrale de transport pe apă. Cu acest prilej au fost, de asemenea, vizitate Centrala atomoelectrică de la Cernavodă și noul port Constanța Sud.

Efectuată în zilele cînd întregul nostru popor, strîns unit în jurul partidului, își trece cu legitimă mîndrie în revistă istoricele realizări obținute în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., noua vizită de lucru a conducătorului partidului și statului nostru pe șantierele Canalului Dunăre — Marea Neagră și ale altor mari obiective economice din județul Constanța s-a desfășurat sub semnul muncii pline de abnegație depuse de oameni muncii din întreaga țară, al profundului omagiu pe care toți cetățenii patriei noastre îl aduc tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al României, la împlinirea a 17 ani de la alegerea sa în fruntea partidului. Prin ovațiile cu care constructorii obiectivelor menționate l-au întîmpinat pe oaspetele iubit, au fost exprimate prețuirea și recunoștința întregii țări pentru personalitatea puternică a secretarului general al partidului, pentru marea sa experiență politică, pentru spiritul său revoluționar care și-au pus amprenta inconfundabilă pe spiritul și faptele acestor ani, pentru gîndirea sa de mare profunzime, de recunoscută tutezanță și originalitate, materializată în programul politic și de dezvoltare economico-socială adoptat de Congresul al IX-lea al partidului, în realizările măreței epoci inaugurate în urmă cu 17 ani. Iar vizita, în ansamblul ei, a constituit o ilustrare vie a faptului că, fundamentînd încă de la Congresul al IX-lea teza potrivit căreia esențiale în activitatea partidului sînt reflectarea fidelă în politica sa a intereselor vitale și aspirațiilor majore ale propriului popor, aplicarea creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete, la tradițiile istorice ale fiecărei țări, tovarășul Nicolae Ceaușescu a orientat cu spirit revoluționar întreaga activitate a partidului nostru spre strîngerea legăturilor cu masele și consultarea lor sistematică, spre cunoașterea permanentă și nemijlocită a realităților, spre atragerea activă a tuturor cetățenilor la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului.

Ca de fiecare dată, vizita s-a constituit într-un fructuos dialog de lucru cu oamenii muncii, în cadrul căruia secretarul general al partidului a dat indicații și a trasat sarcini concrete. Una din ideile-cheie ale dialogului l-a constituit necesitatea de a se acționa cu toată fermitatea pentru îndeplinirea ritmică a prevederilor de plan, pentru darea în funcțiune la termenele stabilite a Canalului Dunăre — Marea Neagră și a celorlalte obiective vizitate. Constructorii l-au asigurat pe secretarul general al partidului că pe baza măsurilor inițiate în toate sectoarele, a voinței nestrămutate manifestate de toți cei ce muncesc la realizarea Canalului — muncitori călită în lupta pentru ridicarea a numeroase alte edificii ale economiei noastre naționale, tineri continuatori ai tradițiilor de la Bumbești-Livezeni, Salva-Vișeu, de la Bicaz și de pe alte șantiere naționale, militari care-și servesc patria prin muncă pașnică, specialiști din cele mai diferite domenii — lucrările se vor încheia la termenul stabilit. În cadrul convorbirii cu oamenii muncii de pe șantierul centralei atomoelectrice de la Cernavodă, obiectiv deosebit de important înscris în programul energetic al țării, s-a insistat asupra îndeplinirii hotărîrilor de partid și de stat privind realizarea cu forțe proprii de materiale și echipamente pentru centralele nucleare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat constructorilor, factorilor de răspundere să asigure asimilarea în țară a materialelor și utilajelor conform măsurilor stabilite. S-a scos în evidență, de asemenea, necesitatea folosirii judicioase a teritoriului. Astfel, pe șantierul portului Constanța Sud, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se asigure cît mai rapid umplerea și amenajarea spațiilor indiguite, utilizarea cît mai eficientă a suprafețelor portuare. Secretarul general al partidului a atras, în același timp atenția atît celor care construiesc Canalul Dunăre — Marea Neagră, cît și cadrelor din conducerea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ca pe măsură ce se încheie lucrările pe șantierele acestei noi construcții, terenurile ocupate acum de diverse depozite, de pămîntul și sterilul excavate să fie de urgență reintroduse în circuitul agricol.

Prilejuind, după cum am subliniat, exprimarea, de către oamenii muncii, a sentimentelor lor de nețărmurită dragoste, stimă și prețuire față de conducătorul iubit al națiunii noastre, de numele căruia se leagă cele mai mari înfăptuiri din istoria țării, noua vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța a demonstrat, prin obiectivele pe care le-a cuprins, forța și vitalitatea economiei noastre socialiste, capacitatea și hotărîrea generației contemporane de a lăsa peste timpuri lucrări durabile, de mare însemnătate economico-socială, pe care își pune adînc pecetea epoca Ceaușescu.

ION D. GOIA ■

Opinia unui alegător

[illegible]

S.nt, se știe și îmi place să afirm aceasta mereu cu satisfacția de a rămîne democrat în opțiunile care privesc și raportul propriului meu destin cu viitorul societății, un împătimit al ideii afirmării tinerei generații pe toată scara ierarhiei și deci cu în stare să dea patriei noastre neconținut o respirație tinără și inepuizabilă în receptarea noului, astfel încît să fim siguri că drumul pe care mergem va fi ferit de prejudecățile conformist-conservatoare ce se instalează, din păcate și nu rareori, odată cu înaintarea în vîrstă. Iată de ce am pledat și voi continua să pledez ca să ne bucurăm din toată inima atunci cînd un om tînăr e pus să-și asume răspunderi capabile să afirme valoarea generației care vine după noi, generație validînd, la rîndul ei, capacitatea noastră de pedagogi ai lumii politice socialiste.

Să nu fim ipocriți și să recunoaștem că nu întotdeauna sîntem gata să îmbrățișăm cum s-ar cuveni pe tînărul ajuns în posesia dreptului de decizie, că uneori ne ferim chiar să-l promovăm cu același curaj cu care alții au făcut-o cu noi la vremea noastră.

La 35 de ani, de pildă, un primar de oraș mare e un caz fericit ce merită să fie salutat și azi nu fac decît să vă aduc la cunoștință un astfel de exemplu.

Îl cheamă Viorel Barbu, „vine de la U.T.C." și e azi primarul nou al Drăgășanilor, oraș din cele în ce mai puternic în ansamblul economiei viticole, absolut de nerecunoscut pentru cei care mai păstrează în amintire imaginea urbei cu magherniție sordide și cu interminabile procese de mojdină și de moștenire și de înșelăciune viticolă la o judecătorie ce amenința să devină mai celebră decît celebra podgorie. Azi orașul ambiționează să-și afirme succesul edilitar la nivelul cifrelor care ating sutele de apartamente anual, un centru civic ce pregătește să dea măsură și personalitate distinctă exploziei edilitare, fabricile încep să-și depășească condiția județeană, unele intrînd în circuit comercial internațional, în sfîrșit, agricultura a revenit și aici în centrul atenției și vara asta o producție de 4 000 de kilograme de grîu la hectar e și ea dătătoare de speranță, urbea a cucerit locul 8 pe țară la întrecerea dintre orașe, ceea ce înseamnă ceva. Sigur, e mult încă de făcut la Drăgășani, sînt încă atîtea împrejurări care țin orașul sub semnul multor întrebări privind civilizația: dar eu salut ideea lansării unui om tînăr în fruntea unei temerare acțiuni. Omul e dinamic, e instruit, are față de realitate distanța necesară presupusă de acțiunea politică de anvergură, e conștient că joacă nu numai cartea propriei lui identități, ci și pe aceea a generației care accede la putere și, mai presus de toate, mi se pare conștient de prejudecățile înhibatoare sau generatoare de atitudini oportuniste, conjuncturaliste sau conservator-disciplinate. Arta noastră ar fi, acum, să dirijăm spre afirmarea deplină calitățile care dau personalitate acestui om politic tînăr. Fiindcă meritul noii generații e de a fi mult mai aproape structural de stadiul maturizării conceptului de democrație în socialism decît eram noi, firește, la începutul revoluției, iar datoria noastră ar fi să consolidăm climatul favorabil priviri senine a acestor tineri pentru care devotamentul și patriotismul se înscriu sub semnul competenței și al verticalității morale.

DINU SARARU ■

ÎN CREZ ŞI ÎN FAPTĂ: UNA CU ŢARA

Un dialog deschis, neprotocolar, o discuţie ca de la om la om

Destinul profesional mi-a adus de cîteva ori prilejul, bucuria şi deosebita cinste de a mă afla în preajma tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de a discuta nemijlocit cu conducătorul partidului şi statului nostru, de a-i asculta sfaturile şi recomandările şi de a-i împărtăşi cîte ceva din bucuriile şi greutăţile noastre, ale motoriştilor. Sînt momente pe care memoria le păstrează neştirbite, aşa cum se întîmplă cu toate evenimentele de excepţie ce traversează viaţa unui om, sau se disting prin rezonanţa lor profundă în conştiinţa vremii.

Lucrez de aproape 25 de ani în domeniul proiectării şi construcţiei de motoare şi am avut ocazia de a lucra în mai multe întreprinderi şi institute de profil. Am lucrat între altele la Uzinele „23 August" unde am fost inginer şef în compartimentul de concepţie, iar aici, la Institutul Naţional de motoare termice, am fost o vreme director tehnic, iar în ultima vreme mi s-a încredinţat funcţia de director al institutului. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a întreprins în mai multe rînduri vizite de lucru în aceste două unităţi şi de fiecare dată am avut cinstea de a participa la schimbul de opinii dintre înaltul daspete şi colectivele de muncitori, tehnicieni şi ingineri din respectivele unităţi. Am avut chiar bucuria şi deosebita emoţie de a constata cum preşedintele României adresîndu-mi-se personal, s-a referit la unele discuţii anterioare, întrebîndu-mă ce soluţii am adoptat pentru rezolvarea unor probleme.

Dacă aş fi scriitor şi m-aş încumeta să fixez într-o lucrare de memorialistică aceste clipe fierbinţi, atunci m-aş referi în primul rînd la caracterul deschis, neprotocolar, al acestor dialoguri de lucru, la francheţea şi sinceritatea schimbului de opinii, la faptul că uneori — uitînd aproape că mă aflu în faţa primului bărbat al ţării, aveam senzaţia că discut cu un vechi tovarăş de muncă. Calm, plin de răbdare şi înţelegere, atent cu fiecare în parte, receptiv la orice sugestie, secretarul general al partidului se distinge în acelaşi timp printr-o uluitoare putere de sinteză, şi printr-o mare forţă de comprehensiune. Am putut remarca uimit cum omul acesta, pe umerii căruia apasă destinul întregii ţări, şi care în virtutea înaltelor sale răspunderi este nevoit să acumuleze un mare volum de informaţii, găseşte totuşi timp, şi pentru a cunoaşte temeinic şi problemele vaste ale construcţiei de motoare. De fiecare dată, noi cei de aici am avut impresia că discutăm cu un confrate de breaslă, cu un specialist în construcţie de motoare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu aducîndu-ne dovada unor profunde cunoştinţe de specialitate. Părerile exprimate au fost întotdeauna limpezi şi la obiect, iar recomandările şi-au demonstrat de fiecare dată temeinicia. Îmi amintesc de pildă că la ultima vizită făcută în institutul nostru, interesîndu-se în mod special de motoarele de mare putere ce urmează să le fabricăm, a ţinut să tempereze puţin entuziasmul nostru, sfătuindu-ne să începem într-o primă etapă cu motoare cu aspiraţie naturală şi abia după ce le vom stăpîni să trecem la motoarele cu supraalimentare. Tot atunci am fost întrebaţi dacă avem posibilitatea de a trece la proiectarea unor motoare şi mai economice, eventual cu acoperiri ceramice, capabile să folosească cît mai bine căldura în ciclul termodinamic.

Secretarul general al partidului s-a interesat de fiecare dată, deopotrivă, de condiţiile de muncă ale personalului muncitor, de starea de sănătate şi condiţiile de viaţă ale acestuia, arătînd aceeaşi grijă părintească, aceeaşi atentă preocupare pentru munca şi viaţa noastră de zi cu zi.

Sînt mîndru şi bucuros că duc cu mine asemenea amintiri dragi, dar sînt şi mai fericit că fac parte din marea familie a poporului român în fruntea căruia se află comunistul de omenie Nicolae Ceauşescu, omul şi bărbatul ce întruchipează atît de plenar crezul, voinţa şi înţelepciunea întregii noastre naţiuni.

ION BUZESCU
directorul Institutului de motoare termice

De la destinul ţăranilor din Fierbinţi, la destinele ţării întregi

Alături de marile aniversări ale ţării, fiecare meleag îşi are aniversările lui. Astfel, la Fierbinţi, în sudul judeţului Dîmboviţa, în primăvara acestui an, înainte de a se împlini 17 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, sătenii au sărbătorit şi împlinirea a două decenii de la crearea cooperativei lor agricole de producţie. Şi alăturarea acestor două aniversări, aici, la Fierbinţi, îşi are tîlcul şi însemnătatea ei: agricultura comunei a păşit pe un drum nou prin îndemnul nemijlocit al tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Zilele de atunci sînt vii în memoria oamenilor. În memoria bătrînului Stan B. Voicu, care, în toamna adîncă a anului 1961, a avut şi prilejul să schimbe o strîngere bărbătească de mînă cu cel ce urma să devină secretar general al partidului nostru şi preşedinte al ţării. În memoria lui Florea Marin, care, între 1962 şi 1970, a condus ca preşedinte cooperativa agricolă de producţie zămislită prin sfatul fruntaşilor satului, convocat din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu. În memoria şefului de echipă Ion Iorga, care a fost şi a rămas unul dintre cei mai vrednici săteni ai acestei aşezări cu pămînt uneori secetos, dar întins şi neted ca o prerie, din inima cîmpiei Gîvanu-Bordea, diviziune importantă a marii cîmpii româneşti.

Îşi amintesc toţi limpezimea de cuget a celui care-i întrunise într-un sfat fără precedent în istoria satului lor, puterea lui de a înfrînge şi conştiinţele celor mai sceptici, de a vorbi tuturor de la om la om, apropiat şi convingător, şi, mai cu seamă, ştiinţa de a apropia viitorul de cugetul oamenilor. Şi nu era deosebit de simplu şi de uşor de a apropia viitorul de cugetul unor oameni obişnuiţi mai mult cu necazurile decît cu bucuriile, într-o istorie care fusese pentru ei mereu vitregă.

De fapt, cu ce au început ei? — se întreabă Florea Marin, acum. Cu atelajele întrunite într-o întovărăşire mai veche şi cu un KD cu şenile, care mai mult le-a amărît zilele decît i-a ajutat cu ceva şi au ajuns unde au ajuns astăzi mergînd cu destoinicie şi încredere pe firul unei gîndiri clarvăzătoare, care lor li se dezvăluise cu căldura unei veritabile confesiuni. Şi urmînd-o întocmai. Poate mai mult în căldura aceea au avut ei încredere decît în cuvintele crescute pe vatra ei şi unde există încredere, cum prea bine se ştie, biruinţa e pe jumătate asigurată. Încît, astăzi, nu numai cifrele pot lămuri înălţimea bunăstării la care au ajuns împreună, în deplină solidaritate, cum îi îndemnase atunci tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

De la un amărît de KD cu şenile au ajuns la 20 tractoare, 9 combine autopropulsate şi numeroase alte utilaje agricole, pentru 1 720 ha arabile. Au strîns de curînd orzul şi au împlinit o producţie de 3 620 kg la hectar, cum rar s-a auzit pe aceste meleaguri. Vor termina în aceste zile şi grîul şi recolta lui, de asemenea, se anunţă mai bogată decît în alţi ani. Lung şi tonic este şirul oamenilor care, în cele două decenii amintite mai sus, şi-au spart casele vechi pentru a ridica altele, noi, mai încăpătoare şi pe temelii mult mai trainice.

Şi totul, de fapt, a început atunci, în toamna adîncă a anului 1961, cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu le-a vorbit apropiat, cu căldură, în cuvinte întru toate de înţeles pentru ei, ademenitoare prin adevărul adînc cuprins în ele. L-au ascultat şi l-au urmat şi nu a trecut multă vreme pînă cînd omul ce se aplecase cu grijă părintească asupra destinului lor a început să răspundă de destinele ţării întregi. Ridicarea aceasta în obşte şi timp a fost pentru ei un lucru de la sine înţeles, pentru că una este să cunoşti un om din ziare şi cu totul şi cu totul altceva este să cunoşti un om aievea, să-i strîngi mîna şi să-i asculţi cuvintele cumpătate, înainte de a-l cunoaşte din ziare. Să înţelegi că ziarele, uneori, pot confirma o încredere care crescuse înainte în tine, provocată de însuşi omul care o merită pe deplin. Într-un fel, în acele zile ale Congresului al IX-lea al partidului, şi ei s-au simţit părtaşi la o mare şi fericită opţiune, dar poate într-un chip mai adînc decît mulţi alţii.

MIHAI PELIN ■

„Dacă aveţi nevoie de sprijin, să vii să-mi spui"

Victor Naghi, Erou al Muncii Socialiste, a încărunţit în cele peste trei decenii în care a condus Întreprinderea mecanică Muscel, cea care fabrică reputatele maşini ARO, în minunatul oraş argeşean. Venit aici de tînăr, a avut prilejul să-şi însoţească întreaga viaţă cu cea a uzinei şi să-i primească, în repetate rînduri, pe preşedintele republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel care a vegheat, cu grijă şi competenţă inşeşi destinele fostei fabrici, de mici proporţii la început, şi transformată, acum, într-o modernă şi eficientă unitate industrială.

„Ce fapt aş putea alege, pentru a ilustra mai bine stilul de lucru al secretarului general al partidului nostru, influenţa sa binefăcătoare asupra dezvoltării înregistrată de I.M. Muscel? Aş putea începe cu anul 1957—1958, cînd în locul unor prese alimentate la tehnologia mondială dispuneam de un... butuc de măcelărie, pe care tabla lua formele dorite de noi, „piesă" inclusă, în prezent, în muzeul uzinei şi pe care privind-o oricine poate înţelege ce drum s-a parcurs aici. M-aş putea referi, de asemeni, la ziua în care tovarăşul preşedinte mi-a înmînat înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, ocazie cu care nu a uitat să-mi atragă atenţia, după felicitările de rigoare, asupra efortului pe care trebuie să-l depunem necontenit în scopul ridicării calităţii produselor noastre.

Cred însă că cel mai bine ar fi să mă refer la cea mai recentă vizită de lucru a secretarului general al partidului, din primăvara anului trecut. I s-a prezentat un grafic uriaş, chintesenţă a eforturilor noastre de peste 30 de ani, în care drumul ascendent al uzinei era bine marcat. Două miliarde douăsprezece milioane de lei valută a adus I. M. Muscel economiei noastre naţionale, cheltuind doar 257 de milioane. Întregul cost al întreprinderii, cu tot ceea ce se vede acum în halele sale, a fost plătit de mult. Exportăm în 57 de state. Deţinem numeroase premii şi distincţii internaţionale. Explicînd cifrele de pe panou, îi priveam pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, şi mă gîndeam că, de fapt, toate succesele noastre i se datorau, în cea mai mare măsură. Îl auzeam, parcă, cum ne ceruse, cu numai cîţiva ani în urmă, să realizăm o maşină destinată ţăranului, astfel ca acesta „să poată intra cu ea în cîmp, să-şi strîngă recolta, s-o transporte acasă şi pe piaţă, după care, acelaşi om să-şi ia familia şi să se ducă la oraş, la un spectacol". Aşa avea să se nască ARO 10.

De data aceasta tovarăşul preşedinte asculta cu atenţie o istorie pe care o făurise, el însuşi. La sfîrşit, m-a întrebat dacă noi, cei de la I.M. Muscel, am înţeles ce înseamnă libertatea în comerţul exterior, ce înseamnă autoconducerea muncitorească? Răspunsul nu putea fi decît afirmativ, dar tovarăşul secretar general rostind cîteva cuvinte de apreciere pentru munca depusă, a adăugat că trebuie să acordăm atenţie calităţii, această trăsătură reprezentînd baza permanentă a unei dezvoltări care ne poate menţine, în continuare, în disputa internaţională în care ne-am angrenat şi că pentru atingerea acestui scop este absolut necesar să gîndim cu responsabilitate şi îndrăzneală, „să ne punem mintea la contribuţie neîncetat".

Ceea ce m-a impresionat, de fiecare dată, cînd am avut prilejul să mă aflu în prezenţa şefului statului nostru, a fost memoria sa excepţională, cunoaşterea în amănunt a tuturor problemelor uzinei. Ca şi în alte ocazii, şi acum, la vizita din primăvara trecută, tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a jalonat următoarea etapă de dezvoltare, solicitîndu-ne să asimilăm o serie de agregate şi linii de transfer, astfel ca să depindem cît mai puţin de alţii. Chiar în acest an s-a început construirea secţiei de sculărie, cu o capacitate de 4 milioane ore S.D.V. cît şi a celei de agregate. Nu o dată, secretarul general al partidului mi-a cerut ca atunci cînd voi crede că avem nevoie de sprijin să vin la Bucureşti şi să-l informez. De asemeni, tovarăşa Elena Ceauşescu ne-a oferit sprijinul său pentru rezolvarea problemelor legate de anvelope ca şi de alte produse ale industriei chimice.

Dacă astăzi I. M. Muscel îşi are un loc bine precizat în fenomenul industrial românesc, dacă ea dă pîine la aproape nouă mii de oameni, apartamente la sute şi sute de familii, ceea ce a schimbat înfăţişarea întregului oraş, aceasta, se datorează omului care conduce cu mînă sigură şi minte limpede destinele ţării.

MANOLE CIRŢAN ■

Mereu plătindu-se şi mereu rămînînd datori cu o muncă fertilă, ea însăşi, ca un pămînt bun

În acest an, C.A.P. Stoicăneşti trebuie să predea la fondul de stat 3 000 tone de grîu. Oamenii îşi vor face datoria, spune mecanizatorul Gheorghe Doicaru, iar din felul în care nu numai vorbeşte, dar şi munceşte, trebuie să înţelegem că el, împreună cu colegii săi Andrei Piţigoi şi Ilie Cazangiu, se află în primele rînduri ale acelor oameni care-şi fac datoria, la Stoicăneşti, unde şi în această vară, ca-n verile celor vreo 10—15 ani din urmă, se vor culege cam 4 000 kilograme de grîu la hectar.

A spus odată Dumitru Tudose, Erou al Muncii Socialiste şi preşedintele C.A.P.-ului din Stoicăneşti, că el este un ţăran care face politică. Vorba aceasta s-a întins fiindcă ie-a plăcut multora ce vrea să zică ea şi cum sună şi astăzi la Stoicăneşti cam tot omul ar putea spune că este un ţăran care face politică. C.A.P.-ul din comună nu plăteşte nici un paznic care să apere secretul acestei politici al cărei înţeles se poate întrezări din înfăţişările vieţii aşa cum apar ele de la un capăt la altul al satului şi din liniştea şi bunăstarea fiecărei case. În august '49, după înfiinţarea în acea lună şi în acel an a cooperativei agricole, nu se putea spune că la Stoicăneşti ţăranii făcuseră politică? Dar în februarie '55? Se mai povesteşte şi astăzi, ca şi cum s-ar fi întîmplat ieri, despre discuţiile prelungite mult spre orele nopţii, cînd toţi au hotărît să-l aleagă ca preşedinte al C.A.P.-ului chiar pe Dumitru Tudose, om de sat şi care lucra pe atunci la raion, la Drăgăneşti-Olt, de unde fusese trimis de către şefii săi la Stoicăneşti tocmai ca să conducă acea adunare generală. De unde se poate vedea că la Stoicăneşti drumurile sînt, cît puteau fi, drepte, iar acolo unde nu se arată chiar ca o linie trasă pe hîrtie între două puncte tot drepte ar trebui să se cheme că sînt, pentru că numai pe firul lor se poate ajunge mai repede la ţintă. Zece ani mai tîrziu C.A.P.-ul ieşise la un drum mai neted şi sigur iar din faima pe care o dobîndise situîndu-se într-o vreme pe primul loc pe ţară la producţiile de grîu şi lapte începea să se întrevadă şi înţelesul deplin al politicii ţăranilor de la Stoicăneşti. Dar zece ani număraţi din '55 încoace înseamnă exact 17 ani număraţi, în urmă, peste muchia zilei de azi. Pe atunci, în 1965, Dumitru Militaru se pregătea să termine agronomia şi să se întoarcă în satul lui, la Stoicăneşti. Politica lui fusese pînă atunci să înveţe iar ea s-a numit după aceea, ca pentru toţi consătenii lui, agricultură. Astăzi Dumitru Militaru este inginer şef al C.A.P.-ului. Privind către acea vară a Congresului al IX-lea al partidului şi la toate cîte s-au petrecut de-atunci încoace la Stoicăneşti, el spune că neîndoielnic bunăstarea C.A.P.-ului şi bunăstarea comunei se datorează credinţei că agricultura nu poate prospera singură ci numai laolaltă cu alte

Sub zodia necesității

Maistrul Vasile Vănuț abia se despărțise de adolescență cînd a pătruns pe porțile marii întreprinderi „Electroputere" din Craiova. A crescut o dată cu ea, a investit în destinul ei mari nădejdi și beneficiul speranței nutrită prin trudă nu a întîrziat. Astăzi, cînd o zi, la bilanț, poate fi mai mult decît o lună din viața uzinei de ieri, maistrul Vasile Vănuț întrezărește cu limpezime treptele ascensiunii lui și a tovarășilor lui de muncă, etapele autodesăvîrșirii unui colectiv cu mari resurse de abnegație muncitorească.

Din suma generoasă și spornică a clipelor trăite în întreprindere i-au rămas distincte în memorie vizitele succesive de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca momente de tonică resurecție a ambiției de a putea mai mult și mai bine. De două ori a avut chiar prilejul să se afle între cei cărora li se adresau nemijlocit prețioasele indicații ale secretarului general al partidului și a înțeles că distanța dintre vorbe și fapte, cînd îndemnurile sînt clarvăzătoare și cuvintele închid în ele puterea de a rodi, poate fi și fierbinte și scurtă. Și, ca unul care a ascultat cuvinte și a contribuit efectiv la transpunerea lor în viață, poate înțelege astăzi mai bine cît de înrîuritor asupra existen-

ței poate fi un sfat înțelept, un îndemn pornit din inimă.

Bineînțeles, o mare uzină nu înseamnă numai ziduri și utilaje și cifre de plan. Ea înseamnă și suma oamenilor ei devotați, sporită cu coeficientul încrederii în ziua de mîine. În măsura în care indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au răsfrînt pozitiv asupra perspectivelor întreprinderii, ele au avut un ecou și au împlinit treptele de nouă demnitate profesională și în viața de toate zilele a maistrului Vasile Vănuț. De pildă, nu și-ar fi închipuit vreodată, înainte ca întîmplarea chiar să se petreacă de-a dreptul, că va ajunge să-și ridice calificarea pe meleaguri îndepărtate, în țări cu solide tradiții tehnice. Dar faptul acesta s-a petrecut alevea și astăzi nu-l mai poate privi altfel decît în relație directă cu rolul de excepție pe care l-a hărăzit tovarășul Nicolae Ceaușescu și întreprinderii „Electroputere" și oamenilor pe devotamentul cărora s-a clădit în vreme prestigiul ei. Și acesta ar fi un simplu exemplu. Alte exemple le oferă viața tuturor celor din jurul său, ascensiunea lor, calificarea lor mereu mai înaltă decît ieri.

Întîmplător, anii deplinei maturități profesionale a maistrului Vasile Vănuț coincid cu anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Dar suma evenimentelor trăite în acest răstimp fertil pentru țară stau neîndoielnic sub zodia necesității.

MIHAI PELIN

Într-o dimineață la Singureni

Era dimineața pe la ora 9 și jumătate la Singureni. Președintele și inginerii și contabilii și încă cîțiva din suflarea șefească a C.A.P. ticsiseră sediul — un fost acaret al Cantacuzinilor — știind că nimeni de la centru n-are să se încumete curînd pe la ei. Les'că noroaiele singurănenilor nu-i îmbia decît arareori pe tovarășii din capitala nou înființatului județ Giurgiu, dar în ziua aceea — aflaseră și țîncii — în zonă se aștepta vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu. În schimb cei de la Călugăreni se uitau deja în lungul asfaltului, părîndu-li-se că și văd și aud mașinile din coloana oficială. Frumoase lucruri erau de înfățișat la Călugăreni, numai că ceasurile începuseră să fie privite cam des, și cam cu nedumerire. Ei, știia de la Singureni fuseseră lăsați cam la dos și la posomoreală, ca inși fără vlagă economică într-o comună în care — ce-i drept e drept — se pripășise vrednicia greierilor și-și săpase vad nechibzuința. Animalele lor — cîte se deschingaseră vii de sub lataganele gerului — rămîneau acuma moarte cîte șapte-opt pe noapte, dar nici de gălbează, nici de gură de lup, nici de trintitură de urs... Cam astea erau gîndurile tehnico-administrativilor aflați în păr, în dimineața aceea, pe la 9 și jumătate, la sediul CAP Singureni. Radioul se auzea în surdină, ziua curgea egală cu celelalte, timpul părea că n-are preț... Atunci a năvălit unul din sat și le-a spus cu mare risipă de glas că „tovarășul Ceaușescu e la ferma de la Stejaru, deși nu era în plan". Într-un minut s-a golit sediul, fiecare s-a dus cam pe unde ar fi trebuit să se afle încă de dis-de-dimineață. Eu — îmi povestește acum ajutorul de contabil Mocanu Ion — am rămas în scaun și rîdeam în mine privindu-i p-aia care fugeau. Îmi adusesem aminte că era miercuri, 1 aprilie, iar pe insul cu vestea îl știam de șolticar. Următoarele zece minute am fost în sediu singur-cuc. Apoi am auzit iar cum bubuiau treptele sub pași cuiva. Noul venit a strigat din prag: Să vină cineva să ofere explicații tovarășului secretar general! Cum rămăsesem singurul „cineva" am coborît și ajuns în curte, m-am îngălbenit mai tare decît mașina ARO în care se afla tovarășul Ceaușescu. Am strigat „Bună ziua și să ne trăiți!", dumneaului mi-a răspuns la salut (era însoțit doar de cîțiva tovarăși) după care m-a întrebat «De ce mor vacile la dv. ?» Eu, ce să zic, picam de frică și-am dat-o p-a dreaptă : „De foame, tovarășe secretar general". «Am văzut că le dați furaje stricate...» „Își mănîncă și așternutul de sub ele..." Apoi am luat-o spre grajdurile de aici. Era o apă mîlită, și niște hîrtoape, pereții abia se zăreau de sub bălegar, vreo 20 de mii de tone, niște saci cu îngrășăminte chimice fuseseră basculați într-o băltoacă și — culmea ! — la vreo douăzeci de pași, chiar în fața noastră zăcea un cal... „A murit azi-noapte, a sărit cu gura un magaziner, n-am apucat să-l ridicăm". Președintele CAP se întorcea și ei dinspre grajduri, chipurile pînă atunci fusese copleșit de treburi p-acolo... Vocea secretarului general era foarte calmă : „Întîi să faceți curățenie pe alei, apoi grupați animalele pe ferme, să reamenajați sectorul zootehnic, să construiți o fermă de păsări, să modernizați pășunea. Vă dau două săptămîni ca să faceți lumină pe alei... Începeți cu oamenii...».

Două ore mai tîrziu, la Călugăreni, vizita de lucru a reintrat în programul stabilit. Ca a urmat la Singureni? În aceeași seară a fost ales un alt președinte. Oamenii l-au vrut pe Iordache Ion, 47 de ani, căsătorit, pînă atunci fusese tractorist și șef al secției locale de mecanizare. I s-a recomandat „să instaureze rînduială de gospodar". Alții s-au ales cu severe sancțiuni. De atunci a trecut un an, trei luni și cîteva zile. Cu ce efect ? Drumul principal din Singureni a fost asfaltat, pe islazul comunal zburdă vreo mie de bovine (vacile au sărit de la 2 la 6 litri de lapte, iar mortalitatea lor este zero !), apoi cam 1 400 de oi... De pe urma fermei de păsări s-au obținut 970 000 de lei numai pe ouă, există acum 13 grajduri curate-curate, se mai ridică două și un grup de mulș, în jurul lor înverzește o pășune irigată cu apa din cele cinci puțuri săpate ad-hoc, iarba au cosit-o a doua oară (în iarna lui 81—82 cei de la Singureni au adunat atîtea furaje că le-au prisosit și-au dat și celor de la I.A.S. Adunații Copăceni !), iar grăjdarii cum sînt Toma Ilie, și Toma Constantin, și Stancu Ilinca, și Avram Ștefan și alții au început să cîștige peste 50 000 de lei pe an.

Altceva ? Poate doar faptul că de atunci n-a fost lună fără ca ministrul agriculturii să nu treacă pe la Singureni...

MIRCEA BUNEA

activități economice. Viața economică a unui sat fiind mai complexă decît am fi obligați să credem din simpla îndatorire a lui de a semăna grîu și de a culege grîu, de a semăna porumb și a culege porumb. Există energii care s-ar fi pierdut ori s-ar fi înstrăinat de sat dacă la Stoicănești nu s-ar fi întemeiat și puternice sectoare industriale și meșteșugărești. În 1965, producția agricolă își măsura valoarea în 13 milioane iar cea industrială în aproximativ o treime dintr-un milion. În acest an producția industrială este de 57 de milioane iar faptul n-ar trebui să facă loc bănuielii că Stoicăneștii s-au îndepărtat de datoria lor firească de a face agricultură, de a produce grîu, porumb sau de a crește vite și păsări, cîtă vreme de pe aceeași suprafață de pămînt producția globală agricolă a crescut de la 13, cît însuma acum 17 ani, la 72 de milioane. Urmarea este, după cum se arată convins Dumitru Militaru, că lîngă beneficiile rezultate din activitatea agricolă propriu-zisă se alătură în fiecare an, tot mai spornice, venifurile rezultate din activitățile industriale și împreună acestea creează posibilități din ce în ce mai mari de retribuire a oamenilor și de investiție pentru dezvoltarea în continuare a C.A.P.-ului. Fiind un adevăr că la Stoicănești oamenii, muncind în cooperativa agricolă, cîștigă cît în industrie. De aceea, spune la rîndul lui primarul Gheorghe Prună, satul a rămas acasă, oamenii nu s-au îndepărtat spre alte locuri și meserii. În Stoicănești, comună cu 4 500 de locuitori, un alt adevăr fiind că nici la o sută nu ajunge numărul celor plecați pentru a munci în alte părți. O proporție echitabilă, vom spune, pentru că pretutindeni la urma urmei este nevoie de oameni pentru muncile țării, pe marile ei șantiere, unde oamenii sînt așteptați să se prezinte cu aceeași conștiinciozitate cu care tot cel ce-a făcut armata știe că trebuie să se grăbească atunci cînd sună „adunarea". De aceea Gheorghița Slujitoru sau Constantin Șerban, Virgil Nistor sau Tatiana Toloș, Maria Manea sau Gheorghița Stuparu, Gheorghe Doicaru sau Maria Boța nu s-au îndepărtat cu munca decît pînă în hotarele Stoicăneștilor dar alții au trecut de acele hotare. Însă dintre aceștia din urmă, Florea Dună, șofer la Trustul de construcții hidroenergetice, pe Șantierul Olt-inferior, și-a ridicat casă, la 29 de ani, tot la Stoicănești. Sora lui, Lucreția, este una dintre muncitoarele de frunte ale C.A.P.-ului iar bărbatul acesteia, Ion Andrei, tot ca șofer lucrează, în apropiere, la Drăgănești-Olt, la o întreprindere de transporturi pentru agricultură. Casa și-a făcut-o însă și el tot la Stoicănești, pe locul unde înainte s-a înălțat casa părinților săi, Constantin și Rada, iar și mai înainte fusese casa bunicului său Vasile Rădulescu, despre care se zice că a murit în '52, „cînd a fost bruma aceea mare, în luna mai". Acest fel de a păstra în minte întîmplări despre oameni și întîmplări legate de viața pămîntului arată că grija muncii lui este înnăscută, nu făcută, ea fiind doar un alt nume al politicii țăranilor de la Stoicănești. Pămîntul lor, 3 652 hectare, nu-i dintre cele mai bune, două treimi din ei e smoliță, însă isprava de a obține pe acest pămînt deocamdată neirigat recolte mai bune decît mulți dintre cei ce-au semănat pe cernoziomuri irigate și aducerea la Stoicănești a unor înalte ordine și medalii ca răsplată pentru o muncă grea și fertilă, ea însăși, ca un pămînt bun — în ultimii 17 ani C.A.P.-ul a obținut în medie 4 000 kilograme de grîu la hectar — a înălțat fruntea acestei comune și i-a întins faima în lume. O faimă care de mai multă vreme a trecut, cum spuneam, dincolo de cercul satelor din preajmă. Într-adevăr, dacă există sate, nu chiar puține, pe care le cunoaște o țară și dacă există, pe de altă parte, și sate pe care nu le știu decît satele din preajma lor, Stoicăneștii au hotărît să se strămute definitiv, de vreo 10—15 ani încoace, din rîndul celor din urmă în rîndul celor dintîi. Rămînînd acasă și îndeplinindu-și datoria.

La Stoicănești pămîntul s-a înveșmîntat în grîu așa cum soarele, răsărind, se-ncoperă de lumină.
Fotografii de ION PREDOȘANU

D. CONSTANTINESCU

Școala de inventatori de la I. C. P. E.

E greu în cîteva cuvinte să caracterizezi activitatea specialiștilor Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică, I.C.P.E. București, institut care activează într-un domeniu de vîrf al tehnicii. Prin rezultatele obținute aici se confirmă încă o dată justețea obiectivelor trasate de partid privind asigurarea cît mai grabnică a independenței tehnice românești, a sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu de a se obține în activitatea de cercetare și proiectare saltul calitativ care să ofere produselor noastre competitivitate pe plan mondial.

De 15 ani, an de an, I.C.P.E. este apreciat, într-o întrecere cu obiective precise, ca unul din cele mai bune institute de acest fel, fiind răsplătit cu înaltele distincții Ordinul Muncii și Meritul Științific.

Institutul constituie un model de felul cum sînt organizate și privite creativitatea tehnică, aplicarea imediată a celor mai bune rezultate ale cercetării prin concretizarea în microproducție a prototipurilor, furnizate industriei cu o tehnologie bine rodată.

Nu exagerăm cînd spunem că nu există în institut inițiativă creatoare care să nu fie susținută pînă la finalizarea ei, că aici s-a creat acea atît de necesară atmosferă de mobilizare pentru crearea de lucrări originale, pentru autodepășire. Așa cum se exprima directorul institutului, dr. ing. Florin Tănăsescu: „Sîntem institut de cercetare nu pentru a copia, ci pentru a crea, pentru a realiza ceva mai mult decît există. Trebuie remarcat că toate invențiile brevetate de institut sînt opera unor co'ective de specialiști de diferite profesii și că ele răspund nevoilor stringente ale industriei, sînt urmarea unor cercetări ce au ca scop rezolvarea problemelor tehnice de imediată actualitate".

Pe baza unor brevete în țară și străinătate, noutăți de cel mai larg interes prin eficiența adusă, prin folosirea de materiale noi, în institut au fost realizate partea electrică a instalațiilor de foraj marin, comandă și acționare pentru morile de ciment, comandă și automatizare pentru locomotivele electrice și diesel electrice, convertizorul pentru instalațiile de iluminat și încălzit, mașini electrostatice pentru copiat documente, motoare cu rotor disc utilizate în instalațiile de comandă a mașinilor unelte. Cele amintite aici sînt doar cîteva din realizările institutului aplicate în țară și valorificate la export. În curînd la institut își va face apariția un nou tip de motoare utilizate la roboții industriali, motoare ce au deja comenzi pentru export.

Pentru realizarea soluțiilor și tehnologiilor din domeniul tehnicii de vîrf a fost necesară o modernizare și o extindere a cercetării în direcția găsirii de materiale noi cu conținut redus de metale scumpe, lărgirea claselor de materiale electrotehnice prin crearea de noi rețete.

Pe linia reducerii consumului de energie notăm apariția în curînd a corpurilor de iluminat fluorescent de 4 și 10 W simplificate tehnologic astfel încît să poată fi montate simplu și repede.

În domeniul noilor surse de energie, preocupările specialiștilor sînt din cele mai diverse; energia solară, eoliană, producerea biogazului. Să amintim doar celulele fotovoltaice și captatoarele solare cu profil parabolic de mare randament.

„Ideile nasc idei, brevetele nasc brevete, ne spune inginerul Lucian Marinete, cel care se ocupă în institut de coordonarea activității de invenții și inovații. Atmosfera de stimulare a creativității, susținută permanent de conducerea institutului, a făcut ca de la an la an numărul de brevete și efectele economice rezultate din aplicarea invențiilor să crească. Numai invențiile brevetate în 1981 au avut un aport economic de 55 milioane lei. Invențiile care poartă semnătura I.C.P.E. au avut în anul 1981 o eficiență de 120 milioane lei. Ritmul de apariție a brevetelor este de asemeni în continuă creștere. Pînă la jumătatea anului s-au înregistrat deja 68 de brevete. Activitatea de protecție a soluțiilor originale este o continuare a cercetării pentru transformarea ei în producție intelectuală vandabilă".

„În institut s-a creat o „școală" de inventatori, completează cercetătorul Mircea Sîrbu, o școală a modului în care se poate face documentarea, așezarea căilor pe care trebuie mers pentru găsirea în final a celei mai bune soluții originale. În memoria calculatorului nostru sînt introduse peste 1,5 milioane brevete, toate standardele românești și străine, articole de reviste. Modul de documentare rapid și eficient, invenția socotită ca permanentă sarcină de serviciu, concursurile pe această temă între secții și laboratoare au dus la aceste rezultate. Revista „Lucrările I.C.P.E." este de circulație internațională. Așa cum sînt indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, facem totul pentru valorificarea cît mai deplină a creativității românești. În acest domeniu dacă există o organizare corespunzătoare, rezultatele nu întîrzie niciodată. Cei care astăzi nu sînt inventatori, cu siguranță vor deveni mîine".

Și deoarece pentru marele public inventatorii sînt aproape totdeauna anonimi, să încercăm să reparăm această nedreptate și chiar cu riscul de a omite multe nume să amintim aici pe inventatorii Ion Crăcea, Dan Micu, Romulus Zăroni, Ion Străinescu, Alexandru Jitianu, Constantin Stroie, Elena Stroie, Pavel Roman, Magdalena Alexandru, Teodor Rogoz, Sigismund Sleiher, Elek Demeter, Constantin Ivanovici, Elena Cristescu, Rodica Andone, Radu Cramariuc, Ionel Radu. În această listă, incompletă, o mai spunem o dată, îl numim și pe dr. ing. Florin Tănăsescu, directorul institutului, pentru simplul motiv că este un inventator de marcă. O mai facem și pentru că în I.C.P.E. au fost create condițiile în care ideile să se nască și să se materializeze.

OPREA GEORGESCU ■

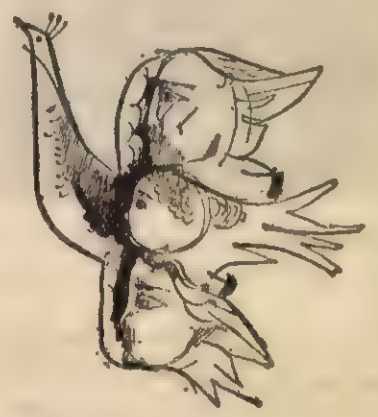

Cea mai prețioasă valută forte: inteligența

Constructorii de mașini din România s-au încumetat să fabrice echipamente electrice pentru automatizare la o oră cînd asemenea piese complicate și de mare rafinament tehnologic se produceau doar în trei-patru țări din lume. Astăzi, asemenea motoare se realizează în mod curent în cîteva unități industriale din România, iar de curînd ele au fost solicitate la export. Evenimentul este consemnat nu numai ca un mare succes, ci ca un veritabil moment de referință pentru industria electrotehnică din țara noastră.

Nu vom intra în amănunte și nici nu ne vom strădui să convertim în termeni uzuali limbajul ezoteric al specialistului. Important ni se pare să arătăm cum imposibilul devine posibil atunci cînd activitatea pasională redimensionează facultățile inteligenței creatoare, iar originalitatea sparge barierele rutinei. Este istoria unui colectiv de oameni inimoși care, pornind practic de la zero, au creat renume și tradiție unor meserii necunoscute în România.

Evenimentele, spuneam, sînt de dată recentă, dar cercetările și încercările de laborator, îndeajuns de vechi dacă avem în vedere faptul că inginerul Sigismund Sleiher și-a propus construirea unui servomotor cu rotor disc încă din anii '60, cînd o suită întreagă de experimente, efectuate la I.C.P.E., s-au dovedit promițătoare. Cu toate acestea motorul electric cu rotor disc și odată cu acesta și alte echipamente electrice pentru automatizare (servomotoare, traductoare, tahogeneratoare, rezolvere, convertizoare electronice) s-au dovedit de strictă necesitate abia după 1975, cînd în orizontul civilizației contemporane a început să se înțesească fantastica lume a roboților industriali, agregate în structura cărora elementele electrice de automatizare reprezintă organe vitale. Această situație de fapt a impus și în țara noastră abordarea unor soluții rapide și de maximă utilitate, iar acestea nu puteau fi decît două: fie importul de licență sau chiar de elemente pentru automatizare, fie producerea acestora după proiecte originale.

La început, s-a recurs la import, o cale extrem de costisitoare dacă avem în vedere că un servomotor cu traductoarele sale costă nu mai puțin de 1 300 dolari. Mai apoi, așa cum aminteam, la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică (I.C.P.E.), un colectiv de cercetători condus de inginerul Sigismund Sleiher și beneficiind de ajutorul direct și permanent al inginerului Florin Teodor Tănăsescu, directorul institutului, s-a încumetat să treacă la proiectarea unor motoare electrice originale. Acțiunea s-a dovedit de la bun început extrem de dificilă din moment ce modelele existente, acoperite prin brevete internaționale, nu permiteau nici o adaptare, obligînd cercetarea românească la găsirea unor soluții strict originale. Vom mai aminti apoi că o lucrare de o asemenea complexitate reclamă, pentru a deveni rentabilă, realizarea tot prin mijloace proprii a unor materiale și componente electronice, iar execuția propriu-zisă impune standarde de mare precizie, toleranțe de ordinul micronilor, probleme de mecanică fină, de sudură neconvențională, tratamente termice speciale etc.

Toate acestea au fost rezolvate în timp, clipă de clipă, de-a lungul a sute de zile și nopți albe și mai ales printr-o imensă risipă de energie nervoasă. S-a încheiat astfel cu bine o acțiune temerară a cărei combustie a fost toată vremea și în primul rînd pasiunea și dragostea pentru meseria aleasă.

Astăzi echipamentele electrice pentru automatizare reprezintă o realitate. După testarea și omologarea prototipurilor, Întreprinderea „Electromotor" din Timișoara a început să fabrice în serie servomotoare cu rotor cilindric (seria SMUC), servomotoare pentru acționarea roboților (seria T.S.) precum și inductosine. Ele intră în dotarea roboților fabricați la întreprinderile „Automatica" (București), „Electromotor" (Timișoara) etc. Servomotorul cu rotor disc, ce se produce deocamdată numai în atelierele de microproducție de la I.C.P.E., a obținut anul trecut premiul doi la Salonul internațional de invenții de la Geneva.

Iată și alte date care confirmă performanțele întregii secțiuni de concepție, proiectare și execuție:

Un servomotor de construcție autohtonă, cotat pe piața internațională la prețul de aproximativ 2 000 de dolari, conține o cantitate mult mai mică de materiale din import (cupru și oțel special) decît un servomotor clasic fabricat după licență în țara noastră înainte de apariția noilor tipuri concepute la I.C.P.E. Explicația este totuși simplă: diferența de preț o constituie investiția de inteligență. Aceasta e și motivul pentru care de curînd a fost încheiat un contract ferm pentru livrarea în Republica Democrată Germană a unui număr de 2 000 de servomotoare cu rotor disc și tahogeneratoare, contract în valoare de 16 milioane lei. Un alt contract a fost încheiat cu firme din Cehoslovacia, iar de curînd și-au exprimat interesul de a achiziționa asemenea produse firme din Uniunea Sovietică, R.F.G. și Suedia. Și asta deoarece performanțele motoarelor românești s-au dovedit cel puțin egale cu cele fabricate în Franța, Japonia și S.U.A.

Echipamentele electrice pentru automatizare, concepute la I.C.P.E., sînt de dimensiuni reduse și pentru ochii insului neavizat ele apar îndeajuns de simple și banale. În ce constă valoarea și prețul lor ridicat? Interlocutorul meu, inginerul Sigismund Sleiher, îmi răspunde la această întrebare apelînd la o glumă fără haz născută și ea tot pe planșetele proiectanților: Un automobilist amator, aflat în pană de motor, solicită ajutorul unui mecanic. Acesta îa un șurub, îl viră într-un orificiu și mașina prinde viață. Apoi, respectuos, solicită pentru acest serviciu 100 de lei. „O sută de lei pentru un șurub!" exclamă proprietarul autoturismului. Mecanicul răspunde: „Șurubul costă un leu, iar 99 lei costă știința de a-l fi pus unde trebuie".

LIVIU TIMBUS ■

Chimia: ritmuri sigure și îndrăznețe

Congresul al IX-lea al partidului a constituit un salt esențial în industrializarea continuă a patriei, cu ritmuri accelerate, sigure și îndrăznețe. Congresul al IX-lea a prevăzut pentru industria chimică o creștere de 2,9 ori în 1970 față de 1985 și un ritm mediu anual de 18,5 la sută. S-a pus un accent deosebit pe dezvoltarea petrochimiei pentru asigurarea materiilor prime destinate diversificării produselor, prelucrarea superioară a produselor petroliere și a gazelor naturale, a realizat o dezvoltare puternică a industriei de îngrășăminte, mase plastice, rășini sintetice, fire și fibre chimice.

Pentru prima dată s-a pus un puternic accent pe promovarea progresului tehnic în toate domeniile de activitate, creșterea bazei materiale a științei și dezvoltarea cercetării științifice. În această perioadă a început consolidarea organizatorică și tehnico-științifică a cercetării în chimie după concepția și sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate științifică de primă mărime, care a participat activ la ridicarea continuă a capacității creatoare proprii, la afirmarea forțelor tehnico-științifice din țara noastră.

Marile platforme chimice, repartizate judicios pe întreg teritoriul țării, au creat mii de locuri de muncă, au schimbat fața orașelor.

■ Capacitățile prevăzute, în curs de realizare la nivelul anului 1985, conduc pentru unele domenii la o producție anuală pe cap de locuitor ce situează România în rîndul țărilor dezvoltate: produse macromoleculare de bază 68 kilograme, cauciuc sintetic 18 kilograme, prelucrate din mase plastice 18 kilograme, producția de mase plastice 43 kilograme, fire și fibre sintetice și artificiale 23 kilograme.

■ Valoarea producției chimice a crescut continuu de la 65 miliarde lei în 1975 la 108 miliarde în 1980. Pentru anul 1985 se prevede o producție de 180 miliarde lei.

■ Activitatea în industria chimică este concentrată pe valorificarea superioară a materiilor prime, valorificarea minereurilor specifice țării noastre, recuperarea tuturor resurselor valorificabile în circuitul economic, reducerea la maximum a importurilor, eliminarea și înlocuirea acestora, creșterea exportului și asigurarea unor domenii de înaltă tehnicitate pentru prima dată în țara noastră, electronică, microelectronică, chimie fină, dezvoltarea sintezelor biochimice, a sintezelor cu consum redus de energie, noi surse de energie, activități încadrate în totalitate în preocupările mondiale actuale, care sînt îndreptate spre depășirea crizei energetice generale.

■ Dezvoltarea impetuoasă a industriei de îngrășăminte chimice a început în anii 1965—1970, cînd s-au pus în funcțiune primele instalații de îngrășăminte chimice moderne de capacități mari. În prezent sînt în funcțiune o serie de combinate de îngrășăminte chimice, realizate la nivel tehnic mondial în ceea ce privește gradul de mecanizare și automatizare. Ele sînt repartizate pe teritoriul țării rațional atît din punct de vedere al posibilităților de asigurare cu materii prime, utilități și personal cît și din cel al repartizării produselor la consumatori.

■ Începînd din anul 1965, utilaje care se importau se realizează în țară: compresoare centrifugale, compresoare cu piston, pompe de presiune înaltă, reactoare de sinteză, de presiune înaltă, schimbătoare de căldură, coloane de absorbție, utilaje care asigură linii de fabricație de mare capacitate, ajungînd pînă la 1 000—1 300 tone îngrășăminte pe zi. Utilaje cu greutăți de 300 tone se realizează pe bază de proiecte și tehnologii elaborate în țară.

■ Industria de fire și fibre sintetice chimice lucra în anii '60 pe bază de licență străină și cu un import de utilaje de 95 la sută. Astăzi firele și fibrele sintetice se execută după proiecte inginerești românești și cu 95 la sută utilaje românești. S-au proiectat și se construiesc în țară coloane de polimerizare, mașini de etirare-texturare, mașini de bobinat, răsucit, tăiat, războaie pentru țesătură cord sintetic, instalații de climatizare, mașini de filat.

În cincinalul 1980—1985 se va produce firul polipropilenic pentru covoare, care va fi realizat cu cercetare și inginerie românească.

■ În cincinalul 1980—1985 vor intra în funcțiune noi capacități pentru producerea firelor și fibrelor artificiale tip viscoză, avînd ca materie primă celuloza românească la Dej, Suceava, Brăila, Lupeni și Viscofil București. Ele se vor alătura celorlalte mari cetăți ale chimiei românești: Săvinești, Roman, Cîmpulung, Corabia, Vaslui.

O. GEORGE ■

Mașinile joacă un rol tot mai mare, dar cel care hotărăște soarta pîinii noastre este tot țăranul roman

Dialog cu dr. ing. Ion TEȘU, ministrul agriculturii și industriei alimentare

— Stimate tovarășe ministru, au trecut, iată, 17 ani de la Congresul al IX-lea al partidului. Ce-a însemnat această perioadă pentru agricultura României ?

— Moment de răscruce în viața poporului nostru, cel de al IX-lea Congres al partidului a marcat începutul unui complex proces de înnoire revoluționară, care a cuprins toate domeniile de activitate, deci și agricultura. Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestea l-au fost conferite deopotrivă un caracter sistematic, larg democratic, și o perspectivă clară, mobilizatoare, concretizată astăzi prin împliniri incontestabile. Bazîndu-se doar pe mijloace și forțe proprii, România socialistă și-a creat un puternic potențial industrial modern, iar industrializarea a permis, întocmai cum s-a prefigurat la Congresul al IX-lea, o accentuată modernizare a forțelor de producție existente în agricultură. În acest sens, deosebit de elocvente sînt și cîteva cifre. În 1981, bunăoară, agricultura a dispus de 153 de mii tractoare fizice, față de 81,3 mii în 1965, iar numărul combinelor autopropulsate pentru cereale s-a ridicat la 45 de mii, comparativ cu numai 292 cîte existau în anul martor. Cele 1 600 mii tone de îngrășăminte chimice substanță activă, suprafața de peste 2 300 mii hectare amenajate pentru irigații, numărul sporit de locuri pentru animale în unitățile zootehnice cu flux tehnologic industrial, ca și alți indicatori de felul acesta, care au înregistrat creșteri substanțiale față de nivelul anului 1965, iată tot atîtea argumente ce dau dimensiunea reală a noii agriculturi românești, puternic angajată pe verticala progresului și a eficienței economice. Desigur, dinamismul dezvoltării agriculturii noastre se măsoară nu numai prin zestrea de care dispune, ci și prin creșterea producțiilor. Acestea sînt, dealtfel, adevăratul „etalon" al modernizării activității, ca și al capacității lucrătorilor ogoarelor de a folosi inteligent, eficient, bunurile tehnice pe care sînt chemați să le mînuiască. Urmărind dinamica producțiilor medii totale vom constata creșteri de peste 200 la sută la cereale, legume, struguri, fructe etc. în actualul cincinal față de perioada anilor 1966—1970. De aceeași natură sînt și creșterile înregistrate la producția agricolă animală, cantitățile de carne, lapte, lînă, ouă etc. fiind superioare în 1981 față de 1965. Saltul acesta nu este întîmplător. El se explică prin aplicarea politicii clarvăzătoare, realiste, pe care a inițiat-o însuși secretarul general al partidului. În acest context, printre primele măsuri de îmbunătățire a organizării și conducerii agriculturii se numără și constituirea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste.

— Asupra rolului acestora v-am ruga să insistați.

— În cadrul acestor organisme se organizează, prin asociere sau cooperare, activități unice în domeniile agricol, industrial și al prestărilor de servicii, fiecare unitate păstrîndu-și integral dreptul de proprietate. C.U.A.S.C. reprezintă cadrul cel mai propice în care se realizează măsurile de concentrare a producției și de specializare a unităților și fermelor acestora, la nivelul căruia fiind înfăptuite acțiuni comune pentru folosirea deplină și eficientă a fondului funciar, a mijloacelor materiale și bănești, ca și a forței de muncă din unitățile componente. Cu alte cuvinte, aceste organe teritoriale, subordonate direcțiilor generale agricole județene, dețin un rol vital în conducerea unică și unitară a agriculturii în teritoriul ce le este afectat, ele făcînd posibilă integrarea unităților componente (S.M.A., C.A.P., I.A.S., institute și stațiuni de cercetare și producție agricolă, licee agroindustriale etc.) atît în domeniul producției, cît și în planul social-economic, conform programului de înfăptuire a noii revoluții agrare.

— Conceptul la care vă referiți, acela de nouă revoluție agrară, definește exact și profund actuala etapă de dezvoltare a agriculturii noastre. El implică, desigur, transformări profunde, mutații în conștiința oamenilor. Legat de asta, am fi tentați să vă întrebăm ce așteaptă țara de la oamenii satului ?

— Aș răspunde, făcîndu-vă o invitație : Mergeți la Grindu sau Gîrbovi în Ialomița, la Purani în Teleorman, la Pechea în Galați, la Stoicănești și Scornicești în Olt, la Tudor Vladimirescu — Brăila, Bucov — Prahova, Ploiești — Constanța, Dumbrăveni — Suceava sau la Topoloveățu Mare în Timiș și veți vedea cum arată, astăzi, fața agriculturii cooperatiste. Vă veți întîlni cu belșugul și, evident, cu izvorul acestuia, munca. Veți constata că vrednicia, simțul gospodăresc, priceperea, disciplina și pasiunea pentru noua oameniilor sînt la ele acasă. Îi veți afla pe cooperatori și mecanizatori nu la discuții, ci muncind fără preget la cîmp, în fermele de legume, în zootehnie și alte sectoare de activitate. Îi veți găsi pe președinți și pe specialiști, pe primari și pe toți cei ce sînt investiți cu diferite responsabilități față de soarta producțiilor nu în birouri, ci în mijlocul oamenilor, acolo unde se hotărăște, zi de zi, ceas de ceas, soarta fiecărei semințe puse sub brazdă, a fiecărui leu investit. Veți surprinde satele, ca zice, în haine de lucru chiar și în zilele de sărbătoare. Toate aceste exemple, alese din multe altele, definesc, chiar mai bine decît o expunere teoretică, cerințele și modul de înfăptuire a noii revoluții agrare. Mă refer la cerințele ce vizează omul și conștiința lui revoluționară în calitate de făurar al pîinii, de la care noi toți, țara întreagă așteptăm mai mult și mai bine. Nu peste tot însă lucrurile se petrec ca la Gîrbovi sau Purani. Și în agricultură, pe alocuri, conștiința anumitor oameni a rămas în urma bazei tehnico-materiale ceea ce se reflectă în obținerea unor rezultate mai slabe. Aceasta impune să acționăm cu și mai multă energie — firește, creînd și condițiile necesare desfășurării unei activități mai bune — pentru convingerea oamenilor, pentru a-i determina pe toți lucrătorii ogoarelor să înțeleagă și să acționeze în deplină cunoștință de cauză la îndeplinirea sarcinilor mari, care stau în fața întregii noastre agriculturi.

— Vă invităm să vă opriți asupra problemei cointeresării materiale. Ce îmbunătățiri au fost aduse în această direcție, ce alte intenții are ministerul ?

— În ciuda unor condiții climaterice care ne-au dat, și anul acesta, multă bătaie de cap, în majoritatea județelor producția de cereale păioase este bună. Celelalte culturi anuță, de asemenea, recolte bune, iar în zootehnie se acționează pentru îmbunătățirea activității, în scopul realizării producțiilor stabilite. Este urmarea directă a puternicei emulații ce s-a făcut simțită încă de la sfîrșitul anului 1981, cînd s-a dat un nou și puternic suport cointeresării materiale prin cele două decrete privind contractările și achiziția de produse agricole vegetale, precum și de animale, păsări și produse animale. După cum se cunoaște, esența acestor decrete constă în faptul că, la prețurile de achiziție (care în cazul animalelor și produselor animale au fost din nou majorate) se adaugă o primă de producție, variabilă în funcție de cantitatea livrată la fondul central, raportată la hectar, sau, respectiv, pe cap de animal. Se acordă, de asemenea, prime pentru creșterea natalității animalelor, sporirea greutății medii la tăiere, livrarea ritmică a animalelor pe parcursul anului. Prin urmare, este vorba de un întreg sistem de stimulente materiale, care se integrează organic în conceptul promovat de conducerea partidului cu privire la pîrghiile economice de înfăptuire a noii revoluții agrare. În acest sens se cere menționat că, la nivelul randamentelor planificate pentru anul 1982, primele acordate pentru produsele vegetale vor aduce producătorilor agricoli, înțelegînd prin aceasta atît unitățile sectorului socialist, cît și gospodăriile personale și cele ale țăranilor cu gospodărie individuală, venituri suplimentare de peste 14 miliarde de lei. La aceasta se adaugă importantul spor de venituri ce va rezulta din aplicarea noilor reglementări la livrările de animale și produse animale. În șirul acelorași preocupări, se înscrie și Legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste. Noua reglementare creează un cadru mai bun, echitabil din toate punctele de vedere, pentru măsurarea muncii depuse de fiecare membru cooperator în scopul creșterii producției și al dezvoltării unității din care face parte, retribuirea fiind în raport direct cu mărimea acestui aport și, deci, stimulativă. Avîndu-se în vedere rolul tot mai important pe care urmează să-l aibă zootehnia în dezvoltarea generală a agriculturii noastre, pentru cooperatorii care lucrează în acest sector au fost stabilite măsuri speciale de retribuire, care le oferă posibilitatea obținerii unor cîștiguri mai mari decît în trecut. O însemnătate deosebită are faptul că veniturile cooperatorilor nu sînt plafonate. Agricultura socialistă, promovînd inițiativele, stimulînd noul, a creat un cadru propice afirmării personalității oamenilor de la sate, a importantului rol pe care îl au cooperatorii, mecanizatorii, specialiștii — în calitate de reprezentanți ai statului — ca și celelalte cadre din agricultură în viața economică și socială a țării.

— Forța de muncă din agricultură, nu-i greu de constatat, este amenințată cu îmbătrînirea și, în bună măsură, cu feminizarea. O vreme, migrația către oraș a depopulat satele, fenomenul fiind firesc și, în anumite limite, pozitiv. Care e perspectiva în acest domeniu ?

— Adevărat, într-o perioadă istorică relativ scurtă, s-au petrecut mutații structurale, astfel încît ponderea populației ocupate în agricultură a scăzut. Condițiile social-economice și baza tehnico-materială tot mai puternică asigurată agriculturii permit, totuși, să se obțină producții sporite în ciuda folosirii unui volum mai mic de forță de muncă. Este consecința firească a modernizării mijloacelor cu care lucrăm și a creșterii productivității muncii. Cu toate acestea, în anumite zone, în anumite comune și îndeosebi în vecinătatea orașelor, mai există unități agricole care resimt lipsa forței de muncă. Explicația acestei situații trebuie căutată la fața locului. Rezultatele economico-financiare necorespunzătoare nu au oferit un stimul real, puternic, pentru a-i menține pe oameni în respectivele unități. Alteori, atracția muncii la oraș s-a dovedit mai puternică. Așa stînd lucrurile, în ultima perioadă a apărut necesitatea încetinirii migrației spre oraș. Mai mult, așa cum a indicat secretarul general al partidului, s-a pus problema întoarcerii în sat a unor tineri și a altor muncitori din industrie, în primul rînd a celor necalificați. Argumentele agriculturii sînt îndeajuns de temeinice și convingătoare. Despre retribuția crescută, am mai vorbit. Nu voi stărui și asupra altor avantaje, cum ar fi desfășurarea activității în aer liber, într-un cadru natural, nepoluat, continuarea unei profesii milenare, aduse pînă azi din tată în fiu, ca o ștafetă prin generații, bucuria de a munci cu organisme vii, cu plante și animale, care solicită multă sensibilitate, înțelegere, inteligență și afecțiune etc., etc. Voi insista însă asupra posibilităților nelimitate de creștere a retribuției tarifare prin aplicarea acordului global, element de bază al cointeresării materiale, care oferă celor ce lucrează în agricultură mari posibilități pentru a obține cîștiguri la nivelul celor mai calificați și mai vrednici muncitori din industrie.

— Vorbind concret, poate agricultura noastră mai mult decît dă ? Dacă potențialul ei este mai mare, și înțelegem că este, ce ar trebui întreprins pentru valorificarea lui ?

— La prima parte a întrebării ați dat singur răspuns. Da, ca urmare a eforturilor materiale făcute de stat, agricultura românească are un incontestabil potențial. Cu toate acestea, nivelul actual al producțiilor agricole nu reflectă în suficientă măsură posibilitățile și rezervele existente. Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat unele stări de lucruri din agricultură, evidențiind totodată necesitatea imperioasă a valorificării superioare a fondului funciar și a întregii baze materiale, a trecerii la o calitate nouă a muncii, prin înfăptuirea unei noi și profunde revoluții agrare. Toate acestea implică folosirea deplină a forței de muncă, inclusiv creînd condiții pentru păstrarea tineretului la sate și pentru atragerea altor oameni ai muncii din mediul urban în mediul rural. Totodată, cu aportul sporit al specialiștilor — promotori ai progresului tehnic — trebuie acționat pentru perfecționarea organizării și conducerii proceselor de producție, pentru instaurarea unui climat de ordine și disciplină în toate unitățile agricole, care să asigure obținerea unor producții mari, în condiții de eficiență economică sporită. Cum bine se știe, noua revoluție agrară are la bază un concept cuprinzător, care privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială de ansamblu a locuitorilor satelor. Acest concept presupune înțelegerea cît mai profundă a imperativelor etapei actuale, în care agricultura este chemată și totodată, efectiv sprijinită să facă saltul calitativ necesar. Acesta trebuie să se materializeze într-o mare diversitate de manifestări concrete : sporirea eforturilor cooperatorilor mecanizatorilor, cadrelor tehnice cu pregătire medie și superioară etc. pentru ridicarea producțiilor ; întoarcerea de la oraș la sat a unor muncitori pentru ca unitatea agricolă din care fiecare face parte să desfășoare o activitate calitativ superioară și, pe această bază, să-și îndeplinească exemplar obligațiile ; respectarea rigurosă a tehnologiilor, a termenelor optime, a cerințelor de calitate ; o strictă disciplină în muncă, în producție și în activitatea economico-financiară ; așezarea problemelor creșterii animalelor și, implicit, ale producerii și folosirii nutreților pe primul plan al preocupărilor. Aș putea să mă refer și la alte laturi, dar cred că spațiul nu ne permite. O verigă principală pentru adoptarea unui asemenea comportament exemplar o constituie cunoașterea temeinică a noilor măsuri și reglementări stimulative, cunoaștere care trebuie să aducă cu sine o atitudine de și mai mare angajare în efortul amplu consacrat dezvoltării agriculturii. Numai așa vom reuși să ridicăm fiecare unitate la nivelul unităților fruntașe, adică al unei activități rentabile. Numai așa vom pune în valoare marile rezerve de creștere a producției care există în fiecare județ, în fiecare comună. Aș mai adăuga că o cerință vitală o constituie participarea efectivă a fiecărui cetățean la muncile agricole și în zootehnie, dar nu numai în unitatea agricolă, ci și în jurul locuinței sale, pe lotul în folosință și în ograda unde se cere cultivată fiecare palmă de loc și unde trebuie crescute cît mai multe păsări și animale, albine, viermi de mătase etc. Numai o asemenea atitudine reflectă înțelegerea exactă a sarcinilor autoaprovizionării, reprezentînd atît un cîștig personal, cît și un cîștig pentru obște. Aș merge chiar mai departe, afirmînd că, bicățură cu picătură, din aceste contribuții aparent neînsemnate, se poate crea abundența bunurilor agroalimentare de care avem atîta nevoie și pentru care, în țară, există întregul potențial necesar, uman și material.

— Se zice că, în agricultură, campania are 365 de zile, iar fiecare zi 24 de ore. Este adevărat ? Se întîmplă pretutindeni la fel ?

— În cazul oamenilor pasionați, buni gospodari, care cunosc interesele proprii, ca și interesele majore, ale economiei noastre naționale, așa este, muncile agricole se desfășoară fără întrerupere, la nevoie transformîndu-se și noaptea în zi. Altfel zis, timpul agriculturii este tot timpul. Sigur, avem mașini, tot mai multe, tot mai eficiente, și nimeni nu neagă rolul lor sau al altor mijloace de modernizare, dar cel care hotărăște soarta recoltei este tot omul. Agricultura noastră posedă azi un detașament tot mai puternic de mecanizatori, țărani cooperatori, tehnicieni, specialiști cu studii superioare și alți lucrători harnici și devotați, care înțeleg să își facă cu prisosință datoria, pentru care campaniile agricole se desfășoară non-stop. Ei sînt aceia care dau adevărata măsură a vredniciei și asemenea lor trebuie să lucreze toți ceilalți oameni ai muncii din agricultură.

— Deși, uneori, privim critic rezultatele din agricultură, e limpede pentru oricine că, în prezent, satele noastre sînt mai bogate și mai frumoase ca oricînd. Această realitate este, nu-i așa, un rezultat concret, palpabil, al faptului că, și în agricultură, se muncește azi mai mult și mai bine. Noua revoluție agrară își arată, cu fiecare zi, roadele ..

— Totul trebuie văzut ca un corolar al preocupării statornice arătate agriculturii, mai cu seamă de-a lungul ultimilor 17 ani, de conducerea de partid și de stat, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Programul înfăptuirii noii revoluții agrare constituie chezășia trecerii la o etapă superioară în ridicarea producțiilor agricole, productivității muncii, nivelului tehnic, eficienței economice și activității sociale generale, din sate și comunele noastre. Noua revoluție agrară are, de asemenea, sarcina să transforme munca agricolă într-o variantă a muncii industriale. Acest deziderat prinde contur tot mai precis de la un an la altul și, concomitent, devine tot mai pregnantă apropierea nivelului de viață și civilizație al satului de cel existent la oraș. Firește, apropierea la care ne referim este un proces declanșat cu ani în urmă, aflat în deplină desfășurare, dar perioada de după Congresul al IX-lea a adus la sate și cele mai mari înnoiri edilitare. Astfel, din 1965 pînă la începutul lui 1981, în paralel cu ridicarea potențialului unităților agricole de stat și cooperatiste, pe măsura creșterii și puterea de cumpărare a oamenilor au crescut, în mediul rural au fost construite 655 mii de locuințe noi, alte zeci și sute de mii fiind modernizate. Aproape în fiecare familie există astăzi televizoare, aparate de radio, frigidere, mașini de cusut electrice și alte însemne ale confortului modern, ca să nu mă refer și la numărul mare de autoturisme. Adăugați la toate acestea și cele 20 000 de apartamente construite, numai în cincinalul 1976—1980, din fondurile statului, pentru persona'ul muncitor și cadrele de specialiști care își desfășoară activitatea în comune. Nu uitați cele aproape 4 000 săli de clasă, cele peste 630 de laboratoare și ateliere școlare, cele circa 300 de dispensare, precum și numărul mare de grădinițe și cămine pentru copii, de complexe comerciale, cămine culturale, biblioteci și alte edificii și instituții, create la sate tot în ultimii 17 ani. Și acestea sînt tot atîtea dovezi ale faptului că drumul pe care ne călăuzește conducerea partidului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, este unul sigur și sănătos, drum al marilor satisfacții și împliniri.

1965-1982: Știința și conștiința în marele proces al devenirii noastre

Condiția axiologică și vocația prometeică a omului societății noastre este astăzi de neconceput fără aportul capital al științei, al cercetării și ingineriei tehnologice. Pașii impresionanți făcuți de știința românească în profunzimile materiei, în descifrarea și stăpînirea legilor naturii, în cunoașterea realităților interioare și exterioare omului, larga ei cuprindere și integrare, precum și uriașa valoare a rezultatelor ei practice în economie și viața socială, demonstrează în ochii întregii lumi că, în ultimele decenii și în mod special în ultimii 17 ani, știința românească — pînă mai ieri o disciplină a speculațiilor teoretice, cu redus randament practic, — a devenit o veritabilă forță de producție. Se adeverește astfel justețea și temeinicia concepției partidului nostru, a secretarului său general, în legătură cu rolul și importanța teoretică și practică a creației științifice, a faptului că ea trebuie să se situeze în permanență în avangarda activității generale, constituind un puternic factor propulsor al progresului și prosperității, un element pivot în construcția socialismului, în schimbarea radicală a locului și situației omului în cadrul sistemului forțelor de producție.

Încă acum 17 ani, la cel de al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta pe baza unei profunde analize că : „Satisfacerea nevoilor mereu crescinde ale economiei naționale sînt indisolubil legate de progresul științei, de intensificarea cercetărilor fundamentale și aplicative în toate domeniile". De atunci și pînă în prezent, știința și ingineria tehnologică au cunoscut o dezvoltare fără precedent, anticipînd toate marile înfăptuiri din economie, înrîurind deopotrivă organizarea și progresul vieții sociale și contribuind activ la formarea în rîndul maselor largi a unei gîndiri științifice.

În aceste zile de bilanț, ce se impun inimii și cugetului nostru prin solemnitatea momentului și, deopotrivă, prin larga și vibranta retrospectivă a trecutului național, ne propunem să prezentăm cititorilor noștri, în rîndurile ce urmează, cîteva date de sinteză privind dezvoltarea științei și ingineriei tehnologice românești în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, acest prag de conștiință și moment crucial al devenirii noastre. Vom folosi în acest scop cifrele și datele puse la dispoziție de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, organ de partid și de stat cu caracter deliberativ, aflat sub directa conducere și îndrumare a eminentului om de știință român, savantul de renume internațional, academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

Pentru început vom readuce în atenția cititorilor noștri perioada imediat următoare istoricelor hotăriri ale Congresului al IX-lea, cînd, prin aportul decisiv, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, știința românească a cunoscut în toate domeniile o rapidă și sensibilă revigorare, caracterizată printr-o mai largă și activă cunoaștere și valorificare superioară a resurselor de materii prime, prin crearea de produse cu valoare sporită și, mai ales, prin abordarea unor teme de lucru considerate pînă atunci dificile sau pur și simplu insurmontabile. A fost relevat astfel uriașul potențial al creației științifice, a devenit evidentă odată mai mult marea capacitate a comuniștilor români de a desfereca disponibilități creatoare, în facultăți, laboratoare uzinale și institute de specialitate, de a încuraja ideile generoase și de a ridica la scara realității proiecte temerare. Au fost efectuate astfel, pe parcursul cincinalului 1966—1970, primele studii complexe pentru stabilirea perspectivelor de țiței și gaze, a fost aplicată tehnologia de injecție cu fluide în zăcămînt pentru menținerea presiunii. În domeniul chimiei au fost, între altele, optimizate procesele tehnologice la instalațiile de fabricare a butadienei și a acrilonitrilului și s-au obținut noi catalizatori. În siderurgie a fost sporită, grație unor cercetări de specialitate productivitatea cuptoarelor Martin pentru elaborarea oțelurilor prin utilizarea oxigenului. Mai amintim realizarea micromotoarelor electrice, a aparaturii electronice și a echipamentelor de reglare automată, precum și a unor noi sortimente de circuite cu rezistențe finale mari. În sfîrșit, în agricultură, cercetarea a condus la crearea unor noi tipuri de hibrizi. În aceeași perioadă, numărul total al personalului muncitor antrenat în activitatea de cercetare a crescut de la 45 000, în 1965, la 77 600 în 1970, deci cu 70%.

În perioada 1971—1975, prin aplicarea în producție a rezultatelor activității de cercetare și dezvoltare, au fost asimilate în fabricație peste 5500 de mașini, utilaje și instalații, din care peste 700 nominalizate în planul național unic. Între acestea, la loc de frunte se situează : grupul turbogenerator de 330 MW cu turbină de condensație, motorul Diesel de 4000 CP, familia de tractoare de 50—65 CP, strungul carusel ∅ 1250 mm, calculatoarele electronice și componentele electronice active, mineralierul de 55000 tdw, instalația de foraj cu acționare electrică pentru adîncimi de 8000 m, betatroanele pentru defectoscopie industrială și iradieri, laseri și instalații de laser. Menționăm de asemenea realizarea unor tehnologii noi, între care tehnologia originală elaborată la ICECHIM ce stă la baza realizării instalației de fabricare a anilinei, tehnologia de obținere a anvelopelor radiale de turism fără cameră de aer. În tot acest răstimp au fost acordate brevete pentru mai mult de 6 700 soluții originale cu efecte economice în valoare de circa un miliard lei anual.

În industria chimică, investigațiile de specialitate și în special cercetările efectuate la ICECHIM au dus între altele la realizarea unor noi materiale și tehnologii de fabricație. Amintim în acest sens cauciucul sintetic poliizoprenic, policarbonații și tipurile noi de rășini sintetice și copolimeri, sortimentele noi de fire și fibre sintetice, sortimentele noi de medicamente, uleiurile industriale, reactivii pentru industria electronică, noile produse prelucrate din mase plastice.

Pentru cincinalul 1981—1985, denumit pe drept cuvînt, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu „cincinalul științei, tehnologiei, calității și eficienței", sarcinile ce stau în fața lucrătorilor din activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică au fost trasate cu limpezime în **Programul directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, pe perioada 1981—1990, direcțiile principale pînă în anul 2000.**

Pe baza estimărilor efectuate, aplicarea în producție a obiectivelor de progres tehnic va avea drept rezultat, în această perioadă, realizarea a peste 200 miliarde lei din sporul de producție prevăzut în cincinal la reducerea importurilor.

Iată în încheiere și aceste cîteva cifre ce exprimă într-o sinteză a sintezelor amploarea fără precedent pe care a cunoscut-o știința românească în perioada următoare celui de-al IX-lea Congres al partidului, într-o epocă de permanentă redescoperire istorică, ai cărei martori, creatori și beneficiari sîntem cu toții. În comparație cu 1966, investițiile pentru dezvoltarea capacității de cercetare au crescut, pînă în 1980, de 15 ori, urmînd ca ele să sporească pînă în 1985 de 17 ori. Volumul activ de cercetare, exprimat în cheltuieli materiale, a crescut în aceeași perioadă de peste nouă ori, și va fi de 14 ori mai mare în 1985. Față de 1966, personalul de cercetare a crescut pînă în 1982 de la 45 000 persoane la 226 000, iar numărul unităților de cercetare este pînă la ora actuală de 200.

Sînt date, sînt cifre și fapte ce atestă o mare deschidere spre cunoaștere, progres și prosperitate, sînt certificatele de calitate ale unei politici economice înțelepte și vizionare, ce înfrățește zborul gîndului cu rigoarea calculului matematic. Sînt roadele unei politici realiste, elaborate sub directa conducere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cititorul și arhitectul României moderne, căruia știința românească îi datorează permanenta și impresionanta sa ascensiune.

LIVIU TIMBUS ■

Un dușman perfid:

ALIMENTAȚIA NERAȚIONALĂ

În dezbatere publică

Programul de alimentație științifică a populației

În contextul vastei dezbateri angajate în întreaga țară pe marginea Proiectului de Program de alimentație științifică a populației, supus discuției publice în conformitate cu hotărirea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., doctorul în științe medicale Constantin Ionescu-Tîrgoviște, șef de lucrări la Centrul de nutriție și boli metabolice din București, autor al unor apreciate lucrări științifice (unele în colaborare cu profesorul doctor docent Iulian Mincu), publicate în țară și străinătate, subliniază dimensiunile, actualitatea și chiar acuitatea problemelor ridicate de Program.

— Alimentația **nerațională** este în bună măsură răspunzătoare pentru faptul că numărul bolnavilor de diabet zaharat se ridică la aproximativ 600 000 ! Să adăugăm la aceștia și pe cei suferinzi de alte boli metabolice legate de alimentație, cum ar fi dislipemiile (creșterea grăsimilor în sînge), obezitatea, hipoglicemiile etc. Numărul persoanelor încadrabile în acest gen de patologii depășește în total, probabil, **40 la sută din populația adultă a țării.** Repet, toate aceste afecțiuni sînt legate de modul de alimentație al populației, la care însă concură și alți factori determinați de modul modern de viață.

— Se vorbește mult de obezitate, dar reprezintă ea realmente un pericol atît de mare ?

— Cifrele sînt incredibile. Această boală, fiindcă este o boală în cel mai pur sens al cuvîntului, duce la scurtarea duratei medii de viață a individului cu cel puțin zece ani. Față de această boală, **cancerul, oricît ar părea de curios, este infinit mai blînd. Dacă azi în țara noastră, printr-o minune, toate cancerele existente ar fi rezolvate, durata medie a vieții ar crește cu doi ani, dar dacă toți indivizii și-ar menține greutatea în limite normale, durata vieții ar crește cu zece ani,** așadar de cinci ori mai mult ! Cauzele obezității sînt multiple, cea mai importantă fiind însă dezechilibrul dintre aportul alimentar prea mare și cheltuiala energetică prea mică. Să precizăm însă că aportul alimentar exagerat nu oglindește neapărat un nivel de trai mai ridicat. Așa se explică faptul că obezitatea apare uneori și la persoane cu venituri mici (constatare evidențiată, dealtfel, și de o recentă statistică britanică). Și o altă precizare : procente apropiate de cele de mai sus privind frecvența bolilor metabolice legate de alimentație se întîlnesc în mai toate țările dezvoltate, unde deja s-au tras semnale de alarmă.

— La ce semnale de alarmă vă referiți ?

— Începînd din 1976, în Senatul S.U.A. s-a atras atenția că dacă nu se vor lua măsuri de optimizare a alimentației populației, în anul 2000 bolile metabolice se vor dubla, ajungînd să afecteze aproape două treimi din populația Statelor Unite! Cu această ocazie s-a preconizat în S.U.A. un program rațional de alimentație, acțiune preluată apoi rapid de mai multe țări, printre care Franța, Suedia, R.F.G., etc., România socialistă fiind însă prima țară din lume în care un asemenea program a fost elaborat la cel mai înalt nivel al conducerii de stat. Regretăm însă faptul că în ciuda numeroaselor propuneri ale Clinicii de nutriție din București, făcute începînd încă din 1974 de profesorul Iulian Mincu și colaboratorii, conducerile anterioare ale Ministerului Sănătății nu au acordat importanța cuvenită problemei alimentației raționale.

— Fie-ne îngăduit să ne exprimăm și noi o nedumerire : de ce „Muncitorul Sanitar", săptămînal editat de Ministerul Sănătății și Comitetul Uniunii Sindicatelor din Unitățile Sanitare, publicație care are una din sarcinile principale difuzarea cunoștințelor de educație sanitară, nu a socotit necesar să introducă nici măcar o mențiune despre acest Program în numărul său din 17 iulie, deci trei zile după apariția documentului în presă.

— În prezent, România este poate singura țară din Europa care nu posedă un **Institut național de nutriție umană.** Aceasta, în pofida pledoariei multor profesori de la Facultatea de medicină din București în favoarea unui asemenea institut. Cred că a venit, în fine, momentul ca el să se înființeze. Cît privește actualul Centru de nutriție din București, el este astfel încadrat încît abia poate face față problemelor curente de îngrijire a bolnavilor.

Menționez un paradox al învățămîntului medical universitar din țara noastră : nutriția nu figurează printre disciplinele medicale ! Așadar, după ce părăsește facultatea, viitorul medic posedă numai cele mai vagi cunoștințe privind unul din elementele de bază de care depinde starea noastră de sănătate : el e bine pregătit să indice cîteva sute de medicamente, dar cunoaște foarte puțin despre modul în care alimentația poate fi folosită atît în prevenirea, cît și în tratarea unor boli. Fiecare an ce trece privează de asemenea cunoștințe pe cei aproximativ o mie de absolvenți ai facultăților de medicină din țară. Ministerul Educației și Învățămîntului ar trebui să ia urgent măsuri pentru remedierea unei situații care, dacă s-ar prelungi, ar putea avea consecințe nebănuite. Aceasta ar fi în consens cu prevederea din proiectul de Program în sensul că „la toate ciclurile de învățămînt se vor revedea programele și manualele" care au tangență cu problemele alimentației raționale. Rămîne însă ca o sarcină deosebită pentru toate sectoarele economice implicate în asigurarea necesarului respectiv — de la agricultură, pînă la industria alimentară și comerțul interior — să acționeze conform prevederilor acestui Program și să-și ducă în această lumină — întrucît posedă acum toate datele necesare — viitoarea activitate.

LIONEL NIȚESCU ■

Un român la Stockholm

Membru în numeroase forumuri științifice internaționale (peste 35, între care Academia franceză de medicină), distins cu importante ordine, premii și medalii (triplu laureat al Academiei franceze de medicină premiat de Academia de științe din Paris, deținător al Ordinului Pleiadei etc.), doctorul docent Gheorghe Marinescu Dinizvor a prezentat 3 lucrări originale, rod al unei colaborări complexe la care au mai contribuit Centrul de hematologie, Institutul „Ion Cantacuzino" și Centrul de cardiologie infantilă de la Policlinica „Dorobanți", comunicările sale fiind primite cu un deosebit interes. Atît „Hepatita virală în focare de familie și sistem genetic HLA", cît și „Un sindrom de impact streptococic cardiac în scarlatină și relațiile sale cu reumatismul" și „Neurocinita epidemică" au surprins prin noutatea cercetării, ele avînd la bază observații științifice în premieră.

La Stockholm, medicul român a avut satisfacții și de altă natură. În ședința de deschidere găzduită de celebra sală „Conserthuset", în care se decernează anual Premiile Nobel, participanții au audiat creația sa muzicală „Imn pentru sănătate" (text și muzică Gheorghe Marinescu Dinizvor, orchestrație Costel Pușcoiu), adoptat în unanimitate drept imn al medicilor infecționiști din întreaga lume. Menționăm că prima audiție a lucrării respective a avut loc la București, la Ateneul Român, marți, 11 mai 1982, cu participarea dirijorului dr. Ermil Nichifor, a soliștilor Emilia Petrescu și Pompei Hărășteanu, a corului „Gaudeamus", condus de Gheorghe Oprea.

Felicitîndu-l pe omul de știință și, totodată, pe cel de cultură (autor, între altele, a unui apreciat volum de versuri, intitulat „Pururea"), nu ne rămîne decît să-i urăm doctorului Gheorghe Marinescu Dinizvor spor la treabă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Acupunctură la Bălțătești

În numerele 26—28 ale săptămînalului ieșean CRONICA, printre alte interesante articole, remarcăm convorbirea realizată de **Lucian Livescu** cu medicul **Dan-Vlad Filimon,** care își desfășoară activitatea în stațiunea Bălțătești. Medicul român a primit la Congresul de la Palma de Mallorca „Diploma de distincție" pentru lucrările prezentate. Ne permitem să semnalăm cititorilor revistei noastre, pe care i-am informat, de-a lungul timpului, asupra rezultatelor obținute de medicina românească în lupta pentru sănătate, cîteva idei ce sînt subliniate în respectiva convorbire. ● Organizarea de tip sanatorial a stațiunii Bălțătești dă posibilitatea pacienților din toată țara să beneficieze de tratament cu acupunctură, completat cu o serie de proceduri fizicale. ● În 8 ani, la Bălțătești s-au perindat peste 7 000 de pacienți. ● Rezultate deosebite în lombosciatică hiperalgică sau cu fenomene paretice, tulburări hormonale, astm bronșic, suferințe psihice (angoasă, spaime nocturne, agitații psihomotore cu diverse etiologii, dominante patologice). ● Medicul Dan-Vlad Filimon speră să „atenteze" și asupra sindroamelor discordante și epilepsiilor. ● Terapia prin ace se adresează cu o mare strictețe adevăratului agent etiologic al bolii. ● Virtutea specială recunoscută a acupuncturii este capacitatea de a acționa asupra durerii, chiar și asupra celei mai grozave dureri cunoscută de om, nevralgia de trigemen. ● A face cu adevărat acupunctură științifică modernă necesită lărgirea orizontului universitar dobîndit, prin cercetarea cu caracter interdisciplinar. ● Terapia constă în întreparea punctului de tonifiere al meridianului sau punctului specific tulburării unui anumit grup de meridiane. ● Se practică încălzirea punctului, presiunea asupra punctelor, încărcarea electrică, masajul punctului, infiltrarea de substanțe medicamentoase, proiecție de raze luminoase. ● Cînd acupunctura va face parte integrantă din instrucția universitară a viitorului medic și fizician, cînd se va putea organiza o formă practică de asistență la care să aibă acces orice om, atunci probabil că vom putea vorbi de o valorificare în folosul sănătății publice a acestei metode de tratament.

REGHINA VARVICI ■

VINERI 23 IULIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

„Poporului, adevăratul făuritor al tuturor bogățiilor patriei, trebuie să-i închine oamenii de artă și cultură tot ceea ce pot crea mai frumos și mai bun".

NICOLAE CEAUȘESCU

Democrația culturii

1.
La Congresul al IX-lea al P.C.R., secretarul general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, a definit o nouă accepție a noțiunii de democrație, concept care a impulsionat întreaga viață economică, socială, politică și culturală a țării. În lumina noului concept de democrație socialistă, cum credeți că trebuie ea înțeleasă în domeniul culturii ?

2.
Fiind un proces în plină evoluție, cum apreciați că se va manifesta democratic în cultura noastră de azi ?

3.
Care ar fi argumentele care susțin ideea unui moment profund democrația în viitorul imediat al culturii române ?

Întrebărilor de mai sus, al căror caracter a fost mai mult orientativ decît limitativ, le-au răspuns poetul și publicistul **Niculae Stoian**, bun cunoscător și avizat comentator al Festivalului național „Cîntarea României", criticul literar **Mihai Ungheanu**, redactor șef adjunct al revistei „Luceafărul", revistă care găzduiește în coloanele sale, cu predilecție, creația tinerilor scriitori din țara noastră, criticul și istoricul literar **Pompiliu Marcea**, a cărui prezență în dezbaterea fenomenului cultural contemporan este unanim cunoscută și apreciată, și **Al. Crihană**, șeful secției de propagandă al Comitetului județean Vrancea al P.C.R., fost, multă vreme, președinte al Comitetului județean al educației politice și culturii socialiste, calitate în care a cunoscut și îndrumat îndeaproape activitatea și creația artistică de masă.

AL. CRIHANĂ:

În Vrancea 50 000 de artiști amatori

1. Între realitățile de ordin istoric, filozofic, estetic și din alte domenii pe care partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-au operat în mod revoluționar, se află și democratizarea societății noastre, elaborarea conceptului de democrație și funcțiile sale în socialism, imediat după Congresul al IX-lea, în condiții politice externe complicate, într-o atmosferă abia degajată de urmările războiului rece. Concepția secretarului general al partidului nostru este limpede precum cristalul. Fără o reală democrație nu se poate edifica nouă societate ; fără înțelegerea necesității și a participării nemijlocite a oamenilor muncii, a întregului popor la schimbări revoluționare nu poate fi vorba de democrație. Prin urmare, nici spiritul; cultura nu se pot dezvolta decît în aceste condiții noi, democratice, care pun în relief, de fapt, noua calitate în societatea românească. Cultura, după opinia mea, se transformă astăzi, mai mult ca oricînd, într-un puternic factor de unitate, integrator în societatea noastră. Aceasta înseamnă că, promovînd, cultivînd, preluînd și valorificînd, cultura contemporană românească respinge concepțiile elitariste, proletcultura, pășunismul și pseudocultura. Procesul, în acest domeniu, este cel al osmozei dintre valoarea produsă de marele atelier al artistului și creatorului și cultura populară, ambele cu rădăcini în viața, frămîntările și aspirațiile oamenilor.

POMPILIU MARCEA:

Numai prin competență devenim competitivi

1. Referirile permanente ale președintelui țării la **calitatea** rezultatelor obținute în toate sectoarele de activitate, inclusiv în domeniul culturii, trebuie să dea un înțeles nou, profund însuși conceptului de democrație socialistă. Căci **principiul calității** presupune în mod necesar diminuarea și chiar eliminarea criteriului cantitativ care, prin cifre epatante, adeseori umflate, întunecă judecata dreaptă : am organizat **atîtea** ședințe (cu ce rezultate, în afara unei imense pierderi de vreme, nimeni nu întreabă) ; atîtea întîlniri cu cititorii (de atîtea ori mobilizați cu ghiotura într-o pauză, cînd trebuiau să se odihnească, ori cu o jumătate de oră înainte de terminarea slujbei) ; **atîtea** etape în desfășurarea cutărui concurs (în care, dacă se adună orele consumate pe cap de locuitor, **ies** niște cifre astronomice, în timp ce recolta putrezește pe cîmp, iar concurenții de-abia au învățat să cînte „Hai Lenuțo-n deal la vie" în loc să culeagă strugurii) ; am tipărit **atîtea** tiluri de carte, pe categorii științifică, tehnică, medicală, literară, sport-turistică, politică, pedagogică etc. ; am ajuns la o producție anuală de **atîtea** filme (iar cite că-ți și cite filme rămîn, ne întrebăm mai rar). Cincinalul „noii calități", cum l-a numit președintele țării, nu trebuie să rămînă o formulă, ci să devină o puternică realitate a vieții noastre actuale, transformînd mai ales **mentalitatea** noastră a tuturor, chemîndu-ne la luciditate, la proclamarea principiului competenței. Numai prin **competență** răspundem chemării președintelui de a deveni **competitivi** pe toate planurile. Nu cu vorbe emfatice, fie ele în viața socială în genere sau într-un domeniu al acesteia, cum e cultura, constă în asigurarea deplinelor libertăți democratice, de la cea care-ți asigură, pe bază de muncă, o existență demnă, la cea care îți permite și o gîndire și atitudine în consecință ; adică, de asemenea demnă, nesupusă nici unei îngrădiri și vicisitudini. Îndeosebi în ce privește mai ales această a doua latură a libertății, gîndirea, ca și exprimarea ei — „limba se îndoaie după gînd", spune un vechi proverb românesc, climatul moral — spiritual inaugurat de cel de al IX-lea Congres al partidului a însemnat o asemenea piatră unghiulară a noului democratism în contextul căruia avea să se dezvolte cultura în acești 17 ani ciți au trecut de atunci. Mi se pare dealtfel semnificativ că unul din primele dialoguri deschise pe care le-a purtat tovarășul Nicolae Ceaușescu încă la începutul lunii mai 1965, la scurt timp după venirea la cîrma partidului, a fost cu oamenii de litere și artă. Este dialogul memorabil în cadrul căruia pentru întîia oară tovarășul Nicolae Ceaușescu adresa oamenilor de litere și artă, reluînd cuvintele lui Leonardo da Vinci, sfatul de a merge la izvor, nu la ulcior, în cunoașterea și reflectarea realităților despre care scriem.

Un alt moment, aș putea zice istoric, a fost desființarea cenzurii, care a marcat cum nu se poate mai concludent încrederea pe care conducerea partidului și statului o are în capacitatea oamenilor care lucrează în domeniul scrisului, al culturii în general, de a aplica politica

NICULAE STOIAN:

A merge la izvor și nu la ulcior

1. Piatra unghiulară a oricărui democratism, fie el în viața socială în genere sau într-un domeniu al acesteia, cum e cultura, constă în asigurarea deplinelor libertăți democratice, de la cea care-ți asigură, pe bază de muncă, o existență demnă, la cea care îți permite și o gîndire și atitudine în consecință ; adică, de asemenea demnă, nesupusă nici unei îngrădiri și vicisitudini. Îndeosebi în ce privește mai ales această a doua latură a libertății, gîndirea, ca și exprimarea ei — „limba se îndoaie după gînd", spune un vechi proverb românesc, climatul moral — spiritual inaugurat de cel de al IX-lea Congres al partidului a însemnat o asemenea piatră unghiulară a noului democratism în contextul căruia avea să se dezvolte cultura în acești 17 ani ciți au trecut de atunci. Mi se pare dealtfel semnificativ că unul din primele dialoguri deschise pe care le-a purtat tovarășul Nicolae Ceaușescu încă la începutul lunii mai 1965, la scurt timp după venirea la cîrma partidului, a fost cu oamenii de litere și artă. Este dialogul memorabil în cadrul căruia pentru întîia oară tovarășul Nicolae Ceaușescu adresa oamenilor de litere și artă, reluînd cuvintele lui Leonardo da Vinci, sfatul de a merge la izvor, nu la ulcior, în cunoașterea și reflectarea realităților despre care scriem.

Un alt moment, aș putea zice istoric, a fost desființarea cenzurii, care a marcat cum nu se poate mai concludent încrederea pe care conducerea partidului și statului o are în capacitatea oamenilor care lucrează în domeniul scrisului, al culturii în general, de a aplica politica

MIHAI UNGHEANU:

Starea de democrație presupune respectarea ei

1. Dreptul oricui de a se instrui. Dreptul la o liberă formație intelectuală. Dreptul liberei exprimări publice. Combaterea posibilelor forme de impostură ca și a falselor elite. Supravegherea acestor drepturi pentru a nu fi întoarse împotriva lor. Democrația nu înseamnă anarhie și nici liberalism programat pentru a produce confuzie.

Întrebările de față erau mai potrivite anului 1965 decît celui de față. Astăzi putem vorbi despre felul în care această democrație s-a realizat și nu, teoretic, despre modul cum ar putea ea să fie. Am văzut de multe ori oameni cu vorba de democrație pe buze prezidînd acțiuni cu un fond nedemocratic. În România de azi democrația nu mai este o chestiune de teorie, ci de practică. Un obstacol în calea democrației de azi este promovarea falselor majorități, care sînt de fapt minorități ce-și arogă drepturile majorității.

2. Argumentele sînt multe. Existența a nenumărate școli și instituții de învățămînt superior, în primul rînd, deschise tuturor celor ce satisfac exigențele școlii. Facilitarea contactelor culturale și artistice. În cultură și artă democrația trebuie să țină seamă de valoare. Și din această pricină trebuie împiedicată falsificarea ideii de valoare. Democrația este cu alte cuvinte condiționată de cîteva criterii care nu pot fi ocolite. Dreptul la cuvînt într-o colectivitate democratică se susține numai atît timp cît acest drept la cuvînt este folosit în direcția intereselor obștii. Perorațiile goale sau pernicioase care

Anchetă realizată de TANIA RADU și VICTOR NIȚA ■

(Continuări în pag. 14)

Vorbiți și scrieți românește

Sarafan gramatical ?!...

Citind nota din „Săptămîna", săptămînistа **anunzziata** (vezi nr. 605), modista, apare cu gramatica pusă pe cap, trezindu-se în neliniște tocmai în clipa în care s-a văzut nefericit atacată în felul cum... **croiește** limba. La cumpăna dintre modă și gramatică, aceasta din urmă îi „creează emeței". Obișnuită cu limbajul cosmopolit — de la **melanj** la **șoching** —, uită și cea mai frumoasă limbă românească, plină, cum se știe, de aromele vechimii, nu „prăfuită", cum crede d-sa. Aparent, neînțelegerea ei este justificată, deoarece, în orice curs de lingvistică sau de gramatică, dacă ar fi citit, ar fi găsit că „româna, adică limba română **folosește**... neologisme". Nu știe, probabil, că verbul a **folosi** este polisemantic. Dacă îl am lua după d-sa, ar trebui să zicem „romîna este folosită de neologisme" *(!). Se vede treaba că nu „croiește" bine diatezele verbale.

Am afirmat că, uneori, acțiunea specialiștilor e inutilă. Cum ?, ne întreabă. În articolele precedente, am semnalat greșeli chiar în scrisul modistei de la „Săptămîna" : **sunt** pentru **sînt**, **voluptuos** pentru **voluptos**, **filosofie**, în loc de **filozofie**, lipsa de acord a articolului genitival, pronunțiile greșite **spral** și **sprei**, în locul celei corecte **sprei** (cuvîntul englez **spray**), **străin** nu **strein**, **stres**, nu **ștres** etc. (a se vedea, în acest sens, Al. Graur, **Dicționar al greșelilor de limbă**, apărut, de curînd, la Editura Academiei).

Banalul **dar** nu este o „licență" (sic !), stimată annunziata, ci o conjuncție adversativă care „cere" virgule, iar, cînd are sensul concluziv, ca în textul nostru, și așezată în interiorul unei propoziții, se pune între virgule. Sînt, în acest sens, carențe ale gramaticii din învățămîntul elementar la care ar trebui să reflectați. Dar nu eu sînt chemat să vă fac aici lecții de ortografie ! Stați „în clini piezișî" cu ea. Dar inovații sînt de identificat și pe alte planuri, mai ales că semnatara **model** n-a înțeles, din context, că **familiar** are sensul de „ceva folosit în vorbirea obișnuită, care este **binecunoscut**" (era vorba de pronunția greșită **maieu** — utilizată și de annunziata —, pentru **maiou**). Cred că ortografia vă „creează ameței", nu unii vînzători care iau de bun ceea ce scrieți dv. Dacă nu cunoașteți neologismul **implacabil**, nu e vina noastră că vreți să revoluționați practica și stilul dicționarelor. Aspirați la condiția eseului... lingvistic ! Nici etimologia și nici logica, în numele cărora vorbiți, nu vă ajută să ne demonstrați că e bine să scrieți **acord perfect**. Țineți-vă „uzul rațiunii" pentru „tricotat mărunt" cu limba română (și, mai ales, cu gramatica ei, care are și „buline și panglicuțe"... ortografice).

Ce riguroasă e cu ale logicii ! Ce liniștitoare învățătură ne propune modista „Săptămînii", cît de senin confundă pe ceea ce cu **cum**. Atunci cînd am afirmat că „lucrurile sînt ceea ce sînt", am avut în vedere „fenomenul ca fenomen", nu **modalitatea** lui, ceea ce e altceva din punct de vedere logic și filozofic. În „ele sînt ce sînt" e altceva față de „ele sînt cum sînt". În prima sintagmă e vorba de o identitate ontologică, de, cum ar zice C. Noica, „ființa din lucruri ca expresie a generalității", nu modalitate (n-ar fi bine ca modista să se apuce și de filozofie și să ia lucrarea lui Noica „Devenirea întru ființă" ?). Dar, de vreme ce nu înțelege diferența dintre **CEEA ce** și **cum** înseamnă că e lipsită de subtilitate. Se crede spirit cultivat și rafinat, cu un limbaj cosmopolit, glazurat cu psitacisme, vrînd să ne pună bonete pe cap. Și aceasta după ce face **atîtea bezele**... gramaticii !

Citind nota din „Săptămîna", e firesc să te întrebi, la urma urmelor, de ce n-a rămas annunziata la buletinul său de modistă ? Vrea și unul de **lingvistă** ? Ea vorbește despre **forme** ca și cum ar fi **conținuturi**, atunci cînd confundă pe ceea ce cu **cum**. O înțeleg, există o bucurie de a citi, dar și una de a gîndi.

Dacă într-o asemenea ispravă modista „umblă" la „maxi-jupă demodată, prăfuită", apoi o roș să-mi dea voie să parafrazez pe C. Negruzzi și să zic, cu croi modificat : Cu panglici și volănele / Te făcuși lingvistă, Lele ! Am șters **praful**, cu o **conștiință de-modată** (vai, cîte... podoabe, dacă se poartă cu... poale !). Vine cam în verif, nu la patru ace !...

GH. POALELUNGI ■

CARTE

Tandrețea povestirii

Orice carte de Ana Blandiana te farmecă de la primele rînduri. Cea mai recentă laureată a Premiului Herder pentru literatură a descoperit de la început secretul care îi permite să orînduiască în așa fel cuvintele — indiferent dacă scrie versuri, eseu sau proză — astfel incît să-și subjuge cititorii necondiționat și aparent fără nici un efort. Ca într-o sui-generis legendă a regelui Midas — amintită de autoare într-una din primele sale poezii, **Darul** — tot ce așterne ea pe pagini se transformă în fraze armonios construite și tulburătoare. Parcurgîndu-le, e imposibil să nu te cuprindă o vrajă a lecturii. Dar, cînd ea se destramă, nu se poate să nu observi că această perfecțiune funcționează, citeodată fără nici o acoperire și că uneori te-ai lăsat sedus de sonoritatea unor vorbe adorate mai mult pentru frumusețea cu care se îmbină și nicidecum pentru capacitatea lor de a aduce vești exacte despre realitate. Te afli atunci în situația celui care aude zvonul unui cor îndepărtat ; acesta poate fi și un cîntec răscolitor, dar și o simplă înșiruire de exerciții vocale, desăvîrșite formal însă fără nici un înțeles mai profund.

În noul său volum de proze, **Proiecte de trecut**, miracolul este adorat cu fervoare. Intrusiunea fantasticului în orice mediu îl transformă dintr-o dată într-o ambianță plină de surprize. Rupînd ordinea obișnuită a cotidianului, autoarea se străduiește să dezvăluie fața nebănuită a lumii într-o manieră care seamănă cu a unor scriitori ca Borges, Julio Cortazar, Alvaro Menendez Leal, Buzzatti sau, de la noi, ai cea Eliade, V. Voiculescu, Baconsky, Bănulescu. Dar unele proze — cum e, de pildă, **Imitație de coșmar** — sînt vizibil confecționate, fără a-și justifica insolitul.

În alte pagini însă elementele de mister nu mai sînt un simplu decor capabil doar să intrige pe cel care îl contemplă ci constituie însuși eșafodajul unui univers altfel decît cel știut dintotdeauna și pe care unii au și înzestrarea necesară să-l și întrezărească. Un delfin aruncat pe o plajă (**O rană schematică**) îi apare unui adult drept un monstru de plastic, în timp ce un băiat are privilegiul, datorită inocenței sale, să-i descopere identitatea reală. O profesoară ajunge să creeze îngeri și așteaptă cu încordare să descopere ce efect va avea asupra colegilor ei o astfel de știre (**Zburătoare de consum**). Un emisar al supranaturalului se supune de bunăvoie să execute cu docilitate întregul ritual al vieții ulul pămîntean, dar, în fiecare seară, își dezmorțește cu cîteva exerciții aripile cu care e prevăzut și pe care le ține ascunse sub veșminte (**Gimnastica de seară**). În **Reportaj** — amintiri terbile din timpul inundațiilor — și în **Proiecte de trecut** — o dramatică poveste a unor deportați în Bărăgan, la începutul anilor '50, unde sînt siliți, pentru a supraviețui, să se comporte aidoma unor robinsoni — uimitoare este capacitatea autoarei de a relata fapte care s-au petrecut aievea în așa fel încît ele să pară enigmatice și aproape de necrezut. Chiar și un erou ca Horia devine în viziunea Anei Blandiana un personaj ocult, cu însușiri magice, imposibil de înfrînt cu adevărat (**Biserica fantomă**). Dar cea mai minunată dintre povestiri este **La țară**. Pătrunderea pe un teritoriu fabulos se petrece de data aceasta aproape imperceptibil și, furați de derularea narațiunii băgăm tîrziu de seamă că asistăm la scene neobișnuite. Un sat lăsat în paragină și cotropit de o vegetație luxuriantă, populat doar de ființe bătrîni, devine un loc al unor supliciii rafinate de unde eroina se salvează cu greutate și neavînd norocul să poată istorisi ce i s-a întîmplat acolo fără a stîrni zîmbete condescendente.

Proiecte de trecut este o remarcabilă colecție de povestiri cu o atmosferă tandră, învăluitoare care ne asigură că „vîrsta minunilor / nu-i încă sfîrșită" și dintre care cîteva pot figura la loc de cinste în orice antologie a prozei fantastice.

GEORGE ARION

TEATRU

Confesiuni, profesiuni și „conexiuni teatrale"

„Conexiuni teatrale", împotriva titlului alb, inexpresiv, e o carte de atitudine. Carte scrisă de un intelectual discret, om de acțiune și de propagandă subtilă prin artă, om de opinie, de curaj și de caracter, Amza Săceanu a publicat, un timp, frecvent în presă, apoi a dispărut. Printre rîndurile „conexiunilor teatrale" se citește un om de mare bunsimț, un strateg al retragerii în planul doi, una din eminențele cenușii ale spectacolului de teatru românesc. În orice caz, dacă în ultimii ani spectacolul de teatru românesc, dramaturgia în mod special, se suprapun mai firesc, mai adevărat, mai fierbinte pe conflictele reale ale vieții, un merit important îi revine autorului acestei cărți. Dar asta face parte din legenda personajului.

„Conexiuni teatrale" este cartea unui intelectual frămîntat de problemele artei, de problemele comunicării și receptării artei, ale tradiției, inovației și modernității artei spectacolului, într-o lume spartă în tăndări. Conștient că arta, și în special arta spectacolului, îi poate reda omului adevărata dimensiune a propriei sale existențe, îl poate ajuta să trăiască, să supraviețuiască, să lupte să se înnobileze pe sine, să-și impună un permanent examen de conștiință, să comunice cu semenii, Amza Săceanu dezbate fenomenul teatrului din toate unghiurile de vedere posibile. Dar, în special, din unghiul de vedere al implicării și angajării, al opțiunii politice, morale și filozofice.

Inteligent și cultivat, înzestrat cu spirit de observație acut, nu însușit, nu contrafăcut, simțind teatrul dinlăuntrul său, prin urmare de la nivelul stării limită de conflict permanent, Amza Săceanu apără teatrul împotriva scepticilor, a detractorilor, a incompetenților și a indiferenților. Avînd în spatele său rafturile unei biblioteci de teatru și de critică de artă, de filozofie a culturii și civilizației dar și experiența directă a elaborării spectacolelor, a muncii obsedante, epuizante, de sfîșiire a imaginilor scenice, Amza Săceanu vorbește întotdeauna despre **teatru** în relație directă cu spectacolul, cu publicul și cu epoca.

Amza Săceanu ar fi fost un cronicar de teatru excepțional. Dacă sarcinile de serviciu nu l-ar fi cenzurat. Comentariul său e cursiv, spectaculos, patetic uneori, zgîrcit, frugal alteori, plin de rezerve abil tălmăcite în frază, încolor unde subiectul îi pare rece și, evident, plictisitor unde repetă banalități învățate de mult.

Tactica sa de a dezbate problemele printr-un distins demers polemic cu sine și cu... cronicarii de teatru (de pildă), e captivantă, e incitantă pentru lector. Adevărul este că Amza Săceanu trăiește atît de puternic în epicentrul evenimentelor și fenomenelor **teatrului**, încît eșecurile sale respiră de-a dreptul emoția sălilor încărcate de tensiune de la premieră dar mai ales liniștea încordată a culiselor din timpul „vizionărilor externe". O mare căldură și dragoste, un mare respect și înțelegere pentru actori, pentru regizori, pentru scenografi, pentru creatorii de spectacole, în general și în particular, fac din Amza Săceanu un apărător inspirat al dreptului la spectacol, la frumusețe, la sinceritate, la demnitate, la cultură și civilizație.

Nu e rigid. Admite să fie contrazis. Nu dă decît rar verdicte, și atunci o face argumentat. Într-un singur loc se lasă însă descoperit ; „Arta este o parte integrantă a activităților sociale, și nu un mijloc de purificare, de Katharsis (cum spunea Aristotel), sau o simplă modalitate de a ne elibera de anumite pulsiuni (după Freud)". O asemenea afirmație trebuie, oricum, mai atent comentată, migălos demontată și nu expediată într-un paragraf de sine stătător. Contraargumentele sale conving parțial că arta, de pildă, nu e și un mijloc de purificare, din moment ce este un mijloc de înnobilare !

Reproșurile care i se pot aduce autorului „Conexiunilor teatrale" se leagă de apelurile la o bibliografie uneori eclectică. Supără rareori tonul didactic, unidimensional, deși autorul se declară categoric pentru un teatru deschis, dar de mare ferță, de curaj, pentru un teatru revoluționar, nu pentru un teatru tezist, propagandistic în sine.

„Conexiuni teatrale" reprezintă confesiunea superioară în plan estetic a unui mare apărător al artei spectacolului și al adevărului vieții.

ADRIAN DOHOTARU

ESEU

Dialogul de „gherilla"

În **Argumentul** volumului său de convorbiri cu Marin Preda, din 1973, Florin Mugur se înscria de bunăvoie între victimele unei „mode" a cărților-interviu, pomenind și cîteva titluri din cunoscuta colecție pariziană „Entretiens avec...". Dincolo de autoironia — dealtfel cochetă — a afirmației, reeditarea experienței, la interval de 9 ani și avînd de astă dată ca interlocutor pe Paul Georgescu (**Virstele rațiunii. Convorbiri cu Paul Georgescu**, Ed. Cartea Românească, 1982), trădează o fidelitate pe termen lung față de acest gen de abordare a unui scriitor, de pe urma căreia istoria literară nu poate avea decît de cîștigat.

„Un bun interviu e, într-un sens, o dovadă a neputinței de a comunica. Chiar dacă nu e tabloul unei înfruntări violente de spirite (și uneori este !), el se bizuie pe existența unei tensiuni care îi leagă și în același timp îi desparte net pe convorbitori. Nu e nimeni gata să spună de bunăvoie lucruri esențiale despre el și despre ceilalți [...]. Trebuie deci, neapărat, să-l aducem într-o stare prielnică mărturisirilor". Pasajul figurează în același Argument la **Convorbirile cu Marin Preda**, dar valabilitatea lui rămîne intactă, dacă nu chiar sporește în cadrul **Virstelor rațiunii**. Aici mai mult decît oriunde tensiunea dintre convorbitori este evidentă încă de la primele replici, scurte, tăioase, stopînd brusc într-un refuz inițial de a răspunde de bunăvoie (p. 54). Simpla comparare la nivel „grafic" a celor două cărți este semnificativă : cea dintîi avea aspectul obișnuit al unui interviu, cu întrebări scurte și răspunsuri ample, în vreme ce în cea de-a doua lucrurile stau mai degrabă invers. Metoda folosită de Florin Mugur pentru a-și aduce interlocutorul într-o „stare prielnică mărturisirilor" nu mai este aici așteptarea, pîndirea momentului potrivit, ca în cazul lui Preda, ci încitarea permanentă, sîcîirea „adversarului" (care e ținut din scurt cu întrebări dese, precise, formulate și reformulate în caz de eșec, ori reluate cu tenacitate la distanță), care e somat să revină, dacă nu chiar să vină „la cestiune". Dialogul cu Paul Georgescu are de cele mai multe ori aspectul unei hărțuieli reciproce din care scapără în răstimpuri adevăruri esențiale, a căror solemnitate firească e repede anihilată prin autoironie, prin scepticismul „miticist" și „moftologic" al autorului **Solștițiului tulburat**. Raportul delicat și instabil dintre demnitate și compromis, dintre curajul esențial și lașitatea neesențială, dintre „dogmatofilie" și „dogmatofobie", problema crucială a libertății de gîndire și acțiune și a avatarurilor ei de-a lungul deceniilor care compun fragmentul de istorie la care P. Georgescu a fost martor, sînt subiectul multora din aceste convorbiri. Afirmația fără acoperire („fără fitanție") este evitată, preferîndu-se concluzia că „sînteți de o discreție înmărmuritoare". Paul Georgescu nu este un confesiv — proza sa o dovedește cu prisosință — nu este nici un povestitor în sensul în care era Preda în cartea amintită, ci este un amator de tachale, pentru care tachlaua are o lege a ei proprie, un soi de anarhie odihnitoare și capricioasă. Așa se face că paginile cele mai frumoase ale cărții sînt cele în care efortul lui Florin Mugur de direcționare a discuției obosește, lăsînd interlocutorului o carecare libertate. Se nasc astfel admirabilele portrete ale lui M. R. Paraschivescu, Z. Stancu, G. Călinescu, Sadoveanu, Marin Preda. Vorbind despre alții, Paul Georgescu se simte mai în largul său decît vorbind despre sine. Refuzul direct sau ocolit de a se autoanaliza poate fi o dovadă de modestie, de pudoare mai bine zis, cît și sentimentul că încă nu a venit vremea judecăților definitive. „Eu nu regret niciodată nimic : caut să înțeleg", spune P. Georgescu, acest „caut" plasînd întregul efort pe linia unei durate nedeterminate.

Cu un interlocutor precum Paul Georgescu lipsa de rigoare cronologică a relatărilor nu mai poate fi un repros, ci devine chiar o calitate. Ea face întreg farmecul acestei cărți, care constă în împletirea de afecțiune și agresivitate, de vervă incisivă și conjurare mascată, de înaintări și retrageri de ambele părți, într-un război „din dragoste", ca să zicem așa, a cărui spectaculoasă dezordine conferă **Virstelor rațiunii** ceva din valoarea unei pelicule cinematografice, a imaginii „pe viu" a unuia dintre cei mai interesanți scriitori ai zilelor noastre, în a cărui conștiință alchimiile inteligenței compun la ora de față imaginea unei epoci.

TANIA RADU

CAP LIMPEDE

TEATRUL POPULAR DIN LUGOJ LA LONDRA

Mișcarea teatrală de amatori din Lugoj împlinește în acest an un secol și jumătate. Turneele organizate în R.S.F. Iugoslavia în 1969 și participarea, în 1970, la cea de a 40-a ediție a Festivalului teatrelor de amatori de la Hronov din R.S. Cehoslovacă s-au amplificat acum, în 1982, cînd trupa lugojeană a fost invitată să participe la cea de-a VI-a ediție a Săptămînii internaționale a teatrului de amatori organizată în Marea Britanie, la Londra, de către The Questors Theatre în perioada 19—26 iunie a.c. Această prestigioasă manifestare teatrală internațională a luat ființă în septembrie 1969, participînd pînă în prezent țări cu vechi tradiții în domeniul teatrului : Franța, Italia, Cehoslovacia, Statele Unite ale Americii, Polonia, Spania, Canada, Belgia și altele — avînd drept scop afirmarea celor mai bune trupe de teatru amator cu un repertoriu cît mai divers și o regie cît mai inedită. La ediția din acest an a Săptămînii au participat : Anglia, Suedia, Ungaria și România.

Primul spectacol care a avut loc a fost cel al trupei londoneze de la Questors cu piesa „A 12-a noapte" de W. Shakespeare, un spectacol modernizat, care a respectat în esență, linia clasică a punerii în scenă. Cel de-al doilea spectacol a fost cel prezentat de Teatrul „Schahrazad" din Stockholm cu lucrarea „Doctor Dapertutto", care a adus în festival o echipă tinără, experimentînd, într-o piesă colaj despre regizorul sovietic Meyerhold, biomecanica metodei acestui regizor. Cea de-a treia trupă a fost studioul „K" din Budapesta, care încearcă un spectacol cu „Leonce și Lena" de Georg Buchner, organizîndu-și jocul în spațiul unei scene arenă. Acest ansamblu a fost chemat pentru a doua oară la manifestarea internațională a teatrului de amatori de la Londra.

Spectacolul trupei românești cu piesa „Nevestele vesele din Windsor" de W. Shakespeare, în regia și scenografia lui Dan Radu Ionescu de la Teatrul Național din Timișoara, a stîrnit interesul publicului londonez, iar unii dintre specialiști au declarat că : „...românii au găsit calea de a revitaliza modul de prezentare al comediilor lui Shakespeare", ba mai mult, unii artiști profesioniști ne-au declarat că vor experimenta în viitor cu trupele lor o asemenea montare. Spectacolul nostru a atras atenția și unor delegați A.I.T.A. (R.F.G., U.R.S.S., Belgia etc.), precum și componenților trupei suedeze, care au vizionat spectacolul. Socotim că reprezentația noastră s-a bucurat de succes și prin faptul că ea a fost concepută, chiar din faza inițiala de lucru, îndu-se primat [illegible] adităților și folosindu-se semne teatrale inedite, clar citibile de către spectatorii de alta limbă. Dealtfel, cuvîntul directorului ediției a VI-a a Săptămînii internaționale a teatrului de amatori de la Londra, Tony Rushforth, este cît se poate de edificator în acest sens : „Teatrul Questors dorește să sublinieze participarea Teatrului popular din Lugoj la festivalul nostru. Reputația teatrului popular este de mult stabilită în România, și de curînd spectatorii britanici au avut ocazia să vadă această companie celebră jucînd vestita lor punere în scenă a piesei **Nevestele vesele din Windsor**. Calitatea artistică a acestei producții a fost foarte mult admirată și mult timp ne vom aminti de ea. Lugojul l-a readus pe Shakespeare la viață cu originalitate și strălucit talent. Această vizită a primei companii românești de teatru amator, care a jucat în Marea Britanie, a făcut o mare plăcere spectatorilor noștri și celorlalte companii care ne-au vizitat. Dorim ca Teatrul popular din Lugoj să-și continue succesele". **(Prof. Gheorghe Luchescu)**

UNIȚI ÎN MUNCĂ ȘI ÎN ARTĂ

În martie 1977 părea că firul vieții celui mai sudic punct geografic al țării, orașul Zimnicea, care numără peste 24 de secole, s-a rupt. La două zile de la cutremur, sosit între sinistrați și dărîmături, conducătorul partidului și statului nostru spunea : „Vrem să refacem în întregime orașul... Se vor construi aici noi unități industriale, vor fi condiții mai bune de muncă și veniturii mai mari". Reconstrucția a început. Localnicilor li s-au alăturat, cu spirit de întrajutorare frățească, constructori din nouă județe: Caraș-Severin, Dîmbovița, Gorj, Ialomița, Maramureș, Mehedinți, Neamț, Sibiu, Vîlcea și armata, înălțînd noile obiective economice și sociale și cele 2 550 apartamente.

Consiliul județean al sindicatelor, Comitetul județean de cultură și educație socialistă, Comitetul județean U.T.C. Teleorman și Consiliul orășenesc de educație și cultură socialistă Zimnicea au organizat de „Ziua constructorului" prima ediție a Festivalului-concurs interjudețean „9 meșteri mari, cu armata 10", care a cuprins un concurs de creație — pictură și grafică și un concurs de interpretare — brigăzi artistice, recitare, muzică populară, muzică ușoară și folk — cu participanți din cele 9 județe și din cadrul Ministerului Apărării Naționale, județul Teleorman și invitați din Bîrlad și Cluj. A fost o reușită a organizatorilor din Zimnicea, orașul-șantier, orașul-grădină. **(Reghina Vârvici).**

FILM

„Logodnica mecanicului Gavrilov"

Poate cele mai tulburi și mai grele zile din viața noastră sînt zilele libere. Legal libere. În zilele noastre libere ne propunem constant, fără nici o învățare de minte, să desăvîrșim, să începem, pur și simplu să facem ceea ce n-am reușit o săptămînă întreagă. Ardoarea, nemulțumirea, speranța, grijile, oboseala, resemnarea și elanurile, planurile continuu modificate, perfecționate, într-un cuvînt confuzia unei săptămîni pline o încununăm la sfîrșitul ei, în ziua sau zilele libere, cu o confuzie și mai mare : aceea de a nu reuși (nici de data aceasta, ce s-a întîmplat ?) nimic sau numai foarte puțin din ce ne-am propus. Armistițiul cu noi înșine, clarificările mult dorite le amînăm pentru săptămîna viitoare cînd...

Adevăratele zile libere sînt cele ce ni se oferă pe neașteptate, nesupuse rigorii unui program dinainte stabilit. Șocul provocat de imprevizibil poate fi asemuit deșteptării brusce într-un alt oraș, într-o altă lume. În spatele senzorilor noștri nu mai pîndește comanda nici unei nevoi. Ochiul e liber să primească, inima să vadă... O astfel de zi este obligată să trăiască, în împrejurări triste, Rita. Mecanicul Gavrilov, în ziua oficierii căsătoriei nu se prezintă în fața ofițerului stării civile. Rita se vede nevoită să petreacă o zi întreagă fără să aibă nimic de făcut. Face, în consecință, enorm de multe lucruri. Are timp chiar să reînvie, împreună cu o veche prietenă, farmecul adolescenței. Anii au trecut. Amîndouă sînt mature acum, obosite, resemnate și firește nefericite, așa cum se văd în fața oglinzii cu ochiul elevelor de-acum 20 de ani. Prietena Ritei are familie. Și ?... Soțul nu e bun de nimic nici ziua, nici noaptea. Ce este în sufletul ei ?... Sufletul ei l... O leafă, a ei, și o altă leafă, a lui, mult mai mică. Anapoda se mai rînduiește viața. Care a cam trecut. Asta a fost tot ? Oare totul se sfîrșește cu această părere de rău ? Corpul Ritei e încă tînăr și mlădios. Prietena ei s-a cam îngrășat. Dar ochii ?... Ochii mai păstrează limpezimi nevămuite. Și iată-le pe cele două prietene la brațe, coafate, elegante, plimbîndu-se ca altădată disponibile să dea un alt curs vieții lor searbede. Se întîmplă ce era inevitabil să se întîmple, sînt urmărite de bărbați, și ele fug, și rîd, și se opresc să bîrfească, ca două școlărițe, și privesc înapoi, și povestesc, fiecare cu gîndul în altă parte. Tresărirea aproape uitată o reîntoarce pe prietena Ritei la soțul ei, în grabă, vinovată că l-ei părăsește prietena în suferință, dar decisă să-i ducă acestuia clipa ei de fericire, s-o privească în ochii lui opaciați de rutină. Nu se poate reîncepe nimic. Doctrinele fericirii nu consemnează reîceputuri, ci numai începuturi, mereu altfel.

Nu pot descrie eu aici cît de grav și tandru este acest film, ce forță de sugestie pot avea spatele unei femei aplecate sub greutatea sacoșelor, fundul pantalonilor roși de scaunele birourilor al căror purtător caută ca și Rita fericirea, ce fascinantă este această Ludmila Gurcenko, ce minunată este arta capabilă de a recrea cu un surîs o lacrimă, o grimasă, o privire, o tresărire, existența unei femei, superbă și disgrațioasă, obscură și unică, duioasă și energică, egoistă și generoasă, și nu numai viața ei, ci viața în general.

Aceeași prejudecată care alimentează rezervele unor cititori față de nuvelă și povestire, considerate de ei gen minor, ține deoparte pe spectator de filmele reportaj, ale faptului mărunt, neînsemnat, repetabil. Primenirea ca și îmbogățirea noastră sufletească și spirituală se realizează desigur cu ajutorul operelor dezbateri fundamentale dar repetat și sigur numai prin observația gestului curent, intrat în reflex și necenzurat, transformată astfel în autoobservație, singura în măsură să ne ajute a lepăda măcar o parte din lestul pe care existența îl adaugă clipă de clipă vieților noastre. Vedeți acest film frumos și veți dobîndi o zi liberă, cu adevărat liberă, și vă rog atenție la inscripția : Interzis a ride pe furiș ?

NICOLAE CRISTACHE ■

DANIELA CRĂSNARU

Patru cîntece de inimă albastră

Simple enumerări

Poezia ca mod de a-ntrerupe frustările.
Poezia făcînd cu ochiul, nurlie.
Poezia care emite triluri semnă
prin grilliile de la colivie.
Poezia ca hrană înlocuind proteine.
Poezia cu frișcă și moț trandafiriu
pe care hulpav mă reped s-o mănînc
cu mult înainte s-o scriu.
Poezia drogul meu zilnic,
tranchilizant, afrodisiac și biostimulator.
Poezia de pe urma căreia zac
dar nu voi putea niciodată să mor.
Oh, poezia ca substitut al realității,
Poezia de dragoste în lipsa totală a ei,
cînd se dilată imaginația și se dublează
iar la o ședință se poate tripla.
În ceea ce mă privește însă recunosc umilită
că, la un milimetru de, se oprește
și nu ajunge deloc
pînă la.

Grămadă deschisă

Tu nu mă iubești.
Asta se vede cu ochiul liber
de la o poștă.
El face eforturi
să-și amintească din numele meu
măcar două vocale.
poate un e, poate un a.
Dumneatiui se-ntreabă, desigur în gînd
și extrem de prudent,
dacă noi doi, vreodată, cîndva...

Ce dragi îmi sînteți cu toții
așa, la grămadă !
Ce pretexte superbe pentru istorii de dragoste
din care o-ntindeți la timp
pe ușa din spate.
Ce' lacrimi depun după-aceea
asupra totalului dumneavoastră valoric
ce însumează circa 0,014 carate !

Și uite-așa scriu eu
poezii de amor cu duiumul.
Uite-așa torn rizind peste răi
cenușă și sare.
Uite-așa cîștigați voi bătăliile toate
prin neprezentare.

Tichetul fals

Doamne, cu ce voluptate descriu
lucruri inexistente.
Cum însăși viața mea se așază
pe trupul lor ireal și arborescent.
Cum sufăr
pentru un viitor în trecut
exaltat și patetic
care n-a avut niciodată prezent.
Cum sufletul meu crește și crește
ca o hipertrofică glandă,
cum îți varsă în mine, înebunindu-mă,
otrava divină.
Cum cotropește încet și metodic
fibră cu fibră
ca o ecleziă ruginâ.

Intîi vin domnii Juriați
în roba lor purpurie.
Apoi dumnealor, Controlorii, m-asaltă
că tichetul e fals
și că se-apropie ultima
stație.
Vai, de cît timp toi plătesc cu
cu viața
acest continuu delict
de imaginație.

Imagine

Dacă-nchid ochii,
dacă-i deschid,
văd același inexplicabil diavolesc
care curge în vid.
Autografe
scrise cu sîngele meu
pe o carte fără nici' un
cuvînt.
Dreapta mea, despărțită de trup,
scriind poezii pentru tine
în singurătatea din subpămînt.

ESEU

O lectură captivantă

Doi tineri ziariști plini de har — Stelian Țurlea și Dumitru Constantin — au publicat o carte care se citește cu sufletul la gură : **America celor trei asasinate.** Este vorba despre evenimente care au zguduit în urmă cu nu mulți ani conștiința poporului american și au bulversat, de fapt, opinia publică mondială : asasinarea președintelui S.U.A. J.F. Kennedy, a pastorului de culoare Martin Luther King, laureat al Premiului Nobel precum și a senatorului Robert Kennedy, candidat la președinție. Sigur, unele din cele istorisite de către cei doi autori sînt deja cunoscute din relatările tipărite în epoca respectivă sau din diverse cărți închinate acestor întîmplări sîngeroase, dintre care unele au fost traduse și în limba română. Autori serioși sau alții doar dornici de a atrage atenția asupra lor au așternut mii de pagini rîvnind să elucideze misterul care înconjoară întîmplările petrecute la Dallas — în 1963, la Memphis și Los Angeles — în 1968. Stelian Țurlea și Dumitru Constantin au străbătut o bibliografie impresionantă pentru a aduce cititorului român informații inedite, la zi, capabile să-i suscite curiozitatea și să-l lămurească mai bine despre această problemă. Volumul se parcurge, cum spuneam, cu un maxim interes fiind scris cu un talent indiscutabil, într-un stil fluent și alert. Cei doi montează cu ingeniozitate rezultatele documentării de care dispun, astfel încît cel care le parcurge să-și poată forma și singur o părere. Cartea se ferește să ofere cu emfază o soluție definitivă a enigmei care planează, încă, din păcate, în legătură cu evenimentele respective. „Complot sau întîmplare ?", se întreabă autorii, ca dealtfel atîția alții, neavînd cum să-și răspundă cu deplină siguranță. În orice caz, un merit incontestabil al volumului este acela că atrage atenția — așa cum dealtfel au mai făcut-o și alte lucrări — că dosarul celor trei cazuri nu poate fi considerat închis și că oricînd pot apărea noi date care să furnizeze în sfîrșit cheia enigmei.

Autorii se feresc să improvizeze scenarii fanteziste, nu aleargă după senzațional cu orice preț. Pentru ei, cel mai captivant este adevărul în slujba căruia se angajează cu devotiune. Stelian Țurlea și Dumitru Constantin preferă să rămînă mereu pe tărîmul certitudinilor. Orice informație este analizată în profunzime înainte de a fi folosită. Esafodajul pe care îl înalță îți inspiră încredere tocmai pentru că este fundat pe realism și bun simț. Dealtfel, ei nu se mulțumesc să prezinte pur și simplu modul în care s-au comis asasinatele și încercările de a-l prinde pe ucigași — deși paginile respective sînt pline de tensiune — dar caută să și explice cum au fost ele posibile. Pentru aceasta, autorii creionează cu mult meșteșug ecranul epocii pe care evoluează o sumedenie de personaje cu un rol mai mult sau mai puțin important. Se încheagă astfel o imagine complexă și sugestivă a Americii zilelor noastre. Unora dintre eroi — în special celor trei victime — li se întocmesc adevărate biografii care evidențiază puternica lor personalitate, felul în care s-au afirmat pe scena politică americană, care le erau principalele concepții de viață, cine le erau prietenii și cine le erau adversarii. Și, mai ales, volumul caută să descopere cu finețe asemănările dintre cele trei morți personalități care au stîrnit unora ura iar pe alții i-au îndemnat să spere : dorința de a elibera omul de dogmele unei gîndiri strîmte și de a-i restitui drentul la demnitate și libertate într-o țară bîntuită de contradicții, pe o planetă într-o continuă prefacere. Eliminarea de pe scena pe care evoluau a lui J.F. Kennedy, a lui Martin Luther King și a lui Robert Kennedy se conturează astfel ca o victorie vremelnică a forțelor ostile progresului.

America celor trei asasinate este nu numai o palpitantă reconstituire a unor momente tragice, dar și o chemare adresată tuturor de a scruta mai grav și mai responsabil destinul omului contemporan și de a-l apăra de toți cei care uneltesc să-i înăbușe aspirația de a construi o lume în care să nu mai domnească teama și teroarea.

A. GEORGE ■

CAP LIMPEDE

Teatrul Nottara la Teatrul Națiunilor

Sofia 82. Teatrul Națiunilor. Treizeci și trei de țări participante. Aproximativ două mii de participanți. Canicula : treizeci de grade. Afișe cu urări de bun venit. Discuții calme în aerul condiționat al hotelului Moscova. Se caută originile teatrului și viabilitatea reîntoarcerii sale la surse. Ca să ne dumirim mai bine ascultăm referate, vedem filme, citim documentația la zi, participăm la conferințele de presă. Subiectul pare inepuizabil. Pe ecranele Sofiei rulează „Apocalipsul" lui Coppolla. Noi stăm la un bilet în plus. Telegrama prin care ne anunțam sosirea a ajuns o zi după noi. Citim motoul festivalului, scris de președintele Comitetului de organizare, Pavel Pissarev : „Pentru înțelegere și cooperare culturală între națiuni". E drept că multe națiuni ne primesc pe ușa din față a teatrelor, la cooperare. Și cooperarea se dovedește a fi mai mult decît înțelegere. În rest, organizare excelentă. Transport gratuit. Gazde admirabile. Teatre frumoase și bine dotate tehnic. Zilnic, timp de două săptămîni optnouă reprezentații. Cei cu pasul „format mare", pot prinde trei. În foamea pentru evenimentul teatral de excepție ne ciocnim seară de seară, pe străzile Sofiei și ne împărtășim printr-un cuvînt sau printr-un gest proaspetele impresii.

Și evenimentele nu lipsesc. O seară Jean Luis Barrault spirituală și emoționantă, chiar dacă nu chiar nouă. O Lucia Sturdza Bulandra a teatrului francez, Madeleine Renaud, fermecătoare încă în „Oh, les beaux jours" de acum 19 ani. Nebănuitele semnificații aduse gestului și sunetului în captivantul spectacol No. Senzația de zbor, de învingere a gravitație în „Facerea lumii", prezentat de baletul sovietic. Două interesante viziuni asupra „Regelui Lear", cu Malti Theatre și Teatrul din Ankara. Teatrul indian Kathakali, Dantele lui Jozef Szajna și... cam atît. Teatrul Nottara joacă în fața unor săli nu tocmai pline. În jurul teatrului apare scris pe afișe „intrare liberă". Să fie publicitate prost înțeleasă ? În orice caz, actorii, aparent handicapați, se descurcă minunat, și obțin multe cronici elogioase. Chiar a doua zi, „Literaturen Front" semnalează importanța spectacolului „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă" în contextul festivalului ca „o creație contemporană nouă (într-o serie de piese) clasice, ce riscă să nu fie observată. Și ar fi un lucru nedrept atît pentru Horia Lovinescu cît și pentru Teatrul Nottara și regizorul Dan Micu... Spectacolul e opera unei regii perfecte și a unor actori excelenți, a unei impecabile măiestrii artistice". Părerea Svetlanei Nedelkova din buletinul 7 al festivalului exprimă prompt, pertinent și măgulitor înțelegerea sensurilor profunde ale piesei. „Textul bine-cunoscutului dramaturg Horia Lovinescu, unul dintre cele mai interesante și de înalt nivel estetic se distinge prin viziunea filosofică a autorului, prin universalitatea problemelor tratate ca și prin detaliile specifice naționale ale construcției caracterelor individuale. George Constantin cucerește admirația, pentru „personajul complex, bogat în nuanțe, cu un sens particular de umor și generalizare. De fapt, al este cel mai izbitor personaj atît al piesei cît și al transpunerii scenice".

Despre „Karamazovi", Veselina Simenova scrie în Narodna Kultura : „...spectacol tulburător, puternic... din care nu a fost scăpată nici o idee de bază, nici o temă importantă, nici un personaj interesant... un spectacol profund în centrul căruia stă însuși autorul." Tot din același articol : „Te impresionează indeminarea interpreților de a se plasa extrem de repede și de exact în situație, de a-și impune apariția în episoade scurte unde nu este loc pentru expoziție". Iar despre regie se spune : „Sensibil la particularitățile lui Dostoievski, Dan Micu caută frumusețea dramatismului, contrastul scenic convingător. Succesul regizorului constă în unirea polifoniei figurilor, fiecare fiind purtătoarea uneia din temele marelui clasic, astfel că se completea ă, se întrepătrund ...regia este fidelă lui Dostoievski, specificității atmosferei sale creatoare". (Literaturen Front — din 1—7—82).

Bilanț fericit, acum, la întoarcerea acasă. Păreri unanim elogioase. Succesul Teatrului Nottara, pus în compania marilor valori ale teatrului mondial, e implicit succesul școlii noastre de teatru. Reprezentațiile românești, incitante și incisive. Moment de înaltă ținută artistică și originalitate. (Măgălina Stăneseu)

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Ancheta noastră : PENTRU SĂNĂTATEA SĂNĂTĂȚII

La Cluj-Napoca, în această cetate a medicinei românești, oraș care, în același timp, este considerat a fi și inima Transilvaniei, despre problema inimii, despre eforturile tuturor celor investiți să vegheze la starea de sănătate a semenilor sînt semnalate mereu fapte deosebite. La Cluj-Napoca, oraș în care s-a inițiat, în acest an, o secție clinică de cardiologie, incontestabil semn al grijii pe care partidul, conform directivelor trasate încă din timpul celui de-al IX-lea Congres, o poartă sănătății tuturor celor ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri de țară. Mărturisim că în intenițiile noastre s-a aflat și un interviu cu profesorul universitar Roman Vlaicu, dar disponibilitatea acestuia, cît și numeroasele sale preocupări, ne-au determinat să ne îndreptăm atenția spre alte cadre medicale, deloc mai puțin prinse de problemele deloc facile ale examenelor de admitere ce se desfășoară, în aceste zile, în mereu tînărul oraș transilvan. De asemenea, intenționam să-l abordăm și pe cunoscutul chirurg cardiolog Radu Deac, șeful Clinicii de chirurgie cardiovasculară din Tg. Mureș, dar, din motive strict obiective, nici acest interviu n-a putut fi realizat în timpul ședinței. Prezentăm, deci, pentru o imagine de ansamblu cît mai fidelă a problemelor inimii în inima Transilvaniei, vom publica și opiniile acestor două personalități medicale. Pînă atunci, demarînd ancheta noastră, vă oferim răspunsurile pe care conferențiarii universitari Zoe Patiu, directorul Direcției sanitare a județului Cluj, și Niculae Stăncioiu, șeful secției clinice de cardiologie din Cluj-Napoca, le-au formulat la întrebările noastre.

A respecta tradiția înseamnă a o îmbogăți

— Sînteți, stimată tovarășă Zoe Patiu, conferențiar universitar, medic primar pediatru, disciplină în care aveți și cîteva importante cercetări privind cardiologia pediatrică, și sînteți, totodată, director al Direcției sanitare a județului Cluj. Dată fiind intenția noastră de-a efectua o trecere în revistă a principalelor probleme ale inimii, aici, în inima Transilvaniei, vă adresăm, pentru început, o întrebare, ca să-i zicem așa, de generic : credeți că problemele inimii sînt aceleași peste tot ?

— Fără doar și poate, dacă ne referim la bolile cardiovasculare.

— Dar dacă ne referim la posibilitățile combaterii acestor maladii ?

— În acest caz, ai posibilități combaterii lor, sînt, desigur, și diferențe, deși nu de competență și de volum, asigură starea de sănătate a inimii. Iată, în București, mai exact spus la Fundeni, există un adevărat stat-major al bătăliei pentru sănătatea inimii întregii țări. E bine că avem un astfel de centru puternic dotat, ca bază materială, în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, dotare la care adăugăm și valențele echipei de medici și specialiști recunoscuți pe plan intern și internațional.

— Dar această concentrare, văzută de-aici, din inima Transilvaniei, nu afectează posibilitățile și competența medicilor de-aici, din Cluj-Napoca ?

— Categoric nu. Nu, pentru că aici, la Cluj-Napoca, încă din timpul marelui profesor **Iuliu Hațieganu**, care a inițiat pentru specializarea intervențiilor în varii discipline, s-a creat o puternică școală de interniști, școală care a fost preluată și dezvoltată de celălalt mare profesor, discipol al lui Hațieganu, academicianul **Aurel Moga**. Profesorul Aurel Moga, reîntors de la o specializare efectuată în străinătate, la Paris, a pus bazele Clinicii medicale numărul 1 din Cluj-Napoca, clinică ce a fost și rămîne recunoscută ca o clinică specializată în bolile cardiovasculare. Fiind totodată și unul dintre promotorii studiilor epidemiologice în bolile cardiovasculare, profesorul Aurel Moga a pus și bazele organizării asistenței medicale pentru bolnavii cardiovasculari, pregătind astfel cadrele de specialitate care asigură, la ora actuală, asistența de specialitate în marile unități spitalicești și în policlinicile din țară.

— Deci fiicei, chiar și la Fundeni, că tot l-ați amintit, sînt foști elevi și discipoli ai profesorului Aurel Moga.

— Dar să revenim la problema inimii în Cluj-Napoca, adică să continuăm ideea unei tradiții care a existat și se manifestă din plin la ora actuală. Atît eu, cît și alți colegi ai mei, mă refer la cei cu specialitatea pediatrie, am fost atrași, ba chiar adeneniți de profesorul Moga, care ne-a îndeanat să ne ocupăm și de cardiologia pediatrică, drept pentru care am făcut un fel de cursuri de specializare în cadrul Clinicii medicale numărul 1.

— Vorbiți-ne despre rezultatele acelei orientări spre cardiologia pediatrică.

— Unul din colegii mei de-atunci, actualmente șeful Clinicii de pediatrie, profesorul **Aurel Chișu**, cunoscînd preocupările mele în acest sens, a sprijinit funcționarea, în cadrul clinicii a unui serviciu ambulator de cardiologie pediatrică, serviciu care și-a adus contribuția sa, mai mică sau mai mare, cum vreți, la îmbunătățirea condițiilor de profilaxie, diagnosticare și de urmărire a copiilor cu afecțiuni cardiovasculare. La rîndul nostru, ne-am preocupat și de instruirea și perfecționarea medicilor pediatri în domeniul cardiologiei, medici de teritoriu cu care am păstrat relații de colaborare. Aceste relații au dus la înființarea asistenței medicale pediatrice. Avem astfel o bună evidență a copiilor cu cardiopatii congenitale și cîștigate și am obținut rezultate însemnate în ceea ce privește combaterea evoluției lor. În același timp, prin normele de profilaxie primară și secundară, am contribuit la reducerea cardiopatiilor reumatismale-nevelare, iar prin colaborările realizate cu serviciile de chirurgie cardiovasculară din țară (cele de la Fundeni și din Tîrgu Mureș) s-a aplicat în timp util tratamentul chirurgical la numeroși copii purtători de cardiopatii congenitale. O preocupare mai nouă o reprezintă studiile epidemiologice întreprinse de clinicile de pediatrie din Cluj-Napoca pentru depistarea factorilor de risc pentru ateroscleroza încă din vîrsta copilăriei. Consider deci că pediatria își poate aduce o importantă contribuție la prevenirea bolilor cardiovasculare sau la diminuarea severității lor. Un argument la necesară informație putea constitui și faptul că anul trecut, în cadrul sesiunii anuale de comunicări a Ministerului Sănătății, prin intermediul Institutului de ocrotire a mamei și copilului, a fost inclusă și o temă de dezbatere privind problema bolilor cardiovasculare la copii, unde s-au prezentat experiența și rezultele tuturor centrelor pediatrice din țară. Această idee că problema este urmărită în mod organizat, în strictă conformitate cu sarcinile desprinse din Programul național pe termen lung al Ministerului Sănătății privind bolile cardiovasculare.

— Considerînd că pînă acum v-ați referit atît la tradiția școlii clujene privind cardiologia, cît și la problemele specifice ale cardiologiei pediatrice, v-am ruga să ne ilustrați modul în care amintitul Program pe termen lung al Ministerului Sănătății se-nfăptuiește aici, la Cluj-Napoca.

— Acest amplu Program privind problemele bolilor cardiovasculare a stat și stă permanent în atenția noastră. Eu spun și cred că vom îndeplini cu-atît mai bine cu cît președintele Comisiei de cardiologie este profesorul universitar **Roman Vlaicu**, proreciorul I.M.F. din Cluj-Napoca, și, totodată, șeful Clinicii medicale numărul 1 de la noi. Un alt argument al încrederii noastre îl constituie și faptul, amintit pînă acum, că avem o bună tradiție în acest sens, tradiție dezvoltată de discipolii profesorului Aurel Moga. Și-n fine, iată, în acest an, cu sprijinul direct al Ministerului Sănătății, a luat ființă, în cadrul Spitalului județean, o nouă unitate clinică, unitate ce întregește posibilitățile noastre de investigație în bolile cardiovasculare, în scopul optimizării diagnosticului, ca urmare a excepționalei dotări cu aparatură de înaltă tehnicitate de care dispune această nouă unitate. Legat de aceste posibilități de explorare a aparatului cardiovascular, devine o necesitate pentru centrul nostru universitar — desigur, în perspectivă — înființarea unei secții de chirurgie cardiovasculară.

— Cum se rezolvă, în ora actuală, această problemă a intervențiilor chirurgicale cardiovasculare ?

— Printr-o foarte bună colaborare cu Tîrgu Mureș în primul rînd, dar, atunci cînd e cazul, și cu Bucureștiul. Dar, pentru o mai limpede clarificare în toate problemele inimii în Transilvania, colegii mei, **Roman Vlaicu** și **Radu Deac**, vă vor vorbi.

Problema inimii în inima Transilvaniei

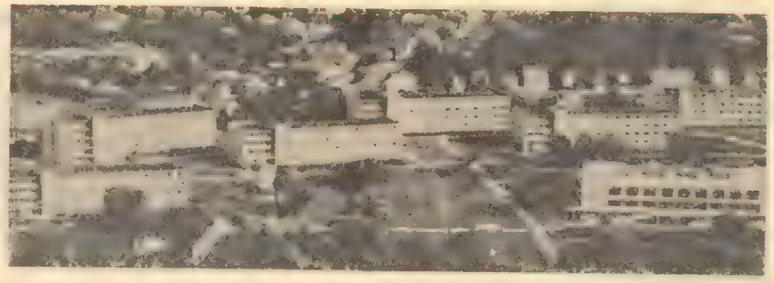

Mulțumesc pentru sprijinul acordat în împlinirea unui obiectiv care pentru mine înseamnă totul

— Deci, stimate tovarășe conferențiar Niculae Stăncioiu, după absolvirea Facultății de medicină din Cluj-Napoca, în 1961, ca șef de promoție, ați rămas în această cetate a medicinei românești, ca intern clinic la Clinica medicală numărul 1. După terminarea stagiului de internat ați devenit doctorand cu frecvență la academicianul Aurel Moga, pe care l-ați urmat, prin transfer, la Ascar-București. Ați rămas în București timp de 15 ani, perioadă în care ați devenit doctor în științe medicale la 29 de ani, apoi ați parcurs toate treptele funcțiilor didactice în învățămîntul post-universitar de cardiologie (asistent stagiar, asistent titular, șef de lucrări titular). În acești timp ați obținut titlul de medic primar III și-apoi medic primar II. La 1 aprilie 1981, dată importantă pentru fișa dv. personală, dar și pentru cardiologia clujeană, ați ocupat, prin concurs, postul de conferențiar universitar de cardiologie la catedra 10, devenind astfel titularul noii discipline de cardiologie, a doua unitate de învățămînt post-universitar din țară în această specialitate. Acestea fiind zise, cum de-ați revenit în Cluj-Napoca, ce anume v-a determinat să reveniți ?

— Am revenit, cum bine s-a precizat, printr-un concurs. De ce am revenit, ce m-a determinat să revin ? Am considerat ca fiind necesară angajarea mea în organizarea și dotarea unei secții clinice de cardiologie și a disciplinei de învățămînt post-universitar de specialitate în acest mare centru medical și universitar, așa cum este prevăzut în **Programul pe termen lung de prevenire și combatere a bolilor cardiovasculare**, program aprobat de **Consiliul Sanitar Superior**, așa cum reiese din ordinul de numire emis de ministrul sănătății și ministrul educației și învățămîntului. Nu este vorba, însă numai de o conformare a mea la ordinul emis. Am subscris, dacă vreți, chiar și cu sufletul la această revenire a mea în Cluj-Napoca, important centru medical față de care mi-am simțit tot timpul legat pentru cei opt ani de pregătire fundamentală, perioadă în care m-am orientat spre cardiologie. Opt ani în care patru i-am trăit ca extern, iar cetățil patru clinic, în colectivul Clinicii medicale numărul 1, clinică cu un pronunțat profil cardiologic în care personalitatea academicianului Aurel Moga și-a pus definitiv pecetea sa atît de durabilă.

— Farcurg, iată, însemnările privind activitatea de pînă acum a conferențiarului Niculae Stăncioiu și constat că marile dumneavoastră reușite profesionale sînt înregistrate în perioada cît ați lucrat la Ascar-București. În acea perioadă ați făcut o specializare în cardiologie la Londra, la celebrul institut național al inimii. De asemenea, ați publicat, pînă acum, peste 80 de lucrări științifice, între care, la cinci monografii, sînteți autor și coautor. Sînteți laureat al premiului „Victor Babeș" al Academiei R.S.R. pe anul 1976. Sînteți membru al Societății de cardiologie din țara noastră, al Societății europene, al Federației mondiale de cardiologie, în cadrul acestei federații fiind membru al Consiliului de epidemiologie și prevenire a bolilor de inimă. Sînt, orice s-ar spune, reușite demne de toată atenția, dacă nu chiar de invidiat, în colectivul bucureștean în care v-ați afirmat pe deplin. Nu v-ați despărțea cu oarecare regret de acest colectiv ?

— Mă obligați să devin sentimental și, fără să mă abțin, voi mărturisi că nu au fost doar cîteva regineri, ci foarte multe. Mă despărțeam de un colectiv de elită care, de la prima mea gardă de noapte — și am făcut foarte multe gărzi, și la Ascar, și la Fundeni — m-a îmbrățișat cu o căldură deosebită. Amintirea fiecăruia dintre medicii și toți oamenii pe care i-am cunoscut în acei 15 ani, prietenia durabilă a multora, prietenie care acum, parcă, este mult mai de preț decît atunci, cînd mi-o acordau în mod aproape firesc, posibilitățile aproape instantanee de a realiza un act medical complex și modern (un cateterism, o cineangiocardiografie, o converale electrică, o cardiostimulare artificială), toate acestea au fost, firește, motive de reținere. Dar hotărîrea a fost luată. Am revenit la Cluj-Napoca. La motivele ce m-au determinat aș mai adăuga, pentru că tot sîntem la capitolul inimii, în sens sentimental, și, faptul că, revenind, mă apropiam mai mult de satul meu natal, **Romos**, de lîngă **Orăștie**.

— Ați fost și ați rămas un vesnic fiu al satului. Sînteți, deajfel, unul din fondatorii „Asociației culturale a fiilor satului Romos". Dar, revenind la problemele inimii, în sensul medical, credeți că problemele inimii sînt aceleași peste tot ?

— Firește, ele sînt, mai mult sau mai puțin, aceleași. Diferite sînt doar posibilitățile de investigație și rezolvare a unora din aceste probleme.

— Cu atît mai mult vrem să vă cunoaștem părerea, cu cît, cunoscător al școlii de cardiologie din București, unde ați lucrat 15 ani, precum și al celei de chirurgie cardiovasculară din Tîrgu Mureș, cu care secția clinică de cardiologie pe care o conduceți colaborează din plin, dar cunoscător, totodată, și al cerințelor medicale, cu accentul pe cardiologie, din Iași, Timișoara și Craiova, cu care ați colaborat în calitate de secretar al Comisiei de specialitate în boli cardiovasculare pe țară, ați avut prilejul să vedeți situația la fața locului, cum se spune. Care sînt diferențele între aceste centre ? Poi fi cie atenuate ? Ce s-a făcut în acest sens ?

— În toate centrele medicale ale țării există colective puternice de interniști și cardiologi care au abordat problematica majoră a patologiei cardiovasculare, orientîndu-finală aceste colective de strategia **Programului pe termen lung** alcătuit ca urmare a unei sarcini concrete trasate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la prima **Plenară a Consiliului Sanitar Superior**. Cardiopatiile cronice majore cuprinse în acest **Program** sînt din ce în ce mai bine cunoscute, tratate și prevenite în toate centrele universitare, unde, așa cum prevede **Programul**, au fost organizate și dotate corespunzător secții sau compartimente de cardiologie.

— Și totuși, unele mici-mari diferențe există !

— Da, numai că nu le-aș menționa în primul rînd pe cele legate de-o anumită tradiție, experiență și preocupare preponderentă pentru o anume boală cardiovasculară. Sînt mai acute cele legate de folosirea unor mijloace moderne de investigație și tratament, de precizare a atitudinii medico-chirurgicale și, mai ales, cele privind prechirurgia cardiacă.

— Mai concret, la ce vă referiți ?

— Ar fi vorba de folosirea adecvată a unor mijloace electrice și electronice în diagnosticul și, mai ales, în tratamentul prompt al unor aritmii cardiace severe, în urgențele cardiace majore. Există în toate județele defibrilatoare electrice. Și nu sînt folosite peste tot și cu promptitudinea maximă necesară salvării vieții omenești. Există și sînt folosite, nu numai în centrele universitare, ci și în spitalele județene din Brașov, Sibiu, Galați, Hunedoara, Constanța, ca să dau exemple, mijloace de cardiostimulare artificială temporară. Folosirea mai largă a acestora ar reduce la o a doua viață un mare număr de bolnavi prin menținerea lor în viață pînă la implantarea unor stimulatoare permanente. Implantările de stimulatoare cardiace, operație simplă care pînă acum 1—2 ani se efectua aproape exclusiv în centrele de chirurgie cardiacă (la București și Tg. Mureș), sînt tot mai mult atacate și la Timișoara, și la Cluj-Napoca, și la Iași. Să sperăm că, în scurt timp, se vor efectua și în alte centre zonale.

— Spuneați de unele diferențe privind calitatea unor investigații prechirurgicale.

— Da, investigații de calitate, așa cum în mod justificat pretinde chirurgul care operește și deschide inima și totuși, poate să dea peste aspecte nebănuite, care îl creează chirurgului cea mai cumplită tensiune profesională, nu se fac în clipa de față decît la București și Tîrgu Mureș. Am lucrat în laboratorul de investigații al Ascarului și în serviciul de explorări invazive (cateterism cardiac, angiocardiografie, coronarografie etc.) condus de un maestru cum nu am văzut în centrele medicale din străinătate pe care le-am vizitat — mă refer la doctorul **Bridu Foiade**. Am fost elevul **academicianului Moga** și l-am cunoscut, am avut șansa fericire și șansă, pe eminentul profesor **Constantin Ilieșcu**. Acumulînd deci o mică sau mare experiență, cum vreți să o calificați, consider că este necesar și posibil ca, prin sprijinul școlii conducului **Bradu Foiade**, să se dezvolte cel puțin încă 3—4 asemenea laboratoare pentru a răspunde în timp util nevoilor inimii sutelor și miilor de pacienți cardiaci.

— Subscriem la acest foarte important și urgent apel. Ce ne puteți spune despre urgențele cardiace, o altă sarcină prioritară a Programului pe care l-am tot amintit pînă acum ?

— O parte din progresele realizate au fost deja menționate. Este necesară însă o îmbunătățire a intervenției „pe scena urgenței cardiace majore", acolo unde ea debutează, în locul de muncă, la domiciliu etc. Este nevoie, adică, de o colaborare a eforturilor echipei de salvare și de coordonarea acestor eforturi de către unitatea specializată. Cînd vreau să spun, concret ? Că este de noastre de salvare sînt dotate nu numai cu drogurile esențiale, ci, unele din ele sînt dotate și cu defibrilatoare portabile. Multe, foarte multe mașini au stații de emisie-recepție. Aceste stații însă, din păcate, sînt mult prea rar folosite pentru consultul medical de maximă urgență, pentru coordonarea eforturilor de către medicul coordonator aflat la bază, în secția de cardiologie. Cum s-a mai subliniat, se reduce astfel actului de urgență cu transportul de urgență. Intr-un caz de cardiace, transportul oricît ar fi el de rapid, în absența folosirii cu pricepere a mijloacelor de menținere a vieții, nu mai constituie o măsură de urgență. Chiar și la un stop cardiac survenit într-un salon de spital transportul în camera de resuscitare poate să însemne pierderea vieții dacă unele măsuri nu sînt instantanee. Într-o serie de spitale județene — și le voi menționa doar pe cele ce și-au organizat secții de cardiologie și unități de monitorizare sub îndrumarea metodologică a Clinicii de cardiologie din București — adică Brașov, Constanța, Sibiu, Petroșani, Galați, Hunedoara, Miercurea Ciuc, mortalitatea prin infarct miocardic (tulburările grave de ritm, prevenirea șocului cardiogen etc.) s-a redus simitîor.

— Să-nțelegem că o serie din aceste diferențe între, pe de o parte, centrele din București și Tg. Mureș și celelalte centre universitare, pe de altă parte, cum ar fi cel din Cluj-Napoca, au început să se atenueze prin noua secție clinică de cardiologie pe care ați organizat-o, ați dotat-o și pe care o conduceți ?

— Înțelegeți ce vreți. Eu personal aș menționa, deocamdată, cîteva modeste fapte concrete : cardiostimulări artificiale în situații de extremă urgență ; la unele cazuri aduse cu salvarea, cazuri transferate din clinicuțe medicale, implantări de stimulatoare cardiace ; investigații neinvazive complexe (mecanofonocardiografie, ecocardiografie), studii electrofarmacologice în tulburările de ritm și conducere pe un număr tot mai mare de bolnavi pe care, pînă acum, îi tratam la București, unde lucram, iar acum îi tratez aici. Acestor fapte concrete li se adaugă și cea mai mare din investitiile de pînă acum, angioseriografia Philips Super M-60, care nu lucrează încă la cota posibilităților acestui aparat complex, dar una din cele mai luminoase zile din viața mea va fi cea în care vom avea imaginile filmate ale inimii, arterelor coronare care, în ansamblul datelor de cateterism cardiac, să furnizeze toate datele și să determine intervenția adecvată și neîntîrziată a chirurgului. Îmi exprim speranța că prin sprijinul Ministerului Sănătății și al Ministerului Educației și Învățămîntului, sprijin care a fost substanțial pentru noi în tot ce s-a realizat pînă acum, se vor asigura completările care, în clipa actuală, sînt mult mai mici față de cele ce s-a făcut pînă acum. Desigur, completări aparent neînsemnate, foarte mici, dar atît de necesare. Dar iată, m-am luat cu vorba și am uitat să adaug că gîndem în curs de a rezolva o evidență cît mai exactă, pe fișe personale, a bolnavilor cu operații pe inimă, a candidaților la asemenea intervenții, precum și a purtătorilor de stimulatoare cardiace ori a candidaților la implantare.

— Am inițiat în secția clinică de cardiologie și în ambulatoriul cel mai mulți medici specialiști veniți aici din Satu Mare, Bistrița, Sibiu, Hunedoara, Petroșani, Alba, pentru a urma cursuri de specializare și perfecționare. N-ați inițiat însă nici un cursant din județul Cluj. Aveți vreo explicație în acest sens ?

— Doritori, din județul Cluj, de-a participa la aceste cursuri au fost. De ce nu l-ați inițiat, iată o întrebare la care nu pot să vă răspund, deși eu însumi mi-am pus-o de cîteva ori pînă acum.

— În acest caz să revenim la cursanții prezenți. Schimbînd cîteva cuvinte cu ei am constatat că sînt încîntați de posibilitatea frecventării acestor cursuri la noua disciplină de cardiologie din Cluj-Napoca. Ce ne puteți spune despre aceste cursuri și, firește, despre cursanți ?

— Colegii, medici cursanți, sînt nu numai beneficiarii cursului, precum au declarat-o ei înșiși, ci și un sprijin pentru buna desfășurare a acestui curs de specializare susținut la cota așteptărilor lor. Pot spune că, intervievînd patru cursanți ce provin din învățămîntul și cercetarea unui excelent centru, cum este cel din Tg. Mureș, dar, în același timp și ei, cu inițiere și rivnă, prin rezultatele verificate sînt, în activitatea lor din secție, sînt toți cei-lalți cursanți. Sînt convins că prin asemenea cursuri, prin creșterea numărului de specialiști, în conformitate cu prevederile **Programului pe termen lung**, se va asigura o rețea de cardiologie a centrului medical Cluj-Napoca pentru întreaga Transilvanie.

— Aîteva despre aceste cursuri ?

— Ele sînt desprinse din tematica prioritară a **Programului**. La o bună parte din aceste cursuri de perfecționare am lucrat încă de pe cînd eram la București...

— Așa se explică deci faptul că în chiar ziua acestui interviu i-am întîlnit aici pe medicii cardiologi Emil Oiteanu, **șeful secției de cardiologie din Hunedoara**, și Ion Manițiu, **de la Spitalul județean din Sibiu, veniți, fiecare în parte, cu cîte un bolnav cardiostimulat temporar...**

— Da, cei doi colegi stăpînesc bine tehnica modernă a cardiostimulării artificiale pe care am inițiat-o în cadrul cursurilor ținute atît la București, cît și „în deplasare", la respectivele spitale.

— Deci nu numai în clinicile universitare, ci și „în deplasare" se pot face cursuri de perfecționare ?

— Da, am ținut astfel de cursuri privind folosirea unor mijloace moderne electrice și farmacologice de tratament în aritmiile cardiace grave, la Sibiu și Hunedoara, dar și la Brașov, Miercurea Ciuc, Constanța, cursuri în care am efectuat demonstrații practice, folosind dotarea din spitalele respective.

— S-a subînțeles, apreciem noi, din dialogul de pînă acum, că aici, în inima Transilvaniei, la Cluj-Napoca, s-au făcut și încă se mai fac eforturi substanțiale pentru o mai bună asistență medicală a bolilor cardiovasculare. Rezultatele sînt, firește, pe măsura eforturilor. Dar, dincolo de cele spuse pînă acum, sînt și unele nemulțumiri, unele nedorite stări de fapt care împiedică realizarea în termen a prevederilor Programului pe termen lung privind combaterea și prevenirea bolilor cardiovasculare ?

— Îmi puneți această întrebare întrucît, poate, ați observat că totuși sînt oarecum nemulțumit ? Dacă da, atunci voi spune că atîta timp cît există întîrzieri și nerealizări, este firesc să fiu și nemulțumit. Deci, astfel de nedorite stări de fapt sînt. Cineva din administrația națională a județului a spus despre mine, cînd eram vesnic nemulțumit, că aș fi omul care vrea să facem ieri ceea ce am hotărît azi. Da, sînt un astfel de nemulțumit. Vreau să o iau înaintea timpului cel puțin cu un ceas mai devreme. Nu vreau și nu pot accepta să aștept ca totul să se realizeze numai în virtutea faptului că, pînă la urmă, acel ceva tot trebuia să se realizeze. Desigur, în aceste nerealizări sînt nemulțumit de mine însumi, în primul rînd, apoi de diverși factori din organizarea sanitară, factori cărora, în același context, mă simt obligat să le mulțumesc pentru sprijinul acordat în împlinirea unui obiectiv care, pentru mine, constituie totul.

— S-ar părea, după spusele bolnavilor, că vă supără faptul cînd vedeți și auziți chinurile cardiacilor treziți în fiecare noapte de pîlnicelele copiilor aduși la serviciul de gardă ce funcționează în patru încăperi situate în parterul secției, deși, în imediata vecinătate, goală și în întuneric, se află policlinica de pediatrie.

— Da, este un aspect pe care nu l-am nominalizat, avînd în vedere preocupările Direcției sanitare a județului de a muta acest serviciu de gardă.

— Credem că tot o nemulțumire este, pentru dumneavoastră, și faptul că o bună parte din aparatura din dotare stă cam înghesuită.

— Văd că v-ați documentat cu prisoșință. Da, este un alt aspect, dar nu tocmai așa cum l-ați definit. Direcția sanitară cunoaște situația și propunerile noastre pentru o mai bună organizare a întregii secții în spirit funcțional, propuneri ce au fost înregistrate și se lucrează la rezolvarea lor.

— Un alt aspect care, mărturisit de bolnavi, ne-a atras atenția este cel privind înșadrarea secției. Aveți probleme în acest sens ?

— Să privim lucrurile așa cum sînt. Este vorba de o secție nouă, de o disciplină nouă și nu de mutarea uneia sau altei în cîdire amenajată special în acest scop. În ce privește schema de încadrare, aprobată de Ministerul Sănătății și cel al Învățămîntului și Educației, ea este formitate cu normele în vigoare. va fi, c.ed. în cel mai scurt timp posibil, completată cu oameni care trebuie să alcătuiască o adevărată echipă.

— Cum ați vrea să încheiem acest interviu ?

— Iată-ne, deci și spre final. Ei bine, am cîștigat în cei 15 ani munciți la București o experiență de care să pot să mă folosesc și cît de grăbit să fiu. Voi fi totuși viața nemulțumit de mine însumi și nemulțumit voi fi cînd voi constata neîmplinîri sau întîrzieri fără a cauze obiective. Nu mă voi feri să spun și lucrurilor pe nume, dar și oamenilor, tot pe nume, atunci cînd voi cunoaște cauza acestor întîrzieri. Spiritul în care aș vrea să fie înțelese și scrise aceste „nemulțumiri" nu se referă însă la oameni anume, acum, nici la instituții cu responsabilități clare în organizarea secției clinice de cardiologie din Cluj-Napoca, tocmai din motivul mai sus-menționat. Și, din punctul meu de vedere, cam asta-i tot.

VICTOR NIȚA

Înainte de vernisaj

Patru expoziții în mijlocul verii

Pictorul Viorel Mărginean pregătindu-și tabloul cu publicul din Sofia

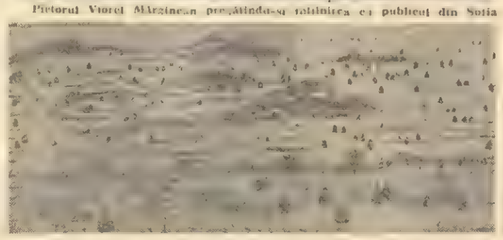

Rezultatele unui foarte scurt raid prin expozițiile deschise în București în ziua de sîmbătă, 17 iulie, prilej cu care ne-am propus să reproducem cîte o lucrare, cea care ne-a atras atenția în mod deosebit, au fost următoarele :

Una din expozițiile ce ne-a captivat în mod deosebit și-n lumea cărcia vom revoi este cea pe care, la Galeriile de artă ale municipiului, a deschis-o de curînd Gabriel Catrinescu

Pictorul și profesorul tîrgovișlean Marin Petre Constantin expune la galeria Eforie o suită de imagini al căror numitor comun este străduința pictorului de a surprinde, prin transpunere plastică, vechea arhitectură a Tîrgoviștei

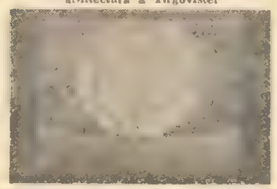

Compoziția de mai sus nu este, cum pare a fi, o pictură proprin-zisă, ci o lucrare textilă și ea face parte din expoziția pe care, la Căminul artei, a deschis-o Lidia Staruș-Ovejan

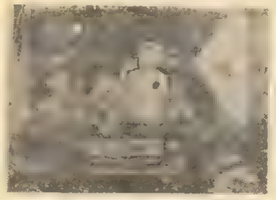

La parterul redacției ziarului „Informația Bucureștiului", o expoziție de fotografii semnate de Ovidiu Miculescu, Florin Tcias, Svetlana Tătucu, Dan Nanoveanu Cristian Ciupagea, Emil Bușureă și Dan Berlogea, studenți ai I.A.T.C.-ului, elevi, inte-ale fotografici artistice, ai inginerului Silviu Comanescu. Dintre toate lucrările, fotoreporterul nostru A. Mihailopol, autorul reproducerilor din acest raid prin expoziții, a ales-o pe cea semnată de Ovidiu Miculescu. Respectiva fotografie se numește „Oul" lui Columb cel Mic

VICTOR NIȚĂ

Muzică tînără în perioada estivală

Dată fiind larga audiență de care se bucură emisiunea Valori ale muzicii tinere, **transmisă, după cum se știe, în seara fiecărei joi, pe posturile noastre centrale de radio, iată, pentru iubitorii muzicii tinere aflați pe litoral, sîntem în măsură să le aducem la cunoștință o veste bună :**

„Radio-cenaclu" la „Radio-vacanță"

A se înțelege din acest succint anunț că, în fiecare zi, între orele 15,15—15,30 și 17,15—17,30, în cadrul postului de radio al litoralului, vor putea fi ascultate cele mai cunoscute piese de muzică tînără din repertoriul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. Vă dorim audiție plăcută !

CENACLUL FLACĂRA PE LITORAL

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, își continuă seria spectacolelor prezentate în mai multe localități ale județului Constanța și pe litoralul Mării Negre, conform următorului program :

Vineri, 23 iulie	— Eforie Sud, ora 20
Simbătă, 24 iulie	— Constanța, grădina cinema Tomis, ora 20
Duminică, 25 iulie	— Năvodari, clubul sindicatelor, ora 20
Luni, 26 iulie	— Eforie Nord, teatrul de vară, ora 20
Marți, 27 iulie	— Costinești, ora 20
Miercuri, 28 iulie	— Constanța, grădina cinema Tomis, ora 20
Simbătă, 31 iulie	— Cobadin, ora 20

Programul lunii august va fi publicat în numărul viitor al revistei noastre.

Constelația lirei

Histria

Tăcerea și zăpada sa
Crese imbrăcin..u mă-n la
Iată ville serii
Drumuri bandajate
Sfincșii dospind in piatră și
Arborii acvatici
Celebrind
Mihnire de coloane
De dulce pătimire
Difuză, verde-albăstră,
Femeie ce se spală cu
Muzică și cifre in amurg.

DAN CIACHIR

Poveste

...Și am ajuns
La o apă mare
Și nu era
Decit o singură punte
Foarte ingustă
Nu putea incăpea
Decit un singur om
Și aici m-am oprit
Și-am imbătrinit
Așteptind
Să treacă turma.

GHEORGHE SOLOMON

Copil cu păsări

Nimeni pe lumea asta
nu vinează peștele vinovat
ci se mulțumește
doar cu ce-i cade in plasă.
Eu insumi — de pildă —
cel care se risipește de bunăvoie
in neant
scriind o frumoasă poezie de dragoste
in loc să fac dragoste
in clipele acelea... Inciudat
mototolese hirtia
și o arunc pe geam
ca și cum aș alunga pustiul
cu bulgări.
Puțin mai tirziu
vine un copil cu lacrimi in ochi
și in mîini cu două păsări moarte
găsite sub fereastra mea.

ION PRUNOIU

Dimineață in solstițiu

Ulcioarele fermecate
pline cu apă din fintina
abia sleită,
verdele incredibil al verii,
flacăra macilor noi,
oglinda de nuferi a lacului
cătunului nostru,
vița de vie și prunii in boare
cosmică, numenală,
zi de vară și vis,
cu pălărioare cu panglici de cer
infantele părăsind violinele
ne trimeteau ochi de aur,
infantele care cos
lanurile de grîu
intr-o singură noapte.

SANDU STELIAN

Plecarea poetului

lui Ovidiu Hotinceanu

Unde-i poetul ? Prieteni, vă mai aduceți
aminte de el ? Cind a plecat, in urmă-i
primăvara inainta spre oraș...
Ca un abur s-a imprăștiat prin aer.
In noi au plins amintirile...
Poate, a scris un poem pe care nu l-a
rostit,
l-a luat cu el printre alte poeme
pe aripile păsării de noapte !...
Există o tăcere mai inainte de toate.

S-a mutat departe de noi, departe...

Prieteni, vă mai aduceți aminte
de poetul nocturnelor șezători
din anii studenției. Camerele schimbate des
pentru o chirie mai mică și se incălzea
la căldura poemelor sale !
De jur-imprejur se despletea un oraș !

Acum e mutat departe de noi,
la ultima cameră
fără pisăloage proprietăreasa
luindu-și toate poemele
care l-au rămas nerostite.

NICOLAE ROGOBETE

Aproape ninge

Aproape ninge
in camera aceasta goală.
Rădăcinile mele
ușor aburite de-un somn nedesluși
stau ascunse.
Zeul zilei
mă imparte fără soț
la infinit.

Cineva peste lume
ne ingăduie pe amindoi.

CECILIA BUCUR

Radu Dănăilă. Cele 523 de poezii, scrise din 1966 incoace, după cum ne spuneți, stau incă sub semnul indoielii, al stingăcilor și al naivităților : „cind izvoarele se-ntorc doar in fintină / iar terburile își dezvoltă rădăcină". **Ion Georgescu.** Pentru o oarecare limpezire a noastră, am transcris acest panseu dialectic: „Clepsidra curge / maturitatea spațiului prezent / se transformă in germenele / spațiului viitor". Dar unde e poezia ? **Marian Stanciulescu.** Chiar dacă pe-alocuri poemele mai au incă inexactități in exprimare, sint unele indicii cum că ați putea evolua. Promițătoare ni s-a părut, in acest sens, poezia Singuri. **Sever Dascălu.** Pentru publicarea unei plachete de versuri aparținind poetului oltean **C.T. Lituon**, adresați-vă unei edituri. **Nuțu Stelian.** Ne bucură faptul că ați inventat o nouă formă verbală inversă : topitu-se-va răul din oamenii răi. Dar oare , va accepta cineva?! In ce privește poezia, nici o șansă. **Dobrincu Cornelia.** In cele 18 pagini, in care vă descrieți viața, ați strecurat și o poezie care este lipsită de valoare artistică. **Luminița Anghelus.** Trimiteți poeziile cercului vostru la o revistă de copii. **Mihail Drăgan.** Ceva indeminare in incercările dv., se vede. Dar numai atit. **Denis Echard.** Destul de bine, dar drumul e incă foarte lung. **Florescu Radu.** Scriindu-ne despre „evantaiul păunilor" din care „incepeau să mijească pui de gindaci" sau despre „scorpionul care, pe gleznele brazilor, își punea brățara cea mai de preț", noi credem că ar cam trebui să vă extindeți universul poetic și la alte insecte. **Deocamdată** nu pentru următorii: Iordache Florentin, Alina Pătrașcu, N. Săvulescu, Zaharia Marilena, Nicolau T. Irina, Gabriel Cojocaru, Nicu Nistor, Ion Cruceană, Aldea Cristian, Andrei Ion, Dumitru Păpușoiu, Sever Popescu, Leisa Marcu, Filip Cornel, C-tin Teodorescu, Pivcine Lucica, Nicolae I. Petricsek, Niță Dorian, Mărăcine Aurel, Răgușilă Gabriel, Dumitrescu Dan-Mihai, Crăciun Victoria-Călărași C. Rampă, Lazăr Petru, Lungu Capotă Giovana, Ungureanu Georgeta, Ciuruș Vasile, Vichentă Stingu Ciclovan, Gavriluță Haralambie, Emanoil Flor, Călin Marcel, Florin Rădulescu, Voica Adela, Porobăț Luminița, Elena Dănilă,. Filia Catolan, Maftei Gabriela, Pirvuță H. Gheorghe, Valeria Țiu, Ion Beldeanu-Gherla, Apostol Mario Cristian, Maria Pitrovschi, Nicolae Galeș. **Manuscrisele nu se inapoiază.**

VICTOR NIȚA

DEMOCRAȚIA CULTURII

(Urmare din pagina 9)

NICULAE STOIAN

partidului in activitatea lor. Măsura aceasta radicală, revoluționară, a constituit, după cum s-a apreciat la timpul cuvenit, o nouă expresie a democratismului societății noastre, a marilor drepturi și libertăți de care se bucură oamenii muncii din România, fără deosebire de naționalitate, in exprimarea opiniilor prin intermediul presei, in creația literar-artistică, a posibilităților nelimitate ale maselor de a participa la dezvoltarea vieții spirituale. Fără indoială insă că momentul culminant l-a reprezentat instituirea in 1976 a primului Congres al educației politice și al culturii socialiste, forumul cel mai democratic in cadrul căruia, cum s-a intimplat și recent, la cea de a doua intrunire a sa din luna iunie 1982, s-au stabilit liniile directoare ale operei de formare a omului nou, de afirmare a personalității umane, a virtuților creatoare ale maselor.

2. Dați-mi voie să leg răspunsul la această intrebare de cel la intrebarea anterioară, deoarece primul congres al educației politice și al culturii socialiste a prilejuit secretarului general al partidului și președintelui republicii lansarea vizionarei idei a organizării Festivalului național „Cintarea României", cadrul democratic cel mai larg de participare a maselor in egală măsură la calitate de creatori și beneficiari ai actului de cultură. S-a declanșat astfel vasta mișcare de educație și creație politică, tehnico-științifică și cultural artistică a cărei dezvoltare de-a lungul celor trei ediții desfășurate pină acum, marcate de etape competiționale la nivel republican, reprezintă argumentul suprem al democrației culturii, al poporului devenit „patestate supremă" și in domeniul culturii cum aspira un cărturar patriot de la 1848. Oricit de austere ar fi statisticile, nu mă pot abține să nu dau citeva cifre : dacă inainte de lansarea grandiosului festival in țară activau 30 000 de formații cu 400 000 de membri, la ultima ediție a acestei manifestări culturale fără precedent numărul formațiilor s-a ridicat la 175 000 cu 3,8 milioane de membri dintre care 4 800 își desfășoară activitatea in limba maghiară și 856 in limba germană. Participanții la creația tehnico-stiintifică destinată infăptuirii obiectivelor actuale ale economiei noastre au fost si ei circa 3 milioane. Ceea ce mi se pare si mai important in afirmarea acestui democratism larg este nivelul calitativ ridicat și pluralitatea de forme ale expresiei pe care le prezintă talentele din rindurile oamenilor muncii, multe din creațiile acestora pe diferite planuri depășind condiția unui simplu hobby, ci intrunind tot mai mult virtuțile de unicat ale adevăratei opere.

3. Păstrindu-mă in același domeniu la care m-am referit și in răspunsurile anterioare ; respectiv creația maselor, consider că in cultura noastră intrată intr-o etapă revoluționară, asistăm incă de pe acum la o osmoză tot mai organică intre cultura profesionistă și cea promovată de talentele din rindurile oamenilor muncii. Dacă ne referim la un domeniu atit de pretențios sub aspectul culturii și experienței care este scrisul literar, nu putem să nu observăm că nu numai la concursurile din cadrul Festivalului național „Cintarea României", ci și la cele de debut ale unor instituții profesioniste, cum sint edituriile de specialitate, protagoniștii, cișigătorii, sint in mod real oameni ai muncii care fac literatură și incă de bună calitate dincolo de profesia zilnică. Mă intreb dacă nu e acesta semnul omului total, capabil să treacă in mod organic de la un gen de creație la altul ? Fenomenul acesta căpătind ampioare, e timpul să nu ne mai limităm la entuziasmul aprecierilor și să găsim forme concrete de stimulare și punere in valoare a acestor creații. Organizațiile noastre profesioniste, presa de specialitate, critica literară și de artă ar trebui, in virtutea unui democratism plenar, a echității decurgind din calitatea muncii, să acționeze eficient in direcția aceasta.

POMPILIU MARCEA

fatice și cu poncife „mobilizatoare", nu prin fetișizarea „dosarelor" obținem noua calitate, ci prin fapta noastră concretă, zilnică, la locul de muncă. Să rămînem corienți la numărul de ședințe, să inlăturăm fetișismul dăunător și solemnitățile soporifice, dar să raportăm cit mai multe și mai ridicate, calitativ, realizări. Intr-o lume a zborurilor interastrale, a fantasticelor realizări ale minții umane, nu putem trișa, nu putem promova mediocritatea gălăgioasă. Inaltul profesionalism, cultul **eminenților**, cum zicea Maiorescu incă, al specialiștilor eficienți, iată ce ne trebuie : in cultură și peste tot desigur. Democrația nu trebuie să fie un scut al parazitismului și mediocrității, ea este, trebuie să fie fermentul esențial de promovare a valorilor. Nici democrația antică nu era altfel, in ciuda limitelor ei, cu atit mai puțin democrația socialistă. Ea a inlăturat privilegiile sociale, dar trebuie să asigure și să apere privilegiul valorilor materiale și spirituale. Nefiind o orinduire amorfă și gregară, fiind dimpotrivă cea mai avansată formă de existență socială, ivindu-se pe de altă parte in cea mai avansată, sub aspect tehnic, științific, spiritual, etapă din istoria umanității, democrația socialistă face loc și afirmă, in cea mai largă măsură, valorile superioare. Superioritatea ei, in raport cu alte democrații nici nu se poate inchipui altfel.

2) Sint nenumărate argumentele, incepind cu **desființarea cenzurii**, moment crucial in cultura română contemporană, datorat președintelui țării. Nu inseamnă, evident, că au dispărut automat, odată cu cenzura, toți cenzorii : unii birocrați au rămas cu reflexe și complexe și se defulează umblind la textele altora. Dar se vor obișnui și vor vedea că, socotindu-se vigilenți, nu erau decit ridicoli. Și democrația se invață mai ales in cultură. Se pare că nu ne naștem cu ea. Să sperăm insă că generațiilor ce vin le va fi congenitală. Alte argumente ? Eu nu cred că ar fi putut să apară inainte de 1965 măcar următoarele cărți: **Moromeții (II), Intrusul, Delirul, Cel mai iubit dintre pămînteni, Podul de gheață, Calolanul, Suferința urmașilor, Fiul secetei, Absenții, Fețele tăcerii, Orgolii, Vocile nopții, Bunavestire, Niște țărani, Viața pe un peron, Manifest pentru sănătatea pămintului, Săptămina nebunilor, Principele, Biblioteca din Alexandria** etc. Și nici **Opere** IX de Eminescu, **Orizonturile mele, O viață de om sau Istoria...** lui Călinescu. Cred că autorii lor, evident cei in viață, nici nu s-ar fi incumetat să le predea vreunei edituri. Nu știu dacă și-ar fi ingăduit chiar să le scrie. Ce s-a intimplat prin publicarea acestor cărți ? S-a subminat cumva socialismul adoptindu-se practica promovării adevărului ? Dimpotrivă, socialismul a ieșit, impotriva așteptărilor vechilor cenzori, intărit, căci numai minciuna și mistificarea dăunează oricărui organism social. Adevărul a fost și rămine intru eternitate cel mai puternic factor de coeziune socială. Nu e nevoie să adăugăm un fapt prea evident și anume cit de mult s-a imbogățit cultura noastră națională, prestigiul și audiența ei in țară și in afară, prin apariția unor asemenea opere, grație democrației socialiste reale instaurate acum 17 ani. Putem să judecăm și altfel importanța Congresului al IX-lea : cit de mult, de inadmisibil de mult ar fi pierdut cultura noastră dacă nu s-ar fi petrecut fericitul eveniment. Cred că alte „argumente" ar fi de prisos.

3. Fiind vorba de „evoluția" conceptului, nu este nevoie de o nouă revoluție. Vreau să spun că in cultură drumul inceput din 1965 incoace s-a dovedit benefic, fertil. Cultura noastră națională s-a regăsit pe sine și se imbogățește mereu. Cultivind, cum spuneam, principiul calității, **competenței profesionale, luciditățli** și **adevărului** ne aflăm pe drumul cel mai sigur. Evident, că mecanismele de funcționare sint perfectibile, perfecțiunea fiind un ideal. Dar, propunindu-și să servească asemenea principii, vicille de funcționare, uneori inerente, ale mecanismelor, nu vor putea frina procesul mereu progresiv al afirmării spiritului românesc.

AL. CRIHANĂ

2. Vorbeam de restituiri. Atunci să mă opresc tot aici. Un asemenea moment il reprezintă aducerea in fața generațiilor de azi a unor opere fundamentale ale patrimoniului nostru spiritual. Aceasta s-a datorat, sper că nu s-a uitat, cutezanței, patriotismului și umanismului manifestate in epocă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Un alt moment il constituie Festivalul național „Cintarea României", căruia, tot mai mult incepem să-i descifrăm marile sensuri și calități revoluționare in opera de plămădire a omului nou. Chiar procesul educației politice și al culturii socialiste este un astfel de instrument. Realitatea este că trăim o stare de elevare, un moment al culturii. Mă intreb adesea, gindindu-mă la detractorii noștri din afară, dacă ei au văzut săli de spectacole „luate" in asalt de muncitori, de țărani, de fii lor, intr-un festival precum cel al artelor din Vrancea, din acea regiune care pină mai ieri era cunoscută pentru inapoierea ei economică și chiar culturală, deși Miorița il aparține, ca și intregului popor, deși dăduse oameni de valoare. Ce vor fi spunind ei dacă le-aș aminti că in zilele următoare, in Berlinul occidental, doi meșteri mari in cioplitul lemnului, din Vrancea, doi sculptori de fapt, arată țăria artei și geniul nostru. Indiscutabil, arta, cultura românească aspiră la universalitate.

3. Prin impunerea valorilor autentice. Cind fac o asemenea afirmație am in vedere atit pe marele artist și creator, cit și pe marele creator popular. In Vrancea — grație efectelor benefice ale Festivalului național „Cintarea României" — mișcarea cultural-artistică se reazimă pe cei peste 80 000 interpreți, creatori, instructori — oameni ai muncii in uzine, pe ogoare, la catedră, la patul bolnavului sau, in alte locuri unde se produc bunuri materiale. Fără democrație, fără condițiile asigurate de societate, o asemenea mișcare n-ar fi posibilă !

MIHAI UNGHEANU

apar in numele dreptului la cuvint nu respectă de fapt ideea de democrație. Din cite se vede nu țin să nu se confunde democrația cu anarhia, cu haosul. Cine susține o asemenea democrație este practic un adversar al democrației. Cine promovează tehnica falselor majorități de asemenea. Și așa mai departe.

Democrația nu este ceva idilic. Ea trebuie apărată. Cu atit mai mult cu cit prin chiar spiritul ei ea tinde să creeze un regim de egalitate și spiritelor antidemocratice.

Revenind la intrebare se mai pot adăuga multe exemple. Filmele, cărțile, cind vorbim despre oamenii de artă, literatură. Recent a apărut o carte semnată de Florin Mugur și intitulată **Convorbiri cu Paul Georgescu**. O carte de 350 de pagini, antrenantă pentru unii cititori, mai ales că Paul Georgescu este un om inteligent. Dau exemplul pentru că ai poate fi folosit intr-o asemenea discuție. Ce dovadă de libertate de mișcare mai convingătoare decit asta pentru scriitorime ? A da posibilitatea unui scriitor matur să dea un spectacol intelectual lejer in fața a numeroși cititori, nu este o dovadă de democrație ? Inciin insă să afirm, oricite calități ar avea dialogul despre care vorbim, că acesta nu este un uz al democrației, ci un abuz al ei. Cîți scriitori români de virsta, de valoarea, de experiența lui Paul Georgescu au posibilitatea să se exprime in fața publicului pe durata a 300 de pagini ? Nici Marin Preda n-a făcut-o cu același interlocutor. Putem tipări cărți similare și pentru Eugen Barbu, pentru Ion Lăncrănjan, Constantin Țoiu, Paul Anghel, Fănuș Neagu și alții ? Iată un mod de a folosi democrația care se intoarce impotriva ei. Avem un bun cadru democratic și exemple nenumărate de existență a democrației culturale, dar abuzul de democrație produce inegalități.

3. Democrația va da roade din ce in ce mai bune dacă se veghează asupra aplicării unui spirit cu adevărat democratic. Am scris mai sus că democrația nu este o idilă. Am să dau un exemplu. In ultimul timp mai mulți scriitori au pronunțat critici la adresa structurilor invechite, moștenite ale uniunilor de creație, pe care le doresc aduse la zi. Faptul că s-au pronunțat aceste critici, este o dovadă de democrație. Faptul că se incearcă impiedicarea acestor critici nu mai este un semn de democrație. O discuție deschisă este caracteristică democrației, nu una intreruptă in care o singură parte are cuvintul. Democrația e in funcție de realități și nu de teorii. Cum va arăta democrația miine ? Depinde de felul cum rezolvăm azi problemele.

„Un învățământ integrat necesităților societății românești"

Interviu cu tovarășul prof. dr. docent IOSIF TRIPȘA, secretar de stat la Ministerul Educației și Învățământului

— Tovarășe profesor, învățământul nostru a înregistrat o evoluție de excepție, mai ales din 1965 încoace. Ce considerați că particularizează evoluția din acești ani a școlii românești ?

— Școala românească — adevărat factor de cultură și civilizație, care are un puternic impact asupra nivelului de pregătire a tuturor membrilor societății noastre — a înregistrat, în perioada pe care pe drept cuvînt poporul nostru o numește cu legitimă mîndrie **epoca Ceaușescu**, salturi calitative importante. Mă refer, în primul rînd, la aplicarea în viață a unei concepții largi umaniste, profund științifice, originale, pe care partidul nostru, în mod deosebit președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au dezvoltat-o — concepție după care trebuie să asigurăm o rapidă dezvoltare a nivelului de pregătire a întregii generații tinere. În acest sens, perioada la care ne referim se caracterizează prin generalizarea învățămîntului obligatoriu de 10 ani și creșterea, an de an, a șanselor pe care tînăra generație le are pentru completarea studiilor în treapta a doua de liceu și, mai departe, în învățămîntul superior. Generalizarea învățămîntului de 10 ani în țara noastră este o performanță de nivel mondial. Numai în cele mai înaintate state, din întreaga lume, există învățămînt obligatoriu de 10 ani. În cele mai multe din aceste state învățămîntul obligatoriu se oprește la 8 clase, la 6 clase și există unele țări, recent eliberate de sub jugul colonialismului, în care învățămîntul general și obligatoriu de 4 clase este încă un deziderat neîmplinit. România este apreciată de cele mai competente foruri internaționale, între care UNESCO, pentru politica școlară și mai ales pentru perseverența cu care această politică școlară este înfăptuită pas cu pas, an de an.

— Spre deosebire de alți ani, 1982 a pus probleme deosebite prin numărul sensibil crescut al elevilor care intră în prima treaptă de liceu. Creșterea bruscă a numărului de clase poate afecta calitatea pregătirii acestei promoții ?

— Dovada cea mai elocventă și concretă a materializării în viață a politicii partidului nostru cu privire la dezvoltarea învățămîntului este faptul că în această vară se finalizează pregătirile începute cu ani în urmă pentru a asigura întregii promoții de 500 000 de absolvenți ai clasei a VIII-a locuri în prima treaptă de liceu, organizînd o mai bună cuprindere în liceele și școlile cu tradiție, care au avut și în anii trecuți treapta întîi și treapta a doua de liceu, dar și în școli care pentru prima dată au primit treapta întîi de liceu în acest an, condițiile necesare asigurării unui învățămînt de calitate. Cuprinderea celor 500 000 de elevi în clasa a noua s-a făcut nu numai din punct de vedere cantitativ. Preocuparea M.E.I., a tuturor factorilor cu contribuție în educația și învățămîntul tinerei generații ne dă convingerea că vom reuși să asigurăm în toate clasele a IX-a din următorul an școlar un proces instructiv-educativ de nivel ridicat, contribuind, în felul acesta, la realizarea unei noi calități în școala românească — sarcină de bază a acestui plan cincinal în toate domeniile vieții noastre economico-sociale. Pentru aceasta — ca și pentru toate celelalte clase — M.E.I., împreună cu ceilalți factori educaționali, a luat măsuri pentru asigurarea bazei materiale.

— Poate n-ar strica, în acest plan, chiar cîteva precizări.

— S-au realizat numeroase cabinete, laboratoare și ateliere școlare în toată rețeaua de învățămînt. Aș menționa că anul 1982 nu este, de fapt, decît o continuare a perioadei în care, în ultimii 17 ani, baza materială a școlii de toate gradele a sporit substanțial. Din anul 1965 pînă în prezent, a crescut mai mult decît dublu numărul de locuri în grădinițe, aproape s-a dublat numărul de săli de clasă în școli generale și în licee, s-au triplat locurile în internatele școlare, s-au dublat spațiile pentru învățămîntul superior. Putem să spunem, avînd aceste cifre în minte noastră, că perioada 1965—1982 este perioada în care baza materială a școlii românești a căpătat dimensiunile mari și moderne pe care le are în prezent grație grijii deosebite a partidului și statului pentru modernizarea reală a învățămîntului românesc.

— Una din expresiile cele mai elocvente ale modernizării de care vorbiți o probează manualele școlare. Subiect dezbătut și de revista „Flacăra" și aflat de mult timp în atenția ministerului. Ce întreprinde, concret, Ministerul Educației și Învățămîntului pentru îmbunătățirea manualelor școlare ?

— Iată ! A și întreprins. Evident, tot pentru asigurarea unei noi calități superioare, a procesului instructiv-educativ s-au pregătit și, în ziua de 15 septembrie 1982, toți elevii țării vor avea manualele îmbunătățite față de perioada trecută, atît din punct de vedere al conținutului, al graficii, cît și din punct de vedere al prezentării estetice. Dar de foarte mare importanță pentru noi toți, pentru întreaga noastră societate, este profunda mutație realizată în conținutul procesului instructiv-educativ, trecîndu-se de un învățămînt rupt de viață, de necesitățile societății, la un învățămînt care este organic integrat cu cercetarea științifică, cu producția materială, cu viața noastră științifico-culturală bogată, care a înflorit și ea în epoca Ceaușescu.

— Cum apreciați nivelul calitativ al practicii productive, al însușirii unei meserii de către elevii de liceu ?

— Principala direcție a profundei mutații în conținutul procesului instructiv-educativ constă în asigurarea, la absolvirea învățămîntului obligatoriu, inclusiv deci a primei trepte de învățămînt liceal și cu atît mai mult la absolvirea treptei a doua de liceu, a unor deprinderi profesionale de certă valoare pe care fiecare absolvent le capătă începînd încă din clasa a cincea, prima clasă de gimnaziu. Instruirea practică-productivă începe, de fapt, încă din învățămîntul preșcolar, unde se diversifică jocurile, în care copiilor li se prezintă diverse meserii, amplificîndu-se mereu, treaptă de treaptă, atît în ceea ce privește numărul de ore afectate cît și în creșterea complexității elementelor însușite, instruirea practică ajungînd în liceu să reprezinte o treime din timpul total afectat studiilor. Ca urmare, la absolvirea treptei întîi, toți foștii elevi primesc certificat de calificare pentru treapta întîi tarifară în meseriile pe care și le-au însușit în școală, certificate care au o reală acoperire în competența profesională însușită. Dovadă este producția școlară care, în acest an, se va ridica la o valoare de peste șase miliarde de lei. Numeroase produse, unele de tehnicitate foarte ridicată, pe care le realizează elevii de liceu, în primul rînd pentru întreprinderile patronatoare, în al doilea rînd pentru diverși alți beneficiari, inclusiv pentru export, dovedesc pregătirea profesională de înalt nivel tehnic pe care elevii noștri o obțin în liceu. Aș menționa că toate organismele internaționale din domeniul educației și învățămîntului recunosc realizările românești drept realizări de vîrf pe plan mondial, încadrîndu-se pe linia reală a procesului de modernizare care se realizează în sistemele de învățămînt în toate țările civilizate.

— Sînteți mulțumit de modul în care se desfășoară cultivarea valorilor în învățămînt ?

— Aș sublinia faptul că dovedim, inclusiv la nivel internațional, buna pregătire a elevilor noștri în domeniul disciplinelor fundamentale — matematica, fizica, chimia, biologia. Într-adevăr, an de an, echipele de elevi români care participă la olimpiadele internaționale de matematică, fizică și chimie aduc rezultate strălucite, numeroase medalii de aur, argint și bronz, atestînd, în felul acesta, valoarea cerută a pregătirii lor, obținută în școala românească. Și în acest an, cei 13 participanți români la aceste olimpiade ne-au adus marea bucurie de a se întoarce cu 10 medalii, reprezentînd o foarte mare eficiență a participării românești la competițiile internaționale școlare. O atestare suplimentară a valorii școlii românești, în acest domeniu, este și faptul că organismele internaționale au acceptat candidatura României pentru organizarea în anul 1983 a două din aceste olimpiade internaționale, pentru fizică și pentru chimie. Le vom organiza, în primul rînd, cu dorința ca echipele românești să aibă cele mai bune rezultate la aceste competiții internaționale, dar, în același timp, să dăm posibilitatea tuturor participanților din cele peste 30 de țări înscrise la olimpiade să se convingă și la noi acasă de valoarea ridicată a procesului instructiv-educativ din școlile noastre. În același timp, M.E.I., celelalte foruri care contribuie la îmbunătățirea procesului instructiv-educativ, în această perioadă, și-au propus și au luat măsuri concrete pentru acordarea unei atenții sporite predării în mai bune condiții a limbii și a literaturii române și a istoriei patriei, în spiritul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 1—2 iunie 1982 a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și la încheierea celui de-al II-lea Congres al educației politice și culturii socialiste. Vom întări preocuparea pentru însușirea acestor discipline de fourte mare importanță pentru educarea tinerei generații, în așa fel încît însușirea materiei să se facă în mod conștient, sublinînd ceea ce este esențial în disciplinele respective.

— Modernizarea predării, accentuată la multe discipline în ultimii ani, credeți că poate să-și asocieze și modernizarea mijloacelor de verificare a cunoștințelor în școală ?

— Chiar din anul școlar 1982—1983, la toate disciplinele din învățămîntul obligatoriu, începînd cu învățămîntul primar, gimnazial și terminînd cu treapta întîi de liceu, se vor aplica baremurile de cunoștințe minime pentru promovarea elevilor. Este vorba de a certifica, la fiecare din aceste trepte de învățămînt, că toți promovații și-au însușit cunoștințele și deprinderile minime stabilite în baremurile care s-au analizat de către biroul executiv al Consiliului Superior al Educației și Învățămîntului și care le-a aprobat introducerea în activitatea practică de instruire din țara noastră, începînd cu viitorul an școlar. Nu este vorba de noi teste sau de noi lucrări de control, de noi teze, ci, dimpotrivă, ca, în cadrul lucrărilor curente de verificare a cunoștințelor și de notare a elevilor, să se aplice în întreaga țară criterii unitare, științific fundamentate, astfel încît să asigurăm creșterea calității procesului instructiv-educativ în toate școlile noastre. Menționez că aceste baremuri de cunoștințe și deprinderi minime strict obligatorii pentru promovare au fost formulate în conformitate cu cerințele tehnologiilor moderne educaționale, așa încît să se pună un accent puternic pe latura formativă a procesului instructiv-educativ, pe creșterea competenței absolvenților noștri în rezolvarea unor probleme curente. Exemplific: se pune accentul, de pildă la matematică, pe rezolvarea unor probleme — de aritmetică, geometrie, algebră, trigonometrie — iar nu pe reproducerea verbală cît mai exactă a diverselor postulate, axiome și teoreme. Același accent pe latura formativă se asigură și la disciplinele experimentale — fizica, chimia, biologia — insistînd pe realizarea de experimentări cu care să se redescopere legile naturii, noi proprietăți ale materiei organice și neorganice și să se deschidă posibilitatea stabilirii unor perfecționări în procesele tehnologice în economia națională. La disciplinele de specialitate, cele care asigură însușirea meseriilor, se pune accentul pe înțelegerea profundă, atît a tehnologiilor de nivel tot mai ridicat care se aplică în economia națională, cît și pe legarea organică a acestor cunoștințe de înțelegerea modului în care, în fiecare ramură în parte, se aplică noul mecanism economico-financiar, indicațiile de bază ale conducerii de partid și de stat privind folosirea complexă a tuturor resurselor materiale ale țării, valorificarea a noi materii prime și surse de energie, creșterea calității producției românești, a competitivității sale pe plan extern. Iată, noua calitate în procesul instructiv-educativ a și căpătat dimensiuni concrete pe care, în perioada viitoare, lucrătorii școlii sînt hotărîți să le realizeze pas cu pas, aducîndu-și astfel o contribuție tot mai mare la pregătirea noilor generații pentru muncă, pentru viață.

— Cum apreciați că este organizat și se desfășoară învățămîntul seral și fără frecvență și — nu vă mai pun altă întrebare ! — învățămîntul nostru superior?

— O atenție deosebită acordăm în perioada actuală învățămîntului seral și fără frecvență în toate treptele de învățămînt, pentru că și în România, ca și în țările avansate, se manifestă o tendință din ce în ce mai accentuată a tinerilor de a intra în munca productivă, în viața activă. Fenomenul este general în toate țările avansate, datorită procesului de accelerare a dezvoltării psiho-somatice a tinerei generații. Specialiștii afirmă că și în România, ca și în alte țări, datorită acestei accelerări a dezvoltării biologice, tinerii de astăzi sînt cu trei ani mai bine dezvoltați decît în generațiile anterioare. Iată și aici un exemplu al modului în care se reflectă asupra tinerei generații creșterea reală a calității vieții în țara noastră. Ca urmare, acești tineri mai bine dezvoltați decît în generațiile anterioare, în mod legitim, doresc să-și înceapă o viață activă mai devreme. Posibilitatea li se oferă și datorită faptului că la terminarea treptei întîi de liceu fiecare absolvent capătă, după cum spuneam, un certificat de calificare și poate să intre în cîmpul muncii efectuînd, precizez iar, muncă calificată. Este, deci, normal ca societatea să se preocupe de asigurarea posibilităților de completare a studiilor — treapta a doua de liceu și chiar studii superioare — pentru toți acești tineri care intră devreme în cîmpul muncii. În concepția partidului și statului nostru, cu privire la învățămînt, se acordă în mod corespunzător atenție specială învățămîntului seral și fără frecvență la treapta a doua de liceu și la învățămîntul superior. Dealtfel, o dovadă a acestei largi posibilități o constituie numărul mare de locuri ce rămîn disponibile atît la învățămîntul de zi, cît și la învățămîntul seral, an de an, cu toată activitatea tot mai perseverentă a organelor școlare și a organelor de U.T.C. de îndrumare a tinerilor care au intrat în cîmpul muncii să urmeze formele de învățămînt seral. Același lucru se poate spune și despre învățămîntul superior, la care, în acest an, în continuarea aplicării politicii partidului nostru, a sporit numărul de locuri la seral. Aș menționa, ca o dovadă a faptului că învățămîntul nostru superior înregistrează — datorită orientării juste de integrare organică și cu cercetarea și cu producția — succese tot mai importante, faptul că absolvenții învățămîntului superior din România, între care sînt, an de an, tot mai mulți tineri din țările prietene — în total, în România, în prezent, spun în paranteză, învață peste 27 000 de tineri din alte 36 de state — toți acești absolvenți au pregătirea corespunzătoare diplomelor care li se acordă, recunoscute în toate țările lumii și apreciate de organismele internaționale ca fiind diplome de certă valoare pe plan internațional. Școala românească superioară este, astfel, atestată de forurile internaționale ca fiind o școală de nivel ridicat. Dealtfel, așa se și explică afluxul tot mai mare al tinerilor din alte țări spre învățămîntul superior din România. Fără îndoială, ne interesează prestigiul internațional al școlii noastre superioare, dar mai ales ne interesează calitatea absolvenților care, an de an, în număr important — depășind 33 000 — sînt repartizați pentru a-și desfășura activitatea în cadrul specialității lor în diferite ramuri economice, cultural-științifice din țară. Apreciem că integrarea tinerilor absolvenți de învățămînt superior de la cursurile de zi se face mai ușor decît în trecut la locurile de muncă acordate, că aportul tinerilor specialiști în producție se simte încă din prima perioadă a stagiului în specialitate și că pregătirea lor științifică le permite să abordeze de pe o poziție superioară rezolvarea diferitelor probleme concrete cu care se confruntă. Dealtfel, ne bucură succesele tuturor tinerilor specialiști și urmărim cu interes cum, în diferite întreprinderi industriale, agricole, la alte locuri de muncă, tinerii specialiști sînt angrenați, datorită pregătirii lor științifice valoroase, în rezolvarea problemelor de progres tehnic, de asimilare de noi tehnologii, de noi utilaje, de modernizare a producției, toate acestea reprezentînd, în definitiv, aportul tot mai mare pe care școala superioară românească îl dă, în mod direct, dezvoltării economiei naționale, în conformitate cu hotărîrile adoptate la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

DORIN GHERGHINESCU

Scrisori pentru „Flacăra"

Canalul

(Urmare din pagina 1)

gadier, șantierul care răspundea, după mine, în modul cel mai apropiat ambiolului din cîntecul „Spargem munții în pumni" aflat, pe atunci în repertoriul tuturor brigadierilor țării (fie ei la munte sau în cîmpie), am văzut Salva-Vișeu, Agnita-Botorca, am văzut apoi Bicazul (care nu numai că mă tulburase ci, pur și simplu, mă fascinase !) și, printr-o împrejurare datorată aceleiași misiuni de reporter-militar (păstrez și acum legitimația în care, vai !, cît sînt de tînăr ! un băiat !) am văzut și faimosul șantier dintre Dunăre și Marea Neagră.

Despre acest șantier, cum știi, se vorbea cu fiori de teamă ; era acolo un fel de loc al infernului ; eu văzusem șantiere spre care se mergea cîntînd, dar aici am auzit cu urechile mele hămăiturile de cîini. Și, cum nu eram departe de ape, nici de cele ale Dunării, nici de cele ale mării, mă gîndeam că una e să înoți liber spre steaua depărtată a tărmului, și alta să faci același lucru cu forța. Așa încît, multă vreme după aceea, pe cine-l auzeai că venea „de la Canal" făceai ce făceai și-l ocoleai.

Cum am zis, Canalul era și el un șantier național, se vorbea despre el în presă, în jurnalele cinematografice, se vorbea frumos, agitat, evitîndu-se cealaltă față a lucrurilor. Se auzea însă că se petreceau acolo, pe acel timp, lucruri incredibile.

Mai pe urmă, vacarmul de-acolo, cum știi, s-a stins... Nu lupta de clasă s-a stins ci, cum am spus, vacarmul.

Și s-a făcut, deodată, o liniște asemănătoare cu aceea de dinspre zori, și s-a auzit venirea mării, și s-a văzut soarele uriaș ieșind din ape. Veneau vremuri noi, începea marele dezgheț, veneau vremurile de azi încărcate și ele de luptă, de o luptă și mai cuprinzătoare, și mai puternică, dar o luptă cu adevărat revoluționară. A venit Congresul al IX-lea cu marile sale deschideri în toate planurile vieții noastre politice și sociale cînd lumina s-a arătat tot mai învingătoare asupra umbrei.

De ce ți-am scris despre toate acestea ?

Pentru că, iată, nu cu mult timp în urmă, am avut prilejul să vizitez iarăși Canalul.

Nu mai trecusem pe acolo decît în drum spre mare și nu puteam avea decît detalii disparate văzute din fuga trenului. Acum însă, fiind cu un grup de scriitori într-o vizită de documentare, am avut prilejul să văd Canalul de la „izvoare" pînă la intrarea lui în Marea Neagră. Cum să-l descriu ?

Printre minunile lumii se numără piramidele.

Să ne gîndim la ele. Canalul Dunăre—Marea Neagră și-a început primele săpături cam în felul piramidelor, în condiții de muncă extrem de grele. Ne aflam la începuturi și într-un alt vers se cînta : „Cu sapa și lopata, să dăm șantierul gata !" Dar, cum s-a văzut, nu poți face într-un timp atît de scurt cu mijloace rudimentare o lucrare atît de uriașă !

Astăzi, șantierul reluat sub directa gîndire și acțiune a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își definitivează o cu totul altă istorie. O istorie atît de deosebită de cele dintîi săpături ale acelor ani, încît ea ne apare cu totul nouă. Și iat-o : magistrala de apă, lată de aproape 200 de metri și lungă de peste 64 de kilometri, cu ecluze și poduri arcuite, cu porturi ce vor deveni curînd de talie internațională, se așterne în față ca una dintre cele mai uimitoare opere ale artei tehnice înfăptuită de oameni liberi !

De ce ți-am scris toate acestea ?

Pentru că acest mare șantier național, prin istoria lui, prin începutul și devenirea lui strălucitoare în eternitate poate fi un excelent declanșator și pentru opere artistice de cea mai înaltă valoare — pentru roman și poem, pentru pictură și muzică, dar mai ales — și mai operativ ! — pentru film.

Am văzut, pe vremuri, filmul „Canalul de Suez". Nu știu de cine era făcut, nu mai țin bine minte nici subiectul propriu-zis, dar mi-a rămas și acum în memorie imaginea efortului depus acolo de oameni. Dar la noi ? Cred că tabloul construirii Canalului Dunăre—Marea Neagră ar fi impresionant, în primul rînd, prin condițiile oferite astăzi făuritorilor săi de către partid de către secretarul general al partidului, cititorul acestei piramide orizontale pe pămîntul liber al României socialiste. Cred că tabloul Canalului Dunăre—Marea Neagră ar fi impresionant prin faptele constructorilor izvorîte dintr-o înaltă conștiință patriotică și revoluționară, **fapte eroice ale timpului nostru.**

Polémici cordiale

Polemică și polemici

Am auzit și am citit multe lucruri despre polemici, inclusiv că ar pune în pericol unitatea culturii. În ce mă privește, mă tem, dimpotrivă, de lipsa polemicii. Unitatea unei culturi, cred eu, este altceva decît armonia dintre cei care fac cultură. Ea ține nu de relațiile personale, ci de modul de a vedea și de a simți lumea. Așa că, în privința asta, mi se pare că putem sta liniștiți. Cultura română e ca și cerul albastru de-afară; există dinaintea noastră și va exista după noi. De-altfel, fără o clipă sau alta, eternitatea nu rămîne imperfectă, cu toate că și eternitatea e făcută din clipe. Ceea ce depinde de noi, ceea ce putem pune în cauză prin polemici, nu este cultura română, unitatea ei, ci binele sau răul pe care-l putem face culturii române. Și mai ales destinul nostru ca scriitori. Acest destin, do, putem să-l maculăm și să-l risipim ireversibil.

Pe urmă, eu unul cred în acest paradox : că istoria culturii datorează chiar mai mult adversităților decît prietenilor artistice. Prieteniile i-au ajutat pe artiști și în genere pe oamenii de spirit să fie mai puțin singuri. Adversitățile i-au împins să se delimiteze mai clar și mai intransigent. Într-un cuvînt, i-au silit să fie ei înșiși pînă la capăt. Rousseau n-ar fi fost, poate, același Rousseau, în absența lui Voltaire. După cum, pumnul lui Luther și mîna fragilă a lui Erasm s-au respins pentru a apăsa împreună în balanță. Și poate că Sparta l-a ajutat pe atenieni să prețuiască mai mult filosofia și artele, să vadă că nu toate gloriile seamănă între ele și că între gloria efemeră și cea eternă diferența nu e o problemă de timp.

Cred, așadar, că o cultură nu trebuie să evite polemicile și să deplore rivalitățile. Ele o feresc și de încezeală și de confuzie. Ne-am putea oare imagina cultura română fără opoziția dintre Maiorescu și Gherea ? Ne-am putea închipui cultura franceză, și nu numai, fără cearta dintre clasicism și romantism ? Sau Renașterea fără rivalitatea tăioasă dintre Leonardo și Michelangelo ? Multe capitole glorioase din istoria culturii sînt, în fapt, povestea unor certuri. N-a fost aproape toată a doua jumătate a secolului trecut, în artă, o luptă fără menajamente între gustul academic și impresionism ? Dacă nu m-aș teme să împing paradoxul prea departe, aș spune că numai în epocile plicticoase și stagnante a existat o armonie fără opinii. În rest, istoria culturii este plină de confruntări. Polemicile, pasiunile, controversele au împiedicat cultura să semene unui lac somnolent pe care se așează netulburată mătasea broaștei.

Dar dacă n-ar fi util să regretăm, în sine, polemicile și rivalitățile, e necesar, cred, să deosebim polemicile care slujesc idei, de cele care slujesc doar interese, pasiunile care iau foc, de cele care vor doar să dea foc. Problema nu e dacă luptele de opinii pun (căci nu pun) în pericol unitatea culturii, ci dacă toate opiniile, toate polemicile se înscriu în cultură. Altfel spus, problema nu e de a amuți și de a presăra tăcerea cu flori, ci de a face deosebirea obligatorie între, să zicem, disputele lui Baudelaire și procesul intentat lui Baudelaire. Dacă disputele lui Baudelaire fac parte din istoria culturii, procesul intentat lui Baudelaire face parte, ca și procesul intentat lui Flaubert, din istoria agresiunilor împotriva culturii.

N-am de gînd să polemizez cu tristă voluptate de a scoate din uitare limbajul domnului Pinard, procuror și împotriva *Doamnei Bovary* și împotriva *Florilor răului*. Nu țin să fac ordine în mintea nimănui și mă feresc de cei care nu roșesc niciodată. Apoi, recunosc, nu sînt sociabil și nu pot discuta cu oricine. Ce să nu mai spun că de cînd m-a încîntat ironia unei fraze a lui Camus care sună aproximativ astfel: „dacă n-ai caracter să ai cel puțin metodă", am devenit, probabil, mai reticent observînd că o metodă există chiar în cazurile cele mai scandaloase ; doar că ea e, cum să zic, în consonanță cu caracterul. În consecință, tot ce vreau e să-mi exprim cîteva nedumeriri și cîteva temeri.

Sigur că oricine are dreptul să se pronunțe în orice domeniu dorește. Cu o condiție. Să fie în cunoștință de cauză și să aibă un minimum de moralitate. Altminteri, am risca să ajungem la concluzia că și cei care au refuzat un legat al lui Brâncuși n-au făcut decît să-și exercite dreptul de a avea o opinie. Și cei care au vorbit de „putrefacția poeziei" la Arghezi sau cei care au pus la index opera lui Blaga. Și ce fel de drept este oare acela de a murdări cu orice preț scriitori și cărți ? Nu fac parte din nici o grupare literară, dacă vrem să numim așa plaurii de la suprafața vieții literare. Sînt, cum spune un proverb mexican, singur ca diavolul între paradis și infern. Dar îmi lipsește virtutea de a rămîne senin cînd e escaladată granița dintre critică și denunț, dintre reproș și insinuare. Tresar și mă întreb. Oare avem atît de multe valori încît ne putem permite barbaria de a le jigni pe unele din ele și nepăsarea de a tăcea cînd cineva le jignește ?

E un adevăr cunoscut că adesea n-am știut să ne impunem valorile. Din contră, uneori am avut parcă o funestă înclinare de a denigra, de a suspecta, de a minimaliza propriile noastre valori. E trist, dar de-a lungul timpului celebritatea multor români a trebuit să fie importată sau o fost impusă de tragedie. E aici, parcă, unul din blestemele noastre. Și poate nu numai vicisitudinile istoriei sînt de vină că în ochii unor străini ignoranți cultura română mai este încă un soi de *terra incognita* exotică. E oare nevoie de exemple ? Ajunge unul. În timp ce atîtea mediocrități de pe alte meridiane se răsfață în dicționarele mondiale, în dreptul lui Eminescu în *Larousse* am întîlnit această explicație laconică și ridicolă : *auteur de nouvelles et de contes populaires*. Trebuie, prin urmare, să credem noi cei dintîi în propriile noastre valori, ferindu-ne, evident, de exagerări, deoarece metrul etalon trebuie să rămînă în orice situație metru etalon. Și cum să acceptăm atunci că se poate plimba cineva cu prăștia în mînă (sau mai rău) prin literatura română ?

Mai ales că răul nu se oprește la ofensă. Nu o dată, polemicile care au practicat stilul, tonul și indecența proceselor intentate lui Baudelaire și Flaubert s-au dovedit o bună școală de dogmatism. Ele au înlocuit dialogul prin sentință și argumentele prin anatemă. Au mizat nu pe comunicare, ci pe excomunicare. În felul acesta au secretat dogmatism chiar cînd au pretins că-l combat. Și oare nu în pulberea de invective azvîrlită cîndva peste poezia lui Arghezi a clocit un dogmatism care l-a lovit nu numai pe Arghezi ? Sînt lecții care n-ar trebui uitate de nimeni, nici de cei care pun capcane pentru alții ultimă că, într-o zi, ar putea să cadă ei înșiși în ele. Cu atît mai mult cu cît orbirea dogmatică e o boală pe care gîndirea liberă trebuie s-o refuze mereu, pentru a se apăra de ea ca de orice boală ce nu trece o dată pentru totdeauna. Căci dacă somnul rațiunii naște monștri, somnul dialogului naște dogme. Iar dogmele sfîrșesc totdeauna prin a înăbuși ceea ce pretind că socializează. În treacăt fie zis, nu, Nietzsche l-a ucis pe Dumnezeu, ci bigotismul. Și nimic nu e mai străin de cultură ca bigotismul.

Faptul că pînă și domnul Pinard poate avea epigoni nu e o scuză. Nici aceea că, avînd treabă, n-am observat cînd a fost trecută, în virtejul pasiunilor, granița dintre intransigență și intoleranță. Mi-ar fi greu de aceea să ridic din umeri și să zic „joacă-se cine vrea cu focul, important e să nu-mi pîrlească mie hainele". Există ceva care mă oprește : gîndul că a tăcea înseamnă a consimți. În plus, acum știu că tot ce mă desparte mă definește în aceeași măsură ca și ceea ce mă apropie.

OCTAVIAN PALER ■

Simple note

Stere-Kirileanu polemizînd epistolar

Povestea e veche și, păstrîndu-și pînă-n prezent ineditul, a rămas cu desăvîrșire necunoscută ; ea datează din noiembrie 1903 și e bine să fie știută în ansamblul ei și pentru istoriografia literară și pentru voluptatea, hai să zic așa, specifică latinilor, de a fiecări în general, cărela i-am adus întotdeauna o generoasă contribuție, dar mai cu seamă fiindcă ilustrează semnificativ și veridic — dincolo de toate vorbele ce s-au spus și de toate caracterizările ce s-au făcut — structuri și reacții umane.

Sînt implicate în incident trei personaje profund deosebite temperamental : explozivul, combativul și rezolutul C. Stere, blîndul, sfătosul și cumpănitul Moș Ghiță Kirileanu, apropiat de Titu Maiorescu, prenumărîndu-se între „convorbiriști", și profesorul Ion Simionescu, omul de omenie și nedemnitățile înțelepciune, ajutător la orice nevoie a altuia fără să ezite și fără să-și precupețească sacrificiile, practicînd o splendidă filozofie a vieții, — care-l modelase firesc și identic cu sine însuși — și cînd îi dăruia lacrimile unei muscături și ale unor suferințe, ca și atunci cînd îl întîmpina cu surîsul unei rîvnite bucurii.

Obiectul polemicii epistolare dintre C. Stere și G. T. Kirileanu îl constituie **„Viața Românească"**, în chiar primul an de apariție, cînd eclatantul succes dobîndit de publicația ieșeană a stîrnit invidii care au dus inerent la variate colportări de infamii și de zvonuri ce au circulat cu stăruință în epocă și pe care timpul și dezvăluirile documentare de mai tîrziu și-au luat sarcina să le spulbere.

N-au fost puține. Și între ele, ca să-i dea cu orice preț o apartenență politică — Stere fiind la vremea aceea membru al partidului liberal — cea mai frecventă acuză care vehicula era că revista s-a ivit cu sprijin material asigurat de instituții bancare liberale.

Victima unei asemenea afirmații a fost și Moș Ghiță Kirileanu, care în 1906 locuia în București, unde era angajat la biblioteca a palatului regal și care a găsit de cuviință să-i comunice lui Ion Simionescu, la Iași — amîndoi prieteni cu C. Stere, — ce se spune la București despre „Viața Românească". Normal, Ion Simionescu își pune amicul în cunoștință, iar Stere, prompt și tenace în ripostă, cum îi era firea îi expediază lui Moș Ghiță Kirileanu cîteva șiruri, într-un vădit stil de somație, cum se va vedea îndată din scrisoarea lui Moș Ghiță pe care i-o trimite lui Ion Simionescu la 29 noiembrie 1906 și pe care o transcriu întocmai, cu sublinierile din text ale emitentului :

„Dragă prietene, azi dimineață am primit scrisoarea asta de la dl. C. Stere : «Ai comunicat d-lui Simionescu că „Viața Românească" ar avea 20 000 lei ca subvenție de la Clubul liberal. Fiindcă vreau să știu ce valoare trebuie să dau acestei calomnii, te rog foarte mult să-mi scrii de unde ai auzit această minciună. Socot că și d-tale îți va face plăcere restabilirea adevărului. În așteptarea răspunsului, al d-tale C. Stere»".

Și Moș Ghiță Kirileanu adaugă, în continuare, ușor mîhnit, pentru Ion Simionescu :

„Pe cît văd, ai ținut să-mi dai o lecție de profesor universitar... Nu mă așteptam la ea, dar îți mulțămesc, căci am tras dintr-însa și folos nu numai displăcere. Decît eu, ca fost profesor privat, aș fi dat lecția mai altfel. Aș fi răspuns eu — nu alții — lui Kirileanu ; întrebindu-l eu — nu alții — asupra izvorului și temeiniciei acelei afirmări, mărturisindu-i prietenește dorința de a o împărtăși directorului „Vieții Românești" și de a apăra revista de-o astfel de bănuială.

Dar, în sfîrșit, lucrul e făcut și eu, afiosul și rezervatul, mă văd impins de un prieten (în urma unei scrisori cu totul intîmplătoare), la corespondențe cu persoane cvasi publice, care totdeauna au fost scumpe la vorbă cu mine, da-de-cum la scrisori...

Îți pun aici alăturea și o copie de pe scrisoarea trimisă d-lui Stere.

Devotat, G. T. Kirileanu".

Iată și textul ei :

„Stimate Domnule Stere,

Primind scrisoarea Dv. de astăzi, mă grăbesc a vă răspunde că vorba despre o subvenție cam de 20 000 lei, pe care „Viața Românească" ar avea-o de la oarecare instituție de credit (de clubul liberal n-am auzit și nu puteam scrie d-lui Simionescu) pentru asigurarea materială a unei tipăriri în mii de exemplare și dobîndire de colaboratori plătiți, — am auzit-o întîmplător într-un cerc de publiciști la cafeneaua Kübler.

Lucrul e prea obișnuit în țara noastră și astfel de subvenții au primit și primesc multe publicații și reviste la noi („Arhiva" de la Iași, „Literatura și arta română", „România ilustrată", „Documentele asupra renașterii României" etc.), ca el să fie privit drept o calomnie sau ca oarece neverosimil.

Sînt în prea puține legături apropiate cu persoanele din gura cărora am auzit vorba în chestie, spre a-mi putea permite să le întreb în privința asta. Și-apoi, știți dv., cît de ușor te poate da cineva de zmînteală, cînd te bizui numai pe cuvîntul lui, neavînd dovezi hotărîtoare, cu care să-l ții în clește...

Oricum, n-aș vrea deloc să mă văd amestecat într-o discuție de felul acesta, mai ales cînd binevoiți a mă încredința că informația de mai sus nu-i întemeiată și că „Viața Românească" își are rădăcina numai în propriile puteri ale redacției.

Al Dv. stimător,
Gh. Teodorescu-Kirileanu".

Răspunsul lui C. Stere, ca și scrisoarea lui Moș Ghiță Kirileanu către Ion Simionescu, legate de aceeași problemă, în „Flacăra" viitoare.

L. KALUSTIAN ■

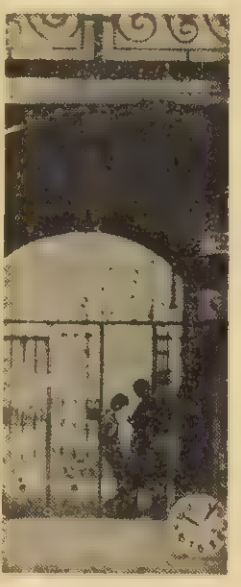

Desene pe asfalt

Poarta creației

Orice rînd ce înnegrește cu folos fila albă e un imn închinat muncii. La ce ar mai fi nevoie să sporim cu cîteva semne de cerneală tezaurul cuvintelor înțelepte ce s-au rostit despre muncă atunci cînd tot ce sîntem și cînd tot ce ne înconjoară capătă amprenta apăsată (cea a olarului, pe gîtul amforei) a unor munci superioare? Meșteșugurile muncii au creat lumea care sîntem și **românii sînt propria lor creație**. Au muncit de totdeauna gîndind (vezi gînditorul de la Hamangia), bătînd război la nevoie (vezi Columna lui Apolodor damaschinul) ori prășindu-și grîul și fructele.

Și, mai cu seamă, liber i-a plăcut românului să muncească. Și pentru ai lui ori pentru a potoli foamea prietenului aflat la nevoie. De aceea, toate meșteșugurile i s-au părut brățări de aur și el le-a învățat (cînd nu le-a inventat) cu credința că lucrează chiar asupra ostei lumi.

Repede instalat în miturile creației ca într-o gospodărie a sa, moștenită de drept, românul s-a înfățișat, în fața celor ce l-au cercetat, învesmîntat în hainele trudei, în mîini cu unelteie muncii. Nici un muzeu nu i-a conservat probe de sudoare, osul lui dogit de munci și de griji a fost auzit trosnind fără a se putea frînge ca fierăriile cosmosului.

Țara noastră, luminată de aspirațiile care o fac într-o eternitate tinără cînd arheologii încă mai dezgroapă cioburi de făloase (și singeroase) imperii, e hrănită de nobila combustie a muncii unei obști care nu uită niciodată că de sine și numai de sine depinde pacea și bunăstarea sa. Că muncind temeinic și inspirat își reconfirmă vocația libertății. Nu fala fără noimă o caută brațele noastre, ci temeiul chibzuit pe care să se întemeieze nemăsuritoarea aspirație spre lumină și bunăstare. Piramidele noastre, mausoleele, coloșii, farurile țărmului de mare s-au zidit în acest spațiu românesc din materiale friabile: lemn, frunză, ceară De piatră ne-a rămas osul neînghenuncheat al genunchiului și frunțile munților...

De ce ar fi astăzi altcum ? Dăinuim prin muncă și avem numai cuvinte de dispreț pentru acel — puțini — care își „odihnesc" fiziologiile trîndăvind. Ca și pentru muncitorul cu „mapa" gata să-i dirigue gureș pe cei cu sapa (deși se întîmplă ca și între aceștia să existe sape „autoprivilegiate" care-și caută cotloane mai comode în care să se „exprime"). Și sîntem, de asemenea, vehemenți cu cei ce ne împiedică să muncim pe măsura puterilor și aspirațiilor noastre, angrenîndu-ne în realizarea unor proiecte sterile. Cum muncim, contracarează mai vechiul deziderat cît muncim, cu credința că trebuie să ne adaptăm eforturile constructive la un nou ritm și la o nouă calitate a muncii.

Cunosc profesii în care mai sînt cantonați posesori de patalamale pentru care munca e numai o obligație ce poate fi lesne deturnată spre... alții, oameni care umplu calendare întregi cu zile goale, lipsiți de vibrație în tot ce gîndesc (atunci cînd se întîmplă să gîndească), dar vești dispuși să dilateze conturele a ceea ce li se cuvine. Paradoxal, aceștia sînt vehemenți critici ai trudei altora și trebuie spus că, nemuncind, ei comit puține (vizibile) erori.

Avem cu cine construi un prezent care în multe domenii e de pe acum viitor și ne stă în putere să ne simțim și mai intens angajați în procesele laborioase ce țintesc situarea țării în familia deloc numeroasă a statelor cu economia înaintată.

Nu poleind artificios realitatea, nu tăinuind rămînerile în urmă, ci angajîndu-ne cu toată ființa pe marile trăiectе realiste, trăiectе pe care se înscrie de fapt întreaga aspirație a obștii. Rostindu-ne acel muncitoresc „noroc bun" al minerilor în pragul fiecărei dimineți pe care o putem face într-o adevărată poartă a creației demne...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Focul luptei naționale și sociale a ars necontenit, cînd cu vîlvătăi, care făceau pe asupritori să se cutremure, cînd mai potolit, ca apoi să se întețească și mai puternic. Multe pagini glorioase a înscris poporul român în lupta pentru libertate și socialism. Graiul nu poate reda măreția acestei lupte ; ele adeveresc și vor adeveri peste veacuri vitalitatea și înțelepciunea poporului nostru, care, trecînd prin grele încercări, a rămas neclintit și a prins de fiecare dată noi puteri, ridicîndu-se, asemenea stejarului după furtună, mai mîndru spre soare.

NICOLAE CEAUȘESCU

ISTORIA A REVENIT LA ROSTURILE SALE FUNDAMENTALE

Urcînd treptele civilizației, popoarele s-au interesat totdeauna de trecutul lor, de prezentul lor, de viitorul lor, au căutat să-l cunoască și să-l înțeleagă ; de aici interesul pentru disciplina care le putea oferi această satisfacție : istoria. Dacă această caracteristică e proprie tuturor popoarelor, unele popoare, între care și poporul român se caracterizează, printre altele, și prin interesul sporit față de istorie, prin dragostea față de istorie și, ca urmare prin cultivarea istoriei. Conștient în bună măsură și, poate, uneori, intuind însemnătatea situării sale în istorie, acest interes poate fi înțeles din mai multe puncte de vedere : mai întîi ca o necesitate firească de a ști de unde vine, unde-și are obîrșia, ce s-a întîmplat înaintea sa, care e locul și poziția sa în lume și care se cuvine să fie drumul cel mai potrivit în viitor. La aceasta se adaugă imediat o altă înfățișare, anume dorința de a-și lărgi orizontul de înțelegere, de a-și spori cultura prin acumularea de cunoștințe cu privire la creațiile celor dinainte și la creațiile contemporanilor. Este istoria, așa cum o caracterizează filozofui Karl Jaspers, știința care ne ajută cunoașterea omului în cele mai înalte posibilități și în creațiile sale cu caracter de eternitate. De asemenea omul — ființă superioară — de la primii pași pe scara civilizației, a cultivat frumosul și a dorit să realizeze frumosul. Astfel, istoria — povestire mai întîi, știință după aceea, înfățișată frumos, adică în conformitate cu frumusețea eforturilor, căutărilor, realizărilor, idealurilor și aspirațiilor omenirii, constituia un ajutor prețios în formarea și satisfacerea nevoii estetice de frumos. O istorie așa cum o doreau oamenii, o istorie care cuprindea și gîndire și simțire, adresată deopotrivă minții și inimii. Omul — colectivitate constituit ca popor, ca națiune, conștient de devenirea sa, era dornic și, totodată, dator să înțeleagă vremurile pe care le trăia contemporaneitatea pentru a-și făuri aspirațiile și idealurile de viitor potrivit cu interesele sale superioare.

Istoria, socotită pe bună dreptate învățătoarea vieții, „magistra vitae", ghid în acțiune, îndreptar în gîndire și în fapte, îi putea oferi și din acest punct de vedere satisfacțiile așteptate. De aceea, cuprinde un mare adevăr afirmația lui Nicolae Iorga și Benedetto Croce, istorici și gînditori deopotrivă, că pentru a scrie istorie potrivit cu dorințele generațiilor pentru care urmează a o scrie, se cuvine a pleca de la contemporaneitate și să te întorci la contemporaneitate. Concepție care nu trebuie înțeleasă în mod simplist, cum se pare că o înțeleg unii : de a renunța la istoria vremurilor trecute și a cultiva doar istoria contemporană ! Această concepție se cuvine înțeleasă așa cum au înțeles-o cei care au formulat-o : cunoașterea trecutului obiectiv, la care se adaugă experiența generației din care faci parte, și pe care vrei să o reprezinți, să o servești. La care se mai adaugă, firește, observația nemijlocită că istoricul face parte organică din societatea vremii sale, din societatea ce-i alimentează ființa și conștiința și care are dreptul, să pretindă răsplata acestei dărnicii. Un om de știință în general, prin urmare și un istoric, care nu trăiește viața societății din care face parte prin tot ceea ce gîndește și prin tot ceea ce realizează, nu poate fi socotit pe deplin folositor nici societății respective și nici științei pe care o cultivă. Știința, oricare ar fi domeniul său de cercetare, este alimentată de nevoile societății și se cuvine să slujească aceste nevoi în sensul progresului și prosperității societății respective. Altfel știința rămîne în sine și pentru sine, ceea ce nu înseamnă știință nici măcar pe jumătate.

Istoria a mai fost și este și va fi cît va trăi omenirea civilizată o știință de informare și de formare. A informa cu ceea ce a fost mai de preț, cu cele mai valoroase creații ale omenirii, pentru îmbogățirea cunoștințelor individuale și ale colectivității. În același timp, în aceeași măsură, rolul științei istorice este de a forma, adică de a oferi, de a sili omul-individ sau omul-colectivitate să înțeleagă întîmplările, faptele, evenimentele, fenomenele în mod obiectiv, așa cum s-au petrecut în realitate, nu după conjuncturi izvorîte din interese străine științei adevărate. Așa cum pe bună dreptate a subliniat și subliniază în atîtea rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, conjuncturile trec, sînt înlocuite cu altele, astfel încît știința conjuncturală își pierde caracterul său fundamental, devine inutilă din perspectiva viitorului.

Informarea, care înseamnă date materiale și fapte materiale, este fără îndoială utilă. Dar nu este încă știință, nu este încă istorie. Mai ales atunci cînd, așa cum s-a întîmplat și cum se mai întîmplă din păcate astăzi la noi și aiurea, unii istorici se pierd în amănunte de multe ori nesemnificative, fără importanță pentru înțelegerea fenomenologiei istorice și a procesualității istorice. Un asemenea mod de a aborda istoria nu reușește să se ridice deasupra faptului divers pentru a vedea oamenii pe marea scenă a vieții, societatea în uriașa ei complexitate de gînduri și fapte, sentimente și comportamente, răutăți și nedreptăți, sacrificii și jertfe, dorințe și neîmpliniri, căutări și împliniri, aspirații și idealuri, înscriindu-se cu alte cuvinte în sensul concepției istoricului latin Terentius : „nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin" **(humani nihil a me alienum)**. Ceea ce implică o construcție măreață, un edificiu impresionant : istoria omenirii, a popoarelor și națiunilor, o istorie a poporului și națiunii române.

Aceste înțelepciuni perene, cunoscute din meditațiile lor sau și din spusele altora, de către aceia dintre români care s-au ocupat cu istoria, au fost în orice caz intuite, înțelese și cultivate într-o măsură mai mică sau mai mare, potrivit vremurilor, potrivit concepțiilor lor și a gradului lor de inițiere de către istoricii români. De la începuturile sale, din vremea cînd istoria era exprimată în pomelnice, anale, letopisețe, se găsesc, mai întîi „în nuce", apoi din ce în ce mai dezvoltate asemenea idei și concepții. Pentru ca istoria umanistă, preluministă și luministă să le ridice la o treaptă superioară de înțelegere și exprimare căutîndu-le, cultivîndu-le, popularizîndu-le și insuflîndu-le în conștiința oamenilor. Mai ales că în atenția umaniștilor, a preluminiștilor și a luminiștilor se afla la loc central omul cu nevoile sale, cu aspirațiile sale, cu idealurile sale, omul rațional și rațiunea care trebuia să conducă viața oamenilor spre mai bine, spre progres, spre lumină prin cultură și prin cultură spre luminarea

minții și inimii. Aceste idei nobile au fost îmbrățișate și de istoriografia ce a urmat luminismului, mai ales de aceea care cultiva romantismul revoluționar. Astfel, de la Nicolaus Olahus la Dimitrie Cantemir și Nicolae Milescu, de la stolnicul Cantacuzino la Gheorghe Șincai, Petru Maior, Nicolae Bălcescu și Mihail Kogălniceanu, gîndirea istoricilor noștri a izvorît din aceeași concepție progresistă, din dorința de emancipare a poporului și a națiunii, din dorința de a îndrepta nedreptățile și de a înlocui răutățile cu mai drepte rînduieli. Romantismul — pozitivist urcă o nouă treaptă în cercetarea istoriei, în mod firesc, pe măsura dezvoltării cunoștințelor, a pătrunderii în adîncimea fenomenelor. Materialismul istoric înseamnă, fără îndoială, de la început, un salt de calitate și în concepții și în metode. Concepția științifică a fost prezentă în gîndirea marilor istorici români de la cumpăna dintre veacurile 19 și 20, ilustrat în mod strălucit de către A. D. Xenopol, Vasile Pârvan, Nicolae Iorga și alții care, teoretizînd sau aplicînd la fenomenele istoriei aceste concepții, au reușit să ofere judecăți de mare valoare și de trăinicie peste decenii. Istoria interbelică românească, cea mai valoroasă, a mers pe același drum. Astfel încît istoria României socialiste a fost și este beneficiara unor cîștiguri dinainte, lăsate moștenire de mari învățați și de mari gînditori. S-a realizat astfel legătura după o perioadă de criză prin care a trecut și istoria, ca și alte științe după o perioadă de încercări, de dibuiri, de căutări de la începutul noilor rînduieli. O parte din istorici în această perioadă de criză au fost împiedicați să-și valideze știința și cunoștințele, privați de libertate unii, eliminați de la catedre alții. La acestea s-a adăogat dogmatismul întotdeauna dăunător progresului și nu a lipsit nici interesul unor persoane investite cu puteri discreționare de a sărăci știința în general, inclusiv cea istorică, pentru a o reduce la un nivel precar.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a constituit, de aceea, un moment și un eveniment de mare însemnătate în întreaga viață socială a României, în întreaga viață materială și spirituală a națiunii române. Moment și eveniment care au așezat pe temelii noi societatea, viitorul ei, evoluția sa croindu-i drumul spre socialismul multilateral dezvoltat. Congresul al IX-lea al P.C.R. a însemnat și pentru istoriografie un moment și un eveniment de mare importanță deoarece odată cu reașezarea țării s-a reașezat pe temeiuri științifice istoriografia, în dimensiunile ei reale, s-au retrasat liniile de dezvoltare, cu alte cuvinte istoria a revenit la rosturile sale primordiale prin rolul ei științific și educativ, prin rolul ei informativ și formativ, prin punerea în valoare a tot ceea ce a fost de preț în realizările trecutului, drept temei al realizărilor contemporane și a celor viitoare. Așa cum subliniază în atîtea rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, investit la cel de al IX-lea congres cu funcția supremă în partid și, după aceea, prin voința întregii țări cu funcția supremă în stat : nimic nu se poate realiza temeinic în vremurile de astăzi fără cunoașterea realizărilor dinainte, iar la baza vredniciilor de azi stau vredniciile de ieri integrate organic spre a conferi realizărilor socialismului superioritatea și trainicia necesare progresului societății. De altfel,exemplul personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost stimulator într-un grad superior. Să ne amintim de vizitele făcute îndată după congres în diferite județe ale țării. N-a lipsit, din nici o împrejurare, evocarea unor evenimente petrecute sau personalități ce și-au desfășurat activitatea pe meleagurile respective, însoțite de caracterizări judicioase a evenimentelor și personalităților integrate în analiza situației complexe a societății socialiste contemporane. Să ne amintim apoi de momentele aniversare sau comemorative ale evenimentelor de seamă din istoria poporului român începînd cu aniversarea celor 2 050 ani de la crearea statului centralizat și independent dac de sub conducerea lui Burebista pînă la împlinirea celor două decenii de la cooperativizarea agriculturii. Nici un eveniment de seamă nu a fost uitat, dimpotrivă, a fost evocat, caracterizat și integrat în viața tumultuoasă a societății contemporane. Asemenea evocări, caracterizări și analize au făcut — fie că este vorba de civilizația geto-dacă, de cea daco-romană, fie că e vorba de primele formațiuni politice românești sau de formarea statelor feudale românești de sine stătătoare, fie că e vorba de marea epopee românească din Evul Mediu sau de realizarea nepieritoare a lui Mihai Viteazul, de marile răscoale și de revoluții, de „unirea cea mică" de la 1859 pînă la „Unirea cea mare din 1918 — să se redeschidă dosarele adevărate ale istoriei. Nici o clipă nu au fost neglijate momentele importante din istoria mișcării muncitorești începînd de la 1893 și culminînd cu 1921, anul făuririi Partidului Comunist Român, în primul plan al cercetării s-a aflat, de asemenea, revoluția de eliberare națională și socială din vara lui 1944, de o importanță deosebită bucurîndu-se momentele și evenimentele erei noi, socialiste. Fiecare eveniment și toate momentele reprezentative ale cronicii noastre la un loc au constituit pentru istoriografia românească un îndreptar stimulator spre adîncirea cercetării și spre cuprinderea lor în lucrări de sinteză, în lucrări monografice.

Bibliografia selectivă a istoriografiei române cuprinde peste 20 000 de titluri de la 1965 pînă azi. Sînt multe, sînt puține? Depinde de unghiul de judecată. Firește, nu toate au aceeași importanță. Sînt numeroase articole și studii de mică cuprindere, dar și lucrări fundamentale dedicate unor probleme fundamentale. Istoriografia românească din această perioadă și-a înscris pe agenda de lucru cîteva probleme fundamentale realizate în bună parte pînă acum, unele nerealizate încă, urmînd a fi realizate de aci înainte printr-un program complex elaborat. Mai întîi istoricii au trebuit să dea răspunsuri unor întrebări care își așteaptă lămurirea și împlinirea de multă vreme. În al doilea rînd istoricii au avut îndatorirea de a înlocui paginile albe pînă acum din istoria poporului român, cu unele realități veridice și cu adevăruri științifice. În al treilea rînd, între îndatoririle lor a rămas îndreptarea unor erori, unele izvorîte din necunoaștere, altele formulate tendențios, în mod deliberat, unele săvîrșite chiar de istoriografia românească din trecut dar și de cea de azi, altele, cele mai multe, datorate istoriografiei străine. În al patrulea rînd trebuiau cercetate problemele ignorate de vechea istoriografie, problemele nestudiate din lipsă de informații suficiente sau din lipsă de interes. În al cincilea rînd, istoricilor le-a revenit sarcina de a înnoi concepțiile și metodele superioare celor factologice, evenimențiale, narativ-monotone, înlocuindu-le cu concepții și metode moderne ! istorie cantitativă, istorie serială, structuralistă, istoria mentalităților, etnoistorie, demoistorie, geoistorie ș.a.m.d. Orientări și concepții, probleme și aspecte care solicitau neapărat o informație cît mai bogată, autentică, concludentă. De aceea, istoriografia românească și-a înscris între preocupările sale din ultimii 17 ani publicarea corpus-ului de izvoare medievale „Documenta Romaniae Historica" din care au apărut mai multe volume, urmînd să apară altele în cel mai scurt timp. De asemenea, se află în pregătire „Izvoarele răscoalei lui Horia", din care primul volum va ajunge în librării în această lună, urmînd altele pînă la numărul de 12 spre cinstirea bicentenarului marii răscoale de la 1784 din Transilvania. Mai multe volume de documente au îmbogățit în acest timp informațiile privind revoluția de la 1821 a lui Tudor Vladimirescu. Iar revoluției din 1848 din Transilvania îi este dedicat un alt corpus de documente în 10 volume din care primele trei au și apărut. Unirea principatelor și Independența României sînt mai bine cunoscute acum pe temeiul mai multor volume de documente publicate în ultimii ani. Iar Marea unire din 1918 își așteaptă și ea corpusul de izvoare din care primele cinci volume masive sînt pregătite pentru tipar. Numeroase și prețioase documente au fost publicate spre cunoașterea și cinstirea istoriei P.C.R. și a mișcării muncitorești. Izvoarele narative, începînd cu cele referitoare la epocile vechi, continuînd cu cronicile medievale, au îmbogățit, de asemenea, în această perioadă, patrimoniul istoriografiei românești. Li se adaugă izvoarele epigrafice, mai multe volume de inscripții juridice (pravile, legiuiri și coduri de legi), izvoarele epistolare dintre care cele mai importante aparțin lui George Barițiu, proiectate în zece volume dintre care primele cinci au și apărut. Mai multe volume apărute în ultimii ani au fost dedicate presei muncitorești și altele informațiilor transmise de călători străini despre țările române. Istoriografia românească din această perioadă și-a îmbogățit patrimoniul prin publicarea operelor unor mari învățați umaniști, preluminiști și luminiști : Olahus, Cantemir, Șincai, Maior, Deleanu, Bălcescu ș.a. În sfîrșit, izvoarele arheologice merită o subliniere prin numeroase și fundamentale descoperiri care acoperă întreg cuprinsul țării, luminînd mai complex și mai complet vechile civilizații de pe pămîntul României : civilizațiile pietrei, bronzului, fierului. S-a putut reconstitui, astfel, pe baza diferitelor categorii de izvoare amintite, civilizația geto-dacă din vremea lui Burebista și Decebal, cea daco-romană și cea românească din perioada de etnogeneză. Aceasta din urmă, prea mult neglijată înainte a constituit și va constitui o preocupare prioritară în timp și în importanță a istoriografiei românești.

(Continuare în pag. 20)

Acad. prof. ȘTEFAN PASCU ■

președintele Comitetului național al istoricilor din România

■ **Ion Traian,** pensionar C.F.R., domiciliat în str. Octav Cocărăscu nr. 16, recurge, pentru a se face înțeles, la un basm al tuturor copilăriilor : cel cu cocoșul roșu, în care faptele se petrec întocmai ca la I.C.R.A.L. Pajura, care tot promite că-i va executa lucrările restante, pentru care cel ce ne scrie a și plătit. Interesant ni se pare că Ion Traian a plătit suma solicitată, fără deviz sau alt act justificativ, tot așa cum a achitat și niște diferențe la prețurile de materiale survenite între timp, dar fără ca lucrările așteptate să înceapă.

■ Aproape 90 de cetățeni ai localității Sititilec, județul Bihor, solicită reînființarea curselor de pe traseul spre Oradea (orele 12,30 și 20,30) fără de care navetiștii din Sititilec nu mai pot ajunge la muncă. Este vorba, în special, de cei angrenați în schimburile 2 și 3. Distanța pînă la cea mai apropiată cale ferată este, ni se precizează, de 16 km. !

■ **Popiți Lazăr-Gelu,** din București, și soția sa, ne adresează o emoționantă scrisoare relatîndu-ne condițiile în care fiica lor, în vîrstă de 6 ani, a dispărut de acasă, rugîndu-ne să adresăm, pe această cale, mulțumiri organelor de miliție, tovarășului colonel Diamantescu, în primul rînd, pentru operativitatea cu care au acționat și succesul cu care s-a încheiat întîmplarea ce putea deveni tragică.

■ La rîndul nostru, mulțumim tovarășului prof. dr. Pop D. Popa, pentru promptitudinea cu care a răspuns solicitării redacției noastre, în legătură cu starea sănătății corespondentei Asinefta Turc, suferindă de cardiopatie congenitală cianogenă și insuficiență cardiacă, programînd-o pentru intervenția chirurgicală necesară.

■ Serviciul circulație și mișcare, din cadrul I.T.B., analizînd scrisoarea tovarășului Alexandru Mateescu, din București, ne informează că cele sesizate au fost apreciate ca juste, drept care s-a dispus prelungirea traseului liniei 39 de tramvaie pînă la Piața Scînteii, cu precizarea că respectivul traseu funcționează sezonier, în vederea asigurării transportului oamenilor muncii la „Tîrgul Bucureștilor".

■ Din partea Ministerului Comerțului Interior primim un răspuns, adresat tovarășului Aurel Merca, căruia i se aduc la cunoștință condițiile în care-și poate cumpăra un ARO-Diesel, prin I.D.M.S. București, care face anunțuri în presă, la radio și televiziune, în acest sens, dar — pentru început — trebuie depusă la CEC suma corespunzătoare.

■ **Mihai Bușa,** din București, Calea Moșilor nr. 251, bl. 51 bis, sc. II, et. II, ap. 4, sect. 2 este nemulțumit de faptul că reparațiile de la domiciliul indicat nu s-au efectuat nici pînă astăzi. Grupul de șantiere nr. 2, din str. Făinari nr. 2, l-a trimis pe petent la I.L.M.I., lotul 2, executantul lucrărilor sanitare. Zidul spart de instalator, trebuie reparat, însă, de cîteva de la grupul inițial amintit. Și uite așa, omul umblă de colo-colo așteptînd ca inginerul Ciobanu (de la grup 2 șantiere) să cadă de acord cu ing. Corșatea (de la I.L.M.I.). Pînă cînd ?

■ **O fustă de haine și alte obiecte personale, care au aparținut lui Zamfir I. Constantin** însoțește scrisoarea acestuia. Care este explicația? Toate s-au pierdut în perioada în care cel ce ne-a scris a fost internat la Spitalul județean Dîmbovița (primăvara lui 1981), unde s-a produs un incendiu. De la 1 martie anul trecut, se tot fac cercetări, pentru stabilirea cauzelor focului, dar Zamfir I. Constantin nu a primit nici măcar o parte din contravaloarea lucrurilor pierdute, cu acest nefericit prilej.

■ În casa pensionarului **Crețu Mircea,** din Piatra Neamț, Bd. Dacia bl. 5, sc. C, et. 4, ap. 59 plouă și este frig, mai ales iarna. Balconul casei este mai retras decît acoperișul, dar neadăpostit, și orientat spre nord. Cazul său nu este singurul. Și alți locatari îi se udă pereții bucătăriilor. O soluție ar fi închiderea balcoanelor cu sticlă, dar Consiliul popular interzice aceasta. Atunci poate că specialiștii vor găsi un alt mijloc de crutare a locuințelor.

■ Analizînd scrisoarea tînărului **Fistoc Marcel,** din Rîmnicul Sărat și discutînd cu petiționarul respectiv, Comitetul județean Buzău al U.T.C. ne răspunde că acesta s-a plimbat prin mai multe întreprinderi, între 1977 și 1982, și că în prezent Cooperativa metal-lemn-chimie și-a dat acordul pentru încadrarea sa. Fistoc Marcel a refuzat munca pe unul din șantierele de construcții din județ, considerînd că este grea.

■ **Procuratura Generală** ne anunță că hotărîrea judecătorească privind acțiunea petiționarului **Bentea Simion,** din comuna Ciucea, județul Cluj, a fost pusă în executare. Cel care ni s-a adresat are dreptul la drumul de acces și a folosirii sale, și i s-au achitat cheltuielile de judecată.

■ **Tribunalul județean Mehedinți,** prin Decizia civilă nr. 95 din 6 februarie 1982, a obligat Întreprinderea județeană de gospodărie comunală locală Mehedinți să execute anumite lucrări în apartamentele din Drobeta Tr. Severin, Aleea Crinilor nr. 6, bl. P9, sc. 3, ap. 3 și să restituie proprietarilor suma de lei 61 019 cît și cheltuielile de judecată. Dar, pînă în momentul de față, conducerea I.J.G.C.L. Mehedinți nu a respectat nimic din hotărîrea instanței citate. Semnează : Gherghescu Sebastian, unul din cei 60 de locatari frustrați de un drept cîștigat în justiție.

■ **Adrian Eliescu,** din Slatina, ne informează că difuzarea presei în orașul său se face cu mare întîrziere și nu de azi de ieri, ci de 3 ani ! Astfel, ziarul de marți, să zicem, ajunge miercuri. Și, așa cum ne sugerează corespondentul nostru, cum trebuie să se simtă cineva care citește azi la Slatina avangronica meciului de fotbal al cărui rezultat îl știe, deja ? Credem, ca și cel ce ne-a scris, că cei 170 de km. dintre București și Slatina nu pot justifica accste întîrzieri.

■ **Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare** răspunde tovarășei **Elena Mării,** din București, Șos. Iancului nr. 13, că lucrările solicitate (închideri de balcoane) nu se pot executa atît din motive estetice cît și de natură practică (consum de materiale, dificultăți în aerisirea locuințelor etc.).

■ **C.P.M.B., Comitetul Executiv** cercetînd petiția adresată „Flăcării" în numele a 34 de mii de pensionari din sectorul 3 al Capitalei, ne aduce la cunoștință că, în cel mai scurt timp, doleanțele celor care nu s-au adresat vor fi rezolvate. Deocamdată, s-a luat măsura amenajării unor casierii în teritoriu, la mai multe adrese, în vederea îmbunătățirii simțitoare a operațiunilor de plăți și încasări, iar C.A.R.P. nr. 4 dispune de fondurile de investiții necesare cît și de avizele favorabile în scopul cumpărării și amenajării unui imobil destinat activităților cultural-artistice, prestărilor de servicii etc.

■ **Consiliul popular al județului Prahova** răspunde tovarășei Sima-P. Dumitra că, în vederea construirii unei locuințe, de către fiul său, acesta trebuie să se adreseze conducerii C.A.P. Dumbrava pentru îndeplinirea formalităților legale legate de achiziționarea terenului și a autorizației de construcție.

■ **Rusu Adrian,** din Botoșani, Aleea Liceului nr. 16, își exprimă mirarea că o sesizare publicată de colegii noștri de la ziarul „Clopotul", din frumosul oraș moldovenesc, nu a avut nici un ecou ! (Data apariției : 6 noiembrie 1981 ! ! !). Poate că acum, reluînd sesizarea tovarășului Rusu Adrian, în care acesta se plînge de întîrzierea cu 4 ani (! ?) a recepției finale a blocului G 14, din Aleea Liceului nr. 16, O.J.C.V.L. și I.J.C.M. Botoșani vor întreprinde ceva.

■ Din Tecuci, ne scrie **Lupașcu Nicolae** care, iubindu-și foarte mult orașul dar și arta cinematografică, se plînge că amatorii celei de a 7-a arte au prea puține posibilități să vizioneze filme, întrucît sălile de proiecție sînt insuficiente (de fapt, una singură). Ce se întîmplă, se întreabă corespondentul nostru, cu cele cîteva proiecte care au existat ?

■ Mai mulți cetățeni din comuna Rusănești, satul Jieni, județul Olt, ne aduc la cunoștință că președintele C.A.P. local, tovarășul Vlădoi Marin, a dispus trasarea unui drum tocmai prin grădinile oamenilor, distrugînd, astfel, vii pe rod, porumb aflat în vegetație, lucerne etc., pe mai mult de 1 000 de metri liniari. Nimeni nu știa nimic : nici primarul Constantin Gh., nici tovarășul Ion Jianu, de la C.U.A.S.C. Interesant este faptul că grădina președintelui, aflată și ea pe aceeași direcție, nu a fost atinsă de lama agregatului S 650, în drumul său distrugător.

■ **Constantinescu Floarea,** din Ploiești, str. Izvoare nr. 12, femeie în vîrstă ca și soțul său (paralizat) a predat Cooperativei „Deservirea", din același oraș, unitatea „Electromecanica" nr. 82, un frigider „ZIL", cu seria 081864, pentru reparații. După multe peripeții, proprietarii au primit un alt frigider, cu altă serie și... alte defecțiuni. Pe bună dreptate, ei își reclamă bunul încredințat cooperativei și nu acceptă să li se ofere un altul.

■ **Comitetul Executiv al Consiliului popular al județului Prahova** ne informează, în legătură cu scrisoarea adresată redacției de către Speranța Ioanovici, din comuna Florești, că grădinițele și creșele cu program prelungit se află în organizarea și subordinea directă a organizațiilor economice respective, pe lîngă care funcționează. Întreprinderea de anvelope „Victoria" Florești are prevăzut în plan construirea unei creșe cu termen de dare în folosință în 1983. Comuna dispune de teren de joacă pentru copii, la școala generală cît și în zona blocurilor de locuințe. Ceilalți cetățeni dispun de o sală polivalentă, de 3 baze sportive cu terenuri de fotbal, tenis și de un parc.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Alba,** cercetînd sesizarea corespondentului nostru Birciu Ioan, din Decea, a aplicat sancțiuni celor 4 lucrători găsiți vinovați de neregulile produse la Oficiul Aiud, în conformitate cu prevederile Statutului disciplinar al personalului din unitățile de poștă și telecomunicații.

■ Deși a depus, încă din 1978, suma de lei 17 042, la C.E.C., ca urmare a unei hotărîri judecătorești luată în urma unui proces de succesiune, **Bob Aurelia,** din Baia Mare, str. Agriculturii nr. 1/A, s-a văzut nevoită să ridice (după trei ani ?!!) banii ce se datorau rudei sale Petrușca Maria, deoarece respectiva nu se prezentase în tot acest timp la C.E.C., iar acum este somată, prin executori judecătorești, să restituie în termen de 3 zile niște bani pe care nu-i mai are (ridicarea lor s-a produs la 1 octombrie 1981 ! Iar dacă nu s-ar fi împlinit, atunci suma intra la bugetul statului).

■ **Virgil Salvanu,** profesor arhitect la Institutul de arte plastice „Ion Andreescu", din Cluj-Napoca, își mărturisește nedumerirea față de statutul incert al designeritor, în ciuda numeroaselor articole, interviuri etc. apărute în presă, difuzate prin radio și televiziune destul de frecvent în ultimii ani. „Pînă în prezent, ne scrie șeful catedrei de arte decorative al sus-numitului institut, această profesiune nu a fost nici măcar inclusă în nomenclatoarele Ministerului Muncii".

■ Mai mulți locatari ai blocului 25, din strada Dezrobirii 16, sect. 6, își manifestă mirarea și nemulțumirea față de pretențiile I.C.R.A.L. Giulești, care le solicită sume în plus față de cele deja achitate pentru unele lucrări de reparații terase bloc (în 1977) executate necorespunzător de către constructor, fapt care a necesitat unele refaceri (în 1979). Pe bună dreptate, tovarășii **Alexandru Drăgulescu** și **Gheorghe Teban,** care semnează corespondența ce ni s-a adresat, se întreabă : de ce ?

■ **Procuratura Generală a R.S.R.,** în urma cercetărilor întreprinse, pe baza scrisorii tovarășului Cringașu Petra, din comuna Adînceta, jud. Ialomița, ne face cunoscut că s-a dispus trimiterea în judecată a inculpaților Decu Albu și Simion Nicu-Liviu, pentru infracțiunea de tentativă de omor și distrugere, reținîndu-se în sarcină săvîrșirea faptelor relatate de petiționară.

■ „În vara anului 1981 am trecut prin Tîrgu Neamț, ne scrie **Virnă Maria,** din Vaslui, în care cîndva exista Casa memorială a Veronicăi Micle, devenită o ruină, deși se află în chiar fața clădirii Muzeului de istorie, pe o stradă străjuită de „plopi fără soț" și ea în paragină. De ce nu se ia nici o măsură, pentru ca acest lăcaș să fie bine întreținut ?"

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dîmbovița** a soluționat favorabil cererea tovarășei Rădulescu Gheorghița, telegrafistă la Of. P.T.T.R. Găești, adresată „Flăcării", privind programul său de lucru, ținîndu-se cont de faptul că petenta are în îngrijire doi copii mici.

■ **Ministerul de Interne** ne informează că solicitarea cetățeanului Ștefan Mile, care dorea să fie identificat prietenul său Mircea Cornel-Balaș a fost satisfăcută, comunicîndu-i-se celui care ne-a scris datele de stare civilă și domiciliul celui căutat.

■ **Procuratura Municipiului București** ne informează, în legătură cu articolul : „Stăpîne, stăpîne, îți cheamă și un cîine", publicat în coloanele noastre că Procuratura sectorului 3 a format dosarul nr. 2729/B/1982, în care se efectuează cercetări cu privire la stabilirea existenței culpei medicale a personalului de la camera de gardă a Spitalului Colțea, unde a decedat Gheorghe Nicolae.

■ **Costea Nicolae,** din strada Sit. Godeanu nr. 7, București, ne aduce la cunoștință că în chiar stația autobuzului de pe linia 164 se află, de multă vreme, un teren viran care adăpostește un transformator de tensiune și multe gunoaie. Între timp, locul a fost curățat, împrejmuit și semănat, dar — la numai doi metri — se află o gură de canal neacoperită, sursă de pericole permanente pentru oricine se află în trecere pe acolo. Dacă tot s-a început o treabă, ar fi bine ca ea să fie și terminată.

■ **Centrala de transporturi auto, din cadrul M.T.Te.,** examinînd dosarul de contravenție privindu-l pe Radu S. Vasile, a stabilit că acesta s-a aflat, la data de 5.09.1981, în comuna Pleașa. Întrucît drumul cel mai scurt între Bucov și Boldești trece prin cartierul Balaca și nu prin Pleașa, abaterea de la traseu a fost dovedită și, ca atare, procesul verbal de contravenție este temeinic și legal întocmit.

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Sibiu** ne-a răspuns că, la sesizarea Magdei, Țintar, din Cisnădie, str. Stejarului bl. 18, s-a constatat că, din punct de vedere tehnic nu s-au constatat deranjamente care să afecteze contorizarea. În mod excepțional, s-a acordat o scădere a sumei calculate prin media convorbirilor adiționale pe cele trei luni anterioare.

■ **Brutaru Ștefan** din Ploiești, str. 30 Decembrie nr 12, care a vrusese un conflict cu responsabilul magazinului Dacia, Constantin Vagneti, ne mulțumește pentru sprijinul acordat în soluționarea plîngerii sale, care s-a soldat cu o discuție și cu prezentarea de scuze din partea celui care, așa cum singur a afirmat „are o fire cam nervoasă".

■ **Consiliul Popular al Județului Iași** a rezolvat favorabil cererea tovarășei **Rusu Eugenia,** din Șoe. Păcurari nr. 137, asigurîndu-i un loc de muncă la Întreprinderea de prestări servicii, construcții și industrie mică, de la data de 7 iunie a.c.

■ **Alexandru Marcel,** din str. Stînjenelului nr. 6, Tulcea, adresează, prin intermediul nostru, un apel către fosta sa soție, care l-a părăsit fără o vorbă, să treacă, din cînd în cînd, pe la fostul ei domiciliu spre a-și vedea copilul, în vîrstă de 3 ani, care îi simte lipsa. Nu credem că îi cere prea mult...

Pagină realizată de
EM. VALERIU ■

O răzbunare capabilă să miște și munții

Horja Ion din Baia Mare ne trimite o mică scrisoare însoțită de cîteva procese verbale și un set de fotografii din care reiese limpede rîvna unei cumnate și a familiei sale de a-i transforma via pe rod, aflată în satul Posta, într-un teren carecare, fără ca măcar să știe cînd s-a petrecut chestiunea. Studiind cu atenție hîrtiile și pozele trimise, pricepem că de relativ este totul în materie de sentimente și, pe nesimțite, ni se insinua în suflete îndoiala...

Procesele verbale întocmite de autoritățile din comuna Remetea Chioarului, satul Posta aparținînd de această comună, descriu fără prea mult sentiment, ca orice act oficial temeinic alcătuit, ceea ce imaginile te fac să înțelegi ușor : desăvîrșita lucrare a respectivei cumnate. Scrisoarea redă exact spiritul acțiunii : „S-au supărat o cumnată pe mine cu familia ei și mi-au făcut o serie de sesizări la care am avut și necazuri, dar nu s-au mulțumit numai cu atît și s-au apucat să-mi taie și via. O comisie a consiliului popular comunal și o alta compusă din ingineri și tehnicieni agronomi au evaluat paguba la suma de 41 500 lei".

Să ne oprim aici. Omul nu spune mai mult despre pricina sa cu neamurile. Ba, interpretînd corect cele scrise, bănuim că nici n-a avut întotdeauna dreptate, motiv pentru care nu dăm numele rudei care i-a făcut din vie pășune, instanțele, cît vor fi (și dacă s-a ajuns aici se pare că vor fi mai multe) avînd menirea să reașeze lucrurile în ordinea lor firească. Apoi, H.I. afirmă că de vină este cumnata. Nu numai moral. Deși o femeie singură nu reușea să pună la pămînt 462 de butuci de viță și citiva pari, oricît ar fi fost de harnică, putem considera că un caracter ferm poate dovedi în împrejurări din cele mai diverse o răzbunare capabilă să miște și munții, dacă își precizează foarte exact scopul. Cazul nostru. Fotografiile arată cît de destoinice s-au arătat rudele lui H.I. S-a pus la pămînt butuc cu butuc, vițele de vie n-au fost tăiate aiurea, ci chiar de lîngă pămînt, s-a tăiat și un cireș plantat imprudent prin preajmă, iar parii, smulși pînă la unu. Comisia constatase că via se găsea în plin rod și apreciase că producția ar fi ajuns la circa 4600 kilograme. E drept, se mai putea recupera cîte ceva. Deși sa- lucrat cu metodă, pe îndelete, parii nu erau distruși. Paru-i par. Și, aici, îndoiala de care vorbeam. Neamurile în culpă, martore la travaliul comisiei, erau pline de regret : nu se așteptau să le mai scape ceva, cum erau amărîții ăia de pari. Au înțeles, probabil cît de zadarnică le era strădania dacă mîini pricepute puneau din nou totul pe picioare. În fața unei asemenea tristeți, au cumva necazul lui Ion Horja pălește ?

RĂZVAN BARBULESCU ■

Poșta redacției

■ **Ion Mitran** — Rm. Vîlcea: Vi s-a făcut corect încadrarea. ■ **Maria Georgescu** — Sălătrucel (Vîlcea) : Scrieți-ne la care întreprindere vă referiți ? ■ **Maria Pența** — Pecica (Arad) : Nu intră în profilul acestei pagini ; adresați-vă agenției de publicitate ■ **Lucia Roxin** — Fieni (Dîmbovița) : După depensionare, urmează să vă adresați Oficiului județean de forțe de muncă pentru repartizarea unui loc de muncă corespunzător ■ **Pavel Huza** — Băla (Mureș) : În cazul dv., perioada lucrată la care vă referiți se include în vechimea în muncă la stabilirea pensiei, dacă între data încetării activității și data încorporării nu există un interval mai mare de 90 de zile. ■ **D. Dincă** — București: Despre situația imobilului dv. ați primit comunicarea de la Consiliul popular al sect. 2. ■ **Valerica Ilie** — București : Dacă unitatea la care ați lucrat posedă actele doveditoare, puteți solicita eliberarea unei adeverințe prin care să se confirme activitățile avute în grupele de muncă la care vă referiți ■ **C. Burada** — Lugoj : Sînteți în evidența Direcției farmaceutice și a aparaturii medicale. La primirea medicamentului solicitat, vi se va expedia prin Oficiul farmaceutic Timișoara ■ **Ilie Pîrnea** — Vlădești (Vîlcea), **Mircea Dinu** — București și **Const. Ilerolu** — Șoimani (Prahova) : Vă așteptăm la redacție, secția scrisori, probleme cetățenești ■ **Erica Chetan** — Cîmpia Turzii: În situația dv. nu vi se pot acorda alte drepturi decît plata pe bază de tarife a muncii prestate ■ **Gheorghe Ambrozie** — București : O decizie de desfacere a contractului de muncă se poate desființa numai prin hotărîre judecătorească. Presa nu emite asemenea hotărîri ■ **Maria Popa** — Babadag (Tulcea) : Așteptăm să ne scrieți.

MARGA NEDELEA ■

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

„Nu fug de la cămin, deoarece s-ar pîrî între ele!"

— În timpul școlii, mai apucam, noi, astea mai mari, să intrăm și sub duș, dar acum e nea Titică în concediu, a închis dușurile, așa încît facem baie numai în cădițe. Unde se spală lenjeria, hainele, acolo ne îmbăiem și noi, cîte 4—5 în aceeași apă, nici să ne clătim ca lumea nu ne lasă ...

În sfîrșit, fetițele înțeleg că rostul nostru acolo, printre ele, este nu să le facem rău ci, dimpotrivă, să le ajutăm, motiv pentru care își dezleagă limba.

Picasem pe neanunțate la Casa de copii școlari Bustuchin (profil fete), județul Gorj. Le surprindem deci cu viața lor de fiecare zi : cele mai multe dintre ele sînt desculțe, chiar dacă plouase mai tot timpul și era rece afară, cu o groază de răni deschise pe picioare și pe mîini, tunse scurt, uncle la zero, cu rochii pestrițe, rupte, murdare, sau pantaloni cărora de abia le mai dibui culoarea inițială. Sînt ca niște mici sălbăticiuni, țin cercul în jurul nostru la distanță, de încerci să mîngîi un căpșor, gestul reflex în fața mîinii care vrea doar să mîngîie este de apărare, de retragere bruscă. „De ce se feresc ?" — întreb nedumerită pe cele mai mari. „De sperietură de bătaie !" — răspund cîteva în cor, după care pornesc a povesti secvențe incredibile despre cum se poartă educatoarele și instructoarele, mai ales cu cele mai mici, pe care le zvîntă în bătaie.

Au multe de spus fetele, și nu pierd acest prilej să o facă, mai ales că prilejuri de acest fel sînt foarte rare. Doresc să ne convingem că spusele lor sînt reale, nu inventate. O pornim, cu un adevărat alai după noi, să le vizităm pavilioanele. Au două. Primul este ținut curat, nu au voie să doarmă acolo, motiv pentru care dorm în cel de al doilea, cîte două-trei într-un pat minuscul. O mizerie în camerele neaerisite, încît cu greu poți rezista mai mult de 10 minute în ele. Mirosurile grele venean și de la grupurile sociale de pe holuri, unde apa nu funcționa. O închisese același nea Titică — motiv pentru care pentru grupurile sanitare apa trebuia cărată din curte. În sfîrșit ne oprim aici cu amănuntele, care evidențiază o lipsă de igienă devenită periculoasă pentru un grup de copii.

Ne îndreptăm spre baia-spălătorie din spatele blocului alimentar(?!) O cămăruță măruntă, în care se aflau și cazanele spălătoriei, și cele 6 cădițe metalice, mai mici de un metru fiecare, în care fetele își fac baie. Din cele 8 sau 10 dușuri instalate, doar 4 ar putea fi folosite, restul sînt puse de ochii lumii, pînă și deasupra cazanelor sînt fixate. Se spală manual. De mai bine de o lună de zile mașina de spălat e defectă, s-a adus alta în loc, nouă, modernă, cu storcător special, urmează să se facă extinderea și vor scăpa de necazuri. Se bucură de pe acum Eleonora Cazan, spălătoreasă la această casă de copii de peste 8 ani de zile. Pare-se însă că bucuria ei este prematură, au venit constructorii locali, au turnat o bentiță de ciment pentru viitoarea temelie a spațiului ce va fi extins, după care au plecat. Și tot cam de atunci — de vreo lună — mașina cea nouă și modernă cît și storcătorul cel special zac sub cerul liber, ruginind între timp de atîta ploaie cîtă a căzut peste ele. Aici și la blocul alimentar se află singurele surse cu apă potabilă. În complexe au apă industrială, din care pricină grupurile sociale stau închise, iar fetițele trăiesc cum trăiesc.

Casa de copii școlari Bustuchin nu are aviz de funcționare din partea Centrului sanitar antiepidemic Gorj, încă de la inițiarea ei — 1972, incredibil, dar adevărat ! O colectivitate de copii să-și ducă viața în astfel de condiții ! Distanța mare față de reședința de județ — 80 km — pe lîngă faptul că izolează, nu permite, după cîte se constată, un control și o îndrumare sistematică. Fetele au astfel extrem de limitate posibilități de formare pentru viață și activitate socială. Într-o astfel de așezare lăturalnică, în care fetițele de la Casa de copii au învățat foarte mult timp separat de copiii satului (un handicap psihic pe care îl vor purta cu ele o viață !), și asigurarea cu cadre competente, apropiate de viața acestor fete sărmane, devine cu adevărat o problemă. Cu o noapte înainte de sosirea noastră, pe la orele 2,00, intrase nestingherit peste fete un ins cu o toporișcă în mînă. Cele două supraveghetoare dormeau împreună în complexul cel nelocuit, le-a fost „urît" să lasă, iar fetițele, în panica creată în noapte, au trebuit să se descurce singure. Nu există chei nici măcar la intrarea în complexe, lăsînd la o parte că ar trebui să aibă și la camere. Poate deci să intre peste ele oricine, după cum nu ar exista nici un impediment pentru ele, fetele, să fugă din cămine. N-o fac, ne lămurește instructoarea Valentina Udrea (care habar nu avea cîte și care sînt fetițele pe care trebuia să le supravegheze !), deoarece „s-ar pîrî între ele !"

Ciudat mod de a gîndi educația unor fete care, în afara unui atelier mecanic al școlii, nu au nici o modalitate de a se pregăti pentru viață. La întrebarea noastră „Ce-ai vrea să faci ?" — pe lîngă „nu știu", un singur răspuns : „Eu aș vrea să mă fac la Sadu !" Ce anume, nici ea nu știa. Fusese odată pe acolo și-i plăcuse. Și ne întrebăm — mai ales după ce ni s-a confirmat de către inspectorul general al Inspectoratului școlar Gorj, că situația Casei de copii școlari din Bustuchin a fost analizată și într-o ședință a Comitetului executiv al Consiliului popular județean Gorj — chiar să nu se găsească o posibilitate, la nivelul unui județ ca Gorjul, ca această instituție să fie mutată într-unul din orașele județului ? Credem că nu ! Mai degrabă, problema — care nu mai suportă amînare — a fost uitată pe drum.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Un om pentru care timpul are alte dimensiuni

Stătea în pîlcul de cîteva persoane lîngă ușa camerei de audiență. Cu părul albit și rar, cu fața roșie și brăzdată de cute, ușor aplecat din umeri, dar degajînd o forță bine stăpînită. Un monument al răbdării ; nu se ridicase niciodată, nu ciocănise nervos la ușa dincolo de care voia să treacă, cum făceau ceilalți, nu întrebase nimic, ci aștepta... De cînd ? Poate sosise cel dintîi și mulți i-o luaseră înainte. Poate însoțea pe cineva. Poate era lipsit de curaj. Sau obosit... Nici una din aceste presupuneri, recunosc, banale nu s-au confirmat. Cel care aștepta avea să se dovedească un om pentru care timpul are cu totul alte dimensiuni decît pentru cei mai mulți dintre noi. El este un om din Vrancea. Adică, puternic și hotărît. Chibzuit și intransigent. Cu o optică personală privind dreptatea și drepturile sale. Un om care nu cerșea, ci voia să convingă, pentru că el, în primul rînd, era învadat de limpezimea adevărului său.

L-am poftit să vorbească, să-și spună păsul... S-a recomandat : Vasile A. Ciorăscu, de 72 de ani, locuind în Gugești—Vrancea, plugar, ajuns la noi pentru „un necaz de nedreptate, vechi și totuși actual", care-l îndemnase să-și „caute dreptatea, acum în zorii vremii noi și care, altădată, cum spunea Neculuță, era „închisă-n carte".

Ciulesc urechea. Poate în mod vinovat, căci altfel de „martori" erau invocați, de obicei, de cei mai mulți dintre petenți, chiar dacă numele lor nu avea nimic comun cu cauza care-i îndrumase spre noi.

Vasile A. Ciorăscu are ochi albaștri, plutind într-o umezeală care le conferă o lumină aparte, înviorîndu-i. Sînt ochi prin fața cărora s-au perindat, în tumult, evenimente banale sau intrate în istorie, ochi care au înregistrat, cu fidelitate, totul, lăsînd minții libertatea de a discerne care anume dintre ele își merita locul în memorie. Tocmai de aceea povestirea sa (minunată, dealtfel) avea savoarea autenticului poleită de distanțarea în timp... Aproape că acel „necaz de nedreptate" se estompa pînă la inexistență, într-atît de frumoasă și ululitoare era exprimarea vrînceanului din Gugești. **„Într-o zi, în clasa a patra primară** (marcînd plafonul maxim al pregătirii sale școlare, n.n.), îmi spune Vasile A. Ciorăscu, **aveam la memorizare poezia „Vara la țară" de Al. Depărățeanu, pe care, învățînd-o în litera ei : „Acolo e feriderea / și iubirea /... cînd „ca pe niște surioare / pe fecioare / din colibi le chem afară" etc. sau : „spicul blond cu păr de aur / scump tezaur / pentru mari și pentru mici" / deschideam ochii a mirare, căci / știam că pîine mîncam / doar la paști și la crăciun și că atunci cînd învățătorul mă trimitea să-i cumpăr o jimblă, clupeam din ea o fărîmitură, din locul în care se lipise de alta, să nu se observe, ca să-mi astîmpăr pofta, am înțeles că una din cauzele fără vină ale destinului meu aveau să devină scriitorii".**

Într-adevăr, deși inițial nu-mi dădeam seama cum aveau să se lege între ele spusele lui Vasile A. Ciorăscu, acestea se întîlneau, pînă la urmă, în aceeași albie a curgerii vremii peste existența sa. Pentru că plugarul vrincean avea să devină un împătimit al cititului. Dar nu ca scop în sine, ci ca sursă de gîndire și înțelepciune va recurge el la lecturi diverse, neorînduite după vreo schemă, în bagajul său de cunoștințe întîlnindu-se Sadoveanu cu Iorga, N.D. Cocea cu Arghezie (sic!), G. Călinescu cu Eminescu, folclorul național cu preceptele Greciei antice, textul de lege cu informația de ziar, versurile lui Schiller cu cele ale lui Petőfi. De aceea, afirmă el, cei care, fără vină, au contribuit la necazul lui, propriu-zis, au fost scriitorii... Aceștia l-au învățat să gîndească și să visceze. Desigur, numai la fapte frumoase. Cu ei și-a petrecut anii de singurătate, în pădure (oaspetele nostru a fost brigadier silvic), în cei tragici ai războiului, în nopțile de meditație scurtate la numai 4 ore de „alarma" muncilor agricole și acum la bătrînețe. Dar ei nu vorbește despre toate astea în modul ordonat în care eu le înșir acum, ci amestecîndu-le în șuvoiul povestirii sale atît de adevărată pe cît de incredibilă. De fapt, cauza pe care el a venit să și-o susțină s-a transformat într-o evocare, plină de farmec și vigoare, a ultimelor patru-cinci decenii, pe care unii nu le-au trăit (cei tineri), iar alții le-au uitat (cei de vîrsta noastră). Anii '33 sînt „puși în pagină" de anii '16-'18, ai copilăriei sale, cei mai recenți de învolburații ani '44-'49, tocmai aceia în care s-a produs „necazul său de supărare". **Vasile A. Ciorăscu, țăranul vrincean ce-mi stă dinaintea ochilor, a fost nedreptățit tocmai prin '49-'51, și de atunci, adică de peste 30 de ani, el se tot luptă să-și afle adevărul spuselor sale.** Dar nu acuză pe nimeni. A fost pretutindeni : pe la judecătorii, pe la tribunale, pe la procuraturi (mici și mari), pe la activiști „strecurați" și cinstiți, a deschis, fiindcă i s-au deschis, uși foarte înalte, dincolo de care a fost ascultat, cu bunăvoință și răbdare, dar „necazul său de nedreptate" tot nerezolvat a rămas, pentru că legile sînt drepte și, așa fiind ele, greu sînt de îndoit chiar cu pirghia adevărului pur. Mai ales după zeci de ani... Și totuși...

Totuși, ce ? Vasile A. Ciorăscu nu acuză pe nimeni ! Nici pe judecători, nici pe fostul președinte al consiliului provizoriu al comunei sale (un fel de Consiliu popular de acum aproape 40 de ani), pentru că „era un analfabet" (evident, acel președinte). El nu-i acuză decît pe brigadierul **Stan Arnăut**, cel care, pentru a nu fi el pedepsit, „l-a aranjat" prin colonii pe Vasile A. Ciorăscu. Încep să înțeleg ce anume s-a întîmplat : intransigent și incoruptibil, îndrăgostit, pînă la patimă, de pădure (de citate minunate din clasicii literaturii noastre și din folclor a putut să rostească Vasile A. Ciorăscu, nu vă mai spun !), brigadierul l-a urmărit pe toți cei care jefuiau această minune a naturii noastre în conjunctura tulbure ce a urmat celui de al doilea război mondial. Printre acei infractori, viitorul președinte al consiliului provizoriu din comună, **Alexandru O. Putu**, și brigadierul **Stan Arnăut**, ba încă și un viitor colonel... Ajunși la putere „într-o etapă în care prefacerile revoluționare se aflau la începutul lor, iar profitorii din trecut mai dăinuiau, ba încă se mascau în „democrați", continuîndu-și jaful cu care fuseseră obișnuiți", Vasile A. Ciorăscu devine un fel de Don Quijote, pe care iureșul timpului refuză să-l ia în serios. Din acuzator, ajunge acuzat ! Primește o condamnare de doi ani, iar după recurs una de... o lună de zile, cu suspendarea executării pedepsei, și — în continuare — o alta, de 3 luni, pe care n-o mai poate evita. Vinovăția sa rămîne nedovedită. Dreptatea sa, sprijinită de demascarea celor care-l tîrîseră în justiție și pe care aceasta îi trimite curînd după gratii. Tot ceea ce a susținut Vasile A. Ciorăscu se adeverește în timp. Dar dosarele își au și ele viața și neființa lor... După o vreme, ele au fost transferate D.C.A.-ului, pentru topire ; reconstituirea lor nu mai este posibilă. Asta în mod obișnuit, pentru că un om ca Vasile A. Ciorăscu are tăria să umble, să caute, să găsească și astăzi el se află în posesia tuturor elementelor care pot reface acel dosar, infamant pentru el. Tăvălugul vremii, izvor de nesecate surprize, îi este favorabil. Virsta, cu virtuțile ei de generozitate și atenuare a ambițiilor dosarte, îi determină pe acuzatorii de alaltăieri să-și recunoască acum păcatul de a-l fi învinuit gratuit pe vrinceanul ce mi s-a înfățișat. În două servicte umflate-cîmpoi și într-o valiză-plumb, Vasile A. Ciorăscu transle două sine o întreagă arhivă a demnității sale de om cinstit. Nu le lasă din mînă. Le cară după el. Se sprijină de ele și moral și fizic (cînd înnoptează pe peronul Gării de Nord, unde nu este amendat căci nu stă în sălile de așteptare !), sperînd că va avea cineva răbdarea s-o studieze, s-o ia în considerație. Pînă în '76 a reușit să ajungă în fața unei instanțe. De atunci, se pare, drumurile i s-au închis.

— Bine, omule, îi zic, desigur emoționat în fața stăruinței sale ce poate părea, la o primă vedere, obsesie, dar și reabilitat. (Regret, imediat, ușurința mea, primind un usturător răspuns.)

— **Reabilitarea este pentru cei care au fost vinovați. Nu este cazul cu mine.**

— Dar ce importanță mai are, acum, faptul că ai fost condamnat la 3 luni de închisoare ? De ce mai lupți ?

— **Pentru că am pericilitat cinstea înaintașilor mei refugiați din Ardeal, ca și pe cea a nepoților, care vor trebui să umble cu capul plecat că unul din neamul lor a fost pușcăriaș, hoț. Nepotul meu, cînd a recrutat, a dat, la Rîmnicu Sărat, acolo de unde mi se trage tot răul, de un colonel, care, cînd a auzit că-i cheamă Ciorăscu, l-a întrebat dacă unchiu-său „s-a astîmpărat" ori „tot om rău a rămas". Îl știu pe colonel. L-am prins cu vițele, cînd era copil, păscînd prin pădure, contra legii... De ce să se întîmple asta ?'**

Într-adevăr, de ce să se întîmple ? Vasile A. Ciorăscu este legat de Gugești, de Vrancea, ca tot neamul său. Pe el nu-l interesează că timpul a trecut. Pentru el scurgerea vremii nu vindecă răni. Dimpotrivă ! El se simte răspunzător pentru toți cei din jurul său, pentru cei care-i poartă numele. La el nu poate fi vorba despre o ambiție dusă la absurd. El are o valiză și două servicte, ca două cimpoaie, pline de documente. Și toate acestea vorbesc despre cinstea lui. Curată și limpede ca Putna la izvoare. Curată și limpede ca mintea lui, cînd își amintește: **„În '40, cînd să intru în colectivă, îți de trebuiau să mă înscrie se tot codeau. C-e fi, c-o pățimi... Ce-i măi, oameni buni ? Ce-aveți cu mine, că om sărac sînt ca și voi. Știau că-mi găsiseră în casă niște ziare : „Facla" lui Cocea și „Neamul Românesc" al lui Iorga. Am recunoscut. Făi ăștia sînt dușmani ai poporului, mi-au zis ei, ușurați că nu le fac greutăți. De unde să știe cît se înșelau ? Auziți ? N.D. Cocea și Nicolae Iorga reacționari ! M-am dus și la doamna Dina Cocea să-i spun... Dar pe unde n-am fost..."**

Vorbind, Vasile A. Ciorăscu scoate din servicte ori din geamantan plicuri curate, numerotate, mult peste sută, în care se află acte, documente, o senzațională arhivă sui-generis, în care sînt alăturate articole din presa democrată veche, vorbind despre starea țărănimii de atunci, și ziare de azi, tratînd aceleași subiecte, tăieturi privind învățămîntul de acum 50 de ani și cel actual, o documentare paralelă absolut inedită, marcînd două extreme între care mintea plugarului vrincean a circulat, a cumpănit, a tras concluzii. De la cutiile de chibrituri, pe care sînt imprimate sfaturi privind protecția pădurilor, pînă la articole din ziare, broșuri, zicale, tratate etc., cu aceeași temă, „biblioteca volantă" din geamantan cuprinde, poate fără știința deținătorului ei, o emoționantă pledoarie pentru dragostea infinită a acestui om față de „aurul verde" al țării, pe care apărîndu-i avea să-i devină victimă.

Au trecut cîteva ore de cînd îl ascult pe vrincean... Un om cinstit, îndurerat, dar încă neînvins ! Îmi spune : **„Conștiința valorează cît o mie de martori. A mea e curată. Știu că în fața nevoii trebuie să te pleci ; și de aceea nu-i acuz pe cei care m-au pedepsit. Dar asta a fost atunci. Azi nu mai este aceeași situație. De ce mă mai lupt ? Pentru că omul nu trăiește numai cu pîine, deși pîinea este temelia vieții. De ce mă mai lupt ? Călinescu** (George, n.n.) **spunea : „Foarte adesea chestiunile aparent mărunte sînt capitale și viața unui om poate să depindă de un element care nouă ni se pare meschin". O zi de osîndă pentru un nevinovat cu conștiință este suprema pedeapsă și nimai pentru un vinovat fără conștiință un an sau mai mulți nu mai contează".**

Vasile A. Ciorăscu a trăit singur. Căsătoria sa a durat doar două luni. Cea care se legase a-i fi soție l-a părăsit pentru că ea dorea să se odihnească 12 ore din 24, iar el muncea 20, în același interval. În singurătatea sa, nedreptatea care i s-a făcut a căpătat proporții de simbol.

Onorată instanță a moralei ! În virtutea dialogului pe care-l întreținem, în văzul public, de atîta vreme, îți adresăm, în numele lui Vasile A. Ciorăscu și al nostru, un încandescent apel, un apel de excepție, la adevăr. Presărînd orele celor 3 luni de condamnare nedreaptă de-a lungul a 30 de ani, obținem doar cîteva minute de închisoare pe zi, dar nemeritate, ceea ce ne face să credem că niciodată nu este prea tîrziu ca adevărul să triumfe asupra neadevărului.

EMANUEL VALERIU ■

Au trecut 25 de ani, iar la Buzău au aflat toți că mana nu vine din cer cînd plouă cu soare

Dacă o unitate împlinește un sfert de veac de existență, așa cum se întîmplă cu **Stațiunea de cercetare și producție legumicolă** din Buzău, există, evident, prilejul de a privi nu numai înainte, ceea ce se întîmplă curent, dar și înapoi. Înființată în 1957, mai întîi ca punct de cercetare al Institutului horticol Băneasa, stațiunea buzoiană a parcurs un drum lung pînă la a ajunge unitate-etalon al cercetării românești în domeniul legumiculturii. Dar mai întîi va trebui să precizăm că orașul Buzău (sau mai exact, împrejurimile lui) n-a fost ales întîmplător. Există acolo, de peste o sută de ani, ceea ce numim astăzi tradiție, o statornică și mult prețuită îndeletnicire pe care au practicat-o mai întîi „sîrbii", așa cum se numeau la vremea aceea legumicultorii, chiar dacă ei erau bulgari ori români. Au contat desigur condițiile prielnice, terenul luto-nisipos, apa rîului Buzău aflată aproape, lazul Morilor, creat prin efortul oamenilor care și-au instalat de-a lungul vremii mijloacele mecanizate rudimentare, precum roțile cu cupe, jgheaburile și altele, necesare pentru udatul grădinilor. Cînd primul nucleu al stațiunii a fost înființat, pe o suprafață de 150 hectare, de jur împrejurul lui erau numai grădini individuale, de unde cercetătorii au preluat dealtfel cele mai valoroase biotipuri legumicole, material biologic local, aclimatizat într-o lungă perioadă de timp. Acest fond genetic va sta la baza cercetărilor care au dus, în final, la crearea soiurilor noi numite „de Buzău".

Dar să nu anticipăm. Să ne întoarcem așadar acum 25 de ani, cînd un director (Grigore Tăruș), un inginer șef (Anton Prodan, ieșit la pensie acum 2 ani) și trei cercetători, anume Maria Stoicescu, Sorin Sociu și Marcela Iosifescu, promovați prin concurs, formau primul colectiv de cercetare al viitoarei stațiuni. Era în primăvară, abia de se dezmorțise nițel pămîntul, iar oamenii locului îl priveau destul de neîncrezători pe „specialiști". Astăzi, stațiunea buzoiană posedă una dintre cele mai frumoase și mai bine utilate baze materiale ale cercetării, ce se află într-un parc dendrologic minunat, laboratoare, cîmpuri experimentale, sere și solarii pe hectare întregi, la o suprafață totală de aproape 500 de hectare. Cei 14 cercetători, în frunte cu directoarea Lucia Lungă, au preluat într-un fel ceea ce făceau grădinarii cei mai renumiți ai Buzăului, frații Pinghei, Costică Arghir și încă alții cu aceleași mîini de aur, oameni pentru care, ca să dăm un exemplu, amestecul pentru răsaduri nu a conținut niciodată numai nisip, mraniță și pămînt, ci și multă, multă pricepere, o migală și o tehnică ținînd de „secretul meseriei". Din fiecare unitate de producție a județului avînd specific legumicol, lunar, cel puțin un specialist se instruiește la Buzău, aflînd noutăți și tehnologii nu din cărți sau din referate, ci practic, pe cîmp, alături de cercetători. Rezultatele acestei munci de îndrumare, practicată ani de zile, se văd bine în producție. Piața Buzăului, spun localnicii, este una dintre cele mai bine aprovizionate din țară. După datele pe care ni le-a furnizat tovarășul Petre Eremia, directorul Trustului horticol, în Buzău se vor face anul acesta peste 205 000 de tone de legume.

Dar forța stațiunii buzoiene, să nu uităm, stă de fapt în principal în producția de semințe selecționate. Mai bine de 400 de hectare din cele aproape 500 sînt destinate culturilor de semincere, pentru 12 sau 14 specii de bază, ceapă, varză, tomate în special, dar și altele, material biologic de cea mai bună calitate care, odată răspîndit în țară, se regăsește pe zeci de mii de hectare de culturi productive, roșii, varză, ceapă în special, așa cum am spus, dar și altele. Inginerul șef Constantin Dumitru Năstase este convins că răspunderea unității, astfel socotind lucrurile, este foarte, foarte mare, fiindcă dacă s-ar întîmpla vreun necaz, el ar fi resimțit aproape în toată țara. La ceapă spre exemplu, specialistul care a creat soiurile amintite mai înainte, adică dr. Cristea Chiru, știe că din semincerii creați la Buzău se cultivă aproape jumătate din suprafața afectată pe țară ! Dacă ar fi să luăm în considerare numai producția de semințe, beneficiul stațiunii trece de două milioane anual — iar aceste semințe produc la rîndul lor, de unde rolul important de care am pomenit.

Sigur, n-a fost ușor de la început. Cercetătoarea dr. Marcela Iosifescu, specialistă în protecția plantelor, s-a luptat 25 de ani împotriva manei cepei și altele de același gen, convingîndu-i greu pe localnici că mana nu vine din cer „cînd plouă cu soare", ci poate fi combătută, ca oricare parazit. Astăzi însă, cînd rezultatele stațiunii buzoiene stau mărturie muncii temeinice, susținute timp de un sfert de veac, mai rar apucă oamenii să mai privească înapoi. Uneori e necesar și acest lucru.

DUMITRU GRAUR ■

Istoria a revenit la rosturile sale fundamentale

(Urmare din pag. 17)

Pe de altă parte, o lucrare cum e „Autohtoni și migratori", apărută acum șapte ani, a fost reluată la dimensiuni și profunzimi superioare într-o lucrare cu titlul : „Daci, romani, români", înaintată Editurii Academiei spre tipărire. Va rezulta astfel o cunoaștere mai veridică a unui proces secular, care trece prin substrat geto-dac, întregit cu superstratul roman într-o sinteză daco-română, cu unele împrumuturi neesențiale din adstrat, ca urmare a popasului unor populații migratoare pe teritoriul de formare a poporului român. Cele aproximativ 1 500 descoperiri din această perioadă tulbure, frămîntată, repartizate într-o proporție mulțumitoare pe întreg teritoriul etnic românesc — așezări obișnuite și așezări întărite, cimitire, tezaure și monede — constituie dovezi concludente cu privire la procesul de etnogeneză a românilor și a continuității lor neîntrerupte în spațiul carpato-dunăreano-pontic. Apare astfel, ca o evoluție firească, organizarea social-politică a populației române mai întîi sub forma cnezatelor, voievodatelor și „țărilor" răspîndite pe întreg cuprinsul patriei, se limpezește rolul acestora în dezvoltarea societății românești în lupta pentru supraviețuirea obștilor sătești și, firește, se cristalizează astăzi imaginea constituirii statelor feudale românești. Independența acestora mai întîi, autonomia lor și rolul fundamental jucat în apărarea ființei noastre naționale, dar și a altor țări și popoare din centrul și apusul Europei, constituie o problemă bogat ilustrată în istoriografia ultimilor ani. Apare, totodată, și o altă realitate care constituie, de asemenea, o permanență a istoriei românilor și anume : unitatea instituțiilor împreună cu unitatea socială, economică, politică și culturală, adeverindu-se în mod impresionant concepția istoriei unitare a poporului român : un singur popor, o singură istorie — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara din 1—2 iunie din acest an.

Lucrări importante sau chiar fundamentale cu privire la statele feudale românești au apărut tot în această perioadă cu privire la „Voievodatul Transilvaniei" (două volume apărute, al treilea pregătit pentru tipar) cu privire la „formarea țărilor românești de la sud și est de Carpați". Independența țărilor române, salvarea și salvgardarea ei, explică epopeea medievală românească de la Mircea cel Bătrîn la Dimitrie Cantemir, explică tactica și strategia militară a românilor întemeiată pe oastea întregului popor, pe „ridicarea țării" în vremuri de primejdie. Mai trebuie adăugat și rolul cultural al țărilor române pentru întreg răsăritul și sud-estul Europei. Toate aceste realități s-au învrednicit de lucrări cu caracter monografic închinate marilor momente și evenimente, bătălii și realizări culturale, personalităților de seamă de la Iancu de Hunedoara și Ștefan cel Mare, la Mihai Viteazul, de la Vlad Țepeș și Petru Rareș la Dimitrie Cantemir și Constantin Brîncoveanu.

Vieții economice i s-au consacrat alte lucrări cu caracter monografic cum este aceea dedicată meșteșugarilor din Țara Românească și Moldova și aceea dedicată meșteșugarilor din Transilvania. Agricultura și comerțul au beneficiat, de asemenea, de studii importante.

Instituțiile de stat și de drept, politice, administrative și juridice care, prin originalitatea lor constituie un argument important pentru continuitatea neîntreruptă a organizării social-politice a societății românești, au fost beneficiarele unor sinteze și monografii reprezentative. De interes asemănător s-a bucurat epoca modernă a istoriei noastre. Un număr impresionant de studii au fost publicate în revistele din țară și din străinătate lămurind aspecte noi sau oferind analize și explicații noi unor evenimente și fenomene istorice complexe ca răscoala lui Horea, Supplex Libellus Valachorum, revoluția din 1821, mișcarea cultural-ideologică a luminilor, Unirea principatelor și domnia lui Cuza, Independența României, mișcarea memorandistă, mișcarea muncitorească, primul război mondial, Unirea cea mare etc. Toate au fost cinstite prin lucrări fundamentale și de referință.

Istoria contemporană, care în vechea istoriografie s-a bucurat de o prea puțină cinste, socotită prea apropiată pentru a-și putea constitui domeniul, metodele și metodologiile de cercetare, a fost repusă în drepturile sale de către istoriografia românească din ultima vreme. Prin numărul mare de izvoare, prin analize mai profunde, printr-o judecată obiectivă a evenimentelor, istoria contemporană s-a constituit într-o știință care îndeplinește toate condițiile pentru a fi considerată ca atare iar unele studii fundamentale îi dovedesc neîndoios caracterul științific. Aceste studii cu privire la mișcarea muncitorească din perioada interbelică și mai ales cele dedicate creării și rolului P.C.R. precum și cele cu privire la regimul politic dintre cele două războaie, sau la politica internațională a aceleiași perioade, la Mica Înțelegere, la Nicolae Titulescu etc., reprezintă cercetări și studii de mare importanță pentru descifrarea sensurilor existenței noastre în această perioadă. Lucrarea tovarășului Nicolae Ceaușescu „Partidul Comunist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România", și alte numeroase expuneri cu prilejul semicentenarului și a celor șase decenii de la crearea P.C.R., constituie temelia ideologică și științifică în înțelegerea problemelor istoriei României de după 1918. În sfîrșit, epoca socialistă s-a bucurat de preocupări numeroase, cu rezultate importante, reflectate într-un impresionant număr de articole și studii apărute în reviste de specialitate sau în culegeri. De asemenea, unele domenii au fost acoperite cu monografii vaste, bogate în informații și interpretări, privind dezvoltarea industriei, agriculturii, a instituțiilor de stat, a democrației socialiste ș.a. Totuși, nu avem încă o monografie, o lucrare cu caracter de sinteză complexă, care să cuprindă toate aspectele într-o unitate dialectică. Cu toate că documentarea există, orientarea de asemenea, concretizată în studii și articole și mai cu seamă în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", istoricii nu au dovedit încă o însuflețire creatoare a științei revoluționare în general și implicit a științei istorice așa cum o pretinde partidul și secretarul său general.

Realizările sînt într-adevăr importante. Ceea ce nu înseamnă că istoriografia și-a epuizat și subiectele și problemele și preocupările. Istoriografia românească e datoare științei și poporului român, e datoare umanității, cu tratate vaste, complexe, fundamentale, pluridisciplinare, începute de multă vreme și neîncheiate încă. Neîncheiate nu numai din vina istoricilor dar, oricum, istoricii români au datoria științifică și patriotică de a stărui, de a persevera, de a realiza tratatele fundamentale ale istoriografiei noastre : „Istoria României" în 11 volume, dintre care primele două volume cu bun de tipar, așteaptă de multă vreme să-și facă apariția în librăriile din țară și din străinătate ; „Istoria României în 6 volume", dintre care primele se află într-o fază înaintată de lucru ; „Istoria învățămîntului românesc" în 4 volume, dintre care primul este predat Editurii didactice și pedagogice iar al doilea este aproape încheiat ; „Istoria gîndirii și creației științifice și tehnice românești", în 4 volume, dintre care primul va fi în librării pînă la sfîrșitul acestei luni ; „Istoria militară a poporului român", tot în 4 volume, dintre care primele două se află în fază de tipar ; „Atlasul de istorie a României", realizat și el, așteaptă deocamdată rîndul la „Arta Grafică" pentru tipărire. Și, ca o concretizare a celor cuprinse în expunerea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara din 1—2 iunie a.c. cu privire la sintezele așteptate de poporul român, necesare și prioritare pot fi considerate Istoria agriculturii și Istoria țărănimii, două probleme fundamentale care pretind lucrări fundamentale ținînd seama mai ales de rolul țărănimii în istoria poporului român. În realizarea acestor opere istoriografia noastră se cuvine să țină seama de un principiu de maximă importanță : a nu scrie istorie din perspectiva observației din avion, perspectivă din care se relevă doar înălțimile geografice sau clădirile mai înalte ale unor așezări în timp ce rămîn ascunse realitățile vieții adevărate, mascle populare. Se cuvine, prin urmare, a coborî înlăuntrul acestor realități, în mijlocul celor care au constituit temelia istoriei noastre, vreme de secole și milenii : țărănimea și mai apoi muncitorimea din rîndul cărora nu trebuie să lipsească niciodată intelectualitatea, ivită din țărănime și muncitorime, și care slujește interesele mulțimilor creatoare de bunuri materiale și spirituale.

Realizînd o istorie a agriculturii și țărănimii, va trebui să realizăm o istorie a meșteșugarilor, o alta a industriei, o alta a burgheziei, o alta a proletariatului. Iar sinteza tuturor acestora și a altora încă va trebui să fie o istorie a culturii și civilizației poporului român și a strămoșilor săi din cele mai îndepărtate vremuri pînă azi. Nu e ușor, dar nu e imposibil. Nu e ușor fiindcă sinteza presupune și pretinde stăpînirea profundă a tuturor aspectelor, problemelor, fenomenelor, a întregului proces istoric, pretinde înțelegerea acestora în adîncime, pretinde capacitatea de a elabora o sinteză, care e mai pretențioasă decît o lucrare cu caracter monografic, mărginit. Nu este imposibil de realizat o asemenea sinteză, ținînd seama de cuceririle istoriografiei românești de pînă acum, de o tradiție valoroasă și de valoarea istoricilor contemporani. Crearea Institutului național de istorie, hotărîtă la Plenara din 1—2 iunie, într-o organizare judicioasă, cuprinzînd întreg frontul istoric într-o unitate de preocupări și concepții, va avea datoria științifică și patriotică de a realiza aceste lucrări la valoarea problematicii lor, la valoarea istoriografiei universale contemporane. Există necesitățile și posibilitățile acestor realizări, se cuvine adăugată dorința și voința istoricilor pentru ca istoriografia românească să se înscrie la loc de cinste în contextul științelor contemporane. Și această dorință și voință, este, de asemenea, o realitate.

Dreptele drepturi

Accesul la știință de carte, mai mult, la un învățămînt modern, echivalează astăzi oriunde cu certificarea dreptului la existență demnă cu șanse firești de fericire pentru fiecare om, cu posibilități reale de a-și crește copiii în cultul valorilor și al progresului civilizației. La noi, de orice naționalitate ar fi, cetățenii României socialiste s-au deprins de mult să fie, să se simtă, să trăiască egali în toate drepturile și îndatoririle lor.

Viața normală, viața firească din România a încorporat de peste trei decenii, și cu atît mai vizibil în ultimii 17 ani, integrarea în poporul pașnic și muncitor al acestei țări a tuturor cetățenilor indiferent de naționalitate.

Dovezile arată adevărul. Adică viața reală, drepturile reale pe care le au în țara noastră cetățenii, toți cetățenii români, deci și naționalitățile conlocuitoare. Iată, de pildă, accesul la știința de carte, la învățămînt în limba maternă, la învățămîntul modern pe care ne străduim să-l perfecționăm pentru a asigura temelia progresului viitor al națiunii noastre. De curînd, la Editura didactică și pedagogică a apărut lucrarea „Învățămîntul în limbile naționalităților conlocuitoare din România", datorată unui colectiv — Marin Gaspar, Gergely Laszlo (coordonator), Nicolaus Kleininger, Murvai Laszlo și Sorin Teodorescu — într-o agreabilă ținută grafică — coperta Nicolae Sîrbu, tehnoredactor Vergilia Rusu — cu precizarea că se editează și în limbile maghiară, germană, engleză, franceză și rusă. Este o carte folositoare pentru că așază la îndemîna oricui date certe despre drepturile naționalităților conlocuitoare din țara noastră, despre situația cea adevărată a lor ca beneficiare ale unor libertăți și drepturi poate chiar neașteptate pentru cîte unii din cei dispuși să piece urechea la diverse șuierături șerpești. Tabloul prezentat cu competență și belșug de date este elocvent pentru situația actuală. Situație configurată sintetic și cît se poate de clar în cuvintele președintelui Nicolae Ceaușescu așezate pe chiar prima pagină a acestei cărți : „Patria noastră oferă posibilități nelimitate de afirmare și manifestare plenară a fiecărui cetățean, de împlinire a celor mai înalte aspirații de creație ; ea asigură cele mai largi drepturi și libertăți cetățenești, o egalitate deplină pentru toți cetățenii, fără deosebire de naționalitate. Partidul și statul nostru au asigurat soluționarea deplină și definitivă, în spiritul socialismului științific, a problemei naționale, o viață nouă pentru toți cei ce muncesc, fie că sînt români, maghiari, germani, sîrbi, evrei sau de alte naționalități. Ca rezultat al acestei politici, promovate cu toată consecvența și neabătut de partidul nostru, se întărește continuu unitatea și coeziunea întregului popor, frăția și conlucrarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, în muncă și lupta pentru înflorirea patriei comune — Republica Socialistă România".

Grija de-a dreptul tandră a partidului nostru pentru toți copiii țării, astfel ca ei să poată învăța în limba maternă — chiar dacă nu e româna — este concretizată la scara sutelor de mii de copii și de tineri, maghiari, germani și de alte naționalități care învață carte, pătrund tainele științei și culturii, se pregătesc pentru viață în limba maternă, beneficiind de o amplă rețea de învățămînt, de cadre bine pregătite, de condițiile materiale bune pe care le au toți fiii patriei noastre. **Epoca Ceaușescu** a marcat creșteri și în domeniul perfecționării învățămîntului, inclusiv al celui în limbile naționalităților conlocuitoare. Reproducem o singură frază, de la pagina 47 a cărții amintite : „În afara celor aproape 36 000 elevi, care studiază în liceele cu predarea în limba maternă, la învățămîntul de zi, un număr de circa 33 000 elevi din rîndul naționalităților conlocuitoare au fost cuprinși, potrivit dorinței lor și rezultatelor obținute la concursurile de admitere, în licee cu predarea în limba română (în toate cele zece tipuri de licee)".

Posibilitatea pe care o au copiii din România să învețe în limba maternă este un fapt real, iar adevărul acesta este fundamental pentru climatul de bună înțelegere în care trăiesc, și muncesc, și își cresc copiii, și își cresc patria, și își iubesc pruncii și patria oamenii acestui pămînt.

DORIN GHERGHINESCU ■

Dr Constantin Băcanu

„Inventatorul egoist și ignorantul retogradat sînt în fapt colaboratori ai patogenității"

— Am urmărit cu mult interes în paginile „Flacării" suita de anchete consacrată unor probleme de maximă importanță privind ocrotirea sanitară și modul de funcționare al învățămîntului universitar și postuniversitar. S-a vorbit, cred, mai puțin despre cercetarea medicală și în legătură cu aceasta doresc să aduc, cu îngăduința dumneavoastră, cîteva sugestii și observații personale. O fac bazîndu-mă pe o practică terapeutică de aproape 30 de ani și avînd în vedere tot timpul faptul că munca de cercetare se desfășoară într-un secol dominat de informatică și științele matematice.

Consider în primul rînd că orice idee sau soluție terapeutică ce se recomandă prin noutate și originalitate trebuie să fie de îndată comunicată unor organisme de specialitate, în cazul nostru, Uniunii societăților de științe medicale. Apreciez apoi că pentru finalizarea ideii sale, autorului îi revin următoarele obligații :

1. De a-și susține public teoria și de a-și explica metoda, aducînd în sprijinul opiniilor sale exemple concrete.

2. Datele preliminare, prezentate de autor, trebuie să fie verificate în clinici, institute și laboratoare de profil și numai pe această bază să fie afirmate sau infirmate.

3. Orice nouă teorie sau metodă terapeutică va fi atestată științific numai în virtutea principiului „primum non nocere".

4. O lucrare științifică poate fi considerată încheiată de îndată ce a fost supusă probelor de statistică și matematică, și conform principiilor de logică.

5. Pentru cunoașterea imediată a lucrării în cercurile de specialitate este necesar ca ea să fie publicată de urgență în revistele medicale. Consider util de asemenea, ca un rezumat al ei, redactat într-o formă accesibilă, să apară și în publicațiile de mare tiraj. Pe această bază, ministerele de profil au datoria de a face totul pentru ca noua metodă, descoperire sau invenție să fie introdusă în practica medicală curentă.

În legătură cu statutul inventatorului, cîteva precizări. Acesta trebuie să se bucure de sprijinul atent al institutelor de cercetări și forurilor de decizie chiar dacă nu lucrează într-o unitate medicală sau nu are studii de specialitate. Evident, el are datoria de a-și face publică invenția sau descoperirea pentru ca astfel să se poată bucura de sprijinul ministerului de resort și să obțină accesul în clinici și laboratoare. Spun acest lucru deoarece, nu o dată, am avut ocazia să întîlnesc colegi care refuzau cu încăpățînare să-și „deconspire" invenția sau descoperirea. Asemenea oameni demonstrează grave carențe de ordin moral. Ei trec cu vederea un elementar principiu de etică profesională : nu marele public este la dispoziția inventatorului, descoperitorului, ci dimpotrivă, tocmai acesta este dator să facă totul pentru ca noua metodă, noul medicament să fie cunoscut de urgență în cercurile de specialitate și pe această cale să fie spre folosul celor suferinzi. Condamnabilă este și atitudinea celor care din rutină, conservatorism, invidie sau ignoranță îring zborul ideilor generoase, dovedind ostilitate sau dezinteres față de propunerile cercetătorului. Toți aceștia — atît inventatorul egoist, cît și însul retrograd — devin în fapt complici ai acțiunilor distructive dezlănțuite de natură împotriva speciei umane. Îi putem considera ca veritabili colaboratori ai patogenității.

— Stimate tovarășe doctor, ultimul dumneavoastră interviu acordat revistei Flacăra și consacrat tratamentelor cu autovaccin CMTC a stîrnit un interes cu totul particular. De atunci telefonul sună aproape permanent în secția de știință, cititori din toată țara solicitînd în mod expres amănunte în legătură cu tratamentul cancerului prin autovaccin.

— În boala canceroasă am propus și am experimentat următoarea schiță de tratament :

Consider în primul rînd că autovaccinul trebuie să anticipeze cu o lună de zile orice tratament clasic al bolii neoplazice. Preparatul are menirea de a rezolva infecțiile cronice preexistente, cele asociate pe parcurs bolii canceroase, sau infectării tumorii. Amintesc că anticorpii apar abia după 12—21 zile.

Propun apoi folosirea autovaccinului în același timp cu terapia prin iradiere (care prin distrugerea și apoi resorbția țesuturilor reprezintă o veritabilă autovaccinare in vivo). În această situație autovaccinului îi revine rolul de a bloca unele efecte nocive ale radiațiilor : distrugerea globulelor albe și roșii (Fenomenul Băcanu — Șuteu — Condi). Vaccinoterapia poate fi de asemenea folosită înainte și după o intervenție chirurgicală, iar în tratamentul postoperator propun ca autovaccinul să fie realizat din tumora extirpată.

Experiența mă îndeamnă să consider că autovaccinul poate avea o acțiune salutară și atunci cînd este administrat în paralel cu tratamentul efectuat cu citostatice, imunoterapia avînd rolul de a diminua unele efecte nocive ale acestor produse.

În general vorbind, terapia prin vaccin își demonstrează eficacitatea mai ales în stările precanceroase, cînd organismul dovedește încă multă vitalitate și putere de apărare. O consider superioară terapiei cu vaccinuri BCG, coryne bacterium parvum, polidin, deoarece preparatul CMTC este un vaccin specific. Calculele au arătat că o tumoră mai mare de 4 miliarde de celule nu poate fi influențată numai prin imunoterapie cu vaccin nespecific (BCG, polidin etc.). De notat totuși că autovaccinul CMTC, care influențează tumorile mai mari de 4 miliarde de celule prin stopare sau încetinire nu-și dovedește nici ei eficiența în metastazele multiple. Cu ani în urmă, împreună cu prof. dr. Murgu Ion, prof dr. Macarie Iuliu, dr. Corneliu Cure și conf. dr. C. Bloja, am fost realizatorii și martorii unui interesant experiment. Este vorba de administrarea de autovaccin la cățele cu tumori mamare. Vindecarea a fost spectaculoasă, boala a dispărut în numai două luni, dar a revenit după alte 12, cînd animalul a făcut metastază pulmonară. Probabil că celula mamară metastazată în pulmon nu mai este influențată de imunoterapie și intră sub apărarea enzimatică a organului metastazat. Cazul mă îndeamnă să consider că, în viitor, va trebui să găsim și arme de apărare împotriva specificității organice a metastazelor. Existența unei bănci de organe tumorale ne-ar permite să folosim în combaterea cancerului stockvaccinul preparat din aceste organe. În general vorbind, un tratament imunoterapic își dovedește eficiența dacă autovaccinul sau stockvaccinul conțin următoarele antigene : 1. antigen specific tumoral primar de organ. 2. antigene de organe tumorale, folosite în terapia preventivă prin stockvaccinuri. 3. antigene microbiene cu acțiune curativă sau preventivă în infecțiile supraadăugate, sau cu efecte etiologice dacă tumora este consecința unui agent patogen infecțios.

— Tovarășe doctor, v-ați administrat vreodată autovaccin ?

— În 1970 mi-am tratat cu succes prin această metodă o veche viroză pulmonară. Am folosit, de asemenea, autovaccin pentru combaterea unui nodul mamar sting. E cazul să arăt însă că în prealabil am fost examinat de către colegii mei, prof. dr. Dan Alessandrescu, prof. dr. Iuliu Șuteu și prof. dr. Al. Trestioreanu care m-au sfătuit să mă operez de urgență. Mai amintesc faptul că doctorul Ovidiu Popovici n-a vrut să mă supună tratamentului cu cobalt fără biopsie prealabilă. În această situație am refuzat să mă operez și am început să mă tratez cu autovaccin, folosind 10 ml. pe zi. După o lună au dispărut durerile, iar după alte trei, nodulul s-a dizolvat complet.

LIVIU TIMBUS

Supunem atenției

Serodiagnoza și tratamentul cancerului prin hipertermie — două metode care așteaptă avizul de specialitate al forurilor medicale [II]

Tratamentul prin hipertermie demonstrează o mare eficacitate, dar este riscant dacă nu se iau măsurile de rigoare. El devine nepericulos dacă se administrează pacientului o medicație corespunzătoare fiecărei etape de tratament, medicație ce are rolul de a preîntîmpina coagularea proteinelor și de a produce un „efect-țintă" numai asupra tumorii. Prima baie este doar orientativă și are misiunea de a fixa exact simptomele și parametrii metabolici, iar ulterior este necesară elaborarea unor calcule exacte în legătură cu compoziția băii și medicația administrată.

Ion Dinu ne-a adus în exemplificare cinci cazuri din care patru tratate prin hipertermie. Le prezentăm pe baza declarațiilor scrise și semnate de cei cinci foști pacienți ai cercetătorului și pe baza analizelor de laborator și a fișelor medicale eliberate în cadrul unor unități spitalicești înainte și după efectuarea tratamentului hipertermic.

1. Pacienta L.M., 47 de ani, se internează la data de 20 octombrie 1981 la Spitalul „dr. I Cantacuzino" din București unde i se pune diagnosticul de tumoră malignă sin drept diametrul 6—7 cm, stadiul III (T_3N_1M). I se efectuează o mamografie la Spitalul Colțea din care rezultă că tumora prezintă opacități intens uniforme dispuse cu contur parțial bine delimitat și întinse pe o suprafață de 4 centimetri. I se propune intervenție chirurgicală. Se prezintă în continuare la Institutul oncologic unde prof. dr. I. Trestioreanu îi întocmește fișa nr. 6 412 din 3 noiembrie 1981. Noua mamografie evidențiază următoarele : placard intens neomogen cu diametrul de 6—7 cm situat supraareolar drept, difuz conturat, care tracționează mamelonul, modifică tegumentele perilezionale cu pat vascular accentuat, microrectificări cu aspect radiologic cariochinetic. În perioada 10 noiembrie — 19 decembrie se efectuează la Spitalul Elias telehipertermie.

Se prezintă la fizicianul Ion Dinu și urmează un tratament de hipertermie începînd cu data de 2 februarie 1982. Pacienta este urmărită în tot acest răstimp, din punct de vedere clinic și paraclinic. Este cercetată în primul rînd formula leucocitară, analizele efectuate indicînd că leucocitele și trombocitele au revenit treptat la valori normale. Astfel, dacă în 20 septembrie, leucocitele erau 3 200, în prezent ele sînt de 6 800/mm³. Din punct de vedere metabolic deși probele hepatice erau normale, totuși raportul albumine-globuline era încă sub valoarea unu. După tratament, raportul devine normal, adică 1,3, iar electroforeza proteinelor serice se prezintă astfel : 6% (7%), 8% (13%), 10% (15%), 18 (23%). Albumine : 58% (42%). Valorile din paranteze sînt cele înainte de tratament.

Pacienta a acuzat de asemenea dureri la piciorul drept. În urma unei radiografii se constată următoarele : „Opacitate ovalară neomogenă cu tentă calcară paramedian extern 1/3 medie coapsă dreaptă". La Spitalul de urgență din București, specialiștii neagă existența unei tumori maligne. În urma tratamentului hipertermic, durităţea din coapsă cedează, iar pacienta poate din nou să îndoaie piciorul. De notat de asemenea că în urma controlului la Institutul oncologic din București, examenul clinic confirmă dispariția tumorii. Mamografiile execute demonstrează și ele același lucru.

2. Pacienta H.B., 61 de ani, se internează la Institutul oncologic din Cluj-Napoca, unde i se efectuează 15 iradieri cu cobalt și i se administrează citostatice. Foaia de observație indică o tumoră la sînul sting cu diametrul de 5 cm. După externare (15 mai 1981), apelează la tratamentul prin hipertermie al fizicianului Ion Dinu. După circa două săptămîni de tratament, tumora se înmoaie și se diminuează. Mamografia nr. 50 006, executată la Institutul oncologic, precizează următoarele : „Opacitate neomogenă cu contur infiltrativ cu diametrul 2/1 cm situată în cadranul superior intern sting, care tracționează mamelonul, modifică tratamentele perileziionale cu pat vascular moderat și cu foarte rare microcretificări cu aspect radiologic cariochinetic". Faptul dovedește că pacienta a avut într-adevăr un neomamar, iar după patru luni de tratament, o tumoră mare și dură a ajuns la diametrul 2/1 cm. În luna mai I se aplică din nou tratament hipertermic. Ultima mamografie executată la Spitalul Militar Central atestă stingerea focarului canceros.

3. Pacienta B.V., în vîrstă de 43 de ani, se prezintă la 4 iulie 1980 la Institutul oncologic din București unde i se execută o mamografie din care rezultă următoarea situație : „Pe fond de displazie biolaterală cu elemente micronodulare la nivelul cadranului supero-ext. sting, opacitate omogenă cu diametrul de 3 cm cu caractere radiologice beninge (semnează dr. Colda). I se propune o puncție bioptică și extirparea ambilor sîni, dar pacienta refuză și solicită tratamentul lui Ion Dinu.

După tratamentul prin hipertermie, mamografiile evidențiază cedarea neoplasmului, sînii prezentînd o consistență normală. De asemenea, prin hipertermie, probele hepatice se normalizează (pacienta suferise de o hepatită cronică) raportul albumine-globuline revine la valoarea normală. În acest caz, Ion Dinu are de făcut următoarea observație : „Este foarte adevărat că mamografia executată la 4.07.1980 arată caracterul benign al tumorii. Părerea mea este că a fost totuși vorba de un cancer. Dar chiar dacă nu e așa, pacienta a fost salvată de la extirparea ambilor sîni".

4. Pacientei P.F., 43 de ani, i se pune în septembrie 1981 următorul diagnostic la Institutul oncologic din București ca urmare a mamografiei nr. 5 904 : „Pe fond displazic difuz bilateral, supraareolar sting, opacitate cu diametrul de 3/2.5 cm, poliilobată, mai neomogenă la polul inferior și cu contur mai șters la acest nivel și cu aspect radiologic mai mult benign". I se recomandă de către doctorul Șaptefrați să execute o excizie. Pacienta refuză intervenția chirurgicală și tratamentul cu cobalt și citostatice. În luna mai începe tratamentul prin hipertermie. După primele două ședințe, tumora se desprinde de pe mușchiul pectoral, arătîndu-și adevărata dimensiune (mult mai mare decît cea descrisă de mamografie. După 26 de ședințe tumora ajunge la dimensiunile unei monede de 15 bani. Pacienta continuă și în clipa de față tratamentul.

În sfîrșit, Ion Dinu ne-a mai prezentat și documentele medicale privind cazul pacientului M.G., internat înainte de tratament la Spitalul Fundeni, unde i se pune diagnosticul de neoplasm gastric. Radiologic : „În regiunea antrală, lipsă de substanță pe mica curbură cu diminuarea lumenului prin care totuși substanța baritată este evacuată". După un tratament fitologic, fără hipertermie, de-a lungul a două luni, pacientul solicită din nou efectuarea unui examen-radiologic gastroduodenal. Buletinul semnat de dr. Gabriela Schmitzer, medic primar radiolog la Spitalul Alex. Sahia, indică la 25 mai 1982 următoarele : „Esofag normal. Stomac alungit hipoton, își mărește camera de aer la ingestia cu bariu. Relief și curburi regulate. Kinetică și evacuare bună. Bulb normal configurat stazic. Cadrul duodenal normal desfășurat".

În legătură cu metoda hipertermică propusă de Ion Dinu, iată o părere autorizată. Ea aparține tot doctorului Ion Urseanu :

— De la bun început, o precizare. Nu cunosc metoda tratamentului prin hipertermie, deci nu pot face nici un fel de aprecieri în legătură cu metoda fizicianului Ion Dinu. La dorința acestuia am avut ocazia să examinez o pacientă înainte și după efectuarea tratamentului. Pe această bază pot face următoarele precizări : pacienta în cauză prezenta un cancer de sîn, operat, iradiat și tratat cu citostatice, dar care, în pofida acestor tratamente, evoluase spre-o formă gravă. După tratamentul prin hipertermie, am constata la aceeași pacientă dispariția metastazei tegumentare și osoase (clavicula), reducerea în volum a tumorii de sîn și a metastazelor ganglionare axilare, o stare generală bună și probe biologice generale bune.

Consider în principiu — continuă interlocutorul nostru — că fizicianul Ion Dinu trebuie ajutat pentru a-și proba în prezența unor cadre de specialitate metoda sa de tratament. Propun ca Ministerul Sănătății să aprobe înființarea unei comisii de medici specialiști care să se ocupe expres de metoda tratamentului prin hipertermie. La lucrările comisiei ar putea participa, în calitate de observator, și un redactor al revistei Flacăra. Această comisie ar avea menirea de a examina cu deosebită atenție pacienții propuși pentru tratamentul prin hipertermie, aceștia trebuind să fie supravegheați atît înainte cît și în timpul și după efectuarea tratamentului. Sînt de acord, așa cum solicită Ion Dinu, ca pentru început să i se încredințeze pentru tratament două cazuri de cancer de sîn și două cazuri de cancer gastric. Evident, cu avizul Ministerului Sănătății, iar pacienții să se supună acestor tratamente din proprie inițiativă și pe baza unor declarații autentificate la notariat. Consider în concluzie că Ion Dinu trebuie să fie sprijinit, deoarece orice nouă metodă în combaterea bolii neoplazice trebuie să fie testată prin metode științifice. Iar aceasta cu atît mai mult cu cît astăzi, în lume, metodele biofizice fac obiectul unor ample cercetări.

N.R. Dosarul cu documentele medicale și declarațiile pacienților, prezentat de Ion Dinu, se află în arhiva redacției noastre și poate fi pus oricînd la dispoziția forurilor medicale interesate.

LIVIU TIMBUS

„Vom încuraja pătrunderea fotbaliștilor tineri, dar nu vom închide nimănui ușa în nas“

— Mircea Lucescu, s-o luăm metodic, cum a fost la Congresul F.I.F.A. ?

— Din punctul meu de vedere, experiența a fost foarte interesantă, fiind prima reuniune de acest gen la care am asistat. S-a discutat mult și, nu o dată, în contradictoriu, hotărîrile luate fiind cele știute. A fost reconfirmat sistemul cu 24 de echipe în faza finală a campionatului mondial, iar inițiatorul ideii, João Havelange, a fost reales ca președinte.

— E adevărat, deciziile se cunosc, dar ar fi interesant de știut și cum s-a ajuns la ele. De pildă, delegația noastră a votat pentru Havelange ?

— E un fel de a zice, pentru că, de fapt, nici nu s-a votat. Propunerea ca Havelange să-și continue mandatul a fost primită cu aplauze furtunoase. Au atîrnat în balanță marile sale merite în dezvoltarea și răspîndirea fotbalului.

— Cu toate astea s-a discutat și în contradictoriu, cine, de ce ?

— Unii au criticat poziția F.I.F.A. de a fi acceptat, reprosul le aparține, comercializarea Mundialului '82, de a fi umplut stadioanele cu tot felul de reclame, de a fi cedat pretențiilor companiilor de televiziune etc., etc. Cu tact, Havelange a dat explicațiile de rigoare, arătînd că pregătirea unui campionat mondial și participarea la el implică și eforturi materiale serioase, în parte rezolvate tocmai prin procedeele folosite de F.I.F.A. Mai ales că o cotă din aceste încasări a servit și servește tocmai răspîndirii fotbalului. Sigur, a precizat președintele, pentru F.I.F.A. toate echipele sînt egale, dar forul mondial are și obligația să țină cont că unele dintre acestea, Brazilia, Anglia, R.F.G. etc, au contribuit într-o mai mare măsură la dezvoltarea fotbalului. Obiecțiile lui Havelange mi-s-au părut justificate.

— Din cîte cunoaștem, s-au purtat discuții fierbinți în jurul partidei R.F.G. — Austria, în care, ca să fim sinceri, nu s-a jucat chiar fair, așa-i ?

— N-aș dori să mă pronunț asupra meciului în sine, dar pe marginea acestuia s-au inclus, din cîte m-am lămurit, destule spirite. Ratînd calificarea din cauza lui, algerienii s-au lansat într-un atac vehement, cerînd penalizarea cît mai drastică a celor două formații. Pînă la urmă, F.I.F.A. a găsit o cale de mijloc, trimițînd cîte un avertisment federațiilor din R.F.G. și Austria. Abilitatea lui Havelange a avut, în final, cîștig de cauză. El a izbutit, cum zice românul, să împace și capra și varza, dar ușor nu i-a fost.

— Ce i-a adus, concret, intîlnirea de la Madrid fotbalului nostru ? Să notăm că el a fost reprezentat acolo de președintele F.R.F., Andrei Rădulescu, și, firește, de directorul tehnic, Mircea Lucescu. Apropo, felicitări pentru desemnarea ca director tehnic.

— Mulțumesc, sper să fac față. Am de apărat un prestigiu, pentru care am transpirat ca jucător și, în ultimii ani, ca antrenor, vreau să cred că nu voi dezamăgi, dar despre asta, desigur, vom mai vorbi. La Madrid, ne-am străduit să completăm, prin contacte directe, calendarul internațional al echipei naționale, mai degrabă sărac la această oră. Cite ceva am făcut, dar n-am putut mai mult. În lipsa antrenorilor, conducătorii diferitelor federații s-au eschivat de la răspunsuri ferme, limitîndu-se să înregistreze propunerile noastre și să fie, în mare, de acord cu ele. Cu cîteva federații, din Ungaria, Cehoslovacia, Turcia, U.R.S.S etc, ultima reprezentată, în calitate de vicepreședinte, de Lev Iașin, am stabilit acorduri de principiu, urmînd să precizăm detaliile unor partide amicale. Totodată, federația braziliană s-a arătat interesată de stringerea legăturilor cu fotbalul românesc.

— Ați asistat la vreun meci al Mundialului ?

— Din păcate, nu, căci în zilele Congresului se disputau, la Barcelona și Sevilla, semifinalele. Ne-am mulțumit să le vedem la televizor.

— Să revenim, cum se spune, la ale noastre. Lotul reprezentativ se află, în continuare, în pregătire centralizată, la Snagov, convocarea lui în această perioadă, de regulă destinată vacanței, fiind o noutate. Ce-ați urmărit prin asta, ce urmăriți ?

— Ideea e numai la noi nouă, alții procedează așa de multă vreme. Am considerat și consider, pe baza celor trăite și a celor citite, că adevărata vacanță a fotbaliștilor trebuie să aibă loc iarna. Gîndind așa, am convocat lotul la mare, invitîndu-i pe jucători să-și aducă și familiile. Spre surprinderea mea, această inițiativă a declanșat, într-o parte a presei, un val de ironii. Fără să mă justific, țin să precizez că programul perioadei respective n-a fost în nici un fel restrictiv, jucătorii neavînd altceva de făcut decît să se relaxeze, să se distreze. După un sezon obositor, cum a fost cel trecut, o recuperare pe deplin era, am apreciat, mai mult decît necesară. Am urmărit, în paralel, crearea unei atmosfere de prietenie și încredere, scopul fiind simplu. Ca să producă o echipă de valoare, un lot național trebuie să fie, întîi de toate, o familie, să fie și să se comporte ca atare.

— Frumos spus, dar cît de adevărat ?

— Atmosfera la lot e, azi, mai bună ca oricînd. Numai cu portarul Ducadam am avut probleme.

— În ce sens ?

— Ca și în alte dăți, a întîrziat la convocarea lotului. Poate că avea unele motive, dar n-am ținut cont de ele. Chemarea la lotul național trebuie privită ca o onoare, nu ca o corvoadă. Așa stînd lucrurile, am renunțat, pentru moment, la serviciile lui Ducadam.

— Ce limpeziri au adus meciurile cu Japonia ?

— Mai întîi că ele nu fost încadrate în programul general de pregătire, neființd tratate ca scopuri în sine. Chiar și în zilele meciurilor am făcut antrenamente intense. Am învins cu 4—3 la Suceava și cu 3—1 la București, scorurile nu spun firește mare lucru, numai că echipa Japoniei nu mai e, ca altădată, o pradă ușoară. Japonezii s-au antrenat, cît a durat Mundialul, în Spania, iar victoria lor, cu 4—1, în fața lui Feijenoord, n-a trecut neobservată. După partidele din România, unde credeți că au plecat japonezii ?

— Probabil că în Japonia. Da ?

— Ei întreprind, în aceste zile, un turneu în R.F.G., cu adversari aleși pe sprînceană, Fortuna Düsseldorf, Schalke 04 și Arminia Bielefeld. Iată, dacă vreți, una din explicațiile progresului pe care l-au realizat. Legat de asta, am primit recent o ofertă pentru un meci cu reprezentativa Egiptului. Ea era semnată, între alții, de Rodergott, azi director tehnic al naționalei egiptene, fost pînă nu demult profesor la școala de antrenori din Koln, socotit unul dintre cei mai reputați tehnicieni din Bundesliga. E limpede, cred, că toată lumea învață și că, urmarea mi se pare logica, diferențele de valoare scad pe plan internațional. Deatfel, Mundialul '82 a confirmat acest adevăr.

— Să înțelegem că, în curînd, nu-i vom mai bate nici pe japonezi ?!

— Eram tentat să cred că discutăm serios.

— Așa și discutăm. Ce-l cu Cămătaru ?

— Nu-i bine, medicii l-au recomandat o pauză de două luni. Nu-l mai țin nervii, a făcut un fel de astenie și mă tem că la declanșarea ei a avut și presa o contribuție. La Suceava, de pildă, într-un meci de verificare, la scorul de 3—0, după ce marcase 3 goluri earăși l-a apostrofat din tribună și Cămătaru a ciucat. A ieșit plîngînd, acuzînd amețeli și dureri de cap.

— Păcat de Cămătaru, să sperăm însă că își va reveni curînd. În lipsa lui, ați ales soluția cu Dudu Georgescu. Să fie Dudu cu adevărat o soluție ? La vîrsta lui ?

— Deși încă nu-l bine pregătit, Dudu s-a nușcat mulțumător. Cît despre vîrstă, n-am ținut, nu țin și nu voi ține cont de ea, în echipa națională urmînd să joace cine merită, indiferent de data nașterii. Sigur, vom încuraja pătrunderea fotbaliștilor tineri, de perspectivă, dar nu vom închide nimănui ușa în nas. Am auzit că, din toamnă, va reintra și Dobrin. Foarte bine, dacă îi vor ține puterile, dacă va arăta o formă constantă, vom apela și la el. Personal, ca unul care am jucat pînă la 37 de ani m-aș bucura să se întîmple așa, numai că, întorc monedă pe partea cealaltă, simplul fapt că-l cheamă Dobrin nu va fi suficient ca piteșteanul să îmbrace tricoul echipei naționale. Porțile acesteia, repet, rămîn deschise oricui, îl mai avem în vedere și pe Ștefan Popa, și pe Paraschiv, și pe Șandu Mircea, și pe Cîmpeanu II, ca și, firește, pe cei accidentați, pe Iordache, pe Augustin, pe Suciu și așa mai departe. Măcar să avem de unde alege !

— Meciul cu Suedia e, se știe, în 8 septembrie, ce mai prevede calendarul internațional pînă atunci ?

— E sigur, cu o săptămînă mai devreme, vom întîlni, la București, naționala Danemarcei. În rest, din păcate, nimic cert, nu prea se înghesuie echipele de valoare să joace cu noi ?!

— Așa e, valoarea în valoare trage ?!

— O fi și asta, dar mai sînt și alte rațiuni. Echipele mari s-au învățat cu bani mulți.

— Ați promis, mai demult, o nouă confruntare publică între națională și o formație desemnată de ziariști, reeditarea acelui test, nu tocmai reușit, desfășurat în urmă cu cîteva luni pe „Republicii“. Vă mai amintiți ?

— Da, mă gîndesc că un astfel de meci ar putea avea loc la jumătatea lunii august. Naționala are nevoie de verificări temeinice și, mai mult încă, are nevoie de publicul bucureștean, pe care vrea să-l cîștige de partea ei. O verificare însă în adevăratul înțeles al cuvîntului, folositoare, lucrativă, nu o dezlănțuire de ambiții fără sens, care să compromită ideea. M-aș bucura dacă „Flacăra“ s-ar angaja să formeze lotul ce va fi opus națională.

— Am mandat să vă răspund afirmativ, numai că, folosind vorbele dumneavoastră, vom mai discuta pe această temă. Vă mulțumim pentru interviu și pentru propunere.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cum a izbutit Havelange să împace și capra și varza ● Ce se întîmplă cu Cămătaru ? ● Nu e exclus să-l revedem pe Dobrin în națională ● „Nu prea se înghesuie echipele de valoare să joace cu noi ?!“ ● Se preconizează un nou meci între echipa națională și o selecționată a ziariștilor.

După ce l-a însoțit pe Cămătaru la Spitalul de neuropsihiatrie „Gheorghe Marinescu“ din Capitală, Nicolae Andreescu, medicul lotului reprezentativ de fotbal, ne-a declarat : „L-a văzut între alții, și doctorul Virgil Anghelină, directorul spitalului, constatînd că, structural, Cămătaru n-are nimic. Avîndu-se în vedere o nevroză astenică cu elemente anxioase, i s-a recomandat o pauză de două luni, cu dreptul de a se antrena lejer, numai la umbră“. Îi dorim lui Cămătaru grabnică însănătoșire și-l așteptăm, cît mai repede, pe teren.

„Eu nu am arbitrat corect și cer să se rejoace meciul!“

În privința fotbalului românesc, aflat de multă vreme în grea suferință, puține lucruri ne mai pot surprinde. Meciuri trucate, arbitri incompetenți sau de rea credință, o federație care închide mereu ochii, dictînd cel mult sancțiuni hilare(vezi epilogul meciului Autobuzul — Petrolul) etc., etc., sînt lucruri cunoscute. Dar cînd un arbitru cunoscut, este vorba de brașoveanul Radu Popescu, pune mîna și scrie negru pe alb pe foaia de arbitraj, în dreptul rubricii „dacă mai sînt lucruri de semnalat“, „Eu nu am arbitrat corect și cer să se rejoace meciul !“, asta — trebuie să recunoașteți — întrece orice așteptări !?

Performanța s-a petrecut în seara zilei de 11 iulie, după meciul dintre Victoria Florești și Viscoza București contînd pentru barajul de promovare în divizia C. Se întîlneau, așadar, campioana județului Prahova și cîștigătoarea seriei „Onoare“ a municipiului București. În primul meci, la București, 3—0 pentru Viscoza. La Florești, sperînd într-o minune, aproape 6 000 de oameni așteptau fluierul arbitrului R. Popescu, care urma să fie ajutat de tușierii I. Ivan și E. Oțelea. În chiar primul minut, gazdele marchează un gol, anulat pe motiv de ofsaid, la semnalizarea tușierului. În min. 2, gol : 1—0 pentru Victoria. În min. 5, iarăși gol anulat, ofsaid, dar arbitrul de centru la hotărîrea fără semnalizarea tușierului. Jocul e tare, cu faulturi violente de o parte și de cealaltă. Observatorul federal Bujor Pătrulescu, competent, numără în tot meciul 18 faulturi dure de partea Victoriei și 9 de partea Viscozei. Se acordă mai multe cartonașe galbene, dar nici unul roșu. În a doua repriză, gazdele marchează din nou în min. 67 și 76, ridicînd scorul la 3—0 ! Întreg stadionul „vede“ două lovituri de la 11 m în careul oaspeților, dar arbitrul nu acordă. Ba mai mult în ultimele minute de joc, la un cornor, Viscoza marchează și reduce scorul ! Un minut mai tîrziu, un jucător al gazdelor este eliminat pentru lovire fără balon. Revenirea la cabine este penibilă. Cineva a deschis porțile terenului, arbitrii sînt înconjurați, doctorul echipei din Florești (Florin Nuțu) dorește răzbunare, abia fiind oprit de antrenorul echipei prahovene (Pali) și de cîțiva jucători. În cabină, „discuțiile“ durează o oră și jumătate. Citîm din raportul suplimentar al arbitrului Petrescu : „Am fost amenințat de circa 10 persoane că nu vom pleca de la stadion pînă ce nu vom scrie ce vor ei. Tot ce am scris la punctul 15 a fost dictat de ei apoi ne-au pus să semnăm toți trei în raport“ (adică arbitrul, delegatul echipei din Florești și observatorul federal). În cele din urmă o mașină a miliției îi va scoate pe cei trei arbitri pînă la punctul de control de la paralela 45.

Sancțiunile Comisiei de disciplină și competiții a R.F.F. : 5 etape de suspendare pentru jucătorul Istrătescu (Victoria) ; avertisment Asociației sportive Victoria Florești. Punct.

Ajungînd aici, sînt fără îndoială mai multe lucruri de spus. Mai întîi patosul, exacerbarea cu care se poate duce o luptă pentru promovarea în Divizia C. Sistemul de baraj, evident, nu e cea mai bună soluție. Apoi, gravitatea faptelor petrecute pe terenul din Florești. Totuși, se spune, cei trei arbitri n-au fost loviți, nimeni nu s-a atins de ei ! Dar, spunem noi, ce s-ar fi întîmplat dacă Radu Petrescu ar fi refuzat să scrie și să semneze ce i s-a dictat ?! Ar mai fi ajuns el acasă ? Cu observatorul federal, activistul sportiv demn de toată încrederea care este Bujor Pătrulescu, susține același punct de vedere cu al arbitrului Petrescu, vinovăția celor de la Florești e, fără îndoială, dovedită. A greșit grav Radu Petrescu ? În raportul observatorului federal el a obținut nota 7, „pentru tolerarea jocului dur de ambele părți“, iar federația nu a luat nici o măsură împotriva arbitrului brașovean. Comisia de disciplină a hotărît însă să aplice numai un **avertisment** Asociației sportive prahovene, aceeași Comisie de disciplină care a hotărît, nu chiar așa de mult, drastica sancțiune de **excludere** a echipei Universitatea Craiova din Cupa României, pentru o culpă rămasă încă sub semnul întrebării !

Așadar, rezumînd, este arbitrul R. Petrescu vinovat ? Atunci să fie sancționat drastic, eventual prin excluderea din activitatea sportivă ! S-au petrecut la Florești fapte grave, a fost pe nedrept obligat un arbitru să-și nege competența și să ceară el însuși rejucarea partidei ? Atunci sancțiunea luată împotriva echipei Victoria ni se pare, ca să folosim un eufemism, insuficient dozată. Mai în glumă, mai în serios, poate că dacă cei trei arbitri ar fi ajuns în spital atunci Comisia de disciplină ar fi hotărît o sancțiune mai drastică ! Trebuia însă să se întîmple așa ceva ?!

Într-un domeniu în care domină suspiciunea, neîncrederea reciprocă, dezinteresul față de adevăr și justiție, hotărîrile și deciziile nu pot urma decît calea compromisurilor, arbitrariului și bunului plac. În ceea ce ne privește, ne-am obișnuit de la o vreme cu asemenea lucruri. Dar asta nu înseamnă că vom fi vreodată de acord cu ele !

DUMITRU GRAUR ■

Scurt, foarte scurt

Se dă ca sigură venirea internaționalului Alexandru Nicolae la Dinamo. ● Noul antrenor al Rapidului e Valentin Stănescu. Ajutat de Emil Dumitriu, el conduce pregătirile fotbaliștilor giuleșteni, ce se desfășoară la Bușteni. Ca noutăți, foarte tinerii D'agoi (fost F.C. Brăila și Butoi (fost Aurul Brad), ambii transferați prin intermediul Stelei, în schimbul lui Ștefan Popa ● După ce a asistat, în calitate de instructor F.I.F.A., la El Mundial, Ștefan Covaci și-a petrecut o scurtă vacanță la Cluj-Napoca, plecînd miercuri spre Grecia. Reamintim că tehnicianul român e director tehnic la clubul atenian Panathinaikos, cu a cărui echipă a cîștigat, recent, Cupa Greciei, ratînd campionatul în urma unui meci de baraj cu Olympiakos. ● Din moment ce lotul se pregătește, la munte, sub supravegherea secundului Constantin Oțet, e limpede că Universitatea Craiova n-a rezolvat încă problema antrenorului principal ? ! ● Le aducem la cunoștința colegilor de la „Contemporanul“ că fotografia pe care au publicat-o în ultimul număr și sub care au scris Rossi nu-l reprezintă pe golgeterul Mundialului '82. Motivul e cît se poate de simplu, Rossi n-a jucat în echipa Braziliei, ci în cea a Italiei ? ! ● După ce, o vreme, n-a avut nici un antrenor, Gloria Buzău pare să aibă, la această oră, 2 ? ! E vorba despre Alexandru Constantinescu și Gheorghe Constantin. Să nu se repete povestea cu cel care aleargă după mai mulți iepuri ! ● Angajat de C.E. Tîrgoviște, antrenorul Costică Rădulescu pare să aibă probleme cu contractul, fosta sa echipă, C.S.M. Suceava, refuzînd să-i dea drumul ● Masivă „lăsare la vatră“ la F.C.M. Brașov, nu mai puțin de 6 titulari (Balasz, Daraban, Papuc ș.a.) fiind scoși din lot ● „Poli“ Timișoara, de putină vreme sub direcția tehnică a lui Ion Ionescu, a renunțat, între alții, la Dumitru și Nedelcu II ! ! Primul a trecut la U.M.T., și ca antrenor, celălalt la F.C. Bihor.

Cușca suflerului

TĂNASE

Tănase a fost mult mai mult ca un actor de vază, exponent al epocii sale. El a intruchipat „Cărăbușul". Gloria teatrului de revistă român. Compania ivită la 2 iulie 1919 cu revista „Pisică pe orez" și sortită să impământenească satira și voia bună, risul tonic și veselia nestingherită, a avut norocul străduaniilor lui, de unic animator, incontestabil mai mare ca actor. Să gospodărești la precizie un ansamblu de peste o sută de angajați — balet, orchestră, soliști, comici, oameni de scenă — timp de 25 de ani încheiați, cu mijloace proprii, fără să apelezi la stat și să nu rămii niciind nimănui dator, iată imensul merit al creatorului revistei românești. A împlinit ceasornic această organizare, în București și provincie, fără cearceafurile scriptelor de azi, cu un simplu carnețel de zece bani, în care era trecut numele angajaților. În dreptul fiecăruia, cu cît a fost contractat; cît i-a dat, cît mai are de primit.

Natalița: 100 lei. A primit 60, mai are 40.

Și totul mergea strună.

Cu acest carnețel, fără să fie „Cheia viselor", directorul „Cărăbușului" a deschis drum larg teatrului de revistă român, cît el să se măsoare, să concureze spectacolele de gen ale străinătății.

Grădina, din strada Academiei, se deschidea fix la 10 mai. Niciodată premierele n-au depășit această dată. Patru luni pline amestecau luna și stelele nopților bucureștene în euforia sarabandei cu glanț ce atrăgea întregul București. Nu lipsea toba birnică a ministrului de finanțe, Vintilă Brătianu; coala de sarmale a generalului Traian Moșoiu; fainicul tricolor ce încheia spectacolele ca un brîu de glorie al fruntariilor românești... Conu Costică, cel ce fusese elev al lui Nottara și pînă la revistă jucase teatru în formațiile magistrului, care deprinsese meseria de la Liciu — marele! — de la Niculescu-Buzău, își înțelesese menirea devenind exploziv ecou al cetățeanului de pe stradă. Cupletul de actualitate fusese și pînă atunci introdus ici-colo în dulcile operete, însă Tănase face din șfichiurile lui definitivă port-parolă, dă drumul păsurilor și amărăciunii omului de rînd în voia reflectoarelor... **Întreb! Pînă cînd?! Cu ce? Nu mai pot! Ai... n'ai... dai!** Faimoase cuplete, răspicat debitate de el, în prezența legiuitorilor, miniștrilor, personalităților marcante ale țării — docili spectatori — pe care patronul „Cărăbușului", exponent al mulțimilor, frecvent îi lua în tărbacă spre satisfacția asistenței. L-am văzut, pe o dată, pe Vintilă Brătianu, în banca întîi, savurîndu-l pe Tănase ce îl întruchipa leit pe scenă cu darabana tobei de gît, clamînd împotriva impozitelor, curbelor de sacrificiu, tot atîtea of-uri și ah-uri ce își făceau astfel drum spre inima potentatului. În același timp cu grosul grădinii palmele celui înflerat aplaudau, semn că a băgat ceva la cap și că o s-o lase mai moale... Se răcoreau spectatorii, ici-colo auzindu-se exclamația: „Tot Tănase, săracul!" Și succesul era asigurat.

Tignalul lui Dan Demetrescu — prototip sergent de stradă — restabilea ordinea; nu de alta, ca Titu Protopopescu să-ja în periplizon pe însuși prefectul de poliție, generalul Nicoleanu.

După care se unduiau din patria luxurel, în jocul fosforescent al paietelor multicolore, fliterelor și diademelor orbitoare, penajele etajate ale fetelor pe armoniile unui vals vienez, nemuritor... Lizica Petrescu etala cel mai frumos spate din București, de alabastru. Cînta în grădina enormă, auzindu-se și înțelegîndu-se fiecare vorbuliță, fără microfon, căci nu se inventase acest ajutător parșiv, să preschimbe pe tata-mare în Leonard... Mai apoi — mamă dragă! — nici mai mult nici mai puțin însorea noaptea vocea lui Aurel Munteanu, despărțit cu greu de Ieși, făcînd terță peste întreaga suflare a „Cărăbușului".

Tramvaiul 16 luneca prin fața grădinii spre Cotitură, Obor, și vatmanul stationa, preț bun, cît pasagerii să se ridice la ferestile lăsate și să recunoască, peste porți, silueta cu melon și haine cadrilate a lui Tănase, care, avansată în proscenium, executa ciocul primarelui prezent, Dem. Dobrescu:

De cînd e lumea și pămîntul,
În București, bătu-l-ar sfîntul,
N'au fost atîtea primării
Și consilieri atîtea mii.
Pe străzi mormane de gunoaie,
Așteaptă să mai vie-o ploaie.
La noi, măturător e vîntul,
De cînd e lumea și pămîntul.

Vatmanul, bucuros că prinsese ceva, ardea cîteva stăruitoare claxoane, vagoanele se urneau cu lumea înveselită de atîta libertate, lăsînd „Cărăbușul" în plata euforiei și aplauzelor...

Ca să se echilibreze să reziste, să cumpere montări fastuoase de la Londra, Paris, să poată plăti fabulos celebrităților aduse — Napierkovska, Prince Rigadin, Dranem, Josephine Baker (100 000 lei pe seară în 1928), Boris Kniaseff — Tănase se baza pe asigurarea provinciei, snaga lui. Turneu, două pe an, toamna, primăvara. Încasări record, cu țărani veniți în care, claie peste grămadă, de pe sate. La controlul galeriei era postat Anghelescu, vlăjgan care avea, pentru orice eventualitate, lîngă el un par... Directorul, totuși, nu se poate spune că nu era larg cu gratuitățile. Le risipea celeriștilor prin gări și studenților, ostașilor, care îi ovaționau furibund intrările.

Exemplu de organizare: în seara cînd se juca la Iași, ca dealtfel în fiecare oraș, se rețînea sala pentru turneul viitor, încheindu-se contractul. Așa că înapoiat la București, unde, de Crăciun, Tănase începea la Eforie, turneul de primăvară era deja perfectat. La fel și cu vagoanele, reangajate la predare: în timp ce alte teatre se găseau în situația de a nu dispune de vagon și a se lupta să obțină sala de la Brăila, cu cîteva zile înainte de reprezentația fixată în itinerar.

Vroit-am să reînsufletesc cîte ceva din cariera și viața celui ce s-a sfîrșit la 29 august 1945, comic de miraculoasă popularitate, exponent al cinstitelor atitudini și, peste tot și toate, neobosit singular animator al teatrului românesc de revistă, Constantin Tănase.

Fie ca teatraliștii zilelor noastre să învețe, cît de cît, din rîndurile acestea de slăvire a împlinirii nemuritorului!

GABY MICHAILESCU ■

Dincolo de aparențe

PORTBAGAJUL... RATEAZĂ VOIAJUL

Oprindu-l strict regulamentar pentru un obișnuit control rutier și adresîndu-i-se politicos: „vă rog să prezentați actele..." plutonierul Vasile Gont din Miliția orașului Găești n-a înțeles, inițial, de ce Teofil Popescu, mecanic auto la Întreprinderea pentru piese de schimb destinate autoturismelor aflate în garanție—Pitești, se pierde cu firea, schițînd gesturi cu totul nejustificate pentru un om corect. Aparențele l-au determinat pe subofițer să fie și mai atent. L-a rugat pe T.P. să deschidă portbagajul. Neliniștea acestuia atinge cote maxime. Într-adevăr, acolo se afla „cauza" enervării subite a omului de la volan: piese auto nou-nouțe, în valoare de peste 8 000 lei pe care nu le putea justifica, fiind astfel nevoit să-și rateze voiajul către litoral, pentru a da explicațiile de rigoare. A recunoscut în cele din urmă că atît piesele auto din portbagaj, cît și cele descoperite cu ocazia percheziției domiciliare, în valoare de peste 9 000 lei, fuseseră sustrase în mod sistematic de la locul de muncă, unde îndeplinea funcția de... controlor tehnic de calitate.

Neplăcut, desigur, pentru familie, inclusiv pentru mama soacră, care a făcut calea-întoarsă, el fiind reținut pentru cercetări. Surprinzător pentru factorii de răspundere de la întreprindere, care susțin în caracterizarea lui T.P. trimisă la miliție că acesta era cunoscut ca un element atît de conștiincios și devotat, încît l-au considerat întotdeauna un exemplu demn...

Halal cunoaștere.

DRAGOSTE LA PRIMA VEDERE

La cei 45 de ani, S.R., de fel de prin părțile Sucevei, în prezent lucrînd la un trust de construcții din Capitală, ar fi trebuit să aibă atîta discernămînt încît să bănuiască ce urmărește tinerica de aproape jumătate din vîrsta lui, care îl acostează așa din senin la restaurantul „Hora" unde el consuma băuturi alcoolice. Dar în compania lui Bachus numai de înțelepciune și discernămînt nu-i ardea... Nici cînd proaspăta parteneră i-a propus o aventură, invitîndu-l destul de repede la ea acasă, nu l-a „căzut fisa".

După numai cîteva sute de metri parcurși în mare tandrețe, însă, S.R. avea să fie atacat de un necunoscut, îmbrincit și de cea care pînă atunci îi făcuse „ochi dulci", apoi jefuit de această de suma de 3 800 lei, ceasul de la mînă și alte obiecte pe care le mai avea asupra sa.

Autorii tîlhăriei au fost descoperiți operativ de către miliție. Ei sînt Mariana Trandafirescu, 25 ani, fără ocupație, cu domiciliul în str. Biserica Mărcuța nr. 3, și fostul soț al acesteia, Tase Dragomir, 45 de ani, tot fără ocupație.

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

„Patru familii distruse"

Ploaia rece căzută pe asfaltul fierbinte, la fel ca și cum ai turna apă pe niște pietroaie încinse la o saună, provocase o ceață atît de densă, încît abia puteai să vezi ceva la 15—20 de metri în față. Autobuzul, în urcare, înainta greoi pe serpentine. Volanul trebuia bine stăpînit pe șoseaua îngustă de munte, ca autovehiculul să „încapă" pe drum la curbele extrem de strînse. Muncitorii, care urmau să intre în schimbul de noapte la mină, discutau de-ale lor. Nu-și făceau probleme cu drumul, cu mașina, cu șoferul. Prea de mult îl știau pe Enache, cm prieceput și de nădejde.

Într-o zonă de îngustare a drumului, șoferul frînează brusc, trimițîndu-și pasagerii, cu capetele, în spătarele fotoliilor din față.

„Ce-i, Enache, s-a întîmplat ceva?"

Enache ori n-aude, căci minerii ocupă locurile din spate și sînt destul de departe de postul de pilotaj, ori nu-l arde să le răspundă. Oprește autobuzul și coboară jos.

„Era să ne facem praf. De unde atîta inconștiență, nu știu. Lasă autobasculanta în drum și pleacă. Nici tu semnalizare, nici nimic. Parcă a pus-o de-a curmezișul dinadins să omoare oamenii".

Autobuzul își reia mersul spre mină. În pofida dificultăților de pe drum, oamenii ajung fără întîrziere la lucru. Cei din schimbul de după-amiază se îndreaptă spre autobuz. Cîteva grupuri atrag atenția prin veselia de care sînt cuprinse. „Bucură-te și tu, Enache, cu noi". „Mă, nu care cumva ați golit niscaiva sticle? că atîta vă trebuie". „Na că ne-a și luat în primire cu prelucrarea. Ce, omul dacă-i vesel, trebuie să fie neapărat beat, mă Enache? Sîntem veseli pentru că mîine avem două evenimente mai aparte. Cornel, șeful nostru de echipă, se însoară, iar Gheorghiță, prislea al nostru, sărbătorește nașterea fetiței. Să vedem cum ne organizăm să facem față și colo și colo, că nu puteau să decaleze și ei datele?. „Mă iertați băieți, n-am vrut să vă stric dispoziția. Sînt ca întotdeauna alături de voi și la bucurie și la necaz". „Așa te vrem Enache, acu mai vii și tu de acasă".

În autobuz voioșie mare. Se continuă glumele, se fac urări, iar cei doi, roșii la față de emoție, abia dacă pot scoate din cînd în cînd cîte o vorbă.

O femeie, doar, nu participă la veselia generală. Stă retrasă pe un fotoliu din partea din spate a salonului autobuzului. Din cînd în cînd, cîte unul din pasageri, toți colegii ei de muncă, se apropie de ea, se așază pe unul din scaunele din apropiere și îi rostesc cuvinte de încurajare. „Lasă, Mărie, o să fie bine, măi fată, măi. Toate se rezolvă pînă la urmă. Știi doar că avem doctori buni. O să se facă bine. Nu mai fi nici tu așa prăpăstioasă". Femeia nu răspunde nimic. Își șterge doar cu batista lacrima care se prelinge pe obraz.

Într-un tîrziu, se mută de pe scaunul ei alături de șofer. „Iartă-mă Enache, știu că pe toți i-ai ajutat. Dă-mi și mie măcar un sfat, ce să fac, cum să mă descurc. Știi că am patru copilași. Doi din ei sînt internați la spital. Cel mare, Mircică, trebuie operat". Femeia izbucnește în plînș „...iar despre Tudor mi-au zis ieri că are cancer. Spune-mi, nea Enache, ce mă fac? Nu pot lipsi de la serviciu, că de aici mănînc pîine".

Șoferul, vădit tulburat, nu știe la început ce să-i răspundă. Ce să facă, cum s-o ajute pe biata Maria? E teribil să ai sotul bolnav de cancer, doi copii bolnavi grav la spital, pe care trebuie să-i vizitezi aproape în fiecare zi și, în plus, să mai ai doi acasă, unul de 2 și altul de 4 ani. „Cum s-o ajut, ce să fac pentru ea?", astea sînt întrebările cu care își chinuie mintea Enache. „Pînă găsesc vreo soluție, măcar s-o încurajez puțin pe biata femeie". Își împarte atenția între drum și interlocutoarea din dreapta sa. Femeia începe să se mai liniștească puțin. Și pasagerii, care în majoritatea lor cunosc necazurile Mariei, din decență, au încetat cu risul și cu glumele.

Pe fața șoferului se vede deosebita sa frămîntare lăuntrică. Se întoarce din nou spre Maria, pentru a-i spune ceva. Exact în momentul cînd pînă la blestemata de basculantă nu sînt decît cîțiva metri. Ceața a acoperit-o, iar el pur și simplu a uitat de ea. Cînd o observă e prea tîrziu. Întoarcerea bruscă spre stînga a volanului n-are nici un efect. Autobuzul intră în plin, cu toată forța, în perfidul obstacol. Partea din dreapta față a autobuzului e spulberată. În trupul Mariei se înfig părțile proeminente ale benei autobasculantei. Moare în drum spre spital. Cornel, șeful de echipă, suferă o fractură a coloanei vertebrale. Nu se știe dacă va scăpa cu viață, iar prislea se alege cu ambele picioare fracturate. Unul din picioare e atît de zdrobit, încît probabil va trebui amputat.

Deși n-a pățit nimic, Enache e moralicește un infirm. „Am nenorocit patru familii, cum am putut eu, șofer bătrîn, uita de autobasculantă?"

VICTOR BEDA ■

Hipism

Se caută un norocos

Cerul deasupra hipodromului din Ploiești a fost duminică tot atît de senin precum sînt ochii „tînărului" arbitru Petrică Ionescu. **Roditor**, rămas, dintr-un inerent și banal incident, fără conducător, se retrage cuminte și educat, singur, la locul lui din grajd. Cursa a opta, rezervată în general amatorilor, a lipsit de data aceasta publicul de acel spectacol ce include de obicei grație, emoție, lacrimi de bucurie și de amă ăciune. Au privit monotonia numărul opt și cîțiva amatori nelipsiți din tribune, printre care Stelian Stănilă, Octavian Matei, Nicolae Ilie și prietenul său Mircea Popescu. A oferit un spectacol frumos alergarea a noua. În ordinea intrării lor în cursă au cîștigat: **Relativa** (Ion Oană), **Stația** (Mihai Dumitru), **Suporter** (Mircea Ștefănescu), **Orlando** (Florea Pașcă), **Hipolit** (Mihai Dumitru), **Juvenil** (Costică Radu), **Solstițiu** (Ion Crăciun), **Hot** (Florea Pașcă), **Riverana** (Florea Pașcă) și **Intim** (Vasile Gheorghe). În majoritate, cîștigătorii și-au corectat recordurile. Ion Crăciun a fost pedepsit pentru diferență mare de valoare, neavînd timp suficient să se bucure de succes. De remarcat triplu victorie a antrenorului Florea Pașcă și victoriile duble ale antrenorilor Mihai Dumitru și Mircea Ștefănescu. Lo conducători, Ion Oană s-a detașat, depășindu-l cu trei victorii pe Sandi Ionescu, care se menține totuși în fruntea formațiilor. „Grasul" părește împreună cu **Hemeius** coroana de laur, trăind încă emoția derbiului. Lume multă, muzică, curse frumoase, vînt piricinic. Totuși, un tril-lu a fost închis, iar pariul austriac ajuns la 21 000 lei, reportat pentru duminica următoare. Se caută norocul și... norocosul.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

OMUL ȘI GLUMA

Lecțiile Mundialului (I)

A trecut ceva timp de la ultimul fluier al arbitrului brazilian Coelho, totuși prea puțin pentru a stinge ecourile celui mai interesant campionat mondial de fotbal de pînă acum, cel de al XII-lea. Începe, în mod normal, perioada cristalizării amănuntelor ce joc oferite de disputele de pe terenurile spaniole, foarte importantă deoarece, prin concluziile pe care fiecare tehnician din fotbal va ști să le tragă, ea va putea da răspuns multor întrebări. Fiecare se va lămuri ce are de făcut și, mai ales, ce poate face în funcție de materialul uman de care dispune și pe care trebuie să-l crească în viitorii ani. Tocmai această tematică de neevitat îi poate ajuta să prevadă ce s-ar mai putea întîmpla în viitor dar, în mod deosebit, să-l înarmeze cu viziuni cu care, punîndu-le, la rîndul lui, în practică, să-și surprindă adversarii. Vor fi destule constatări rostite prin viu grai sau prin scris, însă, ca de obicei, mișcările premeditate vor fi ascunse cunoașterii, fiind bine păstrate în sertarele cugetului, de unde vor ieși la iveală după ce au fost pregătite teoretic, verificate și implantate practic, pentru a avea mai apoi capacitatea de a lovi necruțător pe aceia care vor întîrzia să caute și să găsească.

A fost, ca și Italia — Brazilia, pentru întreaga lume a fotbalului o întîlnire de mare referință, și ea, nu numai pentru fotbalul european. Pentru ca dosarul din care vor emana concluziile viitoare să fie complet poate că n-ar fi strîcat și o înfruntare Brazuia — R.F.G. Fac această apreciere fiindcă, în ciuda euforiei pe care nu o pot evita nici eu total atunci cînd privesc un joc, am înclinația de a privi totul apoi la rece, din afara evenimentului propriu-zis, tocmai pentru a-i putea pătrunde rațiunile definitorii. S-au confruntat două școli diferite de fotbal, două concepții total depărtate de a așeza jocul, dar care au și multe lucruri comune. Gîndiți-vă numai la marcaj, la arta de a schimba partea atacantului lateral (Littbarski și Conti) pentru a surprinde și, de ce n-am spune-o, chiar la știința în care opresc jocul prin fault. Și au fost destule, nu s-a supărat nimeni. Arbitrul Coelho, inteligent, a înțeles, spre binele finalei, acest lucru, ajungîndu-se în multe momente ca fluierul să-i oprească pe încrîncenați la intervale de 8—10 secunde... A fost un fotbal de rebute. Individual prin perechi declanșate de italieni și, de aici, prin luările de poziție agresive, colective. Astfel, așa cum era de așteptat, Gentile „l-a luat" pe „driblerul nebun" Littbarski, Collovatti pe Fischer, tînărul dar foarte utilul Bergomi pe „balonul de aur" Rummenigge, Tardelli pe Breitner (de aceea a apărut destul de avansat, fostul bărbos venind mult din spate), Oriali pe Dremmler și, foarte interesant, Cabrini îl aștepta pe Kaltz, dar și venea peste el, așa explicîndu-se că și el putea marca în locul lui Rossi, la primul gol. Ambele echipe au cedat mijlocul terenului și s-au apărat, sigur, cît a putut fiecare, cu strășnicie dusă pînă la sacrificiu.

Poate că vest-germanii nu au fost nici în cea mai bună dispoziție de joc și după prelungirile suportate greu și în care au trebuit să accelereze contra Franței și datorită unor probleme interioare ce mocnesc de mult și care vor ieși la iveală, din nou, cu siguranță. E tot atît de adevărat că distribuția lui Bearzot a ajuns la deplină maturitate de exprimare, și haideți să ne amintim cu cîtă „răutate" și-au purtat contraatacurile, arma de bază, demne de referință fiind acelea ale lui Scirea și Conti la golurile 2 și 3. Apoi, și circulația azzurrilor a fost mult perfecționată prin scheme și cunoaștere reciprocă, Conti simțindu-se perfect cu Tardelli și Oriali, ajutați de mișcările epuizante ale lui Rossi, Graziani și apoi Altobelli, ce fixau prin hărțuială neașteptată apărarea adversă. Să nu uităm nici fulerile nimicitoare cu mingea la picior ale lui Gentile și Cabrini, mai siguri pe ei ca oricînd. Italia a învins fără drept de apel, făcîndu-mă să caut nu numai în memorie cînd echipa R.F.G.-ului a mai fost condusă cu 3—0, și ajutîndu-ne să înțelegem bucuria din final a președintelui Pertini care, scuturîndu-și pipa, dansa parcă „campagnolla". Voi reveni.

CORNEL DINU ■

În conștiința contemporaneității

Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român sînt ani de profunde mutații și ample transformări în viața României socialiste. Sînt ani în care partidul nostru, puternic ancorat în realitatea națională, a știut să aducă valoroase contribuții la dezvoltarea mișcării comuniste și muncitorești internaționale, îmbogățind tezaurul acesteia cu o experiență specifică, originală, născută din condițiile proprii ale țării noastre. În același timp, partidul nostru, sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a adus în mișcarea comunistă și muncitorească internațională o viziune lucidă asupra proceselor revoluționare ale epocii, ținînd seama de diversitatea și complexitatea situațiilor de necesitatea unei depline concordanțe a acțiunii cu realitățile, cu adevărurile vieții.

Forța fiecărui partid comunist constă în capacitatea de a ține seama de propriile sale interese, îmbinînd într-o perfectă armonie răsunderea față de propriul său popor cu preocuparea față de destinele socialismului și păcii în lume. Pe acest fundal trebuie plasat conceptul partidului nostru privind promovarea ideii unei unități de tip nou în mișcarea comunistă și muncitorească internațională. Este un concept care are ca suport practic amplă activitate internațională desfășurată de Partidul Comunist Român, legăturile strînse pe care le întreține cu celelalte partide comuniste, și, într-o deschidere logică, semnificativă, cu partide socialiste și social-democrate, cu organizațiile și mișcările de eliberare națională, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu toate forțele progresiste, democratice și antiimperialiste.

Activitatea internațională a partidului nostru are în prezent dimensiuni fără precedent. Partidul Comunist Român întreține legături cu 77 de partide comuniste și muncitorești, 53 partide socialiste și social-democrate, 66 partide și forțe democratice de guvernămînt, organizații și mișcări de eliberare națională. Această amplă activitate este profund semnificativă nu numai prin volumul ei, ci și prin calitatea nouă a raporturilor pe care le determină. Raporturi de deplină egalitate în drepturi, respect al autonomiei, neamestec în treburile interne.

Desigur, între o problemă sau alta pot exista abordări diferențiate. Esențial este faptul că în problema vitală a zilelor noastre, problema păcii, toate aceste forțe să acționeze împreună pentru salvarea planetei de primejdia gravă a războiului, a distrugerii și pieirii omenirii.

Socialismul și pacea sînt inseparabile. Datoria fundamentală a comuniștilor este aceea de a acționa pentru viitorul pașnic al umanității. Nu există misiune mai nobilă decît aceea de a asigura pacea popoarelor, iar în această luptă, comuniștii trebuie să fie împreună cu socialiștii, cu social-democrații, cu toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste. Pentru toți, pacea înseamnă aspirația vitală, bunul suprem, și în apărarea ei trebuie angajate toate energiile, toate forțele.

Este o idee vitală pe care partidul nostru o promovează cu consecvență, cu acea consecvență și continuitate care îi sînt proprii. Preocupările partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt exemplare și pe acest plan, demonstrînd înaltul spirit de responsabilitate față de cauza socialismului, față de cauza păcii la care aspiră toate popoarele indiferent de condițiile în care trăiesc. Modul strălucit în care sînt traduse în viață și în această direcție orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, demonstrează spirit constructiv, luciditate, forță revoluționară, răspundere față de viitorul poporului nostru și al umanității.

Acest profund realism al politicii partidului nostru se exprimă în înțelegerea exactă a situațiilor, a posibilităților existente și a perspectivelor. Partidul Comunist Român înțelege marile dificultăți ale prezentului, obstacolele care persistă, efectele negative ale tensiunii, practicile anacronice, de esență imperialistă. Dar în pofida tensiunilor din viața internațională, partidul, țara noastră militează cu tenacitate pentru unirea tuturor forțelor în lupta pentru apărarea păcii, cu încredere în marea capacitate a popoarelor de a imprima un curs pozitiv evoluției internaționale, încrezători în rolul opiniei publice, în puterea ei de a împiedica deteriorarea ireparabilă a raporturilor între state și izbucnirea unei conflagrații catastrofale pentru omenire.

Permanența orientărilor partidului nostru în această direcție se vădește în eforturile neobosite ale României pentru eliminarea manifestărilor politicii de forță din relațiile internaționale, pentru asigurarea unui curs durabil al destinderii, pentru soluționarea numai pe cale pașnică, la masa tratativelor, a problemelor litigioase, oricît ar fi ele de complicate. Este o permanență a principiilor și opțiunilor partidului nostru exprimate în acțiunile, în inițiativele și propunerile întreprinse de România socialistă în favoarea dezangajării militare și dezarmării, a stopării cursei înarmărilor și în primul rînd a înarmării nucleare. Pronunerile și acțiunile României, inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu izvorăsc din înțelegerea exigențelor reale ale acestui moment internațional din conștiința faptului că toate popoarele au datoria să vădească o înaltă responsabilitate față de destinul păcii.

Acțiunile întreprinse de partidul nostru în acești 17 ani care s-au scurs de la cel-de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucură de un amplu răsunet și i-au conferit partidului nostru un înalt prestigiu, mărturie a respectului, stimei și considerației dobîndite. Pentru că, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-au impus în conștiința contemporaneității ca luptători neobosiți pentru cauza dreptății, pentru o viață mai bună, pentru pacea la care are dreptul fiecare om, pentru ziua luminoasă de mîine a Terrei, a acestei planete pe care miliarde de ființe umane trăiesc, speră și luptă.

AL. PINTEA ■

În consens cu vocația de pace a României și cu aspirațiile popoarelor lumii

Constatarea că perioada de după Congresul al IX-lea al partidului nostru este cea mai densă și bogată în împliniri din întreaga noastră istorie privește deopotrivă și politica externă a României. Și astfel, cînd un observator atent vorbește de România și președintele ei situîndu-i **în centrul politicii mondiale**, afirmația are deplină acoperire în profunzimea politicii noastre externe, în dinamismul ei, în substanțialele inițiative promovate de șeful statului nostru și, înainte de orice, în definirea și respectarea scrupuloasă a principiilor noi care să guverneze raporturile dintre state. Din această ultimă perspectivă, Congresul al IX-lea a înscris în hronicul românesc și, în egală măsură, în viața internațională o viziune nouă, realistă și democratică asupra relațiilor dintre țări, indiferent de mărime geografică, potențial uman și material sau orînduire socială.

S-a ilustrat astfel dreptul fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător destinele, de a participa plenar și eficient, prin propriile mijloace, la viața internațională, de a-și afirma voința și vocația. Cu alte cuvinte, în acești 17 ani s-a consacrat faptul că nu există centre ale puterii sau deciziei care privesc destinele și viața celorlalte popoare, așa cum s-a impus cu putere un alt fapt: popoarele toate dispun de forța de a face să triumfe rațiunea, înțelegerea și dialogul între ele, de a se uni și de a aboli pentru totdeauna vechea politică de forță și dictat, de a promova o politică nouă, de egalitate în drepturi, independență națională, de respect și colaborare internațională.

Noua viziune românească asupra lumii, demonstrată în acești ultimi 17 ani, este una globală, realistă și responsabilă. Ca urmare, politica promovată a fost una a dialogului multilateral și a colaborării internaționale. În urma unei radiografii atente și lucide a realităților lumii de azi, în toți acești ani șeful statului nostru a subliniat, cu ideea și faota, cu gîndul și acțiunea, necesitatea prezenței dinamice și active a României socialiste în viața internațională. Astfel, pătrunderea românească pe glob a căpătat impresionante dimensiuni: **în 1965, România avea relații diplomatice și consulare cu 86 de state iar în 1982 numărul acestora a ajuns la 138.**

Eminescu îl cita cîndva pe Goethe, care spunea că dacă cifrele nu guvernează lumea, ele arată cum este guvernată aceasta. Și, dintr-o atare perspectivă e limpede, pătrunderea românească a căpătat rezonanțe reprezentative, cu ecouri majore în conștiința contemporaneității, traduse în prestigiul de care se bucură țara noastră pe plan internațional. **„Este o mîndrie pentru partidul și poporul nostru de a constata că au prieteni pe toate meridianele globului! Niciodată poporul român nu s-a bucurat de atîția prieteni, de atîta simpatie ca astăzi. Aceasta o datorăm faptului că partidul și statul nostru duc o politică fermă de pace, de colaborare internațională. Iată de ce vom face totul și în viitor pentru triumful acestei politici"**, arăta președintele Nicolae Ceaușescu.

Așadar, în cei 17 ani de la Congresul al IX-lea al partidului nostru, România și-a impus o voce distinctă, recunoscută și elogiată între țările lumii de azi. Este o prezență marcantă și o realizare prestigioasă prin care umanismul și democratismul, principialitatea și fermitatea, viziunea realistă a momentului și a perspectivelor istorice, angajarea plenară, directă, dinamică, sensul constructiv și caracterul creator, echilibrul, continuitatea și consecvența, inițiativa și originalitatea — atribute ale politicii noastre externe — au consacrat-o în lumea de azi, au impus-o cancelariilor diplomatice și oamenilor simpli. Nu este un fapt de la sine el rodul unei activități impresionante și pe plan internațional a șefului statului român care a impus lumii în acești ani identitatea autentică „România — Ceaușescu". **Doctrina Ceaușescu**, așa cum a intrat în limbajul politic de azi, are la bază acțiunile de adevărat pionierat, viguroase, consecvente, în cele mai diverse planuri ale vieții internaționale, care au fost subsumate, toate, edificării păcii — realitate și realizare fără de care nu se pot rezolva durabil și eficient celelalte probleme care confruntă lumea de azi. De aici și opinia unui publicist străin: **„Președintele României se numără printre personalitățile ale căror aume sînt evocate frecvent în arena politică a lumii de azi"** — prestigiu datorat unei acțiuni și unei politici de anvergură în direcția edificării unei lumi fără arme și războaie, a păcii. De aici și un alt adevăr firesc în directă dependență cu afirmația de mai sus: **„Popoarele văd în politica de prietenie și pace a României o politică ce corespunde pe deplin năzuințelor fiecărei națiuni. Tocmai de aceea, țara noastră este prețuită, are atîția prieteni în lume"** — arăta șeful statului nostru. Este un adevăr impus lumii printr-o politică externă revoluționară, nouă, originală, eficientă și în consens deplin cu vocația umanistă a poporului român și aspirația popoarelor spre bine și progres, căreia Congresul al IX-lea i-a dat glas și prin aplicarea căreia, în diagrama politică a lumii, România a căpătat un rol și un loc distincte, originale și prestigioase.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Pacea — ca stare de spirit

Eram acolo, în sala plenarelor Adunării Generale: cînd, din împuternicirea președintelui Nicolae Ceaușescu și în baza mandatului încredințat de către Marea Adunare Națională, ministrul nostru de externe înfățișa, în fața unui auditoriu vorbind toate limbile pămîntului, poziția și propunerile României cu privire la problemele păcii pe planeta noastră.

Eram acolo, în sala Națiunilor Unite, în locul unde în fiecare an își dau întîlnire reprezentanții lumii, mereu mai numeroși și mereu mai decișî să caute împreună căile prin care lumea de azi să devină, mîine, mai bună și mai dreaptă. Rațiunea popoarelor de a-și trimite reprezentanții lor să se întîlnească acolo, în palatul de sticlă de pe malul Atlanticului, pentru a se asculta reciproc, pentru a afla ce gîndește fiecare despre marile și frămîntatele probleme ale anotimpului prin care trecem, rațiunea de a cheltui timp, mult timp — vocația răbdării rămîne, orice s-ar spune, o virtute, o importantă virtute a firii umane — trebuie căutată în nedisimulata speranță, în frumusețea zilei de mîine. Nimic nu poate înflori mai ademenitor în universul fără egal al trăirii umane precum liniștea coborîtă asupră-ne de pace, pe cît de mult dorită, pe atît de greu de procurat, pe un pămînt gîfîind sub greutatea focoaselor nucleare, a rachetelor de cursă lungă și a aparatelor de detecție ce ne pot spune la orice oră din zi și noapte pînă și cum se numesc obiectele ascunse sub masa de bucătărie.

Am urmărit cu întreaga sală în care se găseau reprezentanți ai popoarelor de pe toate continentele, considerațiile parlamentului nostru, ale președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în legătură cu tematica arzîndă aflată pe ordinea de zi a sesiunii speciale. Au răsunat, de la tribuna Adunării Generale a O.N.U., cu claritate de cristal propunerile ce definesc în viziunea noastră la această oră pachetul priorităților, subsumate obiectivului tipător în urgența lui — oprirea cursei înarmărilor și realizarea de pași efectivi de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Am ascultat acolo, în depărtatul palat de sticlă de pe East River, insistențele în favoarea încetării producției de arme nucleare și trecerea treptată a stocurilor existente pînă la lichidarea lor totală, pentru interzicerea definitivă a tuturor armelor nucleare, a tuturor armelor de distrugere în masă. Am ascultat argumentele pentru înghețarea cheltuielilor militare și trecerea neîntîrziată la reducerea lor, ca o garanție că imensele lăzi cu arme din jurul nostru vor înceta să crească iar bunurile omenirii astfel extrase din orbita dezarmării vor putea folosi mai bine oamenilor, vieții lor. S-a pledat în favoarea creșterii încrederii între statele lumii și mai ales în Europa, locul de unde au țîșnit flăcările pîrjolitoare ale celor două conflagrații mondiale și unde și-au dat întîlnire cele mai încărcate arsenale din istoria umanității. Și acum, ca în atîtea rînduri, a fost relevată îndubitabila capacitate a tratativelor de a găsi soluții ecuațiilor oricît de spinoase care vitriolează viața pe Terra.

Într-o zi din seria de zile pe care Națiunile Unite le-au încredințat anul acesta analizelor din cît mai numeroase unghiuri posibile ale problemei fundamentale a omenirii — pacea sau războiul — glasul poporului român s-a rostit, cu strălimpezimea de cleștar a țărilor carpatine, cum se rostește prin toate faptele existenței sale, de partea păcii. Am regăsit în litera și spiritul propunerilor românești în domeniul dezarmării, implacabila poziție a Republicii Socialiste România, a președintelui nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru asigurarea și afirmarea dreptului fundamental al națiunilor, al oamenilor de pe toate continentele, din toate țările — dreptul de pace, la existență liberă și independentă.

Un prilej de a reaminti popoarelor crezul nostru într-o lume mai bună și mai dreaptă, de a reafirma dorința conlucrării cu toate statele de pe întreaga planetă pentru împlinirea acestui sfînt și mult visat și, iată, atît de greu de atins, prilej de fericire — pacea.

NEAGU UDROIU ■

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3.312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) – 14 57, 25 66; Secția cultură învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Stefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecon, Olimpia Oiaru, Constantin Dragomir, Victor Socaciu, Sorin Postolache) – 17 63 16, 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28. Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă P.O. BOX 136–137, telex 11126, București strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Cinstim

sărbătoarea lui August

Raport sentimental asupra stării aurului cenușiu

EXISTENT undeva între inimă și retină, [illegible] vîrstelor n-a înregistrat cu oboseală trecerea timpului, ideile de bătrîni de adevăr spre realitate, acum 17 ani la al IX-lea Congres al partidului, au fost și rămîn un vector de tinerețe și îndrăzneală, izvor de cititor... și simple [illegible] materiale și spirituale zilei de mîine, viitorului. Istoria însă indiferentă dar supusă legilor [illegible] vitalității sociale, a aglomerat multe decenii în 17 ani : o rășchetare de drumuri, o restructurare verticală și orizontală în economie, fapte-documente și fapte-manifest, răspunsuri la întrebări condiționale și întrebări puse operativ stau condensate în istorie și vin să depună mărturie pentru anii maturității noastre, pentru vîrsta de aur a României socialiste. „În cartea noastră, „Eu, fiul tău de sînge și de crez", scriam atunci, în 1965 : „22 martie. În fruntea partidului este ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Urmează Congresul al IX al P.C.R., care inaugurează un stil realist de gîndire și acțiune, o viziune științifică în rezolvarea problematicii vieții, o generoasă pasiune pentru competență. Realismul devine științific abordabil. Modernizarea

(Continuare în pag. 18)

ION ARCAȘ ■

De la castrul roman Tirighina, la cetatea oțelului — Galați

...Amorțit de lunga hibernare — platoul Smîrdanului își adîncea fiorii unei ierni sălbatice, greu de biruit. O primăvară parcă nevolnică își croia cu greu calea printre ploi și lăpoviță, printre valuri de ninsoare, printre rafalele reci, pătrunzătoare și ascuțite ca o floretă, ale vîntului. Peste acea întindere de pămînt adunată ca un pinten, deasupra Barboșilor străjuind gura Siretului și Dunărea pînă departe, la cotul Pisicii, spre Dobrogea, castrul roman Tirighina era martorul unei vîrtejiri care mișca și schimba o lume, care sedimenta granitul altei [illegible] mai [illegible] decît cea de pînă atunci. Abia reîntors, abia îndepărtate mutilările lăsate de hitleriști în disperata lor retragere, Galațiul intra într-o nouă epocă febrilă, plină de speranțe și neliniști, în care crezul unei generații care dusese un război se reunea cu romantismul altcîta născute în anii războiului. Ușor cosmopolit, ca orice port, tînjind după un loc de frunte în ierarhica construcției de nave, Galațiul privea cu [illegible] cu teamă deci, o teamă lesne de înțeles, viitorul său [illegible] o dezvoltare siderurgică și încă una de [illegible] continentală. Pentru anii de în-

(Continuare în pagina 5)

AL. CRIHANA ■

„Oedip" de Ioana Kassargian

Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar în turneu pe litoralul Mării Negre

(pag. 12–13)

Să nu tăiem lemne cu un motor de avion

(pag. 17)

O zi de august în Oltenia

(pag. 18)

„Nu sîntem obligați să demonstrăm nimănui continuitatea sau vechimea noastră în spațiul românesc. Sîntem aici" — un interviu cu arheologul Radu Popa.

(pag. 19)

România, Patria mea dintre rîuri

În memoria inimii — calendar magic — mi-ai însemnat
cu roșul sîngelui praznicele tale România, Patria mea dintre rîuri.
Vulturii-ți prelungesc în atîtaș văzduhului meridianele.
Și floarea de colț mai amintește speranța și căderea haiducilor.
Sub zarea ta Patrie, Maica Maicilor, noi fiii tăi mai auzim
freamăt de luptă din păduri și cînd nu bate vînt,
sîngele scurs sub rădăcini nu s-a mai stins.
Eroul necunoscut — jertfă albă — își trece prin aspirații.
Mereu biciul din viscolul vremilor se răsfrînge
în tremurul din ochii pămîntului, în bătrînele fîntîni...
Îngăduie Patrie să văd așa cum ne-au fost eroii și martirii.
Mă-ntîmpină prin veacuri zbor de dangăte și-i deslușesc pe Ștefan
pornind din racla-i de la Putna alături de Voievodul cu bardă
în vuiet spre Alba pe urmele lui Burebista și Decebal, laolaltă
scrutînd bezne și zori, restriști și izbînzi, în epopeea neamului.
E-atîta amintire și poezie străbună între punctele tale cardinale.
Sub lumina ta României, am îndrăgit în neîntrerupte avînturi
vara ciocîrliei, timpul prințesei temerare din văzduh,
sub vraja ta, Patria mea dintre rîuri, lubesc la fel lama cînd visul
încolțește ca grîul în căldura de sub pătura de zăpadă.
Mă înalț în gloria ta Patrie, Maica Maicilor, Eternitate !

BAZIL GRUIA ■

O idee mai veche, o idee mereu actuală

UN CENTRU NAȚIONAL DE MEDICINĂ NATURISTĂ

— Încă o carte, stimate tovarășe doctor Teodor Caba ? ! A cîta, a opta, a noua ? !

— Nu le-am numărat, numai că, de data asta, eu n-am făcut altceva decît să îngrijesc ediția. „Contribuții la practica acupuncturii" reprezintă rodul experienței membrilor cercului de specialitate din Timișoara, întemeiat în urmă cu mai bine de 2 ani, prin bunăvoința filialei Timiș a U.S.S.M. și prin rîvna profesorului doctor docent Louis Țurcanu. Pe baza observațiilor și a studiilor efectuate în acest interval, am hotărît să scoatem un volum pe care să-l punem la îndemîna celor interesați de o străveche, dar eficientă, modalitate terapeutică.

— Să înțelegem că nu mai lucrați la Călan ? V-ați mutat la Timișoara ?

(Continuare în pag. 4)

Ovidiu IOANIȚOAIA ■

Plantele medicinale într-un nou labirint ?

Dacă ar fi să întrebați care este cel mai cunoscut om de pe Valea Bătrînencei fiți siguri că veți auzi — așa cum mi s-a răspuns și mie — că „nea Geantă". Omul este însă la fel de familiar și celor de pe văile Chiojdeancei și Biscăi, sau trăitorilor pe pantele, stîncăriile, platourile și vătoagele munților Gămălia, Sirlului, Zmeurețului, Paltinului, Bocîrnei... Acum, mai în urmă nea Geantă a ajuns să fie cunoscut și la cîmpie, pe la Urziceni și pe la Ploiești, ba chiar și în București. De unde s-a pricopsit cu atîta notorietate ? Lui nea Geantă faima i s-a trag de la plantele medicinale pe care le culege vara și pe care le vinde în celelalte anotimpuri. Cîndva, adică în urmă cu vreo patru decenii, nea Geantă — deși simplu

(Continuare în pag. 4)

MIRCEA BUNEA ■

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat tovarășei Alexandrina Găinușe „Ordinul Muncii" clasa I

Cu prilejul împlinirii vîrstei de 50 de ani, tovarășei Alexandrina Găinușe, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului, i-a fost conferit, prin decret prezidențial, „Ordinul Muncii" clasa I, pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii partidului și statului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. „Această activitate și muncile de răspundere încredințate de partid — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, înmînînd sărbătoritei înalta distincție — sînt o expresie a politicii partidului nostru de a-și asigura cadrele și activiștii din rîndul clasei muncitoare, al țărănimii, al intelectualității, din rîndul acelor comuniști care s-au identificat în tot cu politica partidului, cu interesele poporului și acționează consecvent pentru îndeplinirea îndatoririlor pe care le au ca membrii ai partidului comunist, de a sluji totdeauna poporul, partidul, cauza socialismului, independența și suveranitatea țării". La Festivitatea de la stațiunea Neptun, care a avut loc simbătă, 24 iulie, au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Nicolae Constantin, Gheorghe Oprea, Petru Enache, Ion Stoian, Richard Winter. Tovarășa Alexandrina Găinușe a mulțumit cu recunoștință pentru înalta distincție ce i-a fost acordată, fiind călduros felicitată de tovarășii din conducerea de partid și de stat.

P. MIHAI

Președintele Nicolae Ceaușescu a primit pe primul ministru iordanian

Luni, în stațiunea Neptun, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au primit vizita prim-ministrului Guvernului Regatului Hașemit al Iordaniei, Mudar Badran, și a doamnei Badran, care își petrec concediul de odihnă în țara noastră. Schimbul de vederi în problemele actualei evoluții a vieții internaționale a reliefat hotărîrea celor două țări de a contribui la instaurarea unui climat de pace și securitate, de colaborare în lume, pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative a problemelor care confruntă omenirea, pentru lichidarea focarelor de război și tensiune, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmarea nucleară. Situația din Orientul Mijlociu, cu deosebire evenimentele actuale din Liban, au fost discutate cu o deosebită atenție, evidențiindu-se necesitatea întreprinderii, în continuare, a unor eforturi politico-diplomatice sporite, pentru a se ajunge la încetarea ostilităților și la dezangajare în Beirut, pentru retragerea trupelor israeliene din această țară și realizarea unei soluții politice de natură să asigure independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Libanului. Preocupările șefului statului român în această direcție s-au bucurat de o înaltă apreciere din partea distinsului oaspete.

MIHAI P.

BOBUL DE GRÎU

La țară, mirosul de fîn proaspăt cosit a fost înlocuit, în aceste zile, cu un altul de pîine proaspăt făcută. Pîine ca-n Ardeal. Înaltă, albă și pufoasă. Mare ca roata carului. Ne-am obișnuit, parcă, dintotdeauna să numim aceste zile de iulie — zile în exclusivitate ale grîului. Deunăzi, am încercat mîristea cu talpa descuiță. Galbenul auriu al unor holde din zona Careiului și Tășnadului, din județul Satu Mare, încintă și mulțumesc în parte ochiul bunului gospodar. Am spus că numai în parte, deoarece cîteva furtuni năprasnice, fără egal, însoțite de puhoi de grindină au dîjmuit o cîtime din recolta acestui an. În mrejele acestui puhoi mistuitor a picat și satul meu, Săvăzel, aflat la confluența a trei județe.

Am văzut, în aceste zile, imensele combine „îmbucînd" din lanul întins cu o poftă atavică și de nedescris. Gîndul nu se putea să nu mi se abată la pașnica și-acum depășita coasă manuală și la tradiționala îmbîlăcie, uitate printr-un pod păienjenit de șură. Am văzut și fete subțiri ca snopul de secară ridicînd baloții de paie uriași. Am aflat că erau eleve în practică. O deprindere copilărească nu le-a părăsit de-a binelea : cu paiul de orz sau grîu muiat între buze, își făceau mai apoi inele și brățări din paie în doi, în trei și în patru împletite, parcă cine știe pentru ce serbări galante ale cîmpului. Cîțiva țărani erau cu nepoții după ei, probabil aflați în vacanță „la bunici". Trebăluiau și ei la ce puteau. În cel mai fericit caz se îndeletniceau cu așezatul ștergarelor într-un loc cu umbrare, pentru masa dintru amiază.

Spicele de grîu, frecate între palme, dau la iveală un aspect : boabele se desprind încă greu de tija spicului. Vremea excesiv de umedă o fi de vină, spune molcom șeful secției S.M.A. Pir, Mihai Ardelean. Conchide pe dată și „ajutorul" său, economistul Ioan Burlacu. De altminteri, la secția pirnană de mecanizare lucrează trei frați Burlacu. Cine știe, poate vom scrie într-o bună zi despre ei. Dar nu e vremea de pierdut. „Bătălia" recoltei trebuie susținută cu vrednicie printre ferestrele cu timp bun.

Așadar, boabele desprinse greu de pe axul spicului cu și fără ariste, ajunse deodată catifelate și sticloase în podul palmei, îți sugerează, fie și pentru moment, atmosfera de înaltă poezie și spirit rustic al locului unde Lucian Blaga spune că s-a născut veșnicia, adică la sat : „Copil, îmi plăcea, despuiat de veșmînte, / să intru-n picioare în cada cu grîu, / cufundat pîn' la gură în boabe de aur. / Pe umeri simțeam o povară de rîu".

Așadar, iată-ne în zilele și orele grîului. Zile și nopți ale grîului. În popasurile noastre transilvane am văzut destule holde înalte și grele de rod, în ciuda mersului instabil și buclucaș al vremii. Am văzut spicul cît vrabia și bobul cît unghia de copil mic, vorba poetului. Gestul, amintit anterior, de-a freca cîteva spice-n palme și de-a gusta bobul de grîu între dinți, ca pe-o monedă antică, îți vine să-l faci instantaneu. Îi vezi și pe alții cercînd bobul între dinți. Zilele și nopțile grîului sînt asemuitoare, în multe privințe, cu sărbătoarea muncii satului românesc contemporan, care sărbătoare este în toi.

Citîsem undeva că grîul este o plantă-simbol pentru om din timpuri imemoriale. Dar grîul este și un semen, un prieten, un aliat al țăranului român din timpuri străvechi. Din vremuri bune și din vremuri de restriște. Vi se pare forțată nota cumva ? Nici vorbă. În grîu omul își pune nădejdile și speranțele sale. Dacă prima roadă de grîu este bună, se spune că și anul va fi bun ! Și trebuie că va fi așa !

Vechimea grîului vorbește despre vechimea îndeletnicirilor oamenilor acestor pămînturi. Într-un discurs renumit al său, Demostene, cel mai mare orator al Atenei, se adresa astfel cetățenilor : „Știți fără-ndoială că noi, mai mult decît toți oamenii, folosim grîul importat. Cantitatea de grîu adusă din Pont este mai mare decît ceea ce ne vine din celelalte porturi comerciale".

Dar gîndul meu se îndreaptă, înnoitor, nu atît spre buna „camaraderie" statornicită între om și grîu, între țăranul român și grîu de-a lungul vremurilor, ci și spre un anumit „secret", să-l zic astfel, al grîului. De la semănat și pînă la recoltat grîul trăiește un ciudat proces de metamorfoză și devenire pe parcursul a nici mai mult, nici mai puțin decît 9 (nouă) luni. Exact atîta cît durează aducerea pe lume a unui copil, de la procrearea și pînă la nașterea cea mare ! Orice naștere este mare și ireversibilă ! Copilul ca și bobul de grîu au o anume „comuniune" ascunsă cu fețele vălurite ale universului.

La urma-urmei, dacă te vei fi învrednicit să iei bobul de grîu în palmă, pe fața lui sticloasă și cerat roșiatică, vei putea întui, trecătorule, sînt sigur de asta, însemne ale fizionomiei omului, întocmai cum munții și craterele lunare aduc, de la mare distanță, cu înfățișarea unui cap de bătrîn înțelept în aceste nopți adînci și înalte de vară. În aceste zile și nopți ale grîului.

DORIN SALAJAN

O unitate militară cu glorioase tradiții, reintrată în istorie în timp de pace

Miez de vară. În șirul sutelor și sutelor de colective muncitorești care au avut cinstea de a se întîlni cu portdrapelul destinelor înfloririi patriei socialiste și întăririi puterii ei de apărare — tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a înscris numele, în ziua de 22 iunie, și un colectiv oștășesc. Ofițerii, maiștrii militari, subofițerii, gradații și soldații din unitatea în a cărei cronică s-a gravat, recent, acest moment înălțător sînt urmașii unor contingente eroice, ce au dat nemuritoare contribuții de jertfe de sînge la tezaurul libertății și independenței patriei de care ne bucurăm astăzi, noi, fiii României socialiste.

Așadar, o unitate militară mecanizată a fost vizitată de șeful statului și al partidului. Ce se poate spune despre această unitate acum, în momentul rememorării și al meditației ?

De remarcat conectarea în toate planurile — hărnicie, modernitate și realizări — la marele efort de înnoire al țării. O precizare se impune. Nimic din ceea ce știm despre cazarma din trecutul mai îndepărtat sau mai apropiat. Unitatea afirmă valențele unei înalte școli educativ-formative, în care tînărul nu se simte un simplu elev, ci un cursant al unei instituții militare și deopotrivă politehnice, economice și politice. Să ne explicăm. Cunoștințele de mecanică, fizică, chimie, electronică sau electrotehnică însușite în școlile profesionale sau liceale capătă aici noi dimensiuni. E ceva firesc. Cunoașterea și folosirea tehnicii moderne din înzestrare, de producție românească, formarea unui bun tanchist, transmisionist, artilerist, genist sau chiar simplu infanterist nu pot fi concepute fără o solidă formație tehnico-științifică care dă soliditate calităților de bun luptător. Și tot aici filele dragostei de țară, în tot ceea ce au ele mai frumos și mai trainic, sînt parcurse în perspectiva scopului nobil pentru care ostașii se pregătesc — durarea acelor virtuți care să le amplifice iubirea arzătă de patrie, voința de a continua și îmbogăți tradițiile mostenite de la generațiile înaintașe, hotărîrea de a fi în orice moment gata în slujba intereselor supreme ale poporului și partidului.

Situată într-un adevărat parc natural, unitatea, cu construcțiile ei moderne, este mediul de frumusețe, de muncă și viață nouă, purtînd efigia epocii „Ceaușescu", în care omul, inclusiv cel în haină de ostaș, reprezintă valoarea supremă.

În cronica de luptă a armatei, unitatea și-a înscris numele la loc de cinste în luptele pentru libertatea, independența și unitatea țării purtate în timpul primei conflagrații mondiale. Divizia din care regimentul a făcut parte a primit ca denumire simbolul vitelei românești din vara anului 1917 — „Mărășești". În fața așezării, modeste pe atunci, de la porțile de sud ale Moldovei s-au frînt toate încercările desperate ale cotropitorilor, au înviat și s-au transformat în realitate speranțele românilor în victorie.

La obținerea denumirii de „Mărășești" care înnobilează titulatura diviziei, unitatea căreia îi consacrăm aceste rînduri are merite deosebite. Din cei 2 000 de luptători 1 708 au căzut la datorie sau și-au dat jertfa de sînge la marea victorie. Din documente îngălbenite de vreme reținem faptele de arme ale batalionului comandat de maiorul Gheorghe Mihail, în fața cărula s-au stins numeroase valuri de atacatori inamici. Maiorul de la Mărășești avea să ajungă general și să urce în conducerea superioară a armatei în zilele insurecției din august 1944. Și tot acolo, la Mărășești, un subofițer săvîrșește o pilduitoare faptă de arme. Este vorba de plutonierul Gheorghe Sasu. Deși îndeplinea o funcție administrativă, a cerut și a obținut să fie trimis pe front. În timpul crîncenei încleștări din 27 iulie 1917, care a înclinat balanța victoriei de partea noastră, în fruntea a 30 de ostași, cîți mai rămăseseră dintr-o companie, reușește să țină în loc mai multe atacuri ale inamicului. Cade, împreună cu mulți subordonați, pe cîmpul de onoare. Sentimentul datoriei care l-a animat s-a reverberat și în actele de eroism săvîrșite de sergenții și soldații Nicolae Gavrilă, Radu Stoica, Ștefan Georgescu, State Copac și mulți alții. Blocul monolitic format de ei a dat conținut devizei „Pe aici nu se trece". Și nu s-a trecut.

În perioada interbelică, în rîndurile urmașilor de la Mărășești cuvîntul comuniștilor avea să găsească înțelegere și ecou. Într-un document purtînd numărul 20 720, din 10 martie 1931, întocmit de statul major al diviziei și adresat corpului de armată, se arăta : „În Regimentul... s-au găsit pe terenul de instrucție 12 manifeste de propagandă comunistă". Organizația de partid din unitate n-a putut fi descoperită. Ea a continuat să lumineze conștințe, să le atragă la lupta antifascistă.

Și a venit 23 August 1944. Ziua mult așteptată. Divizia „Mărășești", asemenea întregii armate române, a răspuns cu promptitudine la ordinul patriei. Împotriva dușmanului cu care se bătuse pe viață și pe moarte cu 27 ani în urmă, unitatea avea să intre în acțiune chiar în dimineața zilei de 24 august. Prima misiune a revenit subunității comandate de căpitanul Gheorghe Scipione. Citim din ordinul primit : „Interceptați șoseaua Tulcea — Constanța în punctul Valea Cișmelii cu misiunea de a opri și dezarma coloana germană ce se îndreaptă spre Constanța. Atenție la bateria germană 88 mm de la colțul depozitului de armament care ar putea să acționeze din spate..." Ostașii lui Scipione au dejucat planul hitlerist. A urmat apoi marea epopee de pe dealul Singeorgiu, din zona Oarba de Mureș. Cronica unității consemnează spiritul de sacrificiu probat de maiorul Vasile Dumbravă, sergentul Dumitru Stoian și al atîtor alți eroi care au deschis calea ofensivei eliberatoare a teritoriului furat prin nedreptul dictat de la Viena. La 25 octombrie 1944, tricolorul românesc este arborat pe turnul din fața primăriei Carei de ostașii acestei unități. Și tot de acțiunile lor energice este legată scoaterea din funcție a postului de radio DONAU în ziua de 12 mai 1945, din apropierea de Praga, cu ajutorul căruia căpetenii fasciste trimiteau în eter speranțele agoniei, îndemnînd la moarte tineri nevinovați. Pacea pentru ostașii unității a ven't cu trei zile mai tîrziu. Au fost cele mai grele zile de război. Așa mărturisesc cei care au supraviețuit lungului drum de lupte și victorii parcurs de ostașii regimentului, drum care a măsurat un itinerar de aproape 1 000 kilometri.

Drumului de luptă, faptelor eroice săvîrșite de ostașii unității le-au fost consacrate lucrări memorialistice, studii și numeroase materiale publicistice. Așezată la loc de cinste în panteonul eroismului românesc, unitatea a reintrat în istorie în timp de pace odată cu vizita președintelui țării și comandant al forțelor noastre armate.

O imagine despre unitatea de astăzi — unitate mecanizată — unde găsim toate genurile de arme aparținînd trupelor de uscat, în care trăiește și muncește un colectiv oștășesc cu un ales sentiment al datoriei, aveam s-o conturez în urma unei discuții avute cu un tînăr locotenent, Teodor Gorea. „Sînt bucureștean — mi-a spus Gorea — dar puternic legat de această unitate încît n-o pot schimba cu alta. O să vi se pară paradoxal, dar aici, în această parte de țară, unde ne simțim ca lîngă cei dragi de acasă, ne-am format noi adevăratele calități de oameni, comandanți, gospodari, cetățeni, Regimentul s-a înălțat în împliniri și frumusețe prin noi, prin fiecare cadru și ostaș. În acest mediu, ce poartă amprenta a ceea ce numim *civilizație*, munca se face cu pasiune, iar pasiunea constituie acel soclu pe care se clădesc succese durabile. Satisfacția muncii cotidiene ne îndeamnă mereu spre mai bine".

Rețineți, sînt gîndurile unui tînăr locotenent ai cărui părinți sînt în București. Ei și-au dorit fiul aproape. Și ar fi putut s-o facă. Dar n-au avut încuviințarea acestuia. Lui Gorea i-a plăcut unitatea în care fusese cîndva în practică, ca elev stagiar, și unde a simțit că munca corectă, pasionată este în drepturile ei. Și n-a greșit. Astăzi este comandant de companie. S-a căsătorit cu o fată din împrejurimi. Și este fericit.

Unitatea are demni continuatori de tradiții. Consemnăm : Organizația U.T.C. a fost distinsă cu Diploma de onoare a C.C. al U.T.C. ; subunitățile comandate de maiorul Nicolae Rășină, locotenentul major Ion Ghiță, locotenentul Ilie Netmeneanu au obținut titlul de frunte... Grupul vocal instrumental de muzică ușoară a obținut locul I în etapa județeană a Festivalului național „Cîntarea României". Adevărata strălucire a acestor locuri de frunte este dată de succesele obținute de unitate „în toate domeniile activității și vieții oștășești, pe baza prevederilor Directivei comandantului suprem. Mărturie : rezultatele bune și foarte bune dobîndite în pregătirea de luptă și politică, aplicații, în starea și practica disciplinară, în activitățile desfășurate în economia națională. Și încă ceva. Toți mecanicii conducători de pe transportoarele blindate, de pe tanouri, precum și ostașii radiotelegrafiști sînt specialiști de clasă.

Subunitatea comandată de maiorul Marin Ghirea urmează tradițiile celei care a acționat sub comanda căpitanului Gheorghe Scipione. Pe platoul de instrucție, ostașii dotați cu armament modern, produs de harnicele colective muncitorești din țară — automate, puști-mitralieră și mitraliere, aruncătoare de grenade —, prezintă onorul și hotărîrea lor de a fi oricînd gata la datorie. Pilda celor care în urmă cu 38 de ani au răspuns la chemarea partidului, în zilele de foc ale lui august 1944, se afirmă în temperaturi arzînde în inimile celor ce prezintă astăzi onorul comandantului suprem al forțelor noastre armate. Ostașii acestui batalion, asemenea tuturor militarilor unității și Diviziei „Mărășești", au obținut în ultimii ani, și îndeosebi în perioada 1980—1982, rezultate bune și foarte bune la toate categoriile de pregătire. Numele ostașilor unității sînt gravate pe frontispiciul unor mari obiective economice din Dobrogea, Oltenia și Cîmpia Română.

În coloana vrednicilor ostășești se adună numeroase subunități, cum sînt cele comandate de locotenent-major Mircea Stancu, care de șase ani consecutiv deține titlul de frunte, al locotenenților Gheorghe Cîmpean, Alexa Gherghina, Cornel Trică și alții care obțin, an de an, rezultate la nivelul exigențelor formulate în Directiva comandantului suprem al forțelor armate.

Urcușul spre măiestrie al ostașilor unității n-a fost simplu. Comandanții, organele, organizația de partid și a Uniunii Tineretului Comunist au investit multă inițiativă, spirit novator, responsabilitate. Astăzi, drumul spre măiestrie se obține cu investiție și inteligență și mari economii de motoresurse, carburanți și lubrifianți. Simulatoarele folosite astăzi în pregătirea t.a.b.-iștilor, tanchiștilor, artileriștilor, sînt la nivelul exigențelor cîmpului de luptă modern. În sălile-poligon se economisesc motoresurse cît și timp atît de necesar parcurgerii complexului program de pregătire a acestor categorii de luptători.

La condițiile de instruire și combativitate ar mai fi de adăugat ceva. Unitatea a dezvoltat o puternică bază materială pentru aprovizionarea cu carne, zarzavaturi și produse agroalimentare. Este de remarcat că peste 50 la sută din carnea de porc și zarzavaturi sînt produse prin efort propriu. Ostașii au astfel asigurate condiții din cele mai bune de viață. În incinta unității distingem parcele, loturi rînduite după reguli agrotehnice moderne, cu tomate, rădăcinoase și culturi destinate dezvoltării sectorului zootehnic. Unitatea dispune astăzi de peste 300 porcine, 700 ovine, 200 iepuri de casă, 600 păsări. Hrana ostașilor este asigurată astfel după cele mai riguroase norme științifice.

Privit în perspectiva disponibilităților care le afirmă în planul capacității combative, unitatea înfrunește multe din valențele unui adevărat detașament de luptă revoluționară și patriotică — deziderat major pus de comandantul suprem al forțelor armate române, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fața bravei noastre oștiri, scut de nădejde, împreună cu întregul popor, a tot ceea ce clădim pe ero'cul și rodnicul perimetru de cîmpii și ape ce dau contur patriei noastre dragi — Republica Socialistă România.

Colonel CONSTANTIN ZAMFIR

E vara prea bogată și peste puterile noastre de a ne bucura de bogăția ei?

Fotografii de ELENA GHERA

Șoseaua coboară spre Giurgiu și cît trece prin Adunații Copăceni este umbrită, de o parte și alta, de pomi fructiferi : nuci, caiși, meri și pruni. Primarul Gheorghe Dobre ne atrage luarea aminte că pomii nu poartă semnele nici unei agresiuni, de aceea sîntem de acord cu el cînd adaugă că este, aceasta, un semn al bogăției comunei, unde n-au fost și nu se află oameni calici, nici în înțelesul mai vechi al cuvîntului, adică de săraci lipiți pămîntului, nici în înțelesul mai nou, de lăcomie. Oamenii, zice primarul, au și-n gospodăriile lor fructe. Fructe și legume multe. Adunații Copăceni fiind, împreună cu satul aparținător Dărăști-Vlașca, nume cu faimă în zona legumicolă care se întinde la miazăzi de București. Din grădinile de legume ale celor două C.A.P.-uri, însumînd o suprafață de 215 hectare, în acest an se vor livra la fondul de stat, conform planului, 2 200 tone de legume. Însă legume se cultivă și-n gospodăriile populației, pe 325 hectare, de unde urmează să se obțină o producție de 4 554 tone. Dintre acestea, ne spune la rîndu-i Ion Ilie, secretarul consiliului popular, o parte sînt valorificate de țăranii din Adunații Copăceni pe cont propriu, iar 940 de tone au fost contractate cu statul. Aceste contracte au fost încheiate, precum se știe, așa-iarnă. Le respectă țăranii din Adunații Copăceni ? Fără îndoială că da, ne răspunde primarul, și este datoria noastră să ne dăm singuri seama că unda de mîhnire care-i clatină fermitatea glasului se datorează altor motive decît aceluia că țăranii din Adunații Copăceni nu-și respectă cuvîntul.

Centrul de achiziții al comunei se vestește prin plutoane, companii și batalioane de muște. Am spune că ele roiesc ca pe-o victimă a luptei pentru existență, ca pe-un cal mort de pildă, dacă realitatea n-ar fi mai puternică decît orice comentariu al ei, iar realitatea, în cazul de față, este că șeful centrului, Alexandru Călin, înoată pe jumătate neputincios și pe jumătate optimist printre lăzile în care 1 800 kilograme de roșii stau să se strice, iar o parte s-au și stricat. Alături, 300 kilograme de castraveți par a fi amenințați de aceeași soartă. Legumele au fost aduse, zilele trecute, de Ion Dragomir, Vasile Culan, Ion Horîtache, Ion Dascălu, Sandu Anghel, Ion Dumitrache, Constantin Dinu și alții, tot atît de fericiți ca ei, care n-au apucat să vadă că rodul muncii lor începe să încline spre calea pierzaniei, așa cum au prilejul să vadă cei ce-au sosit chiar astăzi, precum Constantin Pandele din Dărăști, care a adus 80 kilograme de castraveți. Între timp, alți săteni dau tîrcoale pe la ușă și întreabă cum rămîne cu plata legumelor și fructelor pe care le-au adus mai demult. Ioana Petre așteaptă banii pentru 22 kilograme de cireșe pe care le-a predat cu o lună în urmă, iar Petre St. Tudose pentru cele 21 kilograme de căpșuni pe care le-a dat pe 12 iunie. Acesta din urmă zice că a venit de 5—6 ori aici și dacă ar fi rezolvat e limpede că n-ar mai fi venit și-acum cu aceeași rugăminte. Marin Geantă, casier la cooperativa de credit din Vidra, le mai explică încă o dată că nu le poate da banii întrucît oamenii țin în mînă doar o bucățică de hîrtie care se intitulează, aflăm, „bon de mină", iar pentru a li se face plata e necesar ca ei să aibă „adeverință de recepție". Aceste adeverințe ei ar fi trebuit să le primească de la Dumitru Ciobanu, care a fost șeful centrului pînă în urmă cu cîteva săptămîni, dar „nea Mitică" nu prea a mai trecut pe la centru după ce a dat în primire. Și oamenii vin, nu le-a slăbit încă nădejdea că el o să se mai abată totuși pe la locul fostei sale munci și atunci or să-și primească și ei banii. Ion Dancă ne spune, la rîndu-i, că el nici n-ar mai cere banii, tot ce vrea este să i se elibereze o asemenea adeverință de recepție pentru a face dovada că și-a onorat contractul și a-și putea astfel valorifica nestingherit, la piață, produsele din grădina proprie.

Starea în care se află alte 1 000 de kilograme de roșii în magazia fermei legumicole a C.A.P.-ului Adunații Copăceni face imposibilă, spune economista Maria Dumitru, orice discuție despre calitatea lor. După patru zile de așteptare, în răstimpul cărora nu s-a arătat în orizontul comunei nici un mijloc de transport din cele specificate în contracte, roșiile au început să fie bune doar pentru furajarea animalelor. În această privință, localnicii dispun de o oarecare experiență. De curînd, 13 tone de varză au zăcut pînă au dat semne de stricăciune și atunci ferma de legume a C.A.P.-ului Adunații Copăceni le-a vîndut fermei zootehnice a C.A.P.-ului Dărăști-Vlașca. Cu acest prilej, ne spunea economista Maria Dumitru, în loc să încaseze 2,20 lei pe kilogram, ferma din Adunații Copăceni a încasat doar 15 bani. Însă cum în asemenea situații nimeni nu se întreabă cine suportă diferența de preț, i-am privit pe muncitorii fermei de la Adunații Copăceni care priveau la rîndu-le cum tractoristul Ilie Ghiță de la Dărăști încărca într-o remorcă, împreună cu Marin Buligă și Despa Preda, ultimele resturi ale unei recolte muncite din greu și gata culese de ei, și n-am putea spune că în ochii lor era prea multă veselie.

Desigur, știm că întreprinderea de legume și fructe Giurgiu, care-și are sediul în comuna apropiată Vidra și care trebuia să trimită mașini către Adunații Copăceni, nu dispune de mijloace propriI de transport ci depinde în această privință de întreprinderile cu care încheie la rîndul ei contracte, iar acele întreprinderi uneori își respectă promisiunile, alteori ba. Sub acest aspect al problemei, care este esențial, nu am aflat nimic nou mergînd la Vidra. Tocmai de aceea să ne întoarcem la țăranii din Adunații Copăceni care priveau cum, sub ochii lor, li se irosește o parte din muncă și din nădejdile de a cîștiga cinstit, cît se cuvine, de pe urma muncii lor cinstite. Numele și vîrsta citorva : Ion Dumitru, 67 de ani, Constantin Țiu, 54 de ani, Gheorghe Stoian, 72 de ani, Maria și Ștefan Manda, 56 și 67 de ani, Virginia Vlaj, 33 de ani, Maria și Culae Cruceru, 44 și 48 de ani. „Tocmai cînd e producția mai mare, ziceau ei, cînd e belșugul mai mult, nu mai vin să ridice legumele". Sau : „O fi nevoie să punem mai puține legume ? Atunci de ce punem atîi de multe ?". Și cum printre ei se află și Vasile Marin, om de 68 de ani și care mai în tinerețe a fost primul președinte al C.A.F.-ului, între 1960 și 1962, și-au adus aminte să-l întrebe dacă pe-atunci se stricau legume gata culese și numai bune să fie duse acolo unde le e rostul. Și el a zis că nu se stricau. C.A.P.-ul făcea pe atunci butoaie cu murături și bulion, le vîndea armatei, și din cîte-și aduce aminte n-a reclamat nimeni că nu erau bune. Încît zicem, în rînd cu opiniile țăranilor din Adunații Copăceni : ar fi asta o soluție ? De n-ar fi asta, ar putea fi alta. Căci iată ce ne spunea Petre Roman, șofer la Întreprinderea de transporturi speciale pentru agricultură și de fel tot din Adunații Copăceni : „În comuna noastră sînt vreo 500 de căruțe cu cai. Nici n-ar fi nevoie să fie tocmite toate ca să ducă legumele astea la București. Bucureștiul e aproape, pînă la barieră sînt 13 kilometri. O căruță n-ar face mai mult de o oră pînă acolo. Și-atunci de ce să se piardă bogăția asta ?"

Este vara prea bogată și peste puterile noastre de a ne bucura de bogăția ei ?

D. CONSTANTINESCU

Plantele medicinale într-un nou labirint ?

(Urmare din pagina 1)

timplar — a avut prilejul să lucreze în preajma unei farmaciste pe nume Emilia Georgescu. La rîndu-i femeia lucrase ani în șir pentru celebrul laborator „Vorel" de la Piatra Neamț. Cunoștințele căpătate atunci plus lectura unor cărți de specialitate i-au permis lui nea Geantă — altminteri absolvent a numai patru clase primare — să lucreze ani în șir pentru Plafar, predînd anual plante în valoare de peste 30 000 de lei. În paralel nea Geantă a lucrat și pentru ei, a continuat adică să culeagă, să usuce, să toace și să combine plante după rețetele aflate din cărți mai vechi și mai noi și să le vîndă oamenilor, pentru ca aceștia să-și trateze și să-și amelioreze bolile de ficat și de inimă, pietrele și nisipurile de la rinichi, flebitele, arteritele, varicele deschise, psoriazisul... Vînzarea era practicată cu acte în regulă : „Numitul adună din natură plantele medicinale pe care le desface la domiciliu și în tîrguri" — scrie în dispozițiile de impunere anuală. Dispoziții pe care nea Geantă le-a onorat cu promptitudine, dovadă chitanțele nr. 320/1 februarie 1981 și nr. 64/21 ianuarie 1982 eliberate de fiecare dată contra sumelor de 630 de lei. Iată însă că prin adresa nr. 3 497/20 martie 1982, Administrația financiară a județului Prahova îi comunică lui nea Geantă că „începînd cu data de 1 aprilie 1982 v-am încetat impunerea pentru activitatea de desfacere a plantelor medicinale în sectorul particular întrucît dv. exercitați activitatea în alte condiții decît cele declarate și pentru care ați fost impus". (Omul spusese același lucru în toți anii : culeg și vînd plante medicinale.)

Dispariția lui nea Geantă de pe piața liberă n-a trecut neobservată. Beneficiarii săi — unii se tratează cu plante cumpărate de la el de ani în șir — au făcut intervenții peste intervenții, au scris memorii peste memorii, dar fără nici un rezultat. Inginerul Ionescu Teodor (str. Ion Filibiliu nr. 8, sectorul 3, București), Serafim Florin (București, str. Profetului 20), Dumitrache Marin și Lupu Ilie (str. Intrarea Birsei nr. 2, bloc M12, sectorul 3), Sofia Gheorghe (București, str. Barbu Delavrancea nr. 2 B, bloc 33D, apartament 29) ne scriu și ne întreabă de parcă noi am fi vinovați „de ce ne opunem binelui ? ; de ce un om care ne-a făcut atîta bine nu mai este lăsat să-și vîndă plantele medicinale cu care i-a vindecat pe atîția ?"

Recunoaștem că întrebarea ne depășește și pe noi și veți vedea de ce. Ca să facă ceea ce face, nea Geantă are autorizație de la Plafar (nr. 3/1981). Rețineți aceasta pentru că de aici începe... cercul. Pe 16 iulie 1982 omul face cerere (nr. 6 230) Administrației financiare a județului Prahova : „Subsemnatul Geantă Constantin, în etate pe 73 de ani, cu domiciliul în localitatea Starchiojd, satul Bătrîni, județul Prahova, vă rog..." La care i se răspunde că „pentru a vă putea stabili impunerea solicitată vă rugăm a prezenta autorizație din partea organelor sanitare". Omul se execută și face o cerere și Direcției sanitare județene : „Subsemnatul etc. vă rog să-mi eliberați un aviz pentru a putea vinde plante medicinale adunate din flora spontană. Acest lucru îmi este necesar pentru ca Administrația financiară să-mi facă impunere pe venitul realizat din vînzarea plantelor. Menționez că sînt cunoscător al plantelor și că de 40 de ani am învățat să culeg și să dau tratamente bolnavilor după procedeul «Vorel» Piatra Neamț". Apostila Direcției sanitare : „Eliberarea de autorizație sanitară nu este de competența noastră, ci a C.S.A. Ploiești". Bătrînul Geantă (ce dacă are 73 de ani ?) se duce unde-i trimis, adică și la Centrul sanitar antiepidemic. Care zice ad litteram : „Nu sîntem competenți în plante medicinale ; este necesar avizul Plafar". Gata. Ați observat ? Cercul s-a închis. Omul are autorizația Plafarului, dar Administrația financiară nu-l impune fără avizul Direcției sanitare, care zice că n-o dă că nu-i competentă, și care zice etc. Bănuim că nici Euler n-ar fi imaginat un cerc mai perfect și nici Dedalus un Labirint mai încîlcit. Și cînd te gîndești cît de simplu se obține o autorizație care să permită vînzarea pe piața liberă a fluierelor din lut și din tablă de conserve recuperată pe maidane, a ochelarilor din plastic, a carpetelor care te asigură că „gospodina cînd e bună / rostul casei merge strună..."

Un centru național de medicină naturistă

(Urmare din pagina 1)

— Nu m-am mutat și nici n-am de gînd s-o fac. Dețin, în cadrul Policlinicii orășenești din Călan, un cabinet de acupunctură cu 30 de canapele, iar rezultatele obținute pînă acum, pe care nu m-aș sfii să le numesc deosebite, mă îndeamnă să-mi continuu munca.

— Ne-am obișnuit să vorbim despre medicina omului sănătos, termenul e de-acum recunoscut și stimat, dar ce facem, concret, stimate tovarășe Caba, pentru ea ?

— Sînt de părere că, și în această privință, ne aflăm pe un drum drept, dar nu-i mai puțin adevărat că, pe el, mai sînt multe de făcut. De pildă, România pare să fie singura țară din Europa care nu beneficiază de serviciile unui institut de nutriție, deși ea are un program de alimentație rațională, întocmit științific, cum puține țări au. Mă tem însă că programul în sine n-ajunge, ei mai trebuie și controlat, și îmbunătățit, de acord? În plus, consider oportună înființarea unui centru, unui institut, unui organism, ziceți-i cum vreți, care să fie specializat pe probleme de medicină naturistă. O asemenea acțiune, care să aibă în vedere acupunctura, homeopatia și fitoterapia, nu trebuie să mai întîrzie, mobilurile ei fiind abundent justificate.

— Știți însă, prea bine știți, că medicina naturistă mai are și adversari, așa-i ?

— Mai are, dar adversarii ei sînt, de regulă, în necunoștință de cauză. A refuza să vezi, să te convingi, mi se pare o formă de comoditate, de suficiență și de acest refuz se leagă, în medicină, multe ratări. În meseria noastră e foarte grav să zici nu în loc să zici, cinstit, deschis, nu știu și să cauți să afli adevărul. Iată, folosind la Călan terapia prin oligoclemente, utilizînd adică doze medii asociate acupuncturii, am obținut rezultate încurajatoare în tratarea distrofiilor musculare, a leuconevraxitelor, a encefalopatiilor infantile. Ameliorările există, se pot vedea, bolnavii trăiesc și se simt, după tratament, mai bine, dar adversarii medicinei naturiste, cîți mai sînt, reacționează ciudat. În loc să poftească să se convingă, ei se mulțumesc să clatine din cap și să se îndoiască ? ! Leuconevraxite prin acupunctură, se lamentează ei, fugi de-aici, nu se poate ? ! Uite că se poate. Moneda are însă, ca de fiecare dată, două fețe. Una e că, practic, am făcut ce-am făcut, alta e că, din punct de vedere teoretic, aș avea nevoie tocmai de un organism științific care să cerceteze fenomenele în profunzime, să le lumineze.

— Cu alte cuvinte, ajungem tot de unde am plecat, la necesitatea înființării unui centru de medicină naturistă.

— Exact.

— Credeți că acestei medicini ar trebui să i se acorde, în cadrul sistemului de învățămînt superior, o atenție specială ?

— Fără îndoială, dar chestiunea e, aici, și mai complicată. Sînt ispitit să afirm că, în general, învățămîntul nostru medical, deși așezat pe baze solide, trebuie să suporte unele corecții. Să argumentez. Studenților le e dat să învețe, invariabil, bolile grave, cirozele, cardiopatiile etc, patogenia lor și, firește, metodele de luptă contra acestor afecțiuni. Nimeni însă nu învață cum pot fi prevenite bolile respective, profilaxiei adică i se acordă, din păcate, o importanță minoră. Bine zicea, chiar în „Flacăra", un confrate, susținînd că studenții sînt pregătiți să intervină în cazuri în care, de fapt, capacitatea de intervenție e redusă. Avea dreptate. Ca să răspund la întrebare, medicina naturistă ar trebui să-și găsească loc măcar în anii mari, 5 și 6, și măcar sub forma unor cursuri facultative. Asta, firește, pînă se va sparge gheața.

— Ne spuneați că pregătiți o carte de homeosiniatrie, care ar urma să fie prima de acest gen din literatura noastră de specialitate. Mai întîi să precizăm termenul, ce-i aceea homeosiniatrie, tovarășe doctor Caba ?

— Da, lucrez la o astfel de carte, alături de fiul meu, Marius, care e student la medicină. Ea, și cu asta am explicat și termenul, îmbină experiența celor două medicini energetice, acupunctura și homeopatia, punînd într-o lumină nouă practici terapeutice în care, personal, cred foarte mult. Vă asigur că am motive întemeiate în acest sens.

— Nu ne îndoim.

„Nu să limităm consumul de apă sub nevoi, ci să folosim doar cît ne trebuie"

De curînd a avut loc la București o consfătuire de lucru cu tema : „Folosirea rațională și protecția apelor".

Este posibil, s-a subliniat cu această ocazie, ca în 15 ani de aici înainte, dacă nu se iau măsuri corespunzătoare, cerințele de apă să depășească rezervele totale anuale de apă ale țării noastre, care se situează la 37 miliarde metri cubi într-un an mediu. Deși pentru moment nu este motiv de dramatizare a situației, la această oră este absolut necesară recunoașterea unor deficiențe care trebuie să dea tuturor factorilor responsabili de gîndit și care să stimuleze interesul, preocupările, grija pentru folosirea rațională a apei, diminuarea pierderilor și reducerea risipei, intensificarea acțiunilor și măsurilor de combatere a poluării apelor.

Pornind de la acest semnal, am purtat o convorbire pe această temă cu **Dr. ing. profesor universitar Aurelian Stan, vicepreședinte al Comisiei municipale București pentru protecția mediului înconjurător**, comisie sub egida căreia a avut loc amintita consfătuire.

— La prima vedere, tovarășe Aurelian Stan, ar părea nejustificată o asemenea preocupare, întrucît pe planeta noastră apă este din abundență, ca acoperind, după cum se știe, circa 70 la sută din suprafața globului.

— Ați subliniat bine, la prima vedere ! Pentru că, din cele 70 de procente, apa dulce, care constituie sursă pentru diferitele folosințe umane, atît ca apă potabilă, cît și ca apă industrială sau pentru irigații, reprezintă ceva mai puțin de 3 la sută. În plus, mai rețineți că din apa dulce de pe glob peste trei pătrimi este cantonată în calotele polare. Practic, apa accesibilă diferitelor folosințe umane din rîuri, lacuri, bălți și depozitele subterane, reprezintă sub 1 la sută din stocul de apă dulce. Referindu-ne la țara noastră trebuie să arăt că, față de resursele globale ale Terrei, România se situează sub media la scară planetară, dar și pe plan european. În schimb, ne situăm printre țările europene cu cei mai ridicați indicatori specifici, depășind, sub aspectul apei potabile pe cap de locuitor, unele țări cu un potențial economic superior — R.F.G., R.D.G., Austria, Cehoslovacia. Iar acest lucru reflectă tocmai consumuri exagerate și fenomene de risipă de apă.

— Care ar fi, în linii mari, aspectele fundamentale cu care se confruntă gospodărirea apelor în zilele noastre ?

— Spre deosebire de alte resurse naturale, apa nu se epuizează, avînd calitatea de a regenera permanent. Dar cantitatea ei pe glob este totuși limitată, iar procesul de poluare afectează tot mai grav situația resurselor de apă, îngreunînd satisfacerea cerințelor crescînde de apă. De aceea, se desprind două aspecte fundamentale ale gospodăririi apelor : 1. Balanța cantitativă a apei ; raportul dintre resurse și cerințe, necesitatea gospodăririi chibzuite a surselor de apă, concomitent cu limitarea consumurilor și eliminarea tendințelor de risipă. 2. Protecția calității apei, limitarea și eliminarea surselor de poluare pentru a nu compromite sursele de apă.

— Vă rugăm, tovarășe profesor, să le tratați pe rînd, oprindu-vă la cîteva cazuri concrete din Capitală.

— Dacă ne referim la apa folosită în Capitală la nivelul anului 1981 se constată că volumul de apă distribuit prin rețea este de 485 milioane metri cubi, ceea ce reprezintă circa 664 m.c/1 locuitor și zi în București, față de media pe țară de 480 mc/1 locuitor și zi. Această situație este determinată de faptul că din rețeaua de apă potabilă a Capitalei se utilizează în procese industriale, ce nu necesită apă potabilă, un volum de circa 100 milioane mc an, respectiv din apa potabilă distribuită.

— Bucureștiul nu are și o rețea de apă industrială ?

— Ba da ! În ultimii ani a început să se dezvolte și o astfel de rețea — în scopul degrevării rețelei de apă potabilă. Se constată însă că se intră încă foarte greu pe acest firesc al lucrurilor. De pildă, I.C.A.B.-ul a dat în exploatare în zona Militari o arteră de apă industrială, care dă posibilitatea industriei din zona Militari să o folosească industrial. Nici una din numeroasele întreprinderi ale zonei nu s-a branșat încă la această arteră. Un singur exemplu : întreprinderea „Victoria" consumă lunar 66 mii mc. apă, numai pentru răcire, după care o aruncă la canal. Deci, nici măcar nu o recirculă ! Iată deci că inerția față de soarta apei noastre, a tuturor, încă mai domină în unele sectoare. Iar acesta nu este decît numai un singur, exemplu !

— Ce vreți să spuneți ?

— Problema folosirii apei este o problemă de conștiință. Nu putem fi mulțumiți, chiar dacă s-au făcut pași importanți în ultimii ani în această direcție. Consumăm încă multă apă și evacuăm cantități mari de poluanți, peste limitele admisibile. S-a făcut, de curînd, un test. Au fost ținute sub observație 34 de întreprinderi bucureștene. S-a constatat că, mai bine de jumătate din ele, nu pot fi controlate sub aspectul consumului de apă din rețeaua publică, majoritatea apometrelor fiind defecte sau montate în cămine inaccesibile, inundate etc. Nici o treime din unitățile care folosesc apa nu dispun de dispozitive de măsurare a debitelor captate și evacuate. Înlăturarea acestor deficiențe se impune cu deosebită stringență întrucît sînt din ce în ce mai scumpe și dificil de realizat, atît lucrările prin care trebuie să asigurăm apa, cît și cele destinate acesteia împotriva poluării.

— Tovarășe inginer Aurelian Stan, este adevărat că în Dîmbovița bucureșteană — pînă la intrarea în Budești — nu există nici un pic de viață ?

— Este trist, dar adevărat. Se știa de zeci de ani că la București e necesară o stație de epurare. Ne-am pomenit acum că Bucureștiul este printre puținele orașe ale României care nu are stație de epurare, Dîmbovița devenind un fel de canal al gunoaielor. În curînd însă va începe execuția stațiilor de epurare, urmînd ca, în viitor, toată apa care iese din București să fie destinată irigării a sute de mii de hectare. Abia atunci Dîmbovița va fi protejată de poluare, iar Argeșul se va pregăti pentru navigație.

— Nu ne-ați vorbit încă despre cetățeanul consumator.

— Obligatoriu, populația trebuie implicată și ea în această luptă ce se dă pentru eliminarea risipei, a „luxului" inutil de consum al apei. Nu să limităm consumul de apă sub nevoi, ci să folosim doar cît ne trebuie ! Trebuie să se țină cont de către fiecare dintre noi că, din cauza prea marii solicitări, a scăzut foarte mult apa de mare adîncime, care se constituie ca rezervă de apă potabilă pentru populație. Un calcul simplu dovedește că printr-o picurare la robinet se pierd zilnic între 15 și 30 litri de apă pe zi ; iar cînd apa se risipește zilnic sub forma unei șuvițe, se pierd 240 l/zi. Fiind o resursă naturală de bază necesară tuturor sectoarelor vieții, folosirea și gospodărirea chibzuită a apei și protecția calității ei este o problemă de interes general, la soluționarea căreia trebuie să participe, în mod solidar, toți factorii interesați, nu doar organele specializate de gospodărire a apelor, întreaga populație !

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Rememorări dintr-un jurnal de constructor

De la castrul roman Tirighina, la cetatea oțelului — Galați

(fragment)

(Urmare din pagina 1)

ceput al construcției socialismului, Galațiul putea fi socotit un oraș industrial cu zestrea sa. Fosta „moară a dracilor" devenise un laminator de tablă cu perspective. „Fusul" era acum o întreprindere textilă aflată în zorii modernizării, atelierele C.F.R., o fabrică de ulei, o alta de plase pescărești și una de nasturi constituiau în linii mari baza sa industrială. Fostul arsenal, devenit după război șantier naval, se afla într-o etapă cu adevărat de neimaginat cu ceva ani mai înainte : începuse confecționarea primelor secțiuni ale navelor românești de 4 500 tone, iar primul cargou de fabricație națională, cu o asemenea capacitate, avea să poarte numele „Galați".

Sîntem, prin urmare, în anii de început ai celui mai mare obiectiv al siderurgiei românești. O mare bătălie se declanșase pe aceste locuri. Grupuri de lucru, reuniuni de specialiști, constituirea unor întreprinderi de proiectare și de construcții-montaj, vagoanele de studii și proiecte, implantarea primelor eșaloane în teren au „orbit", prin amploarea, prin tenacitatea și avîntul cu care se acționa, și cele mai neîncrezătoare caractere, au spulberat temerile introvertiților sceptici. Chiar și specialiștii străini, mai ales cei din Occident, rămîneau impresionați de anvergura proiectului la realizarea căruia colaborau. Îmi amintesc că în 1966, cu puțin timp înainte de punerea în funcțiune a laminorului de tablă groasă, un tehnician francez m-a întrebat cine finanțează, cine execută un asemenea combinat siderurgic. Răspunzîndu-i că statul, poporul s-au angajat într-o asemenea întreprindere politică și economică, nu s-a putut abține să nu exclame admirativ : „Înseamnă că sînteți foarte bogați, că știți ce vreți". Îmi dădeam seama că „războiul rece" operase negativ în conștiința multora privind socialismul. Pentru aceștia, cred, socialismul se reducea la guvernare și la afirmarea ideologică. Revoluția, marile transformări care se produceau la noi și la alții rămîneau anonime, undeva, după cortină... Cînd ne-a descoperit Occidentul, în deceniul al șaptelea, a început să vorbească de „miracolul românesc".

Proiectul siderurgiei românești la Galați înainta temerar. Pe locul fostului Obor de vite și al bîlciului de la Sfînta Maria se înălța primul mare cartier de locuințe : Țiglina I. La vărsarea Siretului în Dunăre începuse construcția portului mineralier și a estacadelor de transport a materiei prime la furnale. Un uriaș viaduct urma să lege — peste balta Cătușa — orașul de cetatea siderurgiștilor. O uriașă ciupercă din beton era „îngropată", sub nivelul albiei Siretului, de acolo, de la „priză", urmînd a fi adusă apa necesară proceselor tehnologice. A fost avansată, la un moment dat, ideea lansării temei pentru Monumentul siderurgistului...

Două decenii au trecut ca o fulgerare ; suficient timp pentru ca adolescenții de atunci, așa cum eram și eu, să se împlinească, să devină adulți în puterea cuvîntului. Intrarea mea în rîndul constructorilor siderurgiști o datoram unei întîmplări, nu prea fericite pentru mine în acea vreme. După terminarea școlii profesionale m-am angajat pe un șantier de construcții și montaje, în echipa unui specialist montator de clasă, Nicolae Spreitzer. Urma să montăm șase macarale, pentru operațiuni de încărcare-descărcare nave, în bazinul vechi, pe malul Dunării. N-a fost o ucenicie deloc ușoară. Dimpotrivă. Cu un program de zece-douăsprezece ore de activitate pe zi, în caniculă — vara, în ploi — toamna, în ger și viscol — iarna, mi s-a părut la început de nesuportat. Și apoi cine îl respecta pe un puști de șaisprezece ani, într-o echipă de veterani? Ca să fiu cinstit, nimeni. Pînă am reușit să intru în atmosferă, în ritmul muncii de șantier, pînă am fost acceptat într-unul din nucleele echipei am trecut probe de ucenicie, încercări puse la cale de spiritul colectivității. Și se găseau atîtea de făcut : strînsul sculelor și curățenie în baracă, căratul găleților cu motorină sau cu vaselină, săpatul unor fundații pentru ancorarea troliilor, manipularea tuburilor de oxigen și încă multe altele care nu mă apropiau, ziceam eu, de ceea ce făceau ceilalți. Acolo pe șantier, între bărbați adevărați, meseria se fură, iar respectul se cîștigă !

Îi ascultam, adesea, cu o invidie ascunsă, cum depănau în momente de răgaz întîmplări petrecute pe șantierele hidrocentralei de la Bicaz, laminorului de la Roman, Sălii Palatului, cum își împărtășeau din necazurile lor, care nu i-au ocolit, și realizam că între membrii acestei echipe era o puternică legătură, că ei nu se rupeau în fața vieții. Citeodată, seara, după muncă, în bufetul din port, deveneau mai largi la gură și la pungă, mai sentimentali, băgîndu-mă astfel și pe mine în seamă. Prima macara montată și pusă în funcțiune, Derik-ul, a fost și consacrarea mea ca membru al acestei echipe. Iar atunci cînd le-am cerut să fie de acord ca să urmez liceul seral, n-au făcut nici o aluzie la prejudecata existentă în acea vreme, că liceenii urmăresc posturi de conțopiști... Acum eram trei din echipă care mergeam la seral : Mihai Vătăroiu, V. Linardatos și eu. Lor, acestor oameni, le datorez începutul învățăturii temeinice, formarea concepției sănătoase despre muncă și viață.

Întîmplarea, nefericită la început, care m-a purtat pe platoul Smîrdan, a fost generată de încheierea lucrărilor de montaj a celor șase macarale ; echipa Spreitzer plecînd la Fieni, la fabrica de ciment... Eu, legat de Galați, seralist fiind, m-am trezit cu un preaviz, deoarece șantierul își reducea aproape total activitatea. În primăvara lui '62, în Galați nu se căutau nici lăcătuși, nici instalatori. Combinatul încă nu începuse încadrările. Cu chiu cu vai am intrat în posesia unei repartiții pentru un post de muncitor necalificat la depozitele de la Filești ale Întreprinderii de construcții și montaje siderurgice. Cum intrau vagoane la rampă începeam activitatea — descărcam saci cu ciment, valuri de carton, butoaie cu bitum, motoare și motopompe, vane, fitingarăie și încă multe alte mărfuri. Ce să spun, o zi de muncă alci, cu spatele și cu brațele, mă frîngea. Seara, la liceu, la ultimele ore picoteam. Eram însă mulțumit că oamenii cu care lucram, veniți de la țară, nu-mi făceau greutăți cînd trebuia să plec la școală. Apoi îmi asiguram salariul lunar, modest, e adevărat, de 675 lei. În două luni echipa s-a mărit, eram acum cincisprezece, cîțiva dintre ei — calificați : unul era șofer, altul mecanic de excavatoare, al treilea instalator... Nu ne-am legat prea mult, fiecare trăind provizoratul situației. Ne-am mai întîlnit apoi pe șantier, am mai schimbat cîte o vorbă și ne-am văzut de ale noastre. Ceea ce știu că s-a întîmplat cu ei, cu primii doi, este dureros. Șoferul, bănățean de fel, și-a strîns nevasta de gît, într-un concediu acasă, punîndu-și apoi capăt și el zilelor. Celălalt, mecanicul, și-a pierdut un picior sub un mal de pămînt, care s-a prăbușit peste excavatorul la care lucra.

...Singurele mașini care pătrundeau pe șantier cînd ploua erau „Tatrele" cu zece roți. Șantierul însemna, la începutul primăverii anului 1962, întregul platou al Smîrdanului, punctat ici-colo de cîteva barăci metalice și din blocuri prefabricate. Cîrmele deveneau bocanci de scafandru, iar pelerinele albastre cu glugă nu reușeau să te ferească prea mult de ploaie și vînt. Cîneva, pare-mi-se primul director general, aduse o inovație vieții noastre de constructori : montase ceainice uriașe, ca niște boilere, în barăci, pentru a ne mai dezmorți... Eram într-o echipă de instalatori sanitariști, care executa aducțiunea apei pentru organizarea șantierului ; noi am pus în funcțiune primele stații de betoane, primul laborator, prima cantină de la șantierul unu.

A venit vara. Norii de praf întunecau soarele acolo, pe Smîrdan. Începe execuția propriu-zisă a combinatului : se toarnă fundamente adînci, se montează uriașii stîlpi metalici, se taie magistrala rutieră nord-sud, se execută confecții metalice pe platforme betonate. Încep să apară aștii siderurgiei românești — vestiții constructori de la Hunedoara, de la Călan, de pe alte mari șantiere. E perioada de început a pătrunderii în masă a țărănimii în industrie. Montatorii, instalatorii, lăcătușii, betoniștii, siderurgiștii de bază de azi sînt cei care au intrat atunci pe șantier, ca necalificați... O imensă organizare, un întreg front a fost pus atunci în poziție de ofensivă.

...Echipa noastră se grupează într-un șantier specializat în instalații tehnico-sanitare. Eu rămîn la șantierul unu, la atelierul mecanic. Aveam un sector întins. Un maistru constructor își urmărea oamenii, de la punctul de comandă, o baracă din tablă ondulată care vara era ca un cuptor, iar iarna ca un frigider, cu binoclu ; un altul mai inventiv și-a adus un cal înșeuat, cu care a străbătut șantierul pînă în septembrie, cînd s-a încropit, cît de cît, o rețea telefonică. Șeful meu de echipă, fost boxer, mecanic bun dealtfel, cînd nu era solicitat nicăieri pe șantier bătea într-un sac cu nisip mai abitir, cred, decît o făcea pe ring.

Viața se scurge, la acel ani nici nu bagi de seamă că-i vorba de viața ta, într-o avarie produsă de un excavator care a smuls o conductă, o remediere la betoniere sau la instalațiile de torcretat și cursurile liceului seral, între un eveniment tragic care ne-a marcat pe toți, cînd un tovarăș de muncă, electrician, a fost electrocutat, și căsătoria singurei noastre colege, Maria Văcăroiu. Frații Giurgea, prietenii și colegii mei de la seral, amîndoi electricieni, părăsesc atelierul, unul pentru a deveni ofițer de marină, celălalt maistru...

Peste puțină vreme, la mijlocul anului 1966, intram în rîndurile gazetarilor de la „Viața nouă" Galați. În această calitate, am scris despre primele puneri în funcțiune pe platforma siderurgică gălățeană și, într-un fel aparte, despre unii dintre tovarășii mei de muncă, din epoca de început a acestei grandioase înfăptuiri socialiste. Încă de acum cincisprezece-șaisprezece ani în urmă, Galațiul se contura ca o puternică citadelă muncitorească ; azi se înfățișează ca o metropolă. Abia cînd mă gîndesc la toate acestea remarc ușurința cu care trecem peste acea epocă romantică, plină de privațiuni dar și de satisfacții, că se uită, uneori, cît de greu a fost urcușul, cîte obstacole am învins pe acest drum. Privind totul, gîndindu-mă că noi am făcut ceea ce avem azi, îmi reproșez că uităm uneori, prea repede uităm ce am fost, de unde am plecat, cum am luptat și cu ce preț am cîștigat totul. E bine să ne amintim de acestea cît mai des și mai ales să le spunem, să le arătăm și generațiilor tinere care au intrat în plină bunăstare, în confort și civilizație socialistă, ca și cum așa a fost dintotdeauna.

Personalitate a fizicii românești postbelice, profesorul universitar Ioan Iovițț Popescu provine din lumea satului (n. Burila Mare, Mehedinți, 1932). S-a format la școala academicianului Eugen Bădărău, care îl ia asistent la catedra sa de optică și electronică în gaze încă de la absolvirea facultății. La 29 de ani (1961) își susține doctoratul cu o teză de descărcări electrice în gaze, în care își aduce primele contribuții științifice originale. Din 1962 conduce laboratorul de procese elementare în plasmă, apoi secția de fizica plasmei, la Institutul de fizică București, al cărui director adjunct științific devine în 1970. În această perioadă elaborează o nouă metodă și tehnică de spectroscopie de înaltă sensibilitate, denumită astăzi spectroscopia optogalvanică, metodă bazată pe răspunsul „rezonant" al atomilor și moleculelor gazelor ionizate în interacția cu radiația electromagnetică ; pentru aceste contribuții este distins cu Ordinul Muncii (1964) și premiul Academiei Române pe anul 1965. Introduce și dezvoltă aceste cercetări în Republica Federală Germania, la Institutul de fizică experimentală al Universității din Kiel, unde beneficiază de o bursă de docent acordată de Fundația Alexander von Humbolt (1967—1969), având un contact fertil cu școala de spectroscopie a plasmelor, condusă de profesorii Walter Lochte-Holtgreven și Johannes Richter.

Din anul 1972 este profesor titular de fizica plasmei și decan (1972—1977) al Facultății de fizică a Universității din București, apoi director (1977—1981) al Institutului de fizică și tehnologia aparatelor de radiații de la București-Măgurele. În 1974 devine membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, în 1980 este ales deputat în Marea Adunare Națională, iar în 1981 este distins cu Ordinul Meritul Științific și ales rector al Universității din București.

În decada 1971—1981 conduce, împreună cu prof. dr. Carl B. Collins (Universitatea din Texas-Dallas), programul româno-american de cooperare științifică în domeniul fizicii atomice și a plasmei, program aprobat și finanțat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară și Fundația Națională de Științe a S.U.A. ; în cadrul acestui program au fost aduse contribuții remarcabile în domeniul spectroscopiei cu laseri și al proceselor multifotonice.

Prof. dr. Ioan Iovițț Popescu este coautor a peste 100 de articole și memorii științifice și a 11 tratate și monografii științifice. Majoritatea lucrărilor științifice au fost publicate în reviste de specialitate de înalt prestigiu internațional.

INCURSIUNE ÎN INFINITUL MIC

— Ce lucrări de cercetare v-au adus primele satisfacții științifice și aprecieri internaționale ?

— Fără îndoială, sînt lucrările realizate sub conducerea și cu colaborarea maestrului meu, regretatul academician Eugen Bădărău, împreună cu care am avut privilegiul și onoarea să lucrez peste 20 de ani. Am fost realmente „flatat" cînd am văzut cum au fost primite de personalități și grupuri străine de renume primele noastre lucrări, din anii 1958-1961, privind procesele fizice elementare care au loc în fața catodului descărcărilor luminiscente. Aceasta au rămas lucrări „de referință" pînă astăzi. Monografia „Gaz ionisées-décharges électriques dans le gaz", scrisă împreună cu acad. Eugen Bădărău, a fost tradusă în limba franceză de edițurile Meridiane (București) și Dunod (Paris), cu o prefață deosebit de elogioasă a profesorului Jean-Loup Delacroix de la Universitatea din Paris — Orsay.

— Frumoasa dv. traducere în limba română a celebrei „Harmonie du soir" a lui Charles Baudelaire, apărută anul trecut în volumul „Mesaje", editat de Universitatea bucureșteană, reprezintă oare un efect latent de compensare ?

— Nu m-am gîndit la asta, dar s-ar putea să aveți dreptate. Oricum, în cei opt ani de franceză de la liceu mi-au imprimat o profundă sensibilitate față de această limbă neuitații mei profesori Dumitru Papadopol și francezul „Monsieur Durand". Această primă traducere a mea a vrut să fie un cît mai vibrant omagiu adus de un rector fizician marilor personalități umaniste din universitatea noastră... Iar mesajul baudelairean mi s-a părut a fi simbolul cosmologic și umanist cel mai potrivit.

— Vă propun să trecem, în continuare, de la rezonanțele sentimentale la rezonanțele atomice. Se spune că ați fundamentat o nouă metodă de spectroscopie, denumită astăzi spectroscopie optogalvanică. În ce constă principiul acesteia ?

— Efectul fotoelectric de volum al gazelor ionizate este cunoscut de peste o jumătate de secol din lucrările americanilor Foote, Mohler, Meissner și ale olandezului Penning, dar abia în anul 1964, împreună cu academicianul Eugen Bădărău și alți colegi, am reușit să demonstrăm experimental primele spectre, bazate un raport sebnal/zgomot excelent, bazate pe acest principiu. În R.F. Germania, la Universitatea din Kiel, împreună cu prof. dr. Johannes Richter și soția mea, dr. Denisa Popescu, am demonstrat mai departe posibilitățile acestei noi «spectroscopii (1969). Apoi, în cadrul cooperării româno-americane, odată cu realizarea noilor tipuri de laseri cu lungime de undă („culoare") variabilă (1972), împreună cu prof. dr. Carl B. Collins, dr. Denisa Popescu și ceilalți colegi români și americani, am reușit să inducem rezonant mari variații ale proprietăților electrice ale gazelor prin iradierea laser corespunzătoare absorbției atomice și moleculare proprii. În acest mod am reușit să creștem cu cîteva ordine de mărime sensibilitatea spectroscopiei cu laseri (1973—1981). Pe această bază am demonstrat experimental, pentru prima dată, faptul fundamental că „rezonatorii" atomici și moleculari pot absorbi nu numai cîte un foton sau foton după foton ci și doi, trei sau mai mulți fotoni deodată (proces denumit multifotonic). Abia în anul 1976 această nouă spectroscopie, demonstrată de noi încă din anul 1964, a căpătat denumirea de „optogalvanică", în urma extinderii ei la studiul fiăcărilor și al tuburilor de descărcare luminiscentă cu catod concav, de către R.B. Green și colaboratorii săi de la National Bureau of Standards.

— Se pare că ultima decadă a reprezentat o „perioadă fierbinte" pentru domeniul spectroscopiei cu laseri. O dovadă este și Premiul Nobel primit în anul 1981 de către profesorii americani Arthur Shawlow și Nicholas Bloembergen ; cu primul ați fost și coautor al unei comunicări, prezentată la Houston Texas în 1974, privind procesele multifotonice, induse de laseri în substanță.

— Este adevărat, și am credința că și noi, românii, am contribuit semnificativ la dezvoltarea acestui fascinant domeniu. Ultimele noastre realizări constau în creșterea substanțială a performanțelor spectroscopiei cu laseri, deschizînd un cîmp larg pentru aplicații ale laserilor în chimie, în separări izotopice, în analiza spectrală a sistemelor chimic agresive și a materialelor refractare ș.a.

— Mai nou ați fundamentat o ipoteză asupra cuantificării universului — etheronul, o ultimă particulă imaginabilă în „infinitul mic" al materiei prezent chiar și în „masa ascunsă" a Cosmosului.. .

— Ideea de mediu universal care umple tot spațiul este foarte veche. De la Aristotel și Bhagavad Gita și pînă în timpurile noastre, filosofii, fizicienii și, mai recent, cosmologii, s-au străduit să înțeleagă starea „cea mai subtilă" a materiei, denumită uneori „ether". Persistența istorică a acestui concept, care scapă controlului obișnuit prin experiență — deși este intim legat de fenomenele fundamentale ale lumii fizice, își găsește motivarea nu numai în aforismul latin „Natura abhorret vacuum", ci și, mai ales, în nevoia de explicare a fenomenelor pornind de la o infrastructură cauzală a cărei existență rămîne să fie testată într-un stadiu ulterior al cunoașterii umane. Etheronul constituie așadar o ipoteză asupra cuantificării Universului. Posibila lui existență o pot demonstra pornind de la formulele de aur ale fizicii moderne, altfel interpretate. În esență, etheronul este o particulă infimă, cu proprietăți de cuantă, cea mai mică cuantă cu putință, care se deplasează haotic, cu viteză apropiată de viteza luminii „în vid" și are o masă de circa 10^{39} ori mai mică decît masa electronului. Universul apare, în modelul propus, ca un oscilator cuantic de proporții cosmice. Pot sugera că așa numita „masă ascunsă" a Universului ar fi sub formă de ether, format din etheroni liberi. Am calculat că numărul total al etheronilor din Univers este de ordinul 10^{122}, iar concentrația lor de ordinul 10^{93} etheroni/m³. Consider că toate corpurile substanțiale din Universul observabil reprezintă diverse sisteme (agregate, șnururi, condensări, moduri colective) de etheroni „legați". Materia din Universul observabil se află în mod preponderent în formă de etheroni liberi, care generează „prin înșiruire" spațiul și timpul. Fondul cosmic este, prin urmare, fluidul etheric ultrarelativist format din etheroni, un „ocean etheronic" sui generis. Astfel, de exemplu, în cadrul modelului etheronic al lumii fizice, așa-numitele „rază și virstă a Universului" apar interpretate într-un mod mult mai direct și anume ca drumul mediu parcurs, respectiv timpul mediu scurs, între două ciocniri etheronice succesive, complet analog cu ciocnirea moleculelor într-un gaz rar la o scară inframicroscopică „ultimă". Deosebit de încurajator este faptul că ipoteza etheronică permite o explicare cantitativă „naturală" a unor legi fizice fundamentale cum sînt legea newtoniană a atracției universale, legea de „dezintegrare" a lui Hubble, stabilitatea excepțională a nucleonilor și electronilor ș.a., legînd într-un mod organic și inseparabil proprietățile macro și micro-cosmosului.

— Ipoteza dumneavoastră sau haideți să-i spunem noua teorie — etheronică — pe care ați creat-o constituie o cale posibilă către un tablou mai unitar al lumii fizice. Dacă această cale se va dovedi valabilă, atunci gravitația — această încă atît de puțin cunoscută interacțiune — va juca un rol mai important decît se apreciază în prezent. Poate chiar teoria relativității va trebui reformulată... Ce părere au colegii dv., fizicienii ?

— Totul este ca și cum aș fi făcut o glumă la limitele „bunei fizici", așa că părerile sînt împărțite. Astfel, de exemplu, prietenii mei Nicolae Ionescu-Pallas și Ioan Gottlieb consideră ipoteza etheronică plauzibilă și conciliabilă cu cosmologia relativistă și cu noile tendințe în fizica infranucleonică, iar Paul Constantinescu ca o cale de integrare a fizicii cu teoria informației ; nu mai puțin bunul meu amic Aretin Corciovei și colaboratorii săi, dimpotrivă, o consideră contradictorie și inacceptabilă. Mai mult nu pot să spun acum, mai înainte de elaborarea unui model etheronic consistent, structural-organizațional, al lumii fizice. Intuiesc numai că modelul „statistic-cinetic" propus de mine este complementar cu modelul de virtejuri hidrodinamice propuse recent de Ioan N. Popescu în originala sa monografie dedicată gravitației, tipărită recent de Editura științifică și enciclopedică (1982).

VICTOR BOTEZ

Noi medicamente realizate în temeiul resurselor naturale

Industria de medicamente se află, de cîtva timp, în fața unor probleme de importanță capitală în ceea ce privește valorificarea plantelor și, în același timp, a reducerii importurilor. Iată ce ne-a determinat să-i solicităm tovarășei **Maria-Elena Dumitrescu**, director general al centralei respective, cîteva informații în al.

— Cred că dintre acțiunile cele mai importante, din ultima vreme, și care se înscriu pe linia sarcinilor speciale ce ne revin, este aceea a creării a 42 de instalații mobile de extracție a uleiurilor din plante, amplasate în diverse județe ale țării, în unitățile industriei chimice. Colaborînd cu Plafarul, în această direcție, reușim să prelucrăm recolta de mentă, lavandă, chimion, coreandru etc., chiar la fața locului, ceea ce înseamnă, pe lîngă economisirea unor cheltuieli de transport, și o calitate superioară a produselor obținute, deoarece plantele sînt proaspete și-și mențin, într-un grad mai mare, calitățile lor naturale. Bineînțeles că uleiurile intră în alte compoziții de parfumare a cosmeticelor, săpunurilor, detergenților etc. Dealtfel, fiindcă am amintit de Plafar, tot împreună am realizat o înregistrare exhaustivă a potențialului floricol național, incluzînd în această listă chiar și acele plante care, deocamdată, nu se recoltează. Aceasta în vederea studierii tuturor posibilităților pe care le reprezintă acest tezaur, pe nedrept ignorat atîta vreme. Dealtfel, în același scop, colaborăm cu Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București pentru studierea unor plante folosite în medicina tradițională, dar asupra cărora, pînă acum, nimeni nu și-a îndreptat atenția. Totodată, s-a luat măsura ca întreaga recoltă să fie destinată consumului intern.

— Nu cumva atenția dumneavoastră se concentrează asupra Capitalei ?

— Nu întru totul. Pe lîngă cele 42 de instalații mobile, despre care am amintit, s-a pus în funcțiune un pilot semiindustrial la Tîrgul Mureș, menit să valorifice cercetările institutului local, în vederea obținerii de medicamente din plante. Mai precis, pe baza florei regionale. Deci, o acțiune foarte aplicată. Pot numi cîteva asemenea produse : Hiporib, Rubifer, Hepatovil, Potan etc.

— Sînt medicamente care s-au „născut", aș putea spune, în chiar coloanele revistei noastre. Înțelegeți că mă refer la cele din Cătină albă, la produsele doctorului Mihai Leontopol, la serul Ranetescu, la Boicil și altele...

— Cătina este încă în curs de cercetare...

— Vai ! Oare cît o să mai auzim o asemenea afirmație generală ?

— Nu vă grăbiți să trageți concluzii negative, cel puțin în ceea ce ne privește. Nu doresc să mai precizez cît de amănunțit se impune a fi cercetat un nou produs farmaceutic. Se știe și se justifică. În cazul cătinei vreau totuși să fac unele precizări. Profesorul Ion Brad este, incontestabil, un merituos descoperitor. I se datorește mulțumirile noastre, ale tuturor, inclusiv ale celor suferinzi, care așteaptă punerea în valoare a calităților curative ale acestei plante. Dar, pentru o reușită cît mai rapidă, este absolut necesară colaborarea autorului. În ceea ce-l privește pe profesorul Ion Brad, domnia-sa s-a dovedit greu de găsit, suspicios uneori și, trebuie s-o spun, nu ne-a ajutat nici în măsura posibilităților sale și nici în cea a cerințelor noastre. Cu toate acestea, așteptăm ca, la începutul anului 1983, să putem pune în vînzare două produse : un sirop polivitaminizant, un energizant, dacă vreți, și un ulei cu mai multe indicații, pentru uzul oftalmologilor ca și al gastroenterologilor. Dacă sînteți de acord, și nu văd de ce nu ați fi, poate îi adresați, din partea noastră, profesorului Brad un apel, așa cum ne adresați și nouă, din cînd în cînd, pentru a ne vizita mai des, pentru a ține o legătură reală cu noi și a ne sprijini.

În privința produsului „L", vă informez că am realizat primul lot, care se prezintă în capsule operculate și care respectă formula sa. Medicamentul se află în experimentare la cîteva din clinicile stabilite, prin protocol, de către Ministerul Sănătății, astfel încît în următoarele 6 luni vom putea spune mult mai mult, întrucît experimentarea a îmbrăcat un aspect oficial. Avem, de asemenea, obligația să-i asigurăm doctorului Mihai Leontopol cantitățile necesare tratamentelor aplicate în centrul la care lucrează.

— De serul doctorului Ranetescu vă mai ocupați ?

— Mă bucur că „Flacăra", care a redeschis dosarul Ranetescu, n-a abandonat subiectul. Ei bine, Comisia medicamentului ne-a dat un aviz favorabil pentru experimentarea, pe contul nostru, a serului respectiv. Laboratorul de electronografie și bioinginerie aplicată îndeplinește această funcție asigurînd, la solicitările bolnavilor, distribuirea serului dr. Ranetescu, asigurînd, concomitent, o evidență strictă și o urmărire atentă a rezultatelor, astfel încît, dacă vom fi solicitați, vom putea prezenta observațiile noastre. Ne-am propus ca, la momentul oportun, să reluăm discuțiile cu Ministerul Sănătății.

Trofoparul doctoriței Magdalena Timar a apărut în farmacii, de anul trecut, așa cum ați scris, dar nu în cantitățile cerute. El a mai fost omologat în U.R.S.S., Spania și Austria ca și în toate țările socialiste. Un succes, care onorează pe autor și colectivul nostru,, s-a obținut la prestigiosul Tîrg internațional de la Bratislava, denumit „Incheba", cu pasta de dinți Ossidenta a doctorului Osipov-Sinești, distinsă cu medalia de aur. Foarte bine primit a fost, de data aceasta la Praga, un alt produs al industriei noastre de medicamente și anume, Peli-Amarul, în cadrul unui simpozion internațional recent. Apilarnilul a ajuns, și el la farmacii, ca și o gamă de produse cosmetice obținute tot pe bază de extract de larvă de trintor.

— Ceva cu totul special ?

— Mai trebuia să notați Boicilul, dar „Flacăra" s-a ocupat recent de el. Special ? Da, pot face o asemenea mențiune pentru instalația de acid-fenil-acetic, o materie primă pentru antibiotice, pe care o realizează, prin mijloace proprii, fără investiții, deci, în colaborare cu întreprinderea noastră din Codlea și pe baza cercetărilor întreprinse la I.C.C.F. Pe lîngă importanța medicală a acestei instalații, este de subliniat și aspectul său economic, deoarece vom economisi aproximativ 1 milion de dolari.

EMANUEL VALERIU

— Stimată tovarășă doctor Belc, înțeleg că medicina omului sănătos e, cum se zice, la ea acasă în cadrul Sanatoriului balnear din Eforie Nord. De ce dați din cap, nu-i așa ?

— Sanatoriul acesta, modern, funcțional, excelent dotat, joacă un astfel de rol, dar numai pînă la un punct. O anume mentalitate îl ține, din păcate, pe mulți în afara lui. Iată un exemplu concret. Iarna sînt zile cînd nu vindem mai mult de 3—4 bilete pentru bazin ? !

— Mai concret, la ce mentalitate vă referiți ?

— Se ajunge la medic, adesea, foarte tîrziu, cînd sănătatea e de-acum surpată. Se uită un lucru simplu ; e mai ușor, mai ieftin și mai puțin nociv să previi o îmbolnăvire decît să tratezi o boală instalată. Omul e, chiar în „Flacăra" am citit asta, primul său medic.

— De acord cu dumneavoastră că e mai ieftin, de acord și că e mai ușor, dar de ce afirmați că e și mai puțin nociv ?

— Medicamentele de sinteză au, nu încape nici o îndoială, efecte în combaterea reumatismului, dar ele fac totodată și deservicii organismului, afectînd stomacul, ficatul, rinichii etc. În aceste condiții, e limpede că trebuie să acordăm o și mai mare atenție profilaxiei, preîntîmpinării diverselor afecțiuni. Numai că, în ceea ce privește reumatismul, profilaxia trebuie declanșată nu la 60 de ani, ci la 40, cînd încep să se manifeste procesele de uzură. La 60 e, uneori, prea tîrziu și puține se mai pot îndrepta. Suferința a devenit organică.

— Cum sînt întîmpinate, aici, aceste procese ?

— Cura balneară în scop profilactic e, de fapt, de două feluri, primară și secundară. Prima se bazează pe 4 elemente, gimnastică medicală, masaj, băi de plante, băi cu perle, și prezintă avantajul că se poate efectua, în Eforie Nord, în tot timpul anului. Acestor mijloace li se adaugă, vara, heliotalazoterapia și, în unele situații, cura naturistă de la Techirghiol.

— Să zicem că lucrurile sînt mai clare în privința gimnasticii și a masajului, toată lumea știe ce înseamnă ele. V-aș ruga să insistați asupra băilor de plante, ce rol au ?

— Aceste băi, de regulă de mentă, mușcel sau tei, sînt recomandate la temperatura de indiferență a corpului, adică la 34 de grade, ele avînd o deosebită importanță în sedarea sistemului nervos.

— Și dacă apa are, să spunem, 36 de grade, ce se întîmplă ?

— Nimic, numai că baia aceea, la 36—37 de grade, e una caldă, iar la 39—40, devine fierbinte. La temperatura de indiferență a corpului, plantele au, ca să zic așa, randamentul maxim. Conținînd acizi volatili, ele pătrund în organism nu numai pe cale cutanată, prin piele, ci și pe cale respiratorie, realizînd vasodilatația și, implicit, liniștirea sistemului nervos.

— Băile cu perle ?

— Ele presupun o frecare rapidă cu perle, sub apă, la 32 de grade. Această manevră degajează cordul, scade tensiunea arterială și, ca o consecință logică, sedează sistemul nervos central, dîndu-i omului, ca să mă opresc la atît, o senzație de bine. De confort, de vigoare.

— Toate acestea alcătuiesc cura profilactică primară, da ? Cea secundară ce are în vedere, stimată tovarășă doctor ?

— Ea privine, în mare, reacutizarea, bolii, adică se adresează mai degrabă celor bolnavi, ferindu-i de pusee. Apar, ca elemente în plus, nămolul cald, electro și hidroterapia, pe de-o parte, ultrasunetele, diadinamicele, ionizările etc., pe de alta, dușurile subacvale, băile de lumină etc. Cura profilactică secundară presupune o aparatură adecvată, dar cea primară nu, ea poate fi efectuată chiar și la domiciliu. Insist asupra acestui aspect. Pînă la un punct, exceptînd cazurile speciale, fiecare om își ține sănătatea în propriile-i mîini și nu-i rămîne, logic, decît s-o îngrijească. În materie de prevenire, oricare din noi poate avea acasă un fel de spital, în care să abordeze măcar abecedarul profilaxiei, gimnastică, masaj, băi de plante și așa mai departe. Nu se cer, în acest scop, eforturi materiale, ci se cere doar voință. Dar cîți o au ? ?

— Asta vă și întreb, cîți ?

— Nepermis de puțini. De ce ? Omul ignoră acel adevăr simplu că el e, de fapt, primul său medic. Și, mai grav, nu totdeauna ignoră, cît neglijează, acest termen aducînd, nu-i așa, cu o scuză ? ! Alimentația nerațională, sedentarismul, abuzul de alcool, de tutun etc. subminează, pe nesimțite, starea de sănătate. Omul se crede sănătos, dar nu e. Erorile se plătesc mai tîrziu și, din păcate, nota de plată e, uneori, greu de achitat. Francezii au o expresie, mise en forme, în spatele căreia se află o mentalitate. Intră turistul în sanatoriu, nu-l doare nimic, îmi cere doar să fac ceva pentru a-l ține în formă, iar eu ce-i recomand ? Pe lîngă cura profilactică, să evite, măcar două zile pe săptămînă, carnea, să meargă mai mult pe jos, chiar să alerge, să joace un pic de tenis etc., etc. Ei bine, veți zice, niște fleacuri. Așa e, dar de ele depinde, într-o mare măsură, păstrarea sănătății. Cei care le tratează de sus sau superficial ajung în acest sanatoriu înainte de termen.

— Mersul pe jos la ce ajută ?

— Are un mare rol în circulație, în vascularizarea articulațiilor, în mobilizarea lor. Datorită respirației mai profunde, el asigură ventilația pulmonară, contribuie la oxigenarea sîngelui, a cordului. Numai că omul de azi, e drept în criză de timp, s-a cam boierit, coboară din mașină ca să urce în mașină și, dac-ar fi după unii, ar parca „Dacia" lîngă, pat ? ! Din acest punct de vedere, noi, adulții, semănăm tot mai mult cu copiii. Aceștia învață să umble, iar noi ne găsim, vai, în situația în care ar trebui să reînvățăm să umblăm ? ! Dacă vrem să fim sănătoși.

— Simpla plimbare ajunge ?

— Ideal ar fi să parcurgem măcar 5 kilometri pe zi într-un pas vioi. Eu asemăn ritmul respectiv, un pic forțat, cu mersul la serviciu. Cer prea mult ?

— Nu cereți prea mult. Eu vă cer prea mult rugîndu-vă să amintiți cîtiva dintre oamenii cu care colaborați în această uzină de sănătate ? Să zicem, pe cei mai buni. Referiți-vă la cadrele medii, despre doctorii de aici am mai scris.

— Îmi cereți un lucru plăcut, dar nu foarte simplu, căci mă silîți să aleg și, alegînd, voi comite, poate, unele nedreptăți. Toți lucrătorii acestui sanatoriu sînt, vă asigur, oameni de ispravă. Notați, Ion Ivan, Dan Tudose, Ion Ionescu, Elena Ciorogaru, Eugenia Pascu, Vasile Zaiț, Ana Ivan, Tudor Croitoru, cu observația că primii 3 sînt asistenți șefi.

— Vă mulțumesc. Înainte de a încheia, aș fi tentat să mă întorc la ceea ce numeați cura naturistă de la Techirghiol. Băuții ce determină această revenire ?

— Cred că da. Salinitatea Techirghiolului e într-o continuă și îngrijorătoare scădere. Mai pe românește vorbind, lacul moare.

— Exact, acesta a fost substratul întrebării și, pentru că veni vorba, „Flacăra" va dezbate, cît de curînd, problema. Pînă atunci, la revedere și mulțumiri.

I. OVIDIU ■

„Se impune, cît mai grabnic, să reînvățăm mersul pe jos"

Suzana Belc ; medic primar în balneofizioterapie și recuperare medicală ; director al Sanatoriului balnear din Eforie Nord ; autor a peste 20 de lucrări științifice ; membru în Consiliul de coordonare al Ministerului Turismului.

Ancheta noastră

DOUĂ OPINII DE LA EFORIE-NORD

— Tovarășă doctor, cum ați ajuns să faceți recuperare ?

— Cînd am terminat facultatea, aș fi putut alege, datorită mediei foarte mari, un post în Capitală. Am optat însă pentru regiunea mea natală, Dobrogea, oprindu-mă asupra unei circumscripții foarte dificile, Nicolae Bălcescu de Istria. Ucenicia aceea mi-a prins bine, m-a călit. Mai tîrziu, după înființarea acestei clinici, am ajuns la Eforie Nord și m-am apucat de recuperare. În mare, clinica noastră, aflată sub conducerea energică și competentă a conferențiarului Laurian Șdic, tratează problematica neuromotorie posttraumatică, iar eu m-am axat pe leziunile nervoase cauzate de accidente.

— Cît sînt de grave aceste leziuni ?

— Ele conduc la paralizia întregului membru.

— Și ?

— Am luptat și lupt, în cadrul unui colectiv mai larg, pentru cît mai completa recuperare a bolnavilor, iar strategia acestei lupte e simplă. Pe de o parte, înțelegerea exactă a cauzei, pe de alta, stabilirea celor mai adecvate metode de recuperare, știut fiind faptul că mușchiul denervat, fără nerv, cu nerv secționat, răspunde altfel tratamentului. Cheia e să fixezi mijloacele cele mai economice pentru a obține, pînă la recuperarea fibrei nervoase, efecte maxime. Am dezvoltat și aprofundat toate aceste idei în cadrul tezei de doctorat, al cărei conducător științific e renumitul profesor Teodorescu Exarcu.

— N-o să vă ascund că tocmai datorită acestei teze, prima de amploare și adîncime din literatura noastră de specialitate, am și ajuns la dumneavoastră. Ca să vă demonstrez că e așa, am să reproduc, sper fără greșeală, titlul ei, „Studiul leziunilor nervoase periferice posttraumatice sub tratament complex de recuperare medicală". Cîte cazuri a avut ea în vedere ?

— O sută, din care unul singur a prezentat o evoluție negativă. Restul au însemnat recuperări de diverse grade, în funcție de gravitatea leziunii și de momentul începerii tratamentului. Acest moment e foarte important, cu cît tratamentul e mai precoce, cu atît rezultatele sînt mai bune. Am realizat regenerări și în 2 ani.

— Asta vi se pare puțin ?

— Nu mi se pare, e. Nu uitați că am lucrat pe o mînă sau pe un picior fără viață, paralizate. N-aș vrea să mă laud...

— Ba chiar vă rog ! Uneori, a spune adevărul e egal cu a te lăuda. Lăudați-vă, stimată tovarășă doctor Stroia !

— Mai bine de 40 la sută din foștii mei pacienți, mă refer la cei cuprinși în teza de doctorat, lucrează azi în aceleași locuri ca și înainte de a fi suferit traumatismele respective.

— Cum ați făcut, cum ați procedat ?

— Am întreținut, prin mijloace artificiale, viața mușchiului pînă cînd, ca proces natural, s-a produs regenerarea fibrei nervoase. Mai clar, am căutat, să conserv troficitatea musculară, folosind atît factorii așa-ziși clasici, medicamente, kinetoterapie selectivă etc., cît și factori naturali, apă de mare și nămol. Apa de mare, inasistă asupra acestui aspect, n-are o acțiune specifică, adică nu poți, întrînd în mare de o sută de ori pe zi, să scapi de-o paralizie. Dar ea înlesnește o gamă largă de mijloace terapeutice necesare întreținerii troficității musculare. Nămolul e, și el, important, favorizînd resorbția edemelor, a resturilor inflamatorii posttraumatice etc., etc. Și m-am folosit, recunosc, de o armă, indispensabilă medicului recuperaționist, m-am folosit de răbdare. Nu în toate cazurile am luat-o, de la început, pe drumul cel mai drept, am avut și eșecuri. Numai că acestea nu m-au dezarmat, ci m-au îndîrjit, determinîndu-mă să caut. N-am vrut să primesc nimic de-a gata, am vrut să văd, din care motiv m-am apucat și de studii de microscopie electronică. Am recoltat probe bioptice de la mușchii denervați și, cercetîndu-le la microscop, m-am lămurit în ce măsură un mușchi sau altul poate fi recuperat prin mijloace terapeutice.

— Cred că se impune o întrebare : unde ați găsit, la Eforie Nord, un microscop electronic ?

— N-am găsit la Eforie, ci la Palas, la Stațiunea de cercetări pentru ovine. Cam 4 ani am bătut drumul pînă acolo, dar aș minți dac-aș afirma că îmi pare rău.

— Am înțeles, să nu-mi cereți sursa, n-am s-o divulg, că teza dumneavoastră de doctorat face mai multe decît, cum ziceați, o evaluare a stării evolutive sub tratament, ea răsturnînd unele concepte socotite clasice în fiziopatologia mușchiului denervat. Privind, firește, rolul factorului trofic.

— Răstoarnă, o, nu, e poate prea mult spus ? !

— Să zicem că pune conceptele respective sub semnul întrebării, de acord ?

—„Ea aduce, sper, ceva nou și am să încerc să explic ce. Se acceptă că întreruperea fibrei nervoase duce la moartea celei musculare, la fibrizarea ei. De ce ? Pentru că terminațiile nervoase periferice, o dată fibra nervoasă secționată prin traumatism, lipsesc fibra musculară de acetilcolina pe care ele o elimină și care are rol trofic. Ce-am urmărit eu ? Să evidențiez că, deși secționată, fibra musculară își poate întreține troficitatea sub tratament. Am făcut, mai întîi, demonstrația teoretică și, după aceea, demonstrația practică, ajungînd la rezultatele amintite.

— Asta ar putea deschide, nu-i așa, un nou orizont în combaterea paraplegiilor posttraumatice. Greșesc ?

— Păstrînd măsura, teza se încheie printr-o întrebare : troficitatea fibrei musculare se datorează factorului trofic emis, ritmic, de terminația nervoasă periferică sau se datorează fenomenului pe care îl declanșează și care e reproductibil prin mijloace terapeutice ?

— Răspunsul nu pare greu de găsit. Pînă la regenerarea naturală a nervului, troficitatea musculară poate fi întreținută, și în afara nervului, pe cale artificială. Ceea ce, dealtfel, ați și făcut. În altă ordine de idei, stimată tovarășă doctor Stroia, e ușoară această specialitate ?

— În primul rînd că disciplina noastră e mai nouă, abia acum sîntem pe punctul de a întemeia o școală. Profesorul Nicolae Teleki, de pildă, a introdus, nu demult, termenul de medicină fizică, termen ce figurează și în titulatura institutului de specialitate condus, cu tact și profesionalism, de doctorul Cornelia Degeratu. Din păcate, unii confrați o mai privesc, și azi, la recuperare mă refer, ca pe o rudă săracă, tratînd-o cu neîncredere. Ea reprezintă, în esență, partea de terapeutică a actului motor și aparține mai multor specialități. Un bun recuperaționist trebuie să știe și traumatologie, și neurologie, și fiziopatologie, și urologie etc., etc., o paraplegie neputînd fi rezolvată decît printr-un efort comun, printr-o cooperare. La care e obligatoriu să ia parte mai multe discipline. Pe această linie, Ministerul Sănătății intenționează să înființeze un centru național de tratare a paraplegiilor posttraumatice, bolnavii urmînd să fie preluați din chiar locul accidentului și urmăriți, în cadrul unei asistențe multidisciplinare, pînă la vindecare. Centrul va fi așezat, tocmai din nevoia unui tratament complex, pe lîngă un institut de învățămînt superior.

— Dacă veți fi solicitată să lucrați acolo, cum veți reacționa ?

— Voi mulțumi frumos și voi zice nu. Locul meu e în Dobrogea și, mai ales, alături de bolnavii cu care am început un drum. E o crimă ca, în materie de recuperare, să lași lucrurile la jumătate.

— E valabil, cred, și în alte domenii. Vă mulțumesc pentru toate cele ce mi-ați spus.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Din păcate, unii mai privesc recuperarea ca pe o rudă săracă"

Victoria Stroia ; medic specialist în balneo-fizioterapie și recuperare medicală în cadrul secției clinice din Eforie Nord a Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală.

■ **Inspectoratul General al Miliției :** În urma verificărilor efectuate ca urmare a scrisorii **Asociației de locatari a imobilului din str. Luică nr. 11, sect. 4,** s-a constatat că fostul administrator, Dumitru Dumitru, a sustras din gestiunea asociației suma de 17 000 lei. Pentru recuperarea prejudiciului s-a luat măsura aplicării sechestrului asiguratoriu.

■ **Victor Rață,** tatăl a trei copii, domiciliat în orașul **Breaza, str. Ocinei nr. 28, jud. Prahova,** scrie, cu disperare și nădejde, despre dispariția copilului mai mic, băiețel în vîrstă de 13 ani, cu debilitate mintală. E îmbrăcat într-un trening albastru cu dungi albe, încălțat cu tenișI albaștri, cămașă albastră și curea cu capse.

■ Revenim asupra răspunsului Consiliului popular al județului Neamț, la sesizarea lui Constantin Ursu din comuna Ceahlău, răspuns apărut în FLACĂRA nr. 26 a.c., dar de data aceasta cu un pasaj mai amplu : „Se confirmă faptul că pe 20 februarie (nu 18 februarie, cum se afirmă în scrisoare) numitul Ursu Constantin a dat telefon la postul de miliție din localitate pentru a sesiza sustragerI de ciment. Lucrătorul de miliție a acționat imediat și a constatat că Ciocânel Ion încadrat ca muncitor la Consiliul popular comunal avea în sanie 10 saci de ciment pe care-l transporta la dispensarul comunal care este în execuție, în faza de tencuieli interioare". Cum, dintr-o eroare, numele primarului a apărut greșit, precizăm că primarul comunei Ceahlău se numește Florin Todicescu, Doru Burlacu fiind — cum spune răspunsul — „director al I.U.T.I.F.P.E.C. — Neamț".

■ **Ioana Balcu din București, str. Buzești nr. 6, sect. 1,** ne semnalează că are necazuri din cauza fostului soț, **Constantin Gheoală,** care, despărțindu-se, a uitat de obligația de a plăti pensia de întreținere (300 lei) pentru cei doi copii. Semnatara scrisorii s-a adresat la toate forurile pentru a afla adresa actuală și locul de muncă al fostului soț dar fără sorți de izbândă. Constantin Gheoală este născut în satul Otetelișu, comuna Bălcești, județul Vîlcea.

■ **Bănăseanu Gheorghe, Stere Vraciu, Radu Marin, Nicolae Ioniță ș.a., din București, șos. Fundeni nr. 6, sect. 2,** sînt nemulțumiți de lipsa apei potabile și, mai ales, de faptul că la telefonul 27 54 70 sînt ironizați de către o tovarășă de la ICAB.

■ Două cartiere cu peste 30 de blocuri — Hipodrom III și Hipodrom IV din Sibiu — au rămas izolate, legătura cu gara și piața Cibin făcîndu-se pînă la data de 1 VI 1982 cu două mijloace de transport, 26 și 28 barat. (Semnează **Petru Stingaciu, Ion Grigore, Teodora Marinescu ș.a.**)

■ **Mihai Angelescu** din Cotești-Vrancea felicită redacția pentru interviul luat prof. dr. Iosif Constantin Drăgan și semnalează, cu un foarte tineresc entuziasm — domnia-sa are vîrsta de 72 de ani — că la sud de Cotești a descoperit o interesantă cetate care îi pare a fi legendara cetate Helis, capitala de campanie împotriva sciților a regelui Dromichete. Acum 35 de ani a fost descoperit, în sudul orașului, un zid de apărare.

■ **Costache Adoanei din Arad, str. Bihorului, bloc B 4—2, et. 2, ap. 6,** proprietarul unui frigider cu compresor cumpărat de la magazinul Metalo-Chimice Arad, unitatea 29/L, a constatat, după cîteva zile de la punerea în funcțiune, defecte majore. Unitatea depanatoare l-a verificat, ajungînd la concluzia că ușa e prea strîmbă pentru a se mai putea face mare lucru... Petentul nostru a scris de 3 ori la Fabrica de frigidere Găești, fără a fi ajutat prea mult. E adevărat, prin aprilie i s-a promis că frigiderul va fi schimbat, dar aprilie a trecut, ne apropiem de septembrie....

■ **Virgil Dascălu, din Pitești, str. Războieni, bl. J 16, sc. D. et. 1, ap. 8,** ne arată că anul trecut, vizionînd o emisiune TV în care un arhitect propunea, pentru a se economisi energia termică și electrică, închiderea balcoanelor și dublarea ferestrelor, s-a gîndit să procedeze ca atare. În 1981 a consumat mai puțin curent electric, dar mulțumirea a fost de scurtă durată pentru că la începutul acestei luni a venit la fața locului un lucrător al fondului locativ care l-a avertizat să desființeze „în cel mai scurt timp" îmbunătățirea... Ne întreabă ce să facă... Pe noi ?

■ **52 de locatari din Asociația de locatari Pieptănari-Parc, sector 5, București,** reclamă faptul că nu mai pot trăi liniștiți în blocurile cu garsoniere ale acestui cartier (str. Zăbrăuțului) de cînd aici s-au mutat încadrați ai I.T.B. împreună cu familiile lor. Scandaluri, bătăi, chefuri, injurături, ne scot din minți. Și situația asta ține de 8 ani... Ce să răspundem ? Putem face ordine într-un cartier dacă minții, membrii unei asociații, constituită tocmai în acest scop, nu sînt în stare să o facă ? 52 de persoane reclamă că milița nu ia măsuri.

■ **Ministerul Minelor,** referindu-se la scrisoarea adresată redacției de către **Maria Ruță,** telefonistă la centrala telefonică de la sectorul minier Urdari, trecută la centrala telefonică de la sectorul minier Pinoasa, ne aduce la cunoștință că trecerea s-a făcut în urma unor abateri grave ce le-a comis în timpul serviciului (comportare necorespunzătoare față de public etc.) dar nu adaugă ce s-a constatat și în legătură cu celelalte aspecte ce reieșeau din scrisoarea Mariei Ruță.

■ O frumoasă scrisoare primită din partea unor iubitori ai muntelui se referă la admirabila ambianță și la serviciul ireproșabil de la Hotelul „Rozmarin" din Predeal. Iată un fragment : „Am aflat că „Rozmarinul" a suferit reparații capitale și am vrut să ne convingem. Este cu adevărat un loc demn de cele mai mari stațiuni montane ! Locuri am găsit destul de ușor, hotelul dispune de apartamente, de camere duble, triple, iar restaurantul poate primi 10 cu felicitări."

■ **Gheorghe Dănălache,** din Botoșani, ne scrie că tatăl lui, **Iordache Dănălache,** în vîrstă de 89 de ani, cu domiciliul în com. Gorbănești, a primit un plan de cultură prea încărcat. **Uniunea județeană a C.A.P. Botoșani** ne-a răspuns că tatăl petentului deține 0,30 ha. teren drept lot de folosință personală, locuiește cu un fiu al său care are 0,15 ha. teren și în planul de cultură s-a precizat că produsele ce le vor obține sînt pentru consumul propriu.

■ Redăm un fragment dintr-o impresionantă scrisoare primită de la un grup de bolnavi de hipoacuzie aflați în tratamentul doctorului **Iacob Vasile,** din Sibiu, despre care s-a scris în „Flacăra" : „Facem un apel pentru a se organiza și la București un cabinet de acupunctură pentru tratarea hipoacuzilor (medicii din București care practică acupunctura nu tratează asemenea cazuri) pentru a se răspunde nevoilor noastre." **(Ion Croitoru, Doina Andreescu, G. Susoler, Lidia Barbu, Pompilia Nae, Gheorghiță Mina, Maria Balaban, Carmen Oprea și alții, toți fiind din București și deplasarea, la 10 zile, în Sibiu, pentru tratament...)**

■ **Centrala de transporturi auto, București :** În legătură cu scrisoarea semnată de **Alexandru Codru** de la Autobaza nr. 3 Iași, ne comunică faptul că desfacerea contractului de muncă s-a dispus ca urmare a unor nereguli și lipsuri constatate în perioada martie-aprilie 1981, în gestiunea de carburanți a autobazei al cărei gestionar a fost, pagubele fiind evaluate la suma de 22 777 lei, revenindu-i în final o imputație de 1 117 lei. Acordarea transferului nu mai este posibilă.

■ „Îmi petrec zilele concediului în Predeal și nu pot spune decît lucruri bune despre stațiunea respectivă. A progresat, este o evidență, dar ce ne facem cu stadionul din mijlocul stațiunii ? Terenul de fotbal nu are porți, cîmpul de joc e complet degradat, pista impracticabilă. Nimeni nu-și mai amintește că aici a stabilit marele **Moina** un mare record al țării la 100 m !" **(Radu Toma, Piatra Neamț, Dacia 1—29)**

■ **Nunc Ileana** ne semnalează deschiderea expoziției „Nunta țărănească tradițională", la Muzeul satului și de artă populară, concepută ca o sinteză a acestei manifestări complexe, o trecere în revistă a diferitelor ei etape de desfășurare. Iată cîteva titluri ale momentelor desfășurării ceremonialului : „Chemarea la nuntă", „Ieracțiunile", „Întîmpinarea la casa mirelui".

■ În str. Bărăției nr. 40, în vecinătatea magazinului „Cocor", există de mai mulți ani o expoziție cu vînzare, de tipul „1001 articole", obiectele fiind executate cu mult gust și fantezie de copii școlari în atelierele de practică ale școlilor generale, liceelor, grupurilor școlare și industriale din București. Magazinul care a valorificat obiecte în valoare de peste 8 milioane lei, sume vărsate la fondurile școlilor respective, expune artizanat, lucru manual, blănărie, încălțăminte-marochinărie, mobilier etc." **(Nicolae Tokacek)**

■ **Consiliul popular al sectorului 3 :** Urmare scrisorii adresate dv. de către **Asociația locatarilor din bd. Republicii nr. 2—4** privind unele aspecte negative ivite în cadrul magazinului „Delta Dunării" vă comunicăm faptul că profilul unității este stabilit de C.P.M.B. Direcția generală comercială. Referitor la desfacerea băuturilor în unitate, aceasta s-a făcut ca urmare a unor solicitări ale populației și a fost avizată favorabil de către C.P.M.B.

■ **„În 1979 ni s-a spus nouă, mecanicilor de la Centrul de reparații S.M.A. Andrășești, județul Ialomița, care reparăm motoare tractor și șasiu tractor,** că a venit o decizie de la minister precum mecanicii nu mai aparțin de agricultură ci de uzina constructoare de mașini și ne-au trecut din rețeaua A la B. De care minister aparținem noi ? Facem această întrebare deoarece atunci cînd a fost vorba de mărirea retribuției ni s-a spus că nu aparținem de Ministerul Agriculturii... **(Maria Drăgan, Panait Georgescu, Gheorghe Petcu, Constantin Eugen, de la S.M.A. Andrășești).**

■ „Memoriul adresat Consiliului popular al municipiului București (3 mai 1982) a fost dat spre rezolvare sectorului 2, apoi trimis Administrației domeniului public, care, în final, ne-a făcut cunoscut că a dat dispoziție I.C.E.D. de a desființa spațiul verde din fața intrării scărilor C și D, pentru a se putea descărca toată mobila de bucătărie care este adusă pentru desfacere la populație. De la început s-a făcut o greșeală de proiectare în trasarea spațiilor și a intrărilor în magazin — de fapt magazinul era destinat prezentării mobilei, la 200 de metri se găsește „Ambianta" care vinde mobilă de bucătărie — și acum, după 6 ani a fost „corectat" proiectul... desființîndu-se spațiul verde din fața intrării scărilor C și D, pentru a se putea descărca toată mobila de bucătărie care este adusă pentru desfacere la populație. De la început s-a făcut o greșeală de proiectare în trasarea spațiilor și a intrărilor în magazin — de fapt magazinul era destinat prezentării mobilei, la 200 de metri se găsește „Ambianta" care vinde mobilă de bucătărie — și acum, după 6 ani a fost „corectat" proiectul... desființîndu-se spațiul verde și betonîndu-se ? ! **(Asociația civilă a proprietarilor, Bl. 52, Șoseaua Pantelimon nr. 243, sector 2)**

■ **„Sîntem Asociația de locatari a blocului F 2, str. Covasna nr. 21, sect. 4, București.** Locuim în acest bloc de la data de 1 II 1968, dată la care a fost dat în folosință blocul, proprietate de stat. De atunci și pînă în prezent au apărut diferite defecțiuni exterioare : deteriorarea izolației de pe acoperiș, infiltrări de apă prin pereții exteriori, surparea trotuarelor exterioare care împrejmuiesc blocul. La toate sesizările noastre către ICRAL Berceni am primit un singur răspuns semnat de Mircea Olteanu, inginer șef, și Carol Kovacs, prin care ni se făcea cunoscut că lucrările solicitate au fost luate în evidență." Așa au rămas !

■ **Ministerul Justiției :** Judecătoria Odorheiul Secuiesc a stabilit vinovăția petiționarei Piroska Orban și i-a aplicat pedeapsa de 3000 lei amendă. În urma recursului declarat de Procuratura locală Odorheiul Secuiesc și de partea civilă, Tribunalul județean Harghita a casat sentința de mai sus, a majorat pedeapsa la 6 luni închisoare, constatînd că inculpata beneficiază de grațiere. Soluția instanței de fond a fost modificată și în ceea ce privește latura civilă, în sensul obligării inculpatei la despăgubiri civile în sumă de 5 200 lei.

■ **Direcția mișcare și comercial din Ministerul Transporturilor** răspunde întrebărilor lui Vasile Roja : Petentul este pensionar gr. III (invaliditate) și s-a încadrat în muncă, potrivit Legii nr. 3/1977, cu jumătate din program de lucru, dar într-o unitate din afara M.T. Tc., fapt pentru care a pierdut dreptul la permis de călătorie gratuită pe calea ferată. Pensionarea gr. III nu a fost în urma unui accident de muncă, așa că aplicarea art. 4 și lit. „f" din Anexa 2 la Decretul Consiliului de Stat nr. 1/1981 nu este posibilă.

■ „Apelez la bunăvoința redacției și solicit să mă ajutați să găsesc un coleg din liceu, **Aurel Boancă,** născut la Buzău în 18 IV 1922, despre care nu mai am nici o veste din 1944. Nici ceilalți colegi de clasă nu au. În anul acesta, la începutul lunii septembrie, urmează să aniversăm la Craiova 40 de ani de la terminarea liceului militar din aceeași localitate." **(Romeo Botez, str. Victor Babeș nr. 13/A/X/ 42, 4 800, Baia Mare)**

■ **Ministerul Comerțului Interior :** Referitor la scrisoarea lui **Petru Mureșan, str. George Enescu nr. 22, Petrila,** vă informăm că autoturismele ARO 243 și 244 diesel se livrează numai producătorilor de produse agroalimentare care au depus o cantitate de 3 000 kg. carne de porc, oi sau păsări, la cooperativa de consum din localitate și cumpărătorilor înscriși la Dacia 1 300 care au optat pentru ARO diesel în vara anului 1981, începînd cu 13 mai — 17 august 1981, la care s-au înscris peste 3 000 de solicitanți. Soluția este ca petentul să depună banii la CEC și să facă o programare la IDMS pentru Dacia 1300, programare care creează posibilitatea în viitor să poată opta și pentru alte tipuri de autoturisme.

■ **Consiliul popular al județului Sălaj :** Referitor la scrisoarea tov. **Eugen Stejereanu** din orașul Jibou : Lipsa apei calde s-a datorat lipsei de combustibil lichid ușor necesar centralelor termice. Au fost luate măsuri pentru respectarea programului stabilit de furnizare a apei calde la blocurile de locuințe din orașul Jibou, în măsura în care va fi asigurat combustibilul necesar.

■ Din satul Ardeleni, comuna Lipănești, județul Prahova, ne scrie **Ion Mihalache** pe tonul unei mîhniri sincere provocate tot de un ton. Dar al telefonului său (11 36 9) care nu mai are glas din decembrie anul trecut. Doar în luna mai a fost utilizabil acest telefon trei zile. Ca și ale vecinilor lui Ion Mihalache. Oamenii plătesc abonamentele, dar pe cei datori să facă remedierile se vede că nu-i interesează.

■ În urma unei prime sesizări trimise redacției, pensionara **Mia Romoșan,** strada București, nr. 49, Alba Iulia, a primit adeverința cerută de la secția financiară a municipiului respectiv, dar prea tîrziu ca să-i mai fie de folos. A primit chiar și o „notă de plată cu nr. 2034 — nedatată, nesemnată, dar prin care mi se impută 504 lei cît ar fi taxată adeverința respectivă". Și mai citîm din scrisoare: „Eu am toate taxele și datoriile către stat achitate la zi, dar nimeni nu mă ascultă și — pe baza unor acte întocmite drept răzbunare că m-am adresat revistei — vor să-mi rețină ilegal din pensia de 986 de lei 504".

■ Din păcate, ne scrie **Stela Secu** din București, nici pînă acum nu s-a întreprins nimic concret pentru remedierea — aminată de ani de zile — a blocului A 2 din aleea Terasei nr. 7, sectorul 4.

■ Direcția forței de muncă din Ministerul Muncii ne înștiințează că în urma scrisorii către revistă, **Valeria Lazăr** a fost reîncadrată în muncă la I.T.B. în funcția de controlor trafic, serviciul circulație.

■ Dintr-un răspuns mai amplu al Întreprinderii cinematografice a municipiului București la scrisoarea lui **Ion Popa,** redăm: **În parte se confirmă afirmațiile dvs. privind atitudinea față de public a unor casiere, lipsa monedei divizionare pentru acordarea restului, nepurtarea ecusonului** — ei, ce să ne mai mirăm, nu se poartă ea expimarea românească firească sărace (!?!), și încă deasupra semnăturii directorului, darmite ecusonul deasupra unor halate oarecare n.n. — **neonorarea întotdeauna a cerințelor de bilete de categorii inferioare sau refuzul de a pune la dispoziție condica de „sugestii și reclamații".** Unii n-o pun la dispoziție, alții o pun în ghilimele.

■ Apartamentul proprietate personală nu i-a adus deocamdată **Victoriei Dumitru** — strada Făinari, nr. 26, bloc 50, scara B, ap. 36, sector 2 — decît datorii și supărare. Linoleumul, ne scrie dînsa, e deteriorat în cea mai mare parte. Petele de vopsea nu ies cu nimic. Instalația sanitară înfundată de lucrătorii constructorului a inundat apartamentul. Linoleumul mai este și umflat și nu s-a mai putut lipi. Mozaicul din baie ca și balconul sînt nefinisate, iar scurgerea apei din baie este o minune care nu se întîmplă fără mătura gospodinei.

■ Doi oameni în suferință — **Merca Gheorghe** din Săcuieni, jud. Cluj, și **Popa Maiei** din Rădăuți, jud. Suceava — ambii posesori ai unor mijloace de transport speciale (tricicluri cu motor) caută de cîteva vreme diverse piese de schimb (piston + segmenți cota R1 și set platini pentru CZ de 175 cm cubi, cauciucuri cu dimensiunile 300/18 și 350/18 și nu reușesc să se descurce în ciuda numeroaselor drumuri și demersuri.

Pagină realizată de PIA OLARU ■

Poșta redacției

Adrian Liciniu Blaga — Cris (Mureș) : 1) Ca absolvent al facultății de zootehnie trebuie să vă satisfaceți stagiul într-o unitate agricolă de producție și nu în învățămînt ; 2) Transferurile de specialiști agricoli dintr-un sector în altul se fac o singură dată pe an, în luna noiembrie, și numai cu aprobarea conducerii M.A.I.A., avînd mai întîi avizul de plecare al D.G.A.I.A.-Mureș și cel de primire al unității unde doriți să vă încadrați ■ **Vasilache Piperea — Călărași :** Trecerea din oficiu din categoria pensionarilor de invaliditate în cea a pensionarilor pentru limită de vîrstă nu vă anulează dreptul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, acordată în condițiile legii, cu valorificarea întregii vechimi realizate, inclusiv cea dobîndită în perioada la care vă referiți ■ **Vasile Popescu — Tîrgoviște** · După data de 1 I 1981, plata cotizației pentru meșteșugarii cu ateliere proprii autorizați este obligatorie, indiferent dacă aceștia sînt sau nu pensionari, conform prevederilor Legii nr. 13/1968 ■ **Maria Panaghiu — Arad :** Sînteți invitată la București cu fiul la colectivul de cercetare pentru recuperarea copiilor handicapați neuropsihic din cadrul Institutului O.M.C., strada Theodor Speranția nr. 96. ■ **Grup de profesori — Curtești** (Botoșani) : Da, este legal ca secretarul adjunct cu probleme de propagandă să controleze la clasă activitatea cadrelor didactice. ■ **Maria Viera — Adjud :** Nu aveți dreptul la pensie de pe urma soțului deoarece durata căsătoriei nu a fost de cel puțin 10 ani și nici nu sînteți încadrată în gradul I sau II de invaliditate ■ **Ioan Orghidan — Ploiești** și **Mihai Gheorghiu — Galați :** Pensionarii care sînt încadrați în muncă și cumulează, potrivit legii, retribuția cuvenită pentru munca prestată cu pensia, nu primesc compensația, plata acesteia se poate face la încetarea activității ■ **Vasile Socaci — Buftea :** De prevederile hotărîrii nr. 2/1973 a C.P.C.P. nu pot beneficia cei care fac naveta în altă localități și revin în locuință seara sau în zile din săptămînă sau lună, nici copiii de la creșe (cazul dv.), cămine, grădinițe care vin în locuință seara sau numai duminica, ori în alte zile din lună ■ **Aurica Burdac — Snagov :** Indemnizația de instalare, egală cu o retribuție tarifară, se acordă și educatoarelor și învățătorilor numiți pentru prima dată în învățămînt într-o altă localitate decît cea în care au domiciliul ■ **Viorica David — București :** Alocația de stat pentru copii se acordă sau se modifică începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile necesare ■ **Alexandru Suiica — București :** Fiind vorba de sectorul 1, vă adresați Centrului de schimburi de locuințe din strada Frumoasă nr. 39 — I.C.R.A.L. Pajura. ■ **Ana Tonuțiu — Tg. Mureș :** Așteptați cu încredere hotărîrea instanțelor de judecată ■ **Nicolae Georgescu — București :** 1) Nu sînt scutiți ; 2) Adresați-vă direct dr. Dinu Florea pentru programare ■ **Mariana Păun — București :** La inspectoratul școlar al sectorului de domiciliu. ■ **Ion Militaru — Vulturești** (Olt) : Vă așteptăm la redacție.

MARGA NEDELEA ■

■ „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

VINERI 30 IULIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

DIMITRIE MACREA

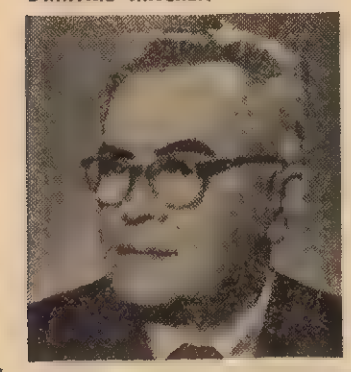

— Ați fost, vreme de un deceniu și ceva, un factotum în lingvistica românească. Era un moment aparte în cultura țării. Pe planul lingviștii cum au mers lucrurile ?

— Din motive asupra cărora nu stărui, fuseseră scoși din învățământ Al. Rosetti, I. Coteanu, Al. Graur, J. Byck ș.a. Eu am fost adus la București de la Cluj să conduc elaborarea dicționarului și gramaticii Academiei. Cu ajutor din partea unor lingviști, stinjenit de alții, în 2 ani am terminat gramatica, în alți 3 am terminat cele 4 volume ale dicționarului limbii literare contemporane. Apoi am făcut un dicționar al limbii române moderne (1 vol.), cu etimologii, cele patru volume din Dicționarul enciclopedic etc.

— Vă întreb : de ce a fost adus un specialist de la Cluj-Napoca ?

— S-a avut în vedere, cred, experiența în domeniul elaborării dicționarelor. Eu eram format la prestigioasa școală clujeană de la Muzeul limbii române. Fusesem 16 ani colaborator apropiat al celui mai mare lingvist român din acest secol — Sextil Pușcariu.

— Vă rog să menționați aspecte semnificative din munca de elaborare a dicționarelor.

— M-aș referi la Dicționarul enciclopedic român. Direcția principală urmărită a fost punerea în circulație a valorilor noastre, în cadrul procesului de valorificare a moștenirii culturale. Am luptat pentru ca mari personalități ale trecutului nostru să fie prezente în dicționar cît de cît decent, să nu fie ignorate meritele lor. Iancu, Bărnuțiu, Eminescu... Știu că nu am ieșit totdeauna învingător.

— Vă întristez amintindu-vă că nu numai personalități românești sînt prezentate uneori precar sau lipsesc, ci și unele cuvinte zise comune au fost scoase. De curînd am constatat că în volumul IV din 1966, la p. 718, lipsește un cuvînt-instituție, atît de al nostru : TRICOLOR...

— Ei, ei. Cite ar fi de spus...

— Să ne întoarcem în timp în urmă cu 75 de ani. Așadar, v-ați născut în vara lui 1907, la Fintina.

— Da, în județul Brașov, fost Tîrnava Mare, Fintina — sat românesc, de oameni harnici, lîngă Olt.

— Părinții, familia din care veniți...

— Țărani. Tata știa un pic de carte, era abonat la o publicație. Copilărie grea, tata murise în 1913... A fost paznic de pădure, în Pădurea Bogății. Ani grei, o vreme fusese plecat în America, la lucru. Dumnealui a adus primele seminte de pătlăgele roșii la noi în sat. Am rămas patru orfani — o fată și trei băieți. Unul — cel mai mare, a trăit pînă la 80 de ani; unul a murit în timpul războiului al II-lea mondial, au rămas orfani cinci copii mici. Mama a murit la bătrînețe, la 76 de ani.

— Macrea. Etimologia numelui ?

— Cunoașteți expresia „carne macră", înseamnă „carne slabă", e vechiul nostru cuvînt pentru **slab**. Cuvîntul e latinesc, vezi **macer, -a, -um.**

— Școlile ?

— Am izbutit să urmez școli bune, mai întîi în sat, apoi la Rupea și la Liceul Șaguna din Brașov. Am urmat Facultatea de litere la Cluj, unde mi-am luat doctoratul cu Sextil Pușcariu. Am plecat cu o bursă la Paris, unde timp de 2 ani am studiat lingvistică romanică, fonetică, lingvistică generală.

— Profesori ? Colegi ?

— La Brașov — Axente Banciu (n. Sălișe, 1875 — m. Sibiu, 1959) — strălucit profesor de română, lingvist, istoric literar, scriitor, a scos revista **Țara Bîrsei** (1929—1938) membru de onoare al Academiei) ; Vasile Neguț — latină, Iosif Blaga (unchi de-al lui Lucian) — filozofie. La Cluj : Sextil Pușcariu, Gh. Bogdan-Duică, N. Drăgan, Th. Capidan, G. Giuglea. La Paris : J. Vendryes, O. Bloch, Mario Roques, George Millardet ș.a.

— Ați văzut ce accent se pune astăzi pe cunoașterea istoriei naționale, a limbii române.

„Mai presus de munca pentru lucrări științifice personale — realizarea lucrărilor de interes național"

Profesor universitar dr. docent, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, profesor emerit. Născut la **21 iulie 1907**, satul Fintina, jud. Brașov. A studiat în satul natal (4 clase), la Rupea (gimnaziul), Brașov (liceul superior), Cluj (facultatea de litere), Paris (specializare postuniversitară). A lucrat ca cercetător la Muzeul limbii române din Cluj, a fost preparator, asistent, șef de lucrări, conferențiar la Facultatea de litere din Cluj, apoi profesor-șef de catedră la Facultatea de filologie din București (1952—1953) și Cluj (1953—1966). Director adjunct și director al Institutului de lingvistică din București (1952—1958), redactor șef al revistei „Limba română" (1952—1958). A condus redactarea : **„Dicționarului limbii române literare contemporane"** (4 vol. 1955—1957), **Dicționarul limbii române moderne** (1 vol. 1958 și ediții tiraj ulterioare), **Gramatica limbii române** (2 vol. 1954 și 1963) și sinteza într-un volum — **Limba română. Fonetică, vocabular, gramatică** (1956) ; **Dicționarul enciclopedic român** (4 vol. 1962—1966). A publicat, de asemenea, monografii, studii, articole privind istoria lingvisticii, limbii române, lucrări de dialectologie, fonetică, ortografie, lexicologie, stilistică etc.

Volume : **Probleme de fonetică** (1953), **Lingviști și filologi români** (1959), **Probleme de lingvistică românească** (1961), **Studii de istorie a limbii și lingvistică române** (1965), **Studii de lingvistică română** (1970), **Limbă și lingvistică română** (1973), **Contribuții la istoria lingvisticii și filologiei românești** (1978), **Lingvistică și cultură** (1978).

— Am izbutit să fac ceea ce trebuia făcut. Iată, chestiunea cu limba dacă, o problemă reală, dar unde s-a cam exagerat.

— S-a exagerat cu tăcerea și minimalizarea importanței și aportului dac.

— Știu, există în ultimul timp preocupări pentru îndreptarea lucrurilor.

— Opera lui Nicolae Densușianu încă nu a fost pusă în valoare, pe cît o merită. Cercetătorii de azi merg pe linia unei riguroase abordări științifice a istoriei României, fără complexe, poncife și etichete. Și fac aceasta tocmai pentru că unii dintre cei care ar fi trebuit să o facă — lingviștii salariați de către poporul român — nu au făcut-o pînă acum.

— Să nu exagerați ; noi avem un tratat de istoria limbii române, avem...

— Vă cer permisiunea să vă citez opinia unuia dintre universitarii care nu pot fi bănuiți că ar descinde din Nicolae Densușianu. Iată ce spune Hadrian Daicoviciu : „Nu cred că greșesc afirmînd că unii dintre marii noștri lingviști (Sextil Pușcariu, Iorgu Iordan, Alexandru Rosetti, Emil Petrovici) n-au abordat cu toată hotărîrea și cu succesul la care marele lor talent și erudiția lor ne îndreptățea să ne așteptăm domeniul lingvisticii traco-dacice tocmai pentru că le lipsea o pregătire specială". Eu sînt tentat să vă includ și pe dumneavoastră între acești lingviști, nu vă supărați : inclusiv cu hiba subliniată de istoricul clujean.

Iată ce spune și prof. I. I. Russu, după ce arată că rezultatele nu sînt prea numeroase : „la crearea unei asemenea situații au contribuit în bună măsură vederile sclerozate de „școala veche" a multor filologi și lingviști români (mai ales

(Continuare în pag. 14)

LIVIU PETRINA ■

Cuget, deci exist

De la realizarea fantastică a esenței, la cea adevărată (I)

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu „Cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului" ne înfățișează o nouă perspectivă asupra dialecticii vieții sociale precum și sarcinile în domeniul formării conștiinței înaintate a constructorilor socialismului.

Concepția materialist-dialectică și istorică asupra legilor dezvoltării naturii, societății și cunoașterii, descoperă originea religiei în contradicțiile istorice ale vieții sociale, în natura istorico-socială a naturii umane. De aici respectarea și garantarea libertăților religioase. Dar tot de aici rezultă și poziția de respingere fermă a concepțiilor religioase, idealiste despre lume, de transformare revoluționară a conștiinței oamenilor în procesul edificării societății socialiste.

Din caracterul istoric al religiei nu rezultă că ea dispare automat. Dimpotrivă, este necesară o amplă activitate teoretică de pe pozițiile dialecticii materialiste.

O primă observație în acest sens : dialectica specifică a gîndirii cere să ținem seama de realizările esenței umane în diferite modalități. Dacă nu vom ține seama de ele, atunci nu vom putea înțelege formele ei de oglindire a realității istorice, interacțiunile lor, rolul lor diferit în devenirea existenței omului. A doua observație : esența umană nu este un **dat prim**, necondiționat în raport cu conștiința considerată un fel de oglindă pasivă. Dacă am admite esența umană ca un dat prim, iar conștiința ca un fel de oglindă, atunci nu am avea decît o singură imagine asupra ei ; o imagine fixă și adevărată. Cum se ajunge la aceasta și cu ajutorul căror criterii o deosebim de imaginile neadevărate, acest lucru nu ni-l mai dezvăluie teoria nedialectică a reflectării. A treia observație : realizarea adevărată a esenței umane are loc în dialectica adevărului. A patra observație : dialectica adevărului coincide cu adevărurile dialecticii, cu epistemologia dialectică. A cincea observație : adevărul dialectic al esenței umane, una din cauzele principale ale realizării practice a libertății omului.

Religia, potrivit dialecticii, este o formă de reflectare a realității sociale cu care se află în relație dialectică, deci o formă de realizare a esenței umane. Precizarea lui Marx este de o valoare teoretică remarcabilă în această privință. Religia, scrie el, „este realizarea fantastică a esenței omenești pentru că esența omenească nu posedă o realitate adevărată". Religia, prin urmare, realizează esența umană în mod fantastic. Aceasta înseamnă o scindare a omului, dar fără conștiința acestei scindări. Din absența acestei conștiințe a scindării se naște ideea unei divinități absolute, a unei forțe creatoare supreme. Dar această scindare nu epuizează esența omului, dialectica ei. În concepția dialecticianului Marx, esența umană nu este una care trebuie numai oglindită pasiv de conștiință, ci, dimpotrivă, este una care se construiește prin conștiință și adevăr, prin dialectica adevărului. Realizării fantastice a esenței i se opune realizarea prin adevăr în cadrul căreia esența capătă realitate adevărată. Deci, o dezvoltare prin cunoaștere, prin adevărul dedublării. Cînd esența omului îi va fi dată omului de către omul și în ipostaza sa de gînditor al dialecticii acesteia, atunci religia nu va mai fi posibilă. Altfel spus : omul nu se va mai raporta la religie, ci la esența umană reală, la omul care nu mai trebuie să nege religia, ci la omul care construiește propria sa viață. Marx arată că : „Ateismul ca negare a acestei neesențialități (= a naturii și a omului, n.n.) devine lipsit de sens, căci ateismul este negarea tui Dumnezeu și afirmă prin aceasta regare existența omului" („Scrieri din tinerețe"). Marx se referă la ateismul care se raportează abstract la esența umană. Iar din această raportare rezultă negarea a ceea ce s-a dedublat : esența umană. Divinitatea nu mai este considerată o realizare a esenței umane într-o relație dialectică specifică, ci ceva absolut fals. Marx și Engels nu au criticat religia de pe poziția esenței absolute a esenței umane, esență pe care o avea în vedere ateismul, ci de pe poziția unei esențe în proces dialectic.

ION STROIE ■

Vorbiți și scrieți românește

Abolirea cacofoniei ?... (I)

După cum se știe, ceea ce spune textul (enunțul, propoziția, fraza) este întotdeauna, oarecum dublat, însoțit de ceea ce spune felul în care el o spune. Nu e un joc de cuvinte, cum s-ar părea. Scrisul nostru este linear (sau, dacă vreți, unilinear) în expresia sa lingvistică. Dar nu-i mai puțin adevărat că el (scrisul) este plin de dit și de multe primejdii, de multe stîngăcii (prolixitate, dezacord, manierism, neglijențe stilistice, sintagme disonante în propoziție etc.), cu alte cuvinte, buna intenție nu e, pretutindeni, acoperită de corectitudine, de realitatea estetică.

Tocmai de aceea, socotim nimerit să ne oprim puțin asupra unui fapt mai rar relevat de cercetători. Poate părea paradoxal să vorbim de cacofonie, în legătură cu scriitura. Totuși, putem și trebuie, de asemenea, să privim vorbirea și scrierea în raporturile lor cu auditorul, mai ales, și apoi cu cititorul. Cu alte cuvinte, scrierea trebuie privită în sensul stilistic al termenului, și nu numai prin figuri, ci și prin ceea ce și numim, indeobște, efecte de sens. Deliberat sau nu, pronunțată, cacofonia este antieufonică, ceva ce „rănește auzul", chiar de la prima ascultare. Auzind-o, nu atît citind-o, ai impresia dezagreabilă a excreției fiziologice, iar citind-o, pe aceea a ceva care incizează, neplăcut, albul hîrtiei. Lucrurile se complică din cauza înlănțuirii de **ce**-uri și **ci**-uri, în primul rînd.

În legătură cu ceea ce ne interesează aici, să ne oprim, mai întîi asupra termenului. Prin **cacofonie** se înțelege o „întîlnire de sunete care impresionează neplăcut auzul ; cacofonism", iar în muzică, „reunire de sunete discordante ; lipsă de armonie". Cuvîntul, venit prin franceză la noi, (**cacophonie**), are la bază două cuvinte grecești : **kakos**, care înseamnă „rău", și **phone** = sunet. Cam în același fel îl definește și „Micul dicționar de terminologie lingvistică", dar exemplele pe care le dă nu sînt atît de concludente pentru discuția de față. Așa ar fi ; „Stanciu cu Nicu..., că cortul... Stanca cu copilul...". Din aceeași familie, ni se dau, după franceză, **cacografie**, adică ortografiere greșită (de tipul **sa dus**, în loc de **s-a dus**, și **cacologie**, termen uzitat pentru construcții, expresii, locuțiuni greșite. Aici am mai putea aminti și pe **cacograf**, fiind vorba de unul care scrie rău, și chiar de unii termeni din știință — din chimie sau medicină — dar pe care nu-i mai consemnăm, din cauza acestui prim element de formare, **caco-**, ce nu „sună" prea agreabil în românește, deși e legat de o acțiune normală, fiziologic și medical vorbind, pentru orice ființă.

Dar, atîta timp cît de asemenea cacofonii stilistice, nu putem face abstracție de ceea ce auzim și vedem scris. Nu mă pot abține să nu citez — fără retușuri gramaticale — exemple auzite (mai ales la radio) sau întîlnite în presă : „...atît partea britanică cît și.... o mică cantitate, politică care..., igienică că..., o mică caracterizare, personalității de marcă ca în epoca..., etc. Alteori, aerul sentențios din unele reviste incită reacția negativă. De pildă, în „Să trăim" cu nr. 595, p. 2, ajax, denunță o cacofonie surprinsă în emisiunea „La sfîrșit de săptămînă". „Ca cîțiva..." și se întreabă dacă Academia a mai dat „dezlegare" și la altele, decît cele trei, atît de bine știute ?!", deși cu 14 rînduleț mai sus, același autor scrie : „...domnia-sa ne explică cită democrație...", tot fără „dezlegare" academică, așa cum și în nr din 9 IV, p. 7, consemnează : „...își publică cîte 3 cărți..." (deci, unde este abjurarea ?, și cum rămîne cu... bîrna din ochiul ..." ; dar, vorba lui Z. Ornea, din același număr, p. 3 : „...împrumuturi și reziduri" ; și noi care știam de **reziduuri**, ca formă corectă !).

Desigur, ar fi încă multe lucruri de spus, în legătură cu asemenea stîngăcii, care ne surprind și mai mult, cînd e vorba de scris. O fi ea confesiune **nudă**, dar, în fond este un neplăcut joc de acustică și de optică a cărui finalitate dezvăluie o vădită neplăcere caducă. Se știe că, în materie de limbă cel puțin, scriitorul nu are drepturi nelimitate. Cea mai măruntă observație nu este, deci, inutilă, căci precauția confruntă rezultatele analizei abaterilor și ale greșelilor cu intuițiile vorbitorului sau ale cititorului.

GH. POALELUNGI ■

ISTORIE

O carte așteptată

A văzut nu demult lumina tiparului, o carte din specia celor care împlinesc în biblioteca noastră un gol : **Mihai Viteazul în conștiința europeană** vol. I (Editura Academiei R.S.R., 1982). Este o culegere de acte externe menite să ne ofere baza documentară indispensabilă oricărei sinteze privind ecoul personalității și faptelor marelui domnitor în spațiul european și, prin asta, să precizeze cu un plus de acuratețe locul și rolul românilor în geografia politică a continentului, marcată la răscrucea secolelor XVI și XVII de mari convulsii istorice. Și de fapt, o primă sinteză de acest gen ne oferă chiar introducerea substanțialului tom, întocmită de Vasile Arimia și Mircea Mușat. „...Oricît se va scrie și publica despre Mihai Viteazul — ne avertizează autorii —, nu se va putea spune că se va cunoaște totul, că au fost înfățișate în toată complexitatea lor faptele lui, sprijinul dat popoarelor asuprite de Imperiul otoman, precum și acelora asupra cărora amenința pericolul războaielor purtate de acesta. Trebuie avut în vedere că se mai găsesc încă documente care n-au fost identificate, că majoritatea celor publicate au văzut lumina tiparului numai în limba în care au fost scrise, nu întotdeauna transcrise după originale, ci după diverse copii, sau au apărut numai fragmentar". Altfel spus, ni se conturează și dimensiunea dificultăților întîmpinate, dar și perspectiva ce o deschide acest prim volum.

O simplă trecere în revistă a listei celor 241 documente reunite cu acest prilej este în măsură să ne edifice asupra acuității în epocă a ecourilor generate de demersurile sociale, politice și militare ale lui Mihai Viteazul. Voievodul a imprimat istoriei vervă și orizont, a investit-o cu fermenții acțiunii desfășurate pe temeiul unei cauze naționale drepte. Faptele sale au stîrnit nu numai simple reacții, ci au înrîurit conștiințe și au împrezit țeluri comune popoarelor subjugate. Exemplul său a reprezentat în vreme un precedent al puterii națiunilor mici de a-și asuma responsabilități la scară continentală, împotriva presiunii marilor imperii și chiar în zona contactului și fricțiunilor lor. În plan moral, Mihai Viteazul a sfidat o fatalitate acceptată cu resemnare și, chiar dacă spada lui s-a frînt, prin trădare, marile gînduri înscrise în faptele sale au sfîrșit prin a învinge : astăzi, el este marele precursor al Unirii românilor; astăzi, el se arată a fi deopotrivă un precursor al afirmării drepturilor tuturor națiunilor la suveranitate și afirmare. Vădite sau conținute, aceste idei își au locul lor în documentele la care ne referim.

Spuneam că volumul recenzat de noi este nu numai necesar, ci și așteptat. Nu știm cum se face, dar multe dintre cărțile de istorie așteptate, de cîțiva ani buni, apar doar în preajma unor aniversări și nu sînt întotdeauna redactate cu grijă, pripa obliterîndu-le cu pecetea ei. Dezamăgirile ce decurg din acest obicei nu sînt de neglijat. De data aceasta este evident că ne aflăm înaintea unei excepții și ar fi de dorit ca ea să nu confirme o regulă, ci să contribuie la dezrădăcinarea ei.

Au colaborat la apariția acestor documente Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc, Eugenia Ciocan, Tahsim Gemil, Elena Moisuc, Cornelia Moraru, Mircea Mușat, Emilia Poștăriță, Maria Soveja, Vasile Șimandan, Constantin Vlad, Mircea Voiculescu și alții. Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Gheorghe Bondoc și Mircea Mușat au asigurat coordonarea ediției. Planurile anunțate cu prilejul acestui prim volum sînt ambițioase și sperăm că vor fi duse la capăt cu aceeași decizie și tomeinicie.

Prin **Mihai Viteazul în conștiința europeană** vol. I, biblioteca dedicată marelui voievod român sporește nu numai în cuprindere, ci și în substanță.

MIHAI PELIN ■

PROZA

Debuturi la Eminescu

Cei patru autori care au debutat anul acesta cu cărți de proză la Editura Eminescu sînt, de fapt, în succinta noastră prezentare, doar trei, deoarece volumul lui Mircea Bunea, **Împotriva nisipurilor** — excelente reportaje care aduc vești sigure din realitate — a fost deja recomandat cu căldură de către scriitorul Fănuș Neagu, într-unul din numerele revistei noastre de acum cîteva săptămîni.

Suita de povestiri **Confidență în parcul orașului** de Onu Cazan este derutantă. Alături de pagini deosebite, care certifică un talent matur și o sigură situare în orizontul culturii, se află altele cu o anecdotică voit bizară, invocată numai pentru a capta atenția cititorului care, uneori, chiar se poate lăsa înșelat de asemenea stratageme și poate aplauda orbit de o falsă strălucire. O selecție riguroasă ar fi evidențiat mai bine cantitățile literare ale acestui autor — aflat, de fapt, datorită capriciilor editoriale, la a doua carte ? ! Nu ne-a plăcut, de pildă, o povestire ca **Imprudență**, în care eroul își pierde, chipurile, din neatenție ochii, și se face astfel critic de artă, inventînd și promovînd valori după criterii care scapă oricărui control, fiind în cele din urmă demascat ca impostor. Astfel de parabole sînt, desigur, naive. În schimb, ce desfătare să citești pagini precum aceiea din **Quid prodest**, în care natura e descrisă ca o amblanță ostilă omului, rîvnind să-i uzurpe drepturile de stăpîn și organizînd conspirații de anvergură pentru a-l nimici. Reușitele de acest gen fiind destule în volum nu ne rămîne decît să regretăm că el n-a fost alcătuit numai din astfel de bijuterii, dovezi ale unui meșteșug scriitoricesc indiscutabil.

Un roman de aventuri palpitant la lectură este **Trei zile de anchetă** de Alexandra Stănescu. Autoarea a înțeles cu exactitate multe din mecanismul după care se elaborează astfel de scrieri și a presărat cu hărnicie în paginile cărții sale numeroase date capabile să mențină treaz interesul cititorilor pe întreg parcursul volumului. O crimă săvîrșită într-un orășel de provincie este nu numai un prilej de a cerceta firele unei enigme în scopul descoperirii făptașului, dar și o bună ocazie de a sonda psihologia unora dintre localnici. Desigur, n-o să dezvăluim aici felul în care maiorul Teodor Axente a rezolvat dificilul caz. Remarcăm doar știința cu care autoarea și-a înfățișat personajele implicate în această intrigă polițistă, astfel încît ele să pară pînă la urmă că ne sînt cunoștințe familiare. I-am fi dorit romanului o mai atentă redactare, unele pasaje fiind parcă expediate în cea mai mare viteză. Dar chiar și așa, cartea se citește cu plăcere, fiind unul din bunele romane de aventuri apărute la noi în ultima vreme.

La 30 de ani, profesorul de istorie Vasile Radu publică un roman dens în fapte, **Victorie minus unu**, scris cu o știință de autor cu rungi state de serviciu. Dramatismul cărții sale este autentic și este rezultatul relatării pline de febrilitate a destinului unui tînăr cu un drum prin viață deosebit de întortocheat. Experiențele prin care trece îl condamnă la singurătate și sfîrșitul său tragic nu mîră pe nimeni. Rîvnind să facă din propria sa existență o capodoperă, eroul și-o irosește pînă la urmă datorită marii înverșunări manifestate față de ceilalți, adorați și respinși în egală măsură. Protagonistul iese învins din tentativa sa de a supune la picioarele sale o lume pe care n-o înțelege și care nu-i acceptă cu ușurință bravada și nonconformismul deseori gratuit. Urînd minciuna și rutina, falsele convenții, el ajunge totuși să execute cu docilitate acte pentru care se disprețuiește și pentru care nu cere iertare. **Victorie minus una** este o scriere modernă și, în același timp, nesofisticată, șocantă prin sinceritatea fără menajamente cu care eroul se judecă pe sine însuși și pe cei din jur. Fluxul memoriei sale, după care sînt elaborate secvențele romanului, dă la început impresia de dezordine și hazard, fiind însă rapid supus unei rigori ce înlesnește o receptare limpede a mesajului cărții.

Iată un roman pe care îl recomandăm, cu toată francheța, cititorilor.

GEORGE ARION ■

POEZIE

Poet al dialogului autentic

Werner Söllner, Piramida lupilor, Editura **Albatros**, 1981, o carte care, în traducerea autorului, poet de limbă germană, reunește selectiv poemele apărute în volumele WETTERBERICHTE (**Buletine meteorologice**, Editura **Dacia**, 1975, premiu al U.T.C.), MITTEILUNGEN EINES PRIVATMANNES (**Opinii ale unei persoane particulare**, Editura **Dacia**, 1978, premiul Uniunii scriitorilor din R.S.R.) și EINE ENTWOHNUNG (**O înțărcare**, Editura **Kriterion**, 1980). Werner Söllner, un poet de o structură poetică întîlnită destul de rar în poezia română, dar care, în ultima vreme, să zicem poezia deceniului 8, cucerește tot mai mult atenția editorilor, inclusiv a cititorilor literari care o promovează fie pentru noutatea expresiei, fie pentru dezinvoltura asociațiilor, fie pentru indiscutabila sinceritate a discursului liric. Se subînțelege că o astfel de poezie, racordată la canoanele (foarte largi și deloc stînjenitoare aceste canoane !) unei lirici considerate ultramoderne, reface, ca tematică și ca atmosferă, starea de spirit a lumii în care trăim. În acest sens, o temă foarte des întîlnită în poemele din **Piramida lupilor**, este cea a confuziilor ce apar în actul comunicării, mai exact spus al mărturisirii. Chiar primul poem, **Chestionar**, ne propune o astfel de dezbatere : „**dacă nu preamărese acest copac — înseamnă / că-l iubesc mai puțin ? /.../ Iar dacă nu fac decît să pun întrebări — înseamnă / că nu pot da nici un răspuns?** Această atît de des vehiculată senzație a imposibilității de a comunica naște, firesc, o poezie a sentimentelor confuze, titlu pe care Werner Söllner n-a ezitat să-l dea unuia din poemele sale din care reproducem: „...**Vorbe, vorbe și neliniște / mută, chinuitoare /... Voci vorbind despersat : / măsline și mai tot timpul / sentimente confuze / salutări fugare / din Varșovia, rațiune, vin roșu și Büchner, afecte, / Kleist și brînză sărată, de ol și de stele. / Călătorii, cunoștințe, fisuri, lacune-n memorie. / Privesc / lumea ca printr-un geam, ca prin paharul cu țuică, pe jumătate gol, al confesiunilor de credință / difuse: / a vorbi, aproape bilingv, cu conștiința / dedublată, dezorientată / dar lucizi...**". Rezumîndu-ne doar la aceste cîteva versuri, poate nu cel mai exact selectate din poemul **Sentimente confuze**, constatăm că, dincolo de excelenta minuire a unui foarte la modă dicteu automat, **Werner Söllner**, prin capacitatea de-a construi interiorul unei stări de spirit, plonjează în tragica însingurare ce urmează, firește, imposibilității de a comunica. Cu atît mai rafinată, mai plină de vervă și de mister se-arată a fi o astfel de dezbatere atunci cînd poetul, reluînd tema, i se adresează unui alt poet, în **Poem ca un bulgăre de zăpadă** : „**Dar pe lîngă atîtc strături / albe pe cărările înghețate / eu îmi permit astăzi o neagră privire / spre brazii împovărați / lîngă geam. / O frază lungă, iar eu voiam doar să spun că noi / sîntem împovărați : și pînă și cele cinci versuri / nu-s decît o măsură pentru greutatea poverii. /.../ Dar stau și eu dirdîind în lapoviță / afirmațiilor, în mizga hotărîrilor / ca noi toți, / o grămăjoară de ființi care se țin de mîini / ca să nu se afunde în zăpadă / căldușă care gura ne-o**". Surprinși de-acest final de poem, la care se pot adăuga, chiar și de către cititor, avizat sau nu, un sigur cuvînt, sau alte și alte cuvinte, incapabile, totuși, să spună exact ceea ce se cere spus, constatăm pe aceeași temă, a imposibilității comunicării, poetul lărgește, în **Bagheta fermecată**, cadrul dezbaterii. Ni se propune, în poemul amintit, un cotidian dialog între o fetiță și mama sa, dialog în care fetița, din curiozitate de-a cunoaște și a înțelege, formulează zeci și zeci de întrebări, iar mama, străduindu-se să răspundă acestor întrebări, dar fără a-i spune adevărului pe nume, se-ncurcă. Ceea ce rezultă din acest dialog este, însă, ceva mai mult decît necomunicarea, poemul ilustrînd viața reală și nu tocmai ușoară a unei simple familii.

Desigur, despre poezia lui Werner Söllner se pot rosti încă numeroase alte opinii, cum ar fi, de exemplu, opțiunea poetului pentru un discurs liric aparent lipsit de obișnuitele metafore și imagini poetice, dar încărcat, pentru a crea o puternică atmosferă emoțională, de o sinceritate deplină, vecină cu confesiunea, fapt ce oferă tuturor poeziilor o calitate în plus, autenticitatea dialogului cu cititorul.

VICTOR NIȚA ■

• CAP LIMPEDE

Primim

Apropo de corectitudine ! La rubrica intitulată „Vorbiți și scrieți românește" (cărcia i s-ar putea adăuga, pentru exactitate, și cuvîntul **corect**, cu referire atît la formă, dar, mai ales, la conținut), Gh. Poalelungi semnează, în revista „Flacăra" din 16 iulie a.c., un articol intitulat, nici mai mult, nici mai puțin : „Strict autentic", în cuprinsul căruia — aidoma „viteazului" cavaler Don Quijote — se luptă cu încăpățînarea dactilografelor care folosesc cu agresivitate cifrele romane în locul celor arabe, dînd astfel, un rău exemplu elevilor de liceu (ca și cum cei dat de unele publicații, afișe etc., care scriu numele proprii cu litere mici, ar fi mai bun !).

Fără îndoială că folosirea corectă a cifrelor amintite este importantă, dar nu în asemenea măsură încît să i se consacre un spațiu atît de larg, mai ales că (așa cum însuși Gh. Poalelungi recunoaște) era vorba de niște afișe „informative" care nu au zăbovit în acea zi de duminică (zi de repaus pentru elevi) mai mult de cîteva ore. Se vede însă de la o poștă că toată această pledoarie pentru folosirea corectă a numeralelor cardinale și ordinale nu este decît un pretext pentru a-i ridiculiza pe „marii dregători ai învățămîntului Capitalei (inspectorii, doi, la tribună)" cărora le **atribuie** (pentru că aceasta este termenul potrivit) expresii pe care ei, în baza realității ce o pot confirma cei ce erau prezenți în sală, se încăpățînează să susțină că nu le aparțin.

Chiar și în această situație — apreciind distributivitatea atenției președintelui de bacalaureat, aflat la instruire, precum și grija sa față de corectitudinea exprimării celor ce-l instruiau — mă întreb (sau, mai bine zis, ne întrebăm) dacă nu este cazul (și timpul) să renunțe la tonul zeflemist folosit într-un articol care (presupun) are scopul de a-i determina pe cei vizați la reflecție, la efortul de a-și perfecționa necontenit acest mijloc de comunicare interumană care este limbajul ? !

Și ar mai fi de adăugat ceva: în lipsa unor probe concludente (verba volant scripta manent), Legea presei prevede sancțiuni împotriva celor care nu fac dovada probității lor profesionale. Apropo de corectitudine ! **(Conf. univ. dr. IOAN JINGA unul din „marii dregători ai învățămîntului Capitalei").**

Primim

Precizare. Fotografia poetului **Lucian Blaga** la 23 de ani (publicată în **Flacăra** din 15 iulie, a.c.), împreună cu alte documente de familie, a fost pusă la dispoziția scriitorului **Bazil Gruia** cînd a redactat cartea „**Blaga inedit — efigii documentare**", **Ed. Dacia**, 1981, și este reprodusă în vol I la pag. 57 cu următorul text explicativ : „**În excursiile pe munte, Lulu se îmbrăca de cele mai multe ori în costumul meu de militar. Iată-l urcînd o creastă**" (își amintește unchiul meu și văr al lui Lucian Blaga, **Romul Bena**, pe-atunci, în 1918, învățător în satul **Purcăreți** de pe **Valea Pianului**, în **Munții Sebeșului**). (Dr. Radu Cărpinișianu).

Despre teatrul românesc

Un număr de elevată ținută publicistică, antrenînd nume de prestigiu ale dramaturgiei, artei spectacolului și cercetării de profil, consacră teatrului românesc, prezenței acestuia în istoria spiritualității naționale și, mai ales, actualității sale, **Revista română** (5—6—7 pe 1982), în limbi de largă circulație. Din bogatul cuprins, prefațat de artistul poporului Radu Beligan, care relevă **momentul bun**, definitoriu pentru mișcarea teatrală din România socialistă, remarcăm selecția reprezentativă de texte din dramaturgia contemporană (A. Baranga, T. Mazilu, H. Lovinescu, P. Everac, P. Anghel, M. Sorescu, I. Băieșu, A. Sütő, I. Naghiu, D. Solomon), studiile, eseurile, articolele, cronicile semnate de V. Brădățeanu, Il. Berlogea, M. Bărbuță, Oct. Cotescu, Em. Engel, M. Vasiliu, B. Elvin, D. Chirilă, V. Parhon ș.a. privind literatura dramatică din ultimul deceniu și jumătate, opțiunile repertoriale, creația regizorală, teatrul amatorilor, manifestările de cultură teatrală (festivaluri, colocvii), „afișul" românesc în străinătate, bibliografia cercetării teoretice și istorice dedicate Thaliei ș.a.m.d. O anchetă printre creatori și comentatori pune în lumină noutatea, originalitatea teatrului românesc ; alte intervenții se apleacă asupra contribuției radiotelevizîunii la difuzarea spectacolului dramatic, ori se referă la baza materială a instituțiilor. În fine, o **scurtă istorie cronologică** precum și **un mic ghid** (întocmite de Ionuț Niculescu și, respectiv, Alina Popovici) sînt instrumente de informare necesare cititorului străin (specialist sau simplu spectator) pentru o orientare **în extenso** în geografia teatrului din România de azi.

Salutînd inițiativa și efortul realizatorilor acestui binevenit și însemnat îndreptar, considerăm că cititorul va corecta tacit inevitabilele inexactități sau omisiuni, privind componența „la zi" a colectivelor artistice. Este, dealtfel, obligația teatrelor, a secretariatelor literare să informeze și să anunțe operativ presei, celorlalte mijloace mass-media, orice modificare survenită în componența colectivelor artistice, pentru a se evita, pe viitor, erate. **(V.B.)**

ESEU

Axiologie românească

Gestul de a alcătui o selecție de texte din gîndirea axiologică românească *) este nu numai un act cultural necesar, ci și, într-un anume sens, un act de curaj, atîta timp cît preocupările gînditorilor români pentru ceea ce în ultima vreme se numește axiologie sînt adesea colaterale, nesistematice, presupunînd în prealabil un efort de depistare a lor (în special în gîndirea secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea).

Mircea Mâciu, autorul ediției precum și al aparatului critic care o însoțește (studiu introductiv, note și comentarii) încearcă mai mult decît o antologie de axiologie românească, făcînd din acest corpus de texte (de la Samuil Micu Clain, cu a sa **Etică sau învățătura obiceiurilor**, un text de o deosebită limpezime a ideilor și de o mare savoare a limbii, pînă la Constantin Noica — **Despre valori**) o implicită istorie a domeniului (sugerată dealtfel și prin înșiruirea în ordine cronologică a autorilor), în care precursorii sînt reprezentați, pe lîngă Micu Clain, de Ion Ghica, Mihai Eminescu, Vasile Conta, Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea, I. L. Caragiale. Textele alese din creația acestora primesc în studiul introductiv o bineveniță montură explicativă, în care este urmărită evoluția inițială paralelă a axiologiei cu etica, precum și treptata ei autonomizare prin teoretizarea noțiunii de valoare. Desigur, prin prezența în scrierile lor a unor considerații privind valorile polare ale binelui și răului, valoarea de adevăr, ar fi putut figura în sumarul acestei secțiuni și nume ca Dimitrie Cantemir, N. Olahus, cronicarii moldoveni, Șincai, Petru Maior ș.a. Faptul că antologia de care ne ocupăm s-a oprit pentru aceste începuturi numai la Micu Clain probează intenția de a aduce în paginile ei, pe cît posibil, texte cu o anumită unitate tematică și nu fragmente de texte. Volumul cel mai mare de pagini (circa 350) este consacrat secțiunii **Constituirea axiologiei românești**, care cuprinde texte aparținînd lui A. D. Xenopol, Vasile Pârvan, C. Rădulescu-Motru, S. Mehedinți, Ștefan Zeletin, Petre Andrei, Eugeniu Speranția, Blaga, Vianu, Mircea Florian. Selecția ilustrează preocuparea acestora pentru valoare în gîndirea istorică românească (Xenopol, Pârvan), în continuarea ideilor transmise de generația pașoptiștilor, pentru analiza sociologică a valorilor (Petre Andrei), pentru disocierea necesară între un proces teoretic de cunoaștere a valorilor și unul practic, de valorizare, pentru acreditarea ideii că „individul este elementul creator al valorii" (M. Mâciu), cel ce realizează în procesul de creare a valorilor unitatea dintre obiect și subiect.

Antologia se încheie cu **Evoluții ale gîndirii axiologice românești**, grupaj de texte aparținînd lui Athanase Joja, Anton Dimitriu (care, prin preocupările lor pentru logică, atîng în mod firesc domeniul axiologiei, din perspectiva valorii de adevăr), Dimitrie Gusti (venind dinspre sociologie și economie politică), Mihai Ralea, D. D. Roșca, Liviu Rusu, Lovinescu, Călinescu, Noica, fixîndu-se astfel o paletă largă de orientări în axiologia românească modernă. Ceea ce conferă specificitatea axiologiei românești — așa cum este ea reprezentată și în antologia de față, este înțelegerea justă a ponderii elementului individual în raport cu cel colectiv în crearea valorilor, ca și în aprecierea lor, ca și interdependența strînsă dintre ele. Etapa contemporană a preocupărilor axiologice se caracterizează printr-o ancorare puternică în filosofia marxistă care își pune cu fermitate amprenta asupra concepției despre om, despre valorile create de om, despre valoarea socială a acestor valori.

Condiția de antologie a **Axiologiei românești** ne obligă să acceptăm pentru moment caracterul său inerent fragmentar și un anume coeficient de subiectivitate — și el inerent — în actul selecției textelor. Ceea ce se impune însă ca o evidență este faptul că ea încearcă să umple un gol în acest domeniu și, sîntem convinși, editarea în continuare a operelor integrale ale celor prezenți în sumarul ei nu va face decît să-i consolideze valoarea de instrument de lucru din categoria celor indispensabile unei culturi.

TANIA RADU ■

*) **Axiologie românească, Antologie** — Ed. Eminescu, 1982.

Manifest pentru pace — Al II-lea salon de grafică satirică al tineretului

Ediția a II-a a Salonului republican de grafică satirică de la Costinești, salon organizat de Uniunea Tineretului Comunist — Biroul de turism pentru tineret și Uniunea artiștilor plastici, realizează cea mai bună selecție tematică din toate expozițiile cu umor și satiră din ultimii ani și avînd o temă. E foarte probabil ca ideea de a face din acest regal al caricaturii un Manifest pentru pace să fi pus la mare ambiție pe desenatori, fiindcă multe, foarte multe din lucrările de alei au forță de atîș și, evident, calitatea de a angaja memoria. Saloanele de la Costinești cheamă, cu puține excepții, pe toți caricaturiștii de seamă ai momentului, îndeosebi tineri, hotărîți să primenească expresia într-o specie grafică adusă de mai vîrstnicii ei profesioniști la un tipic mărunt și la o pură manieră.

Astfel că, deși stima noastră față de generațiile de caricaturiști în pragul pensiei rămîne întreagă, reacția la participările lor cu haz cumpănit, conjuncturat pînă la cenzură într-un cuvînt just, e de obicei plină de nostalgie. Lumea se prefăce repede, ideile se petrec grăbit, e nevoie în desenul satiric și în caricatura propriu-zisă de minți tinere, capabile de reacție promptă. Planșele unor graficieni al căror palmares s-a împlinit acum două-trei decenii fac, la Costinești, în ciuda unei anume acurateți a imaginii, o impresie mediocră. Tot ce spun ei în grafică este incontestabil, dar nu și pregnant. Tinerii, cu toate că n-au încă desenul pe potriva gîndului, știu să atragă atenția prin pasiune, prin joc metaforic.

Cîștigătorul Marelui premiu, Pavel Constantin, parafrazînd zicala cu peștele cel mare care îl înghite pe cel mic, prezintă un desen cu un monstru marin hulpav, repezindu-se cu siguranță dinastiei lui de mari și hulpavi spre un banc de peștișori mici și — conform credinței generale — neajutorați. Ei bine, neajutoratii aceștia mănîncă peștele cel mare, trec prin el și lasă în urmă un schelet monumental. Desenul spune că unirea face puterea. Din jocul paraboleior, din parafraze inteligente la adevăruri atît de știute că și-au pierdut aproape prestigiul și vigoarea se nasc adevăruri dacă nu noi, cel puțin în haină nouă, capabile să ne sensibilizeze.

Sigur, din tinerii saloanelor de la Costinești și ai puzderiei de saloane ivite în ultima vreme, abia cîțiva vor izbuti să țină interesul public o viață. Mulți se vor pierde din pricina unui desen necutivat — atunci cînd tinerețea nu va mai da ce dă ea dintotdeauna : prospețime — mulți se vor instituționaliza și vor sta pe simezele expozițiilor pentru că lumea s-a obișnuit să-i vadă acolo. Deocamdată însă ei sînt la vîrsta cînd pot turna într-un desen satirie un crez patetic și salonul de la Costinești respiră patetism. Pacea și binefacerile ei sînt dovedite încă o dată cu demonstrația iraționalului din tot actul războinic.

Dacă e adevărat că ridicolul poate submina cele mai teribile întreprinderi, atunci putem spera că, multiplicate în măsura cuvenită, multe din desenele antirăzboinice din expoziția la care referim vor ști să facă mari servicii păcii, batjocorindu-i pe beligeranți de orice statură.

Aș vrea să atrag atenția asupra faptului că, în condițiile unui vot perfect democratic și obiectiv în măsura în care o notă — ca la școală — e obiectivă, laureatul de anul trecut al revistei noastre, Leonte Năstase, a cîștigat acum premiul I al Uniunii artiștilor plastici și că Anton Dragoș, unul din premiații cei mari ai primului salon, obține, în 1982, premiul „Flacăra". Încă un lucru care dovedește calitatea generației tinere de caricaturiști.

TUDOR OCTAVIAN ■

PREMIILE

Juriul, în următoarea alcătuire : **Valentin Silvestru**, președinte, **Ioan Hidecuti, Manole Aunean, Mircea Dumitrescu, Viorel Oprea, Lorin Vasilovici, Tudor Octavian** și **Paul Bărbol**, secretar, a decis :

- **Marele premiu : Pavel Constantin** (Focșani).
- **Premiul I al Uniunii artiștilor plastici : Leonte Năstase** (Constanța).
- **Premiul II : Ion Barbu** (Petroșani), **Gh. D. Constantinescu** (București).
- **Premiul III : Octavian Cevaci** (București), **Daniel Ionescu-Dion** (București) și **Doneș Molnar** (Tg. Mureș).
- **Premiul revistei „Flacăra" : Anton Drageș** (București).
- **Premiul ziarului „Scînteia tineretului" : Aram Damadian** (București).
- **Premiul revistei „Viața studențească" : Nicolae Ioniță** (Ploiești).
- **Premiul tineretii al stațiunii Costinești : Horia Crișan** (București).

PLASTICA

Reușite ale portretisticii în sculptura de la Dalles

Dacă pictura **Salonului republican** a putut fi caracterizată ca avînd o pronunțată unitate, atît în ceea ce privește calitatea meșteșugului, mai mult ingrijit de această dată, în comparație cu alte ediții, cît și în ceea ce privește tematica multora dintre lucrări, fapt ce ne-a pus în fața unui profitabil, ca perspectivă, dialog plastic, ei bine, sculptura a fost și ea în pas cu această tendință de unitate, de preocupări comune. Ca și în cazul picturii, unde am semnalat și lucrări insolite, putem spune că și sculptura a avut astfel de lucrări ce au dat o notă aparte întregului **Salon.** Ne gîndim, în primul rînd, la o amplă lucrare în marmură a **Ioanei Kassargian, Oedip,** care îi urmează unui mai de demult Enescu, datorat acestei venerabile artiste. Dar ne gîndim, totodată, și la **Inaripata** lui **Pavel Bucur,** formă și sugestie atît de des întîlnită în creația acestui tînăr sculptor afirmat cu putere în ultima vreme, așa cum, pe aceeași linie, cu a lui însuși, se înscrie și **Leonard Răchită** prin a sa **Compoziție.** Și lista lucrărilor ce sparg, pe-alocuri, unitatea despre care aminteam poate fi continuată cu alte și alte titluri : **Horia, Cloșca și Crișan,** un basorelief de excepție, realizat de **Mercea Pavel,** așa cum, tot cu un basorelief de excepție, **Profil,** de-o extraordinară calitate plastică, ne-a întîmpinat și **Horia Flămîndu.** O altă lucrare, în fața căreia am înțîrziat pentru a-i întui calitățile a fost și **Arlechinul,** de **Ion Pîrvan,** piesă făcînd parte, după cîte se știe, dintr-o foarte largă serie de lucrări pe această temă.

Dar, deși am mai putea aduce în discuție alte și alte exponate, să consemnăm, în spiritul ideii de unitate tematică, trei interesante lucrări avînd toate același titlu : **Icar. Nicolae Ficioig,** într-un basorelief de dimensiuni oarecum reduse, surprinde, pe o verticală maiestuoasă, desfășurarea aripilor simbolicului personaj, în timp ce **Grigore Minea** și **Iulia Oniță,** în contrast cu optimismul programatic degajat din lucrarea lui Ficioig, se arată a fi mai mult preocupați de semnificațiile tragice ale temerarului erou, drept pentru care, în lucrările lor, cei doi sculptori surprind, printr-o linie calmă, dar care dezvăluie volume contorsionate, căderea personajului antic.

Acestea fiind zise, ne vom referi în continuare la uriașa familie de portrete ce alcătuiesc dominanta majoră a Salonului. Între toate se detașează **Portretul** semnat de maestrul **Ion Irimescu,** lucrare ce poate fi socotită o lecție deschisă de sculptură, într-atît de limpede și clasică e linia acestui bronz. Alte lucrări, aflate în imediata apropiere, confirmînd înalta școală a portretului în sculptura noastră, ni s-au părut a fi **Portretul** unui plastician de **Adrian Popovici, Portret de Dumitru Pasima, Actorul** de **Liviu Rusu, Baranga** de **Mihai Buculei, Tiodor Pallady** de **Neculai Pădurariu.** Despre ultimele două lucrări s-ar cuveni să spunem că la Mihai Buculei surprinde, intrucîtva, reproducerea absolut identică a subiectului, - manieră cu care sculptorul nu ne obișnuise pînă acum, pe cît vreme la Neculai Pădurariu vom remarca nota de ușoară ironie ce vine să sublinieze caracterul oarecum deconcertant al personajului ce-a fost Pallady.

Li se adaugă acestora un șir întreg de alți sculptori, mai tineri și mai vîrstnici, ale căror căutări pot fi considerate ca tot atîtea reușite, cum sînt, de exemplu, **Cîntărețul dac** de **Cornel Mihai Stănescu, Bătrîna** de **Nicolae Pascu, Oșancă** de **Geta Caraglu, Pescar de Petru Grăjdeanu, Fată din Hațeg** de **Ioan Șeu, Himeră** de **Elena Hariga.**

Dar, nu-i mai puțin adevărat, **Salonul** s-a arătat mult prea generos, ba chiar lipsit de o necesară exigență, atunci cînd, printre aceste lucrări de elevată ținută artistică și profesională, a admis și expunerea unor strădanii ce au rămas doar la acest stadiu, de strădanii. Multe din lucrările în lemn, cu excepția celei intitulate **Temerar de Ion Iancuț,** ni s-au părut a se menține în zona amatorismului juvenil, cu un pronunțat accent de dulce romanțiozitate. Dar, așa cum se obișnuiește, vom aprecia că respectivele nereușite scot și mai mult în evidență valoarea celor ce-au întrunit, pînă acum, sufragiile publicului și ale specialiștilor.

N. VICTOR ■

• CAP LIMPEDE

Colecționar din Iclod

În toate întîmplările artei populare domnește un deosebit simț al frumosului, al echilibrului și al culorii. Dar, de foarte multe ori, toate aceste comori artistice stau pecetluite în lăzi și sipete, ascunse privirii și prețuirii marelui public, fiind supuse uneori și degradării, datorită condițiilor precare în care sînt păstrate. Un vrednic fiu al Maramureșului, Gavril Pop, a avut o lăudabilă inițiativă : să strîngă la un loc, în comuna natală Iclod, tot ce se poate înscrie într-un tezaur de artă populară, tot ce este expresie curată a sensibilității artistice țărănești. Și acolo, într-o clădire de piatră din secolul XVII, Gavril Pop s-a străduit să organizeze o colecție de artă românească de o mare originalitate. Meritul lui Gavril Pop este cu atît mai mare cu cît el a salvat de la anonimat și chiar de la pierzare distrugere multe comori de frumos și de puritate artistică ale țăranului român de pe aceste meleaguri. Prin strădania sa, Gavril Pop a adunat icoane pe sticlă și pe lemn, obiecte de cult din originalele lăcașuri maramureșene, cărți rare ca acea Cazanie a lui Variaam, prestigios monument de limbă românească veche și multe alte realizări de artă, ca și manuscrise din veacurile trecute, tot atîtea mărturii autentice de viață și continuitate românească din ținuturile lui Dragoș și Bogdan. Datorită pasiunii de colecționar a lui Gavril Pop avem astăzi în satul Iclod o frumoasă colecție de artă populară, de ei ivită în lumină și integrată patrimoniului nostru național. (N. Vasilescu-Capralu)

Fericirea de a dărui

Între o întîlnire de cenaclu și o conferință a trecut pe la redacție profesoara Stela Serghie, cu o propunere de articol despre făuritorul de viori Roman Boiancîuc din Reghin. A venit cu flori și din primele vorbe am înțeles că este un om deosebit. Ținuta distinsă, glasul domol ne-au făcut să-i ascultăm cu plăcere vorbele prinse în fraze limpezi și deloc plictisitoare. Ne-a mărturisit că florile erau din multele ce le primise de la foste eleve care-și amintiseră de ziua dinsei de naștere. I-am urat și noi „La mulți ani !" Apoi am aflat multe lucruri interesante, printre care unul de care este — îndreptățit — foarte mîndră. În 1976 a luat ființă la Universitatea din București **Fundația „Fraților bucovineni Ioan H. Sârghie, Margareta H. Sârghie și Stela H. Sârghie"**, prin acceptarea donației — constînd dintr-o sumă importantă de bani — de către Ministerul Educației și Învățămîntului. În fiecare an, rectorul Universității bucureștene, reprezentantul legal al fundației, acordă, într-un cadru festiv, șapte premii, provenind din dobînda fondului perpetuu și inalienabil, pentru succese la învățătură, participare susținută la activitățile politice, științifice și social-obștești, precum și pentru comportare exemplară tot atîtor studenți-absolvenți : patru ai Universității din București, doi ai Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" și unul de la Conservatorul „Ciprian Porumbescu". Ne-a povestit despre sculptorul în lemn Ioan H. Sârghie, autor al primului studiu în limba română despre această artă, profesor la Cîmpulung Moldovenesc, oraș al cărui muzeu îi și adăpostește parte din lucrări. Toată activitatea sculptorului este elogiată de sora sa în cartea „Tainele lemnului". Dar dincolo de toate cuvintele rămîne gestul concret al acestei familii, în final al profesoarei Stela Serghie, care a făcut această donație pe altarul științei și artei românești. Gest rar, de acela și mai demn de respect. **(Reghina Vârviol)**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Așa începe...

Localitatea : Medgidia, 28 iulie 1982
Număr de spectatori : peste 7 000
Durata : 5 ore
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera : sărbătorească.
Noutăți : debutul grupului Iris.
Condiții de desfășurare : bune
Aportul organizatorilor : excepțional, cald, îndatoritor.

Cu Medgidia începe turneul Cenaclului Flacăra în județul Constanța, turneu programat la o lună și ceva după „săptămîna de vis", din aceiași județ, și care va dura o lună, timp în care Cenaclul Flacăra va încerca să răspundă tuturor cererilor, cereri numeroase, precum dă de înțeles sala plină ochi de la Medgidia.

Acest turneu, care se anunță fără precedent, cu o formulă inovită, cu o participare masivă, începe într-un oraș înnoit, renăscut, clădit cu patimă și ardoare, mărturie stînd edificiile care vorbesc de la sine despre tot ce s-a înglobat aici : muncă, pasiune, dragoste față de oameni.

In aceste condiții, Cenaclul Flacăra a venit cu puterile sale, cu dotația sa față de oamenii acestui oraș, să încunoare prin artă străduința oamenilor de pe cele două maluri ale canalului Dunăre — Marea Neagră.

Întîmplarea literar artistică a cuprins multe lucruri noi față de data trecută, dar cel mai de seamă ni se pare a fi debutul grupului „Iris", debut așteptat și de membrii cenaclului și de membrii grupului, debut mult întîrziat datorită superficialității lui Victor Socaciu și a lui Constantin Dragomir care raportau la noua formulă a grupului, pe care nu-l cunoșteau îndeajuns, tot ce se zvonea și era în parte adevărat despre mai vechiul grup „Iris", setări total înnoit ca formulă, ca idee de spectacol, sub toate aspectele. Astfel s-a „reusit" ca între grupul „Iris" și Cenaclul Flacăra să se așeze mult timp o ceață densă...

Hotărîrea fermă a conducătorului cenaclului, poetul Adrian Păunescu, de a chema acest grup în cadrul cel mai propice desfășurării lui, a dat roade și asta s-a văzut imediat. Fuziunea cu membrii cenaclului s-a făcut imediat și aici trebuie remarcată deplina colegialitate a membrilor formației „Continental", în spiritul artei și al respectului pentru actul artistic, fapte care au dus, coroborate cu profesionalitatea grupului, cu jocul lor deosebit de scenă, cu vocile surprinzător de clare, cu lumini „bine puse", la un debut pe cît de așteptat, pe atît de aplaudat, de concret, de revelator despre ce este azi grupul „Iris", în cadrul mișcării muzicale, în cadrul muzicii tinere.

E bine să mai spunem că ne-a făcut plăcere să ne întîlnim la Medgidia cu un public cald, atent, receptiv, că ne-a surprins faptul că în sală veniseră, spre exemplu, oameni din Ovs, de la Cheia, prietenii care aveau tot mai des din diferite colțuri ale țării, din diferite locuri din țară, pe unde ne aflăm, și nu ar trebui să ne mai surprindă, fiindcă faptul s-a generalizat, tot mai des vedem în sală oameni care ne sînt cunoscuți după fețele lor, fără să știm măcar cine sînt, sau poate ni se par cunoscuți, fiindcă ne privesc cu dragoste și bucurie, cu brațele deschise. De asemenea ne-a făcut plăcere să-i avem oaspete pe prof. dr. Assai din Geneva, personalitate marcantă în domeniul abolirii de nutriție, care a participat la o întîlnire cu specialiștii români din acest domeniu, și care, aflat fiind pe litoral, și-a manifestat curiozitatea de a fi prezent la această manifestare culturală despre care auzise lucruri deosebite.

Întîmplarea de muzică și poezie, începută sub semnul păcii, s-a încheiat la ceas tîrziu — după 5 ore de program — momentul surprinzînd pe fețele oamenilor regretul că și această fericire trece tuturor de repede, și bucuria de a fi participat la un moment de cultură angajată, căci, precum spunea poetul Adrian Păunescu, „optimistă nu este arta veselă și superficială, ci arta care-i face pe om mai puternic, spunîndu-i adevărul".

AL. BERTZI ■

Pe litoralul Mării Negre, în anotimpul şi în decorul unei odihne binemeritate, cîntăm puterea de a construi o ţară nouă, elanul patriei şi nemurirea ei

Constanța, un spectacol la concurență cu marea (în medalion Mircea Vintilă și Vasile Șeicaru)

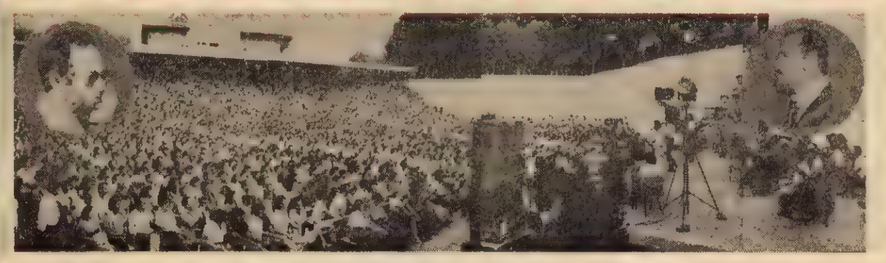

Constanța spiritului tînăr (în medalion George Nicolescu și Nicu Alifantis)
Fotografii de GHEORGHE AMUZA ■

Incredibila Mangalie

Localitatea — Mangalia, 24 iulie 1982
Număr de spectatori — 9 000
Durata — 5 ore
Calitatea spectacolului — foarte bună.
Atmosfera — Triumf total.
Noutăți — Au debutat Tănase Onuț din Cernavodă și Traian Păcurariu din Baia Mare
Aportul organizatorilor — admirabil

Cu numai două luni înainte, la întîmplarea ce a avut loc în sala casei de cultură, o sală mică dar emoționantă prin participarea unui public cald, am făgăduit că vom reveni. Ne-am ținut de promisiune și, din respect pentru cei care veniseră, cu mult înainte de începutul anunțat, într-un număr atît de mare, la grădina de vară din Mangalia, pentru cei aflați pe garduri, prin copaci, pe dealurile din apropiere, spectacolul începe cu un șfert de oră mai devreme.

Dacă urmăreai cu cîtă bucurie participau acești oameni, chiar și cei aglomerați de stîlpii felinarelor, cum se legănau în ritmul muzicii cei aflați în copaci, cum cîntau și murmurau la minunatul cîntec „Dor de Eminescu", dacă ascultai vocea puternică a unui tînăr din sală, voce care se ridica deasupra tuturor, îți puteai da seama că spectacolul va fi un triumf și că „Noi umblăm a colinda / De drag de Mangalia". Așa a și fost, iar momentul cel mai emoționant al serii, este fără doar și poate, determinat de inspirata idee a conducătorului cenaclului, care, parcă vizualizînd cu mult timp înaintea tuturor ce avea să se întîmple, a propus brusc celor aflați în sală să contribuie direct la transpunerea plastică a cîntecului „Lumină". Reușit a fost și debutul a doi tineri îndrăgostiți de muzică și poezie, Tănase Onuț din Cernavodă cu cîntecul „Paparudele", șlagăr cîntat a doua oară și de către sală și Traian Păcurariu din Baia Mare, care, cu o voce caldă și o bună tehnică instrumentală, dovedește reale calități interpretative. Traian Păcurariu a cîntat apoi excelent la orga lui Nicolae Enache un „Studiu" de Chopin. Tîrziu, în noapte, cînd microfoanele și cablurile se strîngeau, cînd stațiile de amplificare erau încărcate în autocar, cei care se îndreptau spre locurile de cazare mai cîntau : „Iubita mea să ne-aruncăm în mare / Și să trăim în mare neînfrînt / Să ne luăm, dacă voiești la vară / Trei săptămîni concediu pe pămînt".

Incredibila Mangalie...

MIRCEA VINTILĂ ■

...La toate apare mereu

Localitatea — Costinești, 22 iulie 1982
Număr de spectatori — peste 10 000.
Durata spectacolului — 6 ore și 30 minute
Calitatea spectacolului — excepțională.
Atmosfera — Expresia lipsei de prejudecăți a tinereții.
Condiții de desfășurare — În aer liber, lîngă malul mării.
Aportul organizatorilor — Promptitudine și eficacitate

Orice s-ar spune, iubim Costineștiul cu toată ființa noastră. Ne simțim foarte bine în acest centru de vară al tinereții și bucuriei împărtășite. Și într-adevăr, fiecare în care a fost primit cenaclul nostru aici a constituit prima dovadă a acestei dimensiuni dar și confirmarea că tot ceea ce lipsea dorinței de comunicare a acestor tineri, nemărginită în acest loc, precum marea, erau tocmai mijloacele oferite la ora inițierii noastre de muzica tînără și poezia. De aceea a fost extraordinar ! Parcă niciodată n-am simțit oameni atît de aproape, cum atît de aproape era și marea. „Focul meu a-l stinge nu pot cu toate apele mării", recita din Eminescu conducătorul cenaclului, și valurile acompaniau în inconfundabila lor tonalitate cuvintele acestea, fiind astfel parte integrantă din spectacol. Pentru cei prezenți, impresionantă nu era doar apropierea mereu emoționantă a mării, a celei adevărate, ea „numai pentru alții neagră, de-a pururi pentru noi albastră", dar și marea oamenilor adunați din dorința de a fi mai buni, mai frumoși și ale căror valuri au atins înălțimea hotelului „Forum", pe terasele și balcoanele căruia erau atîția oameni, încît n-ar mai fi avut loc nimic altceva.

În rest, un spectacol care s-a ridicat la nivelul dorinței de participare a publicului, remarcabile fiind recitalurile susținute de Ștefan Hrușcă, grupul folk „Ecoul", Nicu Alifantis sau Mircea Vintilă și, desigur, acela al ultimei noastre noutăți, grupul „Iris", aflat într-o colegială competiție cu grupul Continental.

VASILE ȘEICARU ■

Neîncheiata Eforie Sud

Localitatea : Eforie Sud, 23 iulie 1982
Număr de spectatori : 4 500 Durata : cinci ore și jumătate.
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera — cea mai patetică de pînă acum.
Condiții de desfășurare : Grădina de vară
Noutăți și debuturi : ora 23,43 — Gabriela Ioniță din Arad, corectă, ora 23,47, Delia Voicu din București, dezinvoltă și sigură, ora 23,50. Mirela Pop din București, foarte expresivă.
Aportul organizatorilor : foarte bun.
Prezență discretă și semnificică, 8-am recitasi și cîntat versuri de : Mihai Eminescu, George Coșbuc, Ștefan Augustin Doinaș, Radu Stanca, Adrian Păunescu, Frederico G. Lorca, Evgheni Evtușenko. 8-a cîntat pe versuri ale armătorilor membri ai cenaclului : Cristian Mincu-lescu, Adrian Ilie, Gil Ioniță.

Există un curaj aparte al artei, al firescului, al omenieî, pe care semenii cuvîntului românesc îl creată acolo unde drumurile chiar întortocheate au un singur sens. Multe drumuri ale litoralului duc la Cenaclul Flacăra.

Grădina de vară din Eforie Sud a devenit neîncăpătoare. La intrare sute de oameni neîncăpători de perspectiva de a nu măcar spectacolul.

Trebuie să se întîmple ceva. Ora 19,48. Poetul Adrian Păunescu programează alături de grădină pe Ion Haglu, Ducu Bertzi și Lorin Stănescu, cu cîntece din cenaclu.

Ora 20. Începe întîmplarea de muzică și poezie a cenaclului. Atmosferă surprinzătoare. Ca o mare cuprinsă de furtună, oamenii primeau fiecare cuvînt, fiecare mișcare. Și noi care credeam că la Eforie Sud va fi liniște. A fost un spectacol greu, dar cum această „greutate" a devenit o obișnuință, fiecare a dăruit tot ceea ce avea mai bun.

Zeci de bilete, unele chiar de binecuvîntări, curgeau din mînă în mînă spre a fi citite, cu dorințele lor. Spiridon Popescu din Tîrgu Jiu, într-o versvă literară, ciocoșită, ne-a trimis o parodie după o poezie a lui M. Sorescu :

Păunescu n-a existat
A existat în schimb un cenaclu
La o margine de revistă
Unde ideile se înnodau
Ca o barbă nepieptănată de un vînt
Și mai ales au existat niște oameni grozavi,
Pe care-i chema Mircea Vintilă, Florian Pittiș,
Sau mai simplu folkiști și actori
Căora le plăcea să spună
La toate posturile de radio poezii
„Repetabila povară", „Da, mai
... avem", „Marșul Rapidului".
Dar fiindcă acești oameni simțeau mereu
O dorință nebună de a fi aplaudați,
Plecau deseori să se întîlnească cu
constănțeni
Și cu ieșenii și cu doljenii
Și cu gorjenii
În timpul care le rămînea liber
Între două spectacole
Acești oameni făceau din chitarele lor
Jgheaburi
Pentru lacrimile celor care plîngeau
Că au dat 25 de lei pe bilet
(fără loc)
Au mai existat și niște „copii de țărani"
opinci
Și un tînăr care vorbea cu el
Întrebîndu-l : de ce nu mai poartă
Cenaclul acesta a cutreierat
Ca lăcustele tot pămîntul Moldovei
și al Munteniei,
Și al Țării Birsei și al Țării
Vrancei
Și al altor Țări Românești
Și fiindcă nu se știa numele
conducătorului său,
Ca să fie trecut pe afiș,
I s-a spus într-o doară
Păunescu.
Neapten a devenit fericeă și de neuitat.
Luminile din mîini au aprins
sufletele oamenilor.
Frumoasă flacără ! ! Vă mulțumim.

GIL IONIȚĂ ■

Un cîștig depășit

Localitatea — Constanța, 24 iulie 1982
Număr de spectatori — 8 000, mulți rămînînd în afară
Durata — 6 ore
Calitatea spectacolului — de înaltă ținută.
Atmosfera — Entuziasm deplin, pe măsura unui mare public.
Aportul organizatorilor — Exact, fără carențe

Prezența cenaclului nostru în primul său spectacol din șirul celor programate la Constanța în acest turneu la de la început caracterul unei întîmplări de muzică și poezie. Deoarece, cu mult timp înainte de începerea sa, locurile sînt ocupate, fapt ce demonstrează marea audiență de care se bucură cenaclul la acestă oră, dar și deschiderea publicului spre fenomenul spiritual, care, cu deosebire aici, poartă atributele... constanței, la idcea conducătorului cenaclului, spectacolul începe cu 17 minute mai devreme. Deschide Ducu Bertzi și ne dăm imediat seama că nu va fi nevoie de nici un fel de încălzire, receptivitatea fiind deplină. Nici o fluieătură, nici o manifestare de prost gust, doar trăire artistică și omenească. Sînt necesare totuși cîteva momente de pauză, pentru a permite publicului să-și facă loc și acolo unde nu mai era nici cît să arunci un ac. Pe acoperișurile celor două blocuri de peste drum zărim alte grupuri compacte încercînd să „prindă" cîte ceva dintr-un spectacol, desigur, unic.

„Continental" interpretează cîteva din cîntecele lumii în limbile sîrbă, greacă, rusă, engleză, ebraică, arabă. Deși ni se pare la un moment dat că imixtiunea acelora sosiți din alte părți ale țării slăbește din forța de exprimare a publicului, echilibrul este repede refăcut în favoarea comunicării totale. Oamenii se regăsesc și par toți localnici. În această atmosferă se cîntă „Tr'iască România", un punct de maxim al bucuriei neîngrădite în exprimarea sentimentului patriotic, cum la fel de vie a fost dovada trăirii, afective, intensă și comprehensivă, la cîntecul „Moartea căprioarei". Gil Ioniță cîntă „A treia pace mondială". „Pe ca această epocă să poarte în veci acest nume", spune Adrian Păunescu, „împlinînd nevoia de pace a oamenirii, pentru care poporul României socialiste militează făcîndu-și auzită voința prin glasul și fapta președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întreaga sa activitate din acești ultimi 17 ani". Oamenii prezenți reacționează cu totă frenezia, de care sînt capabili, expresie a dorinței arzătoare și luptei pentru cursul destinului omenirii către înțelegere și destindere.

Apariția grupului „Iris" a fost cota maximă a succesului primei părți a spectacolului. Această trupă, pe drept cuvînt numită de conducătorul cenaclului „marea speranță a rockului românesc de-azi", impresionantă prin omogenitatea compartimentelor, prezență scenică și nivel profesional artistic este în tot și toate o încitare. Vocea de o întindere neobișnuită a lui Mineulescu, ritmica exactă și percutantă (Dumitrescu și Popescu), talentul deborzînd al celor doi chitariști, Olteanu și Ilie, între care ultimul este și compozitorul grupului, seriozitatea și rapida acomodare a grupului cu cenaclul manifestată prin bucuria participării la fiecare moment, sînt atuurile actuale ale acestui grup, ce pot înlătura argumentele oricărui scepticism.

Acest prim spectacol constănțean, în care s-au mai făcut remarcați George Nicolescu și Mircea Vintilă, Nicu Alifantis și Mihail Stan, Alexandru Zărnescu și Ștefan Hrușcă, a fost prin întreaga sa desfășurare „în lupta cu anticultura și inerția o modalitate vie prin care public și artiști, de o aceeași parte a baricadei, au adus de partea lor un cîștig infinit".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Numai drumuri

Localitatea — Năvodari, 25 iulie 1982
Număr spectatori — 2 000
Durata — 4 ore și 30 minute
Calitatea spectacolului — bună.
Atmosfera — entuziasm general.
Condiții de desfășurare — Grădina de vară renovată
Aportul organizatorilor — Foarte bun
Cîntecele cele mai solicitate — „Ordinea de zi", „Rugă pentru părinți", „Lordul Juba", „La o casă cu vin".

Întîmplarea de poezie și muzică a Cenaclului Flacăra din 25 iulie 1982 de la Năvodari a început sub semnul drumului, aici, la mare, „unde se încrucișează spre a reveni către o nouă despărțire toate drumurile".

Și fiindcă „drumul" lui Constantin Dragomir se potrivea cu condiția membrilor cenaclului, mereu pe drum, mereu în căutarea unui țărm de suflet și frumusețe, spectacolul a demarat cu 25 de minute mai repede ca de obicei, pe această temă : „Că din toate cîte sînt / Pe ocean și pe pămînt / Ori în galerii de diamant / Tărmul n-are nici un haz / Sedentar nu ești viteaz / Numai drumul e interesant". Cu o oră înainte de ora anunțată, grădina care găzduia spectacolul cenaclului devenise neîncăpătoare, fiind folosit la maximum fiecare colțișor, chiar și stîlpii care susțineau grădina, acoperișurile și copacii dimprejur.

Nu putem dori ordinea din saloanele mic burghez, aici se desfășoară o adevărată muncă și preferăm ca la această muncă să participe cît mai mulți oameni dornici de participare, cu riscul de a renunța la comoditate și confort. Spectacolul a continuat în formula-i cunoscută, cu umor, poezie și multă muzică bună nu numai pentru noi, ci au fost preluate cu succes de public șlagăre ale lumii cunoscute de formația „Continental", din respect față de lume, din respect față de politica României, o politică deschisă spre pace și creație. Am cîntat cu niște oameni al lumii care de la Congresul al IX-lea, de 17 ani, pot cînta din nou în toate limbile pămîntului.

Gravă în viața omului este și prejudecata că trebuie o cultură rigidă, o cultură fără rezonanță, fără mișcare, deci fără suflet. Această prejudecată este infirmată și de formația Iris, formație recent primită în cenaclu, dar care este o oglindă a spiritului tînăr de azi. Trupa Iris nu este o trupă obișnuită, se mișcă bine în scenă, ei fac ceea ce le vine, și le stă bine ceea ce fac. Este bine ca tinerețea să cîocotească, bineînțeles în limitele bunului simț. După „muzica veacului" cu formația Iris, s-a făcut foarte ușor trecerea la muzica de suflet, la muzica tuturor timpurilor, cu Ștefan Hrușcă.

Nici după 4 ore și 25 de minute de spectacol publicul nu dădea semne de oboseală și bilețelele cu prefețele muzicale continuau să sosească. Bilețelele vorbeau și despre dorința ca prin contribuția obștească a celor 25 000 de locuitori — să se construiască o grădină de vară mai adecvată activităților culturale.

MAGDALENA FINNA ■
Grupul folk „Ecoul"

Din dragoste de oameni, pentru oameni

Localitatea : Eforie Nord, 26 iulie 1982
Număr spectatori : Peste 5 000
Durata : 7 ore
Calitatea spectacolului — foarte bună
Atmosfera — dăruire totală.
Condiții de desfășurare : Grădina de vară

La Eforie Nord a fost nevoie de două spectacole pentru a se potoli setea de cultură a celor care vroiau să guste din cupa plină cu poezie și muzică, oferită de membrii Cenaclului Flacăra, acești colindători ai orașelor și satelor românești. Nu putem fi altfel, deoarece locul unde cenaclul își desfășoară spectacolul, a devenit neîncăpător, sute de tineri rămînînd afară în așteptarea unui răspuns la întrebarea „Vom putea participa și noi la spectacol ?". Nu întîrzie răspunsul : „Pentru cei de afară, încă un spectacol la ora 23. Da, tineretul României iubește cultura României și a lumii, cu condiția să fie cultură adevărată". Au fost două spectacole desfășurate într-o atmosferă extraordinară, sub un cer senin, ca o lună ce dădea fiecărui moment un farmec aparte. Se recită, se cîntă cu toți cei prezenți la manifestare. Putem spune că, ne-am obișnuit și că nu mai sîntem deloc surprinși de faptul că o mare parte a tinerilor cunosc în întregime textele cîntecelor devenite adevărate șlagăre, la aceasta contribuind în mare măsură emisiunea radio-cenaclu. După cîntecul „A treia pace mondială", interpretat de Gil Ioniță, se citește un bilet trimis de un grup de tineri : „Iubim pacea, dorim încă o dată pacea mondială". Ce reacție stîrnește în oameni arta adevărată ! Spectatorii cîntă din nou cu cei prezenți în scenă : „Să fie pace în lume, / Să fie pace, pace tuturor". Fiecare punct din spectacol atinge cota maximă a dăruirii, a dăruirii totale. În concluzie, ce s-ar putea spune despre cele două spectacole, decît că ele au avut loc sub semnul prieteniei al dragostei și al dorinței fierbinți de pace sub semnul bucuriei de a trăi. Și cum să nu fie așa, cînd inima marea ne dă parcă sentimentul de siguranță că sîntem și trebuie să fim mereu mai buni, mai curați, mai frumoși.

Contribuim astfel la transpunerea în ființă a ideilor secretarului general al partidului nostru, din dragoste de oameni, pentru oameni.

ȘTEFAN HRUȘCA ■

Cel mai scurt spectacol

Localitatea: Costinești, 27 iulie 1982.
Spectatori: La început 6 000, la final 11 000.
Calitatea spectacolului : medie
Atmosfera: La început publicul a fost eterogen și ușor distant, la final patetic și regretînd că spectacolul se încheie.
Durata : 2,40 minute.

Și iată că Cenaclul Flacăra este din nou la Costinești, în mijlocul tinerilor veniți de pretutindeni pentru a-și petrece vacanța pe litoral. Membrii cenaclului își încep activitatea pe scena de pe malul mării cu punctualitate, obișnuită, într-o formulă largă, prezentîndu-se în fața publicului Cătălin Condurache, Alexandru Mica, Ion Haglu, frații Chirilac, Grup „I" Tîrgoviște, Nicolae Cenan, Arpad Domokoș, Gil Ioniță, Mihaela Gheorghiu, Mihai Corjoș, Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Grup „Mesaj", Grup „Ecoul", Grup de hardrock „Iris", Ștefan Hrușcă, Mircea Vintilă, George Nicolescu, Grupul „Continental" și, bineînțeles, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu.

Prin munții de șampte ale valurilor inspumate, numele lui Eminescu este prezent și în această seară, prin vocea sensibilă a lui Alexandru Zărnescu, care deschide spectacolul cu cîntecul „Dor de Eminescu". La început, publicul a fost rezervat, dar, odată cu lăsarea întunericului, atmosfera se încălzește și spectatorii fredonează cu noi cîntecele îndrăgite ale cenaclului : „Căciula", „Cînd s-o-mpărțit norocu", „Arncarea în vînturi", „Taina", „Rugă pentru părinți", și „Focul verde, sînge de grîu". Ne-a surprins evoluția lui Mircea Vintilă care și-a adus aminte de cîntecul său „Dulce Românie" și l-a cîntat cu căldura obișnuită. N-aș vrea să închei cronica de astăzi fără a menționa că spectatorii Cenaclului Flacăra dansează și cîntă cu aceiași plăcere la cîntecele în limbile : ebraică, arabă, sîrbă, maghiară, greacă, rusă, italiană, franceză, engleză, ca și la îndrăgitul nostru cîntec „Trăiască România". Spectacolul se încheie cu cîntecul lui George Nicolescu și Adrian Păunescu „Ordinea de zi", al cărui refren este cîntat de spectatori în întunericul nopții, ca un semn de întrebare pentru ziua de mîine :

„Viața noastră unde e
Viața noastră ce-ați făcut cu ea..."
Cel mai scurt spectacol din actualul turneu, spectacol la care Adrian Păunescu n-a spus decît vorbele de început și vorbele de rămas bun și a lăsat în rel prezenți întrebarea de ce atît de scurt, de ce atît de repede a trecut timpul. Dar timpul e lung și viața e scurtă.

ARPAD DOMOKOS ■

Iris, sau „o șansă a rockului românesc de azi"

Programul Cenaclului Flacăra în perioada următoare

Continuîndu-și turneul pe care îl întreprinde în județul Constanța, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va susține viitoarele sale manifestări după următorul program : 31 iulie 1982 — COBADIN ; 1 august 1982 — CONSTANȚA, Stațiunea 1 Mai ; 2 august 1982 — MEDGIDIA ; 3 august 1982 — EFORIE NORD ; 4 august 1982 — CANAL DUNARE-MAREA NEAGRĂ ; 6 august 1982 — TECHIRGHIOL ; 7 august 1982 — STRAJA, Șantierul Național ; 8 august 1982 — BASARAB, Centrala Canal Dunăre-Marea Neagră ; 9 august 1982 — NEPTUN ; 10 august 1982 — MANGALIA ; 11 august 1982 — CERNAVODA, Șantierul Național ; 12 august 1982 — NAVODARI ; 13 august 1982 — MAMAIA ; 14 august 1982 — CONSTANȚA ; 16 august 1982 — SATURN ; 17 august 1982 — MANGALIA ; 19 august 1982 — MIHAIL KOGALNICEANU ; 20 august 1982 — TECHIRGHIOL, și 21 august 1982 — CONSTANȚA.

Cronicile înserate aparțin manifestărilor cu numărul : 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588.

Un țărm de Nord, Năvodari... (în medalion Ștefan Hrușcă)

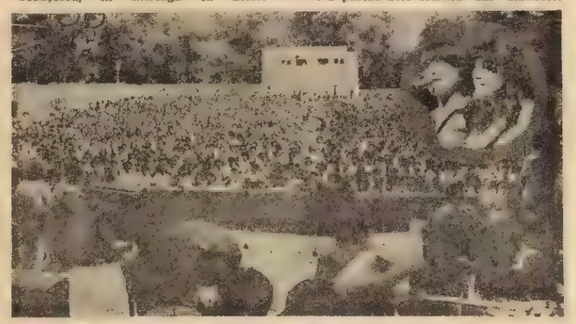

...și altul de Sud, Eforie (în medalion grupul-folk „Ecoul")

Vie recunoștință

Pentru înțelegerea plină de solicitudine manifestată față de fenomenul artistic și de nevoile culturale ale publicului tînăr, pentru deosebitul efort organizatoric depus pînă în prezent, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar mulțumește și pe această cale Comitetului județean de partid Constanța, tovarășului prim-secretar Ion Stoian, organizațiilor de tineret din localitățile județului unde s-au desfășurat spectacolele noastre.

De asemenea, aducem gîndul nostru de recunoștință medicilor aflați în serviciu salvării din județul Constanța, doctorului Vlad Moraru, organelor locale de miliție și personalului din turism — cu deosebire celor de la hotelul Meduza din Eforie Nord — care au contribuit fiecare, în sensul răspunderilor lor, la bunul mers al acestui turneu.

Casa care nu vrea să moară

Ascultind-o pe Tatiana Arhip, care ne povestește intîmplări legate de casa nemaipomenit de veche din Dumbrăveni, sat din Țara de Sus, ni se pare a fi și noi martorii acelor vremuri, ni se pare a vedea, aievea, cum Domnul Ștefan s-a oprit în fața acelei căsuțe (așa spuneau bătrînii din sat) și cum ostenii săi au legat caii și-au adăstat și ei, călugării de pe atunci dîndu-le miere din stupii micuței mănăstiri și apă din fîntînă. Ei, bine, o astfel de casă se află într-un sat românesc, o astfel de poveste e legată de ea. Dar ascultați-o pe Tatiana Arhip :

„Dealul Arhipilor, spune dînsa, își luase numele de la unul din călugării chemați de Ștefan cel Mare de la Muntele Athos, pentru a sluji în mănăstirile Moldovei, pentru a răspîndi marea artă a miniaturii, pentru a desăvîrși cîntecul bisericesc. Dar a fost să fie ca acest Arhip să se îndrăgostească de o fată din sat, care scăpase de oastea tătărască, ascunzîndu-se în mănăstire. Așa că strămoșul meu, călugărul Arhip, a devenit preot. Casa veche, despre care vă vorbesc, are, după spusele tatălui meu, mai mult de 500 de ani. A fost acoperită cu tablă de aramă, apoi cu draniță, la urmă cu jupli și stuf. Cuiele se făceau la nicovală, doar la cianța ușii mai sînt trei. Pe vremuri casa slujea și de biserică, mult mai tîrziu s-a ridicat biserica nouă, cea de lemn, care are vreo 300 de ani. Apoi s-a ridicat biserica de piatră. Pe la 1801 proprietar al moșiei Dumbrăveni era Iordache Balș, marele vistiernic al Moldovei. Veți găsi în casa nouă de la Dumbrăveni acte în litere chirilice, fotografii, veți găsi, în sat, obiecte minunate care au aparținut familiilor boierești. Cît despre casă, ea este în sine un monument istoric și e păcat să se piardă. Cei vechi, din sat, spuneau : aici am fost botezat eri cunumai, știau istoria casei Arhiților. Eu sînt născută în Dumbrăveni, iar tatăl meu, un om care iubea fiecare frunză și fiecare piatră, un om care se ținea în viață cu dragostea față de oameni, de locuri, de istorie, mi-a poruncit, înainte de a se sfîrși, să nu las să se piardă casa în care a trăit un călugăr din vremea lui Ștefan I"

Tot satul Dumbrăveni a fost martorul unor extraordinare întîmplări, legate de ființa luceafărului poeziei românești. Pentru a exista o mărturie a legăturilor ființei lui Mihai Eminescu cu pămîntul Dumbrăvenilor, aici a fost ridicată prima statuie a sa, într-un sat. Statuia se afla în curtea conacului familiei Balș. Unii își amintesc de existența unei inscripții care spunea : „Aici s-a născut Mihai Eminescu". Doar soclul există. Unde a dispărut bustul ? Pentru a avea un răspuns (un da sau chiar un nu, dar clar !) la problemele ce reies din cele spuse de urmașa Arhipilor, pentru a ști dacă o casă străveche, în pragul prăbușirii, dar care se încăpățînează să reziste, veac după veac, an după an, clipă după clipă, sfidînd timpul, merită a fi restaurată, și pentru a desluși cîte ceva din misterul dispariției statuii lui Mihai Eminescu, prima ridicată într-un sat, la 14 iulie 1902, cînd au venit români din toată țara pentru a slăvi poetul, am încercat să batem la mai multe uși, să facem să vibreze mai multe conștiințe.

Primii în poarta cărora am poposit au fost cei ce răspund de treburile privind cultura și educația din județul Suceava, minunat instalați, într-o vilă înconjurată de verdeață, acoperită cu țiglă — și încă în bună stare ! Dumnealor le-am povestit de casa despre care se spune că ar avea mai bine de 500 de ani și-ar trebui acoperită cu jupli de secară sau cu stuf. Ne-a pus în temă cu preocupările existente președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului, Alexandru Toma : „În apropierea cetății a fost începută o mare lucrare, viza înființarea unui muzeu etnografic, au fost aduse chiar 4—5 case din Bucovina, dar nu se poate finaliza pentru că nu mai există fonduri... Una din case e lucrată doar din cinci bușteni, poate și cea din Dumbrăveni e interesantă, dar nu avem forțe, nu pot angaja forțe..." Iată-l pe președintele Comitetului de cultură și educație socialistă răsuflînd ușurat, trimițîndu-ne la Muzeul județean de istorie, unde, ne spune, vom găsi oameni deosebiți. Am trecut și pe la muzeu. Am prezentat trei monede antice. Un specialist al muzeului numismatic din București le-a identificat fiind din timpul lui Hadrian și Traian, dar parcă am fi prezentat monede de 3 lei strînse în sticla de lapte : n-am stîrnit nici o emoție... Bunăvoința directorului muzeului, Octav Monoranu, nu a însemnat un răspuns. Dacă locul din nordul Moldovei, unde s-au descoperit monede romane, unde se află o casă veche de atîta amar de ani, dacă locul unde se găsesc inscrisuri de o atît de mare vechime, mobile rare, porțelanuri de Saxa, țesături, cristale de Murano de-o rară frumusețe nu intră în vederile unui muzeu...

Totuși, am avut plăcerea să avem ca însoțitor un muzeograf, Mircea Ignat, încîntat să găsească în sertarul unui dulap al Arhipilor un inscris din vremea Principatelor, încîntat să privească și să admire bîrna casei străvechi pe care sînt săpate însemnele solare, dacice, delectîndu-se, alături de noi, la răsfoirea unui album care în mod sigur a aparținut familiei Balș (una din fotografii poartă semnătura unei Caterine Balș). Nefiresc ne-a părut faptul că nu a avut ce să spună, că nu are de gînd să întreprindă ceva concret pentru a salva de la dispariție aceste comori, el, un tînăr specialist !

Din partea comunei am ascultat două păreri. Directoarea adjunctă a școlii, Corina Chintea, e de părere că din fondurile primite ca urmare a sitvării comunei pe locul I, la concursul de înfrumusețare al comunelor, s-ar putea folosi ceva și pentru repararea casei, că elevii ar putea fi antrenați în acțiunea de stringere a obiectelor vechi, iar primarul comunei, Vasile Pușcariu, crede că banii cîștigați la concursul pe țară vor fi folosiți pentru o excursie și pentru îmbrăcarea Căminului cultural în praf de piatră. Ne permitem să amintim prețul acestei lucrări : 50 000 de lei... Restaurarea casei, cu specialiști ai Muzeului județean, ar costa, după spusele tovarășului primar, cîteva mii. Să fim bine înțeleși, nu scriem de dragul de a scrie, nu vrem să împiedicăm o lucrare de importanță socială, culturală, cum ni se pare a fi renovarea Casei de cultură (chiar dacă tradiția locală este a tencuielii și-a varului, nu a placării cu praf de piatră), dar opinăm spre o dreaptă cumpănă, spre o împărțire a fondurilor în așa fel încît să se salveze și bunurile culturale moștenite. Tovarășul primar zice că, din păcate, nu are cum să justifice cheltuiala. Că ar trebui, de la județ, de la Comitetul de cultură, să se aloce un fond, și fondul respectiv dat, bunăoară, bibliotecii să folosească restaurării casei, că altfel nu s-ar primi aprobare... Dar de la cine să fie primită aprobarea ? Aici drumurile par a se întretăia și a se încîlci îngrozitor.

Primarul comunei ne prezintă, atunci cînd întrebăm despre soarta statuii lui Mihai Eminescu, o epistolă primită din Botoșani, de la un om de bine, care vrea să știe ce s-a întîmplat cu bustul marelui poet, operă a sculptorului Oscar Spaethe. Citim și un articol, al lui Octavian Maftei, din „Cronica", alăturat scrisorii. E vorba, în articol, despre minunata sărbătoare din 14 iulie 1902, la care au participat poeți, scriitori, reprezentanți ai satelor din Transilvania, din Oltenia, din Muntenia... Ardelenii au adus un lanț, lanțul care marca hotarul dintre cele două țări surori, și l-au așezat lîngă soclul care există și azi, trintit în iarbă... Cu toate că în articol se amintește de existența statuii (ascunsă în timpul războiului de țărani), aflată într-un depozit al C.A.P.-ului, pe la 1950, primarul ne spune : „N-a existat, tovarășă dragă, nici un bust ! L-am căutat noi și nu l-am găsit !" Nu știm cît de bine l-au căutat cei din Dumbrăveni, dar faptul că aici a fost primul sat unde s-a dezvelit o statuie a poetului neamului nostru le spune ceva, îi obligă la ceva ! Știm că țăranii au găsit cu cale să ascundă din toate bunurile comunei, în timpul războiului, tocmai bustul lui Mihai Eminescu, și măcar pentru asta cei care au grijă de monumentele culturii noastre ar fi firesc să lupte pentru reașezarea bustului marelui poet pe soclul prăvălit în iarbă...

Preotul din Dumbrăveni, Constantin Jaba, deține fotografii ale statuii și ale emoționantei manifestări de atunci, precum și o fotografie a unor rude ale poetului. Poate ne va trimite fotocopiile lor, așa cum ne-a promis.

Mircea Ignat crede că îndărătnica și misterioasa căsuță, care nu vrea să se prăbușească, ar mai avea șansa de a rămîne în picioare un an sau doi, dar nu ni se pare impresionat de această constatare, nici măcar cît un medic obișnuit cu sfîrșitul, luptînd să salveze chiar un muribund... Cunoștea însoțitorul nostru și tot ce e legat de existența statuii lui Mihai Eminescu, dar a trebuit să apărem noi pentru ca, în fine, să-i propună lui Constantin Jaba să prezinte muzeului un material legat de trecerea lui Mihai Eminescu prin Dumbrăveni....

Noi ne permitem să amintim, în final, că o casă neidentificată, dar despre a cărei vechime știe un sat întreg, stă să cadă la pămînt, că există un singur Eminescu, iar soclul din Dumbrăveni e gol, prăbușit în iarbă, iar Comitetul de cultură și educație socialistă „prinde în plan sau nu prinde în plan". Ce o fi prinzînd în plan, dacă două din obiectivele neprinse sînt cele despre care v-am vorbit ?!

PIA OLARU

„Mai presus de munca pentru lucrări științifice personale — realizarea lucrărilor de interes național"

(Urmare din pag. 9)

din Cluj-Napoca și București), care au neglijat studiul istoric al limbii române, istoria lexicului românesc arhaic, și s-au ocupat de alte aspecte minore și cu totul inutile pentru istoria limbii, culturii și societății românești".

— Nu avem date...

— Sînteți membru al Comitetului general de coordonare al tratatului academic — Istoria limbii române ; volumul I este consacrat limbii latine, vol. II prezintă : A. Latina dunăreană, B. Romîna comună, C. Influențe. La influențe sînt cuprinse : Influența autohtonă (sic !) — 53 de pagini, greacă veche — o pagină, germanică — 2 p., avară — vreo 10 rînduri, contactul românei cu slava — 3 pagini și ceva. Vă întreb : este corect — științific să fie introdus substratul (=limba dacă) printre influențe ? Nu era locul limbii dace în vol. I, înainte de latină ?

— Să vă spun drept — partea privitoare la limba dacă nu m-a interesat. Eu am fost preocupat de latinitatea românei. Ceea ce nu se putea explica prin latină...

— Mi-ați spus odată un lucru cumplit (de la dumneavoastră am învățat că ar veni din latinescul, neatestat, complitus — complet ?) ; mi-ați spus că uneori aveți sentimentul că ați trădat limba dacă !

— Nu știu cu ce ocazie. Lucrurile sînt mai... complicate.

— A fost o ocazie bună pentru destăinuiri științifice ; dar cum vedeți dumneavoastră totuși lucrurile ? De exemplu — opinia că limbile dacă și latină se asemănau, erau foarte apropiate ?

— E posibil, dar nu avem probe. Limba română este cea mai latină dintre toate limbile romanice. Și pe mine mă intrigă uneori rapiditatea cu care s-a realizat romanizarea... Apropierea dintre cele două limbi ar explica totul.

— La anul retragerii aureliene — 274, limba română era formată ?

— Cu ce s-a pornit la drum din timpul prezenței coloniștilor romani, cu aceea a rămas, ca fond. Aspectele acestea cred să le lămuresc în cartea mea **Probleme ale structurii și evoluției limbii române**, ce trebuie să apară zilele acestea.

— Personal, am înțeles mai bine latinitatea românei pe măsură ce am studiat afirmațiile celor care susțin că dacii vorbeau o limbă protolatină.

— Mi-am pus și eu problema. Nu am putut-o rezolva. A rămas așa o întrebare și pentru mine — cum de-am putut să ne latinizăm așa de repede și de puternic de nu ar fi fost apropiată limba autohtonilor de latină.

— Văd că preferați cuvîntul autohton pentru dac. De ce în Dicționarul dumneavoastră, la cuvintele pe care și Tratatul academic le consideră de origine dacă, în loc să se menționeze la etimologie limba „dacă", scrie : comp(ară)alb(anezul)...

— Pentru că nu avem probe...

— Dar cînd indicăm la etimologie un cuvînt neatestat în latină, atunci ce probe avem ? Și apoi : spuneți că româna vine din latina populară, deci nescrisă, neatestată.

— Pentru a clarifica lucrurile ar trebui probe, să fi rămas ceva scris, cît de cît, în limba dacă sau tracă, dar ce ne-a rămas este puțin... De aceea folosim comparația cu celelalte limbi romanice pentru formele de origine latină neatestate și cu albaneza pentru cele care vin din dacă.

— Avem inscripții — majoritatea descifrate (cf. Iordache Moldovcanu) — ignorate, însă, de specialiști.

— De exemplu.

— Tărtăria. Acolo, pe Mureș, s-au descoperit în 1961 cele mai vechi texte (scrise pe argilă) din lume, cu o mie de ani înainte de cele din Sumer, cu două mii de ani mai vechi decît scrierea din Creta. O spun probele cu carbon, o confirmă mari savanți.

— Da ..

— Cum explicați faptul că româna e mai latină decît italiana ?

— Fiindcă îi cea care a păstrat formele originare moștenite din latina populară.

— Nu cumva e cea mai veche ? Dacă la baza limbilor romanice stă traca ? Ce argumente contra sînt ?

— Nu sînt. Dar nu avem probe.

— Care a fost cea mai mare bucurie științifică trăită pînă în prezent ?

— Cînd am terminat lucrările lexicografice, ce le-am coordonat, și gramatica.

— Pentru mine e curios cum vin apoi alții și scot, practic, o nouă ediție a dicționarului, schimbînd titlul și trecîndu-și numele cu nonșalanță în autor.

— M-a mîhnit și pe mine ignorarea, de către echipa de la **Dicționarul explicativ al limbii române**, a muncii colectivului pe care l-am condus.

— Să ne întoarcem puțin la Muzeul limbii române din Cluj-Napoca. Simt că această instituție a marcat o epocă de vîrf în lingvistica noastră — e o Junime a lingviștilor. Cum, cine ?

— Muzeul limbii române, creat pe lîngă Universitatea din Cluj-Napoca imediat după reîntregirea națională din 1918, de către marele lingvist și creator de școală Sextil Pușcariu. Muzeul a fost un atelier colectiv de cercetare, în care, **mai presus de munca pentru lucrări științifice personale, era, pe primul plan, realizarea lucrărilor de interes național : Dicționarul limbii române, Atlasul lingvistic român,** revista **Dacoromania**, fără egal pînă azi. Această ctitorie științifică românească a avut un program elaborat de Pușcariu cu numeroase și importante obiective, realizate în bună parte, cum arăta I. Pătruț : stringerea și prelucrarea științifică a materialului lexicografic din toate timpurile și din toate regiunile locuite de români, pregătirea de studii și lucrări speciale în vederea promovării unei limbi literare și a unei terminologii științifice și tehnice unitare în toate ținuturile românești ; deșteptarea interesului obștesc pentru studierea și cultivarea românei, pregătirea de specialiști, publicarea de monografii lingvistice, dicționare, glosare, un atlas lingvistic român, o bibliografie analitică, care să cuprindă informații asupra a tot ce apare în țară și străinătate referitor la limba și literatura română, înființarea unei secții de onomastică etc. Era acolo o atmosferă înălțătoare de patriotism și probitate științifică — Pușcariu, N. Drăgan, T. Capidan, G. Giuglea, C. Lacea, Șt. Pașca, T. Naum, V. Bogrea, I. Breazu, S. Pop, Emil Petrovici și alții au înscris la Muzeul limbii române o pagină de aur în cultura română. A fost un privilegiu și o mare fericire pentru mine să lucrez la Muzeul limbii române.

— De ce nu își reia numele institutul ?

— Cred că s-ar cuveni acest lucru.

— Care este opinia dumneavoastră despre ortografia actuală ?

— Ortografia ce o avem ? Cred că e un lucru bun, mai bun ca înainte. Doar că unele lucruri sînt exagerate. De fapt, orice fixare de reguli ortografice are un caracter provizoriu. Personal : **sunt** pentru folosirea și a lui **â**, deci cred că am putea scrie cu **â** în mijlocul cuvintelor, în nume proprii sau comune — să punem din nou la locul său pe **â** din A. Am mai spus : rațiuni simplificatoare nu ne pot determina să-l eliminăm din scriere și în buna tradiție a școlii clujene sunt pentru scrierea ; sunt, suntem, sunteți, sunt.

— Vă mulțumesc. Acum, cînd pășiți în cel de-al patrulea pătrar de secol al vieții dumneavoastră, vă urez — sînt convins că exprim un gînd al tuturor foștilor dumneavoastră studenți — sănătate, noi realizări, la mulți ani !

Constelația lirei

Stăpîna de seară

Erai înaltă cît ploile
cît luna. Coborai seara
dintr-un pod cu zăpadă
Porneai vîntul întunecat
și rotea odăile (cu bărbatul
junghiat cu crini murisem
de mult) Nu mai umbla
nici un greier sub tencuiala casei
nici un gînd în firul de iarbă
nu se mai auzea nici o mireasmă...
Doar părul tău lung viscolind
între arborii oglinzii.

ION POTOLEA

Piatra

Cu punțile retrase,
Cu ferestrele închise,
Cu treptele înăuntru,
Ca un turn albastru
Gata să pornească
În văzduh,
Ca o pasăre
Gata să zboare
De un mileniu.
Locul în care stă
La forma sa.
Posacă, absurdă,
nemaicabilă, dură
Ca viața. Și
pururea în albie,
La locul său,
Asediată
Din toate părțile
Fără să-i pese.

NICOLAE DIACONU

Statuia dragostei

Albim iluzii
În noaptea fecioarei —
Friguroase boabe de rouă.

Deasupra burgului
Tăcerile ard,
Pustiite de dragoste.

Peste durere,
Gîndul iubirii
Măsoară trecerea.

DUMITRU UDREA

Către altcineva

nu aștepta o floare de la cel singur
el nu-și va împărți cu tine
propria lui iluminare,
reverberația petalelor tale
n-o vor acumula orizonturile închise
ale altei singurătăți,
ci dacă stărui în fața ușii tale
oprește bucuria unei convorbiri
oprește bucuria și răsuflarea
privește cum îi trălesc mîinile frămîntate
cum îi cad umerii pe rînd
de emoția unei risipiri stăruitoare,
dar tu
să nu deschizi ușa

IOANA DANA NICOLAE

Cosașii

Dau cosașii cu gresia peste marginea lunii,
Sus, peste dealul morții, cad trandafiri de
pe cer,
Aerul tot, valeer de iarbă strivită,
Îmi pătrunde în suflet sfios și stingher.

Cei plecați scot mina din pămînt cu cîte
o floare
Pe care o țin în calea coasei strigînd
Uitarea adîncă în care
Creșterea tainică a ierbii i-a-nfășurat rînd
pe rînd.

Trec cosașii cu gresia peste marginea lunii,
Luna-mi tale în suflet pale crude, adînc ;
La izvoarele lumii mă voi asculta-n
noaptea calmă
Cositul sfînt cum îl laud și-l plîng.

GH. MINCA

Scrisoare

Cînd pleci se lasă-n mine frig
Și cîntă noaptea a pustiu fîntîna
N-am nici putere, urma să ți-o strig
Amară și străină-mi cade mîna.

Același ceas cu gene moi și lungi
Rămîne să mă mîngîie pe lume
În vara asta n-ai să mai ajungi
Să-mi cumperi de prin tîrguri mîere și
aluaturi.

Cînd pleci mor lebedele-n stol
Rănite-n visul lor de sărbătoare
Să nu mai lași prin curte — atîta gol
Și lacrima grădinii fără soare.

ANGELA TIRZIU

Teatrul tîrziu

Cenaclului Flacăra

vom pleca, vom pleca, este adevărat
locuri la loje au fost reținute
biletele toate sînt de mult vîndute
umbrele noastre au și plecat

la teatrul acela nu vor fi actori
noi vom fi pe scenă și vom fi în sală
va fi marele spectacol de gală
pe care l-am visat de atîtea ori

va ninge cu flori în teatrul tîrziu
ori, poate, straja la ușă va bate
bieți actori ai toamnei rotunde
riduri pe viață frumos desenate

vom merge la recepții, interviuri vom da
în salonul oval al marii întrebări
ridică-le doamnă în cîrjele tale,
să mergem la teatrul marilor eroi.

PETRE IVANCU

Cotropire

E vară, timpul pare că trece în surdină
Cerul e-atît de simplu că-ți vine să zbori,
Doar vîntul subțire ca un picior de-albină
Cotropește polenurile închise în flori.

Și peste pietre cotropese mereu alte ape
Dar nu se petrece nici un păcat
Piersicile plutesc gata să crape
Și ce liniște mare s-a lăsat peste sat !

E pustiu, nu mai e nimeni prin case
Toți norodul e plecat la război
Cu mic, cu mare, cu seceri, cu coase,
Că grîul amenință să treacă peste noi

Era gata-gata să la satul pe sus,
Acum, doar dropii din umbra secerii fug
Dar frontul se sparge tîrziu, după apus
Cînd cîmpul se-nfioară ca un recrut chilug

Așa ne cotropește grîul în toată vara
E un război cît o pace fără pereche
O luptă, pe viață și pe sudoare, dar seara
Pîinea noastră se coace pe vatra străveche

Pentru cea de toate zilele pîine a noastră
Un război cu grîul e-o luptă necesară
Aici pe locul nostru de sub bolta albastră
Timpul pare că trece în surdină. E vară.

MARIAN BODEA

Eu tot mai cred

Simt timpul cum își ucră în anii mei
otravă,
și sarea cum dospește sub solzii mei
bireți,
dar tot îmi dărui pașii făgăduitei punți
și caut leacul lumii, prea tristă și bolnavă,

simt lupi bătrîni la pîndă, capcane pe sub
frunți,
în ceafîncele lunii mor greieri în enclavă,
eu tot mai cred în roua din laul
de otavă
și-n ochiul de luceafăr rostogolit în munți.

Simt fumul alb în case și zgura din
cuvinte,
simt ochiul de uraniu al armei fără greș,
dar tot mai cred în iarbă, în frați și-n
morminte,
în fragedă ninsoare a florii de cireș.

Simt omul cum își ucră otrava lui prin
vreme,
dar tot mai cred în lumea zidită cu
poeme...

POMPILIU CRISTEA

Vin eroii

Istoria e plină de eroi,
Vin eroii la noi
Ascultați-le pașii !
Vin din somnul pămîntului,
Îmbrăcați în armuri de baladă.
Fulgeră drumul spre noi.
Pădurile se tulbură.
Deschideți porțile albe !
Vin eroii cu soare-n veșminte
Pe drumuri de dor
Vin să ne-aducă
Pîinea virtuților lor
Vin eroii pe drumuri albastre
Să guste pîinea
Izbînzilor noastre.

Moartea șarpelui

gînduri și clipe se despletesc încet
și seara nebănuită coboară în vers
ca o mirare a cheii în lacăt
prin poarta clipei întredeschise
moartea șarpelui își spun
numai pe soare îl doare
numai pe el

ION BĂDUCU

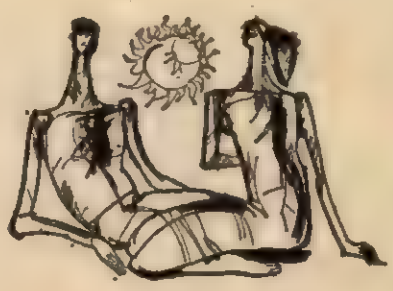

Grădina liniștilor

Un nor s-a oprit lîngă munte
Domolit în după amiaza ochilor tăi
Ascultînd clopotele vibrînd
Înspre liniști
Peste țiglele bunicilor
Sub binecuvîntate crengi de soare
Tresar foșnind
Perdele ațipite
Uitînd să țipe cad peste grădini
Cîntînd cu merii
Versurile albe

REMUS BOTAR

Falsă definiție

Îmi place doar ploaia de la marginea ploii,
Închipuita ploaie care curge sub formă
de răcoare,
Ceața, apoi, de la marginea ceții
lucrurilor —
Un alt chip al curcubeului lor nevăzut —

Despre care încă nu știm nimic...
Și imaginea mea rămasă în urma
cuvîntului,
A numelui meu identificator,
Ascunsă într-o umbră moale de cifră,

Goală și ea ca o cameră goală...
Și, în cele din urmă, floarea — cel mai
mult —
Pe care o lasă în urmă
Trecerea ta prin ingerul ochiului meu...

ADRIAN COSTACHE

Cai

Vin cai din amintiri, vin pururi cai,
Le curg din nări cîmpii — făclii de dor ;
Unii-au păscut otava dinspre rai,
Alții s-au scurs în neodihna lor...

Vin cai tineri și vin cai bătrîni
Din amintiri, flăminzi și însetați,
În ochi le ard fantastice fîntîni...
Vin cai toți — cei vii și cei trădați.

Cai albi cu umbra pură, de zăpadă,
Cai înstelați, întrebători, cai suri
Vin pe un drum de trudnică baladă,
Cu coamele-așezate de păduri.

Și ne pătrund în vise, răbdători —
Văpăi de vînt, de rouă și candoare,
Încît simțim cum revenirea lor
Ne viscolește trupul și ni-l doare.

Vin cai din amintiri, vin pururi cai ;
Prin pulberi stinse umbra lor răsună.
Unii-au păscut otava dinspre rai,
Alții răcoarea picurînd din lună.

FLOREA BURTAN

Pîinea marii

Cînd noaptea
Bate dîn aripe
Neîntreagă
Începîndu-și
Cîntul de ceață
Aluatul negru al mării
Cu drojdie de spumă
Începe să crească

Noaptea
Însetată
În zori
Să bea se duce
Din apa de întunerie
Iar zorii zilei
Cu mîini de fluture
Frămîntă
Aluatul subteran
O formă vie dîndu-i
De rumen și rotund
Fruct de păcat
Și-n cuptoare de zi
Aprinsele mîini
Îl pun în zori de zi

Cînd astrul zilei
În cruce de cer
Popasu-și are dulce
Se frînge pîinea-n valuri
Se înalță
Ca o jertfă
Pe altarul tremurînd
al aerului vibrînd
Și jertfa mării
Își urcă
Corole de lumini
În tainic cer senin

Inima

Inima acestui pămînt
Sînt fluierele
Din copae de os

Crescînd sub pămînt
În foc
Renăscînd

Inima acestui pămînt
Sînt fărîmele
Cu veșmînt de aur
străveziu

Ele se zbuciumă
În noi
În vertebrele noastre
Ce ne dor
De plînsul lor

Inima acestui pămînt
E bobul de grîu

E grîu
Crescut prin sîngerare
A pămîntului
Prin tăierea
Brazdei de grîu
Crescut prin despicare
a pămîntului

Cu durere
Despicat
Cu sînge de iujer
Călire de prune

Inima acestui pămînt
E brazda de grîu

CATALINA CORVIN

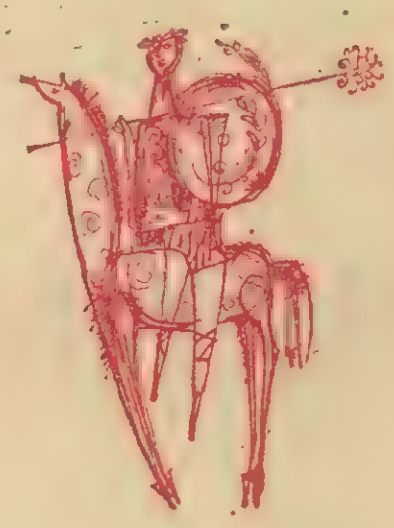

În acest număr ilustrații
de DONE STAN

Danciu Florentin. Ne propuneți un dialog lipsit de interes : „Eu sînt floare / Iar eu sînt gîză / Și eu sînt pasăre / Dar eu ce sînt ? / Sînt om." Dar de ce credeți că așa ceva ar putea fi și poezie ? *Gh. Irimia.* Grupajul de versuri aparținînd membrilor cenaclului pe care îl conduceți nu se ridică la o valoare deosebită. *Drăghicescu Nadia.* Oarecum duioase și sensibile cele trei poezii, dar și pline de naivități. Același răspuns și pentru *Rodica Munteanu, Dan Dănuț Doru.* Participînd la ședințele de lucru efectiv ale unui bun cenaclu literar, credem că v-ați lămuri asupra nivelului la care se află versurile dv., nivel pe care neapărat trebuie să-l depășiți. *Lucian Gerő.* Nu ne-ați răpit timpul. Mai trimiteți, dar, dacă se poate, dactilografiați-vă poemele. *Decomdată* nu pentru următorii : Moraru Ion, Radu Lucian, Viorel Popescu, Viorica Dan, Stanciu Olguța, George Bălcescu, Balaci Iosif, Doiciu Amalia, Isabella Bercaru, Carmen Alina Ghenea, Ion Bihoreanu, Ionel David, Dogaru Florica, Stan Cornelia, Martin Emilia, Pavel Rătundeanu, Drăguț Tudor, Ghinea Mircea, Ioan Mladin, Nădejde Magda, Ina Ramian, Manase Groza, Plesea Elisabeta, Daniel Neguț, Mihaela Seman. *Manuscrisele nu se înapoiază.*

VICTOR NIȚA

Un muzeu in labirint

„Afacerea" Caravaggio (I)

Un martor ciudat

Detaliu din Martiriul sfîntului Matei de Caravaggio (autoportret prezumat)

Din tenebrele care dau tircoale ca o ceață neagră *Martiriului sfîntului Matei*, se desprind, chiar în centrul tabloului, două chipuri: martirul, doborît la pămînt, deschizînd brațele ; și călăul, gol, sinistru și viril, ridicînd lancea. În rest, martori. Fiecare reacționînd în felul său. Unul, cu pălăria împodobită cu pene, privește aproape amuzat. Altul, pe jumătate răsturnat la pămînt, ca să vadă mai bine, e numai ochi și urechi: nu vrea să piardă nici un amănunt. Întors cu spatele, un spectator se ferește parcă; rămînînd totuși pe loc. Un băiețandru, probabil unul din nenumărații mici vagabonzi care rătăcesc prin Roma acestui început de Seicento, țipă ; e îngrozit și fuge. Și tocmai în partea cealaltă, în spatele călăului, distingem un bărbat căruia nu i se vede decît capul. Un ins cu părul negru, răvășit, cu măsălițile lăsate în jos și barba scurtă, avînd ceva de pirat în aerul lui. Un chip întunecat, pe care violența se amestecă în mod bizar cu tristețea. Cine e acest martor ? Nu seamănă cu Caravaggio însuși ? Ba da, se pare că da.

De fapt, nici martirul, nici călăul, nici martorii, nu ne trimit cu gîndul la o legendă pictată. Fără îndoială, ne spunem, scena, așa cum o vedem, s-a putut petrece în Roma, pe stradă sau chiar într-o tavernă. Martirul e pur și simplu martir. Călăul e pur și simplu călău. Iar martorii, cei ce nu lipsesc niciodată de la asemenea scene. Dar martorul căruia nu-i vedem decît chipul e Caravaggio, într-adevăr ? Sau doar seamănă cu Caravaggio ? Îl privim încă o dată tenul închis. Ochii vii și sumbri. Părul răvășit. Da, se pare că nu ne-am înșelat. În plus, din cîte ne dăm seama e mai scund decît ceilalți. Așa că, probabil, avem de-a face cu un autoportret. Dar asemănarea nu înseamnă nimic sigur, deoarece pictorul a putut apela la chipul său din lipsă de modele. Cu totul altceva ar fi dacă am ști, de pildă, că pictorul nu s-a putut stăpîni să nu se înfățișeze printre curioșii care urmăresc martiriul, pentru că nici în tavernele Romei nu se putea stăpîni să treacă pe lîngă o încăierare fără să-i vadă sfîrșitul sau să se amestece printre combatanți. Dar de unde să știm așa ceva ? De unde să știm sigur, vreau să spun, pentru că de bănuit o bănuim. În consecință, trebuie să ne mulțumim cu ceea ce observăm. Misteriosul martor s-a aplecat într-o parte ca să vadă mai bine. Cum fac curioșii cînd nimeresc peste ceva care-i interesează. E, oare, cel mai liniștit dintre martori sau numai ni se pare ? În gesturile altora se distinge o reacție. Un început de încîntare. Sau un început de groază. În schimb, Caravaggio privește netulburat. Lumina îi cade pe față. Îi scaldă trăsăturile aspre. Și totuși chipul acestui martor rămîne impenetrabil. Ce gîndește, de fapt ? Vrea să plece ? E decis să rămînă? E dezgustat sau amuzat de ceea ce vede ? E de partea călăului sau a victimei ? Sau e indiferent ? Sau abia a venit ? Încă n-a înțeles, poate, ce se petrece, nu s-a lămurit. Deocamdată doar privește, iar pe fața lui nu se citește încă nimic sigur ; nici satisfacție, nici oroare. E doar curios. Și numai tristețea care se amestecă în violența mută a acestui chip întunecat ne pune pe gînduri.

Dar ce sînt tenebrele care îl învăluie chipul ? Sînt ale picturii sale sau ale destinului său ? Le recunoaștem ; sînt aceleași umbre infernale pe care lumina le sfîșie ca un jet în aproape toate tablourile lui. Dar aici ele par să aibă și altă semnificație. Căci însăși viața lui Caravaggio pare învăluită în ele. De aceea, martorul enigmatic ne intrigă și mai mult. Cine a fost, de fapt ? Sau mai degrabă ce ? Un asasin, cum zice Stendhal ? Un aventurier în stilul lui Benvenuto Cellini, de care îl apropie multe lucruri, inclusiv plăcerea comună de a nu lăsa nerăzbunată nici o ofensă ? Un plebeu care visa să umble îmbrăcat în mătase, cu sabia atîrnată la șold ? Și pentru că nimeni nu se grăbea să-i acorde titlul de cavaler, ceea ce i-ar fi dat dreptul să poarte sabie (armă utilă pentru un caracter atît de impulsiv), n-a mai așteptat și o purta ilegal, în ciuda ordinelor exprese ale papei ? A fost oare un derbedeu arțăgos și turbulent, cum susțineau dușmanii lui ? Sau un geniu nestăpînit, cum susțineau admiratorii lui ? Un temperament prea coleric și excesiv, pentru a fi acceptat de toți ? Sau un geniu prea impetuos pentru a fi înțeles de toți ? Un înnoitor vehement și iconoclast ? Sau un recalcitrant ? Ce ascunde acest martor cu părul în dezordine, ca și viața lui ?

Cu siguranță, Caravaggio n-a fost un înger. Chiar dacă au exagerat cei care pretind că picta cu sabia alături, că era totdeauna pus pe hartă, gata să-și facă dreptate cu pumnii, viața lui rămîne un roman negru, iar Caravaggio rămîne omul picturii sale. Certuri, încăierări, sfidări aruncate la tot pasul, tapaje nocturne, prietenii dubioase, aversiuni pătimașe, procese, întîmplări tenebroase, în care uneori a curs sînge, protectori influenți, dușmani neîndupleca ți, excese, furii, o existență trăită pe muchie de cuțit, între glorie și prăbușire, între entuziasm și indignare, nimic nu lipsește din acest destin fulgurant și straniu care a dat de furcă și poliției și judecătorilor postumi. „A trecut toate podurile", s-a spus insinuant, s-a înhăitat cu bețivi, cu jucătorii de cărți, a intrat în conflict și cu pictorii mediocri, și cu cei care nu-l înțelegeau, dar și cu dreptul penal. Orgolios, nu recunoștea alt maestru în afară de natură. Insolent, striga asta pe toate cărările. Caravaggio era sortit, ca și pictura lui, să displacă spiritelor moderate. Într-un cuvînt, a și uimit a și scandalizat Roma. Dar e greu de spus ce a provocat mai multe scandaluri : tablourile lui sau isprăvile lui. Iată încă o întrebare pe care ne-o stîrnește chipul acestui martor care nu arată a gentilom, în ciuda faptului că nu și-a dorit, probabil, nimic mai mult decît să se poată întoarce într-o zi cu însemne de cavaler în satul de la care își luase numele: Caravaggio.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Stere — Kirileanu polemizînd epistolar (II)

Replica lui Stere, la explicațiile ce i-au fost trimise, vine urgent. — la un interval de-o zi — fiindcă epistola expediată în copie către Ion Simionescu, scrisă de mîna lui Moș Ghiță Kirileanu, nu e datată ; dar aceea care o însoțește în același plic, pentru Ion Simionescu de la Kirileanu, are precizat limpede : **București 1906, 1/14.** Sper că cititorul atent va fi reținut data de **29 noembrie 1906** din prima scrisoare a lui Kirileanu, ceea ce mă face să constat deocamdată și să-mi mărturisesc satisfacția, că în vremile acelea desuete, moleome și patriarhale — s-au scurs de-atunci aproape ont decenii — o scrisoare de la Iași la București și viceversa, parvenea destinatarului în 24 de ore ! Și să-l ascultăm acum pe Stere, drastic și incisiv : „Stimate Domnule Kirileanu, scrisoarea d-tale m-a uimit din mai multe puncte de vedere : D-ta îmi scrii că n-ai vrea să fii „amestecat într-o discuție de felul acesta mai ales cînd dv. mă încredințați" etc... Cum ? Crezi că **scopul meu a fost** să-ți inspir d-tale numai o părere bună asupra onorabilității mele ? În al doilea rînd, ai auzit la o cafenea, de la niște oameni puțin cunoscuți și pe care-i scoți capabili de a-și tăgădui cuvintele, niște calomnii urîte asupra unui om, căruia îi dedici publicațiile d-tale „cu mult respect" și aceasta îți ajunge să afirmi categoric într-o scrisoare către un prieten că „Convorbiri literare" au o bază morală, pe cînd la „Viața românească" nu e decît o temelie materială de 20 000 lei „de la un credit liberal" (citez textual), — și acum îmi servești teoria că „lucrul e prea obișnuit ca să fie privit drept o calomnie sau oarece neverosimil" ?

Nu, Domnule Kirileanu, te judec mai bine decît vrei să apari în scrisoarea aceasta și sînt convins că pentru a lansa o acuzare atît de gravă, ți-au trebuit informațiuni dintr-un alt izvor mai înalt și anume, din acele cercuri care s-au deprins cu monopolul intelectualității într-o atît de simplă apariție a unei reviste ce scapă direcției lor, e socotită ca o jignire. Lupta împotriva curentelor adverse e nu numai legitimă, dar e o datorie față de sine și de țară și aceasta e singura cale spre cultură. Dar în mediul acesta oriental, intelectualii noștri de la „Serviciul Monopolului Cultural Român" înțeleg lupta așa : tăcere în organele oficiale ale „S.M.C.R." și calomnii pe din dos. De ce ? Se scontează insuficiența „Convorbirilor literare", chiar neorganizate cu d-nii Mehedinți și Pangrati în față și M. Dragomirescu redivivus de după paravan ? Socot, deci, de datoria mea, să te previn că voi uza, la timpul oportun, de scrisoarea d-tale, colaborator și consilier intim, spre a caracteriza „temelia morală" și moravurile „Serviciului Monopolului Cultural Român". Primește salutările mele, C. Stere".

Practic, polemica epistolară Stere — Kirileanu se isprăvește aici. Și am cercetat — orientîndu-mă după perioada respectivă — cu răbdarea cuvenită, colecția „Vieții Românești" din decembrie 1906 pînă în iunie 1907, să văd dacă Stere a făcut sau nu uz în vreo formă ori alta, direct sau indirect, de incidentul incriminat. N-am găsit nici o aluzie măcar nicăieri. Am parcurs, de asemeni, amplul și excelentul volum de Corespondență, scos la Editura „Minerva" în 1977, de sîrguinciosul cercetător și merituosul profesor Mircea Handoca, unde e reunită, în sute de pagini, o selecție valoroasă de scrisori primite și emise de G. T. Kirileanu, din bogatul fond al Academiei și al Bibliotecii Centrale de Stat. Stere nu figurează ca emitent sau ca primitor cu nici o epistolă. Curios mi se pare că Ion Simionescu, prieten o viață întreagă cu Moș Ghiță Kirileanu, curtind recioroc o îndelungată și stăruitoare corespondență, e menționat doar cu două scrisori primite și exclusiv cu una trimisă, — toate trei fiind reproduse. Vor fi fost fireste, mult mai multe — după știința mea depășind cel puțin suta — care se vor fi pierdut sau au ars în lăzile pe care le adăpostise pe Tarcău — cum însuși Moș Ghiță mărturisește undeva — cînd în cel din urmă război, luntrele au ajuns pe acolo.

Dau, în fine, și scrisoarea lui Kirileanu către Ion Simionescu, la care m-am referit la început, expediată din București în 1906, la 1/14 decembrie. Să-i citim împreună cuprinsul : „Iubite prietene, Faptul că nu mi-ai răspuns d-ta și că mi-a scris în chin atît de neașteptat dl. Stere, m-a făcut să cred că din dragoste pentru „Viața Românească" și dintr-un sentiment ce-l ai cînd șuguind cu mine rostești numele „Mathieu" — sentiment întins și asupra celor de la „Convorbiri" — ai sous d-lui Stere bănuiala mea, lăsîndu-l a-mi scrie ce mi-a scris și jertfind discreționea scrisorii mele. De aici vine durerea (nu colții) răvașului meu din urmă. Lămuririle ce-mi dai în chip așa de prietenesc, în privința displăcutei întîmplări, m-au îndulcit, aducîndu-mi mîngîierea nestîrbirii unei prețioase legături de prietenie. Dar vezi, un „Mathieu" n-ar fi în stare odată cu canul, a săvîrși un astfel abuz de încredere. Acuma îmi dau seama cîtă drentate era în instinctiva-mi răsnîngere de ceata d-lui Stere. Din alăturata copie a scrisorii de a doua, cu care m-a dăruit dl. Stere — odată cu scrisoarea d-tale — te vei încredința de gîngășia sufletului său, de căpcana ce mi-a întins cu bună știință și de faptul că se poate să-mi dăruiască noi dispăceri prin uzarea scrisorii mele, a numelui meu și a unui pasaj din scrisoarea cu pricina ce ți-am trimis, într-o viitoare polemică. Situația mea din slujba în care mă găsesc, nu-mi îngăduie a mă amesteca în polemici — fie și literare — și-ți poți dar închipui felul loviturii cu care vrea să mă izbească umanitarul dv. Stere și ai săi.

Eu mă gîndesc să-i răspund d-lui Stere așa : „Atît scrisoarea mea către dl. Simionescu cît și răspunsul ce am crezut că vă pot trimite la scrisoarea dv., nu erau scrise în vederea unei polemici pe cale de publicitate. Prin urmare, eu vă rog stăruitor să nu vă folosiți de neînsemnata mea scrisoare pentru chestiile ce le puteți dezbate cu cei de potriva dv., fără mijlocirea numelui meu. Căci îmi închipuiesc că și dv. veți recunoaște că sînt stăpîn în privința celor scrise de mine în scrisori private trimise prietenilor mei cu bunăcredință și cu încrederea că vor rămîne în domeniul privat. Protestez, mai cu seamă, împotriva răstălmăcirilor și întinderii ce o dați ziselor mele. În felul acesta, aș putea fi învinuit de crime, care de care mai mari, cu toată neînsemnătatea ce pe dreptate o dați, în același timp, persoanei mele".

Acuma d-ta, care-mi vrei binele, cearcă la dl. Bujor să-l aducă pe tovarășul său la sentimente mai cuviincioase și spune-mi dacă nu-i mai bine să-i las pe dl. Stere fără răspuns, ori dacă trebuie să schimb ceva în proiectul scrisorii de mai sus. Eu îți mărturisesc, în toată sinceritatea, că aș fi rămas cu aceleași sentimente de prietenie față de d-ta și casa d-tale, chiar dacă nu mi-ai fi răspuns cum mi-ai răspuns : n-aș fi putut face altfel. Dar scrisoarea d-tale mi-a rădicat o greutate de pe suflet, pentru care îți mulțămesc din toată inima. Prieten devotat, Gh. T. Kirileanu.

Răspunde-mi, te rog, cît de curînd și trimite-mi copia acelui nenorocit P.S. din care vrea să-și facă dl. Stere o măciucă de lovit — restul și numele meu — în „Convorbiri". Călduroase închinăciuni doamnei Simionescu și la toți ai casei".

Închei, cu permisiunea de a mai adăuga cîteva cuvinte, ca să nu subziste lectorului nici o nedumerire : știindu-i bine pe cititrei în structura, în comportamentul și în reacțiile lor, cred că Ion Simionescu, un excelent psiholog și un cunoscător de oameni de mîna întîia, l-a sfătuit pe Moș Ghiță Kirileanu să renunțe de a-i mai trimite lui Stere răspunsul intenționat — pe care l-ați văzut — și cu asta polemica epistolară probabil că a luat sfîrșit, într-un cerc strict intim și, cum se spune, fără învinși și fără învingători, așa cum se cuvenea, unei vorbe înregistrate la o tacla de cafenea.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Veneția Eminescului (I)

„De cîte ori văd în lumină clar-obscură-a lunii
Cum urmînd unui impuls lăuntric, întunecat,
Marea se strînge într-o pornire
viicînd potolită
Sălbatic la pragul de marmură-al Veneției
Mi se pare că valul acesta neguros ar fi
Un băiat posomorît, care, tulburat și neliniștit
Pe al iubitei palid obraz mort
Amăgit din nou caută izvorul vieții.
Și dacă răsună apoi, prin liniștea pustie a cimitirului.
Din turnul lui Marcu, înfiorător,
bate ora douăsprezece
Ca geamătul unei sibile a durerii,
Este ca și cum, dintr-un mormînt înăbușit
Ar răsuna cuvîntul plin de melancolie și trist :
„Renunță ! Morții nu se scoală,
băiatule !"

Cititorul neavizat are de ce să fie nedumerit citind versurile acestui sonet fiindcă anumite sunete ce-l compun îi par familiare. Cercetîndu-și memoria va înțelege că le-a mai întîlnit (cu alt chip) în textura selenică a „Veneției" eminesciene.

Nu există român pe care norocul să-l ducă în piața San Marc (după Napoleon, cel mai somptuos salon al Europei) și să nu și le murmure, tulburat, gîndind firesc la locul pe care ele le-ar ocupa în literatura extrem de bogată dedicată Veneției. Greu de presupus că sonetului eminescian i s-ar mai putea găsi o creație pe măsură, sădită într-alt grai, într-altă limbă de autori pe care editorii îi tipăresc în serii de clasici ai literaturii universale.

Și totuși „Veneția" Eminescului nu e cu totul originală ci o traducere dintr-un autor obscur. Dar o „traducere" foarte puțin fidelă (din fericire) la care autorul român a adaos în variante progresive podoabe ce lipsesc originalului. Scris și rescris, sonetul austriacului (de viță italiană, Cajetan Cerri) se poate spune că l-a obsedat pe Eminescu încă din perioada studiilor vieneze (1869—1872) de cînd datează primele ciorne ale „traducerii" (mss. 2285, f. 135 a în fondul Academiei) și pînă în 1883 de cînd datează forma definitivă.

Volumul de care s-a slujit la Viena („Aus einsamer Stube") l-a convins să încerce mai întîi o transcriere ad litteram a sonetului lui Cerri (prin anii 1871—1872) și ce a urmat, se știe. Eminescu l-a „salvat" pe Cerri, i-a acordat șansa trecerii în universalitate înnobilînd o compunere cu slabe virtuți prozodice și prefăcînd-o în aur pur după trecerea prin inefabilile recipiente alchimice ale neomenescului său har poetic.

La versurile „româno-austriece-italice" gîndeam și eu la a doua trecere prin Veneția cînd urcam (cu liftul) în turnul străjuind piața ninsă cu porumbei, turn nou, datînd doar din primii ani ai veacului nostru și înlocuindu-l pe cel vechi, cu trepte spiralate atinse de pașii ostenițí ai lui Eminescu.

Eminescu, bolnav, a ajuns la Veneția la sugestia generoasă a lui Maiorescu, sugestie exprimată într-o scrisoare din 10 februar 1884. Criticul îl invita pe poetul aflat în casa de sănătate a doctorului Obersteiner să petreacă o vreme „spre sudul Alpilor, poate pînă la Venezia, Padua sau Florența" într-o „excursiune" în care urma a-l însoți bunul prieten Chibici-Rîvneanu.

„Excursiunea" a fost tristă. Eminescu acuzînd brusca paralizie a unei mîini și a unui picior. Îmbătrînit de suferință, afazic, el va fi urcat în campaniilă cu prețul unor deznădăjduite eforturi. Ajuns sus, acolo unde ochilor li se deschide mirabila priveliște a cetății ivite din mare își va fi murmurat propriile-i eunitmi?

Va fi fost aceea Veneția *lui* ?

Avea orgoliul de a o vedea cu mai puțină frumusețe (ea, saturată de splendori) decît în poezia — turn cu numai patrusprezece trepte — fixată cu numai cu puțini ani înainte în mortarul limbii române?

Vor fi înțeles trecătorii (turiști, ca și acum, preocupați să-i îndoape pe grașii, găinoșii porumbei cu seminte aruncate pe dale) că omul în strai negru, cu plete negre, cu care s-au petrecut la coborîrea din campaniilă era dacă nu cel mai mare poet al lumii,-cum credem noi, măcar cel mai mare *poet* al Veneției ?

Vor fi simțit lespezile aurite și mozaicurile desfoliindu-se imperceptibil, hayuzele moarte și statuile că Veneția trebuia, s-ar fi cuvenit să fie zidită fie și *numai* pentru ca un om, acela, să-i calce pragul ingropate în mit ?

GH. TOMOZEI

Declarațiile unui martor invizibil și niște observații

Nicolae Crețu din Făgăraș l-a lovit cu automobilul Moskvici (1-BV-3 288) pe Manesia Matei aflat pe motocicleta MZ 125. Data : 27 mai 1979. Locul : intersecția DN 1 cu strada Gării din comuna Voila, județul Brașov, kilometrul 245+600. În prezența martorilor Brescan Mircea, Grancea Ioan și Slapciu Liviu — am respectat ordinea semnăturilor din procesul verbal încheiat în aceeași zi și la fața locului — miliția a făcut măsurători, constatări și precizări : „Autoturismul, după ce lovește motocicleta trece peste un loc închis cu rigle, unde se afla o cruce, le rupe pe acestea, adică riglele și crucea, toate din lemn, și trece peste ele, oprindu-se după aceea. Lîngă motocicletă au fost găsiți doi pantofi maro care aparțineau victimei Manesia Matei (între timp transportată la spital). Crețu Nicolae obiectează că autoturismul 2-BV-4088 condus de Armașu Ion i-a tăiat fața și ca urmare el nu a mai putut evita accidentul. Întrucît pe șosea mai existau două urme de frînare asupra cărora se obiecta că ar fi ale mașinii Fiat 124 (2-BV-4088), proprietatea lui Armașu Ion, s-au făcut verificări la locul faptei, făcîndu-se chiar probe de frînă și constatîndu-se că **nu aparțin autoturismului 2-BV-4088**". s.n. (Ulterior, martora Girlea Mihaela declară : „Inculpatul Crețu a susținut că sînt urmele Fiatului condus de Armașu și atunci lucrătorul de miliție din Voila i-a spus lui Crețu să nu mai mintă că a **fost milițian și știe cum se putea evita accidentul**". s.n.) Alte consemnări în procesul verbal : Fiolele alcoolscopice nu s-au colorat la nici unul dintre șoferi. Frînele Moskviciului funcționau normal, pe toate cele patru roți. Exista o urmă de frînare care aparținea sigur aceluiași Moskvici. Era soare și cald și orele prînzului. Asfaltul se înmuiase pînă într-acolo încît „mîinile lăsau urme în el".

Miercuri, 30 mai 1979, la orele 22,45 Manesia Matei a decedat în secția de chirurgie a spitalului din Făgăraș.

(Observația 1 : Absolut nimeni nu pomenește la această dată despre vreo mașină care s-ar fi deplasat din sens contrar, nici despre vreun grup de bicicliști!) Ancheta ADAS îl găsește — cum ?!? — vinovat exclusiv pe Armașu, iar pe Crețu îl invită să-și ridice despăgubirea. Intervine procuratura care solicită trimiterea în judecată și a șoferului care lovise efectiv. A urmat ancheta penală. Apoi procesul. Judecătoria Făgăraș îl condamnă pe Crețu la doi ani închisoare cu suspendare condiționată a executării și pe Armașu la doi ani și patru luni închisoare cu obligare la muncă corecțională (Dosar 2532/1980). Armașu declară recurs. I se admite pentru că „prima instanță a pronunțat o hotărîre nelegală și netemeinică". (Crețu nu a mai făcut recurs.) Și totuși Tribunalul județean Brașov îl condamnă pe Armașu Ion la doi ani închisoare (Decizia penală nr. 661/1981, dosar 792/1981, dar intră în grațiere). Cum se motivează condamnarea ? Astfel : „...ajungînd înaintea autoturismului condus de inculpatul Crețu Nicolae, inculpatul Armașu Ion, dat fiind că în aceeași direcție circulau mai mulți bicicliști, în scopul de a evita coliziunea cu ei, a fost nevoit să frîneze..."

(Observația 2 : Procesul verbal din ziua accidentului și fotografiile consemnează într-adevăr urme de frînare, dar s-a dovedit încă pe atunci că ele sînt ale Moskviciului, nicidecum ale Fiatului ! Dacă Fiatul ar fi frînat și el, un asfalt atît de moale, încît intrau în el și mîinile, trebuia să fi păstrat urmele, nu ? **Concluzia :** dacă nu sînt urme, înseamnă că nu s-a frînat. Apoi, observați că au apărut bicicliștii pe care nu-i consemnează nimeni, nici în ziua accidentului, nici în următoarele. De unde au apărut aceștia?)

În tot acest șirag de declarații, anchete, procese, confruntări și condamnări **martor principal s-a dovedit a fi Onea Leontina,** 26 de ani, **șoferiță** (s.n.), despre care toți ceilalți martori (mai puțin fiica și ginerele lui Crețu, aflați în mașină cînd a fost accidentat motociclistul) susțin că nu ar fi fost martor ocular la accident, ci că ar fi venit acolo mai tîrziu. Dacă aceasta este sau nu este realitatea, este treaba organelor de anchetă s-o stabilească. Pînă atunci, iată extrase din declarațiile martorei Leontina Onea, afirmații care au contribuit **substanțial** la condamnarea lui Armașu Ion (apropo, de ce printre cele 311 file ale dosarelor pe baza cărora s-a judecat nu există și declarația dată de Armașu în ziua accidentului, la postul de miliție din Voila ?) :

Prima declarație : 29 mai 1979 (De ce nu pe 27. 05. ca și ceilalți ? Și unde ?) „Mă aflam într-o Dacia. Cînd am ajuns în Voila era ora 12,30. În fața noastră circula un Fiat 124 și în fața Fiatului circula un Moskvici. Fiatul intenționa să depășească Moskviciul, la un moment dat s-a inscris în depășirea Moskviciului, din sens opus venea un alt autovehicul. Nemaivînd altă posibilitate a tăiat fața Moskviciului, în timpul acela Moskviciul intenționînd să evite accidentul probabil n-a mai putut folosi frîna de serviciu și a intrat în partea dreaptă lovind în plin o motocicletă..."

(Observația 3 : Cum se face că abia după două zile de la accident martora Onea „vede" — ceea ce nu văzuse nici măcar Crețu, și se consemnase în procesul verbal al miliției, din ziua accidentului — venind un autoturism din sens contrar ? Și dacă prin preajmă ar fi existat niște bicicliști de ce nu sînt pomeniți încă de pe acum ?) Aici e momentul să amintim că martora Onea a avut „niște încurcături" cu miliția, **la 10 august 1979,** încurcături soldate și cu un proces — dosar nr. 2411/1979, Judecătoria Brașov — în care, coincidență, apare tot ca martoră...

A doua declarație: După 36 de zile, adică în **28 septembrie 1981,** Onea se prezintă la miliția din Brașov (?) și face o amplă declarație de martor privind evenimentul consumat cu patru luni de zile înainte. Din respectiva consemnare desprindem că, pe 27 mai 1979, martora Onea Leontina circula într-o Dacia de **culoare roșie** (s.n.) Mașina era de ocazie, nu-l cunoștea pe șofer. „Datorită faptului că și eu sînt șofer profesionist am reținut mai multe amănunte". Anume ? „În momentul cînd Fiatul, în zona amintită, s-a angajat din nou la depășirea Moskviciului, distanța dintre Moskvici și grupul de biciclete era de cca 20 metri... **(Cicliștii se deplasau în același sens cu mașinile Moskvici și Fiat,** s.n.) etc. etc.

(Observația nr. 4 : Iată de unde au apărut și bicicliștii prezenți în decizia penală nr. 661/1981, bicicliști pe care în afară de Onea și de membrii familiei Crețu, fiica și ginerele acestuia, — bicicliști pe care nici ei nu-i menționează în primele declarații — nu i-a văzut nimeni ! **Așa cum nici martora Onea n-a fost văzută.**

A treia declarație. Sub jurămînt, deci, celelalte au fost înregistrate la miliție — la judecătoria Făgăraș, în ședința publică din **20 februarie 1981 :** „Nu-mi amintesc precis nici ziua, nici luna, nici anul, dar cred că a fost în 1978 cînd am asistat la un accident în comuna Voila. Eu mă aflam într-un autoturism Dacia 1 300 de **culoare albă** (s.n.). Din **sens opus venea un grup de cicliști...** Atunci autoturismul Dacia 1300 (?) angajat neregulamentar în depășire i-a tăiat fața Moskviciului și acesta a luat-o spre dreapta, lovind un motociclist care staționa. Știu precis că era o mașină Moskvici care a lovit motociclistul, deoarece mi s-a amintit la miliție, cînd am fost la termenul din 6 februarie 1981, de către lucrătorul de miliție, dar nu știu cum îl cheamă pe acel lucrător. Arăt că atunci, tot cu același lucrător care m-a condus în acea cameră, fiind însă de față alți doi lucrători de miliție, am discutat despre accident, mi s-a dat o foaie de hîrtie pe care am desenat intersecția unde s-a întîmplat accidentul și am relatat modul cum s-a întîmplat accidentul. Lucrătorul care m-a întrebat mai mult despre accident era civil. Ceilalți doi își vedeau de treburile lor. Cînd eu am spus că mașina care a luat-o la dreapta și a lovit motociclistul a fost o Dacia 1300, mi s-a atras atenția de lucrătorul de miliție că nu era o Dacia 1300, ci un Moskvici. Eu am relatat modul cum s-a întîmplat accidentul așa cum am arătat și astăzi în instanță. Cu totul am stat aproximativ zece minute la miliție, după care m-am prezentat la Judecătoria Făgăraș, arătînd că abia atunci am ajuns în gara Făgăraș, deoarece am pierdut trenul. Eu stăteam pe bancheta din spate, pe mijloc, în Dacia 1300 de ocazie. Precizez că tot ce am declarat în legătură cu accidentul este o declarație dată din imaginația mea, coroborată cu unele amintiri, adică m-am gîndit eu cum s-ar fi putut produce accidentul, deoarece nu-mi mai amintesc chiar cum s-a produs..." (fila 203)

A patra declarație. În ședința publică din **23 iulie 1981** aceeași martoră — care n-a fost văzută de nimeni în momentul producerii accidentului — declară la Tribunalul județean Brașov că își menține depoziția dată la Judecătoria Făgăraș, precum și declarația din 29 mai 1979, care i s-au citit. Oare onoratele instanțe să nu fi observat contradicțiile flagrante din declarațiile martorei Onea ? Să nu se fi observat — deși aceasta declară sub jurămînt — că în ședința publică a recitat pur și simplu o lecție învățată ad-hoc în altă parte ? Este posibil — scuzați-ne retorismul — ca un om să fie condamnat la doi ani numai pentru că era pe aproape atunci cînd un nepriceput — expresia aparține procurorului — în ale conducerii auto a ucis un alt om ? O pedeapsă — chiar grațiată — rămîne o pedeapsă. Consecințele ei sînt numeroase, uneori imprevizibile. Credem că mai este timp ca să se refacă o judecată.

MIRCEA BUNEA ■

Prea multă încredere strică

Evident, escrocul juca ireproșabil rolul pe care și-l alesese. Nu-i lipsea imaginația și nici experiența...

— Sărut-mîinuța, doamnă, scuzați că vă deranjez. V-ați mutat în locuință nouă, să fiți sănătoși și să vă bucurați de ea... Nu cumva aveți nevoie de jaluzele ? Poftim, am aici și cîteva modele...

Surprinsă plăcut de amabilitatea necunoscutului care o scutea de o deplasare pe la magazinele de specialitate, proaspăta locatară nu stă prea mult pe gînduri.

— Ooo ! Da. Ați venit chiar la timp. Nu știam că există asemenea inițiative... Le aveți cumva stas ori le confecționați pe măsură ?

— Vai, firește că pe măsură și după dorința clientului, în privința modelelor și a calității. Măsurarea ferestrelor intră în obligațiile noastre. Dacă vă hotăriți...

Femeia se scuză pentru deranjul din dormitor, mai cere permisiunea să întrerupă aragazul și-l poftește pe jaluzer prin toate încăperile...

Acesta, cu o ruletă, un carnețel și un pix modest, măsoară, notează și bolborosește ceva a calcul matematic.

— Da, în total vă costă 4 562 lei. Puteți da un avans de minimum 100 lei. Vedeți, noi nu cerem cincizeci sau șaptezeci la sută, cum pretind alții. Deși, să știți că ni s-a întîmplat să rămînem și cu comenzi executate, clienții între timp răzgîndindu-se.

— Ei ! Cum este posibil ? ! — se miră femeia indignată de atitudinea celor care au creat greutăți unui om atît de cumsecade. Și ca să-l asigure de seriozitatea ei, în comparație cu alți clienți nestatornici, scoate din geantă jumătate din costul jaluzelelor comandate, primind în schimb un bon pe care nu reușește să citească decît restul de plată și data la care va fi executată comanda, antetul firmei fiind aproape invizibil, iar numele reprezentantului indescifrabil.

Pare plictisitor să insistăm asupra unor astfel de amănunte, aparent fără prea mare însemnătate, pentru cititorii avizi

după cazuri mai captivante, nu ? Ei bine, așa privim, din păcate, uneori, aspecte care la prima vedere ni se par simple și absolut firești, dar în realitate reprezintă cu totul altceva...

De la o vreme, la Miliția sectorului 3 se adunau într-un număr tot mai impresionant reclamații care aveau ca numitor comun aceeași poveste... banală în aparență : întîrzierea onorării comenzilor de jaluzele, de către un individ care... Unii reușeau să-i descrie, alții precizau doar sumele achitate și prezentau spre argumentare acele peticele de hîrtie considerate chitanțe sau bonuri de comandă.

Să ne imaginăm cît de „simplu" este să primești peste 120 de reclamații în care semnatarii precizează doar că au plătit sume între 100 și 2 500 lei și cer, în schimb, să fie căutat infractorul și să li se restituie banii. Solicitări firești, de bună seamă, datoria miliției, una dintre ele, fiind aceea de a-i asculta pe păgubași, a le primi reclamațiile și a face tot posibilul pentru descoperirea răufăcătorilor. Ceea ce s-a întîmplat și în cazul pe care îl abordăm în rîndurile de față, autorul celor peste 120 de înșelăciuni în dauna avutului personal fiind descoperit recent, dar în urma multor zile și nopți de căutări și verificări, pentru care ofițerul Barbu Rotaru din formațiunea judiciară a Miliției sectorului 3 și alți colegi de-ai săi n-au precupețit eforturile.

„Amabilul" jaluzer, care venea personal la ușa apartamentelor și se adresa cu o politețe mai rar întîlnită, inspirînd viitoarelor victime o încredere de nezdruncinat — pînă la proba contrarie — nu era altul decît un escroc ve sat, fără ocupație, dar cu antecedente penale. El se numește Ion Thal, are 35 de ani, cu domiciliul în Aleea Barajul Bistriței, bloc G.1, sector 3, arestat și cercetat în prezent și pentru alte fapte penale.

De unde concluzia că oricîtă impresie „bună" ar face un necunoscut la prima vedere, experiența amară a atîtor păcălîți îndeamnă la prudență, la discernămînt, la cîteva măsuri preventive, care nu contravin bunelor maniere, și anume verificarea atentă a identității unor astfel de indivizi, convingerea fermă că documentele prezentate de ei sînt autentice, o atitudine circumspectă în astfel de tranzacții. Astfel, ar fi evitate nu numai șocurile pe care le suportă credulii, ci și eforturile care se depun pentru descoperirea făptașilor, ca să nu mai vorbim de banii aruncați pe apa sîmbetei, de regulă astfel de infractori fiind insolvabili.

MIHAI GROZAVU ■

Să nu tăiem lemne cu motor de avion!

A absolvit facultatea de matematică la Cluj-Napoca, în 1980, cu media 10. Toate examenele din cei patru ani, inclusiv cel de diplomă, le-a luat cu 10. Era șefă de promoție, dar la îndemnul profesorilor care o apreciau și îi cunoșteau înzestrarea, s-a înscris pentru al cincilea an de **specializare,** urmărind să se încadreze în cercetare ori în învățămîntul superior. Toate examenele din acest al cincilea an le-a luat cu 10. A luat 10 și la lucrarea de la sfîrșit. Din nou era șefă de promoție, de această dată între absolvenții anului de specializare. Primii doi — ea și al doilea — s-au bucurat de aprecierea conducerii facultății și universității clujene, fiind chemați, numai ei doi, să completeze niște fișe cu date personale în vederea întocmirii dosarelor pentru a lucra în cercetare. Dar numai celălalt a fost repartizat într-un institut de cercetare.

Beatrice Iudith Mentzel — fiindcă despre ea este vorba — a aflat că de ea n-are nevoie nimeni nici în cercetare, nici în învățămîntul superior — „Posturile în aceste domenii nu și le aleg absolvenții; sînt aleși ei pentru aceste posturi, media nemaifiind criteriul unic sau determinant pentru această alegere", ne-a spus, referindu-se la chiar acest caz, la 29 iunie a.c., directorul direcției de personal și organizare din M.E.I., Aurelian Bondrea — și a mai aflat, atunci, în 1981, că ea, șefa de promoție, n-are altceva de făcut decît să aleagă un post în învățămînt de pe lista specială pentru cei cu 5 ani, atît de specială că toți studenții știau și din experiența anilor trecuți că mai bune sînt posturile de pe listele celor cu patru ani. Beatrice Iudith Mentzel are domiciliul stabil în Alba Iulia, este singurul copil al unui artist plastic și al unei profesoare de franceză-engleză. Cel mai bun post pentru ea, prima care alegea, a fost la o școală generală din Sebeș. Oraș în care, **la liceu,** funcționa un coleg al ei, care nu trebuise să facă pentru asta decît patru ani de facultate și nu fusese nevoie nici să învețe cît ea. Este momentul să spunem că, în 1980, absolventa de excepție a trebuit, conform reglementărilor, să se decidă pentru anul al cincilea înainte de repartizare. Astfel, următorul de pe listă în ordinea mediilor a rămas șef de promoție și a ales primul. Deci postul pe care l-ar fi putut lua ea. Șansa celui mai bun. Acel post este la un liceu de matematică-fizică în Cluj-Napoca. Bilanțul era stupefiant : Șefă de drept a promoției 1980, Beatrice Iudith Mentzel a renunțat la această șansă pentru a face anul V, adică pentru a se perfecționa, pentru a lucra în învățămîntul superior sau în cercetare. A mai muncit strălucit un an, în timp ce colegii intrați în producție își numărau primul an de vechime în cîmpul muncii, a mai luat alt rînd de examene numai cu 10 pentru ea, în final, să obțină un post nu în Cluj-Napoca la un liceu de matematică-fizică, ci abia în Sebeș-Alba la o școală generală. Cam aceasta era situația cînd s-a hotărît să se adreseze presei. De atunci lucrurile au evoluat. Neprezentată la post, i s-a imputat costul școlarizării. A contestat. Comisia de rezolvare a contestațiilor, un reprezentant al Ministerului Muncii și unul al Ministerului Educației și Învățămîntului, a admis contestația. I s-a acordat chiar ieșirea din rețeaua învățămîntului. Totul pe temeiul clar al unor acte ce probau îndubitabil valabilitatea motivelor acestor doleanțe. Așa se face că, în prezent, fosta eminentă șefă de promoție muncește la oficiul de calcul al Întreprinderii județene de construcții-montaj Alba, făcînd o treabă pentru care nu era deloc necesară deosebita ei performanță universitară. Performanță care înconiună un drum de succese al unei eleve și apoi studente ce dovedise la concursuri în liceu și în facultate un deosebit talent pentru matematici, dublat de multă muncă și înzorat de o mare plăcere de a munci în acest domeniu. Acum, după cele întîmplate, tocmai plăcerea acestei munci este sufocată de indiferența tratamentului. Cît despre o bibliotecă universitară ca sursă de documentare, cea mai apropiată a rămas la Cluj-Napoca dar ea a avut ghinionul să fie șefă de promoție și să nu fi luat nici un examen cu altă notă decît 10. Acum se află, după cum ne-a spus, în situația de neinvidiat ca adesea diverși cunoscuți s-o compătimească, cinic sau sincer, că a muncit disproporționat de mult și deci absurd și inutil pentru ce a obținut, adică pentru munca pe care o face și la care a ajuns numai solicitînd în stînga și în dreapta sprijin și înțelegere.

În orice domeniu indiferența față de valori este condamnabilă. Chiar și indiferența față de obiectele de valoare ! Cînd însă un tînăr ce și-a dovedit valoarea cu totul remarcabilă în matematici este privit și tratat cu atîta indiferență față de viața lui și de randamentul pe care îl poate da în societate, cred că se cuvine să ne cutremurăm de întinderea indiferenței. Dacă un gospodar ar avea capriciul să taie lemne de foc cu un motor de avion ar părea oricui o bizarerie. Iar de cîtiva ani încoace, datorită prețului benzinei, una absurdă și păgubitoare. Ei bine, iată un adevăr pe care, incredibil, unii nu vor să-l înțeleagă : risipa de inteligență este mult mai condamnabilă decît aceea de petrol !!!

În această lume nimeni nu-și poate îngădui să risipească astfel de valori.

Între zîmbetul cinic al individului ce nu se dă în lături de la nimic pentru căldurica vinată de copiii săi și indiferența incalificabilă față de valorile țării numai pentru că e vorba de copiii altora, distanța este doar aceea de la obrazul drept la obrazul sting. Și nu e important dacă **nici unul** nu roșește.

Problema care se pune este aceasta : ne putem permite noi ce nu-și permite nimeni în lume, să irosim valori ? Poate că unii dintre cei datori să se ocupe de această selecție consideră că își fac datoria zicînd : „de vîrfuri nu trebuie să ne ocupăm, se descurcă". Dar se gîndesc ei care este perioada de maximă eficiență a unui talent matematic de pildă, pînă la ce vîrstă poate să se mențină un astfel de vîrf deasupra nivelului de rutină al domeniului, al celorlalte foste vîrfuri ? Iată lucruri ce merită un interes infinit mai mare decît rezolvarea unei contestații sau căutarea unui loc de muncă pentru un cetățean care dorește, firesc, cea mai bună situație.

DORIN GHERGHINESCU ■

O zi de august în Oltenia

Bătrînul Nicolae Furtună din Călărași de Prut cam asta ar fi vrut să-mi spună, că mereu avusese nesansa să se învîrtă doar între oameni suciți, pînă la ameteală, ca un titirez împins de colo-colo prin cîte un bobîrnac scurt și usturător, și lovindu-se necontenit de mantinelele nevăzute și dure ale lumii acesteia țicăloase. Și dacă a scăpat, a scăpat doar prin urechile acului.

Odată, în anii războiului, cu puțin înainte de a fi demobilizat, se rătăcise pe undeva prin Oltenia, poate prin Drăgășani, poate prin Caracal, într-un han sau ceva ce voia să semene cu un han, era cu mai mulți ostași și abia scăpaseră toți dintr-un prăpăd fără margini și războiul sădise în ei obiceiul bun și sănătos de a privi cu neîncredere multă tot ceea ce li se înfățișa într-o clipă sau alta a fi nefiresc și seducător totodată, și nu s-au lăsat îmbrînciți în ispită cînd au văzut cum mai toate tăbliile meselor hanului, sau ce va fi fost el, un han oarecum țeapăn pe picioare sau un birt oarecare, erau așternute cu farfurii pline ochi cu ardei subțiri și iuți, murați din toamnă, clănțăniți în dinți cu veselie și repeziciune de alți ostași, ca și ei cînd ar fi fost măsurați din priviri pe deasupra și pe dinafară, nidoma, leiți, poate abia scăpați și ei dintr-un prăpăd fără margini, dar mai de-ai locului, mai olteni adică, cu sîngele subțire și nepăsător.

Și, uite, chiar așa se petrecea treaba, oltenii sorbeau o lingură de ciorbă fierbinte, aburind din farfurii ca păcatul, și clănțăneau veseli un ardei iute în dinți, erau doar acasă sau oricum mai aproape de casă decît oricine din hanul acela, și mai sorbeau o lingură de ciorbă, și mai clănțăneau un ardei între dinți, la fiecare lingură un ardei, o lingură măcar nu scăpa neînsoțită de ardeiul ei iute, și scrisă pesemne într-un destin tulbure, uite, așa se petrecea treaba, mereu, lingura și ardeiul ei iute, și numai din cînd în cînd își ștergeau de pe frunțea arsă de soarele verii, cu dosul șapru al palmei, broboane mari de sudoare, poate fierbinte și iute și sudoarea aceea, ca o ciorbă fierbinte amestecată cu ardei iuți în neștire. Însă ei, și Nicolae Furtună ■ camarazii săi, mai străini fiind de locul acela îndepărtat și de rînduielile lui, mai stingheri după nenorocirea din care tocmai scăpaseră, nu s-au lăsat împinși în nici un chip în ispită, s-au ținut tare. Înghețaseră toți într-o tăcere de neclintit, aproape auzeau și ei cum li se rostogolește sudoarea pe frunți și pe tîmple, sudoarea lor fiind însă mai limpede și intîtă doar de desperarea lor mare, de necuprins, de oameni și ostași ajunși în sfîrșit la înțelegerea adevărului că locurile bastinei celor mai mulți dintre ei sînt pierdute de tot, pentru totdeauna, dar oricum pentru toți anii lungi și istovitori prin care se va mai tîri viața lor pe pămînt. Și era ca și cum ei, atinși de cea mai neagră nenorocire, de pierderea bastinei lor, ar fi nimerit întîmplător într-o catedrală unde se oficia o religie cu totul și cu totul schimbată față de religia în care crescuseră de copii. Și nu-i mai pindea decît gîndul de a nu tulbura prin nimic îndîrjirea acelor ostași, cu o altă bastină, cu obiceiuri de neînțeles pentru ei, curioase și tulburi.

Da, așa a curs treaba la vale, pînă cînd s-a pripășit în hanul dichisit al oltenilor și un căprar neamț, șchiopător la uniformă și bucălat în obraz, și din catedrala aceea închipuită de ei s-a ales praful, praful și pulberea, prăbușindu-se toată într-un huruit și într-un vuiet numai de ei auzit. Cum anume? În ce chip? Ei bine, era și asta o poveste în măsură să se susțină pe picioarele ei, cu mîrzul ei singular, unic, de neadăugat. Și anume, cînd a fost pentru toți limpede că înaintea acelui căprar neamț bucălat și îndelung periat un alt Dumnezeu nu există, nu înseamnă nimic sau aproape nimic, s-a mai încălzit atmosfera și au început să mai uite și ei de necazuri... Adică asta a fost: neamțul, peste că era neamț, apucător ca toți căprarii din toate armatele lumii, cînd și-a rotit ochii tulburi în jur și a văzut ce se petrece în han, cum se întîmplă cu toate naițile prea tinere și, implicit, imprudente, pripite, nu a mai vădit nici un pic de răbdare să mai cadă la îndoială și să răsucească pe o parte și pe alta, prea îngîndurat, întîmplarea de sub privirile lui, ci a înșfăcat lacom un ardei dintr-o farfurie așternută de soartă înaintea nesațului său neînfrînat și l-a clănțănit și el cu repeziciune în dinți, pe nerăsuflate, ca pe o trufanda, cu gust-decît toți și începusem să uit, ca să mai pot trăi; ca să mă mai pot ține cumva în viața asta nenorocită, în viața noastră de după nenorocire, eu trebuia să uit totul. Și știam asta. Înțelegi? Trebuia să uit totul...

Eram treaz și sprinten, vioi pînă la exuberanță, începusem să uit cu alte cuvinte, se înveselise Nicolae Furtună, și am sălțat un sifon de lîngă piciorul butucănos al mesei de țară, cioplită din tesla, dintr-o găleată înțesată cu gheață mărunță, pisată cu meșteșug și răbdare, l-am scuturat cum se scutură orice sifon, în aerul dintr-o dată înviorat și aprins de rîsete înfundate, și l-am stropit îndelung pe căprarul german chiar în cerul fierbinte al gurii. Și nu era negru în cerul gurii, cum crezusem pînă în clipa aceea, dimpotrivă, avea cerul gurii trandafiriu și nevinovat ca o rană căpătată într-o dulce hîrjoană, ca un umăr abia mușcat de o femeie nesățioasă. Înainte de a se vesteji mușcătura, învinețindu-se, laolaltă cu dragostea îngropată sub ea. Și oltenii, după chicotele din început, abia atunci s-au așezat pe un rîs zdravăn, dezlănțuit, și au rîs de se scuturau giurgiuvelele, din inimă, ca toți oamenii ajunși pe aproape de casă, unde, întrebat pe sergentul din capul patrulei: de ce, mă, de ce? Iar sergentul a întins spre mine o mînă mai scurtă decît un resteu și mi-a așezat-o pe umărul sting, blînd, scuturîndu-mă cu o duioșie de neînțeles, ca și cum ar fi trebuit să mă trezească din cine știe ce somn: adică ție nu-ți ajunge? mi-a zis, adică nu ți-a ajuns și ție pînă aici? a mai zis, desprinzîndu-și și mîna cealaltă de pe patul pistolului mitralieră atîrnat pieziș peste pieptul bombat și dugos și dîndu-și un bobîrnac scurt în mărul gîtului. Încă nu ți-a ajuns? Și atunci l-am apucat și eu cu mîinile amîndouă de piept, parcă țineam o nicovală în mîini, dar ușoară de tot pentru mine, și i-am urlat din rărunchi în obraz: nu-mi ajunge!... Încă nu mi-a ajuns!... Adică de ce să se termine totul doar atunci cînd ați ajuns voi acasă? Nu-mi ajunge! Și dacă va fi nevoie, dacă altfel nu se poate, și mîine o iau de la capăt, acum, în clipa asta nenorocită... Nu-mi ajunge!... Înțelegi sau nu înțelegi?... Nu-mi ajunge!... Adică de ce să se termine totul cînd ați ajuns voi acasă?... De unde știți voi unde e casa mea și care este prețul casei mele în inima și în sufletul meu? De ce să mă îndepărtez eu de casa mea, cu fiecare zi care trece, și numai voi să ajungeți acasă? Nu-mi ajunge!... Și sergentul a privit îndurerat într-o parte și le-a spus cu glasul stins ostașilor din subordinea lui: Hai... Și eu am strigat: Stai. Lăsați mîinile jos de pe ei! Și cînd sergentul a întors către mine o privire nedumerită și dintr-o dată tulbure, întunecată ca apa unui lac sub trecerea unui nor, eu îmi luasem deja vînt, nu mă mai putea descumpăni nimeni, și l-am izbit cu pumnul strîns direct în bărbie, și l-am văzut zburînd ca un glonț într-un perete abia văruit, alb și neted, ca o pînză de cinema, și chiar ca la cinema am văzut totul, dar mai încet decît s-a petrecut totul atunci, mult mai încet, cum se duce sergentul de-a-nboulea în peretele acela alb ca neaua și cu patru-cinci mese răsturnate în drum după el, și cu scaunele lor după el, răsturnate și ele, și cu gălețile lor oltenești îndesate cu gheață zornăind săltat și îndelung și zgomotos după el. Și tot atunci am simțit în pumn o durere năprasnică, ca și cum într-adevăr într-o nicovală aș fi lovit și nu într-un om, și am încercat întîi să-mi mușc pumnul, ca să sting o durere prin altă durere, apoi l-am străcurat tremurînd sub o subsuoară, și iar mi-a venit să-l mușc, și soldații legați în curele ca niște baloți l-au scos între timp pe căprarul german în lumina fierbinte a drumului și au dat colțul hanului, repede, și s-a ridicat și sergentul din grămada de mese cu picioarele frînte și caldarîm răsturnate, și-a scuturat uniforma și a dat grăbit să ajungă și el în drum. Abia de pe prag mi-a întors o privire de tot tulburе și mi-a spus, neînchipuit de moale, dobitocule!...

Și abia după asta, sleit, Nicolae Furtună s-a îndurat să stea lung din vorbă, mai lung decît oricînd în noaptea aceea de august, cînd s-ar fi împlinit cam vreo treizeci și șapte de ani de cînd un sergent dugos, din părțile sedentare ale armatei, i-a spus lui cu o blîndețe specială în glas: dobitocule!...

MIHAI PELIN ■

Raport sentimental asupra stării aurului cenușiu

(Urmare din pagina 1)

se transformă într-un mijloc sobru de competitivitate. Împotriva inerției, împotriva rutinei și suficienței sînt mobilizate toate energiile partidului. Cuvîntul de ordine: accelerăm ritmurile industrializării. Siderurgie, chimie, mașini complicate.

ALEATOR, prin exercițiu profesional, cunosc mai bine lumea științifică din Cluj-Napoca. Dar nu întîmplător, în acest municipiu românesc industrial mi-am ales ca subiect de raport dimensiunea lui științifică. Cetatea universitară de pe Samus are o atestată vocație științifică; generații după generații de tineri, dincoace și dincolo de Marea Unire din 1918, au dat oameni de știință și pentru știință; mii și mii de licențiați clujeni au purtat nestinsă în țară flacăra culturii; multe nume care s-au pronunțat prima dată aici figurează în enciclopedii și fac cinste patriei române. Aurul cenușiu, inteligența umană, polarizat aici, a adus cetății prestigiu și titluri de nobleță spirituală. Pentru a fi mai limpede în cele ce urmează, subliniez că în 1963 nu s-a pornit de la zero, că progresul științific clujean, în curgerea lui firească, n-a cunoscut „explozii" spontane. Oamenii de știință din orașul de sub tîmpa Feleacului au format cu tenacitate specialiști, au cercetat, au dat răspunsuri întrebărilor puse de realitatea economiei românești, în domenii de vîrf, care vizau pulberile metalice, informatizarea, fizica atomică, fizica corpurilor solide, biologia, medicina. Numai că în 1965, în amfiteatre erau 13 000 de studenți — azi sînt ocupate de peste 25 000; în 1965, majoritatea studenților aveau înclinații umaniste — azi 13 000 urmează cursuri cu profil tehnic, agronomic, economic, matematic, geologic sau de chimie inginerească; în 1965, doar cifra studenți de elită investigau lumea științei — azi 74%, sînt cuprinși în cercetare; în 1963, cifra 100 era suficientă pentru a cuprinde posesorii de brevete științifice — în 1981, numărul inventatorilor clujeni trecea de 500, iar 236 invenții au fost predate beneficiarilor. Era necesar acest salt la antipozi? Da, și nu din necesități comparatiste;

CONCEPT omologat în acest răstimp, ca o trăsătură fundamentală a evoluției științifico-tehnice, **integrarea** a devenit o exigență a epocii, cu rol axiologic, care implică studentul, profesorul și specialistul din producție. Cîteva exemple vin să întărească acest adevăr comun. În colaborare cu unități economice, Institutul politehnic și-a depășit toți indicatorii de plan, în ultimul an, realizînd 38,2 milioane lei; în activitatea proprie, realizările valorice au ajuns la 12 653 000 lei; în 1982, au fost preluate de întreprinderi 47 de teme soluționate, în valoare de 8 milioane lei, ele avînd în colimator echipamente electronice cu motoare de tip „pas cu pas", roboții industriali, asimilarea de fonte refractare, contorizarea consumului de combustibil, reducerea importurilor ș.a. Cadre didactice și studenți de la Institutul agronomic clujean, în colective mixte interdisciplinare, au contribuit efectiv, anul trecut, la concretizarea a 57 programe de cercetare, realizate în spațiul a 102 contracte, cu valoare de 9 627 000 lei; ele au vizat ameliorarea plantelor furajere, cultura plantelor medicinale și aromatice, exploatarea rațională a sistemelor de irigații, combaterea bolilor la animalele domestice etc. De la Universitate, două realizări au atras atenția. Prima: experiențele cu feromoni sintetici la trei insecte dăunătoare culturilor — **Mamestra brassicae** (care atacă varza, sfecla, conopida), **Ips typographus** (dăunător al pădurilor de molid) și **Malacosoma neustria** (periculos pentru pomii fructiferi), cărora li se adaugă cercetarea unui polifag al culturilor agricole. A doua: descoperirea unei resurse foarte importante de **nacrit**, datorată unei echipe de la secția de inginerie geologică și geofizică. Nacritul românesc, deosebit de important pentru industriile ceramică, cosmetică și a hîrtiei, are un grad ridicat de alb (92% în stare brută) și concurează cu depozitele din Saxonia și Colorado; se apreciază că nacritul asigură o activitate economică cel puțin o jumătate de secol, oferind și cantități uriașe de nisip cuarțos și argile refractare. În fond, ce este sentimental în aceste cifre și sume insolite? La prima vedere, nimic. Dar ele reflectă radiațiile aurului cenușiu, activitatea sa intensă, legătura directă dintre inimă, retină și celula creatoare.

FARĂ a izola cercetarea de spațiul său fundamental — **învățarea și producția** —, departajăm doar cîteva soluții științifice propuse de savanții clujeni. Zic **savanții** cu intima convingere că acoperirea cuvîntului cu fapte și frumuseți nobile este totală. **Institutul de tehnologie izotopică și moleculară**: a participat la programul „Intercosmos" cu lansări de aparate pentru cercetarea compoziției atmosferei înalte; împreună cu primul cosmonaut român a lansat „Nonbalanța" pentru măsurarea particulelor de praf cosmic și compoziției acestora; participă la programul nuclear al construcției centralelor atomoelectrice; utilizează laserul în separări izotopice, pentru obținerea izotopilor stabili necesari industriei, agriculturii, medicinei, I.C.P.I.A.F.; a realizat instalația de lichefiat azot, recuperator de căldură, container criobiologic; deține 33 de brevete și așteaptă alte 40; din 1981 a fost admis pe lista consultanților UNIDO — Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială. **Institutul de chimie**: a obținut stimulatori și retardanți de creștere a plantelor; a realizat tehnologii pentru obținerea de materiale fotografice, geamuri termoreflectante, pastă conductivă pentru electromică; urmărește consecvent „criteriul energetic, valorificarea superioară și integrală a materiilor prime și atragerea în circuitul economic, prin reciclare, a tuturor materiilor prime și materialelor". **Centrul de cercetări biologice**: studiază multiplicarea și propagarea clonală „in vitro" a unor plante de interes agricol, crearea de noi genotipuri rezistente la agenții poluanți, obținerea biomasei vegetale din alga **Spirulina platensis**, cu proprietăți valoroase în furajarea animalelor... Am numit doar patru din cele 30 unități de cercetare din Cluj-Napoca. Motivul este simplu: ne-ar trebui un tom de proporții mari pentru a inventaria domeniile, temele luate în studiu, soluțiile găsite de clujeni. Și, oricum, noi propunem numai un raport sentimental, cu rol de pilulă informativă și de mesaj abreviat.

CONTEXTUL propice creației tehnice și științifice, vocației pentru investigații profunde în necunoscut și în spațiul vieții cotidiene, aptitudinilor potențiale nu poate fi înțeles fără dimensiunea sa de masă. Iar dimensiunea de masă a creației tehnice și științifice poate fi imaginată și concepută doar într-o economie dinamică, armonios structurată, în continuu proces de modernizare, cu aspirații spre înalți parametri calitativi, cum este economia românească. Contextul s-a conturat la proporții optime, pozitive în cele trei ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", manifestare inițiată și patronată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Integrată simultan în festival și în marea întrecere socialistă dintre județele țării, activitatea de creație științifică și tehnică, de invenții și inovații s-a împletit organic cu inițiativele muncitorești și s-au subordonat firesc necesităților producției, răspunzînd întrebărilor ivite în sfera muncii. Pentru ilustrarea acestei idei, vom apela iarăși la cifre. În 1981, activitatea de creație tehnică și științifică din județul Cluj a cuprins 50 000 de oameni ai muncii: ei, cei cincizeci de mii, au soluționat 2 842 obiective de cercetare; postcalculate, economiile obținute de ei însumează 392 060 000 lei! De unde au apărut cei cincizeci de mii? Cine i-a instrumentat pentru cercetare? Ar fi două întrebări cu răspunsuri tipice epocii: vin din rîndurile generoase ale creatorilor de bunuri materiale, care și-au modelat mîinile și mintea la temperaturile muncii; au trecut prin școli profesionale și licee, au urmat lectorate tehnice și universități cultural-științifice, și-au folosit toate antenele în simpozioane, sesiuni de comunicări, expoziții, consfătuiri, au urmat cursuri tehnico-aplicative și au citit, căutînd cu sete adevărul lor simplu și prioritar. Așa s-a ajuns la o recoltă atît de bogată; așa, cei cincizeci de mii au devenit filonul inepuizabil al aurului cenușiu.

PROCES legic, fenomenul cercetării — din clipa cînd luăm condeiul în mînă și pînă la ultima senectute — nu poate fi cuprins decît într-un raport. Ca însăși mișcarea, timpul se raportează pentru a fi meditat ca un monument. Acum, după 17 ani, ne limpezim ochii și inimile cu imaginea unui timp condensat. Existent undeva între retină și inimă, contorul vîrstelor ne spune că sîntem tineri, că un popor care crește și iubește perenitatea rămîne mereu tînăr.

„Nu sîntem obligați să demonstrăm nimănui continuitatea sau vechimea noastră în spațiul românesc. Sîntem aici. Obligați sîntem să ne cunoaștem bine trecutul"

De peste un sfert de veac, arheologul RADU POPA se ocupă de studiul istoriei medievale a Transilvaniei. Născut în spațiul provinciei (la Sighișoara), această legătură de suflet și de apartenență îi alimentează tenacitatea, voința, dorința, de a aduce dovezi limpezi asupra trecutului acestui ținut cu o istorie zbuciumată. Acum un deceniu publica „Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea", prima monografie din literatura noastră de specialitate dedicată unei „țări" românești din vremea de întemeiere a statelor feudale de-sine-stătătoare. Recent, a predat la Editura științifică și enciclopedică monografia unei alte „țări" românești din Transilvania — Țara Hațegului — în aceeași epocă feudală iar și mai recent l-am aflat pe un șantier arheologic tot din Transilvania, în satul Sinnicolaul de Beiuș, preocupat de încă o „țară" cu un trecut adînc — Țara Beiușului.

— Cînd au apărut aceste „țări" românești, stimate cercetător Radu Popa ? Unele păstrîndu-și numele și astăzi, ca Țara Făgărașului, a Zarandului, a Bihorului, a Birsei..., ca să amintesc doar pe cele din Transilvania. Ce semnificație au pentru istoria României pentru geografia ei istorică ?

— În epoca de cristalizare a vieții noastre statale. Despre ele există consemnări documentare. Excepțînd informațiile referitoare la voievodatele transilvănene de la începutul veacului al X-lea și la formațiunile prestatale dunărene din veacurile X—XI, izvoarele scrise din prima parte a mileniului nostru atestă desfășurarea vieții social-politice a românilor transilvăneni, ca și a celor extracarpatici în cadrul unor organisme individualizate, în raport cu particularitățile geografice sau de relief ale pămîntului românesc. Cnezatele și voievodatele Diplomei Ioaniților localizate în bazinele principalelor riuri de pe versantul sudic al Carpaților (sub munte — Țara Românească, Curtea de Argeș, Cîmpulungul, Tg. Jiu...), țările care au precedat întemeierea Moldovei, pentru a-și conserva ulterior individualitatea în hotarele ei, țările care ocupă mai mult de jumătate din suprafața Transilvaniei, din Maramureș și Bihor pînă în Făgăraș și Almașul Banatului evidențiază rolul important, adeseori subapreciat, pe care l-au jucat condițiile geografice în această etapă a istoriei noastre. Ele sînt structuri de cultură materială și spirituală, economică și politică ; aici găsim nucleee de viață statornică, găsim satele, găsim și căpeteniile politice și instituțiile spirituale — mănăstiri cu rol de episcopii și chiar de mitropolii — din care se vor naște statele medievale românești. Ele s-au dezvoltat mai ales în zonele de deal și de munte, unde viața a putut fi mai statornică, mai ferită de mișcările de populații din zonele de tranzit de la șes.

— De ce, după Maramureș, v-a atras Bihorul ?

— Pentru că există aici mai multe obiective de amploare istorică, neexplorate, mai multe asemenea „țări" (a Beiușului — pe Crișul Negru, a Zarandului, mai la sud, pe Crișul Alb, și cel puțin încă una mai la nord, cu centrul la Voievozi, ceva mai greu de delimitat...). Am început investigațiile arheologice încă din 1972 și pot spune că sîntem abia la început. Sînt un tezaur de istorie ce merge mult în adîncime, pînă la primele locuiri omenești. Numai Țara Beiușului, unde ne aflăm acum, destul de mare ca întindere — ocupă o întreagă depresiune de-a lungul Crișului Negru, cam 50 km lungime pe 30 lățime, cu munți de jur-împrejur — este un depozit inestimabil de mărturii ale vieții populației românești din interiorul ei, despre care izvoarele scrise amintesc cam la începutul veacului al XIII-lea, iar cercetările noastre ne aduc mărturii cu mult mai vechi. Țară care a avut avantaj și dezavantaj. Avantajul : a fost tratată de Coroana maghiară ca un domeniu unitar, ca o țară, și astfel n-au pătruns nobili străini să-și așeze în cuprinsul ei domenii ; ea a fost dăruită, pe la 1250, după invazia tătarilor, Episcopiei Oradiei, rămînînd o unitate de sine pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Dezavantajul : neavînd pe teritoriul său domenii diferite, avem puține documente scrise. Pentru a cunoaște ce s-a petrecut mai jos de 1250, avem un singur mijloc — arheologia, care, din păcate, pentru epoca feudală transilvăneană s-a dezvoltat foarte tîrziu, abia după 1950.

— Și care, totuși, pînă acum, prin investigațiile pe care le-ați condus, ce-a dat, ce-a scos la iveală ?

— La Hălmagiu — un centru voievodal cu numeroase monumente, deci forme certe, specifice, de organizare politică ; la Voivozi — o mănăstire aflată sus în munte, de fapt, un complex fortificat care se atestă încă de prin secolul XII, în schimb, în documente era pomenită abia la 1392, ca privilegiu patriarhal la Constantinopol, lucru dealtfel foarte important pentru continuitatea romanității pe teritoriul țării noastre, a populației locale daco-romane. Condițiile de început ale feudalismului în țara noastră sînt marcate de elemente bizantine (venite pe culoarul Banatului și al Vidinului), la care noi ținem foarte mult, ca toate popoarele europene. În cronica notarului anonim, Monumerut este evocat ca ținînd de împăratul de la Constantinopol, singura autoritate pe care o recunoștea.

Aici, la Sinnicolaul de Beiuș, pe acest deal unde ne aflăm acum, numit de localnici Botocana, la ieșirea Crișului Negru din defileul său, ne aflăm la poarta intrării în Țara Beiușului și unde săpăturile ne dau la iveală cîteva etaje de istorie. Cînd am venit, ceea ce ne-a și atras, în 1972, aveam un singur indiciu, un monument de suprafață — ruinele (iată, puteți să le vedeți mai la nord, în acel lan de porumb) unui turn izolat, datînd din secolul XIII. Turn care a fost puțin consolidat pe la anul 1900 și apoi abandonat. (Era în planul fostei Direcții a monumentelor istorice să fie restaurat, dar, cum sceasta a luat altă formă organizatorică a fost și de data asta uitat. Păcat, este o splendoare !) Ca să constatăm, destul de repede, că ne aflăm într-o zonă cu mare densitate, să descoperim un complex de monumente vechi, de secole XII-XI, vreo șapte, pe o rază de circa 5 kilometri, caz unic în țară de păstrare la un loc a atîtor monumente de epocă feudală timpurie. Reprezintă un centru de autoritate, centrul unui mare domeriu, ținut al familiei de feudali Borșa, despre care avem mărturii scrise abia din secolul al XIV-lea. Familie care a dat un mare voievod al Transilvaniei și care a fost în fruntea acțiunilor de împotrivire Coroanei angevine maghiare, instaurării autorității regelui Carol Robert, din care cauză a fost brutal extirpată, pe la anii 1310—1320. Săpăturile atestă că această familie Borșa și în secolele XII și XI, în umbra conului de lumină a izvoarelor scrise, și-a jucat rolul social-politic. Sîntem în fața unei reședințe feudale de dimensiuni absolut europene. Nici Franța n-a avut, la epoca respectivă, ceva mai spectaculos, poate doar Italia. S-a identificat o capelă de curte, o cetate — clădire imensă pentru vremea aceea, cu temeliile întinse pe 400 metri pătrați —, cu etaj, cu coloane — păstrăm fragmente de capiteluri (poate vor ispiti pe vreun arhitect priceput și pasionat să le reconstituiim, măcar grafic), o rețea de sate, prin urmare oameni care au trăit, au lucrat, au produs, au umanizat locul și timpul, care au murit și s-au înmormîntat și pe care, iată, putem să-i găsim. Platoul din fața noastră — care se cheamă Cristor — este plin de ruine. Am întreprins doar cîteva sondaje și se relevă o mănăstire din piatră cioplită, o cetate... În satul vecin, Suplac, există alte ruine, nu știm încă cu ce vechime, probabil că reședința de aici, după supraimarea familiei Borșa, ori după invazia turcilor s-a retras, refăcîndu-și așezarea în altă parte...

— Tot atîtea enigme de dezlegat. Dar, vorbești de mai multe etaje de viață descoperite aici, pe Botocana.

— Da, ne devansează informația noastră, coborîm în adîncime cu unu, două, pînă la patru secole. Vă rog să priviți straturile de pămînt, e ca și cum ai da filele unei cărți între care se succed cîte două sute de ani. Pe lîngă faptul că, față de data cînd avem primele izvoare, consemnări scrise, și așa destul de puține despre epoca feudală românească, primim informații certe — și putem lămuri atîtea controverse — privind evul mediu timpuriu, mergem cu probele în sus pînă spre veacurile VII și VIII. Am găsit un tîrziu cimitir de secol VIII. Sub epoca feudală, aflăm material din prima epocă a fierului, deci epocă dacică timpurie, ca și o locuire neolitică masivă. Am găsit și urme — ce-i drept mai puține, dar există, de așezări din secolele III—IV, adică de la începutul marilor migrații în Europa.

— Adică din „mileniul întunecat", cînd se contestă atît de apăsat în unele istoriografii existența noastră pe aceste meleaguri ?

— Într-adevăr, sînt încercări de contestare a continuității noastre pentru secolele IV—XI și chiar mai înainte de veacul al IV-lea, cînd, se spune, dacii ar fi fost risipiți și extirpați. Dacă pentru Franța, Spania, Italia, Anglia..., secolele IX—XII se reconstituie cu documente, noi trebuie să le reconstituim arheologic. Să reconstituim — și avem unde și avem cu ce — pînă în secolele XI, XII, satele, centrele, voievozii, bisericile, cimitirele... pentru a demonstra nu simpla continuitate de locuire ci formele specifice de organizare, structurile social-politice, care sînt o realitate istorică și care au condus, prin evoluție firească, întemeierea statelor feudale românești. Dacă vom cunoaște bine epoca formării vieții statale putem avea informații temeinice și pentru etapa anterioară, secolele VI—IX, cea mai controversată din interese bine știute în unele istoriografii. Secole cînd departajările etnice sînt foarte greu de făcut.

— Ceea ce au speculat și speculează mult unii istorici, care abordează cu rea credință, cu vădită tendențiozitate, problema mare a etnogenezei poporului român, oprindu-se intenționat la aspectul special al continuității de viețuire în interiorul arcului carpatic. Să nu uităm că Roesler a pornit de la teza istoricului austriac J. C. Engel, privind formarea poporului român exclusiv în sudul Dunării, de unde ar fi migrat, în secolul al IX-lea, la nord de fluviu.

— Tocmai de aceea sîntem preocupați să aflăm ce alte populații migratoare s-au așezat în decursul timpului alături de români pe aceste meleaguri. Începutul evului mediu de pe teritoriul României trebuie cercetat complex și fără prejudecăți. Trebuie cercetate și formele și modul de viață al celor care s-au așezat aici, în decursul timpului. Grupurile, colectivitățile de alte etnii n-au fost numeroase, au fost restrînse la cîteva mii de familii, dar au fost. Poate doar slavii să fi fost mai mulți, ei au venit în valuri succesive. Cei mai mulți au venit, au trecut și nu s-au fixat, au plecat mai departe, dar o bună parte din cei care au rămas fie că s-au asimilat, fie că și-au păstrat originea și există și azi. Trebuie să cercetăm deopotrivă, odată cu satele, și formele românești de existență și satele, acolo unde au existat, ale populației migratoare.

— Precum ar trebui, nu ?!, să cercetăm și istoria românilor care trăiesc în țările vecine ?

— Desigur, românii din Polonia și Cehoslovacia sînt o extensie la un moment dat (în secole XIII—XIV) ca un efect al organizării domeniilor feudale din sudul Poloniei, iar în Slovacia s-au colonizat... Sînt foarte greșit și nerealist prinși în literatura de specialitate cehoslovacă și poloneză.

După opinia mea nu e cazul să fim preocupați de tezele, teoriile, ideile neconcordante cu realitatea istorică ce se vehiculează din nou astăzi prin unele istoriografii străine, de către unii cercetători care au menirea să servească nu știința, ci alte scopuri. Nu sîntem obligați să demonstrăm nimănui continuitatea sau vechimea noastră în spațiul românesc. Sîntem aici ! Să fim preocupați, sîntem obligați de știință și de conștiința neamului, de cunoaștere, de cunoașterea trecutului nostru. Și pentru asta e nevoie de o muncă temeinică, liniștită, serioasă.

— Ceea ce și faceți dumneavoastră aici, la Sinnicolaul de Beiuș. Ne spuneați că informația pe care v-o aduc săpăturile este extrem de bogată și de întinsă pe multe etaje ale trecutului, le cercetați integral ?

— Cu neputință. Nu avem forțe, nici materiale, nici umane. Sîntem un colectiv foarte restrîns, format dintr-un reprezentant al Muzeului Țării Crișurilor, prin Nicolae Chidioșan din Oradea, și unul al Institutului de arheologie din București, prin mine. Și ne mai vine benevol cîte un profesor de istorie din cîte o școală, dintre cei pasionați să deprindă limbajul cercetării de teren. Și cîțiva oameni din sat pe care îi putem încadra pentru a efectua săpătura fizică. Iar materialul nostru de lucru înseamnă sfoară, hîrtie, spacliu și uneltele săpătorilor. Tot așa făcea arheologie și Odobescu. Este păcat să plecăm de aici și să nu lăsăm ceva consolidat, să nu lăsăm un punct de referire istorică, monumentele sînt, cum spuneam, de anvergură. Ce splendid ar putea fi valorificate turistic, dată fiind și frumusețea nespusă a cadrului natural, total nepoluat. O repet, cu luciditatea și cu ponderea cuvenită, aici nu e o istorie oarecare, ci de nivel european.

— De ce nu antrenați studenții la cercetări ?

— Care studenți ? De șapte ani nu mai există secția de arheologie la nici o facultate de istorie din țară, nu există măcar o catedră de specialitate, se face un singur curs tangențial, și un seminar, prin nii mici — întîi sau doi.

— Situația este paradoxală : la suprafață nu avem documente scrise ori există prea puține și relevante despre o îndelungată etapă a istoriei noastre, în timp ce pămîntul ascunde tezaure de istorie și nu are cine să le dea la iveală.

— Tezaure chiar la propriu ; arheologia este poate printre puținele științe sociale rentabile, care chiar produc valori materiale — monede, obiecte de aur și argint care se adaugă la tezaurul național. Gîndiți-vă numai la cele opt kilograme de aur în podoabe de o mare frumusețe, descoperite acum un an la Hinova—Drobeta-Tr. Severin — cît valorează ! Arheologia este ca și chirurgia, se învață greu, se stăpînește și mai greu, greșelile sînt incalculabile și e nevoie de 10-15 ani ca să formezi un arheolog adevărat. Și aș spune în plus, fără să fiu, cred, subiectiv, că cea medievală este cea mai complicată. Se face cu documentul într-o mînă, cu șapa în alta, cu etnografia în minte, cu toponomia în sînge, cu geografia în propria ființă. Asamblarea datelor e un fapt foarte greu și de mare, copleșitoare răspundere.

— Care sînt, după opinia dumneavoastră zonele cel mai puțin cercetate, „petele albe" pentru cunoașterea epocii medievale pe teritoriul României ?

— Oltenia.

— Și de ce credeți că nu s-a cercetat pînă acum ?

— Nu din nepriceperea sau neputința cuiva. Institutul de istorie și arheologie creat de vreo doi ani pe lîngă Universitatea din Craiova n-are forțe. Sînt acolo doar 3—4 oameni dintre care nici un medievist. Aș vrea să vă mai spun că de doi ani nu s-a acordat nici măcar un loc la doctorat pentru această epocă. E foarte greu să întocmești monografii din săpături sporadice și dispersate. Gîndesc că, poate ar fi bine, pentru a fi mai temeinice și într-un ritm mai alert, să se concentreze forțele la un moment dat pe cîteva mari șantiere care să fie cercetate exhaustiv și valorificate în lucrări temeinice, în monografii care să intre în sinteze și nu doar în rapoarte preliminare. Lucrările, sintezele să fie apoi publicate și în străinătate, în limbi de circulație internațională. Nu este o dorință sentimentală ci, scot, o necesitate teoretică a științei, a istoriografiei noastre. Poate că sînt și interese locale ale dispersării forțelor de cercetare, fondurile fiind ale județelor, dar eu cred că trebuie să primeze interesele naționale, scopul final al cercetării.

— Reîntorcîndu-ne la Transilvania și la scopurile studiilor dumneavoastră de teren, ce concluzii oferă monografia despre Țara Hațegului, predată publicării ?

— Deopotrivă cu Maramureșul, Țara Hațegului poate exercita o atracție deosebită pentrul orice istoric, dată fiind situația ei privilegiată pentru spațiul românesc. Se află în inima României, pe teritoriul ei a existat inima statului dac, precum și capitala provinciei romane întemeiate după cucerire — Sarmizegetusa Ulpia Traiana — și prezintă un interes aparte pentru întreg colțul de sud-vest al Transilvaniei pentru tradiția ei istorică, pentru cultura și civilizația medievală românească. :

— Astfel lucrarea dumneavoastră poate constitui un puternic argument — replică împotriva acelor istorici care vorbesc de colonizarea Transilvaniei în epoca feudală, cu populație și conducători politici de prin alte părți.

— Pe lîngă relevanța documentelor arheologice rezultate din săpături, avem chiar și izvoare scrise de partea noastră. În Diploma cavalerilor Ioaniți, Țara Hațegului apare ca fiind în legătură cu nordul Olteniei. Diploma le dă ioaniților niște venituri din voievodatul oltean, cu excepția Țării Hațegului, ceea ce lasă să se înțeleagă că, înainte de 1270, de invazia tătarilor, era o structură închegată și puternică. Știri propriu-zise despre sate, în cadrul unor documente de cancelarie avem abia din secolul al XIV-lea. Aici avem, totodată, cea mai bogată zonă din întreaga țară în monumente feudale românești din secolele XIII—XIV. Nicăieri nu avem atît de multe cetăți și necropole. La Densuș, Chitova, Rîu de Mori, Peștean, Strei, Nucșoara, amintind doar pe cele cercetate, iar pentru secolele XI—XII cele de la Streisîngeorgiu. Putem vorbi despre o feudalitate românească foarte puternică, foarte numeroasă și cu un rol politic important în Transilvania din acea vreme. Ea a dat cea mai proeminentă personalitate politică și militară a Ungariei secolului XV, pe Iancu de Hunedoara, român cu certitudine, fiul lui Voicu, precum și pe marele rege al Ungariei, fiul lui Iancu — Matei Corvin. Se cunoaște, chiar dacă uneori nu se recunoaște, rolul feudalității românești din Țara Hațegului împotriva presiunii otomane. Acest rol l-a avut și cu două secole mai devreme, ca dovadă că de-a lungul timpului n-au pătruns pe teritoriul ei decît două colectivități străine de coloniști, de maghiari (la Sîntămărie Orlea și Tg. Hațeg) și că istoria medievală a evoluat în condițiile unui procent de 85—90 la sută populație românească. A existat o feudalitate care poate fi reconstituită, cu genealogii și nume, pînă la 1200, deci, cu un secol mai devreme față de primele consemnări în documente. Foarte interesant este de remarcat și faptul că, datorită proporției mari românești, nici istoriografia maghiară nu prea s-a ocupat de Țara Hațegului, recunoscută ca autonomie românească și în secolele XIII, XIV, XV de către Coroana maghiară. O situație similară a existat și pentru Țara Făgărașului, pentru Țara Birsei ca și pentru întreg sudul Banatului, unde sînt atestate opt districte privilegiate românești.

— Și care sînt, pare-mi-se, la fel de necercetate ?

— Care își așteaptă urgent opt cercetători tineri, opt absolvenți care să-și realizeze opt teze de doctorat prin opt monografii, umplînd niște goluri inadmisibile, la anul 1982, din literatura de specialitate a istoriografiei noastre. Deoarece, am convingerea că, dacă vom putea vorbi — și putem — cu dovezi, despre evoluția satelor românești individualizate în secolele X—XIV, și propagînd lucrările respective în circuitul științific internațional, asta în mod automat va elimina discuțiile despre emigrație tîrzie românească în Transilvania. Trebuie să ajungem să descifrăm și să cunoaștem bine mecanismele intime ale procesului de evoluție a structurilor sociale românești pînă la organizarea statală ; oricum istoricii de bună-credință sînt convinși că ea n-a apărut pe loc gol și nu a fost nici de import. De asemenea, e nevoie să publicăm într-un corp unitar documentele care ne privesc, sîntem încă tributari pentru informarea noastră colecțiilor de documente ale altor țări și nu e firesc. După cum e firesc și necesar să publicăm hărți medievale comentate ale provinciilor românești, fără ele nu poți să alcătuiești nici sinteze generale, nici pe ramuri.

— Un spațiu vast de ispite, de interese, de muncă, de împliniri pentru atîția istorici din toate generațiile și mai ales pentru tinerii cercetători.

— Totul este să-i avem.

CICI IORDACHE ■

În confruntarea cu rugbyul din Zimbabwe

Naționala României a confirmat că are o valoare internațională

A revenit acasă, cu puține zile în urmă, reprezentativa de rugby a României care, între 17 iunie și 9 iulie, a întreprins un turneu de 6 jocuri în Republica Zimbabwe. În lipsa antrenorului federal Valeriu Irimescu, probabil aflat în vacanță, am solicitat cîteva amănunte inginerului Gheorghe Rangu, cel care, în calitate de membru al Biroului F.R.R., a condus delegația rugbiștilor noștri. Totodată, inginerul Rangu ne-a pus la dispoziție, cu amabilitate, tăieturi din ziare, fotografii etc.

— Stimate tovarășe Rangu, să începem prin a reaminti cititorilor rezultatele turneului, 27—33 cu Mashonaland, 61—6 cu Matabeleland, 44—6 cu Midlands, 27—9 cu Buccaneers și, în cele două meciuri test, 25—23 și 25—24 cu Zimbabwe. După cum ziceți, un bilanț favorabil, 5 victorii, o înfrîngere, 209 puncte înscrise, 101 primite, 31 de încercări realizate etc., dar și un turneu pe care băieții noștri l-au început cu atîngul ! De ce ?

— Primul meci a însemnat, e drept, și unicul eșec, dar explicații există. Am ajuns în Zimbabwe, pe ruta București — Berlin — Frankfurt am Main — Harare, cu numai 24 de ore înaintea partidei cu Mashonaland, jucătorii resimțind, firește, oboseala drumului. În plus, ei au mai avut de înfruntat un adversar, altitudinea. Nu-i mai puțin adevărat însă că tricolorii, necunoscînd prea bine valoarea rugbyului din Zimbabwe, au fost tentați să ia meciul mai ușor. În partida următoare însă, întîlnind campioana țării gazdă, ei au obținut o victorie zdrobitoare, 61—6, lăsînd o impresie excelentă. Ziarele vă pot edifica.

— Să dăm, pentru moment, un citat din „The Chronicle" din 24 iunie, unde David Fox scrie : „Românii și-au surclasat adversarii sub toate aspectele jocului, arătîndu-se mai puternici, mai rapizi și mai inspirați". Mai departe, același comentator adaugă că „oaspeții au demonstrat o clasă formidabilă", părere împărtășită și de Lou Corbi, antrenorul naționalei Zimbabwe. Altceva, tovarășe Rangu, cît de pricepuți sînt în materie de rugby cei din Zimbabwe ?

— Din cîte ne-am lămurit, rugbyul e sportul numărul 1 în Zimbabwe. Condusă în prezent de David Morgan, care a fost o gazdă mai mult decît îndatoritoare pentru noi, „Zimbabwe Rugby Union", de fapt federația de specialitate, datează din 1898, iar jocul cu balonul oval, ni s-a explicat, face parte, ca materie obligatorie, din programa școlară. Dealtfel, atît la Harare, cît și în celelalte orașe în care au evoluat tricolorii, la Bulawayo, Lowell și Gwelo, meciurile lor au fost precedate de întîlniri între echipe școlare. În Capitală, de pildă, la Harare, există 60 de terenuri destinate, în exclusivitate, practicării rugbyului. Pe plan internațional, naționala Republicii Zimbabwe e bine cotată, deținînd în palmares cîteva succese de răsunet, victorii în fața unor formații redutabile ca Swansea, Cardiff etc. Așa stînd lucrurile, izbînzile obținute de băieții noștri în partidele test, chiar dacă realizate la diferențe minime, apăr ca prețioase, menite să dovedească, o dată în plus, înalta ținută a rugbyului românesc.

— Să înțelegem că, în inima Africii, reprezentativa noastră de rugby a făcut un bun serviciu sportului românesc, da ?

— Fără discuție. Ar merita, poate, amintit faptul că echipa de rugby a României a fost prima reprezentantă a unei țări socialiste invitată în Zimbabwe, ea lăsînd, deopotrivă în teren și în afara lui, o impresie deosebită. Pretutindeni, am fost primiți cu căldură și interes, gazdele probînd, prin ambianța creată, prin cuvintele de bun sosit, considerația și stima pe care o poartă poporului român prieten, președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— În plan strict sportiv, ce a însemnat turneul ?

— El a fost, repet, o reușită și, totodată, un prilej de învățăminte pentru cei 2 antrenori, Valeriu Irimescu și Teodor Rădulescu, pentru fiecare jucător în parte. Din lot s-au remarcat mai ales Lungu, Dumitru, Paraschiv, Stoica, Bucan, Murariu, Fuicu, Aldea, Caragea și Corneliu dar, în ansamblu, toți băieții au evoluat corespunzător. Punctul nostru forte l-a constituit, conform așteptărilor, înaintarea, care a impresionat prin mobilitate și dirzenie. Linia I a avut un randament mai scăzut și e de datoria celor 2 antrenori să caute și, firește, să găsească soluții pentru completarea ei cu jucători de valoare.

— Să sperăm că vor reuși. În altă ordine de idei, și cu asta am încheiat, ce punct al programului extrasportiv v-a impresionat cel mai mult, tovarășe Rangu ?

— Gazdele și ambasada noastră din Harare s-au străduit să ne asigure o ședere cît mai plăcută în Zimbabwe și socotesc că au izbutit. Între altele, am vizitat celebra cascadă Victoria de pe fluviul Zambezi, o cădere de apă lungă de aproape 2 kilometri și înaltă de peste 100 de metri. A fost, vă asigur, o impresie de neuitat.

— Dacă v-am ruga să rezumați, într-o frază, experiența turneului, ce-ați răspunde ?

— Că am găsit, în Zimbabwe, un rugby de clasă și că, în confruntare cu el, naționala României a confirmat că are o valoare internațională.

— Să mai adăugăm că, în septembrie 1983, rugbyștii din Zimbabwe vor fi oaspeții țării noastre și, acestea fiind zise, să punem punct acestui interviu.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

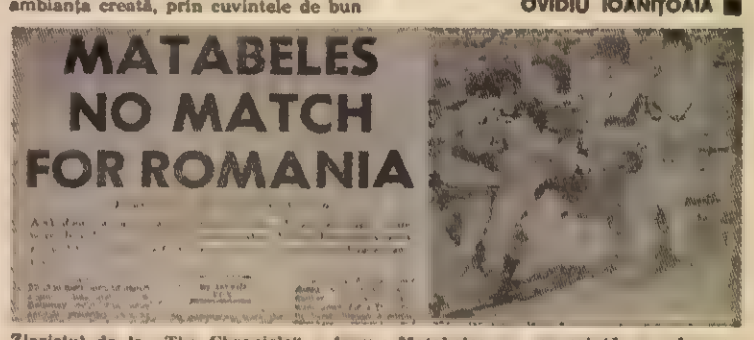

Ziaristul de la „The Chronicle" o ferm : Matabeles nu reprezintă un adversar pe măsura echipei României. Titlul vorbește de la sine.

O lacrimă pentru Smirnov

Accidentul suferit, în 19 iulie, de scrimerul sovietic Vladimir Smirnov s-a dovedit fatal și, fără să-și fi recăpătat cunoștința, multiplul campion (medaliat cu aur la J.O. de la Moscova și la C.M. de la Clermont Ferrand) a încetat din viață miercuri dimineață. Reamintim că tragica rănire s-a petrecut cu ocazia campionatelor mondiale din „cetatea eternă", în cadrul întîlnirii de floretă dintre echipele U.R.S.S. și R.F.G. După un asalt corp la corp, lama vest-germanului Behr s-a frînt și, transformîndu-se într-o săgeată ucigașă, a perforat casca lui Smirnov, pătrunzîndu-i în ochiul stîng și oprindu-se în creier. Toate eforturile de a-l salva, încercările medicilor de la Spitalul „Sant 'Eugenio" și de la Clinica „Gemelli" (cea la care a fost transportat papa Ioan Paul după atentatul din 1981), s-au dovedit zadarnice.

După ce, în 1955, un alt scrimer de elită, francezul Gilbert Touzard, a plătit cu viața pasiunea pentru sportul mușchetarilor, iată că lumea scrimei se îndoliază din nou, plîngînd moartea lui Vladimir Smirnov. În urma campionului sovietic, rămîn 2 copii și, firește, tristețea iubitorilor de sport de pretutindeni.

Scurt, foarte scurt

Întrecînd-o în finală pe Lea Pichova, Virginia Ruzici a terminat învingătoare în turneul de tenis de la Kitzbuhel. ● La Bad Kissingen și, respectiv, Las Palmas, șahiștii noștri Marina Pogorevici și Mihai Șubă continuă să se numere printre protagoniștii interzonalelor, sperînd să obțină calificarea ● Expirîndu-i contractul cu Panathinaikos Atena, Doru Nicolae își va relua, probabil, locul în linia de atac a lui F.C. Argeș. ● Au luat sfîrșit, la Roma, mondialele de scrimă, la care tricolorii s-au comportat sub orice critică. Față de precedenta ediție, ținută la Clermont Ferrand, trăgătorii români au pierdut mult teren, ei revenind acasă fără nici o medalie ? ! Așteptăm reacția C.N.E.F.S., fiind curioși să vedem cum se va drege, și de data asta, busuiocul. ● Se pare că Dinamo București și Vaaleregen Oslo nu vor reuși să cadă de acord cu privire la datele partidelor dintre ele, partide programate, reamintim, în cadrul unui tur preliminar al Cupei campionilor. Sînt semne că se va recurge la medierea U.E.F.A.

Fotbalul se joacă și cu cap dar și fără cap (Fotografie de Drăguț Oprică — Constanța)

CAMPIONATUL MONDIAL DE FOTBAL

Lecțiile Mundialului (II)

Au fost destul de puține noutățile concepționale tactice, iar de dinamică de joc, parcă mai multe, aduse pe parcursul acestei aproape o lună de fotbal la cel mai înalt nivel. Din punct de vedere al întîmplărilor, lumea se poate declara satisfăcută. Dar ce nu s-a întîmplat, scris și comentat... În afara unor probleme mai serioase și obiective cu care s-au confruntat F.I.F.A. și unele echipe, verdictele fiind încă discutabile, începînd cu afacerea organizației Mundiespana sau a partidei trucate Austria — R.F.G. (se întîmplă și la ei...) și terminînd cu intrarea șeicului în arenă pentru a anula un gol sau cu moartea văcuței unui agricultor din Amazonia care a trebuit să suporte pe propria piele vopselele drapelului brazilian, evenimentele petrecute, analizate acum mai pe îndelete, mă fac să cred că lumea a luat-o și mai razna decît era de așteptat. Dar să ne întoarcem la jocul propriu-zis, presa noastră de calitate fiind de lăudat pentru grija și eforturile pe care le-a depus pentru a ne face să simțim pulsul mondialelor din toate punctele de vedere.

Schematic s-a jucat ceea ce ne așteptam, variante ale sistemului cu patru fundași. Singurele inovații au fost ale Iugoslaviei (păcat că a plecat prea devreme) și ale Braziliei, și ea în felul ei, echipe care au reluat pe măsura pieselor de care dispuneau „turbulența" de mișcare a timpurilor lui Ajax. Îi cunosc bine pe Miljanici și știu că este alături de Lattek și Happel unul dintre puținii tehnicieni capabili de a inventa în continuare pe teme de joc deja surprinzătoare pentru timpurile de apariție ale lor. Fotbalul visat de ei este realmente vizionar și numai simpla atitudine tactică de a-și păstra trei apărători, trimițînd restul trupei „la joacă" în avanposturile inamice, este o revoluție de constatat. Și Tele Santana — care a declarat aparent banal că „Argentina are jucători la fel de buni ca gaucho Maradona", că „Brazilia are și ea 22 de aceeași clasă", că „dacă o echipă vrea să fie campioană mondială trebuie să știe să înfrunte orice situație apelînd, dacă va fi nevoie și la om la om, dar trecînd dintr-o manieră în alta" — a jucat cu fundașul stînga Junior, al doilea coordonator al lui Flamengo, mult avansat, în linia de mijloc, Junior a stat o singură dată cuminte, la aparentul său loc, contra lui Bertoni, dar a și plecat în final marcînd, printre picioarele lui Fillol, golul al patrulea... Să privim puțin retrospectiv și atitudinile tactice. Pressingul, ca și la turneul final al Cupei Europei din 1980 din Italia, a fost rareori prezent. În proporție de 80%, echipele au cedat lupta pentru minge în terenul advers, grupîndu-se în propriile treimi ale cîmpului de joc. Chiar și Belgia a renunțat destul de mult la acest lucru. Brazilia, Argentina, U.R.S.S., Polonia și R.F.G. l-au aplicat sporadic și, demn de reținut, Anglia l-a folosit chiar cu răutate, mostra contra Spaniei fiind relevantă. Și ofsaidul a fost folosit destul de rar, belgienii făminind fideli pînă la capăt propriei descoperiri. Decisiv, toți au apelat la contraatac sau la „contragolpe", cum spun spaniolii.

Fizic, echipele s-au prezentat foarte bine, dovedind în continuare că a crea forță de alergare și de rezistență la șocuri în teren este o știință la îndemîna oricui actualmente, poate... mai puțin la îndemîna noastră. Adică, cel puțin acest lucru în fotbal se poate învăța. Restul, spre genialitate, este și mîna naturii.

Italienii au fost formidabili fizic, întrecîndu-i detașat și pe vest-germani, maeștrii prospețimii, cei despre care antrenorii Bundesligii spun că „au jucat cu 40% din posibilități, lipsiți, prin prezența lui Derwal, de idei și entuziasm" ! ? Ceea ce ne permitem să le reproșăm și noi, și nu de acum, și nu numai în fotbal. Revenind la forța fizică a italienilor, mi se pare că trebuie amintit, parcă numai sub titlul informațional, că această țară cu numai 16 echipe în prima ligă joacă duminică de duminică tot anul, rar fiind sacrificat calendarul pentru escapade de orice fel la mijloc de săptămînă... Las cîteva cuvinte aspectelor tehnice pentru că și ele sînt cam aceleași cu care eram obișnuiți, însă, cu o uluitoare revelație : șutul de la distanță ! Cred că o cincime din golurile marcate au fost realizate din afara careului. Arma loviturii de la distanță este reconsiderată tocmai pentru a contracara aglomerările. În Argentina '78 parcă începuse ceva în acest sens (aduceți-vă aminte de șuturile lui Haan și Bonhoff) la Craiova Bayern s-a detașat prin loviturile de departe ale lui Breitner și Rummenigge, iar acum festivalul a fost total. Brazilienii l-au început și spectacolul a avut de cîștigat imens prin mănușa aruncată de ei. S-a răspuns „în corpore" dar parcă cel mai frumos, după golurile catapultate ale lui Eder, a fost, după „estacadă", bomba lui Conti în jocul cu Peru. Înainte de a încerca o paralelă firească cu noi, în joc, permiteți-mi să mai aduc în viitoarele săptămîni cîteva constatări, sper interesante și demne de reflecție, despre alte adevăruri emanate din terenurile și culisele Mundialului spaniol.

CORNEL DINU ■

Scrisori pentru „Flacăra"

C.F.R.

În această vară am plecat cu un tren, accceleratul 241, spre Valea Jiului cu gîndul să scriu un reportaj despre mineri.

Mi-am luat bilet clasa I, cu trei zile înainte, să fiu eu sigur că voi avea loc.

Acest tren care trece, în drumul său spre Cluj-Napoca, prin Petroșani are o oră de plecare convenabilă și mi-am făcut un calcul că aș putea foarte bine să citesc o carte pe care abia o începusem. Dar cînd am urcat în acel vagon 2, loc 45, locul meu era ocupat. Ideea mea a fost atunci să vină conductorul să-mi ceară biletul și să-i explic. Spre marea mea surprindere însă, el a apărut aproape de Craiova și cînd i-am povestit ce mi s-a întîmplat, foarte surizător mi-a explicat, la rîndu-i, că așa-i pe C.F.R. — propoziție exactă :

— Păi, așa-i pe C.F.R."

În continuare a dat vina pe casierită „eu n-am ce să vă fac, în fiecare zi am încurcături de-astea".

I-am pus atunci întrebarea :

— Dar dacă n-aș avea bilet ?

El a suris :

— Păi, ați plăti cît nu face, cu toale cu tot.

I-am spus că locul meu costa peste 40 de lei și că C.F.R.-ul ar trebui să-mi dea înapoi banii.

El a suris din nou, blajin :

— Apăi, dați-l în judecată.

Și a izbucnit de-a dreptul într-un rîs cu hohote :

— Dați-l, domnule, în judecată !

— Am să-l dau, i-am zis eu serios.

Și el cît pe-aci să leșine de rîs. Apoi a devenit și el solemn. Mă vedea, sînt sigur, cu mintea slabă sau cel puțin un naiv pe care și-a pus în gînd să-l ocrotească :

— Vezi-ți, domnule, de treabă. Păi, dumneata te bagi cu C.F.R.-ul ? Păi, eu am de astea zece cazuri pe zi.

— Bine, bine, admit, și totuși ce faci ?

Și el a suris de astă dată mai blajin ca niciodată :

— Stai și dumneata pe culoar. Mai bine zi c-ai avut ghinion.

Iar eu m-am întrebat : „De ce să-mi spun c-am avut ghinion ? De ce să avem noi, cetățenii, plătind, ghinioane ?"

Și mi-am răspuns :

„Ce-ar fi chiar să dau C.F.R.-ul în judecată ?"

Și am suris și eu blajin, precum acel conductor :

„Mai bine să-mi spun că am avut ghinion. Aceasta e consolarea. Altminteri ar trebui să dau prea multe instituții în judecată".

VASILE BARAN ■

Cronica șoselei

Încrucișarea

Sîntem o familie enorm de mare. Specialiștii au reușit să ne clasifice în funcție de numeroase criterii : după formă, mărime, după gradul de modernizare etc. Unele sîntem în formă de X, altele de Y, de T etc. Sîntem și numeroase intersecții modernizate. Ele nu se mai numesc simple încrucișări, ci au primit alte nume sofisticate ca, de exemplu, noduri de circulație. În ele converg o mulțime de străzi largi, dar, curios, nimeni nu se încurcă atunci cînd pătrunde în aceste gigantice încrucișări, și asta pentru că oamenii, cei care ne-au creat, au gîndit și rînduit bine lucrurile. Cum spun specialiștii, tendința este ca noi să fim treptat sistematizate, să ni se sporească capacitatea și gradul de siguranță. Sîntem mîndre cînd peste trupul nostru trec zeci de mii de mașini, tramvaie, biciclete, fără necazuri, fără blocaje, fără pierdere de timp. Cînd sîntem incluse în categoria punctelor periculoase, încercăm un sentiment de frustrare. Cum adică sîntem periculoase, cînd rolul nostru, dimpotrivă, este să-i ajutăm pe oameni să ajungă mai lesne spre locurile unde doresc, să nu ocolească inutil, să nu piardă timpul, care în epoca în care trăim devine din ce în ce mai prețios ? Bineînțeles că unii au încercat să ne explice în ce sens sîntem considerate puncte periculoase : adică atunci cînd se apropie de noi, oamenii să fie mai atenți ; nu numai cei din automobile, ci și pietonii. E și firesc ca atunci cînd se apropie de noi, omul de la volan să reducă viteza, să se asigure și, dacă e nevoie, chiar să oprească, să țină seama de indicatoare, de marcaje, pentru a nu intra în coliziune cu alte autovehicule. În zona intersecțiilor au loc cele mai multe accidente. E adevărat, au, pentru că unii sînt indisciplinați, nu respectă dreptul altora de intîietate, nu reduc viteza ; într-un cuvînt, dau dovadă de lipsă de educație, de civilizație.

Doar e clar ca lumina zilei că printr-o intersecție nu pot trece toate mașinile, din toate direcțiile, deodată. Chiar și prin cele mai modeste surioare de-ale noastre, care n-au nici măcar cel mai simplu pavaj și nu sînt prevăzute cu indicatoare de prioritate ori de pierderea priorității, există totuși o rîndulală, și anume trece întîi cel ce vine din dreapta. Așa că, o spun încă o dată, această calificare, mai bine-zis reproș, că sîntem periculoase, pi se face pe nedrept. Cum adică, frățioare, să încurci, tu, să treci prin noi, fără să reduci viteza, fără să fii sigur că poți traversa în siguranță prin încrucișarea respectivă ?

Deunăzi, într-o intersecție, unul cu o mașină de toată frumusețea, nou-nouță, și-a făcut-o praf, izbindu-se de un camion care venea pe artera prioritară. Omul de pe mașina grea, care circula cu viteză redusă, a încercat să evite coliziunea, dar n-a putut să se ferească. Și tot nebunul se tînguia : „Uite în ce hal a ajuns mașina mea cea nouă". Păi, dacă nu-i cap, vai de mașină ! Pe măsură ce-au trecut anii ne-am echipat, așa cum arătam mai sus, tot mai bine : cu semafoare mai moderne, cu lumini vizibile, indicatoare și marcaje reflectorizante, pentru ca oamenii să nu se rătăcească, să nu-și piardă timpul căutînd străzi, localități. Dar cît de neglijent, de urît se poartă unii cu această frumoasă și utilă zestre. Ne sparg semaforul, ne rup stîlpii, ne cojesc folia reflectorizantă, așa, numai din răutate, să strici, să distrugi, parcă ei nu s-ar folosi de serviciile noastre.

Alții, cu mașini mari, nu se asigură că pot trece fără să lovească instalațiile noastre. Zilele trecute, într-o mare încrucișare, un gigant pe roți s-a înțepenit într-un portal, știți, de-alea de care sînt prinse indicatoarele de orientare. Au trebuit cîteva ore pînă cînd, cu mari eforturi, s-a deblocat intersecția. Bineînțeles că alții au trebuit să ocolească încrucișarea respectivă, pierzînd timp, consumînd benzină ori motorină în plus, întîrziind cu mărfurile la uzine etc. Într-un cuvînt, nesăbuința unui șofer a provocat pagube de sute de mii de lei. Cînd a fost întrebat de ce nu a trecut corect de indicatorul care îi preciza că mașinile mai înalte de 3,7 m nu pot trece, șoferul a răspuns cu indiferență : „sînt asigurat la ADAS, n-am probleme". Cu alte cuvinte, nu-mi pasă de pagube, de necazurile pe care le-am pricinuit altora.

Rolul nostru, al încrucișărilor, nu va scădea în viitor, ci va crește. Ne vom strădui, cu ajutorul oamenilor, al constructorilor, al proiectanților, inginerilor — cei mai buni prieteni ai noștri — să fim tot mai frumoase, mai funcționale și în acest fel să-i ajutăm pe beneficiarii noștri, oamenii, să circule mai bine și mai sigur ; cît despre necivilizați și indisciplinați, se vor convinge și ei, pînă la urmă (la nevoie pe pielea or pe banii lor), că nu le vrem răul, dimpotrivă...

VICTOR BEDA ■

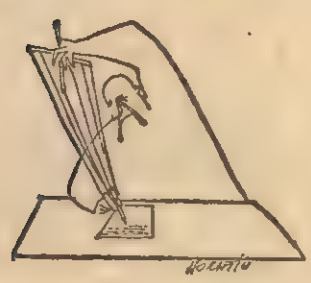

HORAȚIU MĂLĂELE ■

ANDO ■

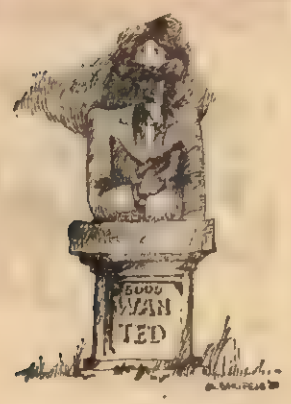

AL. BARTFELD ■

CIOSU ■

PIM ■

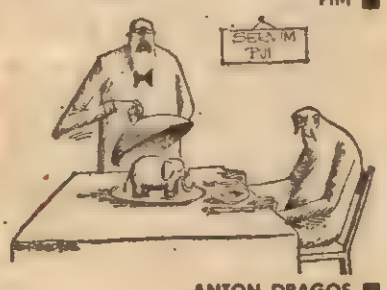

ANTON DRAGOȘ ■

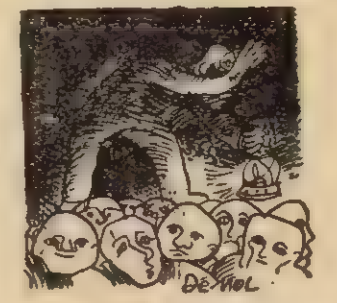

MOLNAR DENES ■

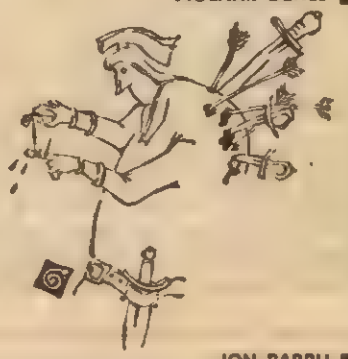

ION BARBU ■

VICTOR CHIRILOAIE ■

Cușca Șuflerului

Biletul de favoare

Gratuitățile au existat de cînd lumea și pămîntul la teatru... Din timpuri străvechi, participarea „la bani la transfigurarea histrionilor n-a constituit numai apanajul puștimii. Și în timp ce copiii erau expuși să-și frîngă gîtul, sa umile o drastică mardeală, existau oameni maturi, inchițați, cu punga plină, care treceau pragul în baza unei simple țidule, pe daiboj, bine mersi ! Biletul de favoare legiferase treaba. Beneficientul nu mai era vămuit, ceva mai mult, cel de la control înclină capul, salutînd. De obicei profitau cei avuți. Autoritățile — don prefect, don, primar, cu familionul. Avea parte și polițaiul — pe drept — căci băgase biletele pe gît precupeților prin piețe, să îndulcească mizeria trupei. De perceptor și agenții financiari, să nu mai vorbim !... Intra pe veresie hangiul, îngăduitor cu scadența camerelor neonorate și la fel era binevenit, pe simplă semnătură încredințată, doftorul care administrase prafuri de tignafes divei principale, cam vătămată de chiept...

Cu timpul cercul s-a lărgit, cuprinzînd amiciții survenite în localitatea respectivă, dulcineele sperate de amoarea cabotinilor... Și peste toți și toate, pînă la urmă gratuitățile ajungînd să soluționeze, în principal, impedimentele ce îngreunau reușita piesei, buna desfășurare a spectacolului. În felul acesta biletul de favoare a devenit o necesitate la teatru.

Îl imparți la tipografie — de la zețărie la planâ — litera să nu fie mîncată, cerneala limpede, neîndoită cu gaz, elișeele înălțate, cît să poți concura, din vreme, reclama celorlalte teatre cu un afiș pe cinste... Merg cîteva și la afișaj, unde femeia de serviciu îți le pune alandala, în voia soartei, oricum, și în nici un caz cum i-ai atras atenția. Te prosternî la gazete, cu plicul respectiv — pe timpuri cronicarii beneficiau de locuri fixe — pana să le fie clemență, îngăduitoare.

Dar, cu anii care s-au dus, biletul de favoare a intrat și pe străine mîini, care și-au făcut din el o manie. Deși teșchereaua plină, putînd plăti cu vîrf și îndesat, favorizatul nu înțelege să participe la aprinsul rampelor cu ollet cumpărat, întrîndu-i în obișnuință să se furlandisească — nu-i fie de deochi ! — cu invitația (două persoane) ce marchează relațiile lui cu artiștii. Zuckmann, dentistul, care repara caninii deteriorați de bomboane fetelor de la „Cărăbuș", n-a cumpărat o singură dată bilet, nepierzînd nici o seară la revistă. Nu se resimțea, întrucît, după spectacol, plătea, celor ce trecuseră prin scenă, o masă sardanapalică la „Modern", contravaloarea a o sută de fotolii...

— Eu nu concep să plătesc la teatru... Le văd pe toate, și încă din banca întîi, fotoliu de orchestră !

Aversiunea mi-era îndreptată contra acestor maniaci. Și ca să le descopăr configurația sufletească, îi trăgeam de limbă :

— Cum a fost premiera de-aseară ?

— N-am cuvinte... Catastrofă !

„Gura spurcată" ar fi turuit mult și îndesat de n-o părăseam în pustie, știind precis că cei mai necruțători cu visul actoricesc, care injură cel mai tare, sînt întotdeauna acei care au intrat gratuit.

— Am bani, pot plăti oricît... mă întîmpina altul. Am invitat pe Popești. Îți dau peste costul a patru bilete, numai servește-mi invitația. Altfel nu viu. Înțelege-mă : vreau să-și dea seama Popeștii cine sînt !

Un lanț întreg legat de biata țidulă împămîntenită din adînc de timp...

Pe vremuri, cartea de vizită a lui Leonard, risipită cu toptanul, era cheia ce înlesnea freamătul studenților la Liric, la Oteteleșanu, liagă dăruirea mîinstră a neîncoronatului prinț de poveste...

Cîndva, la Cluj, cu Maria Tănase, concert la „Casa Universitarilor" Matineu. După-amiază însorită, cu lumină serafică împărățind de către Mănăștur... În fața controlului meu de la intrare, mare de studenți. Mă țin greu, cunoscîndu-le tertipurile. Sosește însă o „căpetenie" cu un bilet de la cabină, scris (cum obișnuia ea) cu rujul de buze. Pe loc, tangajul tinerimii, făcînd una cu reprezentantul, vine spre mine. Citesc :

„Dă drumul la 50 de studenți.

Maria"

Însă, remarc numaidecît că înaintea cifrei luate de pe buzele Mariei (50) delegatul Heidelbergului clujean adăugase 1 cu diferit creion roșu de librărie. — 150.

Pregătindu-mă să număr, mă împotrivesc :

— Doar 50 !

— 150 ! se încăpățînează înșelătorul. E de la doamna Tănase.

— Așa-i ! Nu primim : Unii înăuntru și alții afară ?... clocotește juneța dezlănțuită.

Crezînd că doinitoarea îmi va da dreptate și va găsi răstimpul să-l și mustruluiască, nu cedez și expediez novicele mistificator înapoi la cabină :

— Du-te și prezintă-i procopseala... Ai să vezi rezultatul.

Cu el se desprind alți cîțiva și ocolind clădirea se rostogolesc către scenă.

N-au zăbovit. Reveniți, haidamacul îmi întinde același bilet, pe care rujul Mariei întărise cifra contestată de mine (1) cît să nu mai am îndoială. Suprem sărut al ei, care să nu se mai șteargă, pe obrazul studențimii clujene ! ! !

Am dat ușile de perete și, indignat, m-am cărat la hotel. N-am revenit nici la spectacolul de seară.

Noaptea, la Hotel Pescărus, unde locuiam, să mă împace, Maria s-a înființat cu un pui fript, o sticlă de vin negru și un carton cu prăjituri.

GABY MICHAILESCU ■

Lumea în care trăim

Apel la resursele raţiunii

Evoluţia situaţiei internaţionale preocupă profund poporul român şi popoarele lumii întregi. Este o preocupare firească, normală, deoarece evenimentele demonstrează mai mult decît oricînd necesitatea de a se acţiona insistent pentru asigurarea unei păci durabile şi drepte. Ceea ce nelinişteşte oamenii dornici de pace este faptul că asistăm în prezent la o recrudescenţă a tensiunii, la o înmulţire a tentativelor de a împinge lumea către confruntare.

Fără îndoială, evoluţiile mondiale sînt contradictorii. Pe de o parte, se manifestă cu o vigoare fără precedent voinţa de pace a popoarelor, conştiinţa lor că prin acţiuni ferme pot să bareze calea războiului. Pe de altă parte, o serie de măsuri şi acţiuni întreprinse în numele unor politici anacronice, contravin deziderateloi popoarelor şi împing relaţiile internaţionale într-o direcţie negativă.

Efecte deosebit de periculoase au continuarea cursei înarmărilor şi înmulţirea focarelor de tensiune. Între acestea există o legătură strînsă — înmulţirea armelor duce la înmulţirea conflictelor şi vărsărilor de sînge. Iată de ce, în contextul eforturilor amplificate pentru dezarmare, se impune creşterea preocupărilor pentru a se găsi căile cele mai potrivite în vederea soluţionării pe bază de negocieri, la masa tratativelor, a tuturor problemelor litigioase. Viaţa demonstrează că nu există problemă, oricît ar fi ea de complicată, pe care tratativele să nu o poată soluţiona. Desigur, există probleme care necesită eforturi mai mari şi altele care pot fi solutionate mai uşor. Oricum ar fi, este mai bine să se desfăşoare o negociere epuizantă decît să se transfere disputele pe cîmpul de luptă.

România a avertizat mereu asupra necesităţii de a se acţiona pentru stingerea focarelor de tensiune, pentru dezamorsarea crizelor încă în faza lor iniţială. După cum se ştie, unele conflicte care au început foarte uşor s-au amplificat, iar în prezent soluţionarea lor este mai grea tocmai pentru că între timp s-a vărsat sînge, încordarea şi tensiunea au atins cote maxime.

Ţara noastră este preocupată de persistenţa unor conflicte, de necesitatea obţinerii unor rezultate în direcţia soluţionării lor. În mod deosebit, considerăm că trebuie să se pună capăt situaţiei din Orientul Mijlociu, agravată şi mai mult prin acţiunile militare ale Israelului în Liban, care au înmulţit obstacolele în calea unei păci trainice şi drepte. Soluţionarea problemelor Orientului Mijlociu nu poate să fie decît globală, politică, la masa tratativelor, luînd în considerare interesele legitime ale tuturor popoarelor şi statelor din zonă, bazîndu-se pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în 1967 ca şi în urma recentei acţiuni militare din Liban, pe soluţionarea problemelor poporului palestinian pe baza recunoaşterii sale la autodeterminare, la constituirea unui stat independent. Trebuie făcut totul pentru ca aceste probleme dificile să fie reglementate utilizîndu-se calea tratativelor.

În aceeaşi ordine de idei România consideră că trebuie să se acţioneze pentru încetarea conflictului dintre Irak şi Iran şi rezolvarea problemelor dintre cele două state, pornind de la interesele ambelor popoare, punînd capăt încordării şi războiului. Chiar dacă experienţele din Insulele Malvine (Falkland) au luat sfîrşit, trebuie să se găsească modalitatea unei soluţionări politice a disputei dintre Marea Britanie şi Argentina, ţinîndu-se seama de interesele păcii mondiale. În general, oricare ar fi zona în care conflictele se desfăşoară, ele trebuie să fie soluţionate paşnic.

În amplul program privind poziţia şi propunerile României cu privire la problemele dezarmării, prezentat Sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării, această idee este pregnant exprimată. România consideră că pentru a se crea condiţii prielnice dezarmării trebuie să se acţioneze neîntîrziat, cu mai multă hotărîre, pentru soluţionarea tuturor conflictelor dintre state exclusiv prin mijloace paşnice, pentru stingerea actualelor conflicte şi reglementarea lor pe cale politică, prin tratative, pentru prevenirea apariţiei oricăror noi conflicte şi confruntări militare. De aceea, este necesar ca toate statele să-şi asume angajamentul de a-şi soluţiona toate diferendele prin metode paşnice, manifestînd moderaţie şi autoreţinere şi renunţînd la orice formă de recurgere la forţă sau la ameninţarea cu forţa.

În acest sens, după cum se ştie, ţara noastră a propus adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a unei declaraţii privind reglementarea tuturor diferendelor dintre state exclusiv prin mijloace paşnice şi crearea, în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, a unui organism special care să acţioneze în direcţia organizării tratativelor şi soluţionării problemelor dintre state numai pe această cale. Statele care nu ar recurge la acest organism, nu ar ţine seama de activitatea sa şi care ar încălca cerinţa fundamentală de a reglementa orice diferend în mod exclusiv prin mijloace paşnice şi ar încălca imperativul eliminării definitive din viaţa internaţională a oricăror acte de forţă sau ameninţarea cu forţa, să fie considerate agresoare.

Firește, existența unui asemenea organism nu ar echivala cu soluționarea automată, de la sine, a conflictelor. Pentru reglementări substanțiale, durabile, este nevoie de bunăvoință, conștiința răspunderii, voință politică. Numai acționînd în spirit constructiv, înțelegînd dezideratele vitale ale acestei lumi atît de complicate se pot depăși stările de încordare, se poate asigura o rezolvare reciproc avantajoasă a oricărei dispute.

Această propunere se înscrie pe linia preocupărilor permanente ale țării noastre și ale președintelui său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru consolidarea păcii mondiale.

Această propunere se integrează într-o viziune amplă a unei lumi a păcii, în care statele să înceteze de a mai recurge la forță, apelînd doar la resursele raționii.

AL. PINTEA ■

Contribuţie majoră la cauza civilizaţiei

Răsfoim ziarele. Ascultăm radioul şi privim emisiuni de televiziune. Zilnic, pe toate canalele de transmitere a informaţiilor, omenirea este pusă la curent cu propriul ei stadiu. Care este spectacolul lumii ? Pe cele mai diverse meridiane izbucnesc războaie de mult anticipate şi războaie-surpriză. Se moare modern, în războaie moderne, se trăieşte preistoric în păci precare, piaţa mondială este bîntuită de crize, un val de regresiune macină temeliile trufaşelor edificii contemporane. Bogaţii lumii, mai noi sau mai vechi, oricum puţini, benchetuiesc pe seama sutelor de milioane de săraci, unii intră în comă datorită consumului, alţii intră în comă datorită unei tradiţionale nesănătăţi, planeta s-a împărţit în două timpuri — timpul viitorului şi timpul de fier al sclavagismului — un formidabil paradox pare să devină axa Terrei. Şi totuşi, pe această planetă sfîrtecată de nedreptăţi şi împilată de o gloată de cinici irresponsabili oamenii continuă să învingă neştiinţa şi opreliştile subiective sau obiective, înaintează în istorie în numele demnităţii, libertăţii, civilizaţiei. Armele apasă pămîntul, ţin în şah fiecare secundă a păcii mondiale şi totuşi popoarele ies în stradă, luptă pentru dreptul lor la pace, croiesc un nou drum „actualităţii".

Optimismul imprudent ca şi scepticismul imprudent în orice abordare a ansamblului problematicii internaţionale riscă să conducă la aceleaşi rezultate : o viziune alterată asupra lumii, o metodică politică la rîndul ei divagată, scenarii de soluţii care nu îşi găsesc reflexul în însăşi evoluţia realităţii.

Cine analizează mecanismul gîndirii şi practicii româneşti în domeniul relaţiilor internaţionale va constata, ca un reper fundamental, o temeinică şi originală ancorare în însăşi esenţa evenimentelor : ea derivă din analiza metodică şi profundă a cauzelor proceselor contemporane, a determinărilor lor reale. La rîndul lor soluţiile, manierele de abordare, calitatea poziţiei faţă de o problemă sau alta derivă dintr-o fermă şi lucidă angajare în respectarea unui sistem coerent şi unitar de principii. Rezultă, în final, o politică de avangardă constructivă, cu suflu mondial, cu resurse de substanţială rezonanţă în conştiinţa vie a naţiunii noastre şi a contemporaneităţii.

Artizanul acestei forţe motrice a lansării României pe orbita unei politici de anvergură este, cum se ştie de către noi şi de către lume, preşedintele Nicolae Ceauşescu. În perioada-cheie declanşată de cel de-al IX-lea Congres al partidului opera de edificare a unei politici consacrată României şi lumii, într-o remarcabilă îngemănare de obiective majore, a înregistrat o evoluţie rapidă, multilaterală, profundă, căpătînd caracterul unei contribuţii relevante nu numai în perimetru contemporan, ci la scara istoriei.

Principialitatea activă, neabătută a României, structurile de calitate pe care le promovează, spiritul umanist pe care l-a întronat în dinamica raporturilor sale externe, contribuţia concretă la abordarea unor „dosare" care păreau de neabordat dovedesc excepţionala combustie filozofică şi politică a unui demers care vizează premisele esenţiale ale civilizaţiei : independenţa, egalitatea, colaborarea neîngrădită, pacea.

În anul celui de al IX-lea Congres România întreţinea relaţii diplomatice cu 66 de state. Azi cu 139. În 1965 desfăşura legături comerciale cu 80 de state. Azi cu 150. Iată imaginea unui salt cantitativ imens. Este oare doar atît ? Evident nu. Multiplicarea relaţiilor presupune resurse, prestigiu, capacitatea de a răspunde multilateral la solicitări externe şi de a solicita, printr-un aport permanent la soluţionarea cauzelor lumii, atenţia meritată de un interlocutor extrem de dinamic. Şi această calitate de interlocutor activ cu o viziune şi o metodică politică distinctă România şi-a cîştigat-o prin acţiunea şi gîndirea secretarului general al partidului a cărui personalitate s-a conturat de la un an la altul în văzul ţării şi al lumii devenind prin forţa faptelor şi rezonanţa lor legitimă un edificator de ţară nouă şi de lume nouă.

Aprecierile la adresa preşedintelui Nicolae Ceauşescu venite de pe toate meridianele indică nu numai ecoul imens produs de iniţiativele şi acţiunile sale, ci şi vitalitatea excepţională a principiilor care structurează întreaga sa acţiune pe plan mondial. Sînt principiile care corespund fizionomiei unei lumi mai drepte şi mai bune aflate azi, imperativ şi global, în stare de şantier. Aceasta impune nu numai manipularea teoretică a unui pachet de principii, ci şi aplicarea lor consecventă, efortul permanent de statuare a lor în practica efectivă a relaţiilor dintre state printr-un riguros demers de trecere „de la vorbe la fapte". Acest drum, demonstrat glorios de România, de preşedintele Nicolae Ceauşescu, dă expresie valorii faptelor închinate umanităţii.

Principialitatea politicii româneşti se constituie, aşadar, într-o contribuţie metodică, ştiinţifică, militantă la însăşi cauza civilizaţiei.

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

De vară, pe căldură

În jurul Barcelonei, mii de hectare de pădure iau foc. Se vorbeşte de mîini criminale, dar se uită cele 45 grade la umbră. În Italia, seceta face ravagii, agenţi de circulaţie clachează în plină stradă, oameni se aruncă de la balcon turmentaţi, mafia traficheză o sticlă de apă minerală la preţul unui gram de aur ; înspre Hiroshima, musonul bîntuie cu o forţă ce aminteşte de taifunul atomic. Dar vara mai are şi alte evenimente mai mici sau mai mari. **De-ale bătrînilor :** George Adams, 85 de ani, din Southfield (statul Michigan) a participat, în 1913, la sărbătorirea zilei independenţei Statelor Unite, prilej cu care un glonţ rătăcit (!) l-a nimerit, întrîndu-i în plămînul sting. Apreciind că glonţul e prea aproape de inimă, doctorii nu l-au operat pe Adams, care a trăit 69 de ani cu acest intrus în corp. Luna trecută, el a suferit un accident de circulaţie şi a fost internat în spital unde, într-o bună zi, pe cînd dejuna a eliminat brusc glonţul. În aceeaşi zile, Hollywoodul a-a îndoliat : ultimul său **mare**, cel care a realizat peste o sută de filme, între care **David tolerantul, Incendiul de la Chicago, Zăpezile de pe Kilimandjaro, Şi soarele răsare, Noaptea este tandră**, care a propulsat actori şi actriţe în infernul gloriei (Ronald Colman, Tyrone Power), regizorul Henry King a murit la 91 de ani. În schimb, William Kayes, la 72 de ani, din Hagerstown (statul Maryland), aflat la volanul Dodge-ului său a fost „alergat" de poliţie pentru exces de viteză, prilej cu care a trimis 70 de automobile în prăpastie, mergînd în sens invers pe autostradă ca să scape de urmăritori. După ce poliţiştii i-au ciuruit cauciucurile maşinii şi au perforat radiatorul, Kayes a putut fi arestat nu înainte de a fi schimbat amabil cîţiva pumni cu urmăritorii săi. **De-ale afacerilor :** Giganţii industriali neamericani şi afacerile lor pe 1981 oferă cîteva surprize : de la un an la altul, Siemens Nippon Oil, Thyssen, Peugeot, Toyota au dispărut din lista primilor clasaţi şi au apărut trei companii petroliere din Kuweit, Mexic şi Brazilia, ca şi Nestle şi Bayer. Iată lista : Royal Dutch Shell (77,8 miliarde dolari), British Petroleum (49,1), Kuweit Petroleum (28,7), ENI (27,7), Unilever (22,7), Veba (22), Compagnie Française des Pétroles (21,6), Petrolos de Venezuela (19,6), Fiat (18,4), ELF Aquitaine (18,3), B.A.T. Industries (17,7), Pedrex (17,5), Petrobras (17,4), Philipps (17,2), Volkswägen (16,8), Daimler-Benz (16,5), Nestle (15,5) Renault (15,4), Hoechst (15,3), Bayer (15). La scară mondială, prima este depăşită doar de americana Exxon cu 115 miliarde dolari ! **De-ale vieţii :** Danemarca (32 cazuri la 100 000 locuitori) este ţara europeană în care se înregistrează recordul de sinucideri. (O urmează R.F.G. şi Franţa.) Însă, în Japonia, în 1980, numărul sinuciderilor a scăzut. **Alte ştiri :** fabricanţii de suveniruri asupra vizitei Papei în Angila au cerut compensaţii Vaticanului întrucît nu s-au putut pregăti cum trebuie pentru că Ioan Paul al II-lea n-a decis călătoria decît cu cîteva zile înainte. Primele negocieri au eşuat. În fine, la San Francisco a avut loc congresul regional al grăsimilor care, după ce şi-au schimbat opinii şi experienţă, au conchis că „e totuşi bine să fii obez". Oare ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Tehnica genetică şi insectele

Insecte dăunătoare pentru flora şi fauna Terrei, pentru om se găsesc pretutindeni. Dar cel mai mult sînt afectate de aceşti dăunători zonele cu climă caldă şi umedă din Africa, Asia şi America Latină. Insectele atacă lanurile, livezile, grădinile, animalele, depozitele, provocînd — în primul rînd în ţările în curs de dezvoltare situate în zonele amintite — pagube imense şi afectînd starea de sănătate a milioane şi milioane de oameni.

Dată fiind această situaţie, s-au luat, desigur, măsuri de combatere a dăunătorilor, la loc de frunte situîndu-se mijloacele chimice, clasicele pesticide, atît de răspîndite în numeroase ţări. Dar folosirea acestor substanţe provoacă dificultăţi din ce în ce mai mari, ridică probleme tot mai greu de rezolvat. Este vorba, mai întîi, de preţurile tot mai ridicate ale pesticidelor, datorită creşterii continue a costului energiei necesare producerii lor, penuriei de materii prime. Însă inconvenientul de căpetenie îl constituie efectele dezastruoase pe care substanţele chimice folosite le au asupra mediului înconjurător. Acestea atacă şi distrug nu numai insectele, ci şi alte vieţuitoare, precum şi plantele. Pătrunzînd în sol, pesticidele îi denaturează acestuia structura şi compoziţia. Cerealele, legumele, fructele, furajele crescute dintr-un asemenea sol conţin, spre paguba sănătăţii celor care le vor consuma, şi insecticide. Nu mai vorbim de otrăvirea apei, a aerului, a celorlalte elemente care ne înconjoară.

Toate acestea au pus în lumină necesitatea coordonării pe plan internaţional a eforturilor în vederea găsirii altor mijloace, mai adecvate, de luptă împotriva insectelor. Una din posibilităţile studiate din ce în ce mai mult, şi care are şanse de a se impune, este metoda genetică. Ea constă în sterilizarea prin iradiere a unui mare număr de insecte, în special masculi, în stare de crisalidă sau adulţi. Lăsate apoi în libertate, aceste insecte se împerechează cu cele sălbatice, fără însă a se înmulţi. Utilizată mai întîi în cadrul unor mici proiecte izolate, tehnica genetică a dat în ultimii 25 de ani rezultate care au întrecut toate aşteptările, devenind astăzi un element major al programelor naţionale integrate. Metoda este în prezent aplicată, împotriva diverşilor dăunători ai livezilor, în mai multe ţări, printre care Statele Unite, Japonia, Mexic, şi face obiectul unor studii de mare amploare în vederea luptei contra muştei ţeţe în Volta Superioară şi Nigeria.

Efectele benefice ale tehnicii genetice, în cazul aplicării ei pe scară largă, s-ar face simţite pe multiple planuri, în primul rînd în economie. Aşa, de exemplu, prin exterminarea muştei ţeţe — răspîndită, după cum se ştie, în Africa, pe o suprafaţă de peste 7 milioane de kilometri pătraţi şi care provoacă nagana (trypanosomiose animale) şi alte maladii conexe — septelul ar putea să crească cu 120 de milioane de capete, ceea ce ar permite o creştere anuală a producţiei de carne cu 1,5 milioane de tone.

Iată de ce foruri internaţionale de mare prestigiu cum sînt Organizaţia Naţiunilor Unite pentru alimentaţie şi agricultură (F.A.O.) şi Agenţia internaţională de energie atomică (A.I.E.A.) examinează în prezent, împreună cu ţările interesate, ansamblul problemelor legate de aplicarea tehnicii genetice împotriva insectelor, cu scopul de a evalua rezultatele obţinute şi de a stabili măsurile ce urmează a fi luate. În cronica luptei pentru progres şi civilizaţie pe planeta noastră o pagină nouă este pe punctul de a fi scrisă.

ION CODRU ■

După Jeli — Belgrad

Piraţi în Caraibe!

„SOS ! Kalia III către toate echipajele. Sîntem atacaţi de patru ambarcaţiuni. Foc intens de automate la pupa !" „Kalia III, aici Miami. Comunicaţi poziţia. Răspundeţi Kalia III. Răspundeţi..."

În zorii zilei unui iulie torid, la Căpitănia portului Miami n-a sosit nici un răspuns. Două zile mai tîrziu, în largul insulelor Bahamas a fost identificat un velier de 13 metri cu flancurile ciuruite de gloanţe şi coverta plină de sînge. Despre echipaj doar rechinii ar fi putut furniza unele indicii. Era «Kalia III», dramatică mărturie a reînvierii pirateriei în Caraibe.

Flamura neagră cu cap de mort, piraţii fioroşi răpind o preadelicată şi scumpă domnişoară, comori aprig şi sîngeros disputate, toate acestea puse-n pagini de roman sau pe peliculă au făcut deliciul copiilor, şi nu numai al lor, de pe multe meridiane.

Pirateria, ne informează cu gravitate revista „Panorama", a ieşit acum din paginile cărţilor, pentru ca echipată cu automate şi tunuri uşoare să reapară în Golful Mexic, în Pacific şi Mediterana, de-a lungul coastelor africane, în Thailanda, Siam, Malaesia şi Filipine, unde tradiţia corsarilor e la mare cinste. În Caraibe, însă, fenomenul se manifestă în formele sale cele mai brutale şi cu o frecvenţă îngrijorătoare. Marinarii sînt terorizaţi. Şi Antilele, paradisul turistic al Tropicului Racului, s-au transformat în teritorii de vînătoare pentru tot felul de aventurieri şi contrabandişti care reproduc ad litteram apucăturile de tristă faimă ale predecesorilor lor într-ale meseriei.

În iunie anul trecut, în largul insulei Andros din Bahamas, echipajul unei nave a respins cu greutate şi cu preţul cîtorva grav răniţi atacul a două ambarcaţiuni agresoare. Într-o dimineaţă de decembrie, o navă container a fost abordată în vecinătatea portului columbian Buenaventura de două mici şi aparent inofensive cutere. Numai curajul şi abilitatea echipajului atacat i-au făcut, de data asta cu adevărat, inofensivi pe agresorii înarmaţi pînă-n dinţi.

Un raport al Marinei Comerciale Americane precizează că mai bine de **900 de nave au dispărut misterios şi fără urmă din 1971 şi pînă acum.** Cotidianul „Miami News" susţine că cele 900 de dispăriţii s-ar fi petrecut în ultimii trei ani. Peter Benchley, autorul unui volum asupra pirateriei intitulat „Insula", afirmă că noii corsari au pe conştiinţă circa 150 de nave pe an. Autorităţile de coastă ale Floridei contestă aceste cifre, considerîndu-le exagerate. Dar, în urma unor studii şi cercetări minuţioase, Comitetul special al Congresului S.U.A. a confirmat că numai în 1977 peste 200 de iahturi au dispărut, cu echipaj cu tot, în circumstanţe denumite „insolite". Atacul pe mare deschisă are toate caracteristicile delictului perfect. Epave plutind la voia întîmplării cînd navele sînt prea distruse pentru a fi utilizate în continuare, vagi urme de sînge şi cam atît. Nici o urmă pentru poliţia maritimă, căzută pradă neputinţei şi disperării. Fenomenul are atari dimensiuni încît în **Convenţia asupra dreptului mării îi sînt consacrate pirateriei opt paragrafe !**

Corsarii secolului XX sînt uneori pescari săraci care atacă ambarcaţiunile bogaţilor turişti americani sau europeni pentru a-i răpi şi a cere apoi substanţialele despăgubiri. Dar marea majoritate a delictelor e legată de traficul de droguri şi arme sau, pur şi simplu, de jaf. Pentru a trece neobservaţi, traficanţii au nevoie de vase „curate", înmatriculate corect, pe numele unor cetăţeni fără pată. Atacă deci iahturile sau pescadoarele mici, ucid echipajul şi apoi, cu nava pradă, fac trafic de stupefiante pe coasta latină a Americii. Cînd simt că li s-a luat urma scufundă nava şi caută alta. Ca şi în vremurile de mult apuse, tot ce fac noii piraţi este dominat de zeul ban. Un pescar norocos poate cîştiga cinstit între 60 şi 100 de dolari pe lună. Transportînd „marimba" — varianta sud-americană a marijuanei — el poate încasa pînă la 10 000 de dolari pe lună. Cinstea nu mai rentează... De la mizerie la lux nu este decît un pas. Că a-l face înseamnă să calci pe cadavre se pare că nu are nici o importanţă în acest an de graţie a secolului luminilor.

IOAN ROŞCA ■

Universul în imagini

● La Viena s-au deschis lucrările Adunării mondiale a O.N.U., privind „vîrsta a treia" ● Din ţara noastră participă o delegaţie condusă de Georgeta Mecu, adjunct al ministrului muncii ● România a fost aleasă, alături de alte state, ca vicepreşedintă a Adunării.

Enigmaticul zîmbet al farfuriilor zburătoare

Am arătat şi cu alte prilejuri că una din cele mai captivante probleme ale zilelor noastre, adevărat fenomen sociologic, îl constituie misterul O.Z.N.-urilor, al binecunoscutelor şi foarte popularelor „farfurii zburătoare". Luate în serios de un mare număr de oameni de ştiinţă, idolatrizate de regimente întregi de susţinători, O.Z.N.-urile sînt, concomitent, minimalizate, persiflate de foarte multă lume. Chestiunea de bază în jurul căreia se concentrează majoritatea disputelor o reprezintă proveniena obiectelor respective: sînt pămîntene sau sînt din spaţiul extraterestru? Iar dacă sînt din afara planetei noastre, atunci ce reprezintă ele? Nu cumva sînt sonde sau chiar nave spaţiale provenite din alte civilizaţii, din lumi extrapămîntene?

Observaţiile şi studiile au dovedit că circa 80 la sută din apariţiile misterioase sînt, de regulă, baloane meteorologice sau obiecte asemănătoare lor — deci, de proveniență terestră. Dar rămîn neidentificate celelalte, adică restul de 20 la sută. S-au dat, evident, numeroase explicaţii, s-au formulat păreri, s-au avansat ipoteze. Între acestea se numără şi cea propusă de doi cunoscuţi savanţi sovietici — Andrei Monin, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., directorul Institutului de oceanologie al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., şi profesorul Gheorghi Barenblatt — care explică mecanismul apariţiei în atmosferă şi în oceane a obiectelor în formă de disc prin procese naturale. Acestei ipoteze îi este consacrat un articol în ziarul „Izvestia", la care vom face apel pentru expunerea noii teorii. Despre ce este vorba?

Învelişul de aer şi de apă al planetei noastre, se spune în articol, reprezintă un mediu stratificat, aflat într-o mişcare neîntreruptă. Undele care apar la hotarele dintre aceste straturi se numesc interne. Ele se răspîndesc pe întreaga grosime a apelor oceanelor şi a atmosferei. Exact ca şi cele de suprafaţă, undele interne pot să crească, să se rotească şi apoi să se scufunde. În aceste condiţii se formează o „pată", dintr-un amestec de apă sau de aer, în care se află particule din cele două straturi vecine. Datorită amestecului intens, densitatea, temperatura şi alte caracteristici ale „petei" se realizează ca medii între cele două straturi, iar pata capătă fiinţă de sine stătătoare, dar în acelaşi timp se deosebeşte substanţial, prin proprietăţile sale, de mediul înconjurător. După cîtva timp, o astfel de pată începe să se deplaseze.

Autorii ipotezei au studiat legitatea procesului de plutire (deplasare) a petelor în mediul stratificat, au găsit explicaţia matematică a acestui fenomen. Între timp, a fost descoperită o particularitate surprinzătoare a „petei": orice formă ar avea la început — de pătrat, de triunghi, de cruce — după un anumit timp pata devine cerc, şi de-abia după aceea începe să plutească, păstrîndu-şi forma rotundă. S-a observat, de asemenea, că din pată începe să se formeze în jur o bordură, amintind de bordurile pălăriei, iar pata se transformă treptat în disc. Dezintegrarea unei astfel de pete se face încet, de sute de ori mai lent decît a urmelor albe lăsate de avioane la mare înălţime.

Formulele teoretice au fost verificate experimental cu ajutorul unei instalaţii special construite la Institutul de oceanologie. Într-un vas cu lichid stratificat, experimentatorii au creat o pată de amestec şi au urmărit apoi felul în care evoluează pînă la dispariţie. Faptic, procesul a coincis cu calculele. Experimentatorii au încercat chiar să împiedice pata de a lua o formă rotundă, dar fără succes.

Se ştie că oceanelor aerian şi acvatic le este proprie o anumită agitaţie, o „turbulenţă" — mişcarea dezordonată a gazului sau a lichidului. În legătură cu aceasta — informează articolul amintit — s-a observat că mişcarea haotică a gazului sau a lichidului în interiorul petei şi în mediul care o înconjoară sînt diferite. În mediul înconjurător, densitatea particulelor aflate în partea de jos este totdeauna mai mare decît a particulelor din partea de sus. Pentru a ridica particulele grele în sus şi a le coborî pe cele uşoare, este nevoie de cheltuirea unei energii, care se face pe seama diminuării forţei „turbulenţei". Dar în „pată" particulele sînt deja amestecate, încă de la formarea ei, prin forţa undelor, şi nu există pierderi de energie pe seama turbulenţei. De aceea, în interiorul petei turbulenţa trebuie să fie mai mare decît în mediul înconjurător.

Acest lucru a fost confirmat experimental de cercetătorii americani, care au făcut experienţe în vîrful unui turn înalt. La nivelul de 140 de metri savanţii au măsurat pulsaţiile vitezei curentului de aer. Cercetînd scufundarea undelor interioare, ei au stabilit că peste cîtva timp în zona acestei căderi viteza pulsaţiilor atinge 1 metru pe secundă, în timp ce în afara zonei viteza este doar de 1 centimetru pe secundă. De aici decurge concluzia că în interiorul maselor de aer există într-adevăr porţiuni în formă de disc, puternic agitate şi bine conturate, asemănătoare cu nişte farfurii. Ce se întîmplă dacă o astfel de „farfurie" se întîlneşte cu particule de aerosoli, cu alte cuvinte, cu praful? Dacă viteza de căbere a firelor de praf va fi mai mare decît viteza pulsaţiei mişcării haotice din „farfurie", aceste fire de praf vor trece prin farfurie. Dacă viteza lor va fi mai mică, particulele vor pătrunde în interiorul „farfuriei" şi vor rămîne acolo. Farfuria se dovedeşte a fi o capcană pentru aerosolii din atmosferă. Şi cînd se acumulează destul praf, atunci discul de aer încetează de a mai fi străveziu — el poate „farfuria" în viaţă. Atunci, această formaţie se amestecă cu aerul înconjurător şi dispare „în chip misterios".

O anume confirmare a acestor susţineri teoretice ale savanţilor sovietici a fost obţinută de către cosmonautul sovietic Gheorghi Greciko în timpul celei de-a 96-a zile a zborului la bordul staţiei orbitale „Saliut-6". Cosmonautul a studiat sclipirea stelelor în timpul „asfinţirii" lor la orizontul Pămîntului, pe măsura pătrunderii în adîncimea atmosferei. S-a dovedit că felul aparte al acestei sclipiri se explică foarte bine dacă admitem existenţa formaţiilor atmosferice discoforme presupuse de savanţii sovietici.

Obiecţiei că o astfel de ipoteză — e vorba de teoria lui Barenblatt şi Monin — poate explica doar apariţiile din atmosfera terestră şi de pe oceane, dar nu şi pe cele din cosmos, articolul din „Izvestia" îi răspunde că, faptic, în cosmos O.Z.N.-uri n-au fost întîlnite niciodată. Cosmonauţii sovietici au observat în cîteva rînduri ceva care putea fi luat drept obiecte neidentificate. Dar explicaţia s-a găsit repede: era vorba de foiţe de metal desprinse din staţie şi care, luminate de razele soarelui, aduceau cu nişte stelute lucitoare. Nici un fel de alte obiecte misterioase n-au mai fost observate nici de cosmonauţii sovietici, nici de astronauţii americani.

Fără îndoială că teoria celor doi oameni de ştiinţă sovietici este foarte ispititoare pentru savanţi, fiindcă se poate da, cu ajutorul ei, un răspuns la atîtea întrebări rămase de multă vreme în suspensie. În acelaşi timp însă, ipoteza formulată este de natură să provoace revoltă şi indignare în rîndul adepţilor şi susţinătorilor fanatici ai O.Z.N.-urilor. Cum, farfuriile în care ei îşi puneau atîtea speranţe, în care vedeau obiecte extraterestre, poate chiar vehicule cu care nepămînteni aveau să descindă în curînd pe Terra, ca să fumeze cu noi pipa păcii, să nu fie decît... aer şi praf? Să se aleagă, adică, praful şi pulberea de visele cele mai ademenitoare ale unei bune părţi a locuitorilor planetei noastre? Aşa ceva O.Z.N.-iştii de pretutindeni nu vor să accepte cu nici un chip. Spre liniştirea lor, facem cîteva precizări:

1) Este vorba doar de o ipoteză, fără nici o confirmare practică pînă în prezent (nimeni n-a atins o astfel de farfurie, n-a luat probe pentru a-i stabili compoziţia, n-a văzut cum se formează sau se dezintegrează).

2) Ipotezei Barenblatt-Monin i se opune istoria problemei. Dacă „farfuriile zburătoare" n-ar fi altceva decît fenomene naturale, astfel de fenomene ar fi trebuit să se producă din cele mai vechi timpuri, dintotdeauna, şi cam cu aceeaşi frecvenţă. Este însă ştiut că boom-ul „farfuriilor zburătoare" s-a declanşat de-abia după cel de-al doilea război mondial.

3) În articolul din „Izvestia" se spune: „Firește, modelul Barenblatt şi Monin nu cuprinde toate cazurile diferitelor apariţii în atmosferă, care sînt luate drept «farfurii zburătoare», dar el explică bine pe cele mai caracteristice dintre ele". Prin urmare, chiar dacă modelul de care ne-am ocupat s-ar confirma, ar rămîne destule cazuri în afara lui.

Din toate aceste motive, vajnicii susţinători ai ideii că O.Z.N.-urile sînt mesaje ale unor civilizaţii extraterestre, şi că mai devreme sau mai tîrziu se vor arăta ei şi extraterestrii în carne şi oase, îşi păstrează întregul elan de acţiune. Ei vor putea să investigheze, să înregistreze, să comenteze, să propună noi interpretări etc., şi de acum înainte. Dar mai ales vor putea să aştepte cu răbdare, în pace şi linişte, să-şi facă apariţia neaşteptat unor alte lumi, chiar dacă acestia se vor dovedi în cele din urmă doar nişte Godot. Şi între timp farfuriile zburătoare vor continua, desigur, să-şi arate ochilor noştri vrăjiţi profilul saturnian sau faţa ca o lună plină, în care, cu puţină imaginaţie, se poate descifra uşor un zîmbet de Gioconda, pentru ca pămîntenii să aibă la ce se uita şi la ce visa şi să scape în felul acesta de obsesia îngrozitoare că sînt singuri în Univers. Căci altfel ar muri de plictis.

ION D. GOIA ■

Bucureşti — „o viziune curată şi sinceră"

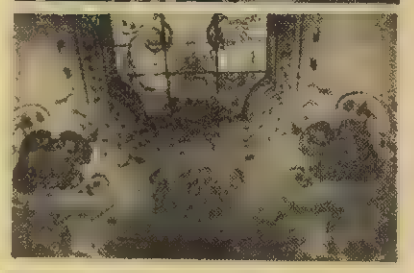

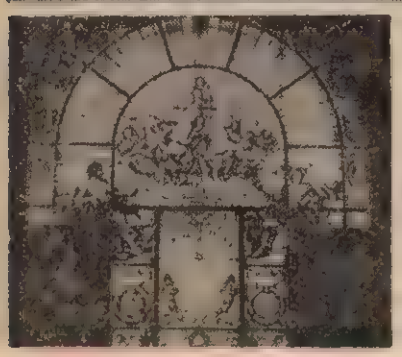

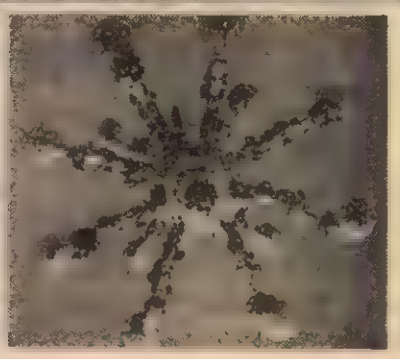

● Pe locul fostei cofetării „Nestor", constructorii bucureşteni au ridicat un vast Complex hotelier şi de locuinţe, desfăşurat între Calea Victoriei şi strada Luterană. Sobrietatea arhitecturii îşi sporeşte personalitatea centrului Capitalei noastre, consolidîndu-i în acelaşi timp frumuseţea ● A renăscut şi cîndva celebrul restaurant „Parcul trandafirilor", dar în ambianţa restaurată a unei clădiri centenare, veritabil monument de artă, din alcătuirea cărula vă prezentăm aceste detalii semnificative.

Zilele acestea, odată cu deschiderea „Parcului Trandafirilor", se încheie o etapă importantă în istoria contemporană a Bucureştiului, înfăptuindu-se indicaţia dată în 1974 de secretarul general al partidului : darea în circuitul de hoteluri şi restaurante a unor vechi şi reprezentative imobile, cărora li se schimbase destinaţia sau care se pretează la aceste utilizări.

Se ştie, de pildă, că în localul bătrînului „Continental" de pe Calea Victoriei, vizavi de „Romarta", se aflau ghişeele şi birourile unei întreprinderi de gaze, iar în actualul hotel „Bulevard", azi restaurat, se instalase, dacă ne aducem bine aminte, un ministeriu.

— Iată însă că în momentul de faţă — ne spune Gheorghe Popa, directorul Întreprinderii de turism, hoteluri şi restaurante Bucureşti — prin deschiderea „Parcului Trandafirilor", întreaga acţiune se termină cu succes. Astfel, în ultimii ani s-au realizat 25 hoteluri şi restaurante de înaltă ţinută, cum ar fi **Bulevard, Continental, Majestic, Palas, Naţional** etc., fiecare într-un stil propriu şi purtînd marca vechiului Bucureşti. Drept urmare, capacitatea hotelieră a Capitalei (încă insuficientă !) a sărit de la 3 500 în 1974 la 10 200 locuri.

Să subliniem de la bun început că „ultimul venit", **Parcul Trandafirilor**, nu este nici pe departe un simplu restaurant, „o circiumă de lux", cum zic glumeţii. Este vorba de o adevărată bijuterie arhitectonică. Deatfel, el nu a preluat decît numele de la fostul local cunoscut bucureştenilor, pe al cărui teren s-a construit hotelul „Dorobanţi". Lîngă acesta din urmă se deschide „Parcul", cu o **destinaţie multifuncţională**.

Centenara construcţie din Piaţa Comonauţilor, restaurată cu migală de Întreprinderea de proiectări şi construcţii „Carpaţi" (arhitect Nicolae Manolescu şi inginer Gheorghe Dumitrescu) incorporează o valoare artistică deosebită prin arhitectură şi mobilier, motiv pentru care a fost declarată **monument de artă**.

În afara restaurantului de la demisol, cu mobilier în stil românesc, cele opt impozante saloane de la mezzanin, fiecare cu arhitectura şi decoraţia sa proprie, se pretează, cum am spus, la folosinţe multiple. Te-ai crede într-un palat, dar care reapiră o atmosferă intimă. Aici se pot organiza, de către persoane particulare sau instituţii, mici reuniuni de lucru, simpozioane, convorbiri, audiţii (există o admirabilă sală de muzică), cocteiluri etc.

— Unele piese sînt unicate pe ţară — arată directorul Gheorghe Popa — cum ar fi vitraliul zodiacului, lămpile de cristal de Boemia, porţelanurile de Meissen sau un monumental candelabru cu bec cu filament din cărbune, datînd de aproape o sută de ani. Semnificativ pentru spiritul întregii lucrări este şi faptul că de pe acum I.T.H.R. este solicitat de doctoranzi de la Institutul de arhitectură ca să le pună la dispoziţie o sală pentru a-şi susţine acolo lucrările de doctorat. O consideră adecvată profesiei...

Cît priveşte restaurantul din grădină — pomii seculari, decoraţiile florale şi fîntîna arteziană vor crea, sîntem asiguraţi, o scădere în temperatură de vreo zece grade faţă de restul oraşului bătut de caniculă. În fine, vom trăi, vom vedea şi ne vom bucura.

Tot în contextul „reînnoirii hoteliere" a oraşului, amintim că se apropie de finalizare un obiectiv urbanistic de interes deosebit : **ansamblul Complex hotelier şi locuinţe din Calea Victoriei — Luterană**, în zona fostei cofetării „Nestor", într-un perimetru mărginit de patru străzi.

— Regimul de înălţime al Căii Victoriei — ne spune arhitectul Antoniu Teodorov, şeful sectorului V la Institutului Proiect-Bucureşti, proiectantul general al lucrării — nu ne-a permis să mergem pe verticală şi a trebuit să ne mulţumim cu parter, mezzanin şi opt etaje. Or, deşi pare curios, tocmai această înălţime redusă creează mari dificultăţi de rezolvare funcţională, apărînd probleme legate de lungimea circuitelor interne. Simplul fapt că faţada spre Calea Victoriei se întinde pe 120 m sugerează natura problemelor cu care ne-am confruntat. Dar toate acestea reprezintă o fază depăşită şi sîntem fericiţi că noile construcţii din această zonă foarte centrală, precum şi perspectiva pe care ele o deschid spre Piaţa Palatului Republicii dau contur final inimii oraşului, împlinind-o. Cu atît mai mult cu cît noul hotel va fi cel mai mare şi mai important al Capitalei, din punctul de vedere al capacităţii şi al poziţiei, fiind amplasat pe o arteră de mare tradiţie.

Iată şi cîteva cifre : hotelul va avea 48 camere cu un pat, 370 camere cu două paturi, 31 apartamente, un bar de zi cu 54 locuri şi un snack-bar cu 117 locuri, o cofetărie continuînd tradiţia faimosului „Nestor", un restaurant de aproape 400 locuri, o terasă-restaurant, o piscină acoperită şi o alta în aer liber, un salon pentru micul dejun şi o sală polivalentă cu o capacitate de 500 locuri pentru conferinţe, simpozioane, proiecţii, banchete, parăzi ale modei etc. Plus o parcare subterană, deasupra căreia o mică plantaţie va crea, în interiorul colosului de beton, un microclimat plăcut şi îmbietor.

Meritä remarcată şi străduinţa proiectanţilor de a îmbina armonios modernul şi tradiţionalul. Astfel, plafonul holului principal este realizat dintr-o succesiune de casete din ipsos care amintesc de plafoanele vechilor clădiri româneşti, dar într-o interpretare modernă. Nu lipsit de interes este şi faptul că practic toate materialele de finisaj sînt de proveniență autohtonă.

Cei care au gîndit noul hotel şi îl realizează în prezent ne-au rugat să subliniem că au visat nu o clădire monumentală, greoaie, ci o construcţie reprezentativă a noului Bucureşti, de sfîrşit de veac, într-o **viziune curată şi sinceră**.

LIONEL NITESCU
Fotografii de ELENA GHERA

Florăria Redacţia Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia social-politică şi ştiinţifico-economică (Nicolae Grigore-Mărăranu, Dumitru Eliade, Lionel Niţescu, Liviu Timbus, Horia Pătraşcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Ilie Purcaru, Victor Niţă, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia reportaj, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihalopol, Vasile Mănecan, Olimpia Olaru Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacţie — Nicolae CRISTACHE — 18 48 75, 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 18 48 05, 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126, Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

Valorile la diateza activă

A ține cu valorile, cu valorile patriei tale, este o treabă implicit și profund patriotică. Este ca și cum ai apăra formula apei, H_2O, cînd e în discuție existența apei. Dar a te strădui ca în domeniul tău de activitate, cu puterile tale, să activizezi valorile, să participi la dezghețarea lor și la trecerea lor din stadiul potențial în stadiul acțiunii tranzitive este o treabă explicit și util patriotică. Este ca și cum ai da la o parte mîlul de pe un izvor de apă curat și bogat cînd se apropie criza apei. Căci, după opinia mea, pe planeta Pămînt, cea mai puternică și cea mai devastatoare criză care ar putea urma este criza omului, a calității lui, a valorilor. Dacă în urmă cu un deceniu și jumătate, cîrmaciul destinului nostru național, tovarășul Nicolae Ceaușescu, descoperea și afirma că materia cenușie, inteligența umană reprezintă valuta forte cea mai strălucită de pe pămînt, sîntem în situația să simțim noi înșine astăzi că materia cenușie înseamnă șansa de salvare a omului. După credința mea, nu ne lipsesc rezervele de combustibil și de materii prime, ci nu sînt puse în stare de funcționare acele inteligențe specifice și nu sînt corelate rezultatele cercetărilor lor în direcția descoperirii materiilor prime și combustibililor cu valabilitate în anii noștri. Într-o asemenea măsură ne omoară obișnuința încît trăind în fiecare zi sub presiunea țevilor de eșapamente ale milioanelor de mașini care merg pe pămînt, folosind derivate ale țițeiului, am ajuns să credem într-adevăr, în intimitatea conștiinței noastre, că mișcarea pe pămînt, ea însăși, e determinată de țiței. Dar e oare adevărat ? Țițeiul și derivatele lui nu sînt decît o cale pe care a pornit, într-o anumită clipă, cercetarea în domeniul combustibililor. Numai țițeiul arde ? Dar chiar și această întrebare este formală și constrînsă de împrejurări care dau obișnuință. De ce trebuie neapărat să ardă ? Numai arderea produce mișcare ?

Ei bine, trăind în fiecare zi cu nasul în lucrurile noastre, cu mîinile în alvatul trebuincios al realității, nu avem decît rareori inspirația de a ridica fruntea și de a cerceta realitatea viitoare și nu ne thuminăm decît la fel de rar, cel mult la fel de rar, de noi gîndiri, de noi revelații. Sub noi, în fiecare clipă, zac valori pe care nu am găsit calea să le descoperim. În oamenii dimprejurul nostru au amorțit de atîta obișnuință calități care ar putea transforma Pămîntul într-o stea fericită. O stea, firește, cu regim de planetă vie. Foarte multe dezastre din modul de a privi valorile unor colectivități care-și ingroapă valorile uneori, în fapt, la propriul lor mormînt. Acele colectivități care amînă explozia calităților se înrobesc fatalmente calității mai grabnic exprimate a alteru. Acele colectivități care nu încurajează competiția valorilor în interiorul lor sînt menite să

(Continuare în pagina 17)

ADRIAN PĂUNESCU ■

31

ANUL XXXI (1 417)
Vineri, 6 august 1982

flacăra

Statui necesare

Nu știu ce-i odihna, părinții niciciud,
răgaz sub pămînturi n-a fost și nici nu-i,
prin ochi de fîntînă la dînșii mă sui,
în aburul nopții i-aud respirînd,

părinți sub pămînturi avurăm destui,
un clopot de iarbă mai stăruie-n gînd,
simt lacrima pietrei în mine plîngînd,
mă dor ne-mplinite atîtea statui,

ni-s sfinți volevozii-n icoanele lor,
îi știm că-s acolo pe cai ne-nșeuați,
dorm drepți sub cîmpie, dorm drepți sub Carpați,
statui ne-mplinite, ei încă ne dor,

dar n-am a mă plînge niciciud, nimănui,
părinți trec călare direct în statui.

POMPILIU CRISTEA ■

Salvați Techirghiolul ! (pag. 5)

„Noua frontieră a sufletului uman" — de Nichita Stănescu (pag. 9)

Autoservire: servire sau deservire ? (pag. 18—19)

Duminică, 1 august, pe cel mai mare stadion din Capitala României a fost bătut, de două ori, recordul mondial la săritura în lungime femei !

La capătul unei sărituri fantastice, V. Ionescu va duce recordul mondial la 7,20 m !

După ce cu mai puțin de zece minute înainte, Anișoara Cușmir sărise 7,15 m, cu 6 centimetri peste recordul lumii, deținut de sovietica Bardauskiene !

Brave acestor admirabile sportive și prietene, a căror frumoasă rivalitate promite noi și noi recorduri !

(Relatarea acestor excepționale performanțe în pagina 20)

Fotografii de A. MIHAILOPOL și AUREL NEAGU ■

PALLADY

Peisaj cu sonde

Chiar nu poate fi găsită o soluție pentru Pell-Amar ?!

Istoria Pell-Amarului e, în general, cunoscută. Pus la punct, pe baza nămolului sapropelic, de doctorul Ștefan Ionescu Călinești, produsul respectiv și-a dovedit eficacitatea terapeutică într-o gamă largă de afecțiuni, îndeobște reumatismale și dermatologice, izbutind să-și cîștige un deosebit prestigiu în rîndul bolnavilor de pretutindeni. De pildă, nu demult, Ionescu Călinești a fost în Iugoslavia. Camera sa de la hotelul „Praga" din Belgrad s-a transformat, fără să fi urmărit asta, într-un adevărat cabinet, în care l-a tratat, printre alții, și pe Dragisa Ristici, el însuși medic, bolnav de sclerodermie. Zilele trecute, doctorul român a primit o scrisoare de la Ristici, permițîndu-ne s-o parcurgem. Umblu să mă vindec, scria Ristici, de 30 de

(Continuare în pagina 6)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

MICROHIDROCENTRALELE

„2 000 kilowați din... apă de ploaie !"

...se ivesc, pe marginea șoselei, primele tuburi albe, din ciment. Mă aflu în mașină împreună cu **Mihail Zișu**, director adjunct tehnic în cadrul I.R.E. Brașov, și cu **Temistocle Teodorescu**, directorul Oficiului de gospodărire a apelor din același județ. Mi se explică : sînt tuburi „Sentab", cu diametrul de 1 500 mm, capabile să asigure o presiune de minimum 7 atmosfere și sînt produse la Bistrița (voi constata, dealtfel, pe parcursul întregului drum, că și aici, în construcția de microhidrocentrale, județul cooperează cu mai multe întreprinderi ale țării). Ne apropiem de lacul de

(Continuare în pagina 4)

HORIA PĂTRAȘCU ■

Consfătuirea de lucru cu cadre de conducere din agricultura județului Constanța

În cadrul dialogului de lucru permanent pe care-l întreține cu toate categoriile de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării, în cursul zilei de miercuri, 28 iulie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat în stațiunea Neptun la o consfătuire cu cadre de conducere din agricultura județului Constanța. Această consfătuire de lucru, organizată din inițiativa secretarului general al partidului, a avut loc la puțină vreme după vizitele efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județ și a prilejuit examinarea multilaterală a rezultatelor obținute de aceste unități pe anul în curs, a stadiului desfășurării lucrărilor agricole și a perspectivei înfăptuirii integrale a obiectivelor stabilite pentru 1982 și pentru întregul cincinal.

Participanții la consfătuire, președinți de consilii agroindustriale și cooperative agricole de producție, directori ai întreprinderilor agricole de stat și stațiunilor de mecanizare a agriculturii, ai unităților de cercetare, reprezentanți ai organelor agricole județene, au raportat secretarului general al partidului despre rezultatele obținute, pe certitudinile cărora se întemeiază perspectiva unor mari posibilități de sporire a producției de cereale în această parte a țării, și au evidențiat modul cum se acționează în prezent pentru transpunerea în viață a indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul vizitei de lucru în unități de stat și cooperatiste ale agriculturii județului. În cuvîntarea pe care a rostit-o în încheierea lucrărilor consfătuirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că a inițiat organizarea acestei acțiuni pentru a discuta unele probleme ale agriculturii din județul Constanța, ținînd seama atît de rezultatele obținute pînă acum cît și de ce trebuie să se întreprindă în următorii ani pentru a se obține recolte pe măsura exigențelor formulate și pe măsura sarcinilor încredințate agriculturii, așa cum reies ele din Programul partidului și din hotărîrile Congresului al XII-lea. Astfel, s-a arătat, în acest județ trebuie să pornim încă de anul viitor de la 5 000 kilograme grîu la hectar și 5 500 kilograme orz, pentru a ajunge în 1985 la minimum 5 500 kilograme grîu și respectiv 6 000 kilograme orz la hectar. În mod corespunzător, producția de porumb va trebui să crească, la hectar, de la 10 mii kilograme în 1983 la cel puțin 12 mii kilograme în 1985. Referindu-se la factorii care pot influența aceste creșteri ale producțiilor, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea efectuării tuturor muncilor agricole la timp și de bună calitate, pentru ca recoltele obținute să exprime întregul potențial agricol al județului Constanța. Astfel, evocînd împlinirea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în această parte a țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că investițiile realizate aici în domeniul mecanizării și chimizării, precum și faptul că există 320 mii hectare irigate — iar pînă în 1985 se va ajunge la aproape 400 mii hectare, deci la 80 la sută suprafață irigată — determină ca județul să aibă o situație cu totul nouă. Constanța nu mai este județul de acum 25 de ani, cînd nu avea practic nimic irigat. De aceea se impune să vedem cum trebuie să folosim eficient, cum trebuie să valorificăm integral acest nou potențial de producție. Este necesar, de exemplu, a spus secretarul general al partidului, să se revadă și să se stabilească producerea seminței din soiurile cele mai bune. Desigur, pentru înfăptuirea acestui obiectiv este nevoie în primul rînd să se revadă foarte serios activitatea stațiunii de cercetare. În legătură cu această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : „Din preocupările prezentate aici, nu se poate vorbi de o activitate de cercetare. Este necesar ca stațiunea să-și ia în serios răspunderea ce-i revine de a se ocupa și de a produce ea însăși noi soiuri de semințe, ținînd seama de condițiile de constanță din Dobrogea ; însă, în general, ea trebuie să aibă în vedere întreaga Dobroge, inclusiv județul Tulcea. Trebuie să se ocupe de ameliorarea unora din soiurile existente și de producerea de soiuri noi de semințe. Acestea trebuie să fie rolul și activitatea principală ale stațiunii de cercetare" În continuare, oprindu-se asupra altor aspecte importante ale dezvoltării agriculturii județului, secretarul general al partidului a subliniat: „Eu consider că tocmai pregătindu-ne să sărbătorim a 25-a aniversare a încheierii cooperativizării în județ, trebuie să pregătim un program nou, care să răspundă hotărîrilor Congresului al XII-lea privind realizarea noii revoluții agrare. Aceasta înseamnă o agricultură de înaltă productivitate, de eficiență economică înaltă. La această aniversare, pe care o vom face în toamnă, județul trebuie să facă nu numai bilanțul a ceea ce a realizat, dar să vină și cu programul pînă în 1985 și pînă în 1990". Fiindcă, așa cum arăta în încheiere tovarășul Nicolae Ceaușescu, județul Constanța trebuie să se străduiască să ocupe un loc fruntaș în agricultura românească, să demonstreze și în continuare forța și capacitatea agriculturii cooperatiste, socialiste, de a obține recolte mari, de a fi o agricultură de înalt randament, care să asigure pe această bază creșterea bunăstării cooperatorilor, a tuturor oamenilor muncii, sporirea contribuției acestui sector economic la dezvoltarea generală a țării.

DUMITRU ELIADE

O jumătate de veac de luptă în slujba clasei muncitoare

Ca gazetari, o știm mai bine decît oricine, profesiunea noastră reclamă, este o luptă continuă : pentru nou, pentru progres, pentru înlăturarea a tot ce împiedică descătușarea energiei creatoare și afirmarea demnității. Iar în societățile bazate pe inechitate, gazetăria pusă în slujba idealurilor democratice, ale muncitorimii, această luptă se însoțește adesea de grele sacrificii. Aceste gînduri ne-au fost sugerate de semicentenarul unei gazete — mai vîrstnic confrate al nostru, dar de aceeași parte a baricadei — a cărei menire și activitate de zi cu zi se oglindesc în însăși denumirea ei : „Lupta C.F.R.".

Apărută în anul 1932 ca organ al Comitetului Central de acțiune a ceferiștilor, în condițiile creșterii valului luptelor revoluționare, gazeta și-a consacrat de la primul număr activitatea slujirii intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale ceferiștilor, jucînd un rol important în pregătirea politică și organizarea marilor bătălii de clasă din 1933. După eliberare, în anii socialismului, a desfășurat o activitate susținută pentru antrenarea oamenilor muncii din transporturi și telecomunicații în marile acțiuni conduse de partid pentru transformarea revoluționară a societății românești. Cel mai adesea, coloanele „Luptei C.F.R." erau scrise chiar de muncitori ceferiști, membri ai redacției sau corespondenți voluntari. Ei scriau deci despre propria lor viață, propria lor luptă — condiție ideală pentru o gazetărie militantă, implantată în realități.

Cu prilejul semicentenarului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-un Mesaj, a adresat colectivului redacțional, tuturor celor care o scriu și o tipăresc, precum și cititorilor săi „un cordial salut tovărășesc, revoluționar," precum și cele mai bune urări". „Lupta pentru o calitate nouă, superioară în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră — se arată în Mesaj — cere muncitorimii ceferiste, tuturor celor ce muncesc în acest sector să acționeze cu toate forțele pentru organizarea cît mai rațională și eficientă a transporturilor, prin utilizarea intensivă a mijloacelor din dotare, reducerea susținută a consumurilor de orice fel — în primul rînd de combustibil și energie, de piese de schimb —, prin creșterea operativității și calității întregii activități de transporturi și telecomunicații..."

Pentru a marca semicentenarul, a avut loc în Capitală o adunare festivă, în cadrul căreia a fost înmînat „Ordinul Muncii" clasa I, conferit prin Decret prezidențial gazetei sărbătorite, și s-a citit Mesajul de salut al tovarășului Nicolae Ceaușescu. A fost un moment înălțător și stimulator pentru toți ceferiștii, acest puternic detașament muncitoresc cu vechi și glorioase tradiții revoluționare.

Fie-ne permis, cu acest sărbătoresc prilej, să adresăm și noi confratelui nostru un salut colegial, „de breaslă", și să-i urăm ca și de aici înainte să-și onoreze cu aceeași dăruire numele și profesiunea. Lupta lor este și [illegible] noastră.

L. NICULESCU

Problemele complexe ale lumii de azi cer o conlucrare strînsă între toate popoarele

Președinții Nicolae Ceaușescu și Gaafar Mohamed Nimeiri, un nou dialog în folosul prieteniei și colaborării, al păcii în lume

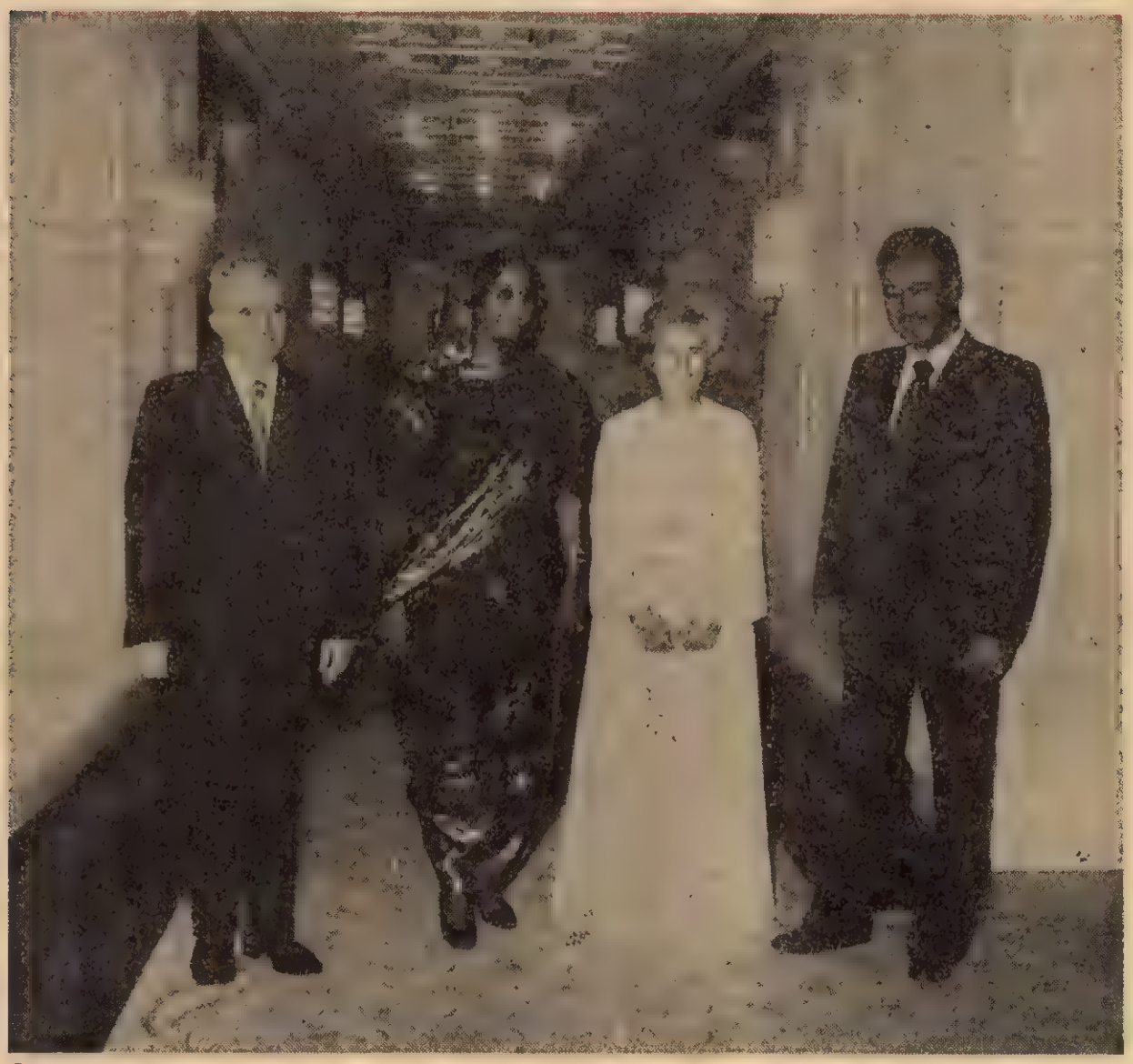

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a sosit în țara noastră, într-o vizită oficială de prietenie, președintele Republicii Democratice Sudan, Gaafar Mohamed Nimeiri.

Avînd idealuri și obiective comune de dezvoltare și afirmare independentă, de promovare a cooperării internaționale, Republica Socialistă România și Republica Democratică Sudan au statornicit și dezvoltat raporturi de prietenie și colaborare fundamentate pe principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc. În spiritul și pe baza Tratatului de prietenie și cooperare încheiat între cele două țări, al înțelegerilor convenite în cadrul vizitelor reciproce la nivel înalt, al convorbirilor purtate la București și Khartum, s-a dezvoltat an de an colaborarea pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural, precum și în alte domenii de interes comun. În decursul celor zece ani care s-au scurs de la prima întîlnire dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Gaafar Mohamed Nimeiri schimburile economice au crescut de aproape trei ori. Conlucrînd rodnic, cele două țări au inițiat și realizat o serie de acțiuni de cooperare privind construcția unor importante obiective economice și sociale. În acest context, noul dialog româno-sudanez la nivel înalt este menit să evidențieze noi căi și mijloace pentru a conferi dimensiuni și mai largi cooperării celor două state în interesul și spre binele comun, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Vizita înaltului oaspete sudanez în țara noastră are loc în împrejurări internaționale deosebit de complexe : în lume s-a ajuns la o încordare deosebită care pune tot mai grav în pericol libertatea și independența popoarelor. În aceste condiții, apare mai necesar ca oricînd ca ele să-și unească forțele și să conlucreze tot mai strîns pentru oprirea agravării situației internaționale, pentru reluarea și continuarea politicii de destindere.

„Este necesar — a arătat președintele Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la dineul oficial dat în onoarea președintelui Gaafar Mohamed Nimeiri — să se acționeze în modul cel mai hotărît pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state numai și numai pe calea tratativelor, în spiritul înțelegerii și păcii... România s-a pronunțat și se pronunță în modul cel mai ferm pentru o reglementare politică a problemelor din Orientul Mijlociu, pentru o pace globală justă și durabilă bazată pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, pe recunoașterea dreptului poporului palestinian la autodeterminare — inclusiv la constituirea unui stat palestinian propriu, independent — și, totodată, pe asigurarea integrității independenței și suveranității tuturor statelor din această zonă".

Dînd o înaltă apreciere rolului jucat în viața internațională de către România socialistă și președintele ei, Gaafar Mohamed Nimeiri a subliniat în toastul său de răspuns : „...Noi privim Bucureștiul ca un centru de luptă împotriva oricăror forme de asuprire și hegemonie, iar poporul român prieten ca un pionier al popoarelor care au suferit jugul asupririi în zonă și care se străduiesc să rupă lanțurile dominației și terorarei din toate regiunile lumii. Din țara dumneavoastră a venit glasul rațiunii chemînd la necesitatea așezării bazelor păcii pe Pămînt. Acest apel a găsit în noi deplin răspuns și înțelegere, noi am simțit că este însoțit de un țel nobil, de sinceritatea și dorința de colaborare și conlucrare, indiferent de curenții care au venit din alte părți... Aducem omagiul nostru pentru eforturile mărețe pe care le-ați depus și le depuneți pentru a contribui la găsirea unei soluții drepte menite să conducă la constituirea statului palestinian independent".

Convorbirile la nivel înalt româno-sudaneze de la București — încă în curs de desfășurare în momentul cînd aceste rînduri sînt date tiparului — au relevat, o dată mai mult, că problemele complexe ale lumii de azi cer o conlucrare strînsă între toate popoarele, fără deosebire de orînduire socială, fiind necesar să se asigure participarea cu drepturi egale la soluționarea problemelor internaționale, a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate — care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de pace, independență și colaborare internațională.

L. NICULESCU ■

Uneori e mai bine să tai răul de la rădăcină!

Întreprinderea de utilaj chimic „Griviţa roşie". O găsisern pe lista celor cu bune rezultate în această acţiune de mare stringenţă. Şi cifrele pe care inginerul Constantin Mincă, şeful biroului mecano-energetic, ni le dăduse atestau aceasta : economii anuale de 1,1 milioane kilowaţi şi 1 700 tone de combustibil convenţional. La aceste rezultate contribuiseră şi specialiştii de la ICSITEEMR. Formula de lucru era aceeaşi : întocmirea bilanţurilor energetice, măsuri pentru limitarea consumurilor şi aplicarea lor operativă pe teren.

Punctele fierbinţi ale operaţiunii de economisire a energiei au fost tot cuptoarele. Bilanţul a comunicat diagnosticul : cele 7 cuptoare de la atelierul de forjă sînt bolnave de bătrîneţe, demodate. Specialiştii au ajuns la concluzia că uneori este mai bine să tai răul de la rădăcină ! Aşa că s-a hotărît demolarea lor şi înlocuirea prin autoutilare cu 5 cuptoare moderne (nu cu 7 ca înainte), din care 3 sînt deja în funcţiune. Acestea sînt concepute cu recuperarea primară a căldurii din gazele arse pentru a preîncălzi aerul, au arzătoare economice şi consumă cu 740 tone combustibil mai puţin. Dar cei de aici nu sînt genul de oameni pe care lustrul suficienţei îi împiedică să intre în profunzimea lucrurilor. Oricînd ar fi putut răspunde la întrebarea : „cum aţi economisit energia ?", cu argumentul înlocuirii cuptoarelor. Dar ei au intuit că se mai poate face ceva în plus, şi anume schimbarea concepţiei tehnologice a atelierului. Profitînd de înlocuirea cuptoarelor, ei au reamplasat utilajele, astfel ca drumul parcurs de piesele ce se prelucrează să fie cît mai (logic) scurt. Astfel, macaraua electrică nu mai face naveta cu piesele în maxilare,iar acestea nu se mai răcesc, ca apoi să fie reîncălzite. Tot această voluptate a lucrului bine făcut şi dus pînă la capăt i-a făcut pe tehnicienii uzinei să realizeze pentru cuptoarele atelierului de ambutisaţ recuperarea secundară la gazele arse. Ea urmează recuperării primare şi scade temperatura gazelor la ieşirea din coş la numai 100°C pe seama producerii de apă caldă menajeră pentru uzină şi apă fierbinte ce se injectează în reţeaua de termoficare a oraşului. Iată cum cu această economie de circa 1 400 tone combustibil pe an au căldură în apartamentele lor mulţi locuitori ai cartierelor Pajura şi Bucureştii Noi. Prin aplicarea celor două recuperări, saltul în randamentul energetic al cuptoarelor este spectaculos : de la 12% la 55%. Pentru acest motiv, ele se vor extinde în toată uzina. Ca şi în multe alte întreprinderi, aici s-a înţeles că energia nu este un sac fără fund, care să mai aibă şi pierderi pe la cusături. De aceea, imaginea flăcărilor erupind rebele prin uşile utilajelor va fi de domeniul trecutului datorită etanşării şi mecanizării închiderii şi deschiderii acestor uşi. De multe ori acţiunea de bună gospodărire a combustibilului îşi dă mîna cu progresul tehnic, şi dacă această convieţuire se poate realiza, înseamnă că paşii făcuţi sînt mari. O tehnologie de mare noutate — turnarea în forme vidate — şi-a găsit aplicarea şi la „Griviţa roşie". Cei de aici au venit în întîmpinarea noului fără reţinere şi au realizat numai prin această turnare sub vid (care nu mai necesită uscarea formelor) o economie de 400 tone combustibil convenţional pe an.

„Văd că ne întrebaţi ce am făcut cu reţeaua de aer comprimat — ne zice inginerul Constantin Mincă ; eu zic că i-am găsit ac de cojoc acestei pierderi. Deoarece unii consumatori erau destul de depărtaţi de staţia centrală de aer, şi prin traseele acestea lungi se pierdea presiune, am descentralizat distribuţia. Acum un compresor de aer este la turnătorie, altul la forjă, şi economia este de 60 MWh/an".

S-ar mai găsi şi un al doilea ac potrivit pentru acest cojoc, parafrazăm noi, dacă s-ar face un schimb de experienţă în această direcţie cu colegii de la Vulcan. Şi din nou trebuie să scriem despre acelaşi „of" : de ce Întreprinderea de maşini electrice Bucureşti au livrează grupurile de sudură electrogenă cu limitatoare de mers în gol ?

„Este o datorie a fiecăruia dintre noi de a stinge orice bec care arde inutil — adaugă inginerul Mincă. Cu atît mai mult în marile hale din uzine nu trebuie să se facă risipă la iluminat. Drept care, derulăm o acţiune de individualizare a locurilor de muncă, pentru a putea să le luminăm sau nu, independent unul de altul".

Seria acţiunilor întreprinse nu se opreşte aici.

Într-o dimineaţă, unul din membrii echipei energetice a intrat în birou şi a spus : „Trecem mereu pe lîngă turnurile de răcire şi nu ne-am gîndit că încălzim degeaba atmosfera, în loc să preluăm noi potenţialul caloric al apelor de răcire !" Aşa a pornit în aceeaşi zi comanda pentru 2 pompe de căldură, care să transforme în energie această resursă secundară — apa caldă — de la C.E.T. Bucureşti şi compresoarele de aer.

Ce am putea adăuga noi ? Că în acţiunea de economisire a energiei, fiecare întreprindere este o rotiţă a unui mecanism uriaş, şi dacă una din aceste rotiţe nu funcţionează cum trebuie, le perturbează şi pe celelalte. Astfel, unităţile industriei electronice şi electrotehnice trebuie să producă numeroase tipuri de aparate de măsură, simple, nesofisticate, pentru că ele sînt în număr foarte mic în uzine şi vorba aceea : cum să gospodărească kilowaţii şi kilocaloriile, dacă nici nu ai cum să-i măsori ? Mai notăm doar un exemplu dintr-o listă, la care mulţi ar trebui să reflecteze. Institutele de cercetare din domeniul materialelor de construcţie trebuie să realizeze urgent materiale refractare de calitate superioară, pentru ca zidăria cuptoarelor să nu mai înghită degeaba cu atîta poftă din căldura destinată pieselor de prelucrat.

FLORIN CONDURĂŢEANU ■

„Să stoarcem din fiecare fir de apă tot curentul electric posibil"

(Urmare din pagina 1)

acumulare Tirlung-Săcele, lac care aprovizionează cu apă potabilă întreg municipiul Braşov. Aici prinde viaţă obiectivul denumit „M.H.C. Tirlung 1+2", căci este vorba, într-adevăr, de două microhidrocentrale distincte, în curs de execuţie, ambele folosind apa lacului de acumulare, dar în două maniere aparte : prima, cea cu putere de 800 kW, reprezintă, de fapt, o instalaţie intercalată pe parcursul actualei conducte de apă potabilă, folosind căderea acesteia ce atinge 60 metri. Cea de-a doua, la care se instalează tuburile de care am pomenit — şi se vor instala pe o lungime de traseu de 2,5 kilometri — va folosi, pur şi simplu... apa de ploaie ! Apa de ploaie ce se revărsa peste marginea barajului în perioadele de mari aluviuni, şi care se pierdea apoi inutil, canalizată aiurea. Soluţie dintre cele mai ingenioase, în momente optime respectiva microhidrocentrală atingînd o putere de 2 800 kW. Aici, ca de altfel în toate obiectivele vizitate, lucrările de amenajare, săpare, de construcţie propriu-zisă aparţin de O.G.A., iar partea electrică de I.R.A. Braşov. Lucrările, aici, se desfăşoară precipitat. Deşi întregul complex este planificat a fi pus în funcţiune în 1983, există angajamentul ca microhidrocentrala de 800 kW să producă încă din acest an. Cele patru utilaje principale, turbinele „Francisk", au şi fost asigurate, contractate la Reşiţa. Se simte nevoia utilajelor tehnice adecvate, macarale de tonaj de 15 tone, lansatoare de tuburi, diverse instalaţii. Parte au şi sosit, parte sînt în curs de apariţie : acţiunea de construcţie a M.H.C.-urilor este totuşi, să nu uităm, de dată recentă, oamenii au trebuit să se formeze cum s-ar zice din mers, şi tot din mers capătă profilul caracteristic şi şantierul respectiv.

„UN DIRECTOR AŞTEAPTĂ O STICLĂ DE ŞAMPANIE"

De ani şi ani de zile, apa canalului Timiş — cel care asigură apa industrială uzinelor din Braşov — îşi vedea liniştită de treabă trecînd prin încinta Fabricii de pangtici „REPUBLICA". Acum nu-şi mai vede.

Captată, înghesuită în tuburi metalice, trimisă oblic la cinci metri mai jos decît înainte, este obligată să învîrtească paletele turbinei de tip „BANKY" executată la Întreprinderea „Electromotor" din Timişoara. Astfel s-a născut obiectivul „M.H.C. REPUBLICA — DIRSTE" o adevărată microbijuterie cu o putere de numai 12 kW, dar la care oamenii şi-au pus suflet de 1 000 ! Proiectant : O.G.A. ; constructor : I.R.E. şi Trustul de construcţii Braşov ; beneficiar : O.G.A. şi Consiliul popular judeţean. Cînd am sosit noi tocmai se vopseau cu roşu uşa şi balustrada scării metalice ce duce la micuţa clădire — o singură încăpere dealtfel — unde fusese instalat agregatul. Microhidrocentrala va asigura energia necesară la staţia de aer comprimat - tehnologic a întreprinderii, ceea ce înseamnă 2,3 din întregul consum al ei. Puţin ? Poate ! Dar gratis. Şi cred că am spus greşit „va asigura", la ora cînd apar aceste rînduri cred că directorul întreorinderii, **Ioan Şerb**, împreună cu însoţitorii mei de astăzi şi cu muncitorii punctului au şi spart sticla de şampanie, aşa cum şi-au propus să facă la inaugurare !

„AŢI SPUS : NOIEMBRIE ? BUN ! O VOM DA ÎN SEPTEMBRIE !"

...la „M.H.C. TOHANU VECHI — ZÂRNEŞTI", care va fi amplasată pe rîul Bîrsa şi va avea o putere instalată de 150 kW, o uriaşă macara autopropulsată tip „CÖLES" domină mişcările muncitorilor de la T.C. Braşov care tocmai se apropie de sfîrşitul montării masivelor plăci din beton în formă de „U" ce vor forma „albia" canalului artificial. Maistrul **Ion Mies**, şeful punctului de lucru, împreună cu şeful de lot, inginerul Valeriu Maier, de la T.C.B., şi împreună, iată, acum, cu cei doi însoţitori ai mei, improvizează ad-hoc o şedinţă operativă de lucru : trebuie grăbită execuţia porţii de deviere, există probleme cu înălţarea fostului dig (o lucrare părăsită, dintre cele două războaie — este de remarcat preocuparea proiectanţilor şi constructorilor braşoveni de a folosi **orice amenajări existente** !), pentru mărirea debitului apelor riului, se pregăteşte aducerea turbinei „EOS-1100" fabricată la Reşiţa, în sfîrşit : timpul presează !

Aflu că majoritatea celor care lucrează aici nu sînt specialişti în astfel de construcţii — obişnuiţi să ridice blocuri de locuinţe !! — dar sînt pe cale de a deveni şi sînt realmente mîndri de asta. S-au sudat deja nişte colective, se pare — îmi confirmă însoţitorii mei — că tendinţa (asta în general, la toate M.H.C.-urile existente în lucru) de specializare în astfel de construcţii nu poate fi decît de bun augur. „M.H.C. TOHANU VECHI — ZÂRNEŞTI" este prevăzută, conform planului, a produce curent în luna noiembrie a.c., dar Ion Mieş şi încă alţii de alături de el sînt de altă părere : „Aţi spus noiembrie ? Bun ! O vom da în septembrie !"

„ESTE GREU, ÎNTR-ADEVĂR, DAR ŞI EU AM 22 DE ANI !"

...ne spune **Maricel Ciobanu**, şeful punctului de lucru „M.H.C. CODLEA — 1", secretar U.T.C. adjunct pe trustul de construcţii braşovean. Într-adevăr, aici, la Codlea, condiţiile de lucru sînt dificile. Hidrocentrala, preconizată a fi dată în exploatare în luna noiembrie a acestui an, face parte dintr-un lanţ de astfel de obiective ce se vor instala de-a lungul canalului artificial de derivaţie Vulcăniţa, din trei în trei kilometri. „Să scoatem din fiecare fir de apă tot curentul electric posibil, aceasta este intenţia noastră !", îmi afirmaseră cei din conducerea I.R.E. şi O.G.A. Braşov. Aici, la Codlea, firul de apă este afurisit din cale afară, fiind puternic poluat de industria chimică din localitate (este în curs de realizare, sînt informat, o instalaţie de purificare a apei), pe de o parte, pe de alta existînd puternice infiltraţii de apă freatică. Totuşi, la cei 22 de ani ai săi, Maricel Ciobanu priveşte cu încredere în viitor şi ştie să aprecieze cum se cuvine că, în cîteva zile, la acest punct vor fi dislocate mari forţe de muncă.

Lucrarea se execută sub pînza de apă freatică, de-a lungul canalului însă, mîrîitul înfundat al buldozerelor şi excavatoarelor care şi-au şi făcut apariţia — şi îşi mai fac încă, alte utilaje, de mare randament — te îndreptăţesc să-i crezi pe tînărul nostru, adică să crezi că, alături de astfel de forţe, chiar şi cei „numai" douăzeci şi doi de ani reprezintă o garanţie.

„Codlea-1" va avea o putere de 130 kW şi va folosi tot o turbină „EOS-1100" produsă de către Reşiţa. De reţinut în acest caz că, încă din proiect, s-a ţinut cont de necesitatea de a se sistematiza cursul de apă al canalului din oraşul Codlea. Dincolo de valoarea strict economică, aşadar, microhidrocentrala de aici va avea şi un important rol estetic şi, de ce nu, social.

„ŞI CÎTEVA CONCLUZII, ÎN ÎNCHEIERE..."

...trase în urma observaţiilor făcute la faţa locului şi discuţiilor purtate la sediile celor două mari întreprinderi braşovene — I.R.E. şi O.G.A. — direct implicate în realizarea microhidrocentralelor, obiective majore şi de mare actualitate, aflate în atenţia directă a conducerii noastre de partid şi de stat şi, implicit, a ministerului de resort :

Dacă la început (mai exact în cursul anului care a trecut) dificultăţile întîmpinate nu au fost dintre cele mai uşoare, la ora actuală lucrurile s-au limpezit considerabil. Şi este demn de admirat efortul celor de aici mai întîi în reprofilarea unor proiectanţi, pe construcţia de M.H.C.-uri, apoi pregătirea care s-a făcut, cum am mai spus, „din mers", în fel cum, tot „din mers" s-a realizat şi dotarea şantierelor cu cele necesare (replică : „anul trecut am plecat de la ZERO, la Tîrlung, de pildă, am pornit numai cu ELANUL ! Acum însă începem să fim dotaţi într-adevăr, situaţia este cu totul alta, şi cu totul altele sînt şi responsabilităţile noastre !")

Fiecare microhidrocentrală are specificul ei, care trebuie tratat în mod corespunzător. În această situaţie este evident efortul pe care trebuie să-l facă marile întreprinderi — I.M. Reşiţa, „Electromotor" — Timişoara etc. — furnizorii principali ai tuturor unităţilor — în a răspunde cerinţelor. Este meritoriu deci că acestea, în funcţie de comenzile pe care le-au primit, au reuşit deja să definitiveze „tipologia" agregatelor necesare.

Se intenţionează a se forma loturi specializate (pe întreprinderile braşovene) în construirea M.H.C.-urilor. Această forţă trebuie să crească an de an şi organele judeţene de partid şi de stat susţin această idee în modul practic. Specializarea include, automat, o raţionalizare a folosirii forţei de muncă şi a utilajelor în construcţii, lucru extrem de important, avînd în vedere greutăţile pe care le provoacă actuala criză de combustibil.

În sfîrşit : este de consemnat entuziasmul cu care constructorii noştri s-au implicat în domeniul realizării de microhidrocentrale, conştiinţa civică a avantajelor aduse de acestea (replică : „E o acţiune superbă şi pasionantă — să-ţi meargă energia, gratis, zeci şi zeci de ani, e ceva. Era cazul !")

Un centimetru de sol se reface într-un secol

Zi caldă de vară, aici, în cîmpia din sudul Olteniei. Temperaturile au alte dimensiuni. Căldura te face să simţi cămaşa mai aproape de suflet. La intrarea în Băileşti ne-am dat întîlnire cu inginerul Dobre Zamfirescu, şeful sistemului hidroameliorativ, aparţinînd de Întreprinderea de exploatare a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare — Craiova.

— Ne ocupăm, începe să relateze inginerul, de irigările suprafeţei de teren cuprinse între Potana Mare şi Bărca. În total 35 949 hectare. După cum se ştie, aici, în cîmpia Olteniei, se înregistrează, vara, cele mai ridicate temperaturi din ţară. Peste 30 de grade. Şi asta zile la rînd. Înainte de a fi irigat, de pe acest pămînt se obţineau producţii foarte mici. La porumb cam (şi era un record) 3 000 de kilograme boabe la hectar, iar la grîu, între 1 500 şi 2 000 kilograme. Din '60, an în care a luat fiinţă întreprinderea noastră, producţiile s-au dublat şi, în multe cazuri, chiar s-au triplat.

— Ce necazuri mai apar ?

— După cum se ştie şi după cum se vede avem două sisteme de irigări. Conducte îngropate şi canale deschise. În ciuda faptului că pe întregul traseu sînt marcaţi hidranţii, cei care fac lucrările, mecanizatorii, trec peste ei cu plugul sau cu discul. Apoi, aripile de ploaie (conducte de aluminiu), în perioada recoltatului, nu sînt, în majoritatea cazurilor, strînse de pe cîmp. Se trece peste ele cu maşinile şi cu tractoarele. Anual, peste zece la sută din conducte sînt stricate. O altă mare parte, ceea ce se mai poate repara, se transportă la atelierele noastre. Lăsînd la o parte faptul că o conductă de aluminiu în lungime de şase metri se transportă foarte greu din cîmp la ateliere şi înapoi — ele reprezintă valută forte. Se ştie că aluminiul este căutat pe piaţa mondială. Noi nu avem dreptul să ne batem joc de el. Să nu mai luăm în calcul şi faptul că nerespectarea graficului şi a tehnologiei de udare duce de cele mai multe ori la bălţirea apei şi deci la compromiterea recoltei. Tot ceea ce v-am spus trebuie analizat cu toată seriozitatea. Secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin vizitele pe care le-a făcut în judeţul nostru şi prin indicaţiile pe care le-a transmis chiar la recenta plenară lărgită a C.C. al P.C.R., a atras atenţia asupra gospodăririi judicioase a tot ce avem în dotare. Şi aceste lucruri trebuie să fie clare pentru toată lumea.

— Venind spre Băileşti, am admirat canalele pline cu apă, care şerpuiesc pe întreaga cîmpie...

— Sînt canalele deschise despre care am amintit. Într-adevăr, ele sînt pitoreşti — dar în cel mai scurt timp vor dispărea, vor fi înlocuite de conducte îngropate. Cu alte cuvinte ne vom moderniza.

— Nu prea înţeleg. Cum, aceste canale deschise nu mai sînt moderne ?

— Au corespuns unei anumite perioade. Practica a demonstrat că ele nu mai sînt funcţionale din multe puncte de vedere. În primul rînd, scot din circuitul agricol foarte mult teren. La noi, peste 240 de hectare de pămînt. Şi încă ce pămînt ! De cea mai bună calitate. Ele s-au amortizat în timp. Cu alte cuvinte şi-au trăit traiul. Şi ar mai fi încă foarte multe motive care ne fac să renunţăm la ele. Agregatele mobile sau semifixe care se folosesc la pomparea apei sînt în număr foarte mare şi sînt mari consumatoare de carburanţi — sînt greu de întreţinut şi exploatat. Pentru 50 de hectare trebuie un agregat de pompare. Înseamnă consum de ulei, motorină şi acumulatori de pornire care în momentul de faţă încep şi ei să lipsească. În sfîrşit dispare foarte multă apă...

— Cum dispare apa ?

— Prin evaporare şi prin infiltraţii. V-am spus : canalele deschise sînt foarte greu de întreţinut. Apar pe lungimea lor foarte multe infiltraţii care duc la alimentarea pînzei freatice, care se ridică la suprafaţă. Se produce mlăştinirea terenului. Numai aici, în ultimul timp, a fost necesară executarea canalelor de desecare. Spus altfel, de coborîre a pînzei freatice pe o suprafaţă de peste 5 000 de hectare. Aţi bani cheltuiţi, altă forţă de muncă irosită. Deci, pînă în '85 sperăm să înlocuim în totalitate canalele deschise cu ţevi îngropate — cu staţii electrice de punere sub presiune. Astfel, vom reduce forţa de muncă în exploatare. Se poate face şi automatizarea distribuţiei apei. Totul să meargă pe principiul hidromecanic de reglaj. Omul să intervină cît mai puţin. Totodată, nu se vor mai produce desecări şi bălţiri pe teren. Aţi înţeles de ce renunţăm la canalele deschise ?

— Nu prea. Nu-i o cheltuială inutilă?

— Ştiu eu ce să spun ? Sînt prea multe întrebări pe care, mărturisesc, mi le-am pus şi eu. Se pare că se va ajunge la un echilibru. V-am spus : canalele deschise şi-au trăit traiul. Costurile au fost amortizate de foarte multă vreme. Vreau să spun că nu noi am hotărît lucrul acesta. Noi am făcut observaţiile pe care vi le-am spus, pe care le-am comunicat întreprinderii şi ministerului.

Sincer să fim, n-am prea priceput nici acum de ce după 10—15 ani un sistem de irigaţii este înlocuit cu altul, de ce nu s-a procedat astfel de la început, adică fără să răscolim pămîntul din zece în zece ani, cînd un centimetru de sol se reface, o ştiu bine specialiştii, abia într-un secol. E nevoie deci, chiar şi în domeniul irigaţiilor, ca ochii specialiştilor să fie aţintiţi asupra faptelor durabile.

SORIN POSTOLACHE ■

Salvați Techirghiolul!

Prin prezența lacului Techirghiol, respectiv a nămolului sapropelic și a apei puternic mineralizate, litoralul românesc al Mării Negre capătă valoare de unicat terapeutic mondial, factorii naturali de litoral fiind potențați de factorii specifici lacului. Se realizează astfel o lărgire a gamei indicațiilor profilactice și curative ale litoralului românesc, element fundamental de eficiență și prestigiu medical, cu implicațiile cunoscute pentru ecrotirea sănătății ei și pentru promovarea turismului internațional de cură.

Caracterizarea de mai sus aparține Institutului de medicină fizică, balneologie și recuperare medicală București. Astăzi, cînd efectele binefăcătoare ale nămolului sapropelic și ale apei puternic mineralizate ale lacului sînt binecunoscute, exploatarea lui este organizată și intensivă. Nămolul sapropelic este folosit pentru tratament atît în sanatoriul balnear construit pe malul lacului cît și în cele de la Eforie Nord și Mangalia. De acest tratament beneficiază în fiecare an mii de turiști români și străini. Fiind pe drept cuvînt considerat din punct de vedere terapeutic un unicat mondial, lacul Techirghiol trebuie să-și mențină acest statut. Pentru păstrarea intactă a virtuților sale terapeutice s-au făcut și se fac eforturi. Sînt ele suficiente? Sînt aplicate într-un ritm corespunzător, astfel încît să contracareze factorii naturali care au o influență negativă asupra calităților terapeutice ale lacului? S-a făcut totul pentru menținerea în stare pură a unui monument pentru crearea căruia natura a avut nevoie de mii de ani?

Se va înțelege din cele ce urmează de ce ne-am pus aceste întrebări. Mai întîi o constatare: Lacul Techirghiol care în perioada anilor 1967 (an de referință) prezenta nivelul oglinzii apei la cota minus 0,03 metri față de nivelul Mării Negre, a crescut în prezent la cota plus 1,33 metri.

Iată opinia directoarei Sanatoriului balnear Techirghiol, **dr. Cornelia Dăringă**: „Așa cum poate vedea oricine, jumătate din plaja sanatoriului este inundată de apele lacului. Cei care vor să facă plajă sînt nevoiți să se refugieze pe larba de pe mal. În anumite locuri faleza este prăbușită. Debarcaderul sanatoriului este inundat, ceea ce împiedică intrarea mașinilor pentru transportarea nămolului. Rezervoarele de nămol sînt deja impracticabile, fiind și ele inundate. An de an am cheltuit pentru mutarea instalațiilor peste cota de inundare. Stația de pompare a sanatoriului se află în apă. Pomoele au fost înălțate de cîteva ori în ultimii ani de la pardoseală pînă aproape de tavan. Dacă procesul va continua, va trebui să construim o nouă stație. Aceste consecințe deocamdată numai de ordin economic, sînt totuși minore față de pericolul real și grav care constă, virtual, în degradarea calităților terapeutice ale lacului. Acest pericol s-a agravat prin creșterea nivelului apei lacului pe seama aportului de apă dulce, ceea ce duce la micșorarea salinității apei și schimbă echilibrul biologic care a format în timp nămolul".

Conf. dr. Laurian Sdic, șeful Clinicii „Grand" din Eforie Nord: „Datorită apei dulci, mineralizarea totală a apei a scăzut de la 83,6 grame pe litru în anul 1972 la 61 grame în acest an. Totodată, unul din componentele de bază, clorurile, a scăzut de la 44,19 grame pe litru la 30,1 în aceeași perioadă. Aceste scăderi sînt îngrijorătoare. E drept că în privința virtuților terapeutice ale lacului rămînem încă optimiști dar este limpede că degradarea trebuie oprită și că ritmul în care s-a încercat oprirea acestor fenomene este nesatisfăcător".

Biolog Elena Girniceanu, Oficiul de gospodărire a apelor Constanța: „Scăderea mineralizării apei prin afluxul important de apă dulce a dereglat echilibrul ecologic. A avut influențe negative asupra florei și faunei, mai ales asupra crustaceului Artemia salina și a algei Cladophora, principalii furnizori ai substanței organice din care se formează nămolul. Noilor condiții create nu li s-au putut adapta decît o parte din exemplare. Îngrășămintele chimice și pesticidele care au ajuns în lac au dezvoltat alte specii — cianofitele — care au oprizat apa, împiedicînd dezvoltarea algei Cladophora. Reducerea substanțială a biomasei are implicații directe asupra procesului de peloidogeneză, adică asupra formării nămolului. Datorită creșterii apei, s-a redus biomasa bacteriană, unul din factorii activi pentru geneza nămolului. S-au produs modificări de compoziție și chimism care au dus la scăderea conținutului total de substanțe organice precum și la schimbarea ponderii anumitor componenți: acizi humici, celuloză, substanțe proteice etc.

Dr. Cornelia Dăringă: „Noi sîntem beneficiarii direcți ai lacului. Plătim cu 300 de lei tona de nămol. Din punctul nostru de vedere am luat toate măsurile pentru o exploatare rațională. Nici o picătură de apă dulce nu vărsăm în lac. După folosire, nămolul este readus în lac în vederea regenerării. S-au fixat cote și norme de folosire a procedurilor astfel încît să nu se facă nici risipă, nici să se neglijeze tratamentul. Dezinfecția căilor este făcută astfel încît să împiedice posibilitatea deversării de ape dulci în lac. Dincolo de toate acestea țin să subliniez un aspect pe care-l consider important: scăderea mineralizării apei ar fi putut să fie și mai accentuată dacă apa dulce nu ar fi extras din nămol sărurile solubile. La analiză s-au constatat scăderi în concentrațiile ionice hidrosolubile ale nămolului. Deci apa dulce vine în lac, spală nămolul văduvindu-l de anumite săruri care mențin ridicată încă mineralizarea apei în dauna unor calități ale nămolului. N-ar fi exclus ca în următorii ani mineralizarea apei să scadă în ritmuri chiar mai accentuate decît pînă acum, pentru că rezerva de săruri solubile din nămol este evident, limitată. De aceea consider că sistemul de interceptare a apelor dulci — fie ele de la suprafață sau de la adîncime — trebuie să funcționeze permanent și ireprosabil, la întreaga lui capacitate. Nu sînt hidrotehnician, dar am impresia că pînă acum capacitatea lui este insuficientă. An de an lacul crește".

— An de an lacul crește, tovarășe **inginer Grigore Sababel**. În calitatea dv. de director al Oficiului județean de gospodărire a apelor, aveți desigur o opinie.

— Bazinul hidrogeologic al lacului însumează o suprafață de 40 000 de hectare, care din anul 1972 sînt irigate. Nu este nici o îndoială că aportul de apă dulce din lac este cauzat de ridicarea pînzei freatice prin acumularea an de an a cantităților de apă folosite la irigații. Această situație se explică prin faptul că sistemul de irigație nu are și un sistem de drenaj. Toată apa intră în pămînt. Prin norme se prevede că se poate pierde în sol 10—20 la sută din canitatea de apă. Canalul magistral Negru Vodă are un debit de 70 metri cubi pe secundă, cît Oltul. Dacă se pierde 10 la sută din apă, să zicem, în fiecare zi intră în pămînt 700 000 metri cubi de apă care înalță pînza freatică. Din 1967, în lac au intrat 29 milioane metri cubi de apă.

— Ce s-a întreprins pentru stăvilirea apei dulci care intră în lac?

— De cinci ani, apele de suprafață provenite din irigații au fost blocate. Ele nu se mai varsă în lac. Au fost demolate canalele terminale care se scurgeau în lac.

— Inițial, așadar, se vede că nu s-a gîndit nimeni la posibilitatea degradării lacului...

— Așa au fost gîndite proiectele atunci. Dar să revenim. Ca lucrări de suprafață s-au amenajat canale de interceptie a văilor Movilița, și Biruința, Valea Techirghiolului a fost barată cu un dren de un kilometru lungime. Apele colectate se trimit în lacul Agigea. Văile Izvoarelor și Gospodăriei au fost de asemeni barate și prin pompare apa este dirijată în lacul Tatlageac sau, înapoi, la irigații. S-a barat balta Tuzla. Coada lacului este izolată printr-un baraj. În aceste condiții unica sursă de ape dulci care pot ajunge în lac este cea subterană. Din 1979 pînă astăzi s-au realizat 14 foraje de jur-împrejurul lacului, cu adîncime între 35 și 300 de metri și o capacitate de pompare de 756 metri cubi pe oră. Nu putem trage încă o concluzie asupra efectului acestor instalații pentru că abia au fost terminate.

— Aveți în vedere să îmbogățiți sistemul de apărare a lacului?

— Vrem să mai facem o galerie pe conturul lacului, care să intercepteze apele subterane și să le evacueze gravitațional în mare. De asemeni, vom îndesi forajele de adîncime.

— Cîte se vor mai face?

— Încă nu știm. problema e în fază de studiu. Cert este că pînza freatică a crescut în ultimii 12 ani între 5 și 18 metri. În satul Movilița a crescut pînă la nivelul pardoselii caselor. La fel și în Techirghiol în anumite locuri. În Techirghiol au căzut 5 case.

— Cum funcționează stațiile de pompare?

— Din cele 14 foraje, funcționează 12. Celelalte 2 nu mai au apă. Există posibilitatea ca, din diverse motive, în acele zone apa să fi „fugit", pur și simplu, mai alături cu cîțiva metri. Asemenea deplasări constituie un lucru obișnuit. Nu trebuie să ne grăbim să credem, cît n-avem o confirmare, că în acele zone nu se mai scurge apă în lac.

La Constanța, aflam așadar că din 14 foraje funcționează 12. Cu o zi înainte, la Districtul Techirghiol al aceluiași Oficiu județean de gospodărire a apelor notam, că, de exemplu, în afara celor două puțuri rămase fără apă forajul nr. 3 și 13 nu funcționează de la începutul lunii iunie datorită unor defecțiuni: motor ars, pompa blocată. În primăvara anului trecut, o echipă de la Institutul de medicină fizică, balneologie și recuperare medicală din București constata de asemeni că din cele 7 foraje ce formează frontul situat la sud de lac funcționau doar 4 iar din cele 13 situate la nord de lac funcționau doar 3, restul fiind cu pompe defecte sau nemontate. Apa dulce din cele două lacuri formate prin bararea văii Izvoarelor și Gospodăriei deversa în lac cu un debit de 1 200-1 700 metri cubi în 24 de ore. Stația de pompe de la Băile reci Eforie Nord nu avea montate pompe, apa dulce se scurgea direct în lac. Cele două pompe folosite pentru desecarea zonei Tuzla erau defecte. Am notat aceste date întrucît, se înțelege, eficiența sistemului de protejare a lacului constă în funcționarea continuă și ireprosabilă a tuturor instalațiilor. De aceeași părere este și conducerea Oficiului de gospodărire a apelor, care semnalează greutăți în exploatare, greutăți ce ar trebui cu ușurință înlăturate. După cum ne spunea inginerul Grigore Sababel, utilajele de pompare se defectează cu ușurință. Pompele se defectează repede. Nu există utilaje de rezervă. Repararea unui electromotor ars durează minimum trei luni. Forajele fiind răspîndite la mari distanțe este necesară o mașină de intervenție care să permită înlăturarea grabnică a unor defecțiuni și transportul pieselor la punctul de lucru.

Fără îndoială că dispunem de posibilități tehnice pentru a menține sub control procesul complex prin care trece acum lacul Techirghiol. Tovarășul director Grigore Sababel ne spunea de exemplu că în paralel cu mărirea capacității de evacuare a apelor subterane pînă la 40 milioane metri cubi pe an (limită la care se crede că s-ar produce o stabilizare a situației), se află în studiu automatizarea sistemului de protejare a lacului. O știre îmbucurătoare, desigur, dar pînă atunci avem de rezolvat încă multe probleme. Una ar fi de genul celor arătate mai sus, părîndu-ni-se cu desăvîrșire inutil și prea costisitor să automatizăm niște stații de pompare care nu funcționează cum trebuie. Probleme ce ar putea fi rezolvate pe loc își așteaptă inexplicabil rezolvarea de ani de zile. Se împlinesc 9 (nouă) ani de cînd o decizie a Consiliului popular interzice navigația pe lacul Techirghiol. De la fereastra primarului orașului Techirghiol, Elena Rădulescu, pot fi însă și astăzi admirate hidrobicicletele care învolburează apa și nămolul lacului. Iată o problemă sesizată de nenumărate ori și căreia nu i s-a acordat nici o atenție. Tot prin partea locului aflăm că CAP-ul Techirghiol are grădină de legume pe malul lacului — grădină, evident, irigată — deși la Direcția sanitară a județului, **dr. Sanda Petrescu**, ne informa că potrivit Ordinului 171 din 29 aprilie 1980, al Ministerului Sănătății, a fost stabilit perimetrul de protecție sanitară de regim sever al lacului Techirghiol. Tot la Direcția sanitară aflăm că prin Decizia nr. 418 din 1977 a Consiliului popular județean s-a stabilit ca pînă la sfîrșitul acelui an să fie studiate și prezentate propuneri cu privire la realizarea unor mijloace de exploatare a nămolului prin care să evite pierderile. Or, acum, în vara anului 1982, recoltarea se face ca dintotdeauna, cu cangiocul. Aceeași decizie cere Direcției agricole județene să asigure executarea de către Întreprinderea de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, pînă la finele anului 1978, a lucrărilor de impermeabilizare a canalelor de irigații existente în perimetrul de protecție a lacului Techirghiol. Din cei 160 000 metri pătrați care trebuiau impermeabilizați pînă la sfîrșitul anului 1978, s-au realizat doar cîteva mii. În aceste condiții apa care se scurge în pămînt este pierdută pentru irigații și se acumulează an de an în apele din ce în ce mai puțin sărate ale lacului Techirghiol. Printre altele neimpermeabilizarea la timp a dus și la efectele actuale nedorite și la necesitatea de a pompa din 1978 încoace 24 milioane metri cubi de apă dulce, care dacă n-ar fi fost pompați ar fi făcut să crească nivelul lacului cu încă 2 metri, ceea ce ar fi dus la unirea cu marea a lacului Techirghiol. Un sumar calcul arată că ar fi fost mult mai economic să fi făcut la timp acele impermeabilizări decît să consumăm bani și energie pentru pomparea unor uriașe cantități de apă.

Trebuie să mai adăugăm, de asemeni, că în condițiile în care există încă din 1976 o Comisie interdepartamentală însărcinată cu protecția lacului Techirghiol, este nefiresc ca pentru scoaterea din circuitul agricol a cîtorva metri pătrați necesari amplasării și montării forajelor să se aștepte aprobări timp de un an. Problemele legate de lacul Techirghiol trebuie tratate sub semnul urgenței. Fiindcă, este opinia specialiștilor cu care am vorbit, nu ne rămîne prea mult timp pentru rezolvarea acestor probleme. Încă de la 16 aprilie 1981, într-o informare adresată Direcției sanitare a județului Constanța, o echipă a Institutului de medicină fizică, balneologie și recuperare medicală București constata: „Creșterea nivelului apei creează aproape imposibilitatea folosirii în sezonul ce se apropie a dotărilor balneare situate pe malul lacului, pentru balneație și onctiuni cu nămol". Dacă anul trecut, cînd cota lacului era 1,21 metri, se vorbea despre imposibilitatea folosirii în sezonul ce se apropia a dotărilor balneare, este evident că în acest an, cînd cota este 1,33, folosirea dotărilor balneare este și mai dificilă.

Stim că rezolvarea problemei lacului Techirghiol nu este ușoară. Este nevoie de un ansamblu de măsuri complexe, vor trebui pompați zeci de milioane metri cubi de apă. Deschizînd această discuție avem în vedere păstrarea acestui mare dar pe care ni l-a făcut natura în armonie cu tot ce poate fi activitate socială și economică, de la dezvoltarea stațiunii Techirghiol pînă la agricultura din zonă. După opinia tuturor celor cu care am stat de vorbă, specialiști și oameni veniți să-și caute sănătatea aici, restabilirea acestei armonii nu admite răgaz. Trebuie să acționăm împreună, repede și bine.

Techirghiolul este o problemă care trebuie rezolvată **azi**.

OPREA GEORGESCU
D. CONSTANTINESCU

Ce mai face doctorul Gheorghe Neagoe?

Medic primar chirurg, doctor în științe medicale, autor a peste 70 de lucrări științifice dintre care 30 publicate în țară și peste hotare, autor a 7 brevete precum și al unei cărți de chirurgie apreciată de specialiști.

Actualmente șef de secție chirurgie și director al Spitalului C.F.R. Drobeta-Turnu Severin.

— Chiar așa, ce mai face dr. Gheorghe Neagoe ?

— Aproape bine dacă e să ne luăm după rezultatele obținute de vreo doi ani încoace. Am redat vieții sute de oameni, care, unii dintre ei, își comandaseră și sicriile.

— De ce aproape ?

— Pentru că în toți acești ani, am încercat pe la mai toate conferințele și consfătuirile la care am fost invitat, să propun lucrări noi în chirurgie, în oncologie, în imunologie, și spre regretul meu a trebuit să constat că uneori s-a manifestat dezinteres din partea celor care aveau obligația să promoveze noul, alteori fiind chiar boicotat, sub forme nu întotdeauna urbane.

— De pildă ?

— La Suceava, la o consfătuire, unde nu mi s-a permis să vorbesc decît cîteva minute. Ce poți să comunici în 5 minute ? Doar să le dai bună ziua și să pleci !

— Dar pentru atîta lucru nu era nevoie să faceți peste 900 km. Puteați trimite mai ieftin pe poștă.

— Exact.

— Cu aproape doi ani în urmă am realizat împreună un interviu în revista Flacăra, asta se întîmpla cam prin octombrie 1980, dacă îmi bine mimte. Ce s-a mai întîmplat de atunci ?

— Că să fiu sincer, interviul din Flacăra a avut pentru mine un efect la care nu mă așteptam. M-am trezit, la un moment dat, în curtea spitalului cu o avalanșă de bolnavi din toate colțurile țării. Veneau la mine, ca la Petrache Lupu de la Magiavit. În disperarea lor, acești oameni credeau că eu descoperisem un leac cu care tămăduiesc toate formele de cancer, or eu spuneam clar în acel interviu că pot vindeca doar unele forme de cancer abordabil chirurgical : intrînd într-o fază în care pot fi operate, nu în faza a IV terminală, cînd nu mai poate face nimeni nimic. Majoritatea prezentau forme avansate recidivate. Unii erau operați, iradiați, tratați cu citostatice, în plus prezentau metastaze multiple în tot corpul. Nu știu dacă au trăit mai mult decît cîteva zile sau săptămîni. Ceea ce am spus atunci, repet și acum : autovaccinul pe care îl administrez, îl prepar din tumoarea fiecărui bolnav, în parte, tumoare pe care, mai întîi trebuie să pot să o scot prin operație.

— Și totuși din cîte știu, aveți unele rezultate chiar și în stadiul IV terminal.

— Este adevărat, însă sînt puține.

— Ați avut un caz mai deosebit în ultima vreme ?

— Cum să nu. Îmi amintesc cu exactitate emoție, cum într-o zi a intrat la mine în cabinet o tînără de 20 de ani, care m-a rugat cu lacrimi în ochi să fac ceva pentru sora ei care nu se mai poate ridica din pat și care scuipă sînge. Este vorba de bolnava Ciocazan Victoria de 23 de ani, din comuna Bălănești, județul Gorj, pe care am internat-o în secția noastră la data de 8.12.1980, F.O. 2 265—1980, cu mezoteliom pulmonar drept, operat și recidivat. Dar mai prezenta și un cancer mamar sting, cu metastaze ganglionare și pulmonare bilaterale, cu hemoptizie și insuficiență respiratorie. Era un caz pierdut, aș putea spune. Lucrurile se complicau și prin faptul că erau două cancere cu structuri diferite, în stadiul IV terminal.

— Și pînă la urmă ?

— Pînă la urmă a plecat acasă sănătoasă, și ce e mai îmbucurător, de atunci nu a mai făcut recidive.

— Aș vrea să vă pun o întrebare pe care, din punctul meu de vedere, o consider foarte necesară, cu condiția să răspundeți cinstit la ea. Dintre bolnavii pe care îi aminteam în primul nostru interviu, cîți mai trăiesc astăzi ?

— Toți.

— Chiar așa ?

— Dacă considerați că mă țin de glume, putem încheia discuția aici.

— Nici pe departe, însă am avut întotdeauna teama marilor adevăruri, poate de aceea am primit răspunsul de adineaori ca pe un fapt ciudat. Acuma, dacă tot am ajuns la fapte ciudate, povestiți-mi și mie un fapt ciudat pe care l-ați auzit în ultima vreme sau o glumă bună. Simt nevoia să ne mai descrețim frunțile.

— De acord. Am să vă povestesc un fapt chiar foarte ciudat, trăit și nu auzit. Mi-e tare teamă, însă, că o să ne crispăm și mai rău, în loc să ne descrețim frunțile. Cu cîteva luni în urmă, profesorul american L. Humphrey din Kansas-City-University, a anunțat că a pus la punct un autovaccin (folosit în cancerul mamar și în melanomul malign, cu eficiență de 1 din 6 cazuri), a cărui inactivare și ritm de administrare sînt aproape identice cu autovaccinul meu. Diferă că eficiența preparatului românesc este net superioară : 2 din 3 bolnavi, cu cancere de structuri diferite : tulburări digestive, aparat respirator, reno-urinar, genital Hodgkin, mastită carcinomatoasă etc.

— Să fie o simplă coincidență ?

— Nu știu dacă este chiar o simplă coincidență. Nu am argumente, nu pot să acuz pe nimeni, cert este un singur lucru, vaccinul meu a fost brevetat în anul 1978. Ce să-i faci, așa sînt unii, se tem de nou, de decizie, așteaptă să hotărască alții destinul unei idei. Știu, e mai comod și mai puțin „riscant" pentru acele scaune călduțe pe care le rod carii și plictiseala. Abia aștept ziua în care fiecare să gîndească pentru el; atunci ne-am despovăra de prejudecăți și am impune, cum este și normal, calitatea spiritului și nu țițna unor birocrați.

— V-ați pornit pe birocrați ?

— Da. Sînt la fel de dăunători ca și gîndacii de Colorado pentru recoltele de cartofi. Ei cred că valoarea unui om de știință constă în felul cum se aplică ștampila pe colțul unei hîrtii și nu în capacitatea acestuia. Aș vrea să vă prezint măcar numai brevetul cu nr. 70 942 privind o tehnică și un aparat medical, care datează din anul 1976, dar care nu a fost tipărit (după 7 ani) nici pînă în prezent. Se așteaptă probabil 1991, cînd expiră valabilitatea brevetului respectiv. Ca să nu mai adaug că nici brevetul cu tratamentul cancerului, deosebit de important, și nici celelalte brevete nu au fost tipărite, deși au trecut destui ani. Se așteaptă cumva să fie rezolvat și de autori străini ca în cazul brevetului 77 951 cu tratamentul cancerului ?

— Știu că în momentul de față aveți în tratament în colaborare cu Institutul de virusologie din București mai mulți bolnavi...

— Da. Vreo 40.

— Ce rezultate ați obținut ?

— Net superioare. Consider că acizii nucleici și virusurile tumoricide au o mare utilitate în unele structuri tumorale. Personal, am propus conducerii acestui institut obținerea unor virusuri tumorale adaptate, antrenate pe structuri canceroase separate, urmînd a fi injectate bolnavilor cu structuri canceroase identice pentru care creșterea virusurilor e devenit dependentă de culturile de celule din astfel de tumori, recoltate de la bolnavii respectivi. Mă rog, e o idee, și o speranță a mea.

— Ce vă face să credeți în virusurile tumoricide ?

— În urma unor experiențe și observații clinice am ajuns la concluzia că virusurile tumoricide ucucă ascita din mezoteliomele maligne peritoneale, de asemenea, stimulează cicatrizarea plăgilor operatorii atone și cresc limfocitoza, dovedind prin aceasta creșterea imunității celulare.

— Se poate exemplifica ?

— Fără doar și poate. În decursul anilor am avut cazuri de hepatită epidemică posttransfuzională la bolnavi gravi, cu diverse forme de cancer. În loc să evolueze în rău, din cauza hepatitei epidemice, ei se simțeau, în mod surprinzător, mult mai bine în sensul că evoluția bolii canceroase se oprea brusc observînd chiar ameliorări importante cît timp dura hepatita epidemică, bolnavii respectivi se simțeau foarte bine. Observația aceasta m-a făcut să cred că virusul hepatic B, inhibă dezvoltarea celulelor canceroase.

— Spuneați la început că în urma interviului din revista Flacăra, v-ați trezit cu o avalanșă de bolnavi din toate colțurile țării, care cereau tămăduire. Acesta a fost un aspect. Mai există și altul ?

— Sigur că numărul mare de bolnavi a fost în aceeași măsură și un număr de cazuri. Am fost pus în fața unor cancere care nu aveau nimic cu chirurgia generală, obligîndu-mă într-un fel sau altul, să fac tot ce mi-a stat în putință pentru ei. A fost, ca să zic așa, proba de foc a autovaccinului și a metodei ce îmi aparține în tratamentul cancerului. Astfel am ajuns la concluzia că metastazele pulmonare (precizez numai cele pulmonare) din cancerele mamare sînt vindecabile, că în anumite situații, carcinoamele și sarcoamele membrelor se pot vindeca fără amputație, că mezoteliomele maligne cu lichid de ascită pot fi stăpînite fără citostatice, operație sau iradiere, că imunoterapia activă, specifică și nespecifică, după metoda noastră (brevet nr 77 951) în asociere cu celelalte tratamente clasice, dă rezultate superioare, în cancerele de tub digestiv, aparat uro-genital, laringe-faringe, mastita carcinomatoasă, boala Hodgkin și poate în mielolucaza cronică și melanomul malign.

— De ce poate ?

— Pentru că numărul de cazuri e mic, iar timpul de urmărire e scurt, și, deci, neconcludent. Nu e suficient să prelungești viața unui canceros cu cîteva luni sau cîțiva ani, important este să îl vindeci, or, pentru asta ai nevoie de timp ca să poți să îți dai seama că boala nu a recidivat.

— Spuneați, printre altele, că în anul 1976 ați brevetat și un aparat pentru tratarea osteomielitelor cronice. Ce ne puteți spune în legătură cu acest aparat ?

— Aflînd de brevetul nostru (nr. 70 942), ne-au fost trimiși spre internare și tratament cîțiva bolnavi din mai multe județe ale țării. Rezultatele au fost foarte bune. În marea majoritate acești bolnavi au plecat sănătoși acasă, fără ca boala să mai recidiveze pînă în prezent. Aș dori însă să fac o mică precizare, acest aparat se pretează cel mai bine la osteomielitele oaselor lungi ale membrelor.

— Nu știu de ce dar am impresia că anul 1981 a fost cel mai prodigios pentru dumneavoastră.

— Și eu am această impresie. În afară de brevetul privind tratamentul cancerului, am mai brevetat cinci idei care, îmi aparțin în exclusivitate.

— Comii o indiscreție dacă vă cer să ?...

— Notați : 1) Tehnică de drenaj mixt pentru prevenirea și tratarea fistulelor digestive (brevet nr. 77 253). 2) Metodă pentru tratamentul fistulelor duodenale (brevet nr. 77 254). 3) Tehnică privind tratamentul chirurgical complet al prolapsului rectal total (brevet nr. 77 255). 4) Medii de cultură pentru izolarea fungilor (brevet nr. 77 482). 5) Metodă pentru tratamentul varicocelului complicat (brevet nr. 77 522).

— Ce-ar fi să lămurim un lucru, care sînt sigur va interesa în mare măsură pe cititori. La ora actuală mai primiți bolnavi de cancer spre tratare ? Mă refer, evident, la cei din alte județe

— Da. Primim, dar cu condiția să aibă bilete de trimitere din partea Comisiilor județene de oncologie, iar noi, cum am mai spus-o și în interviul precedent, nu internăm decît pe acei bolnavi pentru care avem siguranța că putem face ceva efectiv.

— Ce ne mai puteți spune ? Aveți tot ce vă trebuie ? Sînteți ajutat ?

— Nu prea am tot ce-mi trebuie. Spre exemplu, nu pot face radioterapie și poli-chimiterapie la bolnavi, întrucît nu posed aparatura necesară. Pentru aceasta sînt nevoit să pun bolnavii pe drumuri. Unii colegi sînt înțelegători și chiar binevoitori, alții, din păcate au trecut la amenințări de tipul : „dacă te mai prind că te duci la „șarpantul" ăla de la Severin, la mine nu mai ai ce căuta". E jenant ce vă spun dar așa sînt și astfel de colegi.

— E trist ce aud.

— Și eu zic la fel.

— Văd aici, deasupra biroului dumneavoastră cîteva rînduri care îmi pare bine mult. Îmi permiteți să le reproduc ?

— Cum să nu ?

— „Ignoranța, indolența sau rătăcirea cadrelor medicale înseamnă suferință, infirmitate sau moartea bolnavilor".

Stimate Gheorghe Neagoe, aș vrea ca dialogul nostru să îa forma unui tragos cu șicane, așa se face că am hotărît să nu vă mai reții, nu înainte de a vă întreba dacă mai aveți ceva de adăugat la cele spuse pînă acum ?

— Consider că oricare idee nouă este prea bună pentru a fi refuzată și prea nouă pentru a nu fi experimentată. De aceea, orice idee nouă este rușinos să fie refuzată, periculos să fie acceptată și condamnabil să nu fie verificată. Doar timpul este în măsură să hotărască soarta unei idei.

— Ce-ați spus e frumos ca un crez.

— Luați-o cum vreți !

VALERIU ARMEANU ■

„Flacăra" revine

Chiar nu poate fi găsită o soluție pentru Pell-Amar ?!

(Urmare din pagina 1)

ani, dar tratamentul dumneavoastră, deși la început, îmi dă mari speranțe. El e primul după care simt o puternică ameliorare. Legat de prezența lui Ionescu Călinești la Belgrad, să mai notăm că, în urma contactelor stabilite, firma iugoslavă „Putnik" a acceptat semnarea unui contract ferm, trimițînd pînă acum două loturi de bolnavi la București.

Produsul românese s-a bucurat, tocmai în temeiul ameliorărilor și vindecărilor realizate, de o atenție specială din partea presei internaționale. Mai nou, revista olandeză „Kwik Magazine" (din care reproducem) și cea belgiană „Santé et Nature" au acordat Pell-Amarului spații întinse, în ultima din ele Wilhelm Duckaert scrîind :

„Am văzut bolnavi prezentîndu-se la cabinetul doctorului Ionescu Călinești în cîrje și redobîndindu-și, după numai 3 săptămîni, deplina funcționare a picioarelor... Am întîlnit o femeie bolnavă de psoriasis de 40 de ani, suferindă atît din punct de vedere fizic cît și psihic. Pielea abdomenului și a spatelui îi se descuama în plăci sîngerînde. După cîteva săptămîni de tratament, femeia s-a întors acasă cu o epidermă de fată tînără. Ea și-a regăsit totodată bucuria de a trăi... Toate aceste rezultate nu pot fi numite altfel decît evasimiraculoase".

S-ar părea că, în ceea ce privește Pell-Amarul, toate merg bine, dar nu-i așa. Toate aceste izbînzi, ca și altele (e în curs de lansare o cremă destinată tratamentului psoriasisului, gama urmează să se diversifice și cu un drageu etc.), sînt umbrite, din păcate, de condiția precară a clinicii de la hotel „Parc" din București, în care funcționează, cu un bun randament, serviciul de Pell-Amar condus de doctorul Ștefan Ionescu Călinești. Din punct de vedere strict economic, clinica e, hotărît lucru, eficientă. În condițiile în care, față de aceeași perioadă a anului trecut, ea a înregistrat o creștere a activității cu 10 la sută, sportul valutar a sporit, în raport cu prima jumătate a anului 1981, cu mai multe mii de dolari, acestei sume (realizată numai din tratament) fiind normal să i se adauge o alta, poate dublă, încasată pentru celelalte prestații (cazare, masă etc.). Cu toate astea, cum spuneam, clinica nu se bucură de statutul pe care îl merită și, încă mai mult, îl justifică. Spațiile ei sînt înghesuite, dar asta nu e totul. Pacienții locuiesc, de regulă, la „Flora" sau „Parc" și ei sînt obligați, pentru a ajunge la tratament, să străbată cîteva sute de metri pe sub cerul liber, adică prin ploaie, prin ger etc. Ei și, veți zice, cui strică o plimbare ?! Așa ar fi, numai că cei ce-și caută sănătatea prin intermediul Pell-Amarului sînt, de cele mai multe ori, și bolnavi, și bătrîni, unii din ei ținuți în cărucioare, o astfel de „plimbare" fiind pentru ei un chin și, totodată, un risc, putînd oricînd contracta o răceală, o gripă etc. Din această cauză, mulți bolnavi au renunțat să continue tratamentul, acest refuz antrenînd și, din punctul nostru de vedere, o importantă pierdere de valută.

Problema nu-i tocmai nouă. Ionescu Călinești tot cere, de cîțiva ani, o clinică, s-au studiat tot felul de variante (fie la mezaninul hotelului „Turist", fie la hotelul „Național" etc.), dar nu s-a ajuns la nici un rezultat ?! Toată lumea pare să fie de acord că, în actuala situație, Pell-Amarul are aripile tăiate, că se pierd bani buni, dar rezolvarea întîrzie ?! Avînd o dublă subordonare, personalul ține de Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală, spațiile și aparatura sînt ale Ministerului Turismului, secția de Pell-Amar e cînd a sănătății, cînd a turismului, ca să fie, de fapt, a nimănui ?! Poate că n-ar strica să fie luată în discuție, îndrăznim să propunem varianta trecerii secției în chiar cadrul Institutului de medicină fizică, variantă căreia, dacă am înțeles bine, însuși Ionescu Călinești îi acordă credit. Oricum, fie albă, fie neagră, o măsură trebuie luată neîntîrziat, căci tergiversările nu aduc altceva decît pagube, morale și materiale deopotrivă. Vorba românului, boală lungă, moarte sigură ?! Și mai e un aspect. La 1 septembrie, doctorul Ionescu Călinești împlinește 60 de ani, deci se poate pensiona la cerere. Deocamdată, din cîte ne-a mărturisit, nu intenționează s-o facă, dar nici n-ar fi exclus ca, întristat de atîtea promisiuni neonorate, să pună mîna pe hîrtie și să solicite ieșirea la pensie. Să nu se înțeleagă că urmărește să forțeze mîna cuiva, ori mă mutați într-un spațiu ca lumea, ori mă pensionez, omul a fost și a rămas un mare pătimaș al meseriei sale. El încă speră că va avea, într-o zi, clinica la care visează. Nu o clinică simandicoasă, cu scară interioară și instalații video, ci un spațiu modest, cîteva încăperi a căror amenajare s-ar costa mai nimic. Visează doctorul Ionescu Călinești la prea mult ? Noi credem că nu și, gîndind așa, mai întrebăm o dată : chiar nu poate fi găsită o soluție ? La această întrebare așteptăm, firește, un răspuns cît mai grabnic. Motivul grabei e la îndemîna oricui, cu fiecare zi, pagubele cresc.

■ **Radu Scoruşeanu** din Bucureşti, strada Maşina de piine nr. 4, sectorul 2, este nemulţumit că primeşte cu întîrziere FLACĂRA.

■ **La scrisoarea lui Titu Ungureanu** din Hunedoara — în care sesiza abuzuri ale şefului secţiei de confecţii metalice a Cooperativei meşteşugăreşti „Drum nou" — răspunde Uniunea judeţeană a cooperativelor meşteşugăreşti. Prejudiciul adus unităţii a fost recuperat, s-au luat măsuri pentru ca muncitorii să nu lucreze şi să nu cîştige după cum i se năzare şefului de secţie Iuliu Gherasim, ba s-au luat măsuri ca şi cîştigul său să reflecte munca depusă, iar comportamentul său să redevină corect.

■ **Din satul Udupu, comuna Tătărăştii de Sus**, judeţul Teleorman, ne scrie **Stănete M. Ion**: „Am solicitat să mi se tragă reţea electrică pe uliţa pe care locuiesc şi abia după vreo patru ani s-a construit reţeaua şi s-a tăcut instalaţia interioară. A mai rămas de racordat la reţeaua comunală, lucru care se amină de şapte luni, din ianuarie. I.R.E. Alexandria mă tot aminâ, că azi, că mîine, şi mă poartă pe drumuri, cînd la sucursala din comuna Olteni, cînd la reşedinţa de judeţ".

■ Ca urmare a scrisorii lui **Constantin Stancu** din satul Remuş, comuna Fătești, judeţul Giurgiu — ni se comunică de la Consiliul popular judeţean — „conducerea I.T.A., Autobaza Giurgiu, care cunoaşte nevoile de transport ale locuitorilor din satul Remuş, a intervenit la centrală pentru reinfiinţarea traseului propus de autorul scrisorii, problema fiind în curs de rezolvare".

■ **Elena Daniľache**, Bucureşti : „Mulţumindu-vă din toată inima pentru promptitudinea cu care aţi dat atenţie scrisorii mele, vreau să vă spun că M.T.Tc. mi-a şi răspuns că telefonul va fi decuplat".

■ **Ion Cioacă** din Bucureşti, strada Oboga nr. 5, bloc I 60, scara A, etajul 9, ap. 38, sectorul 6, şi-a pierdut răbdarea de două luni de cînd aşteaptă de la I.C.S.M. Turnu Măgurele un act de vechime necesar la pensionare pentru cît a lucrat, în 1950, ca referent la O.C.L. Alimentara Turnu Măgurele.

■ **Din Arad** — bulevardul Republicii nr. 70 — ne scrie Iosif Reményi pentru a sesiza că de 4–5 ani cei de la I.J.G.C.L. îi tot poartă cu vorba şi nu mai execută o dată nişte reparaţii la imobilul în care locuieşte.

■ **La scrisoarea lui Marius Vasile** din Constanţa, exasperat că i se trimite pe cap, cum se spune, o executare silită pentru o amendă de 1000 de lei, dictată abuziv, zice dînsul, în august 1980, de sergentul major, pe atunci, acum poate a avansat, Livin Turda, ne răspunde **Miliţia judeţului Sălaj** comunicîndu-ne „rezolvarea favorabilă prin dispunerea la Circumscripţia financiară Constanţa a revocării executării silite".

■ Un grup de cetăţeni din Bucureşti — strada Bacăului nr. 4, sectorul 5 — scriu că două lucruri fac imposibil traiul pe această stradă, cîndva liniştită. Mai întîi accesul — de la o vreme în ambele sensuri — al maşinilor grele şi apoi faptul că localul de la numărul 4 adună frecvent o droaie de pătimaşi ai clondirului care cumpără acolo alcool şi se instalează în holurile şi pe scările de la intrările locatarilor, unde fumează, se îmbată, vorbesc necuviincios, de nu le mai vine oamenilor să intre acasă la ei ori să iasă în oraş

■ **Ioan Eremia** din Pucioasa ne sesizează o penibilă şusanea organizată în luna iunie în oraşul dîmboviţean. Nu numai că spectacolul a început abia la ora 20,40 în loc de 19.30, dar el a fost o palidă amintire a ceea ce anunţau orgolios afişele puse pentru vînzarea biletelor, cu poze mari de cîntăreţi cunoscuţi ce nici n-au venit ori nici măcar nu ştiau de acele afişe. Conform afişelor, înşelătoria numită spectacol a fost organizată de ansamblul folcloric din Petreşti, împreună cu casele de cultură din Tîrgovişte şi Giurgiu.

■ **La sesizarea Asociaţiei de locatari din blocul Z 1**, strada Valea Lungă nr. 18, sector 6, care cerea mutarea unui lampadar pentru iluminat public, răspunsul **Întreprinderii de distribuţie a energiei electrice Bucureşti** este acesta : Pentru satisfacerea acestei solicitări, I.D.E.B. va executa lucrarea pînă la data de 10 august, condiţionat de mutarea ghenei de gunoi, această operaţiune revenind în sarcina administraţiei blocului.

■ **Ion Neamţu** şi cei doi copii minori ai lui — satul Găbeşti, comuna Podul Turcului, judeţul Bacău, cer sprijin pentru a da de urma mamei acelor copii, Neamţu Artemiza (fostă Hăulică) ce se sustrage de la plata pensiei de întreţinere pentru copiii ei.

■ **Elena Covaci** din Mangalia, strada Negru Vodă, blocul O, etajul 4, apartamentul 19, adresează invitaţia de a-i vizita expoziţia de la domiciliu cu lucrările sale de artizanat, expoziţie apreciată în cuvinte calde şi entuziaste de mulţi vizitatori care şi-au notat impresiile.

■ **Ioan Georgescu**, preşedintele Asociaţiei de locatari nr. 2 din cartierul Mihai Bravu — Ploieşti, bloc 55 bis — 55 B, ne spune că a ajuns să nu mai ştie de cine să se roage şi cui să mai sesizeze faptul că în acel bloc apa — şi caldă şi rece — nu urcă la etajele III şi IV. Locatarii de la aceste nivele plătesc ceea ce nu consumă.

■ **Din numărul 6/1982 al admirabilei reviste şcolare AUTOMATIC CONDEI pe care ne-au trimis-o elevii Liceului de informatică din Cluj-Napoca**, am reţinut cîteva contribuţii interesante : **Marcel Borodi**, absolvent — „Program general pentru refacerea fişierelor pe bandă magnetică", **Marius Laslo**, clasa a XII-a B — „Aplicaţii ale informaticii în studierea structurii sonore a cîntecului popular", **Ovidiu Pintea**, clasa a XI-a A — „Asupra unor probleme de maxim şi minim rezolvate prin metode elementare". Numărul cuprinde, de asemenea, poezii (originale şi traduceri) şi se încheie cu un atrăgător mozaic de epigrame, anecdote, jocuri şi probleme distractive.

■ **Costache Alexandrina** din Călăraşi, strada Proiectată (un nume de stradă în adevăr original !), bloc V 24, scara D, apartamentul 9, ne spune că din 1976 primeşte lunar 350 de lei, pensie de întreţinere, pentru fiica sa de la tatăl fetei, Ion Radu, contabil şef la C.U.A.S.C. Independenţa, judeţul Călăraşi, iar de mai bine de un an judecătoria a mărit pensia la 550 de lei. Numai că economul tătic nu respectă hotărîrea şi, de tot atîta vreme, îşi fură copilul cu 200 de lei lunar.

■ **Mariana şi Ion Vasile** din Bucureşti, Calea Rahovei nr. 390, etaj 3, apartamentul 12, sector 5 : Vă trimitem fotografia unei cusături pe care o avem dintr-un sat din Gorj. Am dori sprijinul unui specialist pentru a ne lămuri dacă în cusătură este redat desenul unui sigiliu ce a aparţinut lui Tudor Vladimirescu. Pe cusătura noastră apar literele T şi V, un militar, un cîine, un cal, un cocoş. Cele trei animale conţin simboluri legate de revoluţie.

■ Răspunsul la scrisoarea lui Păun Constantin din Siliştea Crucii — Dolj primit de la **Uniunea judeţeană a C.A.P.** precizează că petentul a scris numeroase scrisori „cu acelaşi conţinut care vizează aspecte din trecut şi care au fost cercetate la vremea potrivită, înîndu-se măsurile corespunzătoare" (s.n.). Precizare de care semnatarii răspunsului — Dumitru Constantin şi Constantin Druţă — se pagina următoare uită cu desăvîrşire. Acolo, referitor la C.A.P., se spune între altele : „Este adevărat că în anul 1981 au murit 74 capete animale din care 33 bovine, din aceste 12 vaci au avut accidente la fătări din cauza stării lor fiziologice, bătrîne şi slabe, iar 21 viţei au fost intoxicaţi prin introducerea în alimentaţie a unei cantităţi de soia alterată. Viţeii au fost imputaţi fermierului Baluş Ilarion care a recuperat paguba". Numai agramatismele mai sînt aici pe măsura impreciziei. Ce să înţelegem mai întîi ? Pe de o parte nu se spune nimic despre măsurile corespunzătoare. Dacă vinovatul doar plăteşte paguba, atunci rămîne doar să-i convină preţul... Pe de altă parte, ce e de reţinut : că fermierul, păgubit de preţul viţeilor, şi-a scos paguba pe urmă? O ciudată sfială îi opreşte pe autorii răspunsului să precizeze greutatea viţeilor şi suma imputată.

■ **Ana Lisolu** din Lungeşti, Vîlcea a absolvit anul trecut liceul industrial la Drăgăşani. „La primirea diplomei de bacalaureat — ne scrie ea — am fost repartizată la Întreprinderea de jenţi Drăgăşani. Dar abia în iunie 1982, în urma unui examen (s.n.), 8 din cei 45 repartizaţi acolo au fost încadraţi. O-dată ce am absolvit liceul pentru această profesie şi am primit repartiţie de la minister, mă întreb de ce mai trebuia să dau un alt examen şi de ce trebuie să aştept şi azi recunoaşterea repartiţiei mele".

■ O intervenţie grabnică şi eficientă împotriva fenomenului de condens de care se plîngea Chirculescu Vasilica din Bucureşti ne confirmă **Consiliul popular al sectorului 5** : „au fost luate măsuri urgente, în prezent fiind executate lucrările".

■ Ni se comunică de la **Procuratura Generală** că recursul extraordinar solicitat de Ana Trancioveanu, din comuna Popeşti Leordeni, a fost promovat.

■ Tot o veste bună şi de la **Procuratura locală a sectorului 3** : „Din verificările efectuate la comisia de judecată de pe lîngă consiliul popular al sectorului a rezultat că plîngerea numitei Fodor Viorica este întemeiată. A fost sesizat comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 3 în vederea intrării în legalitate.

■ Plîngerea lui **Dumitru Dobre** — fost preşedinte al C.A.P. Stoieneşti, judeţul Giurgiu — a fost verificată de U.N.C.A.P., care ne răspunde că, într-adevăr, ultimii ani au adus însemnate pierderi C.A.P.-ului şi nerealizări de plan. Vina o poartă conducerea unităţii, în frunte cu chiar Dumitru Dobre, iar vina aceasta se numeşte în multe feluri, inclusiv lipsă de răspundere. Fostul preşedinte a comis chiar abuzuri şi ilegalităţi în dauna avutului obştesc.

■ Marţi, 27 iulie a.c., s-a prezentat la redacţie **Dumitru Ghiduş** din comuna Răuseni, judeţul Botoşani, cerînd sprijin la mare necaz : fiica sa Ghiduş D. Lenuţa, muncitoare la Întreprinderea de fire artificiale VISCOFIL Bucureşti a dispărut din aprilie a.c., de la locul de muncă şi din căminul de nefamilişti-fete din Popeşti Leordeni.

■ **Direcţia de telecomunicaţii a municipiului Bucureşti** ne răspunde că postul telefonic al Mariei Alexandrescu, în prezent, funcţionează normal datorită măsurilor luate pentru protejarea circuitelor în cablu şi tuburi cu porţiuni de ţeavă de oţel „contra roaderii lor de către şobolani".

■ **La sesizarea lui Grigore Poenaru** din Ploieşti, piaţa „16 Februarie" nr. 3, scara A, ap. 27, în care omul cere să se execute „balustrada ce figurează în devizul construcţiei", ne răspunde **Trustul de construcţii montaje Prahova** unde lîngă ştampilă e şi semnătura directorului dr. ing. I. Nistorică: „Menţionăm că la data de 11.05.1981 s-a încheiat la sediul şantierului un proces-verbal între proiectant (I.P. Prahova), constructor (T.C.M. Prahova), asociaţia de locatari (reprezentată de tov. Poenaru Grigore), G.I.G.C.L. şi O.J.C.V.L. în care la punctul 5 se specifică balustrada solicitată de asociaţia de locatari nefiind prinsă în proiect nu se execută". Este greu de spus ce sfidează mai mult acest răspuns : omenia, conţinutul sesizării sau gramatica românească.

■ **La scrisoarea lui Vişan Gheorghe** din comuna Radovanu, judeţul Călăraşi, ni se răspunde de la judeţ : s-a analizat cazul petentului cu conducerea S.M.A. Chirnogi şi s-a luat măsura să fie trecut pe un post de manipulant carburanţi, lubrifianţi, piese şi motoare, asigurîndu-i condiţii optime de lucru, cu o retribuţie satisfăcătoare.

■ **Inspectoratul General al Miliţiei** ne comunică, referitor la sesizarea lui Dumitru Gheorghe din Buftea, privind interzicerea virajului la stînga din DN 1 (Bucureşti — Ploieşti), la intersecţia de la kilometrul 19 + 800 cu drumul judeţean 101 : Intersecţia respectivă urmează a fi reamenajată — cu o bandă suplimentară de viraj — pentru a permite toate relaţiile de circulaţie. O dată cu remarcarea intersecţiei se va ridica şi indicatorul ce interzice acum virajul la stînga.

■ **Ana Paraschiv** din Bucureşti, bulevardul Ilie Pintilie nr. 29, bloc 3, scara B, etaj 7, ap. 161 ne scrie în disperare de cauză : s-a adresat de două ori pînă acum la I.C.R.A.L. Herăstrău, centrul nr. 4, pentru repararea tavanului bucătăriei degradat de apa pătrunsă prin terasă. Poate că lucrătorii întreprinderii cred că şi-ar trăda firma cu nume de lac dacă ar interveni prompt împotriva umezelii incriminate. Oare i-ar stimula dacă s-ar numi I.C.R.A.L. Sahara ?

■ **Răspunzînd sesizării lui Ion Angelescu** din Timişoara, Direcţia judeţeană de poştă şi telecomunicaţii Timiş ne anunţă că s-a reluat transportul presei cu avionul pentru judeţele Timiş şi Arad şi că în Timişoara şi în judeţul Timiş se asigură difuzarea presei la ziua apariţiei.

■ **Aurel Safta** şi alţi 24 de locatari ai blocurilor 36 A şi 56 B, strada Tudor Vladimirescu micro XI Tîrgovişte semnează o scrisoare către redacţie în care sesizează că nu-i ajută nimeni pentru remedierea neajunsurilor care îe dau de furcă de vreun an şi jumătate. Constructorul, se spune, nu şi-a terminat lucrările, deficienţele sînt mari şi intolerabile, unele instalaţii au fost lucrate de mîntuială. La acestea se mai adaugă şi canalizarea exterioară defectă.

■ **Consiliul popular al judeţului Hunedoara** ne anunţă — ca urmare a scrisorii unui grup de cetăţeni de pe strada Elena Văcărescu din Deva — că pe strada respectivă s-a aprobat înlocuirea combustibililor lichizi cu gaze naturale la doi proprietari de centrale termice, respectiv executarea reţelei pe banii acestora. Aprobarea s-a dat numai celor care au avut aprobat combustibilul petrolier înainte de apariţia Decretului nr. 304/1981. Actele normative legale interzic extinderea reţelelor de gaze naturale şi utilizarea acestora în alte scopuri decît cele reglementate, interdicţie ce se aplică şi petiţionarilor cărora li s-a comunicat acest lucru la o întîlnire cu acest scop.

■ **Un grup de locatari din blocurile 25, scara A şi B, 25/C şi 25/D, zona spital, din Timişoara** scrie că sînt împiedicaţi abuziv să constituie trei asociaţii distincte de locatari, deşi „cele trei clădiri îndeplinesc toate condiţiile legale".

■ Veştile bune şi omenia n-au nevoie de cuvinte multe. „Pentru reglementarea situaţiei existente au fost luate măsurile cuvenite şi i s-a repartizat tovarăşei Ileana Papafil o garsonieră în zona gării Oraviţa." Semnează **Radu Gheorghe**, primarul oraşului.

■ **Margareta Ilie** — strada Enăchiţă Văcărescu nr. 40, Bucureşti — şi alţi cinci cetăţeni sînt nemulţumiţi că telefonul public de la întreţinerea cu strada Principatele Unite a fost mutat din cabină într-un atelier de dopuri al cooperaţiei, unde este accesibil o mică parte din zi, şi unde „lucrează nişte bărbaţi care stau despuiaţi, numai cu chiloţii pe ei, şi le cîntă aparatul cît poate de tare, aşa că mai bine te lipseşti de telefon".

■ **Consiliul judeţean al sindicatelor Giurgiu** ne răspunde că s-a revenit la legalitate, întrucît s-au dovedit întemeiate cele sesizate de Haralambie Butincu din Bucureşti cum că a fost retribuit de către Întreprinderea judeţeană de prestări servicii şi producţie Giurgiu, secţia Valea Plopilor, cu o retribuţie mai mică decît cea legală şi i-a fost blocată abuziv retribuţia pe luna aprilie a.c. Nu se spune însă dacă au fost felicitaţi ori sancţionaţi autorii abuzurilor prin care omului, dacă nu i s-au furat bani, i s-au furat destul timp şi nu puţin din liniştea la care are dreptul.

■ **Teodor Varga** din Zalău — blocul Horia, apartamentul 16 — este revoltat că nu se hotărăşte o dată care este forma „corectă" : Horia sau Horea. Dar, cum lingviştii nu emit reglementări juridice în ce priveşte faptele de limbă, coexistenţa celor două forme scapă interdicţiei şi beneficiază de toleranţa tradiţiei. Altceva este de reţinut aici. Anume că a boteza cu numele de Horia un bloc la Zalău este tot una cu a atribui numele Horea altui bloc de la Craiova, adică a deranja tocmai tradiţia locală a unei zone în care este preferată ceaîaltă formă. În plus, datorită tendinţei cam exagerate a unora de a boteza diverse obiecte cu nume dragi poporului nostru, se creează pe alocuri impresia de impietate.

■ **Procuratura Generală** ne comunică în urma celor sesizate în FLACĂRA din 23 aprilie a.c., în legătură cu Ana Rad din satul Berseşti — Maramureş, că s-a declarat recursul extraordinar aşteptat. Tribunalul Suprem a casat hotărîrile atacate şi a trimis cauza spre dejudecare la Judecătoria Sighetu Marmaţiei.

■ **Consiliul popular al judeţului Neamţ** ne anunţă că, în urma sesizării lui Neculai Costan, neregulile constatate la Oficiul judeţean de gospodărire a apelor au dus la schimbarea din funcţie a şefului biroului financiar-contabil (căruia i s-a aplicat şi o amendă contravenţională de 2 000 de lei, prin sentinţă a judecătoriei), la curmarea furtului de benzină de la unitate, cu solicitarea intervenţiei organelor de cercetare, precum şi la atenţionarea directorului — pentru incorectitudine, comportare abuzivă şi alte lipsuri — care „a fost aspru criticat şi reconfirmat în funcţia de director al unităţii respective". Schimbul de locuinţă dorit de Neculai Costan, ni se spune, va fi rezolvat de unitate în limita disponibilităţilor.

■ **Din comuna Beliu**, judeţul Arad, ne scriu 20 de cetăţeni — între care : **Ioan Bau, Ana Pele, Dănuţ Grama, Viorel Mihoc, Nicolae Goldiş** — pentru a arăta că autobuzul cu care fac naveta la locurile lor de muncă ba vine, ba nu vine. Orarul de mers e o adevărată fantezie.

■ În urma scrisorii unui grup de cetăţeni din comuna Gîrcina, judeţul Neamţ, care sesizau violenţe, bătăi, în autogara municipiului reşedinţă de judeţ, **Inspectoratul General al Miliţiei** ne răspunde : „Pentru a preveni situaţii de acest fel, s-a stabilit un post de agent de ordine în zona autogării Piatra Neamţ şi o grupă de sprijin a miliţiei, grupă instruită pentru acest scop".

■ Tot **Inspectoratul General al Miliţiei** ne răspunde că în urma scrisorii lui Mihai Caraiman din Bucureşti — Calea 13 Septembrie 173, — Ilie Păun, de la aceeaşi adresă, a fost amendat cu 300 de lei pentru că : „vine în repetate rînduri la domiciliu sub influenţa băuturilor alcoolice, din care cauză în familie se ivesc multe discuţii, alteori foloseşte casetofonul la volum mare în curtea imobilului, tulburînd liniştea celorlalţi locatari, tot ca urmare a stării de ebrietate, în repetate rînduri a provocat discuţii neprincipiale cu vecinii din imobil, proferînd tot felul de expresii jignitoare". În acest mod simplu, i se dă beţivului grosolan posibilitatea de a calcula — nu în lei, ci abia dacă în bani ! — cam cît îl „costă" fiecare din necuviinţele pe care şi le permite.

■ **Ştefan Georgescu** din Bucureşti ne scrie revoltat de insultele şi de aroganţa portarului Velciu Gheorghe de la Spitalul Fundeni. Necuviinţa de la porţile spitalelor — iată o „boală" care ar merita un program de eradicare.

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU ■

Poşta redacţiei

■ **Marin Vlad** — Bulzeşti (Dolj) : Pot beneficia de însoţitor plătit de stat numai pensionarii cu gradul I de invaliditate. Pentru gradul II, cazul dv. nu se aprobă însoţitor ■ **Avram Alexandrina** — Piatra Olt : Unitatea unde lucraţi nu mai avea obligaţia să vă acorde concediu fără plată pentru prezentarea la concursul de admitere. Aţi beneficiat de un astfel de concediu în anul 1981 ■ **Ion Dinu** — Ploieşti : Dacă C.A.P. nu a depus suma integrală în contul oficiului de pensii, acestea se acordă în procent de 60 la sută şi nu de 100 la sută ■ **Emilia Mereuţă** — Iaşi : Nu intra în preocupările noastre anunţurile matrimoniale ■ **Nina Jura** — Buchini (Caraş-Severin) : Este legal să vi se impute costul şcolarizării pentru neprezentare la locul de muncă repartizat ■ **Ion L. Ghelase** — Săcele-Bucureşti : Vă aşteptăm la redacţie pentru restituirea documentelor ■ **Ene Vasile** — Roman : Da, constituie infracţiune ■ **Ştefan Zloh** Baileşti (Dolj) : Aşa cum ne scrieţi, nu. Vă sfătuim să vă adresaţi la U.J.C.A.P. — Dolj ■ **Ivan Banciu** — Bucureşti : La un venit mediu pe membru de familie mai mare de 1 500 de lei, chiria se majorează cu 50 la sută, 75 la sută şi sută la sută în funcţie de retribuţia sau pensia care a constituit baza de calcul a chiriei ■ **Barbu Ristea** — Bucureşti : Pentru a putea lucra în cadrul cooperativei, trebuie să aveţi domiciliul pe raza comunei respective sau în cel mai rău caz pe raza judeţului, cotele de retribuţie se stabilesc anual de către cooperativa comunală, cu aprobarea prealabilă a uniunii judeţene ; de asemenea, trebuie să asiguraţi un volum de muncă corespunzător de activitate, pentru a realiza o retribuţie la nivelul celei minime pe economie ■ **Janeta Bizná** — Focşani : Cînd puteţi, treceţi pe la redacţie să vă luaţi actele pe care le-aţi trimis.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime şi nu primeşte acte originale. Scrieţi-ne cît mai concis. Şi nu uitaţi să vă iscăliţi. Precizaţi eventual telefonul unde vă putem găsi.

Neliniștile unui băiat liniștit

Pricepeai ușor că este o femeie supărată. „Să vedeți ce s-a-ntîmplat — zicea nu demult Gloria Mosneguțu — după ce am scris la „Flacăra". Soțului meu i s-a repartizat un apartament cu două camere, așa cum ceruse, dar confort doi. Asta nu ceruse. În plus, apartamentul era ocupat. Ocupat de cineva fără drept, adică abuziv, după cîte știu. Locatarii ne-au permis să intrăm și să vedem casa. Este într-un hal fără de hal din cauza igrasiei. Asta ni s-a dat. Soțul meu s-a întors la unitate să lămurească lucrurile, dar i s-a zis că, dacă nu primește ce i s-a dat, o să-l înscrie acum pe tabelul de priorități la poziția 200. Ca să se învețe minte să mai reclame la „Flacăra". De fapt i-a și zis tovarășul director Popa că nu merită mai mult, fiindcă am calomniat, așa că e clar." La unitate — Grupul 2 de șantiere de construcții, de pe strada Făinari nr. 1, sectorul 2 — fiind prezent și președintele C.O.M., Nicolae Onțanu, stăm de vorbă cu directorul coordonator Constantin Popa. „Mosneguțu ? Așta-i zidar. Da, știu ! I-am și dat casă. Nu merită ! Nu merită, datorită poziției soției. De fapt, ea a scris, nu el. El e băiat liniștit. Ea nu lucrează la noi. Mă uit în acte, așa, și iată, vă spun exact. În 7 iulie i s-a repartizat apartamentul 38, confort doi, cu două camere, în blocul 10 de pe strada Nițu Vasile. Atunci i-a venit rîndul. Era la poziția 26 pe tabelul celor ce așteptau două camere. A fost ultimul de pe acel tabel care a primit. Din apartamentul repartizat lui a ieșit alt muncitor, tot al nostru. Aceluia i s-a repartizat altă casă. Știți, casele le repartizează C.O.M., după care serviciul administrativ îi face omului contractul de închiriere. Care este anexă la contractul de muncă. Unitatea este chiriaș principal, în relația cu I.C.R.A.L. Dacă omul pleacă de la noi eliberează casa. Lui Mosneguțu i s-a făcut contract. S-a și mutat. Sută la sută !"

Formula sută la sută o susține și Nicolae Onțanu, cum ține să se vadă, să se înțeleagă bine, că susține tot ce spune tovarășul director. Este clar : cei doi, ori nu știu adevărul, ori... știu mai multe decît spun. Încercăm să-l găsim pe zidarul Constantin Mosneguțu, băiatul acela liniștit. Cineva, la telefon, îi spune tovarășului director că nu e mare lucru, îl va trimite aici pentru zece minute. Pînă să sosească, tovarășul Constantin Popa are răgaz să ne mai spună cîteva lucruri. „Pentru afirmațiile din scrisoare, am făcut anchetă. Se afirmă acolo că la noi se dau bani la repartizarea caselor", precizează indignat.

— Cine a făcut ancheta ?

— Un colectiv de tovarăși.

— Format din cine ?

— Din șeful biroului personal și din încă doi tovarăși. Au luat declarații de la cei care se spunea că au dat bani. N-a zis nici unul că a dat. Vă rog să rețineți ! Asta a reieșit din declarațiile lor !

— Bine, îndrăznim noi, dar au făcut anchetă cam cei reclamați...

— Păi de ce n-ați făcut dumneavoastră ? De ce mi-ați trimis doar scrisoarea?

— Redacția nu v-a trimis dumneavoastră scrisoarea, a trimis-o la primăria Capitalei. Răspunsul primit trece sub tăcere unele lucruri din scrisoare.

— Eu știu că scrisoarea a venit la mine. Cum era și normal ! Și am anchetat și am răspuns. Lucrurile sînt clare. Casă, i-am spus, îi dăm, nu pentru că a scris la „Flacăra", ci pentru că i-a venit rîndul.

Apare Constantin Mosneguțu, băiatul liniștit, în haine de lucru, stupefiat vizibil de faptul că este poftit, chiar cu insistență, să se așeze pe scaun. Se așază. Și, tot pentru că este poftit, le spulberă sută la sută șefilor săi certitudinea că s-ar fi mutat. Este mustrat cu blîndețe pentru că n-a venit chiar la dînșii. (Vom vedea în curînd cu ce s-ar fi ales dacă ar fi făcut așa.) El, e adevărat, ca omul modest și respectuos cu șefii, s-a dus doar la Gheorghe Lepădatu — acum este în concediu de odihnă ne și spusese tovarășul director — șeful biroului administrativ, cel reclamat în scrisoare iar amenințarea cu „locul 200" acela a formulat-o, cînd zidarul a îndrăznit să spună că mai bine mai așteaptă o nouă împărțire de case, numai să primească ceva mai bun decît un apartament confort doi, igrasios pînă în măduva zidurilor și, pe deasupra, gata ocupat. La I.C.R.A.L., oricum, i s-a spus că nu i se fac formele pînă nu predă cheile vechiul locatar. „Este foarte adevărat, dacă refuză apartamentul pe care i l-am dat acum — precizează tovarășul director — noi îl vom trece din nou pe tabel atunci cînd se va revedea ordinea priorităților, numai atunci ! Tabelele noastre sînt mari, în total cuprind vreo 500 de cereri, ordinea priorităților se revede cam o dată pe an, anul acesta evenimentul se va întîmpla mai către sfîrșitul anului. Mosneguțu, care vrea două camere, va fi înscris pe lista celor pentru două camere, dar va fi înscris mai spre coadă, că așa e normal (s.n.). Lista aceea avea, la 7 iunie, 194 de înscriși." De ce este normal așa nu aflăm, dar așa consideră și Constantin Popa și Nicolae Onțanu și, argument strivitor, își dau dreptate unul altuia, asigurîndu-se reciproc de justețea, de firescul, de echitatea cuprinse în această convingere personală. Acum e cît se poate de clar : dacă acest băiat liniștit ar fi venit la director și la președintele C.O.M., în loc să se fi dus la șeful biroului administrativ, cînd a văzut cum arată apartamentul ce i s-a dat, i s-ar fi spus exact același lucru, ar fi fost tratat la fel. În fine, o mai omenoasă atitudine nici măcar nu mai este mimată, așa cum se încercase prin reproșul părintesc pentru că nu îi s-a adresat chiar lor. Orice lămurire însă prinde bine. În continuare, zidarul este mustrat, cu și mai multă blîndețe, pentru faptul că se declară nemulțumit, în condițiile în care locuiește doar cu soția și fata cea mică : fata cea mare — a soției, din prima căsătorie — stă cu bunica în alt cartier, nu cu ei. Lucrul acesta îl stimulează pe zidarul, altfel chiar un băiat liniștit, să ne spună tuturor că, dacă lui i se numără cu atîta migală familia, atunci n-ar fi tocmai frumos, și n-ar fi tocmai normal, și n-ar fi tocmai corect ca în alte cazuri să se probeze o ciudată indiferență față de astfel de amănunte cum ar fi numărul real al celor care locuiesc împreună cu solicitantul unui apartament. Omul ne dă și cîteva astfel de nume : Constantin Blănariu, Mihai Mitroi, Anton Baciu. Toți sînt zidari ca și el.

Tovarășul director, susținut cu multă convingere de tehnicianul principal Nicolae Onțanu, președintele C.O.M., spun, — și repetă ! — că dînșii n-au de unde să știe cîte persoane alcătuiesc familia fiecăruia, nu e treaba dînșilor dacă unul sau altul își ține copiii la țară, dacă părinții locuiesc într-adevăr cu el, așa cum declară cînd cere casă. Fiecare solicitant spune ce vrea. Dar la dosar se cer copii după certificatele de naștere ale fiecărui membru de familie, după certificatul de căsătorie... „Că stau sau nu toți, de unde să știm noi ?" întreabă cei doi, ca în fața unei mari nedreptăți absurde ce li s-ar face dacă li s-ar pretinde să știe. Ciudată opinie ! Ciudată și stăruința cu care este susținută ! ! Mai ales că anchetarea abaterilor de la corectitudine, am văzut cum se face ! ! !

Mai adăugăm doar că, din dosarele biroului administrativ, Constantin Blănariu și Mihai Mitroi se vede că au primit fiecare apartament de două camere **confort I**, avînd cîte două persoane în familie, exclusiv solicitantul, și neavînd în dosar nici un act referitor la aceste persoane. Despre Anton Baciu nu putem afla unde locuiește acum. Cît privește apartamentul ce i s-a repartizat **la 7 iunie 1982** lui Constantin Mosneguțu, el era ocupat de Marin Florea, dulgher cu marca 129, care se pare că nici nu mai lucrează în unitate, deci trebuia să predea locuința. Tovarășul Constantin Petcu de la biroul administrativ ne spune : „Celui care pleacă de la noi, nu-i semnez nota de lichidare pînă nu eliberează casa". Cu Marin Florea nu știe ce s-a întîmplat, așa că întreabă la serviciul de personal. Și cine întreabă riscă să afle. Constantin Petcu află **acum** că lui Marin Florea i s-a desfăcut contractul de muncă pentru absențe nemotivate. Află și cînd : **la 4 octombrie 1980.** Orice comentariu în plus este inutil.

DORIN GHERGHINESCU

Așteptăm adevăratul răspuns

La 5 mai 1982, Constantin Dăbuleanu din comuna Tia Mare, județul Olt, a adresat redacției o scrisoare în care reclama, pe de o parte abuzuri și acte de necinste ale primarului comunei, Ion Raicu, iar pe de altă parte că, în urma unor cercetări anterioare, primarul vinovat e cocoloșit, că un tovarăș Ștefana, de la județ, venit să-l verifice, a dormit la el, apoi i-a luat apărarea, în fine că mai mulți cetățeni cu funcții de răspundere la județ l-au sfătuit pe reclamant, într-un mod ciudat de stăruitor, să-și vadă de treabă că sînt lucruri care nu-l privesc, să nu mai reclame. Redacția a îndrumat scrisoarea spre dreaptă cercetare — **așa se și cerea** — la Consiliul popular județean Olt, de unde ne-a venit răspunsul nr. 283/B/5528 din 12 iulie 1982. Acest document este poate fără egal în anumite privințe. După ce se repetă afirmația reclamantului că din vina primarului s-a executat „în centrul civic al comunei clădirea dispensarului uman pentru care nu s-au respectat normele și prevederile legii sistematizării", în răspuns se spun alte lucruri despre clădire, în niște fraze parcă anume încîlcite, dar nu se spune deloc dacă s-au respectat ori nu rigorile legii sistematizării. În legătură cu afirmația că Ion Raicu posedă două case, iată cît de clar este răspunsul : „Se confirmă că în perioada 15 iulie 1976 — 31 decembrie 1978 Raicu Ion care în acel timp deținea funcția de vicepreședinte al Consiliului popular Tia Mare a deținut două imobile proprietate personală. O locuință compusă din trei camere pe care a vîndut-o lui Vlădan Ion, buldozerist în cadrul T.C.H. Olt Inferior pentru care n-a putut face dovada cu acte asupra datei vînzării și care din cercetări se reține a fi anul 1978, cînd apare plătit impozitul pe clădire de către noul proprietar. A doua..." Aici nu mai este vorba doar de exprimare opintită și de dificultățile la compunere ale autorului textului : este clară intenția de a ascunde adevărul. Cum adică **n-a putut face dovada cu acte asupra datei vînzării** ? Este sau nu reală vînzarea ? Asta e mai important, dar tocmai asta nu se spune. Avem de-a face cu o vînzare fără acte ? De ce nu se spune clar ? Pentru că nu este elegant să procedeze astfel tocmai primarul, omul dator să vegheze ca nici alții să nu procedeze în acest mod? **Data** era mai importantă aici? De ce nu se spune dacă vînzarea este sau nu fictivă? Fiindcă, dacă este așa, adică o formă camuflată de încălcare a legii de către Ion Raicu, una din casele lui trebuie trecută în proprietatea statului fără a i se cere voie acestuia ori celor ce l-au cocolosit pînă acum. Iată de ce răspunsul se căznește să lase impresia că numai pînă la sfîrșitul lui 1978 a durat încălcarea legii. Apoi, dacă „vînzarea" nu s-a făcut cu acte, ea este inexistentă de drept, și atunci cum a ajuns „noul proprietar" să plătească impozit pentru ce nu deține ? De ce nu ni se spune cum a devenit proprietar în actele primăriei un om care nu avea acte de proprietate ? Nu cumva tocmai pentru a se trece sub tăcere alte abuzuri ale primarului și falsificarea, în acest chip, a unor documente de stat ? S-a afirmat în scrisoare că, odată cu a doua casă, cumpărată, primarul a luat în folosință ilegal și un teren pentru care nu plătește nici chirie. Răspunsul confirmă, precizînd că e vorba de 0,60 hectare „care potrivit legii revenea patrimoniului de stat și pentru care organul local de stat ar fi trebuit să emită decizie de preluare". Nu bate la ochi însă că acea decizie ar fi trebuit s-o semneze tocmai primarul incorect împotriva sa? Că, deci, situația e clară ca și necinstea lui Ion Raicu? Iată cum este maltratată limba română în continuare, numai pentru a nu se spune lucrurilor pe nume. „Considerăm că măsura adoptată pe plan local — atribuirea de trei loturi în folosință 0,45 ha părinților și soției lui Raicu Ion — de către C.A.P. Tia Mare — contravine prevederilor legale — terenul fiind proprietatea statului". Asta pentru a nu se preciza cocolosirea primarului și a neamurilor sale, pentru a nu se spune că este vinovat de ceva precis Ion Raicu și cei care îl susțineau în ilegalități și abuzuri ori îl prezentau ca nevinovat. „Pentru diferența de 0,15 ha Raicu Ion a plătit sporadic taxă consiliului popular 4 354 lei pînă în anul 1980 și suma de 3 646 lei în timpul cercetărilor. Organul local de stat nici pentru această suprafață n-a întocmit formele legale. Pe perioada cînd Raicu Ion folosește suprafața de 0,60 ha teren, statul a fost prejudiciat cu o valoare de 28 646 lei". De ce nu se spune cît trebuie să i se impute lui Ion Raicu și dacă i s-au imputat ori nu banii neachitați ? Și, în afară de recuperarea banilor, ce măsuri s-au luat împotriva lupului ajuns păstor? Ion Raicu a furat statul în calitate de primar, în văzul obștii. Nu este asta necinste ?

După ce confirmă că și Stan Raicu, fratele primarului, are tot două case, răspunsul precizează că Raicu Ion va fi **analizat „pentru abateri comise de nerespectarea prevederilor legale cu privire la obligația de a înstrăina în termenul legal una din locuințe"**. Iată deci singurul lucru pentru care ar urma să fie sancționat — eventual — Ion Raicu !?! Pentru nimic altceva ! Nici măcar pentru acel prejudiciu de peste 28 000 lei, sumă pentru care altora nu numai că nu li se face vreo analiză, mai ales în acești termeni, dar li se face chiar un fel de sinteză. Răspunsul se încheie cu semnătura tovarășului Ștefana Florea înainte de a spune o vorbă despre cei ce l-au apărat pe Ion Raicu ori despre aceia care au exercitat presiuni asupra lui Constantin Dăbuleanu să nu mai reclame. Nici nu sînt negate în vreun fel aceste lucruri, e drept. Evident nu aflăm nici dacă o fi existînd vreo legătură între acel tovarăș Ștefana, reclamat de Constantin Dăbuleanu că l-ar fi anchetat nu demult pe Ion Raicu lăsîndu-se găzduit chiar de el și tovarășul Ștefana Florea care semnează acest răspuns fără egal. Cît despre atitudinea celor doi Ștefana față de faptele și morala lui Ion Raicu pare să fie cam aceeași.

Iată, deci, că sînt acum întrunite toate condițiile ca o cercetare onestă și completă a celor reclamate să fie întreprinsă și să permită, ba chiar să impună, măsuri reale și ferme de întronare a legalității și a moralității civice acolo unde este nevoie. Așteptăm adevăratul răspuns.

GH. DORIN

Dincolo de aparențe...

Părinți grijulii ?!

Orice înțelegere, în sens de aprobare, consolare etc., are, totuși, o limită chiar și atunci cînd vorbim de grija părintească. Este firesc, de pildă — pînă la un punct, însă — ca acei părinți care ajung în tristă situație de a-și vedea odraslele intrate în conflict cu legea să se preocupe de ameliorarea consecințelor pe care aceștia le au de suportat, ca o premisă a recuperării, reeducării și reintegrării...

Cu cîtva timp în urmă, în municipiul Tg. Mureș s-a comis o faptă de-a dreptul monstruoasă. Trei tineri : **Emil Tarța**, 26 ani, recidivist, **Eric-Lampa Nemeth**, 23 ani, și **Ferencz Fodor**, 24 ani, prin inducere în eroare și prin folosirea forței, atrag o tînără într-o locuință pentru a o viola.

Ultimii doi îndeplinesc, inițial, rolul de ademenitori, apoi de brute. Aceștia nu ezită să lovească și să tîrască după ei „prada" — sub privirile indiferente ale proprietarului autoturismului care se oferise să-i transporte pe cei trei — făptuitori și victimă — fără să fi știut la început, dar nemaiavînd nici o îndoială, atunci cînd „băieții" și-au dat arama pe față, așa cum avea să declare ulterior la miliție Ferencz Nagy — pe care, măcar opinia publică trebuie să-l considere complice moral al scenei la care a fost martor. Primul, adică Emil Tarța, cel care numai cu un an de zile mai înainte fusese eliberat din penitenciar **condiționat**, cu 1047 zile mai devreme, unde executase o parte pedeapsă pentru viol — aștepta în locuința personală, supranumită și „laborator", denumire a cărei „semnificație" va fi explicată în rîndurile de mai jos.

Ticăloșia avea să se dezlănțuie ca într-un adevărat infern. După ore întregi de maltratare fizică și morală, Emil Tarța își invită victima, folosind drept argument, un instrument de tortură compus dintr-o vergea și un lanț, să se lase fotografiată în pozițiile pe care el i le indica... A urmat faimoasa amenințare, cu cele mai năprasnice consecințe — parcă nu suportase destule !, în cazul că victima ar îndrăzni să-i denunțe. Autorii acestor incredibile fapte se află acum în arestul Miliției județului Mureș...

Incomparabilă cu trauma psihică a victimei și familiei sale, să recunoaștem însă că nici starea morală a părinților autorilor unei fapte atît de oribile nu este ușoară. De aceea sînt de înțeles eforturile pe care le fac de a găsi eventuale circumstanțe atenuante (părinții a doi dintre inculpați au solicitat efectuarea unor expertize medico-legale, ceea ce s-a și realizat, constatîndu-se că unele simptome de psihopatie ale acestora nu le afectează, totuși discernămîntul).

Sînt însă cu totul surprinzătoare și intolerabile încercările de a determina victima și familia sa de a renunța la exercitarea drepturilor legale, oferindu-i-se diverse promisiuni, inclusiv un mariaj... onorabil (?!).

Curat-murdară o asemenea încercare — ar fi spus marele moralizator, dacă ar fi avut cunoștință despre o asemenea sfidare a demnității.

MIHAI GROZAVU

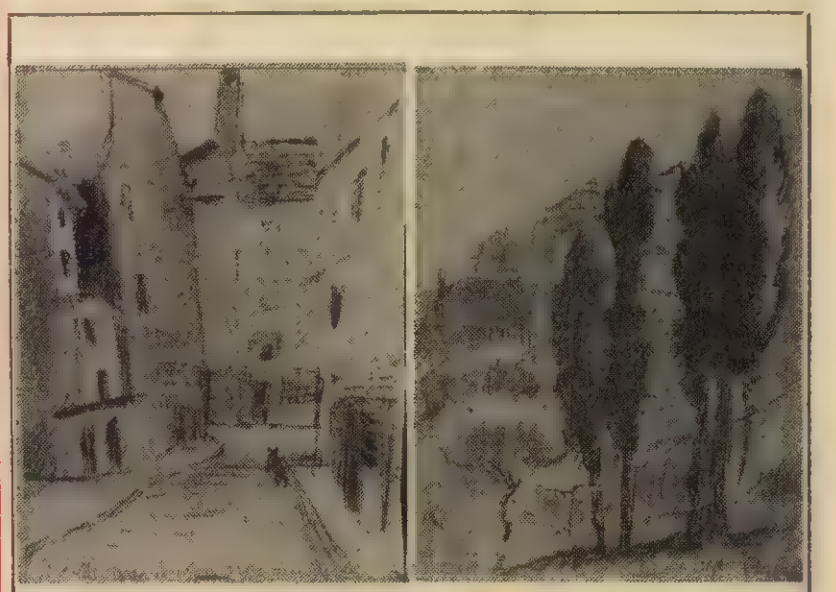

THEODOR PALLADY : Peisaj citadin și Peisaj cu plopi

VINERI, 5 AUGUST 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ROMUL MUNTEANU

„După valurile succesive de înnoire a criticii, acum asistăm la o perioadă de acalmie"

— Sînteți, stimate Romul Munteanu, un om cu preocupări complexe ale culturii noastre : comparatistica, istoria literaturii și istoria ideilor, a formelor și metodelor critice, teoria și critica literară sînt coordonate constante ale activității dumneavoastră, corelate cu vocația de profesor universitar și cu cea de director de editură. Care sînt, după opinia dumneavoastră, semnificațiile de asumare și trăire a ideilor ce leagă, să zicem, Literatura europeană în epoca luminilor (1971), de Noul roman francez (1973), de Metamorfozele criticii europene moderne (1975) și de Clasicism și baroc în cultura europeană din secolul al XVII-lea ?

— Există o fascinație a noului, a marii aventuri intelectuale spre spații culturale mai puțin cunoscute, care rămîne la fel de puternică și pentru istoricul și criticul literar, ca și pentru orice alt descoperitor din alte domenii. Liantul intelectual care se poate stabili între anumite cărți ale mele centrate pe epoci și genuri diferite are o matrice unică : dorința de-a ști și de-a pune în valoare aspecte ale culturii din epoci mai îndepărtate, examinate dintr-o nouă perspectivă, și năzuința de-a detecta în sfera valorilor artistice încă netriate acele experimente care cred că vor rămîne în istoria literară.

Dealtfel, îmi place să cred că anumite cursuri pe care le-am ținut după anul 1961 la Facultatea de filologie din București, cum au fost cele despre Brecht și teatrul epic, Farsa tragică, Noul roman francez, nu au modificat doar limbajul vetust al studenților, dar în acel climat de nou romantism cultural i-au introdus pe ascultătorii mei de odinioară în noi spații de cultură și au contribuit la schimbarea gustului lor artistic. Pregătirea tineretului pentru o nouă înțelegere a literaturii universale și românești s-a făcut în primul rînd în universități, cu discreție dar cu eficiență. Tineretul era pregătit să înțeleagă altfel cultura și s-o scrie altfel

La început, tradiția școlii clujene de literatură îmi crease și mie, ca și altora, un interes deosebit pentru Școala ardeleană și pentru iluminismul românesc în general. Interesul meu pentru fenomenul literar contemporan se reducea la poeziile pe care le citeam noi, studenții, în cenaclu. Cărțile mele de vacanță erau operele lui Proust și Gide, cele de studiu erau scrierile românești clasice și lucrările de estetică și filozofie.

— Ce a însemnat pentru formația dumneavoastră contactul cu D. Popovici și în ce măsură garantează astăzi mediul universitar astfel de configurări intelectuale complexe ?

— Facultatea de litere și filozofie de la Cluj-Napoca n-a trecut atît de timpuriu prin seisme atît de mari ca aceea de la București. Și la Cluj au apărut, prin anul 1948, conferențiari și profesori născuți prin generație spontană. Audiența în fața studenților era extrem de redusă. Nu o dată, mai ales la seminare, era o

competiție deschisă între studenții din anii mai mari și acești dascăli, repede uitați, care n-au putut lumina pe nimeni.

În acel context, profesorul D. Popovici își exercita magistratura la curs și la seminar cu o austeritate aproape monahală. Farmecul prelegerilor sale se insinua lent în conștiința ascultătorilor. El nu avea patosul teatral al lui Liviu Rusu, nici limbajul de patriot ardelean care dezgropa valori locale uitate, întîlnit la regretatul Ion Breazu. D. Popovici avea o forță intelectuală bazată pe o imensă erudiție și pe metode riguroase de lucru. Formația lui de comparatist era fundată atît pe un larg orizont filozofic, cît și pe o intimă cunoaștere a valorilor literare clasicizate. N-am simțit la el nici un fel de antene întinse spre actualitate, ca criticii literari care veneau în zona lui de incidență prin Eminescu (G. Călinescu, E. Lovinescu) erau judecați cu o ironie fină și distantă. În răstimpul cît am fost asistent la Cluj, D. Popovici îmi spunea că în anii de formație cărțile de primă necesitate sînt cele de estetică și filozofie, scrierile literare putînd fi apoi citite oricînd este nevoie.

Facultatea de odinioară de la Cluj reprezenta o autentică cetate universitară. În aceeași atmosferă s-au format doar și Mircea Zaciu și Ion Vlad, iar puținii tineri care mai sînt în jurul colegilor din Cluj-Napoca sînt speranțe confirmate.

Fără îndoială că viața universitară de la noi a trecut prin niște încercări care nu totdeauna au slujit-o. Dacă profesorii de odinioară făceau doar un curs și un seminar, profesorul de astăzi este supus unor solicitări atît de numeroase și diferite, încît timpul rămas pentru cele șase ore de curs, dacă nu și mai rău, este extrem de puțin, iar într-un climat de activitate precipitată, de oboseală, cercurile științifice ale studenților se salvează doar prin unele acte de dăruire excepțională.

Dealtfel, cînd am venit de la Cluj la București am cunoscut o altă catedră de literatură română în care cei mai mulți „profesori" erau amatori proveniți din diferite meserii. Specialiștii erau puțini și nu au avut vreme îndelungată nici o putere de decizie. În această perioadă amatorii au umplut librăriile cu tot felul de cărți aberante, dogmatice, peste care depun acum eseuri concepute după metodele cele mai noi. Sper să fie condamnate la lipsă de credit în cultură pentru veșnicie.

Dar cum, în 1957, am fost trimis lector la Institutul de romanistică din Leipzig, am avut șansa să mă familiarizez cu o mulțime de cărți din acest centru iluminist, condus în acea vreme de regretatul profesor Werner Krauss. Port dealtfel o plăcută amintire și multă stimă pentru colegii mei de odinioară de la Universitatea Karl Marx din Leipzig.

— Lucrările dumneavoastră demonstrează un spirit de sinteză orientat în ultimă instanță către filosofia culturii, domeniu care ni se pare fundamental pentru spiritul românesc în era de față. Există în noi o continuitate, eforturi convergente pentru alcătuirea unui sistem de acest [illegible] ?

— Există, într-adevăr, în cărțile mele, o anumită tendință spre filozofia culturii. Ea pornește de la Farsa tragică (1970), se concretizează în cărți de morfologie a culturii, cum este cea despre epoca luminilor sau primul volum despre clasicism și baroc (1981), Metamorfozele criticii europene moderne (1975) fiind un preludiu la o tîrzie carte de filozofie a culturii. Cu excepția lui Constantin Noica și a cîtorva cercetători în curs de afirmare, filozofia culturii nu atrage buni specialiști, iar personal nu cred că se mai poate face prea ușor, ea presupunînd cunoștințe mult mai multe decît cele pe care le pot agonisi tinerii aflați în etapa fragmentarismului cultural.

— Cum ați caracteriza stadiul actual al criticii, istoriei și teoriei literare în România, în contextul preocupărilor similare din lume ?

— Critica românească este în general amabilă, pragmatică, atinsă uneori prea mult de factorii de conjunctură. Criticul este un om destul de sărac ca să poată lansa prea multe opinii mai directe despre confrații săi care dețin o anumită putere. Orice autor de romane polițiste de serie cîștigă mai mult decît un critic. Criticii români țin mai mult să epateze cititorii decît să-i învețe. Critica americană, de pildă, este mult mai didactică, mai dornică să fie utilă publicului.

Istoria literară a trecut prin mai multe eșecuri, iar teoria tinde să se autonomizeze prea mult în raport cu textele interpretate. De aceea, istoria literară nu este fertilizată de teorie.

— Ce factori favorizează (colorînd-o specific, totodată) mișcarea de idei contemporană, de la noi, ce factori o limitează și o delimitează ?

— Cred că dacă ne referim la mișcarea de idei de la noi trebuie să mărturisim că ea se caracterizează printr-o mare monotonie și plictiseală. Mișcarea

(Continuare în pag. 14)

TANIA RADU ■

Cuget, deci exist

Între realizarea fantastică a esenței și cea adevărată (II)

Ateismul pe care-l respinge materialismul dialectic opune divinității ca abstracție a esenței o esență abstractă a omului, deci o esență care produce divinitatea. Problema era de a găsi acel moment al esenței umane care să nu mai producă divinitatea, care să nu mai fie nevoită să se realizeze fantastic, ci rațional. Realizarea rațională a esenței umane este cea care ne conduce la realitatea adevărată a omului. Concepția materialist-dialectică asupra istoriei nu mai are nevoie de mijlocirea ateismului, de adevărurile lui. Și nu mai are nevoie de adevărurile lui din următoarea cauză : adevărurile materialismului dialectic sînt produse de pe poziția omului care a depășit realizarea esenței sale în mod fantastic. Iar a reduce materialismul dialectic la ateism echivalează cu a anula omul care a depășit în mod obiectiv și religia și opusul său abstract și omul care le-a produs pe amîndouă. Opusul abstract al religiei este ateismul abstract, adică ateismul care nu descoperă esența religiei în dezvăluirea esenței istorice a omului.

Dialectica materialistă descoperă, în modul fantastic de realizare a omului, dialectica esenței omului, o față a acesteia. Dar ea nu se oprește aici, ci merge mai departe și descoperă modul rațional de realizare a esenței umane, mod care presupune o nouă raționalitate : cea de tip dialectic.

Opoziția dintre ateism și materialismul dialectic este expresia opoziției dintre metafizică și dialectică. Facem această afirmație cu intenția explicită de a preveni reducerea dialecticii materialiste la un ateism abstract, deci la adevărurile abstracte ale acestuia, adevăruri care, refuzînd concretul, refuză dialectica adevărului, universalitatea ei. Ca opus abstract al religiei, ateismul nu iese din cadrele istorice care produc religia, ci se menține în ele și, prin omul pe care-l are în vedere, contribuie la producerea alienării spirituale. Dovadă la îndemîna oricui : sarcina luminării maselor, considerată ca primă și singură în înlăturarea religiei.

Se poate observa că raționalismul abstract, metafizic, își spune cuvîntul : rațiunea își scoate adevărurile din sine și, apoi, asemeni lui Dumnezeu, îum neazâ mințile întunecate.

ION STROIE ■

Noua frontieră a sufletului uman

ION GHEORGHE

Aș fi putut să încep acest emotiv articol cu titlul : „Ion al lui Gheorghe de la Întersura Carpaților". Am respins pe loc această spunere ca fiind de natura evidenței și am mai respins-o și dintr-o altă pricină : Ion Gheorghe este unul dintre cei mai de teamă poeți ai țării și nu are nevoie de nici o altă titulatură de nobilețe a numelui său.

Aș mai fi vrut să încep acest text polemic cu fraza : „«Dreptatea» lui Dorin Tudoran mi se pare meschină și măruntă față de adevărul sublim al poetului care este Ion Gheorghe".

În această ordine de idei și de sentimente, iată scrisoarea mea scrisă poeziei lui Ion Gheorghe :

SCRISOARE

Probabil că rîul e mîna ce mîngîie pietra
Probabil că dragostea este mîna care mîngîie vremea.
Dar tu ?
Tu tot mai miști cu gîndul tău obiecte ?
Tot mai împingi cu ochii goi lumina ?

Așadar : stimate Ion Gheorghe, vă spun Dumneavoastră cum îmi spun și mie însumi : vai literaturii care se bucură că-l are pe cel mai mare poet ; ferice de literatura care să aleagă dintre poeții ei mari pe cel mai mare !

Consider că starea poeziei românești îndreptățește întru cu totul speranța de viitor a limbii române. Atîta vreme cît țara naște poeți, țara încă viseză.

NICHITA STĂNESCU ■

Vorbiți și scrieți românește

Abolirea cacofoniei ?... (II)

Citind unele texte, avem sentimentul că nu întotdeauna scrisul implică același simț al limbii. Unii scriitori consideră că realul se poate desfășura ca și imaginarul în limbă. De exemplu, citind, de curînd, romanul lui Paul Georgescu, „Solstițiu tulburat", Ed. Minerva, 1982, prozator dealtfel talentat și interesant ca stil, mai ales prin varietatea de tehnici pe care le folosește, am rămas surprins de potențialul inclus în cuvinte care exploatează cacofonia cu o plăcere (pentru el!) incorigibilă. Lăsînd la o parte prolixitatea dialogului, unele sintagme ni se par impure și neserioase. Stilul, se știe, este expresia unui mod de gîndire, dar idiostilul, adică așa-zisul „stil individual", nu poate depăși anumite limite, cum spuneam, chiar dacă textele ar fi puternic marcate poetic. Într-o operă literară există anumite elemente comune, generale, dar și altele provenite din diverse limbaje, din variate idiostiluri. Expresivitatea limbii române este cunoscută, valențele ei de asemenea. Atunci de ce să exploatăm numai ceea ce este periferic, familial, cu adaptări semantice cu ioase, cu devieri împinse pînă la obscen, la trivialitate? Colocvial, receptiv, autorul lasă, intenționat, deschis drumul unor... bunătăți cacofonice, în numele limbii vorbite. Exigențele poetice nu se împacă cu expresii ca : „Joacă cărți" (p. 156) etc. Spațiul nu ne îngăduie să dăm mai multe de același tip. De aceea ne vom referi la altul, în care sensul este deja surclasat, ca să zicem așa. Iată cîteva, omise, din același motiv (în numele esteticii limbii române) : „Otilia își schimbase straiul căcăniu (s.n.) și lăliu... (p. 154) ; „...dar sacul ăla căcăniu e ceva de groază" (p. 257; de două ori pe aceeași pagină); și cînd te gîndești ce frumos sună, la p. 230, un rînd ca acesta : „...țișni cu un păhărel de țuiculiță galben undeleamnie (s.n.), licoare însoțită de un plic de măsline de Volo, grăsuțe și castanii..." (imaginați-vă ce-ar fi ieșit dacă, în loc de castanii, ar fi pus pe cel blestemat (și anatemizat) de mai sus!... Scriitorul, înțeleg, nu este monocord.

GH. POALELUNGI ■

CARTE

Fiicienta posteritatii

„Am ținut — și lucrul acesta l-am explicat insistent interlocutorilor — să-l înfățișăm pe poet (Lucian Blaga, n.n.) posterității așa cum realmente a fost, evitindu-se în egală măsură osanalele idilizante, ori așa-zisele demitizări prin coborîrea în banal, din aceleași motive refuzînd și ipostaza de «mucenic», așa cum l-au înfățișat unii, sau în postură denigratoare, așa cum l-au configurat alții" — spune Bazil Gruia în **Cuvîntul preliminar** al noii sale cărți de restituiri documentare despre Lucian Blaga (**Blaga inedit, Efigii documentare**, Ed. Dacia, 1981, colecția Testimonia), fixînd în felul acesta registrul metodologic care guvernează realizarea acestor ultime două volume adăugate celui apărut în 1974 (**Blaga inedit; amintiri și documente**).

Dacă primele două capitole nu fac decît să nuanțeze prin amănunte „de kuflet" imaginea lui Blaga copil și adolescent — imagine deja schițată în **Hronic...**, ca și în unele din paginile primului **Blaga inedit**, ele pregătesc însă în chip subtil unele „retușuri" aduse „portretului artistului" la maturitate și mai ales în ultimul său deceniu (1950—1960). Amintirile rudelor mai mult sau mai puțin apropiate, ale prietenilor, admiratori sau studenți restituie un Blaga înzestrat cu un rafinat simț al umorului, gustînd adesea chiar gluma pipărată, un alt Blaga decît cel ursuz, taciturn, intrat în legendă, ci, dimpotrivă, extrem de sociabil, știind să prețuiască, să adune și să întrețină în jurul său o societate în mijlocul căreia se simte prețuit (vezi evocarea raiului de la „Bocca del Rio", cel cu atîtea fericite consecințe în creația sa). Zelul documentar al lui Bazil Gruia merge însă și mai departe de amănuntul biografic, către geneza unora din operele poetului sau filosofului, sesizînd cu finețe importanța **locurilor** în biografia sa spirituală. Gura Riului, Bistrița, Căpîlna, grădinile Clujului devin tot atîtea peceți de trăire adîncă, fixate pentru eternitate în carnea poeziei sale.

Pe fondul acestei generoase disponibilități sufletești, **Efigiile documentare** ale lui Bazil Gruia vin să schimbe accentul și într-o altă fațetă a legendei create în jurul lui Blaga: **ultimii ani**. Bazil Gruia pune în valoare un întreg arsenal de dovezi inatacabile pentru a ne convinge că deceniul 1950—1960 n-a fost pentru Lucian Blaga numai o epocă a **tăcerii impuse**, ci și un răstimp presărat cu multe bucurii de ordin afectiv (vacanțele de la Bocca del Rio, cîteva prietenii: Domnița Gherghinescu-Vania, Elena Daniello, Eugenia Mureșan ș.a.) sau profesional (traducerea lui **Faust**). Sublinierile polemice inculcate acestui corpus de documente ar un evident substrat de onestitate și simț al echilibrului, puse foarte bine în evidență, de pildă, în capitolele legate de împrejurările morții și înmormîntării poetului. Mărturiile medicilor curanți (Mihai Iubu, Ștefan Hărăguș, Aron Faur, Aurel Moga) sînt menite să infirme orice eventuale supoziții tendențioase în acest subiect.

TANIA RADU

Un spectacol al devenirii umane

Un spectacol fascinant al devenirii unor oameni de excepție ne propune neuropsihiatrul Virgil Sorin în noua sa carte de interviuri **Secretul făuririi personalității** (Ed. Albatros"). „Medic al sufletelor", autorul încearcă să pătrundă cît mai adînc dincolo de aparențele care ascund pe cei 23 de intervievați. Aceștia sînt scriitori, filozofi, doctori, istorici, actori, regizori, sportivi etc. cu nume de rezonanță la noi și uneori și dincolo de fruntariile țării.

Demersul gazetăresc al lui Virgil Sorin este caracterizat prin sobrietate. Nici o clipă nu-l simți rîvnind să transforme convorbirile pe care le poartă în confruntări belicoase, nu-și agasează partenerii de discuție și nu vrea să obțină triumfuri în dauna lor. Idealul său în acest domeniu pare să fie interviul pașnic, care se poartă după un protocol savant întocmit și care se transformă într-o discuție cordială chiar dacă la început partenerii nu se cunoșteau prea bine.

Există o cheie a succesului în viață? — de fiecare dată Virgil Sorin întreprinde o stăruitoare anchetă în această privință. Dar parcurgînd volumul ,deși afli despre munca tenace pe care au depus-o unii — pentru a se forma, despre mediul familial care i-a încurajat sau nu să urmeze o anumită carieră, sau despre o ambianță socială care le-a favorizat înclinațiile, ori, dimpotrivă, îi s-a dovedit la început potrivnică ,înțelegi că nu se poate oferi o rețetă de fabricare în serie a personalităților — ceea ce ar fi, dealtfel, monstruos. Nu în eprubetă, într-o atmosferă sterilizată, ci într-un contact permanent cu viața, la ale cărei întrebări cei mai înzestrați găsesc răspunsurile cele mai potrivite, numai așa se formează omul, numai astfel au putut să apară acești contemporani ai noștri prezentați în carte, care au ajuns să atragă atenția epocii asupra lor.

Una din cărțile cele mai bune de interviuri apărute la noi, **Secretul făuririi personalității** este nu numai o carte plăcută la lectură dar și instructivă în cel mai înalt grad, un manual de învățătură, deosebit de agreabil, ce poate fi consultat cu folos de către oameni de generații diferite și de pregătirea cea mai diversă, însemnînd totodată o mărturie despre aceste vremuri în care s-au afirmat cu strălucire personalități care au contribuit decisiv la prestigiul nostru în lume.

GEORGE ARION

Ecuații critice

Filosofia filosofiei istorici

Cînd se va scrie Filosofia poporului român, va trebui să se înceapă cu istoria vremurilor prin care a trecut acesta, cu istoria spiritualității sale — o adevărată filosofie a istoriei. Pentru că sînt popoare care-și alcătuiesc istoria și popoare care trăiesc istoria, definindu-se, pentru acestea din urmă, pecetea vieții lor spirituale. Dacă este adevărat că eposul nostru spiritual străvechi se monumentalizează în „Miorița", că motivele și simbolurile baladei își revendică cîteva mileniî de viață arhaică anterioară, proprie unui spațiu autohton, atunci devine și mai înțeleasă tocmai determinanta istorică a existenței noastre, conturată de un specific național, intrat și recunoscut în universalitate.

Filosofia filosofiei istoriei noastre este marcată de biruința asupra dogmei, căci, spune cronicarul, „biruit-a gîndul", iar gîndul e intrarea conștiinței de sine în lume. Dar mai înainte de cuvîntul scris al cronicarului a existat fapta gîndită a celor mulți, transfigurată de puterea unei filosofi care ne duce spre tărîmurile de început ale istoriei noastre. O istorie nescrisă, dar trăită, transpusă și devenită motiv de viață pentru șirul de veacuri și aspirațiile gîndului filosofic românesc. Cine ar putea contesta faptul, verificat dealtfel de filosofia istoriei, că paginile acesteia din urmă au fost scrise de rezistența neclătinată a învinșilor, căci exemplul lor e mai presus decît fapta care l-a supus ? Epopeea dacică e o mărturie, filosofia ei era a celor învinși, dar nebiruiți. Cuvîntul filosofic românesc ne lasă deschise aceste înțelesuri adînci, Pârvan avînd dreptate să creadă că învinșii au ieșit învingători ; căci, scrie el : „Pentru lumea cea mare cuceritul a murit. Dar nu pentru legile eterne ale firii. Traian aduce coloniști nenumărați, spre a face o țară romană, în limitele romane, — și în loc crește o țară Dacă, numai de limbă română, dar în hotarele dacice și cu sufletul dacic — aborigen — pînă în îndepărtații ei descendenți de astăzi". Iată logica istoriei, și suprema ei filosofie, cu fapticle ei biruitoare.

Cu cîteva decenii în urmă, o „dialectică" mai mult dietetică decît vie și sănătoasă, administrată de unii retori filosofici în dorința de a condiționa istoria numai și numai de masele populare (de fapt, de o abstracțiune numită astfel !), întuneca rolul activ al personalităților în istorie. Ca și cum Horea, ca și cum Decebal sau Burebista n-ar fi reprezentat expresia vie a acelor mase ! Și mai nelegitim era faptul că se trecea cu ușurință peste veacurile de istorie proprie, remorcată mereu la așa-numita „influență pozitivă" a revărsărilor de popoare asupra noastră, prin care unii marcau chiar „începuturile civilizației" în spațiul de la Dunăre și Carpați. În viziunea obscură a unei asemenea „dialectici", nu rezistența dinăuntru, corespondentă unei filosofii a istoriei, avea prioritate, ci valul aluvionar care ne-ar fi imprimat anume forme de viață. Dar care se poate forma și dăinui un popor altfel decît prin viață proprie ? Desigur că nu. Iar filosofia filosofiei istoriei noastre e o mărturie în acest sens, din începuturi și pînă azi.

Filosofia acestei istorii se instituie prin creație. Ea nu începe cu generalități, ci cu statistici care vin din neolitic și de mai departe. Filosofia istoriei noastre s-a întrupat și în „Gînditorul de la Hamangia" sau în „Hora de la Frumușica", ca mai tîrziu în eposul dac, desăvîrșit prin eposul mioritic. O sumă de expresii specifice, în care pulsează o rînduire a lumii, constructivă și plină de cugetare ; o nevoie de tihnă și o situare în armonia lucrurilor ; o biruință peste înfrîngeri și o cucerire a firii care ne înconjoară — iată ce vor să ne comunice, pînă azi, creațiile de mai sus. Filosofia filosofiei istoriei noastre sporește prin toate acestea, ca pentru a dovedi că ea nu e un adaos, ci o întregire într-o istorie a umanității.

Dacă istoria înseamnă creație și afirmare creatoare, stunci dispare și teoria „vidului" în istorie, iar odată cu ea și ideea vasalității față de alții, care pot deveni „cuceritori" nu doar prin puterea forței, ci și prin spiritul valorilor promovate. E tocmai ceea ce s-a înțeles, ceea ce s-a centralizat în substanța istoriei noastre și a constituit o învățătură istorică pentru noi. Nu vorbea oare Bălcescu de o „misie" a istoriei, dăltuind, încă o dată, în experiența de veacuri a neamului, țăcurile lui de viață ? Și, mai în urma lui, înțeleptul Neagoe Basarab nu-și trimitea oare cugetul, povețele și îndreptările spre toate generațiile, învățîndu-le să nu pribegească nici cu flința, nici cu gîndul, ci ca „șoimul să vă păziți cuibul vostru" ? Era aici o filosofie îndreptată asupra filosofiei istoriei cuceritoare de adevăruri, dar și stăpînitoare de adevăruri.

VASILE VETIȘANU

MUZICA

Respirația curată a planetei

Luni, 2 august, sala Ateneului român a fost luată cu asalt de public ca la o grandioasă sărbătoare a muzicii. Dar pe podium nu s-au perindat soliști celebri, nici dirijori de mare renume și nici vreo orchestră care să fi vrăjit întreaga lume. De această dată, copiii a două corale — „Les mesanges" din Belvaux-Luxemburg și „Vocea primăverii" din București au susținut cu brio un concert internațional dedicat păcii. Manifestarea a prilejuit numeroase momente de înaltă ținută artistică, încît cei de față au avut deseori impresia că micii interpreți s-au întrecut pe ei înșiși, devenind ambasadori ai perfecțiunii pe care o stăpînesc cu o dezarmantă nonșalanță, aducînd vești dintr-un domeniu al frumosului și purității, al unui tărîm guvernat de bucurie și fericire.

Condusă de Germain Schuller și acompaniată la pian de Jeanette Braun — „Les mesanges" au emoționat în special prin rigoarea cu care au cîntat. Ei au creat senzația unui ansamblu impecabil pînă la punct, capabil să răspundă fără ezitare la orice comandă, oricît de dificilă ar fi fost ea. Fermecătoarele cîntece populare luxemburgheze și franceze, piesele cîntate în limbile germană, franceză și italiană au demonstrat nu numai virtuțile interpretative ale acestei corale, dar l-au reliefat și strălucita varietate a repertoriului. Fără a rîvni să obțină efecte de succes ieftine, micii coriști au preferat să adopte o manieră interpretativă sobră, fundată mai mult pe exercițiu decît pe intuiție, refuzînd să se lase furați de ispita improvizației facile, punîndu-și întreg talentul în reliefarea cît mai nuanțată a pieselor executate.

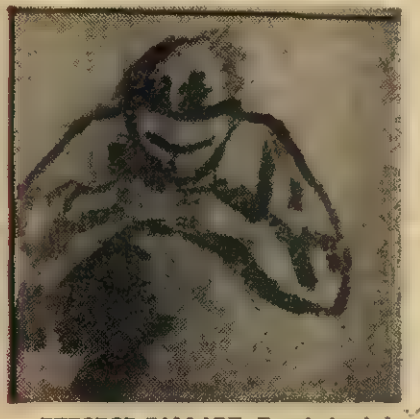

THEODOR PALLADY: Femeie lucrînd

A fost apoi rîndul corului nostru „Vocea primăverii" să-și etaleze marile sale calități artistice care l-au impus atît pe scenele din țară cît și pe alte meridiane unde a poposit. Trebuie să recunoaștem că, sub atenta și avizata îndrumare a dirijorului și compozitorului Claudiu Negulescu, corul a atins, în clipa actuală, o cotă valorică deosebit de ridicată, dovedind un veritabil profesionalism. O gîndire limpede asupra scopurilor propuse și a mijloacelor cum pot fi ele atinse a transformat acest ansamblu, în doar cîțiva ani, într-o formație omogenă, cu sigure repere muzicale. Acompaniați de Rodica Băluță la pian, membrii corului au prezentat cîteva din succesele lor mai vechi — **Păstrăvul** de Schubert, **Repetiție de concert** de Mozart etc., precum și alte piese intrate de curînd în repertoriul său — **Visare** de Schumann, **Dorința** de Chopin sau dificila suită **Flori bihorene** de Viorel Doboș. Un program echilibrat, o adevărată trecere în revistă, inevitabil rapidă, a unor secvențe importante din istoria muzicii universale.

Concertul acestor minunați copii din România și Luxemburg, care au cîntat încrederea lor într-o lume aflată sub pavăza păcii, a fost o clipă din respirația curată a planetei.

A. GEORGE

CAP LIMPEDE

O sugestie din Ploiești

Presa — în frunte cu „Flacăra" — și radioteleviziunea au relatat, la timpul potrivit, despre expoziția de fotografii Ion Miclea deschisă la Teatrul „Bulandra", cu imagini legate de personalitatea marelui și regretatului artist **Toma Caragiu**. Dacă aceste imagini ar putea fi trimise și la Ploiești, locul începuturilor de viață a celui evocat, în orașul în care Toma Caragiu a lăsat amintirea unui strălucit actor și a unui la fel de strălucit director al teatrului din localitate, a unui om într-adevăr în afara uitării, s-ar săvîrși un act de cultură de cert și tulburător ecou. Am fi recunoscători artistului fotograf Ion Miclea, precum și tuturor acelora care sînt în măsură să contribuie la împlinirea acestei sugestii, dacă ea ar deveni realitate. Organizată chiar la sediul renovat al „municipalului" ploieștean, reîntîlnirea cu lumea personajelor întruchipate de Toma Caragiu ar da un plus de emoție și semnificație momentului inaugural al viitoarei stagiuni teatrale din orașul aurului negru. (**Corneliu Șerban**).

Criminalistul povestește...

Prezentat cu căldură de către fostul său coleg de școală Petru Vintilă, Iosif Vianu — un criminalist cu vechi state de serviciu — debutează cu un pasionant volum de schițe și povestiri polițiste, **A fost odată... un alibi** (Ed. Sport-Turism). De la bun început trebuie să remarcăm o calitate esențială a paginilor sale: ele nu mai sînt, ca numeroase scrieri de acest gen, confecționate de imaginația unor autori mai mult sau mai puțin inzestrați, ci par relatări ale unor fapte reale, istorisite de condeiul iscusit al unui reporter cu o perfectă percepție a ambianței unde se află. Verosimilitatea întîmplărilor narate de către Iosif Vianu îngăduie cititorilor să se considere implicați în fastuoasa desfășurare a evenimentelor, ca și cum acestea, s-ar derula în fața lor. Desigur, nu lipsește suspansul, creat cu abilitate, există urmăriri spectaculoase și dezvăluiri senzaționale ca în cele mai reputate romane polițiste. Dar toate acestea sînt expuse nu de un autor care, așezat confortabil la biroul său, își bicisește imaginația pentru a născoci întîmplări cît mai insolite, ci de către cineva care a asitat la astfel de momente pline de tensiune și le-a descifrat cu exactitate semnificațiile. Nu vom deconspira, bineînțeles, subiectul paginilor lui Iosif Vianu, dar le recomandăm cititorilor cu convingerea că îi îndrumăm să facă astfel cunoștință cu un reprezentant autorizat al lumii enigmelor. Nu putem încheia fără a spune un cuvînt de laudă despre desenele sugestive, pline de inspirație și prospețime, datorate Elenei Șurubaru Postelnicu, care fac și mai notabilă tipăritura. (G.A)

Solitari sau solidari

Un interviu foarte interesant îi acordă Octavian Paler lui Mircea Iorgulescu, în numărul din 29 iulie al României literare. Personalitatea inconfundabilă a lui Octavian Paler — ardență a ideilor, luciditate fervență, trăire culturală însuflețită de fiorul marilor interogații umane dintotdeauna, viziune estetică și istorică fin înfuzată în spațiul dilematic și politic al spiritului contemporan — se desfășoară, în acest dialog, de-a lungul unor coordonate în egală măsură armonizatoare și neliniștitoare : încrezător în forța morală și artistică a acelei „raison du coeur" pascaliene și tulburat de

FILM

Vasili și Vasilisa

În ceața dimineții, Vasilisa scoate vaca la păscut. „Vasilisa e matinală" comentează cratimicul. Asta face ea de vreo treizeci de ani, muncind, îmbătrînește sub ochi noștri, nu se gîrbovește, nu-i apar riduri, ci pur și simplu, în incremenirea în care trăiește, i se schimbă culoarea feței, devine pămîntie. El, Vasili, nu are de ce să se scoale devreme. În urmă cu ani, mulți ani, el a plănuit să plece la minele de aur, să cîștige bani mulți. Atunci erau amîndoi tineri. Vasilisa s-a opus : ea-și cere dreptul ei fundamental : de a rămîne femeie. Simte, presimte ce înseamnă munca istovitoare care o face pe ea „gospodar-bărbat", adică o anulează ca femeie. Iar Vasili, care n-are argumente, urlă în virtutea dreptului lui de bărbat „proasto !" și se apucă să bea. Copii știu, treziți de zgomote în miezul nopții : „iar vine tata beat". Vasilisa n-are decît un singur gînd, să-și apere copiii. Și cînd Vasili, tot beat, se repede la ea, ea-i pune vătraiul în gît și-i pune în poden ea forța pe care i-o dă disperarea și îl pune să jure că nu o va lovi niciodată „beat sau treaz". Ca să scape, Vasili jură, și tot Vasilisa e cea care crede că el își va ține legămîntul. Iar el o bate (de ce e întreruptă secvența ?), o dă afară din casă cu copiii, în noapte, adoarme. Și uită.

Filmul acesta e povestea incremenirii sufletului unei femei. Dacă în general e acceptată ideea dragostei la prima vedere, pînă acum n-am întîlnit atît de cumplit, invers ul : adică dispariția dragostei ca o lovitură de trăsnet. Bun-rău, hîlzit sau posac, avîntat dar mai mult cam leneș, Vasili era bărbatul ei. Din clipa în care își calcă cuvîntul, își pierde respectul pe care o femeie îl acordă bărbatului ei, Vasili dispare din viața Vasilisei. Nu cum spunem „a murit" ci pur și simplu nu mai e. „Și asta de vreo 30 de ani", ne spune comentatorul.

În acest timp, Vasilisa coseste cîmpul, spală podelele, mulge vaca, își crește cei șapte copii și rabdă fără o lacrimă sau geamăt. „Rabdă", îi spune ea calului răpus de nemîncare și oboseală, căzut pe ogorul mare cît marea, „puțină voință", se roagă ea de el și toată duioșia și tandrețea nemărturisită nimănui se adună în mîngîierea botului sufocat de respirația agoniei. „Mamă, țipă îngrozită fetița crezînd că mama a înnebunit, tu nu vezi că e mort ?" „Rabdă, puțină voință", îngînă melodios, șoptit, Vasilisa, „că și eu doar eu atîta mă mai țin". Și calul se ridică. „Hai să-l ajutăm puțin", îi spune Vasilisa fetei.

Pe ea n-o ajută nimeni. Copiii cresc, Vasili trăiește cu o femeie, apoi copiii se însoară, pleacă pe la casele lor, Vasilisa rămîne singură și muncește, Vasili începe să urle într-o zi ca din gură de șarpe, îi doare spatele, el simte că moare și deodată îi e frică de singurătate. Și ce n-a spus o viață întreagă, viața Vasilisei scursă în incremenirea sufletului ei, îi spune acum, la sorocul din urmă : iartă-mă !

Ce rămîne după o viață chinuită de neînduplecare ? Vasilisa a muncit, vorba Sonieî din „Unchiul Vania", nu s-a îndulcșat decît de cal și de Alexandra, șchioapa (uimitoare secvență a întîlnirii și apoi a despărțirii celor două femei care înțeleg), durerile mari au trîntit-o la pămînt, dar, vorba ei, „cu puțină voință" s-a ridicat din nou. Vasili n-a muncit, n-a iubit pe nimeni, dar acum simte ei că gata !, i-a venit sorocul. Și Vasilisa îi cere iertare, să nu plece el fără să o ierte că atîția ani ea nu l-a putut ierta. Și dincolo de asta, adică de înțelegerea pe care le-a adus-o anii trăiți în singurătate, totuși mai e ceva : acest ceva se năzărește lui Vasili, pe patul de moarte, în magazia în care a zăcut, crezînd că trăiește, 30 de ani : Acest „ceva" e luminos și suav, se înfiripă ca un cîntec — e imaginea fetei aceleia strălucind de prospețime și tinerețe la rîu, cu vreo 40 de ani mai înainte, ea rîde și îi rîde lui : aceea a fost Vasilisa. Și e singurul lucru care rămîne.

NICOLAE CRISTACHE

● Ecuații critice ●

Creatorul și „arta vidului"

Creatorul se adresează publicului prin intermediul interpreților. Dacă interpreții respectivi agreează lucrarea, ei vor ști cum să o dăruiască publicului într-un mod cît mai emoționant, astfel încît mesajul creatorului să pornească din inimă pură și să ajungă la alte inimi pure. În epocile de înflorire a culturii, legătura granitică, indestructibilă, dintre creator-interpret-public a fost o certă realitate. În epocile crepusculare — cînd s-a impus acea „autonomie a esteticului", cînd au fost preferate temele minore și nu cele adînc umaniste — pe de o parte majoritatea interpreților, pe de altă parte majoritatea publicului s-au îndepărtat de creatorul acelor timpuri. Cine mai reține, de pildă, madrigalele sau missele, concepute pentru sute de voci, ale unor compozitori renascentiști de fază tîrzie ? După cum sînt convins că foarte multe opusuri, scrise în prezent în vestul european și susținute de o gazetărie obraznică și gălăgioasă, rupte de marile frămîntări umaniste ale veacului, nu vor fi niciodată populare și nu vor avea șanse de a supraviețui. Am mai accentuat și vom mai accentua sensul asertiunii, potrivit căreia, numai generînd opere expresive, originale, măiestrii concepute, adînc implintate în sufletul poporului și în spiritul contemporan, compozitorul are șanse de a intra în conștiința unui neam. Altfel, toate eforturile sale devin inutile. Un creator care nu abordează niciodată o tematică răscolitoare a patrici sale este sortit uitării. Ceea ce nu înseamnă că nu trebuie să abordăm teme din patrimoniul culturii universale, cu condiția să rămînem însă „ai pămîntului natal", precum Enescu, Eminescu sau Călinescu. Din nefericire, întîlnim și azi unii scriitori, plasticieni sau muzicieni care nu tălmăcesc — în mod voit — în operele lor o tematică majoră a acestor ținuturi și a acestei epoci, devenind, prin opțiunile lor, un fel de epigoni ai exponenților din alte puncte geografice. De aceea, operele lor nu vor avea niciodată destinul luminos al operelor lui Eminescu, Enescu, Iorga, Brâncuși sau Blaga. Publicul nu acceptă creatorul-apatrid, el nu se identifică niciodată cu o artă sau cu o literatură „a vidului", cum spunea un distins confrate.

În epocile de maximă înflorire a artelor și a literelor, marii creatori sînt și profunzi, și populari. Să ne gîndim la Schuberi, Chopin sau Verdi. Azi întîlnim, în vestul european, mai ales, și creatori care sînt străgători pentru specialiști, dar nepopulari. De pildă, nici un specialist nu-i va contesta pe Anton von Webern. Dar există acel „ceva", în opera sa, ce nu-i face prea accesibil în sălile de concerte, deși de vreo trei-patru decenii s-a făcut o reclamă gălăgioasă în jurul operei sale. În schimb, perioada rusă a lui Stravinsky, operele lui Bartok, ale lui Prokofiev, Enescu, Messiaen, Șostakovici și alții — care nu au pulverizat melodia, identificîndu-se unui nou umanism și unui novator dar emoționant concept melodic — sînt îndrăgite de marele public al vieții muzicale din zilele noastre. Mă bucur cînd întîlnesc compozitori de prestigiu, dar și accesibili, precum Gh Dumitrescu, Pascal Bentoiu, Anatol Vieru, Tiberiu Olah, Dumitru Capoianu, Theodor Grigoriu, Wilhelm Berger — și cîți alții — dovedind astfel că autenticii creatori nu sînt abstracționiști și nu se izolează în „turnul de filde§". Nu pot fi de acord cu unii critici care ironizează „creatorii care scriu pentru public"... Dar, în fond, pentru cine scriem ? Este adevărat că nu tot ceea ce este accesibil este și valoros. Dar, vai, oare tot ceea ce nu este accesibil simbolizează autentica operă de artă ? Enescu nu a fost înțeles, la început, dar n-a bătut cu pumnul în masă, nici n-a cerșit, știind că vremea lui va veni. Or, azi, o minoritate componistică, agresivă și complexată, pornește de la sensul greșit al cuvintelor : „dacă interpreții și publicul nu ne vor, noi îi obligăm să ne accepte, deoarece și unii și alții sînt inculți. Nouă ne revine sarcina de a-i educa"... În toată această ambianță de iritare și anxietate străbate, în mod evident, sentimentul neîncrederii în opera lor. Este limpede. Nimeni nu-mi va dovedi că acești nefericiți au dreptate. Se poate ca un creator să fie o vreme la modă, fără a fi convingător cu adevărat. Se poate ca o bună bucată de timp un creator sau altul — dotați — să fie neînțeleși. Dar, cînd un creator copiază prost o avangardă obosită și nu interesează pe nimeni nici în țara lui și nici peste hotare, dați-mi voie să cred că nu avem de-a face cu un creator de excepție ! Din păcate, unii critici fac un prost serviciu acestor „neînțeleși", lăudîndu-i. După cum ei greșesc grav cînd spun neadevăruri sau, altfel spus, un concert — al unei formații pe așa-zisă „avangardă", în care, pe scena de concert sînt mai mulți oameni decît în sală... — este etichetat drept „popular", „extraordinar" etc. Și această în timp ce adevăratele manifestări muzicale sînt minimalizate sau chiar ridiculizate ! De ce am „macula", dragi critici (ne referim la „unii critici"...), cărți cerute, picturi și sculpturi iubite, muzici admirate, și am recomanda tot ceea ce refuză publicul sau cititorul ? În numele cărei etici ? Una este să încurajezi încercări complexe și să le explici, pentru a fi înțelese, începînd cu arta fugii de Bach sau ultimele cvartete de Beethoven și terminînd cu capodoperele veacului nostru, încă neînțelese de marele public, și alta este să înalți la dimensiune de mit impostura ! În acest fel, tu însuți devii un impostor. Iar impostura, mai devreme sau mai tîrziu, se va dovedi drept ceea ce este.

DORU POPOVICI

PLASTICĂ

Reîntîlnire cu Pallady

Nu ne întîlnim prea des cu arta lui Pallady. Nici cu arta altor mari clasici, dealtfel. Ultima retrospectivă Pallady a avut loc acum cîțiva ani, cu un ardent ecou în rîndul vizitatorilor, rareființă însă repede, prin absența reverberațiilor (altfel decît „de serviciu") în paginile publicațiilor de cultură sau în obiectivul altor mijloace de comunicare cu publicul. S-ar zice că în jurul lui Pallady, ca și al altora, s-a țesut un fel de complicitate benignă (chiar benignă ?) a ignorării sau uitării, de vreme ce prețuitorii îl înghit lacom, dar pe tăcute, iar inițiații, luînd act de reîntinerirea lui la fiecare nouă întîlnire cu sala de expoziție, au mai pocotesc necesar s-o consemneze public.

Ne-am convins din nou cîtă nevoie avem de Pallady, de marea lui clipă de strălucire în gîndirea plastică românească, vizitînd recenta expoziție (grafică din colecția Răut) deschisă la Muzeul colecțiilor prin delicata grijă a unor oameni de artă care știu ce înseamnă, la ceasul de față, acest sublim și unic artist. Avem nevoie, și nu din cînd în cînd, ci mereu, de Pallady, avem nevoie mai ales în anume timpuri buimăcite de confruntări de tot felul, cînd spiritul, ostenit de tensiunea fanatismelor unor mode, de „angoase", de „dizarmonic", de „cosmaresc", de apăsarea obtuzității trufașe a unor noi dogmatisme, are nevoie de ușurare, de echilibru, de acea „comodité particulière", cum ar spune Montaigne, a unor confesiuni deopotrivă profunde, tari și limpezitoare.

Iată-ne deci, din nou, printre desenele, acuarelele, laviurile, tușurile, estompele, acvafortele lui Pallady, în cele două săli ale expoziției de pe Calea Victoriei, încercînd să suprapunem liniile, ca să obținem mișcarea interioară a acestei inegalabile arte, sau să oprim linia cea mai profund expresivă, definitorie pentru viziunea artistului. Iată-ne printre peisajele sale, printre colțuri de București, de Paris, de Marsilia sau Bordeaux, respirînd nu miresmele, ci esențele unor timpuri apuse, iată-ne printre marinele sale, suspensii de ireal reținute cu greu între baghetele unor rame terestre ca și privirile noastre, iată-ne printre toamnele sale, cu copacii lor sfîșiați parcă nu de vreme, ci de istorie, dar atît de frumoși în palida lor noblețe a detronării, iată-ne printre linii strangulate emoțional, parcă stenografice, peste care pensula acuarelei trece ca o penumbră, nu luminînd, ci adîncind abisuri, extrăgînd din imagine negativul, de fapt miezul ei subteran, esența. Iată-ne în fața unei arte care, s-a spus, mitralizează obiectele, mai exact aparențele obiectelor, dar care detestă caricatura lor, dintr-un infailibil instinct al echilibrului, al frumosului înțeles în esență, și dintr-un confort estetic superior, echivalent unui superb aristocratism al spiritului. Iată-ne printre femeile sale, printre oamenii săi, care, adeseș abia creionați, nu sînt niște umbre, ci substanță, substanța singurătății umane în cosmos, problemă care l-a absorbit pînă la absolut pe artist, care l-a absorbit și pe alții, care însă ne-au oferit nu substanța, ci paralizanta ei destrămare. Este o artă purificatoare, care devoră lumea într-o febră posesivă, reținîndu-i sensurile adînci, așa cum o devoră ochii artistului din autoportrete, impunînd asupra liniei, a culorii, asupra celor din jur și asupră-și, cenzura unei radicale grile a adevărului, însemnînd ordine, armonie, semnificație. Este o artă care subliniază în chip aparte, definitoriu și rar, aportul nostru la universal, fructificînd, s-a zis, universalul prin național, printr-o fecundație de un fel deosebit. Pallady e român și francez pe rînd, spune cercetătorul, în sens invers pe Dimboviță și pe Sena, cristalizînd în pînze și în schițele sale un dialog care, de fapt, este pentru cele două culturi, de veacuri, un soliloc viu. El este însă, înainte de toate, român, desenele ca și pînzele sale se circumscriu orizonturilor noastre estetice, crusta lui glacială spărgîndu-se, pînă la urmă, într-o înflorare sau o învăluire de tonuri lirice proprii artiștilor acestui pămînt.

Singuraticul artist trăiește și ne așteaptă. El „nu cunoaște tîrziul, ci împrospătează mereul", cum zice filosoful, chemîndu-ne spre lumea pînzelor lui ca spre o Arcadie a înviorărilor și a limpezirilor.

ILIE PURCARU

Doi tineri

Timp de-aproape trei săptămîni, Galeriile de artă ale municipiului au găzduit o expoziție care, dincolo de calitatea însăși a lucrărilor, ne-a mai impresionat și prin faptul că a ilustrat cu exactitate stadiul intenselor căutări pe care, de-o bună bucată de vreme, tînărul pictor **Gabriel Catrinescu** le întreprinde în planul cromaticii, al compoziției și-al sugestiei plastice. Cu atît mai mult am urmărit modul în care expoziția poate fi lecturată pe aceste trei direcții cu cît reluarea unor motive, rezolvarea lor cromatică, precum și unitatea de ansamblu a expoziției vin să ne convingă de-o anume premeditare din partea pictorului că a voit o confruntare și, după părerea noastră, a avut-o din plin, confruntare la care se adaugă și confirmarea că s-a angajat pe un drum fertil, apt să valorifice starea puternic tensionată a unui spirit dominat de incantații sobre, asemănătoare unor grave sonorități de violoncel.

Un alt tînăr pictor, ce a urmat lui Gabriel Catrinescu, în aceeași sală, **Mircea Barzuca**, ne oferă, într-un alt registru cromatic, mult mai dinamic, aproape violent, o foarte interesantă și abilă interpretare a realului din care sînt decupate, cu aproximație, nu atît formele inseși ale obiectelor, cît un anume halou, un fel de aură vibrată a acelor obiecte. Această lume, aflată între vis și real interpretat, între sugestie și mister dedus, se alcătuiește, credem noi, pe două coordonate, cea a suprafețelor mari, dar și a spațiilor mici, fapt ce oferă privitorului o dominantă cromatică, dar și nenumărate intervenții care, fiind dispuse pe mici dimensiuni, contribuie în mod fericit la conturarea unui profil distinct al fiecărei lucrări în parte. Ne aflăm, mai exact spus, în fața unei picturi al cărei punct de plecare este dorința de-a traduce, în culoare și în mișcare, vitalitatea unei percepții care, pentru a se exprima, reduce ansamblul realului la un dinamic joc al suprafețelor colorate.

VICTOR NIȚA

● CAP LIMPEDE

„proliferarea unei morale de gladiatori în cultură", înțelegînd specificul și libertatea oricărei manifestări de conștiință, dar neadmițînd transformarea culturii într-o arenă de orgolii exacerbate, pledînd pentru adevărul interior și pentru solitudinea ideală a interogațiilor esențiale, dar și pentru dimensiunea politică a creatorului („Mă simt alături de toți cei care își iubesc țara, care cred în cultură și în adevăr") ; în sfîrșit, vorbind despre solidaritatea de breaslă, Octavian Paler afirmă categoric un adevăr la care orice om de bună-credință ar subscrie: „nimeni n-are dreptul ca în numele unor nemulțumiri personale să pună în cauză o valoare obștească". (Tania Radu).

Mulțumim Angela !

Neysa Ramón în ziarul cubanez „Juventud Rebelde" scrie că „România a fost foarte bine reprezentată" de Angela Clocliină la **Gala '83**, un festival ținut în fața unor oameni care, la începutul verii, fuseseră confruntați cu amărăciunea unor serioase inundații în provinciile occidentale.

Ne încîntă succesul acestei fete de lîngă Huluești !

Sora Etei (prea puțini fiind aceia care știu că Angela are o soră, plasticiană la „Mătasea populară"), în graba ei de a ajunge la Neptun-Olimp, unde o cheamă contractul, înveselindu-se de necazurile „Cai clubului român" în prezența surioarei, hotărîte să escaladeze în zece zile Retezatul și Făgărașul, și a unei nuci de cocos de aproape trei kilograme, în continuarea unui dialog ce ne-a ferit de singurătate în noaptea intîi a anului, de la „Grivița roșie" pînă în Băneasa, fapt comentat spontan de prietenii de la „Scînteia tineretului", mi-a răspuns citorva întrebări.

Transcriu răspunsurile, pentru savoarea cititorilor de a întui întrebările :

„O, ce frumos. Nu mă pricep. Publicul este foarte prietenos. Nu mă ocup, am făcut escale în Barbados, Madrid și Zürich. Ce înseamnă escale ? E o țară foarte frumoasă, peisaj foarte colorat. Ploi torențiale. Mi-a fost dor de casă. Abia așteptam să trec Oceanul. Mi-e dor de părinți și de Rio de Urecheni. Cîntece noi? Cam prin septembrie. Sănătate și noroc în toate".

În București, de Ziua marinei, ploaie „tropicală". Julieta mi-a dat un tichet de troleibuz, iar Angela, zicîndu-mi să scriu că se acomodează cu fusul orar, niște țigări „Populares". Aș fi vrut să mă întrebe ce fac, ca să pot răspunde : „Trabajo!" — adică : Muncesc ! (Ion Nicolescu)

Suferințele marmurei

Pe strada Izvor nr. 44 din București, în curtea fostei case a sculptorului C. Baraschi, zace aruncat, printre alte sculpturi, un bust de marmură al lui Eminescu.

Bustul e o replică, mai bine zis o variantă a celui expus la Ipotești. Fără a fi ceea ce se numește o capodoperă a sculpturii sau o piesă rară, în șirul celor multe închinate lui

Eminescu, lucrarea nu e lipsită de merite. Dar așezată direct pe pămînt, expusă ploilor, ea se degradează treptat. N-ar fi mai nimerit ca forurile în drept s-o ia de-acolo și s-o dea unei instituții de cultură — să zicem, unui liceu ce poartă numele poetului sau Casei de cultură „Mihai Eminescu" a sectorului 2 ? (Ion Tătaru)

Zeci de mii de constănțeni și oaspeți ai litoralului participă în Cenaclul Flacăra la triumful artei tinere, umaniste, patriotice, revoluționare

Cobadin, un loc în care oamenii și-au văzut împlinite toate promisiunile. (în medalion, Mihaela Popescu)

De ce am venit la Cobadin?... Pentru că există!

Localitatea : Cobadin, 30 iulie 1982, ora 20.
Număr de spectatori : 1 000.
Durata : 3 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : la început rumoare și agitație, apoi final mai echilibrat.
Condiții de desfășurare : sala Căminului cultural.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Ne reîntoarcem în această localitate păstrînd în amintire gestul de mare tandrețe pe care l-am trăit aici la prima noastră întîlnire cu publicul, întîlnire care s-a petrecut în luna mai ; atunci membrii Cenaclului Flacăra au primit cele mai multe flori din toată existența cenaclului. Tot atunci, în atmosfera de puternic entuziasm a sălii, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, a promis acestor oameni de bine revenirea cenaclului în vară la Cobadin.

Valeriu Penișoară, învățător din Duda, județul Vaslui, a inaugurat spectacolul cu cîntecul scris pe versuri de Adrian Păunescu „Copii de țăran", [illegible]. Se mai cuvine să spunem despre Valeriu Penișoară că a revenit în muzica tînără acum cîteva zile, după o absență de cîțiva ani.

Mihaela Popescu, revenită și ea în cenaclu, ne-a spus povestea mioritică „N-ați văzut, n-ați auzit", un foarte frumos poem de George Damian, pus pe o muzică deosebit de inspirată și completă, cîntat de o voce tulburătoare.

„Eternul poet", Eminescu, sursă inepuizabilă de inspirație pentru mai tinerii sau mai virstnicii muzicieni, i-a prins în mreajă și pe membrii grupului Continental, care au compus, pe versurile poeziei „Lacul", cîntecul cu același nume despre care, citind revista Săptămîna, ați aflat poate că deține locul 1 în topul amintitei reviste.

Ne bucurăm să constatăm că grupul Iris nu dezminte sub nici o formă așteptările, evoluînd într-o manieră foarte originală și impresionînd prin sunetul totdeauna compact și sigur. Poate neînțelesul îndeajuns de public, ei au rămas, totuși, ei.

Subliniind aspectele care ni s-au părut mai interesante din spectacol, trebuie să spunem că, de fapt, partea cea mai interesantă, care pe parcurs ne-a făcut să ne schimbăm radical părerea despre acest public, este întîmplarea de muzică și poezie.

Poetul Adrian Păunescu, revenind în scenă, a creat acea atmosferă extraordinară caracteristică marilor noastre spectacole, la care același public de dinainte participa acum cu deosebită dăruire. Nu ne-ar fi venit să credem că „Imposibila nuntă" a lui Vasile Seicaru va fi cîntat de publicul din Cobadin la concurență cu orădenii, ploieștenii sau constănțenii. Din această ne-am dat seama că o asemenea formă de manifestare are un rol educativ extraordinar, că atunci cînd artistic este receptat și înțeles așa cum se cuvine, meciul dintre artiști și spectatori este cîștigat de ceea ce putem numi satisfacția reciprocă.

GEORGE NICOLESCU ■

Cîntînd în Eforie Nord, sediul central al acestui turneu de vară al cenaclului. (în medalion, Ducu Bertzi)

Nevoia „întîmplării"

Localitatea : Eforie-Nord, 29 iulie 1982, ora 11
Număr de spectatori : 500
Durata : 3 ore
Calitatea spectacolului : comunicativ, deci de bună factură
Atmosfera : naturalețe și spontaneitate
Condiții de desfășurare : pe plaja stațiunii

Zi de pauză pentru membrii cenaclului. Aparent numai, căci fiecare nouă întîlnire a acestora creează de cele mai multe ori prilejul comunicării artistice. Iată cum prezența pe plajă a cîtorva dintre ei alături de conducătorul cenaclului face să se nască o nouă întîmplare artistică. După o „aruncare în valuri" la propriu, Vasile Seicaru va fi primul care va deschide șirul cîntecelor aduse aici nu întîmplător, ci din nevoia resimtită a „întîmplării" ce avea să contribuie parcă la întregirea numărului atributelor acestui generos cadru. Din ce în ce mai mulți vor fi aceia care-i vor înconjura pe membrii cenaclului cu vădită dragoste și bucurie, ascultînd, cîntînd, aplaudînd la această manifestare a lipsei de prejudecăți, a nonconformismului, a dorinței de comunicare, preferînd în acele momente muzica și poezia soarelui și mării. Ducu Bertzi, George Nicolescu, Ștefan Hrușcă, Mircea Vintilă, interpretează pe rînd cîteva dintre cele mai îndrăgite cîntece ale cenaclului. O chitară plutește prin aer de la unul la altul, peste capetele celor mulți care aproape nu acoperă. Gil Ioniță, abia trezit din somn, a auzit că se întîmplă ceva pe plajă și, îmbrăcat de seară, vine să cînte „Lăsați-mă să merg pe bicicletă". Buna dispoziție aduce îndemnul cîntecului „Aruncarea în valuri" în forma sa cea mai concretă, încheind întîmplarea acelei amicze estivale suplimentată apoi și de cîteva momente umoristice cu grupul „Mesaj".

Activitatea acelei zile avea să se stingă însă tîrziu în noapte, cînd, după ședința de lucru de pe stadionul din Constanța, unde urma să aibă loc spectacolul zilei următoare, membrii cenaclului s-au reîntors la hotelul „Meduza" din Eforie-Nord. Pe stadion s-au studiat posibilitățile amplasării scenei în raport cu nevoile de comunicare cu un public atît de numeros. Apoi, luminile și, desigur, sunetul pentru îmbunătățirea căruia au soarit și tehnicienii echipei Sfinx cu încă șase tone de echipament și aparatură. Așa s-au derulat momentele unei așa-zise „zi libere" din turneul Cenaclului Flacăra pe litoralul Mării Negre.

Scena care a polarizat atenția a aproape 30 000 de oameni

Fotografii de GHEORGHE AMUZA ■

O tentativă mărcată

Localitatea — Constanța, 1 august 1982, ora 20.
Număr de spectatori — aproape 30 000
Durata — 4 ore și 30 de minute
Condiții de desfășurare — Stadionul 1 Mai pe o vreme ploioasă intîrzie pe cea mai mare durată a spectacolului.
Calitatea spectacolului — excepțională.

Atmosfera — oscilînd între liniștea de catedrală și dăruirea entuziastă, publicul a făcut dovada înțelegerii și atașamentului față de noville împliniri ale actului de cultură.

Noutăți — Grupul Iris a lansat piesa „Aceasta-i întrebarea", versuri Adrian Păunescu. Au debutat : Cristina Gafton și Stere Bușu (ambii cîntînd în dialect aromân), Tia Apti și Chiazim Cherem (ambii cîntînd în limba turcă).

Aportul organizatorilor — prezență efectivă, promptă și energică. Soluțiile găsite au creat cadrul cel mai nimerit pentru ca în fapt a intențiilor noastre.

Pregătirile acestui spectacol, începute în ziua precedentă prin acea ședință nocturnă, au continuat pe aproape întreg răstimpul zilei următoare pînă la debutul său. Din momentul în care cele peste șapte tone de echipament erau descărcate, această „cea mai importantă tentativă din istoria cenaclului" era deja declanșată.

Toți membrii cenaclului au participat mai întîi la montarea scenei pe locul desemnat în seara din ajun, apoi echipa tehnică a instalat totul. La orele 18 probele erau în toi. Fiecare lucru este controlat în amănunțime. Veteranii grupului Sfinx, Bibi Ionescu și Mișu Cernea, dau și ei un sfat, o mînă de ajutor. Se fac acordajele și ultimele retușuri sînt aproape gata. Încă puțin și ceea ce avea să fie cel mai mare spectacol poate din întreaga existență de pînă acum a cenaclului va începe. Tribunele sînt pline ca la un meci internațional și nu ne vine să ne credem ochilor văzînd cum valurile de oameni ce umplu incinta stadionului continuă neîncetat să se reverse de undeva dinspre afară. Culmea ! Doi fotbaliști de la „Farul" ne cer sprijin pentru a putea pătrunde în stadion. Organizatorii, presați de marea cerere de bilete, suplimentează vînzarea cu cîteva mii. Emoții, de ce să nu recunoaștem, avem cu toții iar conducătorul cenaclului sugerează tuturor puțină mișcare. Cu un sfert de oră înainte de opt, unul cîte unul membrii cenaclului intră în scenă și se prezintă publicului în ordinea alfabetică : Nicu Alifantis, Ducu Bertzi, Nicolae Cenan, Grupul Continental (Enache, Zărnescu, Maziu, Beianu), Arpad Domokoș, Constantin Dragomir, grupul Ecoul (Magdalena Finna, Sorina Feier), Ștefan Hrușcă, Gil Ioniță, grupul Iris (Olteanu, Ilie, Popescu, Dumitrescu, Minculescu), grupul Mesaj (Covelanu, Richard, Chiosan, Popescu), George Nicolescu, Valeriu Penișoară, Florian Pitiș, Mihaela Popescu, Mihail Stan, Vasile Șeicaru, Mircea Vintilă și conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu.

Spectacolul începe cu două cîntece dedicate păcii, ideii celei mai de preț a omenirii pentru care militează cu atîta nesaț președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Reacția publicului este imediată, spulberîndu-ne temerile în legătură cu presupusa diminuare a forței comunicării la o asemenea distanță, cu un public atît de numeros. Ceea ce ne mai neliniștește încă ține de vremea care dă semne vizibile de schimbare. Va fi ploaia un handicap de netrecut ? Întrebarea aceasta avea să capete un răspuns răsplicat în favoarea adevărului artei și împotriva scepticismului comod și inerțiar. Chiar și în momentele în care ploaia s-a întețit de-a binelea iar cerul a început să-și deșerece zăgazurile cu fulgere și tunete, oamenii veniți aici să vadă, să audă și să se bucure au rămas fideli dorinței lor. Mai mult chiar, în ploaie, dincolo de porțile stadionului o mulțime de tineri mai speravi încă să poată intra. Participarea este totală. Se cîntă, se aplaudă, se dansează. Toate acestea fără ca nimeni să se mai sinchisească de vreme. Parcă sîntem dintodeauna împreună și nimeni nu ne mai poate despărți.

La puțin peste o oră de la începerea spectacolului se produce singura defecțiune tehnică care avea să survină în întreaga această memorabilă seară. Douăzeci de minute nu avem microfoane și soluția găsită de conducătorul cenaclului pentru a comunica în această situație este primită cu urale. Toți membrii cenaclului vor coborî de pe scenă și risipindu-se în toate direcțiile, spre tribune, îndeamnă publicul la răbdare în așteptarea remedierii defecțiunii. Poetul Adrian Păunescu face un tur de stadion stînd de vorbă cu oamenii care rămîn neclintiți în convingerea că stă în puterea noastră a tuturor să facem din această seară una fără egal. Echipa tehnică formată din Alexandru Grosu, Sandu Petre, Țanu Constantin, Costel Ionescu și Costas Caracostas, lucrează repede și bine, fapt pentru care primește recunoștință unanimă. Spectacolul continuă și pentru ca publicul să nu piardă nimic din ceea ce are mai valoros cenaclul, succesiunea celor din scenă capătă o cadență sporită. Nici un rabat însă de la calitate. Ploaia poate noi și peste instrumente dar simțim că sacrificiile, atîtea cîte se pot face mereu încercate în ideea duceri la bun sfîrșit a unei manifestări fără precedent. Iată una din confirmările ideilor președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la necesitatea apropierii artei de oameni și a capacității oamenilor de a reacționa sensibil și puternic la acel act de creație care corespunde interesului lor spiritual cel mai profund. Și, iată de ce, cîntînd pentru tinerețe, pentru părinții noștri, cîntînd chiar și „Ploaie nu l", cîntînd „Trăiască pacea mondială !", zecile de mii de spectatori au cîntat, în noaptea cu trăznete și tunete, învingîndu-și starea de neliniște personală în fața măreției naturii grefată pe monumentalitatea împrejurării în sine, au cîntat cu bucurie cu dăruire numele Libertății, numele Tricolorului, numele României și numele Garantului lor Suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și

(Continuare în pag. 14)

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Programul Cenaclului Flacăra în perioada următoare

Continuînd șirul manifestărilor sale programate în județul Constanța, CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va evolua din nou în fața iubitorilor săi astfel : 6 august 1982 — TECHIRGHIOL ; 7 august 1982 — STRAJA, Șantierul Național ; 8 august 1982 — BASARAB, Cenirafa Canal Dunăre-Marea Neagră ; 9 august 1982 — NEPTUN ; 10 august 1982 — MANGALIA ; 11 august 1982 — CERNAVODĂ, Șantierul Național ; 12 august 1982 — NĂVODARI ; 13 august 1982 — MAMAIA ; 14 august 1982 — CONSTANȚA ; 16 august 1982 — SATURN ; 17 august 1982 — MANGALIA ; 19 august 1982 — MIHAIL KOGĂLNICEANU ; 20 august 1982 — TECHIRGHIOL și 21 august 1982 — CONSTANȚA.

Între miile de spectatori prezenți la manifestările Cenaclului Flacăra din actualul turneu pe litoral se află, iată, și acest lucru e firesc, și numeroși oaspeți de peste hotare. Nu o dată ei au ținut să-și mărturisească impresiile deosebite, fie verbal, fie în scris, cum a făcut-o medicul elvețian a cărui scrisoare, în traducerea ELENEI GRECESCU, o prezentăm mai jos :

Domnului Adrian Păunescu,
conducătorul grupului
„Cenaclul Flacăra"
Eforie-Nord, 28 iulie 1982
Dragă domnule,

Îmi permit să vă scriu pentru a spune cît de mult am fost impresionat de spectacolul la care am participat la Mediația în 20 ale acestei luni. Fusesem convins să particip la acesta cu întreaga mea familie de medicul care însoțește trupa dumneavoastră, doctorul Vlad Moraru. Eu însumi sînt medic, locuiesc la Geneva, în Elveția și am venit în România pentru un congres de medicină. Programul dv. m-a impresionat căci am simțit în el trei dimensiuni ce mi-au părut foarte puternice, chiar și pentru mine care, vai, nu vorbesc românește. Prima este efortul de-a crea un spirit de apropiere al popoarelor ; cea de-a doua, interesul dv. pentru a face să trăiască și a integra diferite forme ale culturii ; a treia dimensiune este magnetismul dv. care face spectatorii să participe la ceea ce întreprindeți. Venind din Geneva, oraș cu vocație internațională, unde se găsesc sediul european al Națiunilor Unite, Organizația Mondială a Sănătății și Biroul Internațional al Muncii, am putut să mă conving că acționea dv., începînd prin alegerea cîntecelor pe care ați făcut-o, participă într-o manieră concretă la aceste apropieri între popoare pe care le dorim cu toții cu atîta ardoare. În programul dv. am notat cîntece provenind din 14 țări. În limbile pe care le cunosc am putut aprecia măsura în care geniul fiecărei națiuni fusese respectat. Acest lucru este cu siguranță datorat calității și spontaneității colaboratorilor dv., cărora mi-ar plăcea să le mulțumiți din partea mea.

Am fost emoționat de anumiți cîntăreți ca domnii Nicolescu, Hrușcă sau grupul Ecoul. Organistul dv., domnul Enache, m-a impresionat prin calitățile sale de virtuoz și de asemenea de acompaniator. Cît despre grupul pop Iris, integrarea unei expresii de acest gen arată în ce puncte diferite expresiile culturale pot coexista. Dealtfel, spectatorii au apreciat în mod viu această parte a programului.

Atunci cînd vorbeam despre ceea ce întreprindeți, cuvîntul nu era prea puternic. Conducerea dv., moderația dv. ducînd la contactul dintre sală și artiști mi-au apărut unice. N-am participat niciodată la un spectacol în care interacțiunea să fi fost atît de autentică și continuă și unde tinerii să fi fost atît de bine respectați.

Mi-am luat libertatea de a vă scrie aceste cîteva cuvinte, fiindcă atunci cînd colegul meu îmi propusese să-i însoțesc, l-am urmat „interesat". Am ieșit de la spectacol „entuziasmat" prin intermediul unei seri care exprimase bogăția vieții în țara dv.

Mulțumindu-vă din adîncul inimii pentru această experiență, vă prezint, dragă domnule, salutările mele respectuoase ca și pe acelea ale soției și copiilor mei.

Dr. Jean-Philippe Assal
40, Chemin de Couches
1231 Genève, Suisse

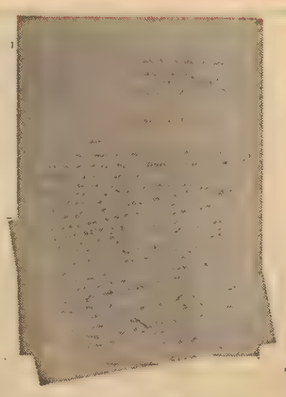

Inepuizabilul Mihai Stan, un actor complet

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

(Urmare din pagina 13)

totul era firesc pentru că venea din interiorul conștiințelor noastre, ale tuturor.

„E minunat, e frumos, e incredibil! Sintem uzi pînă la piele de dans și de ploaie, am rezistat eroic aici și am fost pe deplin mulțumiți. Răsplata a fost într-adevăr colosală.

Îmi pare bine că a fost ploaia, îmi pare bine că a răsărit luna, îmi pare bine că mă aflu aici.

Am venit din București special pentru acest cenaclu, pentru această unică manifestare pentru tineret.

Nu am cuvinte. Îmi vor rămîne veșnic în memorie focurile în noapte, în rugi, în noi.

Ne mîndrim cu cenaclul! Avem într-adevăr cu ce concura. Ați dovedit că încă mai există valoare.

Florescu Codruța".

Un prieten mai cald ca vara — publicul

Localitatea : Medgidia, 2 august 1982
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor (o sală frumoasă dar lipsită de aerisire).
Număr de spectatori : mai mulți decît data trecută cînd am numărat peste 7 000.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Atmosferă : vibrația unui entuziasm puțin obișnuit.
Durata : 4 ore și 15 minute.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Nu-i un lucru neobișnuit ca un spectacol al cenaclului să decurgă din „alchimia" spirituală și afectivă a întîmplării precedente.

Marele spectacol care se termină la Constanța, la cîteva minute după miezul nopții, lăsa în starea interpreților și a spectatorilor acea senzație de mister și armonie interioară devenită vizibilă prin biruința stării de veghe asupra necesității firescului somn. Cînd stadionul s-a eliberat de sunete și lumini, undeva în liniștea unei peluze, stăruia într-o nemișcare de pasăre ajunsă la liman, un om îmbrăcat în alb.

Cînd autobuzul încărcat cu oameni și instrumente părăsea poarta stadionului, omul în alb s-a ridicat și ne-a salutat cu mîna la chipiu, un gest de mulțumire și onor sufletesc care devenea un simbol al rămînerii noastre în acea noapte de neuitat, noapte care fusese de fapt și ziua lui — ziua marinei și a marinarilor noștri. Era un elev al Institutului de marină, iar cartul pe care-l făcea pe coverta stadionului se datora cu siguranță unui ordin sufletesc izvorît din trăirea unui spectacol de excepție.

Impresionați astfel de satisfacția trăirii unui eveniment cu totul deosebit, în viața cenaclului, precum și de acel gest care ne ura în noapte cale liberă și vînt prielnic, avem să acostăm în seara zilei de 2 august în acel port al prieteniei, numit Medgidia, cu dorința și puterea de-a transforma o seară obișnuită într-o flacără de spirit și cultură.

Condiția esențială a realizării acestui lucru există atît pentru noi cît și pentru spectatori — libertatea de a fi noi înșine. Semnificativ în această direcție era și faptul că în scurta mea raită dată prin oraș am găsit o carte de-o excepțională valoare, „Elegii politice", carte de căpătîi a marelui poet care este Ion Gheorghe. Mulțumim celor care au făcut posibilă reeditarea și aflarea în librării a acestei cărți.

Spectacolul începe la orele 19,55 minute prin prezentarea membrilor cenaclului, într-o atmosferă prietenească și entuziastă care scade brusc în momentul în care publicul realizează că poetul Adrian Păunescu nu este printre noi. Se aud comentarii și voci nemulțumite ; cele cîteva cuvinte prin care explic la microfon întîrzierea de moment și obiectivă a conducătorul cenaclului, sînt de natură să restabilească bucuria inițială : „deci, va veni ?" se aude din sală „va veni", răspund, sala aplaudă, dar în zgomot există neliniștea siguranței că totul se va petrece ca în cele mai bune momente ale cenaclului. Cîntă Ducu Bertzi, transmițînd în sală bucuria omului maramureșean ; sala se ridică în picioare și cîntă împreună cu Gil Ioniță „A treia pace mondială" ; într-o formă de zile mari, Florian Pittiș recită din cartea „Rezervația de zimbri" poezia „Felinarele și noaptea" ; Mihaela Popescu are surpriza cunoașterii de către public a cîntecului său „Zurgălăul" pe versurile poetului Nicolae Labiș (deci emisiunea „Valori ale muzicii tinere" se ascultă nu numai pe litoral, dar și pe șantierele din Medgidia).

Odată terminat virtuosul recital al grupului „Continental", Nicu Alifantis ridică sala în picioare într-o atmosferă de comuniune totală cu publicul de toate virstele care cîntă cu însuflețire unul dintre cele mai îndrăgite cîntece ale cenaclului, „Trăiască România". Se creează apoi liniștea adecvată receptării unei poezii cu valoare de manifest „Chemare către țărani", din aceeași ultimă carte a lui Adrian Păunescu, pe care am adus-o cu noi pentru a oferi cîteva premiere pînă la apariția ei în librăriile din Medgidia ; reacția publicului îmi relevă încă o dată valoarea poeziei precum și înțelegerea de către public a momentului pe care-l trăim. Și iată o coincidență, nu lipsită de un ecou plin de bucurie. În timp ce Arpad Domokoș cîntă „Oltenii lui Tudor", în scenă apare Adrian Păunescu ; din acest moment spectacolul începe să urce pe culmile sale obișnuite. Pe masă se adună iar bilete din sală ; Adrian Păunescu răspunde : cenaclul durează de 9 ani și merge pe al 10-lea, răspuns pe care Florian Pittiș îl completează șoptindu-i ceva, iar A. Păunescu îl repetă pe Pittiș spunînd tare în microfon : „Durează de 9 ani dar merge de zece !"

Valorosul grup „Iris" se arată din nou ca o formație integrată pe deplin și necesară atmosferei cenaclului : recitalul lui Florian Pittiș și Mircea Vintilă îmi amintește de marile lor momente la Sala polivalentă din București (ce bine că sînt iar împreună !). Din păcate, de multe ori meseria de actor nu face posibilă șansa unor seri libere care să coincidă cu programul cenaclului.

Stîrnește ovații recitalul lui Ștefan Hrușcă ; mercurul temperaturii emoționale este ridicat de calitatea publicului, este cald, foarte cald din toate punctele de vedere, ne simțim extraordinar ; recit „Iberia" a lui Emil Botta, și nu-i puțin lucru să realizezi recitarea unei astfel de poezii într-o sală de sport ; marele nostru prieten și cîntăreț George Nicolescu aduce „argintul viu" al spectacolului aproape de capătul coloanei, cărela îi pune vîrf prin recitalul său, Vasile Șeicaru ; dar a fost cald și pentru că în acest foc de libertate și dăruire a ars la cota maximă și grupul feminin „Ecoul" din Reghin ca să nu mai vorbim de rezonanța succesului pe care Nicu Alifantis l-a dăruit tuturor ; blîndul și talentatul Vasile cîntă împreună cu sala :

„Fie pîinea rea sau bună
Dunărea ne este mumă",

și cei din Medgidia (dar pe marele șantier al împliniri noastre sînt veniți oameni din toate colțurile țării, și reprezentanții lor sînt aici lîngă noi în sală) au toate motivele să se simtă astăzi gospodari de veac și drept ai marelui fluviu. Se cîntă „Colindul Dunării" și pentru că Adrian Păunescu le spune celor din sală că se pot considera de pe acum locuitorii unui nou port la Dunăre ; cîntecul sălii se revarsă dincolo de ferestrele ei deschise spre o nouă zi de muncă, poate grea, poate dificilă, dar plină de certitudini în drumul către ziua de mîine, din care fiecare clipă de muncă și trăire autentică va adăuga o temelie de libertate și independență copiilor noștri : se cîntă cu însuflețire „Colindul Dunării", de către toți cei prezenți, eliberarea prin cîntec fiind un semn al biruinței noastre asupra timpului, și gîndul mă poartă la cuvintele cu care Ion Gheorghe își încheie pagina 209 din cartea sa „Elegii politice" :

„viață lungă fiului încoronat
florilor astrului, viață lungă conducătorului
ce nu se leapădă de-a-nvățătura patriei ;
viață lungă celui ce nu-și uită mama
de dragul măririi și-al traiului ușor ;
viață lungă !"

MIHAIL STAN

Eforic centru

Localitatea : Eforie Nord, 3 august 1982
Condiții de desfășurare : Teatrul de vară
Număr de spectatori : 3 000.
Calitatea spectacolului : foarte bună
Atmosfera : reținută la început, entuziastă pe parcurs
Durata : 3 ore și 20 minute
Aportul organizatorilor : bun.

Sub un cer închis, spectacolul Cenaclului Flacăra începe cu 30 de minute mai devreme pentru cei care umpluseră deja arena din Eforie Nord. În acest „supliment" Vasile Șeicaru, Valeriu Penișoară, Ducu Bertzi, grupul satiric Mesaj și Gil Ioniță.

Ora 20 — „Om bun deschide-ne poarta"... Poarta s-a deschis spre această „fată Morgana, actualizată, mirifică, sublimă și nu iluzorie, tangibilă" cum ne scrie un grup de tineri despre atmosfera cenaclului. De mult nu s-a mai început cu „Pămîntul deocamdată".

Vintilă cîntă, inimile se simt deschizîndu-se încetul cu încetul spre această mare de spirit. Mihaela Popescu, șlagăre internaționale cu trupa Continental cărora li se alătură Șeicaru și Nicolescu. Se cîntă „Trăiască România", apoi continuă V. Penișoară, Arpad Domokoș, Gil Ioniță și Valeriu Armeanu, poet din Drobeta-Turnu Severin despre care Adrian Păunescu spune că este unul dintre interesanții poeți olteni ai generației tinere. Urmează recitalul comun Mircea Vintilă și Florian Pittiș capete de afiș pentru orice spectacol de muzică și poezie. Poezia „Cenaclu" a lui Adrian Dohotaru recitată de Florian Pittiș prefațează recitalul minunaților băieți ai trupei Iris. Atmosfera se încinge. Primim bilete care ne spun că speră ca Cenaclul Flacăra să nu sfîrșească niciodată. „Acest cenaclu format din tinerii cei mai extraordinari care s-au dăruit întru totul acestei muzici care cîntă patria noastră, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, dragostea, pacea. Vă mulțumim pentru toate eforturile pe care le depuneți pentru ca tinerii din România să simtă că trăiesc în această țară, să iubească tot ce-i frumos și s-o apere atunci cînd va fi nevoie". Vă mulțumim și noi și promitem să existăm pentru voi, minunați tineri, pentru această țară ce ne ține și pe care o iubim.

Urmează grupul satiric Mesaj. Ducu Bertzi, Mihail Stan, Alexandru Zărnescu, Nicu Alifantis, Vasile Șeicaru, Nicolae Conan, Ștefan Hrușcă, Ecoul.

Gabi Mihalache din Constanța ne scrie printre altele : „Credeți că vrem mai mult ? Mai mult decît Vintilă, Hrușcă, Nicolescu, Bertzi, Șeicaru, Alifantis, Ecoul ? Mai mult decît atît, nici nu poate fi ceva mai frumos.

Mărturisesc că aș asculta „Jurămînt la Putna" de zeci de ori la rînd, și nu m-aș plictisi.

În afară de Constanța v-am însoțit la Medgidia, Costinești, Cobadin, Eforie, Năvodari și aș merge prin toată țara după dumneavoastră și nu m-aș plictisi. Vă mulțumim din inimă pentru toate momentele ce ni le-ați dăruit, pe care nu le vom uita, poate niciodată !" Și totuși nu s-a uitat „Jurămînt la Putna".

Recitalul lui George Nicolescu încheie această seară plină de duh și lumină de la Eforie Nord, seri cărora ne vom dărui și în viitor, cu tot ce avem noi mai curat și bun !

NICU ALIFANTIS

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele: 590, 591, 592, 593, 594 și 595

Între Dunăre și mare, Medgidia este un port al prieteniei

ROMUL MUNTEANU

„După valurile succesive de înnoire a criticii, acum asistăm la o perioadă de acalmie"

(Urmare din pag. 9)

de idei presupune îndrăzneală civică, exercitată de spirite docte, și subtilitate politică. Dinamica ideilor nu mai poate fi concepută în afara politicului, iar cei care o animă nu sînt spirite creatoare.

— După perioadele de avînt ale criticii noi (tematism, psihanaliză, structuralism, semiotică ș.a.m.d.) se pare că eforturile se îndreaptă la ora de față, în lume, pe de o parte către istoria literaturii de tip enciclopedic, adunînd date și computerizînd exhaustiv elementele culturale oferite de școlile întregi de civilizație, și, de cealaltă parte, către sociologie și pragmatică. Ce natură au semnificațiile acestui dublu proces? Traversăm o etapă de „criză" și inflație a valorilor culturale, paralelă cu cea din politică și economie? Sau dimpotrivă ?

— După valurile succesive de înnoire a criticii acum asistăm la o perioadă de acalmie. Criticii își verifică instrumentele, apar cărți cu un caracter aplicativ, specifice unei etape ce a acceptat pluralismul acțiilor de lectură. Dacă am avut pe plan european o lungă perioadă cînd critica a fost mai bună decît literatura, sperăm ca se va ieși din starea de inflație a literaturii, iar critica, după atîtea căutări, își va permite din nou să enunțe judecăți de valoare bine validate.

Sociologia și pragmatica evoluează tot spre studiul unor fenomene de receptare. Dealtfel, este mult mai puțină literatură bună în lume decît se pare la prima vedere. Din miile de romane care apar anual în R.F.G. și Franța, uneori nu rămîn decît cîteva titluri, care pot fi și ele date uitării, după ce se încheie campania de reclamă editorială.

— Sociologia literaturii a căpătat un statut preferențial în ultimii ani. Dumneavoastră înșivă vă referiți ades, în articole, la teoria receptării, a orizontului de așteptare, a lui Hans Robert Jauss. Și la noi, apariția recentă, de pildă, a Sociologiei lui Traian Herseni este un semn promițător, aproximativ în aceeași direcție. În ce măsură sociologia îndepărtează și apropie spiritul contemporan de dialectica intrinsecă a textului literar ?

— Nu cred că sociologia literară a ajuns în acel stadiu în care să se poată pronunța și asupra valorii cărților, nu numai a circulației și receptării lor.

Pentru H. R. Jauss există atîtea **orizonturi de așteptare** încît opera unui singur autor mare din antichitate, de pildă, nu poate fi studiată într-o viață de om. Frumos, seducător, proiectul lui H. R. Jauss are un mare coeficient de utopie.

Sociologul literar poate apropia cititorul de text numai dacă citește opera prin indicii ei imanenți pe care îi poate apoi găsi în realitatea exterioară.

— Veți conduce și în acest an „Colocviile Transilvaniei" de la Sibiu. Am aflat că referatul dumneavoastră poartă titlul „Care sînt stimulii de lectură ai romanului românesc contemporan ?". Iată deci întrebarea gata pusă. (Și, în subsidiar : nu vi se pare că stimulul reprezentat de interpretarea literară a fapteler complexe de istorie și politică văduvește stimulul estetic? Că lectorul contemporan practică o — să-i zicem — „lectură subversivă", dezinteresîndu-se de dimensiunile psihologice ale prozei de adîncime?)

— Personal, cred că textul îi orientează pe cititor spre o anumită înțelegere, fără să i-o impună în mod canonic. Supradimensionarea rolului cititorului în aprecierea operelor se soldează cu un subiectivism excesiv.

Pierderea din vedere a stimulului estetic prin actul de lectură se datorește în mare măsură autorilor. Miza lor excesivă pe factorii socio-politici este o cursă directă întinsă cititorilor, chiar în unele dintre cărțile mai bune. Cantonarea romancierilor în „evenimente tari" nu le lasă spațiu de explorare a psihologiei de adîncime.

Autorul presupune o lectură subtextuală și pactul său cu cititorul este tacit, bazat pe un act de defulare. Dealtfel, este timpul să sperăm că vor apărea și acele cărți cu conflicte mult mai umane din vremea noastră. Literatura noastră trăiește prea mult din trecut. Oare nu intervine aici acea „mentalitate subtextuală" care face să ne temem să scriem despre prezent într-un spirit realist?

— Referiți în ce spuneați mai înainte asupra stadiului actual al criticii și teoriei literare românești, există o întrepătrundere între activitatea (extrem de profitabilă și nobilă spiritual) a Editurii Univers, pe care o conduceți, și evoluția demersurilor interpretative originale românești de după 1965 ?

— Cred că circulația studiilor publicate de Editura Univers a schimbat fața criticii noastre bune, fiindcă cea proastă este tot ternă și neconvingătoare.

— Formele variate de manifestare a personalității dumneavoastră v-au pus și vă pun mereu în contact cu viața literară din străinătate. Întrebare inevitabilă : cum, ce și cît din cultura noastră conține semnificații majore în „ochii lumii"? Ce este carență administrativă, lene culturală sau efort lăudabil în această direcție?

— Literatura noastră contemporană este foarte puțin cunoscută în lume. Autorii români au pătruns mai mult prin dicționare literare decît prin traduceri. Chiar autorii tălmăciți în alte limbi nu sînt asimilați, nu intră în acel mare joc al bursei mondiale de valori.

Sînt multe lucruri de făcut în această direcție, aproape totul. De la contactele personale mai îndelungate ale scriitorilor cu editorii, pînă la găsirea unor mijloace mai eficiente de propagandă a cărții, de ofertare a ei, totul este încă precar. La tîrgurile internaționale de carte mai merg doar negustorii de carte, nu scriitorii, nu criticii, nu editorii.

— Ce îl preocupă în momentul de față pe criticul Romul Munteanu? Dar pe profesor? Dar pe editor?

— Încerc să-mi găsesc un spațiu adecvat într-o revistă unde să pot scrie sistematic despre scriitorii români, dar e greu. Sper să mai am studenți și la cursurile speciale din anul viitor. Năzuiesc să mai pot publica critică și literatură universală contemporană bună și într-o cantitate măcar satisfăcătoare.

NICOLAE DRAGOȘ:

Maica noastra...

Maica noastră e bolnavă
drumul nopților i-l bat
și-un izvor necercetat
tulburat cu grea otravă.

Cîte nopți și cîte zile
i-au smuls sîngele din vene
pentru pohte pămintene
sfîrtecate de cămile.

Cîte stele în fîntîni
amurgit-au fără leac
jertfă sfîntă, veac cu veac
pentru nesătul stăpîni.

Mari și mici, destul iruzi
drumul drept i l-au răpus
și l-au semănat confuz
Capete de voievozi

Maica noastră e bolnavă ?
Nu ! Cu ochi imaculat
știe ea-n izvor curat
pentru hoțul vinovat
să păstreze grea otravă.

Veac

Planeta toi mai deo și-anunță morții
și voces i se pierde-n exclamații
pe fața lumii marurile sorții
fac tumbe ca la circ și false grații.

Cel mai de seamă.-și vieții, personaj
își strigă singur, zarul, dictatura
la lecții, stinic, omul, de dresaj
se spînzură fără capeci natura

Planeta-neînsă-n aspre chingi de foc
și-n cele mai absurde icebergur
adună vii cu morții la un loc
arcindu-i prin dantești, cumplite cercuri.

Plîngi Gropare, plîngi Gropare
cine-apune nu răsare

Clipa-i de cutremurare.

Fără reverențe

Domnilor burghezi-proletari
astăzi n-am timp pentru reverențe
sîntem între noi, oamenii mari
obișnuiți cu astfel de prudențe.

Dar nici pentru prudențe n-am timp
ele fiind, cum știți, interzise-n Olimp

Luați-vă centurile de siguranță
pentru a suporta mai ușor privirea de la
distanță

Vă blestem mistificatorilor de sentimente
și metafore
sclavi triști ai unor anacronice ancore.

Să nu puteți urechea deschide spre zori
să n-auziți cum roua cîntă-n privighetori
ae-nțelegînd natura, să trăiți ca-n trupul
unei eterne închisori
voi, dezertorii din coloană, voi ce nu
știți lumina ca simpli muncitori...
Domnilor burghezi-proletari
Revoluția are brațele tari !

Cad toamnele

Cad toamnele-n grădina mea
cu fel de fel de flori nimite
și, mai arare, cîte-o stea
își poartă gene ipocrite
Un joc ce se copilărește
sub umbra timpiilor cărunte
cînd timpul, cinic, călărește
șaua de vis a unui munte.

Cad toamnele ca dalbe zîne
ce bat la poarta Sfintei Vineri
Din toate-n frunză va rămîne
cu ochii nostri-n lacrimi tineri...

Primăvara

Atît de primăvară-i sub pleoape și cît
soare !
cu flori visînd sărutări de pașnice albine
natura-și urcă-n tandră, prelungă
sărbătoare
lumina, grav surpindu-și ofranda pîn-la
tine
Ridici spre slavă dreaptă, lipsită de frurie
o-auzi cum curge cerul prin degete ca apa
și parcă din cenuri cocori tăcuți învie
doar tu le poți atinge privirile cu pleoapa.

Iată, albastril, ochii cum înfloresc cu
teamă
pentru a cîta oară sub vechiul univers
cum anotimpuri urcă pe drumul lor și
chemă
același vis al vieții, același tînăr mers...

Dar pînă cînd și-e dat privirile să-ți bucuri
și să-ți cuprinzi vizarea-n misterioști
muguri ?

La răsăritul zilei...

Trec peste fruntea lumii în legănări
colinde
— armonioase triluri de păsări albe
pururi —
nuntindu-se-n lumina cu tainice azururi
acolo, unde ochiul cu timpul se cuprinde.

E-atîta spațiu veșnic în clipele din cîntul
ce-l urcă-n pragul serii, gingaș colindătorii
spre-a întîlni-n adîncuri, prin vremuri,
tainici sorii
se-mbracă în speranțe și-n profeții
pămîntul.

La răsăritul zilei, cînd clipele se cern
în aripi nevăzute ce-și află drum deschis
se dăruie privirea tărîmului cu vis
împărățind în plaiul de Jur și de etern.
De s-ar putea în munte, cît muntele
sculpta
un tainic sortit veștil între doi ani urcînd
l-aș îogodi cu zarea în veșnic tînăr cînt
Mărită Maică-Țară întru vecia Ta.

Stenogramă sentimentală

după o confesiune a lui Aurel Baranga

Acești bătrîni și cinici și crîncen derbedei
mi-au fost demult tovarăși de drum și de
idei

Cu ei în veche vreme m-am semeții la
drum
cum fost-a acea vreme nici eu nu mai știu
cum

Ziua jurau nostalgic pe lună și pe stele
ascunși sub scutul nopții se arătau fichele

Clamau fidelitatea cu patos, în genunchi
dar răsuceau pumnalul orbește, spre
rărunchi

Purtau extaz spre mărul cel rumen în
obraz
la pîndă pus, cuțitul le împungea-n grumaz.

Își logodeau privirea cu dragoste și slavă
și îți turnau spre buze neistovit otrava

Acum, cînd ceasu-și bate secundele puține
au vreme să-i pară povară și dincolo, cu
mine

Un act fac, de trădare, cu silă și tîrziu
pe tîmpla-mi către noapte cu negru grai
îl scriu

Ca vis și ochi ferite să fie-n veci de ei
de cei care vînează frumosul din idei

Lăsîndu-i să își sape în amăgiri cuvîntul
spre locul unde-și află uitările mormîntul

Să-ngroape urâtenia-n adîncuri de
jărînă
orbi, paznicii și singuri și tragici să
rămînă

Mîhnit zic toate-acestea cînd plec încet să
mor
tăinuș nevrînd să fiu și nimănui dator

Ca nimeni să nu uite cînd drumul și-l
alege
să oglindească gînduri ocolite și beteșug

Bătrîn ciud timpu-și smulge uitările din
sine
otrava amăgirii să n-o mai guste nime

Și drumul nu-i jignească, de vis și de idei
urmași născuți cu gramul din vechi
derbedei.

Peste prunii din grădină

„A venit bătrîna de la țară..."
sub basmaua neagră-i mama mea
vai, încep cuvintele să doară
nopțile să plîngă-n trup cu mea.

„A venit bătrîna de la țară..."
veacuri strigă-n cîteva cuvinte
drumul luminărilor de ceară
sapă-n ochi, neiertător, morminte

Peste prunii din grădină luna
țese calm același tînăr giulgiu
numai iarba, veștedă, mîncînna
a-o primește-n nedorit refugiu.

Cîte spaime clipa o-neonjoară
cînd pe fața ca un pergament
roua lacrimii coboară-absent !

Și oprește cuvintele să doară
c-a venit bătrîna de la țară.

Revelație

Toți se credeau imbatabili
și experimentați jucători de șah

Toți se imaginau împingînd
piesele înainte spre victorie
complicîndu-le pînă la idealul
poziției de mat
(pentru adversar, se-nțelege)

Trădați de amurg, păreau
niște simple pătrate
ale tablei geometric fracturate
pe care mîna altora muta
piesele altor destine.

Orizontul își visa adevărul

Era totuși prea tîrziu
s-o mai afle și ei :
își trăiseră demult biografiile.

Drept sau nedrept ?

Sînt copii care au plătit
pentru erorile părinților
prețul umilinței, prețul renunțărilor
al înfrîngerilor dinainte de luptă

Drept ori nedrept e
așa să se-ntîmple

După legea compensației sociale
întotdeauna trebuie să plătească cineva.

Sînt părinți care, după aceeași lege
au plătit pentru erorile copiilor

Un fel de a trăi vîrstele invers

„Dialectica erorii are
principiile ei imuabile
di ate de implacabilul dictat
al compensației sociale" —
spus-a învățatul
despre care nu știu dacă este
părinte de copii ori copii de părinți

Întîmplare într-un bloc

Cel din stînga se arată tare îngrijorat
de viitorul meu.

Cel din dreapta, ca să nu pară
mai puțin altruist
se arată și el, la rîndul lui
la fel de îngrijorat
de viitorul meu.

Vecinul celui din stînga
ca să nu-și contrazică vecinul
se arată și el îngrijorat
de viitorul meu.

Și vecinul vecinului din dreapta
Ca să nu-și contrazică
nici el, vecinul
se arată la fel de îngrijorat
de viitorul meu.

S-ar fi putut altfel ?

Numai că de atîta grijă
am început să am insomnii
și pînă la viitor
nu știu cum
să-mi păzesc prezentul
de grija vecinilor
și de grija vecinilor vecinilor mei.

Prezent de care ei se arată
a nu fi interesați.

Dar cum...

„Ieși, caporale, la atac
cu arma ta cu trei cartușe
și execută după plac
că ce-i în gușă-i și-n căpușe !

Ieși, caporale, la asalt
cu arma în bandulieră
și strigă ultimul tău psalt
pe-această mult prea strîmtă sferă.

Ieși, caporale, la raport
cu pieptul plin de decorații
reglementar ca un resort !
Ieși, caporale !"

Ordonați-i !

Dar cum s-o facă
dacă-i mort ?

Testament

copiilor mei

Oricît ar fi pădurile de adînci
copacii-și duc coroanele-n țărî
lovit de eși, de dușmănoase vînci
învață drept ca un copac să fii.

Oricît ar fi furtunile de vaste
întunecînd a apelor oglindă
oștean de rînd în neînvinsă oaste —
așa amurgul vieții să te prindă.

Va fi răscrucea să-ți încerce pasul
să fii tu, dezlegare pentru ea
cum din adînc curat te cheamă glasul
cum drumul drept și-i spune vechea stea!

Bat clopotele-n disperare

la trecerea lui Marin Preda

În clipa de cutremurare
rizi Gropare, plîngi Gropare

Se-ntunecă soare pe soare
plîngi Gropare, rizi Gropare

Bat clopotele-n disperare
rizi Gropare, plîngi Gropare

Zac filele din calendare
plîngi Gropare, rizi Gropare

Trece coasa de-a călare
rizi Gropare, plîngi Gropare

Cade zăbranic pe zare
plîngi Gropare, rizi Gropare

Cine-apune mai răsare ?
rizi Gropare, plîngi Gropare

• CAP LIMPEDE

Maria Lătărețu nu s-a uitare

Joi seară, după ce, încîntătoare și angelice, fiicele doctorului" ne-au smuls lacrimi, am avut bucuria să vedem o emisiune de folclor și nu de muzică populară cum, poate, ar fi tentați să-i spună unii. Apelînd la memoria peliculei, redactora Marioara Murărescu (cea care de cîteva luni încoace ne aduce aminte de marile figuri ale cîntecului popular) ne-a readus-o aproape pe Maria Lătărețu, această mare artistă pentru care muzica era rostul ei, era sufletul ei și speranța dintotdeauna. Cîntînd cu „tragere de inimă", cum spune țăranul, am avut senzația ciudată că lumina Gorjului a năpădit pînă încoace. Cîntecele ei cu ușor iz dramatic ne-au făcut să o regretăm încă o dată, să ne plecăm privirile în semn de omagiu pentru simplitatea și trăirea rostirii vorbelor : „La stejarul de pe plai / pe mîndra mi-o așteptai. / Așteptai și nu veni / mă luă somnul și-adormii. / Ca să-mi potolesc amarul / m-apucai să tai stejarul". Bocind și implorînd, înjurînd și dezmierdînd, blestemînd și invocînd, glasul inconfundabilei Marii lasă în cîntecul gorjenesc mereu o aducere aminte. Unică în felul în care înțelegea acompaniamentul cu instrumente, măreață și sfioasă, Maria Lătărețu rămîne; alături de Maria Tănase, punctul de neatins, de neînvins. După cîte s-ar părea, la Electrecord se pregătește un album Maria Lătărețu. E timpul, credem, să-i dăm acestei artiste toată atenția și înțelegerea.

Dar, cum nu numai emisiunea de joi 2 august trebuie remarcată, ci întreaga serie „Din fonoteca de aur", sau medalioanele cu interpreți de frunte ai genului — Maria Ciobanu, al cărei recital de excepție s-a bucurat de o mare audiență la public, ea însăși fiind o voce de excepție — sau debuturile cu totul remarcabile, sau datinile românești prezentate de diferite ansambluri, laureate în marele festival Cîntarea României, putem spune că inițiativa televiziunii romane de a prezenta aceste file rare dintr-o carte nescrisă ni se pare de-a dreptul lăudabilă. Această formă de prezentare a celor mai valoroși mesageri ai cîntecului popular vine să puncteze peste timp forța, talentul și dăruirea celor care au știut ani de-a rîndul să slujească arta autentică, păstrînd nealterată zestrea de aur a sufletului românesc. Mulțumim celor care, cu patimă și îndîrjire, aduc pe micile noastre ecrane nu beteala lucitoare a costumelor de bîlci, nu cîntecele de circiumă în sensul degradant al expresiei, nu lălăiala și oftatul prelung, ci simplitatea și trăirea omului de rînd.

(Ioana Proca)

N-aude nimeni ?

Acum 10 ani, sub titlul „Un monument în mare primejdie", semnalam în revista „Magazin istoric", nr. 10 (67) din octombrie 1972, următoarele : „În urmă cu un an, la Niculițel, în județul Tulcea, s-a descoperit un monument din secolul IV e.n.. o veche biserică creștină, în interiorul căreia se află o criptă cu osemintele unor martiri. Ne așteptam ca imediat să fie întreprinse toate lucrările necesare pentru ca acest extrem de important obiectiv istoric să intre în circuitul marilor valori naționale. Dar, spre surprinderea noastră, pînă acum s-au purtat numai discuții, fără a se întreprinde măsuri hotărîte de restaurare. Un șanț, prin care, în vremea ploilor, vin șuvoaie de apă, trece chiar prin absidă, întregul perete fiind în primejdie de a se nărui."

Dar după zece ani situația a devenit extrem de critică, deoarece nu s-a întreprins nimic pentru salvarea și mai ales restaurarea acestui important monument, rămas un voia soartei. Despre ce este vorba ? În anul 1971, scurgerea apelor dă la iveală urmele unei bazilici paleocreștine. Tînărul, pe atunci, arheolog Victor H. Bauman întreprinde săpături de degajare avînd ca scop salvarea monumentului, și, spre surpriza sa și a tuturor, descoperă sub temeliile bazilicii un martiricon, despre care avea să scrie : „Elementul cel mai interesant al acestui edificiu îl constituie însă cripta, ea însăși un monument a cărui valoare istorică depășește granițele fostei provincii romane Scythia Minor" (Revista Monumentelor nr. 2, 1972, p. 20). Lada mortuară cu cele patru schelete este datată, ca și bazilica, a fi de secol IV sau început de secol V, iar în tencuiala peretelui din dreapta intrării sînt încizate, cu litere grecești, numele martirilor : Zotikos, Attalos, Kamasis și Philippos, ce puteau fi citite atunci foarte bine. Antropologul dr. Dardu Nicolăescu-Plopșor, chemat de urgență, aduce clarificări importante stabilind chiar vîrsta martirilor. La vremea respectivă descoperirea produce senzație, așteptîndu-se punerea în valoare a acestui dublu monument, bazilica și martyrionul din epoca romanității tîrzii. Dar, stranie, lucrările de restaurare sînt stopate și monumentul începe să se năruie în 1973 se vedeau clar conturate zonele bazilicii, poziția absidei, a criptei și a pardoselii de cărămidă, dar încă de atunci era vizibil procesul de degradare, în special al criptei datorită intemperiilor și vizitatorilor nepoftiți ce pătrundeau nestingheriți în interiorul monumentului sau aruncau fel de fel de gunoaie. Martirii au fost salvați, dar monumentul nu. Este deja tîrziu dar au trebuie așteptat pînă va fi prea tîrziu.

GELCU MAKSUTOV

Un muzeu în labirint

„Afacerea" Caravaggio (II)

Bacchus bolnav

Caravaggio. Bacchus bolnav

Autorii de biografii romanțate încearcă acum, observ, să-l spele de păcate. Ne descriu un adolescent lombard, venind sărac și plin de visuri la Roma; egalîndu-i pe Rafael și pe Giorgione fără să le fi văzut operele; invidiat de pictorii al căror ucenic a fost sau ar fi putut să fie; simțindu-se dușmănit, privit pieziș, fără să înțeleagă de ce, într-o Romă care se dădea în vînt după tablouri cu fructe și trăia sub tirania suavă a gloriei lui Rafael; și triumfînd cu geniul său precoce asupra reticențelor și adversităților. Dar, probabil, acești autori de biografii romanțate l-ar fi făcut pe Caravaggio să izbucnească în rîs. Cum să nu înțeleagă ei de ce era privit pieziș cînd nu evita nimic din ceea ce îi putea împinge pe alții să-l dușmănească? Provocări, insulte, strigăte care-i făceau pe artiștii mai vîrstnici să devină palizi, de genul „Eu sînt cel mai mare pictor al Romei", scandaluri. Trecuse vremea cînd Rafael parcurgea străzile condus de o trenă de admiratori cuviincioși. Acum, admiratorii lui Caravaggio erau, ca și el, clienți ai tavernelor, jucători de zaruri, temperamente inflamabile, secondîndu-l pe pictor și în sfidarea prejudecăților și în încăierări. Și ce a găsit asta că se răzvrătea împotriva nedreptății? Pentru ei exista o singură dreptate. Aceea care îi convenea. Și, în primul rînd, dreptatea artei sale.

Caravaggio face parte dintre cei care măturâ din calea lor obstacolele convențiilor cu aceeași ușurință cu care își distrug viața. El refuză să mai îmbrace sfinții în haine scumpe ca Rafael. Impertinent, își caută profeții prin cîrciumi. Pictează sfinți desculți, cu picioarele umflate și murdare, cu hainele ponosite, aproape cerșetori, și nu se dă înapoi să insiste asupra rîdurilor. Cum spunea cineva, sfinții lui Caravaggio sînt pictați astfel încît îți piere pofta de a te ruga în fața lor. Firile cucernice sînt consternate. Adversarii se revoltă. Cum își permite necioplitul acesta venit la Roma să trateze astfel subiectele sacre? Apostoli care seamănă cu niște hamali. Îngeri cu picioarele strîmbe. Madone în care unii recunosc curtezane. Sacrilegiu, strigă ei indignați. Dar Caravaggio nu se tulbură. Se așteptă la imputări și pe urmă el se numără printre cei care cred că inocența e plictisitoare. În definitiv, pare a gîndi, ce e rău în faptul că profeții săi își arată picioarele obosite și pline de varice? El, Caravaggio, nu e un pictor al Idealului, ci un pictor al Adevărului. N-a ascuns niciodată această ambiție, indiferent ce a pictat.

La început, a dormit sub porticurile Romei și o dat uneori desene pentru fructe ca să-și potolească foamea. Nu-l cunoștea nimeni. Era obia un adolescent, dar avid de gloire, grăbit, presimțind, s-ar zice, că nu avea mult de trăit. Apoi, destul de repede, numele său a ajuns să fie pomenit din ce în ce mai des. Amatorii de pictură și de scandaluri se interesau de el. Poliția mai puțin, e adevărat, în primii ani. De aceea nu se știe dacă în urma unei răni sau a unei boli a stat o vreme în convalescență. Cînd a pictat *Bacchus bolnav*. Un autoportret, probabil.

Ce este acest Bacchus bolnav? Zeul vinului? O, nu. Bacchus nu e aici decît un adolescent, poate vagabond, care s-a îmbolnăvit de malarie și care întoarce spre noi un chip răvășit de febră și de friguri. Pielea are o nuanță ciudată, arsă, malarică. Umbrele îi învinețesc buzele și degetele mîinii drepte care strîng un ciorchine de struguri, simbolul vieții. Dacă Bacchus ar strînge degetele mai tare, pielița strugurilor ar plesni, iar mustul i s-ar prelinge pe mînă ca o șuviță de sînge. De aceea zeul ține ciorchinele în mînă cu o infinită tandrețe. Ceva ca o mirare copilărească alunecă pe fața lui. Zeul a descoperit moartea și ne privește cu ochi mari, abătuți, umbriți de panică. Nu e privirea unui zeu aceasta. Sau e privirea unui zeu bolnav. Dar ce înseamnă un zeu bolnav? Un zeu vulnerabil? Un zeu care și-a pierdut nemurirea și nu mai poate oferi nimic decît o privire umană, tulburată de boală și înfricoșată de moarte? Zeul acesta stă pe ruinele mitologiei. Din grădinile Olimpului n-a mai rămas decît cununa așezată peste părul negru al adolescentului suferind. Eternitatea? Nu există decît viața care trece. Viața care pîlpîie sau gîlgîie într-un trup muritor. Și totuși niciodată Bacchus n-a iubit mai mult strugurii pe care îi ține în mînă. Pentru că niciodată n-a știut cît de dulce poate fi ceea ce va pierde într-o zi. Boala l-a ajutat pe Bacchus să înțeleagă aici ceea ce nici un alt zeu n-a aflat pînă la el. Că iubirea e dureroasă și că nu există decît fericiri vremelnice. Dar tocmai de aceea iubirea trebuie cunoscută, iar fericirea trebuie trăită, deoarece numai cu ajutorul lor capătă un sens ceea ce e atît de fragil. Altfel, strugurii se coc zadarnic.

De aici nu mai e decît un pas pînă la nerușinare. Un Bacchus etern își poate permite luxul să aștepte oricît. Unul muritor trebuie să fie atent. Gloria de a trăi e ca strugurii. Trecătoare. Ceea ce pierzi, pierzi pentru totdeauna. Și iată că din ochii lui Bacchus a dispărut veselia ușurătăcă pe care i-o cunoșteam de la alți artiști. În locul ei, cuibărită în tristețea și febra bolii, a apărut o sclipire impertinentă de bucurie. „Sînt încă tînăr", se gîndește parcă zeul. Și, probabil, dacă l-ar lua cineva strugurii sau cununa, s-ar înfuria și ar sări la bătaie, în ciuda faptului că e slăbit de boală.

Caravaggio încă n-are o biografie de delincvent, încă nu e în atenția poliției, încă nu e amenințat de adversari hotărîți să se răzbune, dar toate acestea se presimt din *Bacchus bolnav*.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Mărgărita Miller-Verghy

Cititorii mei — îmi place să cred — își vor mai aminti că nu demult, la diverse intervale, am evocat două personalități de valoare, pe care le-am știut foarte bine: poetul ieșean Mihai Codreanu și profesorul universitar, chimistul G. G. Longinescu, ambii orbi, care și-au purtat ani îndelungați, cu un admirabil curaj moral și cu o pilduitoare capacitate de resemnare crucea suferințelor — poate una dintre cele mai cumplite sortită oamenilor — de a nu mai vedea. Și scriu acum despre o femeie de excepție — Mărgărita Miller-Verghy — lovită și ea de același sălbatic destin și să fie îmbrîncită în întunericul unei nopți ireversibile.

Am cunoscut-o în primăvara lui 1930 în locuința din strada Luigi Cazzavillan, la cîțiva ani după ce își pierduse vederea, într-un accident de automobil pe străzile Parisului, din care a scăpat vie dar cu decolarea retinei la amîndoi ochii, — condamnată pentru tot restul zilelor ei dramaticei infirmități a luminii refuzate.

Mărgărita Miller-Verghy se naște la Iași în 1885 și decedează la București — aproape nonagenară — în 1953. Nu știu exact anul — fatidicul an al orbirii — dar după socoteala mea cred că a supraviețuit mai mult de un pătrar de secol și și-a dus calvarul cu o bravură și cu o demnitate absolut unice, fără s-o modifice în structura ei psihică și mintală, păstrîndu-și intacte resursele de sensibilitate, de dăruire și de înțelegere, într-un cuvînt, de exemplară omenie.

Făcuse studii strălucite în străinătate și reîntorcîndu-se în țară i s-a încredințat să organizeze și să conducă Secția normală de la Azilul „Elena Doamna" care după cîțiva ani de rodnice rezultate se transformă în Școala Normală de fete din București, a cărei direcție o va avea pînă la survenirea nenorocirii, cînd e silită să părăsească învățămîntul.

Paralel cu activitatea didactică, de unde au ieșit nenumărate serii de remarcabile învățătoare, Mărgărita Miller-Verghy a fost și o sensibilă, cultivată și talentată scriitoare, care s-a bucurat de prețuirea lui Caragiale, Delavrancea, Vlahuță și Duiliu Zamfirescu și nu o singură dată l-am ascultat depănîndu-și amintirile, întotdeauna cu un farmec indelebil.

Stăpînind irepros abil, în toate tainele și subtilitățile lor, limbile franceză și engleză, ne-a dat mai cu seamă din clasicii britanici tălmăciri în grai nostru și transpuneri din literatura română în franceză.

Era, de asemenea, și în egală măsură o împătimită de muzică, de poezie și de pictură și adaug că împreună cu Aida Vrioni a fondat și dirijat în epocă interesanta publicație Revista scriitoarelor și scriitorilor români.

Și după această succintă prezentare reproduc două scrisori pe care i le adresează profesorului Ion Simionescu; prima are data de 28 octombrie 1914, cînd reputatul geolog și paleontolog era secretar general la Ministerul Instrucțiunii Publice: „Mult stimate domnule, Îmi permit să vă amintesc că ați binevoit a face un semn dătător de speranțe, pe petițiunea d-rei Zoe Andreescu care solicită un post în minister. Aflînd că se reorganizează biroul d-lui Ghenovici cu personal nou, am crezut că e momentul să vă aduc aminte de această petiție, de care, de altfel, se pare că și dl. Ministru a binevoit să se intereseze. Cu toate mulțumirile pentru marea bunătate cu care mă primiți, de cîte ori vin să vă supăr cu nenumăratele mele cereri și protejate, vă rog să primiți asigurarea celei mai deosebite considerațiuni. M. Miller-Verghy".

Cea de-a doua epistolă e din 2 decembrie 1930, prin care solicită o urgentare în ordinea tipăririlor — cum se va observa din cuprins — la Editura „Cartea Românească", unde Ion Simionescu deținea un rol hotărîtor și presupun că este vorba de o nouă ediție a **Isvoadelor strămoșești**: „Mult stimate Domnule Profesor, Am avut o adevărată bucurie sufletească în ziua cînd v-am văzut, simțind prietenia cu care m-ați ascultat. După aceea am fost la d. Duca și am înțeles cîtă dreptate ați avut cînd mi-ați spus că nu m-a uitat, căci cordialitatea și bunăvoința cu care m-a ascultat și cu care mi-a acordat ce i-am cerut, sînt mai presus de orice cuvinte. Într-o viață lipsită de bucurii ca a mea, astfel de momente contează. Vin acum să vă repet rugămintea ce v-am făcut de a întrebuința puternica d-voastră influență în favoarea mea ca să mi se dea rînd în februarie. Și pentru ca să aveți argumente pozitive vin să vă înșir aici lista scrierilor mele epuizate. Aceasta va da curaj comitetului tehnic sau financiar. Iată lista: „Copiii lui Răzvan", premiat de Academie cu premiul „Alina Știrbei" — epuizate 2 ediții; „Sanda, Anca și Mihai" — 1923 epuizat; „Theano" roman, 1910 epuizat; „Theano" édition Bernard Grasset, 1922, epuizat; „Isvoade strămoșești" — epuizată prima ediție. A doua, cu mari adăugiri, e în curs; ediția franceză a „Isvoadelor strămoșești", complet epuizată; „Sonete portugheze" de Elisabeth Browning, traducere în versuri — epuizată; „Poésies" de Mihai Eminescu, 2 ediții, epuizate; „Mildred" tragedie de Robert Browning, traducere în versuri, epuizate două ediții; „Grădinarul" de Tagore, traducere epuizată. Nu mai adaug alte traduceri din Vlahuță, Regina Maria, Shakespeare, toate epuizate. Vedeți dar că puteți spune că nu vor geme podurile de cărțile mele nevîndute. Îndrăznesc și aceasta ar fi în favoarea mea — dar drept să spun nu pe asta mă bizui, ci pe bunăvoința deosebită ce mi-ați arătat și care m-a făcut să văd în d-voastră un prieten, de care am atîta nevoie, în viața nouă la care sînt redusă. Vă rog să primiți expresiunea sinceră a recunoștinței mele și să scuzați scrisul, care e pentru mine o grea problemă, poate și mai grea pentru cel ce are a mă descifra. Mărgărita Miller-Verghy".

Precizez că lista e departe de a fi bibliografic completă și stîrșind aici, îmi exprim regretul că spațiul nu-mi permite să dau cîte un facsimil ilustrativ de pe ambele scrisori, ca lectorul să aibă o imagine clară și patetică a grafiei Mărgăritei Miller-Verghy de dinaintea accidentului și de după ce și-a pierdut vederea, continuîndu-și, cu un eroism de legendă la masa de lucru, trudele ei de călimară.

L. KALUSTIAN

Dialog între doi cititori

— Ce citești cu atîta pasiune?

— Nu vezi? **Flacăra Rebus**!

— Și ce se poate citi în numărul care a apărut?

— În numărul 14 (602) din 15 iulie 1982, orice rebusist își poate încerca talentul de dezlegător avînd la dispoziție 18 careuri — tematice și de definiții.

— Numai atît?

— Pe lîngă acestea mai sînt și alte numeroase probleme de enigmistică.

— Dar între două dezlegări de careuri mai vrei să te și relaxezi.

— Nici o grijă. Pentru aceasta poți să citești parodiile lui Mircea Micu sau cîteva schițe umoristice, să colinzi puțin pe Planeta șah, să rizi de cîteva caricaturi excelente, să încerci să descifrezi o enigmă polițistă, să te încinți de secretele prestidigitației pe care le dezvăluie Iosefini sau să faci cunoștință cu un joc rămas de la chinezii din antichitate — Tangram, sau să încerci să înveți un nou joc de factură rebusistă — Scrabble. Și asta încă nu e totul.

— M-ai convins. Alerg la chioșc să cumpăr și eu **Flacăra Rebus**.

— Succes, dar nu cred e-o mai găsești.

In memoriam

Karin Rex

De Karin Rex mă leagă adolescența. Închid ochii și amintirea ei înseamnă, deasupra destinului crud pe care l-a avut, anii aspirațiilor de atunci. Am cunoscut-o într-o dimineață de toamnă, prin 1948, în curtea Liceului Sf. Sava, unde-și avea Teatrul Național una din săli. Începeau repetițiile la o nouă piesă: Cavalerul din Olmeda, de Lope de Vega, și regizorul Șahighian avusese curajul să dea hățurile rolurilor principale la doi debutanți: Toma Caragiu și Karin Rex. Acesta a fost începutul. Împrăștiați în mai multe săli, Teatrul Național ne ridipea și pe noi, seară de seară, așa că întîlnirile noastre colegiale, dincolo de scenă, erau mai mult decît fugitive. Totuși, în sala „Modern", de sub Casa Armatei, după puțin timp de la debut, am întîlnit-o din nou pe Karin Rex, pregătindu-se să intre în scenă în Domnișoara de Deval, o comedie bulevardieră, căreia interpreta i-a dat sensibilitate și farmecul tinereții.

Peste cîțiva ani, din nou colegi, dar de data aceasta în sala de pe Sărindar, la Teatrul Mic. La început s-a scăldat cu noi în aceeași baie de lumină a reflectoarelor, apoi ea, cuminte, a coborît într-o zi în sală, la dreapta diferiților regizori, și n-a mai revenit pe scenă. Departe de intrigi și invidii, a mers cu eleganță și resemnare pe drumul izbînzilor și amărăciunilor inerente acestei profesii. Era modestă și înzestrată cu o prodigioasă putere de muncă, dominată de o mare inteligență și de spirit critic. Din semiobscuritatea sălii îndemna pe cei de pe scenă spre o glorie fără orgolii și o demnitate fără impertinență. Apoi, glasul ei s-a auzit din ce în ce mai rar și silueta s-a pierdut undeva pășind în hora umbrelor.

A fost un om, prin excelență un artist...

CONSTANTIN DINESCU

Desene pe asfalt

Veneția Eminescului

Regăsindu-și luciditatea, Eminescu n-a mai ajuns să scrie ori măcar să vorbească despre Veneția lui, pe care o prefigurase fantast cu tipare mai reale decît Cajetan Cerri. Nimeni n-a aflat din gura lui vreo amintire venețiană.

Pentru ei Veneția murise.

Pentru ei apele devoratoare lucraseră definitiv. Într-o singeroasă furie anticipativă spre a răpi văzduhului turlele San-Marcului, olanele roșii ale acoperișurilor.

Oamenii altor veacuri, dintr-alte milenii, atunci cînd Veneția lui Tizian, Carpaccio și Tintoretto se va contrage doar în icoane tipografice, în stampe palide vor regăsi cetatea gloriilor și răsfățurilor, așa cum a viiat, în stihurile lui Eminescu...

Scriitorul rîndurilor de față a avut cîndva năstrușnica idee de a tipări textul brut al sonetului lui Cerri invitîndu-i pe poeții exprimîndu-se la aproape un veac de la moartea lui Eminescu, beneficiind de limba literară edictual zidită de Eminescu (dar și cu handicapantul noroc de a scrie după Eminescu) să-l versifice și să „concureze" astfel cu geniul. Evident, rezultatul a fost nul. Cu titlu de curiozitate citez versiunea unui (altfel bun) versificator, Gheorghe Tomozei pe numele lui:

„Cînd văd lucirea lunii, de departe
Întunecate irizări stîrnind;
Devastatoare fără pace simt
Cum crește marea peste marmuri sparte.

Îmi pare valul cu năluci deșarte
Un tînăr, cu vibrînde mîini cernind
Luminii, crinul de coclit argint
Pe-obrazul palid al miresei moarte...
Și sună-n țintirim și pe catargul
Al turlei care bate ora nopții —
Înșirgerat de valere, San-Marcul,
De parcă dintr-o criptă rece-a sorții
Ar răsuna un glas ce umple largul:
„E-n van, copile, nu învie morții!"

Și în încheierea acestei glosse, scrisă că Eminescu și Veneția se meritau reciproc, îmi bucur pentru transcriind din inima mea cadențe iubite unanim:

„S-a stins viața falnicei Veneții,
N-auzi cîntări, nu vezi lumini de baluri;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri
Pătrunde luna, îndibind pereții.

Oceanos se plînge pe canaluri...
El numa-n veci e-n floarea tinereții
Miresei dulci i-ar da suflarea vieții,
Izbește-n ziduri vechi, sunînd din valuri.

Cu-n țintirim sfîrșit e-n cetate,
Preot rămas din a vechimii zile,
San Marc sinistru miezul nopții bate.

Cu glas adînc, cu graiul de Sibile,
Rostește lin în clipe cadențate:
„Nu-nvie morții — e-n zadar, copile!"

GHEORGHE TOMOZEI

Pentru un Muzeu al Școlii Ardelene la Blaj

A trecut mai bine de un deceniu de cînd, la o sesiune științifică organizată la Blaj, pentru omagierea lui Petru Maior, la 150 de ani de la dispariția sa, în fața unui auditoriu numeros am propus înființarea unui **Muzeu al Școlii Ardelene** în orașul renașterii naționale. Muzeu în care să se reflecte admirabilul zel al corifeilor acestei nobile școli, ideile, realizările, scrierile, armele de luptă ale generației de gînditori, de luptători și de scriitori, coalizați din 1780 pentru drepturile istorice ale poporului român, singurul continuator al daco-romanilor din Dacia Felix, singurul statornic pe pămîntul Transilvaniei, continuînd romanitatea orientală, romanitate a unui popor rezistent și fidel originii sale, o adevărată „enigmă și un miracol", cum spunea F. Lot la Sorbona acum aproape o jumătate de secol. Profesorul nostru Gh. Brătianu în timpul ultimului război a reluat tema în frumoasa lui sinteză : **O enigmă și un miracol : poporul român.** Deci, cum despre Școala Ardeleană au rostit atîtea laude la superlativ Eminescu, Goga, Iorga, Ibrăileanu, Densușianu, Pușcariu, tocmai pentru că ea a avut inspirația, puterea morală și știința de a formula ideile de bază ale renașterii naționale prin cultură, solidaritate, muncă și devotament nelimitat față de adevărul istoric al poporului român, am crezut că, după două secole, se cuvine să realizăm o imagine documentară, istorică, a luptei eroice și a creației acestei școli de înalt patriotism, spre mărturie și învățămînt pentru contemporani și pentru urmași : **Historia magistra vitae** — istoria e un dascăl pentru viață, spuneau latinii clasici. În acest sens am scris și în **Tribuna** de la Cluj-Napoca, am făcut propunerea și la radio, revenind de mai multe ori. Între timp s-a inaugurat pe Cîmpia Libertății de lîngă Blaj frumosul șir circular de busteni ale luptătorilor pentru dreptatea și libertatea poporului nostru, începînd cu Inochentie Micu, marele episcop de la Blaj, care a inițiat de fapt iluminismul românesc, punînd bazele Școlii Ardelene, sacrificîndu-se în lupta cu puterea împăraților și a papilor, murind în exil...

Cîteva recente mărturii tipărite acum despre rolul Blajului în istoria și cultura noastră modernă mă fac să reiau această veche propunere, poate cu mai mult succes (**dum spiro, spero...**) : una foarte veche, a lui Iosif Vulcan din **Schițe de călătorie**, acum publicate în volum de C. Cubleșan, în care citim „...tresării și în momentul cînd pentru prima oară zării Blajul. Mititel și retras cu modestie în mijlocul unei cununi de dealuri, ceea ce arată mai întîi călătorului sînt școlile sale care domină asupra tuturor edificiilor din jurul lor. Parcă vedeam un băiat diligînte care s-a retras de zgomotul cel mare spre a studia în liniște". Text din 1879, la cîțiva ani după ce tînărul Eminescu salutase Blajul de pe colina din față, fericit că a ajuns în această „Romă mică", plină de amintirile anului 1848, povestite lui de un participant la revoluție, profesorul iubit Aron Pumnul.

Blajul a fost și locul de întîlnire a unor mari scriitori și patrioți români în 1911, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului „Astrei" : Caragiale, Coșbuc, Goga, Iosif, Vlaicu, Agârbiceanu, Eftimiu ș.a. Micul oraș, atît de mare însă prin istoria Școlii Ardelene, prin școlile și tipografia sa, a reținut atunci din plin gloria trecutului său, despre care acum citim detalii din amintirile lui Victor Eftimiu, în Almanahul recent al **Luceafărului** (vara 1982), textul inedit al unei conferințe ținute la Blaj acum un deceniu și tipărită de un cunoscut cercetător blăjean, prof. I. Buzași. Eftimiu a exaltat meritele istorice, culturale, patriotice ale Blajului —, orașul de mare tradiție culturală și națională —, cu melancolia ultimului supraviețuitor al memorabilei întîlniri din vara lui 1911 : au fost atunci acolo și unele nume mari din generația luptătorilor pentru Unirea cea mare din 1918, într-o confrerie admirabilă de talent și voințe, scriitori, politicieni, savanți și fețe bisericești, — toți conlucrînd cu spirit energic, inspirat și vizionar la perpetuarea tradițiilor avansate ale Școlii Ardelene. Mai erau acolo : St. Cicio-Pop, Babeș, Ranetti, Maniu, Ciorogariu, Ciura, Lupaș, Tăslăuanu, Liciu, Dăianu, Hodoș ș.a. Notele foarte sumare ale lui Caragiale însuși despre călătoria la Blaj „la sărbătoarea semicentenarului Astrei" (**Manuscriptum**, 1/1982, p. 39—40) fac dovada acelui moment de resurecție a Blajului, după un secol de la afirmarea glorioasă a primei generații de scriitori intemeietori ai Școlii Ardelene de la Blaj : Micu, Șincai, Maior.

La acest lung trecut eroic și la realizările memorabile cu adevărat ale iluminismului românesc inițiat la Blaj se referă acum reportajul despre cetatea de la întîlnirea Tîrnavelor din **Suplimentul literar și artistic** al **Scînteii tineretului.** Constatînd uitarea administrației privitoare la moștenirea culturală de excepție a Blajului, ei propune unele inițiative pe măsura programelor de renaștere culturală a acestui oraș glorios, mai întîi prin restituirea în drepturi istorice a vechilor așezăminte, a vechilor case aparținînd lui T. Cipariu, Șincai, Maior, vechii tipografii etc. Am scris odinioară forurilor în drept de la județ, autorităților de la Alba Iulia (alt oraș glorios al trecutului nostru istoric) nici un răspuns (ca și cum nu ar exista o lege care obligă orice autoritate să răspundă la scrisorile și sugestiile cetățenilor...) ; acolo pe nimeni nu interesează trecutul de luptă și de creație culturală a Blajului de odinioară ? **Vox clamantis in deserto !**

Dar noi nu vom renunța s-o spunem deschis și cu accentul afectiv necesar, poate convingător odată : Blajul resurecției noastre politice și culturale, cetatea eroică a Școlii Ardelene de acum două secole și centrul memorabil al marelui plebiscit de pe Cîmpia Libertății de la 3/15 mai a anului revoluționar 1848, merită prețuirea și sprijinul statului nostru pentru a avea acolo un Muzeu istoric și literar în care să se oglindească fidel trecutul și realizările lui impresionante ca sursă de învățăminte și drept pildă de dăruire pentru libertatea, unitatea și progresul românilor de pretutindeni. **Muzeul Școlii Ardelene trebuie să existe la Blaj !** România modernă și puternică a zilelor noastre, iubitoare de trecut și consecvent apărătoare a libertății, independenței și progresului popoarelor, poate realiza la înalt nivel documentar și estetic, pe măsura adevărului istoric, această înaltă instituție de cultură, ca expresie vie a înaltei conștiințe naționale care și-a fortificat de două secole resursele ei de luptă din izvoarele curate ale luptei și creației oamenilor Blajului. Putem uita oare cuvintele însuflețite ale lui Bălcescu despre importanța Adunării populare de la Blaj în mai 1848 ? Sau, mai tîrziu, ecoul internațional al acelei acțiuni revoluționare, apreciată de Marx, cum citim în **Însemnări despre români**, unde vorbește de curajul tineretului de la Blaj : acesta s-a întrunit „în casa lui Avram Iancu. Acolo se hotărî să se convoace poporul la Blaj pentru 30 aprilie 1848 (într-o duminică). Actul de convocare, redactat de profesorul de la Blaj Aron Pumnu, a fost răspîndit de tineri. „Măsurile represive ale administrației maghiare n-au putut — zice Marx — împiedica totuși pe Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, A. Treboniu Laurian, G. Barit, T. Cipariu, Al. Papiu-Ilarian, A. Pumnu, I. Butean să convoace Adunarea pentru 15 mai: „Drapelele poartă inscripția — citîm mai departe tot din Marx — „Virtus Romana Rediviva" (V.R.R.)... Se aflau 50 000 de oameni. Țăranii erau cu preoții lor. Doi episcopi au fost aleși ca președinți ; vicepreședinți : Bărnuțiu și Barit".

Mărturii istorice, documente, scrieri și scrisori, acte oficiale, volume după volume tipărite la Blaj sau vorbind despre munca învățaților porniți din mediul Școlii Ardelene, pot constitui zestrea viitorului muzeu al acestei școli, în afara documentelor care se aflau odată în bibliotecile orașului, în marea bibliotecă a mitropoliei, documente care au fost deplasate în centre mai mari (atunci cînd tezaurul multor biblioteci a fost nimicit, cărți de valoare aparținînd umanismului autentic fiind spurate, topite, cum se știe prea bine). Parțial poate fi reconstituită zestrea culturală a Blajului în acest muzeu; arhivele conțin atîtea documente, manuscrise, imagini ale trecutului nostru istoric ; zeci de acte și documente aparținînd studioșilor dascăli ai școlilor din Blaj și mii de scrisori trimise sau primite de autori cunoscuți conțin detalii inedite despre trecutul nostru, iar materializarea acțiunii de culturalizare a maselor, acțiune atît de dinamică și de eficace, ilustrată mai ales de Șincai și de urmașii lui la Blaj, s-a remarcat prin inițiative și fapte demne de prețuirea tuturor generațiilor, instructive și azi. Mulți scriitori de azi au rostit cuvinte de înaltă prețuire pentru ceea ce a însemnat Blajul în procesul renașterii culturii și limbii naționale, în fruntea tuturor fiind Ioan Alexandru, în această privință.

„Cărțile erau pentru ei cărămizi pentru zidirea lumii... Și ei se simțeau chemați să pună umărul la zidirea unei lumi în grai românesc", — scria Blaga despre corifeii Școlii Ardelene, întărind prin această formulă memorabilă prețuirea rostită la începput de secol de Iorga și de Ibrăileanu (cum se poate vedea în antologia mea : **Scriitorii români despre limbă și stil**, cap. consacrat **Școlii Ardelene**, ed. 1976, p. 22—39).

La Blaj, fiecare stradă și fiecare edificiu vechi sînt încărcate de mari amintiri istorice, de cel puțin două secole ; erau și pe vremea cînd tînărul Eminescu, la numai 16 ani, a ținut să facă un pelerinaj pe jos la cetatea iluminismului românesc, în orașul dascălului său iubit Aron Pumnul, de la care a auzit atîtea lucruri minunate despre ceea ce au putut face blăjenii pentru istoria, cultura și limba românească. G. Călinescu a făcut un capitol aparte în monografia consacrată poetului despre popasul eminescian care avea să lase urme adînci în creația poetică și în publicistica lui Eminescu : **La Blaj (1866)** ; este al șaptelea capitol al monografiei citate, intuind parcă sentimentul poetului legat de locurile de baștină ale familiei sale, cum s-a arătat recent în investigația asupra neamului Iminoviciior, porniți din jurul Blajului către meleagurile Bucovinei, pentru a scăpa de oprimarea politică și socială a regimului absolutist austro-ungar. Dar ce splendidă evocare a acestui moment istoric din viața poetului național : **Blaj 1866**, în viziunea lui Călinescu : „Le zise (Eminescu), cînd intrară mai în vorbă, că era minat de **'dorul fierbinte de a putea vedea Blajul, de unde a răsărit soarele românismului'**, și le povesti necazurile și lipsurile îndurate în lunga călătorie de la Cernăuți pînă la T. Mureșului. După ce se înzdrăveni, bînd un pahar de vin, Eminescu, reluîndu-și nobilele sale îndeletniciri de observator folclorist, își scoase carnețelul și notă de zor ce i se păru mai deosebit în vorbirea comeseniior. Fiindcă plecau tot spre Blaj, tinerii poftiră pe Eminescu în trăsură și-i făgăduiră, după ce aflară starea economică în care se găsea, și de-ale mîncării." (Ed. 1966, p. 82). Călinescu reface, cu toate detaliile pitorești veridice, după documente, călătoria ucenicului devotat amintirii lui Pumnul, citează formula lui Eminescu la masa cu seminariști, — toți se îndreptau spre Blaj, — cetatea științei : „Domnilor, eu sunt poet și vreau să-mi adun material", spre mare mirare a acelora ; Călinescu reține, într-un paragraf aparte, acel moment unic al biografiei poreginului poet : „Urmîndu-și călătoria, ajunseră în cele din urmă în virful Hulei, de unde se vede Blajul. Eminescu, ridicîndu-se, strigă : „Te salut din inimă, Roma mică. Îți mulțumesc, Dumnezeule, că m-ai ajutat s-o pot vedea !" (Ibid. p. 83, atestare la E. Dăianu, **Eminescu și Blajul**, în **Familia**, 1902, p. 301—302, cum trimite Călinescu, p. 327).

Aceste amintiri și altele cu miile, de mare însemnătate istorică, ar trebui să pledeze pentru înființarea **Muzeului Școlii Ardelene** în Blajul marilor aspirații și realizări, centru istoric al resurecției naționale, unde „a răsărit soarele românismului", cum zicea Eminescu în 1866.

GH. BULGĂR ■

Valorile la diateza activă

(Urmare din pag. 1)

piardă competiția valorilor cu alte colectivități.

Datoria mea de patriot revoluționar român, datoria mea de om pur și simplu este să văd, să înțeleg și să ajut atîta cît pot — și puțin peste cît pot — valorile pe care le văd, le înțeleg și a căror exprimare îmi apare ca insuficientă. Repet o idee care mă obsedează. Atunci cînd am spus-o prima oară mă refeream la domeniul culturii. Dar îmi dau seama că această idee e valabilă în toate ariile vieții. Valorile trebuie apărate și de propriile lor erori. Și asta pentru că valorile ne sînt necesare mai mult nouă decît își sînt lor însele necesare. Ceea ce unii cred a fi un dezavantaj pentru emulația valorilor și pentru lupta dintre ele, așezarea oamenilor de aceeași parte a baricadei, inexistența deci a opoziției, trebuie transformat în fiecare zi într-un avantaj istoric. E drept că punctele de vedere contrare fertilizează cîmpul social și că ești mult mai atent la ceea ce faci atunci cînd ai convingerea că adversarul tău de idei îți controlează fiecare mișcare, îți pune sub semnul îndoielii fiecare idee, îți încearcă mereu puterea brațului și a caracterului. Dar tot atît de adevărat este că, fiind de aceeași parte a baricadei cu toții, nu avem voie să lăsăm între noi suspiciunea să trăiască neguros și durabil, ca o ființă vie. Nu avem voie să lăsăm tovarăși de idei ai noștri, oameni în care această parte a baricadei a investit, să greșească și să fie striviți de reculul greșelilor lor. Activizarea valorilor în cazul acesta atît de dramatic în care ele săvîrșesc și unele greșeli face parte dintr-o autentică terapie revoluționară. Lepădarea de valori în clipa cînd valorile, sub impulsuri momentane, cedînd unor slăbiciuni deseori explicabile omenește, abdică de la o conduită ireproșabilă nu este întru nimic folositoare construcției generale. Căci oricît am fi de bogați, oricît am fi de vigilenți, vigilența nu poate acționa niciodată sinucigaș, adică trăgînd împotriva organismului care și-o păstrează intactă spre a-l apăra de rele, nu spre a distruge, odată cu răul, și binele. În fond cine ar pierde din eliminarea unui scriitor din literatură ? Scriitorul ? Desigur, și el. Dar literatura în orice caz. Cine ar fi pierdut dacă profețiile inamicilor noștri și graba unora dintre noi ar fi învins, iar un important nume ar fi dispărut din istoria literară a momentului ? Desigur, scriitorul ar fi fost afectat și eventual strivit în malaxoarele intrigilor de tot felul și s-ar fi lăsat într-un tîrziu în genunchi, apăsat de propria sa neputință. Dar experiența culturală a anilor premergători istoricului și luminosului Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român ne arată cît de cumplită e dogma și cît de criminală poate deveni luarea în considerare doar a erorilor sau a ceea ce credeau unii că sînt erorile unor valori ale culturii naționale. Eu cred că datoria noastră de scriitori a fost, este și va rămîne nu numai să ne scriem cărțile, ci și, așa cum emoționant susținea, într-un recent dialog cu Mircea Iorgulescu din România literară, Octavian Paler, scriitor excepțional, să apărăm ideea de scriitor, s-o apărăm chiar de abdicările trecătoare ale unora dintre slujitorii ei. S-o apărăm chiar de propria noastră furie egoistă. Dar cine pierde, spre exemplu, din întreruperea cercetărilor și din stînjenirea activității unui fizician de mare valoare ? Desigur și el, care a albit în cîteva luni de parcă lucrează la un parapet de zăpadă din interiorul său. Dar, desigur, și știința noastră. Căci și prin acest reprezentant al științei gîndirea românească încerca o șansă a ei, o șansă valorificată într-o mare măsură tocmai în climatul de libertate adevărată și de nevoie de valori pe care l-a impus zbuciumatei noastre țări tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Sînt unii, din păcate, greu identificabili într-o colectivitate, anume pentru că îi găsești pretutindeni și greu de prevăzut din reacții anterioare, sînt unii care, probabil dintr-o absență a valorii lăuntrice, introduc în colectivitate zizania, stîrnesc oamenii împotriva valorilor, încearcă să-i facă pe toți egali prin scurtarea de capete a celor care seamănă cu munții. Ecuația e simplă, dar din păcate o uităm prea adesea. Neputîndu-se ridica ei la înălțimea valorilor, intriganții, oamenii lipsiți de sentimentul datoriei față de colectivitate, încearcă să aducă, prin „decapitare", valorile la înălțimea lor. Cel mai trist e însă momentul în care oamenii valoroși nu sesizează manevra, ci simțind o anumită stare de confort și de lejeritate împrejur prin solitudinea pe care le-o creează „decapitarea" unor capete vecine și egale, se bucură de acțiunea intriganților, consimt că ea este o faptă necesară, fără să înțeleagă că între timp intriganții le iau și lor măsura la gît.

Fiind cu toții de aceeași parte a baricadei, să nu credem că slujim cu toții egal baricada. A avea drepturi și datorii egale înseamnă a împlini cu toții minimum de drepturi și de datorii față de baricada cu numele țării. Asta nu înseamnă însă nicidecum că unii nu pot da mai mult și ei trebuie să fie lăsați să dea mai mult, ba chiar trebuie încurajați să dea mai mult. Activizarea valorilor în interiorul baricadei, ca să zic așa, este uneori la fel de importantă ca și victoria asupra altei baricade. A avea minți mai multe, mai luminate, mai inspirate — întîi de toate, desigur, în domeniul științei, de la care lumea așteaptă rezolvări ale principalelor probleme care o confruntă, de la care lumea așteaptă stingerea crizelor ce riscă să aprindă Pămîntul — activizarea valorilor în domeniul muncii pămîntului, deci punerea în stare de funcționare a țăranilor autentici, care să ia locul, în fine, specialiștilor din alte domenii care le țin locul țăranilor în prea lungi sezoane ale fiecărui an, nefăcîndu-și în același timp treaba pentru care s-au pregătit, activizarea energiilor creatoare ale muncitorilor de înaltă calificare, de care depinde folosirea cît mai rațională și mai eficientă a întregului potențial tehnic și de materii prime existent, dar și păstrarea înaltei conștiințe a apartenenței la o idee înaltă, activizarea energiilor creatorilor de frumos și implicarea lor serioasă și temeinică în toate mutațiile spirituale ale marii noastre familii naționale înseamnă ca, urmîndu-ne cîrmaciul împovărat de toate grijile zilei și de toate întrebările perspectivei, fiind alături de marele nostru bărbat politic, președintele Nicolae Ceaușescu, să nu ne închipuim nici o clipă că simpla adeziune formală ajunge. Trebuie acțiune. Trebuie muncă de zi cu zi pentru a nu lăsa moștenire generațiilor viitoare nici un fel de criză și, mai cu seamă, nici un fel de sacrificiu inutil. A activiza valorile, a participa la minunata dezlegare a energiilor care clocotesc în fiecare valoare, a spori calitatea muncii în fiecare domeniu înseamnă a sluji cu adevărat drumul corăbiei pe care te afli și a fi cu adevărat credincios cîrmaciului acestei corăbii. Pentru că această corabie nu poate înainta printre furtunile care o încearcă decît cu toate pînzele sus. Nimeni nu ar trebui să transforme o bucată din vreo pînză a acestei corăbii aflate în plină accelerare a vitezei sale de înaintare spre a-și face pantofii cu acea pînză sau ca să-și agațe o batistă curată la buzunarul de lîngă rever. Activizarea valorilor umane existente în interiorul patriei este tot atît de importantă, cel puțin tot atît de importantă, ca descoperirea unor noi surse de energie și de combustibili. Patria are nevoie de toți cei în care a investit. Corabia noastră are nevoie nu numai de vînt prielnic, căci noi vom ști să transformăm vînturile și furtunile într-un combustibil util nouă, ci are nevoie ca toate pînzele ei să fie sus. Muncitorii, țăranii, cărturarii, oamenii politici, toți cei în care o fărîmă de geniu românesc s-a ascuns, pentru a înflori la chemarea sfîntă a blîndei noastre mame.

Autoservire: servire sau deservire?

Se mănîncă bine și ieftin, dar uneori cu noduri

Bufetul expres din fața Gării de Nord ține de I.A.P.L. „Amzei" și e, firește, o unitate pentru toate buzunarele. Cînd spun asta, am în vedere că pulul cu legume, preferința numărul 1 a bucătarului șef Petre Teodorescu, costă exact 5,65 lei, între ei și produsul cel mai scump, un ciolan cu varză călită se servește contra 13 lei, aflîndu-se, azi, alte 22 de preparate. Acestea, realizate fie din pește (macrou prăjit, stavrid etc.), fie din pui (cu mazăre, cu fasole, tocănițâ etc.), fie din carne (cîrnați, porc cu varză, pulpă în tavă, chifteluțe etc.), fie din legume (ghiveci, iahnie etc.), arată bine, sînt gustoase și, mai ales, proaspete. Orientîndu-se tocmai după prețuri, responsabilul Florian Tudose, din 1969 în comerț și din 1981 aici, face un calcul și zice : avem cam 3 500 de consumatori absoluți pe zi. Socoteala e, vă asigur, simplă. Împarți 60 000 (de lei, media vînzărilor unei zile) la 16 (adică un fel de mîncare de 10 lei și o bere) și-ți iese, cu aproximație, media de 3 500. Aceștia sînt cei care, după vorbele lui Florian Tudose, servesc, căci prin această unitate se mai perindă și tot felul de gură-cască, intrați ca să se ferească de ploaie sau ca să facă un chilipir. Uneori, adaugă sectoristul Marin Voicu, plutonier major, mai vin aici și elemente parazitare, iar acestea se demască mai ales după faptul că nu vor decît să bea ! Cînd nu le mai dai o halbă, Decizia 809 fiind drastică în acest sens, ne introduce omul în tainele meseriei sale, îi iei la rost și constați că n-au nici serviciu ? ! E drept că nu doar cei fără serviciu tentează o halbă, două în plus, Maria Florescu din strada Plugarilor 18 a și acuzat în condică obiceiul acesta, dar lucrătorii expresului sînt fermi și bine fac : bere nu se desface, tovarășe, decît cu mîncare !

În bucătărie muncesc, sub conducerea tînărului Teodorescu (28 de ani), 5 bucătari și 4 muncitori, ei recomandîndu-se cu o producție culinară de 20 000 de lei pe zi. Ordinea e, aici, la ea acasă ca și în spațiile de depozitare, chit că acestea sînt cam înghesuite. Conștient că bunul gospodar își face iarna car și vara sanie, Florian Tudose și-a procurat cîțiva saci de cartofi, urmînd să-i pună la murat. Zăresc și cîteva navete cu sticle de lapte goale, iar privirea mea interogativă se alege cu următorul răspuns. Stăm prost, zice responsabilul, la capitolul aprovizionării cu produse lactate și dacă, azi, n-am afișat prețul la orez cu lapte motivul e simplu, n-am primit lapte ?! F.P.L.B., adică fabrica de produse lactate, ne sfredește, adeseori, greutățile, nefurnizîndu-ne cantitățile cerute de lapte, sana, kefir și așa mai departe.

Dacă spațiile de depozitare sînt, cum aminteam, reduse, cam la fel se prezintă și situația unității în sine. Micșorat și prin amenajarea a două ochiuri de geam (să fie și aici valabilă vorba că reclama e sufletul comerțului ?!), bufetul e lung și îngust, aducînd cu un coridor. Dacă la case, plasate la cele două intrări, e coadă, și de regulă e, trebuie să fii slab sau abil ca să poți intra ?! De ce zic ce zic ? Pentru că, dat fiind deverul de aici și dat fiind faptul că expresul acesta e singurul din imediata apropiere a Gării de Nord (cel din incinta gării s-a desființat de cîțiva ani), soluția actuală nu e chiar cea mai fericită. Mai ales că, oamenii aflîndu-se între un tren care vine și unul care pleacă, spațiul existent, și așa puțin, e strimtorat de tot felul de valize și bagaje. Acestea au și ele însă rostul lor. Cele 24 de mese, altfel debarasate cu promptitudine, n-au scaune și, de multe ori, geamantanele le înlocuiesc cu succes.

Chiflele sînt proaspete și prețurile afișate la bună vedere. Interdicția cu fumatul e vizibilă, consumatorii se conformează, dar barmanul Nicolae Petre trage din țigară în văzul lumii ! Responsabilul îl vede, îl admonestează, după care, candid, mă lămurește că, de fapt, omul nu e pătimaș cu tutunul, dar o fi și el nervos ?! Nervoasă e și vînzătoarea Ștefania Udrea, de la „calde I", ea se rățoiește la un client și țipă de parcă cel de dincolo de galantar ar fi surd. Florian Tudose apelează la autoritatea sa și-o pune la punct, dar impresia, nu-i așa, rămîne. De fapt, problema e mai complexă. Acest bufet nu-i, firește, „Lido" și nici măcar „Marea Neagră" sau „Cotnari" nu e, lumea lui se arată mai degrabă necăjită și grăbită decît elegantă și pusă pe taclale, dar ea merită, asta e sigur, respect și considerație, capitole la care personalul unității e, adesea, în defect. Sigur, mai dispar și furculițe, cam 15—20 pe zi, iar cuțitele nu se dau, din precauție, decît în schimbul unei garanții de 22 de lei, dar educarea consumatorilor e, pînă la un punct, și treaba celor din comerț. Sau, mai bine-zis, ar trebui să fie, căci nu e.

La expresul din fața Gării de Nord se mănîncă ieftin și pe săturate. Uneori însă, tocmai din cauza țîfnei personalului, se mănîncă cu noduri.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Prin „Gastronom", Athénée Palace ne demonstrează că self service-ul merge bine și la inima românului

De la „Gastronom" la „Rapid"

În urmă cu cîțiva ani, am cunoscut la restaurantul „Europa" din Eforie Nord un mare specialist în ale alimentației publice, care, ori de cîte ori avea ocazia, sublinia că s-a născut într-o farfurie, înțelegînd prin aceasta că pentru el meseria nu mai ascunde secrete. Era de părere că, în materie de gastronomie, viitorul nu va aparține marilor restaurante, care vor fi înlocuite de unități cu autoservire sau de mici și intime localuri. Acum, după ce am parcurs două mari unități de autoservire din Capitală, îmi dau seama cît dreptate avea interlocutorul meu.

În Piața Palatului, am vizitat unitatea cu autoservire „Gastronom", local binecunoscut nu numai publicului bucureștean, ci și celui din țară, dată fiind poziția unde este amplasat. Erau orele 19 cînd am intrat în unitate și m-a bucurat faptul că mirosul de bucătărie nu m-a întîmpinat încă din stradă, așa cum din păcate se mai întîmplă. Lume puțină, pesemne că nu era ora potrivită pentru cină. În spatele liniilor de autoservire, febrilitate. Se completau vitrinele, se aduceau apă gazoasă, minerală și Ci-co. Gheață în cantități suficiente. Număr felurile de preparate. Peste 25. Notez în carnet : deci se poate ! Trec mai departe, acolo unde este secția **Gospodina** și constat de asemenea abundență și varietate de sortimente. Cumpăr o porție de sarmale pentru a putea lua loc la masă și implicit să port discuții cu consumatorii fără a fi nevoit să mă legitimez. La masă se încheagă mai ușor o vorbă, chiar și în lipsa unui pahar de bere. Căci aici, la „Gastronom", băuturile alcoolice nu se vînd. Lumea este, în general, mulțumită de calitatea și diversitatea produselor. Constat un lucru îmbucurător : din cinci consumatori cu care am dialogat, trei sînt clienți stabili. Este o mare realizare pentru un local cu autoservire să ai clientela ta. Înainte de a vorbi cu responsabilul unității, caut grupul sanitar. Nu există. Cum e posibil ?! Răspunsul aveam să-l aflu de la Vasile Toma, unul dintre cei doi responsabili ai unității : „În urmă cu ani am avut grup sanitar dar am fost nevoiți să-l închidem deoarece bișnițarii își făceau acolo vad ?! Toată ziua aveam necazuri. Lipsa grupului sanitar nu este fericită, știm, dar n-am găsit deocamdată altă soluție. Cel puțin am scăpat de necazuri". Trecînd la problemele curente și serioase ale unității aflăm de la interlocutorul nostru că au un plan zilnic cu 20 000 lei mai mare decît cel de anul trecut, dar că-l fac, chiar și-l depășesc. Luna iulie s-a încheiat la „Gastronom", din punctul de vedere al realizării planului unității, cu trei zile mai devreme. Deci, pentru cei 97 de muncitori de aici, luna august a început și ea cu trei zile mai devreme. Unitatea, aparținînd de C.H.R.-„Athenée Palace", este deschisă non-stop de la 7 la 21. Se lucrează 14 ore efectiv, după care cel puțin o oră este necesară curățeniei. Se poate foarte ușor constata că aici, la „Gastronom", viața nu este prea ușoară. Peste 3 000 de cetățeni trec zilnic pragul unității. Restaurantul este bine aprovizionat de la centrală, dar cei doi responsabili nu sînt pe deplin satisfăcuți, motiv pentru care și-au creat relații directe cu diferite unități de stat. Așa se explică prezența în rafturile unității, a mierii de albine cu toate derivatele ei, sau a produsului Frucola pe care-l obțin pe bază de pulpe de fructe achiziționate de la I.L.F.-uri și prelucrate după o rețetă proprie. Secția Gospodina a fost extinsă considerabil atunci cînd au constatat că vînzarea la liniile de autoservire a scăzut. La ora actuală liniile de autoservire au revenit la normal, dar secția Gospodina continuă să meargă la fel de bine. E și normal, fiindcă aici semipreparatele sînt diversificate, nelipsind peștele proaspăt și, mai ales, cel oceanic. Vasile Toma se plînge că au prea multe controale. Multe dintre ele, nejustificate. Un control înseamnă paralizarea responsabilului cel puțin 2—3 ore, ceea ce înseamnă foarte mult. Nu ne-a fost greu să înțelegem cum se termină asemenea controale, venindu-ne în minte discuția pe care am purtat-o, nu demult, cu un responsabil de restaurant, care ne-a mărturisit că a scos băuturile străine din unitate, nu de alta dar un pahar de votcă este mai convenabil decît unul de whisky atunci cînd primești mereu vizite și ți se caută nod în papură ? ! Poate că și aici s-ar cere o anumită reglementare, căci am văzut delapidări uriașe tocmai la acele unități care, paradoxal, erau foarte des controlate.

Există lîngă Piața Unirii o unitate cu autoservire, „Rapid", pe care nu numai că n-am vizitat-o niciodată, dar despre care aveam idei preconcepute. Ce mai tura-vura, ziceam că e o bombă. Dar în meseria noastră nu ai voie să ai idei preconcepute, motiv pentru care am mers s-o vizitez, parcînd mașina pe strada Gabroveni, deci în imediata apropiere. Mirosul de bucătărie l-am simțit chiar din stradă, ceea ce mi-a întărit convingerea că merg la un subiect „gras". Intru în restaurant și stupoare : nici vorbă de bombă, ci de o unitate curată, cu linii de autoservire bine aprovizionate, cu o secție Gospodina ceva mai sărăcă, dar în funcțiune, cu un personal disciplinat și curat îmbrăcat, cu o clientelă cam eterogenă și pestriță. Aici lucrează non-stop 86 de muncitori. Planul zilnic, apropiat de cel al unității din Piața Palatului, se îndeplinește cu toate că atunci cînd am vizitat unitatea aveau numai 51 de feluri de mîncare. Dar trebuie să recunoaștem : cei care vizitează unitatea sînt mai tradiționali și mai puțin aplecați spre specialități rafinate, din care motiv și șefii unității au devenit conservatori. Este bine și este rău, căci din cauza conservatorismului clienților, responsabilii nu au nici un fel de preocupări pentru relații directe cu diverși producători. Ce vine de la centru e bun venit. Se pare că aprovizionarea ce le-o asigură centrul este bună dar, zicem noi, de vreme ce Piața Unirii e la doi pași, cu puțină străduință și inventivitate lucrurile ar putea merge foarte bine, căci la piață se pot cumpăra și altele în afara verdeturilor. Unitatea deschide la ora 6.30, ceea ce este un lucru bun și de lăudat dacă ținem cont că bucătarii trebuie să vină la orele 4 pentru a pregăti ciorba pentru 6.30 ! Și vin. Aici capăt o definiție a autoservirii : o uzină de tocat alimente și nervi, cu un volum imens de muncă, cu un plan mare și cu încasări mici. Nici o porție de mîncare nu costă peste 15 lei și asta e bine, dar atunci cînd ai de realizat zilnic aproape 100 000 de lei nu-i prea ușor, motiv pentru care unul dintre responsabili, venit de puține zile aici, ne-a mărturisit că va pleca, neputîndu-se acomoda cu specificul acesta. Întreb dacă nu ar fi bine să se servească bere la pahar și sîntem pe loc lămuriți că cel puțin pentru unitatea „Rapid" berea și alcoolul nu sînt recomandate. Cei doi responsabili sînt mai tot timpul în unitate pentru a veghea atît buna desfacere a produselor dar mai ales pentru a stîrpi bișnițăria. Se știe că bișnițarul inoșit caută refugiu acolo unde e aglomerație. Grupul sanitar lasă de dorit nu atît în privința curățeniei, cît a mirosului care se simte chiar și în sala de mese. Cum știm că organele Sanepidului merg destul de des în control ne întrebăm cum de este posibil. Un glas din imediata noastră apropiere ne șoptește : iată că este ! Noi acriem toate acestea în speranța că lucrurile se vor rezolva. Ne e teamă să nu sesizăm că organele în drept sesizate de revista „Flacăra" au decis închiderea unității pentru că... Noi militățm pentru măsuri de îmbunătățire care se pot face din mers.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Prea multe păreri despre un lucru foarte simplu

Statutul unui restaurant cu autoservire, în aparență lesne de definit, se zbate între două puncte de vedere opuse. Cel al consumatorului, care vrea neapărat să mănînce repede și bine (mai ales că aici fiecare și-o face cu mîna lui, neterorizat de tradiționalul „vineee..."), și cel al gazdei prinse pînă peste cap cu planul de realizarea căruia depinde cu atîta consecvență retribuția personalului muncitor. Între ele ar mai încăpea punctul de vedere al gospodarului priceput și harnic, capabil să fie în egală măsură și un amfitrion pe măsura poftei de mîncare a clientelei și un bun organizator, tip întreprinzător și eficace, care să nu ducă întreprinderea de ripă.

Am început, de fapt, cu concluziile unui scurt raid prin restaurantele cu autoservire aflate pe șoseaua Colentina, cu bunăvoință trei la număr (unul se află oarecum în zonă), dintre care două mari și late iar unul mai mic, dar întotdeauna plin. Arteră importantă și la fel de modernă ca Pantelimonul, despre ale cărui restaurante am scris în urmă cu cîtăva vreme (localuri patronate, în ambele zone, de I.A.P.L. Bistrița), șoseaua Colentina este săracă în restaurante cu autoservire, iar cele existente sînt administrate potrivit punctelor de vedere amintite, adică nu întotdeauna în avantajul consumatorului și raționii pentru care au fost deschise.

Complexul „Litoral". Deși așezat la numai o stație de Piața Obor, este ultimul local de alimentație publică de pe Colentina. Mai precis exprimat, mergînd spre Fundeni, nu mai întîlnești nici restaurant, nici berărie, nici autoservire. Complexul de care vorbim are în stînga restaurant, în dreapta, pizza, iar la mijloc, autoservire. În autoservire, pe toți pereții, deslușești, atît cît te lasă fumul de țigară : „Nici o bere fără mîncare". Majoritatea însă merg mai departe cu înțelepciunea și fac ceea ce le dictează cugetul : nici o bere fără altă bere. Se respiră greu din cauza fumului. Deschizi gura ca peștii, adică rar și cu voluptate. Unii chiar mănîncă. Să, ca să fim sinceri, la acea oră de amiază mîncarea era destulă, bine prezentată și, potrivit

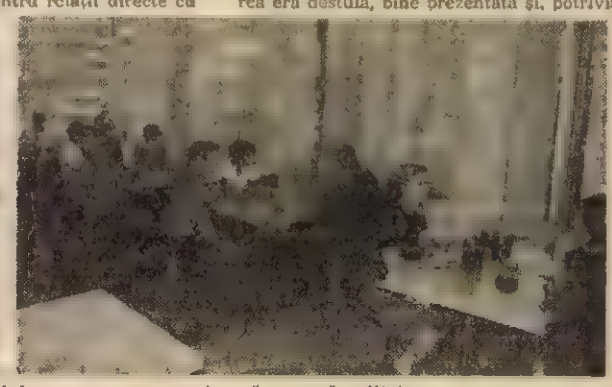

„Mangalia" și „Amfora" — două localuri la care ne-am convins că o nouă calitate în alimentația publică prelinde și slujitori de calitate

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

explicațiilor responsabilei Călae Marilena, aimeni nu lua bere fără, măcar, o gustare. O privim adînc în priviri. Mai lasă ceva : „adică, o bere le dăm, dar a doua, gata". Mai existau și descurcăreții, puțin interesați de rostul unui astfel de local, luau o gustare și două, trei, patru, cinci halbe pentru trei inși. „La noi, simte nevoia unor ample lămuriri tovarășa Călae, vin în majoritate oameni de pe șantiere, constructori și localnici mai singuratici. Cine are mîncare acasă, ce să caute aici ? Vin cei care n-au familiile cu ei și care n-au nici un rost acasă. Dincolo, la restaurant, pe posesc și familiști. Se fumează. Ce mă le fac ? Am încercat și cu miliția să-l dezvăț, dar ce să facă omul la o bere ? Cînd n-am băgat bere, au ne-a mai călcat nimeni pragul. Asta e lumea. Noi sîntem mulțumiți. Ne facem planul". Ni s-a luat o piatră de pe inimă : își fac planul. În timp ce responsabila ne strecura, la plecare, „vă rog să aveți grijă cum scrieți, că e păcat, muncesc de dimineața pînă seara aici de mă spetesc", o subalternă aduna cu hărnicie mucurile de țigări de sub mese.

Restaurantul cu autoservire „Poarta Mării". Vad mare (aflîndu-se vizavi de magazinul Bucur Obor), lume multă, spațiu puțin. Mesele scoase pe trotuar sînt luate cu asalt încă de la prima oră a dimineții, cînd, cum vom vedea și la prînz, mîncărurile sînt multe și variate, cu carne sau cu legume. De băut : apă gazoasă și Ci-co. Berea se vinde numai pentru acasă. Spre seară, în jurul orelor 6—7, tot mai numeri opt feluri de preparate calde și reci. Barmanul de serviciu, Ghenu Ion, afirmă că succesul se datorează în primul rînd bucătăresei, care are nu numai experiență, dar și imaginație.

Tot vizavi de Bucur Obor, la începutul Căii Moșilor, se mai află un restaurant pentru toate gusturile. Pînă la ora 16 este cu autoservire, iar după această oră, cu ospătari. N-am înțeles bine cînd este cu mîncare. Prima vizită am făcut-o spre seară, cînd la „Poarta Mării" se mînca pe îndelete și la „Litoral" se bea cam la fel. Aici, la restaurantul bloc 59 (o cheștie mai nouă menită să fixeze în conștiințe personalitatea unui local), nu se face nici una, nici alta. La două, trei mese, într-un pliculeț general, cîțiva sorbeau din halbe. În vitrina liniei de autoservire nu mai dibuiai decît două, trei gustări. Unii spun că au e vad. O întreb pe ospătărița Marin Lucreția dacă în afară de gustările adormite mai există și altceva. Nu e. Să încere la rotisor. De fapt, autoservirea e dimineață, de la 7, acum e restaurant. A doua zi, la ora 8 dimineața, mînat de curiozitate, intru din nou în restaurantul juma-juma, numit atît de discret Bl. 59. Aceleași gustări plus chiftele. Responsabila : „Lumi niște chiftelițe, sînt proaspete. Acum preîntîm mîncarea deoarece deschidem la ora 9". Cum la 9 ? Ieri mi se spusese că la 7. Marin Lucreția apare și se scuză că n-a știut exact. Pe ușă, nici un program. Aveam un singur scop : să aflu programul. Responsabila dă telefoane peste telefoane să-mi confirme cineva, nu știu cine, că e vorba de ora 9. N-am reușit să pricep nici pînă acum la ce folosește „autoservirea Bl. 59". Dar mai ales între ce ora.

RAZVAN RADULESCU ■

Responsabilul autoservirii n-ar mînca ceea ce ne dă nouă, nici să-l tai cu cuțitul !

Arteră nouă, modernă, arteră ce face deosebită cinste edililor Capitalei noastre, Șoseaua Pantelimon este, în privința alimentației publice, dotată exemplar. Ba, după unele opinii mai riguros atente la echilibrul dintre trebuințele materiale și cele spirituale, chiar prea exemplar. Căci dacă necesarele spații de cultură sînt încă așteptate în zona aceasta complet reînnoită a orașului, circiumile, în schimb, există din belșug. (Spunem circiumă, cum zice tot omul, pentru că termenul nu ni se pare deloc peiorativ pentru realitatea pe care responsabilii domeniului reușesc s-o diversifice cel mai adesea doar prin firmă.) Iată, în porțiunea marcată de întretăierea sa cu alte două magistrale, Șoseaua Ianculul și Bulevardul Muncii, pe distanța a vreo patru stații de tramvai, Pantelimonul etalează și îmbie cu nu mai puțin de 8 restaurante, fără a mai socoti și café barurile. Trei dintre ele — Amfora, Mangalia și Ulpia — au, parțial sau integral, statut de AUTOSERVIRE și, dată fiind ritmul raidului nostru, acestora le-am trecut pragul.

Așadar, Amfora. Local strălucitor pe dinafară, plasat la parterul unui bloc din Piața Sorului, zonă cu mare afluență de trecători, deci și de clientelă. Numai că povestea cu gardul și leopardu' e perfect valabilă și aici. Pătruns înăuntru, la autoservire — deși în treacăt vom spune de la început că și ocaliltă fumătate a unității, restaurantul de categoria I se scaldă absolut în aceleași ape — te confrunți cu primele probe de neglijență. Barele de ghidaj de la capătul liniei sînt dărîmate și descompletate, iar de undeva, de pe sub masa caldă izvorăsc niște siroaie care s-au strîns tocmai aici pentru ca onoratul client să intre direct într-o baltă adevărată. În vitrină, mîncăruri acceptabile, și ca diversitate și ca aspect, deși, observăm lesne, nu se prea potrivesc cu ceea ce scrie pe lista afișată la cele două uși de „intrare" și de „ieșire" din autoservire. Mîncărurile, vom afla mai tîrziu, sînt preparate unitar, adică aceleași lucruri se servesc atît la salonul de categoria I cît și alături, la autoservire, care este de categoria a II-a. Doar prețurile sînt ușor diferențiate.

Înaintăm pe linie, căutăm vreun preparat dietetic, nu găsim nimic, ne arunc㎝ privirea în galantarul în care ar trebui să se afle desertul, gol și aici și, tocmai atunci, nemulțumirea exprimată cu voce tare de niște elevi care ne preced ne atenționează că nici la raftul cu răcoritoare nu trebuie să alergăm cu sacul : ultima sticlă de „Ci-co" urma să și-o împartă frățește cei trei elevi, numai că o femeie de la linie, impresionată de scenă, se mișcă și le mai aduce de undeva, dinspre o posibilă magazie, încă două sticle. Și iată-ne în salon, în salonul dominat de o mare inscripție „Fumatul oprit", interdicție căreia nu i se supune nimeni, din moment ce însuși responsabilul unității, Ion Ghițulescu, într-o ținută nu tocmai conformă cu rigorile funcției, o afișează cu dezinvoltură. Pe mesele clienților aflați la acea oră în autoservire, un singur produs : bere. Bere la halbă, bere pentru care personalul unității se pare are o mare pasiune din moment ce ea constituie îndeletnicirea lui de bază și reprezintă, după cum ne mărturisește același responsabil, cam jumătate din vînzare.

Neplăcut impresionați de aspectul localului, de aspectul preparatelor și de atitudinea lucrătoarelor care în spatele vitrinelor abia se puteau strecura printre stivele de bidoane de aluminiu, ne lăsăm furați de penibilul monolog explicativ în care se avîntă șeful de unitate. Monolog ce ne arată în esență și profundă pe care tovarășul Ion Ghițulescu o are față de autoservire, care, după experta sa opinie, o fi bine pe undeva, dar aici nu merge. Nu merge ba din cauza Decretului 400 care nu mai lasă oamenii să plece de la lucru pentru Amfora, ba din cauza constructorilor care au cam terminat lucrările și, în sfîrșit, nu merge din pricina cartierului ; din pricina oamenilor cartierului nu se dau nici cuțite, din pricina acelorași oameni care strică totul și nu vor decît băutură s-a ajuns la starea jalnică a localului. Iar responsabilul care spunînd „ce să faci ?" este în stare să-ți stoarcă și lacrimi pentru obiectiva sa neputință, nu așteaptă decît concretizarea unor propuneri de transformare a autoservirii în bodegă de parcă bodega ar fi sinonim cu lipsa de civilizație.

Ulpia. Deși situat la marginea orașului, restaurantul acesta revigorează oarecum sentimentele noastre frumoase pentru ideea de autoservire. Numărîndu-ne printre întîii clienți ai unei zile de duminică, cînd programul e cu șapte ore mai scurt (8—13 în loc de 8—20), am remarcat dintr-un început o mînă ceva mai grijulie pentru omul care intră aici și pentru ceea ce caută el. Curățenia, deși nu ideală, pare să facă parte totuși din obișnuințele casei ; meniul — cel de sîmbătă, înlocuit duminica bucătăria e în repaus, fapt pentru care doritul mic dejun nici nu ne poate fi servit — este afișat la loc vizibil și cu toate detaliile necesare. Vitrinele sînt mulțumitor încărcate, diversitatea gusturilor pare să fie luată mai mult în considerație, fapt ce se vede deultfel în bilanțul vînzărilor, în iulie, cu vreo 50 000 lei peste realizările planificate. Dirijînd preparativele pentru operația „bere" care avea să se declanșeze abia la ora 10 — deși mulți clienți așteptau momentul chiar de la deschidere, responsabilul Lucian Lefter ne vorbește despre strădania sa și a celorlalți treizeci și ceva de lucrători de a asigura unității pe care o conduce o ținută civilizată și despre cîte sacrificii pretinde munca de educare a clientelei din această zonă. „Sacrificii" care într-o măsură seamănă și aici cu o plapumă acoperitoare, pentru că educarea unui client nu se poate face decît pe temeiul celui mai deplin respect față de el și față de rigorile impuse de specificul unității. În termeni concreți : nu vom putea pretinde să avem fețele de masă curate, cîtă vreme clienților nu le dăm nici cuțite și nici șervețele și-i obligăm să mănînce mai mult cu mîna !

Despre **Mangalia**, situată între cele două unități despre care am vorbit, n-are rost să consumăm prea mult spațiu. Dacă la Ulpia, un responsabil lipsește pentru că nu e încadrat, aici nici jumătatea de conducere asigurată în schemă, șeful de unitate Tudor Niță, nu e de găsit. Îi ține locul, ni se spune, casierul Nedelcu Marian, dar în ce fel o face nu se prea vede. Deși în local e interzis fumatul, primul care ne dă fumul în nas e chiar dumnealui, casierul responsabil. În spatele vitrinelor, întreținînd un dialog cînd cu bucătarul, cînd cu barmanul, doi civili — un fost încadrat și un șofer — trag din țigară și suflă și ei fumul în ochii consumatorilor și peste mîncare. Mîncare pe care, în ciuda Deciziei 809, ale cărei prevederi privind asocierea berii la mîncare sînt, se zice, severe, n-o prea bagă nimeni în seamă. Fiindcă în acest caz s-ar observa evidenta inegalitate a porțiilor, graba poate a celui ce umple farfuriile înjumătățindu-le pe cele mai multe. Din 20 de mese, toate ocupate, cîte are această autoservire, doar la două s-a servit și mîncare. În rest doar bere și fum și, precum atestă fotografiile, un program de funcționare așezat sub zodia celui mai deplin mister, ca și prezența responsabilului.

În final cîteva cuvinte prefigurînd concluzia pe care o așteptăm de la cei în drept. Cele 3 unități din Pantelimon ca și cele de pe Șoseaua Colentina aparțin de aceeași întreprindere, IAPL Bistrița. Starea similară în general a respectivelor unități ne face să credem că desconsiderarea evidentă a acestui gen modern de comerț care este autoservirea intră într-un fel sau altul în orientarea întreprinderii care le tutelează. Și cum cele constatate sperăm să constituie teme de interes pentru diriguitorii comerțului din Capitală, mai adăugăm cîteva întrebări : dezordinea, întîlnită nu e oare intenționată ? ; inevitabila preponderență a băuturii asupra mîncării nu e și ea cumva stimulată chiar de cei ce lucrează în autoservire ? ; oare îndelungata descompletare a conducerii unor unități de alimentație publică din IAPL Bistrița nu are și altă explicație decît dificultatea creșterii cadrelor ? Așteptăm.

A. NICOLAE ■

Deocamdată, pentru noi, orele de funcționare a restaurantului „Mangalia" rămîn o enigmă. Oare pe care ușă este precizat programul adevărat ?

O pagină eroică

O carte așteptată cu interes a văzut lumina tiparului — „Bătălia din zona Sibiu-Cîineni". Cititorii ce se vor pleca asupra filelor ei vor descoperi arzătoare pilde a ceea ce numim dragoste de țară, dorință de libertate și unitate națională. Pentru această pagină de istorie de aleasă vibrație patriotică, un cuvînt de bine se cuvine adresat autorului — colonel (r) Victor Atanasiu și Editurii militare care au dat împlinire unei idei generoase, aparținînd dr. Stanciu Stroia, om al locurilor ce s-a abătut și a reușit să convingă că generațiile de astăzi au nevoie să cunoască episoadele eroice consemnate în această parte de țară în luna septembrie 1916. El și-a oferit fără condiții documentarea strînsă de-a lungul anilor, a sintetizat opinii ale concetățenilor săi despre marea bătălie pe care armata română, cu sprijinul populației, a dat-o împotriva armatelor invadatoare ale puterilor centrale.

Dintr-un arzător patriotism, un om a știut ca jertfele ostașilor din linia întîi, cît și ale acelor patrioți fără uniformă care nu mai puteau suporta dominația străină, vrînd să se unească cu frații lor de la sud de Carpați, să rămînă în pantheonul luptelor nemuritoare ale neamului. Din Fintînele, doctorul Stroia ne informează că volumul este așteptat cu nerăbdare de localnici, ca și de fiii satului care vor coborî în curînd cu turmele lor de pe culmile munților.

În paginile volumului sînt înfățișate cu putere de sugestie, pe baza documentelor de luptă ca și a relatărilor unor veterani participanți la epopeea eroică consumată în această parte de țară, concepția comandantului român ca și dîrzenia cu care ostașii au acționat pentru îndeplinirea misiunilor primite. Ideea centrală care se degajă din paginile cărții rezidă în faptul că ostașii români, sprijiniți de masele largi populare, au apărat pălmuitor fiecare palmă de pămînt din vatra lor străbună. Aici, locuitorii de pe cele două versante ale Carpaților, uniți prin aceeași istorie multiseculară, și-au manifestat solidaritatea cu destinul lor comun. Stau mărturie peste timp, pentru a eterniza sacrificiul suprem, monumentele ridicate în mai toate localitățile unde jertfa de sînge s-a îngemănat cu idealul unității naționale.

Recunoștință durată în steiul carpatic îi se adaugă acest volum în care ostașii, toți luptătorii țării sînt înfățișați în crîncene înfruntări, înaintînd sau retrăgîndu-se sub presiunea forțelor dușmane superioare, dar neclintiți în crezul lor : dobîndirea victoriei, înlăturarea dominației străine din întreaga vatră strămoșească și realizarea unității depline a tuturor românilor.

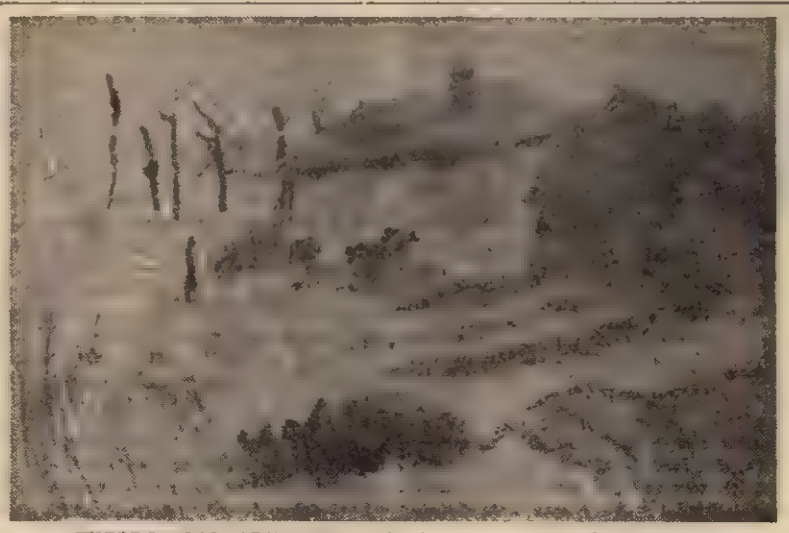

THEODOR PALLADY : Bătrînă citind, Peisaj agrar și Înmormîntare

Victorie ! 7,20 m pentru Vali Ionescu, nou record mondial ! Imediat după probă, noua recordmană a lumii ne-a declarat : „Sînt fericită pentru mine, dar necăjită pentru Anișoara ! Mă bucur că, după ce am văzut acel 7,15 m al ei, am mai găsit resurse să bat recordul. Anișoara rămîne o mare sportivă și sper ca din rivalitatea noastră, care pe mine mă ambiționează, să iasă și alte performanțe de răsunet. Promit pentru Atena titlul european". Mult succes, Vali !

O față pentru care doborîrea recordurilor a devenit o obișnuință : Doina Melinte.

Bedros Bedrosian — Adrian Ionescu, un cuplu care promite 17,30 m la triplu-salt chiar în acest sezon !

Profesorul Victor Firea, secretarul F.R.A., speră că atletismul nostru a ieșit din impas. Așa s-ar zice.

Inepuizabila Maricica Puică în drum spre 3:57'48 la 1 500 m, timp de valoare mondială.

Performanțe de valoare la națională de atletism

Intr-un cadru organizatoric minuțios pregătit (se cuvin felicitări F.R.A. și îndeosebi profesorului Victor Firea) și într-o ambianță dintre cele mai plăcute (peste 5 000 de spectatori în ziua a doua), simbătă și duminică s-au disputat, pe „23 August", campionatele naționale de atletism. Ele figurau ca repetiție generală înaintea întrecerilor balcanice (București, 13—15 august) și a celor continentale (Atena, 6—12 septembrie), dar au însemnat mult mai mult. Duminică seara, la capătul unui concurs palpitant, care a incitat și entuziasmat asistența, recordul mondial feminin la săritura în lungime a fost, în două rînduri, spulberat, superbul duel dintre Anișoara Cușmir și Vali Ionescu încheindu-se cu două performanțe excepționale. Tonul l-a dat Anișoara Cușmir. La săritura ei cu numărul 5, penultima, arbitrii au măsurat 7,15 m, ceea ce însemna o îmbunătățire a recordului lumii, deținut de sovietica Bardasskiene, cu 6 centimetri ! Nu i-a fost dat însă elevei lui Ion Moroiu să jubileze decît 10 minute. În ultima tentativă, depășindu-se pe sine însăși, Vali Ionescu a sărit 7,20 m ! Un rezultat cu adevărat fantastic, perfect omologabil, pentru care sportiva de la Rapid (născută la 31 august 1960 în Turnu Măgurele) și antrenorul Mihai Zaharia merită cele mai fierbinți felicitări. La 10 ani după ce Argentina Menis dobora recordul lumii la disc, iată că o altă sportivă română, Vali Ionescu, își înscrie, la București, numele în fruntea ierarhiei mondiale, talentul, forța și ambiția ei dîndu-ne mari speranțe în perspectiva europenelor de la Atena. Bravo, Vali ! Bravo, Anișoara !

Și la aceste naționale, conform așteptărilor dealtfel, fetele au fost la înălțime, rezultatele lor fiind, în alte cîteva probe, de rezonanță internațională. Astfel, Doina Melinte (antrenor Nicolae Mărășescu) a confirmat excelenta dispoziție din acest sezon, acoperind 800 m în 1:55,05, timp care reprezintă nu doar un nou record al țării (v.r. 1:56,7 Fița Lovin), ci și cea mai bună performanță a anului 1982, a patra pe distanța respectivă din toate timpurile! Încă un record, ai citeiea? și-a trecut în cont Maricica Puică (antrenor Ion Puică), care a terminat simbătă cursa de 1 500 m în 3:57,48, în vreme ce o altă eleva a profesorului Nicolae Mărășescu, Cristina Cojocaru, a bătut recordul țării la 400 m garduri.

Dacă băieții, cum ziceam, n-au strălucit în unele probe, datorită neîndeplinirii baremurilor instituite de federație, nu s-au decernat titluri cîștigătorilor), se cade să subliniem satisfacția pe care ne-a dat-o evoluția dinamovistului Bedros Bedrosian la triplu salt. După ce a trecut prin „mîna" mai tuturor tehnicienilor probei (Ioan, Vintilă, Ciochină, Corbu) fără a marca saltul valoric promis, Bedrosian a început să se antreneze, în noiembrie 1981, cu tînărul Adrian Ionescu de la Centrul de cercetări al C.N.E.F.S., un nume mai degrabă ignorat în atletismul românesc. Iată însă că, pregătită cu modestie și rigoare, „explozia" s-a produs : simbătă, Bedrosian a realizat 17,07 m! Ei s-a oprit, e drept, la 5 centimetri de recordul lui Corbu, dar a devenit cel dintîi săritor român de triplu care a depășit granița celor 17 metri pe un stadion din țară, avansînd totodată promițător pentru concursurile viitoare. Să mai notăm progresul înregistrat de Ion Oltean (antrenor Constantin Mihail), creditat cu 13,94 pe 110 m garduri, campion înaintea clujeanului Pal Palffy.

Acestea fiind zise, să așteptăm, încrezători, Jocurile Balcanice.

PATZAICHIN ȘI SIMIONOV AU SALVAT ONOAREA „FLOTILEI" dar, în ansamblu, bilanțul a fost sub așteptări

La mondialele de caiac-canoe de la Belgrad, disputate pe renumita pistă de la Ada Ciganlija, cuplul Ivan Patzaichin — Toma Simionov a cucerit titlul la canoe fond, izbutind astfel să salveze onoarea „flotilei" care, în general, s-a comportat sub așteptări. La 14 ani de la primul său mare succes (atunci la J.O. de la Mexic, alături de Serghei Covaliov), inepuizabilul Ivan Patzaichin s-a dovedit, și la Belgrad, cel mai bun dintre cei mai buni, trecîndu-și în cont medalia cu numărul 25 obținută într-o competiție de anvergură ?! Un palmares, fără îndoială, strălucitor, rod al muncii și talentului, al seriozității și abnegației, grație căruia, la 33 de ani, Ivan intră definitiv în galeria marilor personalități ale sportului românesc, fiind cu adevărat o legendă vie. La Belgrad, experiența și calmul lui Ivan și-au spus, o dată în plus, cuvîntul. Excelent secondat de Toma Simionov, Ivan a „pilotat" cu inteligență și sînge rece ambarcațiunea în cursa de 10 000 de metri, trecînd pînă și peste faptul că, la 1 500 de metri de finiș, barca ungară a lovit-o fireste fără intenție, pe-a noastră, producîndu-i o spărtură ?! Poate că alții, avînd de-acum și circumstanțe atenuante, ar fi abandonat lupta, dar Ivan și Toma au strîns din dinți și, reparînd din mers defecțiunea, s-au îndreptat vijelios spre linia de sosire, cîștigînd detașat.

În general însă, deși „flotila" a mai adus acasă două medalii, argint la caiac 4 fond și bronz, prin Gheorghe Titu, la canoe 10 000 m, bilanțul ei trebuie socotit, după opinia noastră, nesatisfăcător. În condițiile în care am deplasat la Ada Ciganlija o echipă completă, băieți și fete pentru 18 probe, tricolorii n-au contat, practic, în cursele de sprint, iar fetele au dezamăgit în totalitate ?! În ciuda eforturilor federației, ale secretarului ei Dorin Lăncrăjan, harnic și inimos, și această disciplină pare, în peisajul sportului românesc, în regres. O serie de greșeli (cea mai gravă fiind îndepărtarea antrenorului Radu Hutan, cel care i-a impus pe Rotman, Ismailciuc, Vernescu, Covaliov, Patzaichin ș.a.), o serie de ezitări (caiacul de 4 pentru 1 000 m, de pildă, ca și perechea Eșanu—Lețcale au fost alcătuite în pripă, actuala lor componență stabilindu-se tîrziu etc.) au condus, inevitabil, la pierderea unor importante poziții pe plan internațional. Nu atît îmbătrînit, deși, nu-l așa, Ivan are 33 de ani, cît uzat, folosit în tot felul de concursuri minore, lotul tricolor se cere, grabnic, reîmprospătat. Nu e, firește, locul unei analize detaliate (o vom face curînd), dar considerăm că de toate aceste observații trebuie să se țină cont. Ne găsim la jumătatea ciclului olimpic, pînă la Los Angeles n-au mai rămas decît 2 ani, dar în urma lui Ivan Patzaichin și a Afaniei Buhaev nu prea pare să se ridice nimeni, în timp ce alți mari campioni, Bîrlădeanu și Diba în primul rînd, nu s-au arătat capabili (poate că numai temporar) să-și păstreze locurile în fruntea ierarhiei. E momentul, credem, să învățăm atît din înfrîngerile de la Belgrad, cît și din victoriile realizate acolo.

Și ar mai fi ceva. Se cunoaște că o medalie de bronz, ce ni s-ar fi cuvenit la canoe 1 000 m, ne-a fost retrasă. Simionov întîrziind să se prezinte la controlul antidoping. Se mai întîmplă. Întrebarea e însă cu ce se ocupau, în acel timp, tehnicienii lotului ? ! Ar fi interesant de aflat ce păzea atunci secretarul C.N.E.F.S. Nicolae Dragason, cel care, în calitate de conducător al delegației, a însoțit lotul la Belgrad ? ! Să-l fi furat pe dinsul, cum se zice, peisajul ? ! Sarcina de conducător al unei delegații sportive nu implică chiar nici o responsabilitate ? ! Poftim ? !

Unde duce lipsa de interes

Campionatul bate la ușă, cupele europene nu sînt nici ele prea departe, dar Universitatea Craiova n-a reușit, nici azi, să rezolve problema conducerii tehnice?! Am văzut-o pe fosta campioană evoluînd zilele trecute și n-am descoperit, o spunem cu regret, nici o lumină în jocul ei, nici o idee, fiind limpede că echipa acuză, din plin, improvizația de pe banca antrenorilor.

Să fie clar. Nu ne amestecăm în treburile Universității, nici în ale ei, nici în ale altei grupări, oricare ar fi ea, dar problemele Universității nu sînt decît pînă la un punct ale ei, echipa lui Balaci și Țicleanu avînd, prin participarea la Cupa U.E.F.A. și prin numărul mare de jucători convocați la lotul reprezentativ, responsabilități deosebite în fotbalul nostru. Sigur, e valabil și în fotbal proverbul că fiecare doarme cum își așterne, dar nu putem rămîne indiferenți, și ne mîră că F.R.F. poate, cînd e evident că Universitatea își așterne prost ? ! Situația de azi a fostei campioane nu poate fi explicată, din păcate, decît printr-o jenantă lipsă de interes. Se uită, vai, cît de repede se uită !, ce greu și în cît timp s-a format lotul grație căruia Universitatea a ajuns să domine, cîțiva ani, fotbalul românesc, o serie de jucători de valoare, mulți din ei internaționali, fiind lăsați de izbeliște, puși să se antreneze mai degrabă singuri, după ureche ? ! Acest dezinteres se însoțește și de o gravă lipsă de respect față de minunatul public craiovean, cel mai fierbinte și mai devotat de pe stadioanele noastre, public căruia i se cuvine o echipă pe măsura atașamentului și entuziasmului său.

La Universitatea, faptele vorbesc, ceva nu merge bine, iar rezultatele acestei stări nu vor întîrzia să se exprime și în jocul formației. Nu va pierde doar Craiova, deși ea va pierde, firește, prima, ci va pierde, în ansamblu, fotbalul românesc. E de mirare că, așa stînd lucrurile, federația se mulțumește să privească impasibilă.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOAIA ■

OMUL CARE JOACĂ

Noului sezon, frumusețe pașnică!

Am să fac o pauză de o săptămînă în prezentarea posibilelor lecții oferite de confruntarea mondială a fotbalului, firească, deoarece începe ceea ce ar trebui și sperăm mereu că așa va fi cel mai important eveniment al fotbalului nostru — campionatul. Este normal să nu-l privesc numai pe acela al primei divizii — al 65-lea dacă nu mă înșel — ci întregul sezon, acela la care sînt chemate să participe toate echipele fotbalului nostru, răspîndite în eșaloanele competiționale ale scărilor valorice și de vîrstă. Asta înseamnă că și pentru copii și juniori, în formele lor organizatorice, este anunțată o nouă întrecere oficială, în care trebuie să-i obișnuim încă de pe acum cu ideea de a face totul pentru a fi învingători, dar cu mijloacele oneste ale pregătirii adevărate, singura capabilă să-i facă să simtă că au fost cu adevărat merituoși și puternici. Obișnuindu-i astfel de mici, să sperăm cel puțin că vom avea generații mai bune...

Noul sezon este inedit și prin faptul că va pregăti prin sita lui o nouă formulă numerică de participare în campionatele noastre. E bine că nu uităm să mai privim lucrurile, și în fotbal, în timp și... cît mai e timp! Restringerea numărului de echipe în campionatul ce-i va urma acestuia, la 16 în A de la 18, la 40 în B, în numai două serii, de la 54 în 3 serii, și de la 192 la 108 în C, în numai 6 serii, mi se pare o măsură binevenită. În primul rînd, disputa va fi mai echilibrată, calendarul mai puțin încărcat fără sens, putîndu-se da importanță reală pregătirii în antrenamentele ciclurilor săptămînale. Apoi, valorile se vor stringe mai mult spre adevărata performanță — să sperăm că și cei care încropesc regulamentul de transferări vor simți acest imperativ — și, cu siguranță, calitatea jocurilor și valoarea reală a fotbalului nostru va crește. S-ar da un imbold de mai mare importanță și campionatelor județene și comisiilor respective de competiție de pe lîngă C.J.E.F.S.-uri, existînd premisele unei baze mai mari de apariție a unor jucători

ce pot deveni valoroși. Numai că și aici, ca și la C, cred că ar trebui să activeze unele criterii de participare legate de vîrstă, nu total, dar măcar 6 jucători să fie pînă în 22 de ani, evitîndu-se „cimitire ale elefanților", în care nu mai poate fi găsit fildeșul?! Oricum, se anunță jocuri extrem de disputate, cu toții bătîndu-se pînă aproape de disperare pentru evitarea căderilor. Socotelile făcute trebuie privite și sub aspectul că sacrificiile neplăcute pe care le vor suporta multe echipe pot fi în folosul ridicării nivelului fotbalului nostru. Totuși, și mie mi se pare că este destul de nedrept ca primele clasate în seriile B-ului, după multe încrîncenări în care-și merită firesc promovarea, să depindă de un baraj ce poate fi cel puțin subiectiv după doar 270 de minute de joc, la care să participe și ocupanta locului 16 din A, intrînd din toate patru... numai una?! Să sperăm că nu-i tîrziu să îndreptăm această, hai să-i spunem, neatenție, tocmai pentru a nu compromite pasul realist pe care s-a hotărît să-l facă acum jocul nostru, după „jozefinismul" greu de uitat cu 18 echipe de acum cîțiva ani.

Spuneam mai înainte că, prin această atitudine constructivă, fotbalul ar ieși cîștigat. S-ar putea ca el să se ridice și mai mult dacă am avea același curaj, care e de admirat că nu ne-a lipsit de data aceasta, și în a da viață unor măsuri de care duce mare nevoie pentru a se gospodări și a trăi mai angajant, dar și mai realist. Și aici forurile respective sînt de lăudat, simțind eu că nu le lipsește și această preocupare. Știu, se izbesc de ziduri... Am să încerc o comparație. Acum un an și jumătate, președintele federației braziliene de fotbal, Coutinho, a descurcat labirintul ce părea de netrecut al problemelor fotbalului său micșorînd numărul de echipe și diminuînd astfel cheltuielile, dar și întărind forța pecuniară a cluburilor prin cotele plătite de televiziune și numai 2,7 la sută din loteria sportivă! Astfel se explică și păstrarea lui Zico. Și nouă cred că nu ne trebuie sute de amănunte, ci cîteva idei de bază, capabile să pătrundă cu alte lumini, rupînd ziua-n noapte. Pe prima o știm. Lăsați fotbalul să se descurce singur! Dar inducîți-i canoanele devenite chingi... Sperînd mereu că va fi mai bine pentru el, să urăm frumusețe pașnică noului sezon, multe din rănile fotbalului rămînînd, din păcate, încă deschise. Vom mai vorbi despre toate astea.

CORNEL DINU

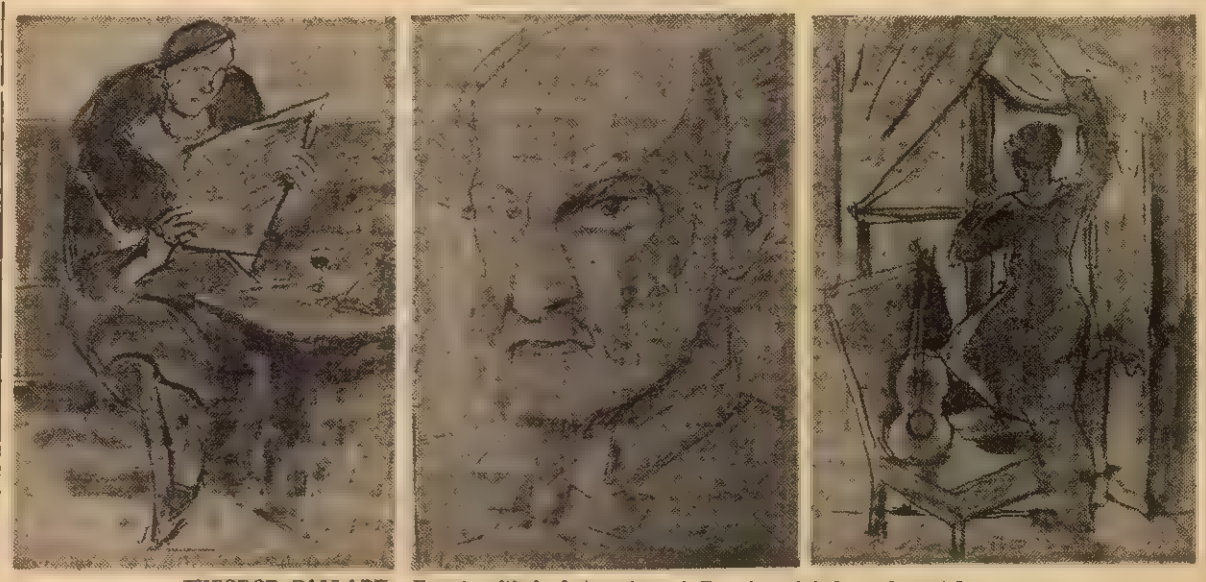

THEODOR PALLADY: Femeie citind, Autoportret și Femeie privind pe fereastră

Cronica șoselei

O întîmplare care s-a derulat în... 5 minute

„Greu e fără mama, tăticule, nu-i așa? Trebuie să le facem noi singuri pe toate și pînă la urmă le mai facem și prost". Reflecția aparține lui Vlăduț, un băiețaș de 8 ani, a cărui mamă e internată într-un spital din București.

Ziua în care tatăl, inginer la un combinat chimic, l-a anunțat pe Vlăduț că mîine vor pleca la București s-o aducă acasă pe mămica, a fost o adevărată sărbătoare pentru toată familia, inclusiv pentru bunici.

„O văd în sfîrșit pe mămica, fac o plimbare lungă-lungă cu mașina și, în plus, tata mi-a promis că îmi cumpără la București cîteva jucării la care eu de mult visez", se destăinuia Vlăduț prietenilor săi de joacă.

Drumul l-a încîntat mult pe copil. Nu era prea cald, iar de jur împrejur, după ploaia căzută în ajun, totul era verde. Cînd inginerului a început să-i facă mizerie mașina, proasta dispoziție a tatălui s-a transmis și celui mic. Motorul a încetat să funcționeze exact cînd erau pe autostradă, în dreptul zonei împădurite.

„Sîntem pe banda a II-a și aici e periculoasă oprirea. Vlăduț, jos din mașină și hai s-o împingem! Să ajungem cu ea în afara șoselei".

Imaginea tatălui, de 2 metri înălțime, și a puștiului, de-o șchioapă, crea ilaritate.

Ocupanții mașinilor care reduceau viteza, în momentul trecerii prin dreptul autoturismului rămas în pană, se distrau la vederea curiosului cuplu împingător. „Un om și un sfert putere". „Uite, mă, pe Pat și Patachon în viziune modernă". „Ala mic se opintește, iar cel mare cam chiulește", erau remarci malițioase adresate celor doi aflați în dificultate.

Ce poate însemna o fracțiune de secundă în viața unui om, se va vedea din cele ce urmează. La un moment dat inginerul se uită în spate. De fapt, un gest de precauție, mai mult decît salutar în astfel de situații.

„Măi, Vlăduț, mastodontul ăla care dă să ne ajungă, nu prea arată că intenționează să reducă viteza. Ce-ar fi să ne retragem?" Tatăl nu mai așteaptă răspunsul puștiului. Îl ia de mînă și amîndoi o pornesc în fugă spre liziera pădurii. Autotrenul se apropie amenințător de micuțul autoturism. Ulterior, șoferul „uzinei pe roți" avea să declare: „M-am angajat în depășirea celor doi motocicliști care rulau pe banda I. N-am observat din vreme autoturismul care „călărea" marcajul de delimitare a celor două culoare. Cînd l-am văzut era tîrziu. Ne mai despărțeau 3—4 metri. L-am luat în bot și l-am tîrît, frînînd, circa 100 m. Mă gîndeam cu groază ce se întîmplă cu pasagerii mașinii transformate într-un morman de fiare vechi..."

Apoi cuplul format din autotren, avînd în bot autoturismul, a lovit din spate o motocicletă pe care a împins-o alți 60 de metri.

În procesul acestui lanț de coliziuni, probabil, un rezervor de benzină a fost spart. Se produce instantaneu un incendiu care cuprinde cele trei autovehicule. Cu toată intervenția operativă a pompierilor, nimic nu mai poate fi salvat. În cîteva minute autotrenul, încărcătura lui, autoturismul și motocicleta se transformă în scrum.

Din fericire nimeni nu e nici măcar rănit ușor. Toți scapă nevătămați, chiar și motociclistul și soția acestuia care, după „șutul" primit de motocicletă, sînt proiectați la 15 metri exact... pe o pareală semănată cu lucernă. Cad la fel ca niște săritori cu prăjina, pe o saltea moale. Se ridică de pe iarba grasă care a jucat rolul unui amortizor și nu le vine să creadă că sînt întregi.

„Ca să vezi, Mitică, nu ni s-a întîmplat nimic 5 000 de kilometri (veneau dintr-o excursie petrecută în R.D. Germană) și ne înecăm tocmai cînd să intrăm acasă în București", remarcă soția motociclistului.

Între timp vîlvătaia se întinde și spre liziera pădurii. I-au foc circa 40 de arbori, însă pompierii reușesc să creeze un semiinel de protecție care împiedică extinderea incendiului.

Din momentul producerii primei coliziuni și pînă cînd incendiul a mistuit cele 3 mașini, totul a durat... 5 minute.

VICTOR BEDA

Scrisori pentru „Flacăra"

Noi și roboții

Am ajuns în București după ce terminasem, în satul meu gorjenesc, școala primară și fusesem cîteva luni băiat de prăvălie la Tg. Jiu, considerînd că venise timpul să plec spre Capitală. Aproape toți „băieții" din satul meu, sat depărtat, sub Munții Paringului, nu se apucau de nimic serios pînă nu treceau cu cobilița prin București. Vîndeam gaz. Intram în Capitala țării și-i cuceream străzile cu două garnițe a cîte douăzeci de litri fiecare. Cînd strigam ce-aveam acolo se zguduiau casele! Comerțul acesta cu gaz era foarte răspîndit și numai de pe la noi invadaseră Capitala vreo cincisprezece copii care se țineau de oamenii mai mari, abia veniți de pe front, cum se știa cei care nu cunosc ceva de cei care cunosc ceva: o stradă, un cartier etc., o viață.

Eram, așadar, puțin rătăcit; Bucureștiul, deși abia ieșise de sub bombardamente, arăta, în centrele sale, strălucitor, fapt care mă făcea să mă gîndesc la cei de-acasă, la cei care-mi spuseseră, trecînd odinioară prin el, că „ai să vezi; sînt case peste case și deasupra alte case!", că „ai să vezi, străzile sînt ca oglinzile, îți faci mustața în ele!"

Din pricina prea marii mele uimiri eram, cum spun, rătăcit, dar totodată și lucid.

Nu-l nici un paradox. Dimpotrivă, se va vedea imediat despre ce este vorba. Anume că, fiind eu cu garnițele și cu cobilița mea pe la Obor, am dat peste un closet public, și ori de cîte ori m-am aflat, de atunci, în nevoia de a-l folosi mă repezeam spre el. Chiar dacă aș fi fost în Cotroceni. Și chiar așa s-a și întîmplat. De pe strada Dr. Lister am luat odată două tramvaie pentru a ajunge la closetul meu din Obor.

Acum cînd scriu mă gîndesc: de ce mă duceam eu, în orice vreme, din oricare loc m-aș fi aflat de-a dreptul la Obor? Și-mi dau și răspunsul: fiindcă nu știam alt W.C. public în vreo altă parte a Capitalei. Simplu: nu știam!

Mi-am adus aminte de acest infantilism al meu deunăzi, cînd un coleg care locuiește în cartierul Drumul Taberei, cartier mare și frumos, cu străzi și parcuri dintre cele mai rîvnite, mi-a povestit o întîmplare de tot hazul, dar și de tot necazul.

Într-o dimineață s-a pomenit în fața ușii cu un străin, după ce apăsase îndelung pe butonul soneriei pînă ce-l trezise: „Nu vă supărați, vă rog, iertați-mă, dar lăsați-mă să merg la W.C.-ul dumneavoastră! Sînt un om serios, nu mă pot duce printre arbori!" I-am spus colegului meu: de ce nu l-ai trimis la Obor? iar colegul a rîs: ești sigur că mai e acolo ce știai tu? Are dreptate. Oborul e acum cu totul altul, absolut de necrezut. Astfel stînd lucrurile, e de la sine înțeles că nu mai poate avea W.C. public. Fiindcă, iată, sînt în București cartiere noi și vaste care te obligă să te duci, în asemenea împrejurări, la soneria cuiva: „Nu vă supărați..." Nu-mi dau încă seama cum gîndesc edilii. Am auzit despre construcția Magistralei Paris-Morillou-Alpi. Se spune că un inginer din Corsica, un fel de Napoleon (semăna fizic, se spune, cu Napoleon) pe numele său Jak Barell, s-a prezentat la comisia mixtă de construcție a magistralei fără nici un franc, dar cu o idee și o propunere: „Mă voi duce pînă la capăt pe jos, voi calcula viteza pașilor mei la viteza mașinilor și am să văd de la un kilometru la altul de ce anume are nevoie automobilistul și am să vă aduc o schiță cu toate aceste trebuințe: aici un punct sanitar, aici un chioșc cu răcoritoare, aici un motel cu restaurant, cu telefon public, cu stație de benzină, aici..." Pentru ocrotirea terenurilor agricole, Jak Barell a inventat podurile restaurant și-a devenit curînd un renumit arhitect de pe magistralele Europei. În cele din urmă, a avut un accident și în zilele acelea călătorii de pe Magistrala Paris-Morillou-Alpi, cea dintîi magistrală „mobilată" de el, întrebau sincer interesați cum stă cu sănătatea. Și nu este nimic mai firesc să fii recunoscător unui om care-și respectă profesia.

Avem și noi o foarte frumoasă magistrală București-Pitești. Ea taie, deodată, cîmpia și face legătura cu Rîmnicu Vîlcea, cu Horezu și cu Tîrgu-Jiu, cu Călimănești și Sibiu, printr-un peisaj mirific. Dar de la București pînă la Pitești te poți considera într-un deșert. În afară de un „PECO" și un fel de restaurant, mai mult o bodegă, n-ai să mai întîlnești nimic care să te facă să te simți călător binevenit pe acest pămînt atît de plin de vitalitatea ospeției. La noi sînt celebre fîntînile. O fîntînă arată sufletul nostru. Dar pe această magistrală poți muri de sete sau poți rămîne cu mașina într-o margine de cîmp cu motorul înfierbîntat, fără nici o cale de ieșire, decît dacă ai norocul să oprească un alt călător și să-ți dea apă din bidonul său. E ceva de neînțeles: cum de se poate face într-un pămînt atît de darnic un fel de stepă, pentru noi neobișnuită? O magistrală care te interesează. Care-ți dă sentimentul nefiresc al neantului: nimic, nimic, atunci cînd pot fi atîtea lucruri necesare drumețului. Dar, subliniez, măcar fîntînile! Mi-am spus că o să aduc eu niște fîntînari și de acasă și scriu. Sînt pe la mine și prin satele vecine „niște țărani" care știu să facă fîntîni. Dar pe unde nu sînt oameni care să nu fie în stare să înzestreze o șosea cu un umbrar, cu o fîntînă?

Voi încheia cu ceea ce am început, rezumîndu-mă la o singură întrebare: cum de se poate întocmi un proiect de cartier nou sau de reînnoire a unui cartier fără să nu te gîndești, în primul rînd, la tine însuți, la tine ca om în carne și oase, la tine ca locuitor sau trecător pe acolo?

VASILE BĂRAN

P.S. Am văzut o singură dată un computer cu formă omenească și m-a înfiorat gîndul că, venind vremea odihnei, el stătea la fel de țeapăn și plin de energie, fără să fi înțeles nici o iotă din faptul că eu aș fi voit să mă întind puțin pe un pat. Și-a pierdut poziția și sclipirea vioaie a ochilor doar atunci cînd l-am scos din priză.

Lumea în care trăim

Terra, viața și exploziile solare

Întrebarea este firească. Nu este nici nouă și nici ieșită din comun.

Primul și-a pus-o Galileo Galilei. El care, cel dintîi în lume, a descoperit și cercetat fenomenul exploziilor solare.

De atunci, de mai bine de trei sute de ani, milioane de oameni încearcă să afle răspuns la aceeași întrebare : ce influență au exploziile solare asupra vieții de pe Terra ?

Desigur, de-a lungul anilor, numeroși savanți au adăugat cîte ceva celor știute, sau bănuite, completînd cunoștințele omenirii despre aceste fenomene, au descoperit diverse amănunte, au ajuns la felurite concluzii privind exploziile solare. S-a constatat, astfel, că ele se repetă după cicluri foarte exacte de ani, că unele dintre aceste explozii ating o intensitate și amploare de proporții fantastice, greu de imaginat — ajung la puteri echivalente cu explozia a circa 10 trilioane de bombe cu hidrogen de o megatonă.

Deși pe pămînt ajunge doar o foarte mică părticică din radiațiile eliberate de astrul zilei, totuși, efectele exploziilor solare pot fi înregistrate, observate și chiar auzite de oameni. S-a constatat astfel, nu o dată, că exploziile solare au determinat perturbații ale comunicațiilor prin radio și televiziune, în funcționarea rețelelor electrice, a ordinatoarelor electronice sau au deteriorat buna funcționare a sistemelor de coordonare a navelor și sateliților cosmici aflați pe orbite circumterestre. S-a remarcat, de asemenea, o strînsă legătură între intensitatea activității solare și perturbațiile grave intervenite în starea vremii din diferite zone ale Terrei, nașterea unor cicloane sau furtuni.

Și, totuși, nu se poate spune că se cunosc cu exactitate de ce și cum se produc pe Soare aceste explozii inimaginabile ca dimensiuni și forță.

Nu se cunoaște, la dimensiuni reale, nici influența exploziilor solare asupra vieții de pe Terra.

Este adevărat, numeroși medici fac diverse legături între aceste explozii și înrăutățirea sănătății oamenilor, mai ales a celor suferinzi de boli cardiace, psihice sau boli de piele. Savanți americani au constatat o anumită legătură între ciclurile de intensificare a activității solare și scăderea azotului din stratosferă, ceea ce determină creșterea cu 1—2 procente a radiațiilor ultraviolete la suprafața pămîntului. La rîndul său, au declarat savanții americani, conduce la o creștere cu 70—80 la sută a bolilor și cancerului pielii. În perioadele de ani de creștere maximă a intensității solare, numărul cazurilor bolilor de piele înregistrate crește în Statele Unite cu circa 300 000—400 000.

Cu toate acestea, nu se poate spune categoric cum și în ce mod exploziile solare influențează starea sănătății oamenilor. Nici chiar despre influența acestora asupra climei de pe Terra nu se pot da prea multe explicații exacte.

Și totuși, cum influențează exploziile solare viața pe bătrînul nostru pămînt ?

Pentru a încerca să stabilească un răspuns cît mai real acestei întrebări, 400 de cercetători din întreaga lume, inclusiv din țara noastră, și-au unit eforturile timp de 19 luni, în cadrul așa-numitului program de studiu — „Anul de maximă activitate solară". „Anul" acesta a luat sfîrșit în luna iunie, odată cu începerea unui nou ciclu de intensă activitate solară.

Rezultatele cercetărilor nu au fost încă făcute publice. Urmează abia ca datele obținute să fie sintetizate și desprinse concluziile ce se impun. Numeroase date deosebit de interesante au fost obținute în cadrul acestei acțiuni internaționale, cu ajutorul navei extraterestre „Solarmach" lansată de N.A.S.A. (Administrația Națională pentru Cercetarea Spațiului Cosmic din S.U.A.) în direcția Soarelui. Instrumentele științifice de la bordul navei au înregistrat exploziile solare și au măsurat cantitatea totală de radiații emanate de astrul zilei timp de mai multe luni.

Cei 400 de specialiști sînt de părere că, în acest cadru internațional au fost studiate cele mai grandioase și spectaculoase explozii solare înregistrate de la descoperirea lor, în urmă cu peste trei secole înlesnindu-se posibilitatea ajungerii la concluzii importante pentru a răspunde la întrebarea în ce măsură activitatea solară influențează viața și vremea pe Terra.

Și au mai stabilit ceva. Și anume că obținerea unor rezultate spectaculoase, de mare valoare pentru progresul omenirii s-au putut înregistra datorită unirii eforturilor tuturor oamenilor de știință din lume în cadrul acestei acțiuni.

Firește, cercetarea și descoperirea tainelor Soarelui este importantă și necesară pentru umanitate. Soarele reprezintă o sursă de viață și „capriciile" sale nu ne pot fi indiferente, în nici un caz. Este nevoie să cunoaștem mai bine misterele acestui astru și să le folosim spre binele omului și al vieții.

Dar oamenii de știință pot și trebuie să se unească nu numai pe „frontul solar". Ar fi vital ca ei să acționeze împreună pentru stăvilirea primejdiei nucleare. Atomul, această forță a civilizației, trebuie să slujească omului, nu distrugerii lui. Savanții pot să ajute la preîntîmpinarea războiului, la eliminarea amenințării catastrofice. Savanții pot să acționeze pentru stoparea cursei înarmărilor. Savanții pot să determine utilizarea cercetărilor științei în folosul dezvoltării pașnice a planetei. Pot și trebuie...

Iubim soarele și îi salutăm pe cei 400 de cercetători ce, împreună, își închină eforturile înțelegerii secretelor sale.

Iubim pacea și năzuim ca sutele de mii de oameni de știință de pretutindeni să colaboreze strîns pentru ca Terra să nu mai cunoască explozii distrugătoare. De nici un fel...

AL. PINTEA

Triumful lui Don Bennett, 52 ani, din Mercer Island, Washington, este un triumf al voinței omului, al forței sale nebănuite asupra naturii, chiar și atunci cînd o infirmitate îi limitează, aparent, accesul la recorduri. Handicapat fizic, el a reușit să escaladeze, cu ajutorul unor cîrje speciale, piscul cel mai înalt al muntelui Rainer. Prima dată ci a escaladat acest pisc în 1970, cînd avea ambele picioare.

Moda umană ?

Cărțile și jucăriile

Acolo, jucăriile militare nu se mai vînd. Cei care au asemenea magazine și au rămas în viață înregistrează alte drame personale : nimeni nu mai cumpără nimic de la ei. S-a ajuns acolo încît copiii **preferă** adevăratele arme. Dar vînzătorii respectivi n-au rămas mai prejos. S-au reprofilat cu uimitoare promptitudine și unii au devenit chiar ambulanți, armele se vînd pe tarabe, mutate în funcție de dever, siguranța locului, concurență, surse de aprovizionare etc. În timp ce ei etalează jucării — puști de asalt fabricate în Taiwan și vîndute cu circa 25 lire libaneze (30 fr. fr), jucării pistolete (pentru copii) contra a circa 16 lire —, cîțiva pași mai încolo, ziaristul fotografiază un băiat de 12 ani, care, cu calm și siguranță, arată altuia și mai mic decît el cum se mînuie și se demontează o adevărată armă automată. Nu-i deranjează nimeni, așa cum nici el, se pare, încă nu deranjează pe nimeni.

În altă parte, pe tarabe improvizate pe curoseriile automobilelor sau în fața obloanelor trase ale magazinelor, tot felul de asemenea mărfuri stau într-o aparentă rînduială în timp ce eventualii cumpărători se tocmesc asupra prețurilor. Alte aspecte surprinse de ziariști în acest „Paris al Orientului" (dar unde sînt vremurile de altădată ?) care este Beirutul, nu sînt mai puțin dure : un avocat de 65 ani și-a consacrat toată viața să cumpere 500 (doar cinci sute) de cărți — ediții rare sau cu autografele autorilor.

Dar, într-o seară, cu două minute înaintea intrării în vigoare a unui nou acord de încetare a focului, prin apartamentul său din cartierul popular Basta Foka din zona vestică beirutiană, a trecut o rachetă cu fosfor : Farenheit 451. Este temperatura la care ard cărțile și cea care, cum scrie un martor ocular, a prefăcut în scrum opt sute atît de valoroase 500 de volume. Șocul a fost imens pentru acel colecționar care, trei zile la rînd, a rămas la pat. Deși un autor local i-a remis primul volum dintr-o carte ce a ieșit zilele următoare de sub tipar, colecționarul se gîndește, între altele lucruri, și la soldatul care, în secolul al 13-lea, a dat foc faimoasei biblioteci din Bagdad, dar și la vremuri și acte similare mai apropiate.

Nu cred că racheta cu fosfor a fost cumpărată de pe tarabele pe care, cîndva, se vindeau jucării dar o apropiere între cele două fapte se poate face cu concluziile de rigoare.

DUMITRU CONSTANTIN

O moștenire refuzată

Nu, „Lili Marleen", oamenii n-au uitat și n-au iertat !

Pe scenele teatrelor vest-germane s-a reunit nu numai legendara melodie — cîntată de-a lungul anilor de Marlene Dietrich, Amanda Lear sau Dean Martin — ci întreaga recuzită, indeobște cunoscută a nazismului : zvastici, uniforme, plesnetul Sieg-Heil-ului, crucile de fier. Șlagărul nazist „Lili Marleen" s-a cîntat din nou, sub mitic lampion, în filmul lui Fassbinder, care, încă de la apariție, a stîrnit aprinse discuții. La teatrul „Schiller" din Berlinul de vest a fost montat un grandios music-hall inspirat din romanul lui Hans Fallada, „Fiecare moare singur", care aduce în scenă nu unul, ci 13 hitleri cu trupuri de balerine. Lumea se amuză de grotescul personajelor, muzica place, spectacolul e în vogă. Cu o mare dezinvoltură, mai mult sau mai puțin mărțiali, Adolf Hitler și Eva Braun, Hermann Göring și soția, Goebbels și ortacii săi au revenit pe scenă, doar pe scena tentativei, deși locul lor este la groapa de gunoi a umanității. Cu toate că încă de la apariția filmului „Hitler" de Syberberg furtunoase polemici au dus la interzicerea sa, la numai cîțiva ani bariere le în calea propagandei naziste, mascată sau nu, s-au ridicat. În toată Europa occidentală a prins rapid moda retro-nazi. Redescoperirea producțiilor cinematografice cu Zarah Leander ca protagonistă și mai ales, a peliculei „Hitler Junge Quex" turnat în 1933, capodoperă a propagandei timpului, au deschis larg drumul „culturii" de tip fascist. Susținătorii fervenți ai arianismului au ajuns să predice „justețea războiului de apărare" dus de Hitler, să afirme că naziștii nu au exterminat pe nimeni, că holocaustul evreilor a fost un bluff al istoriei, iar crematoriile, pure invenții.

Analizînd recrudescența fascismului, fenomen cu serioase implicații social-politice, revista italiană „Panorama" consideră că toate ingredientele folosite în propaganda „culturală" fascinează, cuceresc un public care știe prea puțin despre nazism și nimic despre adevăratele, ucigătoarele sale „cuceriri". Reorientarea la reprezentarea acelor rituri care, în timpul nazismului, păreau a sparge monotonia vieții cotidiene și orbeau masele, nu va putea face acceptabilă o societate cufundată în tern. Un specialist în spectacole spunea că tragedia nazismului e prea aproape de grotesc pentru a putea convinge pe cineva. Dar cînd atîtea milioane de oameni sînt lipsiți de un crez și îl se flutură prin fața ochilor neîncrezători perspectiva de a conduce lumea, fascismul devine tentant. Pentru că, în spatele filmelor, cărților și melodiilor, al recuzitei pompoase și stupide se ascunde visul neîmplinit al „bunilor" național-socialiști : supremația mondială. Aceeași rasă ariană căreia i s-ar supune ca sclavi milioanele de nearieni. Teritorii înghițite ca „spațiu vital", bogățiile altora exploatate fără milă. Cu toate fardurile, „fenomenul cultural nazist" nu poate masca ideologia pe care o propagă, chiar și în cele mai amuzante producții ale sale : dictatura sîngeroasă instalată, lagărele de concentrare și munca forțată aduse la rang de politică de stat. Dacă cei ce încearcă să revitalizeze nazismul speră că s-a așternut uitarea peste tot ce-a însemnat acest cuvînt pentru o bună parte a omenirii, se înșală. Oamenii n-au uitat și n-au iertat. În timp ce „plouă" cu flori peste noul triumf al bătrînului cintec „Lili Marleen", plouă la propriu cu bombe, care lasă în urma lor ale cadavre, de data asta victime ale neonazismului.

Omenirea refuză o asemenea moștenire în care notele de pe portativ s-ar transforma în gloanțe, iar taxele de succesiune în oceane de lacrimi.

IOAN ROȘCA

Reacția în lanț

Alexandru Macedon, Cezar sau Napoleon au anticipat mișcările adversarului pe bază de scenarii. În toate timpurile morții de pe cîmpul de luptă au fost asasinați înainte în variante și contravariante. Războaiele vechi, oricît de largi și de îndelungate, s-au menținut în cadru limitat.

Și azi există o doctrină a războiului „limitat". Dar mai este războiul „război" în accepțiunea... normală a termenului ? Se va mai duce o conflagrație nucleară cu o recuzită căreia să-i percepem exact și strict efectele ? Ziarul britanic „The Guardian" notează :

„Primele efecte ale unui atac nuclear în Europa (1 000 megatone) ar fi 170 milioane de morți și 150 milioane de răniți. Va exista 1 medic la circa 1 000 de supraviețuitori grav afectați și, deoarece majoritatea spitalelor vor fi distruse, iar cele rămase nu vor fi în stare de funcționare din cauza distrugerilor unor servicii esențiale, nu va mai exista nici o structură de asistență. Rezervele de medicamente și singe vor fi distruse. Nu vor exista condiții pentru evaluarea gravității rănilor, nu vor exista mijloace de transport și nici răspunsuri medicale la problemele inițial insurmontabile ale căderilor radioactive. Șocul psihologic provocat de tragica situație și încetarea existenței vieții de comunitate îi vor afecta pe supraviețuitori și vor diminua în mod serios capacitatea oricărui cadru medical supraviețuitor de a-i ajuta pe cei răniți.

Pe termen lung, vor exista probleme grave de infectare și boli molipsitoare cauzate de efectele combinate ale reducerii imunității datorate iradiațiilor, lipsei de antibiotice, malnutriției, scăderii sistemelor publice elementare de asistență medicală și altor factori cum ar fi izbucnirea violenței între supraviețuitori. Efecte tîrzii includ o întreagă gamă de forme de cancer ca și creșterea de 30 de ori a cazurilor de leucemie și a bolilor legate de ea.

Prea puține s-au spus în privința efectelor pe termen lung asupra întregii biosfere, unde se va produce o gamă largă de daune și efecte probabil ireversibile, dar care nu pot fi evaluate. Pătrunderea unei mari cantități de oxizi de nitrogen în straturile mai joase ale stratosferei are ca rezultat creșterea masivă a radiațiilor ultraviolete orientate spre Pămînt care, pe lîngă efecte specifice, ca de pildă creșterea cazurilor de cancer, ar putea dezagrega agricultura și sistemul biologic oceanic. Numai căderile radioactive ar putea produce în rîndul supraviețuitorilor mai multe milioane de bolnavi de cancer".

Unelte le războiului schimbîndu-se, efectele lui schimbîndu-se, omenirea se află — chiar și în condițiile păcii precare de azi — în posesia unei uriașe posibilități : aceea de a sesiza, în timp util, caracterul real al unei eventuale conflagrații nucleare. Coșmarul atomic nu va putea fi reparat. Poate fi însă prevenit.

Odată declanșat mecanismul de loviturî și contralovituri panica oamenilor și cruzimea rece a tehnologiilor de luptă vor face imposibilă sau puțin probabilă apasarea, tardivă, pe frînă.

Războiul viitorului va fi limitat. Dar nu la o anumită porțiune a geografiei considerată aptă să dispară din atlas. Ci la nivelul Terrei în ansamblu. „Reacția în lanț" va transforma teoria războiului limitat în practica unei confruntări generale. Revista „Time" precizează, lăsînd la o parte echivocurile și mergînd la esența problemei : „Există puține temeiuri de a se crede că războiul va urma scenariile dezvoltate de planificatori și repetate de multe ori de computere. Sublinierea actualei dezbateri în legătură cu armamentul nuclear semnifică o îndoială adîncă, generală —, împărtășită chiar de unii din experții și politicienii care au contribuit la schițarea și perfecționarea planurilor privind evoluțiile posibile (gradul de probabilitate ca aceste planuri să funcționeze dacă vor fi supuse testului realității). Mulți se tem că detonarea chiar a unei singure arme nucleare într-un conflict s-ar asemăna cu declanșarea unei particule din nucleul unui atom ; războiul nuclear ar imita fisiunea nucleară. Rezultatul ar fi o reacție în lanț, de haos și cataclism, focoasele zburînd încoace și încolo, ducînd la distrugerea totală".

Distrugerea totală care obturează viitorul normal al omenirii trebuie scoasă din calendar, acum, încă în momentele fericite cînd pacea nu este o amintire a „preistoriei" nucleare.

RADU BUDEANU

După THE NEW YORKER (S.U.A.)

Adunarea mondială O.N.U.

privind virsta a treia

„Viața poate începe la 60 de ani, trecutul este un prolog"

Se spune deseori că bătrînețea nu este o virstă, ci o stare de spirit, o renunțare, o retragere din circuitul mișcărilor lumii, o deconectare de la rețeaua prin care circulă curentul electric al întîmplărilor vieții. Îmbătrînește cu adevărat, ne spun cei care studiază „virsta a treia", cel care nu se mai implică, nu mai este interesat de evenimentele epocii sale, de actualitatea imediată.

Este foarte greu să se stabilească pragul bătrîneții din punctul de vedere al anilor trăiți. Se spune astăzi că cei care se află între 65 și 75 de ani sînt „tineri bătrîni" și numai după 75 de ani se poate vorbi de „persoane virstnice fragile", așa cum delicat s-a exprimat cineva. Dar bătrînețea este determinată, de fapt, de societatea în care trăim și, aș spune, nu atît de atitudinea umanitară față de bătrîni, cît de concepțiile privind locul și rolul lor în societate.

În acest moment de reflecție asupra bătrîneții pe care ni-l prilejuiește actuala **Adunare mondială desfășurată sub egida O.N.U.**, ne propunem să spicuim din multele analize ce s-au făcut asupra rolului bătrînilor în diferite societăți cîteva exemple care ni s-au părut semnificative.

Un proverb african glăsuiește : **„Un bătrîn care moare este o bibliotecă distrusă".**

Constiința că bătrînii reprezintă un prețios tezaur a făcut ca Centrul de cultură și civilizație africană din Kikwit să-și propună a lansa proiectul unei **„bănci de date care să „depoziteze" înțelepciunea și cunoștințele bătrînilor,** amenințate să dispară odată cu moartea lor.

În multe regiuni ale lumii este încă puternic cultul străbunilor, caracteristic vechilor societăți tradiționale. În Thailanda, de pildă, bătrînii sînt considerați „spirite vitale", cu o mare influență asupra urmașilor. Denumiți „Phooyai", termen care înseamnă „Cel Mare", bătrînii sînt consultați cu regularitate, sînt chemați să participe la viața familiei, la toate hotărîrile ei, ba uneori sînt chiar rugați să continue a-și sprijini copiii... după moarte(!)

În India, la fel de respectuoasă față de bătrîni, tată, devenit bunic și străbunic, continuă să exercite o adevărată supremație asupra membrilor familiei sale.

Preocuparea față de bătrîni capătă în multe regiuni ale lumii și alte aspecte, mai imediate, mai concrete. În Republica Populară Chineză, de pildă, de îndată ce au început să cîștige, copiii dau părinților o sumă de bani corespunzătoare cu posibilitățile lor bănești. Tot în această țară, o legislație foarte severă îi pedepsește aspru pe copiii care au adus, într-un fel sau altul, prejudicii părinților, prin neglijență sau brutalizare.

În Lumea Nouă, lipsită de rădăcinile puternice ale tradiției, interesul față de statutul bătrînilor se concentrează asupra menținerii lor cît mai îndelungate în viața activă. La Philadelphia, de pildă, a fost înființată o organizație denumită „Pantere cenușii" al cărei scop este **lupta împotriva fricii de bătrînețe. „Viața poate începe la 60 de ani,** dacă dorești cu tot dinadinsul, spune fondatoarea organizației, Margaret Kuhn. **Trecutul este un prolog".** (Admirabil acest verdict plin de optimism !) Ideile Margaretei Kuhn s-au dovedit a nu fi utopice. Înființarea în S.U.A. și Canada a unei **rețele de consilieri pentru micile întreprinderi, recrutați din rîndurile pensionarilor,** a dat rezultate spectaculoase. Bogata experiență a bătrînilor consilieri nu numai că a adus neașteptate servicii celor care îi utilizau, dar această reintrare în viața activă, dinamică, înnoitoare a avut drept efect prelungirea vieții lor, după cum ne-o arată studiile efectuate. Exemple strălucite în acest sens sînt nenumărate. Dacă n-ar fi decît să amintim că Tizian picta încă la 90 de ani, Goethe a scris ultimele scene din Faust după 80 de ani, Verdi compunea la aceeași virstă, iar vioiciunea octogenarului Arthur Rubinstein îl ține prezent în viața muzicală a lumii. Aceasta pentru a nu mai vorbi de razurile celebre de sfidări ale bătrîneții din țara noastră ca acela al actriței Lucia Sturdza Bulandra, al savantului Octav Onicescu, mereu prezent în viața științifică a țării, sau al Anei Aslan, exemplu elocvent al eficacității faimoasei școli românești de gerontologie, celebră în lumea întreagă, căreia îi este prețuit mentor.

Celebre sau mai puțin celebre, aceste sfidări ale bătrîneții au un singur numitor comun : **aparteneța la o concepție înnoitoare despre bătrînețe,** preocuparea de a fi util societății pînă în ultima clipă. Ele ne dovedesc că **bătrînețea poate deveni un subiect optimist, tema unor planuri de acțiune, mondiale,** ca acelea pe care le va lansa actuala **Adunare mondială consacrată de Națiunile Unite virstei a treia.**

De ce s-a hotărît o asemenea adunare mondială, prima de acest fel din lume ?

Răspunsul ni-l dau cifrele cu implacabilul lor realism : În anul 2025 numărul bunicilor îl va depăși pe acela al noilor născuți, deci al potențialelor ființe care să le poarte de grijă. Ne aflăm în fața unui „fenomen demografic unic care trebuie să dea de gîndit conducătorilor de state", spune William Kerrigan, secretarul general al reuniunii în curs de desfășurare la Viena.

Marea cucerire a dezvoltării, longevitatea, este totodată prima sa problemă de proporții universale. Iată un adevăr cu răsunet de SOS de care trebuie să se țină seama. Omenirea este obligată să se gîndească de pe acum la problemele pe care le vor pune bătrînii viitorului, adolescenții de astăzi. Oamenii de peste 60 de ani care vor trăi pe pămînt în anul 2025, în număr de un miliard, sînt principala preocupare a actualelor dezbateri de la Viena. **Cum să li se asigure prelungirea vieții active ? Cum să se lupte cu prejudecățile față de ei și cu frica lor de bătrînețe ? Ce planuri de acțiune CONCRETE pot fi întrevăzute** încă de pe acum în acest sens?

„Dacă n-ai bătrîni, să-i cumperi", glăsuiește o străveche zicală românească. Dar dacă îi ai și îi ai în număr mare, datorită uluitoarelor progrese ale științei și preocupării permanente față de ei, important este să-i faci să se simtă utili și prețuiți pînă în ultimele lor zile.

Din nou îmi revine în minte exemplul Africii. „Băncile de date" care își propun să tezaurizeze înțelepciunea bătrînilor nu sînt altceva decît înțelegerea și dragostea noastră, puterea noastră de a-i prețui și a-i face să se simtă utili pentru ca tezaurul pe care îl reprezintă să ne rămînă moștenire peste timp.

MARIANA CEAUȘU

Tragedie pe Autostrada Soarelui

În cel mai mare accident de circulație rutieră înregistrat vreodată în Franța, 53 de persoane, din care 44 de copii, au decedat simbătă trecută în jurul orei 1,45, la sud de Beaune, în centrul țării, pe Autostrada Soarelui, ce leagă Parisul de plajele sud-mediteraneene. Două autocare ce rulau în coloană și în care se aflau copii între 6 și 15 ani, din departamentul Oise, s-au ciocnit de două autovehicule ce intraseră în coliziune. Incendiul s-a declanșat imediat. În mod miraculos, copiii din primul autocar au ieșit imediat prin ușa din față, în timp ce colegii lor din autocarul 2 au ars de vii în condiții de necrezut : ușa din față era blocată, ei au încercat să iasă prin cea din spate și doar 14 și un însoțitor au reușit.

Marți după-amiază, la cimitirul din Crepy en Valois, zona Parisului, un lung cortegiu de 44 de sicrie a adus corpurile celor 44 de copii care au fost înhumați. În semn de doliu, întreaga activitate din acest oraș de 11 000 de locuitori a fost întreruptă. Părinții a șase dintre copiii decedați în accident ce au putut fi identificați au vrut ca aceștia să nu fie separați de colegii lor și astfel au fost înhumați toți împreună.

Întreaga Franță a lăcrimat neputincioasă în fața acestei copilării întrerupte absurd. 44 de copii care mergeau într-un loc al veseliei și la care se gîndiseră poate tot anul școlar — o tabără a vacanței — nu și-au mai realizat frumosul vis...

„Cu singe rece" despre scriitor și arta sa

Voința de a demola public succesul care-l însoțește încă de la debut, aceasta este drama lui Truman Capote, ale cărui lucrări s-au tradus și s-au bucurat de multă prețuire și în țara noastră. În introducerea la ultimul său volum „Muzică pentru cameleoni", Capote se mărturisește cu el însuși, explicînd cît l-au „costat" cele 14 povestiri reunite în carte. Vă oferim, în rezumat, după revista italiană „Panorama", confesiunea autorului.

Am început să scriu la 8 ani. Fără vreun model inspirator. Nu cunoșteam pe nimeni care scria, ba, mai mult, cunoșteam prea puțini care citeau. Patru lucruri mă interesau : să citesc cărți, să merg la cinema, să dansez tip-tap și să desenez. Într-o bună zi m-am pus pe scris, fără să știu că mă dădeam legat pe viață unui nobil dar nemilos stăpîn... Scriam povestiri polițiste, scenete comice, episoade care-mi erau povestite de sclavii eliberați și de foști luptători în Războiul de secesiune. Era foarte distractiv. Am încetat să mă amuz cînd am descoperit imensa diferență între a scrie bine și a scrie rău. Apoi am făcut o descoperire și mai alarmantă : diferența dintre stilul optim și adevărata artă e subtilă, dar ucigătoare. M-am consacrat hîrtiei și condeiului, așa cum numeroși copii se dedică pianului sau viorii cîte 4-5 ore pe zi. Erau multe lucruri de învățat din cărți, din muzică, din pictură, din simpla observație cotidiană. Adevărul este că cele mai importante lucruri scrise în acea vreme erau simple observații asupra evenimentelor zilnice pe care le notam în jurnalul meu. Descrieri ale vecinilor, lungi dări de seamă asupra conversațiilor ascultate, fleacăreli. În fond, un soi de cronică. La 17 ani am expediat o serie de povestiri principalelor periodice literare americane, revistelor cu difuzare națională care, în acei ani, publicau ce era considerat mai de calitate: „Story", „The New Yorker", „Harper's Bazaar", „Mademoiselle", „Atlantic Monthly". Surprinzător, unele lucrări ale mele au apărut. În 1948 am publicat primul roman „Other Voices, Other Rooms" („Alte glasuri, alte încăperi") (apărut și în Editura Univers, 1977 — N.R.). A fost bine primit de critică și devenit best-seller. A urmat apoi un roman scurt, „Breakfast at Tiffany's" (de asemenea tradus în românește — N.R.) care, dealtfel, a închis cel de-al doilea ciclu literar (1958).

În timpul acestor 10 ani am experimentat aproape toate genurile literare, luptîndu-mă să dobîndesc tehnici diverse, o tehnică literară solidă și flexibilă. Firește, am făcut multe greșeli, dar adevărul este că mai mult învești dintr-un faliment decît dintr-un succes. În acest deceniu de explorări literare am publicat culegeri de povestiri, eseuri și portrete, lucrări teatrale și reportaje. Lucrările cele mai interesante din această a doua fază au fost cele apărute mai întîi în „The New Yorker" într-un serial și apoi reunite în volumul intitulat „The Muses Are Heard" („Se aud muzele"). Era vorba despre primul schimb cultural dintre U.R.S.S. și S.U.A. de după război — un turneu al unei companii de negri americani în U.R.S.S., în 1955, cu „Porgy and Bess". Am prezentat acest turneu, care la vremea aceea era o adevărată aventură. De multă vreme mă simțeam atras de ziaristică. Ca artă în sine. Întîi pentru că mi se părea că din anii '20 încoace nu s-a produs nici o autentică inovație în proză, în literatură în general. Apoi, ziaristica privită ca artă era un teritoriu aproape virgin pentru simplul motiv că prea puțini scriitori s-au consacrat ziaristicii narative și, cînd au făcut-o, s-au rezumat la jurnale de călătorie sau autobiografii.

„Se aud muzele" m-a determinat să încerc explorarea unui drum nou : doream să realizez un **roman ziaristic** de largă respirație, care să conțină credibilitatea faptului real, expunerea-șoc, proprie cinematografiei, profunzimea și libertatea prozei, precizia poeziei. Abia în 1959 un misterios instinct m-a ghidat spre subiectul atît de mult așteptat — un obscur caz de asasinat într-o zonă uitată a Kansas-ului. În 1966 am putut publica rezultatul „In Cold Blood" („Cu singe rece") (Biblioteca pentru toți, 1968 — N.R.). Mulți m-au considerat nebun că mi-am pierdut șase ani bătînd Kansas-ul. Alții au respins ideea mea de roman „verité", declarînd-o nedemnă de un scriitor serios. Norman Mailler a apreciat cartea drept „un faliment al imaginației", înțelegînd prin asta, cred eu, că un scriitor trebuie să dea hîrtiei doar rodul imaginației sale și nu fapte reale. Mulți critici au protestat considerînd romanul-adevăr un joc de cuvinte, o mistificare care n-aduce nimic nou, nimic original, în afara faptelor în sine...

Cum sinusoida faimei mele scriitoricești era în punctul maxim superior, mi-am permis ca în perioada ei de descreștere să imaginez ciclul următor. Din 1968 și pînă în 1972 mi-am dedicat cea mai mare parte a timpului selecționării, rescrierii și catalogării scrisorilor, jurnalelor și relatărilor convorbirilor pe care le-am notat din 1945 pînă în 1965. Intenționam să utilizez o bună parte din acest material pentru o carte pe care o aveam de mult în minte, o variantă de roman-adevăr. Am intitulat-o „Rugăciuni ascultate". În 1973 am început... cu ultimul capitol, în ideea că întotdeauna e bine să știi unde vrei să ajungi. Am scris capitolele așa cum am vrut pentru că, oricum aș fi făcut-o, faptele erau reale, așa că nu trebuia să respect un anume fir al imaginației. Cartea nu este un roman „cu cheie", o formă în care faptele sînt mascate de lucruri imaginate. Intenția mea era să smulg măștile, nu să le fabric. Între 1975—1976 am publicat patru capitole în „Esquire". Am provocat multe nemulțumiri între prieteni și dușmani care, deopotrivă, m-au acuzat că am trădat confidențele. Mi se pare greșit, pentru că asta privește raporturile sociale și nu meritele artistice. Și totuși, am început să mă întreb cum poate un scriitor să reușească în mod fericit, într-o singură formă, să zicem în povestire, tot ceea ce face parte din alte domenii ale scrisului. Într-un fel, acesta era motivul pentru care opera mea era adesea insuficient de luminoasă. Voltajul exista, dar limitîndu-mă la forma în care scriu, nu puneam în tramă tot ceea ce știam despre scris, tot ceea ce am învățat din opere teatrale, poezii, romane și povestiri. Un scriitor trebuie să pună toată culoarea, toată capacitatea sa pe paleta scrisului pentru a putea, la momentul oportun, să le mixeze și să le aplice simultan. Din punct de vedere tehnic, cea mai mare dificultate pe care am întîlnit-o scriind „Cu singe rece" a fost eliminarea mea din carte. De regulă, cronicarul se utilizează pe sine ca personaj, martor ocular, pentru a asigura credibilitatea. Or, eu am simțit că era esențial pentru tonul aparent detașat al cărții ca autorul să rămînă absent. Acum dimpotrivă, mă așez în centrul scenei și reconstitui riguros, minuțios conversații banale, idei în aparență obscure ale administratorului meu, ale dentistului sau mai știu eu cui. După ce am redactat o sută de pagini în acest fel care poate părea stupid, încep să ajung la un stil. Am găsit astfel o structură în care să pot concentra toată știința mea scriitoricească.

Drept urmare, adoptînd o versiune modificată a acestei tehnici, am scris un roman scurt „Handcarved Coffins" („Sicrie sculptate de mînă") și alte cîteva povestiri pe care le-am reunit sub titlul „Muzică pentru cameleoni", în curs de apariție și în Europa.

IOAN ROȘCA

FOTOREPORTAJ ÎN DÎMBOVIȚA

În pragul marii noastre sărbători naționale, 23 August, aducem în pagina de față câteva secvențe dintr-un grandios scenariu desfășurat, ca în întreaga țară, și în județul Dîmbovița ; un scenariu al faptelor și împlinirilor, al vieții și al muncii eroice semnat, recompus și redimensionat în fiecare an de eroicul nostru popor.

Din paleta diversă a realizărilor oamenilor muncii dîmbovițeni, în care figurează progresele continui ale unor industrii de vîrf, am ales unele realizări de cuprindere mai redusă, dar semnificative în ceea ce privește spiritul gospodăresc și inițiativa.

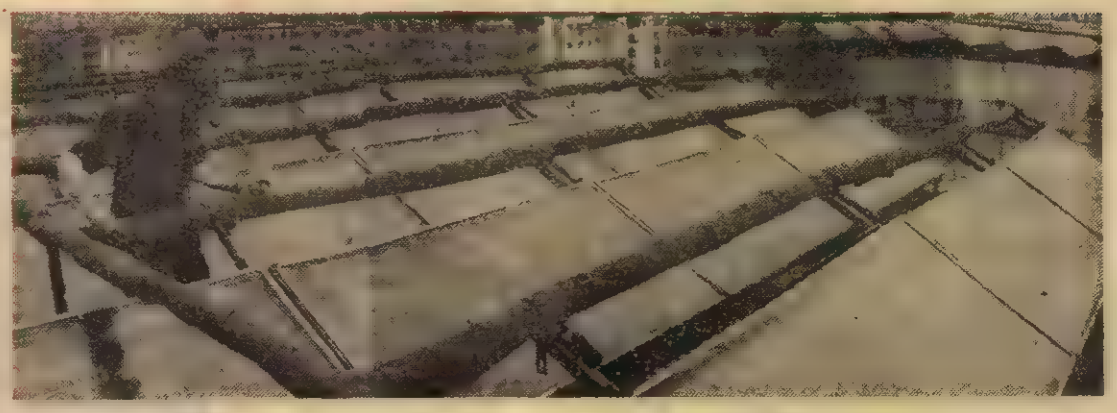

220 apartamente folosesc apă încălzită la soare

La Tîrgoviște, în microraionul 11, pe terasele a 4 blocuri strălucesc în soare 1.615 panouri care captează și transformă energia solară. Probele au început din aprilie, dar chiar din luna iunie locatarii au avut la baie și în bucătării apă fierbinte uneori, și caldă totdeauna. Pînă la sfîrșitul verii numărul apartamentelor care vor beneficia de instalația solară pentru producerea apei calde de consum se va dubla, economisindu-se, în final, 140 de tone combustibil convențional.

Atitudini de buni gospodari

Tot o premieră în județul Dîmbovița este și ciupercăria din comuna Malu cu Flori. În magazia de păstrat fructe a C.A.P.-ului, care în cea mai mare parte a anului era goală, membrii cooperatori au amenajat pentru început 700 m.p. de ciuperci. Cu cheltuieli minime ce n-au depășit 10 000 de lei, ei vor obține 1 200 kg de ciuperci, asigurîndu-se, în final, un beneficiu de 21 000 de lei.

...și niște gospodari de ochii lumii

O treabă făcută de mînuială pînă la urmă se întoarce împotriva ta ; se răzbună parcă. De sus, de pe podul de la gară, ni s-a oferit următoarea imagine : în fața unui depozit al cooperației de consum erau amenajate, la vedere, cîteva straturi de legume, iar după colțul clădirii care și se degradează același pămînt sănătos care ar fi putut produce.

Actualitatea

Televiziune cu circuit închis la autogară

Către sau din Tîrgoviște vin și pleacă zilnic peste 40 000 de călători. 508 curse opresc în fața celor 34 de peroane pe care le supraveghează acum, pe ecranul televizorului, impiegatul de serviciu

Laborator de medicină nucleară

Printre puținele unități spitalicești din țară care practică în tratamente dozările hormonale este și secția de endocrinologie și nutriție a Spitalului din Tîrgoviște. Administrarea izotopilor radioactivi se face sub directa supraveghere a pasionatului specialist endocrinolog, doctor în medicină Leonida Plingă, cel care, de-altfel, s-a preocupat de amenajarea acestui laborator atît de necesar populației unui județ endemic pentru tiroidă — cum este județul Dîmbovița.

Probă involuntară la dosarul unui furt

De cealaltă parte a podului, în incinta gării, se descărcau dintr-un vagon niște țevi. Erau transbordate cu o macara direct într-un camion. Și totuși, după cîteva zeci de metri, sub pod, la umbră, se odihneau vreo 20 de țevi de același calibru. Cine oare le-a dosit ? Și cu ce scop ?

Pagină realizată de ELENA GHERA

Fiacara Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 interioa e Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cicl Iordache, Marga Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Stefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaccîu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

În atmosfera premergătoare zilei de 23 August — zi întîmpinată și în acest an cu un bilanț bogat de fapte și succese — vizitele de lucru ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în întreprinderi din Capitală și în Pitești, prilejuind fructuoase dialoguri cu oamenii muncii, reprezintă momente politice ce se încarcă de semnificații deosebite. Analiza activității dintr-un domeniu sau altul relevă progresele obținute și declanșează noi energii pentru dezvoltarea României socialiste, a patriei noastre independente care își serbează a 38-a oară eliberarea de sub dominația fascistă. Președintele țării a fost primit cu profundă bucurie, cu dragostea și încrederea cu care de 17 ani poporul nostru îl întîmpină pașii, gîndurile, idealurile strălucitului etitor al deplinei noastre libertăți, al epocii în care, pentru prima oară în istorie, la scara întregii națiuni a fost adresat îndemnul „să gîndim cu capetele noastre", în sensul afirmării depline a libertății de gîndire și acțiune revoluționară, pentru a spori din ce în ce mai mult prosperitatea patriei pe care o vom lăsa copiilor noștri și șansele păcii pe planeta Pămînt. *(Comentarii în paginile 2—3)*

Zile fierbinți pe șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră

o secvență din munca eroică a constructorilor grandiosului obiectiv din Dobrogea

(Pagina 4)

TREI EPISOADE DIN ZILELE BUCUREȘTENE ALE LUI AUGUST 1944

din evocările generalului maior (rezervă) Dumitru Atanasiu

(Pagina 7)

Cîteva probleme de educație (I)

Trec pe lîngă urechea noastră, de multe ori, adevăruri fundamentale și nu le auzim. Se petrec în vecinătatea ființei noastre, de multe ori, grozăvii și nu avem suficientă atenție pentru a le sesiza. Suficientă atenție sau sensibilitate. Se repetă erori de prea multe ori — vai, de prea multe ori — care-și schimbă doar costumul în care se îmbracă, fără a-și schimba esența antiumană și noi nu sesizăm la vreme pericolul, avînd adesea impresia că anecdotica e mai importantă decît esența. Toate acestea țin de o anumită slăbire a simțurilor noastre, de un anumit antrenament făcut în fugă în acțiuni de educație. În fapt, educația este aceea care ar trebui să ne dea arma permanentă de luptă pentru bine și împotriva răului. S-ar cuveni ca oamenii să aibă mereu la ei această armă, pentru că „vinovatul" apare în viața pe neașteptate. Tristețea imensă de a constata cu în mod succesiv generațiile umane sînt în situația de a conta aceleași erori nu poate fi compensată decît de speranța că educația cu adevărat revoluționară va trezi în noi toți formidabila plăcere de a fi oameni ai Renașterii și ai Noii Oameni. Acestea rămîn simple vorbe, ba chiar mai mult decît atît, vorbe goale, dacă te uiți prin cîte o sală de conferințe în care un conferențiar plictisit toacă din gură unui public și mai plictisit adevăruri pe care și conferențiarul și publicul le cunosc, dar care n-au nici o strălucire participativă, nu prezintă urmele nici unui angajament organic. Și rămîn vorbe goale acestea și dacă te uiți la purderea de ședințe în care nu se dezbate nimic și totul e dinainte știut, totul e dinainte clarificat, adevărurile sînt cunoscute, iar cei din ședință nu încearcă decît să le caute bruma de argumente formale de care au nevoie, dacă ar căuta cineva prin procesele-verbale. O asemenea cacofonie de vorbe goale ar reieși și din unele acțiuni culturale în urma cărora omul pleacă nu reconfortat și îmbogățit, ci sărăcit și cu gustul aproape iminent al sinuciderii spirituale.

Voi încerca în această revistă să supun atenției cititorilor cîteva probleme ale educației. Prima la care mă voi referi chiar în articolul de față este calitatea educatorilor. Și voi spune în primul rînd că am constatat prea adesea că educatorii, de mesene nu-i așa, sînt lipsiți tocmai de competență și fac ceea ce fac ca să treacă vremea și să se considere încheiată încă o acțiune educativă. Concret: într-o sală de spectacole, într-un moment al unui spectacol de poezie și muzică, tinerii se ridică în picioare și încep să aplaude frenetic, să se miște, să dea semne vizibile ale aderațiunii lor la ideile mari ale scenei. În acea clipă cîțiva așa ziși oameni de ordine, conform unei înțelegeri cu factorii de educație din locul respectiv, încep să-i bruschează pe tineri și să-i așeze pe scaune, să-i jignească și [illegible] comporta ca niște „descreierați". M-am întrebat [illegible] din sală cu ideile pe care le aplaudau tinerii? Nu

(Continuare în pag. 19)

ADRIAN PĂUNESCU ■

ÎNSEMNĂRI DINTR-UN SALON AL INVENTICE

Prioritate românească: motorul cu ardere externă

Randamentul de utilizare a combustibilului [illegible] este în prezent între 25 și 34 la sută. Specialiști din toate colțurile lumii, institute specializate, firme solide, stimulate de cursa contracronometru pe care sînt obligate s-o susțină cu concurența, au adus motoarele cu ardere internă în pragul perfecțiunii, însă soluția lor constructivă, în ceea ce privește parametrii funcționali — randament consum de combustibil, poluare — nu mai permite realizări spectaculoase. Așa se pare, pentru că îmbunătățirile aduse au crescut randamentul doar cu cîteva procente. Trebuie altceva și acest altceva plutește în aer de cităva vreme.

Ei bine, se pare că a fost dat să se întîmple la noi un asemenea eveniment. Din [illegible] motorul termic ideal al viitorului, motorul cu ardere ex-

(Continuare în pag. 4)

OPREA GEORGESCU ■

O invenție care produce energie

Un grup de specialiști de la Institutul de [illegible] și mașini de ridicat și Grupul de șantiere montaj cazane Vulcan au pus la punct o tehnologie de valorificare prin incinerare a deșeurilor menajere urbane. Mașinile descarcă gunoiul într-un mare depozit compartimentat, de unde este automat deversat în cele două incineratoare ale instalației. Aici el arde prin autocombustie la 800—1 000° C în contracurent cu aer fierbinte, parcurgînd secțiunile incineratoarelor cu ajutorul unui sistem ingenios de grile mobile. Pînă aici misiunea de distrugere a gunoaielor s-ar putea spune că e îndeplinită. Dar cercetătorii români au căutat să recupereze și căldura produsă, pre[illegible] materialele [illegible] în deșeuri.

(Continuare în pag. 4)

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Un fizician este totuși un fizician

Dintre toate profesiile din lume, aceea de fizician se numără printre cele în vogă. Asta și datorită faptului că progresul necesită supraviețuirea populației crescînde a Terrei nu poate fi obținut decît cu contribuția determinantă mai ales a citorva domenii și profesii, între care și profesia de fizician. Este deci nu doar la modă azi în lume să te faci fizician, dar este și eficient. Apoi este important pentru o țară să aibă fizicieni mulți și pasionați, societatea aceea fiind eficientă la scară mare și în funcție de măsura în care își formează și își întrebuințează mica sau marea ei armată de fizicieni. Eficientă nu doar în planul tactic [illegible] In cel puțin două locuri însă de pe acest pămînt, — la Centrul de cercetare pentru produse refractare și abrazive din Brașov și în colectivul din Alba Iulia al acestui centru — adevărul de care vorbeam mai sus ori nu este cunoscut, ori este ignorat de cine nu te așteptai, din rațiuni obscure. Iată: Diana Hossu este fizician cercetător în amintitul colectiv din Alba Iulia. De fapt era, fiindcă nu mai este acolo. Ea a rămas fizician, dar a rămas și fără serviciu. Vom vedea curînd în ce împrejurări, deloc obișnuite. Spus scurt, motivul se poate rezuma la neînțelegeri cu șefii. Într-o scrisoare către redacție, Diana prezenta mai multe lucruri pe care le considera nefirești: că munca ei este subapreciată, că șefii manifestă reținută față de ea, că i s-a reproșat faptul că nu vorbește respectuos cu și despre

(Continuare în pag. 17)

DORIN GHERGHINESCU ■

Cîrma țării e între oameni, iar cîrmaciul

Preocupare constantă pentru munca și viața locuitorilor Capitalei, pentru noua înfățișare a Bucureștiului

Recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice și la obiective social-edilitare din Capitală s-a constituit, în aceste zile premergătoare marii sărbători de 23 August, într-un amplu și semnificativ dialog în care au fost antrenate colectivele unor reprezentative întreprinderi bucureștene. Un dialog viu și nemijlocit cu producătorii și creatorii bunurilor materiale despre cerințe stringente ale economiei naționale, dar și despre propriile lor probleme de viață și de muncă. Dar pot fi ele oare separate, privite izolat ? Credem că nu. Și tocmai fiindcă se întrepătrund și se condiționează reciproc, problemele abordate cu prilejul acestei vizite de către secretarul general al partidului sînt și ale noastre.

La Întreprinderea de utilaj chimic „Griviția roșie", vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu proiectează atenția asupra unei probleme de maximă actualitate și complexitate : *extinderea mecanizării, automatizării și robotizării* producției, asimilarea de noi tehnologii și produse, reducerea importurilor și diminuarea consumurilor specifice de metal, energie și combustibil.

Acuitatea problemelor energetice cu care sîntem confruntați — ca și restul lumii — și-a pus, firește, și ea pecetea asupra dialogului purtat de secretarul general al partidului la „Griviția roșie" și la alte întreprinderi vizitate. În adevăr, după cum se știe, *programul energetic nuclear* al României, de care sînt legate atîtea speranțe, își găsește materializarea nu numai pe șantierul de la Cernavodă al primei noastre centrale nucleare-electrice și al celor ce îi vor urma, ci și în marile citadele ale industriei, destinate să le înzestreze pe cele dintîi cu echipamente complexe de înaltă clasă și fiabilitate. În acest cadru mai larg au fost dezbătute, în cursul vizitei, sarcinile ce revin Întreprinderii de utilaj chimic „Griviția roșie" și Întreprinderii de mașini grele.

O cale sigură pentru mărirea gradului de competitivitate o oferă *diversificarea gamei de produse, valorificarea superioară a materiei prime*. Dătătoare de reale beneficii, în sensul cel mai larg și mai nobil al cuvîntului, sînt doar inteligența și măiestria omului, încorporate în produse. Faptul că la Întreprinderea textilă „Dacia", bunăoară — o altă întreprindere vizitată — s-a manifestat preocuparea pentru diversificarea gamei de produse și că produsele noi dețin o pondere de peste 60%, în paralel cu micșorarea consumului de materii prime și cu sporirea gradului de finețe a articolelor textile fabricate aci, învederează modul eficient în care prind viață indicațiile conducerii superioare de partid.

Cum să realizăm *produse noi, mai durabile și mai competitive* ? Acestea au fost „coordonatele" vizitei la Întreprinderea „Autobuzul". Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se respecte cu strictețe măsurile stabilite privind tipizarea, fără care nu poate fi concepută o producție competitivă, de mare serie.

Ideea *valorificării superioare a materiei prime* capătă un relief deosebit în metalurgie, mare consumatoare de metal prin definiție — se spune. Ei bine, nu ! Și în acest sector, inteligența tehnică și spiritul gospodăresc trebuie să-și spună cu tărie cuvîntul. După cum s-a relevat în cursul vizitei la Întreprinderea „Republica", utilizarea unor tehnologii moderne — analizată de tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu specialiștii prezenți — trebuie să ducă la reducerea consumului de metal și a altor cheltuieli materiale.

Contribuția însemnată a cercetării științifice proprii în elaborarea de tehnologii moderne capabile să asigure noilor sortimente înalți parametri tehnici și funcționali — evidențiată la „Aversa" și la Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice — se înscrie pe aceeași linie majoră de preocupări vizînd la sporirea calității produselor și a competitivității. La Întreprinderea „Electronica", s-au raportat secretarului general al partidului măsurile constructive și tehnologice, metodele moderne de control aplicate, acțiunile de reorganizare mai judicioasă a fluxurilor tinzînd la sporirea continuă a calității produselor. Un prim rezultat : dublarea duratei medii de bună funcționare a aparatelor TV.

Pe tot parcursul vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a stat de vorbă cu numeroși muncitori, interesîndu-se de condițiile de muncă, de viața lor. Activitățile de producție nu au și nu pot avea altă finalitate decît îmbunătățirea continuă a traiului, mai bune condiții de viață și de civilizație. Altfel spus, o nouă calitate a muncii trebuie cu necesitate să determine *o nouă calitate a vieții*. În acest context, merită relevat că, oprindu-se și în zona Uranus a Capitalei, unde au început din anul 1980 însemnate lucrări edilitare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut arhitecților, constructorilor, edililor Capitalei să acorde o atenție deosebită conceperii liniei arhitecturale a fiecărei clădiri, astfel încît tot ce se realizează în această parte a Bucureștiului să fie frumos, să confere autentice valori urbanistice, să reprezinte o zonă de referință în arhitectura românească.

Atenția acordată prob'emelor economice majore se însoțește astfel cu preocuparea constantă a secretarului general al partidului pentru noua față a Bucureștiului, pentru viața cotidiană a locuitorilor săi, pentru cerințele omului muncitor care, singur, dă viață programelor partidului, transformîndu-le din directivă în realități ale României de azi și de mîine.

LIONEL NIȚESCU ■

...e permanent și întîiul la datorie

Împreună cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale din județul Argeș

În climatul de muncă responsabilă, plină de abnegație ce caracterizează activitatea tuturor colectivelor de oameni ai muncii din industrie și agricultură, acum, cu puțin înainte de marea noastră sărbătoare de la 23 August, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de alți membri din conducerea partidului și statului, înscrie în Cartea țării și inspre binele țării, o nouă vizită de lucru în județul Argeș. Nou dialog al secretarului general al partidului cu locuitorii județului Argeș, fructuos ca de fiecare dată, evidențiază cu claritate inconfundabilă și rodnicia analizei la fața locului, împreună cu făuritorii de bunuri materiale și spirituale, a problemelor fundamentale ale dezvoltării țării. Dar acest mod de lucru, pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a ridicat la rang de principiu conducător al întregii sale activități, ne dovedește că în concepția secretarului general al partidului, cirma țării se află între oameni, iar cîrmaciul este permanent și întîiul la datorie.

Și de data aceasta, obiectivul vizitei a fost : examinarea rezultatelor obținute în îndeplinirea planului pe anul în curs, a căilor și modalităților practice de înfăptuire, la un nivel calitativ și de eficiență superior, a obiectivelor actualului cincinal.

La Curtea de Argeș, prima dintre localitățile înscrise în traseul acestui nou dialog de lucru, unde locuitorii l-au întîmpinat pe înalții oaspeți cu sentimente de aleasă stimă și prețuire, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea de partid și de stat au vizitat Întreprinderea de bioproteine, Întreprinderea de porțelan pentru menaj, construită la indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru a valorifica superior materia primă existentă în zonă, precum și pentru a folosi mai bine forța de muncă existentă, Întreprinderea de produse electrotehnice și electronice, Întreprinderea „Electro-Argeș".

Ce s-a desprins din vizita în aceste unități ? Ca de fiecare dată, prețioase și necesare indicații : la Întreprinderea de bioproteine a fost analizată posibilitatea de extindere a acestei capacități care să asigure o folosire mai bună a derivatelor petrochimice, în condiții de maximă eficiență economică ; s-a indicat să se găsească soluții ca anumite părți din utilaje să fie confecționate din mase plastice, evitîndu-se astfel consumul de metal ; secretarul general al partidului a cerut de asemenea să fie luate toate măsurile ca, încă în acest an, unitatea să producă la întreaga capacitate, să se acorde în continuare o atenție sporită eliminării importului, reducerii consumurilor de materii prime și materiale, de energie, pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții sarcinile. La Întreprinderea de porțelan pentru menaj, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se sporească eforturile pe linia diversificării gamei sortimentale, a valorificării la un nivel superior a creației artistice locale, introducerii în circuitul larg a motivelor de inspirație folclorică. S-a indicat, totodată, factorilor de răspundere din întreprindere, conducerii ministerului și centralei de resort să ia măsuri pentru sporirea producției de articole decorative din porțelan, atît în cadrul unității vizitate, cît și pe ansamblul industriei de profil. În continuare, la Întreprinderea de produse electrotehnice și electronice „Electro-Argeș", s-a examinat aspecte privind dezvoltarea economică și socială a orașului Curtea de Argeș, prilej cu care secretarul general al partidului a cerut edililor să acorde cea mai mare atenție modernizării, înfrumusețării orașului, a centrului civic ; iar conducerii întreprinderii, colectivului de oameni ai muncii li s-a indicat să acționeze pentru dezvoltarea producției de utilaje realizate prin autoutilare, în vederea modernizării proceselor de fabricație, a creșterii gradului de mecanizare. S-a cerut, de asemenea, să fie continuate eforturile în direcția introducerii în fabricație a noi tehnologii, creșterii gradului de utilizare a materiilor prime și materialelor indigene, reducerii în continuare a consumurilor, utilizării cu maximă eficiență a capacităților de producție.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au fost întîmpinați cu aceleași sentimente de dragoste nețărmurită și stimă de către mii de mineri din vechiul bazin din Cîmpulung Muscel, care dă țării cărbune de peste un secol. Aici, pe colinele multicolore și într-o ambianță entuziastă a avut loc întîlnirea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu minerii muscelenii, întîlnire în cadrul căreia au fost examinate și stabilite căile și modalitățile concrete prin care ei pot să dea patriei mai mult cărbune, să-și aducă o contribuție sporită la asigurarea independenței energetice a țării „Ținînd seama de programul energetic pînă în 1990, de necesitatea de a crește ponderea cărbunelui în energia țării și de faptul că în această zonă există încă rezerve mari de cărbune, a afirmat tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar ca în următorii 3—4 ani să ajungem la cel puțin 3 milioane tone de cărbune din acest bazin minier... Cunosc minerii de pe aceste meleaguri încă din '35. Știu că avem muncitori, tehnicieni și ingineri cu o experiență îndelungată și am convingerea că vor face totul pentru a se achita de această îndatorire de onoare față de patrie ca să-și aducă o contribuție tot mai importantă la asigurarea țării cu cărbune, la independența energetică a României".

Cînd aceste rînduri erau încredințate tiparului, la încheierea ediției, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu continua în unități agricole din județul Argeș.

N. GRIGORE ■

23 august 1944 1982

ZI DE AUGUST LA CANAL

Ambianță specifică marilor noastre șantiere. Un „Ciclop" și-a făcut, iată, apariția pe drumeagul desfundat ce duce spre rampa de descărcare. Buldozeristul Oancea Grosu îi netezește calea cu o lamă de S-1500 pe șenile pentru ca omul cu betoniera să poată ajunge fără să împotmolească în locul de acces la cot 4 al Cadeții 1 a deversorului din Valea Lazu. Imediat după el vine să-și descarce autobetoniera și Dumit[illegible] un tînăr care de curînd a împlinit 27 de ani. E[illegible] de-a treia cursă pe care a făcut-o în această dimineață ploioasă. „Afurisita asta de ploaie — zice — ne a cam dat bătaie de cap, însă nu ne dăm bătuți. Poate deseară sper să-mi îndeplinesc norma de 10 curse. Știu că la noi, la laboratorul stației de betoane, treaba nu-i suficient de bine organizată și ne cam pierdem vremea pe-acolo. Ei, dar asta face parte din micile noastre necazuri"...

Ca din pămînt apare aici, la punctul său de lucru, maistrul Gheorghe Sava, bărbat vînjos și brun, cu un aparat de emisie-recepție pe umăr. Mi se adresează scurt : Știți dv. ce-ar însemna să întîrziem această lucrare ? Îi răspund că nu, nu știu. Înseamnă — mă lămurește tot el — pericolul de a cădea noroiul în cofrag, de a sparge betonul și de a relua de la cană turnarea a nu mai puțin de 70 de tone !...

Tot aici, la deversor, facem cunoștință cu inginerul Constantin Nicola. Tînărul specialist ne poartă binevoitor prin „groapa" celuzei și, în timp ce asistăm la efectuarea operației de urcare a cofrajului metalic pe rețele ua de fier-beton a celui de-al 23-lea pilon al coloanei de dirijare din port-amonte, mă dojenește, reproșîndu-mi că noi, jurnaliștii, vedem adesea viața pe șantier cam de la distanță și în roz, că exagerăm deseori elanul patriotic, ocolind uneori cu dezinvoltură asprimea muncii și vieții acestor oameni, uitînd că nu o dată nu au timp nici măcar să-și cumpere cele trebuitoare asigurării caloriilor necesare și cad frînți de oboseală. „Dacă ești matale curajos — mă îndeamnă zîmbind inginerul — apoi scrie asta în revistă : cum că noi, șantieriștii, am vrea ca unele alimentare din Constanța să-și revadă programul și să-l prelungească, dacă e posibil, pînă la orele 21 seara. Că am vrea o asistență sanitară mai operativă și mai calificată pe șantiere și să nu ni se mai vîndă conserve alterate la puținele noastre puncte alimentare destul de prost aprovizionate"...

În imediata apropiere a locului se află în plină activitate un grup compact de fierari-betoniști. În primele rînduri sînt Constantin Har, Mihai Bratu, Ion Oaidă, Vasile Dolteanu, secundați de soldații constructori Marian Dăncescu, Mihai Ward, Ion Dumitriu și Gheorghe Iarmalai. Zoresc împreună la confecționatul unei complicate armături metalice pe care macaraua-turn o va lua curînd și, după ce o va purta cu brațul ei prin văzduh, o va așeza exact pe postamentul dinainte stabilit. Băieții aceștia veseli, veniți din toate colțurile țării, glumesc între ei și rîd. Uneori, cîntînd sau fluierînd, ei își fac munca mai ușoară, cu toate că pe fețele lor îmbujorate li se preling acum grele broboane mari de sudoare. E semn că soarele amiezii devine nemilos. Dar nici dogoarea lui, la fel cum nici dezlănțuirea ploii torențiale, nu-i sperie cîtuși de puțin și nu le stăvilește avîntul. Toți își amintesc cu emoție nedisimulată de recenta vizită făcută chiar aici pe șantier de secretarul general al partidului, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a cerut tuturor ca, pînă la sfîrșitul lunii aprilie 1983, să încheie în linii mari lucrările astfel încît prima navă să poată trece prin canal. Sînt pe deplin convinși că trebuie neapărat să își facă datoria

MIHAI STANESCU ■

O invenție care produce energie

(Urmare din pagina 1)

— Vorbind și în limbajul cifrelor — adaugă inginerul Marian Radu, principalul catalizator al echipei, — instalația produce 2,5 Gcal/h apă fierbinte la 110°C, care încălzește 300 de apartamente convenționale. În plus trimite spre combinatele siderurgice anual 1 000 tone fier recuperat, astfel, din gunoaie. Ar mai fi de adăugat că instalația nu consumă combustibil (doar cantități mici la pornire), ba din contră, economisește 2 000 tone combustibil convențional care ar fi folosit la încălzirea apei de termoficare. Ar mai fi interesant de arătat că am extins cu succes cercetările în stația pilot în direcția recuperării înainte de incinerare (prin depresiune) a hîrtiei și materialului plastic din gunoi.

Mai adăugăm noi că instalația specialiștilor români, folosind soluții originale, este brevetată în 11 țări, ca S.U.A., Franța, R.F.G. etc. Ea folosește ca alimentare deșeuri cu putere calorifică de max. 700 Kcal/kg în timp ce în străinătate instalațiile similare pornesc de la minim 1 500 Kcal/kg. Dar cum există și în țările puternic industrializate tendința recuperării prealabile a hîrtiei și materialului plastic apare o scădere a proporției de combustie a gunoaielor, motiv pentru care tot mai multe țări se interesează și propun cooperări, deoarece procedeul românesc folosește gunoaie de calitate mult inferioară. În spatele funcționării instalației de la Iași stau niște oameni cu dragoste pentru profesie, pasionați. Pentru concepere, și realizarea instalației ei au stat săptămîni întregi lîngă fiecare operator pentru a-i învăța secretele fiecărui utilaj. S-ar putea povesti multe despre „arderea" lor.

Cu această instalație concepută pentru orașe de 200-300 mii locuitori, Iașul, care a avut curajul să spargă gheața și a manifestat încredere în profesionalismul specialiștilor români, și-a rezolvat problema deșeurilor urbane, producînd și energie și recuperînd materiale valoroase. În această lună, la Constanța va începe montajul unei instalații similare. Din păcate, utilajele pentru un modul identic afectat municipiului București stau de 2 ani în curtea I.C.S.I.T.E.E.M.R. și G.S.M.C. Vulcan, fără ca din partea întreprinderii de salubritate București, care le-a comandat, să se întreprindă măsuri concrete pentru montarea lor. În ultimul moment aflăm că la intervenția conducerii de partid a municipiului, se vor demara lucrările de investiții pentru rezolvarea modernă a acestei importante probleme gospodărești. Și celelalte mari orașe care se vor dota cu astfel de instalații, și ar trebui să fie cît mai multe, trebuie să creeze din timp cadrul organizatoric de derulare a investiției, pentru a se egala recordul Iașului de construire și intrare în funcțiune în circa 1 an. În plus, trebuie școlarizat personalul viitoarelor obiective. La Iași există de pe acum o experiență.

Prioritate românească: motorul cu ardere externă

(Urmare din pagina 1)

termă și recuperare de căldură este pe cale să se nască la noi. Dar despre ce e vorba ? Doi inventatori români, Teofil Pascovici și Constantin Ungureanu, primul specialist de înaltă calificare în mecanică, electrotehnică și automatizări, al doilea inginer, lucrează de 18 ani la această idee. Brevetul de invenție nr. 70975 din 26 februarie 1982 conferă cîteva elemente de noutate pe plan mondial acestei realizări românești.

Soluția tehnică propusă de autori reprezintă un progres tehnic față de motoarele existente, Otto și Diesel. Motorul are un ciclu de funcționare și o diagramă de lucru originale, diferite de cele ale motoarelor existente, fiind superioare acestora. Iată avantajele expuse de autori :

— Funcționarea sa cu combustibili lichizi grei (motorină, petrol, țiței).

— Ridicarea randamentului de utilizare a combustibilului de la 25—34 la sută la 60—70 la sută.

— Economii de combustibil de aproximativ 40 la sută.

— Ardere externă, controlată la temperaturi ridicate, deci bilanț termic foarte bun.

— Recuperarea căldurii din apa de răcire și din gazele evacuate ; căldura recuperată, reintrodusă în circuit de ardere determină reducerea sensibilă a consumului de combustibil pe unitatea de putere.

— Permite eliminarea poluării chimice prin arderea completă a amestecului carburant la temperaturi foarte ridicate (3000 grade).

— Greutate mai redusă pe Cal Putere dezvoltat, deoarece nu impune realizarea de presiuni mari așa cum solicită motoarele existente, deși presiunea medie de lucru a ciclului funcțional al motorului este cu mult superioară presiunii medii de lucru a motoarelor existente.

— Este singurul motor care poate folosi în mod eficient și alți combustibili — cărbune pulverizat sau energie atomică.

Autorii au rezolvat toate problemele legate de funcționarea motorului : ungerea și răcirea distribuitoarelor, limitarea temperaturii în camera de ardere exact la nivelul optim de funcționare a acesteia și a motorului, brevetarea ca instalație de sine stătătoare a camerei de ardere etc.

În ce fază ne găsim ? Este în construcție un prototip, adaptat la un motor Dacia 1300. Prototipul va funcționa cu motorină și va echipa un autoturism Dacia 1300 ce se prevede, după calități și după modul de funcționare a modelului de capacitate mică realizat deja, că va consuma, la parametrii normali de funcționare, jumătate față de motorul clasic. Tehnicienii speră să fie gata pînă la sfîrșitul anului.

Curios dar adevărat, titularul de brevet este Trustul de construcții hidrotehnice prin Grupul de șantiere „Olt inferior" unitate nespecializată în probleme de motoare.

După terminarea prototipului urmează seria zero pentru un autoturism Dacia 1300 echipat cu motor cu ardere externă. Atenționare ! Pentru o a cincea idee care credem, nouă valoroasă și inedită, merită să ne grăbim. Să scurtăm la minimum lucrările necesare omologării, să asigurăm condiții optime de lucru autorilor, să-i încunjurăm de cei mai buni specialiști din domeniu care conlucrează la realizarea integrală a motorului. Pentru ca lucrurile să meargă repede și bine, trebuie alcătuită, sub conducerea tehnică a inventatorilor, o echipă care să lucreze efectiv — proiect, tehnologic, execuție.

Îndrăznim să afirmăm că acest motor va fi o nouă pagină în cartea groasă în care s-au înscris realizările spectaculoase ale tehnicii românești.

Bogata vară a grădinarilor

Feteşti:

Viața nu este o conservă ermetic închisă

Unei fabrici de conserve nu i se trimit, în general, semnale de mulțumire. La fabrica din Fetești s-au primit totuși cîteva. Directorul Mircea Breben se abține să le dea o importanță mai mare decît s-ar cuveni. După opinia sa, aceste semnale provin din partea unor pensionari care resimt mai acut, s-ar zice, nevoia de comunicare. Altfel, de bună seamă, un semn de mulțumire din partea celor ce cumpără conservele produse aici ar fi chiar absența reclamațiilor. Fabrica din Fetești se numără printre cele cîteva, patrucinci, mai mari din țară, și de cîțiva ani n-a mai primit nici o reclamație. Ceea ce este o reușită, fără îndoială, remarcabilă dacă ținem seama că pe lîngă conservele vîndute pe piața internă fabrica exportă în vreo 20 de țări.

Dar și la I.P.I.L.F. Fetești au existat și există probleme. Fabrica a încheiat anul trecut, de exemplu, cu pierderi de mai multe milioane de lei. În procesul de fabricație a pastei de tomate s-a întîmplat ca în loc de 8,8 kilograme, cît sînt necesare în mod obișnuit pentru producerea unui kilogram de pastă, să trebuiască să se consume 10,6 kilograme de tomate. Vreunui cetățean grăbit faptul ar putea să i se pară mărunt, derizoriu, dar pentru oamenii fabricii el a însemnat cel mai mare necaz al anului. Pentru a produce cantitatea planificată de pastă, fabrica a fost nevoită, din cauza calității necorespunzătoare a materiei prime, să consume cu 6 500 tone roșii mai mult decît se prevăzuse. Dacă un kilogram de roșii a fost plătit cu 80 de bani, 6 500 de tone au costat 7 milioane de lei în plus. Și n-au fost singurele pierderi. Pentru a fi aduse în întreprindere aceste sute de tone de roșii a fost nevoie de vreo 2 000 de transporturi, costul mediu al unuia singur fiind de 1 000 lei. În fine, pentru prelucrarea acestei cantități suplimentare și neprevăzute de roșii a mai fost nevoie de un consum, peste prevederile planului, de 400 tone de păcură plus curent electric. S-a ajuns în această situație pentru că materia primă, se înțelege, nu s-a încadrat în limitele stasului iar consumul fabricii se stabilește, desigur, în funcție de o materie primă despre care se crede că respectă stasul. Și n-am fi amintit despre acestea dacă n-am fi convinși că inginerul Mircea Breben avea dreptate cînd spunea : „Dacă avem materie primă de calitate, facem și noi conserve de calitate. S-a acreditat, din nefericire, opinia eronată că dacă niște legume s-au depreciat, fie și parțial, se poate zice : s-au depreciat ? haideți repede cu ele la fabrică".

Din cele 22 500 tone de conserve, cît reprezintă planul pe '82, fabrica a produs în primul semestru 6 500. Ceea ce nu este puțin pentru începutul perioadei de conservare a legumelor și fructelor. Fabrica din Fetești are contracte cu C.I.F.-urile Țăndărei, Slobozia și Urziceni, cu I.L.F. Călărași și cu o seamă de unități agricole din preajma ei : I.A.S Bărăganul și C.A.P.-urile Fetești, Bordușani, Făcăieni, Progresul, Săveni. Reprezentanții acestor unități se întîlnesc săptămînal cu conducerea fabricii și întocmesc așa-numitele grafice de afluire care uneori sînt respectate iar alteori nu. Cînd se întîmplă să nu fie respectate, lucrurile se petrec așa cum ne încredințează tehniciana Maria Postole de la serviciul aprovizionare-desfacere-transport al fabricii : „Lucrăm cu unități din două județe, Ialomița și Călărași. Noi aparținem de județul Ialomița iar județul Călărași are și el, precum se știe, o fabrică la Valea Roșie, lîngă Oltenița. Chiar dacă încheiem contracte, ei nu ne dau materie primă decît după ce, mai întîi, își asigură materia primă pentru fabrica lor. Nici n-aș putea spune că nu este acesta un lucru firesc. De exemplu C.L.F. Lehliu ne-a stopat 70 hectare de mazăre, motivînd că tot ce se va culege de pe ele va fi trimis la Valea Roșie". Consecința acestei dispute este că fabrica de la Fetești, care trebuie totuși să producă întreaga cantitate planificată de conserve de mazăre, aduce mazăre de la Adjud. Iată ce ne spune inginerul Gheorghe Nicolae, director coordonator : „Patru mașini dintre cele pe care le-am închiriat de la I.T.S.A.I.A. și I.T.A. fac curse la Adjud. O cursă durează două zile și ne costă 3 800 de lei. Cum prețul mazării este direct proporțional cu itinerarul ei, ca să zic așa, turistic, realitatea este că noi scumpim în acest fel mazărea cu aproape 90 de bani kilogramul". Desigur că am mai putea să ne oprim și asupra faptului că unități mai apropiate de Fetești, precum C.A.P.-urile Cosâmbești sau Slobozia Nouă, încearcă să livreze mazăre ajunsă la „maturitate fiziologică" (în tendința lor, firească oarecum, de a se înscrie cu producții mai mari la hectar) în vreme ce fabrica pretinde mazăre cu „maturitate tehnologică" (pentru a evita ca boabele să fie amidonate, adică uscate și tari), ori asupra unui alt fapt, mai greu de justificat, că legumele trimise fabricii au un procent prea mare de impurități (ceea ce determină fabrica să plătească un om, Ion Adam, numai pentru ca el să transporte zilnic gunoiul, cu un tractor cu remorcă, undeva în afara orașului). Chiar mai urgent și de însemnătate mai mare decît cele de mai sus este însă că întreprinderea deținea la începutul semestrului doi în stoc ambalaje doar pentru 1 000 de tone iar capace pentru borcane nu mai avea decît pentru 500 tone de conserve. Întrucît aceasta este o problemă care, în ciuda tuturor eforturilor și reglementărilor legale, întîrzie să fie rezolvată, conducerea fabricii a propus, deocamdată fără succes, să construiască din oțel inoxidabil niște recipiente mari de 30—50 de tone, care să poată fi păstrate într-un depozit frigorific. Investiția s-ar ridica la cel mult două milioane de lei iar recuperarea acestei cheltuieli s-ar produce, în mod cert, în doi ani. Soluția prezintă o serie de avantaje, cum spunea inginerul Mircea Breben : „Dacă am avea aceste recipiente am produce în plin, fără griji. Iar după trecerea sezonului, prin noiembrie-decembrie, putem spune : în ce fel de borcane ne cere firma cutare, să zicem, pastă de tomate ? În borcane de tipurile x și y sau z. Pe măsură ce primim ambalajele potrivite, desfacem recipientele". De unde se vede că viața într-o fabrică de conserve nu este, într-adevăr, o conservă ermetic închisă și bine lustruită.

D. CONSTANTINESCU ■

Brașov:

Terasele din Schei

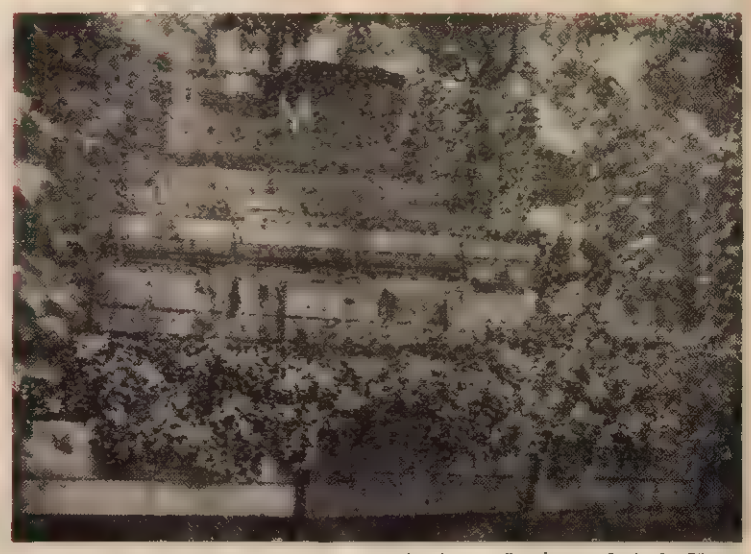

Odată ajuns în Schei, casele brașovenilor încep să urce pe dealuri ; timpa e de-a dreptul un munte căruia mîna omului nu i-a știrbit cu nimic măreția, cabina telefericului ajutîndu-ne doar să fim părtași la toată frumusețea ce ni se oferă dintr-o zecime de minut. Cunoscuta Varte e ceva mai blîndă și mai primitoare, contrastînd cu Scheiul ale cărui străzi urcă șerpuind pline de surprize.

Astfel așezat, orașul, cocoțat pe dealuri, curțile caselor au rămas foarte mici în economia strictă a bătrînului Brașov. Și totuși, din Schei, din Piața Unirii, privirea ți se oprește asupra unui loc, oarecum ciudat : o grădină așezată în terase. După un adevă at slalom, din strada Măcin, care vrea, astfel, să amintească de aridifatea munților cu același nume, ajungem la grădina cu terase, la familia Gheorghe Muntean. Și, aici, surpriza este triplă : trei asemenea grădini ! cea a lui Constantin Brătucu de pe aceeași stradă și cea de-a treia, a lui Ion Cîrlan, gospodarul care a avut primul această idee cu mulți ani în urmă. Aflăm apoi că nu sînt doar ei trei care fac legumicultură pe munte. Majoritatea cetățenilor în putere, ne spune Ion Cîrlan, nu pot să mai stea cu grădina îmburuleniță după ce-au văzut ce se poate scoate chiar și de pe o bucată de stîncă.

— E chiar stîncă ?

— Așa m-am învățat să-i zic acu' cinș'pe ani cînd am săpat primii patruzeci de metri din dealu' ăsta ; l-am defrișat cu tîrnăcopul și l-am săpat cu hîrletul la șaizeci de centimetri. Pămîntul era tare argilos și ca să-l înnobilez am cărat pămînt negru de pe lîngă garduri, rădăcinile le-am ars, iar cenușa am împrăștiat-o ; așa am stîrpit melcii și insectele, apoi am adus două care cu gunoi. În primul an s-au făcut numai legume. Cu toate astea m-am ambiționat, doar eram fiu de țăran și știam să muncesc pămîntul, așa că în continuare am mai săpat optzeci de metri și-n anul ăla am mîncat și bame.

— Dar ideea cu terasele cum ați dibuit-o ?

— Doar v-am spus că pămîntu-i argilos, panta e destul de mare, cam 30 de grade, iar mai sus are peste 40 și ca pămîntul să rămînă pe loc se fac, mai întîi, teasele. Am bătut țăruși de fier cam 45 cm sub pămînt. Pe 120 m am cinci terase. Pe prima am pus trifoi pentru păsări, pe a doua gladiole...

— V-ați îndurat de pămînt ?

— N-am scăpat de gura soției și-apoi e mai frumoasă parcă grădina cu florile astea sus. Pe terasa următoare am ceapa, usturoiul și salata, urmează fasolea și ultima terasă e cu căpșuni.

Am mai aflat multe amănunte interesante de la acest pionier al grădinii în terase, Ion Cîrlan. Grădina se sapă, de exemplu, de sus în jos, că datorită pantei își mai pierzi echilibrul și te mai răstorni, că uneori plouă chiar de nouă ori pe zi, iar buruienile cresc și atunci stai toată ziua la prășit, dar oricum, această îndeletnicire este nu numai utilă, ci sănătoasă și chiar plăcută.

Constantin Brătucu, verin bun cu Ion Cîrlan, a adoptat aceeași tehnologie de defrișare, adică tot tîrnacop, tot răsturnări cînd îți fuge pămîntul de sub picioare și tot cam aceleași sortimente de legume. Totuși numeni nu știe cum face de obține fasolea cea mai frumoasă, din care păstrează 3—4 kg de sămînță pentru toți vecinii. Ambiția lui a mers pînă acolo încît obține în fiecare an peste 100 kg struguri, mere, zarzăre, prune, căpșunile de rigoare și chiar smochine. Ne-a mărturisit că din pîrtă nu are ce cumpăra altceva decît vinete și ardei, carora nu le prisește pămîntul din grădina de pe munte.

Dacă ajungeți în Schei, nu uitați să căutați cu privirea grădinile în terase. Aici, oamenii aceștia trei, Constantin Brătucu, Ion Cîrlan și Gheorghe Muntean au forțat natura

ELENA GHERA ■

Rădăuți:

Țărani cu vocație de cercetători

O prejudecată este o părere pe care cineva și-o face dinainte despre un lucru. Sau pe care o preia fără să se întrebe de adevărul ei. Astfel spun dicționarele și au dreptate. Forța oricărei prejudecăți constă în aceea că nu-ți dai decît rareori seama de prezența și efectele ei. Cei mai adesea nu știi nici de unde și cînd ai contractat-o. Și mai e ceva : nu evită oameni fără prejudecăți. Iar o prejudecată — ca și necazul — nu vine niciodată singură. Pricinile ei subtile țin de o altă, mai mare, efectele ei au la rîndul lor toată prestația prejudecății de sine stătătoare. Soluția e una singură : să te întrebi mereu asupra calității judecăților pe care le emiți și a opiniilor pe care le conservi în ce privește un om, o întîmplare, un lucru oarecare. Să nu le lași să se învechească, să aibă, ca statuile, patină.

Am trecut în mai multe rînduri prin cîteva sate foarte arătoase din județul Suceava și m-am minunat cît de mare le părea bunăstarea. Casele parcă-s trase de pe un singur clișeu. Odăi înalte, semețe chiar, garduri drepte, curate, întregi, nici unul însă cu fala aceea cam groasă a îmbogățiților din nimic. Sate cu flori multe în marginea drumurilor, cu acoperișurile clădirilor parcă proaspăt vopsite. Genul acela de așezări care te izbesc printr-un soi de plăcută monotonie în chiar măiestatea lor. Localitățile se cheamă Bădeuți, Milișăuți, Iaslovăț Lunca și Gara, iar comuna Emil Bodnaraș.

I-am povestit cuiva, unui om cu care schimb din cînd în cînd păreri și de cuvintul căruia țin cont — probabil pentru că se pricepe atît de bine să mă asculte, să-mi confirme ideile și, firește, prejudecățile — ce frumos arătau satele astea și ce simple trebuie să fie pînă la urmă mecanismele sărăciei și ale abundenței. „Ei, mi-a răspuns omul cu care schimb din cînd în cînd păreri, n-ai auzit ? Sînt ăia, care vînd castraveți prin țară !"

Am acumulat, din discuția aceasta, o părere foarte joasă despre Badeuții și Milișăuții aceia sucevani. Castravetele, se știe, nu-i o legumă hrănitoare. (Una din prejudecățile pe care le servesc toate manualele de botanică din școala elementară. Ca și cum numai hrana ar conta pe lumea asta. Ca și cum hrana e numai un inventar de calorii și nu o desfătare, în foarte-multe privințe, și o filozofie.) Ar urma, în linia prejudecății legumei degeaba, că țăranii de pe acolo ne cam îngală, că fac ei ce fac și izbutesc să vîndă castraveți pînă și grădinarilor. Dovadă că „umblă prin țară". Dacă-s deștepți, de ce nu-și rezolvă ei castraveții în comună și în județ ? De ce umblă, domnule, prin țară ? De ce fug după cumpărători și nu așteaptă, cum ne învață multe din întreprinderile comerțului nostru socialist, să alerge cumpărătorii după ei ?

Pe urmă, mai e prejudecata muncii nobile și a muncii doar isteațe. Cutare cultivă varză de Bruxelles, pentru prima oară, să zicem, în sud-vestul Cîmpiei Dunării, și dă lovitura. Rezultă că sud-vestul Cîmpiei Dunării ducea lipsă, fără să realizeze frustrarea, de varză de Bruxelles, și că, iată, niște țărani cu vocație de cercetători științifici au reușit să înnobilieze brazdele de lăptucă ori de castravete cu o finețe, care-i scumpă tocmai pentru că-i gingașă, hrănitoare, cu glucide, lipide și vitamine, și în plus cea mai creață dintre verze. Pe cînd castravetele, știe toată lumea ce e castravetele. Și cunoaște toată lumea cum se murează castravetele. Se pune cu sare și apă caldă într-un borcan și gata garnitura. Păcat de Bădeuți și Milișăuți și Iaslovăț, că trăiesc bogat din castraveți.

De fapt, C.A.P.-ul din Emil Bodnaraș, numărînd 5 900 brațe de muncă (!), are o viață obișnuită. Pe 3 300 hectare se cultivă cartofi, secară, grîu, porumb, se face legumicultură și se cresc vite. Porumbul, deși vara e scurtă în nord, a fost bunicel. La grădină s-au obținut pînă la 50 tone legume la hectar. Se practică și cultura pură dar și, în ultima vreme, îndeosebi, cultura intercalată. Din cele 5 sate, vreo trei mii de familii fac grădinărie intensiv, cu varză și castraveți, dar și cu altele trebuincioase mesei. În medie, o familie adună de pe lotul personal 20 de butoaie a 150 kg varză fiecare și 15 butoaie a 150 kg fiecare castraveți. Istoria muratului la butoaie a început prin anul 1960, din ideea lui Nicolae Danileț. El a observat că renumita piață a castraveților de Rădăuți nu mai vindea — pentru că nu mai producea — vestiții castraveți de Rădăuți. După el s-au luat Dumitru Păsăilă, Dumitru Cosovan, Emilian Hrenic, fabricînd ei singuri și butoaiele. Și ce butoaie ! Cele pentru varză, cu o capacitate de 1 000 kg, sînt cît o casă și umplu curtea. Oamenii lucrează la C.A.P. și interesele gospodăriilor lor nu-s altele decît ale C.A.P.-ului. Au fișe de plan pentru contract cu statul : 1 000 kg castraveți și 500 kg varză. La rîndul său, C.A.P.-ul dă castraveți și varză populației pentru munca prestată.

Cît despre muratul castraveților, e vorba de o rețetă cu cheie. Primarul Gheorghe Podine, om tînăr cu statură și cuvînt de virstnic, a cărui ambiție personală, pe lîngă cele ce-i sînt îndatoriri, e să sporească numărul trandafirilor din comună, în care scop a mai cumpărat 2 000 de tufe de la Aiud, spune că rețeta, la urma urmei, poate fi scrisă și dată și altora. Povestea e însă cum o pui în lucrare, tehnologia. Toată afacerea e iazul, unde țăranii își țin butoaiele, ca să nu prindă aer, pînă în preziua mersului la tîrg. Tocmit cu usturoi, hrean, mărar, ardei iute, cimbru, frunze de vișin și alte cîteva gusturi și mirosuri, cu apă numai de fîntînă, ca să iasă moarea „naturală", puși în straturi, ca să se pătrundă de gust și miros și să nu-și strice felul, castravetele capătă personalitate. Poate că vorba e cu prisos, dar dacă umblînd prin multele piețe din țară și trimițîndu-i și peste hotare oamenii învinge concurența, înseamnă că munca lor e nobilă.

Cel mai bun dintr-un domeniu, fie el domeniu cît de modest, se înnobilează fără să țină la aceasta și fără s-o știe. Dacă îl lăudăm atîta pe cel ce se pricepe să scoată apă din piatră seacă, de ce-am strîmba din nas la țăranul care scoate bani cinstiți din castraveți murați ? Sau poate întrebarea privește numai prejudecățile mele ?

TUDOR OCTAVIAN ■

Salvați Techirghiolul (II)

O PROBLEMĂ CARE TREBUIE REZOLVATĂ ACUM

Studii ale Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală arată că apa lacului Techirghiol și-a păstrat caracterul predominant de tip clorosodic, magnezian și sulfatat, dar că ea manifestă o tendință de scădere a mineralizației ca urmare a creșterii puternice a volumului de apă dulce provenită îndeosebi de la irigații. Aceleași studii dovedesc că nămolul și-a păstrat calitățile terapeutice, fără să fie mai puțin adevărat că în ultimii ani au fost observate modificări în structura lui datorită schimbării raportului dintre substanța minerală și substanța organică.

În vederea restabilirii echilibrului natural, pentru protecția biologică, hidrochimică și sanitară a lacului, intervenția noastră vrea să sublinieze că este cazul să se insiste asupra traducerii în fapt a măsurilor stabilite anterior, încă din 1977, prin Normele privind exploatarea rațională a factorilor naturali din lacul Techirghiol, distribuite demult și cunoscute de către toți cei interesați. Această intervenție se întemeiază pe convingerea că este și necesar și urgent să se respecte, totodată, prevederile legii. Reglementările unitare privind cercetarea, protecția și valorificarea lacurilor cu nămoi terapeutic sînt cuprinse, reamintim, în Legea nr. 3 din 1978, capitolul 6.

Despre un anumit șoc și o anumită productivitate

„În cadrul preocupărilor noastre de perfecționare metodologică — ne spune **Sanda Samson**, șefa Laboratorului de chimie a apelor minerale și nămolurilor terapeutice de la Institutul de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală — am avut în vedere în ultimii ani creșterea numărului de indicatori fizico-chimici care să exprime calitatea nămolului legată de utilizarea lui în terapie. Ca să mă opresc la un exemplu, am ținut sub observație viscozitatea nămolului (care e în continuă scădere, nămolul devenind mai fluid) în relație cu proprietățile lui rheologice (adică de curgere, de plasticitate) și calorice. Obiectul cercetărilor noastre nu este însă unul stabil ci unul într-o continuă schimbare, pe măsura modificărilor chimismului apei, a vieții biologice și microbiologice din lacul Techirghiol. Aș zice că ritmul de schimbare a acestor condiții în ultimii 10 ani a produs un șoc și că dacă ritmul acesta ar fi fost mai lent era posibil ca fito și zooplanctonul formatoare de nămol să se fi adaptat mai bine. Deocamdată capacitatea de peloidogeneză a lacului este mult diminuată datorită reducerii biomasei producătoare de nămol și în special a algelor verzi Cladophora și a crustaceului Artemia salina. Artemia salina, care înainte de 1954 se găsea în număr de aproximativ 2 000 indivizi pe decimetrul cub, a ajuns să nu mai depășească la un moment dat 72 indivizi în aceeași unitate de măsură. Lacul Techirghiol e mai puțin productiv".

Activități nocturne între Techirghiol și mare

Devenind mai puțin productiv, ne puteam aștepta ca prin măsurile întreprinse lacul Techirghiol să fie ajutat să-și recapete productivitatea. Dar iată că din Instrucțiunile provizorii privind protecția și exploatarea rațională a nămolului și apei din lacul Techirghiol, instrucțiuni emise la 30 ianuarie 1977 și de al căror cuprins am luat știre prin bunăvoința doctoriței **Cornelia Degeratu**, directoarea Institutului de medicină fizică, balneoclimatologie și recuperare medicală, am aflat că încă la acea dată se putea spune că, în perioada de maximă creștere a nivelului lacului, s-a evacuat și s-a pompat în mare o cantitate de circa 10 milioane metri cubi de apă, care a antrenat o **imensă rezervă de săruri minerale (560 000 tone), peste 2000 tone de nămol în suspensie și — ceea ce este mai important — peste 4 000 tone de biomasă peloidogenă.** Dr. Cornelia Degeratu :

— S-a aruncat în mare floră și faună din lacul Techirghiol, fără să se țină seama că efectul negativ este de lungă durată iar cel pozitiv, scăderea nivelului lacului, este doar unul de moment. Așa s-a întîmplat prin '73—'74. În '81 s-a dat iarăși dispoziție să se pompeze apă din lac în mare și într-o noapte s-a pompat.

— Într-o noapte, ziceți ?

— Așa știu.

În urma acestor decompresări ale lacului **s-au creat condiții să se scurgă spre Techirghiol alte valuri de apă dulce care este de înțeles că au spălat nămolul și l-au sărăcit în substanțe minerale. Iar mineralizarea apei — așa scăzută cum e — se menține încă în limite acceptabile tocmai pentru că apa dulce s-a îmbogățit în substanțe minerale în urma acestui proces ce afectează de fapt rezerva totală de nămol terapeutic care se ridică, după cum am aflat, la 400 000—500 000 metri cubi.** Este aceasta și motivul pentru care doctorița **Cornelia Dăringă**, directoarea Sanatoriului balnear Techirgiol, ne spune că pomparea apei din lac în mare este „ultimul lucru pe care-l avem de făcut".

Încă nu s-a ajuns la punctul critic

Tot la Institutul de medicină fizică și balneoclimatologie, geologul **Petru Lungu** ne încredințează că forajele din cadrul sistemului de protecție al lacului Techirghiol au funcționat pînă acum doar cu 37 la sută din capacitatea lor instalată. Fără îndoială că din această pricină a și fost nevoie ca anul trecut să se pompeze în mare aproximativ 1,3 milioane metri cubi de apă mineralizată.

— Pentru a preîntîmpina repetarea unor asemenea situații, adaugă inginerul Petru Lungu, este necesară îndeplinirea a trei condiții de bază care în prezent nu sînt asigurate : 1) exploatarea sistemului de protecție de către un personal calificat ; 2) baza materială pentru executarea promptă a reparațiilor (o mașină de intervenție, de exemplu) ; 3) alocarea unei cote de energie de 5 MW/h anual. Îndeplinirea acestor condiții este obligatorie și grabnică pentru că, se pare, încă nu s-a ajuns la punctul critic al procesului prin care trece de mai multă vreme Techirghiolul.

— La ce anume vă referiți ?

— Din punct de vedere geologic, așa-numita chiuvetă lacustră a Techirghiolului este amplasată într-o zonă cu straturi de calcare sarmațiene. Aceste calcare au structură spongioasă și permeabilitate ridicată. Grosimea lor este între 40 și 120 metri. Or, studiile efectuate au arătat că pierderile de apă de la irigații se acumulează în calcarele sarmațiene, ridicînd continuu nivelul stratului acvifer cantonat în aceste roci cu un ritm care în unele locuri este ceva mai mare de 5 metri pe an. Calcarele acestea au început să fie îmbibate cu apă ca un burete. Volumul de apă adunată în subteran după introducerea în 1972 a irigațiilor este evaluat la 300-400 milioane metri cubi. Această apă, suplimentată mereu cu infiltrații de la irigații, precipitații și din adîncime se scurge treptat spre lac, mărind de la an la an cantitatea de apă dulce din Techirghiol. Calculele de bilanț hidric arată că dacă în anul hidrogeologic 1977—1978 aportul excedentar de apă dulce a fost de circa 2 milioane metri cubi, **acest excedent va crește la peste 16 milioane metri cubi pe an chiar în condițiile în care vor fi impermeabilizate canalele de irigații.** Dacă nu se va face impermeabilizarea, acest excedent poate căpăta dimensiuni și mai mari. Nu poate fi lipsit de interes că suprafața lacului a crescut de la 10,7 km pătrați în 1970, la 11,3 la sfîrșitul lui 1979 și la aproximativ 12 km pătrați în 1981.

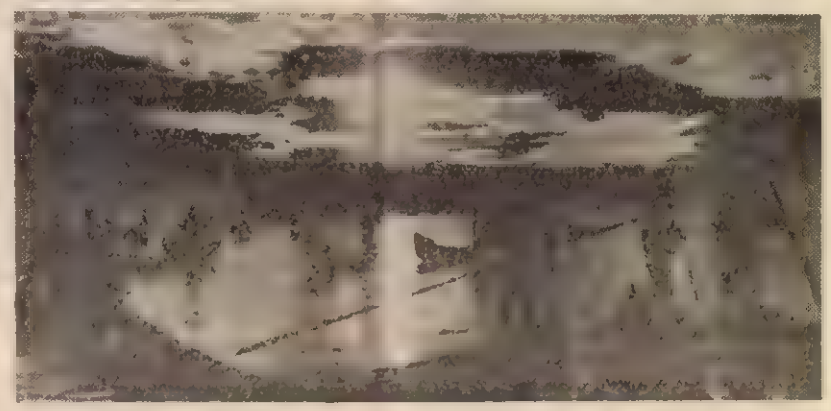

Reprezentanții agriculturii au început să fie mai receptivi

— Știm, tovarășe inginer **Constantin Rădescu**, că în subordinea Consiliului Național al Apelor funcționează Comisia interdepartamentală de specialiști pentru protecția lacului Techirghiol, constituită la 9 februarie 1977 în baza hotărîrii Consiliului Sanitar Superior. Ca director al Direcției planurilor de amenajare și folosire a apelor din C.N.A. participați la ședințele acestei comisii. Cînd s-a ținut ultima ședință ?

— Pe 3 iulie '82.

— Prin ce a fost ea importantă, dacă a fost ?

— În urma ei a rezultat că prima preocupare a Consiliului Național al Apelor trebuie să fie grăbirea ritmului de finalizare a lucrărilor inițiate acum cîțiva ani. La sfîrșitul acestui an, odată cu încheierea lucrărilor din etapa a doua, sistemul de interceptie a apelor dulci care se scurg în lacul Techirghiol trebuie să funcționeze la întreaga capacitate.

— Prima etapă a acestor lucrări de protecție s-a întins de-a lungul anilor '78—'79 iar a doua, după datele pe care le avem, trebuia să fie realizată în '80 și '81. Și sîntem, iată, în ziua și anul în care sîntem și vorbim încă de finalizarea etapei a doua. Consiliul Național al Apelor este titular de investiție. De ce, oare, aceste întîrzieri ?

— Executanții lucrării sînt cei de la Trustul de construcții pentru îmbunătățiri funciare din județul Constanța. Știm că au avut și ei greutăți.

— Greutăți, se pare, au avut nu numai constructorii dar au și cei ce asigură exploatarea sistemului de protecție, adică Oficiul de gospodărire a apelor. Nu este nici un secret, probabil, că tot la ședința despre care vorbim s-a afirmat că sistemul de protecție al lacului Techirghiol — atît cît s-a construit din el pînă acum — a funcționat doar cu 37 la sută din capacitate. Altfel zis, că 67 la sută din apele dulci care puteau fi interceptate s-au scurs în lac.

— E adevărat, s-a vorbit despre acest lucru.

— Cunoașteți, desigur, că s-a pompat apă din lacul Techirghiol în mare.

— Da.

— Cu a cui aprobare se poate face o asemenea operație ?

— În principiu, cu aprobarea Consiliului Național al Apelor. Dar, după știrea mea, de aici nu s-a emis o asemenea aprobare. Noi am condamnat asemenea practici. I omparea apei din lac în mare s-a făcut, după cîte știu, întrucîtva clandestin sau cum altfel să zic ?!

— Mai prin întunericul nopții, mai pe ascuns.

— Cam așa. Ziceam că nu putem fi de acord cu asemenea practici pentru că, de exemplu, știm foarte bine că încă din 1980 se constata o reducere de cîteva ori a biomasei realizate anual de microorganismele care contribuie la formarea nămolului terapeutic din lacul Techirghiol.

— Să revenim, cu acordul dv., la ultima ședință a comisiei.

— S-a mai discutat despre importanța măsurilor de micșorare a afluxului de apă dulce de la irigații spre lac.

— Am vrea să notăm cîteva dintre măsurile mai importante avute în vedere.

— Printre altele, aceea de a nu se da apă mai multă decît pot reține solul și plantele.

— Dar aceasta, tovarășe director, am zice că e o chestiune elementară și face parte dintre obligațiile minime ale celor ce lucrează în agricultură. Trebuia să facă ea obiectul dezbaterilor dintr-o Comisie interdepartamentală ?

— Iată că da, din moment ce o asemenea îndatorire simplă nu e respectată. Dincolo de aceasta, s-a mai vorbit despre urgentarea modernizării sistemelor de irigații prin impermeabilizarea canalelor magistrale și extinderea sistemului de distribuție a apei prin conducte sub presiune.

— Tot atîtea probleme despre care, din cît cunoaștem, se vorbește de ani de zile !

— Aș vrea, în spiritul obiectivității, să arăt că de data aceasta reprezentanții Ministerului Agriculturii au fost mult mai receptivi pentru a-și aduce contribuția la ameliorarea situației lacului Techirghiol. Nu e mai puțin adevărat că efectele, datorită aceleași cauze asupra cărora nu s-a acționat la timp, au început să se accentueze. Încă de acum trei ani se semnala saturarea cu apă a calcarelor din Movilița, Baraganu și Topraisar. Tot astfel se semnala că din 1976 pînă în 1981 în zona canalului magistral Negru Vodă nivelul apelor subterane a crescut cu 35 de metri. Hotărîrea adoptată în ultima ședință a comisiei aproape că se impunea de la sine. Această hotărîre prevede ca unitățile agricole să treacă, deocamdată numai experimental, la preluarea apei care s-a scurs în subteran și, cu ajutorul unor foraje executate în imediata apropiere a canalului magistral și a canalelor principale, s-o readucă în sistemul de irigații micșorînd astfel cantitatea de apă care trebuie pompată din Dunăre.

— Aceste foraje noi credeți că vor aduce o rezolvare decisivă a situației Techirghiolului ?

— Nu. Dar ele pot ameliora această situație. Soluția radicală ar fi alta. În ultima ședință a comisiei s-a căzut de acord asupra oportunității aprofundării studiilor pentru o lucrare de interceptie a afluxului apelor subterane spre lac printr-o galerie săpată pe conturul lacului și care preluînd aceste ape să le evacueze, gravitațional, către mare.

— Un fel de metrou în jurul lacului Techirghiol ?

— Ea ar urma să semene cu galeriile de derivație utilizate în lucrările hidroenergetice. Ar fi o soluție mai dificilă și ceva mai costisitoare, dar decisivă, fără îndoială, pentru eliminarea oricăror incertitudini cu privire la funcționarea sistemului de protecție a lacului.

— Mai rămîne de observat că s-a căzut de acord, cum spuneați, asupra oportunității aprofundării studiilor, nu asupra construirii acestei galerii.

— Deocamdată, într-adevăr, numai atît.

Soluții există. Trebuie doar aprobate

La mai bine de o lună de la ținerea ultimei ședințe a Comisiei interdepartamentale pentru protecția lacului Techirghiol unde s-a hotărît încă o dată impulsionarea lucrărilor, scurtarea termenelor și măsuri energice, notăm următoarele :

Inginer **Constantin Bira**, șef de colectiv la Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare : „Nota de comandă privind modernizarea sistemului de irigații din zona lacului Techirghiol a fost predată în septembrie anul trecut. În ea se prevedeau printre altele : schimbarea tipului de amenajare și a metodelor de udare, impermeabilizări, cîmpuri de drenaj și canale de desecare. Nefiind încă aprobată, nu s-a putut trece la fazele următoare ale proiectului și detaliilor de execuție. Pentru începerea proiectului de execuție sînt necesare mai bine de 30 de avize și acorduri. Obținerea avizelor pentru scoaterea din circuit a terenurilor agricole și avizul Ministerului Construcțiilor Industriale durează între 3 luni și un an. În situațiile care impun urgență ar fi necesar să se revină la sistemul fazelor unice, care scurtează perioada de proiectare. Prin aplicarea măsurilor din nota de comandă amintită s-ar rezolva 70—80 la sută din problemele de protecție a lacului ce revin irigaților. Deci, două aspecte : urgentarea întocmirii documentațiilor și aprobarea creditelor necesare atacării lucrărilor".

Inginer **Gheorghe Hirjeu**, șeful proiectului pentru lucrările de protecție a lacului Techirghiol din Institutul de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor : „Ieri, 4 august, trebuia să intre în funcțiune stația de pompare de la barajul de pe Valea Biruinței. Am încercat s-o pornim însă pompele și motoarele erau dezechilibrate și trebuie returnate. Pompele defecte și care nu pot fi înlocuite la timp, calitatea slabă a agregatelor, imposibilitatea de a interveni prompt la locul defecțiunii, întreruperile de curent au pus sub semnul îndoielii eficiența actualului sistem de protecție al lacului. Avem în studiu o soluție radicală, o galerie de interceptie a apelor subterane cu evacuare gravitațională în mare. Costul relativ ridicat al unei asemenea soluții este doar aparent. Să nu uităm că actualul sistem consumă într-un an mai multe milioane kWh, cărora trebuie să le adăugăm cheltuielile pentru reparații, întreținere și plata personalului. Apele captate prin construirea unei galerii ar putea fi folosite pentru alimentarea cu apă a litoralului. Optăm pentru această soluție, depusă luna trecută la CNA, deoarece modernizarea sistemului de irigații este costisitoare și întîrzie. Mai sînt și alte sisteme care puse în aplicare ar fi economice și ar contribui la protecția lacului. Soluții sînt. Trebuie doar aprobate".

„Asta e situația !"

Chiar dacă, pe de o parte, finalizarea tuturor obiectivelor ce alcătuiesc sistemul de protecție al lacului Techirghiol a întîrziat cu un an iar pe de altă parte obiectivele construite deja au funcționat, din feluirite motive, doar cu 37 la sută din capacitatea lor, interceptarea din 1978 încoace a 24 milioane metri cubi de apă trebuie înțeleasă ca o acțiune vitală în efortul de salvare a Techirghiolului. Dacă apele acestea s-ar fi acumulat în lac, ar fi dus la creșterea nivelului lui cu 2 metri și la unirea lacului Techirghiol cu marea, ceea ce ar fi închis orice discuție.

Însă interceptarea acestor ape, fie prin sistemul de protecție actual, fie prin construirea unor galerii circumlacustre, reprezintă o intervenție asupra efectelor. Se cuvenea ca ea să fie corelată cu o acțiune corespunzătoare asupra cauzelor. Și așa cum în privința acțiunii asupra efectelor măsura radicală ar fi construirea pe conturul lacului a galeriei care să preia și să evacueze gravitațional apele dulci, în privința intervenției asupra factorilor care au generat și agravează situația lacului Techirghiol se poate înțelege că măsura radicală, hotărîtoare, începe să nu mai fie impermeabilizarea canalelor și distribuția apei în conducte sub presiune, ci — pentru mai multă siguranță — o reașezare, o restructurare a culturilor agricole în perimetrul bazinului hidrogeologic al Techirghiolului. Este, aceasta, și opinia unora dintre specialiștii cu care am discutat. Ar fi vorba despre cultivarea în acest spațiu a unor plante care să aibă nevoie de mai puțină apă. Asemenea plante există, nu trebuie inventate acum, și de ele este nevoie tot atît de mult pe cît este nevoie de plante care trebuie neapărat irigate.

Construind baraje în spatele cărora s-ar aduna apă tot mai multă și săpînd puțuri din care am extrage cantități tot mai mari de apă, protecția lacului Techirghiol ar deveni din ce în ce mai costisitoare și mai plină de incertitudini. În acest caz, dacă ne e îngăduit să vorbim astfel, n-am face decît să ne asemuim țăranului din anecdotă care, în mijlocul verii, în bătaia unui soare bezmetic, ședea cu căciula trasă pe ochi și pe timpie și pe obraji i se scurgeau șiroaie de sudoare. Văzîndu-l cum suferă, cineva l-a întrebat : de ce nu-ți scoți căciula ? Iar el a răspuns, apăsînd pe cuvinte : Așa e situația !

D. CONSTANTINESCU
OPREA GEORGESCU

Trei episoade din zilele bucureștene ale lui august 1944

Luna august este, de regulă, cea mai călduroasă lună a verii bucureștene : zăpușeala nu contenește nici noaptea, nici dimineața, cînd stropii de rouă se evaporă încă înainte de a fi căzut pe pămînt. Așa au fost și zilele și nopțile lunii august 1944, cînd evenimentele care s-au derulat începînd cu seara de 23 August, au făcut ca vara acelui an să fie mai fierbinte.

Martor ocular și participant activ la aceste evenimente (funcționam, în acea vreme, în una din secțiile Marelui Stat Major), am trăit intens filmul crîncenei încleștări dintre trupele române și cele hitleriste, care au avut ca teatru de acțiune Capitala. Impresiile culese atunci mi-au rămas adînc întipărite în memorie.

Voi reda trei dintre ele, în ordinea cronologică a producerii lor.

Strada Amurgului

În zona în care Calea Rahovei se apropie de marginea orașului, acolo unde odinioară se numea „Bariera Rahovei", se găsește o stradă numită strada Amurgului. Este o stradă liniștită, cu blocuri de locuințe avînd puține etaje, construite în anii puterii populare, curate, bine întreținute și aproape toate cu flori în balcoane.

În anul 1944, această stradă nu exista. Pe locul ei și în zona dinspre vestul și sud-vestul străzii, era un teren viran măsurînd cîteva sute de metri pe fiecare din laturile lui. În partea adiacentă cu Calea Rahovei, la capătul de atunci al tramvaiului 15, cîteva barăci și instalații cu jocuri distractive din recuzita bîlciurilor populare de altădată — căluși, lanțuri, roata norocului etc. — adunau din cînd în cînd în jurul lor grupuri de copii și alți localnici.

Acolo unde această stradă se intretaie cu strada Caporal Preda, se află două corpuri de clădiri, cu o curte interioară, care aleătuiesc Școala generală nr. 141.

În vara anului 1944, aceste clădiri școlare erau aproape noi și contrastau prin înălțime și aspect arhitectonic cu casele avînd înfățișare mai mult decît modestă, care defineau pe atunci cartierul.

În aceste clădiri funcționa, din nevoi operative, încă din aprilie 1944, una din secțiile Marelui Stat Major al armatei, formată din cîteva zeci de ofițeri, un număr mai mic de subofițeri și cîțiva soldați.

În dimineața de 24 august, în această zonă a orașului era liniște deși, în alte părți începuse, încă din timpul nopții, lupta cu trupele hitleriste. Pe la orele 9 însă, activitatea de rutină pe care o desfășuram în birouri a fost întreruptă brusc pentru că, întregul personal — ofițeri, subofițeri, soldați — a primit ordin ca, cu armamentul destinat apărării apropiate, să angajăm lupta împotriva unor efective germane care, venind dinspre satul Măgurele, încercau să-și deschidă drum spre centrul Capitalei.

Inamicul care ne ataca părea destul de numeros și, deoarece trăgea asupra noastră nu numai cu armament ușor de infanterie ci și cu tunuri, rezulta că este bine înarmat. Mai tîrziu am aflat că făcea parte din unitățile germane de artilerie antiaeriană, care ocupaseră pînă atunci poziții în zona satului Măgurele.

Tirul inamic se concentrase asupra clădirii, pe care noi o transformasem într-un cuib de foc, de unde, cu mijloacele modeste de care dispuneam — o mitralieră, cîteva puști mitraliere și puștile și pistoalele individuale —, reușisem să acoperim bine cu foc terenul viran, prin care nemții ar fi putut să înainteze spre oraș.

Oprit de focul nostru pe linia căsuțelor de pe marginea de vest a terenului viran, inamicul s-a rezumat timp de mai multe ore la un schimb de focuri cu noi.

În timpul acestui duel de foc și-a făcut apariția deodată, în curtea interioară a clădirii, o femeie cu un copil în brațe țipînd și cerînd ajutor. Copilul, nu cu mult peste un an, avea palma stîngă sfîrtecată de un glonț, fusese lovit în timp ce mama, ieșită dintr-o casă învecinată, căuta un adăpost mai sigur. O pată roșie, ca o floricică, marca în podul palmei copilului, locul prin care pătrunsese glonțul. Ce traiectorie ciudată trebuie să fi avut acest glonte, care a lovit minuța cu care copilul voia poate să se agațe de gîtul mamei!

Copilul era alb la față, ca varul, nu plîngea, ci doar scîncea stins, cu ochii aproape închiși.

Pe cînd se căuta trusa sanitară pentru improvizarea unui pansament, a intrat în curte o mașină germană. Prezența pe scara mașinii a unui caporal român, cu pistolul îndreptat spre șofer, arăta limpede că mașina, avînd ca pasager un ofițer, încercase să treacă prin linia de foc dar căzuse în capcana întinsă de ai noștri și fusese capturată.

Ofițerul german a coborît și a dat cu ochii în același timp și de cei cîțiva ofițeri, care ne găseam în acel moment în curte și de mama cu copilul cu palma zdrobită de glonțul tras de ai săi.

— Iată una din victimele nevinovate făcute de voi, în orașul în care, pînă ieri, v-a dat adăpost, i s-a spus neamțului. Este o crimă ceea ce faceți. De ce nu vă predați ?

A privit îndelung și apoi au început să-i curgă lacrimi.

M-am întrebat atunci dacă a făcut-o de teama că, în indignarea noastră, ar putea fi el obiectul unor represalii sau pentru că și-a dat seama că acțiunea de luptă la care participase era abjectă : în primul rînd pentru că armata din care făcea și el parte, prin declanșarea acestei lupte, refuza să pună capăt unui război, în care fusese fără voia lui atras ; și în al doilea rînd, pentru că acțiunea era îndreptată nu numai împotriva armatei, pînă atunci fostă aliată, ci și a populației civile.

Privindu-l, am constatat că atitudinea lui nu avea aroganța pe care o întîlnisem pînă atunci, aproape de regulă, la ofițerii germani, poate datorită faptului că acum era prizonierul nostru, dar poate și pentru că imaginea văzută îl răscolise profund. Și am reflectat atunci că, dacă cei ce ordonă sau făptuiesc acte de violență, care duc la uciderea sau schilodirea unor ființe nevinovate, neparticipante la luptă, ar putea fi duși să vadă cu ochii efectele inumane ale acțiunilor lor, n-ar mai repeta altă dată acte asemănătoare. Cum însă acest lucru nu este posibil, punerea ulterioară în evidență, prin scris sau prin alte mijloace de informare, a actelor reprobabile comise în război — care în ansamblul său este reprobabil —, ar contribui poate la o umanizare cît de cît a modului de ducere al acestuia, atunci cînd acțiunile de luptă pun în grav pericol viața nemilitarilor, a femeilor și a copiilor mai ales. Iar peste ani, cînd am citit că „pilotul care a aruncat la Hiroșima bomba provocatoare a celui mai mare holocaust din istoria războaielor, a murit cuprins de remușcări, cînd — tîrziu — și-a dat seama de efectele actului său, m-am gîndit la utilitatea și necesitatea demascării — chiar și ulterior — a actelor de război flagrant inumane.

Astăzi pe strada Amurgului este liniște. În dimineața calmă și senină, în care mi-am îndreptat dinadins pașii către această zonă a Capitalei, cu greu realizez că în locul imaginii stenice a blocurilor cochete de locuințe care populează acum strada Amurgului, să readuc în memorie scenele de luptă petrecute cu treizeci și opt de ani în urmă, pe cîmpul plin de bulueni, care a fost vatra acestui modern cartier.

M-am gîndit apoi la copilul de un an, atunci a fost poate cel mai tînăr dintre răniții din luptele pentru eliberarea Capitalei de hitleriști. Astăzi este desigur om în puterea vîrstei, are poate el copii și, dacă va citi cumva aceste rînduri și va mai locui tot în acest cartier, atît de mult schimbat de la evenimentele din august 1944, va înțelege că lupta dusă atunci împotriva ocupanților, luptă în care a fost participant involuntar, a stat la temelia realizărilor din zilele de azi.

DUMITRU ATANASIU ■
Generał major în rezervă

Opinii

Despre prejudecăți în domeniul științelor

Cu toate că apropierea celor doi termeni — prejudecată și știință — pare o absurdități, tocmai despre asemenea absurdități ne propunem să scriem în rîndurile de față. De fapt, istoria științelor, chiar și a celor exacte, ne oferă exemple numeroase de afirmare a unor prejudecăți care, practic și de regulă, au ținut pe loc dezvoltarea științei în cauză.

Noi ne vom referi însă la unele prejudecăți din domeniul științelor sociale și le supunem atenției opiniei publice. Nu trebuie să se creadă că numind un lucru „prejudecată", gata, l-am și desființat sub povara însăși a termenului. Prejudecățile la care ne vom referi au și ele forța lor, chiar anume rațiuni de a fi cultivate, dincolo de banalul interes personal al unui autor de a nu-și anula propriile lucrări.

Iată una dintre prejudecățile curente în istoriografia românească : afirmația, aprecierea, judecata de valoare în legătură cu fapte și personalități din istoria poporului român, făcută de un autor străin are mai mare valoare decît aceea a unui autor român. Este clar, de pildă, că victoria lui Mihai Viteazul de la Giurgiu împotriva turcilor, ne apare mult mai sigură și mai „obiectivă" în textul unui cronicar turc decît, să spunem, în cartea de istorie a lui Nicolae Bălcescu. Sau personalitatea de diplomat european a lui Nicolae Titulescu ne apare într-o lumină și mai puternică, dacă este definită de un istoric străin „decît de un compatriot. În aceste exemple oricine poate susține că nu e vorba de o prejudecată ci de o regulă, de un principiu, în fond recunoscut de toată lumea, inclusiv de tratatele de jurisprudență, a fi mai bun, adică mai obiectiv : mărturia unui neutru sau o mărturie contrară propriului interes, izvorîtă dintr-un înalt simț al obiectivității e mai puternică decît a pă tu interesate.

Și cu toate acestea, generalizarea acestui principiu devine o prejudecată o frînă în dezvoltarea științei. Am putea cita zeci de exemple pentru a ilustra întîrzierea cu care istoricii români au „recunoscut" și ei anumite fapte, după ce le validaseră colegii din alte țări. Nu o facem pentrucă vrem să ajungem mai repede la expresiile cele mai „concrete" ale forței acestei prejudecăți în zilele noastre, cînd lucrări valoroase, cu idei și descoperiri de excepție se plimbă prin birourile editurilor, sub motivul că nu este îndeplinită cerința prejudecății : cum, adică, să fim noi primii, cei mai deștepți, să descoperim sau să spunem ceva nou, înaintea altora ?

Înhibate de această spaimă, editurile cer referate și suprareferate de la specialiști pentru a-și motiva refuzul tipăririi. Recent, fapt strict autentic, un redactor a comunicat autorului bucuria sa de a fi primit, în sfîrșit, un referat negativ la manuscrisul acestuia ! Pînă aici, la asemenea bizarerii, bate, după cum se vede, forța prejudecății.

O a doua prejudecată, la fel de redutabilă este calificarea oficială a autorului în specialitatea în care se înscrie lucrarea. Iarăși, la prima vedere faptul este firesc, indiscutabil, dar aplicarea lui rigidă naște prejudecata. Cum adică, să publice o lucrare de lingvistică un autor pentrucă vrem să ajungem mai repede la care nu are cel puțin diploma de absolvent al Facultății de filologie ? Casta care își apără cel mai mult feuda specialității o consilitie arheologia. Și, alături de ei, întrucît privește istoria veche a limbii, lingviștii.

În sfîrșit o a treia prejudecată, aflată, de fapt, într-o anumită legătură cu precedenta, este refuzul colaborării interdisciplinare. Nepricepuți în matematică și fizică, situație proprie majorității istoricilor, ei dau cu pietre cînd aud că matematicienii și inginerii se ocupă de cercetările arheologice sau de Negru-Vodă !

Ar fi o mare eroare să se spună că piața noastră științifică este săracă în domeniul cărții de istorie. Dimpotrivă, acest sector este foarte productiv, nu există săptămînă în care să nu vadă lumina tiparului cel puțin cîteva cărți de istorie, atît cu tematică națională cît și universală. Autorilor din România li se alătură numeroși istorici străini.

Din păcate critica noastră istoriografică nu prididește a consemna, a valida sau a infirma conținutul acestor lucrări (originale sau traduse), astfel că cititorii — nespecialiști, firește — nu prea sînt ajutați să înțeleagă ce loc ocupă cartea apărută în cercetarea problemei respective. Dar aceasta este o altă latură a chestiunii, fără îndoială nu total independentă de aceea pe care dorim s-o evocăm în aceste rînduri.

Sigur că, așa cum există mulți poeți în țara noastră, tot așa există și mulți istorici, adică autori de texte istorice. În această situație este inevitabil ca o parte dintre ei să aștepte destul de mult la edituri pînă a le veni rîndul să intre în tipar. Instituțiile acestea, editurile, au și ele regulile lor după care îndrumă un manuscris spre tipar sau îl lasă să mai aștepte. În mod firesc trebuie — sau ar trebui — să primeze *calitatea* sau *noutatea* dar, într-un mod straniu, unele edituri par să refuze tocmai noutatea. Evident, nu tot ceea ce este nou încorporează neapărat și virtuți deosebite, dar oricum este greu de admis că se va îmbunătăți calitatea fără să se cultive îndrăzneala, chiar iconoclastă, și noutatea.

Citim cu stupoare în publicațiile de istorie literară cum, de pildă, G. Călinescu, academician, om politic de primă linie în regimul nou socialist, pătimea în „obsedantul deceniu" de pe urma „referatelor" care îi cereau să modifice anumite părți din „Scrinul negru". Și bietul Călinescu se străduia să satisfacă exigențele dintr-un devotament onest față de partid, convins că pretențiile din referate izvorau din cine știe ce misterioase rațiuni, cînd ele de fapt erau simple mizerii... Citim mirați, dar și liniștiți, că asemenea șicane aparțin unui timp revolut. Și putem fi siguri că, în timp, fenomenele nu se succed în chip identic. Numai că se pot succeda în chip răsturnat.

Referenții lucrărilor din orice domeniu nu au dispărut, ei, oricît de răi ar fi, sînt indispensabili. Nu poți pretinde unei edituri să tipărească o lucrare, fără ca cineva din același domeniu s-o recomande. Este o practică generală, în toate țările. Și, efectiv, această uriașă industrie care este industria cărții, beneficiază de un sprijin real, venit din partea acestui mecanism, al referatelor.

Cazurile de excepție de la noi, începînd cu G. Călinescu, au devenit mai frecvente bazate în timpurile noastre pe alte prejudecăți, enumerate mai înainte. Acum sînt împiedicați să publice cei din afara Academiei pentru că nu sînt specialiști, sînt refuzate la tipar lucrări îndrăznețe pentru că străinătatea nu le-a validat noile puncte de vedere... Discuția despre specialiști și nespecialiști, repetatele denunțuri împotriva „diletanților" ascund de fapt această întărire a pazei la porțile editurilor.

Existența acestor prejudecăți a creat în ultimii ani în domeniul cercetării limbii și istoriei vechi a poporului român situația de neînțeles de a stoca un număr important de lucrări în manuscris, pe care edițiile de specialitate refuză să le publice. Fragmente din aceste lucrări, care au reușit totuși să vadă lumina tiparului — între altele și datorită revistei „Flacăra" — nu numai că nu au trecut neobservate — ca de obicei, de cercetătorii străini ! — dar efectiv au stîrnit un interes legitim în rîndurile maselor de cititori. Vom aminti, în primul rînd, pentru că este, poate și cel mai vechi, cazul lucrării elaborată de Viorica Mihai despre „Scrierea din cultura Gîrla Mare (epoca bronzului) și legăturile ei cu scrierile Harappa și liniar A". Manuscrisul acestei lucrări s-a aflat ani de zile în redacția Editurii științifice și enciclopedice, a avut cele două referate necesare de la specialiști, dar nu a putut trece de barajul arheologilor. Deși aceștia nu aveau la îndemînă motivul cel mai frecvent — diletantismul autoarei — aceasta fiind de meserie chiar arheolog, ei nu i-au putut ierta curajul de a aborda o problemă la care ei nu se gîndiseră niciodată !

Revista „Anale de istorie", după cum se știe, a publicat un capitol din lucrarea Vioricăi Mihai, așteptînd reacția critică din partea specialiștilor. Nu a venit nici una, dacă nu luăm în considerare hotărîrea editurii de a... restitui manuscrisul autoarei, hotărîrea nepublicării lui devenind fermă și definitivă. Nu de mult însă o editură și o publicație științifică din India au solicitat autoarei manuscrisul tradus în limba engleză pentru a-l tipări acolo.

Cel puțin doi autori români au lucrări în manuscris cu privire la originea scrierii, demonstrînd — desigur, idee îndrăzneață — apariția scrierii pentru prima oară pe pămîntul țării noastre. Unul dintre ei, Isac Mocanu, a încetat din viață la începutul acestui an fără să fi reușit să convingă vreo editură să-i publice studiile. Celălalt, Iordache Moldoveanu, este cunoscut cititorilor revistei „Flacăra" prin interviul publicat în urmă cu doi ani. Inutil să mai spunem că lucrarea lui Iordache Moldoveanu, deși lăudată de mulți factori de decizie, nu a apărut și nici nu este acceptată de vreo editură pentru a o tipări în viitor.

Sînt ideile acestor autori atît de insolite încît să sperie pe editor ? Ideile lor circulă în lume, ei doar le-au demonstrat, fiecare pe terenul ales de el. În fond, scrierea de la Tărtăria este confirmarea cercetărilor acestor autori.

Nu demult, profesorul Dumitru Mangeron din Iași, foarte probabil fără să știe de existența lucrărilor lui Iordache Moldoveanu, Isac Mocanu, lingă care trebuie să mai enumerăm pe N. Miulescu, Florin Olteanu, Ion Andreescu, Paul Tonciulescu, Petre Gheorghiu, C. Belcin ș.a. cu serioase contribuții istorico-lingvistice privind locul pămîntului românesc ca leagăn al culturii omenești, *confirma* tocmai această idee, bazat însă pe mărturia unor savanți străini. Profesorul ieșean a publicat un interviu în „Viața studențească" din 30 iunie 1982 unde, după ce citează pe arheologul american William Schiller („Istoria s-a născut acolo unde trăiește azi poporul român") aduce o serie de argumente geo-astronomice în sprijinul acestei afirmații.

M-am bucurat sincer citind argumentele științifice ale profesorului Mangeron tocmai pentru că le cunoșteam, într-o formă chiar mai dezvoltată, de la pictrița Cornelia Velcescu ! Le-a expus și, dacă nu mă-nșel, expunerile au fost înregistrate. Dar care editor român ar fi putut avea inițiativa să lanseze într-o lucrare „teoriile" istorice ale unei pictrițe, dealtfel licențiată în matematici ?

Cu același bucurie am citit în „România literară" din 29 iulie 1982 articolul acad. Alexandru Graur unde recenza cu satisfacție o lucrare de lingvistică apărută la Budapesta, pentru motivul că autorul ungur restituie limbii române cuvîntul catrință (Dicționarul explicativ al limbii române a socotit că acest cuvînt este de proveniență ungară).

Nu știm însă dacă acad. Alex. Graur este informat că la Editura științifică și enciclopedică (aceeași!) se află — și este pe cale de a fi respins (bineînțeles) — manuscrisul lui Alexandru Pelc care tratează — pe baza unei inegalabile bibliografii — tocmai problema vechimii lexicului românesc, în raport cu al noilor veniți pe pămîntul nostru.

Autorul, e drept, nu are titluri academice dar a întreprins o cercetare a problemei pe care ar invidia-o mulți specialiști.

Lucrarea s-a oprit din mersul ei firesc spre tipar fiind prea originală în raport cu tot ceea ce s-a scris pînă acum !

Enumerînd cîteva din manuscrisele valoroase cărora edițiile noastre le-au refuzat lumina tiparului, nu vrem să spunem că în aceste lucrări totul este perfect. Dar ele au calitatea că aduc *idei noi*. Știm că tot ceea ce este nou este privit cu rezervă la început dar pînă la urmă, în virtutea legilor vieții, va învinge. Sperăm că așa se va întîmpla și cu lucrările amintite. Deja ideile lor noi plutesc în aer, opinia noastră publică le așteaptă cu legitim interes iar Cartea de istorie a poporului român își va îmbogăți conținutul și forța sa educativă.

NICOLAE COPOIU ■

■ **Simion Bârnea — Năruja, Vrancea :** Pe 28 august se împlinește jumătate de secol de cînd la Năruja s-a dezvelit și sărbătorit monumentul pe care scrie „Celor ce au luptat pentru scoaterea Vrancei din boieresc : Iconom Șerban Bălan, Toader Tîrdea-Spinești și Constantin Taftă-Negrilești. Recunoștință din partea vrincenilor".

■ **Consiliul popular al sectorului 6 :** I.C.R.A.L. Giulești a terminat lucrările restante la blocul aflat pe str. Compozitorilor nr. 26. Petentul Cojocaru Gheorghe s-a declarat mulțumit.

■ **Szabo Iosif,** Bd. Republicii, bloc 4, scara 4, apartamentul 31, etaj 8, **Reșița,** Caraș-Severin : Cu scrisoarea de trăsură nr. 963 890 am expediat pe 25 mai frigiderul FRAM către stația Adjud, Vrancea. Pe 17 iulie zice-se că era undeva pe la Lugoj. Credeți c-ajunge vara viitoare ?

■ **Miliția sectorului agricol Ilfov :** A început urmărirea penală împotriva lui Cristache Gheorghe, șeful secției tinichigerie de la C.A.P. Bragadiru. Petentului Bercioiu Alexandru i s-a întocmit un deviz nou.

■ **Combinatul minier Valea Jiului :** Muncitoarele au avut dreptate. Predescu Ion a fost schimbat din funcția de gestionar al cantinei minerilor din Petrila.

■ **Ministerul Justiției :** În legătură cu articolul apărut în nr. 27 al revistei **Flacăra,** avocatei Rotaru Gherghina din Galați i s-a majorat sancțiunea de la 10 la 12 luni transferare disciplinară în alt județ. **N. red.** Ce măsuri s-au luat împotriva locțiitorului de director al B.C.A.J. Galați ?

■ **Tianu Victoria, str. Brazda lui Novac, bloc D 7, scara I, apartament 17, Craiova :** Fotografia reprezintă tavanul camerei mele, după ce a fost atacat de apa care a perforat terasa

blocului. Tencuiala exterioară a căzut din același motiv. Cerere pentru reparație avem din 1980, dar tov. Păun de la ICRAL ne-a spus că dacă nu cumpărăm fiecare cîte 60 litri de motorină îl programează tocmai în '83, că n-au cu ce-l repara.

■ **Hirschl Elisabeta, Arad, str. Kogălniceanu nr. 49 :** În octombrie 1981, pe motiv că mi-a curățat-o, Centrul de colectare al exploatării de industrie mică și prestații Arad mi-a înapoiat blana din care lipseau mai multe bucăți de 100—250 centimetri pătrați. N-am vrut s-o primesc. Iarna trecută am petrecut-o în pardesiu. Blana se află și acum la curățătorie.

■ **Sectorul agricol Ilfov :** Întreprinderea de prestări servicii și producție București a terminat confecțiile metalice comandate de petentul Cornescu Cosma. Șeful de unitate Pascu și maistrul Manolovici au fost sancționați pentru întîrzierea produsă.

■ **Dobra Marian din Doicești,** Dîmbovița : Sînt absolvent promoția 1982 al secției instrumente (fagot) din Conservatorul **Ciprian Porumbescu.** Cu dispoziția guvernamentală 259658 am fost repartizat la Filarmonica din Oradea. Acolo mi s-a spus că n-au locuri. Ce să fac ?

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** Începînd cu 1 septembrie 1982 petenta Curian Victoria va funcționa ca învățătoare la Școala nr. 1 din Șotînga, unde a cerut.

■ **Orzaru Aurica, comuna Jilavele,Ialomița :** Cîmpul C.A.P. **8 Martie** este plin de balarii și de locuri stîrpe. **N. red.** Credeți că poate fi fertilizat cu scrisori ?

■ **Elena Ionescu Pletea, str. Pitar Moș 23, București :** Intersecția Bd. Gheorghi Dimitrov cu Șos. Pantelimon este cea mai poluată sonor din Capitală. Nu s-ar putea devia traficul rutier și pe alte căi ?

Scrisoare comentată

Viață și dicționar

În spațiul ocrotit de lege, de dincolo de pragul casei unei familii, acolo unde nu are dreptul să pătrundă nimeni, credem că nu este bine să calce nici măcar cuvintele. Vom trece, de aceea, peste întîmplările pe care Mihaela Demetrescu-Vulcan le înfățișează, într-un memoriu adresat redacției, cu privire la neînțelegerile izbucnite între ea și soțul ei și vom reține numai ceea ce s-a petrecut dincoace de pragul casei lor din cartierul Drumul Taberei. Dincoace fiind noi toți, și printre noi și familia Demetrescu-Vulcan, atunci cînd, ca să zicem așa, încuie ușa casei și pleacă la plimbare. Chiar în felul acesta petrecîndu-se lucrurile în împrejurarea — singură — asupra căreia vom stărui, nu pentru a comenta cum se desprinde ea din apa sălcie a banalităților vieții, ci pentru a arăta că prin urmările ei a alungat liniștea cîtorva oameni și le-a cam pus inima pe jăratic. După certuri și împăcări repetate, pornite din motive pe care nu le știm și nici nu interesează pentru că nu este rostul nostru să le limpezim aici, autoarea scrisorii adresate redacției pleacă de acasă împreună cu soțul ei, Alexandru, și împreună cu cele două fetițe ale lor și pornind cu mașina către Ploiești dau în aparență imaginea unei familii unite și fericite. Pe la Pucheni, vălul aparențelor este sfîșiat din nou, reizbucnește cearta, femeia este dată jos din mașină iar bărbatul își continuă drumul împreună cu copiii, Cristina, de 4 ani, și Roxana, de 2 ani. Femeia se întoarce în București și cum încercările ei de a afla unde-i sînt copiii rămîn, după mai bine de o săptămînă, neizbutite, cum zilele încep să fie, în așteptare, grele ca pietrele de moară, trimite redacției o scrisoare dezhădăjduită în care nu cere decît să fie ajutată să afle unde îi sînt copiii ei și dacă sînt sănătoși. Atît doar. Pentru ceea ce dă de înțeles că are de gînd să facă în continuare există instanțe judecătorești care vor hotărî cum e mai bine. Deocamdată, un singur cuvînt, la telefon, din partea lui Alexandru Demetrescu ar fi destul pentru a-și liniști soția și pentru a-i face și pe părinții acesteia să nu mai tremure de grijă. Multe lucruri încap între oameni, și bune și rele, și n-ar fi nefolositor, iată, să ne reamintim uneori că pînă și peste o neînțelegere se poate trece cu fruntea sus, lăsînd loc și altora să treacă astfel. Este, așanumita civilitate, un cuvînt mai greu de găsit în dicționar ?

DUMITRU ELIADE ■

■ **Consiliul popular al sectorului 3** pentru **Mănăilă Aurica** din **str. Labirint nr. 5 :** S-au luat măsuri legale pentru respectarea igienei și în părțile de folosință comună ale curții.

■ **Ionescu Gion, str. Împăratul Traian 95, București :** Propun să se concentreze într-un mare institut, chiar dintre cele existente, toți descoperitorii și inventatorii prezentați publicului de Flacăra, pentru ca indiferent de formația lor să-și unească eforturile și cunoștințele în tratarea cancerului.

■ **Matei Ileana, str. Carul Mic nr. 7, București,** sectorul 5 : În decembrie 1981 am cumpărat de la FAVORIT din Drumul Taberei o mașină de gătit cu gaze și un cuptor IGNIȘ. Toate erau ambalate, n-am văzut ce e înăuntru. Acasă am descoperit că din cuptor lipsesc tăvile și grătarul. Le caut și acum.

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală București :** G.I.G.C. nu este proprietarul cosului de fum despre care s-a scris în articolul **Arde în altă parte focul.** Cosul face parte integrantă din blocul M 5 — Șos. Alexandriei. Pentru repararea blocului trebuie contactat I.P.B.

■ **Arhiepiscopia Bucureștilor,** Sectorul exarhat : PASECINIC ECATERINA a primit înapoi toate lucrurile pe care le-a reclamat și pe care ea însăși le oferise „în dar" mînăstirii Pasărea. Pentru că nu poate fi primită la acea mînăstire ca viețuitoare, reclamanta adresează calomnii gratuite la adresa stareței. Noi am hotărît ca scrisorile numitei Pasecinic să nu mai fie luate în considerație.

■ **Bănescu Maria, comuna Valea Nucarilor, județul Tulcea :** Și eu și soțul lucrăm în agricultură și nu știam de existența la Brăila a parcărilor automate. Am aflat cu prilejul celor 500 de lei amendă. De ce nu se plantează plăcuțe avertizoare la aceste parcări ?

■ **Casa de Economii și Consemnațiuni, București, Calea Victoriei 13,** pentru **Meliute Neculai** din Iași, str. Trotuș 20, bloc H 8, apartament 18 : Prezentați-vă la Sucursala C.E.C. Galați și veți primi cei 7 500 de lei reclamați.

■ **Bonea Petru, comuna Bratca, sat Lorău, județ Bihor :** Aflîndu-mă în Gara de Nord din București, mi-a căzut din întîmplare un corp străin în ochi. Am rugat-o să mi-l scoată pe o doamnă frumoasă de la postul de prim-ajutor de pe peron. M-a trimis la policlinica de ochi. I-am zis : „da' dv. nu puteți ?" „Nu". Ce n-au putut domnișoarele a reușit un vînzător de la aprozarul de vizavi.

■ **I.T.A. Suceava** pentru **Anușca Veronica din satul Fetești, comuna Adîncata :** Începînd cu 6 iulie pe ruta Suceava — Fetești au fost repuse în circulație trei perechi de curse pentru navetiști.

■ **Suciu Floarea, str. 1 Mai nr. 94 Dej, județul Cluj :** Fostul meu soț refuză să mi-o aducă acasă pe Cristina, fiica noastră, care mi-a fost încredințată prin hotărîre judecătorească definitivă. Am solicitat concursul miliției din Dej și chiar Procuraturii din Cluj-Napoca, unde locuiește fostul soț. Nimeni nu mă ajută ?

■ **Inspectoratul municipiului București — Miliție :** Iacob Maria din comuna Jilava împreună cu Gheorghe Marin, concubinul ei, organizau dese petreceri și tulburau liniștea vecinilor. După ce au fost avertizați de mai multe ori să se potolească, pe 9 iulie au fost sancționați contravențional.

■ **Georgescu Nicolae, Șos. Pantelimon 241, bloc 61, scara II, apartament 52, sector 2, telefon 27 17 19 București :** „Este regretabil că după atîtea insistențe n-am reușit să vorbesc cu tovarășul inspector general școlar al municipiului București". **N. red.** Perseverați, chiar și domnia-sa are ore de audiență.

■ **Regionala C.F. București pentru Oltenau Gheorghe din Breaza, Prahova.** Ați fost avizat că vi se va imputa contravaloarea uniformei, este adevărat, dar s-a revenit asupra măsurii și s-a renunțat la imputare.

■ **Dumitru Păpușoiu din Tîrgu Frumos** ne scrie că la PLAFAR-ul din localitate au fost prelucrate și depozitate pînă acum peste 10 000 kilograme de plante medicinale. Meritul este atît al pădurarilor **Pintilie Ioan** și **Prisecaru Gheorghe** cît și al elevilor și șoimilor patriei din zonă.

■ **Comitetul de partid Construcții-montaj, București,** pentru grupul de locatari din **blocurile** botezate **„O"** construite în **Militari :** Proiectele tip nou elaborate la **Proiect București** sînt dotate cu scări luminate și ventilate natural. **N. red.** Cu ce-i satisface asta pe cei din „O"-urile sus-zise ? Mai ales că dacă doresc să iasă în balcoane trebuie să încalece tot pervazul ferestrelor, **Proiect** neprevăzînd fireștile uși ! Aceasta era de fapt problema.

■ **Mihai Popescu,** str. Zorilor nr. 63-A, sector 5 **București :** Sînt pensionar. Cu bonul 259918 din 25 mai '82 am achitat cota de cărbuni pe care am fost programat să-i ridic pe 21 iunie, de la depozitul nr. 501. M-am prezentat la data fixată. Inutil. Am bătut zilnic drumul depozitului. Inutil. Abia pe 28 iulie, după ce am fost pus să plătesc din nou o diferență de preț, mi s-au livrat 2 000 de kilograme de „cărbuni" din care **700—800 kilograme sînt piatră, restul gunoi.**

■ **Popescu Alexandru,** str. Gimalău nr. 38 A, sectorul 2, **București :** Am 72 de ani și confecționez umerașe de lemn pentru haine, pe care le vînd de 40 de ani în Piața Unirii. Am plătit toate taxele, dar acum sectorul 3 mi-a interzis să mai vînd în Piața Unirii pe motiv că n-aș locui în respectivul sector.

■ **Baza de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București** pentru **Marin Aureliu,** str. Polovraci nr. 24, sectorul 2 : Începînd cu 12 iulie, cu chitanța nr. 1424211 vi s-a virat în cont personal rata cuvenită.

■ Înimoșii cicliști gorjeni, elevii Valentin Popa, Dan Popescu, Dan Pecingină, Marius Emlescu, frații Ștefan și Gabriel Albulescu, mecanici la Sadu, ing. Ion Popescu din Tismana și instructorul voluntar Gheorghe Adam, strungar la Tg. Jiu, ne-au vizitat la redac-

ție ca prieteni ai Cenaclului Flacăra și ca participanți ai celei de a V-a ediții a Turului ciclist „Sportivii României doresc pacea". Traseul, interesant — Tg. Jiu — Petroșani — Deva — Alba Iulia — Blaj — Mediaș — Tușnad — Sf. Gheorghe — Brașov — București — Alexandria — Caracal — Rosiori — va însemna pentru cei tineri descoperirea frumuseților patriei, va lega prietenii.

■ **Mircea Gr. Tudor, Satu-Nou, Girbovi, Ialomița :** Am fost cojocar și de la 16 iulie 1967 am cotizat la CASCOM. Cu recipisa nr. 100/20 mai a.c. am cerut pensia care mi se cuvine la UCECOM, Calea Plevnei nr. 46 București. N-am primit nici pensie nici răspuns.

■ **Cușmaru Marcel, str. Fizicienilor 9, bloc D4A, scara I, București :** Pe 23 februarie, cu chitanța 0635359 am achitat la Of. PTTR nr. 19 suma de 40,65 lei pentru un abonament la Programul Radio-Tv, pe perioada 11/3—31/12.1982. În iunie 1982 am fost chemat la oficiu pentru a achita încă 26 de lei. Am plătit cu chitanța 0682464/14 iunie. Aritmetica zice însă că 40 (săptămîni) x 0,50 (lei) = 20 lei. Ce reprezintă cei șase lei luați în plus ?

■ **Consiliul popular al județului Hunedoara** pentru **Boantă Livius** din Bretea Română, **satul Rusi :** Reclamațiile sînt juste. S-a dispus Autobazei Hațeg să prelucreze acest caz cu tot personalul precum și sancționarea lui Marian Valeriu pentru cuvintele murdare folosite în conversația cu dv.

■ **Ilie Adela, str. Izvoarelor 32, Pieni, Dîmbovița :** La „Menaj"-ul din localitate am cumpărat o formă de prăjituri contra a 40 de lei. Concomitent am primit și o rețetă „orientativă" în domeniul culinar. Am avut nefericirea să aplic indicațiile întreprinderii I.P.B.U.L.G. Satu Mare. Pusă pe foc, jumătate din formă s-a topit.

■ **Corneliu Teodorescu, Șos. Cățelu 33, bloc 21, scara 4, etaj 8, apartament 156, București :** Din zece foste carcase ale unor tuburi de televizor am făcut zece ghivece. Le-am umplut cu pămînt, le-am gunoit și le-am urcat în balcon. În șase am plantat cîte un răsad de rosii, în alte

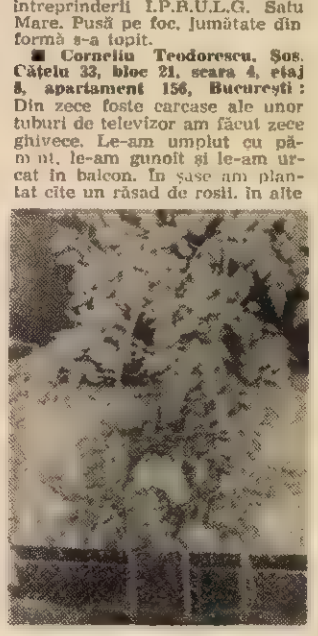

două am plantat cîte două răsadari, iar în cele rămase am pus ardei și pătrunjel. Toate au crescut pînă sus, cățărate pe sfori. Ardeii iuți au dat rod abundent. Pătrunjel am pentru toate gospodinele de pe scara mea, iar roșiile au făcut cîte șase rînduri de ciorchini. Am numărat 420 de fructe. Fotografia mi-e martor.

■ **Time Dumitru, Bd. Gării Obor nr. 23, București :** Pe 10 iunie am fost programat să-mi ridic lemnele de la depozitul de care aparțin. Totul era plătit (chitanța 287180). Nu mi s-au dat atunci pe motiv că sînt în restanță (ei). După aceea prețul lemnelor s-a reașezat și mi se pretinde diferența ? De ce mie ? S-o plătească cei care au creat restanța.

■ **Angelescu M. Constantin din Oarja,** județul Argeș : Consiliul popular județean mi-a răspuns prin adresa nr. 36 din 13 februarie 1981 că începînd cu 1 ianuarie 1982, pentru taurul predat în greutate de 481 kilograme, voi primi porumb de la Industria cărnii Argeș. Aștept și azi. Alde Maria Marin, Chiriță A. Floarea, Chiriță C. Marin, Argeșanu Floarea, Stanciu Marin, Ion G. Alexandru și Nedelca Petre — au primit. Eu de ce nu ?

■ **Tirlă Gheorghe, str. 23 August nr. 4, oraș Dr. Petru Groza, Bihor :** Sînt muncitor la cîntar la Exploatarea minieră Bihor. La 1 martie 1982 m-am adresat cu o reclamație Comisiei de judecată, dar nici pînă azi n-a fost soluționată.

■ **Weist Cornel, Calea Griviței 62, apartament 1, București :** Sînt responsabil cu cartea de imobil a celor 26 de familii care locuiesc aici. Blocul este grav avariat, după cutremur. ICRAL Pajura ne duce cu vorba de 4 ani. Zidul bucătăriei mele și balconul s-au deplasat, se pot prăbuși oricînd.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

■ **Emilia Ghimpu** — Roman : În timpul anului se acordă un avans de pînă la 80 la sută conf. retribuirii cooperatorilor și personalului încadrat cu contract de muncă de C.A.P. Întrucît ferma la care lucrați nu și-a realizat indicatorii de plan și avansul din retribuire se acordă proporțional cu realizarea acestora ■ **Maria Bogiea** — Brad : 1) Puteți veni, cînd doriți, la secția de scrisori, probleme cetățenești ; 2) Acționați-o în judecată ■ **Nelu Ilabliac** — Suceava : Cererile de transfer se depun la decanatul facultății, care urmează să primească studentul, numai după încheierea situației școlare a anului de studii în care a fost înscris, cel mai tîrziu cu zece zile înainte de începerea anului universitar ■ **Ion Istrate** — București : Conf. legislației în vigoare, fac parte din familie : soții, copiii, precum și părinții soților întreținuți de aceștia. Ginerele, nepoții au drepturi locative fără să fie luați în considerare la calculul chiriei ■ **Constantin Palade** — Brusturi (Suceava) : Nemulțumirea pe care o aveți o puteți formula printr-un memoriu pe care să-l adresați procuraturii județene ■ **Ion Răcaru** — Deva : Reveniți. Nu reiese clar pentru cine ne solicitați, pentru dv. sau pentru părinți ? ■ **Victor Olaru** — Bîrlad : De la Federația de rugby am primit pentru dv. o broșură cu instrucțiunile cerute. Cînd veniți în București, treceți și pe la redacție ■ **Eliza Trașcă** — Cujmir (Mehedinți) : Interesați-vă la inspectoratul școlar județean ■ **Ion Cotea** — Scutelnici (Buzău) : Din scrisoare rezultă că aveți peste 10 ani lucrați în C.A.P., cu normele îndeplinite și vîrsta de 65 ani. În acest caz, puteți să vă adresați celor două C.A.P. în care ați lucrat să vă întocmească dosarul de pensionare ■ **Vlad Ion** — Satu-Mare : Transferarea de la o unitate școlară la alta se face numai în perioada legală, pe posturi publicate vacante care vor fi publicate în revista Tribuna școlii ■ **Virgil Stoenescu** — Craiova : Cereți sprijinul C.O.M. al întreprinderii la care sînteți încadrat ■ **Alexandru Belciu** — București : Se poate aproba schimbarea domiciliului din alte localități în orașele declarate, potrivit legii, orașe mari, celor care au fost încadrați în muncă cu contract pe durată nedeterminată, înainte de 1 ianuarie 1975, la unitățile socialiste din aceste localități, dacă cei în cauză au domiciliul în localități de unde nu au posibilitatea de a face navetă și numai dacă unitățile socialiste la care sînt încadrați le asigură condiții de locuit corespunzătoare ori acestia au locuință asigurată. "

MARGA NEDELEA ■

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

VINERI, 13 AUGUST 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

IOAN ALEXANDRU:

„Voi scrie și voi rescrie «imne» pentru sufletul neamului meu"

— Dv., stimate Ioan Alexandru, aveți, la numai 40 de ani, o operă constituită, lucru rar în cultura noastră. Unii spun însă că opera dv. e fracturată, că, după „Vămile pustiei", Ioan Alexandru „s-a schimbat". V-ați schimbat dv. sau s-a schimbat critica literară?

— Nu cred că-i lucru rar ca, la 40 de ani, să te socoți cît de cît constituit. Mi se pare că Blaga, la 36 de ani, era deja în Academia Română. Claudel, pînă la vîrsta asta, dăduse opere fundamentale culturii franceze. Eminescu, la aceeași vîrstă, era sfîrșit. Cred că am temeiuri suficiente să socot că, dacă la vîrsta asta nu te-ai constituit, va fi foarte greu să mai poți însemna ceva. Cu „Vămile pustiei" cred că am intrat în poezia românească și, cu toată modestia de rigoare, în problematica de substanță a poeziei europene. Sînt deja cîteva lucrări de licență asupra operei mele, întocmite de tineri foarte serios pregătiți. Deci nu mă rușinez cu „Vămile pustiei", așa cum nu mă rușinez cu „Imnele bucuriei" și cu cărțile care le-au urmat. Dacă ar fi să mă iau după critica literară, sau cel puțin după o parte a ei, ar fi dimpotrivă.

— Deci nu vă faceți griji dinspre partea criticii?

— Vedeți dv., în aceste ultime cărți, despre care vorbim, este depășită dimensiunea subiectivă a poeziei mele. Este, poate, același fenomen care s-a întîmplat cu un Oedip ajuns la poarta Troiei, aflînd că lumea este bolnavă și trebuie să-l vadă. Sau cu un lov deposedat de avuții biologice, pentru a se înavuți spiritual. Cît privește criticii, sînt destui totuși cei care au apreciat opera mea în acest sens ca să nu-mi fac griji pentru cei care n-au înțeles-o.

— Chiar credeți că n-au înțeles-o?

— Știu eu? Poate că n-au vrut s-o înțeleagă, n-au vrut să-i accepte viziunea.

— Ce-i cu această „nouă viziune" — spu așa-zisă „nouă viziune" — a poeziei dv.? S-au întrebat mulți, ne întrebăm și noi.

— Practic, ce s-a întîmplat? Am descoperit sufletul poporului român în matca să romano-bizantină. Mi s-a revelat spațiul sacru românesc. Am descoperit această sacralitate a poporului român, tradițiile noastre sfinte, am dat de jertfa lui Constantin Brâncoveanu, am plîns la mormîntul lui Ștefan cel Mare, la Putna, și pe Dealul Furcilor, unde a pătimit Horea, am căutat fîntîna unde, aruncat, a fost stîlpit Tudor Vladimirescu. Mă socot fericit că trăiesc în acest spațiu, că avem o istorie atît de minunată, că, grație acestui spațiu, nu mă simt complexat de nici o civilizație și de nici o cultură din omenire. Numai să fiu vrednic, numai să fiu, cît de cît, pe măsura înaintașilor!

— „Imnele" dv. tocmai asta fac: celebrează istoria, înaintașii...

— Da, opera mea de „imne" încearcă oarecum să celebreze această istorie de jertfe și de bucurii ale sufletului românesc, să fie un prinos de recunoștință față de încrederea înaintașilor în destinul neamului nostru, față de atașamentul lor la pămîntul patriei, ale cărei mădulare s-au socotit. Am încercat, așadar, cum vă spuneam, să depășesc dimensiunea subiectivă a poeziei mele, să devin mai obiectiv, confundîndu-mă cu acest spațiu și cu tot ceea ce reprezintă el. La acest înțeles am ajuns dintr-o nevoie interioară, conștientă însă — mai bine spus, încurajată — de operele altor poeți.

— Știm că jurați pe Eminescu și pe Blaga. Numai pe ei? Ce alți poeți intră în ascendența dv. spirituală?

— L-am urmat, în demersurile mele, pe Eminescu, în primul rînd, l-am urmat și pe Blaga, dar am primit îndemn și din partea lui Pindar, Hölderlin, Claudel, a psalmistului David, care întemeiază acum trei mii de ani poezia psalmică, și mai ales a marelui poet bizantin Roman Melodul.

— Pe Blaga — povesticați cîndva — l-ați și cunoscut.

— Da, am avut norocul să-l cunosc, nu fără oarecare riscuri în acea vreme. Fiind elev la Cluj l-am căutat, am fost la dînsul de cîteva ori. Opera domniei-sale o copiasem cu mîna mea, în internatul Liceului „Gheorghe Barițiu", noaptea. Am fost fericit, știindu-l pe de rost aproape toată opera, să-l întîlnesc în carne și oase — era prima mea întîlnire cu un mare poet! — și să primesc un îndemn sigur din partea domniei-sale. Mi-a spus cuvînt cu cuvînt: fără limba germană, fără lectura clasicilor poeziei și ai filosofiei germane, ca transilvan, ca poet din Transilvania, va fi greu să faci ceva! Practic, acest îndemn — cu și știința că și Eminescu, la vremea lui, făcuse ceea ce făcuse Blaga, plecînd în Germania — m-a hotărît să mă duc să studiez la universități germane.

— Dv., Ioan Alexandru, faceți parte — s-a spus — din „generația Labiș", sînteți un autentic exemplar al ei. Vă considerați și dv. astfel? Dacă da, spuneți-ne, vă rugăm, ce vă leagă de Labiș, cum ați defini generația care-i poartă numele și care sînt, după opinia dv., cei mai reprezentativi scriitori ai ei?

— După Blaga, Labiș a fost al doilea poet puternic pe care l-am întîlnit, proaspăt impus conștiinței naționale prin moartea sa neașteptată. La bibliotecă Universității din Cluj am adormit de multe ori, elev fiind, după orele de școală, pe cartea lui de poezie. Fac parte din generația lui, o generație care, iată, vedeți, stă pe o jertfă. Cel puțin pe jertfa lui Labiș. Dar să nu-i uităm și pe cei-alți care s-au jertfit pentru ca poezia românească să stea dreaptă. Oare demnitatea lui Voiculescu, „tăcerea" lui Blaga, curajul lui Arghezi n-au însemnat și ele o jertfă? O jertfă care cere jertfă lucrătoare unei generații. Am înțeles de la cei pe care vi i-am numit, ca și de la Labiș că nu se poate face poezie din lașitate, din nesolidarizare cu valorile istoriei, cu zbuciumul și aspirațiile unei națiuni.

— Prin ce anume generația dv. poate fi socotită ceea ce se cheamă „o generație"?

— Poate că sîntem o generație prin chiar faptul că am rămas în duhul neamului nostru, în spiritul poporului român, că nu ne-am înstrăinat de acest popor, de părinții noștri. Că nu ne socotim, neapărat, ceva „nou", „original" (sub pretențiile astea se ascunde de-atîtea ori pericolul destrămării), ci o continuitate, o firească și modestă creștere din interior. Așa-i stă bine unei culturi milenare, demnă și mîndră de tradiția sa.

— Ce este tradiția, în definiția poetului Ioan Alexandru?

— O să reiau ce am spus cîndva la un congres internațional. Vă aduceți aminte că în textele vechi e o pildă foarte frumoasă despre fîntînile lui Abraham, s-pate de ei, și pe care fiul său le-a redeschis, curățindu-le de nămol și de frunze moarte. El, acest fiu, n-a săpat fîntîni, ci le-a redezgropat celor vechi ochiul spre stele, ca neamul său să vadă cerul înstelat acolo, în acele fîntîni s-pate de părinții săi. Prin aceasta, fiul nu e cu nimic mai puțin original, mai puțin părinte al neamului, adeverindu-se profetic prin păstrarea moștenirii părintești. Dacă generația mea poate păstra fîntînile strămoșilor, bînd apă din izvorul lui Ștefan cel Mare, alungînd norul uitării de deasupra lui, alungînd rugina și frunzele moarte de pe fîntîna lui Manole de la Curtea de Argeș, sărutînd urmele lui Mihai Viteazul în Transilvania, ea va deveni cu adevărat o importantă, vie vertebră în șira neamului. Faptul că la Cluj-Napoca, la statuia lui Mihai Viteazul, pot să depun, cînd mă duc la mama, un smoc de busuioc, este și el — nu credeți? — un act de generație, deci un act creator. Iată de ce, la Putna, am lăcrămat, împreună cu Păunescu, cîntînd memoria lui Ștefan cel Mare. Iată de ce m-am bucurat, cu Ion Gheorghe, în satul meu și în satul lui din munții Buzăului. Am sărutat simbolic, cu Nichita Stănescu, acest pămînt numit Românța. Am fost și în satul lui Sorescu, în lumea lui de la Dolj, primitoare ca toate vetrele noastre. M-ați întrebat despre poeții generației mele. Iată doar cîțiva dintre frații mei din această generație, care am nădăjdea că păstrează și adaugă, cum aceeași rădăcină și tulpină păstrează și adaugă, an de an, rodnicie.

— Despre „Imnele" dv. ne-ați spus adineaori niște cuvinte. Spuneți-ne, vă rugăm, mai multe.

— Dv. întrebați-mă, eu am să încerc să vă spun.

— Ce înseamnă această tetralogie a „Imnelor" — „Imnele bucuriei", „Imnele Transilvaniei", „Imnele Moldovei", „Imnele Țării Românești" — pentru opera dv.? Ce gînd ați investit în acest mare demers liric? Și cum ați făcut ca limba română să capete, în aceste „Imne", o atît de adîncă vibrație, o atît de nouă și nobilă strălucire?

— Este vorba nu de o tetralogie, ci de o pentalogie, care se va termina cu „Imnele iubirii". Acestea vor fi epilogul, așa cum „Imnele bucuriei" au fost prologul. Nădăjduiesc să le isprăvesc pînă la sfîrșitul anului, ca să închei acest demers liric al meu în istoria și în natura su-

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU ■

Cuget, deci exist

Între realizarea fantastică a esenței și cea adevărată (III)

Cît de abstractă era esența umană în concepția ateistă se poate vedea din cele cîteva definiții pe care Marx și Engels le-au dat religiei. Reamintim cîteva din ele: „religia este oglindirea *fantastică* în mințile oamenilor a forțelor exterioare (deci nu a unei divinități transcendente — n.n.) exterioare care domină viața lor de toate zilele, o oglindire în care forțele pămîntești iau forma unor forțe suprapămînteștî"; și iau această formă suprapămînteașcă datorită formei fantastice de manifestare a oglindirii realității. Această definiție poate fi considerată ca satisfăcătoare pentru a explica geneza fenomenului religios. Se poate observa că nici omul, nici obiectul oglindit fantastic de către ei nu sînt concepute nedialectic. Determinativul „fantastic" evidențiază istoricitatea oglindirii, pe de o parte, dialectica ei, pe de alta. Forma rațională a oglindirii i-a permis să descopere forma fantastică, formă care aduce denaturare. Dar nu poate fi o denaturare absolută, ci una relativă. Căci dacă ar fi o denaturare absolută, atunci nu ar mai fi posibilă descoperirea obiectivă a determinării religiei de către forțele sociale, deci nici știința de tip materialist-dialectic asupra religiei. Nici forțele exterioare care-l domină pe om nu sînt absolute, fapt care face posibilă sublinierea relativă a oglindirii și din direcția obiectului.

Definiția pe care am analizat-o îi aparține lui Engels. Religia „este realizarea fantastică a esenței omenești pentru că esența omenească nu posedă o realitate adevărată", arată la rîndu-i Marx. Dacă la Engels avem „oglindirea fantastică", la Marx avem **oglindirea** integrată într-un complex de factori. Accentul cade pe momentul axiologic, pe dimensiunea subiectivității complexe, a subiectivității care vrea să se elibereze. Și așa se trece de la „oglindirea fantastică" la „realizarea fantastică". În cazul „oglindirii fantastice", **forțele exterioare** deveneau forțe divine, în timp ce în cazul „realizării fantastice" forțele interioare (= esența omenească) deveneau forțe divine. Între forțele exterioare și cele interioare nu există o opoziție absolută în manifestarea fantasticului. Să reținem că „realizarea fantastică" este posibilă datorită „oglindirii fantastice" a esenței așa cum se manifestă ea în forțele exterioare, forțe care nu sînt altceva, în ultimă instanță, decît obiectivarea omului acțiunii. Prin urmare, „oglindirea fantastică" are dimensiuni cognitive, în timp ce „realizarea fantastică" are dimensiuni necognitive, axiologice.

Despre **oglindirea** „fantastică" putem spune că este și ea o realizare a cunoașterii, a esenței ei, dar nu singura și cu atît mai mult nu una adevărată.

Trebuie să mai reținem din această definiție a lui Marx că el are în vedere, cum am mai subliniat mai înainte, esența omului ca una care se dezvoltă prin diferite forme de manifestare a construcțivității conștiinței, a dialectici ei.

ION STROIE ■

Noua frontieră a sufletului uman

SANDU FLOREA

Sandu Florea este un artist neclasabil în nici o zonă tradițională a artei. E poet fără să fie poet, prozator fără să fie prozator, desenator fără să fie desenator, pictor fără să fie pictor. L-am încadra totuși în ceea ce numim în genere banda desenată, dar nici aceea nu corespunde cutumelor, pentru că bagă mister acolo unde de obicei există happy-end, imaginație acolo unde există lirism și epos trezolut acolo unde nu există nimic. Cartea lui numită „Carusel", ilustrată de el în chip de bandă desenată, e fără de precedent nu numai la noi, ci și în genere. Benzi desenate pentru maturi, dar nu pentru maturi din tren sau din vacanță, nici pentru excursioniști de pe munte și nici pentru piloți de cursă lungă care stau cu un ochi pe ceasuri și cu altul pe cîte o fotografie de iubită. Impresia generală este de insolit și că ne aflăm în la belle époque a unei mute care, cu prilejul descoperirii sonorului, se va vădi că una-i desenat și alta se înțelege. În fine, îl salutăm cordial pe acest novator și vedem în el decursul unei arte noi care se înfiripă. E un nume de care se va mai vorbi și s-ar putea să însemne în același timp felul artei lui un fel de fel mai nou al artei în genere.

NICHITA STĂNESCU ■

Vorbiți și scrieți românește

Abolirea cacofoniei?... (III)

Va trebui însă să ne întrebăm: ce crede autorul cînd îmbină, probabil sastisit, cuvintele, astfel: „...cu inimă caldă și zestre căcălău?" (p. 138). Nici că se putea o vocabulă mai nimerită pentru a exprima cantitatea! A folosit-o, cum mai zice în altă parte, **cea fuoco!**, de, asta e deja altceva, nu? Delicilie alternează, căci la p. 369, ca să mai sar și eu paginile, iar citim: „Tănase, bilbiindu-se și ciclindu-se (s.n.), își expuse punctul de vedere." Stau și mă întreb cum „sună" acestea față de (dau un exemplu de la p. 257, unde abundă **căcăniu**): „Și taftaua și satin-duchesse-ul pot fi simple, „unies" cum se spune, de o singură culoare, sau șanjante, în două culori, ba poate chiar în mai multe". N-aș condamna lipsa de disciplină a expresiei, dar explicațiile prin asemenea sinonimii sînt și amuzante. Autorul, în definitiv, face cè vrea cu pana sa. Prin stilul **vorbit**, nu-și desconsideră scriitura, cînd mai zice: „...îmi vînd pămînturile, umflu banii gheață și cărelpoteca, bălete. Valea." (p. 230). Mă mir cum l-a scăpat un sinonim cu **valea**, în acest context. **Roiul**, pentru „a se cără, a pleca". Dar, vorba scriitorului: „...n'avea (autorul utilizează ortografia veche, cu apostrof) rost să-și **exagereze** (iată și un reflexiv ciudat al verbului a **exagera**!) proporțiile clădirii" (p. 222), căci „cu ce moșteneșie mîine poimîine de la alde mă-sa și de la unchiu-su, Mitică, cardiac și necăsătorit, face un patru mii" (p. 226). Am dat acest citat, pentru a spulbera opinia după care folosirea virgulei ar salva cacofonia. Autorul operează, în cunoștință de cauză, dar procedeul nu e salvator (în atîtea privințe, după cum am văzut, amendabil). Un proces similar are loc prin inserția prepoziției **precum**, de exemplu: **...precum ciinele, precum calul (capra)** etc., ceea ce înseamnă că o percepție senzorială sau organică nu prea sună bine pentru urechea românului. „Eufonia vrea să producă prin sunete o plăcere estetică", după cum afirma S. Pușcariu (vezi **Limba română**, vol. II, p. 408), ca să nu mai pomenim și de cacofonia hiatului. Sînt unele expresii care-ți „iau mațil" (estetic, eufonic), ca să zic și eu ca autorul romanului discutat mai sus.

GH. POALELUNGI ■

MARIN PREDA —
60 de ani de la naștere

Celălalt

Viața ca o pradă este istoria unei clarificări. Cine caută alci biografia lui Marin Preda în toate amănuntele ei va rămine dezamăgit. Cartea e selectivă și urmărește un traiect știut numai de autorul ei. Dacă am căuta o definiție, i-am putea zice istoria intilnirilor lui Marin Preda cu oamenii. Viața ca o pradă relatează cu precădere variatele intilniri ale viitorului scriitor cu oamenii. Aceștia sint diverși și nu lasă asupra scriitorului același fel de intipărire. Marin Preda este preocupat de contacte . revelatorii, iar Viața ca o pradă este o galerie de intilniri revelatorii de diferite grade.

Relația cu celălalt l-a urmărit pe Marin Preda de-a lungul intregii lui vieți și opere. Nici o intilnire din cele incluse în Viața ca o pradă nu e lipsită de semnificație pentru că cele nesemnificative au fost uitate sau ocolite.

Orice existență e o formă de narcisism, o continuă căutare a propriei fizionomii în ceilalți. Viața ca o pradă scapă de balastul pitoresculul descriind un astfel de traseu. Care sint oamenii care au dat scriitorului sentimentul că se regăsește, că poate fi suphnii, că poate convietui cu ei fără teama de a fi anulat ca personalitate ? Desigur, asta o vor face viitorii biografi ai lui Marin Preda. Nu trebuie să mai spunem că asemenea intilniri sint totuși puține în viața unui artist. Examenul citorva biografii de scriitori români indică o cifră care se înscrie de obicei în degetele unei mîini.

Marin Preda avea o imagine destul de precisă a intilnirilor cruciale ale vieții lui. Își examina adesea interogativ drumul parcurs, își cernea vechile prietenii, căuta retrospectiv o limpezire care nu se produsese la timp. Cum nu toate intilnirile oferă echivalențe perfecte, semnele de intrebare sint firești. Rareori celălalt este un personaj oglindă, iar raportul este de egalitate. Fericite ca efect, intilnirile decisive nu-s fericite în fiecare inițiișare a lor. O asemenea intimplare intercalează romanocierul în Risipitorii. De ce adresindu-te unui semen cu toată prietenia poți fi respins ? E o intrebare care străbate de la un capăt la altul Risipitorii, care poate fi citit și ca un jurnal intim, dincolo de figurația romanescă sau ca reflexul unui jurnal intim. În roman era o scenă care stăruia în memoria prozatorului și după ce cartea fusese scrisă, deși, eliberat de ea, scriitorul ar fi trebuit s-o uite. Îndreptindu-se către un prieten al său, personajul principal al cărții are surpriza de a vedea că nu este dorit, că cei din casă se ascund etc. Prietenia nu este privită în mod egal de parteneri. Unul dă mai mult, celălalt la și dă mai puțin. Este un episod-cheie al cărții, asupra căruia autorul ei revenea în discuțiile despre Risipitorii. După toate semnele, scena fusese reală, cel respins fusese autorul Risipitorilor, cel ce-i ținusese la ușă un prieten al lui. Cartea are cel puțin atlei o cheie, dar nu acesta e lucrul cel mai important cind vorbim despre Risipitorii. Romanul are în centrul atenției tema relației cu celălalt și al insondabilității resorturilor dintre ființele unui cuplu care se atrag fără a fuziona pînă la capăt.

Cit de reală și cit de perfectă poate fi prietenia ? Adesea Marin Preda se intreba de ce prietenii lui mai vechi sau mai noi n-au făcut ori au făcut un anume gest, care desigur il privea sau trebuia să-l privească.

Una din intrebările pe care i le-am pus scriitorului după ce am citit Viața ca o pradă a fost de ce n-a povestit toate imprejurările dificile pentru el și pentru literatura română din epoca pe care cartea o are în vedere. „Moncher, eu nu scriu memorii. Viața ca o pradă nu este o carte de memorii, este o carte despre mine". Dar sint atitea fapte care se pierd astfel : am replicat. „N-are importanță". La intrebarea dacă regretă totuși că a lăsat pe dinafară aspecte care nu-și meritau acest tratament, Marin Preda mi-a spus că da. „Există unul, mi-a declarat Marin Preda. Am să ți-l spun cu condiția să nu-i vorbești soției mele despre el. Face parte din tema cărții Viața ca o pradă, pentru că este vorba de Moromeții. Scrisesem cartea de mult. O rescrisesem. Dar o aruncasem într-un sertar. Întimplarea cu Ana Roșculeț îmi modificase proiectele. Îmi apăruse Desfășurarea și gîndurile mele erau îndreptate în altă parte. Uitasem Moromeții. Îi citisem unor prieteni. Unul mi-a spus că este o colecție de nuvele, nu un roman și că trebuie să scriu altceva. Moromeții era un manuscris părăsit, căruia nu-i mai acordam nici o atenție. Există însă și lovituri de bici ale destinului. Eram tinăr, locuiam pe undeva, prin centru, într-o mansardă. (Cea din Marele singuratic, am precizat. Da, mi-a spus Preda, e vorba de ea dar personajele de care-ți vorbesc acum sint altele). O cunoscusem pe Aurora Cornu. Era chiar în seara de Anul nou și botărîserăm să petrecem acel An nou împreună. Eram tineri și n-aveam nevoie de prea multă lume ca să ne simțim bine. Am mers la mine în mansardă. Se înnopta. Aurora, cum a intrat în cameră, a început să se uite în toate părțile. Femeile sint ca pisicile, cotrobăiesc peste tot, și așa a ajuns și la sertarul în care zăceau foile romanului. Ce-i aici ? O carte. Ce carte ? I-am spus că e o carte care nu mă mai interesează. Ea deschisese manuscrisul și se uita pe primele foi. Am rugat-o să l închidă, dar ea a făcut un semn cu mina și a răsfoit cartea mai departe. Am intrebat-o ce facem, ce vom minca. Pe vremea aceea, magazinele nu se închideau de Anul nou, ca acum. Nu era încă ora 12. Am coborît, chiar sub noi erau niște „alimentare" încă deschise. Am cumpărat ce se putea cumpăra la ora aia. Cîrnați, muștar, vin. Cînd m-am întors, Aurora stătea întinsă în mijlocul patului, cu foile manuscrisului în mină, și citea. Am invitat-o să mănince și ea a dat din mină fără să-și ridice ochii din hîrtii. Eu mi-am văzut de treabă. Din cînd în cînd îi ofeream cite ceva de pe masă. Una ce-i dădeam în chip automat, fără să-și ridice ochii din foile bătute la mașină. Citea și le punea alături. N-am reușit s-o întrerup. Așa ne-am petrecut noi prima noastră noapte, noaptea de Anul-nou. La ora patru a terminat. „Mă, Marinică, știi tu ce ai aici ?" I-am spus că e o carte care nu mă mai interesează. M-a bătut la cap că este o carte excepțională, pe care n-ar fi putut-o scrie nimeni atunci, și că, de-ar avea așa ceva, mulți ar ști să exploateze extraordinar manuscrisul. M-a convins să-l public. Așa a apărut Moromeții, după ce prietenii mei mă sfătuiseră să părăsesc cartea pe care o aruncasem într-un sertar".

Biografia secretă a Moromeților ascunde un nume de femeie. N-am simțit atunci nevoia să cer detalii suplimentare. De la alți colegi am culeș mai tirziu amănunte marginale, care confirmau esența acestei intimplări. Apariția Celui mai iubit dintre pămînteni mi-a oferit o reintilnire cu același episod, romanțat de această dată. Este în roman o fată care citește manuscrisul lui Petrini în absența lui și-i decide soarta. Împrejurările sint identice. Fondul autobiografic al Celui mai iubit dintre pămînteni este foarte puternic. În episodul din trilogie am recunoscut confesiunea despre lovitura de bici a destinului, care a dus la apariția Moromeților. Ea mai are și calitatea de a fixa o intilnire benefică pentru Marin Preda. O intilnire adevărată. La 60 de ani de la nașterea scriitorului, mărturisirea lui poate deveni publică.

M. UNGHEANU

POEZIE

Tulburări nelimpezite

Aflat, cu **Tulburarea naturii** (Editura Facla, 1982), la cea de-a treia carte de versuri (primele două s-au numit **Floarea soarelui** și **Alfabetul straniu în care să vorbesc**, ambele apărute în Editura **Cartea Românească**, în 1978 și, respectiv, 1980), poetul **Valeriu Bârgău** ne pune în fața unei poezii care, intrucitva, ne descumpănește. Mai altfel spus, în loc să constatăm o oarecare limpezire a apelor, adică a imaginii poetice, care în primul volum ne-a surprins plăcut prin efectele unei incifrări limitate, în cel de-al doilea volum întilnim o suită de poeme în care incifrările ating absurdul și frizează o incoerență de zile mari. Astfel, în chiar primul poem, intitulat **Ophelia**, nu știm asupra căror versuri să ne oprim mai mult pentru a le pătrunde, drept pentru care le vom transcrie în tot ansamblul lor : **„— Ce-nseamnă jocul lor, my lord ? / HAMLET / — Eh, e un șahăr-mahăr cam fără rost. / OPHELIA / — Poate că privește subiectul piesei. / Intră prologul / HAMLET / — Prietenul acesta ne va spune : actorii nu pot ține ascuns nimic, spun / tot ce știu. / / William Shakespeare : / „TRAGEDIA LUI HAMLET PRINȚ DE DANEMARCA" / în traducerea lui Vladimir Streinu"**. Să ne oprim asupra ultimei strofe, sau asupra celor două versuri **„Intră prologul / HAMLET" ?** ! Să existe, undeva, în cuprinsul acestor versuri, o cheie a intregului alfabet straniu în care poetul ne vorbește ? ! Posibil. Noi însine putem incropi zeci și zeci de speculații, dar cea de-a doua poezie, **Dialogurile grecului Platon cu pasărea**, vrea să ne facă părtași la un și mai mare mister privind modul în care se elaborează, în poezia lui Bârgău, imaginea poetică și structura însăși a unui discurs liric : **„Mirosul cald al poeziei de mîine / se gudură la poarta orașului ; / idei și semințe zac în sacii pe care stau sentinele / lemne de foc aduse cunoașterii. / Dincotro bate vîntul să ne ademenească / să ne ciuruiască pe stincile de bazalt / „cea mai rezistentă rocă de pe muntele acesta..."** În zadar vom căuta să participăm la misterul poeziei, la dialogul grecului Platon cu pasărea, întrucît nici mister nu există, nici dialog. Dacă Valeriu Bârgău ar fi singurul tinăr poet care practică un astfel de model, poate că nu ne-am fi alarmat, dar, din păcate, în foarte tinăra poezie română se manifestă o adevărată modă la care, precum foarte mulți alți comentatori, nu subscriem, chiar dacă vom fi acuzați de ultratradiționalism. Cu atît mai mult ne simțim datori cu această poziție și opoziție cu cît Valeriu Bârgău, și nu numai el, face dovada unor mari disponibilități metaforice, a unei bogate culturi poetice, inclusiv a unor intense trăiri succint și expresiv sugerate în **Tulburarea naturii**. Astfel, cînd scapă de tentația originalității cu orice preț, cînd neapărat vrea să comunice, respectînd regula însăși a comunicării, Valeriu Bârgău ni se impune ca un poet autentic, așa cum o face în poezia **Despre șarpe : „Atît de puține lucruri știu despre șarpele visat / Aseară pe ecranul lat al minții / tîrîndu-se. / Culcat pe spate. Așteptam să se apropie. / Iarba prăfoasă suna ca o efice minată de curent. / Ființele zăceau în preajmă hipnotizate de ochii / reptilei. Vicleni. Transparenți. / I se vedea în suflet un incendiu de mari proporții / Plinsul i-l ascultam sovăitor / gata să se transforme în hohotul victoriei..."** Dar piese de calitatea acestui poem sint totuși rare în volumul amintit. Ar mai fi **Singurătatea melcilor în orașele din nord, Orașul noaptea, În preajma realității**, și-ar mai fi, desigur, numeroase imagini poetice, construcții metaforice care, luate separat, vorbesc de la sine despre talentul indiscutabil al acestui tinăr poet. Numai că, firește, la o a treia carte de versuri nu ne referim asupra talentului lui Valeriu Bârgău, ci asupra viziunii generale ce domină, prin incoerență și prin trimiteri livrești, și acest volum în care, în pofida generoasei intenții de-a comenta tulburarea naturii la impactul ei cu natura citadină, poetul este, în continuarea celor-lalte două cărți de pînă acum, la fel de complicat, neclar, ambiguu.

VICTOR NIȚA

Actiunea „Șușa" — Oare așa se cîntă pe la noi ? Oare chiar așa ?

Chiar și spectacolul cel mai respectabil poate să devină o „șușă". Pentru aceasta nu-i nevoie să intervi, din capul locului, în program. O „șușă" e, mai intîi, un mod de a aduna publicul. Publicul trebuie preparat, atîtat chiar, astfel incît spectacolul s-o apuce de la sine pe altă albie. Iată, spre exemplu, un concert onest al ansamblului „Rapsodia Română", concert gîndit pentru sala de citeva sute de locuri a ansamblului și pentru publicul obișnuit al acestei săli. **„Așa se cîntă pe la noi"**, zice afișul și dacă iei în considerație afișul „concertului cintecelor frumoase din folclorul tradițional și nou al patriei" susținut de soliștii „Rapsodiei..." gîndești, firește, că da, așa o-o fi cîntînd. Ca să dea ceea ce se numește în limbajul impresarului „o lovitură", ansamblul Uniunii Generale a Sindicatelor obține pentru duminică, 8 august, arena de citeva mii de locuri din preajma marelui stadion „23 August", tipărește încă un afiș ce referă la participarea extraordinară a lui Nelu Bălășoiu, Amza Pellea, Alexandru Lulescu și Nelu Uricaru, primul un „îndrăgit solist" al cintecelor din partea Oltului, ceilalți invitați să asigure antrenul și veselia serii ; și după ce afișul împinzește orașul, treaba e ca și incheiată. O anumită categorie de public simte, cum s-ar zice, schimbarea.

Și ca să fie afacerea întreagă, iată și surpriza : concertul e dirijat un timp de Ionel Budișteanu. Prezentatorul nu uită să precizeze că maestrul Ionel Budișteanu e Artist al poporului. După ce Aurel Ioniță își cîntă „cintecele de pahar", anunțînd, de fapt, mulțimea cintecelor și cupletelor despre vin și beții de toată mina, Ileana Sfetcu, într-un costum verde, cum nu cred să fi purtat vreodată țărancă, își zice, într-unul din cintecele acelea de mahala, pe care n-ai să le auzi nici la radio, nici la televiziune și probabil nici pe scena „Rapsodiei Române", filozofia de artist : „Doamne, pe pămîntul tău / Sînt oameni cu suflet rău / Te vorbesc frumos în față / Și-ți iau zece ani din viață / ...Aștept să-mi crească băiatul / Să mă răzbun pe tot satul / Că azi și fratele tău / Se uită la tine rău...".

Din „concertul cintecelor frumoase" anunțat de afiș nu mai rămîne de aici încolo mai nimic, fiindcă Ionel Budișteanu face tot soiul de glume cu orchestra și cu publicul, sărută solista, sărută pe cine mai nimerar în turnîruri. În orînduirea următoare, bravul erou ar fi protestat impotriva plusvalorii obținute prin exploatare. Dacă s-ar fi născut prin anul 3000, Ichim ar fi cu siguranță printre primii care s-ar avînta într-o rachetă să cerceteze spațiul de dincolo de sistemul solar. Dar nu, el ne e contemporan, are o mesetie din vremurile noastre. În desenul pe care vi-l prezentăm el nu dă furaje în vaci, nu le mulge și nici nu le aduce apă. Ichim are o expresie melancolică : se gîndește, probabil, cu nostalgie, la faptul că ferma în care lucrează va ocupa în curînd locul I în întrecere. În așteptarea evenimentului, el își trece în revistă, cu sufletul ars de dor, întreaga sa viață. **(G. A.)**

Marginalii la „Marginalii"

Despre inflația de versuri lipsite de poezie s-a tot discutat, dar, iată, nu indeajuns... Masca veleitarului se ghicește, în primul rînd, după tensiunea joasă la care respectivul își expune „crezul artistic", ca, de pildă, în aceste versuri semnate de Ion Ianole : „Caut un creion bine ascuțit / să scurm pămîntul ființei noastre", publicate în Ca-

---

• CAP LIMPEDE

Noi anticariate cu marfă nevandabilă ?

De vreo două luni de zile, unitățile de desfacere a presei din Capitală și-au mărit stocul de „marfă nevandabilă" cu o serie de tomuri academice. Care ar fi particularitățile editoriale ale acestora ? În primul rînd, că au fost editate, fără excepții, cu cel puțin un deceniu în urmă, unele avînd chiar respectabila virstă de mai bine de un pătrar de veac (Documente privind istoria României, Introducere, 1956) și, în al doilea rînd, că se adresează publicului cititor cel mai divers... Nu asta ne sugerează lucrări precum **Ampeleografia, Pomologia R.P.R., Ampeologia soiurilor apirene, Studii de logică, Atlas complex „Porțile de Fier", Mecanica materialelor pentru construcții aerospațiale, Dicționar invers, La independencia de Romania** ? !

Cine o fi avut „ingenioasa" idee de a transforma chioșcurile de ziare în anticariate cu marfă nevandabilă ? Pe cînd la anticariate ziare, reviste și tichete de tramvai ? Nu ne-ar supăra colaborarea între cele două instituții. În condiția în care, la chioșcuri, n-ar zace atîtea publicații îngalbenite de vreme (deci un anticariat sui-generis există deja aici !), iar în magazinele cărții vechi ar fi doar o bună carte veche... **(Ion Tătaru)**

Incomparabilul Ichim

Melancolia lui Dürer poate fi uitată fără nici un regret contemplînd desenul lui C. Nițulescu apărut în calendarul Editurii politice pe anul 1982 — fila din 3 august. **Ichim, zootehnistul** se intitulează această operă mult așteptată și rămînem mulți de evlavie înțelegînd cît de profund a fost gîndul artistului. Dacă ar fi trăit în epoca pietrei cioplite, chipul lui Ichim ar fi rămas posterității scrijelat pe pereții unei peșteri și sub schiță ar fi fost scris : **Ichim, cioplitorul**. În sclavagism, Ichim ar fi fost cu siguranță gladiator, iar în evul mediu nu s-ar fi dat în lături să poarte armură și coif și să lupte te-

de dincolo de sistemul solar. Dar nu, el ne e contemporan, are o mesetie din vremurile noastre. În desenul pe care vi-l prezentăm el nu dă furaje în vaci, nu le mulge și nici nu le aduce apă. Ichim are o expresie melancolică : se gîndește, probabil, cu nostalgie, la faptul că ferma în care lucrează va ocupa în curînd locul I în întrecere. În așteptarea evenimentului, el își trece în revistă, cu sufletul ars de dor, întreaga sa viață. **(G. A.)**

Marginalii la „Marginalii"

Despre inflația de versuri lipsite de poezie s-a tot discutat, dar, iată, nu indeajuns... Masca veleitarului se ghicește, în primul rînd, după tensiunea joasă la care respectivul își expune „crezul artistic", ca, de pildă, în aceste versuri semnate de Ion Ianole : „Caut un creion bine ascuțit / să scurm pămîntul ființei noastre", publicate în Ca-

De la valoare la difuzare (I)

O părere care capătă din ce în ce mai mulți adepți este aceea după care poezia română de azi ar fi printre cele mai originale de pe continent și chiar și din lume ; ghidese așa mai mulți scriitori români și, uneori, feluriți intelectuali străini, cunoscători ai fenomenului românesc. Cînd nu e o propozițiune „triumfalistă", pronunțată de noi în momente sărbătorești, și cînd nu provine de la străini amabili care uită enunțul de îndată ce l-au rostit, această idee încheagă, pentru cine voiește să clarifice momentul actual, o perspectivă profund tulburătoare. Întrucît mă privește, sînt încredințat că acesta e un adevăr ; literatura română nu a suferit ucigătoare sincope în desfășurarea ei istorică și s-a mișcat, dimpotrivă, într-o acumulare continuă de valori, rezultate dintr-o cronologie internă proprie. Puterea creatoare nu se pune la îndoială, efectele ei se văd, avem o poezie temeinică și diversă, lirici importanți, opere consolidate. Însă chestiunea cea mai de seamă nu e, în aceste condiții, aceea a creației, care se dezvoltă independentă de instrucțiuni și ucaze, ci aceea a „difuziunii". Teza „universalității intrinseci" e vetustă, căci nu stinge absurdul complex de „provincialism", ci îl adîncește ; obligația poeziei românești de azi este, ca atare, aceea a difuziunii. Pentru mulți, propagarea literaturii române ar fi un proces fără șanse, a cărui piedică esențială e socotită limba, lipsită de „circulație internațională". Cu toate acestea, nimic nu l-a împiedicat pe „europeni" să-l citească pe Ibsen, deși acela scrisese în norvegiană, să-l aprecieze pe Seferis, Ritsos și Odysseus Elytis, deși, să admitem, puțini sînt vorbitorii de neogreacă în țările Europei. Dar Kadare, albanezul, dar Krleza, dar poeții sovietici de azi ? Hotărît lucru, „provincialismul" limbii nu e un argument, ci un pretext, a cărui consolidare nu poate decît să împiedice cultura română de la schimbul mondial de valori. Dacă poezia românească este valoroasă și e reprezentată de autori numeroși și originali, atunci ea trebuie difuzată sistematic, departe și prin orice mijloace. Cea mai lesnicioasă metodă pare a fi, neîndoios, aceea a întocmirii de „antologii". O antologie prezintă fenomenul în extensiune, dă nota obligatorie a diversității și e un „îndreptar" comod și accesibil care substituie, deocamdată, un raft de bibliotecă. Nu ascund că un astfel de „rezumat" are însemnate defecte și cine se mulțumește numai cu antologii, nedezvoltate prin opere semnificative ale celui autor, nu realizează mare lucru. „Antologia" e preistoria difuzării.

Din nefericire, poezia românească e propagată, deocamdată, mai ales prin antologii, fapt încă stimabil dacă acestea ar putea da o imagine onorabilă asupra materiei pe care o prezintă. Un examen cît de sumar ne arată că nici nu poate fi vorba de așa ceva. Mai întîi, „antologatorii" : ei sînt, în general, scriitori străini cunoscuți, cu o cunoaștere imperfectă a limbii române și a istoriei literaturii ei, obligați, prin aceasta, să-și convoace un „consilier" român, menționat citeodată drept coautor, alteori anonim. În acest chip, traducerea sporește în valoare, dar, adeseori, selecția e tulburată de „mîna nevăzută". Alte antologii emană de la scriitori de origine română, stabiliți în străinătate, și care se străduiesc, după puteri, să propage literatura țării de origine prin eforturi adeseori eroice. Inițiativa acestora, emoționantă și demnă de toată stima, nu produce decît întîmplător selecții sigure, căci gustul acestor „antologatori" e, în chip aproape general, vetust și totuși despotic. El alege ceea ce coincide cu poezia română a tinereții lor, fărîmă abstracție, fără voie, se înțelege, de ceea ce aceasta a cîștigat de atunci și pînă astăzi.

În fine, antologia e produsă, mai recent, la noi, și e semnată de un traducător adeseori experimentat și care, teoretic, ar trebui să cunoască bine fenomenul în mijlocul căruia trăiește. Acestea par a fi și cele mai percutante estetic (autorul își cunoaște contemporanii și nimic nu-l împiedică să aleagă ce este mai bun), înfruntînd piedici numai în momentul, ca să zic așa, „comercial". Ideea este pe deplin lăudabilă, totuși aceste „culegeri" sînt încă puține și nu acoperă decît teritoriile culturale „cu circulație". Cele mai însemnate piedici pe care le au a le birui acestea sînt, paradoxal, „antologiile" mai vechi ale poeziei românești, unele apărute cu nu mai mult de 10—15 ani în urmă. Ceea ce prezintă acestea seamănă cu o literatură fără virfuri, monotonă, în adevăr creația unei culturi „provinciale", „întîrziate", „complexate". În Argentina, de exemplu „44 poeți români", traduși de Pablo Neruda în 1967, conține cîte cinci poezii de M. Breslașu (cît G. Bacovia), cinci de R. Boureanu, opt de Maria Banuș. Mai departe : Octavian Goga — 3 (cît Ștefan Iureș), Lucian Blaga — 3 (cît Eugen Frunză și mai puțin decît Veronica Porumbacu). Ion Barbu, Vinea, Ion Pillat nu figurează aici, ca și Fmînescu (care apăruse, e drept, în 1958, în volum separat, tradus de R. Alberti). Reprezentarea istorică e cu desăvîrșire absentă, lirica ultimelor promoții ne pare a exista.

„Antologia da poesia romena" de Nelson Valner, din 1966, apărută la Brazilia, pornește de la folclor și apoi de la Budai-Deleanu, cuprinde pe Eminescu, pe Alecsandri și Arghezi (ceea ce, istoricește, e lăudabil). Ion Barbu și Lucian Blaga nu sînt, dar, se înțelege, nu puteau lipsi Dumitru Corbea, Dan Deșliu, Victor Tulbure, M. Breslașu, Veronica Porumbacu, Maria Banuș.

În Franța, în 1968, cînd Alain Bosquet tipări „Antologie de la poésie roumaine", apăruseră deja T. Arghezi (în 1963), Bacovia (1968), Maria Banuș (în 1966), și de două ori M. Beniuc (în 1960). M. Eminescu fusese cunoscut în 1958, o singură dată, așadar, cu numai „4 poeme". Antologia nu este orientată rău istoricește, pornește de la folclor, Miron Costin și Anton Pann, cuprinde, pe lîngă marii poeți, și pe Urmuz, Aron Cotruș (despre care la acea oră nu se scria în România), Al. Busuioceanu ș.a. „Contemporanii" menționați mai înainte sînt, însă, reprezentați consistent alături de D. Neculuță...

O mai veche „Antologia de la poesia romena" (1961), editată în Italia de Mario de Micheli, pornea de la I. Budai-Deleanu și Iancu Văcărescu, fără omisiuni esențiale pentru literatura veche ; dar șirul canonic care începe cu D. Neculuță, A. Toma, M. Breslașu etc., etc. nu este uitat. O corecție s-a făcut totuși, căci, din 1967, Mario de Michelli număra într-o culegere a poeților de după război, pe Arghezi, Ion Barbu, Philippide, cot la cot, desigur, cu cei din „șirul canonic", dar și cu „a novissimi". Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu. Un aer nou pătrunsese aici, cu destule piedici, vizibile prin coexistența unor generații ale căror valori nu se pot compara cu nici un chip.

Nu altfel e și o antologie englezească de poezie română contemporană, tradusă, în 1969, de Roy Mc Gregor Hastie, unde apar V. Voiculescu, Emil Botta, Stelaru, Leonid Dimov, dar rămîn mai toți vechii „senatori de drept" pomeniți mai sus. Uneori, desigur, se piese notabile. Ceea ce supără însă este insistența cu care sînt impuși, în dauna altora.

În jur de 1970, reprezentarea valorilor părea că s-a definitivat : o antologie a poeziei românești, alcătuită de Tasko Sorov, la Skoplie, în 1972, era bine orientată, alta, tipărită în aceeași perioadă în Spania, nu poate să producă discuții de rumar, ca și aceea apărută în Cuba, în două numere de revistă, dedicate poeziei românești. Însă pentru domeniul hispanic contribuția lui Darie Novăceanu, prezent mereu ca traducător și „antologator", a împiedicat, în chip salutar, stridentele defecțiuni.

Toate aceste antologii (de unde am eliminat pe acelea apărute înainte de 1968, care nici măcar nu pot fi discutate !) sînt culegeri „instituționale" și promovează, fără nici o bază estetică, un număr de curioase discriminări, cu atît mai ciudate cu cît „antologatorul" e, de obicei, un scriitor străin care ar fi trebuit să se țină departe de „presiunile", cunoscute, ale momentului cultural de aici. O trăsătură ireductibilă a lor este eliminarea unor poeți fără de care poezia românească nu se poate defini (Bacovia, Blaga, Arghezi, Voiculescu, Philippide, Pillat, Goga chiar și Eminescu) și promovarea unor „barzi ai conjuncturalului". Explicația cea mai la îndemînă e că astfel de „antologii", traduse și editate de scriitori străini, sînt, de fapt, „pliante" propagandistice în care se discern niște interese clare.

Antologiile mai noi ? Le vom examina într-un articol viitor.

ARTUR SILVESTRI ■

Un ziarist dăruit

Unul din vechii ziariști ai acestei țări a murit : Gheorghe Cîrstea, redactorul șef, pînă nu demult, al gazetei „Orizont" din Rm. Vîlcea. A murit de acea boală nelertătoare, de inimă, care nu-i cruță pe cei aleși, pe cei care se jertfesc, pe cei ce dau totul pentru alții, nepăstrînd nimic pentru sine. Așa a fost Gică Cîrstea : un om care, vreme de trei decenii, nu numai a scris ziare, dar a și făcut ziare, a făcut ziariști, un jertfitor nu pentru sine. O natură ultrasensibilă, un bun, un blînd, un vulnerat pînă și de mișcarea aerului, un ales. Un înverșunat doar atunci cînd trebuia să apere o idee, un subaltern nedreptățit, un confrate, o nemurire a cugetului sau numai o promisiune. Să nu-l uităm, prietenii de la „Orizont" ! (Ilie Purcaru).

● CAP LIMPEDE

letele „Arcadia", editate de Cenaclul literar-artistic „Arcadia" din Slobozia. Și mai departe, de același autor : „afară sînt / virtejuri / de fată mare / mă-ntreb / ce-ți faună-n priviri ! / afară / dorurile tale / zvicnesc în zămislirea / nezăvoritei mame" ; „Să te joci / să faci / să schimbi / la semnul timplarului / semănînd într-un fel / cu Bethoven / (sic !) să te aplauzi ore în șir / nemulțumit / de acustica / pavilioanelor / masca și loja" ș.a.m.d. O nedumerire poate și mai mare ne provoacă criticul Titus Nițu, care (în „Marginalii"...), după ce avertizează : „Am știut de la început că demersul meu de a descifra într-o sinteză poezia lui Ion Ianoie nu va fi ușor", atrage luarea aminte, într-un stil gongoric, pe aceeași lungime de undă cu materia studiată, că avem de-a face, în cazul verbului poetic al lui I. I., cu o „calitate superlativă" (!!!). Încercînd un sentiment de jenă pentru cei care girează astfel de elucubrații, ne întrebăm : Cui prodest o asemenea reeditare a poveștii cu „împăratul gol" ? (Victor Bibicioiu).

Jalnica fundație din Parcul „23 August"

Scriam, într-unul din numerele trecute ale revistei, despre inițiativa lăudabilă a Teatrului „Țăndărică" de a prezenta spectacole în curtea unor școli din Capitală, pe timpul vacanței de vară. Arătam atunci cum dăruirea și profesionalismul reușesc să învingă dificultățile de „ordin tehnic" legate de asemenea reprezentații (scenă montată ad hoc, bănci aidoma etc.), izbutind „săli pline" și spectacole de calitate. Ca un trist revers, iată-ne în situația de a vorbi acum de un fapt cu totul anticultural, antieducativ și anti... comercial ; în Parcul „23 August" există pînă acum cițiva ani buni un mini-teatru de păpuși, un spațiu de bun gust și eficiență garantată. În vara trecută, mai puteau fi văzute acolo doar scheletele celor cîteva rînduri de bănci și căsuța păpușilor — un fel de cabană din bîrne — căzută în paragină, cu urmele vizibile ale unui serios incendiu ; într-un cuvînt, într-o stare cu totul dezolantă. Zilele trecute am putut vedea că lucrurile s-au schimbat substanțial : nu mai sînt nici măcar acele relieve, care mai întrețineau speranța într-o doritră renovare și repunere în drepturi a micului teatru. A rămas doar fundația căsuței, servind de bazin de înot stolurilor de vrăbii ale parcului, oferind deci un „spectacol" amuzant, dar întîmplător... Nu ne mai întrebăm cine a dispus acest lucru, cine, în loc să înființeze asemenea mini-teatre și în alte parcuri, le distruge și pe cele care există deja ! Spunem doar că, dincolo de eficiența estetic-educativă a acestora, pe care nu mai e nevoie s-o mai subliniem, fie și un simplu calcul de rentabilitate ar fi de ajuns : 2 spectacole duminica, 200—300 de spectatori (minimum) de fiecare dată, 5 lei biletul... Măcar așa văzute lucrurile, poate vom fi înțeleși de toți factorii de decizie în această mică mare problemă care este educația preșcolarilor (T.R.)

CARTEA DE ARTĂ

Un dicționar și grijile lui

„Dicționarul de artă modernă" scris de Constantin Prut și publicat de Editura Albatros este o carte a cărei utilitate se vădește în mai multe chipuri, și nu doar pentru că e prima de acest gen ce-o avem. Fiind un dicționar al personalităților în pictură, sculptură, grafică, arte decorative și arhitectură și, totodată, un îndreptar în mulțimea de grupări, școli, direcții și manifestări cu caracter revoluționar petrecute de un veac și mai bine încoace, de la impresioniști pînă în contemporaneitate, ne slujim de el ca de oricare alt tom enciclopedic : ne informăm ori confruntăm niște informații, îi frecventăm opiniile ori le considerăm critic.

Un dicționar, chiar și pe întinderea a cinci sute de pagini, nu-i, totuși, decît o prefață. Dacă, bunăoară, citești fișa dedicată „Bauhaus"-ului și pe urmă te simți presat de-o aprinsă curiozitate să mergi în bibliotecă și să inveți din bogata bibliografie a termenului ce a vrut școala de la Weimar și ce minți a fecundat ideile ei, înseamnă că „Dicționarul ..." lucrează cum trebuie, că își împlinește unul din principalele lui rosturi. Așa întrucît dicționarul bun e acela care se pricepe să activeze concepte, care pune inteligența într-o plăcută agitație, care produce la cititor un soi de nesaț la privit lucrări de artă și la citit studii asupra artei.

Cu vreo două decenii în urmă, librăriile noastre vindeau un dicționar franțuzesc de artă modernă bogat ilustrat (Ed. Fernand Hazan), care, cu toate că părea a da în sutele de fișe un panoramic al valorilor din toată lumea, era, în esență, o carte despre pictura produsă de francezi sau în Franța. Străinii, cîți încăpeau aici, țineau de „școala din Paris". Cei cîțiva americani, italieni sau germani citați abia își spuneau nația în puzderia de artiști parizieni de toată mîna. Să deschidem „Istoria artei" în cinci volume de Elie Faure și să-i cîntărim părțile. Vom vedea, de asemenea, că „istoria" e aici tot a artei franceze și că paginile referitoare la Asia, spre exemplu, abia de fac un capitol scurt.

Așa stînd lucrurile — cu toate dicționarele de artă modernă, de fapt, ce apar pe planetă — Constantin Prut trebuia să plece la drum cu un plan. Lumea artei nu-i numai Europa de Vest. Dacă „școala din Paris" se mîndrește cu atîția pictori și sculptori români sau născuți și școliți mai întîi în România, înseamnă că un alcătuitor de dicționare are obligația să cerceteze mai întîi starea artei moderne din România și să-i prezinte personalitățile și vigorile. Să redăm țărilor Europei de Est mulțimea de nume inventariate atît de grăbit de arta franceză ori de arta altor țări și continente și vom avea uimirea unei alte Europe a artiștilor plastici. Constantin Prut acordă, prin urmare, artiștilor români un loc bun în „Dicționar...". Și nu numai artiștilor români.

Muncind zece ani la „Dicționar...", Constantin Prut a avut, desigur, revelația unor valori puțin știute și a unor tărîmuri aproape ignorate. Pînă la urmă, un astfel de dicționar e o chestiune de părți și proporții. O privire grăbită și nu neapărat superficială te asigură de onestitatea deplină a autorului. O privire în amănunt — fără a diminua impresiile hotărît bune și credința în calitatea întreprinderii sale — dezvăluie lucrarea unui om cu pasiuni clare, dar și cu slăbiciuni. Sigur, Grecia a dat lumii pictori și sculptori remarcabili, numai că e cel puțin temerar să crezi că aproape 40 (!) de artiști greci își pot revendica loc într-o enciclopedie — foarte selectivă — a artei moderne, într-un dicționar în care figurează doar 18 spanioli, 8 (!!!) olandezi, 14 japonezi, 27 englezi și 4 (!!!) mexicani. Muralismul mexican înseamnă în arta modernă categoric mai mult decît arta plastică a Finlandei. (Una este arhitectura unor mari nume finlandeze și alta pictura și sculptura din Finlanda). E destul de probabil că, pătrunzînd în unele teritorii ale artei plastice neglijate de istorici și comentatorii artei moderne, Constantin Prut a trăit cu frenezie noutatea și calitatea acestora și că a țintit la o dreptate. Curios sau, oricum, greu de explicat rămîne faptul că într-o lungă listă de țări Constantin Prut află abia unul sau doi artiști de interes internațional (vezi : Chile, Brazilia, Australia, Columbia, Israel, Canada (!), Suedia, Scoția, Venezuela).

E adevărat, în țările continentului african puțini artiști au izbutit operă plastică de notorietate, dar momentul african cerea o fișă. (În Statele Unite arta „afro-americană" are manifestări de marcă și exegeți calificați). Dacă „modernitatea" semnifică — așa cum spun cărțile de estetică și teoria artei — „consonanța operei de artă cu epoca și cu mediul socio-cultural în care ea apare" e drept să ne interesăm și de arta unor locuri îndepărtate, precum Australia.

Cît privește reprezentarea artei românești ea se întîmplă, în general, cu justețe. Constantin Prut, semnînd „Dicționarul...", are căderea să aprecieze statura internațională a unei opere și să aibă rezerve la creația a o seamă de artiști, altfel cunoscuți. Dacă ne intrigă oarecum distanța față de un Marius Bunescu sau Cecilia Cuțescu-Storck (și, deci, absența lor din „Dicționar..."), ne intrigă și mai mult tonul și felul în care e pusă problema modernității la Baraschi, Caragea și Naum Corcescu. Iată ce gîndește Constantin Prut despre Baraschi : „Corecta redare a anatomiei, supunerea față de model este dublată, în cazul unor monumente, de o nedisimulată retorică a gestului și atitudinii, care se substituie problemelor de inscriere a operei în spațiu". Un fel mai subtil de a-ți manifesta neîncrederea într-o operă nici nu se putea. Atunci, dacă astfel socoate Constantin Prut, de ce se simte totuși obligat să ofere spațiu, dacă nu și stimă ?

O ciudățenie a „Dicționarului..." e interesul arătat cîtorva pictori și sculptori ce n-au avut, la drept vorbind, răgazul să-și dovedească talentul în realizări de marcă, dar care s-au născut mai sus de Bacău, prin partea Botoșanilor și a Dorohoiului și a Neamțului, adică în Moldova de sus, de unde vine și Constantin Prut. Cîtă vreme Constantin Prut nu are motive să discute într-o fișă pictura și sculptura tînără — Ciiția, Ilfoveanu, Florin Ciubotaru, Iosef Krijanovski, Florin Maxa, Vladimir Zamfirescu, Paula Ribariu, Mihai Bandac, Mihai Buculei — cît timp Doru Bucur suferă încă o nedreptate, iar un pictor stimabil, dar fără operă ca A. M. Agrippa găsește un loc între celebrul Alvar Aalto și marele Andreescu, să conchidem că „Dicționarul de artă modernă" e o lucrare care — ca tot lucrul perfectibil — poate să devină, într-o a II-a ediție, un volum, într-adevăr, de referință în domeniu.

TUDOR OCTAVIAN ■

Cenaclul Flacăra și tinerii constructori ai magistralei albastre sau sublima unire dintre munca eroică și arta adevărată, revoluționară

Basarabi și Cumpăna, două puncte fierbinți ale bătăliei pentru realizarea marelui obiectiv Canal Dunăre-Marea Neagră, devenite două imense receptoare, sensibile și competente, vibrînd la arta autentică

Cenaclul văzut de un om al muncii de pe șantierul Canalului Dunare — Marea Neagră

„Pe toți Dunăre ne cheamă"

Localitatea : Cumpăna, Tabăra șantierului național Canal Dunăre-Marea Neagră, 4 august 1982
Condiții de desfășurare : aer liber
Număr de spectatori : 4 000
Calitatea spectacolului : bună
Atmosfera : reținută la început, entuziastă mai apoi
Durata : 3 ore
Aportul organizatorilor : bun

Ce masiv un om, ce semeți niște oameni cufundați în plinătatea cumințeniei lunii ! Da, luna venind dinspre mare și lunînd-o spre Dunăre, apoi, de o parte și alta, în fața lor, în pomi, pe acoperișuri, chiar, priviri și mîini ridicate puternice, mîini aruncînd ropote de aplauze.

„Vă rog să ne credeți că vă rugăm să vă simțiți bine" spuse întru început, din inimă, sint convins, poetul Adrian Păunescu. Și a dovedit-o și așa.

Cenaclul Flacăra se afla, de această dată, nu într-o sală anume, țanțoșă, pe scenă ; ci totul se petrecea afară, sub un cer plin de august, la Cumpăna, iar spectatorii chemîndu-se fiecare în parte și toți la un loc — invitați. Și încă de onoare. O nouă dovadă, recunoaștem, de plecăciune a oamenilor de artă în fața făuritorilor de istorie nouă, de zidire comunistă. Și cine alții sînt aceștia dacă nu înșiși minuitorii utilajelor și autobasculantelor gigant, ai kilometricelor benzi transportoare, alți meseriași de ordinul miilor, tehnicieni, ingineri — civili ori militari, cei care, uniți și prin eforturi greu de bănuit înalță cel mai de proporții și important obiectiv al românilor de pînă acum : Canalul Dunăre — Marea Neagră.

Și dacă în momentele de început ale spectacolului din seara zilei de 4 august a.c. un anume baraj se înălța în amonte și avut de suflete, în doar cîteva minute atmosfera devine galantă, una de proporții, cu perspective de durată și satisfacții de o parte și de alta. Adevărat George Nicolescu, Nicu Alifantis și Cristian Mînculescu, Florian Pittiș și Mircea Vintilă, Mihaela Popescu și Ștefan Hrușcă, alți tineri în plină ascensiune în cenaclu și ei urcați în plină ascensiune, fac din fiecare clipă, prin vers, voce, și gest, atitudine, adevărată revelație. Apoi, șlagărele internaționale și cîntecele interpretate de grupul-folk „Ecoul", grupul-rock „Iris", unele în premieră, momentele vesele și duioase ale grupului „Mesaj", determină pe cei prezenți a nu păstra nici cea mai mică rezervă în a armada prelung, în a-și manifesta dorința prin bilețele ori șoșoteli șoptite, de-a asculta aite și alte cîntece și poezii. Versuri de George Bacovia, Miron Radu Paraschivescu, de alți poeți români clasici și moderni, sînt cîntate, reluate în murmur de cei numiți toți. Și cum pe noi ne caracterizează versul : „Pe toți Dunăre ne chemă"...

Că întîmplarea de muzică și poezie ce ne-a fost dăruită nouă celor de la Cumpăna de poetul Adrian Păunescu și inimoșii și talentații săi colaboratori nu a trecut de orele 23, s-a datorit cred faptului că a doua zi, în zori, aveam a ne afla în centrul „bătăliei" Dunării spre Mare. Ni s-a promis însă : „Vom reveni. Poate duminică, 8 august 1982, la aceeași oră". Așteptăm.

VASILE MIC ■
tehnician I. T. Aută Satu Mare
(Cronică realizată din public, la propunerea conducătorului cenaclului)

Tineri și liberi

Localitatea : Techirghiol
Locul de desfășurare : Grădina de vară
Numărul spectatorilor : 2 500
Aportul organizatorilor : foarte bun
Atmosfera spectacolului : participare totală
Calitatea spectacolului : de o ridicată ținută
Noutăți : la ființă grupul Flacăra Pop
Reapar în cenaclu Tudor Gheorghe și grupul Poesis. A debutat Asan Feuzi

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, a avut la Techirghiol în ziua de 6 august 1982 o întîmplare de poezie și muzică. Din această seară a început să mai existe formația Continental, prin plecarea lui Nicolae Enache, exclus pentru repetate beții. Alexandru Zărnescu, Teodor Mazilu, împreună cu Idu Barbu și Romeo Belanu au alcătuit un nou grup, „Flacăra Pop". Le dorim succes. La Techirghiol au revenit în cenaclu cei doi membri ai grupului constănțean „Poesis", Eugen Baboi și Marius Batu, doi tineri de o vie sensibilitate, care au interpretat compoziția lor muzicală pe versurile lui Zaharia Stancu „Cîntec șoptit". Vocile lor curate și sincere au fost primite cu aplauze de publicul spectator din Grădina de vară a Techirghiolului. Cenaclul Flacăra aduce în fața spectatorilor o stare a culturii române de aceea porțile sale sînt deschise tuturor celor care au ceva de spus. Pe scena cenaclului a debutat Asan Feuzi din Techirghiol. Grădina s-a umplut de ochi, de voci, de suflete. Înserarea cu risipită de mîinile care se legănau pe acordurile chitarelor sub semnul luminii, al luptei, al libertății. Noaptea cobora neagră, ca nămolul ghiolului, cobora spre noi îmbrățișîndu-ne, intenționînd parcă să ne păstreze mereu tinerețea. La cîntecele de o profundă sensibilitate noaptea era luminată nu numai de inimile noastre, ci și de flăcările chibriturilor aprinse din mîinile spectatorilor. Astfel se croia un drum de lumină prin noaptea liniștei. Zvicnea tinerețea în noi. Ne simțeam stăpînind toate visele noastre. Ridicam mîinile libere spre stele, fixîndu-ne tălpile sigure pe pămînt. În luminile scenei, pe ritmul nebun al pieselor formației „Iris", trupurile noastre cerșeau mișcare. Tîșnea din noi marea ca dintr-o fîntînă tăinuită. Eram tineri și liberi. Un recital excepțional a susținut Tudor Gheorghe. Chiote de bucurie venea din grădină. Incredibili seară noastră de artă. Cu cît ne stimpăram se ea cu ea, cu atît o simțeam lipsindu-ne mai mult. Promisiunea că vom reveni la Techirghiol a făcut-o în numele nostru conducătorul Cenaclului Flacăra, poetul Adrian Păunescu, prin versurile scrise chiar acolo.

Auzi, iubito, vine vîrsta-doua,
Și-om merge liniștiți la Techirghiol,
Și vom rămîne pentru totdeauna
Două statui uscate de nămol.

SORINA FEIER ■

Pentru creatorii noii Dunări

Localitatea : Cumpăna, Tabăra șantierului național Canal Dunăre-Marea Neagră, 8 august 1982
Număr de spectatori : 5 000
Calitatea spectacolului : bună
Atmosfera : plină de entuziasm
Durata : 3 ore și 30 minute
Aportul organizatorilor : de această dată nu știm ce să zicem

Ajunși la Cumpăna cu două ore înaintea începerii spectacolului, am constatat că publicul își ocupase deja locul în ciuda soarelui arzător de august. Cei prezenți la întîlnirea cu noi erau oameni obișnuiți, dar în chip cărora se putea citi acea bucurie de a fi făuritori ai noului drum pe care urmează să-l străbată marele nostru fluviu, spre a întîlni apele albastre ale mării. Nu știam în acea clipă că în același timp erau așteptați de alte cîteva mii de oameni într-o altă tabără a Șantierului național, la Basarabi, aceiași oameni care după cum aveam să aflu puțin mai tîrziu ne așteptaseră și cu o zi înainte. Acest lucru s-a datorat unei erori de organizare, izvorînd și dintr-o indiferență regretabilă a locuitorilor care ne-au spus că nici la Straja, nici la Basarabi nu poate avea loc cenaclul, pentru că ar fi ploaie. Noroc cu telefonista din Basarabi, care sună să ne anunțe din șfert în șfert de oră că sîntem așteptați și acolo. Am aflat însă că telefonista reprezenta doar o mică parte din cele 10 000 de oameni care ocupaseră Valea Seacă de la ora două. Cenaclul era pus în situația de a părea el neserios în fața acelor mii de oameni care nu aveau altă vină decît că ei doreau să ne primească în mijlocul lor. Pentru a fi din acest impas, conducătorul cenaclului a luat hotărîrea de a fi prezenți în ambele seară și la Basarabi. Așa avea să se și întîmple. Spectacolul de la Cumpăna începe deci mai devreme. La 7 și 15 minută intră în ordine pentru a ținea sau recita Valeriu Penișoara, grupul „Poesis" din Constanța, Constantin Dragomir, Mihaela Popescu, Ducu Bertzi, Árpad Domokos, poetul Valeriu Armeanu, Gil Ioniță. Actorul Mihail Stan recită poezia „Mistrețul cu colți de argint" după care urmează recitalurile lui Nicu Alifantis, Mircea Vintilă și Florian Pittiș, care smulg celor prezenți ropote de aplauze. Cîtă bucurie emană ochii acestor oameni care după o săptămînă de muncă istovitoare au răbdarea de a gusta din acest izvor nesecat de cultură și artă adevărată care este Cenaclul Flacăra. La ora 20 și 20 minute, cei care terminaseră să se exprime în fața publicului pleacă în grabă spre Basarabi, pentru a începe spectacolul de acolo, urmînd ca poetul Adrian Păunescu cu cei lalți membri ai Cenaclului să vină după ce vor fi terminat spectacolul de la Cumpăna, unde de asemenea oamenii n-aveau nici o vină. Tudor Gheorghe a susținut un recital care a cuprins cîntece din toate regiunile țării. Formațiile „Iris" și „Flacăra-Pop" intră cu piese pline de ritm care invită la dans pe tinerii prezenți. Se cîntă apoi „Trăiască România". Făuritorii marelui canal al cărui vizionar este tovarășul Nicolae Ceaușescu cîntă, împreună cu cei prezenți în scenă :

Trăiască-n fericire și liniște poporul,
Trăiască România, trăiască Tricolorul !

Intră în scenă Vasile Șeicaru, grupul satiric „Mesaj", grupul feminin „Ecoul" și George Nicolescu, care se întrec pe ei înșiși. În situația existentă la începutul spectacolului, știindu-se că vor trebui să fie susținute două spectacole în aceeași seară și în locuri diferite, fiecare membru al Cenaclului a dat tot ce avea mai bun în el pentru reușita fiecărei manifestări. Astfel se și cuvenea să facem pentru aceeți minunați oameni în fața cărora ne plecăm cu respect frunțile, munca lor fiind demnă de cele mai mari laude. Spre finalul spectacolului s-a primit un bilet cu următorul conținut : „Vă rugăm să primiți mulțumirile noastre cele mai alese pentru eforturi ce-ați făcut de a veni pentru a doua oară în mijlocul constructorilor care prin eforturi lor durează pentru viitor cel mai mare obiectiv Canalul Dunăre — Marea Neagră. Vă mulțumim pentru orele minunate în care am trăit și am simțit valoarea adevărată a muzicii și poeziei. Colonel Cucu".

La ora 22 și 40 de minute ne luam rămas bun de la cei pentru care Dunărea înseamnă viața lor, sufletul lor și ne îndreptam cu grabă spre Basarabi, unde colegii noștri se aflau în plin spectacol.

ȘTEFAN HRUȘCA ■

(Continuare în pag. 14)

Cronicile inserate apariția manifestărilor cu numerele : 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603 și 604.

Fotografii de GHEORGHE AMUZA ■

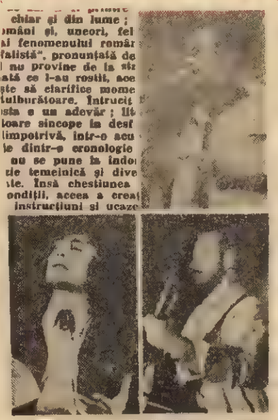

Un carru de ași : Vasile Șeicaru, George Nicolescu, Florian Pittiș, Nicu Alifantis.

Grupul Iris, sau bucuria de-a afla o nouă dimensiune a spiritului tînăr în muzica noastră

Scrisoare din public

Sînt o mare admiratoare a Cenaclului Flacăra, cenaclu pe care dumneavoastră îl conduceți și aș dori să vă transmit cîteva din impresiile mele.

Am fost duminică seara într-una din tribunele Stadionului 1 Mai din Constanța și trebuie să recunosc că, chiar și acum, îmi e foarte greu să-mi revin — într-atît am fost de impresionată !... Totul a fost absolut magnific !

Pot să mărturisesc că am avut chiar unele rezerve cu privire la acest spectacol ; mi-era teamă că nu voi vedea și nu voi auzi nimic, închipuindu-mi un stadion imens de mare și o ascultă enorm de mică. Scena a fost chiar foarte mică dar au încăput valori mari, însă stadionul a fost mult prea mic — mai ales pentru cei ce n-aveau locuri.

Acest cenaclu a pătruns adînc în viața mea, a devenit — pur și simplu! — un al doilea „eu" al meu. (Să știți că nu spun vorbe mari : eu nu strîng lozinci. Așa sînt eu.) Ador vocile și cîntecele sale pînă la fanatism, nici nu-mi dau seama cum, dar așa este !

Pînă acum aproape doi ani credeam că numai „ABBA", „BONEY-M", „LA BELLE EPOQUE" ș.a. știu să facă muzică și să cînte... Dar nu ! Nu este adevărat ! Avem valori de metaloadăuit, valori ce-ar putea concura alături de amintitele formații de talie mondială.

Revenind însă la spectacol, m-au impresionat foarte mult poeziile citite-n ropot de aplauze și de ploaie în mijlocul tunetelor și al fulgerelor venite la marea sărbătoare a Cenaclului Flacăra (păcat de lipsa poeziei „Mistrețul cu colți de argint" de Ștefan Augustin Doinaș) ; mi-a făcut o deosebită plăcere s-asculi (pentru-a cîta oară ?) cîntecele atît de dragi mie: „Rugă pentru părinți", „Sacra banalitate", „Aruncarea în valuri", „Taina", „La o cană cu vin", „Colind", „Dor de Eminescu", „Cînd s-o împărți norocu", „Zurgălăul" ș-atîtea alte cîntece, fiecare mai frumos ca celălalt...

Vocile au răsunat dulce pe stadion, în aplauzele frenetice ale publicului entuziasmat încă de la apariția fiecărui artist, a fiecărui grup, a dumneavoastră, de la primele acorduri. Peste tot a domnit buna-dispoziție, toată lumea dansa ; toți cei din tribune au pus mult suflet în tot ce au făcut... Aceste voci merită să fie descoperite și-ar fi fost o adevărată crimă să nu se fi-ntîmplat așa și să fi rămas necunoscute marelui public. Sînt o adevărată hrană pentru suflet.

Știți că doar cu excepția unor cazuri izolate — majoritatea lor n-au rămas în anonimat — și cîntecul de prima tinerețe (cei ce-alineresc alături de noi) apreciază la adevărata lor valoare străduințele minunatilor artiști ai genului de manifestare tînără lansat de dumneavoastră și prin dumneavoastră. Mai aștepta — din păcate ! — oameni îmbuibați cu prejudecăți, oameni cu vederi strîmte — ce din spatele unor ochelari de cal. Păcat ! Dar asta nu trebuie să descurajeze, trebuie să înțărcească, pentru totdeauna, de astfel de inepții acești idei pornite din capete de babe bîrfitoare. Noi, restul — mult mai mulți, înmilit mai mulți ! — sîntem alături de dumneavoastră și suferim mult cînd unii încearcă să lovească (oricum și oricînd) în manifestarea muzicii tinere, aducînd dovezi de-a dreptul absurde. De cîte ori primiți ceva de la ei — orice, de la scrisori pînă la fluierături și gesturi indecente — să vă aduceți aminte de NOI. Sîntem alături de dumneavoastră și cît stăm ca un zid în jurul dumneavoastră mîine nu va poate lovi ; mai întîi, ar trebui să lovească-n noi și apoi în dumneavoastră (vă rog să scuzați repetiția acestui cuvînt) și așa nu se poate întîmpla, fiindcă nu are vole să se întîmple !

Revin din nou la spectacol și vă spun (a cîta oară ?) că a fost absolut magnific. Dar lipsea ceva. Noi, toți cei din tribune, am simțit ceva... Lipsea stelele ! Și-atunci... le-am făcut noi în tribune, în timpul cîntecului „Rugă pentru părinți" interpretat atît de sensibil de Ștefan Hrușcă. Mai lipsea doar Luna... Și atunci a venit, însă mult mai tîrziu s-atunci am aprins tar stelele.. Ele-nțîrîiau s-apoi !

Nici acum nu pot să-mi dau seama cum a trecut timpul. Cînd s-a terminat, îmi părea atît de rău încît refuzam ideea de a mai pleca ; aveam impresia că spectacolul va continua...

Abia aștept spectacolele de la Năvodari. Mamaia, dar și cele de la Constanța de pe 14 august și, respectiv, 21, aceeași lună (dacă-mi aduc eine aminte din ce-am citit în „Flacăra") vineînpeles, dacă voi „prinde" bilete.

În speranța că voi reuși această performanță, răspund „Dușă sufletului cît mai multă hrană !" și

La revedere
Cu multă stimă și respect

Miercuri 4 august 1982

CARMEN CORNĂTEANU ■

Programul Cenaclului Flacăra în perioada următoare

În continuarea turneului pe care îl întreprinde în județul Constanța, CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, face cunoscut iubitorilor săi următorul program al manifestărilor viitoare : 13 august 1982 — MAMAIA ; 14 august 1982 — CONSTANȚA ; 16 august 1982 — SATURN ; 17 august 1982 — MANGALIA ; 19 august 1982 — ADAMCLISI ; 20 august 1982 — TECHIRGHIOL și 21 august 1982 — CONSTANȚA

Divinii oameni

Localitatea: Valea Seacă — Tabăra Basarabi, 8 august 1982, ora 22 și 17 minute.
Condiții de desfășurare: în aer liber, la poalele unui deal.
Numărul de spectatori: aproape 10 000 de oameni.
Calitatea spectacolului: extraordinară.
Atmosfera: fantastică, evoluînd de la o încordare și nemulțumire pe deplin justificate la un entuziasm fierbinte și sincer.
Durata: 4 ore.
Aportul organizatorilor: dubios, organizatorii de drept fiind absenți!

Îmi aduc aminte de o întîmplare pe care am trăit-o cu ani în urmă. Fiind nevoit să plec undeva cu un tren, spre mirarea mea am aflat, odată ajuns la gară, că trenul respectiv are întîrziere vreo două ore și ceva. Firește am renunțat să-l mai aștept, amînîndu-mi plecarea pentru a doua zi, nu concepeam ca un om să aștepte mai mult de 10—15 minute la o întîlnire, fie ea și de dragoste. Și, totuși, la Basarabi peste 10 000 de oameni ne-au așteptat. În jurul orei 23 a descins o parte a membrilor Cenaclului Flacăra, ceilalți fiind încă în spectacol la Cumpăna. Așadar, actorul M. Stan a făcut oficiul de prezentator. Cu toată strădania celor care se perindau prin fața microfonului, ceva nu era în regulă: se fluiera în stînga, se mai ridea în dreapta, ba se mai găsiseră și oameni bine dispuși care să dea sfaturi de pe margine. Dar la ce nu se pricepe omul cînd prinde un rachiu în nas!?

În sfîrșit, pe la ora 23 sosesc și ceilalți membri ai cenaclului, împreună cu poetul Adrian Păunescu. Fața spectacolului se schimbă ca prin minune. Închipuiți-vă un amfiteatru natural, un deal, de fapt, care se deplasa încolo și încoace, care se făcea cînd mai mare, cînd mai mic. Ca să fiu sincer, un sentiment ciudat a pus stăpînire pe mine. Am avut, la un moment dat, senzația că-n fața noastră nu este un deal, ci chiar Atlantida renăscînd din mare cu oameni cu tot. Cu acei oameni care se bucurau că sînt locatarii și martorii unei întîmplări neobișnuite pe planeta Pămînt. Din mulțime vine un bilet pe care conducătorul cenaclului îl citește: „Tov. Adrian, rugăm în numele mai multor tineri pe care-i aveți în față și care vă roagă să ne spuneți cînd puteți să veniți, că veți fi și mai bine primiți în acest orășel de carton, ce este cam de mult uitat, mai ales de artiști și de personalități". Firește că o să revenim, a spus conducătorul cenaclului, dumneavoastră meritați toată dragostea noastră.

În încheiere, vă cer scuze că în puterea cîndeiului meu au stat doar cîteva cuvinte care, probabil, nu au putut să aducă la zi chipul unei nebunii de 24 de carate, în înțelesul bun al cuvîntului. A fost frumos ce-a fost. A fost dumnezeiesc.

VALERIU ARMEANU

Legitimitatea tinereții

Localitatea: Neptun, 9 august 1982
Condiții de desfășurare: Teatrul de vară.
Numărul de spectatori: 3 500.
Calitatea spectacolului: foarte bună.
Atmosfera: reținută la început, entuziastă pe parcurs.
Durata: 5 ore.
Aportul organizatorilor: perfect.

Cine își putea închipui că după două spectacole obositoare care entuziasmaseră prin participarea celor care lucrează la importantul obiectiv economic Canalul Dunăre-Marea Neagră, repetiția de prinz se va transforma într-o întîmplare de muzică și poezie. Așa s-a întîmplat și cele cîteva sute de turiști strînși în jurul membrilor cenaclului au asistat la un spectacol cu nimic mai prejos decît întîmplările ce au loc pe scenă. După un binemeritat somn de după-amiază ne îndreptăm spre Neptun unde o mare de oameni iubitori de muzică și poezie adevărată ne așteptau cu două ore înainte ca spectacolul să înceapă. Impunătoarea grădină de vară, putem spune stîngheritoare la început, a creat în membrii cenaclului o stare de tensiune care a dispărut odată cu desfășurarea în timp a întîmplării. Seara noastră începe sub semnul „Dorului de Eminescu" iar dorința covîrșitoare a publicului de a cînta a făcut ca acest minunat cîntec al lui Alexandru Zărnescu să fie reluat. Am putea scrie multe despre contribuția celor din cenaclu la realizarea spectacolului dar ne vom opri la momentele mai deosebite ale serii. Actorul Mihail Stan a interpretat strălucit „Mistrețul cu colți de argint" acompaniat foarte bine la orgă de Idu Barbu, noul component al grupului „Flacăra-Pop". A triumfat și la Neptun formația „Iris" și alături de ea grupul feminin „Ecoul" în mare ascensiune în gustul tinăr. Grupul „Poesis" cu „Cîntec șoptit", o izbîndă a geniului tinăr, a produs o mare surpriză. Se [illegible] în bilete. se strigă din sală. Vrem [illegible] Putna", iar Gil Ioniță alătur[illegible] brî cenaclului și întreaga [illegible] lumina becurilor de chibrit [illegible] taneu ca pentru a lumina n[illegible] bolic al volevodului. La reci[illegible] ge Nicolescu, Vasile Șeicar[illegible] dansează dar se și ascultă [illegible] deplină „Foaie verde spi[illegible] „Imposibila nuntă" cîntate [illegible] oară în acest turneu. Au fo[illegible] meroase bilete care ne-au [illegible] tru tot ce s-a făcut în ace[illegible] tru ca oamenii cu sufletele [illegible] rață să se simtă cît mai [illegible] și trei bilete care spunea[illegible] manifestă prea zgomotos [illegible] trebuie însoțite de strigăte de bucurie. În răspunsul său poetul Adrian Păunescu spunea: „Tinerii trebuie să fie tineri, să trăiască și să se manifeste într-o libertate riguroasă". Lăsînd la o parte micile inexactități tehnice putem spune că și seara de la Neptun a fost excepțională.

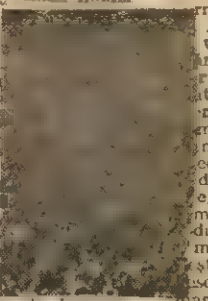

MIRCEA VINTILĂ

Sărbătoare medie

Localitatea: Mangalia.
Locul de desfășurare: grădina de vară.
Spectatori: 4 000 cu cei de pe garduri.
Condiții de desfășurare: bune
Aportul organizatorilor: bun

Ajunși marți seara la Mangalia ne-am dat seama că luați cu treaba, programul cenaclului fiind foarte încărcat, am trecut de numărul celor 600 de ședințe, cea de la Mangalia fiind a 604-a. În fața unui public numeros ce stătea pe toate locurile posibile și imposibile, conducătorul cenaclului a hotărît să sărbătorim aici cele 600 de întîmplări nu printr-un program special ci printr-un program obișnuit, așezat sub semnul sub care au fost așezate toate celelalte, semn al respectului față de public, față de artă, dăruit tinerilor din tot sufletul. Sărbătorind cele 600 de ședințe sîntem tentați să privim un pic în urmă încercînd să realizăm poziția cenaclului în conștiința oamenilor și să analizăm actuala componență a cenaclului. Această sărbătoare găsește la lucru oameni din toate timpurile cenaclului: Vintilă, Pittiș, Stan, Ioniță — de la începuturi, Șeicaru, Alifantis și ultimii, dar nu cei din urmă, Nicolescu, Hrușcă, Ecoul, Iris, uniți cu meșteșug de conducătorul cenaclului timp de aproape 9 ani într-o formulă tot mai dorită de public, tot mai iubită de mii și mii de oameni, [illegible]rneul acesta fiind mărturie pentru toa[illegible] Au trecut 600 de ședințe, peste o lună [illegible] vor face 9 ani, dar toate aceste întîm[illegible]ri nu au însemnat doar bucurie, doar [illegible]r de plăcere cînd auzi săli arhipline [illegible]tînd, nu au fost băi de miere, iar oa[illegible]nii care alcătuiesc cenaclul nu au trăit [illegible]mai triumful spectacolelor ci și mo[illegible]nte în care nu au fost înțeleși și [illegible]eori priviți cu „ochi de pește" aștep[illegible]du-se greșeala, măsurîndu-li-se gestu[illegible]e. E atît de ușor să stai în umbra, să [illegible]mărești fiecare mișcare, s-o pui sub o [illegible]die îndoielnică, să improști cu noroi [illegible] muncă făcută fără menajamente, să lo[illegible]ști în oameni care au venit cu pieptul [illegible]descoperit și care nu au făcut decît [illegible]marea greșeală de a începe să albească după [illegible]atîția ani petrecuți în slujba artei. E adevărat că spre exemplu unii membri ai cenaclului poartă blugi, că nici unul nu apare pe scenă în costum, că nu sînt asortați de la pantof la cravată, dar ei vin să muncească și să transpire pe scenă, după spectacol tot ei sînt cei care string stațiile de amplificare și chiar așa îmbrăcați ei vin să cînte, să recite, pe Eminescu, Bacovia, Goga, Dolnaș, Beniuc, Vulpescu, Labiș, Blaga, Șoreșcu, Dumitru Popescu, Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu și mulți alții, din tot sufletul, fără prejudecăți, așa cum își iubesc și țara, simplu direct, cum le stă bine tinerilor. Așa cum s-au petrecut faptele de-a lungul celor 600 de ședințe nici întîmplarea de la Mangalia nu s-a abătut de la regulă. Momentele de admirație ale spectatorilor au depășit uneori limitele, dar entuziasmul general nu putea să nu răzbească pînă în final, reușind și de această dată un spectacol bun dar nu mai mult dat fiind și numărul extrem de mare al spectatorilor veniți din dragoste pentru cenaclu, dar care nu au știut în totalitate să-și stăpînească firile în momentele în care se cerea mai multă introspecție. Spectacolul în sine a avut întîmplările lui. George Nicolescu rămîne dintr-o eroare la Hotel, e adus după o oră. Radio vacanța a fost prezentă cu un car de înregistrări pentru memoria pe bandă a acestui spectacol. Dintre apariții remarcăm cu plăcere o nouă compoziție excepțională purtînd marca arhicunoscută Vasile Șeicaru — „Să vinăm lumina lunii", versuri A. Păunescu, recitalul edificator al lui Nicu Alifantis, cuprinzînd de asemenea o noutate „Ce bine că ești", versuri Nichita Stănescu, prospețimea vechiului cuplu Vintilă-Pittiș, care ne amintește de perioada fructuoasă de la Bulandra, rezistența de tăvălug a lui Mihai Stan, iar referitor la Iris vom cita din sală: „Iris" nu se poate traduce, în toate limbile nu se poate spune decît Iris". După 5 ore de spectacol, Cenaclul Flacăra părăsea Mangalia, în gînd rămînîndu-ne biletul venit din sală din care citîm: „Aici în climatul minunat al cenaclului dumneavoastră mă simt excelent și gata să fac tot ce îmi stă în putință pentru ca frumusețea tinerilor să se facă și mai mult simțită în sufletele noastre", iar în trupuri puțină oboseală atenuată de mulțumirea că am reușit să dăruim cîteva clipe deosebite oamenilor din Mangalia.

AL. BERTZ

Prin prezența noastră aici, tridentul lui Neptun semnifică, parcă, acum, cele trei idei: „Lumină, Luptă, Libertate"

„Voi scrie și voi rescrie «imne» pentru sufletul neamului meu"

(Urmare din pag. 9)

fletului românesc. Cum am ajuns la aceste „Imne" și la limba lor? Eu vin, cum știți, din Transilvania. Strămoșii mei au fost, în parte, iobagi, dar și dieci. Au păstrat limba română pe calea cîntării. Pînă, la tatăl meu, au avut, se spune, o voce foarte frumoasă. Și prin contactul cu limba românească a cazaniilor, ca și cu aceea a satului lor, au căpătat o dexteritate în limbă. Sînt sigur că, fără acest contact de mai multe generații cu limba română, mi-ar fi fost mai greu să mă apropii de firescul sacral al limbii lui Eminescu. Și nu e vorba numai de limba vorbită în Transilvania. Știți foarte bine că în acest ținut s-a păstrat, de-a lungul veacurilor, legătura de limbă cu celelalte ținuturi românești. La mine în sat a ajuns Cazania lui Varlaam, ca și alte cărți fundamentale pe care a crescut limba noastră. Transilvania n-a fost niciodată „provincie", în acest sens. Carpații sînt ciuruiți de cărări pe care au circulat cartea împreună cu oaia. Mii de tineri cu vocație din Transilvania au umplut ctitoriile basarabe și mușatine, cînd în lăcașurile lor modeste de lemn s-a pus foc sau s-a tras cu tunul (cum s-a întîmplat cu peste 100 din aceste lăcașuri, la începutul secolului al XVIII-lea). Cine vorbește despre „ardelenism", în sens literar, cred că greșește. Un poet se naște din unitatea sacrală a unei semințli. Deci venind eu din spațiul transilvan și descoperind Moldova și Țara Românească, mai mare fericire pentru mine n-a fost decît să trec în cuvînt toată această moștenire, pe care am găsit-o ca pe propria mea moștenire.

Dacă ar fi să vă înhămați încă o dată în carul acestei mari întreprinderi, unică în lirica noastră, ați mai face-o?

— Dacă aș fi cu 14 ani în urmă, tot așa aș face. Adică aș scrie din nou „Imnele Țării Românești", „Imnele Transilvaniei", „Imnele Moldovei"... La ora de față sînt la fel de fericit, ca și acum 14 ani, asupra spațiului și sufletului românesc. Încît știu că, de fapt, pentalogia aceasta de „Imne" va fi îmbogățită pînă la sfîrșitul vieții mele. Voi scrie și voi rescrie aceste „Imne" față de sufletul neamului meu și, în acest fel, față de sufletul umanității întregi.

— Știm că pentru „Imnele" dv. ați făcut și ceea ce se cheamă o serioasă documentare, ați umblat mult prin țară, trecînd, ca și N. Iorga, pe la toate marile ctitorii ale neamului, vechi sau noi. Sau poate că modelul dv. n-a fost Iorga, ci Eminescu? Criticul Mihai Ungheanu ne-a povestit despre o tulburătoare confesiune pe care l-ați fi făcut-o: și anume, că nu vă veți socoti un poet integral pînă cînd nu veți reface traiectul geografic, istoric, intelectual, spiritual al lui Eminescu. E adevărat?

— Am umblat pe urmele lui Iorga, cu cărțile lui Iorga în sac. Voiam să văd cum arată țara de astăzi, față de cea pe care a văzut-o el. Cît de mult s-a schimbat în bine fața acestei țări, nu mai e nevoie să vă spun. Dar dv. m-ați întrebat pe cine, de fapt, am urmat, pe Iorga sau Eminescu? Cred că poeții au însămînțat în cuget drumul pe care trebuie să-l bată. Eminescu a bătut, într-un fel, drumul lui Dosoftei, ca și drumurile reprezentanților Școlii Ardelene, care erau și ei niște peterini. Oare sacul cu manuscrise al lui Sîncai este altceva decît lada cu manuscrise a lui Eminescu, pe care acesta o purta pretutindeni? Nu numai poeții români au în suflete drumul pe care trebuie să-l bată. Și un Claudel, în Franța, a făcut drumul spiritual al patriei sale, ca și Hölderlin, în Germania. Canonic, orice poet trebuie să-l facă în patria lui.

— Despre „Imnele" dv. s-a spus că au un „model bizantin". Ce v-a îndemnat la alegerea lui?

— La Horez, Brâncoveanu avea cea mai importantă bibliotecă din Răsărit. Veneau să se documenteze aici, ca la un mare centru spiritual al Europei, învățați de departe, chiar și de la Ierusalim. Iată ce devenise Bizanțul în Țara Românească! Bizanțul nu mai era, dar era Țara Românească, fiica Bizanțului, mai importantă decît mama ei, retrasă din istorie. „Modelul bizantin" nu înseamnă, deci o subordonare, pentru că Bizanțul a fost o sinteză a lumii. „Modelul bizantin" nu e neapărat etnic, ci universal. Și că orice model universal, el nu subordonează, ci declanșează. Pot să vă spun că Bizanțul, poezia bizantină mi-au declanșat izvoarele lăuntrice, pentru a ridica istoria națională în simbol universal. Sînt culturi care mor, cum au fost atîtea dintre culturile antice, și sînt culturi eterne, care sînt spiritualități. Bizanțul este o spiritualitate eternă. Asta îl face încă de o arzătoare actualitate. La mari universități ale lumii, poezia veacului al VI-lea, al lui Justinian, ctitorul Sfintei Sofii, e studiată ca și cele mai recente noutăți. Logosul întrupat în spirit bizantin este etern. Cum a fost ieri e azi și va fi mîine. De aceea socot că a ne descoperi Bizanțul lăuntric, plămădit în noi de un mileniu și jumătate, rumegat de strămoșii noștri din tată în fiu, este un lucru hotărîtor. Ce are mai intim acest popor ține de această spiritualitate. Este spiritualitatea care ne-a finisat făptura lăuntrică și ne-a scos din bolboroseala biologică la freamătul cosmic al unei limbi înfiorate de sublim. Nu credeți că-i așa?

— Piedoarea dv. e prea frumoasă ca s-o întrerupem. Continuați!

— Limba noastră, căci despre ea vorbeam, a apărut din zecile de mii de manuscrise ale evului nostru mediu. Manuscrise în slavonă, pe urmă în chirilice, pe urmă în transliterate... Se știe că o limbă apare ca și fructul toamna pe copac, după efortul de un an al rădăcinilor, al scuturării florilor, al bătăii vînturilor. Deci limba apare ca o sinteză, după un efort milenar de spiritualitate. Mi se pare greșită, de aceea, căutarea cu orice preț a limbii, cînd aveam spiritul. Identitatea de cuget din „Învățăturile" lui Neagoe Basarab, din „Istoria hieroglifică" a lui Cantemir și din „poemele tîrzii" ale lui Voiculescu este perfectă. Aceeași identitate pe care o citim în cărțile lui Ioan Casianu din Dobrogea veacurilor al IV-lea, al V-lea, în limba latină, și în cartea de învățătură a lui Varlaam, în limba română.

— Cînd vorbiți de o căutare greșită, „cu orice preț", a limbii, în dauna spiritului, ce să înțelegem? Că am pierdut nedînd prioritate acestui spirit, subordonîndu-i lingvisticii, în cercetarea moștenirii noastre culturale?

— Întocmai! Manuscrisele de la Putna sînt ale noastre, ca și Codicele voronețean. Toată această literatură în limba slavonă, de veacuri, este a noastră, așa cum ale noastre sînt mormintele martirilor din Dobrogea veacurilor III—VI, sau inscripțiile funerare din Ardeal, din aceleași veacuri primare, sau muzica din timpul lui Brâncoveanu, al lui Matei Basarab sau al lui Ștefan, care ne-a hrănit sufletele și ne-a înnobilat ființa. Cîtă vreme nu se ține seama de ființa interioară a oamenilor, care se formează atît de greu în istorie, se poate ignora o astfel de literatură, o astfel de artă. Dar cu trebuie să țin seama, ca poet în primul rînd, de această ființă interioară, știind, cum vă spuneam, la ce proces îndelung trebuie ea supusă ca să-și desăvîrșească și să-și desfolieze măreția.

Cea de-a 5-a ediție a Festivalului

filmului pentru tineret „Costinești — 1982"

Festivalul — acum

Dorel Vișan la Costinești

După cum se știe de-acum (faptul va intra, desigur, în istoria cinematografiei naționale, între 28 iulie și 4 august inclusiv, pe plaja de la Costinești s-a desfășurat cea de a V-a ediție a „FESTIVALULUI FILMULUI PENTRU TINERET", organizat de către C.C. al U.T.C., Consiliul Culturii și Educației Socialiste și Asociația cineaștilor din România. Timpul destul de capricios — și mă refer la ploaia ce se isca exact atunci cînd se simțea mai puțină nevoie de ea — a făcut ca atît masele de tineri spectatori cît și membrii juriului să penduleze între marele amfiteatru, sala de spectacol a hotelului, terasa „Radio-Vacanța", din nou hotelul, din nou amfiteatrul etc., totul fără însă a deranja substanțial buna desfășurare a proiecțiilor și mai ales fără a slăbi cu absolut nimic extraordinarul interes și entuziasm cu care tinerii sosiți aici la odihnă și distracție — virtualii spectatori, de părerea cărora membrii juriului nu au putut să nu țină seama ! — au urmărit întregul festival (de cîteva ori, zorii zilei prinzîndu-i, alături, cu păturile pe umeri, odată cu sfîrșitul proiecțiilor).

Ca vechi observator al acestui festival (particip pentru a patra oară, asistînd, printre altele, chiar la prima ediție ce a avut loc aici), nu pot fi decît subiectiv în aceste rînduri, mărturisind că am iubit și continui să iubesc cu patimă această tinerească și pătimașă întîlnire de lucru, datorită căreia, în ultimii ani, ființa creatori, regizori, actori, scenariști, operatori etc. și-au cîștigat consacrarea. Voi începe deci această relatare — la modul subiectiv, repet — în tonul bunei dispoziții caracteristice unui sezon estival prin excelență, al sincerității și seriozității caracteristice multor de participanți mai mult sau mai puțin oficial acreditați și, poate, influențat de foaia zilnică apărută pe întreg parcursul festivalului de la Costinești, intitulată „SECVENȚA" și „șeoșă" de un grup de tineri entuziaști de la „Scînteia tineretului" — cotidian sclipitor și caustic —, de niște tineri ziariști, critici și fotoreporteri care au părăsit festivalul exact la fel de albi precum veniseră, marcați însă vizibil de oboseală.

Preiau, din ziar : „La acest festival nu fost prezentate : 13 filme artistice (din care două de debut), 9 documentare, 4 de animație, 8 ale studenților de la I.A.T.C., 9 ale cineamatorilor (fără a mai socoti filmele proiectate în afara concursului, din care unele în premieră absolută).

Din carnetul propriu de însemnări : dintre filmele artistice de lung metraj, două se distanțează în mod evident : **„CONCURS"** al lui Dan Pița și **SECVENȚE"** de Alexandru Tatos (ambele în premieră absolută, ambele **filme de autor**) ; primul, film de acțiune, construit în unitate de timp și spațiu, film dramatic, uneori dur în sensul bun al cuvîntului ; o meditare asupra condiției umane, asupra responsabilității civice și asupra gravelor pericole la care poate duce superficialitatea, indiferența umană. Al doilea : film-schecîuri (dar păstrînd, paradoxal, o perfectă unitate artistică), un fel de „film în film" — amuzant și amar în aceeași măsură, trasă în priză directă (admirabil procedeu ! — încetățenit, printre alții, cu mult succes și de Mircea Daneliuc).

Filmele prezentate în selecția I.A.T.C.-ului : surprinzător de slabe, față de edițiile anterioare. Dacă aceasta a fost o selecție într-adevăr „obiectivă", situația nu e veselă deloc...

Dintre filmele documentare : trei, care se detașează — **„LINIȘTEA PICTURII"** (de Mirel Iliețu ; despre un pictor naiv, un tînăr suferind grav, Viorel Cristea, din comuna Ghilad, județul Timiș ; comentariul, aparținînd pictorului însuși și citit de Mircea Albulescu, impresionează pînă la lacrimi) ; **„CE FACEM PENTRU EI ?"** (de Felicia Cernăianu ; un film despre delincvența juvenilă, un film adevărat și aspru, făcînd parte, după cum afirmă regizoarea, dintr-un ciclu) ; **„8E-RALIȘTII"** (semnat de tînărul Copel Moscu : un film despre mineri, într-o viziune inedită și de un profund realism). Să vedem rezultatul...

Dintre filmele de animație : **„POEM DINAMIC"** (un extrem de interesant experiment tehnic — vizînd desenul direct pe peliculă, cadru cu cadru ; influențe clare din școala canadianului Mc Larren).

Filme ale cineamatorilor : **„UN TATĂ ÎȘI AȘTEAPTĂ FIIU"** (de Ionel și Ecaterina Bordeianu — „film developat într-o cratiță de către doi țărani" — cineclubul căminului cultural Bivolari, Iași) ; **„INTERMEZZO CU MOROSENI"** (autor Iosif Costinaș, „Cineclubul '70", Casa de cultură municipală Timișoara — splendid film despre realizarea unor ornamente tradiționale din lemn în Maramureș) ; **„OM CU STRUNG"** (autor ing. Corneliu Dumitriu, cineclubul Centrului de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă, București — imagine de excepție, frizînd expresionismul) ; **„ÎNȚELEPCIUNE"** (de ing. Nicolae Negruțiu, cineclubul „Semenicul", Caraș-Severin — captivantă înfățișare cinematografică a felului în care un om își construiește singur un gater). Și ar mai fi încă...

Din carnetul propriu (II) :

„Un festival ca acesta are nevoie de condiții, de dotări mai bune — vedeți necazurile cu ploaia" **(Malvina Urșianu)**

„Programul este infernal de încărcat !" **(Mirel Iliețu)**

„Dacă cel care a realizat genericul la filmul **„ÎNVINGĂTORUL"** a gîndit intenționat ca numele regizorului, Tudor Mărăscu, să apară suprapus peste un afiș cu textul Knock-out ? !" (întrebare din public).

„Nu se poate face „Mihai Viteazul" conform unor lecții de materialism istoric, punînd în gura eroului replici ce se predau la Ștefan Gheorghiu !" (V. Rebengiuc).

„E un lucru foarte trist comedia, la no', la ora actuală. Dacă aș face eu o comedie, nic odată nu aș face-o cu un actor la care lumea să rîdă de la început, de la prima lui apariție... E mai ușor să cînți, decît să nu cînți !" **(Dorel Vișan).**

„...Pe la prînz, la discoteca stațiunii, de mare succes se bucură melodiile „Felicita" și... „Paranoia" ! (n.a. — H.P.).

„Să ne iubim actorii. Ei sînt acel lucru bun pe care am reușit să nu-l facem praf în cinematografia noastră !" **(Felicia Cernăianu).**

„În toată țara există o singură cinematecă în București, și una studențească în Iași. Extrem de puțin... !" **Manea Mihaela Crenguța,** stud. anul III chimie, Iași).

Întrebare pusă lui **Ovidiu Iuliu Moldovan :** dacă ar face un film sub conducerea lui Adrian Păunescu ? Răspuns : Dacă Adrian Păunescu, pe care îl apreciez mult ca poet, ar fi regizor, aș lucra cu el cu cea mai mare plăcere !"

Cîteva considerente, după pilulele de mai sus care, vă asigur, sînt strict autentice. Asta în loc de concluzii : dacă neacordarea de către juriu a marelui premiu în acest festival a nedumerit profund, rațiunile acestui gest scăpîndu-i nu numai autorului acestor rînduri ; dacă interpretarea lui Mircea Diaconu a silit același juriu să acorde un premiu special în acest sens, neprevăzut în palmares — lucru de toată lauda, de această dată ; dacă actuala ediție a festivalului de la Costinești a avut și unele discrepanțe în alegerea peliculelor (au fost introduse, fără nici o justificare, în proiecție, filme obositoare, de lungimi nefirești, mai ales că unele erau „hors concurs"), nu putem să nu recunoaștem că și actuala ediție a reușit să sconță în evidență producții de autentică valoare artistică, acelea și atîtea cîte au fost prezente.

Altfel spus, un festival al cărui rol, pentru dezvoltarea cinematografiei noastre, nu este unul dintre cele mai mici, dimpotrivă !

HORIA PATRAȘCU

Constelația lirei

Scrisoare de dragoste

Azi am învățat cîteva litere
din alfabetul desăvîrșirii
pulpiitoare desene
pe crengi de magnolia

acesta e însuși Rilke îmi spun
sfios alungind o petală
de mărmură
și trec mai departe rememorînd
unduoase ispite
păsări alunecă pe drumuri de seară
către zăpadă

cît privește albastrul
nu-ți pot promite nimic.

MARIANA FILIMON

Elegie și timpuri

Rupîndu-se din sălcii
a mai suit o noapte,
trăgînd cu ea în nouri
îmbrățișate șoapte,

s mai căzut o vară
crestînd grăbită-n rouă
cuvintele ascunse
demult dedate nouă.

Rupînd din mine firea
trecutu-s-a și moartea,
doar păsările,
două,
adu u-mi-au,
greu,
partea.

A mai suit o moarte,
trecutu-s-a și noaptea.

MIRCEA RAICOPOL

Ofertă

culege-mi roua de pe frunte
cu degetele tale multe
și ne-om iubi-ntre flori de munte
doar mugurele să ne asculte

licheni și muschiuri ne-or fi perne
și ne-om spăla-n zăpezi eterne
și ne-om iubi între ienupuri
amîngîați de viat pe trupuri

și-om minca flori de gențiana
și îmbătați cu mari-jeana
vom consuma vise color
cînd toate stîncile ne dor

hai soarbe-mi roua de pe frunte
cu buzele tale mărunte
și cînd de mine-ai să te-astîmpuri
poți să-mi arunci trupul la vulturi.

GEORGE STANCA

Mama

Vara o-a dus cu apele pe rîu
aurul ei în prund mai scînteiază
soarele arde domolit în grîu
către iubirea pîinii dat în pază
Mama descîntă rosturile-n pîini
ca după datini casa s-o lumine
și-n sorț șterpindu-și vremea de pe mîini
în dorul său ne mbracă și ne ține
Un fluier înculat suspină-n gînd
timpul în noi își vămuie ușorii
în mine-ascult cocoarele plecînd
și cum se-abat spre iarnă trecătorii
Mama în pîine soarele-mpărțind
în vorba-i caldă blînd ne înfășoară
„copii cu pentru voi am strîns trudind
în fiecare pîine cîte-o vară"

GEORGE L. NIMIGEANU

— Nu cumva, totuși, definiți spiritualitatea românească exclusiv printr-un prag istoric, cel al sensibilității medievale?

— În sensul celor pe care vi le-am spus, cred că și despre evul mediu se gîndește greșit. Spiritualitatea medievală înseamnă spiritualitatea mediatorului. Ca și spiritualitatea bizantină, evul mediu e un model permanent. El a definit ce înseamnă Logosul întrupat în istorie ca mijlocitor de iubire între oameni. Ca să devenim mai buni, cum spune Eminescu într-un vestit articol al lui, avem nevoie de acest model al Logosului întrupat în istorie care s-a jertfit pe sine nu din mîndrie, nu din datorie civică, cum au făcut-o și alții, ci din iubire jertfitoare de sine, rămînînd model etern. Deci Evul mediu, ca și modelul bizantin, nu pot fi perimate (doar instituțiile vremii s-au perimat!), ele ținînd de eternitatea ființei omenești. Cine le ignoră riscă să dispară din istorie. Am avut, în timpul studiilor făcute în Europa, colegi japonezi, care, ca trăitori pe această, planetă, se socoteau datori să asimileze aceste experiențe. Repet: nu trebuie să ignorăm aceste modele! Nu se poate să ai atîta spiritualitate de înaltă elevație și să-ți hrănești copiii cu erzațuri, ignorînd-o. Așa cum nu poți să ai poeme de Eminescu, de Arghezi, de Blaga, și să bagi în manualele școlare poezii proaste. Sau să-i ai pe Bach și pe Grigorescu și să dai oamenilor muzică și pictură mediocre. Sînt niște exigențe ce nu pot fi ocolite fără riscul degenerării.

— Să vorbim, cu voia dv., mai pe larg, despre trecerea lui Ioan Alexandru prin orizonturile altor culturi. V-ați specializat și ca ebreist, ați tradus „Cîntarea cîntărilor", predați la universitate ebraica veche, ați făcut și studii de greacă... Ce înseamnă pentru dv. cultura orientală? Dar cea occidentală, de care v-ați apropiat, după cîte am înțeles, prin Eminescu și Blaga? Și, tot aici, încă o curiozitate. Sînteți unul dintre puținii poeți români care l-au cunoscut pe Heidegger. Ce a însemnat pentru dv. întîlnirea cu marele filosof?

— Hölderlin — am mai spus-o cîndva — socotea că drumul spre cele de acasă este cel mai lung. Și că cele de acasă trebuie învățate ca și cele străine. Deci trebuie să cunoști intim o cultură străină, cel puțin una, ca să te poți apropia de cea de acasă. De la Heidegger am învățat un lucru esențial. M-am dus la dînsul avînd sub braț „Gîndirea bizantină" tradusă în românește și poezia lui Eminescu. A fost profund mirat să vadă că Mas, marele gînditor, e tradus în românește, să vadă că știm despre Origene, despre o cultură care a format întreaga gîndire europeană. Și m-a privit cu alți ochi. Apoi i l-am arătat pe Eminescu, care vine din aceeași tradiție și care, în lada lui cu manuscrise, purta aceste averi spirituale, devenite astăzi, la noi, cărți tipărite, prin efortul de o viață al lui Dumitru Stăniloaie.

— Ne-ați spus că Heidegger v-a învățat un lucru esențial...

— Da, de la el am învățat că n-o să pot să citesc un text poetic al lui Hölderlin sau al oricărui alt mare poet european fără să știu greaca veche. Așa că am început studiul de zi cu zi, la un curs intensiv, ținut de un profesor elenist, al acestei limbi, prin care m-am apropiat de poezia greacă veche și bizantină. În acest context am făcut și ebraica veche, pentru a citi Psalmii de la izvoare. Împreună cu latina, acestea sînt limbile clasice ale culturii europene. Deci și ale culturii noastre, care nu se poate lipsi de nici una din ele fără riscul provincializării. Iată de ce este o bucurie pentru mine să mă știu începătorul cursului de cultură și civilizație ebraică veche la Universitatea din București.

— Să ne întoarcem din nou acasă, în Transilvania dv. natală. Vorbiți-ne despre poezia acestui ținut !

— Nu și despre istoria lui?

— Ba da!

— Transilvania e un roi de aur pentru cultura română. Cum am scris într-un imn, e ca un riu prea-plin care se revarsă. Și-a trimis undele ei fertile în toate ținuturile românești. Cultura română s-a primenit mereu, prin Transilvania, în chip deosebit în dimensiunea ei etică. Poeții transilvani au depășit esteticul, asimilîndu-l, au depășit frumosul, trecîndu-l în spirit, în sublim, în dimensiunea etică. Această dimensiune etică — o știți la fel de bine ca și mine — poate fi însă incomodă pentru cei care viețuiesc la dimensiunea estetică !

— S-ar zice că aici, în poezia acestui ținut, modelul bizantin, cu frumusețile, dar și cu rigorile lui, este cel mai pregnant... Nu credeți?

— Da, există o frumusețe a transfigurării în poezia transilvană care o face mai apropiată de poezia bizantină, adesea seacă și dură, obiectiv-lirică, dar cu cîtă forță de modelare! Poeții transilvani cer o conștiință etică, un om angajat spiritual, ca să poată fi degustați la valoarea lor reală. A fost pregnant, în Ardeal, Bizanțul spiritual, mai mult decît cel estetic, pe care-l putem întîlni chiar și la mari poeți ca Arghezi, dar care nu este cel esențial. Pe urmă, să nu uităm de matca arheologică a Transilvaniei, care, alături de cea a Dobrogei, e cea mai bogată în mărturii adeverind vechimea aproape bimilenară, în acest nucleu de țară, a marii spiritualități mondiale care a fost creștinismul. Uitați-vă la o hartă arheologică a veacurilor III-VI ; aici, în această lume a mea, a noastră, sînt concentrate mari forțe ale acestei spiritualități. O spiritualitate la care popoarele vecine au aderat după mai multe veacuri. Toți istoricii Transilvaniei au fost de părere că puntea de legătură și de discuție cu comunitățile venite mai tîrziu în acest spațiu trebuie să pornească de la vechimea creștinismului populației autohtone românești. Nu întîmplător, păstorul cu oaia, poate păstorul mioritic de mai tîrziu, apare într-o gemă din veacul al III-lea tocmai în acest spațiu transilvan.

— La ce lucrați în prezent? Da, știm, ne-ați spus, la „Imnele iubirii"... Dar oare pe poetul imnic Ioan Alexandru nu-l ispitesc și alte modalități lirice în afara imnului?

— Imnul nu-i o modalitate lirică. Cum nu este bucuria sau iubirea. Sufletul omului, racordat la dimensiunile eterne ale ființei, s-a rostit imnic de cînd se știe, de la imnele vedice la odele imnice ale lui Claudel sau sonetele imnice ale lui Voiculescu. Imnul este celebrarea părții luminoase, nădăjduitoare, din făptura umană, este fața omului izbăvit, care-și știe destinația întru eternitate.

— Cu ce nu v-ați putea împăca, Ioan Alexandru?

— În „Infernul" lui Dante nu există nici lumină, nici iubire, nici bucurie. Totul este cenușiu, închis, întunecat. Iar la porțile de intrare ale infernului se află indiferenții, oameni care au trăit la dimensiunea cenușie a vieții lor: indiferenții, cei care n-au făcut nici bine nici rău, cei care n-au fost nici calzi, nici reci. Ei bine, cu acești indiferenți n-aș putea nicicum să mă împac. Se cere la un moment dat, în viață, o opțiune, și opțiunea nu poate fi, dacă ești atent la dorul lăuntric al sufletului tău, decît pentru starea paradisiacă, starea luminii, a binelui, a adevărului, a iubirii. A iubirii jertfitoare de sine, care nu va înceta niciodată, acea iubire aprinsă pe pămînt de Logosul întrupat în istorie. Și care încheie „Paradisul" lui Dante, spunîndu-se că mișcă sori și stele.

— Alte proiecte? Știm că vă pregătiți să plecați, în aceste zile, în Creta...

— Da, am fost invitat acolo ca să țin o conferință despre poezia bizantină în Creta.

— Un român care să le vorbească cretanilor despre propria lor cultură? Iată un lucru care nu-i de toată ziua!

— Nădăjduiesc din toată inima să-i pot face față.

Un muzeu in labirint

„Afacerea" Caravaggio (III)

Capul lui Goliat

Capul lui Goliat (presupus autoportret)

Profeții lui Caravaggio por obișnuiți mai degrabă să joace zaruri decît să citească. Dar nu pun mîna pe sabie pentru a-și apăra convingerile și cu atît mai puțin pentru a răzbuna o eventuală ofensă. În schimb, pe pictorul lor nu ni-l putem imagina altfel decît așa cum arată faptele : în stare să sperie și poliția și pe protectorii săi. Nu-i trebuie mult ca să se înfierbînte. O vorbă. Un gest. În clipa următoare, sabia își face apariția. Și poate curge sînge.

În mai 1606, undeva în apropiere de Campo Marzio are loc o asemenea încăierare în urma unei neînțelegeri la un joc. Sînt patru de o parte și patru de o parte cei care se bat. Între ei Caravaggio. La un moment dat, adversarul său lovit, cade și nu se mai ridică. E mort. Pictorul e, și el, rănit la cap. Singerează. Prietenii îl iau de la locul încăierării și-l duc la un spital pentru a fi bandajat. Interogat de un notar, acolo, Caravaggio neagă totul. „M-am rănit eu însumi cu sabia mea căzînd în stradă, declară el, și nu-mi amintesc nici unde s-a petrecut asta, nici dacă mai era cineva acolo". Notarul insistă. Dar pictorul replică sec : „Nu mai am nimic de spus". Cîteva ore mai tîrziu fuge din Roma și se refugiază la un castel al prințului Colonna unde stă ascuns. Așteaptă acolo iertarea papei. Și între timp își amintește, poate, tabloul în care-l pictase pe David ținînd în mînă, însingerat, capul lui Goliat. Nu sîngele, nu obrazul livid, acoperit de tristețea morții, îi înfiorase pe cei care priviseră tabloul, ci un fapt cu totul bizar : capul lui Goliat era capul lui Caravaggio însuși ! Un autoportret ! În fața unei asemenea dovezi de umor macabru se vorbise mult despre caracterul unui Caravaggio, fără să bănuiască nimeni însă că, într-o zi, autoportretul acesta ar putea să pară aproape profetic.

Dar papa e furios. Caravaggio i-a înfruntat ordinele. În plus, Paul al V-lea nu e atît de atras de artă ca predecesorii săi. Nu mai e vremea cînd Michelangelo îi putea înfrunta pe papi pentru că papii nu se puteau dispensa de el. Și apoi, dușmanii lui Caravaggio se agită. Vorbesc de răzbunare, de intransigență. În sfîrșit, a venit vremea socotelilor, gîndesc ei. Și chiar o spun. Caravaggio nu trebuie să mai revină niciodată la Roma. Și e de la sine înțeles că în viespărul acesta care zumzăie ar fi dificil un gest de clemență.

După cîteva luni, pictorul se decide să plece la Napoli, cu speranța că vor veni totuși pentru el și vremuri mai bune. Aici lucrează și mai ales așteaptă. Dar o altă dispută îi înrăutățește situația. Fuge în Malta. Aici pictează din nou. Face portretul Marelui Maestru al Ordinului cavalerilor de Malta și e primit în rîndurile cavalerilor acestui ordin. În sfîrșit, e cavaler. Dar nici un semn de la Roma. Și, vai, intervine iarăși un incident. Pălmuiește pe unul din nobilii cavaleri, ultragiu care îl aruncă în închisoare. În împrejurări misterioase, de aventură romantică, evadează și fuge în Sicilia. Mai întîi la Siracuza. Aici observă antichitățile. E intrigat de una din grote, care are forma unui canal auditiv. Află că tiranul Dionis se servise de ea pentru a asculta de-afară ce vorbeau ocnașii, întrucît orice sunet dinlăuntru reverberează. Și numește grota „urechea lui Dionis", denumire care a rămas pînă azi. Dar n-are timp să se bucure de nimic. Are impresia că e urmărit ; sau e, într-adevăr. Cavalerii de Malta l-au exclus din ordin ca „membru corupt și putred" și se pare că nu s-au mulțumit cu atît. Vor să se răzbune. Hăituit, Caravaggio fuge la Messina. Pictează și aici. Dar nicăieri nu se mai simte la adăpost. Se crede urmărit peste tot și nu mai pictează decît încins cu sabia. După puțin timp fuge la Palermo. Iar de la Palermo, înapoi la Napoli. Cu ce bilanț se întoarce ? Plătește o clipă de furie cu o neliniște de animal hăituit, încolțit din toate părțile. Căci emisarii cavalerilor maltezi sînt pe urmele lui. Într-o noapte, la Napoli, Caravaggio e rănit și bătut atît de rău încît, după incident, la Roma ajunge zvonul că pictorul a murit.

În timpul convalescenței, pîndește cu înfrigurare curierii care vin de la Roma. Ridicarea pedepsei pare aproape. Veștile care sosesc sînt încurajatoare. Încă puțin, i se spune, și papa se va înduplека. Îi va grația, îi va permite să se întoarcă din exil.

Epuizat, Caravaggio nu mai are însă răbdare să aștepte. Nerefăcut după atacul în care fusese rănit, își îmbarcă bagajele pe o felucă și se îndreaptă pe mare spre Porto Ercole, un fort spaniol la frontiera statului pontifical, pentru a aștepta acolo grația papală și anunțul că se putea reîntoarce la Roma.

Urmează cel mai enigmatic episod din viața lui Caravaggio. În clipa cînd debarcă la Porto Ercole, lăsîndu-și bagajele pe felucă, pentru a se reîntoarce în cazul că ar avea dificultăți, e arestat ca urmare a unei confuzii de nume. Spaniolii cred sau se prefac a crede că e un anume señor Mendoza. Și îl încarcerează. Pînă se lămuresc lucrurile, trec două zile. Atunci e eliberat. Dar ieșind pe țărm, pictorul nu mai regăsește feluca. Marea e pustie ca și țărmul. Feluca plecase, lăsîndu-l singur într-o regiune fără apă potabilă, infestată de țînțari și de malarie. Furios și disperat, Caravaggio rătăcește pe acest țărm ostil, sub un soare necruțător, așteptînd în zadar să zărească o ambarcațiune care să-l ducă de-acolo. Are un atac de febră pernicioasă, se pare. Și, fără nici un ajutor, la 18 iulie 1610, moare pe plaja pustie din apropiere de Porto Ercole „mizerabil cum a trăit", scrie biograful său Baglione care nu este altul, însă, decît adversarul său, pictorul Baglione, cu care a avut un proces răsunător. Între timp, iertarea îi fusese acordată de papă. Dar această iertare nu-i mai servea la nimic lui Caravaggio.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Horia Hulubei

Nu cunosc în ce zi și în care lună a anului 1972 s-a stins din viață fizicianul și savantul Horia Hulubei, ieșeanul născut în 1896, ale cărui cercetări și contribuții de aproape patru decenii în domeniul specialității lui, l-au încununat cu laurii unei notorietăți pe plan internațional, fiind ales membru în numeroase academii și în prestigioase societăți științifice străine. În orice caz, dacă nu s-au împlinit cumva, se vor împlini pînă la sfîrșitul lui 1982, zece ani de cînd am încetat să-l mai știm între noi. Și nimeni nu-l mai pomenește public — oricît de mari și de valoroase l-ar fi fost meritele, — fiindcă aceasta este destinul omului de știință, spre deosebire de zămislitorul de frumos — poet, prozator, compozitor, pictor, sculptor — care înfruntă în durată, vrăjmășiile timpului și dăinuie în nemurire prin operă, cum atît de adevărat și așa de superb s-a rostit Arghezi în **Testamentul** lui : „Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte / Decît un nume agîndat pe-o carte..."

Cîteva semne scrise de la Horia Hulubei ni-l vor reaminti nouă profanilor, așa cum a fost, în comportamentul și stilul său, în gîndirea și patriotismul lui. Sînt trei scrisori, două de relații, aș putea să le numesc uzuale și una mai lungă, edificatoare prin substanță și grija de progresul țării, care-i definesc sentimentele și cugetul, — toate trei destinate profesorului Ion Simionescu. Și încep cu ultima, după părerea mea, care nu e datată, dar care cred că o pot situa prin antet și conținut, în 1938 sau 1939, cînd Horia Hulubei fusese mutat cu catedra de la Iași la București și devine rector al Universității. Dau textul respectiv :

„**Universitatea din București**
Cabinetul Rectorului

Iubite Domnule Profesor,

Primesc chiar azi noua dumneavoastră carte : „**Tinere cunoaște-ți neamul**", pentru care vă mulțumesc frumos. Cîtă dreptate aveți, în dezorientarea de azi, să le amintiți la mulți că sînt și români ! Vă mai doresc și la mulți ani, iubite domnule profesor și tot ce doriți pentru cei dragi. Horia Hulubei".

Cealaltă este expediată de la Iași, la 20 decembrie 1936 :

„Domnule Profesor,

Am primit cu adevărată bucurie și ușurare vestea ce mi-ați trimis prin domnul Bogdan (n.a. Petre Bogdan, 1873—1944, chimistul, profesor universitar și academician).

Grație amabilei matale intervenții Alisa va putea lucra liniștit pînă la finele anului, fără a mai avea veșnica amenințare de întrerupere de concediu, pentru că a îndrăznit să lucreze conștiincios. Profit de ocazie, că odată cu mulțumirile mele cele mai calde, să vă zic și la mulți ani și toată sănătatea pentru mata și ai matale. Horia Hulubei".

În sfîrșit, reproduc și epistola cea mai amplă, cu adînciile ei semnificații, la care m-am referit, și care de fapt, e cea mai veche :

„Iași, strada Tătărași nr. 3
30 noembrie, 1935

Mult stimate Domnule Profesor Simionescu,

În unul din numerele recente din „Universul" ați făcut un articol „Moldovimi", unde e vorba și de umila mea persoană. Vă mulțumesc frumos pentru gîndul bun ce ați pus acolo pentru mine și pentru aprecierile, mult prea măgulitoare, asupra activității mele științifice. Ca unul ce știu îndeaproape ce înseamnă starea de inferioritate în care sînt ținute laboratoarele noastre, urmărese cu pasiune orice încercare ce se face în a atrage atenția celor în drept asupra acestui lucru. Ar fi o fericire să se înțeleagă odată temeinic, că unul din factorii cei mai importanți de formare economică a unei țări este cercetarea științifică pură, ca să nu vorbim decît de latura ce ar putea prinde imediat atenția factorilor noștri responsabili, oricît de paradoxal ar părea la prima vedere. Eforturile imense făcute de toate națiile, de orice organizație politică ar fi ele, de la extrema dreaptă la cea stîngă, atunci cînd au fost puse în fața nevoii de a se manifesta pe primul rînd al civilizației moderne — și aceasta ca o necesitate absolută a existenței lor — o dovedesc cu prisosință...

Organizația puternică a cercetărilor științifice în U.R.S.S. cu formarea echipelor autohtone de specialiști pentru orice ramură a cercetării așa-zisă dezinteresată precum și a aceleia cu interes imediat, au adus, în decurs de vreo zece ani, o independență și un exces de bogăție în această regiune a lumii, care au început a da de gîndit, dacă nu ar fi decît rezultatul fericit al prospecțiunilor făcute de institutele geologice universitare rusești, care le-au descoperit bogății imense ce dormeau în pămîntul lor și care, de altfel, au găsit o întrebuințare imediată.

Germania a dus, în ultimul timp, o politică extrem de sistematică pentru educarea științifică, din virsta cea mai fragedă, culminînd la un organism puternic de cercetare de laborator, cu totul impresionantă.

Cetatea Universitară înghebată sub zidurile Romei cu sacrificii enorme și la un popor care a avut atîtea alte chestiuni, mai urgente în aparență de aranjat, este iarăși un exemplu viu. Roadele s-au văzut deja : Roma are o situație privilegiată în producția fizicii și matematicii moderne : școala lui Fermi, Levi Civitta etc. (n.n. Enrico Fermi, 1901—1954, fizician, Premiul Nobel în 1938 și Levi Civitta, 1873—1941, matematician, creator împreună cu Gregorio Ricci-Curbastro 1853—1925, a calculului diferențial absolut.) Italia posedă acum o echipă de oameni specializați ce au scos-o din multe încurcături, dîndu-i posibilitatea să se industrializeze și să se echipeze strălucit cu toate dificultățile ei financiare și lipsuri de materii prime esențiale.

Franța, prin persoana lui J. Perrin (n.n. Jean Perrin, 1870—1942, fizician), a organizat „La Recherche Scientifique" cu buget de zeci de milioane de franci francezi anual, cu roade deja cu totul remarcabile atît în supremația științifică, cît și în problema vitală a echipării ei naționale.

Lunile trecute s-au făcut donații de sute de mii de lire laboratoarelor engleze ști de cercetare pură.

Nu mai vorbim de America, care după ritmul actual al echipării laboratoarelor ei, ne vor da peste puțin timp un exemplu strălucit pînă la ce putere intelectuală și economică poate ajunge o țară, care-și pregătește cu sistemă oamenii de care are nevoie și care în lupta aprigă pentru viață utilizează cu randament maxim orice energie intelectuală ce se evidențiază. Este așa de evident că inteligența omului e încă cea mai puternică armă a lui în viață și că o țară este cu atît mai puternică cu cît dispune de mai multe inteligențe creatoare și că e de neînțeles o formă de inerție ce se pare că încă are de gînd să dureze la noi. Bogăția țărilor civilizate a crescut imens și crește într-un ritm aproape ametitor cu ajutorul acestor inteligențe creatoare. Creuzetele, unde se dezvoltă liber și în toată plenitudinea lor aceste tendințe sînt tot laboratoarele de cercetări științifice, unde acești artiști ai gîndului și ai scormonirii naturii, nu pot evolua în libertate decît animați de flacăra cercetării dezinteresate. De aici pleacă industria care, dacă dispune de un sistem economic propice, încurajator de creare, aplică și îmbogățește mediul unde se instalează. Fără cercetare dezinteresată, industria moare ca neînnoită. Noi știm ce înseamnă crearea în țara noastră a unei industrii născută în altă parte ; brevetele de fabricare și specialiștii importați ne costă miliarde, mult mai mult decît ne-ar costa orice efort făcut în sensul pregătirii mediului propice, al cultivării creațiunii științifice și industriale la noi. Iar această industrie e sortită să moară repede, căci în furnalul unei munci imense depusă peste hotare, condiții noi și mai avantajoase sînt repede găsite și distanțarea vine, imediată și necruțătoare, dacă nu ai la tine acasă în îndemînă, pe acei ce îți-o pot face să se adapteze și eventual să concureze munca străină similară. Nu mai vorbim de înarmarea țării. Românii nu învingeau numai cu disciplina lor militară și cu spiritul războinic, ci pentru că erau mai deștepți și mai cultivați ca alții și deodată veneau cu o drăcovenie nouă de luptă, — o catapultă de exemplu. De ce e periculos să te încaieri cu o țară civilizată ? E tocmai din cauza războaielor noi cu care-ți cad în cap cînd ți-e lumea mai dragă și datorită posibilităților de a întreține și reforma un material așa de labil și consumabil, ca armele de luptă. Războiul actual e făcut cu inteligență, nu cu mușchii noștri, mult mai mult cu industria evoluată și standardizată la extrem, decît cu vorbe patriotice. Cea din urmă industrie și cea mai mică inteligență creatoare, este o armă infinit mai distrugătoare, în caz de apărare de țară, decît orice elan generos care, oricît ar fi de necesar și de înălțător, e nimicit în fața posibilităților imense a minții reci și cu reacțiuni efective, în găsirea mijloacelor de atac distrugătoare și de apărare. O singură idee fericită la un moment dat, face mai mult bine decît tot ce s-a cîștigat — cu miliarde — din ideile și materialul de importație. Niciodată nu e prea tîrziu și aceasta ne-o bravă cu prisosință exemplul de la răsărit, unde o politică realistă, de educare științifică și industrială combinate, au făcut dintr-o țară extrem de înapoiată pînă acum vreo zece ani pe acest tărîm, una din puterile ce se afirmă imperios atențiunii lumii, provocînd toate reacțiunile în care asistăm.

Fără să vrem, ne lăsăm antrenați de aceste urmări practice, acum cînd a înnebunit lumea și cînd existența și liniștea tuturora e în cumpănă, dar Doamne, cîtă recunoștință și respect nu ești înclinat să acorzi civilizaților ce au dat un Pasteur, un Carnot sau un Ampère. (n.n. Louis Pasteur, chimist și biolog, 1822 - 1895 ; Lazare Carnot, 1753—1823, matematician, unul din creatorii geometriei moderne și André Ampère, 1775—1836, fizician și matematician, toți trei francezi). Faraday (n.n. Michael Faraday, 1791—1867, fizician englez) cu cîteva lucrări de laborator a revoluționat complet fața lumii, arătînd cum poate fi întrebuințată forța electrică. Un singur Pasteur sau Faraday să apară într-o țară și sute de miliarde chiar, cheltuite pentru a dezvolta și întreține un exemplu de inițiere propice formării și dezvoltării lor, ar fi pe deplin și cu prisos justificate. Obligațiunea morală a unui stat să vină cu aportul lui intelectual la masa mare a producției inteligenței omenești, ne cere apoi cu totul imperios să ne organizăm și noi, ca să ne plătim datoria cu prisosință, cu atît mai mult că sîntem cu toții convinși că nu capacitățile de lucru românești, că nu talentele și istețimea ne lipsesc, ci mediul propice, emulația și organizarea vieții noastre intelectuale și, în acest sens, că orice efort luminat și eficace, ca acela ce faceți dumneavoastră, să umple inima de bucurie tuturora aceloa care înainte de toate și peste toate, vor să fie cît mai bine în țara noastră. Dar văd că mă las antrenat în fuga condeiului și vă răpesc un timp prețios, domnule profesor. Îmi voi face o plăcere deosebită să vin să vă văd în trecerea prin București, dacă voi avea norocul să vă găsesc liber cîteva momente. În așteptare, vă rog să transmiteți respectuoasele mele omagii doamnei Simionescu, iar pe dumneavoastră vă rog să credeți în tot devotamentul ce vi-l port din totdeauna.

Horia Hulubei".

Astea au fost semnele de la Horia Hulubei. Reflecțiile și comentariile las să le facă în parte fiecu lector.

L. KALUSTIAN

Revista revistelor

PAGINI BUCOVINENE. Inițiativa revistei „Convorbiri literare" de a edita, în fiecare număr, un supliment intitulat „Pagini bucovinene" — aflat acum la al cincilea număr — este admirabilă și merită să fie menționată. Emanație a unui grup de autori entuziaști, inteligenți, buni jurnaliști, unii dintre ei nume cunoscute, cum ar fi prozatorul Constantin Blănaru, poeții George Damian și Ion Beldeanu. C. Ștefuriuc, publiciștii Mihail Iordache, Marcel Mureșeanu și Viorel Dârja, „Pagini bucovinene" e un adevărat „periodic", orientat către promovarea literaturii din nordul țării, o regiune a cărei rezonanță în cultura românească nu mai trebuie amintită. Număr de număr, „Pagini bucovinene" au cîștigat, pe lîngă o înfățișare grafică elegantă, și o consistentă conformație intelectuală, reușind să confirme autori deja cunoscuți, cum ar fi G. Damian sau Ion Beldeanu, citați mai sus, să afirme un critic fin, cu un condei inteligent, cum este Mihail Iordache, și să situeze la un nivel înalt paginile de istorie literară, grație sforțărilor acelui mare pasionat de Bucovina care este poetul Lucian Valea.

BACĂUL LITERAR. Fără discuție că o publicație băcăuană de cultură, așa cum este „Ateneu", nu ar fi putut să fie decît o prezență jurnalistică de ținută : tradiția locală și forțele actuale o probează. Așa încît nu a surprins pe nimeni atunci cînd „Ateneu", alături de alte publicații, a reușit, în primăvara acestui an, o periodicitate lunară. Modificarea nu l-a găsit nepregătiți pe redactori, ei aveau, se pare, în plan această „intensificare" publicistică și, ca atare, metamorfoza s-a făcut fără defecțiuni. O echipă de critici alcătuită din rigorosul Constantin Călin, Vlad Sorianu, tînărul eseist Theodor Codreanu, criticul de teatru George Genoiu, poeții și prozatori de toată stima, precum Ovidiu Pecnaru, traducători ca Elena Bulei ș.a., n-aveau decît să dezvolte ceea ce făceau și mai înainte. Ceea ce place acum la revista „Ateneu" este ținuta sobră, riguroasă, aspectul „academic", de publicație culturală cu mize largi, unde sociologia, artele plastice, politologia, ecologia, economia politică se împletesc cu literatura bună. Ultimul număr, din iulie, conține, printre altele, o proză de Mircea Radu Iacoban, un eseu de Ion Apetroaie despre literatura lui George Bălăiță, o cronică a lui C. Călin despre „Amintiri" de Șerban Cioculescu.

„Ateneu" devine, într-adevăr, o revistă care merită să fie urmărită.

CATALINA MOGA

Două cazuri în atenția Ministerului Educației și Învățământului

Întîmplare deloc întîmplătoare

Să-i zicem, deocamdată, întîmplare! Cu toate că, la un examen de admitere nu întîmplarea este cea care așază lucrurile în firescul lor. Și totuși, nefirescul și-a pus amprenta la unul din examenele de admitere de la Liceul „George Enescu" din București, la instrumentul fagot, treapta I. În urma testului de aptitudini, candidata Carmen Tănase obține 7 la studii tehnice și 7 la interpretare. Nemulțumită de notele primite face contestație și obține, în urma audierii benzii de către comisia de contestații, 9 la interpretare, deci dintr-o dată două puncte în plus. Adrian Jojatu, cînd află de această răsturnare de situații, face și el contestație, numai că i se menține nota primită inițial — 8. Nimic nefiresc pînă aici, poate doar cele două puncte diferență în aprecierea elevei Tănase Carmen, două puncte însemnînd, orice s-ar spune, mult prea mult cînd e vorba de un concurs de admitere. Întîmplarea de care vorbeam la început ni se dezvăluie de aici încolo. În cazul elevei Carmen Tănase a fost audiat întregul program. În cel al lui Jojatu nu a putut fi audiat decît parțial: prima parte a Concertului în Do Major de Vivaldi și Trei piese românești. Restul concertului plus două studii tehnice nu au fost prezentate comisiei de reexaminare. Așadar, reexaminatorul de specialitate (oare tot o întîmplare să fie că a fost pus în comisia de contestații un singur fagotist, în vreme ce în comisia de examinare erau prezenți doi profesori de fagot și un profesor de corn — deci tot suflător?) a fost pus în situația de a nu avea o viziune de ansamblu în comparareа aptitudinilor candidaților. Cu toate acestea, comisia de contestații în loc să ia atitudine față de o atare situație dispune menținerea notei inițiale în cazul lui Jojatu și a celor două puncte în plus în cazul elevei Carmen Tănase.

Am solicitat sprijinul, în descifrarea acestui examen, unui alt fagotist de excepție, Mitiade Nenoiu, prim solist în orchestra simfonică, Radio. Ascultăm împreună cu directoarea liceului și cu o reprezentantă a Inspectoratului școlar, banda. Ni se explică: „De aici începe Jojatu Adrian!" Lipsește deci pînă și partea de bandă care stabilește identitatea elevului. Se derulează partea I din concertul de Vivaldi după care se intră direct în piesele românești. Unde au dispărut părțile a doua și a treia ale concertului lui Vivaldi? Unde sînt cele două studii tehnice? „Probabil a fost o defecțiune tehnică de înregistrare" — încearcă o explicație tovarășa directoare Coman Lavinia. „Sau poate o pană de curent" — intervine altcineva. Dacă este să ne spunem și noi părerea, am adăuga: sau poate a fost la mijloc o rea intenție!

Oricum, o asemenea „întîmplare" — fie ea defecțiune de înregistrare sau orice altceva (chestiunea ar merita elucidată!) — anulează însuși dreptul la contestație al candidaților, cită vreme contestația este susținută doar de bandă! „În situația lipsei benzii — comenta «întîmplarea» Mitiade Nenoiu — și a neputinței noastre de a rejudeca tot examenul, prin comparație, cred că nu există decît o soluție: să fie reexaminați din nou cei doi candidați la aceste probe de aptitudini. Sau, în cel mai fericit caz, să se mai acorde un loc pentru fagot". De ce așa și nu altfel? Pentru că așa este echitabil! Pentru că nu s-a luat nici un moment în considerație că Jojatu avea și un avantaj față de toți ceilalți concurenți: a cîntat un concert întreg — ceilalți doar cîte două părți dintr-un concert. Or, după părerea specialiștilor, partea I și finalul într-un concert prezintă probleme tehnice diferite. A interpreta un întreg concert, pe lîngă efortul de memorizare, presupune și capacitatea de memorizare tehnică a întregului material al concertului respectiv.

Nu poate fi luată de bună o greșeală care denaturează rezultatele unui concurs! Iată de ce apreciem că M.E.I. trebuie să intervină de urgență pentru soluționarea echitabilă a acestui caz, dispunînd reexaminarea candidaților sau revenirea la situația de dinaintea reexaminării părtinitoare. Cu atît mai mult cu cît comisia de admitere — din care au făcut parte: un profesor specialist de la Conservator, un prim fagotist la Filarmonică și un profesor de corn, deci tot suflător — a apreciat, fără dubii, motivînd în fișe aprecierea, 7 pentru Carmen Tănase, 8 pentru Adrian Jojatu. Este greu să acuzi de subiectivitate 3 specialiști și să declari obiectivă reexaminarea făcută doar de unul!

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Respins la un examen la care a fost admis

Numai cine nu a dat în viața lui vreun examen nu va prețui. Cum învățămîntul este însă de multă vreme general și obligatoriu iar învățămîntul înseamnă și examene, este de înțeles că aproape toată lumea va fi de acord cu motivele care l-au îndemnat pe soții Natalia și Horia Olărescu din București să adreseze redacției, de curînd, o scrisoare. În vara aceasta, în urma concursului de admitere pentru treapta a 2-a la Liceul de arte plastice „Nicolae Tonitza", atelierul textile-monumentale, fiica lor, Olărescu Ioana, a obținut media 9.50. Întrucît aceeași medie a fost obținută de doi candidați, a fost necesară susținerea probelor de baraj. La aceste probe ea a obținut media 10 și a fost declarată admisă la concursul ale cărui rezultate au fost afișate și s-au aflat la vederea oricui. Trec vreo trei săptămîni și, ca din senin, spre stupefacția familiei, apare înștiințarea că eleva Olărescu Ioana a fost respinsă ca urmare a repartizării unui loc de la atelierul textile-monumentale la atelierul de sculptură. „Deducem — scriu părinții elevei — că la baza revenirii asupra hotărîrii inițiale a stat contestația elevei Stan Antoaneta, de la atelierul de sculptură, care a obținut la examenul de treaptă media 9,33 iar la examenul de baraj media 8,83. Anularea rezultatului unui examen nu poate fi făcută însă decît pe baza unui viciu de fond, nu unilateral și în nici un caz pe baza unei repartizări de locuri reclamate după încheierea acelor examene. Singura repartizare judicioasă și legală este aceea rezultată din actele oficiale care au stat la baza susținerii examenelor, omologate de forurile școlare în drept și prezente în dosarele de arhivă ale școlii". Nu poate fi lipsit de interes, se mai arată, că eleva Olărescu Ioana a obținut premiul I în anul școlar abia încheiat ca și în majoritatea anilor precedenți iar la disciplina de specialitate — „textile — a avut pe durata școlarizării cea mai mare medie anuală.

Părinții elevei se adresează Inspectoratului școlar al municipiului București și primesc un răspuns din care se vădește că n-a fost înțeles obiectul cererii lor, ceea ce-l determină să revină cu o precizare: „Scrisoarea noastră constituie o contestație și nu un memoriu. Prin ea nu solicitam o suplimentare de locuri, așa cum rezultă din răspunsul dv., ci reclamam repunerea în drepturi legale obținute oficial la examen de către fiica noastră. Acest drept a fost substituit printr-o denaturare a rezultatelor examenului, efectuîndu-se o transferare de locuri abuzivă, lipsită de temei și în afara circumstanțelor legale, în favoarea altei candidate la concurs care a fost respinsă și a obținut medii mai mici".

Luni, 9 august, inspectorul Corneliu Rădulescu ne-a spus că singurul care cunoaște bine situația este tovarășul Costin Petinescu, inspector general, care se află în concediu și urmează să se întoarcă spre sfîrșitul lunii, cînd am putea reveni și noi pentru lămurirea acestui caz". Dar dacă este vorba despre o suplimentare de locuri, ne-a mai spus inspectorul cu care am vorbit, atunci, să știți că nu se poate face nimic, locurile sînt hotărîte prin decret".

Din două motive, așadar, întîi pentru că sfîrșitul lunii este încă departe și al doilea pentru că, fiind stabilite prin decret, nu vedem de ce locurile acestea sînt transferate de colo-colo ca piesele unui joc de noroc; în aceeași zi, 9 august, am mers și la Ministerul Educației și Învățămîntului unde, vom spune, am constatat că o problemă ce ține de inspectoratul școlar este mai bine cunoscută decît la Inspectoratul școlar al municipiului. De o bunăvoință despre care nu ezităm să spunem că a fost perfectă, tovarășul Gheorghe Rusitoru, directorul Direcției învățămîntului liceal și tehnic profesional, ne-a încredințat că știe cazul elevei Olărescu Ioana și că, în vederea unei rezolvări, părinții elevei au fost înscriși în audiență la conducerea ministerului.

Ce face un copil care se prezintă la examen? El face, desigur, ce-i spun profesorii. Dă probele care i se cer, scrie și vorbește răspunzînd la întrebări și apoi așteaptă, cu inima strînsă, rezultatul. Și dacă-și vede numele printre cei admiși, ce face el? Sare în sus de bucurie, chiuie, plînge de fericire și își simte inima eliberată ca o pasăre dintr-o colivie. Acasă, măcar o vreme, este răsfățatul familiei. Pe urmă poate că pleacă la bunica la țară ori cu părinții la mare. Pe unde se duce este întrebat dacă a luat examenul și el răspunde că da, a reușit. Dar ce-i rămîne lui de făcut dacă, după ce se întoarce, aude că a fost respins totuși? Să admitem, cel puțin, că-l copleșește o subită și totală neîncredere în oameni, în capacitățea lor — scurt, cuprinzător vorbind — de a fi serioși. Acesta fiind și motivul pentru care am zice că Inspectoratul școlar al municipiului București se poate hotărî ca prin exercitarea corectă a îndatoririlor sale să-și aducă o contribuție mai substanțială pentru ca vara elevilor — cel puțin a elevilor buni — să nu mai fie un anotimp al compunerilor-memorii, ci răstimpul binemeritat de odihnă și de vacanță. Un elev respins la un examen la care a fost admis — cum vine asta? Că vine, orice s-ar zice, strîmb, miezul acestei strîmbătăți este umed și întunecos ca o peșteră încă nedescoperită și pînă una-alta, pînă la descoperirea peșterii în chestiune, ca să zicem așa, rămîne o glumă infantilă și de gust îndoielnic să-i spui cuiva „stai" și-n timp ce el dă să se așeze să-i tragi scaunul.

D. CONSTANTINESCU ■

Un fizician este totuși un fizician

(Urmare din pagina 1)

oameni care la rîndul lor îi vorbesc cel puțin la fel, că anomaliile organizatorice și comportamentale din colectiv sesizate de ea au fost cocoloșite, singura reacție fiind una împotriva ei, în fine că, mutată abuziv din colectivul în care lucra de mulți ani, și-a dat demisia iar conducerea i-a desfăcut cu plăcere contractul de muncă. Am fost la Alba Iulia, am discutat cu șeful colectivului de cercetare, Emil Mohai; am fost la Brașov unde am stat de vorbă cu directorul centrului, Silviu Cândea, cu președinta C.O.M., Eugenia Iacob, și cu directorul Centralei industriale pentru produse refractare, Bujor Roșca.

Mai întîi să vedem care era vina concretă a Dianei Hossu și pe ce temei a fost mutată. Emil Mohai: „Pentru dînsa, conducerea centrului nu există. N-o bagă în seamă. Vorbea urît la adresa ei. Ea sînt aici numai din decembrie 1980. Eu, împreună cu tovarășul inginer Ioan Oană, organizatorul grupei sindicale, am încercat să creăm o atmosferă mai sănătoasă. Prin comportarea noastră, a mea și a dînsului, am determinat-o să participe la adunările de sindicat și să-și achite cotizația. Tot cu tovarășul Ioan Oană am zis ca la premiile trimestriale s-o propunem și pe dînsa. Era cam ocolită, ce-i drept e drept. I s-a oferit ca la ficcare. A devenit mai maleabilă. Situația însă s-a înrăutățit în trimestrul trei, cînd s-au acordat gradații. Ea n-a primit și s-a supărat. Dar se acordau de către centru. Au luat cercetătorii cei mai buni. Criteriu esențial: rezultatele obținute în munca de cercetare în 1980 și 1981. (Calificativul ei în 1980: FOARTE BINE. Aprecierea pe 1981 nu se găsește la centru — n.n.). De la grupa noastră n-a luat gradație decît Doina Vasiu. Diana Hossu iar nu mai venea la ședințele grupei de sindicat. În urma acestui fapt, tovarășul Ioan Oană a întocmit un material în care propunea să fie mutată din grupa de cercetare și l-a trimis la centrul nostru de la Brașov". Pe Ioan Oană ni s-a spus că nu-l găsim fiindcă tocmai a intrat în concediu „de azi". Tovarășul director Silviu Cândea în decizia de desfacere a contractului de muncă, pe care a semnat-o, nu precizează alt temei al acestei măsuri decît cererea Dianei Hossu în care spunea: „vă rog să luați act că demisionez ca urmare a schimbării locului de muncă fără consimțămîntul meu". N-a avut nici o importanță tot ce preciza specialista mai jos. „Am luat această hotărîre — spunea ea în continuare — și datorită următoarelor motive..." Erau numerotate șase asemenea motive. Măcar la primele trei dacă ar fi cugetat cu simț de răspundere directorul, poate că nu s-ar mai fi grăbit să semneze decizia de desfacere a contractului de muncă.

Directorul Silviu Cândea împreună cu președinta C.O.M. Eugenia Iacob au făcut în fața noastră afirmații fără acoperire la adresa Dianei Hossu. Afirmații grave pentru care, dacă le-am face publice, fiziciana ar putea să-i cheme în judecată, dacă ar dori. Nu facem acest lucru. Dar Diana Hossu a fost acuzată tocmai de lipsă de deferență față de șefii ei!?! Sesizările sale erau considerate neîntemeiate aprioric pentru simplul fapt că veneau de la ea. Este o vină a conducerii centrului, și vina este fără nici o acoperire. Degeaba se încearcă improvizarea unor acoperiri prin tot felul de slalomuri verbale. A cerut organizatorul grupei sindicale să fie îndepărtată — trimisă să execute o muncă nouă, pentru care n-are nici o atracție, cu care se socotea pedepsită — și a fost. Cine este Ioan Oană? Încadrat în colectivul de asistență tehnică al centrului de la Brașov, el are treabă în diverse întreprinderi din țară, avînd comun cu grupa de cercetători de la Alba Iulia doar culoarul aceleiași clădiri în care are și el un birou, fiindcă are domiciliul în Alba Iulia. Emil Mohai ne spunea că „mai mult e plecat în deplasare decît aici".

Nimeni de la centru n-a verificat cu imparțialitate ce sesiza Diana Hossu. Altfel ar fi aflat și de constatările unui colectiv desemnat de comitetul sindicatului să verifice, în 1979, o sesizare a cercetătoarei. Pe lîngă nereguli ce-l vizau chiar pe Ioan Oană ca organizator de grupă sindicală, colectivul a mai constatat că într-adevăr, de la 1 ianuarie 1973 Diana Hossu nu mai primise nici o gradație pentru a conchide: „Față de activitatea profesională și rezultatele obținute, colectivul de verificare consideră că tovarășa Hossu Diana este îndreptățită să primească gradația a 5-a pe funcția respectivă în condițiile prevăzute de lege." Și mai cităm tot din acest document: „Referitor la sesizarea privind acordarea primelor din anul 1975 rezultă că tovarășa Hossu Diana a primit prime situate sub jumătate din media primelor acordate celorlalte cadre de cercetare. În 1976 nu a beneficiat de primă, în anii următori fiind exclusă în unele trimestre. Pe viitor considerăm că este echitabil ca la acordarea primelor să se țină seama mai mult de activitatea profesională a tovarășei Hossu Diana, astfel încît în condițiile unei activități și a unor rezultate bune să nu fie exclusă de la premiere." Iată deci că includerea ei la premii în a doua jumătate a anului 1981 nu emana nici din generozitatea lui Emil Mohai, nici din principialitatea lui Ioan Oană, cum ne lăsa să înțelegem primul dintre ei.

Ni s-a mai sesizat că spre deosebire de ceilalți cercetători ai colectivului, Emil Mohai nu răspunde de nici o temă de cercetare. Lucrul este adevărat. Omul declară că e bolnav și își așteaptă vîrsta de pensionare. Are acordul tăcit al șefilor săi care ne-au spus că îl știu suferind și n-au ce face. În realitate, dacă se prefac a nu ști, cu toții pot afla ce este de făcut dintr-o sursă demnă de toată încredcrea: reglementările legale ale acestei țări. Falsa generozitate frizează ilegalitatea. O întoarcere cu fața spre lege ar proba o atitudine nu numai corectă dar și onorabilă. A mai reclamat Diana Hossu că nu este în regulă încadrarea și creșterea retribuției lui Emil Mohai. Și iată ce am constatat: La Alba Iulia, Melania Sandu, contabil principal, ne-a arătat decizia de încadrare a lui Emil Mohai, semnată de Nicolae Burtan care îl înlocuia pe directorul Silviu Cândea. Este Decizia nr. 146 din 30 noiembrie 1980, în care am citit: „Cu data de 30 noiembrie 1980, tov. Mohai Emil se încadrează prin transfer în interesul serviciului pe funcția de cercetător principal III, în cadrul Laboratorului de cercetare produse refractare colectiv Alba Iulia cu o retribuție tarifară de 4 890 lei, clasa 35 gradația 6." La Brașov, la centru, Mariana Lăcătuș, șef birou plan, ne-a arătat altă decizie. Este drept că poartă tot numărul 146 și aceeași dată de 30 noiembrie 1980; este adevărat că a semnat-o același Nicolae Burtan, directorul tehnic al centralei, pe care nu l-am găsit în unitate; dar este o altă decizie prin conținutul ei. Prin ea, Emil Mohai devenea cercetător principal II, „cu o retribuție tarifară de 4 670 lei, clasa 34 gradația 5". Și, ca și cînd cineva s-ar fi temut că lucrurile nu sînt destul de încurcate, în carnetul de muncă al lui Emil Mohai, penultima înscriere corespunde conținutului acestei de a doua decizii, dar nu se înțelege în baza cărui act e făcută. Ultima înscriere precizează: **cercetat retribuția conf. Decr. 100/79, anexa 6, la 1 august 1981 în cercetător principal II, clasa 36, gradația 6,** cu o retribuție lunară de **4 890 lei,** în baza **Deciziei nr. 146 din 30 noiembrie 1981** (!?! n.n.). Amintitele „decizii" arată clar atitudinea față de lege și grija pentru respectarea ei. Oare numai ele?

Și a mai sesizat Diana Hossu că nu i se arată, necum să mai și semneze, aprecierile anuale. Ei bine, nu numai că este adevărat în cazul ei, dar am văzut zeci de aprecieri în această situație. Astfel, în cel mai bun caz, formalismul unor birocrați metamorfozează o pîrghie democratică și eficientă în stimularea aportului de efort și creativitate ale încadraților într-o tristă și chiar supărătoare parodie. Alt lucru sesizat de Diana Hossu este situația unui om al muncii pe care, deși este membru al unei secte interzise, nimeni nu-l deranjează în obscurantismul său feroce, pentru că are grijă de asta Ioan Oană. Ioan Oană care a apostrofat-o pe Diana Hossu cînd a încercat să deschidă discuția despre acest lucru în grupa sindicală, decretînd cu de la sine putere: „Nu ne privește ce face omul în timpul liber!" Omul respectiv se numește Visalon Hăprian și are domiciliul în comuna Daia Română. Am încercat să-l vedem. „E plecat din unitate în interes de serviciu", ne-a spus Emil Mohai. Un alt muncitor, Vasile Brotea, ne-a spus însă lucruri interesante: „Păi despre Hăprian ce să vă spun? Poate ați auzit că e sectant. Și el și soția. O cheamă Ana Hăprian. E și ea muncitoare la noi. Ce secta? **Martorii lui Iehova.** Discutăm deseori cu el. De ședințe nici nu vrea să audă. De multe ori vorbim despre secta asta, dar nu-l scoate nimeni din ale lui. Așa am discutat după ce s-a dat la televizor filmul ăla cu o fetiță care n-a putut fi salvată de medici fiindcă tatăl ei, **din aceeași secta ca și Hăprian al nostru,** n-a acceptat să i se facă transfuzie copilului. Noi l-am întrebat cutremurați: Cum, mă, și tu ai fi făcut la fel, chiar dacă îți murea copilul? Da, ne-a răspuns el, de mai multe ori..." La Brașov nimeni nu știe nimic de acest caz, așa cum pretinde și Emil Mohai că n-are habar, n-a auzit și se vede clar că nici nu-l interesează tocmai acum înainte de pensie.

Iată deci că nu tot ce sesizează Diana Hossu este inexact! Din păcate supărarea unora a atîrnat mai greu în balanță decît corectitudinea și omenia și valoarea ei de fizician; fizician care, în treacăt fie zis, mai știe și cinci limbi străine. Inginerul Vasile Naumescu — „este plecat din unitate în interesul serviciului", ne-a spus tovarășul Silviu Cândea — omul care controlează activitatea cercetătoritor de la Alba Iulia este printre cei de care s-a plîns Diana Hossu. Dar un asemenea lucru îl puteau verifica cel puțin directorul Silviu Cândea și președinta C.O.M. Or, dînșii nu mai pridideau cu elogiile la adresa inginerului Naumescu, parcă și-ar fi propus să-l îngroape definitiv sub ploaia de superlative, întrerupte doar de paranteze care să ne transmită părerea lor despre Diana Hossu. Cărcia totuși, ca și Emil Mohai, **nu-i reproșează nimic profesional!!!** Pînă la urmă, probabil într-un moment de neatenție, tovarășul Silviu Cândea ne-a spus că a discutat și dînsul cu Vasile Naumescu fiindcă n-a procedat excelent vorbind necontrolat și nedelicat cu Diana Hossu. Iată deci cine și cum o judeca pe fiziciană pentru exact același lucru: **pentru nedelicatețe.**

De la munte la mare

„Un sejur bun înseamnă să ți se pară ieftin chiar și ce-i scump"

Convorbire cu ION SCĂUNAȘ director al O.J.T. Prahova

— Tovarășe Ion Scăunaș, dumneavoastră, care sînteți directorul Oficiului Județean de Turism Prahova, ați încercat să vă plimbați vreodată prin Sinaia așa, ca om ai muncii, ca unul venit la odihnă, ca un cetățean ce se trezește deodată că dispune de timp, dar știți, timp mult, 24 de ore din 24 ?

— E mult de lucru. Acum, cînd purtăm această discuție, de exemplu, e duminică, ora prînzului și eu nu sînt cu familia, ci aici, în Sinaia, în sediul O.J.T.-ului, după ce tocmai am fost pe un șantier. Aș vrea să am odată 24 de ceasuri libere, să nu am nimic de făcut, să mă plimb așa, cum spuneți, ca un om al muncii la odihnă, dar nu prea sper să le am curînd.

— Știți ce vreau să vă spun, de fapt : că, în ciuda a ce este astăzi și a ceea ce poate să pară Sinaia, uneori poți să le atenționezi de plictiseală. E duminică, într-adevăr, dar pentru populația ocazională a stațiunii, pentru omul la odihnă, fiecare zi e o duminică. Am căutat, în toată Sinaia, un loc, cum să-i zic, pentru amiețile, unde să fie tihnă, să nu-ți spargă timpanele stația cu muzică „disco", unul din acele locuri de bistro și de club, totodată, unde vii, pur și simplu, să te simți bine, unde nu te îmbulzește la consum ospătarul, unde nu stai un ceas sau două cu grija notei de plată. Într-o stațiune omul urcă pe munte dar, mai ales, stă. O nevoie prin excelență umană e intimitatea cadrului. Vă rog să-mi spuneți dumneavoastră unde găsesc eu, turistul, un cadru intim, pe care să-l frecventez timp de 12 zile, cît e concediul și de care să-mi amintesc pe urmă cu nostalgie ?

— Vă răspund dacă-mi numiți un astfel de local tip bistro, pentru taifas camaraderesc, în București.

— Prefer să revenim la Sinaia.

— La Sinaia ne-am pus problema și cu „Salonul alb" de la Complexul „Păltiniș", renovat de curînd și regîndit în ideea aceasta, a unui cadru cordial, cu o notă familială, chiar, de pensiune și club intim, la „Salonul alb", prin urmare, am găsit și o rezolvare.

— Să dăm „Păltinișului" ce-i al „Păltinișului", dar e de ajuns un singur salon familial ? Gigantismul hotelier este o soluție ?

— Marile hoteluri — Montana, Sinaia — s-au clădit pentru a putea prelua în condiții bune un număr mare de turiști, în tranzit și pentru sejur. Pentru un hotel, într-adevăr, un bar de zi e aproape o servitute, însă una intrinsecă. Acum, gîndul nostru e spre hoteluri de 100–150 de locuri, dotate cu cluburi. Planul de investiții prevede un Centru de agrement. Este construcția de care Sinaia are neapărat nevoie. Un centru cu săli de jocuri (popice, șah, table, remi), cu o mare bibliotecă publică, cu săli de spectacole. În centrul stațiunii se mai construiește, e drept, încă un hotel mare, pentru ca împreună cu „Palas" și „Caraiman" să se închege ideea urbanistică, dar tot aici se preconizează o serie de spații comerciale mici, boutiqueuri, și localuri de 30–40 de locuri la masă. De asemenea, pentru a proteja hotelurile propriu-zise de turiștii în căutarea unui rost, la actualele discoteci ori în barurile de zi, vom construi la hotelul „Montana" o mare discotecă pentru tineret. Numai pentru dans, fiindcă localurile de dans pe care le avem nu-s chiar ce-ar trebui să fie.

— L-am întrebat pe unul din angajații O.J.T.-ului — cu promisiunea de a nu-i deconspira numele — care ar fi hotelul sau pensiunea la care ar vrea să-și petreacă el concediul, dacă ar trebui să aleagă. Mi-a răspuns : Liliana, Paring, Păltiniș. L-am întrebat și la ce pensiune nu i-ar place să servească masa și mi-a răspuns că la pensiunea Sinaia, pentru că e lume foarte multă, în trei serii și că din acest motiv parcă ai fi la o cantină, nu la pensiune.

— E momentul să discutăm despre două lucruri, unul bun și unul rău. E un lucru foarte bun că restaurăm o seamă de vechi hoteluri și că, asigurînd aici un confort modern, ne străduim să păstrăm, odată cu înfățișarea de odinioară, cu sugestia ei, mai corect spus, și un anume aer de epocă. „Păltinișul", al cărui nume revine în discuție, deoarece e tot ce-am izbutit mai bine pînă acum, se bucură și de serviciile unui personal de calitate. Șef de restaurantul Ana Burlacu, și șeful cramei Ovidiu Drăgușe, sînt persoane cu experiență și, mai ales, cu un simț deosebit al climatului. E greu de povestit ce înseamnă un climat special, dar la „Păltiniș" oaspetele are sentimentul că în prețul sejurului s-a socotit și o anume bunăstare sufletească ; muzica e discretă, personalul îndatoritor, curățenia îți impune din prima clipă. Vreau să spun că un climat bun e acolo unde indiferent cît plătești, ți se pare că e ieftin.

— Și lucrul rău ?

— Nu știm să facem reclama cuvenită celor realmente bune. Iată de pildă, situația piscinelor. Marile hoteluri au piscine, controlul calității apei e riguros, un ceas, două aici e o adevărată destindere, numai că tineretul se înșiră pe străzi, în loc să meargă la piscină. Ar trebui să avem la tot pasul panouri cu informații, inteligent prezentate, astfel ca omul să se lase convins. De fapt, la Sinaia și ai ce face, și n-ai ce face. Ai avea, dacă reclama ar funcționa la nivelul condițiilor reale ale stațiunii. Cheia problemei, o repet, este reclama. Eficiența ei e cu totul discutabilă. Și la un lucru atît de civilizat, cum ar fi bunurile valorice, nu i-am făcut destulă reclamă. Nu prețuești, adică, masa și vrei, nu vrei, consumi ce ți se dă. Ai în contul bancar achitați, bunuri de valoare. Poți servi masa în mai multe locuri, dacă ai sărit un prînz, poți cumpăra cu bonurile băuturi sau un meniu mai bogat. Încă la urmă, ideea de turism spre care tindem e aceasta : să fii se pară ieftin chiar și ce-i scump.

TUDOR OCTAVIAN ■

Costinești: expresie a grijii partidului față de tineret

Stațiunea Tineretului Costinești este cel mai mare centru de odihnă și recreere al Uniunii Tineretului Comunist. Întreaga activitate, în conținut și obiective, se subordonează preocupărilor de formare

multilaterală a tineretului. An de an, între 16 mai și 2 octombrie, în jur de 50 000 tineri evidențiați în activitatea de producție artistică, sportivă, de organizație și la învățătură sînt prezenți aici.

Așa cum ne spune Cornel Gogoașă, directorul educativ al stațiunii, la Costinești, prin ce se propune turiștilor se urmărește să se împlinească cerințele continuării, în forme specifice activității de vacanță, a acțiunii de educare a U.T.C.-iștilor. Stațiunea constituie un model de organizare a unor activități pentru cei care vin aici din toată țara. Stațiunea Tineretului Costinești este o expresie a grijii pentru tineret a partidului. Principalii beneficiari ai stațiunii sînt tinerii muncitori. Mai mult de jumătate din turiștii care se perindă într-un sezon la Costinești sînt tineri care participă efectiv la crearea bunurilor materiale.

Pe lîngă turiștii români, muncitori, studenți și elevi, în fiecare an ne vizitează țara petrecîndu-și vacanțele la Costinești și 10 000 de tineri turiști străini din U.R.S.S., R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungară, R.D. Germană, R.S.F. Iugoslavia, Franța, Italia, R.F.G., Olanda, Anglia. Sînt așteptați tineri din Maroc, Tunisia și S.U.A. La inițiativa P.C. Francez, anul acesta și-au petrecut vacanța la Costinești copii din Franța proveniți din familii numeroase sau destrămate. Tinerii străini participă la întîlniri cu cei din țara noastră și cu cei din țările vecine, contribuind la o mai bună cunoaștere a tinerilor de pe toate meridianele globului. Sînt organizate discuții de cunoaștere a realităților românești. Mai ales tinerii din țările capitaliste se interesează despre viața de familie, despre condițiile de muncă, despre viața ordonată și protejată a tinerilor din România. Trebuie subliniat, remarca tovarășul Cornel Gogoașă, că noi nu chemăm la acțiune pe nimeni. Participarea este benevolă. Tinerii iau parte la toate formele activității noastre pentru că le găsesc interesante, instructive. Activitatea desfășurată în cele trei cluburi, dotate cu biblioteci, săli pentru dezbateri, expoziții și întîlniri, unde se clarifică și se aprofundează unele aspecte ale politicii partidului și statului realizate cu propagandiști ai C.C. al P.C.R. sau U.T.C., unde se dezbat teme privind dezvoltarea economică, pacea, noua ordine, contribuția tinerei generații pentru apărarea păcii, sînt unele din manifestările preferate.

Viața artistică a stațiunii este o adevărată stagiune. Într-un sezon au loc 80 de spectacole. În fiecare serie sînt cel puțin 3–4. Încercăm să programăm toate genurile pentru a crea posibilitatea unor tineri veniți din toate colțurile țării de a lua contact cu toate genurile artistice, în spectacole de înaltă ținută, susținute de ansambluri de prestigiu din țară. Spectacolele de folclor sînt susținute atît de formații profesioniste cît și de formații evidențiate în cadrul manifestației „Cîntarea României", care își petrec concediu pe litoral. Am reînviat la Costinești tradiția horei românești. În fiecare săptămînă la Costinești se prind în horă mii de tineri români și străini. Am creat o tradiție în organizarea an de an a unor manifestări cu largă audiență : Salonul republican de grafică satirică al tineretului, Galele jazzului, Festivalul filmului pentru tineret, etc. În fiecare zi, în cadrul manifestării „De la 1 la 3" se organizează concursuri de dans de virtuozitate și distractive. Pare de necrezut dar între aceste ore dansează o mie de tineri. În fiecare serie, la Costinești se organizează nebări. Între 9 dimineața și 3 noaptea au loc crosuri, jocuri distractive pe plajă, alegerea Miss și Mister Costinești, manifestări de voie bună ce se finalizează cu un foc de tabără. Încercăm să invităm la manifestările noastre toți oamenii interesanți care se găsesc pe litoral. Mulți din ei vin, deși posibilitățile de a-i remunera sînt modeste. Considerăm, ne spune în încheiere tovarășul Cornel Gogoașă, poate cel mai tînăr director cu care am purtat un dialog, că datoria noastră este să promovăm un turism activ, în care spiritul să fie adus în prim plan.

OPREA GEORGESCU ■

Olănești, speranță de sănătate împlinită

Ceea ce trebuie precizat dintr-un început este că Stațiunea balneoclimaterică Băile Olănești este aproape în exclusivitate o stațiune a bolnavilor. La Olănești nu se vine pentru odihnă, pentru confort sau pentru agrement, ci pentru tratarea suferinței la care boala a supus rinichii ; aparatul digestiv sau respirator și încă altele, lista tratamentului balnear de „tip Olănești" fiind încă lungă, de la afecțiunile dermatologice la cele ginecologice, boli profesionale și așa mai departe. Ca una dintre stațiunile în cadrul cărora se îmbină armonios doi importanți factori de cură, anume factorul climatic și factorul hidromineral, Olăneștiul rămîne în continuare extrem de căutat, solicitat și chiar asaltat în lunile de vară, atunci cînd locuințele particulare, vilele, căsuțele și chiar corturile ajung a fi puține, mult prea puține. Capacitatea stațiunii abia trece de o mie de locuri de cazare pe serie, însă în lunile cele mai solicitate la mesele cantinei se așază aproape de cinci ori mai mulți oameni, locuind și dormind, cum spuneam, care pe la particulari, care în corturi sau chiar în mașină. Mai e oare nevoie să precizăm că stațiunea și-a îndeplinit și depășit toți indicatorii de plan, ocupînd în ultimii doi ani mereu locul I în cadrul O.J.T.-ului Vîlcea ?! Anual aici, într-o localitate care nu numără, inclusiv satele componente, decît vreo 5 000 de locuitori, sosesc aproape 40 000 de oameni suferinzi în căutare de sănătate, pe care mai totdeauna o găsesc la cele 17 izvoare de ape minerale folosite în cura internă, ca și la celelalte forme de tratament. Izvorul 3, se știe, scade glicemia, 7 și 15 sînt pentru alergii, eczeme și alte asemenea, iar 24, cel mai renumit dintre ele, combate afecțiunile renale cu o forță care, la drept vorbind, a făcut renumele principal al Olăneștiului. Dar, în afara unui sanatoriu cu circuit restrîns, la Olănești ultima construcție a fost ridicată în 1935, iar acest lucru începe să se simtă. Doar 155 din cele o mie de locuri de cazare sînt de confort I, 308 sînt de confort II, iar restul de 564 din al III-lea. Directorul Nicolae Marin ne spunea despre acțiunea de creștere a gradului de confort la vilele existente, dar și despre construcția primului hotel al stațiunii, 425 de locuri, ce va fi gata probabil chiar anul viitor. În afara acestui hotel, al rețelei turistice, U.G.S.R.-ul are aprobată construcția unui super-hotel de peste 1 200 de locuri de cazare, bază de tratament, piscină etc., unitate care va aduce într-adevăr Olăneștiul la nivelul stațiunilor de pe Valea Oltului, aflate în cadrul aceluiași O.J.T.

Dar, chiar în condițiile amintite, de cerere mult deasupra ofertei, gospodarii stațiunii se gîndesc serios la creșterea gradului de mulțumire al oamenilor veniți la tratament. O dovedește, între altele, amplul chestionar la care au fost invitați să răspundă un număr de peste 200 de turiști. Întrebările vizînd calitatea și cantitatea meniului, curățenia și liniștea vilelor, solicitudinea personalului, ati-

Sărbătoare în Lunca Prigoanei

Urcînd pe Valea Frumoasei și lăsînd în urmă barajul Oașa, ultima ispravă a hidroenergeticienilor pe riul Sebeș, drumul forestier se deschide în superba luncă a Prigoanei. Aici, duminică, mii de localnici și turiști, sosiți călare, cu căruțe sau mașini, au sărbătorit, împreună cu harnicii gospodari ai pădurilor din Alba, „Ziua forestierilor", manifestare ajunsă la a 14-a ediție, ceea ce ne îngăduie s-o numim tradițională.

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

tudinea medicilor, aceleași chestionare așteptînd și propuneri concrete de îmbunătățire a activității. Aici, Radu Iorgulescu propune ca serviciul în sala de mese să fie mai activ și mai atent, Ștefan Dobrin (38 de ani) dorește mai multe filme, spectacole de teatru, reviste și formații populare, ba chiar dans de 3 ori pe săptămînă, iar pensionarul Petru Pascariu sugerează oprirea cu desăvîrșire a fumatului în stațiune, desigur mai ales în vile și în cabinetele medicale. Constanța Radu și Rodica Dusu sînt de părere că la cantină se mai fac și unele favoruri, Emil Copăceanu dorește măcar de două ori pe săptămînă lapte în loc de ceai la micul dejun, iar Neculai Vasiliu solicită o mai mare atenție cu reparațiile tehnico-sanitare și cele electrice, în special a aparatelor de radio. Calculate foarte minuțios în procente, răspunsurile sînt în marea lor majoritate favorabile actualei stări a lucrurilor, micile observații vizînd aspecte doar prea puțin semnificative, mai mult amănunte ale vieții de stațiune. Sigur, semnificativă ni se pare observația lui Félix Baron, care scrie „se poate și mai bine !" Așa e.

La rîndul nostru, am mers și am stat de vorbă cu oaspeții vilei (e doar un fel de a spune, unitatea arătînd foarte aproape de ceea ce înțelegem în mod obișnuit prin denumirea de hotel) aparținînd Uniunii naționale a cooperativelor agricole de producție, adică țărani cooperatori precum Nastasia Sătmar din Cășei (Cluj), 57 de ani, al patrulea an consecutiv la Olănești, Maria Miclea din Chiheru de Jos (Mureș), 51 de ani, venită aici ca la ultima speranță de tratament, Ștefan Török din Căpușu Mare (Cluj), 60 de ani, care la sosire abia de se mai puteau îndoi din șale, Ion Hulpuș din Racovița (Sibiu) sau Alexandru Neicu din Stîlpu (Buzău), 65 și, respectiv, 67 de ani, operați la stomac și de hernie, cu pietre la rinichi și dureri la fiere, oameni care au plătit între 767 și 840 de lei pentru 18 zile de tratament, masă și casă. Încercăm să-i tragem de limbă, cum e masa, cum e cu doctorii, dar e într-adevăr bine, nici unul n-are de ce să se plîngă, totul e aici sănătos, iar restul contează desigur mult mai puțin și deultfel necazurile nu-s deloc mari ca să merite să le bagi în seamă. Iar cînd o întrebăm pe Maria Miclea de ce se simte atît de bine, ne răspunde simplu, ținîndu-ne aproape respirația : „Scrieți că ne bucurăm că am ajuns și noi, țărani de la C.A.P., domni și nu mai sînt timpurile cînd trebuia să-ți vinzi o bucată de pămînt ca să vii într-un sanatoriu !" Olăneștiul, așadar, chiar dacă e cu mult mai solicitat decît poate face față la ora actuală, rămîne un oraș-stațiune al tuturor bolnavilor, muncitori și țărani în egală măsură.

G. DUMITRU ■

Turism nu înseamnă doar masă și casă

În vîrf de sezon, stațiunea Eforie Sud trăiește atmosfera strălucitoare a marilor vacanțe estivale. Prin dărnicia cu care a fost dăruită de natură și prin ospitalitatea deosebită a gazdelor, stațiunea oferă turiștilor români și străini condiții din cele mai bune pentru petrecerea unor zile de neuitat.

Economistul Nicolae Olteanu, directorul comercial al I.H.R., ne prezintă în cîteva cuvinte starea la zi a stațiunii : „Eforie Sud, denumită și stațiunea-grădină, pentru numărul ei mare de parcuri și spații verzi, este cochetă, frumoasă, cu o ambianță elevată, bine gospodărită, și dispune de toate dotările necesare pentru a oferi vizitatorilor noștri, în spiritul tradițiilor de ospitalitate ce ne caracterizează, o vacanță de neuitat. Eforie Sud este în primul rînd o stațiune a oamenilor muncii din România. Din cele mai bine de 12 000 de locuri, capacitatea pe serie, 5 000 sînt ocupate prin contractele pe care le avem cu U.G.S.R. Oameni ai muncii de cele mai diferite profesii vin împreună cu familiile să-și petrecă aici vacanțele, să-și caute sănătatea. Răspundem, sperăm, tuturor gusturilor și pretențiilor. Pe lîngă marile hoteluri, cu o capacitate de 4 800 de locuri, avem și multe unități mici, vile și căsuțe, preferate îndeobște pentru atmosfera lor mai intimă, mai liniștită. Faleza plăcută ne-a oferit posibilitatea amenajării unor campinguri mult solicitate pentru confort și pentru apropierea de plajă. Pe lîngă campingul Cosmos, cu 500 de locuri, în acest sezon am deschis altul, pe care l-am numit Olt, cu o capacitate de 500 locuri. Să mai amintim cele do i sanatorii pentru copii, Arges și Pescăr i. Primul, cu activitate permanentă, are clase de școală și, bineînțeles, profesori. Pe lîngă echipele noastre de localnici de la restaurantele Cosmos, Mercur, Cazino, Vienez, în fiecare sezon sînt detașate echipe complete de la unități de prestigiu din țară. De exemplu, la restaurantul Măgura — unde în această seară, în cadrul manifestărilor „Serbările mării", are loc concursul „Miss Litoral '82" — lucrează o echipă din cadrul ICSAP Timișoara condusă de șefii de unitate Ion Stancu și Gomboș Crăciun, echipă de care atît noi cît mai ales oaspeții noștri sîntem foarte mulțumiți. La restaurantele Splendid, Capitol, Excelsior, Crișana lucrează echipe de la OJT Brașov, ICSAP Cluj, OJT Arad și OJT Predeal. Facem tot posibilul să le permanentizăm pentru a asigura continuitatea unor servicii, pentru a oferi o solidă tradiție unităților noastre. Dacă oamenii se simt bine, revin an de an în stațiunea noastră. În fiecare serie găzduim 200 de mineri de la Baia Borșa, Lupeni, Cîmpeni, Uricani, de la toate întreprinderile miniere din țară. În urma indicației secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, minerii beneficiază în exclusivitate de un hotel în stațiunea noastră. Și pentru că prin turism nu înțelegem doar masă și casă, ci un turism activ, am pus la îndemîna oaspeților noștri programe atractive, diversificate în funcție de preferințe : excursii pe diferite trasee din județul Constanța, jocuri mecanice, terenuri de sport, minigolf, piscine cu apă de mare și apă dulce, discoteci și videodiscoteci. Practic, orice dorință poate fi satisfăcută la Eforie Sud, ca dealtfel în oricare stațiune de pe litoral. Pentru sezonul viitor avem în vedere, în continuare, ridicarea gradului de confort, îmbunătățirea calității și diversificarea serviciilor".

Da. Se pare că la Eforie Sud singura problemă rămasă nerezolvată de către conducerea stațiunii este ploaia. Dar ea, cum vine, se duce.

D. CONSTANTINESCU ■

Cîteva probleme de educație

(Urmare din pagina 1)

cred. Erau idei pe care ei înșiși, ca educatori, le afirmă în diverse acțiuni. Erau idei chiar care-i făceau să fie ceea ce sînt. Căci erau idei legate de ideea de dreptate a patriei, a libertății, a partidului. Și atunci de ce nu doreau respectivii educatori, de ce nu acceptau entuziasmul tinerilor ? Probabil, înainte de orice, din niște rigori ale ruginii din oasele lor. Dar mai presus decît asta, acei educatori dovedeau lipsă de competență pentru că odată dezlănțuit fenomenul libertății responsabile îți trebuie vocație și curaj să te așezi și să-l dirijezi cu adevărat. Niște tineri timorați și care aplaudă la comandă sau tac de frică sînt mai ușor de manevrat și acțiunea se termină mai repede, poți să te duci și tu la ale tale, te așteaptă familia, prietenii, un șpriț. Dar niște tineri cărora actul de educație le provoacă pofta de muncă, pofta de cintec, pofta de viață sînt niște tineri periculoși pentru comoditatea și competența aproximativă a acelor responsabili cu educația care nu sînt dispuși să-și riște stabilitatea personală de dragul furtunii entuziasmului public. Încît încheind rîndurile, de față, mi-aș permite să afirm că din experiența unor manifestări organizate împreună cu conducerea mișcării de tineret din România, acțiuni cărora această conducere le acordă un prețios credit, dovedind implicit o reală competență în problema educării tineretului, reiese cu claritate că astăzi nu poate face educația tineretului acela care nu are competență în probleme de educație, de cultură, de spirit, acela care nu are o convingere politică puternică, acela care nu-și iubește țara atît de mult încît să fie gata să dea drumul în arenă bucuriei obștești, chiar cu riscul că această bucurie îi va primejdui fitilul lămpii proprii.

Fără competență, actul educațional are soarta unui simplu accident rutier pe serpentinele destinului.

Ce e nou cu Iulică Voinea?

Raspundem cu acest prilej celor 128 de scrisori care ne-au parvenit în intervalul de timp scurs de la apariția ultimului articol (Fl. nr. 24, 18 iunie a.c.) privind preocupările medicului veterinar Iulică Voinea din Arad, ca și tuturor celor care ne-au telefonat sau ne-au vizitat la redacție. Mai întîi va trebui să precizăm că, așa cum s-a stabilit, Iulică Voinea n-a mai tratat pe nimeni în această perioadă, în ciuda solicitărilor numeroase și mai totdeauna disperate. Evident, bolnavii aveau și ei dreptatea lor. Ei spuneau că toată lumea este decisă să aștepte analizarea memoriului înaintat de medicul arădean comisiei de medici din cadrul Academiei de Științe Medicale, aici implicîndu-se pacienta revistei noastre, a lui Iulică Voinea, chiar a bolnavilor pînă la un anumit punct.

De curînd, tovarășul profesor Eugen Proca, ministrul sănătății, a primit din partea Academiei de Științe Medicale o adresă care figurează drept răspuns la memoriul înaintat forului sanitar național de către medicul veterinar Iulică Voinea. Ne-am grăbit să aflăm despre ce este vorba. Amabil, tovarășul ministru Eugen Proca ne-a pus la dispoziție o copie :

„În legătură cu memoriul tov. dr. Voinea Iulică, medic veterinar, domiciliat în Arad, str. 9 Mai nr. 20, privind «Tratamentul bolilor canceroase după o metodă personală», înregistrat la Cabinetul dv. cu nr. VI C 1-2 321/7 VI 1982 și transmis spre avizare Academiei de Științe Medicale, vă comunicăm următoarele :

1. Memoriul sus-menționat a fost analizat în cadrul Academiei de Științe Medicale de o comisie de experți, compusă din prof. Al. Trestioreanu, prof. I. Moraru și prof. P. Sîrbu, a căror părere concordă în a considera informațiile, prezentate de autor, ca insuficiente pentru a se putea decide asupra oportunității experimentării metodei terapeutice propuse.

Din rezumatul observațiilor a șase cazuri tratate după metoda autorului, considerate „vindecate", nu se poate trage nici o concluzie, întrucît nu sînt prezentate documentele medicale care să ateste diagnosticul înainte și după tratament.

2. Explicațiile date de autor privind cauzele tumorilor, reprezentate de „agenți etiologici denumiți Fx, în care x este o entitate care diferă de la caz la caz", precum și faptul că „deosebirile respective se determină prin aplicarea de tratamente diferențiate, urmărind eficacitatea fiecărui preparat administrat", denotă carențe grave și confuzii privind cunoașterea clinicii și patologiei bolii canceroase.

Metoda propusă, aplicată în astfel de condiții, prin administrări per os, inițiații, gargare, instilații și local (pomezi), a unor substanțe medicamentoase, în funcție de localizare și toleranța bolnavului, determinate empiric de autor, nu oferă nici o posibilitate științifică de control și contravine reglementărilor în vigoare în toate țările din lume, precum și o încălcare a legilor țării noastre.

3. Academia de Științe Medicale consideră că avizarea oportunității de experimentare clinică a metodei propuse de tov. dr. Voinea Iulică depinde de analiza prealabilă a substanțelor folosite ca agenți terapeutici, sub aspectul toxicității și eficacității lor la animale de experiență, folosindu-se în același timp și datele disponibile în informația științifică internațională.

Potrivit legislației în vigoare, OSIM a desemnat titular de brevet al dosarului de invenție a tov. dr. Voinea Iulică Institutul de cercetări chimico-farmaceutice (I.C.C.F.) al Ministerului Industriei Chimice, care urmează să efectueze cercetările preliminare menționate mai sus.

În conformitate cu legislația internațională și din țara noastră, privitoare la verificarea activității farmacologice a unor substanțe noi antitumorale, numai după primirea rezultatelor acestor cercetări efectuate de I.C.C.F. Academia poate aprecia utilitatea începerii experimentării clinice pe om a produsului".

PREȘEDINTE,
Prof. dr. CONSTANTIN ARSENI

Ce ar fi de observat ? În primul rînd că, spre deosebire de multe alte cazuri, acum, datorită fermității conducerii ministerului în respectarea democrației noastre, cazul medicului Iulică Voinea s-a bucurat — chiar dacă formal, am putea spune — de atenție, dovadă existența acestui răspuns la două luni după ce doctorul arădean a fost la București. Din păcate, cercetînd mai atent răspunsul, nu mai împărtășim aceeași satisfacție. Ceea ce am fi așteptat atît noi, cît mai cu seamă cercul larg de cititori și suferinzi totodată, nu era o exegeză a filelor intitulate poate pretențios „Memoriu" și semnate de Iulică Voinea, care nu cuprinde în fapt decît o sesizare a problemei, o instiințare a forurilor sanitare superioare despre preocupările lui ci o cercetare atentă îndeosebi a cazurilor vindecate sau ameliorate, a metodei efective de tratament. Aceste lucruri, din păcate, n-au stat în atenția onoratei comisii amintite. Înțelegem că o comisie de înalte competențe nu-și găsește poate răgazul să stăruie mai îndelung asupra rezultatelor concrete pe care le propune vreun medic sau altul, dar competențele respective pot pune în stare de alertă un aparat corespunzător pentru a se deplasa și cerceta în teren măcar cîteva din cazurile semnalate și, în fond, dacă realitatea pledează favorabil, să-l ajute practic în întocmirea acelei documentații pe care o pretinde judecata Academiei de Științe Medicale.

Altfel, după două luni de așteptare — uneori în condiții dramatice, așa cum menționează cea mai mare parte a scrisorilor primite — ne aflăm tot la început cu cercetarea „cazului Voinea" ! Sperăm însă ca rezultatele studiilor efectuate de Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, titularul de brevet — raza de speranță sau portița deschisă pe care o lasă adresa A.S.M.-lui — să se facă repede cunoscute. Am propune cu această ocazie și un amendament, în sensul ca la cercetările privind toxicitatea și eficacitatea produsului antitumoral, la experimentările pe animale îndeosebi, să participe nemijlocit și autorul, omul într-adevăr avizat să-și susțină și să-și verifice metoda de tratament. Nu va fi nevoie, garantăm, decît să i se dea un telefon la Arad !

DUMITRU GRAUR ■

Cronica șoselei

Un șofer de suflet salvează patru vieți

Nu cred că mai există șofer care să nu știe (chiar să fie convins) că esențialul în conducerea auto este să te ferești de necazurile care îți le-ar putea provoca alți parteneri de circulație (nu neapărat șoferi, tractoriști, bicicliști, căruțași, dar chiar și pietoni, mulți dintre aceștia avînd deseori fantezia de a-și apare la cîțiva metri în fața mașinii). Ca să nu vorbesc de trecătorii distrați, care au intrat nu o dată cu capul în partea din spate a mașinilor în mers, fără ca pilotul să aibă cea mai mică posibilitate să evite o asemenea secvență, inspirată parcă din filmul „Un om trece prin zid". Ce-i drept, avem încă destui confrați în ale volanului, care se bazează în exclusivitate pe prudența, pe reflexele pe experiența, aș spune chiar pe înțelepciunea celor cu care împart panglica îngustă de asfalt. Nu-i mai puțin adevărat că, deși îngustă, generoasa șosea e totuși destul de lată pentru șoferi, care, atunci cînd pilotează mașina, fac și un lucru extrem de important : gîndesc.

Viorel C., elev la un curs de specializare din București după terminarea liceului, primise cu o zi înainte permisul de conducere. Însoțit de încă trei tineri, rula la volanul Moskviciului de culoarea oului de rață (cumpărat de tătucu) pe traseul București—Pitești—Sibiu (via Transfăgărășean).

Timpul frumos, soare, șoseaua netedă ca palma, corect marcată, cu alte cuvinte condiții perfecte pentru circulație. L-am văzut pe pilot la ieșirea din Pitești, un tînăr cu obrajii de culoarea mărului domnesc, cu sprîncene frumos arcuite. Dacă l-ai fi urmărit **foarte atent** la dînsul, ziceai că e o domnișoară. De fapt și întregul său comportament era mult mai aproape de cel al sexului frumos. Tînărul cu obrajii rumeni explica în timp ce autoturismul se afla la 10 km de Curtea de Argeș, celorlalți băieți comenzile mașinii, performanțele ei, susținînd faptul că ia ușor 120 pe oră. În procesul demonstrației, pilotul trebuie să depășească un autocamion, oprit pe dreapta drumului din pricina unei pene la motor. Se angajează în depășire, făcînd totul cum l-a învățat instructorul la școală, mai puțin „banala" asigurare că din sens contrar nu se apropie nici o mașină. A mai făcut el așa și nu s-a întîmplat nimic. Iată însă că de data asta dinspre Curtea de Argeș rulează un autocamion cu remorcă. Între autoturism și mașina grea nu-s în clipa aceea nici 30 de metri. Situația e disperată. Rumenul pilot e blocat, pierdut. Deși profani în conducerea auto, tinerii pasageri amuțesc așteptînd cu sufletul la gură ce o să se întîmple. Șoferul autocamionului își însă rapid decizia salvatoare. Calm, el rotește ușor volanul spre dreapta, ieșind cu două roți pe acostament, iar cu celelalte escaladînd șanțul șoselei. Norii de praf, stîrniți de trecerea mașinii pe partea neasfaltată, reduc vizibilitatea aproape la zero. Șoferul autocamionului, un tînăr de 25 de ani, de la o autobază din Pitești, își continuă mersul. Rulează mai departe și autoturismul. Mîinile tînărului șofer tremură pe volan. A redus mult viteza. Colegii nu scot o vorbă.

„Viorel C., ați mai condus vreodată mașina pe un drum de munte ?"

„Aveți, așa, în linii mari, idee despre ce înseamnă Transfăgărășanul, cu pante și rampe dure, cu zeci de curbe ac de păr?"

„Cum adică ac de păr ? Eu am întrebat pe tătucu, care e director (nu uită să sublinieze acest lucru), cum e drumul și el mi-a zis că-i bun, asfaltat, fără gropi. „Du-te băiete, o să vezi ce frumos îi pe acolo".

„Mircea R., ați salvat viața a patru oameni, dînd dovadă de o prezență de spirit excepțională și de o iscusință rar întîlnită. Cum apreciați cele întîmplate ?"

„Ce să vă spun ? Nu e zi să nu mi se întîmple așa ceva. Ce-i drept, nu situații atît de periculoase ca cea de azi".

Mircea R., om modest, corect, unul dintre cei mai buni șoferi la autobaza unde lucrează, consideră întîmplarea ca un fapt divers. Un erou al drumurilor. Cîți oameni n-a salvat el de la moarte ! Oameni la care, deseori, atîrnă mai greu în balanță cîteva secunde decît propria lor viață.

VICTOR BEDA ■

Un nume nou în „galeria" Năstase, Comăneci, Gațu...: Vali Ionescu

Duminica trecută, în Poiana Brașov era o vreme superbă. Deși nu aveș antrenament, proaspăta recordmenă mondială a săriturii în lungime se afla tot pe stadion, privindu-și colegii. Alături de ea, ca întotdeauna, soții Zaharia Mihai și Georgeta, antrenorul campioanei și „secondanta" sa. Cu toții, departe de zgomotul și tumultul Capitalei, pregătind în liniște performanțele viitoare. Au ajuns aici doar o echipă a televiziunii și noi, pentru interviul care urmează.

— În primul rînd am vrea să te întrebăm cum te simți în noua postură — atît ceea de recordmenă mondială, cît și ceea de primă „vedetă" a atletismului ? Spunem asta întrucît, dacă nu greșim, multă vreme Vali Ionescu n-a existat decît ca o „umbră" a Anișoarei Cușmir, o „rezervă" a celei de la care se așteptau rezultate deosebite !

— E o mare satisfacție, fără îndoială. Un vis împlinit. Cum mă simt ? Parcă plutesc. Am mai revenit un pic cu picioarele pe pămînt, e adevărat, dar sînt încă suficiente momente, mai ales seara se întîmplă, cînd mă culc, în care mi se derulează în minte din nou „filmul" concursului de la București...

— Și ce vezi în „filmul" tău ?

— În primul rînd stau și mă minunez de tăria pe care am avut-o. După ce Anișoara a sărit 7,15 bătînd recordul mondial, mă „văd" cum m-am ridicat de pe tarabă, știam că toți ochii sînt spre noi, m-am dus și am felicitat-o, apoi m-am întors la locul meu, m-am așezat cu capul între genunchi, încercînd să mă izolez, să nu mai știu nimic. Pînă la următoarea săritură erau alte atlete, dar nici uneia nu-i mai venea parcă să sară, le auzeam că-și spuneau una alteia că nu mai are nici un rost, „ne dă un metru înainte", ziceau, dar mă făceam că nu le aud. Cînd mi-a venit rîndul m-am pus hotărîtă pe elan, apoi m-am gîndit să mă dau două degete înapoi, să nu depășesc pragul. Am pornit, bătînd primul pas de parcă aș fi vrut să rup tartanul... și nu mai știu nimic ! Următoarea senzație este una sonoră, un vuiet ingrozitor pe care îl am în urechi, cel al tribunei, care văzuse săritura-record. Apoi, omul care întindea ruleta, spunînd că i se pare săritura mai bună ca a Anișoarei. Victor Frica, secretarul federației, rostind : 7,20 ! Atunci m-am auzit urlînd de bucurie, ca la un gol, am început să fug în neștire, apoi m-am dus la Anișoara. Ea încă plîngea, lacrimile de bucurie a recordului se amestecau cu cele de necaz, ne-am îmbrățișat și așa s-a încheiat cel mai frumos moment al carierei mele sportive. Pînă acum, cel puțin.

— Într-adevăr, „duelul" cu Anișoara Cușmir nu poate deci continua. Atleții englezi Ovett și Coe, se știe, se evită cît pot. Cînd unul aleargă pe 800, celălalt merge pe 1 500 și invers. Voi trebuie să săriți mai departe și am putea să ne așteptăm la o luptă sportivă ca între Cuțov și Dobrescu, în box, însă la o altă scară, la scara valorilor mondiale. Am dori însă, acum, să ne întoarcem puțin în urmă. Cum ai ajuns la atletism, de ce practici lungimea, în fine, cine ești dumneata, Vali Ionescu ?

— Sînt născută la Tr. Măgurele, însă de la vîrsta de un an m-am mutat cu mama la București. M-au selecționat de la școală și la început am făcut înălțimo. Am fost campioană națională de juniori II, la 15 ani, dar de 1,70 n-am reușit să trec niciodată. Aproape că mă lăsasem de atletism, dar pregătindu-mă pentru facultate m-am dus la un concurs pe Stadionul Tineretului, unde m-a văzut Mihai Zaharia, actualul meu antrenor. Era în vara anului 1979, aveam 19 ani aproape și nu săream decît 5,21 ! Antrenorului meu, așa cum susține astăzi, i-am părut cu totul deosebită și a și spus-o dealtfel, pe loc. Erau de față alți antrenori, Ciochină, Răducănescu, Doina Anton, pe atunci campioană națională la lungime, și nu l-a crezut nimeni. A venit și mi-a propus să vin la Rapid. Mi-a spus că într-un an de zile mă face să sar 6 metri 50 ! N-am zis nimic, m-am dus acasă și i-am spus mamei, sfătuitoarea mea cea mai bună, i-am spus că am dat peste niște oameni nebuni, fiindcă și soția sa îl susținuse, care mi-au dat asigurări că am să sar 6,50 ! Pînă la urmă m-am dus la Rapid și astăzi n-am nimic de regretat. Am avut mereu cele mai bune condiții, trebuie neapărat s-o spun, la fel de bune ca la Steaua sau la Dinamo. La unul dintre primele concursuri n-am sărit decît 6,05, dar făcusem o entorsă coborînd din autobuz ! În chiar vara următoare, așadar în 1980, am reușit să cîștig campionatul național, afirmîndu-mă, scria ziarul, ca o mare revelație. Sărisem 6,54 m — deci antrenorul avusese dreptate ! Eram cea mai tînără campioană națională, în vreme ce Sidorova era cea mai vîrstnică. În 1981 am sărit în sală 6,75 — la un centimetru de recordul „indoor", apoi am venit pe locul III la Campionatele europene, la Milano, după ce călătorisem toată noaptea cu trenul. Anul acesta am reușit 7,05 la Debrețen, în Ungaria, la o săptămînă după ce Cușmir bătuse recordul național, cu 7,00. Nu aveam pînă atunci decît 6,75 m record personal și, am aflat, cifra de la concursul din Ungaria a fost privită cu destulă suspiciune. Din fericire, am confirmat la București ! În rest lucruri obișnuite, împlinesc 22 de ani la 31 august, sînt studentă în anul III la I.E.F.S., am 1,72 m înălțime și 52 de kilograme...

— La o asemenea grentate, dacă am fi răutăcioși, am spune că te duce vîntul cînd sari ! Însă, să nu uităm, în momentul săriturii-record vîntul bătea cu 0,5 m/sec. din direcția opusă. Ce ar fi însemnat dacă ei ar fi bătut, tot regulamentar, cu aproape 2 m/sec în direcția favorabilă ?

— Antrenorul meu spune că ar fi fost aproape 7,40 m ! În orice caz, e sigur că actualul record mondial nu va putea dura prea mult...

★

— Din cîte am aflat, tovarășe Mihai Zaharia, nu calitățile fizice, forța mai cu seamă, primează în cazul eleve dumneavoastră...

Nu, în nici un caz. Vali este o atletă foarte tenace, calitatea ei numărul 1 este ambiția. Principala problemă a antrenamentului este de a o opri la vreme, de a nu o lăsa să se antreneze prea mult ! Doctorii mereu ne cheamă la control, să nu i se întîmple ceva. De asemenea, tehnica. Sărturile ei sînt bune de kinog.me. Are desigur defecte foarte bune, ca și calități. Altfel, pentru săritura în lungime nu se poate. Aceasta 10,97 pe suta de metri cu start din picioare și cred că ar putea bate recordul național și în această probă, dacă ea nu s-ar desfășura mai totdeauna la concurență cu lungimea ! Dar vreau să vă mai spun ceva. Uitați-vă puțin la ea. Nu vi se pare că seamănă cu cineva, mă refer la sportul nostru ?

— Năstase ? Ruzici ?

— Exact. Mă gîndesc de multă vreme la asta. Vali are ceva și din Năstase, și din Ruzici, și din Cristian Gațu, poate și din Nadia ! Dealtfel, la un control medical cei care i-au văzut piciorul, bolta plantară în special (asta e „trambulina" săritorului !), ne-au spus că o asemenea boltă n-au mai văzut decît la Nadia. După mine, și concentrarea o are la fel — vedeți povestea săriturii sale record. Am ajuns deci să cred că există o tipologie a marelui campion român, și chiar o asemănare fizionomică ! De aceea vi se pare că seamănă cu... cineva. Privire expresivă, tip brunet, fibră musculară subțire și lungă, tehnică deosebită.

— S-ar putea să aveți dreptate. Dar vrem să ne explicați un alt lucru. Cum se face că avem în momentul de față în țară, vă rog să nu vă supere comparația, două atlete la fel de bune în această probă a săriturii în lungime, o probă foarte „populată", cum spunea cineva, în lumea întreagă ?

— Nu, comparația nu mă supără. Ea este reală, și e bine că e așa. S-ar putea ca peste cîțiva ani să vedem la start Vali, Anișoara și încă vreo trei atlete la fel de bune. Și atunci, ca actualul record mondial să rămînă al nostru. Într-adevăr, proba e foarte atractivă — în atletism nu e ca la lupte sau canoe, iar în lungime sare toată lumea ! Cred că noi, românii, avem talent la sărituri. Mă gîndesc la Iolanda Balaș, la Viorica Viscopoleanu, la Corbu, iar acum au apărut Vali și Anișoara. Succesul lor, sînt sigur, va aduce multe alte fete la atletism și, de ce nu, la săritura în lungime.

— O ultimă întrebare : ce aveți de gînd în continuare ?

— Dacă spui dinainte ce speri, dai cevadin fața ta, parcă așa spunea Patzaichin ! Oricum, urmează concursuri grele, chiar la sfîrșitul acestei săptămîni e Balcaniada, la București. Sper să fie mulți suporteri... rapidiști în tribune, fiindcă acum, din cîte am văzut, au început să se pasioneze și de atletism ! Apoi, vîrful sezonului, Europenele, la Atena, unde sperăm din tot sufletul într-o victorie românească. Așa-i Vali ?!

— Cum spuneți dumneavoastră, tovarășe antrenor.

DUMITRU GRAUR ■

Omul care joacă

Lecțiile Mundialului (III)

Nu-i greu să încerci să așezi într-o ordine teoretică posibilele concluzii ale unui campionat mondial. Răsfoind însă paginile încărcate de notițe ce sînt și întîmplări dar mai ales idei ale unui carnețel inspirat din articolele a fulgerite ziare sau din simpla privire pe micul ecran, ordinea posibil invocată pălește în fața puterii de reflecție ce îți-o dă cronologia celor întîmplate. De aceea, eventualul film și al acestor mondiale trebuie privit mai mult ca sugestie decît ca eveniment, bineînțeles, trecător...

Am să continuu cu unele constatări aparținînd **dinamicii combinațiilor de joc.** Nici aici noutățile nu au fost deosebite. Totuși, mai mult decît pînă acum, s-a pus accentul pe pregătirea unor situații de joc care, prin mișcare gîndită, să ducă la punerea în valoarea a „unor **predilecții de exprimare** fie ale unor compartimente, grupe de jucători sau chiar ale unei singure personalități. Astfel, prin încercarea de a fixa cu Serginho fundașii centrali adverși, combinată cu apariția mult la mijloc a lui Junior și prin poziția amenințătoare pe care o lua lateral stînga Eder, brazilienii își puneau în valoare tocmai piesele grele (Falcao, Zico, Socrates), imprevizibilii prin puterea de a apărea unde adversarul se aștepta mai puțin și, desigur, descurcîndu-se. Încerc fără riscul de a putea fi contrazis o paralelă în același sens și cu jocul francezilor. Ei au apelat și la două dar și la trei vîrfuri de atac, alegînd dintre Lacombe, Rocheteau, Soller și Six — polemica a fost destul de lungă în presa franceză care credea că trebuie jucat în continuare cu extreme —, iar venirile lui Amoros, Bossis și Tresor eliberau și puneau în valoare puternica linie de mijloc Giresse, Platini, Genghini, Tigana. Este foarte adevărat că și aceasta știa să se pună în valoare prin fiecare component al ei, simțindu-se perfect între ei și pregătind cu măiestrie culoarele din care, pe rînd, au amenințat porțile adverse sfîșiind din **spații pregătite** pentru a fi libere... Am apelat la particularitățile generale de mișcare dinamico-tactică ale brazilienilor și francezilor deoarece au fost cei mai inventivi artiști ai mondialelor. Variațiunile lor au fost făcute pe teme anticipate, sunetul și culoarea lor fiind mai pregnante ca oricînd. Și argentinienii, beneficiind de geniul incontestabil al lui Menotti, care a simțit și el acest imperativ de creație al momentului, au ordonat jocul prin Ardiles, făcînd totul pentru a-l pune în valoare pe Maradona prin felurite **deplasări de circulație,** dar le-a lipsit acum Kempes ca formă, Bertoni ca prospețime a imaginației și, îndeosebi, Luque '78 (s-a uitat ușor), ca prezență în lupta cu fronturile întărite nu numai prin marcaj ale apărărilor adverse. Și polonezii au făcut destul de mult pentru a facilita solo-urile de excepție ale lui Boniek, iar la acest capitol, să punem în valoare a unor calități de excepție ale unor **jucători-unicat,** mai pot fi amintite combinațiile englezilor și ale aceloraș argentinieni pentru a valorifica loviturile de cap ale lui Mariner (golul din secunda 27 din jocul cu Franța) și ale lui Passarella care, la cornere, lăsa impresia că sare de pe „taburet", cîștigînd toate duelurile.

Cunoscute și aplicate demult, venirile în atac ale fundașilor laterali au fost extinse și mai mult, aceștia fiind oameni decisivi și învăluirilor, ajutați și de demarcările false în centru ale atacanților. În continuare, majoritatea echipelor care nu vrut să încerce asumîndu-și riscuri au trimis și cîte un fundaș central în terenul advers, și nu numai pentru a-și debloca cocchipierii...

Mai trebuie spus că zonele de acțiune ale atacanților care într-adevăr s-au remarcat prin șarje încununate de goluri au fost greu de conturat, cu toții plecînd și pregătindu-și loviturile de pretutindeni. Încercați să vă aduceți aminte pozițiile în care „au stat" Boniek, Lato, Conti, Littbarski, Graziani (extremele au devenit, spre cîștigul dinamicii, atacanți laterali), mă opresc doar la ei, și veți vedea că i-ați simțit parcă peste tot... Și Rossi s-a mișcat destul, dar a știut să vină mai bine decît toți acolo unde avea rendez-vous cu golul. Cîțiva dintre tehnicienii noștri, puțini (!), au afirmat de curînd că echipele mondialelor au avut premeditate unele trasee de joc. E adevărat, numai că la acest nivel este foarte greu să crezi că mingea poate fi purtată de la poartă pînă în plasa adversă pe o eventuală rută lipsită de obstacole... De aceea, încheind aici puținele-mi constatări legate de **dinamica combinațiilor de joc,** cred că este mai bine să afirmăm că mișcarea echipelor a fost ordonată mai mult decît întuiam pînă acum, pentru a pune în valoare **calitățile specifice** ale distribuitilor din terenuri. Este un pas înainte cunoscut și aparent fără importanță, dar care trebuie să ne dea și mai mult de gîndit și... de făcut.

CORNEL DINU ■

Telegrame...

Venit la meci frunțea sus. Plecat coadă între picioare. Bătut la Reșița cu 4—0, socotit ca și promovat în C. Pierdut 5—0 la Strehaia, rămas județ. Ilie Pătrușcă, fost mare Reșița, sfătuit schimbat arbitrii Strehaia, loc naștere. Arbitrat Petrescu, București, alți doi aceeași tagmă. La încălzire, văzut poarta strîmbă. Transversală jos, cocoașă pămînt sus. Rugat arbitru privit, poate măsurat. Refuzat. Cerut ruletă, metru, ceva, gazde zis trebuia adus ruletă Reșița. Cerut acte omologare teren, n-avem ! Observator federal, Teciu, zis vedem treabă. Făcut fotografii, Mita, portar, 1,86 m, mina aproape trece transversala. Contestat teren, contestat jucător dublă legitimare. Început meci. 1—0. 2—0. Jucător sprijinit milni, gol cu capul. Pauză. Măsurat acum poarta, lume amuzat. Lingă bară cam 2,35 m înălțime. Regulament : 2,44. La mijloc nu măsurat, zice nu ține ruleta. După foto, calcul matematic : 26 mm (înălțimea porții) x 1,86 m (Mita), supra 21 mm (înălțimea portarului), trei simplă = 2,30 m. Aproape palmă lipsă. Observator cerut hîrlet, săpat gîlile din poartă. Arbitrul supărat foc, promis că ne va aranja : „Lasă, bă, v-aranjez eu !" Tînut cuvînt. După puțin eliminat jucător cerut henț : „Henț, mă, henț !" Tușier oprit jucător ofsaid, tribună ride. Om al muncii zice : „D-asta a trebuit să dăm 25 de lei la fabrică". Văzut și multe fițuici hîrtie ziar, ștampilă asociație, bilete. 3—0. Tot noi calificați. Min. 87, patru jucători ofsaid. Tușier Dobrescu întors public, făcut discuță, nimic văzut, gol. 4—0. Jucători, ceartă arbitru, scandal, nimic eliminați. Prelungiri. 2—3 minute rămas, poate 11 metri calificați !? Șut la poartă, mingea în corner, respins portar. Arbitru fluieră gol : 5—0 ! Hoție drumul mare, nu mai rezistat. Întrerupt, 2 jucători și portarul eliminați. Zăpăceală. Jucător eliminat nu iese, joacă mai departe. 3 minute prelungiri face unul singur. Fluierat sfîrșitul, plecat casă. Scris federație, scris „Flacăra". Trimis foto echipă linia porții. Prezentat comisie portar, văzut înălțime, comparat foto. Nici o contestație aprobat. Portar suspendat 1 an. Doi jucători 6 luni, unul („henț, mă, henț") 6 etape. Pierdut orice speranță federație și regulament. Apoi citit „Sportul" :

„Cîștigînd cu 4—0 primul meci susținut, pe propriul teren, cu *Armătura Strehaia*, din cadrul barajului pentru Divizia „C", cei de la *Automecanica Reșița* s-au și văzut prezenți la noua ediție a campionatului acestei divizii. Și, probabil, că așa s-ar fi întîmplat dacă echipa din *Reșița* ar fi abordat cel de-al doilea meci, din deplasare luînd măsuri de întărire a defensivei, dar, nerenunțînd nici la arma atacului, care, de fapt, vine în sprijinul apărării. (...) Rezultatul ? La pauză, *Armătura* refăcuse handicapul celor 4 goluri, încheind meciul cu 5—0 și calificîndu-se astfel pentru Divizia „C" ! Cine a fost de vină ? Arbitrul și... observatorul federal, au socotit cei de la *Automecanica*. Arbitrul a fost insultat, amenințat și bruscat, iar observatorul acoperit cu calomnii. Bineînțeles, Comisia de disciplină a văzut altfel lucrurile, hotărînd *suspendarea jucătorilor nedisciplinați, recalcitranți de la Automecanica Reșița : Mita pe 1 an, Șerban și Lungu pe cîte 6 luni și Drăghicescu pe 6 etape."*

Ziarul publicat chenar colț pagină, titlu : „DE LA 4—0 LA... UN AN SUSPENDARE !" *Scris prost, nesemnat nimeni. Cui folosit ? Greșeli multe (pauză doi, nu patru zero, prelungiri, eliminări etc.), credem tendință. Aruncat noroi asociație. Sfîrșit, tot noi bătuți. Rugăm reparație.*

CONSILIUL A.S. AUTOMECANICA REȘIȚA

N.R. Faptele incriminate mai sus sînt, așa cum v-ați convins, strict autentice. Dealtfel, despre modul cum s-a desfășurat barajul pentru divizia C noi am mai scris ! Așteptăm probabil în zadar vreo măsură cu adevărat justițiară din partea F.R.F. (care de la Craiova încoace..., deh, ce să mai vorbim ?). Dar va trebui să reamintim iuțeur că una dintre cele două echipe incriminate mai sus, respectiv cea din Strehaia, este autoarea unei „performanțe" puțin întîlnite în fotbal, 18—2 cu C.S.M. Drobeta — Tr. Severin, în vara anului 1989, motiv pentru care, atunci, a și fost exclusă din campionatul diviziei C ! În rest, ce păcat că nu trăiește nenea Iancu !

Dinamo — lider după două etape

Rezultatele etapei a II-a a diviziei A : F. C. Constanța — F.C.M. Brașov 4—2, Steaua — Chimia Rm. Vîlcea 2—1, S. C. Bacău — Univ. Craiova 2—1, Dinamo — Petrolul 6—0, F. C. Argeș — Sportul stud. 1—2, A.S.A. Tg. Mureș — Poli. Timișoara 1—0, Corvinul — F. C. Bihor 3—0, C. S. Tîrgoviște — F. C. Olt 0—1 și Jiul — Politehnica Iași 3—0. După două etape conduce în clasament DINAMO — 4 puncte (golaveraj 7—0), urmată de Sportul studențesc — 4 p (4—1), F. C. Olt — 4 p (4—5), Steaua — 3 p etc., iar pe ultimele locuri F.C.M. Brașov și C.S. Tîrgoviște, fără nici un punct.

A început campionatul nr. 65

Aşadar, a început ediţia 1982—1983 a Campionatului naţional de fotbal, al 65-lea ca număr. Cele 18 divizionare A au susţinut de acum, în momentul care revista ajunge la dumneavoastră, şi a doua etapă, însă noi am ales, pentru a semnala evenimentul, soluţia prezentării celor 9 partide ale etapei inaugurale, disputată sîmbăta trecută. În speranţa că ediţia actuală, purtînd un număr oarecum jubiliar, va însemna un pas important pe calea, atît de aşteptată de iubitorii fotbalului, a redresării sportului cu balonul rotund în ţara noastră, iată primele „detalii" ale campionatului recent inaugurat.

F.C.M. BRAŞOV — DINAMO 0—1 : CAMPIONII SE RESPECTĂ
Dudu Georgescu, îmbrăţişat de coechipieri, la al 215-lea gol în divizia A, în urma penalty-ului din min. 87 al meciului

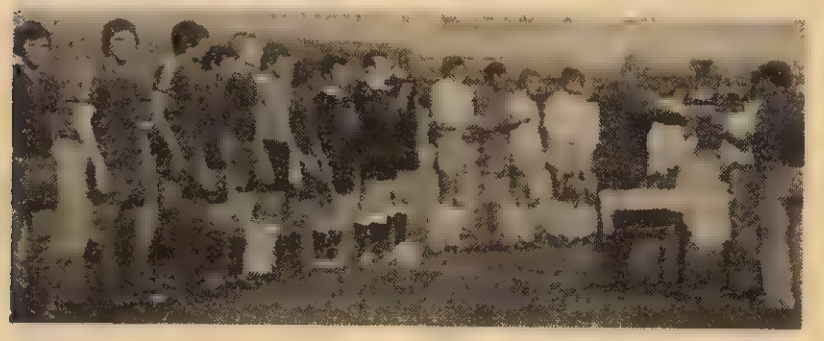

F.C. OLT — S.C. BACĂU 3—2 : NOTA 10 CU FELICITĂRI
În imaginea noastră, tovarăşul Constantin Neacşu, primarul comunei Scorniceşti, primind „Trofeul Petschovschi", decernat pentru sportivitatea spectatorilor. Conduşi la pauză cu 2—0, ambiţioşii jucători olteni au reuşit, în cele din urmă, să păstreze nota de sărbătoare a zilei şi să cîştige la limită, dar meritat, primul meci al noului campionat (sus)

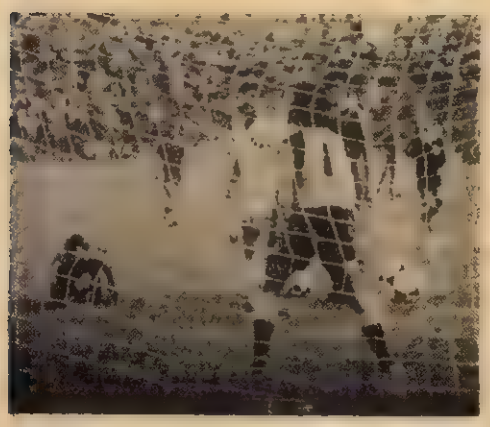

UNIVERSITATEA CRAIOVA — F.C. CONSTANŢA 5—0 : O PLASĂ PLINĂ !
Debut bun al craiovenilor, care au umplut plină plasa porţii lui Costaş (aici, primind fără replică golul spectaculos marcat de Cîrţu, aflat pe gazon). Greul însă abia începe (stînga)

PETROLUL PLOIEŞTI — CORVINUL HUNEDOARA 2—0 : MATEIANU REDIVIVUS ?

Noua echipă a lui Viorel Mateianu a debutat cu o victorie în faţa unei laureate a sezonului trecut. Aici un balet fotbalistic la care iau parte atacantul Simaciu şi portarul hunedorean Alexa

CHIMIA RM. VÎLCEA — JIUL 1—0 : PE MUCHIE DE CUŢIT

Victorie dificilă a vîlcenilor, la care a contribuit din plin... apărarea, în frunte cu Catargiu (în fotografie), Basno şi Udrea, ultimul debutant cu succes în divizia A

E MULTĂ GREUTATE PE ACEŞTI UMERI !

Noul antrenor principal al echipei Univ. Craiova, Constantin Oţet, pare încovoiat de greutatea sarcinei care-i revine. Noi îi dorim succes !

SPORTUL STUDENŢESC — C.S. TÎRGOVIŞTE 2—0 : SESIUNEA CONTINUĂ !
Admirabil în loviturile cu capul, Mircea Sandu înscrie [illegible] gol al partidei în poarta tîrgovişteanului Voi[illegible]

POLITEHNICA TIMIŞOARA — F.C. ARGEŞ 1—1 : UN PARIU CÎŞTIGAT DE STANCU
Arbitrul M. Salomir pare să „taie" un pariu între [illegible] celor două echipe : Şerbănoiu (nr. 9) şi Stancu (F.C. Argeş)

POLITEHNICA IAŞI — STEAUA 1—1 : UN PAS CU STÎNGUL, UN PAS CU DREPTUL
Duel între fundaşul bucureştean Fodor (tricou închis) şi [illegible] ieşean Kereszy, debutant în prima divizie a [illegible]

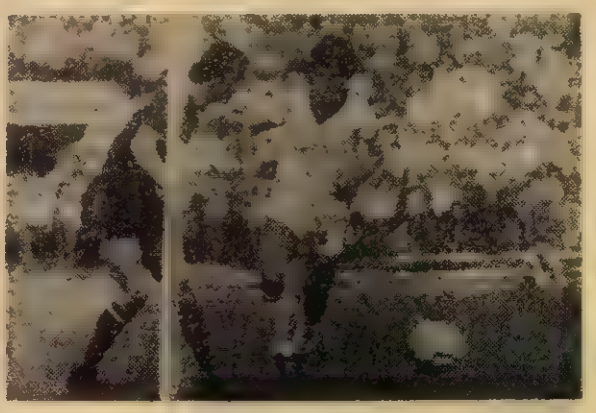

F.C. BIHOR — A.S.A. TG. MUREŞ 4—1 : PE GÖLGETER ÎL VA CHEMA GROSU ?
Cu 27 de goluri la activ în sezonul trecut, Petre Grosu a reluat seria punctelor înscrise pentru echipa sa, marcînd de două ori (aici, din penalty, deschizînd scorul în [illegible] complet pe pielor greşit) în poarta echipei din Tg. Mureş

Pagină realizată de **Dumitru GRAUR**, cu sprijinul fotoreporterilor **Aurel NEAGU** (Bucureşti), **Ion MIHAICA** (Craiova), **Leonid STRATULAT** (Iaşi), **Mihai POSIRCA** (Rm. Vîlcea), **Virgil ANGHELOIU** (Ploieşti), **Gheorghe OLARU** (Scorniceşti), **Vuin BRANCO** (Timişoara) şi **Ludovic BARTA** (Oradea).

Lumea în care trăim

Dacă ar fi anul 2050...

Desigur din punctul nostru de vedere, al celor ce trăim astăzi, viitorii 70 de ani, adică de acum pînă în anul 2050, reprezintă o perioadă îndelungată. Mai exact, o viață de om. Din punct de vedere al istoriei omenirii însă, 70 de ani reprezintă doar o clipă. Și totuși această clipă ar putea schimba radical înfățișarea planetei noastre, viața de fiecare zi a locuitorilor ei.

Revista americană „The Land" a publicat, nu de mult, un amplu articol al președintelui unui institut de viitorologie, F. Golden, care încearcă să anticipeze viața oamenilor în jurul anului 2050.

Evident, nu este nici primul și nici ultimul articol, studiu sau volum consacrat viitorului societății omenești. În ultimii ani o asemenea literatură a proliferat fantastic. Oamenii vor să anticipeze cum vor trăi urmașii noștri, cum va fi viața, în speranța că aceasta o să fie mai bună, mai liniștită, fără griji. Din acest punct de vedere, articolul amintit nu este nici el lipsit de interes, multe din previziunile anunțate conturîndu-se încă de pe acum pe baza numeroaselor descoperiri și realizări ale științei și tehnicii contemporane. Așadar cum va arăta omenirea peste șapte decenii ?

După toate calculele se apreciază că mortalitatea infantilă va fi eliminată complet și va avea loc o prelungire considerabilă a longevității — oamenii vor trăi în medie 100 de ani. Pentru a asigura hrana populației — problemă capitală a viitoarelor decenii — se așteaptă ca geneticienii să dezvolte noi specii de plante și animale cu o capacitate fotosintetică și biochimică mult mai mare decît a florei și faunei actuale. Va începe exploatarea masivă a oceanelor și se va ajunge la creșterea „industrializată" a unor animale acvatice. De asemenea, va începe exploatarea agricolă a regiunilor tropicale ale globului. Ținînd seama de precipitațiile abundente și temperaturile ridicate din aceste zone, noile plante pe care geneticienii le vor vrea — adecvate condițiilor tropicale — ar putea produce cantități imense de alimente.

În ceea ce privește sursele de energie pe care omenirea le va utiliza în jurul anilor 2050, acestea vor fi — după previziunile revistei amintite — aproape în exclusivitate energia solară și cea produsă prin fuziunea nucleară.

Cît despre domeniul industriei, electronica — pe baza folosirii microprocesoarelor — va revoluționa întreaga tehnică. Microcomputerele, calculatorul de buzunar, ceasul electronic existente deja, pot fi considerate ca primele modeste realizări în acest domeniu. Practic, computerele putînd fi perfecționate la nesfîrșit, vor fi produse în cantități uriașe și la un preț de cost deosebit de redus. Ele își vor găsi astfel adaptabilitatea în toate domeniile de activitate : de la marea industrie automatizată la industrializarea agriculturii, de la domeniul administrației de stat pînă la comerț, de la procesul de învățămînt pînă la producția de jucării. Va începe era roboților electronici. Industriali sau casnici, ei vor fi programați să efectueze o gamă infinită de munci fizice și intelectuale. Telefoanele vor deveni portabile, cu ecran, iar televizoarele cu imagini tridimensionale.

S-ar mai putea spune, desigur, încă foarte multe lucruri despre arhitectura construcțiilor viitorului, despre dezvoltarea mijloacelor de transport sau despre programele de cercetare extraterestre în scopuri industriale, ca de exemplu, exploatarea unor resurse minerale de pe alte planete.

Dar, bineînțeles, toate acestea vor fi înfăptuite, oamenii se vor bucura de realizarea lor, într-un singur caz : dacă omenirea va supraviețui pînă atunci.

Da, dacă Terra va supraviețui pînă atunci, dacă se va pune capăt o dată pentru totdeauna stărilor de tensiune și conflict, războaielor, cursei înarmărilor, pericolului declanșării unui război nuclear nimicitor. Din păcate, despre toate acestea în previziunile sale, revista americană nu amintește nimic. Nu amintește despre evoluția armelor și arsenalelor, despre evoluția bazelor militare și a armatelor, despre modalitățile de rezolvare a unor probleme importante, dificile, delicate și primejdioase cu care este și va fi și în viitor confruntată omenirea.

Ce se va întîmpla cu mulțimea armelor nucleare și de distrugere în masă ? Se va ajunge la oprirea aberantei curse a înarmărilor ? Cum se va înfăptui acuta cerință a tuturor popoarelor lumii pentru realizarea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare ? Se va pune capăt subdezvoltării și decalajelor economice ?

Fără îndoială, viitoarele șapte decenii vor putea schimba radical înfățișarea de astăzi a Terrei și viața locuitorilor ei. Aceasta însă numai în condițiile în care popoarele lumii vor trăi în pace și liniște, vor dispare conflictele, stările de tensiune și încordare, dacă se va pune capăt războaielor, precum și ruinătoarei curse a înarmărilor cu tot cortegiul ei de neajunsuri pentru popoarele lumii.

Terra anului 2050 are toate posibilitățile de a fi fericită. Fericirea trebuie să înceapă însă cu eliberarea popoarelor de pericolul războiului. Într-o lume pașnică, forța creatoare a omului își va descătușa energiile, își va dovedi, pe deplin, potențialul. Pentru ca tabloul înfățișat de revista americană „The Land" să devină realitate, va mai fi necesar ca relațiile dintre state să se întemeieze pe echitate și egalitate, să se pună capăt nedreptăților, împărțirii flagrante în țări bogate și țări sărace. Altfel, unii (bogații) vor fi în anul 2050 înzestrați cu tot ceea ce imaginația umană a produs, iar alții, (săracii), vor rămîne în... primitivismul subdezvoltării.

Anul 2050 trebuie să aducă tuturor locuitorilor planetei aceleași bucurii și aceleași speranțe...

AL. PINTEA ■

Afară șuieră gloanțele, în pușcărie liniștea de catifea...

Are 41 de ani. Aproape jumătate i-a petrecut în închisoare.

A parcurs cu o tandră ferocitate drumul de la precarele celule comune la dormitorul confortabil, e drept cu ferestre zăbrelite. Este un pușcăriaș de lux. În închisoarea Ascoli Piceno primește de trei ori pe zi ziarele, are televizor color și videocasete, își comandă prinzurile și cinele cu o meticuloasă exigență, citeva fraptere cu șampanie îi asigură un confort intelectual, iar caseta cu trabucuri este mereu împrospătată. „Il professore" se balansează de dimineață pînă seara într-un balansoar perfecționat, iar ritmul lent și dulce al mobilei îl stimulează în dirijarea imperiului său dinafară unde citeva sute de zbiri îl fac resimțit acolo unde trebuie.

„Il professore", pe numele său adevărat Raffaelo Cutolo, este un mafiot din generația care a debarcat Mafia tradițională, este un bandit cu mănuși care a preferat stiloul în locul flintei și tehnica recicl[illegible] banilor în locul jafului vulgar și singeros. Aceasta nu înseamnă că afacerile sale nu ar lăsa în urmă băltl de sînge. Cutolo punînd mîna pe lumea interlopă a Neapolului a creat o instituție de o înaltă competitivitate, pe care a denumit-o „noua Camorră organizată".

S-a înlocuit așadar o Camorră veche și în debandadă care folosea pumnalul și carabina cu una nouă și eficientă avînd la îndemînă mitraliere cu amortizoare, gorile în veston, Rolls-uri simandicoase, bănci și firme de construcții. Cutolo și-a condus anii de zile din pușcăria sa de catifea un imperiu în continuă dilatare și a reușit, între două cupe de șampanie, să împingă Neapolul spre ritmurile de o criminalitate fabuloasă pe care le trăia Chicago în anii '30. Dar toate grandorile își au și decadența lor. Poliția își strînge rîndurile, echipele anti-Camorra se ambiționează, șefii clanurilor mafiote încep să cadă unul după altul, cîteva represalii în stil Camorra la sediile Camorrei deruteză armata lui Cutolo, ba mai mult decît atît, ca o supremă lovitură psihologică „Il professore" se vede transferat din luxosul său dormitor „trei stele" într-o celulă ordinară fără trabucuri, fără șampanie, fără videocasete, ba chiar și fără balansoar. Neputîndu-se „Il professore" trădea în ultima vreme un anumit abulism, o indiferență perfidă a început să-i meargă afacerile se încîlcesc, gloanțele zbîrnîie sau șuieră mai lenes, cîțiva locotenenți se lasă tîriți în mici afaceri oneste, pe scurt, Camorra se moleșește și face c[illegible]

În plina degringoladă a acestei instituții ce nu demult era nouă și organizată o rafală de automat seceră, ca în vremile bune, pe comisarul de poliție Antonio Ammaturo, patronul echipelor anti-Camorra. Stupefacție : asasinatul este semnat Brigăzile roșii. Stupefacție : ziarul „Il Matino" primește un document din care rezultă că Brigăzile roșii au acționat în operațiunea mai sus-menționată ca o expresie a „considerației" lor față de Camorra. Evident, față de aceea nouă și organizată.

Gurile rele șoptesc astăzi că „Il professore" își va recăpăta balansoarul. Vor urma trabucurile, șampania, televizorul, dejunurile și cinele ? Depinde cum vor șuiera gloanțele, departe de liniștea de catifea a pușcăriei...

RADU BUDEANU ■

Universul în imagini

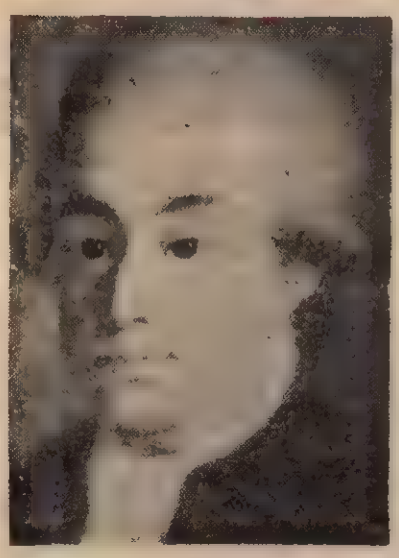

Senzație în lumea muzicii : unul din puținele portrete autentice ale lui Mozart existente în lume a fost recent descoperit, în mod cu totul întîmplător, la o expoziție în aer liber de către sculptorul suedez T. Engstrem. Posesorul nu cunoștea valoarea exponatului (în fotografie).

Condamnați înainte de a se naște

Michele Colonna, 10 ani, italian, a fost vîndut de părinții săi exasperați de sărăcie contra sumei de 5 000 de lire (circa 5 dolari) și 8 kg de brînză lunar. Stăpînul turmei pe care copilul o îngrijea îl forța să muncească cum puțini adulți ar fi putut. Zi de zi, sculat la 3 noaptea, trebuia să curețe grajdul, să ducă cireada la pășunat, să mulgă vacile alături de care dormea, să smîntînească laptele. Patru ani a rezistat micuțul Michele cu gîndul că, prin munca sa, frații săi mai mici nu vor muri de foame. Patru ani de muncă epuizantă au trecut peste acest pui de om care n-a cunoscut jocurile copilăriei, nici lumina științei de carte. Atît a putut rezista, patru ani. Și s-a sinucis.

În 1959, Adunarea Generală a O.N.U. adopta în unanimitate „Declarația drepturilor copilului", care proclama, printre altele, imperativul **„izbăvirii copiilor de toate formele de desconsiderare, cruzime și exploatare"**. În 1982, peste 75 000 000 de copii sînt nevoiți să muncească, releva un raport al Biroului Internațional al Muncii intitulat „Copiii la muncă". Nu în timpul liber pentru bani de cinema sau patine cu rotile ci, ca orice adult, pentru a-și întreține familiile aflate într-un stadiu de disperată sărăcie. Italia este campioana europeană a utilizării muncii infantile, dar chiar și în R.F.G., Anglia, S.U.A., Spania, sute de mii de copii constituie **„forța de muncă cu pantaloni scurți"**. În Asia și Africa trăiesc mai bine de 90 la sută din copiii care muncesc și sînt înregistrați ca atare, oficial, în statistici. Dintre toate meseriile enumerate în anuarele UNICEF și practicate de copii — și nu lipsește nici una care să nu presupună un îndelungat și istovitor efort fizic! — îngrozitoare ni s-a părut cea de „confecționer de jucării". Majoritatea jucăriilor cu marca Hong Kong sînt asamblate de copii! Ei muncesc pe banda de montaj cu mîinile golite de orice dorință, păpuși vii, mecanisme vii care nu vor altceva decît hrană și odihnă, și nu au timp să se joace cu jucăriile confecționate de mîinile lor.

Se pare totuși că acești copii-lucrători, cunoscuți în anuare sub științifica denumire de **„adolescenți activi economic"** sînt o categorie... fericită?! Nu este o afirmație gratuită. Pentru a ajunge să muncească, ei trebuie să aibă cel puțin 10 ani. Or, din cei 125 000 000 copii care se vor naște în 1982, vor muri 17 000 000 înainte de a împlini 5 ani! (James Grant, director general al UNICEF). Aprecierea nu este cîtuși de puțin hazardată: dureroasa afirmație se bazează pe realitatea implacabilă a cifrelor de bilanț pe 1981, an în care 40 000 de copii au murit zilnic pe mapamond. În special de foame și de maladii care nu iartă țările subdezvoltate, dar care în lumea industrializată au fost de mult și definitiv eradicate. Tot cifrele ne aduc în fața ochilor imaginea de nesuportat a 100 000 000 de copii care se culcă în fiecare seară nemîncați, a altor 10 000 000 subnutriți, lipsiți de cele mai elementare condiții de viață și sănătate, care și-au pierdut iremediabil capacitatea fizică și intelectuală, a altor 200 000 000 care privesc cu tristețe cum alți copii de vîrsta lor se duc la școală.

Pentru ca în această lume copiii să nu mai moară de foame, boli și lipsuri, pentru ca rușinoasele statistici ale UNICEF să dispară, ar fi suficient să se aloce doar sumele cheltuite de lumea bogată pentru, reținеți, băuturi alcoolice !

IOAN ROȘCA ■

Mondo umano ?

Mortul viu

Din mulțimea de știri ce parvin în fiecare secundă de pe glob, o colegă a găsit și selectat una pentru care am invidiat-o. Spunea ea, comentînd-o, că lista victimelor unui război a fost corectată după ce luptele au încetat. A fost corectată surprinzător prin reducere „întrucît un mort s-a dovedit viu". Era vorba de tînărul Williams, 18 ani, anunțat ca decedat dar apărut viu și nevătămat în Malvine. Nu știu cum au reacționat părinții lui care, între timp, îi și făcuseră un mormînt și, desigur, l-au plîns amarnic. Mi-am amintit, citind întîmplarea, despre poves ea unui alt băiat care era cu doi ani mai mic decît Philipp Williams, la 9 august 1945, cînd a căzut bomba cu plutoniu. „Aveam 16 ani atunci, spune el, și în acea dimineață veneam spre casă pe bicicletă de la post, unde petrecusem toată noaptea din cauza unei alarme. Deodată, o explozie teribilă ce părea a se fi produs în spate m-a aruncat la pămînt și, într-o clipă, întregul meu braț mi-a ars. Cu fața la pămînt, mi-am amintit că, trei zile mai înainte, o bombă de un nou tip căzuse la Hiroshima. Potrivit ziarelor, ea nu provocase decît puține pagube. Credeam că cea de acum căzuse lîngă mine". Se numește Sumiteru Taniguchi și, 36 de ani mai tîrziu, a acceptat să povestească ceea ce a simțit, aflat la 2 kilometri de „punctul zero", cînd bomba supranumită „Fatma" a căzut la Nagasaki. Era ora 11,02. Mai tîrziu, Taniguchi avea să afle că, într-o secundă, pe o rază de 1.5 km în jurul epicentrului, totul fusese ras de pe fața pămîntului. Însăși supraviețuirea lui se datora unui miracol, așa cum au opinat specialiștii după un an, cînd i-au studiat fotografiile spatelui răvășit de arsuri. Dar să-i dăm în continuare cuvîntul tînărului de 16 ani : „Cînd m-am ridicat, pielea brațului și de pe piciorul stîng era ruptă și atîrna ca niște bucăți vechi de pansament. Cînd mi-am atins spatele, mîna s-a înnegrit. Bicicleta se îndoise și voiam să ajung la un adăpost aflat la poalele colinei, lîngă o fabrică de munîții. Pe drum vedeam cadavre de copii, auzeam oameni urlînd de durere și nu puteam distinge bărbații de femei. Pretutindeni caselе erau în flăcări".

După două nopți, Taniguchi a fost găsit în curtea unei ferme de o echipă de prim ajutor și transportat la un spital improvizat. Apoi, din spital în spital pînă a început să fie tratat. Singera abundent, suferința devenea insuportabilă, iar el ajunsese să ceară să fie lăsat să moară. Pansamentul îi era schimbat în condiții dramatice iar în dimineața următoare auzea medicii murmurînd : „A mai trăit o zi". A dus-o astfel pînă în martie 1949, cînd a putut pleca din spital. „Cînd mă gîndeam la starea corpului meu, declară el, uram pe toți — apropiați sau foarte depărtați — care n-au împiedicat războiul". Și pentru el, războiul s-a sfîrșit de peste 37 de ani, rănile fizice au început să se închidă. Dar, zice Taniguchi, noi, acești hibakushas (cum sînt numiți acolo cei atinși de holocaustul nuclear) nu putem uita suferințele. Dacă aceștl copii sau nepoți ai mei sînt sănătoși acum, nu înseamnă că sînt feriți de probleme. Aș fi putut muri acum 36 de ani, spunea el anul trecut. Dar, cel ce au pierit mă obligă să trăiesc și să povestesc".

În Malvine, au murit mult mai puțini decît în Nagasaki. Ba, statistica a greșit în plus cu unul ! Ce a povestit, ce va spune, peste ani, el, renăscutul Williams ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea în umor

Jiri Winter (R.S.C.)

Luni 9 august. Aleile Grădinii botanice bucureștene duc toate către amfiteatrul Facultății de biologie, în care se desfășoară o festivitate emoționantă : cei 62 de „studenți“ ai **Cursurilor de vară și colocviilor științifice de limba, literatura, istoria și arta poporului român**, organizate la București în acest an (reprezentînd 21 de țări), se găsesc pentru ultima oară într-un cadru oficial împreună cu profesorii lor, pentru a primi investitura de „absolvenți“. Amfiteatrul pulsează în ritmul afectuos al emoției. Se vorbește românește cu vizibilă bucurie, cu mîndrie. Se recită în limba română, se cîntă în limba română, într-o limbă română devenită brusc un grai al prieteniei, al unei fraternități spontane, al unei tinereți a simțirii care pune semnul egal între Misae Tanaka, micuța japoneză încă elevă, și Iuri Petrovici Zaiuncikovski, profesor universitar la Moscova, decanul de vîrstă și de mai multe ori oaspete al **Cursurilor de vară** încă de la înființare, în urmă cu 23 de ani.

„Cursurile s-au desfășurat pe trei nivele de pregătire — ne spune **lector dr. Eugen Marinescu,** director adjunct al **cursurilor.** Pentru avansați, sub forma unor seminarii speciale de literatură română, de limbă română contemporană — cu accent pe aspectele limbii vorbite — și de etnologie și folclor, sub formă de conferințe, mese rotunde, discuții libere, întîlniri cu diverși specialiști, în funcție de solicitările cursanților și de aria lor de interes cultural. Pentru cei cu nivel mediu de cunoaștere a limbii române și pentru începători, s-a preferat formula cursurilor practice intensive. În toate aceste activități, cadrele noastre didactice — care au o foarte bogată experiență în predarea limbii române la străini — au obținut în anul acesta, ca și în alți ani dealtfel, rezultate pot spune spectaculoase. Stau mărturie lucrările finale ale cursanților, în care au fost rugați să-și exprime în limba română impresiile asupra desfășurării **cursurilor**“. Le răsfoim și noi, cu sentimentul că ele reprezintă mai mult decît un examen de competență filologică, reprezintă o tulburătoare manifestare de simpatie și prețuire față de țara și poporul nostru.

„La încheierea **cursurilor,** țin să mulțumesc din tot sufletul organizatorilor și profesorilor care și-au sacrificat vacanța pentru noi. Sper ca peste cîțiva ani să am posibilitatea să revin aici“ **(Yang Shunxi — China).** „Limba română este foarte interesantă din punct de vedere lingvistic, pentru că e o limbă romanică înconjurată geografic de limbi slave. Apoi, limba română este expresia unei culturi deosebit de originale și de bogate. A învăța limba română înseamnă și a face cunoștință cu un popor întreg, cu cultura și civilizația lui. Pentru mine, aceasta a fost o experiență foarte bogată“ **(Marleen van Petegbem — Belgia).** „În acest foarte scurt răstimp, am avut posibilitatea să fim la curent și să ne informăm asupra ultimelor cercetări în domeniul filologiei, literaturii, artei românești. Nu mă îndoiesc că fiecare dintre participanți a găsit ceva pe placul său, ceva nou, de folos, interesant. Adresez cuvinte de recunoștință organizatorilor **Cursurilor de vară“ (Galina Petrunchina — U.R.S.S.).**

Oaspeți și prieteni la Cursurile de vară

„Organizarea **cursurilor** la București în acest an — ne spune **Ursula Bociort, asist. univ.** la **Universitatea Humboldt** din Berlin, R.D.G. — a fost un mare avantaj, întrucît am putut folosi din plin accesul dobîndit astfel la bibliotecile și muzeele Capitalei dumneavoastră. La **universitatea** noastră, pregătim un amplu proiect de cercetare a literaturilor romanice — între care și literatura română — în ultimele decenii. Întîlnirile cu scriitori și critici români (D.R. Popescu, Laurențiu Fulga, Constantin Țoiu, Constantin Chiriță, Al. Piru, Pompiliu Marcea, Eugen Simion, Ion Dodu Bălan ș.a.) mi-au fost de mare folos în acest sens, mi-au conturat o perspectivă asupra literaturii române din ultimii ani. De asemenea, eu pregătesc un studiu despre Al. Ivasiuc și răstimpul petrecut la București mă va ajuta mult în elaborarea lui“.

De o audiență deosebită s-au bucurat și colocviile pe teme de folclor, în cadrul cărora prezentarea filmelor etno-folclorice ale lui Vasile Crețu din Timișoara a fost un adevărat eveniment care „ne-a dat o imagine plastică, directă despre diferite obiceiuri din Banat, legate de naștere, înmormîntare, de riturile agrare“ **(Ursula Bociort).**

În zilele rămase pînă la încheierea șederii în România (14 august), organizatorii au proiectat o excursie de documentare la Brașov. Inițiativă demnă de toată lauda, dar care nu știm dacă va putea satisface dorința legitimă a acestor iubitori ai limbii și culturii române de a cunoaște „de visu“ și alte locuri și valori ale artei noastre (Bucovina, Maramureșul sînt numai două din multele posibilități). Excelentul mijloc de propagandă — corectă și necesară pentru dobîndirea locului meritat de cultura noastră în lume — care sînt **Cursurile de vară de limba, literatura, istoria și arta poporului român,** trebuie folosit cu înțelepciune și eficiență, cu mai multă înțelepciune și eficiență, am spune. Aceasta înseamnă, în primul rînd, asigurarea unei participări cît mai largi, prin popularizarea **din timp** a manifestărilor (și nu cu o lună înainte, cum s-a întîmplat în acest an — aviz forurilor de resort !), dar și prin alcătuirea unui bogat program cultural și de recreere pentru cursanți, care să înfrumusețească în mod plăcut și instructiv calitatea științifică excelentă a cursurilor. Dar, întrucît natura acestor reproșuri rămîne totuși exprimabilă în limitele formulei „e loc pentru mai bine“, drept este să încheiem cu cuvinte de laudă pentru eforturile conducerii **cursurilor — prof. dr. doc. Al. Piru,** director, **conf. dr. Ion Diaconescu** — secretar științific al Senatului, **conf. dr. Popescu Florin** — director adjunct, **lector dr. Eugen Marinescu** — director adjunct, pentru eforturile celor peste 40 de cadre didactice și cercetători de la Facultatea de limba și literatura română a Universității din București, precum și de la Institutul de lingvistică, folclor și dialectologie, care au sprijinit organizarea și desfășurarea **cursurilor,** făcînd din ele o autentică experiență culturală pentru fiecare din cei prezenți aici.

Încheiem odată cu această emoționantă mărturisire a lui **Chantal Signoret, doctorandă la Universitatea din Aix-en-Provence,** în care se concentrează întreaga emulație intelectuală, dar și afectivă ce a caracterizat actuala ediție a **Cursurilor de vară** de la București : „Aceste **Cursuri de vară** sînt pentru mine pline de nostalgie. Nu pot pleca fără tristețe dintr-o țară unde poezia și arta sînt regine. Este ocazia să exprim aici mulțumirea mea. După această experiență foarte folositoare, vreau să caut mai adînc sufletul și inima României“.

TANIA RADU

Corul „Miorița“ din Reșița cucerește lauri în Franța

„Nimic nu este mai frumos decît să fii aclamat și iubit de o sală întreagă cîntînd românește, îmbrăcat în portul național, poate doar bucuria de a cînta cu toții la întoarcerea acasă, cînd am pus piciorul pe primul petic de pămînt românesc, la Curtici, cîntecul „România, dulce țară“, mărturisește prof. Doru Morariu, dirijorul Corului de cameră „Miorița“ din Reșița, împărtășindu-ne cu justificată mîndrie succesele acestei formații „de elită a muzicii corale românești“, cum o prezenta în 1980 dirijorul și compozitorul Marin Constantin, artist emerit. Deși ființează doar din 1975, dragostea de cîntec a unor oameni cu calități de excepție, dăruirea și munca

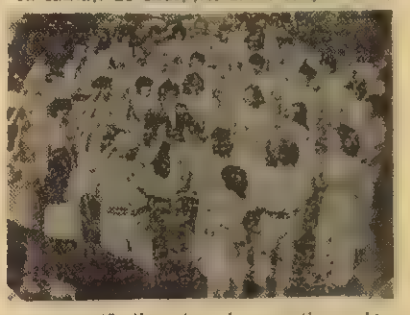

permanentă, tinerețea și promoțiunea, talentul care refuză blazarea au dus la afirmarea, în țară și peste hotare, a acestei formații valoroase. Iată cîteva din faptele artistice ale corului reșițean, condus de compozitorul Doru Morariu. Repertoriul cuprinde peste 180 de lucrări din literatura corală românească și universală. A susținut mai mult de 300 de concerte, recitaluri și concerte-spectacol. Laureat al Festivalului național „Cîntarea României“ edițiile a II-a și a III-a. Laureat al concursului internațional de cînt coral „C. A. Seghezzi“ Gorizia — Italia, 1978. Premiul II folclor, premiul III cor femei, premiul III ansamblu vocal mixt la Concursul coral de la Tours — Franța, 1982.

REGHINA VIRVICI

Taifun la Nagasaki — o nouă urgie învinsă

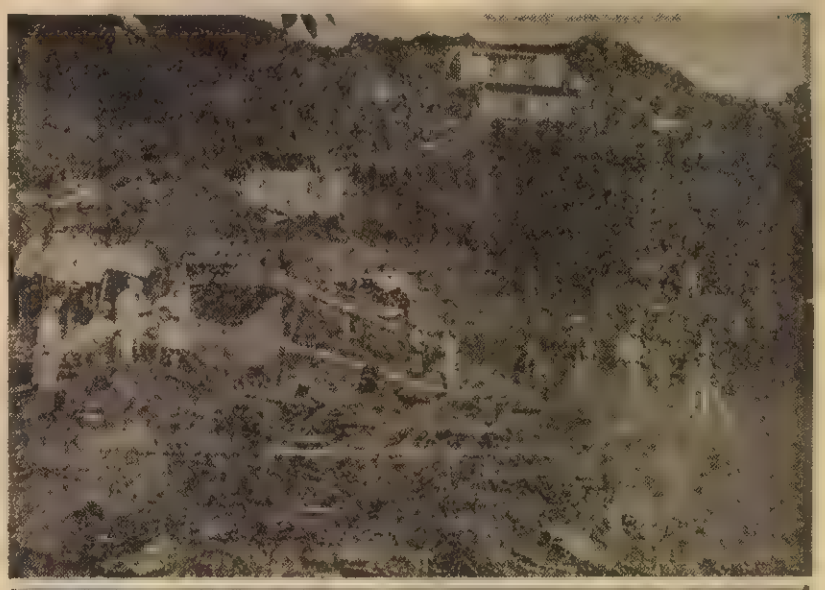

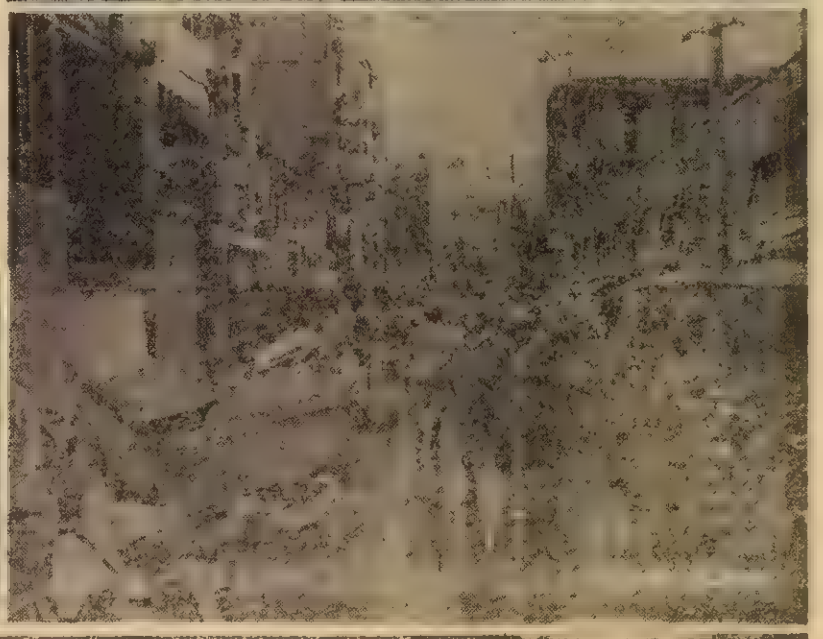

S-ar părea că există pe undeva un destin — nedrept — al orașelor. După ce a fost victima bombei atomice nr. 2, fărîmițe și lansate de mîna omului, orașul-martir a fost acum cîteva zile ținta stihiilor dezlănțuite : taifun, ploi torențiale, inundații, alunecări de teren, un infernal lanț al morții.

Desigur, cele două cataclisme nu suferă comparație între ele, omul dovedindu-se infinit mai sîngeros și mai neîndurător decît natura măsteră. Priviți însă aceste imagini din Nagasaki '82, la sfîrșitul lui iulie, priviți urmările celei mai devastatoare inundații abătute în ultimii ani asupra acestei zone a Japoniei : alunecări de teren iscate de ape ; pompieri intervenind nu ca să stingă incendii, ci pentru a degaja răniți de sub dărîmături cu ajutorul jeturilor de apă ; soldați combătînd stihia ; camioane și autobuze grele spulberate de uragan ca frunzele în vînt ; străzi prefăcute în ruine, peste care s-a presărat ca un straniu covor convulsionat modestul avut al locuitorilor cartierelor sărace ; mame căutîndu-și pruncii, copii căutîndu-și părinții.

Nagasaki '82, un nou tribut de sînge și durere, sute de morți și răniți. Cu toate acestea printre ruine și dărîmături renaște speranța, tenacitatea, uriașa și elementara bucurie de a trăi, a supraviețui și a reconstrui ceea ce a fost distrus și a lua viața de la capăt.

LIONEL NIȚESCU

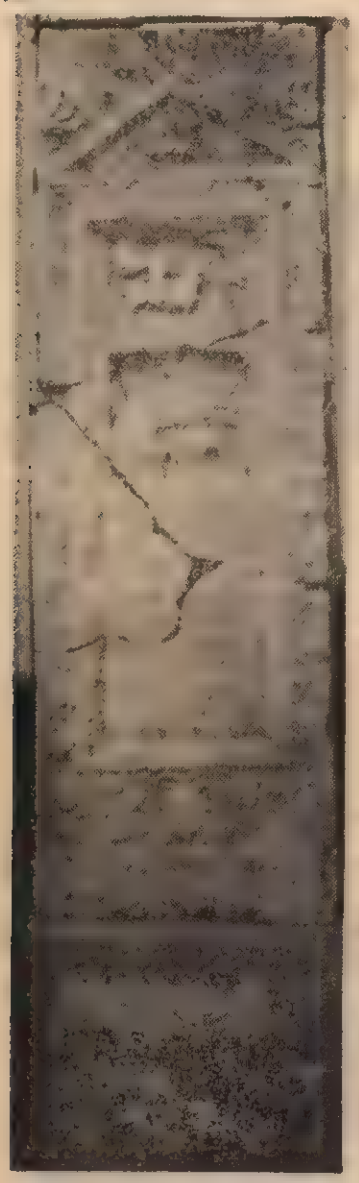

Un Pantheon la doi pași de noi

HISTRIA

Pămîntul dintre Dunăre și Marea Neagră reprezintă pentru toată lumea o carte de istorie cu filele în permanență deschise.

Histria. Ascunsă cu discreție în lagunele Mării Negre care sînt o continuare a deltei, acolo unde apa scapă din mîini pămîntul, acolo unde cerul sărută apa și coboară spre noi — Histria reprezintă o bijuterie a universului...

Pînă la Histria se ajunge greu. Dacă n-ai șansa unei excursii organizate sau posibilitatea de a te deplasa cu autoturismul nimeni nu te-ar sfătui să te îndrepți către cetate. Din Constanța doar două curse zilnice te poartă prin Năvodari, Corbu, Vadu și lacul Nuntași pînă înspre comuna Mihai Viteazu. Pentru cetate cobori la intersecție. Aici, două indicatoare (pe unul scrie Histria — iar pe celălalt Istria) îți arată că pînă la cetate mai sînt 7 kilometri. Dacă nu se oprește cineva să te invite în mașină nu-ți mai rămîne decît să mergi pe jos. Și asta nu numai la dus dar și la întors. Așa stînd lucrurile, într-o zi de duminică a mașinilor fără soț, am încercat să ajung pînă la cetatea Histria. Plopii de pe șosea m-au adăpostit cînd de soarele arzător de vară, cînd de ploaia pornită din senin. Decorul este decupat din povești. Păsări de toate culorile și mărimile te însoțesc peste tot. La cetate îl găsești, asemănător unui marinar de cursă lungă, pe Petre Alexandrescu, șeful secției de arheologie greco-romană de la București și șeful șantierului de la Histria. Ceea ce a spus n-a avut darul să mă bucure cîtuși de puțin. În ciuda faptului că de foarte puțin timp aici, chiar în incintă, a luat ființă un elegant și frumos muzeu în care sînt adunate piese încă de vremea lui Vasile Pârvan, cel care a început munca de pionierat la cetate, monumentul se degradează. Da! Acesta-i cuvîntul exact. Timpul, intemperiile dar mai ales neglijența noastră au pus stăpînire pe cetate. Din sectorul bizantin, băile romane nici nu mai pot fi redate circuitului turistic. Aceeași soartă o au și cele trei temple grecești. La circa două sute de metri de zona templelor există așa numitul sector al cuptoarelor. Sînt șapte la număr. Două dintre ele s-au păstrat întregi pînă în zilele noastre. Dar și aici uitarea noastră distruge mai totul. Și ar mai fi cîte ceva de spus: tot în incinta cetății își desfășoară activitatea (și încă ce activitate!) un bufet. Se vînd bere și conserve. Cu ce se cumpără de aici, cu ce se mai vine de acasă s-a reușit ca în timp cetatea să se transforme într-un imens depozit de sticle și borcane goale. Așa stînd lucrurile, de urgență trebuie tras un semnal de alarmă. Am înțeles de la Petre Alexandrescu că ne lîngă faptul că există fonduri alocate pentru continuarea cercetărilor [illegible] cetății de la ruină, nu lip[illegible] Atunci ne bună dreptate ne [illegible] ce se mai [illegible]? Lucrările, după pă[illegible] listilor, trebuie începute fără nici un fel de zăbavă. Altfel riscăm să vorbim de cetatea Histria, comparată în multe locuri cu oraș sicilienne, la trecut. Vom reveni fiindcă generațiile viitoare trebuie să se bucure și ele de tot ceea ce am moștenit noi...

SORIN POSTOLACHE
Fotografiile autorului

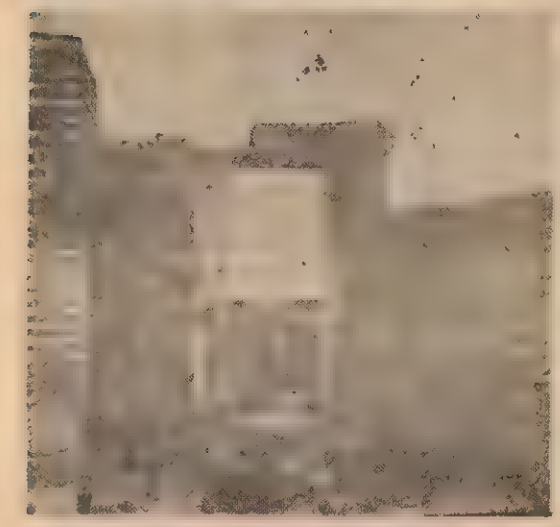

Flacăra Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Nița, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, M[illegible] Georgeta Stefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat foto (**Ovidiu Ioanitoaia**, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 17 60 10 interior 25 50; **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 21 23; **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

23 august 1944 1982

România, august 1982

reportaje din realitatea socialistă a patriei

(pag. 2—10)

Cîteva probleme de educație [II]

Dacă ideea, dacă doctrina Nicolae Ceaușescu cu privire la socialism, care nu poate fi conceput decît ca o societate prin oameni și pentru oameni, se confirmă în tot adevărul ei, atunci această idee nu poate fi înțeleasă decît dacă îi urmărim acțiunea la întreaga scară socială. Nu construim fabrici pentru a construi fabrici va să zică, nu construim uriași industriali pentru a îmbogăți cu monumente hilare peisajul patriei, nu facem agricultură pentru a arăta brazde în care să ascundem grîul, ci facem industrie pentru binele oamenilor și facem agricultură pentru plinea omului.

Dezvoltarea științei însăși este o străduință cu un scop precis chiar dacă uneori el apare mai îndepărtat și mai cețos. Zicînd „prin oameni", această concepție vrea să înțeleagă cuprinderea tuturor forțelor și disponibilităților umane în acțiunea de radicalizare a lumii, zicînd „pentru oameni", concepția aceasta vrea să mobilizeze conștiințele pentru finalitatea actului de creație colectivă numit socialism. Și dacă-i valabilă în economie, dacă-i valabilă în știință ideea „socialism prin oameni și pentru oameni" e cu atît mai valabilă în educație.

De aceea apar ca surprinzătoare și descurajatoare părerile unora că omițînd idei juste, de fapt nici nu totdeauna atît de juste, ei și-au făcut datoria de educatori, rămîne ca oamenii să facă ei ce-or ști, și pe dracu în patru, și să ajungă să le înțeleagă, să și le însușească fără crîcnire și fără gîndire și să se descurce că de aceea sînt comuniști.

Cum adică, eu spun o idee a partidului și dumneata, membru de partid, nu vibrezi, nu te simți emoționat chiar numai pentru că spun ideea respectivă, dumneata de ce stai ca o stană de piatră și mă privești ?

Este la înălțimea aspirațiilor de revoluționar autentic ca dumneata să te plictisești auzind în fiecare zi aceleași lucruri ? Cum adică, justețea nu este suficientă pentru o idee care vrea să cucerească masele?

Iată, aici, eu cred că se cuvine să spunem că nu.

O justețe inadecvată ajunge să pară nejustă în urechile și ochii oamenilor care se confruntă în fiecare clipă a vieții lor nu cu adevăruri abstracte, ci practice, adevăruri care îi implică, îi întărîtă, îi pun în situații de gîndire și ei trebuie să-și descopere soluțiile în funcție tocmai de viața pe care o trăiesc în fiecare zi.

Justețea unei idei nu-i asigură și eficiența.

Ba chiar datorită lipsei de competență, datorită lipsei de interes, datorită mediocrității și dilentantismului din activitatea politică și educativă se ajunge la situația îngrijorătoare că unii oameni preferă contrarul acelor idei deși erau la început disponibili față de ideile juste.

Ideea tovarășului Nicolae Ceaușescu „socialismul prin oameni și pentru oameni" nu trebuie doar aplaudată, această idee trebuie, ca să zic așa, să fie, cu o formulă care circulă, aplicată în viață.

Ce fel de educație poate face acela că-

(Continuare în pag. 19)

ADRIAN PĂUNESCU ■

TRĂIASCĂ ROMÂNIA! TRĂIASCĂ LIBERTATEA!

Un monument simbol, poartă a marii demonstrații de la 23 August din Capitală

„CREDINCIOS AGENT AL ISTORIEI"

S-a vorbit mult — o întreagă literatură politică ne stă martoră — despre locul și rostul generațiilor în curgerea timpilor. Un Eminescu ca și alți mari gînditori ai acestui pămînt au avut clar conștiința însemnătății acestora ca vertebre în șira neamului, ca elemente conductoare prin care trec energii seculare sau milenare, ele putînd înlesni sau întîrzia irigarea acelui centru secret care este **ființa constructor** a unui popor în timp. „Dacă o generațiune poate avea un merit, — spunea marele nostru poet național — e acela de a fi un credincios agent al istoriei, de a purta sarcinile impuse cu necesitate de locul pe care-l ocupă în înlănțuirea timpilor".

Din acest unghi privite lucrurile, nu știm dacă multe generații se pot mîndri cu greutatea unor asemenen fapte istorice cum au fost cele ale ultimilor 38 de ani. Nu știm dacă putem găsi, în secolele care compun cartea neamului, un exemplu de mai înaltă, mai exactă și mai fericită adecvare la cerea ce se poate numi sensul istoriei, raportul acesteia cu o societate care îi este expresie legitimă, decît exemplul generației Eliberării. Pusă pisc peste marile generații deschizătoare și decizătoare de epoci, peste năzuințele și jertfele lor, peste semănătura de oase de eroi și martiri ai libertății, dreptății, progresului, demnității, știută semănătură din care veșnic, din vecie și pînă azi, a renăscut fără oprire țara, legată cu aceste generații într-un unic, vital și incandescent circuit al luptei, cu pulsație de flux sanguin, marea generație a lui August '44 e, poate, cea mai încercată dintre toate prin multiplele solicitări la care a trebuit să răspundă și e, în același timp, cea mai izbînditoare în giganticele demersuri istorice la care s-a angajat.

Este generația care, prin întîmplările pe care le-a trăit, prin idelle și idealurile de care și-a legat destinul, prin în-

(Continuare în pag. 2)

ILIE PURCARU ■

ROMÂNIA
august 1982

Acțiuni ale mișcării de rezistență antifascistă a poporului român

În lupta împotriva armatelor cotropitoare ale statelor fasciste, în afara operațiunilor militare de pe fronturile celui de-al doilea război mondial, de o mare însemnătate a fost mișcarea de rezistență a popoarelor, frontul civililor. Mișcarea de rezistență antihitleristă a poporului român se încadrează în marea luptă antifascistă dusă pe plan mondial, cu propriile-i specificități în acțiunile de doborîre a dictaturii militaro-fasciste antonesciene și scoatere a României din războiul hitlerist împotriva Uniunii Sovietice, constituind cheia de boltă pentru înțelegerea tuturor evenimentelor postbelice desfășurate în țara noastră.

Referitor la conținutul și formele de manifestare a rezistenței antifasciste românești, de o mare însemnătate teoretică și practică sînt precizările făcute de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care se subliniază că : „Rezistența împotriva dictaturii militare-fasciste și a războiului a îmbrăcat forme diverse, mergînd pînă la lupte de partizani și crearea formațiunilor patriotice, care au jucat un rol deosebit în realizarea actului istoric de la 23 August. Eroica noastră clasă muncitoare a fost forța hotărîtoare a luptei antifasciste, insuflețind prin exemplul său masele largi populare. Țărănimea, puternic lovită de războiul hitlerist, s-a ridicat împotriva rechizițiilor forțate, a încorporărilor, contra jafului și terorii hitleriștilor. Înțelegînd gravitatea prin care trecea țara, cei mai străluciți reprezentanți ai intelectualității române, patrioți luminați, au protestat împotriva războiului și a ocupației germane. În rîndul soldaților și ofițerilor se dezvolta o puternică stare de spirit antihitleristă, creștea împotrivirea față de războiul antisovietic și de regimul dictaturii fasciste".

Pornind de la cele trei documente de bază privitoare la organizarea mișcării de rezistență, Circulara C.C. al P.C.R. din 8 iulie 1941, Platforma-program a C.C. al P.C.R. din 6 septembrie 1941 intitulată „Lupta poporului român pentru libertatea și independența națională" și Rezoluția din ianuarie 1942 a C.C. al P.C.R., în care erau definite țelurile luptei și linia politică de realizare a lor, Partidul Comunist Român a militat permanent pentru unirea tuturor forțelor patriotice și antifasciste într-un front comun de luptă.

Chemările partidului sînt receptionate de cercurile politice patriotice în rîndurile cărora creștea continuu starea de spirit antihitleristă. În fruntea acțiunilor de rezistență se situa clasa muncitoare prin organizarea unor puternice greve și acțiuni de sabotaj ca de exemplu greva minerilor din Valea Jiului (martie—aprilie 1941), refuzul a 900 de muncitori de la fabrica textilă Arădeana de a relua lucrul (1942), întreruperea lucrului de către muncitorii de la Societatea Mica (mai 1942), sabotajele de la Arsenalul Aeronautic Asan (iunie 1942), Fabrica de mine antitanc Mogoșoaia (martie 1942), fabrica de sîrmă Bozac din Timișoara (iunie 1942), acțiunile muncitorilor ceferiști din aproape toate regionalele C.F.R. și altele. Știri despre împotrivirea țărănimii ce refuza încartuirea trupelor germane, participarea la rechiziții, aprovizionarea armatei cu furaje și cereale, găsim în multe documente ale vremii. Deosebit de dese au fost și protestele intelectualilor ce au culminat cu pamfletul antihitlerist „Baroane" (1943) semnat de Tudor Arghezi și Memoriul intelectualilor adresat lui Ion Antonescu, în aprilie 1944, în care se scria : „În actualele împrejurări tăcerea noastră ar fi o crimă. Avem datoria să rostim răspicat gîndul nostru cinstit...". Forme de rezistență armată erau semnalate în munții Caraș-Severin iar grupul de partizani „Carpați" ce se specializase în deraieri de trenuri ce transportau petrol și armament pentru trupele germane, acționa pe Valea Prahovei (1944). Foarte multe documente se referă la starea de spirit antihitleristă din rîndurile Armatei române.

La 28 ianuarie 1943 a apărut zirul ilegal „România liberă", editat de Uniunea Patrioților, ca tribună de luptă și propagandă a rezistenței antifasciste a poporului român. În Manifestul Comitetului Uniunii Patrioților, publicat în primul număr al acestui ziar, se sublinia : „Scopul nostru principal și imediat este unirea tuturor forțelor națiunii române într-un singur front patriotic de luptă pentru eliberarea patriei de sub jugul hitlerist. De aceea, facem apel la toate partidele politice patriotice, la toți patrioții adevărați și cinstiți din toate organizațiile politice, economice, culturale, la toate personalitățile hotărîte, pentru alcătuirea marelui front național de luptă pentru salvarea patriei".

În toți acești ani grei Partidul Comunist Român a fost forța politică cea mai combativă, dinamizatoare, care s-a ridicat cu toată hotărîrea împotriva războiului hitlerist organizînd mișcarea de rezistență antifascistă a poporului român, lupta pentru răsturnarea guvernului antonescian și alăturarea României la coaliția antihitleristă, realizînd acel consens național capabil să unească pe toți patrioții români, indiferent de naționalitate, convingeri politice și religioase, în înfăptuirea cu succes a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944. Drumul a fost presărat cu numeroase obstacole. Nu toate forțele politice au împărtășit de la început punctul de vedere al Partidului Comunist. Partide cu tradiție în viața politică a țării ca național-liberal (Brătianu) sau național-țărănesc (Maniu) au stat multă vreme în pasivitate. Chiar regele Mihai s-a plîns de „letargia opoziției", după cum afirmă în rapoartele sale Gardyne de Chastelain, fost agent britanic parașutat pe teritoriul României, în decembrie 1943. Dar Partidul Comunist Român cu tenacitatea ce-l caracterizează, pornind de la realitățile și condițiile proprii dezvoltării mișcării antifasciste din țara noastră, a legăturilor existente între forțele politice interne, precum și a celor stabilite cu cercuri și organizații politice din afară, folosind conjunctura internațională existentă, a reușit să realizeze unitatea de acțiune a tuturor forțelor patriotice ale țării, unitate ce mergea de la partidele muncitorești pînă la cercurile palatului. Activitatea susținută desfășurată de P.C.R. s-a materializat în realizarea unor formațiuni organizatorice cum au fost Frontul Patriotic Antihitlerist, Frontul Unic Muncitoresc, „Blocul Național Democrat. Preludiul politic al „Frontului Unic Național" și coloana lui vertebrală l-a constituit unirea celor două partide muncitorești, comunist și social-democrat, în Frontul Unic Muncitoresc al cărui manifest a fost publicat la 1 Mai 1944. O lună și ceva mai tîrziu se creea Blocul Național Democrat în care, alături de comuniști și social-democrați, intrau și partidele național-țărănesc (Maniu) și național-liberal (Brătianu). În ședința conspirativă din noaptea de 13/14 iunie 1944 toate cercurile politice și militare reprezentate au acceptat planul elaborat și propus de P.C.R. pentru desfășurarea acțiunilor insurecționale din august 1944.

Eveniment cu profunde implicații naționale și internaționale actul de la 23 August 1944 a avut un puternic ecou în întreaga lume, prin marea lovitură dată trupelor Germaniei hitleriste aflate în România, prin contribuția adusă la distrugerea eșafodajului fascist din zona Balcanilor. Întreaga armată română, cu tot potențialul ei uman și material, s-a raliat coaliției puterilor aliate și asociate, participînd alături de armatele sovietice la luptele de eliberare a teritoriului național al Transilvaniei, aducîndu-și un aport substanțial la reușita operațiilor militare pentru eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei, pînă la victoria finală împotriva Germaniei hitleriste, de la 9 Mai 1945.

Dintr-o țară agrară, slab dezvoltată, România s-a transformat, în cei treizeci și opt de ani parcurși de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, într-un stat industrial-agrar, cu o industrie dinamică bazată pe cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viață material și spiritual în continuă creștere. Toate realizările istorice ale acestor ani reprezintă o strălucită confirmare a justeței politicii interne și externe a partidului nostru, mai ales de la Congresul al IX-lea, de cînd la conducerea țării și a partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al poporului român, personalitate remarcabilă a vieții politice internaționale.

GELCU MAKSUTOVICI ■

„CREDINCIOS AGENT AL ISTORIEI"

(Urmare din pagina 1)

făptuirile constructive pe care le-a așezat în-fila contemporană a cărții neamului, așezindu-le de fapt în eternitate, exprimă, cu pregnanța nedezmințită a faptei, consonanța istorică a acestui neam cu necesitatea prin revoluție, emancipînd principiul revoluției, al noului, ca realitate supremă și necesară a vieții noastre. Este generația care, pentru prima oară, a realizat deplina conjuncție a unor năvalnice aspirații, purtate în lungul veacurilor, cu o programă de luptă precis definită, cristalizată într-un prielnic moment istoric, desăvîrșită apoi an de an, zi de zi, decizîndu-i poporului de la Dunăre și Carpați un curs existențial de o nouă forță, echivalînd cu o adevărată renaștere, un loc nou pe harta spirituală a lumii, reprezentînd o inedită legitimare a noastră ca națiune.

Cel care a hotărît, în chip programatic, noul destin al României și al românilor, cel care l-a conceput și l-a dirijat efectiv, asigurîndu-i eficiența istorică, iar prin aceasta caracterul de lege, a fost Partidul Comunist Român, cea mai tinără forță politică a țării, dar cea mai legată de neamul a cărui strălucită emanație este și, tocmai de aceea, cea mai capabilă să preia pe umerii săi impetuoasa dezlănțuire de energii a maselor chemate și eliberate prin revoluție. Celebrînd astăzi Augustul libertății noastre, celebrăm astfel, înainte de toate, Partidul, a cărui lucrare a implicat, în gradul cel mai înalt, sensul istoriei, asumată necontenit pentru sine, modificată necontenit pentru popor. N-am fost scutiți, în toți acești ani, de încercări, de dificultăți, de erori, de nedorite ocoluri în drumul spre țintă, de confruntarea, dramatică deseori, cu întrebări și probleme grave, cu obstacole care nu o dată îngreunau, nu o dată chiar deturnau actul nou, dar momentele de răscruce și cumpănă au fost depășite prin capacitatea partidului, a celor ce l-au purtat cu clarviziune și forță mesajul, de a fi ecoul direct, cel mai sensibil, al intereselor, vrerilor și nevoilor națiunii, de a fi un profet al socialismului nu venit de aiurea, ci din trupul și sufletul acestor locuri. S-a vădit această impresionantă capacitate la Congresul al IX-lea, congres care, investindu-i cu suprema funcție de conducere în partid pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, a făcut ca un spirit nou, creator și dinamic, străin închistării și dogmelor, un spirit de largă, de totală deschidere spre realitățile vii și spre interesele noastre fundamentale, să pătrundă, ca un val de aer proaspăt, în toate celulele societății, irigînd cu noi și rodnice seve acel centru vital al ființei și devenirii noastre.

Ce a rezultat, se vede. A rezultat România de azi, țară în plină edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, țară a progresului economic și social, țară care, în acest convulsat și contradictoriu sfîrșit de secol, propune în atenția lumii o experiență istorică particulară, foarte vie și foarte densă, mărturisită prin dimensiuni ale dezvoltării cu care nu multe meleaguri se pot mîndri. A rezultat o țară care, în acest an '82, al 38-lea de libertate, al 17-lea de nouă, revoluționară istorie, este de zeci de ori mai puternică industrial decît în anii '38, este o țară cu o agricultură în plină și modernă fructificare a resurselor sale, este o țară ce desfășoară, cu nu puține și nu ușoare eforturi, o vastă operă civilizatoare, o țară în care orașul și satul, casa și agora, cu spațiul lor ambiant, cu școala și universitatea, cu spitalul și terenul de sport, cu marile edificii ale culturii, științei și artelor, poartă pecetea unor înnoiri fără precedent. Au rezultat, la fel de prețioase ca și victoriile în cîmpul muncii și al răsplatei acestela, avantajele unui timp deschis, reliefînd o nouă calitate a vieții, timp prielnic în toate omului, prielnic hărniciei și cinstei, prielnic afirmării libere a valorilor, prielnic democrației adevărate, prielnic participării efective a maselor celor mai largi la cîrmuirea propriului destin. A rezultat acest spirit nou, profund democratic, în viața noastră, în relațiile sociale, prin afirmarea legalității, a eticii și a echității socialiste, a disciplinei muncitorești cu iradiere egală pentru toți membrii societății, indiferent de funcții, prin neascunderea adevărului, oricît de crud ar fi acesta, prin dezvăluirea fermă și sancționarea promptă și eficace a lipsurilor și a erorilor. A rezultat acest puls intensiv al vieții noastre interne, al politicii noastre externe, au rezultat independența și suveranitatea, aceste inegalabile cuceriri care înseamnă, la noi, la români, însăși lumina ochilor, însăși existența noastră. A rezultat implicarea noastră majoră și responsabilă în însuși miezul de foc — uneori detonant — al problemelor ce confruntă umanitatea, prin inițiative și acțiuni care poartă numele țării, al președintelui ei, dedicate dezarmării și păcii, securității, cooperării, concordiei. A rezultat, ca element de structură al întregului edificiu al vieții noastre, ca factor motor al dezvoltării civilizației și progresului, unitatea de interes, simțire, ideal a tuturor membrilor societății, români, maghiari, germani și de alte naționalități, în jurul partidului, al încercatei sale conduceri, al neobositului cîrmaci și strateg al destinului național — cel mai iubit fiu al poporului și personalitate de aură planetară, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

La 38 de ani de libertate, la 17 de nouă și revoluționară istorie, reprezentînd culmea cea mai înaltă din panorama construcției socialiste în România, reprezentînd ceea ce ne-am deprins a numi cu dragoste și mîndrie „era Ceaușescu", și se poate spune — o vedem cu ochii, o simțire prin munca și prin existența noastră — că toate punctele fundamentale din programul partidului s-au împlinit și se împlinesc, că toate angajamentele asumate în fața poporului au fost și sînt onorate, că, peste greutăți și încercări, peste privațiuni și sacrificii, peste eforturi adesea excepționale, ziua de mîine a României se profilează sub semnul celei mai mari demnități pe care a cunoscut-o acest pămînt. Acest sentiment este mai mult decît însuflețitor, e un fluviu de apă vie, din care sorbim, căpătînd puteri pentru noi îndrăzneli și noi împliniri.

Fierbinte, înflerbîntată de muncă, de izbînzi, de încredere, de căutări, operă a eroicei sale muncitorimi și a tuturor fiilor vetrei sale, țara, în August, își celebrează nou destin cu conștiința că este mai aptă ca oricînd să răspundă nădejdilor care scînteiază pe chipul ei.

O șansă de a rămîne demni în istorie:

apărarea dreptului popoarelor la viață

Luni, la Snagov, viața politică a României a fost marcată de un nou eveniment, un nou dialog la nivel înalt, între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și prințul Norodom Sianuk, președintele Kampuchiei Democrate.

În cadrul convorbirilor care au avut loc cu acest prilej, Norodom Sianuk a făcut o informare asupra sarcinilor și telurilor guvernului de coaliție națională al Kampuchiei Democrate, recent creat. Obiectivul fundamental al acestuia constă în unirea tuturor forțelor politice și sociale în lupta pentru independență, suveranitate și integritate teritorială, pentru retragerea trupelor străine din țară și asigurarea dreptului poporului kampuchian de a decide asupra propriului destin și a orînduirii sale social-politice. România, care a militat totdeauna și militează pentru promovarea acestor înalte idealuri în viața popoarelor, s-a pronunțat și se pronunță și de această dată, subliniia președintele Nicolae Ceaușescu, pentru o soluție politică, bazată pe reconciliere națională între toate forțele sociale și politice care doresc și acționează pentru o Kampuchie independentă, democratică și nealiniată, pe stabilirea de relații prietenești, de colaborare între Kampuchia și vecinii săi, întemeiate pe principiile de drept internațional. În acest scop sînt necesare retragerea trupelor străine din Kampuchia, crearea condițiilor pentru ca poporul kampuchian să-și rezolve singur problemele interne, fără nici un amestec din afară.

În schimbul de vederi asupra problemelor actuale ale vieții internaționale au fost abordate cîteva idei de bază: epoca de mari prefaceri sociale și naționale, pe care o cunoaște astăzi omenirea, ca urmare a afirmării tot mai puternice a voinței popoarelor de a se dezvolta liber, de sine stătător de a trăi într-un climat de colaborare, securitate și pace; accentuarea încordării în viața internațională datorită manifestării politicii de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, de reîmpărțire a zonelor de dominație și influență, existenței conflictelor și războaielor în diferite zone ale globului.

S-a evidențiat, totodată, necesitatea de a se acționa energic pentru reglementarea prin mijloace pașnice, prin tratative, a tuturor problemelor dintre state, în special a problemelor din Orientul Mijlociu, pentru o soluție politică în Beirut, pentru dezangajare militară, pentru garantarea integrității și independenței Libanului și rezolvarea problemei palestiniene pe baza dreptului la autodeterminare — inclusiv constituirea unui stat palestinian independent.

Problema cea mai arzătoare a zilelor noastre o constituie, însă, oprirea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, apărarea dreptului suprem al tuturor popoarelor la viață, la libertate și pace. În acest context s-a abordat necesitatea înfăptuirii securității și dezvoltării unei largi cooperări în Europa; au fost reliefate efectele profund negative ale crizei economice mondiale, a fost subliniat faptul că rezolvarea justă și durabilă a marilor probleme ce preocupă omenirea reclamă participarea activă în deplină egalitate, a tuturor statelor, rol tot mai important revenind țărilor mici și mijlocii, țărilor în curs de dezvoltare, nealiniate, care constituie majoritatea covîrșitoare a lumii.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au oferit un dejun în onoarea prințului Norodom Sianuk, președintele Kampuchiei Democrate. În timpul dejunului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și prințul Norodom Sianuk au rostit toasturi.

Poporul român este încredințat că vizita în țara noastră a prințului Norodom Sianuk, convorbirile dintre cei doi șefi de stat vor contribui la întărirea prieteniei și colaborării dintre popoarele celor două țări, la dezvoltarea cooperării și înțelegerii internaționale.

N. GRIGORE ■

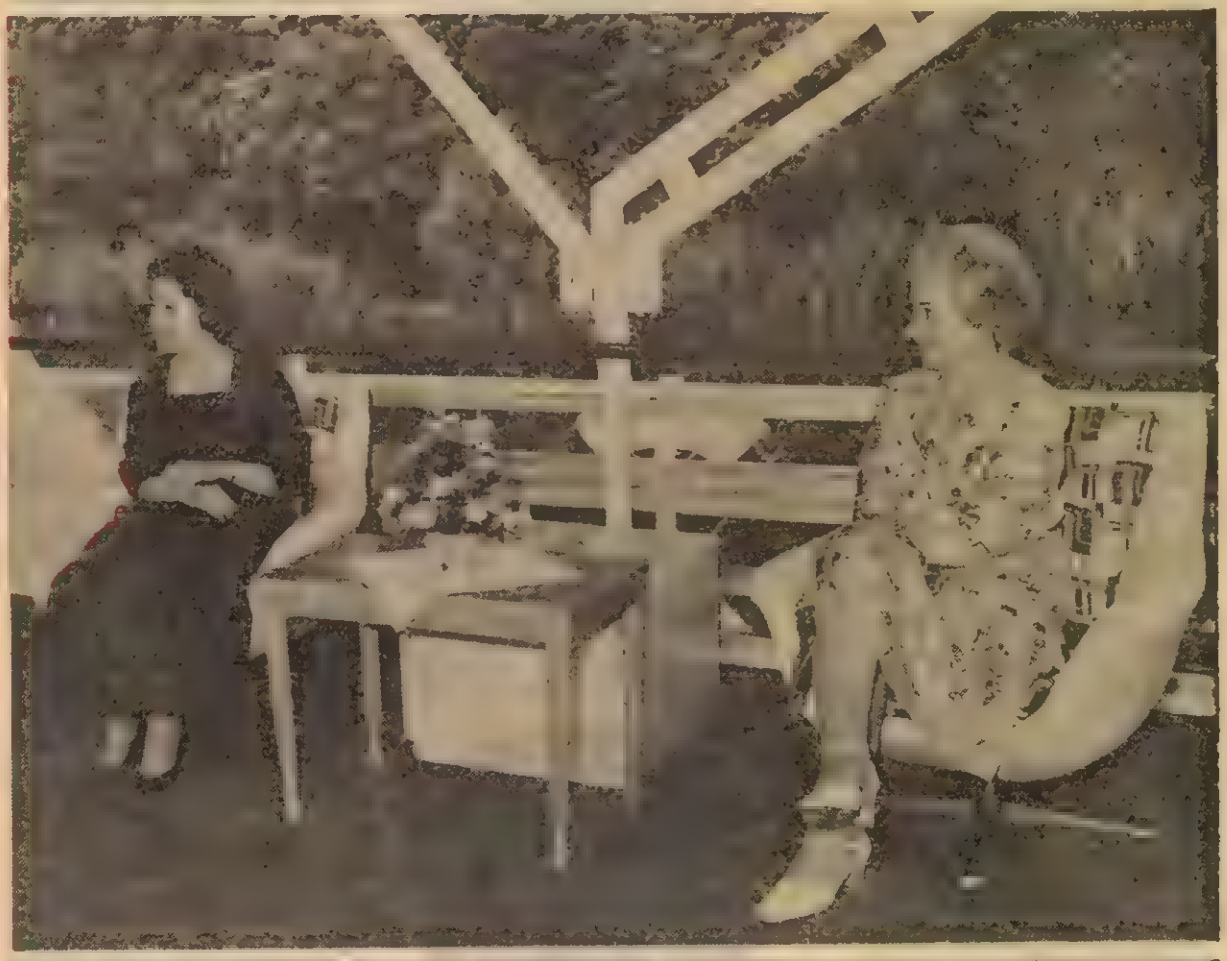

ROMÂNIA august 1982

Viața este și o problemă de viteză

Pare să ne fi văzut dar își vede înainte de lucru. Apasă pe o uneltă neobișnuită, asemănătoare unui trident cu colți întorși și lățiți în forma unor mici pașitoare, apasă pe cît poate și abia cînd ajunge la capătul rîndurilor de roșii se îndreaptă de mijloc și se privește mirat. Stă astfel nemișcat și în așteptare în ploaia de lumină, întrebător într-un fel deosebit, ce se vădește mai mult în răspunsuri scurte și nu în întrebări, gînditor aș zice, ca și cum ar vrea să încerce adîncimea unei ape nestiute, iar pe frunte și pe obrajii înroșiți ca arama trudă acestei ore, două de după-amiază, care îndeobște nu este între orele zilei a virfului de hărnicie, i s-a întipărit ca poleiul înghețat, ca o peliculă strălucitoare. Se numește Floarea St. Anton, are 49 de ani și vîrsta asta, zice, îl face să se simtă mai bătrîn decît taică-său, Stoian, care a murit la 40 de ani, în 1944, în urma unei pneumonii de care se îmbolnăvise pe cînd era concentrat în armată. Pe atunci el, Florea, abia terminase clasele primare și în loc să învețe mai departe a trebuit să urmeze clasele unei altfel de școli, pe care unii o numesc școala vieții, fiindcă împreună cu maică-sa, Lixandra, a împărțit grija creșterii celor trei frați mai mici, Stelian, Ioana și Petra. Tocmai ca să nu rămînă casa fără un sprijin, fără un om bun de muncă, înainte de a pleca el însuși în armată, unde știa că va rămîne trei ani, s-a însurat cu Floarea fată din Brăniștari, de unde este și el, adică dintr-un sat aparținător de comuna Călugăreni. După ce s-a întors acasă s-a înscris la întovărășire și, după cîțiva ani, în 1962, la C.A.P., de unde nu s-a mai gîndit niciodată să plece în altă parte. Unii au plecat, nu este un secret, după cum secret n-ar fi nici că nu le-a mers rău pe-acolo pe unde s-au dus decît dacă nu s-au ținut de treabă, însă el, Florea, și nevastă-sa, Floarea, au rămas acasă și n-au avut a se gîndi că le-a mers mai puțin bine decît altora. De la început, din 1962, Floarea a muncit la cîmp, în echipa lui Ștefan Ochetan, care le este și vecin, iar el a lucrat în primul an ca șef de atelaj, cu căruța și caii care fuseseră chiar ai lui, Stela și Glică, după aceea muncind numai la grădină. În fiecare an i se încredințează producerea răsadurilor, în anul acesta a produs un milion de fire pentru 10 hectare de varză, 10 de vinete și 5 de roșii, acestea din urmă fiind mai cu dichis, spune Florea Anton, pentru că de fiecare dată cooperativa a vrut să scoată roșii, și-a scos, de pe la începutul lui iunie și pînă spre Anul nou. Pămîntul trebuie folosit cum trebuie, zice el, altfel nu ies la socoteală banii, și uite că dacă în ultimii 10—15 ani valoarea producției agricole a C.A.P.-ului s-a înzecit, asta se datorează și prețurilor oamenilor de a lucra dar și înlesnirilor care s-au creat din partea statului, de exemplu prin construcția sistemului de irigații Giurgiu-Răzmirești, al cărui cap de coloană se află chiar aici, la Călugăreni. Cît privește pămîntul de pe lîngă casă, cei 30 de ari pe care familia îl deține ca lot în folosință, nici în privința lui n-ar trebui să încapă vreo îndoială că e folosit cum trebuie, căci doar jumătate din veniturile anuale, cam 80 000 de lei, provin chiar de aici. Cu banii pe care i-a cîștigat de la C.A.P., de pe lotul personal și de pe urma contractelor pe care le-a încheiat cu statul, în fiecare an dînd un porc, 1 000 litri de lapte, cîteva mii de kilograme de legume, păsări și ouă, Florea Anton zice că a reușit în viață chiar așa cum își croise în tinerețe gîndul că vrea să reușească. În primul rînd și-a ridicat, între 1968 și 1972, o casă încăpătoare, cu cinci camere, în care să fie loc să stea împreună cu copiii, atunci cînd aceștia vin pe la Brăniștari, și împreună cu nepoatele Simona și Alina. Florea Anton are doi băieți mari, unul de 28 iar celălalt de 22 de ani, primul se numește Ion și, după ce-a terminat liceul, a intrat să lucreze ca mecanic auto la un garaj din București iar al doilea se numește Marin, este student la seral la Institutul politehnic, Facultatea de mecanică, și lucrează la același garaj, tot ca mecanic auto. Dintre cei doi frați numai cel mare s-a însurat pînă acum, a luat tot o fată din Brăniștari, Florica, și a primit un apartament cu 3 camere în cartierul Berceni, unde-l găzduiește și pe fratele său mai mic. Băiatul cel mare și-a cumpărat și mașină, o Dacie 1300, în rate, banii de avans provenind de la părinții lui care au înțeles astfel să-i plătească cinstit munca, fiindcă, zice cu mîndrie Florea Anton, amîndoi băieții nu și-au făcut pînă acum concediile în altă parte decît tot pe lîngă casa părintească, unde n-au stat pe prispă fumînd și bînd cafele ci au muncit laolaltă cu părinții lor. Și ajungînd cu vorba aici, Florea Anton ne mai spune că el a reușit în viață chiar mai bine decît s-ar fi gîndit, în copilărie și în tinerețe, că vrea să reușească. Fiindcă nu i-a trecut niciodată prin minte că va avea mașină, dar uite că și-a cumpărat și el una tot o Dacie 1300, încă din 1973. Nu merge cu ea însă decît cîteva mii de kilometri pe an. Întrucît Floarea se cam vaită nițel de reumatism, a dus-o de cîteva ori la Amara, la băi, unde ea a rămas de fiecare dată cîte 18 zile, avînd și bilet din partea C.A.P.-ului, și s-au mai plimbat de vreo două ori înspre Curtea de Argeș unde au niște cunoștințe. Atît. Zice Florea Anton : „Nu știu cum, pe-ale muncii le-am avut pe toate, toate au fost mulțumitoare, dar distracții nu prea au fost, nici eu nu le-am căutat, nici ele nu puteau să vină singure la mine". Iar din aceste cuvinte n-ar trebui să înțelegem nicidecum că întîmplările vieții, unele mai vechi, altele mai noi, unele mai vesele, altele mai triste, au trecut pe lîngă el ca trenurile pe care era obligat să le salute, cînd făcea armata la C.F.R., fără să poată reține înfățișarea nici unuia dintre cei ce-l priveau de la ferestrele lor. Căci viața este și o problemă de viteză, zice Florea Anton încercînd să scoată o învățătură din acei ani de armată, dacă tu stai pe loc și ea merge repede înainte — și cam merge repede — începi să nu mai vezi și să înțelegi multe, dar uite că dacă mergi în pas cu ea atunci ea te înțelege și tu o înțelegi mai bine și zici că n-ai trăit degeaba.

DUMITRU ELIADE

Un... biciclist lunecînd în lumina difuză

...primele asamblări ale uriașului utilaj (care, astăzi, cîntărește 5 000 tone și este înalt cît o clădire cu două etaje — printre primele din Europa de un astfel de tip — totodată fiind cel mai mare utilaj realizat de către industria românească, a cărui valoare se înscrie în jurul a 700 000 000 lei), primele asamblări așadar, au început în vara anului 1978. La realizarea lui a participat — după cum îmi relatează ing. Sergiu Ilicescu, șeful secției — practic, întrega uzină bucureșteană ; fiecare muncitor, fiecare om și-a adus aici o contribuție directă sau indirectă : nimeni însă, în afara cîtorva inițiați, nu știa exact cum va arăta viitorul utilaj și mai ales de ce extraodinară forță va dispune. Prin eforturi eroice, prin nenumărate nopți de nesomn, prin învingerea unor greutăți care acum, privind în trecut, își pierd din amploare, se încețoșează — uriașa presă de forjare a fost dată în funcțiune cu un an mai devreme decît fusese prevăzut, mai exact în preajma zilei de 23 August 1969. „Tovarășul Nicolae Ceaușescu, personal, a apăsat butonul de declanșare al mecanismelor, de la pupitrul de comandă... se strînseseră o mulțime de oameni, erau acei de care v-am spus mai înainte, care lucraseră, efectiv, la realizarea acestui obiectiv, fără a ști însă prea bine cum va funcționa întregul ; în momentul în care colosul a început să strivească lingoul înroșit, modelîndu-l precum o bucată de plastilină, s-a produs un șoc în întreaga asistență, cîteva bune clipe nu a mai răsuflat nimeni, privind cu stupoare și firească mîndrie ceea ce putuse produce mîinile și creierul lor !"

...Și astăzi mai vin oameni, din diverse secții, să vadă cum lucrează presa de forjare de la I.M.G.B. ; este un spectacol acesta, atît pentru cei mai noi sosiți în uzină, cît și pentru cei vîrstnici, care au contribuit la punerea ei în funcțiune. Realizată prin autodotare, presa aceasta — împreună cu centrala hidropneumatică care o deservește, aflată undeva în spate, în subteran — reprezintă o adevărată uzină ; cei de la I.M.G.B. își fac un punct de onoare, și e firesc, din a o prezenta, prima, cu ocazia oricărei vizite oficiale interne sau din afară. Presa este dimensionată pe lingouri mari, necesare la realizarea de turboagregate, la cilindrii laminori mari, la forjarea inelelor de rulare pentru cuptoarele de ciment (așazisele „mori de ciment" etc.).

În uriașa hală a secției, mare cît un stadion (parcurgînd-o în lungime, împreună cu inginerul Sergiu Ilicescu, de două ori, am realizat că umblasem doi kilometri !), ea, presa, înaltă de peste douăzeci de metri, impune cu atît mai mult cu cît în jurul ei lipsește agitația umană și mecanică caracteristică unor mari întreprinderi industriale : cele două mari macarale-pod ce o deservesc sînt silențioase, oamenii sînt extrem de puțini pe platforma propriu-zisă a halei : cîțiva, doar... Hala pare, realmente, pustie... și zăresc, cu surprindere, un biciclist, alunecînd în lumina puternică, verzuie, difuză. Este unul din electricienii de întreținere, mi se explică, de la cuptoare, în meseria lor numai așa pot circula prin întreprindere, cu bicicleta...

Din cabina pupitrului de comandă — o veritabilă bijuterie electronică, dotată cu microprocesoare — ea, presa, pare dintr-odată altfel : supusă, înțelegătoare, ascultînd comenzile omului — chiar și atunci cînd „potcoava" pe care o mestecă această forjă atinsă 400 de tone, finisările uriașului „ciocan" pneumatic atingînd, uneori, dimensiunea (incredibilă în un astfel de volum !) unui milimetru...

Indiferent de dimensiunile piesei finite un lingou este prelucrat la această presă de numai... 11 oameni. Firește, oameni cu calificare specială în meseria de forjori, specializați pe utilaj. De aici acea „pustietate" de care vorbeam. Problema forței de muncă așadar, și aici, se pune — atunci cînd se pune — nu pe cantitate, ci pe calitate. Astăzi, referindu-ne la problemele specifice forjării, secția doua de la I.M.G.B. poate prelua sarcinile impuse de programul de dezvoltare națională și nu numai atît, ea devine competivă pe plan internațional („Noi sîntem lucrători la prese, dar și construim prese de forjare ; iar datorită acestei prese de 12 000 tone forță, am pătruns, iată, cum s-ar zice, în lumea bună a comerțului internațional cu piese forjate !")

...Coloanele celei de a doua prese de un astfel de tip, aflată în lucru acum, s-au forjat pe prima, cea existentă (coloane de 22 metri înălțime, groase de aproape un metru). Uriașul a început să nască alți uriași. Sînt pregătiți rotorii de turbină și generator ai grupului de 700 MGW, destinați Năvodarilor, inele pentru morile de ciment, arbori cotiți pentru motoare de 17 000 cai putere, se află în lucru utilaje și instalații ce vor permite darea în folosință a marilor obiective destinate folosirii pașnice în țara noastră a energiei nucleare. Linia care leagă vara anului 1978 cu august 1980 și cu actuala sărbătorire a zilei de 23 August 1982 poate fi considerată, simbolic vorbind, linia nașterii, maturizării și împlinirii uriașei prese de la I.M.G.B.

Dar și o expreienă, pe deplin reușită pentru oamenii de aici.

HORIA PĂTRAȘCU

O invenție în sarcină de serviciu

Există invenții de care, de fapt, nimeni n-are nevoie și care — odată ivindu-se — inventează și nevoia. Dar există și invenții așteptate, vitale pentru bunul mers al unei profesiuni, lucruri la a căror naștere străduiesc inteligențe tehnice din toată lumea. Cînd, în sfîrșit, cineva izbutește răspunsul la nevoie, acest răspuns vine adesea foarte discret. Iată, spre exemplu, povestea unei astfel de invenții petrecută discret, care n-o să aibă niciodată faimă, ci numai aprecieri fiindcă în metalurgie inventica e un fel de sarcină de serviciu. Produsul se cheamă „alumină tabulară". E vorba, deci, de bunuri. E un produs pe care-l importăm de la „Alcoa", o firmă americană puternică și cu prestigiu. Și ca noi toți sau aproape toți producătorii de oțel prin tehnologii de vîrf : turnare continuă, vidare etc. Alumina tabulară este o „alumină sinterizată de tip tabular" fără de care industria betoanelor refractare și a produselor corindonice e de neconceput.

Întrucît în discuția aluminei tabulare vorbim, iată, despre diamant înseamnă că pentru fabricația ei e trebuință de o tehnologie foarte pretențioasă. Realitatea e că despre alumina tabulară se știu multe, chiar și prospectele de la „Alcoa" spun multe. Spun ce este, nu și cum se obține. Un tip de alumină tabulară fac și japonezii, de la o vreme și o firmă din R.F.G. și cam atît. Numai că la microscopul electronic singur produsul american e perfect. De aici încolo se poate deduce și problema : fabricantul vinde în toată lumea produsul, nu și licența.

La Institutul de cercetări metalurgice — I.C.E.M. — colectivul zis de „aluminoase" a tot încercat, din anul 1970, rezolvarea „tabularei", dar numai în 1980, odată cu intrarea în funcțiune a unor cuptoare cu temperaturi mari în stația pilot, au existat și condițiile tehnice de natură a favoriza cercetarea. Inginera Ștefania Motoc, care împreună cu Ahica Velisar, a avut practic toată responsabilitatea temei observă că în multe privințe impunerea unui produs e nu atît o problemă tehnică și una de creație, cît una umană. Pur și simplu nimeni nu părea foarte convins că am putea obține în România alumină tabulară. Explicația are în ea o anume doză de firesc, dar firescul acela ce nu folosește nimănui niciodată : dacă numai americanii știu s-o fabrice în condiții de mare puritate a structurii, dacă japonezii o obțin, dar nu la calitatea americanilor, dacă R.F.G.-ul abia a început să lasă pe piață cu un produs comparabil în ce privește analiza la microscopul electronic, atunci, și în definitiv, cum să crezi că pot niște români, prin sarcină de serviciu, să pună la punct dificilul și atît de secretul proces tehnologic ?

Întrebare cu toate aparențele logicii bune.

E momentul să povestim ce s-a întîmplat în anul 1980 în familia inginerei Ștefania Motoc. Specialitatea ei este chimia, deși lucrează într-un institut de cercetări metalurgice. Specialitatea soțului e metalurgia, deși lucrează într-un institut de cercetări chimice. Așa a vrut Viața să potrivească lucrurile și n-are rost să ne întrebăm de ce. Tot viața a vrut ca soții Motoc să se ocupe, în două locuri de muncă diferite — dar, în fond, cu multe interese comune — de aceeași temă : alumina tabulară ! O coincidență care, oricum ai lua-o, e neliniștitoare. Inginerul Motoc, soțul, are încredere în inginerul Motoc, soția, și tema rămîne în grija unică a I.C.E.M.-ului. Ar fi putut să fie o istorie gen „Motoc contra Motoc", dar n-a fost.

„În secția noastră, de „aluminoase" sau, mai exact, în laboratorul „materiale refractare speciale și antiretasură" coordonat de inginerul Andrei Szabo, spune Ștefania Motoc, treburile au început să fie clare, dătătoare de speranțe destul de curînd. Obținusem, de fapt, alumina tabulară, dar trebuia să așteptăm fotografiile la microscopul electronic. Cînd am primit fotografiile și, cu ele, confirmarea că reușisem, n-am fost prea emoționată. Caracteristicile fizico-mecanice fuseseră deja probate. Poți adică să obții o alumină tabulară cu foarte bune caracteristici fizico-mecanice, a cărei structură cristalografică însă să fie impură. Noi vrem nu numai să fabricăm pentru industria noastră. Sînt condiții extrem de favorabile să o putem exporta, ceea ce e de două ori mai interesant. Spuneam că nu am avut multe emoții la vederea fotografiilor, întrucît de acum încolo începea lupta cu oamenii. Oamenii au dreptate să fie prudenți. N-au dreptate să fie sceptici. Eu nu spun că a trebuit să conving sceptici, dar nici cu prudența nu-i prea simplu să lupți. Au urmat un timp probe, verificări, comparații cu produsul importat. Una e să produci alumină tabulară în stația pilot a I.C.E.M.-ului, alta la scară industrială. Acum există toate garanțiile și drumul producției la scară industrială e deschis și sigur".

TUDOR OCTAVIAN

Drumurile petrolului (III)

In îndeplinirea sarcinii istorice trasate de conducerea partidului privind realizarea independenței depline din punctul de vedere al energiei și combustibililor petrolul ocupă un loc central. Bătălia pentru aurul negru reclamă azi asaltul Marilor Adîncimi, la propriu și la figurat, încleștarea cu inerția și cu asprimile naturii, o largă desfășurare tehnică și mai ales umană, continuînd și amplificînd marea tradiție a petrolului românesc.

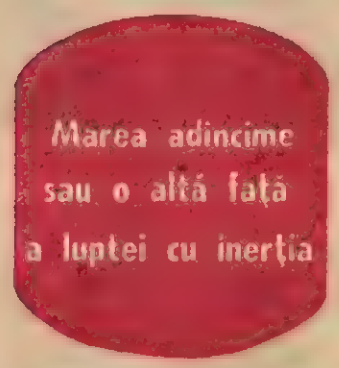

Poate că unii vor înțelege greșit afirmația pe care undeva, într-un afund de pădure pe Valea Zemeșului, inginerul Nicolae Sersea o rostea cu oarecare emfază : **„Marea Adîncime este speranța Moldovei !"** Cum adică — se va replica — oare în mîndra Țară a Moldovei atît de bogată în speranțe, dar și în foarte palpabile realizări, trebuie numaidecît să orbecăim în adîncurile pămîntului, doar acolo ne stau nădejdile și înfăptuirile ? ! Desigur că nu. Și totuși pentru aurul negru, pentru Măria-Sa Petrolul românesc, afirmația rămîne adevărată, într-o lume bîntuită de crize energetice, cînd petrolul întruchipează mai mult ca oricînd și speranță și dezvoltare.

Acum cinci ani o sondă de 4 000 m adîncime reprezenta o realizare deosebită în zona Moinești, unde nu s-a pierdut amintirea „găzarilor", care scoteau țițeiul de la suprafață cu găleata și cutrierau apoi tîrgurile țării : „A venit găzarul..." Dar nici după această perioadă de început, de pionierat, nu se cobora prea în adînc. Azi însă, la Moinești, cifra de 4 000 metri nu mai impresionează pe nimeni, e socotită chiar modestă. Acum cîteva zile a fost descoperit un nou zăcămînt la mare adîncime, prin sonda 5075 **Asău, care a** produs țiței de la peste 5 300 m, devenind astfel **cea mai adîncă sondă cu țiței din Europa.** Vorbind de Trustul petrolier Moinești, să nu se uite că de fapt acoperă o zonă extrem de vastă, din Vrancea pînă în Țara de Sus, cu antene în Maramureș. Așadar dinspre Dunăre pînă spre pădurile Bucovinei, din Cîlcioaia spre Vatra Moldoviței, Gura Humorului, trecînd prin Pipirigul lui Creangă și Mălinii lui Labiș. În vechi așezări desprinse parcă din cărțile de citire pătrund, în deceniul IX, petroliștii cu turlele lor, sapele de foraj și tot dichisul. La Vatra Moldoviței pe un deal sună toaca bătrînei mînăstiri, evocind pojaruri, turci, tătari și vajnici răzeși, iar pe celălalt deal o sondă proaspăt instalată, se pare cea mai adîncă din Moldova, semnifică saltul în prezent și mai ales spre viitor.

În Moldova petrolului — și nu numai acolo — se desfășoară asaltul Marii Adîncimi. Aceasta înseamnă sonde speciale, sarcini mari, de 150 tone/forță, complicate instalații de manevră și echipamente de fund, dar mai ales și mai ales oameni pricepuți și dîrji — factor esențial datorită condițiilor de lucru deosebite. Ar fi banal să amintim că ei muncesc „bătuți de ploaie și de vînt", fiindcă nimeni pe lume nu a inventat și nu va inventa vreodată sonda cu acoperiș ; și tot truism este faptul că în petrol se lucrează 365 de zile pe an. Dar nu este vorba doar de confruntarea permanentă cu asprimea naturii, ci mai cu seamă de răspunderile pe care trebuie să le asume, în locurile izolate unde adesea sînt constrînși să lucreze din cauza condițiilor geologice, un maistru, un șef de echipă sau chiar un simplu muncitor.

Schela de foraj Zemeș, bunăoară, cu sediul la Moinești, acționează pînă pe Valea Izei, și pe la Mestecăniș, Prislop etc. O mînă de oameni, avînd uneori drept unică legătură cu „centrul" — cu inginerii, direcția, hîrtiile și ștampilele — doar un aparat de radio emisie-recepție sau, în cel mai bun caz, un telefon, trebuie să rezolve singuri probleme complicate, desigur pe baza indicațiilor tehnice primite, dar și în temeiul experienței de viață și de muncă, al conștiinței. „Pînă și uscăturile sar în foc, la propriu, cînd este nevoie" — ne spune directorul schelei de extracție Modîrzău, relatînd despre „evenimente" — și știți dumneavoastră ce înseamnă ele. „Nimeni, dar absolut nimeni nu spune nu, nici măcar nu i-ar trece prin cap". Ca la Tașbuga, în munți.

Dar de ce să invocăm „evenimente", totuși rare, și să nu amintim munca de zi cu zi, care, firește, nu se măsoară în zile, ci în ani și decenii, și care dezvoltă acele calități morale fără care **nu se poate.** Ca la acel maistru Petre Lazăr, de la schela de foraj Zemeș, care de mai bine de 20 de ani a avut parte mai mult de zone izolate, amintind pe undeva titlul unui celebru roman antebelic : „Singurătate în doi". Lui Lazăr i-a surîs norocul la Ața Brateș, cînd la acest moldovean bucuros de oaspeți s-au abătut Amza Pellea și alți actori în căutare de pitoresc și de natură sălbatică pentru filmul lor „Tăpinarii". În inima Munților Tazlău țăpinari nu au mai găsit ; doar pe Petre Lazăr și ai săi, care preluaseră sonda de la firul ierbii și își făceau acolo veacul. Și tot despre acest Lazăr se povestește că într-o noapte cumplită a „tubat" la minus 37 de grade (fără mănuși, căci cu ele nu se poate face treabă ca lumea), bătînd poate un record de care nimeni nu a știut. Dar la cîți petroliști nu le îngheață pe salopete norocul de foraj ?

Întrebați-i și pe maistrul Constantin Herea, de la aceeași schelă, despre revelionul de la Suha, pe care l-a petrecut la marginea pădurii tubînd sonda 10 timp de 26 de ore încheiate. Cam cît ar dura un chef de pomină de Anul nou — dar cu stele, noroi și ger.

Am fi nedrepți cu oamenii petrolului cu care am discutat — experimentați ingineri în pragul pensionării, directori și alți factori de răspundere din Trustul petrolier Moinești (Dumitru Badea, directorul schelei de extracție Modîrzău, cea mai importantă din cadrul trustului, Nicolae Sersea, directorul schelei de foraj Zemeș, cea mai întinsă din România, Gheorghe Dona, directorul schelei de extracție Zemeș, Tudor Tănase, instructorul Comitetului județean P.C.R. Bacău pentru coordonarea activităților în petrol), maiștri și muncitori — dacă n-am consemna și unele observații și sugestii ale lor privind anumite dificultăți — evitabile — în calea marilor sarcini ce rezultă din recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. consacrată, în cea mai mare parte, petrolului. Așadar, iată cîteva din problemele deschise, după părerea interlocutorilor, și a căror soluționare ar grăbi ritmurile extracției de petrol, magicul lichid care dă viață industriei.

● Și petroliștii au nevoie de petrol ! De pildă pentru fisurarea hidraulică (invenție românească) și pentru alte nevoi **de producție.** Or, neritmicitatea în aprovizionarea cu țiței și motorină irosește forță de muncă și utilaje prețioase. Un exemplu : o instalație de foraj nu se poate opri, trebuie asigurată circulația fluidului de foraj etc. Așa că, dacă din cauza neritmicității mai sus-arătate, „chiar dacă nu avem suficientă motorină ca să săpăm măcar un metru, tot consumăm motorină, dar fără spor. Cam ca la un motor de automobil care merge în gol ca să nu înghețe, fără însă ca vehiculul să se urnească din loc".

● Cererea masivă de petrol impune reinterpretarea datelor geologice ; sonde cîndva abandonate, din foraj sau din probe, pot da din nou țițeiul. Peste sonda 191 — Pietrosu, de pildă, crescuse iarba. Reanalizarea datelor geologice (pe vremuri diagrafiile nu erau atît de exacte ca azi) a relevat noi posibilități. Dar :

— Petrolul este aci, îl simțim, îl „pipăim" — ne spune inginerul Dumitru Badea. Iată însă că acțiunea de recuperare comportă anumite riscuri perfect normale. Sonda este un mijloc fix și, în situația mai sus-arătată, nu știi unde să „bagi", cheltuielile dacă producția nu se dovedește pe măsura speranțelor. O situație paradoxală din punctul de vedere al petrolistului. De fapt, nici o acțiune umană cu un anumit grad de noutate, de necunoscut — bunăoară extragerea țițeiului, mai ales azi, cînd sînt atacate zăcămintele mai dificile — nu poate fi lipsită de o doză de risc. Glumind, am putea spune că omul ar fi rămas în caverne dacă nu ar fi riscat... Dar să revenim la ale noastre. Subliniez că nu pledez, cituși de puțin, pentru lipsă de răspundere și irosirea banilor statului, ci dimpotrivă, pentru **sporirea avuției obștești, care azi, în bună măsură, se cheamă Petrol.** Banca însă, potrivit reglementărilor, nu deschide finanțarea decît dacă... se garantează succesul. Noi am discutat cu vechi muncitori petroliști despre sondele vechi, facem apel la o experiență de o viață, ne sfătuim cu moșnegii „noștri", ai petrolului, din Valea Zemeșului, efectuăm propriile cercetări cu tehnica modernă și, în final, alcătuim un voluminos dosar de ridicare a abandonării, cum se zice. Semnătura ultimă o dă însă un director de bancă, și el ne cere... să garantăm succesul. Părerea mea este că în cadrul autogestiunii și autoconducerii muncitorești promovate de partid se poate găsi o soluție echilibrată. **Pierdem mult fiindcă nu avem curajul riscului — al unui risc rezonabil și calculat, care nu are nimic comun cu risipa, în deplin consens cu cerințele și condițiile moderne de producție.** Și aceasta este o față a **LUPTEI CU INERȚIA.**

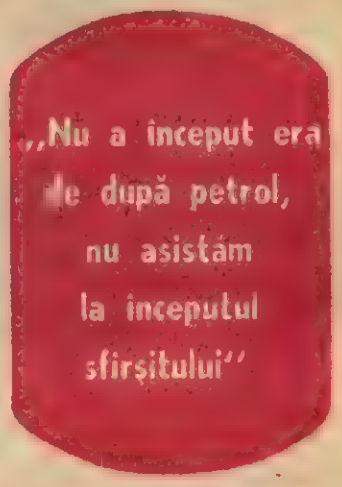

Interlocutor inginerul **Petre Rață.** L-am solicitat nu numai și nu atît în calitatea sa de consilier la Institutul de cercetări și proiectări de utilaj petrolier, Ploiești, I.P.C.U.P., ci pentru că pasionatul specialist a activat practic în toate sectoarele acestei industrii — foraj, extracție, utilaj, cercetare — și o cunoaște, ca să zicem așa, pe dinăuntru. A participat la reuniuni internaționale, inclusiv la congrese mondiale ale petrolului, a cutrierat patru continente, a însoțit utilajele noastre din Sahara pînă la Cercul polar și în deșerturile Asiei centrale. Ne povestea cum a văzut funcționînd fără greș utilajele românești la Surgut, în nordul Siberiei, la **minus 55 de grade,** și în jungle unde termite nesățioase pot devora totul în afară de barele de fier. Ne-a povestit cum au forat, lîngă „acoperișul lumii", instalațiile F-320 cocotate la 3 500 m înălțime, la poalele Tibetului, în peisajul cvasiselenar al Taidanului. Acolo aerul extrem de rarefiat nu a dăunat, totuși, așa cum se așteptau unii specialiști, motoarelor „Made în Romania".

— O știm cu toții, tovarășe inginer Rață: toată lumea caută — și uneori găsește — petrol. Asistăm însă la **sfîrșitul erei** pe care el a țămîslit-o?

— Nicidecum. Perioada actuală pare mai curînd a fi caracterizată prin ceea ce am putea denumi „efervescență contradictorie". În timp ce criza energetică mondială a determinat S.U.A. să-și dezvolte vertiginos lucrările de cercetare geologică, foraj și exploatare a șondelor, Canada le-a restrîns, înclinînd spre import. Alte țări, ca Marea Britanie și Norvegia, care au descoperit petrol în Marea Nordului, își satisfac astfel necesitățile interne. Statele O.P.E.C. își duc cunoscuta politică de reglare a producției și a prețurilor, dar ceea ce trebuie reținut este că petrolul continuă să fie descoperit mai pretutindeni pe glob și că — exagerez pentru a reliefa ideea — **numai cine n-a căutat n-a găsit petrol.** Cîteva exemple: Republica Populară Democrată Coreeană, Norvegia, Grecia, Turcia, R.D.G., care a persistat extraordinar, în ultima vreme, în forajul de mare adîncime (cu instalații românești).

— Așadar, sînteți optimist...

— Nu eu, ci majoritatea specialiștilor. Se apreciază că deși cererea va crește impetuos pînă la sfîrșitul secolului, noi și noi rezerve de petrol le vor acoperi, producția mondială mărindu-se anual cu 2—3%, pentru ca în anul 2000 să atingă circa 4 500 000 000 t (desigur, va spori masiv, concomitent, și ponderea cărbunelui în balanța energetică, dar nu de el ne ocupăm acum). De subliniat că optimismul a luat doar foarte recent locul pesimismului, dacă ne putem exprima în acești termeni. Astfel, la Congresul mondial al petrolului de la Tokyo din 1969 se emisese părerea că petrolul în stare moleculară ar fi distrus la presiunile existente la adîncimi depășind 7 000 m. Or, iată, sute de sonde produc azi condens și gaze la adîncimi între 7 000 m și 7 500 m. Este doar un singur exemplu. După Tokyo, specialiști reuniți în cadrul așa-numitului Club de la Roma au pronosticat epuizarea rezervelor cam în 20 de ani, și opinii oarecum similare s-au făcut auzite la Congresul de la Moscova din 1974, agravate ulterior de criză — sau crizele — din Orientul Mijlociu. În ultimii cîțiva ani, pe baza unor studii amănunțite, s-a conturat un reviriment. „Da, mai avem...", vorba poetului. **Mai avem petrol!** Iar dacă luăm în considerare și masivele rezerve de gaze, deci tot hidrocarburi, aflate la mari adîncimi, nu apare neîntemeiată afirmația că nici în 200—300 de ani petrolul nu va părăsi scena istoriei.

Dar această dăinuire nu se va realiza de la sine. Pentru ca să devină realitate — și astfel intrăm în problematica interesînd direct și țara noastră — se impun :

● măsuri de strictă conservare și exploatare rațională a rezervelor de petrol, fără a mai vorbi de necesitatea economiilor de combustibil ;

● tehnici noi constînd, pe de o parte, în forajul la mare adîncime, terestru și de pe platforme marine, iar pe de altă parte în creșterea factorului final de recuperare (în prezent, se lucrează la noi ca să depășească 32%).

Înainte de a ne concentra exclusiv asupra țării noastre, nu ni se pare lipsit de interes de a enumera zonele petroliere pe glob cu cele mai mari perspective. Faptul prezintă importanță practică pentru țara noastră întrucît vizează exportul de utilaj petrolier.

● Republica Populară Chineză și R.D. Vietnam — cu platformele lor continentale marine și întinsele lor zone petrolifere terestre — reprezintă un potențial uriaș, cu rezerve grupate în peste 90 bazine încă **neexplorate,** din care 50 în largul coastelor.

● În America Latină, în Venezuela, Brazilia, Argentina, Chile, precum și în Caraibe se estimează **creșteri ale activităților de foraj de peste 2,5 ori.**

● U.R.S.S., cel mai mare producător de petrol din lume, își va intensifica activitățile de explorare și exploatare terestre în Siberia de nord și de est, precum și dincolo de Cercul polar, ajungînd în 1990 cam la aproape **un miliard de tone de petrol pe an.**

● **Banchizele de pe oceanele înghețate,** de nord și de sud ascund, de asemenea, importante rezerve de petrol, care vor fi exploatate în viitor.

„Nu, nu a început era de după petrol, nu asistăm la începutul sfîrșitului" — conchide Petre Rață.

În acest context, două direcții principale de înaintare pentru România, conform documentelor Congresului al XII-lea al partidului.

În primul rînd, identificarea zăcămintelor **necunoscute** prin intensificarea cercetării geologice. Elementul nou — arată interlocutorul nostru — constă în investigarea **în fineță** a zonelor accidentate din punct de vedere geologic, a faliilor, a terenurilor cu răsturnări, cu cataclisme. Pentru a le cunoaște în profunzime, la propriu și la figurat, ar trebui însă forat la adîncimi de peste 10 000 m, în întorsura Buzăului, de pildă.

În al doilea rînd, se acționează energic pentru sporirea producției dată de zăcămintele **cunoscute,** prin creșterea factorului final de recuperare. Se pot astfel exploata zăcăminte cu țiței viscos prin injecții de abur (la Videle, bunăoară), zăcăminte cu presiuni scăzute (zone depletate), nisipuri bituminoase de petrol din zăcămintele de suprafață. Toate acestea implică ingeniozitate, încăpățînare (în sensul bun al cuvîntului), uneori eroism.

De subliniat că ambele direcții reclamă imperios utilaj petrolier de o calitate necunoscută acum cîțiva ani. Or, industria noastră este în măsură să-i furnizeze, atît pentru nevoile interne cît și peste hotare, exportul cifrîndu-se la sute de milioane de dolari anual: instalațiile și utilajele concepute de I.P.C.U.P. pot fi azi întîlnite pe cinci din cele șase continente ale lumii — în Siberia și în Filipine, în marile deșerturi și în jungla indiană sau braziliană, în China și în Patagonia, pretutindeni în competiție directă cu cele mai mari firme din lume. De fapt, singurul nostru termen de comparație cantitativ și mai ales calitativ în acest domeniu — ne spunea un specialist — sînt doar Statele Unite.

Am amintit aceste fapte pentru a întregi privirea de ansamblu pe care ne-am propus-o în acest articol și, totodată, pentru a contura peisajul petrolului românesc și a-i sublinia înnoirea în complexul mondial al lumii petrolului. Este o lume care se schimbă rapid și care, însetată de petrol, îl caută azi pînă și între zgîrie-nori (la Los Angeles și Chicago), sub închisori și cimitire, fără a mai vorbi de locurile cele mai inaccesibile de pe glob. La noi în țară nu avem nici junglă, nici pustiuri, doar Marea Adîncime neexplorată. Toate aceste fapte oglindesc condițiile tot mai aspre în care se desfășoară și mai ales se va desfășura bătălia pentru aurul negru.

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU

Acum cîteva zile, sonda 5 075 Asău din bazinul Moinești a bătut un record european : producînd țiței de la peste 5 300 m, ea a devenit cea mai adîncă sondă cu țiței de pe continent.

ROMÂNIA
august 1982

ACEȘTI PURTĂTORI CURAȚI AI RODNICIEI

Munca lor este destinul lor.

Mai demult, însă nu chiar atît de demult încît înțelesul acelei întîmplări să nu fie și azi viu, într-un sat de la întorsura Carpaților, unul dintre oierii vestiți ai locului îmi spunea că în ultima vreme își bătuse capul, fără să ajungă la vreun rezultat, dacă să-și îngăduie să mai mărească turma pe care o avea și să aibă acea cumpănire căreia nu reușise să-i găsească un punct de echilibru el își căm pierduse somnul și din cît era de slab zicea că i se pare că mai slăbise un pic. Mai departe pe coama munților, către apus, în Mărginimea Sibiului, la Poiana, aceeași întrebare a fost pusă pe la aproape toate casele, a bătut în porți și oamenii i-au răspuns dinspre poarta inimii lor nemîndată zăvorită pe de-a-ntregul că ei ar mai avea [illegible] mărească turmele și i-au avut într-adevăr. Chiar dacă în anii cînd [illegible] at și fetele de măritat de astăzi abia se născuseră sau încă nici nu [illegible], care avea mai mult de 25 de oi era văzut de om prea înstărit, în acea [illegible] trei din patru locuitori ai comunei, mulți au zis că e [illegible] de trecut și l-au trecut, cu gîndul la gloria acestei munci a ciobăniei [illegible] pe 23 să se înființeze Reuniunea oierilor pe țară cu sediul la Poiana, [illegible] trei congrese și să se editeze și o revistă. Stînd care scotea un Calendar [illegible]. Adică al acelor oameni care știau prețul muncii la preț și în lumina [illegible] tuturor, știindu-se o obște temeinică în toată alcătuirea ei și pentru a [illegible] epocă, cînd a fost nevoie ca unul dintre cei mai vrednici oieri să poarte [illegible] cusut cu fir de aur și, ca un însemn heraldic, cu mielul înfățișat pe el, în Poiana [illegible] a ținut licitație și cîștigătorul a dat de la el 20 000 de franci pentru cinstea de a purta acel steag. Și chiar așa ar fi ei, poienarii, cu toții, dacă din nefericire ba unul, ba alții, nu l-ar mai socoti încă mai de argilă bun de săpat de vîrtejurile apelor lor tulburi, făcîndu-i să ispășească în drumurile prin țară vini uneori reale însă de multe ori [illegible] închipuite. S-a tot întins vorba că ei pot să plătească oricît, însă [illegible] nu pot plăti totul, deși nu ascund că ei cu munca lor, cîștigă bine încă și dacă [illegible] de exemplu au case frumoase, încăpătoare și solide, ba chiar mai mult decît atît, dacă este adevărat ceea ce spun unii, că ei ar putea trăi numai cu dobînzile [illegible] depuși la C.E.C. în cazul în care s-ar hotărî să se lepede de munca lor, nu poate fi mai puțin adevărat că dacă toți chiar asta le-ar rămîne de făcut într-o bună zi, începînd cu ziua următoare s-ar usca și s-ar îngălbeni filele carnetelor cu chitanțe pentru amenzi și ar părea dintr-odată prea tîrziu ca să mai spunem: cînd îi vedeți, arătați-le drumul și dați-le o cană de apă sau o mîncare caldă pe care, desigur, o vor plăti cinstit, nu le ațineți calea cu sprîncenele încruntate și cu mîinile-n șold...

DUMITRU ELIADE

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Constantin Marcu, 70 de ani de ciobănie.

Cum ar spune cineva, privind peste gard în gospodăriile poienarilor: e bună recolta de lînă!

La stînă la Unchiuleța.

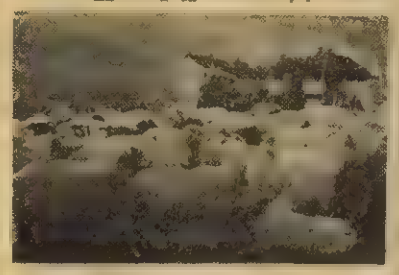

Odihnă la apus de soare.

Mulsul oilor.

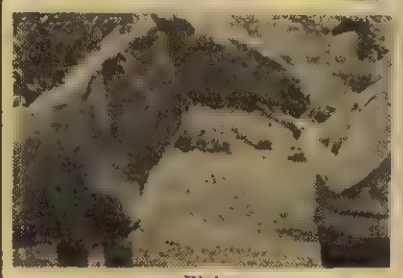

Dialog.

Ceaiul [illegible] amîndoi acas[illegible] la [illegible] pupăzuri, singurul covor [illegible] oilor, [illegible]

Nevasta lui Ion Mavilău.

Înainte de masă.

O prietenie nezdruncinată

Acasă la al lui Mesteacăn

Muncim, chiar dacă stăm de vorbă

Concurență

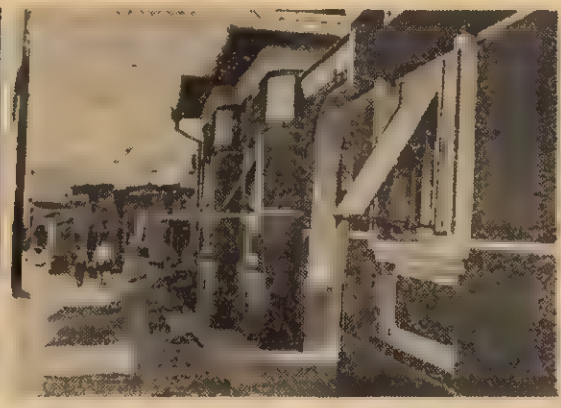

Cel mai bun zidar din Poiana este Costel Stoian, zis Telu

E mult de lucru acasă, dar nu numai acasă

„Avem pîine bună la Poiana", zice primarul Ion Beju, iar brutarii Nicolae Bozdog și Ion Ghișe, auzindu-l, încuviințează că așa este

Vara e pe sfîrșite și toamna vine cu drumuri noi

Ciți ca noi, de la oraș ?

ROMÂNIA
AUGUST 1982

Transcriere absolut fidelă de pe banda magnetică

— Cristina, dragă, spune-mi ciți ani-șori ai ?
— Șase.
— Șase ani ? Mulți înainte ! Dar de ce ești șirbă ?
— Pentru că mi-au scos dinții cînd se mișcau. Tovarășa de la cabinet mi i-a scos, mai demult.
— Demult tare ? O săptămînă ? O lună ?
— Cîte săptămîni are o lună ? Două-sprezece săptămîni ? Nu ? Da'cît ? Că săptămîna are șapte zile.
— O lună are patru săptămîni. Las' că ai să trăiești o mulțime și-ai să le-nve'i. Cînd ai venit astăzi la grădiniță ? Ce grădiniță este asta ?
— Este grădinița 208.
— Din ce cartier ? Tu unde stai ?
— Cartierul Drumul Taberei. Stau pe strada Valea Oltului, numărul 16, etajul III, apartamentul 87, blocul A 28.
— Mai ai frățiori, surioare ?
— Nu, sînt singură. Mama și tata lucrează.
— Unde ?
— Lucrează nu mai știu pe unde. Mi-a spus odată, da' nu mai țin minte. Este inginer, iar tata este ofițer, sau militar...
— Cine te aduce la grădiniță ?
— Singură vin.
— Așa ! Ești mare. Te mai joci cu păpușile ? Cîte păpuși ai ?
— Multe, nu mi le-am numărat. N-am o grădiniță de păpuși, da' odată am vrut să mă joc de-a școala cu păpușile.
— Foarte bine. Și ?
— Dar nu mișcau. Am vrut să le învăț cum sîntem și noi aicea la grădiniță. Adică să le învăț așa, parcă eram la o scrbare să le dirijez, să le învăț tot felul de poezii, ca noi aiicoea...
— Dimineața păpușile tale au învățat să se spele pe dinți ?
— Nu se spală, că nu mișcă. Am o păpușă la bunica pe care o spăl pe cap. O usuc, o șteerg cu prosopul pe cap, și după aia o îmbrac că are și haine. Îi pun o bluză de-asta de..., nu-i bluza mea, o bluză de..., care-i făcută din lînă. O bluză din lînă ! Nu am cumpărat-o. Pe Bebe — așa o cheamă „Bebe" pe păpușă — mi-a adus-o, demult, și acuma nu mai știu cine mi-a adus-o. Putea să mi-o aducă și bunica, și...
— Pe care le iubești cel mai tare ?
— Am una la bunica pe care am adus-o tot de acasă, și mi-a adus-o nașa, o iubesc foarte mult că îmi place, nu i-am pus nume, eu cînd mă joc nu îi spun pe nume, mama le știe mai bine, și dacă îi spun păpușa cutare, că' dacă o rog să-mi aducă mama înțelege ce păpușă, că stă cu mine în cameră, nu stă cu altcineva.
— Cine ?
— Păpușile ! Și mama la fel. Și tata la fel. Da' acasă nu prea mă joc cu păpușile, mă joc la bunica, pentru că alte jucării mai multe așa nu am. Eu acasă mai desenez, mă mai duc pe afară, mai mă joc...
— Ce ?
— Ne jucăm v-ați-ascunselea, ne jucăm și leapșa, ne mai jucăm și baba-oarba, de-a prinselea, de-a un-doi-trei-la-perete-stop ! de-a împărăteasa, cît e ceasu' împărăteasa globului pămîntesc ?, și bățeți și fetițe, de-a zmeii, și bedisăn, și Corina toată ziua zice să ne jucăm de-a țiganii, adică noi să zicem că fugim de țigani și să alergăm, da' mie nu-mi place așa ceva.
— La ce oră te trezești dimineața ?
— Dimineața mă trezesc la ora șase jumate sau la șase.
— Povestește-mi ce faci tu într-o zi ?
— De dimineață și pînă seara ? De dimineață cînd mă scol mănînc, mă îmbrac, eu mă spăl, plec la grădiniță, și cînd vin seara tîrziu, pe la ora patru, mă schimb, îmi iau alte haine și-apoi mă duc din nou pe-afară, mă joc cu copiii, blocul meu e foarte aproape de aici, e în spatele grădiniței. Citeodată vine să mă ia mama, da' mama nu știe la ce oră vine, da' eu știu să viu singură acasă, știu să deschid ușa, n-am cheie, doar cînd vin împreună cu mama îmi dă cheia și eu știu să deschid ușa...
— Sigur, ești fetiță mare. Dar la grădiniță ce faci ?
— La grădiniță facem lecții, învă'ăm cîntece, povești, ne mai învață tovarășa ! Odată ne-a învățat despre Ștefan cel Mare, sau Ștefan Vodă, povestea Vrînciolaiei, și poezii, și cîntece, și jocuri, și că construim, să desenăm, să pictăm, să modelăm, să coasem... să cos, mai cos și acasă, i-am făcut la păpușă o bluză, o pelerină, nu i-am făcut paltonaș pentru că îmi plac mai mult pelerinele, am avut și eu o pelerină din asta așa, da' mie nu-mi zicea pelerină, îmi zicea poncho, că eu n-aveam pelerină, aveam poncho, da' la păpuși le-am cusut pelerină, eu le-am cusut și butonierele, și nasturii, și bluza...
— Așa cum te coase și pe tine mama...
— Cînd mi se rupe un nasture așa mai... da' am învățat să-mi păstrez lucrurile în dulap, mi le pun pe umeraș, așa mi-a spus mama că este frumos, așa am învățat și la grădiniță... aici învățăm numai lucruri frumoase...
— Știi și lucruri urîte ?
— Știu că le mai aud de la coopiii de-afară...
— De unde știi tu că sînt urîte ?
— Îmi spune mama că sînt urîte. Astea sînt niște prostii care sînt chiar prostii, și dacă nu știu o întreb pe mama, ea îmi explică...
— Cîte ore vorbești tu cu mama ta într-o zi ? Știi ce este o oră ? Cunoști ceasul ?
— Nu-l știu. Mama pleacă la servici cînd plec și eu la grădiniță. Citeodată plec cu tata, mai tîrziu, cînd pleacă el mai tîrziu, nu mai devreme...
— Ce înseamnă asta mai devreme, mai tîrziu ?
— Cînd tată se mai duce să mai ducă gunoiul, să mai cumpere ceva, pleacă mai tîrziu. Dacă nu se duce să mai cumpere pleacă mai devreme tata, că tata se grăbește.
— Tata face cumpărăturile ? Mama nu ?
— Mama gătește.
— Hăinuțe cine cumpără ?
— Și mama, și tata. Și bunica mi-a lucrat trei rochițe. Bunica știe să lucreze și nu stă departe de mine. E tot în Drumul Taberei.
— Tie unde-ți place mai mult, la bunica ori la tine acasă ?
— Cel mai mult îmi place la țară, la curte. Nici la bunica, nici la mama, la Pietroșani...
— Astă nu-i oraș ?
— Nu, e țară, e departe-departe de aici. O să plec și eu, mîine, poate, acolo, cu mașina mică, tata conduce, mama nu conduce, eu nu știu să conduc, da' îmi place mașina, foarte mult îmi place pentru că pot să dorm, nu-i aglomerație, nu se fumează, că mama nu fumează, și tata conduce și nu fumează la volan. Numai bunicul fumează un pachet de țigări pe zi. Fumează d-astea, Carpați, parcă. Eu cred că bunicul fumează și nici nu știe ce țigări fumează, fumează mult, abia a luat o țigară, a fumat-o p-aia, a mai luat una ! Asta e un lucru rău pentru că bunicul e bolnav de nervi, și e bolnav de inimă pentru că toată ziua fumează. E bolnav de nervi pentru că odată a vorbit urît cu bunica, și lu' bunica nu i-a plăcut. Eu n-am auzit ce i-a spus pentru că eram în altă parte, dar după aia a vorbit frumos, iar după aia din nou vorbește urît.
— Tu cum vorbești cu bunicul ?
— Dacă el vorbește urît cu mine, și eu vorbesc urît cu el. Dacă el vorbește frumos cu mine, și eu vorbesc frumos cu el. Dacă eu n-am făcut nimica și bunicul nu vrea să-mi răspundă, sau îmi răspunde urît, adică așa, îmi zice ca lu' bunica, nu știu cum i-a zis, și dacă tipă așa urît, tip și eu, nu-i frumos, dacă el e rău... Da' e și bun, mă iubește, nu mă bate, îmi ada o lu'tură, îmi cumpără guma de la colț tăme cînd mai plec cu el pe la plimbare, eu nu cumpăr gumă la păpuși că n-au cum să mestece, nici înghețata o mănînc eu pentru că mi-o cumpără bunica și unchiul meu, și îmi dă și bunicul bani...
— Ce sînt banii ?
— Am văzut da' nu știu. Banii sînt bani. Banii au forma ca niște cercuri, banii de metal sînt în formă de cerc, da' numai că nu sînt de aceeași mărime, cinci bani sînt mai foarte mici, cinci lei sînt mai mari decît toți banii de metal și un leu, și ăștia de trei lei sînt bani nici prea mari, nici prea mici, adică sînt potriviți. Eu am bani, am un porc cu o tăietură în spate, prin care cum cumpăr ceva și ne rămîne, dacă-mi dă voie mama, mai pun acolooo String și hîrtii bani. Am mulți bani în porcul meu care are culoarea albă, este vopsit cu mov și cu roșu pe corp, sau pe spate, dar el este alb. Demult pun bani acolo. Mi l-a adus tot bunica. Bunica este cea care mă iubește cel mai tare. Bunica și cu mama. Și tata. Mă iubesc toți.
— Am înțeles că cel mai mult îți place să stai la țară...
— Mie îmi place la țară că nu mai trebuie să cobor scările, am mai mult aer curat, am pisică la țară, îmi place să mă joc cu pisica, să o plimb, o dată a prins un șoarice, eu n-am văzut, dar mi-a spus tata că a văzut pisoiul că a prins un șoarice și am verișor care se duce la țară de foarte multe ori, mă joc cu Dorinel, cu verișorul meu, ne jucăm fața, mă ascund prin boxa de la tatale, unde repară ceasuri, știe să repare ceasurile, l-a învățat și pe verișorul meu, la toată lumea îi convine, cînd se strică ceasul vine să-l repare tatale. Nu știu cine l-a învățat pe tatale să repare ceasuri, da' știe. După ce le-a reparat ceasurile oamenii -spun mulțumesc, și spun și bună ziua și bună seara, dacă e seară...
— Ce e asta „seară" ?
— Seară este cînd este întuneric afară și cînd toată lumea doarme, cînd oamenii mari stau și se uită la televizor, să vadă filmul, apoi mai fac puțină treabă și se culcă, și copiii se culcă mai devreme, nu mai stau să vadă filmul...
— Dar noapte știi ce este ?
— Da. Noaptea este cînd este la miezul nopții și toată lumea doarme. Cînd e noapte-noapte...
— Și dimineața ?
— Înseamnă cînd tot este întuneric afară și cînd la țară cîntă cocoșii în loc de ceas...
— Ai auzit tu vreun cocoș ?
— N-am auzit, dar știu. Am o carte cu cînd de dimineața în zori de zi, începe să cînte cocoșul. Eu am văzut cocoși nu numai în carte. Cocoșii trăiesc la tîrgul de pasări. Am văzut cocoș și la tatale. Da' mai mult am mîncat și ne-a tăiat tanti soția lu' mama, c-a avut trei surori, a tăiat soră lu' mama un cocoș, și am mîncat carnea de pasăre, carnea de cocoș, și mi-a plăcut că mie îmi place carnea de găină, de cocoș. Nu ne-a mai cîntat pentru că nouă nu ne cîntă, noi știm cînd trebuie să ne sculăm, acum nu mai cîntă decît în carte, acolo mai cîntă. Cocoșii nu mai cîntă decît în cartea mea, nici la țară n-am auzit cocoși...
— Înseamnă că tu te-ai sculat tîrziu și nu ai auzit...
— La altcineva cîntă cocoșul, la noi nu cîntă cocoșul la țară pentru că acolo noi avem ceas, da' avem și sobă, avem și-un calorifer în atelierul lui tatale, care e în casa de la țară, numai că are acolo el, are ușe, are două uși și nu este chiar la camera, dar numai că este tot la casă, nu este în altă parte.
— Pe tine te cheamă Cristina și mai cum ?
— Cristina Ianculescu și Madi. Am trei nume.
— Ianculescu este numele...
— ...de familie !
— De ce te numești Ianculescu ?
— Pentru că așa o cheamă și pe mama, și pe tata îl cheamă tot Ianculescu...
— Dar pe tatăl tău de ce îl cheamă Ianculescu ?
— ?
— Pe bunicul tău de la București cum îl cheamă ?
— Tot Ianculescu îl cheamă, pentru că el a fost tata lu' tata. Și pe bunica o cheamă tot Ianculescu, pentru că a fost mama lu' tata. Ianculescu îl cheamă și pe fratele lu' tata care face parte tot din familia lu' bunica. Este fratele lu' tata. Ei au fost doi frați. Pentru că am și un tablou acasă, este unchiul meu. Eu am și o prietenă foarte bună, îl am pe verișorul meu, la bloc am pe Răzvan, care citeodată cînd leșim afară ne mai prinde, ne mai... Anda toată ziua se joacă cu el că e verișorul ei... La bloc nu am pisică și nici cocoș, pentru că la bloc tot așa, am ceas ! Am foarte multe ceasuri. Am așa, nici chiar așa de multe, dar am cîteva, n-am învățat să le citesc...
— Lă ce folosesc ceasurile ?
— Să ne arate ora, și minutele, și secundele. Ele ne spun cînd este ora de culcare, cînd este ora de sculare, cînd este ora de joacă. S-au mai pomenit și ceasuri care spun, un fel de ceasuri care spun : acum este ora de sculare, acum este ora de joacă, acum este ora de spălat... Ne-a spus tovarășa Popescu că există ceasuri de-astea. Mie îmi plac celelalte ceasuri, care nu vorbesc.
— Tu la ce oră te culci ?
— Eu mă culc la ora... Cînd mai vin de la bunica mă culc. Citeodată mai stau foarte mult și mă culc chiar și la nouă. Cînd sînt în vacanță mă culc pe la zece, pot să mă uit și la film, da' altfel cînd e luni, marți, miercuri, joi, vineri mă culc devreme, numai sîmbăta mă culc mai tîrziu, că după aia pot să mă scol mai tîrziu ! Duminica les afară, mă joc, mănînc, mă uit la televizor la Tom și Jerry, la Bamby mă mai uit... Dintre toate zilele cea mai frumoasă este duminica și sîmbăta. Pentru că sîmbăta este zi mai scurtă și oamenii nu lucrează așa de mult, și copiii toți pleacă acasă la prinț...
— Ce înseamnă să lucrezi ?
— Înseamnă să ai o meserie. Unii oameni să facă mașini, alții să fie profesori, alții să ajute copiii să învețe carte, alții să fie ceasornici, adică să facă ceasuri..., alții să fie cizmari, să facă cizme, alții brutari, ca să facă pîine, da' mai întîi și mai întîi trebuie făcută făina din boabe de grîu, pe care le stringe tractorul, apoi se macină.
— Știi o mulțime de lucruri. Bravo. Ai văzut vreodată un tractor adevărat ?
— Da, pentru că eu stau exact în fața cîmpului și văd în fiecare zi cînd pleacă tractoarele, se vede din apartament, uneori văd și cîte un elicopter care vine să mai dea otravă, sau nu știu cu ce, dar vine și dă, vine foarte jos și are nu știu ce prin spate prin care curgea ceva, și el se ducea undeva și mai lua și pleca din nou...
— Ce este ăsta, elicopter ?
— Este un fel de mijloc... care poate să ducă oamenii dintr-o țară în alta, mai repede, are elice și merge prin aer, nu merge nici pe uscat nici pe apă, merge în aer, el nu coboară oriunde ca mașinile, decît la aeroport unde este ceva, așa, ca trotuarul.
— Tu ai văzut un aeroport ?
— N-am văzut decît la televizor. Am văzut cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu — că mă mai uit și la telejurnal citeodată — și cu tovarășa Elena Ceaușescu se duc, mai pleacă dintr-o țară în alta, și mai vin alți conducători ca să nu mai fie război, să fim prieteni cu toate țările, adică oamenii să nu se mai împuște între ei, adică să nu se mai omoare cu pușca, să nu se mai lupte, să construiască case, să-și facă clădiri frumoase, în loc să mai împuște. Am văzut prin filme cum se împușcau oamenii cînd era război, și mie nu-mi place războiul, eu cînd a fost război n-am prins război fiindcă erau mică că nici nu eram, nici nu mă aflam pe lume, se aflau numai părinții mei, și mama era foarte mică, că și mama a fost foarte mică, da' nici ea nu știa ce înseamnă război fiindcă era mică și că nici nu este mare, are vreo 43 de ani, da' nu știu, am s-o întreb eu pe mama, pînă acuma n-am întrebat-o pentru că eu nu stau cu gîndul numai la cîți ani are mama, nici tata nu știu cîți ani are, eu știu că am 6 ani pe 14 octombrie 1982.
— Ce înseamnă 1982 ?
— Este un an.
— Care-i jocul care-ți place cel mai mult ?
— Cu copiii, sau singură ? Singură îmi place să mă joc cu păpușile la bunica și acasă să desenez, și cu jocul pe afară îmi place foarte mult să mă joc de-a prinselea, baba-oarba și ascunselea.
— La filme te duci ?
— Am fost la filme la Favorit, mă duc rar, foarte demult am fost și nu știu ce film am văzut, nu mă duc des că n-au părinții timp. Eu cel mai mult cu mama și cu tata stau duminica și sîmbăta, mă mai plimb și cu mașina... Și-a luat-o tata nu foarte de mult, acum cîteva luni, într-o vineri și-a luat-o, și a luat tata și gara) ca să nu o zgîrie copiii, Veronica de exemplu, care nu este prea cuminte, de la ea învață și copiii tot felul de prostii, se strîmbă la oameni, scoate limba... Are nouă ani, e în clasa a treia, eu m-am bătut odată cu ea, i-am dat cu coarda, m-am mai bătut cu tot felul de copii, și cu Anda și cu alții, dar eu acuma vorbesc cu ei, nu mai sîntem certați... cele mai bune prietene la grădiniță sînt Raluca, Eugenia și Magdalena. Îmi place să mă joc foarte mult cu ele, ieri Raluca a venit cu un joc nu știu cum se numea dar era un joc din care se poate face tot felul de litere, dar a fost foarte proastă și le-a dat, și l le-au stricat. A fost foarte proastă că le-a dat.
— Cînd crezi tu că cineva e prost ?
— Cînd rîde așa ca prostu, cînd nu știe nimic, se uită gură cască pe perete, în loc să fie atent, și cînd un om îl întreabă ceva nu știe ce să răspundă.
— Și un om deștept care e ?
— Este un om atent, care știe ce să răspundă și care nu rîde ca prostu.
— Îți place să fii elegantă ?
— Îmi place foarte mult ! Mi-a făcut bunica o rochie, una cum îmi place mie, cu nasturi, cu floricele, vreau în loc de șoim să mă îmbrac toată ziua numai cu ea, da' nu pot, că la grădiniță trebuie să vin numai în uniformă de șoim...
— Din cîte știu eu șoimul e o pasăre fără uniformă. Tu despre ce vorbești ?
— Dar noi pentru că sîntem grupa mică, pentru că acuma am învățat să mai scriem, să mai... și șoimii vor toată ziua să fie șinguri și să fie păsări foarte... N-am văzut niciodată șoim, da' am o carte cu șoimi, eu Didi Șoimanul, am emblemă acasă la mine...
— Cine se îmbracă mai frumos, mama sau tata ?
— Mama. Mama își pune fustiță, nu-și pune pantaloni ca tata, mama nu poartă pantaloni...
— Ce vrei să te faci tu ?
— Eu vreau să mă fac doctoriță, pentru că vreau doctoriță sau artistă de teatru, ca să fac oamenii să rîdă, îmi plac oamenii care rîd, îmi place să mă duc și eu la teatru ca să rîd, nu m-a mai dus mama de mult la teatru, nu m-a mai dus de cînd am început grădinița, ne duce grădinița, ultima dată ne-a dus grădinița, da' nu știu cum se numea piesa că nici nu ne-a spus cum se numea, acolo am văzut o pisică care nu știu cine i-a aruncat pe coadă o trusă sanitară, era cam albiroe, piesa, nici nu știu cum se numea, mie îmi plac piesele să știu cum se numesc, să fie o piesă care să nu aibă așa prostii în ea, să fie frumoasă, adică să nu aibă păpuși din astea care să facă tot felul de prostii, să fie piesă cu oameni vii și cu copii care să nu arunce unii în alții ca păpușile alea...

MIRCEA BUNEA ■

Noul se numeşte şi ROBOTICĂ

La Muzeul Grévin din Paris, unde faimoase figuri ale istoriei şi personalităţi contemporane trăiesc o a doua viaţă, fiind reproduse în ceară cu o măiestrie şi vivacitate care au încîntat milioane de vizitatori de-a lungul deceniilor, a fost instalat la intrare un paznic, permanent asaltat cu întrebări de curioşi : pînă la ce oră este deschis muzeul în zilele de sărbătoare, unde se găsesc băuturi răcoritoare, cît e ceasul ? etc. etc. Dar în ciuda proverbialei politeţi franceze şi a obligaţiilor profesionale, personajul cu cască nu a rămînea mut şi nici nu clipea cînd i te adresai, pentru bunul şi unicul motiv că el însuşi era de ceară... Ne-am amintit de el discutînd cu specialişti de la politehnica bucureşteană despre roboţii „noştri". Oare se va repeta cele întîmplate la muzeu, îi se va cere în uzină „un foc" sau o îndrumare ? Nici un pericol, fiindcă nicăieri nu se fabrică roboţi industriali cu chip uman : ar fi un lux cu totul nenecesar. Prezenţa lor în fabrici devine însă o cerinţă de mare actualitate, mulţi specialişti afirmînd că nu este departe ziua cînd numărul şi calitatea roboţilor industriali va servi drept unul din criteriile importante ale eficienţei productive. Apare deci cu atît mai nimerită abordarea acestei probleme, cu cît documentele partidului înscriu robotizarea printre direcţiile principale ale progresului tehnic în industria românească.

Pe glob — o adevărată revoluţie pe tăcute în acest domeniu : 80 mari firme produc circa 240 tipuri de roboţi industriali (doar în Japonia, 16 companii, 100 000 roboţi).

Din păcate, numărul roboţilor industriali în funcţiune sau în curs de finalizare şi de „angajare" în producţie în România este încă foarte mic. Important este că s-a demarat, prin eforturi reunite la care concură „Automatica", Institutul de proiectări automatizări, Institutul de cercetări şi proiectări maşini-unelte şi agregate Bucureşti, ICEFIZ etc.

Probleme de robotică se cercetează la politehnica din Timişoara, Bucureşti, Iaşi, Cluj-Napoca, la Universităţile din Craiova şi Braşov, precum şi la Institutul de învăţămînt superior Piteşti şi Centrul de cercetări ştiinţifice şi inginerie tehnologică autoturisme Piteşti. Despre robotul timişorean REMT-1, în funcţiune de mai multe luni, am scris pe larg.

Dar dincolo de opţiunile şi structurile organizatorice ce se vor adopta, se pune problema : **ce promite robotica industriei româneşti la ora actuală, ce trebuie făcut pentru ca ea să dea mai mult decît în prezent ?** O cercetare-experiment de anvergură, efectuată în mai multe întreprinderi din capitală, aduce un răspuns demn de luat în seamă. De subliniat că înşişi inginerii cercetători — conferenţiar doctor Gheorghe Calea, şefii de lucrări doctor Gheorghe Amuza şi Florea Dumitrache, Dumitru Gabriel, Doru Păuşanu, Constantin Ionescu, asistenţii universitari Florin Munteanu, Gheorghe Solomon, Marcel Pleşca, de la catedra de tehnologia materialelor din facultatea TCM a politehnicii bucureştene — au pornit la lucru **fără o idee preconcepută** privind eficienţa roboţilor în comparaţie cu cea a muncitorilor insufleţiţi. Au fost studiate operaţiile cele mai obişnuite şi cele mai răspîndite, deci de cel mai mare interes economic : prelucrări simple, găuriri, frezări, aşchieri, strunjiri etc. în trei mari uzine bucureştene : IREMOAS, IMEB şi „Semănătoarea". Şi tot acolo au fost trimişi la practică productivă studenţi de la Facultatea TCM, în locurile şi pentru operaţiunile sus-menţionate. **Fără să o ştie, ei participau la un experiment sui generis „pe viu"**, care îşi propunea să stabilească, pe loturi mari (în aceasta constă ineditul acţiunii), cum se compară „la bani mărunţi" randamentul unui muncitor cu acela al unui robot industrial. În paralel, în laboratoarele catedrei de tehnologia materialelor, „martorul", un robot perfecţionat „Unimate", executa **aceleaşi operaţiuni**.

Şeful catedrei, profesorul universitar doctor Dolphi Drimer, prezintă concluziile :

— Spre surprinderea noastră, **nu** s-au obţinut rezultate prea relevante în ce priveşte sporul de productivitate în unitatea de timp, deşi şi în acest domeniu există un incontestabil „plus" pentru robot, care nu se opreşte din muncă pentru a comenta meciul de simbătă cu vecinul sau ca să fumeze o ţigare. În schimb, experimentul ne-a confruntat pregnant cu una din problemele centrale nerezolvate (şi poate nerezolvabile pe deplin fără apelul la roboţi) ale activităţii industriale moderne, în care o pondere crescîndă o ocupă muncile uniforme, repetitive. Ele reprezintă preţul plătit pentru productivitatea sporită! Amintiţi-vă de „Timpuri Noi" ai lui Chaplin, în care artistul ne-a oferit o imagine grotescă, voit deformată, dar în fond reală.

— Să revenim la cercetarea dv.

— Muncile uniforme sînt cele mai sigure izvoare de greşeli, mai exact sînt cele mai deş supuse erorii umane. În studiul nostru s-a dovedit că muncitorii cei mai buni, ca şi studenţii în practică cei mai isteţi, **tocmai fiindcă erau mai bine pregătiţi şi mai indemnatici**, se „plictiseau" după un anumit număr de ore şi drept urmare, practic fără voia lor, inconştient, **calitatea** muncii scădea simţitor la un moment dat. Subliniez că această „plictiseală" nu poate fi criticată în sine, avînd determinări profunde în psihismul uman şi nefiind născută din incompetenţă sau dezinteres. Or, iată marele avantaj economic al robotului : el nu se plictiseşte, calitatea produselor ieşite din mîna lui mecanică este perfect **uniformă în tot cursul zilei de lucru**, care însă la robot nu numără opt ore, ci 24 de ore, întrucît el nu are nevoie să doarmă, să se relaxeze, să se odihnească. Fireşte, studiul nostru conţine numeroase cifre şi date tehnice comparative, dar cred că acum nu ele vă interesează, ci concluzia : una din căile cele mai sigure — deşi, bineînţeles, nu singura — pentru îndeplinirea comandamentului de interes naţional şi de arzătoare actualitate care este calitatea producţiei industriale o reprezintă folosirea pe scară cît mai largă a roboţilor.

O altă problemă ridicată de profesorul Drimer : **Cine pregăteşte inginerii destinaţi conducerii roboţilor ?** Din moment ce actualmente asistăm pe plan mondial la o revoluţie în industrie prin apariţia şi utilizarea pe scară crescîndă a roboţilor, **normal ar fi ca pregătirea viitorilor specialişti să ne stea azi în atenţie, ştiut fiind că un specialist se formează după cel puţin patru, cinci ani. Or, în învăţămîntul superior nu există, în momentul de faţă, nici un singur student cu această specialitate !** „Adevărat, cursuri postuniversitare există, dar ca să mă exprim astfel, ele sînt rezultatul unei absenţe, nu al unei prezenţe în facultăţi, acolo unde se pregătesc inginerii de mîine. Cred că a venit momentul să se creeze **secţii de robotică industrială în facultăţi.** Să nu cădem în greşeala de a crede că robotica ar fi egală cumva cu automatica. De fapt, este vorba de o îmbinare organică între automatică, mecanică, electronică, metalurgie, chimie etc. Problema nu se rezolvă deci cu un curs «lipit» pe lîngă cursurile existente. Tot aşa cum s-a creat o secţie de calculatoare electronice în cadrul Facultăţii de automatică, la fel ar trebui procedat pentru roboţi. Cel puţin la politehnicile din Bucureşti, Iaşi şi Timişoara.

Se aşteaptă deci o iniţiativă a învăţămîntului, înainte ca să ne tragă de mînecă producţia.

LIONEL NIŢESCU

Dosarul unui recuperator de motorină

23 octombrie 1980. La Centrala de transporturi auto din Bucureşti se înregistrează inovaţia : **Recuperator de motorină pentru autocamioanele Roman Diesel şi sisteme similare pentru toate tipurile. Autor Ion Slabu,** mecanic regior pompe injecţie la **Autobaza 4 Galaţi.** Eficienţa economică : la schimbarea filtrului carburant, treapta I, ce se execută conform normativului la 2 500 kilometri efectuaţi, se recuperează aproximativ 2 litri de motorină prin aerisirea instalaţiei de alimentare. **Economii estimate (la parcul local şi parcul M.T.Tc.) la 3 838,2 tone pe an !**

4 decembrie 1980. M.T.Tc., Direcţia tehnică, Centrala de transporturi auto : „Pe baza eficienţei economice realizate şi a avizului Centrului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru autovehicule Braşov nr. 412/1080 1980 vă facem cunoscut că avizăm..., autorul putînd fi premiat în condiţiile prevăzute de..."

O apostilă : Tov. ing. Freifeld 1) Tratare urgentă a dosarului de inovaţie 2) Program de generalizare în sectorul nostru. Propuneri. Urgent.

9 decembrie 1980. Din referatul şefului Serviciului tehnic, C.T.A. : „Menţionăm că la analiza efectuată la Autobaza 4 Galaţi din 28.XI.1980, cu participarea unor cadre din conducerea C.S.P., MATMCGFF, M.I.C.M. şi M.T.Tc. s-a propus dotarea autovehiculelor din fabricaţie cu astfel de dispozitive, propunere ce urmează să fie prezentată de către MATMCGFF conducerii de partid şi de stat. După asimilarea dispozitivului de către unităţile de specialitate din M.I.C.M., urmează ca toate vehiculele să fie dotate din fabricaţie cu astfel de dispozitive. În ipoteza că M.I.C.M. nu va asigura necesarul de astfel de dispozitive şi pentru autovehiculele deja livrate, se vor lua măsuri de confecţionare a acestora în sector, după proiectul M.I.C.M.".

C.T.A. către Autobaza 4 Galaţi : „Mecanicul Ion Slabu va fi premiat cu suma de 7 130 lei şi i se va înmîna certificatul de inovator într-un cadru festiv pentru a constitui un exemplu..."

Remarcăm rapiditatea şi seriozitatea cu care a fost tratată inovaţia de către forurile de avizare şi să trecem mai departe.

M.I.C.M., Centrala industrială de autovehicule pentru transport, Centrul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru autovehiculele Braşov cere avizul C.T.A. de a suporta surplusul de preţ de cost al maşinilor, C.T.A. fiind beneficiarul de bază al economiilor scontate. C.T.A. îşi dă acceptul şi face totodată comandă fermă pentru 46 000 dispozitive necesare pentru autovehicule cu motor diesel existente în parc. Se menţionează că fabricarea în serie, de către o singură unitate pe economie, va conduce la un preţ de cost mai redus.

31 martie 1981. C.T.A. avizează preţul de producţie şi livrare pentru recuperatoarele destinate motoarelor de 135 CP şi 215 CP. Montarea se va face începînd cu trimestrul II 1981, pe măsura livrării lor de întreprinderea de autocamioane Braşov. C.T.A. emite comandă fermă către C.I.A.T. Braşov pentru 20 000 recuperatoare.

Octombrie, septembrie 1981. Telexuri ale I.T.A. Caraş-Severin, Bacău, Ialomiţa, Vrancea, Gorj etc. către C.T.A. „...vă comunicăm că pînă în prezent nu am primit nici o instalaţie de la I.A. Braşov. Vă rugăm să ne sprijiniţi..."

16 ianuarie 1982. I.A. Braşov face cunoscut că are în stoc un număr de 2 092 bucăţi recuperatoare.

3 martie 1982. C.T.A. către Centrala industrială pentru autovehicule de transport : „Prin contractele pe anul 1982 am solicitat ca Întreprinderea automecanică Mediaş să livreze autovehiculele cu instalaţii de recuperare a motorinei. Instalaţiile amintite au fost asimilate de I.A. Braşov la recomandarea conducerii superioare de stat, cu indicaţia expresă de a fi montate la toate autovehiculele noi."

4 martie 1982. C.T.A. către I.T.A. din toate judeţele : „Pînă la stabilirea condiţiilor de desigilare şi resigilare a pompelor rotative aflate în perioada de garanţie la C.I.R.A. şi I.A.T.S. Braşov, veţi executa montajul instalaţiilor de recuperare a motorinei numai pe autovehiculele ieşite din termen de garanţie".(!)

Iulie 1982. Se continuă să se insiste la I.A. Braşov ca autoşasiurile să fie livrate cu recuperatoare de motorină. În 13 iulie C.T.A. Bucureşti apreciază ca întemeiată indignarea tovarăşului Ion Slabu că I.A. Braşov continuă după aproape doi ani să livreze autovehiculele ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Mai mult, considerăm că pînă astăzi ar fi trebuit, pe lîngă cele noi, dotate cu dispozitive de recuperare toate autovehiculele din exploatare. Inclusiv zecile de mii de tractoare angrenate în campania agricolă şi care parcurg anual milioane de kilometri.

Problema recuperatoarelor de motorină a încetat să fie a lui Ion Slabu sau a C.T.A. Este a tuturor celor care au în parc motoare diesel. Ea trebuie rezolvată repede şi corect de către M.I.C.M. — Centrala industrială de autovehicule pentru transport. Orice întîrziere nu este altceva decît o pagubă. Un institut de specialitate trebuie să adapteze cît mai repede posibil acest dispozitiv la toate motoarele la care se pretează, cu alte cuvinte să-l generalizeze.

OPREA GEORGESCU

Raza de soare şi frunzele electrice

Nu străbătusem decît cîteva zeci de metri pe aleile Institutului de cercetări ştiinţifice şi inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică din Bucureşti şi deodată parcă pătrundem în atmosfera anului 2000, într-un domeniu al anticipaţiei ştiinţifice. Clădirea rotundă ce ne apare în faţă este un laborator parter-etaj, cu pereţi numai de sticlă, de forma unei ciuperci, pe acoperişul căreia vîntul se înfoaie în paletele strălucitoare ale unei mari morişti ce se învîrteşte îndrăcit, iar soarele mînglie o serie de captatori cu oglinzi şi lentile avînd spectaculoase forme de geometrie spaţială. Cu „orientenia" energetică a soarelui şi vîntului pe care au pus-o la cale, cercetătorii de aici, din secţia de surse neconvenţionale de energie, îşi încălzesc laboratorul, fac să se învîrtească pompele, să lucreze calculatorul şi să cînte radioul. Specialiştii acestui tînăr colectiv, căci într-adevăr media de vîrstă este doar de 27 de ani, au făcut primii paşi într-un domeniu de mare viitor, de mare rafinament ştiinţific, în care omenirea este abia la început de drum, şi anume transformarea energiei solare direct în energie electrică. Aflăm şi noi cum o rază jucăuşă de soare se transformă în kilowaţi. Această transformare se petrece în celulele fotovoltaice, inima instalaţiilor de convertire a energiei solare în electrică. Cum se petrec de fapt lucrurile ? În cîmpul intern propriu structurii semiconductoare, ce stă la baza celulei, radiaţia luminoasă eliberează purtători de electricitate, şi prin antrenarea lor se produce curent electric. Avem în mînă o astfel de celulă fotovoltaică cu siliciu monocristalin de producţie românească, fabricată la I.P.R.S. Băneasa, ca rod al colaborării cu cercetătorii. Ne frapează asemănarea cu o frunză, grosimea ei fiind a zecea parte dintr-un milimetru. Similarul codiţei este unul din electrozi, iar suprafaţa este brăzdată tot de nervuri fine, doar că acestea sînt metalice. Şi aşa cum sub raza de soare, în intimitatea laboratorului frunzei se petrece marele fenomen al asimilaţiei clorofiliene ce trimite viaţă copacului, tot aşa în „frunza fotovoltaică" se naşte prin efectul binefăcător al luminii, electricitate, care pleacă prin codiţa-electrod spre organismul instalaţiei. O serie de astfel de celule formează un panou, iar instalaţia formată din mai multe module de acest fel furnizează curent electric. Un modul de 36 de celule fotovoltaice, de dimensiune relativ mică (30×40 cm), produce 18 waţi. Deoarece energia electrică viaţă soare este încă scumpă, deocamdată ea poate fi folosită în locurile izolate (acolo unde un racord electric este costisitor sau imposibil de realizat, iar grupurile diesel ar înghiţi mult petrol) cum sînt : alimentarea pompelor din staţiile de irigaţii în plină cîmpie, la radiorelee, translatoare TV, puncte meteorologice şi seismice care de regulă sînt solitare, la protecţia electrică anticorozivă a lungilor trasee de conducte petroliere etc. Dealtfel, domeniul irigaţiilor este propice acestei aplicări, deoarece pompările se fac vara, cînd soarele străluceşte pe cer. În plus, bateriile solare au viaţă lungă (20 de ani), prezintă rezistenţă mare mecanică şi anticorozivă, dau siguranţă în exploatare şi sînt mobile, astfel că pot fi folosite surse locale de apă, evitîndu-se aducţiunile costisitoare. De asemenea, această energie electrică poate fi stocată în baterii de acumulatoare, pentru continuitatea livrării de curent electric cînd nu este lumină afară. În curînd, apa care va uda terenurile unei mari ferme de lîngă Bucureşti va fi vehiculată de pompe acţionate cu electricitate obţinută din soare.

„Peste tot în lume, deocamdată, energia electrică din energie solară este mai scumpă decît cea obţinută pe cale clasică, — ne spune inginerul Cristian Popescu. Dar cum aceasta din urmă tinde să se scumpească permanent, iar cea din soare se ieftineşte, prin accelerarea cercetărilor şi perfecţionarea procedeelor de fabricaţie, se va ajunge la momentul cînd ea va fi competitivă în orice domeniu de aplicare. În plus, va prezenta marele atu de a nu folosi combustibili epuizabili, ci o sursă cel puţin deocamdată inepuizabilă, la discreţie. Aceste cercetări de scădere a costului celulelor fotovoltaice, atît pe plan internaţional cît şi la noi, se canalizează spre obţinerea unor celule cu straturi subţiri, a unor celule lichide, şi spre concentrarea radiaţiei pentru a micşora suprafaţa modulelor. În această direcţie, a studierii celulelor de tip lichid, mai ieftine şi care pot stoca energia prin obţinere concomitentă de hidrogen, fiziciana Maria Teodoreanu a ajuns la rezultate încurajatoare, fiind interesant, că nimeni în lume nu a părăsit faza de laborator. Din păcate, ne zbatem într-un cerc vicios : majoritatea beneficiarilor au reţineri în introducerea acestei metode de obţinere a energiei electrice din soare, şi firesc neexistînd cereri, nici producătorii de celule fotovoltaice nu pot trece la producţia de mare serie, care ar duce la scăderea preţului de cost".

Se poate deschide circumferinţa acestui cerc vicios, adăugăm noi, dacă întreprinderile ar manifesta mai multă receptivitate faţă de nou, înţelegînd că această conversie este una din căile viitorului. Este un început de drum în lume, cu greutăţi inerente, cu rezolvări poate şocante, dar omenirea se grăbeşte pe acest itinerar. Cercetătorii români au făcut să fim în rîndul ţărilor de mare forţă economică cu preocupări în acest domeniu. Este important că sîntem „acolo", în primele linii, să nu pierdem un timp preţios ! Acum cînd în lume se schimbă strategii economice, cînd ţara noastră trebuie să devină independentă energetic, a fi tradiţionalist în adoptarea numai a căilor energetice clasice, pornite de la combustibilii atît de perimabili, înseamnă a da dovadă de donchişotism, de incapacitate de a-ţi înţelege epoca. Metodele specialiştilor noştri trebuie mai eficient popularizate ! Tot mai multe întreprinderi trebuie să se convingă pe viu de funcţionalitatea acestor surse neconvenţionale de energie, pe care ni le dăruieşte generos mama-natură, şi pe care este absurd să le refuzăm. Rezultatele obţinute de echipa cercetătorilor noştri, prezentate la simpozioane internaţionale şi în reviste de specialitate au fost bine primite în lume. Universitatea din Stuttgart a semnat cu noi o convenţie de colaborare în domeniul conversiei fotovoltaice. Şi lista celor care vor coopera cu România se continuă cu U.R.S.S., Anglia, Bulgaria, Ungaria. Ce mai putem spune despre echipa acestor entuziaşti care au pus mîna pe lopată, construindu-şi singuri laboratorul ? Că au realizat un nou model de captator solar, cu concentrator de radiaţie, astfel că acesta poate produce nu numai apă caldă, ci şi abur pînă la 6 atmosfere. Aceste concentratoare, adaptabile şi la panourile fotovoltaice, erau oglinzile cilindro-parabolice, şi lentilele cu sute de striaţii sub unghiuri diferite, amintind de un obiect de artă filigranat, care se impresionaseră la venire. Doar două ţări, S.U.A. şi Franţa, mai au cercetări în domeniul concentratoarelor. Invenţia românească a captivat încît de mult interesul altor ţări. Încît ni se ofereau în schimbul concentratoarelor cele mai perfecţionate celule fotovoltaice. S-ar mai putea arăta că fizicianul Mircea Faur, un moţ tenace, zgîrcit la vorbă dar darnic în fapte, combină efectele vîntului şi soarelui în laboratorul minţii lui, dar şi în mica instalaţie care produce acel combustibil al viitorului, numit hidrogen. Că inginerul Cristian Popescu a pus pe picioare un pilot care produce baterii fotovoltaice, pentru ca pe poarta institutului să nu iasă doar idei, ci şi utilaje propriu-zise. Că inginerul Eugen Toma se ocupă cu un aşa-zis buletin meteorologic energetic, studiind pe calculator cum se împacă clima diferitelor zone ale ţării cu randamentele energetice ale vîntului şi soarelui. Că rezultatele combinării efectelor soarelui şi vîntului, combinare imposibă de condiţiile ţării noastre, unde vara este multă lumină iar iarna şi primăvara sînt curenţi puternici de aer, au stîrnit interes în S.U.A., Italia, Anglia, Franţa, U.R.S.S., Bulgaria. Dealtfel, în acest an, lîngă Agigea, datorită muncii acestor specialişti, vom vedea, la altă scară, acel peisaj al anului 2000 din curtea institutului. Un grup de captatori solari cu concentratoare cilindro-parabolice, turbine eoliene şi panouri fotovoltaice vor furniza abur, apă caldă şi energie electrică unor hoteluri şi unităţi agroalimentare din zonă.

O echipă de tineri au dobîndit succese lucrînd cu surse neconvenţionale de energie : solară şi eoliană. Am mai completa noi, şi cu alte surse inepuizabile de energie : pasiunea, profesionalismul, setea de nou.

FLORIN CONDURAŢEANU

Trei episoade din zilele bucureștene ale lui august 1944 (II)

Drumul Sării

Au trecut mai bine de douăzeci și patru de ore de la episodul pomenit. Trupele germane care ne-au-dat destul de furcă la „Bariera Rahovei", în tot timpul zilei de 24 august, au fost asaltate în seara zilei și în timpul nopții, cu sprijinul unei companii de soldați trimisă din interiorul orașului și lichidate sau capturate.

Primisem ordin să mă prezint la Palatul C.F.R. din Bulevardul Dinicu Golescu, construcție pe atunci nefinisată dar care adăpostea în subsolul ei un nucleu operativ al Marelui Stat Major.

Deoarece tramvaiele nu funcționau, din cauza bombardamentelor de teroare executate fără întrerupere — deși dezordonat — de avioane germane decolate de pe aeroportul Otopeni, aflat încă în mîinile nemților, am pornit pe jos pe strada Petre Ispirescu și apoi pe Drumul Sării. Intenția mea era ca, ocolind zona Panduri, unde știam că se duceau încă lupte cu inamicul baricadat în clădirea Școlii superioare de război (astăzi Academia militară), să ies în șoseaua Cotroceni, de unde puteam să ajung apoi ușor la destinație.

Mergeam sub soarele după-amiezii pe strada Drumul Sării, ale cărei curți, și căsuțe mărunte erau aproape pustii. Înspre dreapta se auzeau împușcături, provenite desigur de la luptele din zona Școlii superioare de război. Preocupat de gînduri am ajuns la intretăierea cu strada Răzoare, de unde am voit să mă îndrept spre calea ferată, pentru ca de-a lungul ei să ajung în șoseaua Cotroceni. Deodată m-am oprit brusc ; la aproximativ 50 de metri în fața mea, la poarta de intrare a cazărmii, care în timp de pace aparținea Regimentului 3 Călărași, o santinelă germană cu pistolul-mitralieră la piept mă privea fix. Am înțeles imediat greșeala ce o făcusem, ignorînd ipoteza că nemții din clădirea Școlii superioare de război reușiseră să-și păstreze legătura prin strada Răzoare, cu cazarma călărașilor, pe care o ocupau de mai multă vreme și în care își aveau probabil unele materiale de luptă și poate și ceva rezerve. Drept urmare, mă găseam acum căzut în capcană, la discreția neamțului.

Am raționat fulgerător : dacă merg înainte, risc să fiu somat și fără îndoială capturat, pentru că șansa de a mă împotrivi prin luptă nu aveam ; dacă mă întorc risc să fiu împușcat din spate. În aceasta a doua alternativă, aveam totuși, șansa ca, dacă neamțul deschide focul și nu mă nimerește de la început, să fac un salt pînă în cea mai apropiată curte, de unde — adăpostit — să pot acționa cum va fi mai potrivit.

Am adoptat această soluție : m-am întors și am făcut încet primul pas, ascultînd cu înfrigurare dacă, în liniștea dupăamiezii, reușesc să prind cumva zgomotul caracteristic deschiderii focului ; deoarece nu s-a întîmplat nimic, cu sufletul la gură am făcut al doilea pas, apoi al treilea...

Am trecut în cursul războiului prin situații limită, de extremă încordare, în care pericolul morții era iminent și uneori aproape cert dar pentru că pericolul venea de fiecare dată din față, era parcă mai ușor de înfruntat. Așa a fost, de pildă, cu cîtva timp mai înainte cînd, aflîndu-mă în misiune într-un avion de legătură, ne-am prăbușit peste o pădure iar secundele care au precedat impactul cu solul, mi-au oferit prin hubloul din față al avionului, iminența sfîrșitului, sfîrșit care totuși — pentru mine — datorită șansei nu s-a produs. Acum însă, încordarea psihică pe care o încercam față de amenințarea împușcăturii din spate — de care mă temeam dar speram în același timp să nu se producă —, era insuportabilă.

Încă cîțiva pași și apoi am intrat, printr-o poartă semideschisă în prima curte unde, lîngă cișmea, o femeie umplea o găleată cu apă.

Tîrziu după ce am scăpat de pericol, mi-am pus întrebarea : de ce nu a tras santinela germană ? Dintr-un scrupul de conștiință, care i-a dictat să nu împuște pe la spate un adversar, pe care a ezitat să-l someze, atunci cînd era cu fața spre el ? Sau pentru că a intuit că situația lui și a unității din care făcea parte era fără ieșire, deoarece mai curînd sau mai tîrziu aveau să fie făcuți prizonieri, dar chiar și în aceste condiții, împușcarea pe la spate a unui adversar era și inutilă și putea fi — ulterior —, și periculoasă pentru el ? Greu de răspuns.

Analiza retrospectivă a comportamentului indivizilor în situații de război cu totul deosebite, arată că reacția fiecăruia poate fi din cele mai diferite. În cazul de față, santinela germană a reacționat într-o manieră care a avut consecințe fericite pentru mine. Putea fi și altfel ; numai împlinirii că nu a fost „altfel" îi datorez faptul că nu am plătit cu viața sau libertatea eroarea de apreciere a situației în care m-am virit.

DUMITRU ATANASIU ■
General maior în rezervă

Document despre istoria unică a patriei

Cel de-al zecelea volum „File din istoria militară a poporului român" apărut în Editura militară, sub coordonarea generalului-maior dr. Ilie Ceaușescu, se constituie într-un eficient mijloc de instruire și educare patriotică. Rod al unei laborioase activități științifice a 20 de autori — personalități de mare prestigiu din domeniul cercetării istorice — acest volum jubiliar se situează ferm pe coordonatele ce se impun în fața cercetării istorice de către tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea document rostită la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. Cu ajutorul unor documente autentice, argumentate științific, sînt puse în lumină pagini demne de patrimoniul național și universal din istoria politică și militară a României, de la primele manifestări de viață cunoscute și pînă în imediata contemporaneitate.

Cu o mare forță de convingere sînt reliefate rădăcinile istorice ale poporului român, singurul popor din sud-estul Europei care n-a venit de nicăieri și care n-a avut niciodată o altă patrie decît aceea în care trăiește și astăzi și unde de-a lungul mileniilor au locuit strămoșii săi. Românii sînt continuatorii direcți ai geto-dacilor. În același timp, ei sînt și descendenții ai romanilor, sinteza care a dat naștere limbii române, limbă ce se înscrie în marea familie a limbilor romanice. Lucrarea demonstrează cu argumente convingătoare că românii sînt urmașii nemijlociți ai geto-dacilor, care, vorbind o limbă de esență latină, păstrează și numele acestora.

Stabilitatea strămoșilor noștri în spațiul de cîmpii și munți carpato-danubiano-pontic, împotriva vicisitudinilor și furtunilor care s-au abătut peste ei este rezultatul unor necurmate lupte. Spiritul de vitejie și dreptate caracteristic geto-dacilor i-a legitimat de-a lungul istoriei. În acest sens se argumentează ideea că dacă regele Burebista este considerat chiar de către contemporanii săi cel mai mare dintre regii Traciei și unificator al întregii lumii geto-dace în cadrul unui stat etnic unitar, al doilea mare rege al dacilor, Decebal, a intrat în legendă, în conștiința poporului român ca simbol al curajului și al spiritului de jertfă pentru apărarea libertății și independenței, ca o mostenire inestimabilă, care stă la temelia ființei noastre nestinse de libertate. De o atentă și aprofundată analiză se bucură structurile social-economice și politico-militare pe teritoriul țării noastre în secolele II—XI e.n. Cercetările arheologice, descoperirea urmelor materiale a peste 1 000 de așezări omenești răspîndite pe întreaga suprafață a țării în secolele VIII-XI atestă continuitatea poporului nostru, care, deși a înfruntat tot felul de invazii, a rămas neclintit în lenganul vetrei sale strămoșești.

Într-o viziune dialectică, promovată cu consecvență de secretarul general al partidului nostru, sînt analizate procesele care și-au pus amprenta asupra organizării politice în cadrul societății românești, caracterizate prin constituirea instituțiilor specifice autorității statale la nivelul țărilor, voievodatelor, ducatelor etc., structuri socio-politico-militare angajate într-un continuu proces de unificare teritorială care va duce în final la constituirea statelor feudale românești de sine stătătoare — Țara Românească, Moldova și Transilvania — expresie a procesului istoric de dezvoltare a poporului român.

În paginile volumului se bucură de o aprofundată tratare momentele cruciale din lupta poporului român pentru apărarea independenței, pentru libertate și unitate în secolele XIV-XVI, împotriva invaziilor străine ; efectul politic și militar al celor trei principate pentru apărarea autonomiei statale ; însemnătatea istorică a unificării politice a țărilor române sub Mihai Viteazul ; formele colaborării militare ale poporului român cu popoarele sud-est europene în lupta antiotomană (secolele XIV—XIX), lupta de emancipare în condițiile instaurării regimului fanariot în Moldova, Țara Românească și stăpînirii habsburgice în Transilvania ; forțele militare și participarea lor la lupta de eliberare, la formarea conștiinței naționale a poporului român în secolul al XVIII-lea și primele decenii ale secolului al XIX-lea. Cu rigoare științifică și competență sînt analizate cauzele și forțele motrice ale revoluției din anul 1821 condusă de Tudor Vladimirescu — începutul epocii moderne în istoria României ; marea ridicare la luptă a armatei, a forțelor populare constituie în focul revoluției de la 1848—1849, expresia efortului unitar al poporului român de a-și asigura emancipareа socială și națională, de a pune capăt dominației marilor imperii ; însemnătatea istorică a Unirii principatelor, a jertfelor date de ostașii români, de întregul popor pentru dobîndirea independenței de stat (1877—1878) ; participarea la primul război mondial și realizarea aspirațiilor multiseculare de unitate națională și integritate teritorială a României. Folosind o bogată informație documentară, autorii dezvăluie, totodată, urmările ocupațiilor și ingerințelor străine asupra dezvoltării poporului român, precum și contribuția acestuia la lupta pentru apărarea sud-estului Europei împotriva agresiunilor și invaziilor străine.

Relevînd lupta antifascistă a maselor largi, populare, sub conducerea Partidului Comunist Român, volumul aduce noi mărturii privind dorința poporului nostru de a trăi în libertate, de a fi stăpîn pe destinele sale. Insurecția de la 23 August 1944, care a marcat începutul revoluției de eliberare socială și națională, este înfățișată în perspectiva marilor deschideri pe care le-a realizat pentru cucerirea adevăratei independențe naționale ce a plasat țara noastră pe calea dezvoltării socialiste și comuniste.

Sintetizînd experiența istorică a luptei întregului popor pentru apărarea patriei la români — călăuză sigură în opera de întărire a independenței naționale a României socialiste — o parte din studii pun în evidență temeiurile pe care se bazează concepția partidului și statului nostru privind apărarea patriei ca operă și cauză a întregului popor, unitatea indestructibilă dintre armată și popor — chezășia edificiului apărării naționale a Republicii Socialiste România.

Întinderea ariei problematice și competența cu care este abordată conferă celui de-al zecelea volum din seria „File din istoria militară a poporului român" o deosebită valoare științifică. Rezumatele în limbile rusă, engleză, franceză și germană oferă cititorului străin posibilități pentru investigarea unor adevăruri validate de istorie.

CONSTANTIN ZAMFIR ■

Zile de august pe șantierul marelui canal

Brigadieri la Straja (II)

Cumpăna, Basarabi, Straja

Trei repere, trei puncte fierbinți ale aprigei bătălii pe care o dispută astăzi brigadierii de pe magistrala albă. Are loc aici, pe un front lung de numai zece mii de metri și larg de două sute, o extraordinară dezlănțuire de forțe mecanice și umane. Și parcă trăiești cu înfrigurare un sentiment de măreție, văzînd cum o armată întreagă de oameni, elevi și studenți brigadieri, ostași, mecanici de utilaje și șoferi, dotați cu tehnica cea mai avansată dar și cu tradiționalele lopeți și tîrnăcoape, cu mistrii și canciocuri, zoresc execuția lucrărilor.

Sîntem, de astă dată, în zona de creastă de la Cumpăna, între km 54,4—55,8. De pe coronament, un șantierist înalt și uscățiv tocmai urmărește atent acel îndrăcit și continuu du-te-vino al zecilor de autobasculante din groapa săpată adînc, ca o incizie, în pămîntul reavăn al Dobrogei de sud. Deodată, părînd că a și găsit ceea ce caută, omul cu casheta albă strigă puternic în pîlnia megafonului portabil : „Belazul 136 !... Belazul 136 !... Mă auzi ? Cu tine vorbesc Lucico, hai, urcă-ncoace cu mașina !"...

Prinsă în viltoarea muncii, cea chemată nu răspunde pe moment. Îl întreb pe inginerul Gavril Mantu, șeful Șantierului 32, cine-i fata, și îmi spune că-i șoferița Cabău Lucica de pe basculanta galbenă de patruzeci de tone. O bihoreancă nemaipomenit de harnică. Lucrează cu bărbatu-său pe aceeași mașină, în schimburi, și cîștigă împreună și cîte paisprezece mii de lei pe lună. A naibii, se face acum că n-aude !

Îl lăsăm pe șeful de șantier cu treburile lui și urcăm sus pe excavatorul lui Ion Gheorghică, un tînăr mărunțel, blond, care n-a împlinit încă 20 de ani. Utilajul său, fabricat la Brăila, este unul dintre cele mai mari și moderne pe care le-am văzut vreodată pe un șantier. Are înălțimea cît o casă cu etaj. Greu de peste 350 de tone și cu cupa de 8 mc, acționată electronic, parcă mi-e și teamă să mă uit la el. În pofida acestui gabarit megalitic, tînărul pirpiriu din cabina de comandă îl struneste ca pe-un elefant ascultător. O singură „muscătură" și, provocînd parcă un minicataclism, dislocă din mal aproape un vagon de pămînt. Norma zilnică : 4 200 mc. Dar, stăpînit bine de Ionică, el poate disloca și încărca în unsprezece ore chiar și 6 000...

Impresionat în fața unui asemenea spectacol, în scurtul dialog pe care l-am avut la Straja cu Constantin Andrei, comandant adjunct al Șantierului național al tineretului Canal Dunăre — Marea Neagră, caut să aflu cît mai multe isprăvi din viața și munca tinerilor brigadieri. Mi s-a spus că o mare parte dintre ei lucrează cu uneltele arhicunoscute la taluzări și consolidări de maluri. Alții, cum am văzut, strunesc cele mai moderne mașini. Că în întrecerea socialistă au ieșit fruntașe brigăzile din Mureș, Dîmbovița și Vaslui. Ca probleme încă nerezolvate ? Ar fi cea cu aprovizionarea cu unele piese de schimb — pompe hidraulice, reductoare, furtunuri de presiune. Lipsesc.

— Și un bilanț...

— Telegrafic : de la începutul lucrărilor și pînă acum, 43 milioane metri cubi pămînt excavat și transportat, 250 000 mc betoane turnate. În întîmpinarea zilei de 23 August excavăm peste plan 20 mii mc pămînt, turnăm în plus 5 mii mc betoane, vom realiza circa un milion lei economii la materiale, energie electrică și combustibil. Am declarat săptămîna 16—21 august „Săptămîna record". În cinstea Conferinței naționale a partidului, ne-am angajat să finalizăm excavațiile și să încheiem acțiunea de turnare a betoanelor în zidurile de sprijin pe întregul tronson ce ne-a fost încredințat.

La Cumpăna, Basarabi și Straja sînt numărate semne că tinerii brigadieri, înfrățiți în muncă cu ostașii constructori, au pornit marele asalt. Asaltul decisiv.

MIHAI STĂNESCU ■
Foto : GHEORGHE AMUZA ■

VINERI, 20 AUGUST 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Creația, azi:

Libertate și responsabilitate

Ne aflăm în preajma marii sărbători a poporului nostru, ziua de 23 August, sărbătoarea eliberării, devenită prin ridicarea în simbol, o sărbătoare a libertății, a acestei stări de sănătate a ființei umane, singura în care ea poate-crea, cu brațul și cu gîndul, și prin care se poate depăși pe sine pentru a se găsi pe sine. Este firesc deci să discutăm în acest context despre libertatea de creație, să încercăm să-i discernem valoarea și locul în societatea noastră socialistă. Confesiunile scriitorilor și artiștilor care au răspuns invitației noastre fac mai mult decît să definească libertatea de creație ca valoare de prim ordin a vieții spirituale a societății noastre, aprofundînd implicațiile raportului libertate-responsabilitate în conștiința creatorului de artă contemporan, definind conștiința artistică în lumina unui deziderat major — acela al angajării artistului în efortul comun de progres, în procesul, în ultimă instanță colectiv, de creație autentică, de fructificare a condițiilor democratice de care dispune artistul aici și acum, în lumina ideii de democrație a întregii noastre vieți economice, sociale, politice și culturale, așa cum se desprinde ea din luările de cuvînt ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, din recentele documente ale Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. și ale Congresului educației politice și culturii socialiste.

Anchetă realizată de TANIA RADU ■

NICOLAE DRAGOȘ:

„O libertate care este de esență"

Libertatea de creație nu este doar o problemă concretă, imediată. În viziunea mea, ea trebuie gîndită mai degrabă într-o perspectivă filozofică. A o condiționa doar de o realitate socială ar însemna să o privim unilateral, pentru că libertatea de creație este în primul rînd o problemă intimă, individuală. Să ne propunem acum să explicităm condițiile istorice, sociale, în care și-a scris Dante **Divina comedie**, în care, dincolo de universalitatea simbolurilor operei, au existat, și exegezele o dovedesc, o mulțime de trimiteri la epocă, nu toate convenabile la epocă. Vreau să spun că, prin structurile și prejudecățile ei, epoca îngrădea libertatea de creație, dar nu putea îngrădi viziunile, opțiunile în ultimă instanță, crezurile politice și estetice ale genialului scriitor. Fiecare societate are rigorile și limitele ei, pe care cată a le impune, uneori brutal, alteori subtil, colectivității și cu atît mai mult celor care, creatori fiind, au șansa să trăiască dincolo de ziua de azi. Nu-i va fi fost indiferent unui tiran din epoci medievale ce imagine îl era sortită pentru viitor, cum îl proiectau conștiința timpului artiștii. Dar artiștii adevărați au știut întotdeauna să gîndească dincolo de portretul ce și-l visa, ideal sieși și ideal epo-

VIOREL MĂRGINEAN:

„Pentru o artă conectată la epocă"

Dintotdeauna artistul a fost în căutarea unui mod propriu de exprimare a concepției sale despre artă, pe care și-a edificat-o în activitatea creatoare și pe care e dator s-o susțină prin tot ceea ce face. De aceea, libertatea de creație — pe care, într-un fel, artistul și-o ia singur, prin opțiunea conștiinței sale — implică evident consecvență și tăria de a-și impune *prin artă* punctul său de vedere *în artă*. Desigur, uneori punctul de vedere al artistului poate să nu coincidă cu al celorlalți oameni, dar este lucru știut că adesea ei se află cu cîțiva pași înaintea vremii sale și că datoria sa este să impună *noul* pe care-l reprezintă : ca condiția, desigur, că acest *nou* să fie autentic. Libertatea de creație a artistului este, în ultimă instanță, libertatea de a fi artist în adevăratul sens al cuvîntului. În documentele recentei plenare a partidului, la ultimul Congres al educației politice și culturii socialiste, precum și cu alte prilejuri — cu ocazia vizitării expoziției organizate la încheierea celei de a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României" de pildă — secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a insistat în mod deosebit asupra acestei idei, relevînd importanța unor modalități artis-

(Continuări în pag. 20)

ALEXANDRU OPREA:

„Trăim anii unor clarificări esențiale"

Libertatea de creație : iată o problemă asupra căreia n-au putut să nu mediteze, cu toată gravitatea, mulți scriitori și artiști ai timpurilor moderne, chiar dacă nu totdeauna cei ce se manifestau gălăgios erau și cei mai liberi, conștiința lor vădindu-se a fi aservită unor prejudecăți individualiste. Căci — este limpede — noțiunea de libertate de creație cuprinde un înțeles adînc, nu poate fi identificată, în chip simplist, cu tentativa de apologetizare a oricăror explozii ale subiectivității, presupunînd efortul lucid de descoperire a unui punct de vedere obiectiv și înalt, capabil să ofere înțelegerea mișcării înnoitoare a istoriei și contopirea cu interesele fundamentale ale poporului.

Există o pretinsă libertate a celor care cultivă narcisismul sau, mai exact, a adepților sectei „omfalopsihiților" — cufundați în contemplarea propriului buric — și, pe de altă parte, aspirația spre libertate de tip promethean, gata de orice sacrificii pentru asigurarea fericirii umanității ; oricine înțelegînd ușor de partea cui se află marile adevăruri și nobilețea spirituală.

Într-o confesiune publicată în **Flacăra** — în 1914 —, Octavian Goga exprima a-

ION BESOIU:

„Să fim credincioși adevărului vieții"

Aud adeseori vorbindu-se despre o operă de artă că reprezintă un act de curaj. Curaj față de ce, față de cine ? Față de alte opere de artă ? Față de o opinie depășită ? Față de o judecată dogmatică ? Față de anumite gusturi ? Față de timp ? De istorie ? De un organism tutelar care analizează o operă de artă ? Față de un activist de partid consultat într-o problemă de creație ? Față de istorie ? Consideră că a fi curajos în artă reprezintă o falsă problemă. Un artist comunist adevărat e liber să se exprime pe sine și să exprime societatea în care trăiește în spiritul sensibilității sale și a experienței sale de viață, pentru că el știe să se exprime conform credinței sale despre lume și viață, a opțiunii sale politice și implicit estetice. Esențial este însă în ce măsură opera de artă, actul artistic, reprezentația sau spectacolul în cazul nostru, servesc unicei idei, majorei idei de a modela conștiințe, de a face educație în sensul sublim al comandamentelor sociale și politice ale timpului, în sensul progresului. Și lucrînd în sensul progresului lucrăm în sensul libertății. Pentru că nu se poate concepe progresul în afara libertății.

Eu cred în artiștii sinceri, în primul

Noua frontieră a sufletului uman

O definiție

Riscăm o definiție a libertății de creație : libertatea de creație este o singurătate sociabilă, un fel de a vedea copacii cu ochii vecinului, un fel de a te generaliza, cînd nimeni nu mai are nevoie de generali. Dar, lăsînd la o parte aceasta, libertatea de creație este roaba personală a obsesiei fiecăruia și măturătoarea de aer de sub aripele păsărilor migratoare. În rest, dacă nimeni nu m-a întrebat dacă vreau să mă nasc, deci m-am născut în mod ne-liber, libertatea nu poate să-mi apară niciodată ca o renaștere de idei, ci ca o naștere a copilului prin propria sa voință de aceasta.

Nu există libertate în general și nici responsabilitate în general. A fi responsabil e un act de conștiință, iar nu un răsfăț al libertății. A fi liber însă înseamnă a te reteza intructiva de la sentimentul dragostei, prieteniei și, în genere, a-ți dezmoșteni propria ta memorie. Cine crede că păsările sunt libertatea aerului se înșală amarnic. Păsările sunt întreruperea aerului cu păsări și întreruperea crivățului cu zbor. În rest, dacă cubul ar fi liber, l-am compara cu sfera, iar dacă sfera ar fi liberă, am compara-o cu oul, și dacă oul ar fi liber, adio vulturițe clocitoare !

Creatorul nu poate să fie niciodată singur, din pricina durerii cuvîntului. Un cuvînt nedureros este un strănut de pisică stirnită. Mai mult decît atîta, aș încerca să spun că însuși însul nu e singur, din pricină că are doi ochi, iar nu unul. Individul este atît de neîncrezător în sine încît nu este monoped, ci biped și, în genere, tot ce se împarte la doi pare a fi un echilibru, deși nu este. Vă propun să-l împărțiți pe 10 la 2. Va da 5 și 5. Vă propun să-l împărțiți pe 5 la 2. Va da 2,50 și 2,50. Vă propun să împărțiți pe 2,50 la 2. Va da 1,25 și 1,25. 1,25 împărțit la 2 niciodată nu dă 1. Faptul că avem doi ochi nu ne acordă darul unicității, ci neîncrederea în vedere. Artistul niciodată nu se împarte în doi. Nici chiar prin decapitare, cum odinioară Maria Stuart sub tăișul sabiei Excalibur. Voi credeți că o regină, prin decapitare, poate fi împărțită la două regine ?... În rest, 3,14 — cît ar fi înscrierea razei în cerc — nu va avea în vecii vecilor să albă mîndria de a fi 1, pur și simplu 1.

NICHITA STĂNESCU ■

Vorbiți și scrieți românește

Corespondență (I)

Este vorba deci de o experiență foarte precisă și activă, căpătată în cadrul acestei rubrici. Un cititor din Mediaș (Bitănescu B.) nu este de acord cu înțelesul lărgit pe care îl are cuvîntul **infracțiune**, la diverși cratinici și cronicari sportivi. Zice d-sa : „...unii reporteri, în cazul unui fault, a (corect : **al**, s.n.) unei obstrucții, henț, etc. (nu trebuia pusă virgula înainte de etc. !), se exprimă greșit spunînd că jucătorul în cauză a comis o **infracțiune**, cînd în realitate nu era decît (sic !) o **abatere** dela prevederile regulamentului", deoarece **infracțiunea** este o faptă extrem de gravă, care atrage după sine pedepse penale". (Cerem scuze cititorilor că n-am mai intervenit cu corectări în textul corespondentului nostru, am fi avut nevoie de prea multe paranteze, pentru a le amenda !)

Într-adevăr, are dreptate. Termenul aparține stilului juridico-administrativ, prevăzut și de Codul penal și explicat, pe larg, în „Dicționar juridic penal". După unii, pare a fi sinonim cu **abatere** și cu **contravenție**, ceea ce este o greșeală. Prin **infracțiune** se înțelege o „faptă care prezintă pericol social, săvîrșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală". Cu alte cuvinte, fapta săvîrșită trebuie să întrunească anumite trăsături esențiale : caracterul socialmente periculos și pe cel de vinovăție. O analiză etimologică ne-ar duce la sensuri mai subtile. Nu e cazul acum și aici. Termenul **abatere** înseamnă „încălcare a unor dispoziții legale, prezentînd un grad de pericol social mai redus decît infracțiunea și pentru care se prevăd sancțiuni nepenale, cum ar fi : sancțiuni disciplinare, administrative ori măsuri de influențare obștească". **Contravenția** este o abatere administrativă, adică o „încălcare a dispozițiilor prevăzute în legi, decrete sau în acte normative..."

Este evident că, în cazul manifestațiilor sportive, avem a face cu o **abatere** de la regulamentul de joc și se sancționează conform prevederilor acestuia. Dar, oare, nu vorbim, adesea, și de abateri în limbă ? Aici, **abaterea** = **incorectitudinea, greșeala** — așa cum a făcut și cititorul nostru, în scrisoarea trimisă — și se opune termenului **corectitudine**, înțelegînd conformitatea cu anumite **reguli**. Infracțiunea presupune pedepse penale, care sînt și ele de mai multe feluri. Concluzia care se degajă din această discuție este că, în emisiunile sportive, ar trebui să fie utilizați termenii : **abatere, greșeală** sau **incorectitudine**. Despre **contravenție** și **infracțiune** vorbim pe cale administrativă sau penală.

GH. POALELUNGI ■

ESEU

Viziunea integratoare

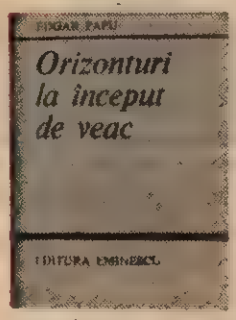

Ca și Constantin Noica și Adrian Marino, Edgar Papu este un mare inițiator de căi noi în critica românească, un admirabil estetician cu perspectivă universalistă, o conștiință literară vie pentru care nu există judecăți finale, „ideés recues", mecanisme, în fine, ale gîndirii stereotipe. Majoritatea contribuțiunilor lui din ultimii douăzeci de ani aduc cîte o idee critică nouă, cuprind o „reexaminare critică" a chestiunii, luminează inedit o materie care părea că este clasificată definitiv. Autorul a revelat efectul „momentului Columb" în mentalitatea europeană și a descris Renașterea din poziția cîștigată de „călătorii", a văzut în baroc un tip de existență, a revăzut chestiunea romantismului și a emis cu îndrăzneală un concept nou, acela de „protocronism" („Din clasicii noștri"). Oroarea de căile răzbătute este, în opera lui Edgar Papu, izbitoare la tot pasul, nu însă și mania revelațiilor absolute : criticul nu ignoră bibliografia, dimpotrivă, o cunoaște foarte bine, dar aduce, prin erudiție, sinteza pozițiilor felurite, viziunea integratoare.

„Orizonturi la început de veac" (Editura Eminescu, 1982) e pînă la un punct o asemenea sinteză, operată pe o materie unde criticul se mai exercitase. El a selecționat 10 autori din literaturi diferite (Galsworthy, Valle-Inclan, Andreev, Rilke și Th. Mann, O'Neill, St. John-Perse, Origenes Lessa, Huizinga și Martinez Estrada), născuți, cu o singură excepție, în secolul trecut și a căror literatură a răzbătut la apogeu înainte de 1930. Sînt, cum observă exegetul, „scriitori sociali de strictă observație, imaginativi grotești, lirici metafizici, utopiști asociativi, analiști psihologici, istorici ai culturii". Totuși, îndărătul diferențelor „sălășluiește, invariabil, caracterul de epocă, în felul unui substrat mai adînc al aceleiași roci, peste care se așternă la suprafață vegetații diferite". Acest „zeitgeist" care unifică în absolut autorii începutului de secol se integrează într-un teritoriu pe care Edgar Papu și l-a apropiat : criticul ar voi să distingă, așadar, trăsăturile culturii acestui secol și a operat, ca atare, o discriminare cronologică importantă. Una este literatura „începutului de veac", cu serioase contacte cu aceea de dinainte și unde sforțarea de a se „dezlipi", de „a se desprinde" și „urni" pare esențială. Chiar și avangardele au comun cu tradiția imediată „firul litigiului". Dacă acela e momentul inițial, „ultima jumătate a secolului" e văzută în chipul „avîntului liber, total desprins de orice forță păstrătoare a unei situații date", cum spune foarte precis Edgar Papu, o „inerție a progresului".

Cu toate acestea, analizele propriu-zise sînt mult mai bogate decît ceea ce a însumat autorul, bizuindu-se pe ele, în „postfață". Nu știi ce să admiri mai întîi în critica lui Edgar Papu, simțul formulistic, ieșit dintr-o senzitivitate extraordinară, de ordin analitic, ori acuitatea însumărilor sintetice, de unde nu este eliminat nici un element elocvent. Metoda mai veche a lui Edgar Papu, aceea de acumulare neîncetată de observații, unde criticul părea că palpează terenul deși în realitate era un soi de magistrat implacabil care acumula cele mai diferite probe, s-a solidificat enorm și a reținut din spectacolul de intuiții abundente numai ceea ce, la o lectură activă, merită consemnat. În același timp, viziunea s-a lărgit printr-o îmbrățișare mult mai fertilă a planului istoric. Edgar Papu examinează acum cu preponderență fenomenele globale, atent la imprecisele caracterizări de curente și școli, crezînd mai degrabă în unificări mai subtile, unde intenția și asociativitatea lucrează numai fragmentar. Acestea derivă din interpretarea artei prin integralitatea unui moment istoric ; nu întîmplător, exegetul e atent la cronologie și înfăptuiește comparații în sincronizarea absolută care e a culturilor independente. Cine va citi „Orizonturi la început de veac" va simți în toate aceste formule, unele de neuitat, precizia unui spirit care visează, imaginînd însă totul cu document.

ARTUR SILVESTRI ■

Mărturii peste timp

O carte patetică, grea de fapte, intitulată „Mărturii peste timp", a publicat, recent, Ed. Politică, sub semnătura lui Simion Tavitian. Între lucrările consacrate luptei ilegale a P.C.R., cea de față, preocupată de Dobrogea, ocupă un loc marcant prin densitatea materialului și prin incandescența cu care acesta este făcut sensibil. Cartea adună prețioase mărturii ale unor militanți ai partidului, șir ce se deschide cu Vasile Vîlcu (care semnează și prefața) și continuă cu Dumitru Olteanu, Nicolae Cioroiu, Virgil Teodorescu, Sabina Eșanu, Ivanca Rudenco ș.a., îmbogățind, prin faptele relatate, imaginea unei istorii care s-a scris și aici, în Dobrogea, cu cerneală roșie, cu cerneală scursă din arterele unor întregi generații de eroi și martiri. Sînt evocate mari acțiuni greviste, mari bătălii de clasă, integrate marelui flux național al luptei partidului. Pagini tulburătoare, pătrunse de adîncă admirație, față de eroul căruia îi sînt dedicate, evocă întîlnirile militanților dobrogeni întemnițați la Jilava sau în lagărul de la Tîrgu-Jiu cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel care, îndată după Eliberare, în 1946, avea să se afle, în calitate de prim secretar, în fruntea organizației regionale de partid Dobrogea. Expunerea e unitară, are ritm, coerență și tensiune, colajul de mărturii coagulîndu-se spre a dovedi, așa cum viața însăși a dovedit-o, calitatea de pivot al mișcării muncitorești, condusă de P.C.R., în unificarea și dinamizarea forțelor patriotice care, prin acțiunile lor, au decis triumful socialismului pe acest pămînt. Cartea e scrisă cu nerv, chiar cuvintele aparent „tocite" prin abuz publicistic își recapătă acoperite de fapte, creditul. La urma urmei, ne spune autorul, oamenii nu luptă și nu mor pentru cuvinte. (I. P.).

● ecuații critice ●

Nichita Stănescu în „Operele imperfecte"

În constelația poeților din generația sa, Nichita Stănescu poate fi socotit — și în general este socotit — început de șir, valorie vorbind. Dar el este nu numai neobișnuit de talentat, ci și la fel de norocos, pentru că vine după mai bine de un deceniu de poezie cam searbădă, fără har, ca să nu spun după o perioadă de secetă literară a genului pe care îl va ilustra cu strălucire — o strălucire ieșită din comun.

Tradus în numeroase limbi străine, între care și cele de mare circulație, Nichita Stănescu tinde să ajungă un nume de rezonanță și peste hotare. Recenta sa încoronare cu „Cununa de aur" a Festivalului de la Struga e o dovadă elocventă. Substanța liricii sale, profunzimea ei, universul metaforic și cantabilitatea rarefiată a versurilor sale fac din el atît un mare poet român de astăzi, cît și al vremii noastre în genere, unul dintre cei mai de seamă ai lumii de astăzi.

Este Nichita Stănescu un liric dificil, cum se crede, cum chiar a fost uneori decretat pînă și de critici ? Desigur, este — pînă la un punct. În măsura în care acceptăm că marea artă a cerut întotdeauna efort, pentru a-i pătrunde înțelesurile. Dificultatea aceasta nu e deloc insurmontabilă însă. Îndeobște descifrarea artei moderne fiind și o chestiune de frecventare a ei, de acomodare cu ea. Zice, prin urmare, poetul : „Din punctul de vedere al copacilor, / soarele-i o dungă de căldură, / oamenii — o emoție copleșitoare... / Ei sînt niște fructe plimbătoare / ale unui pom cu mult mai mare ! // Din punctul de vedere al pietrelor, / soarele-i o piatră căzătoare...".

Într-adevăr, de cîte ne-am imagina și alte perspective din care am privi lucrurile, prin care ne-am privi și măsura pe noi înșine ? Perspective chiar ale firii, ale elementelor ei umanizate, cum lesne e de observat. Dacă putem zice : „Mai lasă-mă un minut. / Mai lasă-mă o secundă...", de ce n-am zice și : „Mai lasă-mă un fir de nisip. / Mai lasă-mă o brizi, o undă...". Frunza, firul de nisip, briza, unda fiind tot atîtea repere, universuri de existență (aventuri ale lui a fi), entități de timp, sugestive ființări metaforice, tot atîtea euri, măsuri ale lumii.

Nichita Stănescu nu este un poet dificil decît în aparență. El este, cum am mai spus, un Janus al liricii moderne. Privind înainte și înapoi, în sine și în afară, din sine în afară și din afară în sine, din perspectiva minții, a sufletului, a lucrurilor, în dramatica tentativă-aventură a cunoașterii de sine și a lumii. O necurmată meditație asupra eului ca univers și a universului ca eu, multiplicat amețitor, la scara infinitului, în sus și în jos, deshotărîrilor. De sorginte cosmică.

În poezia lui Nichita Stănescu în ansamblul ei ne-am ocupat însă în alte rînduri. Acum, și aici, ne propunem să facem un popas în compania cărții lui din urmă, Operele imperfecte.

Se pare că această culegere a fost privită ca adunînd firimiturile, așchiile din atelierul de creație al autorului, destinate parcă a fi luate în discuție ca într-un fel de postumitate a sa. Ca fiind tot ce s-a mai putut alege din ce a scris poetul după ce și-a dat măsura în cărțile anterioare, în lirica lui majoră, deci. Ar fi vorba, așadar, de o operă „minoră" cumva, ce n-ar avea strălucirea poemelor stănesciene dinainte.

Cînd, de fapt, ne aflăm, cu aceste opere „imperfecte", în fața aceluiași Nichita Stănescu dintotdeauna, profund, scăpărător, trestie gînditoare imprevizibilă, maree de gînd și de sentimente și de metaforă esențială ! A derutat, probabil, denominația culegerii : Operele imperfecte. Ce a putut fi interpretată ca : „opere minore", nedesăvîrșite, de la periferia liricii poetului. Stranie interpretare a unei metafore a imperfecțiunii ca firesc, în antiteză cu perfecțiunea geometrică, rotundă ca o sferă, pe care Nichita Stănescu a respins-o întotdeauna, din principiu, drept obositoare și inumană.

Să luăm poemul liminar de aici, din Operele imperfecte, care este, poate fi poetica liricii stănesciene în general, deci și cheia sau una din cheile culegerii în discuție : „Lecția despre cub" : „Se ia o bucată de piatră, / se cioplește cu o daltă de singe, / se lustruiește cu ochiul lui Homer, / se răzuiește cu raze, / pînă cînd cubul iese perfect. / După aceea se sărută de nenumărate ori cubul / cu gura ta, cu gura altora / și mai ales cu gura infantei. / După aceea se ia un ciocan / și brusc se fărîmă un colț de-al cubului. / Toți, dar absolut toți zic-vor : / Ce cub perfect ar fi fost acesta / de n-ar fi avut un colț sfărîmat".

Un Fidias, un Scopas ori Praxitele, așa vor fi lucrat. Au luat un bloc de obsidiană sau de marmură de Pentelic, de Paros. Și au căutat-o în el pe Venus din Milo. Iar după ce au degajat-o din marmura inertă pe Afrodita, cu răbdătoare lovituri de ciocane și dălți fine, au polizat-o și au oferit-o lumii ca pe o minune a ei. Trebuie să fi fost perfectă această Veneră, cioplită și ea cu o daltă de singe, lustruită și ea cu ochiul lui Homer (cel interior) și răzuită cu raze — stănescian, am zice noi, azi ! După care, o vor fi sărutat mulți, printre care și nepriînțite fiice de regi. Dar, mărturisesc — îmi place infinit mai mult așa cum a ajuns la noi, ciuntită ! Fiindcă e mai adevărată, mai firească. Și fiindcă mă incită s-o întregesc eu ! O întregim noi, cei de azi, rînd pe rînd — și-i restituim, întregind-o, propria noastră imagine despre ea.

În „Papirus cu lacune", poetul petrece eminescian panorama lumii, dar nu din perspectiva deșertăciunii ei, ci ca spectacol al trăirii, al conștiinței de sine în postura de martor universal al existenței, reluînd, rezumînd filogenia, sau invers : o filogenie retrăită ontogenetic, în ideea că eu este noi și noi începe în eu, un eu dilatat la proporțiile istoriei umanității. În „Cele patru coerențe fundamentale" va fi existențialist — sau măcar dezamăgit de alcătuirea lumii, a limitelor esenței acesteia — omul, lăcașul conștiinței de sine al totului ; fiindcă nu există „coerențe" nicăieri ; perfecțiunea, suavul, imaculatul înveninîndu-se cu contrariile lor : moartea — cu viața încă neivită, viața — cu propria-i condamnare la moarte. Totul fiind egal cu orice și orice fiind egal cu totul, o necurmată zbatere între doi poli : ai perfecțiunii și ai imperfecțiunii, pînze pure și impure, ivite cîteîn din marea pace și eșuate în ea, într-un etern spectacol — și nisip, briza, unda fiind tot atîtea repere, universuri de existență (aventuri ale lui a fi), entități de timp, sugestive ființări metaforice, tot alte euri, măsuri ale lumii.

Nichita Stănescu nu este un poet dificil decît în aparență. El este, cum am mai spus, un Janus al liricii moderne. Privind înainte și înapoi, în sine și în afară, din sine în afară și din afară în sine, din perspectiva minții, a sufletului, a lucrurilor, în dramatica tentativă-aventură a cunoașterii de sine și a lumii. O necurmată meditație asupra eului ca univers și a universului ca eu, multiplicat amețitor, la scara infinitului, în sus și în jos, deshotărîrilor. De sorginte cosmică.

În poezia lui Nichita Stănescu în ansamblul ei ne-am ocupat însă în alte rînduri. Acum, și aici, ne propunem să facem un popas în compania cărții lui din urmă, Operele imperfecte.

Se pare că această culegere a fost privită ca adunînd firimiturile, așchiile din atelierul de creație al autorului, destinate parcă a fi luate în discuție ca într-un fel de postumitate a sa. Ca fiind tot ce s-a mai putut alege din ce a scris poetul după ce și-a dat măsura în cărțile anterioare, în lirica lui majoră, deci. Ar fi vorba, așadar, de o operă „minoră" cumva, ce n-ar avea strălucirea poemelor stănesciene dinainte.

Cînd, de fapt, ne aflăm, cu aceste opere „imperfecte", în fața aceluiași Nichita Stănescu dintotdeauna, profund, scăpărător, trestie gînditoare imprevizibilă, maree de gînd și de sentimente și de metaforă esențială ! A derutat, probabil, denominația culegerii : Operele imperfecte. Ce a putut fi interpretată ca : „opere minore", nedesăvîrșite, de la periferia liricii poetului. Stranie interpretare a unei metafore a imperfecțiunii ca firesc, în antiteză cu perfecțiunea geometrică, rotundă ca o sferă, pe care Nichita Stănescu a respins-o întotdeauna, din principiu, drept obositoare și inumană.

Să luăm poemul liminar de aici, din Operele imperfecte, care este, poate fi poetica liricii stănesciene în general, deci și cheia sau una din cheile culegerii în discuție : „Lecția despre cub" : „Se ia o bucată de piatră, / se cioplește cu o daltă de singe, / se lustruiește cu ochiul lui Homer, / se răzuiește cu raze, / pînă cînd cubul iese perfect. / După aceea se sărută de nenumărate ori cubul / cu gura ta, cu gura altora / și mai ales cu gura infantei. / După aceea se ia un ciocan / și brusc se fărîmă un colț de-al cubului. / Toți, dar absolut toți zic-vor : / Ce cub perfect ar fi fost acesta / de n-ar fi avut un colț sfărîmat".

Un Fidias, un Scopas ori Praxitele, așa vor fi lucrat. Au luat un bloc de obsidiană sau de marmură de Pentelic, de Paros. Și au căutat-o în el pe Venus din Milo. Iar după ce au degajat-o din marmura inertă pe Afrodita, cu răbdătoare lovituri de ciocane și dălți fine, au polizat-o și au oferit-o lumii ca pe o minune a ei. Trebuie să fi fost perfectă această Veneră, cioplită și ea cu o daltă de singe, lustruită și ea cu ochiul lui Homer (cel interior) și răzuită cu raze — stănescian, am zice noi, azi ! După care, o vor fi sărutat mulți, printre care și nepriînțite fiice de regi. Dar, mărturisesc — îmi place infinit mai mult așa cum a ajuns la noi, ciuntită ! Fiindcă e mai adevărată, mai firească. Și fiindcă mă incită s-o întregesc eu ! O întregim noi, cei de azi, rînd pe rînd — și-i restituim, întregind-o, propria noastră imagine despre ea.

În „Pușca" e și mai evidentă ideea figurării existenței, a întrupării ei în forme — ca timp și spațiu, evenimente, oameni și fapte, civilizație — drept necesențială ; esențială rămînînd tot lumina, scînteietul de lumină al conștiinței de sine, ce dă sens instantaneu lumii, la fel de instantaneu retrăgîndu-i-l. Pușca nefiind alcătuirea ei materială, ci foc-ul miraculos declanșat ! Aidoma focului conștiinței de sine a materiei ieșind din și reintrînd în marea pace, în marele nimic, marea absență : „...Partea de jos este compusă din : / partea de sus a părții de jos și / partea

Peste cîteva zile, la 25 august, Nichita Stănescu — „cel mai tînăr clasic al poeziei românești", cum cu dragoste și adevăr l-a numit un confrate — va fi încoronat cu unul din cele mai prestigioase trofee din cîte se acordă astăzi, în lume, Poetului și Poeziei : marele premiu „Cununa de aur" în cadrul Festivalului internațional Serile de poezie de la Struga (Macedonia, R. S. F. Iugoslavia).

● CAP LIMPEDE

„Ramuri 1982"

Un cuprinzător sumar — ilustrînd cvasitotalitatea speciilor literare și publicistice — oferă, în plin sezon estival, antologia „Ramuri 1982", editată de revista din Bănie. Structura de almanah, în care argumentul documentului și reveria memoriei se așază în imediata vecinătate a poeziei, prozei și criticii, în general de bună calitate deși nu lipsesc nici piesele facile, propune cititorului o lectură variată și reconfortantă. Fără intenția de a întocmi un indice exhaustiv de autori și titluri, amintim aici, mai întîi, cîteva dintre paginile semnificative care pun în lumină spiritualitatea Olteniei, afirmată cu vitalitate în istoria națională și universală : Tudor Arghezi, sprijinitor al înființării Universității din Craiova, Arpegii străine sub arcadele Olteniei (despre Brâncuși). O specie rară de cărturari (despre diplomatul Gheorghe Bengescu), Titulescu, tineretul și pacea ș.a. O serie de materiale documentare și evocări evidențiază, în special, prezența în Oltenia a unor personaje istorice, cărturari și scriitori reprezentativi (polcovnicul Ion Solomon, generalul Gheorghe Magheru, poeții Octavian Goga și Șt. O. Iosif, editorul din Tg. Jiu, Nicu D. Miloșescu, folcloristul Teodor Bălășel, esteticianul Pius Servien, pedagogul Dumitru Teodorescu, medicul Victor Gomoiu, pictorița Freda Tribalsky-Delnevo) ; alte „intervenții" subliniind importanța unor așezăminte de interes arhitectonic și monumente de forum, contribuția unor colectivități umane din mediul urban și rural la edificarea societății contemporane românești etc. Semnături prestigioase, consacrate în varii domenii literare și artistice (Șerban Cioculescu, Ion Biberi, Ovidiu Papadima, Vasile Șoldan, Adrian Păunescu, Toma Caragiu, Ion Bănuță, Ștefan Berceanu, Pompiliu Marcea), nume însemnate ale liricii universale contemporane (în traducere) — recomandă de la sine publicația. **(V. B.)**

La un dicționar

Recent, într-o librărie bucureșteană de pe Calea Victoriei, o „femeie-librar", căreia noi îi spunem românește „librăriță" și căreia îi putem spune și „librăreasă", însemnînd altceva, mi-a vîndut contra sumei de douăzeci și doi de lei și cincizeci de bani un „product" ambalat plauzibil : „Dicționarele Albatros, Florica Dumitrescu, Dicționar de cuvinte recente."

La orice pagină am deschis lucrarea, am găsit cîte un iritant public, încît, supărat pe mine însumi și pe „cățel-cățelușul" tovarășului Mircea Săntimbreanu, a trebuit să admit că este vorba de o cerere de înscriere a unor persoane pe lista celor pe care Titu Maiorescu îi numea, fără echivoc, stricători de limbă. În condițiile în care limba română vorbită și scrisă cu bun-simț apelează arareori la caragialescul „stabiliment", a admite în limba română cuvîntul „establishment" ar însemna să procedăm „estradistic".

Sînt, în prezumtivul dicționar, și cuvinte rezonabile. Nu mă îndoiesc de viabilitatea cuvîntului „flexoplast" sau a cuvîntului „sex-club", cuvinte românești pînă în Piața Matache și înapoi. Glumesc, pentru că nu doresc ca „femeia-autoare" (se propune și acest termen !) Florica Dumitrescu să se ambiționeze în a ne convinge că lucrarea respectivă este mai mult decît o glumă nereușită. S-ar plictisi și dînsa dacă i-am explica de ce cuvîntul „productivitate" nu poate fi considerat un cuvînt „recent", de ce cuvîntul „tabletă" ne-ar putea determina să apelăm la mijloace de expresie argheziană și de

● ecuații critice ●

de mijloc a părții de jos și / partea de jos a părții de jos — / Foc !". Totul existînd, cu alte cuvinte, în act, în fenomen, spectacol — și nu în procesul mecanic, rece, de pînă aici.

Nichita Stănescu cel de aici, din Operele imperfecte (ca și cei din culegerile lui anterioare de poeme, deallfel), ureă în baladă odiseea însăși a tentativei descriptării lumii, în fond indescriptibilă. Fiindcă spectacolul ei, al lumii, al existenței, este doar suma unor „cifre", întrupări efemere din golul inert al materiei ciclic conștientizate. O „vedenie" a „vederii", de esență morganatică, o kantiană abordare a ceea ce filozoful a numit, agnostic, lucrul în sine, menit mai degrabă contemplării ca fenomen, decît a fi pătruns ca esență ultimă : „Mincînd raza de la stele, / ochii mei, burțile mele / rumegînd lumina rece / albăstrese timpul ce trece / Ah, ce supă demincare / e vedenia vederii / fără de nici o sărutare / oare de vremi piatra Caldeii / Ca o briză timpul bate / cînd mai lenes, cînd mai dulce, / cînd mai mingiios și-aproape, / unghi înșii și-apoi în cruce, / lăsînd razele să tacă / și lumina să orbească / Orice lucru o Ithacă / ar părea că e, grecească / Idee, cînă de taină / care se hrănește numai / cu tăcerea unei cifre, / cu deplinul gol din care / secunda mea și-a scos / ființa ei". („Baladă").

A te instala într-o stare („Încercarea lui Iov"), a-ți oferi deci un reper la care să raportezi apoi, ca la o veritabilă certitudine aleatoriul contingent, întregul spectacol existențial — aceasta este poetica de suflet a autorului și aici, în Operele imperfecte, ca și în anterioarele lui creații, de asemenea „imperfecte", în sensul de aspirații, doar aspirații (febrile) la împlinire, înțelegere. Într-o lume a existentului ce ni se oferă numai contemplării, nu și pătrunderii sensurilor ei esențiale, ultime. Impas de care poetul este conștient la modul dramatic și care îi smulge sfîșietorul strigăt-bocet din „De dragoste, de nu..." : „Numai tu mă iubești pe mine, / moarte, numai tu mă iubești / iubito !".

În Operele imperfecte, Nichita Stănescu oficiază liric la fel de pregnant cum ne-a obișnuit și în alte cărți. Departe de a fi obosit și de a-și fi spart harfele, el evoluează mai departe pe aceeași orbită a harului său de dincolo de el însuși, ca un dat.

HRISTU CÂNDROVEANU ■

Fănuș Neagu și soluția interioară în „Puntea"

Criticul Marian Popa făcea, în singura încercare monografică dedicată operei lui Fănuș Neagu, o observație de mare interes : că eroii prozatorului se contopesc în complementaritatea forțelor naturii. Altfel spus, operațiunea așezării prozelor pe cîntarul farmaceutic cu scopul separării temperamentelor, pe de o parte, și a principiilor etico-morale, pe de alta, n-ar fi profitabilă și n-ar merge către „regulă". Conglomeratul epic, aflat la distanță de lumea anticipatoare și abstractizantă a intelectului, se prezintă doar aparent nediferențiat și neprelucrat ; în realitate, unitatea operei lui Fănuș Neagu poate fi prea bine asemuită cu aiscbergul fabulant din care, respectînd formulările consacrate ale lui E. M. Forster și E. Hemingway, o mare parte se află în întunecime. Ceea ce nu poate fi observat „la suprafață", unde autorul ne farmecă prin spontaneitatea lui surprinzătoare (indicîndu-ne, parcă, să operăm aici cîntărirea „farmaceutică") își găsește răspuns prin fixarea atenției asupra aspectelor laterale, asupra reacțiilor primare și impresiilor fugitive bine supravegheate de un sistem mai amplu sau mai restrins de analogii — după caz. Astfel, adevăratul echilibru care se cere este unul ce presupune un sistem de măsurare din afară, adus de participarea la lectură. Aparent „din afară", de fapt cerut de dialectica internă a operei.

Același Marian Popa consideră povestea „Puntea", din volumul „Cantonul părăsit" (1964), drept o capodoperă a genului scurt : „Povestirea aceasta este cea mai frumoasă în categoria ei din cîte cunoaș în literatura română sau universală" („Viscolul și carnavalul", p. 94). De la bun început, trebuie spus că acestei povestiri îi lipsește intriga de tip clasic, deoarece ea nu se află la nivelul epic, ci rezultă, pe întregul povestirii, din concilierea realului cu iluzoriul.

Orfan, descoperit de o familie de bătrîni care-l scoseseră din rîpa malului unui rîu, unde îl aduseseră urgia, Achim, eroul povestirii, și-a dus viața printre străini. Din existența sa lipsește, ca experiență cognoscibilă, o bună parte din copilărie, iar, pentru restul timpului, noțiunea și realitatea intim-afectivă de părinte. Devenit tată, individul „neîntregit" este surprins de o teamă depășită doar prin refacerea, printr-un ritual, decoptrivă naiv și candid, a experienței lipsă. Tocmai aceste elemente — aparent greu controlabile — refac schema simțului estetic, fiind totodată zonele de iradiație sensibilă a textului. Cu ele trebuie să „cîntărim" nivelul prim de expresie. Atitudinea lui Achim este la început bizară: „Pe neașteptate îl trecu gîndul că el nu știe cum se joacă un tată cu copilul lui și se opri. Ideea... născută în zona frîcii sula în el rece, dureroasă, atotstăpînitoare". Este aici o rană mai veche a eroului, derivînd din chiar condiția lui de orfan, dezvoltată de autor augmentativ, prin trauma fizică însoțitoare a celei psihice. Conflictul interior, al celui care nu-și găsește rădăcinile, devine narațiunea unui eveniment greșit înțeles de Achim. Premoniției bătrînei care l-a crescut („o să mai fii frumos cînd ți-o muri umbra, bată-l Dumnezeu pe-ăl de te-au lăsat să te fure urgia"), Achim îi răspunde prin naiva autoflagelare („El s-a gîndit că trebuie să-și omoare umbra. O lovi cu pietre și-o strivi cu talpa piciorului ...Umbra scăpa din toate nevătămată") și are ca încheiere, în fața sorții pecetluite, o înduioșătoare candoare : „Într-o zi, stînd pe marginea șoselei, văzu apropiindu-se tăvălugul care sfarmă piatră. I se făcu milă și se trase înapoi ferindu-și umbra". Tendințele de a-și îngropa umbra (așa cum fusese el însuși îngropat de „urgie") se opresc în fața unei forțări violente a gestului : tăvălugul apasă întreaga ei suprafață, ca un capac — nuiaua și pietrele doar o trimiteau, simbolic, ritualic, sub pămînt. Eroul își simte astfel destinul și imposibilitatea de a ieși brutal din limitele date. El renunță să-și mai omoare umbra. Comportamentul lui Achim nu face decît să ne atragă atenția asupra uriașelor rezerve de sensibilitate închise într-un „cîntec singuratic, de grea melancolie". Intenția scriitorului este însă proliferarea intrigii subiacente, accentuarea cauzalității, care relevă determinația între erou și evenimentele ulterioare.

Trecerea tatălui în dublă postură (el este și fiul, iar Fănuș Neagu le conferă aminduroa același apelativ) lasă liberă din zona obscură reveria și imaginația. Nu tatăl este condiționat de copil, cum s-a spus, ci Achim-tatăl reface pas cu pas itinerarul momentului crucial al copilăriei sale readucîndu-l, pentru inițiere, în aceleași date ale problemei, pe fiu. El abia s-a născut, deci nu are încă umbră, așa cum Achim-tatăl nu avea umbră sub pămînt, acoperit de „urgia" riului. Deoarece Achim refăce o experiență pe care a trăit-o fără s-o cunoască decît prin premoniția bătrînei care l-a crescut, inițierea se desfășoară, ca mijloc, prin metaforă și e orientată din interior spre lume. Prima măsură luată de Achim-tatăl în acest vis este să interzică fiului său de a-l zice altfel decît pe nume („în nici un caz nu-ți dau voie să-mi zici «matale»"), situație tipică a celui care a fost frustrat de părinți. Călătoria inițiatică a tatălui cu Achim cel mic conține, prin compensație, oferită de visul impus, explicări vizuale : „Se făcea că era cu Achim ăl mic în cimpie și că ploua. Apa curgînd în pinze dese bătea mărunt și odihnitor în podul pe care-l făcuseră cu aripile deasupra lor douăzeci de dropii... Și mergînd, prindeau și ei aripi ca și dropiile și aburau deasupra norilor spre culmile cerului". Cel care fusese scos din rîpa riului, adus de stihiile naturii („bată-i Dumnezeu pe ăi de-au lăsat să te fure urgia"), trece acum cu ușurință deasupra norilor, spre culmile cerului, apărat fiind de „podul" (nu întîmplătoare preferința, în locul cuvîntului „acoperiș", de exemplu) format din aripile păsărilor, dar mai ales de prezența tatălui și fiului, solidaritate ce împiedică orice fapt neașteptat. Această a doua paranteză de la firul epic principal se acomodează, în fine, momentului de iluzionare care se pliază pe o poighiță de realitate. Corupînd un ciobaș, Achim se așază ca o punte (iarăși un cuvînt-obsesie pentru cel descoperit în rîpa din malul riului) în dreptul porții de la țarcul mieilor. „Micii cellalți, asurziți, de biciul lui Pasalac, suiră în șir pe spinarea lui... Mișcarea aceasta, repetată, creă în Achim sentimentul că se joacă cu bătutul lui". Iluzia este de altă esență, căci ea pornește de la realitate spre interior (invers decît în situațiile precedente) și e chiar productivă, deoarece risipește frica, declanșînd autoritarul comportament patern : „Măi băiete, spuse el, hai să ne culcăm, că-i tîrziu". Momentul coincide, prin depășirea experienței, revenirii la timpul prezent al acțiunii.

Există în această povestire multă candoare și o indescriptibilă duioșie. Sufocarea, eliberată de obsesiile necunoscutului, realizează la Achim absorbția „singurătecului cintec de grea melancolie" în feriire. Însă apropierea de „miezul problemei" Fănuș Neagu o face pe căi mai directe, mai organice decît epicul, șterglnd frontierele dintre obiectiv și subiectiv. Se află în această povestire o hermeneutică naivă (dacă termenii pot fi apropiați), a experienței sensibile pe care Fănuș Neagu o explică în virtutea unei cerințe pe care o numim „soluția interioară".

LUCIAN CHIȘU ■

PROZA

Portrete și situații

Ar fi împlinit zilele acestea 55 de ani. O vîrstă care putea fi și a începutului. Franz Storch însă a avut timp să o împună ca pe o vîrstă a împlinirii sale ca scriitor. Prozator și poet, dincolo de nivelul cu adevărat artistic atins în ambele ipostaze, el rămîne un maestru incontestabil al genului scurt. Povestirile sale din **Die Ziehharmonika (Armonica)**, din **Im Krawallhaus (Casa gălăgioasă)**, **Das Pfauenrad (Coada de păun)**, **Am Rande des Kerzenscheins (La marginea luminii)** sau din **Inginerul de gramafoane**, compun o lume de culoare discretă, dar de amănunte percutante, o lume văzută în primul rînd, un univers de gesturi, de fîlfîiri de dialoguri, de comunicare fragmentară între oameni, de singurătăți la marginea vieții, ogăndindu-se obsesit de reperele fixe ale unui mod de a înțelege viața în numele omenescului, în numele demnității, al solidarității omului cu oamenii. Orga de zăpadă. **Nuvele și povestiri** (Ed „Junimea, 1982) reunește 49 dintre cele mai izbutite povestiri ale lui Franz Storch, parte inedite, (selecția și traducerea — Hertha Perez și Doina Florea-Cioroei), într-un volum cu o subtilă arhitectură, menită să dubleze simbolic însăși existența autorului. Ciclurile intitulate **În pantaloni scurți, Atunci, cînd mi s-au furat anii, Riduri pe fața umbrei și Portmoneul cu fotografii** ilustrează în fond maturizarea privirii, a ochiului atent care înregistrează alb, copil fiind, întîmplări, scene ale lumii exterioare, aproape fără comentarii și valorizări exprese, pe acestea amînîndu-le pentru o altă vîrstă a înțelegerii (**Ucenicul vrăjitor, Moștenirea, Misterul, Sobarul** etc.), maturizarea privirii tăioase, aspră de imputarea unei adolescente frustrate față de agresiunea subită și de neînțeles a unei lumi crispate de război (**Ca în filme, Copacii strălucitori**), a ochiului sensibil care fi'trează parcă prin transparența securizantă a unui geam scenele lumii exterioare (**Cutele jacheței, Baze umflate**).

Lumea din Casa gălăgioasă capătă sensul pe care îl dă conștiința sumară, dar necruțătoare în efortul de a înțelege lumea și mecanismele ei, a micului Steff. Impactul cu răutatea oamenilor (un vecin îi omoară pisica — **Minka**), cu necinstea obraznică (învățătorul Pankratius dă note elevilor în funcție de cît primește de la ei — **Misterul**), cu cărpănoșenia și lipsa de omenie (**Copacii strălucitori**) este atenuat instinctiv prin apelul la o înțelepciune a mirării, am zice, care îl ajută pe Steff să dooă-șească pragul întrebărilor și al îndoielilor : „Viața e un mare mister, obișnuia să spună bunica. Niciodată lucrurile nu ies așa cum te-ai aștepta !" (**Misterul**).

O altă lume cercetată cu stăruință este aceea a **copilului**. Situațiile pe care le descrie autorul au întotdeauna o fisură, prin care el poate pătrunde înăuntru, poate înregistra totul. Cel mai adesea această fisură este înstrăinarea celor doi, lipsa — ori neputința — comunicării, care aruncă o lumină derizorie asupra întregii existențe. Cu semn al înstrăinării apare mai întotdeauna **monologul**, efectul de jalnic ecou al vorbelor care se întorc de unde au plecat, ca un trist bumerang al iubirii inexistente (**Fumătoarea, Ceaiul**).

Orga de zăpadă nu este numai titlul unui volum de povestiri, ci și metafora unui nămol sunet alb cu pui tăiat, cu care cărțile lui Franz Storch au știut întotdeauna să sprijine micul univers de neliniști și singurătăți, dar și de pledoarii pentru liniște și pentru comuniune caldă, al oroacelor sale.

TANIA RADU ■

● CAP LIMPEDE

ce ● „femeie-autoare" care nu consideră că trebuie spus „femeie tulnicar", în loc de „tulnicăreasă", n-ar avea nici un argument să ne convingă de admisibilitatea formei „femeie-miliția".

Conștientă, poate, de hibriditatea materialului expus, autoarea își ia precauția de a ne propune lucrarea drept un registru de cuvinte, invitîndu-ne la exigență, ceea ce și facem. Considerăm că autoarea va discerne criteriile de pertinență care ne determină să admitem cuvîntul înregistrat „macaragită", de exemplu, și să respingem în corpore toate cuvintele improprii, chiar dacă acestea au apărut în presă și autoarea citează publicația respectivă. Presa română nu este în afara criticii. Este firesc să-i considerăm, mai curînd, autoarei meritul involuntar de a fi semnalat un fenomen de survolare a teritoriului liber al limbii române. Am debutat în presa română acum douăzeci și șase de ani și sînt gata să apăr presa română de impresia care s-ar crea prin asimilarea ideii că respectivele cuvinte fac realmente parte din limbajul presei române. Exceptînd cuvintele obiective asimilate, foarte multe sunt hiperurbanisme, snobisme și cosmopolitisme, ilicit puse în circulație de cîțiva evazioniști, așijderea iliciți în presa română.

Formulez deci obiecția principală, sub forma unui capăt de întrebare stăruitor și tulburător formulată cîndva de prietenul George Macovescu :

„Cu ce drept ?"

Cu ce drept Florica Dumitrescu, coordonată de către Al. Graur și Theodor Hristea, ignoră existența literaturii române contemporane ?

Și, ce-ar fi, o, ce-ar fi dacă pe poarta Academiei Republicii Socialiste România ar scrie : „Limba noastră-i limbă sfîntă / Limba vechilor cazanii / Care-o plîng și care-o cîntă / Pe la vatra lor țărănii" ? (Ion Nicolescu)

REPUTAT SAU REGRETAT ?

Profesorul Harry Brauner a avut recent surpriza, în timp ce privea la televizor o emisiune a Ionelei Prodan, să afle că foarte cunoscuta interpretă de folclor „a fost descoperită și sprijinită să se realizeze artistic de REGRETATUL muzicolog Harry Brauner". Cum reputatul muzicolog, în acea după amiază de duminică se simțea excelent și avea toate motivele să se simtă și în continuare excelent, a tratat chestiunea regretului cu humor. Problema a început să fie delicată abia în orele ce au urmat emisiunii și în zilele săptămînii ce-a urmat întrucît o mulțime de lume l-a sunat să-l întrebe de sănătate cu tonul plin de compasiune reclamat, firește, de împrejurare. Profesorul Harry Brauner, care se simte excelent și după gafa comisă de prezentatoarea emisiunii în discuție ne roagă să facem precizarea că între cuvîntul **REPUTAT** și cuvîntul **REGRETAT** există deosebiri de esență. Drept care facem cuvenita precizare. (I. O.)

O istoric a rock-ului

O pasionantă incursiune în istoria fenomenului muzical rock întreprinde Daniela Caraman Fotea în recenta sa lucrare **Conexiuni rock** (Ed. muzicală, 1982). Autoarea punctează pe larg evenimentele esențiale ale acestui curent înnoitor, care a bulversat canoane estetice și a cucerit adeziunea a milioane de tineri, dornici să-și făurească o artă capabilă să corespundă aspirațiilor lor și să reflecte cu exactitate ambianța socială și politică în care trăiesc. Scrisă simplu și alert, dispunînd de informații din cele mai diverse surse și deseori de ultimă oră, cartea oferă o imagine cuprinzătoare asupra nașterii și evoluției rock-ului pe mapamond. În paginile cărții sînt trecuți în revistă cei mai importanți reprezentanți ai genului, de la Bill Haley, Elvis Presley, Eddy Mitchell, Johnny Halliday, la „Beatles" și „Rolling Stones". Acestor adevărați „monștri sacri" ai noii muzici promovate în ultimii 30 de ani li se întocmesc fișe biografice, le este urmărit drumul spre afirmare și o ascensiune care vor ului întreaga lume. Fără să devină nici un moment apologetic, rămînind mereu foarte precis și documentat, textul are totuși o însuflețire care face agreabilă lectura și păstrează atenția cititorului înșetat să afle noi detalii din marea aventură a rock-ului În eseul Danielei Carmen Fotea impunerea acestei muzici pe plan internațional nu este o simplă întîmplare și nu numai o consecință a unei reclame admirabil dirijate, știind să exploateze dorința de inedit a tinerelor generații. Uriașa ei audiență este explicată prin refuzul poncifelor de orice fel, prin persiflarea falselor străluciri pe care le poate accepta doar o artă lenești, lipsită de vigoare, neatentă la tumultul epocii și la marile ei întrebări. Daniela Caraman Fotea a publicat o carte incitantă și necesară, cu puncte de vedere personale și bine argumentate, care — ne permitem să anticipăm — va cunoaște cu siguranță un mare succes de librărie în rîndul iubitorilor muzicii tinere de la noi.

GEORGE ARION ■

FILM

„Luchian" — premiul CIDALC la Karlovy-Vary

La Festivalul internațional al filmului de la Karlovy-Vary, filmul românesc artistic de lung metraj „LUCHIAN" a luat un important premiu : CIDALC (Comitetul internațional pentru Difuzarea Artelor și Literelor prin Cinema). Am stat de vorbă, recent, cu realizatorul acestui film — regizorul Niculae Mărgineanu :

— Cum considerați participarea la acest festival ?

— Masivă. Bulgaria, de pildă, avînd un singur film în festival, a venit cu o delegație de 60 persoane ; U.R.S.S. (2 filme în concurs) — 80 de persoane ; R.D.G. (3 filme) — 80 persoane ; Cehoslovacia avea anunțate peste 300...

— Iar noi, cu un film, cel al dv. ?

— Patru persoane.

— Cum ați caracteriza acest festival ?

— Mai ales antirăzboinic. Am văzut cîteva filme extraordinare, unele premiate, pe această temă.

— Care este lucrul care v-a frapat cel mai mult ?

— Următorul : o halbă cu bere, foarte bună, costă 4 coroane ; intrarea la un film costă 20 de coroane, ceea ce spune mult ! La noi, e invers... Dar să lăsăm gluma.

— Nu e nici o glumă. Ce înseamnă premiul pe care l-ați obținut ?

— Înseamnă mai multe. În primul rînd, a fost acordat pentru două filme : „LUCHIAN" al nostru, și „O NUNTĂ INSÎNGERATĂ" (după „Nunta însîngerată" de Federico Garcia Lorca — un film superb, în regia lui Carlos Saura). Mai înseamnă apoi că juriul care a acordat aceste premii face parte din cele trei juriI care funcționează nu numai la Karlovy-Vary, ci la toate marile festivaluri internaționale : celelalte două sînt UNIATEC (pentru tehnică cinematografică) și FIPRESCI (pentru presă, critică în general). Apoi, pe lîngă festivalul la care am participat, funcționează un important tîrg de filme (se văd și pelicule care nu se află în concurs), astfel încît filmul nostru a avut șansa de a „ieși", într-un fel, pe piață. În plus : cred că am luat de-adevăratelea, pe merit, premiul CIDALC ; pînă acum noi, românii, vizam mai ales cîte un premiu de interpretare. Și încă ceva demn de reținut: acest festival este unul politic, declarat. Înainte de a se stabili premiile, președintele juriului a vorbit un sfert de oră, anunțînd că anumite filme trebuie premiate, pentru că răspund celor mai mari cerințe politice actuale.

— A fost greu, Niculae Mărgineanu ? A fost ușor ?

— Nu a fost ușor. Au fost 60 de filme în concurs, în medie vedeam 4—5 pe zi. Efort extraordinar. Deveil năuc de cap, după trei zile simțeam nevoia să mă duc să mă plimb în pădure, mă dureau ochii — nu-i glumă ! Dar a meritat !

— Cîteva lucruri mai amuzante — așa, ca o pauză ?

— Două : primul, treaba cu Luis Bunuel, care a primit 200 000 dolari pentru a realiza filmul închinat lui Dimitrov — personalitate dealtfel extraordinară ; deși l s-au acordat două premii, sînt convins că mai bine îi făceau bulgarii !... Și al doilea : pentru că, acolo, în mod obligatoriu, unele filme trebuie să ia un premiu, premiul de interpretare feminină a fost acordat... în grup unui astfel de film. Am murit cu toții de rîs !

— Să revenim la subiectul nostru : ce vă așteaptă după premiul ăsta ?

— Absolut nimic ! Bucuria pentru premiu. În rest — vom vedea. Noi nu luăm foarte multe premii, este deci o mîndrie în plus. Mai ales că e un premiu recunoscut, „LUCHIAN" va merge la Viena, apoi la Moscova. Pot participa la festivaluri cu „LUCHIAN" în continuare, dar nu la cele de categoria I, care nu acceptă decît filme în premieră mondială. Așa... și uite de ce m-am bucurat mai mult : „LUCHIAN" este un film mai ales românesc, de el nu au auzit mulți ; după ce a rulat au venit mai mulți să ne felicite : francezii, de pildă, au fost foarte surprinși („viziune plastică extraordinară !" etc).

— Credeți că francezii l-au descoperit pe Luchian prin filmul dv. ?

— Nu știu, nu cred că asta este cel mai interesant : interesant este că au găsit, în acest caz, „soarta artistului în societate". M-am bucurat mult cînd mi s-a spus că discreția este o calitate majoră a acestui film. Luchian a fost — mai ales ! — un om discret. Vedeți, asta a fost dealtfel și plăcerea cea mai mare pe care am avut-o la acest festival : aceea de a-mi crea relații cu alții. Simți pulsul cinematografiei „din-năuntru", mă refer, firește, la cinematografia mondială. Am venit mult mai bogat acasă, decît am plecat.

— Ce intenționați acum să faceți ?

— Un film după Agîrbiceanu, „ÎNTOARCEREA DIN IAD" — o poveste foarte tulburătoare și foarte românească. Mi-am dat seama că, numai venind cu un film de specific național, poți fi lansat pe piața mondială.

— Din tot sufletul — succes ! . .

HORIA PATRAȘCU

● ecuații critice ●

De la valoare la difuzare (II)

Prin 1968, alături de „antologatorul străin" de poezie românească apăru într-un chip lăudabil propagatorul de origină română, deși cel dintîi cum era și normal, nu dispare nici acum și nici mai tîrziu.

Scriitor român, surprins, în majoritatea cazurilor, de război în Occident, un astfel de propagator, om onest, care nu pactizează cu dușmanii României, practică un admirabil voluntariat pentru literatura țării lui originare, reprezentînd culturaliceșie un enorm pas înainte. El e, în mod obligatoriu, bilingv și, în unele cazuri, plurilingv, știind românește foarte bine, deși uneori cu un stil vetust, care a oprit contactul direct cu evoluția limbii atunci cînd subiectul a ieșit biografic din ea ; este inițiat în valorile mari ale poeziei românești, pe care le cunoaște și le aprobă insensibil la conjuncturi, instruit în literaturile străine unde, prin forța lucrurilor, viețuiește. În plus, presiunea unei ierarhii „instituționale", propusă pe căi administrative, de scriitori, din țară, rămîne, la asemenea voluntari, fără nici un efect, urmînd așadar a descoperi în antologiile întocmite de aceștia o reprezentare valorică mai apropiată de adevăr. Astfel de elemente pozitive, care de-ar fi putut fi fructificate pe deplin ar fi asigurat o difuziune infinit mai eficientă, se împiedică totuși și de cîțiva factori perturbatori, din fericire corectibili. Un scriitor de origine română stabilit în străinătate a rămas cu mentalitatea culturală a momentului revolut, arareori el a înțeles corect evoluția ulterioară a literaturii române care se desfășurase fără el. Rezistența lui, pozitivă, la ierarhiile mecanice produse de conjuncturi se combină, de aceea, cu o adeseori nefericită obsesie de prospector care selectează nume și autori fără semnificație în poezia română contemporană și elimină pe aceia care însemnează mult pentru aceasta.

Un caz tipic de voluntariat în esență pozitiv este acela al lui Mihail (Michel) Steriade, poet meritoriu, stabilit în Belgia și prin al cărui efort poezia românească a fost prezentată într-un chip sistematic în acea țară și, prin numeroasele versiuni franțuzești, oriunde se vorbește franceza. M. Steriade este fondatorul unui „Journal roumain des poètes", cu apariție capricioasă, inaugurat în 1967 și ale cărui numere au mișcat și ele multe inerții. Numărul 1/1967 conține poezii de M. Steriade, D. Botez, Lucian Blaga și Arghezi ; numărul 2/1968 e o admirabilă antologie Lucian Blaga (prima în franțuzește, căci poetul apăruse pînă atunci, cu volume, doar în Finlanda, în 1945, și Turcia, în 1958). Numărul 4/1968 conține versuri de Elena Văcărescu, M. Steriade, poezii populare, și, admirabilă idee, Eminescu, Bacovia, Blaga, Barbu și Arghezi. Numărul 6/1969 prezintă poeme și proze eminesciene ; din Eminescu, M. Steriade tradusese dealtfel, în 1968, o plachetă cu titlul „Destin roumain. Voix universelle". Sforțarea lui de a propune selecții corecte era, cum se și vede, continuă, și nu întîmplător, cu mai mulți ani înainte, în 1960, M. Steriade publicase niște „Poèmes déracinés", cu versuri de Eminescu, Arghezi, Blaga, Goga, A. Maniu, I. Pillat, G. Topîrceanu și... Demostene Botez.

Istoria poeziei românești e, în operațiunea înfăptuită de M. Steriade, foarte corect reprezentată întrucît privește tabloul de valori de pînă la 1940. Mai departe antologatorul are fatale șovăieli, generatoare de confuzii. Trei numere din „Journal roumain des poètes" (nr. 3/1968, nr. 7/1970, nr. 9/1972) sînt, întrucît privește lirica de azi, mult mai contradictorii. Antologatorul a reținut pe Ion Bănuță, A. Baranga, M. Beniuc, H. Zilieru, P. Ghelmez, R. Cîrneci, Nina Cassian, Cristina Tacoi, Dan Rotaru, Ion Sofia Manolescu, A. E. Baconsky, nume în general antologabile ; urmează Dan Deșliu („Ode a la Republique Roumaine") și necunoscuții G. Cîrstoiu, Toma Biolan, Gh. Pleșea și Petre Vlad (acestea în nr. 3/1968). Numărul 7/1970, dedicat lui Eminescu, alătură poetului național pe M. Petru, N. Peniuc, Tatiana Rusu, Carmen Vulpoi, R. A. Ionescu, Ion Ghiur și Dincă Valerian. În sfîrșit, numărul 9 din 1972 propagă autori tineri, „copii și adolescenți români", și nu intră, ca atare, în discuție.

Astfel de inconsecvențe ar fi putut fi înțelese dacă s-ar fi manifestat numai în „Journal roumain des poètes" și n-ar fi pătruns și într-o consistentă „Anthologie inachevée de la poésie roumaine", publicată de M. Steriade în 1970. Antologatorul începe cu poezia populară și sare direct la Eminescu, introduce mai multe poezii de Arghezi, Bacovia, I. Barbu, Goga, Ion Pillat, A. Maniu, Vinea (dar uită pe Voiculescu și Philippide) alăturați lui Artur Enășescu, I. M. Rașcu, Demostene Botez. Dintre contemporani nu sînt uitați R. Cîrneci, Petre Ghelmez, A. E. Baconsky, H. Zilieru, Dan Deșliu, (cu aceeași „Odă"), Ion Sofia Manolescu, Adi Cusin. În schimb, lirica română cea mai nouă, care la 1970 cîștigase poeți de excepțională valoare europeană precum Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Cezar Ivănescu, e reprezentată în această antologie „neterminată" nu de aceștia ci de absolut anonimii G. Cîrstoiu, Sebastian Costin, Ioana Baraschi, Radu Adrian Ionescu, Mihai Petru, Ion Ghiur, N. Peniuc, G. Pleșea, N. Petru, Valerian Dincă, Petruța Tomescu, Carmen Vulpoi, Petre Vlad, Tatiana Rusu, Constantin Ștefuriuc.

Un cititor străin care va consulta această antologie va afla, prin urmare, că „vrais poetes" sînt Ion Ghiur, Petre Vlad și Gh. Cîrstoiu, iar nu Adrian Păunescu, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe. Eliminarea „propunerilor instituționale", care a făcut să dispară șirul canonic nelipsit din nici una din antologiile anilor '50 și '60, a condus nu la reprezentări corecte ci la substituții fără sens, de unde generația '60, cea mai durabilă echipă lirică din ultimii 40 de ani, e sufocată de un pluton de tineri pe care nu i-a citit nimeni.

Nu este însă un fapt izolat, căci selecții de același calibru detectăm și pe alte meridiane. O antologie, publicată într-un număr al revistei peruviene „Haraui" (aug. 1970), dedicată poeziei românești tinere, conține versuri ale necunoscuților — în epocă — Marius Suter, Mihai Lau, Al. Silviu Deleanu, Vlad Gheorghe Druck, Romeo Nădășan, Ion Ghiur, Andrei Radu, Ioana Crăciunescu, Doina Uricariu, Tia Șerbănescu. Împrejurarea că ultimele trei autoare, anonime la acea dată, au reușit în următorii 12 ani să publice volume (de poezii — Ioana Crăciunescu și Doina Uricariu, de proză — Tia Șerbănescu), nu modifică tulburarea spiritului critic lucid : din

10 poeți necunoscuți, prezentați în chip de poezie românească tînără, numai doi au ieșit pînă azi la iveală în chip, să zicem, satisfăcător. Antologatorul, poetul Șt. Baciu clarificase, dealtfel, profunda noastră nedumerire, el selecționase autorii din pagina de „curier literar" a „României literare" ; antologia avea așadar un caracter „polemic" față de poezia oficială (? !).

Este ușor de observat că stingerea „propunerii instituționale" nu aduce decît o și mai mare tulburare a tabloului liric românesc văzut din străinătate : dispariția unor nume care perturbau selecția clasicilor și a contemporanilor valoroși are drept efect nu o reprezentare apropiată de adevăr ci năvala în antologii străine a unui numeros pluton de anonimi, un hinterland liric pe care antologatorul naiv îl prezintă drept poezie adevărată, neoficială sau contestatară. Eficacitatea unor „mîini nevăzute" care operează adeseori pe cont propriu este, se vede bine, foarte mare. Lucrarea lor merge pînă la stricta actualitate și o antologie de poezie românească, apărută acum cîteva luni, în Peru („Breve Antologia de la Poesia Rumana Contemporanea"), este, în acest sens, plină de semnificații. Prefațatorul, A. F. Arce, știe, de pildă, că avem o literatură puternică și o poezie cu ecou sufletesc universal ; el citează, însă, din Eminescu „Împărat și proletar", iar în chip de mari reprezentanți ai acestei poezii de limbă latină, alături de Arghezi și Blaga, pe Tristan Tzara. Selecția este și ea spectaculoasă : antologatorii au avut ideea, cel puțin bizară, de a prezenta pe fiecare poet cu numai o singură poezie, nivelînd în acest fel diferențele inerente. Tabloul pare substanțial îmbunătățit, căci între cei 40 de poeți contemporani figurează drept „clasici" Arghezi, Bacovia, Ion Pillat, Ion Barbu, Blaga și Emil Botta. Din aceeași categorie lipsesc însă Voiculescu, Ad. Maniu, Ion Vinea și Al. Philippide. Al. Andrițoiu este aci, nu și Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu da, Daniel Turcea nu, Vasile Nicolescu și Mircea Dinescu sînt prezenți, nu și Cezar Ivănescu. Într-o antologie de unde sînt eliminați, așadar, Vasile Voiculescu, Ion Vinea, Al. Philippide, Adrian Maniu, Ion Gheorghe, Cezar Ivănescu, Daniel Turcea, Dan Laurențiu figurează însă Mihai Cantuniari și Dorian Ionescu Pascal (? !). Prezența celui dintîi, hispanist cunoscut și traducător în românește al peruvianului Vallejo, s-ar putea explica prin considerente, să zicem, „diplomatice", în schimb complet anonimul Dorian Ionescu Pascal (care cu greu poate fi găsit, de arhivarul sirguincios, cu un singur grupaj de poezii în revista „Amfiteatru" și nimic mai mult) nu avea ce să caute. Arghezi și Dorian Ionescu Pascal : iată ce efect are în propagarea culturii românești în străinătate „inițiativa liberă" a autorilor.

S-ar părea însă că antologiile editate în limbi străine chiar în România și propuse de noi în chip de tablouri semnificative ale poeziei românești se apropie și mai mult de adevăr. Vom examina și acest element într-un foileton viitor.

ARTUR SILVESTRI

Colecții... colecții...

Nu știu dacă s-a ocupat cineva de așa ceva, dar cred că s-ar putea scrie un foarte serios studiu despre psihologia colecționarului. Este o ocupație ca oricare alta? Pasiune, patimă, obsesie? Ce resorturi intime declanșează într-un om o asemenea dorință și ce îl determină să caute cu înfrigurare, să dobîndească cu orice preț, să ordoneze cu meticulozitate **doar anume lucruri** din infinitatea care ne înconjoară? Pentru că opțiunea pentru o colecție sau alta nu este chiar întîmplătoare, pare-se. Chiar dacă preocupările curente, profesiunea însuși — alături de susamintitul *hobby* — contrazic această afirmație. Trebuie că există totuși o legătură între obiectul „cuceririi" pasiuni și cinestesice latură nerevelată a personalității sale. Poate că modestul funcționar de la „Loto-pronosport", colecționar de medalii, ar fi putut fi un militar de geniu ; învățătorul-pensionar de astăzi, posesorul unui impresionant număr de ilustrate de pe toate meridianele lumii, a ascuns poate în el, toată viața, neliniștea iscoditoare a unui călător ; un executor judecătoresc, cu privirea neînduplecată a celui care a văzut multe, achiziționează pentru inima lui mici și fragile bibelouri de porțelan... Și așa mai departe. Dar toate astea rămîn simple vorbe atîta timp cît nici colecționarii înșiși nu-ți pot spune lămuritor motivul specialei lor atracții.

Ne-a sugerat rîndurile de mai sus o neașteptată și interesantă expoziție deschisă recent la Casa de cultură „Mihai Eminescu" din București, rod al strădaniei cîtorva pasionați, constituiți aici într-un club al colecționarilor. Fără a etala unicate și rarități, „colecția de colecții" este meritorie nu numai prin perseverența și spiritul de investigație pe care le presupune, ci și prin semnificația mai adîncă ce se desprinde — aceea că omul are întotdeauna dorința și posibilitatea de a ordona un haos. O colecție este, în definitiv, o asemenea posibilitate, ca simbol.

Se expun aici colecții de chibrituri (bețe sau cutii) ; ex-libris-uri, relieve oceanice, calendare de buzunar cu reproduceri de artă, ascuțitori, etichete de conserve, timbre, nasturi și catarame, miniaturi din os, chei, ilustrate cu portul popular din diferite zone ale României, cutii de bere, insigne, roci fosilifere, bancnote, ambalaje colorate de chewing-gum, medalii comemorative, reclame pentru ciorapi de damă, imagini din Cosmos, programe și bilete de teatru cumpărate între cele două războaie mondiale, brelocuri, ilustrate cu pisici și clini, șervețele, vederi reprezentînd muzee și monumente, etichete de vinuri, caricaturi apărute în presă, copiate și mărite de colecționarul lor...

Oricum, a colecționa nu este o simplă modalitate de a-ți omori timpul. „Colecționarul este un om fericit" — spunea Goethe — și se pare că toți cei în cauză sînt de aceeași părere. Noi, ceilalți, în afara faptului că privim cu înțelegere și admirație îndeletnicirea despre care vorbim, nu ne pronunțăm încă. Vom afla adevărul doar atunci cînd ne vom molipsi noi înșine de această blîndă pasiune.

CORNELIU MERLAU

În acest număr, reproduceri după lucrările artiștilor S. CÎLȚIA, Z. DUMITRESCU, S. ILFOVEANU și VIDA GEZA.

PLASTICĂ

Ion Dumitriu și pictorii de la Poiana Mărului

Ion Dumitriu este pictorul, față cu al cărui fel de a fi o seamă de cronicari se simt deodată datori să observe că, deși înzestrat, nu-i tocmai în centrul atenției. El este reprezentantul tipic al unei categorii de artiști plastici aparent dezinteresate de lupta pentru „centrul atenției", distanța fiind, de fapt, punctul lor de vedere asupra chestiunii. Cazul lui Ion Dumitriu, care-i departe de a fi un ins închis cu îndărătnicie în sine, e acela al creatorului ce renunță la tot agreabilul, ce i-ar lua din timpul și puterile de închinat picturii, operei propriu-zise. Ca un explorator care, pentru a nu spera decît înaintele, își compromite toate căile de a da înapoi. Să fi vrut cu dinadinsul, Ion Dumitriu era de mult o notorietate. Și se mai întîmplă un fapt, care — în ciuda excelenței picturii, a unei încîntătoare originalități — întîrzie recunoașterea importanței locului lui Ion Dumitriu în arta românească de azi. Faptul privește lucrul mai multor artiști ce merg de ani buni să picteze „după natură" la Poiana Mărului : Horia Bernea, Teodor Moraru, Teodor Rusu, Ion Dumitriu. Dat fiind viguroasa afirmare pe plan național și internațional a creației lui Horia Bernea și frecvența unor motive și soluții plastice comune grupului în opera acestuia, o critică mai degrabă comodă a conchis la rolul său de șef de școală (sau de grup) cu toate că școala de la Poiana Mărului nu are și nu avea cum să aibă un șef. Cei patru sînt caractere puternice, pictura lor merge pe drumuri diferite și ar trebui să avem curiozitatea de a sesiza momentul cînd dintr-un fel de devotament la realitate impus de școala Poienii Mărului — foarte departe de metodologia impresionistă — s-au ales patru feluri de pictură O expoziție cu pînze din ultimii ani semnate de Bernea, Moraru, Rusu și Dumitriu ar fi o întreprindere nespus de interesantă întrucît ar dovedi, dacă mai trebuie cumva dovedit, ce însemnătate are în viața pictorului cinstit cu sine, îndîrjit în cinste în plan profesional, reîntoarcerea la natură, cunoașterea aproape savantă a unui loc, efortul continuu de a-i înțelege unicitatea și, deopotrivă, măsura de universal. O astfel de expoziție ar mai dovedi nu atît ce-i asemănă pe cei patru, cît ce-i deosebește.

Recenta expoziție de la Simeza a lui Ion Dumitriu a cuprins lucrări din anii 1977—1982 realizate la Poiana Mărului ori cu amintirea binecuvîntatului colț de lume din preajma Brașovului : peisaje cu șuri și case, o excepțională serie de naturi statice cu mere și cartofi încolțiți și cîteva compoziții nu prea mari cu o mare de ierburi și în ele cîte un pui de țăran, dormind sau păzind o căruță. Subiecte simple, comunicînd firesc plăcere pentru reavăn și frust, pentru tot ce se petrece sub semnul veșniciei. „Realismul" lui Ion Dumitriu n-are nimic din suficiența belicoasă a hiperrealismului. Vederile sale, deși cu o îndrăzneață sugestie fotografică, sînt esență de real. Pînzelor sale, Ion Dumitriu le spune „Studii" și asta nu întîmplător. Peretele de scînduri și lut al unei șuri e „studiat", e prezentat cu un soi de evlavie, pe care numai artiștii ce-s conștienți de perfectibilitatea metodei lor sînt în stare. „Studiul" e nevoie de adevăr, e proces și îndatorare timpului, el n-are trufia lucrului terminat. Artistul nu fa în posesie natura, cum se obișnuiește a se spune, el avînd înțelepciunea să se lase cucerit, pătruns, purificat de natură. Naturile statice reprezentînd cartofi încolțiți comunică o vitalitate ușor hieratică, într-un tot impresionantă. Puțini pictori sînt capabili să dea celui care privește tabloul o mai sfîșietoare senzație de triumf și deriziune, de sfîrșit și început de lucruri. Școala de la Poiana Mărului i-a învățat pe elevii ei, înainte de toate, lecția nevoii de adevăr. .

TUDOR OCTAVIAN ■

ISTORIA CĂRȚII

O lucrare de cultură românească

Odată cu apariția *Paginilor din istoria cărții românești*, publicul larg are un prilej în plus să înțeleagă pasiunea bibliologilor pentru cunoașterea istoriei scrisului și a tiparului ca fapt de cultură și civilizație. Ne aflăm, după cum ne atrage atenția cuvîntul introductiv, în prezența unei lucrări „care înfățișează, pentru prima oară în literatura noastră de specialitate, multiplele aspecte ale cărții românești, de la origini pînă în prezent". O primă garanție a reușitei acestei întreprinderi o constituie însăși persoana autorilor : profesorul Dan Simonescu, decanul științei noastre bibliologice, și Gheorghe Buluță, a cărui semnătură am întîlnit-o pe valoroase articole de specialitate, ca și pe coperta volumului *Manuscrise miniate franceze în colecții din România*, apărut în 1978 la Editura Meridiane.

Această scurtă istorie a cărții românești — de la primele forme de scriere de pe teritoriul patriei noastre și pînă la cele 1,5 miliarde exemplare tipărite în primii 25 de ani de activitate editorială republicană — se polarizează pe liniile de forță ale unor clare idei conducătoare : continuitatea culturii românești în toate ținuturile locuite de români ; rolul cărții, al circulației sale, în formarea și dezvoltarea conștiinței naționale ; caracterul umanist al culturii noastre ; prezența ei în lume și contribuția sa la schimbul mondial de valori.

Faptul că în țările române primele tipărituri au apărut la numai 50 de ani după Gutenberg, devansînd astfel țări europene cu vechi tradiții culturală, constituie o dovadă în plus că românii au fost sincroni, încă din epoci îndepărtate ale istoriei lor, cu principalele tendințe novatoare, deschizătoare de progres, din cultura omenirii. Prezența în vechile noastre biblioteci a unor valoroase cărți străine, precum și aflarea în fondurile de carte de peste hotare a unor prețioase manuscrise sau tipărituri românești (ca *Tetraevanghelul* scris și pictat de Gavriil Uric și cu care se mîndrește Biblioteca Bodleiană din Oxford) demonstrează, o dată mai mult, permanența legăturilor dintre cultura noastră și alte culturi ale continentului. Generoasa vocație universală a creației românești de valori se vădește în ajutorul dat altor popoare, dintre care unele (georgienii și sîrienii) datorează românilor introducerea tiparului în țările lor.

Istoria cărții în perioada modernă este legată de fenomenul industrializării, de apariția, la sfîrșitul secolului al XIX-lea și în secolul al XX-lea, a marilor edituri (Socec, Minerva, Cartea Românească, Cultura Națională, Casa Școalelor, Fundația pentru Literatură și Artă), focare de cultură din care au plecat spre cititori operele clasicilor literaturii noastre, enciclopedii, valoroase cărți de știință ș.a.

Un capitol interesant este intitulat *Tipografii, cartea și socialismul*, urmărind tradițiile mișcării muncitorești a tipografilor din țara noastră, publicațiile care i-au familiarizat pe cititorii români cu operele clasicilor marxismului precum și cele care au răspîndit în mase cuvîntul partidului.

O cuprinzătoare sinteză a dezvoltării fără precedent a producției și difuzării de carte în anii socialismului oferă capitolul final, *Dimensiuni și perspective contemporane*.

Lucrare de referință și de largă adresabilitate, *Pagini din istoria cărții românești* reprezintă și o valoare bibliofilă, remarcîndu-se prin condițiile grafice în care a fost editată (la Editura „Ion Creangă") și tipărită (la I. P. Sibiu).

GHEORGHE LĂZARESCU ■

● *ecuații critice* ●

Uitatul Bretan?

Am revăzut mai de mult opera Horia de Nicolae Bretan și am reascultat cîteva înregistrări din lieduriile sale. Creația lui Bretan, compozitor uitat încă înainte de a se fi spulberat în neant, este de o simplitate tulburătoare, de o puritate și o duioșie care ating porțile cele mai sensibile ale ființei. Nicolae Bretan, om de teatru complet : compozitor, dirijor, director de scenă și cîntăreț dintre cele două războaie mondiale, nu face parte din categoria muzicienilor care și-au propus să spargă tiparele, să inventeze noi mijloace de expresie, să experimenteze noi timbre și sonorități, să matematizeze muzica, să o reconsidere ca artă ; s-a mulțumit să dea zvon sentimentelor sale și ale poporului său, patosului său romantic întîrziat, să se exprime pe sine limpede, cînsit, printr-o sinceritate deconcertantă care-i face pe mulți să exclame că e un muzician de minimă rezistență și vetust.

Cert este că muzica sa emoționează prin simplitate. Și simplitatea nu poate fi un defect. Acum, cînd lumea se reîntoarce la armonie, la melodie, cînd simțurile noastre s-au cam suprasaturat de disonanțe și asimetrii, de abuzuri și agresiuni la adresa sensibilității, o operă ca Horia de Nicolae Bretan poate fi un balsam. Muzica de operă însă se îndreaptă, desigur, spre o nouă sinteză, superioară. Dar opera Horia rămîne un document în istoria muzicii românești, un document estetic și politic. Politic pentru că premiera sa mondială, care a avut loc în anul 1937 la Cluj, a reprezentat un triumf al încrederii în sine, triumful unui popor amenințat cu dezintegrarea prin cancelariile fasciste. Seara premierei a tulburat în așa măsură opinia publică încît, spun martorii, spun ziarele, orașul de pe malul Someșului a trăit pînă noaptea tîrziu într-o euforie sărbătorească „de flăcări pe culmi". Era ca și cum pe scena operei s-ar fi cîntat frămîntările și zbuciumul oamenilor din sală, în preajma unei conflagrații care avea să smulgă țării noastre o parte din inima ei.

40 de ani mai tîrziu opera Horia urma să fie repusă în drepturile sale de spectacol complet pe scena teatrului liric din București sub bagheta dirijorului Cornel Trăilescu și în regia lui George Teodorescu. Iată cîteva din motivațiile și din intențiile regizorului exprimate într-un interviu anterior care astăzi vede lumina tiparului : „Opera Horia de Nicolae Bretan este o amplă frescă lirică, de o evidentă frumusețe melodică, directă, patetică, reflectînd un suflu caracteristic epocii și oamenilor care au înfăptuit unitatea națională. (Nicolae Bretan a fost prezent la marea adunare națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918 — N. R.). La aniversarea a 250 de ani de la nașterea lui Horia mi s-a părut important să scoatem din legendă și să aducem eroul la zi, pe înțelesul spectatorului modern. În această împrejurare primul gînd al punerii în scenă a fost să acordăm spectacolului complexitatea și actualitatea necesare pentru o receptare corectă a semnificațiilor lucrării, pentru a transmite lucid mesajul ei implicat. La aceasta ne-a ajutat structura dramaturgiei muzicale în care compozitorul a inclus în fluxul inspirației sale citate folclorice din toate regiunile țării, doine, cîntece de joc, cîntece haiducești, dar și iată motive revoluționare ale poporelor ca «Deșteaptă-te române !», «Rudetzki Marsch», «Marseillieza» și altele. Am abandonat astfel liniaritatea libretului tradițional, destășurarea lui în succesiune și am problematizat acțiunea la nivelul timpului orizontal. În acest fel, concomitent cu timpul istoric al evenimentului, am deschis un spațiu scenic «Memoriei colective» astfel încît în spectacol răscoala lui Horia nu ne apare nici un moment întîmplătoare, izolată, ci o consecință a sute de ani de dureri înăbușite, adică precum un strigăt după ce s-a încercat totul, o situație limită".

Regizorul Gheorghe Teodorescu mărturisește în concluzie că a încercat să creeze prin acest spectacol un spectacol document.

Nicolae Florei, interpretul principal, cîntăreț de mare amplitudine, pasionat de istorie și arheologie, îndrăgostit de Horia cu care crede că se identifică într-un fel, ca înfățișare (cei puțin după descrierile contemporanilor) s-a apropiat de această operă cu teamă. „Aflasem, încă înainte de a ști că voi fi distribuit în Horia, că se pune în scenă o operă cu profund caracter istoric, patriotic. Am luat partitura. Am citit-o pe nerăsuflate. Într-adevăr, opera lui Nicolae Bretan nu e acordată la ultimele experimente ale muzicii, ea nu ține cont de efemer. Ea se inspiră din comorile folclorului acestui popor și o face printr-o interiorizare sublimă. Nicolae Bretan simte profund românește fiecare acord din muzica poporului său, și aș îndrăzni să spun : din viața poporului român. La el muzica vine dinăuntru, fără căutări împrăștiate, stelerile, eclectice. Muzica se naște ca dintr-o respirație, dintr-un suflu și merge direct la inima spectatorului. Rolul meu, Horia, e dificil. Străbate aproape toate registrele vocii de bas, bas-bariton, bariton, tenor, implică un efort extraordinar. Prezența prelungă în scenă, mișcarea amplă, costumația greoaie (pe care le reproșez într-un fel regizorului și scenografei) fac ca interpretarea acestui rol să mă consume extrem de intens. Am vrut să fac din Horia un personaj monumental, impunător prin marea lui liniște și seninătate, prin încrederea în dreptatea poporului său, demn în viață și în moarte. Pentru aceasta am citit o bibliotecă întreagă : Nicolae Densușianu, Nicolae Iorga, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, David Prodan, Ștefan Pascu. Pentru mine interpretarea operei Horia este un act de cultură, un act istoric, un act politic. Eu cred în operă pînă la eternitate. Opera Horia nu va fi uitată. Sînt convins. În vreme ce multe opere din ziua de azi, acordate după ultimele experimente muzicale, vor dispărea ca efemeridele, pentru că n-au seva, n-au substanța originală a compoziției lui Nicolae Bretan".

Întîmpinată ca un eveniment obișnuit de critică, chiar discret, opera Horia a fost receptată cu mare căldură de unul din cronicarii muzicali reputați pe mapamond : Irving Lowens : „Bretan, care a fost director de scenă și director artistic al operei din Cluj în timpul carierei sale active, a devenit cunoscut în Statele Unite ale Americii ca un compozitor de lieduri de o elocvență și de un farmec aproape schubertiene. Limbajul său muzical îmbogățit și sublimat prin motive specifice culturii românești, maghiare și germane, omniprezent în Transilvania, acea lume tulburată ... în care a trăit și a creat Bretan, se află departe de complexele muzicii contemporane. Felul în care se manifestă această inocență într-o capodoperă reprezintă una din fațetele vieții creatore a compozitorului care merită o serioasă atenție și aprofundare.

Horia se constituie în acest sens ca o demonstrație excelentă. Nu este o operă cu numere de efect, ci o țesătură muzicală perfect închegată. Este într-adevăr melodioasă și sonoritățile ei iluminate se recepează cu încîntare în atmosfera suprasaturată de complicațiile creațiilor muzicale de operă ale zilei. A urmări o dramă lirică de o asemenea frumusețe eternă este o experiență rară în lumea noastră îndurerată și mult prea sofisticată. (...) Să sperăm că apariția operei Horia ca spectacol de operă viabil și de mari satisfacții va ridica și mai mult prestigiul lui Nicolae Bretan care este deja cunoscut în mod universal ca un compozitor de lieduri de statură internațională".

Nu știm încă în ce măsură este cunoscut și recunoscut Nicolae Bretan în lumea muzicală contemporană dar reținem cu interes afirmațiile cronicarului ziarului Times înregistrînd totodată faptul că o seamă de cîntăreți români ca Nicolae Florei, Eugenia Moldoveanu, Silvia Voinea și Eduard Tumageanian, acompaniați de pianistul Ferdinand Weiss, au susținut deja cîteva recitaluri în țară și în străinătate cu lieduri de Nicolae Bretan.

În esență, spectacolul Horia respectă exigențele regizorului George Teodorescu. Are monumentalitate, deschidere scenică largă, mișcare amplă de basorelief, e bine gîndită contrapunctic (conflictul e permanent completat de o acțiune subterană, de plan 2, care diversifică imaginea imediată a relațiilor dintre personaje), e tulburător și emoționant. Apropiind-o de spectacolele teatrului documentar, regizorul transferă reprezentația din unele tipare vetuste, impuse de limitele epocii în care a fost concepută partitura, și conferă imagine scenică modernă. Orchestra sună cald, amplu, chiar și atunci cînd orchestrația amintește de unele experiențe cunoscute ale muzicii de operă. Nicolae Florei, în rolul titular, acoperă în întregime dimensiunea monumentală a personajului, pe care îl face calm, înțelept, olimpian, fără stridențe, fără excese, fără ingenuncheri melodramatice. Corul, dirijat de Stelian Olariu, rămîne eroul principal al spectacolului, pentru că autorul, ca și regizorul, au mizat în primul rînd pe forța personajului colectiv, care trăiește în adîncime tragedia și care șoptește amintirea acestei tragedii, ca o „respirare", peste veacuri.

Programînd rar, extrem de rar acest spectacol, urmărit uneori, pe nedrept, de prea puțini spectatori, Opera Română trece în repertoriul său o operă de mare suflu popular, onorînd înțelept diversitatea de stiluri în care se exprimă muzicienii români de-a lungul timpului. Succesul ultimei reprezentații din această stagiune confirmă faptul că publicul trebuie mai bine informat asupra spectacolelor Operei Române.

ADRIAN DOHOTARU ■

CENACLUL FLĂCĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR continua cu succes turneul pe litoralul Mării Negre

TRANSFORMÎND LIBERTATEA ÎN CULTURĂ

Arta tînără, îndemn la muncă și eroism

Localitatea : Cernavodă, 11 august 1982
Număr de spectatori : aproximativ 8 000
Durata : 4 ore și 30 minute
Calitatea spectacolului : foarte bună
Atmosfera : dăruire din partea publicului, entuziasm
Condiții de desfășurare : în aer liber
Debuturi : Elena Vitalos recită un fragment din poezia „Pămîntul decoronat", Caporal George Baciu recită propria poezie „Sediu". O revenire în cenaclu — Cornel Voicu, care cîntă piesa „Cîltorie" pe versurile poetului Marin Sorescu

Spectacolul de la Cernavodă, susținut cu dragoste și pasiune de membrii Cenaclului Flacăra pentru tinerii ce se dăruiesc unanim construirii „magistralei albastre" ce va lega Dunărea de Marea Neagră, a început la ora 19,15 în loc de 20, cum era anunțat, această din dragoste și respect pentru cei adunați în număr mare la sărbătoarea muzicii, poeziei și dansului, cu cîteva ore înainte de sosirea membrilor cenaclului. Pentru întîlnirea cu Cenaclul Flacăra, tineri militari și civili, ce mancesc împreună pe Șantierul național al tineretului de la Cernavodă, au țerasat pămîntul din dreapta sus a scenei și pe lîngă acoasta, în ziua spectacolului, au confecționat alte bănci în afara celor existente pentru ca spectacolul să fie urmărit în condiții cît mai bune. La toate acestea, dacă mai adăugăm și faptul că am fost ajutați efectiv la descărcatul instrumentelor, amplificatoarelor și boxelor de difuzoare, tar după terminarea spectacolului la reîncărcarea lor în mașină, nu putem spune decît că organizarea aici, la Cernavodă, a fost excelentă. Aducem mulțumirile noastre pe această cale tovarășilor Tamergean Cezar, comandantul taberei civile, tovarășului Lt. col. Scălceanu Constantin, șeful taberei militare, precum și tovarășului Szekely Emerich Rece, comandantul taberei de elevi și studenți. După patru ore și jumătate de spectacol, tinerii părăseau cu părere de rău locul de desfășurare a manifestării, o mare parte dintre militari plecînd direct la lucru (intrau în schimbul II). Aici, la Cernavodă, s-a petrecut și un lucru unic în acest turneu al cenaclului : poetul Adrian Păunescu a dăruit tinerilor de pe acest șantier poezia sa nouă „Odă la Cernavodă", ascultată într-o tăcere desăvîrșită atît de cei cărora le era dedicată, cît și de noi, membrii cenaclului.

Odă pentru Cernavodă

Vă fie ziua bună, frați mei
Că lene nu vi-i și nici frică nu vi-i
Că viața sa înfrumusețați idei
Eroi tăcuți și arhitecți de fluvii.

Aveți pămîntul patriei pe mîini
Și soarele planetei, tot, pe frte
Și ce sînteți decît niște romani
Legende vii din prima tinerețe ?

Oricît să mintă crema roz ar vrea,
Voi știți încetul cu încetul,
Dar munca voastră e atît de grea
Că vi se-nclină respectuos poetul.

Noi ne-am născut în veacul-șantier
În care n-aveam timp de nici o jale
Și ceea parcurgea într-adevăr
Ani-lupe numai clipe cruciale.

Cum Dumnezeu n-a fost deloc cu noi,
În cer cu ochii ne-am făcut ferească,
Și-am ridicat cu pumnii negri goi
Zei tutelari din nădușeala noastră.

Voi mei, voi știți mai bine tot
Voi, barbă însași o-nvățuți să crească,
Voi, în carînd, pe-aici trecînd înot
Veți înnoi natura românească.

Stau eă-i o jertfă orișicare zi,
Știu că ulcîul uneori n-ajunge,
Știu că vi-i dor de casă și copii
Știu că trăiți un vis pînă la sînge.

Nu-i vinta voastră valsul de salon,
Nici reportajul festivist ce minte.
Ci truda dăruită monoton
Pe ger cumplit și arșiță fierbinte.

Și unii-mburghezîți vă ocolese,
Se tem să nu le intre apă-n bancă
Și, sîfteri, în vremi ce dor ciinese
Un fel de intristare vă încearcă.

Dar voi sînteți eroii tutelari
Prin voi se ține țara ne rămîne țară,
Voi sînteți toți, civili și militari,
Cei ce nu-și lasă mama-n veci să moară.

Dar, de asemenea, cu toții știți
Că-i ceva nimănuia nu-i ușoară
Cînd vrea și el, unit cu frați uniți,
Să dea din datoria către țară.

Să mă iertați că dau exemplul meu
Aici, în pătimitul vostru templu,
Și poezieî, uneori, i-e greu,
Și știți că și poetul e-un exemplu.

În august, cînd ne cheamă struguri copți
Pulverm să fie fantoma unui greier
Dar n-am dormit de zeci și zeci de nopți
Ca am un șantier și eu în creier.

Și, tot la fel, mereu și eu prefer
Un drum fără de capăt, nu sederea,
Și-acest Cenaclu e un șantier,
Ce nu-și găsește somnul niciodată.

Sînt un poet și toată ființa mea
Trudiții mei, vi-i dăruită vouă.
La muncă grea răspund cu muncă grea
Lunîray și eu, pe-o Dunăre de rouă.

Și-acum, că v-a vorbit la toți la fel
Poetului, favoarea asta dați-i,
Ca sub broboada mamei, sub drapel,
Să cheme luîgă versul lui, soldații :

Soldații romani, frumoși și dragi băieți
Voi [illegible] : păcop și halebarda
Pe-o mereu aceiași îmi părcît
La chipatîul patriei de gardă.

Voi pare-ați fost cu Ștefan și Mihai,
Însingerați pe cîmpul de bătaie
Și flîndcă țara v-a zis iarăși : hai !,
Acum sînteți oșteni lui Nicolae.

Și ca-n tabloul grigorescian
Și ca în cîntorii pe lîngă Vodă,
Aveți în ochi durere și aleun
Din marea Mare pîn'la Cernavodă.

Poetul vine-n fața voastră, deci,
Să vă salutăm, să vă-mbrățișeze,
În greu final de secol douăzeci
Cînd toți trăim pe-aceleași mctereze.

Civili și militari, eroii mei
Dați crezămînt acestei blînde spuneri,
Că voi vedeți și intrupați idei
Jos, în tranșeea viitoarei Dunări.

Și dacă nu e, totuși, evident
Și unii cu privire se înșeală
Voi spune că aici e-un monument,
Un monument, dar pe orizontală.

Și îndrăzneți mereu și înțelepți,
Să ascultăm a patriei poruncă,
Nu vesnic în poziție de drepți
Ci zînie în poziție de muncă.

Va fi o zi în viitor, cîndva
În care vom vedea cum se cuvine
Această țară în lumina sa
Și jertfa voastră spre obștescul bine.

Eroii mei, vă fie pîinul cald,
Vă fie plinea bună și înțreagă,
Fiți totdeauna gata de asalt,
Să apărați ființa ce vi-i dragă !

Elevi, studenți, soldați și ofițeri,
Țărani și muncitori la Cernavodă
Să facem totul, și peste puteri,
Remorcă spre-a nu fi, ca-n vechea modă.

Încă-unțit și el în fapta lui
Cu ceilerul — un șantier și-o trîntă,
Poetul care-n viață alta nu-i
Ca frate bun vă vede și vă cîntă.

Așa cum țării-ntregi voi toți îi dați
O altă înfățișare și natură
El stie că-ntr-un tăinuit neșat,
Aveți și voi nevoie de cultură.

Precum vă respectăm și vă iubim
Truditii nostri arhitecți de hartă.
Să respectați cîntîtî și unanim
Pe făcătorii faptelor de artă !

Să ne unim cu toții într-un gînd.
Din noi, în veac, să urce armonia
Trudind, visînd și uneori cîntînd :
De-a pururea, Trăiască România !

ADRIAN PĂUNESCU

(Noaptea de 11—12 august 1982, Șantierul Canalului Dunăre — Marea Neagră)

Să încurajăm bucuria în oameni

Localitatea : Năvodari, 12 august 1982
Condiții de desfășurare : Grădina de vară
Număr de spectatori : 3 000
Aportul organizatorilor : bun
Atmosfera spectacolului : entuziasm sitcodată prea puternic
Calitatea spectacolului : bună
Noutăți : Mihaela Popescu cu un alt cîntec în primă audiție, din repertoriul Mariei Tănase, „Pe vale, țațo, pe vale"
Durata : 4 ore și 20 minute

Aproape albă, surîzătoare, scena grădinii de vară din Năvodari ne așteaptă cu îmbiătișări derivate parcă din produși superpetrolieri.

Spre a nu lua foc de la flăcările propriî, iubitorii de inhalații tabacice au fost rugați preventiv-respectuos să-și realizeze visul ceva mai departe de scenă, lucru valabil și pentru operatorul de lumini Costaș Caracosta, excelent în prestație pe tot parcursul serii. O grădină cu fructe umane se deruia în culori entuziaste în fața unui soare transpirat între nori. La un moment dat a apărut pericolul ca vocea inaltă a Mihaelei Popescu să cheme ploaia, dar nu, cerul și-a păstrat lacrimile spre bucuria vadului agricol.

Cascle dimprejurul grădinii de vară s-au revoltat împotriva țiglei clasice, înlocuind-o cu țigloparticipanți la ceea ce se numește Cenaclul Flacăra. cu fularile nilpilor ce ofereau cît de cît un punct de sprijin erau folosiți în dorința de a vedea, de a fi acolo.

O rumoare răscolea totuși uneori dăruirea artistică, făcînd ca firul legăturii dintre scenă și public să se mai întrerupă. Participanții clandestini la spectacol confundau curățenia atropului de rouă cu bătăcaele tulburi. Toate acestea au făcut ca la Năvodari să fie mai degrabă un spectacol decît o întîmplare de muzică și poezie. Oamenii grădinii aveau nevoie de noi. Pentru prima dată în istoria cenaclului, atunci cînd s-a cîntat un cîntec (Dor de Eminescu) interpretul a dispărut. Locul lui a fost luat de mîile de voci ale celor care de obicei ascultă : spectatorii. Tinerii au fost așa cum simțul trăirii le-a dictat să fie : sinceri, luminoși, cinstiți. Zeci de bilcțele zboară din mînă în mînă spre scenă, mulțumind, sărutînd, solicitînd. Iată cum știu să fie profunzi și subtilmi elevii liceelor nr. 3, 15, 27 din București aflați pe Șantierul tineretului Midia-Năvodari : „Vă adresăm rugămintea de a comunica țării că noi, tineretul României, aflat aici, ne vom face datoria pînă la capăt".

Generațiile se leagă unele de altele, bunicii nu simt dați uitării, iar copiii pun piatră lîngă piatră înălțînd miracole.

Nu sîntem fabricanți de miraje și, ca „avînd o fîntînă în brațe" (A.P.), ne dăruim generos slingînd arșițe intîme nerostite, reală, emoționant, triumfal.

GIL IONIȚĂ

La Mamaia, cîntînd ca fii egali ai României

Localitatea : Mamaia, 13 august
Număr de spectatori : 2 800
Durata : 4 ore și jumătate
Calitatea spectacolului : bună
Atmosfera : caldă și extrem de serioasă
Condiții de desfășurare : Teatrul de vară Mamaia
Aportul organizatorilor : foarte bun

După 23 de zile în județul Constanța, cenaclul ajunge și la Mamaia, unde este primit cu căldură de un public extrem de serios și dornic de artă adevărată. N-aș vrea să mă opresc la amănunte deoarece contribuția membrilor cenaclului este la fel de profundă ca la toate spectacolele noastre, totuși ar fi de amintit evoluția lui Valeriu Penișoară care cîntă „Viltorul", o poezie scrisă de Nicolae Labiș pe cînd prezentul era atît de zbuciumat în Romînia. Vedeți cu cîtă imaginație și cu cîtă inteligență putea Nicolae Labiș să ne îndrume întocmai spre acea gîndire curată și acele idealuri cu care ne întîlnim astăzi prin politica tovarășului Nicolae Ceaușescu. „Să-nvățăm ce înseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim". Îmi permit să subliniez că tocmai această este menirea Cenaclului Flacăra, unde se cîntă în toate limbile pămîntului, unde se dansează fără nici un fel de prejudecată, alături de un public inimos și cald indiferent dacă este din Moldova, Muntenia sau Ardeal. Am văzut foarte multe spectacole [illegible] afirm că [illegible] Cenaclului Flacăra [illegible] în toată Europa. Dragostea față de țară, dragostea față de noi toți, indiferent de naționalitate, șansa pe care o avem toți, reacția publicului, diversitatea programului, coeziunea dintre publicul spectator și noi, membrii cenaclului, bineînțeles cuprinși într-un pumn de valori de către mult iubitul nostru făcător de spectacole, poetul Adrian Păunescu, dau spectacolelor caracterul de unitate și de durată. În ecle ce urmează aș vrea să menționez cîteva din opiniile spectatorilor, scrise în timpul spectacolelor pe bilețele trimise scenei : „Cenaclul nu are vîrstă, o spun din [illegible] Dumitru Daniciei Dobricâ. Acest cenaclu va rămîne vesnic, va arde ca o flacără vie în sufletul meu, fie ca pentru ficeare generație să existe cîte un asemenea act de cultură și fie ca să-l îndrăgească într-atît încît să nu-l cuprindă sfîdîoanele". Dar spectacolul continuă și timpul trece neobservat pentru publicul din Mamaia. Poetul Valeriu Armeanu recită din creațiile sale poezia „Punct de vedere", după care Gil Ioniță reamîntește în cîntec punctul de vedere românesc asupra păcii mondiale în cîntecele : „A treia pace mondială" și „Lăsați-mă să merg pe bicicletă". Astfel, după 4 ore și jumătate, într-o atmosferă de sobrietate și angajament istoric, spectacolul de la Mamaia se încheie, sub cupola imensă de prelată a Teatrului de vară, la cererea insistentă a publicului sub semnul „Jurămîntului la Putna" care omagiază încă o dată pe acela care a fost domnul a toată Moldova, Ștefan cel Mare : „Rîdică-te Ștefan și vezi-ți fiii / Că vremea în lume e grea / Credință vesnică patriei noastre / Jurăm Măria Ta".

ARPAD DOMOKOȘ

Cronici din public

Ceea ce s-a întîmplat aici, la Valea Seacă, în această seară de neuitat, va rămîne un moment unic și minunat, cu profunde semnificații, va lăsa urme adînci în sufletele acelora care au avut fericirea de a se afla alături de noi.

Scriu acum, în acest tîrziu ceas de noapte, și phonesia chiar dacă există a devenit insignifiantă, ea nu mă poate împiedica să așternpe hîrtie măcar o mică parte din bogăția de sentimente care mă bîntuie. A fost sublim, a fost de neuitat, a fost așa cum numai arta aleasă și de înaltă ținută, actul de cultură curat și neaterat poate fi.

A fost un public minunat și sincer, o lume nebună, nebună, nebună, o nebunie frumoasă, o nebunie generată de o fantastică sete de frumos, de cunoaștere. Cîteva mii de oameni s-au redescoperit, au aflat dintr-o dată că lumea nu i-a uitat, că îi iubește și îi respectă și le trimite mesajeri ai dragostei pe cei mai buni ai ei.

A fost o mină de artiști, pătrunși de un suflet mare și-o inimă cît plinea în festul oltenesc, care s-au simțit iubiți, doriți și cîntați cum numai acei ce simt pe umerii lor temelitile țării știu să iubească, să dorească și să cînte. A fost ca niciodată pînă acum, a fost așa cum am dori să fie mereu de-acum înainte. A fost...

Caporal Lucian Nedelcu

Tovarăge Păunescu,

Din cauza condițiilor în care sîntem nu-a fost imposibil să vă trimitem articolele. Ne-am bucura foarte mult dacă acum ar mai putea fi bune la ceva.

Vă mulțumim foarte mult pentru tot ce ați facut pentru noi.

Vine cenaclul ?... Nu vine cenaclul ?... Vine cenaclul ! ! ! A venit cenaclul la Valea Seacă ; de două ori. Tălăre, grație Cenaclului Flacăra, a avut clipe de neuitat, clipe cînd oamenii s-au simțit frumoși tineri, muncitori respectați de artiști și la rîndul lor au făcut pe artiști, admirați și ovaționați de muncitori. A fost un vis, o fericire, a' fost momentul cînd muzica tinără și poezia s-au împletit cu dragostea de muncă și tinerețea.

Oamenii au fost un singur suflet, sufletul celui care a cîntat sau a recitat.

A fost timpul cînd oamenii au fost buni, ca și munca lor, a fost clipa respirației calde și a viselor frumoase.

Trăiască frumusețea !
Despina Marian

„Sindromul Flacăra"

Localitatea : Constanța, 14 august 1982, ora 21
Număr de spectatori : în jur de 9 000
Durata : 4 ore și 45 de minute
Condiții de desfășurare : Grădina Tomis
Calitatea spectacolului : incredibilă
Atmosfera : între foarte bună și teribilă
Aportul organizatorilor : excelent

Nici nu isprăvise Gil Ioniță prima cîntec și din nou se pune problema l [illegible] rilor. Unii strigă să se stea jos, alții s [illegible] stea mai sus, mai la stînga, mai la dreapta și pe acest fond nu înțirzie să apară și replica lui Adrian Păunescu : „Să [illegible] ca această chestiune cu sus, jos, la st [illegible] la dreapta este o problemă pe care [illegible] o rezolvați singuri sau cel mult v-o re [illegible] caporalii". Se izbucnește într-un ris [illegible] tos, după care se așază fiecare pe unde poate, ca spectacolul să se desfășoare normal. Urmează „Sala de așteptare" a acelaiași Gil Ioniță, un cîntec de un lirism

(Continuare în pagina 18)

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR continuă cu succes turneul pe litoralul Mării Negre

(Urmare din pag. a 17-a)

aparte. Se cîntă șoptit și, pe furate, se intră în melancolia cîntecului și a gărilor.

Sigur, un număr de senzație a fost și acela al lui Nicolae Cenan — omul care practică un umor pe care aș îndrăzni să-l numesc de derută, inventiv și spontan, oricînd în stare să declanșeze o avalanșă de risete și aplauze.

Apoi conducătorul cenaclului citește cîteva bilețele, unul chiar foarte interesant care vine cu niște propuneri : „Stimate tovarășe Păunescu, vă supunem atenției următoarele sugestii :

— înregistrați discuri cu cele mai frumoase și tulburătoare cîntece ale cenaclului ;

— realizați filme despre viața cenaclului. Filmați integral cele mai bune spectacole, pentru a păstra pentru viitor momentele extraordinare de emulație și entuziasm pe care le-ați realizat. Nu trebuie dată uitării fantastica fluturare de mîini tinere și nu numai tinere, asemănătoare cu un lan de grîu cu spice coapte, legănate de vînt... Cu mulțumiri, Oana".

Și dintr-o sală care pe ici pe colo mai dă unele semne de rumoare. „Zurgălăul" Mihaelei Popescu reușește să aducă acel inefabil, acel mister care îmbracă dulcea haină a melancoliei. Vocea fermecătoare a Mihaelei Popescu ne-a purtat cu pași sfioși în ținuturi de taină și vrajă.

Admirabil, aș zice, a fost cîntată „Kalinca" de către și mai admirabilul om și artist care este George Nicolescu. S-a aplaudat pe ritmul cîntecului, se aplauda diabolic. În acea seară, în vocea lui G. Nicolescu nu a respirat numai stepa rusă, bîntuită de vînturi lungi și zăpezi molatice, ci și demonul dăruirii a respirat în toate splendorile sale. De multă vreme nu mai citisem atîta bucurie pe fețele unor oameni, ca dealtfel pe toată durata spectacolului. Se trăia intens fiecare clipă, de parcă acei tineri, cu fiecare clipă își făceau intrarea în veșnicie. Oameni despovărați de orice lest. Și ce poate să fie mai frumos cînd bucuria biruie peste prejudecăți ? !

Al. Zărnescu cîntă „Dor de Eminescu" și sala arborează respectul ce i se cuvine aceluia care și-a scris opera în complicitate cu divinitatea absolută. Se murmură ultima vocală a numelui său și timpul se oprește o clipă în dreptul lui Eminescu. Urmează Mircea Vintilă — aceeași voce caldă care a impus un nume cu care, credem noi, se poate scrie oricînd istoria acestui cenaclu, istorie cu nimic mai prejos decît istoria oricărui fenomen cultural.

Recitalul formației „Iris" a fost un recital de mare dăruire. Solistul Cristian Minculescu în zi mare, cum se spune, a ridicat sala în picioare impunînd o nouă terapie pentru tratarea afecțiunilor reumatice — mișcarea în ritm îndrăcit. Au fost momente cînd între scenă și spectatori, practic, nu a mai existat nici o graniță. Se dansa în chip și fel, subliniind parcă un nou mod de a fi ; pentru că nu se poate vorbi de o libertate a spiritului fără o libertate a ființei. Pe aici mi se pare că trece paralela demnității umane și nu prin viscul ideilor anchilozate. Căci pirghia hipnotică a acestui cenaclu rezidă tocmai din libertatea actului de cultură.

Sigur că seara de la grădina Tomis riscă să rămînă o seară memorabilă și-atît, dacă poetul Adrian Păunescu, care fusese nevoit să se retragă în cabină, pe motive de sănătate, nu ar fi revenit. Așadar, ora 12 fără 5 minute, se cîntă „Trăiască libertatea, trăiască România", moment în care reintră în scenă conducătorul cenaclului. Urmează un microrecital semnat de Nicu Alifantis. Se cîntă „Decembre", se face liniște curată. Bacovia își intră în drepturi și parcă mai scoate o toamnă în ediție de lux cu coperți de plumb.

În sfîrșit, la „Actorul", cîntat de Vasile Șeicaru, intră în recital și poetul Adrian Păunescu, surpriză care mă face să cred că nu e departe ziua în care conducătorul cenaclului își va părăsi obișnuita măsuță, „atentînd" la microfonul din stînga. Așteptăm.

Din sală sosește un bilet emoționant : „V-am ascultat la radio în seara zilei de 12 august, vorbind despre constructorii canalului și despre Marin Preda, și-am înțeles că a venit timpul adevărului de care avem nevoie, așa cum avem nevoie de aer și lumină. Noi, fii de țărani care trăim la țară, avem un mare dor de Preda, întreg, și de Eminescu, întreg, avem dor de cineva care să scrie despre durerile țăranilor, veșnic bătuți de soartă. Semnează, Cojocaru Victoria".

A urmat Ștefan Hrușcă, o voce dezlănțuită, curată, în ale cărei inflexiuni se sparg parcă boabe de cristal și tîmple de rouă. Seara din grădina Tomis s-a încheiat cu recitalul său. Ora 1 și 20 de minute. O voce de aur trecea odată cu strigătul cocoșilor de miezul nopții.

Și-am privit acei tineri care uneori sînt cam gălăgioși, alteori cu un exces de zel, ce ar putea să treacă drept obrăznicie, cum își ștergeau lacrimile de pe obraz cu un colț de batistă, atunci cînd Ștefan Hrușcă își spunea „Ruga pentru părinți". Simțeam că în acele momente ceva extraordinar se petrece în sufletele acestor oameni, că sînt mai buni și mai înțelegători. Dintr-o dată devin oameni cu identitate și cu un rost pe lume.

Fără să exagerez, seara de 14 august 1982, de la Constanța, a fost o seară nemaipomenită. A fost, de fapt, o întîmplare în care „sindromul Flacăra" (A.P.) — valabil doar pentru cei care își petrec viața dormind — a căpătat forme întrebătoare, senzaționale.

VALERIU ARMEANU

Cultură tranzitivă la Valea Seacă

Localitatea : Valea Seacă, Tabăra Basarabi, Șantierul național Canal Dunăre — Marea Neagră, 15 august 1982, ora 18

Condiții de desfășurare : în aer liber, la poalele unui deal, aceleași de data trecută, la marginea orașului de carton.

Durata : 5 ore.

Număr de spectatori : 10 000

Calitatea spectacolului : bună

Atmosfera : cele cîteva momente de rumoare au fost repede asimilate de conștiința colectivă care a acționat aici în favoarea artei, ca un act de cultură activă, ca un act de educație.

Noutăți : consemnăm debutul a doi recitatori, militari din tabăra Basarabi, Lucian Nedelcu și Marian Desima.

Apariția lui Valentin Gerea ca solist vocal, cunoscut pînă acum doar ca instrumentist. Revenirea lui Ștefan Dinu.

Aportul organizatorilor : excelent, remarcabil efortul acestora de a organiza aci, unde condițiile sînt mai grele, un al doilea spectacol într-un timp atît de scurt.

Această duminică de 15 august figura în programul cenaclului ca zi liberă. În ciuda acestui fapt, hotărîrea căreia i-am dat curs a fost aceea de a trăi ziua noastră liberă împreună cu oamenii despre care știam că au nevoie de noi. Ne-am reîntors astfel la Basarabi, purtînd nealterată pe retină imaginea nepieritoare a unui deal care cînta, oameni care dansau și se bucurau exprimîndu-și prin aceasta satisfacția împlinirii, nevoii de cultură. Pentru toți aceștia, cenaclul debutează printr-un cîntec compus și interpretat de cuplul Vasile Șeicaru — Nicu Alifantis prin ale cărui versuri semnate de poetul Adrian Păunescu sînt elogiate munca și abnegația oamenilor de aici, biruitoare chiar și asupra momentelor slăbiciunii omenești atunci cînd servesc un înalt ideal.

Seara de la Valea Seacă, întocmai așteptărilor, n-a fost una ușoară. Cîțiva dintre oamenii prezenți, eroi cotidieni ai splendidului efort care poartă numele celui mai îndrăzneț obiectiv al acestor ani de construcție nouă, se aflau într-o motivată dispoziție duminicală (mai cu seamă că era și ziua de după primirea retribuției). Ea s-a dovedit a nu fi rău voitoare, doar mai puțin lucidă. Oricum, conducătorul cenaclului are meritul de a fi știut cum să răspundă solicitărilor venite din partea acestor oameni cum merituos a fost întreg publicul din Basarabi care a înfrînat prin coeziune colectivă orice depășire individuală a limitelor acceptate ale entuziasmului. Ne mișcă faptul că, dincolo de starea pe care reușesc să și-o stăpînească greu în marea lor majoritate, acești oameni ne mărturisesc că sînt fericiți și emoționați de revenirea cenaclului în aceste locuri. Mărturie pentru adevărul sentimentelor lor stau și cuvintele așternute, cum au putut, cum s-au priceput, în bilețele ajunse pe masa conducătorului cenaclului, din care cităm : „Stau aici, la Canalul Dunăre-Marea Neagră, de 6 ani. Am stat ca într-o pustietate. Cît de grea este viața noastră aici pe șantier... Muncim zi și noapte, nu avem timp să vedem măcar un film sau ceva. Noi vă mulțumim călduros din partea noastră că ați venit și ne-ați distrat. Ne-a plăcut foarte mult, parcă am simți că trăiesc. Angelus Aspasia". Înainte de lăsarea întunericului, peste pînza cerului întinsă între coama dealului și boltă, siluetele militarilor întorcîndu-se din schimb, purtînd cu ei încă semnele muncii, dînd oboseala pe bucuria participării la spectacolul nostru ca pe o binemeritată odihnă, sînt imaginea nefalsificată a utilității artei. Și tot din partea unui colectiv de militari, se primește un bilet prin care se cere să fie scandat „Pentru gloria și înflorirea României, de trei ori Trăiască". Piepturile lor au dat atunci întreagă forța rezonantă a acestei „mari și încăpătoare săli", cum se scrie într-un alt bilet : „Trăiască, Trăiască, Trăiască !".

Întreg spectacolul, de la Ștefan Dinu pînă la grupul folk „Ecoul", de la Mihaela Popescu pînă la Mihail Stan, de la Ștefan Hrușcă pînă la grupul „Iris" și de la Arpad Domokoș pînă la Mircea Vintilă, a fost o permanentă încercare reușită în totalitate de a comunica direct cu oamenii care, în ciuda nevoii lor, sînt de multe ori ocoliți de colective artistice. Conducătorul cenaclului, subliniind concepția președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arăta că datoria artei este să fie prezentă mai ales acolo unde oamenii muncesc în condiții grele iar nevoia lor de cultură este comparabilă cu nevoia de apă și de hrană vitală, a pledat pentru prezența vie, activă a oamenilor de artă în mijlocul semenilor. Este momentul în care simțim nevoia să reluăm cîntecul dedicat oamenilor din Valea Seacă, după care poetul Adrian Păunescu recită recenta sa „Odă pentru Cernavodă". Cîntecul lui Nicu Alifantis : „Trăiască România", preluat de toți cei prezenți, a rotunjit momentul de elogiu adresat creatorilor noii Dunări prin cuvintele : „Și dacă vremea trece mai grabnic decît valul / Trăiască frații noștri ce construiesc Canalul / Le fie viața bună, le fie soarta bună / Trăiască frații noștri cu frații împreună / Trăiască toți acela uniți cu datoria / Trăiască libertatea, trăiască România".

Versurile lui Bacovia au sunat, după spusele conducătorului cenaclului, aici ca la noi acasă în minunata cutie de rezonanță pe care au format-o oamenii din Valea Seacă, dar însuflețită acum. Grupul „Iris" a încîntat din nou auditoriul prin explozia talentului lui, printr-o exprimare fără complexe, prin vigoare și sinceritate artistică. În timpul recitalului grupului folk „Ecoul", primit și acesta cu mare entuziasm, o adevărată regie se desfășoară undeva în public. Cîțiva militari cu făclăii în mîini se răspîndesc undeva sus pe coama dealului care cîntă acum „Lumină". Poetul Adrian Păunescu traduce momentul : „Militarii români veghează liniștea artei". Și tot ei, soldații luminii, prin făcliile pe care le aprind, desenează în noapte un vizibil „L" — Lumină, Luptă, Libertate. Acestor oameni le sînt adresate în cîntec : „Vă mulțumim prieteni cu lumina / Voi duceți niște inimi în făclii / Să povestim noi toți cenaclul nostru / Nepoților, în anul 2 000".

Pentru dăruirea lor, oamenii care și-au dorit mult un al doilea spectacol aici la Valea Seacă, și, pentru aportul la organizarea căruia aduce mulțumiri tovarășilor Răceală Nicolae, comandantul taberei civile, colonelului Gurău Nicolae, comandantul taberei militare, Lt. col. Șerea Georgiu, secretarul de partid al taberei, și Lt. col. Tănase George, șeful statului major, conducătorul cenaclului a suplimentat întîmplarea noastră. În finalul său, spectacolul de la Valea Seacă ne-a făcut să înțelegem o dată în plus, cum spunea Adrian Păunescu, rolul tranzitiv al artei într-o societate ca a noastră, prin aceia că oamenii se schimbaseră chiar în cursul întîlnirii noastre, devenind fără îndoială mai buni, mai curați.

Noi înșine ne simțeam altfel decît la venire, cu o experiență mai bogați, prieteni definitivi ai unor oameni pînă mai ieri necunoscuți.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Mangalia, cel mai rotund spectacol

Localitatea : Mangalia, 17 august 1982, ora [illegible]

Nr. spectatori :3 000.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : entuziasm deplin ceea ce a dat rotunjimea acestei sărbători a muzicii și poeziei.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Ne reîntoarcem la Mangalia cu bucuria de a regăsi, începînd cu orele 20, un public cald, energic, nerăbdător de a gusta din adevărul muzicii și poeziei, de a da dovadă de o reală receptivitate la valoarea artei, artă propagată cu înaltă conștiință de această mare instituție care este Cenaclul Flacăra.

Comuniunea dintre public și cei prezenți pe scenă s-a făcut rapid, într-o atmosferă de intimitate și bună dispoziție. Aceasta, datorită faptului că știm și avem libertatea de a ne mișca, de a dansa, de a fi noi înșine, de a transforma scena într-o adevărată mare de duh și de lumină. Într-un cuvînt, epicul de scenă dă o originalitate și profunzime tuturor întîmplărilor Cenaclului Flacăra.

În această seară, remarcăm printre spectatori prezența a trei personalități, oameni ai literelor : D. R. Popescu, Octavian Paler, Petre Sălcudeanu.

Numeroasele bilețele primite din sală, unele mai hazlii, altele referitoare la grave probleme de viață, ne atenționează prin sentimentele lor. Iată semnul de dragoste și recunoștință al Elenei Popa, o simplă spectatoare : „Vă mulțumesc pentru tot ce spuneți, pentru tot ce cîntați, pentru tot ce faceți pentru noi. Sînteți cu toții oameni de suflet, oameni ai sufletelor noastre". Adeziunea publicului, magnetismul poetului Adrian Păunescu de a-i atrage și de a-i invita la o totală participare pe cei prezenți în sală se pare a fi remarcabilă. Ce minunat răsună în noapte ca o orgă de voci într-o catedrală fără cupolă „Dor de Eminescu", „Decembre", „Rugă pentru părinți", „Lumină", „Trăiască România", „Nu uita că ești român" și altele.

Imaginea zecilor de luminițe ridicate deasupra capetelor este monumentală și unică, întregind cadrul de totală bucurie și dăruire, încît „Cenaclul Flacăra arde cît toate inimile tinerilor din România", așa cum ne scriu Corina, Dana și Liliana.

Respectul de a asculta în deplină liniște piesele lirice, interiorizate se alătură spiritului tineresc de exteriorizare și exuberanță la piesele ritmate, dansante. Astfel au fost reascultați : Nicu Alifantis, Arpad Domokos, Constantin Dragomir, Grupul „Ecoul", formația Flacăra-Pop, Ștefan Hrușcă, Grupul „Iris" (care a conferit încă o dată un exemplu de vitalitate hard-rock, cît și o prezență scenică agreabilă, originală), Vasile Penișoară, Grupul „Poesis", Vasile Șeicaru și Mircea Vintilă. Regăsim în George Nicolescu, artistul complex, deținătorul unui repertoriu variat, de la cîntecele Beatles-ilor, la superbul cîntec valah „Foaie verde spic de pline", pînă la compozițiile proprii „Ca lumina ochilor", „Celei care pleacă", „Rock de dragoste", „Ordinea de zi".

Stăpînit de o imensă încărcătură emoțională, actorul Mihail Stan (denumit și biblioteca ambulantă) ne transmite prin mesajul artei sale sensibilitatea, forța unui mare recitator, interpretînd poemele „Mistrețul cu colți de argint" de Ștefan Augustin Doinaș și „Monologul puiului de vulpe" de Evgheni Evtușenko. Numerele umoristice prezentate de Nicolae Cenan și grupul „Mesaj" sînt primite cu o cascadă de rîsete și cu ropote de aplauze.

Cea mai rotundă întîmplare de muzică și poezie a actualei stagiuni a cenaclului Flacăra, cea de la Mangalia din noaptea de 17 spre 18 august, a început sub semnul „Dorului de Eminescu", cîntat de Alexandru Zărnescu și șoptit de Adrian Păunescu și de toată lumea prezentă și s-a încheiat cu „Oda în metru antic" a lui Mihai Eminescu, recitată de Adrian Păunescu și murmurată de toți cei prezenți, ca într-un ritual venit să sublinieze la orele unu și jumătate noaptea eternitatea geniului românesc.

MIHAELA POPESCU

Cinci logodne cu inelul lui Saturn

Localitatea : Saturn, 16 august 1982

Locul de desfășurare : Grădina de vară.

Număr de spectatori : 2 500.

Calitatea spectacolului : bună.

Atmosfera : reținută la început, entuziastă pe parcurs.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Durata : 5 ore și 30 minute.

Noutăți : Dar de nuntă (Ecoul — Adrian Păunescu), Slavă ție (Constantin Dragomir — Ion Nicolescu), Inutile sedințe (Valeriu Penișoară — Adrian Păunescu), Valorile (Nicu Alifantis — Adrian Păunescu), Fug cu timpul (Iris — Ilie Adrian).

Cenaclul Flacăra începe șoptit azi la Saturn, în fața unui public cît se poate de ciudat, public care mult mai tîrziu avea să-și dezvăluie inima în fața noastră. Dar asta nu ne sperie, dimpotrivă. Deschidem o seară a premierelor muzicale : Ecoul — **Dar de nuntă**, versuri Adrian Păunescu ; Constantin Dragomir — **Slavă ție**, versuri Ion Nicolescu ; Valeriu Penișoară — **Inutile sedințe**, versuri Adrian Păunescu. Cîntece bune, demne de oamenii care le-au făcut. Ecoul, păstrîndu-și stilul și personalitatea, Constantin Dragomir și-arată adevărata lui față, surpriza însă o constituie Valeriu Penișoară care a făcut un șlagăr. Să nu-ți vină să crezi !

Cerul e-nnorat, bate vîntul, publicul se deschide și-ncepe să cînte. Un sentiment teribil de pace și liniște domnește peste toți acești oameni. Muzica și poezia ne domină și-am dori să fie singura noastră amenințare. O perioadă Adrian Păunescu se retrage. Între timp scrie poezia **Valorile**, care avea să devină a patra premieră absolută a acestei seri. Și așa am intrat în ziua de 17 august. Cu Iris care aduce pe scenă a cincea premieră muzicală — **Fug cu timpul**, versuri Ilie Adrian. Urmează Hrușcă, acest minunat blond al generației tinere, Vintilă, Zărnescu, Șeicaru...

Se dansează pe gard, pe scenă, în copaci, în sală și în împrejurimi. După cinci ore și 30 de minute ne luăm rămas bun de la Saturn și de la oamenii lui. Rămîneți cu bine !

NICU ALIFANTIS

P.S. Cu această cronică, am senzația că nu doar un cîntăreț poartă numele Nicu Alifantis, ci și un gazetar talentat. Așa să fie ! (Adrian Păunescu).

În fiecare zi au avut loc la Eforie Nord manifestări ale Cenaclului cu caracter de lucru și de spectacol. Astfel s-au petrecut în total manifestările cu numerele 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617.

CENACLUL FLACĂRA PE STADIONUL „1 MAI" DIN CONSTANȚA

La cererea publicului constănțean, ca și a celor aflați în această perioadă pe Litoral, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, se va întîlni cu iubitorii poeziei și muzicii tinere duminică 22 august a.c. pe stadionul „1 Mai" din Constanța, la orele 20. Bilete pentru acest spectacol pot fi cumpărate la casa de bilete a Casei de cultură din Constanța, la Discoteca tineretului din Mamaia și prin organizațiile U.T.C.

Cenaclul Flacăra rămîne în județul Constanța cîteva zile după data fixată pentru încheierea turneului. Se preconizează organizarea unor noi manifestări de poezie și muzică în zilele de 24, 25, 26 august. Date despre aceasta se pot obține în stațiunile respective și de la Radio-Vacanța.

● Constelația lirei ●

Probleme de educație [II]

(Urmare din pagina 1)

ruia îi pleacă omul din sala de ședință, căruia nu-i vine omul în sala de teatru, cărula nu-i cumpără lumea publicația, cărula nu-i ascultă postul de radio sau de televiziune ?

Adevărul e că doctrina „prin oameni și pentru oameni" nu poate fi înțeleasă decît în toți termenii ei și ea nu se exprimă decît în toți termenii ei. Dacă nu e realizată prin oameni ideea nu ajunge la oameni și dacă nu e realizată pentru oameni ea nu poate fi implinită de oameni.

In domeniul ideologic, plictiseala este la fel de cumplită ca și un război, mai puternică și mai devastatoare pentru conștiințe decît acesta.

Atunci cînd oamenii moțăie într-o sală de ședință, atunci cînd din sarcină se adună cetățenii la activități culturale, educația nu numai că nu are eficiență dar chiar determină treptat o reacție negativă, de respingere în rîndul oamenilor.

Dați ideea piesei Othello unui scriitor idiot și atît de proastă va fi lucrarea literară pe care o va scrie încît Othello și Desdemona se vor sinucide după primele replici pe pagina de hîrtie.

Ideile mari trebuie susținute fermecător, ele trebuie să fie în stare să convingă nu doar de justețea lor generală; ci și de aplicabilitatea lor imediată. Nu adevărul este totul, ci și capacitatea de a-l transmite și de a-l face pe om părtaș al acelui adevăr ; nu există idee mare care să convingă în sine fără implicarea pe viață și pe moarte a unor oameni adevărați în transformarea ei din idee în idee eficientă. Desigur că eficiența spirituală e mai greu de măsurat, dar dacă toate pîrghiile societății vor funcționa corect, eficiența va putea fi totuși măsurată corect. Îndrăznesc să încep să cred că educatorii care nu reușesc în acțiuni politice, culturale, să miște oamenii, să-i apropie de idoile pe care le susțin, nu trăiesc ei înșiși acele idei ca pe niște convingeri, ci ca pe niște sarcini de serviciu momentane și circumstanțiale.

Cînd în Dieta de la Sibiu, plictisit și nervos de prea lungile dezbateri cu privire la situația premergătoare anului 1848 în Transilvania, Avram Iancu s-a ridicat și le-a spus — atenție, n-a spus oricui, ci a spus colegilor săi de ideal și de revoluție — „Domnilor, vorbiți mai departe, eu plec în munți și fac revoluție"! izbucnea în el și străluceа în ochii lui esența unui popor căruia îi place limba pe care o vorbește, dar care mai presus decît orice iubește înfăptuirea, concordanța dintre fapte și vorbe, acțiunea.

Să nu uităm că a emite simple idei juste sau simple idei care au părut la un anumit moment juste, nu mai înseamnă astăzi nimic. A-ți exprima adeziunea față de politica Partidului Comunist Român în momentele istorice în care acest partid este conducătorul acestei societăți nu e un act de curaj. A face însă prin viața ta dovada acestei adeziuni, a deveni emițător de idei în stare să suscite și în alții interesul și dragostea față de ele, înseamnă ceva.

Nu cred în acele idei care mă plictisesc, care mă dezarmează, care mă fac să gîndesc la altceva decît vor ele să-mi spună și nimeni nu poate crede într-o justețe abstractă pe care practica o trage în fiecare clipă de mînecă spre a ajunge într-un tîrziu la concluzia că în acea mînecă nu mai e de mult nici o mînă.

A lua idei ale partidului și a le minimaliza prin incompetență, a le caracteriza prin prostie, a le submina prin iritarea oamenilor cărora te adresezi reprezintă acte prin care cei ce le comit cer în mod indirect și involuntar dar imperios și urgent reintegrarea în clasa I elementară și repartizarea unui abecedar pentru fiecare. Dacă-i vorba de calitate, atunci să așezăm sub zodia calității și a producției nete, adică a valorii adăugate, și educația. Nu spre a-i pretinde educatorului să producă valori financiare, ci spre a-i impune să producă în oameni acea stare de spirit care să-i înarmeze în lupta pentru producerea valorilor materiale, spirituale și chiar financiare de care societatea are nevoie.

Un om care crede în prospețimea și adevărul unei idei emise în seara aceasta la teatru, sau cinema, sau cenaclu, va fi mîine un om al muncii în deplinătatea puterilor sale și în stare să răstoarne și munții.

Iată de ce educația nu e deloc străină de angrenajul social, ea este ca un ulei tămăduitor care leagă toate articulațiile societății și într-o asemenea măsură ne-am obișnuit cu ea, încît n-o numim decît dacă scîrțîie vreun fragment al organismului din lipsa uleiului care-i dădea cursivitate și mobilitate tăcută.

„Socialismul, prin oameni și pentru oameni", preconizat de președintele Nicolae Ceaușescu, nu trebuie lăsat în seama unui singur om și anume a aceluia care a lansăt minunata și luminata idee.

Un popor întreg va trebui să confirme ideea care de fapt îi privește personal pe acel popor — socialismul prin oameni și pentru oameni.

Este și unul din motivele pentru care, cred tot mai mult că prin cuprinderea sa în popor, partidul cîștigă în energie și eficiență. Înțelegînd așa cum se cuvine ideile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la „socialismul prin oameni și pentru oameni" simțim că pe scena istoriei trebuie să se manifeste puternic un nou tip de activism. Nu numai activist de partid ci și, prin întărirea rolului său de slujitor al intereselor patriei, activist de popor.

Noaptea în șapte zile

Unul duce omenirea-n război
altul de-abia își duce lingura la gură
unul pîrjolește orașe și sate
altuia îi înflorește un măr în bătătură

unul n-are cu ce să-și clădească o casă
altul pleacă să-și plimbe indiferența pe lună
unuI minuiește o planetă întreagă
altuia îi lipsește o mină

unuia îi e lehamite de atîta mîncare
altul n-a mîncat de-o săptămînă
unul a uitat să mai plece
altul a uitat să rămînă

unul visează case cu bani
altul o femeie frumoasă
unul scrie că vrea să cucerească pămîntul
altul că vrea să se întoarcă acasă.

RODIAN DRAGOI ■

În somn...

În somn mă-ntoarc la tine, mamă
Să-mi dibui somnul cel dintîi
Mi-e cingele întreg o rană
Și dorm pe plîns la căpătîi

În somn mă-ntoarc la tine, mamă
Să mai adorm în somnul tău
Ce m-a hrănit în întunerie
Cu semnele de bun și rău

Mi-e somn de tine, mamă dragă
De noaptea ta ocrotitoare
Mi-e trupul vînăt de lumină
În zori mă arde și mă doare

Întoarce-mă din nou în tine
Ingenunchează-n fapt de timp
Dă-mi leacuri să mă string din lume
Într-un grăunte de nimic...

VICTORIA MILESCU ■

De la o vreme

de la o vreme nu mai știm zîmbi
chiar dacă dreptul la zîmbet este lege
zadarnic așteptăm în prag de miazăzi
descîntec de iubiri să ne dezlege
cînd umbrele au început să ni se pară
prea grele și prea tuburi pentru cîți
sîntem

dar nu înlocuim cu umbrele o țară
și nici iubirea singelui cu un poem
ne mistuie adevărul fierbinte ca o lavă
și-am învățat degeaba programul la spitale
și farmacii de gardă cînd planeta e
bolnavă
și îl purtăm în singe boala de vocale.

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU ■

Către

"Pentru tine nu mi-au ajuns
toate graiurile lumii...
Tu ești cuvîntul pe care
de milenii îl caut frunzărind
cenușa bătrînelor dicționare.
Pentru tine am murit de mai multe ori
fericit ca un cașalot
ajuns în sfîrșit în apele Ecuatorului.
(Tîrziu renășteam lîngă
insula Phoenix, prin tre ciudatele
corăbii
încărcate cu ceață și jar olimpian...)
Despre toate ți-aduc mărturie
cămașa mea arsă de strigăt sub care
însă pulsează numele tău.
Te-am iubit pe toate meridianele globului !
Te-am iubit la tropice
și la poluri — pe țărmul Mării Bering
și la Capul Horn...
Te-am iubit în marile metropole
ale fierului și-n acele obscure cartiere
unde așteptam ninsoarea
ca pe-o tîrzie veste din Candoria.
Tu ești somnul pe care eu nu pot să-l
dorm,
aurora pe care-o întîmpină mateloții
escaladînd catargele roase
de sarea solitudinii.
Lîngă tine devin un biet nume
slăbiștl de vameși în zori la străinul
ceas al apelului general...
Pentru tine nu mi-au ajuns
toate graiurile lumii.

IOAN EVU ■

A douăsprezecea elegie torențială de amor

„Ce-ai să te faci, Doamne, dacă mor ?
. . . . . .
cu mine rostul tău dispare."

(Rainer Maria Rilke)

...știu că totul s-a spus și nimic nu
s-a spus (că Sisif va fi strivit pînă la urmă
de BOLOVAN, că pe vremea cînd eram
un drac de
popă
am făcut cerere la ministerul cultelor să
am DUMINICA liber, că femeile ne
supără doar de trei ori pe zi și a
patra oară nu ne fac mîncare)
...știu că totul s-a spus și nimic nu s-a
spus (că amicul meu Canetti n-a mai fost pe
la mine de niște timp, că viața mea
se face dans, dans, dans, dans vinovat de
condiționea lui de dans, că Rilke e sfîșia lui
Rilke omorită de Rilke, că umbra lui
Rainer acoperă
poemul meu pestriț, negroid, romboidal)
...știu (și mă bucur pienar !) că sunt
contemporan cu Romica Puceanu (fosta
mea colegă
de la Sorbona)
...știu că totul s-a spus și nimic nu
s-a spus (că această elegie e de fapt un
dulce necrolog dansant, că dimineața
asta a
răsărit din mine, că soarele e un fior, că
riul
trece peste inima mea, că riul trece,
inima rămîne, că
nu-l bun gardul de spini (nici
mîndruța din vecini, că gardul de spini se
usucă și mîndra din vecini te uită)
...știu că totul s-a spus și nimic nu s-a
spus

dar lăsați-mi această grijanie brună,
această femeie
dumnezee, dulce bizdiganie, întunecată
gîzganie, această
Mariană logojană
pînă azi și pînă ieri, pînă poimarți, pîn'
la iarnă
care, încolăcindu-mă-n povarnă, îmi
cetește Rilke și-apoi tace
aaaaaaaah, întărită-i drace că și mie-mi
place !

DAN DAVID ■

Amintirea eroilor

E momentul zîmbrilor să alunece
pădurea
cu aprig trup și alunecare prin timp
coborînd din blana lor cu stăpînii
adumbriți de pogorîrea din chip
ei cu măști de simbol și putere
vor să pătrundă în adîncul cetății de fag
aici prin pădurea cu pîete
căutînd femeile frumoase cioplite-n cerul
pribeag.

Sunet blînd de adîncime și clopote trece
prin țesutul pădurii încercuită de fagi
aici se spală sufletul oamenilor cu trepte
aici se caută sufletul românilor printre ani
tot aici începe vînătorul să iubească
măștile cu care zîmbrii împodobiți
au ieșit din colinde să depene
amintirea eroilor în ei pomeniți.

FLORENTIN PALAGHIA ■

Ascensiunea lui August

Înaripate, clipele
Se împletesc cu voințele,
Animate de factorul Om
Și factorul timp senin,
Deșertînd din desaga lor de aur
Împlinirile din brațele de faur
Ce dau nouă carate vieții.
Inimile, înfierbîntate de soarele de August,
În mod justificat, emană toată căldura
Strînsă-n piepturi, deschise larg spre zare,
Întru rotunjirea zilelor cu senzuri.
Holdele galbene, de mult și-au deșertat
boabele de grîu,
Lăsînd locul porumbului verde ce așteaptă
rodnicia din toamnă.
Brațele se avîntă, molcome, pentru
întruparea angajamentelor,
Strînse în buchete de nestemate.
Vetrele, în straie de sărbătoare, lucesc în
luminile
Binefăcătoare ale lui August 23,
Mărturisind, astfel, cititoriile.
Zarea, albastră ca marea, își schimbă
fața în culori de vis.
Omul hărniciei dăruiește, zilnic, podoabe
din inimi de foc,
Împodobind fruntea zilelor de August
Și a celor ce vor veni apoi.
Înaripate, clipele
Azi, se împletesc cu voințele,
Deșertînd în jur luminile lui August.

HORVATH DEZIDERIU ■

Semn

Cu o stea gîndul său semăna
În seve sîngele său fremăta
În izvoare cîntecul său visa
În inimi cuvîntul său binecuvînta.

Atunci de ce l-au mai spus învinsule
De ce l-au mai decapitat
Dacă iluziile sale ne apărau ?

Să ne putem cere iertare
Și să ia odată ființă
Academia părerilor de rău.

GHEORGHE LUPAȘCU ■

Lecție de logică

Să presupunem
că lumea este
numai a păpușilor ;
fiecare pasăre va aduce un vis,
în fiecare poartă
va răsări un copac
cu fructe de duminică,
albul va coborî în oglinzi,
prin mîinile noastre va trece
cartea cu jocuri romantice.
Să presupunem
că lumea este
numai a păpușilor ;
fiecare din noi
va trece prin cartea de vise.

EUGEN PELIN ■

CURIERUL LITERAR

Rădulescu Gh. Interesantă cercetarea asupra poeticii lui Panait Cerna, dar de ce n-o trimiteți unei reviste literare ? **Emilia Albu.** Încercările nepoatei sînt lipsite de valoare artistică. **Adriana Jacotă.** Constatăm că aveți o oarecare îndeminare, dar numai atît. **George Călin.** La ce bun atîta grandilocvență care nu poate emoționa pe nimeni : „fîntîni de dor / și lupte necunoscute încă în istorie / stau pe brațele tale / ca într-o Mare Cartă a Civilizațiilor" ? **Ioan D. Groze.** Nimic deosebit în încercările trimise ; doar, poate, faptul că, profesor fiind, ne-ați scris : „De ce nu-mi lăi / lumina primei primăveri / Cu tine ?" Vă supără cumva forma corectă lei ? **Arsenoiu Ștefan.** Sub un titlu ca **Divertisment** ne scrieți, cu foarte multă seriozitate, următoarele : „Durerea cuprinsă între limite infinite / Este nemărginit de violent aplicată / La capetele intervalului deschis al ființei mele" ; nu înțelegem de ce vorbiți atît de matematic și neinspirat despre lucruri atît de complicate ! **Ardelean Mioara.** Între cele 70—80 de poezii, lipsite de valoare artistică, s-a strecurat și un sonet de 16 versuri (!) în care prima strofă e : „Vrei s-auzi vorbe frumoase / Ce n-auzi în orice loc ? / Stai și-ascultă toate-aceste / Poate ți-or fi de folos". Nouă nu ne sînt de folos și, din păcate, nu v-au folosit nici chiar dv.. dovadă fiind acest categoric nu. Același categoric nu și pentru următorii : Petcu Sandu, Copăceanu Costică, Girlan Gabriel Do in. Maria Vălejianu, Mercaș Katia, Giurcanu Neculai, A. O., Lencan E'eflerie, Mironov Maria Miclos Iosif, Adrian Doxan, Szekely Ambrozie Bogdan Manea-Tăbăcel, Gabriel Stănescu, Gheorghe I. Mitrofan, Luminița Potîrniche, Muntenescu Ștefan, Monica-Eliza Lucu-lescu, Tamara Ciupercă, Mircea Dumitriu, Sîrba Georgeta, Victoria Constantin. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

NICOLAE DRAGOȘ:

(Urmare din pag. a 11-a)

cii sale, un asemenea „personaj" istoric și-și vor asuma libertăți de creație dincolo de libertățile îngăduite, legale. Așa s-au afirmat marile conștiințe ale culturii universale, trăind dincolo de epocă, în eternitate. Libertatea lor a fost libertatea de a descifra în adîncul ființei omenești marile disponibilități către creație și frumos, de a demonstra prin opera lor o indestructibilă încredere în altitudinile morale, în sensibilitatea pilduitoare a omului. Mai mult, adevărații creatori și-au asumat și libertatea de a admite riscul în numele dobîndirii unei libertăți autentice, inexistentă la un moment dat.

Și iată că ne aflăm azi într-o societate pentru care libertatea de creație, ca libertatea în general, dealtfel, trebuie definită din perspectiva unei viziuni superioare, într-o accepție nouă. Niciînd, este credința mea, creatorul nu s-a aflat în fața unor orizonturi creatoare atît de generoase. O societate care nu doar proclamă omul drept suprema valoare, dar acționează pentru ca acest deziderat teoretic să se întîlnească cu echivalențe practice corespunzătoare, va fi o societate în care creatorul își va afla climatul ideal. A cere unui scriitor să fie cu poporul său, să-i surprindă realitățile existenței, ale aspirațiilor, înseamnă a-l înscrie în spațiul unei depline libertăți de creație. Într-un cuvînt, este evident pentru oricine că nu problema — fie practică, fie filozofică — a libertății de creație, a definirii ei, a existenței ei reale, se va afla în prim planul preocupărilor individuale ale creatorilor, ci o alta, derivînd din aceasta, tot atît de importantă ca aceasta : ce facem cu această libertate de creație pe care o avem cu adevărat. Folosim întotdeauna pe măsura condițiilor sociale și morale ale timpului talentul nostru pentru a propune prezentului și — de ce nu ! — posterității opere originale, valoroase, sau citeodată, grăbiți, într-un secol grăbit, producem doar lucrări ce sînt mai degrabă rezultatul unui reflex, decît al unei meditații profunde ?

În ultima vreme, în documentele partidului nostru, în cuvîntările secretarului general al partidului, exigențele valorice, exigențele calității și ale originalității au dobîndit o pregnanță aparte. Ce libertate mai mare putem să ne dorim decît aceea prin care sîntem îndemnați să reflectăm asupra originalității și durabilității scrierilor noastre ? Iar acestea nu sînt de imaginat în afara curajului creator, a luptei cu inerțiile lăuntrice, dar și cu ticurile, cu moda, legiferate citeodată drept calități de către comentatori grăbiți ai literaturii. Libertatea de creație este deci, în concepția mea, în primul rînd o îndatorire asumată față de tine însuți și față de cei pentru care năzuiești lucrarea artistică. Ea nu are nimic comun cu gesturile spectaculoase epatante, cu imaginarea artificială, nefirească, a unor cazuri și situații imposibile ci trebuie căutată în primul rînd în puterea de a desprinde din adevărurile infinite ale unui timp pe cele cu adevărat esențiale, semnificative, de a avea orgoliul — nu neapărat declarat cu megalomanie și insistență obositoare — de a semnifica prin propria lucrare artistică, de a conferi durată unor adevăruri ale epocii, adnugîndu-te astfel marii lucrări de creație care, operă a personalităților ființă, devine în timp, într-un fel, și o operă colectivă.

Avem libertatea de a citori prin cuvînt, culoare, sunet, prin toate instrumentele ce se orchestrează în vederea edificării culturii și creației unei epoci, o statuie a unui timp, o statuie către care să privească cu sentimentul că-i reprezintă, că nu modifică poleind sau degradînd concretul prezentului, și oamenii prezentului, și oamenii viitorului. Privind umbrele inevitabile de pe chipul acestei statui, mereu altele, pentru că soarele în mișcarea lui ne modifică locul, să putem vedea pînă și în adîncul lor luminile timpului căruia îi sîntem contemporani. Fără o asemenea obsedantă preocupare, putem risca să mistificăm statuia reală a timpului nostru și să cheltuim în mod nefertil, dacă nu deriziriu, o libertate care este de esență.

VIOREL MĂRGINEAN:

(Urmare din pag. a 11-a)

tice diverse, prin care omul de creație să se poată manifesta plenitudinar. Nimic nu îngrădește, astăzi, la noi, dezvoltarea liberă a artistului, originalitatea demersului său, afirmarea sa prin mijloace pe care nu i le dictează decît propriul său talent. Marele ideal al unei arte revoluționare, umaniste, pusă în slujba țării și a poporului, poate fi astăzi slujit — și este slujit ! — printr-o largă arie de modalități expresive, în care punctele de vedere proprii ale artiștilor se contopesc ca și pietrele unui mozaic, cu valori diferite de strălucire și greutate.

Din această perspectivă, continua perfecționare constituie o sarcină permanentă și pentru artiști. Dacă se vorbește de *calitate* în toate sectoarele de activitate, cu atît mai mult arta nu poate fi concepută în afara valorii, a calității. Libertatea acordată artistului nu trebuie să ducă la dezagregarea artei, ci, dimpotrivă, la perpetua ei ridicare. Iată deci că societatea, poporul îi cer astfel artistului. Într-o firească replică a generosului statut pe care i-l acordă, să fie responsabil și exigent față de el și de arta sa. Așadar, de libertatea de creație, de modul în care și-o asumă, răspunzător este, în primul rînd, creatorul, dar nu numai el. În artele plastice — și cu deosebire în arta de for public, în artele monumentale — „comanda socială" se manifestă într-o formă mult mai evidentă decît în alte domenii. Artistul primește comenzi din partea unor iubitori de artă sau chiar din partea statului. Or, calitatea lucrărilor realizate în consecință depinde în mare măsură de felul în care societatea, factorul de comandă deci, cunoaște posibilitățile unui anumit creator. Ea trebuie să-l stimuleze și să-l solicite în sensul talentului lui, iar față de această preocupare artistul trebuie să răspundă cu talent, cu pasiune și cu dăruire. Avem un exemplu întristător în trecut de neglijare a acestor exigențe, în cazul lui Paciurea, acest artist deosebit, de înaltă valoare, care nu a avut șansa să primească niște comenzi pe măsura talentului și înzestrării sale pentru arta monumentală. La noi, astăzi, s-a făcut foarte mult în această direcție. Statul solicită și sprijină materialicește artele monumentale, care altfel nu s-ar putea dezvolta, și este un adevăr incontestabil că acest sector al artelor plastice cunoaște, la ora de față, o deosebită înflorire. Este cunoscut cît de multe monumente ecvestre, mozaicuri, fresce au fost realizate — grație subvențiilor de stat — în diferite orașe ale țării, în unele centre civice noi, în locuri istorice importante. Face parte dintre responsabilitățile majore ale artistului de azi să răspundă cu artă nevoii de artă a omului contemporan.

O condiție de care depinde strîns manifestarea libertății de creație în artele plastice, este cum spuneam mai sus, pregătirea artistului. Accentuez din nou asupra acestui lucru. Fără o serioasă pregătire de specialitate, un artist nu se poate găsi pe sine, nu poate ajunge la forma de expresie care să ilustreze perfect concepția sa artistică și să răspundă marilor cerințe ale epocii. Arta nu este o îndeletnicire de timp liber, ci o vocație profundă, susținută pe o pregătire complexă. De ce uceniceau oare cîte 15 ani pictorii din vechime, pînă să se desprindă de maestrul lor, pînă să devină ei înșiși ? Evident, pentru a deprinde meșteșugul dificil al propriului lor talent. Trebuie deci să fim atenți cu pregătirea artiștilor noștri. Învățămîntul artistic își are comandamentele sale proprii, care, trebuie s-o spunem, nu sînt respectate întotdeauna. Nu este nici locul să detaliem această problemă. Un singur lucru trebuie însă subliniat : să veghem să nu se ajungă în situația ca un absolvent al Institutului de arte plastice să fie un „amator cu diplomă", ci, dimpotrivă, un artist format, stăpîn pe arta sa, la nivelul cerințelor exprimate în repetate rînduri de însuși secretarul general al partidului.

Societatea noastră oferă artiștilor plastici multiple posibilități de a-și exercita libertatea de creație. Întîi de toate, însăși constituirea lor în Uniunea artiștilor plastici, cu toate filialele ei județene, constituie o expresie elocventă a modului în care statul nostru sprijină activitatea artiștilor. Contactul direct cu publicul, prin expozițiile republicane, municipale, personale, documentările în care plasticienii pot să cunoască locuri, oameni, viața de zi cu zi a acestora, pentru a le reflecta apoi în operele lor, ca și existența taberelor de creație, achiziționarea unui mare număr de lucrări plastice de către stat — sînt tot atîtea argumente în sprijinul ideii că artistul dispune, la ora actuală, în societatea noastră, nu numai de libertate, dar și de ample posibilități de creație. Datoria lui și menirea lui este de a folosi această libertate de creație, de a o pune în slujba artei, care, la rîndul ei, trebuie pusă în slujba societății. Artistul nu creează pentru sine însuși, ci, în primul rînd, pentru ceilalți. Arta adevărată trebuie să fie permanent conectată la problemele epocii pe care o reprezintă, ea trebuie să răspundă nevoii de mai bine și de frumos a oamenilor.

ALEXANDRU OPREA:

(Urmare din pag. a 11-a)

ceste ginduri : „Sufletul unui artist e un receptacol al durerilor celor din jurul lui, numai pînă în momentul cînd se simte covîrșit el însuși de o mare suferință. Din clipa aceasta, în opera lui nu se va mai desluși plînsul altora : se ivesc lacrimile lui. Ca un ostaș în avîntul luptei străpuns de un glonte dușman va rămîne pironit locului spunînd : luați-mi steagul din mînă și-l duceți voi la izbîndă, pe mine lăsați-mă la marginea de șanț, cu visul meu fulgerat și cu ranele mele".

Cuvinte frumoase, de o netăgăduită superbie, dar — mă grăbesc să precizez — desvăluind o viziune excesivă ascetică, întrucît nu se poate stipula o opoziție fatală între sentimentele strict individuale ale artistului și cele ale colectivității. Așa cum demonstra G. Călinescu, într-un eseu pe o temă asemănătoare, toată problema nu e de a se reprima, în vreun fel, trăirile personale, ci de a se „topi subiectul cu obiectul în conceptul mai larg de umanitate".

Am amintit aceste adevăruri fiindcă, nu o dată, adversarii noștri ideologici încearcă să le deturneze sensul lor exact, mergînd pînă la a acredita sloganul stupid că îmbrățișarea unui ideal umanist revoluționar ar însemna o „îngrădire" a libertății de creație a unui literat sau artist. Mi se pare superfluă dezvăluirea falsității unei astfel de teze, încît ne mulțumim să amintim cele arătate de Panait Istrati care, constatînd existența a două categorii de artiști, „artistul turnului de fildeș" și „artistul revoluționar", afirma : „Ceea ce îi deosebește e sufletul, adică inima lor, Artistul revoluționar nu poate înălța înnuri frumuseții în mijlocul unei omeniri slute. El este deopotrivă de sensibil față de nedreptate sau frumos, cetățean al lumii, frate al celor asupriți și, în aceeași măsură, artist. Artistul revoluționar are, pe deasupra, simțul responsabilității, la care-l obligă morala talentului și a inteligenței".

Așadar, acordînd întreaga importanță preocupărilor legate de împlinirea deziderateior specifice ale artei, artistul revoluționar are în plus sentimentul responsabilității, al moralei talentului și a crezurilor sale — iată, în fond, cheia unei concepții superioare a libertății de creație.

Se știe — și nu vedem de ce n-am reaminti — că, în acea perioadă din istoria țării noastre cînd au avut acces concepțiile dogmatice, ideii de slujire a cauzei revoluției i se dădea un înțeles îngust și uniformizator. Anii care au urmat au impus recvaluări și clarificări esențiale, cu repercusiuni dintre cele mai benefice asupra dezvoltării creației. Pentru a se înțelege întregul drum parcurs n-avem decît să ne gîndim la profundele aprecieri cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., care, reafirmînd înaltele îndatoriri civice ce revin creatorilor, subliniia, totodată, rolul personalității artistice, a diversității de formule și stiluri de creație. Tocmai acest climat nou, instaurat plenar după Congresul al IX-lea al partidului, a permis ca, între alte măsuri cu caracter stimulator, să fie desființată cenzura, o hotărîre de o importanță excepțională, care a creat deplin spațiu de desfășurare responsabilității comuniste a artiștilor contemporani.

Generalizarea ideologico-artistică a fenomenelor complexe ale epocii noastre nu este, desigur, o operație ușoară, după cum în practica editorială se mai întîlnesc reziduurile unor concepții dogmatice, esențial este însă noul statut al scriitorului și artistului de azi, care a încetat de a mai fi un simplu „grefier", devenind o conștiință vie și activă a societății. O conștiință comunistă lucidă care dezvăluie cu sinceritate și înfierează cu patos revoluționar aspectele negative din viață, pe deplin solidar cu luptele forțelor celor mai înaintate ale istoriei, cu eforturile poporului de a depăși greutățile, de-aș crea un viitor strălucit — împlinire a celor mai fierbinți aspirații ale înaintașilor.

Și oare în înfăptuirea acestui rol nu rezidă expresia cea mai înaltă a adevăratei și plenarei libertăți de creație ?

ION BESOIU:

(Urmare din pag. a 11-a)

rînd cu ei înșiși, sinceri față de crezul lor filosofic, sinceri față de cei cărora li se adresează prin arta lor. Dacă ești comunist cu adevărat nu poți greși, nu te poți abate de la crezul tău, nu ai cum să faci o operă de artă care să se întoarcă împotriva omului. Desigur, ca artist poți vedea viața și lumea cu conflictele ei într-un anumit mod specific de a privi, de a trăi, specific talentului și sensibilității sale subiective. Dar acest lucru generează o reală varietate de stiluri, un peisaj artistic fertil și generos. În teatru, cel puțin, nici un regizor nu seamănă cu celălalt, nici un actor nu seamănă cu celălalt, decît eventual ca școală, ca formație, dar nu ca subiect care este al țării și al poporului lor, decît și al lor ; ca sensibilitate, ca talent. Cu toții însă lucrează sub același numitor comun, al umanității artei, al concepțiilor politice asumate și însușite în mod voluntar, odată pentru totdeauna. Pentru că orice act din viața noastră reprezintă un act politic. Cu atît mai mult un act artistic, un act creator ce se petrece în fața unor spectatori care pot participa direct la momentul nostru de creație și se pot inspira în viața de toate zilele de la modelele umane oferite de noi spre meditație, de pe scenă. Or, dacă sînt comunist cu adevărat, nu pot decît să servesc idelle unei lumi mai bune, mai drepte, mai pacifiste.

Artistul, deci, nu poate crea decît simțindu-se liber înăuntrul acestor comandamente ale vremii. Sentimentul acesta de libertate îl ai numai prin concepția ta filozofică, numai prin opțiunea ta politică fermă în existent. Desigur, nu trebuie să se înțeleagă prin libertate de creație libertatea de a crea opere de artă numai pe gustul tău sau pe gustul unor elite. Arta trebuie să placă tuturor, să convingă la toate nivelele de receptare. Și în felul acesta arta e nu numai liberă ci și profund democratică. De aceea, sînt convins că toți cei care patronează arta nu discută operele de artă dintr-un punct de vedere îngust, personal, ci în funcție de modul în care ele servesc interesele societății, țelurile societății. Vă mărturisesc sincer că, de cînd conduc Teatrul „Bulandra", eu n-am întîlnit nici o manifestare de opacitate de acest fel. Se poate întîmpla însă ca la un moment social-istoric dat să rămîn în urma unor idei înaintate și atunci e firesc să ascult sfaturile care mi se dau ca artist. Le primesc. Pentru că mă consider încă un om care poate învăța. Și apoi, în artă, ca și în viață, nimic nu este imuabil. În felul acesta dialogul este absolut necesar în artă. Apoi, e posibil ca în marele moment al creației să pierd din vedere anumite comandamente. Și atunci, e firesc ca unii oameni investiți cu funcții de răspundere și cu simț de răspundere să mi le reamintească. Pe de altă parte se poate întîmpla să dăm gir unor spectacole mediocre asupra cărora se poartă discuții mai îndelungate. Dar asta nu înseamnă că amendînd astfel de spectacole, noi, artiștii, ne pierdem dreptul de a fi liberi. În asemenea cazuri ne putem face doar reprosul că nu a funcționat exact autocenzura ! Apoi, în elaborarea unor opere valoroase de artă se pot naște uneie conflicte de opinie. Dar asta nu înseamnă că sîntem cenzurați. Important este dacă opera de artă e scrisă și interpretată cu sinceritate, nu tendențios și răuvoitor. Nimeni nu ne cere să spoim realitatea în culori roze. Ci, dimpotrivă, să o recreăm în deplină responsabilitate, și la adevăratele sale dimensiuni. Nimeni nu ne oprește să evităm transfigurarea, în limitele spațiului scenic, a conflictelor vieții, atîta vreme cît sîntem invitați, ca artiști, să reflectăm cît mai adevărat, mai profund - conflictul dintre vechi și nou, conflictul dintre ceea ce este perimat, frînează mersul înainte al societății noastre și ceea ce impune trăirea în sensul viitorului, în sensul unui nou ideal uman, mereu perfectibil și în continuă revoluție față de sine. În acest fel teatrul, care operează în toate compartimentele sale cu tensiunea conflictelor interumane, are un larg cîmp de inspirație și de manifestare. Cu o condiție : să respectăm dimensiunile reale ale acestor conflicte, să fim credincioși adevărului vieții.

Prin urmare, problema libertății de creație este o problemă de opțiune. Libertate față de ce ? Față de propriile mele credințe ? Asta ar însemna să mi le trădez oricînd. Dimpotrivă, libertate de creație înseamnă a fi liber prin crezul nostru, prin crezul meu.

Evident, sînt canoane în fața cărora trebuie să ne supunem prin educație. Dar asta e cu totul altceva. Sînt lucruri pe care le-am învățat, ca oameni, odată pentru totdeauna și trebuie să le respectăm. Desigur că sînt canoane în viață pe care ni le impune societatea și mai înainte de toate chiar părinții noștri. Canoane pe care le impunem și noi copiilor noștri, de la primii pași în viață, cînd îi învățăm ce este frumos și ce este urît, ce este bine și ce este rău. Ceea ce nu înseamnă că propriul meu copil nu e liber ! Asumîndu-ne o educație, trebuie să o respectăm !

Mircea Anghelescu: Scriitori și curente

„A înțelege opera unui scriitor — scrie Mircea Anghelescu în expunerea de metodă la „Scriitori și curente", carte tocmai publicată la Editura Eminescu — înseamnă a-l așeza într-o serie istorică, presupune putința noastră de a o plasa din nou, fie și numai pentru o clipă, în apele amniotice din care aceasta s-a născut... „Pentru un istoric și comentator al literaturii din generațiile tinere, enunțul unor astfel de motive, hrănindu-se cu devotament într-un adevăr, echivalează cu o provocare. Într-un climat literar controlat aproape în întregime de artizanii unor noi modalități și principii de lectură, multe din treburile firești, fără de care — de fapt — nu se poate, ale muncii unui cărturar echivalează cu o sfidare. Pînă la urmă, chestiunea interpretării unei opere, în loc să fie una a puterii, a capacității de înțelegere a criticului, devine una de partizanat estetic. Contează, prin urmare, puține ori aproape deloc opera propriu-zisă și „apele amniotice" din care ea a luat viață, contează mai mult teoreticul pe care criticul sau istoricul literar luptă a-l acredita. Se consideră, spre exemplu, că literatura unui Budai-Deleanu poate fi citită în mai multe chipuri — și toate legitime — cînd singurul fel de lectură critică esențial și întrutotul legitim este acela în care interesează personalitatea operei în discuție, și abia în al doilea rînd personalitatea criticului ce discută. Sigur, cîți critici, atîtea interpretări. Problema este dacă aceste interpretări sînt și adecvate ori își fac un merit din adecvare. În toate, vorba lui Caragiale, stilurile sînt numai două : bun și rău.

Preocupat mai cu seamă de scriitori din vechime, istoricul literar Mircea Anghelescu scrie în stilul cel bun. Respectul lui pentru operă e absolut. Nu-i adică regizorul care se pricepe să tălmăcească orice text pe-o limbă unică, dezinteresîndu-se, în fond de realitatea limbii textului. Ideea că un Heliade-Rădulescu trebuie să fie, cu fiecare studiu ce i se dedică, un Heliade nou e o prejudecată. Noutatea nu înseamnă neapărat și calitate. Cine vrea să fie savant într-un domeniu procedează cu toată buna-credință la cunoașterea a ce s-a scris pînă atunci în domeniu. Restaturarea unei opere e un lucru îndeajuns de însemnat pentru a-l voi țintă cărturărească. Restatuare și restaurare, întrucît pagini adevărate despre „clasicul în haine romantice" s-au scris destule.

Cartea de eseuri semnată de Mircea Anghelescu nu-i obișnuita culegere de articole căreia i se potrivește, la întocmirea sumarului, și un nume. Ea e o carte concepută ca atare, cu o structură, cu o linie a ideii, profesorală în înțelesul cel mai distins al termenului. Mircea Anghelescu are, la lectură, plăceri intelectuale de durată și, cu ele, nevoia de a le medita. Eseurile, scrise cu pregnanță, avînd adeseori prestația unui capitol de geometrie euclidiană unde drumul de la simplu la complex e scurt și pasionant, au gustul literaturii propriu-zise. Cititorul de eseuri este, îndeobște, ignorat de criticii și istoricii noștri. O cauză ar fi și aceea că eseul este un gen dificil, un gen major. Orice întreprindere în genul major e, din capul locului, incitantă.

TUDOR OCTAVIAN

Dosarul manualelor școlare

BIOLOGIA

Încă mai sînt zile de odihnă, dar 15 septembrie se apropie... În acest hiatus binevenit, care pentru cei mici se numește vacanță, propunem educatorilor lor, specialiștilor și tuturor celor interesați să redeschidem rubrica noastră. Dosarul manualelor școlare, **invitîndu-i la meditație și la a-și spune părerea în această problemă în pregătirea și în așteptarea noului an școlar.**

Deținătoare — fie și ca potențialitate — a soluțiilor unor probleme extrem de importante cu care se confruntă omul timpului nostru, știința biologiei este un domeniu extrem de fierbinte la ora actuală, un teritoriu al descoperirilor senzaționale și al unei permanente reașezări a noțiunilor. Ca obiect de învățămînt, sarcina științelor biologice este cu atît mai dificilă, ele trebuind să păstreze echilibrul între nivelul cercetării mondiale și exigențele de ordin didactic, constînd într-o anume selectare și simplificare a cunoștințelor.

Am purtat o foarte interesantă discuție asupra **manualelor de biologie** cu profesori din municipiul **Cluj-Napoca**. Rigoare, discernămînt și echilibru al verdictelor, economie a expresiei, modestie dublată de conștiința valorii și misiunii de dascăl — sînt o parte din calitățile dovedite de interlocutori în acest dialog.

În școală, biologia se predă sub forma unui complex de discipline studiate succesiv pe aproape tot parcursul școlarității, de la clasa a II-a pînă la clasa a XII-a. Așadar, o primă chestiune care se pune este aceea a modului în care sînt dispuse aceste discipline de-a lungul anilor de studiu, și dacă succesiunea lor favorizează dobîndirea în primul rînd a unei concepții juste asupra evoluției vieții pe pămînt și asupra potențialităților multiple de care dispune materia vie.

„Disciplinele biologice se predau la ora actuală, cu puține excepții, după **sistemul liniar**, deși s-a dovedit că **organizarea ciclică** a materiei este mult mai eficientă, iar unele obiecte de învățămînt au adoptat-o în mod conșecvent. E drept că la clasa a VI-a elevii studiază **Zoologia**, iar în clasa a X-a **Noțiuni de biologie animală**, dar e greu de presupus că la distanță de 5 ani ei mai pot folosi cu adevărat noțiuni însușite în gimnaziu, mai ales că unul este nivelul de predare pentru elevi de 11—12 ani și cu totul altul pentru tineri de 16—17 ani. Nesocotind aceste lucruri, manualul de **Biologie animală** pentru clasa a X-a pare să pornească de la premisa că elevul este deja familiarizat cu toate noțiunile, ca și cum în anii anteriori tot asta ar fi făcut! Este evident că în astfel de condiții nu se poate vorbi de organizare ciclică a materiei. Odată acceptată însă această modalitate eficientă de predare și pentru științele biologice, ar fi necesară o restructurare a manualelor și programelor analitice **pe cicluri de învățămînt**: clasele a II-a — a X-a pe de o parte și a XI-a — a XII-a pe de altă parte, astfel încît la absolvirea primei trepte de liceu elevul să fie înarmat cu cunoștințe de biologie solide și operante, pe care, în treapta următoare, să le completeze, să le adîncească, să le rela la un alt nivel de înțelegere. Apoi, ne nemulțumește foarte mult modul în care a fost revizuită programa analitică pentru clasa a VIII-a. S-a renunțat la predarea **Ecologiei și elementelor de biologie generală**, prelungindu-se cu un an studiul **Anatomiei, fiziologiei și igienei omului**. Pe lîngă că manualul cuprinde o serie de noțiuni puerile, de lecții sub nivelul de înțelegere al copiilor, despre cum să-și sufle nasul, cum să deschidă geamurile cînd se mătură clasa și alte lucruri de acest fel, foarte potrivite în clasele primare, dar anacronice la nivelul clasei VII—VIII-a, elevul care termină prima treaptă de liceu și intră apoi în producție nu va fi studiat deloc elemente de biologie generală și genetică, fără de care nu se poate vorbi de o bună pregătire în domeniul biologiei" (**Kiss Eva** — Școala generală nr. 15).

„Studiul **Ecologiei** în clasa a VIII-a oferea elevilor un bagaj de cunoștințe generale despre organizarea și evoluția materiei vii, alături de unele elemente de genetică, foarte importante, mai ales că în ultimii ani se vorbește foarte mult despre această știință. La 14 ani, un copil poate să înțeleagă foarte bine aceste lucruri și, deși vechiul manual de **Ecologie** a părut la început foarte dificil, s-a dovedit că totuși introducerea lui ora binevenită" (prof. **Victoria Moraru** — Școala generală nr. 21).

„Pe lîngă corelarea obiectelor incluse în domeniul științelor biologice, de o mare însemnătate este și corelarea lor cu celelalte obiecte de învățămînt și, în acest sens, se manifestă încă o serie de disfuncționalități. Astfel, predarea capitolului despre aparatul digestiv la clasa a VIII-a ne dă multă bătaie de cap, pentru că elevii nu au nici un fel de noțiuni de chimie organică. Acest impediment ar putea fi ușor înlăturat (altfel decît prin explicații suplimentare care iau foarte mult timp, în condițiile de față) prin introducerea unor cunoștințe elementare din domeniul chimiei organice în manualul de chimie, la capitolul **„Elemente generale de chimie"** (**Kiss Eva**).

„Actuala ordine a disciplinelor biologice în școală reclamă, desigur, o serie de modificări. La clasa a V-a și a VI-a gimnaziale, manualele și programele sînt bine gîndite (deși ar mai încăpea și cîteva noțiuni de paleo-botanică și paleo-zoologie, de care elevii au nevoie în anii următori» — **Victoria Moraru**); în locul lui este și manualul de **Anatomia, fiziologia și igiena omului** pentru clasa a VII-a. Nu este însă de admis absența elementelor de biologie generală la clasa a VIII-a, care să cuprindă noțiuni de organizare a materiei, probleme simple de genetică, de ocrotire și conservare a mediului. Totuși, dacă pînă aici putem spune că lucrurile sînt destul de bune așa cum sînt — cu amendările făcute — în treapta I de liceu organizarea materiei de predat la acest obiect ridică foarte multe probleme, dintre care cea mai serioasă este aceea că manualele depășesc mult posibilitățile de înțelegere ale majorității elevilor" (insp. **Alexandru Vereșeșan** — Inspectoratul școlar al municipiului Cluj-Napoca). Iată, așadar, că ne întîlnim din nou cu problema inaccesibilității unor manuale școlare pentru o bună parte din efectivele de elevi. Este limpede pentru toată lumea că acest fapt nu face decît să perpetueze ani la rînd un handicap în pregătirea elevilor de nivel mediu sau scăzut.

Ce se poate spune despre calitatea științifică a manualelor de științe biologice? — a fost următoarea întrebare în dialogul nostru, al cărei răspuns a fost deja anticipat în cele de mai sus.

„Se observă, desigur, o preocupare a organelor competente ale M.E.I. pentru îmbunătățirea manualelor la aceste discipline, mai ales prin introducerea unor lecții care să reflecte, pe înțelesul copiilor, cele mai noi cuceriri în domeniu. Așa este, de pildă, la clasa a IX-a capitolul despre „Culturile de celulă și țesuturi". (**Kiss Eva**).

„Și totuși, e nevoie de mult discernămînt și chiar de o anume prudență în introducerea unor astfel de noutăți „de ultimă oră". Sînt situații în care se insinuează în manual noțiuni și teorii foarte recente încă neconfirmate de practică, or, conform unor cerințe pedagogice elementare, în procesul de învățămînt noi trebuie să furnizăm elevilor numai cunoștințe pe deplin validate din punct de vedere științific. Pe de altă parte, nerespectînd această cerință, va trebui să revizuim aproape în fiecare an manualele, pentru a elimina acele teorii și noțiuni deja depășite" (prof. dr. **Ioan Dăbală** — Liceul de filologie-istorie Ady-Șincai).

Preocuparea exagerată de a fi cît mai „la curent" cu ultimele noutăți în domeniu mai are și alte implicații nedorite: scientizarea excesivă a conținutului manualelor de liceu, volumul prea mare de cunoștințe. „Clasa a IX-a — an de începere a unui nou ciclu — este o treaptă... prea înaltă pentru elevii noștri, din multe puncte de vedere. Nivelul lor de pregătire și posibilitățile intelectuale sînt foarte diferite, — ne aflăm doar la o clasă a învățămîntului general, obligatoriu — dar manualul, care numără vreo 200 de pagini, pare să nu țină seamă de acest fapt. Există aici capitole extrem de complicate (un singur exemplu: **Înmulțirea**), multe dintre ele solicitînd cunoștințe de chimie organică, pe care elevii nu le au încă, și totul în condițiile în care dispunem de o oră pe săptămînă și cam trei ore pe lună, socotind o săptămînă de practică" (prof. **Lăcrimioara Pîtea** — Liceul de matematică-fizică „Emil Racoviță").

„Biologia animală pentru clasa a X-a este un manual la nivel de facultate!" (prof. **Monica Pop**, Liceul industrial „Clujana"), „... iar cel de clasa a XI-a aproape la fel de inaccesibil. Lucrez de patru ani pe acest manual cu elevii mei și trebuie să mărturisesc că de multe ori am sentimentul unor eforturi în zadar. Am lucrat cu elevii și în afara orelor de curs, la cercul de biologie, **discutînd fiecare paragraf, traducîndu-l** pe înțelesul lor, ca și cum ar fi fost scris într-o altă limbă. Urmarea? Mulți dintre elevi învață pe de rost sau... nu învață deloc" (prof. dr. **Cornelia Dărăbanțu**, Liceul industrial „George Barițiu").

„Manualele de liceu introduc brusc un limbaj necunoscut elevilor, suprasaturat de noțiuni, de denumiri științifice. Materia este împărțită, subîmpărțită și subsubîmpărțită în capitole și capitolașe, demarcate prin titluri, titluțe și... derivatele lor. Viciul de bază al manualelor de biologie pentru clasele liceale este oscilarea între un corpus de cunoștințe necesare culturii generale a elevilor și un volum suficient de informație în vederea susținerii unui examen de treaptă sau de admitere în învățămîntul superior. Încercîndu-se împăcarea acestor două tendințe, se ajunge că, pentru cei destinați unui proces de triere în etapele următoare, manualele conțin uneori prea puține cunoștințe (vezi clasa a XII-a), iar pentru restul elevilor, prea multe. Lecțiile sînt foarte lungi și introduc prea multe noțiuni. Un exemplu: lecția despre **Evoluția prin poliploidizare** (clasa a XI-a) în care sînt de memorat peste 60 de termeni în limba latină, plus o mulțime de cifre" (prof. **Ioan Dăbală**).

„În același manual, s-au introdus o serie de lecții și de scheme inutile, care încarcă memoria elevilor, fără să se integreze celorlalte cunoștințe: schema de la **monohibridare**, textul de la **Transmiterea înlănțuită a genelor**, **Recombinarea genetică la procariote** și multe altele. Profesorul, chiar dacă sesizează inutilitatea lor, este obligat să le predea, întrucît și ele constituie material de examen. Și atunci se recurge la tot felul de compromisuri: ore suplimentare, comprimări, simplificări și, de ce nu?, **meditații**, pe care iată că, fără să vrem, le favorizăm" (prof. **Dorina Bia**, Școala generală nr. 28).

Organele de resort se preocupă periodic de revizuirea științifică a manualelor (atunci cînd ele nu sînt schimbate cu totul), dar ce ne facem cînd, după **revizuire**, manualele apar **cu greșeli**? „La capitolul **Genetică** (clasa a XII-a), aproape că nu e lecție fără greșeli: text greșit, scheme greșite, scheme fără explicații, fără text chiar. Ce fel de revizuire s-a făcut atunci?" (prof. **Dorina Bia**).

„Actualul sistem de alcătuire a manualelor de biologie păcătuiește printr-un maximalism neadmis. Prea multă informație și adesea prea puțin sistematizată. Știți că un student în practică pedagogică trebuie pregătit în prealabil de profesorul titular cam 3—4 ore înainte de a fi lăsat să intre la catedră? Și că adesea are de predat **la liceu** teme pe care el nu le studiază **la facultate**?..." (prof. **Gali Denes**, Liceul industrial „Brassai-Samuel").

Valoarea metodică este o componentă extrem de importantă în aprecierea unui manual, cel puțin la fel de importantă ca și valoarea sa științifică. Din cele spuse pînă aici, se deduc destule carențe în acest sens. „Orice manual ar trebui să oglindească o concepție metodică limpede, prin formularea clară a cunoștințelor. Nu este de neglijat nici latura tipografică, știut fiind faptul că folosirea culorilor în tipărirea manualelor școlare ajută mult în procesul învățării. Numai despre manualul pentru clasa a VII-a s-ar putea spune că se apropie de ceea ce ar trebui să fie din acest punct de vedere. De asemenea, fiecare lecție ar trebui să înceapă prin cîteva întrebări recapitulative, care să reactualizeze unele cunoștințe necesare însușirii noii teme și să se încheie cu alte întrebări, de astă dată avînd un rol în fixarea celor învățate. S-ar trece astfel și în studiul biologiei la folosirea pe scară largă a metodelor activ-participative. Cît despre temele pentru lucrări practice, ce să mai vorbim? De cele mai multe ori, nu le putem realiza din lipsă de condiții sau din lipsă de timp. Or, în felul acesta, pierdem o importantă cale de captare a interesului elevilor pentru această materie. Noi, aici, în Cluj, mai mergem la facultate și facem cu copiii o seamă de experiențe, dar mă întreb ce fac oare cei din mediul rural?..." (**Gali Denes**).

Un fapt paradoxal este acela că reconsiderarea din punct de vedere științific a conținutului noilor manuale — soldată cu o ridicare bruscă a ștachetei cerințelor, așa cum am arătat, și cu „escaladarea" numărului de pagini al cărților — a mers paralel cu numărul tot mai mic de ore acordat disciplinelor biologice, mai ales la liceu: o oră pe săptămînă, deci cam 25—26 pe an. În aceste condiții, dificultățile semnalate mai sus pot părea de multe ori insurmontabile.

Întrebarea dacă manualul de biologie este la ora actuală un instrument de lucru pentru elev și pentru profesor a rămas, în discuția de față, nepusă în modul explicit, întrucît un răspuns înclinînd clar spre NU am primit deja pînă la acest punct al dialogului. Dacă în predarea matematicii, de pildă, preocuparea pentru modernizare a avut în vedere o anume unitate de viziune în ceea ce privește toate ciclurile de învățămînt, cu toate greutățile semnalate și de noi la timpul potrivit, s-ar părea că la biologie lucrurile s-au făcut numai pe jumătate. Aici, modernizarea a fost înțeleasă mai mult la nivelul conținutului științific, neglijîndu-se aproape cu totul latura metodică. Or, un nou conținut reclamă, evident, o nouă formă, respectiv o nouă formă de predare a lui. În gimnaziu, predarea disciplinelor biologice a rămas în limitele vechiului sistem, în schimb toate eforturile de modernizare și conectare la ultimele noutăți științifice s-au concentrat în cele două trepte liceale, neexistînd o continuitate reală între cele două cicluri.

Este firesc ca, în epoca „ingineriei genetice", biologia școlară să ocupe un loc însemnat în categoria obiectelor fundamentale. Acest nou statut al ei se reflectă foarte bine în eforturile de înnoire a conținutului, dar încă prea puțin în găsirea mijloacelor concrete de transmitere a lui în procesul învățării. Ar fi de dorit ca bunele intenții în acest sens să nu aibă drept urmare numai transformarea biologiei într-o ecuație prea dificilă, ci și înzestrarea elevilor cu mijloacele necesare pentru a o rezolva.

TANIA RADU

Matematica „mare" pentru copiii mici

Modernizarea învățămîntului a devenit o cerință imperioasă a epocii contemporane. Mutații izvorîte din revoluția științifică și tehnică exercită „presiuni" și asupra învățămîntului, obligîndu-l să se racordeze la cerințele actuale și de perspectivă. În cadrul reformelor învățămîntului, studiul matematicii este atenționat cu precădere. Modernizarea învățămîntului matematic s-a afirmat prin introducerea conceptelor matematice într-o ținută științifică încă de la începerea studiilor, din clasa I. Începînd cu anul școlar 1978—1979, s-au elaborat programe și manuale noi, învățămîntul modern al matematicii intrînd în drepturile lui legale. S-au creat astfel condiții pentru realizarea **unității sistemului învățămîntului matematic** prin învățarea matematicii în manieră modernă în toate ciclurile școlare.

Programa de matematică pentru clasele I—IV a fost elaborată în mod judicios, după criterii științifice, ținînd seama atît de rigorile științelor matematice, cît și de particularitățile de vîrstă ale micilor școlari. Manualele însă, după părerea noastră, nu se încadrează întotdeauna spiritului programei, ajungînd, mai ales la clasele de început de ciclu, la unele exagerări, despre care ne propunem să ne ocupăm în continuare.

Manualele de matematică pentru clasele I—IV conțin prea multă teorie, în detrimentul exercițiilor, prin care, la acest nivel școlar, se formează priceperile și deprinderile matematice de bază. Astfel, intenția justă de a fundamenta conceptul de număr natural și operațiile cu numere naturale pe mulțimi nu se circumscrie nivelului înțelegerii acestor concepte prin exerciții de gîndire logică pe mulțimi concrete, ci este extinsă pînă la predarea **teoriei mulțimilor.**

Manualul de matematică pentru clasa a II-a, în capitolul **Recapitularea și completarea cunoștințelor din clasa I**, manifestînd parcă nemulțumiri asupra modului cum s-au învățat acestea în prima clasă, reia (pe primele 30 de pagini, din cele 120 cît are), la un nivel mai înalt de rigoare, conceptele: mulțime, element, apartenență, mulțimi cu unele elemente comune, mulțimi disjuncte, mulțime inclusă în altă mulțime, mulțime vidă, intersecția, diferența, reuniunea mulțimilor — făcînd din această parte aproape **un studiu de teoria multimilor.** La acestea mai adăugăm și ambiția de a introduce înmulțirea pe baza produsului cartezian (perechi ordonată, mulțimi factori, mulțimea produs, înmulțirea numerelor naturale cu ajutorul mulțimii produs), noțiuni mult prea abstracte pentru posibilitățile de înțelegere ale vîrstei de 7 ani. Nu cumva este timpul să reflectăm nu numai la nivelul rigorilor matematicii, ci și la cel al puterii de gîndire a copilului de 6—7 ani?

Pe de altă parte, în manualele de matematică pentru clasele I—IV se **neglijează calculul oral**, introducîndu-se în clasa a II-a, de la primele calcule (adunarea și scăderea numerelor naturale pînă la 100 cu trecere peste ordin — pag. 30), calculul în tehnica scrisă. De pildă, se învață regula adunării și scăderii în scris („se scriu numerele unele sub altele, unități sub unități, zeci sub zeci și se adună (se scad) de la dreapta spre stînga, unități cu unități și zeci cu zeci...") repetată pe 10 pagini (23, 24, 26, 27, 28, 44, 45, 68, 71, 75) și se aplică la cazuri de calcul care se pot efectua mult mai ușor, mai simplu și mai rapid prin calcul oral. Se minimalizează astfel calculul oral, cu valențele lui formative. Copiii ajung în clasa a IV-a să calculeze 12 + 12 =, imaginîndu-și că „așază numerele unele sub altele, unități sub unități și zeci sub zeci și nu printr-un procedeu mintal care se bazează pe operarea cu numere sub formă de sumă (12 = 10 + 2).

Indiscutabil că oricine analizează în mod deosebit matematica pe care o învață astăzi copiii în ciclul primar nu poate să nu recunoască faptul că aceasta a făcut un mare pas înainte pe drumul modernizării învățămîntului, în sensul că fundamentează teoretic conceptul de număr natural și operațiile matematice pe mulțimi; elevii ajung la explicitarea acestor concepte, la definirea lor corectă la nivelul rigorilor științei matematice. Dar, matematica prezentă în manualele claselor I—IV este o matematică mult prea teoretică, pretențiile de teoretizare depășind uneori chiar nivelul de pregătire al învățătorilor.

În concluzie, manualele de matematică pentru clasele I—IV au nevoie de îmbunătățiri substanțiale, mai ales în ceea ce privește racordarea lor la puterea de înțelegere a copilului căruia i se adresează. Bineînțeles, nu trebuie neglijat nici învățătorul care le utilizează. De asemenea, este necesar ca elaborarea manualelor să fie opera unui colectiv de autori în cadrul căruia să se facă mai simțită experiența învățătorului, a practicianului — care să aibă vederi unitare pentru conținutul învățămîntului primar, în general, și al învățămîntului matematic, în special. Vederi în lumina cărora fiecare subcolectiv (de 2—3 specialiști) să elaboreze manualul pentru o anumită clasă.

NICOLAE OPRESCU
lector, Universitatea București

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI VOINȚĂ

Un muzeu in labirint

„Afacerea" Caravaggio (IV)

Între lauri și spini

Cei care se scandalizau, privindu-i pînzele, nu greșeau. Ei intuiau că arta lui Caravaggio era mult mai primejdioasă decît viața lui. Și, probabil, n-ar trebui să ne surprindă ostilitatea lor. În fond, două din cauzele care au dus la aceste reacții pot fi înțelese dincolo de conjunctură.

Prima este alarma pe care un talent de excepție, un artist de excepție o provoacă adesea printre artiștii mediocri. În anul cînd Caravaggio a venit la Roma, adolescent încă, nu mai exista nici unul din „monștrii sacri". Geniul lui Rafael era, firește, exaltat, dar morții nu incomodează niciodată mediocritățile în viață. Dimpotrivă, sînt evocați cu pietate pentru a li se smulge cîteva fire măcar din panașul lor. Singurul-rival adevărat al lui Caravaggio a devenit Annibale Carracci, cînd a venit și el la Roma. Dar, să recunoaștem, altceva e să-i ai de adversari pe Michelangelo sau pe Rafael și altceva pe Annibale Carracci. Așa că prezența amabilului Carracci nu l-a incomodat, probabil, foarte tare pe Caravaggio. Și cu atît mai puțin nu l-au incomodat pictorii mediocri. În timp ce apariția unui talent atît de impetuos și de insolent, într-o Romă pe care talentele mediocre o credeau, în sfîrșit, disponibilă, a stîrnit, bănuiesc, viesparul tuturor aversiunilor. Inconfortul pictorilor mediocri trebuie să fi fost enorm. Și logic pe deasupra. Cum adică ? Tocmai cînd ei puteau să acapareze toate comenzile și să înhațe toată gloria de succesori ai lui Michelangelo și Rafael, apare acest vagabond fără maniere și fără măsură, smulgîndu-le prada aflată atît de aproape ? Și cine este acest venetic pripășit la Roma ? Cumva unul care rîvnește doar să se așeze și el la banchetul gloriei ? Nu, nici vorbă. E un ins care nu recunoaște ca rival pe nimeni, care vrea să împartă gloria cu nimeni, care dorește cu neobrăzare totul pentru el. Mai mult. Cînd i se arată statui celebre, întinde mîna spre stradă dînd de înțeles că acolo sînt dascălii lui. Cînd e sfătuit să meargă la Vatican să vadă frescele lui Michelangelo din Capela sixtină și „stanzele" lui Rafael, declară că nu vrea să fie influențat, că vrea să rămînă el însuși. Nu numai că nerușinatul nu ține să împartă gloria cu nimeni dintre contemporani, dar nu vrea s-o împartă nici cu cei care au murit. Cum să nu cîrtească atunci împotriva lui cei ce se simt frustrați ? Cum să nu se laude cu onorabilitatea lor pentru a sublinia cît de tulburi sînt căile pe care umblă Caravaggio ?

A doua cauză stă în adversitățile pe care le stîrnește de obicei o artă care bulversează gusturile, care sfidează convențiile și alarmează prejudecățile. Mai e nevoie să adăugăm că pictura lui Caravaggio este tocmai o asemenea artă ? Neconformist și ireverențios, lombardul trece peste toate canoanele care făcuseră din frumusețe sensul artei. El lasă să se înțeleagă tot mai limpede că nu-l interesează frumusețea, ci adevărul. Profeți ? Da, sigur. Nu refuză să picteze profeți. Dar să nu-i ceară nimeni să-i machieze, să-i îmbrace elegant. El, Caravaggio, crede că sfinții nu trebuie judecați după mătăsurile pe care le poartă și că principala calitate a unui profet nu e aceea de a fi bine hrănit și de a avea un trup uns cu mirodenii. Lui nu-i place stilul pompos. Nu vrea să ascundă rîdurile, degetele noduroase, picioarele umflate, hainele uzate. Nu vrea să se folosească de culoare ca de un fard. Nici să glorifice. Ceea ce îl atrage este adevărul brutal. Chiar dacă sînt destul care strîmbă din nas și privesc scandalizați, învinuindu-l că înjosește pictura, că își îngăduie prea mult din moment ce-și închipuie că un sfînt ar putea deschide ușa unui tripou sau că un profet ar putea umbla cu picioarele nespălate. Cei puțin trei dintre operele lui Caravaggio sînt refuzate de cei care le-au comandat. Limba ascuțită a pictorului și singele său inflamabil fac din aceste refuzuri veritabile scandaluri.

Ce prilejuri pentru adversarii lui să-l atace. Mai ales că îndrăznelile nu se opreau la impardonabila vină de a disprețui frumusețea. Pînă atunci fusese cunoscut și acceptat doar clarobscurul lui Leonardo. Noaptea își-și făcuse încă intrarea triumfală în pictură. Niciodată, nimeni nu îngrămădise atîtea tenebre într-un tablou și nu pusese lumina să cadă dramatic, în plină obscuritate, ca printr-o fereastră. Și era greu pentru Roma să facă un adevărat salt mortal în materie de gust. Unii n-au vrut. Alții n-au putut. Și unii și alții au început să se întrebe indignați. „Aceasta-i pictură ? Unde s-a mai văzut așa ceva ?" Au urmat, firește, argumente care s-au auzit totdeauna în asemenea ocazii. Că pictura lui Caravaggio contrazice tradiția, exemplul maeștrilor, că e arbitrară, ostentativă, stranie, extravagantă. Nimic n-a lipsit din repertoriul adversarilor picturii lui Caravaggio. În privința asta, adversarii de mai tîrziu ai impresionismului n-au descoperit aproape nimic nou. Totul era destul de bine cunoscut din Seicento, cînd virtejul de pasiuni stîrnit în jurul lui Michelangelo Merisi, zis Caravaggio, a oferit practic aproape totul în materie de apologie și de contestare venemență.

Problema pe care o ridică, de fapt, Caravaggio, e, așadar, mai largă și ea nu s-a închis nici prin moartea lui. Poussin vedea în el un „distrugător al picturii". Alții l-au acuzat că a ruinat poetica superioară a unui Piero della Francesca. Și multă vreme, o parte dintre istorici de artă au gîndit la fel. Dar s-a întîmplat ceva curios. Reproșurile adresate lui Caravaggio n-au făcut decît să-i sporească prestigiul, așa cum tocmai încercările de a explica surîsul Giocondei au sfîrșit prin a-l face inexplicabil. Și astfel, destinul postum al lui Caravaggio a devenit la fel de ciudat și, poate, la fel de plin de învățăminte ca și drumul sinuos al vieții lui.

OCTAVIAN PALER

P.S. : Întrerup aici, temporar, „Un muzeu în labirint" care se apropie, dealtfel, de sfîrșit. Începînd de săptămîna viitoare, voi publica, o vreme, aici, un „jurnal de vacanță" și, cred, un serial de „Polemici cordiale".

Simple note

Vechi scrisori de la I. G. Duca

Dau între hîrtiile mele peste unele epistole ale lui I. G. Duca, toate — cu excepția uneia singure — nedatate, toate destinate profesorului Ion Simionescu și toate păstrîndu-și, pînă în prezent, ineditul. Ele sînt, în general, din perioada ianuarie 1914 — ianuarie 1918, cînd Duca — la 35 de ani — devine pentru întîia oară demnitar politic și anume ministru al instrucțiunii publice și al cultelor, în cabinetul liberal prezidat de Ionel I. C. Brătianu, și în această calitate și-l va asocia pe întreaga durată a legislaturii de patru ani, ca secretar general la departamentul respectiv, pe Ion Simionescu, amîndoi oameni de nădejde și de înțelegere, de înfăptuiri și de integral dispreț pentru orice interes personal.

A fost ministerul agitatei noastre neutralități, al intrării apoi în război alături de aliații tradiționali, al înfrîngerilor și dezamăgirilor de după declanșarea ostilităților, cu țara cotropită, cu eroica și lunga rezistență și cu suferințele ce au urmat în Moldova, în sfîrșit, cu dreapta și împlinita întregire a neamului, odată cu redobîndirea teritoriilor românești de sub vitregile stăpîniri străine. Și încerc, în puține vorbe, să-l înfățișez pe I. G. Duca cititorilor din generațiile tinere, care n-au de unde să-l cunoască, așa cum era.

A intrat în politică sărac și a murit sărac, deși fusese de mai multe ori ministru, iar de la 14 noiembrie pînă la 29 decembrie 1933 prim-ministru, cînd e ucis de legionari, pe peronul gării Sinaia. Era al doilea președinte de consiliu în funcție din istoria politică a României — de la asasinarea lui Barbu Catargi la 8 iunie 1862, în condiții neclarificate nici pînă astăzi — care cade la postul său ciuruit de gloanțele unor fanatici. Șase ani mai tîrziu, dramatica poveste se va reedita — victimă a aceleiași ciume verzi — cu Armand Călinescu, iar după aceea cu alți doi foști prim-miniștri, Nicolae Iorga și generalul Gh. Argeșeanu.

Minte deschisă și ascuțită, iute în ripostă ca și în decizii și spirit elevat, hrănit cu o temeinică și variată cultură, literară, istorică și filozofică, altoită pe un fond uman de înaltă clasă și slujit de un remarcabil talent de vorbitor și de gazetar, I. G. Duca, în tinerețea sa, întorcîndu-se din Franța de la studii, ține cu regularitate în ziarul „Universul" și la „Viața Românească", o excelentă cronică de politică externă, iar paginile sale de memorialistică — o parte doar din ele — strînse sub titlul **Portrete și Amintiri**, care s-a bucurat în epocă de patru sau cinci ediții, se citesc și azi cu un interes nescăzut și cu o vădită plăcere estetică. Reproduc, spre exemplificare, la întîmplare, finalul din evocarea pe care o face la moartea lui Clémenceau : „Și atunci mi se deslușește și rostul adînc al cuvintelor ce mi le-a spus în decembrie 1922 și viața lui retrasă și moartea lui fără zgomot și ridicarea sicriului în întunericul nopții și înmormîntarea pe ascuns în pămîntul strămoșesc, lîngă un tată iubit, doctrinar și răzvrătit, — mi se deslușesc toate, toate și în fața marei sale umbre mă înclin cu o îndoită evlavie și cu o infinită emoție".

Nu mai vorbesc de alte portrete, ca și de splendidul eseu **Mihnile**, inclus în volumul pomenit, de fine observații și de concluzii de psihologie, ca și de semnificația și rolul lor în arta oratorică — și cu asta pornesc să redau scrisorile, cîte sînt, specificînd numai că aproape toate au imprimat pe ele antetul : „Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor — Cabinetul Ministrului". Și încep cu - unica datată, **București, 5 august 1914 :**

„Mult stimate d-le Simionescu, Am primit raportul și scrisoarea d-tale. N-am avut încă vreme să citesc lucrarea (căci oricît de mult ar displace modestiei d-tale, e mai mult o lucrare decît un raport), dar am citit scrisoarea și am găsit întrînsa o frază care mă silește să protestez. Lipsa d-tale se resimte, cu toate că sîntem în epoca stagnării. Și singura experiență pe care am făcut-o, e aceea că nu mă simt în stare să duc departamentul, fără prețiosul și prietenescul d-tale ajutor.

Transmite, te rog, omagiile mele doamnei Simionescu și primește încă odată încredințarea simțămintelor mele devotate. I. G. Duca".

„Iubite d-le Simionescu, Am primit cu adîncă mihnire scrisoarea d-tale. După ultima noastră convorbire credeam că ai renunțat definitiv la intenția d-tale. Hotărît, orice ar fi, nu-ți pot primi demisia. Motivele le cunoști. Cu cît mă gîndesc mai mult la ele, cu atît mi se înfățișează mai decisive. Te rog, deci, din tot sufletul meu, să consideri această demisie precum o consider și eu, ca inexistentă și, oricît de greu ți-ar veni, să-mi dai această dovadă de prietenie, la care țin mai mult decît ți-o pot spune aceste rînduri.

Dacă ai păstrat, cum zici la sfîrșitul scrisorii, o amintire plăcută din raporturile noastre de un an de zile, îți cer în numele însăși a acestei amintiri, să-mi cruți această grijă și să continui, ca pînă acum, a mă ajuta să duc înainte greaua mea sarcină, în aceste atît de grele vremuri. Rămîn cu același neclintit devotament al d-tale I. G. Duca. Prezintă deamnei Simionescu omagiile mele respectuoase".

(Nu știu ce a putut determina intenția lui Ion Simionescu de a părăsi postul ce i-se încredințase, dar păstrez în amintirea mea, și de la unul și de la celălalt, că amîndoi s-au înțeles ireproșabil în tot acel răstimp. Cert este că Ion Simionescu a rămas mai departe secretar general al ministerului. n.n.).

„Iubite d-le Simionescu. Am uitat azi la minister să te rog să ai bunătatea de a mă reprezenta mîine la ora 11 la tedeum-ul ce se va ține la Mitropolie de către Societatea Ortodoxă. Eu nu pot veni, fiind la rege și am făgăduit că d-ta mă vei înlocui. A doua rugăminte, plicticoasă și aceea. Te rog să asiști la conferința lui Iorga, la care nu voi putea lua parte. Mii de scuze și o prietenească strîngere de mînă de la devotatul d-tale I. G. Duca. Cu biletul s-a aranjat ?".

„Iubite d-le Simionescu,

Venisem să-ți remit această tîrzie atestare a meritelor ce ai știut să-ți asiguri în dezvoltarea învățămîntului nostru (e vorba de o decorație, n.n.). Primește-o cu reînnoita mea gratitudine pentru tot concursul ce în vremuri grele și neprielnice mi l-ai dat la departamentul instrucțiunii. S-o porți sănătos. Al d-tale foarte devotat și recunoscător prieten, I. G. Duca".

Următoarele două scrisori sînt, neîndoios, de după primul război mondial. Iată prima :

„Iubite d-le Simionescu, E o eternitate, o nepermisă eternitate de cînd nu ne-am văzut și nu ne-am scris. Cînd mai vii pe aici, fiindcă e o adevărată fatalitate că de cîte ori vreau să vin la Iași survine vreo împiedecare. Deocamdată, toate județele au purces la reorganizarea lor, afară de Botoșani, unde lucrurile tot nu s-au lămurit. Iată scrisoarea pe care acum cîteva zile am primit-o de la Hîrlău. Ea corespunde perfect cu simțămîntele noastre. Peste cîteva zile vine și Mirzescu la Iași ; veți discuta împreună ce e de făcut, căci o hotărîre trebuie luată și de la d-ta așteptăm soluția ca și mîntuirea. Sărutări de mîini doamnei Simionescu și o prietenească strîngere de mînă de la al d-tale purrurea foarte devotat, I. G. Duca. Înapoiază-mi, te rog, scrisoarea de la Hîrlău, ca să le pot da un răspuns".

Cea din urmă e doar de două șiruri, pe care i le lasă, revenind în fine, la Iași și negăsindu-l acasă nici la universitate. Și Duca îi scrie : „Unde umbli, haimana ? Mă întorc în toate aceste locuri, cu o vie emoție. Al d-tale întotdeauna același I. G. Duca".

Acestea au fost comportamentul și stilul, sensibilitatea și delicatețea omului, îmbrincit în neființă, la 54 de ani, de întunecații doctrinari ai pistolului.

I. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Messembria

...Am dormit la Malul Însorit, stațiune eminamente nouă, ocupată aproape în totalitate de către turiști din Germania vestică, în compania cărora, deloc amuzantă dealtfel, ne-am petrecut seara (terminată cam în zori) nu la „Corabia piraților", unde un Nelson cu ochiul sting acoperit de o bandă de mătase ne-a spus, duios și elegant, că nu mai sînt locuri, dar ne-a indicat cu virful săbioiului ținut ca pe un fulg în mîna dreaptă un alt local, un circ internațional. Circari din șapte țări, cîntărețe celebre, dansatori excelenți ne-au umplut seara. Unii scoteau foc pe nări (și noi, după ce ne-am înfruptat din nelipsita salată de ardei iuți), alții înghițeau săbii (noi whisky), trapeziștii se balansau sub cupola uriașă (o mică acrobată a căzut printre cuburile de gheață din paharul meu și eu, neatent, am băut-o) ș.a.m.d. S-a dansat (noi nu, noi ne-am păstrat sobrietatea), s-a cîntat (noi nu, riscam să rămînem singuri), iar nemții și-au păcănit blitz-urile aparatelor de fotografiat plini de extaz. Ne-au fotografiat și pe noi părîndu-li-se că avem mutre tipice de băștinași, dar nu cred să le fi izbutit manevra (negru pe negru greu se distinge, cum bine zice proverbul aztec), drept care putem spune că dionisiacul spectacol ne-a încîntat. Mîine mergem, o azvîrlitură de băț, la Nesseber...

E cea mai frumoasă pagină a itinerarului meu bulgar. O insulă pierdută în mare, cînd e furtună, și o peninsulă pe vreme bună, cînd strîmtul istm ce o leagă de țărm spălat de ape iveste drumul îngust pe care poți să mergi spre un Bizanț minuscul ce-mi apare ca o corabie fixată de un otgon dar una dintre corăbiile de jucărie, vîndute prin porturi, meșteșugit construită într-o butelie goală.

În vechime i se spunea **Messembria** și eu cu acest nume o țin dragă în inima mea (e și numele cărții pe monedele de bronz roșu) deși i se mai spune și **Mesenvria**, iar pentru Strabon era doar **Menebria.**

Aceleași ascendențe biografice. Colonie greacă fundată de dorienii din Megara. Cetate romană. Cetate bizantină. Perlă a pămînturilor cucerite la 815 de către Krum, hanul bulgarilor. Reinstaurare bizantină, vremelnică. Trup din marea moșie a Asăneștilor. Posesiune turcă. După 1878 oraș al Bulgariei, cu numele de Nesseber.

Aici ar fi „conăcit" Darius al lui Histaspes în drum spre sciți, în nefericita-i campanie povestită nouă de Herodot. Aici a ajuns, urmărind triburi răzvrătite, marele rege geto-dac Burebista, cel care — iertare, Messembria ! — a fost nevoit să ardă cuiburile fugarilor...

E o fărîmă de pămînt, o ogradă de numai cîteva hectare, dar istoria îi e marcată de atît de multe evenimente încît cronica mărunței cetăți rivalizează cu a unor mari centre de civilizație.

Cetatea a avut zeci de conturе, toate șterse metodic de pe temeliile înjghebărilor de asedii și incendii colosale. Pietrele i-au fost fărîmate de catapulte, fîntînile i-au fost astupate, a îndurat foamea ; totuși Messembria a rămas și a știut să se reînalțe cu mereu alte creneluri, alte turnuri, alte arcade, asemeni unei plantații de corali țîșnind din gropile apei, spre soare.

Pe țărm, mari dune de nisip și ierburi crescute subțiri, fără vlagă, nu te lasă să crezi că doar trecînd istmul te vei afla într-o grădină asupra căreia vînturile mării și talazurile n-au parcă nici o putere, pe care apa n-o roade împuținîndu-i carnea de lut și pe care sarea n-o arde, secătuindu-i vlaga.

Poți bate în lung și-n lat Messembria pustie, drumul care nu ajunge niciunde te urmează ca un cîine credincios. Drumurile se încolăcesc în jurul vilelor noi ale vilegiaturiștilor cu dare de mînă și despart ville de țărm spre a atinge iar debarcaderul de parc provincial de care spînzură cîteva luntrii putrezite și spre a curge din nou spre cafeneaua cu lemnul înverzit de mușchi. Bătrîni cu fețe smochinite plimbă între degetele cu oase diform umflate de reume mătănii din simburi de măsline, mișcă pulurile unui complicat joc de table și se fac a nu vedea cuplurile de turiști instalate la măsuțele afumate. O Brunhildă în minijupă — se poartă — și cu o bluză care nu e decît un amplu sutien se lasă cercetată minuțios de un june oricăjit, dar anatomist abil. Bătrînii chicotesc discret în umbra uriașei blonde, în vreme ce pe stradă femeile insulei trec (mîndre cariatide) cu vase de apă ținute pe cap, îmbrăcate călugărește în negru și alb.

Messembria a devenit stațiune viticolă și produce un vin aromat și tare servit din damigene de lut și avînd aparențe de rășină. E un vin al mării și al soarelui. Al solitudinii.

Împărățiței Bizanțului veneau aici în căutarea unui nămol lecuitor cu care își africanizau trupurile trandafirii — dovedit mai nou a avea proprietăți radioactive — pe care îl duceau cu ele în cetatea de porfir și alabastru, în chiupuri, spre a se bucura și iernile de lutul messembrian.

Împărații, soții lor, se întreceau în zidiri de biserici, păstrînd în vechime — numai opt rămase pînă azi în stare de „funcționare" — lăcașuri de cult instalate pe fundațiile templelor romane dedicate lui Apollo, ori din pietrele rămase din templele grecești. Pot fi vizitate Noua și Vechea Mitropolie (Mitropolie pentru cincisprezece hectare de pămînt !), Biserica Sf. Ivan Krastitel (Botezătorul), biserica Pantocrator (a Atotputernicului) și biserica purtînd un nume de simbioză păgîno-creștină, Maica Domnului din Eleusis (secolul al VI-lea).

Intrîzniem în curțile cu porți deschise ale unor case. Ni se aruncă priviri prietenoase, ba sîntem chiar poftiți să le vizităm : pereți plini cu fotografii — rame de scoici încleiate —, dulapuri ample, mese de schivaic, vase de lemn și de lut și perdele la geamuri, țesute de femei cînd nopțile sînt lungi și cînd bărcile cu bărbații casei încă nu s-au întors cu prada smulsă mării...

Messembria castă, cu legende derulate domol, Bizanț supraviețuind prin numai cîteva semne Bizanțului răpus ; rîvne și doruri grecești convertite în lupta cu marea ori cu butucii din vie, gust pentru tihnă — turcesc — ; pămînt bulgăresc ocrotit și iubit, așa te voi păstra în memoria mea !

GHEORGHE TOMOZEI

Ce naște din... toleranță, indisciplină se cheamă

Este tînăr și inteligent. În acel fragment al tinereții (are vreo 32—34 de ani) cînd se pot muta munții din loc, cînd orice bărbat își poate înscrie numele pe fapte exemplare, chiar extraordinare, de muncă și de viață. „Ion Ștefana, muncitor zugrav la SGL nr. 5 din str. Compozitorilor nr. 26, telefon 25 57 95", cum singur se prezintă, reazimă, în schimb, de cîteva zile la rînd ușa biroului nostru de audiențe și ușile birourilor conducerii ICRAL „Giulești" de care aparține centrul amintit.

Își consumă inteligența în memorii și demonstrații cum că **„Începînd din anul 1981, odată cu venirea tov. Gheorghiță Emil în postul de șef al Centrului 5, mi se fac tot felul de greutăți în desfășurarea activității mele profesionale, motiv pentru care nu reușesc să-mi îndeplinesc planul de producție. La toate cererile mele adresate tov. Gheorghiță Emil pentru a mi se da de lucru, în conformitate cu legislația, refuză să mă trimită la lucru pe teren. Ca urmare a acestor fapte retribuția pe care o primesc este redusă drastic, nejustificat și nefiresc. Această încălcare a legii și a principiilor echității socialiste a fost adusă la cunoștința comitetului sindical al întreprinderii noastre, respectiv tov. Nițoiu Vicențiu și organizației de partid, tov. Nițescu Dumitru, tov. inginer șef Kiovari Cornel și tovarășului director adjunct Cherciu Dumitru și tovarășului director Anca Alexandru. Pînă în momentul scrierii acestei adrese către dumneavoastră nu au fost luate nici un fel de măsuri, în schimb, tov. Gheorghiță Emil m-a amenințat cu desfacerea contractului de muncă, dacă nu vin cu cerere de schimbarea locului de muncă, deși am o vechime în aceeași întreprindere de 12 ani..."**

Gîndind firesc că, în plin sezon de muncă în construcții, un tînăr muncitor constructor nu poate lucra, nu-și poate cîștiga pîinea așa cum poate o merită, că niște oameni aflați în posturi de conducere nu se apleacă asupra unei probleme esențiale de viață a unui muncitor, ajutîndu-l s-o rezolve, știind în putința lor, ne alertăm. Pornim să dăm o mînă de ajutor, poposind la ICRAL „Giulești" și apoi la SGL nr. 5. Investigînd cum stau lucrurile și adevărurile, o încrengătură de nereguli ni se dezvăluie, nereguli pe care conducerea, cu nume și prenume consemnate de muncitorul zugrav n-o vede, deși e mult prea evidentă. 1. **Cazul Ion Ștefana.** E adevărat că șeful lui direct, Emil Gheorghiță, nu-i dă, **nu-i mai dă** de lucru. E adevărat că l-a atenționat (și amenințat) că îl desface contractul de muncă dacă nu pleacă din **„centrul său"**. Dar, motivele unui asemenea gest sînt și ele reale și adevărate. Ion Ștefană nu este un muncitor exemplar. Nici măcar un muncitor corect, deși e un meseriaș — ni se spune — foarte bun, adică „știe meserie". Însă nu vrea să facă treabă ! Bea mult, nu-și realizează norma, pretinde locatarilor apartamentelor unde este trimis să zugrăvească sume suplimentare de bani (în cont personal) pentru a-și face de fapt datoria, pentru „o zugrăveală ca lumea", nu „ca la normă" ! Reclamațiile curg lanț... În fișa sa de pontaj zilnic (marca 532) se văd multe absențe nemotivate (în zilele cînd se îmbată criță) și norme nerealizate. Exemplele pot umple pagini. Pentru zugrăvirea garsonierei 99 din blocul 9S14 a pierdut 6 zile, normativul fiind de maximum 3 zile. În apartamentul 221 din OD 5 — 8 zile, în cel cu nr. 32 din blocul G-10 — vreo 10 zile... și nu pentru a fi executat lucrări-artă, ci... pentru că pur și simplu se prezenta, mai lăsa o bidinea, o vopsea și... pleca. Prezent doar cu numele. Pleca, el știe unde. La circiumă ori la lucrări particulare... Iarăși reclamații ale cetățenilor exasperați, înșiși cu lucrurile strînse, în dezordine și mizeria unei zugrăveli. Din luna mai 1982 n-a lucrat nici jumătate din timp. De la 17 la 20 ale lunii a lipsit, de la 21 la 31 mai — cerere de concediu fără plată (care, ciudat !, i s-a aprobat). Președintele Asociației de locatari ai blocului IO-S 14 din str. Compozitorilor, Constantin Dincă, om serios, cu părul alb, ni se plînge și de comportamente imorale „pe care nu le mai putem tolera" ale lui Ion Ștefana. În subsolul blocului respectiv, aflîndu-se magaziile centrului, el vine noaptea beat și cu tot felul de persoane dubioase"... În dosarul de la serviciul personal abundă cererile lui Ion Ștefana de concedii fără plată (aprobate !), abundă schimbările de locuri de muncă din 1961 cînd s-a încadrat prima oară și pînă azi. În ICRAL „Giulești" a umblat prin aproape toate centrele... Serviciul producție al întreprinderii i-a mai dat încă o șansă : transferul pe un șantier al unității. Ștefana Ion refuză cu îndărătnicie. Motivînd că nu poate lucra la înălțime, pe schele, la fațadele blocurilor... Acuzînd o boală și prezentînd un certificat medical în acest sens. Și nu verifică nimeni, pînă la venirea noastră, că incriminatul certificat este o modestă adeverință datată 30 aprilie 1975, iar recomandarea medicală respectivă de „muncă la sol" se face doar pentru 30 de zile, ca urmare a unei luxații la un picior ! Sigur, pe șantier, munca e în echipă, nu mai poți chiuli la bunul plac, plata e în acord global, nimeni nu e dispus să muncească pentru tine... Sigur, șantierul înseamnă și muncă în exterior sub căldura soarelui, sub vînt, sub ger... Ion Ștefana își folosește cu prisosință inteligența, e abil, găsind atîta toleranță la șefii mai mari. Din cauza pădurii, a planului, nu se mai văd copacii, oamenii... !

Cînd începe să i se clatine sub picioare culcușul (de muncă) blînd, călduț și aducător de bani suplimentari, peste retribuție, Ion Ștefana începe să se bată pentru... „drepturile" sale.

2.Cazul Emil Gheorghiță. La toleranța de ani și ani de zile a șefilor anteriori de centru („așa-i la ICRAL, nu prea găsești muncitori buni, lucrezi cu cei pe care îi găsești", optică și prejudecată pe care o perpetuează înșiși ICRAL-iștii), iată, Gheorghiță Emil răspunde cu intoleranță la actele de indisciplină și la oameni de genul lui Ion Ștefana. În sfîrșit, s-ar putea spune și crede, un conducător adevărat, omul potrivit la locul potrivit. Așa ne formulasem și noi convingerea pînă l-am cunoscut și am discutat cu Emil Gheorghiță. Ne pripisem. Intoleranța sa la starea de indisciplină este o stare a caracterului său, o modalitate de exercitare a durității sale și a nevoii de a se simți puternic peste alții. De a nu sufla nimeni în fața sa ! O tactică în strategia sa de a fi șef. Își lipă și-și face un titlu de glorie din faptul că, de cînd a venit să conducă SGL 5 „pe mulți i-am dat afară". (Și așa este, controlînd fișele de personal). „I-am dat afară pe toți cei care nu se încadrează disciplinei", vorbește substituind termenii. Fiind vorba de o disciplină... foarte personală, a sa, impusă de sine, ca nimeni să nu cricnească, să execute orbește, fără opinii, fără păreri... dispozițiile sale. Au rămas „blînzii", oamenii înțelepți, de fapt oamenii care au dus greul Centrului 5 pe umeri de ani și ani de zile, care știu că șefi s-au schimbat mulți, dar apartamentele le zugrăvesc, le repară, le întreține ei. Îl suportă însă greu, ne mărturisesc mulți dintre cei cu care am stat de vorbă. Atmosfera în colectiv a ajuns insuportabilă. Emil Gheorghiță este în fond o altă ipostază a lui Ion Ștefana. A fost promovat în această funcție pentru că alți Emil Gheorghiță nu l-au mai suportat în colectivul lor, pe acest om irascibil, care în numele corectitudinii și al respectării legalității dădea peste cap munca și liniștea multor colective. A fost diriginte de șantier, iar recepțiile blocurilor supraveghează de sine deveneau aprige lupte de nervi și prilejuri de perpetue reclamații.

Un lanț al toleranței care, iată, naște indisciplină. Conducerea ICRAL „Giulești" are datoria să nu mai fie nici toleranță, nici indiferentă față de cazurile de genul Ștefana Ion și Emil Gheorghiță. Atitudinea unui șef de centru cum că „nu-l mai primesc, să-și mai bată și alții capul cu ei", care nu pot înțelege că prin însăși funcția sa de conducere are datoria să formeze un climat și un colectiv capabil să și educe, nu poate să fie tolerată. E contrară tuturor normelor noastre sociale și morale.

CICI IORDACHE ■

Opinii

TOVARĂȘE REDACTOR-ȘEF,

Din respectul pe care-l port revistei „Flacăra", care, de mulți ani, stă neclintită pe baricadele adevărului, m-am hotărît să vă trimit cîteva opinii, ale mele și ale unor oameni ai muncii cu care zi de zi vin în contact, privitoare la recentele măsuri adoptate de federație pentru creșterea calitativă a fotbalului nostru.

★

Așadar, ce imputăm recentelor măsuri adoptate de Federație ? În primul rînd, la fel ca și alte decizii anterioare, acestea nu au la bază realitățile specifice, concrete din țara noastră, nu abordează frontal marile probleme ale fotbalului românesc, ci seamănă mai degrabă cu o fugă a cînelui în jurul cozii — pe care n-o poate ajunge niciodată — remarcîndu-se prin „calitatea" (pe care numai Ștefan Covaci o mai avea...) de a lua în discuție exclusiv aspectele neesențiale. Oare fotbalul românesc este slab pentru că-l joacă prea multe echipe ? O asemenea aberație n-o poate susține nici un profan. Vă întrebăm din nou, tovarăși antrenori, observatori federali, consilieri, activiști sportivi, instructori, credeți cu adevărat că sistemul competițional inadecvat este cea mai gravă boală a fotbalului nostru ? Eu — și nu numai eu — știu un lucru : cu cît baza este mai largă și mai puternică cu atît vîrful piramidei poate fi mai înalt și mai trainic, cu cît crește numărul jucătorilor (în orice ramură a sportului) cu atît sporește probabilitatea apariției unor talente excepționale. Afirmația că jucătorii buni se dispersează la prea multe echipe este incorectă sau chiar tendențioasă de vreme ce, cu aceeași ușurință, ei ar putea fi concentrați la 4, 5 sau 6 echipe capabile să se înfrunte cu succes pe arena internațională. Dacă nu se vor lua măsuri hotărîte, dispersarea se va produce și dacă există numai 16 echipe (în loc de 18)... *Trebuie să se creeze cadrul corespunzător pentru ca, valorile să circule*, să fie interesate să se îndrepte spre marile echipe. Aici se află, după părerea noastră, marea bubă a fotbalului românesc : valorile sînt interesate să circule, în primul rînd, de sus în jos (pentru că aici efortul este mai mic, iar cîștigul, uneori, mare) și foarte puțin de jos în sus...

Să nu omitem, apoi, faptul că în numeroase localități s-au amenajat frumoase baze sportive care găzduiesc acum întreceri de diviza „A", „B" sau „C". Cîștigăm ceva eliminînd aceste echipe din competiție, lăsînd bazele sportive — în care s-au investit muncă și bani — goale ? Cîștigăm ceva reducînd numărul de spectatori din aceste localități, știindu-se că un anumit interes stîrnește o partidă de „C" — să zicem — și un altul un meci din campionatul județean ?

Prin reducerea numărului de echipe la toate eșaloanele vor fi afectate, în primul rînd, centrele muncitorești, micile așezări în care fotbalul constituie principala atracție a locuitorilor. Nu vor avea de suferit nici Bucureștiul (unde, în ciuda restricțiilor, numărul echipelor continuă să crească, vezi seria a II-a a diviziei B și seria „bucureșteană" a diviziei „C"...), nici Timișoara, nici Craiova, ci unele orășele

ca Anina, Moldova Nouă, Brad, Cugir, Călan, Plopeni și multe altele unde nu există nici operă, nici teatru, nici circ...

Sîntem convinși că amintita federație n-a analizat cu seriozitate implicațiile acestor măsuri, urmările nefaste pe care le pot avea. Numai așa se explică ușurința cu care au fost trintite pe masa de discuții...

Tot atît de falimentară ni se pare programarea meciurilor de divizia „A" în zilele de sîmbătă. Nu cunoaștem decît parțial (din lectura aceluiași ziar, „Sportul") motivele care au stat la baza unei asemenea decizii dar dispunem de numeroase contraargumente care demonstrează că măsura este arbitrară. Prin tradiție, duminica este ziua de sărbătoare a românului. În această zi el își programează activitățile cărora le dă cea mai mare importanță. Dacă vrem ca și fotbalului să-i acordăm cinstea cuvenită — cum îi acordă teatrului sau operei... — atunci să-l jucăm duminica ! Sîmbăta este zi plină de lucru, adică de 3 schimburi. Programînd meciurile în această zi, încurajăm pe unii să încalce legislația muncii, să meargă la meci în timpul programului de lucru. În august, cînd meciurile se dispută la orele 17 sau 18, mai merge cum merge. Ce se va întîmpla însă în octombrie-noiembrie, cînd partidele încep la orele 13—14 ?

Din ziarul „Sportul" am înțeles că singura rațiune care a stat la baza acestei decizii este dorința federației de a acorda fotbaliștilor răgazul necesar pentru instruire și pentru a sedea mai mult în sînul familiei. În virtutea acestei concepții, duminica n-ar mai trebui să lucreze nimeni : nici milițienii, nici șoferii, nici frizerii, nici bucătarii, nici măcar actorii... Ce ne-am face fără aceștia ? N-am mai putea merge cu autobuzul, n-am mai vedea un spectacol, nu ne-am mai rade barba, am fi osîndiți, pur și simplu, să ședem pe marginea șanțului și să tragem din pipă... Să nu uite nici federația și nici ziarul „Sportul" că fotbalul — ca oricare spectacol — are menirea de a umple timpul liber al cetățeanului, că, prin logica lucrurilor, fotbalistul trebuie să joace cînd ceilalți oameni se află în repaus. Altfel n-ar avea cine să-i aplaude... Marii actori joacă duminica o viață întreagă, (și nu 10 ani, ca fotbaliștii...) fără să le treacă măcar prin gînd că ar exista o altă zi mai potrivită pentru a cîștiga simpatia și inimile spectatorilor. Dacă ar fi întrebați ce au de spus în această privință spectatorii, căci fotbalul se joacă pentru ei, s-ar constata că, în majoritatea lor covîrșitoare, iubitorii fotbalului doresc ca partidele să se dispute duminica și nu sîmbăta...

Al patrulea argument ar fi introducerea partidelor de divizia „A" în programele concursurilor pronosport. „Pronosportul" a contribuit din plin la creșterea popularității fotbalului, a adus mulți suporteri unei echipe. În același timp, din banii încasați statul a construit numeroase baze sportive care, la rîndul lor, au contribuit la dezvoltarea sportului. În mod cu totul de neînțeles, de cîțiva ani încoace, federația de specialitate sabotează — fățiș — „Pronosportul", deși fotbalul a avut de pe urma acestuia numai de cîștigat. Încasările scad vertiginos — de la peste 1 milion lei săptămînal, cît se realizează la asemenea etape — la mai puțin de 200 000 lei cînd programul cuprinde numai meciuri de divizia „B".

Așteptăm ca federația să analizeze aceste argumente, înainte de a lua hotărîrea cu noul sistem competițional și să revină asupra datelor de desfășurare a etapelor. Cu stimă,

ALEXANDRU BALGRADEANU ■

Omul care joacă

Lecțiile Mundialului [IV]

Aproape firesc, lumea care nu joacă, ci judecă fotbalul pare destul de competentă în a explica toate întîmplările trecutului campionat mondial. Știrile au fost mai bogate în nuanțe ca oricînd. Normal, avem senzația că mergem înainte... S-a scris aproape orice, aș mai aminti sugestionalul desenul povestit de un bun și curat slujitor al condeiului, publicistul Mircea M. Ionescu, văzut în „l'Equipe", care-i prezintă pe Maradona și Gentile înfășurați în ceva ce aduce a tornadă sau ață plecată dintr-un ghem, deasupra lor planînd singura expresie posibilă într-o agerime de moment : ...Molto gentile ; precum și aparent simpla informație că și acest eveniment mondial al fotbalului a fost asigurat de aceeași societate din Hamburg (ca și în '74 și '78), pentru... caz de război, dar cu o sumă ceva mai mare acum : 300 de miloane de franci elvețieni !

Sînt convins acum că psihologia jucătorilor, ca abordare și desfășurare a lor, a fost cel mai interesant subiect de constatat. S-a scris parcă totul, dar concluziile psihice nici măcar nu au prins contur. Aparent, trăirile celor care joacă sînt mai greu abordabile și explicabile. De aceea, cred că fotbalul s-a confruntat de data aceasta cu niște *pilde-unicat* ce dau inevitabil de gîndit, avînd putere de reflecție lipsită de tăgadă.

Nici o echipă nu a fost scutită de probleme și de frămîntări, fie că argentinienii au început pregătirea propriu-zisă în februarie, iar austriecii cu o săptămînă înainte de 13 iunie. La fel, „zgomotele" interioare ale echipelor au umplut sute de pagini publicate la timp, începînd cu consemnarea nopții petrecute de Breitner și Rummenigge alături de soții, ca o ...reparație după cîteva „fotografii tendențioase", totul fiind rezumat perfect de Michel Hidalgo : „Marile echipe încep în prietenie și sfîrșesc prin ambiție"... Tot sub incărcătură psihică trebuie privit și faptul că atunci cînd se înfruntă două formații foarte asemănătoare ca stil de joc și de trai (Anglia — R.F.G., Polonia — U.R.S.S.) calitățile se anulează, în loc să iasă în evidență. Menotti nu s-a sfiit să afirme că întîmplările din Malvine au așezat o oboseală mentală ce a anulat curajul caracteristic al oamenilor săi „în care crede atît cît cred și ei în el"...

Alături de el, Tele Santana s-a împărtășit după înfrîngerea din fața italiei că „a gîndit mereu că *este posibil să învingi Brazilia*, chiar dacă fotbalul ei este creativ, schemele schimbîndu-se de la un meci la altul, tocmai pentru a stimula după bunul plac imaginația jucătorilor". Finalul ultimei sale conferințe de presă este elocvent : „În fotbal idealul nu există și, de aceea, niciodată nu am crezut că putem fi invincibili"... Par și nuanțe, dar sînt mari și expresive adevăruri de consum cerebral pentru cei care simt că din ce în ce mai mult un simplu joc de fotbal se cîștigă cu mintea și îndeosebi cu puterea de a te autosugestiona, identificîndu-te cu orice sacrificiu capabil să-ți compenseze realizarea țelului propus.

Poate că astfel se explică și *marea lovitură a italiei*. Știți că victoria împotriva Argentinei a fost prima a anului '82 !... Era al patrulea lor meci din mondiale ! Am certitudinea că atuul decisiv al azzurilor a fost totala încredere în răzbunarea pe care trebuie să o servească acelora care nu cred în ei, boicotîndu-i pe pămînt străin : proprii ziariști ! În venele posibilului etrusc Scirea sau ale eventualului umbro-picent Rossi dreptul la răzbunare prin replică implinită în gazon a fost parola de ordine. „Legiunea" fotbalistică italică nu a apelat la arme de genul aruncării ziariștilor răufăcători prin necunoaștere în undele piscinei (austriecii), ci la aceea a tăcerii, parcă ruptă din istoricul mafiei, prezentat simbătă după-amiază la T.V... Avea dreptul să vorbească numai posibilul „padrino", veteranul Zoff. Și el, pînă la semifinale, numai cu oameni ai presei străine !

Supunerea a fost treorosabilă. Interpelat despre libianul Gentile, în urma marcajului care l-a anulat pe Maradona, veteranul Dino a replicat simplu : „Este cel mai mare marcator din lume"... Cifric pare altceva. Între minutele 32 și 40 Diego a fost supus la 8 faulturi succesive, iar în repriza a doua, după ce a fost „liniștit", doar la 5... Puțini știu că nu există ceva mai periculos decît o echipă italiană jignită. Înfrînți dinainte, italienii i-au pedepsit pe toți, argumentînd ceea ce Bearzot afirma, și anume că „nu știu ce îmi mai lipsește pentru a avea o echipă perfectă !". Și era la început... Pentru toți, disciplina marcajului italian în condiții de căldură și inevitabil stress, ducea spre o prăbușire prematură fizică și nervoasă. Au rezistat, învingînd prin realism dus pînă la extrem orice formă de poezie fotbalistică, inclusiv aceea numită de mare sensibilitate, argentiniano-braziliană. Închei aici mondialele, forța psihică italiană rămînîndu-mi în gînduri. Era să uit. Pregătind înfrîngerea Braziliei, Bearzot și-a îmbrăcat combatanții la antrenamentul din preziua jocului în culorile braziliene. Erau „permiși" doi ziariști spanioli, iar presa italiană a închiriat un zepelin pentru a asista, tot de sus... la mișcare.

CORNEL DINU ■

RACUL

NU UITAȚI CĂ DEVIZA RACULUI ESTE : „RETRAGE-TE ÎNAINTE !"

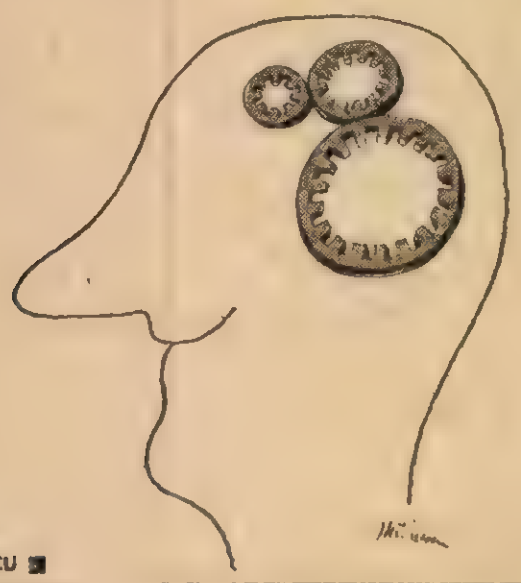

MIHAI STANESCU

HORAȚIU MALAELE

MIHAI PINZARU PIM

Ghid de conversație pentru cabanierii începători

- E loc de dans suficient, așa că v-aș ruga să aduceți dulapul cu vesela înapoi în cabană.
- Radioul e închis. Urletele se aud probabil de la cabana din vale.
- Vă chinuiți degeaba ; paharele sînt incasabile.
- Fiți liniștită, acest urs este bine împăiat.
- Gluma e într-adevăr nostimă, dar să știți că fularul a fost al meu.
- Nu vreau să vă contrazic, dar pe harta întocmită de dumneavoastră nordul e mai la sud.
- Cineva a uitat un bolovan sub salteaua mea.
- Cîinele acesta n-a mușcat niciodată pe cineva, decît uneori.
- E firesc ca acest cîine să schelălăie nu era-rîcit și-apoi ceaiul pe care l-ați dat era prea fierbinte.
- Dansați liniștită mai departe. Colegii dumneavoastră au plecat, într-adevăr, dar îi puteți ajunge din urmă. Au luat-o pe un drum greșit.
- Sînt convins că ceea ce spuneți e adevărat. Probabil era o haită de lupi prietenoși.
- Avem o grozăvie de scrumiere, trebuia să cercetăm... Oricum, cînd peștii înoată cu burta în sus nu e semn sigur că vremea se încălzește.
- Modul în care v-ați improvizat un abajur din bocancul de schi al colegului mă uimește.
- Nu-i luați în seamnă sforăiturile... Personal, felul în care îl recitați pe Arghezi mă fascinează.
- Calitatea imaginii la televizor s-ar îmbunătăți dacă v-ați pune ciorapii la uscat în altă parte.
- Dacă țineți atît de mult la acest cîine buldog să știți că nu mă deranjează că am să dorm înghesuit cîteva nopți.
- S-au ars toate becurile... Nu-i nimic, îl vom folosi pe cel de la frigider.
- Nu-i nimic, ba dimpotrivă. Găurile spărturi făcute de dumneavoastră ne dau sistem urmări cerul înstelat stînd întinși în pat.

MATEI MIHAI

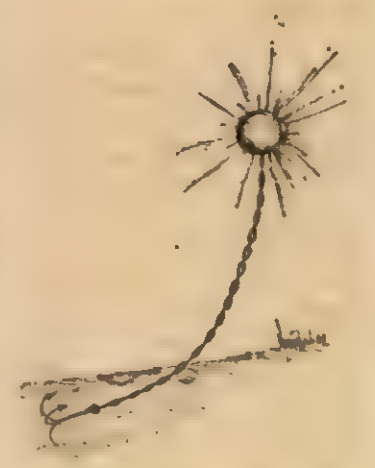

SORIN POSTOLACHE

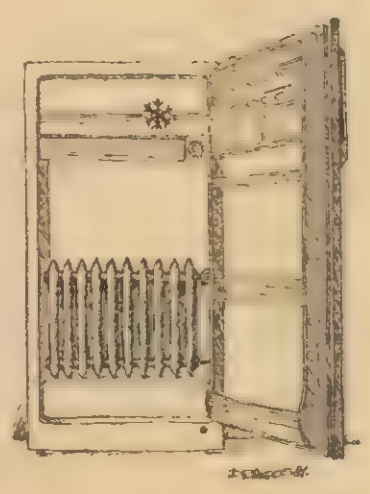

ANTON DRAGOȘ

MIRON DINULESCU

OCTAVIAN BOUR

OCTAVIAN ANDRONIC-ANDO

Ce instrument muzical preferați ?

Motociclistul : Toba mare.
Gurmandul : Cornul.
Zgîrcitul : N-ai... ul.
Vulpea : Trombonul.
Scoțianul : Lira.
Ospătarul : Talgerele.
Donjuanul : Cobza.
Boxerul : Gongul.
Țîntarul : Contrabasul.
Samovarul : Piculina.
Elefantul : Trompeta.
Căpitanul de cursă lungă : Havaiana.
Pelicanul : Solzul de pește.
Vîntul : Harfa... eoliană.
Bătăușul : Țambalul.
Omida : Acordeonul.
Papagalul : Ecoul.
Hoțul : Duba.
Crocodilul : Fluierul... piciorului.
Balaurul cu șapte capete : Taragotul, clarinetul, oboiul, flautul, trîmbița, ocarina, drîmba...

MIRCEA BONDA

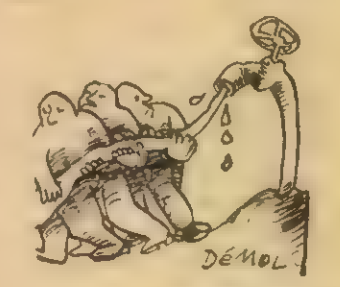

DÉNES MOLNAR

Jocuri de ape

- Mamă, cîte zile negre s-au ascuns în părul tău alb !...
- Unii luptă pentru o cauză, alții pentru un motiv...
- Ura generează fățărnicie, iar dragostea credulitate.
- Uneori, cînd se întîmplă să fiu singur, aș da toate simfoniile lui Beethoven pe un țîrîit de greier.
- Punctul meu de vedere e un semn de întrebare.
- Se găsesc mașini de călcat pe toate drumurile.
- Ne-am obișnuit să-i iubim pe clasici doar la anii rotunzi.
- Cîți bizoni a trebuit să ucidem, pentru ca să-i putem ocroti pe cei care au rămas !
- Vietile unora sînt construite din cedările altora.
- Și primăvara calcă peste cadavrul iernii.
- Nu-mi acorda onoruri ; prefer să mă respecți.
- Încăpățînarea este parodia voinței.
- Virgula e un punct înlăcrimat.
- Lămîntul se apără-învîrtindu-se.
- Călcînd în urma maestrului și-a fracturat... stilul.
- Suprema realizare a lingușitorilor ar fi să-și scrie memoriile.
- Posteritatea este invenția nemuritorilor.
- Decăderea e un proces fără recurs.
- Fii prudent ; un prieten te vrea dușman !
- Praful se crede făina pămîntului.
- Moartea la școara ei nu are cuie... îndeajuns.
- Dacă ai un suflet mare ai unde să-ți adăpostești prietenii.
- Lumina — cel mai rapid caricaturist.

MIHAI BARBU

- Vom sui o treaptă pe scara conștiinței cînd ne va deranja și muscă din farfuria altuia.
- De cînd îi ard butucii în șemineu, nu-l mai interesează focul sacru.
- Nimeni nu se gîndește să-l numească „păianjen" pe colecționarul de insecte.
- Trăim un secol în care agitația este confundată cu viteza.
- Mă cutremură vînturile toamnelor și lacrimile bărbaților.
- Nu poți să-ți pleci capul mai jos de butuc.
- Cîte cununi de laur nu sînt făcute din frunze de ștevie !
- Niciodată nu a cunoscut pronumele de politețe ; fusese predestinat să devină șef.
- În materie de creație e imoral să înfiezi copiii altora.
- Marile prostii nu aparțin marilor proști, ci marilor deștepți.
- Eternitatea ? Stau cu spatele la ea.
- Cu imaginația irosită de mîncinoși s-ar fi putut crea capodopere.
- În mintea mea nu păstrez decît ecoul unei singure iubiri. Dar în cîte gînduri !
- Sînt unul dintre mulții cetățeni ai lumii din sufletul meu.

GIUSEPPE NAVARRA

CRISTIAN MIHAILESCU

O afacere încurcată...

Era iarnă cînd s-au cunoscut la un pahar de vin și o pastramă în casa ginerelui. Atunci le-a venit ideea să se facă, în tovărășie, crescători de oi, oile fiind, după cum se știe, niște blinde animale care dau și brînză, și lapte, și lînă și sînt, desigur, ceva mai rezistente decît porcii, cu care el, Gheralia, n-a prea scos-o la capăt în acest an, din cauza mortalităților. Nimeni dintre cei de față la bogata masă nu a cerut relații despre porcii cei morți sau despre cei vii ai lui Gheralia. În sfîrșit, a trecut acea seară, „afacerea" a fost pusă pe rotile prin alte întîlniri, chiar dacă și dintr-o parte, și din cealaltă lipsea tocmai lucrul esențial : banii pentru cumpărarea oilor. S-a perfectat și acest amănunt, găsindu-se prieteni care să-i dea împrumut partenerului lui Gheralia — Noghy — banii necesari. Și iată-i porniți întru căutarea linoaselor. Pe cele mai multe dintre ele le-au găsit la Soare Nicolae din Constanța (sau din Cogealac, sat Fintinele, cum apare pe rolul registrului agricol !). Numărul lor variază în prezent în funcție de interese, care, oricum, sînt altele decît la începuturi : ba apar 103, conform unei chitanțe de achitare a banilor de către Noghy, chitanță pe care semnează ca martor și Gheralia, ba sînt 130, conform biletului de proprietate emis de Consiliul popular Cogealac, ba 119 și 8 mici — cifră prinsă în registrul agricol al amintitului consiliu. Cîte or fi fost în realitate, e greu de știut. Se mai cumpără alte 75 oi de la un cioban din județul Tulcea, pe care, conform unor alte chitanțe de mînă, tot Noghy le achită. Pare-se că încă 10 de la tatăl lui Soare Nicolae. Ne abținem să consemnăm totalul, întrucît iarăși apar diferențe.

Nici nu apucă bietele oi să se acomodeze cu noua viață oferită de noii lor stăpîni, cînd discordia își face cuib chiar în sălașul lor. Gheralia se angajase că va pune la bătaie tone de furaje care i-ar fi rămas de la porcii morți cît și de la cei vii. Noghy îl surprinde hrănind oile, pe care, pînă una alta, el le cumpărase, conform chitanțelor, din porumbul unui complex porcin al unei cooperative constănțene, în preajma căruia își așezaseră turma. Anunță pe mai marii cooperativei, miliția, se face inventar și se constată că, într-adevăr, din magazia de porumb a complexului lipseau 1 500 kg porumb — magazie avută în grijă de nevasta lui Gheralia care era îngrijitoare porci. Noghy plătește urgent porumbul lipsă, de teamă să nu i se confiște oile.

E timpul să-i prezentăm pe cei doi tovarăși în ale oilor : Gh. Gheralia din satul Lumina, comuna Ovidiu, căruia-i place să se recomande oricui „crescător de animale, cu o activitate de aproape 30 de ani în cîmpul muncii, fără a avea vreo pată asupra vieții" sale ; Ion Noghy din Constanța, om al muncii la stația de salvare a municipiului. Și iată-ne ajunși la ancheta noastră. Gheralia reclamă că Noghy i-ar fi furat oile ajutat fiind de miliție și de procuratură ; Noghy, la rîndul lui, nu are decît să depună plîngere, mai înaintea lui Gheralia, la miliția Năvodari, la procuratura municipiului Constanța, reclamînd același fapt : furtul oilor de către Gheralia care nu ar fi depus nici un ban lichid, după cum se obligase la începutul tovărășiei, dar care, nu se știe prin ce împrejurare, făcuse rost de un bilet de proprietar pentru 65 de oi din cele cumpărate doar de el, Noghy. Prima deturnare a turmei o încearcă Gheralia ; apoi, Noghy ; apoi, din nou Gheralia ; apoi, din nou Noghy. Biata turmă !

Sigur că povestea noastră pare hazlie cu toate că, în ce ne privește, ne-am rupt un rînd de tălpi pînă să ajungem să vă relatăm acestea toate. Întreaga turmă se află în prezent la Noghy, în custodie, pînă la elucidarea problemei — care dintre cei doi este stăpînul oilor cu adevărat. Oile i-au fost încredințate temporar lui Noghy, chiar din ordinul procurorului șef al municipiului Constanța, iar miliția Năvodari nu a putut decît să se conformeze. Întrucît lucrurile s-au încurcat suficient, deoarece în acest moment nici miliția, nici procuratura nu pot dispune dacă toate oile sînt ale lui Noghy sau parte din ele sînt și ale lui Gheralia — pînă la hotărîrea unei instanțe judecătorești mi se pare bună măsura luată.

Să mai arătăm că, tot mărșăluind noi pe drumul oilor, am fost opriți de „n" ori de fel de fel de oameni (ba chiar și de două cooperative de achiziții !), care ne-au arătat și o altă față a lui Gheralia „omul fără pată". După el aleargă, de mai bine de o jumătate de an, o femeie, Mocanu, care i-a împrumutat 10 mii de lei, bani pe care nu reușește să-i mai scoată ; după el aleargă și bătrînul care i-a vîndut calul, pentru o restanță de 3 000 lei (pare-se că i-a dat în contul acesteia și o bătaie lui Gheralia !) ; după el a tot alergat și un alt fost crescător de porci, pentru suma de 42 000 lei, care în prezent își întocmește dosarul de judecată. Pe de altă parte, am aflat de la Consiliul popular Ovidiu că Gheralia nu s-a sfiit în 1975 să vîndă unui consătean pămîntul C.A.P.-ului pentru a-și construi o casă. Dar nu acesta-i punctul său nevralgic — cu toate că, nu-i de colo să te hăituiască atîția pentru datorii neachitate (lista-i mai numeroasă, și la ultimul loc de muncă, I.A.S. Săcelu, are un debit de aproape 6 000 lei, imputați pentru niște țăruițe care, din cauza lui, nu au mai ajuns la destinație). Două cooperative — una a Șatului de vacanță și alta din Constanța, așa pregătesc să-l dea în judecată pentru niște debite foarte mari — 93 de mii și 107 mii (fără dobînzi !) — pentru că nu a predat porcii pe care se angajase să-i predea, în urma sumelor încasate. Iată deci că alte cauze, mult mai presante decît cea a oilor, îl acuză la această oră pe Gheralia. Răbdarea oamenilor, cît și a conducerii celor două cooperative, pare-se, a ajuns la liman. Timpul le va rezolva pe toate, zice Gheralia cu o doză de optimism, nejustificată, dar pînă atunci, lui să i se dea oile ce-i aparțin pe drept !

Pe drept, pe nedrept — nu sîntem noi în măsură să dispunem o astfel de hotărîre. Cert este că dacă s-a ivit o încurcătură la mijloc — de la Consiliul popular Cogealac se trage. Pentru început s-a prezentat la acest consiliu, el, vînzătorul oilor, Soare Nicolae, însoțit doar de Noghy, declarînd în fața primarului și secretarului consiliului că acesta este singurul cumpărător. Drept pentru care Noghy deschide biletul de proprietar, dar nu-l închide pentru că respectivul primar și secretar îi pun condiția ca mai întîi să încheie contracte cu statul pentru oile cumpărate. Mai apoi, același proprietar se prezintă cu Gheralia, declarînd că sînt doi proprietari — Noghy și Gheralia. Nimeni dintre cei prezenți nu-și pune întrebarea de ce la început a declarat unul și acum doi, se încheie astfel biletul pe numele celor doi și i se oprește, drept gaj pentru viitoare contracte, buletinul lui Gheralia, căruia i se permite să închidă biletul de proprietate. La nici o lună de zile Noghy află de această situație și împreună cu același proprietar se prezintă din nou la secretarul Consiliului popular Cogealac, dovedindu-i prin chitanță că doar el a plătit oile, nu și Gheralia, fapt pentru care, secretarul consiliului anulează documentul autentic, eliberîndu-i lui Noghy o copie în care este prins ca proprietar doar el. Așadar, după cum a bătut vîntul, secretarul a eliberat documente, fără nici un discernămînt.

Un proces pentru această cauză este iminent. După cum iminente sînt și celelalte, care-l privesc, direct pe Gheralia. Cam seamănă a înșelăciune aforile trase de el pînă acum, în special la cele două cooperative constănțene. Iar înșelăciunea nu poate rămîne nepătrată, chiar dacă în cazul afacerii cu oile, să zicem, ar putea să aibă cît de cît dreptate — cauza, cum spuneam, neputînd fi dezlegată decît de o instanță judecătorească, pe bază de probe, de martori.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

De la Jokey Clubul Român la Cal Clubul Român

În savanticul vieții mele de poet universal cu parfum de țăran circotaș, în mitomania și singurătatea realistă a unor zile, nu credeam, vivat Eminescu, să mă roage cineva ceva mai năstrușnic decît să tutelez Cal Clubul Român. Uneori mă întreabă cunoscuții de ce public puțin. Printre motive fu și acela că am „procese." Mi-am amintit că m-a născut mama procuror, mama mea, care așteaptă de foarte mult timp să-i trimit cîteva litere pentru a fi dăltuite pe crucea lui tata, trei lei litera. O prietenă, o cascadoare, o fostă stelistă pe care am cunoscut-o în „Drumul oaselor", Monica Rîngheanu, copertă a primului „Buletin hipic" (decembrie 1981), m-a sfătuit să mă abțin. Și, totuși, o șoaptă din adîncul de luptă, de suferință și de adevăr al istoriei poporului român ; eu însumi, acum un deceniu, publicam în „Cartea Românească" : „mă caută un cal prin lume / copitele i s-or fi smult / dacă-ți prins voi un cal în spume / să nu mi-l călărîți prea mult // de-aș fi mai mort decît mai viu / îmi voi da sufletul călare / așa cum asfințind tîrziu / prin mine neamul meu răsare". Putem dovedi cu inscrisuri existente în Arhivele Statului că acum un secol și mai bine exista „Jokey Clubul Român", cu evenimentele de pe Cîmpul Florei ca faceau furori în ziarul „Telegraful" și că exista o probă sublim intitulată „Premiul Înaltimii Sale Domnitorului. Alergare cu sărituri a 5 garduri." Argumente

pentru fluența activității Cal Clubului Român avem o mulțime și le vom derula pe parcurs. Sunt sigur că dragostea pentru cai va pulveriza multe și sofisticate animozități. Contez pe pasiunea unor nume prestigioase în domeniu : dr. ing. Ion Țeșu, Cristian și Felix Topescu, Ion Apahideanu, Fănuș Neagu și Vintilă Ornaru, Sergiu Nicolaescu, Irina Petrescu și mulți, foarte mulți specialiști și nespecialiști.

Un rău, un goambaș pisălog, ing. Alexăndru Doru Ionescu, are meritul de a ne fi reamintit ceva important despre noi înșine. Eu îmi rezerv și dreptul de a-i mulțumi. Pentru că eu nu vreau să uit niciodată, că în toamna anului 1978, eu și copiii din Rușețu, patria cailor adevărați, ne-am sfătuit despre noi înșine și ne-am promis să ne ținem de cuvînt.

Sper să pot pune în dreaptă lumină munca onestă a unor temerari : Rodica Mioara Stoica, Ion Adrian Mihalcea, Ion Munteanu, Gabriela Popescu, Doina Nicoleta Lascu, Cristina Hăncu, Marius și Ștefania Pîrvulescu, Paul și Maria Ioniță, Ionuț, Aurora și Elena Stoica și mulți alții, fii și părinți de copii, de profesii diferite, temători de orice, exigenți, avînd un simț dezvoltat al răspunderii civice, pe care îi admir și răsplătesc prin aceste puține cuvinte.

S-ar pune problema ca în orașul în care își desfășoară activitatea plăpumarul Niță, fotograful Niță, tapițerul Niță, sobarul Niță și ceilalți Niță, primăria locală să considere firesc să existe, fără tulburări de posesie, și Cal Clubul Român. Evident, nu e nici o aluzie nostăicioasă la nici un Niță. Mie însumi mi se spunea în copilărie „Niță" și oftez de vremurile acelea. La urma urmelor, oricare dintre ei se poate înscrie, conform îndemnului din „Scînteia" (17 mai 1981) în Cal Clubul Român, așa cum ne-am înscris și noi în „Alliance Internationale de Tourisme". Ar mai fi o problemă pe care am dori s-o strigăm public. Am auzit și noi vorbindu-se cîte ceva despre niște secte. Vă asigurăm că membrul nostru din Lucina, pe numele Huțul, și toți frații lui adevărați nu se vor înscrie niciodată în nici o sectă.

În ceea ce privește baza materială a Cal Clubului Român, încercăm să-l liniștim pe ministrul finanțelor. Dacă pentru un delfin și jumătate s-a construit o minunăție de delfinariu, s-ar putea prin munca noastră să reușim și noi să realizăm o potcoavă de amintiri. Am găsit o casă părăsită pe malul Mării Negre, la sud de Hotelul „Eminescu", încercăm s-o reparăm și să fim pe aproape la salvarea Techirghiolului. Este oare necesar să invoc calul de sub Ștefan cel Mare și calul de sub Mihai Viteazul din Piața Libertății, Cluj-Napoca, sau pe însuși calul de sub statuia rătăcitoare a Marelui Rege Decebal, pentru a găsi puțină înțelegere din partea plăpumarului Niță ?

ION NICOLESCU ■

Dincolo de aparențe...

Cui încredințăm gospodărirea avutului obștesc?

Prima întrebare pe care i-am adresat-o colonelului Ioan Cilț, din Miliția județului Vrancea, n-a fost de circumstanță, cum se mai obișnuiește, ci determinată de o curiozitate acută, pe care mi-o stîrnise „cazul" aflat cu puțin timp mai înainte.

— Cum a fost posibil ca, de la o sesizare ce se referea la o faptă de cu totul altă natură — luarea de mită pentru angajarea la o întreprindere din Focșani — să ajungeți la descoperirea unui grup de infractori care au prejudiciat grav avutul obștesc în mediul rural ?!

Răspunsul a venit puțin pe ocolite, rostit calm și conținînd multă înțelepciune.

— Vedeți ? A fost, într-un fel, ca în povestea Ariadnei. A fost de-ajuns să aflăm un firicel, cum ar fi o verigă dintr-un lanț lung, întortocheat și ascuns prin hățișurile necinstei și mergînd pe acel fir cu atenție, pricepere și perseverență, s-a ajuns la capătul unor fraude însemnate. Tocmai de aceea aș vrea să subliniez din capul locului marea însemnătate pe care o are sprijinul oamenilor cinstiți în sesizarea chiar și a unor aspecte aparent banale, dar care stîrnesc suspiciuni de necinste. Pentru că, la drept vorbind, prima sesizare în acest „caz" nu lăsa impresia că va duce la un rezultat de-a dreptul spectaculos — din păcate. Ea se referea la faptul că un cetățean dintr-o comună ar fi fost încadrat la o întreprindere din oraș în schimbul unei „atenții" bănești.

Privită însă cu toată seriozitatea această sesizare — pentru că venea din partea unui om corect și bine intenționat, care nu se poate împăca cu asemenea fapte, chiar dacă nu merge întotdeauna pînă acolo încît să considere că ele îi lezează și proprille interese, cum se întîmplă în realitate, dar nu s-a reușit să se înțeleagă îndeajuns astfel de implicații — noi am verificat-o metodic și cu răspunderea pe care ne-o cer documentele de partid și legile țării, conștiința noastră, în ultimă instanță, și am stabilit aspecte și legături infracționale care, la prima vedere, păreau neverosimile. Împreună cu locotenentul Costel Gheorghe, de la cercetări penale, am ajuns, practic, la descoperirea a două grupuri de autori și fapte, care au încălcat legea, și-au însușit ilegal sume mari de bani și au provocat, în ultimă instanță, o pagubă avutului obștesc de peste 150 000 lei.

— Atît pentru factorii interesați și obligați să prevină asemenea consecințe, cît și pentru cei tentați să comită astfel de fapte, mizind pe „ingeniozitatea" lor și sperînd că nu sînt descoperiți, v-am ruga să detaliați puțin faptele. De pildă, pentru că ați vorbit de acel „fir", de acea „verigă", a cărei semnificație este bine să fie cunoscută de toți cei care au posibilitatea și datoria să prevină și să combată faptele antisociale, spuneți-ne ceva despre cel care inițiază asemenea fapte, pentru că ei sînt, cum se spune, „capul răutăților", ei atrag și pe alții și apoi incorectitudinea se întinde ca pecingînea...

— După cum a rezultat din declarațiile a 21 de persoane — în cazul dosarului privind traficul de influență și luare de mită — inițiatorul a fost **Gheorghe Aurel Pompiliu**, merceolog la I.G.H. Focșani, care intrînd în relații cu **Ion Toma**, șef de oficiu la repartizarea forței de muncă din cadrul Direcției de muncă și ocrotiri sociale Vrancea, a propus încadrarea unor persoane recrutate de el din mediul rural, în schimbul unor sume de bani, variind între 3 000 și 5 000 lei, sume pe care aveau să le împartă cei doi, propunere cu care Ion Toma a fost de acord. În primirea banilor de la persoanele respective și predarea lor șefului de oficiu a fost atras, ca intermediar, și Mihai Enache, paznic la căminele Trustului de construcții Vrancea.

Astfel, din inițiativa unui individ lacom, preocupat de cîștigul cu orice preț, s-a ajuns ca un șef de oficiu pentru repartizarea forței de muncă să transforme funcția într-o sursă de înavuțire frauduloasă, practică, pe cît de imorală, pe atît de gravă sub aspect penal și, după cum o să vedem, cu repercusiuni și asupra avutului obștesc.

— Am ajuns, în sfîrșit, la precizarea cea mai așteptată...

— Ce se întîmplă : cele mai multe dintre persoanele cărora Gheorghe Aurel Pompiliu le solicita bani pentru a le facilita încadrarea, nu dispuneau de sumele respective în momentul acela. Majoritatea acestor persoane avînd domiciliul în comuna Milcov, au mers la gestionarul **Tănase Caiotă**, gestionarul cooperativei de consum, cu care au convenit să încheie contracte fictive, în baza cărora, în locul produselor prevăzute, să primească contravaloarea acestora, pe care s-o achite ulterior, în rate lunare.

Interesat personal într-o astfel de afacere, gestionarul încalcă în mod grosolan regulile comerciale și legile țării, aducînd astfel prejudicii avutului obștesc. Practic, magazinul Aspectiv a devenit o „bancă" ilegală de împrumut, cu bani proveniți din vînzări, avantajat fiind gestionarul, care la fiecare contract fictiv încheiat primea cîte 2 000—3 000 lei.

Prejudiciul creat avutului obștesc prin acest sistem se ridică, așa cum spuneam, la peste **150 000 lei.**

— Cum se explică asemenea consecințe ?

— În primul rînd, prin ușurința cu care se încredințează uneori gospodărirea avutului obștesc unor persoane care nu prezintă garanții morale că vor avea o comportare corectă și vor apăra interesele colective.

În al doilea rînd, prin slaba preocupare pentru cunoașterea pe parcurs a gestionarilor, a modului lor de viață, de comportare, cunoaștere care trebuie să fie reală și profundă, nu de suprafață. În al treilea rînd, consider că o vină însemnată au, în această privință, factorii cu atribuțiuni de control, revizorii de gestiuni. În principal, care, așa cum se dovedește în toate cazurile cercetate, fie că manifestă superficialitate fie că se lasă corupți și mușamalizează realitatea.

— Care credeți că va fi ecoul preventiv al acestui „caz" complex și grav în același timp, avînd în vedere atît numărul persoanelor implicate, cît și prejudiciul material cauzat ?

— Faptul că infractorii au fost condamnați la pedepse privative de libertate între 4 și 5 ani și obligați să restituie avutului obștesc întreaga sumă însușită va constitui un prilej de reflecție pentru cei tentați să comită astfel de fapte, dar mai ales va trebui să dea serios de gîndit celor care au datoria morală și legală să nu încredințeze oricui gospodărirea avutului obștesc.

MIHAI GROZAVU ■

■ **Uniunea Generală a Sindicatelor din România :** „Privitor la scrisoarea grupului de oameni ai muncii de la uzina de anvelope „Danubiana", vă comunicăm că s-a adeverit faptul că muncitorii care lucrează la tăierea textile își desfășoară activitatea în aceleași condiții ca și cei de la linia de profilare a benzilor de rulare din cauciuc. Ca urmare, unitatea, pe baza condițiilor concrete de lucru, va acorda concediu suplimentar de odihnă pentru muncă în condiții deosebite și personalului de la tăiat textile."

■ **Sergiu Olariu din Arad** ne confirmă că presa din Capitală este citită, în sfîrșit, și la Arad în ziua apariției. Mulțumește revistei după cum mulțumește organizatorilor care au dovedit că se poate și așa !

■ Ne scriu **proprietarii apartamentelor din B-dul Griviței, nr. 65, bloc 47 scara C, Brașov**, despre istoria liftului lor care, din februarie '81 pînă în prezent, dacă a funcționat cu totul 5 zile, blocul fiind de 10 etaje. Fabrica de ascensoare din București tace de mai bine de un an de zile ; Cooperativa locală „Tehnica" a răspuns, prin ianuarie 1982, că i-a lipsit o piesă pe care, în sfîrșit, și-o procurase și că liftul va funcționa ; Inspectoratul județean de control al calității le-a răspuns făcînd o retrospectivă a autorizării, în final dînd vina pe cei care îl folosesc că nu știu să apese pe buton ; în sfîrșit, cei de la Cooperativa „Tehnica" afirmă, mai nou, că liftul este o licență nouă și nu e bună. Și oamenii se întreabă, pe bună dreptate, pînă cînd vor fi puși în situația să urce zilnic, de cîteva ori, cele 150 de scări ?!

■ „La începutul lui mai am plătit la Cooperativa de invalizi „Cartonajul" din Smirdan, contravaloarea a două coperți pentru lucrările de diplomă ale nepoatei mele. Termen de ridicare 27 mai 1982. Pe 1 iunie nepoata mea trebuia să predea lucrările. Cu toate insistențele mele, abia pe 18 iunie mi-au fost înmînate. Nemaiavînd ce face cu ele i le-am înapoiat președintelui cooperativei, Marinescu Dumitru, care a luat mapele fără a-mi cere nici o relație. Mă întreb, cum îmi va rezolva sesizarea deoarece pe bonierul cooperativei nu figurează adresa și numele meu ?". **(Ioan Mitruți, strada A. Vlaicu, 102, sector 2, București)**

■ **Consiliul popular județean Maramureș** ne anunță că cererea lui Dobai Alexandru din Baia Mare a fost rezolvată favorabil prin atribuirea unui apartament în municipiul Baia Mare.

■ **Direcția generală pentru agricultură și industrie alimentară Argeș** ne informează că Marcel Oiteanu, care s-a adresat cu o sesizare redacției, a fost încadrat la dispensarul sanitar veterinar Dîrmănești în funcția de medic veterinar principal, unde deja își desfășoară activitatea.

■ **Vasile Avădani din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej** întreabă, și pe această cale, Ministerul Sănătății de ce nu se găsește în farmacii (de vînzare) preparatul sulfactin necesar tratamentului zonei-zoster ? !

■ Ne scrie **Vasile Darie, responsabil al străzii Călușari, cartierul „8 Mai" Craiova** despre străzile cartierului, cele mai multe devenite impracticabile. Au sesizat organelor tutelare în drept dar nu au primit nici un răspuns. Străzile Stinjenelilor, Călușari se deteriorează tot mai mult, sub ochii tuturor. Invită pe această cale pe edilii craioveni să constate singuri această stare de fapt !

■ **Consiliul popular județean Vrancea** confirmă realitatea faptelor sesizate de Voicu Șerban cît și măsurile luate pentru punerea la punct a apartamentului acestuia și vecinului său Rugină Dumitru. Au fost remediate defecțiunile instalațiilor sanitare și s-au luat măsuri de remediere urgentă a blocului N precum și a altor două blocuri vecine R și R1.

■ „Subsemnatul Șerban Ion, **om al muncii, la Întreprinderea prestări servicii cu sediul în str. Berzei 25**, locuiesc cu soția și doi copii mici într-o cameră de 2 mp/2 mp, mai bine-zis, într-o pivniță umedă și igrasioasă. În urma sesizării făcute la revista dv. mi-a fost repartizată o locuință din beton, un fel de cazemată dărîmată, pe str. Economu Cezărescu nr. 37, sector 6."

■ **Procuratura Generală** ne face cunoscut că aspectele sesizate de Chițimia Gheorghe din Tîrgu Jiu au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ **Vergu Ștefan din București, Aleea Zarandului nr. 4, sector 3**, nemulțumit de cum se face distribuirea apei calde în ultimele luni de zile, face două propuneri : 1. Să se stabilească și să se respecte un program fix de distribuire a apei calde menajere, program care să fie adus la cunoștința tuturor locatarilor. 2. Atunci cînd lipsește apa caldă pe rețeaua respectivă să fie pompată apă rece pentru a evita astfel uitarea robinetelor deschise și deci numeroasele inundații ale vecinilor. Credem că merită luate în considerație ! Economia de apă nu presupune și lipsă de organizare.

■ **U.J.C.A.P. Teleorman :** „Prin scrisoarea sa Grosu Constantin sesizează faptul că părinții săi sînt membri cooperatori la C.A.P. Videle și că lotul lor în folosință se învecinează cu cel al lui Purcea Nicolae care are plantate două fîșii de salcîmi pe un teren ce-l deține ilegal, salcîmi care împiedică cultivarea terenului deținut de părinții săi. Cele sesizate s-au adeverit, motiv pentru care s-a hotărît ca Purcea Nicolae să taie de urgență toți salcîmii, iar pentru suprafața de 0,71 ha ce o deține ilegal i s-a întocmit plan de cultură."

■ Sculptorul **C. Iordache** amintește și pe această cale forurilor locale din Sulina că vechiul far, construit în anul 1870, este lăsat în părăsire și că se deteriorează cu fiecare zi ce trece. Cu mici eforturi — propune corespondentul nostru — s-ar putea amenaja în el un muzeu al marinei.

■ **Consiliul popular al sectorului 1, București** ne anunță că solicitarea Floarei Sorescu, de a fi menținută în serviciu pînă la 57 ani, a fost rezolvată favorabil de conducerea C.F.R. Ambasador.

■ „Subsemnatul **Ungureanu Constantin, domiciliat în București**, B-dul Aerogării 36, sectorul 1, mă adresez dv. cu speranța că după 5 ani de alergătură și pierdere de timp, voi rezolva, de această dată mult solicitata problemă a reparării acoperișului imobilului în care locuiesc. Pînă acum nu ne-am ales decît cu promisiuni neonorate din partea ICRAL Herăstrău."

■ **Consiliul popular județean Vrancea** ne comunică despre rezolvarea favorabilă a cererii lui Ifrim Marcel din Odobești, tînăr absolvent al liceului industrial profil tapițer-plăpumar, suferind de miopie : i s-a oferit loc de muncă la I.M.C. Odobești.

■ „Vă rugăm să ne ajutați în schimbarea traseului curselor I.T.A. pe podul de la Vadul Pașii în loc de ocolitoarea rută pe la podul din Mărăcineni. Am cîștiga și noi, navetiștii, care pierdem prin acest ocol mai bine de o jumătate de oră, și I.T.A. prin economiile de benzină pe care le-ar face. **(Grup navetiști din comuna Săgeata, județul Buzău)**

■ **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă :** „Referitor la articolul apărut în nr. 20 din 21 mai 1982 al revistei dv., în care locuitorii străzilor Pădureni și Preoteasa din sectorul 6 sesizau defecțiuni la rețeaua de canalizare, vă informăm că I.C.A.B. și I.C.E.D. au repus în funcțiune rețeaua de apă ; A.D.P. sector 6 a început balastarea străzii Pădureni — termenul final al lucrărilor fiind 15 august a.c."

■ „La sesizarea mea făcută revistei dv. și în urma intervenției revistei vă anunț că blocul din Calea Victoriei 52 are apă. Vă mulțumesc în numele celor 80 de locatari ! **(Vasile Sachelarache, București).**

■ „Mă numesc **Elena Amartei, locuiesc în București, str. Galați nr. 8, sector 3** și vin la dv. cu următoarea rugăminte. Ion Apetrii (născut în satul Costișa — Neamț, la 6 ianuarie 1919, de meserie sondor), cu care am fost căsătorită, de cîțiva ani nu ne lasă nici o adresă. Nu de frica scrisorilor fetiței sale, ci pentru ca să nu-i aducă nimeni aminte că din 1980 nu a plătit pensia de întreținere stabilită prin hotărîre judecătorească. Am aflat că lucrează la mina Lesu Ursului dar, din motivul arătat, pare-se, a dispărut și de acolo. Poate prin dv. îi vom găsi urma."

■ **Ilie Lavu din Calafat, strada Carpați nr. 24,** ne roagă să-l ajutam să iasă din următorul impas. Și-a cumpărat un frigider „Arctic" în februarie, care frigider, din nu se știe ce pricină, e învățat să stea cu ușa deschisă, el fiind nevoit mereu s-o propteacă. S-a adresat de 3 ori conducerii fabricii din Găești, solicitînd sprijin pentru repararea lui, însă aceasta tace, mai bine zis, cum face haz de necaz corespondentul nostru „rămîne rece, deși am ajuns cu cererile pînă în anotimpul canicular". Marca C.T.C.-ului — 0182 !

■ „Citind în revista nr. 24 din 18 iunie a.c. că Iftimie Mariana deține o butelie fără ceas, o anunț pe această cale că îi pot oferi eu un ceas pe care îl am de mult timp." **(Popescu Otilia, strada Vigoniei nr. 8, bloc 16, scara C, apartament 68, sector 5, București).**

■ **Subsemnații Natalia și Horia Olărescu** din București vă aducem mulțumirile noastre pentru ajutorul acordat. În urma apariției articolului „Respins la un examen la care a fost admis", Ministerul Educației și Învățămîntului a hotărît ca fata noastră **Olărescu Ioana,** elevă în clasa a XI-a la Liceul „N. Tonitza", să fie admisă în treapta a II-a. Răspunsul favorabil confirmă că a fost îndreptățită cererea noastră și el are rolul de a redeștepta în conștiința fiicei noastre încrederea în oameni și în puterile ei.

■ „Subsemnata **Sucia Maria din București, B-dul Leontin Sălăjan nr. 37, bloc 4, scara 2, apartament 36, sector 3,** am cumpărat borcane cu iaurt din cartierul Balta Albă de la chioșcul de desfacerea laptelui de pe strada Rotundă. Într-unul din borcane am găsit ciobul de sticlă alăturat (n.n. — mai mare decît o unghie !), pe care, spre marea mea șansă l-am scos din gură înainte de a-l înghiți. Mă întreb, dacă în locul meu era un copil care înghițea ciobul, ce s-ar fi întîmplat ?

■ Pe faleza înaltă a stațiunii turistice Olimp-Neptun, se află și hotelul „Oltenia". Faima care a cuprins această parte de litoral se datorează și unui harnic și iscusit colectiv sezonier de craioveni în frunte cu șeful de unitate Cornel Popescu, care, pe lîngă serviciile oferite ireproșabil, au decorat în așa fel interioarele acestui edificiu, încît totul pare a fi un muzeu de artă oltenească. **(Petre Grigore — București).**

■ Ne scriu **locatarii blocului din strada Știrbei Vodă nr. 17,** bloc la parterul căruia se află o unitate de alimentație publică cu autoservire. Pînă prin august a.c., din cauza spațiului mic de depozitare al amintitei autoservir, s-au luptat doar cu dezordinea și murdăria și poluarea fonică terorizantă din cauza zgomotului frigiderelor, reușind, după repetate demersuri să convingă Sanepidul să facă, în parte, o deratizare (o singură dată). Mai nou însă, a apărut în curtea interioară un coteț de găini. În plin centrul Bucureștiului. Două lucruri cer locatarii : desființarea urgentă a coteților și terminarea de către Sanepid, a deratizării la aceste blocuri.

■ Mama lui **Liviu Găvazdea** ne mulțumește nouă, pentru intervenție, și primăriței din Sighișoara pentru înțelegere. Băiatul ei a primit o locuință corespunzătoare pe strada Dumbrăveni, bloc 60, scara A, etaj I, apartament 10, în orașul **Sighișoara.**

■ **Todirașcu Remus de pe strada Tg. Neamț nr. 30, bloc 715 A, sector 6, București** ne scrie în numele proaspeților locatari ai blocului proprietate personală cu rugămintea să intervenim la Întreprinderea „Ascensorul" pentru punerea liftului în folosință. Cum unii dintre proprietari nu se grăbesc să se mute în noile apartamente ei, conform răspunsului primit de la Ascensorul, vor sta fără lift pînă cînd se vor muta absolut toți !

■ Din două colțuri ale țării ne-au sosit două scrisori care acuză tăcerea unor unități producătoare, cărora li s-a restituit marfa din cauza unor deficiențe calitative. **Sușnea Vasile din Tecuci** a trimis fabricii producătoare — Fabrica de pielărie și marochinărie „Căprioara" Sebeș — o minge de fotbal cu defecțiuni. Nu a mai primit nici mingea, nici banii. **Băran Gheorghe din Craiova** a restituit Întreprinderii de mecanică fină București un ceas electronic dereglat de la cumpărare.

■ **C.P.M.B. Direcția generală comercială pentru A. Dumbravă, str. C.A. Rosetti 20,** apartament 1, **București :** În perioada 18—22 iunie s-au înregistrat unele întîrzieri în livrarea butelilor de aragaz **(n. red.** exact așa susține și petentul !) Pe viitor, pentru rezolvarea operativă a unori cazuri similare, adresați-vă stației de îmbuteliere Dămăroaia, ing. Bologa, telefon 67 28 47 ; 67 30 25 ori la conducerea Centralei P'ECO, director Apostol, telefon 13 99 04.

■ **Anișoara Popa :** Am 23 de ani și lucrez la cantina CICH Năvodari, județul Constanța. Părinții mei sînt țărani în Scinteși, județul Galați. Am cîntat pe scena căminului cultural din satul meu. Se spune că am voce frumoasă. Ajutați-mă să candidez la concursul muzical **Floarea din grădină.**

■ **Angelescu Marin, Aleea Zarandului nr. 4, bloc 127 B, scara A, etaj I, apartament 6, Cartier Vest, Ploiești :** Sînt muncitor cu retribuție modestă. Pe 15 septembrie 1981 am cumpărat un frigider ARCTIC de 4 300 de lei. A funcționat pînă pe 18 noiembrie, cînd s-a defectat. Pe 13 ianuarie l-au schimbat agregatul, dar l-am dat drumul să funcționeze numai în luna mai. A funcționat pînă pe 7 iunie a.c., cînd s-a defectat din nou. Vă rog — după ce am făcut vreo 6 scrisori la fabrică — să-mi spuneți cum să fac să-mi recuperez banii dați pe frigider, ori să mi-l schimb ?

■ **Buliga Maria, Aleea Arcului nr. 5, apartament 19, Botoșani :** În **Flacăra** nr. 20/21 mai 1982, Consiliul municipal v-a răspuns că fiica mea Dana Tatiana Buliga va fi încadrată la Electrocontact începînd cu 1 iunie. Nu s-a rezolvat nici pînă azi.

■ **Carpușca Nifodi, str. C.A. Rosetti nr. 7, Roman, județul Neamț :** Nici anul acesta organele municipale n-au luat vreo măsură de protecție a teilor. Florile au fost culese o dată cu crăcile. Ce a rămas e jalnic la privit și acum, la atîta timp de la „recoltare".

■ **Boangher Iulian, str. Primăverii 2, bloc A 10, scara A, apartament 6, Zalău, județul Sălaj :** Sînt maistru electrician și ori de cîte ori merg în Băcălești, județul Teleorman, în satul meu natal, observ multe nereguli la instalațiile electrice. Cei care ar trebui să vegheze aceste instalații profită că țăranii nu se prea pricep la electricitate și procedează la defectarea contoarelor etc. Poate vor citi aceste rînduri și factorii competenți care să nu mai permită nesocotirea țăranilor, că ei ne țin pe noi cu tot ce au.

■ **Mihai Stoleru,** str. Alexandru Ioan Cuza nr. 22, **Darabani, județul Botoșani :** Și la noi în județ e multă viță terasă. Pe oameni nu-i interesează strugurii, ci vinul. E vorba să se distrugă această viță terasă și bine s-ar proceda. Și foarte bine ar fi dacă suprafețele rămase ar fi plantate cu pomi roditori, de soi bun. Dar pentru asta ar trebui mai întîi pepiniere la tot pasul — la școală, la cămin, la primărie. Ar mai scădea prețul puieților care acum e 20—25 de lei bucata, iar oamenii n-ar mai renunța. Ar trebui dusă o campanie de răspîndire a pomilor roditori.

■ **Dinescu Traian, Trivale, bloc 66 A, scara C, apartament 2, Pitești :** Cred că ar fi în interesul economiei naționale și al cetățenilor dacă s-ar vinde la prețuri rezonabile și s-ar găsi lămpi cu NEON pentru iluminatul bucătăriilor și al băilor din apartamente.

■ **Gheorghiță Mihai, str. Haltei nr. 11, sectorul 1, București :** Din presă am aflat că extractul de ghimpe este indicat în tratamentul adenomului de prostată, dar căutați-l prin farmacii și veți vedea că nu există. Ajutați-i pe cei de la IMF Cluj-Napoca să-l omologheze și să-l producă la scară națională.

Pagină realizată de
GEORGETA BAILEȘTEANU ■

Scrisoare comentată

În numele cărui drept?

„Fără sprijinul cuiva am evacuat de pe terenul din spatele imobilului peste două camioane de moloz și pietre, treabă care m-a costat aproape 400 de lei, sumă mare pentru mine care trăiesc dintr-un ajutor social de 490 lei pe lună, și am realizat o grădină de toată frumusețea în care cultiv zarzavaturi, am plantat pomi fructiferi, viță-de-vie, zmeură. Tot în acel spațiu am construit două mici magazii în care am crescut cîțiva porumbei și iepuri. De ce vă scriu, și de ce vă rog să treceți pe la mine, eu, un bătrîn de peste 80 de ani ? Pentru că îmi văd munculița dusă de ripă din cauza unei noi locatare, repartizată la sfîrșitul anului trecut într-una din locuințele imobilului nostru".

Strada Viitorului 145, sectorul 2. Întreaga curte ce se întinde în spatele imobilului cu etaj este plină de pomi și flori. Un „parc" cu care toți locatarii de la amintita adresă se mîndresc și recunosc că-i făcut de mîna bătrînului care ne scrie, Dumitru Cîmpean. Dincolo de curte, împrejmuită cu un gard, grădina muncită de el și la roadele căreia apelează adeseori și vecinii : pătrunjel, mărar, varză, roșii, morcovi... Buna înțelegere din acest rai verde a durat pînă la repartizarea Niculinei Bratu aici, pe Viitorului 145, care, după ce a trecut primăvara și a văzut cît de frumoasă este grădina bătrînului, a declarat : „Am și eu dreptul la grădină !" Drept pentru care i-a rupt într-o parte gardul, făcîndu-și trecere personală ; mai apoi, omul a găsit răsaduri întregi smulse și azvîrlite ; proptelele de la bolta de viță-de-vie și ele aruncate peste legume. Nici micile animale și păsări nu au fost lăsate în pace. Într-o zi, bătrînul a găsit 9 iepuri morți, în alta, cîțiva porumbei...

S-a dus liniștea locatarilor de pe strada Viitorului 145, s-a dus și liniștea și bucuria bătrînului Cîmpean ! În numele cărui drept Niculina Bratu calcă în picioare munca unui om ? Bătrînul Cîmpean nu mai are timp de judecăți la cei optzeci și ceva de ani ai săi, după cum, nici ceilalți locatari nu doresc acest lucru. Sperăm că vor găsi o soluție cei de la ICRAL Colentina, în teritoriul căruia se află amintita adresă.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

P.S. Am primit un telefon la redacție de la ing. Vasile Conea, locatar al imobilului din Viitorului 145. Ne anunță că după vizita noastră Niculina Bratu, furioasă pentru sesizarea făcută de bătrîn, îl șicanează în permanență, aruncînd după el cu apă. Încă un semnal pentru o intervenție promptă.

Poșta redacției

● **Ioan Mîrzanța** — Iași : Dv. ați contribuit cu 2% pentru pensia suplimentară pe o perioadă de 14 ani și 6 luni (care nu se poate întregi la 15 ani) pentru care vi se cuvine un procent de 8% ● **Gică Neagu** — Focșani : Pentru afecțiunea dv., adresați-vă cabinetului de specialitate din unitatea teritorială de care aparțineți ● **Gheorghe Bratu** — Ploiești : Începînd cu data de 15 II 1982, pensionarii de asigurări sociale de stat de toate categoriile, pensionarii militari și IOVR, neîncadrați în muncă, primesc o compensație diferențiată în funcție de mărimea pensiei. Dacă prestați activitate retribuită, cumulînd pensia cu retribuția, indiferent de natura contractului, în baza căruia se prestează munca și retribuirea, nu primiți la pensie compensația prevăzută de Decretul nr. 46/1982, plata acesteia putîndu-se face de către organele de pensie, la încetarea activității ● **Mariana Pașcatău** — Brașov și **Gheorghe Deaconescu** — Pitești : Treceți pe la redacție, secția scrisori, probleme cetățenești sau scrieți-ne despre necazurile dv. ● **Maria Naidin** — Rusănești (Olt) : Nu aveți ● **Vasile Untaru** și **Vasile Bucuș** — Viziru (Brăila) : Dacă nu realizați minimum de retribuție lunară pe economie nu aveți dreptul la alocație de stat pentru copii ● **Blaga Filip** — Hunedoara : S-a calculat legal ● **Alexandru Crăciun** — Comana (Giurgiu) : Nu aveți dreptul la lotul de folosință al mamei ● **Ela Dragomirescu** — Ploiești : Vă mulțumim pentru cuvintele frumoase, urîndu-vă, la rîndul nostru, mult bine și succes în tot ceea ce faceți ● **Rodica Vasiliciuc** — Suceava : Adresați-vă revistei de specialitate ● **Pavel Coiniță** — Motru (Gorj) : În cazul dv., puteți cumula pensia cu retribuția numai după împlinirea vîrstei de 62 ani.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Un dialog la marginea geografiei

„De ținut, țin eu și cu bărbații, dar numai cu cei care fac treabă!"

La Sfîntu Gheorghe, în deltă, nu se ajunge foarte ușor. Un vapor pe zi, arhiplin, cale de peste 100 km și mai bine de 6 ore, cu tabele de înscriere și oameni care-și petrec noaptea sub cerul liber, pentru plecare. Noaptea e luminată meteoric de un far de coastă care se rotește obsedant, lucind deasupra unei comune de 1 200 și ceva de suflete adormite. Evenimentul major al zilei e întotdeauna sosirea vaporului, în jurul orei 6 dinspre seară. La 4 dimineața ei pleacă înapoi spre Tulcea, anunțînd prin sirenă că începe o nouă zi. Între aceste două momente de virf ale comunei Sf. Gheorghe am cunoscut un om exemplar, pe Dumitriu Axenia, despre care ne va face întotdeauna plăcere să ne aducem aminte.

— Să ne iertați, dar am să vă întreb cîți ani aveți !?

— Nu, foarte bine, n-am nimic de ascuns. Am făcut 48, pe 28 iulie. De născut sînt născută în Niculițel, tot județul Tulcea, dar am mai bine de 28 de ani de cînd m-am mutat la Sf. Gheorghe.

— Ce s-a petrecut acum 28 de ani ?

— Nimic deosebit, am absolvit Școala medie tehnică piscicolă din Tulcea și-am venit la Sf. Gheorghe, se-ntîmpla în 1959, mai întîi ca tehnician piscicol, apoi șef de secție, iar acum, de nouă ani, am devenit șefa unității din Sf. Gheorghe. Vă văd că priviți pe pereți. Să știți că unitatea noastră și-a făcut planul an de an, eu diplome n-am moștenit de la nimeni.

— Da, sînt mai multe astfel de diplome, de „evidențiat în muncă pe anul...", le-am văzut de cînd am intrat. Și totuși, parc-ar lipsi vreo doi ani din cei nouă pe care i-ați amintit...

— Ei, asta-i acum ! Cred că nu-s toate, mai am și pe acasă.

— E greu de făcut planul la pește ?

— Știu eu ? Întrebați-i pe alții, noi îl facem !

— I-am întrebat. Am aflat că sînteți singura femeie pe post de șefă de unitate în toată Centrala deltei, singură într-o unitate pur bărbătească, avînd 210 oameni în subordine, dintre care 127 pescari. Mai știm că unitatea din Sf. Gheorghe e mereu fruntașă, dar la o întreprindere, cea din Sulina adică, de care țineți, care nu-și prea face niciodată planul integral. Așa-i ?.

— Nu-i departe de adevăr. Despre Sf. Gheorghe puțini știu cîte ceva. La întreprindere costă mult amenajările piscicole, d-aia nu iese planul, că merg tare slab crescătoriile, la 70, 60 sau chiar 50 la sută din plan ! Și noi lucrăm tot cu natura, avem bunuri naturale, nu amenajări, dar am scos 2 200 de tone de pește anul trecut și un beneficiu de 7 milioane.

— Cum vă descurcați cu pescarii ?

— Eu zic că bine, sînt oameni buni. Dacă se mai „încurcă" vreunul, stăm de vorbă, îl întreb cum se simte, ce are pe suflet, poate are vreun necaz acasă. Dacă are, tot eu îl rezolv. Și dacă nu înțelege, îi schimbăm locul de muncă, undeva unde să fie mereu în atenția noastră. Pe unul, din pescar l-am făcut preparator de pește, că l-am găsit beat în baracă ! Nu zic să nu mai bea deloc, zic doar să lase paharul mai la o parte. Trebuie să scoatem oamenii din greu, că-s oamenii nostri.

— Vă și „băieții" pentru viața lor, pentru condiții mai bune ?

— Păi, sigur ! Cînd am fost în campanie la scrumbie, mai și iunie, lucram zi-noapte, a fost nevoie să-ajung pînă la tovarășul prim-secretar pentru pîine, dar m-am dus și s-a aprobat, pescarii au primit pîine la cota de miner, iar Direcția comercială și centrala ne-au asigurat ulei, zahăr, untură, costiță afumată, am adus și pui, acum am cerut niște ciment, tocmai de la centrala din București, ne zbatem, că de aceea sîntem puși aici.

— Mai adineaori ați trimis un om la medic, părea bolnav și ați pus mîna pe telefon. Era necesar ?

— L-am trimis pe Vasilii, Chirilov adică, doctorița i-a spus că nu-l poate primi decît după 12, fiindcă-i ocupată. Avea casa plină de musafiri și beau cafele. Omul venise 15 km la rame, tocmai de la Ciotic și nu dorea concediu, doar un medicament să-i treacă durerile. S-a supărat doctorița și i-a făcut o rețetă de 380 de lei pentru o simplă diaree. Noroc că mai am eu cite ceva aici, în dulapul de urgențe.

— Am auzit că vi s-a propus în repetate rînduri să deveniți primăriță a comunei, fiind o persoană cu multă influență asupra oamenilor, dar ați refuzat mereu. Așa e ?

— Avem un primar, Stelian Vilciu, iar eu sînt aici, la treaba mea. Oamenii vin și să mă consulte și să ceară să-i sprijin în tot felul de probleme, e adevărat, dar ar mai trebui să-și facă și alții datoria. Comuna nu are decît 1 276 de suflete, vreo 400 de case, pescăria și nimic altceva. Școală de 10 clase se înființează abia anul acesta. Tinerii au plecat pentru calificare în alte părți, la Tulcea de obicei, forța de muncă e puțină și îmbătrînită, iar viitorul e incert. Vara vin aici, fără să-i cheme nimeni, fără să fie vreo reclamă vreau să spun, mii de turiști. Stau în casele oamenilor, mănîncă pește, se mai duc la mare, pescuiesc. Cu puțin sprijin și puțină zbatere comuna s-ar putea îmbogăți de pe urma turismului, dar parcă e cineva împotrivă ! Primăria n-a făcut măcar un chioșc la plajă. Ar putea pune un tractor cu o remorcă, să ducă turiștii pînă la mare, că-i cale de peste 3 km, iar banii să intre în fondurile consiliului popular, însă nu acționează nimeni. Sînt lucruri care ne dor și ne simțim datori să mai ne băgăm și noi în unele, însă nu chiar în toate, să nu se supere cineva ...

— Tot n-ați răspuns : de ce nu vreți să fiți primăriță ?

— Avem primar. O să-l mai ajutăm noi, o să se formeze. Eu am avut cinci operații și poate am și îmbătrînit ceva !

— Dar nu sînteți vicepreședinte în biroul executiv al Consiliului popular al comunei ?

— Sînt. Și mai sînt președinta Comitetului femeilor din Sf. Gheorghe, deputat județean, membră a Comitetului județean Tulcea al P.C.R. și a Colegiului de partid județean, a Comitetului județean al femeilor, în Consiliul național al femeilor...

— Soțul dumneavoastră cine e ?!

— Dumitriu Hristu, navigator, căpitan pe vasul Somonul. Mi-e subaltern !

— Și ajutor ?...

— N-are timp de așa ceva. Eu aici sînt și director plin, și tehnic, și investiții și control... Nu-l rău, fiindcă n-am cui transmite „să se facă" ; fac eu !

— Și ce faceți ? Concret, adică.

— Păi dimineața sînt aici, la „motor", cum spun eu. Am stația de radio, am telefoanele, vin oamenii și pleacă. Apoi merg la cherhana, văd ce se întîmplă, cum merge pescuitul. Vinerea trecută am scos 31 de tone într-o singură zi. E ceva ! Am avut și 17 bucăți morun, doi de 180 și 160 kilograme... Seara, de la ora 17, avem graficul. Ne adunăm și socotim cît am cheltuit în ziua respectivă, ce-am cîștigat și ce economii s-au făcut. Asta e obligatoriu pentru o activitate rentabilă. În primul rînd trebuie să se ia, cum să vă spun eu, **baza casei : dacă ai, consumi, dacă nu, nu consumi.** Cît avem atîta cheltuim. Azi, de exemplu, n-am scos nimic din magazie.

— Ce vă supără cel mai mult ?

— Oamenii care se dau de-o parte, care nu pun umărul. Aici în comună, avem pe unul care pornește dimineața difuzorul. Atîta face, asta e munca lui, pornește difuzorul !!! Altul, tot un munte de om, e la relee... Vreo patru lucrează în „meteor", iar al cincilea măsoară cota apei. N-ar putea s-o ia unul din ceilalți patru ?! Dar îl ține și pe așta, cică să nu se piardă postul. Ce post...

— Țineți mai mult cu femeile ?

— Ba țin eu și cu bărbații, că ei muncesc mult, ei duc greul. Dar, cînd sînt necazuri, trebuie să luăm măsuri. V-am zis de pescarul pe care l-am făcut preparator. Acum, sigur, cîștigul e mai mic, a venit soția lui și mi-a plîns, să-l iert c-are să se îndrepte... Nu, i-am zis, măsura a fost luată, nu mai dăm înapoi. Disciplina trebuie să fie disciplină, altfel nu ne mai înțelegem cu oamenii.

— Nu vă e teamă că vă ia cineva postul ?

— Dacă e mai bun, să-l ia. Dar să vă spun ceva, ia uitați-vă pe hartă. Tovarășe, aici e capătul geografiei, nu vine nimeni ca la loc cald. Noi am uitat de noi, ne-am înhămat la treabă și așa au trecut anii...

DUMITRU GRAUR ■

Cronica șoselei

Opream, dacă știam că-i bunicu!

„De mîine plec cu cursa de 5. În fiecare lună, deplasarea cu mașina mă costă aproape 500 de lei. În plus, numai riscuri. Uite, pe vremea asta, nu era mai comod să stau în tren și să-mi completez somnul ? Luna asta, cu onomasticile care s-au ținut lanț, nici n-am avut timp să mă ocup de autoturism. Merg ca un orbete, numai cu luminile de poziție, că fazele s-au ars, dar nu pot rula nici încet că mai am juma de oră și trebuie să ajung la serviciu. Maistrul și așa m-a cam luat la ochi după cele două întîrzieri din ultimul timp".

R. V. gonea cam cu 100 de km pe oră, în timp ce gîndurile îi zburau de la una la alta. Tocmai îi trecea prin minte filmul petrecerii din ajun, care începuse la patru după masă și se terminase la 12 noaptea. „Vinul, bun la prima vedere, dar greu. Dracu știe cu ce l-or fi tratat ? Vorba ai, după așa vin trebuie să-ți îndeși pălăria în cap cu lingura de pantofi".

Cu așa viteză, pe ploaie și ceață, cum putea să observe pilotul la timp bicicleta care rula în fața sa, dotîtfel, echipată corect ? Bicicleta primește un șut, puternic, iar biciclistul este proiectat la 5 metri, în șanțul șoselei.

„Ce să opresc. După cît l-am zărit, era un moșneag. Și așa zile multe nu mai avea. Dacă rămîn, încep cercetări, tracasări, se mai găsesc în singe, cum zic aștia, reziduuri alcoolice, lucrurile se complică...". Și Radu, după ce reduce puțin viteza, demarează puternic. După vreo zece minute, circulînd din sens contrar, șoferul unui autobuz este contrariat de autourismul care se apropie cu viteză mare și doar cu luminile de poziție aprinse. „Asta ori îi nebun, ori a făcut vreo boacănă". Oprește pe dreapta și coboară. Din autobuz, remarci malițioase. „Ce mîncași, nea Sandule, de te luă burta așa, dimineață ?". Autobuzistul își concentrează privirea la maximum, doar, doar, o putea să rețină numărul mașinii. Nu reușește însă să rețină decît ultimele două cifre : 2 urmat de 3. Se urcă în autobuz și-și continuă drumul. Parcurge nu mai mult de 3—4 kilometri și observă întîi bicicleta, transformată într-un fel de opt, și apoi, puțin mai departe, victima zăcînd în șanț. Omul mai trăiește încă. Avea chiar putere să vorbească. „Salvați-mă, fraților, nu mă lăsați".

„Hai, nea Sandule, să te ajut. Îl așezăm pe banca din spatele autobuzului. Veghez eu lîngă el, în timp ce mata conduci autobuzul", se oferă un tînăr muncitor de la Exploatarea minieră.

„Măi, băieți, i-a încercați voi să-l recunoașteți pe cel lovit". 5—6 pasageri trec, pe rînd, prin dreptul locului unde stă întins rănitul. După ce cîțiva dau din umeri, unul, mai vîrstnic, îl recunoaște. „E Nae Făclie. Lucrează la gospodăriile C.A.P.-ului din Năstureștl. Om tare de treabă și constîncios. Mergea la animale. Bătrînul se scoală totdeauna cu noaptea-n cap. Are doar un băiat și un singur nepot. Zevzecul ăla, de se plimbă toată ziua cu mașina, parcă l-ar fi făcut mă-sa în automobil. Nici nu mai dă bună ziua. Se dă mare !".

Autobuzul ajunge la un dispensar comunal, unde rănitul este coborît cu precauție. „Dublă fractură la un picior, o tăietură adîncă la piept, echimoze și zgîrieturi cît lumea. Mai mult nu vă pot spune, o să se pronunțe medicii de la spital, unde îl trimit imediat cu salvarea, după ce iau primele măsuri", zicea tînărul medic de la dispensar.

Între timp șoferul autobuzului anunță miliția. „Mai mult de două cifre nu vă pot da. Nici măcar culoarea mașinii n-am reținut-o. Știți cum era timpul la 5 dimineața"... „Is bune și astea, nea Sandule, nu-ți fă probleme. Îl găsim noi pe faptaș".

Într-adevăr după 4—5 ore autorul este găsit.

Părea foarte liniștit, acolo în colțul de atelier unde își avea menghina lui de ajustor.

„Da, am văzut o bicicletă răsturnată, dar mă grăbeam la serviciu, n-am oprit, eram în întîrziere. Știți, aseară am fost invitat undeva și petrecerea s-a cam întins. Oricum, eu nu l-am lovit". „Sub aripa dreaptă a mașinii dv. s-a găsit, totuși, o bucățică de stofă din haina victimei. Cum vă explicați acest lucru ?" Radu se schimbă brusc la față. „Știu și eu ? Nu pot să-mi explic. Probabil provine din ceva gunoaie, peste care am trecut ieri, cînd manevram mașina în curte". „Știți pe cine ați lovit ? Pe propriul dv. bunic. Noroc de oameni așa de suflet, că mai sînt în viață, și probabil medicii îl vor salva". „Nu se poate, nu se poate... Dacă știam că-i el, opream fi duceam la spital. Cum adică, să-mi omor eu bunicul ? Ce-s nebun. Țin doar atît la el. Nu mi-a dat dînsul o parte din banii cu care mi-am luat mașina ?"

VICTOR BEDA ■

Maestrul Goangă

Cîte năzdrăvănii artistice îmi fulgeră noaptea amintirilor de-o viață, acum, cînd mă opresc, odată mai mult, la unicul ce-a fost Petre Ștefănescu—Goangă !...

Bunicul : „Ăl de crește goange", gîndaci de mătase. De unde numele, Goangă. Deși diabetic, hăplea o tortă de 10 chile și a murit la 90 de ani.

Descendentul, destinat avocaturii. Glas descoperit de Enescu în biserică, la Paris. Pus în pagina muzicală de creatoarea Isoldei, Felia Litvine, ce-i dă secretele cîntului, fără să-i pretindă o centimă pentru ani. Sfîrșește la 5 septembrie 1973, în vîrstă de 71 de ani și jumătate — comă diabetică.

În timp ce ceilalți cîntăreți, lipsiți de spiritualitate, serioși și gravi — fără legămîntul lui cu tăriile — au venit și s-au dus printre semitonuri, cînd admiși, cînd contestați, pînă la urmă uitați, singur el, care-și permitea orice stăpîn pe nebănuite puteri, n-a trăit nici o împotrivire, recunoașterea inegalabilei sale personalități stăruind și după ultima lăsare de cortină... Cîntăreții cinstiți care l-au ansamblat și vibrat — dac-au vibrat — în prejma rotundului bărbătesc al inflexiunilor voci sale voluptuoase — torente, torente — știu mai bine că mine în ce măsură ancora, în sublim, sufletele auditorilor, harul genialului artist. Doar de atîtea ori s-[illegible] din ovațiile sălilor în [illegible] lui și numai lui, „[illegible] urma obișnuitul.. [illegible] numele lui pe [illegible] nea, unde trai[illegible] lucita inteligență fă[illegible] e poposea la „Capșa", unde pînaturile și musacalele nu erau munți greu de escaladat, ci o tihnită tăcută voluptate pregătitoare a interminabilei, interesante șuete, ce urma.

Fără să facă o vocaliză, fără emoția pregătirilor care n-a existat la el, Bebe Goangă nu știu a fi respectat ceva, ducîndu-se în clipele decisive după surplusul de nebunie ce l-a caracterizat, ca pe toți cei mari. Așa a făcut-o pe scenă, așa în viață... Imediat, trintind o butadă — strict pentru duhul ei — riscînd poziție socială, prestigiu, adeseori diminuîndu-se întru totul cu excelentă inconștiență. N-a tablat pe nimic, dînd cu totul de-a azvîrlita — în principal stricîndu-și cariera universală ce-i era de la 23 de ani asigurată, din plin. A fost la noi cel mai mare, dar îi era la îndemînă, tot atît de ușor, să fie cel mai mare bariton-al lumii. N-a zis niciodată ca alții : „am o interpretare a mea"... Și respectînd cu strictețe — unică penitență — notele de pe portativ, a întruchipat armonios născocirile lui Wagner, Verdi, Puccini, Beethoven, refugiindu-se în țesăturile de aur, pe apele de vis ale lor navigînd spre abis și moarte... Sufiul i-a fost uriaș și a trecut suflet nemuritor în Hans Sachs, în Scarpia, Rigoletto, ca să cînte aceste roluri cum le-a cîntat. A avut toată lumea de învățat de la el, chiar și vexatoarea mediocritate împotriva căreia tuna, căci prea i-a fost pîlduitoare emisiunea, dicția miraculoasă, respirația, trăirea, în totul ușurința de a cînta. Învățat-a sigur Spiess, îndubitabilă glorie românească pe zările mapamondului, Mugurel Bogdan și tînărul frumos ca un arhanghel, Mihai Panghe, care s-a dus prea de timpuriu după magistru... Decît să cumpănesc fenomenul, miracolul Goangă, se cade să mă opresc la anumite performanțe în care el, pur și simplu, a calcat în picioare regulile obișnuite ale firii. Nici un alt cîntăreț — nu numai de la noi — nu și-a înscris în palmares așa ceva. Și totuși...

Într-un spectacol organizat de mine la Sala Palatului — 40 de ani de carieră ai artistului — Petre Ște[illegible] vîrsta de 64 de ani, [illegible] Prologul din „Palațe" (pe [illegible] cele două acte ale operei lui Leoncavallo; actul I din „Tosca" și actele III și IV din „Rigoletto". Dozaj farmaceutic, termină triumfal, fără nici un fel de oboseală, ultimele-i note planînd pe ovațiile unei săli dezlănțuite la paroxism.

La o săptămînă, cînta în aceeași zi, de duminică, cinci concerte în două localități diferite, Brăila-Galați, gonind cu mașina cei 30 de kilometri, dintr-un teatru într-altul, să fie exact la acordurile pianistului. La al 5-lea concert, noaptea tîrziu, la Brăila, vocea îi sună mai expresivă, mai clară ca la cel dintîi dat dimineața la Galați, amocul regretului producțiilor încheiate... După așa zi plină, e liber oricine, în subsidiar, să-și imagineze disputa care a urmat, ca să nu zic festinul de la restaurant....

Și mai departe, pe drumurile țării, uriașul desfide orice titanic efort... 30 de reprezentații cu „Rigoletto" într-o lună, cum ai trage un fum de țigară. E drept că și Mario del Monaco, celebrul tenor, cîntase „Othello" de treizeci de ori, din nordul în călciiul Italiei, dar în final terminase cu vocea...

Sub patima condeiului meu pentru el, îmi dau precis seama că tot ceea ce a întreprins Petre Ștefănescu-Goangă a împlinit în mare, sfidînd obișnuitul; amploarea mărcindu-i și lipsa de practic ce nu l-a dat cînte, dimpotrivă l-a incitat fantasmele fanteziei pînă la mormînt... Inegal, cît să înfrunte totul, citeodată să și greșească — numai în muzică nu — nu și-a ținut nicicînd gura, avînd de trus consecințele „mușcăturilor" ce-l înscăunaseră redutabil, ca și pe celălalt frate de spirit, Puiu Iancovescu. Era, deci, firesc să trintească replica rămasă clasică, „La Operă funcționează, director, un bariton care cîntă dintr-o măsea stricată..." (Cel incriminat era de față.)

Capabil de orice, într-o iarnă, după matineu și seara, pe care le cîntase într-o sală înghețată la Rîmnicul-Vîlcea, în autobuzul birbuit în care ne troinea crivățul, noaptea, în drum spre casă, a fost singurul din trupă — deși cel mai bătrîn — care și-a ținut cumpătul. Și nu nu mai atît : pe distanța Vîlcea-București (175 km) nu i-a tăcut gura, cîntînd întregul repertoriu Maurice Chevalier. Dra[illegible]nem, Saint Granier, Georgius...

Aduceri aminte, unde e noaptea aceea cu Maurice Chevalier prin troiene ? Unde e redutabilul magistru ?...

Întreaga viață, manevrarea cărților de joc — la fel unui prestidigitator — și sul mihoanelor neîmplinite [illegible] pur și simplu mintea... N-a fost batulatura de maestrul i-a venit mănînțelocmai lui Nottara, la dramă. Și a cut cu vocea în pămînt, în lumea furnicilor.

GABY MICHAILESCU ■

O întrebare la început de campionat:

Dinamo sau Universitatea?

Cea de-a 65-a ediție a campionatului național de fotbal este abia la început. După numai 3 etape disputate este poate prematur să ne întrebăm cine va deveni campioană sau ce echipe vor retrograda, eventual organizînd anchetele și sondajele largi de opinie cu care i-am obișnuit pe cititorii noștri. Vom încerca totuși să punem în discuție lupta pentru titlu, comparînd plusurile și minusurile care se pot constata la cele două echipe de frunte, în momentul de față, ale fotbalului nostru : DINAMO București, campioană a țării și cîștigătoare a Cupei României, față în față cu UNIVERSITATEA Craiova, fosta campioană, echipa cu lotul cel mai numeros valoric. După opinia noastră, coroborată cu cea a specialiștilor, cele două formații sînt principalele favorite în lupta pentru titlu, F.C. Olt, Sportul studențesc (număr maxim de puncte în momentul de față), Corvinul ori Steaua figurînd mai curînd ca outsidere pentru ediția 1982—1983 a campionatului divizionar A. Sigur că ne-ar bucura oricare... dezmințire de la afirmația noastră, un fotbal cu adevărat puternic neputîndu-se dezvolta decît din cît mai multe echipe puternice, iar lupta pentru supremație devenind, în atare condiții, mult mai interesantă ! Dar, pentru moment cel puțin, sperînd că și cititorii sînt în asentimentul nostru, să așezăm pe hîrtie plusurile și minusurile celor două echipe fruntașe, prefațînd într-un fel disputa lor pe parcursul campionatului recent început și, de ce nu ?, chiar meciul direct de la Craiova, care se va juca însă abia la 13 noiembrie, în cadrul etapei a XV-a.

D. Georgescu (Dinamo)

● Echipă a Ministerului de Interne, din părțea cărula se bucură de un sprijin deosebit. Președintele clubului : col. Nicolae Petriceanu. Vicepreședinte al clubului, șeful secției fotbal : Anghel Vasile. Secretarul secției : Paul Moga. Activitatea secției de fotbal este laborioasă, bine orientată în scopul de a face din Dinamo o echipă de nivel european, competitivă, spectaculoasă. Centrul propriu de copii și juniori, deși are condiții destul de bune, n-a reușit în ultimii ani nici o promovare în primul eșalon.

● **Antrenori :** D. Nicolae-Nicușor și Cornel Dinu. Cuplu bun, format dintr-un experimentat meseriaș al fotbalului și un jucător în plină activitate, ale cărui idei tactice vor prinde consistență, e probabil, în anii care vin.

● **Echipa :** Moraru — I. Marin (Vlad), Dinu, Nicolae, Stredle (Stănescu) — Augustin, Mulțescu, Custov — Iordache (Țălnar), D. Georgescu, Văetuș (Orac). Mai figurează în lot portarul Toma, fundașii Mărginean și Gh. Dumitrescu, mijlocașul L. Moldovan și înaintașii Dragnea și Sertov. Atuurile formației sînt portarul Moraru, cuplul de fundași centrali Dinu—Nicolae (în omogenizare), linia de mijloc Augustin—Mulțescu—Custov și... loviturile de cap ale lui Dudu Georgescu, pe care Orac pare cel mai bine să știe să-i pună în valoare. Puncte slabe : jocul uneori distructiv al apărătorilor, retragerea prematură în apărare a mijlocașilor (de obicei după pauză, pentru apărarea rezultatului, așa cum s-a întîmplat la Brașov și Tg. Mureș), ineficiența extremelor „nucleice" Iordache și Văetuș.

● **Transferări în ultimii doi ani :** Vlad și Orac (F.C.M. Galați), Moraru (Sp. studențesc), Văetuș (Corvinul), la schimb cu Alexa și Vrînceanu, L. Moldovan (S.C. Bacău), Al. Nicolae (F. C. Olt), la schimb cu Bumbescu și Balaur, Toma și Sertov (Steaua), la schimb cu Lovaș și D. Zamfir.

● **Stadion, bază materială :** posedă stadion propriu, 17 500 locuri numerotate, prea mic pentru a face față afluenței de spectatori la meciurile mai importante. În Parcul sportiv Dinamo mai există încă un teren de iarbă și unul de zgură, folosite atît de echipa de speranțe, cît și de echipele Centrului de copii și juniori, ca și de divizionara B Dinamo Victoria (o formație avînd rolul de „eșalon doi", de la care se așteaptă rodarea celor mai talentate produse ale centrului în vederea promovării în prima echipă). În plus, baza sportivă de la Săftica, utilată după cele mai moderne cerințe ale antrenamentului sportiv, extrem de utilă pentru pregătirea în comun, în liniște și cu mijloacele, a meciurilor oficiale. Echipament sportiv corespunzător.

● **Atitudine publică, oficialii F.R.F., arbitri :** Dinamo n-a reușit încă să cucerească, prin jocul său propriu-zis fără îndoială, prea mulți suporteri pe toate stadioanele din țară. La Brașov, ca și la Tg. Mureș deallfel, după un început ostil, părea că va ieși în aplauzele unanime. Forma în care se află echipa i-ar fi dat dreptul la acest lucru. Retrăgîndu-se în apărare și lăsîndu-se dominată, atît echipele adverse cît și spectatorii care le susțineau... au prins glas. În privința federației, conducerea clubului crede că regulamentul de transferări ar fi trebuit orientat spre întărirea formațiilor fruntașe, întrucît Dinamo ne reprezintă în această toamnă în cea mai importantă competiție europeană interclubur, Cupa campionilor. Nu sînt plîngeri împotriva arbitrilor, Dinamo s-a bucurat în general de arbitraje corecte.

● **Moral, ambianță de echipă :** Moral excelent, susținut de cele două succese majore ale sezonului trecut, de noile achiziții și... de jocul bun din primele etape. Ambianță generală bună, propice performanței.

● **Ce sperăm ?** În primul rînd o bună reprezentare a fotbalului românesc în C.C.E., competiție în care Dinamo are posibilități să treacă atît de campioana norvegiană Vaalerengen, cît și de Dukla Praga. Apoi, un joc mai complet, cu accent ofensiv pe parcursul tuturor celor 90 de minute, un joc care să-i captiveze pe spectatori și să aducă noi simpatizanți echipei din Șoseaua Ștefan cel Mare.

Cămătaru (Universitatea)

● Echipă reprezentînd Centrul Universitar din Craiova, dar bucurîndu-se de autofinanțare totală, deci neprimind subvenții nici de la M.E.I., nici de la F.R.F. (inclusiv Centrul de copii și juniori). Excedentul contului bancar este la ora de față de peste 1 milion lei. Președintele clubului : lector Sergiu Cătăneanu. Președintele secției de fotbal : prof. dr. Constantin Bărbăcioru, decan al Facultății de studii economice. Vicepreședinte, responsabil cu probleme de fotbal : Corneliu Stroe. Biroul secției de fotbal, mereu reorganizat, este compus din 7 membri. Principala formă de sprijin este cea a pregătirii fotbaliștilor-studenți (numai Crișan, Tilihoi și A. Popescu nu sînt studenți din lotul de 19 jucători) pentru trecerea examenelor la facultățile pe care le urmează. Centrul propriu de copii și juniori, unul dintre cele mai bune din țară, a produs în serie o mulțime de jucători de valoare, de la Balaci, Țicleanu sau Geolgău, pînă la Cioroianu, Ad. Popescu, Firănescu, Bicu sau Vlădoi, promovați mai de curînd în prima echipă. Tot de la centrul craiovean sînt Șișoe și Despa (transferați la F. C. Olt), Drînceanu și Treschin (acum la Electroputere), Bica (la Luceafărul) ..

● **Antrenori :** Constantin Oțet și Nicolae Zamfir. Din „secund" al lui Oblemenco, Oțet a fost „unu" acesta antrenor principal, dar e bine să se știe că promovarea n-a venit de la sine, ci a fost mai curînd rodul unei... neputințe. Practic, clubul craiovean n-a reușit să ducă la bun sfîrșit nici una dintre intențiile privind aducerea unui antrenor principal pe măsura echipei care urma să o conducă. S-au vehiculat numele unor tehnicieni ca V. Stănescu, Teașcă, Constantin, Mateianu, Jenei, Coidum și chiar... Halagian, dar în cele din urmă la cîrma formației a rămas C. Oțet, ajutat de fostul antrenor al „speranțelor", Nicolae Zamfir, care la rîndul lui a fost preferat lui Ștefănescu, rămas doar jucător și căpitan al formației.

● **Echipa :** Lung (Boldici) — Negrilă, Ștefănescu, Tilihoi, Ungureanu — Țicleanu, Donose (Beldeanu), Balaci — Geolgău (Crișan), Cămătaru, Cîrțu (Irimescu). Din lot mai fac parte, în afara tinerilor deja amintiți, și fundașul Ciupitu (34 de ani), iar reintrarea lui Crișan este așteptată în următoarele 2—3 etape. Atuurile formației sînt siguranța liniei de apărare (cu Ungureanu crescînd mereu), travaliul lui Țicleanu și al lui Donose, tehnicitatea deosebită a lui Balaci, insistența lui Cămătaru, artificiile lui Cîrțu și, posibil, reintrarea (ambițioasă, se așteaptă) a lui Zoltan Crișan. Punctele slabe sînt fără îndoială postul de portar (amintiți-vă numai gafa lui Boldici la Bacău), nervozitatea lui Negrilă și Tilihoi, superficialitatea talentatului Geolgău, individualismul lui Balaci și ratările lui Cîrțu.

● **Transferări :** nici una. Ultimul transfer este cel al lui Ciupitu, acum 3 ani !

● **Stadion, bază materială :** echipa se antrenează pe terenul din incinta Stadionului Central (30 000 locuri), proprietate a Administrației bazelor sportive Craiova. Universitatea nu e decît chiriaș pe acest teren, ca și pe cel de zgură (singurul de antrenament !), aflat alături de stadion. Echipamentul sportiv este suficient, însă mingile de competiție (Adidas-Tango), prea puține, numai 6 în stare bună !

● **Atitudine publică, oficialii F.R.F., arbitri :** după Rapid, Universitatea Craiova este probabil echipa cea mai iubită în țară. Dovadă sînt stadioanele întotdeauna pline unde joacă, dar și „Centralul" craiovean, devenit neîncăpător cu ocazia meciurilor internaționale. Puțin sprijin din partea federației (să nu uităm eliminarea dubioasă și nedreaptă din Cupă !) și uneori atitudine ostilă din partea arbitrilor : vezi meciurile pierdute la București, cu Progresul și Steaua, la Bacău și încă altele, în campionatul trecut...

● **Moral, ambianță de echipă :** începînd sezonul cu un moral dintre cele mai proaste, jucătorii craioveni au... remontat vizibil în vară, dispunînd primele partide cu multă ambiție, tinerește. Ambianța generală este însă în mare suferință, cu certuri între jucători și neînțelegeri cu antrenorul, fără ca onorata conducere a clubului să fie în stare să ia vreo măsură. Așadar, criza de conducere — atît cea tehnică, dar și cea organizatorică — de la Craiova, nu numai că se continuă, dar ea s-a accentuat ! În fapt, Universității îi lipsește în momentul de față în primul rînd un adevărat „patron" al echipei, un om în stare să pună ordine și disciplină, să îndemne la muncă în antrenamente și la corectitudine în teren în fața coechipierilor și adversarilor. Deocamdată, așa cum am văzut cu ochii noștri, Balaci se înjură pe teren cu Negrilă, Tilihoi și Ștefănescu protestează la toate deciziile arbitrului, iar echipa e sancționată cu nu mai puțin de 8 cartonașe, 7 galbene și 1 roșu, în 3 etape (campion, Negrilă — 3 cartonașe !)...

● **Ce sperăm ?** În primul rînd rezolvarea crizei la care ne-am referit mai sus. Toată stima pentru antrenorul Oțet, dar el nu pare omul care să reușească să se impună în fața unor oameni atît de capricioși (și talentați, e adevărat) ca jucătorii ce formează echipa din Craiova, mulți ani de-a rîndul socotiți unanim port-drapel al fotbalului românesc. Să nu uităm, echipa națională se bazează încă foarte mult pe jucătorii craioveni. Universitatea va întîlni curînd... combinata italo-argentiniană numită Fiorentina, în Cupa U.E.F.A. Trebuie făcute eforturi mai însemnate pentru redresarea situației de la Craiova. Să nu se ajungă ca, peste cîțiva ani, să ne aducem aminte despre Universitatea doar la... trecut, ca despre una dintre cele mai bune echipe ce au existat în țară, după cel de-al doilea război ! Universitatea Craiova nu trebuie să rămînă doar în amintire. Ea trebuie să existe în prezent, ca și în viitor...

Pagină realizată de DUMITRU GRAUR

Spune-ne, Mircea Lucescu...

Începînd din acest număr inaugurăm o nouă rubrică, o rubrică-dialog la care îi invităm să ia parte pe Mircea Lucescu, antrenorul principal al echipei naționale de fotbal. De cîte ori va găsi timpul necesar, Mircea Lucescu va răspunde la întrebările formulate de cititori și prezentate în scrisorile pe care le așteptăm la redacție. Desigur, vom tria aceste întrebări, alegîndu-le în primul rînd pe cele care conțin subiecte de interes general, ori se repetă de mai multe ori, tocmai pentru a satisface dorința de a „dialoga" cu Lucescu a cît mai mulți cititori. Așadar, așteptînd întrebările dumneavoastră, inaugurăm rubrica de față punînd noi înșine o primă întrebare, pentru ca dialogul să prindă viață :

— SPUNE-NE, MIRCEA LUCESCU, CUM SE SELECȚIONEAZĂ JUCĂTORII ECHIPEI NAȚIONALE — DUPĂ VALOARE, SAU DUPĂ FORMA DE MOMENT ?

— Părerea mea este că valoarea jucătorului trebuie să primeze ! Mi s-au adus uneori reproșuri că nu selecționez jucătorii cei mai în formă. Dar se trebui ca mai întîi să discutăm ce înțelegem printr-un jucător „în formă"?! Nu vi se pare că noțiunea este subiectivă ? Putem vedea un jucător evoluînd bine într-o partidă sau alta, adică mai exact ieșind în evidență, „remarcîndu-se", cum spun ziariștii. Este însă foarte probabil ca jocul lui să fie legat de o anumită conjunctură, mai mult sau mai puțin favorabilă, în funcție de adversar, de meci, de situația tactică ivită în teren. Un astfel de jucător poate însă deranja angrenajul tactic al echipei. Amintiți-vă de Baia Mare în „perioada Mateianu". Nici unul dintre jucătorii ce părea în „formă" deosebită, nici unul nu ieșea în mod deosebit în evidență, toți erau legați de ideea tactică, i se subordonau, și culegeau roadele așteptate. După mine, un jucător în formă este în primul rînd unul care își respectă cu strictețe consemnul tactic. Bineînțeles pe fondul unei bune pregătiri fizice, fiindcă în absența acestuia nici nu mai merită să discutăm ! Cîrțu, dacă vreți un exemplu, a jucat foarte bine cu F.C. Constanța, la Craiova, însă la Bacău nici nu s-a văzut. A fost altă situație, alt adversar direct, alt meci. Un meci nu seamănă niciodată cu altul !

Și apoi, mai e ceva. La jucătorii de valoare deosebită ideea tactică se poate lăsa la latitudinea lor, cum se întîmplă în cazul unor selecționate mondiale, gen Europa — Restul lumii... Cu jucători de valoare medie și doar unul sau doi ridicîndu-se deasupra, aspectul tactic al jocului trebuie pus pe primul plan. La Mundialul spaniol una dintre caracteristicile principale a fost, fără îndoială, tacticizarea fotbalului. Bineînțeles, cum spuneam, pe fondul unei excelente pregătiri fizice, absolut necesare pentru îndeplinirea sarcinilor de joc. Și dacă echipa ajunge să joace ca un mecanism bine reglat, atunci e evident că înlocuirea unui jucător nu se poate face decît cu altul pe aceleași profil, care să nu schimbe decît foarte puțin automatismele de joc ce s-au creat după lungi pregătiri. Pentru C.M., toată lumea s-a pregătit intens. Au existat e adevărat trei metode diferite. În primul rînd cea a școlii sud-americane, care a întrerupt campionatul și a pregătit echipa națională timp de aproape 4 luni, punînd-se absolut toate schemele la punct. Apoi tacticizarea „gen Europa", dată de un campionat foarte tare, în care toate echipele joacă în fel, dînd un stil propriu fotbalului, așa cum se întîmplă în Italia, în Anglia sau R.F.G., echipei naționale nerămînîndu-i decît să preia acest stil, selecționînd jucătorii cei mai valoroși pe posturi. În fine, a treia metodă, cea aplicată de echipele U.R.S.S. și Poloniei, cu lungi turnee de pregătire ale selecționatelor naționale. Sovieticii au traversat de 3 ori Atlanticul, iar polonezii au fost de două ori în Spania și Italia, în Franța de asemenea, pentru meciuri în care, practic, aliniau mereu aceeași formație. Așadar, așa cum s-a văzut (mă gîndesc la cazul lui Maradona și al selecționatei Argentinei), o echipă națională nu mai poate fi lăsată la bunul plac al unui jucător, la forma de moment sau la inspirația lui, indiferent care îi este numele...

Dacă va sări la Atena peste 17 metri, Bedrosian ar putea intra în luptă pentru o medalie. Noi îl credem capabil.

Din păcate, Natalia Andrei-Betini și Ilie Floroiu nu vor putea lua startul la europene. Le dorim grabnică însănătoșire !

Cu 2,22 m, juniorul Sorin Matei a devenit campion balcanic de seniori. Rezultatul său promite, să-l vedeme pe Sorin la Atena !

Chiar și cînd poartă bonetă albă, Vali Ionescu rămîne cea mai bună săritoare în lungime din lume.

Natalia Karaiosifoglu are toate motivele să fie mulțumită : 3 medalii balcanice de aur nu-s de colo !

Fotografii de AUREL NEAGU

Pe cine contăm la Campionatele Europene?

Găzduită în premieră pe stadionul „23 August", cea mai veche competiție atletică zonală din lume, Balcaniada, a însemnat o reușită din mai multe puncte de vedere, dar a și subliniat faptul că atletismul nostru e cu adevărat competitiv, la cel mai înalt nivel, doar într-un număr restrîns de probe. La această ediție, purtînd numărul 41, participarea a fost maximă (echipa Albaniei a reapărut la start după o pauză de 5 ani), organizarea fără cusur (F.R.A. merită felicitări), iar rezultatele au marcat stabilirea a 11 noi recorduri (4 balcanice și 7 naționale), asta în condițiile în care Bulgaria a deplasat la București garnitura secundă, în timp ce din formația noastră au lipsit cîteva nume sonore (Cușmir, Andrei-Betini, Floroiu etc.). În pofida acestor absențe, tricolorii au dominat întrecerile, terminînd învingători în 22 de probe (din 39), adjudecîndu-și 14 titluri feminine și 8 masculine. Prin această prestație ei au onorat frumoasele jubilee atletice ale săptămînii trecute (100 de ani de la cel dintîi concurs organizat în țară și 70 de ani de la înființarea federației), dar au făcut încă mai mult decît atît, dîndu-ne îndreptățite nădejdi în perspectiva campionatelor europene programate, reamintim, între 6 și 12 septembrie pe noua arenă din cartierul atenian Kalogreza. Dealtfel, figurînd ca o ultimă repetiție generală înaintea europenelor în aer liber, întrecerile balcanice se cuvin privite tocmai prin această prismă și, în cele ce urmează, așa vom și proceda, încercînd să răspundem la întrebarea

Atleții români au dominat Jocurile Balcanice

În linii mari, fetele au confirmat. Zicem în linii mari pentru că, deși cîștigătoare în 14 probe, ele n-au mai repetat performanțele de excepție înregistrate cu două săptămîni mai devreme, la naționale. E vorba aici despre o observație și nicidecum despre o îngrijorare, căci vîrful de formă e prevăzut, firește, pentru Atena, orice forțare cu numai 20 de zile înaintea competiției numărul 1 a anului, putînd fi riscantă. Altfel zis, nimeni n-a dat totul la Balcaniadă, ci fiecare s-a străduit să învingă și, pe cît posibil, să-și menajeze forțele pentru europene. Cu toate astea însă, cîteva performanțe s-au detașat în cadrul celor 3 reuniuni și, spre satisfacția noastră, ele au aparținut îndeobște atleților din România. La lungime, Vali Ionescu (antrenor Mihai Zaharia) a demonstrat că recordul lumii (7,20 m), stabilit cu prilejul campionatelor naționale, se află pe mîini bune. El a cucerit aurul balcanic la capătul unei sărituri de 7,04 m, întrecînd-o pe cea de a doua clasată, Gina Panait-Ghioroaie, cu 37 de centimetri. Anișoara Cușmir (7,15 m în acest an, tot la naționale) n-a participat, acuzînd o indispoziție. Unii s-au grăbit să judece în fel și chip această absență, afirmînd că Anișoara și antrenorul ei, Ion Moroiu, s-au temut de o nouă înfrîngere în fața proaspetei recordmane mondiale ! Variantă posibilă, de ce nu ? Nu pricepem însă de ce absența Anișoarei, fie ea și „diplomatică", ar trebui, cu orice preț, condamnată. Înaintea europenelor, Moroiu a ales, dacă am înțeles bine, o tactică aparte (Anișoara a rămas să se antreneze în Poiană, ea a cerut să ajungă la Atena doar în preziua concursului etc.) e treaba lui și, mai ales, dreptul lui să acționeze cum consideră de cuviință. E sigur însă că, în acest moment în care toate disponibilitățile atletismului românesc se cer mobilizate la maximum în vederea unei cît mai onorante reprezentări la C.E., prietenia, trainică, reală, dintre cele două admirabile săritoare trebuie cultivată, nu subminată, expusă unor riscuri inutile. Avînd una 7,20 m și cealaltă 7,15 m în acest an, cele mai lungi sărituri nu doar din Europa (Mobius din R.D.G. e creditată, în 1982, cu 6,90 m), ci și din lume (americanca Anderson a izbutit un recent 6,93 m), Ionescu și Cușmir sînt cele mai în măsură să emită pretenții pentru titlul european. În mod normal, indiferent de ordine, ele trebuie să urce pe podiumul de premiere al campionatelor continentale, în cadrul cărora atletismul nostru n-a mai dobîndit o medalie de aur de la Iolanda Balaș (Belgrad, 1962).

Alte speranțe pentru Atena : Doina Melinte (antrenor Nicolae Mărășescu) și Maricica Puică (antrenor Ion Puică), ambele cîștigătoare la Balcaniadă, Melinte la 800 m și 1 500 m, Puică la 3 000 m, timpul ultimeia, 8:31,67, reprezentînd una dintre cele mai bune performanțe mondiale ale anului. Chiar dacă, pe 800 m, Melinte n-a mai repetat figura de la naționale (1:55,05, cel mai bun timp din lume în acest sezon, față de 1:59,64 la J.B.), ea rămîne, punct de vedere împărtășit și de Nicolae Mărășescu, „o medalie sigură" la Atena. La fel se prezintă lucrurile și în privința Maricicăi Puică. În rest, poate doar ștafeta de 4×400 m, formată din Korodi, Manea, Țărță și Matei, mai poate spera la podium, ea deținînd a cincea performanță europeană a sezonului. Referindu-ne, strict, la Balcaniadă, să mai notăm triplul succes al Nataliei Karaiosifoglu (antrenor Leonida Karaiosifoglu), învingătoare la 100 m, 200 m (în 23,46, nou record național) și la ștafeta de 4×100 m (alături de Voinea, Negovan și Șomănescu, 45,06, de asemenea, nou record național), victoria detașată a Cristinei Cojocaru (antrenor Nicolae Mărășescu) la 400 mg, noul record balcanic al Corinei Țîrlea (antrenor Dumitru Alexandrescu) la heptatlon (în ciuda aruncărilor mai slabe) și, în sfîrșit, cei 19,56 m ai Mihaelei Loghin (antrenor Ion Sabău) la greutate, dar e greu de crezut că vreuna din aceste atlete, toate cîștigătoare la J.B., va putea juca un rol de frunte la Atena. Deși de palmares, izbînzile lor rămîn, din păcate, fără rezonanță pe plan internațional.

În probele masculine, situația e mai simplă. În clasamentul final al Balcaniadei, băieții noștri au terminat pe locul 2 (în timp ce fetele au cîștigat cu un avans de 53 de puncte), titlul pe echipe revenind Greciei (cîteva sute de suporteri eleni, majoritatea sosiți cu „Pantzos Tour", au salutat cu frenezie victoria), mai omogenă. Peste nivelul, în general mediocru, al comportării tricolorilor s-au ridicat Ion Olteanu (antrenor Constantin Mihail), Ion Zamfirache (antrenor Ioan Benga) și, mai ales, Bedros Bedrosian (antrenor Adrian Ionescu), învingători la 110 mg, disc și, respectiv, triplu salt. Bedrosian (17,07 m la naționale) s-a oprit la 16,73 m, dar el pare să aibă încă resurse considerabile și-l așteptăm, la Atena, cu cei 17,30 m promiși, rezultat cu care elevul harnicului și modestului Adrian Ionescu se poate înscrie printre primii „canguri" din Europa. În rest, însă, o spunem cu mîhnire, comportări dezamăgitoare, sub orice critică în probele de fond, în care campionul Zaharia a venit pe locul 7 la 10 000 m și pe 9 la 5 000 m ?! Unde ești tu, Ilie Floroiu ?!

Odată încheiată Balcaniada, pregătirile pentru C.E. au intrat în ultima linie dreaptă. Față de alte ediții, atletismul românesc e în măsură să aștepte, apreciem, cu optimism startul europenelor în aer liber, prestațiile din acest sezon (Ionescu, Cușmir, Melinte, Puică, Bedrosian etc.) dîndu-i dreptul să spere la o comportare onorabilă la Atena. Va fi însă, e sigur, foarte greu, iar tradiția e de partea acestei afirmații. Europenele (nu ne referim la cele indoor) au reprezentat pentru atletismul nostru, de-a lungul anilor, competiția cea mai dificilă, tricolorii neizbutind decît două medalii de aur (Iolanda Balaș în 1958, Stockholm, și 1962, Belgrad), în timp ce, de pildă, bilanțul olimpic a fost mult mai generos, consemnînd 5 titluri (Balaș în 1960 și 1964, Peneș în 1964, Viscopoleanu și Manoliu în 1968). La ultimele europene, ținute la Praga, în 1978, doar Natalia Andrei-Betini a urcat pe podiumul de premiere, întrind în posesia medaliilor de argint la 1 500 m și, respectiv, 3 000 m.

Sînt semne că la Atena rezultatele vor fi mai bune decît la Praga, deși în atletismul nostru mai sînt, firește, multe de făcut. Aerul proaspăt care se simte în această disciplină, datorat energiei și competenței profesorului Victor Firea, talentului și puterii de muncă a unor performeri de elită, priceperea și abnegația tehnicienilor (Mărășescu, Puică, Zaharia, Moroiu, Ionescu etc.), cei mai mulți tineri, toate acestea argumente, ca și altele, nescrise aici, ne îndreptățesc să așteptăm europenele cu încredere.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Lumea în care trăim

Fapte, mai multe fapte...

Viața internațională cunoaște numeroase momente de încordare, de tensiune. Despre ele, despre posibilitatea rezolvării lor, se discută mult. Deseori, extrem de mult. Uneori se adoptă chiar și declarații, moțiuni, rezoluții. Din păcate, în numeroase situații, totul se rezumă, pînă la urmă, la vorbe, la declarații de bune intenții. Măsurile concrete, faptele se lasă cu greu așteptate.

Așa s-a întîmplat și la New York.

Declarațiile au fost frumoase. S-a vorbit mult, chiar foarte mult despre înarmări și despre riscul pe care înarmările îl reprezintă. S-au scos din arhive date concrete. S-a demonstrat negru pe alb ce pericole asaltează globul. S-au tras semnale de alarmă. S-au făcut apeluri solemne. S-au...

Ați înțeles, desigur, este vorba de ultima dezbatere consacrată dezarmării de la O.N.U. Cea precedentă a fost la fel. În linii mari. Adică s-au rostit poate mai puține discursuri, s-au oferit mai puține date, gradul de conștientizare părea mai restrîns. Acum toată lumea părea de acord că dezarmarea era indispensabilă. Nimeni n-a spus altfel. Și totuși, bilanțul a fost mai mult decît modest. A fost un bilanț dezamăgitor.

De ce ? Pentru că vorbele frumoase, vorbele acelea care au cules aplauze în sală și comentarii aprobatoare, în gazete, n-au avut, mai tîrziu, acoperirea faptelor. Pur și simplu nu s-a putut trece la adoptarea unor măsuri practice de dezarmare, oricît ar fi fost ele de restrînse.

Or, se știe, vorbele nu pot să împiedice înarmările. Vorbele n-au darul să ridice ziduri de care să se lovească proiectele belicoase. Singurele ziduri solide, obstacole de netrecut, sînt faptele. Fapte înseamnă măsuri practice. Dar acestea au lipsit. Au lipsit la ultima sesiune specială a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite consacrate dezarmării, după cum au lipsit și la alte reuniuni. După mulți ani de negocieri nu s-au obținut decît puține promisiuni, slabe rezultate și multe vorbe înscrise în procesele verbale.

Iar cînd vorbele nu sînt însoțite de fapte, rezultatele se văd. Este ceea ce se petrece actualmente, cînd cursa înarmărilor continuă nestingherită, pentru că statele n-au știut să adopte măsurile necesare la capătul prelungitei discuții de la O.N.U.

Dealtfel, nu-i vorba doar de dezarmare. Sînt multe exemple în viața internațională în care vorbele nu concordă cu faptele. Am putea să ne referim de pildă la lichidarea decalajelor și sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare, la noua ordine economică și politică internațională, la lichidarea foametei sau a analfabetismului, la liberalizarea comerțului, la inflație...

Viața internațională ne oferă din păcate destule asemenea exemple. Semnificativ mi se pare faptul că, după calculele unui ziarist occidental, în ultimii doi ani au avut loc, pe plan internațional, peste două mii de reuniuni, conferințe, congrese — regionale, continentale sau mondiale, consacrate acelorași și acelorași mari probleme ale vieții internaționale.

S-a discutat și se discută foarte mult. Enorm de mult. Uneori, chiar frumos. Se spun vorbe plăcute, se fac declarații de bune intenții. În ceea ce privește rezultatele, faptele concrete, aici... Aici, din păcate, prea adesea vorbele sînt în contradicție cu faptele, sau dacă vreți, faptele sînt în contradicție cu vorbele.

Există — și acest lucru a fost subliniat deseori — o preocupare vizibilă a opiniei publice, a popoarelor de a se pune capăt unei atari situații, de a determina trecerea la realizarea unei concordanțe între vorbe și fapte în viața internațională, la stabilirea unor măsuri concrete și înfăptuirea lor neabătută. În această direcție își îndreaptă eforturile și România socialistă.

Într-o lume în care atît de des angajamentele sînt încălcate, cînd vorbele și faptele sînt în dezacord, România oferă exemplul unui stat care promovează o politică marcată prin consecvența acțiunilor, prin seriozitate și responsabilitate, prin capacitatea de a da consistență propunerilor sale și de a milita ferm pentru realizarea lor. În tot ceea ce depinde de ea, România realizează o fericită îmbinare între declarațiile de intenții și acțiunile practice.

Întotdeauna, și în toate împrejurările, țara noastră a fost credincioasă obiectivelor pe care le-a formulat, a promovat neabătut o politică pe măsura intereselor propriului popor și ale comunității internaționale în ansamblul ei. Este de aceea un titlu de mîndrie pentru noi de a constata prestigiul de care se bucură politica externă românească și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, prestigiu clădit pe fundamentul faptelor concrete, al acțiunii energice.

Lumea în care trăim cunoaște multe probleme acute, iar cea mai importantă dintre ele este cea a păcii. În apărarea păcii nu trebuie să existe însă nici un fel de decalaj între vorbe și fapte.

Trebuie făcut totul pentru pacea lumii.

Trebuie acționat înainte de a fi prea tîrziu.

Trebuie conjugate eforturile tuturor statelor, chiar dacă într-o problemă sau alta au puncte de vedere deosebite.

Nimic nu este mai important decît pacea lumii. Ea trebuie apărată și consolidată cu toate forțele, de către toate statele și popoarele. Vorbele frumoase, pe care le auzim deseori, trebuie să aibă garanția faptelor. Cerința o formulează însuși viitorul lumii...

AL. PINTEA ■

A trăi murire...

O revistă occidentală de mare tiraj s-a vîndut și mai bine decît de obicei pentru că a inclus senzaționalele fotograme ale unei sinucideri, finalizată cu deplin succes, prin cădere liberă de la etajul 13.

Clientela lacomă să consume disperarea cinstită și maximă s-a putut desfăta degustînd prim-planuri de față crispată, ochi holbați, pumni strînși și, apoi, ah !, rostogolirea iremediabilă a corpului, zborul devălmășit și brutal spre contactul victorios cu trotuarul.

Arta sinuciderii, demonstrată cu spectatori sau în perfectă discreție, a fost un subiect care a făcut și deliciul negru al „bibliei" recordurilor de tot felul : „Guinness book of World record". A fost. Intrată în banal, devenită performanță cotidiană, sinuciderea indiferent de metodica sa, plictisitoare sau sofisticată, nu mai merită — consideră simptomatic editorii — să mai încarce lista recordurilor. Prin consecință ricoșată nici drumul aland'la spre neant nu mai încape în celebrul top. Astfel, editorii au hotărît să nu mai înregistreze „recordurile" care primejduiesc viața celor ce încearcă să le stabilească, așa cum au fost pînă acum, de pildă, mîncătorii și înghițitorii de biciclete, bidoane, motociclete, plăpumi, automobile, sticle, cuțite și săbii, flăcări sau metri pătrați de asfalt. Motivul a fost făcut cunoscut cu promptitudine catifelată : „Cei dornici de astfel de performanțe pot să facă ce vor, din punctul nostru de vedere. De acum încolo însă nu dorim să-i mai încurajăm. Ei vor figura, poate, la rubricile ce conțin necrologuri în ziare, în nici un caz în lucrarea noastră".

Prin echilibrare, necrologurile de la capitolul sinucideri s-au dilatat corespunzător.

După cum relata, de pildă, agenția France Presse, în 1982 s-a sfîrșit cu gardenalul, barbituricele și gazul metan ! Cine dorește să moară în „pețiа Secolului", n-are decît să se urce la volanul unui automobil, să apese la maximum accelerația pe o autostradă, pînă sau peste 200 de km pe oră, și pe un fond muzical wagnerian sau, mă rog, oricare altul să-și tragă un glonte în cap sau în inimă, izbind astfel mașina fie de parapetul autostrăzii, fie în automobilul unui cetățean naiv și normal, cu un desuet apetit de viață, dar care a avut nesansa să se afle în preajma candidatului Walhallei. Agenția citată aduce și cîteva exemple. Se remarcă în mod deosebit vîrsta deloc înaintată a celor care recurg la acest fel de încheiere a socotelilor cu viața : 34, 30, 38 de ani etc. Fenomenul nu i-a lăsat, desigur, indiferenți pe specialiști. Un psiholog conchidea : „sinucigașul nu dorește numai să se distrugă pe sine însuși. El pleacă cu bunul său cel mai de preț, tovarășul cel mai fidel, automobilul adorat care îl va însoți în acest ultim drum. El vrea să se izoleze de un mediu pe care îl consideră „rău". Proba ? Cei mai mulți își încuie portierele înaintea ultimului voiaj".

„E un fenomen nou — spune profesorul Seelman, psiholog al Asociației automobilistice vest-germane (A.D.A.C.). Candidații la sinucidere caută nu numai stîlpii de poduri, parapete sau camioane, ci și coliziuni frontale cu automobiliștii inocenți".

Pofta de autodistrugere combinată cu distrugerea altora se pare că ține de un stil incitant al sinuciderii, de o manieră consumatoristă.

Sinuciderea prin foame sau, mai exact, greva impusă a foamei se află în schimb la antipozi. Ea reprezintă, cum spunea Homer cu, vai !, atîta vreme în urmă, „cea mai jalnică formă a morții din cîte se pot îndura".

Morții de foame nu au fost înghesuiți într-un top al recordurilor, nu ar exista hîrtie pentru a-i cuprinde, sînt doar 600 000 000 pe an și, de fapt, nimeni nu se gîndește să-i fotografieze, să-i filmeze, să-i facă celebri, morții de foame nu au, pe scurt, nici un haz.

RADU BUDEANU ■

Universul în imagini

Primul ceas-brățară TV din lume : un ecran cît o piesă de cinci lei este încorporat într-un ceas-brățară „Seiko", fabricat în Japonia. Greutatea totală (aparatul TV, ceasul obișnuit, calendar, deșteptător, un radio pe unde ultrascurte) nu depășește... 50 g. Un miracol de microminiaturizare vestitor al viitorului, și o premieră tehnică : în loc de tub cinescop cu raze catodice, au fost folosite pentru ecranul TV cristale lichide.

Opt din zece suedezi maturi și zeci de milioane de alți locuitori ai planetei noastre suferă de afecțiuni lombare, relativ puțin periculoase, dar extrem de dureroase și chiar invalidante. Acesta este motivul pentru care un grup de cercetători de la faimosul institut KAROLINSKA din Stockholm, sub conducerea profesorului doctor Jan Ekholm, studiază cu o aparatură electronică sofisticată căile de prevenire a acestei afecțiuni atît de răspîndite. O primă surpriză : ridicarea, în postură incorectă, a doar 10 kg afectează în același grad vertebrele noastre ca în cazul în care am ține pe umeri patru persoane !

Petrol în Marea Baltică ! Pe o platformă plutitoare de foraj în largul coastelor poloneze se efectuează intense lucrări de prospectare a petrolului. Foarte recent s-au descoperit în zonă zăcăminte de gaze.

Mondo umano ?

Dezvăluiri tardive

„Soțul meu a primit multe amenințări, asupra lui s-au făcut presiuni de la toate nivelurile, atît naționale cît și internaționale. De aceea se simțea amenințat. Unele persoane, anumite grupuri și curente (politice — n.n.) nu au apreciat deloc tentativa sa, declanșată în anul 1975 de a realiza colaborarea, în cadrul guvernului, a tuturor forțelor politice". Aceasta este, în esență, prima parte a interesantei depoziții pe care a făcut-o, în 12 iulie, în fața Curții cu juri din Roma, doamna Eleonora Moro, soția cunoscutului om politic italian Aldo Moro. Acesta, reamintim, a fost răpit de „Brigăzile roșii" italiene în primăvara anului 1978 și împușcat cîteva săptămîni mai tîrziu.

Dar, amintita depoziție a doamnei Moro conține și alte cîteva elemente ce reținem, mai ales ele, atenția acum, la peste 4 ani de la dispariția dramatică a liderului necontestat al Partidului Democrat-Creștin italian. Firește, întîi trebuie subliniat că, abia de la 14 aprilie acest an, în fața Curții cu juri din capitala italiană au început să compară membrii „Brigăzilor roșii" care au fost arestați între timp — în 4 ani ! — și, pe baza unor elemente, au putut fi inculpați pentru asasinarea lui Aldo Moro. E adevărat, în intervalul scurs de atunci s-au obținut cîteva succese spectaculoase în descoperirea unor celule ale „Brigăzilor" și chiar în identificarea unor membri marcanți ai acestora, dar activitatea celor ce-și zic „Brigatte rosse" continuă încă. Tot în legătură cu dezvăluirile de la procesul amintit, se mai cuvine relatată cea aparținînd tot doamnei Eleonora Moro și potrivit căreia în zilele premergătoare răpirii lui Aldo Moro au fost reperate, în mai multe rînduri, cîteva automobile suspecte atît în zona locuinței lui cît și în suita mașinii sale particulare. S-a spus chiar că liderul democrației creștine italiene, realizînd probabil dimensiunea pericolului ce plana asupra sa, a solicitat un automobil blindat. Cererea nu i-a fost satisfăcută (mai precis i s-a refuzat) din lipsă de fonduri. „Dacă s-ar fi intervenit la timp, acele automobile n-ar fi rămas acolo", adăuga doamna Moro denunțînd astfel cu vehemență supravegherea eficientă dar discretă la care a fost supus soțul său. Dar, desigur, în lumea respectivă amenințările de un fel sau de altul la adresa unui om politic de marcă sînt un fenomen destul de răspîndit.

Tot la același proces o altă dezvăluire a făcut senzație : escorta lui Moro „n-a fost deloc pregătită și nici nu știa să folosească armele puse la dispoziția ei, ceea ce explică faptul că pușca mitralieră a unuia dintre agenți a fost găsită în portbagajul mașinii" !! Iată, abia acum, opinia publică s-a lămurit de ce primii care au căzut victime în momentul răpirii lui Aldo Moro au fost cei care-l însoțeau și ar fi trebuit, într-un moment anume, să mînuiască rapid și bine armele de apărare. În fine, tot la proces, unul dintre inculpați, de astă dată declara : „Toate partidele politice — dar toate — au transmis „Brigăzilor roșii" propuneri concrete vizînd negocierea eliberării lui Aldo Moro". Afirmația a creat stupoare. Întrucît, la vremea respectivă, s-a aflat că doar socialiștii se oferiseră pentru o asemenea negociere. Ceea ce nu s-a spus pînă acum este de ce, în pofida acestor oferte, omul politic respectiv a fost omorît. Iar ceea ce nu s-a aflat încă este nu numai cît de mari erau acele presiuni interne și externe, ci și cine au fost cei care efectuau presingul politic. Dar, cum există dezvăluiri tardive, sînt și răspunsuri amînate poate la nesfîrșit.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

Jiri Winter (R.S.C.)

Artiștii ediției a II-a a taberei republicane de sculptură în lemn aleg locurile în care își vor amplasa lucrările

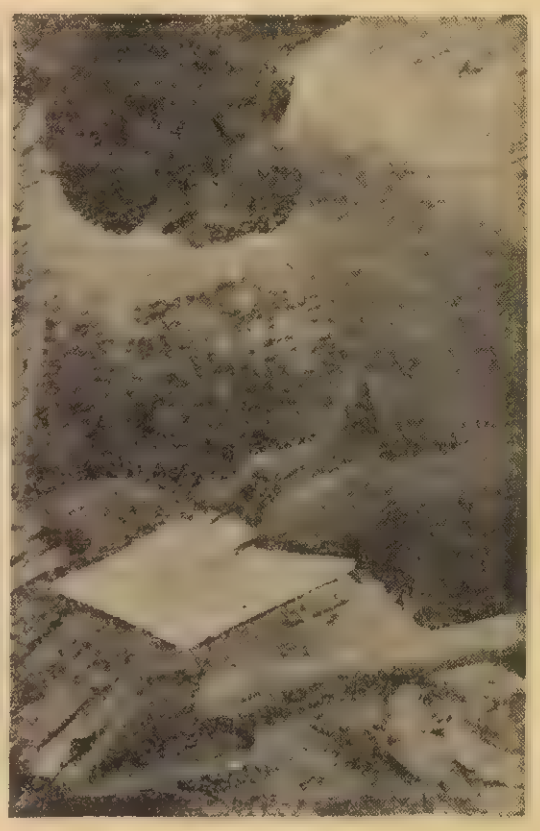

Mihai Ecobici își schițează viitoarea lucrare

Cîntarea României

Zece sculptori s-au întîlnit în Sălişte

O inițiativă lăudabilă a programat pentru fiecare vară, pe parcursul a zece ani, cîte o tabără republicană de sculptură în lemn în Sălișteа Sibiului. Aflată la a II-a ediție, tabăra din anul acesta reunește zece artiști plastici din țară, aleși prin concurs.

În curtea Școlii generale din comună, transformată în atelier de creație, pot fi întîlniți, în aceste zile, Gyenge Imre (Sibiu), care trudește la o lucrare pe care a intitulat-o „Lăstar", Ioan Deac-Bistrița (București), ocupat cu o „Rozetă", Vlad Ciobanu (Bacău), ocupat la rîndu-i cu „Jugul apei", Dinu Rădulescu (București), cu piesa „Duet", Rodica Bustiuc (Lugoj), cu „Poarta apelor", Vasile Ivan, cu „Totem", Iorgos Iliopulos (București), cu „Fluture", Liviu Russu (București), Mihai Ecobici (București), Alexandru Călinescu-Arghira (București), care nu au decis încă titlurile lucrărilor.

Frămîntarea și munca din acest atelier în aer liber sînt sprijinite de Uniunea artiștilor plastici din R.S.R., filiala Uniunii artiștilor plastici din Sibiu, Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Sibiu și comuna Sălişte.

Lucrările vor fi expuse pe înălțimile unor culmi, într-un superb peisaj de munte, de unde se deschide panorama Sălișteі și a localităților învecinate. Drumul forestier ce trece prin apropiere face accesibilă vizitarea acestei expoziții permanente care, dacă va adăuga lucrări de-a lungul celor zece ani promiși, va înmănunchia nu mai puțin de o sută.

Dar, pentru ca această expoziție să dăinuie, mai trebuie ceva... Primăria din Sălişte a promis că va trata lucrările cu ulei mineral și le va îngriji. Deocamdată aceasta nu s-a produs, iar lucrările din anul trecut au început să se degradeze.

VICTOR RĂDULESCU ■

Discuție la sfîrșitul unei zile de muncă...

Curtea școlii generale din com. Sălişte : un atelier sui-generis în aer liber

Gyenge Imre — sufletul taberei de la Sălişte

Tot ce am înfăptuit, tot ce înfăptuim este pentru om

Interviu cu tovarășul ION B. POPESCU, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 5 al Capitalei

— Stimate tovarășe prim-secretar, în biroul dumneavoastră, la loc de cinste se află distincțiile cîștigate în ultimii ani în întrecerea socialistă între municipii : locurile II și III pe țară, ceea ce este remarcabil, în sine, dar și pentru faptul că sectorul 5 nu-i un municipiu propriu-zis ci numai o parte a Bucureștiului. O parte însă cu viață proprie — aici există Opera, dar și cartierul Ferentari, Electromagnetica și Bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej. Care sînt realizările ori mai bine zis realitățile pentru care sectorul 5 al Capitalei s-a clasat astfel pe locuri fruntașe într-o întrecere cu municipii vestite prin bună administrație ?

— În marea familie a Capitalei patriei noastre socialiste, sectorul 5 ocupă un loc important. Spun asta pentru că, după numărul locuitorilor — aproape 300 mii și după suprafață peste 4 mii ha — depășește nivelul unor mari municipii ale țării.

Sectorul nostru are și o putere industrială remarcabilă : aproape 14 miliarde lei la producția marfă anuală. Realizăm în industrie o gamă largă de produse printre care cazane și instalații complexe pentru realizarea programului energetic național, utilaje tehnologice pentru industria metalurgică, pentru chimie, pentru industria petrolieră, aparatură electrotehnică și de telecomunicații, autobuze, autoutilitare, țesături, tricotaje, confecții și încălțăminte, produse ale industriei alimentare. În cadrul municipiului București participăm cu 12% la realizarea producției nete, cu peste 25% la investiții și avem un rol important în îndeplinirea și depășirea indicatorilor de eficiență economică.

În ceea ce privește realizările deosebite obținute de către oamenii muncii, de către toți cetățenii sectorului nostru în anul 1981, pentru care ni s-a conferit Ordinul Muncii clasa a III-a, subliniem cîteva și anume : îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan în toate întreprinderile noastre industriale, construirea celor aproape 2 500 apartamente noi, a unui dispensar medical și o microstație de salvare în cartierul muncitoresc Ferentari, a unei case a pionierilor și șoimilor patriei, un sat de vacanță în zona de agrement Bragadiru, un parc tot în cartierul Ferentari și alte obiective de interes obștesc în valoare de aproape 20 milioane lei. De asemenea, s-a asigurat modernizarea unor străzi în suprafață de 23 700 mp, s-a asigurat extinderea rețelei de apă și canalizare și altele.

O atenție deosebită am acordat-o recuperării materialelor refolosibile de la populație — fier vechi, hîrtie, textile, anvelope etc. — a căror valoare s-a ridicat la circa 4 milioane lei.

În centrul preocupărilor noastre a stat și sarcina de a asigura cantități sporite de produse agroalimentare necesare consumului populației, ceea ce a făcut să punem un accent deosebit pe folosirea intensivă și eficientă a terenurilor virane, intravilane și din curțile cetățenilor, astfel că în anul 1981 au fost cultivate 85 ha cu legume și zarzavaturi, iar în prezent avem peste 100 ha.

De asemenea, acționăm pentru creșterea numărului animalelor și păsărilor astfel ca pînă la finele anului în gospodăriile anexe ale întreprinderilor vom avea 4 800 porcine, 65 bovine, 60 000 păsări, 5 500 iepuri.

— Pentru omul care se mută în casă nouă în preajma zilei de 23 August, ziua de 23 August — chiar așa înseamnă : ziua în care familia lui și-a schimbat viața. Și e drept să gîndească astfel, pentru că la 23 August face bilanțuri și țara și fiecare om al muncii din România. Vă rugăm să ne spuneți ce se întîmplă în aceste zile din pragul marii sărbători în sectorul 5, cum e starea industriei, a vieții sociale, ce fapte de muncă se cuvin a fi cunoscute, ce înfăptuiri ale anului 1982 erau în ziua de 23 August 1981, doar lucruri plănuite.

— În fiecare unitate economică, institut de cercetare și inginerie tehnologică toți oamenii muncii sînt preocupați în aceste zile de realizarea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în cinstea zilei de 23 August. Dacă mă refer la rezultatele obținute pe șapte luni, trebuie să arăt că la producția marfă am realizat peste plan 225 milioane lei, la producția netă 160 milioane lei, beneficiile sînt mai mari față de cele planificate cu 80 milioane lei. Toate acestea au la bază creșterea productivității muncii unde avem pînă în prezent o depășire de peste 3 200 lei pe om al muncii. Realizări însemnate avem și în ceea ce privește reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, unde am obținut pînă în prezent o economie de peste 65 milioane lei la cheltuieli totale și peste 55 milioane lei la cheltuieli materiale.

În toate organizațiile de partid și colectivele de oameni ai muncii am desfășurat și desfășurăm o amplă acțiune politică pentru aplicarea în viață a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, cu privire la economisirea de materii prime, materiale, combustibil și energie, reducerea normelor de consum în fiecare întreprindere. Astfel am antrenat un mare număr de muncitori, ingineri, tehnicieni și alți specialiști din cercetare și proiectare, au fost analizate peste 2 100 produse ce se fabrică în acest moment în întreprinderile sectorului, stabilindu-se măsuri și soluții tehnice și organizatorice concrete pentru fiecare produs în vederea reducerii consumului planificat. Tot cu acest prilej s-au stabilit cele 250 produse care se reproiectează pentru ca începînd din anul 1983 să lucrăm cu noi tehnologii care să permită reducerea consumurilor cu cel puțin 20—25% potrivit hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din aprilie 1982.

Urmare acestor acțiuni la sfîrșitul anului 1982, la nivelul sectorului, vom realiza o economie la consumul de energie electrică de aproape 5 000 MWh, de aproape 6 000 tone combustibil convențional, peste 2 500 tone metal și importante cantități de fire din lînă, bumbac, iută și altele.

Evidențiem și faptul că soluțiile găsite se situează peste sarcinile stabilite de centrale industriale și ministere. Astfel, la energie, nivelul de diminuare preconizat a se obține pînă la sfîrșitul anului este de 180,6% față de sarcina primită, la combustibil de 128,7%, la fire iută de 284,5%, la fire bumbac 354,1%, la materiale feroase 107,9%.

Numai economia rezultată în 1982 spre exemplu la consumurile energetice reprezintă echivalentul producerii a 7 875 tone oțel, respectiv producția de oțel pe opt luni a întreprinderii Vulcan.

Pînă în prezent au fost construite și puse la dispoziția oamenilor muncii în acest an 2 800 apartamente în cartierele Rahova, Mărgeanului, Sălaj, 13 Septembrie ; numai în aceste zile aproape 400 familii mutîndu-se în case noi.

Între faptele de muncă demne a fi subliniate acum în prag de sărbătoare, menționez că 15 colective de oameni ai muncii din întreprinderile industriale ale sectorului au raportat îndeplinirea sarcinilor de plan pe opt luni și a angajamentelor asumate în cinstea zilei de 23 August cu 14 zile mai devreme. Totodată țin să arăt că în aceste zile la întreprinderea Vulcan a avut loc o nouă premieră industrială — punerea în funcțiune a unei noi tehnologii de turnare în forme vidate, peste 2 000 tone pe an, ceea ce conduce la o economie de 450 tone combustibil convențional pe an, creșterea productivității muncii cu peste 50% și mai ales reducerea efortului fizic din partea celor ce lucrează în turnătorie.

— Zilnic sînteți în cîteva locuri din sector, care-i în întregul lui locul dumneavoastră de muncă ? V-am ruga să ne spuneți la ce vă gîndiți dumneavoastră cînd controlați stadiul de realizare a investițiilor numite „Piața Ferentari", „blocurile de locuințe Mărgeanului", „Teatrul de vară" sau cînd discutați indicatorii de plan ai întreprinderii Vulcan, altfel spus în ce chip îl privesc pe cetățeanul care locuiește în sectorul 5 aceste gînduri de fiecare zi ale dumneavoastră ?

— Gîndul ce mă însoțește la tot pasul, în fiecare zi, în orice activitate din sector, este că tot ce am înfăptuit și ce vom înfăptui este dedicat omului, bunăstării lui materiale și spirituale. O casă modernă, care dispune de tot confortul, un cartier înzestrat cu toate dotările sociale, cu piețe moderne și spații comerciale corespunzătoare, fac ca cetățenii din sector să simtă preocuparea noastră zilnică pentru creșterea nivelului lor de trai.

Realizarea în aceste zile a unui teatru de vară în parcul cultural sportiv din strada Dr. Staicovici, darea în folosință a dispensarului medical Mărgeanului, ce va asigura asistența medicală pentru 20 mii oameni ai muncii din cartier, inclusiv pentru diagnostic citologic în vederea depistării precoce a cancerului, vin și întregesc preocuparea noastră pentru găsirea celor mai corespunzătoare soluții de îmbunătățirea nivelului de viață a locuitorilor.

Subliniez de asemenea că oamenii muncii din sectorul nostru vor fi beneficiari direcți ai celor peste 50 000 apartamente, aproape 90 000 mp spații comerciale și 360 săli de clasă și laboratoare ce se vor construi în actualul cincinal.

Dealtfel, toate aceste realizări și perspective care determină schimbări profunde în viața și conștiința omului, trebuie nemijlocit legate de întreaga evoluție a societății românești în ultimii 17 ani, evoluție ce confirmă cu strălucire că drumul deschis de Congresul al IX-lea al partidului este drumul unei epoci deosebit de fructuoase pentru viața tuturor cetățenilor patriei noastre.

— Zona Rahova, Sălaj, Alexandriei, Mărgeanului e un București muncitoresc tipic. Ni se pare semnificativ exemplul dat mai sus în legătură cu premiera tehnologică ce are loc în aceste zile la Vulcan. Ce schimbări aduc toate aceste unități edilitare și tehnice în viața, în psihologia muncitorului din cartierele muncitorești ale sectorului ?

— Zona de sud a sectorului Alexandriei — Mărgeanului, Rahova — Sălaj, în trecut considerate periferii ale orașului cu locuințe insalubre, fără nici o dotare sanitară, constituie astăzi un adevărat oraș modern, în plină dezvoltare, cu blocuri de locuințe cu apartamente luminoase în care locuiesc peste 50 mii de familii în marea majoritate oameni ai muncii de la Vulcan, Electromagnetica, Autobuzul, Metrou, Aurora, Tînăra gardă, Industria lutei, Munca textilă și altele. Toate acestea confera fiecărui om al muncii din sector convingerea că partidul nostru comunist, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se preocupă permanent pentru ridicarea nivelului de viață al tuturor oamenilor muncii.

— O seamă de instituții, a căror obligație am putea spune o noutatea, sînt institutele de cercetare și proiectare. În sectorul 5 numărul lor e mare, chiar foarte mare : 16. Ce idei și ce realizări de natură a interesa nu numai viața economică a sectorului, ci a întregii țări prezintă acum, în august, oamenii muncii din cercetarea științifică ?

— Sectorul nostru se bucură de o veche tradiție, aceea că dispune de o puternică rețea de cercetare și, lucru deosebit de important, că aceste institute vizează atît problemele actuale ale economiei cît și cele de perspectivă. Să nu uităm că alături de vechi unități cu tradiție în cercetarea științifică românească — Institutul de fizică atomică și Institutul de cercetări pentru industria electrotehnică, devenite ulterior institute centrale — există nuclee puternice cum sînt cele de la Vulcan, Electromagnetica, Metrou, Autobuzul, recunoscute și ele în activitatea de dezvoltare tehnologică.

Trebuie să spun deschis că atunci cînd am fost ales prim-secretar, unul din lucrurile care m-au impresionat a fost tocmai această „deschidere" a cercetării științifice, această colaborare de fond pe care au promovat-o cercetătorii din unitățile sectorului. I-am întîlnit în institutele lor, dar și în fabrici atunci cînd era vorba de modernizarea unor cazane energetice, de realizarea unor noi centrale telefonice, de conceperea și introducerea în fabricație a unor noi tehnologii cum sînt : electroeroziunea și generatoarele de înaltă frecvență și altele care au condus la înlocuirea unor materiale și subansamble din import. O preocupare deosebit de importantă a fost găsirea de noi soluții pentru folosirea surselor neconvenționale de energie. I.C.P.E. împreună cu întreprinderea Autobuzul, cu alte colective din cercetare și producție, au realizat și pus în funcțiune 1 000 mp panouri solare la Autobuzul, I.P.N.C. Sabarul. ICRET, Inox etc., care duc la o economie importantă de combustibil.

Ne bucură sincer atunci cînd cazanele energetice de la Vulcan sînt întîlnite în cele mai mari obiective ale țării, cînd platformele de foraj marin „Gloria" și „Orizont" au avut echipamente electrice concepute la I.C.P.E., cînd primele instalații de nitrurare sau de aluminizare generalizate la nivelul țării au fost realizate la ICEFIZ, cînd echipamentele electrice pentru tramvaie, troleibuze, metrou, locomotive, mori de ciment și minierit, materiale de mare puritate, echipamente speciale au fost realizate în unitățile de cercetare ale sectorului. Regăsindu-te și în afara sectorului prin rezultatele activității dezvoltate de cercetarea științifică, nu poți să simți decît acea bucurie că ești o mică părticică din marele efort al țării pentru înnoire.

— Unde și în ce condiții, cu ce cîștig spiritual își petrec oamenii muncii timpul liber ?

— În sectorul nostru funcționează Opera Română, Teatrul de Operetă, Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra", peste 10 cinematografe, o casă de cultură, satele de vacanță de la Bragadiru și Dumitrana, estrada de la Sălaj-Vicina, iar în prezent — așa cum am arătat — va fi dat în folosință Teatrul de vară din parcul sportiv din strada Dr. Staicovici. În aceste locuri, precum și pe terenurile de sport și cluburile de pe lîngă întreprinderi, oamenii muncii din sector își petrec în mod plăcut și util timpul liber de care dispun.

TUDOR OCTAVIAN ■

ROMÂNIA
august 1982

Viitorul centru civic prinde contur

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Goia Mihai Pelin) — 14 57, 25 66, Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Buneo, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Grour, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

E SCRIS PE TRICOLOR UNIRE

Strîns unit
în jurul partidului,
al cîrmaciului
destinului național,
tovarășul
Nicolae Ceaușescu,
poporul român a cinstit
cu entuziasm revoluționar,
cu satisfacția
împlinirilor
și cu fermă angajare
în drumul spre viitor,
marea sărbătoare
din August

Despre grîu, despre pîine,

Examinarea problemelor la fața locului, în mijlocul oamenilor muncii, al specialiștilor, luarea de măsuri concrete, imediate sînt trăsături binecunoscute ale stilului de muncă ale președintelui Nicolae Ceaușescu. Fotografia pe care o publicăm îl înfățișează pe conducătorul partidului și statului nostru în timpul recentei întîlniri de lucru, care a avut loc pe un lot din perimetrul sectorului agricol Ilfov, cu oameni ai muncii din domeniul construcțiilor de mașini agricole. Cei prezenți la întîlnire l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor depune toate eforturile pentru înfăptuirea indicațiilor și orientărilor primite, pentru realizarea unor mașini și utilaje în măsură să asigure modernizarea continuă a agriculturii noastre socialiste, să contribuie la înfăptuirea obiectivelor noii revoluții agrare.

Modernizarea continuă a agriculturii reprezintă una din problemele centrale ale României de azi. Contactul viu și permanent cu viața satelor, vizitele de lucru, numeroasele consfătuiri organizate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au ca fir roșu preocuparea pentru dezvoltarea puternică a acestei ramuri importante, care condiționează progresul general al societății. În acest context, noua revoluție agară preconizată de partid vizează atît producția cît și productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre — așadar, un complex de măsuri organic închegate și gîndite, menite să insufle o gîndire și un spirit **nou în agricultură** și să determine, încă din anul în curs, o îmbunătățire radicală a activității. Or, afirmarea noii calități și în acest domeniu cere angajarea deplină a **potențialului uman** — a mecanizatorilor și cooperatorilor, a specialiștilor din producție și din cercetarea științifică și învățămîntul agricol ; el decide, în ciuda influenței schimbătoare a climei și a tuturor celorlalți factori extrinseci OMULUI. Este aceasta, poate, ideea principală ce se desprinde din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de lucru din 19—20 august de la C.C. al P.C.R.

„Rezultatele din acest an — a subliniat secretarul general al partidului — demonstrează că, indiferent de condițiile de climă, dacă se lucrează bine se pot obține recolte bune. Nimeni nu poate să se uite numai la cer, nu poate să dea vina pe altcineva decît pe felul în care organizează și execută lucrările agricole, pe modul în care ia măsuri și rezolvă toate problemele care sînt legate de acestea".

În adevăr, deși anul acesta condițiile climatice nu au fost din cele mai favorabile, s-a obținut la cereale păioase — grîu, secară, orz și altele — o recoltă care poate fi apreciată bună, realizîndu-se o producție de peste 9 milioane tone, din care peste 6 milioane tone grîu. Și celelalte culturi se prezintă în ansamblu bine, iar porumbul promite o recoltă bună, pe care practic nimic nu o mai poate influența defavorabil la ora actuală. De asemenea, există condiții pentru o producție înaltă de legume, sfeclă, cartofi, fructe, struguri. Pe baza a ceea ce se cunoaște pînă acum se poate deci aprecia că recolta din acest an va fi bună, iar la cereale se conturează nu numai realizarea integrală a prevede-

Mărturii de reportor despre vrednicia satului

Culesul s-a încheiat, începe culesul

O dimineață de august tîrziu la țară. S-a luminat de-un timp bun, e ora 5 și multă lume pleacă la treabă. Nicolae Ghenu, președintele C.A.P. Vlad Țepeș, controlează tarlalele cu lucernă. De fapt, vrea să vadă cum și-au făcut treaba paznicii de noapte. Sigur, oamenii sînt cinstiți și lucerna e toată în tarla, numai că oamenii sînt și mai cinstiți cînd sînt controlați sîrguincios. Cinstea e unul din obiceiurile care se învață și Nicolae Ghenu nu-i niciodată ostenit, cînd trebuie să învețe pe unul și pe altul respectul față de avutul obștesc. Un ceas mai tîrziu, urmat aproape de-un ciine, care-i un fel de mediator al său pe lîngă pîndarii colectivei, președintele e la grajduri, la „vacile mulgătoare", expresie consacrată și care înseamnă nu că vacile ar mulge ele ceva ori pe careva, ci că sînt mulse. Hrană pentru vite există din belșug, C.A.P.-ul din satul Vlad Țepeș e unul din locurile acelea vrednice care n-au dus niciodată lipsă de nutreț. Acum, spre exemplu, nouă oameni sînt la șire și le ridică din fîn, lucernă și paie, transportate cu balotu-rile sau în vrac. Din punctul numit Babalnicul — satul e plin de nume sucite și pitorești, toate cu o istorie și cu humor țărănesc abrupt — sosesc două căruțe cu fîn și deasupra fînului, cu furca și bicliușca în mînă, iată-i pe D... C. Ion și Matei Ion, pe Alexandru Prună și Florea Popa. Nicolae Ghenu se uită în urma căruțelor și pare a le număra. De fapt, nu le numără. Sîntem la țară între două culesuri, grîul e gata și cu rostul lui, în două-trei săptămîni urmează sfecla și floarea-soarelui, oamenii sînt la muncă și oricît ai strădui să afli niște lucruri cu un alt înțeles decît cel obișnuit, ele nu înseamnă decît ce știm cu toții că înseamnă : unul așază fînul în stog, altul amestecă mortarul la o platformă de beton pentru descărcatul recoltei, altul mînă vitele pe mirișie. N-a mai plouat de mult, mașinile răscolesc prafu, din cauza prafului tot ce are culoare e gălbui-cenușiu, către prînz căldura crește și munca, chiar dacă îl înnobilează pe om, e un chin. Faptul într-adevăr deosebit— pentru că un fapt deosebit tot există — e că acum, cînd nu e campanie și în atîtea sate vezi atîția gata să-ți povestească, stînd degeaba, că tocmai se pregăteau pentru cutare și cutare treabă, aici, la Vlad Țepeș, chiar îl găsești pe fiecare făcînd ceva. Și, după fiecare, Nicolae Ghenu, masiv, nu prea vesel, niciodată grăbit, întotdeauna unde se cuvine să fie. Dacă ar fi sportiv, despre Ghenu s-ar putea spune că are un plasament bun. Probabil că talentul de organizator acesta este : să fii prezent ori să ți se simtă prezența chiar și numai prin preajmă fiind. Nicolae Ghenu nu-i un om sprinten dar a lucrat, pînă a fi ales președinte, șofer. Cunoaște, deci, toate drumurile, o cunoaștere eficientă, și mai știe că o muncă începută deștept e pe jumătate terminată. Platforma de beton, care se construiește, spre mirarea unora, pentru descărcatul griului(!), dar după ce culesul și descărcatul grîului s-au încheiat de mult, e pentru recoltele anilor ce vin. Pînă la bază sînt 25 de kilometri, era nevoie de o platformă intermediară, numai că a trebuit să treacă niște ani pînă ce lumea s-a convins de treaba cu care ar fi urmat să începă. E mintea românului de pe urmă venind cu un ceas, totuși, mai devreme. Un meșter zidar bombăne și președintele dă din cap, ca unul care ascultă și nu aude. De ce-i nervos meșterul ? „Pentru că trebuie să munceacă ! El ar vrea să stea la umbră și betonul să curgă singur în formă". Imi cere betoniera. De unde să scoți o mașină pentru fiecare metru cub de beton ? Adevărul este că mulți vor să-i tot împingi din urmă, spune președintele. Platforma are 780 mp și nu e ușor s-o întocmești. Păi, dacă era ușor, mai luptam eu cu oamenii ? Puneam mîna și o făceam singur."

Nicolae Ghenu e pus pe dialectică în condițiile în care alții ar fi foarte mulțumiți de ce li s-a întîmplat cu recolta. Grîul a dat peste 3 700 kg la hectar, adică 700 kg peste plan, culturile anunță toate un an bun, s-a arat după cules și s-a discuit pămîntul în condiții optime, mașinile pentru culesul florii soarelui sînt pregătite, porumbul arată „ca în baltă", ca pe malul Dunării și ca-n multe locuri irigate.

Nicolae Ciocloveanu, primarul din Comana, comună de care aparține și Vlad Țepeș, vine să vadă cum merg lucrurile pe șantierul magazinului universal. E un bărbat nu prea înalt, iute și cu grai îndatoritor. El e de părere că nu-i nevoie de prea multe principii dacă ai cîteva și foarte limpezi. Să nu-i vorbești omului într-un fel și el să priceapă într-altul. Magazinul, bunăoară, trebuia făcut, deoarece existau patru mici în patru locuri din sat și trebuia să alergi prin toate patru pentru o marfă de găsit în unul singur. Comuna a făcut rost de materiale, comuna a luptat pentru proiect și amplasament și ca să nu mai fie nevoie să lupte și pentru zidari și mînă de lucru din construcții le-a vorbit oamenilor drept : dacă vrem magazin, atunci punem mîna și îl facem ! De fapt, ar fi încă un principiu al primarului : să nu vorbești de zece ori pentru un lucru pe care-l poți spune numai o dată. Cu condiția să-l spui, nu să-l povestești pe de departe. Magazinul, iată, crește, în sat urmează a fi montată curînd o conductă de apă, pe aici apa e la mare adîncime și are prețul pe care în alte părți nu l-a avut niciodată.

Revin în curtea C.A.P.-ului, la muncitorii clădor de fîn — aceiași de aproape 40 de zile, din zori în seară, timp în care au înălțat un fel de piramide de paie și lucernă, hrană pentru vitele a două sate — și le scriu numele pentru că e ceva curios aici : sînt mai mulți bărbați decît femei. „La noi, spune președintele Ghenu, cam așa se lucrează. Cînd vine seara trenul cu navetiști, jumătate spre îndreaptă spre casă, jumătate spre tarlaua în acord global. N-am nici o grijă cu forța de muncă. Și acum, iată numele a nouă țărani stînd de aproape o lună și jumătate în coasma șurilor cu furca în mînă ca într-un manual de învățat cum e munca la țară : Gheorghe C. Marin, Pavel Vasile, Gheorghe Bratu, Ion Constantinescu, Chițu Vasile, Roman Elena, Constantinescu Gherghina, Matei Niculina.

TUDOR OCTAVIAN ■

Vara a doua

De n-ar fi atît de îndepărtate amintirile din armată, peste care s-au adunat, cînd mai limpezi, cînd mai tulburați de griji anii, vreo 54 la număr, Gheorghe Stanciu s-ar putea închipui strateg și, între sfîrșitul unei munci și începutul alteia, ar fi în stare să-cîștige imaginar bătălii hotărîtoare în timp ce, pînă una-alta, îndeletnicirea lui de toată ziua este să păzească grădina de legume a C.A.P.-ului, adică să-și rotească ochii peste dealurile și văile care împresoară o parte din trupul pădurii de tei numite Coasta lui Tudorache. La vîrsta lui, 77 de ani, are încă vederea bună, altfel n-ar răzbi să deslușească prin vălurile aerului încălzit ca la gura unui cuptor ce se întîmplă acolo, departe, la gară, cînd consătenii lui pleacă la București sau la Giurgiu sau vin de la București și de la Giurgiu și după o zi sau o noapte de muncă se risipesc încotro au loturile în acord global. Sat de oameni vrednici, spune Gheorghe Stanciu, oriunde arunci privirea nu se poate să nu vezi pe cineva trebăluind. Mai sus de grădină, unde începe un lan de porumb, au trecut de dimineață Ion Micu și alți vreo cîțiva, e de mirare cum trecură cu sapele pe umăr, că doar nu e de crezut că au plecat cu sapele pe la serviciile lor de la oraș, probabil că le-au lăsat în păstrare culve de la halta Vlad Țepeș. Atunci, dimineața, era mai multă lume și la grădină, venise și șeful fermei, Stelică Badea, împreună cu Du-

adică despre oameni

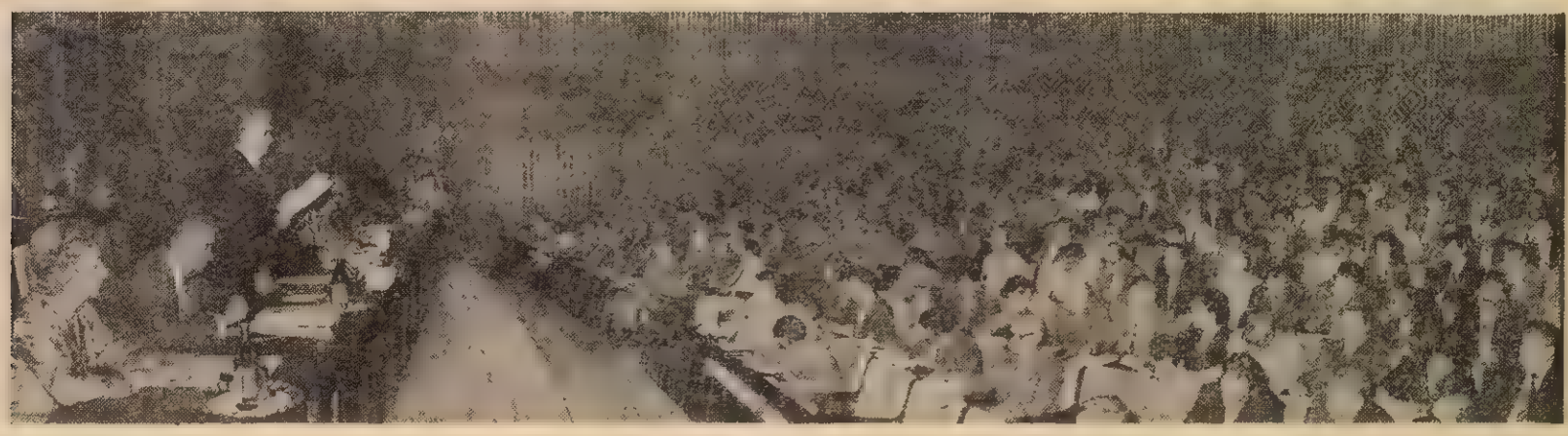

rilor planului, ci și depășirea nivelului de 1 000 kg cereale de locuitor. Astfel, viața însăși confirmă realismul programului partidului privind impulsionarea unui sector căruia, cu ani în urmă, nu i s-a acordat atenția cuvenită.

La consfătuirea de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență — alături de succesele realizate — liniile de acțiune pe viitor, problemele deschise care trebuie abordate frontal și rezolvate pentru înfăptuirea planului în ansamblul său. Un pronunțat spirit realist, lucid, conștiința faptului că împlinirile în agricultură rămîn încă, în unele sectoare, în urma posibilităților, indicarea clară a căilor de urmat caracterizează întreaga cuvîntare a secretarului general al partidului.

Factorul OM și cei direct legați de el: ORGANIZARE, ORDINE, DISCIPLINĂ trebuie să-și spună puternic cuvîntul azi, cînd datorită politicii clarvăzătoare a partidului și eforturilor materiale depuse de statul socialist, dotarea agriculturii noastre cu mijloace tehnice moderne a progresat rapid în sectorul mecanizării, bunăoară, asupra căruia s-a oprit îndelung secretarul general în cuvîntarea sa. **Mașini avem, omul decide!**, iată și aci ideea de bază. Cu tractoarele în dotare se pot realiza lucrările într-o perioadă foarte scurtă, dacă se ține seama că practic dispunem de un tractor la fiecare 60 ha. De asemenea, ce trebuie judicios folosite, „trebuie să se exercite un control ferm privind calitatea lucrărilor executate, respectarea adîncimii arăturilor, pregătirea temeinică a solului — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu. În această privință rolul hotărîtor îl au stațiunile de mecanizare... Trebuie să introducem ordine și disciplină în acest sector".

Este neîndoios faptul că îndeplinirea acestei sarcini trasate de conducătorul partidului și statului nostru va face posibilă atingerea unui obiectiv de mare însemnătate economică pentru țară și pentru care există, în prezent, toate premisele: o dotare aptă să scurteze și mai mult timpul de recoltare, astfel încît realmente să se asigure ca în opt zile să se strîngă recolta de cereale.

Se știe prea bine că în agricultură pămîntul, principalul mijloc de producție, nu se poate reproduce după dorință. Se pot fabrica oricîte strunguri, basculante, practic orice fel de mașini moderne, dar nici un singur hectar în plus față de ceea ce există obiectiv de la natură! Din această cauză evidentă progresul tehnic în agricultură are în vedere în mod deosebit **creșterea capacității productive a pămîntului, utilizarea intensivă și rațională a resurselor ecologice.** Și în această direcție elementul uman, spiritul gospodăresc rămîn precumpănitoare. În ce sens? Un exemplu. „Pentru anul viitor vom avea pentru suprafața arabilă circa 180 kg de îngrășăminte substanță activă pe hectar — a declarat secretarul general. Și am stabilit măsurile corespunzătoare pentru a se primi întreaga cantitate... Vom avea deci îngrășăminte; trebuie însă să vedem cum le folosim... Cred că la noi, este un exces de chimicale... Trebuie să acordăm mult mai multă atenție realizării de semințe, de material săditor, rezistente la diferite boli și să efectuăm mai bine lucrările agricole de arături adînci și celelalte — care au un efect foarte mare în diminuarea burueni lor și deci fac să nu mai fie necesar să apelăm la tot felul de chimicale". Se desprind astfel sarcini importante pentru **cercetarea științifică**, asupra căreia secretarul general a revenit pe larg și pe alte planuri în cuvîntarea sa.

A vorbi, în adevăr, despre trecerea la o nouă calitate în producția agricolă înseamnă, între altele, integrarea cercetării științifice în efortul general de dezvoltare a agriculturii, astfel încît rezultatele obținute să fie generalizate în practică, devenind un bun comun pentru toți producătorii agricoli. Există la noi o importantă capacitate umană în domeniul cercetării științifice agricole, care îndeamnă însă la o activitate calitativ superioară.

Legat de cercetarea științifică în agricultură, încă deficitară, și de pregătirea și stabilizarea specialiștilor direct angajați în producție, secretarul general al partidului a trasat sarcini și obiective precise, și anume:

● soluționarea rapidă a producerii semințelor și materialului săditor de înaltă productivitate, rezistent la boli etc;

● revederea urgentă a programelor institutelor de învățămînt agricol, în sensul unei mai strînse legături cu problemele concrete ale dezvoltării agriculturii în etapa de față;

● aplicarea cu strictețe a măsurilor privind ingineri și specialiștii care trebuie să trăiască în unități, în localitățile și cît mai aproape de unitățile la care lucrează, precum și stabilizarea mecanizatorilor și zootehniștilor, aplicîndu-se ferm măsurile de cointeresare morală și materială stabilite privind condiționarea veniturilor de producția realizată efectiv.

Ceea ce se cere în primul rînd, la toate eșaloanele agriculturii, este **un suflu nou, creșterea spiritului de răspundere, pasiunea în muncă**, hotărîrea de a realiza în întregime programele vaste și însuflețitoare din agricultură.

„...Agricultura noastră — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — are capacitatea să realizeze producțiile stabilite în plan și chiar să le depășească... ; ceea ce am prevăzut pentru anul viitor putem nu numai să realizăm dar chiar să și depășim, aplicînd cu fermitate învățămintele din acest an, generalizînd ceea ce este bun și înlăturînd cu hotărîre ceea ce este rău... Dispunem de tot ce e necesar".

LIONEL NIȚESCU ■

Mărturii de rapoarte despre vrednicia satului

mitra Țiu, Paraschiva Doncea, Ioana Radu, Ileana Bercu și Stana Drăgoicea cu echipa ei din care Gheorghe Stanciu își aduce aminte de numele întreg al Anetei Grosu, Petra Leca, Ștefana Ștefan, Silța Cîrpă. Au cules niște roșii, le-au încărcat într-un camion și pe urmă au plecat cu toții, stăpîn peste grădină a rămas doar el, care a venit aici pe la sfîrșitul lui iunie și de atunci n-a mai trecut pe acasă, în fiecare zi îi aducea mîncare într-o coșniță nevasta lui, Sultana, care e mai mică decît el cu zece ani. Și după ce pleacă și ea, Gheorghe Stanciu rămîne chiar singur în lungul și latul grădinii, strîngînd în lădițe roșiile prea coapte, care se tot desprind și cad printre rînduri, veghind la mersul instalațiilor de udare și din cînd în cînd mai așezîndu-se în pragul colibei lui de paznic, o sumară alcătuire de scînduri. Iar noi, alegînd dintre toate numele, la întîmplare, pe acela al Stanei Drăgoicea, am mers către sediul C.A.P.-ului și întrebînd de locul unde muncește echipa ei la acea oră de mijloc a zilei am aflat că echipa lucra în ziua chiar acolo, în curtea C.A.P.-ului, la o platformă de beton pentru depozitarea recoltelor. Stana Drăgoicea are 62 de ani. De doi ani a ieșit la pensie însă muncește, precum se vede, cît o țin puterile și este încă șefă de echipă, răspunzînd de munca a 72 de femei. Așa a fost hotărîrea conducerii C.A.P.-ului, altfel, zice, ea a cerut în primăvara trecută să fie înlocuită din această funcție, nu din alt motiv decît că funcția asta înseamnă o muncă în plus, în fiecare seară trebuie să bată la porțile femeilor din echipa ei și, cu un cuvînt pe care auzindu-l atît de des a învățat să-l folosească bine, să le mobilizeze pentru a doua zi. Pe cele care nu prea se îndeamnă să vină a doua zi la muncă „le lustruie", zice, așa cum știe ea mai bine: „Iau caietul și creionul și dacă nu vrea să vină a doua zi îi spun să dea semnătură acolo că nu vine, însă nici una nu vrea să semneze, dacă ar semna ar fi amendată cu 100 de lei. Pînă acum n-am avut în echipa mea nici un caz de penalizare". Și Stana Drăgoicea continuă: „Aproape să-ți spun că am fost dată și la ziar. Am medalie de argint, mi-au dat-o la Vidra într-o ședință, și pe brevet este semnătura tovarășului Nicolae Ceaușescu. Diplome nu mai țin minte cîte mi-au dat. Și văzînd medalia asta, fii-mea, Ioana, a zis să i-o dau ei să-și facă niște cercei. N-am vrut să i-o dau, fiindcă eu cred că nici nu e voie să facem din ea cercei, ori este?". Și fără să aștepte mai mult de-o clipă răspunsul, întorcîndu-se către platforma la care lucra Stana Drăgoicea a mai zis că nu-i deloc rău că s-au gîndit să facă și ei, la Vlad Țepeș, un astfel de spațiu de depozitare, cum a văzut că au alții, prin alte sate, ca să nu se mai piardă chiar nimic din recolte. Aceasta fiind cea mai mare mulțumire a țăranului, zice țărănca Stana Drăgoicea. La grîu, mai zice ea, în acest an nu știe să se fi pierdut nici o mînă de boabe, poate că a fost și acesta unul dintre motivele care au făcut să se obțină o producție de 3 700 kilograme la hectar, cu mult peste planul care fusese doar de 3 000. A rezultat o cantitate suplimentară de 23 de vagoane din care o parte, potrivit legii, va reveni țăranilor din satul Vlad Țepeș, unde anul are, totă, două-trei veri și acum, în vara a doua, în vara a treia, în prag de toamnă, oamenii n-au odihnă și chiar țin să cîștige o bătălie hotărîtoare.

D. CONSTANTINESCU ■

O viață rotundă la Văcărești

Despre vremea în care Văcărești umblau să-și caute un președinte de cooperativă pe măsura trebuințelor lor se spune că a fost „ca ieri" deși au trecut patru ani. Oamenii spuneau că ar fi bun de președinte Costică Tudor, plecat din sat de vreo zece ani. Plecat cu totul nu era, făcea doar naveta la Găești, nevasta îl lucra la C.A.P., iar gospodăria lor era bine pusă la punct. Ilie Drăgoi, secretarul de partid îl știa de om harnic și legat de glie, iar primarul, Nicolae Stanciu, cu care a fost coleg de clasă, a admirat întotdeauna la el faptul că nu-i place să stea pe loc, că are inițiative pe care le rumegă bine înainte.

— Cum ați primit, Constantin Tudor, inițiativa sătenilor de a vă alege președinte al C.A.P.-ului?

— Era un C.A.P. sărac și nu puteam să le dau oamenilor ce le promiteam în ședințe. Grija asta m-a făcut să-mi pierd multe nopți. Văcăreștiul e la doi pași de Tîrgoviște și bărbații făceau naveta în industrie. Primarul mi-a dat curaj arătîndu-mi de ce avea încredere în mine; știam să vorbesc cu oamenii și ei mă ascultau, trebuia doar să-i învăț și pe ei să judece drept, să-și explice legile după care trebuia să trăim din rodnicia pămîntului. Vedeam eu bine că oamenii pun preț pe vorbele mele, dar, pînă atunci, nu-mi dădeam seama că asta-mi poate folosi. Știam că pămîntul nu era prea de soi, suprafețe întregi sînt numai pe podzol, cu ogoare cu apă, ca niște farfurii, de unde n-ai cum să-i dai drumul și pe care nu crește nimic. Am stat de vorbă cu cîțiva bătrîni. Unii ziceau că-i bun doar pentru furaje, ori structura culturilor nu ne permitea; aveam nevoie de porumb. Numai Ion Mocanu și Ion Stanca au avut curaj să vadă mai departe, zicîndu-mi că dacă-l îngrijim bine și-i dăm pămîntului de toate la timp și mai ales îngrășăminte, putem încerca. Eram în cîmp cînd discutam ce puteam face cu terenurile astea mai rele, pe care trebuia să le lucrăm diferențiat, pe tehnologii separate și chiar să le dăm unor oameni mai pricepuți să le muncească la global. Cum v-am spus, oamenii-și pierduseră încrederea că vom mai scoate porumb în Rușeț. Singurele care s-au prins să încerce au fost Voicu Leana și Nițu Marița, cele mai bune șefe de echipă. În '81 am obținut porumb bun în Rușeț, iar oamenii au lucrat bine peste tot. Au fost mai bine retribuiți și sufletește am fost mult mai apropiați. Au primit cam 80—90% din ce le-am promis, lumea a prins curaj și au început să vină mult mai mulți la lucru. Ion Ancuța, Paul și Ion Tudor și-au vîndut apartamentele de la oraș și au venit să muncească în gospodărie. Se săturaseră să plece la 11 noaptea de-acasă, cînd lucrau în schimbul doi. Mulți încadrați iau pămînt și-l lucrează la global, alții-și iau concediul și ne ajută la făcut șire. Florea C. Ilie, Oprea Petrescu, Nae Florea, Lungu Margareta, Nastasia Dincă, vin de la ora patru sau dimineața — dacă sînt în schimbul doi — și fac norme la strîns și depozitat furaje sau la balastieră. Cum să vă zic... viața ni s-a rotunjit în bătălia asta pentru pămînt și pîine.

Veta Tache are 54 de ani, ar fi trebuit să facă patruzeci de injecții și să stea la pat, din cauza unor dureri de reumatism, dar ar fi simțit că anchilozează; și-a luat sapa a doua zi de dimineață și dusă a fost. Nimeni n-a mai văzut-o pînă seara tîrziu. După cîteva zile de ploaie, abia acum s-a putut intra în cîmp la cules mazăre și fiecare ceas contează; numai după ce te-ai chinuit s-o cultivi și s-o vezi păstăi, gata să plesnească în căldura zilei poți înțelege cum ajungi să-ți neglijezi sănătatea trupului, doar pentru a nu știrbi nimic din cea a sufletului. Deoarece, încă de la înființarea gospodăriilor colective în România pentru această femeie, șefă de echipă timp de 33 de ani, a munci cu suflet a fost singura explicație ce a făcut ca atîta trudă să nu i se pară niciodată grea. „Atunci, în '69, dacă te uitai în curtea noastră vedeai că eram tare sărmanuți, ne spune mătușa Veta, și așa eram toate care am început viața muncind laolaltă. Eu eram mai inimoasă ca celelalte, asta le dădea curaj, și după cum vedeți am rămas șefă pe viață. Atunci, la început, mi-am luat și fata cea mare la muncă, azi are rostul ei, casa aceea de peste drum, și la rîndul ei, azi vine și ea cu fata la cîmp".

— Se spune că un sfert de sat a fost lămurit de dumneata, i-adevărat?

— Nu mi-a plăcut niciodată să muncesc de una singură și cum de la părinți știam că omu' dacă-i om de pe o palmă de pămînt poate scoate cît îi trebuie, chemam și alte femei. Dacă te gîndeai, toate o duceam din ce în ce mai bine, ne învățasem să muncim, era, ca să zic așa, o meserie. Atunci, de ce să nu ne ținem de ea. Numai acuma-i o mică cotitură... Dacă nu vom ceda la muncă — nu ne vor uita nici la plată; doar n-a fost risipă, griul trecea din Glorii în mașini și conducerea era toată pe cîmp. Am zis să ne legăm de pămînt. Le-om descurca noi pînă la urmă; și griul a fost bun și porumbul e tare frumos.

★

Da, griul a fost bun, dar cîteva zile de ploaie i-a ținut pe oameni în loc și s-a mai pierdut din recoltă. Într-una din acele zile în care oameni și combine încercau dacă pămîntul s-a zvîntat suficient pentru a-i suporta să-i culeagă roadele, Mircea Constantin, inginerul șef al C.A.P.-ului Văcărești, reușea să-și păstreze calmul.

— E o tactică sau așa vă este felul? îl întreb.

— Primarul și președintele au intrat amîndoi cu o combină în grîu. Sondează terenul și de-o jumătate de oră stau pe loc. Am trimis încă un tractor să-i scoată.

— Am aflat că nu sînteți din partea locului. În momente din acestea vi se întîmplă să regretați că ați rămas 14 ani?

— Să știți că cel pe care îl apucă regretele după 14 ani înseamnă că nu s-a implicat suficient de serios în meserie. Cînd te implici, investești și trebuie să ai răbdare. În 14 ani am cunoscut nu numai fiecare solă de pămînt, care chiar dacă nu a fost din cel mai bun, el nu mai e același. Îl înnobilăm cu fiecare an care trece. Nici oamenii nu mai sînt aceiași. Înainte erau închiși și ursuzi, se ocupau numai cu afaceri; acum au reușit să se respecte, să fie ospitalieri. Am fost un om calm și înțelegător și așa mi i-am apropiat. Simplu și cinstit îi atragi de partea ta. Vitregia soartei îi făcuse răi. Dacă în urmă cu vreo cinci-șase ani nu obțineam mai mult de 1 500 de kg la hectar și azi realizăm 2 500 iar porumbul s-ar putea să fie chiar dublu, asta înseamnă că nici pămîntul nu mai este același dar nici oamenii. Din 15 tarlale au rămas cîteva și am nivelat și redat agriculturii cîteva sute de hectare de teren pe care nu răsărea nimic și de pe care am scos și 3 500 kg grîu. Un exemplu ca acesta nu face altceva decît să te convingă și să te ambiționeze pentru tot restul vieții. Pe mine ca și pe oamenii acestor locuri.

ELENA GHERA ■

Şi în comerţ contează de la cine ai învăţat meserie

Drumul pe care legumele îl au de străbătut de la cîmp pînă în sacoşele gospodinelor ar trebui să fie, dacă nu foarte scurt, cel puţin simplu: maşinile care le transportă de pe cîmp să le descarce direct în unităţile de desfacere. Dar aprovizionarea nu se face, în toate unităţile din Capitală, de la o zi la alta, drumul parcurs, de multe ori, se exprimă în zile şi nopţi, timp în care marfa se deteriorează şi se devalorizează.

Lucrurile sînt de mult ştiute, iar cei care se îngrijesc de aprovizionarea Capitalei se gîndesc în continuare la posibilităţile de scurtare la minimum a perioadei în care legumele şi fructele nu mai sînt nici în vrej sau în pom şi nici în cămările noastre. În acest sens au fost organizate dispecerate pentru dirijarea operativă a produselor horticole în şase puncte de intrare în Capitală. Lucrătorii comerciali care le deservesc le stabilesc destinaţia „pe loc", după un simplu telefon dat la Dispeceratul central care, zilnic, centralizează stocul şi necesarul de legume şi fructe al marilor unităţi de desfacere.

Ideea este valoroasă, dar cînd se aplică doar pe alocuri rezultatele nu mai sînt cele scontate. Sîmbătă, 14 august, am vizitat trei din aceste puncte de dirijare. La Cernica, dispecerul de serviciu, Constantin Vanea, îndruma producătorii intraţi în Bucureşti pe această arteră, dar la Afumaţi şi la Jilava cabinele erau închise şi dispecerii lipseau cu desăvîrşire, fapt confirmat şi de lucrătorii de miliţie de la ambele posturi. Conform instrucţiunilor efectuate cu şefii de coloană ai maşinilor I.T.A., toţi şoferii care transportau legume şi fructe ştiau că la intrarea în Bucureşti, la punctele de dispecerat li se va indica unitatea de destinaţie. În situaţia de faţă erau obligaţi să

străbată oraşul la depozitele din Berceni sau Militari doar pentru a afla în ce piaţă să desfacă produsele. De la sergentul major Gh. Niţu, de la postul de miliţie, aflăm că într-una din zile dispecerii de la Jilava s-au prezentat la post băuţi, că au băut în continuare şi chiar s-au bătut. Iată cît de uşor se poate compromite o idee bună. Se interesează cineva de rezultatele obţinute din aplicarea acestei dispoziţii ? După 30 de zile sîntem ca la început ? Ultăm că ţăranii-şi primesc răsplata eforturilor lor doar după realizarea recoltei, după valorificarea ei. În transport se fac de asemenea eforturi în condiţiile actuale crize de combustibil. Ne întrebăm de ce atît de puţină lipsă de respect şi de înţelegere din partea unor funcţionari ? !

Ultimele zile ale săptămînii ne-au găsit prin cîteva pieţe şi mai multe unităţi I.L.F. şi putem spune că aprovizionarea încă nu este ritmică. Nu se găsesc cantităţi suficiente pentru toate sortimentele decît în marile pieţe. În ceea ce priveşte calitatea produselor nu-l jignim pe vînzător spunînd că ea este acceptabilă, dar îl nemulţumim pe cumpărător. Duminică, în Piaţa Berceni Sud nu existau roşii, nici fructe. Vineri, în Piaţa Moghioroş se găseau de toate. Într-o astfel de zi, ne spune şeful unităţii I.L.F., vînzările pe totalul celor zece puncte fixe depăşesc 70 000 lei, iar sîmbăta şi duminica cifra este mult mai mare. Am trecut duminică dimineaţa şi nu mai era nimic din ceea ce văzusem vineri. Lipseau fructele. În schimb chioşcul I.L.F. al judeţului Ialomiţa, deschis aici, avea toată marfa de calitate extra. Cu o zi înainte, doar la două cîntare s-au vîndut produse de peste 40 000 lei, record datorat doar prospeţimii produselor. „Secretul este unul singur, ne spune şeful unităţii ialomiţene, Alexandru Cutulea, aduc mărfuri direct din teren şi de la oameni mai bine pregătiţi în creşterea legumelor, de la C.A.P.-urile din Miloşeşti şi Buloşti".

După cum vedem, calitatea începe încă de pe cîmp şi depinde şi de calitatea oamenilor care o fac, de experienţa lor. Totuşi trebuie să amintim că şi în cazul produselor de calitate prezentarea are o mare importanţă. Cu cîteva săptămîni în urmă, cînd încă nu se găseau ardei pe piaţă, unitatea nr. 388 din bd. Păcii achiziţionase două tone de ardei foarte frumoşi. Din ei mai are şi astăzi cam 300 de kg, bineînţeles stricaţi. I-au luat pe toţi ca să-şi facă planul, dar nu s-au gîndit să-i prezinte spre vînzare cît mai atrăgător. Şeful unităţii şi acum le reproşează cumpărătorilor din acest cartier că nu vor decît marfă frumoasă. Aveau ei ardei frumoşi, dar restul produselor era de calitate proastă. Chiar magazinul este prea mare, gol, rece, neprimitor şi murdar ; cumpărătorul nici nu intră şi astfel s-a întîmplat că îi s-a stricat frupuseţe de ardei. Pe primul cumpărător care a intrat în magazin, Lucian Niţescu, l-am întrebat dacă face, de obicei, cumpărături de aici, dacă îi place magazinul. Ne-a mărturisit că au e de plăcut, dar nu sînt doar vînzătorii de vină ; a văzut, de-atîtea ori, că primesc marfă stricată noaptea, pe care o găsesc dimineaţa la uşă şi pe care, astfel, nu o mai pot refuza. Chiar atunci, învăluită în praf, vînzătoarea Maria Oprea încerca să cîntărească nişte ceapă dintr-o grămadă nesortată. Întrebată ce-i de făcut, ne spune că acum nu mai ştie, dar regretă magazinul de unde a plecat în care lucra alături de un echipaj bun. La început ne-a mirat termenul folosit, dar la unitatea următoare, peste drum, cu 500 m. mai sus, am înţeles ce importanţă poate să aibă un colectiv bun — un echipaj. Această unitate, nr. 372, condusă de Nicolae Păun arată ca o microexpoziţie cu vînzare. Pentru a înţelege cum este posibil ca, în aceleaşi condiţii de recoltă, unitatea să arate ca o expoziţie, redăm cîteva frînturi din discuţia purtată cu unul din membrii „echipajului" — Ion Iordache : „cumpărătorul trebuie atras ; dacă un măr e aşezat cu coada-n jos... cumpărătorul observă ; piersicile, cam 1 000 de kg, le păstrăm în frigider, în vitrină iau foc, pe căldura asta ne trebuie un parasolar. Pînă la opt seara stăm toţi, aranjăm şi sortăm ; cartofii, dacă vin cu pămînt, îi spălăm, gestionarul stă la vînzare cu noi ; contează şi de la cine ai învăţat meserie". Şi scoate de sub un raft un băţ de care este legat un pămătuf de pene de curcan, pe care-l flutură peste borcane şi peste legume, aşa încît „sare praful de pe toate".

Recunoaştem : contează şi de la cine ai învăţat meserie !

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

Flori de sare

Prima noastră cunoştinţă din Slănic-Prahova, în ziua de 23 August, este Ion Saulea, directorul staţiunii balneare. Cu o zi în urmă, adică pe 22 august, ne spune directorul, la Slănic au venit, din toate colţurile ţării, peste 10 000 de turişti care au vizitat punctul de mare atracţie care este mina, muzeul istoric de formare a salinei şi muzeul de artă. Apoi, peste 2 000 de turişti au rămas să-şi petreacă zilele de odihnă în hoteluri sau în corturi în ţinutul celor cinci lacuri saline. În ciuda ploii şi a timpului capricios, care n-a ocolit Slănicul, sînt aşteptaţi să mai vină zilele acestea încă aproximativ 20 000 de oameni ai muncii. Pentru aceasta, cei de aici s-au pregătit din timp. Astfel, Fănică Cristea, unul din cei mai renumiţi gospodari ai locului, responsabilul restaurantului aparţinînd O.J.T.-ului, a pregătit peste 20 000 de mici, preparate din peşte, pasăre şi renumiţii cîrnăciori à la Slănic. Aşa stînd treburile, singurul lucru care parcă lipseşte este soarele. Dar toată lumea susţine că spre după-amiază vremea se va îndrepta şi vizitatorii vor putea beneficia nu numai de pitorescul salinei. Ne-am îndreptat cu un grup de cîteva sute de vizitatori către cabina liftului care avea să ne poarte pînă în măruntaiele pămîntului, pînă la adîncimea de peste două sute de metri. Cel care ne însoţeşte şi ne dă explicaţii este Stelian Zaharia. El este maestru la mină, se ocupă cu foarte multe lucruri, printre care şi cu problemele de întreţinere. Dar cînd sînt zile de vîrf, adică sînt mulţi vizitatori, Stelian Zaharia face, de ani şi ani de zile, şi muncă de ghid. Cunoaşte toate ungherele şi toate secretele salinei. Primul popas are loc la o sută şi ceva de metri, la orizontul cu numărul I, loc botezat „Principatele Unite". Galeria este înaltă de peste 70 de metri şi este formată din trei camere. Aici, la sfîrşitul lunii septembrie vor avea loc campionatele mondiale de aeromodelism. Pregătirile au început de mult. În momentul de faţă, adică azi, 23 August, o echipă de „şoc", cum este denumită, munceşte la curăţul bulgărilor de sare şi la amenajarea galeriei pentru viitorul concurs. Echipa este formată din patru muncitori care se numesc : Timofei Ilarion, Simion Denis, Egor Samson şi Achim Anani. Mai au de cărat cîteva vagoane de sare. În cîteva zile totul va fi rostuit şi pregătit pentru confruntarea internaţională. Tot astăzi a fost adusă şi folia de plastic iar echipa va izola întreaga cabină a puţului (înaltă de peste 70 de metri). Din aceste motive nu prea sînt lăsaţi să intre vizitatorii. Cabina coboară pînă la adîncimea de 210 metri, în galeria formată din 14 camere şi denumită „Mina Unirea". Este mult mai cald decît în cealaltă galerie. Temperatura atinge 13—14 grade. Chiar în faţa puţului cîteva schele ascund o viitoare sculptură. Este vorba de un basorelief imens reprezentîndu-l pe Mihai Viteazul. Cîteva reflectoare fac ca particulele de sare, materia primă a lucrării, să albă o strălucire metalică. Vizitatorii mai pot admira şi cunoscuta cameră a „Genezei" dominată de statuile lui Decebal şi Traian. De curînd colecţia de statui de sare a mai fost îmbogăţită cu încă o lucrare de mari dimensiuni. Este vorba de statuia lui Mihai Eminescu. Ghidul nostru ne-a purtat şi prin alte camere ale minei. Astfel, de curînd, pe lîngă cunoscutele încăperi care erau amenajate cu paturi şi mese pentru cei veniţi la tratament, în unele porţiuni ale minei s-au mai rostuit diferite puncte de agrement pentru cei care sînt în trecere. Aici, la peste două sute de metri adîncime s-au amenajat un teren de baschet, un teren de volei şi cîteva mese pentru ping-pong. Aşa că, atunci cînd este frig şi afară plouă, mina de sare devine o imensă sală unde poţi face sport, unde poţi să te destinzi cîteva ceasuri. Numai că mulţi care coboară pînă în măruntaiele pămîntului lasă urme adînci ale trecerii lor pe aici. Am văzut vizitatori căţăraţi pe schelele care acopereau statuile în construcţie şi care încercau cu cuţitele să definitiveze operele de artă. Atunci cînd ghidul nostru a îndrăznit numai să facă observaţie, „sculptorii" de ocazie s-au arătat stăpînii unor cuvinte pe care hîrtia nu le suportă. Ne-a părut rău că în această excursie nu ne-a însoţit şi un om al ordinii publice pentru a identifica pe aceşti „admiratori" ai naturii. Dar, ne spune ghidul nostru, asemenea turişti sînt întîlniţi aproape zilnic. Pe lîngă toate acestea mulţi care coboară în mină devin, odată ce au văzut bulgării de sare, şi mari colecţionari. Sacoşele şi buzunarele sînt umplute cu sare. Şi, ne spune cu un fel de ironie „sărată" Stelian Zaharia, măcar de-ar lua din sarea care tot trebuie scoasă afară. Sînt scoşi bulgări de sare care completează decorul muzeului. Şi mai este un fel care păstrează urmele vizitatorilor. Mulţi dintre ei lasă autografe. Chiar şi numere de telefon. Pereţii de sare au ajuns un fel de mica publicitate. Obiceiurile de la suprafaţă, de a rupe florile puse de gospodarii staţiunii, sînt întîlnite şi în adîncul pămîntului, unde sînt rupte florile de sare. Aşa stînd lucrurile, înainte de a ne obişnui să cerem şi să pretindem cîte ceva trebuie să ne obişnuim să păstrăm ceea ce avem...

Şi cei din părţile locului aveau dreptate. La plecare, un soare încă de vară scălda întreaga vale a Slănicului. Turişti, în zeci de maşini din mai toate zonele ţării, se îndreptau către staţiune atraşi de faima minei de sare, a florilor de sare care, dacă ştim să le păstrăm, nu se veştejesc niciodată...

SORIN POSTOLACHE ■

Piloți de încercare în adîncul mării

Zburăm cu o mică șalupă printre ziduri de stuf și cohorte de rațe sălbatice, zburăm de la Sulina spre inima deltei, în împărăția de ape dintre Canalul Sulina și Sfîntu Gheorghe. Traversăm enigmaticul Lac Roșu, apoi Roșulețul cu nuferi arzînd în răsăritul soarelui de vară, ca după cîteva ceasuri să pătrundem în singurătatea magnifică a unui ghiol tăcut și fără nume, la marginea căruia, pe o limbă de uscat, două corturi viu colorate să ne dea de veste că am ajuns. Am ajuns în locul unde-și petrec cîteva zile de vacanță — tot între ape, ca un dor perpetuu —, cu familiile lor, performerii scufundărilor submarine românești: **Dumitru Dinu** și **Constantin Vlad**. Profesia unindu-i într-o prietenie și un cuplu profesional rar întîlnit în domeniul științei. Nu sînt scafandri, sau nu numai, „un scufundător nu este numai un scafandru", cum aveau să ne lămurească, sînt de profesie ingineri constructori de nave dar, ajungînd cercetători în „lumea tăcerii", în laboratorul de inginerie marină de la Institutul de cercetări marine din Constanța, i-a unit pasiunea pentru scufundarea subacvatică, universul ei captivant și încă atît de necunoscut. Le-a devenit o a doua profesie ori sine qua non celei de bază. Sînt oameni de știință care consimt de bună voie și nesiliți decît de propria conștiință și dorință de a servi știința românească, riscul de a fi piloți de încercare ai adîncurilor, „cobai" ai capacității și puterii omului de a cuceri oceanul planetar, un domeniu tot atît de nou, de vast, de ispititor, în care omenirea și-a pus atîtea speranțe de viitor, dar și tot atît de greu de luat în stăpînire ca și spațiul extraterestru. Cum poți face omul să se deplaseze cît mai adînc sub valuri, să muncească, să supraviețuiască și chiar să locuiască în adîncul mărilor și oceanelor, învingînd legile fiziologiei lui, legile gravitației și legile fizicii apelor sînt probleme ce au necesitat și necesită zeci și zeci de minți inteligente și disciplinate din numeroase țări ale lumii, care s-au luptat și se luptă din răsputeri să răspundă. De circa un deceniu, România se află printre ele. Dumitru Dinu și Constantin Vlad fac parte din acest eșalon românesc. Sînt piloți de încercare, de testare ai aparaturii și tehnologiilor de lucru în mare, pe care le creează la suprafață echipe întregi de specialiști, sînt experimentatori ai capacității organismului de a se adapta la presiunile adîncurilor acvatice, de a respira (pînă la ce limită de timp, oare?!) nu oxigen, ci alte gaze, cocteiluri de gaze, cu heliu și azot, gîndite, experimentate de alte echipe de specialiști, de medici, chimiști, farmaciști...

Pentru Constantin Vlad (36 de ani, 59 de kilograme) a fost scînteia și marele vis al adolescenței sale. La 15 ani — vîrstă de care se află aproape una din fiicele sale și de care abia s-a despărțit cealaltă — i-a căzut în mînă celebra carte a lui Jacques Yves Cousteau „Lumea tăcerii", după lectura căreia vede filmul cu același titlu al aceluiași celebru oceanograf și pionier al scufundării marine. Ne povestește că „a doua zi am știut ce vreau să fac în viață. I-am scris vreo zece scrisori, mi-a răspuns la două și asta mi-a hotărît destinul". Reușește să captiveze un coleg de liceu și împreună încep lupta procurării unui minimum de echipament de scufundare — îl procură tocmai de pe la Timișoara — și, cu tenacitatea proprie marilor pasionați, nu a unor copii, iau în stăpînire singuri misiunea de a cotrobăi prin ape. Prin jurul orașului lor natal, Bacău, se aflau niște foste cariere de balast care, în urma ploilor, se umpluseră cu apă, devenind veritabile bălți. Aici și-au început ucenicia. Nu era o joacă. Colegul este atras de vînătoare subacvatică, își face rost de o arbaletă, „eu n-aveam răbdare pentru așa ceva, mă preocupa să văd și să cunosc totul, așa că mi-am proiectat și turnat singur din aluminiu o carcasă pentru aparatul de fotografiat, începînd să fotografiez sub apă, înotînd cu niște labe rudimentare. Acele fotografii le am și azi, sînt peisaje, alge și pești...". După liceu, pasiunea colegului se stinge, ia drumul lașului spre altă facultate, a sa nu. Vine la Galați, la Facultatea de construcții navale, altfel nu vedea cum să se apropie de oceanografie, un astfel de domeniu neexistînd încă în țară. Chiar din anul întîi se gîndește la proiectarea unei nave de cercetări marine, gînd căruia îi va da consistență în teza de diplomă, idee ce va fi chiar folosită mai tîrziu de către Institutul de cercetări și proiectări navale — ICEPRONAV — din Galați la proiectul al primei nave românești de cercetări oceanologice, navă ce s-a dovedit a fi de concepție originală (și despre care autorul acestor rînduri a scris la vreme). Pe tot parcursul studiilor universitare nu-i părăsește pasiunea scufundării și a fotografiei subacvatice. Se antrenează singur, merge în fiecare vacanță la mare, în anul doi își construiește o altă carcasă pentru un alt aparat de fotografiat mai complex, caută literatură de specialitate, se perfecționează pe cont propriu. „Am vrut neapărat să fac oceanografie și iată că așa fac". Are o șansă rară: în 1972, la doi ani după ce se înființează Institutul român de cercetări marine din Constanța, vine aici, să lucreze. „Studiul mărilor și oceanelor nu se mai poate face azi de la suprafață. E ca și cum ai studia flora și fauna unei păduri din avion, chiar dacă ai fi dotat cu cea mai fină aparatură. Tot o cercetare subțire rămîne, fără consistență. Trebuie să te cufunzi în ele, să le studiezi de-aproape, în profunzime la propriu și la figurat". Realitate pe care, ca țară riverană unei mări, a înțeles-o profund statul nostru, creînd un institut specializat de cercetări. Dar, să cucerești cea de a treia dimensiune a spațiului — adîncimea — nu e simplu și ridică numeroase bariere în fața cunoașterii și puterii umane. „Chiar din 1971, la un an de la înființare, în institut se pun bazele unui laborator de tehnologie, mai propriu spus de inginerie marină, menit să studieze și să contribuie la rezolvarea exact a acestor necunoscute, a problemelor pătrunderii și lucrului sub apă, mai ales la mari adîncimi". Fiind un domeniu foarte nou în general în lume și de pionierat în țara noastră, activitatea laboratorului era axată pe aceste două grupe mari de probleme — studiul fiziologiei scufundării, proiectarea și realizarea de sisteme și aparatură de scufundare". O activitate nouă și plină de risc, specialiștii înșiși oferindu-se a fi piloți de încercare, lotul de experimentare a ceea ce ei înșiși creau. Așa s-au întîlnit și așa s-au împrietenit Vlad cu Dinu, în misiuni comune, în zbaterea pentru a izbîndi ceea ce își propunea micul laborator care a unit — fapt rar — niște mari pasionați, impatimiți ai lucrului bine făcut. Între timp, ba nu, concomitent, cu perfecționarea ca scufundător și experimentator pe propriul plămîni a unor cocteiluri de gaze respiratorii sub apă, inginerul Vlad lucrează, este șeful de proiect, la nașterea primului submarin românesc de cercetări oceanografice — SC-200, adică submersibil de cercetare la 200 metri adîncime. Submarin despre care, de asemenea, revista noastră a scris la vreme și care, anul trecut, la 6 august 1981 a fost lansat la apă, luîndu-și în primire misiunea celei dintîi teme de cercetare privind pescuitul în Marea Neagră (depistarea bancurilor de pești, comportamentul acestora, reacția la anumite scule de pescuit...)

În 1974, inginerul Vlad împreună cu colegul său, scafandrul Gheorghe Oancea, efectuează prima scufundare cu heliu, la 80 metri adîncime, din țara noastră, deschizînd seria unor remarcabile performanțe în sectorul scufundărilor marine la noi, o veritabilă școală a scufundării profesioniste. Anul acesta, deci în mai puțin de un deceniu, deci într-un tempo extraordinar, scufundătorii noștri au atins performanța de 350 metri adîncime (recordul mondial fiind de 686 metri și aparține scufundării profesioniste din Statele Unite ale Americii). În 1975, efectuează un stagiu de perfecționare în patria lui Cousteau, în Franța, alături de colegul său, dr. Constantin Pastuch, de unde se întorc cu brevete de scafandri autonomi eliberate de Federația franceză de studii și sporturi subacvatice, renumită în lume și unde „performanțele noastre nu au fost cu nimic mai prejos decît ale colegilor francezi".

Dumitru Dinu (34 de ani, născut în 1948 la Constanța, are 1,73 m și 70 kg), n-a visat că plăcerea copilăriei de a înota cu labe pe sub valurile Mării Negre, va ajunge profesie și împătimire. A urmat Facultatea de mecanică, secția nave și instalații de bord din Galați. Fiind un student bun, în 1972, la absolvire, este repartizat în cercetare, în recent înființatul institut din chiar orașul natal — IRCM —, „unde am găsit în formare, de către un colectiv foarte entuziast, laboratorul de tehnologie marină". Cărula i s-a atașat cu aceeași dăruire, consimțind să fie printre aceia care sînt gata să probeze prin propriile simțuri ceea ce gîndeau cu creierul și cu creionul pe hîrtie. „Am luat-o de la zero, întîi cu scufundarea la 3 metri, împreună cu scafandri. În 1977 am fost promovat ca cercetător științific și am început să studiez probleme de fiziologie și tehnică a scufundării". Cu ajutorul propriei fiziologii, cu aparatura creată de colectiv, aparatură ce însumează și aportul propriu. Antrenamente severe — gimnastică, înot, probe de forță a brațelor, de stăpînire de sine, de respirat alte gaze decît aer, cocteiluri cu azot și heliu, de învingere a fenomenului de narcoză, de beție a adîncurilor, gazele acestea fiind foarte toxice la presiune, a imponderabilității, scufundări simulate în barocameră, apoi, în mare, la 12, 30, 50, 70, 200... metri. Rămînînd lucid, în același timp, rolul său fiind să aducă la suprafață date și informații despre comportamentul tehnicii și aparatelor de scufundare și a instrumentarului de lucru, avînd și misiuni de observație, de studiu al mării.

Tot atît de importantă ca tehnologia de coborîre este — ne spune — și cea de ridicare la suprafață și de decompresie, revenirea plămînilor la normal. După o scufundare, cel puțin încă 10 ore — cobai. Studiul barierelor de decompresie a organismului fiind una din problemele cheie ale scufundării, indiferent pentru ce scopuri și pentru cît timp, în mări și oceane. „Pentru decompresia unei singure ore de scufundare la 100 metri, ne informează, sînt necesare alte 10 ore. Din turela care te aduce la suprafață treci direct într-un cheson de decompresie, legătura imediată cu aerul obișnuit de-afară ar însemna moarte pe loc, explozia plămînilor». Acest cheson este un recipient comod, ca și cele de la NASA pentru cosmonauții reveniți din misiunile extraterestre, cu paturi, cu dușuri, cu cărți de lectură, numai că prin sisteme speciale se dirijează treptat presiunea aerului pînă ajunge la cea atmosferică și se schimbă treptat compoziția gazelor de respirat. Doar doctorul Pastuch intră printr-o ecluză specială pentru a-i examina — puls, tensiune, respirație, stare generală... Accidentele de decompresie sînt foarte periculoase și pot fi chiar fatale. „Colaborînd cu medici din țară și străinătate deținem la ora actuală tabele de decompresie pentru scafandri, în funcție de sistemele de scufundare, adîncimea și timpul de rămînere sub apă". Dacă vom fi solicitați să ajutăm la specializarea lucrătorilor petroliști, mecanici de intervenție ori de alte profesii pentru platformele de foraj maritim sîntem pregătiți".

În 1977 și 1978 și inginerul Dumitru Dinu își desăvîrșește specializarea ca scufundător în Franța, sub aceeași firmă COMEX, în Marseille, la Centrul de lucrări subacvatice, CENTRAVIM, obținînd brevetul francez de scufundător. „Ocazie cu care am cunoscut și am lucrat alături de o serie de personalități și recordmeni mondiali în materie. Pe Henri G. Delauze, omul care s-a scufundat cu batiscaful „Arhimede" la 9 800 metri, dr. Xavier Fructus socotit cel mai bun medic european în probleme de fiziologia scufundării". Întors în țară, în 1977, participă la montajul primei instalații de scufundare la mare adîncime executată la noi „care a necesitat numeroase soluții tehnice, dintre care multe au fost originale". La 23 august 1977 are loc evenimentul. Baremul este depășit, coborîrea proiectată pentru 100 metri, atinge 102 metri, ceea ce înseamnă, ca și în sport, fiecare centimetru depășit, un record al momentului. Din păcate, cum ne spune, evenimentul n-a fost consemnat, a trecut neobservat, anonim, deși marca e etapă nouă în scufundarea științifică, profesională și sportivă din țara noastră. Deși avea doar 30 de ani a fost cel ce a condus operațiile acestui act. Creierul, conducătorul echipei de la suprafață, formată din ing. Aron Petru, dr. Constantin Pastuch, ing. Victor Costencu, dirijorul celor două echipe din apă formate din scafandrii Marinel Pavel (27 de ani) și Gheorghe Oancea (29 de ani), Mihai Marinescu și Mircea Rotaru (ambii în jur de 29 ani). Grijile și responsabilitățile au fost multiple: pornind de la selecția scafandrilor dintr-o echipă de 14, asistînd la testele medicale și psihologice, de forță, de vibrație a mîinilor, de tenacitate, de putere de stăpînire..., ocupîndu-se de pregătirea lor tehnică, de pregătirea instalației, și pînă la fabricarea cocteilurilor de gaze respiratorii și controlul acestora prin analize minuțioase, apoi conducerea efectivă, de la numărătoarea inversă la revenirea pe uscat a scafandrilor. „E foarte important să-i dirijezi și să vorbești tot timpul cu scafandrii pentru a depăși stress-ul momentului și pentru a-și autocontrola starea de narcoză, de beție a adîncului. La zece metri sub apă, deja nu mai poți să fluieri, de pildă, vocea ți se schimbă, apare așa-numitul efect „Donald Duck", iar fenomenul de narcoză se manifestă mai la toți scafandrii în scufundarea cu aer. Cu stare de euforie, încep să rîdă... Nimfă irezistibilă, marea te cheamă în adînc, fără să-ți dai seama, ți se pare că peștii cîntă, iar obiectiv, deși culorile dispar, vezi o lume mirific colorată pe care vrei s-o atingi..., de fapt sînt halucinații.

Concomitent cu munca de scufundători, de cercetători oceanologi, de proiectanți sisteme, tehnologii și aparatură de scufundare pentru cercetare iată, scriu. Cu aceeași pasiune pentru același domeniu, încercînd să suplinească lipsa literaturii de specialitate și de popularizare

CICI IORDACHE ■

Zile de august pe șantierul marelui canal

Cărăușii pămîntului (III)

Dacă se preconizează cumva un monument al constructorilor eroi ai Canalului Dunărea-Marea Neagră, așa cum dealtfel am și auzit că se va face, apoi din alegoria imortalizatoare, turnată în bronz sau dăltuită în marmură albă, neapărat trebuie să nu lipsească nici ei, cărăușii pămîntului, șoferii de cursă grea.

Adica, susțin cu ardoare, să nu lipsească acești oameni minunați, tenace și neobosiți, care alcătuiesc una dintre cele mai mari și mai cu tenție categorii de truditori din cîte are azi magistrala albă. Sigur, n-aș putea spune că absolut toți sînt demni de-o astfel de cinstire, că mai sînt și dintre cei leneși, dar în periplul meu vagabond de-a lungul și de-a latul marelui cantier aflat în plină devenire i-am văzut doar pe cei buni și vrednici. I-am întîlnit alergînd fără odihnă încoace și-n colo, în coloane lungi, parcă fără sfîrșit, la volanul Roman-dieselurilor, Belazurilor, de toate categoriile sau autobasculantelor supergrele, cu capacități de peste o sută de tone, unele fabricate la noi, la Mîrșa Sibiului.

La prima vedere misiunea lor pare pe cît de simplă, pe atît de obișnuită; cară întruna, din zori și pînă-n noapte, la pămînt. Îl iau dintr-o parte, adică din groapă, și-l duc tocmai sus, pe coamă, dincolo de coronament. Ei, și poate chiar așa ar fi daca în focul disputei ar sta doar cîteva mii de metri cubi. Dar — deosebire esențială! — aici, pe canal, se dislocă zeci și zeci de milioane de metri cubi de rocă dură sau de pămînt steril care trebuie scos din inerția ce se lungește și adîncește precum un uriaș balaur albastru din poveste.

Caut un reprezentant tipic al breslei, adica pe unul care s-o reprezinte în ce are ea mai esențial. Și nu mi-e greu să-l întîlnesc, în dimineața aceasta de august fierbinte, chiar aici pe șantierul de la kilometrul 54, așteptîndu-și calm, taciturn, rîndul la încărcat.

Se numește Sandu Anghelache. Tînăr frumos, cu alură atletică, în maioul lui pătat de ulei pare mai degrabă o statuie la volanul Belazului său de 27 de tone. Și, în timp ce excavatorul lui Nicolae Matei îi toarnă pămîntul „în spate", zdruncinîndu-l puternic după fiecare descărcare de cupă, îl surprind pe șofer dus cu gîndurile lui departe. Tresare cînd mă simte rasărindu-i alături, în cabină. Își împinge cu un gest mașinal șapca ponosită și decolorată pe ceafă și-i gata — numai dacă doresc neapărat! — să-mi stea cîteva clipe la dispoziție. Atît doar cît ține încărcatul. Timp suficient, totuși, să aflu, în pripitul nostru dialog, ca-i de baștina dintr-o comuna teleormăneană, ca are 30 de ani și locuiește în bune condițiuni în tabără, la Agigea, împreuna cu soția lui care lucrează tot pe șantier. În program normat de 11 ore, el face peste 30 de transporturi la o distanță de 2 kilometri. Zilnic își depășește baremul. Dar nu crede că este cel mai bun.

Treaba pe care o face omul meu și tovarășii săi de muncă nu-i deloc ușoară și simplă. „Închipuiți-vă — a apucat să-mi mai spună — ce înseamnă zi de zi, ceas de ceas, să faci unul și același drum de 2 kilometri, mereu aceeași și aceeași treabă, să vezi aceeași și aceeași priveliște — doar drumul, cerul albastru deasupra și... groapa. Groapa în care intri și ieși de 30 de ori pe zi!... În asta se afla greutatea, dar poate și frumusetea muncii noastre".

...Motorul Belazului se ambalează din nou. Anghelache își îndeasă bine șapca pe cap și, după un claxonat scurt și răgușit, își reia mersul în coloană. După el, intră la încărcat alte și alte autobasculante: Popa Constantin, cu „Electra" lui de 120 de tone, Gheorghe Cojocaru cu Roman-dieselul electric tot de 120 de tone, Ion Căbău cu Belazul galben de 40 t...

...La volanul mașinilor lor uriașe, șoferii de pe canal, acești neobosiți cărăuși ai pămîntului dobrogean, arși de soare și înăspriți de vînt, par niște statui mișcătoare, turnate în bronz ori dăltuite în marmură albă.

MIHAI STĂNESCU ■
Foto: GH. AMUZA ■

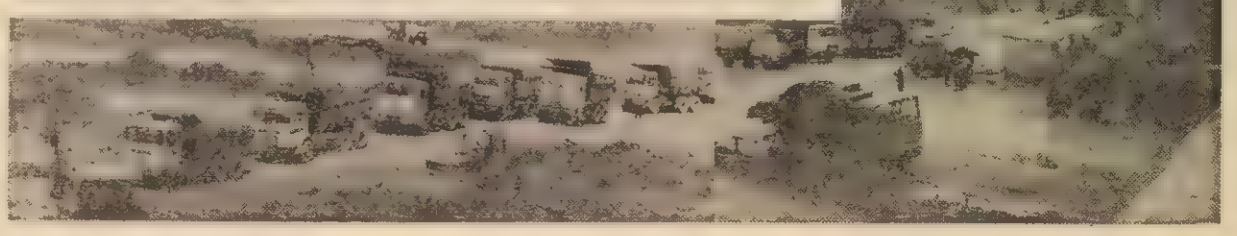

Trei episoade din zilele bucureştene ale lui august 1944 (III)

Teatrul Naţional

Au mai trecut 24 de ore. În cea de a treia zi a încleştării dintre trupele noastre şi cele hitleriste, spre amiază, a intervenit o schimbare importantă a situaţiei. Aviaţia americană a apărut din nou pe cerul Capitalei, aşa cum, din aprilie, o făcea de cîteva ori pe săptămînă ; de data aceasta însă a apărut în chip de aliată aşa încît bombardierele americane nu şi-au mai lansat bombele pe obiective din oraş, ci asupra taberei din pădurea Băneasa, unde nemţii continuau să opună o rezistenţă disperată trupelor noastre şi asupra aerodromului Otopeni, sursa bombardamentelor aeriene de teroare asupra Capitalei.

Un prim efect simţit în oraş a fost că, de la ora 11, cînd s-a auzit tunetul prelung al bombelor căzute asupra taberei germane, şi pînă la ora 5 după amiază, nici un avion german nu a mai apărut deasupra Bucureştiului.

Convinşi că teroarea aeriană hitleristă a încetat, bucureştenii au ieşit din adăposturile în care stăteau de trei zile înghesuiţi şi nemîncaţi spre a-şi relua ocupaţiile obişnuite.

Deoarece în ultimele 48 de ore nu dormisem aproape de loc, mi s-a acordat, în după amiaza zilei, un timp de odihnă de cîteva ore. Am plecat spre Calea Victoriei, de unde intenţionam să mă îndrept spre casă, pentru a vedea dacă locuinţa lăsată în grija soldatului de ordonanţă a avut ceva de suferit şi a mă odihni eventual puţin.

Pe Calea Victoriei, porţiunea dintre Palat şi Cercul militar (actuala Casă centrală a armatei), — locul de promenadă obişnuit al bucureştenilor în vreme de pace —, era tixită de oameni, care îşi manifestau în acest fel bucuria că au scăpat şi de bombardamente şi de nemţi.

Mă găseam în faţa Hotelului Continental, cînd deodată sirenele au început să urle. Contrariaţi, cetăţenii se uitau spre cer, nevenindu-le să creadă că ceea ce începuseră să socotească a fi fost un vis urît, redevenise realitate crudă. Cînd au auzit însă spre nord primele explozii ale artileriei antiaeriene, s-au grăbit care cum au putut spre adăposturi. Am intrat şi eu în subsolul Palatului telefoanelor, pentru că era cel mai apropiat.

Am rămas puţin acolo, căci nemaiauzind şuierat şi explozii de bombe — aşa cum se întîmplă cînd acestea cad în apropiere —, am sperat într-o alarmă falsă sau căreia i s-a exagerat pericolul. Cînd am ieşit însă, un fum gros se înălţa din spatele Teatrului Naţional şi din direcţia străzii Sfîntul Ionică.

Mi-am dat atunci seama ce s-a întîmplat : în zona respectivă fusese aruncată o încărcătură de bombe incendiare. Mai tîrziu am aflat că a fost un act de răzbunare al generalului hitlerist Gerstenberg, comandantul trupelor germane din zona Capitalei, care, după ce ordonase aviaţiei sale ca, timp de trei zile, să bombardeze oraşul fără nici o noimă, şi fără ca vreo raţiune militară să-i îndreptăţească întrucîtva, a ţinut ca, cu cele cîteva avioane rămase nedistruse pe aerodromul Otopeni, după atacul aerian american de dimineaţă, să execute un ultim raid — căci a fost ultimul —, care să producă oraşului noi distrugeri, tot atît de inutile şi de criminale ca cele făcute pînă atunci. Printre ultimele clădiri distruse în acest raid — poate chiar ultima —, a fost şi Teatrul Naţional.

Am privit consternat cum focul se întindea cu repeziciune dinspre spatele teatrului, spre acoperişul corpului central al acestuia, apoi spre faţadă. La început nu se vedeau flăcări dar deodată limbi uriaşe de foc au început să iasă pe sub acoperiş, apoi prin ferestrele mari ale faţadei, acolo unde ştiam că se află foaierul teatrului.

De pe placatele de lemn pe care erau lipite afişele ultimelor spectacole şi care rămăseseră pînă atunci intacte, o pală de vînt a smuls părţi dintr-un afiş, care a ajuns la picioarele mele ; citesc fără să vreau : „Joi 5 aprilie 1944, orele 8 şi jumătate seara, DIN JALE SE ÎNTRUPEAZĂ ELECTRA, piesă de Eugene O'Neill". Urma distribuţia rolurilor, în care George Vraca interpreta trei personaje. Spectacolul nu a mai avut loc pentru că, după bombardamentul din 4 aprilie, spectacolele de teatru fuseseră suspendate iar personalul teatrului, ca şi al altor instituţii publice, evacuat, şi nici nu avea să mai aibă loc în clădirea mistuită acum de flăcări. Afişul însă a rămas pînă în acea zi de 26 august, contrazicînd destinul efemer al existenţei sale.

Nu peste multă vreme, o unitate de pompieri a început operaţiunile de stingere, dar mi-am dat repede seama că, cu toate eforturile disperate pe care le depuneau, nu vor putea salva prea mult din clădirea care devenise deja un rug imens. De fapt, pînă la urmă nu au salvat nimic.

Am plecat cu inima profund îndurerată. Aveam sentimentul că, prin distrugerea Teatrului Naţional pierdusem personal ceva de importanţă excepţională pentru mine, cu toate că, de acest teatru, mă lega doar amintirea clipelor de sublimă încîntare de la atîtea spectacole. Pe semne însă că această legătură era mult mai puternică decît îmi închipuiam, deoarece nu puteam îndepărta nicicum din minte, nici imaginea teatrului în flăcări, nici senzaţia dureroasă ce o simţeam. Şi întreaga seară mi-au revenit în memorie imagini de la multe din piesele văzute aci, începînd cu primul spectacol care mi-a încîntat copilăria, piesa în versuri „Făt Frumos" de Horia Furtună şi terminînd cu ultimul care, întîmplător, a fost chiar cel al cărui afiş smuls de vînt, îl citisem cu puţin înainte. Parcă presimţeam că niciodată nu voi mai retrăi emoţii ca cele încercate la teatrul mistuit acum de foc, pentru că acesta nu avea să mai existe, aşa cum a fost ; şi presimţirea nu m-a înşelat.

Astăzi, la aproape patruzeci de ani de la evenimentele care, pentru clădirea Teatrului Naţional, au însemnat sfîrşitul existenţei sale, cînd paşii mă poartă prin piaţeta care altădată îi purta numele, în închipuirea mea vechiul aşezămînt de cultură şi artă îşi reia înfăţişarea pe care a avut-o atunci. Şi în sinea mea gîndesc poate că cineva va avea ideea şi posibilitatea de a reconstrui, pe locul care pînă astăzi a rămas gol, nefolosit, edificiul care a făcut faima Bucureştiului de altădată şi care s-ar integra armonios şi în aspectul arhitectonic actual al Capitalei. S-ar şterge astfel definitiv şi urmele actului barbar comis în zilele fierbinţi ale lui august 1944.

DUMITRU ATANASIU
General maior în rezervă

Mărturiile eliberării

Eliberarea în calendarul tragic al supravieţuirii noastre

O cugetare filozofică necesară

De unde să începem ? La ce să ne oprim ? Cum am putea institui această cugetare filozofică necesară ca un punct de plecare care să ne facă să înţelegem, cu raţiuni mai adînci, că Eliberarea Ţării se înscrie în calendarul tragic al supravieţuirii noastre naţionale ? Să înţelegem cum istoria trăieşte în cei care (la acea vreme a Eliberării) n-au trăit istoria crîncenă pînă la Eliberare ? Cum să sensibilizăm memoria celor care inundă strada şi în fastul sărbătorii din august, poate, cugetă mai puţin la ceasurile de ieri şi la ceasul oprit al atîtor vieţi omeneşti, pentru ca Eliberarea să se împlinească ?

Capitolul Eliberării nu e o simplă dată de calendar şi nici măcar o zi dintr-un an, ci mult mai mult, căci ea adună şuvoiul bucuriilor, dar şi al suferinţelor noastre şi tragismul istoriei care ne-a încercat o dată şi încă o dată, înrămînd marginile de ţară în durerea surdă a pămîntului cotropit.

Acum cînd gîndul se poate întoarce lucid şi cu putere de pătrundere la vremurile de acum aproape patru decenii, acum cînd gîndul obiectiv şi sever se poate elibera de patimile dezlănţuite în jurul său, e bine ca meditaţia profundă să depăşească orgoliile noastre — fie ele şi naţionale — ca să ajungă la adevăr. E bine ca pentru cei care n-au trăit istoria unor vremuri desfigurate de orice sentiment omenesc, declanşată de sălbăticia fascistă, pornită ca de la un „spirit al răului", acum e bine ca istoria să devină o cugetare filozofică necesară, ca aceştia să ştie ce le aparţine, ca să ştie ce să apere din fiinţa celor de dinaintea lor.

Ne vom da seama astfel că Eliberarea a răsunat în acel august ca o intrare în lumea omului şi în puterile vieţii. Totul, mai ales în lumea românească a Ardealului, la care ne vom opri, timp de patru ani, din august 1940 pînă în august 1944, se înfăţişa ca o lume în multiple ipostaze, ca o lume mutilată. O lume a barbariei renăscute, care a început cu sfîşierea hotarelor sfinte de la vest şi s-a terminat cu sfîşierea oamenilor, a femeilor, a bătrînilor, a copiilor şi a copiilor ce încă nu se născuseră, scoşi din pîntecele viitoarelor mame de ascuţişul baionetei. Era sadismul biruitor al „Irodiadei", prelungit cu schimbarea numelor româneşti de pe cruciile din cimitire cu strivirea prin foamete a celor nevinovaţi, aruncaţi în vagoanele de vite de la Oradea, Zalău, Satu-Mare, Baia-Mare, Marghita etc., în torturarea sadică a preoţilor români, în exodul amar al celor nevoiţi să plece de pe pămîntul părinţilor şi de la casa lor de naştere, în spaima semănată din jandarm în jandarm pe drumurile de întîlnire ale oamenilor, încît se părea că bătuse ceasul ultim al lumii. Aceasta era lumea mutilată care aştepta (şi cum aştepta ?) Eliberarea de sub barbaria fascistă dezlănţuită pe pămîntul sacru al Ardealului. O spune şi istoricul maghiar, Csatári Daniel, în cartea sa, **Forgószelben (Magyar-román viszony) 1940—1945 (În vîltoarea timpului. Relaţii româno-maghiare 1940—1945)**, apărută în aceşti ani la Budapesta, în care scrie despre acele zile : „Burghezia maghiară a înfiinţat un stat poliţist (în Ardeal n. ns.) unde oamenii nu aveau curajul să vorbească decît în şoaptă, unde nu exista dreptul de întrunire, de organizare, unde zilnic erau sute de acte de teroare, unde jandarmii conduc pe ţăranii puşi în lanţuri spre închisoare".

Ardealul a fost afişiat în teritoriul său strămoşesc printr-un compliment al unui căprar german cu mustăţi, ajuns dictator, şi al unui conte italian, zelos în a face „parte" de binefacerea unei căsătorii, care era şi pe placul conaţionalului soţiei sale, Horthy Miklos, amiralul fără mare şi fără marină, care, de pe calul său alb, comanda ca la intrarea a lor săi în Ardeal să fie strînşi, după criterii rasiale, toţi evreii, apoi ţiganii, apoi românii, apoi alţii. Pe străzile Clujului lui Iancu mărşăluiau, în strigăte, honvezii : „Horthy, Csáki, Teleki / Minden román mene ki" (tradus : „Horthy, Csáki, Teleki / Toţi românii să iasă afară"). A mai trecut puţin, şi în ziua de 14 septembrie 1940, de Ziua crucii, ca şi cum ar fi fost prigoniţi pentru cruce, la Ip, în Sălaj, au fost ucişi, în gropile de var, 150 de români, într-o singură noapte, iar la Tresnea 65, la Cosniciuri 20, la Halmăjd 8, în Luna de Jos, oamenii au fost înjugaţi în ziua de Paşti, să care nisip, şi în toate satele judeţelor de la margine de ţară, s-a declanşat opresiunea. Iar gările erau pline de evrei adunaţi. Un ţăran din Giurtelec a ieşit din casa unui evreu, Ijac, prieten, din Şimleu, care i-a dat un costum de haine, ca o amintire de la el. Honvezii l-au aşteptat afară. L-au ucis. Ţiganii erau strînşi, undeva, la Cehei. Urmau românii. Pe uliţi, honvezii cîntau : „Piros kancsa, piros bor / Most jön a román sór" (Tradus : „Cană roşie, vin roşu / Acum vine rîndul românilor"). Ce se mai putea aştepta ? Doar Eliberarea ! Şi numai cugetînd adînc, filozofic, la toate cele de mai sus ea, Eliberarea poate fi azi cu adevărat înţeleasă. Dar cum s-a săvîrşit Eliberarea ?

Pe drumul de foc şi de glorie pînă la Carei

„Nu căutaţi morţii în morminte, ci în sufletele voastre" (N. Iorga)

N-am citit încă nicăieri numele celor căzuţi pentru eliberarea ultimului petic de pămînt românesc, acolo la Carei, şi nici nu ştiam prea multe despre ei. Cînd am aflat însă numele lor, prin osîrdia de cronicar modern, a lui Mihai Cadar, din Lucăceni (satul lui Vasile Lucaciu), şi al soţiei sale, Veturia Cadar, m-am gîndit că numele acelor eroi trebuie să fie cunoscut de întreaga ţară, căci nemurirea lor e legată de ţară şi, poate, de ideea scumpă nouă, a **nemuririi geto-dace**.

Aşadar, cînd am citit numele acelor eroi, am lăsat la o parte manuscrisele lucrărilor mele despre spiritualismul francez şi despre filozofia culturii populare, ca să scriu despre cei care, cum ar spune Pârvan, „cu anii lor puţini, au înmulţit anii Patriei".

Apoi, văzînd că la margini de ţară, la Carei, mai trăiesc vechii şi bunii români, ca soţii Cadar, care nu cer nimănui nimic, ci dăruiesc mereu, şi care mai cred încă în omenia românească şi în ţărîna de jos ce ascunde fiinţa celor duşi, m-am hotărît să scriu despre drumul de foc şi glorie pînă la Carei.

Căci, fără să-i cunosc personal pe acest urmaş al lui Lucaciu, pe Mihai Cadar, m-am pomenit, în duminica de 2 august a.c., chemat de el la telefon.

— Alo ! Vă rog, vreau să vorbesc cu cercetătorul ştiinţific Vasile Vetişanu.

— Da ! Eu sînt !

— De un an de zile vă caut ! Uitaţi despre ce este vorba. Şi a început să-mi spună despre cea mai curată şi mai dreaptă muncă a sa, de aproape trei decenii, de cînd a strîns de prin satele din jurul Careiului şi din oraşul Carei, numele celor căzuţi pentru eliberarea (pentru totdeauna) a ultimului petic de pămînt românesc. Ce poate fi mai înălţător, într-o vreme cînd timpul unor oameni se consumă în vîrtejul programelor mass-media de tot felul ? Cînd timpul pentru viaţa zilnică pare mai presant, pentru unii, decît cel îndreptat spre eroii neamului ? Dar din preocupările sale pentru aceşti eroi, Mihai Cadar şi soţia (şi ei eroi în felul lor) au scris trei volume groase care cîntăresc peste 9 kilograme, cuprinzînd evenimente, întîmplări, oameni şi eroi, aici la Carei şi în jur, la margine de hotar etnic. Le-a venit o idee, apoi altă idee, şi de la an la an, aceşti oameni au încropit acţiunea de la Carei — Tiream şi Ghenci, cu numele eroilor căzuţi, cu căutarea locurilor lor de baştină, apoi a rudelor lor, de pe întreg cuprinsul ţării, trimiţînd cîte 27 de recomandate pe zi desprind în cărţile de telefoane ale localităţilor numele similare cu cele ale eroilor de pe cruciile din cimitire, ale foştilor conducători de armată etc. pe drumul de foc şi de glorie de la Carei, oraşul în care soldatul Ion Ciurea a înfipt în acel an, 1944, drapelul românesc al victoriei din august. Şi mai presus de toate, la 25 octombrie 1977, rudele eroilor de la Carei şi Tiream, bunici, mame, taţi, fraţi şi surori, nepoţi şi nepoate au fost invitaţi aici, aflînd, pentru prima dată după război, despre locul unde au murit şi unde sînt înmormîntaţi ai lor. Au venit din 10 judeţe ale ţării. A venit măicuţa bătrînă, de 80 de ani, mama Vrincioaia, cu şapte copii, mama şi fraţii eroului Gheorghe Negomireanu, tocmai din Gorj, de la Drăgoteşti, a venit soţia eroului, cu cele trei fiice ale sale, din comuna Sălătrucu, din Argeş, au venit cei trei fraţi ai eroului Drăgoi, din Amărăştii de Jos, judeţul Dolj, doi unchi şi mătuşi ale eroului Nămoiă, din Cornea, judeţul Caraş Severin, şi circa douăzeci şi şapte de rude ale eroului Gog, din Bobîlna, judeţul Cluj, şi mulţi alţii, cărora li s-a adăugat suflarea satelor din jur. Evocările au fost înălţătoare, ca pe cîmpurile de glorie, căci cei morţi rămîn în noi cu crezurile şi cu idealurile lor, chiar atunci cînd trec în paginile antologiilor despre eroism.

Muzeul-Panteon al eroilor de la Carei

Romanul încrîncenatelor lupte de la Ghenci, Carei şi Tiream e numai un fragment din marea luptă a dezrobirii de sub fascism. Pentru noi, însă, pentru românii ce înseamnă lupta pentru supravieţuirea naţională, într-un moment cumplit, cînd ostaşul român, ca de atîtea ori în istorie, a făcut cu pieptul său zid de apărare pentru brazda de pămînt românesc, lăsată lui moştenire din moşi în părinţi. Şi cei 99 de eroi căzuţi la Carei, de la locotenentul colonel Teofil Moldovan, pînă la soldatul Constantin Tebeica, şi cei 13 eroi de la Ghenci, de la căpitanul Constantin Muşat, pînă la caporalul Nicolae Mărcuţ, şi cei din urmă căzuţi, cei 5 de la Tiream, ne spun că o graniţă se apără cu memoria eroilor ce naşte eroi, cu memoria celor 58 de mii de vieţi româneşti căzute pentru Eliberarea Ardealului. Nemurirea lor va putea fi păstrată în Muzeul-Panteon al eroilor de la Carei, aici pe ultima brazdă de pămînt românesc, apărată cu sacrificiul suprem. Căci morţii comandă celor vii. A spus-o acolo, la Tiream, în mai 1977, una din fiicele fostului maior, eroul Gheorghe Mihalache, în astfel de cuvinte : „deşi aveam nouă ani, îmi aduc foarte bine aminte de acea dimineaţă de 3 septembrie 1944, cînd tata ne-a luat în braţe pe toate trei surorile, ne-a sărutat, sfătuindu-ne să fim cuminţi şi s-o ascultăm pe mama, promiţîndu-ne că se va întoarce cît de curînd... dar în ziua de 23 octombrie 1944 a căzut la datorie, lîngă Carei, împreună cu cei patru tovarăşi de arme". Şi totuşi. Eroii se vor întoarce ! Se vor întoarce prin noi şi prin cei care ne vor urma, lăsînd imaginea lor biruitoare într-un Muzeu-Panteon al Eroilor, la Carei. Mărturiile există. Le vor aduce şi dintre cei care trăiesc încă foşti comandanţi de oşti, azi în rezervă ca general-locotenent Ion Bottea, azi de 84 de ani, comandantul regimentului 34 Inf. care a eliberat oraşul Carei şi care a participat personal la înmormîntarea celor 13 ostaşi ai săi, la Ghenci, apoi col. Pană Gh. Ion, col. Dragnea Stelian, col. Traian Bucurenciu, cpt. Teodor Oprişan şi mulţi alţii. Momentul Eliberării patriei ni-i aduce pe eroi în preajmă, iar Muzeul-Panteon al Eroilor de la Carei le va eterniza memoria în timp.

VASILE VETIŞANU

Ce e nou cu Iulică Voinea?

Am informat cititorii, în numărul din 13 august al revistei, despre primul răspuns al colectivului de specialiști din cadrul Academiei de Științe Medicale (prof. Al. Trestioreanu, prof. I. Moraru, prof. P. Sîrbu), care au analizat memoriul înaintat de medicul veterinar Iulică Voinea, ale cărui preocupări privind tratamentul bolii canceroase sînt de acum cunoscute. Răspunsul amintit, semnat de însuși prof. dr. Constantin Arseni, președintele A.S.M., după ce apreciază explicațiile teoretice date de autor drept „insuficiente" și chiar denotînd „carențe grave și confuzii privind cunoașterea clinicii și patologiei bolii canceroase", consideră că avizarea oportunității de experimentare clinică a metodei propuse de Iulică Voinea depinde de analiza prealabilă a substanțelor folosite ca agenți terapeutici, sub aspectul toxicității și eficacității lor la animale de experiență. Mai departe, citățm :

„Potrivit legislației în vigoare, OSIM a desemnat titular de brevet al dosarului de invenție a tov. dr. Voinea Iulică Institutul de cercetări chimico-farmaceutice (I.C.C.F.), al Ministerului Industriei Chimice, care urmează să efectueze cercetările preliminare menționate mai sus".

Acesta a fost, în fapt, punctul de plecare pentru articolul de față. Ne-am obișnuit cu lupta pentru introducerea noului, știm că ea nu este niciodată ușoară. Dar, așa cum am mai spus, ne-am hotărît să susținem și această cauză, cea a lui Iulică Voinea, pînă ce se va demonstra cu probe, nu cu vorbe, dacă reușitele sale (care sînt indiscutabile !) au fost sau nu întîmplătoare, conțin sau nu un sîmbure de adevăr, un pas în plus pe drumul atît de spinos al vindecării bolii canceroase. Între timp, necăjiți de atîta așteptare și de urlașele presiuni morale la care îi supun bolnavii, în fața cărora nu-i rămîne decît să dea din umeri, medicul arădean a-a... supărat chiar pe noi ! I se pare lui, ca om, în nici un fel obișnuit să se descurce între hățișurile birocrației, că nu capătă sprijin suficient, că treaba merge prea încet, că nu insistăm mai mult la forurile competente, eventual făcînd presiuni și prin avalanșa de scrisori mai mult sau mai puțin disperate pe care le-am primit la redacție... Precizăm aici, pentru toată lumea, că... facem și noi ce putem, uneori putem chiar mult, iar alteori nu — amintiți-vă de cazurile lui Boicu și Ionescu-Dîmbovița și încă altele. Și în cazul lui Voinea cercetarea trebuie făcută cu atenție, trebuie să învățăm să așteptăm cu toții, să avem răbdare pentru un studiu atent și competent, să nu forțăm un răspuns de complezență, de genul celui pe care l-am comentat în articolul precedent !

Bineînțeles, trebuie să avem asigurările că acest studiu se face, că s-a purces la efectuarea primelor experimente, că se cercetează în această direcție. Este motivul pentru care, zilele trecute, am făcut o vizită la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, despre care aflaserăm (din răspunsul amintit) că ar fi fost desemnat ca titular de brevet pentru invenția semnată de Iulică Voinea. Aici însă avea să ne întîmpine o surpriză ! Constantin Sîrbu, director coordonator al I.C.C.F. : „Nu am nici o cunoștință despre brevetul la care vă referiți. Am citit și eu în revista dv. și nu am înțeles cum de s-au făcut referiri la unitatea noastră ?! Noi nu ne mai ocupăm de circa 12 ani de medicamente anticanceroase. Am avut un laborator preluat însă la Institutul oncologic de către profesorul Costăchel, care a avut o mare slăbiciune pentru chimioterapia cancerului. Practic, în momentul de față nu există în țară decît două laboratoare de sinteză și microproducție a medicamentelor anticanceroase, având alături și laboratoarele de farmacologie a acestor substanțe : cel de la Institutul oncologic din București și cel de la Institutul oncologic din Cluj-Napoca. Personal mă mir că eminentul chirurg care este profesorul Al. Trestioreanu, actualul director al Institutului oncologic București, care a făcut parte din comisia de experți a A.S.M., nu pare să știe acest lucru, așteptînd ca la I.C.C.F. să se facă toate cercetările preliminare ! Dealtfel, noi nu cercetăm metode de tratament, noi facem medicamente..."

La Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci, stăm de vorbă cu o tovarășă care, rugîndu-ne să nu-i dezvăluim identitatea, ne precizează : „Medicul veterinar Iulică Voinea s-a prezentat la noi în ziua de 7 iunie a.c. A fost constituit dosarul de invenție cu nr. 107838, trimis pentru avizare prealabilă la Academia de Științe Medicale. Academia a acordat aviz favorabil (asta e ceva nou — n.n.) și cu adresa nr. 0063/82 a indicat ca titularul de brevet să fie C.I.M.C.C.L. (Centrala industrială de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri — n.n.). De la O.S.I.M., dosarul a fost transmis la Ministerul Industriei Chimice (înregistrat sub nr. 8250/82), pentru ca acesta din urmă să desemneze titularul de brevet. Conform legii, după avizarea A.S.M.-ului, ministerul de resort trebuie să stabilească titularul brevetului, iar unitatea respectivă e obligată să plătească taxele de rigoare. Numai după aceea lucrarea poate intra în examinarea de fond".

De la Direcția tehnică a M.I.Ch., prin persoana farmacistului Radu Ionescu, aflăm următoarele : „Cu nr. 002306/82 am trimis dosarul „Metode de tratament a bolii canceroase" la C.I.M.C.C.L., pentru analiza posibilităților de fabricare a produsului medicamentos. Se pune într-adevăr problema titularizării, dar noi precizăm că autorul revendică (subl. ns.) o metodă de tratament, nu un medicament! În atari condiții, titular de brevet, trebuie să devină mai curînd o unitate sanitară, un spital. Totuși, noi am înaintat Centralei medicamentelor dosarul, pentru a se analiza posibilitățile reale ale remediului propus de doctorul Voinea".

În fine, la Centrala medicamentelor stăm de vorbă cu tovarășa Elena Dumitrescu, director general. Dînsa ne-a spus : „Sîntem în posesia dosarului încă din luna iulie. Nu știu dacă dumneavoastră știți, dar filiera de cercetare a unui medicament e foarte complicată ! Este însă probabil ca, în eventualitatea cîștigării autorizației de fabricare, noi să devenim atît titulari de brevet, cît și producători ai medicamentului. Pînă atunci mai este totuși drum lung... Ce vă pot spune în momentul de față este că la noi s-au produs deja mai multe mostre din acest preparat, după formulele indicate de autor în dosar, iar aceste mostre vor fi folosite pentru experimentare. Se fac ultimele pregătiri, stabilindu-se protocolul de experimentare, care ar putea începe chiar în săptămîna care urmează. În mod normal, această experimentare se va desfășura în două unități : la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului (teste privind toxicitatea) și la Institutul oncologic București (care asigură testele privind farmacologia și experimentul pe animale). Așa am procedat întotdeauna".

Pentru moment, asta-i tot. Nouă nu ne rămîne decît să subliniem că, de fapt, autorul nu revendică, așa cum se exprimă tovarășul Ionescu de la M.I.Ch. El doar... propune, așteptînd de asemenea un sprijin în preocupările sale. Din păcate, pînă la această oră nu a fost stabilit nici un titular de brevet, impresia noastră fiind că atît Ministerul Sănătății, cît și Ministerul Industriei Chimice încearcă să-și paseze unul altuia sarcina titularizării brevetului de invenție. Sigur, vom spune noi, este vorba despre o „metodă de tratament", numai că această metodă nu poate prinde viață fără existența preparatului conceput de Iulică Voinea, preparat care, eventual, poate deveni medicament. Pînă atunci, vorba tovarășei Elena Dumitrescu, mai e cale lungă ! Să ne bucurăm totuși că rotițele atît de încurcate ale cercetării unui nou produs farmaceutic s-au pus în mișcare și să așteptăm, la rîndul nostru, noi vești. Sperăm, dintre cele bune !

DUMITRU GRAUR ■

O PREMIERĂ NAȚIONALĂ LA UZINA VULCAN

Tinerii din fotografie nu lucrează la planșeta de proiectare și nici la o machetă. Ei muncesc, n-o să vă vină să credeți, la secția de turnătorie a uzinei Vulcan. Și cum spunea directorul, tovarășul Petre Fluture, cei care vor lucra aici vor munci în halate albe. De ce ? De foarte scurt timp la uzina Vulcan a avut loc o premieră națională : turnarea pieselor din fontă în forme vidate. În cîteva cuvinte este vorba de înlocuirea totală a vechiului sistem. Astfel, se reduce cu peste 70 la sută forța de muncă, se elimină în întregime operațiile de amestec și de formare, nu mai sînt necesare gaze pentru uscarea formelor, se reduc operațiile de curățire cu peste 90 la sută — iar piesa turnată este de o calitate ireproșabilă. De asemenea, se înjumătățește timpul de fabricare. Autorul : șeful secției turnătorie, inginerul Vasile Constantin împreună cu un colectiv de ingineri și tehnicieni din cadrul uzinei. A mai colaborat și Institutul Politehnic din București.

Motorul „Milu" a fost brevetat în șapte țări

Motorul gîndit și realizat de inventatorul Petre Milu la Institutul național de motoare termice a fost brevetat de curînd în șapte țări europene, obținînd cu această ocazie brevetul internațional nr. 81903144.4. Cele șapte țări, înscrise pe documentul prezentat de Oficiul european de brevete de la Haga sînt : Austria, Elveția, R.F.G., Franța, Marea Britanie, Suedia și Lichtenstein. Mai notăm apoi că invenția are toate șansele de a fi acceptată și în alte trei țări puternic industrializate, Japonia, U.R.S.S. și S.U.A., așa cum o dovedesc datele preliminare ce ne-au fost comunicate de Organizația mondială a proprietății intelectuale de la Viena.

Se va înțelege desigur importanța și valoarea economică a evenimentului dacă se are în vedere faptul că invenția a fost acceptată chiar în țările cu cea mai veche și bogată tradiție în domeniul construcției de motoare. Să nu uităm apoi că în toate acestei țări, de-a lungul timpului, specialiștii domeniului (cu excepția lui Felix Wankel), n-au realizat, practic vorbind, decît variante îmbunătățite ale motorului cu ardere internă înfăptuit la 1876 de Nicolaus Otto. Or, în această situație, prin brevetarea motorului Milu, a fost acceptată nu o nouă variantă a motorului clasic, ci o piesă structural diferită : un motor fără arbore cotit și cu un sistem nou de funcționare și de transmitere a mișcării.

Motorul Milu, a cărui omologare va avea loc în curînd, este ceea ce se cheamă o operă de autor. Piesa a fost concepută în exclusivitate de către inventatorul Petre Milu și a fost executată cu ajutorul unui cerc de tineri entuziaști și cu sprijinul activ al conducerii Institutului național de motoare termice. Am vorbit pe larg despre toate acestea în cuprinsul unei relatări anterioare. Reamintim totuși că motorul s-a ridicat de pe planșete în ultimii cinci ani, că a cunoscut o geneză complicată, că în tot acest răstimp creatorul lui nu și-a luat o singură zi de concediu. Marile invenții și descoperiri au nevoie, se pare, de eroi-martiri și de robia unor pasiuni dominante.

Caracteristicile motorului Milu au fost și ele pe larg prezentate cititorilor noștri. Le vom reaminti pe scurt. Este vorba de un motor axial în doi timpi cu distribuție și ungere separată sub presiune. Este, așa cum spuneam, un motor fără arbore cotit, iar alimentarea cu amestec carburant se face prin injecție. În comparație cu motoarele clasice în doi timpi, noul motor axial este cu 50 la sută mai mic și tot cu 50 la sută mai ușor. El eliberează o putere de 24 HP pentru 250 cm³ capacitate cilindrică.

Mai notăm că este vorba de un motor universal din destinat, spune autorul, să fie folosit cu prioritate în aviația utilitară care are nevoie în primul rînd de piese cu volum și greutate reduse. Motorul Milu răspunde tocmai acestui deziderat : el va putea dezvolta o putere egală cu cea a motorului obișnuit aflat în prezent în dotarea aviației militare, dar în același timp el va avea exact jumătate din greutatea motorului clasic. Aceasta înseamnă că avionul va putea transporta sute de kilograme în plus iar în cazul transportului de substanțe chimice pentru agricultură va efectua mai puține decolări și aterizări.

— În prezent, ne spune interlocutorul nostru, lucrăm la o nouă variantă a motorului. Ea va fi propusă pentru omologare. Pe această bază se va produce seria zero, iar apoi piesa va intra în fabricație de serie. Ne apropiem deci de momentul final al lucrării, al unei lucrări pentru care a pus atît de mult suflet conducerea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și care s-a bucurat de ajutorul permanent al conducerii institutului nostru.

— Ce va urma după motorul Milu ?

— Un alt motor. Acasă la mine, la Otopeni, unde mi-am amenajat un mic laborator, lucrez la perfecționarea unui motor diesel. Rezultatele sînt mai mult decît încurajatoare. Dar amănunte în această privință, într-un viitor număr din viitorii ani ai „Flacării".

LIVIU TIMBUȘ ■

Cărbune coxificabil din huilă de Aninoasa

Inginerul Cornel Brădețeanu este o mai veche cunoștință a cititorilor noștri. Cercetător solitar, dar deosebit de activ și acum în perioada anilor de pensie, el este autorul unor invenții și descoperiri de factură deosebită despre care am avut prilejul să scriem în cursul anului 1980. De curînd, interlocutorul nostru ne-a înștiințat că a pus la punct un procedeu pentru coxificarea huilei energetice de la Aninoasa, sau ceea ce constituie un veritabil eveniment dacă avem în vedere faptul că România este nevoită la ora actuală să importe cea mai mare cantitate de cărbune cocsificabil, iar după știința noastră nimeni pînă astăzi nu a izbutit să cocsifice cărbunele inferior din Valea Jiului.

Experimentele au fost efectuate prin mijlocirea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie și au avut loc în laboratoarele Combinatului siderurgic din Galați. De fapt este vorba de reluarea unei cercetări mai vechi. „Ideea cocsificării cărbunelui de Aninoasa — ne spune inginerul Cornel Brădețeanu — s-a născut cu mulți ani în urmă, pe vremea cînd am avut ocazia să lucrez mai mulți ani în Valea Jiului și cînd, totodată, am avut și prilejul de a cerceta cu ajutorul microscopului electronic structura cărbunelui din acest colț de țară. Pe această bază și ca urmare a unor investigații repetate am ajuns la concluzia că prin eliminarea unui compus necocsificabil din structura cărbunelui, acesta poate deveni cocs metalurgic".

La Combinatul siderurgic din Galați, inginerul Brădețeanu a lucrat pe bază de contract, anul trecut și anul acesta, dar de fiecare dată numai patru luni. Timpul relativ scurt i-a permis totuși să observe că modul în care se face presarea cărbunelui în bateriile de cocsificare nu este în-

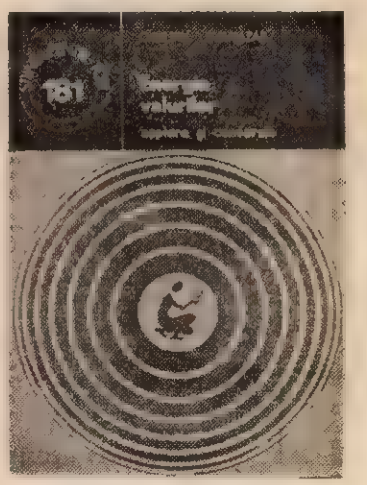

ENERGIA VALURILOR, CAPTARE ȘI CONVERSIE

Acesta-i titlul unei interesante lucrări apărute recent în Editura științifică și enciclopedică, colecția „Știință pentru toți", sub semnătura inginerilor Constantin Iulian și Petre Dan Lazăr, ultimul și post și traducător. Lucrarea de față tratează aspecte legate de captarea și conversia, mult discutatei energii a valurilor, problemă actuală, de maximă importanță și de mare interes atît pe plan național cît și mondial. Autorii, prezenți de multe ori și în paginile revistei „Flacăra", specialiști în acest domeniu, au apelat atît la rezultatele cercetărilor proprii, cît și la informațiile preluate din literatura de specialitate, cartea analizînd din punct de vedere economic, tehnologic și ecologic problema utilizării energiei valurilor. Scrisă într-un stil reportericesc, într-o formă accesibilă tuturor, lucrarea de față ne prezintă particularitățile și ne dezvăluie tainele pe care le prezintă captarea și conversia energiei valurilor ca formă de energie cunoscută din cele mai vechi timpuri, fiind prima de acest gen care se publică în țara noastră. Și, plecînd de la afirmația autorilor potrivit căreia „oamenii de știință de pretutindeni consideră valurile o sursă permanentă de energie, prezentînd în același timp un caracter total nepoluant, o alternativă energetică realizabilă", credem că ar fi bine ca în scurt timp soluțiile și ideile cuprinse între coperțile cărții să prindă viață pe malul mării noastre.

SORIN POSTOLACHE ■

■ Pe data de 28. 05. 1982 — ne scrie **Tudor Raicu din București, str. Fărcășanca nr. 15, bl. Z-16, sc. B, ap. 31** — I.C.R.A.L. „Cotroceni" îmi face cunoscut că am fost amendat contravențional cu 500 de lei pentru că n-aș fi participat la curățenie. Despre care curățenie e vorba, nic azi n-am reușit să aflu. Întrebați, funcționarii respectivei întreprinderi n-au știut ce să-mi răspundă. Bănuind că e o greșeală birocratică, m-au sfătuit, totuși, să fac contestație la consiliul popular...

■ **Consiliul popular al municipiului Pitești,** ca răspuns la scrisoarea cetățeanului **Dinescu Traian :** În vederea impulsionării activității de recuperare a materialelor refolosibile au fost organizate zile record la strîngerea unor astfel de materiale, bucurîndu-ne din plin de concursul deputaților, comitetelor asociațiilor de locatari, comitetelor de cetățeni. Această activitate este permanent în atenția comitetului executiv. Dovadă, realizările. **N.R.** — ...Omul făcea niște propuneri interesante, răspunsul însă nu arată cum au fost ele primite...

■ **Asociația civilă a proprietarilor blocului A-10 din str. Drister nr. 100 — București** își exprimă nemulțumirea față de hotărîrea Direcției sanitare a municipiului București de a muta Dispensarul medical din str. Baba Novac nr. 2 în incinta Policlinicii Vitan. Această măsură prilptă — se spune — aduce serioase deservicii apărării sănătății oamenilor muncii din întregul cartier.

■ Din răspunsul trimis redacției de **Consiliul județean al sindicatelor Buzău** privind scrisoarea tovarășei **Caminschi Liliana** reiese că petenta a fost transferată în interesul serviciului pe postul de bibliotecar la Liceul B. P. Hașdeu. Un transfer — se pare — corect din toate punctele de vedere, dar conducerea liceului vizat s-a răzgîndit și n-a mai încadrat-o, motivînd că respectivul post era blocat. Oare, directorul liceului n-a știut asta înainte de a-și pune semnătura pe transfer ?

■ Pensionara **Maria Ungureanu din București, intr. Fumeriței nr. 7, sectorul 3 (cartierul Vitan),** în numele mai multor locuitori de pe str. Nucului și intrările Fumeriței, Clăilor, Borceagului și Jariștea, ne semnalează că, datorită lipsei canalizării, apa provenită din ploi le inundă curțile și subsolurile caselor, fenomen ce se accentuează mai ales în urma unor lucrări ce se execută în apropiere.

■ Întrucît demersurile noastre la forurile de resort au rămas fără ecou, adresăm revistei „Flacăra" rugămintea stăruitoare de a-i determina pe toți cei răspunzători de deficiențele de construcție existente la blocul 101 A, între care cea mai gravă fiind lipsa sistemului de aerisire și prevenire a infiltrațiilor apei în subsol, să ia grabnice măsuri de remediere. **(Asociația locatarilor, bloc 101-A, șos. Ianculul nr. 9, sectorul 2 — București).**

■ **Inspectoratul județean M.I. Satu Mare. Miliția județeană :** Solicitatea petentului **Saraz Vasile** de a i se aproba prezentarea la examenul de conducător auto fără a urma cursurile școlii de șoferi amatori nu-i poate fi satisfăcută deoarece nu îndeplinește condițiile necesare. Este planificat să frecventeze cursurile începînd cu data de 15 oct. 1982.

■ **Consiliul popular al orașului Drăgășani** ne informează că, după refacerea sănătății, cetățeanul **Alexandru Trușcă** și-a reluat lucrul la Cooperativa „Avîntul" iar conducerea unității, analizîndu-i situația locativă, i-a repartizat un apartament cu două camere în bl. A-9 din cartierul Rahova al orașului.

■ **I.D.E.B., către Elena Stoian, București, str. Libertății nr. 14 B :** Sesizarea dv. este întemeiată, în sensul că din vina personalului nostru s-a trecut greșit adresa pe factură. Am luat măsuri de corectare a greșelii și de restituire, prin delegat, a sumei încasate. Vă cerem scuze pentru neplăcerile produse.

■ **Judecătoria Gheorghe Gheorghiu-Dej, jud. Bacău :** S-a încasat în totalitate suma de 500 lei de la debitorul Debreceni Alexandru, sumă ce a fost expediată Judecătoriei Galați de unde petentul Rogojină Dumitru o poate ridica. Întîrzierea s-a datorat faptului că debitorul are domiciliul în Galați.

■ **Oficiul central farmaceutic :** Ca răspuns la adresa dv. nr. 7 448/9. 06. 1982, vă încunoștințăm că produsul Paradontovit nu este în nomenclatorul nostru farmaceutic. Din informațiile obținute reținem că Centrul medical de apiterapie are în cercetare acest produs.

■ De la **Consiliul popular al municipiului Cluj-Napoca,** un răspuns pentru tovarășa **Veronica Ciocmarean :** Vă îndrumăm să vă depuneți din nou cererea la unitatea dv. spre a vă lua în evidență pentru anul 1983, la structura de locuință la care aveți dreptul. În acest sens s-a discutat și cu conducerea institutului în care lucrați.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Argeș :** Pentru munca depusă de petenta Uță I. Stela și de soțul său, ambii membri ai cooperativei agricole din comuna Stolnici, trebuia să primească 314 kg grîu, însă consiliul de conducere al C.A.P. a hotărît ca fiecare membru cooperator să lase pentru brutăria cooperativei cantitatea de 150 kg grîu pe care-l primesc apoi zilnic sub formă de pîine.

N.R. — Răspunsul nu specifică însă dacă a avut sau nu și consimțămîntul petentei în acest sens, și dacă s-a procedat la fel cu toți membri cooperatori, ceea ce era foarte important de știut.

■ **Întreprinderea județeană de transport local Arad :** Conducerea întreprinderii s-a străduit să identifice pe acel conducător auto care a fost văzut de tov. **Matei Cernic** efectuînd un transport clandestin. Cum elementele de identificare lipsesc aproape cu desăvîrșire, îi invităm pe petent la întreprindere spre a da detaliile necesare, și noi fiind foarte interesați în elucidarea cazului.

■ **Consiliul popular al județului Iași, Direcția sanitară,** spre știința petentului **Vasile Verdeș** din București, str. Baia de Arieș nr. 3 : Dispensarele medicale se organizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 3/1978 și ale altor acte normative anterioare, la centrul comunei, iar în celelalte sate componente sînt organizate puncte sanitare cu cadre medii sanitare și program de consultații pentru medici 1—2 zile pe săptămînă.

■ **Procuratura Generală,** ca răspuns la scrisoarea cetățeanului **Stîngă Andrei** din București, str. Duetului nr. 72 : Cercetările ce au format obiectul dosarului nr. 2 121/B/981 al Procuraturii municipiului București au fost terminate și, prin rechizitoriul din 5 iunie 1982, inculpatul a fost trimis în judecată în stare de arest pentru săvîrșirea infracțiunii de tentativă de omor.

■ **Subsemnatul Teodor Meleeciu din Galați, strada Brăilei, bloc D3, ap. 67,** vă mulțumesc din suflet, în numele locatarilor blocurilor D3 și D4, pentru ajutorul pe care ni l-ați acordat în rezolvarea cererii noastre arzătoare de a ne instala gaze la bucătărie.

■ La unitățile „Plafar" există și se desfac, cum se știe, plante medicinale. Sortimentul lor este însă destul de sărăcăcios iar pe pungi, în afara denumirii științifice a plantei și a modului de preparare, nu se face nici o mențiune cu privire la bolile sau afecțiunile la care sînt indicate. **(Petre Cesăr, Bacău, Aleea Proiectantului, boc 5, ap. 8)**

■ Primim de la cetățeanul **Sergiu Condrea din Constanța, strada Anton Nițescu nr. 28 A :** În luna decembrie anul trecut, am ridicat din depozitul IDMS din Valea Cascadelor — București un autoturism Dacia 1 300, cu certificat de garanție și factura 104 939 din 19.12.1981, pe care era specificat, cu semnătură și ștampilă, că termenul de garanție este de 12 luni și 6 000 kilometri. Unitatea „Dacia-Service" de la Constanța nu recunoaște însă termenul de garanție de 12 luni ci numai de șase. Să fie, oare, o excepție numai pentru ea ?

■ Mă numesc **Vasile Șerba din Călinești, județul Maramureș,** și vă rog pe această cale să mă ajutați să dau de urma fiului meu Gheorghe, născut la 24 decembrie 1958. A plecat de acasă în aprilie 1979 și de atunci nu mai știu nimic despre el. Celor care află ceva despre el, le-aș fi tare recunoscător dacă m-ar anunța la adresa mai sus-menționată.

■ Pe 25 mai 1982, la biroul de comenzi al I.C.S. Marfuri industriale din Galați, am achitat integral costul a 1 000 kg lemne de foc și a 3 000 kg cărbuni, dar nici pînă la această dată Depozitul 1 „Combustibilul" nu mi-a livrat cantitățile plătite. **(Ivan Parinca, pensionar din Galați, str. 7 Noiembrie nr. 43 A)**

■ Fiind invalid de război, primeam gratuit ghete ortopedice. Acum însă nu mai primesc. Cei de la prevederi mi-au spus că trebuie să am defect și piciorul pe care-l am bun, dacă vreau neapărat să primesc astfel de ghete. **(Tăsică Ion din comuna Puchenii Mari, jud. Prahova)**

■ **Vasile Ioan Năndrean din Aiud, jud. Alba, str. Axente Sever, bl. B-2, ap. 13 :** Am cumpărat în luna martie a acestui an un frigider care, după nici două luni încolaie, a încetat să mai funcționeze. Am făcut nenumărate sesizări scrise și telefonice la Întreprinderea de frigidere din Găiești, pentru că ea e producătoarea, însă nici azi n-a venit nimeni să mi-l repare, deși se află în termen de garanție, iar vara trece.

■ **Consiliul municipal al sindicatelor Bacău** a cercetat memoriul lui Nicolae Vasilache de la Întreprinderea mecanică din Bacău și ne comunică, între altele, că încadrarea la locul de muncă s-a făcut ținîndu-se seama de gradul de invaliditate, de pregătirea și posibilitățile petentului. S-a discutat cu conducerea întreprinderii căreia i s-a solicitat să asigure un climat de grijă și mai multă înțelegere față de un om infirm.

■ Suferind de un reumatism cronic generalizat, m-am prezentat la Băile Herculane la doctorul **Tiberiu Răibuleț,** specialist în acupunctură, care în numai cîteva ședințe mi-a ameliorat simțitor durerile din spate, umăr și omoplați. Pentru grija deosebită cu care am fost tratată, pentru încrederea ce mi-a insuflat dorese să-i aduc pe această cale un cuvînt de sinceră mulțumire. **(Valeria Grigore, Iași, str. Socola nr. 10).**

■ **Maria Elena Juvara din București, str. Justiției nr. 62,** ne face cunoscut că Muzeul Olteniei din Craiova i-a achiziționat de curînd un număr de trei scrisori inedite aparținînd lui Nicolae Titulescu (scrisorile provin de la mătușa sa Margareta Oromolu, vară primară cu marele diplomat), dar că n-a intrat încă în posesia drepturilor bănești ce i se cuvin.

■ **Un grup de oameni ai muncii din Moreni,** în numele cărora semnează **Eliza Anton, str. V. I. Lenin nr. 3-A, bl. D, ap. 5,** solicită reintroducerea în circulație a unei curse auto pe traseul Moreni — Vilcea, deoarece pe acest traseu sînt foarte mulți navetiști care au acută nevoie de un mijloc de transport corespunzător, cu un program riguros.

■ **Consiliul popular al sectorului 2,** răspunzînd la scrisoarea tov. Vasile Hănțescu, confirmă că deteriorarea străzii Rumeoară se datorează Grupului de șantiere nr. 4 căruia i s-a aplicat o amendă de 28 000 de lei și a fost somat să refacă în cel mai scurt timp pavajul.

■ O întrebare nostimă și naivă ne pune cetățeanul **Ion S. Mănăilă din comuna Bertea, județul Prahova:** „Ce diferență există între 29 ani, 9 luni și 14 zile... și 30 de ani ? Datorită acestei mici diferențe, pe care o pot dovedi cu acte, eu nu pot primi pensie. Cică trebuie să scot adeverințe. Ei, ce credeți de asta ?!"... Că trebuie să scoateți adeverințele.

■ **Consiliul popular al municipiului Pitești :** În vederea reglementării situației sesizate de tov. Elena Dumitrescu s-a dispus executarea lucrărilor pentru definitivarea platformei de parcare a autoturismelor, iar președintele comitetului de bloc și administratorul au fost sancționați, întrucît au permis să se execute lucrări neautorizate.

■ Deși în evidențele organelor județene figurează ca electrificat, încă de acum doi-trei ani, cînd am fost obligați să achităm pentru această treabă importante sume de bani, satul nostru, Izvoral, din comuna Timna, județul Mehedinți, nici azi nu beneficiază de avantajele energiei electrice. (În numele unui grup de locuitori semnează : **Petre Brașoavă** ...ghiei, **Vasile Badea, Iulian Bogorodiță**)

■ **Ministerul Turismului :** În urma verificărilor efectuate asupra celor sesizate de Nicolin Elena a rezultat că, într-adevăr, tovarășa Lidia Pîrvulescu a avut o comportare necorespunzătoare. Pentru aceasta, conducera O.J.T. Caraș-Severin a sancționat-o.

■ **Direcția generală comercială a municipiului București :** Ca urmare a articolului intitulat „Berea, o băutură pentru toate anotimpurile", apărut în revista „Flacăra", s-au luat măsuri pentru ca Patiseria 10 din bd. Păcii nr. 7 să satisfacă permanent comenzile primite. Au fost sancționați gestionarii : Bolboceanu Tereza de la Patiseria 10, Tuslaru Gheorghe de la Plăcintăria Militari și Oprea Ion de la Laboratorul de patiserie Brezoianu.

■ **Dumitru Bălțatu din Galați, str. Macedonă nr. 1, bl. F-1, ap. 53,** ni se plînge că, mutîndu-se cu locuința într-un alt cartier, a solicitat D.J.P.Tc. să-i aprobe mutarea postului telefonic la noua adresă. Deși există suficiente posibilități tehnice pentru aceasta, pe nedrept respectiva direcțiune a dat telefonul său altei persoane.

■ **Uniunea centrală a cooperativelor meșteșugărești,** ca răspuns la scrisoarea tov. Ion Iliescu din București : De comun acord cu conducerea cooperativei „Radio-Progres", s-a stabilit să fiți transferat la centrul nr. 56 din șos. Colentina, bl. ABC, transfer cu care ați fost de acord, centrul respectiv fiind și mai aproape de locuința dv. Pe 10 iulie vi s-au plătit toate diferențele bănești cuvenite.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Prahova :** Spiru Balaban din Ploiești a fost invitat la oficiul forțe de muncă și i s-a oferit un post de dulgher la I.C.R.A.L. Ploiești. A acceptat și i s-a remis repartiție de încadrare în muncă.

■ **Elena V. Radu din Caracal, str. Gheorghe Doja nr. 15, județul Olt,** ne sesizează că fostul ei soț, Eugen I. Stirlea din comuna Pîrșcoveni se eschivează sistematic de la plata pensiei de întreținere pentru cele două fetițe ale sale, pensie stabilită prin hotărîre judecătorească la 15 iunie 1973, deși tot sistematic el primește alocație de la stat.

■ **Consiliul popular al sectorului 1** ne informează că, în urma intervențiilor făcute, s-au executat integral lucrările contractate de cetățeanul Ion Traian cu I.C.R.A.L. „Pajura".

■ **Procuratura locală Făgăraș :** Verificînd aplicarea sentinței civile prin care s-a validat poprirea unei cincimi din veniturile ce le realizează lunar debitoarea Miloșan Zaiontz Mariana, am constatat că aceasta nu se execută din vina contabilei Ghindeanu Felicia de la secția 5 a Combinatului chimic Făgăraș. S-au luat măsurile de rigoare, solicitîndu-se, totodată, sancționarea contabilei vinovate.

■ Pe 1 iunie 1982, la Oficiul farmaceutic Satu Mare s-a desfășurat concursul pentru ocuparea posturilor vacante de farmaciști în orașul Baia Mare, dar, deși am obținut media necesară, postul a fost acordat unuia care a obținut media mai mică decît mine. Sînt mîhnită din cauza acestei nedreptăți și mă întreb nedumerită : oare de ce s-a mai organizat concursul ?! **(Ana Pop, Baia Mare, str. Oltenici nr. 3/19).**

■ **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Dolj :** S-au cercetat cele sesizate de tov. Ungureanu Nicolae din satul Fratoștița. Într-adevăr, factorul poștal Ioan Popescu a avut o atitudine necorespunzătoare, fapt pentru care a fost sancționat administrativ.

■ Inima mea, iată, bate, și trăiesc, fetița mea continuă să aibă un tată, datorită intervenției făcute pe cord deschis de echipa de chirurgi condusă de dr. Radu Deac, de la Clinica de chirurgie cardiovasculară din Tg. Mureș, căruia îi mulțumesc și-i doresc sănătate și succese cît mai multe în nobila sa profesiune. **(Sabin Bogdan, Baia Mare, bd. Unirii, bl. 14-A, ap. 34).**

■ **I.C.R.A.L. „Pajura" București, pentru Ion Toma,** din București, Calea Griviței nr. 200, bl. A, ap. 18 : „Vă facem cunoscut că lucrările rămase de terminat în urma consolidării stilpului de la intrarea în imobil — respectiv tencuielile de la plafon, zidăria aferentă, instalația electrică precum și protejarea tabloului electric — vor fi finalizate pînă la data de 30. 08. 1982". Mai sînt 3 zile.

■ **Cetățeanul Gheorghe Dinuț din București, Intrarea Ion Sulea nr. 4,** semnalează pericolul poluant pe care-l reprezintă pentru frumosul cartier Ozana din Capitală emanațiile de gaze provenite de la o uzină din cartier și propune să se ia neîntîrziat măsurile cuvenite.

■ **Inspectoratul general al miliției :** Se confirmă faptul că numitul Ionescu Aurelian din București, bd. Mărăști nr. 35, este un element scandalagiu și tulbură în mod frecvent liniștea locatarilor. Pentru asemenea fapte a fost avertizat de mai multe ori, a fost sancționat contravențional. Deoarece nu dă semne de îndreptare, i s-a întocmit dosar penal, urmînd a fi trimis în judecată.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București. Oficiul forțe de muncă :** Gheorghe Drăgan, din București, str. Barajul Lotrului nr. 4, s-a prezentat la noi și, la solicitarea sa a fost repartizat la Întreprinderea „Mătasea populară", ca lăcătuș mecanic.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

● **Mircea Varvari — Livezile** (Bistrița-Năsăud) : S-a procedat legal. Pentru recuperarea sumei este necesar ca întreprinderea unde v-ați transferat să preia cheltuielile de școlarizare ; se poate pentru că aparține de aceeași centrală industrială. Numai în aceste condiții vă va restitui suma reținută. ● **Grup de pensionari de asigurări sociale de invaliditate gr. I** — București : Reglementările la care vă referiți nu sînt aplicabile decît la pensionarii invalizi și accidentați de război gradul I ● **Sabin Sbârcea** — Hălmagiu (Arad) : Tractoarele se vînd numai unităților socialiste pe baza și în executarea sarcinilor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială. În zonele necooperativizate se vor organiza stațiuni pentru mecanizarea agriculturii care vor sprijini pe producătorii cu gospodării individuale în executarea lucrărilor agricole de care aceștia au nevoie. ● **Haralambie Onofrei** — Buzău : Nu se recalculează ● **Aurelia Capșa** — Roman : În unitățile agricole cooperatiste, retribuirea cooperatorilor care îndeplinesc funcții de conducere și de execuție, tehnice, economice, de altă specialitate și administrative (cazul dv.), se va face în acord global, cu tarif la 1 000 lei valoare a producției fizice, atît pentru personalul cu atribuții la nivelul cooperativei agricole, cît și pentru cei cu atribuții la nivelul fermei, brigăzii și sectorului ● **Mihai Rotariu** — Arad : Numai prin consiliul popular, dacă îndepliniți condițiile legale ● **Florea Petre** — București : Vă puteți adresa la instanțele de judecată ● **Relu Leontescu** — Focșani : Contractul dv. de muncă pe o perioadă de 5 ani cu unitatea care v-a școlarizat nu poate fi desfăcut unilateral ci numai cu acordul unității, în lipsa acestui acord, rămîneți obligat să munciți ; stagiul militar nu intră în calculul celor 5 ani la care v-ați obligat să munciți ● **Gheorghe Manafu** — Orșova : Scrieți-i la Spitalul militar central ● **Dumitru Mangăr** — Drobeta-Tr. Severin : Aveți dreptul la asistență medicală gratuită ● **Dumitru Gradu** — Dorohoi : Contestația împotriva deciziei de desfacere a contractului de muncă a fost respinsă de către judecătorie, iar Procuratura Generală a menținut hotărîrea acestei instanțe ● **Gheorghe Chelu** — București : Perioada în care ați satisfăcut stagiul militar nu a fost luată în calcul întrucît înainte de stagiu nu ați fost încadrat în muncă.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

VINERI, 27 AUGUST 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Una din preocupările prin care v-ați ilustrat, stimate Vasile Tomescu, a fost restituirea compozitorilor din generația interbelică — generația lui Enescu — printre care Castaldi, Alessandrescu, Cuclin, Lazăr. Ne-ați oferit astfel niște revelări asupra unor personalități marcante ale muzicii noastre. Dar dv., ca muzicolog, ce v-ați oferit, angajîndu-vă la acest travaliu ?

— Cercetarea și punerea în lumină a operei muzicienilor noștri, în frunte cu George Enescu, constituie nu numai o datorie a muzicologiei contemporane, dar și o excelentă posibilitate de autoperfecționare a acesteia„o adevărată școală care își definește drumul, metodele originale la contactul fertil cu valorile culturii naționale. Ca și exegeza literară sau critica de artă care se manifestă ca demersuri teoretice în strîns raport cu procesul de gîndire și creație din respectivele domenii, muzicologia este vocea conștiinței de sine a culturii muzicale, expresia teoretizată a destinului și împlinirilor artei sunetelor. Această expresie îmi apare cu atît mai adecvată și durabilă cu cît se formulează nu aprioric sau abstract, în afara realităților muzicale, ci înlăuntrul acestora, în consonanță cu idealurile umanist-patriotice și cu experiența vie a muzicii însăși. Dacă astăzi muzicologia merge programatic în ritm cu muzica epocii, dacă gîndirea despre muzică este sincronizată în permanență cu procesul de elaborare componistică, aceasta oglindește maturizarea ei ideologică și profesională. Fidele acestor aspirații, monografiile la care vă referiți au urmărit să contureze cîteva dintre personalitățile școlii componistice românești în epoca ei modernă și de afirmare. Am căutat să formulez concluzii peremptorii atunci cînd viața muzicală mi le-a oferit, ca în cazul A. Alessandrescu și P. Constantinescu, și să pledez pentru interpretarea acelor creații care nu-și dăduseră încă examenul firesc în fața publicului, cum e cazul cu opera lui D. Cuclin.

— Dar cu Castaldi ? Nu se prea știu multe lucruri despre acest interesant sol al Sudului în cultura noastră.

— Castaldi — evocat la îndemnul eminentului compozitor Ion Dumitrescu, care mi-a fost profesor — este pentru mine identic cu efortul de modernizare a învățămîntului componistic românesc, deschis de la începutul veacului spre problematica cea mai nouă a artei europene. Ucenicind la școala Italiei meridionale, Castaldi și-a consacrat știința componistică și pedagogică formării multora dintre muzicienii care au purtat făclia artei românești aprinsă de Enescu.

— Cum ați defini generația lui și a celorlalți ?

— Acești muzicieni însuflețiți de un crez estetic comun mi s-au relevat ca puternic diferențiați în ce privește opțiunile stilistice. A. Alessandrescu încheie prea de timpuriu o vocație creatoare de prim ordin lăsînd, cu o modestie care s-ar fi cuvenit contaminantă, locul altor împliniri componistice, dealtfel stimulate de acest dirijor și critic de larg orizont. Acestea sînt reprezentate, de exemplu, prin autori ca Filip-Lazăr, pe care m-am

VASILE TOMESCU:

„Noi cu adevărat sînt permanențele muzicii noastre"

străduit să-l înfățișez ca pe un muzician de exemplară calitate sufletească, sol, ca și Marcel Mihalovici, al școlii autohtone românești în spațiul frămîntat al culturii europene. Prodigios de activ pe planuri multiple, de la compoziție la elaborări teoretice savante, Dimitrie Cuclin lasă în urmă o operă care suscită în cel mai înalt grad aportul clarificator al vieții interpretative.

— Acum cîțiva ani i-ați dedicat o foarte frumoasă monografie.

— Monografia pe care i-am dedicat-o cu ardoare admirativă în anii tinereții mele profesionale obligă astăzi la o privire aprofundată, menită să actualizeze resursele potențiale ale acestui proeminent creator și gînditor, în raport cu marile cuceriri ale muzicii veacului.

— Compozitorul și muzicologul Doru Popovici ne spunea nu demult, într-un interviu, că astfel de întreprinderi — de valorificare a creației înaintașilor — ar trebui să constituie o treaptă obligatorie pentru activitatea unui critic de artă. Că, altfel spus, nu se poate face critică muzicală la zi fără o perspectivă istorică a fenomenului, singura care-l poate abilita pe cronicar la judecăți de profunzime. Dv. ce credeți ?

— Perspectiva istorică este, într-adevăr, de o importanță fundamentală în formularea judecăților de valoare în întreg cîmpul creativității omenești și, astfel, și al muzicii. O veche axiomă ne amintește că timpul este supremul judecător, iar timpul nu judecă arbitrar, subiectiv, ci prin prisma finalității pe care fiecare act de creație o are în raport cu progresul de ansamblu al națiunii, al umanității. Un artist nu poate năzui la perenitate decît dacă se înscrie în dezideratele majore ale epocii, dacă se constituie mesager al spiritualității celor ce-i sînt aproape. Cu cît exegeza se identifică în timp și spațiu — deci în istorie — cu autorul și opera pe care le dezbate, cu atît interpretarea mesajului rostit de artist este mai adecvată în paginile de critică, aprecierea axiologică mai adîncă. Cînd includem în „perspectiva istorică" și momentul contemporan al criticii nu facem decît un inutil pleonasm, fiindcă ziua de azi este cel puțin tot atît de implicată în istorie ca ziua de ieri. Cred chiar că în toate sectoarele activității umane cei de azi și cei de mîine sînt mai angajați în fața istoriei decît predecesorii pentru că au o experiență în plus, criterii de ordin politic, axiologic, etic, estetic istoricește verificate. Dacă istoria este obiectivă în consacrările ei de valori, anulînd tacit sau elocvent tot ce a fost gratuit, nesemnificativ, lipsit de autenticitate, momentul critic actual are avantajul contactului „pe viu" cu realitățile artei sonore studiate.

— Cufundarea în ieri — dacă vă înțelegem bine — poate deschide perspective nu doar spre azi, ci și spre mîine.

— Cu precauția pe care ne-o cere domeniul atît de „inefabil" al muzicii, dar cu puterea logicii și pe temeiul experienței generațiilor precedente, putem anticipa în artă fenomene, deveniri determinate de progresul real, autentic. Așa s-a întîmplat în timpul din urmă, de exemplu, cînd au fost prefațate teoretic limpeziri ale gramaticii componistice în favoarea gîndirii creatoare, moderarea unor excese în abstractizarea discursului sonor, revenirea în cîmpul fertil al sensibilității umane. Și istoria muzicii este plină de astfel de „retour à la...", care definesc în realitate nu momente statice și cu atît mai puțin de regres, ci o necontenită evoluție „în spirală", ca un joc permanent între acumulare și selecție, între experiment și decantare.

— Una dintre lucrările care v-au consacrat a fost monografia Paul Constantinescu, în care vorbiți pe larg despre creațiile în stil bizantin ale acestuia. Nu credeți că valorificarea unor astfel de mijloace de expresie ne pune în fața unei priorități românești ?

— Consider că valorile milenare generate în spațiul carpato-pontico-danubian la confluența vieții autohtone cu arta bizantină reprezintă o dimensiune caracteristică, un filon original, autentic, de sensibilitate, viziune și stil artistic românesc. Observația făcută de N. Iorga că „Civilizația bizantină își are măreția în anonimat" și că, pe plan muzical, cultura bizantină este „o superbă simfonie milenară în care nu-și au locul intervențiile singulare" ne obligă azi să privim tezaurul cultural bizantin în retrospectiva istorică, dincolo de rigorile funcției sale tradiționale, ca pe un organism viu, care a încorporat nenumărate și valoroase contribuții de notorietate. În spațiul spiritualității românești aș releva mai mult decît „protocronia" acestor contribuții — centre de cultură românească posedă și continuă unele dintre cele mai vechi sisteme de alcătuire și notație muzicală bizantină concretizate în scrieri datînd din secolele X—XI — anume originalitatea și măiestria absolut inconfundabile ale muzicienilor noștri. Acestea pornesc de la melodiile străvechi actualizate de corul „Madrigal".

(Continuare în pagina 14)

ILIE PURCARU ■

Cuget, deci exist

De la realizarea fantastică a esenței la cea adevărată (IV)

O altă definiție este următoarea : „suspinul omului, al creaturii chinuite", completată de o alta : „Mizeria religioasă este **expresia** mizeriei reale și totodată **protestul** împotriva mizeriei reale". În aceste două definiții avem, în prima, exprimată relația de oglindire în care se află religia cu mizeria reală, deci mizeria socială, iar în a doua poziția critică cuprinsă în această expresie : **protestul**. În fond, realizarea fantastică reprezintă o latură a protestului. Căci lucrînd la realizarea fantastică a esenței sale, omul descoperă o nepotrivire funciară între esența sa și esența istoriei unei societăți.

În sfîrșit, o altă definiție subliniază faptul că religia este „opiu pentru popor". Se subliniază aici modul cum este folosită religia în societatea cu clase avînd interese opuse. Deși **expresie** a mizeriei și în același timp **protest** împotriva ei, religia nu poate fi acea formă a conștiinței în care **protestul** să devină revoluționar, înnoitor în ordinea acțiunii sociale. Și nu poate pentru că **oglindirea** pe care o realizează ea este fantastică. Protestul împotriva mizeriei reale se transformă în opusul său : acceptarea mizeriei în această lume în numele fericirii din cea de dincolo. Și pentru ca mizeria să fie suportabilă, ea este considerată trecătoare,' în timp ce fericirea din lumea de dincolo este considerată veșnică.

Definițiile amintite nu se exclud, ci se completează în surprinderea complexității fenomenului religios ; ele nu exclud alte definiții rezultate din analiza dialectică a istoriei religiei, a dialecticii ei în zilele noastre.

Dacă religia este realizarea fantastică a esenței umane în universuri utopice diferite — de aici diversitatea utopiilor religioase —, atunci, potrivit dialecticii conștiinței sociale, trebuie să căutăm și să edificăm o altă modalitate de realizare a esenței, o altă modalitate a conștiinței. Dar această nouă modalitate, tocmai pentru că este nouă, afirmă esența omenească în mod pozitiv și rațional. Specificul raționalului acestei modalități este structurat de conceptele dialecticii materialiste, concepte în care se realizează jocul infinit și concret al individualului, particularului și generalului, al abstractului și concretului, al oglindirii și constructiei etc.

Concluzia pe care o desprindem este aceea că esența omenească pe care o are în vedere materialismul dialectic și istoric este cea care se realizează prin rațiunea de tip dialectic în cadrul unei practici sociale adecvate. Și cum trecerea de la esența omenească la rațiunea de tip dialectic, la conceptele și adevărurile dialecticii, nu este liniară, rigidă, rezultă rolul pe care-l are materialismul dialectic în procesul realizării esenței omului ca „realitate adevărată" (Marx), ca realitate produsă prin acțiunea socială reclamată de la teoria generală a esenței.

ION STROIE ■

Noua frontieră a sufletului uman

Ut pictura poesis

Natura poate crește și renaște în opera artistului. Niciodată însă natura nu se oglindește nici măcar în oglindă, darămite în străinătatea sentimentală a artei.

Sentimentul naturii îl are artistul.

Natura are numai natură.

Naturaleța este un sentiment, nu o fotografie de copac fluierînd în vînt sau de cal galopînd.

Artistul care se ia după natură este un mojic. Artistul tandru creează natură.

NICHITA STĂNESCU ■

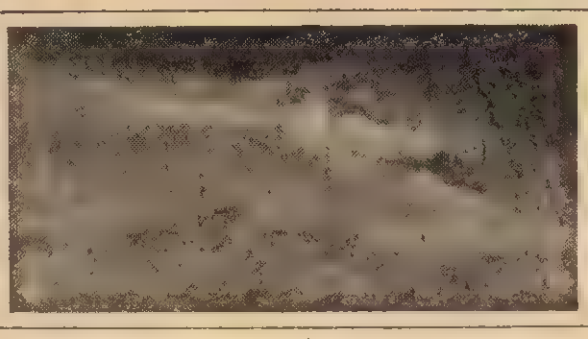

Vorbiți și scrieți românește

Corespondență (II)

Un alt cititor, din Galați (Cenușă M.), ne aduce, iarăși, în domeniul gramaticii, mai precis, al sintaxei : „Problema mea — scrie d-sa — se referă la alcătuirea frazei. Observ, în ultimul timp, că fraza e trunchiată, mai bine zis, dintr-o frază normală, corectă, se fac propoziții". Autorul citează chiar din „Flacăra", nr. 16, p. 12 : „Noi știam. Dar în mare". Ce a vrut să demonstreze — se întreabă — fiindcă, corect ar fi : „Noi știam, dar în mare". Nu. Nu e nimic incorect în izolarea acestor structuri sintactice. Această împărțire corespunde intervenției subiective a scriitorului, conținutului narațiunii, stării afective intense, unei pauze pentru reflexie etc. Să nu ne mire că întîlnim enunțuri scurte, izolări, rupturi de fraze, propoziții monomembre — cum se mai numesc prin gramatici — chiar dacă, logic, ele ar fi trebuit să formeze o unitate sintatică mai mare, un întreg, o frază.

Dar această tentativă nu este decît parțial nouă. Numai nouă ni se pare că ar fi o caracteristică a prozei artistice contemporane. De fapt, chiar din antichitate a fost remarcată valoarea expresivă a așa-zisului stil discontinuu, care consta tocmai în fragmentări, în izolări ale unor părți de propoziție sau ale unor propoziții dintr-o frază. În stilul artistic, poate „vorbi" un singur cuvînt, adesea suspendat între virgule, între puncte, între, cum se mai zice, două tăceri. Să nu ne surprindă că, la limită, poate apărea doar un verb (uneori, un adverb sau — de ce nu ? — un articol). E o tendință, într-adevăr, spre discontinuitate, spre atomizare, dar aceasta nu trebuie să ne sperie. Citez dintr-o traducere recentă, din franceză : „Aceasta se petrece. Departe. Luciriile...". „Mă întrerup. Deși de data aceasta nu-i nici o virgulă. Dar trebuie să spun acest cuvînt..." După cum se vede, fenomenul izolării, al dislocării nu e propriu limbii române. E vorba, în fond, de stilurile limbii, de structura lor, de modul cum se reflectă ceva în materialul lingvistic, de caracterul acestei reflectări, care depinde de foarte multe situații particulare. Și izolate nu sînt numai propozițiile principale, cum lasă să se înțeleagă corespondentul nostru, ci și cele (sau mai ales) subordonate. Necesități de pauză, dominanța elementelor afective, a celor care sugerează dramatismul, dinamismul, tensiunea sufletească etc. sînt doar cîteva dintre cauzele care duc la căutarea de efecte stilistice noi prin altă organizare a materialului lingvistic, în cadrul propozițiilor sau al frazelor (care, unora, li se par nereguläte sau contrare regulilor gramaticale cu care ne-a obișnuit manualul școlar, la începutul școlii primare).

În concluzie, avem de-a face cu un procedeu artistic care demonstrează resursele, bogăția formelor limbii vii. Nu avem a ne teme. Important este să-i cunoaștem sistemul. Să știm cum să o folosim.

GH. POALELUNGI ■

Cîteva probleme de educație

III

Dacă perioada în care trăim trebuie să fie a calității și a valorii adăugate, a producției nete, cum se mai zice, atunci actul de educație trebuie așezat el însuși sub această zodie. Esențial este în clipa de față — poate că nu numai acum, dar mai ales acum — nu să spui tu, ca educator, idei juste, ci să trezești în cel pe care vrei să-i educi ideile juste, și, mai mult decît atît, plăcerea de a emite și a apăra idei juste, forța de a simți și exprima adevărul. „Esențial este nu numai ceea ce trimiți spre oameni, ci și ceea ce primesc oamenii. De aceea trebuie să știi cum să trimiți, de aceea trebuie să știi în ce cantitate trebuie să trimiți, de aceea trebuie să știi mereu cu cine ești în dialog. Căci, la ora de față, politica nu poate fi monolog, ci — așa cum președintele Nicolae Ceaușescu o demonstrează mereu — dialog permanent cu oamenii.

Cineva îmi spunea de curînd că nu-i place la Cenaclul Flacăra pentru că nu este suficient de patriotic. Acela nu fusese niciodată la Cenaclul Flacăra și, fiind un om foarte ocupat, desigur că subalternii îi rezumaseră cenaclul în așa fel încît ce ajunsese la dînsul nu era decît un pulbere de idei incoerente. Acel cineva chiar refuza ideea de a primi Cenaclul Flacăra în locul pe unde trăiește și muncește domnia-sa, tocmai pe această idee, că nu e prea patriotic. Firește, din punct de vedere al opțiunilor fundamentale, viața ne obligă, și pe dumnealui și pe mine, să ne aflăm pe aceleași poziții. Deosebirea vine din aceea că patriotic i se pare omului respectiv indicele cantitativ, în vreme ce mie patriotic mi se pare indicele calitativ. Să mă exprim mai în detaliu. După opinia mea, nu e nevoie ca o sală să fie ținută o seară întreagă pe scaune cu creș i sau așa zise creații pe temă patriotică, din care, datorită lipsei de măestrie și de investit e morală, oamenii din sală să nu rețină nimic. E suficient ca în cadrul unui spectacol de largă deschidere umanistă, cu poezii și cîntece de merit (nu de bucurie de a trăi, de tristețe existențială, de interogație și de spirit revoluționar, să existe cîteva creații valoroase, nu doar cu conținut patriotic, dar cu mesaj emoționant patriotic, pentru ca oamenii să plece acasă vibrînd de emoție, să se simtă remontați sufletește, întăriți în convingeri și doritori de a reveni în acea sală de spectacol cu primul prilej. Regret că trebuie să dau exemplu Cenaclul Flacăra, dar el este, din acest punct de vedere, oglinda lesne de verificat a credinței mele în artă. Am ajuns pînă acolo încît, în plină epocă în care lîngă spectacole admirabile proliferează, din păcate, și spectacolele de joasă factură artistică, vehiculînd cu catargele jos idei mari, pe care riscă să le compromită, în plină epocă în care cuvintele mari — patrie, partid, popor, libertate, dreptate, muncă — sînt folosite și unde trebuie și unde nu trebuie, din sălile în care Cenaclul Flacăra se manifestă să se solicite vehement tocmai cîntece care sînt lansate de cenaclu și cunoscute ca atare și care cuprind sentimentele de dragoste față de patrie, de popor, de partid, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de libertate, față de dreptate, dorința de muncă și de dăruire. De ce oare? Părerea mea e că tocmai pentru motivul că în loc de a se transforma într-o fabrică de rime și ritmuri lozincarde, acest cenaclu încearcă să fie un portret integral al omului. În loc de a impune noi spectatorilor noștri un mod de comportament și o tematică anume, bazîndu-ne pe ceea ce știm că există în noi toți, și anume dragostea față de toate acestea, îi lăsăm pe oameni ca în mod liber și demn să dorească ei cîntece de țară, cîntece de esență revoluționară. Și mai e ceva. Le dăm de fiecare dată atît cît să le mai fie încă sete. Aici e o strategie pe care îmi permit s-o dezvălui pentru că poate fi folositoare și altora. Omul nu e plictisit de ideile mari, ci de senzația pe care i-o crează vreun făcător de spectacol că el, omul, e un redus mintal, un dezinformat, un om fără sentimentul țării, pe care în fiecare zi trebuie să vină cineva să-l învețe că a doua zi trebuie să se ducă la muncă, și că a doua zi trebuie să-și mai facă o dată autobiografia, și că a doua zi trebuie să-și iubească patria ca și cum pînă atunci nu și-ar fi iubit-o, și că a doua zi trebuie s-o-și la angajamente, și că a doua zi trebuie să-i fie rușine de tot ceea ce a făcut pînă atunci, și că a doua zi trebuie să înceapă o viață nouă, și că a doua zi trebuie să stea și mai în poziție de drepți. Or, prin acțiunea radicală a partidului nostru după Congresul său al IX-lea omul României socialiste este tocmai dimpotrivă, un om al Renașterii, un om deștept și stăpîn pe sine, un om muncitor și generos pe care simpla declarație de dragoste la adresa patriei n-are cum să-l mai satisfacă, îi trebuie fapte și dacă fapte i se cer lui la locul de muncă, fapte cere el la locul de educație.

Am mai spus o dată, reiau aici ideea: nu există artă pesimistă și optimistă, în sine, ci există artă pesimistă și optimistă prin ceea ce lasă ele în sufletele noastre. Tragedia „Hamlet" a lui William Shakespeare este în esență ei optimistă, deși mor aproape toate personajele, în vreme ce eternitatea dobitocilor este pesimistă. Procesul de educație încheiat este o rezultantă a înțelnirii dintre emițător și receptor. Chibritul este pe masă și bazinul cu benzină se află la zece metri de ei. Dacă nimeni nu va freca bățul de chibrit de cutia de chibrituri pentru a-l aprinde și dacă nimeni nu va apropia chibritul aprins de bazin, explozia nu se va produce de la sine. În zadar arde focul aici, iar benzina clipocește dincolo. Dacă vrem ca actul de educație să fie o explozie morală și spirituală adevărată, se cuvine să așteptăm, să pregătim și să determinăm, să facem chiar posibilă apropierea între emițătorul de flacără și cel care trebuie aprins de acea idee.

Contează pînă la urmă producția netă, valoarea adăugată, ce rămîne în oameni. Contează pînă la urmă capacitatea de seducție efectivă a educatorului și a ideilor sale. E foarte simplu și foarte la îndemînă, dar foarte superficial, să spui: n-am ce face, cutare tînăr e sub influența nu știu cui care nu ne iubește. Datoria dumitale e să-l faci pe tînăr ca datorită calității emisiunilor dumitale de radio, de exemplu, sau datorită activităților dumitale culturale pe timpul serii, ei, tînărul, să știe ce să aleagă și să aleagă reușita dumitale.

Cînd am auzit că un om dintr-un județ crede că nu e destul de patriotic Cenaclul Flacăra, voiam să-l întreb prin cîte manifestări educative de cultură reușește domnia-sa personal să-i facă pe tinerii din locul unde trăiește să dorească deschis și neînfrînt să rămînă în săli de spectacole în care, ca la Cenaclul Flacăra, să se cînte toate ale omului, necazurile și biruințele, tristețile și bucuriile, patria și libertatea, Tricolorul și partidul, părinții și strămoșii, munții și marea, precum și sufletul omenesc în complicatele lui forme de relief?

Scriu aceste cuvinte, de fapt mai bine zis le dictez la telefon, după aproape 40 de zile de turneu al Cenaclului Flacăra în județul Constanța. Mă mîndresc cu faptul că în nici o seară a acestui cenaclu, în care am obosit cît la cîțiva ani, nimeni n-a plecat nemulțumit de la spectacol, nimeni n-a plecat plictisit, iar noaptea, pe străzile populate de tineri se puteau auzi, după sfîrșitul spectacolului, frînturi de cîntece între care și dragile noastre cîntece de țară. Dacă tinerii români au plecat acasă cu sentimentul patriei în ei, înseamnă că, mai mult decît din agasanta și inutila bătere la cap a acelor tineri cu idei netransfigurate, efectul educativ al artei diversificate și patriotice, atîta cît ființa omenească suportă, s-a produs. Și, probabil, cu ajutorul oamenilor buni și inspirați, se va produce în continuare.

Căci important este ce rămîne în oameni.

ADRIAN PĂUNESCU

● ecuații critice ●

De la valoare la difuzare (II)

Ideea de a propaga literatura română, și mai ales poezia, prin tipărituri apărute aici și difuzate în felurite chipuri în străinătate este de dată relativ recentă și, oricît ne-am sforța să-i aflăm defecțiuni de principiu, nu am reuși. Cine s-a gîndit la aceasta n-a greșit, avînd probabil în vedere că un traducător român, bun cunoscător al fenomenului în curs și al istoriei literare, nu ar comite erorile care la un străin par inevitabile. În principiu, așa și este, traducătorului român nu i se cere mai mult decît deplina obiectivitate și un tablou cît mai fidel față de acela al criticii literare; inițiativele proprii și judecățile „de gust" n-au ce căuta aici cîtă vreme e vorba a prezenta o literatură în ce are ea mai semnificativ. Lui G. Alboiu, să zicem, i se poate admite o selecție „lacunară" într-o „antologie a poeților tineri", fiindcă aceasta apare în românește și este expusă prin limbă unui public, profesional și amator, care o poate elogia sau respinge (deși eu cred că în nici o antologie gustul nu e un criteriu operativ). Cine are ceva de spus spune și dovedește că antologatorul a greșit. Cititorul străin nu poate reacționa însă în acest chip și la tabla de valori, pe care o primește, drept literă de lege. „Antologia pentru străinătate" e lipsită de elementul verificabilității și, dacă dintr-o astfel de întreprindere ar rezulta că Ion Pușcă e cel mai mare poet român de azi, n-ar mai fi nimic de făcut spre a rectifica o astfel de propunere: în străinătate judecata se impune, cel puțin o vreme, automat.

Cea mai de seamă chestiune e în aceste condiții obiectivitatea selecției, care însemnează mai mult decît onestitate intelectuală — o absolută obligație etică. A mistifica ierarhiile în dialogul cu străinătatea poate fi, pentru viitorul unei culturi, o indeletnicire criminală.

Admițînd, așadar, că traducătorul e onest, rămîne totuși de văzut dacă nu cumva piedicile pe care trebuie să le biruie sînt cu adevărat obiective și mari. Oricum am lua-o, ne întoarcem tot la selecție și, dacă „gustul" liber nu se poate admite, s-ar putea discuta „selecția stimulatoare". Dar ce ar fi aceasta? Sînt voci care susțin că literatura română nu se poate impune decît prin producții care stimulează interesul străinătății și verifică fenomene pe care alte literaturi le-au consumat sau le consumă. De aci ar rezulta că trebuie să traducem în englezește mai ales poeți care seamănă cu lirica americană sau engleză, mai veche ori mai nouă, în franțuzește — suprarealiști sau ermetici, în spaniolă — conceptuali baroci și așa mai departe. Un astfel de raționament e fără efecte pozitive și adîncește ideea falsă de inferioare a literaturii române, în plus nu este nici eficace. Literaturile străine nu vor să cunoască, de aiurea, ceea ce ele au cunoscut sau cunosc în acel moment, magia teritoriilor noi funcționează pretutindeni. Cheia succesului pare a fi expoziția întregului fenomen original și nu a cîte unui fragment unde o literatură străină să se oglindească mecanic. Este, ca atare, absurd a selecționa imperfect pe considerentul că un autor sau altul nu va fi receptat în străinătate; împiedicarea propagării unor nume, din motivul lipsei de „accesibilitate", seamănă mult cu instituționalizarea propagării pe care, pare-se, am abandonat-o deocamdată.

Examenul cîtorva antologii, apărute în România în limbi străine, în scopul difuzării externe, indică însă un număr considerabil de inexactități, deși, în general, ceea ce s-a făcut e mult mai corect decît ar fi putut s-o facă străinii. O „Antologia de la poesia rumana contemporanea" (Ed. Minerva, 1977), alcătuită și tradusă de Darie Novăceanu, e, prin raport la ceea ce s-a făcut mai apoi, cea mai serioasă dintre toate și, pentru momentul cînd a apărut, nu cred că i s-ar putea face însemnate obiecții. Clasicii contemporani (Arghezi, Bacovia, Voiculescu, Barbu, Blaga, Vinea, Philippide) sînt reprezentați consistent, ca, dealtfel, și Emil Botta, Nichita Stănescu, Labiș, Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Lipsesc Cezar Ivănescu și Daniel Turcea, prezențe obligatorii dacă D. Novăceanu a selecționat pe M. Dinescu și-s-a „autoantologat" și pe el. Apoi, „Antologia" nu are prefață, iar o asemenea întreprindere nu poate elimina schița critică introductivă, deși antologatorul a pus aci știri bibliografice numeroase la fiecare poet.

Mult mai puțin decît a făcut Darie Novăceanu (a cărui lucrare în propagarea corectă a poeziei românești în mediul hispano-american merită încă o dată salutată) face, într-o foarte recentă antologie de „Romanian Poems", traducătorul Dan Duțescu (Editura Eminescu, 1982). Ei a intocmit, este clar, o antologie românească de poezie, adunînd aci autori din felurite epoci, însă, procedînd capricios, și-a intitulat antologia „Poeme românești", spre a se sustrage, probabil, unor obiecții care în condițiile date sînt de neînlăturat. Dacă nu e o antologie a poeziei românești, atunci „Romanian Poems" e doar o antologie a traducerilor lui Dan Duțescu din poezia românească în engleză, așadar o antologie a unui autor. Presupunere întărită, dealtfel, și de o seamă de elemente de tot interesul. Volumul are o prefață (spre deosebire de acela al lui D. Novăceanu, care n-avea) unde nu e însă vorba deloc despre poezia românească, ci despre cariera de traducător a lui D. Duțescu, „Antologatorul" și-a tradus, pare-se, în englezește un „curriculum vitae", făcut într-o manieră foarte atrăgătoare; numai că edițiile românești nu sînt datoare, credem, să propage în străinătate autobiografii. Că este vorba nu de o propagandă a poeziei românești ci de propaganda în folosul unui singur om se observă și mai bine dintr-o întinsă notă biobibliografică, atașată pe coperta a IV-a a cărții un nou portret al lui D. D. de unde cititorul străin află, privitor la poezia românească, știri tulburătoare: D. Duțescu s-a căsătorit în 1942 și are o fiică și 3 nepoți, a făcut diferite studii în limba engleză și a lucrat, ca universitar, de două ori ca lector de limba română la Londra și Cambridge, a călătorit mult în Europa și S.U.A., a tradus din engleză și este reales în 1981 în Consiliul de conducere al Uniunii scriitorilor. Într-o antologie în al cărei aparat critic traducătorul și-a schițat propria apoteoză nu știu ce ar mai putea intra în discuție. Ceea ce este izbitor la cea mai sumară răsfoire este absența din „Poeme Românești", de Dan Duțescu, a poetului național, Mihai Eminescu n-a intrat în vederile traducătorului, care a selecționat, în schimb, un șir de literați de înzestrare medie sau incertă, cîte unul chiar și fără volum. Nefiind vorba de o selecție din contemporani (căci D. D. a exemplificat cîte ceva din Anton Pann, Gr. Alexandrescu, Macedonski și Goga), rezultă că absența lui Eminescu nu poate fi scuzată prin nimic.

Antologia lui D. D. are, dealtfel, trei părți cuprinzînd „poeți din timpurile noastre", „poeți din zilele de ieri" și „miscellanea". „Din timpurile noastre" (înțeleg prin aceasta pe contemporani) ar fi, alături de Arghezi, Bacovia, Voiculescu, și Perpessicius, și Dan Botta, poeți importanți.

Cu o astfel de încheiere, probabil că tabloul pe care l-am schițat ar fi părut și aci dezamăgitor, de n-ar fi apărut chiar în aceste zile o admirabilă antologie „100 de ani de poezie românească / 100 years of romanian poetry", tipărită la Editura Junimea din Iași. Autorii ei nu sînt, din păcate, traducători români (ceea ce nu salvează, așadar, inconsistența majorității antologiilor pe care le fac românii pentru străinătate), ci americani: Ioana și Stavros Deligiorgis, doi entuziaști care, dacă nu mă înșel, au stat mai mult în România în chip de lectori de limbă engleză. Spre deosebire de alții, care vin și pleacă fără să se intereseze de țara unde petrec cîțiva ani, cei doi intelectuali americani s-au pasionat de poezia românească și s-au pasionat cu... înțelegere. Într-o prefață, Stavros Deligiorgis susține că antologia lor ar fi „subiectivă prin definiție", dar observația nu este adevărată: autorii s-au

obiectivat enorm și au îmbrățișat fenomenul foarte exact, l-au descris corect istoricește și au fixat pe un tablou elocvent fenomenele care le-au părut interesante. Proporțiile dintre autori sînt judecăți subînțelese de valoare așa cum este corect, indicațiile bibliografice se fac, și ele, atît cît e necesar, prefața precizează, în cîteva fraze pătrunzătoare, ceea ce trebuie știut minte. Ce ne-am putea dori mai mult acum decît o antologie ca aceasta, de unde nu lipsește nici un poet mai important al ultimului secol, unde figurează cu poezii pînă și I. L. Caragiale, Urmuz, D. Iacobescu, Șt. Bănulescu, Modest Morariu (autori a căror poezie critica folcloristică o ignoră)? S-ar putea face, desigur, nesemnificative obiecții, dar ele pălesc pe lîngă exactitatea acestei adevărate antologii de poezie românească, efect al unei cunoașteri adînci a fenomenului și, poate, o întîie contribuție cu adevărat pozitivă într-un domeniu unde în cultura noastră mai sînt încă enorm de multe de făcut.

ARTUR SILVESTRI

Mari opere oferite marelui public

Actuala expoziție de la Muzeul colecțiilor de artă, în care sînt prezentate o parte din donațiile intrate în patrimoniul acestuia în ultimii ani, propune publicului cel puțin, cîteva întîlniri cu opere de excepție. Centrul atenției îl constituie donația **Maria Dona** care, pe lîngă operele din colecția ce a intrat deja în patrimoniul statului — și care îi poartă numele, împreună cu cel al doctorului Iosif Dona — a dăruit o seamă de picturi de Grigorescu, Luchian, Petrașcu, Pallady, Șirato, Steriadi, Tonitza, Ciucurencu, covoare și ceramică orientală. Donația **Margareta Dumitrescu** e remarcabilă —, și ea, prin calitatea indiscutabilă a picturilor, unele din ele, precum cele ale lui Petrașcu, contribuind la întregirea profilului artiștilor respectivi. Li se adaugă pînze de Țuculescu, din perioada sa de figurativ, Ghiață, Grigorescu, Tonitza. În donația **Sorin Schlichter**, axată mai mult pe grafică, găsim lucrări semnate de Tonitza, Ghiață, Pallady, Jiquidi, Nutzi Acontz. În cea a lui **Mircea Rădulescu** sînt prezente lucrări de Ștefan Dimitrescu, Tonitza, Lucian Grigorescu, Iser, Gh. Vinătoru, ca și piese de ceramică mică antică descoperită în țara noastră. Donația **Sandu Lieblich** e interesantă prin faptul că, pe lîngă lucrările lui Iser, prezintă lucrări de pictură și grafică de reală valoare artistică ale unor plasticieni mai puțin prezenți în colecții publice, ca Marcel Iancu, M. W. Arnold, Cornelia Babic-Daniel, Kadar Bela și Kimon Loghi. O donație mai modestă, dar nu mai puțin emoționantă, e cea a tragic dispăruților soți **Clara și Anatol E. Baconsky**: două pînze de Ion Gheorghiu. În rîndul artiștilor notabili ai anilor noștri care au făcut masive donații se numără și **Lucia Dem. Bălăcescu**. Anul trecut, o amplă expoziție l-a prezentat o mare parte din cele peste două sute de lucrări, completate acum cu altele, picturi și grafică colorată. Tot o artistă, **Victoria Nădejde-Beldiman**, a donat o seamă de tapiserii executate într-o tehnică personală, cu acul, de o certă originalitate. În sfîrșit, scriitorul și cercetătorul **Marcu Beza** e prezent cu o donație de manuscrise, cărți, documente iconografice privind arta, istoria și cultura noastră. **(Ion Tătaru).**

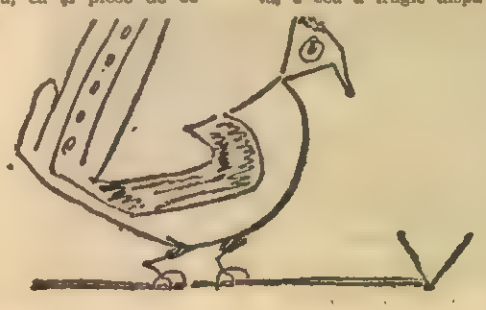

Coaja și miezul

Istoria tipăriturii cunoaște spectaculoase momente, ediții rare, legă-

ESEU

Călătorii în lumea spiritului

Desigur, poți să cutreieri locuri și să admiri priveliști, să cunoști așezări și obiceiuri de pe alte meleaguri iar apoi să consemnezi cele văzute ca un reporter care nu dorește să se piardă nimic din cele aflate și descrie cu migală ambianțele pe unde s-a perindat în așa fel încît oricui îi citește relatările să i se pară că a fost la rîndul său în intimitatea lor. Dar la fel de bine poți să transformi o călătorie într-un voiaj în lumea spiritului, pe parcursul căruia să te impresioneze mai puțin înfățișarea țărimurilor unde ai fost oaspete și să te intereseze în special atmosfera intelectuală pe care o întrețin oamenii din acele părți. Spre acest gen de periplu înclină criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu în recentul său volum **Țărmul unde nu ajungi niciodată** (Ed. Sport-Turism). Chiar și în însemnările sale despre Danemarca, Finlanda, Suedia, în care se descriu cu lux de amănunte edificii, se înregistrează forfota de pe aeroporturi și se compară cu cea observată la porți aeriene de pe alte meridiane, sau se comunică starea vremii și ce se vinde în unele magazine, apar pasaje cu impresii prilejuite de vizitarea unui muzeu sau de citirea unei cărți. Răzbate din paginile acestui volum fervoarea unui cărturar bucuros să descopere pretutindeni emblemele artei și să le descifreze cu voluptate. Nici o clipă nu-l surprindem uitînd atunci cînd străbate spațiul cultural al unor țări străine. O familiarizare deplină cu cele mai de seamă repere literare și artistice ale epocii noastre îi îngăduie să abordeze cu nonșalanță, fără nici un complex, mari reprezentanți ai literaturii și artei, a căror operă o cunoaște de cele mai multe ori în profunzime. Itinerarele sînt parcurse de un ghid omniscient care poate să dirijeze o discuție sau să comenteze o lucrare astfel încît cititorul să obțină nu numai o informație cît mai exhaustivă, dar să și asiste la un palpitant spectacol de idei, ingenios regizat și agreabil prezentat, cu toate că uneori cu prea multă gravitate, ca și cum marile probleme ale omenirii ar cere o rezolvare chiar în clipa aceea. Extraordinară e, de pildă, discuția pe care Valeriu Râpeanu o poartă cu compozitorul Marcel Mihalovici și cu pianista Monique Haas despre George Enescu. Pe parcursul convorbirii, profilul marelui muzician român, urmărit în viața de toate zilele, se îmbogățește cu amănunte care nu-l fac și mai apropiat sufletește. Plin de interes este și interviul cu istoricul de artă René Huyghe, în care acesta punctează cîteva din coordonatele artei moderne. Dirijorii Ionel Perlea, Antonio de Almeida, Serge Baudo și compozitorul Aaron Copland sînt alți ctitiva „monștri sacri" ai muzicii timpului nostru pe care autorul român îi supune unor întrebări capabile să le suscite interesul și să-i oblige astfel la confesiuni esențiale pentru cunoașterea destinului lor de creatori într-un secol de mari prefaceri artistice. Vizitarea unei expoziții consacrate lui Malraux cu prilejul împlinirii unui an de la moartea scriitorului devine o ocazie de a rememora viața celui care a scris **Condiția umană** și, totodată, de a-i analiza creația care a influrit atîtea științe de pretutindeni. Vestea sinuciderii lui Montherlant îi prilejuiește „o incursiune în structura morală a operei", ca dealtfel și apariția ultimului roman al lui François Mauriac, **Un adolescent de altădată**. Pierre de Boisdeffre, Jean Anouilh, Emmanuel Roblès, William Gibson, Thomas Mann sînt alți autori ale căror opere, chiar dacă nu sînt interpretate întotdeauna șocant, în orice caz îi se face o bună popularizare în mediul nostru cultural. Amintiri ale unor întîlniri cu personalități marcante ale scrisului, muzicii și artelor plastice, informații din ziare și reviste, analize de cărți, de spectacole sau concerte sînt montate ingenios într-un text ce se parcurge cu plăcere, fiind o mostră de claritate și precizie. Bucuria cu care este sărbătorită în **Țărmul unde nu ajungi niciodată** puterea omului de a crea durabil conferă lecturii noului volum al lui Valeriu Râpeanu garanția unei sigure desfătări intelectuale.

GEORGE ARION

FILM

De trei ori despre dragoste

Acum, lîngă ușa deschisă a vagonului, cu blugii mulați pe coapse, în bluza decoltată și fără ochelari, bibliotecara deconspiră o feminitate tulburătoare. Vasea o iscodește cu ochii neputinței hămesite. Katka, fetița femeii, privește către Vasea, prietenul ei. Vasea o mîngîie pe păr cu gîndurile aiurea.

— Spune-i să ia fetița și să dispară în compartiment, șuieră Vasea și vocea lui denotă deopotrivă hotărîre și desperare.

Pe platforma vagonului, soțul bibliotecarei escaladează geamantane, îndreptîndu-se spre ieșire.

— Vasea, începe calm femeia, și inima lui tresare încurajată fiindcă vocea ei aminetște din nou de fetișcana neînsemnată și tremurătoare care-și ascundea fetița adormită în rafturile cu cărți, Vasea, doar nu vrei să mă răpești în felul acesta ?

Soțul, înalt, pistruiat și chel, apare în încadramentul ușii. Lașul ! Răsfățatul ! Vasea îl urăște din tot sufletul lui neîntinat.

— Hai, spune-i !

Vasea este mecanizator. Are o morală răspicată și dreaptă ca o brazdă bine lucrată. Intrase în bibliotecă, așa cum intra pretutindeni : răpezit și pus pe șotii. Îl întîmpinase opacă și abătută o fetișcană cu trupul veștejit și ochelari care-i subliniau singurătatea. Ca și Katka, fetița el. Simțise nevoia s-o facă să zîmbească și reușise. Din milă, și pentru că nevoia de a o vedea zîmbind pe bibliotecară nu-i trecuse, Vasea împrumută pentru Katka un țarc, ca fetița să nu mai doarmă pe rafturile cu cărți. O apărase mai tîrziu de agresiunea lui Kolka, huliganul, și o îndrăgise. Tot de dragul ei se lăsase apoi cotonogit de Kolka. Pe Kolka îl înțelegea. Îl bătuse în fața ei și un bărbat nu suportă umilința de a fi azvîrlit ca o cîrpă în fața femeii pe care vrea s-o cucerească. Erau chit. Da, pe Kolka îl înțelegea.

O să înțeleg, îi promisese el cuprins de înflăcărare. O să citesc tot ce-mi spui și o să înțeleg. Parcă vorbise altcineva în el și revenise. Și Hitler citea, și soțul tău citea, nu-i așa ?... Dar cititul nu l-a împiedicat să vă părăsească, pe tine și pe fetiță, și să vă lase să vă chinuiți singure... Nu, nu cititul sau nu cititul singur îi putea oferi lui Vasea acel ceva care-i lipsea pentru ca femeia aceasta necăjită și părăsită să-l poată îndrăgi.

— Du-te, îi spune ea soțului. Ia fetița și mergi de ocupă locurile în compartiment.

Vasea hotărîse să se reclădească pe sine-și devenise punctul de sprijin inexpugnabil al celor două suflete părăsite. Spărgea lemne, făcea cumpărături, repara și dregea și se juca cu fetița și într-o zi, lîngă căpița de fîn unde-l atacase Kolka, cu capul spart și singele șiroindu-i pe tîmplă, îndrăznise și o ceruse în căsătorie sărutînd-o. Ea izbucnise în plîns și el iarăși nu mai înțelegea. Mama lui nu plînsese niciodată. Bătăile bărbatului ei, tatăl lui, îi împietriseră pe chip violența și țărîna de a nu mai crede în nimic. Vasea nu și-a iertat niciodată tatăl și din această intransigență se nutrea morala lui tăioasă. Dar mama lui îi rugase : Vasea, să nu ne dezbini, pe mine și pe tata. Noi așa am trăit totdeauna....

Și apoi picase din senin soțul ei, răsfățatul ! — și le luase pe amîndouă, pe ea și pe Katka, ca pe niște jucării împrumutate și le cărase la gară, el fiind șoferul. Da, ca pe niște jucării...

Cu Katka în brațe, supus, bărbatul dispare în interiorul vagonului. Vasea nu-și poate reține observația ce vine din inima lui în clocot :

— E foarte ascultător !

Femeia îl sărută, cum sărută o femeie un bărbat.

— Tu ai fi ascultat ? îl întreabă.

Brav, Vasea neagă o asemenea idee nedemnă de el.

— Vasea, spune ea resemnată, astea sînt lucrurile pe care și ei și eu le înțelegem. Fiindcă el este al meu. Tu ești băiat de treabă. Ești un băiat minunat, Vasea, dar nu ești al meu.

Trenul se pune în mișcare. În ultima clipă, femeia se agață de scara cea mai apropiată, tulburătoare și neverosimilă. Ferestrele vagoanelor defilează lent și implacabili pe lîngă Vasea rămas singur pe peron.

Și dacă ar înțelege, tot ar trebui să se mai nască o dată.

NICOLAE CRISTACHE

PLASTICĂ

Cu melancolie, despre arta naivă

O expoziție cu trei artiști naivi la Galeriile de artă ale Municipiului pare prilejul cel bun pentru o încercare de rememorare critică a succeselor mișcării naive, a țelurilor și puterilor ei. Și aceasta deoarece e la îndemîna oricui să constate o anume stabilizare, la un nivel destul de modest, a interesului public. Criticii scriu mult mai puțin ca, spre exemplu, în urmă cu un deceniu, numărul galeriilor de pe aiurea, specializate peste noapte în comerțul cu pictură insitică, a diminuat considerabil, o mulțime de talente mărunte, luate de val și purtate un timp pe coamă sînt acum complet ignorate, plătind, s-ar putea spune, pentru o notorietate prea lesne cîștigată, creatorii autentici și-au instituționalizat viziunea, și a mai vorbi despre unii din ei în termenii generalului vădește ori nepricepere ori tendință. Un Ivan Rabuzin nu e un mare pictor naiv ci, pur și simplu, un mare pictor. Omul care se îndeletnicește cu pictura ani de-a rîndul, chiar dacă în punctul de pornire gîndirea lui plastică este de tot inocentă, învață destul ca să conștientizeze actul creator, să dobîndească un fel de estetică. În arta naivă, naiv, de fapt, e doar începutul.

O dovadă a celor scrise pînă aici e și expoziția de la Galeriile Municipale, unde **Emil Pavelescu** și **Viorica Onișor** prezintă pictură, iar **Anton Slijevschi** sculptură în lemn.

Emil Pavelescu, de profesie șofer, e un povestitor al vieții cartierelor. Cartoanele sale au mult pitoresc și pentru pitorescul acesta, mai presus decît pentru meșteșugul lor, Emil Pavelescu a făcut, ca pictor naiv, o senzațională carieră internațională. E reprodus într-o serie de mari albume de artă, e invitat în tabere cu naivi din lumea largă, e premiat și, de curînd, a primit o pagină într-un „Album mondial al picturii naive", în rînd cu nume faimoase. Emil Pavelescu are o inteligență delicios vicleană. Pictînd de un timp bunișor, el s-a instruit în chestiunile compoziției și ale acordului de culoare, dar s-a oprit cu instrucția acolo unde aceasta putea să-i afecteze plăcerea de a nara, care i-a adus succesul. Altfel spus, ar fi putut să ajungă un pictor-pictor, dar de o valoare oarecare, și, pentru că a înțeles ce cîștigă și ce pierde, a ales drumul de care, mai întîi, a fost el însuși ales. Aceasta întrucît Emil Pavelescu e tînăr și dispus la învățătură în tipar tradițional. Viorica Onișor are, în chip și mai pronunțat, calități de colorist. Din pictura ei se pot selecta cîteva lucrări care, atent prezentate, ar da ideea unui artist merituos în linia unor nabiști. În fața cîtorva din cartoanele sub semnătura ei trebuie să faci eforturi ca să numești elementele socotite tipice pentru arta naivă.

În ce-l privește pe Anton Slijevschi, problema e mai complicată. El are unele reușite „în genul naiv", dar cît se poate vorbi de-o sculptură naivă, e greu de spus. Cioplitul lemnului pretinde știință și un tip de devotament pentru lucrul de sculptor, pe care numai persoana cu o concepție clară asupra formei ajunge să-l manifeste. Daca în pictură stîngăciile emoționează și dispun privitorul cel mai exigent la bunăvoință și suris cu simpatie, în sculptură, stîngăciile în tratarea proporțiilor umane produc un simțămînt mai degrabă dezagreabil. Pare ciudat, însă nu-i tocmai greu să produci o ciopîtură artizanală. Nu de talent ai trebuință, ci de osteneală și ambiția de a încheia o treabă. De aceea e posibil să recunoști într-un tablou mina pictorului — fie el și naiv — de aceea, de cele mai multe ori, este imposibil să recunoști în sculptura unui amator un stil, ori măcar niște repere ale stilului. Un tablou este, în esență, o melodie și melodii știu născoci toți cei ce au ureche muzicală și îndemn la muzică. Un monument în piatră ori în lemn, chiar de mici dimensiuni — fiindcă orice sculptură autentică are condiție monumentală — este echivalentul unei simfonii Or, pentru realizarea unei simfonii învățătura e una singură pentru toată lumea.

Trecînd vremea, tot ce stimula cîndva plăceri partizane în expozițiile naivilor devine parcă motiv de melancolie.

TUDOR OCTAVIAN

• CAP LIMPEDE

turi savante, ferecături de argint, miniaturi și gravuri, ilustrații, și cine ar sta să admire asemenea capodopere tipografice, cum se făceau acum cîteva sute de ani și cum se mai fac, rar, și acum, n-ar putea decît să uite, amețit de vizual, esența cărții care este eminamente... conținutistică. Nu altfel s-ar putea explica ideea unor editori români de azi de a tipări într-un chip aproape bibliofil autori de o înzestrare literară nulă, ale căror cărți ar putea însă să concureze sub aspect exclusiv tehnic la orișice expoziție editorială din lume (și cu însemnate șanse de succes). O astfel de admirabilă tipăritură este recentul volum „Discurs despre judecata cea dreaptă" de Vasile Smărăndescu, apărut la Ed. Dacia. E o carte cu o copertă cartonată, ca o coajă de hîrtie cretată elegantă, împănată cu ilustrații de culoare cafenie ale graficianului Ioachim Nica. Tipografui și ilustratorul și-au dat mîna în a înfăptui un „cap de operă" și, chiar de nu l-au realizat, ceea ce a ieșit este de tot în afara comunului. Admirabil tipografic, „Discursul" lui Vasile Smărăndescu este, sub raport estetic, o catastrofă. Iată cum rimează „poetul": „Cine îți dă dreptul, veacule, de a ne ucide / mai turbat decît vremile seleucide?"; „Mă dezic de tine și te destitui din al vremilor plural / și rămîn, dacă altfel nu pot, / paradoxal de atemporal". El i-a întîlnit „pe hadeții epocii moderne", pe „zeii cu priviri terne / și cu genți diplomat, înrămați eoni / cu discrete mirosuri de neutroni" și apelează, avocățește, „veacul la bară": „Veacule, te chem la bară / la etatea-ți centenară / Pentru toate să răspunzi / fără dreptul de recurs". Un potop de „galaxonauți" năvălește în aceste pagini care sînt, adeseori, de o vulgaritate vecină cu șongurile populare despre „Bălălău" și „Magdalena". Capodopera de tipografie a servit, ca atare, în a propaga versuri de o subtilitate mahalagească precum sînt acestea, treapta cea mai de sus a „gîndirii" lirice a lui Vasile Smărăndescu: „Și-ar mai fi necesar Dumnezeu / care să conducă acest turneu / dar el s-a retras desamăgit / că lumea nu i-a reușit / și așa cum s-au înțeles inițial / în primordial / a lăsat veacu / în grija lui Dracu". În vreme ce astfel de cugetări, de soiul unor „graffiti", sînt prezentate cu o izbitoare risipă de subtilitate tipografică, de parcă ar fi vorba de operele complete ale unui poet de însemnătate națională, volumele unor poeți stimabili, tineri, aflați la abia întîia carte, apar în plachete de grosimea unui caiet de teză de nici 20 de pagini, cu versurile înghesuite unul în altul, lizibile uneori doar cu lupa. Pentru Vasile Smărăndescu, un imposibil autor trivial, se poate edita o carte elegantă de peste 100 de pagini (tiraj, oh, neprecizat), pentru alți tineri de talent se fac concursuri, care, de multe ori, sînt așa cum sînt. Aceste mistere ar trebui odată dezlegate! **(A. Silv.)**

Romane populare

Destul oameni au convingerea că viața lor ar face substanța unui roman de succes, pentru că a avut suișuri și coborîșuri și întîmplări deosebite. Cine are curiozitatea să asculte povestea unor astfel de vieți descoperă că tot ce-i pare naratorului fapt unic, senzațional, e lucru obișnuit : copiii se nasc cum se nasc toți copiii, moartea e și ea ca orice moarte, zilele se scurg și mîntuie și suferințele, și bucuriile. Pentru acești oameni, interesați de aventura existenței lor, romanele Domnicăi Girneață apar ca un act de justiție : iată, prin urmare, un suflet care se dezvăluie în întregime, iată, în sfîrșit, o femeie ce se pricepe să **spună** cu patos istorii de toate zilele cu tonul celui care cuvîntă epopee. Farmecul celui de al doilea roman cu acuzat traseu autobiografic al preavestitei Domnica Girneață — **„Inel, inel de aur..."**, Editura Albatros — stă aproape tot în cadența evenimentelor. Întocmai ca în unele filme populare, unui singur om i se întîmplă într-un număr de ani cam ce îi s-ar nimeri la mai mulți într-o viață.

O parte însemnată a cititorilor de ficțiune literară, partea care vrea reflectare înainte de orice altceva, se simte personaj al cărților moldovencei și încheie lectura în cel mai pur catharsis. În fond, puțini dintre noi refuză cu adevărat melodrama. Mîntuie cele mai lucide și cu știința unor coduri ale creației au și ele acces la melodramc. O dovadă o constituie succesul unei cărți de rînd cum e „Love story", cu meritul însă de a fi găsit locul geometric al unor frustrări. Cariera excepțională a unor filme slabe nu se explică numai prin profesionalismul înalt al regiei. În mai toate previzibilele narațiuni ale cotidianului e vorba de tandrețe. Or, dacă întocmim bibliografia acestui sentiment în literatura modernă, vedem că ea e modestă. „Inel, inel de aur...", scrie Mircea Nedelciu în postfața cărții, „povestește despre acele lucruri pe care aproape nu le credem cînd le vedem, dar suferim cînd le citim". Astfel că „autoarea e prinsă în capcana propriei vieți și încearcă să scape prin povestire". **(Tudor Octavian)**

În cuprinderea largă a orizonturilor țării, s-a văzut întreagă, teafără și curată, splendoarea sărbătoririi libertății noastre

Dovada supremă a libertății este capacitatea oamenilor de a-și așeza munca sub semnul fertil al stării de inspirație. Luni, 23 August 1982, cînd spre Piața Aviatorilor din Capitală s-au îndreptat coloanele de bucureșteni pentru a lua parte la tradiționala demonstrație în cinstea sărbătorii noastre naționale, din tinerească și mîndră trecere în revistă a izbînzilor am desprins, de aceea, garanțiile în temeiul cărora românii se simt liberi și stăpîni pe ei înșiși, liberi și stăpîni în țara lor, și atunci, în zi de celebrare a 38 de ani de istorie nouă, actul revoluționar de la 23 August 1944 a iluminat conștiința comună a națiunii și s-a reașezat în cugetul nostru ca întemeiere de fapt și simbol al acestei stări de inspirație. Și spunînd astfel, nu a desprindere paradisiacă de rosturile și adevărurile vieții avem în vedere, de bună seamă, ci tocmai cunoașterea și asumarea acestora, prin înțelegerea legilor obiective de dezvoltare a societății, cu conștiința eliberării gîndului și a puterii de creație — în libertate — a omului.

Așa cum s-a subliniat și în cadrul adunării festive din 21 august a.c., întrunite la Palatul „Sporturilor și culturii din București în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea partidului și statului, și așa cum s-a desprins și din freamătul sărbătoresc al coloanelor de demonstranți, din năzuința lor nestrămutată spre progres național și pace în lume, a 38-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifasciste și antiimperialiste a reliefat încă o dată reperul durabil al istoriei socialiste a țării, unitatea indestructibilă a întregului popor în jurul partidului, în jurul secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiator și ctitor de epocă în istoria contemporană a României, prin reafirmarea principiului potrivit căruia socialismul se construiește prin oameni și pentru oameni. Apare evident astăzi, în perspectiva celor 17 ani care au trecut din vara istoricului Congres al IX-lea, că sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român a despovărat energiile națiunii de viziunile rigide, simpliste și dogmatice asupra esenței noii orînduiri, ceea ce a determinat ca perioada aceasta, care pe drept se numește „epoca Ceaușescu", să reprezinte o etapă hotărîtoare pentru eliberarea tuturor resorturilor de acțiune și conștiință ale poporului nostru. Declanșînd un proces continuu de aprofundare revoluționară, de cuprindere tot mai largă în universul acestei revoluții a colectivității românești, Congresul al IX-lea al partidului a întronat cultul adevărului în viața publică românească și, afirmînd un spirit lucid, rațional față de realitățile obiective, a descătușat mințile de precepte înguste, unilaterale și deformatoare și a deschis cale liberă gîndirii vii, originale și fecunde. Acești 17 ani au însemnat mers înainte, în sensul lucidelor noastre aspirații ilustrate de Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, ei au însemnat suiș într-o prosperitate și civilizație, înspre oameni, dreptate și egalitate, înspre demnitatea omului și a țării. În cursul acestei perioade, ca răspuns la nobilele îndemnuri ale secretarului general al partidului nostru, întreaga națiune s-a angajat într-o bătălie decisivă, având ca obiectiv strategic trecerea României în rîndul țărilor dezvoltate. Încît astăzi, cînd laturi ale acestui obiectiv fundamental pentru istoria viitoare a țării au și fost îndeplinite, cînd cursa pentru dezvoltare în care ne-am angajat și-a dovedit sensul ei pozitiv, cînd ceea ce înainte era doar năzuință și mai apoi program de acțiune a devenit acum, aievea, viață a oamenilor și viață a țării, cu dreaptă mîndrie luăm act de faptele de muncă ale concetățenilor noștri, de succesele lor, înălțătoare fiind însemnele patriotismului și ale devotamentului comunist probate de șirul strălucit al acestor succese ce stau, întruchipind spiritul și puterea muncitorească, la temelia libertății acestei țări, ale independenței și suveranității ei.

Piața Aviatorilor, 23 August 1982... În întrecerea desfășurată în cinstea marii noastre sărbători naționale, oamenii muncii din Capitală au realizat peste prevederile planului a producție netă de peste 1 miliard de lei, obținută integral pe seama creșterii productivității muncii. Alte fapte ce se cuvin consemnate cu o satisfacție legitimă : astăzi, industria românească are un potențial care îi îngăduie să realizeze în numai 70 de zile întreaga producție a anului 1965 iar 80 la sută din fondurile fixe ale economiei naționale au fost create chiar în răstimpul celor 17 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, răstimp la capătul căruia se poate spune, tot astăzi, că 70 la sută din populația țării locuiește în case noi... Și sute și mii de alte argumente irump, din freamătul tineresc al zilei de sărbătoare, din uriașul fluviu de oameni, în Piața Aviatorilor în București, unde prezența în tribune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat, precum și a oaspeților de peste hotare sosiți să celebreze cu noi înalta semnificație a acestei zile glorioase de august, imprimă coloanelor o puternică emulație și superbe decizie de a urma într-o unanimă expresie de voință partidul și conducătorul său iubit, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul de gîndirea și fapta căruia se leagă destinul națiunii, perioada cea mai rodnică din istoria țării. Însă aici, în Piața Aviatorilor, aceste argumente înscrise pe panouri și care alegorice încadrate de drapele tricolore și roșii sînt numai o parte, numai simbolul a ceea ce un martor obiectiv poate să spună, exhaustiv, despre rodnicia anilor luminoși ai socialismului învingător în țara de la Carpați și Dunăre. Căci nu numai asupra unor cifre de plan raportate, în mersul coloanelor, se cade să ni se abată atenția ci și asupra faptului că, de exemplu, aproape toate întreprinderile al căror nume stă înscris pe panourile care răsfrîng lumina de august sînt creațiile acestor ani ai cursei pentru dezvoltare iar cei ce iau parte ca producători, proprietari și beneficiari la această pașnică bătălie a muncii, în folosul lor și al fiilor și fiicelor lor sînt, ei înșiși, o împlinire a idealurilor temerare ale revoluției, deteșamente de oameni ai muncii tineri, care înstăpînesc spațiul solemn al sărbătorii cu vigoarea constructorilor de lume nouă. Tot astfel, în orașele reședință de județ, la Pitești și Satu Mare, la Tulcea, Vaslui sau Craiova, la Alexandria, Focșani, Rîmnicu Vîlcea ori Suceava, aici ca pretutindeni dealtfel, sărbătoarea de August desprinde din înfățișarea nouă a acestor orașe exemplificarea propriei ei semnificații, iar dincolo de aceste fapte, încorporîndu-le pe toate și făcîndu-și simțită prezența în bucuria de recunoscut și în glas, și în gest, și în spiritul tînăr și avîntat al coloanelor de demonstranți, se străvede în adîncuri de conștiință și se înalță ca o prezență tutelară a vieții noastre politice cucerirea de temelie a socialismului românesc. Aceasta este democrația societății noastre noi, înfrățire a destinului comun și statură a demnității oamenilor, respectul de sine al omului de la care începe respectul de sine al unui popor și se însuflețește inima lui în acea stare de inspirație care-i fertilizează munca și-i dă gîndului putere vizionară.

Coloanele de demonstranți au prezentat, desigur, fapte, în primul rînd certitudini ale muncii lor. Însă aceste fapte trebuie înțelese în interdependența lor, numai astfel fiind posibil să sesizăm că dincolo de procentele privind producția netă, să zicem, înscrise pe un panou purtat de muncitorii unei întreprinderi, trebuie văzute ca un fapt la fel de important și întreprinderile abia date în funcțiune, și orașele reînnoite în care se resfiră bucuria sărbătorii, și casele de unde oamenii au venit pînă acolo, în pragul solemn al acestei sărbători, și aspirațiile mereu mai îndrăznețe care ne luminează inimile. Și atunci, în această cuprindere mai largă a orizonturilor țării, se întrevede întreagă și teafără și curată splendoarea sărbătorii libertății noastre, a zilei naționale a acestui popor vrednic pînă la sacrificiu și luminat și încrezător în viitorul lui și într-o lume a păcii de care-și leagă toate speranțele, a acestui popor viteaz și mîndru, care-și întemeiază ființa și idealurile pe realitatea și pe conștiința libertății lui.

DUMITRU ELIADE ■

Dosarul manualelor şcolare

FIZICA

Că nu prea se ştie exact cît trebuie învăţat în gimnaziu, cît în liceu şi cît în facultate pare a fi singurul lucru care se ştie exact în ultima vreme. Ne întemeiem observaţia pe păreri deschise formulate de către buni profesionişti şi catedrei şi pe diversitatea de opinii personale care aspiră la a se substitui unui necesar punct de vedere comun care să-i unească în această privinţă pe autorii programelor şi manualelor de fizică. În general, manualele de gimnaziu — şi programele cărora se conformează ele — evită supraîncărcarea. Aceasta pare a fi fost rezervată pentru liceu. Cine doreşte să se convingă n-ar trebui decît să stea de vorbă cu profesorii. **Mihaela Ionescu, prof. gr. I la Liceul „Dumitru Petrescu" din Capitală :** „Este importantă adaptarea programelor şi a manualului la specificul de vîrstă al clasei căreia se adresează. Şi este nefiresc să uităm că nivelul unei clase concrete nu poate însemna nivelul cîtorva elevi foarte dotaţi, să zicem. Profesori şi părinţi deopotrivă, noi vedem şi simţim foarte exact ce înseamnă o clasă de peste 40 de elevi şi nivelul acelei clase. Eu, de pildă, am copilul într-a şasea, la o altă şcoală, într-o clasă de 42 de elevi. Ei bine, unii autori de manuale par a nu cunoaşte condiţiile concrete în care sînt folosite cărţile scrise de dînşii. Iar aceste condiţii sînt date, în primul rînd, de clasele care sînt aşa cum sînt şi de vîrsta copiilor. Nu trebuie uitat că au început şcoala la 6 ani. De acest lucru trebuie să ţinem seama pe tot parcursul şcolarităţii. Cît priveşte manualele de liceu, aici lucrurile se schimbă. După gimnaziu se face un salt care sfidează vîrsta elevilor. Chiar elevii foarte buni au dificultăţi. Răul cel mare este poate supraîncărcarea. Care începe — cum altfel ? ! ? — prin programe. Şi la care nici nu este nevoie să se mai adauge altceva decît cele 17—18 obiecte de învăţămînt la o clasă şi cele 6 ore de cursuri pe zi. Programa este încărcată faţă de numărul de ore afectate. Mai ales la treapta întîi. Manualele sînt greu accesibile multor elevi, mai ales celor din liceele industriale. Majoritatea problemelor sînt foarte grele. Sînt la nivel de concurs. Dăm probleme din culegeri, mai dăm de la noi. Dar nu putem dicta prea multe. Apoi, culegeri sînt puţine. N-au mai fost reeditate de ani de zile. În fine, se întîmplă că noi străbatem prea repede manualele, le parcurgem într-un ritm prea alert, în detrimentul elevului, al experimentului, al calităţii învăţării. Dar altfel nu putem termina materia. Am spus că problemele sînt grele pentru elevi. Cînd o problemă din manualul de clasa a IX-a îmi ia mie două ore pentru rezolvare, este clar că elevilor le va consuma simţitor mai mult timp. Şi, atunci, cîte probleme îmi pot eu permite să cred că e bine să le dau copiilor pentru acasă, de exemplu ? Un asemenea lucru e normal să-l intereseze pe profesor. Anormal e că nu-l interesează pe autorii manualului. Sigur, eu mă gîndesc la masa de copii, nu la vîrfuri. Dar manualele acestea fiind unice, sînt pentru toţi elevii ţării. La supraîncărcarea de care vorbeam se adaugă însă şi o prezentare greoaie, chiar deficitară a lecţiilor din manual." **Natalia Nicolescu, prof. gr. I, Liceul de matematică-fizică „Mihai Viteazul", la unison cu colegele sale Gabriela Şeitan şi Ştefania Popescu care, fiind alături, au contribuit la formularea clară a următoarelor opinii :** „La fizică, numai elevii excepţionali pot învăţa tot ce cuprind manualele. Şi ne referim la clase de matematică-fizică. Predăm pînă în ultima zi de şcoală. Programele sînt excesiv de încărcate, la a IX-a şi la a X-a, cu materie tradiţională de liceu, ca să zicem aşa, pentru că la a XI-a şi a XII-a predăm o materie pe care noi am făcut-o în facultate. Aici autorii ţin drept modernizare introducerea unei cît mai mari părţi din materia de facultate la liceu. Ehei, unde sînt zăpezile de altădată ?, cînd modernizare a predării putea să însemne chiar şi integrarea experimentului în lecţie... Dar nu mai avem timp de această integrare, fiindcă n-am mai putea parcurge decît jumătate din programă. Handicapul începe la trecerea de la gimnaziu la liceu. Copiii obişnuiţi, media, majoritatea, rămîn cu goluri mari. Programa, şi aşa excesiv de încărcată, mai e completată, adică depăşită de manual. Care manual, la a IX-a şeral, este imposibil de parcurs. La a XI-a, manualul e scris parcă anume ca să nu fie înţeles decît de profesor, nu cumva să-l înţeleagă şi elevii. Capitolul de electronică e o mostră. Problemele de la acest capitol nu le rezolvă decît 2—3 elevi. În general problemele din manuale au ajuns mai grele decît în culegeri. Iată o întîmplare elocventă : la etapa judeţeană şi pe municipiul Bucureşti a olimpiadei de fizică, la clasa a XI-a de pildă, din 6 probleme 4 erau din manual iar a cincea era una reformulată, dar tot din manual şi aceea. Sub aspect grafic, manualele noastre stau rău. Mai ales cel de clasa a XI-a. Acolo optica se bazează pe desene, or, tocmai acolo hîrtia este neadecvată şi lipsesc culorile. Trebuie subliniat faptul că noile manuale au fost introduse pentru modernizarea învăţămîntului fizicii dar, mai ales datorită supraîncărcării, ele subminează eficient tocmai modernizarea predării. Noi lucrăm cu clase întregi, care au 36—40 de elevi, nu doar cu cei 2—3 care înţeleg aproape tot. Introducerea experimentului integrat pretinde mai mult decît se poate în condiţiile noastre."

Se pare deci că mai sînt încă destule de discutat şi de lămurit în legătură cu manualele de fizică. Am încercat să aflăm unele lămuriri de la prof. univ. dr. **Ion M. Popescu**, prorector al Institutului politehnic din Bucureşti, vicepreşedinte al comisiei de fizică a Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului. Şi am aflat.

— Tovarăşe vicepreşedinte, cunoaşteţi noile manuale de fizică ?

— Da.

— Răspund manualele noi cerinţelor care le-au impus ?

— Poate că în anumite capitole sînt prea stufoase. De fapt, la a IX-a s-a trecut deja la indicarea paragrafelor care în proxima ediţie vor fi tipărite cu caractere mai mici. Se păstrează astfel unitatea întregului manual. Ar fi de dorit ca la finele fiecărui capitol să se facă exemplificări mai multe în legătură cu implicaţiile în tehnică şi tehnologie, ale capitolului respectiv. De asemenea, ar fi de dorit ca laboratoarele de fizică, în toate liceele, să fie bine dotate, aşa încît să cuprindă o bună parte din experienţele fundamentale. Se impune acest lucru deoarece legătura directă între teorie şi aplicaţiile fundamentale se face în primul rînd şi mai ales prin laboratoarele de fizică şi chimie. Majoritatea ţărilor dezvoltă aceste laboratoare, fără să mai apeleze la alte tipuri de laboratoare. Este evident de ce : în laboratoarele de fizică se prezintă experienţele cruciale din care se ramifică aplicaţiile specifice disciplinelor tehnice de bază şi disciplinelor tehnologice. Majoritatea liceelor noastre nu sînt dotate cu astfel de laboratoare, deşi se putea face acest lucru dacă nu se cheltuiau fondurile pe diferite maşini-unelte şi alte utilaje tehnologice care nu sînt folosite şi care, chiar utilizate, n-ar avea o contribuţie importantă la formarea elevului din punct de vedere ştiinţific. Cînd spunem din punct de vedere ştiinţific, ne referim la faptul că orice elev care învaţă fizica trebuie să se aleagă măcar cu cunoaşterea legilor naturii. Numai după ce sînt bine cunoscute aceste legi se pot înţelege procesele tehnologice complexe pe care le întîlneşte orice muncitor în diferitele domenii industriale. Este evident că un rezultat de calitate al unui muncitor depinde mult de convingerea lui că disciplina tehnologică ce trebuie respectată în activitatea depusă nu este o emanaţie a unui legiuitor ci un rezultat al legilor naturii şi că aceste legi ale naturii reprezintă starea lucrurilor independent de fiinţa noastră. Dotarea corespunzătoare a laboratoarelor de fizică în fiecare liceu ar fi mult mai eficientă economic deoarece experienţele fundamentale care trebuie înţelese de toţi elevii rămîn aceleaşi cît lumea, pe cînd dotarea într-o anumită tehnologie are durată maximă de viaţă eficientă 4—5 ani. Din acest punct de vedere susţinem că manualele noi pot fi foarte utile cu această condiţie : să fie dublate de laboratoare bine dotate ; şi folosite. Spun şi folosite deoarece chiar modesta trusă de experienţe de fizică de liceu este găsită de multe ori prăfuită în diferite rafturi, profesorii chiar neştiind s-o folosească. Şi iată că am ajuns la problema crucială a predării fizicii : existenţa unor buni profesori de fizică. Manualele, oricît de bune, nu pot aduce mari schimbări în învăţămîntul fizicii, dacă nu avem profesori foarte buni. Este de remarcat că reciproca nu e adevărată. Profesorii foarte buni pot suplini manualele.

— Să revenim la manuale. La manualele unice. A fost o idee bună crearea acestora ?

— Ideea unor manuale unice pentru toată gama de elevi dintr-o generaţie este pe deplin greşită. Să nu uităm că oamenii se nasc diferenţiaţi. Dacă scoţi un singur manual pentru toţi elevii unei generaţii, prima întrebare este pentru care nivel să-l faci : superior, mediu, mediocru ? Dacă-l faci pentru cei buni — şi e normal ca o naţiune care optează pentru un singur manual să-l gîndească pentru cei buni — circa zece la sută îl înţeleg şi se prezintă bine. Restul : unii înţeleg ceva, iar alţii devin de la început complexaţi. Dacă-l scrii pentru medie, cei slabi vor înţelege puţin din el, iar valorile reale, de viitor, minţile de viitor ale ţării sînt lenevite şi dispar în mare parte în domeniu. Ca atare se impune să avem două-trei tiouri de manuale de fizică diversificate pe nivele, care să fie folosite simultan la clasă şi care să cuprindă fiecare întreaga materie.

— Ce ar trebui pentru aceasta ?

— Bineînţeles, un astfel de lucru cere o preocupare mai mare pentru învăţămînt din partea conducerii M.E.I. şi a profesorilor, şi anume din partea conducerii ministerului, pentru a se trece la un învăţămînt diversificat — pe clase de nivel — iar din partea profesorilor pentru a face o selecţie judicioasă a valorilor pe clase. S-ar părea că ar fi o discriminare în învăţămînt. Impresia aceasta este complet falsă, deoarece existenţa unui singur manual face să apară mutilaţi întrucît elevii nu sînt pregătiţi conform valorii şi posibilităţilor lor.

— Nu credeţi că s-ar ajunge la situaţia absurdă ca tot învăţămîntul să se învîrtească în jurul fizicii ? Dreptul de a pretinde împărţirea elevilor pe grupe de nivel l-ar cere, a doua zi, şi matematica, şi alte discipline...

— Eu am în vedere faptul că elevii buni sînt buni la toate materiile. Nu fac o pledoarie absurdă pro domo ca fizician. Judec lucrurile în primul rînd ca pedagog. Împărţirea pe clase de nivel nu trebuie să pornească de la aptitudinile pentru fizică, română, matematică etc., ci de la capacitatea intelectuală a elevilor, care se poate testa în cele patru clase de gimnaziu astfel ca împărţirea să înceapă din clasa a IX-a şi să fie efectiv un mijloc eficient de creştere a valorilor de mîine ale acestei ţări şi totodată un mijloc sigur de atingere a cotelor maxime în pregătire pentru fiecare tînăr. La fiecare sfîrşit de an se pot face corecţii, deplasînd elevi într-un grup sau altul, după evoluţia fiecăruia. Un asemenea sistem ar avea şi meritul că ar menţine o permanentă atmosferă de competiţie în munca elevilor, formîndu-i pe tineri din vreme pentru trăsătura accentuat competiţională a lumii în care trăim şi mai ales a lumii mileniului următor, în care vor trăi ei. De asemenea, nu exclud posibilitatea ca, în treapta a doua de liceu, elevilor care nu au aplicaţii deosebite spre partea teoretică a formării lor pentru viaţă să li se dezvolte cu precădere înclinaţiile practice, plecînd de la premisa că un muncitor bun e cel puţin la fel de mult stimat ca şi un inginer, un medic, un literat care îşi fac meseria în mod corespunzător.

— Dar ce se întîmplă cu mecanica, devenită o nouă disciplină şcolară ? Cunoaştem un caz în care profesorul, de la începutul anului şcolar, a făcut fizică în orele de mecanică. Elevii nici măcar n-au dus la şcoală manualul. Care manual, pe copertă este manual pentru elevi, iar pe pagina de titlu este — tipărit clar ! — manual pentru profesori. Pentru cine au scris de fapt autorii mecanica de clasa a X-a ?

— Nici ei nu ştiu !

— Găsiţi că este firesc să se facă şi la fizică tradiţionalul capitol de mecanică şi să devină şi disciplină independentă de studiu ?

— Ei, autorii, au cam transpus pentru liceele industriale situaţia din învăţămîntul superior. Aşa au ajuns la introducerea mecanicii în paralel cu fizica. Lucru care se repetă cu electrotehnica la liceele de profil. Ei zic că după aceea introduc tehnologiile şi aceste cursuri ar fi baza tehnologiilor. Cei ce predau tehnologiile spun însă că degeaba se fac aceste cursuri, fiindcă elevii nu înţeleg nimic. Este una din deficienţele învăţămîntului nostru. Dar mai e şi altceva. Scrise acum 3—4 ani, mecanica şi electrotehnica descriu procese tehnologice de acum 10—15 ani. Care între timp s-au schimbat. Aşa că manualele, de fapt, chiar dacă ar fi înţelese, nu mai sînt bune. Dealtfel, nicăieri nu se scriu cursuri de tehnologie. Peste tot în lume se ştie şi se afirmă : tehnologia se învaţă muncind. Noi îi ducem pe elevi şi stau degeaba la practică, dar le predăm tehnologia cu creta. În condiţiile în care — trebuie spus odată deschis şi acest adevăr ! — profesorii de tehnologie la liceele industriale sînt aproape toţi ingineri slabi, care nu fac faţă în industrie. Se mulţumesc să ciştire mai puţin, dar se bucură că scapă de problemele industriei. Aceasta e situaţia reală.

DORIN GHERGHINESCU

VASILE TOMESCU

(Urmare din pagina 9)

creat de Marin Constantin, de o tulburătoare simplitate, şi ajung pînă la magistralele oratorii, sonate, Triplul concert pentru vioară, violoncel, pian şi orchestră compuse de P. Constantinescu, la admirabilele creaţii simfonice, vocal-simfonice sau camerale semnate de S. Drăgoi, D. Cuclin, Z. Vancea, M. Negrea, P. Bentoiu, D. Popovici, V. Munteanu. Primul dintre oratoriile amintite ale lui P. Constantinescu, pe care am avut fericirea să-l prefaţez în partitura tipărită de celebra editură Bärenreiter din Kassel, pe discul Electrecord precum şi pe discul editat de Casa Déesse din Paris, lucrare interpretată la noi ca şi în multe centre de peste hotare, situează pe autor pe linia marilor creatori ai genului începînd cu J. S. Bach. „Există compozitori contemporani — scria un ziar din Dresda la 6 ianuarie anul acesta — care niciodată nu au fost la modă şi care tocmai de aceea sînt posesorii prezentului nostru", ilustrînd în acest sens cu numele lui Fr. Martin, A. Honegger şi P. Constantinescu. Iar „Sächsisches Tageblatt" însemna la aceeaşi dată despre audiţia oratoriului compozitorului român : „Oratoriul de Bach este magnific şi asigură reţete. dar, pe lîngă el, în universul sunetelor există în actualitatea imediată o operă care acum ni s-a relevat la Dresda".

— De cînd se poate vorbi, la noi, despre şcoli de muzică bizantină ?

— Şcolile de muzică bizantină au înflorit pe pămîntul nostru începînd cu activitatea desfăşurată de Filotei, activ la curtea lui Mircea cel Bătrîn, pentru a dobîndi o largă recunoaştere peste hotare în epoca lui Ştefan cel Mare şi o nouă strălucire în epoca brîncovenească. Nenumărate manuscrise şi tipărituri româneşti aflate la noi şi în centre de cultură ale lumii atestă aportul original la crearea şi teoretizarea acestei muzici, continuat de autori ca A. Pann, G. Musicescu, D. Gh. Kiriac, G. Cucu. Muzicologi ai epocii moderne şi contemporane ca I. D. Petrescu, Gr. Panţiru, Gh. Ciobanu, T. Moisescu, M. Ionescu, S. B. Bucur, V. Giuleanu, A. Şirli, H. Petrescu, împreună cu autori de peste hotare ca J. Raasted, D. Stefanović, A. E. Pennington sau D. Conomos, relevă cu autoritate identitatea aportului românesc în cultura muzicală bizantină. Pe planul compoziţiei, interpretării şi gîndirii teoretice sînt fructificate în organică relaţie cu elementele folclorului românesc particularităţile modale de străveche obîrşie şi rezonanţă, generozitatea inspiraţiei melodice, subtile procedee de înveşmîntare eterofonică, polifonică şi timbrală.

— Rămîne — ne-am îngăduit să vă completăm — ca pasionanta activitate de pe acest tărîm să fie cuprinsă şi în sistemul de valorificare a patrimoniului cultural naţional.

— Exact !

— Dar cum ?

— Prin sincronizarea cercetării cu tipărirea şi înregistrarea pe disc, astfel încît să oferim ştiinţei româneşti şi universale un **Corpus** integral al acestei muzici, al cărui etos participă la definirea muzicalităţii româneşti. Consider că avem dreptul şi datoria să organizăm chiar un festival naţional al muzicii vechi de pe teritoriul patriei noastre.

— Cum vă argumentaţi propunerea ?

— Avem în ţară multe formaţii de muzică veche în măsură să valorifice monumente ale acestei creaţii aparţinînd diferitelor straturi de culturi (muzică bizantină şi orientală, muzică gregoriană, muzică a autorilor autohtoni din perioada clasică). Implicit, s-ar valorifica şi activitatea acestor formaţii, nu o dată mai mult decît meritorie.

— Apropo de arta bizantină, spuneţi-ne, vă rugăm, aţi citit interviul nostru cu poetul Ioan Alexandru, din penultimul număr al „Flacării" ? Interlocutorul nostru vorbeşte despre un „model bizantin" care s-a imprimat adînc în spiritualitatea românească, jucînd un rol decisiv în constituirea ei.

— Ideea unui „model bizantin", afirmată de Ioan Alexandru nu numai în interviul pe care l-aţi publicat, dar şi în opera însăşi a acestui mare poet contemporan, exprimă tocmai esenţa prezenţei româneşti în cultura bizantină, care nu reproduce, ci creează, demonstrînd permanenţa şi rodnicia sursei. Este exact ceea ce ne confirmă şi domeniul muzicii noastre, care încorporează dealtfel tot atît de structural elemente ale culturii antice de sinteză traco-getă, elenistică şi latină.

— Dv., stimate Vasile Tomescu, sînteţi şi autorul monografiei „Musica Daco-Romana". Tomul I al acestei impunătoare lucrări a apărut, dacă nu ne înşelăm, la Editura Muzicală, acum vreo doi ani, fiind consacrat evocării artei sunetelor în cadrul vieţii spirituale a epocii vechi de pe teritoriul patriei noastre, aspectelor artei vocale şi coregrafice. Ne stă pe limbă o întrebare de profan! : cum cîntau strămoşii noştri, cum suna glasul lor ? Nu, nu ne răspundeţi acum, păstraţi răspunsul pentru mai tîrziu, după ce veţi mai meditat asupra lui. Acum spuneţi-ne doar, vă rugăm, ce va cuprinde tomul al doilea şi în ce stadiu se află el.

— Cel de al doilea volum al lucrării la care vă referiţi îşi propune să documenteze prezenţa artei instrumentale, participarea muzicii la activitatea teatrală, perpetuarea unor valori ale culturii antice în folclorul românesc şi a unor teme ale istoriei daco-romane în creaţia muzicală românească şi universală. Lucrarea urmează să vadă lumina tiparului în cursul anului curent, prin strădania aceleiaşi harnice întreprinderi poligrafice din Braşov.

— Care sînt premisele şi obiectivele cele mai importante pe care le implică cercetarea muzicii noastre în epoca veche ?

— Cercetarea muzicologică românească — cea de ieri ca şi cea de azi — a fost şi este conştientă de marele interes pe care îl suscită trecutul muzicii naţionale, din punctul de vedere al istoriei patriei ca şi din perspectiva participării noastre la cercetarea muzicologică fundamentală pe plan mondial. Abordarea într-un sistem cuprinzător a problemelor legate de cultura muzicală a strămoşilor n-a devenit însă posibilă decît în etapa actuală, cînd istoriografia, arheologia, lingvistica, etnografia, folcloristica muzicală au obţinut rezultate notabile în studiul surselor vechii civilizaţii autohtone. Mă refer, de pildă, la vestigiile civilizaţiei geto-dace descoperite în apropierea davei (oppidum) de la Popeşti pe Argeş, presupusa Argedava Este vorba de cupe delliene de factură getă revelatoare pentru importanţa acordată dansului în cadrul unui sincretism cultural local. O descoperire ca aceasta ne ajută să înţelegem mai bine de ce istorici şi geografi ai antichităţii îi socoteau pe legendarul Zamolxis alături de Orpheu şi Museu, celelalte două personaje mitice ale Traciei care simbolizează muzica. Ideea sincretismului artistic legat de Zamolxis este atît de puternic reliefată în istoriografia antichităţii încît Lexiconul lui Hesychius din Alexandria o sintetizează prin următoarea glossă : „Zamoixis — Cronos (Saturn), zeul timpului, tatăl lui Zeus însuşi ; dans, pantomimă ; cîntec, cîntec magic, religios, cîntec de luptă".

— Am vrea să retractăm întrebarea noastră de adineaori. De fapt, s-o reformulăm. Deci n-o să vă mai întrebăm cum cîntau strămoşii, fiindcă sunetul de demult, e limpede, n-a putut fi păstrat pentru o ureche care nu s-a ivit în timp. (Deşi, observa cineva, ceva din ei ar mai rămîne, se pare, imprimat în cuvînt, o materie care în unele momente ale creaţiei ei ar semăna cu glasul uman, ca şi lutul... Dar asta e o altă poveste.) O să vă întrebăm aşadar, direct şi simplu, de cînd putem vorbi despre documente elocvente pentru afirmarea culturii muzicale în spaţiul civilizaţiei sud-est europene şi autohtone. De cînd ?

— Ne putem referi, de exemplu, la dovezi materiale în legătură cu prezenţa

● Constelația lirei ●

Pămînt românesc

Pămîntul țării mele din mine nu se mută,
Cît timp prin mine seve coboară-n rădăcini,
Iar cerul din semințe nu-i patrie durută,
Cînd pulsul ei lăuntric ne-nclnge cu lumini.

Țărina sfîșiindu-ne strigă și ne poartă,
Atîta timp cît sîntem cutremurați de ea,
Și trupul doar acelor e ca o mare moartă,
Ce nu și-o știu de inimi cu mina-apropia.

Pămîntul țării-nseamnă iubire și durere,
Lumină risipită din unu-n celălalt,
Cînd cerul lui de datini și tulnice ne cere
Să îl cioplim fierbinte cu singele-n bazalt.

Țărina limpezită de propria-i văpaie
În andezit răsună pe cumpeni de cuvînt,
Cînd fiii lui Zamolxe încing o horă-n ploaie,
Iar dansul lor miroase a grîne și-a pămînt.

Țărina ce-aș dori-o adînc rostogolită
Pe axa de lumină a măduvei de zi,
Îmi consfințește trupul cu-acea nedezmințită
Putere de-a învinge și alta de-a trăi.

Pămîntul e-nvierea lăuntrică prin care
În lume nu se poate stingaci să te răsfiri,
Cînd răstignit e graiul pe sacrele altare
De ierburi de mireasă și clopote de mîri.

Țărina ce rostește culorile spre simburi
Și-n care pling mioare pe gurile de ral,
Mereu ne amintește c-aici nu sîntem singuri,
Că mai arăm o glie, că mai vorbim un grai.

Pămîntul ce rămîne și care-n veci nu pleacă,
Pămîntul care-n inimi de mii de ani ne-a fost,
Sub viscolite vetre de patimi nu se-aplacă,
Cît timp această țară ne știe pe de rost !...

LUCA ONUL

Surori

Sălcii, sălcii curate
aiduma cerului de lună,
bezmetice-n mine-s vărsate
visele ca potire de hună.

O, surorile mele de mas
în vrăjmaș ceas de culme
snatornice-n cunune ați rămas
din umbre cum să mă adune ?

De la primul la ultimul cuvînt
pierdut doar vei m-ați plîns
mi-ați mîngîiat grumazul de minz
fecioare, fecioare în apă de rîndi.

SANDU STELIAN

Căi de comunicație

S-a ținut nefrînt dialog
cu înaltul înaltului
prin antenele spicului de grîu.

Prin turnurile și zidurile cetății
s-a comunicat mereu împrejurimilor
și mai departe
și s-a respectat dreptul de-a fi —
aici și așa !

Prin cei cărora nu le-a fost teamă
să piece de-acasă
și nu au uitat să se-ntoarcă,
nici rușine să vină-napoi,
am vorbit lumii despre
„mult în puțin și bun !".
Ce n-am putut învăța noi niciodată :
limba agresivității.

Prin țevile de tun
se comunică numai cu moartea —

și noi sîntem Nemuritori !

GHEORGHE DINICA

Cine ? Ce ?

Poate-a venit o burniță de lănci
dezmeticită din străbuni ?
Poate-i potop cîmpia — un potop
de ochi loviți de văzul meu de-acum ?
Poate-a venit o ploaie de riduri
călătoare —
un chip nomad, ca un reflex de soare...

Cine-a căzut temeinic pe-acest șes —
atît de greu, încît
eu nu-l mai pot cuprinde,
și parcă-aș sta-nlăuntrul lui
ca într-o sarcină fierbinte ?
Dar a erupt o mare ?
Dar m-a-nșfăcat un flux ?
Dar mă iubesc părinții
și mă rețin în puls ?
Dar e o noapte-n urmă
și-o alta înainte ?
Ce ris năprasnic a trecut pe-aici
de mi-a-nnegrit avutul din cuvinte ?

IONEL DINCĂ

Calul neînșeuat

Într-adevăr
calul neînșeuat
este cel mai frumos Om din Univers.
Calul neînșeuat
fără ochelari
de cal
fără hamuri
zăbală
și hățuri.

Calul neînșeuat
este cel mai frumos Om din Univers.
Calul neînșeuat
care nu cunoaște biciul
stăpînul.

Acest cal superb
este păcatul meu iertat
conștiința mea curată.

PETRU DAN LAZAR

Despre dragoste

Despre dragoste nu poți să spui
Decît că în grădină erau mulți portocali și
Gardurile își scoteau mirate pălăria
Încărcată cu păsări
În fața rochiei tale mov
Copacii strigau : „mamă, mamă !"
Nisipul cu ochii cenușii te urmărea
Bănuitor,
În plimbarea de singurătate,
Sprijinită de rid
Murmurai cuvinte (de dragoste ?),
Petele de pe zid păreau impresionante,
Micile vietăți din aer
Îți scuturau corpurile astrale
Și fugeau mai departe
Erai atît de singură încît lesne se putea
crede
Că ești o statuie părăsită,
Cu degetele zgîriind chipul de aur
Al înserării,
Făcînd semne în zadar
Veșnicului peregrin
Să vină o dată,
Să îți îndrepte o șuviță de păr de pe frunte.

SILVIA CHIȚIMIA

● acțiunea „șușa" ●

Spectacol de pierdut timpul

Am pierdut încă una din serile vieții noastre. De data aceasta în interes de serviciu. Contra sumei de 20 de lei am obținut un bilet „în picioare" la spectacolul „Melodii litoral 82", aranjat de faimosul impresar, regizor, cîntăreț, actor de estradă, Giony Dimitriu. Cine este de fapt Giony Dimitriu ? Un om de plan secund al muzicii ușoare românești, un om de turneu, perseverent în organizări de spectacole de prost gust, specialist în „rețete" mai mult sau mai puțin „dietetice" pentru casele de bani.

Rar ni s-a întîmplat să înregistrăm atîtea platitudini, atîtea „subtile" vulgarități în două ore și cîteva minute de ritm, muzică, oarecare umor de bulevard și foarte, foarte puțină fantezie. Am trăit într-un aer continuu de improvizație profesionistă, abil mascată, într-o atmosferă de obligație îndeplinită funcționărește, cu indiferență și uneori chiar cu insolență.

Mai întîi a apărut o cîntăreață absentă de pe afiș : Cornelia Șarpe, pe care Giony Dimitriu, joly-jocker-ul spectacolului, ne-a prezentat-o ca pe o debutantă de „real talent". Drapată într-o rochie gri, blondă și bronzată, subțire și dezinvoltă, Cornelia Șarpe a lăsat impresia că vine de la un local de mina a doua : a cîntat mai ales fals și strident și s-a strecurat printre violențele orchestrei cu teama de a nu fi călcată de un Rolls Royce defect.

Cornel Constantiniu ne-a amintit încă o dată că se află în căutarea propriului său glas și că suferă de trabeită. E bizar cum unii cîntăreți de muzică ușoară nu-și găsesc, în sfîrșit, după atîția ani de carieră, un stil prin care se pot exprima cel mai firesc și inteligent, nu chinuit, cu disperare și chiar cu angoasă. Surprinzătoare deprofesionalizare pentru un absolvent de institut de teatru ! Cîntărețul ar trebui să facă o pauză vocală mai lungă, să se judece pe sine cu mai mult spirit critic, să-și reconsidere repertoriul, să rămînă la cîntecele pline de lirism și de tandrețe care l-au lansat și să renunțe la arcele de vedetă de estradă. El poate fi mai mult decît atît.

La un moment dat a explodat în scenă Maria Nagy, o interpretă care, în ultimul timp, mizează pe un succes, după părerea noastră, ambiguu, Maria Nagy se vrea o cîntăreață-saltimbanc, plonjează prin scenă în toate pozițiile și ritmurile, dizgrațios și uneori chiar vulgar, se îmbracă fără gust și urlă agresiv, se ambiționează, adesea, nu să cînte, ci să spargă timpane. Cîtă deosebire între această Maria Nagy și cea care, cîndva, în Cenaclul Flacăra, făcea dovada unor indiscutabile calități, aplaudate de publicul care, și azi, așteaptă reintoarcerea artistei la talentul — real — care a lansat-o !

În această numărătoare inversă de interpreți în recitaluri banale, singurul cîntăreț demn de reținut și de aplaudat, cu stil și inteligență, a fost Mihai Constantinescu, firesc, cald, improvizînd cu umor un dialog surizător cu spectatorii, asaltat de copiii din sală, cîntînd pentru teată copilăria noastră, cu o undă limpede de poezie și de sinceritate, salvînd într-un fel concertul de la un eșec lamentabil. Cînd Mihai Constantinescu va reuși să-și cultive mai atent înclinațiile spre poezie, poetizînd fără locuri comune și sub dicteu automat, va deveni, desigur, o voce cu un timbru de mare puritate în muzica noastră ușoară.

Marina Voica a cîntat cu antren, cu vervă, bine distilată, cu oarecare strălucire, mișcîndu-se discret și cu bun simț, cîteva melodii cunoscute și răsuflate. Oricum, Marina Voica nu-și trădează spectatorii, nu-i minte, nu-i amînă. Pentru ea, fiecare concert reprezintă o revelație și o solicită ca o premieră.

Dar, pînă la urmă, ce a vrut să spună acest concert ? Ce a vrut să spună acest spectacol organizat sub egida A.R.I.A. de către Giony Dimitriu, cupletist banal, stereotip și calp, cu antren de restaurant ? Se pare că nimic. Spectacolul urmărit de noi a fost, clar, un spectacol de „rețetă". N-am rîs, nu ne-am distrat, rareori am trăit momente de artă fragilă și ușoară. Am părăsit concertul dezamăgiți, obosiți și înșelați. Pentru că, printre altele, reprezentația a plutit în derivă pe valurile tulburi ale unei orchestre dezordonate și stridente numită Litoral, cu stațiile de amplificare scîrțîind ca toate ușile rămase neunse de pe pămînt ! Formația nu s-a părut o tristă improvizație, acoperind mereu interpreții, neinspirată și nesigură în orchestrație, în acompaniament, rudimentară în exprimare, fără finețe, fără nuanțe.

Astfel de spectacole pot fi considerate, fără remușcări, spectacole de pierdut timpul ! Or, asemenea spectacole, slavă Domnului, ne putem organiza și singuri, fără talentul de detector de banalități al lui Giony Dimitriu.

ADRIAN DOHOTARU

---

fluierului cu 39 500 de ani în urmă în viața locuitorilor de pe cursul mijlociu al Dunării, iar în zona munților Carpați în perioada paleoliticului superior, ceea ce sugerează o vechime de aproximativ 10 000 de ani. În primul caz este vorba de un fluier din os de urs, datat prin metoda radiocarbonului (C 14), iar al doilea caz de un tub din corn de cerb sau ren, considerat ca aparținînd unei faze superioare a magdalenianului, avînd o perforație longitudinală și patru orificii laterale corespunzînd tipului de fluier ce va fi perfecționat în epocile următoare. De asemenea, aparțin stratului de cultură arhaică figurile umane în mișcare, pictate sau modelate pe vase, denumite „suporturi-horee", caracteristice civilizației care a înflorit în perioada neolitică, la confluența dintre cel de al IV-lea și al III-lea mileniu, în nordul Moldovei. Statuete din teracotă aparținînd culturii Gîrla Mare, datînd din epoca bronzului — secolele XV—XIII — au aceeași semnificație ; una dintre ele, descoperită la Ostrovul Mare, jud. Mehedinți, reprezintă o dansatoare care ilustrează practica cultului zeiței-mamă, înlocuit prin heliolatrie în aceeași epocă a bronzului. Notez că ecouri ale cultului soarelui se păstrează vii în balade ca „Soarele și luna" sau „Iese muma mirelui" — cîntec de nuntă din Făgăraș culeș și interpretat de nemuritoarea Maria Tănase.

— Deci la întrebarea : cum cîntau strămoșii, ce înseamnă cîntecul nostru arhaic ? — ne rămîne deschis, pentru răspuns, acest drum : supraviețuiește cîntecul nostru folcloric, care, precum s-a spus, este și proaspăt, dar și străvechi, arheologia lui confundîndu-se cu perpetua naștere, pînă la încîntarea sau deruta cercetătorului...

— Văd că vă oferiți singur răspunsuri.

— Dar cum pot fi definite — cum le definește muzicologul care sînteți — elementele specifice culturii noastre muzicale în epoca veche ? Și în ce măsură acestea își află ecouri în contemporaneitate ? (Deci în folclor, dar nu numai !...)

— Dacă fenomenul de poligeneză se manifestă în general prin forme de expresie relativ asemănătoare, conferind valorilor mitologiei, artei un anume caracter de universalitate pe planetă, modul în care se concretizează prin muzică spiritualitatea unei colectivități etnice distincte — asemenea triburilor geto-dace unite într-un stat care s-a afirmat în perimetrul carpato-pontico-danubian printr-o remarcabilă civilizație — acest mod nu poate fi decît original, caracteristic. Creatorul și interpretul anonim, a cărui vîrstă este egală cu cea a folclorului, este cîntărețul — poet și filosof — care-și face propriul portret liric în doine, expresie specifică a „spațiului mioritic", cum l-a definit Blaga, fir ilon al melodiei infinite, „deschise", pusă în apoteoză de George Enescu în „Preludiu la unison" și materializată de Brâncuși în „Coloana infinită". Departe de orice patetism exaltat, balada populară românească tranfigurează artistic, cu sobrietate, fapte extraordinare, teme de o măreție cosmică, printre care intervenția forțelor naturii în sensul dorit de om, așa cum întîlnim în „Miorița", „Mihu Copilu" sau „Ghiță Cătănuță". Nu trebuie însă să pierdem din vedere că realitățile folclorului așa cum sînt ele cunoscute de știința modernă nu păstrează decît o parte din trăsăturile artei vechi, inclusiv sub aspectul limbajului, mijloacelor de expresie. Aceasta se explică prin evoluția firească a spiritualității poporului, prin ansamblul influențelor și confluențelor la care participă. Astfel, în balada „Meșterul Manole" vedem astăzi, cum arăta Mircea Eliade, scenariul unui mit primordial care precede istoria sau, în termenii lui C. Brăiloiu, un reflex al vieții anterioare".

— Ca să încheiem această pasionantă incursiune în cîntecul nostru arhaic : cum se integrează muzica în dinamismul civilizației daco-romane ?

— Procesul de asimilare a valorilor culturale nu va înceta să se adîncească și, așa cum a existat o perioadă pre-traiană a sintezelor culturale-daco-romane, a existat și o perioadă post-aureliană în cursul căreia s-a afirmat spiritualitatea Daciei romanizate și a dacilor „liberi" din care s-a zămislit civilizația românească. Numeroase documente ne oferă informații despre cultura și obiceiurile romanilor stabiliți în Dacia și despre sincrezele spirituale care s-au săvîrșit aici. Vestigiile civilizației materiale — statuete, basoreliefuri, vase, inscripții, monede, instrumente muzicale autentice —, precum și opere istoriografice, scrieri muzicografice pe pergament și chiar notații muzicale ale antichității clasice fac posibilă reconstituirea sistemului de valori proprii artei sonore preluat și dus la desăvîrșire de poporul român.

— Încă una din preocupările care vă definesc activitatea se referă la raporturile muzicale ale popoarelor din țările latine. O probează teza dv. de doctorat la Sorbona, închinată relațiilor muzicale româno-franceze, lucrare distinsă cu premiul Academiei de arte frumoase de pe lîngă Institutul Franței, ca și istoria relațiilor muzicale româno-italiene, la care știm că lucrați în prezent. Dv. concretizați astfel, pe planul muzicii, un dialog care, pentru culturile noastre, este de veacuri un soliloeviu. De ce ați crezut oportun s-o faceți ?

— Pentru a concretiza pe firul istoriei ceea ce constituia inițial un sentiment, o simplă premisă anume că în multiplele contacte ale culturii noastre muzicale cu alte culturi, preeminente sînt relațiile cu cultura popoarelor neo-latine, determinate de afinități pe plan lingvistic, afectiv, general-spiritual.

— O întrebare adresată acum observatorului fenomenului muzical la zi : se discută despre — scuzați-ne pleonasmul ! — o „nouă avangardă" în muzica românească. Despre ce este vorba ?

— O „nouă avangardă" contrariază, într-adevăr, atît logica limbii, printr-un pleonasm factice, cît și istoria culturii muzicale ca atare. Cu adevărat nouă în muzică este opera care reflectă în modalități inedite omul ca „miez și coajă", cum ar zice G. Lukacs. Dacă între aceste două părți ale fructului pe care îl coace o primăvară artistică nu există un raport organic, profund, recolta nu ajunge pînă în toamna împlinirilor. Cum spuneam mai înainte, noul nu se consacră ca atare decît în perspectiva istorică și în acest sens cred, ca și colegul D. Popovici, că noi cu adevărat simțit permanențele muzicii noastre, fiindcă, apărute ca expresii de avangardă ale timpului respectiv, ele trăiesc continuu în viața spirituală românească : acestea sînt valorile de ieri consacrate astăzi și valorile de azi consacrate mîine.

— Nu credeți că în cronicile muzicale — ne adresăm acum redactorului șef al revistei „Muzica" — este prea multă sărbătoare ? De ce lipsesc articolele critice ascuțite, polemicile ? Nu există lucrări care să le merite ?

— Ați sesizat într-adevăr un aspect real al orientării revistei, ceea ce, evident, este, susceptibil de discuție. Sper însă că nu e vorba de „prea multă sărbătoare", ci de selectarea foarte exigentă a valorilor. Fără a subestima valoarea criticii ascuțite, a polemicii, cred că în sprijinul desăvîrșirii măestriei artistice este mai eficace relevarea modelelor, decît inventarierea tentativelor neizbutite, chiar dacă zgomotoase, pretențioase. Convin însă că trebuie să acordăm mai multă atenție dialogului aprins de opinii în dezbaterea operelor, a direcțiilor controversate.

— Spuneți-ne, vă rugăm, în încheiere, cîteva cuvinte despre tendințele muzicii românești de azi. Ce este pregnant în aceste tendințe, ce este bun ?...

— Cred că cele mai semnificative orientări actuale ale muzicii românești sînt ilustrate de creații care descoperă noi și noi valențe modale, ritmice, timbrale ale melosului național, lărgind aria unei expresivități distincte, în strîns raport cu gîndirea și sensibilitatea poporului nostru și cu experiența prestigioasă a lumii muzicale contemporane.

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

1 august

Am regăsit marea.

Seara, o aud chiar cu ferestrele închise. Îi recunosc balansul. Aici sînt și zeii și altarele de care am nevoie și mă gîndesc cît de simplă ar putea fi, în fond, filosofia.

2 august

De fapt, explicația emoției cu care regăsesc de fiecare dată marea ar trebui s-o caut, probabil, nu numai în amintirea ceasurilor petrecute pe plajă. În tinerețe, a fost o vreme cînd am trăit, într-o cameră sărăcăcioasă, ca o pasăre în colivie. Și ce poate face o pasăre în colivie? De obicei, păsările se adaptează sau mor. Van Gogh vorbește chiar de o pasăre care a înnebunit. Eu nici nu m-am adaptat, nici n-am murit, nici nu mi-am pierdut mințile. M-am apucat de citit. Mi-am umplut colivia de cărți. Și noapte de noapte, aproape toată adolescența mi-am petrecut-o citind la întîmplare, fără noimă și fără program. N-aveam nici discernămîntul să aleg, dacă aș fi vrut să aleg. Din întîmplare, cele mai multe erau cărți despre miturile antice, despre arta elină, despre filosofii greci. Dar Anatole France nu greșea foarte grav, poate, spunînd că o carte n-are importanță prin ceea ce conține, ci prin ceea ce pune în ea cel care o citește. Eu am pus în acele cărți nevoia mea de soare, de dragoste și de speranță. Cum aș putea face acum abstracție de ele?

Surid unei alte amintiri. Era iarnă, război încă, aveam șaisprezece ani, iubeam o fată, se sfîrșise vacanța de Crăciun și plecam, eu într-o direcție, ea în direcția opusă. Am stat în gară pînă la miezul nopții, lăsînd să treacă, fiecare, un tren. Era o gară rurală, mică și cam pustie. Apoi am luat amîndoi același tren, dar numai pînă la prima stație unde am coborît și am stat pînă dimineața. N-am reținut nici un detaliu de război din noaptea aceea, pur și simplu războiul nu mai exista, deși cu siguranță prin fața noastră treceau trenuri înghețate încărcate cu soldați și armament, dar clădirile gărilor erau pline numai de spaima că pînă la vacanța următoare nu ne vom revedea. Eram în afara altor amenințări. Dragostea exorciza toate primejdiile.

Cred că marea a făcut același lucru. M-a ajutat să-mi găsesc un loc între tandrețe și ceea ce vreau să refuz.

Poate că ar trebui să scriu aici ceva despre iluzie. Mai ales că sînt, probabil, singurul naiv de pe plajă aceasta care uită că melodia sirenelor, din povestea lui Ulise, e alta astăzi.

Urmărind valurile care vin și se sparg de țărm, descopăr ceva ilogic în legenda Afroditei. Cum să se nască o zeiță din spuma valurilor, adică din partea cea mai efemeră a mării? Din spuma valurilor ne puteam naște noi, dar o zeiță? Dacă s-a născut din mare, Afrodita a apărut într-o mare imobilă ca eternitatea.

Cum era marea azi dimineață în zori. Fără nici un rid pe fața ei bătrînă ca lumea.

Vara trecută, un vînzător de gogoși străbătea plaja și striga: „Plîngeți copii, obligați-le pe mamele voastre să vă cumpere gogoși calde!" Ca și atunci, mă gîndesc că există tot atîta adevăr într-un asemenea strigăt și în tăcerea luminoasă care strivește trupurile prăbușite pe nisip. Ca și atunci, îmi spun că, murind în fiecare clipă, frumusețea nu dispare totuși niciodată; și că pe o plajă caldă reușești uneori lucrul cel mai dificil, să stai perfect liniștit la jumătate de drum de amărăciunea de a ști că existența nu-ți e dată pentru totdeauna și de fericirea de a o avea totuși. Numai în asemenea clipe mi-a fost limpede de ce la Roma fiecărui nou papă i se repetă că nu va mai trăi douăzeci și cinci de ani.

Cît de ridicol e orice orgoliu aici. Cît de inutilă e modestia. Culcat pe nisip, îți repeți că singurul mod adevărat de a iubi viața este de a o iubi dureros. Răstignit între copilărie și moarte, fără s-o uiți pe cea dintîi și fără s-o accepți pe cea de a doua.

Oare eu sînt cel care visa altădată să ajungă la Polul Nord?

O femeie-fotograf trece din cînd în cînd de-a lungul plajei. Poartă pantaloni scurți, de un albastru tocit, iar de mîna stîngă îi atîrnă un colier de fotografii colorate. Merge cu ochii în pămînt și cu pas egal, ca și cum nu s-ar gîndi la nimic. Poate chiar nu se gîndește. La intervale regulate, duce un fluier la gură și scoate un fluierat strident. Nimeni nu-i dă atenție, dar ea nu se sinchisește de acest amănunt. Lasă impresia că nici măcar n-o interesează. Își continuă cursa, ca un robot, fără să schimbe nimic din ritualul ei.

În timpul acesta, marea se tolănește la țărm ca o pisică leneșă în ochii căreia sticlește uneori o lumină perfidă.

Marea, nisipul, cerul, sînt aceleași din totdeauna. Cînd muzică și rugăciune, cînd altceva, de o nepăsare ironică. Dar noi? Cineva îmi povestea despre o fată care, trăind undeva în apropierea mării, ținea într-o sticlă apă de mare. „Marea mea", zicea fata. Și de fiecare dată cînd pleca cu barca împreună cu tatăl ei, lua sticla să schimbe apa. „Tată, îi zicea fata, dacă va face valuri, marea mea o să spargă sticla". „Tu nu vezi, o liniștea tatăl, că marea ta e o mare-copil? Încă nu știe cum se fac valurile". Din păcate, vine totdeauna o vreme cînd nu mai putem zice „marea mea". Și cînd rămînem singuri, fără zei și fără legende, pe țărmul mărilor. Pe plajă, e un amestec ciudat de mondenitate și rumoare gureșă. Afrodita? Ulise? Cine are timp de ei? Trebuie să fim atenți la ce se întîmplă pe uscat, nu-i așa? Poate că vecinul tocmai spune ceva important și mai ales util. La urma urmei, grecii cu ale lor, secolul XX cu ale sale.

Cîndva, am zis, mi se pare, că mi-ar fi plăcut să trăiesc în secolul lui Cervantes. Era o copilărie. Nici prostia, nici răutatea nu sînt în funcție de secole. Te lovești de ele, în funcție de împrejurări și de noroc. Și apoi, cei mai mulți s-au plictisit acum să rîdă de Don Quijote. Nu-l mai dau atenție nici măcar prin ris. Îl lasă să se bată fără martori cu morile de vînt.

Da, lumea a evoluat.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Profesorul Ioan Cantacuzino

Insist cu scrisorile primite de Ion Simionescu — chiar cu riscul de a putea părea monoton — de la cărturari și oameni de știință, de la dascăli eminenți și istorici, de la scriitori și de la pictori, cum s-a văzut și pînă acum în succintele mele evocări, toți cu merite unanim recunoscute și toți — fără nici o excepție — înrudiți în spirit și în năzuințe, într-un aceeași dragoste de om, de dreptate și de fericire și bună rînduială obștească. Și între ele sînt cîteva de la savantul Ioan Cantacuzino, medicul și biologul de renume mondial, pe care l-am cunoscut foarte bine, pe care de nenumărate ori am fost tentat să-l pomenesc și am ezitat întotdeauna, fiindcă mi-am dat seama că vorbele nu mă pot ajuta după gustul meu, să-l cuprind personalitatea și să-l încheg portretul sufletesc și mintal, atît de luminos și de liniar, atît de grandios și de exemplar în toate componentele lui, — rarisim și derutant parcă hărăzite unui singur semen de-al nostru.

Lumea de azi nu-l mai știe așa cum a fost. Și încep deocamdată să-l înfățișez biografic cît mai pe scurt cu putință.

S-a născut la 25 noiembrie 1863, ca fiu al juristului Ion Cantacuzino — fost ministru în timpul domniei lui Cuza Vodă — și al Mariei Mavros, fiica generalului Nicolae Mavros, devenit aghiotant al generalului Kiseleff, însărcinat de acesta cu organizarea carantinelor din epocă și care a lăsat Muzeului de antichități din București, prin testament olograf, bogata sa colecție.

În casa lor, din Călinești Prahovei, s-a semnat Regulamentul Organic.

Profesorul Ioan Cantacuzino rămîne orfan de tată la patru ani și toată educația și formarea lui s-a datorat mamei sale, a cărei amintire o păstra cu duioșie și evlavie.

La 16 ani, adică în 1879, este trimis la Paris, unde absolvă liceul „Louis le Grand", avînd colegi, între alții, pe Romain Rolland, pe Joseph Bédier, pe André Suarèz și pe Victor Bérard.

După ce își ia licența la Sorbona în filozofie și mai apoi în științele naturale, începe medicina și dobîndește titlul de doctor în 1894. În același an se reîntoarce în țară și este numit profesor suplinitor de morfologie animală la Facultatea de științe din Iași, de unde, doi ani mai tîrziu, va demisiona, ca să plece din nou la studii în Franța, lucrînd la Institutul Pasteur timp de cinci ani, ca asistent în laboratorul lui Mecinicov.

În toamna lui 1901 revine la București și este titularizat șeful catedrei — atunci înființată — de medicină experimentală. Și de aici încolo se dedică cu o putere de muncă uluitoare, activității și creației lui științifice, ratificată pe plan mondial. În 1905 fondează „Revista științelor medicale", iar în 1907 devine codirector cu C. Stere al „Vieții Românești". Numit director general al Serviciului Sanitar, înființează sanatoriile de la Bisericani, Birnova, Nifon, Cărbunești și Filaret și pune bazele celor dintîi laboratoare de bacteriologie și de igienă de la Craiova, Galați, Constanța, Iași și Sulina.

Combate holera în campania din 1913 și între 1914—1915 prepară serul antidifteric. În aceeași perioadă pleacă la Paris și alături de Nicolae Filipescu, Take Ionescu și Vasile Lucaci activează în cadrul Acțiunii Naționale; în 1917, la Iași, în plină restriște, conduce Directoratul Sănătății Publice, civile și militare, combătînd epidemiile de holeră, tifos exantematic și febră recurentă, iar la 1 mai, împreună cu doctorul N. Lupu, Gr. Trancu-Iași, George Diamandi și Grigore Iunian, întemeiază Partidul Muncii.

După pacea de la București, la 16 iunie 1918, pleacă la Paris, unde împreună cu Vasile Lucaci, Nicolae Titulescu, generalul Averescu, Elena Văcărescu, neurologul Gh. Marinescu și Octavian Goga, alcătuiesc „Comitetul Național" pentru apărarea intereselor țării.

În 1920 este ministru în cabinetul lui Vaida-Voievod și semnează ca prim delegat Tratatul de la Trianon, care statornicea alipirea provinciilor românești stăpînite de Imperiul austro-ungar. Din delegația noastră mai făceau parte Al. Vaida-Voievod, Nicolae Titulescu, D. Ghika, Al. Lepădatu, Nicolae Cantacuzino, Const. Antoniade, Mihai Ciucă, Gh. Răutu, I. Neculcea, T. Dumitrescu și Caius Brediceanu.

Voi continua în Flacăra viitoare.

I. KALUSTIAN

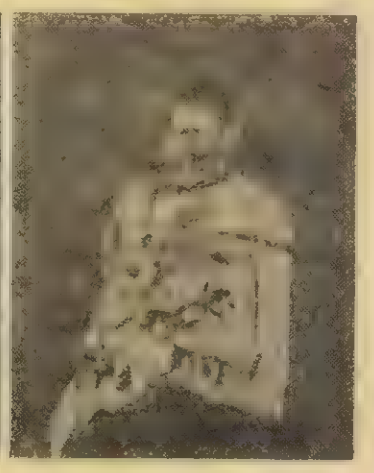

Desene pe asfalt

Dresda, Madonne, Saskii (1)

...Nici Dresda se credea că nu va mai exista pe hărțile lumii după nimicirea ei la 13 februar 1945. Deși nu avea mare însemnătate strategică, nu avea fabrici de avioane ori de armament, deși nu găzduia trupe ce trebuiau anihilate înainte de a se integra frontului, totuși Dresda a devenit — cu arme clasice — un antrenament pentru Hiroshima. Aviația americană și-a asumat bravura sportivă de a șterge din istorie în numai cîteva ore un oraș milenar adăpostind o mare zestre universală de opere de artă. Numărul bombelor n-a putut fi calculat. Martori oculari ai dezastrului spuneau că au văzut bombe ciocnindu-se în aer înainte de a mușca turlele de aur ori de a fractura podurile de fontă de peste Elba. Pămîntul a fost perforat cu orbite colosale, repede umplute cu structurile dezmembrate ale unor biserici ori palate cărora, ascunse în adînc, nici ruinele nu li se mai văd.

Reconstrucția n-a fost posibilă. S-au conservat cîteva vechi capodopere distruse numai pe jumătate (Zwinger-ul, din fericire, Opera, Primăria) și în jurul lor a fost concepută, rapid, o nouă Dresdă, cu palate de inspirație răsăriteană, cu amplă zidire, dar străină de spiritul orașului asasinat. Ceea ce cu migală s-a făptuit într-un mileniu era greu să fie înlocuit în numai cîțiva ani, dar oamenii au nevoie de case în care să poată dormi, de cinematografe și brutării, și e greu să le amendezi graba. Acolo unde a fost posibil, bijuteriile clasice au primit proporțiile originare și chipul pierdut.

Totuși Dresda din memorialele de călătorie de pînă în 1945 nu va mai exista niciodată. Tremurăm pentru înclinarea turnului din Pisa, deplîngem lenta scufundare a Veneției, mai avem lacrimi pentru Pompei și Palmira, dar, nu știu cum se întîmplă, catastrofele petrecute mai aproape de noi ne tulbură mai puțin. Drama Dresdei (orașul declarat cu precauție deschis a fost totuși distrus la ordinele unui general zornăind de decorații) trebuie să ne pună în gardă: frumusețea nu se poate apăra singură.

Am impresia că sînt pe platoul de filmare al domnului Griffith și asist la dulgherirea decorurilor pentru un episod Dresda adăugat, post festum, secvențelor din „Intoleranțe". Elba e veridică așadar, cu catedrale numai pe jumătate ridicate (meșterii vor fi somați să le termine cît mai repede), zidurile sînt negre (vopsitorii le vor „colora cu bidineaua), lipsec arborii (decoratorii vor planta stejari și boababi) și totul va fi O.K.! Din păcate, filmul e viu și nimic nu poate fi trucat atunci cînd reface biografia Dresdei.

Pe viitor, turiștilor străini veniți la Dresda ar trebui să li se arate în prealabil tablourile (ori baremi reproduceri fidele) lui Canaletto. Același Canaletto care vedea mai exact și mai sigur decît orice aparat de filmat ori de fotografiat japonez ne-a lăsat un gaid al Dresdei (avem și o Veneție a lui) de mare utilitate pentru restauratori. Arta salvată de artă! Numai după ce ai răbdare să descifrezi un minuțios Canaletto poți spune că știi cîte ceva despre Dresda eternă.

Dar Dresda a fost „redusă" chiar pe vremea cînd era teafără, la Zwinger, și Zwinger-ul a putut fi salvat. Operele de artă au plecat în diaspora, iar ansamblului de clădiri i s-a redat ulterior anatomia pierdută. Mai sînt în Dresda și alte bogate muzee (Albertinum-ul, de pildă, unde am văzut tezaurul regilor saxoni, portretul unui August cel Mare, saxon, producător a 365 de copii, dar și Toulouse-Lautrec, Degas, Corot, Maiol, Rodin — un „sărut" — dar și un... simbure de cireașă pe care sînt sculptate chinezii 82 de figuri omenești, dar și pictură clasică germană și, surpriză, o piatră de mormînt de la Adamclisi!), totuși Zwinger-ul e punctul cel mai fierbinte de atracție.

Zwinger-ul (turn întărit, bastion, traduce cineva; curtea dintre ziduri, traduce altcineva) e un complex muzeal desenat inițial de arhitectul Daniel Oöppelmann, în secolul al XVIII-lea și e una dintre cele mai grandioase realizări baroce europene. Sînt peste patru secole de cînd e un regat al capodoperelor, dar numai în veacul trecut Gottfried Semper 1-a dat rost muzeal dărîmînd plafoane și pereți, propunînd noi scări de acces și asigurînd o iluminare a sălilor care convine și azi.

O baie a „Nimfelor" în spațiul „dintre ziduri" nu desăvîrșește sub privirile noastre: grațioasele ori opulentele nimfe cu piatra oxidată de acel fum al exploziilor de neînlăturat sînt așezate în nișe sau mărginesc un bazin secat, vegheate de satiri înclemenți cu bărbi pofticioase, albite de ger. Injecțiile cu mortar, adaosurile de marmură, corectarea fizionomiilor mutilate nu fac din nimfe făpturi ispititoare. Războiul le-a răpit nu doar albul ce le făcea să pară transparente, îmbăiate mai mult de o muzicală irealitate decît de apa țîșnită printre stînci și ogive de serai oriental, ci chiar tinerețea. Sînt nimfe bătrîne, cu păr încenușat și cu podoabe impudic expuse, păstrate în slujba Zwingerului spre a aminti o veche slavă și spre a dovedi friabilitatea frumuseților.

Cînd ajungi într-un muzeu ca acesta vrei să vezi totul, înfrîi excesiv în sălile prime mai puțin „importante", apoi obosești și nu urmezi circuitul clasic, reîntorcîndu-te în sectoare deja cercetate, și, ajuns în altarele Adorației, te trezești buimăcit de spectacolele ce ți s-au oferit pînă atunci, parcă abrutizat de prea-plin, umilit și învins. Apoi, cuprins de panică la gîndul că va trebui să pleci, că mîine nu mai poți reveni în fața pereților acum atît de aproape de privirile tale înfometate, că poate e ultima șansă a unei vieți de a-i integra lumii tale de impresii, înțelegi zădărnicia gestului, nu, un muzeu nu se poate vedea într-o zi, poți trece prin el, te poți împroprietări cu dreptul de a spune că l-ai străbătut așa cum traversezi o grădină. Ideal ar fi să-ți alegi vînatul preferat, să ignori săli întregi, să contemoli doar acele pînze pe care le crezi ieșite din logica democrației capodoperelor. Dar astfel nu faci decît să reconfirmi sau să infirmi părerea altora, gustul altora. Poate că o pictură anonimă, expusă într-un loc puțin avantajos, undeva între mașinăriile de climatizare, o pictură de nimeni pomenită și nereprodusă în albume să te impresioneze mai mult decît opera unui mare maestru. Fiindcă fiecare om aflat în fața unei opere de artă reprezintă nu doar o șansă a lui, de a se înnobila cu o fărîmă de înțelepciune, ci și pentru sublimul obiect expus asupra căruia el poate rosti observații absolut insolite, adevăruri cuceritoare. Oamenii văd nu doar cu ochii lor și cu instrucția lor intelectuală, cu nervii și sensibilitățile lor — toate unicat universal —, cu bucuriile și disperările lor, oamenii văd cu viața.

Zarafui din mine s-a rezervat pentru monedele mari, sunătoare, și astfel nu pot să-mi amintesc sutele de tablouri pe care le-am fotografiat, pe lîngă care am trecut după o iubire de un minut (aud ticăloși care nu spun: am văzut Luvrul sau Voronețul ci am făcut (!) Luvrul și mănăstirile). Și am fost în preajma lui Tizian („Banul lui Iuda", „Portretul Doamnei în alb" — poate una dintre doamnele ce-i inveseleau ospețele cu Aretino), a lui Holbein Tînărul („Thomas Godsalve și fiul lui" în două portrete), Metsu („Autoportret") și Giorgione („Venus adormită").

Sînt aici pentru Rafael. „Madona sixtină..."

Mă așez pe o bancă alături de o grupă de ostași în permisie (ochi oblici, cizme văxuite, firesc, ca de paradă) și privesc Madonna uriașă (265 × 196 cm, după catalog) care-i obsedă, vă spune mai la vale pe cine...

GHEORGHE TOMOZEI

Directorul zice una, șefuleții fac ce vor

Ioana Lixăndroiu este muncitoare calificată în secția 22 mase plastice la Întreprinderea „Electronica" din București. Mai este și speră chiar să mai fie, adică să poată lucra liniștită și conștiincioasă cum a făcut de 7 ani, de cînd este încadrată aici. Fiindcă tocmai de-liniște n-a avut parte în ultima vreme. Așa a ajuns, în disperare de cauză, să se adreseze redacției. Ceea ce este ciudat e că sîntem rugați să intervenim pentru ca o dispoziție a directorului întreprinderii să fie respectată de un maistru și de un șef de secție. Ioana Lixăndroiu ne spunea că fiind bolnavă, a cerut să lucreze numai în schimburile unu și doi. Acest lucru i-a fost aprobat de directorul întreprinderii, Octavian Juncu. Dar după o vreme, cînd acesta era în concediu, șeful secției a zis că nu-i pasă de nici o aprobare, să vină ea bine-frumos în schimbul trei. Mai abitir decît lui, nu-i păsa de aprobarea dată de director nici maistrului Victor Torjescki. Acesta i-a spus că dacă nu-i convine să-și caute de lucru în altă parte. Tot e bolnavă și tot umblă ea pe la director după aprobări cu care nu era de acord Victor Torjescki. „Mă cheamă în fiecare zi să mă amenințe ca să zic singură că lucrez în schimbul trei, altfel îmi dă preaviz... Deși nu am lipsuri, — precizează scrisoarea muncitoarei —, nu întîrzii, nu am absențe nemotivate, îmi realizez norma ; deși în urmă cu trei ani am fost bolnavă de hepatită, după care m-am îmbolnăvit de TBC pulmonar, în prezent fiind sub supraveghere medicală".

Ei bine, tot ce ne-a scris Ioana Lixăndroiu este adevărat. Tovarășul director ne-a spus că nu la noi trebuia să se adreseze ci la dînsul ori la adjunctul dumisale. Dar tovarășul Octavian Juncu era în concediu cînd ea era amenințată zilnic cu datul afară dacă nu acceptă să lucreze în schimbul trei. Ce să caute ea la alți șefi, ne-a spus, cînd maistrul Victor Torjescki îi spunea că nu-l interesează aprobarea directorului ? Maistrul ne-a declarat, vineri 13 august, mai întîi așa : „lucrează trei schimburi ! Așa a cerut ea singură ! Chiar ieri a cerut ea să lucreze și în schimbul trei, așa a zis ea. Am vorbit cu ea, eu am vorbit cu ea și domnul Ionescu a vorbit cu ea ieri și ea a zis". Cînd a priceput că directorul nu prea se bucură de acest răspuns, bîlbîiala maistrului a fost desăvîrșită. Cu greu am înțeles că îl asigura pe director că se va face totuși așa cum a aprobat dînsul, că ei, Victor Torjescki, n-a nesocotit aprobarea, nu e de vină el, ci șeful secției, acel domn Ionescu pomenit mai înainte, al cărui nume întreg este Mihai Ionescu, în concediu medical pînă luna viitoare și despre care directorul ne spunea că, fiind bolnav, vine, la rugămintea lui, doar joia prin întreprindere.

Că niște șefișori sfidează cu o dezinvoltură greu de imaginat dispoziția clară și întemeiată pe omenie a directorului întreprinderii, este cît se poate de clar. Dar e la fel de clar și cum de își permit asemenea atitudini incredibile, de veritabilă brambureală, după bunul lor plac : incalificabila lor purtare nu l-a surprins, nu l-a deranjat, nu l-a intrigat pe tovarășul director. Tot ce a ținut dînsul să ne spună, ca reacție la purtarea acestor mici satrapi, a fost că femeia exagerează scriind la „Flacăra". Este adevărat că l-a chemat pe șeful serviciului personal, Ion Olteanu, cu listele de reorganizare a întreprinderii și l-a pus s-o taie de pe listă în fața noastră pe Ioana Lixăndroiu. Și drept este, de asemenea, că a ținut să ne spună că muncitoarea va fi lăsată în pace, nu va lucra în schimbul trei și nimeni chiar n-o va persecuta pentru că a scris revistei. Dar cine mai poate fi sigur deocamdată de asta ? Ea a fost tracasată îndeajuns **nu pentru a se fi adresat presei, dar chiar pentru a se fi adresat directorului ! ? !** Și mai putem fi convinși că omenia acestuia este valabilă oricînd și în secția în care Mihai Ionescu și Victor Torjescki fac absolut ce vor, sfidîndu-l chiar pe directorul pe care acest lucru nu-l supără ? Nici n-am ieșit din întreprindere și ne-am convins că în materie de omenie lucrurile se petrec la voia micilor șefi și în conformitate cu propria lor omenie. Discutînd despre altceva cu inginerul Radu Călărașu, șeful serviciului C.T.C., dînsul ne spunea, apropo de reorganizarea interioară a întreprinderii, că în cazul unei muncitoare bolnave de TBC n-a putut s-o treacă pe listă „că are doi copii — **și Ioana Lixăndroiu are doi copii** — n.n. — cum s-o trec pe listă în situația ei ? Noi nu sîntem oameni ? Ne poate pretinde cineva să fim neoameni ?" ...

Nu, nu poate pretinde nimeni așa, dar cei care sînt astfel fără să-l îndemne cineva, ci pentru că la atît îi duce capul și sufletul și propria lor omenie, acelora trebuie să le cerem să fie **oameni** ! Tovarășul director ne-a rugat, la sfîrșitul discuției despre Ioana Lixăndroiu, „numai atît, oricît de aspru veți scrie, să nu uitați că acei doi șefi sînt și ei specialiști în mase plastice și că au problemele lor de plan și de sănătate, amîndoi fiind bolnavi". Or, tocmai asta ar fi trebuit să-i facă mai oameni în purtarea lor !!! În purtarea lor cu oamenii, nu cu masele plastice. Fiindcă or fi ei specializați în a lucra cu masele plastice, dar aici e vorba de nepriceperea lor în a lucra cu oamenii. Să dăm, desigur, maselor plastice ce e al acestui cezar al secției respective, adică maselor plastice, dar să tratăm oamenii ca pe niște oameni. Mai ales cînd e vorba de muncitori cu care ne-am făcut mulți ani planul. Planul acela de producție la mase plastice datorită realizării căruia au fost nu o dată apreciați și răsplătiți șefii acestor muncitori care, de, ce să le faci, sînt și ei oameni, se mai pot îmbolnăvi muncind, acest privilegiu nu este rezervat șefilor după cum nu se cuvine să le rezervăm doar acestora dreapta compătimire. În fine, acea culme a cinismului dovedită — cum ne spunea Ioana Lixăndroiu — de „tovarășul Iliescu de la personal" care o îndemna pe muncitoarea suferindă să-și ascundă boala numai ca să scape cineva de ea, aici, unde a muncit pînă acum și unde s-a îmbolnăvit ; ei bine, acest mod de a trata oamenii ar merita un tratament. Chiar personal. Tot este vorba de serviciul care uzează și în titulatură de acest termen. Pentru că dincolo de acest cuvînt și de toate cuvintele, și de toate dosarele, este vorba de oameni și este nevoie de omenie !!! Chiar dacă trebuie pentru aceasta să-l apărăm pe un director foarte omenos, cum este Octavian Juncu, de propria lui blîndețe speculată de cei ce uită de omenie.

DORIN GHERGHINESCU ■

Care este adevărul ?

În urmă cu mai bine de șapte luni, redacția noastră expedia Direcției sanitare a județului Iași un memoriu prin care cinci cadre medii sanitare de la Policlinica nr. 1 sesizau un climat necorespunzător de muncă, urmare a nerespectării normelor de disciplină și etică profesională la serviciul de balneofizioterapie din unitatea medicală amintită. Faptele se datorau în cea mai mare parte modului defectuos în care medicul coordonator, dr. I. Furcoi, conducea serviciul, fiind pentru o parte din personal mumă, iar pentru cealaltă, ciumă. Mai erau menționate o serie de încadrări făcute anapoda, în temeiul unor relații și interese personale și foarte puțin spre cîștigul colectivității, precum și numeroase acte de indisciplină comise de surorile medicale Hasna Lucia și Hasna Maria, surori bune (adică rude bune), acte tolerate de medicul coordonator în virtutea unor motive mai mult sau mai puțin obscure, în orice caz, tolerate cu atîta consecvență, încît cele două surori surori medicale confundau cu din ce în ce mai mult zel serviciul de balneofizioterapie cu o mică moștenire personală.

Au trecut, așadar, șapte luni, timp în care ne pierdusem orice speranță privind sosirea vreunei vești cînd, surpriză: ne răspunde Direcția sanitară. O filă și jumătate cuprinzînd motivele întîrzierii (nu ne-au convins deloc) și măsurile luate, măsuri pe care le prezentăm mai jos :

„...S-a constatat că majoritatea aspectelor semnalate în scrisori se datorau atitudinii necorespunzătoare a doctorului I. Furcoi și a surorilor medicale Hasna Lucia și Hasna Maria. Ca urmare, dr. I. Furcoi a fost sancționat (...), iar Consiliul oamenilor muncii de la Direcția sanitară a dispus schimbarea locului de muncă în cadrul Dispensarului policlinic nr. 2. Sora medicală Hasna Lucia a fost sancționată (...) și a fost trecută cu loc de muncă în clinica a III-a chirurgicală. Totodată, a fost numit medic șef al serviciului de balneofizioterapie tov. medic primar Nuțescu Octavian, și a fost dirijată în locul tov. dr. Furcoi tovarășa dr. Ariton Alexandrina."

Eram hotărîți să publicăm aceste măsuri la rubrica „Flacăra la dispoziția dumneavoastră", cînd o a doua surpriză ne-a determinat să renunțăm și să le acordăm un spațiu mai amplu în această pagină.

Ce s-a întîmplat ?

La cîteva zile după răspunsul amintit au sosit la redacție cele cinci semnalări ale memoriului : Suzana Pîrlog, Maria Maftei, Marieta Furtună, Doina Munteanu și Maria Chiriac. Indignate și nedumerite. În vreme ce noi primiserăm un răspuns în care se menționa : „Concluziile anchetei și măsurile adoptate au fost incluse în referatul cu propuneri", ele, semnalările, primiseră cîte o dispoziție potrivit căreia erau mutate în alte locuri de muncă. În respectivele dispoziții, semnate de directoarea Direcției sanitare a județului, dr. Constanța Buluc, decizia se justifică din capul locului : „Avînd în vedere referatul serviciului plan-organizare a Direcției sanitare a județului Iași, prin care sînt prezentate concluziile „Studiului muncă" în cadrul compartimentului Balneo-Fizioterapie din Policlinica nr. 1 Iași, din care rezultă necesitatea redistribuirii a șase cadre medii și două infirmiere din acest compartiment în interesul asistenței medicale în alte locuri de muncă din Spitalul clinic județean Iași". Și urmează lista cadrelor medii redistribuite. În fruntea lor, cele cinci femei care au sesizat. În continuare, surorile Hasna și o ingrijitoare, Sandu Maria. Deci, un studiu temeinic, care îl impacă pe toți : și pe cei ce au sesizat neregulile și pe cei care le-au comis. Mărturisim că ajunși în acest punct n-am mai crezut nimic din bunele intenții privind analiza serioasă a celor sesizate și primite prin poștă după șapte luni. Dar, mai ales, n-am mai priceput mare lucru: cine a greșit și cum a greșit, cine e sancționat și pentru ce etc., etc. Și fiindcă nu vrem să faminem în continuare într-o stare de perplexitate, solicităm aceleiași direcții sanitare și în temeiul aceleiași Legi a presei să ne răspundă la următoarele întrebări :

1) Ce reprezintă un studiu al muncii ? Ce este și ce vrea el ? Care sînt rațiunile care îl fac necesar și la ce perioade de timp se efectuează el ? (Una din semnalările scrisorii arăta că de cînd este încadrată la Policlinica nr. 1, serviciul cu pricina, adică de 8 ani, „n-a mai prins" un asemenea studiu) ;

2) Să fie vreo legătură între faptul că aceleași cadre medicale, care au semnat memoriul, au devenit și „victimele" studiului întreprins în „interesul asistenței medicale" ?

3) Care este „interesul asistenței medicale" în unitatea amintită dacă asistentele medicale care ni s-au adresat au fost „redistribuite" în cu totul alte specialități decît acelea pentru care au fost pregătite și unde au o experiență de ani buni ?

4) Direcția sanitară a județului Iași e crede cumva naivi ?

P.S. Reamintim aceleiași Instituții sanitare că revista noastră a publicat sub titlul „Tensiune la ortopedie" concluziile unei anchete întreprinse la Spitalul clinic de recuperare. Mai exact, a trecut o lună de cînd trebuia să primim nu „un răspuns", ci răspuns la problemele ridicate. Ne-au parvenit, între timp, cîteva ecouri, în special de la foști sau actuali bolnavi ai unității respective, scrisori ce scot în evidență calitățile profesionale și sufletești ale cunoscutului chirurg ieșean, medicul primar dr. Paul Trosc, lucruri cu care sîntem întru totul de acord (deultfel, nu ele au făcut obiectul articolului nostru). În același timp însă, probabil contrar intenției celor ce au scris, rîndurile primite confirmă concluziile anchetei privind atmosfera din secție. Un astfel de exemplu este și scrisoarea semnată profesor T. Drăgan (lipsa spațiului nu ne îngăduie să dăm cîteva fragmente din ea), unde, la un moment dat, se afirmă : „Știm noi bine cine se face vinovat de această tensiune". Cine ? Aceasta este chestiunea pe care o ridicam și noi. Pe de altă parte, solicitam conducerii Ministerului Sănătății clarificarea statutului dr. Iulian Grădinaru, precum și concluziile raportului întocmit în urmă cu trei ani de o comisie de control, raport care ar lămuri multe. Dar, repetăm, au trecut două luni și nici Ministerul Sănătății, nici Direcția sanitară județeană nu dau vreun semn de viață în această privință. Reluăm întrebarea din finalul articolului publicat atunci : are cineva interesul să nu se facă lumină în acest caz ?

RAZVAN BARBULESCU ●

„Sîntem datori să ducem noi judecata pînă la capăt..."

...**Natalie Dumitrescu**, fost fotograf-cooperator, domiciliat în Buftea, a decedat. A făcut parte, în mod evident, din rețeaua „obiectiviștilor" (citește : **obiective-foto — N.A.**), adică dintre cei cincisprezece oameni — actualmente inculpați sau învinuiți — care au pătat numele unor instituții, care **au furat** din buzunarul statului, care au pus oameni pe drumuri, au trezit suspiciuni, temeri și rușine reciprocă între tovarășii de muncă ai unui colectiv **extraordinar** (pentru că I.O.R.-ul își merită acest calificativ !) — care, în fine, **au distrus** familii ! Dar... „despre morți — numai bine !"... (apropo : știți ce poate conține o cutie cu alune chinezești, din care s-au scos alunele ? ! Nici mai mult, nici mai puțin decît un teleobiectiv valorînd cîteva bune mii de lei ; mă asculți, adică mă citești, stimate D. V.?!)

Din dosarul nr. 97 171/1982, I.M M.B., serviciul cercetări penale: „...Secția I.O.R.-2 (produce, printre altele, obiective și teleobiective destinate exportului — este vorba de una dintre secțiile întreprinderii OPTICA ROMÂNĂ — N. A.)... profitînd de faptul că I.O.R.-2 nu are o evidență corespunzătoare (eficiență) a produselor realizate deși acestea fiind înseriate), cît și faptului că nu se urmărește corespondența între subansamblurile primite pe această secție și produsele finite conform consumului specific, inculpații, în perioada 1978—1982, au destășurat o vastă activitate infracțională prin sustragerea repetată de obiective și teleobiective foto înseriate înainte de recepția finală a produselor finite și de livrare, fără ca partea civilă să constate vreo lipsă de-a lungul timpului. Obiectivele și teleobiectivele sustrase au fost valorificate atît prin intermediul unor gestiuni (magazine), cît și prin vînzarea la diverse persoane particulare, inculpații obținînd importante foloase materiale în special prin amenajarea de laboratoare foto la domiciliu"...

Magazinele vizate sînt, printre altele : „CIREȘARII" (care tîn de I.C.S. „VICTORIA"); I.C.S. „BUCUR-OBOR", I.C.S. „BUCUREȘTI".

Nici un inculpat nu a avut antecedente penale.

Caracterizări aflate la dosar : toți au avut o comportare „corespunzătoare", activitate în producție „bună" (cu excepția numitului **Dică Gheorghe**, despre care : „la locul de muncă a avut o comportare **în general** corespunzătoare").

Caracterizare aflată la **actualul** dosar, cel al miliției bucureștene : „Dică Gheorghe — 46 ani, 6 clase, muncitor I.O.R. secția montaj foto optice ; nesincer și refractar în timpul cercetărilor, a proferat injurii și amenințări, a încercat să-i determine pe alții să-și schimbe declarațiile ; este acuzat de furt în paguba avutului obștesc (între 1978—82, a sustras de la locul de muncă 147 piese în valoare de 154 982,50 lei)..."

Cum a fost posibil ? !

„Unul dintre fire a plecat de la **Ion Vâlcanu** (45 ani, șapte clase, plus două de școală comercială, gestionar al raionului foto-sport de la magazinul „CIREȘARII") — îmi spune lt. major I. Popa, de la I.M.M.B., cel care a condus, în mare parte, ancheta. Aici s-au descoperit obiectivele fără forme legale. Rețeaua „obiectiviștilor" a căzut apoi repede : Dică Gheorghe, despre care am pomenit, apoi **Munteanu Viorel**, tehnician proiectant la Institutul proiectări căi ferate, **Săndulescu Gheorghe**, conducător auto la aceeași întreprindere (și cumnat cu Dică), **Suveică Olimpia**, 24 ani, 8 clase, gestionară a raionului foto-sport la magazinul BUCUR-OBOR, **Radu Stelian, Ifrim Nicolae, Orlea Radu**, toți tineri, de la I.O.R.; **Bărbulescu Mihai, Pelin G. Vlad**, de la I.P.C.F., și alții, și alții...". Un veritabil carusel al jafului ca-n codru, în care, din păcate, s-au mînjit oameni cu funcții mai de răspundere, pe linie de sindicat sau C.O.M....!

Obiectivele și teleobiectivele se scoteau de cele mai multe ori ascunse la briu, rar învelite în cîte un ziar, făptașii folosind mai ales orele ieșirii din schimburi, atunci cînd la poartă se aglomerau cîte 40—50 de oameni. În plus, furtul a fost facilitat și de faptul că nu exista o evidență strictă a serilor de la obiective (culmea: serille erau în schimb notate de către... partenerii străini !), nu exista, de asemenea, o evidență a rebuturilor.

În marea, în covîrșitoarea majoritate a cazurilor, pagubele au fost recuperate. Fapta rămîne însă faptă și nu se poate să nu te revolți aflînd că într-un colectiv de muncă tînăr, capabil — cum este cel de la I.O.R. — s-au găsit și cîteva lepădături care au confundat banul statului cu propriul lor buzunar, care au aruncat o nemeritată umbră peste umerii unor muncitori cinstiți. **Mihai Turceanu**, secretarul comitetului de partid de la I.O.R. : „Credeți-mă, sînt negru la suflet de amărăciune ! Este regretabil că apărem cu o astfel de pată și este cert că ne facem vinovați, cu toții, de cele întîmplate. Că și-au găsit loc, la noi, oameni puși pe căpătuială și care mai ales au putut acționa atîta timp... Am cerut ca judecata să aibă loc la noi, în întreprindere. Colectivul nostru nu merită să fie blamat, sîntem datori însă să ducem, noi și aici, judecata pînă la capăt !"

Pe litoral, în cîntec, bucurie și poezie, tinerii au sărbătorit împreună cu Cenaclul Flacăra al 38-lea an al libertății noastre

Aterizare forțată

Localitatea: Mihail Kogălniceanu. 19 august 1982, ora 20.
Durata : 4 ore și 45 de minute.
Numărul de spectatori : 2 000.
Calitatea spectacolului : medie.
Atmosfera : improprie înăuntru, incongruentă afară.
Noutăți : a debutat Pindichi Dumitru, cu un cintec în dialect aromân.
Aportul organizatorilor : insuficient.

În jurul Casei de cultură atmosferă sărbătorească : lume multă, pionieri, flori etc. În sală atmosferă incendiară, de mare derby, sala — dealtfel destul de mare — devenind neîncăpătoare. Primul șoc : la intrarea în scenă ne-a izbit un aer închis, semn că și acest lăcaș de cultură, ca multe altele din mediul rural, nu este suficient folosit.

La ora 20 fix încercăm grupul constănțean „Poesis", parcă replică a grupului feminin „Ecoul", care cîntă șoptit, sensibil, profund, pe versurile lui Zaharia Stancu. Din repertoriul internațional — grupul „Flacăra-Pop". Atmosfera devine din fierbinte sufocantă la propriu și la figurat, astfel că piesa excepțională a Mihaelei Popescu nu este receptionată cum s-ar fi cuvenit. Înțelegem că nu este numai vina publicului ci și a unui anumit gen de spectacole de proastă calitate cu care a fost asaltat. Tocmai în numele respectului pentru spectator, date fiind condițiile din sală, „sistemul de aerisire deficitar", improprii desfășurării unui spectacol de calitate, conducătorul cenaclului hotărăște ca spectacolul să se continue afară, în parcul din jurul casei de cultură, transformînd „mașina de salon într-o mașină de teren". Toți membrii cenaclului devin, pe lîngă artiști în scenă, instalatori, demontînd și remontînd afară toată instalația de sunet și lumină fără a întrerupe spectacolul, operațiune extrem de dificilă, dar absolut necesară, pentru niște oameni de scenă care-și iubesc spectatorii.

La ora 21 50 spectacolul reîncepe cu Ștefan Hrușcă, vechiul cristal de Maramureș și parcă, pentru acel moment, toți s-au dat la o parte lăsînd impresia că stelele se reflectă în zecile de luminițe, în mîinile oamenilor ce se rugau pentru părinți.

Prin pomii din jur au dat rod fructele muzicii noastre sub forma capetelor unor spectatori ce-și căutau un loc mai bun. Ca un Jumbo Jet aterizat în grădina casei de cultură, își face apariția grupul „Iris", făcînd să se miște în ritm de rock și pomii din jur. Îl urmează „Mesaj", „Ecoul", „Decembre" a lui Alifantis dezgheață și ultimele calote din inimile spectatorilor și parcă și iarba din parc prelua suspinul refrenului. Acordurile cîntecelor lui Vasile Șeicaru ne poartă peste această grădină departe, aruncîndu-ne în valuri, și George Nicolescu încheie această seară de muzică și poezie. Un spectacol obișnuit.

DAN COVEIANU ■

Sub zodia noutăților

Localitatea : Techirghiol, 21 august 1982.
Număr de spectatori : aproximativ 5 000 (cu cei din pomi).
Durata : 4 ore.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : entuziastă, cu unele stridențe.
Condiții de desfășurare : Grădina de vară.
Noutăți : Vasile Șeicaru cu „Techirghiol", Iris, cu „Generația afirmativă", grupul feminin Ecoul cu „Aiurea", toate pe versuri de Adrian Păunescu.
Aportul organizatorilor : inconsistent
Oamenii de ordine : delăsători, dezinteresați.

Întîmplarea din seara zilei de 21 august de la Techirghiol a debutat într-o ușoară notă de monotonie, ca dormind, probabil, și din oboseala care a marcat în ultima vreme atît pe membrii cenaclului, cît și pe conducătorul său, poetul Adrian Păunescu. Și trebuie să o recunoaștem, nu e puțin lucru să te culci de fiecare dată pe la orele 3 sau 4, iar a doua zi care începe de la 8 și pînă după-amiaza la orele 14. Mi se pare un efort imens, cu toate astea, de cînd stau în preajma lor, nu o dată am avut revelația că acești oameni intră obosiți și ies relaxați, ceea ce, ca să fiu sincer, mi se pare un paradox...

În fine, numai după cîteva minute Arpad Domokoș și Ducu Bertzi antrenează sala : sînt ridicați copii deasupra capetelor. Se aplaudă într-o dulce inocență. Se cîntă superb de către întreaga sală. Apoi Vasile Șeicaru ne propune cîntecul „Techirghiol"... moment în care consemnăm și prima noutate a serii. Este vorba de o subtilă ironie, scrisă ad-hoc de Adrian Păunescu, valabilă pentru vîrsta a doua, vîrsta a treia, cu revenire la vîrsta întîia. Se rîde copios, dovadă că spiritul nu se îmbolnăvește de reumatism,că anchiloza ridică temnițe în sufletele oamenilor doar acolo unde găsește un loc viran. Aproape în același timp conducătorul cenaclului primește cîteva bilețele din partea unor tineri care cer, nici mai mult, nici mai puțin, să le dea voie să intre în... groapă, groapa fiind, bineînțeles, fosa din fața scenei, singurul loc care mai rămăsese liber. După o scurtă discuție cu organizatorii se primește încuviințarea și toată lumea este fericită.

Din cauza cîtorva „eretici" certați cu bunul simț, dar și cu casele de bilete, se consemnează și două rateuri la microfon.

Mai există din păcate și oameni care nimeresc greșit la Cenaclul Flacăra, oameni care îți compară pe membrii acestuia cu niște lăutari de bodegă tocmiți de beției. E drept, nu poți cere mîngîierii trîi și privighetorii să danseze cadril.

Și Ștefan Hrușcă ne aduce cu colindul său taina unor frumoase obiceiuri ale românilor, ne aduce în sală chiar un sat încărcat de ornături și promoroacă, sat în care gurile copiilor aburesc cu cîntece cîte o fereastră. Și e bine că pe pămînt nu s-au isprăvit lucrurile frumoase și mai ales e bine să ne amintim de ele. „Fericita generație umană, intervine conducătorul cenaclului, care aplaudă cu accesi plăcere colindul și rock-ul. Minunată conciliere a extremelor".

Se întîmplă multe la Cenaclul Flacăra, dar cîte nu se întîmplă într-un spectacol în care răspunsul este mereu devorat de întrebare.

Ca o ilustrare la cele spuse mai înainte, un fapt unic s-a petrecut pe scenă la cîntecul „Foaie verde spic de pîine", cîntat de George Nicolescu, aproape tot cîntecul a fost cîntat de sală, iar cîntărețul devenind spectator. Moment pe care l-a subliniat și conducătorul cenaclului în cuvinte de o aleasă nobilețe.

În minutele următoare se dă citire unei scrisori de-a dreptul admirabile.

Rugăminte

În finalul unei emisiuni de joi seara, ce se petrecea pe la sfîrșitul verii, am fost pătruns de o adîncă emoție atunci cînd v-ați declarat „posibila dorință", anume aceea de a fi prezenți la Tebea, cînd se vor împlini 110 ani de la trecerea în nemurire a eroului de la Vidra.

Este o sfîntă datorie a noastră, azi, să-i cinstim memoria lîngă mormîntul unde odihnește !

Ar fi o sărbătoare cuvenită. Așa cum el s-a dus la împăratul pentru noi, veniți, vă rugăm, la mormîntul de sub mărețul gorun al lui Horia și cîntați pentru bucuria întregului neam. Cîntați pentru sufletul ce nu s-a stins, ci trăiește și tresaltă în milioane de suflete, în noi toți, pentru sufletul ce a fost lumină vie și ne-a călăuzit drumul falnic și drept, de la care nu ne vom abate niciodată.

Marius Gonzo
din Oradea

Fiți sigur, Marius Gonzo, a spus în încheiere conducătorul cenaclului, fiți sigur că la mijlocul lunii septembrie vom fi cu toții în Tebea, pentru a cînta așa cum se cuvine pe eroul neamului.

VALERIU ARMEANU ■

Costinești, în avangarda bunului gust

Localitatea : Costinești, 21 august 1982, ora 21.00.
Durata : 5 ore și 30 de minute.
Numărul spectatorilor : 12 000
Calitatea spectacolului : foarte bună
Atmosfera : publicul a fost predispus încă de la început să potențeze o întîmplare mare. Entuziasmul participării a fost deplin.
Noutăți : a debutat remarcabil cîntărețul de muzică tînără Mircea Rusu din Tg. Mureș. A recitat pentru prima oară în cenaclu învățătoarea Andra Ioana Nedelcu. George Nicolescu a lansat cîntecul „Imnul inecaților".
Aportul organizatorilor : ireproșabil.

Seara aceasta avea să fie cea mai frumoasă întîlnire pe care am avut-o cu publicul din Costinești și una dintre cele mai rotunde în acest lung turneu. Faptul s-a datorat atît evoluției precise, sigure, a celor din scenă cît și capacității extraordinare a celor aflați în amfiteatrul natural, întins între hotelul „Forum" și mare, de a traduce în sufletele lor starea de emoție pe care o transmitea fiecare evoluție artistică în parte. N-am simțit nici un moment plictiseală sau dezinteres și asta fiindcă, de fiecare dată, la tinerețe și spontaneitate s-a răspuns printr-o atitudine tinerească și spontană, la responsabilitate și inteligență, printr-o atitudine responsabilă și inteligentă. Astfel, la fel de bine primite au fost și „Zurgălăul", această poezie scrisă de N. Labiș cu 30 de ani în urmă păstrîndu-și pînă azi mesajul nealterat (în interpretarea Mihaelei Popescu, aflată din motive obiective la ultima ei prezență în acest turneu, dar într-o formă mare), și „Ordinea de zi", cîntecul lui George Nicolescu, cum tot astfel „Dor de Eminescu" sau „Nu uita că ești român" s-au bucurat de o aceeași înaltă cotă a aprecierii. Toate acestea au venit parcă în sprijinul afirmației după care, așa cum arăta și poetul Adrian Păunescu, poezia politică, atunci cînd este făcută să strălucească adevărul, durează în eternitate. Magnifica interpretare a actorului Mihail Stan dată poemului „De tineri", creația poetului Ion Gheorghe, precum și aceluia lui Evgheni Evtușenko „Monologul pisiului de vulpe", adaugă la deschiderea paletei interpretative a cenaclului un ton nou în distingerea reliefurilor poeziei politice.

Impresionantă reacție a publicului din această „stațiune de avangardă" a litoralului, la cea de a treia noastră întîlnire, nu doar în raport cu tematica abordată ci și cu gradul de noutate al evoluțiilor scenice. Cîntecele mai vechi ale cenaclului au fost preluate, lucru firesc, în cor de întreaga asistență dar și noilor creații li s-au căutat, găsit și exprimat formele cele mai adecvate ale receptării. Bucuria descoperirii noii expresivități a fost evidentă la cîntecele semnate de Arpad Domokoș („Autoportret"), grupul folk „Ecoul" („Adio, adică vino",), la recitarea poeziei lui Adrian Păunescu „Pacient", la ultimele compoziții ale grupului „Iris", ca și la debutul absolut al cîntecului semnat de George Nicolescu, „Imnul inecaților". Un bilet trimis din public remarcă un fapt incontestabil : „Cenaclul este mereu altceva". Răspunzînd, conducătorul cenaclului pune sub un con luminos întreagă semnificația acestei afirmații. Deși noi sîntem aproape aceiași, evoluțiile noastre văzute din interior nefiind prea spectaculoase, contactul permanent cu publicul, mereu altul, mereu avid de cultură adevărată, deschiderea spre oameni în dorința de a le satisface chiar nevoile cele mai intime de ordin spiritual explică fiabilitatea fenomenului numit Cenaclul Flacăra.

Ceea ce a caracterizat cu deosebire această minunată seară a fost, poate mai mult ca oricînd, firescul exprimării. Parcă tinerețea celor prezenți potența toate înțelesurile. Cîntecele lui Gil Ioniță, revenit după cîteva zile de absență motivată, sînt, iată, viață. „A treia pace mondială" exprimă o liberă și importantă opțiune, promovează în arta noastră concepția președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, artizan eminent al păcii mondiale. Înrolarea tuturor vocilor în marele cor al păcii ca-ntr-o sfîntă armată, precum ale oamenilor tineri care au participat la seara de muzică și poezie despre care vă relatăm, iată un ideal demn de urmat. Aplauzele care au salutat prezența multiplului campion Ivan Patzaichin au fost dovada înțelegerii că forța, ambiția și combativitatea au valoare pozitivă, umani-

Domnule Păunescu,

Nu vin pentru prima oară în România, dar este pentru prima oară cînd văd un lucru atît de deosebit, de fascinant, de angajant pe linia educației unui public tînăr, atît de... cu totul aparte. Anul acesta este al 12-lea de cînd vin în România cu diferite chestiuni de afaceri, iar ca unul care îmi place să aud tot ce se discută pe stradă, în restaurant sau cofetării, în parcuri sau pe plajă, am auzit mereu rostindu-se (înțeleg de acum binișor românește) „Cenaclul Flacăra" ! În cele din urmă, am fost și am văzut.

Ce am văzut întrece însă orice închipuire. Nu am cunoscut în viața mea — și credeți-mă că am cunoscut multă lume ! — un om care să țină în mînă cu o asemenea siguranță 2 000 sau 4 000, sau chiar 25 000 de oameni, de tineri (subliniez curînd), așa cum o faceți dumneavoastră.

Sînt tineri care nu numai că vin de bunăvoie, dar și plătesc pentru a... participa la spectacol, a lua parte efectiv la tot ce se întîmplă în scenă (2 000, 4 000 sau 25 000, indiferent cîți sînt !), direct sub impulsurile și îndrumarea dumneavoastră. Cu 200 sau 300 de spectatori se mai poate așa ceva, dar cu 25 000, cum s-a întîmplat în seara de duminică, iar toți să răspundă direct cu inima, asta e ceva cu totul deosebit.

Am fost, așadar, și am văzut, am auzit, am și filmat timp de două ore pentru sufletul meu, apoi am rămas pe gînduri. În primul rînd mi-am dat seama că faceți un lucru foarte, foarte mare pentru țara dumneavoastră. Practic, cred că „trageți" tot tineretul după dumneavoastră spre cultură. Cînd, pe scenă, din fața microfonului, se aude : „Trăiască libertatea, Trăiască Ceaușescu !", din tribune se aude la unison „Trăiască libertatea, Trăiască Ceaușescu !" — tar asta înseamnă mult mai mult decît o simplă scandare, înseamnă în primul rînd o orientare. Ceea ce faceți, evident, are un foarte adînc conținut educațional, o educație orientată spre cele mai nobile idealuri : patriotism, pace, dorință de viață și de fericire, solidaritate umană și așa mai departe. Și m-am gîndit cum de reușiți ? Singurul răspuns este acela că vă iubiți foarte mult țara și că prin educația tineretului asigurați țării un viitor bun.

Atamneh MANSOUR
Israel

Ne-am despărțit cu greu, tirziu în noapte, de acești oameni care fac din Costinești stațiunea tinereții veșnice, convinși că am realizat împreună conturul unei punți spre eternitate.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Dimensiunile unui succes extraordinar

Localitatea : Constanța — Stadionul 1 Mai, 22 august 1982, ora 18.

Număr spectatori : 35 000 la două ore de la începutul spectacolului.

Calitatea : spectacol extraordinar, de excepție.

Atmosfera : entuziasm și participare care au depășit nivelul reacțiilor la precedentul spectacol din 1 august pe același stadion.

Aportul organizatorilor : remarcabil.

Durata : 5 ore și 15 minute.

Să organizăm un spectacol pe stadion nu mai este un lucru nou, dar să realizezi în același loc atmosfera unei săli intime de concert, în care atit concertanții cît și spectatorii cîntă continuu parcă „ODA BUCURIEI", acest lucru devine un eveniment care nu mai ține nici de întîmplător și nici de elaborarea anterioară a unui asemenea spectacol. Un asemenea spectacol se constituie spontan din căldura și forța interioară a momentului de cultură, din temperatura unei participări pe care nici un spectator nu și-o poate provoca anterior.

Acest moment, unic în felul său în viața Cenaclului Flacăra, a debutat la orele 18 printr-o primire entuziastă pe care cei 35 000 de spectatori au făcut-o membrilor cenaclului, care efectuau, alergînd, un tur de stadion și în semn de omagiu adus acelei prezențe emoționante. Adrian Păunescu ajunge apoi la microfon și adresează spectatorilor chemarea de a sărbători prin cîntec, poezie și dans, bucuria marii sărbători naționale, 23 August, în care aveam să intrăm, peste cîteva ore.

Spectacolul este deschis de Constantin Dragomir care cîntă compozițiile sale „Drumul", și „Opțiune pentru muzica tînără" pe versurile poeților Adrian Păunescu și Daniela Crăsnaru.

Sărbătorim în cîntec, bucurie și poezie, cu cîteva ore înainte de marea noastră sărbătoare națională de 23 August, treizeci și opt de ani de pace și libertate : se cîntă în dialect aromân, în limbile rusă, engleză, turcă și cîntecul lui Gil Ionită : „A treia pace mondială" devine un imn al tuturor celor de pe stadion față de opțiunea istorică a poporului nostru exprimată prin politica Partidului Comunist Român și a președintelui Nicolae Ceaușescu ; peste noi cei din scenă se revarsă uraiele publicului și la orele 20 și 17 minute în timp ce același Ionită cîntă „Jurămînt la Putna", tribunele și peluzele stadionului se umplu de luminile unor făclii confecționate ad-hoc, care se alătură unui imens cor ce însoțește pe cel din fața microfonului ca într-o imensă slujire a păcii, care rostește cu solemnitate și bucurie cuvintele poetului :

„Credință veșnică patriei noastre".

Formația „Flacăra-Pop" cîntă în ebraică și românește „Șalom alehem" și întregul stadion i se alătură cîntînd :

„Să fie pace în lume".

Simțim publicul alături ca un partener de visă al aceleiași bărci. Și imediat ni se confirmă forța de existență a cenaclului tocmai prin diversitatea genurilor artistice abordate. Este invitat în scenă basul Nicolae Florei, prim-solist al Operei române, care cîntă două prelucrări folclorice ale lui Dumitru Kiriac. Și iată că pe un stadion, 35.000 de oameni cîntă împreună cu un cîntăreț de operă, „Pe cărarea sub un brad" și „Foaie verde lămîiță", orice prejudecată legată de loc și destinația lui. Locul nu se poate substitui niciodată omului și vechiul proverb își confirmă aici valabilitatea : „Omul sfințește locul", cu toate că locul este destinat prin excelență fotbalului.

Succesul notabil al acestui cîntăreț de operă, în mijlocul unui public în stare să participe cu aceeași dăruire și la recitalul formației „Iris" ca și la recitarea unor versuri dificile din poezia lui Eminescu, confirmă pregătirea și lărgirea ariei de înțelegere și participare a publicului devenit obișnuit al cenaclului.

La orele 21 și 25 minute, publicul continuă să pătrundă în tribunele stadionului, optind pentru puținele locuri care au mai rămas în spatele scenei ; eram acum priviți circular și de un public care a consimțit liber să asiste și să participe dintr-un unghi nu prea comod, dar care confirmă puterea de atracție și seducție a spectacolului. Și cum probleme privind ordinea și rindul spectatorilor nu se fac deloc simțite, un milițian care se plictisise probabil așteptînd zadarnic ivirea unor cazuri în peluze se strecoară printre rînduri, își scoate șapca pentru a se pierde mai ușor în mulțime și cîntă împreună cu ceilalți ; nu era un abandon al postului său, ci transformarea unei sarcini într-o alta mai adecvată momentului. Mai ales că stadionul cîntă acum un cîntec de suflet al cenaclului „Trăiască România" și primele cuvinte cîntate de Nicu Alifantis, sînt suficiente pentru a ne da seama că întreaga asistență cunoaște cîntecul. Tribunele se ridică în picioare.

Ce păcat că aici nu se află o echipă a televiziunii sau cinematografiei. Reportajele lor ar fi înlăturat cu siguranță multe din orejudecățile încă existente față de fenomenul Cenaclul Flacăra și care izvorăsc cu siguranță din necunoașterea acestui spectacol care este al tuturor.

Stadionul cîntă împreună cu George Nicolescu „Ordinea de zi" un cîntec prin care se făcea o declarație de dragoste păcii și vieții, o aderiune a zecilor de mii de oameni din stadion ca reprezentanți ai milioanelor care trăiesc pe pămîntul patriei noastre, la dezideratul păcii ca o problemă capitală a planetei Pămînt.

Spectacolul propriu-zis se încheie cu acest cîntec. Este ora 23 și Adrian Păunescu adresează mulțumiri autorităților județului, activiștilor de partid și U.T.C. care prin munca lor au făcut posibilă o întîlnire de asemenea proporții, salutînd prezența la spectacol a tovarășului Ion Stoian, prim-secretar al județului Constanța.

Totuși, au loc prelungiri la cererea publicului. Tinerii dansează în tribune împreună cu formația „Iris" care cîntă „Cine mă strigă în noapte" ? și întîlnirea noastră de excepție se încheie cu șoapta a 35.000 de oameni care cîntă „Nu uita că ești român" !

MIHAI STAN ■

Notații la Nord

Localitatea : Eforie Nord — 24 august 1982, ora 20.

Durata spectacolului : 5 ore

Numărul de spectatori : 3.000

Condiții de desfășurare : Grădina de vară

Calitatea spectacolului : bună

Atmosfera : caldă, intimă

Aportul organizatorilor : insesizabil

Noutăți : basul Nicolae Florei a interpretat pentru prima oară în cenaclu „Dorurilor mele", versuri Octavian Goga și „Așa-i românul", cîntec regăsit de Adrian Păunescu în repertoriul lui Doru Chiaja.

Ploaia s-a oprit de o oră, trebuie doar să înceapă cenaclul. ...Ora 20 fix, începe întîmplarea 624 în Eforie Nord. 5 minute mai tîrziu ne întrebăm : „Ori eu, ori tu, ori el... ori noi ?"

Mihail Stan recită ca niciodată poezia lui Ștefan Augustin Doinaș, și printre copaci se vede luna lucind..., natura fiind decorul atît de necesar de partea noastră pentru această seară.

Cenaclul Flacăra cîntă pentru oamenii muncii aflați în concediu, cîntă pentru oamenii muncii aflați în poziții de muncă, pentru tineretul României de azi, cîntă în 24 august cu plăcerea pe care numai ani de libertate și-o pot oferi.

Iese Iris, intră basul Nicolae Florei aducînd parfumul vechilor cîntece pe care tineretul e dator să le cunoască, drept moștenire de preț a neamului.

Ora 22,30 publicul cîntă „Jurămînt la Putna". Gil Ioniță continuînd cu o nouă strofă inspirată de mișcătorul moment : „Fiii tăi azi ți se-nchină / Peste istorica jale / Ei au în brațe lumină / Candelele trecerii tale // Puneți lumină în toate / Blîndă lumină să ningă / Nu sînt asupră-ne torțe / Aste lumini să le stingă".

Este cerut cîntecul „Craiova my love" și vine dar greu, greu de tot...

Învățîndu-și cu conștiinciozitate textele, George Nicolescu cîntă noua sa piesă „Imnul inecaților din Atlantida" un succes mai mult ca sigur. Aproape de ora 24 se aude o cracă rupindu-se, pesemne cineva încerca reîntoarcerea la ascendent. Conducătorul cenaclului ne anunță fericita întîmplare de a intra în noua zi, cîntînd „Vrem o altă ordine de zi"..., moment în care din sală sosește următorul bilet : „Vrem să vă rugăm să ne mai înviorați, picurîndu-ne în suflet hotărîrea de a ne împlini revoluționara menire, nu ne-am născut pentru a muri, noi ne-am născut pentru a fi".

Ecoul cîntă „Adio, adică rămîi", pe versuri de Adrian Păunescu, prevestire ! În curînd Ecoul va fi indisponibil (sperăm temporar) : Magdalena Finna urmează să nască, Sorina Feier urmează să se mărite. Adio, adică rămîi ?

Oricît de răcoare ar fi după două zile ploioase, invitația lui Vasile Șeicaru, de a ne arunca în mare este prea tentantă așa că : „Și eu, și tu, și el... și noi".

AL. BERTZI ■

Cronicile înserate aparțin manifestărilor cu numerele : 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624.

Voci din public

Am apelat la dumneavoastră pentru că de ieri nu mai am nici prietenă și prieten, nimic absolut nimic. Este poate o surpriză dar atunci cînd prietena nu te înțelege, atunci asta nu mai este prietenie.

Îmi venea să-mi iau lumea în cap dar am rezistat asta pentru că dragostea de frumos din senin învinge mereu.

Îmi pare sincer rău că nu a ieșit un spectacol pe măsura așteptărilor. Oricum concluziile le-ați tras singuri dar oricum sînt sigură că nu sînt din cele mai bune.

Am impresia că mulți dintre gălăgioși participînd la cenaclu la Constanța au venit și la noi că probabil se plictiseau acasă pentru că altfel nu-mi închipui de ce tot trăncăneau.

Mă gîndesc cu oarecare teamă la clipa cînd vă veți întoarce la București și atunci va apare acel dor imens de a vă revedea sau mai bine zis de a vă asculta în fiecare zi fie și 30 de minute. Oricum, urmărim emisiunea de joi, „Valori ale muzicii tinere". Nu, eu nu am fost la nici un spectacol de-al dumneavoastră și al cenaclului deoarece îmi place să ascult în liniște ceea ce este frumos și de valoare. Nu spun fraze mari pentru că de fapt nu m-a obligat nimeni să vă scriu această scrisoare ci eu singură am dat glas sentimentelor mele izvorîte din adîncul sufletului. Nu vă spun pentru prima dată faptul că formația Iris a adus un suflu nou în cenaclul dumneavoastră, eu vă spun că pînă aseară nu-mi plăcea Iris. Aveam impresia că sînt prea șgomotoși, dar aseară s-a întîmplat ceva fantastic pot spune. Atunci cînd își susțineau microrecitalul, versurile cîntecelor îmi curgeau fără să-mi dau seama cu toate că versurile cîntecelor nu le cunoșteam prea bine și chiar așa mi-am dat seama că Iris este ceva fantastic. Oricum eu sper că atunci cînd veți mai veni la noi să fasă totul bine. Oricum eu vă aștept din nou și lăsați dumneavoastră că îi liniștim noi pe huliganii noștri. Oricum eu vă mulțumesc încă o dată pentru tot ce-ați făcut pentru noi aseară pentru că ați făcut un efort fantastic pentru a duce la bun sfîrșit măcar în mare din tot ceea ce v-ați propus.

Elena Balamaci
din Kogălniceanu
20 august 1982

Mă numesc Dermengiu Adelina Monica și sînt elevă în clasa a X-a la Liceul nr. 2 din Brăila.

Să știți că sînt o mare admiratoare a muzicii tinere.

Această muzică a pătruns adînc în inima mea.

Foarte mult îmi plac vocile și cîntecele lansate de Cenaclul Flacăra. Muzica tînără ne dă tuturor (nu numai celor tineri) încredere în noi, încredere într-un viitor luminos, încredere într-o lume mai bună, o lume a păcii.

Pentru că ce-i mai minunat decît să știi că pretutindeni e pace și niciun nor negru nu amenință omenirea ?

Cu nesaț citesc în revista „Flacăra" cronicile manifestărilor de spectacol și poezie.

Ascult cu plăcere muzica tînără pe care dumneavoastră o prezentați (și cît de minunat o faceți) în cadrul Radiovacanței.

Ce muzică tînără, minunată muzică tînără ascultăm joia la aparatul de radio !

Nu am încă ocazia să particip la un spectacol de muzică și poezie al Cenaclului Flacăra.

Vă aștept la Brăila. Voi avea mare bucurie ca împreună cu părinții mei să fim în sală să cîntăm împreună, pacea și prietenia.

Cu stimă și respect.

Dermengiu Monica

O microstagiune în județul Sibiu

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în perioada următoare cu o microstagiune în județul Sibiu. Se preconizează următorul program : 28 august — SIBIU ; 29 august — SALIȘTE ; 30 august — AGNITA ; 31 august — MARȘA-AVRIG ; 1 și 2 septembrie — MEDIAȘ ; 3 septembrie — SIBIU ; 4 septembrie — COPȘA MICĂ ; 5 septembrie — JINA (dimineața), CISNADIE (după amiaza) ; 6 septembrie — RAȘINARI ; 7 septembrie — SIBIU.

Toate manifestările, cu excepția celei de la Jina, vor începe la orele 18.

FOTO : GH. AMUZA ■

O decizie ciudată

E multă vreme de cînd baschetul nostru, îndeobște cel masculin, se zbate în mediocritate. Ceea ce se vede e, cu adevărat, dezolant : meciuri sălcii, un campionat rezumat la duelul surd dintre Steaua și Dinamo, tribune goale etc., etc. Ce se vede mai puțin, dar se știe, e faptul că, de ani și ani, această disciplină, mereu certată și mereu arătată cu degetul de C.N.E.F.S., a fost lăsată de izbeliște, fiind tratată ca o „cenușăreasă". Motivul acestei atitudini e simplu. Nereușind să obțină decît rareori (un turneu în Braziia, cîteva victorii la Universiadă etc.) rezultatele dorite de C.N.E.F.S. spre a fi, de-a lungul timpului, interpretate și umflate în tot felul de bilanțuri, pe cît de festiviste, pe atît de false, baschetul a rămas un fel de „copil vitreg" pe strada Vasile Conta, privit cu o îngăduință mai degrabă vinovată.

Vom mai discuta, cît de curînd, problemele de esență ale baschetului, pînă atunci însă, să trecem la subiect. De la o vreme, mai exact de cînd Dinamo a intrat într-un proces de formare a echipei, de întinerire a lotului, Steaua (care a izbutit același lucru din mers) s-a distanțat net de restul divizionarelor A, adjudecîndu-și 3 titluri consecutive. Cu o floare, firește, nu se face primăvară, de acord. Numai că, iată, grație sprijinului primit din partea ministerului tutelar și datorită rîvnei antrenorului Mihai Nedef, Steaua a ajuns să aibă, și are, o formație redutabilă, presărată cu internaționali, care mai vechi (Cernat, Oczelak ș.a.), care mai noi (Opșitaru, Netolițchi, Ermurache ș.a.). O echipă, în două cuvinte, de talie (și la propriu și la figurat) internațională, gata oricînd, zic specialiștii, să se întreacă de la egal la egal cu cele mai puternice garnituri de pe continent. Gîndind așa, adică realist (cîștigarea campionatului a încetat să mai fie un scop mobilizator, „noul val" trebuie să dobîndească experiență în meciuri grele, cu adversari serioși etc.), echipa masculină de baschet Steaua a făcut demersurile necesare pentru a fi înscrisă în Cupa campionilor europeni. A cerut ea prea mult ? A sărit ea, cum se zice, calul ? Nu, a solicitat să i se respecte un drept cîștigat prin muncă și sudoare. Inițial, C.N.E.F.S. (adică organismul care n-a permis naționalei de polo, învingătoare în 6 turnee anul acesta, să participe la mondialele de la Guayaquil) a lăsat o portiță deschisă, invitînd clubul militar să-și procure singur banii (o nimica toată) necesari înscrierii în C.C.E. Sumă care, prin generoasa înțelegere a forului tutelar, M.A.N., a fost găsită, numai că bucuria baschetbaliștilor de la Steaua n-a durat mult ? ! C.N.E.F.S. s-a opus, de data asta cu fermitate, cererii echipei campioane, antrenorului Nedef recomandîndu-i-se „să obțină mai întîi rezultate și apoi să vrea să joace" ? !

Cum adică, ne întrebăm și ne mirăm, să poată obține rezultate jucătorii de la Steaua (și, firește, nu numai ei) altfel decît jucînd, altfel decît confruntîndu-se cu cei la fel de buni sau chiar mai buni (să nu ne fie rușine s-o spunem, nu sîntem noi primii la toate disciplinele) decît ei ? ! A invins, cu alte cuvinte, încă o dată teama. Teama ca un blazon, și așa șifonat (vezi caiacul, vezi luptele libere, vezi scrima etc., etc.), să nu fie șifonat și mai tare, alte cîteva posibile înfrîngeri adăugate celor de mai mai sus, putînd periclita poziții, deplasări și așa mai departe. Din acest motiv, s-a ales soluția cea mai precaută, refuzul ? !

Procedînd așa, C.N.E.F.S. furnizează încă o dovadă, a cîta ?, că nu cunoaște în detaliu realitățile din sportul românesc. Greșit a procedat în cazul boxului (trimițînd la mondiale o echipă completă), greșit a procedat în cazul echipei feminine de cros, greșit a procedat în cazul mondialelor de caiac-canoe (disculpîndu-i pe antrenori și dînd toată vina pe sportivi), greșit se procedează și acum. Știind că celor de la Steaua li s-a sugerat să lase un memoriu (în ce scrisar e zace ? !), considerăm însă că forul responsabil al sportului nostru mai are timp să revină asupra unei hotărîri sîrnbe și păgubitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Dar..., zice Mircea Lucescu

A doua întrebare adresată lui Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F., antrenor al echipei naționale, a fost pusă de cititorul Marin Neagoe, din București. Ea sună astfel :

— DE CE INSISTAȚI ADESEORI ASUPRA COMPORTAMENTULUI JUCĂTORILOR DE FOTBAL ; DE CE NU AVEȚI ÎN PRIMUL RÎND ÎN VEDERE CALITĂȚILE LOR TEHNICE SAU TACTICE, FELUL CUM ȘTIU SĂ SE DESCURCE PE TEREN ?

— În primul rînd, trebuie să se țină cont că vorbim despre **jucătorii de fotbal**, adică despre niște oameni oricum dotați cu niște calități deosebite, fizice, tehnice și așa mai departe. Dar comportamentul jucătorilor, **ATITUDINEA** lor față de muncă și activitatea pe care o practică, acest lucru are după mine o importanță covîrșitoare. Într-adevăr, de cîte ori am prilejul insist asupra acestei atitudini ce are la bază educația, atît cea civică, cît și cea profesională, fiindcă una fără alta nu pot exista. Cred că jucătorul de fotbal trebuie să aibă față de muncă o atitudine perfect asemănătoare cu cea a unui strungar sau a unui doctor față de meseria sa. Ea implică disciplină în joc, respectarea programului de pregătire, organizarea sportivă a vieții particulare. O echipă de fotbal este formată din oameni, iar acești oameni, îndeosebi tineri, trebuie astfel educați încît atitudinea lor în fața muncii, a performanței să fie una liber consimțită, normală, nu impusă. Trebuie întotdeauna să ne punem în față o astfel de strategie în formarea unei echipe, prin educarea atitudinii jucătorilor ce o compun. După mine, totul pleacă de la educație : și selecția, și instruirea, și concepția de joc. De cele mai multe ori, antrenorilor li se cer în primul rînd rezultate. Repede, dacă e cu putință o schimbare totală de chiar duminica viitoare! Astfel de rezultate, dacă sînt obținute, nu vin decît întîmplător și rămîn efemere. Abia atunci cînd echipa obține rezultate bune ca un corolar al rezolvării tuturor aspectelor tehnico-tactice și de atitudine, atunci rezultatele vor avea continuitate, consecință firească a unei munci în perspectivă și profunzime. Sper că am reușit cîteva dintre aceste lucruri la Hunedoara, cu Corvinul.

Bun, veți zice, poate, dar cum să educi o astfel de atitudine? Aici trebuie să se vadă măiestria antrenorului. El trebuie să asigure o participare totală, conștientă, profesională a jucătorilor atît în pregătire, cît și în jocul propriu-zis. La marile echipe se vede limpede cultivarea permanentă a spiritului de echipă și grup, a respectului reciproc și a răspunderii personale, participarea efectivă la toate problemele și frămîntările colectivului. (Citeodată, de obicei în cazul jucătorilor aflați în jurul vîrstei de 29—30 ani, ajunși spre sfîrșitul carierei la o maturitate deplină, se întîmplă ca tocmai ei, acești fotbaliști trecuți prin toate, să impună atmosfera generală de seriozitate...) În antrenament se cere aducerea jucătorului permanent în stare de competitivitate. Orice lucru face, trebuie să aibă o finalitate. El trebuie să aibă satisfacții imediate după reușită, dar să primească și sancțiuni pentru greșeli. De fapt, astăzi mai mult decît oricînd, în fotbal la nivel de pregătire egală cîștigă cei care au o atitudine mai angajantă, pe un fond de relaxare. Se întîmplă foarte des ca în preajma meciurilor de o mare importanță, uneori chiar la nivelul cel mai înalt, asupra moralului jucătorilor să se facă mari presiuni, încercîndu-se modelarea atitudinii lor față de joc, desigur cu cele mai bune intenții. Din păcate, adeseori se obține tocmai rezultatul invers: jucătorii devin nervoși, miza partidei îi inhibă, joacă vizibil cu trac, greșesc mult. Or, tocmai aici e buba ! Atitudinea, cîștigată prin îndelungate antrenamente, trebuie să devină o stare naturală a jucătorilor, rezultată dintr-o angajare permanentă, conștientă, profesională, nu doar o stare de moment ce poate fi inhibată înaintea unuia sau altuia dintre meciuri...

Sper să nu vă pară prea... teoretice considerațiile mele. Oricum, cred că vă dați seama că mai sînt multe de făcut în fotbalul românesc !

MIRCEA LUCESCU ■

Sondaj „Flacăra"

Cine va juca anul viitor în Divizia A?

S-a reluat de curînd și întrecerea echipelor din eșalonul secund al fotbalului nostru. Așa cum ne-au obișnuit, cea mai mare parte a celor 34 de formații ale diviziei secunde vor lupta, din prima pînă în ultima etapă, pentru... evitarea retrogradării, pentru păstrarea unui loc de „B" și în viitoarea ediție a campionatului. Doar o mică parte dintre aceste echipe, pe care le putem număra pe degetele ambelor mîini, au curajul să țintească mai sus, privind spre divizia A. Există însă premise ca în actuala ediție și această luptă, a promovării, să se desfășoare în condiții deosebite — dacă luăm în considerație măsurile pe care F.R. Fotbal le preconizează, așa cum au fost ele anunțate acum cîtva timp în ziarul de specialitate. Reamintim cititorilor că F.R.F. a preconizat o masivă reducere a numărului de echipe, în toate cele trei eșaloane ale fotbalului românesc : 16 echipe în divizia A (18 în momentul de față), 40 de echipe în „B" (față de 54, acum !) și numai 6 serii pentru divizia C (în loc de 12 serii a cîte 16 formații, cîte sînt în prezent). Sigur, acest lucru înseamnă în primul rînd adoptarea unor măsuri organizatorice extrem de... severe, semănînd cu o adevărată „tăiere în carne vie" pentru fotbalul autohton ! În privința schimbului de echipe dintre diviziile A și B (promovare-retrogradare), după ultimele vești aflăm că F.R.F. preconizează ca din prima divizie să retrogradeze trei echipe (locurile 18,17 și 16, la fel ca în anii precedenți), în vreme ce cele trei cîștigătoare ale seriilor din divizia secundă ar urma să susțină un baraj, stabilind astfel singura promovată în divizia A. Sigur, ca întotdeauna există păreri pro și contra. Este motivul pentru care ne-am hotărît să efectuăm un sondaj de opinie în rîndul formațiilor celor mai de frunte ale diviziei B, rugînd antrenorii sau conducătorii acestor echipe să ne răspundă la două întrebări :

1. CARE ESTE OBIECTIVUL DE PERFORMANȚĂ AL ECHIPEI DV. ÎN EDIȚIA 1982—1983 A CAMPIONATULUI DIVIZIEI B ?

2. CUM APRECIAȚI PRECONIZATELE MĂSURI ALE F.R.F., CU PRIVIRE LA REDUCEREA NUMĂRULUI DE ECHIPE ȘI LA ORGANIZAREA BARAJULUI PENTRU PROMOVAREA ÎN DIVIZIA A ?

Seria I

Vasile Oprea, președinte (F.C. Gloria Buzău) : 1. Obiectivul nostru este promovarea în prima divizie a țării. Cred că valoarea lotului de jucători ne dă dreptul să sperăm la acest lucru ; 2. Nu sînt împotriva reducerii numărului de echipe, dar trebuie mai mult gîndită modalitatea de a se ajunge la acest deziderat. Iar dacă în „B" nu mai promovează nimeni, atunci divizia C pentru ce mai joacă ? ! În privința barajului, găsesc că ar fi nedrept să lupți un an de zile și să pierzi promovarea într-un meci sau două, eventual ajungînd să depinzi de... al treilea, în funcție de meciul celorlalte două participante la baraj.

Aristide Ghiță, antrenor (Dinamo-Unirea Focșani) : 1. Vrem să ne situăm pe unul din locurile 1—6. Avem o echipă modestă, totul e numai muncă și disciplină ; 2. Cred că măsurile sînt bune. Se poate spera ca, prin restringerea valorilor, să crească valoarea generală a fotbalului nostru. În cazul în care vom ieși pe primul loc în serie, mergem și la baraj, ce să facem ?! După mine este un rău necesar !

Ion Ionescu, antrenor (C.S.M. Suceava) : 1. Sperăm să ne clasăm pe unul dintre primele 6 locuri. E greu să țintim mai sus, acum sîntem într-o perioadă de întinerire a echipei, aducînd multe elemente din județ. Dorim în primul rînd să jucăm un fotbal mai bun, iar în rest... vom vedea ! ; 2. Părerea mea e că actuala formulă e cea mai bună. Reducîndu-se numărul de echipe, multe din cele de „C" vor ajunge în județ. Acum avem în județul Suceava 6 echipe de divizia C, pe care le socotim o bună bază pentru formația din divizia B. În campionatul județean nu sînt condiții pentru creșterea și promovarea tinerilor jucători. Apoi, cu numai două serii de „B", deplasările se măresc, cheltuiala crește, iar vacanța devine mai scurtă... Organizarea barajului nu mi se pare echitabilă. Echipele de „A" sînt mult prea protejate, față de cele din divizia secundă. Dacă e să facem o selecție valorică, atunci să „cadă" și din „A" șase echipe, cum se preconizează la divizia B...

Ion Nunweiller, antrenor (Gloria Bistrița) : 1. Sperăm ca anul acesta să nu ne mai dezamăgim suporterii. Vom încerca să promovăm în „A", chiar dacă am început cu stîngul. Campionatul e lung ! ; 2. Sînt prea multe formații fără valoare în divizia secundă, asta e adevărat. Din această cauză, evident, calitatea jocurilor are de suferit, cele mai multe echipe folosind pe teren propriu orice mijloc pentru forțarea victoriei. Din păcate, concentrarea jucătorilor nu se poate face de la sine, fiindcă actualul regulament nu permite transferările... Barajul pentru promovare cred că e greu de acceptat, după un campionat atît de lung și greu.

Leonid Antohi, antrenor (Dunărea-C.S.U. Galați) : 1. Ne-am propus un loc între 1 și 3. Am fuzionat astă-vară cu echipa studențească C.S.U., care retrogradase în „C". Am luat de acolo 5 jucători, iar alți 6 le-am dat drumul. Sîntem așadar în curs de omogenizare a echipei ; 2. Nu consider ca necesare modificări în numărul de echipe la divizia A. Fondul necorespunzător de jucători nu se află acolo, ci la diviziile inferioare. Cred că ar trebui să „cadă" 3 echipe și să promoveze alte 3 din divizia B. În divizia secundă, într-adevăr se impune reducerea echipelor. Două serii sînt suficiente ; acum prea multe formații nu se luptă decît pentru evitarea retrogradării. Dar a treia divizie n-ar trebui schimbată, fiindcă sînt o mulțime de orașe mici unde publicul are doar o mare plăcere duminicală : fotbalul ! Și apoi, federația nu acordă nici un fond pentru aceste formații de „C"... Barajul mi se pare inutil. Cîștigi seria, se bate un corner, intră mingea în plasă... Și așa s-a dus o muncă de 34 de etape !

Seria a II-a

Nicolae Vulpeanu, antrenor (Unirea Alexandria) : 1. Obiectiv : locul I—IV. Nu cred că putem emite pretenții pentru promovare. Dealtfel, după mine Rapidul nu are contracandidată anul acesta ! ; 2. Măsura reducerii numărului de echipe este bună. Nenorocirea vine doar de la baraj. Aici o neșansă poate anula munca unui an întreg !

Mihai Nacu, președinte (Șoimii Sibiu) : 1. Dorim un loc fruntaș în serie. Ne propusesem între 1 și 4, dar în privința promovării, de cînd ne-a bătut Rapidul acasă, cu greu se mai pune problema... ; 2. Dacă toate măsurile preconizate s-ar desfășura fără baraj, ele ar fi de lăudat. Concentrarea jucătorilor valoroși la mai puține echipe e un lucru bun Dar barajele au dat mereu de lucru... Evident, nu întotdeauna cea mai bună echipă dintr-un baraj reușește să și cîștige !

Petre Moldoveanu, antrenor (Progresul) : 1. Chiar dacă conducerea clubului nu ne-a stabilit un obiectiv precis, o echipă ca Progresul trebuie să se bată pentru promovare. Am început slab, avem și —4 în clasament, moștenire a campionatului trecut, dar mai sînt 32 de etape ! Din păcate i-am pierdut pe Zamfir, Tevi și Marica, pe care consider că ne-am mai fi putut baza, iar în locul lor n-am adus încă pe nimeni. Oricum, ori promovare, ori nimic ! ; 2. Dau dreptate federației. Sînt prea multe echipe fără valoare în divizia secundă, iar altele n-au drept scop decît să... stabilească echipele care retrogradează sau care încearcă să promoveze ! Cred că divizia secundă va face un salt de calitate prin reducerea numărului de echipe, rămînînd numai formații de mîna întîi, care să poată juca oricînd la nivelul primei divizii. Sigur că tot ce e nou prinde mai greu ! Dar de ce să fie promovarea un drept întîngibil ? ! Eu spun că cine e mai bun să intre, chiar și cu baraj...

Paul Florea, antrenor (Automatica București) : 1. Primele trei locuri. Avem totuși o echipă modestă, e greu să sperăm promovarea. Am început bine, dar pretenții prea mari nu avem ; 2. Pentru divizia A, cu doar 16 echipe ar fi prea puține meciuri de campionat ! În „B" s-ar impune o reducere, însă cheltuielile ar crește mult. Mă gîndesc că o echipă ca a noastră, fără posibilități, după vreo 3 deplasări la Iași sau Suceava, pe drumuri atît de lungi, aproape nu ne-am mai reveni financiar ! Și mai sînt și altele în fel ca noi. Cît privește barajul, mă gîndesc că și celelalte două echipe, rămase în urma celei promovate, vor fi muncit tot atît de mult ca să cîștige seria, însă tot în „B" vor rămîne. Forma sportivă e greu s-o planifici tocmai la sfîrșitul campionatului !

Pe Giulești speranța nu s-a stins niciodată !

Să învingi sub Tricolor

Au trecut trei săptămîni de la începerea sezonului oficial al fotbalului, timp în care, după cele patru jocuri ale campionatului primei divizii, precum și o trecere în revistă a elementelor de reprezentare de care poate dispune fotbalul nostru prin verificările de miercurea trecută de pe „23 August", au apărut cîteva subiecte care trebuie consemnate.

Deși aparent fără importanță deosebită, schimbarea desenului porților de fotbal pe stadioanele noastre este o realizare ce se dorea de mult, cel puțin din acest punct de vedere, înscriindu-ne și noi alături de felul în care trebuie să arate și ca aspect regulamentar cele mai importante elemente de decor lipsite de viață ale fotbalului, barele și plasa. Un alt amănunt și el aparent nu prea demn de toată atenția, comentatele cartonașe galbene, au primit o nouă interpretare. Pînă acum deveni supuse și unor sancțiuni pecuniare numai cele obținute pentru atitudine ireverențioasă. Era normal, în spiritul creșterii competitivității, dar faptul că prin acumularea lor nu mai apar ca o consecință firească etapele de suspendare, dă în continuare de gîndit.

S-au numărat foarte multe avertismente galbene, chiar începînd cu prima etapă și forurile par speriate. Mai întîi vreau să apreciez faptul că diriguitorii fotbalului nostru merită apreciați că și aceste două măsuri diferite și aparent simple pe care le-au rezolvat au făcut-o în favoarea jocului, dovedind că sînt preocupați de a lua atitudini de adevărată meserie, părăsind intrucîtva birocratismul, formalismul și puțina competență cu care începuseră să ne obișnuiască. Cred, totuși, că problema cartonașelor merită o nouă reașezare, și anume, să ne inspirăm puțin din sistemul britanic de acum cîțiva ani. Arbitrul trebuia să explice în foaia de arbitraj, la sfîrșitul jocului, motivul pentru care a arătat avertismentul galben. Fiecare infracțiune, în funcție de gravitatea ei, era „măsurată" printr-un număr de puncte de penalizare a căror acumulare în timp ducea automat la un număr de etape de suspendare. Acest principiu, firesc, de individualizare a pedepselor, promovat și de legea noastră, cred că se potrivește foarte bine și fotbalului de la noi. Desigur, chiar dacă ar fi nevoie de ceva mai multă contabilitate, grija de a nu greși ar mări importanța dată partidelor, iar amănuntele propriu-zise ar avea o tentă particulară tipică și în funcție de infracțiunile prea frecvente și care vrem să dispară din fotbalul nostru.

Fotbalul jucat nu este ceva deosebit, mai ales în urma unui campionat mondial care a oferit unele noutăți ce ne-ar fi putut îmbogăți și jocul practicat de echipele noastre. În primul rînd este inadmisibil cum unele echipe nu au avut rezolvată problema contractelor antrenorilor în primele etape... Viziunea este un imperativ de necontestat și în fotbal, inclusiv formula antrenorilor, a acelora care sînt chemați să dea contururi unei concepții de joc ce nu se poate realiza în cîteva zile și cu oameni de ocazie, nepregătiți în timp pentru a rezolva ceea ce li s-ar putea solicita să facă. Și din acest motiv de atitudine față de a gîndi rostul echipelor noastre, cred că și în acest campionat puțini se vor bate pe și pentru culmi, marea majoritate zbuciumîndu-se pentru a supraviețui mereu cu sabia căderii deasupra capului. Tot ca atitudine, simt cu amărăciune că generația tînără vrea din ce în ce mai mult să trăiască cu minimum de efort investit în tot ceea ce privește fotbalul, dar cu maximum de interes la beneficii.

Poate că tocmai actuala formă de cointeresare și de ocolire a deficiențelor ei prin stimularea cu avantaje obscure, pe sub mînă, îi crește astfel. Am vrut să simt miercurea trecută atmosfera și jocul echipei naționale care se pregătește de aproape un an în forme și formule ce se vor mai noi. Sugestiile pe care reprezentativa le primește, din afară, fie critice, trebuie privite și acceptate nu ca lupte și răzbunări (prea mulți cred păgubitor, acest lucru), ci ca o confruntare de opinii de care tocmai cei care o pregătesc au cea mai mare nevoie. Din rîndurile mele voi încuraja mereu acest principiu. Deocamdată, intuiesc că jucătorii noștri fruntași nu mai tremură de plăcere atunci cînd sînt chemați pentru a îmbrăca tricoul național. Mă doare ca fotbalist, dar și ca cetățean. În afara unor stinăcii de selecție și de joc de pot și trebuie îndreptate, sufletul posibililor tricolori cere vindecare urgentă. Generația mea a știut să respecte moștenirea transmisă de predecesori de a lupta pînă la sacrificiu pentru reușita echipei naționale și acesta este primul lucru de la care trebuie să începă educația celor care trebuie să creadă că cea mai mare bucurie în fotbal este aceea de a fi chemat să învingi sub Tricolor.

CORNEL DINU ■

Dinamo, un prim pas spre... turul I

Invingînd miercuri seara, pe un „23 August" arhiplin, echipa norvegiană Vaalerengen Oslo cu 3—1 (2—0), echipa noastră campioană, Dinamo, a făcut un prim pas spre... turul întîi al C.C.E. Dubla sa partidă din turul preliminar al celei mai importante competiții europene intercluburi, trebuie s-o recunoaștem, nu este însă o simplă formalitate, jucătorii scandinavi alcătuind o echipă viguroasă, tenace, impresionantă din punct de vedere fizic. Dinamo a învins la București cu 3—1 : Augustin, min. 34 și D. Georgescu, min. 44 din 11 m (golul din fotografia noastră) și min. 65, respectiv Gran, min. 57, dar este foarte sigur că meciul retur, de la Oslo, peste numai o săptămînă, va fi un meci greu pentru jucătorii dinamoviști, care vor trebui să se mobilizeze exemplar pentru a obține calificarea. Este de așteptat ca echipa norvegiană (care s-a dovedit foarte periculoasă îndeosebi în momentele fixe ale jocului) să atace mai mult la Oslo, lăsîndu-se descoperită în apărare. Dacă Dudu Georgescu și coechipierii săi vor ști să profite de acest lucru, marcînd și ei în deplasare, calificarea nu le scapă. Dar, cum spuneam, meciul de la Oslo se anunță foarte greu... (D.G.).

Cronica șoselei

Clipe plăcute urmate de epiloguri tragice

„Cînd mă gîndesc la anii liceului, dragă Cleopatra, la cît eram de fericite în zilele puține care mai rămăseseră pînă la terminarea clasei a 12-a, parcă nu-mi vine a crede că de atunci au trecut 20 de ani. Firele albe ne-au inundat părul. Mă cuprinde nostalgia. Dar, oricum, am rezolvat ceva. Tu, directoare de fabrică, cu atîtea răspunderi. Eu, șefă de serviciu la o mare uzină. Avem copii buni, soți la fel de buni. Mi-e frică să nu mă apuce plînsul, cînd se va striga, ca de obicei, catalogul".

Convorbirea avea loc între două foste colege, în ajunul plecării lor, împreună cu soții, la cea de-a 20-a aniversare a absolvirii liceului.

Simbătă seară, după festivitatea care avusese loc dimineața, au participat la banchetul splendid organizat. S-au schimbat impresii, s-a făcut haz de unele întîmplări din timpul liceului, s-au depănat amintiri. Au fost și momente triste, cînd a venit vorba de cei doi absolvenți decedați prematur. Cancerul nu iartă pe nimeni !

Întrucît una din familii avea la mașină număr impropriu pentru duminica respectivă, cele două cupluri au hotărît să plece în zorii zilei de luni, pentru a ajunge la locurile de muncă la ora de începere a programului.

Chiar de la start urmează o cursă contracronometru. Cei doi apasă la maximum pe pedala de accelerație, în ciuda ceții care reducea considerabil vizibilitatea și aglomerației tipice dimineții de luni.

„Te rog să reții, Mircea, trebuie să facem 120 de kilometri cam într-o oră și un sfert. Eu am ședință exact la 8". „Și ce dacă întîrzii și tu, jumătate de oră ?". „Nu pot, că vin tovarășii de la central".

„Atunci hai să dăm bice cailor !".

La circa 20 de kilometri de la punctul de plecare, Lada 1500 trebuia să depășească un tractor, rămas în pană pe partea dreaptă a drumului. Obstacolul îi apare pilotului în față destul de brusc, datorită vitezei mari și ceții ; vrea să la stînga în ultima clipă, fără să se mai poată asigura că sensul opus e liber. Situație clasică de accident. Din sens contrar se apropia, tot cu viteză neadecvată condițiilor de circulație, o altă mașină. Coliziunea frontală este năprasnică : doi oameni, Mircea C. și pilotul care circula din sens opus, își pierd viața pe loc. Alți doi pasageri sînt răniți grav.

Accidentul mai are o secvență. Din spatele autoturismului Lada 1500 circula o Dacia. Fiind ceață, șoferul rula în plasa autoturismului din față. „Mă ghidam după luminile ei de poziție. M-a surprins frîna brusc pusă de șoferul din față. Am frînat și eu, dar fără rezultat. Mi-am dat seama apoi că mașina ocolește un obstacol și de pericolul care s-a ivit, dar era prea tîrziu. Neavînd distanță suficientă, m-am izbit în plin de cele două autovehicule, după ce ele au intrat în coliziune".

Curios, șoferul care venea din sens opus avea toate condițiile să evite coliziunea. Lățimea șoselei îi permitea să se repliieze pe partea dreaptă fără pericol. El n-a schițat însă nici cel mai mic gest pentru a evita accidentul. Nici măcar n-a frînat.

Colegul de serviciu al șoferului decedat de pe Dacia, avea să declare : „Eram amîndoi în prima zi de concediu. Mergeam la pescuit. De două zile ne pregătisem tot felul de undițe și cîrlige ; știți, sîntem tare pasionați după pescuit.

Ce-i spun eu lui Milica, soției lui Petrică ? Are 4 copii, săracul, și nevastă-sa nu lucrează, că, doar eu l-am îndemnat să mergem la baltă".

Mircea C. n-a ajuns la ședință, ci în mormînt. Soția sa, după frumoasele clipe petrecute la aniversarea absolvirii liceului, are ambele picioare fracturate și vor trebui multe luni până să se vindece. Cele două fete, una de 12 și alta de 14 ani, cu haine cernite, se descurcă cum pot. Vin însă zilnic la spital să o vadă și s-o încurajeze pe mama.

VICTOR BEDA ■

Valentin Stănescu, antrenor (Rapid) : 1. Rapidul va încerca să rezolve problema știgătorului seriei încă din turul campionatului ! ; 2. E bine să rămînă numai 16 echipe în divizia A, dar pot trece ușor 5 au 6 formații în eșalonul secund, fără să olingă nimeni după ele. Însă vreau să-mi spuneți, cum vor „circula" valorile dacă imeni nu le va da dezlegare ? Regulamentul actual de transferări nu prevede ici o schimbare, în cazul reducerii numărului de echipe ! Se va cheltui mai mult, ntît la divizia B cît și la C, va fi nevoie nu

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

e una, ci de două zile de deplasare și așa ai departe. Unde e economia ? Baraj ? are baraj ? ! Păi ar fi trebuit să se anun- inainte de începerea campionatului, um nu mai are nici o valoare. Și apoi, araje nu se mai fac nicăieri în lume, toți u renunțat ! Barajele aduc cu ele numai enorociri, arbitraje aiurea, aranjamente... u e bine. Pe ai mei îi „omor" la antreamente. Ar fi corect să-i pun să muncească un an, ca să rămînă cu buza umată la vară ?!

Seria a III-a

Ioan Reinhardt, antrenor (C.S.M. Reșița) : 1. Sperăm să ne clasăm între primele 8 echipe. N-avem lot să luptăm mai us, dealtfel n-am reușit să transferăm ci un jucător nou ; 2. Nu de numărul de chipe depinde nivelul jocului la noi. oate din „C" s-ar mai putea reduce ceva, ar în primele două divizii nu cred că e uzul. Ar fi rău dacă orașele mai mici, ure în afară de fotbal au puține distracdumineca, acum ar rămîne și fără asta. loc să vină la stadion, cine știe unde or duce oamenii ! Organizarea barajului mi se pare o măsură echitabilă. E rău munceșți un an de zile cu o echipă, entru ca să pierzi totul la sfîrșit.

Mircea Lupan, președinte (Olimpia Satu Mare) : 1. Avem obiectiv situarea în primele 5 locuri. Dorim mai ales să consolidăm foarte tînăra noastră formație (medie : 22,4 ani), în scopul atacării promovării în anul care vine ! ; 2. Este foarte bună măsura reducerii numărului de echipe. Sînt prea mulți jucători fără valoare, care prin restrîngerea formațiilor vor trebui să dispară, lăsînd locurile lor unor jucători mai tineri. Barajul, însă, nu e gîndit suficient. Mă gîndesc în primul rînd la echitatea unui campionat, în care se transpiră foarte mult pentru cîștigarea unei serii.

Nicolae Dumitrescu, antrenor (U.T.A.) : 1. Dorim promovarea în primul eșalon; 2. Cred că actuala formulă e cea mai bună, fiindcă există o bază foarte largă, de unde valorile pot ajunge pînă în vîrful piramidei. Reducînd echipele, împuținăm posibilitățile de creștere a tinerilor fotbaliști, mulți dintre ei urmînd a se plafona repede, fiindcă în campionatul județean nu există garanții în acest sens. Mă bucur că la baraj nu mai ia parte nici o echipă din „A". Dar, oricum, ar fi fost bine să se anunțe înainte de începerea campionatului !

Angelo Niculescu, antrenor („U" Cluj-Napoca) : 1. Țintim promovarea, ca oricare echipă ce abia a căzut din prima divizie ; 2. După mine, istoria se repetă ! În deceniile trecute eu am trecut prin tot felul de „formule", ori ca jucător, ori ca antrenor. Au fost campionate și cu 14 echipe, și cu 16, ba chiar și cu 12, de fiecare dată discutîndu-se, ca și acum, despre problema calității fotbalului, în dorința de a fi îmbunătățită ! Nu formula de campionat rezolvă, însă, calitatea jocurilor — ci preocupările generale privind o mai bună desfășurare și organizare a muncii noastre, a tuturor, jucători, antrenori, conducători. Măsurile care se preconizează — și care nici măcar nu s-au clarificat ! — acum ne țin în șah, estompînd preocupările de bază la majoritatea echipelor din diviziile B și C. Ar trebui, cred eu, să umblăm în primul rînd la organizare, la o mai bună gospodărire a fotbalului nostru, la statutul jucătorilor și atitea altele. Prin „formule", oricare ar fi ele, nu vom rezolva mare lucru ! În privința barajului : ca principiu, se poate lua în considerație, cu condiția să fie organizat impecabil. Așa cum este însă el preconizat, nu cred că satisface. Pentru creșterea calității în prima divizie, ceea ce e de dorit, ar trebui să se întreacă în baraj nu numai echipele de „B", cîștigătoare ale seriilor, ci și formații din prima divizie. Așa ar fi echitabil.

Gheorghe Georgescu, vicepreședinte (F. C. Baia Mare) : 1. Promovarea ; 2. Evident, prin reducerea de echipe fotbalul se va îmbunătăți. Așa cum s-a hotărît acum, fără să mai participe nici o echipă de „A", barajul mi se pare echitabil. Echipa cea mai bună din cele trei participante să dovedească superioritatea ei și să intre în divizia A !

Lăsînd cititorii să întoarcă pe față și pe dos toate aceste opinii — pe care le dorim, de asemenea, folositoare și pentru orientarea federației de specialitate — nu vom încheia înainte de a trage cîteva concluzii. În primul rînd, lupta pentru locul I în cele trei serii. Așa cum era de așteptat, cele mai multe concurente sînt în seria a III-a, în care „U" Cluj-Napoca, F.C. Baia Mare și U.T.A. își anunță limpede hotărîrea de a lupta pentru locul I... În seria I mai decise par numai cele două... Glorii cea din Buzău și cea din Bistrița, în vreme ce Suceava și Galațiul, poate și Focșanii, așteaptă... A doua serie a diviziei secunde prevede iarăși o dispută acerbă între Rapid și Progresul, cu mențiunea că, de această dată, echipa din str. Dr. Staicovici pleacă cu un handicap de minus 4 puncte, în vreme ce Rapid a și cîștigat la Sibiu ! Celelalte echipe nu par a fi în stare să emită pretenții, dar surprize în fotbal se mai întîmplă !

În privința reducerii numărului de echipe în divizia secundă, cea mai mare parte a celor întrebați de noi (16 la număr, mai exact) sînt de acord cu măsurile preconizate, e adevărat, cu unele amendamente. Reținem însă și opinia foarte bine motivată a antrenorului emerit Angelo Niculescu, după care nici un fel de „formulă" nu va putea rezolva de la sine calitatea fotbalului nostru. Numai 5 opinii pentru păstrarea actualei formule de desfășurare a campionatului, ele bazîndu-se în special pe dificultatea și costurile sporite ale deplasărilor mari, ca și pe necesitatea păstrării jocului cu balon rotund, în competițiile divizionare, și în orașele mai mici.

În ceea ce privește barajul pentru promovarea în divizia A, aici numărul opiniilor care se desolidarizează cu măsura preconizată de federație este zdrobitor mai mare decît a celor care o acceptă : 11—4 ! Sigur, interlocutorii noștri pot fi suspectați de subiectivitate, fiindcă aproape jumătate dintre ei (7 sau 8, ca să fim exacți) speră că... vor fi nevoiți să ia parte la acest baraj. Numai că, spunem și noi, argumentele invocate sînt într-adevăr reale, obiective. Un meci de baraj nu va fi niciodată decît un joc al întîmplării și al șansei, o dispută oarbă care, eventual, mai poate fi și influențată... Promovarea în prima divizie a țării trebuie să dea cîștig de cauză formațiilor care reușesc să se arate mai bune pe parcursul unei competiții de durată, cum e campionatul de 34 de etape, nu numai după un meci sau două.

Acestea sînt cîteva dintre elementele pe care ancheta noastră le-a scos în evidență și care, desigur, ar trebui să stea și în atenția F.R.F. Nefiind încă aprobate, măsurile mai pot fi gîndite. Cum se spune, să ne gîndim de zece ori, pentru a tăia o singură dată !

Anchetă realizată de DUMITRU GRAUR ■

Lumea în care trăim

Întoarcere la epoca glaciară?

Unora le place dansul. Altora muntele sau pescuitul. Mulți se dau în vînt după o partidă de șah sau de vînătoare. Hobby-ul multora este filatelia, colecționarea scoicilor sau insignelor. Am avut de-a face cu pasionați ai tenisului sau ai sporturilor de iarnă. În ultimele zile foarte mulți prieteni și cunoscuți mi-au vorbit despre marea lor dragoste pentru valurile mării, de nostalgia plimbărilor pe faleză în serile cu lună.

Mărturisesc însă că nu am întîlnit încă pe cineva care să-mi spună că arde de nerăbdare să trăiască la Polul Nord, în împărăția veșnică a zăpezilor, a gerului și viscolului.

Și totuși, puțini dintre noi bănuiesc, își imaginează, cît de aproape ar putea fi omenirea de instaurarea pe Pămînt a unei noi ere glaciale...

Savanții au calculat că o scădere cu numai 10—12 grade a temperaturii medii a Pămîntului ar putea întoarce planeta la o nouă epocă glaciară.

Bineînțeles, au precizat ei, o asemenea scădere a temperaturii Pămîntului s-ar putea produce numai și numai în urma unui cataclism, a unei catastrofe ieșite din comun.

Din păcate, un asemenea cataclism, o asemenea toribilă catastrofă, care ar pune în pericol însăși soarta Pămîntului și a omenirii, este pe deplin și permanent posibilă.

O asemenea catastrofă se poate produce în cazul unei confruntări mondiale, al izbucnirii unui război nuclear.

În ultima vreme, savanții au început să reevalueze dimensiunile reale ale unui eventual război nuclear. S-a constatat că pînă acum au fost omise, mai exact nu au fost luate în calcul, unele date extrem de prețioase. S-a neglijat, de pildă, introducerea în ecuația holocaustului a cantităților de apă și vapori ce ar fi dislocate de explozille nucleare și trimise în înălțimile atmosferei.

De obicei, în calculul dezastruoaselor efecte ale unui război nuclear asupra climei Terrei s-a ținut seama doar de cantitatea de particule de sol ce ar fi trimise în atmosferă, de urmările depunerilor norului de praf radioactiv asupra florei și faunei continentelor, de efectele suflului exploziilor asupra curenților de aer. S-a evaluat că o singură bombă de o megatonă ar putea disloca un milion de tone de sol.

Dar explozia aceleiași bombe antrenează și ridică în înălțimi atmosferei și circa 1 000 kilometri cubi de aer, ceea ce înseamnă aproximativ 15 milioane tone vapori de apă. Această cantitate de vapori de apă variind, evident, în funcție de umiditatea aerului în momentul exploziei, de starea vremii. De zona în care s-ar produce detonarea bombei.

În înălțimile atmosferei, cantitățile de apă și vapori dislocate de explozia nucleară se transformă în cristale de gheață. Ele ar avea un dublu efect. Ar opri ca o perdea puternică pătrunderea luminii și căldurii, a razelor și radiațiilor solare pe Terra. Ar avea loc, apoi, în mod firesc, răcirea atmosferei și căderea pe suprafața Pămîntului, chiar și la ecuator, a unor imense cantități de cristale de gheață, de zăpadă.

Clima Terrei s-ar modifica astfel radical, pe toate continentele.

Oamenii de știință au calculat că erupția din anul 1883 a vulcanului Krakatau, din Indonezia, a avut o putere estimată la 10 000 megatone exploziv. Efectele erupției au determinat, printre altele, și scăderea temperaturii medii anuale a Pămîntului, cu circa un grad.

Dar un război termonuclear mondial? Cu ce s-ar solda? Ce ar rezulta din explozia a mii și mii de bombe nucleare cu puteri de milioane de megatone?

Nu dorim să ne referim de această dată la distrugerile catastrofale pe care le-ar produce un asemenea război pe suprafața Pămîntului, asupra vieții. Să ne gîndim doar la acel aspect „uitat" spre a fi luat în calcul de savanți, la milioanele de tone de vapori de apă dislocați de explozii și la efectele lor asupra temperaturii Terrei. Ar avea loc, în perioada de după un război nuclear, o scădere a temperaturii Pămîntului de zeci de ori mai mare decît acea produsă de vulcanul Krakatau. Iar savanții au apreciat că doar o scădere cu 10—12 grade a temperaturii medii a Terrei ar putea întoarce planeta înapoi la epoca glaciară...

Concluziile oamenilor de știință au determinat diferite reacții. Cei mai prompți au fost strategii militari americani. Omenirea nu trebuie să se alarmeze — susțin ei. Se va folosi doar tactica unui război nuclear „limitat", într-un asemenea război s-ar folosi numai cîteva sute de focoase nucleare, estimativ — cîteva zeci de mii de megatone și numai pentru distrugerea obiectivelor pur militare.

Dar chiar și în acest caz, al unui război limitat, — „limitare" evident imposibilă în condițiile războiului nuclear —, savanții au demonstrat că exploziile nucleare ar determina și ar avea aceleași efecte, doar în proporții cevа mai reduse. În mod cert, ar avea loc o scădere ireversibilă a temperaturii Pămîntului, o modificare esențială a climei Terrei.

...Și cît de puțin ar trebui ca oamenii să scape de acest coșmar devastator! Ar trebui doar să ia măsuri ferme pentru înfăptuirea dezarmării și dezarmării militare și în primul rînd, a dezarmării nucleare, interzicerea folosirii armelor nucleare și distrugerea stocurilor existente.

Ar fi un prim și hotărîtor pas ce trebuie făcut pentru asigurarea viitorului planetei, pentru evitarea transformării Pămîntului într-o nesfîrșită întindere de zăpadă. O cere soarta planetei. O cer cu insistență interesele tuturor popoarelor lumii dornice de viață, de pace și liniște. O cere însăși nevoia de supraviețuire a speciei umane...

AL. PINTEA ■

Solemna hoție:..

S-a jefuit ziua și noaptea, ani de-a rîndul, decenii și veacuri de-a rîndul cu tona și cu kilometrul pătrat, s-au devastat veacuri de cultură și istorie în numele unei piraterii care a fost în ultima ei instanță apetit intelectual.

Mercenarii albi născuți și școliți pe meridiane albe au fost trimiși în cohorte spre meridianele negre și galbene și puși să aducă în metropole halcane de atlas sub forma lui cea mai valoroasă: obiecte de artă și cultură. În numele „curiozității științifice" și al „investigației istorice" lumea bogată a furat lumii sărace tezaure fundamentale cărîndu-le cu caravanele, cu armatele cu tot ce s-a putut în somptuoasele cetăți albe unde au fost instalate sub sticla muzeelor, dar mai ales în reședințele particulare. Temple și statui, fresce, bijuterii, obiecte de cult, un prețios inventar al istoriei a fost dezrădăcinat din locurile de baștină și suplimentat valoric în centrele unde ospățul cultural înseamnă, printre altele, și conturi frumușele.

Jaful cultural colonialist a lăsat loc contrabandei neocolonialiste. Nu se mai fură sub văzul lumii cutare tezaur egiptean sau cutare templu din Bali, valorile se parcelează discret, sînt tăiate în felii și se propulsează pe filierele subtile și complexe ale contrabandei. Istoria unor opere asiatică sau orientală cărîndu-se acum în detalii și în secret tot spre centrele internaționale de absorbție. Cifrele de afaceri ating anual nouă zerouri, ambalajul jafului s-a schimbat, dar esența lui rămîne aceeași.

Foarte rar, singeros de rar,, cîte o telegramă de presă transmite și o acțiune inversă, nu în sensul că săracii fură istoria bogaților lumii, ci în acela că un Robinson încearcă să redescopere, spre uzul lumii întregi, tihna nevătămată a trecutului îndepărtat. Un astfel de Robinson care gîndește trecutul și viitorul în spațiul restrîns dar atît de generos al celor cinci linii ale unui portativ încearcă să revitalizeze muzica săpînd la rădăcinile ei acolo unde nimeni nu s-ar fi așteptat, în junglă sau în savană.

Se știe că de mult a fost prețuită, cînd a devenit cunoscută, valoarea spiritualității africane care a dat culturii Europei și Americii un impuls calitativ superior. Dirijorul francez Jose Berghmans susține că muzica europeană va avea posibilitatea să-și revitalizeze potențele în următorii ani pe baza cunoașterii mai aprofundate a muzicii „lumii a treia", cunoaștere posibilă datorită metodei de transcripție muzicală, adaptabilă la toate muzicile indigene ale planetei pe care este pe cale să o pună la punct.

Noul „cod" muzical va suplini lipsurile scriturii clasice valabile pentru muzica de tip european dar inadaptată la transcrierea muzicii popoarelor din Asia, Africa și America Latină. Berghmans, care și-a desfășurat cercetările în Ecuador ca urmare a unui program al UNESCO, a colindat împreună cu un grup de elevi enșteni cele mai izolate așezări indiene, înregistrînd muzica ce anima sărbătorile [illegible]. „Trebuia să ne grăbim pentru [illegible] în intea tranzistorului", mărturisește dirijorul. Recolta bogată și prețioasă a fost trimisă Universității din Gand unde va fi supusă analizei de către ordinatoare de către, peste aproximativ un an după părerea inventivului explorator, va fi elaborat noul sistem de scriere muzicală. Aceasta va permite transcrierea pentru posteritate a muzicii de tradiție orală, care altfel s-ar fi pierdut, a muzicii venite din inima vecurilor trecute, dintr-o epocă în care invadatorul european nu și-a putut imprima urmele sale de neșters, o „muzeu foarte bogată, ce poate aduce mult", ne asigură Berghmans. Pasionatul dirijor are de acum un proiect pentru valorificarea cercetărilor sale: fondarea la Quito a unei orchestre simfonice în care se vor amesteca instrumente muzicale de tip clasic cu instrumente de tip autohton.

Asemenea polifonie seamănă cu un fluierat în biserică, ascuțit și victorios sub norii de tămîie ai unei mese tradiționale: hoția solemnă de istorie.

RADU BUDEANU ■

Mondo umano?

De la 1001 la 885

Nu, nu este vorba de faimoasele povești din 1001 de nopți, cu cadîne, bei și seraiuri, aventuri și exotism, înțelepciune și fanatism, vitejie sau lașitate. Dar că făptul în sine te-ar trimite cu gîndul la vestitele întîmplări sau la atmosfera lor, nu pot contesta. Sînt primele lucruri care mi-au trecut prin minte aflînd verdictul unui proces ce dură de mai multă vreme și solicita interesul unei părți a opiniei publice din capitala thailandeză. Din cînd în cînd, chiar și agențiile internaționale de presă reveneau asupra lui dînd detalii despre depoziția inculpatei, cele ale martorilor, ca și în legătură cu pledoariile apărării sau acuzării. Acum, după pronunțarea sentinței, acuzata are toate șansele să ajungă în faimoasa carte a recordurilor lumii. Între timp i se consacră deja știri și fotografii pe prime pagini ale ziarelor ca și reportaje ample în numeroase reviste săptămînale sau lunare.

Despre Penchapong Nondast Imsap — căci așa se numește proaspăta recordmană în materie de condamnare la închisoare — nu știm, la ora actuală, alte amănunte decît că era o foarte modestă funcționară la secția de înregistrare a străinilor de la poliția din Petchabun, provincia centrală a Thailandei. Nu ni se spune dacă era căsătorită, dacă avea copii, părinți sau frați. Cu cîtva timp în urmă, într-o bună zi — poate moliptsindu-se de la altii, poate descoperind ea modalitățile de fals, dar acționînd de una singură — și-a dat seama că s-ar putea face rost de bani mișlocind unele neregului în înregistrarea străinilor acolo unde lucra ea. Cînd a fost descoperită reușise să adune 36 000 de bahti, echivalentul a 1 600 dolari americani. Cercetările ulterioare n-au durat prea mult. Procesul și-a urmat cursul normal, cu audierea ei, a martorilor, a ce'or ce li s-au mijlocit falsurile, cu pledoariile de rigoare și, cum se obișnuiește, cu sentința. A fost condamnată la exact 1001 ani închisoare! S-a făcut recurs pentru că o asemenea pedeapsă se pretează la așa ceva și instanța superioară s-a dovedit mai clementă, i-a redus pedeapsa cu 116 ani, ajungîndu-se, în final, la 885 de ani. Intrigate și condamnînd mărimea acestei clemențe, multe ziare din lume, în numărul în care luau act de eveniment, consemnau undeva, mai mărunt, că o companie petrolieră („Standard Oil") a acceptat să plătească 15 milioane dolari penalizări pentru ca ministerul american al energiei să n-o mai urmărească în justiție pentru că violase reglementările privind controlul prețurilor între anii 1973 și 1981. Cît or fi virat în contul personal mai marii ei dacă acceptă să plătească 15 milioane acum? Dar cum nu știu răspunsul la întrebare, demnă și ea de sumele vehiculate în lumea celor 1001 de nopți, îmi amintesc că scriitorul austriac Doderer spunea cîndva: „Adevăratul povestitor nu este cel ce se dovedește mai inventiv decît viața, ci acela care se pricepe să citească mai bine din ea".

DUMITRU CONSTANTIN ■

Universul în imagini

Cel mai mare șantier de locuințe din R.D.G. se află în orașul Gera. În final se vor muta aci 45 000 persoane.

Noul tren japonez pe linia Tohoku — Shinkasen, cu 833 locuri și o lungime de 300 m, recent dat în exploatare, are o viteză „normală" de 210 km pe oră, fiind astfel unul din cele mai rapide din lume. Dar populația din zonele urbane pe care le traversează noua linie se declară nemulțumită de zgomotul și vibrația produse de gigantul feroviar. Se nasc și întrebări în legătură cu poluarea. Oficialii răspund cu înțeleptul dicton: „Timpul este bani!. Altfel spus, și pentru viteză trebuie plătit un preț.

La un recent festival sportiv desfășurat sub egida Universității Pennsylvania, Arling Pitcher din Greenwood, Indiana, a cîștigat un premiu la săritura în lungime. El a împlinit, nu de mult, 80 de ani. Sportul asigură, așadar, și în viață... săritura în lungime.

Lumea se amuză

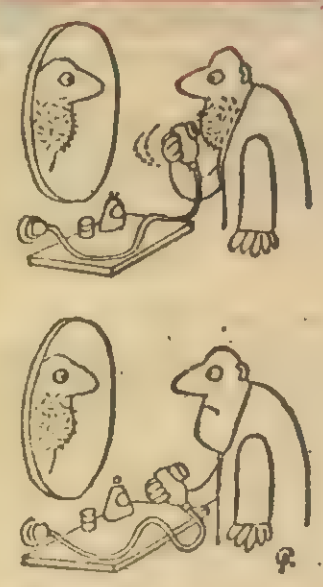

După MOSCOW NEWS — U.R.S.S.

„În viața marinarului nimic nu este banal"

Mă mărturisesc din capul locului sentimentală. Sînt pentru prima oară pe un vas, un vas adevărat, cu marinari adevărați, dar care, iată, nu se deosebesc prea mult de marinarii din istorii sau imaginație. Comandantul vasului — un bărbat robust, ca tăiat în stîncă, cu picioarele bine înfipte „în pămînt", cu o privire care reflectă fără îndoială personalitate, poartă între dinți pipă, ca un adevărat lup de mare. Iar marinarii ? Pe ei îi simt frămîntînd de nerăbdare să calce din nou pe țărm după o cursă de 115 zile, să-și revadă familiile, prietenii, care îi așteaptă, nu pe țărm, ci afară din port. Aceasta este regula ! Dar parcă aș fi vrut să se petreacă o întîlnire mai ca în povestiri, cu batiste fluturînd, cu strigăte de nerăbdare și căutări febrile ! Singurii impasibili (sau care par impasibili) sînt căpitanul și cîinele său Dixi (nedespărțitul său prieten, cum aveam să aflăm mai apoi). După ce vameșii trec, făcîndu-și datoria, găsim, în sfîrșit, răgazul, ca acolo, în cabina comandantului navei „București" — Victor Rădulescu — să stăm de vorbă.

— Dacă cineva m-ar fi pus să descriu un comandar de vas fără să vă fi cunoscut v-aș fi descris pe dv., Victor Rădulescu. Sînteți comandantul vasului „București" și v-am întîlnit încă din radă, și noi, și o echipă a televiziunii. De ce credeți ?

—Probabil, pentru că noi, echipajul vasului „București", ne întoarcem dintr-o călătorie de 115 zile, într-un moment aniversar. „București" este vasul care, în urmă cu 19 ani, a făcut primul înconjur al lumii, pornit de aici, din Constanța. Este nava care, acum, la intrarea în țară, împlinește 20 de ani de viață în flota românească. Evenimentul nu putea rămîne în anonimat deoarece vasul „București", în acești ani, și-a scris o demnă istorie.

— Pe scurt, cum ar arăta această demnă istorie ?

— Ei bine, în 20 de ani, nava „București" a efectuat 88 de călătorii, transportînd pentru nevoile economiei noastre naționale, peste 770 00 tone mărfuri diferite. A parcurs peste 750 00 mile marine, operînd în 502 porturi, cu precădere în Extremul Orient și zonele sudice ale globului. Ce să vă mai spun ? S-a confruntat cu 167 furtuni puternice, dintre care 53 de uragane și taifunuri, ieșind din aceste înfruntări totdeauna victorioasă și fără avarii grave.

— Ce destinație a avut călătoria aceasta din care vă întoarceți ?

— Ruta a fost următoarea : Constanța — Kuweit — Caraci — Bombay — Suez — Constanța. Am avut un transport complex — produse sodice, chimice, tractoare, mașini unelte, profile ș.a. Ne-am întors cu bumbac.

— Cum este comerțul pe mare ?

— Cel mai aprig comerț ! Privite de la distanță, lucrurile se rezumă astfel : eu, comandantul de vas (cu echipajul meu), sînt doar un simplu cărăuș. Răspund de marfă, răspund de oameni.

— De la distanță spuneți. Dar mai de aproape ?

— Mai de aproape ar trebui să privească cei care răspund efectiv de destinele comerțului marin. Mă refer, de pildă, la cum se tranșează afacerile. Sigur, acționează legea comerțului, dar mai ales a comerțului marinăresc. Altfel spus, în drumurile noastre, ne lovim de obiceiuri marinărești care se alcătuiesc într-un limbaj internațional, nu românesc, nu nemțesc, nu franțuzesc, pur și simplu, marinăresc.

— Fiți mai explicit, vă rugăm.

— Mi s-a întîmplat în lungile mele voiajuri să găsesc în anumite locuri — unde noi descărcam o parte din marfa transportată — navrm excepțional, adică marfă foarte bună care ne era oferită să o transportăm (avînd spațiu de depozitare liber) și s-o lăsăm în drumul nostru, fără să ne abatem nici o centimă de la traseu. De cele mai multe ori, am pierdut ocazia de a aduce un cîștig substanțial țării, pentru că noi, în astfel de situații, avem nevoie de aprobări pe care, pînă le obținem, ne suflă alți marfa. Și mă întreb : dacă în țară, un camion nu se poate deplasa decît „plin/plin", de ce nu se aplică același sistem și în transportul naval, atunci cînd se ivește ocazia, de ce nu se reglementează sistemul aprobărilor așa încît să avem posibilitatea de a acționa în timp util, în funcție de condițiile concrete ?!

— Înțelegem că se simte necesitatea unei mai adecvate modalități de a lua hotăriri.

— Exact. Trebuie avut în vedere că noi, cei din marina comercială acționăm într-o lume foarte diversă și cu mentalitățile ei specifice, o lume în care nu-i putem judeca pe toți după principiile noastre, după normele de-acasă... Pentru reușita muncii noastre, pentru ridicarea eficienței, trebuie să ținem seama de această situație, să sporim capacitatea de inițiativă și condițiile de exercitare a acestora, să fim, cu alte cuvinte mai elastici inclusiv din punct de vedere financiar pentru a putea, în contextul în care fiecare își urmărește beneficiul firmei și al său personal, să ne împlinim tot mai bine datoria de a aduce țării noastre beneficii cît mai însemnate.

— La acest lucru vă referiți cînd subliniați că-i cel mai aprig comerț ?

— Și la acesta, dar nu numai la el ! Se întîmplă să ți se facă „salvare" prin cine știe ce port al lumii. Știți cît ne costă dezeșuarea, acest „te-am salvat" ?

— Cît ?

— Jumătate din valoarea navei și jumătatea din valoarea încărcăturii. „Salvatorii" se dovedesc a fi niște rechini teribili și, vă rog să mă credeți, nu pierd ocazia. E drept, în ce ne privește, le oferim rareori ocazii de acest gen, după cum, rareori le oferim ocazia să ne facem reparația vasului în porturi străine. Doar cînd nu avem încotro. Ne-ar putea ajuta mai mult, sub acest aspect, cei din țară.

— În ce sens ?

— În sensul reducerii protestelor de mare ale comandanților. Pentru orice defecțiune care apare pe parcurs comandantul propune un protest de mare prin care se exonerează de răspundere. Trebuie să vă spun că uneori, sosit în țară, intri cu vasul bun în șantier și ieși cu el ca val de lume așa încît, nu de puține ori, în timpul marșului, echipajul trebuie să pună la punct ce au stricat ceilalți. Pentru că la noi reparațiile de nave încă sînt un fel de cenușăreasă. Iar treaba asta ne costă enorm prin porturile lumii.

— Cum vă explicați o astfel de stare a lucrurilor ?

— Prin lipsă de conștiință și responsabilitate profesională din partea unora care se ocupă de eventualele remedieri. Noi ne dăm de ceasul morții acolo, departe de țară, ca să evităm costurile enorme ale eventualelor defecțiuni care apar. Îmi vine în minte un exemplu recent. Se stricaseră niște garnituri la elice. Trebuia neapărat să intrăm sub apă pentru a repara axul port-elice. Dacă n-am fi făcut-o noi, cu oamenii noștri — și vă asigur a fost o muncă extrem de dificilă — ar fi trebuit să chemăm scafandri din Bombay să ne facă reparația.

— Cît v-ar fi costat un scafandru în Bombay ?

— Numai andocarea pe doc ar fi însemnat 15 000 dolari, plus o zi staționare, deci, 23 mii de dolari.

— Ce înseamnă, de fapt, să fii comandantul unui vas ? Ce implică ?

— Comandantul are și prerogative de ofițer al stării civile. El poate oficia pe vas și căsătorii, după cum lui îi revine sarcina de a anunța unui membru al echipajului veștile bune sau cele rele de acasă. Sîntem acolo, pe vas, o lume, în care tonul sec, cazon este exclus. Pentru că în viața de marinar, vai, nimic nu este banal, faptele au semnificații profunde, cu implicații adînci. Oamenii își suplinesc, prin trăiri amplificate, genul de singurătate la care sînt obligați prin forța împrejurărilor.

— Purtați cu dv., pe distanțe mari (în cazul vasului București — în jurul pămîntului), gîndul la prieteni, la familie, deci sentimente, obiceiuri, grai, într-un cuvînt grav, o țară ! Aveți conștiința acută a distanței ? A dorului ?

— De 27 de ani lucrez în marină iar comandant de navă sînt de 20 de ani. În 1968 am pus prima oară piciorul pe vasul „București", fiind numit comandantul navei. Am stat pînă în 1971, după care, în '78 m-am întors iarăși la ea. Nici un comandant, pînă la mine, nu a stat mai mult decît un an jumătate, doi ani, tocmai din cauza voiajelor lungi. Aș zice că tocmai conștiința acută a distanței, a dorului, explică faptul că pe vasul acesta cu curse foarte lungi nu rămîn comandanți mai mult de un an, un an jumătate. Dar știți ce nemaipomenit este să descoperi acolo, unde poate nici nu te-ai gîndi, semne că România a fost și a rămas. Este și va fi. Pe coastele estice ale Sumatrei, cîndva, prin o mie opt sute și ceva, s-a stabilit un tînăr medic român, Ilarie Mitrea. Am cerut nu de mult, Consulatului din Djakarta, să depisteze urmele lui Ilarie Mitrea — frecvența numelui Mitrea, descoperit în toată zona, dovedindu-mi că aceștia sînt descendenți ai lui Mitrea, după cum, în aceeași zonă mi-a fost dat a descoperi canale cu nume românești — „Bacău", „Săpat", cît și un sat cu numele de Bacău. În Atlanticul de Sud am întîlnit un banc care se numește „Dacia". Încă nu am făcut cercetări dar presupun că de la Racoviță se trage.

— Vorbiți despre cercetări cu seriozitatea și pasiunea unui istoric. Aveți de gînd să le efectuați ?

— Desigur ! Dealtfel, trebuie să vă mărturisesc că am foarte multe lucruri interesante adunate de pe meridianele lumii, privitoare la români. Mai am 3 ani pînă la pensie. Mi-am adunat — și continuu să adun material pentru o carte „Pe urmele înaintașilor noștri". Cu Dixi alături, cînd mă voi retrage din marinărie, voi scrie despre marinari.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Ecouri în presă ale recentului turneu întreprins în Franța — în cadrul schimburilor culturale mijlocite de asociația „Solidaritatea umană prin arte" — de către ansamblul folcloric „Dîmbovița"

Bicicleta pentru pace

Cursa ciclistă pentru pace Oslo — București, inițiată de Organizația norvegiană „Biking—Viking", s-a încheiat miercuri 18 august pe Stadionul tineretului din Capitală. În aplauzele numeroșilor bucureșteni aflați în tribune, cei șaisprezece mesageri ai păcii de peste hotare, au întrat cîntînd, în limba română : „Stop armelor nucleare".

Această cursă ciclistă pentru pace continuă șirul manifestărilor pentru pace din întreaga lume, împotriva înarmărilor și își unește glasul cu toate națiunile în nobila luptă pentru dezarmare, conștiente de pericolul unui război nuclear, de urmările grave pentru întreaga omenire. Pornită în 25 iunie a.c. din Oslo, cu numai șase membri, cursa și-a sporit numărul participanților cu un alt grup ce a pedalat de la Londra. Pe parcurs s-au mai adăugat și alții, încît la București au sosit cicliști din Anglia, Austria, R.F.G., Norvegia, Olanda, Spania și Ungaria.

Solia păcii pe biciclete a fost însoțită pe teritoriul țării noastre, de la punctul de frontieră Nădlac, de peste o sută de sportivi români. La trecerea prin Arad a avut loc o întîlnire consacrată păcii, prieteniei și înțelegerii cu toate popoarele lumii.

„Cei mai bine ne-am simțit pe teritoriul României", au recunoscut la sosire oaspeții.

Stropii unei ploi de vară, venită ca un binefăcător duș, pe autostrada Pitești — București, a topit praful adunat kilometru de kilometru pe fețele arse de soare ale tinerilor cicliști și parcă a redat prospețimea culorilor echipamentelor de drum, ale eșarfelor pe care se putea citi cuvîntul „PACE" și ale stegulețelor arborate pe biciclete. Au venit astfel și cu toaleta aranjată pentru spectacolul ce-l pregătiseră, în cinstea lor, artiștii bucureșteni.

Tore Naerland, reprezentantul Organizației „Biking Viking", a mulțumit pentru călduroasa primire făcută caravanei, afirmînd că sînt recunoscători președintelui Nicolae Ceaușescu pentru numeroasele inițiative consacrate păcii și dezarmării în lume și pentru faptul că i-a invitat să militeze pentru acest ideal pe teritoriul României.

„Avem de învățat multe de la guvernul și poporul român în ceea ce privește lupta pentru pace, acum cînd prea multe resurse financiare se folosesc pentru înarmare. Ne-am întîlnit aici animați de același ideal, pentru ca Vest și Est să luptăm, să nu mai existe arme atomice și nucleare", a continuat conducătorul soliei.

Tore Naerland a oferit în dar românilor, ca simbol al prieteniei, un tandem, pe care un ciclist din Est și unul din Vest să pedaleze spre un climat de pace și dezarmare.

VICTOR RADULESCU ■

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

Aspirații

Țara în sărbătoare aduce cu clătinarea cîmpiei în mai, cînd pămîntul devine maci și romanițe, stînca devine cuib de vultur, pădurea — cîntec de ciocîrlie. Toate grăbesc spre rostul împlinirii, al aspirației, cum valul repetat al mulțimilor ce se perindă acum prin fața marelui sfat al țării își strigă opțiunile :

Vrem pace !
Vrem o țară liberă, neamenințată de războaie, vrem o Europa liberă, nu cuib al rachetelor nucleare, vrem o Planetă despovărată de spectrul distrugerilor nucleare !

Și poemul acesta, al păcii, adunat de la gură la gură, de la inimă la inimă ar putea fi întregit și continuat. Căci numai iubind liniștea, miracolul regenerării întregii Naturi, pacea care e condiție a vi[illegible] am putut rezista de mii de ani aici, la porțile Europei. Au trecut peste noi cohorte imperiale, sîngeroase migrații, au apăsat biruri, vremelnic ne-au cîrmuit domni străini, dar ne-am aninat de stînca neclintitului Carpat și am durat. Ca iarba ne-am înălțat în zori, bînd rouă din fruntea Universului. Voievozii au [illegible] de fumi și părinții au venit și au ctitorit [illegible], învățîndu-ne pre noi jocul păsărilor care se iubesc și zidesc cuib în fiecare primăvară !

De aceea admir iscusitul arhitect din pliscul rîndunelei :
cetatea lui are perfecțiunea piramidei lui Keops, armonia Numărului de Aur,
este inima Patriei !
In ciocul ei ziditor, lutul capătă duh, valoare și sens !
De cîte mii de ani repetăm această Lecție!

Acolo, în tribună, lîngă OMUL PĂCII, sînt ambasadorii popoarelor. Înțeleg ei aceasta permanentă Zidire, dorința noastră arzătoare de Pace izvodită din Durere? Credem că mulți, foarte mulți înțeleg. Cum altfel se poate explica faptul că, după Congresul al IX-lea, nu mai puțin de 104 conducători de țări și de popoare ne-au vizitat țara ? În numele cărui ideal purtăm aceste aspirații ? Răspunsul, iată, capătă chip concret în această Piață-martor a Aviatorilor : aici și acum bate inima țării. Țara pe care trebuie s-o păstrăm liberă, demnă, veșnică !

In nopțile lui august, mamele, frații și surorile eroilor se apleacă peste fotografiile din rame, unde se păstrează imaginea lor, și le sărută amintirea. Și sărutăm cu toții Tricolorul, simbol sfînt, pe care-l purtăm cu noi spre eternitate !

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare. Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu,** Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Gola, Mihai Pelin) — 14 37, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru,** Victor Nița, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu,** Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia,** Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 37, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

VIZITELE DE LUCRU ALE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN JUDEȚELE TULCEA ȘI BRAȘOV

Un nou și rodnic dialog cu oamenii muncii

În aceste vizite, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a fost însoțit de tovarășa ELENA CEAUȘESCU, de tovarășii CONSTANTIN DĂSCĂLESCU, IOSIF BANC, EMIL BOBU, GHEORGHE OPREA, ION PĂȚAN, ȘTEFAN ANDREI, PETRU ENACHE, RICHARD WINTER, ION DINCĂ.

Reportaje în pag. 2–3

35
Flacăra
ANUL XXXI (1121)
septembrie 1982

Ultimele zile de vacanță, sub semnul romantismului revoluționar (pag. 6)

„Sînt pur și simplu un povestitor. Dar unul care știe să povestească" (pag. 9)

Nu muncim singuri, muncim într-un colectiv de oameni și ne implicăm în tot ce facem

INTERVIU CU TOVARĂȘA FRUSINA TAȘMĂU, PRIM-SECRETAR AL COMITETULUI DE PARTID AL SECTORULUI 4 AL CAPITALEI

— Tovarășă prim-secretar, cea dintîi întrebare pe care v-o adresăm privește realitatea imediată și anume faptul că încercînd a stabili o zi și o oră pentru acest interviu, ziua și ora au fost foarte greu de găsit. Practic ziua dumneavoastră de muncă a fost zi-lumină și s-a petrecut, în cea mai mare parte a ei, în agricultură. Întrebarea e următoarea : ce agricultură se face în sectorul 4 ? Cînd se gîndește la sectorul 4, bucureșteanul se gîndește la „Danubiana", la I.M.G.B., la marea industrie, adică, nu la lucrul cîmpului.

— În sectorul 4 există cîteva C.A.P.-uri, Jilava, Popești-Leordeni, Balăceanca, [illegible] și Dăscălu — a căror situație e, [illegible] aparte, ci complexă, pentru că, [illegible], e complexă. Majoritatea oamenilor din comunele subordonate muncesc în industria Capitalei. Aceiași oameni sau aproape aceiași muncesc și în acord global la C.A.P. În campanie, la culeșul porumbului, mai cu seamă, ci trebuie să fie **acolo**, la cîmp. Problema numărul unu a toamnei e organizarea : nu să muncim mai mult, ci mai bine. Am [illegible] în fiecare C.A.P. și am discutat situația forței de muncă. Recolta e bună și [illegible] isipește n-are nici un fel de scuză. De aceea am hotărît de pe acum ce oameni vor fi scoși un timp din producție și în ce fel trebuie suplinită absența lor, astfel ca producția să nu sufere. În primele 7 luni ale anului, sectorul 4 e cu planul la zi și chiar cu unele depășiri semnificative. Dacă recolta e bună și e culeasă la vreme și fără pierderi, e tot spre binele nostru. În fond, C.A.P.-urile, despre care vorbim, își trimit produsele pe piețele sectorului. Este, am putea spune, o treabă de familie.

Mai trebuie spus lucrul cel mai important : nu muncim singuri, muncim într-un colectiv, în Comitetul de partid al sectorului, care-i devotat trup și suflet politicii partidului, un colectiv de comuniști căruia nimic nu-i este indiferent.

— Sectorul 4 se află pe primul loc în întrecerea socialistă dintre sectoarele Capitalei. Mărturisim că acesta este unul din motivele ce ne determină să vă solicităm interviul de față.

— Noi nu considerăm aceasta o realizare, ci o obligație pe care sîntem datori să o onorăm. Cele mai multe din marile industrii ale sectorului — Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea metalurgică de utilaj chimic, Întreprinderea de bunuri de consum din cauciuc

(Continuare în pagina 4)

TUDOR OCTAVIAN

Rombac 1—11 e gata de zbor

O zi memorabilă în istoria aeronauticii românești. Ziua în care primul avion „ROMBAC 1-11" 500, realizat la „Întreprinderea de avioane București" (Băneasa) după licența „British Aerospace", a părăsit hangarul și a fost prezentat specialiștilor, ziariștilor români și străini. Iată scurta biografie a acestei stele de prima mărime a aeronauticii noastre făcută de ing. Nicolae Gugui, directorul I.A.B. Echipat cu două motoare Rolls Royce Spey 512, cu o forță de tracțiune de 5 600 kg fiecare, ROMBAC are o autonomie de 2 500 km și va transporta 119 pasageri cu o viteză de 850 km pe oră, la 10 000 de metri altitudine.

De ce BAC ? Specialiștii români au în-

(Continuare în pagina 18)

IOAN ROȘCA

Tulcea

Mereu lîngă inima țării

În acest anotimp fertil, calendaristic și spiritual, mai exact duminică, 29 august, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, s-a aflat din nou în mijlocul oamenilor muncii din județul Tulcea. Obișnuiți cu prezența celui mai iubit fiu al poporului, al cărui cabinet de lucru a fost și a rămas întreaga geografie a țării, tulcenii și-au manifestat, cu entuziasm și mîndrie patriotică, marea bucurie de a-l revedea pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tovarășa Elena Ceaușescu, pe ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului. Pe tot traseul vizitei, la Murighiol, la Sulina, la Sfîntu Gheorghe, la Tulcea etc., mii de locuitori au urat, din adîncul inimilor lor, bun sosit înalților oaspeți, exprimînd sentimente de adîncă stimă și deosebită prețuire la adresa secretarului general al partidului, scandînd cu însuflețire „Ceaușescu-P.C.R.", „Ceaușescu și poporul", „Stima noastră [illegible] Ceaușescu, România", „Ceaușescu, Pace".

Deși desfășurată într-o zi de duminică, vizita a avut un pronunțat caracter de lucru. La Șantierul naval din Sulina, cel dintîi obiectiv vizitat, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a raportat finalizarea lucrărilor la cala de lansare și ridicare a navelor fluviale de 1 200 de tone, precum și la cea destinată navelor maritime de 4 500, obiective stabilite cu ocazia vizitei din 1981. Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului, industria navală a bătrînului port, altădată amorțit și fără perspective, s-a îmbogățit cu un obiectiv în premieră națională, partea orizontală a călei, sprijinită tradițional de piloți de beton, fiind executată pe nisip comprimat mecanic. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a tăiat, la invitația gazdelor, panglica inaugurală a călei de lansare a navelor de 4 500 de tone. Ca pretutindeni, și această vizită la Șantierul naval, care a inclus și o expoziție cu piese și materiale rezultate din dezmembrarea navelor casate, s-a materializat într-un program de muncă precis definit, concret, realist exprimat. Secretarul general al partidului a cerut navaliștilor din Sulina să încheie lucrările de construcție a șantierului într-un termen cît mai scurt și să realizeze aici, în viitor, repararea unor nave cu o capacitate de pînă la 15 000 de tone. Totodată, primul gospodar al țării a trasat directive pentru a se acționa și mai energic pe linia recuperării în întregime a tuturor materialelor refolosibile de la navele dezafectate.

În continuare a fost vizitat un cîmp experimental de pomi fructiferi și viță-de-vie al Institutului de studii și proiectări „Delta Dunării", suprafață plasată în apropierea localității Sfîntu Gheorghe. În temeiul indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu de a se folosi la maximum pămîntul, inclusiv terenurile nisipoase din zona deltei, s-au realizat aici, experimental, cele dintîi suprafețe cu pomi fructiferi și viță-de-vie, urmînd să se amenajeze o suprafață de peste 50 000 de hectare cu vii, pomi fructiferi și pășuni. Conducătorul partidului și statului, apreciind eforturile depuse în direcția recuperării solurilor nisipoase din delta maritimă a Dunării, a indicat specialiștilor să studieze posibilitatea ca irigarea plantațiilor să se facă, în ideea unei cît mai raționale distribuiri a apei, prin brazde între rînduri. Totodată, pentru o cît mai bună valorificare a terenurilor nisipoase, pentru ca, după fiecare suprafață ce va fi recuperată, să se obțină recolte cît mai mari, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat sarcina de a se executa lucrări de semănare cu ierburi perene, în paralel asigurîndu-se folosirea îngrășămintelor naturale în vederea formării și consolidării stratului fertil.

Noua vizită a secretarului general al partidului, desfășurată în mijlocul unui anotimp politic încărcat de semnificații, se constituie într-o mărturie tulburătoare a fertilității acestei veri românești, caracterizată printr-un energic demers constructiv, demonstrează încă o dată patriotismul și umanismul politicii partidului nostru, al secretarului său general, mereu aproape de inima țării, mereu în mijlocul compatrioților, înnobilînd cu pilda sa de neodihnă și înțelepciune viața de fiecare zi a patriei.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Pilda sa de neodihnă

Braşov

In anii socialismului, judeţul Braşov a devenit cea de-a doua mare bază industrială a României, după Bucureşti, realizînd în prezent 6,7 la sută din producţia industrială a ţării. Cu toate ca ocupă, ca întindere, abia locul 25, iar ca număr de locuitori — locul 12, judeţul Braşov este al doilea atît în ceea ce priveşte numărul de oameni ai muncii ocupaţi în industrie, cît şi în ce priveşte producţia globală industrială. In acelaşi timp, judeţul ocupă locul al treilea în privinţa exportului. La Braşov se realizează peste 87 la sută din producţia totală de tractoare a României, 66 la sută din cea de autovehicule, autobasculante şi autotractoare, 65 la sută din producţia [illegible] cu ardere internă.

Aceste realizări, tot ce s-a înfăptuit [illegible] şi de durată în judeţul Braşov se [illegible] politicii clarvăzătoare de dezvoltare multilaterală, armonioasă a [illegible] ţării, promovată cu [illegible] de Partidul Comunist Român, personal de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care în nenumărate rînduri a venit în mijlocul oamenilor muncii braşoveni, s-a sfătuit cu ei asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea judeţului, contribuţia lui la construcţia socialistă în România. Iată de ce, cu prilejul noii vizite pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, a efectuat-o [illegible] trecute în judeţul Braşov, locuitorii acestor meleaguri l-au întîmpinat pe conducătorul partidului şi statului cu deosebită căldură, cu emoţionante manifestări de preţuire, stimă şi dragoste neţărmurită.

Incadrîndu-se în vastul şi permanentul dialog al secretarului general al partidului, preşedintele republicii, cu ţara, noua întîlnire cu făuritorii bunurilor materiale de pe meleaguri braşovene a avut şi de astă dată în centrul său necesitatea fructificării cît mai eficiente a puternicei baze tehnice de care dispune economia judeţului, a bogatei experienţe acumulate de constructorii de maşini, de chimişti, de celelalte colective de oameni ai muncii. La combinatele chimice din Victoria şi Făgăraş; la Intreprinderea de utilaj chimic din Făgăraş, secretarul general al partidului a analizat la faţa locului, direct, cu exigenţă, modul în care se acţionează pentru îndeplinirea planului la toţi indicatorii, şi în primul rînd pentru realizarea producţiei fizice şi nete, a producţiei destinate exportului.

Avînd în vedere marea importanţă a acestor probleme, în toate unităţile braşovene vizitate, în cuvîntarea rostită la adunarea populară din municipiul Braşov, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a recomandat să se intensifice eforturile pentru reducerea în continuare a consumurilor materiale şi de energie, pentru diversificarea producţiei şi creşterea calităţii acesteia, pentru producerea de utilaje de o tot mai mare complexitate şi de un nivel tehnic tot mai ridicat. Secretarul general al partidului i-a îndemnat pe chimiştii şi pe constructorii de utilaj chimic cu care s-a întîlnit, pe toţi oamenii muncii braşoveni, să acţioneze cu pricepere şi dăruire pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor de plan pe 1982 şi pe întregul cincinal.

Desfăşurată într-o atmosferă entuziastă, de puternică unitate a oamenilor muncii în jurul partidului, al secretarului său general, recenta vizită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în judeţul Braşov a prilejuit exprimarea hotărîrii ferme a oamenilor muncii braşoveni de a înfăptui obiectivele actualului cincinal, de a-şi aduce din plin contribuţia la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul românesc.

ION D. GOIA ■

Recolte bune avem, să nu le privim cu îngrijorare

Pe Argeș, la miazăzi de București, la Cornetu, în județul Giurgiu, aproape că nu se mai știe astăzi cît a rămas realitate și cît este amintire din faima de grădinari a localnicilor. Inginera șefă a C.A.P.-ului, Vasilica Mihalache, ne spune că din 1 165 de hectare, cît măsoară pămîntul cooperativei, pentru grădina de legume au fost planificate 50 și pe această suprafață s-a semănat numai usturoi. Cum acestei plante i-a trecut vremea, adică a fost culeasa demult, se înțelege că între răzoarele grădinii cooperativei din Cornetu s-a lăsat acum o liniște profundă, adecvată, am zice, elaborării unor opere capitale privind rostul și folosul muncii în legumicultură. Situația nu diferă mult de cea de anul trecut, cînd producțiile n-au fost decît de 12 la sută din cele scontate, proiectate, visate, și tocmai din această cauză, ni se spune, în anul acesta grădina a cam fost scoasă din plan, deși pe teritoriul comunei Argeșul curge pe o distanță de 3 kilometri și este știut că lunca unui riu este, între toate, locul cel mai potrivit pentru a crește legume. Din cele 230 de hectare, cît însumează loturile în folosință, 200 au fost cultivate în acest an, ca și-n anii trecuți, cu legume, deși este limpede că Argeșul nu curge printre casele oamenilor. Țărani ca Dumitru Constantin, Petrișor Păun, Marin Radu, Gheorghe Giurea sau Dumitru Cazacu n-au lăsat să se piardă faima comunei și ei, împreună cu consătenii lor tot atît de harnici pe lîngă casele lor, prin grădinile lor, au încheiat contracte pentru a preda în acest an la fondul de stat 245 tone de legume, o cantitate apreciabilă peste ceea ce s-a planificat inițial. La Centrul de achiziții, unde aceștia trebuie să-și predea produsele contractate, pe ușă, deasupra celor două lăcăte, unul verde și unul albastru, nu este afișat nici un program. O vecină, Petra Stoica, apare din capătul curții, din grădina unde muncea chiar la legumele pe care și ea, la 73 de ani, le-a contractat în parte cu statul, și ne spune că nu l-a mai văzut demult pe achizitor, a auzit că este bolnav. La cooperativa de producție, achizițiți și desfacere a comunei aflăm că președintele Ion Grigore este plecat la Giurgiu iar casierul Nicolae Mihai ne încredințează că, deocamdată, la Cornetu nu există achizitor. Cineva din București, pe nume Dumitru Constantin, a făcut vreo 5—6 luni, la sfîrșitul anului trecut și începutul lui '82, această muncă iar noul achizitor, care ar fi trebuit găsit încă din primăvară, este căutat încă.

Dacă, așadar, în această privință la Cornetu este încă primăvară, mai lîngă marginea Bucureștiului, la Vîrteju, Măgurele și Bragadiru, în centura agricolă a Capitalei, este toamnă și asta înseamnă că în grădinile de legume oamenii au de lucru mai mult decît oricînd. Fie în cadrul cooperativei, unde la Măgurele și Vîrteju grădinile de legume se întind pe 400 de hectare, fie în grădinile de pe lîngă casă. Tudor Bălașa, președintele C.A.P.-ului Vîrteju, se arată optimist și are și motive întemeiate să fie astfel, fiindcă recolta este bună, există încă de acum certitudinea că unitatea pe care o conduce își va respecta contractele și va preda la fondul de stat 2 400 tone de legume. Aici, la Vîrteju, încă nu s-a pierdut nimic din producția acestui an, I.L.F.-ul Militari a ridicat toată marfa, ne încredințează la rîndu-i șeful fermei, inginerul Nicolae Avramescu, ba au fost ridicate chiar și legumele recoltate peste cantitățile prevăzute în grafice. În felul acesta, treptat și sigur, se acumulează venitul de 5 milioane de lei pe care trebuie să-l aducă în acest an grădina de legume, prin munca unor oameni harnici ca Elena David, Constantin Tănase, Gheorghe Moșu, Mihai Asan sau Dumitru Ispas.

La C.A.P.-ul alăturat, Măgurele, inginerii Ion Liacu și Paula Sava, șefii celor două ferme legumicole, n-au a se plînge nici ei de colaborarea cu I.L.F.-ul Militari, de care depinde direct valorificarea legumelor produse aici și a căror valoare se ridică tot la vreo 5 milioane pe an, ca și la Vîrteju, numai numele oamenilor fiind desigur altele iar între acestea n-ar fi drept să lipsească, ni se spune, numele unor muncitori de frunte ai cooperativei, precum Petre Zlate, Nicolae D. Nicolae, Bogdan Bogdan și Vasile Drăgușanu, șefi de echipă, sau ale lui Simion Preda Floarea Gheorghe, Elena Dumitru 2 (mai fiind și o Elena Dumitru 1), Maria Borz, Petra Mihai sau Aurica Osmana, bărbați și femei care au semănat, au îngrijit iar acum recoltează cele aproape 3 000 de tone de legume pe care cooperativa s-a angajat să le predea la fondul de stat.

Numai la Bragadiru, din păcate, n-am putut afla aceeași mulțumire în privința colaborării cu I.L.F.-ul Militari și n-a fost nevoie de cuvinte multe pentru a înțelege că inginerul Nicolae Arădan, șeful de fermă, ca și cei 120 de oameni ai săi, printre care Maria Panaitescu, Ioana Șerban, Gherghina Matei, Niculina Rădoi, Dumitra Simion sau Alexandrina Oprea privesc cu îngrijorare la recolta bună, de vreo 250 de tone, de pe cele 10 hectare cu varză. Pînă acum, I.L.F.-ul n-a preluat decît vreo 20 de tone.

Ar mai fi încă timp ca și la Bragadiru, unde toamna este la fel de bogată ca la Vîrteju sau Măgurele, oamenii să nu privească recoltele bune cu îngrijorare...

D. CONSTANTINESCU ■

Vorbească faptele

Mă întreabă unii cititori ai mei de ce nu răspund atacurilor la care mă supun diverși. Sînt obligat să ofer aici un răspuns de principiu.

În esență eu nu cred că pe un om pot să-l apere mai bine vorbele sale decît faptele sale. Așa încît las faptele mele să mă apere. Dacă, spre exemplu, împrejurarea că de 9 ani am întemeiat, fac să dureze și să răspundă exigențelor publicului o formă de cultură, care nu existase, dacă acest Cenaclu Flacăra nu vorbește prin el însuși, la ce l-aș apăra eu ? Un cetățean care-ncearcă de ani de zile să mă imite și, uneori, reușește, un cetățean care-ncearcă să intre în vorbă cu mine, dar nu va reuși, mă înjură în „Săptămîna" că am dat prea multă muzică tînără la mare, declarînd că publicul l-a delegat pe el să atragă atenția că muzica tînără e lălăială și că oamenii o ascultă apatici. Așa să fie ? Am plictisit noi cu muzică tînără, lumea pe litoral ? Plictiseală să se fi numit starea de bucurie pe care au trăit-o zeci de mii de oameni în cele 40 de zile cît am muncit la mare și pe Canalul Dunăre-Marea Neagră ? Rog pe cei ce au fost la cenaclu, rog pe cei ce au ascultat emisiunea „Valori ale muzicii tinere" să scrie revistei „Săptămîna" părerea lor sinceră, argumentată, despre acestea toate. De ce să vorbim în numele publicului, cînd el o poate face direct ? E adevărat, deci, dragi cititori și ascultători, că v-ați plictisit de muzică tînără ? Spuneți-o ! Dacă așa e, noi vom înceta imediat activitatea aceasta. Mai cu seamă că, personal, n-am nici un beneficiu material din activitatea cenaclului, de la începuturi și pînă azi. Singurul beneficiu al celor peste 600 de ieșiri în public, la întîlnirea cu care n-am întîrziat decît de două ori și n-am lipsit decît de alte două ori, a fost senzația că sînt necesar. Dacă se va dovedi că nu e așa, mă așteaptă cariera mea adevărată, de om al scrisului, de muncitor tăcut asupra paginii de hîrtie. Să fiu sincer, cred că dacă publicul îmi va arăta că nu-i mai trebuiesc cu cenaclul, voi fi, în fond, cîștigat, chiar dacă o mică rană va apărea în ființa mea.

Așa că n-am să răspund nici de această dată cetățeanului respectiv și gazetei care, azi, îl încurajează, după cum se vede. Voi pretinde, însă, ca revista în cauză, care a vorbit în numele publicului, să dea glas opiniei publicului.

De ce aș răspunde eu unui atac sau altuia ? De ce ? Îmi închipui că sînt deja mort și nu vorbesc decît faptele mele de pînă în clipa aceasta. Ele se prezintă, în locul meu și în numele meu, la judecată.

Vorbiți, deci, fapte ale mele !

ADRIAN PĂUNESCU ■

Nota redacției.

Pentru informarea corectă a cititorilor și în spiritul unei depline obiectivități redăm în întregime P.S.-ul semnat de C.V.T. în revista „Săptămîna".

P.S. Apropo de postul **Radio-vacanța**, extrem de bun și binevenit. Din nefericire strădaniile micului grup de redactori au fost umbrite zi de zi de un fenomen inflaționist. Nu înțelegem de ce, de mai bine de cinci săptămîni, a fost difuzată zilnic emisiunea **„Valori ale muzicii tinere"**. O jumătate de oră la prînz și altă jumătate de oră după-amiaza (în momente de vîrf ale audiției) a fost și e din cale-afară de exagerat. Și măcar de s-ar fi transmis muzică bună, dar era vorba de aceleași zece-douăsprezece piese, unele difuzate de cîte zece ori pe săptămînă. După cîte știm noi, acest post de radio, vechi de mai bine de 15 ani și unic în lume prin menirea și modul de realizare (se transmite în cinci limbi) este subordonat Redacției emisiunilor pentru străinătate. Așadar, pe lîngă deconectarea și informarea turiștilor români aflați pe litoral, el se adresează și celor străini, în egală măsură. Am văzut reacția turiștilor români la fața locului : mulți închideau aparatele de radio, alții ascultau apatici, în lipsă de altceva, aud că unii au și trimis scrisori prin care își exprimau protestul față de acest gen de muzică. Cît despre turiștii străini, nu vedem în ce măsură erau ei interesați de niște cîntece cu texte exclusiv românești, din care nu înțelegeau nimic și care datorită lălăielilor necontrolate, bocetelor de tot soiul și lipsei evidente de profesionalism a compozitorilor-interpreți trebuie să le fi produs o jale mare.

(Urmare din pagina 1)

Jilava și altele cu pondere în economia sectorului, a Bucureștiului și chiar a țării — sînt creația ultimilor șaptesprezece ani. Uzinele sînt noi și bine dotate, forță de muncă există, cererea de mărfuri e mare — ce ne lipsește atunci ca să ne facem planul ? Asta pe de o parte. Pe de altă parte, dacă nu ne facem noi planul, îi ținem și pe alții pe loc. Să ne imaginăm numai ce-ar însemna ca „Danubiana" să nu livreze anvelopele pe care le fabrică în termenele convenite. De aceea, părerea noastră e că avînd obligații mai mari, sîntem stimulați. Locul întîi pe Capitală în întrecerea socialistă e rezultatul unui calcul de puncte complex, cu mulți indicatori. Punctajul realizat de unele întreprinderi prin depășirea sarcinilor de plan e însă considerabil : „Danubiana" cu 47 milioane lei, „Energoreparații", cu 16 milioane lei, „Adesgo", cu 14 milioane lei, pe urmă Combinatul de articole tehnice din cauciuc „Jilava", „Flamura roșie", „Pionierul", „Dîmbovița" și altele. Să intrăm mai în amănunt și să observăm că între depășirea planului, reducerea consumurilor de energie, combustibili și materiale, reducerea importurilor și realizarea producției pentru export există legături intime, condiționări clare. I.M.G.B.-ul reduce importurile cu 20 milioane lei valută și tot I.M.G.B.-ul are o depășire frumoasă la export. Pe întreg sectorul planul la producția marfă s-a depășit cu 183 milioane lei, iar la investiții cu 46 milioane lei. Cîteva întreprinderi sînt fruntașe în ramură : I.M.U.C., „Automecanica", „Danubiana", „Prefabricate-Progresul", „Arta grafică".

— Aș vrea să evoc o întîmplare : în urmă cu două luni eram într-o documentare la „Automecanica". Aflăm atunci că „Automecanica", în ciuda numelui, mai potrivit pentru un atelier de reparat mașini, își asumase sarcina, urmare a indicațiilor de partid, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, personal, de a se reprofila pe producția de motoare diesel de mare putere. Faptul pe care îl remarc e următorul : deși ați venit în întreprindere pe neanunțate, cum se spune, nimeni nu părea surprins. Discuțiile referitoare la plan au fost la amănunt, chiar foarte la amănunt.

— Un motor diesel e și un întreg, dar și un ansamblu de cîteva sute de repere, fiecare cu povestea lui, cu grijile lui, cu povestea și grijile oamenilor care le fabrică. E foarte important să cunoști amănunte, să te preocupe starea de spirit a oamenilor. E foarte important să-i cunoști pe oameni îndeaproape și ei să te cunoască. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii, cunoașterea exemplară a problemelor de fond și, deopotrivă, a celor de detaliu reprezintă pentru noi un minunat exemplu. Așa trebuie să muncim, cu afecțiune pentru oamenii muncii și împlinindu-ne moral din afecțiunea lor. Conducînd din birou, cunoști cifre, nu motivele de viață și de muncă ale muncitorului care realizează producția. Înainte de a fi numită prim-secretar al sectorului 4, am lucrat ca secretar cu probleme sociale la sectorul 1 și, apoi, ca președinte al Consiliului sindicatelor din sectorul 4. Sînt convinsă că orice problemă e, în esență ei, o problemă socială. Cunoașterea oamenilor, pe nume, pe preocupări înseamnă și economie politică și chestiune socială. Acum, de exemplu, încheiem cifrele realizării planului pe luna august. Ce-i, în fond, o cifră de plan ? Discuția ei e prilejul pentru a discuta încă o dată cu specialiștii care se ocupă de asimilări produse noi, cu comisiile pentru reducerea consumurilor de energie, materiale și materii prime, cu conducerea tehnică și activiștii de partid din întreprinderi, cu oameni cheie ai producției. La I.M.G.B. se fabrică multe unicate : utilaje metalurgice, chimice, petroliere, mașini-unelte, piese de mari dimensiuni. Realizarea unui unicat privește adesea direct cifra realizării planului. Discutăm cu oamenii care îl fac, cercetăm problemele pe toate fețele. O treabă bine organizată e pe jumătate înfăptuită.

— V-ați referit în mai multe rînduri la un mod de producție mai economic, mai eficient. Vă rugăm să discutăm realizarea lui mai în amănunt.

— În luna februarie s-a organizat la Sala polivalentă o expoziție privind reducerea importurilor. Erau expuse sculele **problemele, dacă le putem numi așa, nerealizate.** S-a discutat la obiect : cine și cum asimilează acele produse-problemă. Sectorul nostru și-a asumat sarcina unor asimilări în valoare de 164 milioane lei valută. Numai I.M.G.B.-ul s-a angajat cu 90 milioane lei. Dar și „Steaua roșie", și „Dîmbovița", și „Pionierul", și A.M.I.T. A doua acțiune importantă a fost inventarierea tuturor resurselor secundare. Avem un program de elaborare a soluțiilor pentru recuperarea unor resurse secundare echivalente cu 47 000 t combustibil convențional. Avem un program de realizare a unor surse neconvenționale de energie. Iată, pe făcute, cum s-ar zice : la „Energoreparații" și „Abatorul" sînt în funcțiune panouri solare cu suprafețe de cîte 450 mp, la „Dîmbovița" 500 mp. Cu totul, în sector, 2 700 mp panouri solare, pentru apa caldă menajeră dar și în scopuri tehnologice.

Considerăm că și realizarea programului de locuințe e de natură să stimuleze oamenii la îndeplinirea și depășirea planului. Lucrurile se leagă între ele, uneori mai mult decît ne închipuim. Trăim mai bine, muncim, mai bine. S-au construit 2 600 de apartamente, vom mai construi, pînă la sfîrșitul anului, încă 1 500. Și aici ținem cu toată energia la respectarea graficului de lucru. La 1 septembrie dăm în funcțiune în triunghiul Berceni-Olteniței o școală. În zona Văcărești încep în decembrie lucrările unui nou ansamblu de locuințe. Ne preocupă înfățișarea sectorului. Vrem ca intrarea în oraș în zona Jilava-Progresul să fie la fel de frumoasă ca intrarea în oraș pe la Otopeni. Ne ocupăm serios de autoaprovizionare. Am dat în funcțiune o crescătorie de 3 000 de rațe, pînă în primăvară e gata pentru întreg sectorul o crescătorie mare, cu 3 000—4 000 iepuri de casă, avem trei ciupercării, mai facem două, am încercat să creștem păsări și acum ne ajută Combinatul avicol de la Popești-Leordeni să căpătăm experiență. Acestea nu sînt realizări în sine. Autoaprovizionarea e o idee politică avînd un înțeles profund. Independența economică a țării se cîștigă și sensibilizînd pe toți cetățenii la ideea de autoaprovizionare. Ce-i în mare, trebuie să fie și în mic. Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne spune că sîntem, într-adevăr, o țară mică, dar asta nu ne împiedică să fim o țară economicește puternică. Avem absolut toate posibilitățile, trebuie să ne punem mai bine în valoare motivele noastre, românești de muncă și viață.

În această privință am discutat zilele trecute în Biroul Comitetului de partid al sectorului programul învățămîntului de partid. Tema fiecărui curs trebuie să intereseze sub raportul activității productive a fiecăruia.

— Tovarășă prim-secretar, într-un interviu cu dumneavoastră nu putem face abstracție de realitatea că sînteți femeie și că încredințarea funcției de înaltă responsabilitate, ca aceasta de prim-secretar al unui sector din Capitală, unei activiste de partid înseamnă o izbîndă a politicii de cadre a partidului nostru și o izbîndă a umanismului comunist de structură românească.

— Cunoșteam îndeaproape sectorul 4 și comuniștii din acest sector atunci cînd am fost numită, așa că aș putea spune că am intrat direct în miezul problemelor chiar din primele zile. Știam ce sarcini aveam și conștiința importanței lor îmi crea o anumită îngrijorare. Mă întrebam dacă pot face față muncii, astfel ca oamenii să nu știe ce mă frămîntă, ca totul să meargă firesc. Am fost ajutată mult și atent de Comitetul municipal de partid. Vreau să spun ca ajutorul permanent primit din partea Comitetului municipal de partid e semnificativ pentru un întreg mod de lucru cu oamenii al partidului nostru.

Nu cred că o femeie trebuie să gîndească că lucrurile care-i privesc pe toți cetățenii dintr-un sector altfel decît un bărbat. Diferențele intervin, firesc, la stilul de muncă. Vedeți dumneavoastră, eu am lucrat timp de douăzeci de ani în industria panificației, la Slobozia și la „Steagul roșu" din București. Făcutul pîinii îl învață pe om cîteva deprinderi aparte — ordine, mare curățenie, grijă față de semenii săi — te simți zilnic răspunzător pentru pîinea pe care o mănîncă muncitorul. Poate de aceea simt așa, ca un fel de obligație continuă, că trebuie să merg în magazine, în piețe, să fiu atentă la repartiția corespunzătoare a fondului de marfă, la înfățișarea străzii, la relațiile zilnice între oameni.

Nu muncim singuri, muncim într-un colectiv de oameni și ne implicăm în tot ce facem

Comerțul exterior — prioritate națională

Trăim intr-o lume tot mai competitivă, in care rolul de arbitru il joacă eficiența economică. Acesta este și criteriul suprem de apreciere a activității de comerț exterior, după cum se arată și intr-un document de partid apărut în „Scinteia" din 19 august 1982 Produsele noastre pentru export — inalt atestat al hărniciei, competenței și talentului creator — au demonstrat că pot oricind concura cu cele ale unor firme de prestigiu pe plan mondial. Ele se pot vinde cu succes cu o condiție : lucrătorii din unitățile de comerț exterior să știe exact și din vreme cind, ce și cui să vindă.

Intr-un raid-anchetă am descoperit realizări demne de a fi reținute, dar și altele mai puțin bune, și am desprins concluzia că, intr-o lume schimbătoare, la o piață mobilă se cer metode mobile, inaltă profesionalitate, pasiune pentru nou. Altfel spus : o luptă continuă cu inerția.

Slalomul uriaș este bun la schi

Directorul comercial de la I.P.R.S. Băneasa, Mihai Petrescu (biografie banală : fost muncitor al fabricii, politehnica la seral, azi cadru de conducere), asistat de șeful serviciului import-export, inginerul Constantin Gorunescu și inginerul Ovidiu Bîrza de la Întreprinderea de comerț exterior „Electronum", numără niște ștampile. Dacă un om atit de ocupat cu exportul produselor unei uzine-gigant își pierde timpul numărind ștampile înseamnă că știe ei ce știe. E o întreagă istorie. Să-l ascultăm.

— Eu vind tranzistoare. Azi pe piața externă trei tranzistoare costă cam cit un ou. Prețul unui tranzistor : cam doi cenți americani. Pentru a face o ofertă peste hotare și a stabili prețul intern I.P.R.S. de producție și livrare în vederea acestei operațiuni de comerț exterior sînt necesare următoarele semnături și ștampile, care fiecare necesită un stagiu în mapa directorială respectivă înainte de a continua mai departe slalomul uriaș : directorul I.P.R.S., contabilul-șef I.P.R.S., directorul de la „Electronum", contabilul-șef de la „Electronum" ; în paralel, fișa de calcul de eficiență I.P.R.S. semnată de contabilul-șef și de directorul I.P.R.S. ; avizele Centralei industriale, cu cite trei semnături și trei ștampile : serviciul prețuri, contabil-șef, directorul centralei ; apoi la Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electronică și Electrotehnică, unde își pun „pecețile" direcția financiară și serviciul prețuri ; pentru ca apoi ordinul de preț să fie trimis la avizare la Curtea superioară de control a ministerului, așteptînd în final semnătura ministrului. Plus, cuvenitele adrese însoțitoare, fiindcă nu totdeauna semnăturile se pun pe aceeași hîrtie. Apoi hîrtiile se trimit la „Electronum", care le îndrumă la fabrică. (Subliniez că filiera are exclusiv în vedere operațiile de comerț exterior, nu mă refer deloc la stabilirea prețului pentru consumul intern). Așadar, vreo **14—15 aprobări și semnături pentru un produs exportat în valoare de doi cenți.** De foarte multe ori însă sînt necesare și alte aprobări suplimentare, derogări etc., repetîndu-se, în mare, circuitul de mai sus.

Lesne de înțeles cît timp înghite un asemenea „turneu". Acoasta pentru o piață externă atît de mobilă ca cea a semiconductoarelor, în care circulă următoarea anecdotă cu tîlc : „Cîte tipuri de componente electronice se vînd pe piață ?", este întrebat un specialist. Omul se uită la ceas și răspunde : „Pînă acum, adică la ora 8,16, se vînd 321 000 tipuri. Nu știu care va fi situația peste o oră". Aproape zilnic apar produse noi, altele mor.

— Tovarășe director Petrescu, pentru ce pledați ? Desigur, nu pentru lipsă de control într-un domeniu atît de sensibil ca vînzarea pe devize.

— Nicidecum. Ceea ce mi se pare ilogic este să existe **practic aceeași filieră pentru stabilirea prețului la export al unui semiconductor de doi cenți și al unui calculator electronic de cîteva zeci de mii de dolari** (pentru a rămîne în domeniul electronicii). Sugerez o soluție simplă : coborîrea nivelului de avizare la centrala industrială pentru acele produse de export de tipul componentelor electronice desfăcute pe o piață mobilă, la prețuri mobile și extrem de mici, uneori infinitezimale — produse vîndute în loturi restrînse (așa e piața semiconductoarelor !), de ordinul cîtorva mii de dolari.

Atenție la expresia de mai sus : piață mobilă — este fraza-cheie. **La o piață mobilă se impun metode mobile,** mai multă suplețe. Iată un truism, dar atît timp cît nu se trag toate consecințele nu va interveni — sînt de părere interlocutorii noștri — nici saltul dorit în vînzarea peste hotare a produselor electronice românești. (Oare numai ele ?) Aceste probleme sînt, dealtfel, cunoscute organelor competente, se află în atenția lor, se caută — și nu ne îndoim că se vor găsi — căi de rezolvare. Suplețea pentru care se pledează (s-a văzut clar) nu exclude, sub nici o formă, controlul, disciplina financiară, avizele strict necesare. Circuitele administrative nu trebuie însă să conducă la imobilism, care, în cazul produselor electronice cel puțin, nu înseamnă, cum cere semantica, stagnare, ci că am luat-o binișor la vale. Și ar fi păcat.

I.P.R.S. posedă o admirabilă bază de producție de semiconductoare de germaniu și siliciu, diode de mică, medie și mare putere, circuite integrate mai pretențioase. Ele au trecut severe teste de calitate pe piețe occidentale ; diodele de un amper, tranzistoarele cu siliciu în metal și plastic, punțile redresoare, circuitele integrate s-au vîndut fără probleme în Franța, Italia, S.U.A., R.F.G.... Dar :

● **De ce uneori avizele necesare pentru vinderea unui produs pe piața externă** (stabilirea prețului nu a reprezentat decît un singur exemplu) **durează mai mult decît însăși viața produsului ?**

● **De ce din peste 10 000 produse ale I.P.R.S. 4 000 se execută în serii neeconomice, chiar și comenzi de... 50 de bucăți ?** (Nici Japonia nu-și procură din producția internă decît cam 65 la sută din necesar). Soluția sugerată de interlocutorii noștri : familiile de serie mică să se producă pe stoc pentru un posibil export viitor, la nivelul unei serii economice din punct de vedere tehnologic. Altfel spus, conducerea întreprinderii să aibă posibilitatea ca — în raport cu producția realizată curent — un procentaj mic, de 0,5—1 la sută, să poată fi fabricat în condiții de RISC REZONABIL (expresia a revenit deseori în discuțiile noastre din diverse întreprinderi) spre a fi valorificat pe piața externă cînd apare o conjunctură favorabilă. O asemenea răspundere sporită a conducerii întreprinderii s-ar încadra perfect în spiritul autogestiunii, al noului mecanism economic.

Dinamismul organizatoric trebuie însă să țină pasul cu mobilitatea gîndirii noastre tehnice și a pieței externe într-o lume schimbătoare.

LIONEL NIȚESCU ■

Să muncești dar să știi

...Se aplică la început un spray de culoare șingerie ; peste acesta se așterne un al doilea, de culoarea spumei de raș : dacă acesta din urmă prinde cît de cît o nuanță roz, într-un loc, înseamnă că acolo, în profunzime, există un defect, un punct fisurat, uneori de mărimea unui vîrf de ac și se trece la remediere. Peretele metalic pe care se aplică cele două substanțe ajunge în unele cazuri la dimensiunile unei clădiri, iar utilajul respectiv cîntărește zeci, uneori sute de tone !... „Producem într-adevăr utilaje mari, grele — sîntem dealtfel singura întreprindere din țară care produce la astfel de dimensiuni — dar la baze execuției, la noi, stau **microni,** radiografiile, controalele cu lichide penetrante („spray-urile" de care am pomenit — **N.A.**), cu pulberi magnetice, cu ultrasunete etc..." — mi-a spus economistul **Ion Sterian,** în timp ce ne aflam în halele întreprinderii, însoțiți fiind și de inginerul **Costel Grigore.** Coloșii din metal așadar — căci sînt adevărați coloși aceștia — realizați la **I.U.C. „GRIVIȚA ROȘIE"** — necesită, dincolo de volumul de muncă ieșit din comun, o precizie dusă uneori pînă la domeniul fantasticului : o coloană pentru rafinării produsă aici, a cărei înălțime, după instalare, depășește 60 de metri, permite o toleranță a firului cu plumb pe verticală de **maximum trei milimetri !...** Ei bine, la astfel de „cerințe", înțeleg că munca întregului colectiv de aici este — dincolo de partea ei spectaculoasă — esențialmente **eroică,** însăși noțiunea de CALITATE, aici, schimbîndu-și sensul : din ceva **superior,** devenind ceva necesar, **obligatoriu.**

„Marca fabricii noastre este și o marcă a calității, de aceea mă supăr rău cînd se uită, uneori, să se aplice pe cîte un produs marca asta !" — mi-a explicat Ion Sterian. Ambiție ? Poate ! Dar perfect justificabilă pentru cineva care **știe cum se face comerțul.** Pentru că, iată : în Turcia — unul dintre partenerii constanți ai întreprinderii bucureștene — lucrează un montor celebru, cunoscut în zeci de țări ale lumii unde și-a desfășurat activitatea ; acest om a apreciat în mod deosebit calitatea produselor executate la „Griviția roșie", le-a lăudat, cum s-ar zice, în gura mare — ei, și se mai aflau și alți străini pe acolo, și uite cum **marca fabricii** a devenit cunoscută unora care poate că nici nu auziseră de ea.

...La „Griviția roșie" ședințele de analiză au devenit o raritate în sală, ele s-au mutat în ateliere : zilnic, la prima oră — asemănător raportului de gardă din spitale — factorii de conducere discută cu oamenii muncii, pe secțiuni, felul în care au fost rezolvate sarcinile de producție ale zilei precedente.

Pe plan internațional, gradul de valorificare al ofertelor pentru produse de export este de 1%. La „Griviția roșie" acest plan este de aproape 2%. Este bine, și nu este bine căci, iată, după părerea celor doi interlocutori ai mei : „Noi am prefera să avem un indice chiar și sub 1%, dar să producem o gamă mai largă de produse și să le exportăm în **cît mai multe** țări !" Asta depinde însă de organismele comerțului intern.

Firește că oamenii n-au stat să le vină mură-n gură, pentru a acoperi planul de export s-a stabilit un sistem de lucru operativ, s-au confecționat o serie întreagă de machete, s-au tipărit pliante care se trimit în lumea întreagă (aceste pliante, precum și cataloagele pentru tîrguri internaționale s-au realizat **direct** prin relații cu tipografiile sau diverse întreprinderi poligrafice). Produsele acestea gigant, de care am pomenit la început, au prin natura lucrurilor un ciclu lung de fabricație (un reactor, de pildă, se realizează în 6 luni ! — fără a socoti pregătirea intrării în producție), astfel că cei de la Griviția se gîndesc de pe acum la anul 1983 (au deja, pentru acest an, 1983, contractate utilajele tradiționale pentru U.R.S.S. și Pakistan), și totuși există convingerea că se poate face mai mult : „Ar trebui mai multă **prospectare** ! Să „împingem" oferteie, nu să ne mulțumim la a aștepta și accepta comenzi !" „Am întîlnit în diverse gări sau porturi ale lumii produse de același tip cu cele ale noastre, fabricate aiurea, care erau trimise peste granițe — erau vîndute, cu alte cuvinte, deși, după cum aveau executată sudura, la noi ar fi fost socotite rebuturi !"

Un alt exemplu : aici, la GRIVIȚA ROȘIE, s-a realizat, prin autoutilare, o „presă [illegible]" complet automată și de mare randament. Se știe încă de pe acum că în anii imediat următori utilajele destinate industriei cauciucului vor fi extrem de solicitate. Intenția celor de la întreprinderea bucureșteană este, așadar, fireasca : să scoată la export această presă.

P. HORIA ■

O situație aparent paradoxală

„ÎNTREPRINDEREA DE ACE DE TRICOTAT" — București. Titulatură seacă, nespunînd mare lucru pentru un necunoscător. Unică în țară însă, și făcînd parte din cele numai circa 15 fabrici de acest tip existente în lume.

Justin Cristea, director tehnic : „Avem o producție de mecanică fină, chiar foarte fină. Toleranțele produselor sînt extrem de strînse, se referă la sutimi de milimetru. Un ac este produs fie din sîrmă, fie din bandă de oțel. Pare simplu. Dar pentru a realiza acest produs este nevoie uneori de pînă la 80 (optzeci !) de operațiuni. Acele se execută pe niște utilaje, produse, **toate,** la noi în întreprindere. Proiectate și executate, pe plan internațional nu există documentație tehnică vandabilă".

La ora actuală, 85% din industria română de tricotaje lucrează cu produsele executate la întreprinderea de ace din București. Asta înseamnă că peste 40 de unități textile — în afara celor peste 100 unități cooperatiste — beneficiază de efortul, inteligența și înalta calificare a celor de aici. În jur de 15% din produse (înțelegeți prin asta : circa 100 milioane de ace ; 18 milioane platine ; 16 milioane „sibere" ; 8 milioane ace cu cîrlig ; 40 milioane lamele pentru țesătorii etc.), pleacă la export. Și nu se poate spune că asta nu se face în cîștig substanțial, căci, iată, un exemplu, dat, printre altele, de **Mircea Urmuzache,** directorul întreprinderii, este mai mult decît edificator : la produsul denumit „ac de transfer", materia primă — care se aduce din import, banda, costînd 2,5 dolari kilogramul, dintr-o cantitate valorînd 10 dolari se obține un produs finit care se vinde, tot în Occident, cu 190 dolari ! Lista țărilor în care exportă întreprinderea de ace este impresionantă : Japonia, R.F.G., Italia, Elveția, Spania, Portugalia, Turcia, Grecia, Egipt, Irak, Bulgaria, Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, R.D.G. etc. Și totuși, în acest an, exportul — mai ales cel pe Vest — a **fost diminuat** ! O situație paradoxală ? !

Nicidecum, și iată de ce. Dau din nou cuvîntul inginerului Mircea Urmuzache : în întreaga lume, gama de ace și accesorii existente depășește cifra de 10 000 ; noi **facem 3 000 de tipuri** ! Rețineți că an de an asimilăm circa 70—80 de sortimente noi (pentru a diminua importul). În această situație sîntem antrenați într-un proces de asimilare cu totul deosebit. Această activitate de asimilare grăbită a unui număr mare de sortimente face ca acel interesați (în speță, Centrala de tricotaje) să fie extrem de receptivi la ceea ce facem noi, știindu-se că planul la export pentru industria de textile este foarte mare. Iată de ce, în acest an, exportul nostru a fost diminuat — tocmai pentru ca produsele noastre să susțină, în interior, industria de tricotaje. Este, firește, mai puțin convenabil să faci export cu firul de lînă, decît cu produsul finit, tricotul propriu-zis, cu mult mai solicitat și plătit cu mult mai substanțial și datorită manoperei. În acest scop trebuie înțeleasă parțiala noastră stopare la export : tocmai pentru a degreva importul — judecînd întregul mecanism comercial firește.

O a doua chestiune, în următorii ani — și pentru ca țara să nu mai cheltuiască valută — este de a se realiza cît mai multe „contrapartide", adică asta însemnînd că întreprinderea de ace de tricotat să producă **mai mult** din **anumite** tipuri de ace care sînt îndeosebi solicitate la export, în prețul acestora primind și o serie de produse ce nu se pot executa încă la noi în țară.

În sfîrșit, o a treia : **asimilarea,** de care am vorbit la început și care constituie o preocupare permanentă (și aș zice : exemplară !) a celor de aici. Numai în anul în curs vor fi asimilate peste 50 de produse noi (și este bine de știut că treaba asta nu este chiar atît de simplă, știute fiind greutățile întîmpinate datorită pietrelor de polizor și carburilor metalice, cu care se fac diverse șlefuiri de mare precizie, și care nu se mai aduc din import !). Întreprinderea s-a axat, totuși — și aici contează enorm înalta calificare a oamenilor — pe produse mai dificile, cum ar fi „acele de transfer", care, spre exemplificare, conțin o piesă minusculă, numită **paletă** : un număr de 240 astfel de palete (fiecare necesitînd un mare număr de operații tehnologice) abia ajung la **greutatea unui gram !...**

Acestea ar fi doar cîteva aspecte din preocupările celor de la întreprinderea bucureșteană, printre care aceea de a reduce exportul — în favoarea infinit mai marelui cîștig obținut de către industria textilă, în același domeniu — în context cu celelalte măsuri luate, nu este decît o **situație** numai aparent paradoxală.

HORIA PATRAȘCU ■

Ultimele zile de vacanță

Sub semnul romantismului revoluționar

Într-un buzunar al pufoaicei, de care nu se desparte nici iarna nici vara, maistrul Ioan Crăciun poartă bucăți de pîine neagră, iar în altul — un BPT (a nu se confunda cu BT-ul, care oricum nu se găsește). Un volumaș uzat de atîta folosire, de ploile și vînturile șantierelor, și cu atît de multe file îndoite în semn de aducere aminte încît te întrebi dacă nu ar fi fost mai simplu să le fi însemnat pe celelalte. „Nu pot, că de fapt toate îmi plac", spune. Cu pufoaica, cu pîine și Blaga din BPT a făcut brigada lui Crăciun (liceul 2 C.F.R. Sibiu) muncа patriotică din acest an. Copii din a XI-a, în ciuda brațelor vînjoase și a tuleiclor, tot copii sînt Marius Diaconescu și Sorin Cîmpeanu, pentru care părinții au rămas (citez) „tăticu' și mămica". Copii, în ciuda impresiei contrare pe care poate vor fi vrut s-o creeze, sînt mai toți cei cu care am vorbit recent pe șantiere de muncă patriotică ale sibienilor.

Sînt învățați cu munca fizică, mai toți își au încă familia în Mărginime și în alte sate, pentru ei nici „vacanța adevărată" petrecută pe la vreun unchi sau la bunici nu înseamnă picnic la iarbă verde. Pe șantierul Hotelului Tineretului întîlnim un grup de elevi din a IX-a de la liceul „Independența". Mariana Broscățean ne povestește cum astă vară, în vacanță, „l-a făcut casă" (desigur nu singură) mătușii din Gura Riului, ceea ce nu a împiedicat-o să se distreze, să citească, să viseze. Denise Deac abia s-a întors de la o mătușă din Păuca, unde a strîns fînul, la fel ca Ștefănel Gabriel, care a cărat lemne din pădure pentru bunici, la Ighișul Vechi. Acum, pentru două săptămîni cară cărămizi sau sparg beton pe șantier.

Ei nu vorbesc ca la carte, nu prefind că totul le place. „Cum a fost la început, Ștefănel ?" „Rău, foarte rău, e greu la spart beton. Dar m-am obișnuit". Carmen Dascălu nu s-a împăcat cu noroiul. He, he, dacă ea și colegele ar fi făcut munca patriotică la cules de mere sau de struguri la Bazna... Ura ! Ura ! — aprobă cei-lalți. Denise Deac ar fi vrut și ea „o muncă mai de față". Am redat și aceste păreri fiindcă discuția a fost deschisă, cinstită, dar ar fi cu totul greșită concluzia că elevii ar fi fost puși la o muncă peste puterile lor : chiar ei spuneau cît de repede trec cele șase ore pe șantier, mai cu glumă, mai cu muncă, nimeni nu-i mînă din spate, și apoi sînt mîndri știind că blocul de șapte etaje la a cărui înălțare au dat un substanțial ajutor nu s-ar fi ridicat fără ei și colegii lor. Nu s-ar fi înălțat la propriu, fiindcă șeful de echipă, dulgherul Mihai Barteș, nu avea la dispoziție decît patru muncitori calificați, dintre care pe parcurs au rămas doar doi. Dar structura de rezistență a atins cota de azi, nivelul 7, și deunăzi a trecut cu succes cele mai stricte probe de rezistență, la verificarea cu ultrasunete.

Satisfacția tinerilor este cu atît mai sporită cu cît lucrează la casa lor. În adevăr, viitorul hotel nu este conceput ca un simplu loc de cazare, ci și ca o Casă a științei și tehnicii pentru tineretul sibian, cu o sală de 600 locuri, încăperi special amenajate pentru cercuri tehnice aplicative, popicărie etc. Poate vor fi și statui, create tot de tineri într-o tabără de creație „ad-hoc pe peluza din fața viitorului hotel ; unul dintre acești tineri elaborează proiectele unei fresce — pe scurt, o Casă a tineretului frumoasă și modernă „o investiție mică în bani, dar mare în elan, imaginație și rezultate", comentează un secretar al comitetului județean U.T.C.

În Valea Aurie, lîngă faimoasa pădure Dumbravă, fală și emblemă a orașului, la poalele Munților Cibin și străjuită de culmile depărtate ale Făgărașului, au lucrat și elevi de la liceul nr. 3, în frunte cu maistrul lor, Constantin Brădcanu, lăsînd o excelentă impresie. Acesta, om dintr-o bucată, considera șantierul și ca o școală a caracterelor, nu se mulțumea să trasеze sarcini altora, punea primul mîna pe lopată, deși nimeni nu-l obliga, făcînd astfel o „oră de dirigenție" pe viu, netrecută în program. Și așa au muncit elevii la liziera pădurii, la fundația blocurilor 36 și 37, în luptă uneori cu ploaia, care noaptea inunda ceea ce săpau ziua, cu multă trudă, în mîlul galben, în loessul care reține noroiul ca într-o farfurie. Elevii — ne confirmă maistrul de la Valea Aurie, șantierul IV, Ion Dragoe — „au lucrat convinși, nu-i împingea nimeni. Oșeni să fi avut și n-ar fi muncit mai bine".

Această din urmă afirmație o considerăm exagerată, fiindcă pe șantierele de construcții de locuințe din Sibiu, unde au fost prezenți, la muncă patriotică, nu numai tineri din municipiu, ci și din alte orașe ale județului — Mediaș, Cisnădie etc. — profesioniștii oșeni și-au cîștigat faima unor campioni de categorie grea, un soi de recordmeni absoluți în fața cărora nu ai nici o șansă, fiind, pur și simplu, dintr-o altă categorie. Ce au putut, totuși, învăța elevii de la ei ? Un lucru extrem de valoros pentru viața maturi de mai tîrziu, și anume că pentru orice muncă, fie ea cît de simplă și de modestă, trebuie să ai tehnică (altfel spus: cap), fiindcă unde nu-i cap nu e numai vai de picioare ci și de brațe. Un șugubăț pe șantierul Strand (3 000 apartamente în final) observa :

— În timp ce unul fără știință lucră de se omoară, oșenii aruncă pămîntul afară direct din hîrleț și lopățarului nu-i mai rămîne, practic, nimic de făcut. Culmea, aștia lucrează lejer.

Așadar, o lecție de viață de la experți. Le va fi prins bine elevilor din a IX-a de la clasa de mecanică a liceului „Independența" Florin Stoiță, Marin Pinzaru, Victor Simonis, Arpad Nagy. Își aduc aminte ce greu le-a fost prima zi cu lopata, dar asta a fost demult, demult, acum două săptămîni — și glumesc că, la instalațiile de pe acoperiș, se căznesc să obțină o izolare pe cinste. Nu de alta, dar dacă peste ani vor fi invitați la ceai într-un apartament de la ultimul etaj să nu le pice în ceașcă prin tavan... Dar dincolo de glumă o notă de scepticism. În Strand, elevii din a X-a și din a XI-a din clasele de sudori și lăcătuși au fost repartizați la instalații, clasele de zidari și dulgheri — la săpături betoane, electricienilor li s-au atribuit și lor lucrări pe profil. Straniu, nu aceeași grijă pare să fi fost manifestată în munca patriotică a studenților de la Facultatea de mecanică — afirmă Marius Sitea, Cornel Bobeș și Petre Albu din anul II. E drept, nici unii din colegii lor nu s-au comportat cum trebuie, au dat bir cu fugiții — „s-au retras", după cum se exprimă elevat un interlocutor — fiindcă... era greu. Dar elevilor de liceu nu le era greu ?

Și așa au trecut, și mai bune și mai rele, săptămînile de sfîrșit de vacanță. Pentru cei ce semnează aceste rînduri ele se vor identifica însă cu imaginea „copiilor" acelui maistru Crăciun (de fel, se pare, din părțile Lancrămului) care muncea alături de ei și care, cînd le era mai greu „în groapa cu lei", unde săpau de zor, le citea din Blaga. Bunăoară din „Lucrătorul" : „Strivești între degete sînii materiei. / Îți sînt de păcură mîinile și afumate zorile... / Lucrătorule cu șorțul de piele albastră, / tu știi că frumoase sunt / numai lucrurile ieșite din puteri omenești."

Și pentru a nu cădea în păcatul retorismului, ne grăbim să adăugăm, poate inutil, că nu simpla lectură a acestor versuri și a atîtor altele făcea ca treaba să meargă ca pe roate. „Nici nu prea auzeam bine din cauza motocompresorului", mărturisea unul din băieți. Nu, procentele de îndeplinire a planului nu sălțau grație lui Blaga, și nici nu întrau de la sine, rușinate, bătăturile în palmele crăpate. Versurile blagiene în acompaniamentul motocompresorului (blasfemie ?) împlineau rosturi mai adînci. Pîinea și volumul zdrențuit de poezii din pufoaică le sădea acestor bărbați în devenire înțelegerea că unul fără altul nu se poate, și că oricît de grea și de modestă le-ar fi munca „în marea trecere" — cum ar spune poetul — pe pămîntul patriei, frumoase sînt numai „lucrările" pentru înălțarea ei. Și poate le dădea de gîndit și poemul din toate cel mai îndrăgit, „Scrisoare" : „Sunt mai bătrîn decît tine, mamă, / ci tot așa cum mă știi : / adus puțin din umeri / și aplecat peste întrebările lumii..."

LIONEL NIȚESCU

Tezaurul de la Pietroasa

— noi considerații —

Primul care și-a consacrat un însemnat număr de ani studiului Tezaurului de la Pietroasa, legendarei Cloști cu pui de aur, a fost marele nostru savant Alexandru Odobescu. Autoritatea operei sale este recunoscută, dimensiunile ei sînt uriașe. Tezaurul, pe lîngă disputele stîrnite, a avut și un destin ciudat: împrejurări nefaste (uneori aflîndu-se între alte granițe) l-au ținut departe de accesul cercetătorilor, au făcut ca studiul profund asupra acestei surse istorice prețioase să rămînă la nivelul anilor respectivi. Deși de atunci, se știe, știința arheologică a progresat enorm în direcția sau chiar și în direcția metodelor de cercetare, a tehnicilor de lucru: sisteme de fotografiere ultramoderne, de reproducere, de analiza metaleior etc. Și de asemenea se știe că o piesă arheologică își arată mai accentuat înțelesurile cînd e pusă în comparație cu altele. De la descoperirea Tezaurului, pe teritoriul vechiului stat centralizat al lui Burebista, adică pe teritoriul patriei noastre, au mai ieșit

Fig. 44

Fig. 45

Fig. 46

la lumină numeroase descoperiri: tezaurele de la Constanța, Coiful de aur de la Cotofenești, altele pe care specialiștii le știu. Nu vrem să emitem judecăți pro sau contra vreunei teorii ori păreri, dar bunul simț ne îndeamnă parcă să credem (celelalte tezaure stau mărturie) că strămoșii noștri daci erau în măsură să producă asemenea valori. Fie și numai pentru faptul, logic și demonstrat, că unde există materia primă din belșug, acolo apare mai întîi și meșteșugul prelucrării ei. Aur dacii aveau! Să fi fost mai puțin meșteri în prelucrarea lui? Să ne amintim de admirația lui Homer față de harnașamentele, săbiile, și alte arme bătute în aur ale soldaților traci.

Pe de altă parte e de observat faptul că însuși marele savant, loial față de probitatea sa profesională, a considerat unele afirmații făcute la vremea aceea ca fiind pasibile de noi interpretări, ele fiind puse (în operele tipărite) sub semnul întrebării, deci al unei probabilități.

Iată de ce aceste motive ne-au făcut să primim cu interes considerațiile cercetătorului Florin Olteanu și să le supunem, totodată, atenției specialiștilor. Relansăm în acest fel o „provocare" între specialiști, în sensul aprofundării studiului pe Tezaurul de la Pietroasa, pe măsura metodelor și tehnicilor de azi, „provocare" pe care în acest scop, al cercetării temeinice, însuși marele nostru savant Alexandru Odobescu a lansat-o.

— Dealtfel, nu sînt primul cercetător care a cutezat să se aplece asupra Tezaurului de la Pietroasa. Mircea Babeș, să ne referim doar la el, reeditînd opera lui Alexandru Odobescu, atrage atenția, într-un studiu critic, asupra unor afirmații mai puțin probate ale marelui nostru savant, referitoare la Tezaur. În completarea ideii, veți vedea că însuși Odobescu, atunci cînd comentează și numește figurile zeilor de pe Pateră, pune unele dintre aceste afirmații sub semnul întrebării, dovadă a evidențierii unei probabilități.

— La ce vă referiți concret?

— În primul rînd la litografiile care nu corespund cu originalul.

— Nu înțeleg.

— Noi am confruntat piesele originale ale Tezaurului cu desenele și cu descrierea lui Odobescu și am găsit mai multe neconcordanțe.: astfel, desenul platoului sau Favei (discul lunaro-solar) descris în pagina 170 din Operele lui Alexandru Odobescu (vol. IV, ed. 1976), are în partea exterioară 206 perle de aur, în loc de 235 iar în primul cerc concentric sînt doar 58 de triunghiuri în loc de 36 față de original.

Tot pe acest disc, primul sistem floral din penultimul cerc concentric, are 19 petale, în loc de 17, iar ultimul sistem floral are numai 20 de petale, în loc de 29 față de original.

— Cum vă explicați aceste neconcordanțe?

— Probabil, specialiștii care au executat aceste litografii (copii) preocupați de reliefarea valorii lor artistice, au neglijat precizia, detaliul geometric, micul amănunt.

— La ce au dus inexactitățile?

— Tezaurul n-a putut fi studiat din punct de vedere matematic și nici astronomic! Apoi, cercetătorii de pînă la noi n-au prezentat numeric simbolurile de pe discul lunaro-solar și nici pe cele de pe clepsidră (cana Oenochoe), fapt care a făcut să rămînă în afara cercetării informații prețioase.

— Ați pus în evidență și diferențieri de interpretare?

— Eu le-aș spune, fără prejudecăți, erori de interpretare. Hermeneutica figurilor mitologice de pe Pateră suferă, deoarece unii cercetători de pînă la noi s-au limitat la sincretizarea zeilor din mitologia greco-romană cu zeii din mitologia germană. Nu s-au descifrat simbolurile înscrise în Panteonul zeilor de pe Pateră și nici totemurile. Iată, de pildă, corbul aflat în partea superioară a clepsidrei are deasupra capului un rubin care nu a fost semnalat pînă acum.

— După dv. ce ar simboliza acest rubin?

— În cadrul funcționalității vasului lunaro-solar, rubinul ar simboliza după noi originea zero, din care strămoșii noștri porneau o măsurătoare sau alta în cercetările lor astronomice. Dacii, o probează cu prisosință calendarele de la Sarmizegetusa, erau îndrăgostiți de astronomie.

— Credeți, cum uneori s-a sugerat, că ideea de germanizare a Tezaurului ar fi fost preconceputâ la Odobescu?

— Unii au înțeles aceasta probabil din faptul că Odobescu deși recunoaște că veșmintele zeităților de pe Pateră sînt grecești (pag. 639) sau că meșterii care le-au lucrat imită arta greco-romană, el concluzionează totuși că Tezaurul a fost lucrat de aceștia pentru goți. Cred, mai degrabă, că informațiile de care a dispus savantul nostru la vremea aceea, limitate, cum și o oarecare modă a timpului l-au îndemnat să încline spre a face afirmația care a făcut-o: că Tezaurul ar aparține goților. Or, nu este așa!

— Ce argumente contra aveți?

— Tot ceea ce am spus pînă acum, ce voi spune și dovedi de acum înainte răstoarnă aceste afirmații.

În primul rînd, să admitem și noi, pentru moment, că piesele Tezaurului au fost lucrate de meșteri străini pentru a fi făcute cadou unui oarecare conducător gotic. Dar ținînd cont de fanatismul religios — condiție sine qua non pentru acele vremuri — meșterii trebuiau să respecte cu strictețe toate elementele din mitologia și religia goților, pînă în cel mai mic amănunt. Altfel, orice nerespectare a subiectelor mitologice, a simbolurilor sau totemurilor ar fi devenit o insultă greu de acceptat și îndurat de către marele sacerdot.

Poate aveți și alte argumente mai plauzibile!

— Cei ce studiază în domeniul mitologiei, al istoriei religiilor comparate cunosc faptul că o zeitate poate fi identificată numai în funcție de anumite simboluri și totemuri. Cînd noi am cercetat

Fig. 8A

Fig. 52

Fig. 59

zeitățile de pe Pateră, am explicat inițial fiecare simbol și numai după aceea am stabilit ce zeitate este. Zeii din mitologia germanilor, după cum veți observa în desenele alăturate, sînt reprezentați prin simboluri specifice, simboluri care îi deosebesc de zeii altor religii și mitologii, chiar dacă îndeplinesc „funcții" sensibil similare. Este inadmisibil însă, din punct de vedere al ritualului cultului păgîn, ca un zeu să fie redat și recunoscut prin alte simboluri decît cele specifice. Cum de asemenea nu se poate accepta ideea că marii sacerdoți goți ar fi practicat misterele cultului lui Odin, în fața unui zeu care, prin simbolistică, l-ar fi reprezentat pe zeul grec Hefaistos.

— Dar acestea sînt reguli și nu probe! Mai bine am trece la probe, dacă există!

— Vă înțeleg nerăbdarea, dar enunțarea, în prealabil, a unor reguli de care trebuie să ținem cont chiar în dialogul de față, nu strică. Și fiindcă le-am enunțat, acum să luăm fiecare zeu pe rînd, să-i citim corect întreaga simbolistică și, în raport de aceasta sau și de aceasta să-i stabilim originea.

— Intru totul de acord!

— Să luăm, pentru început, zeul din figura 44: marele nostru savant Alexandru Odobescu susținea, cu oarecare probabilitate (a se lua în considerație semnul întrebării din paranteze), că ar fi zeul gotic EGIR (Neptun). Ce-l face să creadă aceasta? Faptul că zeul poartă în mîna stîngă un trident. Eu vă invit să priviți cu atenție figura din gravura 44: ceea ce poartă acest zeu în mîna stîngă nu este un trident, ci un tirs — simbol nu al lui Egir, ci al zeului trac Dionisos (Bachus). Deci, noi sîntem de părere că nu e vorba de Egir, ci de Dionisos, al cărui însemn, tirsul, simbolizează vița de vie, plantă de primă însemnătate la geto-daci.

— Pe cine reprezintă gravura din figura 45?

— Se susține că ar fi zeul gotic Fosite. Credem mai degrabă că e vorba de o altă ipostază a zeului dac Dionisos, ipostaza de copil, cînd poartă coșul cu jucării pe cap, în cadrul Thiasului dionisiac.

— Ce semnificație ar avea această ipostază a lui Dionisos?

— Amintește de faptul, cunoscut, că Dionisos, fiu nelegitim al lui Zeus, crescut cum se știe de niște nimfe, era un zeu gălăgios. Și, pentru a-l liniști, nimfele îi ofereau coșuri încărcate cu jucării, făcîndu-i astfel să tacă și ferindu-l în același timp de Hera, soția lui Zeus, care aflînd că și acest bastard trăiește, l-ar fi ucis.

— Din literatura de pînă acum aflăm că figura 46 l-ar reprezenta pe zeul gotic Tyr (Marte). Sînteți de altă părere?

— A încăput și aici o croare, deoarece în mitologia germană zeul Tyr este reprezentat fără de o mînă. Legenda spune că mîna i-a fost mîncată de lupul Fenrir (simbol al întunericului).

— Cine este, atunci, acest zeu?

— Figura 46 îl reprezintă pe zeul trac Ares (Marte), inițial zeu al munților cîmpului, al agriculturii, ulterior zeu al

Fig. 10A

războiului. Acesta, după cum ușor se constată, are două mîini zdravene, în care își poartă însemnele.

— De ce n-ați luat în discuție și gravura din fig. 48?

— N-am găsit că e necesar s-o discut, așa că vă voi aduce cîteva argumente legate de figura 47, în care, se susține, că ar fi a treia Norna (ursitoare). Nu e așa. Ursitoarele trebuiau, conform simbolurilor lor din mitologia germană (vezi fig. 6 A) să poarte ca însemne: caierul de lînă sau ghemul cu canava vieții. Zeița din imagine, ca și cea de pe Pateră (aceeași) poartă alte însemne.

— Ce probă credeți că l-a determinat pe Alexandru Odobescu să susțină originea gotică a Tezaurului de la Pietroasa? Proba hotărîtoare?

— Scrierea, cele cîteva cuvinte, pe care le-a considerat a fi gotice, transpuse prin caractere runice, credea Odobescu. Dar scrierea putea să fie adăugată ulterior, după ce Tezaurul a fost, foarte probabil, luat cu de-a sila de invadator, luat dintr-un altar dacic ori de la un preot dac și însușit de către cuceritor în timpul migrației goților. Fapt care n-ar fi deloc unic în istoria dacilor și a urmașilor lor, românii. Să fie mai sigur de ei, noul stăpîn al Tezaurului (provizoriu a dovedit timpul) l-a însemnat cu însemnele pe care le cunoștea mai bine.

— Mai aveți ceva de spus despre zeii de pe Pateră?

— Zeița Freya (Venus) are drept simboluri, conform mitologiei germane, o salbă de aur (pe care legenda spune că ar fi primit-o în dar pentru o noapte de dragoste de la piticii Pămîntului). Ei, bine, zeița de pe Pateră, care se susține că ar fi Freya, nu are nici o salbă la gît (vedeți figura 51). Nu este nici Venus, judecînd prin comparație, fiindcă Venus îl poartă drept simbol, alături, pe Eros. Zeița din figura 51 este, susținem noi, Fortuna, din mitologia greco-romană. Ea este identificată de cornul abundenței (al Caprei Amaltheia), purtat în mîna stîngă, iar în mîna dreaptă poartă rodul norocului pe care îl culege, spune tot legenda, de pe fruntea lui Fatum — zeul destinului.

— Am ajuns, pare-se, la zeul cel mare! E Odin sau Zeus?

— Nici unul, nici altul. În mitologia germană, Odin sau Wodan era considerat, ca și Zeus, tatăl tuturor zeilor și al tuturor oamenilor. Dar Odin, se știe, avea un singur ochi, ochi ce simboliza Soarele. Celălalt ochi a fost dăruit de Odin, așa zice firește legenda zeiței Mimir, spirit al apelor, pentru a se adăpa din izvorul înțelepciunii — respectiv semnifică oglindirea Soarelui în Apă. Odin trebuie însă să mai poarte, ca însemne, o pălărie (simbolizînd norii cerurilor), o mantie (simbolizînd cerul), iar în mîna stîngă, o săgeată (simbolizînd raza Soarelui purtătoare de lumină). Or zeul din figura 52, care se susține a fi Odin, este mai sărac în veșminte și simboluri. El are doi ochi, se pot vedea

(Continuare în pag. 14)

N. GRIGORE MARAȘANU

Fig. 6A

Fig. 51

Fig. 47

Fig. 7A

■ **Kovacs Ladislau** din Tirgu Mureș, strada Libertății nr. 103, ne scrie exasperat de tăcerea Autoazaei nr. 6 București căreia i-a trimis avizul AUAS din București pentru o reparație a autoturismului personal pe cheltuiala sa. Ca să i se restituie banii, sucursala locală AUAS are nevoie și de avizul amintitei autobaze care tace de cîteva luni de zile.

■ La noi, în Cîmpineanca — Vrancea, ne scrie **Cățun Ludovic**, vinerea se schimoa butelile de aragaz. Cu bon, desigur : un bon la două luni. Cînd trebuia să schimb eu și alții, n-a venit mașina și ni s-a spus că nu sînt butelii pline. Am fost la PECO la Focșani și chiar tovarășul director ne-a vizat bonurile ca să rămînă valabile. Dar cînd au venit butelii în sat, ni s-a spus că avem bonuri expirate.

■ Din Hăgmaș, județul Sălaj, **Vasile Gavrilă** ne scrie că în ziarul județean, căminul cultural de la noi a fost trecut că s-a dat în folosință de un an și jumătate, dar el, căminul, nu se poate folosi nici în prezent.

■ **Elena Morariu**, din Drobeta-Turnu Severin, strada Traian Buții nr. 35, a obținut încă din 1978 hotărîre judecătorească definitivă prin care hoțul care îi furase niște bagaje în Gara de Nord era obligat să-i achite 1 950 lei despăgubiri. De atunci însă acesta își schimbă locul de muncă și se sustrage de la executarea hotărîrii. El este Mihaiu Petre, născut la 30 iulie 1945 în comuna Odobești, județul Dîmbovița, fiul lui Gheorghe și al Stancăi Mihaiu din aceeași comună. Poate știe cineva unde se ascunde.

■ Pînă în 1961, ne scrie **George Trandafirescu** din București, bulevardul Lacul Tei nr. 79, bloc 15 A, scara I, ap. 20, eu cu sora mea și cu mama locuiam în cele trei camere, plătind 9,60 metri pătrați spațiu excedentar. Și eu și sora mea ne-am căsătorit anul trecut. Soția mea și cumnatul meu au acum domiciliul stabil la aceeași adresă și și-au făcut toate formele legale. Dar la I.C.R.A.L. au fost trecuți sub titlul de **alte persoane**, și continuăm să plătim același spațiu excedentar.

■ Deși strada Știndardului nr. 12, sector 1, București a fost racordată la rețeaua de apă potabilă încă de anul trecut, nici acum n-a fost racordată la rețeaua de canalizare a orașului, rețea ce trece prin capătul vitregitei noastre străzi, ne scrie **Adrian Atanasiu.**

■ **Maria Drăgei** din Deva ne relatează un necaz cinstit. Trăiește bune în valoare de vreo 500 de lei i s-au compromis din vina a două fermoare — ce costă în jur de 10 lei — pentru că la spălat a ieșit roșul din banza dințoaselor închizători. Poate auzi și fabricantul.

■ Din blocul E 7, microraionul 18, strada Brăilei nr. 234, Giurgiu, ne scriu **Ștefan Cătărama și alți 34 de locatari** că de două luni nici unul din cele două lifturi nu funcționează, că apa caldă și rece se distribuie necorespunzător, că în apartamentele de la etajul zece se infiltrează apa prin acoperișul deasupra.

■ Cartierul Prisecea este, de fapt, un fost sat, aparținînd acum municipiului Tîrgoviște, ne scrie **Mihai Dumitru**, strada Dîmboviței nr. 17 din numitul cartier ce se află, precizează, la 5 kilometri de municipiu. Cu toate acestea, I.J.T.L. Tîrgoviște a desființat singurul traseu de autobuz al acestui cartier izolat. Scrisoarea mai poartă încă 45 de semnături.

■ **Stelnia Gleb**, directorul Casei de copii școlari nr. 3 din Capitală, ne scrie că în ziua de 1 august, la ora 9 și 20 de minute, cu trenul personal 2021, din gara București-Basarab trebuia să plece un lot de cîteva sute de copii în tabere. Din cauza proastei organizări și a lipsei de răspundere a celor răspunzători de transport, garnitura a plecat cu 50 de minute întîrziere, pentru foarte mulți copii drumul însemnînd o suferință, pe cît de neașteptată pe atît de absurdă.

■ Din Turda ni se adresează **Raveca Tritean** care ne spune că fiica ei de 5 ani e îngrijită de bunicii din satul Poiana Frații, comuna Frata, unde primește pensia de întreținere de la tatăl ei, divorțat de cea care ne scrie : „Tovarășul diriginte de poștă Pașca Iacob al comunei Frata, cu de la sine putere, în fiecare lună, o abonează pe minora Tritean Carmen Gabriela, din pensia de întreținere, la unul din ziarele centrale". Este poate cel mai tînăr abonat, și unul care, sigur, nu citește ziarul.

■ **Ioan Dordea** din Sibiu ne cere adresa doctorului Constantin Băcanu. Iat-o : strada Bisericii Amzei, nr. 3-4, București.

■ Necazurile lui **Alexandru Hersch** din București, aleea Postăvarul nr. 6, bloc D 2, etaj 5, apartament 102, sectorul 4, au început în 1981 de la contoarul de curent. La I.D.E.B. a fost îndemnat să ceară o expertiză pentru care a plătit și taxa. A fost în audiențe. Doi tovarăși și-au notat în agendele lor de lucru numele omului, adresa și au promis că se rezolvă. Unul din aceștia chiar „mi-a arătat registrul cu rezoluția pusă de tov. Vrînceanu : «Rezolvați cazul, nu bagați strîmbe», dar a trecut un an de cînd umblu degeaba".

■ Domiciliată în comuna Stejari — Gorj, **Monica Slăvuțeasa**, deși calificată, suplinește de patru ani într-o comună vecină, la școala Căprenii de Sus, predînd limba română după pierderea unei titulare în Maramureș. I s-a refuzat mereu titularizarea, spunîndu-i-se că titularea e detașată. Ministerul i-a comunicat anul trecut să depună dosar și cerere de titularizare, dar la inspectoratul județean nu conteaza nici măcar acest lucru.

■ **Vasile Șușnea** din Tecuci : „V-am scris o scrisoare prin care vă rugam să mă ajutați în problema unei mingi de fotbal trimisă la «Căprioara» Sebeș. Cu mare bucurie vă anunț că am primit coletul și vă rog să mă scuzați pentru pripeala de care am dat dovadă. Mingea a ajuns la destinație și problema este rezolvată".

■ Entuziasmat de gestul unui ceferist, **Eugen Lupașcu** din București ne relatează că joi 22 iulie a.c., la ora 16,30 a plecat din gara Lehliu spre București trenul cursă nr. 8318. După pornire, din sens invers veneau în fugă mare trei cetățeni cu intenția să prindă trenul. „Mecanicul, observîndu-i, a oprit pînă ce s-au urcat, apoi a pus din nou garnitura în mișcare."

■ **Maria Ienea** din Reșița, strada Razboieni II nr. 2, a fost grav accidentată, cum spune, de un autobuz, în noiembrie 1981. Cercetarea plîngerii adresate Procuraturii locale Caransebeș (Dosar nr. 44/C/1982) întîrzie, cu toate promisiunile de urgentare.

■ **Elisabeta Brata** din București, Calea Victoriei nr. 142, și-a reparat ornicul la ceasornicăria din strada Ștefan cel Mare nr. 1-5. A mers trei zile și a stat. Ceasul, Purtătoarea lui a umblat mult și bine, trimisă de la o țară la alta, deși ticăitorul adormit era în garanție de veghe. Pînă la urmă, unul din cei care o purtau pe drumuri i-a zis să-l lase în pace și să reclame, dacă nu-l convine. Lui, se vede că îi convine. Scrisoarea precizează că el este chiar **șeful** ceasornicăriei.

■ La cei 21 de ani ai săi, deși infirmă, **Elena Floarea** a absolvit o școală profesională de trei ani și șase luni și vrea să muncească. Locuiește la numărul 8 pe strada Pavel Teacenco, în comuna Voluneni, municipiul București. A primit pînă acum două dispoziții de repartizare pe care unitățile la care a fost trimisă nu le-au onorat. Această tînără care nu poate munci decît cu o singură mînă, de cîte ori trebuie să ceară banala „mînă de ajutor" celor care-i întorc spatele frecîndu-și mîinile că au găsit răspuns pentru încă un solicitator incomod ?

■ Sînt om al muncii la Grupul de șantiere nr. 3, baza Vilsănești. Mi s-a dat o locuință cum am cerut : aproape de serviciu. O garsonieră la etajul 8, în care îmi trebuie butelie. Dar eu sînt bolnav și nici n-am butelie de aragaz. Semnează **Nicolae Ioanescu**, strada Rulmentului, nr. 43, sectorul 3.

■ **Constantin Iordache**, din Capitală, strada Mașina de pîine nr. 8, ne scrie că, de ani de zile, se tratează în stațiunea Singeorz-Băi. Anul acesta a găsit noutăți. Pe de o parte hoteluri noi și confortabile, dar, din păcate, pe de altă parte și naravul paharului introdus în superbele locuri de îngrijire a sănătății de către unii care se duc acolo mai mult să chefuiască.

■ **Teodor Nicolae** din Vinju Mare ne scrie nu numai pentru a ne spune că este electromecanic la I.E.L.I.F. Drobeta-Turnu Severin sistem Cuimir, ci mai ales pentru a sesiza că recomandarea lui de înscriere la concursul de admitere în învățămîntul superior, curs fără frecvență — vizată de unitate și de direcția județeană de resort — a expediat-o la 8 iunie a.c. la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare pentru ultima viză, dar de acolo nu i-a venit decît cuponul, semnat, de primire a scrisorii. Concursul s-a ținut.

■ **Bucur Mihai** și alți locatari din Blocul 6B, scara B, bulevardul Tomis nr. 305, Constanța, depun mărturie că unul din lifturile blocului nu funcționează decît, rar cîteodată, doar din două în două zile.

■ **Constantin Gh. Gheorghe** din Constanța : Nu pot considera apt de muncă și recuperat medical, în urma eforturilor depuse de colectivul Policlinicii Bancare Sfanic Moldova, Dalorez recunoștința cu. Adriana Cheiariu și colaboratorilor săi care m-au scos din suferință.

■ **Ana Faur**, muncitoare la Cooperativa „Moțul" din Brad, spune că, de cînd lucrează în cadrul în care a fost policlinica „nu avem apa la grupul sanitar". Au oprit-o instalatorii. În loc să repare ce era de reparat. Ca să fie și ei mai cu moț, probabil. Rugăm respectuos pe cei în drept să le taie moțul.

■ Din casa ei demolată, **Ana Nițescu** a ajuns în apartamentul 6, scara A, blocul 32, strada Nucșoarei nr. 13, sectorul 6. Dar, între alte deficiențe ale locuinței, „tavanul este găurit, un perete al șifrageriei e decorat cu un belciug, ușile de la geamuri și uși sînt mai mici decît trebuie și umplutura a căzut, unele uși sînt sparte, se vede prin ele, etajera de la baie lipsește..."

■ **Centrala de Transporturi Auto** ne anunță că, urmare sesizării semnate de Nicu Popa, Costin Fuică și Gheorghe Nistor, aspectele sesizate s-au confirmat parțial astfel că s-a dispus înlocuirea din funcție a șefului de autocoloană Milea Aurel.

■ **Dan Mihai Ștefănescu** din București s-a convins că lucrătorii centrului nr. 7 al I.D.E.B. sînt pe cale de a împune o metodă sigură de tracasat publicul. „Dispun din senin verificarea contorului, fără o înștiințare prealabilă. Vin dimineața, se supără că nu e nimeni acasă, și taie curentul. Se dezgheață frigiderul, se strică laptele copilului și mîncarea celor mari, dumnealor nu se gîndesc dacă le-ar place să le facă cineva la fel. Vrînd-nevrînd alergi după dînșii zile întregi. Pînă la viitoarea programare a unei verificări rămîi în întuneric. Deși ești cu plata la zi. Deși constată singuri, pînă la urmă, că și contorul este bun."

■ **Gheorghe Derevlean** din București sesizează grosolănia și necinstea unui șofer de autobuz — nu dădea biletele cerute, reținea mai mulți bani, nu recunoștea că i s-au înmînat banii — cu care a venit la București, în a doua parte a zilei, din direcția Giurgiu. Călătorii n-au putut afla cu nici un chip numele șpertarului, dar numărul mașinii de culoare galbenă era 35-B-5000.

■ **Aurel Crețu**, muncitor la I.A.S. Cumpăna — Constanța, domiciliat în Techirghiol, strada Răscoalei nr. 2, ne scrie îndurerat că anul trecut, după ce i-a părăsit soția, doi din cei patru copii i-au murit și că nu se mai descurcă nici cu cei rămași. Ne roagă să-l ajutăm să dea de urma soției care și-a uitat pruncii, pentru a pleca, se pare, spre Cîmpeni — Alba, cu un însoțitor de drum care îi seamănă la obiceiuri.

■ **Mă numesc Stoica Simion**, locuiesc în Geoagiu, strada Rîului nr. 28. Eu și soția lucrăm la Cugir și primim acolo rația de alimente. Pentru bunica și fetița mea în vîrstă de șase luni primesc alimente din Geoagiu. Pe luna iulie s-au dat din data de 27. Soția mea s-a dus în 31 și i s-a spus că nu se mai dau.

■ **Ștefan Mile** din Cluj-Napoca ne scrie fericit că în urma apelului publicat la această rubrică și-a regăsit amicul din copilărie, Mircea Cornel Băiaș. După înștiințările prompte primite de la Inspectoratul General al Miliției și de la un fost dascăl al prietenului său, i-a scris din Timișoara însuși cel căutat.

■ **Apelez la sprijinul redacției** ca să aflu adresa dr. chirurg Marilena Carmen Negulici cu domiciliul în București. Pînă în 1966 a lucrat la Spitalul C.F.R. Buzău. Semnează **Mia Vasilescu**, strada Depoului nr. 26, Buzău.

■ **Sandu Colceag**, strada Rodnei nr. 52, bloc 6, ap. 26, sectorul 3, ne scrie că magnetofonul ZK 140 T, cumpărat de la „Unirea", la 10 martie a.c., s-a defectat în garanție și este la reparat de la 1 aprilie la unitatea nr. 42 de pe strada Smirdan nr. 30. Cum n-a putut fi reparat, conform prevederilor legale, aparatul trebuie schimbat. Întîrzie însă mereu formalitățile de rigoare.

■ **Consiliul popular al sectorului 4** ne răspunde la scrisoarea lui Evanghelii Flamaropol din str. Alunișului nr. 180, bloc 1, ap. 33, că se confirmă cele sesizate. În urma unor neînțelegeri, din 11 membri ai comitetului asociației de locatari activează numai 4. Pentru normalizarea lucrurilor, în trimestrul trei poate avea loc adunarea generală cerută, ocazie cu care se vor prezenta și concluziile controlului — acum în curs — asupra gestiunii asociației.

■ **Uniunea județeană a C.A.P. Argeș** ne înștiințează că, urmare a scrisorii lui Ispas C. Ilie din comuna Bîrla, se va urmări ca în toamna acestui an, odată cu întoarcerea la C.A.P. a plusurilor de teren deținut nelegal de către mai mulți cetățeni, să se ia și suprafața de 0,30 hectare deținută fără drept de Mincă I. Anton. Cum Ispas este vecinul lui Anton, știa el bine ce spune.

■ **Consiliul popular al municipiului Constanța** răspunde la scrisoarea lui Vasile Grigore : Organul de conducere colectivă din cadrul Regionalei C. F. Constanța, analizînd situația locativă a petentului, i-a repartizat un apartament cu trei camere, într-un bloc ce se va da în folosință în trimestrul trei a.c.

■ **Ministerul Sănătății**, în legătură cu cererea adresată de Clara Stoica de a urma tratamentul dr. Geo Săvulescu, ne comunică : Serul propus de acest medic (hidrolizat de proteine) a fost repartizat la 9 iulie a.c. la trei unități de specialitate pentru experimentare clinică. În funcție de rezultatele ce le vor comunica șefii clinicilor respective, după circa 6—9 luni de experiment, se va formula avizul final din partea comisiei medicamentului din cadrul Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice.

■ Răspunsul de la **Consiliul popular județean Brașov**, la scrisoarea unui grup de 66 de locatari ai căminului de nefamiliști din strada Vișinului nr. 1 B, bloc 10, precizează că pentru reglementarea situației locatarilor s-au stabilit următoarele măsuri : să se dea în folosință pentru ei o microcantină încă din 25 august a.c., cu program de funcționare de la ora 6 la ora 21 ; să nu se mai permită utilizarea în cămin decît a resurselor procurate din comerțul de stat — nu improvizate — și numai cu perceperea costului unor tarife la fel ca și pentru celelalte aparate electrocasnice.

■ Cu tot respectul de care mai e în stare, după cîteva încercări lipsite de noroc, **Iosif S. Alexandru** din satul Ciudea, comuna Garoafa, județul Vrancea, mai roagă încă o dată întreprinderea de producție și construcții căi ferate Iași, balastiera Putna-Suraia, județul Vrancea, „unde am lucrat ca muncitor necalificat în perioada 1 aprilie 1958 — 25 martie 1962, împreună cu consătenii Simion C. Ion, Ion Cristescu, Nicolae Toflăleanu, Gogu Nuță și alții, fiind angajat pe atunci de tov. ing Ion Armeanu și maistrul șef de lot", să-l elibereze o adeverință de vechime în cîmpul muncii pe perioada respectivă, fiindu-i necesară la completarea dosarului de pensionare.

● **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Vrancea** : Referitor la articolul „Cui încredințăm avutul obștesc" publicat în FLACĂRA nr. 23 din 20 august a.c., vă informăm : În luna ianuarie 1982, au fost anchetați de către organele de stat numiții Marin Virgil — inspector în cadrul oficiului forțe de muncă (în stare de arest) și Toma Nicolae — șef oficiu forțe de muncă (în stare de libertate), ca urmare a sesizării făcute de către numitul Ghiorghiu Aurel Pompilius element descompus care era încadrat la I.S.F.H. Focșani și care practica traficul de influență și luare de mită pentru favorizarea încadrării unor persoane din mediul rural la unități din municipiul Focșani. În urma cercetărilor organelor de miliție și procuraturii ale județului Vrancea, tovarășului Toma Nicolae, șef oficiu forțe de muncă, cu adresa nr. 23/B/1982, Procuratura județeană Vrancea i-a comunicat că este scos de sub urmărire penală întrucît faptele pentru care a fost cercetat nu s-au confirmat. Fostul inspector Marin Virgil și Ghiorghiu Aurel Pompilius au fost condamnați împreună cu celelalte persoane la pedepsele relatate în articolul amintit. Din cele arătate pînă în prezent, rezultă că afacerile s-au făcut între Ghiorghiu Aurel Pompilius și Marin Virgil, fost inspector în cadrul oficiului forțe de muncă, pentru care motiv instanța de judecată i-a condamnat pe cei în cauză la pedepse între 4 și 5 ani, deci nu este vorba de tov. Toma Nicolae — șef oficiu forțe de muncă, așa cum s-a menționat în articol. Pentru lipsă de vigilență în coordonarea activității în cadrul oficiului, tov. Toma Nicolae a fost sancționat. Rugăm ca răspunsul nostru să fie publicat, în vederea informării opiniei publice.

■ **Bazic Constantin** din Focșani, strada Teiului, nr. 13 ap 6, sesizează incasarea ilegală și abuzivă, la meciurile echipei de fotbal locale, din divizia B, a unor bani pentru programe (6 lei bucata) și pentru bilete de tombolă (tot 6 lei bucata).

■ **Consiliul popular al sectorului 6** răspunde la scrisoarea trimisă redacției de Silvia Motoroiu și Ioana Lascu, precizînd că în decembrie 1981 deja s-a verificat activitatea financiar contabilă a asociației de locatari din blocul M 14, aleea Potaissa nr. 6, că în 1982 „li s-au dat indicații și termen pentru remedierea deficiențelor și intrarea în legalitate", pentru ca, în încheiere, să ni se spună că se va cere comitetului să prezinte situația la zi — care zi ? **pentru că nici măcar acest răspuns trimis redacției nu poartă nici o dată** — „urmînd a se efectua o nouă verificare".

■ Din Baia Sprie, **Cutoi Monica** ne spune că fostul ei soț, Cucevan Ioan, de peste un an, se sustrage de la plata pensiei alimentare. Pînă acum n-a folosit nici măcar faptul că „a fost depistat de organele de miliție că locuia în Miercurea Ciuc cu Szente Magdolna, strada Bradului, bloc 5, scara B, ap. 14, și că ar lucra în Brașov, unde face naveta".

■ **Călin Parascliiv** din București, sesizează că, deși zona în care stă (pe Calea Rahovei) se vede că nu se va demola curînd, deoarece un imobil de alături este în reparații generale, de multă vreme ICRAL Cotroceni refuză să execute reparațiile necesare și consolidarea imobilului de la nr. 122-124, „în care locuim 13 familii și care amenință să se dărîme pe noi de cîte ori trece pe stradă un vehicol greu".

Pagină realizată de DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

Gheorghe Ariene — Ploiești : Pensia de întreținere se atribuie pînă la majorat. În cazul în care beneficiarul își continuă studiile, se atribuie și pe toată această perioadă, pînă la împlinirea vîrstei de 25 de ani ■ **Ștefan Vasilescu** — Cîmpina : Meseriașilor cu ateliere proprii nu li s-a acordat compensație, indiferent de faptul că sînt pensionari, beneficiază însă de cumularea integrală a pensiei cu veniturile realizate din exercitarea meseriei ■ **Simion Măsescu** — București : Taxele vi se vor aplica de la data aprobării executării lucrării și nu de la data solicitării acesteia ■ **N. Sbuchea** — Hațeg : Are dreptul să opteze pentru una din cele două pensii ■ **Gheorghe Comănescu** — Giurgiu : Numai în cazul în care este stipulat la contractul de muncă ■ **Sinica Andrei Văcăroiu** — București : Pentru a se face investigațiile necesare de către forul competent, scrieți-ne adresa de domiciliu a familiei Epure ■ **Molve Jurgescu** — Lipova : Concediul suplimentar de odihnă se acordă întotdeauna pentru activitatea desfășurată în condiții deosebite în ultimele 12 luni premergătoare plecării în concediu ■ **Dumitru Balica** — București : Timpul lucrat în străinătate se ia în considerare la stabilirea pensiei numai în cazul în care s-a contribuit la asigurările sociale de stat ale țării noastre ■ **Teodor Malica** — Oradea : Posturile didactice vacante din învățămîntul liceal și profesional se ocupă prin repartizare sau concurs conform normelor legale în vigoare ■ **Vasile Răcescu** — Drobeta-Tr. Severin : Pentru înscrierea și cumpărarea unui autoturism ARO-245 diesel urmează să vă adresați Centralei industriale de autoturisme Pitești ■ **Iosif Csalai** — Turda : Întrucît căsătoria dv. cu o persoană care a avut copii a fost desființată prin divorț, nu mai sînteți scutit de la plata contribuției lunare a celor fără copii.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

VINERI, 3 SEPTEMBRIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

FĂNUȘ NEAGU

„Sînt pur și simplu un povestitor. Dar unul care știe să povestească"

— Ați împlinit nu demult 50 de ani. La sărbătorirea care vi s-a făcut la Uniunea scriitorilor, cineva v-a comparat cu Sadoveanu. Dv. ați intervenit, cu să vă dați, modest, la o parte, lăsîndu-l pe autorul „Baltagului" singur. Sînteți chiar atît de modest? Dar dv. faceți parte din (spunea cineva) clubul clasicilor în viață! (Sincer: cum vă simțiți în acest club?)

Nu-mi pare rău că fac parte, în cazul că fac, din acest club, dar Sadoveanu rămîne unul singur și încă indescifrabil. El este singurul dintre prozatorii români care a creat o nouă țară, suprapusă României reale. Eu, care m-am născut la hotarul dintre Muntenia și Moldova, mărturisesc că am iubit Moldova înainte de toate datorită lui Sadoveanu. Cînd eram tînăr și încă nu văzusem Bucovina, aveam obiceiul să spun că Moldova lui Sadoveanu e chiar mai frumoasă decît Moldova dintre Siret și mînăstirea Putna. Acum vin și mărturisesc că fără Moldova reală Sadoveanu n-ar fi existat. Iubindu-l mult pe Sadoveanu și mai tîrziu pe Vasile Voiculescu, am devenit orgolios. Orgoliul nu înseamnă inversul modestiei, ci complementul ei de drept. Orgoliul meu dintotdeauna a fost acela de a fi un bun, dacă se poate foarte bun, scriitor român. Îmi asum pe deplin lucid acest risc — celelalte, bucuriile sau înfrîngeri, rămîn în seama timpului.

— Dați-ne voie să continuăm întrebarea cu care am început. Ne aflăm, așadar, în fața lui Fănuș Neagu la 50 de ani. Cum vă vedeți la această vîrstă, înconjurat de o țară pe care o iubiți și care vă iubește?

— O țară își clădește puterea și contururile în pămînt, ape și foc. Clădită pe munți, cîmpii, Dunăre și Marea Neagră, ca să existe în eternitate Românța și a clădit și un relief aparte în configurarea culturilor lumii, opunînd dezastrelor simbolurile răbdării, suferința, speranța, lupta și ironia, mai bine zis rîsul, nu ca mască a spaimei sau disprețului, ci ca formă supremă a vitalității, ca îngăduință, neierlare și act de triumf. Am împlinit 50 de ani, dar 50 de ani înseamnă o aventură a spiritului și mai puțin o dejugare de obișnuințele tinereții. Însușirea mea cea mai de preț, acum, e că mă simt un om încolțit de povești pe care trebuie să le scriu. Am adunat în mine de toate cîte-va sînt ursite unui om cu oarecare ascuțime a observației și împătimit de carte, împliniri, neîmpăcări, succese, răni, spaimă, iluzii, cuvinte, o parte din legile severe ale existenței, drumuri, iubire, suspine, dezgust — adică tot ceea ce dăruiește viața — și nu-mi pare rău decît de un lucru: că, tînăr fiind, n-am băgat de seamă cu timpul curge necruțător de repede și mi-am aminat uneori lucrul. Aș fi putut, într-o slavă limbii române, să scriu îndoit mai mult. Mă consolez cu gîndul că oameni celebri în cultura lumii au afirmat că un romancier își dă adevărata măsură abia de la 50 de ani în sus. Sper să fiu sănătos, ca să nu-i contrazic. Și nu doresc nimănui în lume să scape de ofensa de a împlini 50 de ani, apoi 60, apoi 70, apoi 80 și chiar o sută.

— Anul acesta v-a apărut o splendidă carte de proză, „Pierdut în Balcania". Nu un roman, ci o suită de povestiri. Apropo de asta, despre dv. se spune (o spun unii critici) că sînteți doar un povestitor, că romanele dv. n-ar fi decît niște povestiri mai lungi. (Dar și că, laudativ de data asta, într-o perioadă de proliferare a romanului vă încăpățînați să scrieți povestiri și nuvele.) Dv. ce vă considerați, un povestitor sau și un romancier?

— Iată că de această dată mă calific la părerea criticilor! Sînt pur și simplu un povestitor. Dar unul care știe să povestească. Romanele mele sînt niște povestiri mai lungi, dar niște povestiri captivante. Nu zic că n-ar exista și romane captivante, dar la noi sînt foarte puține, chiar extrem de puține și, după mine, sînt tot niște povestiri. Sînt povestitor, păstrînd proporțiile, cum au fost Ion Creangă, Mihail Sadoveanu, Vasile Voiculescu și Panait Istrati. E țara plină de romancieri mediocri și de-aia îmi place să rămîn toată viața povestitor.

— Dar teatrul? Ce-i cu teatrul dv.? Unii zic că aici ar fi călcîiul lui Ahile al lui Fănuș Neagu. Că piesele dv. n-ar avea conflict, compoziție, personaje și alte asemenea trucuri. „Fănuș Neagu — spunea Paul Anghel într-un caiet-program la piesa dv. «Echipa de zgomote» — aduce ca garanție doar propriul său personaj". Dar tot Anghel spune: „Dacă nu vă place piesa, arătați-i pe scenă pe Fănuș. Sau întîlniți-l după spectacol". S-ar zice deci că spectacolul autorului e mai important decît textele sale dramatice... Dv. ce ziceți?

— Iată ce zic alții. Ion Băieșu: „Echipa de zgomote e un poem dramatic unic în literatura noastră, straniu prin idee, cutremurînd încă din titlu. E o lume văzută parcă invers, de pe fundul apei unui lac limpede, în care aruncă umbre de pe partea cealaltă, cea de sus, înfiorîndu-l". Ștefana Lucaciu: „Școica de lemn e un [illegible] de via și de cuvînt". Marian Popa: „Ca dramaturg, Fănuș Neagu nu este dintre cei ce văd ceea ce nu există, dînd astfel aparența unei profunzimi vizionare, ci unul din acei mult mai rari artiști care reușesc să aducă și chiar să imbuibezească în realitatea curentă exact ceea ce acesteia îi lipsește". D.R. Popescu: „Ca dramaturg, Fănuș Neagu poartă propria sa manta, vrăjită, încărcată de fluturi miraculoși. El se prezintă în fața noastră ca un Falstaff din Orient". Radu Popescu: **„Echipa de zgomote** a adus în dramaturgia noastră de azi un sunet nou, a pus o pată de culoare necunoscută, producînd asupra publicului nostru o impresie puternică". Horia Deleanu, despre actorul Mircea Albulescu în rolul principal din „Echipa de zgomote": „Și nu este cu putință să treci cu vederea că, pe parcursul anilor de pînă acum, două din cele mai însemnate creații ale unui foarte însemnat actor au fost realizate în rolurile principale din **Danton** de Camil Petrescu și din **Echipa de zgomote** de Fănuș Neagu". Și acum iată și părerea mea: Paul Anghel are dreptate. Eu sînt personajul principal din cele două piese care mi se joacă, plus cel din piesa „Paiața vine totdeauna la timp", pe care o voi preda luna aceasta Teatrului Tottara.

— Dar scenariile dv. de film? Aceste scenarii, scrise într-o manieră aparte (cunoscuta „manieră Fănuș Neagu"), n-au dus la filme de același răsunet cu proza dv. N-aveți noroc de regizori sau n-aveți noroc de o cinematografie?

— N-am avut noroc de cinematografie, uneori, de puține ori, poate nici de regizori. Dar am un film, „Casa de la miezul nopții", în regia lui Gh. Vitanidis, care mă mulțumește total. Îmi plac mult și ultimele două filme pe care le-am scris împreună cu Vintilă Ornaru, „Punga cu libelule" și „Baloane de curcubeu", au avut ca realizatori doi regizori de mare talent, pe Manole Marcus și Iosif Demian. „Punga cu libelule" e un film de înaltă ținută pînă cu trei minute înainte de final, minute pe care le-a hăcuit și finalul pe care l-a distrus un fost răspunzător de soarta cinematografiei. Acest film, care putea să fie unul de referință, se isprăvește atît de tulbure încît spectatorul are impresia jenantă că scenaristul și regizorul au vrut să demonstreze că un lucru foarte bun poate sfîrși mizerabil. Filmul „Baloane de curcubeu" are o soartă și mai tristă. E gata de trei luni, dar cineva cu treburi în cinema îl vrea ciopîrțit. Toți oamenii care l-au văzut, cu invoirea conducerii Consiliului sau pe furiș declară că e un film de excepție. Aproape că-mi vine să spun că în materie de cinematografie nu mai e de trăit din cauza a tot felul de pretinse călăuze.

— Deci de cinematografie, am înțeles, n-aveți noroc... Dar de noroc — aveți noroc? Credeți în noroc? Dar în pisica neagră? Dar în descîntece? Dar în semne? În proza dv. trăiesc toate miturile, dar și toate superstițiile, anele inventate. Sînteți un mitolog, un superstițios? Sau un „sincer primitiv", cum au zis unii critici?

— Sînt de toate. Cred ca nimeni altul în numărul 13, în toate superstițiile care au crescut legende și povești nemuritoare, în descîntece, fiindcă au făurit limba română, și în minciunile care au împlinit cu aur minților oamenilor talentați. Cînd îmi merge bine cred și în noroc; în rest niciodată. Sînt un primitiv, dacă primitiv înseamnă a răscoli în straturile timpului. Dar fac acest lucru cu mijloacele cele mai moderne ale limbii române. Lacrima trecutului face umbră deasupra meselor de lucru. Fără cei de demult nu există eternitate, căci eternitatea este numai înapoi, înainte e doar speranța.

— Ca să isprăvim cu criticii: vă satisface formula lui Marian Popa din „Viscolul și carnavalul" — prima și, pînă astăzi, singura monografie care v-a fost dedicată? Vă recunoașteți în această oglindă?

— Marian m-a smuls din ținutul Brăilei, ca să asmută asupra mea viscolul rece al confraților mei. El a înțeles un lucru de căpătîi: că fără Brăila, fără cîmpia de acolo, fără acea lume într-un fel stranie, aș fi fost un povestitor rece și sumbru ca lumina zorilor pe oase de cal.

— În opera dv., dragostea este o coordonată esențială, observabilă încă de la debut. Anii, se pare, nu v-au temperat în această privință... Ce înțeles atribuiți acestui sentiment? Dar reversului lui, care este ura?

— Nu știu cîtă carne am rupt din dragoste în anii tinereții. Știu însă că îmi pare nespus de rău că am trecut uneori prin lume cu mîinile goale. Dragostea este dăinuire, este singurul nucleu de supremă nebunie al vieții, este clipa cea mai de taină a sufletului, e cuvîntul primordial și nereușita tuturor celor venințoși. Și nu-i adevărat că reversul dragostei e ura. Pentru că reversul dragostei e moartea. Ura îi fascinează pe neputincioși, iar moartea îi fulgeră nedrept numai pe cei lacomi de dragoste și de viață. Și pentru că aceștia sînt mai mulți, iată, în parte, explicația marii spaime de moarte.

— În proza dv. realul eșuează în fantastic. Sau, altfel spus, fantasticul, care e permanent, calcă cu prudență teritoriul realului. Ce părere aveți despre realism?

— Fantasticul nu se produce în afara vieții, ci în ființa ei. Din acest punct de vedere, aș putea afirma că ei e la fel de real ca realul. Numai că la înfățișarea-a ceva petrecut în afara spiritului sau în afara înțelegerii. Fenomenul e mai complex și ar suporta sute de nopți de discuții în contradictoriu, toate acestea căzînd și ele în fantastic, dacă au loc mai ales în nopți de iarnă și linga gura sobei. Ați privit anul acesta pioile cu stele din luna august?

— Nu. Noi, știți, la „Flacăra", sîntem mult prea ocupați cu alte chestii...

— Eu le-am privit stînd în cîmpie, acolo unde rîul Buzău se varsă în rîul Siret, în trei nopți la rînd, halucinante. Sînt născut pe malul Buzăului și pînă acum nu-i văzusem gura de vărsare. La 50 de ani se cădea să mă duc și în mine, pe care trebuia să-l umplu: Buzăul vărsîndu-se în Siret. Am stat acolo cu un profesor de educație fizică, cu un asistent sanitar și cu un tînăr bacalaureat care a căzut la examenul de admitere la Facultatea de istorie. Noi ședeam pe malul muntean, pe celălalt, la douăzeci de metri, era Moldova. Eram în cea mai marmorcană strofă de latinitate. Spun asta fiindcă stelele din preajmă se chemau Latinu și Romanu. Buzăul, unindu-se cu Siretul, curge, element fantastic, încă vreo două sute de metri, fără să-și amestece apele cu celălalt. Val lîngă val, ureche la ureche, dar încă neînvolțurășite.

— Că Dunărea la Sulina, cînd se varsă în mare. Cînd apa fluviului devine sărămură hăt departe...

— Numai după ce se cunosc, apele se unesc. Pe Siret în sus, la vreo două sute de metri de vadul de confluență, era o grotă pe jumătate ascunsă cu sălcii. Peste zi aflasem în Brăila că au apărut din nou hoții de cai. (Am și scris despre asta un articol în „Luceafărul".) Și stînd acolo sub ploaia de stele, mi s-a părut că-i văd în gura hrubei pe toți morții din neamul meu care au umblat frumos cu caii. Pe bunicul Petrache, pe tatăl meu, Vasile Neagu, pe Che Andrei, pe Ion Neagu, zis Botică, pe moș Savu Sorea și pe mulți alții care au legănat mîinji în brațe. Grota în care ședeau și priveau nemișcați înfrățirea Buzăului cu Siretul este una și aceeași cu vechea gură de vărsare a Buzăului. În 1940, Antonescu, ca să dea de lucru unui pluton de dejnaci, a poruncit să se taie o nouă gură de vărsare a rîului.

— Și privind mai departe ploaia de stele?...

— Și privind mai departe ploaia de stele, mi-am adus aminte de-o poveste pe care mi-a spus-o Che Andrei, unchiul meu, care a căzut prizonier în războiul balcanic și a ajuns pînă la Ierusalim. Deci, războiul balcanic. Într-o seară de toamnă, geroasă, cu Dunărea înghețată, i se raportează comandantului de companie că un soldat a dezertat la inamic. Pentru că a plecat cu de la el putere, ca să aducă o limbă, a răspuns comandantul și n-a raportat cazul mai departe. A așteptat. În zori, dezertorul s-a întors. Comandantul l-a chemat la el: unde ai fost, mă? Să trăiți, a spus omul, am fost în Bulgaria, eu sînt dintr-un sat de pe malul ăsta al Dunării și am dincolo o soră și pe mama. Cu două săptămîni înainte de a începe războiul am primit vorbă că mama-i pe moarte. M-am dus aseară-noapte să văd care-i situația. E bine, nu s-a prăpădit — a încheiat soldatul. Comandantul nu l-a crezut și l-a trimis în fața curții marțiale, acuzat de trădare de patrie. Asta e tot, adică acesta este fantasticul pătruns în real și realul pătruns în fantastic.

— N-am zice că așa e tot. Pentru că fantasticul, iată, nu e crezut și e trimis în fața curții marțiale.

— În schimb, asta nu se întîmplă niciodată cu cei ce eludează realitatea.

— Și ăștia cam cine ar fi?

— Cei ce trădează adevărul. Cei ce abdică de la orice criteriu estetic. Cei ce cred că literatura e o înșiruire de cuvinte moarte. Cei ce ucid pagina, schimbînd-o în stirv.

(Continuare în pag. 14)

ILIE PURCARU

Noua frontieră a sufletului uman

ION BĂNUȚĂ

Ion Bănuță este un scump al inimii mele de dimineață. După ce, muncitor fiind, a rupt lanțurile asupririi, a încălecat bruse pe o mătură ca și Samantha și s-a dus să mături burghezia razelor de stele. E un poet fără de invidie în el și în mare măsură datorită influenței pozitive a lui Paul Georgescu, pe atunci critic revoluționar de stînga, a rupt bariera invizibilă dintre dogmă și sensibilitate și a publicat în jurul anilor '60, ca editor, o girlă de aur de tineri poeți.

Cine o fi inventat, doamne dumnezeule mare, idcea de tînăr poet, a fost un dibaci. Pînă la generația anilor '80, poetul era poet, mai tînăr sau mai bătrîn, mai poet sau mai nepoet.

Ideea de generație a tinerilor poeți (destoinică, nu glumă) ne-a dat și nouă un statut social și, tineri poeți debutînd, tineri poeți o să și murim cînd ne va veni vremea. Nu mai spun că, în epocă, Eugen Simion, criticul nostru rafinat de astăzi, uluit în fața ideii de tînără generație, îi încadrase pe mii de poeți talentați, dar care n-avuseseră norocul să fie de tot tineri, în numita generație de mijloc. Cu voia sau fără voia lui Ion Bănuță, stîrnit de mintea ascuțită a lui Paul Georgescu, acest om de un gust infailibil pînă la eroare, ne trezirăm cu toții la primul campionat național de șah, unii pioni, alții turnuri, alții cai, iar eu nebun.

Timpul trece, dar erorile rămîn. Pînă cînd și astăzi stăm cu toții pe galantarul unei librării ca niște pepeni turkestani sau ca niște pepeni topotami. De multă vreme partida pepenilor turkestani și topotami mă cheamă și eu nu știu să mă întorc din pricina faptului trecerii timpului care m-a transformat, dacă nu într-un leu, măcar într-un elefant.

Iubite poete Ion Bănuță, care ne-ai mușit împreună cu Paul Georgescu debutul sălbatic, mă întorc acum ca fugitivul după fugit, ca piatra către nisip, ca piramida spre faraon.

Închei cu drag aceste rînduri.

NICHITA STĂNESCU

ESEU

Un spațiu esențial

Reporter de șantier, cu o biografie spectaculoasă, notoriu prin aceea că și-a scris reportajele „la fața locului", Vasile Nicorovici s-a îndreptat apoi către un gen inedit, de formulă curat barocă și eseistică, fanteziștă cu măsură, „caligrafică", inteligentă. „51 de prozo-poeme" (1979), conținînd tablete adunate în felul unui lexicon, era o astfel de producție simpatică a unui prozator din clasa moraliștilor, de felul lui Jules Renard, cu imaginația în continuă exultanță, apt a vedea pretutindeni legături inedite între obiecte. Asociativitatea s-a temperat mult în „Descriptio Romaniae" (Ed. Sport-Turism, 1982), simțul poetic al corespondențelor s-a sublimat într-un eseism de remarcabilă calitate ; reporterul liric și frenetic a căpătat un simț ieșit din comun al exprimării formulistice expresive. Izvorul lui Vasile Nicorovici este, fără discuție, Dimitrie Cantemir, a cărui literatura lucrează încă în conștiințe nu doar în direcția prozei alegorice și vizionare, ci și în aceea a „reportajului eseistic". „Bestiariu", de Pop Simion, era un pandant contemporan al „Istoriei ieroglifice", „Descriptio Romaniae" pornește, nici nu este greu de observat, din „Descriptio Moldaviae". Totuși, Vasile Nicorovici nu a repetat mecanic principiul cantemiresc, care era de factură descriptivă și propagandistică, el a introdus aci o notă analitică și, curios, imaginativă, voind să înalțe tot ceea ce vede și tot ce se aude la dimensiunea unei lumi miraculoase și unificate în absolut. Ochiului comun i se pare că munții și cîmpia sînt enorme reprezentări geografice ireductibile, închipuind fiecare verticalul și orizontalul ; reporterul merge mai adînc cu intuiția și revelează în tot ceea ce pare opus o coincidență imprevizibilă. El pornește de la revelația materiei și descrie „Elementele" : Dunărea e o „geneză", dealurile „armonizează" formele recalcitrante la „înscrierea în cerc", poiana e un sîmbure geologic originar, lumina afectivă a sudului și aceea severă, a nordului, preface totul după o lege unică unde diferențele se sting. Spațiul elementelor veșnice e asaltat de cronologia fluidă, omul presimte în geologic lucrarea continuă a vremii și înglobează ca atare „Milenille".

Ceea ce încercaseră, cu mijloacele geografului, S. Mehedinți și G. Vâlsan, apoi D. Gusti și școala lui, voind a revela esența spațiului românesc obiectiv, de unde, fatalmente, ar deriva civilizația și cultura, se sforțează acum, în chip reporteriesc, a împlini Vasile Nicorovici. Ideea lui trebuie salutată și ar fi greșit să vedem în aceste tablete, care și-au luat drept obiect realul insensibil la prefaceri trecătoare, niște simple note de călător exuberant la geografie. Mai mult decît reporter, el este un eseist care extrage din spațiul comun un „spațiu esențial", care vede peisajele „la nivelul heraldic", „întocmai ca într-o stemă", închipuind lumea vizualului ca o „ieroglifă desfășurată în text". O prefață intitulată „A vedea și a ști să vezi", întocmită chiar de autor, ne lămurește ținta lui literară : „Descriptio Romaniae" ar fi, așadar, „o ermeneutică a spațiului". Însă o „ermeneutică" insolită, cu nimic din aridlitatea tratatului, vivace aceasta, călărind căi solare ale imaginației. Vasile Nicorovici a compus un soi de curios tratat „în mișcare", o descripție barocă, imprevizibilă, un fals tratat de geografie. Simțul formulei spectaculoase este indiscutabil, derivat din alăturări de tot rare („Oul, sfera și rulmentul", „Bardă contra spadă"), din aluzii descifrabile ușor („La fals vinat din nou către Bisoca", „Un parmen auriu, Adame?", „Paradisul, acum"), precum și din expresii lapidare, „emblematice" („Litoralul interior", „Fascinația epitetului", „Tropicele române", „Lumea ca artefact"). Idealitatea unei producții precum este „Descriptio Romaniae" este, neîndoios, eseul antropologic. Vasile Nicorovici nu l-a făcut, înlocuind edificiul cu proiectul, „orașul" cu „macheta". Defect? Nici vorbă, căci „Descriptio Romaniae" este și prin aceasta un document de psihologie barocă, înlocuind cartea cu „le livre à venir".

ARTUR SILVESTRI ■

Și totuși, cînd începe „stagiunea continuă" ?

În ultimul timp se afirmă că teatrele trebuie să lucreze în condiții de laborator continuu. Deși în optica tuturor programul lor e segmentat în stagiuni cu date calendaristice fixe, perioadele de vară fiind considerate în mod obișnuit perioade de vacanță, turneele în țară și spectacolele susținute în lunile de canicule la sedii dau impresia că viața teatrală continuă. Unul dintre inconvenientele esențiale care determină, totuși, întreruperi în programul teatrelor îl constituie, evident, concediile instituțiilor de spectacole care nu se pot desfășura eșalonat din cauza activității de grup, a muncii de creație în ansamblu, și, de asemenea, de faptul că vara, în atmosfera unor săli de spectacol sufocante, actorii se exprimă mai greu iar publicul nu mai prezintă același coeficient de receptivitate. Astfel încît se întîmplă ca unele premiere programate pentru ultimele luni ale stagiunii propriu-zise (cel puțin în accepțiunea de pînă acum a noțiunii fixe de stagiune, adică în lunile mai, iunie și uneori iulie) sînt amînate pentru un anotimp cu temperaturi moderate Dar în acest fel teatrele rămîn temporar datoare publicului cu un număr de spectacole importante pentru programul lor ideologic și estetic. Acest fenomen se înregistrează de ani

de zile. De ani de zile se întîmplă ca un număr de premiere să fie împinse din lunile sau iulie în septembrie și octombrie, cînd spectatorii revin din concedii, cînd crește apetitul pentru spectacole de teatru și cînd cronicarii își refac documentările. În acest an, o seamă de spectacole programate pentru stagiunea 1981—1982 vor fi, practic, lansate în stagiunea 1982—1983, deși ele au fost finisate în condiții de premiere sau de vizionări cu public încă de la începutul verii. (Nu discutăm, deocamdată, aici, premierele neonorate din diverse motive și care vor fi amînate sine die, promisiuni neonorate și cu caracter definitiv). Să trecem, deci, în revistă restanțele stagiunii trecute : Ploșnița de Maiakovski la Teatrul Național, Uciderea lui Grigore Ghica vodă și Barbul Văcărescul trădătorul țării de Samuil Vulcan și Iordache Golescu, la Teatrul L.S. Bulandra, Cădere liberă de Colin Mortimer în adaptarea lui Radu Bogdan Stegăroiu la Teatrul Ion Creangă, Juriștii de Rolf Hochhuth la Teatrul Național din Timișoara, Camino Real de Tennessee Williams la Teatrul din Sibiu, Calul în senat și Sabinele de Leonid Andreev la Teatrul din Oradea, Jaques fatalistul de Diderot în adaptarea lui Dan Nasta la Teatrul Național din Iași, Poveste de dragoste de Tudor Popescu la Teatrul din Brăila, Tren fără întoarcere de Dragomir Horomnea la Teatrul din Botoșani, Stea pe rug de Suto Andras la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, Burghezul gentilom de Molière la Teatrul din Piatra Neamț etc. Lista e mult mai bogată. În general, spectacolele pomenite mai sus sînt spectacole de referință pentru profilul teatrelor respective, spectacole la care s-a muncit îndelung și cu mare efort, adeseori luni de zile ! Prin urmare, pare firesc ca directorii de teatre să le lanseze într-o lună de virf a afluenței spectatorilor spre sălile de spectacol, în mod sărbătoresc, în... deschidere de stagiune. Dar ele rămîn totuși spectacolele restante ale unei stagiuni care, cel puțin în optica spectatorilor, rămîne valabilă conform programelor afișate din timp și chiar a abonamentelor distribuite anticipat (acolo unde e cazul). Unele din ele vor implica din nou repetiții și lucru de laborator reluat cu efort pentru a fi aduse în condiții de premiere, după o întrerupere estivală cînd teatrele au jucat piese obișnuite și bine rodate, din repertoriul curent, sau piese de agrement. Pot fi condamnate teatrele pentru această practică ? Parțial, da. Pentru că nu se ține de cuvînt față de propriii lor spectatori, față de opinia publică. Pe de altă parte, nu trebuie uitat că dacă rămînem în limitele calendaristice ale vechii noțiuni de stagiune, programul stagiunii respective e sărăcit, profilul teatrelor e sensibil modificat, desfășurarea activității înregistrînd întîrzieri. Pe de altă parte însă, teatrele pot invoca pe bună dreptate criteriul rentabilității ca argument pentru asemenea amînări, știut fiind că în lunile de vară numărul de spectatori scade și încasările se diminuează. Ne bucură faptul că în toamnă premierele se aglomerează pînă într-atît încît nu mai poți face față programului de spectacole care trebuie consemnat. După unii, programul de lucru al teatrelor trebuie revizuit pentru ca premierele promise să fie pregătite pînă în pragul verii, dar sînt multe instituții de spectacole care, din cauza spațiilor reduse de repetiții și din cauza programului obligatoriu de turnee în provincie, nu pot repeta, paralel, mai multe spectacole !

Ce e de făcut în acest caz ? Să ne întoarcem prin urmare la ideea stagiunii continue și să acceptăm faptul că programul unui teatru, desfășurîndu-se non-stop, orice premieră amînată are pînă la urmă loc în cadrul aceleiași stagiuni ! În cazul acesta se pune întrebarea : cînd și în ce condiții începe o stagiune teatrală continuă ? E posibil așa ceva ? Insatisfacția noastră de a nu vedea o premieră la data promisă în programul teatrului devine o chestiune cu caracter personal din moment ce teatrele respective, pînă la urmă, ne oferă premiera mult așteptată. Dar e normal acest lucru ?

Stagiunea care începe anunță un repertoriu interesant, un repertoriu incitant. Vom asista oare și în vara viitoare la restanțe de acest gen și de acest calibru ? Să sperăm că, printr-o planificare mai judicioasă a repetițiilor și printr-o eșalonare mai atentă a premierelor cu caracter reprezentativ, programatic pentru profilele teatrelor, vor fi onorate în condiții favorabile de... buletin meteorologic și de anotimp

ADRIAN DOHOTARU ■

PLASTICĂ

Monomania purității

Referind la pictura lui Gabriel Catrinescu, profesorul Gheorghe Ghițescu observa că pentru înțelegerea ei „este necesară o acomodare, ca la intrarea într-o cameră obscură, în care se trece, miraculos, de la neant la fantomatic și apoi la realitate". Observația de fapt e valabilă în cazul creației mai multor artiști, a căror relație plină de gravitate cu meșteșugul pretinde, la cel ce-i frecventează, un timp de acomodare, de acord. Dificultatea majoră a picturii lui Gabriel Catrinescu e tocmai simplitatea ei, aparenta cuminție a mijloacelor și a scopului. Avem de-a face, neîndoielnic, cu una din situațiile în care publicul și chiar criticii se complac în judecăți de valoare confortabile și aproximative în pragul problemei de fond, acolo „la intrarea într-o cameră obscură", deși o perdea de întuneric ori de ceață ar trebui să fie avertisment că aventura e doar la începutul ei. Temele picturii lui Gabriel Catrinescu — absolvent din 1968 al Institutului „Nicolae Grigorescu" cu una din promoțiile ce-au izbutit să schimbe semnificativ fața picturii contemporane românești — sînt de tot comune. Tehnica lui Gabriel Catrinescu e suspect de îndatorată unor mari meșteri. Ea evocă și pe Andreescu, și pe Catargi, dar dacă încerci să analizezi de unde apare senzația acestei îndatoriri, dacă vii aproape de tablou și-i pipăi cu privirea tușa bine pusă, rafinată, studiată pînă în ultimele consecințe, gîndul dintîi cere nuanță. Și din nuanță în nuanță pricepi că obiectul primei impresii s-a mo-

• CAP LIMPEDE

Civilizația dicționarelor Spectacolul dreptului internațional

Pentru cititorul grăbit, un „Dicționar de drept internațional public", apărut recent la Editura științifică și enciclopedică, nu este decît o utilă lucrare dedicată specialiștilor, și nimic mai mult. Impresie incompletă, căci acest dicționar, inițiat la noi de acest fel, alcătuit la un nivel științific înalt, izbitor chiar și pentru un nespecialist, e o lectură pasionantă pentru oricine se interesează de domeniul politicii internaționale. Autorii lui, dr. Ionel Cloșcă, coordonatorul dicționarului, prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser, conf. univ. dr. Marțian Niciu, dr. George Elian, Mikloș Antal sînt nume cunoscute în domeniu, unele cu rezonanță internațională, ca și dealtfel, gen.-maior (r) Neagu Cosma, un foarte popular autor de lucrări de „istorie secretă" (cum ar fi volume „Fapte din umbră") și un romancier „polițist" experimentat. Ceea ce a revenit fiecărula dintre autori nu aflăm, deși, la un consult al bibliografiei fiecărula, se poate deduce ușor : „dicționarul", așa cum se prezintă, e o monolitică lucrare colectivă în care toată lumea a sprijinit pe toată lumea. Valoarea lui științifică este, și în acest fel, asigurată. Autorii au urmărit „informarea tot mai largă asupra problemelor internaționale, familiarizarea opiniei publice cu terminologia dreptului internațional public", dicționarul apărînd, de fapt, „într-o perioadă în care, pe plan internațional, se desfășoară o intensă acțiune de codificare a normelor de conduită dintre state, de afirmare a unei noi legalități internaționale, care postulează o lume mai bună, mai dreaptă și la care România, președintele Nicolae Ceaușescu, își aduc o contribuție deosebită". Într-adevăr, în cei peste 2 000 de termeni integrați și explicați în această lucrare de o mare utilitate, rolul României în rezolvarea și „codificarea" raporturilor dintre state, menționat întotdeauna de autori, se dovedește a fi dintre cele mai active.

Elaborat „pe baza documentelor juridice internaționale, a materialelor prezentate în cadrul unor organizații și organisme de codificare, a literaturii de drept internațional românești și străine", acest dicționar este o realizare prețioasă a științei juridice românești și un instrument de informare a celor mai largi categorii de cititori. (Cătălina Moga).

Un administrator pentru Mircești !

Mircești, casa memorială „Vasile Alecsandri"... Împing poarta îngustă cu inima strînsă ; mi-e teamă să nu tulbur liniștea poetului, în acest fapt de seară. Poetul însă nu-i acasă. „E plecat !", îmi spune cineva. Tresar, nu e nimeni în jur. Ba da, o femeie, cu o sacoșă în mînă, gata să plece ; o femeie care, brusc, mă aduce cu picioarele pe pămînt : „Sînt tovarășa Postolache, supraveghetoarea. Știți, profesorul (muzeograful, n.n.) este în Iași, iar eu mă aflu la ora închiderii..."

„Ora închiderii" la Mircești ? Da, o casă memorială este o instituție : într-o instituție nu-i totdeauna timp de visare ; o instituție se închide seara și deschide dimineața ; administrația își are legile ei. La Mircești însă, la casa poetului din Mircești, unde poposim o clipă, spre a ne regăsi pe noi înșine, administratorii s-ar zice că nu există. Curtea, în vremea poetului plină cu fiori (ne amintim că ultima sa soție era o talentată horticultoare, atestată cu diplome de merit în domeniu), pare acum părăsită de toți : iarba crește în voie, lianele sînt netunse, încît, de la poarta povirnită, pînă sus la scările de piatră, înlocuite cu banale scări de ciment de către un restaurator neinspirat, ai sentimentul că cineva (oare cine ?) a izgonit bunul gust, dragostea pentru poet, poezia însăși.

„Există aici, spune supraveghetoarea, un nuc italian, sădit chiar de mîna poetului ; am pus noi o inscripție, dar acum nu mai este...". Multe nu mai sînt, la casa poetului, așa cum ar trebui ; în primul rînd, casa nu are nici o firmă. Locul unde a fost mormîntul poetului, pînă în anul 1928, nu se mai cunoaște, iar interiorul mauzoleului în care Alecsandri își doarme somnul a fost supus la tot felul de torturi : s-a scrijelat pe pereți, cu briceagul ori cu vreun cui, „Fani", „Ogrinji", „Petrică", „Voinea", „Ștefan" (și alte nume, în număr de cîteva zeci).

„De ce se întîmplă asemenea lucruri ?" — i-aș întreba pe muzeograf, pe primarul satului și pe autorități alți. Dar e tîrziu ; cu toții sînt plecați, poate se pregătesc de culcare. Poate nu-i vina lor că pereții așteaptă var proaspăt, că pardoseala casei nu-i bine întreținută, că ușile ar mai trebui vopsite, că în curtea mare și frumoasă cineva a pus niște oribile bănci din fier. Și unde sînt florile ? Dar aleile străjuite cu arbori și arbuști ?

Stăpînul a plecat de mult, iar un administrator cu inimă este greu de găsit. (P. Corlolan)

Triști la Alba Iulia

La Alba Iulia, în plină vară fierbinte, vizitînd perimetrul istoric și comemorativ al orașului, am urcat în celula în care a fost închis Horia înainte de execuție. Pe un panou pictat în culori stridente și cu stîngăcie de diletant, scrie doar atît : Celula lui Horia. Am urcat, împreună cu mai mulți turiști români și străini aflați întîmplător în același perimetru, treptele urît mirositoare ale unui gang, ca să ajungem pe o platformă cu zarzavaturi și păsări de curte, unde, într-o gheretă strîmtă, o femeie prinsă de o lectură oarecare ne-a eliberat, contra cost, cîteva bilete de muzeu. De undeva, dintr-o curte vecină ne-au lovit, iar, în cîteva rînduri, valuri, valuri de mirosuri emanate de cotețele unor animale de sacrificiu domestic. În sfîrșit, trecînd peste acest episod olfactiv, pătrundem în celula rece, austeră a lui Horia, plină de reproduceri de stampe, de documente, de inscripții, toate cu explicații în limba română. Nici un ghid, nici o inscripție într-una din limbile de circulație de pe mapamond, pentru ca vizitatorii străini, care invadaseră pur și simplu platoul cetății, să înțeleagă prin ce loc cutremurător al istoriei noastre și ai istoriei lumii treceau în acel moment.

E cazul, credem, să fim mai atenți cu locurile noastre legendare, în care revenim din cînd în cînd ca să ne înțelegem mai bine pe noi înșine. E cazul să fim mai atenți cu aceste locuri, mai ales cînd ele se află pe traseul unui mare drum european, pe traseul caravanelor de turiști străini (Aron Domide)

O ecranizare dezordonată

Surorile Boga de Horia Lovinescu s-a dovedit a fi un film de televiziune inegal. E aproape inexplicabil cum, după atîția ani de emisiuni de teatru

● ecuații critice ●

Matematică și naivitate

Filmul, ca artă, este, se știe, o artă universală, e scutit de handicapul literaturii, deși operează și el cu cuvintul, are accesibilitatea muzicii, forța de sugestie a artelor plastice ; practic, e arta capabilă să creeze stări, să ne introducă în complicate stări de spirit, ceea ce literatura a izbutit doar prin explorările sale din ultima jumătate de veac. Și totuși, filmul românesc, paradoxal, a rămas pînă astăzi, în multi prea destule cazuri, încă nereceptabil. Și nu numai pentru spectatorul de afară, ci, vai !, nu o dată chiar și pentru noi. În peliculele noastre este adesea ceva incomprehensibil, nu prin enigmaticul sau obscurul formulelor, ci prin lipsa de formulă, prin incapacitatea creatorilor de a accede spre un alfabet. Or, este limpede, filmul, ca și arhitectura, nu sînt și nu pot fi arte naive. Nu te poți instala într-o casă construită de un naiv în arhitectură, decît cu riscul de a nu mai ieși niciodată din ea. Nu poți gusta un film ale cărui minime articulări artistice — ca să nu mai vorbim de structură — păcătuiesc prin aceeași inocență, care le face nule.

Cîteva dintre filmele pe care ni le-a oferit, recent, micul ecran ne dau prilejul să facem o aplicație de principiu a acestor adevăruri. Este vorba de „Detașamentul «Concordia»" al lui Francisc Munteanu, de „Ediție specială" al lui M. Daneliuc și de „Serata" Malvinei Urșianu. Cel dintîi, înfățișat pentru prima oară pe micul ecran, ne pune în fața unei țesături cinematografice în care logica (și nu doar cea artistică !) scapă prin plasa unor ochiuri ivite dintr-o incredibilă stîngăcie. Practic, aproape nimic din această peliculă nu „se ține", fiecare pas înainte al acțiunii e sabotat de cel următor, care la rîndu-i calcă direct în neant. Că un ilegalist, plecat la o întîlnire conspirativă în haine de toată ziua, ajunge la destinație îmbătosat într-o uniformă de ofițer german, fără să ni se spună de unde și cum și-a procurat travestiul, mai trecă-meargă, nu vom da vina pe Francisc Munteanu, ci pe regia TV, care, poate, a tăiat niște metri din film, ca să-l încapă în limitele programului. Dar cînd travestitul se prezintă la întîlnire deposedat și de semnul de recunoaștere, stîrnind totuși încrederea, chiar și timidă, a celui ce-l aștepta (și care-l vedea acum pentru prima oară !), stîngăcia, fatal, începe nu numai să supere, dar să și submineze. Și cînd, în sfîrșit, colonelul care-l acoperă pe ilegalist, ca să-l salveze pe acesta de o iminentă arestare, îl arestează în rîndu-i pe un dilamai comisar-șef al poliției antonesciene, punîndu-i în îndoială imputernicirile emanate de la niște foarte înalte foruri, stîngăcia, sau dacă vreți inocența, aruncă, practic, filmul în aer. Totul devine de neînțeles și de neacceptat. Fiindcă momentele pe care le-am relatat nu sînt niște neînsemnate rotițe, ci cele care decid sau ar fi trebuit să decidă mersul mașinăriei filmului.

Un naiv, ca să revenim la cele ce spuneam la începutul acestor rînduri, poate consitui, desigur, subiectul unui film, dar nu se poate urca în autor de film. El nu se va putea instala în mașinăria filmului și nu o va putea pilota spre țintă decît cu riscul de a ne oferi spectacolul — involuntar — al explodării în aer.

Cum stau lucrurile în celelalte două filme ? „Ediție specială" al lui Mircea Daneliuc este un film care te ține cu răsuflarea oprită. Un film „nervos", ritmat, timbrat, foarte „el însuși", purtînd marca unei inconfundabile personalități creatoare, un film elaborat ca și o partitură muzicală, cu creșteri pline de tensiune, cu momente de răspîntie ce modifică de la o secvență la alta relațiile din întregul tablou, totul stăpînit și condus cu rigoare, cu măiestrie (și cu logică, am adăuga, această categorie extra-estetică obsedîndu-ne, cînd e vorba de filmele românești...) ; ca și o partitură simfonică spuneam sau, mai exact, ca și o demonstrație matematică. Filmul e o matematică superioară, nu neapărat a numerelor mari, și cine uită că sub construcțiile muzicii moderne se află un eșafodaj matematic nu înțelege legile din care se naște, aici, talentul, nu înțelege nici arta filmului. Același lucru despre „Serata" Malvinei Urșianu, film care, la destul ani de la premieră (1971), își păstrează intactă puterea de sugestie, de captare a spectatorului, de introducere și de sensibilizare a lui cu un mesaj de o rară forță, exprimat printr-o artă complexă, dar ale cărei date concordă într-o structură unică, armonioasă, logică și deci comprehensibilă. Dar nu numai atît. Spre deosebire de alte filme consacrate actului de la 23 August 1944, care reduc insurecția la aspectul ei militar, „Serata" aduce în prim plan marea istorie a momentului, cu amplele, dar și subtilele ei arborescențe, ramificate în întreaga societate a epocii. Nu se aud, în acest film, bubuituri de tun, nu se văd morți și răniți, ecoul războiului pătrunde în modul monden, „tolerabil", între pereții unei case boierești ocupate, în noaptea de august, de o „serată". Istoria, care la început are aici un statut „domestic", subsidiar, subaltern, se insinuează însă inexorabil, crește, acaparează, devine element motor, provoacă explozia revoluționară. Casa e luată în stăpînire de această explozie, stăpînul ei însuși recunoaște că ea, această casă, nu-i mai aparține, de fapt, de mult. Istoria cea adevărată, de dincolo de pereții ei, anunțată obsesiv cu semnale radio, cu replici enigmatice, cu prezențe străini, cu ecouri îndepărtate de lupte, prizoniere într-un colț de salon, invadează imaginea, desparte noaptea în două. Casa, ca realitate a unei istorii false, sare în aer printr-un seism, provocat de adevărata istorie.

N-am vorbit, în aceste puține rînduri, despre scenariul „Seratei", despre personajele ei (cu totul remarcabil, rolul eroului principal, al comunistului Cristea, sugerînd inițial virtualitatea unui joc dublu, al unei personalități duble, dar devenit pianzibil, printr-o acumulare subtilă, gradată de elemente, în ipostaza ilegalistului), n-am vorbit despre imagine, despre muzică, despre scenografie, despre interpreți (o strălucită echipă, avîndu-i în frunte pe George Motoi și Silvia Popovici). N-am făcut-o, pentru simplul motiv că toate acestea nu sînt decît instrumentele cu care Malvina Urșianu realizează sinteza, sînt butoanele de orgă prin care se degajă această „fugă". Pe care, ca și în cazul „Ediției speciale", am ascultat-o încîntați, știind că sub ochii interpretului se află o partitură, sub degetele lui butoane, deasupra lui tuburi, sau colonade, sau reflectoare, microfoane, difuzoare, benzi de peliculă, știind (dar realizînd perfect după aceea !) că sub toată această mașinărie se află matematica superioară a artei filmului. Cine și-o asumă se face înțeles pretutindeni, de către toți.

ILIE PURCARU ■

P. S. „Serata" a fost programată, în preajma zilei de 23 August, nu numai anul acesta, ci și anul trecut. Mulțumim televiziunii pentru faptul că, repetînd acest film, ne-a scăpat, în acești doi ani, de arca peliculă, mulți ani senator de drept pe poști în aceste ocazii, care se cheamă „Valurile Dunării" !

FILM

Julia

Viața pe vechiul continent, într-o parte a lui deocamdată, s-a întunecat. Bătrîna Europă, spune Julia, nu mai este un loc potrivit pentru a crește copii. Din vechile și glorioasele balcoane, discursuri sforăitoare și demente atiță sentimentele obscure. Undeva, într-o vilă pe malul oceanului ce-o desparte de Europa, Lilly aruncă mașina de scris pe fereastră. Piesa la care lucrează nu conține suficientă viață. Prin geamul spart se văd valurile măturînd țărmul pustiu. Dash nu-i permite Lillianei să se lamenteze. Dash este un scriitor celebru. Lilly, nu. Lilly trebuie să învețe să fie un scriitor adevărat. Dacă va ști să primească înfrîngerea, va putea înfrunta și gloria. La examenul gloriei, puțini reușesc. A scrie viață este la fel de greu cu a o trăi. A scrie adevărat. În ambele cazuri, proba eliminatorie este sinceritatea față de tine însuți. Nu în sensul de a recunoaște ceva, ci de a înțelege și a acționa în sensul înțelegerii. În artă, cu mijloacele artei. În viață, cu instrumentele vieții.

Dash nu mai scrie. Aș zice, tot cu instrumentele artei. La un moment dat, un scriitor rămîne mare prin ceea ce nu scrie. Semnul de recunoaștere este singurătatea. Dash e singur. Ca și Lilly care devine celebră. Și, într-un fel, ca și Julia, care intră în mișcarea antifascistă. Fiecare, cu viața, cu arta, cu moartea lui. Fără ei trei însă, omenirea însăși ar fi mai singură și în lume ar fi și mai frig. Viața își conservă celulele de demnitate și tărie amestecate cu fățărnicia, oportunismul și impostura.

Difuzoarele revarsă în stradă uralele sacadate ale mulțimii contaminate și dirijate. De la tribună bubile și hîrîie vocea dictatorului. Julia intră în luptă. Nu este înregimentată unui program politic. Nu urmează imperativele nici unei ideologii. Nu poate trăi altfel și dacă nu poate trăi altfel nu poate muri decît într-un singur fel.

Julia și Lilly discută la o masă dintr-un birt al Berlinului. Germania nu este patria lor. Cîteva de lîngă Julia confirmă că în patria discursurilor nu există imunitate. Lilly este fericită că o revede pe Julia și înspăimîntată de ce trăiește. Ascunde în pălării 50 000 dolari. Prețul vieții a 500 sau poate chiar a o mie de oameni nevinovați. Dintre multiplele regimuri, dictatura este cel mai coruptibil. Julia știe să privească drept înainte. E ceea ce a încercat să o învețe pe Lilly de mică. Nu privi în jos, striga, privește drept înainte. Pentru un regim corupt, Julia este invincibilă. Chipul ei luminează. În scenariul pe care și l-a scris, rolul ei se apropie mult de sfîrșit. S-a temut o clipă pentru scena aceasta. I-a fost teamă pentru Lilly, că nu va reuși să ajungă pînă aici. Privirea-i scapără. De aici înainte nu mai poate interveni nimic esențial. Comandă scurt : Scoate-ți pălăria... Așaz-o lîngă mine... Scoate pieptănul... Aranjează-ți părul... Te ridici și mă conduci la toaletă... Nu-l lăsa pe chelner să m-ajute... Flacăra din ochi arde curat și vesel. Se poate. Atît a vrut să știe. Se poate. Ea, Julia, poate trăi adevărat.

Obloanele bătrînei Europe sînt ferecate. În soatele lor, după moartea Juliei, Lilly încearcă zadarnic s-o descopere pe fiica acesteia. Locul martirilor este pe socluri și pentru a le marca singurătatea. Prietenii și rudele Juliei refuză s-o ajute pe Lilly în demersul ei firesc. Moartea a făcut și mai de neînțeles viața Juliei. De neînțeles, pentru că a înțelege acum reprezintă delictul suprem.

Lilly își pierde cumpătul și pentru a doua oară privește în jos : Dar cum e cu putință ? Pentru cine s-a jertfit Julia dacă astăzi oamenii pentru care ea...

Acceptă, îți sugerează Dash, că Julia nu mai există, că fiica ei a murit...

Julia nu s-a jertfit pentru nici un om, pentru nici o idee. A trăit în unicul fel în care a înțeles să trăiască. Așa cum tu, dacă ai înțeles asta și ești un scriitor adevărat, ar fi putut să continue Dash, nu vei reuși să scrii povestea ei decît într-un singur fel.

NICOLAE CRISTACHE ■

● ecuații critice ●

Matematică și naivitate

dificat parcă sub ochii tăi și că, născînd din tradiție, avem totuși o pictură nouă, originală. Există destule opere, unele chiar foarte importante, ce nu-și dezvăluie din primul moment noutatea. În recenta expoziție de la Galeriile municipiului, Gabriel Catrinescu a dovedit un progres emoționant. Ion Pacea, care-l un artist extrem de judicios la laudă, remarcă la Gabriel Catrinescu faptul că „stăpîn pe meșteșug, elaborîndu-și paleta cu minuțiozitate", tînărul artist „obține efecte de mare sensibilitate cromatică — mai ales în gama de ocru și gri, ajungînd uneori la puritate". Emoționează în lucrul lui Gabriel Catrinescu e nădejdea în perfecțiune. Spre deosebire de atîția artiști de azi ce speră succesul și consacrarea în noutate, în originalitatea viziunii și a expresiei, Gabriel Catrinescu pare căutătorul de comori ce sapă unde s-a mai săpat, ce redeschide puțuri de mină abandonate ori uitate. Cine se încumetă la o pictură de griuri și ocruri stinse și fumegoase știe, desigur, ce riscă în competiția cu meșterii unor tonuri violente. Dar și ce poate cîștiga prin voința aceasta singulară, prin monomania purității.

Cazul lui Gabriel Catrinescu e cazul artistului ce muncește ani de-a rîndul anevoie luat în seamă, descoperit și susținut mai ales de colecționari cu gustul trainicului — pentru că o pictură poate să stimuleze această idee, de obiect făcut ca să dureze, să-și măsoare calitățile în timp — ca, la un moment dat, și fără o motivație prea limpede, să fie cinstit ca artist important.

Se înțelege că nu toți pictorii trăirilor fine de amurg capătă neapărat și recunoașterea după o viață petrecută aproape solitar, dar la un pictor care vădește atîta nobilă încredere în judecata vremii și care-și vede de treburile sale, indiferent de mersul simpatiei publice, ocupat de himera purității e de așteptat absolut totul.

TUDOR OCTAVIAN ■

● CAP LIMPEDE

T.V., după atîta experiență, unele ecranizări sau adaptări ale unor piese pentru micul ecran suferă încă de un aer de improvizație. Nu discutăm aici selecția repertoriilor. Discutăm „punerea în scenă", discutăm fragmentele propriu-zise de film inserate în imprimările de studio pentru a conferi mai multă autenticitate și farmec cotidian situațiilor conflictuale. Singura ecranizare de mare amplitudine și de mare valoare artistică urmărită în ultima vreme pe micul ecran este, fără îndoială „Meșterii", regizată de Sanda Manu și Cornel Mihai Stanca (e adevărat, cu unele exagerări estetizante).

Recenta ecranizare a **Surorilor Boga**, regizată de Constantin Dicu, este în multe momente inspirată, atent lucrată, altcori e falsă, artificială, grăbită, cu filmări exterioare și la propriu și la figurat, de slabă calitate cinematografică, decorative și pe peliculă voalată. Senzația finală e de insatisfacție, de dezordine. Relațiile dintre personaje sînt rareori șlefuite atent și comunicarea dintre ele dă senzația că atinge momente de mare inspirație prin aportul exclusiv al unor interpreți de valoare dintre care citățm pe Irina Petrescu, Valeria Seciu, Mariana Buruiană-Dabija, Olga Tudorache, Sandu Simionică, Sorin Postelnicu, Vladimir Găitan, Ion Pavlescu.

Actori extraordinari într-o sinteză regizorală neîmplinită și uneori confuză. **(Andrei Petrescu)**

Ceremonii domestice

În condiții grafice deosebite a apărut la **Editura Ion Creangă** cartea de versuri pentru copii **Voinicel de păpădie**, a poetului **Vasile Dima** : una dintre cele mai bune cărți ale genului, credem noi, apărute în acest an. E structurată în trei cicluri: Două vorbe pentru mama, Pomul de iarnă și Dincolo de pragul casei. Poezia din acest nou volum se înscrie pe linia unei poetici clasice, în care „povestea" își are locul său, personajele mărturisesc totdeauna cevă dezvăluind tîlcul gesturilor, al lucrurilor care se arată pentru prima dată celui ce descoperă lumea înconjurătoare. Cu fiecare copil, lumea se mai naște încă o dată. Iar lumea din noua carte a lui **Vasile Dima** este una permanent domestică : Ieșeanul, jucăriile, cuibul de sub streașina casei, pomul cu fructe, animalele domestice, tobogănul, orășelul copiilor, toate derulîndu-se, în raport cu vîrsta, ca într-un... vis feeric, captivînd pe cei mici, declanșînd nostalgii în cei mari. Dincolo de versificația clasică, de limpezimea discursului poetic, poeziile capătă strălucire și prin idee, de regulă mai bine reliefată în final. Se dezvăluie nu numai tîlcul lucrurilor, ci și tîlcul faptelor, astfel fiecare poezie avînd și o **morală**, iar cartea, în întregul său, devenind un mic îndreptar al lumii copiilor. Acesta a fost, credem, și scopul poetului : o comunicare directă cu universul cunoscut al copilăriei, stabilind, pe baza unui dialog sui-generis, o ancorare în cotidian, o scoatere în relief a laturilor pozitive ale existenței, o colaborare imediată a copilului cu lumea înconjurătoare și o înțelegere practică a acesteia. Profesiunea de medic, veghea îndelungată și atentă a universului uman au făcut ca lumina pe care o poartă cu sine acest volum să fie neschimbătoare, sursă de iradiere să fie constantă: dragostea pentru copii.

Aceleași cuvinte de laudă pentru autoarea desenelor : Angi Petrescu Tipărescu, și pentru vecinătatea de ansamblu a cărții, apartinînd lectorului Ioana Ricus. (Tiparul executat la Întreprinderea poligrafică „Arta grafică", București). **(N. Grigore Mărășanu)**

În vizită la Tudor Arghezi

Sub auspiciile Muzeului literaturii române, duminică 29 august a.c. a avut loc o nouă manifestare consacrată drumurilor și popasurilor arghezlene, manifestare ce s-a dorit inițial a fi (așa cum se anunțase în presă, „destinată cu precădere tinerilor". La 55 de ani de la apariția volumului „Cuvinte potrivite", în amblanța de la Mărțișor — „patria literaturii mele", cum zicea marele meșter, devenită **Casa memorială „T. Arghezi", din strada Mărțișor nr. 26** — în mijlocul unui grup de iubitori ai literaturii argheziene, neuitatul gospodăr al grădinii de la Mărțișor și al cuvintelor limbii române pe care le-a făcut să-i înflorească sub „plaivaz" pînă în ultimele lui zile a fost evocat cu căldură și farmec de Valeriu Anania, Pericle Martinescu și Vasile Netea. La cîțiva pași de locul odihnei sale neîntrerupte, manifestarea s-a deschis tulburător cu vocea, păstrată pe bandă magnetică, a scriitorului. În lectura inspirată a actorului Ștefan Velniciuc, vraja textului arghezian a împlinit o ultimă minune pentru oaspeții tîrzii ai ogrăzii : am plecat de la Mărțișor mai înainte de a ne da seama că acela de care ne era dor încă nu-și terminase, prin fabuloasa grădină, treburile care-l făceau să tot întîrzie. **(D. Gherghinescu)**

Cel mai lung, cel mai dificil, cel mai aplaudat turneu al Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar s-a încheiat în triumf pe litoral

Pe drumuri pietruite...

Localitatea : Mamaia, 25 august 1982, ora 20 și 30 de minute
Durata : 5 ore și 30 de minute
Condiții de desfășurare : Teatrul de vară
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : în nota cenaclului
Noutăți : a debutat, nu suficient de convingător, șoimul Corin Munteanu din Constanța. Nicu Alifantis lansează cântecul „Umbra", versuri Adrian Păunescu
Aportul organizatorilor : bun

Ca în vremurile bune de demult, fără microfoane, în pădurea de oameni de la Mamaia, „fost-am omul pădurii", la 20,30 fix. Echipa noastră a ajuns cu sunet cu tot și astfel am intrat în ultima etapă a turneului de pe litoral, urmând ca la 26 august la Mangalia să trecem linia de sosire.

Este o seară a noutăților și pentru noi și pentru publicul prezent în sală. Remarcăm cântecele grupului Ecoul, Constantin Dragomir, Dinu Ștefan (ex Opinia), George Nicolescu, Arpad Domokoș, [illegible] a subliniat încă o dată valoarea acestui grup, care aici la Mamaia, a mai avut un partener : un balon portocaliu cu care s-au jucat sunetele chitarelor.

Veteranul Gil Ioniță, călare pe bicicleta sa, depune un jurământ la Putna pentru a trăia pace mondială, iar noua componentă a cenaclului, Sirma Granzulea, aduce printre noi cântece aromâne.

Despre Nicolae Florei, acest Ceahlău al vocii omenești, e greu să spui cum a crescut pentru că el îți taie răsuflarea. Ziua de 26 august ne prinde cântând, dansând, râzând, vibrând de emoție în acest glob minunat de spirit, care este Teatrul de vară din Mamaia.

Nu e nimic mai bun de la publicul prezent, printr-o trecere a trenului Flacăra prin gara Mamaia făcând fiecare cu mâna timp de o strofă și un refren oamenilor pentru care existăm. Pe drum, tot pe drum, într-o lume relativă, foaie verde lămâiță, don't let me down, ori eu, ori [illegible] ori noi, iubita mea să ne-aranjăm în valuri și în anu' vom veni. Aici Radio-vacanța, aici Cenaclul Flacăra. Au început emisiunea Valori [illegible]

Și când te gândești că asta a durat 5 ore și 30 de minute.

NICU ALIFANTIS

O cumină de lumină

Localitatea : Mangalia, 26 august 1982, ora 20
Durata : 5 ore
Condiții de desfășurare: Grădina de vară
Calitatea spectacolului : foarte bună
Atmosfera : în general prielnică desfășurării actului artistic
Noutăți : A debutat excelent Faic Iatcin din Valul lui Traian cu două cântece turcești
Aportul organizatorilor : bun

Ultima seară a acestui pe drept cuvânt numit „cel mai lung și glorios turneu al cenaclului" începe într-un mod mai puțin obișnuit. Lucru impus de nevoile pricinuite de terminarea unui turneu și începutul altuia, este astfel programat acum întreg recitalul lui George Nicolescu. Tot acum se află de ataceurile revistei bucureștene „Săptămâna" la adresa cenaclului și a emisiunii „Valori ale muzicii tinere", programată la Radio-vacanța. Asta în timp ce Dringu Valentin din Piatra Neamț ne scrie: „Cenaclul Flacăra — un spectacol extraordinar, o manifestare unică în lume" iar Mihaela Rusu din Focșani : „Cenaclul Flacăra conține tot ceea ce trebuie să iubească un tânăr".

George Nicolescu, referindu-se la perioada acestui turneu, parafrazând cântecul său „Celei care pleacă" pe versurile lui Ion Minulescu, spunea : „A fost o scurtă nebunie, nemaipomenită. Aș vrea ca toți nebunii adevărați să fie nebuni ca noi". Și iată și părerea Corinei Stanciu care ne scrie : „Nu oferiți niște seri care ne fascinează și pe care nu le vom uita niciodată. Împreună cu dumneavoastră și cu oamenii pe care-i conduceți, simțim că sîntem cu adevărat tineri".

„Poezia", un grup excepțional a cărui muzică este la fel de necesară, la fel de importantă ca aceea a flăcăruia dintre membrii cenaclului, transmite profundul „Cîntec șoptit", versuri de Zaharia Stancu. După aceștia, Nicolae Florei face pe cei prezenți să dea proba capacității lor de adaptare și înțelegere. Publicul de tip nou, spune Adrian Păunescu, la formarea căruia încercăm să contribuim, trebuie să poată recepta cu aceeași bucurie rockul și cîntecul cult, muzica de concepție nouă și genurile clasice.

Nicolae Cenan improvizează în continuare senzațional. Ștefan Dinu prinde foarte bine la public și ne bucură succesul său cu atît mai mult cu cît el răsplătește un om înzestrat cu talent și o voce în care, după opinia conducătorului cenaclului, transpare o undă de fatalitate. Mihai Stan, în mare formă, are o evoluție remarcabilă la sfîrșitul căreia mulțumește conducătorului cenaclului pentru șansa oferită de a lua parte la acest turneu, ca unul regizor pentru includerea în rețeta unui mare spectacol. Arpad Domokoș cîntă într-o atmosferă de entuziasm dezlănțuit. Poetul Adrian Păunescu recită poemul „Manifest pentru sănătatea pămîntului" ca răspuns la una dintre solicitările venite din sală în legătură cu problema de viață. Iată cum viața intră peste artă dîndu-i seva propriei vieți. „Lăsați-mă să merg pe bicicletă", cîntecul lui Gil Ioniță, desemnează o proprietate artistică asupra ideii despre a cărei punere în practică scrie numărul nou apărut al revistei noastre : cursa ciclistă a militanților păcii, Oslo-București. Cîntecul „Jurămînt la Putna" este încununarea succesului său, formidabil în această seară.

Vie ecumenistă

Pentru minunata ocazie oferită timp de 40 de zile de a străbate județul în lung și-n lat, acolo unde viața pulsa cu maximă intensitate, îngăduindu-ne să muncim prin arta noastră în folosul oamenilor muncii din localitățile județului Constanța, ai oamenilor muncii de pe Canalul Dunăre-Marea Neagră, ai turiștilor aflați la odihnă pe litoral, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, aduce mulțumirile sale Comitetului județean de partid Constanța, tovarășului prim secretar Ion Stoian, salutînd totodată eforturile organizației locale de tineret, pe primul său secretar, Petre Oiteanu, precum și pe toți cei care au asigurat pe parcursul turneului buna desfășurare a manifestărilor noastre.

Zeci, poate sute de flori sînt aruncate pe scenă, în timp ce oamenii cîntă pur și adevărat, cu sentimentul istoriei în suflete, cu flacăra arderii lui luminîndu-le chipurile. Răsare vizibil luna. Vasile Seicaru interpretează emoționant „Să vinăm lumina lunii", după care Dan Bălan [illegible] pe recitalul său cu „Dragi [illegible]". Stările se succed cu repeziciune în ritmul cîntecelor consumate cu sufletul la gură. Florescu Claudia Gloria [illegible]. Îmi place Cenaclul Flacăra fiindcă în el mă regăsesc, în el mă descopăr. Noi, românii, ne-am născut din muzică și poezie. Vă mulțumesc pentru tot ceea ce faceți pentru noi, pentru a ne cunoaște mai bine pe noi înșine".

Cîntă „Iris", un grup care și-a făcut loc definitiv în conștiința cenaclului, o probă a opțiunii noastre pentru totalitatea valorică în arta tînără. Ca în întreg acest turneu, succes enorm. Dobu Emilia din Mangalia-Sud remarcă: „De 14 ori am văzut în vara aceasta sărbătorile cenaclului cel mai iubit din Europa și plîng amarnic scăpat toate celelalte sărbători. Ce sărace sînt fără ele, ce jale, ce Bacovia e în sufletul meu. Mulțumesc, Adrian Păunescu, pentru felul temerar în care apărați tot ce avem frumos". Alexandru Zărnescu își încheie „Dor de Eminescu" cu strofa „Și acum cînd în Callatis / Toți cei vii în ei îl vor / Eminescu-i Marea Neagră / Ca în ultimul său dor". Nicu Alifantis trece peste neajunsurile provocate de un traumatism la brațul sting, suferit chiar în dimineața acelei zile, cîntînd în nota-i obișnuită noua sa piesă „Umbră", apoi „Emoție de toamnă", „Decembre" și „Trenul României".

Din motive temeinice, grupul folk „Ecoul" evoluează pentru ultima oară în această stagiune în fața publicului. Poetul Adrian Păunescu subliniază aportul celor două componente, Magdalena Finna care urmează să nască, și Sorina Ferer, care urmează să se căsătorească, la înnoirea cenaclului în ultima sa perioadă și prefațează cîntecul lor „Adio, adică rămîne" recitînd poezia „Vino".

Primele două puncte ale serii au adus în fața publicului și primele două șlagăre ale verii desemnate de opțiunile publicului și ale membrilor cenaclului. „Rugă pentru părinți" cu Ștefan Hrușcă și „Aruncarea în valuri" cu Vasile Seicaru încheie această seară ca o cunună de lumină peste turneul care va rămîne ca una dintre cele mai importante experiențe din existența sa.

Turneul în date sintetice

- **În cele 40 de zile ale desfășurării sale, turneul Cenaclului Flacăra în județul Constanța a însumat 50 de întîmplări de muzică și poezie de factură diversă.**
- **Totalul orelor de spectacol se ridică la peste 170 din care 140 au fost măsurate în spectacole organizate.**
- **Maximul și minimul duratei unui spectacol s-au înregistrat în două întîmplări succesive. Cel mai lung spectacol : Eforie-Nord, 26 iulie, 7 ore. Cel mai scurt spectacol : Costinești, 27 iulie, 2 ore și 10 de minute.**
- **În acest turneu, întîmplările de muzică și poezie ale cenaclului au fost urmărite de un număr record de spectatori : 225 000 ! Dintre aceștia, cei mai mulți i-a dat Constanța : aproximativ 90 000, în numai cinci spectacole ! Și după menționarea acestui incontestabil record de audiență, trebuie spus că, prin cele două întîmplări realizate pe stadionul 1 Mai, la care au luat parte 30 000 și respectiv 35 000 de spectatori, constănțenii se situează pe primul loc și în topul participării publicului la actul de cultură.**
- **Însumînd la numărul total al acelora care au fost prezenți de-a lungul celor aproape nouă ani de existență la ședințele cenaclului pe acela al acestui turneu, semnalăm atingerea milionului de spectatori ! Acum cînd acesta a fost deja depășit cu aproximativ 100 000 de noi participanți, așteptăm cu nerăbdare momentul în care vă vom putea aduce la cunoștință atingerea celui de-al doilea. Așadar, 1 milion !**
- **Sub conducerea poetului Adrian Păunescu, au evoluat în fața spectatorilor acestui periplu estival 7 grupuri și 23 de soliști, membri ai cenaclului. Au fost înregistrate de asemenea 20 de debuturi, dovadă elocventă a permanentei deschideri spre nou a acestei scene.**
- **Pe parcursul acestui turneu au fost supuse exigenței publicului 15 noi cîntece ale membrilor cenaclului.**
- **Versurile recitate sau cîntate în această perioadă poartă semnăturile următorilor poeți : Mihai Eminescu, George Bacovia, Lucian Blaga, George Coșbuc, Octavian Goga, Tudor Arghezi, Ion Minulescu, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Constant Tonegaru, Emil Botta, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ștefan Augustin-Doinaș, Romulus Vulpescu, Constanța Buzea, Ana Blandiana, George Țărnea, Doina Sălăjan, Ion Nicolescu, Daniela Crăsnaru, Horia Bădescu, Dan Verona, Paul Tutungiu, Federico Garcia Lorca, Evgheni Evtușenko, Adrian Păunescu.**
- **Sprijin important la finalizarea acestui turneu de vară cenaclul a primit din partea reprezentanților C.C. al U.T.C. (a tovarășului Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C., în ale cărui responsabilități intră și activitatea cenaclului nostru), din partea R.T.T. (a președintelui acestuia, tovarășul Vasile Goga), cărora ținem să le mulțumim în mod deosebit.**

CONSTANTIN DRAGOMIR

„Lîngă Sibiu, lîngă Sibiu, prin lunci..."

Început palid, sfîrșit incandescent

Localitatea : Sibiu, 28 august, ora 18
Durata : 5 ore
Condiții de desfășurare : Grădina de vară
Calitatea spectacolului : spectacolul a debutat mediu, a fost la un moment dat slab și s-a încheiat excepțional.
Atmosfera : reținuți la început, oamenii au încheiat prin a fi publicul entuziast al cenaclului așa cum îl cunoaștem pretutindeni
Noutăți : au cîntat pentru prima oară împreună în public frații Ioana și Andrei Păunescu cîntecul „Taina" al grupului „Ecoul" care va lipsi, din motive obiective, o vreme din cenaclu. A recitat actorul sibian Constantin Chiriac.
Aportul organizatorilor : bun

Nici n-am apucat bine să realizăm despărțirea de mare, impresiile turneului abia încheiat continuînd procesul sedimentării lor și iată-ne pe un nou drum. Răgazul nostru a fost doar de o jumătate de noapte petrecută la București, de unde, după transbordarea instrumentelor într-un alt autocamion, după schimbarea autocarului, am luat drumul Sibiului. La Pitești, o pană dificilă remediată cît a putut de repede de șoferul Trofăr ne întîrzie totuși o oră. Oferim un cîntec celor adunați să ne vadă. Adrian Păunescu pornește înainte împreună cu Vasile Șeicaru și Ștefan Hrușcă pentru a nu-i lăsa pe sibieni să ne aștepte. Spectacolul începe astfel la ora exactă. La 18 și 30 sosește și restul echipei. Îl scoatem în față pe Arpad Domokos sperînd ca publicul foarte așezat, de o cuviință aproape jenantă, să-și lasă din ale sale. Lucrul acesta se va întîmpla însă mult mai tîrziu, odată cu lăsarea serii.

„Poesis", grupul de poezie pentru prima oară cu Cenaclul Flacăra într-un turneu dincolo de granițele județului de origine, ne face să simțim, cum bine remarca poetul Adrian Păunescu, parcă o fîntînă. Recitalul grupului „Iris", prezent și el pentru prima oară la Sibiu, nu face să dispară gheața reținerilor. Parodia „Mesaj"-ului smulge primele hohote de rîs. Atmosfera devine parcă mai caldă. După „Inelele selenare" cu Valeriu Peniș oară, Nicolae Cenan obține un succes pe măsura talentului dar și a preocuparii sale permanente de autodepășire.

Se cîntă „Să fie pace în lume" și recunoaștem abia acum farmecul publicului cenaclului așa cum l-am cunoscut pretutindeni. Ene Dumitru ne scrie : „Cred că sînt în asentimentul tuturor — Cenaclul Flacăra place foarte mult. Mie cel puțin mi se pare că atunci cînd îl ascult fac parte din el și l-aș asculta la infinit". De la acest moment spectacolul se detașează spre excepțional. „Rugă pentru părinți" este reluată spre a fi dovadă ideii președintelui Nicolae Ceaușescu după care un popor care își cunoaște și iubește strămoșii nu este un popor orfan. Iată de ce cîntecul acesta vine să lege „Dor de Eminescu" de „Jurămînt la Putna".

Poetul Adrian Păunescu dăruiește celor prezenți poezia scrisă chiar atunci, „De dincolo de Sibiu". Recitalurile lui Nicu Alifantis, Vasile Seicaru și George Nicolescu, la înălțimea unui spectacol care a crescut pe parcursul desfășurării sale, fac în totul promisiunea unui turneu pe care-l dorim la fel de glorios ca acela abia încheiat.

Unde n-a mai fost scenă

Localitatea : Sălișteа, 29 august 1982, ora 13.
Durata : 4 ore
Număr spectatori : 4 000
Condiții de desfășurare : munții din zona Sălișteі, în cadrul natural, pe locul numit Șanta, la aproape 1 000 metri înălțime.
Calitatea spectacolului : medie.
Atmosfera : În general, dorința oamenilor de a recepta actul artistic a fost însoțită și de o atitudine corespunzătoare. Pe alocuri însă, condițiile desfășurării au slăbit puterea de concentrare atît de necesară în anumite momente. Așa mai cu seamă cînd băuturile alcoolice au prisosit.
Aportul organizatorilor : rol dificil, împlinit totuși.

Întîmplarea noastră cu numărul 630 a avut loc la Șanta, undeva în munte, mult deasupra Sălișteі, nu seara cum eram obișnuiți, ci puțin după ora prînzului. La Sălișteа sîntem nevoiți să reîncărcăm instalația pentru că pe drumul care urcă între Sălișteа și Șanta nu ar ajunge curentul, prea mare pentru nevoile noastre. Scena, pusă inițial perpendicular pe drum, ar trebui mutată spre a permite celor prezenți o bună vizibilitate. Spectacolul începe fără alte probleme la ora fixată și avem pentru o clipă senzația că ne aflăm într-un loc cunoscut din timp în timp ne face semne cîte un asemenea nume : Valea Seacă, Atribuți o bunăstare dumneavoastră, cît și cele contextuale ne vor convinge de situație adevărată a celor prezenți pe care conducătorul cenaclului o „așază" între mirosul de mititei și apetitul de cultură. Sînt sublimate meritele autorităților de cultură ale județului Sibiu în păstrarea relațiilor cu Cenaclul Flacăra. Dintre propunerile autorităților locale de cultură remarcăm prezența scenică a doctorandului Ioan Margineanu, om de mare spirit liber dovedit prin interpretarea „Monologului în grai ardelenesc". Doina Cosma revine după trecerea examenului de admitere la facultate. Trece și examenul de admitere în cenaclu, unde sperăm să rămînă cît mai mult. Spectacolul curge normal fără a reuși să șlefuiască. Gil Ioniță aduce cîteva melodii ale participării noastre prin artă la lupta zilnică a păcii promovată cu atîta ardoare și inspirație de președintele țării noastre Nicolae Ceaușescu. „Ciobanul" și „De drag de Sibiu" sînt cele două poeme recitate de Adrian Păunescu, care satisface astfel cererea exprimată a publicului. Hrușcă, Alifantis, Șeicaru cîntă doar cîte două piese, dat fiind că ploaia ne obligă să încheiem aici spectacolul unei zile care, dincolo de micile neajunsuri ivite, a fost petrecută frumos de noi toți, într-un loc unde nu a mai fost niciodată scenă.

De la banal la excepțional

Localitatea : Agnita, 30 august 1982, ora 18.
Durata : 5 ore și jumătate.
Condiții de desfășurare : pe terenul de sport din localitate, în aer liber.
Număr de spectatori : 3 000.
Noutăți : debutează grupul Mediensis din Mediaș, promițător. De asemenea, un debut aproape de final, dar bine primit, Ion Pascu din Agnita.
Calitatea spectacolului : slabă în prima sa parte, fără strălucire, foarte bun în cea de-a doua parte a sa.
Atmosfera: oglindă fidelă a calității spectacolului.
Aportul organizatorilor : bun.

Manifestarea cenaclului nostru din această seară avea să cuprindă în sine două părți absolut distincte. În primul rînd a fost un spectacol în care, datorită unor mofturi ale unor membri ai cenaclului în legătură cu unele aspecte de organizare a turneului, conducătorul cenaclului nu s-a implicat cu nimic. S-a făcut o prezentare generală a spectacolului, după care fiecare din cei prezenți au interpretat din cîntecele lor, altele decît cele scrise în colaborare cu poetul Adrian Păunescu. Prin aceasta se răspunde totodată acelora care afirmă pe diverse căi că în manifestările cenaclului poetul Adrian Păunescu a acaparat totul. La un moment dat, rumoarea crescuse într-atîta, încît Ștefan Hrușcă, de exemplu, nu a mai putut cînta. Imposibilitatea comunicării pe vreo cale, altă decît cea impusă în timp de Adrian Păunescu, devine obsedantă.

Trecînd peste starea în care se afla, dînd încă o dată de sine (cu ce preț, oare ?), conducătorul cenaclului face efortul de a reface totul. Pentru oamenii cu care ne întîlnim totuși atît de greu, pentru dorința exprimată cu tact și bună credință de oamenii Agnifei de a comunica, Adrian Păunescu revine încet, încet la forma-i cunoscută, potențînd totodată evoluțiile celorlalți. Apar în această parte George Nicolescu, dovedind că începe să fie un compozitor remarcabil, cu atît mai mult cu cît își este compozitor sufletului său atît de complex. Apoi, Gil Ioniță aduce oamenilor credința cea mai sfîntă a artei, pacea ca ideal. Se cîntă „Dor de Eminescu" și „Trăiască România". În fine, Iris, Hrușcă și Șeicaru, prin cîntecele lor, într-un tot din care conducătorul cenaclului este parte inseparabilă, ca spre exemplu la momentul cîntecului „Actorul", jucat parcă din tot sufletul.

Două spectacole într-unul singur

Localitatea : Mirșa, 31 august 1982, ora 18 și 20,15.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor din localitate și stadionul din imediata vecinătate.
Durata : o oră și 15 minute în sală, 3 ore pe stadion.
Număr de spectatori : 2 500 în sală. 4 000 afară.
Calitatea spectacolelor : bună în ambele ipostaze.
Atmosfera : mai intimă, dar sufocantă în prima variantă, entuziastă în cea de-a doua.
Noutăți : au cîntat pentru prima oară în cuplu, Doina Cosma și Ioana Păunescu, din repertoriul grupului „Ecoul", cîntecul „Taina".
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Un spectacol dublu a fost acesta de la Mirșa, început într-o sală de sport și încheiat pe stadionul din localitate. Ideea a fost a conducătorului cenaclului și răspundea, pe de o parte, dorinței acelora care nu mai încăpuseră în sala arhiplină, iar pe de altă parte, nevoii de a respira, împiedicată prin lipsa unui sistem de aerisire. Cîntăm „Trăiască România" într-o atmosferă incandescentă. Valeriu Penișoară, apoi Arpad Domokos și Ducu Bertzi pun capăt acestui prim spectacol, caracterizat, după spusele lui Adrian Păunescu, printr-o „participare formidabilă, dar puțină respirație". Primim cu bucurie vestea adusă de organizatori că propunerea conducătorului cenaclului de a continua afară poate fi satisfăcută, că totul este deci pregătit pentru a ne putea muta pe stadion. Constantin Ionescu, sunetistul nostru, și Cristian Nemuc (pompierul), ajutorul său, echipa tehnică ajutată de tot restul cenaclului, repun totul în stare de funcțiune în mai puțin de o oră. Mergem mai departe cu Gil Ioniță, apoi IRIS și replica sa vorbită, „Mesaj", Hrușcă, a cărui „Rugă pentru părinți" este înălțată pe întreg stadionul. Apariția astrului nopții este salutată de Vasile Șeicaru, care cîntă pe versurile poetului Adrian Păunescu, „Să vînăm lumina lunii". George Nicolescu face și aici dovada marilor sale calități interpretative și componistice și deși umezeala face să curenteze totul în scenă, mai acordăm un supliment. Încheiem această extraordinară întîmplare de muzică și poezie, oferită oamenilor din Mirșa, printr-un omagiu adus graiului limbii române : „Pentru el nu-i rău sau bine / Pentru el nu-i cald sau frig / Pentru el răsare luna /De la Mirșa la Avrig / Pentru el cîntăm cu toții / Pentru el apoi tăcem / Eminescu-i graiul nostru / Cînd ajunge duh suprem".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Cronicile inserate aparțin manifestărilor cu numerele 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633.

Stimate poet,

Explicați și acum, în fața a cîtorva mii de oameni, spre a putea afla și cei ce nu-s prezenți, cu care ne-am luptat atît, din păcate, pînă la rezultat derizoriu, explicați deci motivul pentru care, lăsînd la o parte alte tentații sau chiar lașitatea de a sta pe o vreme capricioasă, undeva, asigurați că n-om veni uzi pînă la piele și dincolo de ea, venim înfrigurați, cu același constant entuziasm, să participăm la conceperea actului de cultură promovat atît de dragul nostru Cenaclu Flacăra, devenit, poate, pe neașteptate, parte integrantă din sfera în care existăm, respirînd, trăind, sintetizînd cenaclul. Sîntem acuzați de nonconformism. Nu, nu ne apărăm în cazul de față, sîntem, într-adevăr, caracterizați de tendința omului nou de a se putea desfășura după canoane proprii, și gîndim că asta ar putea fi văzută ca o evoluție, nu ca un regres, și iată că am ajuns să vă cerem să ne susțineți, avem mare nevoie de sprijinul dumneavoastră.

Acuzațiile vin din tot felul de părți. Mulți consideră că a merge la mai mult de două spectacole de Cenaclu Flacăra devine exces, ce ar putea genera cenaclomanie, posibil, chiar malignă. Se pune problema : dimineața, după-amiaza, în fiecare joi seara și la orice prilej de spectacol — la post (radio sau sală). Dar pînă cînd așa ? Pînă cînd, eventual, s-o trece și sezonul estival. E mult ? E mult, oare să fructifici o vacanță, trăind la cele mai înalte cote entuziasmul pentru „Flacăra" ? Cînd viața e constituită din fragmente dispersate în toate direcțiile, nu e oare ideal să încerci să găsești o parte din ele și, punîndu-le cap la cap, creînd continuitate, să poți forma mici constelații ?

Spuneți-ne că așa sîntem, la rîndu-ne, dragi și atenționați-ne dacă, pe undeva, greșim, susțineți-ne, de considerați că n-am făcut rabat de la cele mai bune intenții !

Cristina Stănculescu
elevă a Liceului „Mihai Eminescu" Constanța

PROGRAMUL CENACLULUI FLACĂRA ÎN JUDEȚUL BRAȘOV

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR
organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în perioada 8 septembrie — 15 septembrie în județul Brașov, după următorul program :

8 septembrie — orașul VICTORIA ; 9 septembrie — FĂGĂRAȘ ; 10 septembrie — ZĂRNEȘTI ; 11 septembrie — BRAȘOV ; 12 septembrie — BRAȘOV ; 13 septembrie — SĂCELE ; 14 septembrie — RUPEA ; 15 septembrie — BRAȘOV.
Toate manifestările vor începe la orele 18,00.

Acesta este programul pe care autoritățile din Brașov ni l-au comunicat pentru perioada cît cenaclul va fi prezent în județ.

Mulțumind, aducem totodată la cunoștință solicitarea noastră ca în locurile unde este posibil, și dacă vremea va permite, spectacolele noastre să se desfășoare în aer liber.

Cenaclul Flacăra organizează în ziua de 18 septembrie pe Cîmpia Libertății de la Blaj și în ziua de 19 septembrie la mormîntul lui Avram Iancu de la Țebea, două manifestări de muzică și poezie cu prilejul împlinirii a 110 ani de la stingerea eroului.

Organizațiile județene de turism pentru tineret organizează excursii pentru cele două manifestări. Mai multe amănunte în numărul viitor.

„Sînt pur și simplu un povestitor.

Dar unul care știe să povestească"

(Urmare din pagina 9)

— N-ați putea să-i numiți ?

— Aduceți-mi lista membrilor Uniunii scriitorilor și vi-i bifez. Sînt de toate virstele. **Mulți**, foarte mulți de virstă tirzie.

— E un consens asupra faptului că Fănuș Neagu e un stilist, un mare stilist. Chiar și oral, iată, sînteți astfel. Spuneți-ne, Fănuș Neagu, stilul se naște sau se elaborează ? Cum l-ați obținut ? De unde această dragoste nebună pentru limba română, pînă acolo încît, la dv., limba e totul ?

— Știu precis că Sadoveanu n-a scris niciodată „Mitrea Cocor", nici povestirea „Clonț de fier". Am văzut pe vremuri o scrisoare a lui Sadoveanu adresată lui Zaharia Stancu, în care marele maestru făcea această mărturisire. Mai știu de acolo și cine a scris „Mitrea Cocor". Nu e în nici un caz Ciurezu, așa cum afirmă Paul Georgescu în discuțiile lui cu Florin Mugur din cartea „Virstele rațiunii". Orice cititor de atunci și de acum al lui Sadoveanu își poate da seama că mîna maestrului s-ar fi rupt printre atîtea cuvinte lipsite de vertebre.

— Rămîne însă deschisă întrebarea : de ce oare Sadoveanu a acceptat să semneze „Mitrea Cocor" ?

— Desigur, întrebarea aceasta rămîne. Dar la ea trebuie să răspundă istoria. Noi vorbim acum despre alteeva : despre stil și despre limba română. Eu sînt convins că trebuie să te naști cu darul ascultării unei limbi, al cercetării ei și al jocului de a-i muta cuvintele după legi prestabilite sau după inspirația de o clipă, pentru a-i îmbogăți vehemența, pentru a-i structura puterile făcîndu-le să rodească sensuri multiple, pentru a o face să circule prin toate urechile și prin toate sufletele cu același fel de apă și de vin. Și mai cred, ca să vedeți că sînt robul superstițiilor, că o limbă te alege ea pe tine, că nu intri cu de la tine măsură într-o țară a fantasmelor, ci că ea te cheamă acolo și te amețește. Tribulațiile peticilor nu dau naștere la zbor și la exaltări. O limbă nu e tărăboiul pe care-l face o gașcă de pretinși inițiați, ci vacarmul singur și nebun al infometaților de povești. Nu poți trece munții și riurile decît în graiul tău. Noi sîntem în Orient, adică în fabuloasa lui aplecare spre poveste, și cei ce presară otravă pe cuvinte nu fac decît să demonstreze faptul că sînt neștiutori de adînci înțelesuri și mai cu seamă de profeții. În stilul scriitorului autentic golul de forțe se observă imediat. El se numește artificiu sau, momentan, lunecare în criză. În lipsa de stil a scriitorului mediocru se observă la fel de repede lipsa de inteligență, de bunăcuviință și impotența. Scriitorilor mediocri le curge apă prin pereții casei și le mucezesc cărțile.

— Vorbeam adineaurea de scriitorii-artiști ai limbii române. Haideți să ne oprim la unul din ei. În „Cartea cu prieteni" există un cald portret al lui Eugen Barbu. Cum îl mai priviți, azi, pe Barbu ? Și, tot aici, o curiozitate : de ce ați apărat „Incognito", după ce mai înainte atacaseți „Princepele" ? În „Princepele" citatele din alți autori nu erau chiar atît de clare ca în „Incognito"...

— Barbu este cel mai mare prozator român în viață. Acum un an și ceva erau doi : el și Preda. Acum e singurul. E un tip iritabil și ușor de pus pe urmele unui pretins dușman. Pe vremea cînd scoasese „Princepele" îi căsunase pe mine că l-aș dușmăni. În ciuda a tot ceea ce scrie, Barbu n-are umor, dar îi gustă pe-al altora. Atunci, pe vremea „Princepelui", impulsiv cum îl știm, Barbu m-a mușcat de degetul pe care nu purtam inel, și, ca să nu tip, l-am răspuns în scris, inventînd sudălmi și situații neîntîmplate, pentru că și eu sînt la fel de nedus la biserică și, cînd îmi sare țandăra, nu e bine să-mi treacă omul prin față. Romanul „Princepele" e unul din cele mai frumoase romane din istoria literaturii române. În el, de bună seamă, Eugen Barbu a topit multă materie luată de la înaintași, filtrată prin fantezia lui atît de bogată în mine de aur și a luminat superb o epocă a Bucureștilor atît de tulbure și atît de răscolitoare pentru orice suflet înclinat visărilor vechi. „Săptămîna nebunilor" continuă strălucit „Princepele". În „Incognito", trecînd peste păcatele care există și s-au constatat, se află trei romane de primă mînă. Cu vreo doi ani în urmă l-am și rugat pe Barbu să le despartă în trei romane distincte și să arunce zgura la gunoi. Nu-mi permit să-i dau sfaturi lui Barbu, totuși cred că publică tot ce scrie și nu face bine.

— Într-un interviu pe care l-ați acordat doctorului Virgil Șerin, pentru cartea sa „Secretul făuririi personalității", spuneați că un scriitor care se respectă trebuie să fie omul a cel mult două-trei cărți.

— Balzac, Tolstoi, Dostoievski, Sadoveanu, Hamsun, Faulkner au acoperit lumi defuncte asupra cărora ei s-au aplecat ca unici descoperitori ai viitorilor ce le-au creat și le-au nimicit. Proza modernă, intrată și ea în apele disperării, ca și în cele ale speculației, dar eliberată de obsesii funciare, cu un trecut de acum elucidat (dacă trecutul, vorba lui Titus Popovici, nu e mai imprevizibil ca viitorul), deci proza modernă, intrată în aceste ape ale disperării, și mai ales în cele ale disperării de a implica în literatură documentul, se prăvălește într-o putere cu valoare de clipă. Cărțile care nu vizează în primul rînd esteticul, ci șocul din contemporaneitate, trăiesc puțin.

— V-am ruga să fiți mai explicit.

— Vreau să zic că scriitorul modern e împins la lucru peste puterile lui și de lăcomia cititorului care gustă, din nefericire, numai întîmplările zguduitoare și de suprafață ale vieții actuale. De aici și ideea mea că un scriitor de mare talent nu mai poate da astăzi, într-o viață de 70—80 de ani, decît două, maximum trei cărți de căpătîi. Prin celelalte el coboară la nivelul cititorului de roman polițist, de literatură-document, de cele mai multe ori fals, și de biografie romanțată. Foarte curios, coafezele au bacalaureatul, dar își umplu tot gustul de coafeze, la noi și pretutindeni. Lumea de azi excelează în dorința de a scormoni în viețile ajunși la putere. Mai ales cînd aceștia sfîrșesc tragic. Mai ales cînd aceștia au amante din popor. Mai ales cînd aceștia au pornit de jos și au împlinit basmul cu fetița cuminte și bălaiul ascultător. Mai ales cînd numai unii, și nu toți, au cabane la munte. Mai ales cînd toată lumea merge la Marea Neagră și la Oceanul Atlantic, dar foarte puțini la Miami Beach. Virful piramidei, atît de populat, e văzut mereu gol de cei de la poalele piramidei. Toți caută cărări ascunse spre virf, chiar dacă ele sînt înconjurate cu sîrmă ghimpată. Lumea anului 2 000 e mai rapace decît lumea căutătorilor de aur. Și atunci își recrutează victime din toate domeniile.

— Inclusiv scriitori ?

— Da, chiar asta voiam să spun : lumea-și astîmpără poftele mîncînd și scriitori, nu numai regi. Chestia este ca ei, scriitorii autentici, să-și rezerve dreptul, prin toate mijloacele, să dea literaturii două, maximum trei cărți bune. Omenește, mai mult nu se poate. Mai cu seamă că vine anul 2 000, cu amenințarea din Biblie.

— Fănuș Neagu, ce-ați face dacă ați avea o revistă pe mînă ? Vă plîngeați cîndva că sînteți de „adjunctivită" cronică. Dacă ați fi nu adjunctul (cum ați fost), ci titularul unei reviste, cum ați croi-o ?

— Cînd eram tînăr, îmi plăcea să lucrez la reviste. Nu mai îmi place. Semn că nu mai sînt tînăr. Și semn că am lucruri mult mai mari și mai greu de făcut. Vreau să scriu literatură. Apoi să mă odihnesc și iar să scriu literatură.

— Nu ne mulțumește răspunsul dv. Ce alte motive vă opresc să candidați la funcția de șef al unei reviste ?

— Păi, cum să vă zic, revistele literare de azi se simt datoare cu tot dinadinsul să concureze cotidianele. Inclusiv stilul cotidianelor, care din toate timpurile a fost altul decît al revistelor de cultură. Presa culturală e monotonă și i-ar, trebui cuiva cu temperament înfrigurat o periodă lungă-lungă ca s-o scoată din obediența la fenomenul diurn și s-o aplice spiritului larg al unei literaturi și al unei dominante generoase a spiritului. Cel ce o ștujesc ca salariați n-au, văd eu, nici un interes să o salte peste nivelul unui elev de liceu cu cultură mijlocie. Foarte puțină primăvară în revistele de cultură ! Ori bate soarele de te căpiază în creștet, ori plouă bizilt sau ninge moțăit. Merită să-mi stric timpul și nervii ca să mă războiesc cu nimicul sau în cel mai rău caz cu obtuzitatea ? Citind revistele dintr-o săptămînă, dacă n-aș avea în redacții atîția colegi și prieteni, aș putea spune : murim de plictiseală, domnilor !

— Dar director de editură nu v-ar plăcea să fiți ?

— În situația actuală nu mi-aș dori să fiu nici director de editură. Știu din sursă sigură că la Editura „Cartea românească", condusă de bunul meu prieten George Bălăiță, scriitor de mare talent, există un serviciu sau oficiu care stilizează unele romane ce se bucură de un mare prestigiu în lumea criticilor. Bănuiesc că George Bălăiță nu are știință despre acest lucru. Mie unuia, mereu acuzat de critici pentru abuz de metaforă, mi-ar arde mîna sau cel puțin unghiile în clipa în care oameni din umbră mi-ar stiliza o pagină, iar eu, cu această pagină, aș lua premiul Uniunii scriitorilor. Aș propune președintelui D.R. Popescu o anchetă pe această temă. Și un răspuns în revistele literare sau, eventual, în „Flacăra" dv.

— Apropo de metafore, se spune că, în afară de „adjunctivită", suferiți și de „metaforită" cronică. Se spune că ați fi „cel mai", pînă la abuz, dintre metaforiștii noștri. Cînd vă lepădați de „metaforită", ca să-i satisfacem pe cei care n-o suportă ?

— Metafora este modul meu de a mă exprima în viața de toate zilele și în scris. Ca să mă apăr de acuzele că uzez prea mult de ceea ce îmi e la îndemînă, vă întreb : de ce nu scuturați umbra lui Mihail Sadoveanu, care s-a adresat contemporanilor săi cu formula „dumilor-voastră" ? Sau umbra lui Tudor Arghezi, care scria cum vorbea ? De la amîndoi se păstrează totuși gloria unui neam ! Eu sînt unul din mulții lor urmași care îmi urmez destinul. Lucian Blaga era mut ca o lebădă, dar muți ca o lebădă au fost și opresorii lui. Și mulți ca o lebădă se ghiftuiesc în continuare. Prin urmare, fiecare cu destinul lui. Cred că știți, lui Lucian Blaga nu i-au anunțat măcar moartea. Încă o dată vreau să păstrați proporțiile. Nu mă consider de mărimea maeștrilor citați mai sus, dar nici nu găsesc de cuviință să răspund la toate insinuările și uneori la uneltirile vizînd discordia sau înscăunarea ei în rîndurile scriitorilor. Mă mulțumesc să exist și să-mi văd de treabă. Păstrez acest îndemn de la marele prozator și poet Zaharia Stancu, care-mi spunea și nu ostenea să repete : dragă Fănuș, citește-i pe alții și vezi-ți de scrisul tău !

— Chiar, Fănuș Neagu, ce mai scrieți ?

— Scriu povestiri. Adică piese de teatru și romane. Povestiri...

— Ar trebui să încheiem aici. Dar cîte n-am mai avea — nu credeți ? — de discutat ! Am putea alcătui, cu aceste discuții, chiar o carte !

— Păi nici dv. nu ați ajuns Florin Mugur și nici cu Paul Georgescu. Mai avem pînă atunci !

Tezaurul de la Pietroasa

(Urmare din pag. 7)

bine, nu are nici mantie și nici pălărie, nu are nici săgeată. Și, în plus, e pedestru și nu călare, cum trebuie să fie Odin. Invit cititorul să fie din nou atent la un amănunt important : piciorul drept al acestui zeu este diform, bolnav, cel

Fig. 53

mediocri le curge apă prin pereții casei și le mucezesc cărțile.

— Vorbeam adineaurea de scriitorii-artiști ai limbii române. Haideți să ne oprim la unul din ei. În „Cartea cu prieteni" există un cald portret al lui Eugen Barbu. Cum îl mai priviți, azi, pe Barbu ? Și, tot aici, o curiozitate : de ce ați apărat „Incognito", după ce mai înainte atacaseți „Princepele" ? În „Princepele" citatele din alți autori nu erau chiar atît de clare ca în „Incognito"...

— Barbu este cel mai mare prozator român în viață. Acum un an și ceva erau doi : el și Preda. Acum e singurul. E un tip iritabil și ușor de pus pe urmele unui pretins dușman. Pe vremea cînd scoasese „Princepele" îi căsunase pe mine că l-aș dușmăni. În ciuda a tot ceea ce scrie, Barbu n-are umor, dar îi gustă pe-al altora. Atunci, pe vremea „Princepelui", impulsiv cum îl știm, Barbu m-a mușcat de degetul pe care nu purtam inel, și, ca să nu tip, l-am răspuns în scris, inventînd sudălmi și situații neîntîmplate, pentru că și eu sînt la fel de nedus la biserică și, cînd îmi sare țandăra, nu e bine să-mi treacă omul prin față. Romanul „Princepele" e unul din cele mai frumoase romane din istoria literaturii române. În el, de bună seamă, Eugen Barbu a topit multă materie luată de la înaintași, filtrată prin fantezia lui atît de bogată în mine de aur și a luminat superb o epocă a Bucureștilor atît de tulbure și atît de răscolitoare pentru orice suflet înclinat visărilor vechi. „Săptămîna nebunilor" continuă strălucit „Princepele". În „Incognito", trecînd peste păcatele care există și s-au constatat, se află trei romane de primă mînă. Cu vreo doi ani în urmă l-am și rugat pe Barbu să le despartă în trei romane distincte și să arunce zgura la gunoi. Nu-mi permit să-i dau sfaturi lui Barbu, totuși cred că publică tot ce scrie și nu face bine.

— Într-un interviu pe care l-ați acordat doctorului Virgil Șerin, pentru cartea sa „Secretul făuririi personalității", spuneați că un scriitor care se respectă trebuie să fie omul a cel mult două-trei cărți.

— Balzac, Tolstoi, Dostoievski, Sadoveanu, Hamsun, Faulkner au acoperit lumi defuncte asupra cărora ei s-au aplecat ca unici descoperitori ai viitorilor ce le-au creat și le-au nimicit. Proza modernă, intrată și ea în apele disperării, ca și în cele ale speculației, dar eliberată de obsesii funciare, cu un trecut de acum elucidat (dacă trecutul, vorba lui Titus Popovici, nu e mai imprevizibil ca viitorul), deci proza modernă, intrată în aceste ape ale disperării, și mai ales în cele ale disperării de a implica în literatură documentul, se prăvălește într-o putere cu valoare de clipă. Cărțile care nu vizează în primul rînd esteticul, ci șocul din contemporaneitate, trăiesc puțin.

— V-am ruga să fiți mai explicit.

— Vreau să zic că scriitorul modern e împins la lucru peste puterile lui și de lăcomia cititorului care gustă, din nefericire, numai întîmplările zguduitoare și de suprafață ale vieții actuale. De aici și ideea mea că un scriitor de mare talent nu mai poate da astăzi, într-o viață de 70—80 de ani, decît două, maximum trei cărți de căpătîi. Prin celelalte el coboară la nivelul cititorului de roman polițist, de literatură-document, de cele mai multe ori fals, și de biografie romanțată. Foarte curios, coafezele au bacalaureatul, dar își umplu tot gustul de coafeze, la noi și pretutindeni. Lumea de azi excelează în dorința de a scormoni în viețile ajunși la putere. Mai ales cînd aceștia sfîrșesc tragic. Mai ales cînd aceștia au amante din popor. Mai ales cînd aceștia au pornit de jos și au împlinit basmul cu fetița cuminte și bălaiul ascultător. Mai ales cînd numai unii, și nu toți, au cabane la munte. Mai ales cînd toată lumea merge la Marea Neagră și la Oceanul Atlantic, dar foarte puțini la Miami Beach. Virful piramidei, atît de populat, e văzut mereu gol de cei de la poalele piramidei. Toți caută cărări ascunse spre virf, chiar dacă ele sînt înconjurate cu sîrmă ghimpată. Lumea anului 2 000 e mai rapace decît lumea căutătorilor de aur. Și atunci își recrutează victime din toate domeniile.

— Inclusiv scriitori ?

— Da, chiar asta voiam să spun : lumea-și astîmpără poftele mîncînd și scriitori, nu numai regi. Chestia este ca ei, scriitorii autentici, să-și rezerve dreptul, prin toate mijloacele, să dea literaturii două, maximum trei cărți bune. Omenește, mai mult nu se poate. Mai cu seamă că vine anul 2 000, cu amenințarea din Biblie.

— Fănuș Neagu, ce-ați face dacă ați avea o revistă pe mînă ? Vă plîngeați cîndva că sînteți de „adjunctivită" cronică. Dacă ați fi nu adjunctul (cum ați fost), ci titularul unei reviste, cum ați croi-o ?

— Cînd eram tînăr, îmi plăcea să lucrez la reviste. Nu mai îmi place. Semn că nu mai sînt tînăr. Și semn că am lucruri mult mai mari și mai greu de făcut. Vreau să scriu literatură. Apoi să mă odihnesc și iar să scriu literatură.

— Nu ne mulțumește răspunsul dv. Ce alte motive vă opresc să candidați la funcția de șef al unei reviste ?

— Păi, cum să vă zic, revistele literare de azi se simt datoare cu tot dinadinsul să concureze cotidianele. Inclusiv stilul cotidianelor, care din toate timpurile a fost altul decît al revistelor de cultură. Presa culturală e monotonă și i-ar, trebui cuiva cu temperament înfrigurat o periodă lungă-lungă ca s-o scoată din obediența la fenomenul diurn și s-o aplice spiritului larg al unei literaturi și al unei dominante generoase a spiritului. Cel ce o ștujesc ca salariați n-au, văd eu, nici un interes să o salte peste nivelul unui elev de liceu cu cultură mijlocie. Foarte puțină primăvară în revistele de cultură ! Ori bate soarele de te căpiază în creștet, ori plouă bizilt sau ninge moțăit. Merită să-mi stric timpul și nervii ca să mă războiesc cu nimicul sau în cel mai rău caz cu obtuzitatea ? Citind revistele dintr-o săptămînă, dacă n-aș avea în redacții atîția colegi și prieteni, aș putea spune : murim de plictiseală, domnilor !

— Dar director de editură nu v-ar plăcea să fiți ?

— În situația actuală nu mi-aș dori să fiu nici director de editură. Știu din sursă sigură că la Editura „Cartea românească", condusă de bunul meu prieten George Bălăiță, scriitor de mare talent, există un serviciu sau oficiu care stilizează unele romane ce se bucură de un mare prestigiu în lumea criticilor. Bănuiesc că George Bălăiță nu are știință despre acest lucru. Mie unuia, mereu acuzat de critici pentru abuz de metaforă, mi-ar arde mîna sau cel puțin unghiile în clipa în care oameni din umbră mi-ar stiliza o pagină, iar eu, cu această pagină, aș lua premiul Uniunii scriitorilor. Aș propune președintelui D.R. Popescu o anchetă pe această temă. Și un răspuns în revistele literare sau, eventual, în „Flacăra" dv.

— Apropo de metafore, se spune că, în afară de „adjunctivită", suferiți și de „metaforită" cronică. Se spune că ați fi „cel mai", pînă la abuz, dintre metaforiștii noștri. Cînd vă lepădați de „metaforită", ca să-i satisfacem pe cei care n-o suportă ?

— Metafora este modul meu de a mă exprima în viața de toate zilele și în scris. Ca să mă apăr de acuzele că uzez prea mult de ceea ce îmi e la îndemînă, vă întreb : de ce nu scuturați umbra lui Mihail Sadoveanu, care s-a adresat contemporanilor săi cu formula „dumilor-voastră" ? Sau umbra lui Tudor Arghezi, care scria cum vorbea ? De la amîndoi se păstrează totuși gloria unui neam ! Eu sînt unul din mulții lor urmași care îmi urmez destinul. Lucian Blaga era mut ca o lebădă, dar muți ca o lebădă au fost și opresorii lui. Și mulți ca o lebădă se ghiftuiesc în continuare. Prin urmare, fiecare cu destinul lui. Cred că știți, lui Lucian Blaga nu i-au anunțat măcar moartea. Încă o dată vreau să păstrați proporțiile. Nu mă consider de mărimea maeștrilor citați mai sus, dar nici nu găsesc de cuviință să răspund la toate insinuările și uneori la uneltirile vizînd discordia sau înscăunarea ei în rîndurile scriitorilor. Mă mulțumesc să exist și să-mi văd de treabă. Păstrez acest îndemn de la marele prozator și poet Zaharia Stancu, care-mi spunea și nu ostenea să repete : dragă Fănuș, citește-i pe alții și vezi-ți de scrisul tău !

— Chiar, Fănuș Neagu, ce mai scrieți ?

— Scriu povestiri. Adică piese de teatru și romane. Povestiri...

— Ar trebui să încheiem aici. Dar cîte n-am mai avea — nu credeți ? — de discutat ! Am putea alcătui, cu aceste discuții, chiar o carte !

— Păi nici dv. nu ați ajuns Florin Mugur și nici cu Paul Georgescu. Mai avem pînă atunci !

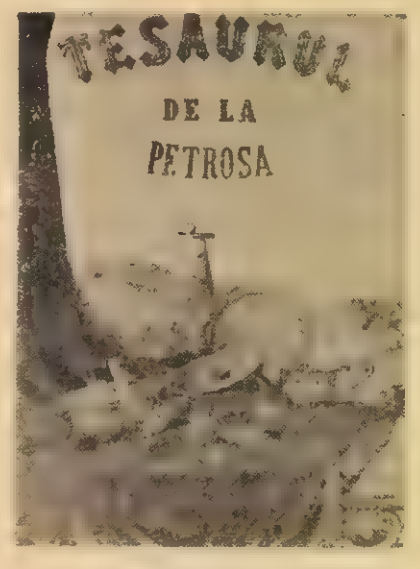

— Și atunci trebuie să o luăm iarăși și iarăși de la capăt.

— Mai aveți alte probe ?

— Acestea sînt, desigur, doar cîteva argumente mai vizibile, să ne exprimăm astfel ; în lucrarea pe care sîntem pe cale să o încheiem avem însă și altele.

— Să zicem că tot ce ați spus, ați probat pînă acum este întocmai. Dacă e așa, vă pun următoarea întrebare : de ce atîta tăcere ?

— Dacă specialiștilor în mitologia greco-romană li se mai poate acorda o scuză : că nu au stăpînit în amănunt mitologia geților, a germanilor, este greu de înțeles cum specialiștii în mitologia geților au admis tacit aceste erori.

Într-adevăr, greu de înțeles ! Iar noi am publicat acest dialog nu de a ne face public entuziasmul, stăpînit dealtfel în atari situații, nu de a dovedi curajul insolit al unui cercetător de a completa pe marii înaintași, alteori de a infirma cele spuse pînă acum despre originea și paternitatea Tezaurului de la Pietroasa, ci pentru că, mai înainte de toate, strădaniile cercetătorului Florin Oiteanu, membru al Asociației oamenilor de știință din România, merită să fie luate în analiză și de alți specialiști, să fie completate, redimensionate, pentru ca astfel să se lumineze drumul spre adevăr sau (cine poate ști ?) Adevărul însuși.

Gravurile zeităților germane sînt luate din „Walhalla" de E. Duhle, ediția 1883, Berlin

Constelația lirei

Gaudeamus in humus

Și cînd voi deveni
ridiche
peste patru veacuri
mă va scoate din
brazda
stră-stră-stră-neposta
mea.
Voi fi bucuros
că-am fost ronțăit
de-un rîs de
copil.

Majorat

Pînă mai acum două
secole
Pămîntul, planetă minoră
scria versuri clasice
picta și sculpta clasic și
se copilărea cu poeniori
De cînd și-a sărbătorit majoratul
Pămîntul gîndește altfel
Face artă modernă
Scrie versuri cu înțelesuri
absconse
Și în același timp
își satisface stagiul militar

OVIDIU POPESCU ■

Cine

Îmi pun mîinile la ochi și spun
că nu te iubesc
Dacă mă uit însă printre degete
toate lucrurile îmi spun că mint.
Existența mea a devenit
Un continuu joc de-a v-ați ascunsa :
te iubesc, nu te iubesc...
Cineva trebuie să aibă dreptate.

ILEANA BIJA ■

Constelația lirei

Discurs despre vis

Ca o stare de reverie a nopților
Și-o promenadă a lor — momentul când
visele ies
Și-o iau razna pe străzi, se ciocnesc
Unele de altele — pardon, mă scuzați,
Și nu face nimic și vă rog, etc.,
Și etc. — până când
Unele alunecă de-a dreptul sub roți, nu
auzi
Decît un geamăt prin nori, ghimpii
albaștri
Ai unui trandafir care ureă și-apoi,
Și apoi și celelalte.

Și nu e numai o chestiune de salubritate
aici —
M-am trezit că vorbesc, era un fel de
adunare, se pare —
Și nici doar o infimă rază de noapte,
cum dealtfel,
S-ar putea crede,
Cît mai ales această sinistră, feroce
metaforă
Prin care visele pot fi văzute ca niște
ființe
Care-o mai iau și razna citeodată și mor.

Și miros al dracului de urît, am mai
adăugat,
Miros a sudoare, a pieliță albă de fruct,
A sămînță ce putrezește și-o bizîie
mușcate,
O devoră și ploaia, e cară pe aripi și
stelele
Și-o ciugulesc, o împrăștie păsările
Și-o mănîncă și viermii prin nori.

Miros al dracului de urît, stau zdrențuite
Amestecate cu praf și pătate
De întuneric ca un bandaj greu de
aluminiu
Peste niște creieri sparți
Se împiedică lumea de ele, își fracturează
Spinarea și-alunecă, n-o mai ții frînele
Chiar dacă ar fluiera-o și-un pluton de
privighetori.
Așa că trebuie într-adevăr să facem
ceva, să găsim
O soluție și pentru toate visele-acestea
ce mor
Un cimitir al viselor, de pildă,
Un cimitir care poate fi undeva
suspendat
Și poate fi chiar de cristal, am mai zis,
Un cimitir prin care să se poată vedea,
Prins în copaci mari de aur
Și presărat, susținut pe deasupra de nori,
Ori subacvatic, ceva așa ca un acvariu.
Dar oricum transparent, luminat din adînc,
Un cimitir care să nu se supere și să nu
supere
Pe nimeni, vreau să zic.
Și-n care visele nu au la cap nici biserici,
nici cruci.

Și nici numele visătorilor lor nu se scrie.

Dar oricum, pentru că tot discutăm,
Și oricum, pentru că tot voim să ferim
sacru orașul
De goliciunea, de accidentul și
palavrăgeala lor
Poate că ne gîndim bine, poate că
ființăm
Și-un spital mai întîi, un spital al viselor
Proaspăt trăite și abandonate.
Un spital în care ele pot fi tratate
normal
Pentru că poate au și ele niște dureri
mari de cap,
Și au și insomnii, cine mai știe,
Au și ele un cancer al lor, suferă de
invaliditate
Și nici nu se cunoaște din ce parte le
bate inima uneori,
Nici nu se știe dacă au suferit de vărsat
sau de friguri
În copilărie.

Și poate că înființăm și-un birou,
Eh ! — cîte nu se pot face,
Bunăoară un birou ca al obiectelor
pierdute,
Pentru că sînt și vise care se pierd, sînt
și vise uitate
Și umblă ca niște cîini somnambuli,
rătăciți,
În goană după stăpînul lor.

Și am putea înființa chiar și un minister
al viselor,
Unul cu un șef care să joace șah, de
pildă,
Și să se prezinte la lucru după miezul
nopții.
Sau un orfelinat, pentru că ce să mai
vorbim,
Sînt și vise fără părinți, niște copii
Care-și mestecă pașii albaștri, fierbinți
Și se culcă sub rama de fosfor a
vitrinelor, pe trotuare ;
Și sînt și vise ce dor, unele atît de
fragile
Că dacă le atingi chiar și cu-o lacrimă,
crapă.

Și dacă tot e să fim cinstiți, să dăm totul
pe față,
Mai sînt și vise ce mint, unele chiar
fură,
Te jefuiesc în plină zi și fără nici o
remușcare,
Te pomenești cu visele altuia-n ochi și
nici n-ai cum
S-o mai dregi, să te întorci cu căință
Și nici cui să-i mai spui, pentru că și el,
altcineva,
Are tot alte vise în ochi și tot așa, uite
visele
Astelalte se amestecă și își fac de cap,
Urcă uneori în ierarhii, nu le mai poți
ține,
Și dau sentințe, te judecă ele pe tine și
te pun
Ca pe-un biet nenorocit la colț.

Și pînă la urmă ați văzut și
dumneavoastră, am mai adăugat,
Unde se ajunge cu toate visele acestea
care-o iau
Razna pe străzi și se ciocnesc
Unele de altele — pardon, mă scuzați,
Și nu face nimic și vă rog, etc.,
Și etc. — pînă cînd unele
Alunecă de-a dreptul sub roți, nu mai auzi
Decît un geamăt prin nori, ghimpii
albaștri
Ai unui trandafir care ureă și-apoi,
Și apoi și celelalte...

A.I. ZAINESCU

Sarmizegetusa

Ce liniște e-n Sarmizegetusa
Cînd primăvara pomii dau în floare
Și norii pun peste Carpați ventuza
Plouînd virii o proaspătă răcoare

Eroii dorm în iarbă, s-a spălat
Sîngele lor de două mii de ani
Dar lespedea de piatră și vatra s-au
păstrat
Turmele pasc în preajmă minate de
ciobani

La fel rodește dealul și valea și cîmpia
Sînt peste tot izvoare cum zvîcnesc
Macii răsar în pîlcuri luminînd vecia
De flăcările lor cu timpla mă lovesc

La Sarmizegetusa și aerul e sfînt
Cînta pe munți cînd calcă
E-nfiorată de liniștea unui mormînt
Capu de lup mișcă-n păduri din falcă

La Sarmizegetusa timpul e încă dac
Și Decebal e încă viu în toate
Cu rădăcina-n Dacia cît un copac —
Să-l zmulgă dintre noi nimeni nu poate

VASILE ANDRONACHE

Joc periculos

Adonis, acesta e un tanc, nu e jucărie
Lasă pe covor pistolul de tinichea
Casa aceasta oricînd poate exploda
Hainele kaki s-au travestit în copilărie

A lunat o mitralieră de plug
Și m-a împușcat cu ură
M-am prăbușit de la etajul nouă
Al visului meu,
M-am spălat pe ochi
De singurătate
Și m-am trezit bătrîn

În fața mea stătea calul troian
Mîncînd evăx
Dintr-o cască însîngerată
De soldat.

PETRE IVANCU

La șevalet

Tu fii pentru toate cu-aceeași măsură —
copacul ce moare uscat din picioare
o pasăre verde de tot ține-n gură,
lungi pensule plimbă pe pînză culoare.

O pensulă verde trăiește-n picioare,
copacul ne vîră o creangă în gură,
o pasăre plimbă-o uscată culoare —
tu fii pentru toate cu-aceeași măsură.

Copacul se plimbă-n uscată culoare,
o pensulă verde-l pictează în gură,
o pasăre moare-așezată-n picioare —
tu fii pentru toate cu-aceeași măsură.

Copacul pictează uscat din picioare,
o pasăre verde ne moare în gură,
lungi pensule string de pe pînză culoare —
tu fii pentru toate cu-aceeași măsură.

Lungi pensule-așează pe pînză culoare,
tu fii cît se poate aproape de toate,
cascada de sînge pictează o floare —
sub ea e maestrul : îl dorim sănătate.

FELIX SIMA

Liniște sfărîmată

de coarne –

Melci triști alcargă pe pămîntul brun
foind printre fosile zimbitoare
în casa lor au cumpărat cărbuni
la iarnă să le țină de mîncare
și jeluiesc consoartele plecate
în pacea depărtatelor păduri.

Se zbat s-ajungă primii pe hotare
de spumă și de iarbă necesită
prin apele zdrobite de liane
încolăcite pe baraje triste
cît mai departe de mirosul lunii
cît mai departe de cetăți barbare.

Cuprinși de teama jocului de arme
în cîmpul verde căutîndu-și pasul
în legănări de cîntece și dansuri
în locul unde-și pot găsi odihna
și liniștea cu coarnele să sfarme.

FLORENTIN PALAGHIA

Gînd

Pămîntu-ntreg e o alegătură
care-și măsoară viața
și visele
și moartea
după inima copacilor bătrîni.
Iar eu mă zbat cuminte-n rădăcini
ca să-i visez izvoarele
crescînd grîul
și somnul cel mai lung
să-l înțeleg.

ALEXANDRA SANDULESCU

Imagini în infraroșu

Prin negura de nepătruns
părea că ne vedem doar glasurile
zburînd ca niște păsări cenușii.
Noaptea își striga
cu atîta disperare
durerile facerii
că nu mai știam
ce se zărește-ntr-un tîrziu :
laringele său inflamat
sau zorile ?!...

ION PRUNOIU

Acea parte a inimii

IIII
să o luăm prieteni
de acum înainte
numai la stînga
să nesocotim
orice altă țintă
sau legе
să mergem
tot restul vieții
numai
pe partea însîngerată
a inimii

LUMINIȚA SANDA

Degenerare

Pictore, să-mi desenezi
o femeie fără contur
pe o pînză de fluturi
Un miros de sarmale
și-o mămăligă
în care să pui mult galben

și să n-o uiți pe mama
cu riduri pe privire
într-un colț modest
pentru atmosferă

Pictore, vei înrăma tabloul
cu un șarpe de casă
cu care
șerpuiam prin copilărie
satului.
Mi-e dor de grîu, pictore
În oraș am vîndut haina și opincile
bunicului
pentru un tichet de tramvai.

ALEXANDRU FILIP

Toamna în Apuseni

Murmură-n pieptele toamnei
Miraje de aur înrourate
Șoapte furat din Arieșul ambrea
Cîrduri de babe
Talăngi
Și un fluier
Rupt din alunul tăcut
Murmură-n pieptele toamnei
Pădurea
Dorul de fragi și cireșe amare
Chiot de fete
Fînul
Țesut în cununi peste deal
Murmură-n pieptele toamnei
Un nai
Ciopliți astă vară
Din trupul meu tînăr
Și foșnitor

REMUS BOTAR

De nuc

...Și intru-n toamnă obosit
cu povara soarelui pe umăr,
cu umbra jefuită-a nucului,
ascunzîndu-mă-ntr-un număr.

Și vorba scrisă mă trădează
ca sfetnicii vînduți pe-arginți
și lacrima înghețată pe obraz
sub triste, aspre rugăminți.

Între noi se-așează ani-lumină,
dușmănindu-ne prin galaxii,
căci am pierdut-o iar copilăria
și finul am uitat a-l mai cosi.

Și vine iar o toamnă, umbră și alt nuc —
pe tîmpla mea, „cînd rîndunelele se
duc"...

GHEORGHE DINICA

CURIERUL LITERAR

Mircea Boiangiu. Dacă o editură v-a respins manuscrisul romanului de 425 de pagini, redactat în creion, și dacă nu credeți în competența acestei aprecieri, adresați-vă și altor edituri, deși, după părerea noastră, un roman nu se prezintă în creion. **Bella.** Ne-ați trimis un plic cu 100 de poezii. Să vă mulțumim ? Am face-o, dacă poeziile ar fi depășit nivelul acestor naive încercări : „Sărmane mîini ce țes mereu / Al bătrîneții tort / Icoana clipelor de-acum / În suflet am s-o port". **Doiciu Amelia.** Din așa-zisa poezie intitulată **Trec anii ca clipele** (nu vă supărăm cacofonia ?), vom reproduce, pentru nonvaloarea lor, nonvaloare întîlnită și-n încercările altora, următoarele versuri : „Trec anii ca clipele și cresc / Mă privesc în oglinda cerului / Și nu mai sînt copil..." **Geta Stoica.** Ați scris un roman ? Trimiteți-l unei edituri. **Elias Novali.** Interesant, deci mai trimiteți. Același răspuns și pentru **Leff. Rodica Ștefan.** După cum singură ați observat, foarte rar ne-am exprimat în legătură cu încercările în proză. Nouă ne-au plăcut, dar ce vor spune specialiștii ? **Luminița N. Iorga.** La timpul potrivit, vom mai publica poezii scrise de copii. Pînă atunci adresați-vă cu încredere unor reviste pentru copii. **Deocamdată nu** pentru : Gloria Popa, Ariadna Marina, Moraru I. Doclin, M. A. C.-Adela, Kereszturi Valentin, Mihaela Seiman, Dorina Groza, Fiat Ion, George Dumitru, Moldovan Ana, Vasile Doană, Olteanu Liliana Gabriela, Olga Corbei, Aramă Done, Ion Tăgîrță, Vasilina Carșoti, Blănariu Gabriela, Stanislaw Lakomkin, Mărăcine Aurel, Maria Cristescu, Hyperiona, Vichentă Stingu Ciclovan, Bărănescu L. Gabriela-Marcela, Carmen Elena-Ghenea, Ioana Salcie, Tiripoi Nicolae, Felix Dianu Manolescu, Mircea Loteanu, Ionel Sîrghele, N. Gruie, Ghiță Cornelia, Tipa Ștefan, Popescu Viorela, Stroe Ion Romeo, Aurora Savu, Ioniță Paul. M. G., Spinciu Cornelia, Ionescu Sorin, Zoia Carapcea, Grigore Ioan, Zaboilă Lenuța, Marcela Chereches, Moraru Beatrice, Ioan Meszaros, Nic. T. Ioanide, Zamfir Valeriu. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ

Țara lui Varlaam

Ideea de țară ar asemui-o întrucîtva
cu ideea
Rotundă de zbor. Ideea de zbor cu aceea
de pasăre
Ce turma norilor o reprimă. Ideea de
pasăre este
Înaltă ca arborele rostogolit cu toate
fîntînile
În cer. Ideea de arbore este însurubată
în sine ;
Cumpănă la harfa fîntînă. De-aceea
cred că
Fiecăruia ne-a fost dat cîte-o fîntînă cu
aripi
De șindrilă, e-o partăn de-a-pururea
crucificată
Pe cei doi umeri țepeni.

Veniți dar, prieteni, să provocăm acest
moment de
Sincer adevăr și vă veți da desigur seama
că poartă
Poetul în sine o taină mai presus de
Sfînta Fire,
Ațintindu-ne, parcă, cu ochi de lup !
Ceva ce ne
Prea se poate spune ca un furt din
pruncie sau că
Goliciunea propriului trup.

Priviți-l : Cînd vine de binecuvîntă în
țarina de
Glasuri pămîntul, El inima prin palme și-o
trece
În nemeargte. Însăși inima nu e inimă,
cum să spun,
Ci-un înger derbedeu cu colții de mătase.
Cercetați-i : Hotărnicind lanul de veghe,
necercetat,
Din care macii-și scutură făptura, El
dimineților
Patriei le spală în ochi, ca trena de
mireasă
După un lung ospăț.
Anchetați-l : El nu se știe cîtuși de
puțin să-și
Proclame viața în piețe, cafenele, în uzine,
pe margineа
Șanțurilor, verzile amfiteatre, în fața
transparentelor
Oglinzi sau, pur și simplu, rezemat
prietenește de o
Răchită.

Se-ntîmplă că zboceește frigul din templul
cuvintelor
Sau frigul se-aciuează și prin sertare, El
Ca îmblînzitorul de șerpi își trece mîna
peste
Focul celuilor, uimindu-i pe acei ce-l
înțeleg
Și-ntinzîndu-le obrazul fierbinte ca de
frate :
Ferindu-vă de vadul și groaznicul dezbin.

Varlaame, Varlaame, iată de ce aș asemui
eu intrucîtva
Ideea de țară cu aceea rotunzată de zbor.
Ideea de zbor
Este înfiripată cu aceea de cuib. Ideea
de cuib răzbate cu
Aceea sfîntă de dragoste de neam. Ideea
de aripă este
Îngemănată cu sentimentul de zbor și
trece, de fapt,
Prin mine însumi și este ca și cum
pămîntul nici n-ar
Mai fi, nu simți că zbori, că zborul poate
fi pe jumătate,
Ci pare ai pluti într-o perfectă stare
de Eternitate.

DORIN SALAJAN

Ploaie

Dincolo de ploaie, tu
ca o primăvară sub stele
necunoscute — aici,
în odaie, absența ta
cu mîinile înfipte în
nostalgia ploii —
și ploaia spală chipul
tău din amintiri —
numai pe geam numai
un surîs uitat
de tine se prelinge
mai încet și,
mai străin... străin...

VALERIU BURCIU

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

2

3 august

Ce-i drept, nici eu n-am o idee foarte înaltă despre iluzie. Și am înțeles, fie și tîrziu, că dacă n-ai curajul să schimbi, nici să înfrunți realitatea, iluzia e o soluție comodă. Cînd cineva e bolnav și nu vrea să moară, am citit undeva, are trei lucruri de făcut. Mai întîi să recunoască faptul că e bolnav. Apoi să acționeze împotriva suferinței. Și, în sfîrșit, să meargă pînă la capătul tratamentului. Ei bine, eu am descoperit, cred, a patra soluție. Îmi fac iluzii. Mai exact, mi-am făcut. Ele sînt ca un antinevralgic. Nu vindecă, dar amorțesc durerea și, cîtă vreme își fac efectul, nu te mai plîngi.

Într-o seară discutam cu cineva despre viitor. Era seară și ne oprisem lîngă o pădurice al cărei copaci deveneau negri. Ceva mai departe se afla un restaurant cu ferestrele luminate de unde se auzeau frînturi de convorbiri vesele și acordurile unei orchestre. Un autobuz aștepta afară, gol. „Ce gînduri ai ?" m-a întrebat prietenul cu care discutam. I-am răspuns sec, nedumerindu-l, am simțit asta imediat : „N-am gînduri". „Bravo, mi-a replicat. Cum n-ai gînduri ?" Am adăugat atunci cu o vehemență nemotivată : „Eu trăiesc clipa". Nu mințeam, dar înverșunarea cu care pronunțasem aceste vorbe m-a mirat și pe mine. „Îmi pare rău, a zis celălalt, dar pe mine clipa mă dezgustă. Asta e pornografie. Eu am nevoie de perspectivă". M-am simțit, brusc, încurcat. Cum să-i explic ? În cele din urmă, i-am spus ceva destul de confuz. Că viitorul mă încolțește uneori și atunci încerc să-l ignor. Că mă simt uneori ca un acrobat suspendat la o mie de metri deasupra unui abis care se teme să privească în jos și, încearcă să-și concentreze întreaga atenție asupra pasului pe care tocmai îl face. „Dacă vrei, am conchis, ia-o ca o lașitate. Încerc să evadez din destin, ca și cum n-aș avea decît prezent. Citeodată, mă orbesc singur. Îmi arunc praf în față ca să nu văd spre ce merg". Dar pe măsură ce vorbeam îmi dam seama că nu spuneam ce vroiam să spun. Acum cred că aș face-o mai bine. E ora cînd, dacă ai norocul să scapi de zarva colorată care a luat în stăpînire plaja, ești răsplătit. Cu nasul înfundat în nisip sau culcat pe pietrele calde de la capătul plajei, îți descoperi trupul. Lași altora absolutul și vorbele mari. În definitiv, îți zici, și eternitatea e formată din clipe.

E o greșeală care să mă mulțumesc cu ziua care moare, gîndindu-mă că bucuriile nu sînt adevărate cînd sînt posibile, ci cînd se împlinesc ? Vai, zeii fie lăudați, încă sînt în stare de această greșeală. Poate, mai tîrziu nu voi mai săvîrși asemenea greșeli, dar deocamdată încă mai cred că trupul nu înșeală ; sau, oricum, mai puțin decît vorbele mari. Lipit de nisip, mă simt ca Ulise legat de catarg, chiar dacă mitul e murit și nimeni nu-și mai amintește de Ulise, ci mai degrabă de deviza lui Wilhelm de Orania care zicea că „nu e necesar să speri pentru a întreprinde ceva".

Se povestește că la Budha a venit un ascet lăudîndu-se că merge pe apă. Budha l-a întrebat : „Cît timp ți-a trebuit să obții acest har ?" „Zece ani", i-a răspuns ascetul. „Păcat, i-a replicat ironic Budha. Pentru cîțiva bănuți puteai închiria o barcă". Și cam așa judecă lumea azi. Cui am povestit această istorioară a ris aprobator. De ce să te străduiești pentru un lucru pe care poți să-l iei de-a gata ? Ei bine, mie nu-mi place morala acestei istorioare. Iar din Ulise nu mă interesează partea care face din el patronul celor ce se descurcă. De descurcăroți, nu duce lipsă lumea de azi. Dimpotrivă, sînt prea mulți. Încît se încurcă între ei fiind prea mulți. Dacă pe marea pustiită de furtună simt absența lui Ulise, aceasta se întîmplă pentru că prețul renunțării la orice iluzie mi se pare mai mare decît acela de a ști eseri o luciditate sărăcă. Fericirea, s-a zis, e un cuvînt care trebuie rostit cu teroare. Dar în absența oricărei iluzii, el ne-ar ucide, probabil.

Iată de ce mă tem de o mare prea logică, unde totul s-ar reduce la cura balneară. Raze ultraviolete, înotul, cîteva cuvinte schimbate pe plajă, cum, asta e marea ? Un cearceaf întins pe nisip, spray-ul cu care-ți ungi pielea ca s-o aperi de arsuri, eventual o plimbare cu barca sau cu o hidrobicicletă ? Nu, marea înseamnă mult mai mult, deși o anumită literatură turistică a făcut tot ce a putut ca s-o compromită.

„Sînt unii care se prefac că se încredințează lui Dumnezeu, dar nu cred decît în ei înșiși". Citesc asta într-o carte despre Rubens. Autorul vrea să demonstreze că Rubens făcea parte dintre cei ce recurg la subterfugii. Se ducea zilnic, în fiecare dimineață, la liturghie, dar mintea lui nu era preocupată de Dumnezeu. Eu, cînd mă scol, primul gînd e să les, să văd marea. Ascult valurile. Zgomotul lor e, aici, liturghia mea din fiecare dimineață. Soarele se ridică deasupra apelor pustii, ud și roșu, iar întinderea de ape bolborosește ceva. Mă îndrept spre nisipul ud, să-l simt sub picioare, și știu atunci că nu există decît zei muritori. Dumnezeu moare aici în fiecare zi și adesea în fiecare clipă.

Cîte secole i-au trebuit omenirii pentru a redescoperi ceea ce grecii cunoșteau foarte bine, plăcerea trupului gol ? Secole de pudoare și de ipocrizie. Și nici acum n-am ajuns la aerul firesc cu care Apolo stă pe soclu.

Un țipăt mă face să ridic privirea. Un pescăruș.

Dar nu vreau să nedreptățesc secolul nostru, deși el l-a închis pe Ulise în bibliotecă, alungîndu-l de pe mare, și a închis-o pe Afrodita în muzee. Mă gîndesc la greșeala celor care l-au luat în derîdere pe Don Quijote și la faptul că dacă, în loc să-l persifleze, i-ar fi arătat niște monștri adevărați, cavalerul nu i-ar mai fi confundat apoi cu morile de vînt. În privința asta secolul nostru nu ne-a frustrat. E chiar de mirare că mai există mori de vînt.

Alt țipăt. Un pescăruș dă ocol copacilor care umbresc țărmul la capătul plajei.

De ce-am luat oare cu mine și o carte despre Ludovic al XVI-lea ? Nu mă interesează deloc acest rege mediocru.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Profesorul Ioan Cantacuzino (II)

Paralel cu interesele naționale de stat, pentru care a luptat și cărora s-a dăruit cu frenezie, în grelele circumstanțe ce se ridicau la tot pasul după primul război, doctorul Ioan Cantacuzino nu și-a neglijat cîtuși de puțin predestinarea lui de om de știință și, tot în 1920, începe la „Laboratorul de medicină experimentală" prepararea serurilor antimeningococice și antigangrenos, ca în anul următor să ia ființă, prin lege, „Institutul de seruri și vaccinuri" ce-i va purta numele și care dăinuie și astăzi în același loc și în același local, inaugurat în 1924.

În 1923 organizează la București expoziția „Portretul în gravura franceză", cu cele mai multe reprezentări de tehnici și maniere ale maeștrilor genului din colecția sa personală și este numit membru în „Comitetul de igienă" al Ligii Națiunilor ; în 1925 devine academician, ocupînd fotoliul lui Petru Poni, care decedase, și în 1926 — an nefast — e victima unui accident de cale ferată în gara Brig, la frontiera italo-elvețiană, așteptînd trenul să-l ducă la Roscoff — cu celebrele laboratoare de biologie marină, unde au studiat atîția oameni de valoare rămîni — pentru cercetări științifice, unde ora știut și prețuit de prestigioși savanți francezi și de nici înainte Ioan Cantacuzino, pînă în capătul zilelor, va fi infirm, cu un picior amputat, folosindu-se de-o protecă și umblînd sprijinit în două bastoane.

În 1928 întemeiază publicația **Archives Roumaine de Patologie Expérimentale et de Microbiologie**, după ce în 1909 fondase **Archives de Biologie**, iar în 1905 **Revista Științelor Medicale**, pe care am menționat-o, dealtfel, pe care a condus-o efectiv mai bine de un pătrar de secol și care i-a închinat, postum, un masiv volum omagial, de unde am culeș datele pioditoare-ei lui biografii.

Între 18 aprilie 1931 și 6 iunie 1932 cît a durat guvernarea de tehnicieni prezidată de Nicolae Iorga, e a doua și ultima oară ministru, de data asta titular la departamentul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale. Precizez, de asemenea, că în 1896 Ioan Cantacuzino și-a întemeiat un exemplar cămin, căsătorindu-se cu Elena Balș, cu care a avut și doi fii, Jean și Alexandru, primul născut în 1897, al doilea în 1901, care nu știu nici dacă mai trăiesc, nici ce vor fi devenit.

Ioan Cantacuzino încetează din viață la 14 ianuarie 1934, după o suferință doar de cîteva zile, în vîrstă de 71 de ani, în urma unei pneumonii contractate însoțind cortegiul funebru al prietenului său I.G. Duca, pe un ger aprig, cu capul descoperit, cum avea obiceiul să se poarte și vara și iarna. Presimțindu-și sfîrșitul, și-a exprimat dorința să nu i se facă înmormîntare spectaculoasă și să fie îngropat în curtea Institutului. Consiliul de miniștri, care hotărîse funeraliile naționale, a ținut seama de vrerea lui și a încuviințat să se zidească o criptă, iar la 7 iunie 1934 sicriul cu rămășițele lui pămîntești, depuse provizoriu într-un cavou la cimitirul Bellu, a fost adus și înhumat în lăcașul de veci de la Institutul Cantacuzino, în acordurile Orchestrei Filarmonice dirijate de Ionel Perlea, care a ales să-i cînte pe drumul din urmă, din Richard Wagner — marea pasiune de meloman a profesorului — **Siegfried — Idylle**.

Așa s-a isprăvit marele dascăl și savant, omul fără de pereche ca sensibilitate, ardori și strădanii, doctorul Ioan Cantacuzino.

Bibliografia sa științifică numără peste o sută de titluri, în majoritatea lor cu lucrări personale, iar unele dintre ele în colaborare. Și vreau să mai arăt, înainte de a reda scrisorile către Ion Simionescu, că Ioan Cantacuzino, pentru toate înfăptuirile lui, era cooptat membru al celor mai reputate societăți de știință străine și că fusese proclamat **doctor honoris causa** al diferitelor universități de tradiție din Europa.

Iată textele respective :

2. IX. 1914,

„Prea stimate coleg, Domnul E Savu, un vechi cunoscut al meu, maestru (provizor) de economie manuală la Școala Normală de fete de la Craiova, a fost înlocuit din senin printr-un alt provizor, fără să i se fi arătat vreun motiv și, cred, fără vină, încît omul se află dintr-odată fără mijloace. Sînt convins că este vorba de o intrigă locală, cum se întîmplă în Orient. Ți-aș fi recunoscător dacă ai binevoi să cercetezi lucrul și să se facă dreptate. Al d-tale devotat, dr. I. Cantacuzino".

29 XI 1911

„Scumpe coleg, Te rog insistent să nu-mi refuzi subvenția bugetară de care am absolută nevoie. Avem începute o mulțime de cercetări ; animale diverse, vaccinate de un an și mai bine, pe care le urmărim. Munca de doi ani ar fi aproape pierdută, dacă am fi obligați să le sacrificăm din lipsă de branâ. Apoi, lucrările practice nu s-ar mai putea face. Dată fiind activitatea laboratorului, subvenția noastră este de-abia suficientă. Și, te rog, încă odată, ca restul la care am dreptul după buget, să ne fie plătit. Primește, te rog, asigurarea sentimentelor mele prietenești, Dr. I. Cantacuzino".

27.III.1915

„Prea stimate coleg, Ordonanțele de plată pentru lemn mea au fost șterse pe lunile februarie și martie. Procedeul este inexplicabil, cu atît mai mult cu cît în timpul lipsei mele am fost înlocuit oficial și complet în ținerea cursului de către șeful de lucrări, doctorul Ionescu-Mihăiești. Vă rog să binevoiți a lămuri chestiunea și a-i da o soluție dreaptă, — lemn mea fiind destinată acelora care mă înlocuiesc. Nu pot admite nici concepția muncii nerespectate, nici ușurința procedeului față de mine. Al dumneavoastră prea devotat, Dr. I. Cantacuzino".

București, 20.IV.1930.

„Scumpe prieten și coleg, Deschizînd ascară „Viitorul", am rămas foarte agreabil surprins citind articolul d-tale despre Institutul nostru și sînt foarte mișcat față de sentimentele prietenești pe care le-ai exprimat cu atîta căldură. Țineam să ți-o spun și să-ți mulțumesc din suflet pentru sprijinul moral pe care mi l-ai dat scrîind acest articol, căci cu toată munca noastră, am rămas destul de ignorați de marele public și, deseori chiar, atacați pe nedrept. Crede, te rog, în sentimentele prietenești pe care ți le păstrez și permite-mi să-ți urez cu această ocazie, sărbători fericite. Al d-tale devotat, Dr. I. Cantacuzino".

★

Și, încheind, nu mă pot reține să nu-mi mărturisesc bucuria că am avut șansa să cunosc asemenea reconfortante și mirifice personalități, a căror amintire tonifică speța umană, te tămăduiește de deziluzii și te face să suporți mai ușor absurda și supărătoarea zarvă a unora sau reprobabila mitocănie a altora, pe care viața se încăpățînează să ți le servească atît de des și cu atîta generozitate.

I. KALUSTIAN

In memoriam

Dorina Rădulescu

Scriitoarea Dorina Rădulescu a plecat pentru totdeauna din obștea scriitoricească, de a cărei soartă s-a preocupat cu dragoste și generozitate, ilustrînd-o cu un talent delicat și o pasiune rară pentru frumos.

S-a dus dintre noi spre eternitatea ceturilor misterioase, lăsînd, ca semn al marii treceri, o operă restrînsă din punct de vedere cantitativ, romanul **Viriel**, culegerea publicistică **Adevăr și fantezie** și răscolitoare scrieri închinate copiilor, o operă apreciată de critică și îndrăgită de publicul cititor. Literatura ei este, într-o mare măsură, ceea ce se cheamă o literatură subiectivă, în sensul că romanul conține numeroase note autobiografice, că însemnările de călătorie solicită din plin participarea nemijlocită a eului, a experienței personale, conjugată fericit cu fictiunea creatoare. Venind în literatură din lumea tîrgurilor moldovenești, scrisul Dorinei Rădulescu se integrează organic prozei lirico-evocative, punctată de inteligente observații realiste, de o mare pasiune pentru adevărurile concrete ale existenței.

Suflet generos și mereu tînăr, scriitoarea s-a preocupat mai puțin de promovarea propriei creații, cheltuindu-se cu dăruire pentru sprijinirea talentelor tinere, dintre care unele s-au impus strălucit în literatura actuală. Un scriitor rămîne în conștiința colegilor nu numai prin ceea ce a creat el, ci și prin ceea ce a ajutat pe alții să crească. Dorina Rădulescu și-a sprijinit colegii mai tineri — firește, după gusturile și preferințele ei — și sîntem convinși că aceștia n-o vor uita niciodată.

Îi plăcea să se afle în mijlocul scriitorilor tineri, semn de permanentă tinerețe sufletească. De vreo cinci ani n-am mai văzut-o nici la C.O.S., nici la Casa scriitorilor. O mare și incurabilă suferință a smuls-o din mijlocul nostru și a trintit-o într-o singurătate pe care, sînt sigur, nu și-a dorit-o niciodată.

Pentru o ființă sociabilă ca a ei, singurătatea a fost neîndoios o povară...

Amintirea ei nu va rămîne nicicînd în singurătate. Ea va rămîne mereu vie în inima noastră.

ION DODU BĂLAN

Desene pe asfalt

Dresda, Madonne, Saskii (II)

Sprijinită cu picioarele goale de nori, o fată în rochie roșie peste care cade o pelerină de un albastru diminuat ține în brațe un prunc grăsuț arborînd o privire de indicibilă gravitate sub privirile unui Sfînt Sixt și ale unei femei învesmîntate luxos (n-o identific după cunoștințele mele biblice), în vreme ce jos, printre nori, pe același plan cu tiara preotului (deci o înaltă față), tiară catolică, episcopală, se văd doi îngeri cu ochi albaștri fixînd un punct undeva în zare. Se sprijină parcă pe rama tabloului cu lăbuțe roze și au aripi ciudate, de pasăre domestică. Ochii Madonnei sînt de o tristețe (ori durere, melancolie nu) pe care o cred teresträ. Sînt atîntiți halucinant spre o zare de amar, ei anticipează Drama. Pare că mergă spre a-și aseza fiul pe un altar de jertfă și două mari draperii de brocart verde, fixate ca o cortină de teatru asupra grupului de personaje, deschise atît încît să le îngăduie drumul spre noi, fumegă stins punctînd cu energie un spațiu dominat de culori pale, aburite.

Madonna, e limpede, nu seamănă cu nici unul dintre modelele identificate ale lui Rafael, nu e o Fornarină, să zicem. Are trăsături ce-mi par slave. E pentru mine o mică rusoncă. Dar ajung să gîndesc astfel fiindcă tot timpul cît am stat pe bancă, flancat de soldații uzbeci sau kirghizi, mi-am amintit că Madonna Sixtină era obsesia lui Dostoievski. El făcea astfel încît în toate drumurile lui europene se oprea fie și pentru o zi în orașul de pe Elba și venea aici spre a o privi pe Madonna. Îl văd îngenunchent, cu barba umedă de lacrimi, firav și îmbătrînit prematur în fața tabloului expus tot aici, pe acest perete. La o aniversare, soția sa i-a dăruit o reproducere fotografică a Madonnei obținută cu mare dificultate și Dostoievski a bătut-o el însuși în cui deasupra patului. Se pare că a murit privind-o.

O rusoaică trebuie că a văzut în Madonna lui Rafael și Tolstoi. Abia acum cînd scriu rîndurile de față îmi amintesc un perete al camerei de studiu de la Iasnaia Poliana pe care îl impodobea tot o reproducere (aproape la scara normală) a Madonnei Sixtine, dar nu mai țin minte dacă era fotografie, litografie colorată ori copie în ulei... Ce nu uit este faptul că, probabil nemulțumit de lipsa de unitate a tabloului, Tolstoi a vrut să-l albă pe peretele lui, sfîrtecat în cinci fragmente (!) înrămate separat (Madonna, sfîntul, femeia, îngerii). Decupată, desprinsă din contextul ce nu-i sporește mirabilitatea, trebuie să spun că Madonna lui Rafael-Tolstoi m-a impresionat mai mult. Ernu în ea și Katiuța Maslova, și Natașa Rostova, poate...

Trec pe lîngă „Jupînița citind o scrisoare" a lui Vermeer și o las în fața ferestrei cu vitrai, deschise, să se bucure de vestile ce-i ciuntină de plăcere lungii șuluri ce-i cad pe tîmplă și las lumina spectrală ce intră în încăpere să incendieze draperia de catifea cocilită, covorul persienesc și vasul cu mere și trec în hanul Jupînului Rembrandt.

Fiindcă în regatul Zwinger există un adevărat șir olandez de pictură. Și trei Saskii între pînzele lui Rembrandt. O Saskie (van Uijlenburg) jună, pictată în 1633, vie și colorată ca un papagal — rochie verde, pălărie mov, fond roșu miez de piersică — semn că meșterul era radios cînd picta și îndrăgostit, recurgînd la un cromatism ce nu-i era propriu... O Saskie de o stenică aroganță țărănească, totuși tandră, cu gît smălțuit, de statuie gracilă și chip adumbrit de o pulbere aurie, subțire ca o pasere, o Saskie exultînd de tinerețe și pasiune.

Apoi o „Saskie cu floare roșie" în care ceva din fiorul existențial s-a mai stins, o Saskie ușor îngîndurată și palidă, în ciuda cotropitorului roșu ce o inundă, emanat cu controlată dărnicie de un penel încă viguros. (Peste puțini ani, nu știu exact cîți, Saskia avea să moară, nu înainte de a-l aduce pe lume pe Titus, prezent și el în acest tablou în care dublul autor a sugerat o apropiată maștere...).

GHEORGHE TOMOZEI

Din nou despre cazul dr. Adrian Becherete din Gorj

Publicam, pe la sfîrșitul lui ianuarie a.c., o anchetă despre cazul dr. Adrian Becherete, directorul de atunci al sanatoriului Dobrița—Gorj, caz considerat rezolvat încă din timpul anchetei noastre. Spre aducere aminte, cîteva cuvinte despre cele întîmplate. Dr. A. Becherete devenise „obositor", mai bine zis, stînjenitor, pentru prea numeroasele familiuțe care munceau la sanatoriu, prin poziția lui drastică față de abateri. Drept pentru care, cu ocazia unei redistribuiri a personalului, i s-au pus lui în spate măsurile aprobate în biroul executiv al C.O.M. A fost incitat împotriva lui, a directorului, unul dintre muncitorii ce trebuia mutat la alt spital și, în plină zi, directorul este bătut, autorii morali — Băiteanu, Pîrvulescu și Toader — stînd încuiați pe dinăuntru într-o cameră alăturată, rămînînd impasibili la țipetele doctorului atacat atît de brutal. În sfîrșit, dr. Becherete intră în concediu medical, timp în care primește acasă o dispoziție a Direcției sanitare — semnată de directoare și de juristul unității — în care i se comunică, pe baza unor născocite paragrafe de lege, că nu mai este director, dispoziție susținută și de un grosolan fals înscris în registrul biroului executiv al C.O.M., de același Băiteanu.

În fața evidențel, repunerea în drepturi a dr. Becherete, ca director al sanatoriului Dobrița, n-a întîrziat, numai că ea nu a durat nici o lună de zile. Și dacă atunci am crezut în inducerea în eroare a directoarei Salomeia Jianu de către juriștii Măruță, acum sîntem în măsură să dovedim că nu era nici dumneaei străină de „lucrătură". Dovadă că și acum, după atîta vreme, juristul Măruță îi stă aproape, pe același loc, și, după cum vom vedea, dă în continuare avizări ale unor stări de fapt care, mai degrabă ar trebui stopate decît avizate. În vreme ce dr. Becherete a fost mutat de la Dobrița la un dispensar din Carbunești, omul pe-cînd și cu o sancțiune pentru „stil de muncă defectuos", deși ca medic nu i s-a adus niciodată un reproș. Mutarea lui — înfăptuită imediat după luarea hotărîrii — îmbracă astfel haina unei mutări disciplinare, mai ales că mutarea autorilor morali ai stării de lucruri de la Dobrița s-a tergiversat mult prea mult, dovadă că nici acum unul dintre ei, Măruță, nu s-a clintit din loc, conform acelelași hotărîri. Să nu mai vorbim despre acel fals și uz de fals din registrul C.O.M., pe care l-am făcut public de atîta vreme și care, pare-se, s-a înmormîntat. După cum, pedeapsa agresorului asupra doctorului — 3 luni închisoare — ni se pare mult prea mică față de actul huliganic comis, de gravitatea faptei — pedeapsă la dozarea căreia a stat în balanță și un raport medico-legal aflat la dosar.

Iată-l deci pe acest medic — de ani și ani devenit un nume în lumea medicală printr-o prodigioasă activitate științifică și publicistică, după 33 de ani de activitate, cu 3 ani înainte de pensie, aruncat precum o minge. A cerut Tîrgu Jiu și i s-a răspuns că nu există **deocamdată** posibilitatea încadrării lui în Tg. Jiu. Și se întreabă doctorul, și se întreabă foarte mulți din colegii de breaslă, cum nu există cînd în materie de transferări, detașări, se trag, la nivelul Direcției sanitare, atîtea sfori, încît înșeși faptele existente ar fi obligat la găsirea unei soluții pentru rezolvarea cazului Becherete. Semnalează și doctorul nostru cîteva aspecte de acest fel, dar, dincolo de el, o fac alți mulți medici din rețea cu care noi am stat de vorbă, dar care preferă, din cauza măsurilor represive ce urmează dacă aduc adevărul la lumină, să nu o facă deocît neoficial. Pentru că au suficiente exemple, iar dr. Becherete este doar unul dintre ele, care îi învață să se retragă din bătălia pentru întronarea unui adevărat climat de muncă. Cu ce s-a ales, se întreabă, dr. Becherete? Cu o sancțiune care, dacă s-ar fi analizat situația în adîncul ei, nu s-ar fi ajuns să se dea; cu o mutare de la locul de muncă, lipsită de temei legal și, în sfîrșit, cu o hăituială a omului și a medicului, veritabilă „vînătoare de vrăjitoare" pentru a-i șterbi demnitatea. Căci toate familiuțele stînjenite de atitudinea sa au făcut corp comun încercînd și, uneori, reușind (sub tot felul de presiuni — promisiuni, coordonări de interese, amenințări etc.), să atragă de partea lor și alte persoane, în efortul compromiterii sale definitive.

Întîmplarea face ca dr. Becherete să mai fi trecut cîndva printr-o astfel de nedreaptă și dramatică experiență, terminată cu scuze, cu repunerea sa în toate drepturile, precum și cu recunoașterea daunelor morale și materiale. Altele erau însă acele timpuri și alta era și vîrsta sa.

În afara moralei profesionale, în afara eticii și echității socialiste, acțiunii de „vînătoare" declanșată de amintitele familiuțe trebuie să i se pună capăt, încropirea tîrzie și fortată de „dovezi" împotriva dr. Becherete dovedind doar că la nivelul Direcției sanitare s-a creat un stil de muncă nesănătos ce subminează însăși autoritatea direcției care trebuie să se ocupe de îngrijirea stării de sănătate a populației și nu de îmbolnăvirea medicilor...

Oamenii sînt nemulțumiți de ceea ce se întîmplă sub ochii lor, starea de nemulțumire repercutîndu-se, firește, asupra muncii lor. Sforile trase, de care aminteam, nu fac nici ele altceva decît să ascută și mai mult nemulțumirile. Semnalăm și noi cîteva din anomaliile ce se petrec în rețeaua sanitară a Gorjului. ● Dr. Doina Stoenescu (promoția 1978) a fost transferată în interesul serviciului, în primul său an de activitate pe post, de la spitalul Turcinești, la Tîrgu Jiu, cu toate că fuseseră alte cereri, cu adevărat reținut că transferul s-a aprobat cu toate că nici dr. Alexoiu nu-și terminase secundariatul. Nu este singurul exemplu de acest fel, acea lege prin care un secundar trebuie să rămînă 5 ani pe postul pentru care a optat, fiind încălcată cu o ușurință care ne face să ne întrebăm ce interese au fost la mijloc pentru astfel de mutări? Pentru că Motru a rămas descoperit, un singur medic, plus de două ori pe săptămînă Alexoiu, rezolvînd cazurile dintr-o rețea nu numai foarte întinsă, dar și cu greutatea unui centru muncitoresc de talia acestuia ● La Sadu, s-a întîmplat cam la fel, numai că aici, medicul detașat pentru acoperirea celui de-al doilea post (în schemă fiind 3) nu prea s-a ținut de treabă, motiv pentru care i s-a sistat detașarea, aprobîndu-i-se, în schimb transfer pentru Cărbunești. ● Așadar, se acoperă pînă la refuz schema spitalului județean, rămînînd descoperită rețeaua marginală, ca și cînd acolo nu ar fi nevoie de specialiști. ● Detașările medicilor de la spitalul județean pentru noul spital Turceni sînt lunare. Ale cadrelor medii — de două săptămîni. Chiar să nu intereseze pe nimeni că această stare de lucruri dăunează prestigiului noii unități?

Exemple de acest fel ar mai putea fi date. Ele dovedesc că în rețeaua sanitară a Gorjului se petrec, cu adevărat, unele lucruri în măsură a crea o atmosferă de lucru neprincipială, care influențează negativ însăși munca din rețea. De aceea, credem, se impun măsuri cu adevărat drastice care să reglementeze situația și, mai ales, să fie ascultați și întrebați oamenii din rețea a căror nemulțumire este uneori camuflată de dezinformări.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

P.S. — Aflăm, printr-o scrisoare recent sosită la redacție, că un alt om al muncii, din aceeași rețea sanitară, Constantin Onescu, și-a „permis" să sesizeze unele nereguli din zona sa de activitate — FIRAM Gorj — distrugerea unor aparate medicale de milioane de lei — sesizare în urma căreia, în loc să se repună lucrurile în ordinea lor firească, a început subterana luptă împotriva celui care a sesizat. Neputînd să i se desfacă contractul de muncă — încercări de acest gen existînd — în final, s-a găsit rezolvarea: mutarea lui, cu post cu tot, de la FIRAM, la Spitalul județean, hotărîre dată printr-o dispoziție semnată de directoarea Direcției sanitare, Salomeia Jianu și același jurisconsult Măruță. Iată un alt subiect de anchetă (asupra căruia promitem să revenim!), care dovedește o dată în plus că în rețeaua sanitară a Gorjului trebuie să se intervină la cel mai serios mod pentru punerea la punct a unor inechități flagrante.

Cîinele a fost mai om

Ruxandra Adriana (Anda), elevă în clasa a XI-a: Veniserm la bunica, Iliescu Alexandrina, care stă la nr. 15, strada Iulius Fucik, sectorul 2. Împreună cu Mihaela Dobre, pe care o cresțe bunica mea — elevă într-a noua, n.a. — am plecat să ne jucăm badminton, la două case de aici, în capătul străzii Sfîntul Spiridon. Era cam ora șapte după-amiază. Mai era fratele meu de 8 ani și cățelul nostru. La un moment dat, un bărbat de vreo 55 de ani, gras, cu ochelari, a ieșit din blocul cu numărul doi în fața căruia ne jucam și ne-a zis să plecăm de acolo. Am întrebat de ce, fiindcă noi nu făceam gălăgie, iar jocul acesta nu face zgomot. Omul a intrat în bloc. Dar n-a trecut mult și m-am trezit că, pe la spate, cineva mă prinde de o mînă. Era el. Și a început să mă lovească grosolan, atît cît putea, și doar e om voinic. Lovea unde nimerea, peste mîini, peste piept, peste spate. Dădea cu o curea, parcă de cauciuc, îndoită. Cățelul a început să-l latre și cred că s-a speriat. Așa, probabil, am scăpat și am fugit. Nu m-a mai prins. Dar, de furie, a început să bată bietul cățel care vrusese să mă apere. Parcă nu-mi vine să cred că a fost adevărat. N-avea nici un motiv. Iar pe mine, pînă atunci, nu m-a bătut niciodată nimeni. Era în douăzeci și patru august, zi de odihnă, și era, cum am mai spus, ora șapte spre seară. Azi e 28 august și încă mă dor brațele, pieptul, spatele.

Mihaela Dobre: Tot ce a spus Anda e adevărat. Eu încremenisem. Abia cînd a început să lovească, la fel de cumplit, cățelul, m-am dezmeticit și am încercat să-l salvez barem pe bietul Fulchi. A început să dea în mine. Eu îl știu pe omul acela care ne-a bătut: stă acolo la nr. 2, pe Sfîntul Spiridon și are o mașină Renault 16 albastru-gri pe care o ține pe stradă în dreptul ferestrei. El stă la etajul întîi, pe colț. Anul trecut, treceam vorbind cu o colegă pe lîngă mașina lui. M-a fugărit pe toată strada că de ce m-am apropiat de mașină. Dar nici nu o atinsesem și nici nu ne gîndeam noi la mașini ori la mașina lui.

Mama Andei: Eu ce să vă spun? Sînt profesoară de 17 ani, dar n-am atins o dată un copil — nici pe-al altuia, nici pe-al meu. Ne-a telefonat băiețelul. Striga disperat să venim că o bate cineva pe Anda. Sigur, el nu mai văzuse așa ceva. Probabil și din cauza neputinței de a o ajuta, a făcut un șoc, o criză nervoasă din care și-a revenit extrem de greu și de tîrziu. Cînd am ajuns noi, blocul acela avea aproape la fiecare fereastră capete de curioși. Asistau. Am întrebat cine este cel ce a bătut copiii. N-a răspuns nimeni. Ei bine, tăcerea aceasta, după cele întîmplate, nu pot să v-o descriu și nu-mi iese din minte. O atmosferă nefirească, o apăsare sinistră cum n-am mai cunoscut, cum nu mi-aș fi putut imagina la noi.

Radu Popescu: Locuiesc pe Iulius Fucik, tot la nr. 15. Sînt inginer, sînt om în toată firea, am și eu o fetiță în clasa a treia, dar vă spun drept că am fost șocat și biocat. Dealtfel nici n-am mai putut dormi în noaptea care a urmat. În afară de mine a mai fost un martor, un bătrînel pe care nu-l cunosc. Se plimba pe aici, se plimbă deseori pe aici, seara. Dar iată cum a fost. Veneam acasă chiar pe strada Sfîntul Spiridon. Mi-a atras atenția faptul că țipau, în colț, niște copii. Am devenit atent. Un bărbat gras ținea o tînără cu o mînă la spate și o lovea într-un mod sălbatic. Dădea cu o curea, cu o lesă, nu știu cu ce. Fata a scăpat și a fugit către mine. Era Anda. O

Nu numai că nu putea fi vorbe de a discuta în casă, dar, în două cazuri, locatarii s-au proptit în ușă și nu s-au clintit de acolo cît timp am stat de vorbă. Ne-am legitimat și am întrebat despre cele întîmplate. Nu știau decît vag ceva: nu însă cine a bătut fetele. La etajul întîi, pe colț, după ce a crăpat ușa de un lat de palmă, o bătrînă, care a spus că nu aude și nu vede să citească legitimația, mi-a confirmat că acolo stă Adrian Nicolau și mi-a cerut să revin mai tîrziu. La ora 14 ieșeam din bloc. În față, parcase un Renault 16 albastru-gri, în jurul căruia se învîrtea un bărbat nu prea departe de vîrsta pensionării, supraponderal, înalt de circa un metru și șaptezeci și cinci, ușor cărunt, cu ochelari. Peste 40 de minute, revin și sun la ușa lui Adrian Nicolau. „Cine e?" mi se strigă de dincolo de vizor. În fine se deschide ușa, bărbatul cu Renault-ul din fața blocului citește atent și îndelung legitimația FLACĂRA, apoi mă lasă să intru. Și intru cam un metru de la ușă. Închide ușa. Îmi mai cere o dată legitimația. O examinează și mai amănunțit și mai îndelung. Îi spusesem de afară de ce mă interesez și că îl rog să-mi dea vreo lămurire dacă știe ceva de acea întîmplare. Stăm de vorbă în picioare, lîngă ușă, în hol. Emoția l-a făcut să uite de vreun seaun. N-a auzit de întîmplarea de care îi vorbesc. Nu înțelege, zice, ce spun și ce vreau de la el. Dacă ar fi fost bătută o fată „s-ar ocupa altcineva de asta, nu revista FLACĂRA, revista nu se ocupă de așa ceva". Este vizibil iritat, fără nici un motiv aparent. Îi destăinui că nu poate să-mi spună dinsul de ce anume se ocupă și de ce nu revista și, ciudat, brusc liniștit și blînd, spune: „Da, e adevărat, asta nu e treaba mea". Apoi, iritarea revine. Tot brusc. Și tot fără motiv. Se lansează în povestirea unei vieți de infern pe care ar duce-o bieții locatari lipsiți de apărare în acest bloc din cauza unor fiare de copii de prin împrejurimi care numai aici își găsesc să se joace, să rupă crengile unui nuc, să spargă geamuri, să vorbească urît. „Dar nu sînt din blocul nostru!" În după-amiaza aceea de douăzeci și patru august, nu știe însă să se fi întîmplat ceva deosebit. Nu l-a atras atenția nimic, absolut nimic sub ferestrele apartamentului. „Însă habar n-aveți dumneavoastră ce obrăznicii răspund acești copii, în ce hal — îi tremură mîinile de surescitare, ridicate într-o gesticulație care vrea să exprime plastic superlativul absolut al obrăzniciei copiilor acelora — n.n. — în ce mod răspund ei dacă le zicem să nu ne mai deranjeze. Că sîntem oameni cu slujbe, venim obosiți, venim la ore diferite de la serviciu, orele de odihnă sînt diferite pentru fiecare din noi.. Dar nu înțeleg pentru ce se interesează revista FLACĂRA de aceste lucruri. De ce nu veniți cînd este gălăgie, să vedeți ce tortură e pentru noi acest vacarm?"

Luni 30 august. Al doilea martor, fix la ora 19 și cinci minute, apare în locul cu pricina, plimbîndu-și cățelul. „Ca de obicei, cînd plec de la policlinică", precizează dînsul. Este medicul Mihai Drăgulănescu, a luat-o ușor spre șaizeci de ani, „fostul sportiv de performanță, îndrăznesc să zic: oarecum cunoscut". Ne relatează: „Eram alături, după colț, cînd am auzit țipetele unei fete. În momentul în care am apărut, bătăușul acela, sau cum să zic, nu-l cunosc, nu l-am mai văzut, fugea după fată. N-a mai ajuns-o și s-a năpustit asupra cîinelui, apoi asupra celeilalte fetițe care apăra cățelul. Un alt bărbat mai tînăr, acum știu ca se numește Radu Popescu, s-a apropiat, l-a întrebat ceva, dar n-a răspuns și a fugit ca un laș în bloc. Laș, pentru că în fața unor copii fusese zmeu. Portăreasa sau femeia de serviciu a blocului a văzut tot, era acolo". În continuare, doctorul confirmă scena care a urmat, descrisă anterior de mama Andei și de Radu Popescu. Apoi adaugă revoltat: „Eu consider că e o faptă foarte gravă. Ce ar face un asemenea om atunci, cînd se înfurie, dacă ar avea în mînă o armă mai periculoasă? Fata lovită atît de crunt este adolescentă, nu uitați! Eu vă vorbesc și ca medic. Datorită vîrstei la care se află acum — vîrsta la care se imprimă cel mai adînc impresii de acest gen — tînăra de azi nu va uita întîmplarea aceasta niciodată. Ea poate să rămînă marcată toată viața din cauza acestei brutalizări. Eu lucrez de o viață cu oameni, văd zilnic pînă la 60 pacienți, am întîlnit multe, dar nu pot înțelege această neomenie. Cîinele a fost mai om decît individul ăsta: cîinele a apărat-o pe fată".

Da, un bărbat care iese în stradă cu reteveiul și lovește o fată în asemenea hal nu poate avea din partea lui circumstanțe atenuante, oricare i-ar fi mașina sau cureaua. El nu este, oricum s-ar numi, decît un huligan la drumul mare.

DORIN GHERGHINESCU ■

Rombac 1–11

e gata de zbor

(Urmare din pagina 1)

treprins numeroase studii de fiabilitate asupra mai multor tipuri de avioane, au consultat statisticile internaționale, au comparat performanțele dar și deficiențele. A ieșit cîștigător BAC-ul, avionul care a avut cele mai puține accidente tehnice, singurul care n-a fost implicat în vreo catastrofă aeriană.

„Avionul ROMBAC 1-11 este purtătorul unor tehnologii de vîrf care îi fac competitiv cu oricare alt curier de acest tip fabricat în lume", declara Tudor Zamfirescu, directorul Centrului Național al Industriei Aeronautice Românești. Colaborarea cu British Aerospace s-a desfășurat în condiții excepționale, a continuat el, specialiștii englezi lucrînd cot la cot cu cei români la finalizarea acestui ambițios proiect. La rîndul său C.E.N. Arkel, directorul comercial al firmei BAC considera realizarea primului avion românesc de pasageri ca fiind „o piatră de hotar a relațiilor economice româno-britanice, care adaugă noi valențe acestei cooperări. Și eu, și colaboratorii mei, a spus domnia sa, am fost impresionați de înalta calificare a personalului român, de calitatea deosebită a echipamentelor produse de țara dumneavoastră. Țin, de asemenea, să remarc faptul că în activitatea desfășurată împreună de români și englezi, au fost legate trainice prietenii".

Printre acești minunați specialiști grație cărora pasărea BAC va brăzda zările se numără inginer Cucu Dumitru, șeful secției montaj general, inginerii Mihai Andreescu și Radu Lupu, maiștrii Dinu Ștefan, Țancu Nicolae, Radu Mihai, muncitorii specialiști Ionel Mihai, Hornagen Dinu, Buldufu Ion și mulți alții care acum, după ce momentul sărbătoresc a intrat în istoria aeronauticii românești, sînt cățărați pe schelele de montaj ale altor două asemenea avioane ce-și așteaptă nerăbdătoare drumul spre văzduh.

Aeronautica românească – tradiție și inovație

Este un fapt unanim recunoscut că România se bucură de o excepțională tradiție în construcția aeronavelor și a motoarelor de avioane. „Puține națiuni ale lumii se pot mîndri cu o contribuție la progresul aviației atît de reușită ca aceea a națiunii române", spunea savantul român Henri Coandă. Pe măsura dezvoltării întregii industrii naționale, aeronautica a dobîndit ea însăși valențe tot mai ample și în acest cadru, construcția de aeronave românești a evoluat, înregistrînd în ultimele decenii realizări spectaculoase. Aeronautica românească demonstrează că este un demn și fecund succesor al realizatorilor de mare valoare ca Henri Coandă și Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Gogu Constantinescu, George Fernic și Ion Protopopescu, Ion Paulat, Cristea Constantinescu, Partenie Crișan sau Anastasie Dragomir. Grație eforturilor consacrate de specialiștii români aeronauticii, tehnicii de calcul, tehnologiei mașinilor și utilajelor cu comandă numerică, matematicii și cibernetici, într-un cuvînt datorită nivelului general ridicat al industriei construcțiilor de mașini, cercetarea și producția de aeronave și motoare au obținut succese prestigioase. Dar, bineînțeles, toate aceste facilități n-ar fi fost suficiente dacă industria aeronautică românească n-ar fi beneficiat de o atenție excepțională din partea conducerii de partid și de stat, personal a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, promotorul dezvoltării aeronauticii moderne în România.

Un amplu program de dezvoltare a acestei industrii este în prezent în curs de realizare. Dispunînd de șapte capacități de producție dotate cu utilaje și laboratoare la nivelul celor mai perfecționate întreprinderi de avioane din lume, ca și de un institut de cercetare-proiectare în care își desfășoară activitatea cadre de mare valoare, industria aeronautică a devenit un partener de cooperare competitiv și interesant, căruia i se adresează companii și firme puternice. Tradițiile sale, continuate în condițiile dotării cu utilaje și tehnologii moderne, au permis industriei românești să construiască avioane

cu reacție de înaltă performanță, elicoptere moderne, numeroase tipuri de avioane ușoare și utilitare, planoare și motoplanoare, motoare cu reacție, avioane școală și de turism ca și diferite tipuri de echipamente pentru bord și sol. Școala aerodinamică românească a avut întotdeauna un înalt renume științific internațional, servit excelent de personalități ca Elie Carafoli, Ion Stroiescu, Ion Grosu, Nicolae Patraulea și alții. Ea dispune în prezent de o bază de cercetare de înaltă valoare, fiind dotată cu un tunel aerodinamic trisonic printre cele mai mari din lume, un calculator CDC 3 600 de mare viteză și alte echipamente ale tehnicii de vîrf. Din punct de vedere tehnologic industria aeronautică beneficiază de un suport demn de menționat: se fabrică componente pentru aeronave în structură neconvențională, capabile să reziste la mari eforturi, se produc materiale compuse, fibre de carbon încorporate și numeroase alte materiale, echipamente hidropneumatice, calculatoare de bord, aliaje de titan, aliaje de aluminiu și de oțel mai dur decît diamantul.

Toți acești factori au favorizat încheierea de contracte cu firme de prestigiu de peste hotare printre care figurează și „British Aerospace". Iată ce spunea Peter Renson, director tehnic al ROMBAC: „Nu există nici o diferență între piesele fabricate în România și cele produse în Marea Britanie, chiar atunci cînd e vorba de piese cu un mare grad de dificultate, cum ar fi, de exemplu, stabilizatorul". Experiența constructorilor români de aeronave s-a dezvoltat considerabil prin realizarea a numeroase avioane de turism Pilatus Britten Norman Islander (900 de bucăți produse și vîndute pînă la ora actuală) a avionului școală sovietic YAK-52 a avioanelor IAR 123, 127 și 125 pentru antrenament militar și utilizări civile. România produce de asemenea, după licența SNIAS — Franța helicopterele „Alouette III" și „Puma" precum și numeroase modele de planoare și motoplanoare metalice originale, livrate pe diverse piețe. La Craiova, în cooperare cu Iugoslavia, se realizează primul avion cu reacție militar românesc — IAR-93 — echipat cu un motor Rolls Royce produs la „Turbomecanica" — București.

Românii – precursori ai aviației mondiale

Cei care consultă lucrarea scriitorului francez René Chambe intitulată „Istoria aviației", vor putea citi: „Traian Vuia a trezit bătrîna Europă. El a fost primul. Cu surprinzătoarea sa mașină el a reușit, la 18 martie 1906, un zbor de 12 metri la înălțimea de 60 de cm". Acest gen de atestare, astăzi tardivă, recunoaște inventatorului român Traian Vuia meritul de a fi fost primul om care a plutit în aer cu o mașină de zbor mai grea decît aerul. În 1903 Vuia a depus la Oficiul Național al Proprietății Industriale din Franța documentația invenției sale primind brevetul cu numărul 332106 din 15 mai 1903, publicat în același an. Astfel inventatorul român a brevetat aparatul său de zbor cu șapte luni înaintea zborului fraților Wright (17 decembrie 1903) pe plaja de la Kitty Hawk. Fenomenul Vuia n-a fost singurul. Lista contribuțiilor aduse de români de geniu la dezvoltarea aeronauticii este lungă. Ea cuprinde dirijabilul helicopter al căpitanului George Nițescu (1909), avionul cu reacție al lui Coandă (1910), helicopterele concepute de Grigore Brișcu (1912), hidroavionul realizat de Ion Paulat, avionul cu decolare verticală „Columba" prezentat la Paris în 1910 de Tache Brumărescu, avionul coleopter realizat de ofițerul Rodrig Golescu etc. Dar dintre aceste prestigioase figuri ale aeronauticii românești și mondiale se detașează net aceea a constructorului și pilotului primului avion conceput, fabricat și lansat în România, inginerul Aurel Vlaicu. Demonstrîndu-și capacitatea de constructor și viabilitatea concepției sale, el a realizat primul aparat de zbor „Vlaicu nr. 1" echipat cu un motor Gnome de 50 CP și a reușit primul zbor cu un avion construit în România. Cu o variantă ameliorată, pilotul român a cucerit numeroase trofee la Viena, dobîndind victorii asupra renumitului Roland Garros, care concura cu un aparat asemănător celui care i-a permis lui Blériot să traverseze Canalul Mînecii în 1909!

Succesori demni de predecesori

Calea deschisă de prodigioasa activitate a lui Vlaicu a permis abordarea problemei înființării în România a unei industrii aviatice naționale. Astfel, în 1925 a fost creată Fabrica IAR Brașov sub forma unei societăți mixte româno-franceze. Fabricația a început în 1927 cu montajul după licență a avioanelor „Morane — Saulnier". În paralel s-a organizat fabricația primelor avioane de concepție românească. În perioada 1930—1938 au fost construite avioanele de vînătoare CV 11, 12, IAR 16 ca și aparatele IAR 23 și 24 pentru raiduri lungi. Toate aceste aparate s-au impus prin performanțele lor, prin concepția lor originală și de multe ori temerară, prin forma lor aerodinamică. De exemplu, IAR CV 11 conceput de Elie Carafoli, creatorul școlii românești de aerodinamică, a adoptat, pentru prima dată în lume, soluția aripilor amplasate în partea inferioară a fuselajului, egalîndu-se astfel recordul mondial de viteză al vremii. După 1936, la IAR a început producția aparatelor cu performanțe superioare de tipul IAR 37, 38 și 39. Au fost realizate, de asemenea, avionul de vînătoare IAR 80 și cel de picaj IAR 81. Pentru a ilustra nivelul realizărilor constructive ale aeronauticii românești este suficient să subliniem că IAR 80 a ocupat, la vremea sa, al patrulea loc în lume după aparatul englez „Hawker-Hurricane", după cel american „Curtiss P 37" și cel german „Messerschmitt Me 109" din punct de vedere al vitezei. În cei 20 de ani de existență ai săi, IAR a fabricat peste 30 de tipuri de avioane în peste 1 000 de exemplare din care mai bine de 50 la sută în concepție proprie. Dispunînd de un efectiv de cîteva mii de muncitori și avînd un renume de prestigiu în Europa, întreprinderea IAR a constituit un exemplu pentru crearea de alte asemenea întreprinderi în România. În 1930 au fost înființate Fabrica SET și ICAR care au participat la construcția de serie a aparatelor militare concepute la Brașov. După conflagrația mondială, în perioada 1946—1968 industria aeronautică românească a fost orientată spre producerea de avioane utilitare și planoare la Brașov și București. Promotorii acestei activități au fost Radu Manicatide și Iosif Silimon care au conceput și construit avioanele IAR 811, 813, 814 (primul bimotor realizat integral în România). Din 1968 a început procesul de dezvoltare a aeronauticii moderne care a însemnat realizarea primelor elicoptere românești cu reacție, a avionului militar bireactor și a culminat cu construcția ROMBAC 1-11. O încununare fericită și necesară a unor eforturi de geniu și muncă ale poporului român, popor cu multe nume înscrise în constelația zburătorilor lumii.

Fotografii de RADU CRISTESCU ■

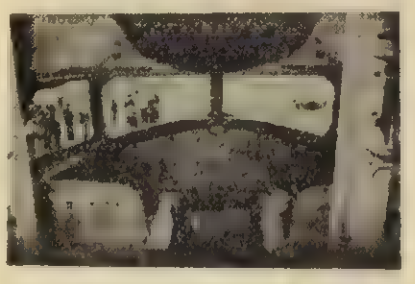

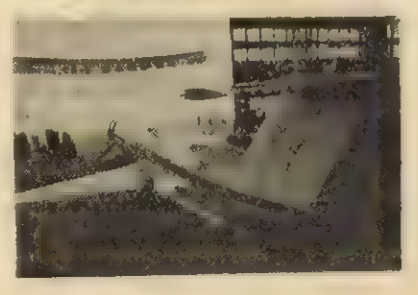

Cușca Suflerului

Ventura (I)

Ventura a fost tot ce a existat mai mare și mai sus în arta dramatică românească... Și nu numai atît. Artista aceasta năvalnică de copilă de stihii care, la paisprezece ani și cîteva luni, uluia cu producția ultimului an de Conservator generația mare de actori existentă la noi, avea să fie într-o epocă de plenitudine a teatrului francez și cea mai mare a Franței. **„Prima noastră tragediană, singura care a rămas teatrului francez..."** — scria despre ea renumitul dramaturg Edouard Bourdet, în vremea cînd conducea Comedia Franceză și o avea în cadre societară. Fără dubiu, la această altitudine artistică, în două limbi diferite, nu i-a fost dat nici unei alte stele. Firmamentul teatral nu cunoaște alt caz asemănător. Înseamnă că Ventura s-a ivit pe lume să stăpînească infernalul mecanism mintal ce i-a permis să gîndească în două graiuri deosebite. Supremă unicat, numai al româncei, în adierile nidicărilor de cortină. Destin mirific al ilustrei tragediene, cînd româncă, imediat franțuzoaică, în mirajul tulburător al rampelor, în pulberea scînteietoare a aplauzelor... Între pămîntul natal și țara ce i-a încrustat pe piept Legiunea de Onoare, ea a robit, cu arta ei divină, chinuitoarei dulci osînde, încununată de imperiale triumfuri. Peste noi, peste franțuzi, același cer... Ca felul ei de a interpreta tragedia să fie altfel, strict al ei, imprecațiile să-i meargă atît de sus, tulburînd înaltul, făcînd să pară că **stelele** franceze... Așa fost-a cu „Berenice" (Racine), cu toate eroinele teatrului lui Porto-Riche, obținute de artistele franceze numai după moartea autorului, cu Kitty Bell din „Chatterton" (Alfred de Vigny), și în special cu „Fedra", uluitoare creație nedepășită de vreo altă zeitate franceză. Sigur, aceste mari artiste i-au purtat simbetele, însă melopeele dulci-amare ale vocii, pumnalele însîngerate ale accentelor, statura plastică antică, jocul mîinilor — cărora Gib. Mihăescu le-a dedicat „Pavilionul cu umbre", dus de ea la culminant succes — cochetăriile femeiești — unice! — rafinamentul venețian (Zventura), ținuta, pozele, mersul, călcătura — „parcă seamănă păcatul pe trotuar...", spunea înamorat Iancovescu — felul cum ataca replica și cum o arunca pe lăsările de cortină, captivantele pauze zadarnic cînd nefrescul și ochii aceia, ochii ei, adînci ca marea tulburată de cîntecele sirenelor și sărutată de zborul goelanilor — tot atîtea mijloace să strivească orice concurență! Mănunchi diafan de lăcrămioare îi fusese, la 22 de ani, la Teatrul Sarah Bernhardt, „Dama cu camelii". Sexagenara tragediană, care, generoasă, îi cedase rolul, cu care românca se clondănise la repetiții, în fața triumfului premierei vărsă lacrămi grele, sincere. Noua Marguerite Gauthier antic prevăzea marea glorie franceză care va fi Maria Ventura. Piesa se reprezintă în staglone de 152 de ori, interpreta neputînd întrerupe seria, lipsind de la înmormîntarea tatălui său, Papa Ventura.

Drept ur

Avînd tradiție artistică — mama tragediană, Fanșeta Vermont și tatăl, Grigore Ventura, autor dramatic, cronicar muzical, compozitor, primul aeronaut român — după ce înmărmurește cercurile bucureștene încă fragedă copilă, pe scena Națională, Marioara Ventura, trimisă cu guvernanță irlandeză la Paris, **cade** cu brio la examenul de admitere la Conservator... Hohote de rîs ca la comedii în timp ce ea nu încetează să recite un monolog de Alexandre Dumas-fiul. După un an, în care declamă și citește cu glas tare cîte zece ore pe zi — „pour un moureau buzele...", mi-a spus cîndva — este primită cu entuziasm de aceeași comisie. Ca la sfîrșitul Conservatorului, întocmai celuilalt român, de Max, să obțină premiul I de tragedie. Întîlnindu-se în trupă la Sarah Bernhardt, cele două tragice premii își dau mîinile, își înmănunchează simțămintele, amor mare. E o superbă poveste de iubire... Flacăra străfundurilor inimilor românești violentează scenele franceze... Veniți în turneu în România — Ventura are 18 ani — joacă, pe franțuzește, în „Andromaca" și „Britannicus" (Racine), „Hamlet" („Ésope" (Théodore de Banville). După „Andromaca", de la Național pînă la Hotelul Bulevard, unde găzduiesc, studențimea bucureșteană îl poartă în triumf, deschizîndu-le drumul cu torțe... Să subliniez că, pînă la acea vîrstă, Ventura jucase în nu mai puțin de patru capodopere ale lui Racine, clasicul francez constituind pînă la urmă eșafodajul genialei cariere a divinei artiste.

În țara de adopție, Marioara Ventura, intrînd la Odéon, directorul, marele regizor Antoine, inovează teatrul francez, bazîndu-se exclusiv pe strunele măiastre ale tinerei angajate. Ea are 24 de ani. Distribuită în Julieta, răspunde cu o personală realizare. Parisul venind în valuri după ea... Antoine nu se mulțumește și cu un curaj dement, deși prezentă imensa creație a lui de Max în Neron din „Britannicus", distribuie pe Ventura, în travesti, în rolul viciosului împărat roman. Împotrivirea Venturei — umbra fostului iubit — nu găsește ascultare. Zădărnicită, are curajul să-i ceară consimțămîntul lui de Max, pretinzînd că a venit să-i solicite coroana de lauri cu care tragedianul jucase rolul... Replica acestuia: **„Pentru că vrei să-mi smulgi pîinea de la gură, vreau totuși să te încoronez"**. A jucat rolul într-altfel, magistral, cu această coroană fixată, generos, de către de Max pe fruntea fostei iubite... Și un versat cronicar însera apropo de tem cu el interpretare: **„Niciodată nu ne-a fost dat să vedem un Neron mai înspăimîntător decît acest adolescent capricios și înrăit, apărat de toată puterea lui"**. În vremea asta între director și artistă se înfiora o nouă poveste de dragoste, ale cărei roade deschideau perspective teatrului francez...

GABY MICHAILESCU ■

Cronica șoselei

Dăbuleni — Deva fără retur

Dăbulenii, Mîrșanii, Potelu — și alte comune din sudul Olteniei — sînt cunoscute în toată țara pentru calitatea superioară a legumelor pe care le produc, pentru prețuirea și hărnicia grădinarilor din aceste locuri.

Adesea, locuitorii de pe aceste meleaguri pornesc cu mașinile încărcate să-și desfacă produsele în orașele din centrul și nordul țării.

Ilie B. din Dăbuleni avea un ARO 240 de toată frumusețea, cu numai 2 500 de kilometri la bord. Robustă și puternică, mașina zburda ca un armăsar pe cele mai dificile drumuri, chiar pe cele grele de munte. Își făcuse planul Ilie să facă un transport de roșii tocmai la Deva. Nefiind posesor de permis, rugase un prieten, șofer și mecanic priceput în același timp, să conducă el mașina.

După ce au venit din schimbul doi, de la uzină, s-au apucat de sortat roșiile și de încărcat lăzile în mașină. Au terminat pe la 12 noaptea.

„Iliuță, tu nu te simți obosit? Dimineață ai lucrat la grădină, apoi 8 ore de muncă, nu ușoare, la fabrică. Nu te-ai așezat jos o clipă și începurăm imediat cu căratul roșiilor. Lucrezi neîntrerupt de 16 ore", „Nu te îngriji tu de mine, eu am să mai pun capul jos în mașină. Problema e, tu cum te simți? O să poți conduce atîția kilometri? Pînă la Deva e distanță, nu glumă". „Mă și superi, zău Ilie. Mergi prima dată în mașină cu mine? Nu fusesem împreună de attea ori cu Orbete cu de-ai lui Barbălată? M-ai văzut vreodată dînd semne de oștenealâ?" „Asta nu, ce-i drept", confirmă Ilie.

Pe la 12 și jumătate noaptea, mașina, tixită cu lăzi, cu plinul făcut, se pune în mișcare. Motorul ARO-ului parcă ar duce un fulg nu 1 200 de kilograme.

Dimineață, exact la ora cînd piața geme de lume, cei doi oltenî ajung la destinație. Șoferul dă să descarce lăzile, dar e oprit de Ilie. „Nu te grăbi, Mărine, stai pe loc. Să vedem mai întîi prețurile". Ilie face un tur să se documenteze „cum e piața", favorabilă sau nu prea.

„Mărine, aci nu-i de noi. O luăm din loc spre alte piețe, cu prețuri mai bune. Doar nu-s nebun să dau frumusețe de roșii pe nimic". „Cum nimic, Ilie? Te-ai uitat bine pe etichete, prețurile la dextul de bune", „Tu le știi pe ale tale, eu pe ale mele".

Au colindat cu ARO-ul piețele de la Simeria, Orăștie, Sebeș, după care s-au întors înapoi, spre Valea Jiului, oprind la Hațeg și apoi la Petroșani.

„Ce dracu făcură ăștia de ieftiniră roșiile atîta, mă Mărine?"

„Chestia îi foarte simplă. Veniră buluc toți de pe la noi să vînză roșii, în pomul lăudat".

„Și acum ce-ai de gînd, Ilie?" „Foarte simplu, le duc înapoi acasă. Decît să le dau la prețul ăsta, mai bine le arunc în Jiu!" „Bine mă, da benzina, timpul nostru pierdut nu-l pui la socoteală?" „Nu-ți fie frică, pe tine te plătesc așa cum ți-am promis".

Făcînd o mină ce exprima totala sa nedumerire, Marin apasă pe accelerație și virează spre defileul Jiului. „Treaba ta — zice el în gînd — sînt doar roșiile tale. O să ajungi cu ele bulion acasă".

Trecuseră aproape 24 de ore de cînd cei doi nu mai închiseseră un ochi. Șoferul totuși nu dădea semne de oboseală. Făcuse de mic copil sport. Acum juca mijlocaș în echipa de fotbal a comunei. Antrenamentul își spunea cuvîntul.

Pe la 4 încep primele semne de oboseală, pilotul reduce viteza autovehiculului fără să-și dea seama, pleoapele îi se fac tot mai grele, manevrele nu mai sînt atît de bine sincronizate. Ațipește pentru o fracțiune de secundă și se trezește cu mașina pe stînga. Are timp s-o redreseze.

„Eu nu mai pot Ilie, opresc pentru o oră. N-ai văzut? Era să ieșim din șosea".

„Ai 200 în plus dacă ajungem dimineață acasă. Doar nu vrei să duc bulion în loc de roșii".

„Văz că altceva n-am de făcut. Hai mai departe", răspunde pilotul scoțînd un oftat.

Acel „mai departe" n-a însemnat decît 1 000 de metri. Marin, ajuns la capătul puterilor, ațipește, mașina o ia brusc spre stînga și intră în plin într-un stîlp de susținere a rețelei electrice de înaltă tensiune, pe care îl retează exact cum ar despica un karatist o bucată de scîndură. Apoi, avînd în bot stîlpul sfărîmat, ARO-ul, transformat în buldozer, prefăce în așchii un gard și intră în cerdac lipindu-se literalmente, cu botul, de geamul casei.

„Ce spaimă am tras cînd am văzut botul mașinii în fereastră. Buimaci de somn, am crezut la început că pe cerdac a pătruns un bivol ori ceva, un animal sălbatic, care ne privește amenințător de afară, relata, ulterior, stăpîna casei. Ce ți-e și cu șoferii ăștia. Intră în case, în curți, în grădini, pe trotuare. Unde mai ești în siguranță?"

Pilotul a murit pe loc, strivit de volan. Ilie s-a ales doar cu leziuni ușoare, iar mașina a ajuns armonică. Cît despre roșii, drumul fiind în pantă, au luat-o la vale, ca niște rulmenți. S-au oprit în albia unui pîriu, ducîndu-se, cum se zice, pe... „apa sîmbetei".

VICTOR BEDA ■

MIHAI BOACĂ ■

MIHAI PÎNZARU-PIM ■

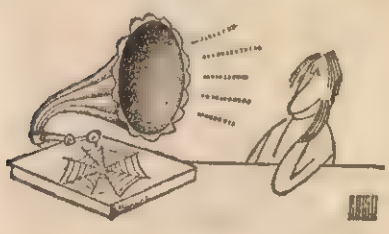

CONSTANTIN CIOSU ■

ANTON DRAGOȘ ■

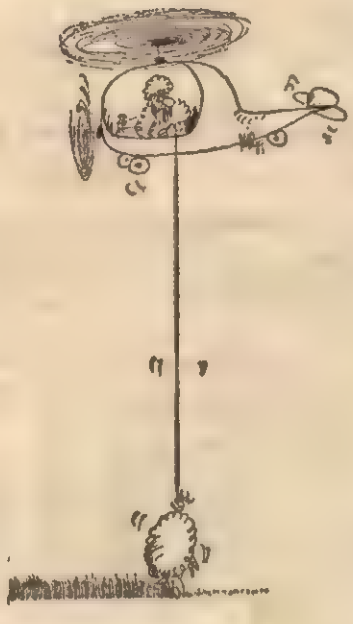

NICOLAE MIRODONE ■

MIHAI BARBU ■

● Cînd minciuna ajunge stîncă adevărul caută dinamită.

● Ninge : iar e carnaval în cer !

● Laurii țăranului sînt spicele de grîu.

● Democrația este înțelepciunea istoriei.

NICOLAE ION BARBULEȚU ■

REPLICI FĂRĂ DESEN

• Cînd bate vîntul, mă răcoresc, dar cînd mi se face vînt mă trec căldurile.

• Eu zic „hop" și aștept... să sară alții.

• Uneori, salut și mă aplec cu condescendență..., să văd cum pot pune piedică.

• Minte chiar și atunci cînd tace.

• A avut timp pînă la... un timp.

• Vă rog, ajutați-mă să-i duc conștiința la „Nufărul".

• În pădure este liniște, fiindcă animalele nu luptă contra zgomotului.

• Strigătul dreptății umple golul mincinii

GH. D. CONSTANTINESCU ■

OCTAVIAN ANDRONIC-ANDO ■

Luni, start în europenele de atletism

Cei 19 pentru Atena și șansele lor

Peste cîteva zile, mai exact luni, 6 septembrie, pe Noul stadion olimpic (capacitate 80 000 de locuri) din cartierul atenian Kalogreza, se va da startul în cea de-a 13-a ediție a campionatelor europene de atletism, cea mai așteptată competiție sportivă a anului după mondialele de fotbal. Să notăm, în sprijinul acestei afirmații, că și-au anunțat prezența la Atena 1 097 de atleți din 31 de țări (record absolut în istoria C.E.) și 1 217 ziariști, aceștia din urmă de pe toate continentele.

Cîntărind șansele sportivilor noștri, judecate prin prisma participării la cele mai importante teste ale sezonului (campionatele naționale, Jocurile balcanice, concursurile de la Zürich, Rimini, Bruxelles, Londra etc.), federația de specialitate a decis înscrierea la europene a 19 concurenți, 13 fete și 6 băieți. Înainte de a publica lista celor înscriși, să menționăm că, după precizările profesorului Victor Firea, secretar responsabil al F.R.A., lotul ar mai putea suferi unele modificări de ultim moment, dictate de eventuale indisponibilități.

Pe probe, cei 19 sînt :

Feminin

400 m :

Ibola Korodi (antrenor Nicolae Mărășescu), cea mai bună performanță în 1982, 51,90 ;
Daniela Matei (Romeo Buzoianu), 52.10 ;
Elena Țăriță (Nicolae Mărășescu), 52,21.

800 m :

Doina Melinte (Nicolae Mărășescu), 1:55,05 ; **Elena Țăriță**, 2:00,31.

Recordul mondial și european al probei aparține sovieticei Olizarenko, 1:53,43, fiind stabilit în 1980. Compatrioata noastră Doina Melinte a alergat anul acesta (la naționale) 1:55,05, cea mai bună performanță din lume în 1982 și a cincea din toate timpurile. În aceste condiții, ea apare drept candidata numărul 1 la medalia de aur a C.E. Ar mai putea emite pretenții Mineeva, 1:57,22, Agletdinova, 1:57,68, Providohina (toate U.R.S.S.), 1:58,09, Petrova (Bulgaria), 1:58,81, Steuk (R.D.G.), 1:58,83.

Pe „cartea de vizită" a Doinei Melinte stă scris : născută Bești, la 27 decembrie 1956, în comuna Hudești, județul Botoșani ; 1,71 m, 59 kg ; aparține clubului Știința Bacău ; campioană mondială universitară (București, 1981), campioană europeană de sală (Milano, 1982).

1 500 m :

Maricica Puică (Ion Puică), 3:57,48 ; **Doina Melinte**, 4:01,40.

3 000 m :

Maricica Puică, 8:31,67.

Deși va lua startul în două probe, la 1 500 și 3 000 m, se consideră că Maricica Puică are mai mari șanse în cea de-a doua deși, firește, nu e exclus ca ea să se impună și la 1 500 m.

Recordurile mondiale și europene ale distanțelor aparțin alergătoarelor sovietice Kazankina (3:52,47 în 1980) și Ulmasova (8:26,78 în 1982), dar Puică a fugit, chiar anul acesta, 3:57,48 și, respectiv, 8:31,67, ambele recorduri naționale, timpi care o recomandă printre protagoniste. Principalele favorite sînt Dvirna, 3:54,27, Zaițeva,

Cîteva cuvinte despre Maricica Puică : născută la Iași, la 29 iulie 1956 ; 1,66 m, 55 kg ; membră a clubului Olimpia București ; campioană mondială de eros la individual (Roma, 1982) și cu echipa (Glasgow, 1978) ; vicecampioană europeană de sală la 3 000 m (Milano, 1982).

3:56,04, Pozdniakova (toate U.R.S.S.), 3:56,50 la 1 500 m și Ulmasova, 8:29,71, Guțkova, 8:29,36, Zaharova (toate U.R.S.S.), 8:33,40 la 3 000 m.

Lungime :

Vali Ionescu (Mihai Zaharia), 7,20 m ; **Anișoara Cușmir** (Ion Moroiu), 7,15 m ; **Gina Panait-Ghioroaie** (Adrian Ghioroaie), 6,76 m.

Vali Ionescu (recordmană mondială cu 7,20 m, performanță stabilită la București, la 1 august 1982) și Anișoara Cușmir (7,15 m) sînt, după toate pronosticurile, marile favorite ale probei, ele avînd dreptul să spere, fiecare, la dobîndirea titlului european. Principalele lor adversare : Daute (R.D.G.), 6,98 m, Mobius (R.D.G.), 6,90 m, Zorina (U.R.S.S.), 6,84 m, Cen (U.R.S.S.), 6,82 m.

Iată, pe scurt, „fișele" celor două săritoare :

Vali Ionescu ; născută la 31 august 1960, la Turnu Măgurele ; 1,73 m înălțime, 56 kg greutate ; componentă a clubului Rapid ; palmares : locul 8 la C.E. de sală (Milano 1982).

Anișoara Cușmir ; 29 iunie 1962, Brăila ; 1,73 m, 64 kg ; C.S.M. Craiova ; deținătoarea unei performanțe de 7,15 m, al doilea rezultat mondial din toate timpurile

Greutate :

Mihaela Loghin (Ion Subău), 19,98 m.

Disc :

Florența Crăciunescu (Dan Serafim), 66,24 m.

400 mg :

Cristiana Cojocaru (Nicolae Mărășescu), 56,50

Heptatlon :

Corina Țîfrea (Dumitru Alexandru), 6 130 p.

Masculin

Triplu salt :

Bedros Bedrosian (Adrian Ionescu), 17,07 m.

Singura probă masculină care ne poate aduce o medalie e cea de triplu salt, în care Bedros Bedrosian e creditat cu un recent 17,07 m, al doilea rezultat românesc din toate timpurile (17.12 m, Carol Corbu). Deși, după calculul hîrtiei, Bedrosian nu poate emite cine știe ce pretenții (la Atena va lua startul și recordmanul continental al probei, englezul de culoare Connor, 17,57m), progresul înregistrat în ultima vreme și forma din acest sezon ne determină să-l includem pe elevul lui Adrian Ionescu printre cei mai redutabili „canguri" din Europa. Recordul mondial : De Oliveira (Brazilia), 17,89 m, 1975. Recordul european : Connor (Anglia), 17,57 m, 1982. Pe lista favoriților : Connor, Valukevici, 17,42, Bezkrovnii (ambii U.R.S.S.), 17,37 m, Bakosi (Ungaria) 17,10 m.

Bedros Bedrosian s-a născut la 21 mai 1955, în București ; are 1,76 m și 64 kg ; face parte din clubul Dinamo ; e primul săritor român care a depășit, pe un stadion din țară, granița celor 17 metri.

110 mg :

Ioan Oltean (Constantin Mihail), 13,80.

400 mg :

Horia Toboc (Adrian Samungi), 50,17.

Înălțime :

Sorin Matei (Elisabeta Stănescu), 2,28 m.

Disc :

Iosif Nagy (Dan Serafim), 67.12 m ; **Ioan Zamfirache** (Ion Benga), 65,90 m.

★

După cum se poate vedea, o delegație nu foarte numeroasă (sovieticii au înscris 119 atleți, englezii 88 etc. federațiile din San Marino și Malta cîte unul), dar, după opinia specialiștilor, echilibrată, conținînd (în afara accidentărilor mai vechi sau mai noi, Natalia Andrei-Betini, Ilie Floroiu, Fița Lovin, Corina Gîrbea) tot ce are mai bun atletismul românesc la această oră. Nu toți cei care ne vor reprezenta la Atena (plecarea lotului a fost eșalonată, grosul a plecat marți, pe calea aerului) au însă, după calculul hîrtiei, șanse la medalii sau la puncte, dar includerea unor sportivi în echipa națională a ținut cont și de perspectivă (Șorin Matei, Cristiana Cojocaru, de pildă), procedîndu-se, după părerea noastră, corect. Pe lîngă cei 18 titulari de mai sus, care au făcut deplasarea însoțiți de 5 antrenori (Mărășescu, Puică, Moroiu, Zaharia, Serafim), de 2 medici (Anca Gurău, Eva Bancea) și un asistent medical (Constantin Dăntcel), mai figurează în lot, ca rezervă **Maria Samungi**, pentru ștafeta de 4x400 m, ce va fi alcătuită din Korodi, Matei, Țăriță și Cojocaru

La această oră, majoritatea atleților tricolori se află la Atena (locuiesc în hotelul „President"), făcînd cele din urmă retușuri înaintea deschiderii oficiale a campionatelor europene, prevăzută pentru luni, 6 septembrie, ora 17. În aceeași zi, vor intra în concurs (în calificări) săritoarele în lungime, finala lor fiind programată pentru marți, în timp ce medaliile la 800 m și 3 000 m fete, vor fi decernate miercuri și, respectiv, joi. Întrecerea la triplu se va disputa vineri, iar proba de 1 500 m simbătă.

Nu ne rămîne decît să sperăm că, în capitala Greciei, sportivii români vor avea o comportare dintre cele mai bune, demonstrînd că atletismul nostru, care n-a mai cîștigat o medalie de aur la C.E. de 20 de ani (Iolanda Balaș, Belgrad, 1962), se găsește pe un drum ascendent. Să așteptăm cu încredere startul europenelor și să le urăm tricolorilor mult succes !

Pagină realizată de OVIDIU IOANIȚOAIA ■

După mondialele de la München, la care s-au obținut numai două medalii de bronz, C.N.E.F.S. a ajuns la concluzia că în boxul nostru trebuie schimbat ceva, confirmînd proverbul că e bine și mai tîrziu decît niciodată. A zis și a făcut : i-a demis pe președintele și pe secretarul federației, i-a destituit pe antrenorii lotului. Chiar dacă atacabilă (antrenorii ar fi putut invoca, dacă ar fi fost ascultați, o serie de circumstanțe atenuante : s-a plecat la München cu 6 debutanți, 7 boxeri au intrat totuși în sferturile de finală, Donici putea cîștiga titlul etc., etc.), decizia a urmărit, credem, să primenească aerul din jurul ringului, să readucă boxul nostru la statutul de disciplină competitivă pe plan mondial.

Să ne fie permis să vedem ce s-a întîmplat în cele două luni care au trecut de la luarea hotărîrilor respective. Concret, un singur lucru, a fost numit secretar responsabil al F.R.B. Mihai Trancă, pînă mai deunăzi la ziarul „Sportul", fost boxer de lot, un om harnic și întreprinzător. O alegere, cu alte cuvinte, fericită. În rest, din păcate, nimic, de parcă timpul nu s-ar scurge și Balcaniada (29 noiembrie, în Turcia) n-ar bate la ușă ? ! Federația încă n-are președinte (reputatul oftalmolog Mircea Olteanu a refuzat, derutat de „atențiile" primite acasă sub formă de știuci, știe etc. ? !) și, încă mai grav, lotul național n-are antre-

Uite Popa, nu e Popa

nori ? ! Deultfel, el nu e nici măcar constituit, deși ne aflăm la jumătatea ciclului olimpic, iar campionatele Europei din 1983 (9 mai, în Bulgaria) nu-s nici ele prea departe ? !

Ni s-a dat să înțelegem că, în ceea ce-i privește pe antrenori, se așteaptă revenirea din Indonezia a maestrului Ion Popa: cunoscutul tehnician (dat afară de la lot după slaba comportare de la Olimpiadă, această urmînd eșecului de la mondialele din 1978, nici o medalie la Belgrad ? !) găsindu-se acolo sub contract. Să fim bine înțeleși, n-avem nimic cu Ion Popa, ba încă îl stimăm pentru tot ce-a făcut în timp (umul nu-l departe de pensie) pentru boxul românesc, dar se impune, considerăm, o întrebare : ce calități în plus a dobîndit Ion Popa față de 1960, cînd a fost scos de la lot, pentru a fi privit azi drept „salvatorul" boxului nostru ? ! Chiar așa, fără dînsul să nu se poată mișca nimic ? ! Și-ar mai fi ceva. Antrenorul Gheorghe Ițiuță, secund la lot și, vreme de 2 ani, girînd ca antrenor federal, a elaborat o linie metodică și un program de perspectivă, în conformitate cu care s-au cucerit totuși 5 medalii la europenele de la Tampere (1981) și 12 (la toate categoriile) la Balcaniada de la Pernik (1980). Bună, rea, există o linie metodică științifică (ea a fost publicată în „Ringul", explicată la cursurile cu antrenorii, am scris și noi despre ea etc.), ea mai există azi ? ! Și-apoi, Ion Popa, excelent cunoscător al practicii boxului, nu și al teoriei sportului respectiv, o va păstra, va merge noul colectiv (care va fi acela ? !) în aceeași direcție ? !

La toate aceste întrebări, ca și la altele (ce se întîmplă cu Biroul federal, dar cu Colegiul central al antrenorilor ? Cine-l va înlocui pe Petre Radovici ca medic al lotului ? etc., etc.), C.N.E.F.S. ar fi trebuit să aibă răspunsuri, dar n-are, iar timpul trece și trece spre paguba boxului. Prin această tărăgănare, prin această lipsă de fermitate, prin acest joc de-a ute Popa, nu e Popa, C.N.E.F.S. nu face altceva decît să submineze propria-i decizie, adoptată cu două luni mai devreme. În același timp, și asta doare cel mai tare, boxul românesc continuă să coboare pe tobogan și să piardă poziții cîștigate pe plan internațional.

Două echipe la ordinea zilei :

Sportul studențesc și F. C. Argeș

Veți fi de acord cu noi, stimați cititori, că divizia A a debutat, anul acesta, mai furtunos ca oricînd. Renunțînd la obișnuitele tatonări, grupările s-au aruncat în luptă fără menajamente și credem că nu greșim afirmînd că, în etapele care au trecut, 5 la număr, s-a jucat un fotbal mai spectaculos decît în alte sezoane.

Două sînt, zicem noi, echipele care au oferit cele mai mari surprize în acest început de campionat. Pe de o parte, Sportul studențesc, care conduce autoritar plutonul, înregistrînd 5 victorii din tot atîtea partide, pe de alta, F.C. Argeș care, după ce a pierdut puncte prețioase la Pitești, părînd sortită unei situații grele, a izbutit să cîștige la Vîlcea și la Iași, trecînd de la —2 la +2 în așa-zisul clasament al adevărului !

Ce au de gînd echipele respective, am încercat să aflăm luni dimineață, stînd de vorbă cu antrenorii lor principali, Ion Voica și Nicolae Dobrin. Iată ce ne-au declarat ei.

ION VOICA :

„E cam devreme, să mai vedem!"

— Ion Voica, cine se aștepta ca Sportul să facă 10 puncte din 5 meciuri, cine ? !

— Vreți să ziceți că e o surpriză ? E și nu e, echipa noastră s-a maturizat și victoriile de la Pitești și Ploiești reflectă tocmai asta. Pe celelalte, în condițiile în care am jucat în „Regie", îmi permit să le socotesc firești, chiar dacă, de pildă, am întrecut Craiova, una din candidatele la titlu.

— Pe „Poli" însă ați surclasat-o, 6—0 nu-i un scor de fiecare zi, așa-i ?

— Am mai bătut noi la diferențe mari, 6—0 cu „U", 8—1 cu Baia Mare, nu asta-i problema.

— Dar care e ?

— Cum zice românul, să ținî ! Aș spune că e cam devreme pentru verdicte, să mai vedem. Dacă pe 11 septembrie vom trece și Steaua, se schimbă situația, căci vom merge la Iași și la Constanța, unde n-ar fi de mirare dac-am lua puncte.

— N-ar fi, e drept. Altceva, ați cîștigat la Ploiești din 11 metri, a fost sau n-a fost, părerile par împărțite ?

— Putea să-l dea, putea să nu-l dea, dar l-a dat. Eu nu i-aș face, sincer vorbind, proces de intenție.

— Care sînt, la această oră, argumentele Sportului studențesc ?

— Echipa.

— Și mai concret ?

— Lotul, valoros și echilibrat, cu mulți jucători, Cazan, Munteanu, Chihaia, Ionescu, Mircea Sandu ș.a., care sînt împreună de 6—7 ani. Șerbănică, de exemplu, a devenit titular, la vreme ce Lică, pînă nu demult om de lot, așteaptă să-și facă loc. Iorgulescu a stat pe margine și lipsa lui, cît a fost suspendat, aproape că nu s-a simțit. Am desființat, ca să zic așa, senatorii de drept, intră în echipă cine merită, cine e mai în formă.

— Speriatu ?

— A apărat ca la carte. El și Cazan, care are un plasament excepțional, au dat încredere celorlalți.

— O ultimă întrebare : speră Sportul să lasă campioană ?

— Ooo, ce întrebare ? !

— Adică ?

— Încă nu e timpul viselor, dar cine știe, poate că-i va veni și lui rîndul. Asta e tot, mulțumesc pentru atenție.

Prin telefon de la trimisul nostru :

Dinamo a obținut, pe merit, calificarea

Alexandru Nicolae

Oslo, 2 septembrie. Pentru campioana noastră partida retur cu Valerengen Oslo, încheiată în urmă cu cîteva minute pe „Ulleval Stadion" din capitala Norvegiei, n-a fost deloc ușoară ! Numai că, mobilizîndu-se exemplar, Dinamo și-a apărat cu îndîrjire șansa și, totodată, avantajul de două goluri din primul meci (3—1), izbutind o meritată calificare. Încă din startul întîlnirii, bucureștenii au adoptat cea mai bună tactică și au pornit la atac, surprinzîndu-și atît adversarii cît și pe cei aproximativ 7 000 de spectatori. Nu trecuseră decît 100 de secunde și Dinamo luase avantaj pe tabela de marcaj, Custov înscrînd cu un șut violent din afara careului ! Au urmat minute în care, mai proaspeți parcă, mai „ușori" pe un gazon ușor alunecos (marți a plouat copios aici, la Oslo), fotbaliștii români s-au aflat la cîrma meciului. Augustin (care a jucat foarte bine pînă cînd a făcut o întindere, fiind înlocuit cu Dragnea) ratînd o mare ocazie, șutul său puternic fiind deviat, în extremis, de portarul Tr. Iakobsen.

Treptat însă, gazdele și-au revenit din șocul primirii golului și au început să asalteze poarta lui Moraru, dar apărarea dinamovistă, în sprijinul căreia au alergat, neobosiți, și mijlocașii, a făcut față cu succes. Din păcate, în ultimul minut al primei reprize (dacă nu chiar în prelungirile dictate de arbitrul finlandez Olrakangas), P. Iakobsen a reușit să aducă egalarea, speculînd o ezitare, în bloc, a liniei noastre de fundași. Meciul a avut, după pauză, același aspect cu și în primele lui 45 de minute. Fotbaliștii români s-au instalat în atac și numai neșansa (sau poate șansa portarului norvegian) i-a împiedicat să marcheze. În minutul 67, Dudu Georgescu, care a împlinit azi (n.r. miercuri) 22 de ani, a șutat formidabil, obligîndu-l pe Tr. Iakobsen să se întrecă pe sine însuși ! Peste 3 minute, la o „bombă" a lui Custov, numai ba a l-a salvat pe portarul lui Valerengen ! Apoi, ca într-o „fotografie" a primei reprize, gazdele au mutat jocul în terenul nostru și, un sfert de ceas, i-a fost dat lui Moraru să se remarce. În zi fastă, acesta a blocat la picioarele lui P. Iakobsen (cel mai periculos atacant norvegian), iar în minutul 77 a respins, în corner, un șut expediat din apropiere de Davidsen. În ciuda dominării teritoriale a nordicilor, partida se îndrepta spre un rezultat egal, conform cu datele din teren. Numai că, cu două minute înainte de fluierul final, la o aglomerare în fața porții dinamoviste, același Davidsen a fost mai rapid și a înscris : 2—1 pentru Valerengen. Au mai urmat o nouă bară a lui Custov și sfîrșitul unei confruntări aspre, care a consfințit intrarea campioanei noastre în primul tur al Cupei campionilor europeni, în care ea va avea să întîlnească pe Dukla Praga.

Ora tîrzie la care transmit aceste rînduri, la Oslo a trecut de miezul nopții, mă împiedică să fac și alte observații, de detaliu. Voi reveni. Înainte însă de a pune punct, e de datoria mea să precizez că Dinamo a evoluat bine la Oslo și că, după aspectul partidei, merită un rezultat de egalitate. Pentru care au luptat, cu ambiție și devotament, toți componenții echipei.

DUMITRU GRAUR ■

1—0 cu Danemarca după o evoluție șterșă

Meciul cu Suedia trebuie pregătit cît mai serios!

Aflați înaintea partidei oficiale cu Suedia, programată la 8 septembrie la București, în cadrul campionatului european, tricolorii au întîlnit, miercuri seară, pe „23 August", echipa Danemarcei într-o ultimă verificare. Oaspeții, deși fără un palmares răsunător, au deplasat o garnitură puternică (7 din cei 14 jucători rulați de antrenorul Piontek evoluează în străinătate, iar atacantul Olsen, de la Ajax, a demonstrat o clasă de excepție), care a practicat un fotbal rapid, tehnic, modern. Din acest punct de vedere, chiar dacă din echipa noastră au lipsit cîțiva titulari (cei de la Dinamo și Ștefănescu, accidentat), testul și-a atins scopul, adversarul fiind redutabil. Din păcate, în afara victoriei, realizată prin golul lui Balaci (minutul 7) la o gafă a apărării daneze, tricolorii n-au mulțumit, jocul lor și, implicit, nivelul partidei fiind modeste, pe alocuri slabe.

E drept, jucătorii noștri au dominat (10—0 la cornere în prima repriză), dar ei n-au avut nici prospețimea, nici luciditatea așteptată. Linia de fund, în componența Rednic—Iorgulescu—Sameș (min. 81 Andone)—Ungureanu, a fost prea ades prinsă pe picior greșit de atacanții oaspeți, iar Iorgulescu a început greoi și superficial. La mijloc, Klein a fost șters, iar lui Țicleanu, deși a vrut, au i-a ieșit mare lucru, rămînindu-i lui Bölöni sarcina de a face legătura între cele două compartimente. El s-a achitat onorabil și, în plus, a șutat de cîteva ori (min. 27 și 78) foarte periculos la poartă. În atac, s-a abordat partida cu formula Gabor—Cămătaru—Balaci, după care, în minutele 64 și 41, primii 2 au fost înlocuiți cu Cîrțu și, respectiv, Mircea Sandu. Chiar dacă Gabor și, timp de un ceas, Balaci s-au agitat, încercînd să spargă o defensivă cu 2 fundași laterali mai puțin dotați, nici una din formulele folosite n-a dat satisfacție.

În ansamblu, partida de miercuri seară a dezamăgit, după desfășurarea ei, talentații jucători din Danemarca merităd un rezultat de egalitate. În aceste condiții însă victoria rămîne, și ea trebuie consemnată ca atare, fiind obținută, repetăm, în fața unui adversar redutabil, care a încetat să mai fie, pentru oricine și pe orice teren, o pradă ușoară. De aceea, o spunem cu sinceritate, n-am înțeles reacția unei părți a publicului (au fost cam 40 000 de spectatori), care și-a manifestat, în final, dezaprobarea, fluierînd și huiduind. Chiar dacă pretențiile noastre față de națională sînt mai mari, un succes, fie el și la limită, rămîne un succes. Prestația elevilor lui Lucescu și Rădulescu însă a fost modestă și e greu de crezut că, repetată miercurea viitoare, ea va aduce tricolorilor satisfacție în partida cu Suedia. Numai că, vorba e mai veche în fotbal, nici un meci nu seamănă cu altul. E obligatoriu ca jocul echipei naționale să sufere modificări și nutrim speranța că cei doi tineri antrenori vor ști să găsească, într-un răstimp scurt, cele mai nimerite soluții. Alăturarea dinamoviștilor și recuperarea lui Ștefănescu vor da, e de așteptat, mai multă încredere componenților lotului, datoria acestora (și a tehnicienilor care-i îndrumă) fiind să pregătească meciul de săptămîna viitoare cu mai multă seriozitate și mai multă răspundere.

Stă în puterea lor, în capacitatea lor de a se concentra, harnici și ambițioși, să cîștige întîlnirea cu Suedia și să descrețească frunțile zecilor de mii de suporteri (de la care, între altele fie spus, așteptăm mai multă înțelegere). Le dorim tricolorilor mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Scrisori pentru „Flacăra"

Bătrînii actori

Am fost și sînt îndrăgostit de teatru. Din această pricină am cunoscut mari actori (nu vorbesc de cei din filme, de mulți eram chiar îndrăgostit, indiferent de țara din care erau). Am văzut însă actori români în carne și oase, cum e o vorbă, pe care nici nu-i pot compara cu alții, oricît de mari și ori de unde ar fi fost ei. Dar iată că unii, deși trăiesc, nu mai am prilejul să-i văd, decît dacă mă duc la ei acasă și să-i întîlnesc torențiali de nostalgie. „O, cum jucam!" Pe cei mai mulți memoria nu vrea să-i părăsească, locurile lor au devenit singura lor mare scenă de odinioară. L-am văzut, de exemplu, nu de mult, pe George Calboreanu. Se va spune că e bătrîn, că nu se știe dacă ar mai putea juca în fața publicului. Dar din discuția cu el am învățat că nu trebuie niciodată să-i tragi actorului scena de sub el, ca pe un covor sub care se află groapa, el fiind încă viu. Cum știi foarte bine, actorul e omul care nu-și joacă niciodată rolul său. El trăiește, moare și învie tot de atîtea ori, încît propria sa viață pare să fie în plus. El trăiește și moare tot de atîtea ori, încît încă o viață pare să fie în plus, o viață care-i însă propria sa viață. Un actor care se sinucide nu impresionează pe nimeni. Impresionează doar faptul dacă el însuși e ucis de alții.

Am văzut la Calboreanu un jurnal. Un jurnal început de mult, cu copilăria, cu adolescența, cu amintirile de început și mai de apoi. Dar cine, care dintre actori nu are amintiri dintre cele mai impresionante? Un tînăr regizor îmi spunea despre Calboreanu : „Trebuia să intre în cadru abătut. Chiar l-am și rugat: Vă rog să intrați abătut. Iar el mi-a răspuns: În ce fel, abătut? Există o mulțime de chipuri în care te poți arăta abătut: așa, așa și așa, și așa".

Actorul poartă deci cu el o școală a interpretării, o mare școală de trăire și retrăire a vieții.

L-am cunoscut, cam în aceeași vreme, pe regizorul Jean Georgescu, după ce văzusem un film mai vechi, „O noapte furtunoasă", și, apoi, un film mai nou decît său, „Pamfilul Cenușăresei", plin de farmec, plin de poezie. Am văzut filme cu Fintișteanu (care mai apare și azi, din cînd în cînd, pe la televiziune), și iarăși m-am spus : marii actori sînt o școală purtătoare. Mă întorc imediat la Jean Georgescu, omul bonom cu pălăria mereu răcoritoare. De aproape douăzeci de ani, el nu mai face film. Dar ce face? Mă întreb, așa cum întreabă, simplu, un om la noi: „Ce mai faci?" Și el îți răspunde: „Bine". Nu-l mai văd pe marele Giugaru decît în reluări, și-l întreb în gînd: „Ce mai faceți?" Și ei îmi răspunde : „Bine, ce să fac?" Și-l văd, întîmplător, fie prin vechi secvențe sau prin scenete, pe Colea Răutu cîntînd celebrul „Cosar". „Hai, cosar, cosar", și pe Fory Etcle, mai mult pe străzi cînd se arată soarele. Sînt ei bătrîni, mă întreb, sau noi, cu tot dinadinsul, vrem să-i îmbătrînim?

Ei au repetat mereu o viață plină de vitalitate, o viață tinără. Ori nu mai pot ei să ne mai dea nimic din extraordinara bogăție a ființei lor? S-o vedem pe Silvia Dumitrescu-Ionescu, la cei 80 de ani ai săi, pe scena Teatrului Nottara jucîndu-și rolul de compozitie de peste 200 de ori în „Micul infern" de Mircea Ștefănescu. Ea are 50, 70, 80 de ani, fiecare clipă la clipa sa, perfect autentică.

Amintesc un serial, după mine excepțional, „Lumini și umbre", în care un actor, de asemenea excepțional, Ion Besoiu, care face un rol de compoziție cu mult peste vîrsta sa — dar n-am cum să ascund peruca și vopselele totuși se văd! — în care, după a mea părere, ar fi putut juca un actor de vîrsta cuvenită. Avem mari actori în vîrstă care nu mai apar pe scenă. Nu-i mai atrage oare scena? Sau cei care răspund de scenă nu-i mai atrag? N-am să mai dau nici un nume, am să povestesc însă o împrejurare în care m-am aflat nu de mult: în curtea unei biblioteci din țară se afla un vechi autobuz, atît de vechi încît roțile îi erau înfrate în pietriș pînă la osie. Pe el erau fel de fel de reclame care chemau cititorii spre cărți. Acest autobuz, am aflat, a fost, cu ani în urmă, o bibliotecă volantă, o caravană care mergea din sat în sat, și după ea alergau mai ales copiii, împrumutînd pentru o zi, două, cărțile preferate. Copiii sînt acum mari, autobuzul foarte bătrîn, bun de aruncat la fier vechi. Dar iată că aici oamenii de la biblioteca propriu-zisă l-au transformat în muzeu: „Autobuzul-bibliotecă". El are astfel și azi menirea să ne atragă spre carte.

Și m-am gîndit: dacă dintr-o veche mașină am făcut ceva mereu viu, de ce să nu păstrăm și să punem în valoare marele, inepuizabilul farmec al bătrînului actor? De ce să-i machiem pe tineri în filme, pe scenă, la televiziune, de parcă n-am avea bătrîni? Un inginer silvicultor a cerut să rămînă toată viața pe lîngă pădurea lui. El e un om cu experiență — știe legea semințișului pădurilor viitoare. Nu cere nici un ban. El vrea doar să-și aibă acolo cantonul său. Prețuim actorul pădurea de spectatori. Și, iarăși, m-am gîndit: de ce să cumpărăm bătrînii înțelepți, cînd ei există pretutindeni, gata să fie prezenți în toate domeniile vieții noastre, mai ales ale vieții spirituale? Cred că lumea ar progresa cu mult mai rapid dacă s-ar folosi cum trebuie experiența oamenilor în vîrstă.

VASILE BARAN ■

Omul care joacă

Probleme minore?

Miercurea trecută stadionul „23 August" a fost gazda unei ambianțe de fotbal deosebite. Nu vreau să mă refer în rîndurile următoare la jocul propriu-zis, antrenant, plăcut și el, ci mai ales la spectacolul pe care îl poate oferi o partidă în nocturnă ajutată de generozitatea unui public care a umplut pînă la refuz inelul de beton. Cei în jur de 75 000 de spectatori consemnați de ziarele de a doua zi trebuiau să însemne o cifră foarte importantă pentru rentabilitatea bugetului echipei Dinamo. Dacă am fi avut 55 000—60 000 de plătitori, ceea ce era firesc (chiar dacă trebuie consemnată inițiativa clubului de a permite intrarea liberă a elevilor, studenților și militarilor), suma încasată ar fi reprezentat aproximativ o șesime din cheltuielile generale ale echipei într-un an! Numai că din toată sufletarea consemnată în seara respectivă pe cea mai mare scenă fotbalistică a noastră au fost înregistrate numai... 39 000 de bilete vîndute!?

Mai trebuie spus că înainte de începerea jocului, preț de vreo 15—20 de minute, lumina din multe case de bilete nu a funcționat (!?) iar casierii, intrînd în panică la datul restului, au închis vînzarea și, parcă firesc, momentul cel mai mare de afluență a fost ratat, consemnîndu-se o pătrundere în stadion aproape liberă, la care nu mai avea parcă sens să se opună cineva. Să nu fi știut reușita întreprindere I.E.A.B.S. că la un joc programat pe întuneric casele de bilete trebuie să aibă lumină? Se prea poate.

Această instituție însărcinată cu exploatarea bazelor sportive, așa cum se poate deduce din inițialele ce o definesc, ar trebui să simtă că în atribuțiunile ei firești intră și întreținerea acestor așezăminte sportive, nu numai încasarea procentelor ce-i revin de la sine prin forța de patronaj cu care este investită. I-am auzit pe mulți oameni competenți și cu experiență în sport spunînd că respectiva formă are cel mai fericit trai pe care-l poate cunoaște vreo organizație de muncă de la noi, fie cît de simplă, nefăcînd aproape nimic. Știm destul de mulți cîți bani și eforturi a investit statul pentru a face ca stadionul „23 August" să arate perfect pentru a primi Universiada. Gazonul său este cel mai puțin solicitat în comparație cu celelalte terenuri din țară. Cîteva jocuri pe an, maxim 20, și, de cînd s-a pus tartanul, unul sau două concursuri atletice pentru aceeași perioadă. Ei bine, aspectul terbi care acoperă cîmpul de joc, o carte de vizită pentru orice stadion (îngrijită și ea în scripte prin fonduri alocate în acest sens), ar putea adoperi cu mîndrie capetele ce se vor întîlni pe zi ce trece ale hippies-ilor din Piccadilly Circus... N-am văzut de mult ceva mai neîngrijit. De sus, pare frumos. E verde... Dar la spectacolul respectiv, tunsul și tăvălugitul terenului avuseseră loc abia în ziua aceea, la insistențele și rugămințile noastre fierbinți făcute cu 24 de ore înainte, aceleași pe care le-a invocat și Mircea Lucescu (în zadar) pentru ultima verificare a loturilor naționale. Bucata parcă de trifoliție, tumefiat și plin de cucuie, gazonul marelui stadion așteaptă de prea mult timp mîngîierile unor grădinari. Cred că știută, așa cum a fost nea Sotir pînă acum cîțiva ani, așa cum este maestrul Rudi pentru terenurile de la Giulești, cum sînt cei din „Ștefan cel Mare" și cum este imposibil să nu găsim și pentru primul stadion al țării. Poate că mi se va răspunde așa de simplu cum numai noi sîntem capabili: Dar ce, dom'ne, adversarii nu joacă și ei în aceleași condiții? Și un puști, „aranjat" pe un cîlț de la „Ciufulici", ar avea răspunsul pe care nu-l vor cei mari : Dar, nene, jucînd acasă avem nevoie de precizie, trebuie să atacăm, să fim frumoși, iar ei să distrugă, și amocurile îi ajută. Ei vor să fie urîți... Cred că foarfeca răspunderii ar putea și trebuie să facă puțină ordine și la I.E.A.B.S.

CORNEL DINU ■

NICOLAE DOBRIN :

„Dacă jucam numai afară, eram primii?!"

— Chiar așa ?!

— De ce nu, e greu de calculat ? Am adus 5 puncte din deplasare și am pierdut 9 la Pitești, dacă jucam numai afară, eram sau nu eram primi ? '

— Cum a fost la Iași ?

— Greu, parcă nu se mai termina. La 2—1 pentru ei, ieșenii s-au năpustit, crezîndu-ne groggy, dar noi atît am așteptat. În 10 minute am întors partida și, la sfîrșit, Radu II le-a dat și lovitura de grație.

— A greșit Motroc ?

— Cine știe, nu vedeți că e tot mai greu să cîștigi acasă ? Noi, după 0—0 cu Corvinul am intrat în sedința și s-au găsit destui care să-mi ceară socoteală. Numai că eu am ținut-o pe-a mea, explicînd că Argeșul nu-i o echipă de retrogradare, ci de titlu. Știți ce le-am spus băieților la pauză, la Iași ?

— Că mai sînt 15 de minute și că se mai pot întîmpla atîtea, da ?

— Și asta, dar le-am zis „băieți, fie ce-o fi, ieșim la atac, gîndiți-vă că jucăm în Trivale !" E drept, și adversarii ne-au ajutat, descoperindu-se.

— Bine, bine, dar judecata n-a fost chiar exactă, Argeșul a marcat un gol la Pitești și 7 în deplasare ?!

— Au înțeles ei ce-am vrut să spun, nici o grijă ! Și-apoi, la cele 7 goluri intră, nu-i așa, și cele 4 de la Iași.

— Cu Sportul cum a fost, Nicolae Dobrin ?

— Of, mai bine nu-l dădea arbitrul afară pe Iorgulescu ! Eliminarea i-a ambiționat pe studenți și au jucat de parcă-ar fi fost ultimul lor meci. Asta e necazul, că încă nu ne descurcăm în fața unor apărări aglomerate, încă mai avem de lucru. Sînt însă optimist.

— Sărind de la una la alta, la Iași, la 0—0, ați avut un 11 metri, pe care arbitrul Ciocan nu l-a văzut ?

— Ce să mai discutăm, n-are rost.

— Ce-i cu Iovănescu ? Oltul l-a dat de rău, Argeșul l-a luat de bun.

— Nu știu ce-a făcut el la F.C. Olt, poate că nici nu mă mai interesează, dar Iovănescu joacă, de la meci la meci, mai bine. El reprezintă un real cîștig pentru echipă, mai ales că lotul nostru e redus. Cînd s-a întors, din Grecia, Doru Nicolae, care a plecat la Panathinaikos de la Pitești, am crezut că va veni la noi. A și venit, dar ne-a pus atîtea condiții că am renunțat. Și-a dus la Bistrița, treaba lui, eu îi doresc noroc, dar frumos ar fi fost să fi avut mai mult respect pentru echipa care l-a lansat.

— Antrenorul Dobrin va mai juca ?

— Da, măcar în meciurile de acasă și măcar, la sfîrșit, 15—20 de minute. Cu o condiție, antrenorul Dobrin să aibă nevoie, în teren, de jucătorul Dobrin.

Lumea în care trăim

Cosmosul fără generali...

Războiul rămîne întotdeauna război. Indiferent unde și cum s-ar desfășura el.

În zbuciumata sa istorie omenirea a cunoscut tot felul de războaie. Războaie scurte sau de lungă durată, războaie locale sau mondiale, războaie purtate între trupe de cavalerie sau tancuri, războaie aeriene sau navale.

Urmările acestora — memoria umanității a înregistrat circa 15 000 de războaie — au fost însă întotdeauna aceleași : distrugeri, suferințe, jale și moarte.

Chiar dacă războiul s-ar desfășura în spațiul cosmic, războiul ar rămîne tot război. El ar avea, în ultimă instanță, aceleași urmări distrugătoare pentru omenire.

Or despre posibilitatea izbucnirii unui asemenea război — a războiului spațial — astăzi se discută tot mai mult și fățiș. Nimeni nu mai face un secret din posibilitatea desfășurării unei asemenea conflagrații.

Dar nu este vorba doar de declarații, privind asemenea posibilități, ci, din păcate, de măsuri efective pentru pregătirea unui astfel de război. Generalul Lew Allen, șeful statului major al forțelor aeriene ale S.U.A., declara public : „Sîntem astăzi puternic angajați în operațiuni spațiale. În anii următori armata aeriană va folosi în mai mare măsură spațiul extraterestru".

Și ca totul să fie cît se poate de clar, să nu existe nici un fel de dubii asupra intenției, a fost anunțată crearea comandamentului militar pentru spațiul extraterestru. Sediul acestuia a fost amplasat într-o grotă — evident, special amenajată — din adîncul munților statului Colorado. A fost reorganizată și activitatea diferitelor servicii ale forțelor aeriene americane care se ocupă de problemele spațiale. La baza Kistland (New Mexico) se amenajează un nou centru de tehnologie militară spațială.

Că lucrurile nu trenează, că intențiile sînt dintre cele mai clare și de stringentă actualitate, o dovedesc declarațiile altui general american care a dezvăluit că sînt în desfășurare cercetări pentru crearea unei platforme spațiale de luptă, cu oameni la bord, ce ar putea fi utilizată în misiuni de război antisatelit. Pînă atunci, Pentagonul a anunțat Congresul S.U.A. că se lucrează la arma laser. Astfel se prevede ca o viitoare misiune — cheie a navetei spațiale „Columbia" — misiune codificată „Talon Gold", să fie destinată testării unui aparat de detectare și ochire care să permită laserilor să țintească rachetele la mare distanță.

Lăsînd la o parte faptul că aceste declarații pot fi considerate drept o sfidare la adresa opiniei publice mondiale — ele fiind făcute tocmai în plină discuție a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării — practic, ele confirmă, oficial, organizarea pregătirilor pentru o posibilă confruntare spațială.

Dar n-au fost nici primele și nici ultimele declarații oficiale în favoarea pregătirilor războiului spațial.

Ministrul american al apărării a elaborat și lansat de curînd un document intitulat „Primul ghid complet de apărare" care conține opinii privind prioritățile strategiei de apărare ale S.U.A.. După cum declara comentatorul ziarului „International Herald Tribune", documentul admite războiul ca o necesitate, iar punerea lui în aplicare ar avea ca efect plasarea S.U.A. în stare continuă de pregătire a războiului. Ghidul recomandă Statelor Unite punerea accentului exclusiv pe ideea de forță și pe promovarea ei, incluzînd exploatarea spațiului cosmic în scopuri militare printre care „dezvoltarea prototipurilor unor sisteme de arme spațiale".

S-ar putea spune deci că „Primul ghid complet de apărare" american are tristul merit de a lansa cursa înarmărilor spațiale și pregătirea strategică a războiului extraterestru.

Imaginea evident aproximativă a unei asemenea confruntări a oferit-o lumii nu demult un film american : „Războiul stelelor". Nu știu dacă generalii americani s-au inspirat din acest film consacrat războiului extraterestru. Sau, mai exact, dacă, dimpotrivă, scenariștii au intuit și s-au inspirat din intențiile și planurile secrete ale cercurilor militare.

Oricum, imaginația cineaștilor, deosebit de captivantă pentru spectatori, s-a dovedit a nu fi prea departe de realități. Armele antisatelit sau sistemele laser antisatelit, despre care în 1967 se discuta ca despre subiecte științifico-fantastice, au și fost experimentate. Romanele și superproducțiile științifico-fantastice au devenit realitate. Ceea ce creează însă situații noi și plasează într-o lumină tulburătoare realitatea cosmică.

În urmă cu cîțiva ani, cînd administrația cerea contribuabililor americani să sprijine programele spațiale ale S.U.A., generalul Lew Allen susținea că este vorba de „un efort pașnic pentru a dovedi lumii superioritatea tehnicii americane".

Atunci, aceeași „marfă" era plasată într-un alt ambalaj. Cel pașnic. Acum lucrurile s-au schimbat. Același general nu mai pomenește nimic de „efort pașnic". Schimbarea este totală. Se mărturisește angajarea în „operațiuni" avînd ca teren spațiul cosmic. Ciudată schimbare la față...

Dar, în fond, interesează mai puțin purtarea generalului. Cuvintele lui au mai puțină importanță. Gravă este deplasarea cursei înarmărilor și a proiectelor militariste spre zona extraterestră.

Cosmosul părea ferit de nebunia belicoasă. Nu mai este. Totuși, nu este, încă, prea tîrziu pentru a pune punct unor proiecte periculoase. Să lăsăm Cosmarul pe seama autorilor de literatură științifico-fantastică și a savanților. Generalii să se ocupe de treburi pămîntene. Eventual, să supravegheze o dezarmare totală...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Fasciculul și vidul

Din torentul de știri ale lunii trecute, printr-o întîmplare firească, nu am putut urmări la vremea lor destul de multe. Așa se face că pe unele le-am aflat mai tîrziu. De pildă, un raport ce poartă semnături oficiale arată că în recentul război al Malvinelor, unele arme americane vîndute argentinienilor n-au avut eficiența normală (multe bombe sau rachete n-au explodat, etc.) de aici decurgînd, firește, mai multe lucruri. Evident, pe primul loc se află cele de ordin militar, fiindcă e la mintea cocoșului că un război în care o armată e dotată cu mijloace de luptă demodate sau, mai grav, cu muniție inoperantă, pare un fel de joc tragic de-a șoarecele cu pisica. Apoi, să nu uităm nici pe departe aceste sume tot mai mari cu care se achiziționează mereu arme bune... pentru a fi învins ! Și, desigur, cortegiul implicațiilor nu se oprește aici.

Iată, în ultimul timp, s-a vorbit insistent de bombe cu vacuum așa cum în anii '50, ne spun comentatorii militari mai în vîrstă, se vorbea de „bombele cu fascicul, simbolul ororilor războiolelor" devenite acum arme standard. Cînd în anii '60 și '70 au fost folosite, s-a zis despre ele că sînt „înspăimîntătoare" și, după cum s-a argumentat la vremea respectivă, ele au „provocat pierderi fără discriminare și în rîndul populației civile". Remarca respectivă aparține agenției „Associated Press" care citează o declarație oficială ce i s-a făcut și în care se dădea un răspuns (implicit) la întrebarea dacă aceste arme pot fi considerate inumane. Ea dă chiar o listă a statelor care produc asemenea bombe cu fascicul. Potrivit declarației amintite, acestea sînt : Anglia, R.F.G., Franța și Australia, iar armele americane (produse în trei variante) au fost vîndute în 19 țări.

În fine, au apărut la orizont cele cu vacuum. Acestea ar fi, potrivit descrierii unui comentator militar, un soi de „atomizoare gigantice, care vaporizează carburant pentru avioane". „În momentul impactului, dispozitivul vaporizează un nor carburant care este apoi aprins «creînd un înspăimîntător efect de implozie într-un diametru de 15 metri». Aerul arde în același timp în care vaporii carburantului formează vidul brutal ce aspiră pur și simplu pereții exteriori spre centrul imobilului atins". Ar fi o armă ce distruge „numai obiectivul vizat, neafectîndu-le pe cele înconjurătoare" și care are efecte contrare bombelor cu dispersiune. Ca și cum pentru cei ce mor ar conta în vreun fel tipul bombelor aruncate asupra lor. Dar promotorii aberantei curse a înarmărilor n-au fost niciodată prea tari în logică.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Coioții computerizați

Ce este coiotul, unde trăiește, cum atacă și ce mănîncă nu reprezintă obiectul acestui articol. Ferocitatea și maniera lui de a desfigura victimile blajine din preajmă l-au recomandat jargonului financiar nord-american : „coiotul" este în Statele Unite cumpărătorul de disperați.

Coiotul cu guler scrobit momește, cu plutonul și cu regimentul, libnății Americii de Sud, disperații și naivii, îi înghesuie în camioane, îi trece frontiera clandestin, îi ține în lagăre secrete pentru pierderea urmelor și apoi le suge sîngele după ce i-a încartiruit în subteranele nestiute ale sclavajului ultramodern.

Un imens „scandal al coioților" a izbucnit de curînd în Statele Unite unde a fost descoperită cea mai formidabilă rețea clandestină de emigrație din ultimele decenii. Potrivit declarațiilor comisarului pentru problemele imigrării Alan Nelson, rețeaua funcționa de peste patru ani și introducea în fiecare an pe căi ilegale în Statele Unite aproximativ 24 000 de „clandestini" veniți din Mexic, Peru, Ecuador, Guatemala, Honduras, Salvador, Republica Dominicană și alte țări latino-americane. Traficanții dispuneau de o adevărată minarmată pentru a înfrunta pichetele de grăniceri și case de refugiu care serveau ca etape intermediare pentru „adăpostirea" imigranților. Afacerea aducea „coioților" venituri anuale de peste 24 milioane de dolari. Despre ce îl așteaptă pe cei atrași în Statele Unite cu promisiuni de viață mai bună stă mărturie o relatare a agenției Reuter. În unele cazuri, scrie agenția, firme particulare de recrutare a mîinii de lucru „cumpără" grupuri întregi de imigranți numai cu prețul transportului lor și-i obligă — uneori cu bătaia și folosind cîini de pază — să muncească în agricultură pînă își achită „datoria". Cel mai frecvent „datoria" echivalează cu viața...

Ferocitatea coioților intră în regula unui sistem fie că este vorba de sclavaj clandestin, organizat cu cravașa, sau de neosclavaj deschis minuit cu computerul. Dar să concretizăm : Producția de computere și elaborarea de scenarii economice se află în proporție de circa 85 la sută în mîinile a zece concerne occidentale (iar dintre acestea cota deținută de IBM pe piață este de circa 50 la sută) în timp ce țărilor în curs de dezvoltare le-au revenit în 1980 mai puțin de 5 la sută din fondurile cheltuite pentru informatică. Dirijarea vieții economice devine un proces din ce în ce mai complex care necesită serviciile tehnologiei informaționale astfel că firme ca ITT, Ericsson, NEC, Siemens, Philips, Plessey, „Thomson-CSF" au obținut contracte fabuloase în „lumea a treia".

Metodele folosite de transnaționale au provocat neliniște în țările în curs de dezvoltare. Materiale prelucrate de firmele din această categorie sînt vîndute pe bani scumpi țărilor de unde provin datele, care, în plus, nu au nici un control asupra lor.

Altfel spus fostele metropole computerizează, în stil coiot, dividendele ce urmează să le încaseze pe baza scenarizării unei exploatări la sînge, peste mări. Coiotul din spatele computerului este, ca și cel care ghidează camioanele cu disperați, coiot curat...

RADU BUDEANU ■

Conectare directă la soare

O enormă bilă de gaz incandescent, formată în principal din hidrogen și heliu, cu un diametru de un milion trei sute de mii de kilometri, suspendată în eter la o sută cincizeci de milioane de kilometri de pămînt : soarele. Locuitorii Terrei îi datorează lumina, căldura, energia și... viața, pentru că o infimă variație a fluxului solar ar fi suficientă pentru a șterge omenirea, și tot ce e viață, de pe fața pămîntului.

Fabuloasa energie care face din soare demiurgul planetei noastre se naște în centrul astrului, acolo unde, la temperaturi nemaipomenite, atingînd 14 milioane de grade, se produc neîntrerupte reacții termonucleare. În acest cuptor înalt stelar, atomii de hidrogen fuzionează pentru a crea atomi de heliu. În cursul acestei continue combinări, o mică parte din materia solară se transformă într-o enormă cantitate de energie. Ca urmare a „consumului" de combustibil nuclear, din masa soarelui dispar în fiecare secundă șase sute de milioane de tone de hidrogen. Cu alte cuvinte, soarele se autodevorează. În ce ritm ? În unul destul de lent : după calculele specialiștilor, rezervele pe care le are în prezent îi mai ajung soarelui pentru... opt miliarde de ani. Așadar, încă nu este cazul ca omenirea să-și facă probleme că n-o să mai aibă soare. Soarele va rămîne la postul său încă multă vreme de aici înainte.

Tocmai de aceea, problema captării și folosirii — atît pentru nevoile industriale, cît și pentru uz casnic — a energiei solare se pune în prezent cu tot mai multă insistență. Să-ți încălzești și să-ți luminezi casa numai la razele soarelui, sursă de energie gratuită, inepuizabilă și nepoluantă — iată unul din cele mai frumoase vise ale umanității în ajunul anului 2000. Sute de savanți, în întreaga lume, încearcă să imblînzească acest flux cvasimagic pe care steaua sistemului nostru planetar îl revarsă asupra Terrei, cu atît mai mult cu cît calculele indică posibilități de domeniul miracolului : dacă s-ar acoperi cu captatoare numai a suta mia parte din suprafața globului, s-ar putea asigura în întregime necesarul de energie al Terrei.

Dar realitatea nu este chiar așa de simplă : energia solară este, cert, inepuizabilă, însă ea este în același timp difuză, împrăștiată, variabilă și, deocamdată cel puțin, foarte scumpă. Aceasta explică de ce pînă acum folosirea soarelui ca sursă de energie n-a luat o dezvoltare prea mare.

Cu toate acestea, s-a trecut de mult de epoca primilor pași : în mai multe țări zeci de mii de locuințe sînt echipate pentru a-se încălzi cu ajutorul razelor solare. De asemenea, s-au construit sau sînt în curs de construire centrale electrice pe bază de energie solară. Indiferent de destinație, captarea se face fie prin oglinzi, fie cu ajutorul celulelor de siliciu. În același timp, a apărut și așa numita „arhitectură bioclimatică", menită să ducă, prin însuși felul în care este construită locuința, la economisirea a circa 50 la sută din energie în raport cu sistemele tradiționale.

Ceea ce s-a realizat pînă în momentul de față permite foarte multor locuitori ai planetei noastre să spere că nu-i așa de departe timpul cînd, bine instalați în casele lor solare, acoperite de celule de siliciu, vor putea să nu-și mai conecteze locuințele la rețeaua electrică, ci direct la soare.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

După LUDAS MATYI — Budapesta

Din nou despre plantele medicinale

Laboratoarele Plafar-Vorel

La Piatra Neamț, în centrul orașului, a existat și rezistat peste un veac de notorietate internațională o firmă a sănătății — Farmacia Vorel. („La 7 mai 1935 s-au împlinit 110 ani de la înființarea Farmaciei Vorel", consemna un ziar al vremii.)

Leacurile cu, care se făcuse celebră în toată Europa și dincolo de granițele sale, leacuri pe care le furniza prompt — la cerere — un farmacist român serios, om generos și cu idei progresiste, nu erau altceva decît plante medicinale. Combinații și formule proprii de ceaiuri, droguri și extracte, — bine studiate în funcție de destinația lor terapeutică — din flora spontană de pe plaiurile Moldovei și ale întregii Românii. Firma a prosperat, preluată și continuată mereu de cîte un descendent al familiei ori un farmacist care rîvnea să lucreze aici, dedicîndu-și profesia nu numai unei tradiții cunoscute ci și unei munci creative în adevăratul sens al cuvîntului. Medicul primar ORL, doctorul în medicină Costache Andone ne povestește că, în 1949, cînd a venit la Piatra Neamț, renunțînd la o catedră universitară din Iași „întîmplarea a făcut să stau în gazdă la un farmacist care a lucrat în renumita farmacie. Era un doct, era cel care scrisese cea mai mare parte din cărțile de specialitate ale firmei și era autorul multora dintre rețetele cu patent Vorel". O parte din **„moștenirea Vorel"** se află în posesia Filialei Arhivelor statului din Piatra Neamț, o alta o dețin descendenți ai familiei, locuitori și buni cetățeni ai orașului. Ei consimt să o pună la dispoziție acelora care vor voi să continue tradiția.

Și iată că la Piatra Neamț există mai mulți doctori, foarte multe minți cu preocupări științifice din domeniul medicinei, farmacologiei, chimiei, biologiei, agronomiei, silviculturii..., care voiesc să continue această tradiție „la nivelul cunoștințelor și cerințelor medicinei de azi, al farmacologiei moderne", cum precizează dr. Elena Rodica Mîndru, directoarea Direcției județene sanitare Neamț. Ideea reeditării pe baze moderne a renumitelor laboratoare menite să valorifice cercetările și cunoștințele actuale în domeniul fitoterapiei din țara noastră, să obțină produse medicamentoase din flora spontană „atît de bogată a zonei și total nepoluată" a găsit o deosebită receptivitate la organele județene de partid și de stat. Sub egida Comitetului județean de partid Neamț și directa responsabilitate a Direcției sanitare s-a alcătuit **„Programul acțiunii de înființare a unității pentru produse farmaceutice din plante medicinale și produse apicole — Laboratoarele PLAFAR — VOREL"** inclus în programul județean în domeniul cercetării științifice aplicative. Programul este foarte concret și foarte la obiect. Prezintă baza materială necesară (procurată din resurse locale prin colaborarea mai multor unități economice), stația pilot urmînd a funcționa în chiar casa Vorel, materia primă — plante medicinale, extracte din cetină de brad și coajă de copac, produse apicole..., — ca și obiectivele — cu ce vor începe, ce vor pune în dispoziția sănătății. Urmează un nomenclator vast, o listă și mai amănunțită cu **„Indexul de produse fitoterapeutice prioritare pe grupe de afecțiuni"**, de la bolile cardiace și ale sistemului nervos la cele ale aparatului digestiv, la stimulente ale funcțiilor hepatice și hepatoprotectoare, la afecțiuni ale aparatului urinar, ale celui respirator, pentru dermatologie (de la eczeme la arsuri), în boli de nutriție, în tot mai frecvențele și enigmaticele alergii, apoi produse fitobalneologice... Dacă s-ar realiza — ne gîndeam în timpul lecturii — numai jumătate din această lungă listă am putea vorbi de o veritabilă școală a medicinei naturiste în țara noastră, despre un mare avantaj pentru bolnav, nemaiîngurgitînd atîtea droguri chimice (ale căror reacții adverse pentru organismul uman sînt tot mai complexe și mai greu de stăpînit și ale căror prețuri urcă tot mai mult pe plan mondial), despre și mai marele avantaj al suplinirii unor importuri de medicamente și al eficienței economice (putînd aduce valută prin exportul unor asemenea produse). Intențiile sînt serioase și generoase ; acest colectiv entuziast propunîndu-și ca, pe lîngă reactualizarea unor „formule Vorel" ce și-au dovedit ani și ani eficacitatea, sînt deci testate și experimentate, pe lîngă noi cercetări în domeniu, să se fructifice cît mai multe dintre invențiile românești de medicamente din plante medicinale și produse apiterapice, nu puține la număr și care așteaptă de ani și ani de zile să ajungă în uzul bolnavilor.

În județul Neamț — ni se face demonstrația — există toate condițiile materiale, științifice, umane, inteligențele tehnice, bunăvoințele și diligențele ca aceste laboratoare să ființeze. Mai întîi ceva mai modest, ca o stație pilot de producție. La I.F.E.T. Piatra Neamț s-a obținut (deja de cîțiva ani) după un procedeu original uleiuri eterice din cetină de brad precum și alte extracte cu proprietăți medicamentoase din coajă de copac care se și folosesc (experimental) în tratamentul bolilor reumatismale din stațiunea balneară Băltățești. Stațiunea de cercetări biologice Ștejaru-Pingărați (a Institutului central de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea) efectuează de peste un deceniu cercetări de amploare în domeniul plantelor medicinale, investigînd populațiile locale din flora spontană pentru depistarea celor cu conținuturi înalte în principii active, în vederea adaptării și introducerii în cultură. Se ocupă de selecția și ameliorarea a 10 specii — mușețelul, macul, mărăcina, anghinarea, menta, laurul, degețelul, zîrna, coreandrul, chimionul — deosebit de solicitate în toată lumea pentru industria farmaceutică și alimentară. (România, mai importă încă morfină, de exemplu, în timp ce macul poate fi cultivat cu rezultate excepționale la noi acasă.). De doi ani specialiștii de aici s-au alăturat celei mai moderne cercetări, abordînd culturile de celule și țesuturi și în domeniul plantelor medicinale, cu un viitor deosebit în obținerea celor mai valoroase, cu cele mai înalte conținuturi în principii active. Conducerea stațiunii fiind gata să preia sub auspiciile sale acest laborator PLAFAR-VOREL, să se ocupe de întreaga organizare și conducere științifică a noii stații pilot.

Asemenea preocupări de cercetare a plantelor medicinale avînd și Stațiunea experimentală agricolă de la Secuieni.

Există, de asemenea, în județ o întreprindere „Plafar" cu sediul în orașul Roman, care este în măsură să pună la dispoziție întreaga materie primă necesară, prin colaborare și cu celelalte întreprinderi similare din țară, precum există și tradiții în domeniul albinăritului, o puternică asociație de profil gata să colaboreze cu produse și specialiști pentru realizarea acțiunii „PLAFAR-VOREL". Totodată, la inițiativa Direcției sanitare județene toate circumscripțiile sanitare din județ au colectat, începînd din primăvară, o importantă cantitate de plante și așteaptă să le pună la dispoziție pentru prelucrare... S-a implicat cu aceeași seriozitate, puțind ajuta la asigurarea aparaturii necesare și chiar a chimiștilor necesari (pînă ce laboratoarele vor obține schemă proprie) conducerea Centrului de cercetări de pe lîngă Combinatul de fibre chimice Săvinești, avînd aprobarea, găsind înțelegerea cuvenită a conducerii Ministerului Industriei Chimice. S-au implicat Direcția generală a agriculturii din județul Neamț, ca și forurile silviculturii, fiind vorba de o idee generoasă, benefică sănătății oamenilor, medicinei, științei și țării întregi.

Cu toate acestea, paradoxul paradoxurilor, nimeni dintre reprezentanții forurilor respective cu care am stat de vorbă nu este optimist. Nu are certitudinea că din toamna aceasta, în anul acesta, laboratoarele vor putea lua ființă, vor putea exista. Termenul de punere în funcțiune a fost 30 aprilie 1982 ! Deși nu i s-a cerut un leu investiție, deși s-au făcut numeroase intervenții și rapoarte. Ministerul Sănătății încă nu și-a dat acordul, nu și-a exprimat punctul de vedere. Iar fără acordul său, produsele respective nu pot intra în circuitul rețelei sanitare, nici măcar al experimentărilor în spitale și clinici, și cu atît mai puțin al rețelei farmaceutice. Deoarece forul său de specialitate, conducerea Institutului pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice tărăgănează cercetarea dosarului trimis de Piatra Neamț, tărăgănează avizele necesare și deplasarea nu a unei comisii, măcar a unui specialist la fața locului. Deși colectivul din orașul moldav a solicitat drept consultanți și colaboratori chiar specialiști în domeniul plantelor medicinale ai institutului ! Nici Oficiul farmaceutic Bacău de care aparține rețeaua de specialitate din jud. Neamț (deși conform Legii sanitare fiecare județ are dreptul la un oficiu farmaceutic propriu) nu dă dezlegarea cuvenită pentru funcționarea laboratoarelor, pentru încadrarea absolut necesară a unor farmaciști.

CICI IORDACHE ■

Dialog în piața Obor

Blana de iepure reprezintă o valută forte

— Cum e la pensie, Orlando Vasilescu ?

— Nu mă mai ajung cu timpul !

— Sînteți președintele comisiei de revizie a Asociației crescătorilor de păsări a municipiului București. Ce vă nemulțumește ?

— După cum știți a existat o modă, ca să spun așa, în creșterea nutriilor. Se cîștiga foarte bine și au apărut, peste [illegible] fel de amatori. Goana, s-o numesc așa, [illegible] după bani. Pe urmări nu [illegible] pasiunea specii. Așa s-a făcut ca, în timp, să apară pe piață exemplare care nu aveau nici un fel de valoare. Încet-încet acești negustori, fiindcă asta erau, au dispărut. Au rămas numai acei care într-adevăr știu nu numai să crească nutrii dar au grijă și de specie. De aceea, acum, mulți spun : nu mai merge cu nutrii.

— Să trecem la iepuri !

— Nu trebuie să se repete și la iepuri ceea ce s-a făcut cu nutriile. Vedeți, aici în Obor sînt sute de iepuri. Se vînd și se cumpără. Se cumpără și se vînd. Dar foarte puțini sînt cei care dau randament. Mulți iepuri sînt crescuți, cum se spune, după ureche. Și încă un aspect : am văzut cum mulți sînt sacrificați chiar aici în piață. Blana de cele mai multe ori este clopîrțită și aruncată. Se uită că blana iepurelui reprezintă valută forte. De ce este aruncată ? Fiindcă, cum spuneam, în goana după bani mulți negustori nu mai au răbdare ca iepurele să ajungă la un an. Numai după un an spicul blănii este foarte bun. În majoritatea cazurilor ei sînt sacrificați la optnouă luni.

— Poate scad în greutate ?

— Cine susține acest lucru ? Iepurele la opt-nouă luni ajunge la două-trei kilograme. La un an, dacă este îngrijit așa

cum scrie la carte, poate ajunge pînă la cinci kilograme. Eu vă arăt la mine acasă, la Mogoșoaia, exemplare care într-un an ajung pînă la opt kilograme !

— Cum ați ajuns la asemenea performanțe ?

— Iepurele, în ciuda aparențelor, este un animal dificil. Ca să obții rezultate trebuie să respecți și să aplici cîteva reguli de bază. Care ar fi ele ? În primul rînd o furajare corectă. Apoi, păstrarea [illegible] să se păstreze [illegible] unde sînt crescuți. Dacă [illegible] fiecare dintre aceste idei [illegible] în starea lui de sălbăticie [illegible] Dacă primul își găsește [illegible] să spunem așa, sînt [illegible] și-a pierdut aceasta [illegible] Mulți cred că el poate [illegible] și își rezolvă de unul [illegible] Este de început, o mare [illegible] Iepurele nu este un animal [illegible] Îi trebuie iarbă și lucernă în stare proaspătă și din cînd în cînd cîte un pumn de grăunțe. Dar toate acestea [illegible] dacă omul. De curînd, în două locuri din țară se prepară și furaje speciale pentru hrana iepurilor. Trebuie respectate întocmai și orele de masă. Ca orice rozător el se hrănește mai mult noaptea. Deci mîncarea de seară este cea mai importantă. Mulți dintre crescători uită acest lucru și dau de mîncare animalelor dimineața. Cît consumă un iepure ? Relativ puțin. Pe zi, două pînă la trei sute de grame de iarbă proaspătă. Eu le dau o dată pe săptămînă și cîte un pumn de grăunțe.

— Ajungem unde am început. La rasă.

— Și la iepure, ca dealtfel la toate speciile de animale și păsări, trebuie păstrată linia tehnologică. Dacă tot creștem iepuri atunci trebuie să fim atenți ca să obținem atît carne cît și blană.

— Afirmați că blana iepurilor în momentul de față nu este valorificată... ?

— Indicațiile conducerii de stat sînt foarte bune. Înțelesnesc și dau posibilitate tuturor amatorilor să crească pe lîngă casă animale. Este prevăzut și modul cum să fie valorificate blănurile. Dar factorii de decizie și de răspundere au cam neglijat acest capitol. Desigur, dacă ești un bun crescător de iepuri nu poți și nu-ți poate pretinde nimeni — fiindcă este o meserie și asta — să fii și un bun tăbăcar. Tăbăcăria se întîlnește din ce în ce mai greu. Ar trebui, în cel mai scurt timp, pe lîngă centrele de preluare a blănurilor să se înființeze și tăbăcării, cu oameni pricepuți. Numai așa iepurii vor fi valorificați în totalitate.

SORIN POSTOLACHE ■

N. IONESCU-DÎMBOVIȚA

„Nu am nevoie decît de 6 luni"

Sîntem astăzi în măsură să răspundem celor ce ne-au scris sau ne-au telefonat, interesîndu-se de soarta și proiectele inginerului N. Ionescu-Dîmbovița, omul care, în urmă cu 4—5 ani, stîrnea atît de multă senzație prin metoda sa de diagnostic și tratament al bolii canceroase. Cititorii noștri își amintesc poate că prin mijlocirea revistei Flacăra și cu sprijinul unor înalte foruri științifice, Ionescu-Dîmbovița făcuse o demonstrație publică, prezentînd cu succes deplin procedeul său de aerodiagnoză și că, pentru continuarea și perfectarea investigațiilor, pe strada Horațiu din București a fost amenajată o clădire ce urma să devină centru metodologic. La ora respectivă am fost încredințați că vom fi martorii unor realizări de excepție, că pe baza unor noi direcții de cercetare se va deschide un alt capitol în bătălia pentru sănătate. Din păcate însă cursul evenimentelor n-a avut finalitatea dorită, întreaga acțiune fiind sugrumată de tertipuri obositoare, de tergiversări neîndate ce ne-au adus multe deziluzii și amărăciune. Ne-am spus atunci părerea, urmărind că vina pentru întreruperea lucrărilor aparține cu deosebire cercetătorului, consecvenței sale dezarmante.

La rugămintea inginerului N. Ionescu-Dîmbovița, exprimată deseori și prin toate ale sale căi, acum cînd datorită împrejurări stări de refuz al cooperării noastre porțile i s-au închis, conducerea redacției „Flacăra" a decis să mai încerce o dată. Ne-am propus astăzi să reînnodăm firul speranțelor. Cu aceste gînduri am revenit în locuința inginerului Ionescu-Dîmbovița, în modesta sa căsuță, în acest colț rustic al orașului, unde cercetătorul octogenar își duce viața sa austeră în compania unor dulăi ce rețează gustul de aventură chiar celor mai temerari vizitatori.

Gazda ne-a mărturisit de la bun început că socotește vizita noastră de foarte bun augur și că este sigur că există toate șansele pentru reluarea colaborării și cercetărilor :

— Să uităm ce a fost și să ne gîndim că important este să facem totul pentru a începe în condiții optime experimentele. Aiza e prea mare. S-a spus despre mine că sînt o persoană dificilă, un om sucit, încăpățînat, nedecis, mi s-au adus asemenea reproșuri chiar de către „Flacăra", publicația care a luptat atît de mult pentru ca cercetările mele să fie cunoscute și valorificate. E adevărat, nu sînt un ins comod, bătrînii au curiozitățile lor, sînt uneori poate prea exigent și suspicios. Dar nici o clipă nu mi-a trecut prin cap să abandonez lucrarea și toată vremea, atunci ca și acum, n-am avut decît o singură dorință : să fiu de folos științei românești, să lucrez zi și noapte pentru a face evidentă eficiența și valoarea metodei mele. După cum se știe, grație numai și numai deosebitei înțelegeri a tovarășului Nicolae Ceaușescu față de problemele noului și a dragostei sale față de speranța legată de ajutorarea sănătății oamenilor mi s-a acordat titlul de cercetător principal gr. I și mi s-a pus la dispoziție o clădire pe str. Horațiu nr. 8 pentru ca aici să-mi continuu experiențele și tratamentele. Din păcate însă nici pînă astăzi sobele n-au fost racordate la conducta de gaze naturale (așa cum se prevăzuse în proiect) cu toate că arzătoarele au fost instalate. Ce pot face în această situație ? Să demontez arzătoarele și să cumpăr lemne ? Cum să-mi consult și să-mi execut lucrările iarna ? Am arătat apoi că pentru efectuarea unor tratamente hipertermice am nevoie de băi speciale. În căzile existente pacientul intră numai pe jumătate, deci imersiunea nu e completă. Am arătat de asemenea că tratamentul nu presupune o simplă îmbăiere în apă fierbinte, ci reclamă băi încrucișate în cîmp magnetic, sau ceea ce presupune o instalație specială. Dar prima urgență o constituie introducerea gazului metan. De îndată ce acesta va arde în sobe, voi începe să lucrez. **Nu am nevoie decît de 6 luni pentru a demonstra importanța, eficiența și valoarea metodei mele !**

— Vă amintesc că tot ce notez va fi încredințat tiparului, iar de eventualitatea neîndeplinirii a ceea ce făgăduiți veți putea fi făcut răspunzător față de orice cetățean care crede și are nevoie de tratamentul dumneavoastră.

— Excelent ! Dacă e nevoie, vă pun la dispoziție și un angajament scris și semnat.

— Da, Este nevoie. Vă rog să-l scrieți și să-l semnați. Ce s-a mai întîmplat de cînd nu ne-am mai văzut ?

— Vă asigur că n-am stat cu brațele încrucișate. În tot acest răstimp mi-am continuat cercetările cu mijloacele modeste de care dispun și am căutat să fiu la curent cu tot ce s-a realizat în lume în legătură cu terapia cancerului. Am aflat nu fără regret că situația nu este deloc îmbucurătoare. Mă gîndesc în primul rînd la faptul că realitatea a dezmințit valoarea unor procedee și medicamente de la care s-a așteptat atît de mult. Am aflat mîhnit că interferonul produce cancer la oase și că laserul și lactrilul (celebrul extract din migdale) sînt departe de a aduce lecuirea maladiei neoplazice. Într-un recent interviu, noul director al Organizației Mondiale a Sănătății a arătat că cel mai important lucru îl constituie la ora actuală depistarea precoce a bolii. Sau ceea ce am obținut eu prin metoda aerodiagnosticării. Reamintesc că procedeul a demonstrat o precizie de 100% în depistarea cancerului, așa cum o dovedesc experiențele efectuate în mai multe unități spitalicești (Spitalele „Grivița Roșie" și „Fundeni", Spitalul de copii, Institutul de geriatrie) și mai ales testul public desfășurat la Spitalul „Filantropia". Și tot între timp realitatea a mai confirmat cîteva din ipotezele mele privind elementele cancerigene din natură și alimentație. Iată, o recentă lucrare sosită din R.F.G., „Schweinefleisch und Gesundheit", confirmă ipoteza mea că în carnea de porc există substanțe oncogene.

— Nicolae Ionescu-Dîmbovița, cu tot respectul pe care vi-l datorăm și toată nădejdea că veți face lumină în acest domeniu vă amintim că mai mulți cercetători români au rezultate de excepție în tratarea cancerului. Între timp s-au clarificat lucrurile și sînt recunoscute în lume și în țară rezultatele cercetării dr. Leontopol. Continuă, și credem cu succes, investigațiile lui Ioan Dinu, dr. Mihai Dănilă deține el însuși rezultate notabile, La Drobeta-Tr. Severin, dr. Gheorghe Neagoe propune lucrări noi în oncologie. Iulică Voinea așteaptă la Arad înțelegere și recunoașterea dorinței sale de a fi de folos științei și oamenilor. Rețineți, nu sînteți singurul, vremea trece și ce vă pretindem noi e să vă faceți datoria față de bolnavi și de cei ce v-au acordat ajutorul lor ireversibil.

— Concluziile le voi comunica peste șase luni. Acordați-mi acest răgaz. Dacă nu voi prezenta rezultatele promise, aveți tot dreptul să credeți ce vreți despre mine, să mă considerați chiar un șarlatan. Dar nu se va întîmpla așa. Vă asigur !

LIVIU TIMBUS ■

Interviu cu George Palade, laureat al Premiului Nobel

„În biologie și patologie celulară, nivelul de cercetare, în România, este unul de frunte"

Este greu să stai de vorbă cu un savant? Chestiunea ar trebui probabil pusă altfel: dacă ne putem îngădui să-i deranjăm cu fel de fel de curiozități ale noastre. Dar ne scuzăm față de noi înșine, în spatele argumentului că nu este cel mai acuzabil lucru a vrea să știi ce fac și ce gîndesc savanții.

L-am căutat, fiind la New York, pe George Palade. Cunoștința noastră comună, Barbu Niculescu, l-a căutat în acest sens. Era plecat, în Colorado dacă am înțeles bine. Pentru un timp care depășea mult timpul meu de ședere în S.U.A. Cîteva întrebări și o casetă. Prietenul meu Lucian Cernat de la Biblioteca Română din New York l-a așteptat pe profesor la întoarcerea sa la New Haven. A prezentat întrebările, iar banda de casetofon mi-a parvenit cu cîteva zile în urmă, în timp ce profesorul era în drum spre București. Iată, transcrise cuvînt cu cuvînt, răspunsurile sale.

— Vă rog, vorbiți-ne despre activitatea dumneavoastră din urmă, la ce a lucrat, ce a publicat, de ce probleme s-a ocupat George Palade în ultima vreme?

— Eu și colaboratorii mei ne-am ocupat în ultimul timp de o serie întreagă de probleme, care în mare măsură reprezintă continuarea preocupărilor din ultimii ani.

Un subiect important de cercetare este biogeneza membranelor celulare și descifrarea mijloacelor întrebuințate de celule ca să reculeagă traficul proteinelor și membranelor în interiorul celulelor. De asemenea — reciclajul membranelor, în interiorul celulei. Acestea sînt probleme importante care au apărut la orizontul cunoașterii noastre numai în decursul ultimilor ani. În momentul de față sînt într-o fază activă de cercetare într-o serie întreagă de laboratoare. Nu numai în laboratorul nostru ci și în alte laboratoare din lume. În afară de probleme de biogeneză de membrană, ne preocupăm în momentul de față de perfecționarea mijloacelor de izolare a componentelor subcelulare, utilizînd mijloace specifice chimice. De obicei anticorpi pentru izolarea de fracțiuni celulare omogene necesare obținerii de date biochimice și morfologice de încredere în domeniul acesta de cercetare. Aceasta este de asemenea un proiect de cercetare nou care rămîne să se dezvolte în viitor, aflat abia la începutul lui. Continuă să ne preocupe detaliile procesului de secreție de proteine și în colaborare cu profesorul Nicolae Simionescu și cu Maia Simionescu, cu colaboratorii lor de la Institutul de biologie și patologie celulară din București continuăm să lucrăm pe endoteliul vascular. Biologia, structura, biochimia și funcția endoteliului vascular, care, în momentul de față și în viitor în special, promite să fie un obiect de cercetare de mare importanță în majoritatea bolilor serioase.

— Sînteți medic, v-aș ruga să vă spuneți opiniile în legătură cu următoarea chestiune: cît de mult a reușit medicina să țină pasul, prin descoperirile și perfecționările mijloacelor curative și profilactice, să răspundă nevoilor reale de sănătate ale omului de astăzi?

— În foarte largă măsură progresele făcute în medicină, în dezvoltarea și aplicarea antibioticelor, a reușit să controleze bolile infecțioase, care în trecut reprezentau una din problemele majore în patologia umană. În momentul de față în țările cu servicii de sănătate avansate, bolile infecțioase reprezintă o minoritate a afecțiunilor ce lovesc publicul și în unele cazuri sînt pur și simplu exemple de patologie excepțională. Rezultatele în alte domenii sînt tot așa de impresionante. De pildă, posibilitatea de a elimina, în prezent există condiții economice favorabile, aproape toate bolile de nutriție.

Rezultatele în momentul de față încep să fie promițătoare și substanțiale în ceea ce privește controlul bolilor vasculare, în chiar controlul hipertensiunii, care este una din cauzele importante ale patologiei vasculare. Progresele în alte domenii sînt mai puțin impresionante. Progrese s-au înregistrat și se realizează în zilele noastre în domeniul cancerului, dar sîntem încă foarte departe de a ajunge în privința asta la o soluție satisfăcătoare. Pur și simplu în aceste boli, capitolul nostru de cunoștințe de bază în momentul de față nu este suficient de dezvoltat ca să ne permită să obținem o procedură de cură a maladiilor respective, eficientă și de încredere. Nu am atins nivelul la care cunoștințele de bază reprezintă o masă critică necesară pentru obținerea unei soluții satisfăcătoare a problemelor respective. Ne trebuie încă ani de cercetare ca să ajungem la nivelul la care ne aflam cînd a fost posibil să rezolvăm problema bolilor infecțioase.

— Sînteți laureat al Premiului Nobel. Aș vrea să vă referiți, în această calitate, la rolul savantului în lumea de azi, la ce poate și ce trebuie să facă el în interesul unei vieți mai bune și mai drepte pe pămînt.

— Un laureat al Premiului Nobel nu are datorii mai numeroase și mai intense decît restul cetățenilor lumii. Singurul lucru care îl deosebește de restul cetățenilor lumii este că, pe drept sau pe nedrept, atrage mai mult atenția publicului. Și, pe baza asta, poate, natural, să-și exprime părerile și să încerce să influențeze mersul lucrurilor. Un laureat al Premiului Nobel poate interveni cu eficacitate în organizarea cercetării științifice, în țara lui de bază. Poate interveni cu eficacitate în organizarea cooperării în cercetare științifică la nivel internațional. Asta este de fapt ceea ce fac, în cazul colaborării mele cu Institutele de cercetări din România. Dincolo de nivelul acesta și deci cu mai puțină competență, și cu mai puțină eficacitate deci, un laureat al Premiului Nobel își poate da părerea în probleme de organizare socială și de organizare politică, dar șansele lui de a influența politicienii care în ultimă instanță controlează soluția problemelor în nivelul acesta sînt relativ modeste. Totuși, un om de știință nu trebuie să se descurajeze. El este un luptător. Prin urmare, dacă șansele sînt modeste trebuie să persiste în speranța că probleme foarte serioase, ca, de pildă, cursa înarmărilor nucleare, sau ca de pildă inegalitatea economică inegalitatea în distribuția de resurse, ca de pildă inegalitatea în nivel de instrucție publică, culturalizare, toate păcatele astea trebuie reduse în dimensiune și pînă la sfîrșit eliminate, poate, într-o generație, două, trei sau nouă.

— Care sînt, după părerea dumneavoastră, principalele centre de atenție ale medicinei în momentul de față? Ce vi se pare că trebuie rezolvat de medicină în termenul cel mai scurt pentru a interveni decisiv în favoarea îmbunătățirii sănătății oamenilor?

— În țările avansate din America de Nord, Europa, America de Sud problemele privesc înainte de toate bolile vasculare, tulburările de circulație, cu infarct miocardic sau infarct cerebral, ca exemple. După astea cancerul care este o problemă ale cărei dimensiuni cresc în loc să scadă. Și după aceea o altă serie întreagă de boli degenerative, cu nuanță mai puțin serioasă. Din punct de vedere al gravității, al consecințelor economice, al numărului de persoane afectate. Dar în țările puțin dezvoltate, în special în țările tropicale, problemele serioase sînt încă legate de bolile infecțioase și de boli parazitare, pentru că în momentul de față țările respective nu sînt suficient de bine echipate din punct de vedere științific, din punct de vedere al resurselor economice, ca să întreprindă să aducă bolile la un nivel de control adecvat. În afară de acestea există, natural, o serie întreagă de probleme legate de boli infecțioase obișnuite ca și de boli de nutriție într-o serie de țări. De aici, de la latitudine la latitudine, și de la longitudine la longitudine, pe harta lumii problemele majore sînt foarte deosebite. Problemele majore în țările puțin dezvoltate sînt mai ușor de rezolvat decît în țările avansate, numai că țările în dezvoltare nu au mijloacele respective pentru a rezolva problema bolilor infecțioase și au nevoie de ajutorul țărilor avansate ca să poată rezolva problema acestor boli infecțioase, a bolilor tropicale, de natură parazitară și așa mai departe. În țările înaintate bolile degenerative de care am amintit sînt soluționabile, dar după cum am menționat înainte nu avem în momentul de față încă suficiente cunoștințe să ajungem la soluții logice și eficace în controlul și tratamentul lor. Se face în fiecare an situația. Ea se îmbunătățește în special în cazul maladiilor vasculare de la an la an. Statisticile sînt foarte promițătoare, dar sîntem încă la nivel de tratament simptomatic, ceea ce înseamnă nu tratament preventiv sau curativ eficace.

— Domnule profesor, mi-ar face plăcere să vă aud vorbind despre România, despre prietenii dumneavoastră din București și din celelalte regiuni ale țării. Trebuie că aveți mulți prieteni.

— Desigur am mulți prieteni pentru că mi-am făcut studiile în țară și natural că am legături strînse cu foștii mei colegi. Și legăturile strînse încep din liceu. Am făcut liceul în Buzău, în școala care se cheamă azi „Bogdan Petriceicu Hașdeu". Sînt încă în legătură cu foștii mei colegi din liceu și foarte des cînd vin la București îi văd, îmi scriu, îmi trimit des știri. Cel mai activ dintre ei este doctorul Ianeu Dragomirescu care este, să zic așa, purtătorul lor de cuvînt.

Ceea ce mi se pare mișcător este că deseori cînd mă duc în țară în interiorul, ne ducem într-o seară în un restaurant, la o bodegă. Și cine vine să la parte la ocazile astea cu foștii lui elevi este fostul director, profesor de limba și literatura germană la liceul din Buzău, domnul profesor Sava Anghel care, în momentul de față, are 88 de ani. Acum cîteva zile am primit o scrisoare de la un grup de foști colegi de liceu care se dusecră în o masă comună și printre iscăliturile respective era și o notă de la profesorul Sava Anghel. Remarcabil și bine se ține ca luciditate, intelect.

Pe urmă, natural, păstrez legăturile cu foștii mei colegi de la facultatea de medicină. Am avut norocul să fim într-o serie bună, cum se zice, și printre colegii mei din acei ani, sau din ani foarte apropiați este doctorul Ion Juvara, profesor de chirurgie, Titel Vereanu, profesor de chirurgie infantilă, regretatul profesor Ion Bruckner, profesor de medicină, Vlad Voiculescu, profesor de neurologie, și o serie întreagă de alte nume. Am fost în legături bune, multă vreme, cu foștii mei profesori sau cu șefii mei din spitale, ca de pildă doctorul Balș despre care am amintiri foarte plăcute, profesorul Burghele, profesorul Lupu, natural, profesorul Reiner, și în special profesorul Grigore Pop care a urmat profesorului Reiner și care a avut, ca și profesorul Reiner, o mare influență asupra dezvoltării mele în perioada inițială a carierei în medicina științifică. După cum vezi o colecție întreagă. Pe urmă, natural, profesori de în alte universități, fără să mai vorbesc că sînt în legătură foarte strînsă cu Nicolae Simionescu și cu cercetătorii mai tineri decît el din institutul lor.

Problema este cum să utilizăm relațiile acestea ca pe de o parte să întărim experimentul Simionescu care pînă în momentul acesta merge foarte bine, iar pe de altă parte să-l dublăm. În alte domenii și nu numai la Facultatea de medicină din București, universitatea din București ci și în alte universități din țară. Pentru că în domeniul respectiv în biologie și patologie celulară, ca rezultat al activității al institutului din București, se poate spune că nivelul de cercetare în România este un nivel de frunte, ca model. Și ar fi foarte frumos să fie cît mai multe lucruri și în alte domenii de cercetare științifică. În alte domenii — genetică, al biochimiei, neurofiziologiei, fără să mai vorbim de domenii clinice.

— Vă mulțumim.

NEAGU UDROIU

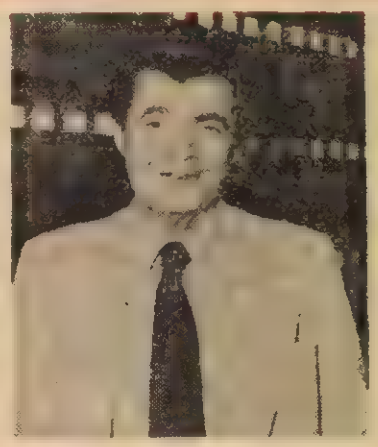

Născut în Iași la 19 noiembrie 1912; părinții — Emil Palade și Constanța Cantemir.

Studiile — la Liceul „Hașdeu" din Buzău și apoi la Universitatea din București.

Între 1935 și 1945 a făcut parte din corpul profesoral al Facultății de medicină din București. A activat, în cadrul Universității „Rockefeller" ca cercetător, profesor asociat și apoi ca profesor de biologie celulară. Din 1973 este profesor la Universitatea Yale.

Este membru al Academiei americane de arte și științe și al Academiei naționale de științe.

În 1966 a fost distins cu Diploma „Albert Laske" și în 1970 cu Premiul Hurwitz.

A primit în 1974 Premiul Nobel pentru medicină.

Universul în imagini

„CABALA BIGOȚILOR", celebra piesă a dramaturgului sovietic Mihail Bulgakov — pusă în scenă și la Teatrul Mic din București — într-o versiune inedită pentru spectatorii din România: recent, pe scena Casei de cultură din Breaza, trupa teatrală „MEGA-POBEC" din departamentul Eure (Franța) a prezentat această piesă. Întîlnirea dintre talentații artiști francezi și publicul de pe Valea Prahovei s-a bucurat de un deosebit succes, fapt relevat de aplauzele dăruite cu căldură și la scenă deschisă.

Flacăra Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu,** Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru,** Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Ioana Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu,** Mihai Stănescu, Ciel Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, loto (**Ovidiu Ioanițoaia,** Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihalopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 17 60 10 interior 25 50; **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 21 28; **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

PREȘEDINȚII NICOLAE CEAUȘESCU ȘI MOHAMED HOSNI MUBARAK

dau, prin fructuosul dialog din Capitala patriei noastre, un nou impuls dezvoltării și adîncirii prieteniei și colaborării multilaterale româno-egiptene

azi

— Unde sînt consătenii dumneavoastră?

— La cîmp

Reportaj în pagina 8

Vali Ionescu este campioană europeană la săritura în lungime. Anișoara Cușmir pe locul doi

Corespondență de la Atena în pagina 22

Ingineria istorică, o nouă știință?

Interviu în pagina 6

Cenaclul Flacăra al Increțului Revoluționar în inima Transilvaniei

Cronici și informații în paginile 12—13

36

Anul XXVI (II)
Vineri, 10 septembrie 1982

Flacăra

Autoritatea slujitorului catedrei

Apostoli îi se spunea în trecutul nu prea îndepărtat și numele încădea în ei și marele și firescul respect pentru o profesiune atît de nobilă și obligația morală înaltă a celui astfel numit de a-și onora misiunea cu conștiința că viitorul unei societăți se leagă atît de strîns de fiecare cuvînt al său, de fiecare gest, de viața sa de toate zilele, la fel ca și de competența și de dăruirea sa, înțelese mereu ca un sacerdoțiu. Istoria învățămîntului românesc a consacrat cu noblețe acest nume dascălilor și el a fost, într-adevăr, onorat astfel încît întotdeauna a fost o mîndrie să te înfățișezi în societate cu titlul de învățător sau profesor și îmi amintesc ce a însemnat pentru fiecare mica ca om și ca patriot prezența la catedra școlii pe care mi-am „tocit și eu coatele", cum se zice, a unor dascăli cărora le voi rămîne mereu datori fața

(Continuare în pag. 7)

DINU SĂRARU

Citeva probleme de educație

Nu mi se pare prea rodnică ideea că spectacolele trebuie împărțite definitiv și rigid în spectacole de divertisment, spectacole partinice, spectacole patriotice, spectacole de muzică populară, spectacole umoristice, spectacole educative, spectacole pentru inițiați, spectacole pentru săli goale, spectacole de masă și spectacole de mase.

Singura care-i poate ține pe oameni treji la marile idei, singura care-i poate sătura cu adevărat, singura care-i poate intriga și vrăji, singura care le poate pune probleme, spre a-i uni în final, singura bună e varietatea. Un spectacol — la sfîrșitul mileniului doi — e căutat și gustat de mulțimi, dacă e divers. Creatorul spectacolului va ști să ofere spectatorilor senzația de viață [illegible], de cultură totală, cu atît oamenii vor trăi [illegible] lor morți oricum inevitabile, își vor trăi aspirațiile de totalitate. La ca[illegible] pe nimeni nu ajunge, își vor trăi bucuria înfrîngerii limitelor, vor g[illegible] din perspectiva diversității propriile și ireductibilele preferințe.

Fiecare om are personalitatea lui inconfundabilă desigur, sînt oameni care într-o privință sau alta își seamănă unul altuia. Dar, în genere, este acceptată formula „cîte bordee, atîtea obiceie". Și atunci, ar urma că diversitatea nu e bună, că nu poți mulțumi pe om decît dîndu-i ceea ce-i place lui și numai lui. Cum o să-i faci și pe vecin să fie atent la ce [illegible] atent la ce? [illegible] [illegible] [illegible]

Rodnic dialog al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

ONOAREA ȘI RĂSPUNDEREA

Cele două zile ale vizitei secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în județul Hunedoara — vizită în programul căreia au fost cuprinse importante obiective economice din Valea Jiului, Lupeni, Petroșani, Călan, Hunedoara, mari adunări populare în municipiile Petroșani și Hunedoara — au prilejuit dezbaterea cu oamenii muncii hunedoreni a celor mai importante probleme privind dezvoltarea județului, contribuția lui la opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ca de fiecare dată cînd are loc un dialog al secretarului general al partidului cu făuritorii bunurilor materiale, vizita în județul Hunedoara a prilejuit și luarea la fața locului de măsuri concrete, eficiente, menite să ducă la perfecționarea activității economico-sociale, la îndeplinirea obiectivelor actualului cincinal.

În ceea ce privește extracția de cărbune, în fața minerilor din Valea Jiului stau sarcini de cea mai mare importanță, decurgînd din obiectivul fixat de Congresul al XII-lea al partidului de a asigura pînă în 1990 independența deplină a țării din punct de vedere energetic. „În acest cadru — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Petroșani — producția minieră, de cărbune are un rol deosebit de important, deoarece în 1990 cea mai mare parte din energia electrică și termică trebuie să o realizăm pe cărbune". Importanța acordată cărbunelui rezultă și din sumele alocate din buget pentru activitatea minieră. Astfel, numai în Valea Jiului în ultimii 10 ani s-a realizat o creștere de 10 ori a fondurilor fixe, creîndu-se, în felul acesta, o puternică bază materială. După cum a evidențiat secretarul general al partidului, acum trebuie să se acționeze pentru a se obține cu această bază materială, cu dotarea și mijloacele moderne de care dispunem, creșterea mai rapidă a producției, prin folosirea mai bună, la întreaga lor capacitate a combinelor, a utilajelor de înaltă tehnicitate.

Sarcina utilizării la maximum a mijloacelor de producție pe care le are în dotare stă și în fața siderurgiei. „Acum, după ce am realizat aceste capacități moderne — se spune în cuvîntarea rostită de conducătorul partidului și statului nostru la marea adunare populară din municipiul Hunedoara —, trebuie să punem pe primul plan obținerea unor producții maxime pe capacitățile existente, dezvoltarea producției de oțeluri de înaltă calitate. Hunedoara trebuie să-și propună să devină în acest an un centru al metalurgiei de calitate superioară".

Vizita a prilejuit abordarea și a altor probleme de mare importanță pentru economia națională : reducerea consumurilor materiale, de combustibil, de energie, de minereuri, realizarea producției cu consumuri materiale cît mai mici ; creșterea mai puternică a productivității muncii ; terminarea la timp a investițiilor și darea cît mai rapidă în funcțiune a capacităților de producție aflate în construcție ; valorificarea superioară a materiilor prime, a

(Continuare în pagina 4)

cu oamenii muncii din județul Hunedoara

DE-A FI MINER

„AM ALOCAT DIN BUGETUL STATULUI, DIN VENITURILE ÎNTREGII NOASTRE NAȚIUNI, SUME ÎNSEMNATE PENTRU ACTIVITATEA MINIERĂ. NUMAI ÎN VALEA JIULUI AM REALIZAT ÎN ULTIMII 10 ANI O CREȘTERE DE 10 ORI A FONDURILOR FIXE. AM CREAT DECI O PUTERNICĂ BAZĂ MATERIALĂ. ACUM TREBUIE SĂ ACȚIONĂM PENTRU A OBȚINE, CU ACEASTĂ BAZĂ MATERIALĂ, CU DOTAREA ȘI CU MIJLOACELE MODERNE PE CARE LE AVEM, CREȘTEREA MAI RAPIDĂ A PRODUCȚIEI. ACEASTA ÎNSEAMNĂ SĂ FOLOSIM MAI BINE COMBINELE, UTILAJELE DE ÎNALTĂ TEHNICITATE, SĂ ASIGURĂM CA ELE SĂ FUNCȚIONEZE COMPLET ȘI SĂ DEA MAXIMUM DE PRODUCȚIE. AM INVESTIT MULT, TOVARĂȘI, DAR TREBUIE ACUM SĂ DĂM PRODUCȚIE PENTRU A RECUPERA ACESTE CHELTUIELI ȘI A ASIGURA DEZVOLTAREA MAI PUTERNICĂ A PATRIEI NOASTRE ȘI RIDICAREA BUNĂSTĂRII GENERALE A POPORULUI".

„ORICÎT DE MODERNE AR FI UTILAJELE, COMPLEXELE, DACĂ NU AVEM OAMENI CARE SĂ LE MÎNUIASCĂ, ELE NU PRODUC NIMIC. DECI HOTĂRÎTOR SÎNT TOT OAMENII, MINER'I ! ȘI TREBUIE SĂ FACEM TOTUL PENTRU A AVEA MINERI CU O ÎNALTĂ PREGĂTIRE TEHNICO-PROFESIONALĂ, CARE SĂ POATĂ, ÎNTR-ADEVĂR, MÎNUI ÎN CELE MAI BUNE CONDIȚII UTILAJELE DE ÎNALTĂ TEHNICITATE".

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Petroșani)

„TREBUIE SĂ ÎNȚELEGEM CĂ MESERIA DE MINER A DEVENIT ACUM O MESERIE DE ÎNALTĂ TEHNICITATE, CĂ MINERUL DEVINE UN OM CU O ÎNALTĂ CULTURĂ TEHNICĂ. MINERII TREBUIE SĂ ACȚIONEZE PENTRU A-ȘI RIDICA NECONTENIT NIVELUL PROFESIONAL, CUNOȘTINȚELE TEHNICE ȘI, DESIGUR, NIVELUL DE CULTURĂ ȘI NIVELUL POLITIC, SPRE A DEVENI ASTFEL UN DETAȘAMENT ȘI MAI PUTERNIC AL CLASEI NOASTRE MUNCITOARE — DETAȘAMENTUL MINERILOR REVOLUȚIONARI ÎN LUPTA PENTRU SOCIALISM ȘI PENTRU COMUNISM !"

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Petroșani)

Rodnic dialog al tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

HOTĂRÎTOARE ESTE MUNCA CLASEI

(Urmare din pagina 2)

muncii poporului nostru ; ridicarea pregătirii profesionale și tehnice a oamenilor muncii ș.a. Totodată, a fost scoasă cu pregnanță în relief necesitatea de a se acorda o atenție corespunzătoare producției pentru export. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Dacă vom da mai mult cărbune, și îndeosebi cărbune cocsificabil, vom reduce importul și va fi un lucru foarte bun — trebuie să facem aceasta ! Dacă vom da oțeluri de înaltă calitate, vom reduce importurile — și chiar trebuie să renunțăm complet la importuri. Aceasta va însemna, de asemenea, un lucru foarte important pentru economia noastră națională. Deci, este necesar să acționăm și în direcția sporirii producției necesare exportului, dar și a creșterii producției de materii prime și materiale în țară, pentru a reduce importurile. Aceasta stă în puterea noastră — și avem acum capacități industriale care ne dau posibilitatea să realizăm aceste probleme în bune condiții".

Toate întîlnirile, întreaga vizită au fost străbătute de la un capăt la altul de ideea că pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor stabilite, a tuturor sarcinilor asumate, hotărîtoare este munca clasei muncitoare a poporului. Referindu-se la lozinca „Ceaușescu să trăiască — Hunedoara să-nflorească !", pe care o scandau cei prezenți, secretarul general al partidului a subliniat că cei de care depinde înflorirea Hunedoarei sînt tocmai oamenii muncii hunedoreni care, în acest scop, trebuie să muncească mai bine. Aceste spuse sînt valabile la scara întregii țări. Pentru ca România să înflorească, pentru ca pe pămîntul ei să se făurească societatea comunistă, este necesar ca fiecare om al muncii să-și sporească eforturile, să muncească mai bine, cu un grad de calificare, de specializare tot mai înalt. Înflorirea României depinde de munca întregului popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general.

Pe întregul itinerar al vizitei, hunedorenii și-au exprimat cu deosebită căldură sentimentele de înaltă prețuire și dragoste față de secretarul general al partidului, profunda lor recunoștință față de preocuparea sa constantă pentru dezvoltarea județului Hunedoara, a întregii țări. La mareea adunare populară din municipiul Hunedoara, primul secretar al Comitetului județean al P.C.R. a adus, în numele locuitorilor județului, un călduros omagiu, odată cu cele mai alese mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru abnegația și devotamentul cu care slujește interesele fundamentale ale națiunii române, năzuințele milenare ale întregii omeniri pentru pace, bunăstare și fericire. Sentimente de aleasă stimă și considerație au fost exprimate tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu pentru neobosita sa activitate politică, științifică și socială pusă în slujba înfăptuirii consecvente a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, dezvoltării și afirmării continue a științei, învățămîntului și culturii românești. Hunedorenii s-au angajat să-și mobilizeze exemplar forțele pentru transpunerea în viață a marilor sarcini pe 1982 și pe întregul cincinal, pentru ca județul Hunedoara să aducă o contribuție și mai importantă la înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru, la realizarea mărețului program al edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru înflorirea și prosperitatea României socialiste.

cu oamenii muncii din județul Hunedoara

MUNCITOARE, A POPORULUI!

„AȘ DORI, ÎNCĂ O DATĂ, SĂ EXPRIM SATISFACȚIA PENTRU CEEA CE AM CONSTATAT ÎN ACESTE DOUĂ ZILE ÎN UNITĂȚILE MINIERE ȘI INDUSTRIALE PE CARE LE-AM VIZITAT, PENTRU MUNCA ȘI ENTUZIASMUL CU CARE OAMENII MUNCII DIN HUNEDOARA, DIN TOATE SECTOARELE, ACȚIONEAZĂ ÎN VEDEREA ÎNDEPLINIRII HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL PARTIDULUI. AVEM MINUNATE IMPRESII DESPRE ÎNTÎLNIRILE CU OAMENII MUNCII, CARE AU DEMONSTRAT ȘI DEMONSTREAZĂ — CA ÎNTREGUL POPOR, DEALTFEL — VOINȚA FERMĂ DE A ACȚIONA, SUB CONDUCEREA COMUNIȘTILOR, A PARTIDULUI COMUNIST, PENTRU REALIZAREA NEABĂTUTĂ A PROGRAMULUI PARTIDULUI, A HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL PARTIDULUI. BAZÎNDU-MĂ PE ACESTE CONSTATĂRI ȘI IMPRESII, AM DEPLINA CONVINGERE CĂ HUNEDORENII DIN TOATE SECTOARELE — ȘI MINERI, ȘI SIDERURGIȘTI, ȘI METALURGIȘTI — DIN CELELALTE DOMENII DE ACTIVITATE, INCLUSIV ȚĂRĂNIMEA, VOR ACȚIONA CU ÎNTREAGA FERMITATE ȘI RĂSPUNDERE ȘI VOR ÎNDEPLINI ÎN BUNE CONDIȚII SARCINILE DE PLAN PE ACEST AN, VOR FACE TOTUL SĂ OCUPE UN LOC CÎT MAI DE FRUNTE — ȘI DACĂ SE POATE, CHIAR PRIMUL LOC — ÎN ÎNTRECEREA ÎNTRE JUDEȚE".

(Din cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Hunedoara)

Ingineria istorică, o nouă știință?

— Interviu cu dr. inginer Alexandru Forje, autor a numeroase invenții, inițiatorul ideii de inginerie istorică —

— De unde, tovarășe inginer, necesitatea inginerie istorice ?

— Din însăși necesitatea continuă a înnoirii în știință, cerută de necesități socio-economice, dar și de necesități politice care nu pot fi desprinse de principele. Istoria nu trebuie să slujească numai reconstituirii trecutului, ci din datele ei, considerate ca ansamblul unui fundament, să slujească viitorului, înfăptuirii lui. O construcție nu poate fi clădită decît pe un fundament solid și adecvat, mai ales cînd este vorba de a realiza o problemă cum este istoria unui popor, partea ei principală — deschiderea spre viitor.

— Sînteți, chiar și în metaforă, tehnicist. Presupun că istoricii nu vor îmbrățișa prea ușor conceptul dv. Ca să caute, chiar așa, inginerii pînă și în istorie ? Nu e suficient că s-a „inginerizat" aproape întreaga activitate, întreaga viață socială ? Doriți dv., inginerul Alexandru Forje, să inginerizați acum și istoria ?

— Îngrijorarea dv. nu are nici un temei. Teza pe care o propun eu, împreună cu colegii mei, a fost experimentată de viață : apariția astroficiei și-a găsit cei mai fervenți inamici în astronom. Deși astrofizica nu desființa astronomia, ci o ducea înainte. În gîndirea umană există loc suficient și pentru astronomie și pentru astrofizică. Dar astrofizica a fost una dintre științele necesare și suficiente care ne-au dus la debarcarea pe Lună.

— Eu mă gîndeam numai dacă dv., inginerii, ați rezolvat toate problemele cerute de economia noastră în plin avînt, confruntată, cum știți, și cu destule greutăți, ca să mai aveți timp să vă ocupați și cu istoria ? Dar, ca să nu mă considerați **un pornit**, vă invit să definiți noua dv. știință : ingineria istorică.

— O definim, nu înainte însă de a reține și dv. că în cercetare ajungi uneori la descoperiri la care nu ți-ai propus să ajungi, dar care sînt foarte valoroase în alte domenii. Și acum să încercăm să definim ingineria istorică : o știință globală care își propune ca pe lîngă mijloacele și metodele utilizate pînă în prezent în istorie, să introducă metode și procedee de investigare noi, pe care le oferă matematica și tehnologia.

— Unde și cum s-a născut această nouă știință ?

— Locul fizic este România, Institutul în care lucrez împreună cu colegii mei : ICEMENERG București. S-a născut din nemulțumire și îndoială față de ceea ce există pînă la noi. Orice știință care-și consideră dosarele închise și rezolvate ar trebui în mod normal să dispară. Or, tocmai o știință care propune redeschiderea dosarelor, modificarea sentințelor date duce înainte. În inginerie, de pildă, fetișul teoremelor definitive este o frînă în dezvoltare. Astăzi știm mult mai mult decît acum zece ani și infinit mai mult decît acum o sută de ani.

— Dar asta încă nu e o noutate !

— Nu este, dar bogăția de informație, pe măsura lărgirii ei, impune o structurare și organizare care nu erau cerute de nivelul restrîns al informației din trecut. În tehnologie, calculatorul a făcut o adevărată revoluție : operații de calcul care durau ani de zile se rezolvă azi în cîteva minute. Marile biblioteci sau brevetoteci ale lumii, pentru a fi prospectate, explorate, necesită azi ajutorul calculatoarelor. Situația se impune de la sine și în istorie !

— Care ar fi metoda acestei noi științe, de vreme ce, am înțeles, calculatorul devine instrumentul principal al cercetătorului ?

— La stabilirea metodei și a obiectului de investigare a noii științe cu noi mijloace, am avut în vedere patru criterii de investigare : trei referitoare la cîmpul de acțiune și al patrulea criteriu ceea ce urează domeniul de aplicație al ingineriei istorice.

— Numiți, vă rugăm, aceste criterii !

— Criteriul sociografic se referă la tot ceea ce conservă istoria sau se înregistrează ca fapt istoric. Nu avem în vedere numai documentele scrise, ci ansamblul general al urmelor pe care le-a lăsat trecutul : lingvistica (istoria limbii unui popor face parte din propria lui istorie) ; toponimia, antroponimia, hidronimia, toate fiind conservatoare de informații istorice ; apoi avem în vedere tradiția, folclorul, miturile și multe altele. Sînt elemente pe care istoria le-a luat și pînă acum în considerare, dar foarte puțin.

Criteriul genetic are în vedere o specificitate aparte a istoriei fiecărui popor, care este unică și cu caracteristici unice, aspecte care-i dau posibilitatea de corelare și integrare în contextul și ansamblul istoriei lumii.

Criteriul tehnologic are în vedere faptul că istoria s-a făurit totdeauna în funcție de situarea geografică a unui popor și de mijloacele materiale pe care le-a avut la dispoziție. Deci istoria a avut, trebuie să aibă în vedere și a subînțelege totdeauna și tehnologia.

— Poate cu un exemplu v-ați concretiza oarecum afirmațiile ?

— Războaiele din toate timpurile au fost și întreceri de tehnică, cum și antiteza lor, construirea civilizațiilor lumii, a fost tot o întrecere de tehnologii și tehnici.

— Ce are în vedere ultimul criteriu ?

— Criteriul constructiv, cum l-am numit noi, își propune ca în istoria unui popor, de la prognoză și planificare să se treacă la o fază superioară, anume la programare. Metoda acestui criteriu este cunoscută demult în matematică și se numește : metoda predicției prin postdicție. Adică se trag concluzii de o probabilitate cît mai mare pentru un fapt posibil să se întîmple în viitor, avînd în vedere elemente privind fapte care s-au petrecut în trecut. Mai simplu exprimat : să învățăm din reușitele dar și din greșelile trecutului.

— Metoda acestui criteriu nu e cumva metoda Pitiei cu chip de robot ?

— Orice aluzie ați face, istoria trece și va trebui să treacă prin gîndirea și sentimentele umane. A considera că matematica și tehnologia ar dezumaniza istoria, e o greșeală. Ingineria istorică nu-și propune altceva decît să răspundă la întrebările la care istoria, așa cum era concepută pînă acum, n-a putut răspunde.

— La ce n-a putut răspunde istoria ?

— La faptele petrecute dar neconsemnate în documente și care au fost transferate generic la ceea ce numim preistorie.

— Exemplificați cu un fapt din istoria României !

— Descoperirea Tezaurului de la Hinova (Mehedinți), datat cu o mie trei sute de ani î.e.n., cînd Roma încă nu apărea pe harta lumii, tezaur format din piese ce denotă un înalt grad de civilizație, cel puțin egal cu tezaurele de la Troia, Micene sau din Egipt, naște un mare semn de întrebare pentru istoria poporului nostru tocmai prin faptul că Hinova e situată la periferia statului dac și departe de zăcămintele de aur. Întrebarea pe care ne-o punem noi este următoarea : ce trebuie să fi fost ca civilizație, ca nivel al acesteia în centrul statului dac, centru care nu întîmplător se afla, credem, aproape de zăcămintele de aur, de metale ce se cunosc și azi : să citățm doar zonele Apusenilor și ale Hunedoarei. Și vreți să vă mai dau un exemplu ?

— Sînt gata să-l notez.

— Pînă acum, istoricii și arheologii n-au putut răspunde la funcționalitatea Calendarului-sanctuar de la Sarmizegetusa, ipotezele formulate de ei fiind ambigue, fapt care a făcut să fie nevoie de intervenția astroficienilor : regretatul astrofizician prof. dr. docent Gh. Chiș, creatorul astroficienii românești, a determinat cu instrumentar adecvat direcții astronomice în acest ansamblu de calendare-sanctuare și le-a precizat funcțiunile de calendare. Cadrul de interpretare matematică posibil a sanctuarelor-calendar și modelul matematic general și design perfectibil necesar interpretării lor l-au creat, de asemenea, doi ingineri, Simion Bobaneu și Cornel Samoilă, împreună cu umanistul Emil Poenaru.

— Care ar fi aportul concret al ingineriei istorice ?

— Mă rezum a cita doar trei exemple : am reinterpretat războaiele dacice, epoca în care au avut loc și acela care a urmat : stăpînirea romană în Dacia. Elementele de informație pe care le-am acumulat și interpretat demonstrează că poporul dac nu s-a împăcat cu stăpînirea romană și în tot timpul ocupației a dus o luptă continuă de eliberare. Părăsirea Daciei la anul 271 de către Aurelian trebuie înțeleasă și interpretată ca victorie a luptei de eliberare a dacilor asupriți, ajutați de dacii liberi.

— Nu intrați în amănunte, pentru că rezultatele acestor cercetări le vom discuta separat, în cadrul altui interviu. Care sînt celelalte exemple ?

— Este epoca începutului acestui mileniu, cînd în Europa apăreau statele feudale centralizate și cînd, după cum atestă dovezile pe care le-am organizat în demonstrația noastră, apare și statul românesc întemeiat de Negru Vodă, domn de sine stătător al Ungrovlahiei. Termenul de Ungrovlahia trebuie interpretat în sensul că el nu se referă numai la Țara Românească, ci și la stăpînirea Ardealului. Citez un singur argument : jurisdicția religioasă a Mitropoliei Ungrovlahiei exercitată în Muntenia și Ardeal este o dovadă de conservare a acestor prerogative ale acestui domn a cărei existență e încă pusă sub semnul întrebării, prerogative reduse la planul religios.

— Ultimul exemplu îl cunoaștem și noi, este interpretarea nouă pe care o dați revoluției de eliberare socială și națională, antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944.

— Și pentru care aducem dovezi că a reprezentat cea mai mare bătălie a tuturor timpurilor și a tuturor războaielor. E de subliniat caracterul ei total aparte pe care l-a întrunit : a determinat scurtarea războiului în Europa cu cel puțin șase luni, a scutit omenirea de cel puțin cinci milioane de victime. 23 August 1944 trebuie interpretat ca act al îndrăzneții, inteligenței și înțelepciunii acestui popor. În demonstrația noastră se relevă rolul de frunte și primordial al Partidului Comunist Român.

— Care vă e argumentația ?

— S-a încercat și în alte părți ale lumii scurtarea, prin insurecție, sau răsturnarea situației, a dominației lui Hitler : Weigand, Gamelin și Petain, mari generali, cu peste 1,3 milioane de soldați în comanda lor, cu arme și dotare tehnică superioară, capitulează lamentabil, iar De Gaulle reușește în 1940 să strîngă de partea sa, pentru continuarea războiului, un număr redus de francezi. Regele Victor Emmanuel și Badoglio semnează armistițiul cu puterile aliate în 1943, dar nu pot organiza o armată italiană care să lupte de partea aliaților și sînt alliți să fugă de la Roma. La 20 iulie 1944, complotul generalilor germani eșuează și represaliile împotriva lor produc un număr foarte mare de victime. Bor Komorovski eșuează, de asemenea, în iulie 1944 la Varșovia și rezultatul tentativei sale O constituie cele 500 000 de victime ca urmare a represaliilor. Ei, bine, după toate aceste eșecuri se produce, cu deplin succes, actul de la 23 August. Întrebarea care se pune e simplă : ce a lipsit în cazurile citate și ce am avut noi, românii, în plus ? Răspunsul nu ai ce pare prea complicat : prezența, îndrăzneala și fermitatea poporului român pe baricade, conducerea și, firește, organizarea luptei de către partidul nostru.

— Care e procedeul prelucrării datelor ?

— Citim foarte multe documente, pe care le luăm în calcul ; călcăm cu pasul locurile unde s-au petrecut evenimentele respective ; discutăm cu oamenii, participanți la evenimente sau martori oculari. Apoi integrăm într-un concept global toate aursele de informație, concept asupra căruia începem de acum să acționăm cu mijloacele matematicii și ale tehnologiei.

— Instrumentul principal este deci tot matematica ?

— Matematica românească, în special, ne-a oferit acest instrument : citez doar descoperirile profesorului Octav Onicescu, modelarea informațională și teoria măsurii asociației concordanțelor. Pe baza acestor teorii ne-am extras modelele matematice pentru programarea pe calculator. Colegul meu, dr. inginer Florin Predan, și matematiciana Ștefana Constantin au creat primul model matematic de acest gen. La ora actuală am evoluat : avem chiar o tehnologie matematică de investigare. Luminița State, doctor în matematici, a creat o tehnologie matematică pornind de la teoria cunoașterii, recunoașterii și învățării, elaborînd zece noi teoreme în care se structurează această nouă tehnologie.

— Cum a fost primită ingineria istorică ?

— În 1981, la Brașov, și în 1982, la Pitești, au avut loc simpozioane de inginerie istorică. Au participat personalități științifice marcante : academician Nicolae Teodorescu, prof. dr. docent Gh. Chiș, prof. dr. docent Pandele Olteanu și alții. Ne-am bucurat chiar de la început de sprijinul Asociației oamenilor de știință din România.

— Ascunde ceva răspunsul dv. !

— În ce sens ?

— În sensul că nu ne-ați răspuns cum ingineria istorică a fost primită de istorici.

— Istoricii se țin încă în rezervă și într-o serie de cărți care au apărut între timp este cîtată tentativa noastră sub semnul întrebării.

— Cu ce a îmbunătățit ea tezaurul istoriei ?

— Ingineria istorică se situează ca o știință multidisciplinară, făcînd loc atît istoricilor, dar alături de ei și matematicienilor, fizicienilor, biologilor și inginerilor într-o preocupare globală.

— Îmi pare rău, dar continuați să rămîneți evaziv : v-am întrebat cu ce ați îmbogățit tezaurul de date și probe istorice ?

— Cu noile texe pe care le-am citat și pe care, deocamdată, le-am formulat doar ca probleme, amplitudinea lor nepermițînd rezolvată de pe o zi pe alta, efortul care trebuie să ducă la noi concluzii cît de cît certe, acceptabile va trebui de acum înainte desfășurat în timp, să fie amplu. Și mai ales, pentru această știință multidisciplinară trebuie să formulăm un limbaj comun și inteligibil cu profesioniștii disciplinelor citate. Ne aflăm, sub acest raport, și nu o ascund, într-o fază incipientă.

Iar ca nouă știință, ingineria istorică, să nu ajungă o pseudoștiință, va trebui să se bucure sau să fie testată și de istorici. Multidisciplinaritatea, în studiul istoriei, neflind, credem noi, un factor de regres, ci dimpotrivă.

N. GRIGORE MARAȘANU

O plantă în creștere explozivă: Pistia stratiotes

Pe un drum de țară, un subofițer de miliție oprește un tractor. Pe platforma remorcată se află o încărcătură vegetală de o identitate ciudată : ea nu amintește nici trifoiul, nici lucerna, nici iarba cosită, ci mai degrabă plantele legumicole, ceva ce aduce a varză sau lăptucă.

— Ia spune drept, de unde ai furat salata ?

— Nu e salată, păcatele mele, e nutreț pentru vite.

— Dumneata îți bați joc de mine ?

— Pe onoarea mea ! E scoasă din lacul stației de epurare și o duc la ferma de la Căței.

Dar omul legii consideră explicația fantezistă și tractoristul este nevoit să prezinte noi argumente și „acte în regulă" pînă cînd situația se lămurește.

Cazul s-a petrecut alevea. Și ni l-au povestit rizînd cei ce i-au fost martori. Ne-am gîndit să-l folosim în deschiderea relatării noastre tocmai pentru a marca de la bun început realitatea bizară a acestui nou produs vegetal descoperit și aclimatizat în laboratoarele Institutului de științe biologice din București. Misterioasa salată este o plantă acvatică adusă din zonele tropicale ale planetei noastre, așa că ignoranța milițianului nostru apare perfect motivată. Mai mult decît atît : într-o situație asemănătoare nici chiar un specialist în materie, un agronom sau chiar un botanist, nu ar fi putut ghici pe loc identitatea biologică a ciudatului nutreț cu aspect de legumă.

Dar să începem cu începutul :

Specia se numește *Pistia stratiotes* și este o plantă de apă, plutitoare, specifică unor zone calde din Africa și America de Sud. Ea a ajuns în țara noastră prin filieră aceasta rămîne încă necunoscută dar nu a intrat în atenția oamenilor de știință decît în ultimii ani. De remarcat totuși că Pistia stratiotes a devenit în țara noastră mult mai devreme decît în altă parte obiect de studiu pentru biologi. În Europa planta nu este citată în lucrări de specialitate decît începînd cu anul 1981.

Cercetările au început la Institutul de științe biologice din București, unde, în 1978, un colectiv condus de biologul Marioara Godeanu a inaugurat un program de testare a plantei în condiții naturale și de laborator, primele investigații evidențiind marea capacitate a speciei de a acumula substanțe organice și diferite forme de azot, fosfor și poluanți specifici. Experimentul a fost extins în cadrul unor unități economice unde au fost create de-a lungul anilor și primele stații pilot (la Stația de epurare a apelor din Bistrița, la Complexul de selecție și testare a porcinelor de la Gornești, Mureș, și într-o unitate economică din Drobeta-Turnu Severin).

Primele comunicări au cucerit atenția și interesul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie care a propus includerea cercetărilor în cadrul unui mai larg program destinat obținerii de fitomasă energetică valorificabilă. Astfel, sub auspiciile acestui înalt for științific, cercetările au cunoscut de îndată o mare extindere, bucurîndu-se în același timp de sprijinul și concursul unor diverse instituții, institute și organisme economice. Între acestea : Institutul de cercetare și proiectare pentru locuințe, sistematizare și gospodărie comunală (care a realizat tehnologii pentru epurarea și obținerea de biomasă), Institutul de studii și proiectări hidroenergetice (care devine, prin aportul inginerului Iulian Constantin, autorul unei piramide energetice în lungime de 1,300 km, destinată cultivării Pistiei stratiotes), întreprinderile județene de gospodărie comunală din Bistrița-Năsăud, Argeș, Bihor, institutele de învățămînt superior din Oradea, Constanța și Pitești, centrele de cercetări biologice din Cluj-Napoca și Iași, Institutul român de cercetări marine, Institutul de biologie și nutriție a animalelor și Institutul de cercetări pomicole de la Mărăcineni.

În același timp diverse colective de cercetare au efectuat experiențe în bazine cu ape uzate și chiar pe lucii de apă lipsite de vreo destinație precisă : brațele moarte ale unor rîuri, bazine geotermale etc. În cele din urmă, prin cumularea și studierea datelor generale, s-a hotărît realizarea unor stații pilot de dimensiuni industriale.

Inițiativa de creștere a plantei în sisteme industriale a stîrnit multă pasiune și curiozitate, dar ideea s-a bucurat de un interes activ și imediat mai ales din partea organelor de partid și de stat ale județului Argeș. La inițiativa acestora și cu concursul specialiștilor bucureșteni și argeșeni, planta a fost găzduită și aclimatizată în apele rezultate din decantoarele secundare ale Stației de epurare. La început planta a ocupat o suprafață de 40 mp, dar ea s-a dezvoltat repede, cucerind întreaga suprafață a celor două bazine : 3 000 metri pătrați. Bazinele acoperite în întregime cu Pistia stratiotes oferă o imagine inedită, dar nu lipsită de frumusețe. cele două bazine apărînd mai ales de la distanță ca două oaze circulare de un verde intens. Specialiștii argeșeni — ing. Radu Pieleanu, dr. Marina Vasile, dr. Ana Croitoru, ing. Băncescu și tehnician Rădița Secu — au remarcat chiar de la început că, prin marea capacitate a plantei de a reține materiile organice, eficiența stației de epurare crește cu 10—30 la sută la eliminarea azotului, cu 40—70 la sută la eli-

Apa nu e numai apă

Gîndindu-mă la aplicațiile și implicațiile posibile ale unor descoperiri și invenții de mare valoare, pe care le deținem noi românii, mi-au venit în minte fără să vreau, superbele versuri din „Adăugiri la Noul Testament", pe care i le datorăm aceluia care este Adrian Păunescu, poet asemenea unui pisc solitar și de talent uraganic : **„Noi nu știm dinainte de noi s-au mai fost alți oameni, / Noi nu ne amintim decît amintirile de care sîntem în stare, / Fiecare civilizație e într-un fel un examen, / Ce cade, rămîne uitat și se ține minte, ce nu dispare".**

În numele acestui examen, pe care de fapt îl dăm cu toții, noi cei care clădim civilizația socialistă pe pămîntul României, mi-am propus *să* desprind un capitol dintr-un volum aflat în manuscris, prin care să arăt cît de puțin știm despre ce este infinit de mult. Desigur, o parte a acestui infinit îl constituie banala apă compusul chimic elementar pe care particulele subnucleare sau universul „găurilor negre" l-au dat cu mîndrie la o parte din frontul de avangardă al științei și tehnicii contemporane, ca fiind neinteresant. Și totuși, să vedem dacă e justificată această înlăturare...

Cu toate că este leagănul vieții și păstrătoarea existenței noastre, constituind, totodată, una din resursele fundamentale ale dezvoltării economice și sociale a întregii lumi, **apa — prealiefiinul lichid** în care ne răcorim picioarele pe canicula cumplită, ori ne potolim o sete arzătoare — nu reprezintă în sine, un produs al revoluției industriale și nici al celei tehnico-științifice actuale, deși civilizația tehnologică de azi, ca și cea de mîine, ar fi de neconceput fără prezența uriașelor cantități de apă de pe Terra. Bazați pe solide argumente teoretice și practice, putem însă demonstra că **apa este mai** indispensabilă chiar decît energia și materiile prime, întrucît, fără ea, viața ar înceta definitiv, iar pămîntul s-ar preface într-un imens pustiu mort. Așa cum se știe, pe maluri de ape s-au născut mîndre civilizații, dar multe din ele au pierit tocmai din cauza apei. Oricît de ciudat ni se pare, atît pîinea cea de toate zilele, cît și oțelul au nevoie de apă pentru a fi fabricate. Iar trupul copilului la naștere conține peste 92 la sută apă (desigur, nu identică cu apa pe care o bem !), în timp ce la maturitate, proporția de apă din organismul nostru rămîne la valoarea de peste 65 la sută. Nici clima pămîntului n-ar exista, cu multiplele ei schimbări, fără circuitul neostoit al apei în natură. Așadar, viața întregii planete, viața noastră, viața oriunde s-ar afla ea pe Terra depinde în mod esențial de existența apei, de calitățile și resursele acesteia.

Apa există de totdeauna, de cînd s-a născut sistemul nostru planetar. Ea dăinuie de miliarde de ani, de atunci de cînd, în cursul formării ecosferei, a devenit izvor de viață pentru prima celulă sau ființă biologică și, totodată, factor de conservare a legilor vieții. Nu vom uita însă că tocmai apei îi datorăm geneza primilor simburi de viață și putința de a exista, de a evolua, de a ajunge oamenii odată cu venirea noastră în ființă, lumină și conștiință, ca o supremă încununare a unei îndelungate opere, împlinită prin efortul infinit și conlucrarea răbdare a unei neafirșite conlucrări sinergice dintre forțele universului nostru.

Tîrziu de tot în istoria omenirii, adică aproape de noi, cînd chimia a prins puteri ale rigorii științifice, cînd fizica nucleară și atomică a început să dezvăluie tainicile ascunzișuri ale structurii materiei, moleculele de apă ni s-au înfățișat cu o structură cuminte și simplă : doi atomi de hidrogen se leagă în triunghi cu un atom de oxigen formînd o moleculă de apă, acel banal H_2O al primelor noțiuni ce se învață în clasele școlii elementare. Împreunate între ele, cu miile de miliarde de miliarde, moleculele de apă alcătuiesc stropii de ploaie, oțelurile freatice, șuvoaiele de izvoare, curgerea fluviilor și a fluviilor, imensele întinderi ale mărilor și oceanelor, lumea superbă a cristalelor de zăpadă sau impărăția tăcută a veșnicelor ținuturi de gheață.

Apă de băut, apă de ploaie, apă de rîu sau mare, apă poluată, apă minerală, apă de zăpadă, apă distilată, apă activată, apă liberă și apă legată... Iată numai cîteva din formele de apă, cunoscute în acest moment al tranziției civilizației umane spre orizonturi și nivele superioare ale cunoașterii și spiritualității, ale omeniei și creației culturale, științifice și tehnologice, ale saltului de organizare economică-socială, ale eliberării definitive a omului de exploatare și umilire.

Pînă de curînd, capitolul „apă" era considerat epuizat, știința și tehnologia tradițională apreciind că apa nu mai are secrete pentru om. Așa se credea pînă de curînd...

Un basm cunoscut de multe popoare ne vorbește însă despre „apa vie" și „apa morții", pe care calul năzdrăvan și pasărea măiastră le-au adus lui Făt-Frumos, de acolo „de unde se bat munții în capete". Iar regretatul savant român, Henri Coandă, cu puțină vreme înainte de sfîrșitul vieții, arăta, într-o lucrare prezentată Academiei, că oamenii sînt entități unice și diferențiate, deoarece beau apă diferită iar proporțiile acestela în celulele corpului lor se disting de la individ la individ, adăugînd tot al că și stelușele de gheață diferă de la o zonă la alta.

În vara lui 1980, autorul acestor rînduri făcea vîlvă la Congresul internațional IMAGO MUNDI de la Innsbruck (Austria) arătînd, printre altele, pe baza unei descoperiri originale, românești, că apa naturală, — purificată — nu e numai... apă simplă ! Nu de multă vreme, presa științifică și cotidiană din Uniunea Sovietică a publicat largi materiale consacrate unor neașteptate și „miraculoase" proprietăți ale apei de zăpadă și de gheață, cît și ale apei tratate electromagnetic, menționînd unele aplicații, cu rezultate deosebite, în biomedicină, agro-zootehnie, industria petrolului, producția cimentului, industria alimentară și altele.

Documentele publicate ne-au venit și din Danemarca, unde funcționează cinci spitale noi, în care o serie de maladii umane se tratează în mod eficient, cu... „apă Flyborg". Este vorba de o apă activată cu ultrasunete și unde electromagnetice. După ce medicii s-au convins de proprietățile remarcabile ale acestei ape, farmaciile au început să o vîndă în flacoane care poartă eticheta „apă Flyborg". Și din Japonia ne-a parvenit știrea utilizării unei ape activate electromagnetic, în chimie, medicină și în industrie.

Vom mai aminti, între acestea, lucrările unor cercetători sovietici, care au reușit să pună în evidență așa-zisa „apă anomală", extrăgînd-o din apa naturală cu ajutorul unor capilare în cantități infime (sub zecimea de mîime de gram). Cercetătorii în cauză, ale căror rezultate au fost confirmate ulterior de laboratoare americane și engleze, au găsit că „apa anomală" pură nu fierbe sub 450°C., este de 1,4 ori mai densă decît apa obișnuită, are o viscozitate de aproape 20 de ori mai mare decît apa normală, îngheață sub minus 29°C și, posibil, are o structură de polimer (molecula nu mai este simplă, se leagă mai multe molecule de H_2O într-o arhitectonică specifică). Iată ce relatează în legătură cu toate acestea ziarul „Trud" din 13 mai 1981 : „Încolțirea semințelor de grîu în apă activată (experiențe conduse de dr. N. Bondarenko) a determinat accelerarea creșterii și maturării plantelor, iar producția la hectar a crescut cu 20—30 la sută. Ca urmare, se spune în același ziar, Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnică al U.R.S.S. a constituit un consiliu căruia i s-a dat sarcina să sprijine extinderea aplicării în economia națională a apei activate inclusiv apa anomală prin diferite procedee fizice".

Iată, prin urmare, că arhaica și banala apă, deși nu este un produs de frunte al revoluției tehnico-științifice moderne, cel puțin deocamdată, a început să-și dezvăluie calități nebănuite și, în același timp, confirmă un binecunoscut principiu : nici o problemă din știință și tehnologie nu este vreodată definitiv soluționată.

Legat de cele spuse, aș dori să subliniez un fapt deosebit, petrecut în anul 1970. Pe atunci, conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cerea fizicienilor români să cerceteze mai cu atenție apa și proprietățile ei, întrucît, spunea dînsul, este sigur că acest compus chimic mai ascunde multe taine, încă nedescoperite de om. Din cele ce urmează se va vedea clar intuiția genială a secretarului general al partidului nostru, care a prefigurat descoperirile și invențiile ce *s*-au realizat în țara noastră între anii 1974—1982 legate de apă. La aceste descoperiri și invenții îmi este părtaș egal și extrem de apropiat, colegul și prietenul meu din Timișoara, Gheorghe Lucaci, cu care împart, de peste opt ani și lucrurile bune și pe cele rele.

Efortul nostru a fost îndreptat tocmai spre ceea ce ne îndemna conducătorul partidului și al țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în esență — clarificarea proprietăților neobișnuite ale apei. După ani de muncă, rezultatele *s*-au adunat, în rezumat, într-un brevet de invenție (alte dosare sînt pregătite), prin care se atestă — la noi în țară ca și în alte zece state unde brevetul *s*-a înregistrat — că apa naturală pură nu e numai structura pe care o cunoaștem adică un conglomerat de molecule simple — H_2O. **În realitate, apa naturală bună este formată din trei componente distincte, care se pot separa ușor, printr-o tehnologie care formează obiectul brevetului R.S.R., nr. 77382/1981,** ai cărui autori sînt subsemnatul și Gheorghe Lucaci. Cu ajutorul tehnologiei brevetate, am separat cele trei forme de apă, în amestec din apa naturală pură (fără suspensii, săruri, acizi sau alte elemente) — apă antagonică (A), apă biologică (B) și apă neutrală (N), după proprietățile lor față de procesele vitale din organismele vii. Proprietățile celor trei forme de apă, pe care știm acum și putem să le separăm la scară industrială, *se* disting mult unele de altele, iar aplicațiile fiecăreia din ele sau într-un anume amestec au o importanță extrem de mare atît pentru știință și tehnologie, cît mai ales pentru economia națională și viața socială.

Căci cele trei componente ale apei pure se leagă nemijlocit de geneza primară și de evoluția tuturor formelor de viață, cunoscute de om, condiționează starea de sănătate a organismelor ca și pe cea de boală ; se leagă, de asemenea, de gravitație și antigravitație, de structurile cristaline, de industria alimentară, de industria petrolului și a cimentului, de agricultură și zootehnie. Dar mai ales ne permite să avansăm, cu încredere, o nouă interpretare a structurii materiei, a conceptelor de substanță cîmp și informație, a existenței noastre ca ființe și structuri organizate. În legătură directă cu realitatea fizică a unui cîmp fundamental energetic-informațional și universal, din care se generează toate cîmpurile și structurile cunoscute în prezent.

Proprietățile și aplicațiile apelor A, B și N sînt fascinante chiar pentru noi, cei care știm că e o lume nouă, un nou univers deschis fiirii omenești. Dar despre ele vom vorbi în numărul următor al revistei.

(Va urma)

ION MÂNZATU

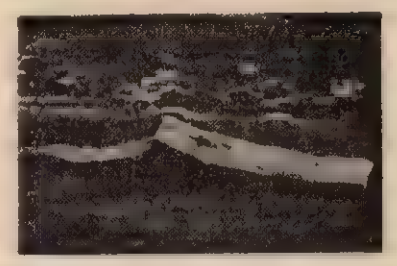

Autoritatea slujitorului catedrei

(Urmare din pagina 1)

de opera lor de învățători, și de limba română, și de geografie, și de matematică, și de istorie și, necontenit, de omenie și de dragoste de țară.

Forța morală și verticalitatea politică, competența profesională la scara unei societăți întregi și capacitatea decizională a unei administrații inclusiv la nivelul național își află, toate, dacă vom sta bine să ne gîndim, o temeinic hotărîtoare în opera școlii și prin ea a dascălilor iar eu cred că este un moment favorabil azi discutării cu toată cinstea și cu toată răspunderea **a condiției dascălului român** sub toate aspectele, de la statutul material și social la acela profesional.

Nu voi uita niciodată emoția care ne cuprindea pe noi, elevii Liceului „Alexandru Lahovary", din Rîmnicu Vîlcea, cînd întîlneam pe stradă un profesor și cînd ne pregăteam să-l salutăm cu protocolul cu care tot orașul îl saluta, **de la prefect la măturătorul de stradă.** Și toți știau că de măsura în care acești dascăli își fac datoria, **înconjurați de respectul unanim,** depinde viitorul odraslelor lor și al societății întregi. **Respectul unanim** încorpora în el și libertatea decizională în fața catalogului, ceea ce am mai numit suveranitatea la catedră și la stabilirea notei și autoritatea categorică a criteriului științific. Firește, toate acestea presupuneau, în primul rînd, competența dascălului, pregătirea lui recunoscută, siguranța lui neclintit în fața auditoriului.

Apropiata deschidere a noului an școlar, în contextul preocupărilor întregii noastre societăți pentru afirmare în fiecare loc de muncă a celor mai bune și eficiente soluții capabile să sporească avuția națională și să asigure progresul nivelului de trai reactualizează nevoia unei și mai profunde dezbateri cu privire la **rolul și la condiția dascălului azi** și face și mai vie tradiția și zestrea de învățăminte a școlii românești, tradiție și zestre ce *se* cuvin — și este în interesul nostru, al tuturor — să-și afle un ecou din ce în ce mai amplu și mai viu în practica noilor generații de apostoli. Am cutreierat, vara aceasta, o bună parte din geografia nouă a patriei și am fost, evident, cucerit de eforturile realmente impresionante care *s*-au făcut și se fac necontenit pentru a se asigura învățămîntului românesc o bază materială puternică și modernă. Aceasta este una din condițiile hotărîtoare pentru practicarea învățămîntului la nivelul exigențelor spiritualității socialiste. Și ea constituie o realitate de necontestat. Iată și temeiul unei dezbateri pe care eu o văd atît de necesară în jurul statutului social al dascălului, pentru că să fim tot atît de cinstiți, ei încă fluctuează de la un sat la altul și de la un oraș la altul, uneori chiar și în funcție de umoarea sau de latitudinea sau de timpul liber al vreunei autorități locale.

Se mai aud încă, din păcate, pe ici, pe colo formule „drastice", așa-zis tovărășești, de tipul : la vedeți ce mai fac profesorii ăia și mai scoateți-i și pe ei la treabă ! Puneți-i la muncă !

Să nu ne facem că n-am auzit asemenea primitive formule ca și cînd la catedră nu *s*-ar munci, și ca și cînd **munca fizică** la care, chipurile, ar fi trimiși profesorii, ar avea pentru ei un caracter reeducațional.

Una este să ceri — și este foarte bine și foarte moral și foarte demn și întotdeauna a fost așa — ca profesorul să asigure, cu elevii săi, un răspuns patriotic la apelul muncii patriotice, fie în agricultură, fie în gospodărirea unei localități — fapt cu adevărat educativ — și alta e să-ți închipui că procesul de învățămînt este o formă epidermică a muncii.

Ar mai fi de spus cîte ceva și despre unele inuxtiuni, nu generalizate, dar existente totuși, în destășurarea propriu-zisă a procesului de învățămînt și în criteriile sistemului de notare, toate cu efecte — se știe — din cele mai nefericite în actul pedagogic de cea mai mare importanță pentru morala unei societăți.

Eu cred că se cuvine foarte serios discutat faptul că în unele școli medii de trecere la o treaptă a fost de peste 8 iar la altele la aceeași treaptă a fost de 1,40!! Cum a putut să apară un asemenea decalaj în fața aceluiași manual de școală ! Ceva nu e la locul lui și e cazul să ne sesizăm cu toată răspunderea.

Rolul învățămîntului românesc a crescut în ultimii ani enorm, societatea a căpătat o tot mai acută conștiință a însemnătății lui, lumea catedrei își definește și ea cu o indiscutabil sporită autoritate prestigiul, sînt, așadar, și cred cu satisfacție, condiții foarte propice pentru a discuta deschis și mereu spre folosul nostru, al tuturor, despre **rolul și locul apostolilor școlii românești.**

minarea fosforului și cu 50 la sută la alte substanțe.

Ei bine, cititorii noștri se vor arăta poate nerăbdători să afle în primul rînd care este eficiența economică a întregii acțiuni, prin ce calități de excepție, probate și verificate în timp, se recomandă această plantă exotică, prezentă pînă de curînd doar în acvarii și grădini botanice. Am solicitat amănunte în această privință specialiștilor Institutului de științe biologice din București, dar interlocutorii noștri, mereu modești și circumspecți atunci cînd sînt invitați să vorbească despre propriile realizări, ne-au rugat să fim zgîrciți la acordarea unor calificative. Nu rezistăm totuși tentației de a aminti totuși cîteva (doar cîteva) din marile virtuți ale acestei plante lacustre atît de prolifice și bogate în substanțe nutritive.

Vom arăta în primul rînd că Pistia stratiotes cunoaște o creștere explozivă, că se dezvoltă și se extinde văzînd cu ochii, astfel că după recoltare, suprafețe rămase goale se reacoperă în cel mai scurt timp. Bilmul de creștere este estimat la peste 9 tone la hectar masă verde pe zi. Cu alte cuvinte suprafața recoltată se reface de la o zi la alta ! În cît timp se produce o cantitate similară de masă verde pe obișnuitele terenuri arabile ? Cei interesați sînt invitați să calculeze singuri.

Evident, din motive ușor de bănuit, Pistia stratiotes nu poate veni decît în completarea furajelor dobîndite prin mijloace convenționale, dar aportul ei poate fi imens. Interlocutorii noștri ne-au rugat totuși să nu uităm să spunem că planta se dezvoltă în condiții naturale numai în perioada sezonului cald (circa 150 zile pe an).

Cercetările efectuate de specialiștii institutului au mai dovedit în continuare că planta conține proteine în proporție de 16—30 la sută (deci cu mult mai mult decît plantele furajere obișnuite). Toate acestea au constituit motive suficiente pentru ca planta să fie introdusă în rațiile furajere. Experiențele au avut loc la Complexul de creștere a porcinelor de la Bradu, la Complexul de îngrășare a taurinelor de la Căteasca și la gospodăriile anexe ale Institutului superior din Pitești. La fermele de porci, planta a fost introdusă în furaje combinate, (demonstrînd o consumabilitate de 96 la sută), iar în fermele de taurine, unde nu a fost amestecată cu alte furaje, consumabilitatea a fost de 80 la sută. S-a constatat, totodată, că furajele din Pistia stratiotes se pretează la însilozare în combinație cu furaje grosiere, consumabilitatea fiind în această situație de 90—95 la sută. Martorii experimentului au ținut să comunice, de asemenea, că, pînă în prezent, nu se constată modificări clinice în comportamentul animal și în constantele lui fizice.

Vom mai aminti în sfîrșit că cercetările de laborator recomandă deopotrivă utilizarea plantei în industria coloranților și în cea de medicamente.

Există, iată, toate motivele pentru ca această deosebit de generoasă specie lacustră să fie pe larg cunoscută în foarte diverse compartimente ale științei românești.

Aceasta este pînă la ora actuală istoria grăbitei Pistia stratiotes, plantă de apă smulsă și adusă din brîul tropical al planetei și care, pe teritoriul țării noastre, *s*-a dovedit o inepuizabilă sursă de masă verde și materii prime. Redescoperirea ei o datorăm, spuneam, unui colectiv de cercetători ai Institutului de științe biologice. Numele acestora : biolog dr. Maricara Godeanu, biolog dr. Ana Georgescu, biolog dr. Victor Izvoranu, biochimist Daniela Bănățeanu, tehnician Viorel Boghean și microbiolog Doina Peptea.

LIVIU TIMBUS

— Unde sînt consătenii dumneavoastră?

— La cîmp[illegible]

La ora amiezii comuna Răcoasa pare pustie, în curți nimeni, doar păsările se ațâdesc într-un piuit continuu. În fine, zărim în curte un tînăr blond și zvelt, lucrînd la zarzavaturi. „Unde sînt consătenii dumneavoastră?". „La cîmp, la munca la C.A.P.". În drum spre terenurile C.A.P.-ului intrăm în magazinul sătesc. Prin grija întreprinzătoarei gestionare Natalița Rău, aici găsești de la televizoare portabile la îmbrăcăminte cu o croială modernă și variată. Gustul celor de aici nu mai poate fi neglijat, omul vrea ca haina nu numai să-i țină cald ci să-i și vină bine, și șefa magazinului ține cont de aceasta cînd se aprovizionează. În fine, printre meterezele căpițelor și șuieratul ritmic al coaselor îi găsim și pe președintele C.A.P.-ului, Gheorghe Dobrin. „Acum ne-am concentrat la strîngerea fînețelor. Deși această operație manuală este cea mai grea, cu sudoare și hărnicie treaba merge. Vedeți, aici sîntem confruntați cu specificul reliefului, care ne oferă condiții vitrege de teren, cu dealuri și viroage, și un sol nu prea productiv. Dar și așa, aplicînd îngrășăminte cu grijă, executînd arături și alte lucrări cu conștiinciozitate, am reușit să obținem 2500—2800 kg grîu la ha, cînd de obicei la un teren atît de accidentat te situezi la producții mici, de cca. 500 kg/ha. Cu aceste realizări și cele 3500—4000 kg grîu la ha obținute de pe terenul pe care-l mai avem spre șes, lîngă Mărășești, sîntem peste media pe județ".

Îi arătăm culmile dealurilor, unde uniformitatea verdelui este întreruptă de ghemotoacele de alb ale oilor și vacilor la păscut. „Sectorul nostru zootehnic, cu cele 400 taurine și 3000 de oi, merge bine, obiectivele noastre fiind îmbunătățirea rasei de ovine țurcana și permanentizarea rasei de taurine brună, rezistentă și aclimatizată condițiilor de aici, pentru care am reușit să folosim doar prășilă proprie. Pentru aceste animale, facem lucrări de amploare pentru curățarea fînețelor naturale de vegetație forestieră, și cînd spunem că am adunat cca. 2000 kg. fîn uscat la ha, spunem că este un succes în această direcție. „Tovarășe președinte, am văzut prunii pe deal aplecați de rod ca într-o reverență în fața omului și ca o invitație la cules. Va fi un an bun?". „Da. Se anunță un an rodnic, și peste cîteva zile, dimineața vom lua drumul livezilor noastre de pruni, meri și peri, pentru a culege cadourile acestei toamne. Să știți că în agenda noastră este și o pagină cu cultura cartofului, și după ce i-am administrat peste 30 de tone de gunoi de grajd la ha, cred că vom avea o producție de peste 20 de tone la ha. Să nu pară că ne lăudăm, cooperativa noastră ocupă o poziție de mijloc în județ, dar, deși terenul nu ne prea ajută, vrednicia oamenilor a făcut ca natura să ne fie prietenă".

Ne întoarcem în sat cu primarul Mitică Lupașcu. Ne spune că explicația faptului că satul arată frumos este munca oamenilor, care „sînt puși pe treabă!". Majoritatea locuitorilor sînt în C.A.P., nu se face navetă spre alte locuri, toți sînt ancorați în atmosfera comunei.

O comună ca multe altele pe meleagurile românești, în care socialismul a marcat transformări de seamă. O comună care, prin oamenii săi, zîmbește optimist viitorului. Am mai trecut prin comuna Răcoasa la întoarcere, într-o duminică seara. Deși după o dimineață de muncă, tinerii se plimbau veseli pe uliță, iar bătrînele vorbeau de „toate ele" pe la porți. Întîlneai și tricouri cu emblema „World Cup Espana", dar și catrințe cu ii înflorate. Am părăsit Răcoasa avînd viu întipărită în minte imaginea siluetelor zvelte și romantice ale fîntînilor cu cumpănă, parcă o cumpănă dreaptă între istoria veche și nouă a comunei.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Oltul se mută la deal

(Urmare din pagina 1)

locuință, peste o lună, pentru întreaga sa familie. Deși acest tînăr este legat trup și suflet de hidrocentrale — asta este, mărturisește, viața lui.

E însă nevoie de el aici, la grup, pentru că dacă doi oameni au fost „sufletul" introducerii unei noi și revoluționare tehnologii pe șantiere — inginerul **Radu Scutelnicu**, directorul grupului, și **Ștefan Buzoianu**, inginer șef mecanic — el, Dumitru Nicodim, a fost cel care a pus în practică, a executat lucrarea în șantier.

Realizarea salbei de hidrocentrale de pe cursul inferior al Oltului reprezintă una dintre cele mai ambițioase proiecte naționale din ultimii ani. „Este cea mai mare investiție hidroenergetică din țara atacată pînă în prezent — aveți să-mi precizeze inginerul Radu Scutelnicu — și totodată unică în felul ei. În afară de producerea de energie, ea include un întreg sistem de navigație (navele fluviale vor face legătura dintre Slatina și Dunăre!) și un altul de irigări (circa 100 000 hectare irigate în finalul lucrării). Mai amintind că volumul de excavații din zonă este jumătate din cel al Canalului Dunăre-Marea Neagră, ne putem face, cît de cît, o impresie despre colosalul dimensiunilor cu care se operează aici.

Formulată sec, în termeni tehnici, tema noii tehnologii de factură românească sună astfel: **„TEHNOLOGIE DE ETANȘARE ÎN PROFUNZIME A INCINTELOR INDIGUITE, CU ECRANE SUBȚIRI".** Pentru a înțelege despre ce anume este vorba, trebuie să fac cîteva precizări — să preiau, mai exact, pe scurt, explicațiile inginerului Dumitru Nicodim, cel care m-a însoțit în permanență în periplul făcut printre oamenii de aici.

Orice hidrocentrală presupune un lac de acumulare, iar orice lac de acumulare presupune niște kilometri buni de îndiguiri — asta o știm cu toții. Mai puțin știm însă că aceste îndiguiri — pe partea dinspre apa lacului — trebuie protejate de un zid subteran ce atinge adîncimea de 10—14 metri, socotind de la baza digului: un zid de forță, care trebuie să **fie absolut impermeabil**; altfel, apa lacului, strecurîndu-se pe sub baza digului, ar spulbera orice construcție înundînd terenurile din jur, distrugînd însuși digul în cauză.

Ei bine, aici — în realizarea acestui zid pe care nu îl vedem niciodată și care prezintă o importanță capitală, nu numai la hidrocentrale, dar în toate lucrările ce necesită o impermeabilitate a solului (minerit, irigări etc.), Grupul de la Slatina a propus și realizat — sub formă de propunere de invenție, așteptîndu-se astăzi confirmarea O.S.I.M.-ului — o tehnologie într-adevăr inedită, și la un preț de cost și viteză de lucru incomparabile cu cele cunoscute.

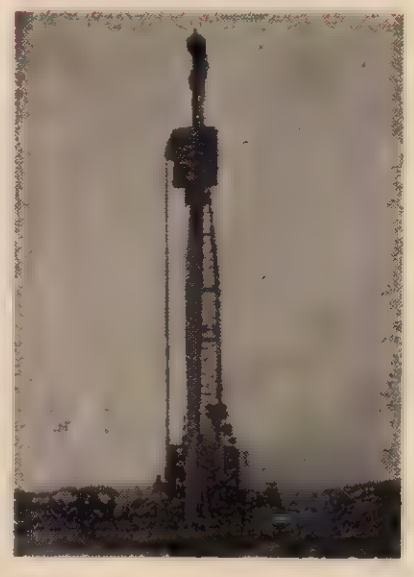

Utilajul de construcție românească menit a realiza acest zid

Indiferent că se numește „Kelly", „Else", „Lorenz", „Poclein" sau „Castor" — tehnologii străine, majoritatea franceze — pentru a se putea turna betonul în șanțul proaspăt săpat, și pentru ca acest șanț să nu se surpe, se folosea umplerea lui cu un noroi special, denumit „noroi bentonitic" (foarte scump, cunoscînd faptul că bentonita costă de trei ori mai mult decît cimentul!). Abia în acest „noroi bentonitic" se turna betonul propriu-zis, operațiile fiind greoaie, implicînd multă murdărie, condiții grele de lucru etc. În plus, zidul realizat astfel (în adîncime, repet), trebuie să aibă o grosime de 60 centimetri. Socotiți, încercați să vă imaginați o astfel de lucrare pe distanțe de zeci și zeci de kilometri...!

Noul noroi de etanșare cu ecrane subțiri" de producție românească (în cadrul noii tehnologii, de fapt, O.S.I.M.-ul deține **patru** propuneri de invenție!), exclude întreaga tehnologie „Kelly", sau de alt tip și mai exclude: fabricile de preparare a betonului, betonul luat în sine, și acel dificil și mai ales scump noroi bentonitic. Noul **noroi** de concepție românească are la bază **cenușa provenită de la termocentrale** (extrem de ieftină — circa 10 bani tona — și care înainte se arunca), **bentonită** 12 kg/mp de etanșare — față de 96 kg la procedeul „Kelly" !) și **ciment** (la fel, în cantități reduse).

Efectul: în loc de 60 cm grosime, cît avea peretele clasic, peretele obținut prin noul procedeu are numai... 15 cm, fiind totodată de o excepțională calitate. Productivitatea muncii crește foarte mult: dacă o instalație „Kelly" face în jur de 6 000 mp de etanșări într-un an, noul procedeu românesc **realizează 30 000 mp** — productivitatea crește așadar **de cinci ori**! În sfîrșit: noua tehnologie este de trei ori mai ieftină decît cea veche, economiile realizabile **numai** pe Oltul inferior, prin această tehnologie, fiind de ordinul zecilor (bune!) de milioane!

Pînă în acest an, lucrările de pe Oltul inferior s-au concretizat prin realizarea hidrocentralelor **Zăvideni, Drăgășani, Strejești, Arcești și Slatina.** Toate au fost făcute prin sisteme „Kelly" Pînă în anul 1986 urmează a se mai realiza hidrocentralele **Ipotești, Drăgănești, Frunzaru, Rusănești, Izbiceni.** Acestea se vor face pe baza noului sistem care a fost aplicat, pentru început, în octombrie 1980, omologarea tehnologică avînd loc în decembrie anul trecut. Cele cinci hidrocentrale de mai sus necesită un număr de 150 kilometri de dig. Pentru realizarea acestuia s-a și terminat fabrica de preparare a noului noroi, complet automatizată (2 oameni sînt suficienți pentru a-i asigura funcționarea), fabrică făcută de noi și fără nici un model străin. De asemenea s-a realizat **„grupul de injecție al noroiului"**, tot de concepție românească, la care rămîne problema asimilării „vibroinfigătorului", **VIBRA** cum i se spune aici, curent.

Dar despre acest grup și despre această „vibră", merită să ne ocupăm mai pe larg.

Apel către constructorii de mașini

Grupul în cauză — cum se poate vedea și din fotografie — seamănă cu un fel-de macara verticală, atîta doar că în loc să ridice, el înfige un drug din metal, pe lîngă care se scurge „noroiul", spre a forma acel zid protector de 16 cm grosime și pînă la 14 m adîncime. Utilajul în cauză (mai puțin „vibra", acel modul aflat la partea superioară) a fost realizat la astfel de performanțe încît un reprezentant al firmei austriece „FERO-KONSTRUCT", aflat în vizită la grupul din Slatina, încîntat de utilaj, a propus o cooperare solicitînd, pentru început, executarea de către slătineni a 3 instalații (fără vibroînfigător!), **contra 500 000 dolari bucata...!** Oferindu-ne, în plus, sculele care ne lipseau nouă — mai exact „vibra". Directorul Radu Scutelnicu m-a făcut să înțeleg bucuria și satisfacția pe care au încercat-o, la început, muncitorii. Atîta doar că propunerea... propunere a rămas. Astfel încît am pierdut, iată, o sumă importantă de valută, iar cei din Slatina — și nu numai ei — au rămas fără vibrele, necesare ca aerul!... Pe bună dreptate, directorul grupului îmi spunea: „Asimilarea acestor vibroînfigătoare nu este o problemă ușoară, noi ne străduim însă din toate puterile să o realizăm, avem chiar speranțe că prin octombrie să intrăm în probe. Cred însă că ar fi bine ca și industriile constructoare să se preocupe mai îndeaproape de producerea acestor scule de vîrf pe plan mondial. Generalizate pe țară, ele ar aduce miliarde de lei economii!"

Subscriem acestor idei. Subscriem cu atît mai mult cu cît lucrările care se fac aici, pe cursul inferior al Oltului, sînt un fel de școală pentru alte mari șantiere, experiența folosită în aplicarea turbinelor reversibile „Bulb" de pildă la centrala din Slatina (aceste turbine pot produce curent, dar și, atunci cînd e cazul și rotîndu-se invers, pot juca rolul de pompe — pot pompa în amonte 500 mc apă pe secundă, pentru a asigura rezervele necesare pentru orele de vîrf! „Noi mutăm Oltul la deal!" — exprimase, foarte frumos, Dumitru Nicodim), această experiență, repet, va folosi celor de la „Porțile de Fier II". Noua tehnologie de injectare, de care am vorbit pe larg, este așteptată, de asemenea, pe alte șantiere ale țării. Nici un sprijin, nici un efort în a susține NOUL ce se naște, acum, la Slatina, nu este prea mare.

Avînd în vedere extraordinarele performanțe economice pe care el le poate și trebuie să le aducă.

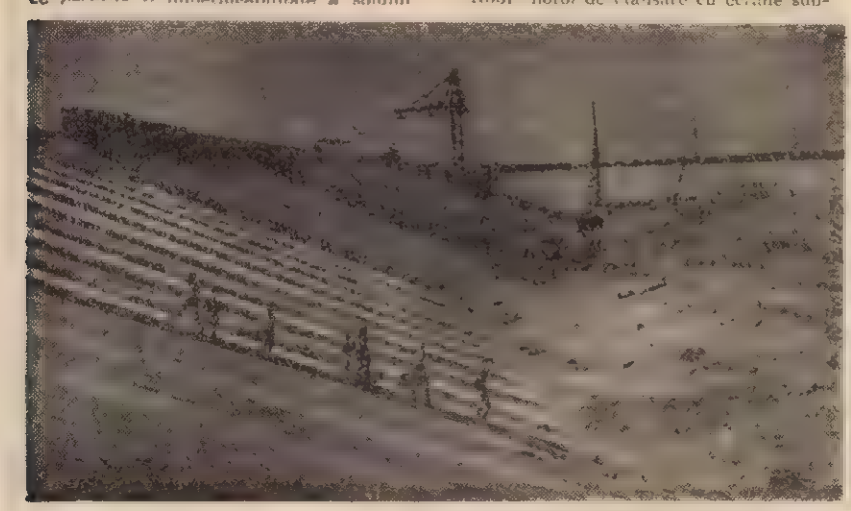

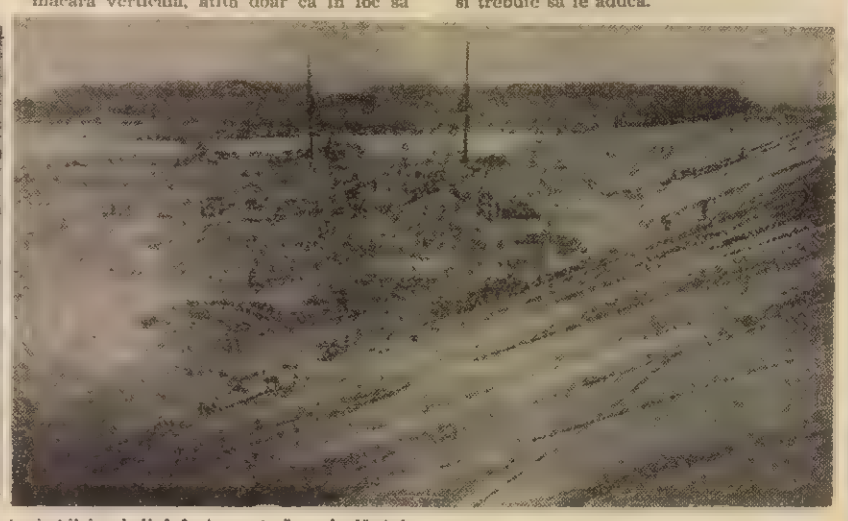

La baza acestor îndiguiri, în subteran, un zid invizibil împiedică forța apei să se dezlănțuie

VINERI 10 SEPTEMBRIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

VICTOR REBENGIUC:

„Nu m-am simțit niciodată bine în ipostaza de june prim. Și nici nu am fost vreodată june prim!"

— Stimate Victor Rebengiuc, am fost surprins cînd v-am văzut trecînd la un registru interpretativ care nu se suprapune pe imaginea lăsată de dumneavoastră, de-a lungul anilor de teatru, în memoria spectatorilor. Nu-mi puteam închipui că veți juca vreodată comedie, că veți avea vreodată curajul să abordați comedia, dumneavoastră, un actor al rolurilor încărcate de dramatism, bîntuite de un puternic suflu tragic...

— Dar eu am debutat ca actor de comedie.

— Imposibil.

— Cu mult înainte de a intra în institutul de teatru jucam în tot felul de piese pentru amatori pe la diverse stience populare, ba eram și un bun dansator în echipele de dansuri populare și cîntam frumos, chiar cu glas bun, prin coruri. Ca actor amator stîrneam un haz nebun, care la început m-a surprins și pe mine. Am fost un fel de vedetă a tristelor cartiere de infometați de după război din București ruinelor de altădată... Îi făceam pe oameni să rîdă, îi vedeam cu lacrimi în ochi de rîs și lucrul acesta mă bucura enorm. Eram orfan de tată. Mi-am pierdut tatăl pe cînd aveam trei ani. Am fost un elev bun, chiar foarte bun, cuminte, atît, îndrăgostit de artă în măsura în care veniserm în contact cu ea și la un nivel, aveam să-mi dau seama mai tîrziu, destul de precar. Dar arta m-a salvat de la o viață de... de... cum să-i spun eu, de consum, de trivialitate și de rătăcire în lumea interioară a unui oraș tentacular, prost iluminat și plin de dezmoșteniți ai sorții. Și în această atmosferă eu jucam roluri de comedie și făceam lumea să rîdă. Așa am ajuns în institutul de teatru la clasa profesoarei Aura Buzescu. Profesoarei Aura Buzescu trebuie să-i mulțumesc pentru întreaga mea viață de artist profesionist. Și spun **profesionist** cu mîndrie ! Ea a încercat, la un moment dat, să mă treacă din registrul comic spre dramă și chiar spre tragedie, dar am ieșit cam șifonat, cam dezumflat din acest experiment pedagogic temporar. Oricum, mi-a atras atenția că talentul meu de comic trăgea spre cire ! Lucrul acesta mi-a dat mult de gîndit și treptat, treptat m-am așezat într-o lumină mai discretă de comic de situație, de esență care avea probabil un farmec al său. Apoi am crescut, m-am maturizat, trăsăturile mi s-au mai modificat, am început să gîndesc altfel lumea din jurul meu, am devenit un dur, cum se spune...

— Unii dintre colegii dumneavoastră spun că sînteți un om rău, așa ca să folosesc un eufemism.

— Sînt un om rău cu nechematții în arta noastră, cu impostorii, cu incompetenții, cu profitorii, cu îmburgheziții, cu oamenii compromisurilor, cu mîncinoșii, dacă vreți. Pentru toți aceștia sînt un om rău. Și pînă la un punct îi înțeleg. Nu-i las să trăiască liniștiți.

— Să revenim la comedie...

— Am învățat de la profesoara mea Aura Buzescu să fac comedie cu seriozitate, cu gravitate, pentru că, nu o dată, oamenilor li se întîmplă să fie ridicoli, să fie, în sfîrșit, comici, în situații în care ei sînt de fapt foarte serioși și acționează tensionați, dar în total dezacord cu situația dată, cu mentalitatea lumii, cu bunul simț. Și m-am întors la comedie simțind că registrul interpretărilor mele e mult mai bogat decît cel cunoscut pînă acum. Ceea ce nu înseamnă că am părăsit drama. Eu însumi sînt în acest moment un personaj dilematic. Dar asta nu înseamnă că eu, Victor Rebengiuc, pot fi interesant ca personaj de dramă și pentru ceilalți. De aceea, poate că ar fi mai bine să renunțăm la acest interviu.

— Un personaj dilematic ?

— Adică, iată, trăiesc unul din momentele mele de refuz, de nemulțumire, de neliniște. Trăiesc o nemulțumire în primul rînd față de mine.

— Îmi pare rău că vă întîlnesc într-un moment atît de tensionat, dar poate că e mai bine să stăm de vorbă, acum, într-o situație de conflict interior.

— Vedeți, împlinesc peste cîțva timp 50 de ani și, dacă privesc înapoi, cred că puteam realiza mult mai mult atît în teatru cît și în cinematograf.

— Tocmai acum, cînd se spune despre dumneavoastră că sînteți unul dintre cei mai mari actori ai țării !...

— Mă bucură ce spuneți, dar cred că exagerați dumneavoastră sau sînt prea generoși spectatorii cu mine.

— Cum vă suportați celebritatea asta pe care sînteți obligat să o purtați ca dumneavoastră prețuitadeni ?

— Nu visez să fiu glorios și mi-a fost străină nevoia de glorie și de celebritate. Încerc să fiu un om oarecare pe stradă și, adeseori, e adevărat, nu sînt lăsat să rămîn în apele mele de cei care mă recunosc de pe scenă sau din film. Mi-am creat un fel de balou, în care plutesc încercînd să nu bag în seamă apostrofările de prost gust, apetitul pentru senzațional al unui anume public de nivel suburban. Am visat și visez să fiu un mare actor, dar nu știu dacă îmi voi realiza acest vis. Nu vreau să joc mult, dar vreau să joc roluri definitorii pentru meseria mea, roluri în care să spun ceva oamenilor, roluri în care să demasc... să demasc impostura, filistinismul, imbecilismul, incompetența, reaua credință și cinismul. Nu sînt și nici nu cred că am fost demn

(Continuare în pag. 11)

ADRIAN DOHOTARU ■

FLORENTIN MIHĂESCU:

„Spre o «Corală filarmonică a Transilvaniei»"

— Sînteți tînărul dirijor al unui cor foarte tînăr. Cînd a luat ființă corul Filarmonicii din Cluj-Napoca, Florentin Mihăescu ?

— Cu exact un deceniu în urmă. Făcîndu-se purtătorul unor mai vechi aspirații ale vieții muzicale clujene și transilvănene, maestrul Sigismund Toduță a reușit să obțină acea prețioasă semnătură care atesta înființarea acestei formații.

— Din cîte știm, filarmonicile din București, Iași, Timișoara, Arad, Craiova beneficiau de mai multă vreme de coruri profesioniste proprii...

— Este adevărat. Ideea înființării corului nostru înlătura o stare de inegalitate a filarmonicilor din Transilvania față de celelalte filarmonici din țară, oferind șanse egale de înflorire muzicii corale în toate zonele României. Concertele vocal-simfonice de muzică românească și universală au început — odată cu existența formației noastre — să devină o realitate și pentru filarmonicile din Brașov, Satu Mare, Oradea sau Sibiu, care aveau de-acum ca oaspete permanent — conform decretului de înființare — corul din Cluj-Napoca.

— Atunci — nu credeți? — denumirea corului clujean ar putea fi alta !

— Da, „Corala filarmonică Transilvania" ar oglindi, cred, mai bine statutul existenței și activității noastre. Desigur, o astfel de denumire ar trebui dublată și de reglementări administrative corespunzătoare. Spun asta fiindcă, în ultimii ani, niște noi forme de organizare tind să desființeze posibilitățile celorlalte filarmonici de a beneficia de serviciile acestui cor care, în fond, este și al lor.

— Să vorbim totuși, acum, la un deceniu de existență, în primul rînd, despre bilanțul activității dv.

— Am să vă dezamăgesc, dar, în clipa de față, n-aș putea să vă reproduc întocmai niște date statistice. Port însă în suflet momente de reale împliniri artistice ale formației noastre, legate de realizarea marilor oratorii ale lui Sigismund Toduță. Am văzut, de asemenea, născîndu-se aici, la Cluj-Napoca, piesele vocal-simfonice ale lui Cornel Țăranu, ale lui Valentin Timaru, sau acele splendide „Trei coruri pe versuri de Ana Blandiana" semnate de Hans Peter Turk. Credința și măiestria cu care corul nostru a slujit muzica românească au fost răsplătite, la toate cele trei ediții ale Festivalului național „Cîntarea României", cu premiul I.

— Debutul pe scenele lumii cum a fost ?

— Prilejul afirmării peste hotare n-a sosit chiar așa ușor. Festivalul de la Bayreuth (R.F.G.) m-a invitat, în 1979 și 1980, pentru a prelua conducerea corului internațional al tineretului. „Studenții" mei erau, de data aceasta, tineri din R.F. Germania, Franța, Japonia, S.U.A., Canada, cărora, la recomandarea mea, trebuia să li se alăture un grup de tineri români. Aceasta a fost, de fapt, șansa care a deschis corului Filarmonicii din Cluj-Napoca drumul consacrării internaționale.

— Un drum care, abia deschis, avea să arce, în scurt timp, spre una din metropolele lumii muzicale : Berlinul occidental !

— Am fost invitați de organizatorii Festivalului „Berlinul cîntă cu Europa" pentru a susține un concert de muzică corală românească, atît de apreciată în occident. În același timp, eram invitați și de orchestra Academiei de arte din Berlinul occidental, ca să cîntăm, alături de ea, „Requiem-ul german" al lui Johannes Brahms. Corul nostru a produs — n-o spun eu, o spun ecourile culese — o impresie deosebită. Berlinul a reînnoit invitația și pentru acest an. Vom colabora din nou cu orchestra Academiei de arte, dirijată de Erich Bergel, un mare admirator al corului nostru. Nu de mult, sub impresia lăsată de un concert al nostru susținut la Ravenna (Italia), Erich Bergel afirma că formația pe care am cinstea să o conduc este de o incontestabilă clasă internațională, numărîndu-se printre cele mai bune din lume. Afirmație pe care, dealtfel, o mai făcuse și cu un an în urmă, la Lucerna, în Elveția, după ce prezentasem acolo opera „Oedip" de George Enescu.

— Da, ne amintim, s-a comentat foarte viu, și în presa noastră, succesul pe care l-ați obținut la Lucerna...

— Festivalul care se ține acolo este unul dintre cele mai mari evenimente ale vieții muzicale internaționale. El reunește orchestre celebre din Berlinul occidental, Boston, Londra, Viena, precum și dirijori de talia unor Herbert von Karajan, Daniel Barenboim, Lorin Maazel sau Z. Mehta. Dar, spre mîndria noastră, ceea ce a stîrnit, cu adevărat, la Lucerna, după opinia celor prezenți acolo, a fost opera lui Enescu. Presa elvețiană a apreciat interpretarea noastră ca pe un punct culminant al festivalului.

— Am citit și noi ce s-a scris atunci. Dar se pare că, pe lîngă laude, au fost și unele nedumeriri. Unul dintre reporterii elvețieni și-a exprimat mirarea față de numărul cam mic al coriștilor.

— Pentru oricine deschide partitura lui Enescu este evident că numărul coriștilor nu putea fi acela pe care am fost nevoiți să-l folosim. Iată, elvețianul de care vorbim a deschis-o... Nedumerirea lui, ca și a altora, ne amintește că am rămas datori față de marele nostru compatriot. Eu am să vă spun însă același lucru într-o formulare mai simplă, mai pe șleau : corul Filarmonicii din Cluj-Napoca a pierdut, în 10 ani de existen-

(Continuare în pag. 11)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Cugel, deci exist

Cosmogonia populară

Intrînd impetuos în aria culturii filosofice și în atenția istoriografiei filosofice, elaborările teoretice individuale au trecut cu o inadmisibilă ușurință peste uriașul material filosofic concentrat în cosmogonia populară românească. Cu puține excepții, fenomenul de mai sus îl întîlnim și în exegezele filosofice aparținînd altor culturi și, poate, singurii greci s-au gîndit să transpună problemele cosmogoniei lor, implicată mai mult în mit, într-o viziune filosofică despre lume.

Urmărită mai îndeaproape, cosmogonia populară românească se situează în legende și în „povestea lumii de demult", preluînd cursul inițial și evolutiv, totodată, al marilor motive ale cugetării omenești. Adevărat este că — trebuie s-o spunem de la început — cosmogonia noastră populară inițiază un sistem deschis de gîndire, proiectat asupra a tot ce există. Legendele noastre cosmogonice nu sînt atît legende, pe cît sînt încoltiri posibile ale gîndirii filosofice în tărîmuri care, după o formulă a lui Blaga, sînt oprite pentru noi, dar cu care ne simțim înfrățiți. De aceea apare în ele, ca dominantă, ideea creației lumii, geneza acestei lumi în forme și înfățișări aparte. Ne aflăm într-un plan în care îngemănările dintre lucruri și oameni tind către explicații ce ne spun că totul e cîrmuit de totul. Legendele cosmogonice românești urmăresc succesiva desfășurare a elementelor originare — apa, aerul, focul, pămîntul — prin cauzalitatea lor lăuntrică. Și chiar atunci cînd peste ordinea lumii naturale apare Dumnezeu sau Diavolul, legenda ne apropie de imaginea antropomorfă a „zidirii pămîntului", a „zidirii omului" și a toate cîte sînt. Dualismul creației implică, deseori, forțe egale în actul de geneză a lumii, într-o împletire dintre sacru și profan, petrecută într-un timp imemorial, exprimat în formula : „De cînd e pămîntul", adică „demult și niciodată", „de nu se știe cînd". Ideea provoacă mereu în conștiință lumea arhaică a credințelor despre „apa vie", despre „pămîntul viu", despre vremea legendară a „munților ce se băteau în capete", vreme în care, după cum arată Aurel Cosma în **Cosmogonia poporului român**, are loc „misterul orogenic", de formare a văilor și a munților. Legenda, deci, nu rămîne doar o legendă, desprinsă de lume, ci parte a ei, pe care o luminează cu alte mijloace de înțelegere aproplînd-o mai mult de îndreptările dintîi ale gîndului nostru asupra lumii.

Ar fi să ne oprim asupra acelui substrat miraculos și fantastic al cosmogoniei populare românești pentru a întrevedera intențiile ei de înaintare spre cuprindere a tot ce ființează în univers. O cuprindere care nu așază opoziții între om și natură, nici obstacole între „aici" și „dincolo", ci mai degrabă, o neîntreruptă armonie, învăluită, descori, de sentimentul cuprinderii veșniciei lumii din preajma noastră.

Preocupările filosofice din acești ani, din păcate, au introdus problemele cosmogoniei populare românești în setul broșurilor de ateism, uniformizînd tîlcul lor filosofic și îndreptîndu-l, unilateral, numai spre descifrarea „unor sensuri realiste și antiteiste". Departe ca această cosmogonie să reprezinte doar atît, ca rezultat al unei gîndiri filosofice populare, ce are temeiuri legate de mituri străvechi în care pulsează, multiplicată la nesfîrșit, experiența de veacuri a unui popor. Dimpotrivă, imaginea netrunchiată a cosmogoniei populare românești a lărgit și a îmbogățit necontenit înțelesurile despre începuturile și originile lumii, despre creație și viziunea lucrurilor, fără să cadă în unilateralitatea abruptă, de moment. O schiță fenomenologică, deci autentic filosofică asupra cosmogoniei românești, nu avem încă, de la Mircea Vulcănescu încoace, cită vreme cercetările recente au rămas comode în citatul clasic care clasează legendele cosmogonice în lotul „reprezentărilor mărginite și izvorîte din ignoranță". Și poate că mai e ceva, și anume : apropierea de cosmogonia populară românească nu e posibilă oricum. Ea vrea să ne spună că, pentru a fi înțeleasă, nu e suficientă „cartea" ce ne învață, ci trebuie să mai ai și „partea" de viață rămasă în credințele adînci, în legendele și poveștile dintîi, după care urmează cunoașterea.

VASILE VETIȘANU ■

POEZIE

Pădurile terorii

Puțini dintre aceia care calculează valorile după perseverența tipografică ar fi socotit printre cei mai însemnați poeți contemporani și pe Gheorghe Pituț. Liricul, cu o bibliografie relativ redusă cantitativ, nu are nimic din insistența atît de eficace pe care o dovedesc alții și a trebuit să-și culeagă într-o antologie reprezentativă („Noaptea luminată", Editura Albatros, 1932, admirabil prefațată de M. Ungheanu) ceea ce avea mai durabil spre a lămuri spiritele amatoare de clasamente că opera lui există. Esteticește, Gheorghe Pituț este cel mai terific poet al literaturii române, cu greu de egalat pe latura catastrofică și inspăimîntătoare, un rar produs al unei lumi rurale adînc înfundată în mitic, un liric al satului superstițios, de formula fabulosului diabolic. El este un expresionist teluric, care exaltă ochiul cosmic, un țărănesc „seelenaugen" mutat în teritoriile artei rustice de xilogravură părînd a ciopli enorm și teribil într-o materie rebelă care nu lasă formele să se nască armonios. Pretutindeni, poetul vede întunecat și aiuritor, începîndu-și viziunile teribile încă de la topografie. Lumea lui este un etern codru cu puține scurgeri de apă unde omul pătrunde o dată la sute de ani, acoperit de straturi imobile de frunze moarte, crengi și copaci prăbușiți. În universul esențelor tari, de arboret viguros, satul nu pare decît o prelungire a vegetației veșnice, o pădure civilizată în urmarea unor legi nepătrunse ale pădurii. Omul nu construiește prin destrucția naturii ci își așază cuibul ca o vietate silvestră într-un colț păduratic tolerat. În cosmogonia unei astfel de poezii, la începuturile lumii stă pădurea care nu se va preface în nimic pînă la sfîrșitul vremurilor și chiar și atunci cînd, arareori, poetul pășește în oraș el nu vede acolo decît un ecou al teribilei legi ocult a codrului care nu însemnează decît perisabilitatea specimenelor și triumful speței. Mediul fizic, cu biologicul lui și cu geologia, nu este, de aceea, imobil, natura nu e descriptivă decît la grădina zoologică ori în manualele de zoologie; mișcările ei convulsive, cu speciile care se luptă și cu pămîntul care se face și se desface, sînt condiția obligatorie a lumii. Spiritul care afirmă individul nu are decît a reacționa negativ căci a lăsa lumea, așa cum e, stă în firea cugetelor împăcate, știutoare de orînduielile cosmice. Poetul e un astfel de ataraxic păduratic, care vede totul și înregistrează totul ca și cum nimic nu l-ar mișca din ceea ce se petrece în jur. Senzația de teroare pe care o dă lumea privită de Gheorghe Pituț nu tulbură nimic în acest spirit fatalist care urmărește catastrofele cu o deplină resignațiune. Ahurarea materiei și rostogolirile ei, plînsoarea universală, viețile cele mai inavuabile („îngeri curați împreunați cu bestii"), orgiile „care ne macină", anomaliile botanicii (merii „ciungi și fără poame"), casa bătrînească în dezastru, „puhoaiele materiei" — această colcăire de forme care stau la un pas de apocalips îi dau liricului o curioasă exuberanță a tenebrosului pe care nici un alt poet român nu a cunoscut-o în asemenea grad. Alții au, precum Cezar Ivănescu, teroarea devoționistă de „păcat" și de ruperea echilibrului universal, subțire ca un fir de ață, Gheorghe Pituț exaltă mările de piclă, țipetele străinii, sperietorile, „buha", meteorologia furtunoasă, apocaliptică. Satul grozăviilor îi dă o bună sugestie lirică a terorii: „În gropile din suflet cad mereu / pe viețe de viață. / La loc ferit părinții mei / cu sacii veșnic în spinare, / un om își bate mama / fiindcă l-a născut / un ucigaș a stins / zece copii curați / să-și încălzească răsuflarea". Chiar și soarele e atacat de principiile larvare ale întunericului, trimbița lui Belzebuth își aruncă sonurile pretutindeni.

Cu greu explicabilă e, în aceste condițiuni, relativa apatie stilistică promovată de poet: o materie învîlvorată de spaime, teribilități și răzmerițe, ar fi trebuit exprimată furtunos și distructiv. Totuși, poetul nu e distructiv ci... expozitiv, stilul lui de observator care înseamnă catastrofele pe un ràboj scoate efecte imprevizibile. Conceptist, el vede, cu o îmbrățișare integrală, „noaptea luminată", și „luminile obscure", crede în abstracții (Roata, Salvatorul, Înțeleptul, Noaptea, Semnul, Străinul și cîte or mai fi); sentimentul de aglomerație sufocantă nu provine, curios, din cantitativul adăugat monstruos ci din eliptic și din materialitatea grea a cuvintelor. Spațiile poetice sînt aci reduse, liricul nu închipuie, ca Ion Gheorghe, lungi viziuni ci densifică două-trei sugestii pînă la a preface totul în sentiment exterminator. Nu pare extravagant a vedea, în efectele lirici lui, mult calcul, deși poetul excelează printr-o uimitoare concretețe țărănească: „Miezul nopții ca un bivol / prăbușit pe casa noastră / E mama / sub călciiul durerii. / E tata și o femeie / cu mîinile goale / ... / Din acest vîrtor / mă ascult bîjbîind / către viață. / Pe cer o stea se chinuie / să-și arate ființa pe negură / ... / Țipetele sunt pumni mari / tot mai mari în pereți / Un cuțit a șclipit în odnie / mă doare abia acum / desprinderea de noaptea mea".

ARTUR SILVESTRI

● ecuații critice ●

Împotriva pocirii limbii naționale

„Existența și durata unui popor — scria inspirat poetul Al. A. Philippide — își găsesc expresia cea mai adîncă și totodată sprijinul cel mai solid în existența și în durata limbii pe care acel popor o vorbește". Acest adevăr, de atîtea ori dovedit în istoria omenirii, își află în țara noastră un strălucit exemplu. Limba română, unitară, viguroasă, trainică și rezistentă la toate împrejurările deseori potrivnice în care a trăit poporul român este, prin însăși existența și durata ei, din cele mai vechi timpuri pînă astăzi, dovada cea mai sigură a unității, a vigorii și a trăiniciei poporului care o vorbește. Faptul acesta este cu atît mai impresionant cu cît, secole întregi, limba noastră s-a păstrat numai în vorbire și n-a început să fie cultivată în scris decît tîrziu în comparație cu alte limbi europene.

Această unitate străveche și statornică a limbii noastre de pe tot teritoriul pe care s-a vorbit și se vorbește în graiul **Mioriței** s-a intensificat tot mai mult după apariția și proliferarea presei, după înfăptuirea statului național unitar, după introducerea în viața publică a mijloacelor audiovizuale de comunicare. Orînduirea socialistă, prin structura ei armonioasă, prin dezvoltarea și generalizarea învățămîntului, prin activitățile culturale unitare, prin marile șantiere la care participă oameni din toate provinciile țării, a contribuit într-o mare măsură la adîncirea unității și armoniei limbii naționale. Avem o limbă mai unitară și mai bogată decît oricînd, dar sîntem datori să veghem mereu la a o cultiva cu grijă și înțelepciune, ferind-o de orice stricăciune.

Firește, limba este creația poporului și nu a filologilor. Este un organism viu, care se dezvoltă după legile sale proprii. Dar oamenii de știință, gramaticienii, scriitorii, care au avut și au un rol însemnat în păstrarea și îmbogățirea ei, fac și ei parte din poporul care vorbește limba națională și au și ei un cuvînt de spus — și nu oarecare! — în cultivarea limbii române. Nu e vorba de intervenții arbitrare, de felul celor practicate de unii latiniști la începutul secolului al XIX-lea, ci de atitudini raționale, care se bazează pe cunoașterea temeinică a legilor intime ale limbii naționale, capabile să întărească puternic unitatea ei organică. Se știe, desigur, că limba națională unică și limba literară se îmbogățesc, își sporesc mijloacele expresive, făcînd apel la arhaisme, la regionalisme, la neologisme, la creații proprii, la împrumuturi necesare din alte limbi, adaptate creator și inteligent la specificul și spiritul limbii române actuale. Ca atare, astfel de izvoare se cer descoperite, desfundate și folosite în continuare cu mare grijă pentru respectarea specificității limbii române. Limba este oglinda existenței specifice a unui popor. Bloomfield și Benveniste susțin că au descoperit, de pildă, în categoriile gramaticale grecești, trăsături distincte ale vorbitorilor acestei limbi. Același lucru credem că s-ar putea spune despre vocabularul și sintaxa oricărei alte limbi, ca și despre aspectele ei fonetice. De aceea, împrumuturile din alte limbi se cer făcute cu exigență și parcimonie. Constatăm, de pildă, că unii vorbitori mai pedanți ai limbii române folosesc, precum Chirițele altădată, excesiv cuvinte și expresii franțuzești sau, mai recent, englezești, deși le stau la îndemînă corespondențele lor românești bogate și expresive. Chiar unii eroi din romanele actuale abuzează de un asemenea limbaj fără a fi necesar pentru caracterizarea lor. Cu aceeași superficialitate și ușurință împrumutăm adesea termeni tehnici, științifici, din alte limbi, fără a face vreun efort pentru găsirea unor corespondențe în limba română sau pentru crearea unor termeni noi în interiorul limbii noastre. Problema aceasta e veche și complicată. Nu vrem să resuscităm erorile care s-au comis printr-un autohtonism exacerbat, dar nici să închidem ochii la consecințele lenii gîndirii sau ale ploconirii servile în fața creațiilor din alte limbi. Ne dăm seama cît de ridicole ar fi fost în limba noastră cuvinte ca **dințoase** pentru consoarele **dentale**, **buzoase** pentru **labiale**, **năsoase** pentru **nazale**, **căderi** pentru **cazurile** declinării, propuse cîndva de unii reprezentanți ai școlii latiniste. Dar nu putem uita nici eforturile ilustre depuse de un Gheorghe Lazăr, Samuel Micu, Papiu Ilarian, Titu Maiorescu, Lucian Blaga și atîția alții pentru crearea unei terminologii științifice, tehnice și filozofice românești. Înțelegem bine rosturile introducerii unor termeni străini în limbajul nostru tehnic și științific, dar e de neconceput ca uneori să nu se facă nici cel mai mic efort pentru adaptarea lui la specificul limbii române. Uneori adoptările sînt de-a dreptul penibile. În limbajul criticii literare, de pildă, au pătruns expresii și cuvinte ca **dicția metodei**, **demers**, care n-au practic nici un sens în raport cu spiritul limbii noastre, sau **scriitură**, care sună evident peiorativ în limba noastră, care cunoaște atîția termeni frumoși pentru a defini noțiunea de **scriere** literară. Să nu mai vorbim aici de stricarea limbii prin semidoctism și incultură atunci cînd se spune: **cooperativă lucrativă**, neștiind că lucrativ înseamnă nu **muncă**, ci ceea ce aduce profit, **perspective de viitor**, ca și mai vechile și demult rizibilele, **avansați înainte, coborîți jos, urcați sus, a-și aduce aportul.**

Un lucru foarte neplăcut în vorbirea noastră, care ne torturează mereu prin emisiunile de radio și TV îl constituie **intonația** străină de muzicalitatea limbii române, fonetismele ostentativ regionale, care duc vorbirea în urmă cu sute de ani. Desigur, aspectele locale ale rostirii limbii naționale unice au bineștiutul farmec, dar abuzul și folosirea lor neadecvată de către oameni care nu mai poartă portul de la țară ne aduce în minte îndemnul străvechi: **ori vorbește cum ți-e portul, ori te poartă cum ți-e vorba.** E ciudat ca un om care a trecut prin școli înalte, care uneori predă chiar limba română copiilor acestei țări, să vorbească în mod curent în grai local. În felul acesta, nu contribuim la întărirea unității limbii naționale unice, ci îi înfrînăm dezvoltarea.

Să luăm din graiurile locale ceea ce e frumos și specific, ceea ce poate contribui la îmbogățirea și înfrumusețarea limbii noastre și nu orice și oricum. Să luăm deci în chip conștient, și nu din lene sau ignoranță. Nu mai spun că, în acest sens, un rol negativ îl au unii cîntăreți de muzică populară, care, prin exagerări fonice regionaliste, par a cînta într-un dialect (or, româna n-are dialecte!) sau chiar în altă limbă.

Nu mă gîndesc nici o clipă la vorbirea frumoasă, fermecătoare a oamenilor de la țară, pe care o ador, ci la imitatorii și stricătorii ai ei.

Cît de dreptate avea Bogdan Petriceicu Hașdeu, cînd scria în poezia sa **Să vorbim românește: „Cugetarea românească, / Are portul românesc; / Nu lăsați dar s-o ciuntească / Cei ce limba ne-o pocesc"**.

Pocirea limbii e ca și maltratarea ori mutilarea unui organism viu. Ar trebui măsuri mult mai eficiente — luate prin gir de stat — pentru stăvilirea ei, căci pocirea limbii e o impietate față de identitatea noastră spirituală.

ION DODU BĂLAN

Toamna pastelului

Odată cu toamna, în București, dar mai ales în țară, expoziții de pictură, deschise în săli mai modeste, ne aduc pînze cu imagini din natură, delicate pasteluri în culori de apă. Ba chiar și niște cărți de poezie, apărute în ultima vreme, îndrăznesc să degaje din pagini parfumul vetust al acelui așa gen.

Pastel? Fatal, o noțiune desuetă! Fatal, deci, un „nu"! Cei care neagă — se refuză, zic unii, subtilității. Cei care afirmă — cad, zic alții, într-un cielu închis.

De la Lumière încoace, imaginea statică a murit. Pînă și statismul aparent al fotografiei, asemeni celui al compoziției picturale, a succombat prin cinetică sau prin dinamica formelor. Ce-ar căuta, în aceste condiții, imaginea statică a naturii — sau a naturii umane — și în cuvînt? Ce-ar însemna, așadar, să ne întoarcem la singura dimensiune pe care o presupune pastelul — aceea a contemplării? Contemplării i s-a contrapus demult o categorie nouă: implicarea. Pastelul nu implică. Deci moare. Sau ar trebui să moară.

Dar tempera bizantină — ca să ne referim la un factor al tradiției — adică pictura frescelor noastre, care imobilizează, îngheață, refrigerează atît natura cît și natura umană? Ea ne tentează la contemplare sau ne implică? Ne implică. Tehnica ține de o artă funcțională, iar artele funcționale implică. O frescă bizantină n-are strop de estetism. Contemplarea începe numai de la estetism. Pastelul rămîne deci o grațioasă jucărie de nobili valahi, niponi sau persani (dacă aceștia din urmă n-ar fi descoperit fantasticul, care, de asemenea, implică). Ce să facem, acum, cu ea, cu această jucărie? Avem nevoie, ca s-o reabilităm, de pridvorul casei de la Mircești, de pridvoarele aragesene ale lui Ion Pillat, de grafismul rece, aristocratic, al lui Pallady, de stațiile lui Mateiu Caragiale. Dar toate acestea nu mai sînt. Sau mai sînt?

Istoria pastelului — rezumînd — este o istorie a subtilității descărnate pînă la concept, a unui aristocratism abstras în sine pînă la principiu; deci un merit străin la care am avut acces și noi, cultura română. Noi, japonezii, chinezii, persanii, deci culturile de o vîrstă atît de veche, atît de indiferente față de ele însele încît pot folosi cenușa spiritului lor într-un succedaneu, dizolvat în culori de apă, cu care pictează o existență trecută dincolo de timp, un „ne-timp" static. Cine ajunge aici, la renunțarea extremă, la lipsa de apetit față de existență, care înseamnă neimplicare, are puterea — și are instrumentul — de a începe din nou. Ce? Un pastel? Poate. O dinamică? Poate. Dar și această experiență, cea a dinamicii, a fost consumată. De la aceasta s-a început. Cunosc fervoarea începutului numai neofiții, cei implicați inocenței începutului, cei fără o istorie parcursă, cei pentru care existența e un miracol. Pentru noi, existența este de multă vreme un rezumat, un concept. Probă — pastelul. Am început de aici, de aici putem începe mai departe.

„Noroc bun! Pe cîmpul neted les românii cu-a lor pluguri. / Boi plăvani în cîte șase"... Alecsandri a avut timp să numere boii. Noi nu mai avem timp să-i numărăm. De ce? Ei sînt implicați nu într-un pastel, ci într-o dinamică. Ei mugesc. Ei desființează cu coarnele pastelul, adică arătura. Ei nu ară. Ei nu mai ară.

Și-atunci?

Și-atunci, zicem noi, după ce am aruncat asupra subiectului acest văl — mai mult sau mai puțin pastelat — fie-ne dat ca măcar toamna să vedem și să citim niște pasteluri...

ILIE PURCARU

● CAP LIMPEDE

Unde e casa poetului din Lancrăm?

E splendid monumentul sculptat de Romul Ladea și închinat lui Lucian Blaga, așezat de cîțiva ani la intrarea în satul Lancrăm de lîngă Sebeș. Loc de pelerinaj la comemorările poetului și de frumoasă reculegere lîngă imaginea sublimă a filosofului care a trăit multă vreme „mut ca o lebădă". Acolo, în lumina unui soare intens, a lunchi încă verzi și pline de toate sunetele și zgomotele păsărilor și a insectelor fremătînd prin iarbă, acolo, printre adieri liethanți și calme de vînt prin frunze de dud, îți vine să te descoperi și, privind cerul, să murmuri versuri cunoscute pe de rost ale poetului fără sfîrșit...

Și în amintirea **Hronicului și cîntecului vîrstelor**, cartea aceea minunată de copilărie și de adolescență, de tinerețe luminată și plină de candori, te cheamă aproape obsedant ulița și casa în care a trăit familia poetului. Dezamăgire. Puțini își mai aduc aminte, exact, de locul în care se află casa poetului din Lancrăm. Doar cei bătrîni. Cum să știe cei mai tineri unde a trăit unul din marii poeți ai acestui neam, cînd casa poetului, practic, nu mai există, ea este pur și simplu proprietatea particulară a unui cetățean din sat și nici o inscripție nu amintește locul tainic al ivirii în viață a lui Lucian Blaga? Am fi vrut să vizităm casa, să regăsim în ea parte din obiectele și din mobilierul familiei, din manuscrisele dintîi ale poetului, așa cum se cuvine într-o casă memorială. Nimic din așa ceva. Aflăm că pînă și soția poetului, încă în viață, a fost, desigur, politicos, invitată să se mute din casa în care a locuit împreună cu Lucian Blaga, repartizîndu-i-se, civilizat, un spațiu într-un bloc de locuințe.

Nu sîntem primii care semnalăm aceste stări de lucruri, dar măsurile de rigoare întîrzie. Oare e chiar atît de greu de organizat ca una din locuințele prin care au trecut pașii... poetului să fie transformată într-o casă memorială? (Aron Domide)

Cine sînt autorii acestor opere de artă?

Urmărim de cîtăva vreme un curios fenomen în presă, în revistele de cultură și chiar în lucrări care se vor de specialitate, și anume, anonimatul operei de artă. Lucrări de pictură, de grafică, de sculptură, sînt pomenite, reproduse, chiar și în culori, dar, prin nu știu ce fenomen de amnezie, autorii lor sînt trecuți sub tăcere, ignorați, operele fiind puse sub semnul unui total anonimat. În schimb nu sînt omiși, ci chiar trecuți cu litere groase, cei ce au „marele merit" de a le fi fotografiat. De exemplu: „Monumentul ostașului" de la Sfîntu Gheorghe, foto de V.B. sau N.C. etc. Dar operele acestea sînt rodul creației unor artiști, în multe cazuri fiind intrate în patrimoniul național (Ion Tătaru)

Cilibi

În copilăria mea ieșeană auzisem, prin Tîrgu Cucului și pe la Podu Roș, de un anume Cilibi Moise, personaj legendar de rîs și lacrimi. În Iași era și un teatru evreiesc, la Pomu Verde, era și o dugheană în care, cu o lupă la ochi, dregea ceasuri și întocmea literatura idiș în lume, la noi, în România, încă din veacul trecut Avram Goldfaden.

Cine era Cilibi Moise? Elev de liceu, aveam să o aflu la pagina 214 a Istoriei literaturii române a lui George Călinescu: „CILIBI MOISE" (Focșani 1815 — București, febr. 1869) a fost un Anton Pann, evreu. Vînzător de mărunțișuri prin larmaroace, geniu oral fără știință de carte, el își dicta aforismele de-a dreptul zețarului. Maximele lui sînt pline de un sănătos umor bătrînesc". Acest colț al paginei 214 a stîrnit, atunci, o adevărată furtună huliganică la adresa lui Călinescu.

Și, iată, recent, Editura Albatros (colecția Cogito) editează celebrele „Apropouri" ale lui Cilibi, cunoscute pînă acum mai mult prin tradiția orală.

Volumul se bucură de

FILM

Așteptînd un tren

Matilda este însărcinată. A iubit un bărbat frumos și tandru. Bărbatul este neamț și, datorită momentului — ofițer hitlerist. Copilul ce se va naște se va numi Walter. În cel de-al doilea război mondial, pentru majoritatea oamenilor, Walter sună straniu și odios. Nu și pentru Matilda. Pentru ea, Walter este copilul omului care o făcuse fericită și pe care l-a iubit. Matilda împarte lumea în femei și bărbați, în oameni buni și oameni răi. Cu Walter în pîntece, Matilda ajunge într-o gară pe care o grupă de ostași români urma s-o arunce în aer. Pentru ei, războiul se sfîrșise de două ori. O dată (prima dată) cînd ieșiți din spitale și-au prins pe mînecă V-ul galben, de rănit sau mutilat de război, a doua oară, acum, cînd la o săptămînă de la actul revoluționar 23 August „frontul e departe" și ulițe, chiar au început să meargă trenurile. Războiul trecuse. Sîntem în 1 septembrie 1944. Apropiata viață civilă a readus pe chipurile celor 10 ostași români expresia de flăcăi, de cîrlani năbădăioși și liberi. Se joacă de-a complicitatea nevinovată, uniformele flutură pe ei ca pe niște figuranți din piesa de la serbarea de sfîrșit de an, sînt puși pe șotii. Operațiunea de a arunca în aer cîteva șine de cale ferată este pentru ei floare la ureche. Matilda coboară din taxi. Băieții fluieră admirativ. O femeie, chiar însărcinată, pentru niște ostași sosiți de pe front, este o femeie. Gara a fost evacuată de civili și în mod normal copiii aceștia în uniformă ar trebui să se conducă după legile frontului și să expedieze femeia înapoi cu taxiul. În suflete însă sînt iarăși civili, respectiv ce-au fost înainte de a pleca pe front, niște băiețandri. Taxiul pornește și ei se prefac a sesiza prea tîrziu.

Dar războiul nu s-a terminat. La cîteva sute de metri, într-un vagon părăsit, o companie germană supraveghează prin cătărea puștilor pregătirile din gară.

Un martor ocular în primele luni ale războiului povestea acest fapt tulburător : nu se trăgea în inamicul aplecat să bea apă. Omenia, însușire a rațiunii, supraviețuia încă. Inamicul însuși se supunea acestei convenții. Era în schimb lichidat ofițerul nedrept și despotic, propriul ofițer. Războiul și-a impus legile și s-a murit apoi în cele mai incredibile feluri, în cele mai neașteptate, în cele mai grotești poziții. A potrivi linia de ochire împotriva unui om este act de violență împotriva naturii însăși. Războiul este ilogic și absurd și degenerează rapid în patologic și morbid. O grenadă ca un păianjen alunecă și se plimbă pe fața unui soldat român ascuns în vagonetul ce-l duce dincolo de trenul german,

— Au murit mulți ? întreabă Matilda.

— Doi, răspunde bunul și uritul Zarzalin.

— Și de la ei ? insistă mama lui Walter.

Liniile rectangulare ale lunetei sînt fixate pe piciorul ostașului român prăvălit prin acoperișul de sticlă. Glonțul sfîrtecă osul piciorului și urletul prelungit al băiatului semnifică deopotrivă durere și deznădejde. Da, se moare oricum, absurd și eroic, grotesc și inutil. S-a lăsat întunericul. Se pregătesc două sticle incendiare pentru a fi aruncate și a se face astfel lumină pe cîmpul de operațiuni. Caporalul român la avînt, sticla descrie un arc de boltă și cade în spatele a doi militari germani ce se furișează, profitînd de întuneric, pînă în apropierea gării.

Matilda a născut, ajutată de Zarzalin. Au fost zece, au mai rămas patru și Matilda și Walter care s-a născut în România, la 1 septembrie 1944, într-o gară asediată de o companie germană.

Toate acestea se văd limpede, adevărat și frumos (datorită preciziei stilistice — acum putem spune „de neconfundat" — a regizorului. Așa cum te emoționează în pictură o linie desenată de mîna unui mare maestru care poate — cu o singură linie — să-ți sugereze măiestrie, grație, forță. Mircea Veroiu reușește — o arătase de mult — să descrie un adevăr de viață, sensibilizîndu-ne nu prin acumulare de oroare ci prin strania frumusețe a imaginii. Că Doru Mitran își dă măsura talentului lui (mare) în acest film, este o dovadă. Dar grația nuanțelor puse de acest alt mare maestru al cinematografiei noastre — pictorița de costume Hortensia Georgescu — vine să se topească și să întregească filmul lui Veroiu.

NICOLAE CRISTACHE

„Nu m-am simțit niciodată bine în ipostaza de june-prim..."

(Urmare din pagina 9)

de rolul lui Făt-Frumos, nu m-am simțit niciodată bine în ipostaza de june prim, deși am fost distribuit în cîteva rînduri în astfel de roluri... Sînt actor de compoziție sau sînt actorul, dacă vreți, propriilor mele frămîntări la întîlnirea cu personajul, cu miracolul unui personaj care mă găsește, dintr-o dată sau treptat, pregătit să-l interpretez, să-i dau viață.

— Ce personaje sperați să interpretați, sperați să jucați, acum sau mai tîrziu, pe scenă sau în film ?

— Nu visez nici un personaj.

— Dar spuneți-mi, nu vă frămîntă un anumit tip uman din viața de toate zilele, un om, să zicem, pe care îl cunoașteți de pe stradă sau care vă e prieten și al cărui destin ați vrea să-l interpretați pe scenă, pentru că e reprezentativ pentru un anume timp, pentru o anume epocă ? Sau ați vrea să vă interpretați, totuși, propriile neliniști și frămîntări, adică propriul dumneavoastră personaj ?

— V-am spus că nu merit onoarea să devin un personaj ! Nu-mi fac iluzii. Nu-mi imaginez personaje pe care să le interpretez, pentru că pînă acum nu m-am întîlnit decît rar în dramaturgia românească cu astfel de personaje, pe care să spun că le cunosc din viața de toate zilele. Eu, personal, nu am avut încă privilegiul ăsta, să joc pe scenă mai mult de unul sau două personaje autentice din realitatea noastră atît de frămîntată, de dinamică.

— Se mai spune de către unii oameni că sînteți un ins calu, apropiat în viața de toate zilele.

— Mă mir.

— ...Că sînteți un om dintr-o bucată, tranșant, necruțător cu dumneavoastră și cu ceilalți.

— Sînt sincer. Nu pot să mint. Și sînt, încă, fir-ar al dracului să fie, un mare naiv. Un emotiv. De pildă, am emoții, acum, pentru că sînt nevoit să vorbesc despre mine, cînd despre mine pot vorbi mult mai bine rolurile pe care le-am făcut mai ales în teatru. Și apoi, vă repet, nu sînt într-un moment tonic al vieții mele. Sînt nemulțumit, sînt neliniștit față de mine însumi în primul rînd, dar și față de noi toți, de felul în care ne simțim responsabili în fața vieții, în fața istoriei, de felul în care ne facem datoria față de societate.

— Avem dreptul la neliniște și la nemulțumire. Cită vreme sîntem nemulțumiți, neliniștiți, înseamnă că vom găsi în noi și resursele și soluțiile propriului nostru viitor în artă, chiar și în arta filmului... Să începem deci cu filmul, pentru că, am impresia, filmul e cel care vă nemulțumește în primul rînd. De pildă : sînteți actorul care ar fi putut reprezenta în film simbolul unei generații zbuciumate ce a izbucnit în viață din cenușa războiului. Nu l-ați reprezentat. De ce ?

— De ce credeți că aș fi putut reprezenta tocmai eu simbolul acestei generații ?

— Vă urmăresc de mult, mai ales în teatru, și atitudinea dumneavoastră scenică, indiferent că interpretați Shakespeare, Tennesse Williams, Arthur Miller sau D.R. Popescu, în personajele dumneavoastră vreau să spun, să concentrează întotdeauna conflictele, neliniștile, tensiunile unor epoci care se ating foarte puțin și care păstrează întotdeauna tensiunile momentului în care trăim.

— E un ecou pe care îl păstrez inconștient. Sînt și eu unul din elementele de rezonanță ale epocii în care trăim. Atît.

— Or, acest personaj frămîntat, acest personaj aflat în permanentă căutare de sine, plin de erori și de griji, de candoare dar și de abjecție, nemulțumit, mereu nemulțumit de sine și de semenii săi, este un personaj tipic pentru generațiile de după război și pe care dumneavoastră l-ați îi interpretat magistral pe ecran.

— Cu amendamentul că, tot așteptînd un astfel de personaj pentru ecran, sau chiar pentru scenă, nu mai sînt, iată, tînărul de care vorbiți, în căutare de sine, iar chipul meu, în prim planul ecranului, seamănă acum mai mult cu al unui bătrîn camarad de luptă din tranșeele revoluției...

— Oricum, rămîne un simbol. Totuși, de ce credeți că figura dumneavoastră inspiră această imagine pentru epoca tulbure de care vorbeam ?

— Știu eu ? Cred că trebuie să pornim de la faptul că lumea se săturase de frumoșii cavaleri ai ecranului, de eroii melodramelor lacrimogene, se săturase de Robert Taylor, de Tyrone Power și de ceilalți juni primi fabricați în atelierele de stomatologie și de cosmetică ale Hollywood-ului și încerca să redescopere „antieroii", „antifrumoșii" în care oamenii se regăseau mai firesc. Și de aceea păreau mai potriviți oameni ca mine, cu o figură colțuroasă, cu privirea mai puțin catifelată și beladonată, adică niște oameni care trebuiau să ia viața de la început. Cred că de aceea vă imaginați și dumneavoastră că aș fi putut interpreta un om al generației sale.

— Ați fi putut fi, adică, un Cibulski al filmului românesc, un James Dean, un Belmondo, un Mastroianni, un...

— Mă onorează vecinătatea aceasta... Adevărul e că nu m-am întîlnit cu nici un scenariu de film în care să mă regăsesc în ipostaza aceasta, într-un astfel de tip, într-un astfel de erou conflictual. Și dacă e să mă gîndesc bine, singurul film demn de cinematecă, din întreaga mea filmografie de actor, rămîne **Pădurea spînzuraților** regizat de Liviu Ciulei ; regizat... acum mulți, foarte mulți ani. Dar probabil că acum o să mă întrebați și de ce nu a mai făcut, de atunci, Liviu Ciulei, film. E o întrebare la care mi-e și ușor și foarte greu să răspund.

— Cred că ar fi extrem de interesant un spectacol de teatru sau un film despre epopeea unor spectacole sau a unor creații cinematografice de la faza de intenție, de scenariu, de dramaturgie, pînă la faza de premieră.

— Ar fi instructiv, ar fi explicativ, ar fi dramatic, ar fi ridicol și chiar comic să urmărești un astfel de spectacol. Ca o erată la unele filme care au rulat deja pe ecrane. Vă spun sincer, eu sînt foarte curios cum ne vor privi cei care vin după noi, cum ne vor judeca, știind că am avut privilegiul să fim contemporani cu mari regizori de teatru și de film care adesea nu s-au putut exprima la deplina lor valoare, fenomenală (!), în plan universal, din cauza unor motive nenumărate, mai mult sau mai puțin întemeiate. Cu creatorii de excepție trebuie să colaborăm la nivel de excepție. Pînă una alta, în filmul românesc ne cam îneacă mediocritatea, falsa transfigurare a realității, scenariștii de ocazie și de conjunctură, regizorii întreprinzi și superficiali sau chiar netalentați.

— Exagerați. Gîndiți-vă la Dan Pița, la Mircea Veroiu, la Mircea Daneliuc, la Iosif Demian, la Alexandru Tatos și la cîteva filme adevărate făcute de ei.

— Filme care acoperă prea puțin din conflictele reale ale existenței noastre, din problemele reale ale vieții de fiecare zi. Și apoi, chiar acești regizori buni sînt nu o dată extrem de tracasați, de măcinați cu diverse probleme de vize, de aprobări, de sugestii, de corecturi care merg pînă acolo încît corectează realitatea însăși.

— Orice producător are dreptul să emită observații, să emită sugestii, din moment ce finanțează un film.

— Depinde pînă unde se extinde acest drept. Pînă în sfera intimă, de laborator, a creației ? Mă îndoiesc că sînt oameni care cunosc arta filmului mai bine decît ei. Și mă îndoiesc că sînt oameni care să sintetizeze în artă adevărurile noastre de toate zilele pînă la esența puterii lor de observație și de interpretare. Pentru că, la urma urmei, cine cunoaște realitatea mai bine, artistul sau responsabilul de cinematograf ?!

— Credeți că artistul nu poate greși față de realitate, față de adevăr ?

— El poate greși. Dar ceea ce e inadmisibil e faptul că uneori e amendat dinainte de a fi greșit cu adevărat. El este considerat de către unii un **om-greșeală** potențial. Or, trebuie pornit de la premisa că omul de artă este devotat epocii lui ! Pentru că teama asta de a nu greși devine paralizantă în procesul de creație. Ca să nu mai vorbim de faptul, recunoscut de către toată lumea, că publicul este adevăratul judecător al operei de artă.

— Să revenim la teatru. În teatru ați interpretat roluri mari, definitorii pentru un destin de artist. Probabil de aceea vă consideră unii mai mare actor de teatru decît de film.

— În teatru am avut ce să joc. Mai ales dacă mă gîndesc la dramaturgia universală. Am întîlnit personaje cu o mare încărcătură de adevăr, de viață. De aceea m-am exprimat ca artist mai puternic și mai complex pe scenă. Dar și nici încep să se rărească marii regizori. Gîndiți-vă că, la un moment dat, aveam în țară zece, cel puțin zece regizori de nivel mondial care lucrau efectiv. Unii din ei pun în scenă spectacole mai mult în teatre străine. De ce ? De unde înainte vreme, pînă acum zece ani, venea Europa la noi să învețe teatru, acum nu mai vine aproape nimeni și rareori avem ce arăta lumii valoros în materie de spectacol.

— Dar generația tînără de regizori, Cătălina Buzoianu, Alexandru Tocilescu, Dan Micu, Alexa Visarion, și mulți alții au toate șansele să continue școala românească de teatru la cel mai înalt nivel.

— Sînt într-adevăr oameni talentați, de curaj, dar încă, uneori, plutesc la suprafața dramaturgiei, și cu tentația de a pune spectacole care complică textele sau care se întorc împotriva textelor. E însă posibil să cîștige maturitate în timp.

— Cu o condiție : să le acordați și dumneavoastră, marii actori care ați lucrat cu Pintilie, Ciulei și alții, toi creditul.

— Asta da !

„Spre o «Corală filarmonică a Transilvaniei»"

(Urmare din pagina 9)

tă, oameni pe care nu trebuia să-i pierdă!

— Să sperăm că lucrurile s-au oprit aici !

— Să sperăm ! Altminteri, dacă ele vor evolua în același ritm, se va ajunge la situația ca opera lui Enescu să fie cîntată doar de... orchestră !

— Dar de ce s-a ajuns, după părerea dv., la o astfel de situație ?

— Greu de înțeles. Cu beneficiile realizate, pe cale impresarială, de corul nostru, noi ne putem acoperi cheltuielile, deci sîntem o formație care nu pune probleme financiare. Și-apoi, să nu uităm că sîntem unicul cor profesionist din această zonă, creat pentru a ridica, aici, în Transilvania, nivelul muzicii corale românești. Atîta timp cît corul Filarmonicii din Cluj-Napoca este recunoscut drept cel mai bun ansamblu de acest gen din țară, și atîta vreme cît el are menirea pe care o are, cred că o grijă mai mare față de soarta lui se impune cu prisosință.

• CAP LIMPEDE

...ea așteptărilor, în prima jumătate ...ul spectacol el părînd a fi mai ...aparține însă aceleiași categorii de ...ente conform cărora, de s-ar mai ...t încă un spectacol, pe 4 septem... ...oamenii ar fi venit, fără îndoială, ...năr și mai mare decît au venit pe ...ul Gaz metan. Așa cum ne încre... ...ciiva dintre activiștii organizației ...pale U.T.C., publicul a fost în... ...ăr mai greoi, pentru început, la ...întîlnire cu Cenacliul Flacăra, nu ...că n-ar fi dorit să asculte muzica ...cia propuse de membrii cenaclului ...le cărui întîlniri oamenii vin, pro... ...e știe, fără să semneze convocare ...ei pur și simplu pentru că a tre... ...ntr-o criză de orgoliu. Pe scurt, ...ii n-au putut să uite că în 1977, ...naclul s-a aflat pentru prima dată ...tag, spectacolul programat aici a ...mai un matineu" și a ținut mai ...ecît spectacolul din aceeași zi, de ...a Mică. Mediașul fiind, au spus ...', un municipiu, un oraș mult ...

...se cîntă în plin, adică ...tivitate potențată prin ...la acest moment a h... ...Puțin mai tîrziu, pri... ...din scenă, oboseală, ...mosfera va deveni al... ...fantis și apoi „Iris" d... ...leagă sufletele este pe... ...sporește într-atît încît ...Ioniță oamenii dau în... ...pot primi mesajul arti... ...Hrușcă și nici la partea ...sile Șeicaru pînă la ri... ...Păunescu nu se schim... ...încă o dată ocazia să ... ...cînd există un element ...poate fi (și este prim... „Actorul" este reluat ...mod extraordinar de ...conducătorului cenaclu... ...oamenii din Copșa M... ...meni din acest loc un... ...se trăiește mai greu ... ...știu să fie la fel de d... ...rată ca oamenii de pe ...

...care s-o vînză!

— Ce deosebire este ...acestuia-l „apropoului-... ...le", este limpede de ce primul citat din „Cilib' Moise", aflat în Istoria lui Călinescu, este acesta, cutremurător prin actualitatea lui:

— Acela care deosebește om de om, nu este om. **(Alecu Popovici)**

Sub zodia metaforei

S-a mai scris în presă — și, pe bună dreptate, cu laude — despre una sau alta dintre fasciculele din caseta de debut tipărită de Ed. Junimea, remarcîndu-se poeți de acum formați, precum Mircea Raicopol și alții. Ne vom opri și noi asupra unuia dintre aceste fascicule.

Așadar, „Zodia metaforei" de D. Constantin. Este placheta unui poet format, stăpîn pe uneltele sale de lucru, netrăgînd cu coada ochiului la masa de scris a altcuiva. Motivul țuculescian este cartea de vizită a acestei poezii, în care ochiul este întors spre el însuși, dorind să descopere esența eului. Asocierea luminii cu privirea este simbolul de viață ce bîntuie adînc metafora din această zodie a poeziei. Vederea existențială a tot și a toate se metamorfozează într-o contemplație de spirit asupra ființei, ce-și trimite prelungirea în lucruri, ca în acest poem de-o puritate deosebită : „Cum se naște un ochi răstignit peste lucruri / Sub pleoapa-i plăpîndă crește biciul luminii / Vătămîndu-l vederea ni-l redă și ni-l fură / Într-o blîndă tristețe unde nimeni nu vede / Ci doar lacom privește" (**Nașterea ochiului**). Editura n-ar fi pierdut nimic, sîntem siguri, dacă-l scotea în volum pe acest tînăr poet... **(Dumitru Udrea)**

Remember : Mihail Sebastian

În cadrul emisiunii **Moștenire pentru viitor**, programată luni seara pe programul II, Liviu Grăsoiu ne-a adus aminte de Mihail Sebastian. Emisiunea s-a desfășurat precis, cu aplomb, deși cu oarecare grabă, pornind de la montaj, pentru a fi încadrată în timpul afectat, dar cu emoție și caldă rememorare, cu acuratețe în comentarii, cu mare respect și delicată transfigurare. Șerban Cioculescu și-a adus aminte, de pe vremea tinereții entuziaste dar și zbuciumate, de omul de mare cultură, de mare sensibilitate care a fost Mihail Sebastian, apoi Ov. S. Crohmălniceanu l-a portretizat cu eleganță și concizie ca dramaturg și romancier.

Din păcate, din cîte sîntem informați, nici un teatru nu mai joacă, la această oră, o piesă de Mihail Sebastian ! Doar un grup de actori și cîntăreți, regizați, se pare, de Matei Alexandru, au transformat **Steaua fără nume** într-un muzical despre care vom relata pe larg, odată cu primele reluări ale stagiunii de toamnă. Un spectacol pe care, auzim, l-ar înscrie Teatrul Giulești în repertoriul său, deși majoritatea actorilor aparțin Teatrului Național. Vom vedea. **(Andrei Petrescu)**

În inima Transilvaniei, ca într-un teatru al lumii, 240 milioane de bătăi de inimă au însoțit Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Doar două ore...

Locul spectacolului : Mediaș, Casa de cultură.
Data : 1 septembrie 1982
Durata : de la 18.00 la 23.30.
Calitatea : oscilantă.
Atmosfera : isire reticeață și incandescență.
Noutăți : Vera Birlș din Căpîlna a cîntat „Doina Ianculul" și „Colindul Ardealului" împreună cu doi feciorași ai săi.
Număr de spectatori — peste 700
Aportul organizatorilor — normal.

Prima zi de toamnă a strîns în spectacolul cu nr. 634 două categorii de oameni : prima — iubitori declarați ai cenaclului ; a doua — cei care ezitau încă să recunoască public același sentiment. Din cauza ultimilor, două treimi din spectacol a trenat. Abia către final întreg publicul a vibrat în unison cu cenaciștii. Ultimele două ore au fost de-a dreptul incandescente.

MIRCEA B. ■

Cu toate că, nu pentru că!

Local spectacolului — Sibiu, Stadionul „Voința".
Data — 3 septembrie 1982.
Durata — de la 18.00 la 1.35.
Calitatea — „Fascinant-fascinant-fascinant !"
Atmosferă — sute de mii de voiți.
Noutăți — Tînăra gîngană Luminița Mihai a citit o scrisoare compusă de „Fița", într-un grai ardelenesc de un comic irezistibil, iar grupul folk „Lumina" (Doina Cosma, Orban Gabriel, Virgil Giosan, Gheorghe Spătăreanu) a cîntat „Floasa", muzica — Gabriel Orban, versuri — Ioan Alexandru.
Număr de spectatori — 3 500—4 000 — așteptați : 10 000—12 000 — veniți !
Aportul organizatorilor : foarte bun, fată de dificultatea extremă a situației : număr enorm de spectatori, băți pe pistă, atmosferă tensională de nord permanentă etc.

Ceea ce s-a trăit aici se întîmplă o dată în viață. De la 18.00 la 18.10 poetul Adrian Păunescu a rostit de altfel'orî „stați jos", cît să-i ajungă pe două cincinale pline ochi de Cenaclu Flacăra. Cuimea e că mîlle de venți în afară oricărui planing l-au ascultat fascinați și s-au așezat care pe gradenele stadionului (plătitorii, bănuiesc), care pe iarba udă a terenului (pionase floros, încetase, dar norii negri parcă se sprijineau în cirlele de nichel ale microfoanelor), care direct în bătăile de pe pista altminteri destinată dirt-track-ului, deci nevinovată. Am văzut tinere și mai puțin tinere mame (tineri sînt cei pe care o societate îi consideră ca atare — spun sociologii — de la 14 ani — copiii înfășați în cîrpe, dar și bătrînii așezîndu-se în crovuri cu nonșalanța cu care s-ar fi aruncat în fotolii de orchestră. Firește că au existat și cricnitori(oare) și rebarbativi(ive), dar aceștia (știca) s-au ținut — mai corect spus : au fost ținuți (ute) de oameni care n-au uitat nici o clipă că albastrul este culoarea filosofiei, a rațiunii — relativ departe de fragila esplanadă marcată de cîteva covoare deja tocmai bune de stors și menite ca scenă (loc de periculoasă, cum s-a dovedit). Pe acoperișul unei ferme metalice plasate în mijlocul tribunei nu exista loc decît, poate, pentru impozantul neon bolduri scurte. Crengile plopilor gemeau dureros de greeros sub greutatea ciorchinilor de tineri. Alți „nonconformiști" spînzurau pe aticul terasei înaltului bloc din spatele tribunei stadionului. Iar toate acestea au fost la Sibiu, capitală transilvană a muzicii culte și capitala jazz-ului românesc ! La fel ca într-o netrucată mare iubire sibienii au dovedit că așteptau Cenaclul Flacăra **nu numai pentru că, ci și cu toate că toate condițiile** (disconfortul evident, rămășițele ploii anterioare, amenințarea noii ploi) **piedau chiar și împotriva ideii de spectacol.** Cenaclul a venit la 18.00 în scună, dar a început cu 11 minute întîrziere, datorate condițiilor, și cu o dublă destăinuire a liderului cenaclului. „Simțim că nu ne urîți înzrozitor de vreme ce sînteți aici". 2. „Voi intra în rolul de conducător al unui vehicul lung-lung și plin-plin.". Ceea ce s-a și întîmplat într-un crescendo rezultat parcă dintr-o diagramă Cremona a dificultăților învinse. „Cîucîua" lui Ion Hagiu a fost prima piesă dintr-un șir viguros. Au urmat : ponderatul, dar foarte talentatul Constantin Dragomir ; echilibratul Valeriu Penișoară ; tumultuosul Arpad Domokoș (versul „Trăiască-n veci Ardealul românesc" a fost preluat și cîntat de mii de glasuri) ; grupul Poesis din Constanța — „un grup în care credem din ce în ce mai mult" — ne-a reamintit că Zaharia Stancu este un foarte mare poet ! ; Doina Cosma și Nicolae Cenan au făcut să vibreze acrul ; prima cu armonicole superioare ale unei voci curate și puternice, al doilea șmulgînd cascade de ris cu imitațiile sale inteligente, dar nu totdeauna tormă bine imitate.

La 19.24 — un punct de inflexiune care ar fi putut fi — dar n-a fost — punct final în spectacol numai datorită norocului și uluitoarei viteze de reacție dovedite de conducătorul cenaclului. Am pomenit deja covoarele ude așezate deasupra unor scîndurele boltercte „scenă" și aflătoare pe gazonul umflat de apă. Exact în clipa atingerii strunelor chitarei Alexandru Zărnescu a fost electrocutat și trîntit la pămînt. Urma să interpreteze un șlozăr internaționala A.P. a stîrjat la prezență cenaclului : prîză, unul dintre membrii cenaclului a scos din prîză instrumentul devenit infernal. S-a acordat socotitul un ajutor ce s-a dovedit imediat salutar. Lumea se pregătea de dezastru, era posibilă învălmășeala, orice. Adrian Păunescu l-a chemat să cînte pe Ducu Bertzi. La replica „Nu pot" a acestuia din urmă un Adrian Păunescu cum n-am văzut de cînd sînt redactor al revistei pe care o conduce i-a șoptit „Trebuie ! Fă crezi că eu pot ?" și Ducu a cîntat. Palid și teapăn a cîntat ca într-o primejdie din pădurile negre ale Maramureșului natal. A fost punctul în care diagrama spectacolului a schimbat de pantă și a pornit-o abrupt pe verticală. Rechet vieții Alexandru Zărnescu a cîntat la numai șase minute după ce se apropiase de pragul morții. Pe cer se profilau pagode de licurici — cei din tribune și de pe terasele blocurilor aprinseseră sute de luminițe. Gil Ioniță plîngea de fericire auzind cum parcă însăși noaptea îl cînta „Bătrînii". Au urmat — măsurate cu ceasul — cinci ore de triumf și de artă, trei sute de minute de poezie, de bucurie, de muzică, de adevăr, de curătenie sufletească, de dans, de chiot tineresc. Măsurate cu viața fiecăruia au fost cam 24 de mii de bătăi de inimă. Înmulțiți asta cu zece mii de spectatori Veți obține 240 milioane de bătăi de inimă la Cenaclul Flacăra și pentru Cenaclul Flacăra.

Și nu pentru că, dar și cu toate că !

MIRCEA BUNEA ■

Noi să fim salutați!

Localitatea : Mediaș, 2 septembrie 1982, ora 18.
Durata : 5 ore și 15 minute.
Numărul spectatorilor : 3 000
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Condiții de desfășurare : Stadionul Gaz metan.
Atmosfera : entuziastă, prin aceasta înțelegînd cu numai strigătul de bucurie cu care publicul i-a întîmpinat pe membrii cenaclului el și dorința și puterea lui de a participa la iluminarea unor momente în care strigătul, fie el și de bucurie, ar fi stricat totul.
Noutăți : un cîntec despre Avram Iancu : „Răsipitul", muzică de Ducu Bertzi, versuri de Adrian Păunescu
Aportul organizatorilor : remarcabil.

Chiar dacă n-am fi crezut că este adevărat ceea ce spunea un mare poet, și anume că toți oamenii sînt poeți, că poezia există în lume și pluteste prin atmosfera ei ca acrul, poeții fiind numai acela care o fac vizibilă exprimînd-o, dîndu-i o formă, atunci la Mediaș, în seara zilei de 3 septembrie ar fi trebuit să credem, necondițional. În a doua tentativă a sa de a cuceri publicul din acest oraș, Cenaclul Flacăra a înregistrat o strălucită izbîndă în îndeplinirea nobilei sale misiuni de a determina ca publicul să-și cucerească propriile sale resurse de poezie și muzică. Ceea ce, dele-și seama oricine, se poate lăuda că este nevăzătmat la suflet și teafăr la minte, înseamnă o întreprindere dificilă. Asupra acestui fapt nu va stărui, de bună seamă, eleva Domnița care întreun bilet adresat conducătorului cenaclului arăta că vrea să scrie o compunere despre Cenaclul Flacăra, însă mai tîrziu ca îl va putea înțelege. Cei destul de maturi și ai căror ani sînt mai mulți decît 8, cît are această eleviță, ar putea însă începe să înțeleagă, de n-au înțeles ei înșiși pînă acum, încercînd să găsească o explicație faptului că la o oră apropae de miezul nopții mii de oameni cîntau, într-o singură voce, „Dor de Eminescu", unul dintre cîntecele de rezistență ale cenaclului, într-un loc ce se dovedea chiar atunci, în acele clipe, cînd luna răsărise de printre plopii din marginea stadionului, o întruchipare a peisajului eminescian și nicidecum prilej de neghiobe faulturi. Acestora, cînd se întîmplă să fie prelnate din sport, unde adesea sînt inevitabile, involuntare, pentru a fi adaptate în comentarea faptului de artă, unde nu pot fi nicidecum invocuntare, îi s-ar putea răspunde însă chiar prin cuvintele cu care cîțiva tineri din Mediaș anunțau că vor să alcătuiască numele unei formații dornice să se numere printre membrii cenaclului : „Noi să fim sănătoși". Din starea de spirit liberă, de tinerețe și optimism, perfect exprimată de aceste cuvinte, s-a și născut succesul întîlnirii Cenaclului Flacăra cu publicul din Mediaș în seara de 3 septembrie, care a reluat cîteva dintre cîntecele de semnificație ale cenaclului, încheiem oferind oamenilor prinosul dragostei în numele cărcia partăm peste tot flacăra celor trei idei : „Lumină, Luptă, Libertate".

D. CONSTANTIN ■

Invităm

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, va fi prezent în zilele de 18—19 septembrie la Blaj, pe Cîmpia Libertății și la Tebea, la mormîntul lui Avram Iancu, cu două manifestări dedicate împlinirii a 110 ani de la stingerea din viață a eroului

Îi invităm, cu acest prilej, să participe la cele două manifestări pe scriitorii Ioan Alexandru, Eugen Barbu, Ion Gheorghe, Ion Horea, Mircea Micu, Fănuș Neagu, Octavian Paler, Gheorghe Pituț, D. R. Popescu, Marin Sorescu, Dinu Săraru și Gheorghe Tomozei, precum și pe istoricii Vasile Netea și Ștefan Pascu. Se înțelege că orice altă participare valoroasă nu o decît în folosul momentului.

Tineri ! Veniți pe Cîmpia Libertății și la mormîntul lui Iancu de la Tebea spre a eterniza și prin strădania generației noastre umane pilda eroismului fără seamăn al Craiului Munților, spre a glorifica din perspectiva eroismului românesc de astăzi eroismul nostru din totdeauna.

Cenaclul Flacăra în următoarele zile

La încheierea ediției a avut loc un mare succes prima manifestare din județul Brașov. Pe stadionul din orașul Victoria tribuna arhiplină (ca și celelalte colțuri ale stadionului) a ales dintre meciul televizat România — Suedia și Cenaclul Flacăra — să rămînă la cenaclu. Joi era programată manifestarea de la Făgăraș. Despre ea și despre celelalte, în numărul viitor.

Programul Cenaclului pentru următoarele zile :
Vineri 10 septembrie — Zărnești
Simbătă 11 septembrie și duminică 12 septembrie — Brașov
Luni 13 septembrie — Săcele
Marți 14 septembrie — Rupea
Miercuri 15 septembrie — Brașov

Am primit cu bucurie vestea că, pe timp favorabil, întîmpinările literar-artistice ale cenaclului se vor desfășura și în județul Brașov în aer liber.

Simbătă 11 septembrie și duminică 12 septembrie precum și miercuri 15 septembrie Cenaclul Flacăra va fi prezent pe stadionul „Tractorul" din Brașov.

În caz de vreme nefavorabilă Cenaclul Flacăra se va întîlni cu iubitorii de muzică și poezie în sala Polivalentă.

Toate manifestările din județul Brașov încep la orele 18.00.
Simbătă 18 septembrie, la orele 18 — Cîmpia Libertății
Duminică 19 septembrie, la orele 11 — Tebea.

Cenaclul Flacăra va cînta memoria lui Avram Iancu cu prilejul împlinirii a 110 ani de la stingerea eroului.

Birourile județene de turism organizează excursii pe Cîmpia Libertății de la Blaj (județul Alba), precum și la Tebea (județul Hunedoara).

Tinerețe în alianță cu natura

Localitatea : Rășinari, 5 septembrie 1982, ora 12
Condiții de desfășurare : în cadrul natural, pe valea rîului Steea, înconjurați de munți, în locul numit Curmătura Stezii
Durata : 2 ore și 45 minute.
Număr de spectatori : la începutul manifestării aproximativ 200, spre finalul ei aproximativ 500.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : bună, disponibile generală.
Aportul organizatorilor : bun.

Ajungem la locul desfășurării manifestării noastre cu o jumătate de oră înaintea momentului în care ar fi trebuit să începem. Problemele ivite în legătură cu alimentarea cu energie electrică sînt rezolvate cu operativitate. Deocamdată oamenii continuau să vină pe deumul dinspre Răsinari, conducătorul cenaclului hotărăște amînarea intrării în scenă cu o oră. În acest răstimp, pe unul din tăpșane, la umbră răcoroasă are loc o scămită de lucru în care sînt reasculați noii veniți precum și unele noi cîntece ale grupului „Poesis". Membrii cenaclului își spun părerea, se trag concluzii. Cîntecele grupului „Poesis" sînt primite foarte bine. Mariana Ieremia și Dorin Șipoș vor trebui să mai aștepte pînă la găsirea unor texte mai bune.

Spectacolul nostru avea să aibă loc la concurență cu natura pe care, prin cîntecele noastre, nu puteam decît să încercăm să ne-o facem aliat. „Cîucîua" lui Ion Hagiu îl inspiră lui Adrian Păunescu ca el să fie gazda unei întîlniri mai pe îndelete cu cenaclul în Țăria acestui orgoliu a răzbătut, iată, cinci ani, pentru a începe să se sfîrșească în seara de 2 septembrie și pentru a se șterge definitiv pe 3 septembrie, cînd Mediașul a fost, ca să zicem așa, reciclat într-o muzică și poezie tar membrii Cenaclului Flacăra au putut pleca mai departe, în hanul lor turnesc prin țară, dornici să poată spera că au lăsat în urmă oameni mai buni, oameni mai oameni. Cenaclul Flacăra fiind chiar o încredințare a oamenilor de poezia și muzica din sufletul lor.

DUMITRU ELIADE ■

Tenoriști de toamnă

Localitatea: Copșa Mică, 4 septembrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare: în aer liber, pe terenul de sport al stadionului.
Durata: 5 ore și 20 de minute.
Număr de spectatori: peste 5 500.
Calitatea spectacolului: bună.
Atmosfera: spectacol latim în prima sa parte, scăzînd în coeziune în miezul său, sfîrșind într-o comuniune vie, adevărată.
Noutăți: Au debutat Mariana Ieremia și Dorin Șipoș din Brăila cîntînd onorabil „Adolescență", versuri Mihu Dragomir, și Kristina Martini — cîntînd timid, Grupul „Poesis" aduce un nou cîntec, „Elegie", pe versuri de Zaharia Stancu.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Spectacolul începe cuminte sugerîndu-ne la propriu parcă „emoția de toamnă", pe care o face transmisibilă Nicu Alifantis. După cîntecele lui Valeriu Penișoară, conducătorul cenaclului seslzează reținerea participării celor prezenți la actul artistic și aduce aminte publicului că dorința comunicării este unul dintre motivele pentru care a fost conceput acest cenaclu. Mirceva Rusu, revenit aici după debutul său de la Costinești, cîntă „Lîngă cetate", pe versurile poetului Lucian Blaga, dovedind sensibilitate și ingenioizitate componistică. Merită amintit Nicolae Cenan are un succes categoric și este rechemat în scenă. „Autoportretul" lui Arpad Domokoș, acest talentat reprezentant al muzicii tinere din rîndul oamenilor muncii de naționalitate maghiară, prilejuiește conducătorului cenaclului exprimarea cîtorva gînduri despre condiția artei tinere în raport cu adevărurile existenței.

Grupul „Poesis" face la Copșa Mică un pas înainte pe drumul impunerii sale în conștiința publicului, acordîndu-i-se aici un recital prin care a dovedit profunzime, gust și nu mai puțin talent. Doina Cosma apare singură, dar și cu Ioana Păunescu, într-o asociere ce ne aduce în memorie „Ecoul". Căile comunicării se mai netezesc iar atmosfera de intimitate de care pomeneam la început ne cuprinde cu totul. Aveam să prețuim nu mult mai tîrziu necesitatea resimțită ca elementele ce compun această totalitate care este cenaclul să-și poată păstra locul pe întinsul întregii sale desfășurări. Ion Hagiu cîntă șfîgărui său „Cîucîua" dar rătează o posibilă noutate, „Țăran român". Recitalul lui Ducu Bertzi îl prilejuiește lui Andrei Păunescu etalarea polivalenței talentului său de instrumentist. „Dor de Eminescu" se cîntă în plin, adică în condiții de afectivitate potențată prin prezența în scenă la acest moment a lui Adrian Păunescu. Puțin mai tîrziu, prin plecarea acestuia din scenă, oboseală, oboseală multă, atmosfera va deveni alta. Cîntă Nicu Alifantis și apoi „Iris" dar firul invizibil ce leagă sufletele este parcă rupt. Neatenția sporește într-atît încît la recitalul lui Gil Ioniță oamenii dau impresia că au mai poi primi mesajul artistic. Nici la Ștefan Hrușcă și nici la partea de recital a lui Vasile Seicaru pînă la revenirea lui Adrian Păunescu nu se schimbă ximic. Avem încă o dată ocazia să constatăm că atunci cînd există un element liant, actul artistic poate fi (și este primit) corespunzător. „Actorul" este reluat și potențat într-un mod extraordinar de marea inspirație a conducătorului cenaclului. Și iată cum oamenii din Copșa Mică, minuanții oamenii din acest loc unde se muncește și se trăiește mai greu decît în alte părți, știu să fie la fel de deschiși artei adevărate ca oamenii de peste tot. Înțelegînd toate acestea cît și dorința celor prezenți de a relua cîteva dintre cîntecele de semnificație ale cenaclului, încheiem oferind oamenilor prinosul dragostei în numele cărcia partăm peste tot flacăra celor trei idei : „Lumină, Luptă, Libertate".

D. CONSTANTIN ■

Ajungem la locul desfășurării manifestării noastre cu o jumătate de oră înaintea momentului în care ar fi trebuit să începem. Problemele ivite în legătură cu alimentarea cu energie electrică sînt rezolvate cu operativitate. Deocamdată oamenii continuau să vină pe deumul dinspre Răsinari, conducătorul cenaclului hotărăște amînarea intrării în scenă cu o oră. În acest răstimp, pe unul din tăpșane, la umbră răcoroasă are loc o scămită de lucru în care sînt reasculați noii veniți precum și unele noi cîntece ale grupului „Poesis". Membrii cenaclului își spun părerea, se trag concluzii. Cîntecele grupului „Poesis" sînt primite foarte bine. Mariana Ieremia și Dorin Șipoș vor trebui să mai aștepte pînă la găsirea unor texte mai bune.

Spectacolul nostru avea să aibă loc la concurență cu natura pe care, prin cîntecele noastre, nu puteam decît să încercăm să ne-o facem aliat. „Cîucîua" lui Ion Hagiu îl inspiră lui Adrian Păunescu

Vie recunoștință

**Pentru preocuparea constantă arătată pe parcursul turneului nostru în județul Sibiu de a răspunde nevoilor de exprimare liberă și conștientă a tinerilor, pentru grija manifestată în raport cu specificul problemelor evolutilor noastre, pentru solicitudine și participare, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, mulțumește și pe această cale comitetului județean de partid Sibiu, consiliului popular municipal și consiliului popular orășenesc Mediaș, comitetului orășenesc de partid Sibiu, consiliului popular orășenesc Copșa Mică, comitetului județean Sibiu al U.T.C., consiliului județean al sindicatelor, consiliului județean al organizațiilor de femei, consiliului județean al Frontului Democrației și Unității Socialiste, consiliului județean al Asociației Generale a Economiștilor din România, consiliului județean al Asociației Juriștilor din România, consiliului județean al Asociației Ziariștilor din România, consiliului județean al Asociației Scriitorilor din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Plastici din România, consiliului județean al Asociației Compozitorilor și Muzicologilor din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Fotografi din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Interpreți din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Coregrafi din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Dramatici din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Circ din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Varietăți din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Film din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Televiziune din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Radio din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Teatru din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Operă din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Operetă din România, consiliului județean al Asociației Artiștilor Balet

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

(Urmare din pagina 13)

Olteanu au inspirația de a împrumuta două biciclete și de-a pedala prin împrejurimi și de a urca pe scena spectacolului, plasticizînd astfel ideea cîntecului. Momentul a mai fost concurat poate doar de acela în care s-a cîntat „Trăiască România", într-o atmosferă de-a dreptul extraordinară. Și cum altfel am putea caracteriza acest moment, cînd oameni aflați în miezul naturii, adaptați mai degrabă acesteia decît actului cultural, în situații vestimentare dintre cele mai diverse, au reușit totuși să dea expresie acestui cîntec prin excelență patriotic ? Recitalul lui George Nicolescu avea să se încheie, încheind totodată manifestarea noastră de aici, printr-un omagiu adus marelui poet Octavian Goga, lîngă Rășinariul natal, în acest loc pe care reamintindu-ni-l ne vine să zicem cu Goga :

De ce m-ați dus de lîngă voi ?
De ce m-ați dus de-acasă ?

CONSTANTIN DRAGOMIR

„Septembrie de mierc la Sibiu"

Localitatea : Sibiu, stadionul „Șoimii", 5 septembrie, ora 18.
Număr de spectatori : Peste 15 000.
Calitatea : spectacol extraordinar.
Durata : 5 ore și 35 de minute
Noutăți : Grupul Poesis — „Cîntec", pe versuri de Zaharia Stancu.
Atmosfera : Entuziasm și participare, public sensibil. Reacție adecvată la toate momentele spectacolului.
Aportul organizatorilor : Remarcabil. Dacă ne este permis să facem o comparație, exact ca un ceasornic care a arătat în fiecare moment ora exactă.

Pentru a doua oară Cenaclul Flacăra a fost prezent pe un stadion din Sibiu. De data aceasta, pe Șoimii. Conform programului anunțat, întîmplarea de muzică și poezie trebuia să aibă loc la Cisnădie. Dar, cei peste 700 de localnici, care au cumpărat bilete, au fost de acord, pentru a mulțumi pe toată lumea, ca spectacolul să se desfășoare pe un stadion, cel mai mare al județului, unde ei înșiși au venit cu autocarele. Mulți spectatori au ajuns, după spusele lor, pentru a ocupa un loc mai în față, încă de la orele prînzului. În ciuda faptului că scena se afla foarte departe de spectatori — această distanță a dispărut prin participarea celor prezenți încă de la primele acorduri. Spectacolul a fost deschis de Constantin Dragomir. În continuare, un posibil grup de muzică tînără, Doiu Cosma și Ioana Păunescu, au interpretat cîteva cîntece din repertoriul formației Ecoul.

...Vremea superbă ne-a făcut să ne amintim de cuvintele poetului : „Septembrie de miere la Sibiu". Și, cum spunea Adrian Păunescu, noi, membrii cenaclului, toată noaptea parcă am dat cu albastru de Voroneț pe cerul Sibiului.

...În momentul în care formația Flacăra-Pop se pregătea să-și susțină recitalul, s-a primit un bilet în care doi tineri sînt anunțați să se prezinte de urgență acasă. Un eveniment trist le-a îndoliat viața. Mama lor murise. Adrian Păunescu le-a anunțat la microfon celor doi cumplita veste și a schimbat pe loc programul. Fără să-i dicteze nimeni, într-o tăcere solemnă, întreaga asistență s-a ridicat în picioare. Atît la bucurie, cît și la necaz, ceea ce tutelează viața cea de toate zilele este tradițională noastră omenie. Adrian Păunescu a recitat poemul „Repetabila povară", apoi Ștefan Hrușcă a cîntat „Rugă pentru părinți". Prin ceea ce s-a petrecut, Cenaclul Flacăra a reușit în acele momente să facă să vibreze toate sensibilitățile.... Scena și stadionul erau unite printr-o punte de lacrimi. Apoi, cenaclul, ca și viața, și-au urmat cursul... S-au primit în continuare zeci și zeci de bilete. „Prin arta pe care o promovează Cenaclul Flacăra nu este în stare să înlăture răul, ipocrizia, dar în cele cîteva ore de spectacol, cînd totul este transformat în adevăr, demnitatea, muzica și poezia, uităm de toate și de toți și ne închinăm vouă. Vă mulțumim". (Adrian Chirvășoiu).

„Mă numesc Mihaela Barbu și sînt educatoare la grădinița nr. 10 din Sibiu. Aș dori să vă mulțumesc în numele tuturor preșcolarilor din orașul care de cîteva zile fredonează pe străzi : „Trăiască Ceaușescu, trăiască România". Este cea mai frumoasă și mai pedagogică formă de educație morală și politică. Încă o dată vă mulțumim în numele tuturor cadrelor didactice din Sibiu".

...Se cîntă „O șansă păcii". Și tot ca un element de decor, cerul este despicat de un avion cu reacție..., soarele apune, se vînd în continuare bilete. Sînt completate și ultimele locuri de pe care se putea vedea și auzi ceva din spectacol. Începuse să se lase un frig suportabil, de toamnă. În tribune se aprind torțe. Odată cu recitalul lui Ștefan Hrușcă apare și luna, adusă parcă de el, din Maramureș. Alexandru Zărnescu, acest sensibil și mare copil, cîntă „Dor de Eminescu". Adrian Păunescu, împreună cu întregul stadion, recită „Odă în metru antic". „A fost, a spus în continuare conducătorul cenaclului, cea mai frumoasă recitare cu public, unul din cele mai frumoase momente din viața cenaclului. Numele voievodului limbii române este strigat din mii de piepturi. Eminescuuuuu, Eminesc...uuu... cultura este vie... Este, de fapt, ceea ce a subliniat nu o dată președintele Nicolae Ceaușescu, legat de drepturile și îndatoririle culturii, aceea de a sensibiliza oamenii la toate problemele vieții de toate zilele. Și cea mai acută preocupare a noastră pe plan extern este pacea". În picioare, toți spectatorii, minute în șir, scandează cele mai dragi și iubite cuvinte ale generației noastre :' pacea și numele președintelui Ceaușescu, cuvinte inseparabile în dicționarul adevărurilor epocii.

Au susținut recitaluri toți membrii cenaclului. În timp ce Gil Ioniță a cîntat „Lăsați-mă să merg pe bicicletă", Nicu Alifantis, Lucian Popescu și Ion Olteanu au făcut turul stadionului, pedalînd pe bicicletă...

Este întuneric, iar făcliile din brațele oamenilor parcă sînt aprinse de la lună. Stadionul arată ca un tot. Palpită ca un singur om. Cade și bruma. N-am vrea să mai plecăm. Astăzi, Sibiul își găsește un loc definitiv în inima Cenaclului Flacăra și devine una din capitalele muzicii tinere și ale poeziei.

SORIN POSTOLACHE

P.S. Nu putem să încheiem această cronică fără a aduce mulțumirile noastre celor care au asigurat și distribuit sunetul. Ca să meargă direct la inima și sufletul spectatorilor. Ei se numesc : Constantin Ionescu și Cristian Nemuc. De asemenea, echipa tehnică Sfinx (Sandu Petre, Cristian Alexandru) a dat un prețios ajutor la reușita spectacolului de pe stadionul Șoimii. Drumul lor de la Costinești spre București a trecut prin Sibiu. Un astfel de efort merită toată lauda.

Mai mare decît suma părților

Locul: Sibiu, stadionul „Șoimii".
Data: 7 septembrie 1982.
Durata : De la 18, la 0,20. Cel mai lung spectacol al turneului : 6 ore și 20 de minute.
Număr de spectatori : peste 10 000 la început, 15 000 de la orele 19.
Noutăți : Idu Barbu interpretează o parte din concertul brandenburgic de Bach ; inginerul Mircea Fleșeriu, de la întreprinderea mecanică din Mirșa, a cîntat o strofă din Doina Ianculul ; Adrian Păunescu a recitat forma definitivă a poeziei sale „De drag de Sibiu", Vasile Șeicaru a dat glas cîntecului „Iancu la Țebea" compus — versuri și muzică — de Adrian Păunescu.
Calitatea : Unicat superb.
Atmosfera : Imaginea în oglindă a 6 000 W., puterea de amplificare a incintelor sonore.
Aportul organizatorilor : Fără cusur.

Transmit de la Sibiu. Al treilea spectacol a fost un veritabil... solstițiu (!) de muzică și poezie tinără. „Ziua" cea mai lungă a Cenaclului Flacăra a început la orele 18 fix, cînd George Nicolescu cu „Bătrînii" de Octavian Goga așază prima parte a manifestării sub semnul dragostei față de acasă : „De ce m-ați dus de lîngă voi ? / De ce m-ați dus de-acasă ?" A urmat „vocea cu adevărat tulburătoare a Mihaelei Popescu, care a făcut tribunele să vibreze la gîndul profeției politice a poeților Nicolae Labiș (amintiți-vă că „Zurgălăul" a fost scris pe cînd autorul nu împlinise 20 de ani, deci pe la începutul anilor '50) și Ion Nicolescu („Nu cred că lumea" — „Nu cred că lumea se împarte la trei" sună primul vers, replică subtilă dar viguroasă, opusă teoriei lui Alfred Sauvy — sociolog francez care a pus în circulație mondială expresia „Lumea a treia" — și opțiunea definitivă pentru lumea ca întreg).

„Pentru că este ultimul spectacol la Sibiu, să tragem linie și să adunăm", a afirmat la un moment dat liderul cenaclului. Și el, bine cunoscut ca adversar înfocat al jumătăților de măsură (cum se explică marea dumneavoastră forță de muncă ? — a fost întrebat într-un bilețel, la care a răspuns : „Îmi place întregul, nimic nu fac în silă").

Să tragem linie și să adunăm — ce ? Mult : evoluțiile unui Nicolae Cenan („inventiv, are și memorie"), mai bun ca oricînd ; unui Mircea Rusu din Tg. Mureș, care părea să-și fi propus mutatis mutandis — ...inventeze o nouă lege de aur : ceea ce s-a cîștigat în poezie, s-a pierdut în melodie. O mamă, numită Maria Costache, care a întrebat cu vădită tentă eticizantă (apropo de „Taina" grupului Ecoul, interpretată aici de Doina Cosma și Ioana Păunescu) : o fată are dreptul la o noapte a ei ? Nu vi se pare nefiresc ? Răspuns : „În ordinea firii ambele situații sînt plauzibile, eu vă înțeleg, dar înțelegeți și dumneavoastră că nimeni nu-l poate opri la un moment dat pe niște tineri de 20 de ani să albă o noapte a lor, nu o noapte imorală, ci curată".

Ce place cu adevărat la cenaclu și atrage ca un magnet zeci de mii de oameni — dincolo de vers și de cîntec — este **sinceritatea** netrucată a cenacliștilor. Fiecare intervenție a lor este pentru abandonarea logicii funiei în traistă, pentru cuget curat, pentru muncă dăruită, cinstită și patriotism. Practic, la Sibiu am dobîndit credința — împotriva celorlalți cronicari — că Cenaclul Flacăra a încetat de mult să mai fie o **întîmplare** (fie ea și literar-artistică). Cenaclul Flacăra este acum ceea ce a devenit, adică **un fenomen social**, în care **întregul este mai mare decît suma părților**, fenomen care propune un **model** (de comportament în general și cultural în special). Un fenomen împotriva egoismului, filistinismului, pentru omul nou, care să trăiască, nu să se lase trăit !

Sînt cauzele pentru care, cred, noaptea tîrziu, la 23,33, cînd, deși anunțase că spectacolul s-a încheiat, cînd plecase de pe stadion, se stinseseră luminile, se scoseseră prizele, dar publicul continua să scandeze (5—6 minute) — „Flacăra, Flacăra, vă mai vrem, vă mai vrem !", Adrian Păunescu a făcut o nefăcută : L-A RELUAT ! Publicul nu voise să plece, pur și simplu. La sinceritate a răspuns cu sinceritate. Irișii — Ion Olteanu, Adrian Ilie, Marty Popescu, Nelu Dumitrescu și Cristian Minculescu — ca de obicei au fost în triplă relație directă : cu hard-rokul, cu publicul și cu... sistemul energetic național, iar Nicu Alifantis, Constantin Dragomir, George Nicolescu, Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, Ducu Bertzi, Arpad Domokos au primit o adevărată lecție despre triumf.

MIRCEA BUNEA

Ați citit cronicile
634, 635, 636, 637, 638, 639, 640.

Opinii ale oamenilor muncii despre muzica tînără

Ceea ce faceți dumneavoastră cu Cenaclul Flacăra este de o importanță extraordinară pentru toți tinerii acestei țări, dornici de pace și libertate. De cîțiva ani ascult cu emoție deosebită emisiunile cu întîmplările cenaclului în toate colțurile țării și gîndul mă duce la ultimul spectacol dat de cenaclu în orășelul atît de plin de istorie din inima Transilvaniei, Blajul. Sînt un tînăr student (la Brașov) ce locuiesc în acest oraș și aș dori ca în primul turneu al cenaclului în Ardeal să nu ne ocolițI. Îmi permit să mă fac ecoul miilor de tineri ce doresc să asculte și să participe din toată inima alături de dumneavoastră și de ceilalți membri ai cenaclului pe Cîmpia Libertății.

Moldovan Ioan,

Oamenii au nevoie de muzica tînără, de muzică bună, de cuvinte simple. Avem nevoie de cuvinte care să spună multe, care să oglindească frumosul, puritatea, asemeni pămîntului la orele matinale, acoperit de roua dimineților de primăvară. Vom încerca să ne facem ascultați prin „Ordinea de zi" care îi va răscoli pe toți, îndeosebi la audierea minunatului George Nicolescu, acela care ne vede totuși pe noi, ceilalți, pentru că ne știe, ne simte în jurul său ! Ce mare păcat că nu fiecare seară are măcar puțin „Radiocenaclu" !

În inimile noastre, muzica aceasta pătrunde adînc și își face cuib pentru „Eternitate" ! „Rugă pentru părinți", „În sala pașilor pierduți", „Imposibila nuntă" „Zurgălăul", „Aruncarea în valuri" merită mai mult decît am avut pînă acum, o audiție mai frecventă.

Aș vrea să ne lăsați să ascultăm aceste cîntece, dar mai ales „În sala pașilor pierduți", pentru toți cei care am fost doi oameni și nu mai sîntem decît doi stîngheri, pentru toți părinții despărțiți, pentru copiii „orfani" de unul dintre părinți.

Ninela Popovici,
Constanța

Urmărim cu profund interes spectacolele Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar susținute pe diferite scene ale țării, dar ne manifestăm dorința ca el să poposească și în orașele noastre. Sperăm și credem că toți tinerii argeșeni au aceeași dorință arzătoare. Am fost foarte încîntați de spectacolul de la Constanța, pe care l-am putut viziona, cînd l-am văzut pe aproape toți membrii cenaclului. Am mai dori ca spectacolele dumneavoastră să fie cît mai mult televizate. Credem că se poate.

Lili Naum,
Curtea de Argeș
și
Sorina Savu,
Cîmpulung Muscel

E greu, e foarte greu să exprimi în cuvinte ceea ce simți după cîteva ore în compania cenaclului, e foarte greu să nu participi direct la spectacol, să nu cînți cu entuziasm, alături de imensa scenă, libertatea, țara și pe cel mai iubit fiu al poporului tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Nu înțeleg de ce televiziunea nu mai preia din programele dumneavoastră, indiferent de localitatea în care-l susțineți. Sînt mulți cei ce vă doresc, cei ce vă simt ca pe cea mai apropiată rudă.

Vasile Zahiu,
Mizil, jud. Prahova

Participînd la trei manifestări ale cenaclului pot spune că am rămas profund emoționată. Aici muzica și poezia sînt ca două surori nedespărțite, care întregesc farmecul cenaclului. Pînă acum nu credeam că există ceva mai bun ca muzica formațiilor Abba, Boney M, formații care erau îndrăgite și de mine ca și de alți tineri, dar acum nu cred că există ceva care să poată întrece dorința noastră, a tinerilor, de a asculta muzică tînără, muzica lui George Nicolescu, Șeicaru, Hrușcă, Ducu Bertzi sau Mihaela Popescu etc., ca să nu mai vorbim de IRIS, Ecou, Flacăra-Pop, precum și de poeziile recitate de Mihai Stan și conducătorul acestui grup.

Hulă Daniela,
elevă, Constanța

Cîteva probleme de educație (IV)

(Urmare din pagina 1)

lui pasiuni vor apărea treptat, că doar nu s-a născut cu cele vechi și pe acelea, de asemenea, el le-a dobîndit, în împrejurări date ; dacă de mic părinții l-au dus la concerte simfonice, desigur că n-a avut vreme să audă și un cîntăreț popular autentic. Dacă a trăit în sat, unde nu sînt peste tot orchestre simfonice, a apucat să-i placă numai muzica populară. Dar nu înseamnă că el, funciar, el, omul, nu poate învăța să iubească și altceva decît fusese obișnuit. Sigur că organismul e mai deschis pasiunilor în copilărie, dar a ști să descoperi resursele de candoare în om e o problemă de strategie la fel de importantă, pentru educator, cîtă e și pentru șeful de stat-major pe cîmpul de bătaie. Arta adevărată resuscită în oameni iluzia copilăriei și forța de a-și părea ei, lor înșiși, nemuritori.

Copil a învățat omul ce-i place, copil a deprins obiceiul de a crede că-i place un mod al culturii și numai acela ; nu ne rămîne decît să-i aducem la starea de candoare în care se afla cînd putea fi modelat. Să reîncălzim lutul lui îndărătnic, să-i refacem potențialul de puritate și să fie permeabil noilor informații culturale, să aibă impresia că e mai puternic decît e, că nu e adevărată impresia lui potrivit căreia el știa bine totul despre sine și despre lume.

De aceea eu nu cred că pot exista reale spectacole exclusiv patriotice și reale spectacole de divertisment. Un spectacol care te ține tot timpul cu mîna la chipiu, să saluți ideea de patrie, te obosește în scurtă vreme, un tratament lung e jenant, frivol. Un spectacol în care te regăsești pe tine, cu necazuri și bucurii, cu iluzii și deziluzii, cu slăbiciuni și energii, cu tristeți și umor, un spectacol în care te simți și mic și mare, în care ești și om de rînd, și erou, și patriot, și om al lumii, un spectacol pe măsura omului reprezintă singura șansă, cred eu, ca și ideile mari să supraviețuiască, și oamenii să supraviețuiască eventualei oboseli ori plictiseli ori rutine.

Un spectacol cu adevărat educativ e, după părerea mea, acela în care nu numai că sînt afirmate idei corecte și valoroase, dar ele ajung bunuri ale oamenilor. Un spectacol educativ nu e spectacolul cu temă patriotică ori just-politică din care în oameni nu rămîne nimic. E de preferat nu să spui tu, educator : „Tovarăși, iată ce idee educativă bună, frumoasă, vă insuflu eu !" ci să-i faci pe oameni, după ce înfăptuiești un punct din program, chiar nelegat direct de tema patriotică ori partinică, să exclame ei : „Frumos ! Adevărat ! Bun !" Să confirme, adică, justețea de fond a politicii căreia i te faci interpret. Cu atît mai important e ca oamenii să exclame astfel după un fragment vibrant patriotic ori după un fapt artistic revoluționar.

Astăzi, nici un spectacol nu poate fi altfel decît educativ. Dar *educativ* înseamnă un spectacol *efectiv*, eficient. Un spectacol în care cînd hohotește de rîs, omul se reîncarcă pentru o nouă excursie în adîncurile meditației existențiale, iar cînd e trist că viața trece, devine mai puternic și mai apt pentru un cîntec măreț dedicat țării.

Educația nu se face, cred eu, numai explicit, numai textual. Educația se face uneori chiar și tăcînd. De fapt, momentul de reculegere în amintirea celor ce nu mai sînt e și act de educație ! Educație se face, în primul rînd, prin fapte. Fapte sînt și actele culturale, artistice, care se petrec pe o scenă sau alta. Sînt, dacă sînt. Iar cînd sînt, faptele respective nu pot decît să tenteze la portretul integral al omului. Altfel, ele pot fi părți nesemnificative ale unui trup care *fără viață* e un simplu obiect în garderoba animalelor necuvîntătoare.

Aspirația spre omul multilateral, total e dealtfel, motivația lăuntrică a educației, e cuprinsă în definirea educației.

Constelația lirei

Batrînul aed

Era cerul negru și jos.
Greierul negru și mai jos
lucra cîntînd la negrul lumii
împlinindu-l.
Purtam o flintă pe umărul drept,
uitasem că am o flintă...

Pielea mi se-nfiora pe trup
și părul pe brațe-mi se zburlea
ca unei căței sălbăticite
gata de mușcat.
În mine cînta fără să-l pot stăpîni
un foarte bătrîn aed
și cîntecul lui era ca un tunel
și duhnea a mucegai și veșnicie.
Cînta bătrînul aed cum cîntă suferinzii
cu un deșert de uscăciune în gură,
cu un tremur de viață ce pîlpîie doar
și se muncește cu moartea.
Cînta aedul delirînd iar eu așteptam
să treacă, în urmă să mă lase
cum lași un stîlp de hotar,
o fîntînă, un drum pentru alt drum
și mergi unde te cheamă flința.
Cînta aedul, lighioanele-și schimbau
în jurul meu părul și pielea ascultînd,
păsările se păduchiau pe umerii mei cu plăcere
eu pe o creangă groasă de stejar puțin curbată,
doar greierul negru și surd nestingherit își vedea
de țîrîitul lui.
Cerul negru și jos, atît de jos
încît își plimba întunericul
prin părul meu ca printr-o pădure,
îmi era greu și transpiram.
Mă stăpînea aedul cu cîntarea lui
și stăpînit eram de toate ca de-o vrajă.
Am detunat cu flinta în negrul lumii,
uitasem că am o flintă...
A ieșit luceafărul și s-a ivit dimineața.
Purtam o flintă pe umărul drept,
pielea mi se-nfiora pe trup
și părul pe brațe-mi se zburlea.
În mine cînta fără să-l pot stăpîni
un foarte bătrîn aed
și cîntecul lui din liră ieșind
povestea despre destine și oameni
și nu mai pleca.

ION POPDAN

Colții ei albi

mi-amintesc de o leoaică
de dorul cu care mă întîmpina
să mă sfîșie
să-mi înflorească sîngele
să mi-l răscolească
pe colții ei albi de flăcără
mi-amintesc de o leoaică
de lacrima ei rară
spre care alerga
tinerețea mea buimacă
de timpul învins
de colții ei albi de flăcără
o, cîndata leoaică !

GHEORGHE DARAGIU

Mihai Ecobici : „Incintă"

Brâncuși

La masa tăcerii
duhul genezei
nerișnind
în piatră
irumpe spre lumină
Mîinile
în rugă,
sărut,
eri zborul paserii...

GEORGE SĂNPETREAN

Somnul I

Visam că mor cu morțile din mine,
că născocind ciudate amurgiri
am amuțit în landa cu satiri,
în lumea cu driade și cu știme ;
că țărmuri mov au exultat suprem
sub blînd prier cînd apele-s mirare,
că am surpat în rănile stelare
melodicul, noptatic recviem ;
că m-am tot dus pe-al liniștii chervan
spre depărtări sălcii, contradictorii,
cu coif și zale — cum au luptătorii
cu morile de vînt dintr-un maidan —,
că verzi iubiri, în pacea siderală,
scîncesc în glasul ghinzilor și-al serii
cînd se-mpreună vulturii cu jderii
— ca să renască lumea din Greșeală...

Visam un vis cum nu e în visare :
năluci de fum, arpegii destrunzite ;
cîrnii vîrcolaci îmi rumeneau pe plite
hartane luți de cerbi și dăulare...
duhuri tîrzii, din buți dumnezeiești
umpleau cancee și garafe grase
cu vin amirosind a chiparoase,
purtînd misterul sferelor cerești ;
mă-nconjurau femeile naiade
cu pieptul greu de căile-lactee,
pe cuvete cu foi de orhidee
șoptind misterios în preajmă-mi
Ave...

NICOLAE DOBRA

Scrisoare pentru necunoscuta mea mama

Mariei Dragomirescu

Un dor nebun mi-a-ncălecat pe minte,
un dor de tine, cea necunoscută,
și iată-mă pe drumul de cuvinte
scrîndu-ți pe-o adresă neștiută

Pe unde ești ? În care colț de țară ?
Nu rătăcești cumva pierdută-n lume ?
Și cum îți e viața ? Grea ? Ușoară ?
Mai porți ca-n '40 același nume ?

Din actul meu primar și jerpelit
reiese că doar două'șpe'doi de ani
aveai cînd m-ai născut și părăsit —
tu-n lumea mare, eu printre orfani.

Ci mă întorc la semnul de-ntrebare
din coada frazei despre despărțire :
m-ai fost lăsat de bunăvoie-n lumea [illegible],
ori dus am fost de alții, fără știre ?

Vasile Ivan : „Totem — străbunii"

Mă crede, mamă, mi-e atîta dor
măcar o dată să te întîlnesc,
eu moartea mi-aș petrece-o mai ușor
dacă mi-ai cere astfel să plătesc.

Oricum ai fi, săracă sau bogată,
aș vrea să știu : departe ești ? Aproape ?
Sau poate doar o cruce înclinată
cu numele spălat demult de ape ?

Mărturisit sau nu, în veșnic umbriel,
mi-e sufletul imperceptibil flaut
ce-ți cîntă numele cu nici un sunet —
de patruzeci și doi de ani te caut...

Îndoiește-te în sfîrșit de plînsu-mi
și vino doar o dată-n drumul meu,
cu ochii-n lacrimi șiroindu-mi
ți-aș spune, mamă, eu sînt fiul tău.

SANDU ȘTEFANESCU

Cu jumătate de gură

nu am putut niciodată să aleg
între libertatea de a fi floare
culeasă de o frumoasă mînă
de femeie și libertatea de a fi
floare secerată de o schijă

și mă iartă dragostea mea că
îți vorbesc cu o jumătate de
gură dar în gură mi-am ascuns
călciiul vulnerabil

DAN EMILIAN ROȘCA

Solstițiile sîngelui

Cum să descriu
materia
din care
sîngele meu
se adapă
ca zăpezile
la izvoarele adierii hiperboree
cum să hulesc
alcătuirea
nevăzută
a trupului meu
cu splendidele sale
abisuri
și golfuri
împovărate sub pașii
de tunet ai sîngelui
cum să surprind
clipa
în care albastrul
de levănțică
al sufletului meu
înundă
solstițiile vîrstelor
cu fulgerul
nimirii
la intrarea într-un nou
anotimp...

SIMPON-PETRU OPREA

Liviu Rusu : „Loc"

Alexandru Călinescu-Arghira : „Orizont"

Padurarul sînt eu

Cornul pădurii e păsărea mea,
Căprioara albă e sufletul meu
Toate cîte înfrunzesc
Și cîntă
Ale mele sînt !
Pînă și luna smerită este a mea,
Noaptea o pîndesc
Cînd apă vine să bea,
Iar umbra ei o iau totdeauna
Cu mine.
Mă scufund apoi în pădurea grea
Gîndind cum să cresc
Copacii mai bine

În răstimpuri egale,
Cîte unul cade răpus de dragoste.

CORIOLAN PAUNESCU

Doina

Cui să-i dau să nu primească
floarea dorului de iască ?
Macii răsar în pîlcuri iluminînd vecia
De flăcările lor cu timpla mă lovesc

La Sarmizegetusa de piatră-un calendar
Sculptează-n vreme curgerea umană
Pe-acest pămînt sub aștri ce răsar
Peste vechi deschise ca o rană

La Sarmizegetusa și aerul e sfînt
Cîntă pe munți cînd calcă
E-nfiorată de liniștea unui mormînt
Și pe cine să întreb
dacă cel pe care merg,
drumul soarelui spre seară,
tot coboară, tot coboară ?
Din ce munți să mă adun
foșnet de codru nebun,
să mă lege, să mă-ngele
toate visurile mele ?
Și din care izvoraș
să-mi adap setea de mîine,
care spic să-mi dea o pîine
din oraș în alt oraș ?

RADU SELEJAN

Prînz în doi

E vară și ninge abundent
peste masa la care
sînt așezat.
Între zăpadă
și mîna mea dreaptă
lucește singurătatea
unui cuțit.
Un fulger
despică în două
nimicnicia.
Se vede în
ceruri
care-mi seamănă.
Aruncă spre mine
din pîinea lui albă
fărîmituri.

ȘTEFAN MITROI

* * *

Pașii cruzi ai îndrăgostiților fără
[illegible] me
se despărțeau la locul neștiut,
pe unde trecuse în mare goană
toamna,
cu tăceri de frunze arse.
Te-am așteptat
în ceasul tîrziu,
dar chipul de fum
se șterse,
pînă cînd, în fața mea
n-a mai rămas decît — diformă —
o umbră de trup părăsit.

* * *

Sînt purtătoarea de ape
a marelui nimb călător,
prin mine seva urcă
și arborii își dezmorțesc suflarea
pe pajiștea cu-amurguri
tăceri rostite dor;
căci arsele cuvinte
se rînduiesc în vorbe seci,
de glasul tău lipsite...
Sînt purtătoarea de ploi
a verdei lumini păstrătoare,
prin mine clipa trece
și frunzele își rînduiesc culoarea,
pe drumul greu de umbră
uitarea mă-mpresoară,
iar pașii tăi, departe,
se-opresc șovăitori
în marea panoplie de vorbe spulberate.

DANA OPRIȚA

Polovragi

Un cîntec mult albastru
Li s-ar fi cuvenit
Cerului cu pilaștri,
Athosului din zid,
Tăcerii ca o turmă
Care iarna sub humă,
Pămîntului,
Că-i patrie și mumă —
Și ceasului de seară,
Smerita lui oglindă
Își alipise fruntea
De a Tării grindă.

DAN CIACHIR

Dinu Rădulescu : „Duel"

Sub steaua...

Știu,
dorul de mine ca o rană grea
te frămîntă ;
îți seacă vederea și rîsul e rar.

Dar liniștește-te, mamă,
m-am lăsat de fumat
și seara mă culc mai devreme...
Sub steaua care mi-ai ales-o,
mă simt ocrotit și bogat —
cu buzunarele pline de poeme.

Îmi simți adierea cum vine
de departe — o pasăre nevăzută,
și-mi scrii că pe cîmpie țipă
copilăria mea...

Țărîna de acolo aud cum mă strigă,
îi cer iertare, mamă !

NICOLAE ROGOBETE

Iorgos Iliopulos : „Îngemănare"

Sculpturile pe care le reproducem în această pagină au îmbogățit, de curînd, muzeul verde al „Poienii Soarelui" din Sălișteа Sibiului (foto : Victor Rădulescu)

CURIERUL LITERAR

Todiruț Toby. Ceva în Bunica (Bunica n-a murit / a plecat pe cărarea basmelor / în căutarea Cosînzenelor / Uneori, cînd focul trozнește sălbatic / o zăresc deseori / printre merii cu mere de aur), dar, în celelalte, doar străduințe de-a imita o poezie ultramodernistă. **Geo Galetaru.** Ne-ați trimis pînă acum cîteva plicuri conținînd... două volume. Dar, aflîndu-ne noi cam pe la mijlocul lecturii, iată că ne-ați mai trimis un plic, la fel de voluminos, cu aproximativ 25-30 de poeme. Dacă ne dați răgazul cuvenit, vă vom răspunde. Dacă nu, vom amîna răspunsul. **Dan Delamunte.** O evidentă și lăudabilă îndeminare, dar prea cochetați cu teribilisme de genul : **Sînt biserică stearpă / mort înainte de moarte / gol de senilitatea mea / și tragic în alb. Ema Valeria.** Încercări destul de interesante pentru a fi supuse unor confruntări de cenaclu. Același răspuns și pentru **E. L. F.** Din păcate, pentru un foarte mare număr de aspiranți la glorie poetică, sîntem obligați să folosim acel neplăcut **deocamdată nu :** Cîrjan Picu, Pleșan Petru, Pleșu A. Vasile, Uciu Marian, Morun Nicolae, Olimpiu Dumitrescu, Caramatescu Dumitru, Paveliu Gabriela, Turel Iulia, Cîrjaș Virgil, Sora Adrian, Valentin Ciocoșan, Ciulei Călin, Doina Nemțișor, Marcea Cornel, Nicolau Irina, Coca Pristavu, Sergiu Gutman, Lazăr Viorel, Petcu Valentin Mihai, Peter Ianoș, Vinătoru Florentina, Doina Bodea, Dumitru Buțoi, Ștefan Cozmin, Gheorghe Gh. Blaga, Paul Berbecaru, Simona Filipescu, Trușcă I. Alexandru, Mincu Adriana, Ciotoracu Ilie, Drăgan Viorel, Constantinescu C. Maria, Dogaru Cornelia, Navrea Mirela. Manuscrisele nu se înapoiază.

VICTOR NIȚA

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

3.

4 august

Astăzi e rece. Nisipul s-a înfrigurat. Numai cîțiva temerari fac baie. A plouat aproape pînă spre dimineață, apoi cerul s-a limpezit, după care s-a înnorat din nou.

Am fost pe plajă și am plecat. Am descoperit meduze moarte și viața. O singură noapte ploioasă a fost deajuns. Dintr-odată sărbătoarea o amuțit și toate întrebările sună dur, fără menajamente. Melancolia nu mai respectă nici ea armistițiul verii la mare.

M-am închis în cameră și din cînd în cînd arunc o privire pe geam. Văd o mare posomorită, pustie, etalînd tot ce are, fără să ascundă nimic și fără să promită nimic.

Probabil, e la fel de rău să disprețuiești iluzia și să-i dai un rol prea mare. Nu mă număr printre cei care ar rîde de Don Quijote, dar nici nu pot crede că singurul mod de a trece prin lume este în postură de cavaler rătăcitor, gata mereu de asalt împotriva morilor de vînt, spre disperarea celor care ne iubesc și spre amuzamentul celorlalți. În ce mă privește, îmi caut un loc între Don Quijote și cei care îl disprețuiesc. Nu vreau nici să mă bat doar cu morile de vînt, nici să renunț la asta cu totul. Nu vreau nici să detest iluziile, nici să rămîn doar cu ele. Cum să mă conving că morile de vînt sînt cei mai prețios lucru pe care-l putem cuceri ? Dar cum să uit că o iluzie, dacă nu exclude singurătatea, cel puțin o contestă ?

Deși mi se întîmplă uneori să mă întreb dacă e bine că n-am reușit niciodată să mă hotărăsc : ori să fiu naiv pînă la capăt, ori lucid pînă la capăt.

Iarăși plouă. Și-mi aduc aminte ce scria pe un cadran solar la Veneția : *Sine Sole Sileo*. Fără soare tac.

5 august

Ludovic al XVI-lea a notat în jurnalul său în ziua în care căzea Bastilia: *Rien*. Uneori nu vedem ceea ce ar trebui să vedem pentru că sîntem prea aproape. În loc să privesc marea, mă gîndesc la un concurs de broaște țestoase, știut nu mai știu unde, în care îl se cînta broaștelor la ureche, ca să fie stimulate să înainteze, dar ele, fără să fie prinse de vreun catarg ca Ulise, rămîneau imposibile, ignorînd melodia sirenelor. Cine a zis că trăim fără mituri ?

E adevărat că zeii noștri sînt alții și că fascinat, terorizat, năucit, complexat și obosit de cunoștințele noi cu care lumea modernă îl bombardează din toate părțile, omul acestui sfîrșit de secol XX nu mai are, adesea, nici timp, nici răbdare să înțeleagă. Din cărți, din reviste, de la radio, din toate părțile, el află lucruri noi. Apar enciclopedii peste enciclopedii și Biblia veacului ar putea fi o Enciclopedie totală, în care să fie adunate toate cunoștințele și care să poată fi consultată pentru orice. Omul erei cosmice nu-și mai găsește vreme să citească nici cărțile fundamentale. Vrea ca ele să-i fie povestite pe scurt. Vrea să i se vorbească despre ele. Preferă rezumatele clare, sau un film la televizor care să-i arate peripețiile lui Ulise.

Și dacă Ulise ar mai exista, n-ar mai trebui să se lege de catarg. Cu atîta vacarm în jurul lui, ar sfîrși, probabil, prin a-și înfunda singur degetele în urechi ca să nu mai audă nimic. Nici cîntecele de sirenă, nici pe cei care l-ar avertiza să nu le asculte.

Dealtfel, pe mare geamandurile îți arată pînă unde ai voie să înoți. Dincolo de ele riști să fii fluierat. Nu e nevoie, așadar, să-ți astupi urechile cu ceară. E destul să vezi geamandurile și să auzi fluierul care-ți amintește din cînd în cînd că trebuie să fii prudent.

De fapt, înțelepții zic că e destul să nu regreți niciodată ceea ce nu poți să schimbi. Dar în privința înțelepciunii mi-am pierdut chiar orice iluzie.

Un fior de îngrijorare străbate plaja odată cu norii ce-și fac din nou apariția. Femeia-fotograf trece fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga. Fluieră, cu ochii în pămînt. Poate că, într-adevăr, singurătatea e mai teribilă uneori în plină stradă. Un vînzător de la „Salvamar" înjură în gura mare. S-a plictisit, probabil. N-are clienți pentru barcă.

A existat cineva acum vreo două mii de ani care a vorbit despre o lume cucerită prin dragoste. Și știm cum a sfîrșit. După lecția care i s-a dat, e aproape cu neputință să nu observăm că La Rochefoucauld, atît de pisicos uneori în maximele sale, a nimerit, se pare, în plin zicînd că „filosofia triumfă ușor asupra relelor trecute și viitoare, dar relele prezente triumfă asupra ei". Încă o dată visez la acel echilibru dificil care se află undeva între orgoliul de a refuza totul și tristețea de a nu avea nimic.

Un pescăruș zboară dinspre mare. Altul dinspre uscat. Și, ca de obicei, ei îmi evocă legenda care pretinde că Zeus ar fi dat drumul la doi corbi să zboare, unul de la răsărit, altul de la apus, pentru ca acolo unde se vor întîlni să fie așezat sanctuarul oracolului de la Delfi. Căci marea bolborosește ca Pithia undeva în spatele meu. Despre destin, bineînțeles. Nu e acesta rostul oricărui oracol ?

Începe să plouă mărunt. Plaja se golește.

Și cum se golește plaja, năvălesc pescărușii. Sînt atît de mulți și atît de aproape încît mă încearcă o senzație stranie de irealitate.

Mă retrag în cameră. Nu se aude zgomot de valuri. Marea trebuie să arate acum ca o baltă. Și plouă.

6 august

„Afrodita este doar un trup ?" mă întreba cineva. Înțeleg polemica închisă în această întrebare. Da, firește, Afrodita nu este doar un trup, din moment ce dragostea visează să fie eternă. Însă n-are rost să fim ipocriți. Afrodita este și un trup, iar Paris a priceput, se pare, fără prea mari dificultăți ceea ce mitul nu ascunde dealtfel : că Afrodita este în același timp zeița frumuseții și a dragostei. Încep să cred că acest june prim al antichității nu era — cum mi-am imaginat — un individ mediocru.

7 august

Dimineață glorioasă, una din acele dimineți în care marea e un deșert fremătător de lumină.

E timpul, pelerini, să ne așezăm cearceafurile pe sanctuarele de nisip. Pithia, cu părul plin de alge, ne așteaptă. Ne vom gîndi altădată la reumatismele noastre, la lamă, cînd ne vom face ceaiuri fierbinți și vom aștepta sfîrșitul erei glaciare.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Profesorul Ioan Cantacuzino (III)

Dar unele adăugiri privind variata și armonioasa sa structură și cîteva reflecții, pe care mi le sugerează popasul lîngă umbra lui, se cer aici imperios și cu necesitate însemnate, ca să-i întregească portretul și să-l facă mai lesne înțeles de cei ce nu l-au cunoscut ; și cred, în adevăr, cum s-a spus despre el, cînd n-a mai fost, că era întruparea vie a frumosului stih al lui Terențiu : **Nihil humanum a me alienum puto**, adică „Nimic omenesc nu-mi este străin".

Savantul de știință pură era dublat de militantul revendicărilor sociale pentru clasele celor obijduiți și exploatați și, parcă, legînd firul unei nobile tradiții românești a Goleștilor și a lui Nicolae Bălcescu, a lui Ion Cîmpineanu, Gh. Magheru și C.A. Rosetti și mai apoi a lui Mihail Kogălniceanu și a uitatului bucovinean Vasile Mălinescu, — Ioan Cantacuzino se întoarce de la Paris încălzit de ideile socialiste, ale căror cercuri de acolo îl cîștigaseră și, împreună cu Dimitrie Voinov, George Diamandi, Emil Racoviță și frații Radovici, se prenumără între obișnuiții vizitatori de la Ploiești ai lui Dobrogeanu-Gherca.

Spirit deschis, alimentat de o adîncă și vastă cultură literară și filozofică, se afla, cum se zice, la el acasă, în orice domeniu și era o sărbătoare de erudiție și de încîntare să-l asculți vorbind.

Muzician, înzestrat el însuși, n-avea nici o reticență să-și clameze sentimentele idolatre pentru Beethoven și Wagner și era îndrăgostit de preclasicul italian Claudio Monteverdi (1567—1643), pentru că a imortalizat în compoziții și partituri, dantelăriile melosului pastoral și pe care îl considera un revoluționar al limbajului muzical.

Și cu totul aparte îi era sensibilitate pentru artă l-a împins spre bibliofilie — cartea rară, edițiile princeps și tipăriturile ilustrate de mari maeștri, vechi și moderni — spre pictură, dar, mai ales, preferințele lui s-au îndreptat, cu toate ardoriile de care era capabil, către gravură, reușind să-și alcătuiască o bogată și valoroasă colecție proprie, cum nu existau multe, la particulari, în Europa.

La el am văzut, pentru întîia dată, gravurile și xilografiile lui Dürer și regreta că în timpul primului război mondial și-a pierdut fără urmă, planșele lui Rembradt.

Nu știu ce va fi devenit după decesul său acest fascinant și tulburător tezaur de frumusețe și de gîngășie, pe care îl realizase într-o viață întreagă, cu un exersat și avizat ochi de cunoscător și cu o frenetică iubire. Cum nu știu nimic nici de tablourile lui. Nici de inestimabila sa bibliotecă. Și nici ce soartă i s-a rezervat prețioasei strînsuri de ceramică.

Peste toate — parcă volatilizate — așez mintal un dureros și inutil semn de întrebare, fără să am candoarea să aștept de la nimeni și de nicăieri răspunsul edificator, fiindcă știu prea bine — asta o știu efectiv — că acesta este, în genere, destinul lucrurilor, cînd împătimitul adunător și păzitorul lor credincios e restituit țărinei.

Dincolo însă de meritele și reputația savantului, recunoscute pretutindeni, dincolo de reacțiile prompte la solicitările oamenilor încercați și încovoiați de nevoi și, dincolo de toate darurile ce i s-au hărăzit ca să fie trebuincios semenilor săi, Ioan Cantacuzino a fost un mare și îndrăgit dascăl, ca nimeni altul, care a dat serii întregi de medici dintre care mulți au ilustrat catedre universitare, iar în ziua sorocită înhumării, au venit cîteva sute de practicieni țesiți din învățăturile lui și răspîndiți în toată țara, ca să-i omagieze memoria și să-l însoțească pe drumul din urmă alături de intelectualitatea țării, de vechii socialiști, de muncitori și de țărani. Și pot să afirm, în deplină cunoștință de cauză, că niciodată nici o personalitate de la noi, n-a avut unanima mărturie de părere de rău și de dragoste, a presei străine și a celei românești, în măsura în care a avut-o Omul pur și simplu și Omul de știință Ioan Cantacuzino. Era răspîndirea înlăcrămată pe care o primea postum altitudinea etică și rectitudinea de caracter, munca fără preget și dezinteresarea, modestia și bunătatea, căldura sufletului și luminile minții.

L. KALUSTIAN

În curînd în librării

Împlinind opt decenii de viață, Șerban Cioculescu, decanul de vîrstă al criticii literare românești, oferă cititorilor săi un volum în paginile cărora sînt omagiați poeți de primă mărime ai literaturii noastre. Acesta este și titlul cărții : **Poeți români**. Faptul că volumul a putut apare cu prilejul zilei de naștere a criticului reprezintă mai mult decît o simplă coincidență. Editura Eminescu a întreprins un notabil efort întru provocarea acestei întîmplări fericite.

Invitație la Teatrul Mic

Teatrul Mic vă invită la deschiderea festivă a stagiunii teatrale 1982—1983, care va avea loc duminică, 12 septembrie a.c., la orele 19,30, la sala clubului „23 August" — cea de a treia sală a Teatrului Mic.

La această PRIMA ÎNTÎLNIRE a stagiunii permanente pe care Teatrul Mic o va susține, începînd cu acest an, în cea de a treia sală a sa, vor fi prezenți actorii: Leopoldina Bălănuță, Olga Tudorache, Valeria Seciu, Carmen Galin, Ștefan Iordache, Mitică Popescu, Monica Ghiuță, Dan Condurache, Magda Popovici, Dinu Ianculescu, Ioana Pavelescu, Nicolae Dinică, Mihai Dinvale, Doina Tamaș, Nicolae Ilieșcu, cîntăreții Anda Călugăreanu și Nicu Alifantis, și Irina Răchițeanu — artistă emerită —, reuniți într-o „GALĂ A ACTORILOR TEATRULUI MIC".

Desene pe asfalt

Oameni de ceară

Pe Hollywood Bvd. e un „Vax Museum" (muzeu cu figuri de ceară, după care americanii se dau în vînt și pe care-l frecventează în grupuri familiare, amuzați și fascinați). În L.A. mai e unul în Buena Park. Cel pe care îl văd e un fel de ziar din ceară cu noutăți, dar și cu imagini de arhivă. Iată-l, de pildă, pe celebrul boxer Cassius Clay (alias Muhammad Ali) cu pieptul lucind de sudoare, ridicînd brațele, victorios. Halatul de mătase purtat de manechin, chiloții și mănușile sînt provenite chiar din garderoba demolatorului de falci. (Între timp, ajungînd Clay cel autentic să aibă pe ringuri brațe chiar ca de ceară, va fi dat la topit.) Uite-i pe Bob Hope și Bing Crosby — sau invers, că tot nu seamănă — și uite-o pe Mae West belă și junâ (au făcut-o junâ numai din economie de ceară), iar aici, ridicîndu-și tustele, ar fi — Dumnezeule! — Marylin cea dispărută nu de prea mulți ani. Și, în sfîrșit, un grup de doi domni și-o doamnă ocrotiți de doi majordomi mascați (!) ce poartă fiecare cîte un sfeșnic cu cinci luminări și stau cocoțați pe balustrada unui castel. Domnul din dreapta, mort de și mai puțină vreme, e Elvis, tot numai suris și mărgele, cu pieptul gol și păros. Cel din stînga (realizat, sînt sigur, din ceara rămasă din luminarea ce i-a servit la botez) e Sammy Davis Junior, etalînd la zece degete numai zece inele, numai două brățări la cele două mîini. Dar doamna în roșu cine e ?

— E Farrah...

— Împărăteasa ?

— Aș, ea e Farrah Fawcett-Majors.

— Și ce face ea ?

— Nu face nimic.

— Joacă în filme, că n-am văzut-o, e dansatoare, cantatrice, sportivă, ce e ?

— Nu joacă, nu cîntă, nu dansează. E doar nevasta unuia, Majors, un mic actor pe nu știu unde. Îți place ?

— E frumoasă, dar nu e de milioane

— Ba e. Și cît o să mai stai aici o să te saturi de ea : o să-i vezi fotografia pe toate gardurile, ai s-o auzi la radio, dînd interviuri, și la televizor, mărturisind ce ruj preferă și unde se tunde.

— Nu cred că se tunde...

Nu greșesc, fiindcă doamna Farrah, chiar în varianta de ceară, e împodobită cu un fantastic păr blond, bogat și neverosimil de lung. În rest, picioare lungi (poate că nu mă pricep să le prețuiesc îndeajuns), brațe și ele lungi, dar grațile, terminate cu degete de vampir, lăcuite. Unghiile, ce să mai vorbim... S-ar putea vorbi în schimb despre decolteu. Cred că am văzut o mie de americance frumoase, și totuși copia în carne a acestui manechin de ceară e obsesia Americii, e vedeta nr. 1 a Americii. L-am citat pe gazda mea, John. Dar lui nu-i place decît de nevastă-sa, așa că îl citez pe Anthony Pietropinto de la Centrul de medicină mentală (așa da !) din Brooklin : „Ea este o ființă a cotidianului, un om terre-à-terre ; ea nu pare nici o clipă inaccesibilă, a unei alte lumi. Ea seamănă mult mai mult cu o bună camaradă decît cu o regină a senzualității. Bărbații găsesc în aceste calități mult farmec. Ei consideră că au suficiente responsabilități pentru ca acestea să fie împărțite camaradește cu femeile". „Sexappealul" lui Farrah Fawcett Majors se bazează pe unele trăsături care niciodată nu au sărit în ochi cînd B.B. sau M.M. se lăsau contemplate : „Dulceața lor, acel glamour celebru — zice doctorul — dădea impresia unei lumi îndepărtate, inabordabile, la care spectatorul doar visa, știind prea bine că visul e una și realitatea alta." Poetul român (că altfel n-am cum îi zice) Radu Cosașu o prețăluiește fiindcă e păminteană, zeiță ușor „sălbatică" (părul, nările fremătătoare) sugerînd o anume formă de libertate care ar place publicului viril (și cu ălălalt public ce facem ?), ignorînd într-un fel mitologia stelelor-stele. Ei are umorul, enorm, de a-și plasa considerațiile sub un sobru supratitlu : Condiția femeii.

Dar fenomenul Farrah e real. Steaua care nu e stea (a interpretat doar un rol într-un serial) amenință să albă strălucire galactică. Primește, pe zi, 700 de scrisori, dar și onorarii cu multe zerouri în carnețelul de cecuri (era să zic de bal), pentru că s-a lăsat fotografiată într-un poster (afiș) cît ușa, cumpărat pentru început de numai 5.000.000 de americani și pentru care a pozat destul de îmbrăcată. Filmează subiecte minuscule de reclamă și, cînd nu se crede în formă abandonează platoul, ceea ce o Bette Davis nu și-a permis niciodată.

Și totuși, cu fotografii în care expune nu un trup unic-mortal-regesc-zeiesc-dumnezeiesc-diabolic și nu un surîs impenetrant, de sfinx, glacial ș.a.m.d., Farrah place și seduce (cast) arborînd o anume stare de normalitate, de senzualism amoiogat și în biserici, situîndu-se la jumătatea de drum ce separă mitul femeii-mit de mitul tangibil al „jumătății" pe care și-ar putea-o dori și obține (în altă ediție, bineînțeles) orice american respectabil. O stea căzută din cer ? se întreabă presa și evoluția blondei noastre pare să dea un răspuns mai puțin așteptat dar cu șansa de a rosti adevărul : nu, domnilor, ci o stea căzută din chiar propriul vostru cămin. Ia uitați-vă bine, femeia voastră, care, slavă Domnului, n-are nimic din Greta Garbo, despre care nimeni, nici Greta Garbo nu știe nimic, femeia aceasta, zic, nu conține fragmente de Farrah pe care ochii voștri nu știu să le caute și să le găsească ?

Farrah nu e Brigitte Bardot.

Farrah e în sublima artă de a fi Evă o pictură naivă, o pictură a unui meșter „de duminică".

Dar nu stau pe tronurile pinacotecilor orgolioase Douanier-Rousseau și Generalic alături ori peste drum de Pierro della Francesca și Vermeer ?

Secretul ei, Farrah ni-l spune ca într-un răspuns smuls de un gazetar viclean la întrebarea cum devine cu frumusețea : „În unele zile, îmi fac unghiile în roșu, în altele nu." Răspuns timpit, dar nu chiar. Răspuns sublim, dar nu chiar...

GHEORGHE TOMOZEI

Oricui şi oricînd – o şansă de viaţă

În urma valului de scrisori sosite la redacţia „Flacăra" — prin care ni se solicită sprijinul, de către rudele unor bolnavi sau chiar de către aceştia, în vederea contactării dr. veterinar Iulică Voinea, din Arad, ale cărui încercări în tratamentul maladiei canceroase, după o metodă ce-i aparţine, au stîrnit un viu interes — ne-am adresat Institutului oncologic din Bucureşti, aflat sub conducerea prof. dr. doc. Alexandru Trestioreanu, unităte însărcinată în mod oficial cu efectuarea experimentului necesar, culegînd aceste informaţii, pe care le facem publice.

Ca urmare a interesului stîrnit de afirmaţiile dr. I. Voinea, de declaraţiile unor pacienţi cît şi a dorinţei multor bolnavi de cancer de a utiliza preparatele sale, s-a dispus începerea unui experiment în conformitate cu prevederile legislaţiei naţionale şi internaţionale, astfel încît să se poată stabili veridicitatea unor afirmaţii privind calităţile curative ale preparatelor medicului veterinar din Arad. Aceasta înseamnă verificarea, mai întîi pe animale (cobai), un test — deci — riguros pregătit şi desfăşurat şi care să permită concluzii privind extrapolarea tratamentului la oameni. Pregătirile nu au fost deloc uşoare. Şi asta din mai multe motive. În primul rînd, metodologia de aplicare a medicamentelor respective este diversă : unele se folosesc ca unguent, altele ca picături, administrate pe cale nazală, sau altfel, aspecte care ridică dificultăţi atunci cînd este vorba de animale mai ales mici (se cere îndepărtat părul de pe corpul animalului, luate măsuri ca acestea să nu-şi lingă preparatul, aplicarea unor picături pe căile respiratorii — mai ales —, prezintă, de asemeni, inconveniente). Chiar şi procurarea unui număr de zeci şi sute de cobai, testarea acest „amănunt", deloc lipsit de importanţă, revine Institutului pentru controlul medicamentului, aflat în întîrziere faţă de graficul stabilit.

Din momentul în care şi această ultimă defecţiune va fi remediată, cercetătorilor le va fi necesar un interval de timp de circa 6 luni de zile, pentru a pune la dispoziţia forurilor oficiale un rezultat edificator. Pînă atunci, însă, cei bolnavi pot să se adreseze oncologilor, care activează în diferite oraşe ale ţării şi să urmeze tratamentele cunoscute, pînă în prezent, dintre care unele au fost verificate în practică şi cu bune rezultate, astfel încît maladia canceroasă să nu progreseze, devenind fatală.

Tovarăşa Maria Medianu, director adjunct la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului şi cercetări farmaceutice (ICSMCF), ne-a precizat următoarele : *„Nu au început experimentările şi nici testele de toxicitate, întrucît probele care urmau să fie livrate de către Întreprinderea de medicamente Bucureşti au sosit abia în cursul zilei de luni, 6 septembrie. Aceste prime probe de laborator, preparte după indicaţiile autorului, au fost trimise atît nouă, cît şi Institutului oncologic. Într-adevăr, unitatea medicală amintită nu poate începe experimentul pe animale pînă nu obţine de la noi rezultatul probelor de toxicitate, inclusiv a dozei letale. În general, asemenea teste durează trei săptămîni. Apoi, experimentul poate începe".*

N.R. Acestea fiind spuse, redacţia ţine să facă unele precizări. În primul rînd remarcăm solicitudinea celor mai multe dintre forurile chemate să facă lumină în cercetarea preparatului propus de medicul veterinar Iulică Voinea. Dacă la Academia de Ştiinţe Medicale, aşa cum am menţionat în articolele precedente, lucrurile s-au pornit mai greu, atît Centrala medicamentelor, cît şi Institutul oncologic Bucureşti, ba chiar şi Institutul pentru controlul medicamentului arată în momentul de faţă un real interes pentru preparatul doctorului Voinea, pregătind toate condiţiile pentru o cercetare atentă, cu responsabilitate profesională şi socială. Este fără îndoială salutară o asemenea atitudine responsabilă, în faţa unei cauze atît de importante. În fapt, s-o spunem deschis, este pentru prima oară cînd una dintre cauzele medicale susţinute de revista noastră este primită cu întreaga seriozitate de forurile sanitare superioare şi, după un timp atît de scurt, preparatele propuse de Iulică Voinea se află deja în faza imediat premergătoare cercetării de fond. Să mai amintim aici cît au trebuit să aştepte Boici sau Leontopol ?!

Pe de altă parte, va trebui să facem un apel la mulţimea oamenilor nerăbdători pe care, chiar dacă înţelegem cît de greu le este, îi sfătuim să aibă mai multă răbdare, să aştepte împreună cu noi rezultatele efective ale cercetării. Presiunile care se mai fac încă la poarta lui Iulică Voinea nu sînt în nici un caz de natură să grăbească efectuarea experimentului, ci dimpotrivă, să-i pericliteze situaţia. Un medicament are legile lui stricte, iar unul anticanceros nu se poate substrage în nici un caz protocolului obişnuit. Pînă atunci, pînă rezultatele cercetării vor fi clare, rămîne calea tratării după metodele clasice, unele dintre ele avînd în momentul de faţă rezultate încurajatoare. Nu ne îndoim că marea majoritate a medicilor oncologi vor primi şi ei cu satisfacţie oricare mod de completare a metodelor terapeutice cunoscute, între care, eventual, şi preparatul lui Iulică Voinea. Pînă atunci, însă, mai multă răbdare...

DUMITRU GRAUR
EMANUEL VALERIU

Ce mai face doctorul Corneliu Bârsan ?

Continuă eforturile unei medicini eroice ● Are, în sfîrşit, un sanatoriu, situat la poalele unei păduri şi la gura unui izvor de apă termală, la Dezna, între Moneasa şi oraşul Sebiş ● Şi unde se simte nevoia, acută nevoie, de acoperirea schemei cu medici pediatri şi surori medicale.

Cu numele dr. Corneliu Bârsan ne-am întîlnit, dacă vă mai amintiţi, pentru prima dată în coloanele revistei noastre acum circa 6—7 ani. Lucra în staţiunea Moneasa din judeţul Arad şi începuse lupta sa cu recuperarea copiilor handicapaţi neuromotor, cu acei micuţi pe care hazardul ori întîmplări nefericite de viaţă le răpiseră dreptul la o viaţă normală, la condiţia de oameni îndemni, capabili să se autoservească, să stea la verticală, să meargă, să înveţe, să muncească, pe scurt, să trăiască. Mutilaţi în fel şi chip de necunoscute boli cînd se aflau încă în pîntecele matern, ori prin accidente la naştere, ori datorită suferirii unor atroce maladii ca poliomielita, meningitele, virozele... Dar atunci, dr. Bârsan nu numai că nu era înţeles, ci pur şi simplu nu era lăsat să lucreze de unii mai-mari ai turismului şi medicinei judeţului, socotit un Sisif ce trebuie adus la realitate şi dacă nu, alungat pentru a nu mai „polua" peisajul cochetei staţiuni cu vederea micuţelor trupuri schilodite. Atunci şi-a ridicat vocea în apărarea sa revista noastră. Nici medicul nu era o fire care să dezarmeze, care să se sperie de dificultăţi. A luptat cu aceeaşi îndîrjire cu care s-a luptat şi se luptă cu boala, s-a luptat cu egoismul acelor oameni care nu erau capabili, sau nu voiau, să înţeleagă suferinţa şi mai presus de toate un mod exemplar de a sluji medicina, deci viaţa. Pînă la urmă a convins şi a învins pentru că au convins rezultatele muncii sale tenace, fără egal şi fără odihnă, reuşind să redea multor familii bucuria de a-şi vedea copiii condamnaţi mergînd singuri, ducîndu-şi lingura la gură, zîmbind...

...Copilul care i-a fost adus prima dată, în 1974, şi de la care a purces pe aceste cărări pline de necunoscut şi de Everest-uri de escaladat, inert, încovoiat şi inconştient, ca un mort, purtat de părinţi într-un pled, avea 12 ani şi era din oraşul Sebiş, de la cîţiva kilometri de Moneasa. Îl adusese în această stare suferinţa unei meningoencefalite. Îl refuzase toate clinicile, spitalele de recuperare şi sanatorille din ţară, încercînd să lămurească părinţii că nu se mai poate face **nimic**, nu mai are nici o şansă. „«Aici nu s-ar putea face, totuşi, ceva ?» m-au întrebat şi pe mine, aţintindu-şi ochii, nişte ochi disperaţi şi implorători, în pupilele mele — povesteşte dr. Bârsan. N-am putut să le răspund că nu pot, că nu e specialitatea mea — eram, în fapt, pediatru — că nu ştiu cu ce să încep. Le-am promis că voi încerca, deşi nu aveam nici o speranţă, veniseră prea tîrziu, la doi ani de la debutul bolii, şi se afla în stare de comă de 2 luni. Nici ochii nu şi-i mai putea deschide, pierduse reflexul de aglutiţie. L-am internat şi am început să citesc. Pot să spun, tot ce am găsit în ţară la ora aceea şi am găsit o literatură foarte săracă. Totuşi, mi-am format un punct de pornire, o gîndire medicală şi cîteva convingeri esenţiale bazate pe funcţiile fiziologice şi pe încrederea în capacitatea potenţialului uman, în natura biologiei sale care, mai ales la copii, este nebănuit de vast, de puternic".

— Şi cu ce aţi început?

— Să vorbesc cu el. Am constatat că avea capacitatea să recepteze. L-am conştientizat mai întîi cu structura corpului său. (Ştii că ai o mînă, ştii că ai un picior?...)

După 3 săptămîni, Florin era conştient de sine şi începea să colaboreze cu medicul, să execute exerciţiile care i se cereau... Astăzi merge singur, ajutat de proteze, dar merge, este independent, stă pe scaun la masă, citeşte, desenează, scrie..., prin urmare este om. Apoi, a urmat Codruţa, de 6 ani. „Un caz la fel de grav". Citim o scrisoare datată septembrie 1975. („Domnule doctor, Eu, Codruţa, mă descurc acasă. De 2 zile am început să merg la şcoală. Mi-e dor de dv. şi de tanti Vichi şi de toţi cei care la Moneasa dv. m-au ajutat. Acum am picioruşe bune de la dv. Eu fac injecţii la păpuşi şi mă gîndesc mereu la dv. Tăticu mi-a făcut acasă o sală de gimnastică"...)

...Au urmat mulţi, tot mai mulţi pacienţi, vestea existenţei şi muncii doctorului Bârsan face înconjurul ţării „iar eu îmi dădeam seama că nu pot, nu mai pot renunţa, că trebuie să fac mai mult pentru aceşti copii şi pentru această ramură a medicinei care, deşi a avut o oarecare tradiţie la noi în ţară (prin 1920 a apărut primul centru de recuperare a copiilor handicapaţi motor la Sibiu, iar după 1956, tot la Sibiu, prima instituţie specializată, şi se cunosc preocupările deosebite ale dr. Robănescu în această direcţie, a patologiei copilului handicapat neuromotor), deşi numărul copiilor afectaţi creşte, în loc să crească numărul instituţiilor medicale de recuperare, au crescut căminele-spital pentru cronici şi e un mare păcat, dacă nu chiar o pată întunecată a medicinei noastre, dealtfel cu atîtea realizări. Nu trebuie să ignorăm faptul că există aceşti copii handicapaţi, nu e vina lor, nu e vina nimănui, pe plan mondial sînt tot mai mulţi, iar problemele lor sociale tot mai acute. Din statisticile O.M.S. reiese că frecvenţa handicapului neuromotor la populaţia infantilă a globului este de 17,9 la sută. Ceea ce înseamnă că tot la al 5-lea copil unul se află într-o asemenea situaţie". Efectuînd studii psihologice asupra micuţilor suferinzi la Şcoala specială ajutătoare nr. 8 din Bucureşti, dr. Bârsan constată şi mai marile suferinţe morale ale acestora; ei vor să rămînă şi să trăiască în familie şi între copiii normali, îndemni, mutilările sufleteşti sînt indescriptibile...

Concluziile îi întăresc convingerea că trebuie să impună această disciplină între ramurile pediatrice şi că trebuie să continue lupta pe plan medical în binele acestor copii şi, în ultimă instanţă, al societăţii. Aducîndu-i la condiţia de independenţă motorie ei pot învăţa, pot produce, pot rămîne în familii, nemaiimpovărînd statul cu întreţinerea lor. Treptat, treptat, cîştigă cîte ceva: i se fixează la Moneasa 10 locuri, 10 paturi, 6 asistente medicale, două cabinete de tratament, iar într-o veche cantină, desfiinţată, amenajează o sală de gimnastică cu aparatura necesară şi un bazin cu apă. Învaţă, pe lîngă neurologie, balneologie, kinetoterapie şi multe altele... Numărul bolnavilor trataţi ajunge la 800 pe an, veniţi din toate colţurile ţării. Dar iată că, prin 1977, deşi i se recunoaşte activitatea medicală, nu i se mai contestă rezultatele (prea evidente), dar i se interzice cu desăvîrşire s-o mai practice în staţiunea Moneasa. „Am început să caut unde aş putea să mut totul. În satul din apropiere, Dezna, sub cuşma unui deal împădurit zăcea, la roşu, de vreo 14 ani, neterminată şi neutilizată vreodată, o clădire, o aşazisă casă de odihnă a C.A.P. Şimand..." Împlineşte toate demersurile, deschide toate uşile necesare şi pînă la urmă obţine aprobarea şi tot sprijinul organelor judeţene de partid şi de stat ca şi fondurile necesare din investiţiile consiliului popular judeţean pentru amenajarea la Dezna a unui sanatoriu de recuperare pentru aceşti copii. Între timp îşi mută micul sau spital din Moneasa în Arad, la băile „Sănătatea", în fapt baia publică. În condiţii cu totul vitrege, micuţii veniţi de prin toate colţurile ţării, locuind împreună cu însoţitorii lor la hotelul „Parc", transformînd culoarul din jurul unui bazin cu apă în sală de gimnastică, iar un vestiar întunecos, în baza de fizioterapie, continuă marea sa bătălie. Oficiază această medicină eroică, numită astfel nu de către sine (ar fi imposibil, e atît de modest!), ci de către înseşi revistele medicale şi literatura de specialitate mondială. Trei săptămîni rămînea la Arad, conducînd strategia recuperatorie, următoarele trei venea la Dezna, pe şantier, pentru a supraveghea lucrările, a discuta şi gîndi îndelung, împreună cu proiectanţii circuitele viitorului spital, funcţiile fiecărei încăperi, fiecărui culoar, fiecărei scări şi de aici, interminabile dispute...

...La 23 noiembrie 1981 are loc inaugurarea, deschiderea noului lăcaş de sănătate, numit aşa cum se cuvine, conform rolului şi realităţii sale, **„Centrul de recuperare neuromotorie infantilă de la Dezna"** subordonat Direcţiei judeţene sanitare Arad, unic în ţară şi printre puţinele şi cele mai modern utilate din Europa. „Accesibil tuturor copiilor din România, dar şi de peste hotare. La centrul similar din Philadelphia de pildă, îngrijirea unui asemenea pacient costă 500 dolari pentru primele trei zile şi apoi încă 640 pentru restul tratamentului, precum am citit în publicaţiile medicale americane, în timp ce la Dezna costă 64 de dolari pe zi. Deja avem solicitări". Cu toate acestea, şi în ciuda numeroaselor invitaţii adresate, n-a onorat evenimentul inaugural nici un cadru de la Ministerul Sănătăţii. Nimeni n-a avut curiozitatea să vadă, să afle ce se petrece la Dezna. De la arhitectura clădirii — parter şi etaj, cu rampe line de legătură cu solul pentru ca pacienţii să poată singuri urca şi cobori în scaunele lor pe rotile — şi pînă la culorile pereţilor, ale draperiilor, ale jucăriilor, ale faianţelor, totul este subordonat unei concepţii metodologice a recuperării, unei medicini moderne şi cît mai eficiente. Dispune de tot arsenalul acestei metodologii — cabinete de kinetoterapie, săli de gimnastică, de hidrokinetoterapie, electroterapie, terapie ocupaţională... — pentru un program de tratament intensiv şi complex ce durează 10 ore pe zi pentru fiecare pacient.

Conform normării — sanatoriul are 100 de paturi dintre care 78 pentru bolnavi şi 24 pentru mamele însoţitoare — ar trebui să aibă 40 de surori medicale şi sînt doar 17, dar care muncesc, cu preţul a mari eforturi, cît 40. Doctorul Bârsan este singurul medic şi „mai avem o secundară în pregătire la Bucureşti". Are nevoie încă de cel puţin doi medici, în schimb, secundariat în pregătirea de specialişti în recuperare neuromotorie infantilă nu există. Deşi centrul are în evidenţă şi în tratament 2 000 de copii, de la vîrsta de cîteva luni la 16 ani, deşi a înregistrat un procent de recuperare de 80 la sută, ceea ce înseamnă redarea independenţei motorii şi deci sociale pentru 30,4 la sută dintre ei. Este un succes de excepţie, este o victorie a medicinei româneşti, deoarece, se ştie, în această activitate progresele se înregistrează nu de pe o zi pe alta, un spectaculos, îsatisfacţia lăsîndu-se aşteptată uneori ani şi ani. Bolnavii pot recădea, dacă nu există perseverenţă, tenacitate, dragoste şi crezul în reuşită.

— Cazuistică, tovarăşe doctor?

— Tot o ocolesc deoarece mi-e greu să selectez şi pentru că toate cazurile mă mulţumesc, chiar dacă efectele nu pot fi înţelese de nespecialişti. Alegeţi o literă din alfabet şi să căutăm în fişier!

— C.

— Lucian C., 11 ani, Oradea. Paraplegie; sechele de poliomielită. A stat internat 32 de zile. Vedeţi acest test şi grafic muscular? Era în imposibilitatea de deplasare autonomă, acum (deocamdată) se poate deplasa în genunchi. Nicolae C., 2 ani, Remetea, jud. Bihor. O tetrapareză mixtă l-a handicapat astfel încît e capabil de o acţiune motorie echivalentă cu a unui sugar de 2 luni. După 22 de zile de spitalizare ajunge la o vîrstă motorie de 4—5 luni. E un progres colosal.

...La Dezna se face nu numai o practică medicală eroică, se face ştiinţă în cel mai pur adevăr, se face cercetare în acest atît de neexplorat sector, cercetare materializată în lucrări şi comunicări prezentate la congrese şi manifestări ştiinţifice naţionale şi internaţionale. O contribuţie deosebită aduce dr. Corneliu Bârsan la şcoala românească de anatomie prin lucrarea privind „Structura anatomohistologică a muşchiului spastic şi microvascularizaţia acestuia" care la handicapat are o altă structură faţă de muşchiul normal, ceea ce este foarte important de ştiut pentru toate disciplinele medicale pediatrice şi nepediatrice. Deci, şi cercetare fundamentală. A conceput, este în curs de omologare (vedem prototipul în exerciţiul funcţiunilor sale), un cărucior special cu excursie verticală şi orizontală, cu suport plantar mobil şi cu sistem de frînare simplă, avînd roţi de bicicletă, care poate fi folosit atît pentru interior cît şi pentru exterior, încît copiii să se poată deplasa singuri, să poată deveni cît mai independenţi de cei din jur, eliberînd familiile de cosmarul grijii lor permanente. Ultima noutate: a scris conducerii unei staţiuni de cercetări în domeniul cabalinelor de prin zona Bărăganului şi a solicitat pentru micii săi pacienţi cîţiva ponei. Nu ca un răsfăţ, ci chiar pentru programul recuperator, călăria fiind riguros gîndită ca terapie ocupaţională şi ca factor de influenţare pozitivă a psihicului copiilor. O bucurie care poate vindeca! Şi mare i-a fost bucuria, primindu-i. „În perspectivă, avem în plan să aducem şi cîteva vaci, să dăm pacienţilor lapte proaspăt".

...Ideile doctorului Corneliu Bârsan par uneori capricii ori imposibil de realizat, dar cum e tenace, cum e răbdător, cum ştie să explice logic şi să demonstreze utilitatea acestora, izbuteşte.

CICI IORDACHE

■ „În noiembrie '81 m-am adresat Arhivelor Statului Turnu Roșu și Regionalei CFR Craiova pentru a-mi elibera o adeverință, necesară pensionării, că în perioada 27 mai 1946 — 29 ianuarie 1952 am lucrat ca șudor la Întreprinderea de lucrări speciale Livezeni și la Secția mecanică S.T.U.C. Cernele (C.F.R.). Regionala C.F.R. Craiova mi-a răspuns imediat că îmi vor elibera adeverința cînd voi primi răspuns de la Arhivele Statului Turnu Roșu. Numai că, deși a trecut atîta timp, din partea Arhivelor Statului nu am primit nici un semn de viață. (Tănăsescu Vasile, Petroșani, str. Mihdra nr. 14)

■ Ne scrie **Ciumber Ileana din Pitești, strada Victoriei nr. 67, etaj I, apartament 17** despre o întîmplare care a pus-o la grele încercări. Prezentîndu-se la Farmacia nr. 7 din Calea Victoriei, București, cu o rețetă eliberată de policlinica Dorobanți, pentru nepoțica sa pe care o are în îngrijire, părinții fiind studenți, a fost imposibil să convingă personalul unității să-i facă mai repede rețeta — avînd nepoata singură în gară. Nu a mai reușit să ajungă să o ridice după niște ore cînd i-a spus să revină, deoarece, între timp, a găsit fetița într-o situație dramatică. A doua zi, s-a prezentat mama fetiței după rețetă, dar nu i s-au dat nici rețeta, nici medicamentele achitate, pe motiv că unitatea intrase în inventar. Femeia, ne spune, nu mai are pretenția la medicamente, dorește în schimb rețeta, fără de care nu-și poate procura medicamentele. Măcar în ultimul ceas dați dovadă de solicitudine, stimate tovarășe de la Farmacia 7 !

■ **Întreprinderea de rețele și instalații de distribuire a gazelor naturale București** ne comunică privitor la sesizarea lui Ion Rădulescu din București că s-a dat comandă de executie a modificării instalației interioare de gaze și a ieșirii branșamentului din strada Antim nr. 49, cu conducta de distribuție. Pe cînd însă aplicarea acestei comenzi, nici un cuvînt. Să sperăm că de la vorbă la fantă nu va fi nevoie și de alte intervenții !

■ **Asociația locatarilor din strada Grigore Alexandrescu 78** roagă și pe această cale echipa condusă de maistra Frinc Ana, din cadrul șantierului ICRAL nr. 5 din Calea Dorobanți 54, să încheie lucrările de consolidare a blocului : calcanul dinspre strada Căderea Bastiliei; coperința de la scările 1 și 2 ; izolarea unor porțiuni de conducte la uzina blocului, la vasul de expansiune și țevile înt s.a., lucrări despre care li se tot promite că vor fi făcute, în realitate blocul degradîndu-se cu fiecare zi.

■ **Ivan Cornel din Alexandria** ni se adresează din nou „supărat foc" pe revistă fiindcă „s-a lăsat păcălită" de răspunsul primit din Alexandria. Aflăm astfel că apartamentul continuă să se degradeze. Din cauza igrasiei cade tavanul în sufragerie și baie, mucegăiesc hainele, se îmbolnăvesc copiii. Revenim, așadar, rugînd organele locale să intervină și să oblige constructorul să-i scape pe om de necazuri. În altă ordine mișă, nu sîntem de acord cu tonul folosit de Ivan Cornel în această a doua scrisoare. Abonamentul făcut la revista „Flacăra" nu ne obligă pe noi să-i reparăm locuința.

■ **Nicolae Maxim din București** ne relatează despre nemulțumirea locuitorilor comunei Pufești, județul Vrancea — localitate natală — față de șantierul de exploatat piatră de rîu, amplasat pe albia rîului Siret, în partea de răsărit a satului. Sute-amintita întreprindere transportă cu autocamioane și basculante de mare tonaj materialul care beneficiarii săi, numai prin satul Pufești, zilnic, într-un ritm de una mașină la două-trei minute în ambele sensuri, adică, goi și plini. Oamenii nu mai pot circula decît pe lîngă garduri, pericolul de a fi accidentați existînd la tot pasul.

■ **Consiliul popular al sectorului 1, București**, ne informează că în urma verificării sesizării lui Preda Constantin de pe b-dul 1 Mai, conducerea ICRAL „Pajura" a constatat oportunitatea lucrărilor solicitate și a transmis șantierului nr. 2 dispoziția de mutare a celor două vase pe terasa mansardei, precum și executarea unor lucrări la boilerul montat pe cuptor.

■ „În numele întregii promoții '82 a Liceului industrial nr. 1 din Cîmpina, aduc mulțumiri sincere personalului de la biroul învățămînt al schelei Lilieștl, pentru frumoasa și calda primire făcută la prezentarea noastră la posturi, precum și conducerii schelei care a manifestat un deosebit interes pentru proaspeții absolvenți". (Cristian Oprescu, Cîmpina)

■ **Consiliul județean al sindicatelor Vrancea** ne comunică despre rezolvarea favorabilă a cererii Virginiei Căldărăscu, prin încadrarea ei ca muncitoare la Filatura de lînă pieptănată Focșani, unde urmează a se califica.

■ Ne alăturăm și noi rugămințli pensionarei **Feki Dimitrievici din București, strada Transilvania nr. 20, sector 1,** către conducerea ICRAL. Herăstrău de a se rezolva mult promisa lucrare de școatere a țigrasiei și efectuarea unor lucrări absolut necesare în locuința sa. Să sperăm că de această dată bunăvoința din răspunsuri a ICRAL-ului se va transpune și în fapte.

■ **Mierlicl Marin din București** face apel la forurile locale ale comunei Leleasca, județul Olt — comună de baștină — de a arăta mai multă înțelegere celor din satul Mierlicești care, neavînd prea multe fîntîni, sînt nevoiți să care în prezent apa cu cobilițele de pe un deal aflat la mare distanță. Așadar, îl roagă, în numele consătenilor, să dea din nou drumul la apă, cel puțin pînă cînd pe plan local se vor face și alte fîntîni.

■ **Consiliul județean al sindicatelor Constanța** : „Ca urmare a scrisorii adresate revistei de Mitruș Lelia, a fost reanalizată situația sa, care era, într-adevăr, deosebită. În consecință, i s-au achitat toate drepturile bănești pe perioada 1 ianuarie — 5 iulie 1982 iar începînd cu 6 iulie i s-a dat transferul în interesul serviciului de la grupul de șantiere nr. 1 Cernavodă, la O.G.A. Slobozia, în funcția de tehnician".

■ De mai bine de doi ani — ne scrie **Arghira Radiu din București**, strada Baniței nr. 1, scara A, etaj VII, apartament 29 — a trimis pe adresa Fabricii de lînă pieptănată din Focșani un colet cu două bluze, produse ale amintitei fabrici, distruse după prima spălare. Nu numai că nu a primit răspuns la sesizarea făcută (care a însoțit coletul) dar și numeroasele intervenții telefonice au rămas fără rezultat.

■ **Cooperativa „Electrobobinaj" București**, referitor la sesizarea lui Constantin Mănoiu din Reviea, județul Dîmbovița, ne anunță că s-a rezolvat situația omului, prin expedierea unei bucăți corp pompă mole 3/4, iar cei doi tovarăși vinovați de această întîrziere au fost sancționați. Iată încă un mister cărula nu-i descoperim rostul : cine sînt cei doi tovarăși și ce sancțiuni au primit ?

■ „În imobilul nostru se află depozitată, din august 1981, o mare cantitate de elemente tubulare din otel, rezultată din lucrările efectuate în '81 de șantierul 3 la centrala termică a imobilului. Contînd pe eficiența acțiunilor dv. vă rugăm să interveniți la cei în drept în vederea ridicării acestui material atît de necesar marilor combinate siderurgice, dar care pe noi, locatarii, ne deranjează foarte mult." (Asociația locatarilor din strada Anastasie Simu nr. 6, sectorul 1 București)

■ **Consiliul popular al sectorului 1, București**, ne comunică, privitor la sesizarea lui Șerban Păun, că i s-a rezolvat favorabil cererea, fiindu-i atribuit un apartament cu 3 camere în strada Cringași, blocul 78, sectorul 6.

■ **Drăgan Gheorghe din București, strada Barajul Lotru nr. 4, bloc N 6, scara B, etaj 7, apartament 75,** ne mulțumește pentru intervenție, anunțîndu-ne că este deja om al muncii la I.I.S. Mătasea populară, pe post de reglor.

■ „Vă scriu în numele a peste 50 de locuitori ai comunei Podgoria, satul Pieșești, județul Buzău. Din 1978 în satul nostru s-au desființat clasele V—VIII ale școlii generale, copiii noștri urmînd să învețe la școala de 10 ani din Podgoria. Din mai a.c. autobuzul de 6,50, care pleca din Pieșești cu elevii abonați, a fost desființat, copiii fiind obligați să la autobuzul de 5.00 dimineața. Cum pînă la această oră nu am primit nici un răspuns, cu toate demersurile noastre, și cum se apropie deschiderea noului an școlar, vă rugăm pe dv. să interveniți la cei în măsură să rezolve această situație". (Leica Necuiai, sat Pieșești, comuna Podgoria, județul Buzău)

■ **D.P.M.O.S. Timiș** ne anunță că reanalizîndu-se situația Mariei Miloș, conducerea spitalului a fost de acord cu reîncadrarea sa pe postul solicitat.

■ **Forfotă Viorel, în prezent om al muncii la Canalul Dunăre — Marea Neagră**, tînăr care a împlinit 20 de ani, crescut prin orfelinat, roagă măcar acum pe mama sa să-i dea de veste vreun lui fiind de a-și cunoaște mama.

■ **Inspectoratul Maricl Gavala Isabella din Bacău**, tînără care în prezent are 20 de ani, de a transmite recunoștință și multumiri colectivului condus de colonel dr. Iacob Mircea din cadrul Spitalului militar central, este emoționantă. A treia oară revine cu această cerere, motivînd că viața și bucuria ei au stat în mîinile acestor oameni (să ne ierte că nu dăm numele viitorul N. în prezent, grație lor, devenind un om util, rușinînd în sfîrșit să se întoarcă între oameni și munca lor.

■ **Consiliul central al sindicatelor** ne comunică despre soluționarea favorabilă a cererii Magdei Preda din Sucoava, prin încadrarea ei la Combinatul de celuloză și hîrtie.

■ **Inspectoratul General al Miliției** confirmă veridicitatea neregulilor semnalate de Bulgaru Cornelia, comise la Întreprinderea de materiale pentru construcții Iași, și s-au dispus măsuri pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate. Așteptăm detalii în legătură cu măsurile și tragerea la răspundere, tocmai fiind vorba de niște ilegalități flagrante.

■ **Emilian Beiu, lucrător la IJCM Tulcea**, ne anunță că în orașul de la Dunăre a apărut un al treilea teatru muncitoresc, „Experiment '82", muncitori-actori bucurîndu-se de un deosebit succes cu prima lor piesă, „Asociația defuncților" de Romulus Vulpescu, ieșind în fume cu o premieră absolută. Evenimentul a fost cuplat cu un altul: în aceeași sală de spectacole a IJCM Tulcea a avut loc și vernisajul expoziției de pictură naivă aparținînd tînărului muncitor actor Dumitru Sandra.

■ „Pe strada Valea Călugărească, la intersecția cu b-dul Moghioroș, s-a construit de mai mulți ani un bloc. Strada a fost deteriorată de utilajele grele care au participat la construcție. Cu toate intervențiile făcute la organele de resort, nu s-a întreprins nimic pentru repararea ei. Acum, datorită gropilor de pe partea carosabilă, mașinile circulă pe trotuar, iar pietonii printre ele. Capacul de la canalizarea străzii este și el spart așa că, mascat de apa adunată din intemperii, a devenit o adevărată capcană pentru șoferii care se încumetă să treacă pe ea." (Grup locatari al blocului D5, strada Valea Călugărească, București, cartierul Drumul Taberei).

■ **D.P.M.O.S. Teleorman** ne înștiințează că s-a rezolvat favorabil cererea lui Mitu Iordan care s-a adresat revistei noastre, fiind încadrat în muncă la Întreprinderea de ulei Roșiori de Vede, unde își are și domiciliul.

■ **Marian Popescu din București**, strada Aleea Nigel nr. 5, bloc R 16, apartament 22, ne scrie cum a văzut la Cinemateca un film al lui Fellini după așteptări, rugăminți, tronii, în final, prin bunăvoința unui abonat al Cinematecii. Cu toate că sala era pe jumătate goală, fiind vorba de un matineu, nu se putea intra decît cu abonament. Și se întreabă corespondentul nostru, cum de e posibil ca în situația în care sala nu este ocupată, oamenii să fie refuzați, în loc să fie atrași la filme de calitate, după cum, tărăși se întreabă, cum or sta, dumnealor, acolo, cu autofinanțarea ?

■ „Vă mulțumesc pentru ajutorul care mi l-ați dat cînd v-am cerut sprijinul în problema încadrării mele la O.I.T.C.I.T. În urma sesizării trimise revistei dv., am primit o scrisoare prin care mi se comunica să mă prezînt la serviciul personal al întreprinderii pentru a mă încadra. Numai că mult așteptata invitație am primit-o la 8 zile după ce deveniserm om al muncii la IVGS București, unde am găsit oameni cu adevărat înțelegători și cărora le mulțumesc. (Oprica Stoian, Craiova)

■ **Consiliul popular Rîmnicu Sărat** ne anunță, privitor la sesizarea Luciei Achetăriței, că s-a rezolvat problema apei potabile, orașul avînd asigurat, în această oră, cel mai mare debit de apă pe cap de locuitor din istoria sa. Mai mult, în perioada imediat următoare se va da în funcțiune o nouă sursă de apă în punctul Valea Rîmnicului.

■ De ani de zile **Asociația locatarilor blocului R 14 din b-dul Metalurgiei nr. 5—7, sector 4, București**, a făcut numeroase demersuri — rămase fără rezultat — către Administrația domeniului public pentru aprobarea unor spații de parcare a autoturismelor. Au reluat problema și în acest an, îi s-au dat și ceva speranțe de cei trimiși de ADP să constate posibilitatea amenajării unor parcaje, în final, după o așteptare de două luni, răspunsul fiind din nou negativ deoarece ei, locatarii, ar fi propus realizarea acestora în vecinătatea unei grădinițe de copii, în locul unor maidane. Și se întreabă oamenii dacă locul propus de ei nu-i bun, de ce nu li se indică unde anume să le parcheze, dacă tot au achitat taxa de parcare ?

■ „Subsemnatul Neagu Dumitru din comuna Gălbinași, satul Tătărăștii Vechi, județul Buzău, vă rog să mă ajutați în următoarea problemă : din noiembrie 1981 s-a încheiat procesul de divorț și partaj cu fosta soție. De atunci aștept mereu executorul judecătoresc pentru a intra în posesia bunurilor încredințate mie de instanță. Mi s-a tot promis că va veni, în fiecare miercuri, a fiecărei săptămîni, dar vă anunț că nu a venit nici pînă la această dată. Dosarele poartă numerele 4010/1980, 5134/1980 și 453/1981."

■ **Cooperativa de invalizi „Cartonajul" București** : „În legătură cu articolul apărut în nr. 33 din 20 august privind sesizarea lui Ioan Mitruți vă comunicăm : conducerea cooperativei nu a fost sesizată de întîrzierea executării coperților, acestea nefiind înapoiate președintelui cooperativei, cum s-a spus. Lucrarea a fost, într-adevăr, predată cu întîrziere, motiv pentru care s-a restituit semnatarului suma ce fusese încasată. Persoana care s-a făcut vinovată a fost sancționată cu avertisment, imputîndu-i-se și valoarea celor două coperți." Cine-i această enigmatică persoană, stimați tovarăși ?

■ În urma unor sesizări în care arătam că factorul poștal Savu Dan, care servește și zona Drumul Taberei nr. 79 etc., nu-și îndeplinește obligații elementare — nu avizează corect și nu achită mandatele, distribuie alurea corespondența sau chiar nu aduce publicații — conducerea oficiului 74 ne-a înștiințat că, avînd prea multe reclamații, postașul respectiv va fi schimbat în altă zonă. Ca să-i nemulțumească și pe alții ? (Dumitru Constantin, București).

■ **Tiberiu Chereches din Arad**, strada Avram Iancu nr. 13, ne mulțumește pentru apariția în revista noastră din 4 iunie '82 a sesizării sale privitoare la starea imobilului administrat de către ICRAL Arad. Ne anunță însă că, în ce-l privește, lucrurile nu s-au schimbat cu nimic : apa infiltrată în apartament a dus la fisurarea tavanului, la infiltrarea ei în rețeaua electrică care a devenit un permanent pericol de electrocutare. A fost schimbată, într-adevăr, în urma sesizării, țigla, dar punîndu-se altfel de țiglă decît soiz de pește, cum are imobilul, mare lucru nu s-a reușit. Să sperăm că de această dată apelul corespondentului nostru îi va aduce și rezolvarea definitivă.

Pagină realizată de
GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Scrisoare comentată

Un semnal care vizează principiul

Pe 15. 05. a.c. i s-a aprobat în Biroul permanent al Consiliului popular al sectorului 5, lui Crișan Ion Octavian, apartamentul din strada Viitoarei nr. 6, bloc 3, scara 1, etajul 1 (cu balcon). „Neprezentarea la ICRAL Cotroceni pentru încheierea formalităților de închiriere — se specifica în adresa pe care a primit-o imediat după repartiție — atrage după sine atribuirea locuinței altei persoane îndreptățite". Mare bucurie în familia Crișan — dacă bucurie poate însemna mutarea dintr-un apartament de la etajul III, într-un altul, la etajul I, din cauza unei boli necruțătoare. Și-au strîns imediat lucrurile, și-au zugrăvit apartamentul — prin devizul aceluiași ICRAL — și, de prin iunie s-au pus să aștepte momentul mutării. Așteptarea însă, cu cît timpul trecea, a devenit de-a dreptul chinuitoare. Nici în acest moment apartamentul cu pricina nu este liber ! (Este ocupat încă de o familie care urma a pleca definitiv din țară.)

La spațiul locativ al sectorului 5 nu am găsit lipsa de bunăvoință pe care o acuza familia Crișan, ci surpriza că în locul apartamentului din Viitoarei, repartizat, dorește un altul, similar, în apropiere de policlinică omul fiind cu adevărat bolnav și depinsîndu-se foarte greu. Cei de la spațiu știau că familia în cauză dorește numai acest apartament și nu altul, motiv pentru care nici nu au căutat altceva convenabil. Sigur că nu de spațiu depinde ziua și ora eliberării definitive a apartamentului în discuție. Dar la fel de sigur este că s-ar fi putut evita această situație dramatică — omul, din cauza etajelor pe care nu poate să le urce, internîndu-se în spital — dacă nu i s-ar fi repartizat tocmai acest apartament-problemă, a cărui eliberare stă încă sub semnul întrebării.

Sperăm, conform asigurărilor primite de la spațiul locativ al sectorului 5 și ale consiliului popular, că situația familiei Crișan este, la apariția acestor rînduri, rezolvată favorabil. Semnalul nostru vizează principiul în sine : de ce aceste apartamente-problemă sînt repartizate înainte de a se primi cheia, deci înainte de a fi eliberate definitiv ? Pentru că dacă în situația familiei Crișan faptul nu mai suportă amînare, fiind o situație deosebită, în altele, cele obișnuite, așteptarea și incertitudinea nu pot crea decît stări de stress pentru cei implicați direct !

GEORGETA BAILEȘTEANU ■

Poșta redacției

■ **Ioana Petre** — București și **Aurelian Iacob** — Drobeta-Tr. Severin : Cei care lucrează pe baza unui contract de muncă pe durată determinată (situație în care ați fost și dv. ca suplinitori), nu beneficiază de majorarea retribuției tarifare, avînd caracter sezonier ■ **Grup pensionari** — Brașov : Pensionarii sau nepensionarii care doresc să-și continue activitatea pot fi menținuți pînă la împlinirea vîrstei de 70 de ani, dacă unitățile unde lucrează sînt de acord cu menținerea lor ■ **Viorica Debrescu** — București : Nu aveți ce face ■ **Victor Mihai** — Pitești : Pentru a vă interna într-o clinică de specialitate din București este necesar să vă adresați serviciului de dermatologie din Policlinica II Pitești ■ **Maria Dia** — București : Interesați-vă la notariatul de care aparțineți cu domiciliul ■ **Vasile Bariba** — Cîrța (Harghita) : Scrieți-ne clar despre neînțelegerile pe care le aveți ■ **Maria Borzan** — Deț : Problemele enunțate le puteți clarifica la comitetul sindical al întreprinderii unde lucrați ■ **Adrian Nichita** — București. Nu sînteți scutit ■ **Maria Ionescu** — Pitești : Perioada de timp la care vă referiți nu constituie vechime în muncă și, ca atare, nu se ia în calcul la stabilirea drepturilor de concediu de odihnă ■ **Doina Zetu** — Galați : S-a procedat legal, pentru că nu ați îndeplinit planul ■ **Eufrosina Gavrilescu** — București : La M.E.I. cu certificatul de practică din perioada respectivă ■ **Maria Voinea** — Călărași : Pentru anii lucrați în C.A.P. beneficiați de o pensie ce se cumulează cu pensia de stat ■ **Ion David** — Timișoara : Nu se mai poate, s-a depășit termenul de un an ■ **Andrei Voicu** — Slobozia : Numai cu sprijinul C.O.M. al întreprinderii.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Scrisori pentru „Flacăra"

Dinte pentru dinte...

Cel dintîi hoț pe care l-am văzut în viața mea era un vlăjgan care trecea prin noroiul satului meu între două furci, și toată lumea ieșise la poartă și eu m-am cutremurat fiindcă noroiul, — gioarba cum îi spuneam noi —, din pricina tălpilor sale lipăind, părea să ne stropească pe toți. Căci mie mi se părea în acel moment al vieții mele, că lumea se murdărea nu de noroi ci de hoție. Și abia atunci am înțeles că lumea e făcută și din hoți.

Pe urmă m-am obișnuit : da, lumea e făcută și din hoți mi-am zis — dar m-am împăcat repede cu gîndul că oricînd, în oricare timp, hoții au fost, sînt și vor fi pedepsiți. Nu vreau să fac nici o teorie de nici un fel, dar știu bine că în oricare societate omenească există, conform legilor ei, acte permise și acte nepermise.

În ce ne privește, poporul nostru n-a admis niciodată ei în nici un chip, hoția. Încă din timpuri străvechi era proclamată legea după care mîna cu care s-a furat, să fie tăiată.

Iar despre legile domnitorului Tepeș se știe cît de drastice erau.

Se știe, iarăși, că există hoție camuflată și hoție pe față. Eu aș vrea să vorbim, mai întîi, despre hoția pe față, adică despre hoțul care fură nu prin „acte justificative" ci, cum s-ar spune, de-a dreptul în fața ochilor tăi.

Astfel, zilele trecute, unul vecin de-al meu i s-au furat din mașină... volanul și bateria.

Adică, metaforic, i s-au scos vecinului meu un dinte și un ochi. A tras deci hoțul dintr-o mașină abia cumpărată cu bani grei, cu eforturi de ani de zile, un ochi și un dinte. L-am văzut pe păgubaș : era incremenit ! Cum să-l pedepsim pe hoț ? m-am întrebat.

Ideea ar fi fost simplă, mi-am spus, ea ar veni de la o lege străbună : „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte", dar de unde să-i iei ? Firesc, păgubașul s-a dus la miliție cerîndu-i ajutor și dreptate, și-a făcut foarte bine, dar ce credeți că i s-a răspuns ? Puneți mîna pe el. Mai exact i s-a dat un sfat (deși omul de ordine ar trebui întîi și întîi să acționeze), i s-a dat, așadar, acest sfat păgubașului : să stea de pază, noapte de noapte, el și prieteni de-ai săi, vecini de apartament sau de scară, că nu se poate ca hoțul să nu revină iar, în curtea blocului, să mai scoată și alte piese de la mașină, motorul sau roțile, adică toți dinții și celălalt ochi. Păgubașul a ascultat uluit, iar, mai apoi, revenindu-și, a întrebat ce avea să facă dacă hoțul ar reveni într-adevăr ? „Păi, o să-l prindeți — i s-a spus. Și-o să ni-l dați nouă pe mînă".

Fraza este exactă.

Păgubașul : prozatorul Bujor Nedelcovici din strada Apolodor 13—15, București.

Am ascultat și mi-am zis : oricum, nu poate fi vorba decît de o excepție. Foarte rar pe lume hoții au avut șansa să fie luați drept oameni cinstiți. Indiferent de slăbiciunea sau de nepăsarea omului de ordine.

Totul e să nu fim indiferenți atunci cînd prinși fiind, hoții cad de obicei în genunchi mărturisind că n-au știut. Ce n-au știut ?

Că atunci cînd furam, chiar furam ?

VASILE BARAN ■

Munca a patru anonimi

Pătrunzînd în incinta sediului Biroului forțelor de muncă al sectorului 2 al Capitalei, situat în strada Julius Fucik, după ce ai urcat o scară abruptă, alunecînd pe lîngă niște pereți goi, vopsiți în galben, ai zice că nu din cale afară de primitori, nimerești brusc, într-un univers uman caracteristic sălilor de așteptare : oameni de vîrste diverse — cei mai mulți însă tineri — făcînd parte din cele mai diverse straturi sociale, mulți îmbrăcați modest, cîțiva eleganți, cu toții însă purtîndu-se decent. **Dumitru Moș**, șeful biroului, un om de 34 ani și numai suflet — numai aici, în sectorul 2, lucrează de 18 ani — își găsește răgazul de a-mi răspunde la întrebări în acele cîteva ore bune în care asist la modul în care se desfășoară munca acestor anonimi — **patru la număr !** — pentru a asigura o muncă utilă celor care, dintr-un motiv sau altul, deocamdată nu o au. Cine sînt cei care vin aici pentru a solicita posturi ?

„Circa 70% dintre ei sînt muncitori necalificați (ponderea lor o formează femeile), urmează cei calificați, al căror contract de muncă a fost întrerupt, din vina lor, o perioadă de timp, apoi persoane cu anumite afecțiuni din punct de vedere al sănătății și, în sfîrșit, liberați din penitenciar. În general, forța de muncă pe care noi o îndrumăm nu este pregătită practic, special pentru locurile unde va fi trimisă. Cum spuneam, această muncă este în general necalificată, iar cea calificată este formată din cei care și-au întrerupt activitatea și care în multe cazuri trebuie reorientați. Apar la un moment dat meserii excedentare (de exemplu : electroniști, confecționeri piese radio, montatori aparate radio și Tv etc.) ; acești oameni trebuie transferați în alte unități, de alt profil, pentru recalificare sau, dacă este cazul, pentru pensionare. Biroul nostru colaborează cu toate întreprinderile, cu toate liceele din sector care nu au locuri de muncă asigurate (în cazul liceelor, lucrăm în colaborare cu M.E.I.)".

„Aș spus că, zilnic, pe aici se perindă circa 100 persoane.

Din acești 100, zilnic, cam cîți se încadrează ?"

„În mod absolut sigur, 90% dintre ei ! Nu vă pot spune însă, nu am cum, dacă toți aceștia și rămîn vreme îndelungată...!"

„Aveți așadar și greutăți.."

...Mi se oferă, spre exemplificare, cîteva cereri-tip de plasare în muncă. Reproduc, pe scurt, din acestea, la întîmplare :

Gheorghe Badea : 21 ani, nu a mai lucrat, i s-au oferit posturi la „Arta lemnului", IPLM, „Arta mobilei", „Cooperativa întreținere timplărie" etc. A refuzat.

Spirea Bănică : 43 ani, condamnat pentru furt, eliberat în 27 iunie 1981 ; i se oferă post la I.P.S., ICRA, IDGD, I.S.R. — refuză că „sînt prea departe". În ziua de 3 mai a.c. i se oferă la I.C.A.B.

Dumitru Ruse : 32 ani, condamnat pentru furt, eliberat în 1980 ; i se oferă : „Sintofarm", „Ulei 13 Decembrie", „Aversa", „I.T.B." (pînă la ultima, a refuzat).

Gheorghe Dobre : 21 ani, 8 clase, necăsătorit, „declar aici în scris că nu am mai lucrat și nu am carte de muncă" ; i se oferă, astfel : 2.02.82 — „Acumulatorul", refuză ; 15.03.82 — ICRA, refuză ; 30.03.82 — „Cinescoape", refuză ; 30.03.82 — I.D.G.B., încă nu se știe... ș.a.m.d.

Asist la o „mostră" de dialog pe care Dumitru Moș îl poartă cu doi dintre solicitanți : au venit împreună, nu fețele bubăite, sînt vizibil jenați la început. Li se vorbește calm, cu înțelegere :

Alexandru Iscru : 48 ani, a lucrat la REPUBLICA, nu mai lucrează acolo din 16 februarie a.c., avea o retribuție de 2 468 lei, plus 82 spor lunar, i s-a desfăcut contractul pentru absențe nemotivate („domnul Marin de la personal nu vrea să mă mai primească pentru că ne-am bătut de revelion, ne-a dat afară pe vreo 15 care ne-am bătut !"), vrea o muncă ușoară, la vreo alimentară sau restaurant („beau, de ce să spun că nu, dar beau după muncă. Sînt bolnav de plămîni, mi am făcut azi analizele"...) Ce-ar fi să încercăm la „Aversa" ? Mda, dar mai bine ar fi la restaurant... ! Asta ar însemna cu 1 000 lei mai puțin, omule !... Știu !... Hai să încercăm totuși la AVERSA, vă încadrați la meseria și banii pe care i-ați avut înainte, vă prezentați mîine dimineață la tovarășa Violeta Saftiuc psiholog. Bine și la pompe! Am prieteni acolo, e la doi pași...

Ion Enea : 56 ani, carnetul de muncă a făcut ferfeniță, ultima oară a lucrat la ICL MOBILA, la 10 august 1976 ! a-s desfăcut contractul de muncă... „De atunci nu ați mai lucrat niciunde ?!"... „Nu."... „Din ce ați trăit 6 ani ?!"... „Ca să trăiesc, am putut trăi : pe la ghenele de gunoi mai lasă oamenii cîte o sticlă, cîte un borcan... !"... „Trebuie să mai munciți 6 ani pentru a nu pierde pensia. Dacă vă repartizez, acum, la „ANTREFRIGUL", vă duceți să munciți ?"... „Da"...

Miercuri către prînz, Întreprinderea de pompe AVERSA. Sînt așteptat de psihologul Violeta Saftiuc : Alexandru Iscru nu s-a prezentat la serviciu...

...În locul lui Iscru, „absență", s-a prezentat în schimb **Florian Tănase** (27 ani, căsătorit, cu 4 copii, 6 clase). Violeta Saftiuc este încîntată : „l-am dus la turnătorie să-și vadă noul loc de muncă — omul a stat 4 luni „pe liber" ! — și deși are o problemă, și-a pierdut carnetul de muncă, sînt convinsă că nu va mai pleca de la noi. Și vom rezolva și cu carnetul, urmează să-l refacă !"

Într-adevăr, „nu poți scăpa de un om dîndu-i o hîrtie !" Pentru a-l ajuta — căci oare ce alt sens are un birou de repartizare a forțelor de muncă ?! — este nevoie de cu totul și cu totul altceva...

HORIA PĂTRAȘCU ■

Zilele în care vin peștii

Dacă nu mă înșel, în iarna lui '80 s-a întîmplat ca poetul și publicistul Florin Mugur să scrie și să laude, în revista „Flacăra", un gest de o totală și demnă solidaritate umană. Despre ce anume era vorba ? Era vorba, de fapt, de încercarea disperată a unui tînăr sătmărean de a-l salva pe un copil de la înec. Încercare disperată și nereușită, întrucît atît potențialul salvator cît și tînăra plămădă umană pe post de victimă au fost „înghițiți" sub gheața celuitoare de apele lacului din cartierul cu numa predestinat, „Solidarității" (Satu Mare). Pe fundul acestui tău — căci, realmente, numai lac de agrement nu-i putem spune —, se pare că s-au adunat toate furiile, deoarece și alte „victime" sînt înscrise în funesta sa... carte de onoare !

Altul este însă subiectul nostru propriu-zis. La începutul lunii august din anul curent s-a efectuat, în zonă, un tratament chimic cu avionul, împotriva țînțarilor. Țînțari care au infestat cartierele mărginașe ale orașului de pe Someș. Sub unghiul de „incidentă" al tratamentului cu avionul utilitar, a intrat și balta din „Solidarității". Să fim clari, să fim foarte clari : este vorba de o băltoacă pe o întindere de 3—4 ha, lăsată în grija nimănui. Nici chiar acesta nu este subiectul nostru.

În tot bineînțeles acesta, care o fi fost, dacă o fi fost vreunul, întrucît țînțarii au reapărut la scurt interval, a fost și un imens rău. Nu e greu de ghicit. Am văzut cu ochii mei un spectacol sinistru și deprimant. Parcă, nereal. Zeci, sute de pești între 3 și 47 de kg se zbuceau neputincioși pe suprafața lacului, apoi sucombînd, unul cîte unul. Crapi, carași, știuci babane, dar și porcușori, plătici, plevușce, obleți, mă rog, așa-zișii pești de osîndă pentru cei mari, erau cu burțile albe, întinse la soare, pe suprafața tulbure a lacului.

Drama însă de-abia de-aici începe. Primo tempo. Să-i fi văzut pe pescuitorii de ocazie echipați cu bite și măciuci foarte durabile, cu năvoade improvizate și improvizînd și camere de cauciuc pe post de barcă pneumatică, să-i fi văzut, adică, adunînd cu grăbire peștele cel mort și otrăvit. În Piața Mică, din apropierea cartierului amintit, s-au desfăcut vreo 1 000 de kg de astfel de pește îmbulbat cu substanțe toxice. Pește otrăvit, vîndut cu 35 lei per kg. la negru. Am văzut și pești mari, uriași, cum numai în Delta Dunării mai vezi, am aruncați printre blocuri ! Cu o zi înainte, parcă era ziua cînd vin peștii, din filmul acela tulburător și dramatic. Numai că aici lucrurile s-au petrecut pe parcursul a mai multor zile.

Cîteva întrebări se impun, desigur. Oare n-a prevăzut nimeni incidentul ! ? Oare nu se putea pescui acest pește înainte de stropitul cu substanțe toxice și să fie pus în vînzare pe căi legale ! ? Credem că da, de vreme ca balta este „curățată" de două-trei ori pe an ! Curățată de pește, v-ați dat seama. De către cine ? Deoarece nimeni nu populează această baltă și este lăsată în voia sorții. Ba mai mult, în halul în care este lăsată balta — am spune, delăsată — se aruncă aici gunoaie, animale moarte, resturi menajere etc ! — ea este un real pericol pentru copii și, am văzut, nu numai pentru ei. Apropo, cîte intoxicații s-au înregistrat în urma punerii în vînzare a acestui pește pe piața neagră ? !

Iată cît de dulce și suavă este și părerea lui Constantin Nițescu, vicepreședinte al Asociației județene a vînătorilor și pescarilor sportivi, reținută de ziarul local din 14 august a.c. : .....am fost informați că din anumite cauze, încă necunoscute (sarmană nouă noastre — n.n.) numeroși pești din lacul de agrement din cartierul „Solidarității" au fost infestați. Atenționăm pescarii sportivi, pe această cale, să nu pescuiască și să nu consume pește din acest lac". Frumoasă spălare pe mîini, n-am ce zice ! ?

Secundo tempo. Sugerăm edililor orașului și factorilor de resort județeni ca măcar acum în ceasul al 33-lea să facă bine să amenajeze această baltă, astfel ca ea să poată fi numită, neîndoios, lac de agrement, cum apare cu titulatura. Asta și pentru a dispensa, într-un fel, zona de agrement Someș unde, vara, este o viermuială de nedescris. Firește, dacă lucrurile vor merge cu încetinitorul, cum se întîmplă, de pildă, cu strada Banatului (care duce în Piața Mică, iar, mai apoi, dă în altă stradă care duce în cartierul sătmărean amintit de noi), stradă care s-a desfundat în urmă cu 3 ani și ale cărei lucrări de reamenajare mai continuă și-acum, avem toate motivele să ne îngrijorăm de soarta viitorului lac de agrement din cartierul „Solidarității", din Satu Mare.

DORIN SALAJAN ■

Cutia Souflerului

Ventura (II)

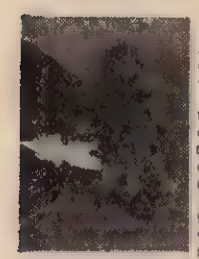

Jucînd Ofelia din „Hamlet" — turneul cu de Max de la București — Ventura risipise suav albul, albastrul și roșul florilor de rozmarin în scena nebuniei... Rozmarinul e la englezi floarea aducerii aminte. În clipa cînd tandrețea îi trecea la Antoine, desigur, Marioara noastră uita o înserare, pe lîngă Tuileries, acasă la de Max. Parisul vuia afară, în lumini orbitoare... Tragedianul, în togă romană, cum obișnuia, întins pe sofa, nu știa ce să mai creadă de stăruința foarte tinerei adolescente, înnebunită să-i cîștige iubirea. Grandilocvent și crud, ca să-i potolească vîlvătăile, n-are de lucru și face aluzie la dantura cam neregulată a asaltatoarei. Într-adevăr, pe atunci, Ventura avea caninii peste rînd, ieșiți în afară.

— Marioaro, cu dinții ăștia vrei să mă cucerești tu pe mine ? !...

Izbucnind în plîns, codana rănită consternează neîndurata zeitate a sufletului său, trîntindu-i ușa și coborînd în brînci scările. În panică, alergînd pe străzi, caută, caută... La prima firmă de dentist, năvălește înăuntru, și cleștele nedumeritului specialistului trage afară dinții buni, sănătoși. A revenit fără ciudă, pe lîngă Tuileries, cu o dantură ferchezuită, mușcătură virginală a unui cuceritor suris.

Cu Antoine la direcție, al doilea teatru al Franței, Odéon-ul, înscrie pagini de glorie : covîrșitoarele interpretări ale românceI. Un partener pe măsură, Romuald Joubé. Datorită supravegherii, iscusinței măiestrite a regizorului-director, Ventura înalță pe culmi amețitoare o imensă creație, „Esther". Poate cea mai deosebită din activitatea ei la Odéon. Nuanțe multicolore pe altarul noii preotese venită din străini ; clocot biblic ce reteză răsuflarea pariziană, jertfită idolatriei... Colaborarea Antoine-Ventura își sună, în plin, iubirea narațiunii teatrale. Nestemata românescului destin scînteiază, încă nebătută, în diadema gloriosă a teatrului francez. Se va încrusta în stemă odată cu intrarea la Comedia Franceză.

Solicitată de Sarah Bernhardt la teatrul ei, reia rolul Hermionei din „Andromaca". Seduce și farmecă poezia dramatică, jonglînd cu muzicalitatea versurilor. Se dovedește o zicătoare de versuri unică. Angajată, în reprezentațiile, la Teatrul Athenée, atacă prima oară comedia. Gen dificil, pretinzînd alte resurse. Ventura demonstrează că le are și pe acestea, din belșug. Obține enorm succes în „Săptămîna nebunilor" de Abel Hermant, jucînd rolul principal cinci luni încheiate, seară de seară. Din picnirea poantelor face joc de artificii, avalanșe biruitoare în veselia și entuziasmul general. Rafinament, eleganță, cochetărie și o fantezie cuceritoare ce surprinde și public, și parteneri... Stăpînă pe gen de la început, ca și în tragedie. Elogiile cronicarilor și apoteozele pariziene ajung în țară, emblemă de mîndrie națională : „ A noastră !". Dar nici francuzii n-o catalogheză altfel pe cea care se născuse cu căiță : „A noastră !" Beteșugul de a gîndi fără greș în două limbi deosebite... Pînă la urmă geniul artistei va da cîștig de cauză și plaiurilor însorite de obîrșie, și țării de adopție, superba dispută adjudecîndu-și-o victorioase ambele națiuni-surori !

Incontestabil, dorul de țară bate toate dorurile și face pulbere din stele... Într-o iarnă sufletul pribeag la firul de iarbă ursit de oasele străbunilor să le permanentizeze veșnicia. Trecuse un deceniu pe crugul împlinirilor Venturei, departe de țară. După două luni petrecute la Veneția (Zventura) revine la București, să îngenuncheze la mormîntul tatălui. Se decide să nu mai apară pe scenă un an și să întreprindă o călătorie în India. Însă blestemul rămîne blestem la anumite copile însemnate de parce... Și Marioara Ventura constituie atracția la un festival dat la Ateneul Român în beneficiul ziariștilor.

Oamenii fac tot ce le stă în putință să nu le fie bine, să se încaiere... Vara lui 1914 învrăjbește nori de catran deasupra Europei. Națiunea germană tinde la supremație.

Întoarsă la Paris să-și reia activitatea la Odéon — Antoine nu mai e director — Ventura trăiește drama poporului de adopție care declară mobilizarea generală, intrînd în război contra Germaniei. Teatrele trag cortinele și actorii plecați la sfînta datorie răresc rîndurile. Un blînd copil, cărător de benzină la alimentarea avioanelor pe aerodrom, Guynemer, urcă temerar în înalt, fulger războinic din legenda Franței... Dispărut în neant va fi sanctificat. Abjectul cataclism, cu sînge și sacrificiu omenești, e pe cale să angreneze majoritatea țărilor continentului. România trebuie să se precizeze. Între cele două țări ale artei sale, sufletul Venturei havighează spre comunul ideal al aceleiași ginte. Încearcă disperarea ca patria ei adevărată să nu încline cumpăna, dat fiind politica Palatului, germanofilă. Și-atunci, pustiită de alean, aleargă în țară să înflăcăreze scenele românești.

O serie de vibrante festivaluri, în care cuvîntul de foc al lui Delavrancea, vioara lui Enescu și lira lui Victor Eftimiu se alătură geniului actriței, ambasadoare între Paris și București, clamînd România să meargă alături de Franța.

Prinsă în mrejele adulației dezlănțuite, își identifică harul cu scena pe care debutase, Național București, biruind de astă dată în drama modernă, în care nu va cunoaște rivalitatea. Joacă „Secretul" de Bernstein, cu Radovici, Aristide Demetriade, Soreanu și Maria Giurgea ; „Dama cu camelii", alături de Aristide Demetriade, Iancu Niculescu, Radovici și Storin.

Nu există artist mare care nu simte bătăile inimii neamului lui în momentele de cumpănă... Ca la un semn al viitoarei alianțe franco-române sosește de Max. Ventura și de Max își unesc forțele, înfiăcărate profeții ale idealului țel. Iubirea de țară a înmulțit tragedieni cutremură Arenele Romane, vîntul ducîndu-le parolele nemărginirii... Versurile din „Vlaicu Vodă" și „Andromaca", scena din „Hamlet" și poemul lui Octavian Goga înscriu pe boltă curcubeu înstelat București—Paris.

Plecată cu de Max, tragediana nu zăbovește la Paris. Se întoarce în țară și se angajează în Compania Bulandra-Marioara Voiculescu. Interpretează „Îndrăgostita" de Porto-Riche, piesă ce va fi una din cele mai jucate de către ea, reprezentativă pentru cochetăriile feminești ale artistei ; „Dama cu camelii", avîndu-l partener pe Tony Bulandra — prima ei dragoste din Conservator — în Armand Duval și Ion Manolescu în Duval-tatăl. Aceștia doi vor juca ani de zile cu ea, slujindu-i geniul, fiind uluiți de gigantice resurse ale divinei.

Rămasă în Compania Bulandra, căci Voiculeasca părăsește asociația, Ventura duce la același triumf „Marșul nuptial" (Doamne, ce final făcea !...) de Henry Bataille. Demonstrează, la scurt timp, fine resurse alerte de comedie în „Să divorțăm" (Sardou și Najac). Numai patru piese cuprind întreaga stagiune cu sălile vîndute la refuz, cînd maximum de succes bucureștean însemna 25—30 de reprezentații.

În continuare, conducerea teatrului din pasaj — unde funcționează astăzi Teatrul Majestic — încheie cu marea tragediană un contract prin care ea se obligă să asigure acestei trupe 150 de spectacole anual. Repertoriul : „L'Aiglon" (Rostand), „Pariziana" (Henry Becque), „Nora" (Ibsen), „Monna Vanna" (Maurice Maeterlinck). Încep repetițiile.

15 august 1916. Peste țară dangăt prelung de clopote... România intră în război alături de Franța.

GABY MICHAILESCU ■

O splendidă victorie a fotbaliștilor noștri:

ROMÂNIA — SUEDIA 2-0

Miercuri seara, 50 000 de spectatori și milioane de telespectatori români au trăit o mare satisfacție, prilejuită — iată că se poate și așa ! — de componenții echipei naționale de fotbal. Meciul lor cu Suedia s-a situat la un nivel cu mult, foarte mult deasupra ultimelor evoluții ale „tricolorilor", victoria fiind obținută nu numai extrem de meritat, dar și fără nici un dubiu. Au jucat :

MORARU — REDNIC, IORGULESCU, ANDONE, UNGUREANU — TICLEANU, BÖLÖNI, KLEIN (min. 85, Custov), BALACI — GABOR (min. 70, Cîrțu), D. GEORGESCU.

De partea cealaltă o echipă extrem de masivă, cu trei titulari de la I.F.K. Göteborg (deținătoarea Cupei UEFA) și alți trei jucători activînd în străinătate : Borg (Eintracht Braunschweig, R.F.G.), Nilsson (F.C. Bruges, Belgia) și Larsson (Nice, Franța). Atmosferă de mare meci, cu zeci de steaguri tricolore fluturînd deasupra tribunelor, dar și multă teamă pentru noi toți, antrenorii Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu fiind nevoiți să alinieze o echipă din care lipseau Ștefănescu, Sameș, Augustin și Cămătaru, socotiți titulari. Înaintea partidei, vizibil îngrijorat, Mircea Lucescu ne declara că, regretînd absențele amintite, situația creată poate constitui o șansă pentru jucătorii mai tineri, cum sînt Gabor sau Andone, de afirmare într-un meci cu adevărat dificil.

Jocul a început bine pentru noi, echipa națională arătînd de la primele minți dispusă că nu are de gînd să se lase intimidată de foaia adversarului. Prima ocazie de gol o au însă suedezii, fundașul Dahlkvist producîndu-ne emoții la unul dintre cornerele executate la poarta lui Moraru. Cei doi fundași centrali vor veni adeseori în fața porții, la cornere ori lovituri libere din preajma careului, fiind într-adevăr greu de contracarat de apărarea noastră. Deși jucăm cu două vîrfuri (D. Georgescu și Gabor), remarcăm că Klein este mult avansat, în vreme ce Balaci joacă retras, conducînd jocul întregii echipe. Avem două ocazii la poarta lui Ravelli (reluare cu capul Klein, apoi șut blocat în ultima instanță al lui Gabor, la o bună acțiune a lui Ungureanu), iar în minutul 25 al partidei suedezii acordă un corner, execută Balaci, foarte „tăiat", fundașii apărători oaspeți își marchează cu atenție adversarii direcți, dar din urmă apare surprinzător **Andone**, care reia mingea în gol de la numai 3—4 metri : 1—0 pentru România !

Minutele trec acum, mai repede, jocul devenind mai tranșant, mai tăios. Admirabil, echipa noastră nu cedează pasul, jucătorii se grupează în jurul balonului, dublîndu-se cu atenție, iar suedezii par surprinși de replica puternică pe care o primesc. În față jucăm mult pe contraatac, dar Gabor rămîne mereu în urmă, oarecum depășit de vigoarea jocului. La o centrare a lui Rednic, Klein reia cu capul din plonjon, însă afară, iar după o combinație excelentă Balaci — Ticleanu, ultimul centrează din viteză ; Dudu Georgescu deviază spre gol, însă portarul suedez respinge din reflex, spre mijlocul careului, unde din păcate nu se află nici un jucător român. Faza, aproape desenată, a fost în mod sigur exersată îndelung la antrenamente și n-a lipsit decît foarte puțin ca ea să reușească ! Apoi, la un corner executat de Klein, Gabor deviază cu capul de la colțul „scurt", însă Ravelli respinge cu pumnii. Un minut mai tîrziu, după un corner de data aceasta la poarta lui Moraru, Dahlkvist se sprijină pe unul dintre jucătorii noștri și-l suie pe Moraru ieșit tîrziu din poartă, trunchiul mingea peste el. Arbitrul partidei, iugoslavul Eduard Sostarici, care a condus foarte bine, vede corect faza și anulează golul pentru infracțiunea amintită. În fapt, acest moment al jocului este singurul pe care jucătorii suedezi îl pot acuza, subiectiv desigur, unicul moment de clătinare a echipei noastre într-o partidă pe care a dominat-o — în special tactic ! — aproape de la un capăt la altul !

La numai două minute de la reluare, echipa noastră înscrie din nou ! Sînt două cornere consecutive la poarta suedeză, apărătorii se bîlbîie, mingea rămîne o fracțiune de secundă între jucătorii noștri, dar **Klein**, inspirat, reia din voleu peste cap, înscriind spectaculos : 2—0 ! Jocul se încinge, jucătorilor suedezi nevenindu-le să creadă că pierd un meci pe care, probabil, înaintea partidei îl considerau ușor de cîștigat. Mijlocașul Nilsson, pe care arbitrul îl avertizase verbal de două ori pentru intrări dure, comite un gest nesportiv împotriva lui Balaci și e just eliminat din joc. Urmează mai multe minute în care jucătorii noștri pasează excelent, se demarcă, reprimesc mingea, întreaga echipă aleargă, combinațiile merg șnur, iar publicul e de-a dreptul sedus. Sînt cele mai bune momente ale formației noastre, cele din jurul minutului 60, cînd oaspeții nu au balonul zeci de secunde. Asemenea circulație a balonului n-am mai văzut la echipa noastră reprezentativă de multă vreme, poate tocmai de la „naționala" anilor '70, cea participantă la C.M. din Mexic ! Balaci, admirabil pe tot parcursul meciului, conduce jocul cu o îndemînare de artist. Craioveanul ne-a arătat iarăși că, atunci, cînd vrea, poate juca și pentru echipă, el susținînd probabil cel mai bun meci al lui la echipa națională pînă în acest moment... Logic, ocaziile de gol vin... aproape singure (ratare D. Georgescu, șut Balaci din poziție bună, peste poartă etc.), „naționala" noastră arătînd o frumoasă siguranță în postura de „superioritate numerică", așa cum se desfășura jocul în acel moment. Antrenorul oaspeților, Lars Arnesson, introduce doi noi jucători în teren, ca și Mircea Lucescu dealtfel, însă partida e de acum jucată, fluierul final al arbitrului consfințind o splendidă și deplin meritată victorie românească la cel de-al doilea meci al echipei naționale în actuala ediție a Campionatului european.

Odată cu felicitările noastre pentru acest succes — comparabil, sîntem conștienți ce spunem, cu victoria pe același stadion împotriva Angliei ! — să notăm în încheiere tăria morală cu care tricolorii au abordat o partidă atît de dificilă, meciul fiind pregătit, evident, cu foarte multă minuțiozitate. Este aici meritul antrenorilor Lucescu și Rădulescu, ca și al celor ce i-au înconjurat, dar, în special, al tuturor jucătorilor din reprezentativă, care au dorit mult, și au reușit deplin, să facă un meci **mare**. Sigur, lipsuri încă există, poate chiar foarte multe. Însă e evident că echipă noastră reprezentativă se află acum pe un drum bun, care îi poate aduce și în continuare succese remarcabile. Este ceea ce doresc dealtfel toți iubitorii fotbalului românesc.

Cum au jucat „tricolorii"

Moraru. Sarcină grea în fața suedezilor, foarte periculoși la loviturile înalte. Excelent în cîteva faze, și-a arătat înalta sa clasă. Nota 8.

Rednic. Constant, foarte bun în continuare. Atent la marcaj, a susținut de data aceasta mai puțin atacul. Un real cîștig pentru echipa națională. Nota 8.

Iorgulescu. A debutat, din cauza conjuncturii, pe un post neobișnuit lui, cel de „libero". S-a achitat mulțumitor de sarcină, dar n-are jocul de cap al lui Sames. Nota 7.

Andone. Deși s-a aflat la a 7-a partidă internațională, hunedoreanul a susținut în fapt primul lui meci important, jucînd titular într-o partidă atît de grea. A marcat un gol splendid, s-a mișcat cu dezinvoltură, dovedind că ne putem aștepta să „crească" mai mult. Nota 8.

Ungureanu. Revenit în formă printre tricolori a arătat că este titularul de drept al postului de fundaș stînga. Puternic, greu de depășit, a „urcat" mult în atac, reușind lucruri frumoase. Nota 8.

Ticleanu. A muncit enorm, ca în zilele lui cele mai bune. Are încă dificultăți în transmiterea balonului, dar aportul lui la „suflul" echipei este unul indiscutabil, de mare randament. Nota 8.

Bölöni. Foarte bun. Remarcat în mod special de Enzo Bearzot, prezent în tribună. Adevărată „placă turnantă" a apărării, din fața căreia a închis nenumărate culoare, inepuizabil, capabil de efort pînă la sacrificiu. Nota 9.

Klein. A jucat un rol tactic foarte important, surprinzîndu-i pe adversari prin prezența sa foarte avansată. A ratat două ocazii, dar a marcat un gol extrem de prețios, care a hotărît soarta partidei. Nota 8.

(Custov. A jucat numai 5 minute, înlocuindu-l pe Klein, accidentat.)

Balaci. Îndeplinind excelent rolul de conducător de joc, craioveanul a fost de departe cel mai bun de pe teren. Tehnica sa perfectă i-a uimit pe suedezi, cărora le-a jucat o mulțime de feste. Mereu cu capul sus, clarvăzător, Ilie al nostru ține tot mai mult să ne demonstreze că este unul dintre cei mai mari jucători ai Europei ! Nota 10.

Gabor. Dominat de forța și vigoarea cu care suedezii disputau fiecare balon. Deși a jucat peste valoarea arătată în ultima vreme, hunedoreanul nu pare încă soluția cea mai bună pentru „națională". Mai are timp să ne convingă de contrariu ! Nota 6.

(Cîrțu. Prea timorat, n-a avut curajul să demonstreze, în cele numai 20 de minute cît a jucat, abilitatea tehnică pe care i-o cunoaștem. Nota 6).

D. Georgescu. A muncit enorm, s-a zbătut cît a putut între masivii fundași centrali suedezi, între care Dahlkvist îi depășea cu un cap în înălțime. Evoluția sa, cu adevărat mulțumitoare, îl recomandă în continuare. Nota 8.

DUMITRU GRAUR ■

Cu Dinamo, trei zile la Oslo

30 august. La 8,15 decolăm de pe Aeroportul Otopeni la bordul unui avion TAROM, spre Copenhaga, via Berlin. Ne gîndim la meciul care ne așteaptă, dar antrenorul D. Nicolae-Nicușor nu pare deloc îngrijorat : „Acum vor trebui să iasă și ei mai mult la atac !" Dinu, foarte tăcut, ocupă un loc în spate și încearcă să doarmă. Tălnar și Dragnea joacă o partidă de cărți. Cîțiva citesc, iar alții au izbutit să ațipească. Ai. Nicolae suferă cronic de rău de avion, și cum aparatul ae va scutura binișor la trecerea Carpaților, îl vedem chinuindu-se cumplit. Cît va dura călătoria nu se va atinge de mîncare, împărțind totul colegilor de echipă. Moraru e foarte degajat, știe că va fi un meci greu, că norvegienii îl vor asalta cu toți, dar nu se teme. Dragnea și Stredie scot din buzunare cîte o sticluță de picături de nas și ciocnesc ceremonios. Și Dinu are una identică, răceala e de la Scorniceștii, prinsă la ultima deplasare în campionat. La Berlin stăm în tranzit o oră, vorbim de Rapid, de U.M.T. și Dumitru, aflăm că fostul internațional a plecat și acum e la o echipă de „C" din Timișoara, de meciurile de simbătă din campionat, de echipa națională. Ajungem la Copenhaga după încă o oră, de aici vom trece pe un avion al companiei SAS, bagajele însă nu le vedem, iar la Oslo vom avea o surpriză, sacoșa cu echipament a lui Multescu fiind de negăsit. La aeroportul din capitala Norvegiei ne întîmpină consilierul Dumitru Dediu și Radu Herghelegiu, șeful agenției economice, care împreună cu diplomatul Petru Bordea vor face tot ce le stă în putință pentru ca întreaga delegație să se simtă cît mai bine la Oslo. Aflăm din ziare că antrenorul Leif Ericssen scuză înfrîngerea din ultimul meci de campionat printr-un... deranjament stomacal al jucătorilor săi după deplasarea la București, unde apa nu le-ar fi convenit ! Titlurile anunță un meci mare, dar privesc cu teamă echipa oaspete, calificarea fiind socotită aproape o mare performanță. Oslo este un oraș ieșit din mare, așezat între capătul fiordului ce dă numele orașului și colinele acoperite de vegetație, printre care se zăresc numeroase acoperișuri de țiglă. Orașul a fost fondat în 1050 de către un rege viking, dar astăzi nu numără mult peste 450 000 de locuitori, fiind una dintre cele mai mici capitale europene. Echipa română va locui la Helsfyr Hotell, în camere confortabile, ce costă aproape 100 de dolari pe noapte ! Foarte aproape se găsește sediul clubului I.F. Vaalerengen (nume de cartier al orașului), pe care îl vizităm după-amiază. V.I.F. este un club cu o tradiție de aproape 70 de ani (fondat în 1913), iar toți jucătorii care s-au perindat în acest timp sînt trecuți în cartea de onoare. Sediul este în fapt — surprinzător, față de ceea ce ne așteptam — o baracă mai mare, lemn închis la culoare în exterior și lemn deschis în interior, foarte confortabilă însă, cuprinzînd doar cîteva încăperi : vestiare, un mic restaurant și o cameră cu două birouri. În timp ce echipa noastră face un antrenament de acomodare, stăm de vorbă cu oficialii norvegieni. Sînt foarte amabili, secretarul clubului își notează atent într-un caiet tot ce i se solicită, iar Anghel Vasile, vicepreședintele clubului dinamovist și conducător al delegației nu scapă nici un detaliu : autocar, oră de masă și antrenament, acomodare cu noctura, vizită în oraș etc., etc. Vorbește într-o engleză extrem de fluentă, ca un fost diplomat ce este, glumește și rîde copios, arătîndu-se voit destins, sigur pe forța echipei pe care o reprezintă. Și o reprezintă, în paranteză fie spus, la cel mai înalt nivel. De pe un teren alăturat (zgură, dar și reflectoare pentru nocturnă !) sosește la vestiare un grup de puști de 8—9 ani, toți blonzi, toți roșii în obraji, în echipament regulamentar, frumoși foc. Norvegienii sînt, ca toți nordicii, un popor foarte sportiv, călindu-și copiii la patinaj și schi-fond, pentru ca vara să-i pună să înoate și să alerge zilnic, clădindu-i sănătoși, puternici. În fotbal însă activitate sportivă care rămîne pur amatoare, lipsește din păcate organizarea, emulația specifică stadioanelor din centrul Europei, lipsesc tehnicienii cu adevărat prieenuți. Dacă ar fi altfel, dacă ar exista deci mai bine definite relațiile de organizare și profesionalism, fie-ne iertată supoziția, cred că norvegienii — la calitățile lor fizice, și chiar cele tehnice pe care le posedă — pe mulți ar **popi** și în fotbal !

31 august. Dimineața vizităm orașul, în ciuda ploii care s-a pornit astă-noapte. Oslo pare mult mai mohorît fără soare, cu trecători grăbiți ascunzîndu-se sub umbrele. Tinerii poartă, mai toți, un fel de rucsac în spinare, cu bretele petrecute peste umeri, evident e vorba de o modă, dar una extrem de practică, rucsacurile înlocuind în fapt, aici, servietele, genților și așa mai departe. Privim vitrinele magazinelor, bogate dar cu prețuri destul de mari, în ciuda afișelor anunțînd o reducere substanțială la mărfurile de sezon. Ni se comunică schimbarea stadionului pe care se va desfășura meciul. V.I.F. nu posedă stadion propriu, sediul pe care l-am vizitat în ajun e înconjurat de 3—4 terenuri fără tribune, meciurile de campionat fiind disputate pe stadionul Bislett. Meciul cu Dinamo se va desfășura însă pe Ullevaal Stadion, cel mai mare al țării, avînd 25 000 de locuri capacitate. Acolo a jucat în toamna lui 1980 și echipa noastră națională (scor 1—1), după ce locuise la același hotel, Helsfyr, unde este cazată și Dinamo ! Ion Ghițulescu, care a însoțit și „naționala" noastră acum aproape 2 ani, e convins că și de data aceasta se va termina 1—1... Pînă una, alta dinamoviștii vor face un antrenament de 45 de minute, la lumina reflectoarelor, pentru acomodarea cu gazonul și „nocturna" de la Ullevaal. Terenul e foarte moale, aproape mutat de apa care a căzut din belșug, uneori în rafale torențiale. Jucătorii se încălzesc în sprinturi repetate, dar par îngîndurați, nici unul nu scoate o vorbă. „Ce-i cu voi ?, îi chestionează atent antrenorul Nicușor. Am înțeles că luați meciul în serios, dar nici chiar așa... Sîntem mai buni, vom cîștiga !" Moraru va boxa cel puțin 70—80 de centrări din fața porții, pe care i le expediază Eftimescu, exersînd un procedeu de care va avea multă nevoie a doua zi. Un fotoreporter de la „VG", unul dintre cele mai mari ziare din Oslo, îi imortalizează pe Dudu Georgescu zîmbind cu mîna ridicată, în care ține o emblemă a clubului V.I.F., adversarul de a doua zi ! Deasupra fotografiei va fi titlul : „Fabricantul de goluri". Facem o vizită la Norges Fotball Forbund, federația norvegiană de fotbal, aflată tot la Ullevaal. Ne primește amabil Nicolai Johansen, secretarul federației. În vitrina plină cu minunate trofee sportive vedem mingea cu care s-a obținut prima victorie norvegiană în lunga dispută cu Danemarca : 16 aprilie 1918, scor 3—1, meci jucat la Cristiania (vechiul nume al Oslo-ului). E o minge veche, cu... mat, roasă de ani, dar scrisă cu litere aurite ! De pe pereți ne privesc, frumos înrămate, fotografiile tuturor președinților care s-au perindat la cîrma federației. Ne este foarte limpede că tradiția nu numai că există, dar ea se și creează ! Anghel Vasile, cu degajarea care îi este caracteristică, întreține conversația. Îi rugăm pe unul dintre însoțitorii noștri să ne indice profesiunea fotbaliștilor care ne vor fi adversari. E simplu, facem o listă. Astfel, T. R. Iacobsen, Morstad și Ericsen sînt ingineri, Austmo economist, Sollied, Brevik și Haugen studenți, Davidsen fizioterapist, Foss tipograf, iar frații Pal și Tom Jacobsen se ocupă de fotografie Primul, Pal, e socotit cel mai bun jucător al Norvegiei, n-a jucat la București cu Dinamo fiind accidentat, însă a jucat în echipa Norvegiei în meciurile din preliminariile C.M. Al doilea a declarat de curînd că se va retrage din fotbal, meciul lui cu Dinamo fiind anroape o partidă de adio... La masa de seară, Custov și Stredie nu coboară din

Săptămîna viitoare, cupele europene

CORNEL SIMIONESCU:
„Fiorentina se teme de Cămătaru"

Cum n-au mai rămas decît cîteva zile pînă la prima manșă a cupelor europene (15 septembrie), am socotit util să-l abordăm pe profesorul Cornel Simionescu, antrenor zonal al F.R.F., care a însoțit nu demult pe F.C. Baia Mare în Italia, prilej cu care, reamintim, reprezentanta noastră în Cupa cupelor a izbutit o surprinzătoare și mult comentată victorie în fața Florentinei, viitoarea adversară a Craiovei în Cupa U.E.F.A.

Invitîndu-l la cuvînt pe Cornel Simionescu, ne-am gîndit că împușcăm 2 iepuri dintr-un foc, discutînd de fapt și despre Baia Mare, și despre Craiova, introducîndu-vă astfel, stimați cititori, în atmosfera partidelor de miercurea viitoare.

— Tovarășe Simionescu, a meritat Baia Mare să cîștige la Florența ?

— A meritat, lucru pe care, după meci, l-a recunoscut cu destulă amărăciune și antrenorul italian De Sisti.

— Să spunem însă cititorilor că, la data aceea, Fiorentina încă nu începuse campionatul, da ?

— Nu-l începuse, e drept, dar avea toate motivele să joace la nivelul maxim al posibilităților, motivul fiind simplu. Ea pierduse, cîteva zile mai devreme, primul meci din Cupa Italiei, cedînd cu 0—1 la Campo Basso, în fața formației locale proaspăt promovată în divizia B. Poate că problema calificării nu se punea, în Italia cupa se joacă tur-retur, dar se punea problema reabilitării în fața suporterilor. În plus, era de așteptat ca Passarella, căpitanul naționalei Argentinei la El Mundial '82, să lase o cît mai bună impresie publicului florentin, cu care se întîlnea prima oară.

— A lăsat ?

— Dimpotrivă, a dezamăgit, iar presa, deloc impresionată de numele său, l-a și luat în primire, acuzînd totodată conducerea clubului că a dat prea mulți bani pentru un jucător rudimentar !

— Chiar așa ? !

— Poate că Passarella a prins o zi proastă, poate că și acomodarea cu noii coechipieri mai implică timp. De Sisti însuși l-a apărat în acest sens, dar argentinianul, în general, n-a arătat mare lucru. Are o detentă deosebită, fiind bun în jocul aerian, respinge totul din careu, dar pe jos e foarte vulnerabil. Roznai, de pildă, l-a păcălit de cîteva ori. Passarella s-a enervat, a încercat să la jocul pe cont propriu, a urcat în atac, dar tehnica sa, cu multe lacune, l-a trădat de fiecare dată. Dac-ar fi, ca antrenor, să aleg între Passarella și Stăfănescu, aș opta, fără să ezit, pentru fundașul central al Universității !

— Mai vechiul nostru obicei de a ridica la rang de idol orice fotbalist străin care și-a făcut un nume, greșim ?

— Nu știu dacă greșiți, dar mie nu mi-a plăcut Passarella. Și nici Bertoni, celălalt argentinian, mai vechi la Fiorentina, fiind mai tehnic, dar mai apatic, mai lipsit de vlagă. În schimb, „mondialii" Graziani și Antognoni mi-au impus, chit că nici ei n-au părut, în meciul cu Baia Mare, în apele lor. Graziani a marcat unicul gol al italienilor, dar din ofsaid, iar Antognoni a încercat cîte ceva, după care a renunțat. În repriza a doua, Fiorentina a căzut și fizic, băieții lui Paul Popescu luînd, cum se zice, jocul pe cont propriu. A contat, cred, și faptul că, după pauză, italienii au apărut fără Cuccuredu, un fundaș central puternic și mobil, excelent la intercepție.

— Tovarășe Simionescu, ce răspuns ne-ați da dacă v-am cere un pronostic pentru întîlnirea Universitatea — Fiorentina ?

— Să nu spun vorbă mare dar, în mod normal, Craiova ar trebui să se califice încă din meciul de acasă ! Ea poate cîștiga, printr-o bună organizare a jocului, cu 3 sau chiar 4 goluri diferență !

— Ce spuneți, nu cumva sînteți prea optimist ?

— Sigur, Fiorentina poate mai mult decît a arătat în partida cu Baia Mare, dar jucătorii ei mi s-au părut cam poeți. Oricum, Fiorentina e o „piatră tare", dar poate fi ușor bătută printr-un elan bine strunit.

— Ce se știe la Florența despre Craiova ?

— De Sisti vorbea cu mare respect despre Universitatea. Mai ales Cămătaru e foarte apreciat și am înțeles că italienii ar fi gata să plătească bani grei pentru un virf de talia lui.

— Ciudat, și Lars Arnesson, antrenorul echipei Suediei, care a văzut la București meciul România — Danemarca, l-a remarcat pe Cămătaru ! Poate că noi îi cerem atacantului craiovean prea multe ?

— Un lucru e cert : Fiorentina se teme de Cămătaru.

— S-o lăsăm să se teamă și, cu voia dumneavoastră, să trecem la altceva. Cum a jucat Baia Mare în Italia ?

— Din 5 partide, ea a cîștigat 4 și a terminat una la egalitate, dar adversarii n-au avut, cu excepția Fiorentinei, clasă. La Florența, Baia Mare a jucat excelent, mai ales după pauză, dar echipa mai are destule de pus la punct.

— Știți ce se zice ? Că, bătînd pe Fiorentina, Baia Mare a complicat și existența ei, și pe cea a Craiovei ? ! După această victorie i se va cere să joace la cîștig cu Real Madrid, iar Universitatea va trebui să se califice, socoteala fiind simplă : dacă i-a întrecut Baia Mare, și încă la ei acasă, cum să nu-l elimine Craiova ? ! Care e opinia dumneavoastră ?

— Că Universitatea poate spera la mai mult. Pe spaniolii de la Real nu i-am văzut jucînd, așa că mi-e teamă să mă pronunț. Oricum, în Italia, Baia Mare a cîștigat experiență, s-a obișnuit cu nocturna etc. A ieșit, cum se spune, în lume și, după ce a învins la Florența, s-a lămurit că dracul nu e chiar atît de negru !

— Adică ?

— De unde le era frică de Real, cred că nu le mai e.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

NORDICI CONTRA LATINI

Dubla manșă a confruntării din turul preliminar al C.C.E. dintre Dinamo și campioana Norvegiei, formația Vaalerengen din Oslo, a pus în discuție în afara datelor specifice de joc, problema destul de delicată a disputei dintre două stiluri și concepții total diferite de joc. De fiecare dată cînd se întîlnesc curente atît de diferite din fotbal, spectacolul ciocnirii dintre reprezentanții lor este captivant, așa cum s-a întîmplat și în cele două partide dintre noi și acești urmași actuali ai vikingilor în fotbal.

Școala fotbalului nordic este influențată aproape total de particularitățile de exprimare ale fotbalului saxon avînd, totuși și unele definiri proprii, care apar destul de pregnant în joc, în mod deosebit prin calitățile specifice atletice prin care își pun în evidență traiectele și angajările în joc. Astfel, pe fondul unor calități fizice native incontestabile, ce cuprind alături de rezistență mai ales forță și avantajul înălțimii, cultivate și întreținute cu deosebită grijă, în evoluția lor este pregnantă circulația simplă și cît mai directă pe poartă, caracteristică britanicilor și germanilor. Fotbalul jucat de ei este ușor de descoperit, simplu de caracterizat, nu „și-l ascund", însă nouă latinilor, cu particularitățile noastre de agilitate în manevrarea balonului, în care driblingul este una din armele de bază — evitată de nordici și pentru riscul pe care-l presupune — iar pasa și combinația sînt desenate foarte des prin harul creativ al imaginației, nu prea ne convine. Poate că și prin felul lor atît de serios și de angajat cu care dispută fiecare fază, eliminînd prin concepție pauzele și nealențiile din joc, indiferent de situația scorului din teren, ni se par de cele mai multe ori foarte puternici.

Nu numai noi avem probleme atunci cînd sîntem în fața lor, ci în general toți latinii pentru că, eliminați odată prin dribling sau spontaneitatea unei combinații, găsesc imediat resurse pentru a reveni sau pentru a se dubla și a se închide pe tot frontul atacului advers. În plus, agresivitatea corectă, prin care știu să-și pună în valoare statura la fazele fixe din careul advers, le aduce de foarte multe ori avantaje certe și sigure pe tabelele de marcaj și, haideți să ne aducem aminte golurile primite de noi anul trecut la Göteborg (și mai puteam lua !), de cel încasat în jocul de la București cu Vaalerengen, precum și desele faze de acest fel cu care ne-am confruntat la Oslo. Deci, pe un fond de mare seriozitate, fac 4—5 lucruri în care cred nu fac un secret din asta, dar... le fac aproape perfect. La antrenamentul de luni seara reprezentativa Suediei pe care la această oră am întîlnit-o, a exersat vreo 20 de minute cornerele, prin niște combinații simple, în care erau puși în valoare cei doi foarte înalți fundași centrali. Jucau unul pentru altul, așezați în dreptul color două bare sau, firesc, devinînd periculos pentru atacanții prezenți și ei în centrul careului. Pericolul unor astfel de faze este, evident, foarte mare.

Bineînțeles, fără a mai caracteriza cunoscuta noastră școală latină de fotbal, sînt soluții sigure de a-l depăși pe reprezentanții celei nordice. Dinamo a reușit acest lucru — avînd în spate și experiența nefericită din multe puncte de vedere de acum un an, cu Göteborg, plecînd în primul rînd de la a ne pune în valoare particularitățile noastre combinative care fac ca mingea să circule cu siguranță mai mult între noi, schimbînd surprinzător direcția acțiunilor și evitînd astfel pe cît posibil de a juca în careul și terenul nostru. Dar cel mai important lucru care trebuie făcut pentru a-l învinge este de a împrumuta din hotărîrea cu care „trăiesc" fiecare moment de joc.

CORNEL DINU ■

REMUS VLAD:
„Cred în capacitatea de concentrare a elevilor mei"

Reușind, în cinci etape, două meciuri nule în deplasare, Corvinul Hunedoara ne-a convins că, exceptînd meciul de la Ploiești, unde a pierdut lamentabil, este totuși, o echipă redutabilă în organizarea jocurilor din deplasare. Dintr-un dialog avut cu Remus Vlad, antrenorul hunedorenilor, am reținut că înfrîngerea de la Ploiești a avut, dincolo de gustul ei amar, și o parte bună, în sensul că i-a edificat asupra cîtorva din carențele echipei ce carențe care, în următoarele două meciuri jucate „afară", la Pitești și la Petroșani, au fost mult ameliorate. Desigur, nu au fost pe deplin înlăturate, dar jocul de la mijloc a început să se lege ceva mai bine prin angajamentul lui Klein, Petcu și Nicșa, trio care, cu aplombul ce i-a remarcat, dejoacă, prin presing, intențiile ofensive ale adversarului, lansînd, totodată, viguroase atacuri. Acestui susținut travaliu al mijlocașilor hunedoreni i se adaugă, în faza de apărare, Oncu, un jucător din ce în ce mai bun, de la meci la meci, iar în faza de atac apar, ca în trecutul campionat, Bogdan și Rednic, doi fundași cu recunoscute veleități ofensive. Acestea fiind zise, în măsura în care fundașii centrali, Andone și Dubinciuc, refăcut, își vor sincroniza jocul, iar atacul propriu-zis, Gabor și Dumitrache, vor finaliza ocaziile de gol, Corvinul va debuta în Cupa U.E.F.A. cu o echipă al cărei principal atu va fi jocul colectiv. „Dealtfel, avea să ne declare antrenorul Remus Vlad, știm că adversarul nostru, S.K. Graz, este ca însăși o echipă cu un foarte bun joc colectiv. Sper să-i depășim exact la acest capitol. Ultimele meciuri ale Corvinului mi-au redat încrederea în forța colectivă a jocului nostru. Cred în capacitatea de concentrare a elevilor mei și în dorința lor de-a păși cu dreptul într-o competiție europeană". **(Victor Nițâ).**

---

camere. Au un plus de greutate, la fel și Augustin, iar Stredie e și gripat. Orac, în schimb, mănîncă două torturi. Se laudă că peste 62 de kg nu are cum să treacă, dar doctorul Cristea nu-l prea crede. La restaurant se găsește și vin românesc, Fetească și Cabernet Oltina, la aproape 100 de coroane sticla ! Noi nu îndrăznim, dar pe mesele alăturate există.

1 septembrie. Astăzi este ziua lui Dudu Georgescu ! Împlinește 32 de ani, motiv pentru care e felicitat de toată delegația. Articolul din „VG" a căzut tocmai bine, chiar dacă, precizează că Vaalerengen nu se va putea califica decît luînd măsuri speciale de pază a fostului golgeter al Europei... Mergem să vizităm cîteva obiective turistice, între care trambulina de sărituri de la Holmenkollen, poate cea mai modernă din Europa. A fost terminată abia anul trecut, înlocuind vechea trambulină, putînd găzdui în timpul concursurilor circa 100 000 de spectatori ! Vara este transformată în strand, partea ei inferioară fiind umplută cu apă. De sus se vede bine panorama orașului, acum din nou scăldat în soare. Următoarea vizită e la parcul Frogner, în mijlocul orașului, care se bucură de renumele celebrului sculptor norvegian Gustav Vigeland. Circa 150 de sculpturi în bronz, fier și piatră alcătuiesc un ansamblu unic, de o frumusețe și o forță artistică uimitoare. Coloșii de granit sculptați de Vigeland, în special copii și femei, reflectă gingășie, tandrețe, suferință ori voioșie, sentimente umane exprimate direct, cu o mînă de mare artist. Ansamblul e dominat de o coloană înaltă de peste 40 de metri, un bloc monolit sculptat ani în șir, în care înlănțuirea de trupuri omenești simbolizează evident înălțarea speciei umane. Ne bucurăm de soare, facem fotografii. Meciul însă e prea aproape pentru a ne gîndi la altceva! Ședința tehnică de pregătire a partidei se desfășoară la ambasadă. Din motive de securitate ! Ajungem la stadion devreme, în tribune abia dacă s-au strîns cîteva zeci de spectatori și ne bucurăm că vîntul și soarele au mai zvîntat terenul. Noaptea trecută, Dudu a avut un vis ciudat. Se făcea că scorul partidei ajunsese la 3—1 pentru norvegieni, partida aproape se termina, era ultimul minut, dar pe teren intră o femeie foarte bătrînă care, șontic, șontic marchează cel de-al patrulea gol și Dinamo pierde calificarea ! Tovarășul Ilie, unul dintre apropiații echipei, căruia Dudu i s-a confesat, l-a rugat să nu mai spună la nimeni... Arbitrul meciului e un finlandez, Osmo Orankangas, 45 de ani, profesor de sport la Kuoppio. Are peste 1,90 m și chelie, dar e la primul meci în Cupa campionilor europeni · Observatorul U.E.F.A., un suedez, Hans Karlsson, ne întinde mina stîngă cînd facem cunoștință, e invalid, dar a fost arbitru internațional de handbal, cunoaște România și ne spune că e prieten cu Kunst-Ghermănescu... Pînă la ora meciului, 19 cea locală, în tribune se adună exact 3 436 de spectatori plătitori (bilete între 40 și 20 de coroane). În Norvegia nu se fac transmisii televizate, nici de radio. Cei circa, totuși, 4 000 de spectatori își vor încuraja însă echipa cît 10 000... Prima repriză se va desfășura la lumina zilei, ba încă pe un soare puternic, care bate pieziș, direct în ochii portarului de la poarta dinspre tabela de marcaj. Alegerea terenului devine astfel extrem de importantă, din fericire Dinu cîștigă tragerea la sorți și alege poarta cu spatele la soare ! Nu-i numai un amănunt, e chiar o șansă, fiindcă după numai 97 de secunde de joc Custov trage formidabil de la 22 m și înscrie lîngă bară, în ciuda ploii (tîrziu) al portarului norvegian. Dinamo pasează mult, arătînd acum multă siguranță. Mulțescu, care nu și-a recuperat nici pînă acum geanta cu echipament, a încălțat o pereche de ghete de la I. Marin și a îmbrăcat tricoul cu nr. 17. Fundașul stînga norvegian, Brevik, seamănă foarte mult cu Stănescu al nostru, blond, combativ, uneori foarte dur. Iordache îl pierde pe drum la un moment dat, centrează spre Dudu, fundașii norvegieni se bîlbîie, însă portarul iese și blochează aproape în ghetele înaintașului nostru. Alte trei minute mai tîrziu, contraatac Dinamo. Orac trimite o pasă excelentă lui Augustin, acesta intră singur în careu, dar în loc să șuteze puternic vrea să paseze ușor portarul, iar acesta intercepteză. Cea mai mare ocazie a meciului ! Jucătorii norvegieni încep să-și revină abia după vreo jumătate de oră, nevenindu-le nici lor să creadă că au scăpat abia cu 0—1 pînă în acel moment... Augustin însă nu s-a încălzit suficient, după sprinturile prelungite pe care le-a făcut acuză o întindere și e înlocuit cu Dragnea. Ultimul minut al reprizei îl găsește pe fundașul Brevik în dribling prelungit, trece de Dinu, apoi de Nicolae, șutează pe sub Moraru și Pal Jacobsen marchează în poarta goală : 1—1 ! Putea fi, o spunem cu toată sinceritatea, 3—0 pentru Dinamo... Repriza secundă se desfășoară la lumina reflectoarelor. În chiar primul minut Dudu șutează bine de la 16 m, la o acțiune excelentă Orac-Iordache, dar portarul prinde. Zece minute mai tîrziu, Custov caută stingul, dribling în dreapta, dribling în stînga, șut de la 30 m, puternic, portarul e depășit, dar mingea lovește bara și revine în teren. Apoi Dinamo începe să se stingă, lăsînd inițiativa gazdelor. Domină Vaalerengen, venind uneori cu toată echipa (inclusiv înalții fundași centrali) în careul nostru. Moraru va scoate însă fantastic două goluri ca și făcute, șuturi puternice ale lui Davidsen și Foss din 5—6 metri, pe care portarul nostru le devlază miraculos. Arbitrul, foarte corect, nu se lasă impresionat de corul galeriei norvegiene, dar din tribună (se întîmplă, minune, și la Oslo !) un tînăr aruncă o sticlă în teren. Doi organizatori îl scot însă imediat din stadion, luîndu-l de brațe... Cînd credem că Ghițulescu a avut dreptate (1—1), Orac driblează în preajma careului nostru, pierde mingea. Foss centrează și Davidsen marchează din apropiere : 2—1 (min. 69). Meciul se încheie însă cu un contraatac dinamovist, Custov trimițînd iarăși mingea în bară, aproape de vinclu. Chiar dacă reținută, bucuria dinamoviștilor e mare. Aniversăm cu toții ziua lui Dudu, turnînd șampanie adusă de acasă în pahare; spre marea îngrijorare a patronului restaurantului, căruia poliția îi poate administra o amendă severă pentru încălcarea strictei legi a alcoolului. Cîntăm cu toții „Mulți ani trăiască", Dudu e sărutat de toată lumea, dar fie pare rău că n-a marcat azi. „Nu-i nimic, spune el, bine că ne-am calificat mai departe !"

DUMITRU GRAUR ■

Numai 5—6 metri l-au despărțit pe Foss (nr. 11) de gol, dar și Moraru, al cărui reflex senzațional a parat șutul violent al înaintașului norvegian...

De la trimisul nostru la Europenele de atletism

Prima medalie de aur după 20 de ani

Luni după-amiază au început la Atena Campionatele de atletism, al căror ceremonial de deschidere s-a conformat tradiției. Au cîntat fanfarele, au zburat porumbeii, au răsunat salvele de tun, iar președintele Republicii Elene, Constantin Karamanlis, a vorbit de două ori, prima dată, inaugurînd noul stadion olimpic din cartierul atenian Kalogreza, a doua oară, declarînd deschise întrecerile celei de-a 13-a ediții a Campionatelor europene de atletism.

Din păcate, nu a rămas în picioare acel record pe care scontau organizatorii. În sensul că, în loc de 31 de țări participante, anunțate inițial, s-au prezentat numai 29. San Marino și Liechtenstein renunțînd în ultimul moment.

Cu o mică întîrziere, concursurile propriu-zise au început în fața stadionului arhiplin, spectatorii greci avînd un deosebit respect pentru atleți, tratîndu-i la fiecare început și sfîrșit de probă cu urale furtunoase.

Primul dintre sportivii noștri care au pășit în arena competiției a fost alergătorul de 400 m.g,. Horia Toboc. El a pășit însă cu stîngul, și pentru Toboc Europenele 1982 n-au durat decît jumătate de oră. Deși creditat anul acesta cu 50.7, el nu a alergat în serii decît 51,65 ratînd intrarea în semifinale și stabilind tristul record de a fi obținut al 19-lea timp din 20 ! ? Toboc a alergat chiar mai slab [illegible] în zilele lui slabe și poate că singura [illegible] lație a acestui atlet, altfel cuminte și dotat, este să încerce o probă ceva mai lungă, 800 m, dacă nu chiar 1 500 m

Tot luni a intrat în concurs și campioana noastră la greutate, Mihaela Loghin Aruncînd, din prima încercare, 18,91 m ea a ocupat un onorabil (față de posibilități) loc 8, aducînd pe această cale primul punct tricolorilor.

În seara aceleiași zile, Vali Ionescu și Anișoara Cușmir s-au pornit să scrie, prin prestația din calificări, frumoasa pagină a medaliilor de marți, cea de aur, obținută de Vali Ionescu, fiind prima după 20 de ani în atletismul românesc, după ce, în 1962, la Belgrad, Iolanda Balaș cîștiga înălțimea. Calificările, deși organizatorii au hotărît să ridice baremul de la 6,40 m la 6,50 m. n-au fost o problemă pentru campioanele noastre, dar s-au dovedit o piatră prea tare pentru Gina Panait Chioroae, care n-a izbutit să sară decît 6,30 metri. Atît Vali (6,58 m din prima încercare), cît și Anișoara (6,62 m, tot din prima) au transformat calificările într-o formalitate, dar tehnicienii și îndeobște antrenorii săritoarelor, Mihai Zaharia și Ion Moroiu, anticipau o luptă strînsă pentru medalii.

Era de așteptat ca prestațiile atletelor să fie îngreunate și de un vînt puternic, străcurat printre tribunele suprapuse ale arenei de la Kalogreza, suflînd cînd dintr-o parte, cînd din alta, derutînd elanul.

Finala, ea însăși grea și tensionată. O tragere la sorți nu tocmai fericită l-a hărăzit lui Vali Ionescu să deschidă seria celor 12 săritoare în timp ce principala contracandidată străină, Heike Dante din R.D.G. avea să sară ultima. Ba mai mult, cînd sa începută proba, organizatorii s-au pornit să facă toaleta gropii de nisip, ținînd-o pe Vali un sfert de oră la capătul pistei de elan, sub razele unui soare dogoritor (la ora respectivă termometrele arătau 32 de grade). Drept urmare, Vali nu a sărit decît 6,60 m, în timp ce Anișoara și Dante s-au așezat în frunte, cu 6,71 m. [illegible] și mai mari probleme cînd Vali a [illegible] încercarea a doua, existînd riscul ca, dacă mai sta [illegible] sub posibilități și a treia oară, să nu intre în primele opt și, deci, să iasă din concurs la jumătatea lui. Dar n-a fost așa. Excelent antrenată de Mihai Zaharia, bine pregătită psihic de dr. Anca Gurău de la Centrul republican de medicină sportivă, Vali a jucat o carte mare și cartea ei a fost, spre satisfacția noastră, cîștigătoare. Ea a făcut trei sărituri excelente (față de condițiile de la Atena) 6,79 m, 6,79 m, 6,78 m, spulberînd orice dubiu în privința învingătoarei. Alături de ea, eleva antrenorului Ion Moroiu a găsit resurse să sară, în ultima tentativă, 6,73 m, Cușmir devansînd-o astfel pe sovietica Ivanova, și intrînd în posesia medaliei de argint.

Aceste superbe medalii sînt, fără îndoială, rodul muncii, talentului și abnegației. Ele spun însă mai mult decît atît, fiind un fenomen rar în atletismul de azi, ca două concurente din aceeași țară să domine cu autoritate o probă, deținînd primele rezultate mondiale și obținînd cele mai prețioase medalii ale campionatelor europene. Privită altfel, victoria celor două românce este și una a prieteniei. N-a fost însă totdeauna așa. O vreme, Zaharia și Moroiu s-au dușmănit. Dacă astăzi nu se mai întîmplă așa, primul cîștigat fiind atletismul românesc, asta se datorează în primul rînd aerului proaspăt din această disciplină, dar și eforturilor personale ale secretarului C.N.E.F.S., Septimiu Todea (el însuși fost atlet de performanță), și secretarului federal, Victor Firea. Inventate, dușmăniile s-au stins și vanitățile s-au tocit. Marți noaptea, tîrziu, la o oră cînd medaliatele trecuseră de primul somn, antrenorul Anișoarei Cușmir, Ion Moroiu, ne mărturisea cît este de bucuros pentru succesul [illegible], adăugînd că simte medalia de [illegible] ca și cînd ea ar fi fost cucerită de însăși Anișoara Cușmir. Chiar dacă e pregătită de Zaharia, Vali Ionescu este ca și a mea, mă bucur de izbînzile ei, cum mă bucur de cele ale Anișoarei.

La ora la care transmit aceste rînduri, miercuri la prînz, campionatele europene sînt înaintea zilei a treia.

Nu ne rămîne, stimați cititori, decît să ne reîntîlnim săptămîna viitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cronica șoselei

„Ne uităm la cuiburile de berze"

„George, ești singurul meu băiat. Am muncit, m-am lipsit de multe pînă să te văd inginer. Știu, o să mă acuzi de egoismul ăsta părintesc. Poate că ai dreptate. Trăim singuri de atîția ani. Eu ți-am fost și tată și mamă. E adevărat, îmi va fi foarte greu să rămîn singur. Dar nu ăsta este motivul principal. Femeia asta nu-i pentru tine. Uite la ea cum îi umblă ochii".

„E o fată bună, tată, ce vrei, ăsta-i temperamentul ei. Nu toată lumea poate fi așa liniștită și calmă ca noi doi. Apoi... nu-i lipsit de importanță că are un apartament cu 3 camere în centrul Bucureștiului și un 1310 !"

„Ce să-ți zic, mașină și apartament. Astea-s trecătoare. Voi să vă înțelegeți bine, ceea ce nu prea văd. Fă cum crezi ca-i mai bine, băiete, ai doar 26 de ani. Cu plecatul la mare, nu-s încă hotărît. Ce să vă încurc și eu acolo, un bătrîn. Rămîn aici".

„Tată, te rog mult, vino cu noi, și să nu mai spui că la 60 de ani ești bătrîn. Nu vezi cum arăți, ca un flăcău înalt și bronzat". Tatăl stă cîteva clipe în cumpănire și se declară de acord, dar cu singura condiție. „Merg cu voi, dar dacă nebuna mină așa ca data trecută, mă dau jos, mă urc în tren și mă întorc la București".

„Nu, tată, îți promit că o temperez". Plecarea are loc a doua zi dimineața, devreme. „Uite, măi băiete, cum a început să se micșoreze ziua. Abia am intrat în a doua jumătate a lui august și la ora asta este încă întuneric" — remarcă tatăl.

Mariana, „instruită" în ajun de George, e sobră, reținută, conduce cu prudență, vorbește puțin. „Mă, Mariana, fii și tu mai veselă. Ție îți șade bine numai cînd spui bancuri, cînd vorbești mult și cînd rizi. Apropo, de ce te alintă la birou spunîndu-ți Woody ?" „Știi prea bine, pentru că pentru mine nu există problemă nerezolvabilă". După ce trec Dunărea, soarele începe să dogorească puternic. Conducerea devine anevoioasă. Fata n-are prea multă experiență. Vreo 10 000 de kilometri. Se vede că a obosit puțin după cum îi mijesc ochii, dar pilotează, totuși, fără greșeli. Tînărul are permis de 6 ani, dar n-a condus decît de vreo 2-3 ori și atunci în București, pe străzi periferice, fără aglomerație. „Pe aci drumul e drept, nu-i prea aglomerat. Ce-ar fi să-i cer volanul ? Doar ea m-a îndemnat de atîtea ori să conduc, să folosesc mașina fără nici o jenă. Dar dacă va face haz de eventualele mele stîngăci ?" Această era lupta ce se dădea în sufletul lui George. Pînă la urmă inginerul se decide : „Mariana, ce-ar fi să te mai odihnești puțin și să trec eu la volan ?"

„Gînd la gînd cu bucurie. Tocmai mă gîndeam să-ți propun să te mai antrenezi și tu. N-am stabilit că la volajul de nuntă conducem cu rîndul ?" Autoturismul e trasat pe acostament și la volan la loc George. O ușoară paloare trădează emoția prin care trece. Pentru a nu fi nevoit să facă depășiri, conduce cu 40—50 km pe oră. Stă cuminte în spatele tractoarelor, camioanelor. Doar cîte o căruță îndrăznește să depășească și atunci cu mare timiditate și hiperprudență.

„Iubitul meu, în felul ăsta nu mai ajungem la hotel nici la 5 după masă. Uite, la fel ca la volan ai fost și cu mine : ezitant. A trebuit eu să te încurajez mereu. Las' că mai facem noi amîndoi școală la București. Oricum, șoseaua București—Constanța nu-i locul cel mai potrivit pentru perfecționarea conducerii auto".

La volan trece din nou „Woody" ; concomitent debitul el verbal sporește. Povestește, rîde, evocă întîmplări de la serviciu, se întoarce către tatăl lui George, pentru a-i explica cît e de pedant șeful el de serviciu, ba vrea chiar să-i arate și „monca" acestuia în diverse ipostaze. „Mariana, vezi că intri în ăla din față", strigă la un moment dat, George. „L-am văzut, Georgică, l-am văzut, nu-ți fă tu griji cînd conduce fata ta". E o expresie sportivă, un jargon „a înnoda volanul". Așa a făcut Mariana, bracînd puternic pe dreapta, pentru a nu lovi căruța dinaintea ei. Mașina se răstoarnă, George este ejectat din mașină și se alege cu numeroase fracturi. După 2 ore moare la Spitalul din Hîrșova. Tatăl scapă cu cîteva zgîrieturi. „Ghiolonul meu, n-am fost atentă. Mi-am omorît viitorul soț. Nu cred să-i supraviețuiesc".

A doua zi dimineața femeia vorbește la alt mod „La volan era inginerul GEORGE D., logodnicul meu. N-avea experiență. Conducea slăbuț. Tocmai îi arătam cuiburile de berze, cînd a „înnodat volanul" și ne-am răsturnat". „În zona în care circulați nu erau cuiburi de berze, iar logodnicul dv. a fost aruncat din mașină de pe locul din dreapta și s-a izbit de pomi. Medicul care v-a examinat a găsit pe pieptul dv. urme care atestă că v-ați lovit de volan. Cum vă explicați ?"

„Eu vă sfătuiesc să nu vă luați după ce am spus aseară. În starea în care mă aflam, putcam să declar orice. Cît despre urme, ele provin de atunci cînd am căzut peste soba de aragaz din bucătărie". Bietul tată n-a mai rostit un cuvînt din momentul accidentului. La fel de pedant ca în trecut, păstrează intactă camera de fecior a lui George, care i-a fost atît de drag.

VICTOR BEDA

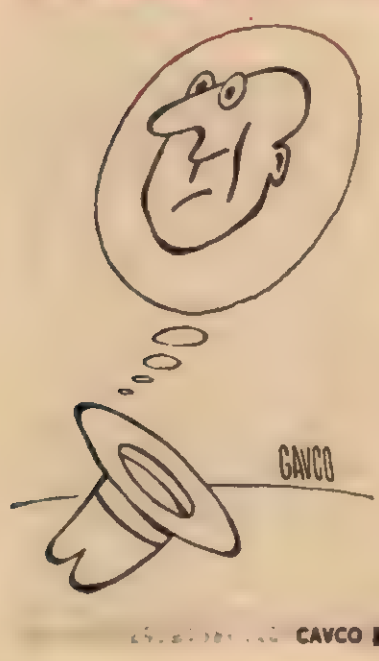

CAVCO

MIHAI PINZARU

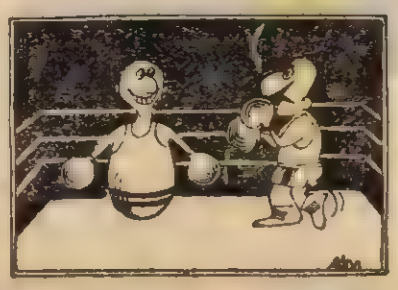

ANDO

Aceste gînduri apărute în numărul 33 al revistei noastre sub semnătura lui Giuseppe Navarra aparțin premiantului „Flacăra" Nicolae Ion Bărbuleț.

GINDURI AFORISTICE

- Virgula e un punct înlăcrimat.
- Pămîntul se apără-învîrtindu-se.
- Calcînd în urma maestrului și-a fracturat... stilul.
- Suprema realizare a lingușitorilor ar fi să-și scrie memoriile.
- Posteritatea este invenția nemuritorilor.
- Decăderea e un proces fără recurs.
- Fii prudent : un prieten te vrea dușman.
- Prafui se crede făina pămîntului.
- Moartea la scara ei nu are cuie... îndeajuns.
- Dacă ai un suflet mare ai unde să-ți adăpostești prietenii și dușmanii.
- Lumina — cel mai rapid caricaturist.

ANTON DRAGOȘ

Mozaic mirano ?

August, pe mapamond

A trecut și august iar cronologia sa pare mai bogată ca oricînd la capitolul dispariților de „monștri sacri" — Henry Fonda (De vîrsta lui mai rămîn doar James Stewart, Cary Grant și, cu 10 ani mai tineri, Burt Lancaster și Robert Mitchum), John Patrick, cel din serialul „Răzbunătorii"; regizorul Cavalcanti și acea inegalabilă Ingrid Bergman. Dar, tot în august, în lume s-au petrecut și alte lucruri ce întregesc, în felul lor, imaginea mapamondului. De pildă, după ani și ani de ipoteze, studii foarte multe și păreri autorizate, un alt monstru, bătrîn de acum — cel de la Loch Ness — a fost demascat de revista britanică „New Scientist" care arată că e vorba de un fenomen banal : trunchiuri ale unei specii de pin, căzute în lac de mileniI, revin adesea la suprafață pentru a epuiza gazul provocat din fermentație și conținut în protuberanțele lor rășinoase, apoi se întorc calme în străfunduri. În aceeași perioadă, directorul adjunct al unui laborator american de cercetări aerospațiale arată că în cel de-al doilea zbor al navetei „Columbia" echipamentele radar au funcționat foarte bine și au făcut o excelentă radioscopie Saharei, descoperind sub marile dune urmele a mai multor fluvii imense din care unele la fel de importante ca și Nilul, dar secate de circa 30 milioane de ani. O lipsă de apă dar mai ales de alimente și-a provocat singur Damiao Galdino de Souza, șofer la Senatul brazilian, care, în iulie 1980, cu prilejul vizitei Papei Ioan-Paul al II-lea, i-a oferit în dar un măgar, care însă n-a fost transportat imediat. Zilele trecute, de Souza a ajuns la Roma unde a anunțat că va face greva foamei dacă suveranul pontif nu acceptă să plătească 10 000 de dolari reprezentînd costul călătoriei asinului pe ruta Rio de Janeiro-Roma. Însă, institutorul gabonez Ikoutsie nu va avea soarta lui Souza întrucît, cîștigînd concursul „cea mai frumoasă scrisoare adresată Papei", el s-a bucurat de o vizită de opt zile la Roma și, evident, de o întrevedere — plăcută, sperăm — cu destinatarul misivei. În schimb, cîțiva concontinentali de-ai lui Ikoutsie, patru miniștri togolezi au fost descoperiți de președintele țării — generalul Eyadema — că n-au venit la ora fixată la program și pedepsiți cu tăierea salariului pe o lună iar o circulară prezidențială citită la radio critică pe acei (demnitari n.n.) care sosesc la birou „la orele care le convine" sau lipsesc „pentru a-și rezolva afacerile personale". Ce grimase au făcut aceștia nu știm, aflăm însă că în orașul francez Moncrabeau a avut loc un concurs internațional de grimase la care vest-germanul Horst Ehbauer și-a pus titlul în joc în fața unor specialiști din lumea întreagă. După cît se pare, el nu a fost deposedat de titlu. În fine, din cînd în cînd, în lume mai are loc și cîte o invazie cum este cea de care se plîng fermierii dintr-un canton kenyan, îngroziți că, după ce o vreme maimuțele invadatoare le distrugeau doar recoltele acum ele atacă și oamenii. De unde și includerea știrii la rubrica de față.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea în imagini

După N.B.I. — R.D.G.

Lumea în care trăim

Cheia prelungirii vieții

Să fim sinceri. Cine n-ar dori să trăiască 120 sau chiar 140 de ani ? Desigur, să trăiască bine, fericit, mulțumit...

Problema aceasta, a prelungirii vieții, preocupă orice ființă umană. În acest scop s-au înființat zeci și zeci de institute și fundații științifice, s-au întreprins numeroase cercetări, s-au scris și publicat mii și mii de articole, studii și volume.

Rețetele, modalitățile, soluțiile propuse pentru prelungirea vieții sînt dintre cele mai diverse. De la cele mai banale pînă la cele mai sofisticate, de la cele mai obișnuite pînă la cele mai năstrușnice. Firesc, unele dintre ele au dat anumite rezultate.

Conform unor calcule statistice, vîrsta medie a populației Europei a crescut în ultimul secol cu circa 18—19 ani. Este desigur rezultatul unui mare număr de factori, economici și sociali, care au influențat asupra condițiilor de viață și sănătate ale locuitorilor continentului.

În ultimii ani, în bătălia aceasta a căutării căilor de a prelungi viața omului și de a preveni maladiile senectuții, s-au integrat tot mai activ, deopotrivă, nu numai medicii, oamenii de știință, ci și presa, televiziunea, cinematografia.

Recent, ziarul „International Herald Tribune" a inserat un ciclu de articole consacrate rezultatelor unor cercetări ale oamenilor de știință americani privind posibilitățile prelungirii vieții omului și ale amînării îmbătrînirii. Observațiile acestora merită a fi semnalate.

Atenția oamenilor de știință americani este îndreptată în principal spre limitarea regimului alimentar și nu a îmbogățirii acestuia. După declarațiile lor, experiențele au confirmat ideea că longevitatea poate fi simțitor sporită prin „subnutriție" — adică o alimentație care să cuprindă toate elementele nutritive necesare dar cu aproximativ o treime mai puține calorii decît sînt prevăzute pentru menținerea așa-zisei greutăți „normale" a corpului. Publicația americană arată că studiile efectuate pe animale au demonstrat că mîncînd mai puțin se poate obține o prelungire a vieții animalelor cu echivalentul a 40 de ani de viață umană. „Aceasta — scrie ziarul — poate întîrzia, de asemenea, scăderea reacției imunologice (datorită vîrstei) și poate reduce riscul unor maladii asociate îmbătrînirii : bolile de inimă, cancerul, bolile de rinichi și artritele".

Potrivit cercetărilor întreprinse de doctorul Edward Masoro de la Universitatea din San Antonio — Texas, reducerea la jumătate a aportului de proteine a prelungit semnificativ viața cobailor de laborator, dar nu la fel de mult ca atunci cînd aportul de calorii a fost redus cu 60 la sută din consumul normal. Cercetările doctorului Roy Waldorf, de la aceeași universitate, au demonstrat că reducerea consumului de alimente începînd cu vîrsta mijlocie la mai multe specii de șoareci a avut drept rezultat o prelungire cu aproape 20 la sută a duratei vieții acestora.

Un alt specialist în materie, dr. Robert Good, imunolog la „Oklahoma Medical Research Foundation", afirmă că : „În prezent, există destule dovezi că pînă și maladiile cu determinare genetică pot fi modificate sau chiar complet prevenite, prin limitarea conținutului de proteine, calorii sau g ăsimi ale regimului alimentar". El preconizează folosirea unor regimuri alimentare modificate, realizate după principii științifice, pentru a combate maladiile datorate unor deficiențe imunologice, cancerul, tulburările de circulație, bolile de rinichi și alte diferite boli.

Desigur, cercetările sînt încă în fază de laborator. Dar toți specialiștii americani sînt optimiști, cunoscînd existența unei similitudini între reacția corpului omenesc la restricțiile alimentare ca și cea a animalelor de laborator. În orice caz, ei au și lansat primele concluzii ale acestor cercetări :

1. Longevitatea maximă ar putea fi extinsă la 140 de ani, iar media de viață ar putea crește la peste 120 de ani ;

2. O mai mică proporție din populația vîrstnică va fi afectată de boli cronice și debilitate ;

3. Restricțiile regimului alimentar pot influența fundamental natura procesului de îmbătrînire.

Aplaudăm preocuparile.

În fond, ele sînt esențiale pentru fiecare om, indiferent de țara în care trăiește. Oamenii au dreptul la o viață mai bună și mai lungă. Din acest punct de vedere, cercetările sînt de mare importanță.

Dar în timp ce „vîrsta a treia" este studiată atent în partea bogată a planetei, „lumea a treia" este confruntată cu situații dramatice, dominate de foamete și subalimentație.

Cum poate fi prelungită viața în această parte a lumii ? Pentru că în țările sărace viața este nu numai grea, ci și scurtă.

Ce trebuie făcut cu cele 450 milioane de ființe umane din țările în curs de dezvoltare care suferă de malnutriție cronică ?

Ce trebuie făcut cu cei aproape 40 milioane de oameni, dintre care 12 milioane de copii, care mor anual din cauza foametei și bolilor produse de foamete ?

Aceeași problemă, prelungirea vieții, nu se prezintă la fel în întreaga lume.

Cei bogați trebuie să mănînce mai puțin.

Cei săraci nu mai trebuie să flămînzească.

Aparent, soluții contradictorii. Dar realitatea complexă a contemporaneității trebuie înțeleasă exact : pentru „lumea a treia" și pentru lumea industrializată, prelungirea vieții nu semnifică același lucru.

Sînt necesare și utile studiile din Occident. Dar sînt cel puțin la fel de necesare, și extrem de urgente, măsuri care să pună capăt decalajelor, inegalităților, suferințelor ce lovesc „lumea a treia".

Numai astfel bătrînețea va fi pe măsura speranțelor tuturor ființelor ce populează planeta.

„Cheia" prelungirii vieții se află la îndemîna umanității...

AL. PINTEA ■

Ansamblul băcăuan „Busuiocul" în Belgia

La doar cîteva săptămîni după ce Teatrul de animație din Bacău reprezentase cu cinste mișcarea păpușărească românească în Belgia, o altă formație băcăuană s-a făcut mesageră a artei din țara noastră peste hotare. Este vorba de cunoscutul **Ansamblu artistic „Busuiocul" al Centrului județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă**, prezent, tot în Belgia, la prestigiosul **Festival internațional de folclor de la Schoten.**

Aici, în pitorească așezare flamandă, artiștii amatori băcăuani au evoluat în compania unor formații de primă mărime din Polonia, Bulgaria, Ungaria, Iugoslavia, Italia, Portugalia, Bolivia, S.U.A. și din țara gazdă. Timp de zece zile, spectacolele mesagerilor artei românești au fost urmărite de mii de spectatori, aplauzele răsplătind de fiecare dată evoluția de excepție a artiștilor noștri.

Presa de expresie flamandă a acordat un spațiu larg comentării frumuseții de neegalat a măștilor românești, cîntecelor și jocurilor din Moldova și din celelalte zone ale țării, spectaculozității jocurilor tradiționale cu tobe, măști, capre și căiuți, autenticității costumelor populare. De asemenea, alăturîndu-se opiniei unanime a specialiștilor, ea a comentat măiestria artistică a celor 24 de dansatori îndrumați de coregraful Petru Vlase, profunzimea vocilor și frumusețea melodică a cîntecelor interpretate de Sofia Vicoveanca și Constantin Nadoleanu, virtuozitatea tînărului violonist Geo Drăgoi, țambalagiului Petre Dincă și a celorlalți componenți ai orchestrei ansamblului.

Aplauzelor publicului, aprecierilor specialiștilor și ziariștilor, opiniilor favorabile ale celorlalte colective, zecilor de instantanee fotografice afișate pe uriașele panouri din așezarea flamandă li se alătură rivalul Trofeu al festivalului, care se adaugă, astfel, bogatei vitrine cu trofee a prestigiosului ansamblu băcăuan, laureat, între altele, al festivalurilor internaționale de la Rouen (Franța) și Santarém (Portugalia), medaliat cu aur la ultimele ediții ale Festivalului național „Cîntarea României".

CORNEL GALBEN ■

1. A încetat din viață Henry Fonda, unul din cei mai de seamă actori de film americani. Născut în 1905, Henry Fonda a debutat la Hollywood în 1935. El va cunoaște gloria sub direcția lui John Ford, punctul culminant al carierei sale fiind considerat rolul din „Fructele miniei", realizat în 1940. Anul trecut, lui Henry Fonda i s-a acordat Premiul Oscar pentru prestația din filmul „Casa de pe lac". La dispariția marelui actor, președintele Reagan a adus un omagiu acestui „adevărat profesionist", a cărui „sinceritate și precizie au devenit legendare". Fotografia noastră îl înfățișează pe Henry Fonda în tinerețe, împreună cu fiica sa Jane, viitoarea actriță.

2. Între realizarea celor două fotografii au trecut doar cîteva secunde. Și, în același timp, o viață de om. Pentru că tînărul care pozează alături de tigri, paznic la grădina zoologică din Hodenhagen, în apropiere de Hamburg (R.F.G.), va sfîrși prin a fi ucis de ferocele feline. Paznicul însoțea un fotoreporter, venit să fotografieze animalele aflate aici în semilibertate. Potrivit regulamentului, cei doi circulau într-o mașină cu gratii de fier la parbrizuri. Crezîndu-se un prieten al animalelor, pentru că acestea îl vedeau în fiecare zi, tînărul gardian a propus fotoreporterului să facă o fotografie „tare" : pe el însuși, în mijlocul tigrilor, exact în fața pancardei care interzicea ieșirea din mașină. Și i-a reușit ! (fotografia din dreapta). Dar nu s-a mulțumit cu atîta. Înșelat de primul succes, a căutat să determine una din fiarele vărgate să pună o labă pe panou. Dar tigrul a pus laba pe el, trîntindu-l la pămînt. Aceasta a fost de-ajuns : celelalte fiare, setoase de sînge, s-au năpustit asupra celui căzut. Cu toate că tigrii au fost, în cele din urmă, alungați, cu focuri de armă trase în vînt, de un alt paznic, temerarul (pînă la inconștiență) tînăr n-a mai putut fi salvat.

ION CODRU ■

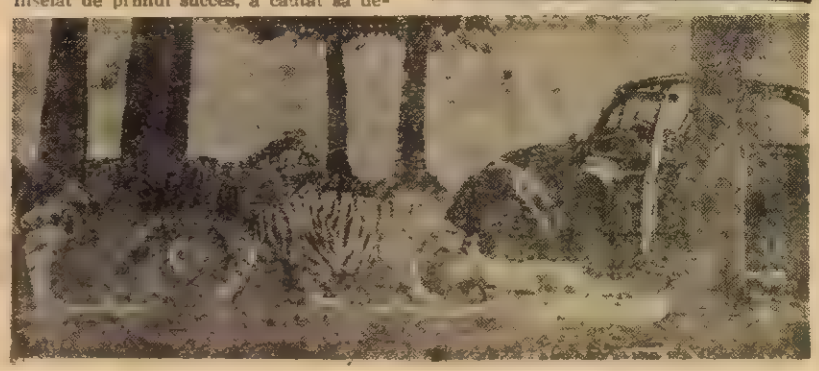

„Unicul dor al vieții mele a fost să-mi văd națiunea fericită..."

Ce ne-a rămas nouă din Iancu ? La o sută zece ani de la stingerea lui, în somn, într-o noapte, pe o rogojină, la un brutar din Baia de Criș... La abia o sută treizeci de ani de cînd un căpitan al Habsburgului care l-a mînjit cu nerușinare imperială îl punea în lanțuri ca să pălmuiască întreg neamul românesc peste obrajii lui... Sigur că sînt mulți cei 110 ani de la înmormîntarea unei personificări a obosclii și dreptății, a dreptății, însă, pe care toți tîlharii de drumul mare care' cramuiau împărățiile acelei vremi o numeau nebunie. Dar cît de nuțini sînt, Doamne, cei doar 130 de ani de la monstruoasa umilire a eroului ! Ce ne-a rămas nouă din Avram Iancu ? Ne-a rămas : Avram Iancu.

Devenise avocat cu diplomă la Tîrgu Mureș. Învățase dreptul. Adică legile imperiului. Ca să-i apere pe moții lui în procesele strîmbe prin care oamenii stăpînirii îi despuiau. Dar el era chemat să fie apărător al întregului neam românesc din imperiu în procesul uriaș declanșat în chiar anul în care își luase Iancu diploma de avocat. Avea 24 de ani Avram Iancu. Deci era în anii 1848. În Ardeal, copiii așa învață să țină minte anul revoluției : de la vîrsta Craiului Munților. Pentru munții noștri, pentru poporul lui, Avram Iancu a fost avocat, a fost soldat, geniu militar și geniu politic. A fost Crai. A fost martir. A fost frumos. A știut să fie înțelept și lapidar. A fost fermecător. A fost bun. A fost generos. A fost viteaz. A fost eroul între eroi. Este erou. Rămîne, ne rămîne erou. Atunci, la 24 de ani, cînd Europa își trecea majoratul la Paris, atunci, la Vidra de Sus și la Alba Iulia, Avram Iancu proba o maturitate pe care abia vremea ce avea să vină i-o va citi în întregimea rotundului său de înțelepciune. El a înțeles atît de adînc situația din Ardeal, prea complicată pentru alții, încît nu-i rămînea altă șansă decît propriul lui destin. Iancu n-a fost niciodată nebun : Iancu a înțeles. Cumplit, dar viu adevăr. Iancu s-a alungat pe sine în tăcerile codrilor cînd a pricepul definitiv că își depășea epoca. Cu mintea și sufletul lui trăia într-o vreme viitoare la ale cărei posibilități de înțelegere cei cu care a încercat să pună în dialog onest națiunea română nu se ridicau. În timp ce Avram Iancu le sonmea ungurilor, de pildă, că „între noi și voi armele niciodată nu pot hotărî" și stăruia în credința că tirania nu poate fi înfrîntă decît dacă cele două popoare vor lupta alături împotriva ei, în tot acest timp Ludovic Kossuth cerea unitatea Ungariei, pretinzînd în numele acesteia ca românii mai întîi să se recunoască parte componentă a acelui întreg și să nu vorbească de egalitate cu ungurii. Pentru aceasta Ludovic Kossuth a întreținut dezinformarea : „Piară cine nu se supune !" În temeiul ei, vestitele tribunale de sînge îl vînau cu barbarie în 1849 pe românii credincioși lui Iancu. Aproape la ei în această Transilvanie dintotdeauna a lor, [illegible] case, românii erau prigoniți și mai înainte pentru că îndrăzneau să se considere și ei națiune și să facă și ei revoluție, nu numai ungurii, dar pretinzînd că ei sînt români, nu sînt unguri. Demersul de împăcare întreprins de Nicolae Bălcescu pe lîngă Ludovic Kossuth este acceptat de acesta abia în pragul de astrului. Și ce însemna pentru Ludovic Kossuth împăcarea cu Iancu ? El îi cere să-i convingă pe români să lupte alături de unguri împotriva rușilor și [illegible] nici unei garanții concrete pentru drepturile românilor. Tot ce oferă Ludovic Kossuth în schimb, după lungi insistențe ale lui Bălcescu, e scris de mîna acestuia din urmă într-o depeșă trimisă lui Ghica. Guvernatorul ungar refuzînd îndelung propunerile lui Bălcescu îl făcuse pe acesta să conchidă : „Kossuth a guvernat slab și rău, el mi-a dovedit și mai mult că niciodată un demagog nu poate fi un om de stat. El a pierdut Ungaria". Dar, cînd, la 14 iulie 1849, îl cheamă și îi spune că rușii vor fi înfrînți și îi dă însărcinarea să meargă la Iancu pentru a realiza împăcarea, Bălcescu este inundat de bucurie și îi scrie lui Ghica : „Patria noastră se va mîntui. Bem a bătut pe muscali la Istrița și i-a gonit ; acum s-a dus la Brașov și apoi în Valahia Mare. Am văzut depeșele lui. Mi s-a arătat de Kossuth. Închipuiește-ți bucuria mea, cînd Kossuth mi-a propus să iau pe Iancu cu toată armata lui în Valahia Mare. Trebuie, a zis, ca toți românii din Transilvania și Banat să meargă să mîntuiască Principatele unde e temeiul naționalității române. (...) Kossuth îmi înlesnește toate spre a lucra în Transilvania și ne dă și bani de cheltuială. El e în adevăr un om mare. Acum cred că va izbuti cauza libertății. N-am fost niciodată așa fericit ca în acest minut." Amară amăgire ! Cu atît mai amară cu cît cel amăgit era însuși Nicolae Bălcescu. Dar nu putem sculpta în lumină chipurile eroilor decît îndepărtînd orice negură de deasupra vieții, de peste faptele și gîndurile lor. În dezlegarea căilor de urmat pentru românii din Ardeal, iată-l pe Iancu singur în fața perfidiei celor care nu înțeleseau mersul istoriei. Dar el, Iancu, el a înțeles adevărul. Adevărata situație a românilor transilvăneni Avram Iancu a cîntă-o în sufletele iobagilor români și ale plebei ungurești. Iancu și-a depășit epoca prin această înțelegere : „Credem și vedem prea limpede că peste noi și peste voi, un element gigantic vrea să-și întindă mîna..." Bălcescu ajunge la Iancu abia la sfîrșitul lui iulie 1849, cînd nu se mai putea spera într-o înfrîngere a armatelor austro-ruse și în nici un caz în apatia turcilor față de o eventuală „federalizare" revoluționară a Ungariei și a Principatelor Unite. Informat și asupra operațiunilor militare, Iancu îi dă lui Bălcescu o scrisoare către Kossuth semnată la 3 august în Cîmpeni : „Văzînd propunerile de pace pe care ni le-a adus domnul Bălcescu, agentul emigrației române, din partea onoratului guvern maghiar, trebuie să ne exprimăm regretul că în împrejurările actuale nu putem să dezbatem cu frații maghiari restabilirea păcii, fiind situația în care ne găsim foarte critică. Armata ungurească se îndepărtează, iar forța militară a rușilor se apropie. Ar fi apoi foarte dificil și ar reclama mult timp pînă cînd să putem convinge poporul a se înfrăți cu voi. Totuși pentru a Vă dovedi sentimentele noastre frățești, pe care le nutrim față de națiunea maghiară, am hotărît să rămînem neutri față de armata ungară în tot timpul acestor lupte, neatacînd-o și apărîndu-ne numai în cazul că vom fi atacați. Nădăjduim că această neutralitate va fi respectată atît de onoratul guvern ungar, cît și de șefii armatei sale." Iată judecata lui Iancu, atunci cînd, la un singur semn al său, românii puteau să răspundă cu aceeași monedă ungurilor pentru monstruozitățile comise și, alături de ruși, să curețe Ardealul de ei. Dar Avram Iancu nu era omul care să facă așa. El, pentru care unicul vis al vieții sale era să-și vadă națiunea fericită, nu putea întemeia această fericire pe nefericirea altei națiuni. El, Avram Iancu, fusese în stare, chiar în timpul prigoanei și barbariei tribunalelor de sînge dezlănțuite împotriva românilor, să salveze viața unor unguri care și-au găsit salvarea alergînd la Craiul Munților cel drept. [illegible] să fie și ea putut fi decît drept. Pînă la a deveni de nedespărțit pentru conținutul lui, Iancu n-a știut fi decît drept. Și singura lui nebunie, dacă așa se poate numi, a fost să ceară și altora să fie la fel. Chiar și încoronatului de la Viena. El, Avram Iancu, era în stare și acum, în fața arătărilor propuneri ale lui Kossuth, să vorbească de **frații maghiari**, neidentificînd nici nobilimea dar nici guvernul lui Kossuth cu **națiunea maghiară**. Această neutralitate înseamnă, de fapt, vocea înțelepciunii de a nu da frîu liber dorinței de răzbunare a nimănui. Deși ar fi fost o răzbunare dreaptă. Dar geniul politic al lui Avram Iancu i-a arătat clar că el poate și trebuie să-și ferească poporul, pentru a cărui fericire lupta, de „a se păta cu sîngele unor grozăvii ca acelea pe care le [illegible] Iancu a dorit și a lăsat ca lumea întreagă să vadă absurditatea și barbaria acestor grozăvii. Ele nu trebuia să fie mai mult decît tragice argumente în lupta pentru drepturi și pentru fericire a românilor din Ardeal, dovezi de care avocatul moților, el însuși fiu de iobagi, știa că tribunalul istoriei va trebui să țină seama. Și Avram Iancu a ținut cont de aceste piese de dosar. Neintinate de vreun sîngeros contrariu al acelei neutralități. Pentru ca la marea judecată a Istoriei turnesolul adevărului să înfățișeze limpezit aceste probe de sînge românesc în sprijinul ființei sale. A lăsat astfel martirilor întreg dreptul de a pleda de dincolo de moarte pentru drepturile neamului lor oropsit pe nedrept. Plebea ungurilor, oamenii simpli pe care i-a numit frați i-au acordat una din cele mai înalte recunoașteri pentru inima lui, ale genialul său politic, ale spiritului său de dreptate și ale generozității sale superioare, cînd, în februarie 1850, Avram Iancu bate drumul de la Vidra de Sus cu măruntele case moțești pînă la Viena cu marile mînciuni imperiale. În ziua de 6 februarie, în Oradea, mii de cetățeni maghiari așteaptă ore întregi să-l vadă pe Craiul Munților a cărui sosire era anunțată. Apoi, la ieșirea din primărie, Iancu și oamenii lui de-abia au străbătut mulțimea care striga : „Eljen Ianku !" (Trăiască Iancu I). Oamenii din popor nu se mai întrebau dacă sînt unguri sau români. Ei recunoșteau în fiul de iobag pe Craiul Munților care lupta împotriva nedreptății de care sufereau cei săraci — români, și unguri, și ce-or mai fi fost. Poporul, cu simțul lui de dreptate, vedea adevărul. Iancu nu putea să nu înțeleagă că a avut dreptate apărîndu-i pe cei săraci, chiar dacă trăia într-o vreme cînd mulți spuneau că asta e o nebunie.

Înșelat de toate promisiunile imperiale, văzîndu-și poporul tot lipsit de drepturi, ba, încă și mai rău chinuit, Iancu poartă cu ei durerea zădărniciei attor jertfe. Înțelegerea superioară de către el a lucrurilor și a lumii nu folosea atunci poporului său ; era prea devreme, nu venise timpul. Pe împăratul mincinos și fățarnic, lipsit de scrupule sub purpură, Avram Iancu refuză să-l mai vadă, cînd încoronatul Habsburg vrea să fie aclamat în Munții Apuseni. Fiindcă unicul dor al vieții sale a fost să-și vadă națiunea fericită. Mintea lui Iancu nu încăpea în epoca lui. După ce se prefăcuse a nu băga de seamă robia de o mie de ani a poporului român, Viena își trimitea un nobil să-l întrebe cu mărinimie pe Iancu ce dorește el, totuși, pentru românii săi. Era prea mult. Atîta perfidie chiar nu se putea îndura. „Serenissime, o academie de drepturi la Sibiu și o baie cu aburi la Vidra". Hohotul colosal al sfidării, al durerii și al lacrimei ascunse din acest răspuns al lui Avram Iancu va umple pînă la sfîrșitul lumii toate pădurile istoriei noastre.

A cîntat din fluier douăzeci de ani în singurătatea munților peste care poporul îl unsese în altarul dragostei de țară Crai. Scrisoarea de la 23 iunie 1871 o semna „avocat și general și prefect al legiunii «Auraria Gemina»". Ultima veste despre el în dimineața de 11 septembrie 1872, Avram Iancu ne-a lăsat-o ișcălită cu rogojina pe care epoca lui i-a îngăduit să doarmă în cea din urmă noapte. Timpul pe care mintea lui îl depășise se scurgea încet și Avram Iancu n-a mai așteptat. A murmurat poate ultima oară : „No, hai !"

La Țebea, gorunul lui Horia l-a îmbrățișat pe erou în rădăcinile sale.

Azi, în țara liberă, poporul întreg, suveran, e ca un gorun uriaș stringînd în rădăcini, cu oasele attor strămoși pămîntul Daciei. Uriaș în statură, spiritul superior al lui Avram Iancu veghează faptele patriei de sub acest gorun.

DORIN GHERGHINESCU ■

Scaunul lui Iancu

(Interviu cu un poet ardelean prin al cărui sat a trecut Iancu)

— Stimate Dumitru Titus Popa, v-am auzit cîndva povestind că în satul dumneavoastră oamenii mai vorbesc și azi cu evlavie de ziua în care Avram Iancu a trecut pe acolo. Cum se numește satul ? Vorbiți-mi despre el.

— Se cheamă Subpădure și se scrie într-un singur cuvînt, nu cum scriu unii rupîndu-i numele din neștiință. Sat în județul Mureș. A fost încoronat, binecuvîntat de istorie cu pași și privirea lui Iancu. E un sat mic. Și azi e puțin cunoscut. Chiar în județul Mureș e puțin cunoscut. Dar pe acolo a călcat istoria neamului nostru. Și oamenii știu. Simți asta, ca o taină, dincolo de vorbele lor. De la Tîrgu Mureș pînă în Apuseni, în partea dreaptă a Tîrnavei Mici, în stînga Mureșului, dar nu în luncile riurilor, între dealuri și pe văi, ca într-o coloană de-a lungul, se întind sate pur românești. Urcă spre Munții Apuseni coloana aceasta de sate. Dar, ce e important, ele par ascunse. Nu este exclus ca istoria însăși să aibă un rol în această așezare a limbii române prin locuri mai ferite. Așa este și Subpădure. După numele de familii [illegible] Hancu Stoica, Bichiș, Suciu și Popa. Dar e un sat ciudat. Aceste neamuri conservă fiecare particularități de grai : în pronunție și chiar în lexic. A fi fin Ardeal fiind cunoscut cu formele **a** și ori a **și**) în pronunția unora din familiile Hancu devine **a ei**, să **ciu** și așa mai departe. Forma nu este răspîndită însă nici la întreg neamul Hancu. Și mai este un lucru ciudat [illegible] Iancu l-a înfruntat un duh al locului să vină) : la fiecare moment istoric important, un om de la noi a murit în sat, din cauza acelui eveniment. Așa s-a întîmplat și în 1849 cu Popa Ioan. Comanda o grupă de luptători dați de satul Subpădure lui Iancu. Pentru că la Iancu se duceau oamenii fără să-i cheme el. Dar și satul nostru deși mai departe nu în Cîmpia Ardealului a fost cuprins în sistemul de organizare după model roman al armatei sale. Dar și de la noi au plecat luptători să-l ajute. Popa Ioan a fost rupt în două de doi cai la Podul Dracului, lîngă actualul sat Gănești, pe atunci Gonfalău. Era pedeapsa dată de unul din vestitele tribunale de sînge care îl vînau pe luptătorii lui Iancu.

— Cum a ajuns Iancu în Subpădure ?

— Nu se mai știe dacă înainte sau după revoluție. Se pare însă că după uciderea lui Popa Ioan. Oricum, oamenii din sat povestesc și azi. Părinții mei au prins în viață oameni care l-au văzut pe Iancu în sat la noi.

— Și ce spun oamenii ?

— Leagă chiar momentul extraordinar pentru ei al trecerii lui Avram Iancu pe acolo de un scaun pe care a șezut el atunci. Scaunul acela a devenit pentru țăranii din Subpădure scaunul Împăratului lor, al Craiului Munților noștri. Și scaunul acela s-a păstrat pînă încă în zilele copilăriei mele. Un [illegible] nu a lăsat ca el să fie distrus.

— Și ce mai spun oamenii despre trecerea lancului pe la Subpădure ?

— Nu [illegible] chipul [illegible], un portret. Doar atîta spun și acum, deci s-a tot spus, din generație în generație în aceste povești : era îngîndurat. Auzi, îngîndurat. Și atît. Și mai spun că a mîncat Iancu la noi în sat. A mîncat la o masă, într-o grădină, sub un pom, [illegible] Acolo i s-a adus din casă scaunul, acela. Pe[illegible] mai există și azi și rodește. Este acum acolo o livadă de meri și de peri, între care e viu și părul lui Iancu.

GH. DORIN ■

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1 căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20 interioare Secția social politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția culturală-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nuța, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Maria Berza, Georgeta Stefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reporta, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Brădățeanu, Tudor Octavian Constantin Balaceanu, Dumitru Ghaur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihalopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sonia Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

37

STOP — CADRU ÎN VALEA JIULUI

O reporteriță a revistei „Flacăra" înfățișează oameni în starea de muncă și de viață a minerilor

paginiile 6–11

La Stelnica nimic nu este de spus sau de povestit, totul este de raportat

Capătul drumului este bucuria care te așteaptă nu pe care-l aștepți, însă așteptată și într-un caz și în celălalt, nu durează mult, cum nu durează nici trecerea peste Dunăre, unde vadul înviorii este destul de îngust și în scurtă vreme Constantin Tănase și Dumitru Cristea de pe șalupele „Jepi" și „Rachita" ajung pod lângă mecanicul pontonului, cârmaciul Dumitru Florea lasă oblonul de siguranță și automatismele, unele militare, altele civile se pun cu motoarele pornite să

(Continuare în pag. 5)

D. CONSTANTINESCU ■

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, pe platforma Institutului politehnic din București, școala românească se angajează ferm în marea operă de propășire spirituală a națiunii

Între sărbătorile statornice ale toamnei românești, deschiderea anului de învățământ rămâne un prag peste care viitorul, pentru [illegible], pentru fiecare [illegible] cu [illegible] și azi ce și ieri, și la fel se va întâmpla mâine. În timp ce [illegible] pe ogoare s-a declanșat bătălia decisivă a recoltei, [illegible] patriotic Constanța nu poate cuprinde decât împreună aceste două realități definitorii pentru clipa trăită, înainte de a fi distincte, ele sînt solidare : sămînța, semănată cu rost, rodește cu certitudine. Perenitatea ciclurilor acestei fundamentale fertilități a fost și rămîne în mîinile noastre, ca mîine și ieri.

Și în acest an, tradiționala [illegible] de deschidere a noului an de [illegible] s-a desfășurat într-un cadru de largă [illegible], [illegible] este platforma a Institutului politehnic din [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible]

Un nou și puternic impuls prieteniei și colaborării româno-egiptene

Recenta vizită oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, de președintele Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak, împreună cu doamna Suzanne Mubarak, se înscrie în tradiția relațiilor de stimă, prietenie și colaborare dintre țările și popoarele noastre. Aceste relații au luat o deosebită amploare în ultimul deceniu, un rol determinant avîndu-l multiplele întîlniri dintre președintele Nicolae Ceaușescu și regretatul președinte Anwar El Sadat, întîlniri care s-au încheiat de fiecare dată cu acorduri și înțelegeri ce au pus bazele unei largi conlucrări pe plan politic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate. Printre roadele colaborării fructuoase româno-egiptene se numără importante obiective industriale, cum sînt Uzina de produse sodice El Rex (Alexandria), Fabrica de acid sulfuric Abu Zaabal, Complexul de extragere și preparare a fosfaților de la Hamrawein ș.a.

Slujind aceleași țeluri și aspirații, noul dialog la nivel înalt româno-egiptean a reliefat dorința vie a celor două țări și popoare de a ridica pe o treaptă superioară colaborarea dintre ele, de a găsi noi modalități de adîncire și diversificare a acestei colaborări. După cum se menționează în documentele semnate cu prilejul vizitei, și în primul rînd în Declarația comună cu privire la dezvoltarea în continuare a cooperării dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt pe plan bilateral și în viața internațională, cei doi șefi de stat au hotărît să fie continuate și intensificate eforturile pentru creșterea volumului schimburilor comerciale, pentru accelerarea lucrărilor la obiectivele de cooperare pe termen lung. Avînd în vedere experiența dobîndită, potențialul economic și tehnic al României și Egiptului, precum și posibilitățile largi existente pentru dezvoltarea pe mai departe a schimburilor comerciale și a cooperării economice reciproc avantajoase, s-a stabilit ca în anul 1985 volumul acestor schimburi să se dubleze față de 1980, ajungînd la un total de 1 miliard de dolari. În acest scop, atenția va fi concentrată asupra aprofundării cooperării economice în domeniile energiei, explorării, exploatării și prelucrării petrolului, electrificării rurale, industriei construcțiilor de mașini, industriei materialelor de construcții, industriei metalurgice, industriei chimice, transporturilor, telecomunicațiilor, agriculturii și industriei alimentare. Totodată, s-a convenit intensificarea cooperării bilaterale în tehnologie, știință, cultură, artă, sport, turism și în alte domenii de activitate.

Vizita în țara noastră a înaltului oaspete egiptean a prilejuit și abordarea unui larg cerc de probleme privind situația internațională actuală. Acest schimb de păreri a evidențiat identitatea sau apropierea punctelor de vedere ale României și Egiptului în problemele fundamentale cu care se confruntă lumea contemporană, voința celor două țări de a conlucra tot mai strîns pentru găsirea unor soluții corespunzătoare intereselor păcii și progresului tuturor popoarelor. Reafirmînd poziția cunoscută a României cu privire la căile de soluționare constructivă, completă și durabilă a situației din Orientul Mijlociu, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că țara noastră s-a pronunțat și se pronunță pentru o reglementare politică, pe calea tratativelor, a problemelor din această zonă. În prezent, după soluția care s-a realizat pe calea negocierilor în Beirut, este necesar să se tragă toate învățămintele și să se pună capăt oricăror acțiuni militare din partea Israelului, să se treacă la retragerea trupelor israeliene din Liban, să se asigure liniștea, independența și integritatea acestei țări și, totodată, să se intensifice eforturile pentru soluționarea problemei poporului palestinian, pe baza dreptului său la autodeterminare. În Orientul Mijlociu, a arătat șeful statului român, este loc și pentru un stat palestinian, și pentru statul Israel, și trebuie să se ajungă la recunoașterea acestei realități, la asigurarea conviețuirii pașnice a acestor două state, a tuturor statelor din regiune. Este timpul să se acționeze cu hotărîre pentru a se ajunge, pe calea negocierilor, la o soluție deplină și la o pace trainică în Orientul Mijlociu.

Desfășurată în atmosfera de înțelegere prietenie și respect reciproc caracteristică pentru ansamblul conlucrării româno-egiptene, recenta vizită în țara noastră a președintelui Egiptului, prin rezultatele ei fructuoase, este menită să dea un nou și puternic impuls colaborării româno-egiptene, în interesul țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii, progresului și colaborării în lume.

ION D. GOIA ■

Moment de seamă în cronica relațiilor româno-nigeriene

Relațiile de prietenie, de colaborare și cooperare pe multiple planuri dintre România și Nigeria, dintre popoarele român și nigerian, au cunoscut în ultimii ani, îndeosebi după vizita efectuată în 1977 de președintele român în țara prietenă, o dezvoltare continuă. Pe plan economic, se cuvine menționat că volumul schimburilor dintre cele două state a crescut de mai multe ori ; s-au înfăptuit ori sînt în curs de desfășurare o serie de acțiuni de cooperare în cadrul cărora muncitorii și specialiștii români și nigerieni conlucrează activ pentru realizarea unor importante obiective economice. Voința țărilor noastre de a lărgi și mai mult cadrul raporturilor prietenești de colaborare și cooperare fructuoasă dintre ele îl corespunde și recenta vizită oficială de prietenie, efectuată la invitația președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de președintele Republicii Federale Nigeria, Alhaji Shehu Shagari.

Convorbirile româno-nigeriene la nivel înalt, documentele semnate cu acest prilej au relevat identitatea sau apropierea punctelor de vedere în numeroase probleme privind relațiile reciproce sau situația internațională. S-a subliniat cu satisfacție faptul că raporturile dintre România și Nigeria au cunoscut, în ultimii ani, progrese importante, corespunzătoare intereselor și aspirațiilor celor două popoare, în spiritul orientărilor și înțelegerilor stabilite la nivel înalt. S-au evidențiat rezultatele bune obținute în planul colaborării politice, economice, tehnico-științifice și culturale. Totodată, a fost exprimată [illegible] colaborarea româno-nigeriană, pe bază de deplină egalități, a respectului și avantajului reciproc. Pornind de aici, s-a apreciat că potențialul economic, în continuă creștere, al României și Nigeriei creează condiții favorabile pentru amplificarea colaborării dintre cele două țări. Cei doi președinți s-au pronunțat pentru o [illegible] eficientă valorificare a posibilităților existente, în vederea intensificării și diversificării schimburilor economice, extinderii cooperării, în forme moderne și în domenii de deosebit interes pentru economiile României și Nigeriei, în industria petrolului și, în general, în industria extractivă, în prelucrarea lemnului, în construcțiile de mașini, transporturi, agricultură. Au fost evidențiate, de asemenea, numeroase posibilități pentru dezvoltarea colaborării pe tărîmul învățămîntului, al formării cadrelor, precum și în domeniul culturii și educației.

După cum este bine cunoscut, colaborarea româno-nigeriană se realizează, de asemenea, pe plan internațional. Referindu-se la aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Doresc să remarc, cu satisfacție, buna conlucrare dintre România și Nigeria — în cadrul O.N.U. și al altor organisme internaționale, în „Grupul celor 77“ și în mișcarea țărilor nealiniate — și să exprim convingerea că această colaborare se va dezvolta și mai mult în viitor, în interesul ambelor noastre țări și popoare, al cauzei generale a destinderii, colaborării și păcii“. Președintele României a caracterizat noul dialog la nivel înalt româno-nigerian drept „un nou moment important în întărirea conlucrării româno-nigeriene atît pe plan bilateral, cît și în arena internațională“.

Apreciind sprijinul acordat de România, datorită căruia în Nigeria au fost create întreprinderi de producție în domeniile industriei, al mecanizării pe scară largă a unor ferme agricole și zootehnice, în alte sectoare de activitate, președintele Alhaji Shehu Shagari a declarat : „Pentru a răspunde cerințelor planului de dezvoltare noi am dori, domnule președinte, să ne folosim de avantajele experienței dumneavoastră. Aș dori să exprim mulțumirile mele pentru asistența valoroasă acordată deja de guvernul dumneavoastră prin cooperare în domeniul resurselor noastre umane, pregătind în anii care au trecut, în universitățile și politehnicile dumneavoastră, sute de tineri nigerieni în diferite specialități“.

În cadrul dialogului româno-nigerian la nivel înalt, președintele [illegible] a reafirmat poziția României cu privire la cele mai importante probleme ale situației internaționale actuale [illegible] subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice internaționale, a arătat șeful statului român, constituie o necesitate pentru depășirea crizei economice, pentru stabilitatea economiei mondiale și dezvoltarea armonioasă a tuturor statelor. Avînd în vedere că în această direcție nu s-au realizat progrese reale, este necesară organizarea unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare pentru discutarea acestor probleme și pentru a acționa într-o deplină unitate în vederea obținerii de rezultate concrete în tratativele cu țările dezvoltate.

Prin întreaga sa desfășurare, prin rezultatele cu care s-a încheiat, noul dialog la nivel înalt româno-nigerian reprezintă un moment de cea mai mare însemnătate în cronica relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Nigeria, fiind menit să deschidă noi orizonturi colaborării bilaterale, precum și pe arena internațională, în folosul ambelor țări și popoare, al cauzei păcii și progresului social, al destinderii și înțelegerii în întreaga lume.

ION CODRU ■

Materia primă — Timpul

Intr-o obsedantă criză de timp, mari rezerve de timp productiv sînt încă nefolosite : fiindcă uneori se ignoră soluția ergonomiei, adesea de o dezarmantă simplitate dar de o incontestabilă valoare economică. Ele nu se cer nici importate, nu cer nici devize, nici investiții, cer doar aport de inteligență și de spirit novator.

Este tot atît de important — și de rentabil pentru economia națională — să ne gîndim nu numai la CE produce omul de la mașină, ci să ne întrebăm și CUM muncește el. Ancheta de față dovedește că de cele mai multe ori soluțiile ne stau la îndemînă. Rămîne numai să le evidențiem, să le aplicăm în practică, să le generalizăm.

Nu e rușinos să lucrezi stînd jos, ci să stai jos fără să lucrezi

— Făceam parte dintr-o comisie de avizare pe lîngă un minister economic — ne povestea un distins specialist. O comisie la nivel destul de înalt, cu reprezentanți și de la alte ministere interesate, consilieri etc. Ni se prezentau proiectele unei fabrici de bujii, o investiție destul de importantă, a cărei soartă, într-un anumit sens, se hotăra atunci. Proiectanții și beneficiarul veniseră înarmați cu planșe explicative și cu toate lămuririle tehnice imaginabile și date extrem de exacte. Cînd deodată mă ridic și întreb : „Oare cîte kilograme cîntărește o bujie ? Șase, șapte, opt ?" Stupoare în sală [illegible] cum se spune [illegible], nimeni nu se aștepta la o asemenea intervenție. Unii pontau pufnit : „Nici nu știe, bietul, cît cîntărește o bujie...", deși, înainte să precizez cunoșteam foarte bine răspunsul. Cineva se ridică și îmi explică foarte complezent : „Păi, o bujie nu cîntărește kilograme, este un fleac, un mic folositor care însă nu trage decît cîteva zeci de grame la cîntar." Atunci — am întrebat — de ce în proiect se prevede o hală întreagă să lucreze în [illegible] ?"

Specialiștii [illegible] discuția concluzie [illegible] mai sus-menționată nu este rodul întîmplării, al unei scăpări ocazionale, ci al unei răspîndite prejudecăți pe care ei o denumesc, convențional, țărănească. De unde această insolită apropiere de lumea tehnicii [illegible] ? Țăranul, pe bună dreptate milenare, a ajuns [illegible] considere hărnicia pe omul care toată ziua stă în picioare. Este încredințat că judecă astfel, deoarece cu evidență [illegible] a „omului de la volan", a mecanizatorilor, majoritatea muncilor agricole nici nu pot fi făcute altfel : harnicul, trebăluiește în picioare, leneșul stă. Stă jos, adică, tocmai fiindcă este un trîndav.

Dar în industrie ? Am întîlnit, mai de mult, la „Electroaparataj" zeci de muncitori prelucrînd în picioare piese de alamă ușoare, la strunguri mici. Absurd ! — exclamă ergonomiștii. Sau v-ați întrebat — adaugă ei — ce rost are ca în marile legătorii de cărți muncitorii să-și facă treaba în picioare (sînt destule asemenea cazuri) ? Chiar nici la supravegherea războaielor de țesut nu se justifică întru totul poziția în picioare, preluată ca atare de zeci de ani, din vechile fabrici și transplantate în uzinele ultramoderne. Mai ergonomic, mai rațional (este, cel puțin, un punct de vedere) ar fi ca muncitoarele să supravegheze războaiele de pe scaun și să se ridice doar cînd intervine o defecțiune la o distanță mai mare, care necesită deplasarea. De fapt, din punct de vedere fiziologic, poziția **combinată**, alternanța în picioare-așezat oferă incontestabile avantaje, cu repercusiuni directe asupra sănătății și a randamentului în producție. Firește, nimeni nu propune asemenea soluții pentru **toate** locurile de muncă în fabricile textile, ci să se efectueze studii amănunțite, cu luarea în considerare a tuturor factorilor implicați, însă neapărat făcîndu-se apel și la ergonomie ! Oricum, în orice uzină, opt ore continue petrecute în picioare nu se justifică, atunci cînd procesul de producție, care evident nu poate fi schimbat după plac, nu reclamă mișcări la distanțe mai mari sau manipularea permanentă de greutăți.

Pare un truism, o banalitate, dar practica din întreprinderi face necesară amintirea acestei „banalități". Altfel spus, nu este rușinos să lucrezi stînd jos, ci să stai jos fără să lucrezi. Cînd muncești cu spor, poporul spune că ai scaun la cap. **„NOI SÎNTEM PRIVIȚI ÎN UNELE ÎNTREPRINDERI CA UN FACTOR PERTURBATOR" ȘI TOTUȘI ERGONOMIA RENTEAZĂ !**

Uneori, măsuri ergonomice aparent fără contingență cu timpul de muncă se răsfrîng direct și substanțial asupra acestuia. Astfel, la Întreprinderea de mașini electrice București rondelele de tole se ungeau la prese cu un lichid care, stropind mîinile muncitoarelor provocau eczeme și usturimi, fără gravitate dar penibile și cronofage. Un dispozitiv simplu sugerat de ergonomiști (nu de tehnicieni !) apără mîinile. Rezultat, nu se mai pierde timp cu ștergerea mîinilor (multe, multe minute pe zi, care se cumulează și se înmulțesc cu numărul total al muncitorilor) și, fapt și mai important, s-a rezolvat lesnicios o problemă de sănătate și confort fizic. Tot așa s-a procedat la o altă întreprindere bucureșteană, unde muncitoarele umblau cu mîinile în parafină încălzită. Același rezultat favorabil. Un ultim exemplu : un muncitor alimentează o mașină cu plăcuțe de cupru pentru a fi frezate. Stînd în picioare, introducea în mașină plăcuțele una cîte una făcînd complexe și inutile mișcări (de gradul V, cum le categorisesc specialiștii). Cînd el se oprea, firesc, pentru a se odihni, mașina nealimentată mergea în gol. S-a sugerat un sistem de încărcare cam ca la o armă automată, reușindu-se astfel zeci de minute, deci un important plus de productivitate, și... o poziție comodă pentru operator, care azi stă pe scaun.

Să ne oprim însă aici cu exemplele și să redăm cîteva concluzii.

● Se constată în întreprinderi o insuficientă instruire a muncitorilor în spiritul organizării științifice a muncii, în sensul că se lucrează prea mult în mod tradițional, oarecum meșteșugărește, operatorii la aceleași utilaje, cu aceleași materiale, lucrînd unul lîngă altul, executînd aceleași operații cu mișcări diferite, adesea inutile și cronofage. Inginerii și maiștrii — și înaintea lor, profesorii de la școlile tehnice — îi învață **ce să facă**, dar **nu cum să facă, pînă la ultimul detaliu al gestului, în scopul economiei mișcărilor.** Ne-am lovit și de situații cînd prospectul mașinii de import care conținea asemenea valoroase indicații era neglijat, uitat, dat de o parte.

● **Institutele de proiectări nu acordă suficientă atenție aspectelor legate de ergonomie.** Poate fiindcă unii le consideră un lux pe care nu ni-l putem permite în etapa actuală, ignorînd formidabilele implicații economice.

● Pentru instruirea tehnică a muncitorilor, deci și pentru a se realiza acea absolut necesară **economie de mișcări**, deci de timp de care vorbeam, nu se folosesc deloc sau doar sporadic în întreprinderi, **filme și diapozitive**, infinit mai eficiente și mai convingătoare decît interminabile ședințe și conferințe tehnice. Muncitorul crede ce vede deoarece la el este foarte dezvoltată percepția vizuală. Este o chestiune elementară de psiholog a muncii.

● Se simte nevoia să se înființeze și la noi un **Institut de cercetări pentru problemele muncii** : organizare, retribuire, legislație. Desigur, de aceste chestiuni se ocupă Ministerul Muncii dar niciodată un minister nu poate ține locul unui institut de cercetări, de pe urma cărora primul și cel mai important beneficiar ar fi însuși ministerul în cauză. Prin intermediul institutului s-ar putea impulsiona, între altele, popularizarea și extinderea ergonomiei în masa de oameni ai muncii și, bineînțeles, și la conducerea întreprinderilor, lucru cu atît mai necesar cu cît se observă încă neînțelegere, neîncredere și reținere față de disciplinele înrudite, socotite de unii un lux sau o complicație inutilă.

— Noi sîntem priviți în unele întreprinderi ca un factor perturbator — ne spunea un tînăr cercetător dintr-un grup de ergonomie. Politicos, conducerile aprobă propunerile noastre, dar apoi ajung într-un dulap și acolo rămîn. Ulterior, e drept ele se mai introduc treptat în planurile de măsuri, dar cu timiditate. Ai citeodată impresia că se recurge la noi doar fiindcă de undeva, de la ministerul sau de la centrală, „s-a primit sarcină" și că mai erau niște bani de cheltuit în anul în curs pe contract. S-a întîmplat odată că, după luni de muncă, grupul nostru a elaborat peste o sută de propuneri la o fabrică și au fost respinse toate, fără nici o dezbatere. (De subliniat că ele nu implicau nici un fel de investiții sau doar investiții neglijabile, esențială era schimbarea de optică). A trebuit multă răbdare să convingem conducerea fabricii și, în parte, am reușit, dar faptul dovedește cît de multe rămîn de făcut încă în acest domeniu. Trebuie sensibilizate conștiințele... **Este atît de simplu să propui cumpărarea unor mașini nou-născute pentru economisirea de timp productiv dar e mult mai ieftin, mai eficient și mai normal ca înainte de a te gîndi la mașini să te gîndești la oameni. Rentează.**

Trei întîmplări al căror erou este TIMPUL

● Coadă mare la una din magaziile de scule ale Întreprinderii de mașini-unelte și agregate București. Permanent, cam 20 de muncitori calificați își pierdeau timpul acolo, nu din vina sau dorința lor, căci știau prea bine că dacă în loc să stea la coadă s-ar fi aflat în acel moment la strung ar fi cîștigat și ei mai mult, și statul. Nu aveau nici o vină nici cei trei magazineri, care nu-și acordau o clipă răgaz și alergau de la un raft la altul cu, o repeziciune care îl evoca pe Tom și Jerry. Dar lucrurile sînt prea serioase pentru a glumi: 20 de muncitori în permanență la această coadă însemnau, de fapt, 20 de absențe om/zi doar în schimbul respectiv, deși ele nu apăreau nicăieri în scripte.

Vine cineva și sugerează: „Oameni buni, în loc să așezați în rafturi sculele după modelele lor constructive (aici toate burghiele de diferite mărimi, acolo toate dăltițele etc.), de ce nu plasați chiar lîngă «ghișeu» piesele care se cer mai frecvent, iar pe rafturile mai îndepărtate, în spate, piesele — indiferent de model — cerute poate doar o dată pe lună?" Zis și făcut.

Rezultat: coada la magazie a dispărut peste noapte, munca e făcută de doi oameni în loc de trei, iar 20 de muncitori își văd liniștiți de treaba lor în producție. Dar cîte asemenea magazii de scule există în țară — poate zeci de mii — și cîte din ele beneficiază de o organizare rațională, bine gîndită, fertilizată și de o brumă de matematică probabilistă?

● La „Electromagnetica", în atelierul de ampilaje (lamele de contact), fiecare muncitoare avea pe masa ei de montaj 36 cutiuțe cu piese: 12 în dreapta, 12 în stînga, 12 în față. Practic, muncitoarele lucrau „îngropate" în cutiuțe. Cînd doreau să se relaxeze (normal!) între două operații și ridicau ochii de la masă, ele întîlneau din nou mormane de piese, respectiv, cutiuțele cu pricina, astfel încît nu intervenea nici o relaxare și activitatea se relua tot în stare de tensiune.

Vine cineva și sugerează: „Oameni buni, de ce vă îngropați în piese? Oricum, nu aveți nevoie de toate într-o zi". Maistrul răspunde că atît timp cît va fi el acolo nu se va schimba nimic, că așa s-a procedat totdeauna și nu vede de ce s-ar face altfel. Dar acel cineva nu se lasă descurajat, întreabă muncitoarele cîte piese se includ într-un ampilaj, cîte montează într-un schimb și, pe această bază, propune și obține reducerea la o treime a numărului cutiuțelor. Ca prin minune dispare sentimentul de claustrare, muncitoarea cînd ridică ochii întîlnește nu piese și cutiuțe, ci privirea altor muncitoare, **vede oameni.** Rezultat: în prima zi după îndepărtarea cutiuțelor inutile productivitatea muncii a crescut cu 10%; altfel spus, s-a cîștigat aproximativ o jumătate de oră în plus de muncă productivă pe schimb, **fără absolut nici o investiție suplimentară, fără nici o mașină de import, ci numai prin „import" de psihologia muncii.** Dar cîte mese de montaj din uzinele din țară așteaptă încă un asemenea influx ?

● La Întreprinderea de confecții și tricotaje București, în secția de călcătorie, muncitoarele stau în picioare în fața unei mese înalte. Ridică de pe un suport un fier de călcat greu cam de 3 kg pînă la suprafața de călcat, apoi îl pun jos și iar îl ridică.

Vine cineva și sugerează: „Oameni buni, oare nu e mai simplu să coborîți masa și să ridicați fierul? Acesta ar putea fi suspendat de un resort, manipularea s-ar ușura, întrucît resortul ar prelua o parte din greutate; în plus, muncitoarele ar sta pe scaun, nu în picioare, n-ar avea atitea varice și s-ar cîștiga timp, mult timp". Aici este necesară o scurtă explicație de fiziologie doar aparent îndepărtată de subiectul nostru: timpul de muncă. Un efort continuu ca acela de ridicare a fierului de călcat reclamă oxigen din abundență; or, în condițiile mai sus arătate, el se asigură și pe cale anaerobă. În asemenea situații, organismul își ia singur „micropauze de efort", iar aceste întreruperi reflexe, deci inconștiente, în procesul muncii cumulate devin cronofage, bineînțeles, fără ca muncitorii să poarte vreo vină.

Nu știm dacă la acel atelier s-a acceptat sugestia privind ridicarea fierului de călcat și coborîrea mesei (se pare că nu), dar nu acesta este esențialul. Oare cîte asemenea locuri de muncă din producție beneficiază de aportul specialiștilor în ergonomie și cîte mii sau zeci de mii de ore productive s-ar putea cîștiga prin această modalitate, mărindu-se totodată confortul celor ce trudesc?

Aceste întrebări, cu implicații în trei domenii diferite: matematica, psihologia și fiziologia muncii, ne-au fost sugerate de ceea ce reprezintă, probabil, **cea mai amplă cercetare din țara noastră cu privire la creșterea productivității muncii și organizarea ergonomică a muncii.** Investigația o desfășoară neîntrerupt din 1974 Laboratorul de economie și organizare ergonomică a muncii din Academia de studii economice, sub conducerea profesorului doctor **Petre Burloiu,** cu participarea lectorilor universitari Aurel Manolescu, Cornel Frențiu, Tatiana Gavrilă, Ioan Nașcu, doctor în psihologie Maria Moldovan și a sute de studenți din anii III și IV. Pînă azi au fost studiate, „fotografiate" pînă în cele mai mici detalii, sute de locuri de muncă de la „Electromagnetica", Fabrica de elemente de automatizare, „Electrotehnica", Întreprinderea de motoare electrice București (I.M.E.B.), „23 August" etc., studiile coborînd pînă la nivelul fiecărei mișcări în parte. Au fost testați și chestionați (127 întrebări!) peste 6 000 muncitori, iar numărul volumelor conținînd observații și, mai ales, propuneri însoțite de schițe, de proiectarea de dispozitive ergonomice simple etc., este de-a dreptul impresionant: circa **50 volume** dactilografiate, fiecare conținînd sute de pagini. Așadar, o cercetare de interes excepțional.

S-a constatat — fapt îngrijorător — că în numeroase cazuri neutilizarea timpului de muncă în schimbul I se ridică pînă la 20%, procentajul crescînd simțitor în schimburile II și III. (Alți cercetători au dat următoarele procentaje: 20% în schimbul I, 40% în schimbul II, 60% în schimbul III.) Fără a absolutiza sau generaliza aceste cifre, care oricum nu se referă decît la cîteva întreprinderi, ele apar totuși suficiente pentru a indica un ordin de mărime și a reliefa magnitudinea problemei.

Desigur, folosirea eficientă a timpului de muncă are multiple fațete; ea ține, în primul rînd, de conștiința muncitorului, de „motivația" lui, de un complex de factori politici, economici, sociali etc. În acest angrenaj, organizarea științifică a muncii și organizarea ergonomică — urmărind desfășurarea procesului de producție cu un consum de energie umană cît mai redus prin măsuri de ordin fiziologic, psihologic, sociologic și, evident, tehnico-economic — trebuie să dețină un rol primordial. Aci se ascund uriașe rezerve de timp. „Toate propunerile noastre nu le considerăm extraordinare, dar pe această cale se depistează importante rezerve de timp!", spune Petre Burloiu.

Iată fapte. În 1981 la I.M.E.B., prin măsuri de tipul exemplificat la începutul articolului, cercetătorii au propus și proiectat, pentru diverse locuri de muncă, creșteri ale productivității — deci corespunzătoare economii de timp productiv — mergînd de la 10% la 300%, cu investiții minime. Nimeni n-a crezut la început, propunerile au fost calificate, politicos, „fanteziste", pentru ca prin experimente să se dovedească apoi justețea lor.

Nu trebuie dedus că peste noapte și pretutindeni la noi s-ar putea realiza, pe această cale, asemenea salturi spectaculoase, totuși, se impune scuturarea unor inerții, fiindcă, repetăm, aci zac mari rezerve nefolosite. Timpul rămîne, totuși, cea mai prețioasă materie primă.

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU ■

Pe dealul Feleacului

Pe dealul Feleacului
Trece umbra lanciului
Cu durerea veacului.

Lăcrămează mamele.
Negre sînt năframele.
Codru-și frînge ramele.

S-au cernit cuvintele,
Cresc spre cer mormintele,
Rămîn oscmintele.

Tristă-i apa zorilor,
Plînsetul viorilor,
Vinețeala norilor.

Liniște și modru nu-i,
Arsă-i mana rodului,
Ruptă-i frunza codrului.

Dar pe zarea plaiului
Crește umbra Craiului,
Trece duhul lanciului !

VLAICU BÂRNA ■

Orele fierbinți ale cîmpiei

Investiția de speranță

La ferma Preajba de Pădure a Întreprinderii agricole de stat din Leu, județul Dolj, recoltatul porumbului a început și stau înaintea mecanizatorilor 116 ha. Soia, întinsă pe 50 hectare, va fi și ea recoltată în grafic. Sîntem departe de marile artere de circulație ale județului, asfaltul abia a ajuns aici, nu prea demult, automobilele celor cu răspunderi în campania agricolă calcă rar pe aceste meleaguri și, cu toate acestea, la Preajba de Pădure campaniile se desfășoară șnur, fără poticniri, contracronometru. Și nu numai în ceea ce privește calendarul lor ca atare. La începutul verii, s-au obținut aici 4 315 kg grîu și 5 500 kg orz la hectar. Porumbul, la fel, neirigat fiind, promite o recoltă substanțială. Cînd și cînd, însă destul de rar, Preajba de Pădure este citată avantajos în bilanțuri. În mod obișnuit, totuși, ferma trăiește și muncește sub semnul anonimatului. Și nu știm cum se face, dar destoinicia și fertilitatea, cînd stau sub semnul anonimatului, parcă prezintă mai multă încredere.

Evident, căutăm explicația acestei situații privilegiate : de ce acești oameni nu așteaptă să fie întruna bătuți la cap ? e ce nu trebuie să trugă nimeni de ei și să le reamintească latruna prin ziare sau prin ședințe că o tarla nu s a recoltat la timp, că o tarla nu s-a arat, că altă tarla nu s-a însămînțat ? Bineînțeles, șeful fermei, inginerul agronom Marin Vlăduț, nu încalcă o regulă nescrisă a jocului și refuză să depună mărturie în favoarea propriei sale persoane. El nu face decît să ducă mai departe o regulă statornicită la ferma sa mai demult. Orice întocmire sănătoasă a lucrurilor are rădăcini în timp și, dacă despre Preajba de Pădure este vorba, nu putem trece ușor peste adevărul că aici a muncit vreme de aproape o duzină de ani inginerul agronom Gheorghe Precupețu, un alt fiu al acestor meleaguri, statornicind aici, totodată, un ... de responsabilitate care a devenit, în timp, a doua natură a oamenilor.

Practic, Marin Vlăduț a luat în primire ferma la 1 aprilie 1979. Întinderea ei nu este deosebit de mare, pămîntul măsoară numai 857 ha arabile, dar mai sînt oamenii, problemele și mașinile lor. Și, de aici înainte, ar mai fi de spus că Marin Vlăduț, la 1 aprilie 1979, nu s-a trezit înaintea necunoscutului. Dimpotrivă. Pămîntul și oamenii nu i-au ridicat nici un semn de întrebare. A copilărit aici, la Preajba de Pădure, și încă din anii de școală a participat la campaniile agricole ale fermei. Student fiind, aici și-a petrecut perioadele de practică în producție. Aici și-a făcut și stagiatura, pînă la capăt. Colegul său mai vîrstnic și mai experimentat parcă începuse să-i predea ferma cu ani și ani înainte ca schimbul de ștafetă, într-adevăr, să se perfecteze legal. Și nu vom ști niciodată dacă nu cumva Gheorghe Precupețu, prin răbdarea și tactul său, prin simțul său pedagogic înnăscut, nu a făcut chiar deliberat, în Marin Vlăduț, o investiție de speranță.

Lumea noastră este destul de răvășită, cu oameni care dorm în barăci, departe de case și de familii, cu oameni care motăie în trenuri, pe drumurile lungi ale navetelor, cu oameni care motăie la volanul automobilelor, dis-de-dimineață, cînd îi surprind pe calea spre slujbă barierele. Și de ce ar trebui s-o răvășim și mai mult ? — se întreabă firesc, inginerul agronom Marin Vlăduț. Născut aici, Marin Vlăduț s-a reîntors aici. Casa lui de astăzi este casa părinților săi, Florica și Smarandache, reamenajată corespunzător, la un rînd cu vremea. Vecinii părinților săi au rămas și vecinii lui : Emilian Vlăduț la stînga și Sorinel Vlăduț la dreapta, întîmplător neamuri, e adevărat, dar mai cu seamă oameni săritori. La fel, soția sa, Emilia, inginer la C.A.P. Preajba de Pădure, este alături de el, împreună cu cele două fetițe, Cosmina și Gabriela, și fără doar și poate, cînd are bătaie mai scurtă, grija copiilor este mai mică. Neîndoielnic, în agricultură, statornicia specialiștilor reprezintă un factor de producție imposibil de neglijat.

Și la Preajba de Pădure această părere n-a împărtășit-o numai inginerul agronom Gheorghe Precupețu, n-o împărtășește numai inginerul agronom Marin Vlăduț, ea este deopotrivă și a oamenilor dintotdeauna ai fermei, a lui Costache Gheorghe și Constantin Băzăvan, a lui Ion Băzăvan și Victor Mincă, a mecanizatorilor Dumitru Popa, Aurel și Mircea Mădcănescu, Marin Stan și Ion Stroe. Dintre ei, cei mai mulți lucrează aici de decenii. Știu cu ochii închiși toate metehnele și calitățile pămîntului de la Lungeni, de la Pisc, de la Coșereni, știu seama livezilor de pe dealuri, știu pe dinafară ce mașini merg și ce mașini trebuie reparate, cîtă motorină mai au și cîtă le mai trebuie, ce îngrășăminte au administrat solurilor și ce vagoane trebuie descărcate în gară, pleacă singuri în treburile ce le revin și le duc, așa cum se și cuvine, pînă la capăt. Nu întîmplător, ferma de la Preajba de Pădure este socotită, acum, cea mai bună dintre toate fermele Consiliului unic agroindustrial din Teslui. Dar afirmația aceasta, neînsoțită de argumentele ei, nu ar fi avut nici o valoare. Fapt pentru care noi repetăm : destoinicia acestor oameni a fost și este rodul unei investiții de speranță.

MIHAI PELIN ■

La Stelnica nimic nu este de spus sau de povestit, totul este de raportat

(Urmare din pagina 1)

deaua de plopi din marginea îndiguită a bălții Ialomiței se răsfiră la rîndu-i în alte drumuri către cele 9 000 de hectare ale I.A.S.-ului Stelnica. Pe unul dintre aceste drumuri pornim și noi, împreună cu inginerul Marin Ștefan, directorul întreprinderii, și locotenent-colonelul Pavel Pîrvu, împuternicit cu organizarea și conducerea lucrărilor agricole din Consiliul unic agroindustrial Fetești, din care face parte și I.A.S.-ul Stelnica. Pornim către ferma nr. 3, Moldoveanu, pînă acolo sînt cîțiva kilometri, trei sau patru, puțini așadar din cei 16 cît cuprinde Stelnica între Borcea și Dunăre, și între timp aflăm că inginerul Marin Ștefan este, de felul lui, om de la munte, de la Cîslău, din județul Buzău, are 47 de ani și dacă a venit aici la scurtă vreme după terminarea facultății, adică de vreo 25 de ani, de-a lungul răstimpului care a trecut de atunci a continuat să creadă, cu argumente ce-au tras din ce în ce mai greu la cîntar, că „balta înseamnă bogăție". La rîndu-i Pavel Pîrvu este lector la Școala militară din Sibiu, prin balta Ialomiței a mai călcat de vreo cîteva ori în viață, cu prilejul unor aplicații militare, însă la Stelnica, zice, se află acum pentru prima oară. Pînă în urmă cu vreo două săptă-

mîni cei doi nici nu se cunoșteau, acum zice că s-au și împrietenit și au deprins, în orice caz, un limbaj comun, cu termeni militari și cu termeni agricoli, ceea ce nici n-a fost prea greu, avînd în vedere că aproape toți cei vreo 300 de muncitori ai I.A.S.-ului au făcut armata și acest lucru explică ușurința cu care ceva mai tîrziu, cînd la Stelnica a sosit și tovarășul general-locotenent Ion Hortopan, însoțit de directorul Trustului I.A.S. Ialomița, inginer Constantin Dicu, despre culesul porumbului, lucrarea la ordinea zilei, s-a „raportat", nu s-a „spus", nu s-a „relatat", nu s-a „povestit". S-a raportat că 90 de autocamioane, dintre care 65 militare, 20 aparținînd Întreprinderii de transporturi auto Dîmbovița și 5 ale I.A.S.-ului, împreună cu 100 de tractoare, pe care lucrează 65 de mucitori ai I.A.S.-ului și 35 de militari în schimbul 2 transportă încontinuu porumbul la baza de recepție, la cele două silozuri și la Fabrica de nutrețuri combinate din Fetești. Zilnic lucrează 65 de combine, la Stelnica sînt de cules în această toamnă 4 000 de hectare cu porumb, de pe care se vor aduna, crede inginerul Marin Ștefan, cam 25 000 de tone, de aceea a și organizat trecerea peste Borcea cu două bacuri, unul purtat de cele două șalupe despre care am amintit iar celălalt de un remorcher abia sosit de la reparație. Altfel, zice la rîndu-i Pavel Pîrvu, vine iarna și oamenii tot n-ar fi reușit să transporte atîta bogăție cîtă s-a ridicat aici, pe acest pămînt fertil, iar unul dintre ordinele pe care le-a primit de la comandanții săi este să la măsuri ca toată recolta să fie strînsă și depozitată cu grijă, el fiind liber să plece de la Stelnica atunci cînd se vor fi încheiat nu numai recoltarea ci și arăturile, pe 3 500 de hectare, și semănatul grîului și orzului pentru anul viitor. Încît la Troina ca și la Moldoveanu, la Periatu, Dunărea, Rotunda, Castelu și Ovidiu, la toate fermele I.A.S.-ului cea mai importantă lucrare este, într-adevăr, culesul porumbului, oamenii știu bine asta, mulți sînt „mecanizatori bătrîni" deși n-au decît 30 sau 35 de ani, precum Constantin Nicolae, Simion Cantăr, Vasile Stamate, Ion Dobre, Gheorghe Gherasim ori inginerul mecanic Nichita Nicolae de la S.M.A. Fetești, care răspunde de întreținerea și reglarea combinelor, însă importante sînt toate lucrările, și arăturile, cum ziceam, care au fost încredințate unor mecanizatori destoinici și conștiincioși precum Dumitru Jalbă, Ion Gaie, Dumitru Dogaru sau Ieremia Iordache, ori strîngerea, de exemplu, a cartofilor despre care n-a fost nevoie să se mai „raportoze" nimic pentru că era limpede că ea era făcută de mîntuială, nu cu tragere de inimă. Cei 36 de militari își făceau, este drept, datoria, nu lăsau neculeasă recolta gata făcută ci o adunau grijulii în coșuri, iată și numele cîtorva dintre ei, caporal Constantin Ștefan și soldații Ioan Tosa, Dumitru Corcheș, Petru Concăză, Marinel Giurgiu, însă cei 70 de civili, fie-ne îngăduit s-o spunem, păreau a fi prea puțin interesați de bogăția lăsată în urma lor, sub ochii unor muncitori permanenți ai fermei, Ion Baicu, Dumitru Zainea, Stoica Mihalcea și, desigur, ai inginerului Augustin Grozea, șeful de fermă, care era înclinat să vorbească despre o producție de 12 tone la hectar cînd ea era, vizibil și fără urmă de îndoială, de aproximativ 20. Eroare regretabilă la Stelnica, unde altfel, incontestabil, nu mai este loc pentru ceea ce în general, s-a petrecut de mai mulți ani încoace, și anume ca în agricultură pierderile să se întîmple, cel mai adesea, exact atunci cînd nu trebuie să se mai piardă nimic, adică în chiar timpul lucrărilor de recoltare.

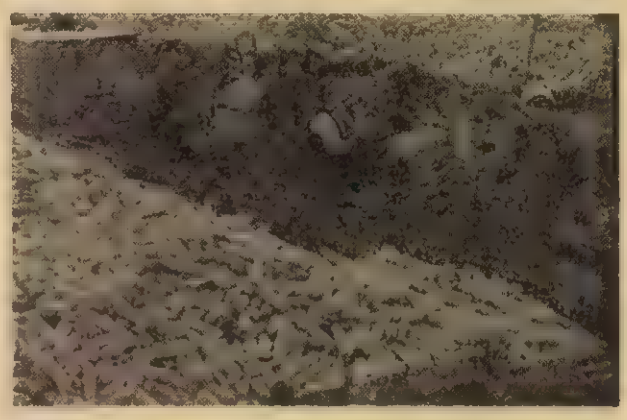

Stop-cadru în Valea Jiului

Petroșani:

Să fie dragoste în casă, să fie copiii sănătoși și cărbune în Valea Jiului

Apartamentul familiei Gheorghe Marchiș se află la etajul al treilea al unuia din cele mai vechi blocuri noi din centrul orașului — cu observația că aici, la Petroșani, ca dealtfel în mai toată urbea de 35 000—40 000 locuitori, centrul e jumătate din oraș. Ca să ajungi la etajul al treilea trebuie să urci mai întîi la cinci. Liftul, ca dealtfel atîtea alte lifturi din așezările mici — numite cu orgoliu medii — merge cum vrea el. Are adică personalitate: vrei nu vrei, el la cinci oprește.

Avem, prin urmare, de-a face cu o familie obișnuită, care ocupă un apartament obișnuit de trei camere într-un bloc ca oricare altul. Faptul oarecum neobișnuit e că în acest apartament locuiește directorul adjunct cu producția al marelui Combinat minier Valea Jiului, inginerul Gheorghe Marchiș. Nu vreau să spun că mă așteptam să-i aflu într-o vilă ci că, pur și simplu, la munca lui și la problemele unui om ce răspunde de producția cărbunelui în întreaga Vale a Jiului, îmi părea perfect îndreptățit ca Gheorghe Mărchiș să aibă o cameră a lui, pentru profesiune, pentru tihnă, pentru oaspeți, pentru cele o mie de lucruri care, oricît le-am număra și măsura, îl deosebesc de inginerii ce nu-s și directori.

Cînd intri în casa unui om cu gîndul de a povesti, treburile cele mai simple încep să fie foarte complicate. Te întrebi, bunăoară, ce indemn are el ca să trăiască atît de modest cînd ar avea și motive, și posibilități să țină alt standard. Pe urmă te întrebi dacă nu-i o impietate să discuți aceste motive. Casa omului e ceva sfînt. Singurii care au dreptul unui punct de vedere asupra chipului în care-și ordonează existența sînt Elena și Gheorghe Marchiș.

„Contractul", ca să-i zicem așa, pentru reportajul vieții de familie în locuința familiei Marchiș era următorul: trebuia să stau din zori și pînă-n noapte în preajma Marchizilor și, pe cît posibil, să nu le incurc programul.

Iată, e ora patru după amiază, sîntem acasă, Elena, soția, cu fetele — Ana Doina și Carmen Mirela — văd la televizor un film cu o balenă ucigașă care, cum se vădește mai întotdeauna cînd cauți să știi ce-i adevăr și ce prejudecată, nu-i chiar atît de ucigașă, iar Gheorghe Marchiș continuă să răspundă amabil la toate întrebările ce i le adresez. Mîncăm o ciorbă de pește dintr-un șalău care și-a încheiat cariera cu vreo două zile în urmă în undița unei rubedenii din Turnu Severin, apoi o friptură de purcel cu garnitură de fasole verde și-un pui de usturoi. Nu e foarte important ce și cît mîncăm, e important că am convenit să rămînem în bucătărie. În familia Marchiș se discută cordial și nu se face din orice fleac o chestiune de protocol. Oamenii aceștia știu ce preț are timpul și pe ce merită a fi cheltuit. Marchișii — se vede din toate, din felul în care își vorbesc, din modestia sănătoasă a mobilierului, din puzderia de lucruri și lucrușoare răspîndite prin apartament și care au, neîndoielnic, o poveste — țin la idei și sentimente, nu la obiecte. Casa lor strălucește de curățenie, dar o strălucire, ca să-i zicem așa, cu estompă. (Știți bine că în atîtea apartamente curățenia are ceva patetic și te strîmtorează. Ai tot timpul, adică, senzația că ești pe cale să deranjezi ceva.) Hrana e hotărîtă românește, cu drag pentru bucătăria tradițională și cu grija ca să aibă gust, să fie o plăcere. Seara, aveam să capăt o explicație mai profundă a celor ce se întîmplă în familia Marchiș, a felului lor de a fi direct, senin, franc. Vizitele în casa Marchiș n-au ifosele altor întîlniri de familie ce nu lasă de fapt, nici o urmă în suflet.

Deocamdată, e simbătă după amiază, ceasurile patru, dimineața am stat în preajma directorului Marchiș, în drumurile sale la mina Lupeni, în obișnuita ședință zilnică de analiză operativă a problemelor de plan, în ședința, de un ton mai aparte, cu inginerii șefi și directorii tehnici ai minelor de la ora treisprezece, dimineața am discutat cu directorul general al Combinatului minier, ing. Dan Otto Surulescu, despre psihologia minerului și despre anume rațiuni intime ale celor ce-s de o viață mineri și nu fac deloc caz de faptul că munca e grea și periculoasă, pe urmă am discutat — la Întreprinderea pentru administrarea cantinelor și locurilor de cazare din Valea Jiului — cu directorul Wilhelm Kleiber și contabilul șef Mircea Mărgăritoiu — despre o seamă de probleme sociale ale Văii și, în principal, despre grija statului față de minerii și familia lui. Sînt 40 000 de mineri și oameni slujind cărbunele în Valea Jiului. Vă propun să înțați aminte: minerul și familia lui nu plătesc chirie pe casă, nu plătesc lumina și încălzirea și apa caldă, nu plătesc transportul la locul de muncă. Masa caldă dinaintea intrării în schimb — pentru cei 22 000 de oameni ce intră zilnic în schimb — costă, cu totul, alocație și regie, 12 lei și anual, pe Vale vreo 60—70 milioane lei. Pentru masa aceasta s-au construit mai multe cantine, din care trei — la Lupeni, Paroșeni și Petrila — cu o capacitate de 5 000 pînă la 8 000 de porții. Dealtfel, nu-i lipsit de interes că aici e singurul loc din țară unde bucătăria mesei de la intrarea în schimb a trebuit să se cheme Întreprindere. Pe urmă, minerul se pensionează la 50 de ani. Concediul minerului e lung, cel mai mic fiind de 30 de zile. Mai sînt de socotit cheltuielile pentru căminele muncitorești, pentru construcția noului centru de recuperare a capacității de muncă, pentru gospodăriile anexă — din care numai creșcătoria de porci numără 1 000 de capete.

Dar, cum ziceam, e ora 16 și Gheorghe Marchiș pare nițel strîmtorat.

„Acum, spune el, nu știu dacă-i chiar atît de semnificativ pentru un reportaj ce faci cu în fiecare simbătă după amiaza. Joc, de vreo cîțiva ani, tenis cu niște prieteni, așa, cam pînă spre seară".

Inginerul Gheorghe Marchiș e tînăr sau încă tînăr — s-a născut în 1943 — și faptul că-i directorul adjunct cu producția cărbunelui în cel mai mare bazin carbonifer al țării nu-l împiedică să aibă, la ideea unei partide de tenis cu prietenii, fiorul pe care-l au tinerii autentici, acela de 20 de ani, la gîndul că merg pe stadion.

Stadionul e aproape și aparține, firește, tot unei întreprinderi a cărbunelui. De fapt, e greu să găsești în Valea Jiului o instituție ale cărei activități să nu privească direct, foarte direct producția de cărbune. Cînd intri mai adînc în problemele muncii la mină descoperi că aici totul e puțin altfel decît ți-ai imaginat: producția trebuie să fie zilnic riguros realizată, în felul în care e și producția fabricilor de pîine. Pur și simplu nu ai dreptul să nu produci ritmic și îndestulător. În ședința cu inginerii șefi și directorii adjuncți ai celor 11 mine, ținută în forță, am putea spune, la ora 13 discuțiile s-au purtat ca într-un consiliu de front: cine? ce? cît? de ce? cum? în ce termene? Astfel că fabricile ce irosesc uneori rușinos de ușor tona de cărbune ar trebui să știe, să vină în Valea Jiului și să afle care-i prețul real al tonei de cărbune, cum se scoate la lumină cărbunele aici, în țara noastră, „foarte bogată în zăcăminte sărace", în niște bazine carbonifere care au faima, nu tocmai de invidiat, de a fi printre cele mai puțin confortabile din lume. Spunem confortabile întrucît în S.U.A., de pildă, în marile mine de acolo cărbunele se scoate cu excavatorul și e uscat, iar minerițul nu-i mai primejdios decît orice altă meserie cu risc profesional minim. La Lonea, la Petrila, la Dîlja, la Livezeni, la Aninoasa, la Vulcan, la Paroșeni, la Lupeni, la Bărbăteni, la Uricani, cărbunele e în adînc, cam totdeauna între ape, straturile pufăie sinistru gaz metan, pregătirea extracției propriu-zise cere încordarea tuturor voințelor și a puterilor, cere mașini și metal și lemn, oamenii muncesc adesea la temperaturi ce trebuie ignorate, ca să fie învinse, cît despre măsurile de protecție a muncii, ele nu-s niciodată de prisos, oricît de multe și de atent urmărite ar fi. Nu vreau să spun că lucrul în mină e dramatic, fiindcă ar fi o exagerare, ci doar că e așa cum este și că trebuie iubit și înțeles fiindcă altfel nu se poate.

E cărbunele nostru și cu el ne facem industria.

La partida de tenis de la orele 16,00 se întîlnesc, prin urmare, Gheorghe Marchiș, procurorul Ștefan Szöke — fotbalistul de odinioară al „Jiului" — medicul stomatolog Ilie Mihail, foarte îndrăgit la revanșă pe o ladă cu bere, economistul Valentin Grigoriu. În tribună, cîțiva prieteni, aceiași de cîțiva ani buni la „partida de tenis de simbătă".

Gheorghe Marchiș luptă cu Mihail Ilie pe durata a cinci seturi și cu excepția faptului că tenisul lor e așa, cam pentru calificările în categoria „Onoare", toate sînt ca la tenis:

și transpirația, și încordarea, și fair play-ul.

Ștefan Szöke mă adoptă repede în cercul de amici și-mi vorbește de Gheorghe Marchiș în niște termeni în care orice bărbat ar vrea să-l vorbească prietenii: „Noi doi, spune Szöke, eu și Ghiță, ne știm bine. E un om extraordinar. Eu nu credeam să trăiesc o scenă ca aceea petrecută cu vreo doi ani în urmă, înaintea unui meci al „Minerului" din Lupeni. Ghiță, cum e el, discret, își făcea loc în tribună. Oamenii l-au zărit și un stadion întreg a început să-i scandeze numele. Dumneavoastră vreți să scrieți despre viața lui de familie, nu-i așa? Problema e: care familie? Fiindcă familia lui e Valea Jiului. El este „omul care face". Se ține de o treabă cu dinții. El mai lucrează la ea și după ce pentru toți pare terminată de mult. Vedeți, nu există păcat mai mare să începi un lucru și să-l lași la jumătate. Eu cunosc mulți oameni care trec de merituoși, dar care nu prea știu să meargă până la capătul lucrului. Eu îl cunosc îndeaproape deoarece, asta-i viața!, l-am și anchetat cîndva. În legătură cu un accident de muncă. Directorul e în astfel de situații printre cei dintîi cercetați. Într-o anchetă cunoști caracterul omului. Omul ăsta nu vrea nimic pentru el. Pentru el doar să le fie bine copiilor și soției. Dar ați văzut în ce fel e binele, ați văzut că are un apartament de trei camere și cam atît. Ghiță are însă un defect: nu prea știe să fie diplomat — de la el în sus, cum s-ar spune. De la el în jos, găsește totdeauna și tonul și cuvintele potrivite".

Îi răspund procurorului că, de moment ce Gheorghe Marchiș e unul din cei mai tineri oameni de conducere — și încă la un combinat ca acela din Valea Jiului — probabil că lipsa aceasta de tact, „de la el în sus", comportă niște nuanțe care tocmai acolo, mai sus, la minister, bunăoară, sînt apreciate. Ștefan Szöke zîmbește și conchide că viața e complexă.

Într-o pauză, Gheorghe Marchiș îmi spune cîte ceva despre el și ai lui. S-a născut în satul Tămaia, din Maramureș. Marchiș, tatăl, a lucrat un timp în industria neferoaselor, la Baia Mare, dar ideea cu studiile în minerit a primit-o de la un unchi, Haiduc Ștefan, miner. A absolvit Institutul de mine din Petroșani, în 1966. În 1967 s-a căsătorit cu Elena Moldoveanu din Petroșani. Ca să se poată întreține, în ultimul an de studii a lucrat ca măsurător de gaze. „Cîștigam mai mult ca inginer stagiar, spune el, ceea ce era cam ciudat. Dar mie îmi plăcea cărbunele. Ca să fie mai limpede: îmi plăcea mai mult cărbunele decît minereurile, exista posibilitatea introducerii unor tehnici de extracție noi și asta era interesant. Apoi, se știe, minerit în Vale e ca un fel de certificat de merit profesional. Cine e bun în Vale, e bun oriunde.

Promovarea mea: întîi pe postul de conducător tehnic în zonă, apoi șef de sector. Inginerul Dan Surulescu era atunci, în 1970, inginer șef la Vulcan. Îi plăcea că alerg. M-am zbătut, am alergat — cuvîntul să știți că e foarte potrivit — și am reușit să introduc în sectorul meu primul complex de susținere mecanizată din Vale. În 1975 el era inginer șef la Paroșeni și director tot acolo, în 1977. În 1979 plecînd Dan Surulescu, de la Lupeni, unde era director, la Combinatul minier, ca director general, am fost numit director la Lupeni, care-i un fel de mină școlar a întregii noastre producții de cărbune. Ea dă 2,2 milioane tone cărbune pe an. Lupeni e un nume evocator. Cred că a fost un noroc pentru mine faptul că am mers mereu în posturile din care tocmai promova inginerul Dan Surulescu. Dar un noroc care mi-a dat multe probleme de conștiință, întrucît trebuia să mă mențin la un anumit nivel".

Seara, la întoarcere de la terenul de tenis, casa lui Gheorghe Marchiș s-a umplut de lume. „Așa e la noi," spune Elena Marchiș, blondă și cu zîmbetul acela bun al omului care nu se mîră de prea multe lucruri. Era evident că prietenii familiei nu trebuia să se anunțe. Acum, de pildă, sosiseră la taifas și amiciție rugbiștii Mihai Bucoș, Dinu Gheorghe și antrenorul Marian Teodorescu. Mai era oaspete și Valentin Partnoi, student în anul V la Mine. Abia acum am băgat de seamă că odaia era plină cu trofee sportive, obținute îndeosebi pentru schi. „La noi se schiază mult, spunea Ștefan Szöke, iar Ghiță e cel mai mare organizator de concursuri". Elena Marchiș m-a lămurit cu bonomie: „La noi, așa a fost întotdeauna. Dacă nu ne-ar plăcea, n-ar fi casa plină. Telefonul sună tot timpul. În restul săptămînii ne vedem mai ales seara. Eu cu slujba de la poștă, soțul cu munca, iar copiii cu vacanța și cu ale lor. Dar simbăta și duminica, la noi e o plăcere".

Observ că apartamentul e cam neîncăpător. „Dar nu-i deloc neîncăpător, se mîră veșnic surizătoare bălaia soție a inginerului Gheorghe Marchiș. Pînă mai ieri am stat în două camere. Acum, la trei camere și cu privelișteа asta, cu dealul împădurit la doi pași e numai bine. Totul e să nu ne lipsească înțelegerea și dragostea. Și să fim sănătoși. Și să ne creștem copiii. Și să fie cărbune în Vale".

TUDOR OCTAVIAN ■

Stop-cadru în Valea Jiului

Petrila:

La miezul nopții va intra în șut

Următoarea adresă, puțin cam alambicată: „Petrila — cartierul 8 MARTIE — 44/12 reprezintă patru camere la bloc, frumos și cu gust mobilate, unde nu se poate să nu remarci bunăstarea: pe scurt, apartamentul familiei Repaș, apartamentul unei familii de miner.

Ludovic Repaș are 43 de ani, s-a născut în județul Harghita și e de 17 ani șef de brigadă la I. M.Lonea. În această zi de duminică a ieșit din șut la ora șase dimineața (a intrat la 12 în noaptea de simbătă), a discutat cu șeful de sector unele probleme legate de programul de lucru pentru turele următoare, iar pe la ora opt a ajuns acasă. Ce înseamnă pentru Ludovic Repaș „acasă"? Înseamnă familia, adică totul. Înseamnă căldura căminului, după munca încordată și grea din subteran, munca asta de miner, „cea mai grea muncă de pretutindeni". Se va odihni acum cîteva ore.

Timp în care soția sa, **Ioana Repaș**, vede de ale gospodăriei, sfîrșind mai ales „marea curățenie de toamnă", începută acum cîteva zile.

Adrian Repaș (Ady), fiul cel mic, care a terminat clasa a 8-a și mai are o săptămînă de vacanță, robotește ceva la un aparat cu circuite integrate. Electronica e marea sa pasiune. Apoi sportul: tenisul de masă și înotul subacvatic, drept pentru care oricînd te poți împiedica de niște enorme labe de rață, aflate mai întotdeauna acolo unde te aștepți mai puțin. Celălalt **Ludovic** al familiei, băiatul cel mare, a împlinit 20 de ani, cîntă la chitară-bas în formația „METROPOL" și este student în anul I la Institutul minier din Petroșani. În chiar duminica asta susține un examen de restanță la filozofie, examen greu, dar îngrijorarea familiei se stinge imediat ce află că l-a luat cu brio. Pe Ludovic ăsta, al doilea, îl vezi mai rar pe acasă. În general destul de rar se adună cu toții — „Patrinul" Ludovic mai are o fiică, Ana, în vîrstă de 24 ani, vînzătoare la un magazin de tricotaje și măritată Simionescu. Soțul e secretar U.T.C. la mina Petrila, tot miner. Și tot miner și fratele lui Ludovic Repaș, **Carol Repaș**, maistru miner, ca și Ludovic, la I.M. Lonea. Cînd se adună cu toții se umple casa și abia mai are unde să se joace micuța **Camelia Simionescu**, cea care își poartă cu grație cei 4 ani, fiica Anei și nepoata lui Ludovic.

Fotografii de VICTOR RADULESCU ■

E liniște însă în această duminică, după două ore de somn adînc Ludovic a ieșit puțin să se plimbe, apoi va mai dormi două ore înainte de masă. Odihna este, pentru un miner, necesară ca aerul „din pricina asta eu, care sînt un om calm, dacă mă înervează ceva acesta e zgomotul: în mină se lucrează într-un zgomot cumplit, trebuie să strigăm unii la alții pentru a ne face înțeleși, te lasă nervii la un moment dat, din pricina asta mă scoate din sărite gălăgia de afară care uneori mă împiedică să dorm".

Va mai ieși să se plimbe puțin după-amiaza, apoi încă două ore de somn și la ora 10 seara pornește cu autobuzul către mină. Intră în șut la 12 noaptea — va ieși luni dimineața la șase.

Între timp, în aceeași după amiază, se mai întîmplă cîte ceva: Ady a reușit să-i dea de capăt tranzistorului (se arde în schimb televizorul, încearcă să-l repare, nu merge deocamdată) și, deoarece s-a făcut foarte cald, se repede la ștrandul din imediata vecinătate a blocului. În lipsa lui se defectează ceva la instalația de apă rece din subsol, lucru care îi creează probleme gospodinei casei: pe robinet vine doar apă fierbinte — clocotită, nu fierbinte!

Ludovic Repaș: „Timpul nostru liber?! Este destul de relativ, nu prea am timp să-l simt... Mai mergem la cîte un spectacol, cu soția. Sau la un film. De citit, mai puțin: ochii au început să mă lase. Ne mai jucăm cu nepoțica. În vizite nu prea mergem, noi, minerii, cam evităm vizitele, s-ar crea obligații și mie, unul, nu-mi place să am obligații. Familia trebuie să rămînă o oază de liniște — acel acasă de care am pomenit — în familie nu am nici un fel de probleme, dacă am probleme, dacă mă frămîntă ceva, asta e numai în legătură cu serviciul, cu munca, și e un lucru firesc ăsta într-o muncă atît de frumoasă, și în același timp atît de grea cum e munca noastră. Avem mari probleme, de pildă, cu forța de muncă!... Încă pleacă mulți din cei care vin la noi. Cine rezistă, la noi, două-trei luni, acela știm că rămîne și poate deveni chiar un muncitor de nădejde; trebuie să treacă pragul ăsta al încercării: două-trei luni! Mulți însă nu-i trec... Și nu-i înțeleg pe toți: cred că trebuie să ai o ambiție, o mîndrie în tine, în viață! Eu am venit aici în 1957, ca lăcătuș subteran, lucrasem mai înainte în agricultură. A fost greu, se cîștiga puțin. Am intrat atunci ca muncitor necalificat în brigadă — prima treaptă pe scara minerității — apoi, în 1965 am făcut școala de miner și din 1967 sînt șef de brigadă. Sîntem o brigadă fruntașă, nu mă laud, mulți vor să vină să lucreze la noi... spuneam de mîndria asta: astăzi știu că oamenii m-au simpatizat, au avut încredere în mine. Am fost secretar U.T.C., am ocupat mai multe funcții în comitetul municipal și județean de partid. În 1971 am fost ales vicepreședinte al Uniunii minière pe ramură, pe țară. Am fost trimis și în Anglia, într-un schimb de experiență — lampa aceea de miner, pe care o vedeți acolo, pe marginea divanului, am primit-o de la ei! Am primit Ordinul Muncii clasa a II-a, Medalia Muncii, Ordinul „23 August" — vedeți toate astea sînt niște satisfacții, nu sînt cîștigate pe vînt sau pe vorbe frumoase, la noi, în mină, cu vorba nu faci absolut nimic! Dar pentru asta e nevoie de muncă serioasă, mie nu mi-e rușine că scot în medie pe lună 6 000 de lei!... Și totuși, tată, problema asta a forței de muncă rămîne o problemă, a fost atinsă și în recenta cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu ținută în fața Casei de cultură din Petroșani... Factorul OM contează cel mai mult, în continuare, sînt la mine în brigadă tineri care nu au nici măcar o lună de cînd e-au încadrat și cîștigă la 4 000 de lei! Și cu toate astea, încă destul de mulți pleacă... Peste puțină vreme o mare parte dintre cei care au rămas aici după ce au terminat armata vor ieși la pensie, în mod sigur se va crea un gol! Sînt probleme, vedeți, care trebuie atacate încă de acum, altfel va fi prea tîrziu! Necesarul de cărbune crește permanent, criza mondială de energie nu ne-a ocolit, ce facem pentru a asigura numărul de oameni?! El trebuie cîștigați practic nu prin vorbe sau promisiuni irealizabile!"

...Luni, pe la nouă, Ludovic Repaș a revenit în familie. Este îmbrăcat la fel ca și ieri, sobru, aș zice aproape elegant și nimic nu te poate face să-ți imaginezi condițiile în care a lucrat, noaptea, în subteran. Își afișează un zîmbet cald, deschis, păstrează însă o permanentă îngîndurare... Părul a început să-i încărunțească ușor, dîndu-i un aer parcă și mai distins. Bun, a început o nouă zi!

Camerele apartamentului s-au umplut cu soare, iar camera de baie — cu aburi, datorită apei fierbinți strînse în cadă spre a se răci. Se speră totuși că vor da drumul la apa rece, altfel pregătirea mîncării de către Ioana Repaș riscă să devină o problemă, și ar fi păcat: pe masa din bucătărie așteaptă a fi pregătite bucatele ce vor forma meniul zilei: supă cu găluști de casă, varză călită și friptură de pasăre.

Aprovizionarea cu alimente aici, la Petrila, aflu, este satisfăcătoare; cam de două ori pe săptămînă carne de porc și de vită (se întîmplă ca cea de vită să nu-și mai găsească amatori — ?! N.A.). Pîine este suficientă și doar arareori rece. Mai deficitară rămîne distribuirea zahărului și a făinii, o simt mai ales familiile cu mulți copii. Sînt prețuite însă eforturile organelor locale de a preîntîmpina orice gol mai serios în aprovizionare.

A venit apa rece.

...Stau la masa din sufragerie, față în față cu Ludovic Repaș, acum parcă ne cunoaștem mai bine. Tăcem. Același zîmbet al omului... Dintr-un anumit punct de vedere, anul care, iată, aproape s-a scurs, nu a fost un an ușor: la interval de numai cîteva săptămîni i s-au prăpădit părinții... De la o vreme îi cam necăjește tensiunea.

Se află însă aici, în familie — Ady a dat drumul la magnetofon, a promis că va repara și televizorul — și am dintr-o dată senzația că familia asta, a unui miner din Valea Jiului, reprezintă un nucleu uman, o colectivitate atît de bine sudată, de puternică, încît nimic nu o va putea clinti din drumul ei către omenească împlinire, muncă cinstită și satisfacție legitimă.

Pentru Ludovic, astăzi, luni, vor mai urma — amestecate — cîteva ore de odihnă și de somn. Apoi, la miezul nopții, va intra în șut.

HORIA PATRAȘCU ■

Cîntec de veste

Mai șlugerează seva în plopul din Buteni,
Sub șireangul celui care și-a însoțit cuvîntul,
Dar toamna e frumoasă acasă la codreni,
Și-a tine cîntă frunza, cînd o atinge vîntul.

Se mai aprind luceferi pe cremene, sub roți,
Cînd limpezimea zilei începe să descrească,
Dar toamna e frumoasă și-un neam întreg de moți
Își mai întind de cină o masă românească.

Mai freamătă a doină un fluier pe cărări
Cînd sub stejarii Țebei e lacrimă mai cade,
Dar toamna e frumoasă, din Apuseni spre zări,
Și visul tău, ca merii s-a-mpurpurat de roade.

Și, Iancule Avrame, de veste-ți dăm pe piei
Că n-am apus din doruri în noaptea de cărbune
Și toamna e frumoasă, așa cum sîntem noi,
Și țara e întreagă pe temelii străbune.

GEORGE ȚÂRNEA ■

Osemintele lui Horea

Unde sunt îngropate ori neîngropate
osemintele lui Horea, neodihnitele moaște?
În ce colnic, în ce riu, în ce vînt?
În patru frînt, nu tras pe roată,
fiecare frîntură purtată-a punctele cardinale ale răscoalei,
sub cîte zări ale pămîntului românesc
i s-a întors trupul, foc sacru risipit,
în răni mocnind neasemuit astru căzut?

Printre aburii de sînge ai slăviților știute
morminte aprindem făclii, dar unde-i măcar
mîna ridicată spre mulțime a iluminatului Horea?

Cine știe, cînd peste Apuseni luna răsare-n patru
colțuri și rane ascuțite străbat prin crestăturile
de piatră, în ce țărînă ating vreo relevă a martirului?

De se trezesc furtuni și glasul cunoscutului tunet
pe unde-nvălmășea limbi de foc și izvod de credințe!

Numai inima, inima lui Horea a fost să fie-ngropată
în miezul și spaimele locului de supliciu
cum impunea ritualul de orori al călăilor.
Cum să deslușească orbii fulgerul în zare?
Cum să bănuiască ei că în însingerata lui inimă
va zvîcni din Alba peste trecut și viitor, întîlnind
într-o bătaie inima lui Avram Iancu?
Triumfuri vestind în toate punctele cardinale
iar pentru tirani neiertarea și pedeapsa uitării.

Pe Platoul Romanilor ascultăm în genunchi
cum susurul inimii lui Horea pătrunde adînc
în dangătul solemn al clopotelor marii Uniri.

BAZIL GRUIA ■

Stop-cadru în Valea Jiului

Lonea:

Printre blocurile 28 și 23 se vede Paringul

Intrarea Întreprinderii miniere Lonea seamănă leit cu intrarea unui stadion. Aleea este largă, porțile, de asemenea, iar cînd lumea iese de la treabă pare a ieși de la meci.

Prim plan : addidași, blugi, cămăși, mobre, biciclete, gospodine și, din cînd în cînd, inși cu fețe de acari.

În stînga, undeva, nu prea departe, este instalat tameinic Paringul. Din partea asta, deci, nici o schimbare, nici o surpriză. Schimbările s-au produs mai jos, după ce ai ajuns în șoseaua care duce spre Petrila, oraș aflat la cîțiva kilometri de întreprindere.

Ieșim din mină. Am ales drumul invers. De obicei, reportajele cu mineri încep intrînd în mină. Ce face el, minerul, acolo. Cum se echipează după ce și-a luat masa gratuită. Cum se duce spre abataj, unde împreună cu ortacii va încerca să realizeze și chiar să depășească planul. Acum, ce să spunem, în mină ca în mină : se muncește. Iar în minele de cărbuni din Valea Jiului se muncește mai mult ca în orice mină din țară, pentru că acestea, judecate după dificultatea lor, s-ar situa în primele locuri din Europa. Mine care în ciuda tehnicității rămîn foarte grele. Nu întîmplător puțini se mai fac azi mineri, deși aici se cîștigă bine și foarte bine. Ar fi greșit să spunem, potrivit unui clișeu care îl incintă pe mulți, că intră să „lucreze" în mină doar bărbați adevărați. Bărbați adevărați lucrează și la suprafață, de pildă la Cimpul lui Neag, unde zăcămîntul se exploatează deasupra. Atragerea tinerilor spre mină este un fapt mai complex și împlinirea lui nu depinde doar de înlăturarea unei prejudecăți și anume goana tineretului de azi după o muncă ușoară.

Așadar, ieșim din mină. Sîntem trei : maistrul miner Carol Repași, care încă n-a înțeles bine ce vrem de la el, fotoreporterul și subsemnatul. Pe maistru, Victor l-a luat în primire chiar de la gura minei. L-a urmărit la vestiar, la duș, l-a fotografiat împreună cu brigada sa. Apoi, după o mîncare de cartofi cu cîrnați, la cantină, plecăm spre casa lui Repași, aflată într-un bloc, la etajul 3, din Petrila.

Încercăm o experiență cu care sîntem obișnuiți : așteptatul autobuzului. Pierdem unul plin ochi și așteptăm... Stația se află în fața unui complex unde se făcuse coadă la o pîine frumoasă, proaspătă, bine crescută. La aprozar, struguri. Un amic îi strigă vînzătorului : spor la vînzare !, după care se mai aude o voce : spor, spor, dar dacă ai avea și ouă, ai avea și mai mare spor ! Vom constata mai tîrziu că, două stații de mașină mai departe, la un alt complex se găseau ouă și nu erau cumpărători. În dreapta, o bătrînă din Turcinești fraierește pe cine poate cu mere, pere și prune : 25 de lei două kilograme. Stația s-a umplut. În jurul blocurilor, case frumoase, curți bine gospodărite.

Carol Repași are 35 de ani, este un bărbat înalt, solid. Scoate cu greu vorba iar privirea blîndă exprimă multă înțelegere. Cei care stau pe aici, localnicii, zice el, lucrează mai mult la suprafață. Pentru adîncuri, au venit oameni din alte părți, locuiesc la blocuri și băștinașii îi numesc barabe.

Renunțăm la autobuz. Vine pe chefuri, spune Repași, și ne invită cîțiva kilometri pe jos. Ne mai mișcăm puțin, și dincolo, după colț, se va arăta o circiumă cu halbe gulerate, și răcoare, și... O dulce amețeală de simbătă după-amiază, cînd „Jiul" n-are meci de divizie iar casele de cultură închezesc bine închise. Victor trage cu sîrg poză după poză : copii, dealuri, o femeie cărînd apă de peste șosea. Peste toți afișe anunțînd un mare spectacol : Gioni Dimitriu (un tip foarte harnic), Jean Constantin etc. Cinematograful local pare a avea o săptămînă mai grea : Un echipaj pentru Singapore, Scene din viața de familie și Branco Billy. Pe dreapta se construiesc alte cămine pentru nefamiliști. Cînd au venit Repașii prin părțile locului, blocurile erau mai puține. Asta nu înseamnă că în cinstea lui s-au ridicat și altele, ci, mai simplu, mineri s-au tot făcut în Valea Jiului. E fluctuație mare, zice maistrul Repași. Ne-am așezat la o masă cu fața murdară, la circiuma de care aminteam, și căreia lumea îi spune „La Șomu". O circiumă urîtă unde toată lumea bea. Fluctuația e unul din necazurile noastre, continuă Carol Repași. Cînd am venit aici, în '69, frate-meu era la Lonea de 12 ani. După el mă luasem. Mergea vestea că minerii cîștigă bine și ies la pensie la 50 de ani. În apartamentul său din Petrila, trei camere, ne înghesuiam el cu nevasta și fetița plus eu cu nevasta și fetița. Mai rău ca în abataj. Apoi lucrurile s-au mai limpezit : eu am plecat în armată iar fratemeu s-a mutat la patru camere.

Poate că îi înțelegeam mai bine pe ai lui Repași bătrînul dacă le căutam istoria la Teaca, în Bistrița Năsăud, nu departe de vinul extraordinar al Lechinței. Am fi aflat cum a plecat fiecare din copii de acasă, cum s-au împrăștiat, s-au adunat după nevoi sau întîmplare. Frate-meu este șef de brigadă aici, eu am făcut și școala de maiștri. Mai rău e că nu de mult bătrînii s-au prăpădit, întîi tata și, la scurtă vreme, mama. Cum e pe la Teaca ? Cum să fie ? O comună între dealuri, cu vin bun, cu case de oameni gospodari și cîteva blocuri. Cum e viața de miner ? Întrebați nevestele. Muncești pînă la 50 de ani și ieși la pensie. Mulți s-au pensionat, și s-au angajat tot în subteran. Unii însă au dus-o mai rău cu sănătatea. Dacă te alimentezi cum trebuie n-ai voie să ajungi aici. Și cu silicoza ? Nu mai e o problemă de multă vreme. Se mai întîmplă însă că nu știu care în loc să perforeze în umed, că merge mai greu, scoți mai puțin și cîștigi la fel, o făcea pe uscat. Dar nu silicoza e răul. Se pierd mulți cu băutura. Munca e grea și dacă te așezi pe băut în cîțiva ani ai terminat-o. La omul salariul și pînă îl face praf lasă echipa mai mică. Cînd vine, îl beștelim, adică îl criticăm. De obicei acestia sînt și cei mai vîrcărați. Și, totuși, de unde vine fluctuația ? Sînt veniți destul cu clase puține. Veniți de la țară. Mănîncă te miri ce și string, string să ducă acasă și corpul cedează. Camenii se sperie atunci. Cîteodată crezi că cineva trebuie să-i învețe cum să trăiască, n-ajunge să le bagi 150 sau 200 de lei pe zi în buzunar. Să-i învețe cum să se chibzuiască. Vin și azi tineri. Știu care e treaba ? Cît a fost perioada cu experimentele s-a cîștigat mai puțin. Și, să nu mint, băieții buni vin mereu. Anul trecut venise unul de prin Oltenia, un copil minunat, aș fi vrut să fie al nostru. Venise la mine în brigadă, Vasile îl chema, muncea bine, era priceput, serios. După trei luni, l-am pus să lucreze ca miner, așa se atașase de meserie. Sînt alții, au un an, doi vechime și nu se lipesc de meserie. Vasile a strîns într-un an cam 40 000 de lei. Era cumpătat, nu zgîrcit și cîștiga bine. Vroia să se însoare. A murit de curînd acasă la el, electrocutat, încercînd să repare ceva.

O luăm iar pe jos. Clubul muncitoresc Lonea. Un afiș sărăcăcios lipit în apropierea unei uși cu lacăt : Gioni Dimitriu și anunțul cuprinzînd deschiderea unui curs de croitorie. E ora 14,30. Cine poate deschide un curs de genul „Ce să faci cu banii", „Cum să trăiești mai mult și mai bine, ca să mai lucrezi și după pensie", „Ionel, Ionelule nu mai bea băiatule...". Ați observat că pînă și emisiunile despre mineri, la televiziune, sînt făcute tot în mină. Adică i se dau omului tot lucrurile pe care el le cunoaște foarte bine, și care în fiecare zi îi ies mai bine decît în filmele acelea. La fel și reportajele despre strungari, hidrocentraliști, furnaliști. Cine este eroul principal ? Furnalul, mina, barajul. Și Vasile stringea bani de nuntă. Desigur, cursurile de croitorie sînt minunate, dar Gioni Dimitriu nu-i va învăța pe tinerii cu patru clase să facă cu banii, cum să mănînce mai bine, cum să se îmbrace mai bine, cum...

Intrăm în Petrila. Cartierul „8 Martie" începe de la Jiu, un Jiu prăpădit și leneș, și se termină în socluI unui deal superb dominat de cîteva căpițe care veneau cam prin dreptul etajelor 7—8 ale blocurilor turn, îmbinîndu-se fericit tradiția cu modernul spre luarea aminte a viitorimii. Blocurile, cum le știm, ca la București, Constanța, Iași sau Timișoara, adică respectînd acel specific local care este al întregii Românii. Blocul 31, în care stau Repașii, are geamurile dinspre nord bine închise să nu intre mirosul de la gunoiele neridicate, zile la rînd, în pofida atitor intervenții către primărie. Vîntul poartă hîrtiile și frunzele de ceapă peste minunăția de grădini, invadînd un loc ce ratează astfel șansa de a fi splendid.

Un apartament cu două camere („Sînt trecut pe listă, într-un an ne mutăm la trei camere, ne ajung trei"). Ca în filme : curățenie lună, băiețelul se joacă cu cuburi, fetița care are 13 ani o ajută pe mamă la bucătărie și cînd se trezesc cu noi, mai ales în fața aparatelor lui Victor, toate fețele se îmbujorează, chestie care nu folosește la nimic deoarece, pe alb-negru, nu les și bujorii. Margareta, e cuminte ? E. Da, dar o dată, sare cel mic, a vrut să se ducă la discotecă. A vrut, sări ta-su, dar n-am lăsat-o. Și nu te mai amesteca atîta. Margareta e frumoasă și pe lîngă ochii maică-sii cine nu le știe pe năsăudence, mai are și note bune. Multe bibelouri, cățelușă, păsărele, iepurași, multe pahare, pahărele, într-un colț, lipiți de oglindă, Tiberiu Ceia cu Cristian („Le avem de la un concert de muzică populară care a fost la club, la Petrila"). Iepurași, veverițe. Ștergeți praful des ? Mai ștergem, dacă nu eu, fata. E musai. Să învețe și ea. Cînd a vrut să meargă la discotecă ? Eee, da, ce-a vrut ! Așțel. Viața lor e inversă. El se culcă odată cu găinile, mai adoarme și la televizor. (Pe drum, se întîlnise cu Iosif Bucur, șef de schimb la Repași în brigadă. Trebuie terminată fișia de cărbune ca la preluări să se vadă cîte tone au ieșit. De la 1 septembrie încoace lucrurile merg mai bine : 350 tone pe schimb... Brigada lui Repași este o mică Românie : ardeleni, moldoveni, olteni.) Despre ce vorbesc doi mineri cînd se întîlnesc ? Carol Repași : și despre mină, adică despre mină. Ce mai este prin sectorul 3 ? Sectorul 3 a fost un sector mecanizat, s-au experimentat susținerile mecanizate. Dar după experimentare s-a constatat că tot susținerea individuală cu stîlpi hidraulici se comportă cel mai bine în zăcămîntul de la Lonea. Plecăm.

Ne conduc amîndoi. Blocuri cochete. Între ele, printre răsaduri de roșii și trandafiri, funii pline cu rufe puse la uscat. Aici toamnele sînt verile cele mai frumoase. Copii mulți. Copii de mineri. Dacă îi întrebi, toți vor să vadă mina, subteranul, galeriile. Copiii ? Aș vrea să-i văd mari să ajungă ce-și vor propune. Pe fată aș vrea s-o văd farmacistă. O meserie curată și ușoară. Pe băiat, hm, să vedem cum o învăța, parcă tot în mină, înginer, dacă nu măcar maistru... De ce măcar ? Mă privește mirat : Chiar, de ce măcar !

Colegul meu se agită cu aparatul. Luptă din răsputeri să prindă chipurile firești. Se ascunde, se enervează. În fața obiectivului toți devin încruntați („Sînteți de la «Reflector»" ?), protocolari și copiii se țin după noi ca la urs.

Printre blocurile 28 și 23 se vede Paringul, iar în spate, căpițele din dreptul etajelor 7—8 reflectă apusul de soare.

RĂZVAN BARBULESCU ■

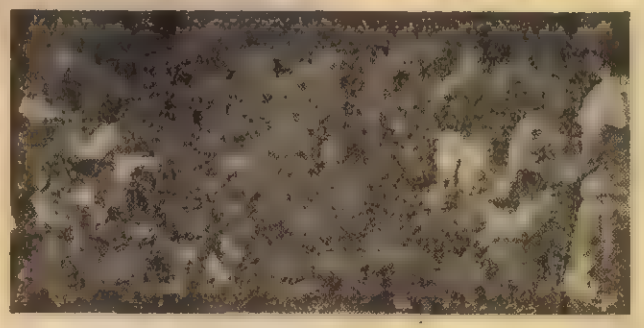

Uricani:

„E o treabă periculoasă și altfel se face alături de oameni pe care-i cunoști..."

1. Șase sau șapte perechi de ochi să zicem, peste tejgheaua nichelată a barului, căutau cu înfrigurare în rafturi băutura miraculoasă, vinul spumos, miraculoasă nu numai pentru că pișcă limba și aduce veselie în om, dar o lege nescrisă a acestor meleaguri vrea să spună că cine bea vin spumos e boier. Este drept, leacu-i mai vechi de cum un an, dar am liniștit-o noi. În clasa a opta asta îi trebuie? Cînd o începe cu dansul nu mai învață. Întîi cartea. Cel mic (care se numește tot Carol) : cartea, cartea...

Emilia Repași are 32 de ani și e tot din Teaca. Ați pleca înapoi la Teaca ? Da, dar numai așa, să mă bată m-aș mai duce. Sînteți ambițioasă ? Ei, nu, ajunge unul cu ambiție și dacă număr mai bine văd că și copiii sînt ambițioși. Cel mic : vreau să string bani să-mi cumpăr mașină mică. Carol Repași : am avut necazuri și n-am putut strînge. Bătrînii au fost bolnavi mai tot timpul, acum s-au prăpădit. Trebuie să punem casa de la Teaca pe picioare, să văd ce-oi da fraților, ca ai mei mi-au lăsat-o mie. La pensie ne întoarcem acolo... De ce o nevastă de miner la Petrila ? Mîncare, curățenie, spălat, rînd la una, la alta, oricum, piața cea mai bună e la Petroșani, mai lucru de mînă și grijă copiilor.

Cînd au plecat din Teaca, Emilia plîngea mai tot timpul. Pe urmă s-a potolit. Lucrurile îi par simple pentru că viața trebuie luată așa cum e. Mai tîrziu, după ce se vor mări copiii, poate își va lua un serviciu, se va califica. Așa are grijă ca viața soțului să fie așa cum i-o pelmite mina. Pleacă la 4 dimineața, seara îi face un pachet... Cînd sub spumos erau foarte multe și peste spumos prea puține licori. Și nici spumosul nu mai este ce-a fost : veselia adusă de el trece repede. Și cînd întreci măsura, rămîi cu fălcile încleștate, aiurea. Însă oamenii, nu se știe de ce, nu renunță ușor la boieria scăpătată a spumosului leșios. Și iată, venindu-ne rîndul, aflăm că pentru noi nu mai e spumos. Ultima sticlă s-a vîndut sub privirile noastre. Și ne mulțumim cu o feteasc de pe Tîrnave. Și stăm la o masă dintr-o grădină umbrită doar de umbrele multicolore și simt că minerul, potrivind în pahar băutura, trage cu ochii mijiți spre paharele înspumate ale celor din jur, mai norocoși decît noi și încearcă dezamăgirea cunoscută a celor care au plecat la tîrg cu o pereche de boi frumoși și s-au întors, nici ei nu știu cum, cu o pungă. Totuși, spre nedumerirea lui Victor Mezabrovschi, vinul e chiar foarte bun.

În biroul lui Cornel Bololoi, secretarul comitetului de partid al Întreprinderii miniere din Uricani, îmi exprimasem dorința să rămîn cu minerul Victor Mezabrovschi așa, între patru ochi. Lucru aproape nefiresc, dar Cornel Bololoi nici măcar n-a clipit. Nu de puține ori, în împrejurări asemănătoare, reporterul este privit cu o suspiciune nedisimulată. Și se presupune, îndeobște, că cineva, neavînd ce face, ticluiește o reclamație. Dar Cornel Bololoi nici măcar n-a clipit. Și cînd e mai deplin sentimentul că stai de vorbă cu un om între patru ochi decît la un pahar de vin sau de bere, sau chiar la un pahar de spumos ? Bineînțeles, pînă la pragul peste care ochii se umflă și se înmulțesc, topindu-se într-o privire încrucișată de tot.

Victor Mezabrovschi are 44 de ani, s-a născut adică în '38, în Bucovina, la Cirlibaba. La Uricani a ajuns în '65, deci în urmă cu 17 ani. S-a scurs de atunci o viață de om, altă viață decît cea ce i se hărăzise la naștere...

2. Am descins la Uricani într-o dimineață răcoroasă de început de septembrie. Încă nu știam că orașul se întinde pe 231 km pătrați. E de fapt o șosea în lungul căreia fulgeră autocamioanele cu cărbuni scoși din cariera îndepărtată din Cîmpul lui Neag. Și în marginea ei, din loc în loc, pîlcuri de case și pîlcuri de blocuri. Sau cîte o gospodărie de tot singuratică. Atunci cînd aceste case au fost croite de oameni, zidurile s-au aprins în culori vesele și s-au înconjurat cu grădini. Cînd grija clădirii lor s-a asumat de autorități, Uricanii au început să semene cu o cazarmă. Nimic mai trist decît adunătura de blocuri construite acolo la începutul anilor '60. Pe alei, printre statuile acelui timp, vopsite și răsvopsite, moarte tocmai din pricina efortului lor disperat de a imita viața, cu toate ridurile și nasturii ei, te paște întruna senzația că va izbucni peste toată cuprinderea un sunet sălbatic de goarnă. Dar cînd am ajuns și în primăria din inima acelei cazărmi era prea tîrziu să mai ascult goarna. Deșteptarea sunase demult.

Într-adevăr, și primarul Wilhelm Neag, și vicepreședintele Dan Marcu, și Petre Făgaș, secretarul adjunct al comitetului orășenesc de partid, știu că este peste măsură de greu să ridici 18 700 de locuitori, risipiți pe 231 km pătrați, la numitorul comun al orașului. O mie de amintite în blocuri sînt vechi, alte mie s-au împlinit în blocurile din noul cartier Bucura și, în rest, la fel, cam tot ce s-a construit pînă astăzi în Uricani — o casă de cultură, școli cu 16 și 24 de clase, o casă de copii, o creșă, o grădiniță, spații comerciale întinse peste 4 000 m pătrați și altele — pare construit din greșeală. Totul este așezat peste mină : ca să cumperi o carte trebuie să iei autobuzul și, la capătul unor numeroși kilometri, afli că, de fapt, în librăria gestionată de Alexandra Florescu nu ai ce cumpăra ; ca să bei o bere sau să cumperi țigări călătorești iar; la fel dacă vrei să vezi un film sau să cumperi bomboane. Dar locuitorii îngăduie eroarea și brambureala urbanistică, toleranți și cu un stoicism admirabil : în jur de 70 la sută sînt moldoveni după baștină și nu de oriunde, ci din nordul Moldovei. Iar orașul, și el, e prea nou ca să i se ceară prea mult. A fost decretat oraș abia în '66. Iar Victor Mezabrovschi a descins aici cu un an înainte, în '65...

3. ...Cinstit vorbind, Victor Mezabrovschi nu și-a închipuit vreodată că va ajunge la Uricani. De cînd se știau ei pe lume, ai lui lucraseră prin păduri, ca muncitori forestieri, jur-împrejur de Cîrlibaba. Tatăl său, Peter, n-a mai făcut al doilea război, pentru că-l făcuse pe primul. Dar în răscrucea aceea a vremurilor trebuiau să piardă și ei ceva și în '41 lui Victor îi

murit mama. El ca el, avea numai trei ani, dar mergea pe picioare, însă fratele său, Rudolf, cum se spune prin părțile locului a rămas orfan încă din perină. Iar Peter nu s-a mai recăsătorit, avea cinci copii, doi băieți și trei fete, și au dus-o destul de greu. Cînd au fost buni de muncă, la rîndul lor, și Victor și Rudolf au luat drumul pădurilor. Au plutărit o vreme între Prislop și Vatra Dornei și așa, pe drumuri de apă, Victor a cunoscut-o și pe nevastă-sa, Teodofia pe nume, din Bistrița Năsăudului. Și așa au început să se mai lege cît de cît lucrurile. Maria, o soră a ei, era căsătorită în Uricani cu Ion Petreanu, acum ieșit de vreo doi ani la pensie. În vara lui '65, Teodofia și Victor s-au gîndit să le facă o vizită. Și aici au rămas. Mai mult, în anul următor, Victor l-a chemat la Uricani și pe Rudolf. Nu înainte de a avea unde să-i găzduiască. Pentru că de muncit avea unde...

4. ...Întreprinderea minieră din Uricani a împlinit 35 de ani de activitate. Din acest răstimp, ultimul deceniu a fost cel mai rodnic. De fapt, cel mai mare și mai modern puț al Uricanilor a fost săpat abia în 1980, mina devenind, după Lupeni, a doua mare unitate producătoare de cărbune cocsificabil din țară. Și secretarul comitetului de partid din întreprindere, Cornel Bololoi, ne comunică și ultimele cifre definitorii : 2 300 oameni extrag aici 2 800 tone cărbune pe zi. În ultimul trimestru al anului în curs, cantitatea de cărbune extras într-o zi se va ridica la 3 500 tone. Temeiul acestui salt : cel mai modern complex de susținere mecanizată din țară, compus din 63 secțiuni de 4,4 metri înălțime, fiecare în greutate de 100 tone, cu combină de tăiere comandată prin radio. Nu demult, la orizontul 400 al minei, acest complex a fost mutat din panoul 6 în panoul 5, pe o distanță de 700 metri, treabă de îndeminare, efort și inteligență tehnică. Alte complexe sînt în curs de asimilare la Timișoara și întreprinderea speră să intre curînd în posesia lor. Un complex de la Mătăsari e în drum către Uricani. Practic, la ora aceasta, 50 la sută din lucrările în subteran se execută mecanizat. Pînă în '79, alte metode de extracție în afară de pușcare și lopătare nu erau cunoscute pe aceste meleaguri. Oamenii s-au perfecționat din mers. De pildă, anul trecut, primul complex amintit a fost montat cu asistența specialiștilor străini. Anul acesta, același complex a fost mutat și remontat de brigada lui Ilie Amorăriței, de Ion Mandriș și Nicolae Lică, de Felix Cealovici și Bela Vereș, fără altă asistență. Iosif Roca este și el un miner de excepție. S-a angajat în urmă cu 31 de ani ca vagonetar, aici s-a calificat și aici a devenit șef de brigadă. Au scris și ziarele despre el.

Dar aș fi vrut să cunosc un om despre care nu au scris ziarele. Un om obișnuit, un miner obișnuit. Și Cornel Bololoi, după cîteva clipe de meditație, rostește același nume pe care-l rostise, cu numai un ceas mai devreme, și vicepreședintele Dan Marcu : Victor Mezabrovschi.

5. ...Cu alte cuvinte, ai ajuns la Uricani printr-o întîmplare. Bineînțeles, printr-o întîmplare admite Victor Mezabrovschi. Dacă în vara lui '65 nu venea cu soția în vizită la cumnații lui Ion și Maria Petreanu nu era azi miner. Avea doi copii: Dorel și Victor se născuseră la Cîrlibaba. Aici i-au mai venit doi copii pe lume : Robert și Mihaela. Vreme de doi ani a trudit ca vagonetar. Apoi, timp de un an, a urmat o școală de ajutor de miner. Apoi s-a calificat ca miner și, de zece ani, este șeful unei brigăzi de înaintări. Acum deschide un nou panou în orizontul 300. Se spune, continuă Victor Mezabrovschi, că pentru asta îți trebuie un simț anume și o îndeminare anume. Tot ce se poate. Laolaltă sîntem 18 oameni, cam același de cînd ne-am adunat în brigadă. Nu știu cum se face, dar în brigada noastră oamenii nu se prea vîntură de colo, colo. Ne-a mai plecat și nouă cîte un om în armată, dar tot aici s-a reîntors, la brigadă. Sînt toți oameni buni și, după o clipă, ca și cum ar fi uitat ceva important, Victor Mezabrovschi adaugă precipitat : sînt toți familiști. De fapt, de aici vin și toate necazurile care trag în jos productivitatea minelor, de la vînturatul de colo, colo. În ce mă privește, din clipa cînd m-am angajat, am știut că nu voi mai pleca de la Uricani. În primul rînd, pe meleagurile de unde vin eu, oamenii au dus mereu dorul meseriilor cu viitor. În al doilea rînd, l-aș fi făcut de rîs pe cumnatul meu, Ion Petreanu...

6. Într-adevăr, cîndva mai aveam și noi necazuri provocate de fluctuația oamenilor, și mai avem cîteodată, admite Cornel Bololoi. Dar, de mai mulți ani, nimeni nu mai ajunge aici printr-o întîmplare. Nici Victor Mezabrovschi nu a ajuns aici printr-o întîmplare : l-a tras la Uricani cumnatul său, Ion Petreanu, iar el, Victor, l-a adus și pe fratele său mai mic, Rudolf. Sîntem singura unitate minieră din Vale care nu uzează de serviciile unor agenți recrutori. Îndeobște, cînd vin și concediile, pentru oamenii noștri marea sau muntele rămîn niște moșturi. Cei mai mulți pornesc atunci spre locurile lor de bastină. Și, de la un timp, am început să ne înțelegem cu ei, să întrebe și ei în dreapta și în stînga, poate izbutesc să convingă vreun neam sau un cunoscut să se stabilească la Uricani. Și procedeul a dat roade. Încît, astăzi, mai mult decît impresia provocată la un moment dat de un ins ce solicită încadrarea, contează cine îl recomandă. Din punctul acesta de vedere, avem o încredere deplină în puterea de discernămînt a oamenilor simpli și harnici. Cînd s-a întîmplat să ajungem la ananghie, ne-am dat pur și simplu legați în mîna acestei puteri și nu am greșit. Șeful de brigadă Gheorghe Scorpie și-a adus aici din Moldova amîndoi frații : pe Nicolae și Spiridon. Un alt șef de brigadă, Simion Budescu, ne-a adus nu mai puțin decît cinci oameni din comuna lui, de asemenea din Moldova. Și așa mai departe.

Între timp, a bătut la ușa comitetului de partid un miner foarte tînăr, Ion Postolache. Avea în mînă o cerere de locuință. Cornel Bololoi i-a aprobat-o pe loc. Și a continuat : eu însumi am ajuns, mai ieri sau alaltăieri, să pun mîna în foc pentru un tînăr care a ajuns să-mi bată la ușă, fără să-l fi cunoscut vreodată. De baștină sînt din Celeii Tîrnavei, din Gorj. Și iată, mai ieri sau alaltăieri îmi bate la ușă Emil Năneșcu, și el din Celeii Tîrnavei. L-am întrebat întîi cum a ajuns aici și mi-a mărturisit că l-a îndrumat spre Uricani o cunoștință de ocazie, dar nu-i mai știa numele. Atunci am apucat altă cale și l-am întrebat unde stă familia lui în Celei, al cui este el. Numele lui îmi era cunoscut, însă am plecat și eu de mai mulți ani din sat și nu mai pot judeca un om doar după nume, ci mult mai bine după fața gospodăriei lui, care oricum mi-a rămas în memorie. Cînd mi-a spus unde stă și cine e taică-său, parcă am venit de acasă. Totul era limpede. L-am încadrat fără vorbă multă. Sper să nu mă facă de rîs...

Și iar bate cineva la ușă. Alt tînăr, de data aceasta cu o cerere de încadrare și Cornel Bololoi, fără grabă, îl descoase pe toate părțile. Băiatul trecuse de 20 de ani și Cornel Bololoi ținea foarte mult să știe de ce nu a fost nicăieri încadrat pînă astăzi. Explicațiile sînt destul de vagi, dar în vocea tremurată a tînărului — nu i-am reținut numele — se citește o stăruință deosebită, o ardoare aproape, sub care se ascunde ceva, fără doar și poate...

7. ...Așa s-a întîmplat, cum am spus. Am ajuns aici printr-o întîmplare și n-am mai plecat. Sîntem 18 în brigadă și cei mai mulți, printre ei și Ion Sălăjan, Teodor Todea, Andrei Covaci și fratele meu, Rudolf Mezabrovschi, cam de o vîrstă. La pensie vom ieși întrucîtva laolaltă și se cuvine să ne gîndim și la cine ne va lua locul. Este drept, fiul meu, Dorel, va termina curînd clasa a 12-a, la liceul din Lupeni, și vrea să urmeze institutul din Petroșani. Cu un an în urma lui, pe același drum, calcă Victor, dar pînă la capătul drumului lor mai este de mers. Școala e școală, însă un miner adevărat se formează în cel puțin patru ani de muncă adevărată. Pînă una alta, eu mă pregătesc să mai fac un drum la Cîrlibaba, unde am doi nepoți, Alexandru și Mihai, fiii sorei mele Elisabeta, care mi-au scris nu demult să-i ajut să-și facă un rost. Chiar așa mi-au scris : uncheșule, nădejdea noastră este la tine... Și așa vor ajunge și ei aici, printr-o întîmplare, observ. Printr-o întîmplare, acceptă și Victor Mezabrovschi, încît nu-mi mai rămîne decît să înțeleg că o întîmplare adevărată, pe aceste meleaguri, e o întîmplare fericită. O întîmplare nefericită nu mai e întîmplare, ci ghinion curat. Ce mai în sus și în jos, oftează Victor Mezabrovschi, munca asta e o treabă periculoasă și altfel se face alături de oameni pe care-i cunoști. O vreme credeau toți că pe Valea asta a Jiului ar fi loc pentru toți veniții și îngăduință ca aici nu întîlnești nicăieri. Pînă ne-am lovit toți cu capul de pragul de sus, privind mereu în jos, către haimanale, și abia atunci ne-am luat seama. Dar, una peste alta, vinul ăsta nu a fost rău... Nu a fost, a admis și reporterul, e mai bun ca spumosul... Mai bun ca spumosul ? se miră Victor Mezabrovschi. Însă mirarea lui se oprește aici. Dacă tot ai coborît și în mină, mai zice, de ce nu ai venit să-mi vezi și casa în care stau ?...

8. La Uricani, un edil neinspirat a ridicat niște vagoneți pe tot soiul de socluri, mereu te lovești de ele, pe lîngă toate colțurile. Ca și cum un miner, cînd iese din mină, ar muri pur și simplu de dorul vagoneților. Dar ne aflăm între bărbați și se cuvine să vorbim ca bărbații : ideea este stupidă, inestetică și ineficientă. Oamenii nu vin aici pentru a admira vagoneți pe socluri.

În autobuzul spre Livezeni, am cedat locul unei fete însărcinate. Curînd, lîngă scaunul ei și-a făcut loc și tînărul acela, ultimul ce se perindase prin biroul lui Cornel Bololoi, căruia nu i-am reținut numele. Fata rezemase capul încet de fereastră și, cu ochii închiși, își mîngîia pîntecul. Băiatul s-a aplecat la urechea ei și i-a șoptit cu o vagă neliniște : înțelege și tu că s-a aranjat totul, s-a aranjat... Nu purtau verighete, dar o anume ardoare din glasul șoptit al băiatului l-ar fi încredințat pe oricine că verighetele sînt pe drum.

MIHAI PELIN ■

Stop-cadru în Valea Jiului

Uricani :

Apel la o chibzuință uitată

Se împlinește un an de cînd mina Uricanilor nu mai este suverană, ca unitate productivă, la Uricani. Prin deschiderea carierei de cuarț din muntele Șiglău, ca un pandant firesc, a luat ființă aici, în orașul minerilor, o secție de preluctare a cuarțului. Acest mineral se mai exploatează în țară la Orșova și la Dealul Cernei, nu departe de Tulcea, însă cuarțul de Șiglău are o puritate de 98 la sută, este cel mai curat cuarț de care dispunem și poate fi folosit ca materie primă la fabricarea emailurilor și glazurilor, a cristalului și a sticlei optice. Și șeful secției, ing. Ioan Sîrb, ne poartă pe fluxul producției făinei de cuarț, intîi în cariera inaugurată la 31 martie 1981 apoi în instalațiile de preparație, intrate în circuit productiv la 30 noiembrie 1981. Derocarea în carieră se execută cu mijloace clasice, prin forare și dinamitare, încît nu întîmplător întîlnim în incinta ei oameni cu experiență acumulată în subteran ; maistrul Ion Maftei, minerii Dumitru Argeșan și Panți Marton, sau excavatoristul Gheorghe Groza. Roca este extrem de dură, capetele detașabile ale perforatoarelor se deformează rapid și atunci le întremează tăria forjorul Petre Șimon. Cu șase autocamioane, rocile mărunțite în concasoare sînt transportate, pe 25 km, de la Șiglău la Uricani, unde intră pe mîna tehnicianului preparator Pavel Andrioni, a șefului de schimb Pavel Marinescu, a maiștrilor Nicolae Stoi și Mihai Timar. De aici înainte, restul subordonaților ing. Ioan Sîrb sînt în exclusivitate femei : Valeria Rădulea și Elena Costea, Veronica Istvan și Cristina Bozianu, sau Veronica Dumitru, ca să le numim pe cele mai destoinice. Cu alte cuvinte, secția de exploatare și preparare a cuarțurilor din Uricani a mai rezolvat aici și o problemă de ordin social: a creat numeroase locuri de muncă soțiilor de mineri. Fapt care-și are importanța lui în zonă.

Am văzut cum se muncește la Uricani și ni s-a explicat cu lux de amănunte rosturile acestei îndeletniciri. Făina de cuarț pentru cristal și sticlă optică se importa pe bani grei din R.F. Germania și Austria. Acum nu se mai importă, întrucît cariera și secția de preparație acoperă tot necesarul: aproape 1 000 tone anual. Zăcămîntul, potrivit estimărilor de acum, incomplete, conține rezerve pentru 45 de ani. Cantități importante ar putea fi exportate, făina de cuarț fiind un produs cu căutare. Totuși, ceea ce am spus mai sus este numai fața frumoasă a lucrurilor. Necesarul pentru emailuri și glazuri ar fi de 4 000 tone, însă, deocamdată, acest necesar nu poate fi acoperit, datorită absenței unor uscătoare menite să reducă umiditatea făinei de cuarț. Și, dintr-o dată, începem să privim realitatea cu alți ochi. Deși ne mișcăm între clădiri și instalații noi, totul în jur pare o ruină în curs de demolare. Construcțiile au fost lăsate baltă, la jumătatea drumului, multe utilaje sînt neprotejate, urmele șantierului încurcă peste tot locul și continuitatea fluxului productiv este vizibil afectată. Din cele 75 milioane lei acordate inițial investiției s-au folosit numai 43 milioane, cu consecințe care se simt încă din carieră. Se preconiza să fie electrificată, dar s-a renunțat la această intenție. Se lucrează acum în incinta carierei cu grupuri electrogene cu un consum considerabil de motorină. Și motorină uneori este, alteori nu este. Drumul spre carieră a făcut și el parte din investiție, dar, la fel, a fost executat numai pe

(Continuare în pag 10)

P. MIHAI ■

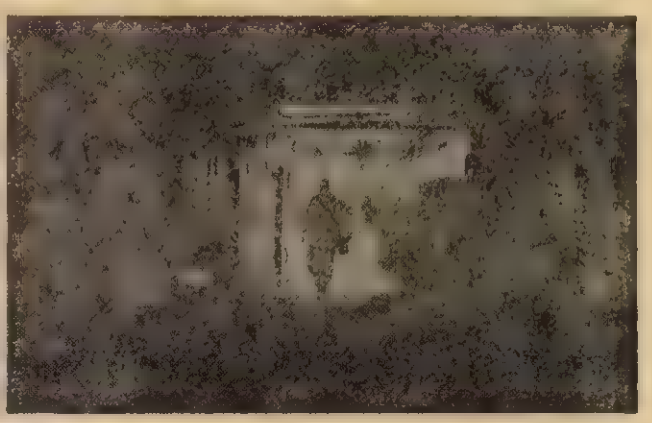

Stop-cadru în Valea Jiului

(Urmare din pag. 9)

jumătate. Dintr-un spirit păgubos de economie a fost pavat cu spărtură de cuarț, ceea ce înseamnă un veritabil dezastru al anvelopelor, și ele deficitare. Este adevărat, uscătoriile de făină de cuarț neexecutate la timp se confecționează acum prin autodotare. Însă nu de puține ori autodotarea rămîne doar un cuvînt frumos și creator de iluzii, fără nici o relație cu realitatea căreia se străduiește să-i acorde un nume. Condițiile din secție ne lasă să înțelegem că este vorba mai mult despre o improvizație decît despre autodotare. Astfel, prin invocarea unor cuvinte frumoase și generatoare de iluzii, dintr-o investiție nouă a ieșit o dărăpănătură. Fetișizată excesiv, ideea autodotării se aplică și acolo unde se poate și acolo unde nu se poate și secția de exploatare și prelucrare a cuarțului din Uricani nu este singura unitate productivă cu capacitatea și aspectul compromise prin zelul unora de a transpune otova în viață idei dealtfel prețioase.

Totuși, pentru că am ajuns și aici, la construcții începute și neduse la capăt, ne permitem să spunem că în această zonă a Văii Jiului, între Livezeni și Uricani, secția în discuție nu este singura victimă. Mai dramatică este situația în plan edilitar. Dar să începem cu începutul. În primul rînd, cine coboară din tren în gara din Livezeni, dacă nu e dus de mînă de un om al locului, nu are nici o șansă să poată ieși din gară, decît dacă o ia în lungul șinelor, pînă unde vede cu ochii. De asemenea, de la șosea nu se poate ajunge în gară decît dacă ești dus de mînă peste maidane și prin spărturi practicate în garduri. În jur se tot sapă pămîntul, se așază fundații, mișună buldozere și excavatoare, dar toată această agitație, de multă vreme, nu mai are sfîrșit. O vinzoleală identică întîlnim în localitățile Vulcan și Lupeni. O nouă stradă croită în Uricani, strada Muncii, nu duce nicăieri. Un bloc se ridică și i se tencuiește numai fațada de la șosea, ca s-o vadă șefii în trecere, în timp ce pe fațada opusă intemperiile bat prin crăpături și prin golurile din zidărie pînă în apartamentele oamenilor și curg la vale balcoanele. Abia s-a asfaltat o porțiune de șosea și apar indivizi cu perforatoare și tîrnăcoape, săpînd șanțuri largi în caldarîm, pentru conducte și cabluri nepozate la timp. Organizările de șantier precare lasă materialele de construcție la îndemîna oricui, dacă nu ajung de-a dreptul sub șenile și pneuri. Peste tot plutește un praf gros, greu pentru respirație. Iar în ceea ce privește construcțiile strîmbe și neterminate, rezultate din acest balamuc, toate îți lasă mereu impresia că pînă și un copil le-ar fi așezat mai inteligent sub soare. Totul a ajuns să stînjenească pînă la calvar viața oamenilor, fluența circulației pe drumurile publice și, nu în ultimul rînd, estetica peisajului.

Nu de puține ori, referindu-ne la un colț sau altul de țară, cu firească mîndrie, am așternut pe hîrtie cuvintele: **a devenit un vast șantier.** Însă, iată, revenim după ani și ani în aceleași colțuri de țară și constatăm cu stupoare că aici șantierele nu au lăsat în urma lor nimic împlinit pînă la capăt, dimpotrivă, continuă îndirjite să răvășească existența, uneori pînă la exasperare. Oamenii continuă să pătrundă în casele lor cu pantofii în mînă și praful colcăie suveran. Este o situație care nu se mai poate rezolva prin autodotare, ci prin apelul la o chibzuință uitată.

Dîrja

Oameni de uneală

În Petroșani, pe o stradă lîngă gară, este vechiul vad comercial, unde găsești, alăturate, magazine de tot felul — librării, cooperative, restaurante, cofetării etc. Forfotă ca pe Lipscanii Bucureștiului, mai ales că este și simbătă după-amiaza.

În mulțime, un grup de oameni îmbrăcați ca de sărbătoare cu flori la reverul hainelor, în dreptul unei uși deasupra căreia puteai citi: „Fotograf".

Eram în Valea Jiului pentru a surprinde pe peliculă „minerul" în diverse ipostaze ale sale de viață. Și fiindcă nu există aici familie să nu se înrudească cel puțin cu un miner, cum aflasem de la cineva de prin partea locului, m-am gîndit că am noroc să întîlnesc și o nuntă. Așadar, m-am așezat la pîndă cu teleobiectivul pregătit, dar nu poți trece neobservat nicăieri. Poate chiar meseria l-a obligat pe mineri să fie atenți la tot ce se întîmplă în jurul lor.

— De la Neckermann? am fost întrebat.

— Nu, dar cred că revista „Flacăra" vă va bucura mai mult, am replicat eu. Și ca să nu rămîn dator cu o întrebare, cine-i miner dintre nuntași?

Parcă mîndru și bucuros că putea să-mi dea răspunsul, își face loc, printre ceilalți, un bărbat de vreo patruzeci și cinci de ani, nu prea înalt, dar bine legat:

— Eu sînt tatăl mireselei

Și neputînd refuza invitația la tradiționalul ospăț ce are loc în asemenea ocazii fericite, am aflat, printre obligațiile ce le avea în calitate de gazdă și organizator, cîte ceva din viața lui **Dumitru Oană**, maistru miner în sectorul III producție, de la Exploatarea minieră Dîrja.

— Sînt de fel din comuna Smulți, județul Galați, și mai am șapte frați, îmi spune minerul, încălzit de alergătură. Aveam 19 ani, în '56, cînd am citit un articol din care am aflat că e nevoie de oameni în Valea Jiului și că se plătește bine. Am plecat 63 de flăcăi dar, după șapte zile de mină, am rămas doar trei. Eu nu m-am speriat, am făcut armata și tot aici m-am întors și mi-am întemeiat familia. Acum am douăzeci și șase de ani de mină!

— A fost greu?

— Am iubit meseria, am cîștigat și nu mi s-a părut greu pentru că am luat totul de la capătul firului. Am învățat, am făcut școala de maiștri, iar la 25 de ani am devenit șef de brigadă.

Am avut o brigadă puternică, oameni buni, de uneală, și la bine și la rău. La Petrila am fost 17 ani șef de grupă, la echipa de salvare. Știți, la stația de salvare sînt aleși cei mai buni mineri — adaugă mîndru maistrul Dumitru Oană. Am scos mașini de milioane și nu am avut nici un accident!

— Totuși, mineritul este o meserie prin excelență cu riscuri — îl întărit eu.

— Dăm cărbune, dar sănătatea e prima! Mulți spun că nu se știe cît trăiesc. Eu cred că dacă intrăm cu capul limpede, știm că ieșim întotdeauna din mină. Dacă-mi asigur locul de muncă, nu pățesc nimic! Mai am cinci ani și, după treizeci de ani de muncă, voi ieși la pensie fără să fiu lovit la o unghie.

Dumitru Oană se înflăcărase, povestind. Aproape că uitase de mesenii, pe care, oricum, îi avea în grijă. Soția îl aduse la realitate și se ridică să controleze starea de veselie a celor veniți la nunta fiicei sale, printre care și mulți colegi de mină.

Între timp, mezinul celor opt frați Oană, marinar în flota maritimă română, altă meserie de mult curaj, mi-a povestit cum a fost fratele său îngropat de două ori sub cărbune, de nu i-a mai rămas decît capul afară, subliniind că „dacă aude pe cineva care nu știu ce zice urît despre banii lu' nenea, îl stringe de gît, că el știe cît a muncit".

— Și fiindcă era vorba de locul de muncă, continuă minerul, revenit la povestea vieții lui, pot să spun că dacă nu ți-l sfințești nu poți să-ți acoperi nici sarcinile. Dai cărbune, te plătește, nu dai, de unde să te plătească? !

Dealtfel, mina Dîrja, unde lucrez de cinci ani, este ca o floare. Ce nu înțeleg însă unii dintre cei ce conduc munca minerilor este faptul că nu cu duritate se realizează atașarea față de muncitor. Minerul simte și cîntărește omenia. Aceiași oameni care ar părea mai puțin harnici, pot da chiar și 1 500 t de cărbune pe schimb, dacă știi să te porți cu ei. Adevărul celor spuse de Dumitru Oană l-am constatat la mina Lonea, la 400 m sub orizont, unde, la lumina lămpilor electrice, montate pe căștile de protecție, am văzut pe inginerii Ion Chereches, Dumitru Bivolaru sau subinginerul Gh. Schef muncind umăr la umăr cu minerii atunci cînd aveau nevoie de ajutor. Negri și uzi, că nu-i mai recunoșteai decît după baia fierbinte prin care trece fiecare miner la ieșirea din șut.

Avem bucurii, dar mai avem citeodată și necazuri. Asta se întîmplă din cauza sectorului auxiliar de transport, pentru că dacă nu se înlocuiesc piesele defecte la timp fluxul de benzi stă și minerul se descurajează. Nu este dealtfel ușor transportul cărbunelui prin vechile galerii, neproiectate dealtfel pentru benzi, se defectează des. Munca noastră s-a ușurat foarte mult în ultima perioadă, datorită utilajelor moderne introduse în mină, deși avem poate cele mai grele zone de exploatare din lume, cu straturi de multe ori subțiri și înclinate. Se întîmplă ca acolo unde presiunile sînt foarte mari, complexele să nu poată funcționa și să se întrepenească, rămînînd chiar luni de zile pe loc. Pînă acum vreo 5 ani exista și un doctor care controla tensiunea și starea psihică a fiecărui miner înainte de intrarea în șut și cred că nu era rău.

În jurul nostru nuntașii chiuiau și dansau cît îi țineau picioarele. Erau la fel de transpirați și roșii la față așa cum îi văzusem în subteran și m-am gîndit atunci că oamenii aceștia își pot trăi la nivelul cel mai ridicat cele două stări.

Dumitru Oană privea din cînd în cînd cu bucurie spre copiii săi. Amîndoi lucrează la Combinatul siderurgic Victoria Călan. Gabriela este operatoare de calcul, iar Adrian Olariu este operator turbine.

Le-am urat tinerilor casă de piatră și să fie oameni de uneală, cum îmi spunea tatăl lor despre colegii săi mineri.

VICTOR RĂDULESCU ■

Vulcan

Fără scenariu și postsincron

Nu ne-au mers toate din plin la Vulcan. Ba dimpotrivă.

● Minerul cu care ne-am petrecut zilele din urmă... a întîrziat în schimb pentru un motiv derizoriu: i s-a stricat ceasul deșteptător — tocmai în zorii zilei rezervate unui reportaj de producție plin de dramatism și de patos reținut. Dar în loc să asude în abataj — minerul robotind, reporterul scriind — iată-l lipsiți de glorie mergînd la ceasornicar pe Republicii. Desigur, nu s-a întîmplat nimic ireparabil, țara nu a pierdut nici un gram de cărbune, deoarece Ilie Chiron, ca șef de brigadă, are dreptul să meargă în oricare din cele patru schimburi fără să anunțe pe cineva. Este al 13-lea, astfel încît schimbul de trei ortaci se completează oricum fără el.

● Prin ginerele lui Ilie Chiron ținteam la un alt aspect-cheie al mineritului în viziunea cotidiană: Maricel Cimpoi este lăcătuș (și încă unul foarte bun) la Întreprinderea de reparații utilaj minier, secția stîlpi hidraulici Vulcan. Dar în acele zile, la ce utilaj minier credeți că trudea? La... un aparat chirurgical conceput de doctorul Ioan Hauduc, de la spitalul din Vulcan. Cimpoi își luase și concediu ca să-l servească pe înimosul medic din Vulcan drept mulțumire că, nu de mult, îi salvase soția și pruncul la naștere printr-o operație complicată. Aparatul pe care-l confecționa avea să salveze și alte mame.

● A doua zi, duminică, fusese proiectată o ieșire la iarbă verde, „La Brazi", cu un vecin de-al lui Chiron, moldovean ca și el și din aceeași mină, Mihai Nestean, și alți mineri cu familiile. Program duminical obișnuit. Dar iată-l pe Cristian Nestean, de zece ani, bolind, cu gîtul umflat și acoperit de cartofi dați prin răzătoare, înveliți într-un fular multicolor. Așadar, discuțiile pline de miez de a doua zi „La Brazi" (mineri față în față cu natura, panorama noului Vulcan la picioarele lor, succesele în muncă) s-au aminat **sine die.** Veți întreba de ce era nevoie să discutăm tocmai pe poiana însorită despre mină. Răspunsul e simplu și ușor verificabil: cei din Valea Jiului vorbesc oriunde și cu plăcere despre mina lor; chiar dacă nu au intenția, discuția lor tot spre cărbune alunecă. O fac bucuroși și de la sine oriunde în afară de mină, unde numai de discutat nu le arde.

Așadar, deoarece mici întîmplări neprevăzute au încurcat ordinea firească a lucrurilor, să derulăm **filmul de la Vulcan fără scenariu și postsincron.**

PE MAGISTRALĂ

Nici un moment „tare" în abataj, și e bine că este așa. Mina Vulcan, ora 4,30 dimineața în sala comună de pontaj. Careu la sectorul 5. Spre ora șase — în puțul 7 Noiembrie, pe magistrala de la orizontul 480, la blocul 8, iar de aici spre orizontul de cap. Lucrările de întreținere. „Transportați lemnul de la Plesnitore la abataje. Dv. — la repararea căii ferate, orizontul 35. Cei doi — bateți găuri cu **tampela** la blocul 10. Ceilalți, la lărgirea ecartamentului, orizontul 480". Foarte tînărul inginer stagiar care trasează sarcinile zilei pune și el mîna, bate găuri în peretele betonat al galeriei.

În acest timp, la sectorul 8, Ilie Chiron și ortacii pregătesc, în continuare, investiția. Să nu vă înșele termenul cu iz contabil, care aci sub pămînt capătă o accepțiune cu totul deosebită, fiind vorba de lucrările de bază ce deschid noi fronturi de lucru. Acești oameni sînt avangarda, deschizătorii de noi drumuri și orizonturi, în sensul cel mai literar al cuvîntului. Au început a doua magistrală subterană. Pe dedesubt vor merge benzile pe care se va scurge tot cărbunele Vulcanului. Muncesc tăcuți, calm, profesional.

Nimic nou, nimic nou în sectorul 8, doar că aci, pas cu pas,

centimetru cu centimetru, se naște viitorul minei.

CUM A FOST CU STICLA ȘI CU FOTOGRAFIA

De fel din Bălușeni, Botoșani, Chiron se află în Valea Jiului de vreo 30 de ani. Trei decenii **în aceeași mină și în același sector** spun mult despre firea lui molcomă de moldovean, dar tenace.

Ieșind din șut, nu uită să treacă la Golgoț Baci, a cărui casă stă chiar pe drumul lui de întoarcere de la gura minei, pe dealul Crevediei. Carol S. Golgoțiu i-a fost primul maistru „în Vale" și în viață, de la el a învățat meserie și rosturile adînci ale minerității, au muncit alături din 1954 pînă în 1970, cînd bătrînul a părăsit mina după **47 de ani de subteran fără întrerupere.** (Record mondial, național? Dar o viață de om nu e record, doar o viață de om).

Vizita la Golgoț Baci i-a intrat lui Chiron în obicei, nu se abate nici azi. Îl întreabă ce-i face fiul și primește un răspuns scurt : „Mircea e inginer la sectorul 5". Cu aceste cuvinte simple, banale, se închide crugul a patru generații de mineri.

Bătrînul ne invită la o vișinată și povestește : „Sîntem mulți de-ai lui Avram Iancu, de la Roșia Montană. Bunicul a lucrat la aur, tata la Vulcan, eu m-am născut într-o cocioabă chiar aici pe deal, nu departe de gura minei. Se vede de acolo puțul Corin, unde m-am angajat la betonări și înaintări în 1923".

Betonări și înaintări... Subiectul îl pune pe jăratec pe Chiron, tot „în branșă". Se încinge o discuție despre regula de aur, mestecarea de trei ori a cimentului, care nu totdeauna se respectă. Bătrînul își amintește că în 1926 la puțul 5 mina Vest făcuse o betonare pe cinste. Directorul, care nu vorbea o boabă românește dar o rupea pe nemțește, i-a spus într-o germană aproximativă : „Schön Arbeit, aber lang". (Treabă bună, dar lungă). Tînărul (pe atunci) Carol i-a răspuns înfipt : „Lange, lange, aber sicher". **Siguranța**, alfa și omega meritului. Știe ce spune, a dezgropat cu mîinile lui la Lupeni, în 1934, într-o catastrofă, cîteva zeci de morți.

Dar e simbătă la amiază, lumina irizată se revarsă în valuri dinspre Paring și Munții Hațegului spre Dealul Arsului (numele străniu se trage de la cărbunele de suprafață care se aprindea singur și ardea mocnit, învăluind în năluciri coasta în miez de noapte), nimeni nu se mai gîndește la necazuri, doar la bucurii.

— Cum a fost cu sticla și fotografia, Golgoț Baci ?, întreabă Chiron.

Întreabă nu fiindcă n-ar ști răspunsul, ci fiindcă este subiectul favorit al bătrînului meșter al adîncurilor și fiindcă totul îmbracă aerul unui ritual sau al unui basm (adevărat, acesta) al cărui farmec constă nu în povestire, ci în repovestire.

„Să-ți arăt aparatul ?", se oferă Golgoțiu, și se întoarce după cîteva clipe cu un Kodak antediluvian cu burduf !

— Cu el am făcut fotografia. În 1931, capitaliștii români și maghiari care stăpîneau mina nu s-au înțeles la împărțeală. Minerii români și maghiari nu aveau însă nimic de împărțit, și se înțelegeau de minune, mereu intrau în grevă. Și atunci, în 1931, mina a fost închisă. Poate și din alte pricini. Am făcut ultima fotografie a echipei cu Kodakul ăsta, am băgat poza într-o sticlă de o jumătate de litru în care aduceam ceaiul, am pus ciment la dop și am îngropat-o. Prin 1950, cînd s-a redeschis puțul Corin, în spatele dîgului Procob, le-am spus să sape atent în galerie. Și au găsit sticla cu fotografia intactă, deși atîta amar de vreme zăcuse în apă și noroi !

Ne smulge din amintiri venirea lui Mircea. Tocmai a ieșit din șut, sectorul 5 — cel mai mare din mina Vulcan, unde a păși acum cîteva zile pentru prima oară ca inginer, dar unde mai lucrase ca ajutor de miner. Este mina în care taică-su l-a dus pentru prima oară la vîrsta de cinci ani ; i-a pus o cască pe cap și o lampă Wolf în mînă și i-a zis : „Hai !". Doar ca să vadă. Își aduce aminte de parcă ar fi azi cali și valul de căldură care l-a plătit la stratul 7.

Inginerul Golgoțiu îi spune noutățile tatălui său. Minerii comentează cu aprindere spusele tovarășului Nicolae Ceaușescu la Petroșani, cu două zile înainte : nu e prea normal ca din cei 40 000 de oameni ai Combinatului minier din Valea Jiului numai 5.800 să lucreze propriu-zis în producția de cărbune.

— Și în sectorul nostru — spune Mircea — sînt cam prea mulți cu treburi neproductive. De ce un funcționar fără calificare n-ar lucra ca „tehnician cu indici" în subteran, eliberînd astfel un miner calificat, care să facă un revir, să răspundă de o zonă ? Și tot mineri sînt adesea scoși din producție și trecuți ca figuranți topografi, în timp ce unii topografi „plini", care încasează retribuții destul de mari, se socot prea domni ca să coboare în galerie pentru o poligonație. Și cam prea mulți se aciuesc la magazii, depozite, la lămpărie, fau hainele și le pun pe umerașe la baie.

Tînărul inginer pomenește și de o altă anomalie, de cu totul alt ordin dar nu chiar lipsită de importanță. Îndemnat, pe drept cuvînt, secretarul general al partidului în cuvîntarea de la Petroșani să se acorde mai multă atenție ridicării nivelului de calificare a oamenilor muncii, a cadrelor, pregătirii temeinice a viitorilor mineri. În acest scop — subliniază Mircea — cărțile de minerit joacă un rol important, fără ele pur și simplu nu se poate.

— Dar dacă n-ai relații, n-ai carte — oftează el, adaptînd și modernizînd fără să vrea vechiul proverb. Eu, tînăr inginer, ard de dorința să pun umărul la înnoirea minei unde tata și-a petrecut o viață și eu mi-o voi petrece pe a mea. Noi avem un „abecedar minieresc", „Exploatări miniere" de Ștefan Covaci. Neavînd pile, am rămas fără carte, ca și mine mulți alți ingineri și tehnicieni mai vîrstnici. Stau și mă întreb : dacă noi cei din **subteran** nu am făcut rost de acest manual indispensabil, atunci pentru cine și în cîte exemplare se mai tipărește ?! Dacă e vorba de economii, atunci e o economie rău înțeleasă.

Și tot regretabil — intervine soția lui Carol Golgoțiu (tată german, mama unguroaică, soț român) — este slaba aprovizionare cu alimente în cartierul lor, Crevedia, spre deosebire de cea din restul orașului, mult mai bună.

Și așa, de la una la alta, trec pe nesimțite orele la taclale, după ieșirea din șut, în căsuța de pe deal a lui Carol Golgoțiu.

ULTIMUL SUCCES DE LIBRĂRIE PE VALEA JIULUI : EMINESCU

Se citește mult pe Valea Jiului. Ultimul **best-seller** : „Eminescu, nelipsit în majoritatea caselor de mineri în care ne-am aflat în ultimele zile. Acasă la fiica lui Ilie Chiron, Corina, în afară de Poezii iată și „Viața lui Mihai Eminescu", un volum uzat de atîta folosire și cu o filă îndoită barbar. Corina e mama lui Cosmin, născut — cum am spus — în condiții dramatice la spitalul din Vulcan. Pagina cu pricina pare să fie aceea în care Călinescu reproduce din „Ursitoarele" : „Ai să aibi o minte-ntreagă, / Căci isteț vei fi cu duhul, / Ca și luna și văzduhul..." Ce ursitoare vor fi privegheat pe Cosmin ?

Corina citește și pe Goethe : „Werther iubește foarte mult o persoană, care e logodită. Logodnicul e plecat, dar cînd se întoarce, Werther e distrus și pînă la urmă moare și el. Toate astea sînt suferințele tînărului Werther. M-a impresionat mult că a lăsat vorbă să fie îngropat cu hainele pe care le-a atins ea... Mă incintă romanele de dragoste. Poate nu știu să le reproduc cum trebuie, dar **decît să dorm îmi place să citesc**". În adevăr, acesta este esențialul și el garantează Corinei că va reveni mai tîrziu la Werther pentru o nouă exegeză.

Cît despre Mircea Chiron, celălalt copil al lui Ilie Chiron, a intrat în clasa a zecea a liceului de matematică și fizică din Petroșani, unul din cele mai bune din țară. Va urma, apoi, Institutul de mine, iar calculatoarele și programele pe care le buchisește acum îi vor ajuta în viitoarea profesiune, fiindcă în zilele noastre nici cosmonauții, nici minerii nu se mai pot dispensa de calculatoare. Peste norma zilnică de probleme de matematică (deși e vacanță !), pe Mircea îl pasionează literatura, citește ore întregi pe fotoliu, lîngă fereastră, poate uneori uită să și mănînce. A terminat deunăzi „Afinități elective" de Goethe, a recitit „Anna Karenina", sfîrșește un roman de anticipație științifică, „Trei ceasuri în iad" de Leonida Mămăligă (Editura Eminescu). Îi povestește surorii, fac schimb de impresii :

— Un profesor german de istorie, Anton Adam, culege balade medievale în jurul castelului lui Hans Inimă de Femeie. Este însoțit de un prieten, istoric și el, Peter Garst. Au un groaznic accident și de la Garst poate fi salvat doar corpul, fără cap, iar de la Adam capul fără trup. Se hotărăște transplantarea capului unuia pe corpul celuilalt. **E fantastic de practic.**

Iată cum privește un adolescent din Valea Jiului, în această vară 1982, tulburătoarea operație care, odată cu „mutarea" capului, va aduce corpului celuilalt o memorie și simțăminte ce nu-i aparțineau. Cînd sîntem **noi**, cînd încetăm să fim **noi** ? Dar totul i se pare lui Mircea Chiron nu numai realizabil, dacă nu azi mîine, dar mai ales fantastic de practic.

AȘTEPTÎNDU-L PE GODOT

Ilie Chiron venise la Corina să sărbătorească în familie un eveniment : sosirea aragazului mult așteptat de familia Cîmpoi — prin unicitatea lui, eveniment mult mai memorabil și demn de sărbătorire decît succesele în producție ale brigăzii Chiron, care au devenit fapt curent.

Stop-cadru în Valea Jiului

Din păcate, aragazul n-a sosit. Se află „în localitate", a fost văzut și pipăit la Tehnometal, formele complicate s-au încheiat, dar nu poate fi ridicat azi din cauza SRL-ului — inițiale care semnifică, o știe și Cosmin cel de nouă luni, săptămîna redusă de lucru. Așadar, festivitatea va fi aminată și înlocuită cu telejurnalul de seară. Maricel Cîmpoi aflîndu-se însă în concediu iar Mircea în vacanță, un singur punct pe ordinea de zi — distracția.

Cum se destind oamenii la Vulcan, al doilea oraș minieresc ca importanță din Valea Jiului ? Despre cinematograful cel nou se spune, poate pe nedrept, că a fost atît de fistichiu finisat încît plouă înăuntru chiar cînd afară e soare, fiindcă se scurge apă de la o instalație defectă. Casă de cultură nu există încă. La restaurantul „Perla", afirmă Chiron, nu te poți duce cu soția, din cauza scandalagiilor care nu **lucră**, dar beau. Sală de teatru lipsește (se amenajează una în vechiul club, va fi gata în curînd), deci nici o trupă în turneu nu poposește la Vulcan. Va fi dat în funcțiune peste cîteva zile un cochet restaurant-cantină cu bar la parter, se construiește un complex barcofetărie-berărie. Pentru moment, ele însă nu există. Să-i însoțim pe membrii familiei Chiron în orele de relaxare.

● Corina se plimbă de una singură pe noul Bulevard al Victoriei, la ia rînd vitrinele nu pentru a cumpăra, ci doar pentru a privi. Deasupra vitrinelor, electrizantele firme : Artizanat, Electrice, Radio-TV, Menaj, Porțelan, Încălțăminte, Bărbați, Femei, Articole Sport, Confecții Bărbați... Desigur, dezolanta titulatură comercială e mai puțin importantă, conteză nu ce și cum scrie pe magazin, ci ce se găsește înăuntru — și la Vulcan se găsesc destule. Dar „fleacul" la care ne referim exprimă totuși ceva, un anumit dispreț față de cetățean, care nu e nu-mai consumator și achizitor de produse, ci locuitor al unui mare oraș minieresc al anului 1982, dorindu-și și o ambianță plăcută, la care chiar și firmele, deci aspectul străzii, concură.

Corina își continuă periplul. Pe deal la cîțiva metri de impunătoarea arteră, Bulevardul Victoriei, pasc oile lui Ion Coroianu, miner în pensie, oier prin cumul la bătrînețe. În jur se va înălța noul cartier Cocoșvar.

● Mircea și Maricel se duc să joace fotbal pe terenul de lîngă Uzina electrică Petroșeni în echipa „Sănătatea", patronată de spitalul local. Terenul e bun, jocul „cursiv", păcat de ploaia deasă care adesea se revarsă spre oraș din coșurile termocentralei ale cărei filtre, de ani de zile, nu filtrează.

● Ilie Chiron se duce la o vizită în familie. Cealaltă familie, brigada : Ștefan Holoi, Petrică Benedic, Mihai Constantin, Mihai Ivan, Constantin Albătoaie, Laurențiu Fantazo, Nicolae Mihălasa, Ion Cărăvan, Iosif Juchi, Alexandru Grădinaru, Constantin Păun — mulți din ei tot botoșăneni. Se duce la vreun consătean. V-am spus, în familie.

...Recitind aceste rînduri, sîntem perfect conștienți de lipsa lor de strălucire. Munca de zi cu zi. Un miner la ieșirea din șut îl vizitează, ca de obicei, pe bătrînul său maistru. Un aragaz este așteptat, dar, aidoma lui Godot, nu vine. Doi tineri joacă „fotbal cursiv" lîngă Paroșeni. O fată visează, citește Eminescu și se plimbă pe bulevard. La sectorul 8 a mai înaintat cîțiva centimetri magistrala. Zile și nopți la Vulcan, oameni obișnuiți, fapte obișnuite care însă, multiplicate de mii de ori în Vale, zi de zi și ceas de ceas, se încheagă într-un măreț efort comun, într-o idee și o năzuință în marea bătălie pentru cărbunele românesc.

LIONEL NIȚESCU ■

Sfatul tribunilor

Buteanu : „Iancule mare, bravule tare...
clipocește o seceță mare de porți,
nimeni nu-și mai amintește de morți,
răcoarea înfrunzită
pe crengi de ispită
dușmănește a soare ;
Izvoarele împresurate-s de dogoare.
Corbii, alădată veseli,
împăiați acum de sărbătoare,
fulguiesc topindu-se-ntre porți,
trăirea după ce au tras-o la sorți.
Iancule mare, bravule tare,
munții au crescut ca niște ziduri,
seceta curge spre noi,
pădurile parcă-s prinse de frigori.
Piatra, călcînd piatră în picioare,
vuiește ca o zodie între două nașteri,
predestinînd.
Urmele pașilor ard,
puii de vipere se zbengule, învață să zboare,
potecile ruginese
scăldate-n sudoare".

Balint : „Iancule mare, bravule tare...
Zidu-i de netrecut.
În pragul porții, un corb flămînd, prevestitor,
foamea și-o amăgește cu stîrvul unui început de drum
Pruncii noștri n-au nici carte nici parte.
Umbra lui Horea tot aspră-i la chip.
Încolțește seceta de porți în lung și-n lat
ca o minciună de nevindecat.
Iancule mare, bravule tare,
pîine și sare,
clocotul sîngelui stăruie
în vîrful muntelui, lîngă tulnicul nesecat".

Axente : „Iancule mare, bravule tare...
Poarta a crescut ca un copac
cu toate ramurile dincolo de zid.
Frigul blestemului cald, de mamă,
ninge mutenie, întrebător.
Nu-i nici o primăvară pe aproape,
același anotimp se înmulțește
clocindu-și ouăle-n același cuib
trudit în scorbura aceluiași copac.
Rădăcina-n focuri putrezește,
Iancule mare, bravule tare,
lumina în ochii mei osîndește
depărtările... și-mprejur numai soare".

Corches : „Iancule mare, bravule tare...
Destinul șopăie a nebunie
rătăcit în seceta amiezii, tîrzie.
Cu aripile smulse șopăie întruna,
ca baba aceea, nebuna,
încearcă să-și apropie înaltul
ciugulindu-i urmele.
Iancule mare, bravule tare,
seceta-i mare".
Andreica : „Iancule mare, bravule tare...
Singerează poarta cînd se-nchide mută
ca de-o ucigașă mînă zăvorită,
sugrumînd năpraznic
drumul care trece dincolo de ziduri,
galben ca un praznic.
Focul viu de strajă,
stele-l alăptează".

Aiudeanu : „Iancule mare, bravule tare...
Cercuri, cercuri, cercăne de dor,
altădată drumuri fruntătoare,
seceta de porți o suie, șuie
către răsăritul din izvoare.
Iancule mare, bravule tare,
noi, în urma ei, tot alergînd,
norul cel de ploale, lup flămînd,
îl zdrobim, călcîndu-l în picioare...".

Vițianu : „Iancule mare, bravule tare...
Un vis îmbătrînit păzește poarta,
parcă-i din neîngăduială împlinit.
Anii prin care a trecut, zadarnic,
îl înconjoară ca pe-un cimitir.
Lacătul nu-și găsește soarta,
cheia-i rău plătnic,
paznicul se zbate
să fie împărțit de poartă în jumătate..."

Rus : „Iancule mare, bravule tare...
Porțile-s rezemate de gol,
străjerii dorm,
un cîine latră a pierzanie,
clopotele chiule a ospăț,
o roată aleargă, aleargă, aleargă
pe drumuri de oase,
aleargă, aleargă prin lumea largă".

Umbra lui Horea: „Iancule mare, bravule tare..
o răscruce culează printre alte răscruci,
hohotind printre mormintele părăsite de cruci.
N-au preț banii de trecere...
O lebădă neagră tot cîntă, suspină,
să-ntîrzie moartea care alină.
Iancule mare, bravule tare,
încotro se rotesc florile de soare ?
Încotro-i seceta prelungită în sînge ?
Unde-i luna care se spală de noapte și plînge ?
Iancule mare, bravule tare,
printre chemările porților,
somnu-i abia la-nceput,
durerea răbdării încă mai doare,
soarele o calcă, nărăvaș, în picioare...
Iancule mare, bravule tare".

Avram Iancu : „Noi sîntem oamenii libertății.
Noi sîntem oamenii dreptății.
Noi sîntem oamenii prieteniei.
Noi sîntem oamenii adevărului.
De aceea, unicul dor al vieții mele
e să-mi văd națiunea fericită,
pentru care, după puteri am lucrat...
Eu n-am fost slugă la împărat..."

RADU SELEJAN ■

Dacă a trecut şi tîrgul de la Brezoaia, înseamnă chiar că a venit toamna

Dîmboviţa e la doi paşi. Verzuie, printre două şiruri de sălcii, aleargă pe albia ei de pămînt şi aici, la încrucişarea şoselelor spre Joiţa, Tărtăşeşti, Slobozia Moară şi Floreşti, unde săgeata unui panou îi arată direcţia drumului pe care ea îl mai are de străbătut pînă la Bucureşti, oamenii s-au adunat ca furnicile pe o bucată de zahăr. E tîrg la Brezoaia şi asta se ştie nu de azi-de ieri ci numai de vreun veac şi jumătate, de cînd vodă Gheorghe Bibescu l-a întemeiat pentru a aduce roadele unor moşii pe care le avea mai la vale, spre Alexandria, şi a le vinde aici, un pic mai aproape de talpa muntelui, deşi Brezoaia tot la şes se cheamă că este, în latura de miazăzi a judeţului Dîmboviţa. Vestea tîrgului s-a dus şi dusă a rămas prin lume, ea nu se mai întoarce la locul de unde a plecat decît vreo cîteva zile pe an, la început de septembrie, cînd lîngă tarabele cu pastramă de Turnu Măgurele stau merele de la Malu cu Flori, oalele şi strachinile de la Pisc şi Ciolpani, ceapa şi usturoiul de la Dărăştii de Vlaşca şi de Ilfov, papucii de Bolintin, şi, mai nou, cauciucul de la Piteşti. E tîrg la Brezoaia şi la tîrg, nu-i aşa?, tot ce sclipeşte îţi fură ochii. Îţi vine să-ţi cumperi o verighetă de „aur turcesc", cum zice Gheorghe de la Iaşi, celălalt nume l-a uitat însă jură că-l cheamă Gheorghe, aur turcesc aşadar, 10 lei bucata, astăzi e aur iar mîine e bun de aruncat pe gîrlă, cine are bani de dat, dă, cine nu, se duce să bea o bere şi să mănînce mici, cu 50 de lei mănîncă şi bea bine şi e mai cîştigat decît să dea tot 50 de lei pe o verighetă tot de aur turcesc, cum se vinde alături de către o verişoară, probabil a lui Gheorghe de la Iaşi, în al cărei pigmenţi au intrat parcă funinginea şi fumul tuturor grătarelor pe care sfîrîie micii şi cîrnaţii de oaie. Însă aşa-i la tîrg, ca la tîrg, şi nu ne miră că marin Mihai de la Ploieşti, „artist popular" cum se recomandă, susţine că de două zile, de cînd a venit, prima poză a făcut-o abia acum, muşteriii fiind dintre cei veniţi să vîndă, nu să cumpere, şi anume familia Terezia şi Eugen Pintea din comuna Rus-Sălaj, care au adus o „Dacie" încărcată cu pălării de paie. Alături, stive uriaşe de strachini aduse tocmai de la Corund, din Harghita, de către Pavel şi Margareta Francisc, Dionisie şi Andrei Szöcs, şi de către Sükai Akos, de 62 de ani şi cel mai vîrstnic dintre ei, care vine aici de cînd era tînăr, n-a fost an să lipsească şi numai strachini, zice, a adus, motivul fiind, mai adaugă el, că pe-aici, prin această parte a ţării, cinstirea morţilor se face mai des şi trebuie de fiecare dată vase noi. O fărîmă de suflare omenească îmbrăcată într-o rochie neagră n-apucă decît să murmure că e din satul Gulia, de pe-aproape, şi cînd să-i aflăm numele se pierde ca o umbră cu o azerime nebănuită în mersul ei, altfel bătrînesc, şi se lasă înghiţită de valul de oameni. „Cum mă cheamă? Da' ce-am făcut?". Încît numai în marginea mesei păzite de doi bătrîni tîrgul îşi recapătă lumina, aromind a turtă dulce, halviţă şi acadele. Unul se numeşte Dumitru Glonea şi-a învăţat cofetăria la Piteşti, ca ucenic la Costică Oţelescu şi Ion Boränescu, însă acum, la 80 de ani, nu prea mai aude şi comunică îndeobşte cu ajutorul ginerelui lui, Şerban Ispas, de 60 de ani la rîndu-i, care ţipă la urechea socrului ca pe marginea unei prăpăstii. Între ei, o oală şi-o strachină cumpărate chiar din tîrg. În oală ţin bancnotele, în strachină mărunţişul. Ca delegaţi ai cooperativei din Vedea de Argeş au umblat şi pe la alte tîrguri, la Oltenita, Slobozia şi Urziceni, la Tăndărei, Făurei şi Gălesti, însă cel mai bine aici le-a mers şi de 40 de ani de cînd vine la Brezoaia Şerban Ispas spune că a stat numai între cei doi plopi între care şi-a aşezat şi acum taraba. Au eam îmbătrînit şi plopii şi-a îmbătrînit şi el între timp însă nu chiar degeaba fiindcă, zice, „mi-au dat pîine plopii ăştia să pot să-mi cresc patru copii". Tîrgul, schimbător de la o oră la alta avîndu-şi şi el, cum se vede, staţionările lui.

Dialog: „La, maică, usturoiul". „Da puii fripţi unde sînt?"

Prin preajmă, Piperuş Lupu din Buzău vinde brelocuri cu emblema ţigărilor Kent şi prin foşnetul sălciilor de pe malul Dîmboviţei şi printre chemările „ia căciula de Dobra", „ia coşurile de Dragomireşti", „la pepenii de Virteju", parcă se aude „Nu plînge pentru mine Argentina", opera „Evita", nu-i aşa?, fiindcă acelaşi negustor din Buzău vinde şi tricouri avînd întipărit pe ele portretul Olivier Newton John. Mai de aproape ciripeşte vioara lui Liică şi zbîrnîie corzile ţambalului lui Gheorghe Ciolompea, lăutari din Brezoaia, printre care, ca să nu se iţte dihonie, om aminti şi de acordeonistul Dumitru Nicolae şi de nevasta lui, Tanţa, solistă vocală, aciuaţi cu toţii sub corturile ca de nuntă sub ale căror prelate desfăşoară o vie şi, cum se zice, susţinută activitate lucrătorii comerciali din comunele din jur şi chiar de la Buftea şi Titu. Pentru cine are dorinţă şi parale pe măsura ei există chiar şi şampanie. Cît despre berea „Tuborg", căreia Piperuş Lupu îi face reclamă prin inscripţiile de pe alte tricouri aduse de el spre vînzare, mărturisim că n-am zărit-o. Numai nişte meşteri zidari se prefăceau că nu văd că se află în schimb, în cantităţi îndestulătoare, bere Specială şi Bucegi. În mijlocul tîrgului, indiferenţi la vălmăşagul de oameni din jurul lor, pentru Ion Gh. Ion şi Marin Pătraşcu sau Traian Şerban, Gheorghe Boian, Ion Dobre şi Nicolae Iordache era o zi obişnuită de muncă la complexul comercial pe cale de a se înălţa chiar acolo, într-unul din unghiurile acelei încrucişări de drumuri.

Cea mai mare parte a localnicilor se aflau, dealtfel, la muncile lor cele obişnuite, se străduiau fie să încheie recoltatul celor 230 hectare de floarea-soarelui, la care s-a obţinut o producţie bună, de 2 000 kilograme la hectar, după cum ne încredinţa secretarul primăriei, Ion Ion, fie să culeagă legumele semănate în acest an, la Brezoaia, pe 700 de hectare după cum ne spunea la rîndu-i inginera şefă a C.A.P.-ului, Aurelia Ianc. Şi aceiaşi oameni dintre care vom aminti pe Ştefan Năstase, Gheorghe Moise, Elena Negoi, Tudora Tănase sau Vasilica Ştefănică se pregăteau să înceapă, într-o zi în alta, culesul porumbului de pe aproape 1 000 de hectare, întrevăzînd în această toamnă o recoltă cum n-a mai fost demult. Însă pe la tîrg tot aveau de gînd să se abată şi ei, o oră sau două spre seară, ca şi mecanizatorii Aurel Fieraru, Nicu Iordache, Ştefan Manolache sau Ilie Graur, nu numai pentru că la Brezoaia este un obicei, ca femeile să nu intre niciodată la „Bufet" de-a lungul anului dar să pretindă să fie duse şi ele la tîrg să se „distreze" un pic, ci şi pentru că, nu peste multă vreme, locul unde se întinde tîrgul va fi arat şi făcut ogor. Pe pămîntul acesta localnicii au pus întotdeauna cartofi timpurii, specialitatea lor. La spartul tîrgului comersanţii fac curăţenie prin locurile pe unde s-au defăşurat încît nu mai rămîne în urmă nici măcar un loz în plic necîştigător sau un capac de sticlă de Ci-co. Întocmai ca într-unul din numerele „maestrului internaţional S. G. Florentino" care prezintă la Brezoaia „spectacolul de mare succes Enigme-Enigme" avînd în program „iluzionism, prestidigitaţie, mîna invizibilă: experienţă premiată la Festivalul Balcanic al artiştilor iluzionişti, jonglerie chinezească cu farfurii şi experienţe dedicate combaterii misticismului". După cum ne-a spus soţia sa, Zenaida, din pragul unei rulote şi din imediata vecinătate a unui lighean imens şi cu emailul ciobit, distinsul maestru era plecat să tocmească un tractor care să-i ducă tot calabalîcul la Titu, la alt tîrg. Iar căutarea se dovedea anevoioasă, fiindcă tractoarele se aflau toate la arat. Încît cu gîndul la zilele următoare, cînd va fi arat şi pămîntul care ţine minunea de trei zile a tîrgului, mai rămîne să amintim şi despre felul cum se încheie de zeci de ani, poate chiar de la începuturi încoace, tîrgul de la Brezoaia. De fiecare dată îl încheie cel ce este recunoscut de toţi drept veteran şi stîlp al tîrgului, Ion Amuza pe nume, „antreprenor de distracţii" şi avînd la 65 de ani ambiţia de a se dovedi la fel de vînjos ca-ntotdeauna, căci singur şi-a ridicat, mereu, axurile de oţel din mijlocul platformelor cu căluşei şi lanţuri, şi mai avînd şi mîndria de a se fi văzut în filmele „Baltagul", „Un pogon cu flori" şi „Totul pentru fotbal". Tatăl lui, Cristea, a distrat şi el o viaţă întreagă copiii şi tinerii veniţi în tîrg la Brezoaia. Şi după obiceiul deprins de la „al bătrîn", Ion Amuza le aminteşte tuturor, cu o portavoce, că dacă s-a terminat şi tîrgul de la Brezoaia înseamnă chiar că a venit toamna: hei, ţi-ai pus murături? ţi-ai luat căciulă? ţi-ai cumpărat lemne? Dar grijile iernii sînt, desigur, mai uşor de dus cînd vara şi toamna au fost mai bogate. Şi, judecînd după tîrgul anual de la Brezoaia, 1982 a fost un an bun.

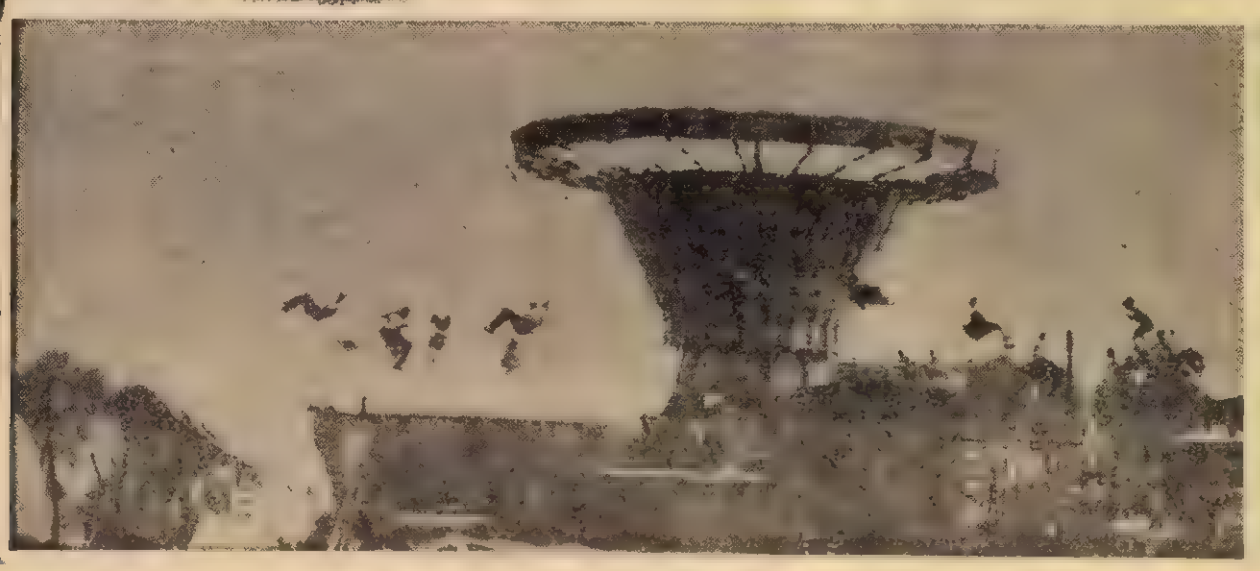

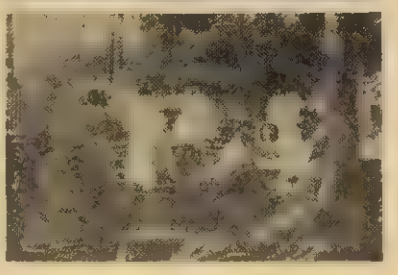

Fotoreportaj de D. CONSTANTINESCU şi GHEORGHE AMUZA

VINERI 17 SEPTEMBRIE 1982 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— La mulți ani, Șerban Cioculescu !

— Mulțumesc ! Dar dă-mi voie să mă mir. Mi-ai luat pînă acum trei sau patru interviuri. Nu te-ai plictisit să-mi tot pui întrebări ?

— Nu cred că numărul întrebărilor care li pot fi puse unui om se poate sfîrși vreodată. Mai ales cuiva care, întîi, a împlinit în aceste zile opt decenii de viață și deci are ce povesti oricui vrea să-i asculte. Ce ar caracteriza oare trecerea dumneavoastră prin lume ?

— Vezi, nu știu cine spunea că forma elementară sau rudimentară a caracterului este încăpățînarea. Ca să nu pară această noțiune peiorativă să-i zicem mai bine — printr-un neologism — obstinație. Eu sînt un om care a perseverat. Un dicton spune că a greși este omenesc, iar a persevera este diabolic. Să spunem și aici — în locul lui diabolic — demonic. În oricare dintre noi stărue, cred, o demonie. Adică flacăra unei voințe care se manifestă. Pînă cînd ea se stinge, arde cu intensități diferite. Nu mi se cade mie — fiind în cauză — să apreciez în ce măsură flacăra mea a scăzut în intensitate. Firește, la această vîrstă n-aș putea pretinde că ea a crescut în strălucire. Dar mă străduiesc să nu se stingă încă. Iartă-mă, e cam banală această metaforă a flăcării, dar, pe moment, nu găsesc o alta.

— Să fiți dumneavoastră o ființă demonică ? N-aș crede ! Întotdeauna cînd m-am gîndit la dumneavoastră v-am văzut ca pe o ființă aflată pe un tărîm al certitudinilor și al clarităților, alungînd orice urmă de mister din preajmă, refuzînd să se lase copleșită de tenebre.

— Ai luat noțiunea de demonism în sensul ei de satanism. Desigur, nu-mi pot aroga un astfel de demonism. Dar există o demonie a omului care are o voință și constante temperamentale. Ei nu este responsabil decît față de sine însuși dacă ele ajung să-i dăunezo. Un bărbat politic spunea odată că numai boul are caracter. Ei bine, și cel care îmbrățișează o disciplină intelectuală trebuie să sufere de această „conformație" sau „malformație" pentru a se statornici pe o linie.

— De ce numaidecît cei care îmbrățișează o profesie intelectuală ? Cred că la cearа întregii semințiі ar trebui să existe o astfel de „malformație".

— Sigur că da. Dar dă-mi voie să cred că semenii noștri care minuiesc idеile și influențează deci conștiințe trebuie în primul rînd ei înșiși să aibă caracter. Evident, creatorii, în general, au uneori evoluții surprinzătoare, schimbări de 180 de grade, care, cu cît sînt mai perceptibile, cu atît sînt mai spectaculoase. Eu nu am văzut însă critici literari în această situație. L-am uitat însă pe Lovinescu. Încă din tinerețe el a fost un om de mare cultură, și clasică și modernă, și totuși el afecta un impresionism sceptic de dilетant. Cînd și-a reluat activitatea după primul război mondial, a făcut o trecere

Șerban Cioculescu:

„M-au susținut umorul și buna dispoziție"

la principii fixe, stabile, aproape dogmatice. Cu toate că opera lui principală s-a realizat între 1919—1943, foarte mulți dintre contemporanii săi au păstrat în memorie prima imagine, a criticului impresionist, de care au legat în mod eronat noțiunea de superficialitate. Lovinescu, cel mai important critic literar interbelic după părerea mea — și nu numai după a mea — nu s-a bucurat de prestigiul și autoritatea pe care le merita. N-aș spune că exemplul său a avut asupra mea un efect orientator. Dar faptul că n-am evoluat surprinzător ca el constituie în ochii contemporanilor mei înlesnirea unei aprecieri univoce.

— Dați-mi voie să vă contrazic ! Mie mi se pare — și sînt destui care cred același lucru — că și în activitatea dumneavoastră de critic și istoric literar există o „ruptură". Am citit cu anl în urmă volumul „Aspecte literare contemporane" în care sînt strînse articolele dumneavoastră apărute înainte de-al doilea război mondial și în care spriJiniți cu o fervoare inegalabilă creația lui Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, George Bacovia, Ion Pillat și a altora, prezentîndu-i pe acești poeți ca pe niște promotori ai noului care aduc un suflu proaspăt în literatura noastră. Ei bine, în paginile pe care le scrieți acum despre actualitatea literară nu vă mai descopăr la fel de entuziast.

— Răspunsul meu este foarte limpede : scriitori care acum sînt în al cincilea deceniu al vieții — dar care au debutat prin anii 60 — au beneficiat, față de predecesorii lor imediați, de avantajul de a fi lăsați să zburde în libertate. Atunci, cei mai mulți dintre ei au luat cunoștință cu tendințele literare occidentale foarte vechi — de dinainte de primul război mondial sau de primul deceniu după el. Au descoperit, cu alte cuvinte, noul în forme demult desuete. Revoluția pe care au vrut s-o săvîrșească în literatura s-a tradus în unele teribilisme în care fuseseră întrecuți de mișcarea avangardistă. Mai e ceva. Avem poeți foarte talentați. Dar te las pe dumneata să apreciezi dacă ei sînt de talia lui Arghezi — egalul lui Eminescu după opinia mea —, Bacovia, Blaga, Adrian Maniu, Voiculescu, Ion Barbu. Dacă e așa, atunci înseamnă că eu greșesc și îmi bun cenușă pe cap chiar de ziua mea.

— Alții sînt în măsură să facă o astfel de apreciere.

— Pe de altă parte, am fost deseori ironizat, direct sau indirect — mă cam jenez să-i spun asta tocmai unui redactor de la **Flacăra** — pentru că văd în poezia lui Adrian Păunescu — poate uneori proliferantă, de o spontaneitate insuficient controlată, dar și în soare se pot găsi pete — expresia unui foarte puternic temperament liric. Spusesem despre el că de la dispariția lui Arghezi mi se pare apariția cea mai promițătoare pentru poezia noastră. M-am sătucat de atîta poezie critică. Fa n-a dat decît un singur mare poet : Ion Barbu. Toți ceilalți sînt neglijabili. Cripticul e un impas și se cere un talent enorm pentru a ieși din el. În situația asta se află mulți creatori de azi. Nu știu dacă ți-am mai spus, dar „într-o vreme scriam la **Glasul patriei**. În acel moment, la „Europa liberă" se pretindea cu poezia nu e posibilă în actuala conjunctură politică de la noi. Atunci am citat o poezie din primul Nichita Stănescu. Am avut satisfacția să aud de la cineva că într-una din emisiuni titulara rubricii de literatură de la „Europa liberă" a recunoscut că acea poezie e foarte frumoasă. Vezi deci că poeziile debutului lui Nichita Stănescu au găsit în mine un „difuzor" pînă dincolo de granițe. Eu încă mai trag nădejdea că Nichita Stănescu se va clasiciza. În acel moment va da cu siguranță măsura sa integrală.

(Continuare în pag. 19)

GEORGE ARION ■

Foto : ION CUCU ■

Cugetări despre existență

Logica basmului

În intenția cognitivă îndreptată asupra lumii, chiar dacă, după formula kantiană, ea ar fi o lume în sine, un rol deosebit l-a avut logica basmului, o logică proprie, specifică și inconvertibilă în obișnuit. Căci logica basmului, alta decît aceea cu care operează timpul vremelnic, trecător, întru în tărîmurile pe care mintea omenească le încearcă. În această logică are loc „afirmarea simultană a conjuncției și disjuncției existentului și nonexistentului", cum se arată în **Dimensiunea românească a existenței**, spațiul și timpul dobîndesc alte atribute decît cele cunoscute, lucrurile își au urzirea lor, după legi neînregistrate în codul mecanicii terestre ; căci logica basmului include miraculosul, magia și fascinația fanteziei care pot crea cadrul unei alte lumi decît cea știută. Și oare nu e momentul să consemnăm faptul că, avînd în vedere existența și atributele ei, spațiul și timpul, întocmai ca în logica basmului, teoria modernă a relativității le-a dat o altă distribuție și dimensiune, depășind modul obișnuit de a gîndi asupra lor ? Și convertirea aceasta a gîndului la un alt cadru de referință despre existență, chiar pornind de la legile verificabile ale științei, nu își are oare înrădăcinările sale în spornica logică a basmului, care a „dezmărginit" întinsele lumii cunoscute de noi?

Este un merit al lui Hasdeu, un merit încă nebănuit îndeajuns de noi, că prin erudiția lui exercitată asupra basmului — lăsînd la o parte filosofiile despre basm, bazate pe teoria solară a lui Max Müller, pe cea meteorologică a lui Adalbert Kuhn, pe cea de migrațiune a lui Benfey sau pe cea animistă a lui Taylor, considerîndu-le pe toate „deopotrivă false" — el caută, în mod paradoxal, „realitatea" din basm. O „realitate" la care mințile ascuțite ale filosofilor nu se gîndiseră. Hasdeu avea însă, alături de puterea lui de asimilare, intuiția subiectivă, luminată de tulburătoarele pătrunderi ale gîndului, restituindu-i acestuia din urmă o nouă valoare de cunoaștere, pornind de la basmul românesc. În acest basm, fluxul evenimentelor capătă o altă măsură, subsumîndu-se unor modalități specifice de a cuprinde și înțelege devenirea lumii.

În logica basmului, totul capătă o grandoare deosebită. Lumea se preface după cerințele unui cadru ideal, care depășește granițele omenești, posibile, intervenind în acest scop elementul supranatural, dar nu de esență divină. Lumea reală se îmbogățește în basmul românesc cu o realitate pe care n-o avea anterior. Întrucît e o realitate încărcată de sensuri benefice, în lupta necurmată dintre bine și rău. În **Basmele românilor**, culese de Ispirescu, timpul și spațiul ies din logica realității imediate, căci totul începe cu a „fost odată ca niciodată", iar eroul călătorește în „împărăția de la marginea lumii", care se întinde pînă nu se știe unde. Veșnicia nu e departe. Ea, veșnicia din basm, devine categoria cu care operează logica noastră, adică infinitul. Basmul românesc a făcut sensibilă această transmutație a locului omenesc, tot așa cum, în același loc, este desemnată veșnicia timpului în forma „vieții fără de moarte", care poate în ea amintirea filosofiei noastre populare și străvechi, cuprinsă în „ideea [illegible]

Ca în basmul **Harap-Alb** al lui Ion Creangă, supranaturalul crește pe realitățile de neîngăduit ale vieții, iar imaginarul și fabulosul redimensionează, prin ființele vii, omenești, dar cu puteri supraumane, ordinea existenței, întrupînd verosimilul, inocența și etosul uman. Un etos care se împlinește în biruința binelui etern, aproape de esențele platonice, și chiar împăratii cei mai aleși de zile, din vremurile cele mai de demult, grăiesc astfel, în basm, către fii : „Fiiorul meu împărătesc rămîne pe semna ta, fii dar înțelept și cugetă bine cum ai să cîrmuiești țara aceasta. Poartă-te cu oamenii ca un stăpîn bun la inimă, îndatorat, ca un tată cu milă către fiii săi. Logica basmului, deci, chiar atunci cînd pune în mișcare alte mijloace de cunoaștere decît cele consacrate, nu încalcă logica realității, ci o definește, prin extindere, într-un cadru viu al cugetării filosofice, revelatorie, poate, numai în spațiul din basm și din mit

VASILE VETIȘANU ■

Vorbiți și scrieți românește

Însemnări tardive

Dintru început, o mărturisire ; n-am aminat, deliberat, cu bună știință, să scriem despre unele cărți de lingvistică, dintre acelea care vizează rubrica noastră sau ne sînt de mare folos, ci din simplul motiv că lectura lor ne-a fost întreruptă de o călătorie mai îndelungată la Paris. Lectură este un fel de a zice, fiindcă, pentru cărți de știința sau instrumente de lucru, nu poate fi vorba de o lectură antrenantă, plină de neprevăzut, ca în cazul altor specii literare.

E vorba de două lucrări: „Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române", Editura Academiei R.S.R., Institutul de lingvistică al Universității din București (redactor responsabil M. Avram) și „Dictionnaire morphologique de la langue roumaine", de Alf Lombard și Constantin Gâdei, apărută în aceeași ediție, în colaborare cu cea din Lund (Suedia). Ele ne oferă un nimerit prilej de a ne manifesta prețuirea. Adevărate mine de informații, cele două lucrări înlătură orice urmă de scepticism în legătură cu unitatea volumelor elaborate de colective. Oricine poate constata că aceste lucrări sînt întocmite cu probitate, fiind, sub aspectul curat profesional, aproape inatacabile. Studiul semnat de marele lingvist suedez Alf Lombard și de C. Gâdei este de o indiscutabilă utilitate, deoarece prezintă, pentru prima oară, un dicționar morfologic al limbii noastre. Scrisă într-o limbă de circulație universală, avcam în față, cu mare greutate, lucrarea lui Alf Lombard, prin marile librării pariziene (mărturie oculară, cum s-ar zice, dar care îmi umplea inima de bucurie, văzînd cum se conturează, real, conștiința europeană a existenței românei printre celelalte limbi romanice ; și aceasta nu numai din discuții cu lingviști francezi). Ecoul larg i-a stîrnit, firește, Alf Lombard, care nu e doar marele lingvist și nu are numai o mare cultură, dar este și un foarte bun exeget al limbii române (și, am adăuga, un vechi și apropiat prieten al românilor).

Lucrarea de față, o operă închegată și solidă, scrupulos pusă la punct, este, în același timp, de plină actualitate. Ea nu este un dicționar morfologic decît în a doua parte. În rest, un studiu solid de morfologie a limbii române, de cercetare a flexiunii nominale și verbale, cu un aport teoretic substanțial și sistematic, vizînd nu numai normele limbii standard, ci și pe cele legate de arhaisme, regionalisme și de — cum le definește prin franceză — „popularismes". Ba mai mult, autorul nu omite și unele vulgarisme care prezintă un anumit interes morfologic. Firește, nu vom întîlni cuvintele indecente care, în general, sînt excluse din dicționarele românești. În schimb, apar toate variantele, fie grafice, fie de pronunțare, sau grafice și fonetice în același timp (de exemplu, pe lîngă forma corectă **invesmînta**, apar și variantele **invesminta** și **investminta**, pe care trebuie să le evităm). Discutînd, bunăoară, adjectivul, autorii nu omit pe cele invariabile, nume de culori sau de desene în țesături : bleumarin, cerneu, cocoș, grej, turcoaz, farin etc., unele considerate „mai aclimatés". Nu mai vorbesc (deși ar fi cazul, și încă cu atitudine răbdurie) de structura cărții, de rigoarea sistemică, de demersul metodologic. Oricine va mai fi preocupat de morfologia limbii române, va fi cu neputință să ignore această lucrare (mă întreb oacă n-ar fi bine să avem și o ediție în românește).

„Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române", apărut în luna iunie a nerstui an, este o carte remarcabilă, impecabil construit... de o rară acuratețe, indispensabilă oricărui om, vorbitor (și scriitor și scriitor) al limbii noastre. Nu avem a face cu un dublet al dicționarului semnat de Alf Lombard și C. Gâdei. E mai mult o contaminare parțială de titlu. În realitate, sînt două lucrări distincte și valoroase. Și, fiindcă am adus vorba de dicționare, trebuie să remarcăm că sintagma **dicționar lexical** nu mai conve azi, o expresie pleonastică. Într-dicționar lexical aflăm sensul cuvintelor. În cel pe care îl discutăm, vom găsi indicații pentru scrierea și pronunțarea corectă, pentru formele flexionare ale unor cuvinte, în legătură cu care avem îndoieli. Aici vom întîlni normele limbii literare (standard), cu rol regulator, dar și cu efect preventiv.

Dacă încercăm să punem, față în față, prezentul dicționar cu „Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație" (fie și ediția a III-a, din 1961), va trebui să observăm că există unele diferențe. Una — cînd am scris acest articol : dacă scriam **bună-credință, bună-cuviință**, așa cum apar în **Îndreptar...**, la fel, după acest model, scriam și **bună-știință** (nefiind înregistrat), deci cu cratimă (liniuoară). Noul „Dicționar..." recomandă să scriem **bună știință** (două cuvinte alăturate, scrise fără cratimă). Observînd acestea, tărăsi mă întreb dacă n-ar fi necesar și o nouă ediție a **Îndreptarului...**, care să se pună de acord cu **Dicționarul...** nou. Pentru învățăminte, mi se pare obligatorie această cerință.

În concluzie, două cărți superbe care mi-au aminat pofta de a scrie din fulgurantele impresii franceze sau germane din vacanța aceasta !

GH. POALELUNGI ■

Septembrie — centenar Agârbiceanu

„Unde Patria e un cuvînt uitat, e întuneric greu"...

— de vorbă cu Maria Magdalena Agârbiceanu, fiica scriitorului —

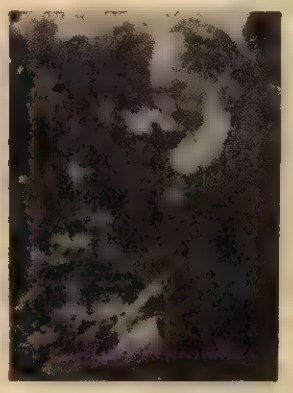

La capătul străzii Andrei Mureşanu din Cluj-Napoca, un bust turnat în bronz, cu chipul lui Agârbiceanu, străjuieşte eternitatea amintirii marelui scriitor. Bustul, operă a lui Romulus Ladea, îl redă extrem de sugestiv pe cel căruia, în aceste zile, l-am celebrat centenarul naşterii. Cînd sculptura a fost terminată şi arătată familiei, soţia scriitorului, emoţionată, l-a întrebat pe Ladea : „Maestre, cum aţi reuşit să ni-l redaţi atît de viu ?". „Pentru că l-am iubit, l-am iubit mult de tot", a răspuns sculptorul.

Mărturia ne este transmisă de fiica scriitorului, **Maria Magdalena Agârbiceanu,** în vîrstă de 70 de ani. Continuăm interviul :

— În ce împrejurări s-a stabilit familia Agârbiceanu la Cluj — oraşul de care va fi legată activitatea scriitorului ?

— După primul război mondial, tata locuia, împreună cu familia, în comuna Oriat (Sibiu), unde era preot. În 1918 a fost numit directorul ziarului „Patria" din Cluj, primul ziar românesc din ţara întregită. Tata era fiu de pădurar din Agârbiciu. Avea pe atunci 37 de ani. Cred că respectiva numire a primit-o cu bucurie, el fiind nu numai un scriitor, ci şi un gazetar pasionat.

— Alături de lumea ţăranilor, cu dramele ei, pe Ion Agârbiceanu l-a preocupat intens şi universul copilăriei... Şi-a iubit mult copilăria ?

— Ne mărturisea că n-a iubit niciodată nimic mai mult ca anii copilăriei. În vîrstă fiind, una din amăritele lui dorinţe era să mai vadă o dată locurile natale. Din nefericire, nu a reuşit.

— Au fost şi lucruri pe care nu le-a iubit ?

— Nu vă înţeleg.

— Pe scriitori îi iubea ?

— De ce să nu-i iubească ?

— Dar este cunoscută rezerva tatălui dv. faţă de lumea literaţilor.

— Întreaga lui viaţă a fost una retrasă. N-a făcut parte din nici un cerc, din nici un cenaclu literar, fiind, într-adevăr, rezervat faţă de lumea literaţilor. Dar nu numai a lor. Greutăţile materiale cu care lupta zi de zi îl absorbeau, nu-i permiteau prea multe legături umane. Însăşi firea lui interiorizată, meditativă, îl ţinea departe de oameni. Totuşi, îi primea cu multă bucurie pe cei care-l căutau. Şi-apoi, fiindcă vorbim de literaţi, ştiţi, cred că el n-a fost un cine ştie ce răsfăţat al criticilor. S-a tăcut vreme lungă asupra operei sale. Sau s-a acuzat „tendinţa moral-educativă" a acesteia. Puţini au fost cei care s-au apropiat de profunzimile ei.

— Şi totuşi — dacă stăm să ne amintim — nu l-a lipsit afecţiunea unor scriitori...

— I-a cunoscut pe Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Nicolae Iorga, George Coşbuc, Octavian Goga, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Gala Galaction... În bibliotecă am multe cărţi cu autografe pline de căldură, de preţuire, dedicate lui. L-a admirat mult pe Sadoveanu, deşi, ca structuri literare, erau atît de diferiţi. Sadoveanu era un liric, plin de minunăţii stilistice. Tata era un realist, chiar un naturalist... Groşesc ?

— Cred că cei mai apropiaţi îi erau ardelenii...

— Se cunoşteau între ei toţi intelectualii din Ardeal... Clujul nostru îi adunase pe cei mai buni dintre cei buni : Emil Racoviţă, Iuliu Haţieganu, Sextil Puşcariu, Vasile Pârvan... Tata a fost în bune relaţii şi cu D. D. Roşca, şi cu Andrei Oţetea... Împreună cu ei şi cu Nicolae Colan, familia noastră s-a refugiat, între 1916—1918, în Moldova şi mai departe, pînă-n Ucraina. Prieten a fost şi cu compozitorii Sabin Drăgoi şi Augustin Bena. Cu Gala Galaction, cînd acesta ne vizita, purta discuţii adînci, pline de rosturi. Cît îl priveşte pe Lucian Blaga, el a făcut parte, un timp, din redacţia ziarului „Patria", condus de tata. În paginile „Patriei", Blaga şi-a publicat primele poezii. Tata a fost atît de entuziasmat de ele încît a scris un articol elogios, în care prevestea un mare poet. A fost prima menţiune critică despre strălucitul liric de mai tîrziu. Tot în legătură cu Lucian Blaga, îmi amintesc o întîmplare pe care mi-a povestit-o chiar poetul. Avea 60 de ani şi lucra la Biblioteca Academiei din Cluj, unde şi eu eram bibliotecară. Mi-a povestit că, la scurt timp după ce terminase traducerea lui „Faust", a fost rugat să ţină o conferinţă studenţilor, în sala bibliotecii universitare. Avea mari emoţii, deoarece trecuseră ani de tăcere, de izolare, în care nu mai publicase nimic. Cînd a ajuns la sală, aceasta era arhiplină, iar pe coridoare, la fel, şuvoi de studenţi, care, la vederea lui, au dat năvală, s-au îmbulzit, rupînd scaunele, ca să intre toţi... „M-a cuprins o adevărată panică — povestea Lucian Blaga. Dar, dintr-o dată, la masă, lîngă mine, apare părintele Agârbiceanu. Cînd l-am văzut, m-am liniştit ca prin farmec". Da, aşa era tata, purta în însăşi fiinţa lui liniştea, împăcarea...

— Cum era Agârbiceanu tatăl ?

— A fost tată a patru copii, trei băieţi şi o fată. Pe toţi ne-a crescut în cultul muncii, al studiului, al moralei, al cumpătării. Fratele meu mai mare, Ion Gheorghe, a fost profesor la Institutul politehnic din Bucureşti, membru al Academiei şi fizician de renume. Este creatorul primului laser românesc. Al doilea frate, Nicolae, este muzicolog. Şi-a făcut studiile la Paris şi a lucrat la Radio Bucureşti sub directoratul lui Liviu Rebreanu. S-a dedicat însă sculpturii, a fost elev al lui Brâncuşi şi astăzi trăieşte în Franţa, la Chalons-sur-Marne, cunoscut prin lucrările lui. Ultimul frate, Tudor, a fost medic şi om de ştiinţă, a lucrat la Institutul balneologic din Bucureşti. Apoi urmez eu, care mă apropii de 70 de ani... Fără ca tata să facă sau să spună ceva deosebit în faţa noastră, a familiei, viaţa lui demnă, muncitoare, iertătoare, curată, a imprimat în noi, odată cu cultul de care vorbeam înainte, credinţa în oameni, în adevăr, în dreptate, în bine.

— Şi-a iubit familia — spunea cineva — cum şi-a iubit şi ţara...

— Da, a fost un patriot înflăcărat. Ca toţi cei din generaţia lui, făuritori ai marii Uniri. Am o cărţulie mică, pe care puţini o cunosc, intitulată „O lacrimă fierbinte sau cuvinte către Oastea ţării", scrisă, după cum notează tata pe prima ei filă : „...îmbrăcat în cojocită ruscească din Ucraina, într-o cameră a conacului din Borogani (Basarabia), ca bojenar la familia Macrea şi Tipuriţă, în zile de toamnă tîrzie, anul 1917"... Daţi-mi voie să vă citesc cîteva din cuvintele scrise de el într-o preamărirea soldaţilor români din primul război mondial : „Cine te părăseşte azi, de dragă voie, pămînt al Ţării, acela n-a putut fi niciodată al tău ; cine se desparte de tine de nevoie, îl aşteaptă cea mai cumplită pedeapsă, o Patrie !... Din veci omul e al pămîntului, chiar cînd luptă pentru cele mai înalte bucurii... Niciodată popoarele n-ar fi biruit greutatea vremilor, dacă nu s-ar fi îmbrăţişat cu pămîntul lor, cu tine, puternică Patrie. Unde Patria e un cuvînt uitat, e întuneric greu şi se face din clipă în clipă tot mai des... Patria mea din trecutul viforos, ştiai că cei puternici nu ţi-au fost niciodată prieteni". După strălucirea soarelui, după Unirea din 1918, a urmat însă cel mai negru nor al vieţii tatălui meu : Dictatul de la Viena. Ne-am refugiat la Sibiu, cu durerea în suflet. Acolo, auzind la radio despre grozăviile care se petreceau în teritoriul ocupat de horthyşti, pentru prima şi ultima oară în viaţa mea l-am văzut pe tata plîngînd. A fost cea mai mare durere, între multele lui dureri.

— Dar a avut în viaţă şi bucurii. De pildă, primirea în Academie...

— Da, încă din 1919, deci la vîrsta de 32 de ani, era membru corespondent al Academiei.

— Cum lucra ?

— Ştiu că, atunci cînd concepea o lucrare, nu-şi întocmea un plan sau o schiţă, ci zile şi săptămîni se tot plimba prin casă, ori ieşea în stradă. Şi dintr-o dată se aşeza la masa de scris şi lucra fără întrerupere, nimeni neavînd voie să-l deranjeze. Scria aproape fără ştersături şi, ajuns la capăt, nu recitea mai niciodată ceea ce scrisese.

— Cum consideraţi că este preţuită, azi, moştenirea lui Ion Agârbiceanu, „părintele literaturii româneşti din Ardeal", cum l-a numit Blaga ?

— Ştiţi că opera sa a fost mult timp ignorată. Îmi amintesc bucuria pe care a trăit-o cînd i s-a spus că va fi „reconsiderat" ! Mă gîndesc cu multă recunoştinţă la profesorul Mircea Zaciu, care i-a dedicat cunoscuta monografie. A fost cel dintîi semn luminos despre o nouă zodie a preţuirii lui Ion Agârbiceanu. Dar cea mai mare bucurie a tatălui meu a fost atunci cînd s-a hotărît să i se publice Operele complete, programate în 20 de volume. Dar iată că, în decurs de aproape 20 de ani, s-au publicat doar 8, din care 3 cînd încă mai era în viaţă.

— Ce aţi mai dori să adăugaţi, la şiragul acestor amintiri ?

— Ştiu şi eu ? Ar mai fi multe... Dar ce-aş putea spune într-un interviu, care, pe deasupra, este şi primul pe care-l dau ? Mi-aş spune totuşi o dorinţă. Da, aş fi dorit ca acum, la centenarul tatălui meu, o stradă din Cluj-Napoca să-l poarte numele. Credeţi că este o dorinţă prea mare ?

VANIA ATUDOREI ■
Foto : ION MICLEA ■

POEZIE

Pămînt transfigurat

Frenetică şi discursivă într-un chip admirabil şi puberal, lirica juvenilă a lui Ioan Alexandru, strînsă într-un număr relativ mare de volume („Cum să vă spun", 1964, „Infernul discutabil", 1966, „Vina", 1967), cultiva precipitaţia vocii, tropotul de cuvinte, înfumurarea suavă, în fine un mic aer poseur. Poetul era retoric şi în fond simpatic, venind dintr-un cadru estetic transilvan, à la maniere de Lucian Blaga, şi nu fără cîte ceva din jeluirea oraculară a lui Octavian Goga. Totuşi, în soca înflorare de vietate tînără neliniştită de instincte, ca de lucrarea unui viril Sburător, se strecura un frison istoric perceptibil, un ecou arhaic de propoziţiuni întrebătoare, de jubilaţii adînci şi neînţelese, un soi de inanalizabilă suferinţă, răsfrîntă ereditar, prin sîngele biologic, interpretat aproape ca un principiu metafizic. În lumea lui angelică şi entuziastă intrase, ca o maladie incurabilă, interogaţia. Aşa cum a evoluat, prin expresionismul tenebros al „Vămilor pustiei" (1969), al „Poemelor" (1970), şi pînă la „Imnele", rezumate în recenta antologie „Pămînt transfigurat", poezia lui Ioan Alexandru părea a-şi fi modificat de cîteva ori esenţa estetică. Totuşi, poetul a înaintat organic şi a multiplicat o semnificaţie vie încă de la debut : el e un vaticinar şi un mesianic, dezbrăcat treptat de imagism pînă la o condiţie imnică, simplificată sub raport tehnic, în gustul marilor versete, al marilor cantate bizantine.

Dealtfel, „ultimul" Ioan Alexandru, din tetralogia de „Imne" şi, acum, din admirabilul „Pămînt transfigurat (Ed. Minerva, col. „Biblioteca pentru toţi", 1982) e un liric euforic, solemn şi heratic cum rar se mai pomeneşte în literatura română. Poetul nu inventează, cu toate acestea, un limbaj insolit şi modern, mijloacele aşa-zis tradiţionale sînt pretutindeni şi ingeniozitatea lui constă în a slobozi vocea unei tradiţii autohtone pînă aci inexprimate complet. Puţin din imaginaţia elementară şi furtunoasă a mai rămas în „Pămînt transfigurat", în lirica aproape sărăcită de culori a lui Ioan Alexandru ; poetul creează puţin în extensiune, cu doar cîteva elemente fundamentale. Imaginea a devenit, în definitiv, simbol, metaforele sînt o prelungă aiegorie multiplicată practic la infinit. Transparenţa purificatoare, din „Imnele bucuriei", s-a sublimat treptat în tonul oracular, de mari viziuni catastrofice şi redempţioniste, care fac din poet un curat liric baroc. El a poetizat materia brută a istoriei pe care spiritul lui, ca într-o transă, a oglindit-o în mari ceţuri de mit. Poetul compătimeşte acum cu marile noroade, este iniţiat în fondul unic de emoţii istorice, e o voce a universului tradiţional. Concepţia lui despre istorie este izbitoare, poetul vede preutindeni un spirit activ şi tragic, de erou a cărui oră istorică încă nu a sunat, un „voievod", în sfîrşit, sortit pieirii. Totuşi, „voievozii" poeziei lui Ioan Alexandru nu sînt regii atestaţi ci mai mult decît atît, un număr de propagatori culturali, un şir uriaş de mocani, tobagi, de oameni liberi şi anonimi truditori ai cauzei naţionale. Poetul slăveşte spiritul eroic oriunde se găseşte el, de la vlădică pînă la opincă. O istorie interpretată ca tezaur nu poate avea pe potrivă decît o geografie văzută mitic. Imnele lui Ioan Alexandru sînt de aceea expresia unei astfel de utopii, de negăsit în atlasele curente, rezultată în fond din absorbţia mediului fizic în mari oglinzi sufleteşti. Pînă şi limbajul a cîştigat o astfel de „condiţiune ideală", poetul invocă molateca fluiditate moldavă, aspruie vocabule transilvane, ţepene şi ritualice, bizantina aurărie valahă, colorată şi lute, unde s-au depus în retortă indicibile compoziţii bizantine. Însuşirea de a transfigura tot ceea ce îl înconjoară este, la Ioan Alexandru, colosală. El elogiază „oaia" (dar sub înfăţişarea mioriţei mitologice), „viţa de vie", plugul, schitul, mielul, păianjenii şi măgarul, albina, şarpele, sămînţa, vinul şi părul sălbatic, pelicanul şi ţeiul, trestia, animat de un spirit franciscan, dornic a se înfrăţi cu dobitoacele şi animalele.

În lumile mitice ale lui Ioan Alexandru cronologia curentă s-a stins, făpturile de aici sînt creaturi care vieţuiesc în veci. „Ţara" lui e o utopie durabilă, populată de lumini şi slăvită de martiri. Poetul are vocaţia formulelor absolute, lucrînd cu mari concepte ireductibile, aproape de alegoriile Evului Mediu.

Nici stilul nu este altfel : poetul vine cu o directeţe gnomică ori cu o muzicalitate imnică, voind a comunica adoraţia ori supunerea, creînd modern dar în spiritul stilistic al tradiţiei, ca un soi de *„autogenie"* a culturilor care îşi multiplică, prin ele însele, elementele tradiţiei imperfecte. Despărţirea de elegie este nota liricii de acum a lui Ioan Alexandru. Cu „imnele" lui, recapitulate acum în „Pămînt transfigurat", el a închipuit un monument poetic admirabil, ca un munte arhaic ieşit din valurile unei mări senine, un românesc „Cîntec general".

ARTUR SILVESTRI ■

• CAP LIMPEDE

În cea de a treia sală a Teatrului Mic

Duminică, 12 septembrie, ora 19,30, obişnuita oră de începere a spectacolelor de teatru, pe scena clubului Întreprinderii „23 August", a răsunat — simbolic, firesc — primul gong al stagiunii teatrale 1982—1983, prin spectacolul susţinut de actorii **Teatrului Mic,** spectacol care nu se putea numi altfel decît **Prima întîlnire.** S-a numit astfel întrucît, în această stagiune, scena şi foarte frumoasa sală a clubului din marea citadelă muncitorească bucureşteană, vor găzdui, săptămînal, spectacolele Teatrului Mic, teatru care, iată, îşi în stăpînire încă o sală, a treia.

Acestea fiind zise, referindu-ne la spectacolul propriu-zis (regia artistică Silviu Purcărete, coloana sonoră Mihai Bengeanu, lumini Titi Constantinescu), vom transcrie, pentru început, numele actorilor care, recitind din Eminescu, Shakespeare, Arghezi, Bacovia, Topîrceanu, Otilia Cazimir, Labiş, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Nicolae Dragoş şi Mircea Dinescu, au oferit spectatorilor un veritabil recital poetic : Leopoldina Bălanuţă, Olga Tudorache, Irina Răchiteanu, Mitică Popescu, Valeria Seciu, Carmen Galin, Ştefan Iordache, Dan Condurache, Monica Ghiuţă, Nicolae Dinică, Ioana Pavelescu, Magda Popovici, Doina Tamaş, Mihai Dînvale, Nicolae Iliescu. Simpla transcriere a acestor nume, cărora li s-au alăturat, cu vocea şi chitarele lor, Anda Călugăreanu şi Nicu Alifantis, este suficientă, credem noi, pentru a argumenta afirmaţia că am asistat la o rafinată şi foarte diversă rostire lirică, meritul regizorului Silviu Purcărete fiind acela de-a fi compus, cu un excelent simţ al dozării, un real mozaic afectiv, spectatorul lăsîndu-se purtat de vraja poemelor de dragoste, ori a celor ce, în consonanţă cu minunatele zile ale toamnei ce s-a pus, iată, în drepturi, au cîntat dulcele alean al acestui blînd şi suav anotimp. Şi pentru că tot am trecut în revistă pe cîţiva dintre poeţii recitaţi, se cuvine, pentru frumuseţea insolită a textului, dar şi pentru savoarea unei interpretări de excepţie, să consemnăm că Olga Tudorache, apelînd la virtuţile dialectului moldovenesc şi preluînd din acest folclor o povestioară de un umor fantastic şi, în acelaşi timp, de cea mai bună factură absurdă, a oferit spectacolului un zîmbet plin de căldură şi lumină. **(Victor Niţă)**

Clipa continuă a unui artist

Vasile Savonea, pictură, grafică, acuarelă. Autor al unui foarte interesant şi apreciat album dedicat picturii naive din România, domeniu care a exercitat asupra pictorului o reală fascinaţie, răpindu-l, după cîte ştim, din faţa şevaletului şi din lumea atelierului său. Vasile Savonea a găsit, totuşi, după cum ne convinge expoziţia sa de la Galeriile de artă ale municipiului Bucureşti, răgazul de-a mai picta şi pentru sine, în ideea unei confruntări cu marele public. Considerăm că, dintr-un anume punct de vedere, cel susţinut de calitatea cîtorva lucrări, aproximativ opt la număr, între care **Fete de pepene, Barcă de pescar, Balerină, Portret, Flori de măr, Portret** (Ioana), pictorul reuşeşte să aducă note personale şi încîntător unul lirism discret şi ambiental dos întîlnit în pictura de mai demult, inclusiv în cea contemporană, fidelă acestei tradiţii. Cu alte cuvinte, majoritatea celorlalte lucrări, despre care s-ar putea spune că sînt mult prea cuminţi, deşi calificativul respectiv nu se vrea a fi o acuză, sau o respingere a lor, în totalitate, nu pot emite o altă pretenţie decît aceea a unor pînze ce confirmă un meşteşug demn de toată stima. Dar, referindu-ne cu precădere la celelalte lucrări, cele ce s-au impus atenţiei noastre, am

FILM

Cine iubește și lasă

Pășește cu convingere; acasat. În redacție, pe umerii ei apasă problemele dragostei și ale suferinței și are păreri în unindouă. Părul și l-a strins în coc, discret și cast. Suflete îndurerate și fără ieșire i se adresează din toate colțurile țării de bunăvoie sau prin efect epidemic, în special femei. Sfatul urmează prompt, clar și matur, mai ales matur. Îndoielile căi ale virtuții și iubirii sînt îndreptate și repuse în linie dreaptă. Posta sentimentala nu admite prin mențiea care a inspirat-o răspunsuri de felul : **La această întrebare nu știm să răspundem ; sînt problemele dumneavoastră !** Din această pricină, îndoiala a fost extirpată dintre sentimentele ei și urmările acestei operații i se pot citi în privirea tălosă și fermă. Unde nu-i îndoială e certitudine. Uneori, după ce ajută o biată femeie, alungată de bărbat, să se angajeze într-o întreprindere cu profil ușor și trage de urechi un diriior pentru comportarea lui nedemnă față de iubita părăsită, își permite cîte un respiro și mărturisește șoptit în gulerul de blană : **Nici eu nu pot prea mult.** Dar nu renunță. Nici nu se revoltă. Învinge durerea muncind cu îndîrjire și nestrămutată abnegație în reeducarea soțului plindit de o incurabilă maladie bărbătească : ignoranța tehnocratului. În gîndirea tipului de femeie pe care-l reprezintă iubirea de soție adevărată presupune mai mult decît să-ți lași soțul de 45 de ani să se îmbrace cum se simte el bine, să sufere pentru ce consideră el că merită să sufere, să se bucure la întîmplare. Cu delicatețe, dar fermă în fața protestelor lui, îi asortează cravata la culoarea costumului, îi ordonează convingerile, programul și viața. Este nu numai dreptul — dar și obligația ei. Bărbatul trebuie înțeles, dar mai înainte transformat. Un redactor cu personalitate nu-și lasă instrumentele meseriei la revistă. El lucrează și acasă. Cu soțul. Cu soțul, care, de fapt, nu înțelege nimic din toate astea, din ce înseamnă să știi totul, să ai păreri în toate, să porți pe umeri nobila și dificila obligație de a îndruma, conduce, veghea destine. Orbirea aceasta, rod al ignoranței îi aruncă fiuroș în brațele unei viscilițe, o femeie frumoasă, dar desigur meschină și foarte puțin maturizată. Gelozia nu se potrivește nici ca ghimă unui caracter ferm, unei conduite sobre. Femeia nu admite infidelitatea pînă ce într-una din puținele ei seri libere, relaxîndu-se în fața televizorului îl vede pe soțul ei, pe un șantier, îmbrățișînd cu femeia aceea. Știm că suferă. Sigur că funcționează în negurile lungi de singurătate sigur că își găsește vini și își renumerează vina dar răspunsul este tot cel de la posta sentimentală : soțul se cucerește și se recucerește necontenit. Și plecă. Pe șantier desigur. Îl așteaptă în cariera lui. Din nou soție. Face curat. Îi pregătește o cămașă. Schimbă, destramă, florile. Dar el nu vine. O avarie, un accident o inspecție ? A doua zi o așteaptă o zi grea și sufletele mutilate ale unor femei ce nu au știut altfel. Nu mai poate întîrzia. Vocația ei pedagogică îl îndrumă pașii către ușa soțului care o părăsește. **La noi în familie, bărbații s-au întors întotdeauna de unde au plecat.** Drama deci nu e-a încheiat.

Din păcate, regia nu s-a priceput să adîncească înțelegerea raporturilor, a dramei profunde, adevărate, din familia modernă și filmînd replici din spatele lor nu mai transpare nimic. Slăbiciunilor „bărbaților" noștri le-am mai amintit. Sînt oportuniști și lași și neajutorați cînd nu sînt obtuzi. Îi se oprim o femeie [illegible] în realitate de bleg este să asiști [illegible] și despre întîia principală a filmului Redactor [illegible] Sînt [illegible] Dar ele aparțin [illegible] în lumea [illegible] în gazetărie [illegible] în [illegible] Imaginile [illegible] cu [illegible] în [illegible] Dar [illegible] **alta decît a scenariului.** Regizorul Gheorghe Turcu afirma la conferința de presă că dacă ar fi să filmeze a doua, a treia, a douăzecea oară, dumnealui tot la fel ar gîndi filmul. E dreptul său să renunțe la prerogativul natural de a putea gîndi mîine mai bine decît azi, dar nu și al producătorului care poate și trebuie să fie factorul legitimării depline a filmului.

În consecință, filmul place, dar nu emoționează. Relatează, nu construiește. Un film aminat.

NICOLAE CRISTACHE ■

● ecuații critice ●

Dinu Săraru și țăranii lui

Într-o literatură în care soarta țăranului părea pecetluită artistic de proza lui Marin Preda sau Ion Lăncrănjan, poveștile cu țărani ale lui Dinu Săraru au adus o explozie de prospețime și de lirism. Prin „Niște țărani", plugarul româa a încetat să mai fie doar un inteligent și un filosof (ca la Preda) sau un „dur", un rebel, capabil de cele mai crunte răzmeriție (ca la Lăncrănjan), devenind un ins de toată ziua, cu stări sufletești schimbătoare, deși dominate de credința în mersul drept și firesc al lumii. El e capabil să se bucure de viață chiar și în prada celor mai grele dificultăți. El sfidează adversitățile sociale și istorice cu hotărîre, dar și cu umor, punînd buturuga mică a clipirii sale din ochi exact în punctul în care un întreg edificiu de prejudecăți să se ridice în aer, pînă acolo încît să apară străin, neiegitim, absurd. În acest prim roman al său, Dinu Săraru descrie, de pildă, o scenă cu țărani, petrecută la o judecătorie, în care acuitatea cu care autorul observă mișcările personajelor, pînă la gesturile infinitezimale, ca și intonațiile vocilor, pînă la cele mai fine nuanțe (ca într-o ceară, se pot lua, pe placa acestei pagini, chiar și amprentele respirațiilor !), este de-a dreptul extraordinară. În ciuda, însă, a unor reprezentări atît de exacte, Dinu Săraru nu este nici pe departe ceea ce ne am deprins a numi „un obiectivist". El își iubește vădit personajele, deși, ca orice scriitor autentic, nu ne-o arată deoit. poate, prin insistența, fatală dealtfel, a oricărui autor asupra creațiilor sale. Pagina sa de proză țărănească degajă astfel o căldură specială Săraru izbutește mai ales acolo unde pune-n mișcare mai multi oameni, el fiind, s a mai observat, un maestru al autenticității reprezentărilor collective. Memorabilă, în „Niște țărani", este scena unui praznic rural, în care scriitorul reține nu numai ritul, ci, mai ales, umanizarea acestuia, prin felul particular de reacție al fiecăruia dintre cei prezenți. Solemnitatea se destășoară, aparent, după normele consacrate, pierzîndu-și însă caracterul canonic prin marea dezinvoltură cu care o trăiesc participanții.

Lumea lui Dinu Săraru este o lume fără fabilități și fără complexe. Nu vom găsi în ea bovarici, nici fiuși interiorizați inutil, ci oameni ca toți oamenii, adică „niște țărani", niște oameni aproniați de natură. Aflăm o lume cu reflexe fețere, o lume fără prejudecăți morale, amestecînd adesea răul cu binele, dar o lume guvernată de credințe, de reguli, cu un pasiv moral al demnității al dreptății al adevărului, ce pretinde (lucru pe care scriitorul îl satisface din plin, un verb clar, material, scăpat de idei, fiind ființele personajelor au ceva din cele mai bune ale ființei omenești, sînt de o autenticitate omenească rară (dacă nu cumva constrînsă ?) de aderiunea organică la o ordine, tradițională și rituală, dar mereu colorată de reacții ce dovedesc forța personalității eroilor, marele lor echilibru interior. Această lume trăiește în adevăratul înțeles al cuvîntului. E o lume de Sud, gesticulantă, plină de verva, francă, deschisă.

(Ne amintim aici fortul nostre nota dar pasiunile lui Dinu Săraru ne o sugerează pregnant, admirația lui Stendhal pentru italieni, ne care în raport cu francezii, o găsea autentici, spontani.) Deci nu bovarici, nu nostalgici, nu „complicați", nu introvertiți, ci niște filute de agora, pentru care resorturile mari și eterne ale vieții sînt infinit mai importante decît cele ce țin de accidentul istoric. S-ar putea observa că există, totuși, în carte, o excepție, mai degrabă un contrapunct al acestei lumi, reprezentat de Pătru cel scurt și femeia lui, personaje mai închise, mai tensionate, dar al căror țel este tocmai integrarea totală în modul de viață al celorlalți.

Cartea nu are un singur erou principal, cum s-a spus, ci doi, pe Năiță Lucian și pe Pătru cel scurt. Cuplurile masculine au, se știe, două eventualități de comportament în opera literară : ele sînt fie cupluri ale eroismului (într-un cadru războinic), fie cuplori comice, amuzante (într-un cadru cotidian). Cuplurile eroice din epopeile homerice sînt, în acest sens, semnificative, la fel și cuplurile masculine comice, propriu zise ale tuturor comedii. În cazul nostru, lucrurile sînt ceva mai complicate. Năiță Lucian și Pătru cel scurt compun un cuplu eroic care, prin schimbarea condiției social-istorice, devine unul umoristic ; pentru ca apoi, cu vremea, să intre în dramă. Cei doi au fost pe front, unde condiția lor de „cuplu eroic" a fost îndelung și temeinic verificată. Ipostaza eroică, militară este dealtfel o condiție perpetuă a țăranimii române, pe care Dinu Săraru, cu intuiția straturilor profunde și a semnificațiilor lumii pe care o recreează, o punctează clar : „Noi (adică țăranii, n.n.), eu frontul !" Întorși la viața „civilă", cei doi devin un cuplu pașnic, cu inevitabilele note de umor, în linia consacrată de o întreagă literatură. Ceea ce-l interesează însă pe Dinu Săraru este degradarea eroilor, căreia li se răpește, pe parcurs, orice aură. El încearcă să-și continue, ca vînători, existența „eroică", dar o instituție străină și vrăjmașă, pe care chiar eroismul lor o instalase după război, îi deposedează de arme. Dezarmați, cei doi vor fi la discreția imprejurărilor care îi se opun. Las tentativa lor de a lupta, cu mîinile goale, împotriva acestor imprejurări, apare străpungînd prin aparențe „nu mai puțin eroică decît conducta lor militară. Dinu Săraru, care reține copios aspectul pitoresc al întîmplărilor (sau al aparențelor), nu scapă, aici, tiorul lor tragic. Pătru cel scurt moare în clipa în care ar fi trebuit să se bucure de roadele sacrificiului său. Este o moarte prematură, în spiritul „Mioriței", ilustrată printr-un car zguduitor, într-o lume zguduită de convulsii. Moartea aceasta, care dezechilibrează și sfărîmă cuplul, capătă un caracter simbolic. Momentul e grandios, și nu numai prin știința lui Dinu Săraru de a picta pe mari suprafețe, ci și prin sugestia, prezentă făcută sensibilă, a inevitabilității despărțirii celor doi. Rezumînd, am zmune că personajul central al paginilor este cuplul Năiță — Pătru, iar evoluția lui este marea temă a cărții. Cu Pătru cel scurt moare o lume, o lume curată și nobilă, fulgurătoare ca un moment.

Cititor a tinut să observe că în celelalte două romane ale sale, „Clipa" și „Despre cei ce revoluția". Dinu Săraru ridică tensiunea epică de cîte ori se întoarce la tumea satului. Că el ar fi deci, ca atîția alții, ca Preda de altfel, un inficel față de alte medii. De fapt, Dinu Săraru este credincios temei sale, temei unei lumi eroice, de înalte valori morale, care odată cu trecerea timpului sub apăsarea acestuia, se sublimează și se refuzează în forme noi. Cu astfel de „refugiu", ca sublimare a unei conduite tradiționale, il întîlnește Dinu Săraru într-un personaj ca Dumitru Dumitrescu, care perpetuează într-o epocă nouă, într un cadru politic nou și la un „etaj" social special, superior, lumea și mai ales spiritul cuplului Năiță Lucian-Pătru cel scurt.

Pătru cel scurt este eroul cel mai pur din „Niște țărani" și unul dintre cei mai memorabili ai literaturii române.

ILIE PURCARU ■

Frate necesare

Este un fapt recunoscut că în ultima vreme exegeza eminesciană cunoaște un moment de „repliere", marcat de ignorarea instrumentelor critice, de relansare a interpretărilor dintr-o perspectivă modernă, elastică menită să servească diverse plasarea personalității lui Mihai Eminescu în ierarhia valorilor — pentru că universalității, după cum cunoscut este și faptul că ritmul sincopat de apariție a volumelor de O[illegible] de marelui poet — datorat unor cauze și obiective, și subiective — nu este totuși de natură să sprijine pe măsura exigențelor eforturile exegetice. Este dincolo de orice îndoială că editarea [illegible] a operei poetului va face posibilă o valorificare critică autentică a moștenirii eminesciene În acest context apariția în 1981 a [illegible] din colinghiana alcătuit de Magdalena D. Vatamaniuc și D. Vatamaniuc, a acoperit fără întîrziere un gol, grație străduinței îndelungate și demne de toată lauda pusă de editori în descifrarea manuscriselor poetului. Dincolo de valoarea sa istorico-literară, Fragmentarium-ul face într-un fel și dovada că perseverența și modestia de apostol a marelui editor eminescian care a fost Perpessicius au rămas posterității nu numai prin materializarea lor în binecunoscuta ediție critică ci și ca [illegible] pe care alcătuitorii ediției de care vorbim l-au asimilat și pe care îl și așază la loc de cinste în întreprinderea lor. Desefrarea manuscriselor eminesciene cere o muncă imensă, cere dăruire și o anume intimitate cu spiritul poeziei eminesciene, cere bună-credință și răbdare. Sînt calități pe care ediția Fragmentarium le atestă pentru autorii săi. Din ei însă decurge în mod firesc virtualitatea unor continuări, a unor îmbunătățiri, a reluării unor lecțiuni, cu alte cuvinte, de dorit a fi mereu mai aproape de adevăr. Din această perspectivă, apariția și publicarea unor „îndreptări", a unor erori de lecțiune strecurate în paginile Fragmentarium-ului este un fenomen firesc în timp și nu constituie în nici un fel o impietate față de autorii ediției, ci, dimpotrivă, echivalează cu un act critic constructiv și onest.

Recent au primit la redacție, din partea filologului M. Deznan, o [illegible] la ediția pomenită a [illegible] lui Mihai Eminescu, cuprinzînd o listă de „lecțiuni infidele", cu îndreptările lor pe care autorul încearcă să le pună pe aceeași cale la îndemîna criticilor volumului, dar și să le supună spre validare nebănuit critic al celor competenți pentru a orișicărui intenții polemice, ci numai în numele adevărului filologic. Cum însă profilul revistei noastre nu este cel mai potrivit pentru publicarea unui astfel de text, nu facem decît să semnalăm acest interesant de dispută „filologică" prin cîteva exemple : la pag. 61 în [illegible] cîmpuri : MS 2308 [illegible] Emines cu [illegible] cîmpurile date o [illegible] produsă de el ; M. Deznan propune sensul [illegible] subînțelegînd [illegible] și, respectiv, [illegible] De asemenea la pag. 129 — MS 2275 f. 120 : „Seari de lumină, grade de temperatură e [illegible] întreg" Se va citi „seări de lumină, grade de temperatură e universul întreg" ș.a.m.d.

Un dialog între M. Deznan și, desigur și alți cercetători ai colectivul de ediitare al Operelor eminesciene devine astfel mai mult decît necesar în vederea ediitării viitoarelor volume sau a unor eventuale reeditări. De aceea, sugerăm unei reviste de specialitate să ofere spațiul necesar publicării observațiilor lui M. Deznan, facilitînd astfel intrarea în circulație a rezultatelor unui efort îndelungat, ce nu are altă semnificație — credem noi — decît pe aceea lăudabilă a „închinării" în sacra trudă de cunoaștere și punere în circulație a literei eminesciene.

TANIA RADU ■

constatat că Vasile Savonea reușește mai mult abia în clipa în care renunță la acea vizualizare lirică, strict tradițională, a realității. Reușește mai ales atunci cînd, rezumîndu-se, ca în **Pelin de pepene**, la doar cîteva elemente, compune o atmosferă, sau atunci cînd, sugerînd, ca în **Balerină**, prin doar cîteva tușe puternice de culoare tranșante clipa interioară a unui personaj aflat într-o relativă odihnă. Adăugînd acestor remarci și faptul că lucrările mai sus amintite ea, parcă, o viață în plus atunci cînd poate fi lecturat mediul în care pictorul a optat să a renunțat, mai ales, la o tușă aminat de culoare, pentru a se opri, în final, asupra uneia dintre ele, astfel încît ni se oferă iluzia că participăm la actul însuși al elaborării pînzei, considerăm că, în linii mari, am putea pune punct acestui succint comentariu privind reușita unei expoziții în care, subliniem [illegible] a mizat pe instaurarea unui dialog cald de factură lirică, între lucrările sale și mezele publice și după părerea noastră, acest dialog s-a desfășurat fără opriști fără false contorsionări dramatice, fără inutile semne de întrebare fără emfază, fără terifiantele juvenile. Adică, în doar cîteva cuvinte, Vasile Savonea, prin recenta sa expoziție a găsit pe deasupra, prin lucrările pe care ni le-au oferit atenția o notă personală, pe care o adăugat-o picturii sale.

VICTOR NIȚA ■

● CAP LIMPEDE

Un răspuns

Între numeroasele traduceri ale celebrului Hamlet cea datorată lui Vladimir Streinu, ediție bilingvă, 1964, este, din mai multe motive, o veritabilă operă de artă, inclusiv tipografică. Dar, în absolut toate traducerile de pînă acum, indicația **Intră prologul** a fost culeasă cu un alt corp de literă, ca [illegible] încît scoate în [illegible] al volumului „Alabetu steamu în care va vorbesc", de Vasile Bărgău Editura Cartea Românească, lector Mariana Ciobanu, tehnoredactor Gh. Ciortu. Dar este [illegible] vorba, așa cum aflăm că a fost, cu o extraordinară perspicacitate, Cronicarul „Vieții Studențești" (vezi V.S., nr. 37, pag. 6) „de un adevărat motto pe care noi, cititorii, l-am găsit de acord [illegible] Atît și numai atît pentru, că în rîndurile noastre am înțeles că al [illegible] de un [illegible] ment. **(Victor Nița)**

PERMANENȚE

„Permanențe în [illegible] [illegible] [illegible]

Primii 110 ani din eternitatea lui Avram Iancu

„Domnilor, vorbiţi înainte, eu plec

(Urmare din pagina 1)

...ctiune, care în comitetul de la Sib... într-o memorabilă şedinţă prelungită de ...calcule şi temeri, a tăiat scurt discuţiile ...savante : **Domnilor, vorbiţi înainte, eu plec în munţi şi fac revoluţie !** ■ **George Barit** : Avram Iancu, om născut pentru acţiune, veni...se tocmai la timp, tocmai în ...acei ani epocali, care, dacă ar fi trecut ...peste noi lăsînd numai urme ... adunări, de panslatinism, deputaţiuni, petiţiuni şi proteste, peste cari naţiunea noastră ar sta în a... de încă ...noua încă şi mai ... decît a ... în anul 1848. Zică inamicii naţiunii noastre orice vor vrea despre Avram Iancu, el a fost pentru noi unul din acei bărbaţi adevărat providenţiali, ... cărora merite pentru libert... ... lume nu vor fi în stare a le întuneca ■ **Nicolae Bălcescu** : În acea vreme cine ...inima — nu era zdrobită, căci în toate ...părţile ...leam naţionalitatea română ... ...era ... de dușmani ... ferit ... ...ei ... pe acele ...uri ...se, pe deasupra nouălor, o naţionalitate şi o viaţă românească înfocată şi puternică ■ **Ladislau Csany** : Din scrisoarea ... tenent-colonelului Simonffy către Avram Iancu (21 iunie 1849) : Două elemente izolate între altfel milioane de slavi, români şi ungurii au neapărată trebuinţă de cea mai strînsă frăţie. Doar astfel îşi pot asigura existenţa. Prin urmare, ...semănă discordie, ură şi produce ... ...e de sînge între aceste două naţiuni ...ungari este trădător al propriei naţiuni. Revolta românilor este opera afurisitei politici austriece, sorc a slăbi şi a duce la pieire pe unguri. Ea nu se mai poate ... nefăcută, îndreptarea ei ... ...mani. Dacă vor şti să ... ...din ei nobilul spirit ... ...a nu au sîngele ... ...mîntuitoare ... ...pe ... sfînt de patrie şi ... ■ **Silviu Dragomir** : Avram Iancu ... Adresată de acesta (lt. col. Simonffy) ... ef, în numele naţiunii maghiare, ... de pună armele sau, mai virtos, să le în...toarcă împotriva duşmanului comun. În ...cînd dubiul de care e pătrunsă acum ...roma, îi invită să se îmbrăţişeze ... ...ni şi să ...oste imperiul ... La fel ... Naţiunea maghiară ... ...o dată, şi mai de ...mă, ... Dacă se supun, îi asigură ... ...e şi iertarea patriei pentru ... ...reiaza, sînt ame... ...exterminării şi al ... ...Avram Iancu ... Simonffy : „Cu... şi vedem prea limpede că peste noi şi peste voi un element gigantic vrea să-şi întindă mîna ... ne va înăbuşi în scurt timp şi nimic nu va rămîne decît urmarea existenţei noastre. Amîndouă părţile vedem că pericolul ne ameninţă şi încă de aproape totuşi nu ne putem înţelege. Nu ştiu din ce pricină invidia sau trufia îşi învîrteşte sabia între noi şi voi, ca să nu putem vorbi de aproape nici în ceasul agoniei." ■ **Silviu Dragomir** : Revenind la apelul lui Simonffy, Iancu aminteşte încă o dată ce înseamnă pentru români spiritul ...le care e însufleţită Europa. De la ... ...noile principii, ei pretind să fie ...antate „pe temeiul existenţei ... ...iunilor (...) Mărinimia ... se ... ...are valoare decît în cazul ... ...dusă în fa... ... ...vînzătorii, ...lor ... ...după slăbirea ... ...loviţi ... ...ăzboiului, ei ridicaţi în furci şi dus... ...în întreg poporul român s-a stins spiritul ... ...ei către unguri, în aşa măsura ... ...preferă să primească ajutorul ...orului tiran din Europa, se teme că ...ăduinţele vin ... ■ ... ...deputatului **Ioan Goznian** ... ...a-şi descoperi ce-l ... şi ce doreşte şi ... ...ă ... ...ar înfăptui pacea ... ...putem cîştiga existenţa ... ...calea păcii pentru ca să nu ne mai batem cu fraţii unguri, de ce să ne slăbim unii pe alţii, cînd avem ... ...voie de puteri unite în contra tiranilor ? ■ „Deputaţii români din parlamentul ungar, scrie **Iancu**, repetă neîncetat invinuirea că transilvănenii au devenit instrumente oarbe ale camarilei. Răspunsul ce li se cuvine e limpede. Acea „camarilă" le asigură naţionalitatea în timp ce „fraţii" maghiari cîntă aceeaşi arie : „o singură naţiune maghiară", „o singură patrie maghiară". Nici măcar existenţa românilor ca „popor" nu o ...nuie. Cui să se fi adresat românii, în ...semenea condiţii ? Deputaţii care se ...sideră „...rgane ale corpului român... ...s nu se ...mpresoare singuri, căci ro...nii din Transilvania nu sînt instrumente oarbe ale camarilei ... ...ai ... ...sau ... Drapelul ... ...negru-galben ... ...r, nu ... ...

în munți și fac revoluție!"

rerile și cererile românilor din Transil- [illegible] ...ședința a [illegible] ...parlament. Legiuitorii [illegible] ...națiuni nu cunosc durerile spre a căror vindecare afirmă că au fost trimiși în dietă. Ele sînt cuprinse în petiția redactată pe Cîmpia Libertății, care a fost adusă și la cunoștința dietei transilvănene și a parlamentului din Pesta. La [illegible] ...voit să la act. Unică deputații sînt reprezentanți ai națiunii române, deci și le [illegible] ...esc. Iancu și țăranii săi nu se pot [illegible] ...nalt cea mai sinceră frăție și aceeași [illegible] ...față de dumnezeu și inamici. Pînă atunci însă se vor apăra eroic în contra oricărui atac al ungurilor, considerîndu-i pe aceștia ca dușmani și opresori ai libertății românilor.

La amenințarea că toată țara ungurească se va scula împotriva lor spre a-i stinge, Iancu răspunde că sînt hotărîți a ține piept unei țări întregi, cît se poate mai eroic și pînă la epuizarea completă, neavînd altă nădejde decît ocrotirea pe[illegible]părți (...) Guvernul țarii nu se poate [illegible] ...ințelege de ce constituți [illegible] ...turi maghiare, slovace, germane, săsești, românești, sîrbești, ucrainiene. Nici federalizarea nu e cu putință. Constituția țării acordă legi, drepturi, libertăți comune și guvernul e de aceeași părere. Mai mult nu poate da nimănui, deoarece [illegible] ...vernatorul exclude de astă dată pînă și tratativele, ca fiind fără rost, cu atît mai mult cu cît nu există din partea românilor [illegible] ...Națiunea maghiară știe să fie generoasă pentru cei ce îi împlinesc datorie, dar acordînd favoarea condiționează ca românii să depună mai întîi armele și să se supună. Termenul pentru acordarea grației îl stabilește pînă în ziua de 20 iulie (**Silviu Dragomir** „Avram Iancu") ■ **Varșuri:** Să întindem prietenește o mînă către cei înțelegători, dar în ceilaltă să scînteiască sabia nemilosă a răzbunării. Ne silim a-i convinge cu vorbe și proclamații. Dar asupra celor ce nu se convertesc și consacră românii așteptau și pretindeau că pentru fidelitatea, pentru devotamentul și sacrificiile lor cele enorme să fie consolați și remunerați de către stat și de către coroană. Un episcop și un număr frumos de deputați stăruia mereu în Viena, cerînd și insistînd pentru drepturi politice, naționale, eclezias[illegible]. În același timp însă, aristocrații mai bine conservativi care cerusără prin s[illegible] formal ajutor armat de la împăratul Rusiei în contra partidei Kossuthiene [illegible] ...ieșind de-pe văgăunele și unghițe[illegible] ...lor și dînd mîna cu patricienii săsilor în[illegible] ...cepură a lucra din toate puterile [illegible] ...în contra românilor atît la curtea împărătească cît și la [illegible] ...cu [illegible] ...ședința în Sibiu. ■ **Octavian Goga:** Se știe călătoria lui (Avram Iancu) de la Viena, după ce în cabinetul împăratului a respins decorația: — **Nu ne-am luptat pentru jucării, — vrem drepturi, Maiestate!** Se [illegible] ...ovințele groznice de mai [illegible] ...; mențonarea din odaia de la Alba Iulia, unde l-au ferecat în lanțuri și l-a pălmuit un căpitan austriac pe Crainl Munților! Ce vifor pustiitor trebuia să fi bîntuit în acest colț în sufletul Prometeului încătușat! Ce umbre fugare se vor fi abătut peste fruntea lui, pe care strălucea cununa de raze a unui popor întreg. Iesit de după zidurile negre, eroul umilit era pe marginea abisului. Ce putea face el? Drumul lui nu mai avea întoarcere. Să se înarmeze cu scripte și documente, ca să susție o plîngere străveche stropită cu sînge? Să apere ca avocat la tribunalele nemțești pădurile moților cersetori? Nu mai era ieșire. Avram Iancu trebuia să cadă, trebuia să dispară din circulație ca să intre în imperiul legendei și să diriguiască de acolo cu neîndupleca ta putere a morților esecul unui neam....

A urmat deci fatalul sfîrșit de dramă, zguduitor și mistic ca o tragedie shakespeariană. Iancu s-a întors acasă în munții roșii iarăși, de astă dată rob și el, înfrînt în credință și batjocorit în amorul propriu. ■ **Victor Eftimiu:** Ar fi putut ajunge general în armata ungară, baron, om cu avere și cu mare trecere în împărăție. Poate ar fi primit de la Papă și pălăria de cardinal... ■ **George Barițiu:** Mulți iarăși voiesc a ști că monarh-ul cu acea ocazie, fusese determinat a înălța pe Iancu la rangul de baron, a-i face și o[illegible]rosicare donațiune în proprietate de pămînt din averile fiscale, a-și da retragerea [illegible] ...ușurări esențiale pentru locuitorii de naționalitate românească din Munții Apuseni (...) adevărata cauză imediată pentru care A. Iancu nu a voit să se prezinte împăratului în iulie 1852 este și rămîne un secret, pe care dînsul l-a dus cu sine în mormînt, dacă cumva nu-l va fi încredințat vreodată la vremuri dintre intimii săi. **Octavian Goga:** Erau zadarnice toate îndemnurile prietenilor, invitațiile la dieta de la Sibiu, planurile de memorand la împăratul... Iancu era protestarea mută a decepției generale și ora prizonierul demnității sale rănite. În această pos[illegible] ...ție [illegible] ...împăratului F[illegible] ...ost [illegible] ...în Arde[illegible], [illegible] ...Iancu [illegible] ...[illegible] ...[illegible] ...[illegible] ...ția prietenești de atunci, cu tot mirajul unor avantagii publice pe seama alor săi, nu l-au putut îndupleca să apară înaintea [illegible] ...(...) Avram Iancu pregătise [illegible] ...și se [illegible] ...ca un [illegible] ...pile zdrobite, aruncînd prietenilor săi sentința lapidară ca un dicton biblic: **Toate sînt în zadar, un nebun și cu un mincinos au se pot înțelege... (...)**

De aici înainte o singură dată l-au mai putut urni din pasivitatea lui. În năzuința de a-și crea un acord cu împrejurările, conducătorii politicii ardelene au făcut totul ca să curme protestarea solitarului din Munții Apuseni, care împrăștia sugestiuni neplăcute Burgului de la Viena. S-au dus deci la dînsul, l-au acoperit de mușcări, l-au insinuat că confundă binele public cu rosturile lui și cu puterea l-au dus la Sibiu. Iancu tîrît le-a ascultat argumentele, le-a primit programul. Cine știe ce prăvăliri surde se zbăteau în tăcerea lui? O mare bucurie îl înseninа pe toți la gîndul că actul de supunere a tigrului îmblînzit va avea o reală contravaloare politică. O delegație de fruntași l-a dus la principele Schwartzenberg, guvernatorul Ardealului, care i-a strîns mîna cu satisfacție și l-a poftit [illegible] ...: Also was wollen die Rumenen? Iancu, ca la lumina unui fulger, va fi văzut atunci toată fatalitatea unei istorii milenare. A zîmbit și el prințului și a răspuns cu ochii rătăciți: — **Serenisime, o academie de drept la Sibiu și o baie de vapori la Vidra.**

În clipa aceea a înnebunit Avram Iancu!

Zeci de ani s-a plimbat mortul viu pe poienele dintre brazi, peste mormintele unde dormeau înșelerii lui. Descult, zdrențos, ca un rege Lear rătăcea Craiul Munților, cea mai înfricoșată icoană a dărăpănării unui popor chinuit. Pe la tîrguri sau pe cîte o culme de deal se ivea făptura lui pribeagă. Moții alergau la el să-i atingă genunchii ca pe niște moaște și zdrențele lui ca o binecuvîntare. Avram Iancu scotea din fluier de cireș și cînta marșul lui: „Astăzi cu bucurie, românilor, veniți. Pe Iancu în cîmpie cu toți îl însoțiți!"... Țăranii știau cîntecul atît de bine. În cadențele lui bătuseră pe Horia [illegible] ...și zdrobiseră odinioară leșinoa[illegible] ...cu cavalerie cu cap de mort. Ca un cor din tragediile lui Sofocle înconjurau pe titanul căzut și plîngeau...

Într-o zi l-au găsit mort pe o bancă, cu fața întoarsă spre cer și l-au îngropat sub gorunul lui Horia la Țebea cu o piatră albă la căpătîi, într-o groapă [illegible] ...prelmuită cu zăbrele sărace...

Gorunul îl plînge de atunci cu frunze. Țăranii îl cîntă în balade la cornele dugului, iar istoria noastră învață din religia lui

Pagini realizate de
NICOLAE CRISTACHE ■

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Ultima mea dorință

Unicul dor al vieții mele e să-mi văd națiunea mea fericită pentru care după puteri am și lucrat pînă acuma, durere fără mult succes, bu tormat acuma cu întristare văd că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimica.

Nu știu cîte zile mai pot avea; un fel de presimțire pare că mi-ar spune că viitorul este nesigur. Voiesc dară și hotărît dispun ca, după moartea mea, toată averea mea mișcătoare și nemișcătoare să treacă în folosul națiunii, pentru ajutor la înființarea unei Academii de drepturi, tare crezînd că luptătorii cu arma legii vor putea scoate drepturile na țiunii mele.

Cîmpeni, 20 decembrie 1850
AVRAM IANCU, m.p., advocat și prefect emerit

Mandat de aducere-aminte

Avram Iancu e căutat de forțele de represiune,
el a fugit din realitate, după cît se spune,
îl caută cu praștia, cu arcul, cu pușca și tancul,
s-a emis mandat de aducere-aminte pentru Avram Iancu.

Îl caută patricienii, se consultă cu plebea,
dau foșnet a plins — pentru el — gorunii din Țebea:
„Pe Iancu, pe Buteanu și Groza găsiți-l!"
În acest scop au loc nașteri, conferințe și percheziții.

Negustorii de fluiere, negustorii de manuale
sînt aspru chestionați asupra dispariției sale.
În spitalele de nebuni oare nimeni nu-l știe?
Sînt răsfoite fișele și cearceafurile secțiilor de psihiatrie.

Semnalmentele lui se află afișate pe garduri,
actorii care-i joacă rolul sînt spălați de farduri,
mormintele sînt cercetate, crucile sînt frînte,
oasele neamului a dor de Iancu încep să cînte.

Avram Iancu e căutat la rude, cu binișorul,
adică e căutat la aproape tot poporul.
Nimeni nu știe unde e dînsul:
dacă-l acoperă bătrînele neamului cu plînsul?

Dacă vor să nu-l înghită moartea și hidra
și l-au împărțit de bogdaproste la toți copiii din Vidra?
Dar poate chiar în căutarea aceasta
care trimite oameni la focuri și-i pune să întoarcă brázda,

căutarea aceasta, dorul acesta, care-și înfierbîntă rangul,
sînt tot ce ne-a mai rămas din Avram Iancu.

ADRIAN PĂUNESCU ■

poarelor civilizate ale Europei. De ce nu ridică însă el împotriva „aristocraților conservatori", care, refuzînd națiunilor din Transilvania libertatea „practică" alearga încă și a fi, plini de trufie, după o supremație absurdă. Drept încheiere, Iancu repetă că nu e împotriva unei împăcări depline, deoarece îndeplinirea prealabilă a condițiilor amintite, fără de care preferă să moară (**Silviu Dragomir** „Avram Iancu") ■ Din răspunsul lui **Kossuth:** Niciodată nu a fost de acord cu părerea că într-o țară pot să existe naționalități politice deosebite. Limba și religia nu trebuie să producă nici o discriminare în exercițiul drepturilor politice. — Fiecare popor își poate întrebuin[illegible] ...în viața particulară, [illegible] ...școli și comune [illegible] ...în drept a prefinde statutul [illegible] ...în interesul civilizației. Nu admite însă existența mai multor limbi oficiale într-o țară care vrea să fie unitară, și nu împărțită pe cantoane suverane separate. Aceasta cu deosebire dacă neamurile felurite nu ocupă teri[illegible] ...Omenească țară, în neputință a fi delimitată după limbi, ori că s-ar putea guverna, decît în cazul că se fărîmițează în

tinuă răscoala, pronunțăm sentința: acest neam a fost exterminat. ■ **Nicolae Bălcescu:** Eu aș fi dorit ca ungurii să se fi purtat altfel, să nu fi provocat pe români și să se fi înfrățit cu dînșii, căci lucrurile ar fi luat o față cu totul alta ■ **Octavian Goga:** [illegible] ...gurești în munții Ardealului, sugrumate [illegible] ...sub cotropirea moților, au arătat [illegible] ...ce [illegible] ...ță românească se ridicase iobagă Ardealului. Și ce bloc de granit erau pieptu[illegible] ...lor. Toată vremea Iancu a fost comandantul necontestat, adorat de mulțime. Oastea lui n-a cunoscut o cîntă de înfrîngere. Armatele înmerate au fost bătute de rebelii unguri, printul Windischgraetz a fost [illegible] ...ngat de Kossuth peste granița Ungariei, baronul Puchner cu ostatecii lui bine [illegible] ...a fugit din fața lui Bem la Rîmnicu Vîlcea, cînd în noaptea Abrudului flamura noastră filfîia triumfătoare. — În acest timp de aproape doi ani cînd Avram Iancu a desfășurat o acțiune proprie fără nici un ajutor din partea autorităților militare imperiale copleșite de o [illegible] ...ralel cu mișcarea armată avea și o intensă activitate politică. Cuibul lui de atunci devenise focarul redeșteptării na-

ționale românești de proturîndeni.

Fie că îndruma linia de vînzătă a to[illegible] ...ților săi din comitatul natal, sau primea emisarii guvernului de la Debrețin, fie că urmărea planurile Curții de la Olmutz, Iancu concentra atunci destinele neamului în mîinile lui. Sub ocrotirea munților neînvinși, la lumina unui foc, țăranii din Vidra și generosul boier muntean Bălcescu treceau pentru întîia oară [illegible] ...mele mottului de la furdă visul unirii tuturor. Pînă tîrziu, după venirea rușilor în țară, el a fost un factor activ al echilibrului politic, chibzuit și desfășurat de prejudecăți, neavînd alt punct fix în vedere ca în decît soarta integrală a neamului. ■ **Silviu Dragomir:** „Avram Iancu", Cînd dintr-o discuție, contele Batthiány îi spuse fără înconjur, că scopul lui este de a asimila pe românii din Transilvania și Banat pentru a asigura caracterul unitar al statului maghiar, Bălcescu, profund decepționat, își dă seama că ungurii nici n-au uitat, nici n-au învățat nimic din experiențele celor din urmă luni, stropite cu sîngele înfricoșătorului război: „Eu însumi desperez — spune el — și nu mai cred că e chip a împăca aceste națiii. Nu poți rezona cu ura, răzbunarea, fanatismul, mîndria națională și înverșunarea amîndurora; pentru aceasta trebuie vreme și multă vreme. Cea mai mare vină e a ungurilor. Acum o tîrziu. Fatalitatea se împlinește. Ambele națiii s-au tîrît una pe alta în mormînt". După refuzul îndărătnic al ungurilor de a face concesii, **Bălcescu** exclamă: „aș dori ca românii să mai bată odată pe unguri, căci cu aceasta s-ar înțelesni tratatul ce lucrez acum" Cînd Kossuth dă porunca generalului Bem să prepare o ofensivă nouă împotriva lui Iancu, Bălcescu află că războiul va avea de-acum un caracter de exterminare (...) Înfrîngerea pe care o va suferi colonelul Kemény din partea cetelor lui Iancu va impresiona pe Bălcescu, ca și pe conducătorii ungurilor. ■ Armata ruso-austriacă năvălește cu puteri uriașe și deznodămîntul nu mai poate fi oprit. ■ **Nicolae Bălcescu:** Kossuth a guvernat slab și rău, el ni-o dovedit și mai mult că niciodată un demagog nu poate fi un om de stat. El a pierdut Ungaria. ■ Bem repurtează victoria de la Bistrița; Nicolae Bălcescu scria: Ghica, iubite Ghica (...) Patria noastră se va mîntui. Bem a bătut pe muscali la Bistrița și i-a gonit, acum s-a dus la Brașov și apoi în Valahia Mare. Am văzut depușele lui. Mi s-a arătat de Kossuth. Înc[illegible] ...te-te bucuria mea, cînd Kossuth mi-a propus: să [illegible] ...pe Iancu cu toată armata lui în Valahia Mare. Trebuie, a zis, ca toți românii din Transilvania și Banat să meargă să mîntuiască Principatele unde e leagănul n[illegible] ...ății române. A[illegible] ...ar, peste puțin va intra în Valahia Mare o-o mare putere și 8 milioane români vor fi în picioare contra muscalilor. Kossuth îmi înlesnește toate spre a lucra în Transilvania și ne dă și bani de cheltuială. El e un adevărat un om mare. Acum [illegible] ...va [illegible] ...libertați. N-am fost niciodată atît de fericit ca în acest minut. ■ În ce privește durerea cea mai de seamă a lui Avram Iancu: recunoașterea drepturilor naționale ale românilor, [illegible] ...ce [illegible] ...nimic ■ Atitudinea lui Nicolae Bălcescu este primită cu mirare și chiar cu răceală; a accepta neutralitatea sau armistițiul în condițiile ofensivei armatei austro-ruse însemna a recunoaște că lupta de pînă acum n-a avut nici un rol. Totuși Avram Iancu spune: „Văzînd propunerile de pace pe care mi le-a adus domnul Bălcescu, agentul emigrației române, din partea onoratului guvern maghiar, trebuie să ne exprimăm regretul că în împrejurările actuale nu putem dezbate cu frații maghiari restabilirea păcii, fiind situația în care ne găsim foarte critică. [illegible] ...ească se îndepărtează, iar forța militară a rușilor se apropie. Ar fi apoi foarte dificil și ar reclama mult timp, pînă cînd să putem convinge poporul a se înfrăți cu voi. Totuși, pentru a vă dovedi sentimentele noastre frățești, pe care le nutrim față de națiunea maghiară, am hotărît să rămînem neutri față de armata ungară în timpul acestor lupte, neatacînd-o și apărîndu-ne numai în cazul că am fi atacați. Nădăjduind că această neutralitate va fi respectată atît de onoratul guvern maghiar, cît și de către armatei sale. ■ Istoria războaielor nu mai consemnează un gest asemănător de cavalerism și generozitate. Să-ți anunți neutralitatea față de dușmanul cu care te-ai aflat într-un război de exterminare, cînd armatele aliate de care depind viitorul și partea din roadele victoriei înaintează și te depresurează. ■ **Octavian Goga:** După [illegible] ...ucerea [illegible] ...bitoare a venit prăvălirea în prăpastie, cea mai întunecată tragedie care putea zdrobi sufletul enorm. Perfidia Vienei a transformat repede un popor, biruitor într-un popor mucenic. Absolutismul austriac ca o nouă pecingine s-a așternut deasupra Ardealului trecut din [illegible] ...ghiarele ale nemeșilor unguri în [illegible] ...abile ale [illegible] ...■ **George Barițiu:** [illegible] ...dos [illegible] ...ven peste tot a revoluției [illegible] ...mandanții armatei austrince dezarmară și pe români în tot cuprinsul țării, iar un punct al instrucțiunii secrete ce luase generalul br. Sud. Mohlgemuth, în calitatea sa de guvernator militar și civil, [illegible] ...comitet național sau politic, încît nici u[illegible] ...mă să nu-i rămînă.

S-a întîmplat și una și alta — Într-

„TRĂI-VA SCRIS ÎN STELE ETERN NUMELE LUI..."

Mere Iancu-ncetișor

Pe drum către Crișior
Mere Iancu-ncetișor
Tot clătind și legănînd
Și de ai săi pomenind.
Niște domni îl întîlnesc
Și din gură că-i grăiesc :
— Auzi, bade, auzi măi,
Pe Iancu nu l-ai văzut ?
Iancu stă și mi-i priveșie
Și din gură le grăiește :
— Ochii de nu vă lipesc,
Iancu-s eu, cel că vorbesc !
Și cum domnii-l auziră
Către case o tuliră.
Iancu ride sub mustață
Scoate fluierul din strâiță
Și începe a cînta.
De pădurea răsuna
Toți domnii se spăimîntară !

Pînă fu Iancu-n domnie

Pînă fu Iancu-n domnie,
Mîncam pită ca-n cîmpie
De cînd Iancu s-o lăsat,
Iar mălaiu mălaț uscat.
Iancu cu fluier de vie
Ne scoase din iobăgie,
Iancu cu fluier de soc
Umplu țara de noroc.

Pe drumu d'Aradului

Pe drumu d'Aradului
Mere murga Ianculni
Cu cuiele la picioare
Cu șeuța pă spinare ;
Murga mere supărat
Cu capu în jos lăsat
Că stăpînul lui iubit
L-o lăsat, l-o părăsit.
N-o știut d-a vini mai mult.

— Iancule, crai de domnie,
Nu-ți lăsa casa pustie,
Că la ușă-i
Mîndră rujă,
La grînzele
Cărojele,
La obroace
Busuioace !

Hai, Iancule, pui de moț,
Pune pace dacă poți
Și nu te bate cu toți !

Spre Cluj

Pe dealul Feleacului
Merg feciorii Ianculni,
Iancu-i comîndează bine :
— Haideți, feciori, după mine,
Să luăm tunuri de fag
Și să dăm în Cluj cu drag !

Iar cînd Clujul l-a zărit
Iancu din grai a grăit :
— Stați, feciori, să ne-arunc㠄m
Și tot Clujul să-l luăm
Și pe unde-om trece noi
Sîngele-a curge șiroi,
N-a fi nalbă și nici iarbă
Numai sînge pînă-n barbă,
Nu sînge de copii mici,
Ci tot sînge de voinici,
De comiși micuți și mari
De ostași și husari

Pe dealul Feleacului

Pe dealul Feleacului
Mere cerbăț Ianculni
Nu se știu cu cîți cerbați
Stră[illegible]
Cîrdul cerbilor mărunți
Iancu-n urmă suspinînd
Boii-s roibi cornuți de ceară,
Oile Iancului lînă rară,
Boii-s cu coarnele de-aramă,
Oile lui Iancu nu-s bune.
Boii-s cu coarnele verzi
Oile lui Iancu nu mai vezi !

Frunză verde, lemn uscat

Frunză verde, lemn uscat,
S-o dus Iancu la vînat
Să vaneze-o căprioară.
Căprioară roșioară.
Pe la boi cum gîlcîioară
Căpe oară n-o vînat,
Iancu singur s-o-nputșcat
Bucur-ă-te, mînăstire,
Că Iancu vine la tine :
Nu vine să ferlească,
Ce vine să putrezească
Creștetii flori și-mbobocii
Că mie nu-mi trebuii,
Creste-ți flori cît gardul,
Că eu mi-am trăit veleatul

Fă-mă, Doamne, ce mi-i face

Fă-mă Doamne, ce mi-i face,
Fă-mă roata stelelor
În calea vidrenilor.
S-am un bade de vidraș
Cu numele Ianc-Avraș :
Gura lui — zahăr creștari,
Ochii lui — mărgăritari,
Părul lui — mătasă verde,
Rău mă tem că mi l-oi pierde :
Că l-am mai pierdut o dată
Și l-am căutat lumea toată
Și l-am găsit la Țebea
La gorunul lui Horea...
Gorunul Horii-i de jele,
Îmbrăcat în cercurele
Și-nvîrtit în dor și jele.

Chipul lui Avram Iancu oglindit în poezia populară

NICOLAE IORGA

Ardeal robit

În munții robului Ardeal
Parc㠄 spumegă izvorul
De ură, fagii de pe deal
Sibiliei stau ca viforul

Ce zice vîntul printre brazi,
Suflarea-i cînd o năpustește ?
Zice rușinile de azi
Și suferința care crește.

Ce spune buciumul ce sună
Măreț în noaptea-nălțătoare ?
Că e mișel acel ce moare
Zdrobit, și-nții nu se răzbună

De ce se mișcă în morminte
Voinicii ce-au căzut luptînd ?
De ce s-aud arme sunînd
Pe groapa lor zburînd cuvinte ?

Ce zice oastea-asingerată ?
Ce zice Iancu-nebunit
Și Horia sfărîmat pe roată ?
E ceasul mare ce-a venit.

Și dacă vor începe iarăși
Acele lupte sfinte, mari,
Luptînd cu astfel de tovarăși
Vă vor fi brațele mai tari.

Tovarăș are să vă fie
Și-acel pămînt nemuritor,
Străin acum de ani o mie,
pe care l-ați deșelenit

Ostași cu sînge l-au udat
Și de secera-i veți fi dragi,
Atîtea hotte-a ridicat
Sudoarea voastră de iobagi

OCTAVIAN GOGA

Lui Avram Iancu

Cînd zdrobit și-a fost altarul idealurilor tale
Doina și-a rămas de grije, și-a cîntat răzbăitor
Îndemnînd parcă pustiul din cuprinsul munților
Să deineasc㠄 mai departe cînteo legănat de jale.
Doina și-a furat-o codrul și-a păstrat-o-ntotdeauna
Și cînd negri acoper cerul și cînd sufletu-i zdrobit
Cînd se-ntunecă lumina visurilor ce-am slăvit
Doina, Doina ne rămîne și ne-o cîntă codrii-ntruna

Valul care vine
Și la mal se frînge,
Valul vede bine
Sufletu-mi cum plînge,
Călător pribeag pe ape, sufletul cum plînge.

Plînge și tresare,
Ca-mir-o zi pustie,
O privighetoare
Prinsă-n colivie,
Biată pasăre măiastră prinsă-n colivie

Mare apă sfîntă
Tainică și-albastră,
Spune-mi cînd mai cîntă,
Spune-mi cînd mai cîntă
Pasărea măiastră ?
Cînd îmi cîntă ca pe vremuri pasărea măiastră ?

Ilustrație de TEODOR BOGOI

V. VOICULESCU

Scrisoare

(Fragment)

Grijă n-aveți nici
Temeri despre noi,
Oamenii de-aici
Ne-am născut voinici,
Știm ce-i un război :

Nu-l purtăm cu tunul
Nici cu pușca-n mîini
Însă toți ca unul
Biruim stăpînul,
Rămînînd Români

C-o vorbă o zi,
de-ar soarele curînd,
Cînd vom auzi
Chiar de ne-ar surzi
Tunul buciumînd,

Soarta, pe cît știm,
Nu-și pierde dobînda :
Nu ne prăpădim —
Noi ne răsădim
În copii izbînda

Pîn-atunci popasa
Vechiul ager somn
Că iar am rămas
Țara fără glas,
Neamul de pripas,
Doar cu Iancu Domn...

MIRON RADU PARASCHIVESCU

Cîntarea României

(Fragment)

...Peste alte zeci și zeci de ani,
Din Apuseni și pînă-n Bărăgani,
Cînd alți pruni au crescut, din pruncii orfani,
Cum dintr-același pămînt, o altă holdă
Crește o mai plină recoltă,
Mai afundă zace,
Mai cruntă se coace
O nouă revoltă,
Mai aprig șerbi ardeleni
Se scoală din Vidra-n Cîmpeni
Și lovesc în veacul strîmb
Din Abrud la Săcărîmb,
Mai tulburi ca valul crescînd,
Pînă cînd
Trec ropotind,
Tropotind,

Pe drumul Feleacului
Trece oastea Iancului...

Aicea printre ardeleni

Aicea printre ardeleni mă simt acasă,
În fiecare văd un nepot de-al lui Horia, de-al lui Iancu,
Ai ! ce s-or mișca-mîr-o bună zi Munții Apuseni,
Ce s-or urni din loc, ca urieșii !

Mi-am ridicat privirile spre cer
Dar nu-mi spune nimic mătreața lui de stele,
Nici luna lustruită ca tinghea.

Îmi pun în schimb urechea pe inima țării
Și-aud bătăi neregulate prin gemete surde...

Freamătă pădurea românească,
Ca-n preajma vieții !

Mi-am culcat capul pe lutul străbun
Alături de alții
Ce meșteca prin somn cuvinte fără sens

Și-am vrut să dorm
Eu însă-aud, în noaptea ce se lasă,
Șuier de piatră pe tăiș de coasă...

MIHAI BENIUC

Noapte de toamnă

Ianculе, Măria-Ta ! Astă-noapte cînd [illegible]

Pe sub geamul focu călare
Te-ai oprit și ai băjut
Te-am văzut prin tîmpinare.

Ce dorești, ce-ai vrea să-mi spui
Alexandru Ion mă cheamă.
De-aș avea un cal mai bun
Te-aș urma pînă la vamă.

Munții îi cunosc de mic
Știu și-un moț care mai ține
O otagă de ghinară
Foarte veche pentru tine.

Sînt acum la vîrsta ta
Cînd treceai din cărți la fapte
Alerga un cal galop
Și-ai sărit pe el în noapte...

Fir-ar să fie de treabă,
Ianculе, tu să fi fost
Cît e viața de pușină
Și să n-o știi pe de rost...

Sînt în satul meu pe deal
Și scriu versuri și mi-e teamă
Că vin zorii și te prind
Ianculе, dincoa' de vamă

IOAN ALEXANDRU

Viziune în Apuseni

Către Albac în sus și către Vidra,
Pe unde domnii-și prăpădiră hîtra,
Purtîndu-mi vecinii și zilele,
M-am întîlnit cu Horea și cu Iancu
Ieșeau din păduri,
În spate cu munții suri,
Cînd peste lumea toată
Se ridica soarele cît o roată.
Picurîndu-și sîngele în Criș,
Cei doi s-au oprit în luminiș,
Să-și aștepte oștenii.
Se aprindeau apele și copacii
Cînd a fost ? Cine l-a trezit
Din întunericul de granit ?
Mi-am scos căciula și-am tăcut.
Fețele lor păreau de lemn ori de lut,
Ori de var,
Cioplite de-un miner, ori ciubărar.
Numai ochii lor ca piatra de mină
Purtau o lumină
Ce se-mpărtășia în ape departe,
Pînă dincolo de umbră și moarte

ION HOREA

Fluierul Iancului

Luminează-te, pădure
a bătrînului Ardeal,
sună buciumu — lung, ușure,
trec strămoșii în fundre sure,
rînduri, rînduri, val de val,
cei mai tineri mai lutiți,
cei mai vîrstnici mai apoi,

umbre sfinte de eroi
trec prin muguri către noi,
cresc prin ierburi vii în noi
și de-a valma sînt cu vii

Riu-i cîntă
Codrul știe
primăvara lor tîrzie

TIBERIU UTAN

Umbră cu fluier

Prin turle de arbori,
la capătul verii,
pustiul.
S-au dus migratoarele-n Sud. Doar o umbră
mai cîntă, sub umbre, din fluier
prin tainicii munți apuseni.
Un om care-a fost, o nălucă, nomadă
tot cîntă și plînge,
tot plînge și cîntă din fluier
El cîntă din oasele lui,
el cîntă din oasele mele,
el cîntă din cîntecul meu

Și-n urma lui țara ascultă
și-i murmură cîntecul
și
clocotește mulțime de fluiere

O umbră cărunță, nerasă,
cu coatele rupte
și-opinci
își poartă prin munții majestatea
nebună de propriu-i chin.
Avrame, Avrame, istoria
ca șarpele-ți doarme la sîn.
Avrame, pădurea mă zbuciumă,
e mare și nu pot dormi
și strig, dar la gură mi-e fluierul
și strigătul cîntec se face
și umbru cîntînd prin istorie.

Și umbra îa-mi joacă pe ochi

AL. ANDRITOIU

Dosarul manualelor școlare

Matematica

— opinii ale profesorilor —

După cum se știe, odată cu introducerea în anul școlar precedent a noii programe de matematică pentru clasele a IV-a și a VIII-a și a noilor manuale, s-a finalizat acțiunea — începută în anul școlar 1978—1979 — de perfecționare și modernizare a predării matematicii în țara noastră.

O discuție despre calitatea manualelor de matematică utilizate în învățămîntul primar, gimnazial și liceal — calitate exprimată atît prin conținutul științific, prin modalitatea didactică de prezentare a noutăților, cît și prin ținuta grafică — nu poate să nu evidențieze progresele ce s-au obținut, străduințele depuse pentru elaborarea și publicarea unor lucrări tot mai bune.

Se poate evidenția, după opinia noastră, preocuparea colectivelor de autori de a introduce, încă din clasele primare, unele noțiuni de matematică modernă. Desigur, autorii manualului de matematică pentru clasa I au avut în vedere reducerea la strictul necesar a noțiunilor și termenilor despre mulțimi și relații, precum și „prelucrarea" lor didactică, astfel încît să poată fi însușite și folosite de către copii de 6—7 ani, sub îndrumarea învățătorilor. Dar manualul mai cuprinde unele elemente ce realizează linia modernizării prin sporirea rolului formativ al matematicii, cum ar fi: substituirea numerelor prin litere; ecuații simple rezolvate pe baza înțelegerii conținutului operațiilor etc. Evidențiem faptul, cu totul inedit, că manualul a fost conceput ca un „instrument de lucru" pentru fiecare elev, ceea ce a dus la dobîndirea mai lesnicioasă a noilor cunoștințe. La fel stau lucrurile și cu actualul manual de matematică pentru clasa a IV-a (autori: Petruța Găzdaru, Gheorghe I. Herescu, Ana Stancu), care aduce, am zice, un binevenit echilibru între tradiție și inovație, echilibru de care se simțea o acută nevoie în învățămîntul matematic la clasele primare. Și exemplele ar putea continua.

Cu toate progresele care s-au făcut, manualele încă nu răspund, după opinia noastră, tuturor cerințelor învățării matematicii.

Desigur, rigoarea științifică poate fi și trebuie să fie o carte de vizită a fiecărui manual. Dar această calitate nu este suficientă. Cei cărora li se adresează manualul trebuie să-l înțeleagă conținutul. Or, în momentul de față, accesibilitatea este încă o piatră de încercare pentru colectivele de autori. O serie de lecții sînt prezentate greoi, inaccesibil. Așa, de exemplu, manualul de geometrie pentru clasa a VIII-a (autori: prof. univ. Ion Cuculescu, prof. Constantin Ottescu și prof. Olimpia Popescu), cuprinde, la pagina 37, și lecția „Perpendiculara comună a două drepte", care este inaccesibilă elevilor. Dealtfel această temă era prevăzută în manualele de geometrie în spațiu pentru clasa a X-a. Din acest motiv, majoritatea profesorilor care predau la clasele a X-a, chiar la profilul matematică-fizică, indică elevilor să folosească acest manual, sau rezolvă în clasă probleme de aici. Deci este mai potrivit pentru clasa a X-a decît pentru clasa a VIII-a, pentru care a fost editat.

Transferarea unor lecții de la clase mari la clase mici este frecvent în practica autorilor de manuale de geometrie pentru gimnaziu. De ce?

Să mergem mai departe. Este știut că manualul de matematică servește, în general, pentru fixarea cunoștințelor dobîndite în clasă. Ce se întîmplă însă? Manualul cuprinzînd, în general, probleme cu un grad mare de dificultate (excelează cele de geometrie pentru clasele V—VIII), elevii nu reușesc să le rezolve acasă. Ce fac ei atunci? Copiază rezultatele de la colegi sau indicațiile de la sfîrșitul manualului. Aici au „ghinion", pentru că unele indicații sînt greșite. De pildă, problema 16, pag. 74 (geometria pentru clasa a VIII-a), problema 21, pag. 7, problema 18, pag. 53 etc. (geometria pentru clasa a VII-a) ș.a. Și lista poate continua. Altă chestiune: unele probleme sînt greșite (problema 6, pag. 66, geometria pentru clasa a VIII-a), altele nu sînt plasate unde trebuie (vezi geometria pentru clasa a VII-a). Îmi face impresia că autorii acestor manuale au și ei „ghinion", căci, procedînd cu superficialitate, ajung să fie respinși și de elevi, și de profesorii obligați la o muncă în plus. Și încă ceva: pentru a avea, probabil, „originalitate", unele reguli sînt formulate eronat (teorema fundamentală a asemănării — manual de geometrie pentru clasa a VII-a) sau foarte complicat, cum sînt cele din partea de algebră de la clasa a VI-a (autori: C. P. Popovici și I. C. Ligor). Și în privința succesiunii logice a noțiunilor, manualele prezintă unele carențe. De exemplu, la clasa a VI-a, „Scrierea zecimală a numerelor naturale" este trecută înainte de a se parcurge „Puterea unui număr natural". Ceea ce e mai grav este că manualele de la clasele a IV-a și a V-a, în momentul de față, nu sînt puse de acord, creînd discontinuități sau repetări inutile în predarea matematicii de la învățămîntul primar la cel gimnazial. Necesitatea asigurării continuității și a respectării logice interioare a obiectului este aici eludată.

Uneori, asistăm chiar și la cazuri în care, prin schimbări repetate, dar nu fericite, intervenite în editarea unor manuale, se ajunge la realizarea unora mai slabe decît cele precedente. Exemplificăm cu manualul de analiză matematică pentru clasa a XI-a. În cazul cînd elevul nu a înțeles o chestiune în clasă, el nu poate să o studieze acasă, prin folosirea manualului, pentru că aici expunerea cunoștințelor nu este întotdeauna clară și sistematică. Am efectuat un sondaj în rîndul elevilor din clasa a XI-a, și 63,3 la sută din ei au afirmat că — din motivele prezentate mai sus — folosesc foarte puțin manualul de analiză pentru a-și pregăti lecțiile.

Ar fi necesar, cred, ca M.E.I. — cu largile posibilități de care dispune — să întreprindă cît mai des și mai temeinic asemenea sondaje în rîndurile profesorilor și elevilor, să experimenteze unele manuale și, împreună cu cadrele didactice, să formuleze concluzii care să ducă la măsuri eficiente. Nici Editura didactică și pedagogică, sub girul căreia apar aceste manuale, nu este scutită de răspundere pentru lipsurile existente în conținutul lor; dimpotrivă! La fel, Comisiei superioare de matematică, care avizează editarea manualelor, îi revine, după părerea noastră, îndatorirea de a se documenta mai profund asupra specificității predării matematicii în gimnaziu. De un mare folos ar fi și antrenarea Societății de matematică la realizarea unor manuale îmbunătățite. Se impune, în sfîrșit, să avem mai multe tipuri de manuale de matematică, diferențiate pe categorii de elevi: foarte buni, buni, slabi.

Continuarea dezbaterilor asupra manualelor de matematică în cadrul unor consfătuiri organizate de M.E.I. ar putea pune în evidență și alte opinii. Schimbul de idei în acest domeniu, cu participarea cît mai largă a cadrelor didactice avînd o bogată experiență, poate fi de real ajutor în realizarea unor ediții îmbunătățite.

Prof. PETRE GR. ANDREI
șeful comisiei metodice
a profesorilor de matematică
din școlile generale nr. 3, 6, 23 și 31,
Ploiești

„M-au susținut umorul și buna dispoziție

(Urmare din pag. 13)

— N-aș dori ca sărbătorirea dumneavoastră să devină un prilej de mîhnire pentru alții. Haideți să nu mai discutăm despre Nichita Stănescu pentru că tot n-am ajunge la nici un rezultat: nici dumneavoastră n-o să mă puteți convinge că nu-i un mare poet, și nici eu n-am să vă pot face să mă credeți cu val de emoție mă cuprinde cînd îi recitesc multe din poeziile sale.

— Al dreptate, să nu mai vorbim. Mai ales că am o stimă deosebită pentru mulți dintre poeții de astăzi, iar despre unii dintre ei m-am exprimat elogios. Și aș dori ca într-un viitor apropiat — dacă îl voi mai avea — să mă pot exprima astfel și despre alții, dacă vor cunoaște o evoluție spre clasicism. Prin aceasta înțeleg un conținut sufletesc bogat și o expresie nouă, dar nu sofisticată. Consider poezia genul literar superior și stau și eu, ca și Lovinescu, la pînda marelui poet. Iar talente avem.

— Din cîte știu, romane nu prea citiți.

— Întîi, că nu am timp. În al doilea rînd, mă descumpănesc cronicile care decretează în fiecare săptămînă apariția a prea multe capodopere. Încerc să le citesc și eu și descopăr pînă la urmă niște realizări mediocre. Scriitori prea tineri se exprimă prin roman. Ia adu-ți aminte: Flaubert și-a publicat primul roman la 36 de ani. Romanele lui Balzac de pînă la 30 de ani sînt ilizibile și dealtfel au fost publicate sub pseudonim și neincluse în **Comedia umană**. Astăzi romanul nu mai e o expresie a maturității ci a devenit o improvizație mai mult sau mai puțin nutrită de viață. Antiromanul mă deprimă. Am rămas partizanul cărților care înfățișează tipuri, caractere, o societate. Desigur, avem critica romancieri buni, dar mă întreb din nou: sînt ei la nivelul celor mai mari prozatori interbelici? O să-mi răspunzi poate că lucrez cu o scară de valori foarte ridicată, între cele două războaie mondiale literatura noastră cunoscînd perioada celui de al doilea clasicism, după primul clasicism reprezentat de Eminescu, Caragiale, Creangă... Între anii 1928 și 1947 am fost martorul unor creații majore, la care mă raportez întotdeauna cînd citesc un roman. Numai dacă proza de acuma ar fi considerată — să zicem, peste douăzeci de ani — ca un al treilea clasicism, iar eu aș mai putea fi atunci de față, mi-aș turna — o spun pentru a doua oară de cînd discutăm — din nou cenușă pe cap pentru miopia sau prezbiția mea care nu mi-au îngăduit să-l percep.

— Și în privința criticii sînteți la fel de drastic?

— Dacă ne gîndim la cei care au debutat după 23 August trebuie să spunem că avem critici și istorici literari de talent, care au publicat cărți mult apreciate de cititori. Aș zice că singurul lor cusur e că sînt prea mulți. Numărul nostru era mai mic dar creditul nostru era superior pentru că aveam totală mînă liberă. De la vîrsta de 21 de ani nici un articol de-al meu n-a trecut prin cenzură redacțională. Paginile pe care le scriam se duceau direct în tipografie.

Apoi, unii critici de azi se entuziasmează prea repede, elogiile lor sînt hiperbolizate și obiecțiile pe care le fac sînt jenate. Sînt însă istorici literari și critici literari precum Al. Piru, Ov. S. Crohmălniceanu, sau Nicolae Manolescu al căror glas se aude răspicat și care au dat cărți de referință. Sînt chiar și poeți — precum Grigurcu — care e deosebit de sever și care totuși îmi place, fiindcă are un talent indiscutabil, chiar dacă nu mă iartă nici pe mine, sau Gheorghe Tomozei care mi-a dedicat delectabilul portret **Șerban cel Rău**.

— Vă știu de mai bine de un deceniu, dar îmi păreți neschimbat. Mi-ați fost profesor la universitate: eu și colegii mei aveam naivitatea să vă contrazicem în repetate rînduri în orele de seminar, crezînd că e să vă spulberăm argumentele, și de-abia mai tîrziu ne-am dat seama de ironia cu care ne urmăreați tentativele de a vă converti la punctele noastre de vedere. V-am cunoscut și ca director al Bibliotecii Academiei și deseori v-am zărit cum vă plimbați printre mesele din sala de lectură, cu o expresie de fericire întipărită pe chip provocată probabil de bucuria de a vă afla printre atîția oameni care citesc. Am avut prilejul să vă vizitez și printre cărțile de acasă care la cutremur s-au năruit și v-au sechestrat în mijlocul lor, ca și cum ar fi dorit să-și salveze suzeranul de la alte pericole ce l-ar fi putut pîndi dacă ar fi ieșit în stradă. De multe ori m-am gîndit la riguroșii dumneavoastră program zilnic care cuprinde, pînă la anii la care ați ajuns, numeroase ore de studiu și de scris. Cum de ați reușit să rămîneți cu aceeași încredere în viață și în muncă, în ciuda tuturor întîmplărilor prin care ați trecut sau de care doar ați auzit?

— E adevărat, am trecut și prin perioade mai proaste, dar și timpul a trecut. Și nu păstrez nici-o amărăciune. Reversurile soartei n-au făcut din mine un otrăvit. M-au susținut umorul și buna dispoziție. Și optimismul. Optimismul pentru care Arghezi a găsit ca simbol cobilița. Am avut și eu cobilițele mele care m-au ajutat să trec hopurile. Am avut noroc.

— Chiar ați avut noroc?

— Să zicem că mai curînd a fost vorba de un avantaj de ordin biologic. La 18—20 de ani eram atît de debil încît nu credeam că o să ajung pînă la 30 de ani. Nu-i oare un noroc faptul că la 30 de ani mă ajută și capul și picioarele? Nu-mi arog însă nici un merit, așa cum un om frumos — e drept, nu e cazul meu — nu are nici un merit pentru asta. E pur și simplu un dar al naturii, ca să nu zic unul providențial. Biologic sîntem fiecare pentru el însuși un mister. Iată, de pildă, cazul meu. Se spune despre mine că aș fi un erudit. Ei bine, la biologie aș cădea cu brio la un examen de nivel gimnazial. Nu știu nici acum unde e splina și unde e ficatul, pentru că nu m-au durut niciodată.

— Cum își vede un om norocos epoca în care a trăit?

— La vîrsta mea și datorită faptului că sînt mai curînd criticul pozitiv al epocii interbelice și criticul negativ al momentului literar actual aș putea trece ca un **laudator temporis acti**. Nu sînt însă. Și iată de ce. Secolul trecut a fost pentru România — am să spun acum o banalitate — veacul Renașterii naționale, al Unirii, al Independenței și al unei splendide efloreșcențe spirituale. Ravagiile războaielor și ale bolilor au fost minime. Putem oare spune același lucru și despre timpul nostru? Nu vreau să mă gîndesc în acest moment la evoluția botarelor noastre în acest secol XX. Dar nu mă pot opri de a judeca timpul nostru, secolul nostru, drept un secol al intoleranței, al fanatismului, al genocidului; iar crepusculul său nu este dintre cele mai promițătoare. Trăim noi oare cu adevărat o vreme de pace? Nu sînt atîtea și atîtea zone aproape în toate continentele în care sîngele se varsă pe cîmpul de luptă, iar unde nu sînt războaie există luptele civile, mai crude și mai sălbatice decît cele militare? Îți atrag atenția: în secolul al XVIII-lea, cînd încă se mai ardeau oameni pe rug, era de-ajuns ca glasul lui Voltaire să se ridice împotriva unei judecăți pripite ca ei să răsune în toată Europa civilizată și să se ia măsuri pentru rejudecarea unui proces. Simțul dreptății era mai mare acum 200 de ani decît azi, cînd cad victime nevinovate și respectul ființei umane a ajuns pe treapta cea mai de jos. Poți să iubești oare acest timp în care, da, există o superbă explozie a invențiilor științifice, care însă pot oricînd să se întoarcă împotriva noastră? Zeci și sute de milioane de vieți ar fi secerate dacă ar izbucni un război atomic. Trăim fiecare de azi pe mîine nu din lipsuri materiale, ci datorită vicisitudinilor istoriei.

— Ați conturat un tablou cam sumbru. Chiar nu vedeți nici o speranță pentru omul de azi, pentru cel de mîine?

— Literatura și arta, în această conjuncturi, sînt o consolare. Ele te fac să uiți zilele teribile în care trăim și ne îndeamnă să ne bucurăm de frumos și de idealurile pe care le visăm. Mai am o speranță: aceea în puterea omului de a crea o lume mai dreaptă, mai bună, mai fericită. Desigur, progresul de ordin material nu își găsește astăzi corespondentul dorit, în acela de ordin spiritual. Ziua de mîine ni-l va aduce însă. Cu această credință, vreau să închei optimist, pe linia temperamentului meu, care este aceea al unui militant, al unui ostaș al condeiului.

Primim

Stimate tovarășe redactor șef,

În numărul 30 al „Flacării" din 30 iulie 1982, se publică articolul „Casa care nu vrea să moară", în care Pia Olaru, scrie despre o seamă de lucruri care uimesc prin naivitate, lipsă de temei și totală necunoaștere a realității, a legislației în vigoare.

Pornind de la o nostalgică povestioară a unei tovarășe Arhip din București, despre care, între altele, auzim prima dată, ni se spune cu ironie că în comuna Dumbrăveni, județul Suceava, există o casă „monument istoric", de care noi nu vrem să ne ocupăm. Argumentele sînt zdrobitoare: a) În fața acestei căsuțe s-a oprit cîndva Ștefan cel Mare, iar oștenii săi și-au legat caii!... b) A ținut loc de biserică în care mulți și-au „botezat" și „cununat"; c) „trei cuie de la clanța ușii", împreună cu „birna casei pe care sînt săpate *însemnele solare, dacice" (!!)*... o recomandă a avea venerabila vîrstă de 500 de ani... d) Citez: „...tatăl meu... mi-a poruncit, înainte de a se sfîrși, să nu las să se piardă casa în care a trăit un călugăr din vremea lui Ștefan"!... Pe baza acestei mărturisiri, Pia Olaru face răspunzător Comitetul de cultură din Suceava și Primăria din Dumbrăveni pentru testamentul neîndeplinit al Arhipilor. La așa argument, iată și concluzia: „Cît despre casă, ea este, *în fine*, un monument istoric și e păcat să se piardă".

Mai aflăm din fructuoasa documentare de la Suceava a susnumitei autoare că Eminescu s-a născut la Dumbrăveni!..., că primăria locală nu se ocupă de găsirea unui bust Eminescu, dispărut odată cu curțile boierești din localitate..., că muzeografii suceveni nu se lasă impresionați de „trei monede vechi" (probabil cu valoare, „în fine"), dislocate cine știe de unde și de cînd, și că, în timp ce Comitetul județean de cultură Suceava este instalat într-o vilă acoperită cu țiglă, casa din Dumbrăveni a Arhipilor este acoperită cu „jupi și stuf". Aflăm și o altă noutate: ni se citează autoritatea „Muzeului de numismatică din București", despre a cărei existență nu avem știință. (Poate e vorba de Cabinetul de numismatică al Academiei).

Spre știința autoarei și a celor care au îngăduit apariția unui astfel de articol, precizăm:

1. Recunoașterea, conservarea și păstrarea unui monument istoric se face numai în baza listei monumentelor istorice alcătuite în conformitate cu prevederile Legii patrimoniului cultural național și aprobată de Comisia centrală de patrimoniu.

2. Persoane particulare pot semnala, propune sau dona instituțiilor culturale valori mobile sau imobile susceptibile a face parte din patrimoniul cultural național, în seama acestora rămînînd sarcina de a face toate demersurile conform legii.

3. Amintita casă din Dumbrăveni datează — după părerea specialiștilor noștri — cel mult de la sfîrșitul secolului XVIII — începutul secolului XIX; nu face parte din lista monumentelor istorice sucevene; nu este o construcție specifică arhitecturii populare bucovinene.

4. Obiecte cum sînt: „Înscrisuri vechi", documente, albume prețioase, porțelanuri de Saxa, mobile rare, cristale de Murano, dacă au valoare deosebită, trebuie declarate Oficiului județean de ocrotire a patrimoniului cultural. Pînă la această dată nu ni s-au semnalat și nu cunoaștem astfel de deținători în comuna Dumbrăveni. (În temeiul legii ne așteptam la o semnalare, și nu la o imputare).

5. Monedele vechi (fie și antice) au valoare de document istoric (și deci, stîrnesc „emoție muzeografilor") numai în condițiile precizării scrupuloase a locului, stratului de pămînt și ocaziei cu care au fost descoperite.

6. Statui care au fost sau care vrem să fie nu se pot comanda și ridica decît respectînd hotărîrile de partid și de stat în vigoare.

Alexandru Toma
Președintele Comitetului județean
de cultură și educație socialistă
Suceava

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

8 august

André Maurois își prefață astfel un jurnal de vacanță : „Ceea ce îmi place într-o plecare este că ne eliberează de falsele nenorociri. Ce mai este o injurie din moment ce aceia care te insultă se află la o sută de leghe ? De aceea numai într-o călătorie sîntem cu adevărat noi înșine"... Sigur, se poate judeca și așa. Cu toate că mi se pare o exagerare să ne consolăm cu idei generale pentru defectul de a nu fi indiferenți. Mă rog, e foarte bine că vrei să rămîi senin, uitînd și de blestemata ta lipsă de suplețe și de cei care pactizează cînd e nevoie cu Dumnezeu și a doua zi cu diavolul, dar pentru ce să-ți viri, totuși, capul în nisip ? Dacă numai proștii denigrează, numai naivii cred că schimbă lumea refuzînd s-o vadă. La urma urmei, faptul că acela care te insultă, care își depune chiar în frumusețea verii murdăriile, cum își depun ciorile ouăle, face asta lîngă tine sau la o sută de leghe depărtare, n-are nici o importanță. Distanța nu schimbă nimic și, dacă apelăm la ea, înseamnă că numai într-o călătorie ne putem minți. Nu, domnule Maurois, tot ce se întîmplă se întîmplă. Pot să cred într-o amiază frumoasă ca asta, dar nu pot s-o pun în locul adevărului care, oricum, vine bîjbîind pe nisip. Cînd viața îți sare la gît, e inutil să te crezi pe cîmpia plină de soare de la Troia, imaginîndu-ți că nu auzi decît răcnetul lui Ahile. Iar încercarea de a reduce totul la valuri, la ploaia fierbinte și la cerul ars ar fi la fel de ineficientă ca autonomia esteticului.

Cel mult, pot să-mi repet, privind marea, că un oracol bun trebuie să țină cont de dorințele noastre. În rest, cum zice Platon, tinerețea este puterea de a te mira.

9 august

Unii joacă table pe plajă, îmbrăcați și cu pălăriile pe cap Doamne sfinte, pentru asta au venit la mare ? Și-au adus și halbele de bere de la bufet și le-au pus alături pe nisip.

În mod cu totul absurd, îmi aduc aminte de plajele pe care se sinucid balenele.

De fapt, nu știu de ce se sinucid balenele. Ar trebui să mă interesez.

Dar cine îmi garantează că eu nu le par jucătorilor de table de lîngă mine la fel de curios, așa cum stau, trîntit pe nisip, cu un caiet în față ? În definitiv, stupiditatea e o chestiune de perspectivă.

Am găsit, de pildă, în acest caiet o însemnare mai veche despre „arhiva aspiranților" care există la Stockholm pe lîngă Fundația Nobel, unde sînt păstrate mii de scrisori venite de la scriitori necunoscuți sau de la așa-ziși inventatori ce reclamă premiul Nobel. Unul dintre acești aspiranți a trimis direct regelui Suediei douăzeci de volume de poezie în manuscris, împreună cu un bilet în care adaugă : „Rog pe Majestatea Voastră să-mi restituie manuscrisele împreună cu premiul". Un japonez cere premiul Nobel arătînd că a inventat un motor de automobil care cîntă ; un spaniol pentru că a pus la punct, „o metodă infailibilă de a obține ploaia artificială" (metoda fiind ilustrată minuțios într-un tratat scris în latină) ; un filipinez, care se definește „o reîncarnare combinată de Isus Hristos și de Isaac Newton", expediază în fiecare an la Stockholm descrierea descoperirilor sale fundamentale în domeniul reflexelor psihogalvanice. Un italian a scris : „Vă cer prin prezenta acordarea premiului Nobel pentru cercetările mele asupra combustibililor nucleari. Premiul va trebui să-mi fie înmînat nu mai tîrziu de 2 aprilie anul viitor". Între numeroși inventatori este și unul care a pus la punct, zice, un perpetuum mobile și care comunică : „Trimiteți-mi premiul și imediat după aceea vă voi trimite prin poștă modelul mașinii mele"... Ei bine, nu m-ar mira ca într-o zi Fundația Nobel să fie acuzată de corupție de acești aspiranți nedreptățiți care an de an au văzut cum laurii rîvniți au fost acordați altora.

9 august după-amiază

Marea e plină de meduze moarte. Plutesc prin apă ca niște cîrpe albe, gelatinoase. Renunț la înot și răsfoiesc cartea fraților Wolf *Drumul lui Ulise*.

În legătură cu acest drum, al rătăcirilor lui Ulise pe mare, a existat o lungă dispută care nu s-a încheiat practic nici azi. Unii au zis că e cu neputință de stabilit traseul acestor rătăciri. Alții au fost și mai radicali. Au caracterizat cercetările în această direcție ca fiind fără sens. Deoarece, au motivat ei, aventurile călătoriei lui Ulise se desfășoară într-o țară de basm, cu mult în afara lumii care era cunoscută în vremea lui Homer. Acum douăzeci și două de secole, Eratostene (citat, văd, chiar de frații Wolf) zicea că toți cei care au atribuit o bază reală locurilor prin care a rătăcit Ulise sînt contraziși de însuși faptul că nu sînt de acord între ei.

Dincolo de obiecții, pasionații de exactitate și-au continuat, netulburați, ipotezele. Dar depinde oare în vreun fel înțelesul *Odiseii* de traseul pe care l-a urmat Ulise ? Vom găsi altceva despre Ithaca dacă vom urmări cu degetul pe hartă drumul spre ea ? În fond, povestea lui Ulise nu este povestea unui navigator. Este povestea unei părți a sufletului nostru. Și atunci, la ce folosește topografia ? Poate ea pretinde să fixeze într-un anume loc ceea ce se află în mod normal pretutindeni ? Ithaca nu poate arăta la fel pentru toți cei care citesc *Odiseea*, iată greșeala celor care țin neapărat să ne-o descrie.

Mă întorc spre mare. Vîntul o sculptează în alcătuiri derizorii, care durează o clipă, apoi se sfărîmă, cedează locul altora care vor muri la rîndul lor fără să lase nici o urmă. Nimic nu rămîne în memoria mării. Ea devoră orele, zilele, în pîntecul ei enorm, digerîndu-le ca pe epavele corăbiilor putrezite în adînc. Pînă și cîntecele sale de sirenă marea nu și le cruță. Ele au aceeași soartă ca și victimele lor. Pier în spuma valurilor.

Dar Aristotel spune că poezia este mai adevărată decît Istoria.

Istoria care, pentru unii, e de neînțeles fără diavol. (Deși mie nu mi se pare ciudată fraza acelui ministru al lui Ludovic al XVI-lea care a zis : „Sire, dați-mi cinci ani de despotism și Franța va fi liberă". Autocrații au judecat deseori astfel.)

Numai jucătorii de table, rămași în același loc, n-au timp să fie melancolici. Se luptă de ore întregi cu destinul.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Din nou despre C. Rădulescu — Motru

Am scris mai demult în **Flacăra** — sînt, mi se pare, doi ani încheiați — despre profesorul și omul C. Rădulescu-Motru, semnalîndu-i bogata și valoroasa operă ce ne-a lăsat-o, de filozofie și de psihologie, în multiplele cuprinderi și aferențe, și am sugerat edituriior s-o repună în circulație, fiindcă nimic — dar absolut nimic — n-ar îndreptăți uitarea cu care-i acoperită creația lui și care o face cu desăvîrșire necunoscută tinerilor de azi, doritori de cunoaștere și de judecăți în procesul de gîndire, de inițiere în istoria și evoluția ideilor și, în genere, de actul de cultură. Și împărtășesc cititorilor satisfacția că la Editura **Eminescu** un amplu volum, însumînd peste nouă sute de pagini, va lua curînd drumul tipografiei și va ieși în colecția „Biblioteca de filozofia culturii românești" — pe care o îngrijește personal Valeriu Rîpeanu — aceeași care a fost inaugurată cu retipărirea lui Gheorghe I. Brătianu, continuată recent cu studiile lui Tudor Vianu și unde se găsesc, în fața culesului, regretatul istoric și bunul meu prieten Victor Papacostea, cu o substanțială reprezentare, și Mircea Florian, filozoful, cu o lucrare inedită.

Așadar, faptul e împlinit. Peste puțină vreme Rădulescu-Motru va fi prezent în librării cu știința și conștiința lui exemplare, cu spiritul său luminat și luminos, iar întîmplătorii lectori de la noi ai eseului **Introduction à la Métaphisique** nu vor mai fi deloc mirați că autorul lui Henri Bergson — marele și prestigiosul Bergson — îl citează și-l discută deferent și măgulitor. Și mă abțin de la orice alte sublinieri și comentarii personale ca să fac loc celor cîtorva epistole ce le posed, trimise lui Ion Simionescu — cinci la număr — care vor arăta mai elocvent reacțiile mintale și sufletești ale profesorului și omului C. Rădulescu-Motru, aducînd numai precizarea că trei dintre ele sînt scrise pe hîrtia cu antetul „Noua Revistă Română" care — cum se știe — a fost fondată și condusă de el și unde, între atîtea alte condeie românești, a colaborat și Ion Simionescu. Le reproduc întocmai în ordinea datelor :

23 octombrie 1913

„Iubite și stimate Coleg,

Eu nu am nimic de obiectat dacă Statul vrea să aibă o școală secundară în plus — și încă o școală cu profesori buni — în care să se facă practică pedagogică ; sînt însă în contra principiului ca pregătirea pedagogică să se facă exclusiv în școlile de aplicație de pe lîngă seminare. Sînt contra **monopolului** sub orice formă ar fi el — chiar în învățămînt. Gîndește și d-ta : se întîmplă un profesor universitar de pedagogie cu idei învechite sau cu pretenție de a avea un sistem al lui, care în fond nu este nici un sistem ci o zăpăceală — nu este cazul, dar poate să se întîmple — atunci ce trebuie să facem ? Să trimitem pe studenți exclusiv la acest profesor, la seminar ? Nu cred. Eu socotesc că pe lîngă școala de aplicație să funcționeze și liceele și gimnaziile pentru practica pedagogică, unde sînt profesori destoinici negreșit. Școlile de aplicație să rămînă școli de experimentare, adevărată anexă pe lîngă catedră. Așa da. Dar monopolul de pedagogie; nu. În numărul ce apare din „Revistă" am pus o notiță în acest sens. Dacă d-ta voiești însă să discutăm chestiunea în mod contradictoriu în public, sînt de acord. Începătinat nu sînt. De voi fi convins o voi spune sincer. Revista stă la dispoziție. Te rog însă nu lua cazurile izolate. Ia principiul : este bine să dăm pedagogia practică numai pe mîna profesorului de pedagogie de la Universitate ? Aici este principiul punct de discordie dintre noi.

Devotat,
C. R. Motru"

7 noiembrie 1913

„Iubite Colega,

Am primit articolul și mulțumesc. Simbătă seara vor fi expediate de aici corecturile și te rog să le înapoiezi cît de curînd. Todicescu este foarte bine. Va ieși întîiul sau al doilea. Au rămas de altfel numai patru candidați încît clasificarea este ușor de făcut. (Iuliu Todicescu, decedat, bibliotecar al Academiei Române și istoric, învățăcel al lui Ion Bianu — n.n.)

Cu salutări cordiale,
C. Rădulescu-Motru"

„Iubite Colega,

Pînă în momentul de față nu am primit nimic de la Murgoci. (Gh. Murgoci-Munteanu, 1872—1925, profesor universitar de mineralogie și petrografie, geolog, geograf și pedolog, academician — n.n.) Dacă voi primi ceva — și negreșit dacă va fi publicabil în adresa d-tale — am să ți-l trimit pentru ca articolul și răspunsul să apară în același număr. Am telefonat la Murgoci și doamna Murgoci mi-a comunicat că soțul său se găsește pentru moment la Moreni și are să vină diseară la București.

Cordial,
C. Rădulescu-Motru"

Scrisoarea care urmează e din 19 octombrie 1914, perioadă în care Ion Simionescu devenise secretar general la Ministerul Instrucțiunii Publice :

„Iubite Domnule Simionescu,

Îmi permit să-ți răpesc cîteva momente pentru a te interesa de soarta nenorocitei copile Eugenia Țapardea. Această copilă este abandonată de tatăl său denaturat. Mama, părăsită și nenorocită, și-a luat pîinea de la gură pentru a o da fiicei sale. A făcut-o să se prezinte la examenul de la Azilul Elena Doamna, unde a reușit foarte bine. Nenorocirea pentru dînsa a făcut ca între notele 9 și 10 să ia, din cauza emoțiunii (adevărate emoțiuni), și un 5, așa că media nu este mult peste 8. Pentru bursă nu-i dar mare speranță. Cîți o cunoșe vor contribui însă, cu dragă inimă, să plătească o soivență pentru nenorocita copilă și în scopul acesta trimit alăturata petiție. Te rog cu stăruință acordă-i protecția d-tale asigurîndu-te că o merită cu prisosință. Dacă ești bun scrie-mi un cuvînt ca să știu și eu de hotărîrea pe care ai luat-o.

Cu cordiale salutări, devotat,
C. Rădulescu-Motru
Bulevardul Ferdinand 55"

În fine, ultima — și cea mai recentă — e din 5 iulie 1943, cînd Ion Simionescu era președintele Academiei Române și este expediată de la Butoiești-Mehedinți, satul natal al lui Rădulescu-Motru :

„Iubite Coleg,

Am trimis în scrisoarea recomandată d-lui casier al Academiei o somație pe care am primit-o personal de la Ministerul Culturii Naționale pentru a înainta acte justificative pentru suma de 4 151 000 lei primită de Academia Română pe luna decembrie 1940. Te rog interesează-te de chestie. Nu este vorba de eroarea ce se face trimițînd o asemenea somație pe numele meu, dar de obiectul ei, în special. Ce fel de acte justificative cere Ministerul de la Academie, pentru subvențiile acordate ? Este o confuzie din partea Direcției Contabilității, sau este o încercare deghizată de a introduce un raport nou între Minister și Academie ?

Cu salutări cordiale,
C. R. Motru"

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Struga '82: un triumf românesc

După ce italienii au renunțat să mai organizeze (deci să finanțeze) prestigiosul lor festival de poezie europeană de la Etna-Taormina, Struga macedonilor din R.S.F. Iugoslavia a devenit conclavul poetic de cel mai autentic răsunet. Și **Cununa de aur** la Struga 1982 a fost conferită (într-un aproape unanim consens al juriului) marelui nostru compatriot Nichita Stănescu. Pentru cei neinformați (un celebru critic literar vedea în Struga un modest, aproape necunoscut turnir poetic), mă simt obligat să transcriu aici cîteva nume ilustre ale celor ce, înainte de Nichita, au fost omagiați în celebra catedrală Sfînta Sofia (se putea numi altfel ?) din Ohrid : Montale, Auden, Neruda, Alberti, Lundquist, Krleja, Okudjava.

x

Avionul i-a înfiinat, pe pista betonată de la Ohrid, pe poeții din peste 40 de țări de pe toate continentele, și noaptea, în autobuze, am parcurs scurta distanță pînă la Struga la lumina stelelor, miraculos reverberată în apele lacului în undele cărula, am fost încredințați, s-a scăldat tinărul Alexandros (dar și Justinian și... Diogene !), un lac ce e de fapt o fărîmă de mare păstrată din vechimi de dincolo de timp, la înălțimi sorocite a fi mai ales locuri de păsune pentru turmele migratoare.

Am evocat, desigur, și barba inelată a mai „bătrînului" poet tragic Orfeu, și repede, prea repede, drumul pe sub eucalipți și chiar palmieri s-a sfîrșit în fața hotelului „Drim" din Struga. N-am să-l descriu (nu e chiar punctul forte al reporterului ce sînt), mă mulțumesc să spun doar că e o construcție modernă, logic implantată în peisaj de către arhitecți francuji ce au conceput-o ca pe un grațios galion de beton abia ancorat după o plutire în... antichitate.

Ritualul festivalului e pe măsura ambițiilor, plin de ingeniozități, deloc scorțos și, bineînțeles, demn de sfîntul meșteșug poeticesc.

Premiul e anunțat inițial într-o ceremonie sobră (și scurtă), desfășurată chiar în subsolul hotelului, apoi laureatul devine prada jurnaliștilor într-o conferință de presă, urmînd ca a doua zi, între zidurile catedralei din Ohrid mai înainte evocate, să asculte emoționat, între fresce din secolul al unsprezecelea, vorbiri ale altora despre sine și chiar propriu-i **credo** rostit în limba ce l-a consacrat. Într-o a treia zi, lîngă hotelul „Drim" din Struga are loc festivitatea propriu-zisă a laureării (lux antic), și regret că n-o pot descrie mai pe larg. Pe un pod, primul arcuit peste un enigmatic riu (enigmatic fiindcă izvoarele lui sînt sub... lac), numit bizar Drimul Negru (bizar fiindcă e de o celestă străvezime), e instalată o tribună înconjurată de steaguri și eșarfe uriașe pe care sînt scrise, evident, versuri. Se aprind pe maluri Drimului mii și mii de becuri și, într-un decor de venețională logodnă cu marea, poetului i se oferă rîvnitul trofeu. Un recital poetic încheie o festivitate urmărită de o asistență uriașă. Pe aproape se vede o bisericuță bizantină, dar și un palat fastuos, care nu e sediul vreunui minister, ci e, 365 de zile pe an, Casa Poeziei...

x

Nichita a dominat pur și simplu întreg festivalul. La conferința de presă verbul lui ploieștenesc l-a făcut să-și stupefieze literalmente interlocutorii prin răspunsuri la întrebări ce se propuneau ca adevărate poeme, dense, colorate, sarcastice, impregnate de un teribil umor. Credo-ul de la Sfînta Sofia a fost și el insolit : Nichita (cel ce n-a concurat niciînd la culmile... modestiei) a fost primul dintre poeții Strugăi care a „uitat" de opera lui și a vorbit mai ales despre România și români și limba română.

x

Din carnetul meu : o splendidă replică nichitistă, la o întrebare ce se vroia (și poate și era) nevinovată. Un june e-a înfiripat în cafenea lui, la hotel, mărturisindu-se abrupt :

— Io sono jumatate italiano, jumatate rumeno !

— Eu sînt jumătate român și jumătate român ! a rostit Nichita, mucalit și, paradoxal, patetic...

x

Nici un laureat nu s-a bucurat de o „gardă de corp" atît de numeroasă ca Nichita. Condusă de către președintele breslei, Dumitru Radu Popescu, o numeroasă echipă de scriitori și redactori din România a putut fi văzută la Struga. (Am regretat doar că un viciu de organizare — poate singurul — a divizat această echipă, astfel încît, eu unul cel puțin, n-am avut decît arareori șansa de a mă afla în preajma laureatului ; cu atît mai mult cu cît intenționam să realizez „hronicul" expediției — cu Nichita la Ohrida — și-i eram pronspătului Orfeu un fel de frate de cruce...)

x

După ce în vară mai apăruse o ediție a poeziilor lui Nichita, macedonii l-au făcut surpriza de a-l tipări bilingv poemele de... aur într-un tom fastuos, cu care Biblioteca Poeziei Românești se îmbogățește în chip strălucit. Și meritat. Un alt volum s-ar putea umple cu zecile de articole consacrate poetului român în publicațiile republicilor ce alcătuiesc familia de popoare a Iugoslaviei.

A fost un **triumf românesc** de care inimile noastre se cuvine să se bucure, cu care avem temeiul să ne mîndrim și care ne obligă : avem datoria de a prolifera și în alte graiuri cuvîntul și gîndirea românească, trebuie să ne înzecim străduințile de a impune — iarăși și iarăși — realizările nobilei noastre literaturi.

Să facem astfel încît numele României să fie însoțit, în rostirea lui, de dragoste, de respect, de admirație.

Struga '82 ne-a oferit un asemenea prilej.

Grație lui Nichita Stănescu (dar, din fericire, nu **numai** lui), aurul a iluminat vocabulele ce compun numele adorat al patriei !

GHEORGHE TOMOZEI

■ **Un apel care poate pune pe gînduri, am primit** din partea mai multor cetățeni, domiciliați pe străzile Dumitru Zosima, Gheorghe Missail, Izlaz și Sibiceanu, sectorul 1, București. Ce mi se spune ? Un lucru foarte grav : oamenii respectivi (și alții) nu-și primesc, din partea depozitului de combustibili (lemne, cărbuni), din strada Soveja, sectorul 1, cantitățile plătite. Diferențele între ce s-a achitat și ce s-a adus la domiciliile lor sînt foarte mari. De pildă : M. Bădescu avea de primit 1 200 kg lemne și l-au scăzut doar... 900 ! Dinu Veronică a fost și mai „ghinionist" : 700 kg în loc de 1 200 și așa mai departe. Sesizăm organelor în drept situația absolut nepermisă care ne-a fost adusă la cunoștință. Uneori, șoferii și cărăușii, mai „completează" din lipsuri, dar nu cît s-ar cuveni. Cetățenii au ajuns pînă acolo încît au cumpărat un cîntar decimal pentru a le demonstra celor care-i frustrează de drepturile lor, realitatea.

■ O situație similară cu cea de mai sus ne-a fost înfățișată și de **Ion Munteanu,** din Bl. Ioan Cuza nr. 105, sect. 1, care este și pensionat medical. Plătind, la depozitele nr. 103 și 105, la 22 iulie a.c. 2 000 de lei pentru 4 000 kg cărbuni și lemne, n-a primit decît 1 000 kg cărbuni, în loc de 3 800 kg ! Cu care efectuarea transportul au luat-o pur și simplu la goană, cînd tovarășul Munteanu a vrut să stea de vorbă cu ei. La 28 august, același care ne-a scris a încercat să-și spună păsul directorului Întreprinderii Combustibilul, fără să fi fost primit, ceea ce l-a determinat să lase o sesizare scrisă. Centrala Întreprinderii Combustibilul, l-a asigurat și pe tovarășul Munteanu, ca și pe alți cetățeni aflați în aceeași situație, să aștepte acasă că va veni o mașină care le va aduce diferențele, ceea ce încă nu s-a întîmplat.

■ **Întreprinderea de exploatare, gospodărire comunală locativă** din Cugir ne înștiințează că, în urma sesizării apărute în „Flacăra" nr. 26.1982, s-au efectuat lucrările necesare la blocul 4, din str. Trandafirilor și anume : curățirea canalului tehnic, de la subsol, repararea coloanelor de scurgere a apelor menajere.

■ În luna iunie 1982, tovarășul **Nicolae Stroescu,** din Brașov, s-a adresat redacției noastre, în vederea soluționării unor litigii survenite între petent și un vecin de-al său. La 19 iulie, C.P.J. Brașov, cu adresa nr. 263, îl înștiințează pe Nicolae Stroescu că „s-a dispus Comitetului Executiv al Consiliului popular municipal Brașov luarea măsurilor corespunzătoare conform prevederilor legale, pentru soluționarea litigiului". „Pînă în prezent, ne scrie tovarășul N. Stroescu, nu s-a luat nici un fel de măsură, pentru repunerea în drept a stării de fapt. De sancțiuni nici vorbă."

■ **Asociația locatarilor din Piața Palatului R.S.R.** ni se plînge într-o corespondență recentă, că antenele colective de la blocul 3, 4, 6 și 6-A nu funcționează de multă vreme. Intervențiile făcute la I.C.R.A.L. Herăstrău n-au dus la nici un rezultat, ca și cele adresate S.G.L. 6, atelierul de antene colective și tovarășului director Anca Alexandru, de la I.C.R.A.L. Giulești.

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului,** Direcția științe sociale, activități educative și sportive răspunde sesizării tovarășului M. Popescu, din Buhuși că „a fost atenționat Inspectoratul școlar al județului Bacău în vederea analizării cauzelor care au determinat nerealizarea unui transport civilizat al elevilor în tabăra de la Bucovina și pentru eliminarea, în viitor, a unor astfel de situații.

■ **Direcția circulației, din cadrul I.M.G.** ne informează că tovarășul Gheorghe Mircea, din București, Bd. Schitu Măgureanu 49, care ni s-a adresat cu o contestație, „nu a respectat semnificația semnalizării rutiere instituită pe Podul Grant, ca urmare a lucrărilor ce se efectuau. Pentru modul defectuos de acțiune și felul în care s-a adresat agentul de circulație, care supraveghea traficul, au fost luate măsuri corespunzătoare".

■ Pe strada Surorilor, din București, sect. 1, locatarii care posedă autoturisme au recurs la un sistem ingenios, dar stînjenitor, pentru a-și parca mașinile : au marcat locul respectiv, și-au înscris numerele de circulație, dar... au construit și un fel de grilaj metalic, chiar pe partea carosabilă ! Cetățeanul **Aurel Barbălată,** care ne scrie și care locuiește pe această stradă, fiind de profesie conducător auto își exprimă nedumerirea pentru... ingeniozitatea vecinilor săi, dar și surprinderea că „soluția" adoptată de colocatari lasă indiferente organele de resort !

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** analizînd scrisoarea petiționarei Areta Gangan, din București, adresată „Flăcării" a constatat că cele sesizate sînt întemeiate și a declarat recurs extraordinar.

■ **U.G.S.R., Consiliul municipal al sindicatelor București,** a întreprins cercetările solicitate de către tovarășul Mitrache Dumitru din București, str. Avrig 29, stabilind că sesizările acestuia sînt juste. Pe data de 23 iulie, petentul a fost repus în funcția de conducător auto, la Autobaza Alexandria București.

■ **Ilicea Anica,** din str. Matei Basarab nr. 23, sect. 3, titulara contractului cu I.D.E.B. pentru clădirea de la adresa menționată, s-a văzut încărcată cu sume de bani importante, pentru consumul de energie deși dînsa, din motive de sănătate, a locuit tocmai în perioada respectivă la fiica sa, pe o altă stradă și într-un alt cartier. În două dintre camerele apartamentului din str. Matei Basarab, s-a mutat (fără forme legale) din martie 1980 familia Stan Stelică, compusă din 4 persoane. Deși a consumat curent, cel numit nu vrea să plătească. Anica Ilicea îl caută cu disperare de luni de zile și deși s-a adresat conducerii C.U.P.S.I.C. (cunoscută sub numele de „Anticorozivul"), din Bd. Ion Șulea, unde lucrează Stan Stelică, nu poate da de acesta. Este trimisă de la unul la altul, cel bun de plată (aproape 9 000 de lei) fiind de negăsit.

■ **Goicea Elena,** fostă casieriță la Autobaza 6 călători Ploiești, a avut un litigiu de muncă cu întreprinderea. S-a judecat mai întîi penal, pentru o sumă de bani, cu dosarul nr. 4014/B/1981, fiind, după cum afirmă, achitată. Pentru a rezolva și procesul civil îi este necesară hotărîrea instanțelor, dosarul sau o ordonanță din care să rezulte că este nevinovată. Dar... dosarul nu se mai găsește ! Totuși, Procuratura locală Ploiești, i-a expediat o adresă pe care am văzut-o și noi, în care scrie clar că dosarul cu nr. 4014/B/1981 a fost trimis la 21.VI.1982 Comisiei de judecată din cadrul I.T.A. Prahova Ploiești, pentru soluționarea cauzei. Întreprinderea infirmă, tot în scris, că ar fi recepționat acest dosar. Din această cauză, judecătoria din Ploiești nu poate soluționa dosarul nr. 12270 1981 (privind litigiul de muncă cu I.T.A.). Cerc vicios evident, dar pentru care Anica Goicea nu are nici o vină. Petenta nu vrea să piardă termenul legal pînă la care mai poate fi rezolvată situația sa. Și are dreptate.

■ O situație foarte ciudată ne semnalează, în scrisoarea sa, **Mînzălescu D. Nicolae,** domiciliat în Șos. Pantelimon 92, bl. 211, sc. B, ap. 41, sect. II, București. Demolîndu-i-se locuința, proprietate personală, din str. Marinarilor 121 (fostă Ruscova), în luna mai a anului 1981, s-a mutat la adresa amintită, așteptînd să-și încaseze drepturile (despăgubirea) fapt pentru care a îndeplinit toate formalitățile necesare, fără a primi banii. Tovarășul Cristache de la I.C.R.A.L. Herăstrău l-a asigurat că suma cuvenită îi va fi achitată de către Direcția domeniului public, unde tovarășul Mihalache i-a indicat că dînsul răspunde doar de casele pînă la nr. 115, îndrumîndu-l pe petiționar la C.N.I.A.R. la tovarășul inginer Petran de la care a aflat că banii au fost depuși la I.C.R.A.L. încă din toamna lui 1981!!! Revenit la tov. Cristache, de la I.C.R.A.L., acesta îi face o destăinuire absolut senzațională: casa tovarășul lui Mînzălescu D. Nicolae a fost demolată din... greșeală!!!

■ Răspunzînd scrisorii semnate de Totoi Maria, Gridean Nicolae și Herbert Ioan, din Făgăraș, str. Cireșului, **Comitetul Consiliului popular municipal Făgăraș** arată că problema alunecărilor de teren din cartierul Galați a stat în atenția C.P.M. și, în scopul prevenirii și lichidării acestui fenomen, începînd cu luna octombrie 1982, se vor ataca lucrările necesare.

■ **Consiliul popular municipal Constanța,** analizînd situația descrisă de corespondenta noastră Popescu Camelia, din str. Ecaterina Varga nr. 29, i-a repartizat acesteia un apartament compus din 3 camere și dependințe, din bl. G 2 situat pe Aleea Pelicanului.

■ De la **Departamentul Căilor Ferate** primim: „Urmare scrisorii adresată de către tov. Junher Olga, din comuna Teremia Mare 106, jud. Timiș, vă facem cunoscut că trenul 748/745—747/746 Galați — Timișoara — Galați se va introduce în circulație în luna septembrie 1982".

■ Un grup de cetățeni domiciliați în strada Topolovăț, din sectorul 6 al Capitalei, ne informează că starea conductelor de termoficare este deplorabilă, ca și cea a conductelor I.C.A.B. De ani de zile se irosește o bună cantitate de apă și de energie termică, nefolosită dar... plătită.

■ **Gheorghe Tudor,** din Medgidia, bl. V S 6, et. 2, ap. 6, jud. Constanța ne atrage atenția că bazinul fîntînii arteziene din orașul său a devenit un adevărat depozit de gunoi (n-ar mai menționa-o dacă nu ar fi [illegible] Ceasul din piața [illegible] are [illegible] ani și a... uitat să mai cînte Hora Unirii, ca pe vremea cînd funcționa. În raport cu numărul bodegilor și restaurantelor, corespondentului nostru i se pare că [illegible] la 40 de [illegible]. Ne amintim de [illegible] în [illegible] Medgidia era oferită ca exemplu de frumusețe și curățenie altor orașe. Ce s-o fi întîmplat ?

■ **Trustul de construcții Craiova,** ne scrie **Răescu Gh. Paula Pia,** din strada Unirii 190 A, proprietara apartamentului de la această adresă, l-a deteriorat locuința, cu prilejul construirii blocului 27. Apelînd la forurile locale încă din 1981 (adresa nr. 917/II) i s-a promis rezolvarea cererii sale. Dar pînă în prezent, nimic.

■ **Direcția învățămînt liceal și tehnic profesional,** din cadrul M.E.I. a întreprins cercetări în urma sesizării semnate de Stoica Gr. Mandeu, prin care aceasta cerea lămuriri cu privire la examenul de admitere în clasa a IX-a a Liceului sanitar din Tîrgoviște, ajungînd la concluzia că pentru ocuparea ultimului loc au fost mai mulți candidați cu aceeași medie finală ceea ce a impus, ținerea unor probe de departajare. Cei doi candidați admiși nu au beneficiat de suplimentarea cu un loc, ci de excluderea de pe lista candidaților admiși a unei eleve a cărei medie fusese greșit calculată. Cei care au răspuns de calcularea mediilor vor fi sancționați. Cum?

■ **Consiliul popular județean Timiș** a rezolvat favorabil cererea lui Colgea Mihai de a i se încredința, dat fiind starea sănătății sale, un loc de muncă în cadrul atelierului central al secției de utilaj și transport a grupului de șantiere.

■ Deși lucrările de consolidare, la blocul B (mansardă), din str. Occidentului nr. 45 au fost începute încă din vara anului 1977, ele nu au fost terminate nici pînă în prezent, ne scrie **Berza Bogdan,** care locuiește la adresa de mai sus. Menționăm că I.C.R.A.L. Pașjura a adus la fața locului cele necesare: bale, material lemnos, sîrmă etc., toate lăsate în părăsire chiar de atunci. Adică din 1977!

■ **Dumitru D. Nicolae,** din comuna Petrichioaia s-a adresat redacției noastre, încă din luna februarie a acestui an, cerînd să fie sprijinit pentru a-și întocmi dosarul de pensionare medicală din care-i lipseau anumite acte. Din partea Sectorului agricol Ilfov i s-a comunicat că sesizările sale sînt juste și că actele se află la Cooperativa de consum din București și că-i pot fi eliberate la cerere, dar oficiul de pensii din cadrul aceluiași sector agricol nu le-a luat în seamă, așa că petentului nostru i s-a fixat o pensie derizorie, deoarece anii de muncă dovediți cu martori și carnet de cotizație nu i s-au luat în considerație. Omul nu poate trăi cu pensia acordată, fiind diabetic și, parțial, paralizat. O revizuire a cazului său apare mai mult decît necesară.

■ **Procuratura Republicii Socialiste România, Procuratura municipiului București.** La adresa dv. nr. 156 din 31 august 1982, prin care ne-ați trimis memoriul lui Vagner Alexandrina din București, Bd. Magheru nr. 34, bloc „Pogar", sc. D, et. 5, ap. 21, sector 1, vă facem cunoscut următoarele : Petiționara a susținut că, în ultimii 2—3 ani, dar în special în anul 1982, soții Olaeru Adrian-Laurențiu și Olaeru Georgeta, își neglijează în mod evident copiii minori pe care îi țin în îngrijire (Olaeru Alexandru în vîrstă de 1 an și 7 luni și Olaeru Magdalena în vîrstă de 7 luni), punîndu-le sănătatea și chiar viața în primejdie. În aceeași măsură, a relatat că Olaeru Adrian este grav bolnav, suferind de o afecțiune psihică și cerînd ca acesta să fie internat într-o unitate sanitară de specialitate, iar copiii încredințați, pentru creștere și educare unui leagăn de copii. Verificînd cele semnalate, s-a stabilit că acestea corespund întru totul realității. Astfel, organele de procuratură s-au deplasat la domiciliul familiei Olaeru din str. Chilia Veche nr. 6, Bl. A. 8, ap. 62, sector 6, unde a fost găsit Olaeru Adrian-Laurențiu, care prezenta o stare vizibilă de agitație și nervozitate (inițial a fugit din apartament prin escaladarea unei ferestre). De asemenea, s-a constatat că cei 2 minori prezentau semne vădite de anemie și chiar boală, apartamentul fiind total neîngrijit. S-au luat măsuri de îndată, minorii fiind internați la Leagănul pentru copii nr. 1 din Bd. Miciurin nr. 17, sector 1, unde vor fi îngrijiți în continuare. Totodată, s-a luat legătura cu Policlinica Drumul Taberei, pentru măsuri imediate în vederea internării într-o instituție sanitară de specialitate, conform Decretului nr. 313/1980, privind asistența bolnavilor psihici periculoși, a lui Olaeru Adrian-Laurențiu.

■ Cererile lui **Moldovan M.** și **Szekely E.** din Tg. Mureș, str. G. Enescu nr. 2, adresate Procuraturi Generale a R.S.R., prin revista noastră, au fost găsite îndreptățite, fapt pentru care recursul extraordinar a fost promovat.

■ **Oficiul forței de muncă, din cadrul Consiliului popular județean Cluj** a satisfăcut favorabil cererea tovarășului Szekely Andrei, din comuna Florești, str. Horea nr. 29, jud. Cluj, încadrîndu-l, de la 26 august a.c. la Cooperativa „Munca invalizilor" ca mecanizator necalificat.

■ **Consiliul popular al sectorului 1** a soluționat situația locativă a familiei Cirlig Ion, din București repartizîndu-i din fondul disponibil o locuință în Bd. Al. I. Cuza nr. 57.

■ Sînt mai multe luni de zile de cînd așteptăm reparațiile pe care O.J.C.V.I. din Cluj-Napoca sînt obligate să le facă pentru așa-numita recepție finală. Amintitul oficiu cunoaște însă o serie de formule de eschivare, printre care și cea a amînării definitive prin „pierderea" sau „rătăcirea" cererilor noastre. Vă scriem, deci, cu speranța că cei răspunzători vor auzi și de imobilul nostru. **(Locatarii blocului D, str. Tășnad nr. 29, Cluj-Napoca).**

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Scrisoare comentată

Contra Castravete

Pînă anul trecut, Neculai Castravete nu era decît un cetățean oarecare din comuna Nehoiu, satul Bisca, județul Buzău. Dar el a început să se vadă luat în seamă, într-un mod particular, de către unii slujbași de la județ foarte mari peste anumite hîrtii. Hîrtii ale căror soartă, valoare și efecte își închipuie că le hotărăsc ei singuri, după cum le place. Ce au dumnealor, tovarășii de la comisia județeană de pensii, cu dumnealui, tovarășul Castravete din Nehoiu, nu se înțelege nici la Bisca, nici — să-mi fie iertat — la București. Numita comisie îi comunică lui Neculai Castravete, la 28 iulie a.c., că n-are dreptul la pensie, întrucît din „înaltele" lor scaune, tovarășii de aici se îndoiesc de ce văd scris pe o anumită adeverință din 1947 — „ nu prezintă garanția că este eliberată la acea dată" — și susțin că o altă adeverință lipsește din dosar, așa încît, la vîrsta de 60 de ani, Castravete Neculai n-ar fi avut 30 de ani vechime în mănosul cîmp al muncii. Menționăm că, de un an bun de zile, omul nu mai lucrează și își așteaptă pensia. El susține că adeverința din 1947 e autentică — unul consătean, într-o situație similară, i s-a recunoscut vechimea — și că pe cealaltă, privind activitatea sa între 1 iulie 1977 și 1 septembrie 1978, a depus-o la timp. Cum însă ni s-ar putea răspunde, dacă nu de la obraz în orice caz de la Buzău, că luăm de bun dear ce zice Castravete, mai adăugăm un amănunt. În 1981, Neculai Castravete a primit de la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a județului Buzău, Oficiul asigurări sociale și pensii următoarea adresă : „Din verificarea carnetului de muncă seria M.I. Nr. 348019 și a actelor prezentate, s-a constatat că aveți vîrsta de 60 de ani și o vechime în muncă de 30 de ani, 3 luni și 27 de zile... Îndeplinind condițiile legale, puteți beneficia de acordarea pensiei pentru munca depusă și limita de vîrstă." Semnează : director Constantin Ilieșu și șeful Oficiului de asigurări sociale și pensii de stat, Stelian Petrescu. Unde a ajuns adeverința care ar fi dispărut din dosar pînă la comisia de pensii ? Iar, dacă într-adevăr a dispărut, de ce să fie năpăstuit omul care, iată, se vede că a depus-o, altfel n-ar fi văzut-o, anul trecut în același dosar, cei de la D.P.M.O.S. Cît despre faptul că aceștia nu s-au îndoit de autenticitatea actului din 1947, iar cei din comisia de pensii se îndoiesc de peste un an, propunem ca nu numai documentul să fie examinat cu atenție dar chiar și strîmbătura din nas în fața lui, atîta timp cît ea, acea superioară strîmbătură, echivalează în fond cu „neîncrederea", de pildă, în faptul că un act răzășesc de proprietate, să zicem de pe vremea lui Ștefan cel Mare, ar fi fost emis exact la data pe care o poartă.

DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

■ **Elena Oancea** — București și **Marin Nicolae** — Tîrgoviște : Lucrătorii gestionari din A.S. Loto-pronosport, retribuiți pe bază de cote procentuale, primesc compensațiile prevăzute de Decretul nr. 46/1982 în cadrul cotelor procentuale concrete stabilite pe fiecare loc de muncă, fără a se depăși cota maximă aprobată. Cei care se încadrează în prevederile menționate vor primi compensația retroactiv, cu data de 15 februarie a.c. ■ **Anfilie Noftan** — Înotești (Prahova) : Solicitați consiliului popular comunal o adeverință din care să rezulte condițiile în care ați lucrat și modalitatea efectuării plății contribuției de asigurări sociale ■ **Gavrilă Mavrodin** — Chișineu-Criș (Arad): Nu vă încadrați. Numai invalizii și accidentații de război, care au fost încadrați pentru afecțiuni de război în gradul I sau II de invaliditate, au dreptul să beneficieze pe lîngă pensia cuvenită pentru munca depusă după invaliditarea în război și de pensie IOVR ■ **Liviu Pundăcescu** — Bozienii de Jos (Neamț): Calculul s-a făcut ținînd seama și de timpul muncit ■ **Vasile Popa** — Brănești — (Dîmbovița) : Constituie bun comun ■ **Aloisa Roman** — Lăpușnicul-Mare (C. Severin): Aveți vîrsta la care puteți beneficia de pensie în sectorul cooperatist, dar nu aveți vechimea minimă de muncă ■ **Marinela-Ana Andreescu** — București: În cazul dv., adresați-vă judecătoriei sectorului 4 pentru punerea în executare a hotărîrii cu privire la evacuarea fostului soț. Întreprinderea nu are drept asupra locuinței decît în măsura în care vă oferă un spațiu corespunzător dv. și celor doi copii minori, dacă vă dați consimțămîntul ■ **Stan Ciurea** — București: Pentru revizuirea dosarului vă puteți adresa oficiului de specialitate al sectorului de domiciliu ■ **Alexandru Cristea** — Baita Doamnei (Prahova): Întrucît în anul 1981 ați efectuat numai 3 zile muncă la C.A.P. nu puteți beneficia de teren lot în folosință ■ **Maria Ceadîrgeanu** — Băneasa (Giurgiu): După 1 ianuarie 1983, aveți dreptul la gradația pe care ați solicitat-o, bineînțeles că se va ține seama și de calificativele obținute ■ **Maria Balint** — Iași: Cu 33 de ani de muncă veți putea beneficia de reducerea vîrstei de pensionare cu un an, întrucît ați născut și crescut trei copii peste 10 ani ■ **Constantin Călușu** — Rm. Vîlcea: Vi s-a suspendat plata compensației pentru că în afară de pensie realizați și un alt venit (care este mai mare decît valoarea compensației), o veți primi cînd veți face dovada că nu mai lucrați.

MARGA NEDELEA ■

■ „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

BRAȘOVUL, ca stadion și ca templu

La revedere, Sibiu, și pe curînd!

Plecarea din Sibiu a fost stabilită pentru miercuri, la ora 13. Dar lucrurile n-au stat așa. Membrii Cenaclului Flacăra, cazați la hotelul Bulevard, au fost sculați cu noaptea-n cap, cum se spune, de propriile lor cîntece. Desigur, mulți dintre ei au crezut că visează. De fapt ce se întîmplase? Hotelul fusese înconjurat de sute de tineri care veniseră să-și ia rămas bun de la oaspeții care, prin arta lor, timp de cîteva zile, au făcut din județul Sibiu o capitală a muzicii și a poeziei.

Totul era un adevărat spectacol, dat de data aceasta de către public. A avut loc un schimb de păreri — membrii cenaclului trebuind să răspundă la o mulțime de întrebări puse de tineri. S-au dat autografe și s-au primit flori. Conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, a hotărît ca toți cei prezenți să meargă în parcul de lîngă hotel. Astfel a fost redată circulației una din cele mai importante artere ale orașului. În parc, pe iarbă, la umbra copacilor, a avut loc încă un spectacol al Cenaclului Flacăra. Mai bine de un ceas s-au cîntat cele mai îndrăgite melodii. Pînă la urmă, ca să nu se întîrzie la spectacolul din orașul Victoria, membrii cenaclului au trebuit pur și simplu să fugă pînă la autocar, care era parcat departe de hotel, pe o stradă lăturalnică.

Întîmplarea de la Sibiu constituie încă o dată o dovadă că muzica tînără și poezia de bună calitate nu pot lipsi din viața de toate zilele.

Pentru prima dată în orașul Victoria

Localitatea : Victoria, 8 septembrie, ora 18.

Condiții de desfășurare : Stadionul „1 Mai" din localitate. Scenografie, Munții Făgărașului, stadionul fiind amplasat la poalele Gîrdomanului, dominînd vîrful Moldoveanu.

Durata: fix cinci ore.

Număr de spectatori : la începutul manifestării aproximativ 2 000. Spre final peste 3 000.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : bună dispoziție generală.

Aportul organizatorilor : bun.

O cunoștință din orașul Victoria ne spunea că locuitorii n-au crezut că Cenaclul Flacăra se va opri și pe la ei. Cochetul oraș este amplasat într-un cadru natural deosebit, pe drumul care leagă orașele Sibiu de Făgăraș. Așa stînd lucrurile, ne spunea în continuare cunoștința noastră, trupele artistice care își anunță sosirea fie că nu se mai opresc, fie că nu mai respectă programul anunțat. Acesta a fost motivul pentru care mulți amatori din localitate nu s-au grăbit să vină la spectacol, preferind să stea acasă pînă la primele semne de începere a manifestării. Dar la numai cîteva minute de la începerea spectacolului, numărul spectatorilor aproape s-a dublat.

Spectacolul a început la orele 18 fix. Nici un minut mai devreme, nici o secundă mai tîrziu. Și fiindcă mai este vară, chiar și aici, în orașul de la poalele munților, Nicu Alifantis a deschis spectacolul amintind că după vară urmează și un alt anotimp, cu cîntecul „Emoții de toamnă" pe versurile poetului Nichita Stănescu. Cîntecul a fost primit cu entuziasm de către spectatori.

Față cu această reacție a publicului, poetul Adrian Păunescu a făcut cîteva precizări legate de activitatea cenaclului. El a arătat că Cenaclul Flacăra, atîta timp cît este căutat de oameni, există. Exact ca și faptele adevărate. Cenaclul Flacăra este o formă a libertății rigu-

roase, este un spectacol unic prin felul său, indiferent unde își desfășoară ședințele de lucru. Cenaclul Flacăra, a spus în continuare Adrian Păunescu, nu este o fabrică de lozinci, el este un fapt al realității.

Aici, în orașul Victoria, care reprezintă o adevărată poartă a județului Brașov, cenaclul a avut o aerioasă concurență : natura. Cînd poetul Adrian Păunescu a recitat capodopera eminesciană „Odă în metru antic" iar Alexandru Zărnescu a cîntat „Dor de Eminescu" au fost clipe de elevată emoție artistică, la cota munților din jur, iar la refrenul cîntecului Eminescuuu..., parcă fosneau toate pădurile Carpaților. A fost, după părerea noastră, cea mai spectaculoasă recitare în public.

De fapt, cenaclul din ziua de miercuri a mai avut un adversar, să-l numim așa, meciul de fotbal dintre echipele României și Suediei. Pentru ca toată lumea să fie mulțumită, conducătorul cenaclului a propus cîteva variante. Una : să se întrerupă cenaclul și să se continue după transmisia de la televizor sau să se țină manifestarea în continuare. Spectatorii, prin aplauze, au ales ultima variantă. Deci, încă o victorie a artei. Dar nu s-a uitat nici meciul de fotbal. La orele douăzeci și douăzeci și nouă de minute, toți cei prezenți s-au gîndit o clipă la tricolorii noștri și au strigat de trei ori: Victorie! Se pare că glasul celor din orașul Victoria a fost auzit pînă în Capitală. Cenaclul Flacăra și-a continuat activitatea, iar Andrei Păunescu a anunțat de cîte ori echipa noastră a marcat goluri. Așa că toată lumea a fost mulțumită.

SORIN POSTOLACHE ■

Minunata țară a Făgărașului!

Localitatea : Făgăraș, 9 septembrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Stadionul Nitramonia din localitate.

Număr de spectatori : 10 000, înțesînd tribunele, așezați pe pista și gazonul terenului.

Durata : 5 ore și 30 de minute.

Calitatea spectacolului : nivel ridicat.

Atmosfera : entuziasm sincer.

Noutăți : Sînt înregistrate mai multe debuturi : grupul de trei, Cristina Căloiu, Gabriela Bădilă, Georgeta Dumitrescu, cu două cîntece ale grupului „Ecou", Tatiana Filipoiu cîntă cu multă sensibilitate și o voce excepțională „Doina", versuri populare, Ovidiu Constantin Fronie, „Ardelenii" — cîntec interesant, lăcătușul mecanic Mihai Florea a recitat „Cerbul cu stea în frunte", Mihaela Popescu cîntă pentru prima oară în public, „Dreptul la vacanță", versuri de Adrian Păunescu.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Spectacolul nostru de la Făgăraș avea să pornească de la „Căciula" lui Ion Ha-

giu. Publicul ascultător, liniștit, receptiv care s-a dovedit a fi la începutul manifestării noastre primește bine recitalul grupului „Poesia" cîntînd versurile unui mare poet, ignorat o vreme chiar și de el însuși, Zaharia Stancu. Tot la această „oră de ascultare" se face auzit glasul Mihaelei Popescu al cărei „Zurgălău" desprinde primele strigăte de bucurie. Conducătorul cenaclului îndeamnă la liberă și conștientă simțire. O grosolănie venită anume din public îl determină lui Adrian Păunescu hotărîrea de a nu participa direct la spectacol. Și pentru a nu rămîne nimănui dator, acesta a răspuns mai întîi celor cîteva bilete restante, a prezentat întreg programul serii și apoi a părăsit scena. Arpad Domokos, Ducu Bertzi, Valeriu Penișoară, Nicolae Cenan sînt numere ale unui spectacol bun dar care nu sare peste limitele comunului. La ora 20, grupul „Flacăra-Pop" aduce în scenă ștrăgări internaționale la care participă și George Nicolescu. Notăm o participare bună a publicului la aceste momente. Se dansează, oamenii cîntă și aplaudă, dar, cu siguranță simt cum și noi simțim că lipsește ceva. Alexandru Zărnescu începe al său „Dor de Eminescu" într-o rumoare insuportabilă. Adrian Păunescu revine în scenă pentru a-i îndemna pe cei prezenți la participare, la împlinirea actului artistic și reușește pe deplin. Cinci minute mai tîrziu întreg stadionul avea să vibreze ca armonicele aceleiași strune la numele lui Eminescu. Urmează 30 de minute cu grupul „Iris", o trupă care arată bine așa cum este acum „în plin echilibru dinamic", o trupă a cărei componență trebuie apărată cu conștiința că astfel se apără o valoare. Este nevoie să reașezăm publicul. Cei din tribună scandează „Stați jos", dovadă a înțelegerii momentului și a nevoii impuse de desfășurarea spectacolului pe mai departe. Din păcate, un alt individ, la ieșirea căruia se fac părtași alții care „se rușinează" să-l arate cu degetul, vrea să strice ceea ce obținuseră cu greu toți ceilalți. Programul continuă sec. Recitalurile lui George Nicolescu și Nicu Alifantis fac dovada înaltei lor clase artistice. Înainte ca Gil Ioniță să intre în scenă, Adrian Păunescu trece din nou peste „căderea" atenției stadionului, din dorința de a le oferi acelora care merită un act artistic plenar. La ora 22 este cîntat și nu mai puțin jucat „Actorul". Vasile Șeicaru își continuă recitalul și consemnăm la Făgăraș punctul cel mai înalt atins de cîntecul lui Adrian Păunescu „Iancu la Țebea". „O șansă păcii" este momentul în care această seară tinde la atributele formidabilului. Ștefan Hrușcă dă emoției dimensiuni maxime. Și cum altfel poți simți cînd un întreg stadion cîntă un colind mai mai mureșean? „Rugă pentru părinți" aduce emoția la înălțimea stărilor pure. Ora 23. Vechiul cîntec patriotic revoluționar „Treceți batalioane române Carpații" (adăugit) și „Odă în metru antic" a lui Mihai Eminescu, scandată aici de întreg stadionul, conturează definitiv în inimile noastre o seară excepțională la Făgăraș sub semnele zodiacale ale muzicii tinere și poeziei. Și spre a încheia, iată o părere din public : „Pînă acum eram convins că s-ar face noapte în sufletul oamenilor dacă printr-o infirmitate a memoriei ar ajunge să uite bunăoară pe Beethoven, pe Goethe, pe Shakespeare, pe Eminescu, iar în această extraordinară seară mi-am dat seama că nu am încercat tontă rezonanța sufletului meu pînă în adînc decît acum, cînd am reușit să particip la spectacolul dat de CENACLU. Dacă Heine spunea : „Parisul? Un buchet la sînul Europei! Eu spun : CENACLUL FLACĂRA este un ecuson purtat lîngă inimă de toți tinerii dintr-o țară cu cel mai frumos nume de pe Pămînt : ROMÂNIA".

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Iancu la Țebea

Trăiască duhul lui Iancu
Trăiască moțul între moți,
Cîmpia Libertății spune
Că Avram Iancu sîntem toți
Că Avram Iancu sîntem toți.

Ce vești mai aveți voi, români,
despre Iancu?
Să spună ce știu toți acei care știu!
Ce vești să avem? Sîntem oastea
lui Iancu!
La Țebea, la Țebea eroul e viu.

Eroul ne cheamă, ne cheamă la
Țebea
Al nostru frumos, pătimit Crăișor,
Aici ne rugăm pentru Iancu, la
Țebea,
Roș-galben-albastru, altar tricolor.

Popor românesc, nu uita niciodată
Că nu ești urmaș de fricoși
și bastarzi
La tine acasă, cît faci ochii roată
De dragul eroilor, veșnic să arzi.

La Țebea fosnesc românește gorunii
Întreg calendarul se-ajunde pe drum
Și clopote fierb unitdeleminul
furtunii
La Țebea, la Țebea, la Țebea acum.

Și nu e român omul care, în viață,
O dată măcar, într-un ceas minunat
Pe sine privindu-se parcă în față
Lui Iancu Avram nu i s-a închinat.

Tu, Iancule sfînt, ne-ai purtat
idealul,
La Țebea venim, fii tăi te cinstesc,
Lui Iancu-nchinare, trăiască
Ardealul,
Trăiască întregul popor românesc.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Cenaclul revăzut după 3 ani

Localitatea : Zărnești, 10 septembrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Casa de cultură.

Număr de spectatori : 1 000.

Durata : 5 ore și 30 minute.

Calitatea spectacolului : foarte bună.

Atmosfera : impresionantă, tulburătoare.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

La Zărnești publicul a năvălit, pur și simplu, din stradă în holurile casei de cultură, din holuri în sală, prin ușile deschise la limită, din sală în scenă. După un debut eclatant, conducătorul cenaclului nu a rămas în scenă timp de trei ore, în urma unui bilețel anonim și irreverențios trimis de cineva din sală. Drept pentru care cenaclistii s-au prezentat unii pe alții, și-au transmis microfonul pe rînd, într-o stafetă bine temperată și într-o atmosferă de rutină. Între momentele de artă publicul cerea insistent revenirea pe scenă a poetului Adrian Păunescu. În sfîrșit, la orele 10 și 7 minute, Adrian Păunescu a revenit pe scenă, parcă spectacolul abia acum începe, întîmpinat cu un val de entuziasm. Cenaclul s-a regrupat, cîntăreții au revenit din culisele oboselii turneului și au oferit publicului din Zărnești o oră și jumătate de emoție și vis.

Redescoperind Cenaclul Flacăra după trei ani de absență din culisele pregătirii

Opinia unui gîlegător

Poezia și Istoria

O mare sărbătoare națională e omagiată în aceste zile și de patima patriotică a unui poet din aleasa stirpe a celor care văd idei și sînt gata să-și pună toată viața lor în slujba lor.

Multe din gesturile poetului Adrian Păunescu au devenit istorie sub ochii noștri și mă gîndesc la miile de bucovineni cărora el le-a recitat versuri sub candela de la Putna, unind în jurul lui tinerețea atît de nobil dăruită a unor trubaduri din toate colțurile țării.

Acum el ne cheamă cu o inimă arzîndă la Țebea să-l mînglinem cu sufletul pe Crăișorul Moților.

Am fost și eu vara asta la Vidrișoara și am trecut pragul casei Iancului gituit de lacrimi și înflorat și nu-mi venea să cred că din poala aceia de grădină, un rai al celei mai catifelate ierbi din cîte am văzut și eu în toată România, s-a ridicat strălucita minte a Domnului Moților, poate cea mai simțită întrupare a vocației iubirii de popor pe care au izvorît-o în istoria lor românii.

Nici o tragedie shakespeariană nu cunoaște cumplita secundă care a aruncat în brațele nebuniei din iubire de țară pe acest mistuit de dragoste de țara lui ca de un rug în flăcări.

Trecînd pragul casei din Vidrișoara mi-am amintit cum se zbătea Bălcescu să fie alături de Iancu. Și cît de tineri erau, atunci, amîndoi!

Ce mare, ce copleșitoare lecție de prietenie politică în numele iubirii de țară.

Sărbătoarea de la Vidra de Sus face din gestul Cenaclului Flacăra și al poetului Adrian Păunescu o clipă de istorie.

Vă mai amintiți cum s-au legat de numele lui Eminescu pregătirile serbărilor de la Putna din veacul trecut?

Vă dați seama cum se face și istorie și istorie literară și cum sîntem noi toți părtași la ea?!

Atunci, la Vidra de Sus, se va spune nu peste multă vreme, pentru că timpul trece atît de repede... Atunci, la Vidra de Sus, la sărbătorirea Iancului...

Poezia, marea, adevărata poezie românească se cinstește astfel pe ea și cinstește epoca.

DINU SARARU ■

Belgrad, septembrie 1982

lui, pot să afirm că manifestarea la care am asistat este, la ora aceasta, cel mai complet gen de spectacol politic și educativ din viața cultural-artistică a țării. Cenaclul funcționează acum ca o **instituție** deschisă tuturor stilurilor de interpretare a muzicii și poeziei de calitate și se manifestă ca un fenomen tulburător în rîndul adolescenților și al acelora care știu să rămînă tineri. De fapt, a depășit de mult limitele unui spectacol. Dovadă că se desfășoară și pe stadioane ! Conciliază genuri aparent contradictorii, de la colind la muzică rock, de la baladă folclorică la poezie de Eminescu, Bacovia, Blaga, Stănescu, Alexandru, Sorescu. E un spectacol de atmosferă și de colaborare cu publicul. E un dialog continuu, spontan, cu accente în primul rînd educative, dar nu lipsit de umor și de ironie.

Între timp s-au pierdut în anonimat cîteva figuri reprezentative pentru muzica tînără, altele s-au retras (să sperăm că temporar), au apărut alte chipuri, mai tinere, cu voci limpezi, cu forță de convingere, cu ton adînc, cald, cu o cultură muzicală îngrijită, care cîntă o poezie de esență și de racord imediat la evenimentele și întîmplările planetei. Cenaclul Flacăra a devenit... orchestral prin participarea unor formații de prestigiu ca „Iris", ca „Flacăra-Pop".

Pe de altă parte, o întîlnire cu Cenaclul Flacăra clatină multe prejudecăți, multe mituri în poezie și în muzică. Poezia din cenaclu pune sub semnul întrebării multe din versurile care se scriu azi și explică lipsa multora de audiență printre cititori : sînt îndepărtate de problematica, de aspirațiile generațiilor ce vin după noi.

Cenaclul Flacăra e un fenomen poetic și muzical unic. El trebuie neapărat frecventat. Cei care continuă să ignore și să conteste în necunoștință de cauză acest fenomen, pierd enorm. Pierd una din manifestările spirituale cele mai reprezentative ale epocii. Experiența Cenaclului Flacăra e necesară, indiferent de vîrstă și de preocupări pentru orice om care vrea să trăiască, vorba poetului : „...în mezul unui ev aprins". E o demonstrație de artă și de pedagogie prin poezie și muzică, fără lozinci, fără false botezuri ale adevărurilor vieții. Cenaclul Flacăra demonstrează, la ora aceasta, cum trebuie să ne adresăm tinerilor ca să-i cucerim în sensul celor mai nobile idealuri : prin sinceritate, prin dialog direct, fără false pudori și menajamente, lăsîndu-i să se manifeste pe măsura vîrstei lor, fără cenzuri dogmatice.

Se poate spune că da, Cenaclul Flacăra face educație cu adevărat revoluționară, la cea mai înaltă temperatură a epocii.

ADRIAN DOHOTARU ■

O prestație extraordinară pînă la vervă

Localitatea : Brașov, 11 septembrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : pe Stadionul Tractorul din localitate.
Număr de spectatori : circa 20 000.
Durata : 6 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : bucurie dezlănțuită.
Aportul organizatorilor : normal.
Noutăți : au debutat Costel Toader și grupul compus din Marilena Șuțu și Gabriela Neacșu.

Ne-a adus din Poiană, unde se află cartierul general pe această perioadă, conducătorul auto Țeșu Gheorghe cu un autocar al agenției B.T.T. Argeș aflat în trecere pe acolo. Ora 18, așezăm începutul cenaclului sub semnul „Cîntecului șoptit" al grupului „Poesis" cu care, iată, nu ne este teamă să deschidem spectacole chiar și pe un stadion plin. Trei sferturi de oră mai tîrziu atmosfera ajunsese deja la incandescență. Cîntă Arpad Domokoș, și apoi Mihaela Popescu probează o altă calitate a publicului, demonstrînd aici că știe să aprecieze la adevărata lor valoare și cîntece mai dificile, mai puțin antrenante dar la fel de frumoase, de emoționante. Cîntecul acesteia, „Colind de lume mare", declanșează pornirea, spontană, adevărată a celor prezenți de a scanda cuvîntul drag tuturor : pace. Cîteva zeci de oameni originari din Sibiu își fac simțită prezența aici și promit să meargă și mai departe, pe Cîmpia Libertății și la Tebea, semn de participare nu doar la cultură ci și la istorie. Dar iată ce ne scrie unul dintre acești neobosiți oameni, mereu însetați de cultură, de artă autentică : „Iată că și Brașovul a devenit un templu al muzicii tinere și nicidată nu se va putea spune că orașul X este capitala muzicii tinere. O spune un sibian care a crezut că orașul său este mai presus de toate, însă care în această seară și-a dat seama că nu există catedrale ci adevărate temple ale muzicii tinere. Felicitări, Brașov ! Un sibian, Gross Peter".

Nicolae Cenan, acest tînăr fără complexe atunci cînd este vorba de talent, preocupat mereu de nou și de calitatea propriilor evoluții, crescînd parcă de la un spectacol la altul, reușește și aici o prestație extraordinară plină de vervă și obține un succes enorm. Participarea publicului este răspunsul la calitatea mesajului transmis și receptat aici fără distorsiuni, așa încît „Omul pădurii", cîntat ca de obicei de Ducu Bertzi, ridică atmosfera la starea entuziasmului total.

Ultimul cîntec din recitalul lui Valeriu Penișoară, „Copii de țăran", aprinde în sufletele oamenilor dorința comunicării într-un cod al veșniciei românești. Cîntăm : „M-a făcut mama oltean" și „Ciobănaș cu trei sute de oi", apoi grupul „Iris", aflat acum în formula sa cea mai adecvată nevoilor sale de exprimare, dezlănțuie o bucurie de nedescris. „Mesajul" confirmă și aici. La „Dor de Eminescu" publicul dă proba credinței sale în ideile pentru care arta noastră înseamnă de fapt lupta noastră. Atmosfera inițial necorespunzătoare este refăcută de dorința celor mulți care atunci cînd sînt anunțate șlagăre internaționale scandează numele lui Eminescu cerînd cîntecul ce-i este dedicat. Nicu Alifantis trece cu ușurință de la o stare a emoției artistice la alta și apoi de la scenă la gară din apropiere spre a prinde un tren care să-l ducă spre unul dintre spectacolele Teatrului Mic unde este încadrat.

La ora 23, în timpul recitalului lui Vasile Șeicaru, înregistrăm momentul de vîrf al acestei prime manifestări a cenaclului în Brașov, în acest turneu. Cîntecul „Iancu la Țebea" obține nu un succes extraordinar ci un triumf, făcîndu-ne să credem că nu peste multă vreme va intra definitiv în conștiințele oamenilor ca unul din marile cîntece care s-au scris despre eroul transilvan. Muzica și versurile sînt semnate de același autor : Adrian Păunescu.

Este reluat în acest context „Trăiască România", căpătînd acum parcă o dimensiune istorică. Între 23,30 și 0,30 curg limpezi, strălucitoare, emoționante, profunde, calde, cîntecele lui George Nicolescu, Gil Ioniță, Ștefan Hrușcă. Au revenit Alexandru Zărnescu și Vasile Șeicaru, încheind această primă seară la Brașov într-un spectacol situat la nivelul celor mai importante din cele trăite de noi de-a lungul existenței cenaclului.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

„Să învățăm ce-nseamnă omenia Și comuniști, să învățăm să fim"

Localitatea : Brașov, 12 septembrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala Sporturilor.
Număr de spectatori : 5 000.
Durata : 5 ore, 58 minute și 30 secunde !
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : entuziastă, dezlănțuită.
Aportul organizatorilor : normal.
Noutăți : au debutat excelent Daniel Dumitrescu (student din Slatina) și promițător Breaz Simion (muncitor la „Tractorul"). A recitat bine „În fiecare zi" — poezie de Romulus Vulpescu — Clementina Cucu, elevă din București. Au cîntat cu mare succes în trio Gabriela Neacșu, Marilena Șuțu și Ioana Păunescu în acompaniamentul lui Andrei Păunescu.

Cenaclul din 12 septembrie, care a avut loc la Sala Sporturilor din Brașov, s-a desfășurat sub semnul următoarei invitații adresate publicului de către poetul Adrian Păunescu : „Un om total nu poate fi imaginat în afara conceptului de tinerețe. Așa încît, nu vă faceți complexe, simțiți-vă în largul dumneavoastră". Și peste cîteva clipe sala întreagă cîntă „Căciula" lui Hagiu, dansa în tribune și pe teren în ritmul unui rock amintind de Elvis Presley și interpretat de formația „Flacăra-Pop". La un moment dat, sosește din sală un mesaj adresat Cenaclului Flacăra și care merită să fie citit cu voce tare : „Sînteți printre puținii cărora le spunem **Bine ați venit** și cărora nu le vom spune **Bine că ați plecat**". Apreciere măgulitoare. În sală, publicul, care a ajuns pînă aproape de scena improvizată a membrilor cenaclului, încearcă să se manifeste fără complexe dar în limitele bunului simț. Se cîntă, se aplaudă, se strigă în semn de bucurie, se dansează dar se și mișcă mult, obositor. Se face apel la liniște și profunzime, la concentrare cît timp cîntă Mihaela Popescu cîntecele sale pe versuri de Ion Nicolescu, Nicolae Labiș și Constanța Buzea, cu inflexiuni vocale surprinzătoare, într-o stranie armonie a sunetelor. Constantin Dragomir interpretează în aplauzele ritmate ale spectatorilor cîteva cîntece de generație.

Atmosfera e încinsă. E foarte cald în Sala Sporturilor din Brașov. Afară plouă. Formația „Iris" cu Ion Olteanu, Mihai Popescu, Ioan Dumitrescu, Ilie Adrian și cu un solist vocal în mare formă, Cristian Minculescu, electrizează publicul cîteva minute cu un fragment de concert. Cîntă apoi Vasile Șeicaru cu timbrul său vibrant, răscolitor, cîntece de suflet și de cetate. Gil Ioniță evocă clipe sublime de istorie cu iluminată sensibilitate și își încheie recitalul cu o invitație la „mersul pe bicicletă", ca simbol al faptului că toate lucrurile pot fi normale pe planeta pămînt. George Nicolescu amintește cîteva șlagăre dar își cîntă și propriile compoziții. **Eternitate** stîrnește un entuziasm extraordinar încă de la început. Cîntărețul acesta e numai muzică și poezie. Ducu Bertzi înregistrează un succes de public amenințător pentru vedetele mai consacrate. Ștefan Hrușcă vine spre final cu vocea sa pură, din Maramureș, care sună ca un colind. La cererea publicului, trei fete : Marilena Șuțu, Gabriela Neacșu și Ioana Păunescu, acompaniate, între alții, la chitară bas de Andrei Păunescu, interpretează cîteva cîntece lansate de formația feminină „Ecou", absentă din motive întemeiate din turneu și poate din muzica tînără. Debutul cel mai semnificativ : Daniel Dumitrescu din Slatina, un tînăr care seamănă cu foarte tînărul Elvis Presley, cîntă degajat, cu aplomb, pe versuri inspirate, într-o linie melodică monotonă. Cenaclul îl adoptă, cu avizul publicului, printre membrii săi.

La un moment dat, întreaga sală cîntă puternic refrenul unei melodii pe versuri de Nicolae Labiș : „Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști, să învățăm să fim". Semn durabil al poeziei politice.

Cenaclul se încheie cu un „Mulți ani trăiască" adresat de membrii cenaclului publicului din Sala Sporturilor de la Brașov, care a reușit să fie în multe momente un partener splendid de dialog.

ARON DOMIDE ■

Din păcate pentru trupa Iris, în rîndurile ei tinde să apară o sciziune. unii componenți ai trupei încercînd să pună la cale spargerea unității. Intrucît respectivii, de fapt e vorba în principal de unul singur, dau și semne de vedetism, cenaclul va încerca să rezolve, fără a face public numele vinovat, necazul ce tinde să apară. Sperăm că toți componenții trupei Iris vor înțelege că forța lor stă în coeziunea lor, în capacitatea lor de a se completa unii pe alții, în respingerea oricăror tentații facile și a oricărui vedetism păgubitor. Cunoscînd acum bine trupa, Cenaclul Flacăra ține cu Iris și ține ca Iris să-și merite și să-și consolideze locul. Și pentru că a lucra împotriva trupei Iris înseamnă a lucra și împotriva investiției noastre în trupa Iris, repetăm : eventualii vinovați vor fi deferiți opiniei publice. Sperăm însă că nu va fi cazul.

Scrisori din public

11 septembrie 1982.
Stadionul „Tractorul"

Brașovul primei școli și al primelor tipărituri românești, Brașovul care a îngemănat secole de-a rîndul truda brațelor și mințli românilor, sașilor și ungurilor, Brașovul care a parcurs voinicește drumul de la bresle la industria modernă de azi este acum gazda unor entuziaști și înzestrați exponenți ai tinerimii de azi, al căror har și flacără se traduc și într-o impresionantă manifestare culturală, căpătînd sensuri în plus în această așezare, deopotrivă străveche și nouă din partea cea mai de mijloc a țării.

Aici nu este doar un centru geometric al țării, ci o cetate cu o vocație seculară de centru de legătură între românii din Transilvania și cei din Țara Românească și Moldova, de un oraș-simbol al comuniunii economice și culturale a tuturor românilor, de o capitală a unității noastre naționale, unde, nu întîmplător, s-a înfiripat și de unde și mai puțin întîmplător s-a răspîndit acel „Deșteaptă-te române", în stare să trezească și să transpună în fapte de muncă și creație, marile puteri, de generos și neînfricat Făt-Frumos, ale neamului nostru.

Poate tocmai de aceea în această metropolă a unității noastre sînt foarte puține particularități de grai, în această cetate și în jur vorbindu-se ca dincolo, peste munți, ca „în țară", cum se spunea ; poate tocmai de aceea trecînd munții cei de aici se simțeau dintr-o dată acasă și dincolo, unde limba, jocul, cîntul erau ca ale lor.

Mesageri ai acestei unități sînt cei întruniți pe acest stadion ca interpreți și spectatori, poate ar fi trebuit să-i amintim întîi pe spectatori care, incitați de interpreți și mai ales de comorile proprii de simțire, gînd și cerzuri configurează, în ultimă instanță, un spectacol al lor.

Ieri pe stadion ne-am dat drumul de parcă voiam să facem să vibreze munții, pădurile și mai departe lumea noastră românească „din hotară în hotară". De pe acum, stadionul începe să devină, după tradiție, un Stradivarius al măiestriei, al exploziei de tinerească simțire românească și, omenească a flăcărilor, înțelegîndu-i pe cei mulți, care s-au identificat în totul cu flacăra noastră.

Se manifestau aici, pe această arenă centrală a soliei noastre de cultură și pace, oameni ca Șeicaru, care și-a adus la Brașov florile spirituale ale Galațiului, Hrușcă și Bertzi, care au venit să horească maramureșenește aici, lîngă arcul Carpaților, grupul „Iris", care revarsă aici o muzică pe care ne-au făcut și ne vor face și azi s-o simțim cu drept deplin de cetățenie română, meritul fiind al unor cîntăreți de renume, ca Ion Olteanu, Ion Dumitrescu, Adrian Ilie, Mihai Popescu și Cristian Minculescu.

Din Bucovina se află aici Mihaela Popescu, pe un pămînt pe care un alt bucovinean, Ciprian Porumbescu, l-a binecuvîntat cu muzica sa, cu acel neuitat „Crai Nou".

Încununînd înșiruirea noastră, menționăm, cu admirație fără rezerve, numele lui Alifantis, bucureșteanul în stare — cum a dovedit și ieri — să vrăjească Brașovul și să rămînă statornic în sufletul acestor oameni ai munților și ai Țării Bîrsei.

Tuturora zbor înalt, care să se întruchipeze acum și mereu în dăruire pentru frumusețea și prosperitatea României, a cărei slujire este rațiunea noastră de a fi.

Andreea Irina Prosan,
București

A învins, pînă la urmă, „Precizia“ Săcele

Localitatea : Săcele, 13 septembrie 1982, orele 18.

Durata : 6 ore şi 20 minute.
Numărul spectatorilor : 3 000.
Calitatea spectacolului : bună.

Condiţii de desfăşurare : Stadionul „Precizia“-Săcele, arhiplin.

Atmosfera : la început rece, a devenit entuziastă, s-a deteriorat pe parcurs, s-a încheiat în triumf.

Noutăţi : Tatiana Filipoiu, muncitoare la Combinatul de utilaj chimic din Făgăraş cu un cîntec de dragoste pe versuri de Zaharia Stancu.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Cenaclul la Săcele a avut o desfăşurare neaşteptată. A început sub un cer senin, pe un gazon de un verde tonic şi în faţa unui public neobişnuit cu dialogul. Cam la vremea apusului de soare atmosfera s-a încălzit, mai ales datorită perseverenţei prin care poetul Adrian Păunescu i-a convins că manifestarea din această seară nu trebuie privită comod, din „fotolii“, dintr-un punct de vedere „mic burghez“, ci înseamnă participare. Sensibili, cîţiva tineri îi trimit conducătorului cenaclului un bilet în care scriu : „Noi, tinerii, vrem extaz !“ De acord, replică Adrian Păunescu, dar cu ajutorul dumneavoastră şi printr-o manifestare de înalt nivel estetic ! La un moment dat, o fractură de curent electric scoate din circuit amplificatoarele, spectacolul se întrerupe cîteva clipe, se reia şi poetul Adrian Păunescu vrea să explice acest incident în felul următor : „Ne pare rău că am ajuns în faţa dumneavoastră...“, vrînd să adauge : „în această situaţie“. Înainte de a-şi termina cuvintele, o voce feminină din tribună dezacordează atmosfera cu o ironie deplasată, împotriva cursului evenimentelor serii : „Şi nouă“. Replica îl face pe Adrian Păunescu să se retragă din spectacol lăsînd, din nou, desfăşurarea sa pe seama exclusivă a membrilor cenaclului. Atmosfera e uşor ostilă la început, apoi tribuna şi cîntăreţii par că se acceptă reciproc, nu fără regretul absenţei conducătorului cenaclului. Ciudat pare însă faptul că nimeni sau aproape nimeni nu părăseşte tribuna stadionului, ceea ce spulberă impresia lăsată de atitudinea izolată a celei care a strigat că-i pare rău de întîlnirea cu membrii cenaclului. Participarea publicului la program e din ce în ce mai neconvingătoare. Scade temperatura şi la propriu şi la figurat. Iarba gazonului e udă. Tremurăm în tribună. Şi totuşi, publicul nu pleacă. Şi totuşi, publicul îl recheamă mereu, insistent, pe poetul Adrian Păunescu pe scenă. Tîrziu, la orele 23 şi 15 minute, Adrian Păunescu revine la pupitrul de comandă al spectacolului şi brusc atitudinea publicului se schimbă. Apelul poetului este următorul : „Uneori, lucrurile frumoase şi bune din viaţa noastră pot fi năruite de o singură gură încercată de întuneric care refuză actul de cultură. Păcat. Pentru că nu ştim, întotdeauna să luăm atitudine imediată împotriva a ceea ce este urît în viaţa noastră. Noi am venit în faţa dumneavoastră cu braţele deschise, aducîndu-vă poezie şi muzică. Activizaţi binele din dumneavoastră, nu lăsaţi răul să fie mai puternic. Şi, iată, publicul acesta care părea la un moment dat imposibil de convins să accepte scenariul cenaclului, să accepte ideea că se poate manifesta absolut liber în limitele frumosului şi binelui, izbucneşte într-un adevărat „extaz“, cîntînd cu membrii cenaclului, de parcă s-ar fi cunoscut de cînd lumea ! Publicul a adoptat stilul, şi-a modificat mentalitatea faţă de ideea de spectacol deschis, în cîteva ore. Astfel, aceleaşi cîntece, interpretate de public şi de cîntăreţi într-o atmosferă obişnuită de spectacol, sînt interpretate după revenirea conducătorului cenaclului la pupitru printr-o participare totală. Ascultîndu-i pe cei din tribune cîntînd „Jurămînt la Putna“ împreună cu Gil Ioniţă, am avut impresia că ascultăm o uriaşă orgă acomoaniindu-i pe cîntăreţ. Deasupra, cerul era limpede şi plin de stele. Ne-am uitat la ceas : era 12 şi 20 minute.

ADRIAN DOHOTARU

Turneul în date sintetice

● Cele 8 manifestări de muzică tînără şi poezie ale Cenaclului în judeţul Braşov au însumat mai mult de 45 de ore de spectacol, fiecare dintre ele măsurînd în parte peste 5 ore.

● Spectacolul întîlnirii noastre în judeţul Braşov rotunjeşte cu aproximaţie cifra de 65 000, oraşul de la poalele Tîmpei aducînd în cele trei întîlniri care au avut loc aici 2 treimi din totalul participanţilor (aceasta în mai multe zile). Prin acest bilanţ de audienţă, publicul braşovean egalează pe acela obţinut în judeţul Sibiu.

● Pe parcursul acestui turneu au fost înregistrate 10 debuturi, dintre care unele mai multi decît promiţătoare. Daniel Dumitrescu a fost recunoscut ca membru al Cenaclului şi tot la capitolul noutăţi Mihaela Popescu a adus cîntecul său „Dreptul la vacanţă“, versuri Adrian Păunescu, iar Ştefan Hruşcă a repus în circulaţie după o perioadă mai îndelungată cîntecele „Mare iarnă o picatu“ şi „Stegaruri albe“.

● Cîntecul al cărui succes a depăşit în acest turneu cota celorlalte a fost scris de Adrian Păunescu şi interpretat de Vasile Şeicaru „Iancu la Ţebea“.

● Doar două spectacole s-au desfăşurat în incinte acoperite : 10 septembrie, la Zărneşti, în sala Casei de cultură şi în 12 septembrie la Braşov, în sala Sporturilor, celelalte şapte avînd loc în aer liber şi creînd astfel posibilitatea de a fi urmărite de un număr mai mare de iubitori ai muzicii tinere şi poeziei.

Cu toate acestea, foarte mulţi au rămas în afară, cu speranţa unei şanse viitoare.

● Cel mai patetic spectacol înregistrat în şirul manifestărilor în acest turneu a fost ultimul, cel de la Braşov de pe stadionul „Tractorul“ din seara de 15 septembrie a.c. Prin modul în care a ştiut să participe la toate momentele acestei ultime manifestări ale Cenaclului, putem considera că publicul braşovean l-a egalat pe acela din Constanţa.

„Cîmpia Libertăţii spune că Avram Iancu sîntem toţi“

Localitatea : Rupea, 14 septembrie 1982, ora 18.

Condiţii de desfăşurare : terenul bazei sportive din localitate.

Număr de spectatori : record incredibil — 2 000 din totalul de 7 320 de locuitori

Durata : 5 ore.

Calitatea spectacolului : bună.

Atmosfera : ezitantă la început, redresată pe parcurs şi afirşind într-un entuziasm declarat.

Aportul organizatorilor : normal.

Vocea Mihaelei Popescu încearcă, prima, „să rupă atmosfera la Rupea“. Pe o structură bucovineană se cîntă apoi „Colind de lume mare“. Cineva din public strigă numele lui George Nicolescu, în timp ce Mihaela Popescu se afla încă în faţa microfonului, fapt pentru care ceea ce urmează are valoarea unei lecţii de comportament etic şi estetic, totodată. Se cîntă „Eternitate“, nu înainte de a i se atrage atenţia aceluia că, dată fiind ieşirea de care se face vinovat, programul va fi scurtat. „Celei care pleacă“, „Ordinea de zi“ şi „Rock de dragoste“, completează recitalul lui George Nicolescu, susţinut astfel la o oră mai puţin obişnuită pentru noi toţi. Adrian Păunescu întocmeşte programul spectacolului, rămîne în scenă, dar fără a se implica în desfăşurarea acestuia. Oamenii îşi exprimă regretul în legătură cu absenţa comentariului, lucru care se va repercuta şi asupra duratei spectacolului. Participarea lor este încă destul de timidă, parcă ar afla abia acum taina care să le permită deschiderea sufletelor. Şi asta numai pentru că, dată fiind apropierea scenei, uneori foarte accesibilă, unii îşi închipuie că pot face şi spune orice, forţele binelui care-i înconjoară uitînd de multe ori că trebuie să acţioneze şi regretînd mai apoi aceasta, cerînd cu insistenţă revenirea conducătorului cenaclului la atitudinea anterioară, favorabilă comunicării. După 5 ore totul părea încheiat, cînd instalaţia de sunet era descompusă în părţile-i componente spre a fi încărcată în autocamion, cînd ne pregăteam să spunem că în total fusese o seară ale cărei scăderi au pus în evidenţă mai ales plusurile măsurate şi aici prin dragostea uneori nemărturisită, ascunsă (de ce oare ?) a oamenilor pentru cultură şi artă adevărată, o manifestare vie de simpatie a nucleului de entuziasm al publicului din Rupea, scandînd numele cenaclului, ne-a făcut să continuăm, acolo, între ei, şi împreună cu ei, ceea ce începuserăm. S-au cîntat imnuri închinate eroului Iancu Avram, cîntece de ţară şi de inimă şi s-a încheiat de adevărat reluînd cîntecul „Iancu la Ţebea“ sub pavăza căruia punem de pe acum întîmplările noastre viitoare : „Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moţul între moţi / Cîmpia Libertăţii spune / Că Avram Iancu sîntem toţi“.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Publicul braşovean ca spectacol unic

Localitatea : Braşov, 15 septembrie 1982, ora 20.

Condiţii de desfăşurare : Stadionul „Tractorul“ din localitate.

Numărul spectatori : 25 000, cu tribunele şi peluzele arhipline, pînă dincolo de limita gazonului.

Durata : 6 ore şi 6 minute.

Calitatea spectacolului : extraordinară.

Atmosferă : vibrantă, incandescentă.

Ultima seară a cenaclului Flacăra la Braşov a fost copleşitoare. Publicul venit la stadion într-un număr impresionant s-a manifestat mai expresiv şi mai convingător ca oricînd şi oriunde de-a lungul turneului.

Spectacolul s-a desfăşurat într-un permanent dialog cu tribunele. Un dialog incitant, spiritual, uneori pedagogic, alteori plin de humor, scînteietor şi seducător.

Pe stadion se aflau tineri veniţi de la mari depărtări, din judeţ şi din ţară, prezenţi a doua sau a treia oară în cenaclu, iniţiaţi deja în modalitatea specifică de desfăşurare a întîmplării literar-artistice. Nu s-au înregistrat abdicări de la bunul simţ, de la buna cuviinţă. Comunicarea a fost aproape perfectă. Tribunele răsunau de refrene ca o orgă. Un cor minunat, dezlănţuit, participînd spontan şi inventiv la actul artistic şi politic al serii.

Atmosfera a fost de mare receptivitate, de bună dispoziţie şi de entuziasm tonic, molipsitor, de angajare în sensul celor mai nobile idealuri transfigurate prin poezie şi muzică.

A fost unul dintre cele mai fascinante spectacole oferite de către public.

Într-adevăr, impresia că fiecare cuvînt rostit sau cîntat a fost pur şi simplu absorbit de spectatori şi reluat ca un ecou.

Nelu Dumitrescu, bateristul formaţiei Iris, un artist de excepţie.

Aplauzele au curs torenţial. Hohotele de ris, de bună dispoziţie se rostogoleau în aer, în cascade. A fost o seară feerică, desigur nu lipsită de unele tensiuni legate de probleme organizatorice. Dar mai presus de toate, amintirea acestei seri, sîntem convinşi, va avea o rezonanţă tulburătoare în conştiinţa participanţilor : a fost seara în care multe prejudecăţi privind participarea efectivă la spectacol a celor din tribune, s-au spulberat. Poetul Adrian Păunescu a şi spus la un moment dat : „Reacţionaţi, vă rugăm, ca şi cum oricare din dumneavoastră ar fi aici, pe scenă“.

Unul din laitmotivele serii a fost, încă o dată, pacea, legată de vocaţia şi de lupta politică a ţării noastre pentru afirmarea armoniei între popoare. A fost impresionant să auzi din 25 000 de piepturi, rostit şi reluat, într-un fantastic recitativ, cuvîntul PACE ! Tulburătoare, între altele, a fost şi reacţia unor participanţi la spectacol care afirmau în scrisori că „deşi n-au iubit cenaclul, au învăţat să-l iubească“.

Prin marea sa receptivitate, prin dăruirea şi entuziasmul său, publicul braşovean a oferit un spectacol unic.

ADRIAN DOHOTARU

Aţi citit cronicile manifestărilor cu numerele 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651.

Răspunzînd dorinţei numeroşilor noi prieteni din judeţul Cluj, Cenaclul Flacăra a hotărît ca, în loc să se odihnească în ziua premergătoare acţiunilor de pe Cîmpia Libertăţii şi de la Ţebea, să meargă, vineri 17 septembrie 1982, la Cluj-Napoca. Propusesem ca întîlnirea să se desfăşoare, ca la Constanţa, Sibiu, Mediaş, Făgăraş, Braşov etc., pe stadion.

Primim ştirea că interesul pentru cenaclu al tinerilor clujeni nu ar depăşi dimensiunile Sălii Sporturilor întrucît reprezentanţii organizaţiilor de tineret clujene ştiu mai bine situaţia, vom susţine întîlnirea noastră de poezie şi muzică tînără vineri, 17 septembrie a.c., de la orele 18, în Sala Sporturilor din Cluj-Napoca. Făgăduim să fim punctuali, sperînd să nu fie nimeni dezamăgit că a rămas în afara Sălii Sporturilor unde se va desfăşura spectacolul.

Vie recunoştinţă pentru modul în care au ştiut să se dăruiască actului artistic, pentru exemplara şi entuziasta participare la manifestările care au avut loc în localităţile judeţului, pentru dialogul întreţinut în limitele bunei cuviinţe şi a dragostei de frumos, pentru înţelegere şi competenţă. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista Flacăra, mulţumeşte şi pe această cale tuturor iubitorilor săi, oameni ai muncii din judeţul Braşov, acelora care au veghiat pe parcursul turneului la buna desfăşurare a manifestărilor noastre.

Cenaclul Flacăra aşteaptă oricînd cu bucurie şi emoţie revederea cu extraordinarul public braşovean. Mulţumim, Braşov !

Serbările Scînteii tineretului

Cu multă bucurie vă informăm că în zilele în care Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluţionar, organizat de C.C. al U.T.C. şi revista Flacăra şi condus de poetul Adrian Păunescu, desfăşoară ultimele manifestări din recentul turneu în Ardeal, în cealaltă parte a ţării, în Moldova, începe, într-o întrecere colegială, manifestările cultural-educative pentru tineri iniţiate de ziarul „Scînteia tineretului“.

„Serbările Scînteii tineretului“, organizate de Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist în colaborare cu Redacţia emisiunilor pentru tineret a Radioteleviziunii române, sînt programate astfel : 19 septembrie — **Buzău**, 20 septembrie — **Botoşani**, 21 septembrie — **Ipoteşti**, 22 septembrie — **Rădăuţi**, 23 septembrie — **Suceava**, 24 septembrie — **Cîmpulung Moldovenesc**, 25 septembrie — **Fălticeni**, 27 septembrie — **Paşcani**, 28 septembrie — **Iaşi**, 29 septembrie — **Brăila**, 30 septembrie — **Insula Mare a Brăilei**.

Printre participanţi : formaţia vocal-instrumentală ROŞU ŞI NEGRU, condusă de LIVIU TUDAN, actorii ION CARAMITRU, GEORGE MIHĂIŢĂ, DORIN ANDONE, solistele de muzică populară FLORICA BRADU şi IONELA PRODAN, interpreţii de muzică folk VICTOR SOCACIU, MIHAELA BUSTUCHINĂ, GHEORGHE GHEORGHIU, comentatorul sportiv CRISTIAN ŢOPESCU, îşi mai dau concursul : publicistul NEAGU UDROIU, poetul DAN VERONA, pianistul ADRIAN TOMESCU, violonista SIMONA MOISE, balerinii CARMEN şi GHEORGHE ANGELUŞ, interpretul folk MIRCEA VANCA şi, ca realizator, poetul LUCIAN AVRAMESCU.

Biletele au fost puse în vînzare prin intermediul comitetelor U.T.C. din întreprinderi, instituţii şi şcoli, precum şi la agenţiile de bilete din localităţile respective.

RACUL

NU UITAȚI CĂ DEVIZA RACULUI ESTE : „RETRAGE-TE ÎNAINTE !"

„Oscarul" caricaturii — pentru prima oară în România

Ne-a parvenit știrea că marele premiu al Salonului Internațional al Caricaturii de la Montreal a fost distribuit cunoscutului caricaturist român Neli Cobar. Așa stînd lucrurile, Oscarul caricaturii — cum îl denumesc artiștii genului — a fost cucerit, pentru prima dată, de un caricaturist din țara noastră. Felicitări. La același concurs lui Mihai Stănescu i-a fost acordat premiul 4, iar lui Marian-Raul Țigău (a debutat în paginile revistei „Flacăra") premiul 5.

În momentul de față, caricaturistul Neli Cobar se află în Statele Unite ale Americii unde are deschisă o expoziție personală la biblioteca română din New York. Sîntem înștiințați că miercuri, 15 septembrie, Neli Cobar a fost sărbătorit la Ambasada Canadei din România. Săptămîna viitoare caricaturistul Neli Cobar ne va vorbi despre felul cum a fost primită caricatura românească la Montreal.

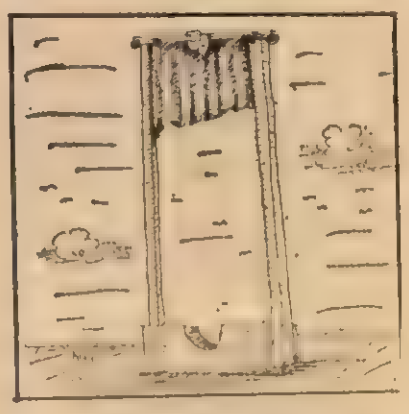

MIHAI PINZARU-PIM ■

NICOLAE LENGHER ■

Jocuri de ape

● De cînd își făcuse cuibușul într-un trandafir, păianjenul vedea viața în roz.
● Să fim entuziaști, dar nu în mod anarhic : unul cîte unul.
● În secolul armelor nucleare, unii se mai tem de gîndaci.
● Iubirea explodează, ura mocnește.
● Lumina lunii înnobilează și gunoaiele.
● Șoarecii din castele nu sînt mai nobili decît cei din cocioabe.
● Dacă vrei să cred că mă iubești, nu te strădui să-mi explici motivele.
● Intenționez să fiu demn, de aceea trebuie să renunț la o părticică de sinceritate.
● Ciudată victimă este poetul : un singuratic care iubește oamenii.
● Mărinimia nu este o calitate, ci o posibilitate.
● Trecutul este singura formă de infinit la care avem acces.
● Bigotule, atunci cînd te prădă hoții, pentru ce nu te adresezi tot justiției divine ?
● Absurdul este partenerul infidel al concretului.
● Să-l respectăm : este un măgar bătrîn.
● Ce folos că prinzi aripi, dacă nu sînt de vultur !
● Animalele nu comit acte inumane.
● Cînd nu-i convine ceva, și privighetoarea ciripie.
● „De-acuma nu-ți mai port de grijă, fata mea ; ești capabilă să te ții pe propriile tale picioare" — spune rima.
● Nu puneți lemne peste cenușa stinselor iubiri : se mai pot aprinde.

GIUSEPPE NAVARRA ■

Definiții aproximative

BASCHET — Altruism : bagi în coșul altuia.
BOX — Politețe exagerată : te porți cu mănuși, chiar și cu acela pe care vrei să-l bați !
CICLISM — Modestie : umbli pe două roate, în loc de patru.
FOTBAL — Inteligența a picioarelor.
HANDBAL — Henț autorizat.
INOT — Ambiție... de a concura cu peștii.
MOTOCICLISM — Automobilism... cu rubaș.
PARALELE — Două drepte care se întîlnesc... în sport !
PARAȘUTISM — Cădere... onorabilă.
POPICE — Muncă de Sisif.
TIR — Luare în ochi.
ȘTAFETĂ — Fugă... de răspundere.
TENIS — Faci pe dracu'gheme !

BARBU ALEXANDRU EMANDI ■

Mărturisiri

URSUZUL : Ce părere am despre dialog ? Excelentă ! Mai ales cînd dialoghez cu mine însumi...
STOMATOLOGUL : Sînt foarte necăjit. Se pare că șeful are un dinte împotriva mea.
CARTOFORUL : Cum de am ajuns un ratat ? Mi s-a uitat soarta în cărți.
CLEȘTELE : De ce oare în fața mea nici un cui nu îndrăznește să ridice capul ?
BIROCRATUL : Viața mea e o filă necerisă, cu mai multe copii.
CIZMARUL : Iesulescu e un fotbalist excelent. Pune niște tălpi...
SUFLERUL : Fără mine Richard al III-lea ar fi un bîlbîit !

MIRCEA BONDA ■

BANCURI DESPRE VICII ȘI VICISITUDINI

Bancul cu aurul
Fericit e cel ce n-are bani.

Bancul cu finanțele
Banii n-aduc fericirea, dar o consolidează.

Bancul cu iubirea
Iubirea nu-i decît o criză. Pentru a te salva există o singură soluție : cronicizarea.

DUMITRU DINULESCU ■

MIHAI BARBU ■

Invitatul nostru: **ANTON DRAGOȘ**

După premiul revistei „Flacăra" premiul ziarului „La Stampa".

— Anton Dragoș, se pare că anul acesta, pentru tine, este un an al premiilor de presă. Așa-i ?

— Pînă în momentul de față așa se prezintă lucrurile. În vară, în salonul de caricatură de la Costinești, am obținut premiul revistei „Flacăra", locul unde eu am publicat, public și sper că voi publica — cel mai mult. De cîteva zile am fost înștiințat că, la Bordighera, în Italia, am obținut premiul cunoscutului ziar din Torino, „La Stampa". Spus altfel se pare că „Flacăra" mi-a adus noroc.

— Care a fost tema concursului ?

— O temă foarte generoasă și de actualitate : dragoste și pace. S-au prezentat, din cîte am auzit, foarte mulți caricaturiști cu o mulțime de lucrări. Și caricaturistul Albert Poch a obținut un premiu. Ce-i drept nu prea mă așteptam să fiu premiat. Dar, dacă așa a fost să fie — este binevenit...

— Anton Dragoș, îți plac premiile ?

— Da. Dar numai în primele cinci minute. Apoi, îmi dau seama că este o chestiune personală. Este un fapt de moment și care te privește în exclusivitate. Pe mulți nu-i interesează, iar cei interesați uită repede. Și, apoi, ce-ar fi să umbli cu o valiză plină cu premii. Premiul nu stă scris pe frunte în. Vezi tu, romanii rezolvau altfel lucrurile. Îți dădeau o cunună cu lauri și umblai cu ea pînă se ofilea. Dar să las gluma la o parte. Cui nu-i plac premiile ? ! Este un fel de recunoaștere a muncii tale. Înseamnă că n-ai lucrat degeaba.

— Nu prea am înțeles legătura dintre premii și valiză. Cunosc că ai multe premii, dar...

— Le țin într-o valiză. Asta nu înseamnă că nu mai am loc și pentru altele.

— Acum, fiindcă tot ne-am luat cu vorba, să te întreb un lucru la care de mult doream un răspuns : în ultimul timp ai cam părăsit caricatura ? Așa-i sau poate mă înșel ?

— Nu te înșeli. Cam așa stau lucrurile. Cred că am cam îmbătrînit și nu mai îmi place să bat pe la porțile redacțiilor. Nici așa nu eram un individ de care să nu poți scăpa. Dar acum îmi place mai mult să mă gîndesc la caricatură și la umor. În momentele mele de refugiu, cînd sînt singur cu mine însumi — tot caricatură fac. Caut și cred că am descoperit cîteva noutăți de redare pe care am să le spun pe toate într-o viitoare expoziție personală. În momentul de față de cîte ori fac cîte o caricatură pentru presă, de fiecare dată spun că-i ultima. Dar primesc cîte un telefon. Ori de la tine sau de la un alt prieten. Nu pot să refuz și mai fac cîte un desen. Sper ca în curînd să-mi fac mai mult timp și să-mi iau inima în dinți și să încep din nou să bat pe la porțile redacțiilor. Așa ca-n tinerețe...

— Anul acesta la ce saloane ai participat ?

— Numai la Costinești și la Bordighera.

— Două participări — două premii de presă.

— Am primit, de curînd, o invitație pentru salonul de caricatură de la Petroșani. Are o temă interesantă la care am început să mă gîndesc și chiar să și lucrez. Tema concursului este : în căutarea femeii. Juriul, după cum scrie în invitație, este format numai din femei. Mă întreb : cum o fi pînă la urmă ? Probabil, marele premiu va fi o sărutare. Poți să știi... ?

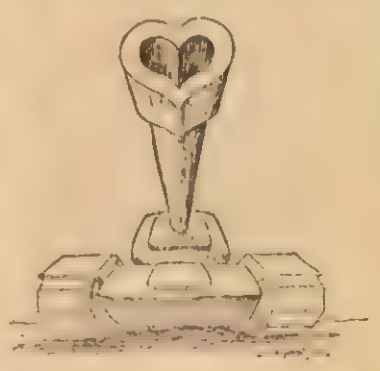

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU ■

NICOLAE MIRODONE ■

MIRON DINULESCU ■

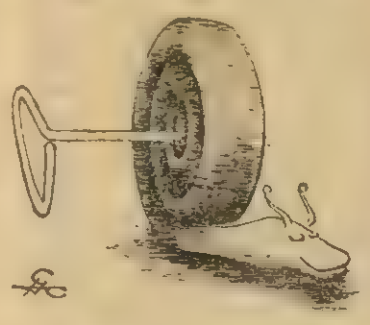

GH. D. CONSTANTINESCU ■

Pagină realizată de SORIN POSTOLACHE ■

Școala română de alergologie s-a născut în confruntare cu experiența proprie

— Stimate tovarășe prof. dr. doc. Ervant Seropian, prin activitatea și rezultatele dumneavoastră v-ați impus ca șeful școlii române de alergologie. Îndeosebi în acest domeniu ați abordat numeroase probleme, ați construit un cadru în care experiența dumneavoastră și a colaboratorilor apropiați se impune prin eficiența rezultatelor, prin cultivarea noului și interesului pentru tehnologia modernă de investigație, acordînd în același timp diagnosticului clinic și tratamentului bolilor alergice dimensiunile cuvenite. Cum ați răspuns cu amabilitate dorinței noastre de a ne acorda un interviu, vă rugăm să începem.

— Școala română de alergologie s-a născut în confruntare cu experiența proprie. S-a afirmat în țară și străinătate, fiind invitată nu rareori să-și formuleze pozițiile proprii de la tribune internaționale. Alergologia, parte importantă a imunologiei clinice, este o specialitate dintre cele mai recente și are ca obiect studiul bolilor alergice. Termenul de alergie a fost introdus abia în anul 1906, dar reacțiile alergice există la om de foarte multă vreme. Identificarea lor s-a perfecționat în ultimele 3—4 decenii, odată cu progresul imunologiei. Trebuie remarcat că bolnavii cu manifestări alergice sînt numeroși în lume și cifra lor este impresionantă mai ales în țările industrializate. Date oficiale arătau cu ani în urmă că numai în S.U.A. erau înregistrate 31 milioane de alergici. Bazați pe experiența noastră, afirmăm că numărul alergicilor este în continuă creștere. Un exemplu demonstrativ în acest sens îl reprezintă alergia medicamentoasă, care era necunoscută în tinerețea părinților noștri.

— La noi se poate vorbi de o cifră ?

— La Centrul de alergologie al Ministerului Sănătății din Calea Victoriei 178 avem fișați 36 000 bolnavi, dar numărul lor este mult mai mare. Interconditionarea bolilor alergice cu stressul și poluarea mediului este dovedită. Se constată o înmulțire a bolilor alergice profesionale.

— Să încercăm în cîteva cuvinte să definim boala alergică. Credem că termenul de „alergie" nu este întotdeauna folosit corect.

— Răspunsul organismului la actiunea agresorilor externi îmbracă două tipuri de reacție. Primul este reprezentat de reacția de apărare sau reacția imunitară. Celălalt tip înglobează reacțiile alergice sau anafilactice, adică totalitatea reacțiilor nocive sau aberante care sînt opuse primelor. Reacția dintre organism și agresor depășește uneori barierele protecției și prin intensitatea sa provoacă alterări tisulare. Alergie înseamnă : „altă reacție" sau „reacție schimbată". Organismul fabrică anticorpi imunitari, care ne ocrotesc și care dau rezistență organismului în contact cu microbii, virusurile etc. și anticorpi alergici, care în contact cu agresorul specific declanșează boala alergică. Alergenii sînt substanțe din mediul înconjurător — polenul, veninul de viespe, praful de casă, diferite mirosuri sau pulberi — care pot determina prin contact repetat și prelungit o reacție exagerată a organismului. Simptomatologia poate fi variată și se poate manifesta la nivelul aproape a tuturor organelor și aparatelor din organism. Implicațiile alergiei nu trebuie limitate numai la piele, aparat respirator și aparat digestiv, care sînt cele mai frecvente. Uneori reacția alergică are manifestări preponderente pe aparatul circulator. Forma cea mai severă este șocul anafilactic sau alergic, care, uneori, poate duce la moarte.

— Cînd și cum se poate declanșa boala alergică ?

— Prima inoculare cu antigen o numim doză sensibilizată. Ea declanșează formarea de anticorpi alergici. Următoarele doze pot fi declanșante. Individul alergic se deosebește de cel normal prin aceea că deține o așa-zisă „sensibilizare" față de anumite substanțe externe. Acestea pot fi praful de casă, polenurile, mucegaiurile, perii de animale, alimentele, medicamentele și multe altele. Subiectul alergic este acela care la contacte repetate cu unele substanțe fie că fabrică anticorpi alergici, fie că își pregătește limfocite sensibilizate. El deține potențialul de a declanșa o reacție alergică în momentul cînd va reveni în contact cu doza declanșantă. Precizăm că pentru declanșarea simptomatologiei alergice este absolut necesară prezența alergenului, în lipsa lui reacția dintre alergen și anticorpii specifici neproducîndu-se. Deducem cu ușurință că evitarea contactului cu alergenul cauzal reprezintă calea cea mai logică de prevenire a simptomelor alergice. Pentru aceasta alergenul cauzal trebuie identificat de medic care îl informează pe pacient. Această operație implică investigații uneori laborioase. Totuși sînt și situații cînd contactul cu alergenul cauzal nu poate fi evitat. În aceste situații progresele actuale ale alergologiei oferă o diversitate de soluții dintre care unele se adresează prevenirii cauzelor iar altele prevenirii efectelor nocive. În practica medicală întîlnim situații diverse, cînd și în absența contactului cu un alergen, organismul prezintă simptome cu totul asemănătoare sau identice cu cele survenite după reacția alergică. De aici rezultă uneori confuzii de diagnostic și erori în tratament. Soluționarea problemei revine medicului internist sau pediatru cu cunoștințe de alergologie.

— Spuneați la începutul discuției noastre că la Centrul de alergologie sînt fișați 36 000 bolnavi. Fiind singurul centru de acest fel, aici vin să se trateze bolnavi din toată țara. Unii dintre ei vin de mai multe ori pe an. Este nefiresc ca un bolnav din Satu Mare, să zicem, să vină la București să-și caute sănătatea. Diagnosticarea și tratarea bolilor alergice presupune o dotare, aparatură de laborator, substanțe, medicamente costisitoare și greu de procurat ? Care este stadiul actual al rețelei de medici alergologi ?

— Pe lîngă Centrul de alergologie, la Spitalul regional C.F.R. nr. 2 funcționează Clinica II medicală și alergologică. La cele două unități își desfășoară activitatea același personal : cu. patru medici, și cinci asistente medicale. Anual, timp de 6 luni, în cursuri zilnice specializăm în această disciplină 7 medici. Pînă astăzi, în jumătate din numărul județelor avem cîte doi medici alergologi, din care unul pediatru. În 3—4 ani vom avea în fiecare județ doi alergologi, care vor putea să trateze cazurile obișnuite și să poată discerne și tria cazurile mai deosebite. Pînă atunci sîntem pur și simplu invadați de bolnavi, mai ales suferinzi de astm bronșic, rinite alergice, urticarii, alergii digestive și alergii medicamentoase. Reținem și faptul că de peste două decenii la Centrul de alergologie din București s-au perindat sute de medici internisti și pediatri la cursuri de perfecționare în specialitate. Toate aceste posibilități, inclusiv organizarea de simpozioane de alergologie au facilitat ca problemele asistenței medicale de specialitate să fie abordate în prezent de pe poziții corespunzătoare la nivelul majorității centrelor județene medicale.

— Din anul 1957, anul înființării centrului, ați funcționat la spitalele Colțea, Fundeni, Davila, Policlinica Grivița, Clădirea din Calea Victoriei pare a fi una din cele mai vechi [illegible] împrejurimi. Nu cumva această nouă disciplină are statut de cenușăreasă ?

— Așa se pare, cel puțin la prima vedere. În ceea ce privește dotarea considerăm că prin eforturi minime s-ar putea rezolva multe din greutățile pe care le întîmpinăm. Este necesar în primul rînd ca Centrul de alergologie și Clinica de alergologie să se doteze cu un laborator de imunologie pentru teste în vitro. Acest deziderat se impune cu atît mai mult cu cît diagnosticul alergiilor medicamentoase nu se poate soluționa în absența acestuia. Alergiile la medicamente au devenit o problemă importantă de morbiditate. Nu numai la noi, ci în toată lumea. Sîntem de părere că în extrem de scurt timp toate centrele universitare să aibă laboratoare de imunologie care să soluționeze problemele fundamentale din sectorul cel puțin al acestor alergii la medicamente. Sîntem hotărîți ca împreună cu Comisia națională de imunologie a Academiei de Științe Medicale a R.S.R. să sprijinim înființarea acestor nuclee de diagnostic. Acest imperativ nu suferă amînare. Memoriul prezentat anul trecut Ministerului Sănătății, prin care încercam să rezolvăm problema spațiului și a dotării, a rămas deocamdată fără urmări. Așteptăm ca principiul just de politică sanitară anunțat de conducerea Ministerului Sănătății privind atenția egală acordată tuturor specialităților medicale să fie extins și alergologiei. Numărul mare de alergici ne îndreptățește să tratăm boala alergică cu mai multă considerație. Pentru tratarea corectă, eficientă a alergiilor trebuie să identificî cu precizie cauza. Pentru asta este nevoie de multă experiență și de dotări corespunzătoare.

— Pentru ca numărul bolnavilor alergici să scadă, ce măsuri profilactice recomandați cititorilor noștri ?

— Una din cauzele cele mai îngrijorătoare în ultimul timp a apariției alergiilor este abuzul de medicamente. Abuzul de medicamente, de foarte multe ori aceleași — penicilină, aspirină, piramidon — duce la sensibilizare. Am demonstrat recent că 12 la sută din astmatici își datorează declanșarea crizelor medicamentelor. Educația și informarea populației privind abuzul de medicamente și automedicația trebuie să fie mai susținute. În ceea ce privește formarea unei noi generații de alergologi, actualele noastre posibilități nu ne permit să specializăm mai mult de 7 medici pe an. Avem promisiuni că ni se vor repartiza medici pentru a se specializa în alergologie. Pe această linie se va contura în viitorul apropiat crearea rețelei de alergologie, absolut necesară cerințelor asistenței medicale din țară.

— Mulțumim profesorului Ervan Seropian pentru amabilitate.

OPREA GEORGESCU ■

25 de ani de alergologie clinică românească

Prof. dr. doc. Ervant Seropian s-a născut la 14 august 1923. Este doctor în medicină și chirurgie din anul 1949. Din anul 1956 este șeful Clinicii II medicale și alergologie de la Spitalul C.F.R. nr. 2 Băneasa. În anul 1957 înființează primul cabinet de consultații alergologice din țară. Este primul titular al disciplinei clinice alergologice, creatorul școlii medicale române de alergologie. Sub conducerea sa activă și cu multă dăruire școala română de alergologie se afirmă cu competență pe plan internațional. Participă activ la numeroase congrese internaționale de alergologie, imunologie, astmologie. Dintre titlurile științifice din străinătate menționăm : vicepreședinte al Societății internaționale de astmologie, președinte al aceleiași societăți pentru Europa de est, membru al Societății internaționale de medicină internă, membru al Academiei europene de alergologie și Imunologie clinică. Volumul activității științifice cuprinde peste 320 de lucrări — manuale, monografii, articole, comunicări. Contribuții importante și originale la dezvoltarea alergologiei clinice.

Dr. Dragoș Penteleiciuc :

Rentabilizarea serviciilor stomatologice e doar o chestiune de organizare

Doctorul Dragoș Penteleiciuc, cunoscut publicului larg ca autor al unor originale și eficiente metode de chirurgie bucodentară-facială, ne propune de data aceasta o discuție consacrată mai bunei organizări și valorificări a asistenței medicale stomatologice. Îi vom da de îndată cuvîntul, dar nu înainte de a informa cititorii noștri că cele două procedee ce-i aparțin — „Grefa dento-alveolo-osoasă" și „Grefa dento-alveolo osoasă ologenă și heterogenă" — care au făcut, dealtfel, în urmă cu doi ani, obiectul unei ample relatări în revista noastră — s-au bucurat încă din timp de proba de foc a timpului, demonstrîndu-și importanța și valoarea terapeutică. Prima a fost testată pe mai bine de 100 de cazuri, iar cea de a doua, pe 33 de cazuri. De notat deopotrivă, că eliminarea grefonului (care s-a produs în proporție de 15% dintre cazuri) n-a provocat nici un fel de modificări clinice. Dar despre toate acestea, pe larg, într-un viitor reportaj.

— Observații de specialitate și o îndelungată practică medicală — ne declară interlocutorul nostru — precum și identitatea de păreri rezultată în urma numeroaselor discuții cu colegii de breaslă — mă îndeamnă să apreciez că modul de funcționare a serviciilor de stomatologie nu este încă cel ideal dacă avem în vedere rentabilitatea lor economică. Paradoxul apare în clipa în care realitatea de fapt ne obligă să constatăm că unitățile de profil stomatologic nu sînt capabile să-și acopere cheltuielile, și ca atare sînt subvenționate de către stat, cu toate că ele dispun de foarte multe cadre valoroase, că, sub raport profesional, specialiștii noștri se bucură de stimă și recunoaștere internațională. În cazul nostru, cu alte cuvinte, calitatea prestației nu determină și eficiența economică a unității respective.

Explicația este simplă dacă ne aruncăm privirile peste catalogul de prețuri care a rămas neschimbat din 1968. Or, este știut că, în cea mai mare parte, materialul dentar și instrumentarul de mare finețe se aduce în continuare din străinătate. În tot acest timp prețurile au crescut de cîteva ori. De pildă materialul necesar confecționării unei proteze dentare, achiziționat în 1958 cu 50—60 lei, îl aducem în prezent din străinătate la prețul de 700—800 lei. Dar pacientul îl achită tot după tariful din 1958 !

— Considerați în consecință că pacientul ar trebui să suporte această diferență, deci că este momentul să se procedeze la o reașezare a prețurilor pentru prestațiile medicale în stomatologie ?

— Nu sînt pentru o asemenea soluție care ar grefa sensibil bugetul celor ce ne solicită serviciile. O mai judicioasă organizare a unităților noastre ne-ar scuti de o asemenea măsură radicală.

— Ce propuneți ?

— Rentabilizarea cabinetelor de stomatologie prin autogestiune și autogospodărire poate deveni o realitate dacă am lărgi considerabil asistența de specialitate acordată turiștilor străini. România a devenit o țară turistică, în fiecare an sosesc de peste hotare sute de mii de cetățeni străini și foarte mulți dintre aceștia ar putea beneficia de serviciile noastre. La ora actuală, în București, asemenea tratamente se fac doar la Centrul de stomatologie de pe strada Batiște și la Policlinica corpului diplomatic. Mult prea puțin față de posibilitățile pe care le avem.

— Există cereri în acest sens ?

— Ministerul Turismului ne-a înștiințat de multe ori în legătură cu aceste solicitări. Ele ar crește considerabil dacă am avea și în acest scop o bază de tratament corespunzătoare, iar turiștii străini, sosiți în România, la rude, prieteni, pentru a-și petrece concediul la munte și la mare, ar afla că rețeaua sanitară oferă în mod avantajos asemenea prestații medicale. Putem oferi toată gama de tratamente : proteze totale maxilare, proteze scheletice, punți totale și parțiale, intervenții chirurgicale, inclusiv implante și transplante. Mai mult decît atît : unitățile noastre ar putea executa, pe bază de comenzi ferme, lucrări comandate din străinătate. Am putea realiza astfel, în laboratoarele noastre dentare, diferite lucrări protetice pentru anumite asociații dentare din străinătate, lucrînd fie cu manopera și materialele noastre, fie prin cooperare, pe baza materialului primit. Procedeul nu este nou, îl folosesc multe țări din Europa și America, unde lipsa acută de tehnicieni dentari a impus și asemenea tranzacții. Apreciez de asemenea că în aceste proiectate unități plata să se facă direct în valuta țării din care sosește pacientul, să se creeze în acest scop un cont special, iar noi să asigurăm serviciî pe baza chitanței prezentate de solicitant. În prezent, conform prevederilor Ordinului Ministerului Sănătății nr. 273/1961 plata se face în lei, sau ceea ce nu mi se pare un procedeu binevenit.

— Cum vedeți organizarea unor asemenea servicii pe raza municipiului București ?

— Pentru început, experimental, propun ca aceste prestații să se facă numai în cîteva unități. Nu consider însă că aceste cabinete trebuie să presteze servicii numai pentru turiști străini. Dar fiind vorba de muncă suplimentară, personalul muncitor din aceste unități ar trebui să beneficieze, conform legislației în vigoare, de anumite retribuții suplimentare : gradații excepționale, prime, concedii în stațiuni climaterice sau balneare.

— Să încercăm o concluzie.

— Există, cred, destule temeiuri ca pe baza acestor sugestii și propuneri — pe care, evident le supunem discuției publice — să putem obține rentabilizarea serviciilor de stomatologie prin autogestiune și autogospodărire, fără ca întreaga acțiune să implice investiții suplimentare sau un număr sporit de cadre sanitare superioare și medii. Pe baza devizelor libere obținute — și doar cu o parte a acestora — s-ar putea achita în întregime necesarul de utilaje și materii prime din import, statul nostru fiind scutit pe această cale de un însemnat efort valutar.

LIVIU TIMBUS ■

Visul lui Iancu

Măria ta, codrule, codrule,
Auzi-mă. Visul meu este
Înflăcărat ca pămîntul.
Cîntecul meu este
Șipotul izvorului. Rădăcinile
Mele mîntuie somnul
Biciuitelor inimi.
Brațele mele — tulnice-ntinse
Din Baia de Crișuri la
Marea cea Mare.
Codrule, codrule, cîntă-mă
Vîntule, vîntule, brăzdule-mă.
Riule, riule, doruie-mă
În Nația Mare.

VIOREL T. SĂLĂGEAN ■

O premieră națională — competitivă și pe plan mondial

Mina cu toate cele cinci degete a rămas la locul ei

Pentru Ion Iordache, în vîrstă de 23 de ani, lăcătuș la I.M.E.B., în ziua de marți, 7 septembrie, au fost mai mult de trei ceasuri rele...

Acum e la Spitalul clinic de chirurgie plastică și reparatorie din Capitală, la etajul doi, într-un salon al cărui număr nu l-am reținut. Prin mîinile specialiștilor de aici, prin aplicarea tuturor cunoștințelor acumulate în timp, mîna tînărului muncitor și-a păstrat locul, faptul înscriindu-se ca o mare reușită a chirurgiei românești, o spectaculoasă premieră națională.

— Nici eu nu știu exact ce s-a întîmplat, îmi povestește Ion Iordache. Era marți și era prima mea zi de după concediu. Mi-am regăsit colegii, le-am spus în cîteva cuvinte cum am petrecut concediul și m-am apucat de treabă. Totul s-a întîmplat aproape de orele prînzului. M-am dus la o mașină de tăiat tablă. Am vrut, parcă, să scot o bucată de tablă ce se înțepenise. Cred că mașina n-a pornit singură. Am simțit o căldură în mîna stîngă și am văzut cum sîngele a început să coloreze totul. Îmi amintesc că am strigat la șeful de echipă să oprească mașina. Nu știu ce s-a mai întîmplat. M-am trezit la cabinetul medical și apoi un coleg m-a dus cu mașina inginerului șef la spital. Mîna n-o mai simțeam. Eram bandajat și toate bătăile inimii treceau pe acolo. La spital m-au luat doctorii. Apoi știu că pînă spre seară au tot lucrat la mînă. Cînd m-am trezit din nou mă aflam într-un pat din spital, bandajat, cu mîna rezemată pe o masă mică. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să-mi privesc degetele. Toate erau la locul lor. Cred că le și puteam mișca dar îmi era frică să fac acest lucru. Acum mă simt bine. Am poftă de mîncare, pot să stau de vorbă cu cei care vin să mă vadă. Încerc să-mi amintesc tot ceea ce s-a întîmplat, dar nu realizez chiar totul. Doctorii care vin îmi mîngîie mîna, îi aud spunînd că-i caldă și îmi dau seama că lucrurile merg bine. Ce-i astăzi?

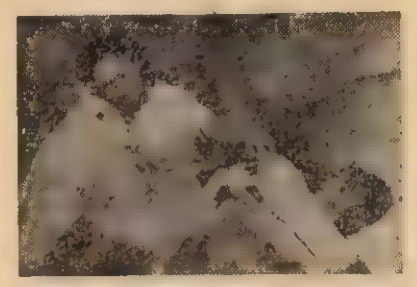

Duminică. Da! Dacă totul s-a întîmplat marți mai am cîteva zile de așteptat. Am auzit că primele opt zile sînt cele periculoase. Dacă trec fără complicații înseamnă că mi-au salvat mîna... Și eu vă doresc multă sănătate. Mai treceți pe la mine. Colegii de serviciu se interesează în fiecare zi de mine, dar nu pot să ajungă pînă aici. Poate este mai bine așa...

Duminică dimineața profesorul Agrippa Ionescu, șeful spitalului de chirurgie plastică din Capitală, a plecat la Moscova într-un schimb de experiență. În lipsa dînsului stau de vorbă cu Doina Ionescu, doctoriță specialistă și asistentă universitară, cea care a condus operația în cazul tînărului Ion Iordache.

— Eram de gardă, își amintește doctorița Doina Ionescu; ceasul bătea de orele prînzului. Șeful gărzii era colegul meu, doctorul primar, Ion Comoiu. Ne-am trezit cu tînărul accidentat. La început nu ne-am dat seamă despre ce este vorba. După ce i-am desfăcut bandajul, după ce l-am curățit, ne-am văzut în fața unui caz deosebit de dificil. Plaga era circulară, evasitotală, transversală în zona medio-palmară. Altfel spus secțiunea era la arcada unde se desprind ramurile digitale. La noi nu s-au mai făcut astfel de operații. Studiile și experiențele ne ies perfect pe animale dar încă pe oameni nu s-a încercat. Nici condițiile de aici nu permit un astfel de lucru și... Dar să revenim la ziua de marți. Trebuie să vă mai spun încă un lucru, ca să fie clar pentru toată lumea. Chiar și revista „Flacăra" a mai scris de Nicolae Bragoș cel cu antebrațul. Deci, ne aflam în fața unui alt caz. La antebrațul s-au mai făcut operații și rezultatele au fost foarte bune. Tînărul Dragoș se simte bine și vine la control. Totul merge perfect și, în curînd își va putea începe activitatea. În momentul de față secțiunea, spus pe limbajul fiecăruia, era în palmă. Apar complet alte probleme. Dificultățile, în timpul operației, cît și după, sînt foarte mari.

Mîna tînărului era moartă, rece, cianotică, cu pulpele digitale zbîrcite. Circulația în vase era întreruptă în amîndouă sensurile. Șansele erau minime. Profesorul Agrippa Ionescu se afla în operație. Întîi n-a știut exact despre ce este vorba și a hotărît să se intre de urgență la reanimare. Doctorul anestezist Ahile Dinu și doctorul Ion Comoiu au făcut toaleta chirurgicală. Adică primul timp al operației. Spălarea perfectă a mîinii și delimitarea a tot ceea ce a rămas întreg. S-a observat că era și o strivire pe o întindere de doi centimetri, atît sus cît și jos. Spus în termeni medicali, osteosinteza a durat circa o jumătate de oră și s-au trecut patru brese metalice prin capul distal al metacarpienelor. Ca un făcut, profesorul a fost chemat de urgență la minister. Atît a apucat să ne spună: să fim foarte atenți, să nu riscăm, viața omului este mult mai importantă decît mîna, că încă nu sîntem pregătiți și dotați pentru astfel de intervenții și, în concluzie, să hotărîm de unii singuri ce să facem.

Și am hotărît: să începem operația. Simțeam că o putem face. Încă din '80 tot o pregătim pe iepuri și acum s-a ivit ocazia s-o facem pe oameni. Apoi, să vă spun drept, întreaga echipă a fost impresionată de tinerețea lui Iordache. Toată echipa tehnică, s-o numesc așa, a fost de acord. Doctorița Liliana Poenaru lucrase și la prima operație pe antebrațul lui Nicolae Dragoș. Asistența Mariana Marin a rămas mult timp după program în ciuda faptului că acasă avea niște probleme de rezolvat. A mai fost și asistentul Cezar Biro. Deci, s-a început operația. Sub microscop operator prin tehnică microchirurgicală. S-au refăcut continuitățile a cinci vase avînd un diametru de unul pînă la doi milimetri. S-a ales soluția de a se aplica suturi cu fire separate, cap la cap, termino-terminale. La fiecare vas au fost necesare 12 puncte de sutură, iar după fiecare au fost făcute testări, și verificări funcționale. La prima arteră sîngele a început să iasă exact ca la o fîntînă arteziană prin venă. Era primul semn al reușitei. La celelalte artere se putea vedea sub microscop cum sîngele începe, după fiecare sutură, să-și reia drumul inițial. Și tot ca o noutate nu am refăcut continuitatea tendoanelor și a nervilor. După operație s-a pansat și s-a imobilizat. Apoi s-a făcut o schemă pentru reanimare.

— După cum povestiți, pare foarte simplu. Cît a durat operația?

— Șase ore. Dacă refăceam și tendoanele cu nervii dura încă pe atît — dar era foarte riscant. Acum, după operație, cînd se privesc în ansamblu lucrurile, n-a fost deloc greu. Adevărul este că a ajuns să fie simplu, pentru faptul că din '80 pregătim o asemenea intervenție. Cu alte cuvinte cheia care deschide drumul o avea fiecare din colectivul nostru. Trebuia găsit numai momentul. Și cred că fiecare dintre colegii mei ar fi procedat la fel și nu numai atît: rezultatele erau aceleași. A fost, cum spuneam, un fapt al momentului. În acea clipă nu era decît două căi de ales; dacă tînărul rămînea sau nu cu mîna. Desigur, pînă acum au trecut doar cinci zile. Am încă emoții în ciuda faptului că lucrurile merg bine. Dar mai avem de așteptat cîteva zile. Sperăm ca totul și în continuare să meargă bine.

— Ce a spus profesorul Agrippa Ionescu?

— Ne-a felicitat, s-a bucurat sincer că și fără el în spital a avut loc o premieră, și pe mîine m-a sărutat. Nu vă uitați așa! Este doar soțul meu.

...Pentru Ion Iordache, în vîrstă de 23 de ani, lăcătuș la I.M.E.B., ziua de marți n-a avut, cum spuneam, numai trei ceasuri rele. A mai fost și o clipă bună, care s-a transformat în multe ceasuri de muncă în care un colectiv de oameni în halate albe i-au salvat mîna cu cele cinci degete...

SORIN POSTOLACHE ■

Folosirea laserului cu heliu — neon în tratamentul plăgilor tegumentare

Tămădurea plăgilor tegumentare prin mijlocirea laserului cu heliu-neon reprezintă nu numai un procedeu original ci, în fapt, un nou capitol și un nou concept în terapia bolilor de piele. Este ceea ce demonstrează și recenta comunicare prezentată de un colectiv de medici și fizicieni din București în cadrul lucrărilor Conferinței și școlii internaționale asupra laserilor, desfășurate pe „Platforma Mugurele" la începutul acestei luni. Experimentul a fost efectuat cu un laser 10 mv tip LG 10, realizat după un proiect românesc și sub auspiciile Institutului Național de Fizică și al Comitetului Național de Fizică.

Înainte de a da cuvîntul inginerului Abraham Schähner, coautor al acestei prestigioase realizări, dorim să amintim cititorilor noștri că recentul colocviu poartă deopotrivă și semnificațiile unui jubileu științific: împlinirea a două decenii de la realizarea celui dintîi laser românesc, douăzeci de ani de cînd specialiștii noștri, printre primii în lume, au izbutit la rîndul lor, să „sudeze" razele de lumină dispersate, să înfăptuiască fascicole de lumină coerentă de putere, cu directivitate corespunzătoare, prin solicitudinea unor generatoare de lumină bazate pe principiul emisiei stimulate.

— Laserul cu heliu-neon — ne declară interlocutorul nostru — permite amplificarea radiației roșii pe lungimea de undă de 0,6 um, obținîndu-se o radiație cu un înalt grad de coerență, o densitate de putere relativ ridicată precum și o foarte înaltă directivitate. Prin aceste calități emisia își poate găsi o largă aplicabilitate în medicină și biologie. Lungimea de undă, densitatea de putere și înaltul grad de coerență permit o bună stimulare a moleculelor din organism, fără ca radiațiile să acționeze agresiv asupra celulelor. Cercetătorii au remarcat astfel că în cadrul structurilor celulare există anumite molecule care au o rezonanță identică sau apropiată de razele laser ce bombardează țesutul. În această situație, moleculele capătă atributul de „țintă" și au posibilitatea absorbirii fascicolelor laser. Bineînțeles, în funcție de natura moleculelor „țintă" apare și efectul asupra organismului.

— Ce se întîmplă de fapt în urma acestui impact?

— O explicație mai completă a efectului de stimulare a radiației cu heliu-neon o conferă actuala concepție privind bioplasma și rezonanța ei. Radiația roșie coerentă a laserului cu heliu-neon acționează asupra bioplasmei organismului, provocîndu-i creșterea sau scăderea densității, sau ceea ce crează emisii de radiații secundare. În acest mod apar modificări în mai multe direcții asupra organismului. Se produc între altele: normalizarea balanței energetice a sistemului nervos și a altor sisteme de reglare în organism, creșterea activității emitotice, normalizarea permeabilității membranelor celulare, intensificarea oxigenării țesulare. Toate acestea duc la stimularea diviziunii celulare, la normalizarea homeostaziei, produc stabilitate în procesele de reglare neurohormonale precum și creșterea rezistenței la bolile infecțioase.

— Ce au dovedit pînă în prezent experimentele realizate pe animale de laborator?

— În laborator au fost folosite animale (șobolani) distribuite în patru loturi. În primele două loturi, pe tegumentul animalelor au fost provocate arsuri de patru centimetri pătrați, dar iradierea cu laser a fost folosită numai la primul lot, șobolanii din lotul martor (lotul **b**) fiind tratați după procedee clasice. În celelalte grupe nu au mai fost provocate arsuri termice, iar iradierea cu laser cu heliu-neon a fost efectuată numai asupra animalelor din lotul **c**. Mai trebuie să menționmă că toate cazurile au fost urmărite clinic și fotografic, enzimologic, sub aspectul modificărilor sanghine, prin microscopie fotonică și prin microscopie electronică.

Rezultatele observate sînt următoarele:

La lotul **a** rana s-a vindecat prin căderea crustei și formarea unor tegumente normale după a 13-a zi de iradiere, în vreme ce la lotul **b**, unde cercetătorii au folosit metode terapeutice obișnuite, a fost obținut același rezultat după 20—40 zile. La lotul **c**, în comparație cu lotul martor, s-a observat o descuamare mai evidentă, o creștere mai intensă a părului și apariția unui proces activ de multiplicare celulară.

Experimentele au dovedit așadar efectul stimulator al laserului cu heliu-neon în cazul unor afecțiuni tegumentare, asupra celulelor și metabolismului celular, fărînd evidentă eliminarea precoce a zonelor necrozate.

— Procedeul și-a demonstrat utilitatea numai în tratamentul unor afecțiuni ale pielii, în arsuri, și ulcerații tegumentare?

— Literatura de specialitate subliniază valoarea metodei și în tratamentele ortopedice și reumatologice. Astfel, la nivelul osului, în zona de fractură, acest gen de iradiere provoacă stimularea formării calusului. Creșterea oaselor, — se notează de asemenea — poate fi influențată pozitiv prin radiații cu laser, tratamentul favorizînd metabolismul osos prin rezolvarea diferitelor stări de osteoporoză, mai ales în cazurile de imobilitate. După 25 de ședințe de iradiere s-a constatat ameliorarea simptomatologiei clinice și radiografice. La nivelul articulațiilor, laserul heliu-neon cu o densitate de putere de 0,1—12 um/cm² a produs efecte de retrocedare a fenomenelor cronice inflamatorii. Se citează astfel folosirea procedeului pe un lot de 70 de pacienți cu artroze, rezultatele fiind notabile. Rezultate încurajatoare au fost dobîndite și în cazul unor artrite.

— Metoda ne îndreptățește, cred, să întrevedem o adevărată revoluție în tratamentul unor afecțiuni ale tegumentului. S-ar încheia astfel un foarte lung capitol al terapiei clasice în care la loc de cinste au stat și mai stau încă pomezile, unguentele și terburile de leac. Cui datorăm, în România, această realizare?

— La perfectarea lucrării au participat un colectiv al Clinicii de ortopedie din cadrul Spitalului Militar Central alcătuit din general maior dr. doc. Gheorghe Niculescu, locotenent colonel dr. Silviu Niculescu, colonel dr. Titus Giurgiu. Și-au mai dat concursul dr. Angela Diaconescu de la Institutul Cantacuzino, dr. Vasile Drăgănescu și dr. Virgil Vasiliu din cadrul secției Laser a Institutului de fizică și tehnologia aparatelor cu radiații, precum și interlocutorul dumneavoastră, ing. Abraham Schähner, consultant în probleme de biomecanică.

Noi arme terapeutice împotriva diabetului

De vorbă cu dr. C. Ionescu-Tîrgoviște

— Ați participat, stimate tovarășe doctor, împreună cu mai mulți specialiști din țară, la cel de-al XVIII-lea Congres al Asociației europene de diabet, desfășurat recent la Budapesta. Cititorii noștri vor fi desigur interesați să afle în primul rînd ce se întreprinde la ora actuală în România și pe plan mondial pentru tratamentul diabetului hipo și hiperglicemic.

— Majoritatea lucrărilor prezentate s-au referit la cauzele și factorii ce participă la inducerea diabetului zaharat și, evident, la problemele legate de tratamentul acestei afecțiuni. S-a insistat, în mod special asupra mecanismelor imunologice implicate în apariția tipurilor de diabet insulino dependent, maladie caracteristică vîrstelor tinere. S-a considerat de data aceasta, mai mult decît altădată, pe baza unor argumente convingătoare, că factorul declanșant îl constituie unele infecții virale, care, pe un anumit teren, și în funcție de anumite predispoziții genetice, pot duce la apariția unor anticorpi îndreptați împotriva propriilor celule pancreatice. S-a arătat, totodată, că există speranța perfectării unor procedee imunologice capabile de a neutraliza aceste atacuri virale.

— Care sînt la ora actuală principalele direcții în tratamentul diabetului zaharat?

— Voi nota în primul rînd că, în întreaga lume, există preocuparea pentru găsirea unor preparate insulinice cu o antigenitate mică, dar care să aibă în același timp o acțiune rapidă și eficientă. Specialiștii din România ca dealtfel și cei din străinătate își concentrează atenția asupra insulinelor monocomponent umane (insuline cu o structură chimică apropiată de cea specifică organismului uman). Sînt în uz curent insuline extrase din pancreasul de bovine și porc.

S-a vorbit apoi mult despre transplantul de celule beta, procedeu care, în cazul reușitei, scutește pacientul de neplăcutele injecții zilnice cu insulină. Din păcate, s-a arătat din nou, că nu de puține ori grefonul este respins prin reacția imunologică a organismului. Și încă ceva: specialiștii nu cunosc pînă în prezent decît o singură sursă pentru obținerea celulelor beta, iar aceasta nu poate fi decît pancreasul unui copil proaspăt decedat, sau ceea ce, evident, face extrem de dificilă practicarea operației de transplant.

La ora actuală, s-a mai arătat la congres, există în lume cîteva mii de diabetici care poartă un pancreas artificial, aparat extracorporal în greutate de 300 de grame și care, pe baza unei programări, eliberează insulină printr-un tub de plastic conectat sub piele sau în abdomen. Aparatul este însă incomod, iar în cazul unei funcționări defectuoase, se pot produce accidente grave, chiar de tipul comei diabetice. Se preconizează construcția unor dispozitive miniaturale, capabile de a fi implantate sub piele, dar asta este încă o problemă de viitor.

— Toate acestea ne conduc, cred, la o concluzie: sistemul cel mai uzitat rămîne în continuare tratamentul clasic cu insulină?

— Ultimele două metode amintite anticipează o veritabilă revoluție în tratamentul diabetului, dar deocamdată ele nu reprezintă decît o mare speranță. Din fericire știința și tehnica avansează rapid și personal sînt sigur că în foarte scurtă vreme vor intra în practica obișnuită a diabetologilor. Pînă atunci, se continuă eforturile pentru obținera unei insuline cu un grad mare de puritate.

— Ce lucrări au prezentat la congres specialiștii români?

— La Congresul Asociației europene de diabet au participat 12 medici din țara noastră, reprezentînd centre medicale din București, Cluj-Napoca, Brașov, Oradea și Iași. Au fost prezentate două comunicări: una datorată unui colectiv condus de prof. dr. doc. Iulian Mincu și consacrată cauzelor și consecințelor comelor hinoglicemice, și alta aparținînd unui colectiv din care am făcut și eu parte și care s-a referit la cîteva probleme ale terapiei comelor hiperglicemice. Lucrările noastre au fost extrem de apreciate și au suscitat numeroase discuții.

— Profit de această conversație pentru a vă înștiința că la redacția noastră s-a primit o scrisoare, semnată de mai multe persoane din București, și în care se arată că la Centrul de nutriție și boli metabolice din Capitală se face uneori trecerea de la un tip de insulină la alt tip, ceea ce prejudiciază cursul științific al terapiei.

— Într-adevăr, s-a procedat așa din pricina unor goluri în aprovizionarea centrului nostru. Tocmai de aceea am hotărît să folosim de acum înainte numai cîteva tipuri de insulină și în primul rînd tipul monocomponent cu eficiență mare și antigenitate mică. S-au luat de asemenea și toate măsurile pentru o aprovizionare corespunzătoare.

— În concluzie?

— Concluziile sînt optimiste. Recentul colocviu a adus multe precizări în ceea ce privește etiologia acestor maladii metabolice, iar cercetarea mondială de specialitate anticipează o considerabilă amplificare a metodelor de tratament.

LIVIU MAIOR ■

Medaliile de la Atena nu rezolvă problemele de fond ale atletismului românesc

Chiar cu riscul de a repeta (pe îel, pe cele) unele lucruri, permiteți-ne, stimați cititori, să vă oferim un tablou complet al comportării reprezentanților noștri la cea de a 13-a ediție a campionatelor europene de atletism, la care am fost martori oculari, la Atena, între 6 și 12 septembrie.

Delegația română, care a fost condusă (cu competență și tact) de Septimiu Todea, secretar al C.N.E.F.S., a fost alcătuită din 12 fete (s-a renunțat în ultimul moment la convocarea, ca rezervă în ștafeta de 4 x 400 m, a Marioi Samungi) și 6 băieți. Prestația lor a fost următoarea:

Feminin

4x400 m: **Iboia Korodi, Cristiana Cojocaru, Elena Țăriță, Daniela Matei;** intrată direct în finală, datorită numărului redus de echipe înscrise (8), ștafeta noastră a ocupat locul 6 (=1 punct), cu timpul de 3:29,26; de remarcat că formația R.D.G. a stabilit, în proba respectivă, un nou record mondial, 3:19,05; româncele au început bine (Korodi, 52,1), dar au terminat mai slab (Matei, 53,1).

800 m: **Doina Melinte;** s-a clasat a șasea (tot un punct), dar ne așteptam la mult mai mult de la campioana Europei de sală, creditată anul acesta cu 1:55,05, cea mai bună performanță mondială; n-a alergat la Atena decît 1:59,65, clacind pe ultimii 150 de metri, fără ca explicațiile furnizate ulterior (o stare de slăbiciune) să ne mulțumească.

1 500 m: **Maricica Puică, Doina Melinte:** prima (specialistă la 3 000 m) a ocupat un merituos loc 4 (3:59,31), aducînd 3 puncte echipei, în timp ce Melinte, introdusă mai ales spre a o ajuta pe Puică, n-a rezistat decît pînă la jumătatea cursei, terminînd pe locul 9 (4:06,49); i-am reproșa Maricăi un start ezitant (a pierdut plasa sovieticelor Dvirna și Zaițeva) și o alergare pe culoarul 2 (drept pentru care a parcurs cam 10—15 metri mai mult).

3 000 m: **Maricica Puică,** MEDALIE DE ARGINT, 8:33,33; joi seară, într-o companie selectă (inclusiv recordmana mondială Ulmasova). Maricica a făcut o cursă excelentă, găsind cea mai nimerită tactică în fața „troicei" sovietice Ulmasova, Sipatova, Pozdniakova: a „pierdut-o" însă, pe ultima turnantă, pe Ulmasova, trecîndu-și în cont 5 puncte.

400 m g: **Cristiana Cojocaru;** ultima în semifinale (59,00), n-a confirmat, dar se presupune, dat fiind faptul că n-are decît 20 de ani, că va mai progresa; oare?

Greutate: **Mihaela Loghin,** locul 8, grație unei aruncări de 18,91 m, realizată din prima încercare (restul: depășită, 18,42, 18,85, 18,50, 18,57); s-a cîștigat (Sluplanek) cu 21,50 m, diferența vorbind de la sine despre impasul în care se află, la noi, proba respectivă.

Lungime: **Vali Ionescu, Anișoara Cușmir;** conform pronosticurilor, săritoarele noastre au dominat proba, Vali devenind CAMPIOANĂ A EUROPEI, iar Anișoara cucerind MEDALIA DE ARGINT; concurența a fost foarte mare (chiar dacă Zorina, recordmana mondială de sală și, recent, campioană a Uniunii Sovietice, nu s-a calificat în finală), iar condițiile atmosferice — nu tocmai favorabile din cauza unui vînt puternic, turbionar; surprinzător, a fost aleasă cea mai nepotrivită (după opinia specialiștilor) groapă de sărituri, dar a decis, se pare, faptul că în dreptul acesteia era plasată o reclamă a firmei japoneze „Asics Tiger", care a finanțat o parte din cheltuielile competiției (între altele fie spus, la Atena s-a dat o adevărată bătălie între marile firme producătoare de echipament sportiv; fostului recordman de înălțime, polonezul Jacek Wszola, i s-a interzis de către federație să folosească alt echipament decît cel purtînd marca „Adidas"; el a sărit cu pantofi „Tiger", calificîndu-se pentru finală; drept represalii, federația poloneză l-a expediat în grabă la Varșovia, retrăgîndu-l din concurs)?! În ciuda unei nefericite trageri la sorți (ea a deschis concursul), Vali Ionescu și-a găsit repede cadența, sărind 6,60, d, 6,79, 6,78, d, în timp ce Anișoara Cușmir n-a izbutit să cucerească medalia decît din ultima tentativă (6,71, d, 6,67, 6,59, 6,67, 6,73); fără îndoială, o victorie de prestigiu a celor două sportive din România, pentru care atît ele, cît și antrenorii lor, Mihai Zaharia și, respectiv, Ion Moroiu, merită cele mai fierbinți felicitări; de subliniat că fetele noastre au tradiție în această probă, Viorica Viscopoleanu fiind, în 1968, campioană olimpică și recordmană mondială, iar Dorina Cătineanu deținînd, în 1975 (Katowice), titlul european de sală; de la Atena, Vali Ionescu (ca și Maricica Puică dealtfel) a plecat în Italia, urmînd să participe, ca invitată a federației peninsulare, la concursurile de la Roma și Rieti.

A treia săritoare română prezentă la C.E., **Gina Panait-Ghioroaie,** a dezamăgit, rămînînd în afara finalei (a sărit 6,30 m în loc de 6,50 m).

Disc: **Florența Crăciunescu** s-a clasat pe poziția a șaptea, datorită unei aruncări de 64 m (seria ei: d, 62,72, 64, 63,06, 63,16, 63,78), dar se aștepta mai mult de la ea, avînd 68,24 m anul acesta.

Heptatlon: **Corina Țîfrea;** foarte slabă la aruncări, Țîfrea s-a oprit la 5 966 de puncte (locul 10), diferența pînă la punctajul cîștigătoarei probei (disputată la Atena în premieră), 634 de puncte, scutindu-ne de comentarii.

Vali Ionescu în zbor spre 6,79 m, săritură care i-a adus la Atena titlul continental

Masculin

110 m g: **Ioan Oltean** a ratat intrarea în finală, după ce, în serii, a alergat 13,82 (record personal 13,8); cu 13,95 în semifinale, el n-a putut emite pretenții.

Înălțime: **Sorin Matei;** 2,15 în calificări (față de 2,28 anul acesta?!), n-a intrat în finală: e încă foarte tînăr (19 ani), dar îi lipsește acea „răutate" în concurs din care sînt plămădiți marii (viitori) campioni.

400 m g: **Horia Toboc** a fost, poate, cel mai slab om al delegației, venind al cincilea (din 6) în serii?! Cu 51,65, față de 50,17 în 1982, Toboc a reușit „performanța" de a obține penultimul timp din concurs (altfel zis, locul 19 din 20); șansa lui, credem, e să abordeze distanțe mai lungi, poate 800 m, poate 1 500 m, la garduri părîndu-ni-se lipsit de perspective.

Triplu salt: **Bedros Bedrosian** a fost singurul dintre atleții români prezenți la C.E. care a adus un punct, ocupînd locul 6 (16,46); n-a concurat însă la nivelul maxim al posibilităților, avînd mari (și inexplicabile) dificultăți în programarea elanului; drept urmare, din 6 sărituri a greșit 4 (?!), seria lui fiind d, d, 16,46, 16,29, d, d. Poate că venirea la Atena a antrenorului său (Adrian Ionescu) l-ar fi ajutat, dar acesta a rămas acasă.

Disc: **Ion Zamfirache, Iosif Nagy,** locurile 7 și, respectiv, 8, după aruncările 60,72, 58,48, 61,66, 60,56, 60,44, 58,54 și 60,40, 59,08, 59,20, 60,58, d, 59,16; dacă ar fi evoluat la nivelul celor mai bune rezultate din 1982 (65,90 pentru Zamfirache, 67,12 pentru Nagy), ei ar fi putut urca pe podium și chiar cîștiga (Bugar, noul campion, a înregistrat 66,64 m), dar ei, ca și în alte ocazii, s-au mulțumit cu puțin; au invocat, ca circumstanțe atenuante, ploaia, care a făcut alunecos cercul de aruncări, dar de ploaie, a plouat, nu-i așa, pentru toți concurenții!

Lesne de dedus că fetele au fost la înălțime, iar băieții, ca de obicei în ultimii ani, au deziluzionat. Dacă în clasamentul general, pe națiuni, România a ocupat locul 10 (față de 12 la ediția anterioară a C.E., Praga, 1978) din 29 de echipe, fetele au fost acelea care au adus toate cele 3 medalii (Ionescu aur, Cușmir și Puică argint) și 22 din cele 23 de puncte ale reprezentativei (cele de mai sus, 7 pentru Ionescu, cîte 5 pentru Cușmir și Puică, încă 3 pentru Puică, 1 punct Melinte și ștafeta de 4x400 m, plus Bedrosian). În condițiile în care ierarhiile continentale au suferit, la Atena, importante modificări (R.D.G. a cucerit 13 medalii de aur față de numai 6 ale Uniunii Sovietice, în timp ce R.F.G., 4 medalii la Praga, și-a dublat aici „zestrea", echipa masculină a R.F.G. ajungînd să cîștige competiția?!), atletele din România s-au comportat foarte bine, ele împărțind locul 3 cu Bulgaria, înaintea Poloniei, Marii Britanii, Italiei, Franței, Cehoslovaciei, Ungariei etc. Un succes, desigur, dar numai parțial, căci băieții n-au izbutit, repetăm, să marcheze decît un punct, ei figurînd în coada ierarhiei europene, undeva pe pozițiile 22—23?!

Față de Praga, rezultatele de la Atena, judecate în ansamblu, au fost mai bune. Chiar și obiectivele asumate (două medalii, 15 puncte) au fost depășite, noul stil de muncă instaurat la F.R.A., mai multă muncă, mai multă seriozitate, mai multă sinceritate etc., dînd, iată, primele roade. Numai că cele 3 medalii nu rezolvă, în nici un fel, problemele atletismului românesc, care sînt încă numeroase. În școli, vom reveni cît de curînd asupra acestui subiect, atletismul a ajuns o „cenușăreasă". Drept urmare, aria de selecție s-a îngustat și, cel puțin pentru moment, sînt puține premise ca ea să se lărgească. Doar cîteva județe (Dolj, Maramureș, Argeș, Constanța) mai „produc" pentru atletism, în vreme ce atleții, cu tradiție, Timiș, Iași, Cluj, etc. și-au redus contribuția pînă aproape de zero. Poate că n-ar strica, gîndim, ca antrenorii federali să bată mai mult țara și să încerce să depisteze talente, căci talente, mai ales în probele de aruncări, trebuie să fie.

La Timișoara, de pildă, s-ar dezafectat cîteva spații destinate atletismului spre a se amenaja pe ele terenuri de tenis. În București, nu există azi decît 2—3 (dacă-or mai fi) locuri pentru antrenamentul aruncătorilor, mulți dintre aceștia fiind siliți să se pregătească pe unde apucă?! Niei cercetării nu i s-a acordat, în ciuda unor progrese, atenția meritată.

Atena 1982 trebuie privită ca o etapă, nu ca un capăt de drum. Prima ediție a mondialelor, programată în 1983, la Helsinki, nu-i prea departe, iar atletismul românesc, în ciuda succesului atenian, mai are multe de soluționat.

Despre toate astea însă, vom mai vorbi.

OVIDIU IOANITOAIA ■

AU ȘANSE DE CALIFICARE DINAMO, CRAIOVA ȘI CORVINUL

Miercuri, au avut loc primele partide din turul I al cupelor continentale la fotbal, care angrenează anul acesta, reamintim, 4 echipe românești. Trei din ele au evoluat pe teren propriu, Dinamo întîlnind pe Dukla Praga în C.C.E., F.C. Baia Mare pe Real Madrid în Cupa cupelor și Universitatea Craiova pe Fiorentina în Cupa U.E.F.A. Toi în Cupa U.E.F.A., dar în deplasare, a jucat și Corvinul care a avut ca adversar, la Graz, formația locală A.K.

Dukla a scăpat ușor!

Din nou atmosferă superbă pe „23 August", aproape 70 000 de spectatori participînd cu inimă și cu sufletul alături de echipa noastră campioană, Dinamo, la meciul împotriva campioanei cehoslovace Dukla Praga. Trebuie să spunem chiar de la început că scorul cu care s-a încheiat partida, 2—0 (1—0),goluri marcate de Multescu (min. 30) și D. Georgescu (min. 84, din 11 m), dezavantajează formația noastră, care putea cîștiga la o diferență mai însemnată, rezolvînd din prima manșă soarta calificării. Am numărat pe parcursul celor 90 de minute nu mai puțin de 22 de șuturi la poarta echipei oaspete și 5—6 ocazii de gol cît roata carului, ratate din păcate de Văetuș, Multescu sau Custov, din situații cu adevărat excelente. Dinamo a început meciul fără Augustin (nerefăcut după accidentul de la Oslo), dar cu o surpriză tactică însemnată Văetuș (nr. 4 pe tricou) fiind împins lîngă Dudu Georgescu, pentru un joc cu doua virfuri, desigur eminamente ofensiv. Trebuie spus că remarcabil a fost în meciul cu Dukla jucătorul care a purtat întreaga echipă după el, dinamovistul făcînd o partidă de excepție. În afara golului marcat în prima repriză (la o centrare a lui Custov), Multescu și-a amețit adversarii obținînd un penalty (a driblat Dudu Georgescu) și încă de la startul de tot stadionul din Ferentari a acordat de arbitrul Palotai. În rest, așa cum am constatat de mai multe ori, numai atunci cînd Multescu merge bine, întreaga echipă Dinamo joacă excelent! Desigur nu trebuie să știrbim nimic din meciul lui Dinu, care a făcut o partidă bună, ca și ale lui Ion Marin, Al. Nicolae, care s-au dovedit de netrecut, Custov, Orac sau Moraru, ale cărui două sau trei intervenții, sigure, au fost extrem de necesare. Însă, repetăm, miercuri seara „eroul meciului" a fost Multescu, pe care numai lipsa de șanse l-a făcut în min. 55 să rateze, după un splendid un-doi cu D. Georgescu, singur cu portarul la 10 metri de poartă, mingea scorului. Un 3—0 pe tabela de marcaj, logic după desfășurarea partidei, ne-ar fi ferit de emoții în meciul de la Praga. Oricum, apreciem că este în puterea echipei noastre campioane să marcheze și în deplasare și să-și continue drumul în cea mai importantă competiție europeană, cupa campionilor. **(Dumitru Graur)**

Un 0-0 de palmares

Să fim sinceri, puțini erau cei care trăgeau nădejde că, chiar și după acel mult comentat 3—1 la Florența, divizionara B F.C. Baia Mare se va putea califica în dauna reputatei echipe madrilene Real. După rezultatul de miercuri, 0-0, numărul optimiștilor a sporit simțitor, deși încă destui mai sînt cei care văd în fotbal buturugi mici care să răstoarne care mari! Oricum, chiar dacă Realul are de-acum prima șansă, e de notat faptul că băimărenii nu s-au speriat deloc de faima adversarilor, veniți, cu 6 internaționali (spaniolii Camacho, Gallego, Juanito și Santillana, olandezul Metgod, vest-germanul Stielike), jucînd de la egal la egal și fiind chiar, în cîteva rînduri, la un pas de a înscrie. Cea mai mare ocazie a gazdelor s-a consumat în minutul 72 cînd, la repetarea unei lovituri libere (fault Bonet asupra lui Ene), Koller a trimis balonul în stîlpul porții apărate de Agustin. Poate că altul ar fi fost cursul jocului dacă, în minutul 18, arbitrul austriac Worher l-ar fi penalizat pe Agustin cu 11 metri pentru faultul comis asupra lui Dragomirescu.

Chiar dacă, mai ziceam o dată, echipa antrenată de Di Stefano deține prima șansă de calificare, returul se joacă. Nici o echipă nu e, pe nici un teren, dinainte învinsă.

Scorul putea fi și mai mare

În fața unei Fiorentine presărată cu internaționali italieni (Antognoni, Graziani) și argentinieni (Passarella, D. Bertoni), Craiova a jucat foarte bine, obținînd o victorie meritată: 3—1 (0—1). Acestei victorii, realizată datorită prestației din repriza secundă, n-am avea să-i reproșăm decît un lucru, că n-a fost mai clară! Din păcate însă, Cămătaru (min. 16), Crișan (min. 30), din nou Cămătaru (min. 50), Cîrțu (min. 71) au ratat ocazii uriașe, iar atunci cînd n-a mai fost nimic de ratat, cînd portarul Galli fusese depășit, numai barele s-au opus la șuturile expediate de Țicleanu (min. 45) și Balaci (min. 54)! În plus, între alte erori, arbitrul belgian Ponnet a trecut cu vederea un henț comis în careu. În min. 79, de fundașul central Pin. După o nouă repriză de mare calitate, în care jocul ofensiv al oaspeților s-a obstrucționist al oaspeților a avut cîștig de cauză, ei marcînd și un gol, „cap" al lui D. Bertoni la o lovitură liberă executată de Antognoni (min. 38). Universitatea s-a dăruit și, susținută frenetic de peste 30 000 de spectatori, a intors soarta meciului. A egalat, min. 55, fundașul Ungureanu (alături de Donose și Balaci, cei mai în formă jucători craioveni), a adus avantaj Cîrțu (min. 73), iar Balaci a stabilit scorul final, min. 88, trimițînd în gol o lovitură liberă de la 20 de metri. Chiar dacă au avut și unele momente mai slabe (marcajul a fost în cîteva rînduri defectuos, prilejuind florentinilor contraatacuri tăioase), fotbaliștii români au prestat, în ansamblu, un joc viguros și inteligent (promițătoare reintrarea lui Crișan), depășind net o echipă cu multe nume sonore. Chiar dacă returul se anunță dificil, credem în șansa Craiovei de a se califica. Motivația acestei speranțe e simplă: Universitatea e o echipă mai bună decît Florentina, fapt demonstrat miercuri cu prisosință. **(Ov. I.)**

O primă repriză excelentă

La Graz, în fața echipei locale Athletic Klub, Corvinul Hunedoara a obținut un prețios rezultat de egalitate, 1—1, după ce la pauză conducea, grație golului înscris de Gabor (min. 15). Fotbaliștii români au făcut o primă repriză excelentă, dominîndu-și adversarul la toate capitolele. Jocul combinativ-și în mișcare al oaspeților i-a surprins pe austrieci, a căror formație a fost întărită, în ultimul moment, cu Bary Hulshof, cunoscut din perioada cînd a evoluat la Ajax Amsterdam. Rapidele șarje hunedorene, purtate îndeobște de Gabor și Dumitrache, au prins, adesea, pe picior greșit apărarea gazdelor și, în cîteva rînduri, portarul Lamecici a salvat majorarea scorului. După pauză însă, austriecii s-au instalat în atac și, minute în șir, au asaltat poarta noastră (bine) de Ioniță. La o ezitare a lui Bogdan, în min. 52, Schwiecher a adus egalarea. Scorul de 1—1 a rămas neschimbat pînă la sfîrșitul partidei, dominarea teritorială a gazdelor găsind în față o apărare omogenă și fermă, din care s-au remarcat Andone și Rednic. În mod normal, peste două săptămîni, la Hunedoara, Corvinul ar trebui să obțină calificarea.

Valentin Stănescu:

«Rapid e o iubire prea mare pentru a-i refuza şansa de a intra din nou în „A"»

— Nea Tinele, eşti prea „mare" pentru noi... În cinci meciuri ai făcut cinci victorii, ai bătut la Sibiu şi la Alexandria, i-ai culcat la pămînt pe ROVA, pe Metalul şi acum pe Slatina, golaverajul e 12—1, nu ştiu de ce nu se dă o hotărîre ca Rapidul să fie considerat de pe acum în „A", iar celelalte echipe să joace numai pentru locul 2...

— Ptiu, muşcă-ţi limba! C-aşa vă aruncaţi voi ăştia, ziariştii, cum cîştigă omul un meci, două — gata cu laudele pînă-n lună, să-şi piardă lumea capul! Măi băiete, campionatul abia a început, mai e drum lung pîn' la vară, nimeni nu ştie ce se mai poate întîmpla.

— Ei, nu te supăra. Am spus-o doar aşa, ca să te stîrnesc! Dar nu tot dumneata ai declarat că Rapidul vrea să lămurească soarta promovării încă din turul campionatului?

— Ba da, sigur că încercăm şi asta. Duminică avem meci cu Progresul. Dacă îl batem şi pe ei, lăsîndu-i jos în clasament, cu necazurile lor, cred că ne putem detaşa în frunte. Oricum, a venit vremea ca Rapidul să-şi reia locul care i se cuvine în prima divizie. Este la al şaselea campionat de cînd joacă în „B".

— Poate că te aşteptă pe dumneata, ca să forţeze porţile promovării! De ce ai... întîrziat atît de mult?

— Păi sînt plecat de 14 ani din Giuleşti... De, am mai fost şi eu pe-ici, pe-colo, am avut ceva treabă.

— Pe unde?

— De la început, vrei să spui? După ce am cîştigat campionatul cu Rapid am avut un an mai slab, clasîndu-ne pe locul 9. În vară am juçat finala Cupei, cu Dinamo, Neagu a ratat 11 m în minutul 90 şi am pierdut. Cinci jucători au fost suspendaţi, Nicki se îmbolnăvise, iar Puiu Ionescu plecase să joace în R.F.G. În octombrie m-au dat afară şi au venit la echipă Bărbulescu cu Cristescu. Am plecat la Steagul roşu, unde am stat doi ani jumătate, apoi la Steaua, pentru aproape doi ani şi la echipa naţională timp de trei ani. Am pierdut la Leipzig, cu R.D.G., în campionatul european, apoi la Blois, cu 4—0, în preliminariile olimpice, şi am ajuns... la Petrolul. La Ploieşti, în divizia B, am făcut atunci 32 de puncte din 34 într-un singur tur, doar cu două meciuri nule, iar campionatul l-am terminat cu vreo 17 puncte avans faţă de a doua clasată. Buzăul îmi pare. Am rămas la Ploieşti doi ani şi jumătate. Petrolul a retrogradat şi a trebuit din nou să plec, întîi la Scorniceşti, vreo 3 luni, apoi la Craiova. Am luat echipa pe locul 8 şi-am terminat cu ea pe 4, jucînd şi într-o cupă europeană. Atunci am bătut pe Leeds, am luat campionatul şi... am venit la Dinamo, pentru un contract de doi ani. Un timp am fost detaşat, aşa cum ştiţi, la echipa naţională, am bătut Iugoslavia şi am cîştigat Cupa balcanică, am bătut

Anglia, dar am pierdut în cele din urmă calificarea la C.M. din Spania...

— Deşi lucrurile sînt de acum doar în amintire, nu mă pot opri să nu te întreb cum îţi explici dumneata pierderea calificării?

— Au fost mai multe greşeli, pe care astăzi le recunosc. În final am rămas cam fără echipă, dar în primul rînd fără portar. Moraru era în formă bună, dar ne-a fost teamă să-i băgăm în poartă, ştii de ce... Cristian a primit două goluri şi ne-a bătut Elveţia! Mai departe, ţin să subliniez că Dinamo s-a comportat extraordinar, atunci cînd federaţia n-a mai avut nevoie de noi, antrenorii naţionalei, n-a schimbat în nici un fel contractul pe care-l aveam cu clubul. Aşa am reuşit apoi, în chiar vara care a trecut, una dintre cele mai bune performanţe ale mele ca antrenor, adică să cîştig şi campionatul şi Cupa... Apoi, la solicitarea conducerii ministerului, am venit la Rapid. Altceva, ce mai vrei să ştii?

— Cîţi ani ai, neş Tinele?

— În 28 noiembrie fac 60 de ani, vîrsta pensiei. Din '53 sînt antrenor, mai întîi la Locomotiva M.C.F., cu care am intrat în „B". Vreau să ies la pensie de la Rapid, dar ţin să-ţi spun că mă simt deocamdată încă în putere, întreabă-i pe jucători!

— I-am întrebat. Ion Ion, spre exemplu, mi-a spus că nu mai apucă să bea şi el o bere, cînd ajunge seara acasă şi se gîndeşte la ce antrenamente îi aşteaptă a doua zi, mănîncă şi se culcă imediat!

— Îmi place să se ştie despre mine că sînt exigent, pretenţios cu pregătirea. Şi nu vreau ca această pregătire să se scurgă pe alte căi.

— Sprijin suficient există?

— Da. Sînt foarte mulţumit. Rapid este acum o unitate direct subordonată căilor ferate, avînd şi un număr, nu ştiu eu care. Primim un sprijin deosebit din partea conducerii ministerului şi din partea clubului, iar despre suporteri, ce să mai zic! Vreau însă să-ţi spun că sînt tare mulţumit şi de Nicki Dumitriu, pe care l-am considerat întotdeauna copilul meu, atît ca jucător, cît şi acum, ca antrenor.

— Şi de ce zici că Rapidul merită să intre în „A"?!

— Ce vorbeşti?! Păi ai mai văzut tu o galerie de suporteri ca a Rapidului? Ea este unică. Îţi dau şi un exemplu, e unul Ion pe care-l ştiu de pe cînd eram jucător în Giuleşti, şi acum tot cu Rapid ţine... Şi sînt mai mulţi de felul acesta, d-aia le spun mereu jucătorilor că prin jocul nostru trebuie să-i respectăm în primul rînd pe ei, pe suporteri, să le respectăm dăruirea şi constanţa cu care ne iubesc... Aţi văzut meciul de duminică? Am avut peste 17 000 de spectatori plătitori (peste 20 000 în tribune, pe „Republicii" — n.n.) şi clubul a încasat, plătind şi taxele de chirie ale stadionului, cam 115 000 de lei. Ce zici, e ceva?

— E. Dar am văzut de dimineaţă, chiar în incinta stadionului Giuleşti, două proiectante învîrtindu-se pe acolo. Ce căutau?

— Fac proiectul pentru închiderea stadionului. Eu din '34 ştiu că se tot discută de construcţia celeilalte peluze, dar treaba a fost mereu aminată. Acum, din cîte am auzit, finanţarea e aprobată, lucrările urmînd să înceapă anul viitor. Cu cele încă 4 000 de locuri din noua tribună, stadionul ajunge la aproape 20 000. N-aş vrea să mor pînă nu-l văd aşa cum au visat generaţii şi generaţii de jucători şi suporteri ai Rapidului...

— Bun, dar de ce nu-i mai laşi pe suporteri să mai asiste la antrenamente? Strici o tradiţie!

— Ia să mai stea şi pe acasă, ce, altă treabă n-au?! Dacă vin, încep să aplaude, ori să ne certe, iar jucătorii sînt numai urechi. Nu-i mai las şi pace! Şoimii îi mai zic vreo vorbă la antrenament, c-am glasul tare, şi în cîteva ceasuri ştie toată mahalaua...

— Nu era să pleci iarăşi la Craiova?!

— Ba da. Adică, aşa au vrut ei. A venit Stroe, vicepreşedintele clubului, cu o maşină şi mi-a spus să mă urc aşa cum sînt, în trening. Rapid e însă o iubire prea mare pentru a-i refuza şansa de a intra din nou în „A"!

— Frumos spus. În orice caz, şi noi urăm echipei Rapid şi antrenorului Valentin Stănescu mult succes în această campanie!

— Vă mulţumesc.

DUMITRU GRAUR ■

Omul care joacă

N-ajută nechezatul!

A fost plăcut miercurea trecută — la început de noapte — pe stadionul „23 August". Tricolorii au obţinut o victorie preţioasă şi, ca un simbol al bucuriei trăite mai rar de iubitorii fotbalului de la noi, în final, s-au aprins din nou acele minunate torţe ale satisfacţiei. După această a doua victorie în seria preliminară a Cupei Europei se pune din nou, firesc, problema obiectivelor reale ale echipei naţionale. Este greu să ai curajul să afirmi şi să ceri reprezentativei să cîştige grupa în care joacă! Mă refer la posibilul entuziasm al diriguitorilor fotbalului, ce se pot aprinde, aşa cum ne-am obişnuit, foarte repede... Tînăra reprezentativă pe care Mircea Lucescu o aruncat-o în luptă **trebuie să fie obligată să se claifice la Mundialul din '86. Deci...** să înţelegem timpul.

Totuşi, şi cred că aşa se gîndeşte, echipa trebuie educată pentru a încerca şi reuşi orice victorie, chiar şi în Italia, numai astfel putîndu-se crea o forţă de exprimare aproape completă şi păgubitoare pentru adversarii pe care va fi necesar să-i batem. De aceea, această campanie de durată trebuie ajutată chiar şi prin arma scrisului. Nu cred că laude care ascund adevărurile reale, critice ale unor momente din jocul distribuţiei lui Lucescu îl pot ajuta. Aşa cum îl simt acum ca antrenor, nu se poate îmbăta cu fraze de genul „atît de frumos desenau ai noştri gazonul cu mingea aceea de un alb fosforescent, încît publicul, încîntat, avea o singură teamă : să nu fie doar un simplu foc de paie".

În primul rînd, acest director tehnic al naţionalei suedeze, Lars Arnesson, mi s-a părut mult prea sigur pe el în declaraţiile făcute după confruntarea româno-daneză. L-am urmărit special la antrenamente. M-au surprins siguranţa şi îngîmfarea de care a dat dovadă, permiţîndu-şi să-şi expună marţi şi miercuri echipa la soare timp de peste o oră, în jurul prînzului, ca la plajă, împotriva tuturor regulilor fiziologice, fără să creadă vreun moment că şi noi îi putem oferi surprize sau avem şanse la lovîturile fixe. Borg îşi cunoaşte compatrioţii. A afirmat că „acum sînt slabi", şi că vom cîştiga „la două goluri diferenţă"... Noi însă avem în continuare obiceiul vinovat de a vedea în alţii supraoameni, în a ne nimici parcă cu bună ştiinţă atunci cînd cei cu care ne confruntăm ne apar ferchezuiţi şi bine clădiţi la încălzire. Sînt lucruri fireşti, Mircea Lucescu le ştie, în fel cum este tot atît de firesc ca un meci al naţionalei să fie foarte bine tratat şi pregătit, evitîndu-se pe cît posibil surprizele din partea unor adversari, ce pot fi intuiţi şi cunoscuţi. Putem fi mai puternici în fotbal decît ne dăm încă seama, şi trebuie să mergem şi să ajutăm acest drum.

La fel de important mi se pare că naţionala a relevat o concepţie proprie de joc şi că a încercat în acest sens multe „numere" de joc ce-i pot deveni caracteristice. Mi-a plăcut mişcarea liniei de mijloc, care a obligat prin marele rol al lui Balaci, prin intuiţia tactică a lui Bölöni şi prin eforturile lui Ţicleanu şi Klein (ajutaţi de prezenţele descumpănitoare pentru adversari a lateralilor Rednic şi Ungureanu), fiu-ul Borg-Nilsson-Bjoerklund să se lipească de centralii Hysen şi Dahlkvist fără a încerca pressing şi reuşi atac şi marcaj. Cred, la fel, că Andone poate fi o soluţie de urmat ca fundaş central. Arată bine, vrea şi poate fi învăţat „să ştie" mai mult.

Pe de altă parte nu vreau să cred că Lucescu vrea să facă din pasă un scop în sine, menţinînd 5, 6 jucători pentru a realiza acest lucru în propriul teren, chiar atunci cînd adversarul era în inferioritate numerică şi putea fi trecut dincolo de corzi... O circulaţie de joc trebuie valorificată şi cele 14 şuturi sînt prea puţine. Poate a gîndit asemănător cu Bearzot, cel care a cerut echipei sale în faţa Braziliei „să le dea cît mai puţin mingea prestidigitatorilor". Vom vedea...

Oricum, a apărut o concepţie, poate şi trebuie să avem puţină răbdare pentru a o constata competitivă, perfecţionînd-o în funcţie de calităţile celor chemaţi să o expună. Am început mereu bine campaniile tricolore şi să sperăm că nu va mai fi cazul să ne încălzim la mal.

CORNEL DINU ■

Scurt, foarte scurt

● **Luptătorul Ştefan Rusu** a cucerit la Katowice o nouă şi strălucitoare medalie de aur pentru sportul românesc! Născut la Rădăuţi, în vîrstă de 26 de ani, Ştefan Rusu este probabil cel mai mare luptător român al tuturor timpurilor, în palmaresul său figurînd acum două titluri de campion mondial (Ciudad de Mexico, 1978 şi Katowice, 1982), un titlu olimpic (Moscova, 1980), trei titluri europene şi titlul de campion mondial universitar. Alături de Rusu, care s-a arătat din nou cel mai puternic luptător al lumii la categoria 74 kg, la Katowice s-au remarcat de asemenea **Nicolae Zamfir, Ion Draica, Vasile Andrei** (vicecampioni mondiali, medalii de argint) şi **Ştefan Negrişan** (medaliat cu bronz), succese care alcătuiesc cel mai bun bilanţ din ultimii 4 ani şi care au situat echipa României pe locul III la Campionatele mondiale de lupte greco-romane. Felicitările noastre sincere celor cinci sportivi medaliaţi, antrenorilor lor, ca şi tehnicienilor Federaţiei de lupte, care au dovedit încă o dată că în acest sport se munceşte bine şi cu folos. ● La Bucureşti, **Björn Borg** declară că **Ilie Năstase**, acum în vîrstă de 36 de ani, nu şi-a spus ultimul cuvînt în tenis! La Flushing Meadow, Ilie al nostru a fost învins după trei seturi de luptă de Jimmy Connors, cîştigător în cele din urmă al competiţiei. ● Ziarul judeţean „Cuvîntul nou", care apare în judeţul Covasna, acuză întreaga presă sportivă a ţării de subiectivism, considerînd că între „jocul mediocru, datorat oaspeţilor în primul rînd, băieţi frumoşi, zdraveni, probabil buni şchiori ori atleţi, dar cărora aproape orice contact cu balonul le-a provocat evidente dificultăţi" şi „euforia generală provocată de presa sportivă de acest meci" este, citäm, **o distanţă stranie şi periculoasă!** Că semnatarul paginii sportive a ziarului din Sf. Gheorghe, **Mircea Zeicu**, nu înţelege rolul tactic îndeplinit de Dudu Georgescu mai treacă, meargă, dar a considera victoria echipei naţionale drept întîmplătoare, obţinută în faţa unui adversar slab, a cărui valoare reală a fost, ca să vezi, fals supralicitată de jocul excelent al formaţiei I.F.K. Göteborg, anul trecut, nu mi se pare numai o apreciere stranie, ci şi una extrem de periculoasă! ● Doi tineri boxeri români, **Marian Rotaru şi Doru Maricescu, au** cucerit medaliile de argint ale Campionatelor europene de box pentru juniori. Succesul lor a prefaţat într-un fel Campionatele naţionale de box, ale căror finale se vor desfăşura duminică la Palatul sporturilor şi culturii din Bucureşti. ● În divizia C, unde ochii federaţiei nu prea ajung niciodată, minunile se întîmplă în fiecare zi. Meciul Abatorul-Tehnometal, în care tuşierii **Găman şi Georgescu** i-au ajutat pe „centraliu" **Gh. Bildea** să vicieze cît a fost în stare (şi a fost!) rezultatul normal, e numai un exemplu. ● Victoria lui F.C. Bihor la Braşov a fost considerată o surpriză. Puţini ştiu însă că antrenorul **Gh. Staicu** şi-a dus elevii în Polonia de cum s-a întrerupt campionatul (în vederea meciului cu Suedia), pentru aproape două săptămîni de intense pregătiri. Rezultatul, nu-i aşa, s-a văzut! **(D. G.)**

Aminări păgubitoare

Readucem azi în discuţie, la o oră la care fotbalul e din nou în actualitate (echipa reprezentativă a cîştigat cu Suedia, cupele continentale şi-au disputat prima manşă etc.), o idee mai veche; pentru care am mai pledat : necesitatea înfiinţării unui Centru naţional de pregătire în sportul respectiv. Ca să fim drepţi, să recunoaştem că, la un moment dat, pînă şi C.N.E.F.S., al cărui imobilism în acţiune şi în gîndire a ajuns proverbial, a părut sedus de ea. Numai că, obişnuit să alerge după rezultate imediate (a se citi medalii), a abandonat-o, lăsînd pe mîine (şi tot ar fi fost bine) ce putea face ieri!!

Dacă vrea să devină cu adevărat competitiv, şi am înţeles că vrea (chiar şi C.N.E.F.S. e de acord cu asta), fotbalul nostru are nevoie, cît mai urgent, de un astfel de centru, cum există dealtfel în multe alte ţări, în Italia (Coverciano), în R.F.G. (Köln), în Franţa (Font Romeu), în Iugoslavia (Novisad) etc., etc. Într-un asemenea cadru s-ar asigura, pe de-o parte, stagiile de calendar ale echipelor naţionale şi, pe de alta, o pregătire serioasă şi de durată (nu cursuleţe de 15 zile ţinute prin tot felul de hoteluri şi case de cultură) a antrenorilor, la acest ultim capitol fotbalul nostru stînd nu prost, ci foarte prost, lamentabil. Pînă nu vom izbuti să ridicăm nivelul tehnicienilor (unii nu că nu ştiu limbi străine, dar nici româneşte nu se descurcă prea bine), nu vom parveni să avem, în ciuda unor jucători la fel de dotaţi ca şi marile vedete, fotbalul pe care-l sperăm şi pe care-l visăm. Avantajele unui astfel de centru ar fi multiple. Echipa reprezentativă şi-ar găsi, în sfîrşit, o „casă", tricolorii n-ar mai fi siliţi să schimbe, toată ziua, bună ziua, locul de pregătire, antrenîndu-se cînd la Snagov, cînd la Student Parc, cînd la Cimpulung etc., acomodarea cu un anume mediu jucînd, susţin psihologii, un rol foarte mare. În aceeaşi ordine de idei, s-ar garanta o continuitate a instruirii, în conformitate cu o concepţie unitară, care să vizeze toate eşaloanele (lot de juniori II, de juniori I, de tineret, A) ale fotbalului nostru de performanţă. S-ar mai cuveni ca un asemenea centru să posede un colectiv de cercetare (C.N.E.F.S. n-ajută fotbalul nici pe această linie decît sporadic şi fără eficienţă) şi o bază solidă de documentare (antrenorilor trebuie să li se ofere posibilitatea de a se informa, de a fi la curent cu noutăţile). Unele cluburi, de exemplu Dinamo (la Săftica), au reuşit dotări în acest sens (un cadru intim, terenuri gazonate, spaţii de recuperare, mijloace de divertisment etc.), dar echipa naţională, mai corect spus echipele naţionale, se află, şi la acest capitol, în suferinţă. (Merită ridicată, ţie şi în treacăt, pentru că vom mai reveni, problema bazei de la Piatra Arsă, singurul loc de pregătire la altitudine care trebuie redat sportului.)

Să nu se înţeleagă că a deschide un astfel de centru e echivalent cu a cheltui o groază de bani. Nici vorbă, în condiţiile existente (fie la Snagov, fie la „23 August", fie la Sportul studenţesc), amenajările ar fi derizorii, fiind vorba nu atît de fonduri, cît de înţelegere. C.N.E.F.S. are fonduri (că le foloseşte greşit e altă poveste : cît consumă, apropo, cluburile şcolare şi cu ce randament? Dar aşa-zisele licee cu profil? Cel de gimnastică din Oneşti, cel de atletism din Cumpulung Muscel, cel de schi din Predeal? Milioane în fiecare an, vom mai discuta despre asta), dar n-are înţelegere, motivul fiind simplu : fotbalul n-a adus deocamdată nici o medalie de preţ?!

Dar aceste aminări, în cazul concret al Centrului naţional de pregătire pentru fotbal, n-aduc altceva decît pagubă. Aşa stînd lucrurile, fără ca ideea înfiinţării obiectivului respectiv să fie a unuia sau a altuia (Mircea Lucescu o sprijină, e drept, dar nu-i aparţine), ea e, socotim, preţioasă şi de realizarea ei depinde, într-o bună măsură, progresul fotbalului nostru. C.N.E.F.S. are datoria să purceapă şi, mai ales, să acţioneze. Altfel, vorba românului, boală lungă, moarte sigură!

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Lumea în care trăim

Nu mai sînt-niște bătrînei...

Neonaziștii sînt amintiți destul de frecvent în titlurile presei vest-germane. Desigur, mai puțin pe prima pagină, cel mai adesea în paginile din interior, dar fenomenul rămîne prezent în atenția cititorilor.

Neonazismul nu constituie o invenție a gazetarilor în căutarea de senzațional. Din nefericire, el este prezent și simțit uneori deosebit de violent în viața cotidiană a societății. Personajele sinistre, ce se recomandă drept moștenitorii doctrinei antiumane a lui Hitler, constituie o realitate tristă a prezentului.

În urmă cu mai mulți ani, neonaziștii erau confundați cu supraviețuitorii batalioanelor de asalt ale SS-ului sau cu gardienii lagărelor de concentrare salvați cu relativă ușurință de la meritata condamnare. Păreau niște bătrînei cu nostalgia trecutului. Supraviețuitorii în uniformă ai hitlerismului au trecut însă de vîrsta pensionării și mulți dintre ei au dispărut.

A apărut o nouă generație de neonaziști, de oameni mai tineri. Dar această generație de neonaziști nu este mai puțin periculoasă decît cea care a precedat-o. Deviza lor este aceeași cu a asasinilor pe care Hitler i-a lansat la atac. Limbajul lor este cel al bombelor și pistoalelor. Practică aceeași ură față de oameni, aceeași absurdă doctrină a învrăjbirii. Violența le este singura modalitate de exprimare.

Numărul actelor de natură criminală săvîrșite este semnificativ. Atentatele cu caracter xenofob comise de neonaziștii din R.F.G. au crescut cu 150% numai într-un an — 1981, semnala Agenția France Presse, referindu-se la surse oficiale. Ministrul de interne din landul Renania-Palatinat, Kurt Beckmann, amintea că, în ultimul timp, s-a intensificat activitatea grupelor neonaziste. Au loc tabere de pregătire, acțiuni denumite „aplicații militar-sportive", atacuri asupra locuințelor unor imigranți, se publică materiale incitatoare, se intonează cîntece cu un conținut provocator.

Desigur, la prima vedere, problema cîntecelor ar fi poate cea mai puțin gravă, deși și ea este intolerabilă. Însă nu poate fi trecută cu vederea înmulțirea actelor cu caracter terorist cărora le cad victime, în primul rînd, muncitorii străini. Ura împotriva imigranților este un pretext pentru propagarea neonazismului. Istoria ne învață, dealtfel, unde duce o asemenea comportare. Neonaziștii urmăresc în special să profite de tinerii loviți de efectele crizei economice, incapabili să înțeleagă adevărurile vieții. Pe bună dreptate, ministrul de interne de la Bonn, Gerhart Baum afirma: „Nu trebuie să admitem ca tinerii să fie din nou induși în eroare pe plan politic".

Avertismentul ministrului este simptomatic pentru o situație ce nu poate fi trecută cu vederea. Pentru că neonazismul își îndreaptă atenția mai ales către tineret, pentru a profita de dificultățile lui. Neonaziștii încep, aparent, inofensiv prin atragerea celor naivi, a celor ce nu au locuri de muncă. Nu se neglijează nici măcar muzica pop. Cîntece ce glorifică hitlerismul pot fi ascultate în săli de concerte sau pe discuri. „Dansează Adolf Hitler" se numește unul din șlagărele la modă în rîndurile unui anume tineret din Germania Occidentală.

Un cîntec, un dans, toate acestea pot apărea la prima vedere lipsite de periculozitate. În realitate, propaganda neonazistă nu ignoră nici o posibilitate. Și de la șlagărul cu conținut provocator, la atentatele cu bombe este un drum pe care, din păcate, destui tineri l-au parcurs. A dovedit-o recentul proces de la Stuttgart în cadrul căruia doi neonaziști, dintre care o tînără în vîrstă de 26 de ani, au fost condamnați la închisoare pe viață pentru atentatele pe care le-au comis și care s-au soldat cu mulți morți și răniți.

Nu sînt acte întîmplătoare. Potrivit unui raport dat publicității la Köln, în R.F. Germania există 73 organizații extremiste de dreapta avînd peste 20 000 de membri. Cifra este importantă, dar realitatea neonazismului și influența lui nefastă nu trebuie judecate doar după efectivul organizațiilor de dreapta. Faptul că există publicații neonaziste ce apar nestingherite — dintre care cea mai importantă se tipărește în peste 100 000 de exemplare — ca și faptul că apar cărți ce reiau tezele naziste, discuri cu vocea lui Hitler, film în care se încearcă idealizarea nazismului constituie un fenomen îngrijorător.

Ziarul „Stuttgarter Zeitung" scria că actele criminale ale celor ce au fost judecați recent au ca fundal „un potențial neonazist crescînd". Acest „potențial neonazist crescînd" trebuie plasat în contextul unor ramificații politice și economice destul de greu de depistat.

Recrudescența activității neonaziste neliniștește deoarece trecutul a dezvăluit obiectivele reale ale celor ce acționează în numele aberantei doctrine a lui Hitler. Riposta fermă pe care forțele democratice o dau neonazismului exprimă voința de a împiedica amplificarea activității neonaziste într-un moment în care viața internațională este marcată prin tensiune, iar criza economică face ravagii. Reactivizarea diferitelor organizații neonaziste se lovește de fermitatea celor ce cred în idealurile democratice, în necesitatea de a pune capăt definitiv unor acțiuni periculoase pentru pacea și libertatea popoarelor.

Neonaziștii nu sînt niște bătrînei apatici, deniți, guralivi.

Neonaziștii aparțin altei generații și acest lucru trebuie reținut. „Eroarea politică", de care amintea ministrul de la Bonn, nu trebuie să se mai repete.

Ne obligă istoria cu lecțiile ei.

Ne obligă viitorul cu speranțele pe care le avem.

Ne obligă tulburătoarele adevăruri ale vieții...

AL. PINTEA ■

Reacția în lanț

Alexandru Macedon, Cezar sau Napoleon au anticipat mișcările adversarului pe bază de scenarii. În toate timpurile morții de pe cîmpul de luptă au fost asasinați înainte în variante și contravariante. Războaiele vechi, oricît de largi și de îndelungate, s-au menținut în cadru limitat.

Și azi există o doctrină a războiului „limitat". Dar mai este războiul „război" în accepțiunea... normală a termenului? Se va mai duce o conflagrație nucleară cu o recuzită căreia să-i percepem exact și strict efectele? Ziarul britanic „The Guardian" notează:

„Primele efecte ale unui atac nuclear în Europa (1 000 megatone) ar fi 170 milioane de morți și 150 milioane de răniți. Va exista 1 medic la circa 1 000 de supraviețuitori grav afectați și, deoarece majoritatea spitalelor vor fi distruse, iar cele rămase nu vor fi în stare de funcționare din cauza distrugerilor unor servicii esențiale, nu va mai exista nici o structură de asistență. Rezervele de medicamente și sînge vor fi distruse. Nu vor exista condiții pentru evaluarea gravității rănilor, nu vor exista mijloace de transport și nici răspunsuri medicale la problemele inițial insurmontabile ale căderilor radioactive. Șocul psihologic provocat de tragica situație și încetarea existenței vieții de comunitate îi vor afecta pe supraviețuitori și vor diminua în mod serios capacitatea oricărui cadru medical supraviețuitor de a-i ajuta pe cei răniți.

Pe termen lung, vor exista probleme grave de infectare și boli molipsitoare cauzate de efectele combinate ale reducerii imunității datorată iradiațiilor, lipsei de antibiotice, malnutriției, scăderii sistemelor publice elementare de asistență medicală și altor factori, cum ar fi izbucnirea violenței între supraviețuitori. Efecte tîrzii includ o întreagă gamă de forme de cancer ca și creșterea de 50 de ori a cazurilor de leucemie și a bolilor legate de ea.

Prea puține s-au spus în privința efectelor pe termen lung asupra întregii biosfere, unde se va produce o largă gamă de daune și efecte probabil ireversibile, dar care nu pot fi evaluate. Pătrunderea unei mari cantități de oxizi de nitrogen în straturile mai joase ale stratosferei are ca rezultat creșterea masivă a radiațiilor ultraviolete orientate spre Pămînt care, pe lîngă efecte specifice, ca de pildă creșterea cazurilor de cancer, ar putea dezagrega agricultura și sistemul biologic oceanic. Numai căderile radioactive ar putea produce în rîndul supraviețuitorilor mai multe milioane de bolnavi de cancer".

Uneltele războiului schimbîndu-se, efectele lui schimbîndu-se omenirea se află — chiar și în condițiile păcii precare de azi — în posesia unei uriașe posibilități: aceea de a sesiza, în timp util, caracterul real al unei eventuale conflagrații nucleare. Cosmarul atomic nu va putea fi reparat. Poate fi, însă, prevenit.

Odată declanșat mecanismul de lovituri și contralovituri panica oamenilor și cruzimea rece a tehnologilor de luptă vor face imposibilă sau puțin probabilă apăsarea, tardivă, pe frînă.

Războiul viitorului va fi limitat. Dar nu la o anumită porțiune a geografiei considerată aptă să dispară din atlas. Ci la nivelul Terrei în ansamblu. „Reacția în lanț" va transforma teoria războiului limitat în practica unei confruntări generale. Revista „Time" precizează, lăsînd la o parte echivocurile și mergînd la esența problemei: „Există puține temeiuri de a se crede că războiul va urma scenariile dezvoltate de planificatori și repetate de multe ori de computere. Subliniera actualei dezbateri în legătură cu armamentul nuclear semnifică o îndoială adîncă, generală —, împărtășită chiar de mulți din experții și politicienii care au contribuit la schițarea și perfecționarea planurilor privind evoluțiile posibile (gradul de probabilitate ca aceste planuri să funcționeze dacă vor fi supuse testului realității). Mulți se tem că detonarea chiar a unei singure arme nucleare într-un conflict s-ar asemăna cu declanșarea unei particule din nucleul unui atom; războiul nuclear ar imita fisiunea nucleară. Rezultatul ar fi o reacție în lanț, de haos și cataclism, focoasele zburînd încoace și încolo, ducînd la distrugerea totală".

Distrugerea totală care obturează viitorul normal al omenirii trebuie scoasă din calendar, acum, încă în momentele fericite cînd pacea nu este o amintire a nimănui, ci un drept esențial al tuturor.

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Marilyn asasinată ?

Era blondă. Pentru reviste de mare tiraj, poza de regulă în poziția preferată — a unei feline — uneori îmbrăcată cît mai sumar, pentru publicitate. La ora actuală era o vedetă în toată regula și trebuia să-și respecte condiția respectivă și s-o întrețină pentru că, învățase ea din experiența altora, popularitatea starului de cinema și cota lui nu se mențin ridicate de la sine. Poate că și ea mai platea pagini în care să apară cu surîsul trist și mînă seducătoare, plete lungi aduse de briza piscinelor sau de aerul ventilatoarelor ascunse discret de ochiul aparatului fotografic. Mai vîrstnicii și-o amintesc din filmele anilor '50 pe care le domina cu rolurile ei foarte bine făcute și cu personalitatea ei subliniată pregnant de scenariști și regizori care mergeau pe mîna ei.

În acei ani, Marilyn Monroe — căci despre ea e vorba — deși încă tînără, avea un statut de mare star al Americii iar omul simplu se mîndrea că o văzuse într-un film sau mai ales o salutase întrînd la gala unui film, în timp ce politicienii și bogății se întreceau s-o invite la banchetele lor. Pe la începuturile anilor '60, ea se fălea că figurează printre cunoștințele sale apropiate și cîtiva reprezentanți ai clanului Kennedy, la acea oră într-un spectaculos aviat politic. Mitul său pare a se fi păstrat intact și după ce — la 5 august 1962 — a fost găsită moartă „în urma unei sinucideri datorate înghițirii unei doze mortale de barbiturice". Frecvent, poze ale sale au reapărut în reviste de mare tiraj care au încercat să dezlege misterul acestei premature dispariții. La sfîrșitul lunii trecute, la cîteva zile după ce s-au împlinit două decenii de la decesul vedetei de excepție Marilyn Monroe, o nouă știre a făcut senzație: din Los Angeles, un detectiv particular pretinde că deține înregistrarea convorbirilor telefonice ale starului din ziua morții ei și că acestea conțin dovezi că ea a fost asasinată. De fapt, detectivul Mila Speriglio susține de ani de zile că Marilyn nu s-a sinucis, ci a fost ucisă cînd se pregătea să dezvăluie secrete de stat consemnate în jurnalul ei intim. La conferința de presă respectivă a fost prezent și medicul legist care a semnat actul de deces al starului și care afirmă că superiorii lui au făcut presiuni pentru ca el să atribuie moartea „sinuciderii datorate înghițirii unei doze mortale de barbiturice". Grandison, medicul legist declară că nu deține dovada asasinării dar că „se petrecea ceva ciudat, și de aceea am fost surprins că nu s-a făcut o anchetă". Tot el pretinde că ar fi văzut misteriosul carnet al vedetei și că în acesta existau referiri dese la John Kennedy, pe atunci președinte, și la fratele lui, Robert, și chiar la alți lideri politici de pe continent. Or, prietenii actriței cam nu cred în sinuciderea ei (Grandison vorbește de faptul că Marilyn avea semne de înțepături sub unul din genunchi) și susțin că faimosul carnețel roșu, care a dispărut imediat după moartea ei, ar fi consemnat secrete de stat pe care le aflase în timpul unor întîlniri cu Robert Kennedy, pe atunci ministru al justiției. Între acestea, și un plan al C.I.A. de asasinare a unui cunoscut lider latino-american.

Știrea se încheie aici, dar întrebările țîșnesc firesc: mitul Monroe se spulberă? Era la curent cu afaceri atît de delicate care s-au dovedit a fi reale? Sau, mai curînd, misterul se amplifică.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Sînge pentru călimară

Jack Abbott, deținut american, condamnat pentru omucidere gravă, 37 de ani, de 24 de ani în pușcărie, prețios colaborator al revistei „New York Review of Books", templul scriitorilor americani. De cîtva timp, opinia publică americană este preocupată de destinul sîngeros al acestui straniu personaj, un „geniu damnat", care a ajuns din spatele gratiilor pe primele pagini ale revistelor literare, autorul unui adevărat best-seller cu 500 000 de exemplare vîndute.

În lungii ani de recluziune, Abbott, care știa prea puține despre lumea din afară și-a făcut o instrucție solidă citind tot ce-i oferea biblioteca închisorii, de la Aristotel la Schopenhauer, de la Balzac la Milton, Dos Pasos și Steinbeck. Într-o zi, a aflat din revista „People" că celebrul scriitor Norman Mailer lucrează la povestea unui deținut condamnat pe viață și s-a oferit drept consultant, ca un bun cunoscător al infernului penitenciar. Din 1977 și pînă în 1980 el a corespondat cu Mailer care aprecia că: „Abbott are propria sa voce, originală, cum n-am mai auzit pînă acum. Scrie ca un demon făcînd infernul vizibil ochilor noștri". Drumul său din mijlocul dezmoșteniților soartei spre viața normală a început sub cele mai bune auspicii. După 4 ani de corespondență, Mailer a convins că se află în fața unei revelații literare. În primăvara lui 1980 decide să supună atenției lui Robert Silvers, editorul prestigioasei „New York Review of Books" scrisorile din închisoare ale lui Abbott. Acesta se declară „foarte impresionat" și publică un fragment. Noul talent stîrnește interesul editurii „Random House" care-i oferă autorului un contract în exclusivitate și un avans de 12 000 dolari. Apare „În pîntecele bestiei" cu o prefață de Norman Mailer, carte care se vinde ca pîinea caldă. Abbott se afla în acea perioadă la „Marion", cel mai celebru penitenciar, după desființarea Alcatrazului. Dorea să iasă cu orice preț. El, cel care în 24 de ani de pușcărie era socotit un curajos — „ucideam pentru a fi respectat" — devine trădător, furnizînd gardienilor de la „Siguranța Maximă" (locul unde erau cazați cei foarte periculoși printre care și Abbott) lista capilor revoltei care zguduia închisoarea de circa un an. În ianuarie 1981 este încredințat autorităților statului Utah. În cîteva luni va fi liber, grație demersurilor unui grup de scriitori care văd în el viitorul literar al Americii. În fața Curții pentru eliberare condiționată, părintele său literar, Norman Mailer, declara: „Acest om are un talent extraordinar. Pentru acest talent trebuie să trăiască liber, să-și îmbogățească experiența. Doar așa ne va putea delecta cu alte opere valoroase." Mailer a garantat pentru Abbott, i-a oferit postul de secretar particular și 150 de dolari săptămînal. În plus, judecătorilor le-a fost prezentat și certificatul unui psihiatru din care a reieșit perfecta stare de sănătate a inculpatului. Singur căpitanul Thomas Bona, șeful Siguranței Maxime, a obiectat, considerîndu-l pe deținut „un criminal deosebit de periculos și imposibil de reeducat"! Abbott devine cetățean al Manhattanului, sărbătorit și adulat de societatea literară a New Yorkului. Se adaptează greu, e irascibil, devine fiară turbată la cea mai mică atingere. E atracția zilei. Se declară de acord cu toate revoluțiile, oricît de sîngeroase ar fi, este dușmanul burgheziei la a cărei exterminare vrea să participe. În cea de-a 18-a zi a libertății sale, la un restaurant, ucide, cu nonșalanță, un tînăr pentru că-i vorbise ireverențios.

„Pumnalul e înfipt adînc, între al doilea și al treilea nasture de la cămașă. Se zbate zadarnic încercînd să supraviețuiască, se luptă, dar ceața morții i se așază pe ochi. Sîngele mustește cald și simt cu vîrfurile degetelor cum se scurge viața de-a lungul cuțitului în vibrații din ce în ce mai slabe. Năvalnică și inexprimabilă senzație" — iată un pasaj din romanul destăinuire al lui Abbott, suficient pentru a face jurații mai circumspecți. Din păcate, a fost nevoie de o nouă victimă pentru a fi închis în celula pe care abia o părăsise și din care nu trebuia să iasă.

IOAN ROȘCA ■

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

Mărturii despre ultimul zbor în Ardeal al lui Aurel Vlaicu

La 11 septembrie 1912, cu exact 70 de ani în urmă, Aurel Vlaicu, nemuritorul pionier al aviației române și mondiale, își încheia turnirul său aviatic în Ardeal, cu zborul de la Dumbrăveni (Sibiu). Zburase la Arad, Lugoj, Hațeg, Orăștie, Vîrșeți, Alba-Iulia, Sălișteș, Tîrgu-Mureș și urma, ca ultim zbor, cel de la Dumbrăveni. Cu cîteva zile în urmă, doctorul în drept **Emil Laurențiu**, martor ocular al acestui eveniment, ne-a vizitat la redacție și l-am rugat să ne facă unele mărturisiri :

— Zborul de la Ibașfalău, adică de la Dumbrăveni, fusese planificat pe ziua de 9 septembrie 1912. Pentru reușita lui, românii localnici, mobilizați într-o mare adunare populară, și-au ales un comitet de organizare a mitingului aviatic. În frunte era Alexandru Morariu, avocat pe lîngă Tribunalul din Sibiu, tribun-luptător pentru cauza românilor din Ardeal, președinte al Despărțămîntului „Astra" Ibașfăleană și prieten bun al lui Aurel Vlaicu.

— De ce zborul a avut loc abia pe 11 septembrie ?

— Aminarea zborului a fost impusă : fiindcă în noaptea de 7 spre 8 septembrie 1912 apele crescute ale Tîrnavei Mari (crescute din cauza ploilor anterioare) au rupt digul construit cu cîțiva ani în urmă, dig care înconjura (înconjură și azi) partea de sud-vest a orașului. Un conațional de-al meu, Nonic Pușcaș, azi în vîrstă de 90 de ani, a fost de față la locul sinistrului în calitate de pompier voluntar al grupului local de pompieri.

— Cum a fost ziua de 11 septembrie ?

— Însorită, era după ploi, lumea era nerăbdătoare să-l vadă pe Vlaicu zburînd, pentru prima dată la noi, cu un aparat mai greu decît aerul. Zborul a avut loc în după-amiaza acelei zile.

— De unde ați urmărit zborul ?

— Aveam șapte ani și eram elev la școala primară din Ibașfalău. Împreună cu alți colegi ne-am urcat într-un pom de pe marginea „aerodromului", așa încît am putut observa totul : încă nu era ora 12, dar piața orașului era încărcată de lume ! Veniseră mii de oameni din satele și orașele din jur : cu căruțele trase de cai cu flori la căpăstru, pe jos sau călări. Tinerimea locală, îmbrăcată în costume naționale, cu banderole în trei culori, ținea ordinea : îndrepta masa aceea de oameni spre dealurile dinspre satul Ernea, la poalele cărora era „aerodromul". Mulțimii nu i s-a pretins taxă de intrare, dar celor care au pătruns pe „aerodrom" li s-a încasat prețul de o coroană de persoană. Din cauza ploilor nu s-au putut ridica tribune pentru public, ca în alte orașe. Fanfara din Bratei intona cîntece. Spre orele patru după-amiază era instalată, în frunte, și întreaga oficialitate : primarul orașului, președintele și judecătorii tribunalului, ofițerii garnizoanei, profesorii liceului, învățătorii școlilor primare, precum și o mulțime de funcționari. Magazinele fuseseră și ele închise, atelierele — la fel. Aparatele de fotografiat au început să lucreze.

— Cine îl ajuta pe Vlaicu ?

— Aeroplanul, construit de Vlaicu la începutul anului 1911, în atelierele Școlii superioare de arte și meserii din București, a fost scos din hangar de către Ion, fratele lui Aurel Vlaicu, ajutat de un grup de săteni în straie albe. Vlaicu a apărut și el din hangar, echipat în costum de aviator, și, bănuiesc eu, era emoționat. S-a oprit lîngă mașina lui de zburat, a salutat mulțimea care nu contenea să-l aplaude. Două fetițe i-au ieșit în cale și i-au oferit flori. Zburătorul le mulțumi, și puse florile în carlingă. Ion începu să învîrtă elicea din lemn, situată în spatele aparatului, apoi o pîrîitură îl anunță pe Vlaicu că motorul a pornit. Nu era încă ora 16,30 cînd Aurel Vlaicu, Șoimul Ardealului, începuse să se ridice în văzduh la bordul aeroplanului său. După un tur pe deasupra dealurilor Dumbrăvenilor, Vlaicu începu să arunce din carlingă florile pe care le primise de la cele două fetițe. Poporul izbucni în urale și flutura steagurile în trei culori, simbolul românismului etern.

AUREL VLAICU, după zborul efectuat în ziua de 11 septembrie 1912, la Ibașfalău, azi Dumbrăveni (Sibiu). E fotografiat în cînd cu organizatorii mitingului și cu prietenul său, dr. avocat Alexandru Morariu, președintele Despărțămîntului „Astra"

— Cum a primit administrația imperiului această manifestare a românilor ?

— Ca de obicei : jandarmii, văzînd acest lucru, porniseră să le taie românilor „brăcinile", confecționate din cele trei culori ale drapelului românesc, cu care erau încinși peste brîie. Comandantul, aflînd de incident, a ordonat încetarea acestei acțiuni, evitîndu-se astfel alte incidente mai neplăcute.

— Cît a durat zborul de la Ibașfalău ?

— După cunoștințele noastre, 33 de minute : Vlaicu (de la a cărui naștere se vor împlini anul acesta o sută de ani), în acest zbor, a plutit și pe deasupra Giacășului, satul în care se născuse prietenul său Alexandru Morariu, și în care jude comunal (primar) era pe atunci Nicolae Bleahu. Seara, festivalul organizat în onoarea lui Vlaicu s-a desfășurat în două părți : o parte în sala de cultură a orașului, unde au participat intelectualii, o a doua parte, în Casa institutului de credit al Asociației „Mugurul", unde au participat toți ceilalți reprezentanți ai poporului. A doua zi, profesorul de limbă maghiară, de la liceul unde învăța și fratele meu, le-a dat elevilor un extemporal cu următoarea temă : Zborul lui Aurel Vlaicu de la Ibașfalău ! Ulterior, fiul lui Alex. Morariu, Aurel Șoimu Morariu (care, observați, îi poartă numele lui Aurel Vlaicu, Șoimu) a redactat o lucrare cu titlul : Ultimul zbor al lui Aurel Vlaicu în Transilvania.

Români sau maghiari, locuitorii Dumbrăvenilor și-au dat cu toții seama că se aflaseră în fața unui fapt epocal !

NICOLAE GRIGORE MARAȘANU ■

„Les amis de Panaït Istrati", în România

De mai multe săptămîni ne vizitează țara un grup de 11 membri ai cunoscutei societăți literare franceze „Les amis de Panaït Istrati". Notorietatea europeană a „Prietenilor lui Panaït Istrati" este rezultatul unei activități complexe de cunoaștere a vieții și activității marelui scriitor român, devenit celebru în întreaga lume prin opera sa de expresie franceză, străduință inițiată de prietenii francezi ai scriitorului, printre care trebuie să îi amintim pe J. Kessel și M. Mermoz. Pentru a ne da seama de importanța acordată lui Panaït Istrati în Franța este de ajuns să amintim că asociația (cu sediul provizoriu la Paris) numără 180 de membri, editează în condiții grafice de calitate *Les Cahiers des amis de Panaït Istrati*, dispune de două centre de documentare, unul la Nisa, celălalt la Paris, și organizează conferințe, expoziții, manifestări cu publicul.

Vizita în țara noastră a oaspeților francezi (printre ei se află Henri Courbis, secretarul cunoscutei confrerii) are un dublu scop : documentarea făcută pe meleagurile de origine ale scriitorului este completată cu o excursie prin cele mai frumoase locuri turistice românești. După ce au vizitat Constanța și Delta Dunării „Prietenii lui Panaït Istrati" au poposit pentru mai multe zile în Brăila, orașul natal al autorului Chirei-Chiralina. Ei au avut plăcuta surpriză de a fi, cum se spune acum din ce în ce mai insistent în literatură, pas cu pas pe urmele lui Panaït Istrati și de a constata extraordinara omogenitate existentă între operă și biografia celui pornit acum aproape o sută de ani dintr-un modest orășel dunărean să cucerească gloria literară. În orașul care, prin partea sa veche, păstrează frumoasa arhitectură a secolului trecut oaspeții francezi au vizitat școala în care Istrati a făcut primele patru clase primare, locanta lui Chir Leonida, unde copil fiind, a primit dicționarul care i-a relevat pentru prima oară miraculoasa forță a cuvintelor, celelalte locuri ale copilăriei, adolescenței și tinereții sale tumultuoase. Ei au putut cunoaște, de asemenea, pe „urmașii" lui Panaït Istrati, oameni de un pitoresc aparte, descriși în zilele noastre de un alt „istratian", Fănuș Neagu, și dacă ar fi avut privilegiul cunoașterii limbii române s-ar fi putut simți, fără prea mare greutate, printre personajele cărților lui Istrati. Membrii asociației literare franceze au vizitat, de asemenea, Baldovinești, unde s-au întîlnit cu rudele scriitorului, au făcut vizite la Liceul „Panaït Istrati", la biblioteca județeană cu același nume, au vizionat filmul *Pentru a fi iubit acest pămînt*, realizare a cineclubului local, iar la Muzeul Brăilei, o expoziție documentară (camera de lucru, iconografie, cărți și alte obiecte personale ale scriitorului). Convorbirile pe care le-au avut cu forurile culturale brăilene au analizat și fructificat posibilitățile de colaborare ce se ivesc cu ocazia sărbătoririi centenarului nașterii scriitorului care va avea loc în 1984 la Brăila și Nisa.

În scopuri turistice membrii asociației literare franceze au vizitat nordul Moldovei, partea estică a Transilvaniei, după care s-au întors la București unde au fost oaspeții Muzeului Literaturii Române întîlnindu-se din nou cu atmosfera istratiană prin intermediul unuia dintre cei mai remarcabili cunoscători ai operei lui Panaït Istrati, Al. Oprea. Deșitfel întreaga operă de cunoaștere a scriitorului brăilean efectuată laborios de către Al. Oprea este binecunoscută în Franța, cercetatorul român bucurîndu-se de popularitatea rezervată celui mai informat biograf într-o operă scrisă despre Istrati.

Pînă la 19 septembrie, data la care se va întoarce în țara sa, grupul francez va avea posibilitatea, mijlocită, neîndoios, de prestigioasa instituție care este Muzeul Literaturii Române, să cunoască numeroase alte lucruri despre personalitatea literaturii române căreia prin vocație și, dacă doriți, prin voință testamentară, Panaït Istrati îi aparține.

LUCIAN CHIȘU ■

Cronica șoselei

Sfîrșitul unui braconier

„Cînd îi văd pe ăștia cu motoretă, umblînd noaptea fără lumini, mă înfior, mi se face părul măciucă. Eu, unul, am farurile bine puse la punct, reglate și, vorba aia, merg pe patru roți, nu pe două. Totuși, pe întuneric micșorez șerios viteza. Ba mai mult, noaptea, cînd plouă și asfaltul e umed, nici nu plec cu mașina".

„Măi Ștefane, vezi tu, unii nu sînt ei chiar așa înapoiați să nu-și dea seama de pericolele care te pasc, cînd mergi fără lumini. Au ei alte motive".

„Care ?"

„Uite la Pișta. Nu există săptămînă să nu pușteș ba un căprior, ba un mistreț. Aduce apoi noaptea vînatul pe amărita lui de motoretă, cu luminile stinse".

„O fi avînd autorizație ?"

„Pe dracu, autorizație, face braconaj. Dacă de-ar împușca legal de ce să se ferească de lume ?"

Într-adevăr, Pișta se ocupa cu braconajul. Știa pădurea ca pe propriul lui buzunar. Fiecare cărare din Bucin, fiecare tufiș îi erau cunoscute. De mic copil, bătuse munții în lung și-n lat. Vară de vară se ducea la culesul de zmeură, mure, afine. Atunci a început el să deslușească tainele vieții animalelor sălbatice. Se culca la pămînt, își ținea respirația, să nu fie sesizat de sălbăticiuni. Dar cu ce minuni îi era răsplătită răbdarea. Ce splendidă era defilarea cîrdurilor de căprioare și a celor de mistreți, spre locurile de adăpare. Micuțul Pișta cunoștea toate intimitățile pădurii. Se îndrăgostise de pădure, de animale, de vegetația ei luxuriantă. Acum, la maturitate, experiența copilăriei îl ajuta mult. Mergea întotdeauna la sigur. Niciodată nu venea acasă cu tolba goală. Ar fi vînat el mai mult, că putea, dar pe firava-i motoretă nu putea duce prea mare greutate, Pișta era un singuratic. Cîte invitații nu primea din partea altor vînători ? „Hai mă, dă-ne o mînă de ajutor. Noi știm să ochim foarte bine, dar n-avem în ce trage. Nu știm ca tine misterele pădurii". Pișta găsea totdeauna tot felul de scuze, ba că are treabă, ba că nevasta ori soacra e bolnavă etc., etc.

Prietenii vînători și-au dat seama că-i duce cu vorba.

„Mă băieți, ăsta le face de unul singur. Ne trage pe sfoară. Mai ieri, cînd i-am făcut o vizită inopinată, a împins discret cu piciorul sub pat niște piei care nu au la vedere. Braconează, ăsta-i sigur!"

Pișta își făcuse un obicei. Pleca pe înserate. Demonta pușca, o băga în raniță, termina „treaba" în cel mult două ore și pe la miezul nopții era acasă. „Prepara" vînatul, îl tranșa, ascundea frumușel pielițe și se culca. A doua zi se prezenta inocent la serviciu și la întrebările colegilor, vînători, care, curioși, îl chestionau despre succesele cinegetice răspundea invariabil, ca în cunoscutul banc : „Ăia a fost vreme de ieșit din casă ? ; M-am ocupat de nevastă, ca un tînăr ce-și face datoria corect și la timp față de soție. Doar n-am să las singură, tocmai duminică, o asemenea frumusețe de fată".

Prietenii se amuzau, dar nu credeau în vorbele colegului lor.

În marțea care a urmat, tînărul braconier, conform programului, se întorcea din „zonă". Nu-și pierduse timpul nici de data asta. Un căprior frumos, băgat într-un sac, acoperit cu fîn, dădea impresia că Pișta aducea ceva nutreț pentru animale.

Cînd să intre în sat, un grup de oameni discutau cu animație chiar pe marginea șoselei. „Nu-i bine să mă vadă. Unul din ei e tocmai Mihai, mort după vînătoare, dar care n-a împușcat nimic de un an". Pișta stinge luminile și mărește viteza. Dacă-i dai bice, Mobra la ușor 60 pe oră. Tulburat, inhibat, ferindu-se de ochii oamenilor, braconierul nu observă indicatorul „curbă deosebit de periculoasă", care semnifică un viraj strîns la stînga. Intră cu roata din față într-un parapet de beton. Motoristul este proiectat cu capul într-un stîlp. Moare pe loc. Balotul se desface și căprioral se dezvăluie privirilor într-o poziție de somn liniștit, fără frică de arme, de gloanțe, de vînători.

VICTOR BEDA ■

Lumina învățăturii

Vacanța s-a isprăvit. Iată-ne scriind cu reală plăcere și cu aleasă cumpănire despre dascăli, elevi și studenți, deopotriva. Cu gîndul abia mărturisit că între catedră și bancă trebuie să persiste un corect climat de apropiere și exigență. Imaginea dascălilor adevărați ne stăruie în crețurile minții și-n memoria noastră afectivă. Acești luminători și deschizători de drumuri care sînt dascălii, acești purtători și promotori ai flăcării spiritului și cugetului, al inimii treze, pot fi asemuiți, în unele privințe, cu personajul îndrăgit din scrierile lui Slavici, Popa Tanda. Omul care sfințește locul și omenia din oameni. Laudă, zic, învățătorului care pune litera (și bețigașul, am adăuga noi) în mîna liliputanului, apoi altoiește fraza în mintea elevului.

Ca în atîția ani de dinainte, ei vor deprinde elevii cu slova cea de foc și bine măiestrită ; cu eleganța rezolvării unor fracții supraetajate ; cu tainele biologiei și ale cerului instelat ; cu gustul lecturii și al decantării judecăților de valoare ; cu ambiția dezlănțuită de-a dezlega reacții chimice pe două perechi de table, dar și cu purtarea cea bună de toate zilele, atît de necesară. Iată, acum clopoțelul v-a sensibiliza, din nou, finele timpane.

Rogu-vă să spunem împreună acum, la început de an școlar și început de anotimp fermecat — vedeți toamna străjuie în castanii incendiați pe colin[illegible] fie ca urarea noastră să-i prindă pe studenți și elevi, deopotriva, în plinătatea puterilor lor fizice și mentale, în cea mai bună dispoziție tinerească și-n toate cel[illegible] ale tinereții valuri. Pentru a învăța și iar a învăța (d[illegible] a învăța să se și distreze), căci, vine o vorbă din popo[illegible] nu tocmai gratuită anume că, omul cu [illegible] cită parte. Cît despre dascălii no[illegible] gratitudinea noastră, cea mai profun[illegible] în deplinătatea forțelor fizice și intelect[illegible] cele trainice trupești și în destoinicie. Să [illegible] cumpăna simțirii și cugetului în puii de om. [illegible] goreze tradiția bună și nouă. Să deștepte lumina învățăturii în zecile și sutele de detașamente de copii trecuți prin mîinile și pe sub ochii lor iscoditori. Și, nu în ultimă instanță, desigur, să facă tot acest efort și această lucrare umană, în lumina și în virtutea unor comandamente înalte și-ale unor legi morale, poate nu totdeauna scrise, dar de care și domniile lor a[illegible] parte, de bună seamă.

DORIN SALAJAN ■

Fotografii de VASILE BLENDEA ■

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I. D. Gola, Mihai Pelin) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Niță, Adrian Dohotaru, Tania Radu) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Birlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) – 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI 41 505

PATRIA, CABINETUL DE LUCRU AL PREȘEDINTELUI

Rodnicul dialog al conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale din țara noastră continuă într-o impresionantă suită de întîlniri și manifestări. De la ultimul eveniment consemnat de revista noastră în numărul precedent, deschiderea noului an de învățămînt, secretarul general al partidului s-a întîlnit cu oameni ai muncii din București, din județele Teleorman și Călărași. La ora închiderii ediției, s-a încheiat vizita în județul Vaslui și începe vizita în județul Iași.

(Reportaje în pag. 2, 4)

Sosirea la Iași

Marea adunare populară din municipiul Vaslui

Un jurămînt de credință față de istoria patriei...

Cîmpia Libertății – Libertate

Una din marile bucurii ale vieții le-am avut aici, pe Cîmpia Libertății, la Blaj, și pe Cîmpia Țebei, lîngă mormîntul lui Avram Iancu, la umbra bisericii în care ard deasupra candelei flăcările Curcubeului tricolorului în fața zecilor de mii de tineri cu ochii mari, frumoși la înfățișare, acest tineret care îmbracă țara de la un capăt la altul, revitalizînd-o biologic față de care avem o imensă datorie spirituală, morală. Cum va arăta România mîine

(Continuare în pag. 12—13)

IOAN ALEXANDRU

Osia biografică

Povestea multor vieți, osia biografică a multor tineri vor începe din partea acestor lungi zile și nopți de cîntece și poezie.

Ai acestei țări, veniți la ei înșiși, tineri pe locurile eroilor.

Din toate părțile acestei țări întregite definitiv, și în treburile căreia să nu se amestece nimeni, și bucurîndu-se de-o greu și zi de zi cîștigată, suveranitate, și trăind din propria inteligență și muncă cu deplină înțele-

(Continuare în pag. 12—13)

ION GHEORGHE

De la Putna la Țebea

Drumul de la Putna la Țebea trece prin Cîmpia Libertății de sub dealurile Blajul. Itinerarul Cenaclului Flacăra este de emoție și de înălțare sentimentului de neam și de țară. Veșnicul a rămas ceasul de la mormîntul Domnului Ștefan, neuitate vor rămîne ceasurile de pe Cîmpia Libertății și de lîngă mormîntul lui Avram Iancu, în însoțirea miilor și miilor de tineri veniți din toate colțurile țării. Gestul lui Adrian Păunescu este ex-

(Continuare în pag. 18)

ION HOREA

Cu Avram Iancu la Blaj

Comemorarea a 110 ani de la moartea lui Avram Iancu a prilejuit noi și măreațe serbări pe Cîmpia Libertății de la Blaj, precum și la mormîntul eroului aflat la Țebea sub crengile gorunului secular al lui Horia.

Serbările au fost organizate de Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu. Au asistat zeci de mii de spectatori din întreaga Transil-

(Continuare în pag. 12—13)

VASILE NETEA

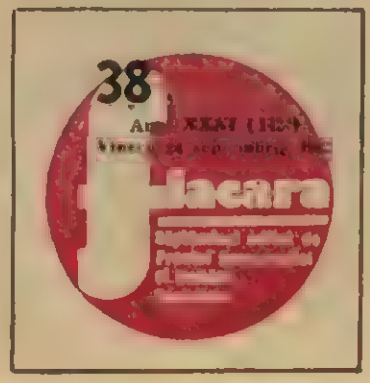

Să obținem de pe pămîntul țării tot ce poate el da

Unul din elementele de bază ale stilului de muncă al conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îl constituie rodnicul dialog cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale, cu țara. Bogata agendă de lucru a acestei săptămîni a cuprins numeroase întîlniri cu oamenii muncii din unități industriale și agricole din București, din județele Teleorman, Călărași, Vaslui și Iași. În timpul acestor vizite și întîlniri au fost dezbătute probleme de excepțională importanță, oglindind preocuparea constantă și susținută a secretarului general al partidului pentru dezvoltarea economiei țării, pentru transpunerea în viață a documentelor celui de-al XII-lea Congres al partidului, pentru înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Este cunoscută marea importanță, subliniată în repetate rînduri de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe care o au în prezent, avînd în vedere conjunctura economică internațională, realizarea în țară a multor produse care pînă acum se cumpărau din străinătate și reducerea, pe această cale, a importurilor. Aceasta se referă și la unele materii prime și produse furnizate de agricultură. Pornind de aici, cu prilejul vizitelor de lucru în unități agricole din județele Teleorman și Călărași, la care s-au aflat tovarășii Emil Bobu, Gheorghe Stoica și Ion Teșu, a fost abordată chestiunea folosirii cu maximă eficiență, cu pricepere și îndrăzneală a condițiilor pedoclimatice, a bazei tehnice și materiale, a bogatei experiențe a țărănimii noastre de a cultiva și culege de pe pămîntul țării tot ceea ce poate el da, cu scopul de a extinde și moderniza culturile de bumbac și de orez.

Potrivit programului special de extindere a culturii bumbacului, urmează ca pînă la sfîrșitul actualului cincinal în țara noastră să fie însămînțate cu această plantă 30 000 de hectare, [illegible] producție la hectar, la sfîrșitul perioadei, 2 500—3 000 kg. Aceste prevederi țin seama de îndelungata tradiție de cultivare a bumbacului în Cîmpia Sudică a Dunării, de condițiile favorabile de climă și sol existente în această parte a țării. Luînd în considerație aceste elemente de bază, zona delimitată de specialiști pentru cultura bumbacului este cuprinsă între Călărași și sudul Mehedințiului.

Vizitînd Întreprinderea de producere și valorificare a bumbacului din Brînceni (județul Teleorman), tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat însemnătatea asigurării, în condițiile pedoclimatice ale țării noastre, a unei densități optime, de 240 000—250 000 plante la hectar. S-a insistat, de asemenea, asupra necesității folosirii cultivatorilor cu experiență, a revizuirii actualei sisteme de mașini, a creării tuturor condițiilor care să asigure o producție de bumbac corespunzătoare.

La una din fermele aparținînd I.A.S. Oltenița, județul Călărași, a fost dezbătut un al doilea plan special — cel de cultivare a orezului. În scopul realizării obiectivelor acestui program, care prevede dublarea în următorii doi ani a suprafeței cultivate cu orez și sporirea simțitoare a producției la hectar, secretarul general al partidului a cerut să se identifice noi terenuri apte de a fi amenajate ca orezării, să fie repuse în circuitul productiv terenurile ocupate în trecut de această plantă, creîndu-se astfel condiții ca cel puțin la 4—5 ani să se poată a[illegible] tația culturilor. În același timp, s[illegible] lit ca în termen scurt să fie rev[illegible] treaga sistemă de mașini ce se folosesc în acest sector.

Factorii de răspundere, conducerile unităților vizitate l-au asigurat pe secretarul general al partidului că vor acționa cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea întocmai a programelor speciale adoptate, a indicațiilor și sarcinilor primite.

La ora închiderii ediției revistei noastre, dialogul președintelui Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii continuă în județul Iași.

ION D. GOIA

Noi dimensiuni relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Guineea

Pe linia continuării dialogului la nivel înalt româno-guineez, purtat frecvent în ultimii ani la București și Conakry, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită în țara noastră tovarășul Ahmed Sekou Touré, secretar general al Partidului Democrat din Guineea, împreună cu tovarășa Andrée Touré. Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă, noua întîlnire dintre conducătorii României și Guineei este menită să contribuie la dezvoltarea și mai intensă a colaborării româno-guineeze, atît pe tărîm bilateral, cît și pe arena mondială, în folosul și spre binele ambelor țări și popoare, al păcii, destinderii și colaborării internaționale.

În cadrul convorbirilor româno-guineeze la nivel înalt, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré au relevat că prin transpunerea în viață a înțelegerilor stabilite cu prilejul întîlnirilor precedente, relațiile de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare dintre partidele și țările noastre au cunoscut o fructuoasă și neîntreruptă dezvoltare, pe multiple planuri. Totodată, s-a apreciat că rezultatele pozitive obținute pînă acum în domeniul colaborării reciproce, precum și potențialul economic, în continuă creștere, al României și Guineei creează condiții favorabile pentru amplificarea și aprofundarea pe mai departe a acestor bune relații, și îndeosebi pentru extinderea schimburilor comerciale și a cooperării în producție. A fost afirmată dorința comună de a se valorifica mai bine posibilitățile existente, asigurîndu-se astfel o evoluție mereu ascendentă conlucrării româno-guineeze, în interesul progresului și prosperității celor două țări și popoare.

Abordîndu-se aspecte principale ale situației internaționale actuale, a fost evidențiată importanța pe care România și Guineea o acordă unor probleme cum sînt lichidarea subdezvoltării și a marilor decalaje dintre țările bogate și țările sărace, instaurarea unei noi ordini economice mondiale, întemeiate pe egalitate și echitate, care să faciliteze un progres mai rapid al tuturor statelor, îndeosebi al celor rămase în urmă. S-a apreciat că fără lichidarea subdezvoltării și fără edificarea noii ordini economice internaționale nu se poate asigura nici stabilitatea economică mondială, nici pacea lumii. Legat de aceasta, a fost relevată însemnătatea convocării unei conferințe la cel mai înalt nivel a țărilor în curs de dezvoltare, la care să se discute problemele privind extinderea cooperării dintre ele, ale întăririi unității lor de acțiune, în vederea realizării unei strategii comune pentru viitoarele negocieri globale cu țările dezvoltate în vederea edificării unei noi ordini economice internaționale.

Examinînd situația din Africa, cei doi conducători de partid și de stat au reafirmat solidaritatea României și Guineei cu lupta popoarelor africane, au relevat importanța restabilirii și întăririi unității și solidarității țărilor africane pentru consolidarea independenței naționale, pentru accelerarea progresului lor economic și social, pentru eliberarea continentului de vestigiile colonialismului, rasismului și apartheidului. În acest context, a fost evidențiată necesitatea accesului neîntîrziat la independență al Namibiei, precum și a respectării dreptului poporului namibian de a-și alege singur calea dezvoltării viitoare, potrivit aspirațiilor și intereselor sale.

Avînd în vedere identitatea sau apropierea punctelor de vedere cu privire la cele mai importante probleme internaționale actuale, președinții Nicolae Ceaușescu și Ahmed Sekou Touré au convenit să dezvolte consultările, conlucrarea și întrajutorarea dintre țările lor în cadrul Națiunilor Unite, al altor foruri internaționale, al „Grupului celor 77" și al mișcării țărilor nealiniate, în scopul reglementării democratice, juste, în interesul popoarelor, a problemelor majore ale lumii contemporane, promovînd astfel pacea, securitatea și colaborarea internațională.

Prin problematica abordată, prin modul de desfășurare, prin concluziile la care s-a ajuns, noul dialog la nivel înalt româno-guineez se înscrie ca un eveniment deosebit de important în evoluția continuă și tot mai rodnică a raporturilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, menit să confere noi dimensiuni relațiilor de prietenie și solidaritate militantă dintre România și Guineea, să dea și mai mult relief voinței lor de a contribui la crearea unui climat de pace, securitate, colaborare și înțelegere în întreaga lume.

ION CODRU ■

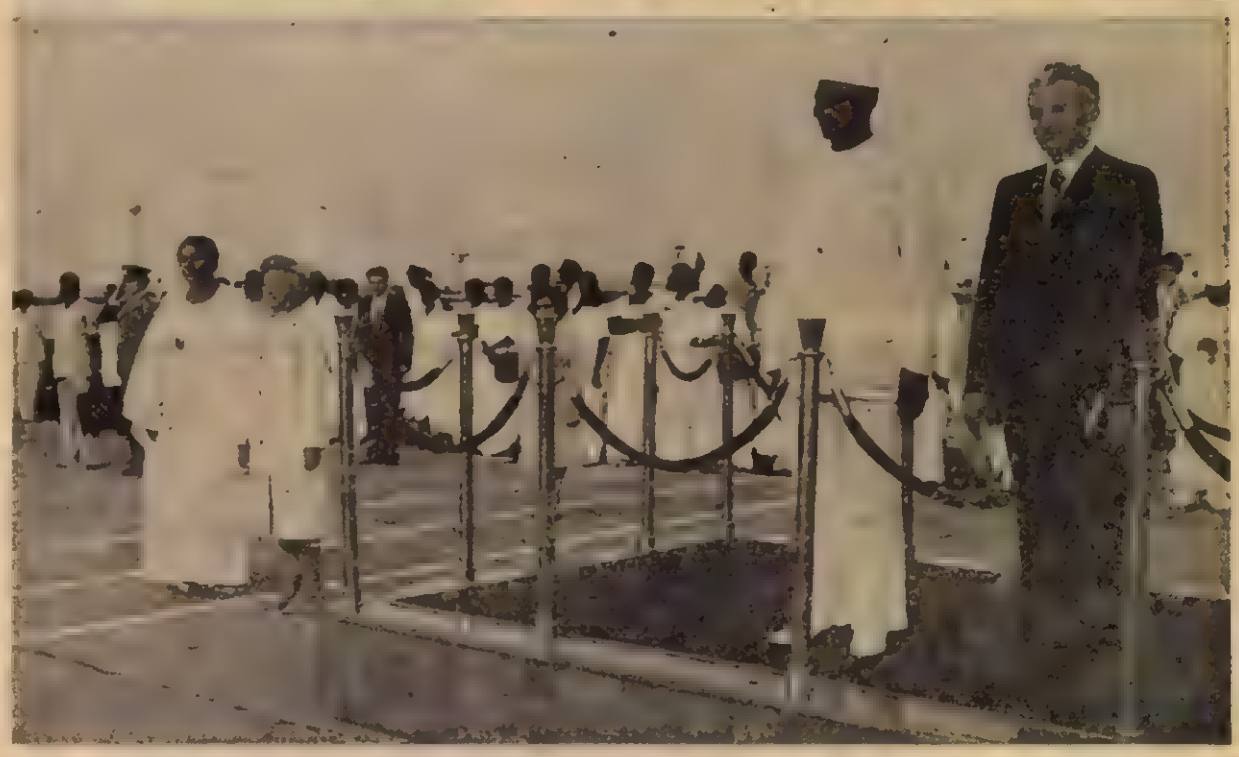

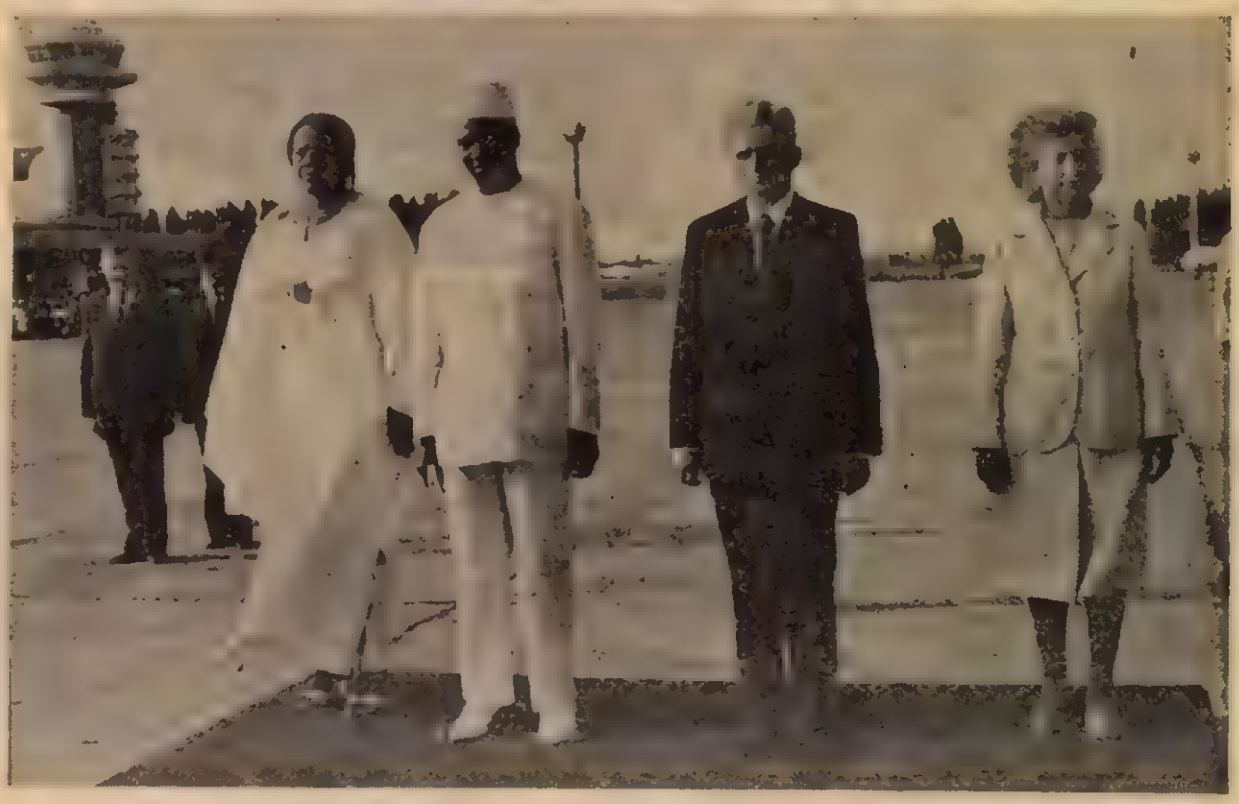

Repere ale industriei aeronautice românești

La începutul acestei săptămîni, oamenii muncii din unitățile situate pe platforma industrială aeronautică de la Băneasa au trăit din nou momente de mare bucurie și înălțătoare emoție, prilejuite de vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România. In vizita efectuată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Ion Dincă, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Constantin Olteanu.

Un obiectiv de seamă al vizitei l-a constituit Întreprinderea de avioane București. Unitate modernă, concepută de specialiștii Institutului de proiectări pentru construcții de mașini și executată de colective ale Trustului de construcții industriale București, Întreprinderea de avioane din Capitală se remarcă prin caracteristicile sale funcționale, prin condițiile optime ce le asigură desfășurării unui proces de producție atît de complex și precis cum este construcția de avioane.

Exemplul cel mai grăitor îl constituie primul avion de linie ROMBAC 1-11. Creație de prestigiu a industriei aeronautice românești, fabricarea acestui avion ilustrează preocuparea constantă a conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, pentru dezvoltarea acestei subramuri de vîrf a industriei constructoare de mașini din țara noastră, pentru continua îmbunătățire a caracteristicilor tehnice, a calităților de zbor și a competitivității avioanelor românești.

Printre produsele Întreprinderii de avioane București se remarcă, de asemenea, avionul de școală și antrenament IAR-825 turbopropulsor, avionul destinat lucrărilor agricole, avioneta IAR-28 MA și motoplanorul IS-28, aparate de zbor moderne, dotate cu motoare puternice și eficiente, fapt ce le conferă calități deosebite de exploatare. De remarcat că performanțele și caracteristicile acestor aparate au întrunit aprecieri elogioase din partea a numeroși specialiști prezenți la recentul salon aeronautic din Marea Britanie.

Aceste noi creații ale industriei aeronautice românești, precum și alte produse, au fost prezentate secretarului general al partidului în cadrul recentei vizite de lucru la Întreprinderea de avioane. Un moment emoționant l-a constituit tăierea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a panglicii inaugurale ce simbolizează plecarea primului avion ROMBAC 1-11 în cel dintîi zbor al său. Vizitînd aeronava, conducătorul partidului și statului nostru a avut cuvinte de apreciere pentru modul în care este realizat montajul, pentru calitatea materialelor utilizate, pentru gradul înalt de confort asigurat pasagerilor.

La Întreprinderea de cercetare și producție a pieselor turnate și forjate pentru aviație, situată pe aceeași platformă industrială — unitate cu profil complex, construită din indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, care va asigura în momentul intrării în funcțiune la întreaga capacitate necesarul de piese turnate și forjate pentru fabricarea de avioane —, secretarul general al partidului a apreciat precizia și calitatea pieselor executate aici și a cerut să se asigure din timp tehnologiile, sculele și dispozitivele necesare în momentul punerii în funcțiune a secțiilor productive.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu pe platforma industrială aeronautică București a prilejuit o analiză aprofundată a modului în care se înfăptuiesc prevederile celui de-al XII-lea Congres al partidului în legătură cu dezvoltarea industriei aeronautice românești, a sarcinilor importante ce revin în acest cincinal constructorilor de avioane din țara noastră. Oamenii muncii din întreprinderile vizitate s-au angajat să transpună în viață în mod exemplar sarcinile și indicațiile primite, să înfăptuiască programele de sporire, diversificare și modernizare a producției de avioane, să îmbunătățească în continuu parametrii tehnici și performanțele lor de exploatare, să facă totul pentru dezvoltarea industriei aviatice din țara noastră.

ION D. GOIA ■

Dimensiunea fundamentală a cutezanței țărănești rămîne chibzuința

De oameni care duc greul va fi nevoie și mîine

În sudul țării, pe liziera Dunării, campania recoltării porumbului a fost declanșată în urmă cu două săptămîni și se cuvine să ne facem intîi o idee despre spațiile desfășurării ei. Județul Dolj : 122 000 ha ; județul Teleorman : 110 000 ha ; județul Călărași : 102 000 ha ; iar județul Brăila rotunjește suta de mii. Dintr-o dată, divulgîndu-i pe cei mai importanți producători de porumb din țară, cu întinderea fabuloasă a teritoriilor destinate acestei culturi. Înțelegem mai bine că înaintea oamenilor cîmpiei stau munci și zile de o bărbătească asprime. Și am descins chiar în mijlocul lor.

La Călărași, lîngă telefoanele din dreapta inginerului Iulian Ștefan, directorul adjunct al Direcției agricole județene, tactica bătăliei din cîmp se simplifică pînă la ideal : utilizarea formațiilor mari de combine, verificată cu succes și în alți ani, și livrarea integrală a porumbului chiar în ziua recoltării lui. Dar mai importantă decît orice, crede inginerul Iulian Ștefan, și trebuie să fim de acord cu el, este certitudinea îndeplinirii planului la această cultură : 6 200 kg porumb boabe la hectar, la scara întregului județ. Cînd o certitudine de acest fel se afirmă în al treilea județ producător de porumb din țară, starea de optimism devine, evident, legitimă : traversăm un an agricol bun și orice inchietudine privind evoluția culturilor a rămas în urmă. Iar în ceea ce ne privește, mai greu a fost să alegem locul unde să luăm pulsul adevărat al campaniei și temperatura ei. Și, în sfîrșit, am ales : Întreprinderea agricolă de stat Pietroiu din balta desecată a Ialomiței. Aici, poate mai pregnant decît pe alte meleaguri, o recoltă bogată a zilei de astăzi e mai mult decît o simplă întîmplare.

Din totalul de 8 232 ha, I.A.S. Pietroiu a cultivat în acest an cu porumb 2 800 ha. Împărțite pe nouă ferme. Și aici, îndeplinirea planului reprezintă o certitudine : 6 500 kg porumb boabe la hectar. Forța mecanică antrenată în campanie este pe măsura spațiilor desfășurării ei : două formații de combine pentru recoltat știuleți, însumînd 25 mașini, și o formație de zece combine adaptate să culeagă porumbul în boabe. Transportul recoltei, la rîndul lui, are toate șansele să se desfășoare operativ, mijloacele unității fiind suplimentate cu 70 autocamioane ale armatei. Toată producția de boabe se transportă direct în silozuri, iar restul se depozitează în baza volantă a I.V.C., aflată chiar în incintă, și în pătulele proprii. Laolaltă, aceste amenajări însumează o capacitate de 25 000 tone și rostul lor se va dezvălui mai tîrziu : porumbul se va usca aici în liniște, la adăpost de intemperii. La fel, I.V.C.-ul va putea prelucra aici știuleții în liniște iar autocamioanele nu vor purta pe drumuri, inutil, o recoltă în ponderea căreia umiditatea și ciocălăii destinați să devină furaj mai deține încă o importanță vădită. Altfel spus, de acum înainte cuvîntul îl au numai oamenii.

Am ajuns pe acest tărîm, al unor ogoare cuprinse într-o centură de 46 km diguri, cu bacul manevrat de podarii Gheorghe Ghicu și Miltiade Panait. Trecerea peste Borcea nu durează prea mult, însă, cu acest prilej, ni s-a dezvăluit și un avantaj care nu este de neglijat : practic, la I.A.S. Pietroiu sustragerile de recoltă sînt imposibile, orice bob perindîndu-se prin vama podarilor amintiți. Întîi am ezitat să așternem pe hîrtie acest avantaj, însă, apoi, am îndrăznit totuși, aceasta fiind situația, și nu alta : nu putem muta tot terenul arabil al țării pe o insulă. Dar acesta, desigur, nu este nici singurul și nici cel mai important avantaj al acestor meleaguri.

Aici, la Pietroiu, timp de 33 de ani, a trăit și a muncit unul dintre cei mai cutezători și chibzuiți țărani ai țării : Dumitru Dumitru. Nu-i mai înșirăm toate titlurile și demnitățile cetățenești, însă repetăm ceea ce nu este de contestat : Dumitru Dumitru a fost unul dintre cei mai cutezători și chibzuiți țărani ai țării. Aceasta fiind dimensiunea fundamentală a cutezanței țărănești : chibzuința. Șoferul Victor Ilie, care a trăit alături de Dumitru Dumitru nu mai puțin decît 32 de ani, deci o viață de om, vorbește despre fostul lui director cum ar vorbi despre un Dumnezeu. Inginerul Ștefan Poenaru, directorul de acum, care prin forța împrejurărilor l-a preluat și-i duce mai departe misiunea, la rîndul său, cu emoție, nu știe cum să-și aleagă mai bine cuvintele pentru a fixa în memoria interlocutorului statura adevărată a fostului său tovarăș de muncă. Dar Dumitru Dumitru a-a petrecut cu un an în urmă din viață și vorbele nu adună în ele numai respect, ci și mult regret. Ceea ce nu înseamnă decît că oamenii, în timp, se obișnuiseră să se raporteze la el, să se măsoare cu el și cu exigențele lui, în sensul generos al cuvîntului. Și dacă omul s-a dus, pilda lui nu s-a istovit : în Pietroiu, și astăzi, adevărata cutezanță a țăranului rămîne tot chibzuința.

De baștină de pe plaiurile Sălajului, inginerul Ștefan Poenaru a descins aici prin căsătorie, soția să e chiar din Fetești și a venit după ea, în urmă cu zece ani, cînd a isprăvit institutul agronomic. Cînd l-am întîlnit, abia revenise din București, de la tradiționala întîlnire cu foștii colegi, prilejuită de rotunjirea deceniului scurs de la absolvire. Și nu era deosebit de încîntat de petrecerea la care participase. Cam prea mulți dintre colegii lui, între timp, au ajuns contactul nemijlocit cu ogoarele, aranjîndu-se în slujbe avînd raporturi precare cu agricultura în fapt. Sînt însă dezamăgiri care descurajează și dezamăgiri care îl întăresc pe om în adevărul opțiunii lui. Inginerul Ștefan Poenaru crede că a ieșit întărit din dezamăgirea sa. Și s-a reîntors la Pietroiu chiar în ziua declanșării campaniei porumbului, cu altă vigoare sufletească în el.

Unul dintre principiile lui Ștefan Poenaru merită toată atenția, pentru simplitatea lui neobișnuită : într-o zi din septembrie, recoltezi cît în două săptămîni din noiembrie. Și e un septembrie frumos, bîntuit de nădejdi mari. La ferma inginerului Ionel Vlad, în marginea unei tarlale de 650 hectare, animația din cîmp l-a scos din birouri pînă și pe contabilul Mircea Marin, omul stăruind din zori pînă în noapte unde e nevoie de el. La volanul combinelor, Manole Bică, Dumitru Crăciun, Aurel Nedelcu, Nicu Stănescu, Gheorghe Octavian și Dobre Ivanciu au intrat adînc în parcela 11 și s-a dat prioritate acestei parcele mai ales pentru că după porumb se va semăna grîu. Terenul trebuia eliberat rapid pentru arăturile și semănăturile de toamnă. Ferma inginerului Alexandru Nițulescu se află, de fapt, pe mîinile unor agronomi stagiari : Ioan Mițiu și Voicu Lică deprind aici mersul pe drumul mare al recoltelor la sporul cărora vor veghea mîine. Însă febra lor nu este și febra șefului secției mecanice, George Ivanciu. Acesta știe că are pe cine conta și, dealtfel, este și hirșit în meserie. Dar asta este cel mai important, că are pe cine conta. Marin Oprea, Ion Manole, Gheorghe Enciu, Ion T. Radu, Radu Viziru și Dumitru Mitea au în spate campanii nenumărate și nici nu este prima dată cînd recoltează porumb aici, la Stingia. Îl îngrijorează însă lipsa uleiului. Iar modul în care se drămuiesc carburanții, așa-zisa aprovizionare ritmică, oricît ar fi ea de ritmică, mereu le răpește cîte un ceas-două de muncă. În alte meserii, ocazia de a sta poate produce bucurie, dar pentru mecanizatori asta e ca și cum și-ar fura singuri căciula. Din acest punct de vedere, vrînd-nevrînd, inginerul Ștefan Poenaru și oamenii din subordinea sa și-au asumat și atribuții ce revin, de fapt, directorului S.M.A. din zonă, inginerului Marin Chiriac. Tot aici se agită și locotenentul Ilie Pușcaș cu ostașii Romulus Dănuț, Gheorghe Gherghel, George Zaharia și Ioan Blaj, și nu fără folos. Dar mai tonică decît orice ni se înfățișează a fi, în largul acestor cîmpii, munca țăranilor din Borcea, Jegălia, Unirea și alte comune din lungul Dunării. Nu mai puțin decît 1 500 de oameni și-au statornicit raporturile cu I.A.S. Pietroiu pe baza unor înțelegeri avantajoase și limpezi. Și ceea ce s-a gîndit ieri cu cap rodește astăzi prin intensitatea muncii lui Dumitru Frangu, Nicolae Dobre și Nicu Popescu, Mitru Popescu și Dumitru Mihai, Sirghie Raiu și Octavian Costache. De asemenea, nevestele mecanizatorilor și lucrătorii din zootehnia întreprinderii nu sînt departe de această zbatere, ci chiar în mijlocul ei.

Însă am ajuns, iată, și acolo unde se ară, unde porumbul a fost deja recoltat și pluguri mari, cu cinci brăzdare, tractate de mașini de 180 cai putere, întorc un pămînt reavăn, recuperat nu demult de sub ape. Ion Paraschiv, Victor Șerban, Mitu Borcea și Ion Churu abia au intrat în pauza de masă. Dar umbra în care și-au întins în grabă șervetele este tot umbra tractorului și spinările lor nădușite tot în roata tractorului caută un reazem. Și se întîmplă ceva neobișnuit în asemenea împrejurări : inginerul Ștefan Poenaru îi invită pe tractoriști să semneze un stat de plată și înmînează fiecăruia o sumă de bani. Nu era treaba lui asta, dar cineva, undeva, încurcase niște hîrtii și oamenii nu-și primiseră la timp cuca ce li se cuvenea. Directorul repara o greșeală cu mîna lui. Și rațiunea gestului a mărturisit-o întrucîtva pe ocolite : de tractoriștii aceia, care-și trăgeau sufletul la umbră, va fi nevoie și mîine. Urcînd mai sus, pe firul acestui gînd generos, devine neîndoielnic adevărul că orice campanie decurge mai viguros cînd însinuăm în ea și premisa că de oamenii care îi duc greul va fi nevoie și mîine.

MIHAI PELIN ■

Glina, exemplul personal al unei toamne bogate

Oameni care să-și ducă viața numai de pe urma muncii lor în agricultură sînt, la Glina, doar vreo 40 iar vîrsta acestora trece de 50 de ani. Statistic ar părea că nici nu are cine să culeagă aici, de exemplu, cele 230 hectare de porumb. În realitate, la Glina lucrează în agricultură și o mare parte dintre cei 2 500 de localnici cu legitimații de muncitori în București. Cum ne încredințează Aurel Tănase, președinte și inginer-șef al C.A.P.-ului, numărul celor ce-ar fi vrut să ia porumb pentru a-l lucra în acord global este în orice caz mai mare de 250, care reprezintă aproximativ a opta parte din totalul gospodăriilor acestei comune. Cert este că, deocamdată, este o toamnă frumoasă la Glina, unde Dîmbovița, abia ieșită de sub planșeele de beton ale orașului, se răsfață iarăși în soare. Nici vara n-a fost rea, zice Georgeta Borduf, primarul comunei, în loc de 160 tone de grîu, cît era prevăzut în plan să predea la fondul de stat, C.A.P.-ul a dat 360 de tone iar orz 200 în loc de 165. Într-adevăr, pămînt nu este foarte mult la Glina, însă oamenii, cum spune la rîndu-i Vasile Radu, vicepreședintele Consiliului popular, încearcă să-l mai „întindă" străduindu-se să obțină recolte bune, chiar foarte bune. La porumb planul fiind, de exemplu, 3 700 kilograme la hectar, ceea ce ar fi reprezentat o contribuție de 851 tone la fondul de stat, dar încă de pe acum, cînd au fost culese ceva mai bine din cele 230 hectare, devenind absolut sigur că producția e de „peste 4 000, cam 4 300 kilograme porumb boabe la un hectar", „Și nu-l recoltăm mecanizat, adaugă inginerul Aurel Tănase, fiindcă o combină, oricît de bine ar fi reglată, tot duce la niște pierderi. E adevărat că e mai greu de înțeles de ce tocmai noi ne-am hotărît să stringem tot porumbul cu mîna, aici, lîngă un mare oraș, unde forțe de muncă din agricultură oricum nu ne prisosește, însă explicația e simplă : nu vrem să pierdem nimic din recoltă". E simplu într-adevăr, oamenii țin să nu le scape printre degete nimic din ce a produs pămîntul muncit de ei, nici din ce ar putea produce: La ferma nr. 1 de legume a C.A.P.-ului, condusă de brigadierul Tudor Nicolae, parte dintre oameni, Maria Fodor, Elena Udrea, Floarea Iancu sau Cristian Vărășteanu aproape că încheiaseră recoltarea celor 10 hectare cu cartofi și tot ei, culegătorii, aceiași care în primele ore ale dimineții încărcaseră cu tomate două mașini, una pentru ILF Berceni și alta pentru Fabrica de conserve din Buftea, vor avea de lucru în curînd la semănat fiindcă pe aproape trei sferturi din cele 80 de hectare ale fermei arăturile se apropiau și ele de sfîrșit. Mecanizatorii Constantin Ionescu, Dumitru Tudor, Romulus Neagu, Gheorge Saiz și Petru Cojocaru se grăbeau să încheie această lucrare într-o zi sau două, pe locurile unde au fost castraveți și varză de vară sau cartofi urmînd a fi semănate salată, spanac, usturoi și ceapă verde. Alți mecanizatori, Cristea Vîlcu, Ion Gîolea, Ion Turtureanu, Constantin Bică și Vasile Constantin arau la ferma nr. 2, Manolache, pe terenul avut în grijă de inginera Virginia Crăciun și de brigadierii Dumitru Șerban și Ioana Nicolae. Aceștia din urmă au numai cuvinte de laudă despre inițiativa Comitetului de partid al sectorului 3, de a trimite zilnic în jur de 100 de muncitori din întreprinderile de pe platforma industrială Dudești pentru a ajuta la strînsul legumelor și, adaugă ei, important este deopotrivă și ajutorul copiilor din Glina, știindu-se chiar că Inspectoratul școlar a emis o circulară potrivit căreia elevii nu vor începe cursurile decît atunci cînd vor fi strînse toate legumele de pe cîmp. Au venit să ajute și cei 40 de muncitori de la secția de marochinărie din Glina, iată și numele cîtorva, Nina Gate, Alexandru Marinescu, Viorica Birlic, Gherghina Birsan, Felicia Berca, în frunte cu șeful lor, Paraschiv Vasile, pe care funcția de președinte al cooperativei comunale de producție, achiziții și desfacere îl îndeamnă, zice, să dea un exemplu personal. Sînt zile cînd la Glina pînă și copiii, cum arătam, bunăoară aceia supravegheați de profesoara Elena Ionescu și învățătoarea Camelia Oprea, țin să dea „exemple personale". Și în preajma acestei bogății care se strînge zilnic, fiind transportată degrabă la rostul ei, adică fie la bazele de recepție sau la FNC-uri, fie luînd calea fabricilor de conserve și a piețelor orașului, un bărbat pe care l-am întîlnit la ieșirea din satul Manolache are de lucru la rîndu-i, am înțeles, zi și noapte. Se numește Alexandru Triculescu, are 58 de ani, este de fel din Vulpeni, sat dintre Balș și Craiova. El este „valorificator" al C.A.P.-ului și face o muncă înspre care a fost atras, zice, de la 12 ani.

D. CONSTANTINESCU ■

Nume emblematice la frontariile țării (I)

Un cunoscut scriitor remarcase, pe bună dreptate și nu fără o undă de abia mascată ironie, că, în zonă, un oraș poartă numele unui sat ceva mai mare, iar un sat duce greaua povară a numelui unui oraș. Este vorba de orașul Satu Mare și de satul Orașul Nou. Noi, însă, intenționăm să scriem despre două sate cu nume emblematice. Două sate care poartă numele a doi tribuni ai neamului. Sate care au, firesc și necesar, și destule puncte comune. Trăsături comune. Afinități economice și obștești. Puncte de convergență culturală. O aceeași devenire social-istorică. Comunitatea de limbă, datini și obiceiuri eterne, nealterate de-a lungul și de-a latul vremurilor. Datini adînc înrădăcinate în conștiința acestor oameni. Aceste „linii de forță" le apropie și le definesc, dar le și reprezintă. Linii de forță care sînt desprinse, firește, din izvoarele aceluiași sînge, din susurul izvoarelor și din mersul anotimpurilor. Din fondul nostru etnic și ethosul nostru zdravăn și bun. Linii de forță care s-au complinit și din experiența nu o dată dramatică a acestui popor, dar totdeauna înălțătoare și curat-eroică. Un tînăr și talentat poet din Nord, fiu al locului, spunea că aceste sate sînt „Pumni strînși de pămînt spuzind de datini". Dreptate avea.

Împreună cu distinșii scriitori clujeni, Vasile Sălăjan (redactor șef al revistei „Tribuna") și Nicolae Prelipceanu, facem, așadar, un popas în satul Gelu. Nae Prelipceanu remarca anumite afinități între Mălinii lui Labiș și satul Gelu. Afinități care merg, numai pînă la un anumit punct. Poate șoseaua străjuită de plopi, poate casele mai mărunte și „umbroase" i-o fi creat această imagine. Poate și atmosfera patriarhală care domnește, la lăsatul serii, în satele noastre. În cumpăna serii, iată-ne notind cîteva idei fulgurante, auzite din gura primarului Gheorghe Popescu. Deci, din cea mai autorizată sursă. Am aminat vizionarea unui meci important, mulțumindu-ne doar cu „prelungirile". Țăranii au venit tîrziu de la muncile cîmpului și mai trebăluiau și ei una, alta, pe lîngă casele lor. În ruptul capului nu voi trece mai departe pînă nu voi reține numele cîtorva săteni. Mulți la număr, e drept, dar nu vreau să creez oarecare „supărare" între săteni, omițîndu-l pe vreunul. Să-i reținem împreună : **Vasile Petric** (președintele C.A.P.), **Ioan Buzgău** (inginer șef al numitei mai sus unități), **Traian Vădan, Ioan și Iosif Nistor, Grigore Burca, David Goia, Gavril Iordan, Vasile Lăpuște, Maria Lăpuște, Aurel Bran, Dumitru Lăpuște, Catrina Boia, Traian Marc, Gheorghe Todea, Nicolae Lăpuște** (cam mulți Lăpușteni pe km.p. în satul Gelu), **Iosif Rus, Gheorghe Gligan, Gavril Goia, Vasile Boitoș, Vasile Stan, Sandrina Vinț și Ana Coman.** Am încheiat „pomelnicul". După cum vedeți, am făcut pace.

Cu ce se laudă acești oameni ? Ei se laudă cu cea mai mare producție de în obținută în Europa ! Așa cum auziți. 8 775 kg în fuior la hectarul cultivat. La numai un an după acest „record", obțin 6 000 kg la ha. Iar în acest an au „scos" și la grîu producție bună, nu numai la în. Media a „bătut" 4 100 kg grîu la ha. Încît îți vine să exclami, vezi, Bărăganul s-a mutat în Nord ! Mă gîndesc și la unitățile din preajma Careiului, care au obținut 5 000-6 000 kg grîu la aceeași unitate de suprafață enunțată. Să nu se lase defel mai prejos, tehnicianul Nicolae Cîmpianu adaugă cu grăbire că din vînzarea cărnii de pui se contabilizează, anual, peste 1 milion de lei, iar din desfacerea a 250-300 vițele de prăsilă, alte 2,5 milioane lei anual. Sume frumușele, nu glumă.

Dacă înserezi cumva în satul Gelu și dacă răspunzi unor invitații de-a vizita, fie și-n fuga calului, cîteva case, vei rămîne plăcut surprins, călătorule. Intrînd în casa mecanizatorului Vasile Nistor, spre pildă, vei vedea că ea este „fainâ" nu numai pe dinafară, ci și pe dinăuntru, „înfloratâ" fiind cu 4 „coconi" (înțelegeți pruncî zdraveni și rumeni la față). Cu mîndră casă și trei pruncî mîndri se laudă și Ciprian Morar. Tînărul președinte și șeful de secție S.M.A., deopotrivă, Vasile Petric se „fălosește" și el cu 4 fete. „N-am avut noroc la fecior, da' nu-i bai. Trag nădejde la niște gineri buni și s-o rezolvat povestea". Gavril Goia este acum pensionar. A deprins vreo 5-7 meserii de „orășan". Are tot felul de „șmecherii de instalații" pe lîngă casă, care de care mai de care. Utile, nevoie mare. Dar are și un vin excelent, vechi, acum, pînă nu-l „prinde" cel nou. Nevastă-sa, Raveica, trebăluiește la muncile cîmpului, de rămîn crucite mai tinerele consătence. La drept vorbind, ori de cîte ori îți abați pașii prin părțile locului, îi descoperi, cu bucurie, pe geleni, ca rămînînd aceiași statornici și buni gospodari. Seara, la cămin, își găsesc vremea și de o „horе". Teatrul lor nescris și-a făcut de-acum nume și renume. „Mentorul" este un fiu al satului, poetul Ion Vădan. Nu e rău ca și astfel să ne aducem aminte de satele noastre. Nu e rau defel, ba, dimpotrivă.

DORIN SĂLĂJAN ■

Pentru sănătatea sănătății

„Prevenirea multor boli începe încă de la naștere"

— Stimată tovarășă doctor Steluța Dumitru, în calitate de director al Spitalului clinic de copii „Călărași" din București, unul din cele mai mari din țară, aveți firește autoritatea de a discuta probleme legate de alimentația copiilor. E exact tema pe care v-o propunem.

— E o temă, ca să zic așa, din nou actuală. Inițial, în anii de început ai pediatriei, cînd aceasta se desfăcea din medicina internă, s-a acordat o atenție specială manipulării dietetice, ca mijloc de tratament și, totodată, de promovare a sănătății și dezvoltării optime a copiilor. După care, industria laptelui prinzînd aripi, interesul față de nutriția copilor a mai scăzut. Azi însă, acest interes e, din nou, major.

— Lăsați-ne să ghicim de ce. S-a constatat că nutriția la sugar și copil poate influența sănătatea adultului de mai tîrziu, da ?

— Datele pe care le deținem în această privință nu sînt tocmai concludente, dar specialiștii acceptă că alimentația copilului, înțelegînd prin asta vîrsta de la naștere la 16 ani, poate juca un rol în procesul unei îmbătriniri precoce, favorizînd, de pildă, ateroscleroza, diabetul etc. Altfel zis, evitarea excesului de calorii și lipide e indicată la orice vîrstă.

— Pare valabil, nu-i așa, proverbul cum îți așterni, așa dormi. Greșim ?

— Nu greșiți. Vîrsta copilăriei e, din acest punct de vedere, extrem de importantă, în timpul ei formîndu-se deprinderile și obișnuințele alimentare. Orice greșeală comisă în acest interval se plătește scump mai tîrziu.

— Asta și urmărim, tovarășe doctor Dumitru, să prevenim asemenea greșeli. S-o luăm metodic : ca ce fel de lapte trebuie hrănit copilul ?

— Nu încape nici o îndoială, cu laptele mamei. Dealtfel, un aforism al lui Pinard zice că „laptele mamei aparține copilului ei". Laptele acesta reprezintă alimentul ideal pentru sugar, el fiind, cu puține excepții, cel mai valoros aliment din punct de vedere calitativ, conținînd enzime, anticorpi, vitamine, săruri minerale etc. El se adaptează, automat, la nevoile copilului și, în plus, întărește legăturile afective între mamă și acesta. Mai e un argument, care nu trebuie neglijat, cel economic. Forul nostru metodologic, Institutul pentru ocrotirea mamei și copilului, în frunteа căruia se află o personalitate de primă mărime a pediatriei internaționale, profesorul Mircea Maiorescu, arăta nu demult că, la nivelul unei familii, alimentația artificială e de 2—3 ori mai scumpă decît cea naturală, la sîn. Și o altă informație, preluată după Lathaa : dacă cei aproximativ 120 de milioane de copii ce se nasc, anual, în lume ar fi hrăniți numai cu lapte de vacă, s-ar cheltui, în 365 de zile, 150 miliarde de dolari.

— E o sumă, ce ziceți ?

— În realitate însă, ea nu se cheltuiește, căci mamele, marea lor majoritate, își alimentează copiii natural. Mai sînt, din păcate, și excepții, mame pe care mi-aș permite să le numesc inconștiente. E o crimă ca, mamă fiind și avînd lapte, să-ți hrănești copilul artificial, căutînd și găsind tot felul de circumstanțe. Cartea zice : „alăptarea este premisa unei bune stări de sănătate pentru copil, reprezentînd cea mai indicată profilaxie a marasmului, a obezității infantile, a infecțiilor, a tetaniei neonatale, a deshidratării hiperosmolare, a morții subite".

— Să lăsăm, cu voia dumneavoastră, cartea. Ce zice experiența doctoriței Dumitru, experiență care se întinde pe mai bine de 30 de ani ?

— E fără dubii : copiii alimentați natural sînt mai puțin predispuși la îmbolnăviri. Motivul e simplu, laptele matern le dă o imunitate deosebită și îi ferește, între altele, de tot felul de alergii, între care cele la laptele umanizat sau de vacă ocupă un loc important. Din păcate, și la noi există prostul obicei de a da copiilor, încă din maternitate, biberonul ? ! E, pentru mamă, mai comod, dar și, pentru copil, mult mai dăunător. Depunem eforturi notabile să le convingem pe mame că alăptarea aduce numai beneficii. Uneori reușim, alteori nu. În această direcție, educația sanitară mai are multe de făcut.

— N-o să discutăm aici problema laptelui umanizat, de tip „Humana", „Similac" etc., revista noastră s-a ocupat, în repetate rînduri, de ea, fără ca situația să se amelioreze, industria rămînînd în continuare datoare și în privința gamei, și în privința cantității însăși, să vorbim însă despre laptele de vacă. E el indicat ?

— Mai tîrziu, da, dar în primele luni de viață, nu. El conține prea multe proteine și, ca o consecință firească, e mai greu de digerat. Cu timpul însă, laptele de vacă trebuie să devină un aliment de bază în hrana copiilor.

— Dar dulciurile ?

— E o poveste întreagă cu dulciurile. Ele sînt recomandate, logic, de vreme ce 60 la sută din bagajul energetic al organismului îl dau glucidele, dar cu măsură. Excesele înlesnesc depunerea de colesterol, favorizînd mai tîrziu apariția unor maladii ca ateroscleroza, diabetul, obezitatea etc. Repet, greșelile care se comit în alimentația copiilor se plătesc, peste ani, cu vîrf și îndesat.

— Ce alte greșeli se mai fac ?

— Dulciurile în exces sînt la originea cariilor dentare. De aceea, fructele sînt recomandate înaintea dulciurilor. Știți cum se spune, mîncat după masă, un măr face mai mult decît o periuță de dinți. Legat de întrebare, făinoasele produc, și ele, neplăceri. O altă mentalitate greșită, împotriva căreia luptăm pe toate căile, e aceea după care, imediat după naștere, li se dau copiilor, unul după altul, biberoane cu griș cu lapte ? ! Sau, mai tîrziu, tăiței și biscuiți în cantități mari. Conceptul după care copilul trebuie să fie gras și frumos nu mai e actual, copilul trebuie să fie, întîi și întîi, sănătos.

— E mai bine ca el să fie mai slab ?

— El trebuie să aibă, tot timpul, greutatea dată de baremuri. De exemplu, un sugar normal, născut la termen, își va dubla greutatea pînă la 5 luni și și-o va tripla pînă la 12. Copilul trebuie cîntărit mereu. Practica demonstrează însă că, în general, copiii mai slabi sînt mai rezistenți la boli.

— Ziceați că 3 sferturi din aportul energetic trebuie să provină din glucide. Nu vă contrazicem, dar vă întrebăm, de unde trebuie luate glucidele respective, dacă ale nu e voie, dacă ale e contraindicată și așa mai departe ? !

— Nu-i greu de răspuns : din natură. Legume, fructe, miere etc. Problema e alta. Pînă la 1 an, sau măcar pînă la 9 luni, aici un aliment nu trebuie introdus în dieta copilului fără recomandarea medicului și, mai ales, dintr-o dată. Orice hrană nouă trebuie administrată progresiv, ținîndu-se cont și de modul cum e tolerată. Ce unui sugar îi merge, la altul provoacă urticarie, alergie. Greșelile alimentare duc, în foarte multe cazuri, la dispepsii dintre cele mai grave. Iar sugarul, copilul în general, e un pacient dificil, căci el nu știe să spună ce și unde îl doare. Noi, în spital, avem multe de tras de pe urma erorilor comise în alimentația copiilor. De aceea, aici, în dispensare, în circumscripții, ducem o asiduă muncă de lămurire a mamelor, făcîndu-le să înțeleagă că bazele sănătății de mîine se pun, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, la vîrsta copilăriei. Prevenirea multor boli începe încă de la naștere.

— Dați-ne un exemplu.

— Ne-a venit, mai deunăzi, un copil de 5—6 ani care nu era în apele lui. L-am întors pe-o parte, l-am întors pe cealaltă și am constatat, stupefiați, că obișnuia să servească, la micul dejun, pune cu vin ? ! A dă alcool, fie și vin mai slab, copiilor pînă la, să zicem, 16 ani, nu mai e o greșeală, ci o crimă. Regret că repet termenul, dar situația se prezintă exact așa. Pe lîngă că nu aduce nici o acumulare pozitivă, alcoolul are o influență nefastă asupra dezvoltării neuropsihice.

— Unii părinți au obiceiul de a oferi copiilor, după 4—5 ani mai ales, un păhărel de vin, ca întăritor. Comit ei o greșeală ?

— Firește. Acest obicei e profund eronat. Pentru copil, pînă la 15—16 ani chiar, alcoolul e total contraindicat. Nu vorbesc că el nu e indicat nici mai tîrziu. „Flacăra" a tras cîteva semnale de alarmă în această direcție și a procedat foarte bine. Sănătatea noastră, copii fiind, adulți fiind, e în mîinile noastre și noi înșine sîntem, primii, răspunzători de starea ei. Cine va sări calul, va suporta consecințele mai devreme sau mai tîrziu, organismul neglijat, biciuit, stresat, înaintînd nota de plată.

— Așa e, aveți dreptate. Înainte de a pune punct acestui dialog, stimată tovarășă doctor Dumitru, să mai lămurim o problemă. De la ce vîrstă au copiii dreptul să mănînce carne ?

— Treptat și numai sub supraveghere, carnea trebuie introdusă devreme, fiartă însă. Am întîlnit destule cazuri de îmbolnăviri datorate sarmalelor, micilor, salamului ? ! Pînă la 3 ani, ca limită minimă, copiii n-au voie nici la sarmale, nici la mici, nici la mezeluri. Părinții care consideră că, dîndu-le copiilor sarmale, îi învață să mănînce de toate, sînt, iertată fie-mi expresia, vitregi ? ! Ei greșesc amarnic.

— Să sperăm că, citind acest interviu, veți greși mai puțin. Vă mulțumim.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

O plantă redescoperită

Cultivată cîndva în zona Aradului și în Bărăgan, dar întotdeauna pe loturi mici, Luffa cilindrica este la ora actuală o plantă uitată. Iată de ce redescoperirea ei la Întreprinderea de sere Bercenl poate fi socotită o noutate horticolă cu atît mai mult cu cît de data aceasta planta s-a bucurat de atenția specialiștilor, fiind testată pe loturi experimentale. Meritul principal revine ingineruluI Ion Rovența care studiază specia de mai bine de 11 ani și posedă azi toate datele pentru a-i demonstra marea importanță și valoare economică.

Luffa cilindrica face parte din familia cucurbitaceelor, este originară din India de vest și se află la mare cinste printre horticultorii japonezi, care o cultivă pe suprafețe mari și o folosesc intens la export. Plantă cățărătoare, asemănătoare viței-de-vie, ea se dezvoltă pe verticală și poate atinge chiar înălțimea de 12 metri. Fructul seamănă cu un castravete enorm (lung uneori de 50—60 cm, dar foarte ușor, astfel că nu frînge corzile pe care se dezvoltă) care, în perioada de maturare, împrumută o culoare galben-maronie. Pe o singură plantă pot crește între 10—12 fructe, ceea ce înseamnă că de pe un metru liniar se pot obține circa 40 de bucăți.

Prin decojire, fructul descoperă un miez alb, mezocardul lignificat, format dintr-o rețea deasă de fibre elastice. Interiorul este un depozit de semințe, asemănătoare celor de dovleac.

Pentru realizarea buretelui vegetal (extrem de solicitat pe piața internațională ca obiect de toaletă), se procedează la tratarea miezului chitinos. În acest sens inginerul Rovența a folosit metodele indicate de literatura de specialitate, dar a observat că se pot obține efecte similare prin simplă fierbere sau prin tratare cu fosfat trisodic sau valocloros. Ei bine, după 11 ani de studii și cercetări, inginerul Rovența a ajuns la rezultate încurajatoare.

În condițiile de climă ale țării noastre, Luffa cilindrica se cultivă la început în sere (unde rămîne circa 40 de zile), după care poate fi transportată în cîmp. Ea nu reclamă suprafețe special amenajate, deoarece, dezvoltîndu-se pe verticală, ea poate fi perfect intercalată printre culturile de roșii și castraveți. **Cu alte cuvinte, pe același teren și cu același consum de energie calorică, o producție suplimentară.**

De pe un hectar de teren se pot recolta aproximativ un milion de fructe în valoare totală de circa 6 milioane lei. De pe exact aceeași suprafață, o recoltă optimă de castraveți de seră nu poate aduce un venit mai mare de 800 000 lei. Diferența valorică dintre cele două culturi este, credem, mai mult decît evidentă. Se mai notează apoi că din sîmburii fructului de Luffa cilindrica se poate extrage un ulei ce concurează cu succes pe cel obținut din sîmburii de dovleac.

Mai amintim apoi că un burete vegetal se vinde la ora actuală pe piața liberă cu 30—40 de lei. **Este posibil, deci ca de pe un singur hectar cultivat cu Luffa cilindrica să se realizeze un cîștig ce se apropie sau depășește cifra de 30 milioane lei?** Enorm, dar perfect posibil.

Iată, așadar, cîteva date, verificate experimental, și pe care cercetătorul Ion Rovența a dorit, prin mijlocirea revistei noastre, să le aducă în atenția tuturor celor ce se ocupă cu producerea legumelor și fructelor de seră.

I. MURGU ■

Se reclamă furtul unei invenții

Un prolific inventator, tehnicianul Paul Marius, cunoscut cititorilor noștri prin mijlocirea unor reportaje apărute în paginile Flăcării, ne-a vizitat deunăzi la redacție pentru a solicita sprijinul în elucidarea unui „caz extrem de dificil". De data aceasta interlocutorul nostru pretinde pur și simplu că una din invențiile sale, donată Muzeului „Grigore Antipa", a fost sustrasă și predată unei firme din străinătate. Îi vom da de îndată cuvîntul, fără a-i susține sau a-i dezavua în nici un fel argumentele invocate, considerînd că, poate, pe această cale, se va obține mai devreme un răspuns edificator și o judecată nepărtinitoare.

Iată desfășurarea faptelor :

După cutremurul din martie 1977 — ne declară Paul Marius — am avut ocazia să vizitez Muzeul „Grigore Antipa" din București, edificiu lovit și el de șocul seismului. Cu această ocazie s-a născut ideea construirii unui dispozitiv special prin care, în caz de calamitate, să se poată proceda mai ușor și mai precis la depistarea avariilor interne ale clădirii. Am imaginat și proiectat acest dispozitiv original și împreună cu alte invenții, toate însoțite de desene și explicații amănunțite, le-am donat conducerii muzeului. Am făcut acest lucru fără a pretinde vreo recompensă, ci numai din dorința de a veni în ajutorul celor ce se pregăteau să restaureze clădirea și, evident și pentru a avea pe această bază o confirmare de specialitate în legătură cu valoarea și importanța practică a invenției mele. Experimentul nu a avut loc și dosarul a rămas în arhiva Institutului amintit.

Patru ani mai tîrziu, în noiembrie 1981, am avut ocazia, întîmplător, să răsfoiesc un buletin cu știri tehnico-științifice editat de agenția AGERPRES. Atunci, stupefiat, am putut să constat că în această lucrare se afla inserată o știre în legătură cu o invenție realizată de o firmă din Franța, invenție în care am recunoscut exact realizarea mea din 1977. Pentru a-mi justifica această observație, cer permisiunea de a reproduce în paginile Flăcării cele două descrieri de invenție. Iată mai întîi textul francez, așa cum a apărut el în LE MATIN MAGAZIN sub titlul : „Fibre optice pentru supravegherea barajelor" ; „A fost preconizată o nouă utilizare pentru fibrele optice, ele vor fi introduse în betonul turnat, în lucrările de construcție supuse la eforturi mari (baraje, poduri, platforme petroliere off shor etc). La cea mai mică fisură a betonului, înainte ca riscul de rupturi catastrofală să se manifeste în structura construcției, fibrele optice se vor rupe datorită rigidității lor extreme, transmiterea luminii va fi deci întreruptă iar fotoreceptorii amplasați în locuri strategice nu vor mai recepționa lumina și vor deschide alarma. Deosebit de simplu și fiabil, acest sistem de supraveghere poate fi folosit în orice mediu". Și, în continuare, textul care a însoțit invenția predată Muzeului Antipa :

„Armătura detectoare de șocuri și vibrații este destinată supravegherii și controlului stîlpilor de susținere din clădiri, hale de uzine, precum și din alte tipuri de construcții. Verificarea stîlpilor sau pilonilor de susținere se poate efectua oricînd, fără a fi necesară dărîmarea zidului sau a tencuielii. Invenția ro.. nească de verificare a integrității ..pilor sau a pilonilor de susținere și de ..sire a locului unde aceștia s-au fisurat se realizează în felul următor :

După montarea stîlpilor de susținere, se montează perpendicular pe ei un tub de sticlă în interiorul căruia se găsește o pastă de cărbune sau mercur, iar din 3 în 3 metri se branșează o priză at carei conductori sînt în legătură cu coloana de pastă de cărbune sau mercur. Armătura de șocuri și vibrații este practic un conductor chimic cu un scăzut coeficient de flexibilitate. În cazul unei vibrații sau ca urmare a unui seism, pe porțiunea unde s-a fisurat stîlpul de susținere se fisurează și armătura detectoare de șocuri și vibrații."

Principiul este același și, în mare măsură, asemănătoare sau identice apar și datele privind sistemul constructiv. Mai doresc să arăt în continuare că pe data de 11 septembrie 1982 am făcut o vizită la Muzeul Antipa pentru a vedea de ce pînă la ora actuală nu am primit nici o veste în legătură cu destinul invențiilor donate. M-am adresat în acest scop directorului general al instituției, care a cerut tovarășei secretare Viorica Pandochi să caute dosarul solicitat. Investigațiile au rămas fără rezultat. Am aflat atunci, împreună cu toți cei prezenți, că dosarul **nu mai există**. De atunci, din 1977 și pînă în prezent, documentele predate au **dispărut** pur și simplu. Amintirea lor a mai rămas doar într-un registru al muzeului, unde dosarul meu, intitulat : „Mijloace de combatere și preîntîmpinare a calamităților naturale" figurează sub numărul 2 335 din 8 II 1977, ora 12,45.

Greu de stabilit la ora actuală dacă este vorba — așa cum pretinde interlocutorul nostru — de o dispariție frauduloasă sau pur și simplu dosarul împricinat s-a pierdut sau zace uitat în vreun fund de sertar. Cei ce pot aduce deslușiri în această privință sînt rugați să scrie pe adresa redacției noastre sau chiar pe cea a inventatorului Paul Marius : str. Joliot Curie nr. 12, sec. 5, tel. 31 71 60.

LIVIU TIMBUS ■

„Şi toamna să te caute cu frunze Şi să te sprijini blînd de infinit...“

„Cei care ne trec pragul trebuie să se simtă ca la mama acasă“

Vineri noaptea, la Complexul comercial „Olimp“ de pe Şoseaua Colentina, cîţiva muncitori, într-o linişte desăvîrşită, pentru a nu tulbura somnul cartierului, muncesc de zor. Cîteva lumini colorate le trădează efortul. Sînt aduşi snopi de stuf, se fac separeuri tapetate cu rogojini, se confecţionează lampadare din bostani, iar în mijlocul terasei se construieşte un foişor decorat cu ciorchini de struguri.

— Facem o mustărie, ne răspunde la prima întrebare responsabilul complexului „Olimp“, Ion Nedelcu. O mustărie cum scrie la carte.

— **Şi cum scrie la carte ?**

— De trei ani, de cînd sînt responsabil aici, doresc să aranjez o mustărie, aşa cum am apucat în copilărie. Cît este ceasul ? Trecut de miezul nopţii. De astăzi, sîmbătă, terasa se transformă, cît ţine sezonul, într-o mustărie, iar cei care îi va trece pragul se va simţi, sper, ca la mama acasă.

— **Ce va găsi clientul aici ?**

— În primul rînd, must. Pe terasă, vor fi instalate atît un zdrobitor cît şi un teasc pentru struguri. Mustul va fi făcut chiar în faţa consumatorilor. Am contractat struguri cu unităţi din judeţul Constanţa şi avem asigurarea că vom primi exact cantităţile de care avem nevoie. Apoi, am avut în vedere păstrarea în totalitate a tradiţiilor. În acest sens, mustul va fi servit în căni de pămînt, şi mîncarea pe farfurii de lemn. Ce vom mai oferi consumatorilor ? Tradiţionala pastramă de oaie cu mămăliguţă, cotlete de berbec cu legume, stavrizi prăjiţi, crapi prăjiţi. Nu vor lipsi delicioasele sărmăluţe, ciolanul cu fasole, tochiturile, frigăruile de berbec, berbecul pe varză, specialităţi ale bucătarului şef Raul Litman. Toate vor fi, de asemenea, preparate în faţa clienţilor. Vom avea, firesc, şi muzică populară, programul urmînd a fi susţinut de Nicu Constantin, din formaţia lui Radu Simion.

— **Cine sînt cei care v-au ajutat şi au muncit alături de dumneavoastră ?**

— În primul rînd, am avut tot sprijinul din partea conducerii I.A.P.L.-ului „Bistriţa“, a sectorului 2 al Capitalei. Este vorba de directorii Petre Neidoni şi Gheorghe Vasilache, care au fost tot timpul alături de noi, punînd umărul. În momentul de faţă se află aici şeful biroului administrativ, Miclu Cărăuş, şi tehnicianul Grigore Drăgan. Firmele au fost pictate de Mihai Popescu, Ion Gheza, Vasile Fenici, Paul Vlase, Alexandru Pandelescu şi Dumitru Buga. A fost, ca să zic aşa, o muncă colectivă.

O muncă, adăugăm noi, demnă de laudă. De a doua zi, ne-am convins, mustăria de la „Olimp“ a fost gazda primitoare a unui mare număr de consumatori.

SORIN POSTOLACHE ■

Cu jertfă, dar mai bine fără jertfă

Două atitudini se impun trecătorilor de pe bulevardul Magheru în faţa mustăriei deschise la restaurantul „Grădiniţa“: ori intră, ori trec mai departe şi strecoară din demnitatea mersului lor aparent nepăsător cîte o privire laterală, furişă, sticlind de curiozitate şi poate că şi de nisaiava gînduri ce nu sînt pe potriva numărului de lei ce-ar ajuta ca ele să fie, pe loc, împlinite. Cel puţin aşa mi se pare a fi observat după ce ne aşezăm la o masă survolată, am zice, de imaginea nemişcată, încremenită, a unor şiraguri de vinete şi ardei graşi prinse cu grijă de coloanele îmbrăcate în stuf. În aşteptarea unui ospătar ne gîndim că autobuzul 134, care tocmai trecea prin faţa „Grădiniţei“ cînd hotărîserăm, profesional, să călcăm pragul mustăriei, va fi ajuns cu siguranţă dincolo de Piaţa Victoriei. Iar pînă ce probabil acelaşi autobuz a trecut prin faţa mustăriei, în sens invers, întorcîndu-se de la capătul de linie, din Piaţa Chibrit, a ajuns pe masă şi farfuria cu pastramă şi mămăliguţă. Pastrama dovedindu-se un pic prea tare, încerci să judeci obiectiv că ar trebui să fie puţin mai fragedă în timp ce mesteci la o înghiţitură cel puţin cît acelaşi autobuz parcurge pe bulevard o staţie, poate chiar două. În schimb mămăliga este un pic prea moale, dacă nu eşti atent şi dacă nu eşti deprins cu o anume rapiditate în mişcări se scurge printre dinţii furculiţei. Cu aceste observaţii fiind de acord, cum aveam să aflăm mai tîrziu, şi bucătăreasa Ioana Popa, care ne spunea că nu îi se aduce decît „mălai grişat“, iar pastrama vine cum vine, adică „nealeasă“.

De la Mircea Georgescu, ieşit la pensie în urmă cu trei săptămîni din funcţia de responsabil, dar străduindu-se încă să-l ajute pe fostul său coleg, Ion Babone, aflăm că meritul organizării mustăriei aparţine acestuia din urmă. Din întîmplare, aceasta lipseşte. Este plecat, ne spune bucătăreasa Ioana Popa, la magazia Pescarul, de unde speră să obţină

nişte pastramă afumată, aceasta fiind mai bună, mai căutată decît pastrama sărată care trebuie opărită de cîteva ori şi abia după aceea poate fi pusă pe grătar. În vreme ce, aşadar, responsabilul se zbate să aducă pastramă despre care să nu mai poată nimeni spune că seamănă întrucîtva cu guma de mestecat, subalternii săi se asigură că Ion Babone a dus greul alcătuirii decorului acestei mustării, decor de toamnă bogată, de corn al abundenţei. Întreprinderea tutelară, I.A.P.L. Amzei, a contribuit cu 30 de dovleci cît roata carului, papură, cîteva rogojini şi două butoaie însă acestea n-au părut de ajuns şi Ion Babone a dat o fugă atunci, ni se spune, pe la nişte rude de pe lîngă Ploieşti şi a mai adus încă 20 de dovleci aleşi pe sprînceană, ştiuleţi de porumb şi tot felul de „mărăcinişuri“ ale căror nume lucrătorii mustăriei au le cunosc, ei fiind orăşeni get-beget. Tot el „a gîndit subiectul“, cum remarcă Mircea Georgescu, adică s-a străduit să vadă mai întîi cu ochii minţii unde şi cum să fie aşezat fiecare fruct al naturii, inclusiv cele cinci blănoşi de mistreţ. Şi ca o încoronare a acestei provocări, ca să zicem aşa, naturiste, la adresa deprinderilor citadine şi a betoanelor oraşului, chiar lîngă mosele mustăriei a fost ridicată o covergă acoperită cu stuf, în care ospătarii Petre Bucur, Mihai Drăghici şi Ana Stănescu intră din cînd în cînd pentru a cerceta sticlele cu must care se răcoresc în căldările cu gheaţă şi ies apoi în întîmpinarea musterii cu cănile pline cu licoarea gălbuie, dulce şi aromată, ca din penumbra tuturor amintirilor din copilărie. De n-ar fi nevoie în cele din urmă să plăteşti pentru pastramă, bucata de mămăliguţă şi cana de must aproape 40 de lei, mulţi dintre cei aşezaţi la cele 24 de mese ale mustăriei s-ar putea crede, ca să zicem aşa, „la via lui tata mare“. Cît priveşte întrebarea dacă ar fi de-ajuns ori nu un singur „rînd“ de amintiri plătite astfel, la ea trebuie să se hotărască să răspundă fiecare pe cont propriu, căci doar plăteşte pe banii lui. Datoria noastră nefiind nici măcar a lămuri dacă este adevărat ce spunea ospătarul Petre Bucur, şi anume că el şi colegii lui au cumpărat cămăşile şi briurile de la artizanatul de lîngă magazinul Eva pe banii lor. De unde se poate înţelege că pînă şi pentru o mustărie se cere un anumit spirit de sacrificiu. Înainte ca Nela, soţia lui Petre Bucur, să înceapă a face acestuia reproşuri, aflăm însă de la Mircea Georgescu că banii vor fi decontaţi. Dacă se poate fără sacrificiu, cu atît mai bine şi pentru ospătari, după cum, dintr-un anumit punct de vedere şi pentru onoratul public consumator.

D. CONSTANTINESCU ■

Pastramă pentru persoane tinere

În 15 septembrie s-a deschis şi mustăria de la restaurantul Mediaş, situat la intersecţia Şoselei Mihai Bravu cu Şoseaua Iancului. Cu o zi înainte conducerea I.A.P.L. Izvorul Rece a dat cunoscutul ordin : „Pînă mîine să fie gata !“ Şeful de unitate, Sterian Matei, care activează în branşă din anul 1940, şi care în aceşti ani s-a obişnuit să execute chiar şi dispoziţiile ce par la prima vedere imposibil de îndeplinit, a mobilizat tot personalul şi a doua zi pe la orele prînzului mustăria îşi aştepta clienţii. În prima zi s-au băut cam 30 litri de must. În după-amiaza zilei următoare consumatorii nu răzbiseră un butoi de o sută de litri. „S-a dezobişnuit lumea de must, ne spune şeful restaurantului. E dulce şi nu poţi bea mai mult de o cană, două“. Lîngă pastrama care se frige alături, pe un grătar cu cărbuni, consumatorii, în marea lor majoritate, preferă berea. E bine şi aşa. Mustăria este o anexă rentabilă. Anul trecut, în 40 de zile, mustăria a adus încasări de 295 mii lei.

Să vedem ce a ieşit din străduinţa de o zi a personalului de a organiza, sau mai corect spus de a improviza, mustăria şi cum arată ea după o zi de funcţionare.

Din Obor s-au cumpărat fructe, zarzavaturi şi alte diverse plante care au fost agăţate de afori. Remarcăm un nap furajer, ţelină, dovleci, ardei, pepeni etc. Incinta este înconjurată de stuf. Tot în incintă sînt, bineînţeles, o baracă adăpostind grătarul, butoaiele de must, un butoi de decor, pe care sînt pictaţi struguri, şi ospătarul Martin Iordan şi ajutoarea sa Maria Poväceanu. Primul serveşte mustul şi aduce din cînd în cînd de la bucătărie cîte o oală de mămăliguţă, neacoperită, iar ajutoarea serveşte cîntărind în faţa clienţilor pastrama tăiată mărunt şi atît de sărată că-ţi arde sufletul. Expresia aparţine şefului de unitate. Se mai poate consuma peşte-saramură, plachie şi prăjit.

Restaurantul Mediaş şi mustăria anexă sînt de categoria I. Asta presupune o dotare şi o servire anumite. Mesele au feţe de masă murdare, iar unele n-au deloc. Scrumiere nu sînt, iar consumatorii aruncă mucurile de ţigări şi seminţele de floarea-soarelui pe jos. La mese nu serveşte nimeni. Consumatorii stau puţin la rînd, după care primesc pe o farfurie sau pe un carton pastramă, mămăliguţă şi un ardei iute. La must nu se stă la coadă. La bere, da. Furculiţele sînt din aluminiu, adică din acelea care îţi se îndoaie în mînă. Muşte. Este nemăturat. În schimb, pe cimentul de jos sînt nişte mici băltoace, provenite, ne spune şeful, de la stropirea periodică a stufului, pentru că acesta ar putea să ia foc dacă nu e stropit. Cu capul pe masă, doarme un consumator şi nu credem c-a ajuns în această stare consumînd must.

Un kilogram de pastramă costă 91,50 lei. Servită clienţilor, 130. Ce face unitatea pentru diferenţa de preţ ? Răspunde şeful de unitate : „O dezosăm, o frigem şi o servim. Pastramă cu oase nu s-a mai văzut, dar aşa o livrează industria. Ar trebui servită la mese, în condiţiile impuse de categoria unităţii. Ducem lipsă de personal. La bucătărie nu avem decît un bucătar şi o femeie de serviciu care îl ajută. Aşa se explică faptul că la grătar lucrează o ajutoare de ospătar. O femeie de ispravă, cu experienţă, e drept. Cît despre tacîmuri, ele se fură. La două săptămîni, facem chetă şi cumpărăm 50 de furculiţe. Aici e „tarapana“, dar localul e local, aşa cum se cuvine. Cît despre bucăţile de pastramă pe care le-am atîrnat chiar în locul pe unde trec consumatorii spre grătar ele sînt de reclamă. Le-am înfăşurat cu mîna mea în celofan curat. Aşa am primit dispoziţii. Să atîrnăm pastrama şi mămăliguţa la vedere, conform tradiţiei“.

Nu credem că în trecutul mustăriilor în tradiţia organizării lor, napul furajer şi ţelina au avut vreun rol, fie ei cît de mic. Dar să nu fim cusurgii. Oamenii au muncit pentru organizarea acestei anexe. Cei doi ospătari au în vestimentaţie chiar şi unele piese de costum popular, păstrate cu grijă de anul trecut.

Nu acestea sînt problemele mustăriei de la restaurantul Mediaş. Pastrama e mult prea sărată. Ea poate fi mîncată doar de persoane tinere, cu o dantură perfectă. Condiţiile de servire sînt sub limitele admise chiar de unele improvizaţii. Dacă odată cu noi ar fi venit în unitate şi un control al Sanepidului, credem că ar fi întocmit un proces verbal de control pe un întreg caiet de dictando.

În încheiere, să spunem că mustul e bun şi rece, iar bănuielile unor consumatori neîncrezători cum că ar fi fost făcut din mere sînt neîntemeiate. Cît despre şeful de unitate, în discuţia pe care am avut-o, ne-a demonstrat că ştie să organizeze o mustărie, aşa cum scrie la carte.

OPREA GEORGESCU ■

O prea mare dorinţă de bere

Sîmbătă seara, la ora 19,30, mustăria amenajată la bufetul „Jariştea“ (categoria a II-a, ţinînd de I.A.P.L. „Segarcea“) se afla în locul în care trebuie să se afle şi acum, pe Mihai Bravu la intersecţia cu Dristorului şi Baba Novac. Ea era, plasată fiind la vad, plină, numai că o parte din musterii aveau o calitate specială, fiind nuntaşi, o nouă familie punîndu-se la cale în aşa-zisul salon, cu orchestră, cu guristă, cu tot dichisul.

Cînd zic că mustăria era amenajată, zic adevărul, în sensul că terasa, destul de largă cît să încapă vreo 30 de mese, era ornată cu stuf, cu rogojini şi cu 7 dovleci, aceştia din urmă numindu-se chiar aşa, de ornament. În ciuda acestei lăudabile străduinţi, terasa arăta cum nu se poate mai rău. Nestrînsă, se găsea pe mese o adevărată recoltă de halbe goale, să tot fi fost 80—100 de bucăţi. Uniformele personalului se prezentau boţite şi murdare, cu o singură excepţie : situat la intrare, ca să vîndă must la cană, Viorel Miloiu se înfăţişa consumatorilor cum se cuvine, şi curat, şi bărbierit, şi amabil. În schimb, la bar, Valentina Stoica părea plină de năduf şi, de ce n-aş recunoaşte, de umor, dîndu-şi afirmînd că „toată lumea trebuie să achite, pe lîngă preţul vinului, şi contravaloarea sticlei, că aşa sîntem noi, proşti ?!“ Sesizat, responsabilul Gheorghe Ciubotaru, 25 de ani de viaţă, 14 de comerţ, aceştia începuţi ca ajutor de ospătar, a simţit nevoia s-o pună, ferm, la punct, dar şi Valentina Stoica a simţit nevoia să-i răspundă că „aşa se procedează aici, parcă dumneavoastră nu ştiţi ?!“

Fiind într-o mustărie, întreb firesc de must şi de pastramă. Avem, mă asigură responsabilul, dar adevărul e altul. Pastrama s-a terminat. Must însă e, şi încă din belşug, căci pînă acum, adică pînă spre ora 20, nu s-au vîndut, după socotelile lui Viorel Miloiu, decît 2—3 litri ?! Ciubotaru zice că nu, s-au vîndut 10 litri, dar Miloiu pare să ştie mai bine. Mustul e gustos, fie el venit de la I.C.R.A., fie el făcut chiar aici, la „Jariştea“, dar responsabilul se plînge : „desfacerea e foarte slabă, tovarăşo, toată lumea vrea bere şi numai azi am vîndut de 14 400 de lei“. Ca să intru în posesia cifrelor mai exacte, producţia culinară a atins azi 12 000 de lei, pătrund în biroul responsabilului, un fel de chilie. Şi aici e dezordine, dar Gheorghe Ciubotaru mă lămureşte că spaţiul e mic, a, şi că, în plus, aici s-a dezbrăcat şi dizeuza de la nuntă. E de acord, în acest sens, şi Nicolae Petre, revizor la I.A.P.L. „Segarcea“, care acceptă că nu mai e în timpul serviciului, dar care susţine, în faţa unor pahare numai pe jumătate pline, că a venit la „Jariştea“

Fotografii de **VASILE BLENDEA** ■

cu treabă, avînd să schimbe preţul sucului de la 12 la 13 lei. Se vede, gîndesc, că e teribil de complicat să faci o astfel de modificare, de vreme ce ceasul a trecut de 8 seara şi Nicolae Petre încă mai e la datorie ? ! Fără îndoială că, avînd astfel de oameni conştiincioşi, I.A.P.L. „Segarcea“ poate privi la viitor cu mult optimism.

Îl întreb pe Gheorghe Ciubotaru dacă e mulţumit de felul cum arată unitatea. Nu zice nici da, nici nu, dar îmi dă dreptate : e cam dezordine ! Scuze însă ar fi. Dorinţa de bere e foarte mare, iar singurul spălător existent nu poate face faţă. Apoi, dînsul nu-i aici decît de o lună şi 15 zile şi încă n-a apucat să pună în practică învăţăturile deprinse la „Cornica“ şi „Valea mieilor“, dar o va face. În plus, „nişte tovarăşi au organizat un parastas şi, vă puteţi convinge, au lăsat totul brambura“, de parcă sarcina lor ar fi fost să stringă şi să cureţe mesele ?!

În rezumat, mustăria de la „Jariştea“ nu-şi atinge scopul, deşi pentru amenajarea ei s-au depus destule eforturi, desigur lăudabile. Numai că aici drumul de la intenţii la realizări e mare şi presărat, din păcate, cu halbe goale, cu băltoace şi cu mulţi consumatori care şi-au pierdut verticala. Dacă e adevărat că omul sfinţeşte locul, atunci mi se pare limpede că cei de la mustăria „Jariştea“ nu-l sfinţesc deloc, ba dimpotrivă. Conducerea I.A.P.L. „Segarcea“ ar trebui să treacă mai des pe la intersecţia Şoselei Mihai Bravu cu Dristorului şi Baba Novac, să nu-l lase numai pe Nicolae Petre să afle ce şi cum, nu lipsit de interes putînd fi şi un control al Sanepidului.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

Marți, 14 septembrie, însoțind echipele

„miliției judiciare în:

Acțiunea ORAȘUL CURAT

Pentru multă lume, Piața Sfînta Vineri și împrejurimile ei nu-s altceva decît un loc pitoresc, cu un farmec în multe privințe cam vulgar, totuși farmec. Un loc de trecere, la urma urmei, o placă turnantă a tot felul de interese. Că aici află un popor cam pestriț, e un lucru firesc. În piețe și în vecinătatea lor, gîndesc cetățenii ce observă doar pitorescul zonei, au existat, nu-i așa ?, dintotdeauna oameni de toată mîna. E treaba miliției și a primăriei să țină ordine și comerțul să rămînă cinstit. Adevărul este că mulți cetățeni trec prin Sfînta Vineri și socotesc că nimic din ce se petrece aici nu-i privește. S-a ajuns chiar la situația ciudată ca nici măcar șefii restaurantelor ori, mai bine-zis, ai circiumilor din piață, responsabilii propriu-ziși și directorii acestora, să nu-și mai bată capul cu problemele **reale** ale restaurantelor ce le au în seamă. Și spunem probleme reale întrucît, cum vom vedea, nu realizarea planului e totul la „Potcoava", la „Unirea" și „Rarău".

Există însă destui cetățeni preocupați de soarta locului, oameni care locuiesc prin parte ori care au mereu drum prin Sfînta Vineri. Ei știu mai bine ca oricare alții cum e traiul pe Strada Văcărești și Calea Călărașilor și ce-i trebuie ca să fie mai liniștit, mai sigur.

Urmare a sesizărilor acestor cetățeni, urmare, de fapt, a unui plan de acțiuni cu caracter de profilaxie socială, marți, 14 septembrie, pe durata întregii zile, s-a desfășurat în zonă una din cele mai semnificative desfășurări de forțe milițienești din ultima vreme în Capitală. Am fost invitați să însoțim echipele Serviciului judiciar al Miliției Capitalei și ale Biroului judiciar al Secției de miliție sectorul 3 și să scriem reportajul unei zile, pur și simplu, fierbinți.

Planul de bătaie, odată pus la punct, la orele 10, colonelul Corneliu Diamandescu, locțiitorul șefului Miliției Capitalei, a convocat la Circa 10 miliție efectivele participante, oameni cu mare experiență și, ce-i mai important, cunoscînd perfect locul și obiceiurile unor elemente antisociale : bișnițari și vagabonzi, angajații de circumstanță ai unor întreprinderi cu program de lucru de circumstanță, tineri fără căpătîi, cheflii plecați la tîrg cu voia șefilor și, în cîteva cazuri, la bodegă cu șefii, femei fără treabă în căutare de treabă, în fine, pe toți acei care, dintr-un motiv sau altul, lasă rîndul oamenilor cumsecade ca să se poarte, un ceas ori mai multe, ca neoamenii.

Merită a fi spus că întreaga acțiune a fost pregătită și a purces în condiții de discreție absolută. „S-au primit mai multe sesizări de la populație, ne spune tovarășul Corneliu Diamandescu, privind accentuarea unui anume fel de poluare a Pieței Sfînta Vineri, fapt care a impus o serie de măsuri hotărîte. Lucrurile aici sînt acum de o asemenea natură încît trebuie să ne referim la un veritabil proces de asanare. Nu-i un secret pentru nimeni că în unele puncte ale orașului elementul antisocial e mai frecvent și că trebuie să se procedeze mai energic. Astăzi ne-am propus o astfel de acțiune energică, în două reprize : una la ora 11,00, a doua la ora 17,00. Pentru miliția judiciară, sprijinul cetățenilor este esențial. Noi aceasta am urmărit : să răspundem în chip exemplar încrederii ce ne-o arată cetățenii".

Mai merită a fi spus că în ziua de 14 septembrie nu s-a consumat decît un act, chiar dacă unul oarecum mai spectaculos, din lupta pe care miliția o duce ziua și noaptea, fără răgaz, pentru un oraș curat, salubru sub raport social. Tovarășul colonel Ion Popescu, locțiitorul șefului miliției sector 3, ne spune — și își susține spusa cu o documentație extrem de elocventă — că, deși miliția poate să facă multe, în ce privește asanarea zonei de elemente puse contra cu legea, ea nu poate să facă totul. Zilnic sînt trimiși în judecată, ca urmare

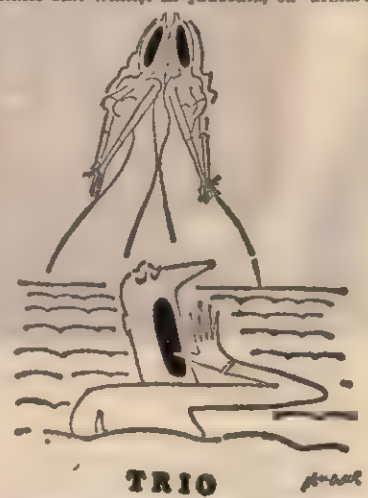

a dosarelor întocmite de secția de miliție a sectorului 3, o mulțime de indivizi dovediți la rele.

Citesc rapoartele cîtorva zile și trebuie să conchid că, într-adevăr, munca lucrătorilor de miliție, munca aceea zilnică, tenace, migăloasă și nu lipsită de primejdii, o muncă dură, foarte dură — cum aveam să mă conving pe parcursul zilei, în timpul deslușirii situației unor cetățeni fără acte și fără o motivație limpede a prezenței lor în restaurantele de categoria I cu atmosferă și servicii de a șaptea — deci truda de fiecare zi a lucrătorului de miliție e garanția că și în zona Pieței Sfînta Vineri treburile pot și trebuie să revină în normal.

Intrăm la autoservirea „Potcoava", un local cu aspect mizer, cu o bucătărie îndelung neglijată de inspectorii Sanepidului, cu niște cămări și dulapuri colcăind de jeg și gîndaci, un local cu bere în valuri și mîncare nesănătoasă, cu porții vămuite și tejghele care ascund mărfuri netrecute în registre, un local pe unde, în urmă cu cîteva zile, abia a trecut miliția economică împărțind amenzi. Un control, în 9 septembrie, a dovedit că Elena Constantinescu lua, la 3 consumatori, un plus de 42,50 lei. La alte cinci porții — cu lipsă la gramaj — ar fi rezultat, la vînzare, un plus de 25,30 lei. Imaginați-vă, atunci, stimați cititori, cît se adună așa, cu plusul, cu chiftelele mai mult pîine decît legumă și carne, cu sosurile ce se pot lungi oricît numai într-o zi într-un restaurant de vad comercial. Opinia noastră și a echipelor de control ale miliției judiciare e că astfel de localuri în stare să strice tihna unei zone întregi ar fi mai bine să dispară. Dealtfel, controlul actelor de identitate a adunat de la „Potcoava", de la „Unirea" și „Rarău", în mai puțin de un ceas, o sută și ceva de persoane ce nu puteau să facă dovadă că sînt realmente cine spun că sînt sau că lucrează, într-adevăr, acolo unde declară că lucrează.

Controlul actelor de identitate, efectuat sistematic în toată Piața Sfînta Vineri și pe străzile venind și plecînd de aici a solicitat din plin experiența și flerul profesional al lucrătorilor de miliție.

În foarte multe cazuri însă nu era nevoie de prea mult fler ca să-ți dai seama că-i mai sănătos să nu treci foarte aproape de bruneții cu părul încleiat cu briantină și mustața în spic, bruneți de toate vîrstele, femei și bărbați ce n-au altă treabă, cît e ziua de lungă, decît să încalece insolent gardul scund de beton ce înconjoară clădirea tribunalului.

Sînt ore, dimineața, mai ales, cînd aici prosperă comerțul cu lucruri de furat, cu țigări străine și gumă de mestecat. Sînt ore dinspre seară cînd, din cauza acoloraș negustori din marginea legii, beți și stîrniți de băutură, e mai prudent să cauți alte străzi de intors acasă.

Cum spuneam, prima repriză a acțiunii a curățat, pur și simplu, piața de vreo sută și ceva de persoane, în majoritate tineri, unii buni de amendă, alții buni de amprentat și chiar de luat serios în cercetare.

Cel mai frecvent e cazul cetățeanului plecat de la slujbă, cu sau fără bilet de voie, și oprit, vorba ceea, să bea și el o bere. Luați direct din bodegă, cu ochii ușor tulburi, cîțiva bărbați între două vîrste sînt precipitați, fac mult caz de familie (îi așteaptă, zic ei, copilașii, femeia etc.), un „vînzător de aprozar" cu un teanc gros de bani virît în ciorap e nervos și elocvent : n-a dormit de patru nopți, tocmai ducea banii la bancă, ce, n-are voie să bea o bere ?, de cînd e interzis să bei o bere ?

Luați, cum se spune, la bani mărunți, ies la lumină niște lucruri mai tulburi decît privirea lor. Un număr însemnat de cetățeni — genul : brunet, cu frizura unsă pe creștet și mustață scurtă — sînt tocmai în căutare de serviciu. Scot din buzunare cîte o hîrtie soioasă, o legitimație cu viza întîrziată și fac mare caz de schimbarea asta de serviciu. Așa e Ion Simion, de la Cooperativa de „Prestări servicii". Vine de la descărcat cartofi ; „suferă cu ficatul", o bere în zori era exact ce-i lipsea. Ion Cristea, electrician la „Instalatorul", vine dintr-un serviciu — nu știe să explice în care parte a orașului — și merge la altul — dar unde anume, n-ar putea să spună. Valeriu Petrache, de la I.C.R.A.L. Colentina, a fost învoit să meargă la un croitor. Aurel Cojocaru, tînăr și cu o expresie profund descumpănită, a lucrat la Fabrica de piese de schimb pentru mijloace de transport, unde a fost prins furînd niște blugi de la un coleg. E în cercetare, părinții îi sînt la țară, umblă și el brambura prin Capitală, mai bea o bere, mai trece timpul. Mulți, foarte mulți din cei tineri, care umplu dimineața berăria cu firmă de autoservire, vin din comunele suburbane. Ion Sandu, negricios, înfipt, limbă dulce, zice — în timp ce i se iau amprentele — că umblă să se angajeze la Fabrica de prefabricate-Bragadiru. Din toată adunătura asta nu putea să lipsească Vasile Tănase, unul din cei mai abili boți de buzunare. E ironic, inteligent, nu-i deloc impresionat de faptul că a ajuns în dosul gratiilor, la arestul secției de miliție. Gabriel Graur, „mirositor de gaze", în serviciul Centralei gazului metan Mediaș, e luat în primire, cum se zice, de mai mulți ofițeri, ca unul foarte cunoscut la serviciile judiciare. Dealtfel, nu-i singurul „mirositor de gaze" scos din circiumă. Legitimația de serviciu, eliberată cu o larghețe cam suspectă unor indivizi care de asta au nevoie, de o legitimație de serviciu care să le dea dreptul să umble tot timpul pe străzi, o găsim, la cîțiva indivizi cu antecedente penale, traficanți de valută, hoți de buzunare, condamnați pentru înșelăciune.

În curtea secției de miliție s-au scos mai multe birouri. La unul din ele, locotenentul major Mircea Bot are o conversație, aparent foarte cuminte, cu o femeie. O cheamă Maria Tănase, poartă o rochie roșie ca focul, e elegantă — genul de eleganță, desigur, potrivit pentru a bea o bere la „Rarău" cu Nicu. Dar cine-i Nicu și cum s-au cunoscut, n-ar ști să explice. Are un copil prin Constanța, concubinul, Ion Mirică, zis Falconeti, ispășește 4 ani închisoare pentru furt de buzunare, de o vreme ea locuiește „la o fată" și fiind „bolnavă cu capul" caută să se distreze.

Povestea nu și-o spune însă dintr-o dată. E stimulată de faptul că Mircea Bot o cunoaște. Curînd își dă seama că Mircea Bot știe totul și despre ea, și despre Mirică al ei. „Cînd am văzut-o, imediat mi-am reamintit că parcă am mai întîlnit-o undeva. Da, am întîlnit chipul ei într-o fotografie, unde figurează și datele personale. În meseria noastră e util să ai memorie bună. Colegii îmi zic, în glumă, «șeful hoților». Toți lucrătorii de miliție care participă la acțiunea de astăzi sînt numai oameni unul și unul, să știți. Dacă vă uitați mai atent la grupurile din curte, ce așteaptă să fie luate în cercetare, veți observa că, din acestea, cîțiva indivizi, considerați toată întîmplarea cu un soi de resemnare. „Ghinionul", zic ei. Îi cunoaștem bine și ei știu că într-o zi sau alta tot aici ajung. Singura problemă este cînd".

După-amiaza, acțiunea are un caracter mai restrîns. Sînt cercetate locuințele din Calea Văcărești numărul 6, numărul 8—10 și 12. Stau aici și familii de gospodari cumsecade, dar și adunătură, cunoscuți traficanți de țigări și felurite fleacuri, însă fleacuri din care se scot bani mulți. Poate că n-ar fi lipsit de interes — și aceasta e și opinia lucrătorilor de miliție ce participă la acțiune — ca primăria sectorului 3 să cerceteze situația locuințelor cu viață dubioasă din Sfînta Vineri și să-și conjuge eforturile cu ale serviciilor judiciare întru găsirea unor soluții de durată. Un raid operativ prin restaurante arată o degradare neliniștitoare a atmosferei. Dacă dimineața se mai consuma și mîncare, spre seară ce contează e numai băutura. Trotuarul din fața cinematografului „Tomis" e pur și simplu un loc de trecere periculos.

Cîțiva cetățeni observă agitația produsă de sosirea echipelor de ofițeri de miliție și comentează la ușa dubei ce se umple repede : „Așa le trebuie !", „Vă mulțumim că faceți curățenie !", „Sîntem oameni cinstiți, avem copii, aproape că nu se mai putea respira de vagabonzi, bețivi și bișnițari. Bine le faceți !"

La încheierea acțiunii, tovarășul colonel Corneliu Diamandescu, vădit impresionat de zelul și eficacitatea muncii subordonaților săi, conchide pozitiv asupra acestei zile lungi și dificile. Locotenent-colonelul Manon Florescu, șeful serviciului judiciar, locotenent-colonelul Ioan Neguț, locțiitorul șefului secției 3 miliție, discută chestiunile momentului și hotărăsc asupra celor ce urmează. Bucureștiul poate și trebuie să fie în tot locul salubru, Piața Sfînta Vineri poate și trebuie să devină o zonă curată, fără probleme de natură socială, să le zicem — deocamdată — delicate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Opinia unui alegator

Faptă bună și loc de bună ziua

Am mai scris odată despre nevoia imperioasă, absolut imperioasă, de a se face apel în viața noastră de toate zilele și în primul rînd în propaganda noastră educativă la învățămintele vechi ale poporului nostru, de a se reveni la ele și de a se reactualiza, adică de a se pune în valoare din nou conținutul lor și de a se aplica în activitatea noastră de constructori ai socialismului care de prea multă vreme ne grăbim să ne rezumăm la cîteva lozinci pe cînd o istorie întreagă e plină de înțelepciuni care așteaptă să-și dovedească rolul și rostul în consolidarea moralei societății noastre.

Eu nu m-aș da deloc în lături de a pune pe pereții unei secții de întreprindere o lozincă bine verificată de timp ca aceea cuprinsă în înțelepciunea **„Cine se scoală de dimineață departe ajunge"** sau să zicem **„Spune-mi cu cine te însoțești ca să știu cine ești"** sau **„Leneșul mai mult aleargă, scumpul mai mult păgubește"** și chiar **„Cine sapă groapa altuia cade singur în ea"**.

În sfîrșit, nu vreau să fac acum inventarul înțelepciunilor care pot convinge mult mai omenește decît multe lozinci onorabile și cu scop firesc, dar cam... lozincarde.

În fond una din marile cauze ale socialismului o constituie chiar umanizarea vieții de toate zilele, scoaterea ei de sub imperiul tuturor rigidităților și al prejudecăților și mai ales de sub imperiul subordonării supuse față de nevoia imediată de a supraviețui cu orice preț, ca în societatea dominată de exploatare, în favoarea unui plus de valori, a unui profit de pe urma cărora omul muncii nu mai ajunge să profite ; tocmai el care muncește !

Așa mi-a apărut și nevoia imperioasă de a readuce în discuție povestea cu **fapta bună** din proverbul **Bine faci, bine găsești**. Multă lume se grăbește, azi, cu multe din obligațiile ei și uneori uită acest proverb care atrage atenția asupra binelui pe care dacă îl faci, la capătul lui găsești binele tău și al tuturor.

Să nu fiu însă incilcit, și să fac totul și mai limpede : mă preocupă, de pildă — și dau un exemplu din domeniul moralei, — graba cu care se fac unele caracterizări de oameni, cu care le punem iute etichete, și îi compartimentăm repede. Citesc uneori și eu, ca și dumneavoastră, prin ziare, despre cîte o caracterizare făcută pentru justiție unui delapidator sadea și directorul lui scrie senin că „la noi a fost om bun și muncitor și a adus numai servicii", uitîndu-se prejudiciul de sute de mii, să spunem, pentru care se află în fața instanței. Comedia nu mai are nici o putere în fața unei asemenea situații care și ea se trage de la ideea dar falsificată imoral că bine faci... Dar există și reversul cînd se uită de tot proverbul cu „bine faci" și se ia în brațe cîte o lozincă și în numele ei se anulează grăbit meritele totale ale cîte cuiva, apare un fel de vigilență care calcă în picioare toată morala tuturor proverbelor despre om și omenie și mai ales acela foarte al dracului care spune că „a fi sus nu-i de mirare, a fi om e lucru mare..." ,Una e să sapi pentru o fîntînă și să te gîndești că un om însetat va bea apă și se va răcori și își va spori puterile și alta e să crezi să singura acțiune de a săpa va scoate apă limpede.

Nu altfel stau lucrurile cu istoria care spune că „e mare lucru pe lume să lași loc de bună ziua". Proverbul nu e deloc o invitație la concesie, nu are deloc legătură cu ironia din „o mînă spală pe alta"... etc., el cuprinde reflexul unei înțelepciuni bine verificate în mii de ani și cere fiecăruia, înainte de a se grăbi, să încerce să privească în viitor, cît poate el, pentru că și cu vederea lucrurile se petrec diferit, unii văd bine foarte aproape, alții văd departe de tot, dar nu văd aproape mai deloc, în sfîrșit...

Ce vreau eu să spun de fapt ? Că ar fi foarte bine să preluăm în propaganda noastră de toate zilele, în propaganda privind educația, etica, echitatea, comportamentul moral comunist în spiritul înțelept atît de înțelept care a dus și la formula românească de „comunist de omenie", a bogăției de învățăminte cuprinsă în tezaurul proverbelor românești. Propaganda ar fi și mai convingătoare și mai eficientă. Să fie însă numai un punct de vedere ? !

DINU SĂRARU ■

VINERI 24 SEPTEMBRIE 1982 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

NICOLAE DRAGOȘ:

„Ceasul marilor întrebări este pentru poet întreaga sa viață"

— Ați anunțat o nouă carte, „Scutier la umbra clipei". Ați și publicat din ea, prin reviste, mai multe poeme. Este în ele nu un alt Nicolae Dragoș, dar un Nicolae Dragoș sub o față nouă, mai tensionată, îndreptată către mari întrebări. Trăiți un ceas al marilor întrebări?

— Vai, e mult prea gravă întrebarea! Poate înspăimînta. Omul, întotdeauna, crede a putea amîna pentru mai tîrziu acest „ceas al marilor întrebări". Și totuși, dacă prin cuvînt poetul crede a putea apăra chiar și ceea ce nu se vede („cuvîntul — scutier la umbra clipei"), înseamnă că, pentru el, marile întrebări încep, trebuie să înceapă foarte de timpuriu. Vreau să spun că lîngă „iliacul timpuriu" poetul-simbol al generației noastre a așezat, într-o îngemănare firească, „lupta cu inerția". Ceasul marilor întrebări este pentru poet întreaga sa viață. El trăiește dramele și bucuriile legendarului personaj ale cărui multe și de neocolit înfățișări năzuiesc a fi toate adevărate.

— Trăiește acest ceas chiar și atunci cînd cîntă luna și stelele?

— Chiar și atunci cînd pare a se uimi de răsăritul sau asfințitul unei frunze. Dar în clipa de azi, pe care-o trăim, uimirile lui sînt mult mai tulburătoare; viața pe planetă pare a se îmbrăca nu o dată în haina coșmarului, iar întrebările poeziei nu pot fi sustrase din fața acestei amenințări. Dacă omenirea trăiește un ceas al marilor întrebări, poetul nu va putea să se insinueze dincolo de drumul acelor indicatoare ale acestui timp decît lăsîndu-se ghilotinat de întîlnirea lor pe cadranul lumii. De ce ar face excepție careva dintre noi?

— Dv., ca și alți poeți, faceți parte din generația „iliacului timpuriu", generația Nicolae Labiș. O generație trecută însă, deseori, sub tăcere, ori, în cel mai bun caz, subsumată celei care (zic unii critici) începe cu Nichita Stănescu. Dv., Nicolae Dragoș, ce rol atribuiți „echipei Labiș" în dialectica generațiilor?

— Deși cuvîntul „generație" a fost oarecum demonetizat prin frecventare excesivă, uneori în scopuri mai puțin literare, dacă acceptăm — și avem temeiul să acceptăm — că Labiș a fost și rămîne simbolul unei atitudini politice și estetice, un autentic drapel liric al luptei cu inerția, dar și cu dogmele ce-au încorsetat nu numai cuvîntul, atunci da, ne putem înrola sub steagul încrezător și lucid al Marelui Poet Tînăr. În dialectica generațiilor, oricîte „dislocări" superrafinate, oricîte încercări de minimalizare — de-ar fi ele făcute și dintr-o perspectivă estetică savantă — s-ar produce, poemele lui Labiș, cele în care poetul s-a înfățișat, spre gloria lui, în hainele perfecțiunii, vor rămîne repere majore în timp. De la el au pornit, solidare, spre cerul poeziei, metaforele care, pe lîngă originalitate și patos revoluționar, au avut menirea de a conecta poezia contemporană la o tradiție lirică pe nedrept uitată. Nu numai „meșterul valah", căruia Labiș i-a înălțat memorabilul monument din metafore, ci și poetul însuși va rămîne pentru noua noastră poezie un „nume de fîntînă".

— Prin poemele care — spuneați — au îmbrăcat haina de glorie a perfecțiunii... Adică numai prin unele din poeziile sale? Dar ce înseamnă aceste unele?

— Dacă Labiș n-a ajuns întotdeauna, din cauza timpului care cu el n-a mai avut răbdare, în orizonturile perfecțiunii, către care a aspirat cu setea marelui dăruit, el a lăsat generației lui și generațiilor ce i-au urmat mesajul unei atitudini. Nicolae Labiș a fost, în cel mai adevărat sens al cuvîntului, un poet comunist. Acesta este titlul de onoare pe care-l vom atribui, dacă nu ne vom lăsa copleșiți de prejudecăți, lui și tuturor celor ce dau azi dimensiune și relief poeziei românești. Și lui Mihai Beniuc, și lui Geo Dumitrescu, și lui Virgil Teodorescu, Nichita Stănescu, și lui Ion Gheorghe, și lui Adrian Păunescu, și lui Ioan Alexandru, și lui Gheorghe Pituț, și lui Ion Horea, și lui Ion Brad ori Alexandru Andrițoiu, și lui Dan Verona, și lui Gheorghe Tomozei... În fapt, tuturor poeților adevărați ai acestor ani. Și, spre gloria ei, poezia noastră are mulți. După cum am dorit să sugerez prin această, fatal restrînsă, enumerare, în poezie generațiile, vreau să spun vîrstele, se adună sub semnul altor legi decît cele după care sîntem înregistrați la primărie.

— Credeți că tentativele de a-l minimaliza pe Labiș provin doar din „imperfecțiunile" unora din poemele sale?

— Nu. Cel puțin o parte din „militanții minimalizării" lui Labiș luptă nu cu imperfecțiunile lui, ci cu lupta lui cu inerția.

— Labiș, după cum aminteați, a dat primul semnalul acestei lupte. Inerția, pe atunci, se numea dogmatism. Ce credeți, s-a isprăvit oare această luptă, putem vorbi de un triumf al ei?

— Din moment ce lupta împotriva luptei cu inerția a lui Labiș naște comentarii ce vădesc cel puțin neaderența la mesajul liric al poetului, înseamnă că nu putem vorbi, decît acceptînd o eroare, de triumful definitiv al luptei poetului. Fie dacă ne-am restrînge și numai la confruntările din orizonturile estetice. Vreau să spun că inerția, în mod paradoxal, este și ea schimbătoare. Unele erau inerțiile către care se încorda arcul metaforei lui Labiș, altele sînt inerțiile din viața spirituală, și din viață în general, în fața cărora nu pot rămîne indiferente metaforele noastre de azi. Lupta cu inerția nu este un imperativ conjunctural, ci o stare de spirit, dialectic, permanentă. Ea este arma noului.

— Dv. vorbiți de „inerții care s-au schimbat". Nu cumva totuși sînt aceleași — adică cele de altădată — travestite în haină nouă?

— Fiecare epocă și-a avut dogmele și, prin exagerarea dogmelor, dogmatismul ei. Din punctul meu de vedere, pînă acolo unde dogma înseamnă rigoare, și nu coerciție, pînă acolo unde înseamnă aspirația spre ordine și armonie, și nu excesiva impunere a unor norme rigide, nefertile, ea este o necesitate.

— V-am ruga să fiți mai explicit. Chiar e nevoie de „dogme"?

— Condiția este, cum vă spuneam, ca ea, această dogmă, să slujească ordinii sociale sau ordinii spirituale, să nu îngăduie proliferarea anarhiei, a ilogicului, a subiectivismului exclusivist. De-a lungul vremurilor, dogmele n-au fost întotdeauna un rău pentru spirit, dacă ele au avut menirea de a da sens forței spirituale. Nu este cazul „dogmatismului" epocii dinaintea lui Labiș. El a fost expresia unui subiectivism monstruos,o expresie malformată a lipsei de discernămînt și de spirit artistic, o tentativă de a scurta nu numai picioarele, ci și capul literaturii noastre, într-un pat al lui Procust împrumutat, cu o grabă și un devotament demne de sancțiunea istoriei. M-ați întrebat despre travestirea vechilor inerții într-o haină schimbată. Să observați însă că între autorii tentativelor, e drept subtile (am evoluat, nu ?), de reabilitare a „dogmatismului păgubitor" al acelor ani — ani în care s-au scris și cărți de valoare, desigur — se află, în mod paradoxal, nu numai dogmaticii de altădată. Încît îți vine să crezi că acest soi de dogmatism este și el o „stare de spirit !" Cu atît mai mult ar fi o abandonare a mesajului peren al luptei cu inerția indiferența noastră în fața încercării de reabilitare, într-un fel sau altul, a poncifelor vechiului dogmatism.

— Practic, ce forme ia această reabilitare?

— Unii dogmatici, am mai spus-o, vor să ne facă să credem că s-au lepădat definitiv de haina de arbeși a dogmatismului (e vorba de haina care-l apăra de toate flăcările ce s-ar fi îndreptat, atunci, spre ei, și la reverul căreia atîtaseră orgolios însemnele meritelor și ale premiilor culturale, cum și ale avantajelor materiale ce izvorau din acestea; avantaje a căror nostalgie îi însoțește și astăzi, ca o „povară dulce"...). S-au „lepădat" de această haină întorcînd-o, de fapt, pe dos. Adică făcînd, unii, pe superliberaliștii. Văd în această ipostază a lor o nefertilă, în planul creației, aderență la starea de spirit a literaturii actuale — stare de spirit care se sprijină temeinic pe marile noastre tradiții.

— Toate cărțile dv., stimate Nicolae Dragoș, s-au bucurat de o foarte bună primire în rîndul criticii, cu excepția unei aripi, care o reticentă față de o anume tematică și o anume expresie poetică. Practic, această aripă a cam tăcut în ce vă privește. V-a deranjat această? Considerați că tăcerea poate fi un verdict critic?

— Dați-mi voie, stimate Ilie Purcaru, să vă propun o nuanțare a întrebării. Pentru poet, aripa e un simbol — nu-i așa? — înălțător. Cum aș putea eu numi „aripă" pe cel ce vrea să coboare, și nu să înalțe poezia? Dv., ca publicist cu cultul expresiei memorabile, pregnante, veți găsi, probabil, un alt nume pentru practicienii, puțini, ai tăcerii. Nu neapărat ai tăcerii față de scrisul meu.

— Cum să le spunem ?... Dar înainte de a ne ocupa de ei, vorbiți-ne, vă rugăm, despre cei ce v-au sprijinit zborul liric.

— Voi păstra mereu recunoștință celor mulți care au însoțit cu cuvîntul lor cărțile pe care le-am scris, sprijinindu-mă în asoirațiile mele, mărturisite nu o dată, în năzuința mea de a ști așezat în sufletul cititorului măcar un vers care

(Continuare în pagina 14)

ILIE PURCARU ■

Mamei, încă aici...

Luîndu-ți bucătura de la gură
și pe a Tatei, — nouă ne-o dădeai
și nu era mai bine și mai rău
ca pîinea drămuită cu măsură

pe care-o binecuvîntai cu semnul crucii
și cînd era doar pîită de mălai —,
niciunde ca în satul de pe Iza
o, nu a fost mai bine și mai rău.

De hainele-mi întoarse, ca șoc'ar,
de-atîtți ciorapi și de cămăși cîrpite
și se-ngroșau sărmanii ochelari
și degetele-n apă înroșite.

După război, la bacalaureat,
ultimul sac de grîu — nu uit ! — l-ai dat
pe un costum și nou și elegant
(fiului b) — că știai că-s premiant.

La ce folos, Măicuță, ce folos,
viața toate le-a întors pe dos.
Pe străzile orașului haina
tramvaie spre spitalul tău rar vin

și-n garsoniera-ți dinspre Cișmigiu
obiect neoperă tot ce-a fost viu.
Rămas-am toți săraci, toți neclocoi,
adastă-un pic, pleca-vom amîndoi

curînd, tîrîș, spre cunoscutul plai
unde-s de toate : și nimic și rai.

8 septembrie 1982.

TIBERIU UTAN ■

Gugeți, dragi cititori

Tradiție și actualitate (I)

Depășirea înrădăcinării omului în finitudinea ființării sale particulare, circumscrise eminamente prezentului, și consecutiv dobîndirea conștiinței sale istorice — constituie un veritabil privilegiu al omului epocii noastre.

Această conștiință semnifică în mod esențial aptitudinea înțelegerii și acceptării schimbării, a ritmului acestei schimbări, dar mai înseamnă și înțelegerea legăturilor funciare între trecut, prezent și viitor. Dialectica materialistă este metoda aptă să explice în chip convingător „mișcarea eternă", continuitatea procesului istoric întrerupt de puncte discontinui. Dialectica istorica a progresului este concepută de întemeietorii materialismului dialectic și istoric ca depășire și trecere permanentă a istoriei omenirii peste propriile sale limite naturale, ca „dep așări" și „reluări de la început", ca „rupturi" și „supraviețuiri", toate acestea exprimînd, de fapt, caracterul discontinuu și contradictoriu al mișcării în spațiul social-istoric.

În această viziune dialectică în care trecutul și prezentul constituie o unitate indisociabilă, ultimul ființînd virtual în structura celui dintîi, se integrează în mod necesar și problematica devenirii culturii.

Din această perspectivă, ideea că în procesul trecerii la un tip calitativ nou de cultură, cum este cultura socialistă, schimbarea culturală trebuie abordată în termenii raportului continuitate-inovație, are valoare de principiu. Acest raport implică atît un proces de negare, de depășire a vechiului și de asimilare critică a elementelor viabile ale moștenirii culturale, cît și de creare a noi elemente și structuri, ele însele deschise unor schimbări ulterioare. Tocmai pentru că edificarea noii culturi socialiste, departe de a semnifica absolutizarea momentului distructiv al revoluției, presupune existența unor structuri apte de continuitate și dezvoltare, problema determinării criteriilor materialist-dialectice de valorificare a moștenirii culturale este esențială.

S-ar putea replica că, devreme ce ne aflăm în etapa dezvoltării multilaterale a societății socialiste, problema valorificării tradiției ar fi depășită, iar discutarea criteriilor inutilă. Acestei eventuale obiecții i-am răspunde că valorificarea moștenirii culturale nu a fost încă epuizată, iar criteriile de recuperare sînt în mare măsură valabile și pentru preluarea unor valori din alte spații socio-culturale.

Problema atitudinii față de moștenirea trecutului are un pregnant caracter politic, pentru că orice imersiune în trecutul cultural cu scopul de a-l restitui actualității, destinajul unui fragment de istorie culturală oricît de minor în aparență semnifică o opțiune, o atitudine față de aceasta, și deci în mod necesar transcenderea judecăților de existență și ancorarea în planul judecăților de valoare. Realizînd implicațiile unui astfel de demers pentru cultura contemporană, este lesne de înțeles că actul de valorificare încumbă o imensă responsabilitate. De aici derivă și însemnătatea criteriilor științifice întemeiate privind optica, finalitatea și metodologia preluării moștenirii culturale.

OLTEA MIȘCOL ■

Vorbiți și scrieți românește

Cum accentuăm ? (I)

Nu ne propunem, aici, să analizăm structura accentuală a limbii române. Aspectul cel mai puternic marcat, în ceea ce privește pronunțarea literară românească, este că accentul nu are loc fix. Pe de altă parte, preferințele ortoepice ale vorbitorilor cultivați diferă, pronunțarea literară uzuală oscilează. Și, dacă avem în vedere normele de scriere, observăm că accentul cuvintelor nici nu se marchează (rareori îl găsim notat sub forma ,('), adică cel ascuțit, sau, sub o literă, se înțelege o vocală, ca în unele dicționare. Semnificativ este, din acest punct de vedere, faptul că locul accentului servește ca mijloc de diferențiere semantică atît la nivelul cuvîntului cît și la cel al frazei. De exemplu: **ácele** diferă de **acéle**, **lăturí** de **lătúri**, **háină** de **haínă**, **répede** de **repéde** etc., sau, la nivel morfologic, **cîntă** (indicativ prezent), dar **cîntă** (perfectul simplu) frazeologic cînd spunem „Ion vine astăzi", se înțelege că „nu pleacă", dar în „Ion vine astăzi" se înțelege „nu altul" etc.

În treacăt fie zis, și despărțirea în silabe creează unele dificultăți (mai ales în învățămînt). Revista **Viața Românească** a editat, de curînd, un supliment „Povestea vorbei", pe a cărui copertă cuvintele apar despărțite astfel: **liter/ar, enigm/istic** (!)

Dar, revenind la îndrumările ortoepice (de rostire), care nu sînt, în general, neunitare, vom releva că, în românește, există tendința de a alterna, în mod regulat, silabele accentuate și neaccentuate (cu accent principal, dinamic sau cu un accent mai slab decît acesta, numit, uneori, secundar sau terțiar etc.). Întrucît este vorba de precizări asupra pronunțării actuale, se poate face observația că nu întotdeauna se are în vedere norma ortoepică academică. Astfel, alături de pronunțarea corectă **prematúr, auzím**, adesea (mai ales la radio-televiziuni) **prématur** (cu accentul pe **-a-**, deși toată lumea pronunță pe cel simplu, **matúr**; tot neliterare sînt pronunțări ca: **prevéderi, uníe, splendíd, cómplice, cónstă, ántic, acóló, ástfel, bárbar, efígie, dúșman bólnav** etc., în locul rostirii corecte: **prevedéri, únic, spléndid, comulice, constă, antic, acólo, ástfel, barbár, efigie, dușman bolnáv** etc. Cum se explică aceste rostiri neliterare? Pe de o parte, avem a face cu influența vechii ortoepii sau a unor graiuri (dialecte, subdialecte), pe de alta, e vorba de influența unor limbi străine. Moldovenii rostesc, adesea, **mátur, dúșman bólnav** etc., după cum muntenii pronunță unele verbe astfel: **mergém, fácem, dúcem, alegém, spunéți-mi, duceți-vă** etc., pentru formele corect pronunțate: **mérgem, fácem, dúcem, alégem, spuneți-mi, dúceți-vă** etc.

GH. POALELUNGI ■

ESEU

Virtuțile umanismului

Cărțile semnate de Zoe Dumitrescu-Bușulenga seamănă cu acele „cărți de învățătură" din vechime care încercau să-și instruiască și în același timp să-și educe cititorii. Dacă ar fi să amintim numai cîteva dintre volumele pe care le-a publicat **(Valori și echivalențe umanistice, Renașterea, umanismul și destinul artelor, Eminescu — cultură și creație, Periplu umanistic** sau nu de mult apărutul **Itinerarii prin cultură,** Editura Eminescu 1982), am înțelege cît de larg este orizontul său spiritual și totodată cît de interesată este ea de formarea omului în coordonate umanistice. Orice lucrare de Zoe Dumitrescu-Bușulenga presupune neapărat un auditoriu care e povățuit să străbată cele mai potrivite căi pentru a atinge perfecțiunea. Ea scrie despre autori, cărți, epoci literare și artistice nu numai de dragul de a informa sau de a propune viziuni inedite în legătură cu subiectele respective : această mare îndrăgostită de umanism alege cu discernămînt din noianul de fapte culturale pe acelea care pot să devină modele demne de urmat. **Itinerarii prin cultură** reprezintă un astfel de îndreptar alcătuit cu prîcepere de erudit dar și într-o manieră atractivă — în așa fel încît oricine ia cunoștință de el să fie îmbuls din rutină și să fie îndemnat să reflecteze la rostul său și al celorlalți într-o vreme în care noțiunea de om a fost nu de puține ori terfelită, fără însă ca stăpînul planetei să abdice de la menirea lui : aceea de a-și guverna în deplină libertate destinul și de a lăsa un semn — oricît de mic — al trecerii lui prin lume.

Autoarea ne invită să parcurgem de obicei traseele cele mai directe și poate mai puțin spectaculoase tocmai pentru a nu-l șoca pe cel care îi urmează itinerariile și a nu-i îndepărta de la drumul pe care au pornit. În această carte senzaționalul nu aparține unor puncte de vedere noi și îndrăznețe în legătură cu scriitorii și artiștii prezentați. Și totuși, acest „periplu umanistic" nu e lipsit de surprize și scapă de sub scutul monotoniei, deoarece autoarea are darul de a însufleți paginile sale prin fraze meșteșugit construite și pline de vibrație, care nu aparțin unui dascăl omniscient aflat la catedră în fața unui auditoriu copleșit de emoție. În special cînd scrie despre puterea omului de a nu se lăsa dominat de istorie și de a birui prin agerimea gîndului, rîndurile așternute de Zoe Dumitrescu-Bușulenga capătă brusc o înaltă încărcătură emoțională.

Itinerarii prin cultură cuprinde patru secțiuni. În prima — **Portrete pentru o istorie a culturii române** — autoarea creionează cu finețe cîteva profiluri de cărturari români care au slujit exemplar cuvîntul. Această galerie de portrete din care nu lipsesc Dosoftei, Dimitrie Cantemir, Eliade Rădulescu, Ion Ghica, Eminescu, Sadoveanu, Iorga, Arghezi, Vianu, Călinescu sau contemporanul nostru Ioan Alexandru conturează pregnant excepționala capacitate de creație a scriitorilor noștri. În secțiunea a doua a cărții — **Literaturi străine** — sînt trecuți în revistă cîțiva dintre scriitorii cu faimă universală — Montaigne, Shakespeare, Rousseau, Rilke ș.a. — care au sporit tezaurul de frumuseți al lumii cu opere nepieritoare. De o deosebită profunzime și formulate adeseori memorabil sînt considerațiile înglobate sub titlul **Miscelanecea,** în care sînt incluse reflecții despre opera lui Brâncuși, Pallady, Enescu, H. H. Catargi. Referirile nu lasă nici o clipă impresia de diletantism sau de improvizație, ele aparținînd unui om cu solide cunoștințe în mai multe domenii, astfel încît se simte în largul său orice subiect ar aborda. Încununarea acestui volum o reprezintă **Gîndurile de umanist,** o suită de opinii despre echilibrul, măsura, armonia, dragostea de muncă, aspirația spre desăvîrșire care trebuie să-l caracterizeze pe omul deplin al culturii din zilele noastre.

Noua carte a Zoei Dumitrescu-Bușulenga, densă în idei și bogată în învățăminte pentru oricine o citește, este un omagiu adus umanismului, care rămîne în continuare o componentă de seamă a vieții noastre spirituale.

GEORGE ARION

● ecuații critice ●

O altfel de poezie tînără (I)

Un cercetător străin care ar studia poezia românească tînără, condus în exclusivitate după tabloul întocmit de o parte a criticii literare, ar constata, fără îndoială, că aceasta e în chip inexplicabil monotonă, neoriginală și chiar... vetustă. Ceea ce pare inedit pentru cetățeanul cu instrucție puțină în materie de poezie e, în realitate, o experiență consumată aiurea și pe care literatura română a mai cunoscut-o în jur de 1930, fără ca o asemenea insurgență să creeze cu adevărat un curent. Istoria literară nu valorifică, de fapt, mai nimic din avangardism, dacă facem abstracție de funcțiunea lui pur stimulatoare : un impuls și atît ; avangarda nu contribuie în chip hotărîtor la tradiția unei literaturi. Din fericire, un examen lucid al poeziei tinere dovedește că în realitate aceasta e cu mult mai diversă și conține, pe cît e posibil, toate figurile derivînd, în cea mai temeinică parte a ei, dintr-o materie lirică pe care istoria literară a verificat-o cu rezultate pozitive. O asemenea direcție care cultivă tradiția literaturii române într-un chip, se înțelege, creator e, sub raport cantitativ, preponderentă : poetul tînăr îi știe mai degrabă pe Eminescu, Arghezi și Blaga, pe Aron Cotruș și Ion Barbu, pe Bacovia și pe Ion Pillat decît pe Keronac și Ferlinghetti. Fenomen pe deplin întemeiat esteticește, curioasă fiind relativa tăcere care înconjoară pe acești poeți. O explicație ar fi insistența unor critici în a promova, cu „naivitate", autori de o cu totul altă orientare și în general vizibil mai puțin înzestrați ; însă acest fapt nu este suficient. Mai mulți poeți tineri de talent n-au debutat deocamdată, ceea ce înseamnă că opțiunile estetice ale cîtorva critici au luat și o înfățișare administrativă. Nu insist, fenomenul se cunoaște. În plus, cîțiva dintre cei mai valoroși lirici tineri (precum Grigore Georgiu, Dan Damaschin și Ion Stanciu) publică rar și probabil cu o gravitate, de ordin moral, străină de grăitoarea industriozitate a altora. De aci s-ar putea deduce că în materie de literatură demnitatea nu este recomandabilă, dar cine cunoaște lecția istoriei literare știe că în cele din urmă valorile biruie. În rigoarea lor admirabilă, acei cîțiva poeți tineri de toată isprava, omiși azi de o critică prea grăbită, își edifică opera departe de o viață literară dezlănțuită.

O însemnată direcție a poeziei tinere de azi este aceea vitalistă, derivată în fond dintr-o tradiție care și-a găsit și astăzi, în lirica matură, reverberațiile potrivite. Vitalistul pornește de la tînărul Blaga, acela care cerea „un trup munților", din tînărul așa-zis parnasian Ion Barbu, din Aron Cotruș, care au în Adrian Păunescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru (din întîia etapă) niște stimulente vii. Vitalistă e, de exemplu, lirica celui generic, de factură unanimistă, cîntînd mulțimile, frenezia comunităților absolute, viața integrală. Istoricește, vitaliștii unanimiști vin aci cu o lirică mai spectaculoasă, care se poate verifica în tradiție numai pe latura poeților minori : experiența nu e consumată și aceia care au ales o astfel de lirică intră pe un teritoriu de-abia desțelenit. Totuși, literatura română nu are un Walt Whitman și nu a cunoscut istoricește cucerirea Vestului sălbatic, geografia ei nu poate fi ca atare whitmaniană. „Efectul Maiakovski" a lucrat în ea în chip organizat, însă pe o singură latură. Fără exaltarea marilor exoduri de populații pe un pămînt pustiu aproape cît un continent și fără o revoluție contradictorie, precum aceea maiakovskiană, poetul tînăr și-a găsit, ca materie unanimistă, exemplificarea unui eu liric trepidant, ireductibil, exclusiv energetic. O astfel de lirică precipitată e aceea a lui Dan David („Eu vă iubesc pe toți"), o barocă expresie a foamei de univers, unde totul țîrîește, se amestecă într-un inimitabil stil torențial : „nu se poate, ba se poate, demon torențial, enigmă și / beatitudine universală, cît de / mult te iubesc ! (se spune)". În declarațiile amoroase, întotdeauna grandilocvente, intră multă ironie față de transcontinentaliști : „iubire, nu-ți mînca lacrima, iarba, substanța ! / nu mă orbi cu zăpada de Africa, de Tropice, de Constanța". Mitologiile vechi și acelea noi, culturale, se amestecă la tot pasul. Dacă vitalismul e la Dan David o expresie a mitului cultural „televizorist", acela al lui Liviu Ioan Stoiciu („La fanion") este unul picaresc pe un decor antic. Poetul schițează istoria unui canton feroviar, însă preface totul în mari fabulații antice. „Moira Lahesis" e impodobită „cu sapcă de ceferist a lui tata", poetul are în somn viziuni dionisiace și strigă grecește, un șef ceferist e Zeus, picherii sînt niște argonauți, stîncile subcarpatice par Simplegadele. Izvorul îndepărtat este desigur Eminescu din „Mitologicale". „Inima de raze" (1982) nu modifică întrucîtva tiparul, nu are ce. Autobuze / legănate. Scrîșnind din toate încheieturile. Pilcuri / de cetățeni. Fumăm liniștea acestor locuri". Unanimismul suav și domestic al Ilenei Zubașcu („Între timp", 1978) se exersează într-un chip frenetic și senzorial, ca de Esenin feminin ; în lirica românească numai Zaharia Stancu mai cultivase această febrilitate, nu însă într-atît de discursivă precum este aici. Nu altfel este și poezia, absolut remarcabilă, a lui Ion Zubașcu, risipită deocamdată prin reviste, e deja captivantă operă alcătuită din poeme de sute de versuri care parcă ar vrea să imite viața însăși.

Vitalitatea unanimiștilor care îmbrățișează totul și adoră totul, slăvind materia cu zvîrcolirile ei, își găsește pandantul cultural într-un energetism adînc al lirismului de formulă arhaică, detectabil la acei poeți care fac, din civilizațiile autohtone străvechi, obiectul liric. Poetul vitalist, ridiculizat cîteodată pe motiv că ar fi primitiv și inculț, nu este, în realitate, nici una, nici alta. Vitalismul lui e, ca să zicem așa, o deformație de ordinul combustiunii interne, și nimic nu ne face a considera aceasta drept o infirmitate. Arhaicul crede în vitalitatea unei rase vechi, monumentale, vitalitatea e, la el, efectul unei refaceri în eprubeta a datelor unui popor utopic Arhaic este, de aceea, poetul „dacismului", așa cum fusese încă de la început Vasile Poenaru („Jungla marină", 1970, și „Munții", 1975), ca și, dealtfel, Dinu Adam. Ecourile unei civilizații ritualice, care nu a dispărut, răsună în poezia, aparent mecanică, a lui Mircea Stîncel („Cămașa de sare", 1981). Aci zeii vin la cosit, totul plutește „în ființa tăcerilor primare", un enigmatic „cîntec" se aude de pretutindeni ; colindele, ceremoniile agrare care mențin parcă universul, calendarul cîmpului — acestea sînt, la Mircea Stîncel, mari teme lirice unde a lucrat adînc poezia lui Octavian Goga. Arhaicul patent al liricii tinere este însă Ion Pachia Tatomirescu, autor de mai multe volume, în majoritate extravagante printr-un soi de energetism irepresibil și pe care cuvintele îl pot exprima cu greu. De aceea poetul și inventă caligrame, corale, pagine liturghii, invocînd divinități suave (Zalmo, Făt-Frumos) ori o „Zoria" misterioasă, în jurul căreia țețrar-

chizează. Însă criza erotică e trecătoare, nu formele perisabile îl captivează pe poet ci Mumele, principiile. În „Zoria" el a închipuit utopiile lirice, Cosmia și Zoria, „Încintece" (1979) slăvește „cuvîntul" și prelucrează, cu o remarcabilă muzicalitate, texte din folclor, „Lilium breve" 1982), în fine, dezvoltă, cu precauțiunea de a nu uita ceva, teoria poetică a „Măteii", care, la Ion Pachia Tatomirescu, este, ca și la atîția alții, Muntele.

Vitaliștii pornesc întotdeauna de la un principiu sustras pieirii, adică speța — la unanimiști, riturile comunitare — la arhaici. Permanent este, și ea atare reductibil la un principiu, și cadrul fizic. Vitaliștii telurici sînt de aceea poeții marilor elemente naturale și, dintre acestea, ai cîmpiei. Deși poetul român e adesea și om de munte, el s-a oprit, cel puțin întrucît privește generația tînără, la șes și mai cu seamă la Bărăgan. Cel mai însemnat dintre aceștii oameni de cîmpie cu singe iute este Marius Stănilă, autor a două volume de versuri dintre care al doilea, „Nopților înaltă strigare" (1980), e, pe alocuri, extraordinar. Poetul cîntă aci cîmpia văzută de ei ca o matrice numenală. Griul crește luxuriant peste „casa Poetului", turmele albesc cu numărul lor orizontul, „semănătorul" e un semizeu, fîntînile respiră. Pe această planetă cîmpestră poetul e un Esenin fără stridențe trivialități, el chiuie, în galop, asemeni cîntăreților vechi. Lirica lui este a unui imagist impunător. Nu însă și singurul, căci un vitalist htonic este și Marin Lupșanu („Basoreliefuri", 1981), un mai energic poet, la ale cărui lumi fierbinți totul este excesiv, năprasnic, încîntător, se zdruncină, pulsează, se opintește.

Nici Ion Trif Piesa („Iarba mină munții", 1982) nu provine din alt univers, totuși poezia lui a surdinizat mult din vitalism. Alții, Marin Constantin, M. Bărăganu, Nicolae Sirius, autori de înzestrări diferite, lirici ai cîmpului, completează acest tabel sinoptic al vitalismului liricii tinere.

ARTUR SILVESTRI

TEATRU

Secta frunzelor însingerate

Nu știu cînd a scris, în ce an, în ce lună, în ce zi, Colin Mortimer această piesă intitulată „Cădere liberă". Dacă a scris-o înainte de tragedia „sectei sinucigașilor" lui Jim Jones, are scuza că nu a apucat să cunoască sinistrul masacru din Guyana. Dacă a scris-o după acest genocid religios, nu are nici o scuză. Piesa sa e mult sub nivelul șocului produs de evenimente, de știrile din presă și de primele reportaje de la fața locului. Oricum, meritul său e acela că încearcă să dezlege enigmele unui flagel dureros în acest sfîrșit de secol delirant prin aberații religioase. Textul e prins în capcanele unei reconstituiri. O mamă îngrijorată și aparent energică, un tată lunatic și prestidigitator dilettant, un frate incolor și indiferent recompun paradoxala rătăcire a fiicei și surorii lor — o ființă delicată, deschisă celor mai neașteptate curiozități și experimente — în pînza de pătanjen a unei secte criminale. Revelațiile lor întîrziate, mărturisirile lor post festum se întrepătrund cu secvențe brutale din existența Ninei, botezată în secță Naomi, pînă la ultimele zvîcniri de conștiință și pînă la încercarea de evadare din coșmar.

Spectacolul Teatrului „Ion Creangă" vrea să rămînă credincios formulei de reportaj-anchetă, dar supraliciteză pitorescul situațiilor, are caracter decorativ, policrom și calofil. În loc să fie zguduitor și să devină avertisment, el cucerește în mare măsură la un nivel tactil. E absolut cert că fără adaptarea semnată de Radu Bogdan Stegăroiu, pe marginea traducerii Despinei Pernevan, piesa eșua într-o melodramă burgheză, în afara condiției tragice reale a flagelului de tip mistic și paranoic. Prin introducerea în scenă a „păstorului lui Dumnezeu", pe nume Abraham, amintit doar în textul lui Colin Mortimer, și prin transfigurarea expresivă a acestui mit care plutește vinovat și amenințător în rîndurile sectanților, într-o realitate palpabilă, senzuală, sinistră, autorul adaptării adaugă textului o dimensiune care lipsea : demascarea „în direct" a unui nebun pastor de suflete operînd în numele sfinților dogme ca un criminal odios. Astfel, iubirea de aproape, propovăduită de membrii sectei și care duce treptat-treptat la prostituție, violență și crimă drept pedeapsă pentru nesupunere și liberă cugetare, se demască, a fi ură față de om, dezumanizare isterică. Moartea eroinei manevrate aproape pînă la depersonalizare, moartea acestei „frunze însingerate", care este Nina, continuă un lanț prenieditat de crime sub pretextul nesupunerii față de grația divină. În acest fel, autorul adaptării elimină din text un final dulceag și gratuit și conferă piesei amploare și forță de șoc. Forță de șoc pe care spectacolul lui Cornel Todea nu a reușit să o reprezinte decît parțial. Reprezentația e construită ambițios. Actori care au interpretat ani de zile, poate zeci de ani, roluri de feți frumoși, de balauri, de lei și de tigri, de iepurași, de băieți și fete cu pantaloni scurți și codițe prelucrate în perucheria teatrului, au fost supuși unui sever examen de renunțare la schelele unui joc convențional și infantil. Unii au trecut acest examen, alții nu. Marcela Andrei, interpreta rolului principal, aduce un aer de candoare și prospețime care salvează uneori spectacolul de la decorativism. Răzvan Stefănescu e interesant, dar fără forță de seducție într-un fermecător și bestial corupător de suflete. Andra Teodorescu Ion face în acest spectacol doar o tentativă ambiguă de a se apropia de un rol malefic de femeie, rămînînd la nivelul jocului de artificii. Gabriel Iencec e sincer și curat în interpretarea unui derutat slujitor al păstorului lui Dumnezeu. Marian Lepădatu joacă expresiv disperarea hrănită cu drog a generației sale. Alexandrina Halic știe să speculeze momentele de efect. Sybilla Oarcea a fost, credem, greșit îndrumată de regizor spre un firesc rece de teama melodramei. Ea joacă mai mult un rol de reporter decît de mamă. Victor Radovici e stîngaci și fără putere de convingere. Cristian Irimia, actor foarte înzestrat, a ratat (cel puțin în seara premierei) feroc:tatea personajului său smuls dintr-o bolgie a infernului. L-a cabotinizat. L-a caricaturizat. Nu era cazul.

Extraordinară scenografia lui Dan Jitianu, care a creat un decor cu o funcționalitate aproape cinetică pentru desele schimbări de loc și de timp ale acțiunii, cu expresive efecte de costum și de iluminare.

În sfîrșit, spectacolul lui Cornel Todea reprezintă un experiment necesar și binevenit pentru membrii ansamblului unui teatru care a funcționat pînă acum mai ales la matineu și rareori la orele serii.

ADRIAN DOHOTARU

FILM

Un saltimbanc la Polul Nord

Fram, ursul polar, se îmbolnăvește. Suferă. Tușește. Se chinuie... Fără Fram, familia de saltimbanci ar rămîne muritoare de foame. Și totuși, mai devreme sau mai tîrziu, Fram va muri. Acesta poate fi subiectul unei tragedii sau al unei melodrame. În mîna unui amator sau a unui încrezut. Abilă, puternică, experimentată, Elisabeta Bostan evită ambele capcane și filmul devine o feerie, fiindcă într-o feerie încap deopotrivă sublimul și grotescul, tragicul și comicul, melodrama și drama, basmul și autenticul, farsa și meditația gravă. Strigătul absurd al micii și fermecătoarei florărese „Cumpărați niște flori" poate fi astfel acoperit cu ovații și trompete și tiribombe. Ca și subțirimea tramei. Fiindcă nu e de înțeles : cînd filmul acesta îți încîntă ochiul și sufletul, cum de-ți rămîne mai tîrziu doar amintirea unor lungimi, ca de exemplu firavul moment al „gloriosului turneu" prin Europa, cînd într-un cadru scenografic de invidiat nu vezi decît „celebra trupă" care nu face decît să reia, aproape în aceeași mizanscenă, și pe același vals pînă la saturație, numărul care nu e nici music-hall, dar nici circ. La ce a folosit atunci efortul de a deveni acrobat al lui Geo ? Și cum de s-a ajuns la soluția incredibilă de a face din Geo un nume hulit în memoria afectivă a copiilor ? Cum de a fost lăsat să devină el un terchea-berchea care, o dată crescut, își șterge fardul și cu el sufletul și se pregătește de „orice", în primul rînd să părăsească lumea lui, fără regrete și fără nici o pregătire psihologică anterioară, fără mîndria legitimă a celor ce-au creat și desăvîrșit ceva ? Cum să le explicăm copiilor că munca... Sau poate o concepție păgubitoare a dedus că pozitiv e să aspiri la ceva mai mare, să devii funcționar, poate, oricum altceva dincolo de munca riguroasă, de transpirația pentru perfecțiune și autoperfecțiune ? Ce mai cimentează o prietenie dacă Geo pregătindu-se pentru „libertate" vrea să-și părăsească sora, prietenii ? Toate astea, ca și aparițiile confuze ale lui Sidoli, directorul-amant, contrariază în raport cu rafinamentul și siguranța întregii construcții. Sidoli, marele circar, descinde mai degrabă din panoplia cu personaje grotești a emisiunilor de varietăți. De ce tendința de a caricaturiza și trivializa ? Pînă s-ajungă director sau patron, Sidoli va fi ajuns să învețe că fiecare artist sechestrează între zăbrelele inimii un Fram de a cărui sănătate se leagă printr-un fragil fir de ață fericirea și nefericirea, deznădejdea și bezmetica speranță că pînă la urmă toți Framii încep să tușească, să agonizeze fără ca nimeni să le poată fixa bioritmul.

Și, așa cum nu există pastile care să-i întremeze, nu există glonț care să-i ucidă. Fiindcă, de fapt, nu ei sînt prizonierii omului. Temnița lor nu este decît amăgirea noastră orgolioasă. Noi le sîntem sclavi : ei ne măsoară singurătatea, fragilitatea, efemeritatea și, menajînd imponderabila numită Fram din inima prietenului, ne gîndim la Fram cel ce poate muri în inima noastră.

Nimic din acestea și din altele în expresia golită de orice gînd a lui Sidoli. În locul lor — o caricatură. Greu de înțeles aceste neglijențe cînd filmul este dominat de la un cap la altul de transfigurarea tulburătoare ce înnobilează chipul celor trei saltimbanci față-n față cu arta lor. Atunci, simțim asta, ei mor în clipă. Singuri. Răstigniți între datorie și vocație. Iar dincolo de această clipă, pentru ei nu mai există nimic.

Și totuși, ce fermecătoare vrăjitoare este această Elisabeta Bostan.

NICOLAE CRISTACHE

PLASTICĂ

Echilibrul tăcerii

Țîșnesc „fîntîni interioare" în Poiana Măgurii, această adevărată pădure sculpturală, muzeu în cărui valoare crește atît cu 16 idei exprimate în piatră în fiecare an, cît și cu alunecarea nisipului în clepsidra eternității. Foarte greu poți obține de la cei ce-și tac gîndurile, modelînd piatra, îmbrățișînd-o cu bucuria creației, cîteva vorbe. Ți se adîncește ideea că o operă născută din trudă și iubire poate oferi revelații estetice, învățîndu-te să taci. Pentru sculptori piatra are forma și puterea gîndurilor și bucuriei lor. Piatra te cheamă aici nu s-o strivești, pentru a cîștiga aptitudini, ci, dacă se poate, să te confunzi cu ea, te cheamă în interiorul sau exteriorul ei, în funcție de ideea creatorului.

Cea de-a XIII-a ediție a taberei de sculptură de la Măgura lasă un ansamblu sculptural plin de mișcare, foarte personal, foarte curajos, plin de tinerețe, o armonie a mișcării, cu excepția de cîteva lucrări „cuminți". „Piatra trebuie reîntoarsă naturii, mărturisește Radu Aftenie, poate de aceea sculptorul caută să cheme privitorul în profunzimea pietrei și de acolo să-i permită să lase altfel modelat sufletește". Același sculptor, referindu-se la puterea de a fi statornic ideii sale într-un simpozion de creație, adaugă că „trebuie să știi să te apropii de piatră, pentru ca aceasta să nu te respingă, ideea numai așa poate face corp comun cu piatra".

Ediția 1982 este o ediție de referință, în special pentru sculptorii tineri. Întrebat dacă simte efervescența creatoare a ediției a XIII-a, Radu Aftenie se așteptă la această efervescență, pentru că la rîndu-i, la vîrsta celor 10, era de asemenea obsedat de jocul formelor în spațiu. „Celor 10", pentru că din cei 16 participanți 10 sînt foarte tineri. Lucrarea „Intru" a lui Ion Mîndrescu, „furată" din „Devenirea întru ființă" și redată „Sentimentului românesc al ființei", te respinge și te cheamă în același timp, așa cum a dorit și autorul ei. „Mîrlapodul" lui Romeo Pervolovici, acest bloc de piatră ridicat în văzduh, și sentimentul că te strivește dacă nu faci doi pași înapoi, însoțit de semnul exclamării, vizînd, precum întreaga sculptură monumentală, echilibrul perfect, te duce cu gîndul la „Metamorfoza" lui Franz Kafka. „Dislocația" lui Anton Rațiu îți oferă, ca dealtfel toată ediția și toată Poiana, un lung prilej de meditație. „Reveria" lui Mihai Cornel Stănescu este poate starea de vis a tuturor celor ce vor să fie prietenii statornici ai calului înaripat. „Stolul" lui Gheorghe Terescenco își odihnește zborul în mișcare, „Marele coif" al lui Ioan Bolborea simți că trebuie să aparțină naturii. „Stăvilarul" lui Claudiu Filimon e o curgere în timp. Lucrarea „Izvor V" a lui Nicolae Ghiață te cheamă într-o căutare, așa cum o fac desenele și sculpturile „Actul identității" a lui Relu Mărășteanu, „Rodul pămîntului" a lui Aurel Stincă Olteanu, „Cubul teluric" a lui Gabriel Popian și „Geneza" Marietei Valtureanu. Cu „Orgă de soare și ploaie", Tiberiu Moșteanu te îndeamnă să asculți frumusețea pietrei, iar Alexandru Augustin Marchiș, cu „Galaxie", îți oferă un univers al formei. „Ana lui Manole" continuă un mai vechi ciclu al lui Gheorghe Coman, iar „Romantica" lui Nicolae Pascu privește liniștită toată explozia tinerească a mișcării acestui ansamblu. „Ediție personală chiar pînă la desuet", cum s-a exprimat Alexandru Călinescu-Arghira, ediția 1982 adaugă acestui tot cultural, care este Măgura Buzăului, o nouă valoare dăruită cu explozie de suflet și talent tuturor privirilor. E suficient să deschizi doar fereastra sufletului și te va îmbăta aerul curat ce aureolează fiecare din sculpturile născute aici, din darul ce-l face talentul artei. Privindu-le e suficient să simți un abur de îmblînzeală și uitare de sine și sentimentul că lași tumultul statuar de la Măgura — expresie a dăltuirii în piatră, eliberat acum de tăcere și ecouri — privirilor, iar județului Buzău mîndria de a avea acest complex sculptural între dăruire și dăinuire.

ELENA ȘTEFĂNESCU

• CAP LIMPEDE

Ioan Alexandru în Creta și Ungaria

Între invitații de marcă ai Academiei bizantine din Creta (unica de acest fel din lume), s-a numărat, recent, și poetul român **Ioan Alexandru**, pe care prestigiosul for l-a chemat să conferențieze despre poezia bizantină și despre implicațiile ei în spiritualitatea românească. Conferința, ținută în fața unui auditoriu alcătuit din scriitori și oameni de știință, s-a bucurat de un deosebit succes. Poetul a fost invitat s-o repete, mai întîi în fața unor studenți din diferite țări ale Europei, aflați în călătorie de studii în Creta, apoi în fața publicului din orașul cretan Kastelli. Mai multe ziare din Grecia au consemnat evenimentul, publicînd extrase din conferință și note despre personalitatea poetului.

Tot în aceste zile, Ioan Alexandru a fost prezent în librăriile din Ungaria cu un volum selectiv din opera sa poetică, tipărit de Editura „Europa" din Budapesta. Volumul este însoțit de un eseu despre **rostul poeziei**, aparținînd autorului, și de o postfață datorată traducătorului — Kanyadi Sandor. **(I. Oltean)**

Tom Jones la Brașov

Trecem prin Brașov și citim un afiș : **„Tom Jones, Domenico Modugno și Enrico Macias cîntă pentru dumneavoastră, în barul Hotelului Carpați...". Fantastic !** Vă dați seama ce eveniment de senzație se va petrece în subsolul Hotelului Carpați, într-o discreție vecină cu anonimatul ! ? Gata să alerg spre bar ca să-mi procur din timp un scaun în local, am mai rămas totuși pentru cîteva momente în fața afișului, prins de următoarele cuvinte notate cu alt caracter și prin care ni se făcea cunoscut faptul că, de fapt, Tom Jones, Domenico Modugno și Enrico Macias nu vor apărea în carne și oase pe scenă, ci vor fi reprezentați de „trimisul lor special" Cristian Popescu, imitator de profesie. Dar ceea ce e mai interesant, ca formulare, pe afiș, e faptul că interpretul nostru de bar, bun negustor, lăsase cu litere mari, groase, numele celebrităților, dîndu-le ceea ce li se cuvenea și se trecuse pe sine mai modest, prin formula : **„Tom Jones, Domenico Modugno și Enrico Macias într-un singur cîntăreț : Cristian Popescu !"**

Cristian Popescu, fost absolvent al Institutului de teatru, este, într-adevăr, un excelent imitator și cîntăreții pe care și i-a luat drept model reprezintă valori incontestabile ale muzicii ușoare mondiale. Dar sînt încă nenumărați cîntăreți care imită nu stilul, ci moda, și mai ales, prostul-gust al vedetelor de un sezon fără să treacă pe afișe modelul copiat. Dincolo de toate acestea însă, modul de a face comerț cu arta prin baruri și mai ales de a-ți face reclamă astfel depășește zona bunului-gust și chiar a bunului-simț. **(Adrian Dobotaru)**

Lumea morală

După **Discurs despre morală** (Junimea, 1981), Traian Ginju reapare în librării cu studiul **Lumea morală** (Editura științifică și enciclopedică, 1982). Continuitatea eforturilor sale de explorare a domeniului eticii reprezintă un moment semnificativ. Traian Ginju se reîntoarce la filosofie după un periplu în zone ale vieții unde etica nu este o simplă teorie, continuînd teorii, sau în conflict cu alte teorii. De unde și prospețimea punctelor sale de vedere. „Aspirația funciară a omului plasat prin el însuși în lumea morală — scrie Traian Ginju — este creația. Indicatorul creativității morale este configurat de inițiativele personale asumate de fiecare individ în rezolvarea morală a unor circumstanțe de viață care, însă, nu au o corespondență directă cu necesitățile lui imediate, materiale, exterioare". Important este faptul că noțiunea creației este privită prin prisma unor determinări variate și, în același timp, i se conferă șansa de a limpezi teritorii distincte ale activității umane. Depune o mărturie în favoarea acestui punct de vedere însuși modul în care eseistul își ordonează materia volumului : **Filosofie și morală. Istorie și morală. Artă și morală.** Ultimul capitol, de un interes mult mai larg, este și cel mai concentrat și mai elegant structurat. De fapt, este și secțiunea mai marcat deschisă spre investigații noi. „Uneori — observă cercetătorul — artistul promovează în opera sa un mesaj moral propus ca afirmație și evidență ; alteori, mesajul moral este de o asemenea manieră încastrat în expresia operei încît asimilarea lui se desfășoară genetic, prin sugestia orientativă ce se impune implicit, subteran publicului care, la rîndul său, este nevoit să ia pe cont propriu descifrarea mesajului moral, printr-o interpretare care refuză însă arbitrariul". Evident, după o asemenea distincție cercetarea se cere relansată și fructificată. Aceasta este chiar drumul pe care și-l propune Traian Ginju. **(P. Mihai).**

PROFIL

Constantin Gherghina

Sunetele trompetei sale v-au luminat sau v-au îngreunat pentru o secundă tăcerile. Dintr-un început fără vogă, trompeta sa a ajuns unul din instrumentele mult ascultate. Venind dintr-un sat de munte mehedințean, de-acolo pe unde oile și caprele își recunosc stăpînul nu numai după fluierat ci și după jeluirea trîmbiței, ascultîndu-și tatăl care cînta cu trompeta pe-o parte a gurii scoțînd sunete calde și prelungi, Constantin Gherghina are pentru început primele noțiuni despre cîntecul trompetei. Neavînd dreptul să atingă instrumentul tatălui, se mulțumea cu fascinația sunetului. Abia mai tîrziu cînd, întorcîndu-se de la școala de timplărie unde stătuse un an, dîndu-i de înțeles tatălui său că vrea să îi fie de ajutor, a plecat cu oile și caprele pe munți însoțit de un figorn (trîmbiță), de-o carte de limba română și de culegere de folclor. Pînă la urmă a ajuns la Liceul de muzică din Timișoara. La examen toți candidații cîntau după note. Un moment de ilaritate pentru comisie a fost cînd C. G. s-a prezentat cîntînd „după ureche". Profesorul Perianu, președintele comisiei de admitere, ținînd cont de aptitudinile candidatului, l-a declarat admis. Odată începută școala, munca pentru învățarea solfegiilor și descurcarea tainelor instrumentale a devenit muncă de zi cu zi. Împreună cu întreaga clasă, mergea la concertele orchestrei simfonice sau exersa ore în șir fără să oboselească. După aceea a urmat Conservatorul, clasa trompetă. Păstrînd nealterate primele sunete trimise mușuților, lăsîndu-se dominat de strigătul înfundat al începutului curat, dar de-acum trecut prin influența școlii, C. G. a reușit să se distingă de colegii săi și să devină unul din instrumentiștii de frunte ai muzicii populare. Încă de pe băncile studenției își formează un repertoriu pe care îl va adapta noilor metode de exprimare. Repertoriul său, cuprinzînd melodii din zona Mehedințiului și melodii moldovenești, este cîntat cu aceeași pasiune și emoție. Pînă aici totul ar părea ușor de imitat. Numai că C.G. aduce o noutate pe care unii o contestă, dar nu pot s-o ignore : surdina (wa-wa) care atașată la trompetă face ca sunetul acesteia să fie o blîndă și istovitoare stăpînire a instrumentului. Căutînd întruna să-și formeze un stil propriu, C.G. a ajuns la concluzia că **„stilul e o muzică interioară pe care o ai în singe. Nu e ai, rămîi un instrumentist de duzină și atît. O artă a surdinei fără egal mi-a adus medalia de aur de la Bratislava !"** Și cînd spune aceste cuvinte, el știe că nu i-a fost ușor să ajungă aici.

După cum susțin unii, muzica instrumentală pare a fi „oaia neagră" a spectacolelor de muzică populară. Spectatorii nu gustă această muzică, nu pentru că ar fi de calitate slabă, ci pentru că interpreții nu transmit nici un fel de emoție celor care-i ascultă. Pornind de la această falsă prejudecată, C.G. susține că muzicii instrumentale îi trebuie mai multă trăire. **„Avem mari virtuoși, dar important este ca tehnica să fie subordonată trăirii, iar cu ajutorul ei să redai celor care te ascultă sentimentele de care au nevoie. Muzica fără cuvinte însoțește cel mai bine sufletul. Asta a reușit să facă din taragotul său Dumitru Fărcașu. Un singur sunet de-al lui și e de ajuns. Cum spuneam, există mari virtuoși, dar muzica lor n-are tristețe, n-are durere și, după cum s-a dovedit de-a lungul timpului, în muzică e nevoie de asemenea stări. Tot în legătură cu acceptarea sau negarea muzicii instrumentale trebuie spus că sunetul are puterea, de multe ori, să treacă dincolo de cuvinte, să exprime mult mai bine o stare. Una din doinele mele a fost numită „Simfonia Carpaților" tocmai pentru că a reușit să se contopească în acea melodie toate stările omenești, formînd de fapt o idee".**

Înțelegînd totuși că muzica pe care o propune e foarte greu asimilată, Constantin Gherghina, cu incredere în forța și puterea talentului său, a reușit să scoată din tăcere și amorțeala surdina pentru care azi este atît de prețuit, atît în țară cît și peste hotare. Față de muzica populară vocală, zice C.G., „muzica instrumentală are un limbaj comun cu întreaga lume. Tocmai de aceea, poate, instrumentiștii români au peste granițe mari succese".

IOANA PROCA

Pe dealul Feleacului, pe Cîmpia Libertății și sub gorunii Tebei, tînăra generație a semnat un jurămînt de credință față de istoria patriei, față de trecutul, prezentul și viitorul ei

„Cum scamănă Clujul în noapte cu cerceii..."

Localitatea: Cluj-Napoca, 17 septembrie 1982, ora 18
Condiții de desfășurare: sala sporturilor
Număr de spectatori: 8 000, foarte mulți rămînînd în afară, adeverind astfel previziunile noastre.
Durata: 8 ore, o zi de muncă încheiată
Calitatea spectacolului: foarte bună
Atmosfera: deși a demarat mai greu, spectacolul a fost în tot, prin contribuția publicului, un triumf al tinereții și entuziasmului.
Aportul organizatorilor: foarte bun.

În drumul său spre locurile de cinstire a memoriei Craiului Munților, cenaclul nostru n-a putut ocoli Clujul, de pe al cărui Feleac parcă și astăzi „carele lui Iancu se aud", ca un simbol mereu viu al luptei pentru libertate și demnitate națională.

„Iancu-la Tebea" este deci în mod firesc primul cîntec al serii, primit cu pretutindeni excepțională. Căldura sălii se face simțită la propriu creînd parcă o neliniște generală. „Poesis", cu Baboi răgușit, urmare a evoluțiilor noastre în aer liber, învinge propria indispoziție dar nu și pe aceea a publicului. Atmosfera nu este dintre cele mai prielnice ceea ce-l determină pe conducătorul cenaclului să atragă atenția oamenilor că primul scop de dragoste este atenția cu care ar trebui să fie întîmpinate momentele artistice prezentate. Datorită săpușelii și înghesuielii, oamenii nu răspund însă cum trebuie la acest îndemn ceea ce îl determină pe acesta să ia hotărîrea de a prezenta întreg programul scris și de a renunța la a mai face efortul, neapreciat de cîțiva, al comunicării. Mihaela Popescu încearcă să cînte. Cineva rîde. Se trece la cel de-al doilea cîntec al său, sărindu-se peste cel dintîi. „Zurgălăul" este receptat cu mai multă atenție parcă. Ne-am înșelat oare venind la Cluj? Ceea ce avea să urmeze a dat în același timp răspunsul la această întrebare. Arpad Damokos se bucură de o bună participare la cîntecele sale. Valeriu Pensoară se descurcă însă mai greu. Prea multă rumoare, prea multă nebunșală, prea mulți oameni în sală. Totuși, „Cuvîntul lui Roată către Divan" este reluat de întreaga sală. „Flacăra Pop" aduce mișcare. Kalinka și apoi un șlagăr al trupei Beatles interpretate de George Nicolescu sînt dansate de toți cei prezenți în sala sporturilor într-o dezlănțuire generală. Nicu Alifantis cîntă cu toată sala „Trăiască România". Publicul începe să simtă în mod acut lipsa acelui catalizator afectiv și spiritual, acelui modelator de stare sufletească și strigă în răstimpuri numele conducătorului cenaclului. Cenaclul este însă și o modalitate de a face educație, iar de la această datorie nu se poate abdica. Întreg recitalul lui Nicu Alifantis se desfășoară parcă într-o confuzie totală. Unii sisîie, încercînd să facă liniște, dar uitînd că liniște se face tăcînd. Alții încearcă să cînte, unii vor să aplaude sau să danseze cînd nu este cazul și, desigur, nimeni nu poate înțelege nimic. Doar un lucru se desprinde cu limpezime. Fără cooperarea tuturor la finisarea actului artistic nu poate exista emoție estetică și nici schimb de încărcătură afectivă și spirituală. Cîntecele lui Gil Ionită, mai aproape de starea publicului, comunică. Totuși entuziasmul și dorința participării nu sînt suficiente pentru desăvîrșirea actului artistic. Și cîntecul „Jurămînt la Putna", chemat insistent, reintră în scenă. Adrian Păunescu primit printr-o explozie de simpatie. E cazul să reluăm „Dor de Eminescu". Prefațat de recitarea poeziei craiului limbii române „Odă în metru antic", scandată de întreaga sală. Abia acum trăirea afectivă se exprimă la întreaga sa capacitate. Este reluat și cîntecul „Viitorul" scris de Valeriu Pensoară pe versurile mereu actuale ale lui Nicolae Labiș, arătînd că profeția poetului se adeverește astăzi din perspectiva adevărurilor puse în lumină de președintele Nicolae Ceaușescu, afirmînd că atunci cînd ești comunist cu adevărat, trebuie să fii om cu adevărat: „să învățăm ce-nseamnă omenia și comuniști să învățăm să fim". Nicu Alifantis revine cu două cîntece scrise pe versurile poetului Bucovina, probînd faptul remarcabil că „mentirea nobilă a generației noastre e să redescoperе creația marilor poeți". Ștefan Hrușcă se desfășoară între rockul „Sacra banalitate" și „Dor de Cluj", un cîntec în stare să aline sufletul oricărui om din partea locului și nu numai. În replică la faptul că unul dintre participanți avusese curajul să spună sălii că la Brașov s-a cîntat într-o atmosferă mai plăcută, atunci cînd este prezentată o nouă piesă, publicul izbucnește: „Ce simplu cîntăm, Blaza-i mut ca o lebădă / și pași-i lui Blaga prin Cluj se aud".

Grupul „Iris" deschide cea de-a doua parte a spectacolului într-o atmosferă de entuziasm. Sala este arhiplină încît, odată ridicați în picioare oamenii se mai pot reașeza cu greu. Ion Zubașcu, revenit după două luni de absență, direct de la coasă, obține un succes mare pe măsura vitalității sale. „Hei, hei toi așa, pînă se poate cînta" este virful de maxim al unui entuziasm care stă dovadă pentru modul de înțelegere a nevoilor realizării unui adevărat climat de pace. „Cîcîlia" lui Ion Hațiu primește o replică la unison din partea întregii asistențe. Dorel Grecu, unul dintre participanți, ne scrie: „E inimaginabil ceea ce văd. Nu mi-am putut închipui un asemenea spectacol în țara noastră. Făcut în întregime de compatrioți de-ai mei". Tatiana Filipoiu, „o voce de viitor", evoluează alături de Ioana Păunescu la cîntecele „Taina" și „La o cană cu vin". Recitalul lui Vasile Seicaru cuprinde toate ipostazele sale: „Actorul", jucat ca de obicei de Adrian Păunescu, „Beatles", din nou „Iancu la Tebea" și „Aruncarea în valuri". Sute de mîini ridicate făcînd semnul „L" ne dau de veste despre extraordinara dorință a celor din sală de a comunica cu cei aflați în scenă. Nicolae Cenan se afirmă cu același dezinvoltură și în fața concitadinilor săi. Inaintea recitalului lui George Nicolescu cîntăm vechile cîntece patriotice „Nu uita că ești român", „Colindul Ardealului" și „Treceți batalioane române Carpații", după care aveam să primim următorul bilet: „Un moment unic de patriotism, de sinceritate față de sfîntul pămînt românesc. Din toată inima vă mulțumesc. **Sînt mîndru că sînt român**". Cîntecul „Foale verde spic de pîine" este reluat de întreaga sufiare. După 7 ore și 25 de minute, cînd spectacolul ar fi trebuit să se încheie, Gil Ionită cîntă din nou „A treia pace mondială", emblema problematicii timpului pe care îl trăim. Sînt reluate excepțional „Ardealul", apoi „Jurămînt la Putna", într-o atmosferă care ne-a determinat să întărim afirmația că acesta a fost „cel mai bogat spectacol din ultimii ani la Cluj-Napoca". Clujenii au cerut iar noi am promis o microstagiune în curînd.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Cîmpia Libertății — Libertate!

(Urmare din pagina 1)

atîrnă de viața morală a acestui tineret și nu voi ostenî de a spune și răspune cît de responsabili se cuvine să devenim fiecare dintre noi față de Cuvintele, Cîntecele, fața chiar de gesturile și comportamentul nostru lîntîeze lor, zi cu zi.

Să-mi fie îngăduit să-i mulțumesc lui Adrian Păunescu, poetului și patriotului prin mișicirea căruia generația mea a fost prezentă la datoria ce-i revine fiecărei generații de a cînsti jertfa înaintașilor.

Lui Adrian Păunescu iubitul meu coleg de bancă universitară care nu la nici un leu pentru cele șase ore zilnice de ardere intensă în fața zecilor de mii de tineri din atîtea vetre istorice ale patriei noastre.

Tebea 19 septembrie 1982

Cu libertatea noastra de azi, pe Cîmpia Libertății Eterne

Localitatea: Blaj, 18 septembrie 1982, ora 18
Condiții de desfășurare: sub monumentul glorificînd memoria celor care au luptat pentru propășirea neamului de pe Cîmpia Libertății
Număr de spectatori: 10 000
Durata: 7 ore și 35 de minute
Calitatea spectacolului: foarte bun
Atmosfera: în general adecvată momentului, cu unele scăderi dar și cu părți impresionante
Aportul organizatorilor: slab, criticabilă contribuția Comitetului Județean U.T.C. Alba care nu s-a implicat în rezolvarea problemelor organizatorice. Bun aportul autorităților din Blaj.

Manifestarea cenaclului nostru de pe Cîmpia Libertății de la Blaj, deși a planat între eforturi celor prezenți și dezinteresul organizatorilor de drept, a fost în tot o impresionantă mărturie asupra faptului că tînăra generație are sentimentul istoriei bine conturat în ființele și credința vie, arzătoare a neclintirii sale.

Manifestarea aceasta a fost totodată o întîmplare literar-artistică și un moment evocator. Începem ca de obicei cu punctualitate. Unele lacune de organizare ne obligă să ne retragem spre a reveni mai tîrziu. Între timp desfășurăm o ședință de lucru în care sînt audiați doi cîntăreți care încearcă să revină la cenaclu. Pentru George Munteanu și Sorin Găzdac ștacheta cenaclului se dovedește însă un obiectiv de atins poate în vremea viitoare. Revenim în scenă exact după o jumătate de oră cu „Poesis" mai întîi și Mihaela Popescu. Atmosfera nu este încă prielnică. Unii oameni se așază încă iar alții își mai caută un loc. De aceea amînăm pînă la atingerea pulsul cel mai înalt momentul de evocare a martirului libertății. Pregătind acest moment ne amintim de Domnul Tudor cîntat aici de Arpad Domokos împreună cu întreaga asistență. Între bînțe primite, semn de comunicare permanentă, de deschidere spre oameni, de înțelegere a problemelor pe care le au, primim: „Tîn să mulțumesc în numele tuturor tinerilor prezenți, organizațiilor U.T.C. organizațiilor județene de turism pentru aprijinul acordat în vederea înfăptuirii acestui act. Ferent Ioan, Timișoara". După Valeriu Penișoară omagiind parcă sufletul țărănesc universal aveam să trăim un moment impresionant amestecînd totodată începuții evocării noastre. Din mulțime își fac apariția doi tineri purtînd portretul lui Iancu cu tricolor și steagul de glorie al românilor cu inscrisul: „**DREPTATE FRĂȚIE**". **Avram Iancu, Craiul Munților**. Inforicul Vasile Netea a rostit cuvîntul evocator amintînd printre altele că aici s-a rostit pentru prima oară cea ce insemna visul de veacuri al neamului „Noi vrem să ne unim cu țara". Veta Biriș a dat glas „Doinei Iancului" după care Ioan Alexandru, „acest poet unic" slăvește jertfele Școlii Ardelene, ale „voievozilor sufletului românesc", ale Blajului care este „ca o capitală de spirit pentru sfera prin ascensiunile respirului". Valeriu Arnăuțu închină un poem lui Iancu iar Ion Gheorghe, „cel mai important poet politic de azi", (după spusele lui Adrian Păunescu) suportă întreruperea datorată unei defecțiuni provocate de neatenția unui spectator și este nevoit să reia, refăcînd în mic condiția destinului său poetic. Recită Ion Horea, acestă „necunoscută a unei generații mature, poet reprezentativ al Transilvaniei în poezia căruia verbul cîntă ca la nimeni altul". Vocea basului Nicolae Florei ne învăluie cu totul. Cîntăm ca pe o „profesiune de credință a generației noastre", „Jurămînt la Putna" și apoi „Dor de Eminescu", precedată de recitarea „Odei în metru antic". Lectorul univ. Liviu Petrina de la Universitatea din București aduce o variantă în limba japoneză a poeziei „Mai am un singur dor" și încheiem momentul evocator prin excepționalul cîntec al generației tinere „Trăiască România".

Intîmplarea cenaclului nostru și-a urmat cursul adueindu-i în scenă pe Gil Ionită, Ion Zubașcu, grupurile „Mesaj", „Flacăra Pop", „Iris". George Nicolescu ne umple de emoție la gîndul că doar cu cîțiva ani în urmă Ileana Sărăroiu cînta pentru prima și, din păcate pentru ultima oară „Foale verde spic de pîine", preluat astăzi într-un patrimoniu de spirit și simțire prin veghea poetului Adrian Păunescu. Mai remarcăm recitalurile lui Hrușcă și Gîrcan, magnifica interpretare dată poemului „Pacient", de Adrian Păunescu. Spre sfîrșitul manifestării noastre care ne-a umplut sufletele de trainica mulțumire de a fi fost martori și participanți direcți la un act de cultură și nu mai puțin de istorie contemporană cîtim din partea unui grup de tineri din Sibiu: „Toată admirația și considerația pentru puterea dumneavoastră de creație și dăruire față de tot ce este bun și valoros în această țară, în această epocă. Ați reușit să sporiți în inimile noastre dragostea fierbinte față de istoria patriei, față de înaintașii noștri, față de conducătorul nostru iubit, tovarășul Nicolae Ceaușescu".

D. CONSTANTIN

Horia și Iancu

N-a înnebunit Iancu de vreo boală
Creștea cu fluierul un sfînt
Svînta-n genunchi ca într-o catedrală
Ranițe Ardealului ne-nfrînt

De aceea n-a fost cu putință
Vremile să-l smulgă dintre noi
Păstrîndeau pînă la suferință
Să dea pe inviere înapoi

Să muște-adîne din noi din fiecare
Să ne răsoiale somnu-n așternut
Fe Crucea Mielului isbăvitoare
Să-și strămute Patria de lut

Zugrăviți în sfintele pridvoare
Horia și Iancu au rămas eu noi
Nainte de-a pătrunde-n sanctuare
Să spînzurăm în cosmos înapoi

Să ne-ncărcăm de greiele sumane.
De Apusenii roși de Eremiți
De cîte oseminte transilvane
Am fost pînă la ceruri văduviți

Să nu ingenunchem cu ușurință
Nainte de-a ne fi pătruns
De cîtă este-n lume suferință
De cîtă milă-i neamul meu ajuns

Cîte roți muscatu-mi-au din carne
Și m-au zdrobit os după os
Pînă mijlră gorunilor coarne
Și deveni-am neam evlavios

Pe cîte dealuri furci ne spînzurară
Cîte securi și sulițî m-au răpus
Pînă Carpații deveni-au țară
Și-nire popoare nu sînt un intrus

Numai să am răbdarea îndelungă
Mirelui să mă socot dator
Pînă iscava-n inima nătîngă
Adîncul milei, foc mistuitor.

IOAN ALEXANDRU
București — Tebea
17—19 sept. 1982

Cu Avram Iancu la Blaj

(Urmare din pagina 1)

venie și de pe întreg cuprinsul Românieî.

Cîmpia Libertății, martoră a marilor evenimente istorice de la 1848, este astăzi un adevărat pantheon al neamului ridicări de monumentul lui Iancu, oglindu-se și monumentele lui Alexandru Ioan Cuza, M. Kogălniceanu, N. Bălcescu, Vasile Alecsandri, Simion Bărnuțiu, Al. Papiu Ilarian și ale altor alți poeți, istorici și luptători politici revoluționari.

Aici s-a strigat la 3/15 mai 1848 adevărul ce reprezenta cel mai înalt imperativ național al românilor: Noi vrem să ne unim cu țara.

Aici s-a cerut cu glas de foc desființarea iobăgiei, independența Transilvaniei și egalitatea între toate neamurile.

Cîmpia Libertății de la Blaj este astăzi Cîmpia tuturor românilor.

Avram Iancu, vlăstar mîndru al Munților Apuseni, continuator fără prihană al lui Horia, Cloșca și Crișan, a fost supranumit de către toți cei care l-au urmat atunci, Craiul Munților, Craiul libertății, Craiul independenței și al unității naționale. Numele lui, înfășurat în falduriile legendei, a devenit nemuritor, el fiind simbolul eroismului revoluționar, al libertății și al dreptății sociale.

Mormîntul lui este astăzi un loc de pelerinaj pentru toți românii, tineri și bătrîni, bărbați și femei, ei inspirînd tuturor celor ce se prosternează în fața lui mîndrie românească, încredere în virtuțile neamului.

Mîlle de români ce s-au adunat în zilele de 18 și 19 septembrie, pe Cîmpia Libertății, în cimitirul de la Tebea și pe lîngă el, au fost expresia cea mai pură a cugetării și simțirii românești, a legăturii indestructibile cu istoria națiunii române, a solidarității cu prezentul și cu viitorul țării.

În zilele de 18 și 19 septembrie Ardealul a trăit, prin comemorarea lui Avram Iancu, momente de epopee, tinerețul zilelor noastre înnoindu-și angajamentul solemn de a merge mai departe pe drumul lui Iancu, pe drumul revoluției și al iubirii de țară.

„Deșteaptă-te române" și „Marșul lui Iancu", răsună încă și astăzi pe Cîmpia Libertății și la Tebea.

Cît vor fi stelele peste Carpați, Iancu va dainui în sufletele noastre

„Iată-ne în sfîrșit din nou împreună! Am călătorit de azi dimineață cu trenul, cu ocazie, pe jos, doar pentru a vă vedea și asculta. Nu regretăm efortul, sîntem alături de voi în tot ce faceți și vă iubim ca pe cei mai scumpi daci din al nostru" (semnează un grup de cinci eleve sibiene). „Aici, în acest „Panteon" sacru al Ardealului, în mijlocul acestor oameni unu prea înalți, dar cu priviri dure de bărbați, precum granitul de pe Detunata, care au mușchiul totul de la înălțimi-n sus, dintre care mulți au putrezit în furci, sau în be-

(Continuare în pag. 15)

DUMITRU GRAUR
SORIN POSTOLACHE

Sub tricolor

În bătrînul sanctuar, vechi nucleu de păstrare a entității naționale, a cărui boltă a fost încinsă, în ciuda tuturor dificultăților timpului, cu patru brîie tricolore, s-a desfășurat următorul moment de cinstire a lui Avram Iancu. Alături de steagul brodat cu chipurile martirilor Horea, Cloșca și Crișan, tablouriior înfățișîndu-l pe Craiul Munților, aici se află iarăși ierbă de flori, acum uscate, dar păstrată cu sfințenie, aviînd o valoare de simbol, adusă de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei la Tebea. Toader Dragoșa a cîntat „Colo, în Munții Tebei", după care membrii cenaclului, unindu-și vocile, au rîdicat un minunat imn de slavă nemuritorilor istoriei naționale. Sub tricolorul bisericii, care părea un curcubeu peste capetele descoperite ale tuturor celor ce-au început în locaș, s-a înălțat „Jurămînt la Putna", „Iancu la Tebea" și „Colindul Ardealului". Bătrînele ziduri au vibrat la vocile celor prezenți, o adevărată slujbă laică închinată jertfelor umane întru păstrarea demnității și entității naționale. Revenind în prezentul istoriei s-a cîntat „Trăiască România... Trăiască Tricolorul... Trăiască Ceaușescu". Micuța biserică din Tebea semăna în acele momente cu un altar deschis către întreaga țară.

Osia biografică

(Urmare din pagina 1)

gere față de elții: sobri cumpătați și maturi, fără excese menite să-i îngenească pe alții, gata să dea riposta oricărui fapt anormal: venindu-și iute în fire și iarăși revenindu-și fără efort și îndirjire la decență, și respectîndu-se pe sine și lăsîndu-se mustrați unii pentru alții și iarăși venind din toate părțile acestei întregiri fără, așteptîndu-și rîndul: fiecare la locurile sale în picioare ca muncitorii la mitinguri, toți ca unul; jos precum țăranii la prînz cînd își bat coasele, cînd mănîncă de ziua jumătate, lungiți, rezemați în coate ca șumi studenți cînd în iarbă captivante cărți, tratate grele:

Și unii ținîndu-se, bătați și fată după mijloc și alții: băiat și-a pus capul în poala fetei: și altele, fete, cu bărbițe pe umeri băeților lor, asupra lăsîndu-se cu toată ființa tînără, să se întoarcă trup lîngă trup, să nu se sperie, să se placă într-o lungă viețuire alături: și unele chiar cu fructele aceștor înviețuiri la piept, în poală; schimbîndu-le îmbrăcămintea copiilor: de cald cînd le e frig, de frig cînd le e cald; și unii ca aceștia mici pe umeri...

Și alții cu părinte țărani acolo, cu pălăria arsă de toată lumina verii, și alături cu mamă acolo, lîngă sine, cu negru acoperămîntul capului cum se cuvine la vîrsta aceea.

Tinerii — descoperiți, cu crestetele în soarele acestui septembrie în dogoare și cu piepturile și cu brațele în pirguiala luminii, însă cu mințile în stăpînire de sine. Și ale mîncării alături, ușor date la spate și neluate în seamă decît pentru puțină vreme, iute cu ochii și cu toate simțirile asupra zilei acelcia: doar cele de sete mai des puse la gură asemeni unor goarne de sticlă. Și bătînd din palme în toate ritmurile; și brațe ridicînd deasupra capetelor în ropote îndelungi și și mîini cu degetele răsfirate dînd pe cer inițiala victoriei, litera V (Vai, Doamne nume de rachetă!): palme fluturînd ca-n marile adunări ale părinților cînd se alegeau tribuni, slegari, jusi, voivozi...

Și cînd, și cînd veninu mesaje: ce să li se cînte; scrisori scurte, întrebări despre tine, despre ale altora, despre confruntările și polemicele scriitorilor; și primiri de vorbe de la mamă căutînd un medicament străin pentru fiul ei bolnav și doi profesori cu ce știu ei din multele și adîncile cercetări asupra eroului de la Tebea, ridicînd prin muncа lor infame calomnie o bolți de minte a eroului; și dînd din albumul părinților lor chipul Craiului Munților.

Și cîntecul ridicîndu-i din iarba coaptă de-un septembrie de reflector cosmic și poemele noastre așezîndu-i la loc, exaltîndu-i grav și iarăși cîntecul zbuciumîndu-i, aplecîndu-i și răsucindu-i — în furtuni interioare se frămîntă de-o bucurie a tuturor presimțită: freamătă și asemenea tulpinilor de trestie și ca algele în valuri către cer se mișcă de-i munceșie ai muzicelor Daimon, de-i întorc vintoasele melodiilor și toate rusaliile de pe lume i-a lui...

Și Poetul — dispecer șef, la tablou de comandă al acestei centrale nucleare din chitare și voci diriguind o mare uzină de propagandă majoră și subtilă, exploatînd forțe ale magiei culturale moderne încît facem din omenirea dintr-un cimp istoric, sau dintr-o vale legendară altă omenire în locuri unde mințile și sufletele unei generații să se uite peste umăr, cînd și cînd cu nostalgie și zicîndu-și amintirile: cînd eram eu ca voi și am mers și am stat opt ore și iar opt acolo și acolo și-am auzit și am văzut, unde s-a zis și unde s-a spuzr...

Se trăiesc întîmplările fundamentale toate de nu-ți dai seama că istorie era ce era, că timp, că evenimente, că dimensiuni, în locuri menite să rămînă culmi de răscruci în viețile omului de mîine: de mă tulburâ gîndul că un mare bărbat politic, că un mare poet de peste o generație, două, că un inginer de geniu, că un ziarist, că un medic de notorietate mondială, că un laureat Nobel, va să zică, în mărturisiri: tatăl și mama mea s-au văzut și s-au plăcut pe Cîmpia Libertății și la Tebea, în cutare an, la un spectacol de cîntec și poezie al cenaclului acela al poetului acela: și pot zice fără teamă de ridicol că temeiul mi s-a pus la Tebea...

Și se va mai zice: în ceea ce privește coloana morală pe care s-a edificat caracterul acestuia și-al aceluia, tovarăși ai noștri care n-au evitat să-și dea viața în împrejurarea aceea, după mărturisirile lor, dintr-o întîmplare ce i-a copleșit în cîntece și versuri se trage: este vorba despre una din acele sărbători ale cenaclului acelaș pe cînd la Tebea, la mormîntul lui Avram Iancu, la Gorun, și cînd s-a cîntat în luncă și-n biserică unde Pantocratul și toți sfinții sînt zugrăviți în chip de curcubee ale tricolorului ca întruchipări nemuritoare ale cosmosului, în simboale sociale și naționale.

Și iarăși se va zice: cu deosebire m-au tulburat chipurile acestora în ziua lor cea din urmă: erau ca a-prinși de soare pe Cîmpia Libertății, cu ochii de-au lucru al bucuriei supreme ca la Tebea, frumoși în moarte ca în cîntecele tinereții lor, atunci.

Căci de la Tebea cîntecelor și Comemorării de la Cîmpia Libertății cu chitare și poeți, mulți băieți și fete multe își vor număra anume zile mai altfel... — însă între alți mii și mii asupra cărora poemele și cîntecele lucrașeră pe viață într-o zi, sau într-o noapte.

VASILE PÂRVAN

Într-o vîrstă care nu a însumat nici 45 de ani, Vasile Pârvan, printr-o intensă și neobosită activitate intelectuală, pe plan istoric, arheologic, filozofic, sociologic, dominată și regizată de un înalt sentiment patriotic, se situează în șirul marilor personalități ale neamului nostru.

Prin contribuțiile sale, pătrunse de o puternică originalitate, a trasat un drum glorios și luminos în cultura românească. Gînditor profund, erudit de o rară competență, Pârvan lărgește bazele istoriei vechi și arheologiei.

Născut la 28 septembrie 1882, în satul Perchiu — com. Hurulești din fostul județ Tecuci, ca fiu de învățător, urmează școala primară cu propriul său părinte iar liceul la Bîrlad. În marile sale creații de mai tîrziu se oglindesc imensele bogății spirituale acumulate în anii copilăriei petrecute în mijlocul naturii măreție, printre țărănimea moldoveană. Aci a cunoscut limba noastră „ca un fagure de miere", înțelepciunea, filozofia, cumințenia și realismul robust și sănătos ale țăranului român. Nu sînt deci de mirare atașamentul și simpatia avute de marele istoric pentru țărănimea română, reprezentanta cea mai autentică a poporului român.

După obținerea bacalaureatului devine student în istorie la Universitatea din București, fiind cel mai bun elev al eruditilor istorici români : Nicolae Iorga, Dimitrie Onciul și Ion Bogdan. De la aceștia a deprins el metodele riguroase ale istoriei critice și a fost sprijinit în publicarea lucrărilor elaborate încă din timpul studenției, dînd dovadă de o rară capacitate de muncă și competență, fiind în același timp funcționar al bibliotecii Academiei Române, unde s-a ocupat cu pregătirea materialului pentru „Catalogul manuscriptelor românești". Pînă la licență el scrie „Activitatea politică a lui Alex. Papiu Ilarian", „Cîteva date nouă cu privire la familia Cuza", „Alexandrel-Vodă și Bogdan-Vodă", „Relațiile lui Ștefan cel Mare cu Ungaria", în toate dovedind originalitate și maturitate de gîndire istorică.

Din lucrările prezentate, Vasile Pârvan avea preocupări de istorie medie și modernă românească. Nimeni, desigur, nu bănuia că tînărul istoric va ajunge unul din cei mai iluștri reprezentanți ai arheologiei și istoriei antice, al cărui nume va străbate departe hotarele țării. E demn de reținut că Vasile Pârvan nici nu lucrase la seminarul de istoria veche și epigrafia latină și greacă, pe care el îl va ilustra, și pînă la terminarea facultății nici nu se gîndea să abordeze o altă ramură a istoriei. Însă în viață, independent de voința noastră, intervin cotituri neașteptate și decisive care îndreaptă pașii spre alte drumuri, spre alte orizonturi.

În anul cînd își lua licența, Universitatea din București instituise o bursă pentru specializare în istoria veche în Germania. Tînărul licențiat în istorie, la îndemnul profesorilor săi, obține bursa prin concurs și pleacă la Jena în toamna anului 1904. În 1905 se mută la Berlin unde în apropo cinci ani se specializează în istoria antică și adună un bogat material pentru diverse lucrări, dar mai ales pentru istoria antică românească.

În 1908 își trece teza de doctorat la prof. C. Cichorius la Breslau cu „Die Nationalität der Kaufleute im römischen Kaiserreiche" (Naționalitatea negustorilor din Imperiul roman) care va depăși nivelul unor astfel de „teze" ai universităților germane. Ies apoi de sub tipar „M. Aurelius Verus Caesar și L. Aurelius Commodus" și „Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman". O lucrare cu bogate informații bibliografice și cu date noi despre organizarea apărării militare la gurile Dunării în secolul al IV-lea este „Salsovia".

După laborioase studii în Germania și instructive călătorii în Italia, întors în țară, la vîrsta de abia de 27 de ani, V. Pârvan ajunge profesor de istoria antică la Universitatea din București în locul lui Gr. Tocilescu, director al Muzeului național de antichități și membru al Academiei Române.

Împreună cu N. Iorga și G. Murgoci întemeiază Institutul de studii sud-est european și este ales membru corespondent al Institutului arheologic german din Berlin. Toate aceste funcții și recompense pentru Pârvan nu erau decît noi sarcini pline de răspundere, pe care le-a îndeplinit printr-o muncă științifică și organizatorică, cu competența și hărnicia ce-i caracterizau. „Lipsit de orice bucurie comună a vieții umane — scrie I. Andriețescu — Pârvan nu concepea onorurile vieții decît din punctul de vedere al responsabilității lor permanente către ceilalți și mai ales către sine însuși. Astfel a trăit și a lucrat pînă la moarte".

Pârvan își îndreaptă atenția spre Dobrogea. Ani de zile întreprinde cercetări arheologice la Pantelimonul de Sus, identificat, prin inscripții și materiale, cu fortificația Ulmetum. Paralel cu săpăturile arheologice de la Ulmetum, întreprinde cercetări și în alte localități din țară. În Dobrogea sînt cercetate localitățile Carsium (Hîrșova), Troesmis (Iglița), Noviodunum (Isaccea) ; prețios material epigrafic prezintă despre Drobeta (Turnu-Severin), Romula (Reșca), Sucidava (Celei) și Răcari, identificat, după părerea lui, cu colonia Malvensis din Oltenia, iar pentru Moldova a scris „Castrul de la Poiana și drumul roman prin Moldova de Jos". În 1914, după încheierea explorărilor de la Ulmetum deschide un nou și vast șantier la Histria. Rezultatele săpăturilor arheologice de la Ulmetum au consolidat o „școală românească de arheologie și de istorie veche" realizată de V. Pârvan, prin autoritatea sa științifică și prin prestigiul personalității sale. Incontestabil că în privința aceasta, unul din marile merite ale lui Pârvan pentru cultura românească este că el a știut să-și aleagă elevi destoinici pe care i-a stimulat să meargă pe propriile lor drumuri. Talentul lui de organizator era excepțional. Dovada cea mai bună e crearea acelui învățămînt al arheologiei din care a ieșit o pleiadă întreagă de eruditi. Puțini mari profesori și oameni de știință au avut acest merit. Eleviț săi pe care i-a ales și i-a îndrumat, i-au dus și-i duc mai departe opera sa spre desăvîrșire.

La sfîrșitul războiului întîi mondial Vasile Pârvan, deși trecuse prin grele și mari dureri sufletești, prin pierderea soției și fiului său, cu fermitate stoică pornește, în cadrul preocupărilor sale, la consolidarea țării întregite dar sîngerinde. La pariu la întemeierea Institutului social român și scrie, cu acest prilej, „Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane" iar cînd la ființă Universitatea din Cluj, el devine profesor și unul dintre organizatorii acestui for de învățămînt superior. De aci înainte, V. Pârvan scrie „Gînduri despre lume și viață la greco-romanii din Pontul Sting" publică „Idei și forme istorice" și apoi eseuri și cuvîntări comemorative în volumul „Memoriale" care l-au integrat în rîndul gînditorilor de elită.

În 1921 Pârvan redeschide șantierul arheologic de la Histria și publică „Probleme de arheologie în România". Tot prin strădania sa ia întemeiază Școala Română din Roma care va contribui substanțial la dezvoltarea arheologiei și a studiilor clasice în România. Subliniem că cele două anuare speciale întemeiate de Pârvan : „Ephemeris Daco-romana" și „Diplomatarium Italicum" ale Școlii Române din Roma s-au bucurat de deosebite considerații peste hotare, iar „Dacia" devine periodicul de arheologie în limbi străine de o largă circulație în lumea științifică din țară și străinătate. Printr-o activitate continuă apar una după alta lucrări valoroase. Astfel, în 1923, în afară de „Începuturile vieții romane la gurile Dunării", în care prezintă dezvoltarea roman ismului în Scytia Minor în secolele I și II din e.n., dă la iveală „Considerațiuni asupra unor nume de riuri daco-scitice", referindu-se, în primul rînd, la marile riuri și fluvii românești. Și, în sfîrșit, după o muncă istovitoare de aproape patru ani, Vasile Pârvan publică în 1926 „Getica" : o protoistorie a Daciei", operă uriașă care l-a situat definitiv la loc de frunte în cultura românească. „Getica" rămîne una din cele mai grandioase realizări ale istoriografiei poporului român. Această operă de știință a devenit instrumentul permanent al cercetărilor ulterioare asupra istoriei și culturii geto-dacilor. „Getica" a avut o influență considerabilă în cultura românească și a contribuit, în mare măsură la dezvoltarea și adîncirea sentimentului patriotic, dublat de o legitimă mîndrie națională în rîndurile românilor. E o carte de căpătîi a neamului nostru, deși noile cercetări i-au adus și-i vor aduce modificări, lucru firesc care ar fi fost realizat de însuși autorul ei dacă ar mai fi trăit.

Postum (în 1928) apare „Dacia", ultima lucrare a lui Pârvan, alcătuită din prelegeri ținute în Anglia. În aceste prelegeri savantul român urmărește aspectele principale ale culturii din Dacia și țările vecine, pornind de la începutul epocii fierului pînă în epoca romană.

În ziua cînd una din „cele mai nobile energii intelectuale" ale poporului nostru dispare în plină glorie științifică, îi sosea știrea de la Roma că Academia dei Lincei, cea mai înaltă instituție de cultură a Italiei, îl alesese membru, așa cum fusese la Pontificia Academia Romana di Archeologia și La Società Romana per la Storia Patria, iar la Sorbona era „profesor agregat".

Acest olimpiu al gîndirii și simțirii românești, în clocotul unei vieți dintr-un trup șubred, s-a stins încet ca luminarea, dar mereu luminînd, pînă în ultima clipă. Cu o activitate neobosită în slujba unui crez științific, s-a bucurat de un înalt prestigiu pe plan intern și extern.

Privită în toate complexitatea ei, opera lui Vasile Pârvan constituie un valoros tezaur al culturii românești care mereu va stimula noile energii creatoare, spre a ridica pe culmi tot mai înalte civilizația și cultura poporului român care are de îndeplinit un rol dintre cele mai importante pe plan mondial în pace și libertate.

VASILE CARABIȘ

Concertul nr. 2

de Rahmaninov

Înălțătoare, măreață
piutire,
viață și vis și durere,
copleșitoare tristețe
din care ca pasărea Phönix
renaște speranța
aidoma unui vînt
care-adie
peste-o pădure
abia ieșită din
ghearele unei furtuni

Și-ntr-un colț al pădurii
o poiană scăldată
în soare
și-un curcubeu
ca un pod care leagă
două ținuturi.

ELENA STĂNCULESCU

Vieți triste

În vara aceea
Griul rămăsese scurt,
Cu paiul negricios,
De nu mai puteam împleti
Pălării de soare.
Veneau femeile din cimitir
Și mîncam colivă cu mămăligă.
La unii je-au ridicat cruci doar,
Căci ei rămăseseră pe-acolo...
Unii mai veneau încă,
La un an, la doi, la cinci...
Cum erau pomeniți și îngropați
Își păstrau crucea.
Noi, copiii, mergeam în cimitir
Să bătem corcoduși,
Găseam pe morminte
Căști cît ulii de gloanțe,
Aveau fotografii tinere
Smălțuite în marmură,
Mama primise diploma
de văduvă de război,
Nu știam să citesc dar
îmi plăcea acel carton colorat
Era galben, desenat un îngne
cu trenșei cu ostași la atac.
Într-o zi poștașul
a mai adus un carton
Dar era albastru colorat.
Cînd m-am făcut mai mare
Aveam o diplomă de orfan
de război.

. . . . . .

Am revăzut de curînd acele cartoane,
Se decoloraseră ca părul mamei.
O să înțelegi cetitorule
De ce băieții mei
Îi lipsea un bunic ?!

PAUL FINESCU

La miezul nopții

Să mă arunc în văpaia rece, sterilă,
gîndurile să mi le așez aliniate corect
pe frînghia de rufe.
limitele absurde să le arunc
la groapa de gunoi a orașului.
discurile sparte cu romanțe galbene
să le arunc de la fereastră
în trecătorii stupefiați...
Pe toate le-aș face,
dar nu mă lasă scîrțîitul porții.
De ce scîrțîie poarta la miezul nopții ?
Pe cine vrea să sperie poarta ?

LUMINIȚA POTÎRNICHE

„Ceasul marilor întrebări este pentru poet întreaga sa viață"

(Urmare din pagina 9)

să-l însoțească pe drumul vieții. S-au rostit, obligîndu-mă, despre scrisul meu Șerban Cioculescu, Al. Piru, Eugen Barbu, Nicolae Balotă, Dragoș Vrînceanu, Fănuș Neagu, Aurel Baranga, Dumitru Micu, I. D. Bălan, Pompiliu Marcea, Dan Zamfirescu, Aurel Martin, Al. Hanță, C. Stănescu, M. Ungheanu, Mircea Iorgulescu, George Arion, Ioan Adam, Marin Mincu, Nicolae Ciobanu, Marian Popa, Aurel Dragoș Munteanu, Dan Laurențiu, M.N. Rusu, Emil Manu, Sergiu Nicolaescu, Voicu Bugariu, Marian Vasile, Dan Cristea, Lucian Alexiu, Dan Culcer, Nicolae Prelipceanu, Adriana Iliescu, Hristu Cândroveanu, Horia Bădescu, Ion Cocora, Ion Drăgănoiu, Paul Dugneanu, V. F. Mihăescu, C. Pricop, Z. Singeorzan, — dar mai bine să mă opresc aici, deși mă simt dator cu necitarea multor altora — și cu toții au descifrat măcar voința de a-mi integra poemele spiritului culturii noastre naționale. În ce mă privește, aș fost bucuros să-mi aflu profesiunea de credință, transfigurată în poezie, deslușită de lectura critică a celor citați. Mai poate fi în acest caz vorba de tăcere ? Sau cum aș putea interpreta, în acest caz, tăcerea unora ? Ca un drept al fiecărui critic de a hotărî asupra cărților pe care le comentează. Pot să vă declar însă că nu m-ar clinti din convingerile mele nici gestul de negare critică al cuiva. Fiecare răspunde în fața conștiinței sale și a viitorului.

— Între tăcerea asupra unei anumite literaturi și negarea ei există — înțelegem — o diferență ! Sau este vorba de ipostazele uneia și aceleiași atitudini ?

— N-am acceptat și nu voi accepta niciodată drept o atitudine favorabilă dezvoltării literaturii române îndărătnicia cu care, de ani de zile, se caută, de către mereu aceleași cîteva nume, pete în soare, se fac eforturi demne de o cauză mai bună pentru a minimaliza literatura scrisă de poeți cum sînt Mihai Beniuc, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Cezar Baltag, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Gheorghe Pituț, Ion Horea, Alexandru Andrițoiu, Ion Brad; n-am acceptat și nu voi accepta niciodată împotrivirile din principiu în fața prozelor semnate de Paul Anghel, Fănuș Neagu, Ion Lăncrănjan, Francisc Păcurariu, Ștefan Bănulescu, Augustin Buzura, transferul antipatiilor, citeodată poate îndreptățite, din viața civilă în viața literaturii, cînd e vorba de romanele lui Eugen Barbu. Și, desigur, lista autorilor acoperiți, hai să-i spunem, nu de aripa tăcerii, ci de aripa răstălmăcirilor, a ignorării valorii lor de către un critic sau un „grupuleț critic", nu se oprește aici. Adăugați dv. numele criticilor despre care, în unele reviste, nu se vorbește deloc, fiind contestați prin omisiune. Am însă încredere în timp, în dreptatea lui și în puterea celor ce scriu cărți de a crede că numai înlăuntrul acestora se află adevărurile lor de necrezut. Nu vreau să spun însă că această calmă înțelepciune ar fi suficientă. Știu că și prin tăcere în fața unor cărți pot fi cultivate atitudini estetice, și nu numai estetice. Dar ce ne facem cînd negările violente își trădează cu ușurință motivările extraliterare, incompatibilitățile nu doar estetice?

— Tăcerea de care vorbeam a acoperit, de fapt, o întreagă direcție a culturii noastre. Și aceasta a făcut, nu o dată, ca opera de recuperare a clasicilor să întîrzie. Apare cu greu integrala Eminescu, a apărut cu greu Călinescu, apar cu greu Iorga, Blaga, Pârvan...

— Aici poate acordați prea multă putere tăcerii. Eminescu, Iorga, Blaga n-au avut parte numai de tăcere. Scrisul lor a fost maculat de fraze denigratoare, a căror nesăbuință ne înspăimîntă astăzi ; de fraze de contestare, de primejdioasă răstălmăcire, pe care, citindu-le în climatul democrației noastre spirituale contemporane, nu ne vine a crede că mîini ucigașe le-au comis, fără aici o cutremurare, doar cu cîteva decenii în urmă. Să-i adăugăm aici și pe marele nedreptățiți, pe marea victimă a unei vendete de familie, dar nu numai de familie, pe cel pe care îl așez cu evlavie în dreapta lui Eminescu, pe Tudor Arghezi.

— Ei bine, de ce mai toți aceștia apar cu greu ? De ce nu avem ediții integrale ale operei lor ?

— Nu cunosc bine procesul editorial, drumurile cărții către tipar. Înțeleg că sînt dificultăți în ceea ce privește asigurarea unui aparat critic adecvat, însoțitor al operelor, prin care să se explice cu discernămînt virtuțile, dar și limitele unora dintre ele, datorate sau condiționate de timpul istoric în care au fost scrise. Din punctul meu de vedere, pînă la un **Iorga integral** — pentru care vor trebui pregătiți istorici, literați, a căror competență să-i poată apropia de complexitatea marelui savant — cultura română are nevoie de un **Iorga esențial.**

— Fiindcă vorbim de clasici — dv. sînteți unul dintre cei ce au militat pentru desțelenirea memoriei noastre istorice și culturale. Ați tipărit un volum de mare succes cu mărturii despre Arghezi...

— Mă tem că aprecierea dv. mă găsește nepregătit pentru a o accepta. Alți oameni de cultură din prezent, pe care-i privesc cu o nedisimulată admirație, au merite de neuitat în desțelenirea memoriei noastre istorice și culturale. Lucrînd în redacțiile unor ziare și reviste, m-am străduit să fiu receptiv la faptele de acest fel, considerîndu-mă dator, prin împrejurarea de a munci la asemenea publicații, față de gesturile patriotice ale multor oameni de cultură contemporani nouă. Volumul de evocări Tudor Arghezi este semnul, între altele, al mulțumirii mele de a afla, în momente de cumpănă literară, o tovărășie mereu tonică în prezența paginii de proză sau a versului arghezian. Am sentimentul că, peste decenii, asemenea mărturii strînse între coperțile unor cărți vor valora mai mult decît par a fi acreditate de comentariile prezente. Există un tezaur afectiv, păstrat de cei ce au trăit în preajma marilor oameni, și dacă nu o dată acesta a fost înmormîntat odată cu cei ce l-au adunat fără ostentație, lăsîndu-ne astfel mai săraci, nu trebuie să continuăm eroarea.

— Chiar voiam să vă întreb, apropo de genul memorialistic, atît de abundent în ultima vreme : ce părere aveți despre cel care se așază cu tot dinadinsul în centrul paginii, deci al epocii ? Dar despre memorialistica prematură, despre cel care, neavînd o biografie, și-o inventează ? Dar despre cel care, avînd o biografie, și-o rectifică, făcînd-o mai avantajoasă pentru istorie ?

— Personajul eminescian care, la dispariția unui mare nume, aruncă vorbe spre sufletele îndurerate, dar nu spre a slăvi pe cel dispărut, ci spre a se preamări pe el, n-a pierit odată cu veacul poetului. Sînt, într-adevăr, unele evocări pe care, citindu-le, ai senzația că au fost scrise doar din dorința autorului de a se situa cît mai aproape de marele evocat și, dacă se poate, de a-și oferi sieși măcar cu doi-trei centimetri mai mult decît celui ce a constituit pretextul autobiografiei. Pînă la un punct, avînd în vedere diversitatea caracterelor umane, trebuie să avem, ca scriitori, înțelegere și față de aceste „triste fapte". Mai grave, aproape tragice, sînt paginile de memorialistică prematură, cum bine le numiți, prin care unii vor să se pună bine cu istoria. Ei îmi par a nu fi avut niciodată încredere în memoria hîrtiei, din moment ce ignoră colecțiile de ziare și de reviste, cărțile ce le-au purtat semnăturile într-o vreme cînd atentatul la valoare, din nu știu ce rațiuni obscure, părea a fi fost o modă. Moda se schimbă, e drept, dar e ușor penibil să vezi purtat un costum de adolescent pe un manechin sexagenar. Oricare ar fi premisele, și mai ales consecințele anticipate, corectarea biografiilor ulcerate de erori nu este la îndemîna nici unui croitor de lux ; iar numărul colecțiilor publicațiilor de după 23 August este mult mai mare decît cel al publicațiilor de dinainte, cărora le-au fost amputate, în mari biblioteci, prin tăieturi irresponsabile, paginile, sperîndu-se a se ascunde astfel ezitările, ca să nu le spun altfel, ale unor campioni de mai tîrziu ai intransigenței dogmatice.

— În afară de Eminescu și Arghezi, ce alți poeți români inhibă ?

— Blaga, Bacovia, Macedonski, Pillat, Goga, Labiș, ca să-i citez doar pe cei ce au devenit statui ale națiunii și pe care, cu sentimentul că prin scrisul lor ne deschid drum spre universul etern, îi aflu mereu în preajmă, de parcă și-ar șopti poemele. Îi citesc cu o mereu vie participare, desigur, și pe toți poeții de azi cu bucuria de a fi contemporan cu unul din marile momente ale lirici românești.

— Vă preocupă poezia tinără, vă preocupa și cînd erați tînăr, chiar foarte tînăr, ați susținut poeții tineri cînd erați redactorul-șef al „Scînteii tineretului", apoi al

● constelația lirei ●

VALENTIN ROȘCA

Să-ți amintești

Să-ți amintești de bunul tău strămoș
Cînd te așezi în capul mesei pline
Și-un pic să verși din vinul dens și roș
Cu soare zvelt adus de pe coline.

Că lutul se mai simte frămîntat
De mîna lui amirosind a pită
Și urcă-avîntul tău neîntinat
Pe calea cea de dinsul profetită.

Prin potolite-afunduri de fîntîni
Mai stăruie ecoul vocii sale
Și numele-i îngînă brazi bătrîni —
Străjeri pe repezișuri abisale.

Prin liniștea otăvilor tîrzii
Cazmaua dă, sub zvicnetu-acordării,
De urme de cetăți cu temelii
Înfipte-adînc de ei în timpul țării.

În fiecare arbore să pui
Să bată amintirea unui ornic
Știind c-o parte-a sufletului lui
În tine însuți dăinuie statornic.

Temeinic întul-vei mai apoi
Ce tîlc se-ascunde-n gesturile toate-a
Strămoșilor : ei mîna dau cu noi
Și pipăie prin noi eternitatea.

Permanența

O, nu fiindcă-avea pe vremuri carul
Protapuri două — pentru pribegii —
Am rezistat de cîte ori hotarul
Era mușcat de corbii zurbagii

O, nu fiindcă-aveam cetăți stejarii,
Iar turn de veghe cumpătul din veac
Am rezistat de cîte ori barbarii
Ne aprindeau și stog și sălășdac

O, nu fiindcă-aveam în preajmă turma
Spre-a ne hrăni copiii, am putut
Să ținem piept acelor ce și urma
Străbunilor să smulgă-au vrut din lut

Am dăinuit și dăinuim ! Curată
Adeverirea noastră prinde glas
Cînd mama peste leagăn aplecată
Cu viitorul șade la taifas !

Creație

Eu nu compun, eu numai sunt atent
La glasul ce răsună-atît de-aproape
De-al lunii corn, de limpezi ape,
De rîvna în amestec cu ciment

Se conturează clar atunci sub pleoape
Un vis frumos cu viața confluent,
Ca din acest miraculos torent
Sălbăticiuni și arbori să se-adape.

Alai de zile mari pe un fundal
Din cumpăniri, mai lesne să se-nșire
Cuvintele, cristal după cristal.

De-aceea,cu ciudata mea pornire
Mă simt acasă-n regnul mineral
Și nu compun, ci numai dau de știre,

Jeluindu-mă oscui...

De lipsa ta m-am plîns aseară porții
Și lemnul ei s-a-nflorat adînc :
A-ți auzi venirea. prin paring,
Același rămînînd, nelimpezi, sorții

De lipsa ta m-am jeluit fîntînii
Și cumpăna-i încet s-a aplecat
Spre a-mi șopti că n-ar fi cu păcat
La ceasul nerăbdării să mă mîni.

De lipsa ta m-am tînguit de față
Cu frasinul din hudiță, bătrîn,
Iar dinsul uluit de cîte-ngîn,
S-a-ndepărtat, tăcut și demn, prin ceață.

În lipsa ta spun vrute și nevrute,
Luat de-al îndoielilor podmol,
Căci veacuri lungi se vîntură domol
Cînd îmi lipsești vreo două-trei... minute

Mame la oraș

Vin mamele-n oraș — și ce bătrîne sînt —
Cu de-ale gurii și balerci cu vin
Și-aș vrea în fața lor să mă închin,
Că ele-s tot ce-avem în lume sfînt.

Îndură frig prin monotone gări,
Dorm strîmb pe bănci să nu le piece trenul
O, Doamne, printre noi sînt semnul
Atîtor mici și simple luminări.

Cu-adrese noi în tremurînde mîini
Umblă pe străzi cu-un dor înalt în spate,
Își caută feciorii duși din sate,
Feciorii lor nemîlătrați de cîini.

Drumul e lung, pe el mai poți să mori
Străbat orașul gol ca-mir-o răscoală,
Vin mamele cu glia noastră-n poală
Precum un duh prea alb pe vitiori.

De-un baci umblînd după pierdute oi,
De-o Mioriță-ar vrea să dea în drum,
Vin mamele și ne sfințesc orașul
Și-ar vrea să-și ia feciorii înapoi.

GEORGE BACIU

Clipa rară

Unde ne sînt, oare,
Gîndurile bune ?
Raze sînt de soare,
Soarele apune.
Unde să ne fie
Tinerețea plină ?
Inima-i pustie,
Arsă de lumină.
Vino clipă iară
Să fim iar copii !
Dar tu, clipă rară,
Nu mai vrei să vii.

VIOREL COZMA

Structura grîului

Cloșca cu ouă de aur
și-a-ntins peste zare aripile.
În fiecare sămînță
se pun răsărituri la cale.
În bobul de grîu,
undeva în pămînt, undeva într-un chip
lumea-și repetă măsurile sale.

De la verde la bocet,
de la morți la lumină,
de la neîncrederea-n sine
la ideea de bine,
grîul rela toate măsurile
înșingerează palma, valorifică gura,
împrumută dorul de aștri — și cloșca
cu ouă de aur îl ocrotește structura.

Și bobul de grîu ne-nlocuie chipul
dîndu-ne șansa nemărginirii,
trec prin ei ca niște molime nobile
bătrînii noștri dinți,
o, noi înșine creștem prin ei
pentru-a le fi urmașilor căpătîi.

IONEL DINCA

Sînt

Sînt născut pe aceste meleaguri,
la început mi s-a spus DAC
apoi mi s-a spus ROMAN
și pe urmă mi s-a spus ROMÂN !

Sînt născut pe aceste meleaguri,
rădăcinile mele sînt aici din milenii
siot aici printre munți și ape
sînt aici printre aceste cîmpii și plaiuri
strămoșii m-au vrut, m-au iubit
sînt născut din ura și iubirea lor
și am devenit liber !

Liber și stăpîn pe soartă la răscruce de vînturi,
înfruntînd furtuni și cutremure
asuprire și bejenii.

Dar străbunii m-au vrut liber
și sortit nemuririi !

PAVEL PITEA

Cei dintîi

Cum s-o fi numit oare
acel mocan din care ne tragem firea
care suindu-și oile bălane în platul brun
al Făgărașului
a deslușit deodată-n zare
ca și cum și-ar fi luat o năframă de pe ochi
Marea cea Mare
și apele ei semnale-verzui ?
Doamne, a strigat el atunci
privind pentru prima dată în viață
corăbiile-n șir
ce-i cu turmele acelea negre
unde se duc ele
și cine oare este păstorul lor ?

NICOLAE BARA

CURIERUL LITERAR

Georgiana Bad. Adresați-vă unor reviste literare care spre deosebire de noi publică și proză. Merită. **Mihai Păun Iancu.** Mai izbutită, dar încă nepublicabilă, ni s-a părut doar **Fintînarul.** Celelalte conțin numeroase naivități. Vă mai așteptăm, dar nu vă grăbiți. **Ionescu Lucian.** Citiți finalul obișnuit al **Curierului,** final care seamănă cu absolut toate celelalte rubrici de acest fel. **Iosif Băcilă** Nu veți convinge pe nimeni cu aceste versuri mult depășite ca structură : **Încuscrit cu cîntecul și gîndul / în pescherul zorilor adun / boabele de rouă...". Ina Ramian.** Constatăm o oarecare îndeminare în poemul **La o margine de vară,** dar, pînă la o reușită deplină, mai e drum lung. **Simion Dascălu, Vasilescu Dorin, Nelia H., George Mureșanu-Uroi, Paul Ionescu, Senic George, Urlaria, Sebastian Cosmin.** Încercări interesante care vă îndreptățesc să continuați și să vă confruntați cu rigorile unei adevărate școlințe de lucru a vreunui cenaclu literar. **Oprea și Elena Ștefan.** Uriașul manuscris nu ne este de folos. Încercați la o editură. **Cornelia Adam.** Revista noastră a publicat foarte rar proză. Trimiteți fragmentul de roman, ba chiar și romanul, la o revistă literară sau la o editură. **Deocamdată nu** pentru următorii : Adina Luțan, Samoilă Teofil, Cristian Eugen, P.G.-Snagov, Anghel Aurelia, Alexandrù Ibrianu, Herăscu Anamaria, Munteanu Eugenia, Iordache Gina, Costel Ionescu, Curoșu Valentin, Ioan Adrian Vălău, Cristina Ivan, Norica Mianu, Mihaiu Camelia, Mirescu Anda Simona, I. Lazăr, Dragnea Liviu, Tatiana Mitrache, Stere Adrian, Moise Bebe, Livia Sanda, Ana Moldovan, Hanăș Teofil. M. A. Tetiu, Ecaterina Mateescu, Gheorghe Marin, Doina Demetra Bădescu, Pachița Neculaf, Ioan Miron, Camelia Corlățeanu, Violeta Arsene, Toader Petru, Magereanu Aurel, Bobei Marin, Ion Darnilă, Olaru Corina, Vasile Amăriuței, Stănescu Nicolae, Marin Ilie, Dragoș Liliana, Gh. Borovină, Chivu Dorel, Bolboacă Emil, Nedor Ildiko, Constantin Boboc, Leonte Peagu, Leinweber Arnold, Mihai Sterian, Ignat Vasile, Birlan Gabriel, Arsenoiu Ștefan, A. Nicolă, Dumitru Stănciulescu, Ion Tutunaru, Mihai Dumitrescu, Vaum Coloman, Vlad-Vasile Lazăr, Daniel Pestroiu, Cojocari A. Vasile, Nely Rus Mastan. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚA

„Luceafărului". Vorbiți-ne, vă rugăm, despre cîtiva dintre poeții pe care i-ați susținut.

— Sînt prea mulți cei pe care, direct sau indirect, i-am susținut în afirmarea lor, împreună cu colectivele redacționale în care am lucrat. Colecțiile „Scînteii tinereții", ale „Luceafărului", ale „Scînteii" pot fi răsfoite și, dacă în perioadele în care am lucrat în aceste redacții se vor afla — și se află — nume de poeți publicați sau susținuți prin comentarea atentă a cărților lor, atunci se poate vorbi și despre actul de răspundere, ci nu de generozitate, care a însoțit publicarea lor. Cred cu convingere că poezia, proza și critica de mîine, în ceea ce vor avea ele mai valoros, își au o parte din semnatari în paginile „Luceafărului" și ale „Scînteii tinereții". Iar publicarea acestor nume se datorează unor minunați poeți, prozatori și critici din aceste redacții, care nu numai că nu s-au temut de concurența celor ce vin, dar au încurajat-o continuu, ca pe un stimulent pentru propria lor devenire.

— La „Luceafărul", ne amintim, dv. ați reintemeiat și Cenaclul Labiș, preluînd ștafeta — de fapt, făcînd o punte peste un gol — de la Eugen Barbu, care-l fondase. Ce rol a jucat acest cenaclu în viața literaturii noastre tinere ? Și ce trebuie să fie, după opinia dv., un cenaclu ?

— N-am înțeles de ce s-a renunțat la Cenaclul Labiș, după ce Eugen Barbu n-a mai fost redactorul-șef al „Luceafărului". Un cenaclu nu poate fi doar opera de binefacere spirituală a unui om. Cu atît mai mult cînd el funcționează pe lîngă o revistă ! Citeva evocări ale activității „Luceafărului", făcute în paginile revistei la prilejuri festive, au adus, cred, argumente hotărîtoare, prin elogierea faptelor culturale ale Cenaclului Labiș, pentru sprijinirea unei asemenea modalități de stimulare a creației tinere. Cenaclul trebuie să fie o instituție a răspunderii și a generozității spirituale, în care imperativul fundamental — spaima participanților, dacă vreți ! — să fie de a nu ignora sau înmormînta, din neatenție, nici un talent. Cu atît mai mult să-i fie interzis unui cenaclu să nască false glorii, care să îngroașe rîndurile adulatorilor, ctitorilor acelui cenaclu !

— N-am fi vrut să ne întoarcem la „politica tăcerii", dar acum, cînd discutăm despre poeții pe care dv. îi prețuiți și-i susțineți, ne vine în minte unul dintre ei pe care l-ați și citat în conversația noastră : Nichita Stănescu. Ce curios lucru ! Nichita Stănescu primește la Struga, în Iugoslavia, „Cununa de aur", adică unul dintre cele mai prestigioase premii internaționale, în timp ce aici, la noi, despre el se tace de niște ani. Ca și cum succesele lui, marile lui succese, nu ne-ar implica în nici un fel ! Ce ziceți de asta ?

— „Glasul" poeziei lui Nichita Stănescu nu poate fi surdinizat prin tăcerea nimănui. Poezia lui își este suficientă sieși. Și-a făcut drum către cititori și către istoria literaturii, și nici un „baraj de cuvinte" nu l-l mai poate interzice. Sîntem prea aproape de poet ca să-i putem înțelege, în toată măreția lor, înălțimile. Dar astfel de lucruri s-au întîmplat, din păcate, mai întotdeauna. A trebuit să aibă critica românească un Maiorescu pentru a înlătura receptarea minimă a Luceafărului. A trebuit să suporte Tudor Arghezi contestări după contestări, și nu numai din partea unor nume insignifiante, fără însă ca statura sa lirică să fie micșorată. Cei care și-au asumat cu ușurătate gestul de a-l integra pe marele poet Nichita Stănescu în rîndul „muritorilor", pentru a-i franjura hlamida, au făcut-o pe cont propriu. Unii din ei laudă fără măsură vagi promisiuni lirice și denigrează certitudini. Să le fie de bine !

— S-a tot vorbit, și încă se mai vorbește, despre „tabere" și „grupuri" literare. Adrian Păunescu a dat, în mod public, semnalul unificării. Credeți că e posibilă o astfel de unificare ? Dar, mai întîi, există „tabere" ?

— Nu numai prin „semnale ale unificării" se vor putea netezi drumurile înțelegerii. Deși ele sînt necesare și au semnificație aparte cînd vin din partea unor autorități literare. În ce mă privește — ca și poetul Adrian Păunescu — nu-mi pot imagina viața literară ca pe o grădină senină, în care în locul ciripitului păsărilor să se înregistreze exclamații de admirație reciprocă. Ar fi și plicticos. V-am mai spus : cred în justiția timpului viitor. Și nu supradimensionez, exagerînd, nici tăcerile, nici negările de azi.

— Dar „taberele" și „bătăliile" dintre ele ?

— A spus cineva, vreodată, că ideologia nu înseamnă luptă? Iar cultura este, o știm, și ideologie. Să nu mai fie de luptat, în cultură, cu nimic? Numai că nu e de luptat neapărat cu „tabere", ci de confruntat opțiuni, criterii, și, mai ales, de descifrat mobiluri, mărturisite sau nu, avînd nu o dată drept suport voința de a sluji interese nu întotdeauna înălțătoare. Consecvența atitudinii este o condiție a criticii. Aceasta, însă, nu trebuie să ne împiedice să detectăm, acolo unde există, și consecvența în eroare. Și să-i spunem pe nume. Iar ca să fie necesară o unificare, ar trebui să existe, consacrată limpede de realități, o dezbinare.

— Și nu există?

— Nu. Vanitățile și orgoliile își poartă propriile poveri. Ele nu pot să dezintegreze o realitate spirituală de fond. Privite de departe, fără precipitare, unele atitudini, mai ales cele care vin să conteste valori ale prezentului, sînt doar accidentele realității, și nu realitatea însăși. Eu nu pot confunda viața literaturii în genere cu viața cîtorva autori ce se amăgesc a crede că ei sînt unicii deținători ai adevărurilor literaturii ; autori care — în timp ce caută cu lupa „fisuri" în poemele lui Nichita Stănescu sau Ioan Alexandru — nu-și pot domoli superlativele în fața unor vagi promisiuni lirice. Există o unitate de fond a frontului scriitoricesc, o aderiune profundă la valoarea, la realitățile socialiste, la opțiunile fundamentale ale culturii noastre, iar două-trei voci disonante, chiar purtate de personaje cu o anume autoritate, reală sau artificială, nu pot modifica esența acestei unități. Dacă fiecare ne vom cultiva în liniște grădina, nu avem a ne teme deloc de o posibilă inflație de fructe. Dacă nu vom avea grijă de florile din grădina proprie și nu le vom aduce apa la timpul potrivit, fiind mai mult preocupați de florile din grădina vecinului, privindule cu invidie sau chiar cu ură, sînt șanse ca la vremea recoltei „recensămîntul" să consemneze un număr sporit de „grădini sterpe".

— Tot la „Luceafărul", pe vremea cînd conduceați revista, dv. ați inițiat o serie de importante dezbateri, printre care și aceea despre protocronism Ce rol atribuiți, retrospectiv, acestei dezbateri?

— Despre dezbaterea dedicată protocronismului, inițiată de „Luceafărul", s-a vorbit și se va mai vorbi. Adversarii ideii — pentru că au fost și mai sînt — și-au expus și ei argumentele, ignorînd — din neînțelegere sau poate din prea multă înțelegere — sensul esențial al acestei dezbateri, care a fost sublinierea datoriei permanente a descoperirii de sine a unei culturi, a personalității ei, a specificității ei, a intîlnirii cu celelalte culturi. Am crezut și cred că nu pot exista „culturi privilegiate" și „culturi subalterne". Dacă o patrie aspiră la independența ei, de ce n-ar aspira și o cultură la independență, la existența ei de sine stătătoare? Nu închizîndu-se față de alte culturi, ci fiind aptă pentru dialog, aptă de a recepta, cu conștiința că poate să participe la schimbul spiritual cu valorile proprii. Nu „Protocronism **sau** sincronism", am spus noi, ci „Protocronism **și** sincronism". Dar unii n-au vrut să vadă acest **și.** Era probabil un cuvînt prea lung.

— De ce oare adversarii ideii de protocronism au pus atîta înverșunare în combaterea ei ?

— M-am întrebat și mă întreb dacă nu cumva, prin această idee, s-a pus degetul pe o rană sau pe un loc vulnerabil care doare dinspre trecutul cultural al unora. Întrebare cu atît mai legitimă cu cît în ajutorul unor încercări de denigrare „dinlăuntru" (nu mă refer la cei ce s-au înscris în dispută din dorința unor cît mai exacte clarificări) s-au grăbit să vină și perfidele „ajutoare externe" ale unei jalnice voci. Nu poate fi, pentru mine desigur, nimic mai de neînțeles decît împotrivirea la eforturile lucide, neexcesive, de a desprinde din matca unei culturi valorile fundamentale, de a-i defini întîietățile, prioritățile în raport cu alte culturi, de a-i conferi și astfel dreptul la demnitate în dialogul universal. Cu ce poate supăra pe cineva faptul că un om de știință sau de litere din România a rostit primul un gînd fundamental, a avut primul o idee, a realizat primul o lucrare care se ilustrează ca supremă expresie a geniului uman ! Dacă străinii, aflînd de aceste priorități, le întîmpină ca atare, de ce ne-am înverșuna noi să le micșorăm ?

— Aceiași adversari ai ideii se fortifică prin — zic ei — „exagerările" adepților protocronismului.

— N-am fost și nu voi fi adeptul exagerărilor, al „desprinderilor" de tărîmurile adevărului. Dar una este să corectăm exagerările, alta să contestăm esența ideii!

— Să ne întoarcem din nou la poezie. Dat fiind că se spune că avem o mare poezie — și dat fiind că această poezie a noastră e totuși puțin cunoscută — ce-ați zice despre un festival internațional de poezie românească?

— Aș participa cu plăcere la un asemenea festival! Fie și numai ca spectator.

— Despre proiectele dv. ce ne spuneți?

— Nu cred decît în proiectele care au devenit carte sau film. În curînd, deci, la Editura **Eminescu** va apărea volumul de poeme **„Scutier la umbra clipei",** iar la Editura **Militară,** la începutul anului viitor, volumul de poeme **„Pentru eterna vatră românească".**

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

5.

10 august

Am fost totdeauna slab la zoologie. Cînd eram elev, într-o noapte, am luat o foaie de hîrtie și am notat pe ea toate materiile școlare, împărțindu-le în două categorii : la unele urma să învăț normal, la altele numai în recreații ; astă ca să-mi fac timp de lectură. Din păcate, zoologia a căzut între materiile din a doua categorie. De aceea nu încetez să mă minunez cînd aud, de pildă, despre insecte care fac înțepături otrăvitoare altor insecte, paralizîndu-le, după care își depun ouăle în corpul victimelor ce servesc astfel drept hrană vie noii generații ; sau cînd mă gîndesc cum a descoperit struțul înțelepciunea cu mult înaintea unora dintre noi. Dar oricît de puțină zoologie aș cunoaște, tot știu cu omul este singurul ticălos din natură. Pentru că el singur are posibilitatea să aleagă între bine și rău. El singur poate transforma murdăria în destin ; și viața într-o nesfîrșită combinație de calcule.

Valéry sus,inea odată că nu e corect să opunem animalul și ființa socială. E inutil, zicea el, să căutăm într-o asemenea opoziție adevăratul conflict, întrucît există animale socia.e, ca furnica de exemplu, care și-au găsit echilibrul în sacrificiul individului. Nefericirea și originalitatea omului stau în faptul că el n-a vrut să aleagă. A început să evolueze în direcția furnicii, apoi s-a oprit și și-a zis : „E foarte bine, dar eu vreau să fiu și un mare carnivor". Vrînd să urmeze în același timp furnica și carnivorul, omul a devenit în mod fatal locul unui conflict. Căci e dificil să-ți păstrezi echilibrul pe două picioare care se îndepărtează tot mai mult. De aici problema oricărei morale : ce să faci în aceste condiții ?

Răspunsul care s-a dat era firesc : trebuie să învățăm să mergem. Dar poate că lucrurile nu stau chiar atît de simplu. Am destule motive să cred că, între furnică și carnivor, unii au ales, fără să ezite, carnivorul.

Mă gîndesc la toate astea urmărind hărțuiala dintre doi pescărași. Unul greoi și nătîng. Ca Ajax. Celălalt, mai viclean, se zbate. Ulise

Nu putem fi în același timp la ecuator și la pol, zicea Van Gogh. Trebuie să alegem. Într-adevăr, dar dintre cei doi protagoniști care s-au înfruntat pentru armele lui Ahile nu mă interesează niciunul. Ulise mi-e simpatic numai pentru nostalgia Ithacăi. Pe urmă, în partea lui fără scrupule n-a fost decît un biet diletant, în comparație cu epigonii lui care, în această privință, au devenit maeștrii lui. Ulalal.

Cum se vede, riscul e mereu singurătatea. Dar mai bine așa.

Obișnuiți să vadă realitatea ca pe o imensă ruletă, unii bănuiesc, probabil, că și singurătatea mea foiește de cine știe ce calcule. Adevărul e mult mai simplu. Din păcate sau din fericire, n-am dezinvoltura celor care spun că albul e negru și negrul e alb, după cum le convine. Și chiar dacă e în defavoarea mea să afirm că noaptea se face întuneric sau că nu se poate face artă adevărată fără caracter, nu mă pot decide să susțin contrariul. Mă uit la virtuțile de prof care se rostogolesc în funcție de cum bate vîntul și, brusc, devin rigid.

11 august

Am văzut marea și toamna, cînd lumina e pălidă și o mie de amănunte îți repetă că miracolul se apropie de sfîrșit. Atunci trupurile sînt rare pe plajă, nu ca acum cînd trebuie să fii atent să nu scuturi nisipul în ochii cuiva. Am văzut-o și iarna, rea și posacă. În cîteva ierni, am urmărit-o dimineața de la o fereastră a hotelului „Delfinul" din Eforie-Nord. Mă trezeam totdeauna puțin înainte de răsăritul soarelui. Apele reci și pustii erau acoperite de o ceață care, treptat, se înroșea pînă cînd soarele scăpa din mrejele ei. Cîteva clipe, atunci, mă simțeam ca într-o convalescență luminoasă, aproape tămăduit de boala frigului. Dar era deajuns să apară un singur om pe plaja goală, îmbrăcat în șubă și cu bocanci, care culegea scoici sau privea marea de aproape, ferindu-se de valuri ca de o mușcătură de șarpe, pentru ca să-mi dau seama că mai trebuia să aștept pentru a regăsi ceea ce doream.

Pe scurt : vara.

Zîmbesc, amintindu-mi farsa făcută (am uitat de cine) lui François Mauriac care, la moartea lui André Gide, a primit următoarea telegramă : „Infernul nu există. Stop. Trăiește-ți viața. Stop. Anunță-l și pe Claudel. Stop". Semnat : „Gide"... Dincolo de glumă, nu e un îndemn serios ? Înțeleg foarte bine de ce un om care hu găsește izvoarele credinței nu renunță totuși la setea lui. Și mai ales vara, pe plajă, sînt în stare să cred fără nici o strîngere de inimă că adevărurile trecătoare valorează cel puțin cît nevoia de absolut. Ascult marea, stînd la soare, cu trupul invadat de acea căldură păcătoasă care mă face să mîrîi cînd aud de viața de apoi. Ascult melodia răgușită a mării, strivesc nisipul în pumn și-l las să cadă. E un abuz, poate, să numesc fericire această bucurie confuză a unui trup culcat pe o plajă, dar, în lipsă de un cuvînt mai bun o numesc totuși astfel. Voi avea o mie de alte prilejuri să arunc în balanță toată ingratitudinea de care sînt capabil.

11 august după-amiaza

Am vorbit atît de mult despre Don Quijote și abia azi îmi trece prin minte că, în realitate, Sancho e și mai anacronic azi decît el. Dacă mai există oameni care cred în iluzii, cei care îi înțeleg fără să-i disprețuiască sînt aproape de negăsit. Au dispărut ori sînt pe cale de dispariție. Cu timpul, Sancho a devenit cinic. Rîde și el de Don Quijote și-l lasă să plece singur. Nu mai e dispus să-l urmeze, să-și piardă timpul, cînd timpul costă atît. Și, probabil, nu de dispariția lui Don Quijote ar trebui să ne speriem în primul rînd, ci de dispariția lui Sancho, căruia nu i-am dat niciodată atenția cuvenită. În fond, ne-am zis, ce ne poate interesa la acest țopîrlan rotofei și bondoc ? El nu e decît un scutier. Și ce rost mai au scutierii într-o lume în care abia se mai găsește, cu greu, cavaleri ? Știam cît de disprețuită este iluzia într-un veac în care doi plus doi fac totdeauna, obligatoriu, patru. Dar am uitat că în vreme ce Don Quijote e sublim, Sancho Panza e necesar.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Omenia

S-a brodit ca în ultimele epistole ce le-am publicat aici succesiv, provenind de la savantul Ioan Cantacuzino și de la profesorul C. Rădulescu-Motru, în două dintre ele, de cazuri distincte, ambii să intervină și să solicite sprijinul lui Ion Simionescu pentru cetățeni din marea masă anonimă, adică pentru semeni de-ai noștri, încercați de nevoi și de impasuri ostile ale vieții.

Sper că cititorii își reamintesc : Ioan Cantacuzino îi aducea la cunoștință și stăruia, să nu fie lăsat fără pîine, maestrul de lucru manual **E. Savu**, de la Școala Normală de fete din Craiova, care fusese înlocuit în postul său, fără nici o vină și fără nici un temei legal ; iar C. Rădulescu-Motru face apel la Ion Simionescu să-i înlesnească „nenorocitei copile" **Eugenia Tapardea** — abandonată de tatăl ei — să urmeze școala la Azilul Elena Doamna. Și în aceeași ordine de idei găsesc între hîrtiile mele cîteva rînduri, adresate de asemenea lui Ion Simionescu, de către George Enescu, la 22 mai 1916, scrise în limba franceză, cum obișnuia în genere să-și poarte corespondența, fascinantul muzician. Le transcriu traducîndu-le : **„Scumpe prietene, cer iertare de a vă deranja din nou. Tînărul frate al cîntărețului Rabega, fiind sărac, cere să fie scutit de taxa școlară pentru examenul de anul al cincilea de liceu (Craiova)... este posibil ?... Vă rog să mă scuzați și vă mulțumesc cu toată prietenia mea recunoscătoare și, cam rușinată, de a vă cere atît de mult. Al dumneavoastră sincer, George Enescu"**.

Aceeași reacție umană la trei exemplare de elită a spiritului și a sufletului românesc. Nici Ioan Cantacuzino, nici Rădulescu-Motru, nici George Enescu nu trăiau retrași, cu ușile ferecate, în turnul de fildeș, impasibili la nedreptate și abuzuri, surzi și înstrăinați de durerile și rumoarea obștească. Ei erau guvernați în toate actele lor de sacra lege nescrisă a **omeniei**, care e în firea neamului acesta, iar gestul de ajutorare era reflex, fără calcule, fără interese, fără făgăduieli mincinoase.. Și n-au fost singurii ; erau destui ca să creeze un climat social. Am parcurs în lunga mea existență sute de scrisori, cu un conținut similar, de la Nicolae Iorga și Vasile Pârvan, de la Emil Racoviță și Vasile Bogrea, de la Delavrancea și Duiliu Zamfirescu, de la Simion Mehedinți și George Vâlsan, de la Paul Bujor și Dimitrie Voinov, ca să nu înșir încă atîtea nume de prestigiu din știință, arta și literatura noastră, care mi-au arătat cu limpiditate că omenia le era, aș putea spune, biologică, — crez de conștiință și stare de spirit. Era o cutumă și o modalitate de viață firească. Și privesc descumpănit, ca la un paradis dinamitat, spectacolul întunecat al lumii, minjit de ură și de invidie, de lăcomie și de brutalitate, de atentatul demonstrativ cu victime inocente sacrificate monstruos, de rapt, de șantaj, de asasinat și de masacre și ridic nevoinic în acest final de mileniu, care coincide cu era navelor cosmice, întrebarea dramatică, în care simt amestecîndu-se vechi nostalgii și timide speranțe : cînd și cum își va regăsi omenirea însălbăticită, **omenia** salvatoare ?

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Rembrandt la Malibu

...Mergem mult prin Hollywood — eu și prietenul meu Ion-John — apoi nimerim într-o ghirlandă de plaje pe malul Pacificului. Ne îndreptăm spre Malibu. Miros de gardenii, camelii și mirți. Plajele sînt mici, petice de nisip mărginite de stînci enorme. Și mărginite de garduri de sîrmă, unele închise cu lacăte, altele păzite de polițiști. Aici fac baie stelele. Și aici. Din zece în zece ani ele își schimbă locurile de bălăceală. Într-un fel, Malibu e în declin. Voga lui era pe timpul fericit al filmelor mute, cînd viața actorilor era ceva mai zgomotoasă ca azi.

Malibu nu mai e un loc suficient de sălbatic. Șoseaua lată (după romani, cred că americanii au în cel mai înalt grad cultul șoselelor), zecile de construcții utilitare-aproape că ascund... oceanul.

Și unde se plantează o circiumioară cu patru mese, cochetă e drept, „primitiv" acoperită cu papură, trebuie neapărat să defrișezi alături temeliile de ciment ale unui parcaj de un pogon. Culori : sînt albe micile cabane, galbene jaluzelele și pălăriile umbrelelor de plajă albastre și verzi. Pacificul — deloc pacific — pare o piele de bizon umflată în răstimpuri și ivind răni teribile, apoi trasă în adînc de povara ambarcațiunilor arborînd steaguri vopsite copilăros. O piele roasă, muncită, pe care șuluri de spumă vălurite fantast o spală de pulberi calcaroase și de lichenii...

Malibu.

N-a fost prea sumbru pentru Dumneavoastră acest ocean, Alla Nazimova ? Clara Bow, nu vi s-ar fi potrivit mai bine Adriatica ? Jean Harlow, Marion Davis, Lucille Ball, știați că plajele Egeei v-ar fi adus mai mult noroc ? Ava Gardner, ați fi putut fi sirena Mediteranei. Nu v-a fost dor de Baltica, Pola Negri ? Anabella, cred că v-am văzut la Vama Veche, pe țărmul Mării Negre.

Pacificul cel aspru și amar trebuia lăsat în seama comandantului de iaht Humphrey Bogart. Văcarul Garry Cooper trebuie că-și ducea dobitoacele să pască această pajiște fără sfîrșit...

Amurg la Malibu. Descălecăm în fața unui ranch mexican — o hardughie de lemn avînd pe acoperiș ca semiluna pe minarete o potcoavă de cal cît un cal, roți de car „uitate" artistic prin cotloane, șei, hamuri șpinzurate de grinzi. Sîntem la Ted's Rancho și patronul ne întîmpină amical, oferindu-ne singura masă liberă dînd spre ocean. Flecărește cu John, ne așază el însuși șervetele cu aceeași potcoavă de cal, țipărită pe albul lor imaculat, pune tacîmurile, paharele și, fără să întrebe, poruncește fără vorbe, prin gesturi de o eloc-venă apăsată. Ted e un american avînd în arborele genealogic și vreun strămoș nedisprețuitor de frumusețea toridă a mexicancelor ori vreo străbunică îndrăgind mustățile pe oală și sombrerourile cu neverosimile boruri. E încă tînăr, frumos și, în plus, posesorul unui dezarmant surîs. La Ted nu există clienți placizi, toți sînt contaminați de verva lui truculentă, de amabilitatea (tip camarad de armată) și îl cred instărit. Nu cel mai instărit din... zonă.

Fiindcă Ted are un vecin. Se numește Paul Getty I. Chiar în fața ranchului lui Ted, un drum chișnovit duce pînă într-un extrem de accidentat vîrf de munte, la o vilă cu aspect italico-helen, înconjurată de conifere și impodobită volos cu bazine, mozaice și logii dominînd țărmul. Adăpostește o biată colecție de artă, biată fiindcă are puțini vizitatori, datorită locului unde e adăpostită, dar și fiindcă e, practic, abandonată de posesorul ei. Emisarii lui Getty participă la mari licitații (în Europa mai ales), cumpără picturile și sculpturile pe care specialiștii le cred a fi cele mai prețioase, le „arestează" și le aduc aici. Majoritatea n-au fost văzute de Getty decît în... fotografii. Dealtfel, se pare că Getty n-a fost niciodată în vila de la Malibu. Și aici se sărească imperceptibil de apropierea oceanului opere le Leonardo, Dürer, Tiepolo, Watteau, Fragonard, Rubens, Rembrandt, Goya, Renoir, Monet, Lautrec, Van Gogh, Bonnard, Chagall...

(În timpul trecut între scrierea și rescrierea notelor de față, Getty a murit, la 83 de ani. N-a știut niciodată cît e de bogat, era imposibil de calculat ; deținea toate acțiunile companiei Getty Oil Co. și mai „colabora" cu alte 200 de concerne).

Luîndu-se în calcul și colecțiile de artă (dar cît costă un Leonardo ? Poate fi plătit un Leonardo ?), se crede că Getty putea conta pe vreo 20 de miliarde de dolari. (N-a purtat niciodată asupra lui mai mult de 25 de dolari).

Dar s-a făcut tîrziu.

— Noapte bună, Ted !

— Gracias Amigos !

GHEORGHE TOMOZEI

Primim:

În legătură cu bustul lui M. Eminescu de la Dumbrăveni

În legătură cu articolul **Casa care nu vrea să moară**, publicat de Pia Olaru în „Flacăra" din 30 iulie a.c., în care amintește și despre bustul lui Eminescu, dezvelit în comuna Dumbrăveni, județul Suceava, la 14 iulie 1902, vă transmit două mărturii scrise care atestă cele susținute de autoarea interesantului material privind existența unei statui a Poetului în Dumbrăveni.

Prima mărturie este o telegramă expediată din Galați de către un grup de entuziaști admiratori ai marelui poet, reprezentat la solemnitatea de la Dumbrăveni de poetul **Constantin N. Bour**, care a recitat creația sa originală **Odă la statuia lui Eminescu**, și de avocatul **N. N. Vlaicu**, fostul elev al lui Eminescu (acesta îi fusese profesor la Institutele Unite din Iași, în semestrul al II-lea al anului școlar 1874—1875), care, la apariția nefericitei epigrame în revista lui Macedonski, a protestat vehement și s-a retras din Societatea „Literatorul" („Vocea Covurluiului" din 19 august, 1883) și care a citit, acum, textul telegramei gălățenilor, pe care o transcriem mai jos : **„Depunînd cununa pe bustul nemuritorului Eminescu, fiți interpretul sentimentelor noastre de admirație pentru poetul și publicistul a cărui memorie se eternizează. Exprimați inițiatorului și fondatorului bustului** (Leon Ghica-Dumbrăveni, n.n.) **mulțumirile noastre pentru fericita idee ce a avut de a perpetua în pădurea Dumbrăvenilor imaginea marelui poet"**. Telegrama de mai sus, semnată printre alții de generalul **I. Cotruț**, distins în glorioasul Război pentru Independență, de profesorul și publicistul **N. I. Philippide**, fratele reputatului lingvist ieșean, de avocatul și profesorul cu o îndelungată și merituoasă activitate ziaristică **Moise N. Pascu**, care, alături de alți intelectuali gălățeni, luase apărarea lui Eminescu împotriva epigramei macedonskiene („Poșta" din 10 august, 1883), de juristul și animatorul cultural **N.N. Lenguceanu**, căsătorit cu una din fiicele lui **Duiliu Zamfirescu**, a fost publicată de gazeta „Conservatorul" din 14/27 iulie 1902.

Cealaltă mărturie, păstrată la Biblioteca „V. A. Urechia", este inedită, conținînd răspunsul primarului din Dumbrăveni, trimis la 25 mai 1909, magistratului și poetului **Corneliu V. Botez**, sufletul impresionantelor festivități eminesciene din 1909 și 1911 de la Galați. Reproducem, în continuare, textul integral al acestei scrisori : **„Stimate Domnule Botez, spre a vă îndeplini dorința exprimată prin cartea poștală din 23 mai 1909, vă înaintez, cu toată plăcerea, toate datele aflate pe monumentul nemuritorului Eminescu. Toate aceste date sînt săpate pe soclul statuii : Născut în acest loc, 15 ianuarie, 1850 ; Mort, 1889. Inaugurarea bustului : anul 1902. Alte date nu mai sînt, afară de numele sculptorului : Oscar Spaethe. Pe fața soclului, o strofă din adîncile sale frămîntări : Neînțeles rămîne pîndu-l / Ce-ți străbate ținturile / Zboară vecinic înginînd-l / Valurile, vînturile / ... Salutîndu-vă, vă rog a primi dăruințele mele salutări, Callistrat N. Popărescu"**.

Mai precizez că sînt în posesia unei fotografii (reprodusă din volumul „Omagiu lui Mihai Eminescu"... editat în 1909 de comitetul gălățean, cu prilejul comemorării a două decenii de la trecerea în neființă a geniului liricii românești), reprezentînd bustul lui Eminescu de la Dumbrăveni, înconjurat de participanți între care se disting scriitorii Șt. O. Iosif, D. Anghel, Al. Davila, Cincinat Pavelescu și alții.

Menționez că toate textele transcrise sînt extrase din volumul meu **Eminescu — luceafăr în timp (Mărturii și documente gălățene)**, prefațat de **prof. univ. dr. doc. Augustin Z. N. Pop**, aflat în manuscris, și care așteaptă de mai bine de șapte ani să vadă lumina tiparului.

Dacă veți considera că informațiile mele sînt utile în problema abordată (privitoare la existența, contestată de unii, a unui vechi bust Eminescu la Dumbrăveni), v-aș rămîne adînc recunoscător pentru publicarea lor în prestigioasa dv. revistă.

Cu sincere mulțumiri.

Prof. Gh. S. Ștefănescu
Galați

Invitație la Operă!

Pornind pe drumul unei deschideri spre oameni, Opera Română, după cele două spectacole care au inaugurat stagiunea la Întreprinderea de confecții București și la „Grivița roșie", va susține, marți 28 septembrie, un concert de arii, lieduri, cantonete, uverturi și coruri din opere și operete la uzinele „Semănătoarea". Și după aceste vizite, colectivul primei scene lirice a țării ne invită să ne ocupăm locurile în sala proaspăt renovată și să trăim emoția primului gong al stagiunii : joi, 30 septembrie — „Hamlet" de Pascal Bentoiu. Florin Diaconescu îl va întruchipa pe prințul Danemarcei, iar Silvia Volnea pe Ofelia, sub bagheta maestrului Cornel Trăilescu. Apoi, premieră : „Carmen" de Bizet într-o nouă montare, în prima zi a lunii octombrie. Regia poartă semnătura maestrului emerit al artei Jean Rinzescu, asistat de Vasile Calomfirescu. Spectacolul va prilejui trei debuturi absolute : dirijorul Carol Litvin, Rodica Mitrică-Bădircea și Ludovic Spiess.

Stimați cititori, așa nu e încă totul. Opera Română din București ne invită la... „Balul Operei" sîmbătă 2 octombrie, orele 19. Iubitorii Cenaclului Flacăra, și nu numai ei, trebuie să știe însă că pentru acest bal trebuie să-și pregătească ținuta de seară. În această stagiune, ce începe atît de promițător, ne putem procura abonamentele care să ne asigure bucuria prilejuită de frumusețea eternă a muzicii, de talentul deosebit al cîntăreților și baleriniior noștri. (Reghina Vârvici)

● Din comuna Tichilești, județul Brăila, ne scrie **Rada Bogdan** care ne asigură că s-a săturat așteptînd din 1980 porumbul ce i se cuvenea conform unui contract de carne. Acum doi ani, mai precis, a contractat un porc. Tot atunci a plătit 1 500 de lei contravaloarea porumbului pe care urma să-i primească pentru creșterea porcului. N-a mai primit porumbul. Porcul s-a ținut de promisiune, a crescut și a fost predat de mult. Ea s-a ținut de cuvînt și a achitat contractul. Cei cu porumbul însă...

● **Procuratura Generală** ne înștiințează că s-a declarat recursul extraordinar cerut de Valerica Baciu din Iași, strada Albinei, nr. 37.

● O scrisoare din Giurgiu este semnată, alături de alți 8 cetățeni, de **Ștefan Ciobanu**, președintele Asociației locatarilor nr. 19, strada V. Alecsandri nr. 8. Semnatarii sesizează că în perioada iunie-decembrie 1981 au fost date în folosință blocurile 7, 8 și 9 care nici pînă acum nu au fost finisate conform proiectului.

● **Oficiul de pensii al sectorului 4** ne confirmă că avea dreptate Ioana Diaconu în scrisoarea trimisă redacției. I s-a și expediat suma cuvenită de 4 915 lei, reprezentînd alocația de stat pentru copii pe perioada 1 mai 1980— 1 iunie 1982. Ceea ce nu precizează răspunsul precizăm noi : dacă femeia avea dreptate, înseamnă că se putea rezolva totul fără ca ea să aștepte cît a așteptat. Cineva a dat o probă de birocrație — iată adevărata omisiune, deloc întîmplătoare, a răspunsului semnat de A. Demetriade (șef oficiu) și M. Israilovici (șef birou).

● **Domnița Rogobete** din Urziceni, strada Tudor Vladimirescu nr. 11, ne scrie disperată despre aminările directorului I.C.S.M. Urziceni care îi tot spune să aștepte, dar nu poate încă s-o încadreze ! Între timp a încadrat alte persoane care n-au mai lucrat în comerț, fără să-i intereseze că ea a lucrat ani de zile și s-a calificat vînzătoare la I.C.S. „Cocor" din București, de unde a plecat prin căsătorie.

● **Consiliul popular al sectorului 1** ne răspunde la scrisoarea lui Mihai Burcescu din bulevardul Pieptănari nr. 14, scara A, etajul 2, ap. 5 că un reprezentant al I.D.E.B. „a discutat cu acesta toate problemele din sesizare, urmînd a i se restitui suma de 154,50 lei". Răspunsul precizează că „petentul consideră rezolvată pozitiv sesizarea sa", dar nu pomenește nimic despre felul cum sînt considerate abuzurile încasatorilor. Deși răspunsul este semnat și de Dimitrie Ardelean, directorul I.D.E.B. Sau tocmai de aceea ?

● „Ca mine sînt destui navetiști, oameni ai muncii cu domiciliul în municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej ori Tg. Trotuș care lucrează în Tg. Ocna. De la 1 iunie au fost desființate toate cursele auto Gh. Gheorghiu-Dej—Tg. Ocna și cursa Gh. Gheorghiu-Dej—Moinești cu care făceam naveta. Între orele 8,30 și 14.00 nu mai circulă nici un tren între municipiu și Tg. Ocna". Semnează **Geta Ciocan.**

● **Teodor Bădilaș** din București, strada Frumușanu, nr. 12, blocul 100, scara 2, etajul 8, ap. 105, sectorul 4, ne sesizează că, după șapte luni de la mutarea în respectivul bloc, „gazele menajere n-au fost date în folosință, deși instalația este finalizată. Ascensoarele încă nu funcționează, cu toate că sînt montate și cu probele efectuate".

● Primim de la **Procuratura Generală** : Vă comunicăm că plîngerea petentului Cudrenovschi T. Vasile, adresată redacției „Flacăra", este întemeiată, astfel că s-a format dosarul penal nr. 2031/B/1982 privind numitul Stoica Nicolae, urmînd să fie cercetat pentru infracțiunea prevăzută de articolul 249, alin. 1 teza II cod penal.

● Bucureșteanul **Nicolae Adăscăliței** lansează un apel posesorilor de autoturisme, prevenindu-i să circule pe raza comunei Adamclisi nu doar cu grija obișnuită, ci și cu spaima lui Ion Mihalache de la Stațiunea locală de mașini agricole, care la volanul unui utilaj „Gloria", devine brusc mare distrugător de autoturisme. Așa a pățit cel ce ne scrie. A cîștigat procesul, numai că adevărata glorie a lui Ion Mihalache pare să fie aceea de a se sustrage de la plata pagubei și, implicit, de la executarea hotăririi judecătorești. La demersurile lui Nicolae Adăscăliței, vinovatul tace, iar primăria din Adamclisi și Judecătoria Medgidia nu vor să răspundă.

● Răspunzînd la scrisoarea unui grup de cetățeni din satul Ciurea, comuna Poienari, județul Neamț, prin care se cerea să nu se desființeze ciclul gimnazial din localitate (ca urmare a reducerii numărului de elevi), **Ministerul Educației și Învățămîntului** ne înștiințează că a aprobat — la propunerea Inspectoratului școlar județean — funcționarea, în anul școlar 1982—1983, a respectivei unități de învățămînt cu efective de elevi sub normative.

● **Dorina Săraru** din orașul Boldești-Scăieni, strada Podgoriei, bloc 9, ap. 15, județul Prahova, ne scrie, nemaiștiind ce să facă pentru a se întreține și a-și ajuta mama. Tînăra a absolvit, ne spune, liceul industrial din localitate, profilul **chimie-materiale de construcții**. După bacalaureat, a fost repartizată în producție la Întreprinderea de geamuri din Scăieni. Numai că acolo i s-a spus : „Nu avem nevoie, să-ți cauți de lucru, de ce ai luat repartiție aici ?!" Parcă era vorba că tinerii calificați și repartizați în producție trebuie tratați cu omenie și respect. Vă mai amintiți, dragă tovarășe director al Întreprinderii de geamuri din Scăieni, județul Prahova ? Dacă n-ați uitat, scrieți-ne. Adresa cereți-o Dorinei Săraru.

● La scrisoarea Marianei Taca din Ploiești, **Consiliul popular județean Prahova** răspunde că „la intervențiile noastre, constructorul blocului 27 A Republicii s-a mobilizat, astfel că, la 26 august a.c., blocul se afla cu structura la etajul II, constructorii angajîndu-se totodată să lucreze într-un ritm susținut ca, pînă la sfîrșitul anului 1982, blocul să fie predat beneficiarilor".

● **Teodor Marinescu** din Timișoara, strada Th. Neculuță, nr 3, sesizează că, din cauza unei țevi de apă fisurate la vecinul de la nr. 5, casa acelea fiind a I.C.R.A.L., a intrat apa în zidul casei de la numărul 3, care este proprietate personală, umezeala ajungînd pînă dincolo de plafon, la etaj. Defecțiunea e veche. De ani de zile, omul e purtat cu vorba de cei din formația nr. 6 a I.C.R.A.L.-ului timișorean.

● **Ludovic Deneș** din Odorheiu Secuiesc ne relatează că, fiind nevoit să meargă la notariatul de stat din localitate pentru autentificarea unui act de vînzare-cumpărare a unui autoturism, a întîlnit o probă autentică de birocrație. „După o așteptare de peste două ore, tov. notar șef Szabo Iosif ne-a spus că nu este posibilă autentificarea deoarece ne lipsește o adeverință din care să reiasă că soția cumpărătorului este casnică. Am fost sfătuiți totuși să mergem la Tîrgu Mureș, să încercăm acolo autentificarea. Noi am mers în Miercurea Nirajului la primăria care ne putea elibera adeverința, ca să nu fim refuzați încă o dată. Numai că la Tîrgu Mureș nici măcar nu ni s-a cerut adeverința cu pricina și ni s-a explicat că pretenția notarului șef din Odorhei ține de amănuntul că «legile nu trebuie interpretate fără să te gîndești». Noi am parcurs însă vreo 400 de kilometri inutil".

● Într-o scrisoare semnată de **Ion Zincă**, administrator, și **Gheorghe Ștefan**, președinte, Asociația locatarilor din blocul 12 B, strada Baia Mare nr. 5, sectorul 3, cartierul Vitan-Dristor, ne sesizează următoarele : „În perioada 11 februarie-30 aprilie 1980, în blocul nostru au rămas neocupate 17 apartamente. Fondul de rulment înființat o dată cu asociația a fost operat în această perioadă de G.I.G.C. (furnizor de căldură) și pentru cele 17 apartamente neocupate, ele fiind preluate de I.C.R.A.L. Pentru recuperarea sumei de 4 476 lei, reținuți nejustificat din banii noștri, ne-am adresat chiar și Consiliului popular municipal, prima oară în mai 1980. Conform răspunsului pe care ni l-a dat C.P.M.B. la 6 iunie 1982, răspunzătoare ar fi Întreprinderea „23 August", pentru că n-a atribuit în termen cele 17 apartamente locatarilor ce urmau să preia obligațiile respective. Această unitate ignoră însă demersurile noastre justificate și nu ne răspunde, deși ne-am adresat ei încă din ianuarie 1982".

● Împreună cu mulțumiri „pentru sprijinul acordat", **Întreprinderea de alimentație publică locală „Bistrița" din București** ne comunică măsurile luate ca urmare a raidului publicat în Flacăra, din 6 august a.c., sub titlul „Autoservire : servire sau deservire ?" : restaurantul „Litoral" — sancționarea șefei de unitate, Călaie Maria, cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe o lună ; restaurantul „Amfora" — sancționarea șefului de unitate, Ghițulescu Ion, cu retrogradarea pe două luni ; restaurantul „Mangalia" — sancționarea casierului, Nedelcu Marian, cu retrogradare în funcție pe o lună ; restaurantul „Bloc 50" — sancționarea vînzătoarei Marin Lucreția cu retrogradare în funcție pe o lună ; restaurantul „Ulpia" — sancționarea șefului de unitate, Lefter Lucian, cu mustrare.

● **Ioan Rusu** din Cluj-Napoca, strada Teleorman, bloc S 11, scara A, etajul II, ap. 6, ne relatează că, într-un autobuz cu care se reîntorcea, împreună cu fiul său, de la Turda, șase huligani, în stare de ebrietate, au brutalizat mai multe persoane, între care și pe Ioan Rusu, care nu-i cunoștea și n-avea altă vină decît că a încercat să-și apere fiul atacat din senin. Șoferul a trebuit să oprească, lumea din autobuz a imobilizat trei scandalagii, dar trei au fugit în noapte. „Pe bătatul meu l-au lovit serios, iar eu am avut nevoie de îngrijiri medicale mai multe zile, am certificat medico-legal. Cei prinși au fost predați unui milițian. Am fost chemați la Miliția municipiului Turda unde am dat cîte două declarații, dar au trecut două luni și... nimic".

● Paralizat parțial, de-abia mergînd în baston, avînd doar 63 de lei pe lună, ne scrie **Dumitru Nicolae** din Petrichoaia, sectorul agricol Ilfov, m-am adresat revistei Flacăra, am cerut sprijin și la primăria din Brănești, de unde am fost trimis, pentru primirea unui ajutor și a unei pensii, la casa de pensii a sectorului nostru, strada Progresului nr. 17. Acolo însă mi-au spus să **plec să-mi dea Flacăra pensie, dacă am scris la Flacăra ?!** Chiar așa, stimați tovarăși ? !

● La scrisoarea lui Alexandru Bitca din București, **Procuratura Generală** ne răspunde : „Cele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis Tribunalului Suprem, pentru rejudecare".

● Am plătit abonamentul la programul Radio TV pînă la sfîrșitul anului 1982. Din cauze ascunse, pe septembrie nu primesc abonamentul și mi s-a spus că mi se vor restitui banii pentru această lună. Abonamentul este plătit la Oficiul P.T.T.R. nr. 11, iar acest nefiresc răspuns mi s-a dat la Oficiul nr. 1, din strada Matei Millo" — ne scrie **Istvan Csiki**, din București, strada Gureni nr. 30.

● **Direcția județeană de poștă și telecomunicații Sibiu** ne comunică privitor la scrisoarea lui Ioan Vulpe din Sibiu, strada Ecaterina Teodoroiu nr. 10, că omul avea dreptate, că s-au făcut remedierile necesare. Semnat de directorul I. Greavu, acest răspuns se încheie cu precizările următoare : „Pentru perioada de nefuncționare, atît abonatul care v-a scris cît și abonatul cuplat vor beneficia de scăderea taxei de abonament. Prin bunăvoința dumneavoastră, le cerem scuzele cuvenite pentru neplăcerile cauzate de nefuncționarea telefoanelor".

● **Constantin Iordache** din București sesizează starea jalnică în care a ajuns o statuie din aramă, înaltă de trei metri aflată deasupra unei frumoase case cu două etaje și turn, pe aleea Ardeleni, colț cu Episcop Radu. Statuia, acum legată cu sîrmă și amenințînd să se prăbușească, a aparținut, se pare, fostei bresle a argintarilor și arămarilor.

● La scrisoarea unui grup de locatari ai imobilului din strada Ion Maiorescu nr. 28 A, sectorul 6, ne răspunde **Inspectoratul General al Miliției** precizînd că „aspectele semnalate se confirmă", adică faptul că Dumitru Nicolae, fost om al muncii la I.L.F. Berceni, „de trei ani de zile provoacă scandaluri și tulbură liniștea publică". La 1 august, pentru fapte similare cu cele menționate, a fost trimis în judecată și condamnat la două luni închisoare.

● Sub semnătura lui **Papil Panduru**, în calitate de președinte al comitetului Asociației locatarilor din blocul C.A. Rosetti 20, am primit o scrisoare în care se sesizează refuzul nejustificat al celor în drept de a aproba introducerea gazelor la bucătăriile din acest imobil. „Încadrarea noastră în reglementările care opresc asemenea aprobări este abuzivă pentru că nu se întemeiază pe reala situație de fapt — precizează scrisoarea — adică nu are în vedere că repartizarea apartamentelor din acest bloc nu s-a încheiat în 1979, ci în 1980, și că recepția definitivă s-a făcut abia în 1982".

● **Procuratura Generală** ne anunță că, în urma scrisorii lui Vasile Gafton din Arad, procuratura locală a dispus continuarea cercetărilor împotriva Mariei Kui, pentru neplata pensiei de întreținere datorată celor doi copii aflați în grija petiționarului.

● Din partea **Asociației locatarilor blocului E 15**, din aleea Săndulești nr. 5, sectorul 6 : în timp ce liftul blocului stă defect din februarie, Întreprinderea Ascensorul pretinde, pentru repunerea lui în funcțiune, comandă (care să garanteze plata) din partea proprietarului, iar proprietarul, I.C.R.A.L. Giulești, nu vrea pur și simplu să întocmească nici o comandă ? !"

● La scrisoarea trimisă de Zoia Enache, **Procuratura Generală** ne răspunde că, în urma verificărilor efectuate, Biroul Executiv al Uniunii cooperativelor meșteșugărești din București a anulat decizia de excludere nr. 5 862 din 2 iunie 1982 a comitetului executiv al Cooperativei „Tricotextil".

● **Vasile Poloboc** ne scrie că, deși are locuință în Iași, strada Gospodari nr. 29 și lucrează în acest oraș din 1952, i se fac și în prezent greutăți la „rezolvarea dosarului de stabilire în Iași".

● La scrisoarea Mihaelei Nuță din București, strada Vlăhița nr. 6, ap. 6, **Consiliul popular al sectorului 1** ne răspunde că a fost încadrată la I.S.P.E. din sectorul 2, în funcția de desenator tehnic, cu începere de la 1 septembrie.

● **Constantin Dobra** din București, cartierul Berceni Sud 1, strada Străduinței, nr. 8, sectorul 4, blocul R 4, scara 1, ap. 37, este nedumerit, pe bună dreptate, de faptul că trebuie să plătească și el taxă de întreținere, la blocul lui, pentru cele două nepoțele preșcolare, care mai sînt o dată luate în calcul la plata întreținerii și în blocul în care locuiesc cu părinții, ele, nepoțelele, venind doar în vizită la bunici. Să fi ajuns balaurul sau zmeul din basmele acestor copii administrator de bloc la bunicii lor ?

● **Secția de O.R.L. (președinte profesor doctor Dănilă Cincă)** din U.S.S.M., filiala București, ne invită pentru simbătă, 25 septembrie, la un simpozion și o masă rotundă pe tema „Tratamentul complex al cancerului de laringe", manifestare ce va avea loc la Spitalul „Colțea", de la ora 8,30. Vom fi acolo.

● **Consiliul popular al municipiului Călărași** ne confirmă cele sesizate de locatarii blocului C 15 de pe strada Călărașilor, după care precizează : „Prin S.G.C.L. au fost luate măsuri pentru scoaterea apei de la subsolul blocului. De asemenea și liftul va fi reparat. S-a atras atenția conducerii S.G.C.L. să controleze zilnic activitatea instalatorilor și liftierilor din zona în care se află și acest bloc. După ce se va scoate apa din subsol, I.D.D.D. va efectua lucrări pentru distrugerea țînțarilor".

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU

Scrisoare comentată

Și apa e bună limpede

Ne-a scris un fîntînar. Și zice el : „Mă numesc Boboacă I. Constantin, domiciliat în comuna Mihăești, județul Vîlcea. Sînt săpător de puțuri. Meseria aceasta nu există în nici un nomenclator, ceea ce nu face să nu existe ca atare. Cred că la noi în județ, de-a lungul timpului, mi-am cîștigat un oarecare renume făcînd puțuri. Cînd în jurul orașului Rîmnicu Vîlcea cineva este interesat să sape un puț pentru apă potabilă, indiferent dacă este particular ori unitate socialistă (C.A.P., primărie, C.F.R.), ajunge inevitabil la mine.

Există aproape în fiecare comună cîte doi-trei săpători de puțuri, mai mult sau mai puțin pricepuți. Meseria îi atrage pe mulți care cred că e suficient să ai curaj să te apuci să sapi. Am dat destui de acest tip, morți, afară de prin puțuri. Pentru că, totuși, caracteristica unei astfel de munci o constituie pericolele. Surpări de maluri, gaze, improvizații și consumul de alcool fac să aud de atîtea ori că în cutare loc a murit un om în puț. Și eu, dealtfel, în momentul cînd m-am apucat de muncă asta, m-am împăcat cu gîndul că n-am să mor de bătrînețe : poate că, odată și odată, mă vor scoate și pe mine cu frînghia îngreunată, de la 15-20 de metri adîncime, așa cum i-am scos și eu pe alții. Împăcat cu gîndul acesta (nu obsedat !), cum să accept gestul unui primar, Popescu Toma din Popești, care pur și simplu îmi ia sculele din curtea unui cetățean căruia îi săpasem un puț ? Le ia, să nu zic le fură, pentru a-și săpa un puț la fratele lui, fără știrea mea și fără voia cetățeanului. Să-i aduc autorizația și-mi dă sculele ? Cînd știu că-n orice zi mă pot trezi cu malul în cap, fac alergie la orice fel de amenințare, oricum măruntă în raport cu cele ale meseriei. Era de tot hazul să-l fi văzut ultindu-se după omul de serviciu, după milițian, atunci cînd l-am întrebat cu ce drept mi-a luat sculele în lipsa mea. Cunosc mulți primari și mă cunosc și ei, îi văd, îi simt că le place să stea de vorbă cu mine. Oricum, ce rămîne în urma mea e apa limpede a atîtor fîntîni la care am ajuns scormonind printre pericolele unor maluri adînci, ținute în nemișcare deasupra mea doar de prețioarea cu care am izbutit, pînă acum, să le fac să mă lase în pace".

Dacă omul acesta care a „semănat" multe și bune fîntîni trebuie ori nu să-și scoată autorizație, se poate lămuri ușor. El nici măcar nu neagă că a săpat fîntîni. Dar n-are desigur autoritatea morală de a-i pretinde acest lucru cel care îi „umflă" sculele pentru a săpa și el o fîntînă, ultind că n-are nici el autorizație pentru așa ceva ! Nici chiar funcția de primar comunal nu conferă dreptul de a pretinde altuia să nu facă ce faci tu însuți, „moralist". Asta e limpede ca apa din fîntînile săpate de Constantin Boboacă. Și ar mai fi ceva. Nu e bine, e chiar al dracului de pe dos, dacă, din bătutul în propriul piept al celor ce se luptă astfel să-i „autorizeze" pe fîntînari, ne vom alege pînă la urmă, cum nu este deloc exclus, cu fîntîni săpate de nepricepuți, și cu apă sălcie pe [illegible].

DORIN GHERGHINESCU

Poșta redacției

Grup subinginери — București : 1) Studiile de subingineri sînt studii superioare complete ; 2) Subinginerii care doresc să urmeze o altă facultate o pot face numai la învățămîntul seral sau fără frecvență cu examen de admitere în anul I ● **Maria Panait** — București : La consiliul popular de sector ● **M. Cîmpeanu** — Coțofenii din Jos (Dolj) : Vi s-a respins cererea pentru pensie de invaliditate pentru că nu îndepliniți condițiile legale, adică minimum 10 ani vechime în muncă în C.A.P. ● **Elena Stan** — Baba Ana (Prahova) : Cei trei fii ai dv., dacă beneficiază de pensie C.A.P., nu pot să primească și pensie de urmaș în cadrul asigurărilor sociale de stat ● **Gheorghe Hotea** — Ocna Sugatag (Maramureș) : Dreptul de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executor se prescrie în trei ani, termen care s-a împlinit în cazul dv., în 1979 ● **Valer Chilintan** — Lipău (Satu Mare) : Nu ați fost încadrat cu contract de muncă conf. Codului Muncii, ca urmare nu vi se putea întocmi contract de muncă ● **Ștefan Susnea** — Galați : Da, se poate trece peste refuzul dv. Motivele pe care le invocați acum, de ce nu le-ați prezentat în instanță ? ● **Stefan Paliuc** — Sighetu-Marmației : În baza vechimii de 25 de ani muncîți, beneficiați de pensie pentru limită de vîrstă la împlinirea vîrstei de 62 de ani ● **Leopold Căldăraș** — Deva : Expertizarea medicală pentru încadrarea într-un grad de invaliditate, în vederea acordării pensiei de invaliditate, inclusiv IOVR, se face numai pînă la vîrsta de 60 de ani, pentru bărbați ● **Chira Petrescu** — Padina (Buzău) : Dacă nu aveți vechimea integrală în muncă (25 de ani), puteți cere pensionarea la împlinirea vîrstei de 57 ani ● **L. Marinescu** — Galați : Nu sînt îndeplinite condițiile legale pentru a primi pensie de urmaș ● **Constantin Bradu** — Drăgușeni (Suceava) și **Nicolae Radu** — Făgețel (Olt) : Numai la consiliile populare de domiciliu ● **Ion Marcu** — Vaslui Condiția este învățătura, și nu oricum, ci foarte bine ● **Aurel Davidescu** — Orșova : Adresa cerută este : Bd. Ion Șulea nr. 246, București, cod 78014.

MARGA NEDELEA

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

„Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moțul între moți"

(Urmare din pagina 13)

ciurile închisorilor stăpânirii, care la nevoie au luat istoria în piept, zgîlțîind-o din țîțîni și scrîșnd-o dureros cu sînge, care n-au știut să se închine, cerși sau plîngă, așadar în mijlocul acestor oameni răzvrătiți din tată-n fiu, care au rămas cu o voință nezdruncinată de libertate, se desfășoară azi unul dintre cele mai minunate spectacole la care am luat parte. Este o zi grandioasă și ne vom mîndri mereu că am luat parte la aniversarea „Mîndrului Crai al Munților Apuseni" (Ovidiu F.). „Am trecut Carpații, venind din milenara Petrodavă, pentru a participa alături de toți românii la marea evocare a trecutului neamului nostru. Am venit de la poalele Ceahlăului, munte de legendă drag tuturor, am venit să ne închinăm la mormîntul lui Iancu, în semn de profund respect pentru trecutul nostru sfînt, pentru cei pe ale căror oseminte s-a clădit țara de astăzi. Am venit să facem legămînt că nu ne vom drămui nimic din ce avem mai bun pentru a înfăptui tot ce au visat marii noștri mari. Cu cîrmaciul nostru încercat, președintele țării, în frunte să facem o țară frumoasă, bogată, să trăim în pace. Vă mulțumim pentru frumoasele momente pe care le-am trăit atît aseară pe Cîmpia Libertății, cît și acum, aici, la Țebea, lîngă mormîntul lui Iancu, sub gornul continuității românilor" (Adrian Circiu-Negrești, Piatra Neamț).

Alte multe, foarte multe asemenea bilete primite din public, care ne-au făcut să ne dăm seama că erau prezenți pe pajiștea comunală a Țebei oameni din București, Tg. Mureș, Cluj-Napoca, Sibiu, Arad, Deva, Hunedoara, Petroșani, Mediaș, Constanța, Oradea, Orăștie, Bețlu, Brad, Simeria, Aleșd-Bihor, Timișoara, Vaslui, Brașov, Baia Mare, Săliște-Sibiu, Botoșani, Tîrgoviște, Șimleu, Nucet, Ineu, Zalău, Huedin, Dej, Sighișoara, Galați, Valea Lotrului, Ploiești, Rm. Vîlcea, Fintaușul Mare, Rîul Mare-Retezat, Iași, și așa mai departe, așadar din Moldova și Maramureș, din Oltenia, Dolj, Argeș, Gorj și Bucovina, Dobrogea ori Banat, cîteva mii de oameni veniți cu trenurile sau cu autobuzele speciale și care, fără îndoială, vor duce la casele lor, în localitățile în care trăiesc, mărturia unei nemaipomenite întîmplări de muzică și poezie, dedicată memoriei celui mai iubit dintre moții Ardealului.

Pe cîmpia scăldată de soare, aproape 15 000 de tineri l-au ascultat pe istoricul Vasile Netea, care a zugrăvit figura legendarului erou și a povestit în cîteva cuvinte viața plină de zbucium și mister a lui Iancu. „Crăișorul munților, a spus Vasile Netea, nu este numai al moților, ci este al tuturor românilor. Toți ne regăsim în jertfa, în mîndria lui Iancu !" Apoi, în fața camerelor de televiziune ale carului color, întreaga adunare cîntă una dintre cele mai îndrăgite piese ale acestui turneu, „Iancu la Țebea", devenit într-un timp record un adevărat marș al tinerei generații.

Atmosfera este excepțională. Poetul Adrian Păunescu a subliniat încă o dată că perioada de după Congresul al IX-lea a declanșat accesul la istoria noastră națională, permițîndu-ne să-i slăvim pe eroii neamului românesc. „Avem nevoie de eroi noștri, ne e dor de ei ! Numai astfel, cinstind memoria lor, poporul român va dura cît va fi viață pe pămînt". Invitații cenaclului, poeții Ion Gheorghe, Ion Horea, Ioan Alexandru, recită din creațiile proprii. Dealtfel, Ioan Alexandru spune o poezie scrisă chiar pe scena cenaclului. „Cît vor fi stele peste Carpați, zice la un moment dat poetul, Iancu va dăinui în sufletele noastre !" Pe masa conducătorului cenaclului sosește un bilet prin care o tînără socotește ziua sa de naștere sărbătorită chiar aici, prin prezența la manifestarea de la Țebea. Arpad Domokos, un fiu de secui din Harghita, a cărui posibilitate de afirmare a constituit-o Cenaclul Flacăra, cîntă în limba sa maternă, împreună cu Ioana și Andrei Păunescu. Este încă o dovadă, cum spunea conducătorul cenaclului, că astăzi, la noi, se poate afirma orice tînăr talentat, demonstrînd prin aceasta că România este mama bună a fiilor ei, indiferent de naționalitate. Toți membrii cenaclului au susținut recitaluri de înaltă ținută, vrînd parcă să arate de ce sînt în stare și după exact 63 de zile de turneu, în care numai două zile au fost dedicate odihnei !

Cuvintele pe care un tînăr, Marius Gavra din Oradea, a simțit nevoia să le așternă pe hîrtie sînt edificatoare pentru manifestarea de la Țebea : „Prezența dumneavoastră, dragi componenți ai cenaclului, a fost cu adevărat o bucurie, ca luminînd acest loc atît de sfînt ardelenilor și întregii suflări românești. Fie ca cele auzite azi aici de mulțimea de tineri prezenți să-și găsească ecoul dorit în fiecare și să le îmbogățească sufletul, să fie un imbold pentru a pune mîna, în egală măsură, pe unealtă și pe carte. Ar fi un cîștig real atît pentru binele lor, cît și pentru binele general al zbuciumatei noastre națiuni. Mulțumim Dumneavoastră pentru osteneala ce o depuneți permanent întru ridicarea spiritului și conștiinței tineretului român de azi, pentru aceste cărămizi trainice la temelia viitorului neamului !"

În perioada din urmă au avut loc manifestările cu numerele 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658.

CENACLUL FLACĂRA MULȚUMEȘTE cu căldură și recunoștință C.C. al U.T.C., tovarășului Nicu Ceaușescu, secretar al C.C. al U.T.C., în ale cărui responsabilități intră și problemele cenaclului, pentru caldа cooperare, pentru spiritul deschis și revoluționar, cu dragoste de patrie și de oameni, în care s-a lucrat spre împlinirea celor două mari acțiuni de la Blaj și Țebea, exprimînd totodată gîndurile cele bune către Biroul de Turism pentru Tineret, președintelui Vasile Goga, tuturor activiștilor U.T.C. și B.T.T. implicați în aceste manifestări de deosebită amploare.

Cenaclul Flacăra găsește cu cale să transmită adînca sa gratitudine Comitetului județean Cluj al P.C.R., tovarășului prim-secretar Ștefan Mocuța, tovarășului secretar cu probleme de propagandă, Ioan Noja, organizației de tineret, Comitetului județean Alba al P.C.R., tovarășului prim-secretar Nicolae Hurbean și autorităților din Blaj, Comitetului județean Hunedoara al P.C.R., tovarășului prim-secretar, Radu Bălan, care de altfel a smuls cîteva momente din ziua sa de muncă pentru a fi prezent la cenaclu, tovarășei secretar cu probleme de propagandă, Maria Mitrofan, Comitetului de cultură socialistă și educație politică, organizației județene de tineret, care au acționat exemplar pentru reușita evocării lui Avram Iancu, precum și autorităților din Baia de Criș, gazde excepționale a neuitatului nostru pelerinaj.

Nu în ultimul rînd, mulțumim sibienilor și bihorenilor care au copleșit prin număr și calitatea participării Cîmpia Libertății și Cîmpia Țebea. Celor 1 500 de arădeni, după cîte avem cunoștință, reprezentînd participarea cea mai numeroasă dintre județe la Țebea, emoționanta noastră laudă.

Scrisoare din public

Cum știu că această manifestare va evoca de la „file de istorie la cuvinte de legendă și cîntec" a acelor oameni ce l-au ascultat pe rebutele de la 1848, l-au iubit și l-au acordat tot respectul și cinstea în decursul vieții lui, iar apoi cînd a dispărut dintre ei „Iancu cel mare" durerea și suspinele moților de aici din Zarand, din Apuseni, se vor întruchipa în adînci și sfîșietoare versuri și cîntece de jale sau îmbărbătare.

Îmi permit ca noi (și ca noi mulți alții) ce-i purtăm cu cinste numele

să vă rugăm a evoca unele din autenticele versuri ce sînt culese din popor să ilustreze tocmai locul mormîntului său la gornul lui Horia de la Țebea, unde se desfășoară această grandioasă și meritată evocare, precum și profundele „lui" dorinți de „dreptate națiunii" enunțate de Iancu prin testamentul din 20 dec. 1850, care sînt :

„Și cînd va veni dușmanul
Să vă ia pămînt și drept,
Români, scuturați gornul,
Din mormînt să mă deștept !"

Vă mai alăturăm acestor pătrunzătoare versuri ale acestui cîntec al locului și o copie a unei fotografii a celui ce a fost „Prefect al Legiunii I Auraria Gemina" și „Crai al moților" și „Erou al națiunii române din Ardeal", fotografie în 1870, cu 2 ani înaintea morții sale în care se vede într-adevăr (așa cum spun istoricii) că în locul „mîndrului crai de la 1848" moți vor fi văzut umbra rătăcitoare a unui pribeag cîntînd din fluier dar nu pentru că „Iancu cel mare" dispăruse odată cu zilele de glorie (cum spune istoricul Vasile Netea), ci așa după cum se deduce și din testamentul său de la 20 dec. 1850, el, Iancu Avram, s-a contopit și dăruit cu suflet și trup în națiunea sa comportîndu-se, îmbrăcîndu-se și trăind la fel așa cum moții lui cei de jos trăiau și existau umblînd și cîntînd sfîșiați sufletește și lipsiți de „drepturile națiunii lor".

Și nici într-un caz nu se poate admite că el, Avram Iancu, ar fi înnebunit, așa cum au spus-o slujbașii imperiului habsburgic, pentru că un om nebun în alt mod l-ar fi fost comportamentul.

Și dacă ar trăi acum Houbor Giula (un prieten de al lui Iancu de origine maghiară) care i-a ținut de mînă în momentele morții sale la Baia de Criș în 1872 nici aceste nu ar fi spus că ar fi fost nebun.

Este pătrunzătoare imaginea din fotografie ilustrîndu-i contopiți în totalitate cu moțul de jos, omul națiunii din care a fost Avram Iancu.

El, din imagine, este EL care în anii 1848—1849 de aici, de la Gornul lui Horia de la Țebea, a însuflețit pe moții săi, cu cel mai scurt discurs istoric-politic :

— Ne, hai și-om mere !

Am avea multe de arătat despre oamenii Zarandului, din acea vreme, cum și despre alții care reprezintă geniul și arta națiunii române din Ardeal, și ar fi util dacă ați avea amabilitatea să le vedeți, să le auziți și eventual să le dați cursul cuvenit.

Vă semnăm scrisoarea :

Fam. Nicolae Iancu cu fiul
Septimiu Iancu
din Deva

De la Putna la Țebea

(Urmare din pagina 1)

presia demnității și a tuturor de cele mai sfinte valori ale poporului român. I-am răspuns chemării și m-am dus acolo, la Blaj, să ascult jurămîntul lui Bărnuțiu, de credință în dreptatea națiunii române, și de ținere cu poporul spre a nu rătăci în hățișurile istoriei. M-am dus acolo să-l aud pe Iancu pecetluindu-și destinul prin vorbele scrise în memoria tobagiilor nedreptățiți : „Uitați-vă pe cîmp, românilor, sîntem mulți, ca cucuruzul brazilor, sîntem mulți și tari, că Dumnezeu e cu noi".

Prin Deva, cetatea zbuciumului și a cumplitelor judecăți din revoluția lui Horea, între munți, în liniștea lor de piatră ca o mină a eternității, și ajunși la Țebea, la mormîntele lui Iancu și Buteanu și Groza, în liniștea de sub cerul deschis, acolo în Țara Zarandului, de suferință și îndurare a evului neînfrînt, în panteonul transilvan al neamului românesc. În biserica ale cărei bolți sînt luminate de culorile tricolorului, al cărei pereți sînt împodobiți cu chipurile martirilor din munți, am auzit cîntarea „Ridică-te, Ștefane, și vezi-ți fiii !" și înțelegeam și „Ridică-te, Iancule, și vezi-ți fiii !" am auzit cîntecele lui Iancului, și am fost vreme de un ceas bîntuit de furtunile timpurilor. O femeie bătrînă îi spunea omului ei : „Îl ominesc aici", și bătrînul Toader Dragoșa, despre martirii Apusenilor : „Ei n-au mormînt nici unde" și s-a adresat nouă, celor de față, pomenindu-l pe Buteanu : „Vă rog să-l adînciți în scrierile Dumneavoastră ca și pe ceilalți martiri !"

Dintre furci

Cine-mi dă aurul în care
Bat sfinte chipuri la obîrșii ?
Tăcere ! De sub rîuri clare
Vin din adîncuri Agatîrșii !

Nu clătinați prin Detunate
Trudita umbră care vale
De sub lămpașe clătinate
Un munte sîngerat în cale.

Prin cîte veacuri întrebară
Aceleași fluiere nebune
Bătute-n cercuri și ciubără,
De-i slobod jalea să-și mai sune ?

Perumbul măsurat în cupe
Dinspre Cîmpia Transilvană,
Mai curge parcă să astupe
În aștiințări cerneaca rană.

Căruțe-n loitrele lăsate
Își scutură pe drumuri fînul.
Le mai aud și-acum prin vale,
Cînd arșiței lor înginu-l.

Se prevestește dunga Roții
În cercuri de tranchiuri nalte...
Pe drum de țară calcă Moții
Pietrișul lumii celeilalte !

Dar Horea-l dus, adevăratul,
Și-ntîrzie de-o iarnă lungă.
S-a dus cu jalea la-mpăratul
Și-i mult pînă ce-o fi să-ajungă !

Și baie-ntunecatul ornic
La Bălgărad să ducă veste
Cum în păduri tîlharul gornic
Scorni că Horea nu mai este.

Hei, mare-i clătinarea mulții,
Și judecățile-s nedrepte !
Cînd luna-și scutură arginții
S-aud cătanele pe trepte.

Pîn-la-durerea lor cum urei-i
Frea mare blăstăm, împărate !
Nu vezi cum vin la Dealul Furcii
Mulțimile înfiorate, .

Cum duce Mureșul la vale
Peste bulboanele de sînge,
De răzbunare și de jale,
Un neam ce nu mai poate plînge ?

Și peste-al timpului troian, cu
Durerea țării înșelate,
S-aude fluierul lui Iancu
Prin apele cu vaduri late.

Stîrnită-i țara, nu se lasă,
Din veci cu vatra ei veciină,
Tribunii lui întorși acasă
Nu-și află verbă și hodină.

Să doarmă nu le vine-a fire,
În amăgiri nu-i prins nici unul
Cît sus la Țebea-n durduire
Se scutură-n văzduh gornul !

Cu-africoșatele zăranti
Se-arată munții-n depărtare,
Și în tăcerea lor, țăranti
Înalță ruguri și altare !

Mai lasă-n stînsa lor credință
Cenușa unei lumi, stăpîne,
De așteptări și suferință,
Din tot ce nu le mai rămîne.

Mai lasă-le și lor o vreme,
Și tulnice, să spuie multe,
Cît va mai fi cine să-i cheme
Și cine-n lume să-i asculte !

ION HOREA ■

O inscripție a indiferenței

Cu exact zece ani în urmă am văzut la Paris atelierul lui Brâncuși, reconstituit sub cupola muzeului de artă modernă, ocupînd pe orizontală și pe verticală un loc imens — singurul artist din lume căruia i se oferea acolo, pe malul Senei, un spațiu atît de larg — loc în care zăboveau îndelung, cu respirația abia reținută, oameni din toate zonele planetei, fiindcă acolo se aflau „Muza adormită" și „Domnișoara Pogany", „Cariatidele" și „Prometeu", dar, mai ales, fiindcă acolo se aflau cîteva variante ale „Coloanei" la care lucrase încă din 1918 (anul) acesta fiind de o mare importanță pentru ideea operei!), „Coloană" care, în desăvîrșirea ei, se află la Tg. Jiu dimpreună cu „Poarta sărutului" și „Masa tăcerii", opere ce și-au consacrat autorul ca pe un creator al artei viitorului.

S-a împlinit apoi, în 1976, un secol de la nașterea lui Brâncuși, an aniversar în care s-au editat tomuri întregi despre opera și viața sa, și am întîlnit în jurul „Mesei tăcerii" sculptori și oameni de artă veniți la Tg. Jiu, din multe părți ale globului, spre a-l omagia, și i-am văzut, ca într-o clipă de vis, cu privirile pironite spre tot ce se afla în parcul acela ca rod al geniului artistului din Gorj.

Pare extraordinar marcat de curgerea Jiului și de un bulevard superb ce-i poartă numele.

Dar ce nume?

Pun întrebarea pentru că, iată, exact cu zece zile în urmă, în acest început de toamnă, 1982, am trecut iarăși prin Tg. Jiu și m-am oprit în capătul „Aleii scaunelor" avînd în față „Poarta sărutului" și mai încolo „Masa tăcerii", iar în dreapta, prinsă în grilajul parcului, o plăcuță cu numele bulevardului: C. Brîncuși.

Nu e nici o greșeală din partea mea, și nici de corectură din partea redacției. Edilii orașului Tg. Jiu au ținut cu tot dinadinsul să pună acolo, la intrarea în celebrul parc, o tăbliță modernă cu alb și cu albastru ca să se știe pe ce bulevard te afli dacă ajungi cumva în fața operelor lui Brâncuși, și au scris alb pe albastru: „B-dul C. Brîncuși". Deci, nu Brâncuși cum este numele marelui artist, care a îmbogățit de tînăr muzeele lumii cu opere nepieritoare ducînd cu ele faima României, deci nu așa cum l-au înscris în exegezele și poemele lor Arghezi, Voinea, Blaga, Ion Barbu, Ion Minulescu, sau, de peste hotare, atîția poeți, critici, prozatori și artiști celebri precum Apollinaire, Joyce, Ezra Pound, Paul Morand, Henry Moore etc., etc., etc., și cum el însuși se iscălea — C. Brâncuși — ci, pur și simplu, cum am văzut cu ochii mei în urmă cu zece zile: „C. Brîncuși".

Și este vorba nu de niște tăblițe prinse undeva pe gardul unei ulițe din cine știe care așezare de pe alurea, ci, iarăși, cum vă spun, pe frontispiciul bulevardului prin care intri în parcul în care se află „Poarta sărutului", „Aleea scaunelor" și „Masa tăcerii", opere ale căror reproduceri se află în toate albumele de artă modernă sub semnătura: Brâncuși.

Există o întîmplare cu un ins care avea în tindă un covor ponosit, o „țaie" pe care-ți ștergeai picioarele de noroi înainte de a intra în odaia cea bună și muzeograful, constatînd că e de pe vremea lui Mihai Viteazul, a oferit pe acel covor cu desene șterse, dar cu o istorie de neprețuit, o sumă de bani care, surprinzîndu-l, l-a împins pe proprietar să-și ia de pe ladă covorul nou-nouț și să i-l ofere, la rîndu-i, pe un preț dublu. Nu înțelesese deci nimic, cu toate că i se explicase în ce consta valoarea ponositului covor.

Pentru cel care a desenat, elegant și modern, pe acea tăbliță într-un mod **oricum** numele bulevardului e limpede că o masă tip „Doroma" cu scaune tapițate e mult mai valoroasă decît „Masa tăcerii" cu scaunele ei din piatră învinetită.

Dar ce vină are acel desenator care execută, pur și simplu, ceea ce i se dă să execute?

Uimirea stă însă în faptul că la Tg Jiu, ca, de altminteri, în oricare alt județ, există un comitet pentru cultură și artă. Acest comitet n-a fost întrebat? Nu zic în întregimea lui (fiindcă nu era vorba de a se fi luat o hotărîre în privința ortografierii numelui marelui artist), dar măcar președintele său, prof. dr. Ion Mocioi, care, între altele, este și autorul cîtorva studii remarcabile privind opera lui Constantin Brâncuși!

Ne este oare indiferent cum transcriem un nume atît de celebru și care, în muzeele lumii, reprezintă geniul poporului român?

VASILE BĂRAN ■

Și un trabantist în civil...

Pe drumurile țării, trabantiștii sînt socotiți de către ceilalți posesori de autoturisme niște privilegiați. De cîte ori se întîlnesc pe șosea, își aprind farurile în semn de solidaritate și respect, iar atunci cînd rămîi în pană, spune legenda, zeul șoselei îți pune mîna în cap. E suficient să faci semn cu mîna primului trabantist și pana e ca și rezolvată. Ce mai turavura, trabantist să fii și viața e a ta! Așa credeam și eu pînă cînd...

Zilele trecute veneam mîndru și agale de la Constanța, mulțumit că sînt aproape de Capitală și minunatul meu Combi se comportă excelent. Deodată constat că motorul rămîne accelerat chiar și după ce ridic piciorul de pe pedală. Opresc. Ridic capota (ca un profesionist, cu toate că, spre regretul meu, cunoștințele în materie sînt foarte vagi) și observ că mi-a sărit de la locul lui cablul de accelerație. Aveam vaga impresie că-l pot pune la loc singur, motiv pentru care scot din portbagaj cutia cu scule, unde se afla și o lampă portativă, fără de care timidele mele încercări ar fi rămas zadarnice, dat fiindcă frumoasa amiază de septembrie de la plecarea din Constanța devenise o întunecoasă seară în apropiere de București. Binecînteles, lampa nu funcționa. Nu mă descurajez, doar sînt trabantist, motiv pentru care, cu urechile ciulite spre mașinile care veneau, ridic mîna numai spre cele care cu mulți metri înainte se anunțau familiar a fi în doi timpi. Vremea trece. Trabanturile trec și ele, dar ajutorul frățesc și prompt rămîne o iluzie pe care o alimentez de cel puțin doi ani de cînd sînt posesorul unei mașini. Îl chem în gînd pe Gelu, excelentul meu mecanic care își desfășoară munca la un service de lîngă Statuia Aviatorilor, dar Gelu rămîne surd și impasibil la chemările mele. Și Trabanturile trec. Eu le urmăresc cu privirea din ce în ce mai speriată și mai descumpănită. E noapte și nici un ajutor nu se întrevede.

Cînd șoseaua mi se părea mai tristă ca oricînd, minune! Chiar un Trabant, chiar Combi, oprește. Nu-mi vine-a crede dar îmi recapăt repede calmul pentru a putea explica omului din fața mea că am nevoie de o lampă pentru a-mi lumina drumul spre beteșugul de la cablul de accelerație. Salvatorul mă privește, se uită la motor, bagă capul sub motor și, spre stupoarea mea, văd cum își scoate haina, și-o așterne pe jos în chip de pătură și cu un timbru cald și plin de tact îmi zice:

— E ceva simplu, dar nu cred că veți putea rezolva singur, așa că vă rog să-mi permiteți să vă ajut.

Și fără să-mi mai aștepte răspunsul, se și bagă sub mașină, taie, scurtează, strînge, înjură, pentru ca după puțină vreme, ștergîndu-și mîinile, mă roagă să-mi continuf drumul, nu înainte de a porni motorul, pentru a vedea dacă totul e în regulă. Mecanicului meu ad-hoc i se părea firesc tot ce făcuse. Eu cîștigasem dacă nu o noapte, cel puțin cîteva ore de frămîntări și mai ales de nervi.

Mă recomand, îmi exprim gratitudinea și îl rog să-și enunțe pretențiile.

Dar iată răspunsul său.

— Sînt căpitanul Saru Florin și-mi desfășor munca chiar la serviciul de circulație. Și-acest fel de intervenții fac parte din obligațiile noastre. Apoi mă invită să continui drumul pentru a se convinge că totul este în regulă.

În seara aceea căpitanul Saru își făcuse datoria sobru, demn și decent.

DAN BIRLADEANU ■

Prin „Cișmigiu" cu un bun gospodar

Pe scurt, iată situația la zi a „Cișmigiului" în aceste zile de vară îndiună care-și transferă culorile direct în sălile de expoziție, Gheorghe Ghica, noul șef al unității, se dovedește un interlocutor amabil și afabil: *„Cînd am aflat că voi fi responsabilul „Cișmigiului" primul lucru la care m-am gîndit a fost sistemul de ventilație. Restaurantul a suferit tot timpul de această boală, și dacă vara aerisirea se poate rezolva natural, iarna nu se mai poate. Am găsit într-o cameră niște motoare aruncate, niște cabluri: le-am reparat. Joi, sistemul de ventilație a aerului va fi pus în funcțiune. Apoi m-am gîndit că rentabilitatea nu este o vorbă goală și am acționat în consecință'.* Consecința a fost că într-o lună, „Cișmigiul" a devenit un loc unde nu doar se bea și se mănîncă, ci și un loc unde clienții se pot destinde peț de cîteva ore. Cum? Aducînd spectacolul de divertisment,adică muzica, dansul, baletul și prestidigitația lîngă masa consumatorului. A fost, astfel, chemată aici una din cele mai bune formații de restaurant din București, ARIA SHOW BAND, Marian Georgescu, vocal principal, are o voce adecvată muzicii disco, fiind, ca și ceilalți membri ai formației, absolvent al Conservatorului „Ciprian Porumbescu".

Și în perspectivă? Gheorghe Ghica: *„Intenționez să deschid în barul aflat sub scenă cea mai frumoasă discotecă din București. Aștept să-mi sosească mobila comandată. Discoteca pe fi utilată, vă rog să notați, cu instalație video. Barul va oferi tinerilor dornici de muzică și dans posibilitatea de a asculta dar și de a vedea „pe viu" înregistrări ale ultimelor slagăre internaționale. Avem deja pregătite 70 de video casete color".*

GEORGE CUȘNARENCU ■

Cronica șoselei

O poveste tristă

O bătrînă de circa 70 de ani, pe patul unui spital. Are numeroase fracturi, dar se pare că perioada critică a trecut. Medicii ne asigură că e în afară de pericol. A crescut la țară, n-are carte, dar ce frumos povestește! Graiul molcom, simplu, curat, o ascamănă unei eroine dintr-un roman de Sadoveanu.

„Băiatul meu n-a reușit să termine decît liceul — și asta cu greu, dar meseria și-o făcea cu dragoste. N-am auzit ca vreun client să fie nemulțumit de el. L-am învățat să fie ascultător și cinstit. Șeful atelierului îl iubea, pentru că era harnic și se ținea de cuvînt. Știți și dv. cum is unii croitori, cum îi poartă pe oameni pe drumuri. Cîștiga bine. Apoi în familia noastră a venit Sănduța. Bună fată, cuminte, lucra în același atelier cu Valentin. S-au căsătorit la un an după ce s-au cunoscut. Nu era simbătăi să nu meargă amîndoi la dans. Apoi nu știu cine, parcă cineva de la echipa artistică, l-a zis că are inclinație pentru balet. Credă avea talent. De fapt, de mică o descoperiseră la școală că îi bună la dansuri. Am văzut-o și eu la un spectacol. Pe atunci era la amatori. Ce să vă zic. Am rămas uimită. Numai în filme mai văzusem așa ceva. Parcă era un fulg, nu altceva. Mă gîndeam; „Uite, o fată simplă, de la țară, de ce-i în stare".

Valentin nu spunea nimic, dar simțeam eu că ceva nu-i place, nu-i convine. Mereu era cătrănit, întunecat la față. El nu-i spunea nimic. Nu voia s-o supere. O lua seara cu mașina de la spectacole. Ea devenise între timp profesionistă. Lucra la teatrul nostru. Apărea pe afișe. Cînd ajungeau acasă, ea începea cu întrebările: „Cum ți-am plăcut, Valentin? Dar decorurile? Dar partenerul meu?..." El răspundea cu capul plecat în jos: „Mi-a plăcut totul foarte mult". „De ce ești așa scump la vorbă, Valentine?" „Ascultă, Sanduțo, cine erau ăia care ți-au dat flori pe culoarul către cabină?" „Cine să fie? Admiratori. Tu nu știi că artistele, balerinele primesc flori?" „Știu, scumpa mea, cum să nu, dar nu-mi cade bine cînd îi văd cum se uită la tine".

Atunci începea cearta, acuzațiile reciproce. El, care nu ridicase pînă atunci niciodată tonul, începea să țipe, țipa și ea. „N-ai să înțelegi niciodată nimic. Gelozia ta e absurdă. Mă faci de rîs. Est' croitor, dar nici nu știi să te îmbraci!" „Ce să înțeleg eu, un biet croitor?! Tu ești o artistă, iar eu un nimic."

Atunci se puneau amîndoi pe plîns, se îmbrățișau și își cereau unul altuia iertare. Eu plecam, oftînd, la culcare. Nu mă amestecam în discuțiile lor. Socoteam că-i mai bine așa.

În ziua aceea nenorocită, au pornit-o cu cearta dis-de-dimineață. El îi ceruse ei socoteală că se uitase nu știu cum la un coleg, iar ea îl somase să nu mai vină seara la teatru s-o ia acasă, pentru că toți prietenii și colegii fac haz de gelozia lui prosteacă.

Colac peste pupăză, în dimineața aceea și Mircea, băiatul lor, de 5 anișori, era nervos peste măsură. „Nu vreau să merg cu voi, cu mașina, pentru că vă certați tot timpul. Mai bine rămîn acasă, să mă joc cu cubii". Tot eu l-am îmbunat pe cel mic. „Tu mergi cu bunica și o să stai lîngă ea. Iar cînd ajungem la nea Vasile, ne jucăm amîndoi în grădină, cu cățeii cei mici." „Da, bunică, cu tine merg." Îl împăcasem.

Cearta a continuat în mașină. Mai-mai să se ia de păr! Mă durea mult că începuse să-i chinuiască. Era ea talentată, dar cam prostuță. „Ce dacă se uită toți la mine, nu-s eu cea mai frumoasă dintre toate colegele? Da, recunosc că unii îmi fac și curte. Și ce-i cu asta?" El stringea volanul în mînă, mai să-l rupă, nu alta. „Cum ajungem acasă cer divorțul!", zice el la un moment dat și se uită lung la ea. Din acel moment, nu-mai mai amintesc nimic. Probabil că Valentin n-a mai fost atent la drum. M-am trezit apoi aci, pe patul ăsta."

Așa s-a întîmplat, cum a presupus bătrîna. Mașina a intrat în plin, cu cei 80 de kilometri pe oră, într-un copac. Valentin a fost aruncat afară din mașină la circa 5 metri, iar băiețașul a fost catapultat de pe locul din spate, prin ușa deschisă violent, la 20 de metri, pe cîmp. Au murit pe loc, și el, și tăică-său. Sanda, de pe locul din dreapta șoferului, a fost împinsă de tabla smulsă a acoperișului mașinii, cu capul spre fotoliul din spate, picioarele rămînîndu-i întinse în poziție orizontală, rezemate pe spătarul banchetei din față. O poziție bizară, de balerină ostenită, care, după o execuție lungă și dificilă, se înclină pentru a mulțumi publicului. Moartea i-a fost provocată de numeroase leziuni interne. Bătrîna a murit datorită unor complicații, la două zile după ce ne-a povestit drama teribilă a familiei sale, tocmai cînd doctorii își manifestau optimismul cu privire la șansele ei de supraviețuire.

VICTOR BEDA ■

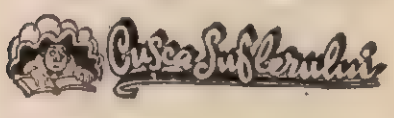

Ventura (III)

Cu floare la ureche, flăcăii noștri se duc, cîntînd, să-și verse sîngele și să-și înscrie vitejia în cartea neamului... Trec Carpații și înaintează în Transilvania, glie strămoșească de la slobozirea Ardealului, de la apariția Bourului. Însă puhoaiele nemțești, cu tot blestemul fierăraielor meșterite în dușmănie, greu de stăvilit. Invadează țărișoara pornită să-și apere integritatea, să-și făurească milenarul vis... Pe Valea Jiului curg chesoanele cotropitoare ale fărădelegii. În zadar Ecaterina Teodoroiu opune bătăile inimii eroice. Forța feroce trece tăvălug, ocupă, supune. Se ascund păsările la pădure, pling pruncii la țîța mamei și crucea bisericii satelor n-are cum prohodi toamnei de aur atîta jale, atîta nestins, moarte... Cizma prusacă mărșăluiește trufașă, calcă mănoasele cîmpii românești îmbibate de sîngele arhanghelilor noștri, părtași la o rugă de seară... Se înroșește și mătasea porumbului, ce dă în coapt. Blindatele teutonice trag după ele dîra de doliu pe țara sărmană, pradă nevoiniciei. La Predeal se frînge visul unui tînăr poet, Mihail Săulescu, cu ochii duși peste creste, la adevăratele fruntarii... Bucureștii amenințați, începe exodul Moldovei.

Însă românul e deprins de la naștere cu urgia. Căzuți Bucureștii, guvernul se refugiază la Iași. România eroică rezistă cotropirii germane. Iancovescu, rănit și decorat, vine de la Turtucaia să înfrunte ochiul de sticlă al baronului von Gebsattel, de la Komandatură... Frontul se stabilizează.

În aceste împrejurări, dramatice pentru țară, Marioara Ventura simte profund bătăile inimii neamului însingerat... Posedată de supraviețuirea lui și de soarele victoriei, din asta își face rostul ei pe lume. Pe puținul pămînt rămas din țara sfîrtecată, tînăra frumoasă artistă care ar putea să huzurească departe de pericol, pe Promenade des Anglais la Nisa, înțelege să sacrifice totul și să contribuie cu revărsarea sufletului în împlinirea sfîntului ideal ce va duce la făurirea României Mari.

Cuvintele n-au măsură să proslăvească activitatea Venturei din timpul războiului... Venită la Iași, cu parte din actorii bucureșteni și craioveni, nu mai este obsedată de teatru, ci de suferință. În orașul suprapopulat — asaltat de 300 000 de refugiați — devenit dirzenia ultimelor speranțe, lasă scena pe seama altora și, transfigurată în patosul iubirii de patrie, devine infirmieră. Datorită numelui, obține medicamente, pansamente, ajutoare, hrană substanțială, pentru spitalul unde funcționează, care, pînă la urmă, e ca și al ei. Se dăruiește în totul alinării suferințelor din jur. Fără odihnă, mesianic, schimbă pansamente, ia parte la operații, spală rănile, aleargă de la pat la pat să controleze temperatura, să administreze prevăzuta doză de medicamente, făcîndu-și, din sîngele oprit și salvarea vieților atinse de măcel, cununa de lauri a nopților de veghe lîngă un biet opaiț ce-i străjuiește priveghiul gemetelor neamului sfîrtecat de obuze... Umbră de fum, de vis, de mister, halucinantă divinitate, alunecă de la mutilat la mutilat, stăruind pe răsuflările de lîngă moarte să trezească viața. Lujerele degetelor mîngîie fierbințeala frunților, închise obosite pleoape, otava părului încîlcit de atîtea coșmaruri. Dă cu precădere din ea soldaților, subțiindu-și ființa... Afară urlă Crivățul, Iașul agonizează troienit fără praznicul cailor, opaițul sfîrîie, se stinge.

La teatru se organizează o serie de festivaluri în cinstea armatelor aliate. Arta Venturei, cît și arcușul lui Enescu, înaltă prestigiul acestor manifestări de fraternitate. La cel închinat armatelor franceze, erosimul divei rupe toate zăgazurile, spre victorie, intonînd fără egal, acompaniată de orchestră, Marseilleza. Ovațiile întrec orice închipuire, scenă și sală transformate în cîmpul de luptă, pe care stindardele celor două națiuni înfrățite fluturâ biruitoare!

În „triunghiul morții", sărăcie, păduchi, fasole, bombe, deznădejde... Ca chinul și jalea să nu cunoască limite, începe, blestem, tifosul exantematic. Spitalele gem și moartea secerâ, nesătulă. Ventura nu renunță. Devotiunea ei atinge sublimul în aceste negre zile-nopți ale războiului. Riscînd să cadă victimă flagelului, îngrijește mai departe rămășițele vieții, le îmbărbătează, cu o dăruire inconștientă: întocmai unui personaj dement dintr-o tragedie nescrisă... Teribil de slăbită, cu șuvoiul sîngelui secătuit, paloarea-i cadaverică n-o îngrijorează. Merge înainte spre victoria finală... Moartea e intrată în ea adînc și, printre convulsiile și horcăielile exantematicilor, cearcă să tămăduiască erupțiile, să coboare temperaturile, să înlesnească balsamul binefacerilor. N-are nimă ce va fi la noapte, mîine... Transfigurată în moarte, Marioara Ventura rămîne sora lor de suferință, scamă de lună dintr-alt tărîm, al visării, pe tînguirea neamului...

GABY MICHAILESCU ■

Ce se întîmplă cu Steaua?

Mai mulți cititori ne-au rugat să le răspundem ce se petrece cu formația lor favorită, Steaua București. Motivația acestei neliniști este destul de simplă : la era cînd reprezentantele noastre în cupele europene, Dinamo, Craiova și Corvinul în primul rînd, obțin frumoase performanțe pe plan internațional, Steaua se zbate undeva la mijlocul clasamentului, într-o competiție internă și așa destul de anonimă. Și totuși, Steaua rămîne Steaua, nume cu adînci rezonanțe și tradiție bine stabilită în fotbalul românesc ! Fiind de părere că un fotbal cu adevărat puternic nu poate exista fără cluburi valoroase, cît mai multe, am efectuat ancheta cerută, pe care o veți putea urmări în rîndurile de mai jos.

Clubul sportiv al armatei, „Steaua", este un club departamental, subvenționat de Ministerul Apărării Naționale. În cadrul clubului militar funcționează 22 secții sportive, de la handbal, baschet la caiac-canoe, scrimă sau fotbal, unitatea fiind indiscutabil una dintre cele mai puternice bastioane ale sportului românesc. De-a lungul celor 35 de ani de existență, sportivii Stelei au cucerit nenumărate titluri naționale, aducîndu-și totodată o contribuție dintre cele mai însemnate la afirmarea culorilor patriei în domeniul sportiv. Echipa de fotbal, care a dat mereu o mulțime de jucători reprezentativei naționale, a cîștigat de 9 ori titlul de campioană a țării, ultima oară în campionatul 1977—1978. De atunci, însă, Steaua n-a mai reușit nici o performanță remarcabilă în fotbal, motiv evident de îngrijorare pentru numeroșii săi suporteri.

ÎN 5 ANI S-AU SCHIMBAT DOUĂ ECHIPE

Lotul echipei campioane în 1977—1978 : Moraru, Iordache, Anghelini, Agiu, Vigu, Zahiu, Nițu, Ion Ion, Dumitru, Iordănescu, Aelenei, Fl. Marin, Sameș, T. Stoica, Troi, Ad. Ionescu, C. Zamfir. Portarul Moraru (22 de ani) va fi însă transferat la Sportul studențesc, la schimb cu Necula. Răducanu ! ? În sezonul următor (Steaua pe locul 3 în campionat) apar în lotul echipei fundașul Ion Gheorghe și înaintașul Ion Marin (de la Metalul), care însă nu va juca decît 6 partide. În campionatul 1979—1980 (Steaua pe locul 2, la egalitate de puncte cu Universitatea Craiova, dar golaveraj mai slab !), în lot apar Petre Nica (două meciuri), Ștefan Popa (7), Prodan (3) toți de la Metalul și Andreicuți (9 meciuri), dă la Bistrița. Portarul Răducanu, după un sezon în care n-a jucat decît 3 partide, va pleca la Reșița, apoi la Baia Mare. Un an mai tîrziu, schimbările de jucători sînt foarte numeroase, Steaua înlocuind practic întreg lotul de jucători. Apar portarii Toma (6 meciuri), și I. Popa (1) fundașii Iovan (17) și Barna (4), mijlocașii Mateffi (5), Jurcă (17), Rotar (13), Minea (9) și Balint (5), înaintașii Manea (10), Isaia (11), Bolba (8), Cernescu (9), Sertov (4) și Verigeanu (1 meci), așadar o întreagă pleiadă de tineri de la care se așteaptă să formeze o echipă care să calce pe urmele C.C.A.-ului de odinioară, lucru care însă nu se va întîmpla. Selecția, în fapt, a fost cam la întîmplare, s-a luat practic tot ce s-a putut lua, fără să se țină seama de stilul echipei sau de posturile ce trebuiau acoperite. Mai mult decît atît, Steaua adună, pentru bizare acțiuni de selecție... sute de jucători din toate cele trei divizii, fotbaliști a căror principală calitate nu e decît tinerețea și care, desigur, nu vor ajunge niciodată să îmbrace tricoul cu culorile roș-albastre ale clubului militar. Ei însă sînt convocați doar pentru... troc, pentru schimburi cu diverse cluburi, în general din diviziile inferioare. Echipa militară va încheia totuși campionatul pe un merituos loc 4, dar... imediat cu sezonul se sfîrșește.

Ștefan Sameș, mereu neobosit.

odată cu aducerea noului antrenor (e vorba de Traian Ionescu), cei mai mulți dintre tinerii jucători citați mai sus plecă, locul lor fiind ocupat de alții, cum sînt portarul Nițu (3 meciuri), mijlocașul Aurel Stoica (8) sau înaintașii Adrian Florea (13), Dumitru Marcu (7), Cămui (5), Lucian Amarghioalei (3) sau Fișic (1 meci)... Este greu de crezut că în aceste condiții Steaua mai e cu adevărat o echipă, formația așa-zisă „de bază" fiind practic schimbată de la o etapă la alta. În noiembrie, anul trecut, Steaua se afla pe locul 12 în clasament, la două puncte de ultima clasată și cu o restanță de jucat împotriva echipei campioane, Universitatea Craiova, pe teren propriu ! Antrenorul Constantin Cernăianu, care prelua echipa, reușește să o aducă în finalul campionatului pe locul 6, după ce pînă în ultima etapă ocupase locul 4. Este însă evident că, după atîția ani, lupta pentru titlu se dă fără ca Steaua să intre în calcule, lucru care părea fără putință acum un deceniu sau două.

SAMEȘ ȘI ANGHELINI, ULTIMII „MOHICANI"

Așadar, în campionatul 1982—1983, Steaua pornește cu următorul lot de jucători : Iordache, Nițu, Lovaș — portari, Anghelini, Sameș Fl. Marin, Iovan, Fodor, Belodedici, Eduard și Roman — fundași, T. Stoica, Mureșan, Balint, Minea, St. Popa — mijlocași, D. Zamfir, Cîmpeanu II, Ralea, Majaru, Barbu și Ad. Ionescu — înaintași. Aparițiii mai noi sau mai vechi (de cîteva luni !) sînt Mureșan (Baia Mare), Ștefan Popa (revenit de la Rapid), Cîmpeanu II („U" Cluj-Napoca), Roman (Gloria Bistrița), Ralea și Eduard (F.C. Argeș), Lovaș și D. Zamfir (de la Dinamo, la schimb cu Toma și Sertov), Barbu (C.S.M. St. Gheorghe) și Belodedici (Minerul Moldova Nouă). După 7 etape Steaua a învins pe teren propriu pe Chimia Rm. Vîlcea (3—1), S.C. Bacău (2—1) și A.S.A. Tg. Mureș (1—0), a făcut meciuri egale la Iași și la Tîrgoviște și a fost învinsă de Jiul și Sportul studențesc. Deci 8 puncte după 7 etape (golaveraj 9—3), locul 8 în clasament, să recunoaștem o poziție modestă, așa cum au fost dealtfel și cele trei victorii obținute pînă în prezent, pe teren propriu. Există, însă, vom vedea, o serie de dificultăți obiective. Să ne înșoarcem mai întîi la lotul de jucători.

Din „vechea gardă", așa cum s-a mai spus, n-au mai rămas în echipă decît Sameș și Anghelini, 31 și respectiv 28 de ani. Portarul Iordache, una dintre valorile sigure ale echipei, suferă de o discopatie rebelă și în prezent e în tratament la Băile Felix. Iordănescu, liderul indiscutabil al echipei în ultimii ani, se află în Grecia, la echipa O.F.I. din Creta, pentru un contract care face cinste întreg fotbalului românesc. Ștefan Popa, de la care se aștepta să preia rolul de conducător de joc, a fost oprit de specialiștii Centrului de medicină sportivă de la meciuri și antrenamente, el fiind nevoit să urmeze un tratament adecvat, bazat pe multă odihnă ! Adrian Ionescu, nerefăcut, abia a început antrenamentele, iar Majaru are piciorul în ghips... Accidentările lui Sameș și Stoica n-au făcut mai ușoară viața antrenorului Cernăianu, așa cum nici Cîmpeanu II n-a dat încă satisfacție, clujeanul părînd neacomodat deocamdată cu ritmul echipei. Evident, Steaua încearcă din nou să-și schimbe echipa (au plecat în vară 9 jucători : I. Gheorghe, Florea, Fișic, Amarghioalei, Cămui, Păuna și Udrică, plus cei doi de la Dinamo), dar acum o face pe alte baze, mai gîndit, cu mai multă responsabilitate.

O MEDIE DE VÎRSTĂ DE 20 DE ANI ! !

Antrenorul Constantin Cernăianu : „Steaua își caută un drum. Avem o echipă extrem de tînără, sigur cea mai tînără din prima divizie ! Contăm încă pe Sameș și Anghelini, pe Fl. Marin sau Stoica și vom conta cîtă vreme vor da satisfacție, dar privind în viitor putem spune că Steaua își contruiește în momentul de față o echipă pentru următorii 10 ani. Ce spuneți de următoarea formație : Nițu (22 de ani) — Roman (20), Belodedici (18, un excelent „libero", care va debuta curînd în „A"), Iovan (22), Șt. Eduard (20) — Balint (19), Minea (20), Șt. Popa (24) — D. Zamfir (20), Ralea (21), Majaru (22) ?! Media de vîrstă e puțin peste 20 de ani, dar vă rog să mă credeți că n-ar fi imposibil să aliniem o astfel de formație cît de curînd la meciurile de campionat ! Din păcate, s-a pierdut mult timp cu căutări infructoase, schimbarea generației de jucători durînd nepermis de mult. Vreau să spun că politica de întinerire pe care o duce Steaua e foarte bună, numai că tinerii jucători trebuie să crească lîngă fotbaliști maturi, de la care au ce să învețe. Tinerii copiază de obicei un jucător mare, de la el învață mai mult decît de la oricare antrenor. Acum, la Steaua avem o adevărată selecționată de tineret, asta e bine, există mult entuziasm, dar uneori și lipsă de echilibru. Echipa are porțiuni de joc foarte bune, urmate de porțiuni slabe. Prin plecarea lui Iordănescu formația nu mai are un lider. Copiii sînt talentați, dar le lipsește experiența, n-au rutina meciurilor disputate la cea mai înaltă tensiune, se pierd cînd întîlnesc obstacole de tot felul. Problema noastră numărul unu e timpul. Mie nu-mi spune nimeni, tovarășe Cernăianu, al 2 ani să faci o echipă, nu mi se cere decît să bat pe Dinamo, pe F.C. Olt, să iau campionatul ! E aici un mic paradox : Steaua e o echipă prea mare pentru a nu-și fixa obiective de performanță înalte, dar este în același timp o formație prea tînără, prea crudă pentru a-i cere să se „plimbe" prin campionatul diviziei A ! Dacă vom avea timpul necesar vom face totuși treabă bună."

Nicolae Pantea, antrenor secund : „Stăm rău cu linia de atac. Dorel Zamfir n-a jucat în doi ani cît a stat la Dinamo decît cîteva meciuri. Majaru a avut o operație dificilă, ca și Ralea dealtfel, al cărui genunchi a suportat două intervenții. Barbu n-a jucat pînă nu demult decît în „B", iar Cîmpeanu pare să aibă o altă viteză de joc, mai lentă. Dacă trageți linie, iese un atac destul de modest. Și mai e ceva. Pe vremea noastră, Steaua juca în orice condiții. Cînd arbitrul anula un gol, ne spuneam „nu-i nimic, mai dăm noi două !" Acum, după o decizie anapoda, băieții sînt pur și simplu năuciți. Stau și se uită la noi, la antrenori, fără să știe ce să mai facă. Sînt ca niște copii care strigă : „Tată, vino și ia bățul de la nenea ăsta, că ne bate !" Tinerețea, desigur, e caracterizată prin entuziasm, dar și prin pierderea rapidă a siguranței în cazuri de adversitate evidentă. Oricum, echipa trebuie să o facem din mers !"

Ion Voinescu : „Echipa are perspective frumoase, dar e nevoie de timp. Tinerii ăștia, Cîmpeanu, Ralea, Balint, n-au jucat decît prea puțin împreună, nu se cunosc încă bine. La C.C.A., să nu se uite, veneau mai ales jucători valoroși, cu vechi state de servicii în divizia A, un Bone, un Apolzan, Feri Zavoda, Petschovschi, Roman, Peniță Moldoveanu, cu care era ușor de format o echipă... Acum situația e cu totul alta, e nevoie de așa pentru a construi o mare echipă. Am însă încredere în băieții ăștia, calitățile de care dau dovadă mă fac să fiu optimist."

Ion Alexandrescu, vicepreședinte, șeful secției de fotbal : „Steaua este doar o echipă în formare, cu multe elemente tinere, de talent, dar mai e de lucrat pentru încadrarea lor. Mi se pare încă surprinzător cum s-au comportat arbitrii în cîteva dintre meciurile din actualul sezon. Vreau să rețineți că nu mă plîng de pierderea unor meciuri pe care le-am dominat aproape de la un capăt la altul, ci acuz doar traumele pe care jucătorii atît de tineri cum sînt ai noștri le-au suferit în cîteva partide. Psihicul lor labil a fost serios zdruncinat în meciurile de la Petroșani sau Tîrgoviște, dar să știți că noi n-am reclamat federației ! În pauza meciului cu Sportul studențesc, jucătorii noștri plîngeau mai toți în cabină și abia i-am liniștit. A doua zi am vizionat meciul pe „video" împreună cu Colegiul central de arbitri și cîtiva redactori de la „Sportul". Igna s-a ales cu 4 etape suspendate, pe film se vedeau clar două lovituri de la 11 metri pentru echipa noastră, neacordate însă (eu spun că măcar una se impunea !), dar rezultatul a rămas cel știut. Ne aflăm acum în momentul de stabilizare definitivă a lotului de jucători și a formației de bază. Se trece la însușirea mai bine a conceptiei de joc, odată cu încadrarea jucătorilor în această concepție. Personal, cred că în scurt timp jocul Stelei va plăcea din nou și îl va satisface deplin pe suporterii care o încurajează, pe toate stadioanele țării."

A vorbi, în cazul clubului „Steaua", despre condițiile materiale, bază de antrenament sau sprijin din partea ministerului de resort, este nu numai foarte puțin necesar, ci aproape inutil. Toată lumea știe că la Steaua există condiții pentru performanță la un nivel extrem de ridicat, la un nivel continental. La Ghencea, în afara stadionului ce poate cuprinde 30 000 de spectatori (folosit numai în meciuri oficiale), alte trei terenuri gazonate sînt pentru antrenament, folosite de echipa I, un alt teren pentru copii și juniori și un minifotbal având aceeași destinație, sînt tot gazonate, iar al șaselea teren este de zgură. Rugbiștii au și ei terenul lor, fiind separați total de secția de fotbal. Stadionul conține vestiare și instalații moderne, camere pentru odihnă, bucătărie proprie, iar magazia de echipament e garnisită cu tot ce e mai bun, de la ghetele de joc, pînă la treninguri și mingi. Din cîte am constatat, atmosfera generală s-a îmbunătățit simțitor, echipa e tînără și cu minte, actele de indisciplină fiind cu adevărat izolate. Cu alte cuvinte, ce-i mai lipsește Stelei pentru a redeveni echipa de mare forță în fotbalul nostru, așa cum ne-am obișnuit cu toții ?! Poate că, într-adevăr, așa cum spunea antrenorul Cernăianu, problema principală e TIMPUL. În general, la noi iubitorii fotbalului sînt nerăbdători, n-au timp să aștepte nici o lună, două, dărămite un campionat. Și noi, fără îndoială, am dori ca Steaua să reintre mai repede în grupul celor mai valoroase formații ale fotbalului românesc, care nu va crește decît avînd cît mai multe echipe bune și foarte bune. Steaua poate și trebuie să redevină una dintre acestea, iar creditul pe care îl acordăm acestei tinere formații, antrenorilor, conducerii clubului, este unul atît necesar, cît mai cu seamă obiectiv. La Steaua, am văzut cu ochii noștri, se muncește mult. Sperînd că se muncește și bine, să avem răbdare de a aștepta rezultatele !

DUMITRU GRAUR ■

Înaintea returului în cupele europene

Înaintea returului partidelor din turul I al cupelor continentale, programat miercuri, 29 septembrie, 3 din „ambasadoarele" fotbalului nostru au fost urmărite în campionat, de redactorii acestor pagini. Iată ce și-au notat ei :

Meci stricat de arbitru

La Hunedoara, într-un meci ce se anunța foarte interesant, s-au întîlnit două dintre reprezentantele noastre în cupele europene. Dinamo a început meciul foarte bine, dominînd net jocul la mijlocul terenului. După golul lui Custov (șut excelent de la 30 m), bucureștenii au ratat încă 3—4 ocazii de a majora scorul, bara sau portarul Ioniță opunîndu-se miraculos la șuturile lui Văetuș și din nou Custov. Corvinul, dominată de jocul matur, dovedind siguranță și precizie în mișcări al echipei oaspete, părea ca un boxer în corzi, așteptînd lovitura de grație. Lucru remarcabil, publicul hunedorean a avut tăria să-și încurajeze favoriții chiar în momentele lor cele mai penibile, ajutînd efectiv la mobilizarea echipei. După pauză, cînd arbitrul I. Crăciunescu (Rm. Vîlcea) a început să-și dea și mai multă în petic, arătînd o gîndire greoaie, fluierînd tîrziu și de multe ori anapoda, iritarea tribunelor a crescut, trecînd repede în teren. Sigur, respectivul arbitru n-a luat hotăriri care să influențeze direct rezultatul (goluri nevalidate, penalty-uri etc.), însă așa cum a condus partida de la Hunedoara influența sa a fost decisivă pentru calitatea jocului și, indirect, chiar asupra rezultatului. Dar, cei supărați pentru acest mod de arbitraj nu pot fi gazdele (care, dintr-un sentiment de frustrare, s-au mobilizat și au reușit egalarea prin Andone), ci mai cu seamă dinamoviștii, cărora arbitrul Crăciunescu le-a făcut un dublu deserviciu. În primul rînd este vorba de impresia în fața publicului hunedorean, în fața căruia puteau cîștiga ieșind cu aplauze, iar mai apoi privind rezultatul propriu-zis, scor egal, după un meci pe care Dinamo putea să-l cîștige ușor !

Se impun alte două constatări. Mai întîi faptul, evident din păcate, că după plecarea lui Mircea Lucescu la Corvinul lucrurile nu mai merg deloc ca înainte, antrenorul Vlad avînd mari dificultăți cu jucătorii, care au început să joace cam după ureche. Iar în ceea ce privește pe Dinamo, meciul de la Hunedoara a fost, ca atîtea pe care le-am văzut pînă în prezent, un nou joc în care bucureștenii s-au jucat cu ocaziile în prima repriză, pentru ca după pauză să slăbească foarte mult ritmul. Evident, constatările noastre au ca scop o mai mare mobilizare pentru partidele retur, de miercurea viitoare, din cupele europene. **(D. G.).**

Valoarea și-a spus cuvîntul

Numai începutul partidei de la Oradea dintre F.C. Bihor și Universitatea Craiova, a fost echilibrat. Mai exact, primul minut în care gazdele au reușit, la un corner executat de pe dreapta, să înscrie prin abilul Grosu (între altele fie zis, după aceea Grosu a fost unul dintre cei mai slabi jucători de pe teren). La 0—1, Craiova s-a descumpănit o clipă. Apoi, metodic, calculat, printr-o excelentă circulație a balonului (dirijată de Balaci, harnic și inspirat), oaspeții s-au instalat la cîrma partidei, unde au rămas pînă la sfîrșit. Cu toate astea, pînă la pauză, craiovenii n-au fost în stare să marcheze. Cîrțu (min. 30), Balaci (min. 43) și Crișan (min. 44) ratînd din situații prielnice. Repriza a doua a aparținut, în totalitate, oaspeților, care au supus poarta lui Albu unui „asediu" prelungit. Au urmat două bare ale lui Balaci (min. 54 și 65) și, ca o consecință logică a unei dominări tactice și teritoriale, egalarea (min. 66) realizată de Donose. După încă o bară (Donose, min. 87), era limpede că Universitatea nu poate fi oprită din drumul spre victorie, orădenii făcînd tot mai greu față unor atacuri furibunde. Și, în min. 89, inevitabilul s-a produs : Geolgău (introdus în locul lui Crișan) a făcut o cursă de 50 de metri și a șutat la colțul lung : 2—1 pentru Universitatea și, implicit, victorie limpede, absolut meritată. Valoarea și-a spus cuvîntul. Acest succes, la care au asistat 25 000 de spectatori corecți, ne dă speranțe pentru miercurea viitoare, cînd Universitatea va disputa, la Florența, returul cu formația lui Antognoni și Graziani. La Oradea a arbitrat, foarte bine, Nicolae Rainea. **(Ov.I.).**

11 finale și de 2 bani speranțe

Într-o singură frază, turneul final al naționalelor de box a însemnat 88 de participanți, 4 campioni care și-au păstrat laurii (Șchiopu, Tițoiu, Cipere, Donici), alți 7 care au cucerit centurile pentru întîia dată (Stancu, Ioana, Fulger, Ciobotaru, Motrogan, Senciuc, Preda), cîte 2 laureați pentru Rapid (la primul titlu după 1975, spre lauda antrenorilor Hoduț și Pometcu), S.C. Muscelul Cîmpulung (antrenor Gheorghe Vlad), A.E.M. Timișoara (Ilie Kos) și Steaua (cam puțin pentru un club cu 5 tehnicieni și un campion, Preda, care pierduse finala în fața lui Pîrjol), cîte unul pentru Dinamo (de fapt, 2), C.S.M. Drobeta-Turnu Severin (Constantin Drăghici) și B.C. Galați (tot slab, de ani și ani tot cu Donici), o mulțime de erori de arbitraj (s-a văzut și ce nu se mai văzuse, o decizie schimbată „la masa verde"?!) și, ca o trăsătură generală, un box de slabă calitate.

Ca să fim și mai clari, în ultimul act al campionatelor, duminică dimineață, am văzut 22 de pugiliști și, din păcate, doar 3—4 boxeri adevărați, în frunte cu raidistul Costin Stancu, care a furnizat marea surpriză a turneului, cîștigînd într-o manieră categorică, printr-o prestație tehnică și viguroasă, categoria 57 kg. Au mai fost alte cîteva sclipiri (ceva Tițoiu, ceva Cipere, ceva Robu, ceva Fulger, ceva Dragomir) dar, în ansamblu, s-a boxat confuz și orb. Bagajul tehnic al pugiliștilor noștri fruntași rămîne, o spunem cu regret, sărac, iar publicul a amendat, primul, scăderea nivelului valoric al campionatelor, participînd în număr mic (jumătate din locurile Palatului sporturilor au fost, și la finale, goale) și fără entuziasmul de altădată. Elita boxului românesc a uitat parcă să mai facă o eschivă, să mai „danseze" în ring, majoritatea finaliștilor limitîndu-se la o bătaie ca-n 7 păcate, mijloacele de apărare, de fapt cele care au urcat boxul la rangul de „nobilă artă", fiind inexistente. Meciul dintre Donici și Pamfil, la 81 kg, a ilustrat din plin această afirmație, cei 2 primind, fiecare, atîtea lovituri violente cîte a primit, să zicem, Simion Cuțov în 3—4 ani de pugilat.

Dacă am criticat, după mondialele de la München (două medalii de bronz pentru tricolori), aportul antrenorilor, azi, după ce am asistat la cîteva din galele turneului final, sîntem gata să ne luăm vorbele înapoi și să spunem că, avînd la dispoziție „stofa" pe care au avut-o, ei au făcut adevărate minuni ?! Cu excepția a 2—3 categorii (Tițoiu la 51, Cipere la 54, Ioana și Tîrcomnicu la 60, Donici la 81), la restul, boxul nostru pare descoperit și nu vedem ca el să aibă, într-un viitor imediat, șanse să recîștige pozițiile pierdute pe plan internațional. Firește, e mult de discutat pe această temă, dar ceva trebuie întreprins. Talente tinere sînt (Stancu, Tîrcomnicu, Senciuc, Valentin, Pamfil au 20 de ani, Popa, Ioana, Preda, Fulger, Șchiopu, Ghindăoanu, acesta privat de titlu în fața lui Ciobotaru, au 22—23), dar problema problemelor pare să fie cea a antrenorilor. Nivelul acestora e precar. Unele centre cu tradiție au dispărut (unde e Box Club Brăila ?!), altele se mulțumesc cu puțin. (chiar Steaua și Dinamo, deși Dinamo a avut 5 finaliști), iar federația se face că nu bagă de seamă ?! E momentul ca boxul nostru să pătrundă în școli. E momentul ca sistemul indemnizațiilor să fie revizuit. E momentul ca F.R.B. să controleze cu simț de răspundere activitatea secțiilor și să taie, unde e cazul (și e, slavă Domnului) în carne vie. E prea multă comoditate în jurul ringului. Prea multă superficialitate.

Au fost, să nu ne ferim s-o spunem, 11 finale mediocre. Că ele ar fi trebuit să fie 12 (a-l tot introduce pe supergreul Pîrjol la grea înseamnă a „măcina" și singurii grei de valoare pe care îi mai avem), asta e altă poveste. Esențialul rămîne schimbarea mentalității și, ca o consecință logică, ridicarea calității boxului românesc. Dacă nu vom găsi o soluție, și asta, e întîi și întîi, treaba C.N.E.F.S. și a F.R.B. (apropo, cînd se va alege un președinte al federației ?!), adică a celor plătiți în acest scop, vom termina (continua) prin a părăsi marile competiții încă de la primele încrucișări de mănuși. Toată stima pentru titlurile dobîndite de Motrogan, Senciuc, Preda s.a., ca și pentru cei care le-au înlesnit (mai puțin, firește, arbitrii), dar cu boxeri de valoarea lor sportul românesc nu va izbuti niciodată să rupă inima tîrgului. Dacă nu va renunța la ifose și la jumătăți de măsură, dacă nu va trece la muncă, boxul nostru va ajunge, iată un trist avertisment, să trăiască numai din amintiri. Altfel zis, finalele naționalelor nu ne-au dat speranțe decît de 2 bani.

EMIL NEGOIȚA ■

Costin Stancu (dreapta), cea mai plăcută surpriză a finalelor. Rămîne ca el să confirme și pe plan internațional.

Dinulescu la F.R.F.

De cîteva zile, lucrează în cadrul Federației Române de Fotbal Constantin Dinulescu, ca secretar responsabil, ocupînd postul rămas vacant prin plecarea lui Ion Alexandrescu ca vicepreședinte al clubului Steaua. În vîrstă de 51 de ani, de profesie inginer, noul secretar responsabil al F.R.F. e una și aceeași persoană cu fostul jucător internațional și, totodată, cu fostul arbitru de elită, deținător al ecusonului F.I.F.A.

Numirea unui om de fotbal în conducerea federației, ba încă a unuia recunoscut pentru corectitudinea și intransigența sa, reprezintă o alegere fericită. Nu-i rămîne lui Constantin Dinulescu decît să muncească serios și responsabil, punînd umărul la redeșteptarea fotbalului nostru. Îl credem capabil s-o facă și-i urăm spor la treabă.

Scurt, foarte scurt

Unei note critice apărute în „Săptămîna", sub semnătura lui Dan Claudiu Tănăsescu, revista „Viața studențească" îi răspunde elegant și originat, publicînd chiar nota cu pricina ! Fără să ținem parte cuiva, deși e regretabil că Dan Claudiu Tănăsescu recurge la jigniri, ca și în cazul lui Cristian Topescu dealtfel (ca și cînd acesta n-ar fi avut dreptul la opinie), vrem să facem o precizare : colegii de la „Viața studențească" sînt nu doar foarte tineri, ci și foarte talentați. Drept urmare, publicația lor e bine scrisă, vie și spirituală. Ea are, și nu e puțin lucru, umor, și încă unul de cea mai bună calitate. Spunem asta deși și noi i-am căzut victimă în cîteva rînduri, apreciind însă, de fiecare dată, nota lui de pitoresc și vitalitate. Cînd ești tînăr și bine intenționat, cum sînt echipierii „Vieții studențești", parcă nu e nici o nenorocire, zicem noi, să mai sari și peste cal. Dar de aici și pînă la jigniriile din „Săptămîna" rămîne, din păcate, un drum lung ● Se zice că Mircea Lucescu a fost foarte aproape de a intra în teren, în echipa Corvinului, la meciul pe care formația hunedoreană l-a susținut săptămîna trecută la Graz, în Cupa U.E.F.A. ! Actualul director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale și-a dorit mult să nu-și lase fosta echipă la greu, el încercînd să obțină acordul formației austriece, care însă i-a fost refuzat ● Canotorii români au dominat Campionatele balcanice, cucerind la Pancearevo 9 titluri și alte 6 medalii, bilanț care a situat echipa României pe primul loc în clasamentul general pe națiuni ● După „Sportul" de luni, la Oradea, Pușcaș a înlocuit în același minut '68 doi jucători deodată, și pe Zare, și pe Mureșan ?! ● La handbal, o mare surpriză : Carpați Mirsa — Dinamo 22—21 ! Evenimentul se mai explică aflînd marcatorii punctelor pentru echipa sibiană : Birtalan (7), Kicsid (5), Stockl (3) etc., toți trei figurînd încă nu demult în lotul echipei campioane, Steaua București ● Necăjit, Ion Voica : „Am pierdut, la Iași, cel mai ușor meci din acest început de campionat".

Un pas înapoi

Judecat prin prisma unor mari campioni (Nadia Comăneci, Ilie Năstase, Sanda Toma, Ivan Patzaichin, Ștefan Rusu ș.a.), sportul românesc ar putea să lase, și chiar lasă, impresia unei vitalități deosebite. Așa stînd lucrurile pînă la un punct. Sprijinit moral și material, sportul nostru a făcut și face progrese notabile, remarcate pretutindeni. Numai că, am mai spus-o, realitățile aflate în spatele performerilor de elită, într-o disciplină sau alta, nu sînt la fel de îmbucurătoare și ne găsim, tot mai des, în situația de a constata, nu fără regret, că baza de masă a sportului românesc e tot mai restrînsă (ea crește numai în rapoartele întocmite de C.N.E.F.S.), iar izvoarele lui tot mai puține.

Cauzele acestei stări de lucruri sînt. firește, multiple și am greși dacă, încercînd să le căutăm, ne-am opri doar pe strada Vasile Conta 16. Între ele, explicînd fie și parțial îngustarea ariei de selecție (ar mai fi comoditatea antrenorilor, superficialitatea controalelor, munca după ureche în unele județe, lipsa mijloacelor de informare etc.), rămîne statutul acordat sportului în școli. Discuția comportă, și aici, mai multe aspecte și ne propunem să organizăm, cît mai curînd, o masă rotundă pe această temă, invitînd la cuvînt factorii interesați. Să zăbovim azi asupra unuia dintre aceste aspecte, anume asupra modului cum e predată educația fizică în clasele primare (I—IV).

O vreme în temeiul unui experiment, orele de sport au fost încredințate, la clasele respective, profesorilor de educație fizică, absolvenților Institutului de specialitate. După care, fără ca datele testului să fi fost făcute publice (a fost el nereușit, n-a fost ?!), cadrele diferențiate au fost înlocuite cu învățători, drept pentru care orele de sport, foarte importante în intervalul dintre 7 și 10 ani, e-au transformat și ele (întrebați-vă copiii) în ore de clasă, în care se citește sau se desenează ?! În cele mai fericite cazuri, școlarii sînt scoși în curte și li se aruncă o minge ?! E un punct de vedere, insistăm, profund greșit, iar motivația e simplă. Vîrsta respectivă e, înainte de toate, una formativă pe plan structural (morfologic) și psihic, ea avînd obligația să asigure, între alte beneficii, și o însușire corectă a deprinderilor motrice. Nu atît în folosul sportului (asta vine, dacă vine, mai tîrziu), cît mai ales în folosul sănătății copiilor, pentru o respirație corectă, pentru o mișcare rațională etc.

Am discutat, recent, pe marginea acestui subiect cu 2 dintre cei mai autorizați specialiști ai domeniului, dr. Ion Drăgan, directorul Centrului republican de medicină sportivă, și dr. Nicu Alexe, directorul Centrului de cercetări științifice „23 August" al C.N.E.F.S. Ambii apreciau, în puține cuvinte, că înlocuirea profesorilor de educație fizică, la clasele primare, cu învățători, oricît de bine intenționați ar fi aceștia, reprezintă un pas înapoi. Ba mai mult, ultimele studii comparative privind potențialul biomotric al elevilor din clasele V—VII demonstrează că educația fizică n-a lăsat nici un fel de amprentă, de unde concluzia logică, evidentă : acumulările din anii precedenți (adică din clasele I—IV) au fost minime, incomparabil mai mici (susțin statisticile) decît în perioada cînd orele de sport erau predate de profesori specializați.

Toate aceste dovezi pledează pentru reintroducerea unui experiment la care s-a renunțat fără argumente. Sau, mai bine zis, pentru transformarea lui într-un mijloc curent de instruire, fiind de datoria Ministerului Educației și Învățămîntului să reanalizeze situația și să adopte măsurile care se impun. Poate că și C.N.E.F.S. (în capul căruia se sparg atîtea oale, dar care are, în această privință, o poziție realistă) ar trebui să intervină mai energic, interesul fiind comun, iar cauza de maximă importanță. Pentru că, oricît de moderni ne-am socoti, tot trebuie să acceptăm vechiul dicton care susține, cu atîta dreptate, că o minte sănătoasă nu încape decît într-un trup sănătos.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Minunatul nostru public

Ultimele săptămîni nu fost plăcute și chiar reconfortante pentru fotbalul nostru. Naționala a cîștigat clar în preliminariile Cupei Europei în fața unui adversar doar periculos, Suedia, iar echipele de club participante la competițiile continentului au sădit în inimile pasionaților de fotbal speranța că putem avea o prezență destul de importantă ca număr de echipe în turul al doilea. Sigur, va fi greu, pentru că și de data aceasta formațiile hărăzite de sorți sînt destul de puternice. Nivelul jocurilor a fost ridicat și trebuie să ne bucure că noi am fost aceia care am obligat adversarii să încerce să ne prindă trena, lucru mai rar și nesusținut de ceea ce demonstrează pînă acum campionatul primei divizii.

Poate că jucătorii echipelor noastre fanion se mobilizează altfel atunci cînd se găsesc în fața unor adversari de marcă, cum tot atît de adevărat poate fi și faptul că Dinamo și Craiova au la ora actuală o experiență și o maturitate de necontestat în confruntările internaționale, începînd să știe ce trebuie să pregătească pentru a depăși echipe a căror firmă făcută și prezentată „cu atenție" poate fi singura superioritate de joc.

Dar cel mai interesant și mai de admirat (ținînd cont de antecedente) „personaj" al acestor seri încîntătoare mi s-a părut a fi **publicul nostru.** Vreau demult să scriu despre acest erou important al fotbalului și cred că acum mi se iveste momentul cel mai potrivit. Vă mărturisesc că am în continuare unele rezerve asupra exprimării (ce trebuie să fie cît mai curată) acestui personaj răsfățat al spectacolului nostru fotbalistic, am vrut să-l și dojenesc și cred că și noi, oamenii din iarbă ai fotbalului, am fi ieșit cîștigați din aceste momente de destăinuire. Acum, este în primul rînd momentul să-i mulțumim pentru prezența caldă cu care, ca în basme, cînd ne simțea că ne e greu, ne-a împrospătat prin glasul și comportamentul său forțele, năingîndu-ne cu apă vie.

Numai la trei jocuri în competițiile europene, numărul reprezentanților acestui mare copil teribil a fost cît într-o etapă de campionat ! La jocul naționalei și în miercurea trecută, publicul a știut să-și poarte idolii spre victorie, cum n-a mai făcut-o demult, și nu de orice fel, ci cu entuziasm, lăsînd deoparte supărări pe care nu le merita și îi puteau fi greu de uitat.

E dificil pentru foarte mulți să încerce să discute interpretativ și apoi educativ comportamentul acestui mult prea puternic barometru blamator sau încununator a tot ceea ce se întîmplă în sport. Deși am rămas foarte sensibil la toate reacțiile sale, mie — cel care am fost cel mai rapid mingiiat de palmele sale și scuturat de același zgomot ce mă dorea sfîșiat, și nu din vina mea — îmi vine destul de ușor să-l iubesc în continuare ca pe un mare copil plin de năzbîtii ce e, dar și să-i deplîng soarta libretului ne care-l folosește adeș, dovedind că ne despărțim păgubitor de greu... de ei.

Publicului nostru fotbalistic i s-a reproșat din snobism că nu cîntă ca în Anglia, că nu sună din trompete ca-n Germania, în fine, mai rămînea să i se sugereze că trebuie să strige : „Saibu, Saibu" !... Nimeni însă nu s-a apucat serios să modeleze în fotbal și în sport vocea pornită din mentalitatea acestui uluitor colos. E și foarte greu, știu... Dar acesta este cel mai important material din care se pot scoate capodopere adevărate în care și el poate crede. Lăsîndu-l așa, „nelucrat", va fi nevoie mereu de o rechemare a lui la o posibilă realitate de exprimare (ca în repriza a doua a meciului cu Suedia) sau, și mai rău, de a-și face singur dreptate prin lăsarea liberă a instinctelor particulare ce pot constitui exprimarea în cor a unor interjecții și expresii ce jignesc prea rău.

Avem foarte mulți „puetari" în tribuna noastră ce nu vor decît să iasă în relief pentru cei din preajmă printr-o glumă de moment (în care nu ne poate întrece nimeni !), ce distruge trăirea adevărată a ceea ce se-ntîmplă în gazon și-n tribune. Au devenit foarte periculos, personajele căutate ale băncilor fotbalului. Se spune : „Stăm acolo fiindcă vine cutare, ne facem trupa și... ne rîdem". Ne ce ? În fond, fotbalul rămîne una dintre puținele distracții care ne pot satisface într-o foarte mare măsură și ar trebui să o respectăm într-o măsură mai mare.

Mă întorc și susțin că tuturor acelora care semnează oriunde un petic de hîrtie despre fotbal le este teamă să lupte cu un public minunat încercînd — destul de simplu — să-l călăuzească în a fi purtătorul adevăratelor replici ce ne pot hrăni pe toți... Tocmai de aceea este normal ca acest unic judecător imparțial sau nu, prin „mîna noastră", să se-ncălzească numai atunci cînd jocul propriu-zis aprinde, iar, în rest, să-și joace rolul cu care s-a obișnuit de glumeț cu soarta. Voi reveni.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Pitonul din Miami...

Ca să vezi cum se poate schimba un oraș. Aproape de necrezut...

După război, la începutul anilor '50, un șlagăr la modă, în bătrîna dar veșnic tînăra Floridă, suna cam așa : „Miami, Miami, tu ești viața mea..."

Și era într-adevăr visul multor zeci de milioane de americani, dornici să-și petreacă cel puțin cîteva zile de odihnă în acest „colț de rai", cel mai luxos, cel mai distins, cel mai elegant, cel mai renumit oraș al vacanțelor. Loc de odihnă al actorilor celebri, al bancherilor și industriașilor, oraș al escapadelor discrete ale oamenilor politici și funcționarilor de stat superiori, orașul hotelurilor și restaurantelor luxoase, al celor mai scumpe baruri și localuri de distracție, Miami, orașul acesta întins de-a lungul multor kilometri pe coasta cea mai frumoasă a golfului Florida, orașul acesta împunător cu vile somptuoase, liniștite, discrete, cu plaje elegante, orașul acesta în care vremea e mereu blîndă, calmă și dulce, orașul acesta simbol al bogăției, al prosperității, al siguranței și destinderii, ei bine, orașul acesta s-a schimbat radical.

Nu, nici hotelurile, nici restaurantele, nici vilele, nici magazinele, nici plajele, nici parcurile nu s-au schimbat. S-a schimbat altceva — atmosfera. I s-a schimbat renumele, i s-a schimbat motivul celebrității.

Miami a devenit, conform raportului anual al F.B.I., orașul crimei și agresiunii, orașul violenței sălbatice, al terorii și nesiguranței. A întrecut New York-ul, Los Angeles și chiar Chicago. La toate rubricile statistice ale F.B.I.-ului privind situația infracțională, Miami ocupă astăzi primul loc. Citeam într-un ziar, că morga din Miami este mereu atît de plină, încît oficialitățile locale au recurs la închirierea unui uriaș camion frigorific, destinat transporturilor de alimente, spre a avea unde depune corpurile pentru care nu mai există spațiu...

Miami a devenit nu numai orașul în care se comite zilnic numărul cel mai mare de crime, de acte de violență, spargeri, furturi, violuri din Statele Unite (peste 1 200), ci și orașul american cel mai înarmat, un uriaș arsenal. După statisticile F.B.I., în ultimii cinci ani aici s-au vîndut oficial, prin magazine, 220 000 de pistoale, de la cele mai simple pînă la cele mai moderne și automate. Numai anul trecut cifra de afaceri a vînzătorilor de arme a crescut cu 46 la sută. Ceea ce reprezintă, după aceleași statistici, doar o parte circa 60 la sută din comerțul real cu arme.

Despre cauzele acestor stări de lucruri am citit diferite explicații. Versiuni care mai de care mai frumoase. Unii vorbeau despre faptul că aici libertatea omului de a face tot ce dorește ar fi ajuns la apogeu, alții aminteau despre faptul că aici polițiștii și procurorii sînt atît de buni încît pot fi puși pe rană drept alifie...

Oare aceasta să fie cauza cauzelor ?

Nu ! Nu blîndețea este de vină. Explicația se află altundeva.

Statisticile F.B.I. apreciază că în ultimii zece ani Miami a devenit „capitala" americană, principalul centru mondial al comerțului cu droguri și în special cu cocaină. Și de aici se trag toate...

Miami a devenit principalul centru al stupefiantelor datorită condițiilor avantajoase oferite traficanților. În primul rînd apropierea sursei de „pudră" — platourile andine din Bolivia și Peru, și de Columbia, unde este rafinată. Apoi, geografia Floridei cu aerodroamele sale particulare, cu miile de kilometri de coastă aproape deșertici, excelenți pentru debarcările clandestine. Se consideră că, astăzi, 80 la sută din întreaga cocaină distribuită în Statele Unite și chiar și o bună parte din cea destinată europenilor trece pe aici, tranzitează prin acest stat — Florida.

Citeam despre metodele folosite pentru expedierea la destinație a „pudrei", metode dintre cele mai extravagante. Unele de o fantezie demnă de o cauză mai bună. S-a relatat, recent, despre cazul unui uriaș piton — expediat din Miami pe adresa unui onorabil cetățean danez și dispărut din vamă. Un cadou ? Deși cred că colecționarii de pitoni sînt o raritate, orice cadou trebuie luat în seamă și apreciat. Danezul onorabil n-a ajuns să se bucure, însă, de cadoul trimis din Miami. Motivul : a dispărut din vamă. Se credea că fugise din cușcă în căutare de hrană. Dar nu. A fost găsit sfîrtecat. S-a constatat că i s-au sustras din corp mai multe... pachețele în greutate totală de circa 6—8 kg. Erau pachete cu cocaină pură...

Ceea ce face ca comerțul cu droguri să fie la originea a circa 70 la sută din crimele comise în Florida, este miza enormă a profiturilor. Iar cînd este vorba de afaceri, de cîștiguri, traficanții de stupefiante nu se dau înapoi de la nimic. Sînt gata oricînd să ucidă cu sînge rece. Evident, nu este vorba de o mie, două de dolari. Nici chiar de zeci de mii de dolari. Se știe doar că dacă în Bolivia un kilogram de cocaină pură costă 4 000 de dolari, sosit la Miami, doar atît — sosit aici, el își sporește valoarea la 60 000 de dolari. Apoi, după ce este preparată, amestecată cu alte substanțe și vîndută cu gramul, pe stradă, pudra ajunge la fabuloasa sumă de 500 000 de dolari kilogramul. Așa se face că numai beneficiul anual obținut din comerțul cu cocaină atinge — după aprecierile relativ modeste ale poliției — la 12 miliarde dolari !

O sumă într-adevăr fantastică dacă ne gîndim că aceasta este mai mare decît bugetele anuale a peste 32 de țări ale lumii, țări în curs de dezvoltare. Și nu trebuie uitat că, de fapt, cifra de afaceri a traficanților de stupefiante din Miami se ridică la circa 30 miliarde dolari. Organizațiile de traficanți dispun de bănci puternice, de avioane și nave grele, de transport, de aerodroame, de fabrici și depozite, de o armată de gangsteri și de o întinsă rețea de distribuitori.

Și astfel, cum în acest domeniu toate socotelile se încheie numai în bani lichizi, singurul indiciu pe care îl lasă în urma sa comerțul cu droguri este cortegiul de cadavre și actele de violență. Nimic altceva. Iar banii sînt imediat trecuți în conturi „imaculate", iar mîinile spălate de urmele singelui proaspăt vărsat. Iar operațiunea se reia imediat. La fel...

Șlagărul din anii '50 se numea „Miami, Miami, tu ești viața mea". Refrenul este inactual. Căci Miami înseamnă pentru mulți altceva decît viață. Reactualizat, ar putea suna astfel : „Miami, Miami, ce ai tu cu viața mea..."

AL. PINTEA ■

„Seminarul de la Mamaia, consacrat dezarmării, a fost foarte util"

Domnul Jan Martenson, asistent special al secretarului general al O.N.U., a venit în România pentru a conduce seminarul de la Mamaia consacrat dezarmării. Îl întîlnim la New York la începutul acestei veri cînd anunța sosirea sa la București. Am început deci noua noastră discuție de unde ne oprisem în întrevederea avută la sediul Națiunilor Unite.

— Care sînt impresiile cu care v-au înarmat zilele petrecute în România ?

Seminarul regional al organizațiilor neguvernamentale afiliate la O.N.U. care a avut loc la Mamaia este cea de-a patra acțiune de acest gen. Anterior au avut loc asemenea seminarii în America Latină, Africa și Asia, cel de la Mamaia fiind pentru Europa. Sînt foarte bucuros de ținuta seminarului, de participarea reprezentativă la lucrările sale. Am constatat aceeași satisfacție din partea reprezentanților din cele circa 25 de țări care au participat la seminar. Cred că unul dintre aspectele pozitive, unul dintre meritele cele mai mari ale acestui seminar a fost acela că el a reunit la aceeași masă a discuțiilor specialiști din Est și din Vest, de cele mai variate profesiuni — oameni de știință, economiști, profesori, ziariști, cercetători etc. — care au examinat probleme extrem de importante referitoare la dezarmare.

Scopul seminarului a fost acela de a informa publicul larg de pe întreaga noastră planetă despre datele și realitățile cursei înarmărilor și ale dezarmării și despre necesitatea dezarmării.

Acești oameni, care au participat aici la un schimb de vederi larg și deschis asupra acestor probleme, se reîntorc în țările și în cadrul organizațiilor lor și își vor continua munca și cercetările în folosul dezarmării. Și acest lucru este deosebit de important.

Această acțiune se încadrează între altele și în campania pentru dezarmare de sub egida O.N.U., hotărîtă în unanimitate de Adunarea Generală, în cadrul căreia va trebui să informăm opinia publică, să o educăm în spiritul dezarmării și să obținem sprijinul ei pentru eforturile O.N.U. în acest domeniu. Opinia publică mondială are indiscutabil un rol foarte mare în promovarea dezarmării și acest lucru a fost recunoscut în repetate rînduri de O.N.U. și de alte organizații internaționale. Atît prima sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, care a avut loc în 1978, cît și cea de-a doua sesiune, din acest an, au subliniat în documentele finale că prin importanța ei, dezarmarea reclamă nu numai eforturile guvernelor, ci și implicarea popoarelor. Este motivul pentru care obiectivul O.N.U. în această privință îl constituie informarea opiniei publice din întreaga lume, din fiecare țară, de o manieră obiectivă, concretă și eficientă asupra evoluțiilor de pe planul cursei înarmărilor asupra consecințelor. Și consider că din acest punct de vedere seminarul de la Mamaia a fost foarte util.

— Ați fost prezent la a doua sesiune specială a Adunării Generale consacrată dezarmării. Cu ce sentiment ați urmărit încheierea lucrărilor sale ?

Rezultatele celei de-a doua sesiuni speciale dedicate dezarmării au fost dezamăgitoare, deoarece ea nu a reușit să adopte nici un fel de pași de substanță care să permită un progres. Și au fost mai multe cauze care au contribuit la aceasta, între care aș menționa situația internațională, care nu a fost prea propice dezarmării, și timpul scurt, care nu a permis armonizarea unor poziții divergente ale principalelor state, poziții care se mențin divergente și în alte ocazii anterioare.

Pe de altă parte însă, aș menționa și unele rezultate pozitive, în primul rînd acela că a doua sesiune specială a servit ca un catalizator pentru opinia publică mondială. Se poate spune că niciodată în activitatea O.N.U. nu s-a văzut o asemenea mobilizare a opiniei publice și a mijloacelor de informare în masă în favoarea dezarmării ca în perioada celei de-a doua sesiuni speciale. Cunosc faptul că în România a fost semnat un mobilizator apel în favoarea dezarmării și păcii și au avut loc numeroase acțiuni de masă în același scop. În S.U.A., la sediul O.N.U., am asistat la o serie de manifestații și marșuri impresionante pentru dezarmare. Și asemenea acțiuni au avut loc și în alte țări ale lumii. Cred că aceste demonstrații sînt utile pentru cauza dezarmării. Este necesar însă să se producă o mutație în sfera relațiilor dintre state în favoarea dezarmării. Cursa înarmărilor nu este un inamic prin ea însăși, ea este un simptom al lipsei de încredere, al suspiciunii.

Noi trebuie să acționăm pentru eliminarea acestei suspiciuni și pentru restabilirea încrederii între națiuni. Și consider că trebuie să se acționeze în continuare pentru realizarea unor acorduri echilibrate de dezarmare, care să ia în considerare interesele de securitate ale tuturor părților și să urmărească o paritate și un echilibru pe baza unei reduceri reciproce a armamentelor. În acest sens consider deosebit de importante negocierile dintre U.R.S.S. și S.U.A. atît în problema reducerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, cît și în domeniul armamentelor strategice. Și cred, de asemenea, că rațiunea umană va evita producerea unui dezastru. Este bine de pildă că în prezent s-a ajuns de către ambele părți la înțelegerea faptului că într-o eventuală catastrofă nucleară nu vor exista nici învinși și nici învingători.

Din punct de vedere economic, cursa înarmărilor devine de asemenea din ce în ce mai greu de suportat. Omenirea a ajuns acum să cheltuiască mai mult de un milion de dolari pentru înarmări în fiecare minut. Cheltuielile militare mondiale se ridică la circa 625 miliarde dolari pe an. Și nu ne putem permite să irosim aceste fonduri pentru armamente într-o lume în care majoritatea populației suferă de foame sau subnutriție. Și sînt numeroase dificultăți economice în țările în curs de dezvoltare și în alte state care ar putea fi rezolvate prin reducerea înarmărilor și prin dezarmare.

Și aici credem că opinia publică are un rol deosebit de important în orientarea eforturilor și intențiilor viitoare ale guvernelor.

Așa încît, în concluzie, aș putea spune că sesiunea a doua a dezarmării a fost într-un anumit sens un eșec, întrucît nu a reușit să rezolve problemele înscrise pe ordinea ei de zi. Dar în același timp aș s-a soldat cu un rezultat pozitiv, deoarece a sporit hotărîrea opiniei publice de a da un impuls problemelor dezarmării.

— Un mod de a gîndi optimist. Explicați-ne mai pe larg motivele dv.

Cred că în ciuda stării de lucruri actuale de pe planul cursei înarmărilor și al dezarmării, trebuie să fim optimiști în privința viitorului, deoarece nu există altă alternativă decît dezarmarea. Într-adevăr, singura alternativă în fața înarmărilor, a dezastrului, a războiului nuclear este aceea că rațiunea umană va prevala, că popoarele din țările noastre vor impune dezarmarea.

Cred că toți oamenii, indiferent de funcțiile pe care le ocupă în societate, au răspunderea de a acționa pentru cauza păcii și dezarmării. Și deși tabloul pe planul cursei înarmărilor apare întunecat, nu trebuie să uităm că din 1945 pînă în prezent nu am avut un al treilea război mondial nuclear, deși au avut loc numeroase războaie așa-numite locale, în care armele convenționale au ridicat probleme foarte mari. Dar nu trebuie să uităm că avem experiența celei mai lungi perioade din secolul XX și poate și din secolul XIX în care nu s-a produs nici un război major. Și s-a remarcat faptul că, din 1945, de la bombardamentele de la Hiroșhima și Nagasaki, nici una din părți nu a folosit în război nici măcar un singur focos nuclear, deși au avut loc zeci de conflicte locale. Sigur, aceasta nu este un motiv suficient el însuși pentru optimism. Stocurile de arme, în special de arme nucleare, cresc continuu și sistemele de transport la țintă sînt tot mai sofisticate și știm că limitele de supraviețuire a omenirii se reduc. Nu e o întrebare simplă.

Un om simplu sau altul luat izolat nu poate face prea mult pentru oprirea cursei înarmărilor și a războiului pentru că problema este în mîinile autorităților, a factorilor de decizie ai statelor. Dar cred că, bine și corect informați, în cunoștință de cauză și cu conditia să actioneze împreună, toți oamenii de pe pămînt îi pot face pe cei ce iau deciziile să înțeleagă îngrijorarea lor, situația reală, adică ce s-ar întîmpla dacă s-ar produce un război nuclear.

NEAGU UDROIU ■

Mondo umano ?

A fost odată

La început a curs multă cerneală pe marginea unui proiect comun de a construi acel avion gigant. Pe drept și, mai ales, pe nedrept, mulți se îndoiau că el va fi realizat vreodată. Adesea se argumenta cu acel veșnic nou proiect al tunelului pe sub Canalul Mînecii, desigur de dimensiuni mult mai mari și cu implicații economice copleșitoare. Apoi, pe măsură ce uzinele aerospațiale au trecut la realizarea planurilor avionului, s-a scris mult despre data la care primul aparat va fi gata de zbor, cum va fi exploatat, pe ce rute, cît de eficient va zbura din Londra sau Paris pînă-n alte puncte ale mapamondului.

Și, în fine, a venit momentul inaugural, cu febra lui, cu pregătirile minuțioase, cu invitațiile de rigoare adresate unor mari personalități — politice, bancheri, artiști, fotbaliști etc. etc. — pentru a onora aceste clipe festive. Ziariștii, foto sau telereporterii n-au fost mai prejos. Fiecare, în felul lui, a aflat și a prezentat cele mai interesante sau inedite amănunte, au fost intervievați constructori și proiectanți, pilotul de încercare a devenit o adevărată vedetă, ajungînd să-și scrie chiar memoriile deși era încă tînăr. Era ca azi, agențiile de presă referindu-se la zborul inaugural, au transmis știri privind ora și minutul decolării, ambianța și confortul din avionul nr. 001, meniul oferit primilor pasageri de onoare și alte atîtea altele. Euforiei firești a acestui moment i-au urmat emoțiile, tot mai multe, privind comenzile pentru noi aparate sau legate de utilizarea lor pe diverse rute. A mers spre Asia, cu escale prin Peninsula Arabică, apoi spre America Latină, cu escală la Dakar, dar bătălia pentru a ajunge la New York a fost cîștigată greu, s-au pus tot felul de condiții privind zgomotul la decolare și aterizare, s-au făcut expertize, s-a vorbit de boicotul nord-american și de alte lucruri foarte importante. I s-a permis să zboare și la New York, dar în timp s-a văzut că acordul respectiv era mai mult formal, pentru a cîtina acest colos. Cu vremea au intervenit și alți factori, legați de rentabilitatea companiilor aeriene, scumpirea costului exploatării acestor avioane și, implicit, ale biletelor, boicotul amintit n-a fost nici el de ochii lumii și astfel, minunea numită Concorde a început să dispară de pe marile rute de zbor și din centrul atenției presei, ocupată acum cu altele. Știrile au devenit rare și mici, ziarele abia le-au mai făcut loc. Zilele trecute, în cîteva rînduri, se anunța că zborurile pe linia Paris — Washington — Mexico se vor anula pînă la finele anului, ceea ce va permite o economie de 32,5 milioane franci. Să reamintim că, în aprilie, se renunțase la zborul Paris — Rio de Janeiro — Caracas și că mai rămîne doar ruta Paris — New York.

Și cît de înflăcărați — și mai ales de grăbiți — au fost cei care au vorbit de Concorde ca despre un nou Versailles sau Buckingham, iar acum se gîndesc la altceva!

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

RACUL

NU UITAȚI CĂ DEVIZA RACULUI ESTE : „RETRAGE-TE ÎNAINTE !"

Invitatul nostru: NELL COBAR

Umorul este universal. Lumea rîde de aceleași lucruri!

Nell Cobar s-a născut în anul 191... (restul, spune, nu mai contează). Localitatea: pe Calea Griviței, lîngă gară, într-un subsol. În prezent locuiește lîngă Opera Română — la parterul unui bloc. Desenează, de cînd se știe, cu mult înainte de a fi învățat alfabetul. Și, apoi, după ce l-a învățat — tot caricaturi fără cuvinte îi place să facă. A publicat în mai toate ziarele și revistele românești, a participat la cîteva duzini de expoziții atît în țară cît și peste hotare. Are două inimi de aur obținute la Skopije și, recent, la Montreal. Are argint și bronz tot pentru caricatură și pentru filme satirice. Este autorul fetiței care se numește Mihaela și urează pe postul național al televiziunii române cu degetul la gură, în fiecare seară, „Noapte bună" copiilor noștri. Este autorul și a cîtorva albume de caricatură.

● Prima expoziție personală de caricaturi a unui român la New York ● Cei mai mulți participanți la Salonul Internațional de la Montreal au fost românii : 47 de caricaturiști ● Peste tot se vorbea despre școala românească de caricatură ● Desenul care a luat aur la Montreal pentru prima oară a fost publicat în „Flacăra".

— Ce mai faceți, Nell Cobar ?

— Mulțumesc de întrebare. Sînt sănătos și fac tot ceea ce am făcut și pînă acum. Caricaturi.

— Veniți după o lungă și, s-o numesc, fructuoasă călătorie...

— A fost cel mai important eveniment din viața mea. De fapt, au fost două. Eu personal m-am pregătit pentru unul singur. Așa a fost să fie ; să împușc, cum se spune, doi iepuri dintr-o dată. Am lucrat, în timp, în ani, pentru o expoziție personală de caricatură la Galeriile de Artă ale Bibliotecii Române din New York, în inima Manhatanului. În timp ce îmi prezentam expoziția s-a petrecut și al doilea fapt. Juriul Salonului internațional de la Montreal m-a anunțat că am obținut premiul cel mare.

— Cum ați aflat vestea ?

— Via București. Am dat un telefon acasă ca să văd ce fac ai mei și ce mai este nou prin țară. Mi s-a comunicat că mi-a sosit o telegramă prin care eram înștiințat că am cucerit mult rîvnitul premiu.

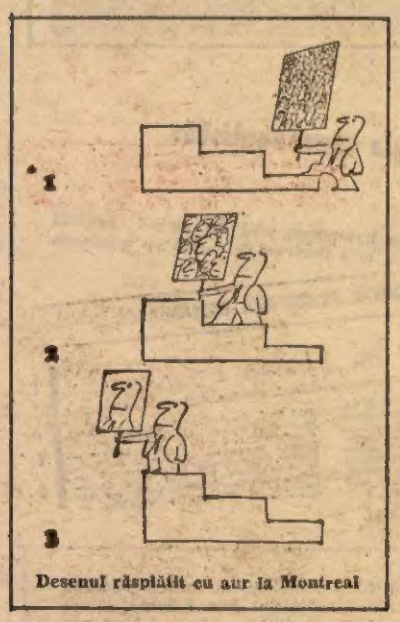

Desenul răsplătit cu aur la Montreal

— Îl așteptați ?

— Totdeauna am fost în așteptare. De doisprezece ani trimit cîte un desen la acest salon. Dar premiul, exact ca o iubită prea așteptată, întîrzia să vină. Și exact ca-n viață : cînd aproape renunți să mai aștepți, cînd vrei să pleci, apare...

— Iubita ?

— De data aceasta premiul. Un gînd ascuns îmi spunea că la actuala ediție aș putea obține un premiu. Poate al doilea, al treilea.... Și am obținut Grand-Prix.

— Haideți s-o luăm cu începutul. Cum a fost la New York.

— Cald. Foarte cald.

— Și în afară de starea vremii ?

— În New York se deschid în fiecare zi 30—40 de expoziții. Toate își fac publicitate, cum pot, și cum artistul crede. Astfel se intră în raza de interes a publicului. Eu fiind aproape necunoscut pentru marele public mi-am făcut singur publicitatea. Mi-am desenat cîteva afișe, de mînă, care au fost amplasate pe stradă și în vitrina galeriilor de artă. Americanilor le place enorm caricatura. Ea este găsită zilnic, în mare cantitate, în presă. În ciuda acestui fapt, patronii galeriilor de expoziții nu consideră caricatura un produs „vandabil" un produs aducător de mari profituri. Caricatura nu poate concura, la preț, cu picturile sau sculpturile. De aceea nu prea sînt deschise expoziții de caricatură. În perioada cînd am fost prezent în tot orașul nu mai era nici o altă expoziție de grafică umoristică. Dacă mai adaug și faptul că a fost prima expoziție de caricatură românească, a apărut un plus de interes din partea publicului. Zilnic au trecut pragul galeriilor sute și sute de vizitatori.

— Cum a fost gustat umorul prezentat de dumneavoastră. Cunoaște că cei de peste ocean nu prea... se împacă cu umorul european.

— Așa-i. Publicul de acolo e mai puțin obișnuit cu desenul fără cuvinte. Cele 60 de lucrări ale mele, desigur caricaturi fără cuvinte, cred că au plăcut. Am văzut oameni care au venit chiar și de două ori. Adevărul este că situațiile clare, accesibile, creează pretutindeni același efect. Indiferent de poziția geografică. Lumea rîde de aceleași lucruri. Așa se explică de ce, și la noi, lumea gustă foarte mult comediile franțuzești, italiene, americane etc. Omenirea, în ansamblu, este frămîntată de aceleași probleme — mai mici sau mai mari — și rîde de situații asemănătoare.

— Pînă acum s-a înțeles tot ceea ce ne-ați spus. În presa americană ați pătruns ?

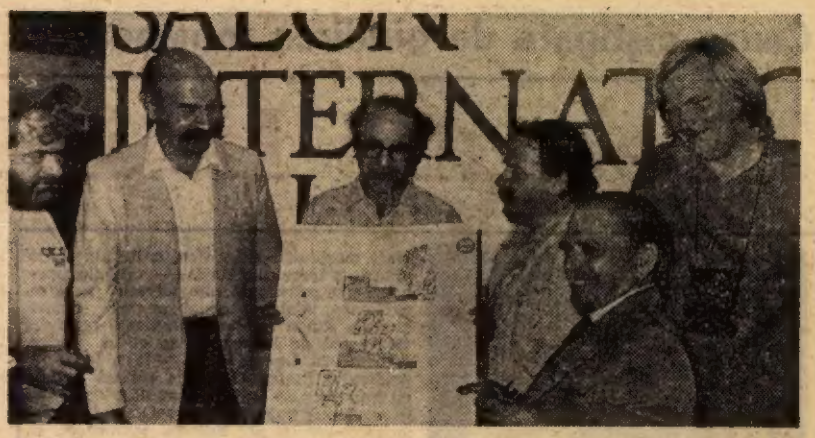

O fotografie document : Juriul internațional al salonului de la Montreal a ținut să se fotografieze cu Marele premiu obținut de un artist român.

— Ca să publici un desen este foarte greu. El trebuie, mă refer la caricatură, să fie filtrat prin gustul majorității publicului. Unul este desenul de expoziție și altul este desenul de presă. M-au vizitat și am stat de vorbă, în perioada cît am stat în Statele Unite, cu mulți caricaturiști care așteptau de ani de zile să le vină rîndul să fie publicați. Unii au apelat la mine... sperînd că-i pot ajuta. Ca să pătrunzi în presă îți trebuie mult timp, răbdare și să ai un nume... făcut Este, dacă vreți, un cerc vicios. Ca să pătrunzi trebuie să fii cunoscut. Ca să fii cunoscut trebuie să pătrunzi în presă. Pe mine, în afară de români, nu mă mai cunoștea nimeni. Și totuși, a fost un totuși, am fost invitat la redacția ziarului „New York Times". Responsabilul artistic al ziarului îmi vizitase de cîteva ori expoziția. Am aflat că selecționase zece desene în vederea publicării.

— Ați fost și la Montreal ?

— Da. În timpul expoziției mele de la New York m-am dus și la Montreal. Am văzut expoziția de caricaturi.

— Cum arată ?

— Un pavilion imens cu o arhitectură îndrăzneață. Un mare punct turistic, un parc de distracții în care centrul este tocmai pavilionul de umor. Totul este la mari dimensiuni. La început te sperii. Acesta este termenul exact. Expoziția de caricaturi cuprinde peste 800 de lucrări. Oricît ar fi de interesant, oricît ți-ar place caricatura nu poți s-o parcurgi într-o singură zi. Pesemne acesta-i și scopul. Prima mea impresie a fost aceea că, parcă, toată caricatura lumii s-a strîns acolo.

— În această mulțime de lucrări — cum a fost apreciată caricatura românească ?

— Extraordinar. Trebuie știut că numărul cel mare l-au reprezentat românii. Se vorbea de fapt despre școala românească de caricatură. Au participat 47 de români. Este o cifră ! Putem spune că a fost un succes de echipă. Exact ca-n sport. Dar n-a fost doar un record de participanți ci și de premianți. Au obținut premii și alți doi caricaturiști români. Este vorba de Mihai Stănescu care a obținut premiul patru și mai tînărul Marian-Raul Țiganu. Pe acesta din urmă — nu știu cîte desene a publicat, dar eu, personal, nici nu-l cunoșteam. L-am văzut acum cîteva zile la București, cînd am fost invitați la festivitățile de la ambasada canadiană.

— Vă spun eu. Marian-Raul Țiganu este de profesie arhitect. A debutat, cu ani în urmă, în paginile revistei „Flacăra". De mult timp n-am mai auzit nimic de el. Nici nu știam că mai face caricatură. Sper că acest premiu să-i fie un mare stimulent.

— Apropo de revista „Flacăra". După cum se știe, regulamentul concursului de la Montreal este următorul ; să se trimită un desen care a fost publicat în cursul anului respectiv în presă. Așa-i stabilit. Poate este vorba tot de o selecție — ca să se vadă care sînt gusturile țărilor participante. Ei bine, desenul care a luat aur la Montreal a fost publicat în revista „Flacăra". El a fost expus la Salonul de

caricaturi de la Galeriile de artă ale municipiului București. Publicațiile nu l-au reprodus. Numai „ela à a' l-a publicat. Așa că, dacă n-ar fi fost publicat, aș fi trimis un alt desen — iar datele problemei, precis erau altele. Deci aurul cucerit de mine la Montreal se leagă de revista „Flacăra".

— Nell Cobar, cum se ia un premiu ?

— Ei, dacă aș ști, aș avea și eu o colecție. Și dacă aș ști poate n-aș spune-o. Într-o zi îți vine o idee. Începe o luptă cu tine însuți cum s-o redai. În clipa în care te-ai așezat la masă și o-desenezi, de fapt atunci ai luat premiul. Trebuie doar ca desenul să fie cunoscut și recunoscut de toată lumea.

— Vă mulțumim, Nell Cobar și start spre noi medalii...

SORIN POSTOLACHE ■

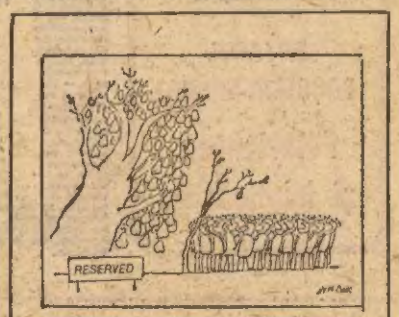

Cauze cîștigate de gîndirea românească, idei pentru care „Flacăra" a militat

Recurs la istoria științei

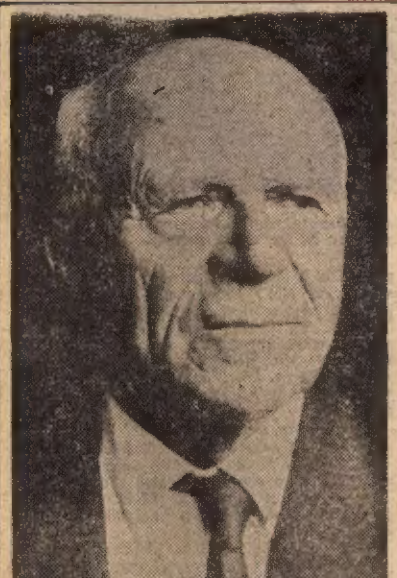

La închiderea ediției, primim de la Editura științifică și enciclopedică unul din primele exemplare ale **Psihologiei consonantiste** de ȘTEFAN ODOBLEJA (în traducerea lui P. Iacob), restituire extrem de valoroasă, ce se înscrie pe linia valorificării moștenirii științifice, culturale și de gîndire a trecutului nostru — una din preocupările principale ale politicii noastre culturale. Apărută acum pentru prima oară în limba română, după mai bine de 40 de ani de la publicarea ei în limba franceză la Lugoj, în 1938—1939, lucrarea medicului Ștefan Odobleja reintră astfel, cu întîrziere de aproape jumătate de secol, în circuitul valorilor, autentificînd prin gestul editorial al Editurii științifice și enciclopedice — cu sprijinul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, al Academiei Republicii Socialiste România și al Academiei de Științe Sociale și Politice, după cum aflăm din Studiul introductiv al cărții — întîietatea savantului român cu privire la unele probleme din domeniul **cibernetici**. Apariției volumului îi preced aproape 10 ani de dezbateri, evaluări și reevaluări ale lui — parte din ele găzduite și în paginile revistei noastre — ce au acreditat în timp ideea că autorul **Psihologiei consonantiste** a devansat cu un deceniu unele din ideile lui Norbert Wiener (recunoscut drept părinte al cibernetici), fiind socotit astăzi ca un **precursor al cibernetici și ca descoperitor al ideii unei cibernetici generalizate.**

Într-un documentat **Studiu introductiv** (semnat de prof. univ. dr. Mihai D-ăgănescu și conf. univ. dr. Pantelimon Golu), care prefațează volumul, locul cuvenit lui Ștefan Odobleja în întemeierea ca știință a cibernetici este cîntărit cu obiectivitate, este trecut prin filtrul unei analize aprofundate, care redă dimensiunile reale ale contribuției sale în domeniu.

Selectăm pentru cititorii noștri cîteva fragmente din acest **Studiu introductiv** care deschide drum unei dintre importantele contribuții românești la îmbogățirea patrimoniului valorilor universale.

TANIA RADU ■

„Psihologia consonantistă nu a fost o lucrare care urmărea să fie o carte de cibernetică. Dar printre legile fundamentale care, după Odobleja, guvernează fizicul și psihicul se află **legea reversibilității.** În termenii de astăzi ea poate fi numită legea conexiunii inverse sau a feedback-ului. Acesta este marele merit al lui Ștefan Odobleja, de a fi descoperit caracterul general al feedback-ului și a fi încercat să-l pună în evidență în cele mai variate procese și fenomene."

„La sfîrșitul tomului al doilea al ediției în limba franceză a **Psihologiei consonantiste** găsim o autocaracterizare cum nu se poate mai nimerită a însuși modului de a gîndi și de a scrie al lui Ștefan Odobleja despre psihic, fenomene psihice și alte tipuri de fenomene cu care acestea se află în legătură. — «Prin concizia sa extremă, spune autorul, prin abrevierile sale, prin numărul limitat de exemple concrete, prin tablourile sinoptice, această carte este, mai degrabă, o tablă de materii, un repertoar sau un dicționar de psihologie, un plan general pentru un mare **Tratat de psihologie** care ar trebui să conțină 20—30 de tomuri» (6:0). Lucrarea se prezintă într-adevăr ca un imens dicționar, în care apar toate noțiunile unui tratat modern de psihologie, într-o manieră condensată, cu tendințe de schematizare, peste tot căutîndu-se un principiu unificator : **consonanța.** O viziune preponderent clasificatorie, cu accent pe dihotomie, reversibil, mișcare în circuit. O lucrare făcută cu intenția, iarăși după spusele autorului, de a realiza un maximum de sinteză (de unitate) și un maximum de analiză (de pluralitate)."

„Privit dinamic, psihicul îi apare lui Odobleja ca un ansamblu de procese, de stări și funcțiuni. Care sînt acestea ? Este oare vorba de cele trei mari categorii de procese — cognitive, afective, voliționale — întrevăzute încă de Aristotel și statuate expres în opera lui Christian Wolf și Immanuel Kant ? Odobleja respinge acest punct de vedere, arătînd că împărțirea psihicului în trei felii reprezintă o imitație stereotipă a trinității teologice, o trihotomie ilogică, sterilă și stupidă. Logică, reală, adevărată este nu ramificația primitivă a psihicului în trei, ci faptul existenței unei dihotomii primare, practicată pe direcțiile „psihic centripet" și „psihic centrifug" — cunoaștere, respectiv voință — urmată de o dihotomie secundară, constînd în dedublarea segmentului centripet în inteligență și afectivitate. (...) Ni se pare de o valoare metodologică deosebită consecvența cu care urmărește autorul identificarea, în diferite forme de viață psihică, a organizării și funcționării pe bază de **binaritate, paritate, simetrie, bivalență, alternare."**

„Ștefan Odobleja ajunge treptat la structurarea unei psihologii pe care el însuși o definește, în lucrări ulterioare, ca fiind binară, circulatistă, analogică, similaristă. Consonanță însemnînd armonie, psihologia consonantistă devine, după expresia autorului, o **logică a armoniei,** sau, în alți termeni, o știință a organizării și autoreglării.

Pornind de la această logică, Odobleja schițează, în partea a doua a lucrării, un amplu tablou aplicativ, obținut prin derivare și proliferare din consonanța psihologică. Un tablou care nu se rezumă la descoperirile psihologice, ci care se extinde spre biologie și sociologie, economie politică și morală, terapeutică și pedagogie. Se obține astfel o viziune psihologică generalizată, un fel de panpsihologism, o modelare a tuturor științelor pe calapodul fenomenului psihic. În toate domeniile speciale tronează aceleași legi generale — echilibrul, compensația, reacția inversă, alternanța, reversibilitatea — cu funcția lor unificatoare."

„Subliniind aceste merite, nu putem, desigur, ignora nici unele limite ale concepției psihologice a lui Ștefan Odobleja. Captivat de principiul similitudinii și al analogiei, Odobleja pune îndeosebi accentul pe ceea ce este comun faptului psihic cu alte clase de fapte și acordă mai puțină atenție surprinderii specificului său calitativ."

„Fără îndoială că viziunea sa a avut o serie de limite, inerente timpului în care a trăit. Lipsa noțiunii de informație, nu în sensul informației din teoria statistică a comunicațiilor, ceea ce ar însemna să cerem prea mult pentru anii 1938—1939, dar nici în sensul ei cel mai larg, constituie o deficiență a viziunii cibernetice a lui Ștefan Odobleja. De asemenea, ei nu a făcut o deosebire clară între retroacțiunea pozitivă și cea negativă, ceea ce constituie o altă deficiență a viziunii sale."

„O scădere a «ciberneticii» lui Odobleja o constituie, după cum am mai menționat, lipsa noțiunii de informație. Pentru ceea ce se petrece în lumea mintală, imagini, limbaj, caracterul informațional al acestora a fost evident întotdeauna, inclusiv pentru Odobleja. Greutatea provine la interfața cu substratul sistemului nervos, și de aici cu lumea exterioară."

„Este interesant cum, la un moment dat, Odobleja apropie foarte mult noțiunile de autoreglaj, reversibilitate și consonanță. Astfel, interpretînd fenomenul atenției, el scrie (pag. 296) : «Prin reglaj : atenția este un autoregulator de energie psihică, un distribuitor automat și selectiv... Prin reversibilitate : atenția este un cerc vicios între senzație sau imagine și mișcările (sau secrețiile) reflexe, tinzînd să mărească, să rețină, să conserve, să clarifice obiectul focalizat. Prin consonanță : atenția este o amplificare prin rezonanță, evoluînd rapid pînă la un maximum, pentru a diminua, după aceea, pînă la dispariție, prin efectul oboselii, al reacției sau al concurenței compensatoare al altor consonanțe în ascensiune evolutivă...» Acest pasaj este caracteristic pentru gîndirea lui Ștefan Odobleja, pentru modul în care consonantismul său este și o cibernetică veritabilă".

„Se poate observa apariția la Odobleja a unor concepte medicale bazate pe interpretări cibernetice, privind psihiatria. Este iarăși o devansare a unor concepte care aveau să apară mult mai tîrziu, în științele medicale".

„Ideea de bază a lui Odobleja este aceea că psihicul este o mașină psihică".

„Ceea ce s-a împlinit, din viziunea lui Ștefan Odobleja, este realizarea **inteligenței artificiale"...** „Trebuie însă să reținem faptul că Odobleja a preconizat apariția inteligenței artificiale în anii 1938—1939, în mod clar, pe baza unei concepții filozofice materialiste, și a unei psihologii cibernetice".

„Din cele de mai sus se impun două concluzii : că **după Ampère primul gînditor care conturează o viziune generală a ciberneticii este Ștefan Odobleja, apoi Psihologia consonantistă este prima lucrare de psihologie cibernetică din literatura mondială,** indiferent dacă sîntem sau nu de acord cu o abordare total cibernetică a psihologiei".

„Fără nici o îndoială, Norbert Wiener este întemeietorul științei cibernetici, dar independent de Wiener, și înaintea acestuia, Odobleja a reușit, cu anumite limite, să descifreze ca idee legitățile generale ale cibernetici".

„Norbert Wiener este cel care a influențat în cea mai mare măsură gîndirea științifică a celei de a doua jumătăți a secolului XX. Ștefan Odobleja a fost premergător al lui Wiener, găsindu-se, pe un alt plan, într-un raport față de Wiener ca acela al lui Faraday față de Maxwell în privința undelor electromagnetice".

„Sperăm că studiul de față a reușit să demonstreze că Ștefan Odobleja a avut geniu, că el merită să fie înscris în știința universală alături de Ampère și Norbert Wiener în cucerirea conceptului și modului de gîndire cibernetic. André Marie Ampère a previzionat cibernetica ca știință. Ștefan Odobleja a elaborat ideile centrale ale ciberneticii și modul de gîndire cibernetic, Norbert Wiener a reobținut ceea ce desprinsese în alte condiții Ștefan Odobleja și a reușit să întemeieze cibernetica ca știință. A doua jumătate a secolului nostru este marcată de conceptele cibernetici, datorită lui Norbert Wiener, dar în spatele său stau, ca în toate domeniile cunoașterii, mulți oameni de știință, dintre care Ștefan Odobleja reprezintă unul din momentele cele mai strălucitoare".

Ștefan Odobleja

PSIHOLOGIA CONSONANTISTĂ

■ Flacăra pag. 6 ■

Noi argumente în favoarea savantului din Mehedinți în

DOSARUL ODOBLEJA-WIENER

Prioritatea și implicațiile

un cerc „dempe și consideră în locuri : 4,300 și propriu-zisă, ad expunînd în mc ființe bine definitivită.

Existența — în cibernetici nalez cu 10 ani pe autorul prof diatre cele : trebarea : D dentă, de l necunoaștere de dependență de influențe. vreo legătu n-a existat nere — chi mișcare, cu descoperirea de, Rosenb luare cu c nia N.W., atestere se digresiuni afore ca spre mate tidei în ci centrilor 29—39 nu te... Wiener et comp., ținînd că în jurul cărții lui Odobleja s-au făcut referințe atît în America, cît și pe vechiul continent, la România.

ODOBLEJA INEDIT

„De ce am scris «Psihologia consonantistă» în limba franceză"

...cercetătorului Ștefan Bajureanu, unul din puținii prieteni ...bleja, ne-a parvenit de curînd un manuscris

■ Flacăra pag. 6 ■

TEZAUR DE GÎNDIRE PRIORITARĂ ROMÂNEASCĂ

Cum este valorificată creația lui Ștefan Odobleja ?

...pe : prof. Ionel Cuțitaș de la Institutul de cibernetică Pitești, pe inginerul Șerban Băjureanu, ed care a prezentat și Ștefan ...cercetarea savantului ...ucrînd grupul internațional ...la Amsterdam, inginerul ...dotocu de la Întreprinderea ...trăinerea și recunoașterea ...utilelor ...

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) – 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nița, Adrian Dohotaru, Tania Radu) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Bolacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihalopol, Vasile Mânecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) – 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE – 17 60 10 interior 25 50 : Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505